Digitized by Google

2.3.112

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ADM. REV. P.

F. LUCII FERRARIS

Soler-Alexandrini, Ordinis Minor. Regul. Obſerv. S. P. Franciſci, Lectoris Jubilati, Exprovincial. Examin. Synodalis, ac S. O. Conſultoris

PROMPTA BIBLIOTHECA

CANONICA, JURIDICA, MORALIS, THEOLOGICA

NEC NON

ASCETICA, POLEMICA, RUBRICISTICA, HISTORICA

De Principalioribus, & fere Omnibus, quæ in dies occurrunt, nec penes omnes facile, ac prompte reperiri poſſunt,

EX UTROQUE JURE, PONTIFICIIS CONSTITUTIONIBUS, CONCILIIS, SACRARUM CONGREGATIONUM DECRETIS, SACRÆ ROMANÆ ROTÆ DECISIONIBUS, AC PROBATISSIMIS ET SELECTISSIMIS AUCTORIBUS

Accurate collecta, adaucta, in unum redacta, & ordine alphabetico congeſta,

AC IN OCTO TOMOS DISTRIBUTA.

Editio Noviſſima cæteris omnibus caſtigatior, & locupletior, adjecto nunc primum Indice Materiarum abſolutiſſimo.

TOMUS QUINTUS.

M=O

VENETIIS,
Apud GASPAREM STORTI
SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.
MDCCLXXII.

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX TITULORUM,

Qui hoc Quinto Tomo continentur.

Macellum. Pag. 1
Magi, qui Chriſtum adoraverunt. 2
Magia. 3
Magiſter. ibid.
Magiſter Cæremoniarum. 7
Magiſtratus. 8
Malchus. 10
Maledicus. ibid.
Maleficium. ibid.
Male ſonans Propoſitio. ibid.
Maritus. ibid.
Martyrium. 12
Mater. 24
Matrimonium.
Art. I. *Quoad ea, quæ concernunt Matrimonii naturam, materiam, formam, & miniſtrum.* 29
Art. II. *Quoad varia miſcellanea ipſum concernentia.* 44
Matutinum. 61
Medicus. 66
Melchiſedech. 69
Melioramenta. 70
Mendacium. 73
Mendicantes Religioſi. 76
Mercator. 77
Mercatus. 78
Merces. ibid.
Mercimonia. ibid.
Meretrix. ibid.
Metopoſcopia. 80
Metropolitanus. 81
Metus. ibid.
Miles. 84
Militia. 86
Miniſter Sacramentorum. 87
Minor, Minorennis. 96
Minoritæ. ibid.
Miraculum. 98
Miſſæ Sacrificium.
Art. I. *Quoad ejus eſſe, effectus, & fructus.* 103
Art. II. *Quoad applicationem, reductionem, ſatisfactionem, & eleemoſynam.* 106
Art. III. *Quoad obligationem, quam habent applicandi Miſſam Parochi, & Beneficiati.* 127
Art. IV. *Miſſa quoad locum, in quo poſſit, vel non poſſit celebrari.* 140
Art. V. *Quoad tempus, quo poteſt, vel non poteſt celebrari.* 147
Art. VI. *Miſſa a quo poſſit celebrari, vel non, & in quo idiomate.* 157
Art. VII. *Pro quibus poſſit, & pro quibus non poſſit celebrari.* 159
Art. VIII. *Quoad celebrantis obligationem.* 161
Art. IX. *Quoad vetita in Miſſæ celebratione.* 164
Art. X. *Quoad requiſita in ejus celebratione.* 167
Art. XI. *Quoad requiſita in celebrante pro valida, & licita ejus celebratione.* 168
Art. XII. *Quoad ritus obſervandos in ipſa celebranda.* 176
Art. XIII. *De obſervandis in Miſſis votivis.* 183
Art. XIV. *De obſervandis in Miſſis de Requiem.* 187
Art. XV. *Decreta, & Edicta varia ad Miſſarum celebrationem pertinentia &c.* 198
Art. XVI. *Miſſa a quibus, & quibus in locis audiri poſſit, & debeat.* 205
Art. XVII. *Quomodo debeat audiri, & quænam requirantur ad ſatisfaciendum præcepto eam audiendi.* 209
Miſſiones, Miſſionarii. 212
Molendinum, Molitor. 213
Mollities. 214
Monachus. ibid.
Monaſterium. ibid.
Moneta, Monetarius. ibid.
Moniales.
Art. I. *Quoad ea, quæ concernunt puella-*

Digitized by Google

larum educationem, Novitiatum, & Profeſſionem. 220
Art. II. *Quoad Monialium numerum, dotem, peculium, & livellum.* 233
Art. III. *Quoad Clauſuram.* 251
Art. IV. *Quoad acceſſum ad earum monaſterium, & locutionem cum eis.* 267
Art. V. *Moniales, quoad earum Confeſſarios tam Ordinarios, quam Extraordinarios.* 278
Art. VI. *Varia Miſcellanea circa Moniales.* 289
Monitorium. 294
Monopolium. 304
Montes Pietatis. 306
Moribundus. 315
Mortis articulus. 324
Mulctæ. ibid.
Mulier. ibid.
Mundus. ibid.
Munera, ſeu dona. 365
Muſica, Muſicus. 366
Mutuum. 369

Naufragium, Naufragantes. 380
Neceſſitas. 384
Necromantia. 387
Negotiatio, prout Clericis interdicta. ibid.
Neophyti. 388
Nomina affinitatis, & Conſanguinitatis. 393
Notarius. ibid.
Notorium. 398
Novitiatus, Novitius, Novitia. 401
Nummus. 420
Nuncius. ibid.
Nundinæ. ibid.
Nuptiæ. 421

Obedientia. 426
Oblati Monaſteriorum. ibid.
Oblationes. ibid.
Obreptio. 432
Obſervantia vana. ibid.
Obſtetrices. ibid.
Occaſio peccandi. 433
Occiſio. 435
Occultatio. ibid.
Occultum. ibid.
Occupatio pro acquirendo rerum dominio. ibidem.
Octavæ. ibid.
Oculus. 438
Odium. 439
Officiales Bellici. 440
Officium Divinum.
Art. I. *Quoad ejus nomen, originem, diviſionem, obligationem.* 440
Art. II. *Quoad intentionem, & attentionem requiſitam ad recitationem Divini Officii.* 447
Art. III. *Quoad integritatem, continuationem, & formam recitandi Divinum Officium.* 450
Art. IV. *Quoad ea, quæ concernunt ordinem, tempus, locum, ſitum, & habitum recitandi Divinum Officium.* 468
Art. V. *De cauſis excuſantibus, vel non excuſantibus a recitatione Divini Officii.* 472
Officium Defunctorum. 479
Omen. 481
Onyromantia. ibid.
Opinio. ibid.
Opinio probabilis. 482
Oracula vivæ vocis. 488
Oraculum ſuperſtitioſum. 499
Oratio. ibid.
Oratorium. 506
Ordo, Ordinare.
Art. I. *Quoad ea, quæ concernunt Ordines in genere, & in ſpecie, eſſentiam, numerum, inſtitutionem, materiam, & formam.* 532
Art. II. *Quoad tempora faciendarum Ordinationum, & qualitates Ordinandorum.* 545
Art. III. *Quoad facultatem Prælatorum ordinandi ſuos, vel alienos ſubditos, & concedendi Litteras dimiſſorias.* 567
Art. IV. *Quoad ea, quæ concernunt culpam, & pœnam male Ordinantium, & Ordinatorum.* 585
Ordo prout eſt impedimentum Matrimonii. 592
Organa. ibid.
Oſtiariatus. ibid.

A D M.

Digitized by Google

A D M. R E V. P.

F. LUCII FERRARIS

PROMPTA BIBLIOTHECA

CANONICA, JURIDICO-MORALIS, THEOLOGICA.

M A C E L L U M.

1 Uſus Macelli ſeparati pro Eccleſiaſticis eſt permiſſus, & contra impedientes tam directe, quam indirecte, procedendum ad Cenſuras. *Sac. Cong. Immunit. in Sulmonen. 9. Septemb.* 1631. *lib. 2. decret. Paul. pag. 90. in Baren.* 10. *Septembris* 1642. *lib. 3. decret. Paul. pag.* 182. & *in Ortonen. 29. Maii* 1646. *ibi pag.* 282.

2 Epiſcopi, & alii Prælati inferiores ad evitandas impoſitiones carnis, & aliorum comeſtibilium conſtituant Macellum, & alias Apothecas ſeparatas pro Eccleſiaſticis, itaut eorum Immunitati in aliquo non præjudicetur. *Sacra Congreg. Immun. in Mutinen. & Regien.* 12. *Februarii* 1648. *lib. 4. decret. Paul. pag. 6.*

3 Cum Civitas impoſuerit pretium immodicum carnibus, Eccleſiaſtici tamquam gravati ex hoc pretio aperuerunt Macellum, ubi carnes pro Eccleſiaſticis minori pretio venduntur; verum cum Civitas ſupplicaſſet dictum Macellum claudi, Sacra Congr. reſpondit: Licere Eccleſiaſticis aperire Macellum. *Sacra Congr. Immunit. in Spoletana* 20. *Dec.* 1702. *lib. 3.*
4 *Decr. Vallem. pag.* 464. Attamen attenta aſſecuratione exemptionis Eccleſiaſticorum, aliquando deponitur Macellum de conſenſu eorumdem juxta mentem Sanctiſſimi, & Sacræ Congreg. *Sacra Congreg. Immun. in Beneventana* 19. *Novembr.* 1641. *lib. 3. Decret. Paul. pag.* 159.

5 Nihil omnino eſt innovandum contra Eccleſiaſticos, & eorum familias ſuper exemptione ipſis competente a gabella cujuſvis generis carnis; ſed ſunt manutenendi in dicta exemptione, aut quaſi poſſeſſione reſpective; & quoad carnes a die aperitionis Macelli Civitatis, tam emptio animalium, quam pretium carnium fieri debet cum aſſiſtentia, & conſenſu Eccleſiaſticorum per Capitulum, & Clerum deputandorum, & Sanctiſſimus mandavit omnino ita obſervari. *Sac. Congreg. Immun. in Beneventana* 1. *Martii* 1674. *libr. Decret. Altov. pag.* 904.

Quamvis Eccleſiaſtici ſint comprehenſi, at- 6
tento Chirographo Sanctiſſimi, ſub datio carnis, attamen non poſſunt cogi ad emendam carnem in unico Macello. *Sac. Cong. Immun. in Anconitana* 22. *Septemb.* 1654. *lib. 5. Decr. Paul. pag.* 51. & *in Peruſina* 21. *Januarii* 1673. *lib* 1. *Decr. Altov. pag.* 673.

Prohibenda eſt Eccceſiaſticis Macellatio car- 7
nis porcinæ, niſi pro uſu propriarum domorum, Monaſteriorum, & inſervientium, nec non pro uſibus propriis non provenientibus a mercatura. *Sac. Cong. Immunit. in Florentina* 20. *Januar.* 1637. *libr. 3. Decr. Paul. pag.* 22.

Quoad dubium an Archiepiſcopus Roſſanen. 8
& Virgines Monaſterii Sanctæ Claræ poſſint emere belvas ſuinas, & illas macellari facere in taberna Menſæ Epiſcopalis, eaſque vendere pretio præfixo a Conductore Communitatis cum exemptione a gabellis, ad quas in eo caſu tenentur Laici? Sacra Congregatio pronunciavit non competere exemptionem a gabellis, niſi pro animalibus exiſtentibus in bonis Menſæ Epiſcopalis, & Monaſterii Virginum. *Sacr. Congreg. Immunit. in Roſſanen.* 23. *Decem.* 1692. *libr.* 1. *Decret. Vallem. pag.* 13.

Miniſter Archiepiſcopi, ſi vult gaudere pri- 9
vilegio fori, non exerceat artem Macelli, ſin minus Archiepiſcopus removeat litteras patentes. *Sacra Congr. Immunit. in Brunduſina* 14. *Novembr.* 1662. *lib. Decret. Rocci pag.* 436.

Digitized by Google

MAGI, QUI CHRISTUM ADORAVERUNT IN CUNABULIS.

1 MAgi, qui Chriſtum adoraverunt, tres fuerunt, ut expreſſe tradit S. Leo Papa *ſerm. 30. in Epiphan. cap.* 1. ibi: *Tribus igitur Magis in regione Orientis ſtella novæ claritatis apparuit. Et ſermon.* 42. *de Epiphan. cap.* 5. *ibi*: Tres Magos..... Stella perduxit; & pluribus aliis ad id relictis, ſic tenet recepta in Eccleſia ſententia. Tres iſti Magi vocantur Melchior, Balthaſſar, & Gaſpar, ut de Communi teſtatur Bollandus *ad diem primam Januarii* pag. 8. *ad diem 6.* pag. 323. *& ad diem undecimam* pag. 664. Eorum corpora fuerunt Coſtantinopolim allata, inde ab Euſtorgio Epiſcopo Mediolanum aſportata, & in Baſilica ab eodem Epiſcopo ædificata, collocata, & a fidelibus ibi venerata per ſexcentos ſeptuaginta annos, & tandem ſub Friderico Ænobardo illinc amota, ab Epiſcopo Reinoldo Coloniam aſportata. Sic apud Cardin. Lambertin. *numer.* 43. referunt Galeſinius in Not. ad Martyrolog. *pag.* 13. & Saxus in Hiſtor. corporum SS. Gervaſii, & Protaſii *n.* 38.

2 Magos Reges fuiſſe, ideſt Dynaſtas, eſt probabilior opinio, ut inter alios tradunt Baronius *ad annum Chriſti* 1. *num.* 30. ibi: Hos igitur fuiſſe Reges dixerimus uſitato more divinæ Scripturæ, quæ cujuſque Oppidi Dominum Regem appellare conſuevit, ut patet de quinque Regibus, quos Abraham armatis ſuis vernaculis debellavit. Natal. Alexander *Hiſt. Eccl. Sæcul.* 1. *cap.* 1. *art.* 4. ibi: *viros tamen potentes, & divites Toparchas forte, vel Dynaſtas fuiſſe probabile eſt.* Gretſerus tom. 5. edit. Ratiſponen. *lib.* 1. *de feſtis cap.* 30. ibi: *Adde, quod Regium nomen magnam latitudinem habet &c. Neque enim neceſſe eſt, ut omnes, qui vel fuere, vel appellantur Reges, ſint tanti, quanti ſunt Rex Hiſpaniæ, & Galliæ. Faves Scripturæ phraſis, maxime in libris Joſue, ubi Regis nomen illis tribuitur, qui hodie vix Principis nomenclaturam tueri poſſent.*

3 Magi non ab arte Magica, aut ab Aſtrologia judiciaria, quam profeſſi fuerint, ut aliqui putant, ſic ſunt appellati, ſed quia erant Philoſophi aſtrorum ſcientia periti; Genſque ſpectandorum ſyderum arte pollebat, aſſerit S. Leo *ſerm.* 4. *de Epiph.* Et Eruditiſſimus Serres in Reſponſionibus ad Sandinum *pag.* 34. tradit, Magos olim fuiſſe, hoc eſt Philoſophos ſyderalis ſcientiæ peritos; Unde ex hac Syderum cognitione, viſa ſtella in Oriente: *Vidimus enim ſtellam ejus in Oriente*, (Matth. 2.) *dixerunt ad invicem: Hoc ſignum Magni Regis eſt eamus, & afferamus ei munera, aurum, thus, & Myrrham. Ecce Magi ab Oriente venerunt Hieroſolimam dicentes, ubi eſt, qui natus eſt Rex Judæorum? vidimus enim ſtellam ejus in Oriente & venimus adorare Dominum.* Quid 4
enim ſtella illa fuerit, variant Auctores. Veroſimilior tamen ſententia eſt, quæ tradit, ſydus illud meteori genus fuiſſe clariſſima luce coruſcans, quod Angelus in Aſtri figuram formaverat, quodque ſuſpenſum in media aeris regione ab Oriente ad Occidentem movebat ad demonſtrandum Magis iter, uti de columna nobis narratur, qua Judei deducti ſunt per deſertum; ſeu etiam aſtrum fuiſſe tum primo creatum; non illud quidem in Cœlo, ſed in aere non longe a terra, quod nutu Dei moveretur antecedendo Magos, uſquedum veniens ſtaret ſupra, ubi erat puer. Sic docet S. Thomas 3. *part. quæſt.* 35. *art.* 3. cit. & ſequut. a Lambertin. *de feſtis num.* 31. & ab aliis communius.

An Magi ſexta Januarii die Bethleemum 5
venerint Chriſtum adoraturi? relictis aliquibus contrariis opinionibus communis ſententia eſt, quod dicta ſexta die Januarii, tertia decima poſt Chriſti nativitatem Magi Bethleemum ad Chriſtum adorandum, & munerandum perveniſſent. Sic laudat. Lambertin. *loc. cit. num.* 61. allegans ad id S. Thomam, Baronium, Canum, Suarez, Raynaudum, Graveſonum, Card. Gottum, Honoratum a S. Maria, Sandinum, & Ayalam; Et ibidem *num.* 67. oſtendit, facillime potuiſſe ipſos tali die Bethleemum pervenire; Cum Arabia Felix, e qua profecti ſunt, diſtet ſolumodo octo dierum itinere ab Hieroſolyma; ſicque potuiſſe commode parare aurum, thus, & Myrrham, aliaque itineri neceſſaria, & Hieroſolymis aliquantulum immorari, ut demonſtrat Petrus de Marca Opuſculo de adventu Magorum a Baluzio edito; Et ad id præſertim adhibitis pro itinere juxta Iſajæ oraculum velociſſimis dromedariis, ut recte advertit Baronius *ad annum Chriſti* 1. *num.* 34. ibi: *quod quidem haud mirum videri debet, ſi ex Arabia Judæam adjacente, quod ſuperius demonſtravimus, adveniſſe dixerimus, & ut Propheta prædixerat, ad celeritatem itineris Dromedariis uſos fuiſſe, quos velociores eſſe ad curſum equis Nyſſeis Ariſtoteles tradit. Et iiſdem fundamentis ad id utitur Eruditiſſi-*

Digitized by Google

tiſſimus Lamy in Harmon. Evang. lib. 1. *cap.* 11. §. *Ambigitur*; *ſicque tenent plurimi alii brevitatis gratia omiſſi*.

6 An eodem anno, & die tria illa miracula contigerint, quæ in die Epiphaniæ ab Eccleſia recoluntur, ipſa dicta die ſic in ejus officio canente: *Tribus miraculis ornatum diem Sanctum colimus. Hodie Stella Magos duxit ad Præſepium. Hodie vinum ex aqua factum eſt ad nuptias. Hodie in Jordane a Joanne Chriſtus baptizari voluit, ut ſalvaret nos*. Eadem die ſexta Januarii contigiſſe Magorum adorationem, ut mox diximus, & Baptiſmum Chriſti eſt vetus Eccleſiæ traditio, & fere communis ſententia, ut tradit Eruditiſſimus Card. Baronius *ad annum Chriſti* 31. *num.* 18. ibi: *Quo vero ad menſem & diem, quibus baptizatus eſt Chriſtus, ſpectat, id factum eſſe ſexta Januarii die, ut ex communi, & traditione antiqua Euſebius Pamphili ad Marinum ſcribens teſtatur. Confirmat hoc ipſum Hieronymus, ac denique omnes Scriptores Eccleſiaſtici, uno dumtaxat excepto Epiphanio, ut vidimus; qui ſicut audiendus non eſt, dum ait, Chriſtum natum ſexta Januarii, ita nec dum dicit, baptizatum eſſe ſexto idus Novembris: cum & idem contradicant Egyptii, licet de die Natali Domini æque ipſi conſentiant*. Sicque tenent etiam Card. Gottus, Graveſon, Serry, Sandinus, Tillemontius, Honoratus a Sancta Maria allegati, & ſecuti a Lambertin. *loc. cit. num.* 58. aliique plurimi. Major controverſia eſt, an eadem die 6. Januarii contigerit etiam aquæ converſio in vinum; quod negant non pauci, & ipſemet Baronius *ad annum Chriſti* 31. num. 36. Suarez autem, ne totam hanc rem dubitationibus implexam omnino relinquat, affirmat, eadem ſexta Januarii die, & Magos Dominum adoraſſe, & Jeſum fuiſſe baptizatum, & aquam in vinum fuiſſe converſam. *Quo circa ne cogamur omnia in dubium vocare, ſentiendum exiſtimo, Baptiſmum Chriſti, & alia etiam duo myſteria ſexta die Januarii facta eſſe. Sic* 3. *p. tom.* 2. *diſp.* 26. *ſect.* 1. Quam ſententiam, quod eadem die 6. Januarii contigerint omnia dicta tria miracula, quamvis non eodem, ſed diverſo anno, jam tradiderat S. Thomas *Lect.* 2. *in cap.* 2. *Joannis*, ibi: *In feſto Epiphaniæ trium miraculorum commemoratio fit, ſcilicet adorationis Magorum, quæ fuit primo anno Nativitatis Dominicæ, & Baptiſmi Chriſti, quo baptizatus eſt eodem die (ſexto Januarii) revolutis triginta annis; & de nuptiis, quæ factæ ſunt eodem die (ſexto ibidem Januarii) revoluto anno*.

Utcumque tamen res ſit, ſolus Deus certo id ſcit, & nobis adhuc incerta remanet vera dies præſertim miraculi converſionis aquæ in vinum. Unde S. Maximus *ſerm. de Epiphania* ſic tradit: *In hac, dilectiſſimi, celebritate, ſicut ratione paternæ traditionis inſtruimur, multiplici eſt feſtivitate lætandum. Ferunt enim Chriſtum hodie vel ſtella duce a gentibus fuiſſe adoratum, vel invitatum ad nuptias, aquam vertiſſe in vinum, vel ſuſcepto a Joanne Baptiſmate, Jordanis fluenta conſecraſſe. Sed quid potiſſimum præſenti hoc factum ſit die, noverit ipſe qui fecit*. Hinc Baronius advertit, quod, quamvis Eccleſia canat: *Hodie vinum ex aqua factum eſt ad nuptias*, nihil aliud his verbis velit intelligi, quam eo die fieri ejus miraculi commemorationem, quo aqua in vinum converſa fuit; ut de omnibus tribus miraculis ſentit etiam Pererius *in Joan. cap.* 2. *diſp.* 2. *n.* 8. ibi: *Illud Hodie non refertur ad tempus rei geſtæ, quaſi ſenſus ſit, eo die tria illa myſteria eſſe facta* (ideoque etiam miraculum converſionis aquæ in vinum), *ſed refertur ad commemorationem, & celebrationem, eorum trium myſteriorum eo die fieri ſolitam, ut ſit eorum verborum ſenſus: Hodie colitur, & celebratur commemoratio iſtorum trium feſtorum*. Quod & tradit Joannes. Baptiſta Caſalius de veteribus Sacris Chriſtianorum Ritibus edit. Rom. ann. 1647. pag. 119. ibi: Rectiſſime antiqua Sancta Mater Eccleſia hæc tria hac eadem die memorat, nempe adorationem gentium, manifeſtationem in baptiſma, miraculi exhibitionem in Cana, non diebus attentis, quibus ſingula contigerunt, ſed conſideratis rationibus, quod his maxime tribus divinitas Salvatoris univerſo Orbi manifeſtata eſt. 7

MAGIA. Vide verb. *Superſtitio*, *num.* 10. & 11.

M A G I S T E R.

IN Magiſtrum aſſumendus non eſt, qui formam diſcipuli non aſſumpſit, textu expreſſo *in cap. Cum in Magiſtrum* 49. *de electione*. ibi: *Cum in Magiſtrum aſſumi non debeat, qui formam diſcipuli non aſſumpſit, nec ſit præficiendus, qui ſubeſſe non novit &c.* Fagnan. *lib.* 1. *decr. in cap. Cum ad noſtram* 37. *de election. n.* 2. & alii communiter. Docere enim prius, 1 2

Digitized by Google

quam doceri, præpoſterum eſt, & impoſſibile,
textu expreſſo *in cap. Ordinatus* 4. *diſt.* 59. ibi:
*Debet enim ante eſſe diſcipulus, quiſquis Doctor
eſſe deſiderat, ut poſſit docere quod didicit....
Qui minime litteris operam dederit, præceptor eſſe
non poteſt litterarum*. Baldus *in cap. Cum in
Magiſtrum* 49. *de electiõ. in principio*, Fagn.
3 *ibid. n.* 2. & alii paſſim. Unde merito corri-
piuntur, qui Magiſterii, ſeu Doctoratus gradum
præpropere, & immature ſuſcipiunt, nam, ut
expreſſe dicitur *in c. Miſerum* 4. *diſt.* 61. *Miſerum
eſt eum fieri Magiſtrum, qui numquam fuit Diſci-*
4 *pulus*. Fagnanus *in cit. cap. Cum in Magiſtrum
num.* 2. Nec Magiſtro prodeſt, quod multoties
fuerit approbatus, ſi aperte indignus ſit; *arg.
cap. Qui de menſa* 11. *diſt.* 37. & *c. Cum ſit ars*
14. *de ætat. & qualitat.* Vincent. & Collector.
cum Fagnan. *in cit. c. Cum in Magiſtrum n.* 4.
5 Magiſtri, Doctores, Regentes Univerſita-
tum, vel Gymnaſiorum docentes quaſcumque
ſcientias, etiam Grammaticam, & alii cujuſ-
cumque artis, & facultatis profeſſores, ſive
Clerici, aut Laici illi ſint, tenentur emittere
Fidei profeſſionem. Pius IV. Conſtitut. incip.
Sacroſancta.
6 Magiſtri Scholarum admitti non poſſunt,
niſi prius de Fide, & moribus examinati re-
periantur idonei, & hoc faciendum eſt, etiamſi
tales Magiſtri ſint conducti a Magiſtratu Ci-
vitatis. *Conc. Colonien. III. tit. Quoad inſtitu-*
7 *tionem cap.* 1. Ipſi tamen Magiſtri examinari
poſſunt ab Epiſcopo in iis dumtaxat, quæ ſpe-
ctant ad Fidem, Doctrinam Chriſtianam, &
bonos mores, ut declaravit *Sacr. Congr. Con-
cilii apud Aldan. in compend. Canon. reſolut.
lib.* 3. *tit.* 4. *n.* 10. Barboſ. *in Summa Apo-
ſtolicar. deciſ. verb. Magiſter n.* 5.
8 Magiſtri, non ſolum in Gramatica, & Rhe-
torica, aliiſque ſcientiis adoleſcentes inſtruere
debent, ſed etiam in iis, quæ ad Religionem
pertinent: & ſic adoleſcentes ad Miſſas, Di-
vina Officia, & prædicationes audiendas non
ſolum hortari, ſed etiam compellere poſſunt;
ea vero, quæ ſunt contra bonos mores, aut
quæ ad impietatem inducere poſſunt, legere,
vel docere omnino prohibentur: Leo X. Conſt.
6. incip. *Meretur*.
9 Magiſtri correctionis cauſa poſſunt moderate
caſtigare diſcipulos Clericos ſine incurſu Ex-
communicationis; *cap.* 1. *cap. Ex tenore* 10. &
10 *cap. Cum Voluntate* 54. *de ſent. Excommun.* Cum
hac tamen advertentia, quod ſi ipſi Magiſtri
ſint Laici, poſſunt ſolum ſic corrigere & pu-
nire Clericos in Minoribus conſtitutos, non
autem in Sacris, & Majoribus Ordinibus, tex-
tu claro *in cit. cap. Cum voluntate* 54. *de ſent.
Excommun.* Si autem & ipſi Magiſtri ſint Cle- 11
rici, poſſunt ſic corrigere, & leviter punire
diſcipulos ſuos etiam in Sacris, ſeu Majoribus
Ordinibus conſtitutos, ut ex *cit. cap. Cum vo-
luntate*, colligunt Hoſtienſ. *ibid. num.* 8. alle-
gans plures Canones, Joann. Andreas *ibidem
num.* 8. Ancharan. *ibid. num.* 6. Cardin. *ibid.
num.* 3. Butrius *ibidem num.* 22. Felin. *ibidem
circa med. verſ. Secus a Prælato, vel Magiſtro*,
Fagn. *ibid. n.* 32. & idem tenet Gloſſa *in c.*
1. *verſ. Et a Magiſtris cauſ.* 35. *q.* 5. Hinc 12
Magiſter Clericus majorem habet poteſtatem
in diſcipulum, quam Pater in filium, quia
Magiſter poteſt corrigere, & leviter puni-
re diſcipulum Clericum etiam in Sacris,
ſeu Majoribus Ordinibus conſtitutum, pater
autem poteſt punire filium ſolum in minori-
bus exiſtentem, & nondum in Majoribus con-
ſtitutum, ut Gloſſa *in d. cap.* 1. *verſ. Et a
Magiſtris*, Fagnan. *loc. cit. num.* 33. & alii.
Magiſtri peccant, ſi profectum diſcipulorum 13
in litteris non ſedulo promoveant, ſed potius
negligant. Si non ſatis ſtudeant ipſi, ut ſuo
officio ex integro cum diſcipulorum profectu
ſatisfaciant. Si a diſcipulis exigant ſtipendium
majus juſto, quam qualitas gymnaſii ferat,
aut conſuetudo permittat. Si Doctoratus, ſeu
Magiſterii lauream, ſeu inſignia negent dignis,
& indignis conferant. Si ſanam, & Catholi-
cam Doctrinam bonis moribus conformem non
tradant diſcipulis, eorumque ſpiritualem profe-
ctum non promoveant, ſed potius eorum pec-
cata diſſimulent, & non corrigant, nec impe-
diant, cum poſſunt. Sic expreſſe cit. Conſt.
Leonis X. incip. *Meretur*.
Magiſtri, qui vi, fraude, mendaciis, crimi- 14
nationibus cum aliorum præjudicio curant ad
ſe trahere illos diſcipulos, qui aliorum ſcholas
frequentabant, peccant graviter, & tenentur
ad reſtitutionem juxta proportionem boni ipſis
impediti, & damni cauſati, quia tales nedum
peccant contra Caritatem, ſed etiam contra
Juſtitiam. *Communis*. Non peccant autem Ma- 15
giſtri contra juſtitiam, nec tenentur ad reſti-
tutionem, ſi id faciant ſine ulla vi, fraude,
mendacio, & criminatione, ſed ſolis commu-
nibus mediis perſuaſionis, conſilii, precum, &
hujuſmodi, abſque intentione alios offendendi,
quia tales utuntur Jure ſuo, quod habent ad
alios perſuadendos in ſui utilitatem, nec alii
habent Jus ſtrictum ad illos diſcipulos, ſicut
enim poterant illi ſine injuſtitia ſponte ſua re-
cedere, ſic poſſunt ſine injuſtitia ſuaderi; San-
chez *lib.* 2. *conſil. cap.* 3. *dub.* 3. *num.* 2. Lu-
go

Digitized by Google

go *tom.* 1. *de juſtitia*, *&* *jure diſp.* 18. *n.* 109. ubi dicit hanc eſſe veriorem ſententiam; La
16 Croix *lib.* 3. *p.* 2. *n.* 81. & alii. Immo Lugo *ibid. num.* 111. eos excuſat etiam a peccato mortali, quamvis cum aliorum præjudicio curent ad ſuam ſcholam trahere eos, qui ſcholas aliorum frequentare ſolebant, quia caritas non obligat ad conſulendum bono proximi cum magno proprio incommodo: Si enim peccarent mortaliter, ut volunt plures cum Sanchez *l. c. num.* 5. Væ, dicit Lugo, Væ Magiſtris, & Concionatoribus, qui omnibus artibus, & mediis utuntur, ut ſcholares, vel Auditores ſibi accumulent etiam cum præjudicio omnium concurrentium; immo tunc majorem æſtimant ſuam gloriam, quando ex ſcola, vel audientia aliorum retrahunt ſcolares, vel auditores ad ſuam, quod quidem faciunt, & Advocati, Procuratores, Medici, Chirurgi, Tonſores, Artifices, Mercatores, aliique ſimiles, quos omnes, ſi abſque vi, & fraude id faciant, non debemus facile peccati mortalis reos dicere, ut recte concludit Lugo *ibid.* La Croix *lib.* 3. *p.* 2. *n.* 81. & alii (*a*).

Nota Rom. Theologi.

(*a*) Duo hic ſunt, quæ cum Ethica chriſtiana cohærere haudquaquam poſſe videantur. Primum, quod ab omni ſint culpa immunes, ac juſtitiam nullo modo lædant, qui communi, hoc eſt, uſu frequentata arte, ab aliis Magiſtris ſcholares evocant, ut majorem ſibi numerum diſcipulorum acquirant. Alterum vero, quod a lethali culpa excuſari univerſim poſſint Magiſtri, Concionatores, aliique, qui etiam cum aliorum damno ſcolares, auditoreſque ab aliorum ad proprias ſcholas trahant: Nam Ethica chriſtiana inanem gloriam veluti capitale crimen deteſtatur, horret ea, quæ odia & inimicitias nata ſint parere; ac generatim vetat aliis fieri, quæ nobis fieri nolumus. Ubi vero in Magiſtro communi arte procurante alterius diſcipulos ad ſe trahere, inanis gloria deeſſet? Illa enim uteretur arte, ut ſe ſupra illos efferretur, quorum diſcipulos ad ſe traheret: atque ita ſane res appareret, quæcumque interea foret illius intentio. Præterea nota res eſt, hac via in partes ſcholares, auditoreſque ſcindi, ac odia excitari, foverique inimicitias. Id enim vix quidem contingere ſolet, quin alterius ſcholares, auditoreſque de proprii Magiſtri, ac delecti Concionatoris præſtantia contendant, & quin unum laudibus efferre, & deprimere alterum ſtudeant. Scimus denique, Magiſtros, Concionatoreſque ægre admodum ferre, aliorum arte diſcipulis, auditoribuſque privari, ac ſatis conſtat de hoc, veluti de maxima injuria, paſſim conqueri. Poteſt ne ſine culpa fieri, quod aliis maxime diſplicet? Numquid Jeſu Chriſti Ethica hæc atque ſimilia probat? Immo improbat in unoquoque Chriſtiano. Vide ergo num in Magiſtro, & Concionatore id omni vacare poſſit culpa. Si enim ex officio virtutem docere, prædicare, & inculcare tenetur verbo, & exemplo, quod leve in aliis, in iis grave peccatum erit. Ait Lucius hos juſtitiam non lædere, at lædunt caritatem, & quidem non ſine ſcandalo, ut ex dictis liquet: Immo & juſtitiam quoque; injuria enim Magiſtro fit, dum ipſi invito, ac ſine ipſius culpa, ſubtrahuntur diſcipuli; eſt enim in poſſeſſionem illorum, ac recedendo ab ipſo ut ad alium accedant, læditur illius exiſtimatio, ac jus quod ad hanc famam habet. Fac deinde præjudicium, & damnum inde ſequi, quis eos a gravi culpa excuſabit? Ait Lugo: Væ Magiſtris, & Concionatoribus, &c. quorſum hæc? quia paſſim ita agunt, paſſim peccant, & graviter, quia caritatem lædunt, quia ſcandalo ſunt fidelibus, & diſcipulis, quos ædificare tenetur, quia de induſtria damnum aliis inferunt; quod etſi demus non eſſe contra juſtitiam, quia moleſtum quam maxime aliis eſſe ſolet, & odia inimicitiaſque natum eſt parere, numquam ſine gravi culpa erit.

Reſponſio Auctoris.

Notat hic *Rom. Theologus* duo a me tradita eſſe *loc. cit.* quæ cum Ethica Chriſtiana cohærere haudquaquam poſſe videantur. Primum quod ab omni culpa ſint immunes, ac juſtitiam nullo modo lædant, qui communi, hoc eſt, uſu frequentata arte, & ſine vi, fraude, mendacio, & criminatione curant ad ſe trahere diſcipulos alias ſcholas frequententes. Alterum vero, quod a lethali culpa excuſari univerſim poſſint Magiſtri, Concionatores, qui omnibus artibus, & mediis utuntur, ut ſcholares, vel auditores ſibi accumulent &c. Aſt hic Typographus Venetus vellet ſcire a noſtro Thelogo, an juſta hæc ſua principia, et licuerit tam avide, & arden-

Digitized by Google

17 Magiſtri, ſeu Doctores, qui lauream Magiſterii, ſeu Doctoratus in facultate Theologica, vel Juridica, tum Canonica, tum Civili, vel Medica, vel Philoſophica legitime ſunt conſecuti, variis gaudent privilegiis. Primum eſt, quod Nobilibus adnumerentur, veramque nobilitatem conſequantur; *arg. l. 2. §. Ult. in fine, & l. 4. §. 1. in fine, de excuſ. tut.* Immo Nobilitas morum plus ornat, quam Genitorum, *cap. Nos qui 3. diſt. 40.* Quapropter etiam gaudent Nobilium prærogativis; *arg. c. De multa 28. de præbend.*

18 Secundum eſt, quod a plebeja conditione exempti in Dignitate cenſeantur conſtituti; *arg. c. Quanto 3. de Magiſtris, & Clementin. Cum ſit nimis 2. de Magiſtris.*

19 Tertium eſt, quod exempti ſint ab oneribus tam realibus, quam perſonalibus, textu expreſſo *l. Medicos 6. & l. 11. Cod. de Profeſſoribus, & Medicis.*

20 Quartum eſt, quod Magiſtri, & Doctores criminum rei mitius puniendi ſint, quam plebei, adeoque non torturæ, præterquam in criminibus exceptis, ſubjiciendi, nec pœna Triremium, nec fuſtibus, nec gladio, nec alio ignominioſiori pœnæ genere, ſed ultimum ſupplicium meriti, gladio puniri debent; *arg. l. Cuſtodiam, ff. de cuſtod. Reorum, l. Cod. Ad l. Jul. Majeſt. l. moris 9. §. 11. ff. de pœnis* cum ſimilibus.

21 Quintum eſt, quod Magiſtri, & Doctores ceteris paribus in aſſequendis Dignitatibus, & beneficiis Eccleſiaſticis, aliis præferri debeant; *c. De multa 28. De præb. c. Cum in cunctis 7. de elect.* & Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 12.*

22 Nomine Magiſtrorum, & Doctorum veniunt etiam *Licentiati*, unde & iſti gaudent dictis privilegiis; Alciatus *in l. Cui præcipua, de V. S.* Leander *de privileg. Doctorum p. 4. n. 11.* & alii. Et ratio eſt, quia Licentiati habent etiam illam excellentem, & legitime approbatam ſcientiam, & doctrinam, bono communi ſervientem, propter quam principaliter ſunt conceſſa dicta, & alia privilegia Magiſtris, & Doctoribus; ipſi enim licentiati, quamvis lauream Magiſterii, & Doctoratus non ſint ſolemniter aſſecuti, habent tamen licentiam, & facultatem proximam illam ſolemniter conſequendi, quoties velint, cum illa digni jam ſint rite, & ſolemniter declarati. Unde pro eis ſtat illud Juris; *Proxime accingendus habetur pro accincto; l. penultim. ff. de Teſtament. milit.* Tum quia Concil. Trident. in aſſequendis Dignitatibus, & Beneficiis Licentiatos æquiparat Doctoribus, *ſeſſ. 22. de reformat. cap. 2. & ſeſſ. 24. de reformat. cap. 12.*

23 Licentiati autem ſunt, & dicuntur illi, qui ſupremum in aliqua facultate, ſive Theologica, ſive Juridica, ſive Medica gradum Doctoratus, ſeu Magiſterii inſignia publica capeſſendi, quando volunt, licentiam, ſeu facultatem habent, eo quod pro talibus poſt prævium examen, non tantum digni judicati, ſed et Licentiati rite, & ſolemniter creati ſunt.

24 Licentiatis paulo inferiores ſunt *Baccalaurei* quorum appellatione veniunt illi, qui in ſcientia, vel facultate aliqua, ſui profectus primum teſtimonium, primumque gradum ſunt adepti. Iſti, ut ex Pratejo, & Paulo Juris con- 25
ſulto refert Calvinus *in ſuo magno Lexico Juridico verb. Baccalaureos* a Bacca Laurea nomen aſſumpſiſſe videntur. Pignatellus autem *tom. 10. conſult. 38. num. 27.* de horum etymologia ſic præciſe habet: *De Baccalaureo triplex eſt hujuſmodi cognominis etymologia, mea ſententia non abſurda. Prima eſt, a baculo dicuntur bacularii, vel quod adhuc in piſtrino laborantes baculis impelluntur, vel quod nondum in diſciplinis abſoluti, opus habeant rectore bacule: Hæc eſt probabilis. Secunda, conſtat lauri baccas eſſe nigras, & amaras; Porro quoniam id temporis etiamnum* arro-

ardentes promovere ſuam editionem Romanam, ipſam ſic magnificando, & Venetam parvipendendo ad retrahendos emptores ab emptione Venetæ, & ipſos attrahendos ad emptionem Romanæ cum tanto ſui detrimento nedum ſpirituali, ſed & temporali, quum ipſum ſic incitaverit ad non parvam ſpiritus perturbationem, & animi averſionem nedum contra ipſum Theologum, ſed & contra ipſum penitus innocentem Lucium, ut ſibi, quamvis falſo, ſed conſtanter repræſentatum, contra ſuam illibatam fidem, & religioſam integritatem ſocium cum Theologo pro editione Romana in tantum detrimentum ſuæ Venetæ editionis, ut ex epiſtolis patet, quæ adhuc ſervantur, plenis querimoniis, indignationibus, & proteſtationibus ſe velle omnem movere lapidem in Urbe, & Orbe pro reparatione tanti ſui indebiti detrimenti. En quot mala, quot hinc, & inde animorum perturbationes! Sed ad hæc nil noſter Theologus, omnia ſibi licent, aliis nihil, prædicat aliis non furandum, & ipſe in hoc genere, ex aſſertione Typographi, ſatis ſuperque furatur.

Digitized by Google

arrodentes amarum ſapientiæ corticem, nondum ad melleum dulciſſimum penetrarunt, Baccalaureos appellari placuit. Iſta eſt probabilior. Tertia eſt, arbitratur nonnemo dictionem compoſitam a Vacca, & Laro: Vaccalarius; Aliquæ enim nationes pro B. ſonant V. conſonantem, & e contra; Vacca autem lac porrigit, & larus avis eſt avidiſſima. Jam de amabili illo ſapientiæ Principe dictum eſt: Mel, & lac ſub lingua ejus. *Unde quos vehemens quidam ardor hujus lactis agit, rapitque, Baccalari dicuntur: Hæc eſt etiam probabilis.*

26 Alii ipſos vocant *Baccalarios*, qui teſte Rhenano apud Calvinum *loc. cit. verb. Baccalarii* a Bacillo nominati ſunt, quia primi ſtudii auctoritatem, quæ per exhibitionem baculi concedebatur, jam conſecuti fuiſſent. Erat velut quoddam mancipationis ſignum in hujuſmodi aliquod ſtudium, baculi traditio. Vulgus Baccalarios, eruditi Baccalaureos vocant. Hæc Calvinus *loc. cit.*

Additiones ex aliena manu.

27 De Magiſtro ſcholæ primum in Eccleſia Cathedrali, & poſtea etiam in Collegiata Eccleſia inſtituto, agit & quidem latiſſime *Bohemer. in decretal. lib. 5. tit. 5. fer. per tot.*

28 Munus autem hujus Magiſtri erat docere non ſolum Gramaticam, ſed & alias diſciplinas, ſcilicet Rhetoricam, Dialecticam &c. Lectio enim vulgata *in cap. 4. de Magiſtr.* eſt depravata, ubi perperam legitur: *qui Clericos Eccleſiarum ipſarum gratis in grammatica facultate & alios inſtruat juxta poſſe.* At apud *Harduin. tom. 7. Concil. pag. 30.* legitur: *in Grammaticæ facultate, & aliis*, ideſt facultatibus ſeu diſciplinis. Notum quippe eſt, quamlibet diſciplinam ab antiquo facultatem dictam fuiſſe, ut evincit uſus loquendi in Academiis familiaris.

29 Hic autem Magiſter in aliquibus Eccleſiis cathedralibus etiamnum exiſtit, & vocabulo *Scholaſtici* deſignari ſolet, eſtque dignitas Eccleſiaſtica, ſed commiſſum ipſi principio a Sacris Canonibus munus haud amplius implet.

30 Diverſi autem ab his Magiſtris ſcholæ, quos Canonicos in Cathedralibus Collegiatiſque Eccleſiis volebant, ſunt Magiſtri, qui de licentia Epiſcopi Grammaticam, aliaſque mox dictas
31 facultates hodie docent. Atque hinc eſt, quod ad hos trahi nequit id, quod de illis a Canonibus ſancitum reperitur. Illi, ut exemplum aliquod afferamus, eo quia ex proventibus Eccleſiæ vivebant, nihil a ſcholaribus ſuis niſi ſponte oblatum accipere poterant; At hi niſi 32
ſtipendium publicum habeant, non prohibentur aliquid a Scholaribus exigere; *Confer Gonz. in Comment. ad. c. 4. n. 6. de Magiſtr.*

Poſſunt, ut monet *Auctor num.* 8. hodierni 33
Magiſtri in iis etiam quæ ad Religionem pertinent Scholares ſuos inſtruere: non tamen (ita recte ait *Romaguer.* ad *Synodal. Gerund. l. 5. tit. 1. num. 5.*) *per iſtos ſublevantur Parochi a ſua obligatione docendi doctrinam Chriſtianam, ſed eo non obſtante ad eam docendam tenentur.*

De exemptione, qua ait *Auctor n. 19.* frui 34
Magiſtros ſeu Doctores ab oneribus perſonalibus & realibus, vide *Brunemann. in L. final. C. de Profeſſ. & Medicis*; & præcipue *Klock. de contrib. cap. 10. per tot.* qui de ea ex profeſſo tractat, & quando, tum quomodo procedat, tradit.

Abſolute verum haud eſt quod aſſerit *Au-* 35
ctor n. 22. Licentiatos venire nomine Magiſtrorum, ſeu Doctorum, tum frui privilegiis omnibus ipſis conceſſis; Conſule *Beſold. in diſſertat. de Studioſis cap. 8. per tot. & Mendo de Jure Academic. l. 1. quæſt. 13. n. 331. & plur. ſeq.* qui docent quibus Doctorum privilegiis gaudeant Licentiati.

MAGISTER CÆREMONIARUM.

Magiſter Cæremoniarum eſt neceſſarius in 1
Cathedralibus, & Collegiatis. Unde in Cathedrali, quouſque aſſignetur ei aliunde competens ſtipendium, contribuere debent Epiſcopus, & Capitulum pro rata. *Sac. Congr. Epiſcop. & Regul. in Comenſi 10. Julii 1600. & S. Congr. Rit. in Tropien. 23. Martii 1602.*

Ad Officium Magiſtri Cæremoniarum non de- 2
bet compelli Canonicus; ſed providendus eſt alius ſimplex Sacerdos. *S. Congr. Epiſcop. & Regul. in Caſtellanaten. 23. Julii 1602.*

Magiſter Cæremoniarum non poteſt alterare, 3
ſeu mutare conſuetudinem circa præintonationem Antiphonarum ad Veſperas. *Sac. Congr. in Sueſſan. 28. Aprilis 1607.*

Magiſter Cæremoniarum, abſente Magiſtro 4
Chori, habet munus indicendi ſilentium in Choro. *Sac. Congr. Rit. in Hydruntina 6. Decembris 1613.*

Occaſione conſecrationis Monialium non eſt 5
permiſſum Magiſtro Cæremoniarum Clauſuram ingredi. *Sac. Congr. Concil. in Sabinen. in reſp. ad 5. dub. die 3. Julii 1632.*

Digitized by Google

6 Magiſter Cæremoniarum, qui eſt Beneficiatus, poteſt dimittere habitum Beneficiatorum, & uti ſuperpelliceo in exercitio ſui Officii abſque incurſu Cenſurarum contra illum habitum non deferentes. *S. Congr. Rit. in Januenſ. 9. Decemb.* 1617.

7 Magiſter Cæremoniarum, etiamſi ſit Capellanus, quando Officium exercet, & veſtibus illius officii veſtitus eſt, ſedere debet apud Celebrantem, vel ejus Aſſiſtentes pluvialibus indutos; quando vero non eſt in Miniſterio, ſedere debet in Choro inter præbendatus, vel Presbyterus ſui Ordinis, ſervato ordine ſuæ receptionis; *Sac. Congr. Rit. in Patavina* 28. *Novemb.* 1609. *&* 8. *Maii* 1617.

8 Magiſter Cæremoniarum in Proceſſionibus incedit apud Celebrantem, & ejus Aſſiſtentes, & ubique diſcurrit, quando opus eſt, pro ordinanda proceſſione. *Sac. Cong. Rit. in d. Patavina* 30. *Auguſti* 1602. *&* 8. *Maii* 1617.

9 Cum ſit Officium Magiſtri Cæremoniarum Epiſcopo ſignificare, quando debet ad Eccleſiam accedere pro functionibus Epiſcopalibus, debet id ei perſonaliter ſignificare. *Sac. Cong. Epiſcop. & Regul. in Campanien.* 3. *Octob.* 1642.

10 Cæremoniæ dictæ ſunt a Cære, ſeu Cærite antiqua celebri Urbe Tuſciæ, ad quam, Roma a Gallis obſeſſa, Virgines Veſtales, tranſtulerunt ſimulacra Deorum, & inibi cultum eis exhibebant; Ob cujus rei memoriam Romani in libertatem per Camillum aſſerti ſtatuerunt, ut deinceps Divini cultus Cæremoniæ appellarentur. Tit. Livius *lib.* 5. Macrob. *l.* 3. *c.* 3. Nouveau Dictionaire Theologique, Hiſtorique &c. par D. de Juigne *verb. Cere*.

11 Afferuntur duo dubia noviſſime reſoluta a Sacr. Congr. Concilii.

I. An Clemens Grattarola Cæremoniarum Magiſter Archiepiſcopi Ravennaten. quando ratione ſui Officii aſſiſtit eidem Archiepiſcopo Pontificalia exercenti, tam in Eccleſia Cathedrali, quam in aliis quibuſcumque Civitatis locis, ejuſque Suburbiis, necnon extra Civitatem in locis ſuæ Diœceſis in actu viſitationis, gaudere debeat diſtributionibus quotidianis? & quatenus negative.

II. An ex gratia indulgendum ſit, ut dictas diſtributiones lucretur in caſu &c.

Sac. Congr. Concil. in Ravennaten. 1. *Auguſti* 1739. reſpondit: *Negative ad utrumque in caſu, de quo agitur, præterquam quando aſſiſtit Archiepiſcopo in Cathedrali*.

12 Alia ad rem. Vide in tomo 8. Decreta *Sac. Rit. Congr.* ſub *numm.* 8. 47. 148. *ſeqq.* 159. *ſeqq.* 958. 1170. 1333. 1465. 1539.

MAGISTRATUS.

Magiſtratus non debet occupare locum Capituli, & Cleri, qui in concionibus ſedere debent immediate apud ſuum Epiſcopum. *Sacra Congregat. Rit. in Balneoregien.* 25. *Januar.* 1602. 1

Magiſtratus aut Judices non debent proprias Dignitatum, & Canonicorum Sedes, ſeu Stalla in Choro, ſeu Presbyterio occupare, quamvis aliquando id eis permiſſum fuerit. *S. Congreg. Rit. in Compoſtellana* 4. *Februarii* 1600., *& ſub die* 21. *Februar.* 1604. *& in Granaten.* 24. *Octobris* 1609. 2

Magiſtratus, & Officiales Civitatis thurificandi ſunt poſt Dignitates, & Canonicos æquis ductibus. *Sacra Congregat. Rit. in Interamnen.* 10. *Julii* 1600., *& in Fanen.* 1. *Septembr.* 1607. & *in Narn.* 16. *Junii* 1617. Non obſtante uſu in contrarium per quindecim annos ſervatu. *Ead. Sacra Congr. in Cephalud.* 24. *Octobris* 1609. 3

Magiſtratus in Proceſſionibus Sanctiſſimi Sacramenti debet incedere in loco, in quo ſecundum antiquam conſuetudinem conſuevit incedere. *Sacr. Congreg. Rit. in Forolivien.* 4. *Aprilis* 1605. 4

Magiſtratus debet juxta ſolitum tibicines mittere ad Proceſſiones Sanctiſſimi Sacramenti, nec licet prohibere ſolitum tibutum Ceræ Eccleſiæ, Canonicis, ſeu Fabricæ debitum a conſulibus artium, & Maſſariis Villarum. *Sac. C. Rituum in Narnien.* 16. *Julii* 1606. 5

Magiſtratus Civitatis cogi poteſt ſolitum obſequium Epiſcopo accedenti ad Eccleſiam præſtare, & juxta ſolitum accedere ad Eccleſiam Cathedralem in diebus ſolemnibus, & tempore Adventus, & Quadrageſimæ. *Sacr. Cong. Rituum in d. Narnien.* 16. *Julii* 1605. *& in Civitatis Caſtelli* 29. *Novemb.* 1618. 6

Magiſtratus nihil debet in præjudicium Capituli Eccleſiæ, & Canonicorum innovare, vel attentare. *Sac. Cong. Rit. in d. Narnien.* 16. *Julii* 1605. 7

Magiſtratus ſæcularis Civitatis, quando non eſt de Majoribus, & perpetuis, debet cedere in omnibus, & per omnia Canonicis Eccleſiæ Cathedralis; & Concionator debet prius Canonicos, quam Magiſtratum ſalutare. *Sac. C. Rituum & in Tiraſonen.*, *& in Oſcana* 3. *Octobris* 1615. 8

Magi-

Digitized by Google

9 Magiſtratus, quando eſt de Majoribus, debet inceuſeri ante Canonicos poſt Aſſiſtentes Epiſcopo. *Sac. Congr. Rituum in Patavina* 2. *Martii* 1602.

10 Magiſtratus Laicus non poteſt habere locum in Choro, ſive in Presbyterio, ſed extra illum, ut ſæpe declaravit *S. Rit. Cong.* & præſertim *in una Auximana* 2. *Julii* 1639. Unde *Eadem S. Rit. Cong. in una Amerina Sedilium* 16. *Martii* 1697. *confirmata* 12. *Septembr.* 1660. mandavit aptendum eſſe locum Magiſtratui extra Presbyterium juxta deſignationem porrectam a Magiſtro Cæremoniarum, non obſtente quod Magiſtratus reperiretur in poſſeſſione, & ellegaret alterius loci congrui deficientiam.

11 Magiſtratus Laicus non poteſt in Eccleſia habere retentionem, ſive uſum Tapeti, aut Stratus, ut declaravit *Sac. Cong. Rit. in Bar.* 2. *Septembr.* 1690. Vide verb. *Eccleſia art.* 5. *num.* 32. *ad* 36. ubi afferuntur multa decreta ad rem facientia.

12 In cauſa Capuana fuerunt propoſita, & reſoluta ſequentia dubia.

I. An Capitulo Eccleſiæ Metropolitanæ debeatur præcedentia ſuper Magiſtratum ſæcularem ejuſdem Civitatis in omnibus functionibus Eccleſiaſticis?

II. An Concionator debeat ſalutare prius Capitulum, vel Magiſtratum?

III. An abſente Archiepiſcopo Magiſtratus debeat ſalutari cum titulo Illuſtriſſimi, & Capitulum cum titulo Reverendiſſimi?

Sacra Congregatio Rituum 23. *Januarii* 1700. *reſpondit*.

Ad I. *Deberi*.

Ad II. *Affirmative*.

Ad III. *Negative in caſu propoſito*, apud Monacell. *tom* 4. *ſupplement. ad* 1. *tom. n.* 20. *& ſequent.*

13 Et jam in alia *Vercellenſi* 2. *Auguſti* 1691. declaraverat, quod Concionator debeat prius ſalutare Canonicos, quam Gubernatorem Civitatis.

14 Et noviſſime in Veliterna pro Magiſtratu Velitrarum cum Capitulo ejuſdem Civitatis fuerunt in eadem Sacra Rituum Congregatione propoſita, & ſoluta ſequentia dubia.

I. An Magiſtratus Velitrarum in Feſto S. Franciſci Xaverii poſſit incedere cum Clava, & eodem Comitatu ac incedit in Feſtivitatibus quatuor Sanctorum Patronorum Civitatis, Sanctiſſimæ Conceptionis, & Beatæ Mariæ Gratiarum?

II. An idem Magiſtratus in Eccleſiis extra Cathedralem ſit thurificandus triplici ductu?

III. An eidem Magiſtratui ſit dandum oſculum Pacis per amplexum, ſeu potius per inſtrumentum, & a quo?

IV. An Celebrantes poſt finem Miſſæ tam ſolemnis, quam privatæ, debeant, antequam ab Altari diſcedunt, reverentiam facere Magiſtratui?

V. An eodem Magiſtratu intereſſente Miſſæ privatæ, liceat in Altari accendere quatuor Candelas.

VI. An Magiſtratus immediate poſt Canonicos, & ante Beneficiatos, ceteroſque de Clero admitti debet ad Crucis adorationem, & ad Cineres?

VII. An Magiſtratus, ejuſque Officiales in in Proceſſionibus, in quibus deferunt Intortitie, illa propriis manibus deferre debeant?

VIII. An Magiſtratu accedente ad Cathedralem, aliaſque Eccleſias Civitatis cum Comitatu, & Clava, licitus ſit ſonitus Tubarum intra eaſdem Eccleſias?

IX. An eodem Magiſtratu in Cathedrali, aliſque Eccleſiis Sæcularibus, & regularibus intereſſente Miſſæ privatæ, licitus ſit ſonitus Tubarum in actu elevationis Sanctiſſimæ Euchariſtiæ intus ipſas Eccleſias?

X. An eidem Magiſtratui liceat in Eccleſia Parochiali Sanctæ Mariæ de Trivio retinere ſcamnum intus Presbyterium?

XI. An eidem Magiſtratui in Eccleſiis Sancti Martini, Sancti Franciſci, Sanctæ Claræ & Sanctæ Tereſiæ liceat retinere ſcamnum a cornu Evangelii?

Die 10. Septemb. 1618. propoſita Cauſa per Card. Fabron. in Sacra Congregat. Rituum,

Ad 1. reſponſum fuit *Affirmative*.

Ad 2. *Negative*.

Ad 3. *Per Inſtrumentum dandam eſſe Pacem ab aliquo Miniſtro Superpelliceo induto*.

Ad 4. *Negative*.

Ad 5. *Affirmative, dummodo incedat in habitu Conſulari*.

Ad 6. *Negative*.

Ad 7. *Affirmative*.

Ad 8. *Affirmative, ſed extra Januam*.

Ad 9. *Ut ad proximum*.

Ad 10. *Negative*,

Ad 11. *Arbitrio Eminentiſſimi Ordinarii, & amplius Cauſa non proponatur*.

Qualis autem honor debeatur Prælato Præſidi Provinciæ, vide dicta *verb. Eccleſia, art.* 5. *n.* 36. ubi ad id dantur Sacræ Congr. Rituum decreta. 15

Magiſtratus, & Judices ſeculares procedentes in criminalibus contra Eccleſiaſticos, ex- 16

com-

Digitized by Google

communicantur in Bulla Cœnæ. Bened. XIV. tom. 1. Conſtitut. 14. incip. *Paſtoralis* §. 19.

Additiones ex aliena manu.

17 De loco Magiſtratuum in Eccleſia, thurificatione ipſorum, pace iis danda, tum de aſſociatione ab illis facienda Epiſcopo, vide ubi res poſtulat *Romaguer. in Synodal. Gerund. lib. 3. tit. 17. cap. 12. per tot. Lagun. de fructib. pars. 1. cap. 30. §. 1. num.* 108. *& plur. ſequent. Cort. ad deciſ. Catalon.* 247. *num.* 15. & omnium optime *Panimoll. deciſ.* 1. *adnotat.* 11. *per tot.*

18 Hic vero non eſt prætereundum, nullo modo licere dare oſculandum Evangelium cuivis Magiſtratui, ut deciſum referr a Sacra Congregatione Rituum *Romaguer. ubi ſupra n.* 19. *Pignatell. conſult. canon. t.* 8. *conſult.* 54. *n.* 8. *& final.*

MALCHUS.

1 QUis ille fuerit, cui a S. Perro amputata fuit auricula nocte Paſſionis Chriſti, non conveniunt Doctores. Eum fuiſſe ſervum Principis Sacerdotum, habetur *Matth.* 27. *Marci* 14. *Lucæ* 22. & illius nomen fuiſſe Malchum *Joan.* 18. ibi: *erat autem nomen ſervo Malchus.* Hunc Malchum illum fuiſſe, qui colapho Salvatoris os percuſſit, dicendo: *Sic reſpondes*
2 *Pontifici?* tradunt aliqui. Nonnulli putant, Malchum, cum a Chriſto Domino ſibi eſſet auricula reſtituta, fidem Chriſti amplexum fuiſſe, ut inter alios Cornelius a Lapide, in *cap.*
3 26. *Matth. verſ.* 51. §. *denique Chriſtus.* An autem Petrus totam integram ei præciderit auriculam, ut in terra caderet, an vero partem tantum, ambigitur. Fortaſſe tamen pars ſolum fuit abſciſſa cum ſolo tactu a Chriſto reſtituta perhibeatur, *Lucæ* 22. 51. 52. ut tradit Cal-
4 met in *Dictionario* verb. *Malchus.* Ceterum relicta in ſuo eſſe opinione, quod Malchus, amplexa Fide, Chriſtianus obierit; Verba Scripturæ refragari videntur, quod Malchus ille fuerit, qui colaphum Jeſu impegit, dicens: Sic reſpondes Pontifici? cum illum fuiſſe quemdam ex Miniſtris Annæ ſummi Sacerdotis, præſentibus, habeamus *Joannis* 18. 21. nihilque de Malco legatur, de quo tamen in eodem capite actum erat. Vide *Lambertinum Benedictum XIV. de feſtis Domini N. J. Chriſti num.* 208. & *Calmet* in *Dictionario* verb. *Malchus.*

ADOLECENS, qui relicta ſindone nudus 5
profugit e manibus ſatellitum nocte paſſionis Chriſti, quis fuerit? non parum diſſident Auctoris. Hieronymus & Epiphanius cenſuere, illum fuiſſe Jacobum fratrem Domini Jeſu, appellatum Juſtum; ſed banc opinionem reijiciunt Baronius, Suarez, apud Lambertin. Benedict. XIV. *de Feſtis D. N. J. Chriſti numer.* 209. Chryſoſtomus & Ambroſius putarunt fuiſſe Joannem Evangeliſtam; ſed hæc quoque reijcitur opinio; Lamy enim *Harmon. Evang. lib.* 5. *cap.* 7. dicit: *ſuſpicantur quidam, fuiſſe Joannem Chriſto dilectum; ſed quare id temporis fuiſſet Joannes nudus, aut prope nudus?* Tillemonrius *nota* 3. *in vit. S. Joannis*, quærit, num dici poſſit, adoleſcentem illum fuiſſe nudum, quamvis in vicinia habitantem, qui veſtibus exutus in lecto jaceret, & audito clamore & ſtrepitu, lecto deſiliiſſe ſindone amictum, & domo egreſſum, ſindone in eorum manibus, qui ſe comprehenderant, relicta aufugiſſe. Et ad id inclinat Antonius Bineus *de Morte Chriſti tom.* 3. *lib.* 2. *c.* 4. *num.* 14. ſic concludens: *Probabilius nihil eſt, quam hunc juvenem ex vicina aliqua villa armorum, virorumque ſtrepitu excitatum accurriſſe, ut cerneret cognoſceretque quid ageretur intempeſta nocte. Quare quiſnam fuerit, indagare nemo mortalium poteſt.* Vide *Lambert. loc. cit.*

MALEDICUS. Vid. verb. *Pœna art.* 2. *a n.* 160. *ad* 164.

MALEFICIUM. Vide verb. *Superſtitio a n.* 55. *ad* 80.

MALESONANS PROPOSITIO. Vid. verb. *Propoſitiones damnatæ n.* 38.

MARITUS.

MArito non licet occidere Uxorem in Adulterio deprehenſam. *Communis ac certa* 1
Unde Alex. VII. die 24. Sept. 1665. merito damnavit inter alias ſequentem propoſitionem 19. in ordine: *Non peccat Maritus occidens propria auctoritate uxorem in adulterio deprehenſam.*
Maritus graviter peccat contra juſtitiam 2
con-

Digitized by Google

conſummando, & dilapidando bona Uxoris ſine ejus licentia, adeoque tenetur ad reſtitutionem. *Commun.* Vid. verb. *Bona art.* 4. *n.* 16. *ad* 18.

3 Maritus poteſt irritare Uxoris Vota, quæ præjudicant uſui Matrimonii, educarioni Prolis, vel Adminiſtrationi familiæ. *Communis.*

4 Immo ſecundum Sanchez, Sotum, Tambur. & alios, Maritus poteſt directe irritare quæcumque vota Uxoris, eo quod voluntas ejus videatur eſſe plene ſubjecta dominio viri, juxta illud Apoſtoli *ad Epheſ.* 5. *verſ.* 22. ibi: *Mulieres viris ſuis ſubditæ ſint ſicut Domino, quia vir caput eſt Mulieris, ſicut Chriſtus caput eſt*
5 *Eccleſiæ &c.* (a) Quamvis tamen probabilius ſit cum Sancto Antonino, Navarr. Azor. Valen. Suarez, Leſſio, Bonacina, Laiman, Caſtropalao, Illſung. citatis & ſequutis a La Croix *lib.* 3. *part.* 1. *num.* 493. quod Maritus poſſit ſolum irritare illa vota, quæ, ut dictum fuit, præjudicant uſui Matrimonii, educationi Prolis, vel adminiſtrationi familiæ, cum ſubjectio Uxoris reſpectu Mariti fundetur tantum in contractu Matrimonii, adeoque detur tantum in ordinem ad finem Matrimonii.

6 Mortua uxore, uſusfructus dotis ſpectat ad Maritum, proprietas vero pertinet ad filios; *leg.* 1. *Cod. de bonis matern.* Rota rec. *par.* 3. *deciſ.* 129. *numer.* 2. & *par.* 11. *deciſ.* 368.
num. 25. Quid autem poſſit, vel non, mari- 7
tus circa dotem vivente Uxore, & quando ejus dominium acquirat? Vid. verb. *Dos art.* 1. & *art.* 3.

8 Maritus peccat mortaliter, ſi cogat Uxorem ad communicandum coram ſe, ſeu ad ſubeundum candentis ferri, vel ferventis aquæ judicium in teſtimonium, quod non ſit adultera. Ita Sotus apud Eſcobar *libr.* 8. *numer.* 381. La Croix *libr.* 6. *numer.* 675. & id eſſe abſolute illicitum docet S. Thomas *quæſt.* 80. *artic.* 6. *ad* 3. Suarez *diſput.* 67. *ſect.* 6. Dicaſtill. *de Sacrament. diſtint.* 3. *numer.* 280. & alii communiter, *argum. capit. Ex tuarum* 8. *de purgatione Canonic. capit. Dilecti* 3. *de purgatio-*

Nota Rom. Theologi.

(*a*) Falſum viſum eſt celebrioribus Theologis, virum poſſe *quæcumque* uxoris vota irritare: etſi enim in irritum mittere poſſit vota ſibi, aut Familiæ noxia, & incommoda, V. G. vota de jejuniis, humicubationibus, peregrinationibus, & eleemoſinis ex rebus ad familiam pertinentibus, ac præſertim continentiæ votum, non ſic autem vota de certis precibus recitandis, de ſuperfluo & diſſoluto ornatu rejiciendo, de abſtinendo a ſpectaculis, & choreis, de pauperibus alendis labore & opere manuum ſuarum, quibus familia non indiget, de ſecundis nuptiis vitandis, de ingreſſu Monaſterii, ſi viro ſuperſtes fuerit, ut inquit Natalis Alexander. Immo mulier ipſa, inquit, nonnulla Mariti Vota facere poteſt irrita, quæ ſcilicet ſibi incommoda ſunt, aut familiæ, qualia ſunt vota Continentiæ, abſtinentiarum immodicarum, vel diuturnarum peregrinationum, & quarumcumque rerum, quibus impotens ad debitum conjugale fieret. Atque hinc patet, quam inepte ad id afferat Paulinum textum, quo Mulieres ſubditæ viris declarantur: Nam ſubjectio hæc tanta non eſt, ut omne in omnibus eis dominium admittat; ſed in iis tantum, quibus marito, ut Conjugi, & familiæ Domino ſubjicitur. Quamobrem ita libera eſt in iis vovendis, quæ ſupra indicavimus, ut dominio mariti fieri irrita nequeant. Regula autem in hoc generalis erit, ut Maritus irrita facere poſſit vota, quæ ſine ipſius conſenſu emittere, ac ſervare Mulier nequeat; quæ vero Mulier ſine viri conſenſu licite ac rationabiliter promittere, & ſervare poteſt, vovere etiam poteſt, quin votum auctoritate Mariti revocari poſſit.

Reſponſio Auctoris.

Dicit *Theologus*, quod falſum viſum eſt celebrioribus Theologis, virum poſſe quæcumque uxoris ſuæ vota irritare &c. atque hinc patet, quam inepte ad id afferatur Paulinus textus, ad *Epheſ.* 5. *v.* 22. &c. Sed bona venia ipſius *Theologi* ea non eſt mea opinio, & Paulinus textus affertur ab aliis; dico enim ibi *ſecundum alios*: Meam autem opinionem apette declaro *n.* 5. *immediate ſequenti* ſic concludendo, quamvis tamen probabilius ſit cum S. Antonio, Navarr. Azor. Valent. Suarez, Leſs. Bonacin. Layman, Caſtrop. Illſung. citatis, & ſecutis a Lacroix *lib.* 3. *pag.* 2. *num.* 493. quod maritus poſſit ſolum irritare illa vota, quæ, ut dictum fuit, præjudicant uſui Matrimonii, educationi prolis, vel adminiſtrationi familiæ.

Digitized by Google

gatione vulgari , & *capit. Conſuluiſti* 20. *cauſ.* 2. *quæſt.* 4. ubi expreſſe prohibentur hujuſmodi probationes ad explorandam alterius innocentiam.

9 Maritus quando poſſit, & debeat, ſeu non, debitum conjugale reddere, petere, & offerre? Vid verb. *Debitum conjugale, per tot.*

10 Maritus a mortuis reviviſcens non tenetur amplius priſtinæ Uxori: Maritus enim non tradidit Uxori corpus ſuum, ſicuti uxor non tradidit ſuum Marito, niſi uſque ad mortem, juxta illud Apoſtoli *Ad Corinth.* 7. *Quod ſi dormierit vir ejus, liberata eſt, cui vult, nubat*. Unde ſi adhuc vellent eſſe conjuges, de novo foret contrahendum. La Croix *lib.* 6. *artic.* 3. *numer.* 418. ubi ex S. Thoma, & Gobat teſtatur eſſe communiſſimam Theologorum.

11 Maritus occidens propriam Uxorem prægnantem, cum non conſtet concludenter de proditione, gaudet immunitate; ſed annuente Sanctiſſimo, attenta atrocitate delictorum condemnatur in pœnam extraordinariam, dummodo non excedat decennium ad Triremes. *Sacra Cong. Immunit. in Melevitana* 3. *Dec.* 1670. *lib.* 2 *dec. Altovit. pag.* 511.

12 Maritus occidens propriam Uxorem ad effectum ducendi aliam, & extractus ab Eccleſia ad formam Bullæ, condemnatur, annuente Sanctiſſimo, ad pœnam extraordinariam, quæ non excedat Triremes ad decennium. *Ead. Sac. C. Immun. in Acernen.* 2. *Decemb.* 1681. *lib.* 2. *d. Altoviti pag.* 2289.

13 Maritus occiſor propriæ uxoris gaudet immunitate; Ad inſtantiam tamen Sacræ Conſultæ retinetur in carceribus uſque ad novos ordines. *Eadem Sacra Congregat. Immunit. in Beneventana* 24. *Martii* 1676. *lib.* 1. *dec. Altov. pag.* 1222.

14 Alia vid. verb. *Adulterium. Bona. Debitum conjugale. Dominium. Dos. Filius. Matrimonium. Uxor*, & verb. *Immunitas art.* 2. *n.* 90. ubi datur noviſſima Conſtitutio Benedicti XIV. incip. *Ex quo*, & altera ejuſd. Pontificis inc. *Officii noſtri*, ſecundum quas nunc intelligenda & moderanda ſunt omnia quæ Immunitatem concernunt.

Additiones ex aliena manu.

15 De jure Mariti in uxorem, legeſis Stryk. *juridicar. diſſertat. vol.* 8. *diſp.* 32. *per tot.* Nota vero hic nobilitatem Mariti communicari regulariter uxori, ut qui ex Patre nobili & Matre plebeja natus eſt, is pro nobili habendus ſit; Beſol. *Polit.* 1. *c.* 11. §. 33. Carpzov.
Juriſprud. conſiſtorial. lib. 2. *defin.* 11. Quod ſi 16
ex peculiaribus ſtatutis ſive Eccleſiarum, ſive
Ordinum, nobilitas utriuſque Aſcendentis requiratur, natus ex matre plebeja pro nobili haberi nequit; Rhetius *Inſtit. jur. public. l.* 3. *tit.* 21. §. 9. Matth. Stephan. *de Nobilit. Politic. c.* 5. *n.* 44.

Num omnia Mariti privilegia uxori communicentur, non conveniunt inter ſe Doctores. Pro regula ſtatuo, perſonale Mariti privilegium neque vivo, nec mortuo ipſo Marito uxori prodeſſe; ſecus ſi Maritus commode uti nequeat privilegio, niſi ejus uſus liceat uxori; Stryk. *juridic. diſſert. volum.* 4. *diſput.* 25. *capit.* 4. *numer.* 34. & *plur. ſequent.* ubi exemplis rem illuſtrat. 17

Quoad privilegia ratione officii Marito conceſſa, diſtinguendum ait Stryk. *juridic. diſſert. vol.* 4. *diſp.* 25. *num.* 41. & *ſeq. inter officium annexum habens dignitatem, & id quod ignobile eſt, & plebejum; hoc caſu nihil potitur Mulier ne quidem vivente Marito &c. niſi in caſibus in jure expreſſis. In caſu vero ubi ratione nobilitatis & officii dignioris privilegium conceſſum, patet illud etiam Uxori &c. Neque id iniquum, quoniam dignitas cum ſuo annexo tranſire debet, nominumque identitas identitatem ipſius arguere ſolet &c. Sed hæc ipſa intelligenda ſunt de juribus, quæ in Uxores cadere poſſunt*. Confer & *Myler., in Gamol. Princ. cap.* 2. ubi & jura perſequitur, quæ Uxoribus Principum, Comitum, & Baronorum ex perſona Maritorum competunt. 18

An in Viduis permaneant jura Mariti? Conſule Stryk. *jurid. diſſer. vol.* 4. *diſp.* 25. *c.* 4. *n.* 48. & *plur. ſeq.* 19

De Marito quoque quæri ſolet, an & quæ ex perſona Uxoris ſortiatur, an aliquando ſequatur forum illius, aut radiis ejus coruſcet? At de priori adi Struv. *exercit.* 9. *theſ.* 28. Tiraquell. *de Legib. Connub. gloſſ.* 2. *n.* 46. & de poſteriori De Ponte *l.* 2. *conſil.* 16. *n.* 23. & *ſeq.* Maſtrill. *de Magiſtrat. lib.* 4. *c.* 13. *n.* 20. & *ſeq.* 20

M A R T Y R I U M.

Martyrium eſt voluntaria perpeſſio, vel 1
tolerantia mortis, ſeu cruciatus lethalis
propter Fidem Chriſti, vel aliam virtutem Chri-
ſtianam. *Eſt in re communis*. Dicitur primo vo- 2
lun-

luntaria perpeſſio, vel *tolerantia* ad denotandum,
quod in adultis omulno reqniritur, ut mors
3 ſeu cruciatus lethalis volunrarie acceptetur. Un-
de ſi quis adultus in odium Fidei Chriſtianæ
dormiens occidatur, & hic antea nihil cogi-
taſſet de morte ob Fidem ſubennda, ſicque
eam nullatenus acceptaverit, non eſt proprie
cenſendus Martyr. Laym. *l.* 3. *ſect.* 3. *n.* 4.
Dicaſtil. *de Bapt. d.* 3. *n.* 7. Leſſ. *lib.* 3. *de
juſtit. & jure c.* 1. *n.* 24. Reiffenſt. *Theol.
mor. tract.* 7. *diſt.* 2. *q.* 6. *n.* 45. Suarez, &
4 alii. Eſſet tamen talis vere Martyr, ſi prius
cogitaſſet de morte ob Fidem ſubeunda, & ſta-
rniſſet ſecum potins mori in vinculis, & tor-
mentis, quam Fidem negare, quia ratione
voluntatis præhabitæ, & ſaltem habitualiter
perſeverantis, cenſeretur mortem volnntarie ac-
ceptare, quamvis dormiens occidereror, & ſic
tamquam verus Martyr eſſet habendus. Go-
bat *in Experient. tr.* 2. *a n.* 615. Reiffenſt.
loc. cit. num. 45. La Croix *lib.* 6. *part.* 5.
num. 231. cum Cajetan. Coninch. Bonac. ibi
citatis.

5 Dicitur ſecundo *mortis*, *ſeu cruciatus lethalis*,
quia nednm mors ipſa, ſed etiam crnciatus
de ſe illativus mortis eſt ſufficiens ad Marty-
rium, ut patet de S. Jo. Apoſtolo, & Evan-
geliſta, qui fuit vere Martyr, licet a ferven-
tis olei dolio per miraculum illæſns evaſerit,
& morte naturali poſtea deceſſerit. Unde S.
Augnſtinus *ſerm.* 296. *in Natali Apoſtolorum
Petri, & Pauli cap.* 4. tradir, eos, qui in
tormentis, & cruciatibus ob fidem a Deo mi-
raculoſe præſervantur, corona Martyrii dona-
ri: *Non enim*, air, *quia Joanni Apoſtolo paſſio
defuit, ideo paſſioni animus præparatus deeſſe po-
tuit; Non eſt paſſus, ſed potuit pati. Præpara-
tionem ejus Deus noverat. Quemadmodum tres
pueri arſuri miſſi ſunt in caminum, non victuri.
Negabimus eos Martyres, quia flamma eos urere
non potuit? interroga ignes, paſſi non ſunt, in-
terroga voluntatem, coronati ſunt.*

6 Dicitur tertio *propter fidem Chriſti*, ad de-
monſtrandum, qnod ad verum Martyrinm non
ſatis eſt pœna, vel tolerata mors, ſed requiri-
tur, quod pœna, ſeu mors toleretur ob cauſam
Fidei Chriſti; Unde S. Augnſtinus *in Pſalm.*
34. *ſerm.* 2. *num.* 13. ſic expreſſe habet; *Ita-
que Martyres non facit pœna, ſed cauſa; Nam
ſi pœna Martyres faceret, omnes, qui gladio fe-
riuntur, coronarentur*: & antea *num.* 1. dixerat
*Multi hic patiuntur, & pro peccatis, & pro
ſceleribus ſuis, magna vigilantia quærenda eſt
cauſa, non pœna: ſceleratus enim poteſt habere
Martyris ſimilem pœnam, ſed tamen diſſimilem
cauſam. Tres erant in Cruce, unus Salvator, alius
ſalvandus, alius damnandus, omnium par pœ-
na, ſed impar cauſa.* Hinc ſi Hæretici occi- 7
dantur propter ſectam ſuam, quam profitentnr,
non ſunt Martyres, quamvis pro nno vero
Articnlo v. g. pro Trinitate, aut Incarnatio-
ne, ſeu Adventu Spiritus Sancti occidantur,
quia, ut dicitur *ad Hebræos* 11. *Sine fide im-
poſſibile eſt placere Deo*, & Hæretici non habent
veram fidem ſupernaturalem, cum hæc credat
omnia a Deo revelata ab Eccleſia propoſita,
quod non facinnt Hæretici unum vel alterum
articulum Fidei profitentes, & ceteros alios
abnegantes.

Dicitur quarto *vel aliam virtutem Chriſtia- 8
nam*, quia non ſolum ſunt Marryres, qni ex-
preſſe propter Confeſſionem Fidei, ſed etiam
qui pro defenſione aliarum virtutum ſuperna-
tnralium moriuntur, vel cruciatus lethales per-
ferunr; Nam omnia virtutum opera, quate-
nus referuntur ad Deum, ſunt quædam prote-
ſtationes Fidei, & qui potius vult mori, quam
deficere a virtute, facto ipſo proteſtatur Deum
eſſe ſumme venerandum ac omnibns aliis bo-
nis creatis præferendum, quod eſt articnlus
Fidei Chriſtianæ, ut docet S. Thomas 2. 2.
q. 124. *artic.* 5. *& Communis aliorum*. Hinc 9
S. Joannes Baptiſta eſt vere Martyr, licet non
expreſſe pro confeſſione Fidei, ſed pro repre-
henſione adulterii decolatus fuerit. S. Stanis-
laus Epiſcopus Cracovienſis Martyr veneratur
ab Eccleſia, eo quod fuerit occiſus propter
ſalutares redargutiones, & ſententiam Excom-
municationis latam in Boleslaum Poloniæ Re-
gem, ſe a graviſſimis delictis emendare nolen-
tem. S. Thomas Cantuarienſis Archiepiſco-
pus Martyr celebratur, quia pro defenſione
libertatis, & immunitatis Eccleſiaſticæ gladiis
impiorum occubuit. * S. Joannes Nepomuce-
nus ex unanimi conſenſu Sac. Congregationis
Rituum declaratus eſt vere Martyrium ſubiiſ-
ſe, & inter Ss. Martyres canonizatus eſt, cum
mortem pertulerit nolens Confeſſionis ſigillum
propalare *. Sic plurimæ S. S. Virgines ſunt
Martyres ob toleratam mortem pro defenſione
Virginitatis.

Unde, nt vides, ad Martyrium tria potiſſi- 10
mum requiruntur. Primum eſt, ut quis mortem
ſubeat, vel ſaltem cruciatus illativos mortis.
Secundum, nt eam, vel eos voluntarie acce-
ptet, & ſuſtineat. Tertium, ut eam, vel eos
ſuſtineat propter veritatem, & confeſſionem
Fidei, vel propter alium virtutis actum rela-
tum in Denm, in quo uſque ad finem perſe-
veret. Martyres enim, ut expreſſe dicit S. Iſi- 11
do-

Digitized by Google

dorus *lib.* 7. *Etymologiarum cap.* 21. *Martyres Græce*, *Teſtes Latine dicuntur*, *quia propter teſtimonium Chriſti paſſiones ſuſtinuerunt*, *& uſque ad mortem pro veritate certaverunt*, & ut dicit S. Auguſtinus *in Job cap.* 39. *Martyr eſt intrepidus*, *& alacer teſtis Fidei ſalutaris*, juxta illud *Actorum cap.* 1. *Eritis mihi teſtes in Hieruſalem*.

12 Teſtimonium autem Fidei, aliarumque Chriſtianarum virtutum perhibetur, non ſolum ab illis, qui ſanguinem ſuderunt, & violentiam mortem ab inimicis noſtræ Fidei voluntarie perpeſſi ſunt, ſed etiam ab illis, qui a perſecutoribus noſtræ Fidei comprehenſi, varie vexari, in carceres, vel exilium miſſi, & ærumnis confecti uſque in finem perſeverantes propter Fidei, aliarumque ſupernaturalium Virtutum confeſſionem, mortem naturalem ſubierunt, ut patet exemplo SS. Martyrum, & Pontificum Marcelli, Joannis, Silverii, Martini, Pontiani, & Euſebii Vercellenſis Epiſcopi, quos Eccleſia pro martyribus colit.

13 Item teſtimonium, & Confeſſio Fidei perhibetur etiam ab infantibus, qui licet nullum actum proprium elicere poſſint, quando tamen occiduntur ob odium Fidei Chriſti, evadunt & ipſi Martyres, ut patet in SS. Innocentibus, qui ab Herode immaniter propter Chriſtum occiſi, ejus Præconium non loquendo, ſed moriendo confeſſi ſunt, adeoque ipſos Eccleſia tamquam Martyres veneratur. Et ratio eſt, quia licet ipſi non ſint capaces Martyrii quoad actum internum virtutis, cum nullum poſſint elicere actum quo acceptent Martyrium propter Fidem, ſunt tamen capaces Martyrii quoad opus externum mortis, per quod realiter conformantur cum paſſione, & morte Chriſti, & reipſa propter Fidem perdunt animam ſuam, adeoque eam turſus in Cœlis invenient, juxta illam generalem Chriſti promiſſionem *Matth.* 10. *n.* 39. *Qui perdiderit animam ſuam propter me*, *inveniet eam*. Im-
14 mo etiam infantes in utero Matris occiſi propter Fidem, ſunt veri Martyres, quia revera perdunt vitam corporalem ſibi in odium Chriſti, aut Religionis ablatam, adeoque, ut ſint
10 veri Martyres, militat eadem ratio de ipſis, ac de aliis. Sic Toletus, Henriq. Reginald. Vaſquez, Bonacina, Dicaſtill. cum La Croix *lib.* 6. *part.* 1. *n.* 337. Reiffenſt. *loc. cit. num.* 42. Henno *tom.* 2. *tract. de Baptiſmo diſp.* 6. *concl.* 2. & alii paſſim.

15 Milites Catholici, qui pro Fide adverſus Hæreticos, vel infideles pugnando occiduntur, non ſunt proprie Martyres, quia non voluntate, ſed potius neceſſitate mortem ſuſtinent, immo hanc hoſtibus inferrent, niſi ab ipſis vincerentur. Neque ſimilitudinem gerunt Chriſti patientis, qui, ut jam prædixit Iſaias, *c.* 53. *numer.* 7. & dicitur *Actor.* 8. *numer.* 32. *Tamquam Ovis ad occiſionem ductus eſt*, *ſicut Agnus coram tondente ſe ſine voce*, *ſic non aperuit os ſuum*, & ut habetur *in Epiſtola prima B. Petri Apoſtoli cap.* 2. *num.* 23. *Qui cum malediceretur*, *non maledicebat*, *cum pateretur non comminabatur*, *tradebat autem judicanti ſe injuſte*. Sic Tannerus, & Dicaſtil. cum La Croix *loc. cit. numer.* 235. Leſſius, Layman, & alii cum Reiffenſtuel *loc. cit. num* 47. & de facto Eccleſia numquam conſuevit colere pro Martyribus tales milites in actuali pugna deceſſos; Immo Epiſcopi reſiſterunt Phocæ Imperatori, cum vellet ſimiles milites cæſos in bello haberi Martyres, apud Spondanum *Epitom. tom.* 1. *ad ann.* 598. *num.* 2.

Quamvis autem tales milites propter rationem adductam non ſint proprie, & rigoroſe Martyres, ſi tamen in ſtatu gratiæ exiſtentes pia intentione defendendi veram noſtram Fidem contra hoſtes ejuſdem generoſe militantes occidantur, ſummum meritum conſecuti ſpeciali gloria coronandi ad Paradiſum evolant, *c. Omni timore 9. cauſ.* 23. *qu.* 8. ubi ex verbis Leonis IV. ſic præciſe habetur: *Omni timore ac terrore depoſito contra inimicos Sanctæ Fidei*, *& adverſarios omnium Religionum agere viriliter ſtudete; Novit enim Omnipotens*, *ſi quilibet veſtrum morietur*, *quod pro veritate Fidei*, *& ſalvatione patriæ*, *ac defenſione Chriſtianorum mortuus eſt*, *& ideo ab eo præmium cœleſte conſequetur*. Et S. Joannes a Capiſtrano ſuis Cruce ſignatis militibus contra Turcas proponebat *O quam felices qui in hac pugna Chriſti moriuntur*, *quia ſtatim ab Angelis cum Sanctis Martyribus*, *qui pro fide mortui ſunt*, *coronabuntur*. Sic apud Wadingum *ad annum* 1456. 16

Morientes ob amorem Dei in ſervitio peſte infectorum non ſunt proprie Martyres. *Eſt jam communis*. Opinio enim affirmans, quod tales eſſent proprie Martyres, fuit proſcripta ſub Urbano VIII. & Innocentio X. ut teſtatur Auguſtinus Matthæucci *in Practica Theologico-Canonica*, *tit.* 4. *cap.* 2. §. 5. *n.* 85. Et de facto ipſi nec cenſentur mori pro Fide Chriſti, nec pro defenſione alicujus virtutis ſupernaturalis, prout requiritur ad verum Martyrium. Nec Martyrologium Romanum ſolitum citari ab Adverſariis ſub die 28. Februarii appellat eos proprie Martyres, ſed velut Martyres, ibi: *Quos velut Martyres religioſa Fidelium Fides* 17

vene-

Digitized by Google

venerari conſuevit : ly enim *Velut* indicat ipſos dici Martyres ſolum per quamdam analogiam, & ſimilitudinem, non vero ſecundum eſſe proprium, & germanum.

18 Seipſos occidentes etiam propter peccatum a ſe commiſſum non ſunt Martyres. *Communis & certa*. Immo Donatiſtæ, & Circumcelliones id docentes damnati fuerunt in Concilio Romano ſub Melchiade Papa anno 313. Carthaginenſi 1. anno 344.

19 Non licet, ſecluſa rationabili cauſa, aut divino inſtinctu provocare hoſtes Fidei, & ſe Martyrio ingerere. *Communis*, & colligitur ex Sacra Scriptura, quæ tantum abeſt, ut ultroneam morti ingeſtionem conſulat, quin e contra fugam præcipiat *Matthæi* enim 10. Chriſtus ipſe mandat; *Cum perſequentur vos in Civitate iſta, fugite in aliam*: & id etiam facto docuit, *Joannis* 8. *Tulerunt ergo lapides, ut jacerent in eum*: *Jeſus autem abſcondit ſe, exivit de Templo*. Unde S. Athanaſius in Apologia de fuga ſua ſic ait: *Verbum propter nos homo factus non indignum putavit, cum quæreretur, quemadmodum & nos, abſcondere ſe cum perſecutionem pateretur, & inſidias declinare*, & ſic fugit Apoſtolus perſecutionem Hebræorum Theſſalonicenſium, fugit dictus S. Athanaſius perſecutionem Conſtantii Imperatoris, & plures alii Sancti, ut patet in Annalibus Eccleſiaſticis. Hinc S. Auguſtinus *Epiſt.* 228. *ad Honoratum num.* 5. ſic ait: *Fugit Apoſtolus, cum a perſecutore proprie ipſe quæreretur: Fugit S. Athanaſius Epiſcopus, cum eum ſpecialiter apprehendere Conſtantius cuperet Imperator.*

20 Et quod ſecluſa rationabili cauſa, aut divino inſtinctu non liceat ſe temere Martyrio ingerere, aperte ipſa ratio demonſtrat, quia homo non eſt dominus vitæ ſuæ, ſed Deus, *ex Sapient.* 10.: *Tu es, Domine, qui vitæ, & mortis habes poteſtatem*; & ex *Deuteron.* 23. ibi: *Ego occidam, & ego vivere faciam, & ex cap. Si non licet cauſ.* 23. *q.* 5. & ex *l. Liber, ff. ad l. Aquil.* Tum quia ſic daretur occidendi graviſſimi peccati occaſio; Tum etiam quia ita ſe temere ingerere in Martylum eſt quædam Dei tentatio, ut advertunt Clemens Alexandrinus *Serm.* 4. *c.* 5. S. Athanaſius *in Apologia de ſua fuga*, S. Gregorius Nazianzenus *Orat.* 10. *de S. Cæſario*, & *Orat.* 20. *in S. Baſil.* S. Petrus Chryſolog. *ſerm.* 151. & S. Cyprianus *Epiſt.* 83. ubi dicit expreſſe, quod *temeritate non caret, temere procurare Martyrium*.

21 Dicitur autem notanter, *ſecluſa rationabili cauſa, aut Divino inſtinctu*, quia hoc interveniente licitum eſt ſe Martyrio ingerere, vel ſe ultro Tyrannis, & hoſtibus Fidei ſiſtere, ipſoſque provocare, ut licite feciſſe creduntur quoquot Sancti, & Sanctæ Martyres Martyrologio, & in Breviario celebrantur, ac in Eccleſiaſticis Hiſtoriis commendantur. Unde S. Athanaſius *in Apologia de ſua fuga* ſic ait; *Quod ſi quidam ex iis ſe perſecutoribus dedidere, non temeritate eo rapiebantur, ſed paſſim apud omnes profitebantur, a Spiritu Sancto hanc ſui oblationem profectam eſſe*, & S. Auguſtinus loquens de variis Virginibus, quæ ex tali Divino inſtinctu ſe martyrio ingeſſerunt, & ſe, vel in flammas, vel in flumen, motivo virginitatis ſervandæ, projecerunt, ſic præciſe ait: *Quid? Si enim hoc fecerunt non humanitus deceptæ, ſed divinitus juſſæ, nec errantes, ſed obedientes; Sicut de Samſone aliud nobis fas non eſt credere*; & infra: *Qui ergo audit non licere ſe occidere, faciat, ſi juſſit, cujus non licet juſſa contemnere; Tantummodò videat utrum divina juſſio nullo nutet incerto*, ſic D. Auguſtinus *lib.* 1. *de Civitate Dei c.* 26. & concordat textus *in cit. cap. Si non licet, cauſ.* 23. *q.* 5. Immo in variis caſibus 22 datur obligatio Martyrium ſubeundi, ut ſi eſſet Fides neganda, aut mors eligenda, ſi eſſet peccandum, vel moriendum, ſi id poſtulet Fidei, aut Religionis conſervatio, ſi id foret neceſſarium ad vitandum ſcandalum, quod per diſſimulationem, vel fugam cauſaretur. *Communis*.

Ad Martyrium in adultis prærequiritur Baptiſmus fluminis, ſi adſit opportunitas ipſum 23 recipiendi. *Communis*. Et ratio eſt, quia Matyrium ſubituri non excuſantur ab onere obſervandi divina præcepta; *In Epiſt.* enim *prima Joannis cap.* 2. dicitur; *In hoc ſcimus, quoniam cognovimus eum, ſi mandata ejus obſervemus*: *Qui dicit ſe noſſe Deum, & mandata ejus non cuſtodit, mendax eſt*. Præceptum autem Baptiſmi eſt expreſſum *in Sacro Textu Joann.* 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non poteſt introire in Regnum Dei*; & ſine Baptiſmo fluminis, aut ejus voto nullum Adultum poſſe ſalvari definit Conc. Trident. *ſeſſ.* 6. *cap.* 4. Unde, qui data opportunitate ipſum recipiendi, nollet recipere, peccato mortali omiſſionis poneret obicem gratiæ Martyrii, nec per Martyrium juſtificaretur.

Ad Martyrium autem in Adultis baptizatis, 24 & actuali mortali peccato obnoxiis prærequiritur Confeſſio Sacramentalis, ſi adſit opportunitas; Pœnitentia enim Sacramentalis eſt omnibus poſt Baptiſmum lapſis per ſe neceſſaria ad ſalutem, ſicut nondum regeneratis ipſe Baptiſ-

Digitized by Google

ptiſmus, ut definivit Conc. Trid. *ſeſſ.* 14. *c.* 2. *de Pœnit.* ibi: *Eſt autem hoc Sacramentum Pœnitentiæ lapſis poſt Baptiſmum ad ſalutem neceſſarium, ut nondum regeneratis ipſe Baptiſmus*, & idem definivit *cap.* 5. *ejuſdem ſeſſ.* 14. Unde qui, data opportunitate, ſcienter nollet peccatum ſuum mortale Sacramento Pœnitentiæ ſubjicere, novo peccato mortali omiſſionis poneret obicem gratiæ Martyrii, nec per Martyrium juſtificaretur, nec habendus eſſet ut Martyr, quamvis a Tyranno in odium Fidei
25 occidetur, *Communis*. Si tamen non adeſſet opportunitas Confeſſionis, ſatis eſſet Contritio ſupernaturalis cum voto Sacramenti Pœnitentiæ, qnod in ipſa includitur ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 14. *c.* 5. Adulti enim Martyrium pro Chriſto ſubituri, non debent eſſe deterioris conditionis, quam ceteri Fideles, in quibus in defectu oportunitatis Confeſſionis ſufficit Contritio cum voto Sacramenti, ut definit Concil. Trid. *ſeſſ. cit.* 14. *cap.* 4. *Communis*.

26 An autem in tali caſu, ſicut ſufficit Contritio ſupernaturalis cum voto Sacramenti Pœnitentiæ, ita ſufficiat etiam attritio ſupernaturalis cum eodem voto? ſeu quod idem eſt, an ſi quis bona fide, & invincibiliter ignarus, vel oblitus præcepti de contritione, eliceret ſolum actum attritionis, ipſe juſtificaretur ex opere operato, ſeu vi Martyrii? Gravis eſt controverſia inter Doctores. Negativam ſententiam eſſe communem SS. Patrum, & antiquorum Scholaſticorum Doctrinam teſtatur Vaſquez 3. *part. tom.* 2. *diſp.* 153. *cap.* 1. & ex ipſo Layman *lib.* 3. *ſect.* 3. *n.* 6. & de facto eam tenent S. Th. 3. *part. q.* 66. *art.* 12. *ad* 2. & 2. 2. *q.* 14. *art.* 2. *ad* 3. S. Bonavent. *in* 4. *diſt.* 4. *part.* 2. *art.* 1. *qu.* 2. *n.* 51. & 54. Alenſis *part.* 4. *qu.* 22. *memb.* 6. *art.* 1. Paludan *in* 4. *diſt.* 4. *q.* 3. *art.* 1. *concl.* 1. Durand. *in* 4. *diſt.* 4. *q.* 8. *ad* 3. Layman *loc. c. num.* 6. Vaſquez *loc. cit. cap.* 1. Canus, Bannes, & alii per textum Apoſtoli 1. *ad Corinth.* 13. ibi: *Si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, caritatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt*.

27 Econtra ſententiam affirmativam tenent Cajetanus, Scotus, Præpoſitus, Valentia, Bellarminus, Suarez, Coninck, Tannerus, Leſſius, Bonacina, Caſtropalao, Raynal. Platel. Sporer, Illſung, Averſa, Dicaſtill. Gobat, Gorm. cum La Croix *lib.* 6. *part.* 1. *nu.* 238. Lauræa *in* 3. *part.* 2. *diſput.* 2. *art.* 9. *n.* 146. Fraſſen *tr.* 1. *diſp.* 1. *qu.* 4. *concl.* 2. *de Sacram. Baptiſmi*, Eſparza *curſ. Theol. tom.* 2. *lib.* 10. *q.* 41. Pontius *Theol. tract.* 11. *diſp.* 41. *q.* 1. *n.* 3. Matthæucci *in Practica Theologico-Canonica tract.* 4. *c.* 1. §. 1. *n.* 40. Henno *tom.* 2. *tract. de Baptiſmo diſp.* 6. *q.* 3. *concl.* 2. Felix Poteſtas *tom.* 1. *part.* 4. *n.* 2944. & alii recentiores paſſim cum Reiffenſtuel *Theolog. mor. tract.* 7. *diſt.* 1. *q.* 6. *num.* 59. ubi citat S. Th. *part.* 3. *q.* 87. *art.* 1. Scotum *in* 4. *diſt.* 14. *q.* 1. §. *Ex his*, qui revera hanc tenet, licet ab aliis citetur pro alia ſententia, Maſtrium, Henricx, & alios, & hanc tenent Tertullianus *in Apolog.* ubi dicit: *Quis non pati exoptet, ut totam Dei gratiam redimat, ut omnem veniam ab eo compenſatione ſui ſanguinis expediat? omnia enim huic operi delicta donantur*. S. Thom. *cit. part.* 3. *q.* 87. *art.* 1. *ad* 2. ubi ſic ait: *Paſſio pro Chriſto ſuſcepta obtinet vim Baptiſmi, & ideo purgat ab omni culpa, & veniali, & mortali, niſi actualiter voluntatem peccato invenerit inhærentem*. Et expreſſius S. Auguſtinus *lib.* 13. *de Civit. cap.* 7. ubi ſic præciſe habet: *Quicumque etiam non percepto regenerationis lavacro pro Chriſti Confeſſione moriuntur, tantum eis valet ad dimittenda peccata quantum ſi abluerentur Sacro Fonte Baptiſmatis: Qui enim dixit, ſi quis non renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non intraibit in regnum Cœlorum, alia ſententia iſtos facit exceptos, ubi non minus generaliter dixit: Qui me confeſſus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in Cœlis eſt; & alio loco: qui perdiderit animam ſuam propter me, inveniet eam; Hinc eſt, quod ſcriptum eſt: Pretioſa in conſpectu Domini mors Sanctorum ejus (qui vel jam Sancti ſunt, vel per Martyrium fiunt;) Quid enim pretioſius quam mors, per quam fit, ut delicta omnia dimittantur, & merita cumulatius augeantur?* Et conſimiliter loquuntur alii SS. Patres apud Platel. *part.* 5. *num.* 156. Martyrium æquiparantes Baptiſmo, immo majorem vim, ſeu virtutem ei tribuentes, quam Baptiſmo, ut inter alios dicit S. Cyprianus *in exhortat. ad Martyres*, ibi: *Hoc Baptiſma*, nempe ſanguinis, *in gratia majus, in poteſtate ſublimius, in honore pretioſius*; Baptiſmus autem juſtificat cum ſola attritione ſupernaturali, ut concedunt omnes ex Trid. *ſeſſ.* 6. *cap.* 6. ubi nulla fit mentio de contritione perfecta; adeoque etiam Martyrium cum ſola attritione ſupernaturali juxta ſenſum noſtræ Concluſionis juſtificabit adultum peccatorem, ſeu conferet ei primam gratiam ex opere operato; ex privilegio, ſeu promiſſione Chriſti *Matt.* 10. *nu.* 32. *Qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo qui in Cœlis eſt*: & *ibid. n.* 39. *qui perdiderit animam*

ſuam

Digitized by Google

ſuam propter me inveniet eam : & *Marci* 8.
num. 35. *Qui autem perdiderit animam ſuam*
propter me, & Evangelium, ſalvam faciet eam :
& *Lucæ* 9. *num.* 24. *Qui perdidit animam ſuam*
propter me, ſalvam faciet illam, ubi, ut vi-
des, Martyrium pro defenſinne Fidei tnleratum,
elevatum eſt ad tantam excellentiam, ut quis
ex attrito fiat æqualiter contritus, quatenus
illius vi, & efficacia per ſpeciale Chriſti pri-
vilegium gratiam ſanctificantem, & ſalutem
æternam conſequitur.

28 Tum quia tres dantur Baptiſmi, ſcilicet Flu-
minis, Flaminis, & Sanguinis; Si autem Ba-
ptiſmus ſanguinis, ſeu Martyrium prærequire-
ret ad juſtificationem contritionem perfectam,
eſſent tantum duo Baptiſmi, ſcilicet Flumi-
nis, & Flaminis, cum tunc Martyrium non
juſtificaret, ſed contritio ipſum præcedens,
ſicque falſum eſſet annexam eſſe Martyrio ex
ſpeciali privilegio Chriſti, ſeu ex opere ope-
rato collationem gratiæ, adeoque non daren-
tur dicti tres Baptiſmi, quod videtur eſſe con-
tra communem ſenſum; Unde hæc ſecunda
ſententia eſt communior, & verior.

29 Ad auctoritatem autem illam Apoſtoli : *Si*
tradidero corpus meum &c. quæ videtur eſſe A-
chilles adverſariorum, reſpondetur cum SS.
Theodoret. Anſelm. Thom. & Suarez, quos
citat, & ſequitur Tirinus *in d. Epiſt.* 1. *S. Pauli*
*ad Corinth. c.*13. *n.* 3. quod utique, ſi tradidero
corpus meum ita ut ardeam, vel exurar, in hoc
ſenſu v.g. pro patria ſervanda, vel pro inani glo-
ria, vel etiam pro Fide Chriſti tutanda, ſed odio
erga proximum, vel alio mortaliter peccandi
affectu reſervato, vere nihil mihi prodeſt. Et
in hoc ſenſu intelligendæ ſunt etiam ſenten-
tiæ SS. Patrum, quando dicunt, quod Marty-
rium non habet rationem Baptiſmi ſine Cari-
tate, ſeu ſine Caritate non valet ad ſalutem,
& hujuſmodi, & præſertim D. Th. in illis
locis, ubi citatur pro ſententia contraria; cum
ipſemet ſic exponat, & intelligat Apoſtolum
loc. cit. Seu reſpondetur cum Fraſſen *loc. cit.*
Henno *loc. cit.* & aliis, Martyrium ſine Cari-
tate antecedente, & concomitante nihil prodeſt
in eo, qui vel antecedentem, vel concomitan-
tem habere poteſt, concedo; nihil prodeſt in
eo, qui neutram habere poteſt, cum ſit liber-
tatis, & rationis impos, ſeu in ſenſu noſtræ
concluſionis bona fide, & invincibiliter igna-
rus, vel oblitus præcepti de contritione, elicit
ſolum actum attritionis, nego. Immo Suarez
tom. 3. *in* 3. *part. diſp.* 22. *ſect.* 3. addit, quod
ſi quis Reus criminis mortalis immemor con-
tritionis, & attritionis eliciat propoſitum, ſeu
voluntatem efficacem obeundi Martyrium pro
Fide Chriſti, & ſtatim durante tali propoſito
martyrizetur, adhuc hic juſtificetur ob virtua-
lem aliquam attritionem incluſam in illo pro-
poſito ſubeundi Martyrium pro Deo ex moti-
vo ſpei, conſequendi ſcilicet beatitudinem,
cum tali ſpe deteſtetur implicite peccatum hu-
jus beatitudinis impeditivum. Semper autem
in attritione requiritur initium Amoris Dei.

Martyrium in Adultis remittit omnem cul- 30
pam, & pœnam, nihilque remanet in Marty-
re, quod ipſum remoretur ab ingreſſu gloriæ
cœleſti. *Communis*, *arg. cap. Cum Marthæ* 6.
de celebrat. Miſſar. §. *Tertio loco*, ubi dicitur :
Injuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre.

Martyrio decoratis reſpondet in Cœlo *Lau-* 31
reola, ſeu ut teſte Gobat *tom.* 1. *tract.* 2. *n.*618.
cum S. Thom. loquuntur communius Theolo-
gi, & Canoniſtæ, *Aureola*, ideſt ſpeciale gau-
dium proveniens ex tam excellenti victoria,
& redundans in corpus, cum peculiari decore
illarum partium, in quibus paſſi ſunt Marty-
res, ut ſatis indicat S. Auguſtinus *lib.* 22. *de*
Civitate Dei cap. 20. & clarius *ſerm.* 103. &
115. *de diverſ.* & docent Raynaud. *de Marty-*
rio par. 2. *par.* 6. *n.* 33. Gobat *loc. cit. n.* 619.
La Croix *loc. cit. num.* 242. Dicaſtill. *de Ba-*
ptiſm. d. 3. *n.* 51.

Martyrium confert gratiam probabilius in 32
ultimo inſtanti vitæ, in quo eadem gratia
nullo peccato mortali actuali impeditur, quia
SS. Patres dicunt tunc conferri, quando Mar-
tyr amplius peccare non poteſt. Raynaudus
loc. cit. n. 25. Platel. *part.* 5. *n.* 171. Illſung
Theol. moral. tom. 4. *diſp.* 1. *n.* 24. Matthæucc.
loc. cit. n. 44. Henno *loc. cit. quæſt.* 5. *concl.* 2.
& alii.

In Canone Miſſæ Martyres ſolum, & non 33
Confeſſores nominantur, quia, ut dicit Inno-
centius III. *lib.* 3. *Myſter. Miſſ. cap.* 10. Ca-
non fortaſſis fuit editus prius, quam Eccleſia
memoriam Sanctorum Confeſſorum ſolemniter
celebraret, quem Canonem varii cenſent a S.
Clemente fuiſſe ordinatum, & ei ſubinde quid-
quam aliud ab aliis Summis Pontificibus eſſe
additum; Ulterior autem ratio, & ſatis veri-
ſimilis videtur, quod congruentius in Canone
fiat memoria, non Sanctorum Confeſſorum,
ſed Martyrum, quia ipſi effuſione proprii San-
guinis imitati ſunt paſſionem Chriſti, cujus
repræſentatio fit in Sacrificio Altaris. Mat-
thæucci *loc. cit. n.* 4. & alii.

Tam copioſus eſt numerus Sanctorum Mar- 34
tyrum, ut ſolum Romæ unius menſis ſpatio
decem ſeptem millia Chriſtiani ſub Diocletia-

no Imperatore fuerint Martyrio coronati ; & in Ægypto centum quadraginta quatuor millia, ultra ſeptemcentum millia exilio demandatos . Unde Genebrardus *in Chronico* numerans omnes Chriſtianos Martyrio coronatos in decem perſecutionibus aſſignat triginta millia cuilibet diei unius integri anni ; & S. Birgitta *lib. 3. Revelation.* ex illis ſolis Romæ occiſis ſeptem millia cuilibet diei, *che*, ut refert eruditiſſimus Berninus *in tomo primo Hiſtoriæ omnium hereſum italico idiomate ſcriptæ cap.* 14. *ſeculi* 3. *fol.* 206. *che moltiplicati* (ſunt ejus præciſa verba) *aſcendono a più di due millioni, e mezzo di Santi Martiri*, abſque numero aliorum plurimorum poſt tempora Genebrardi, & S. Birgittæ Martyrio coronatorum. Et Boſius veræ Eccleſiæ ſigna deſcribens obſervavit, quod triginta tres Pontifices inter coronatos Romæ Martyrio fuerunt, atque iſti cum aliorum locorum aliis in tribus ſolis primis ſæculis ad minus quinquagies centena millia extitere, qui pro Chriſto mortem ſuſtinuerunt, cum ſolus Diocletianus edictis ſuis vicies centena millia morti tradiderit . Uno verbo ex Martyrum Capite Chriſto ad hæc uſque tempora pluſquam centies, & decies centena millia communi calculo ſupputantur Martyrio donati. O Bone Deus , per quot excitas nos ad glorioſam pugnam , ut perveniamus ad æternam Coronam, & tamen Filii Hominum adhuc gravi corde diligentes vanitatem, & quærentes mendacium , in eo quod vapor eſt ad modicum parens demerguntur! Qui plaſmaſti nos, miſerere noſtri , quos pretioſo Sanguine redemiſti.

35 Martyres ſunt pueri ante uſum rationis in odium Chriſti occiſi; Bened. XIV. Conſtit. incip. *Beatus Andreas* §. 10. *& ſeq.* In Martyrologio Romano pluries inſcripta leguntur nomina Infantium, qui in odium Chriſti fuerunt

36 occiſi. Idem *ibid.* §. 11. Martyrologio Romano Canonizatorum nomina tantummodo inſcribenda ſunt . Idem *ibid.* §. 5. Non tamen ex eo tantum Canonizatus quis fuiſſe probatur, quod ipſius nomen fuerit in Martyrologium Romanum illatum. Idem *ibid.* §. 21.

APPENDIX.

Sive novus de Martyrio Articulus, e Romana Editione.

Novum hunc de Martyrio Articulum addimus, ut ea ſuppleamus, quæ ſunt a P. Ferrari omiſſa, ac nonnulla luculentius exponimus , quæ ab ipſo vel obſcure , aut nimis compendioſe tractata ſunt ; vel juxta minus tutam opinionem aſſerta. In iis vero, quem ipſe tenuit , ordinem ſectabimur.

QUod græce *Martyrium* dicitur , latine *teſtimonium* appellatur. *Martyr* enim *teſtem* proprie ſignificat ; ut S. Auguſtinus in *Pſal.* 118. declarat: *Teſtimonia græce martyria nuncupantur ; quo verbo jam utimur pro latino: unde illos , qui propter teſtimonium Chriſti diverſis paſſionibus humiliati ſunt , & uſque ad mortem pro veritate certarunt , non teſtes , quod latine utique poſſemus, ſed græce martyres appellamus.* 37

Primis Eccleſiæ ſæculis Confeſſores appellabantur Martyres; ut habetur apud Cyprianum *epiſt.* 37. & *epiſt.* 3. ad Antonianum , ubi de Cornelio ante conſummatum illius martyrium inquit: *Nonne inter confeſſores, & martyres deputandus , qui tantum temporis ſedis expectare corporis ſui carnifices , & tyranni ferocientis ultores?* Alii diſtinguebant Confeſſores a martyribus; *Confeſſores* illos appellabant, qui Chriſti fidem coram tyranno confeſſi, & tormentis fortiter perlatis ſuperſtites, mortem naturalem obibant ; *Martyres* vero, qui inter ipſa ſupplicia vitam cum morte commutabant . Martyres, alii *deſignati*, quibus mortis ſententia indicta eſt ; alii *conſummati*, qui cruentum vitæ ſacrificium in tormentis Deo offerunt ; alii *vindicati*, quos Eccleſia declarat ob fidem Chriſti mortem oppetiiſſe. 38

Martyrii cauſæ tres eſſe debent . Prima eſt perſecutor mortem inferens ; duæ enim perſonæ ad martyrium neceſſariæ requiruntur; quarum altera eſt tyrannus, qui infert, altera fidelis , qui ob fidei Chriſtianæ confeſſionem mortem ſuſtinet . Quamobrem S. Auguſtinus Donatiſtas Circumcelliones, mortem ſibi inferentes, non martyres, ſed inſanos appellat lib. primo contra Gaudentium Donatiſtam *cap.* 30. inquiens: *Non eſt hoc conſilium , ſed furor ; non eſt ſapientia , ſed dementia* . Excuſat vero ſanctas Mulieres , ſibi pudicitiæ cuſtodiendæ cauſſa mortem conſciſcentes : quia, inquit *lib.* 1. *de* 39

Civ.

Civ. Dei c. 22. hoc fecerunt, *non humanitus decepta, ſed divinitus juſſæ; nec errantes, ſed obedientes, ſicuti de Sampſone aliud nobis fas non eſt credere*. Non ergo quæcumque mors ſat eſt ad martyrium, ſed ſolum ea, quæ a perſecutore infertur in odium fidei chriſtianæ. Quare falſa eſt ſententia Theophili Raynaudi de *Martyrio per peſtem*, quam communiter Theologi jure improbant. Quamvis enim, qui peſte laborantibus inſerviunt, & eadem lue inquinati obeunt, heroicum caritatis officium exerceant, & martyres per quamdam analogiam dici poſſint; martyres tamen ab Eccleſia non habentur, quia deeſt perſecutor, qui vim inferat in odium fidei.

40 Altera martyrii cauſa *motiva* appellatur, quæ ad martyrium movet, impellitque. In martyre hæc cauſſa eſt fidei confeſſio; in tyranno eſt fidei odium. Hic in fidei deteſtationem mortem infert; ille ob fidei confeſſionem mortem ſuſtinet. Hinc S. Auguſtinus in *Pſ.* 34. inquit: *Martyres non facit pœna, ſed cauſſa*. Martyres enim teſtes Chriſti ſunt, de quibus S. Lucas *c.* 12. *Omnis quicumque confeſſus fuerit me coram hominibus, & filius hominis confitebitur illum coram Angelis Dei*. Et Eccleſia univerſa canit; *Hic eſt vere Martyr, qui pro Chriſti nomine ſanguinem ſuum fudit*.

41 Ad cauſam, quæ *motiva* dicitur, officium ſpectat cujuſque virtutis a lege divina præſcriptum. Qui ergo virtutem aliquam exerceat, ejuſque veritatem tueatur, & ob iſtius defenſionem, & exercitium mortem ſuſtineat, voce, aut factis teſtatur, ſe Chriſtum profiteri, qui virtutis iſtius exercitium præſcribit, & urget, & martyrii meritum ſibi comparat, juxta illud Matthæi 5. *Beati qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam*. Exempla Martyrum, qui ob alicujus virtutis officium mortem ſuſtinuere, videri poſſunt in ſuo articulo ab Auctore recenſita. Hic tamen animadvertas velim, inter Martyres haudquaquam recenſeri poſſe, qui mortem ſuſtineant pro aliqua veritate, quæ ad fidem non pertineat eorum, quæ credenda, & augenda ſunt, vel pro peculiari ſibi facta revelatione, aut pro opinione tuenda, quæ nondum Eccleſiæ judicio definita ſit vera; ex quo concludit Benedictus XIV. *l.* 3. *cap.* 19. *de Canonizatione Sanctorum*, futuros non eſſe Martyres, qui pro Immaculato Virginis Conceptu ſanguinem fundant; quia cum nondum Eccleſiæ ſententia definitum ſit fuiſſe Virginem ab originaria culpa præſervatam, mors, quæ pro tuenda pia ſententia ſuſtinetur, inter opera recenſeri non poſſet, quæ *ſunt quædam proteſtationes fidei, per quam nobis innoteſcit, quod Deus hujuſmodi opera a nobis requirit, & nos pro eis remuneret*; ſecundum quod virtutum opera eſſe poſſunt cauſa martyrii, ut inquit S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 124. *art.* 5. cum enim nobis non proponatur, ut revelata, Immaculata Virginis Conceptio, defenſio hujus aſſertionis morte confirmata haberi non poteſt pro proteſtatione fidei, per quam innoteſcat, Deum hujuſmodi defenſionem a nobis requirere, ac nos pro ea gratia martyrii remunerare. Num vero votum emitti poſſit ſubeundi mortem pro tuendo Immaculato Virginis Conceptu, gravis controverſia eſt a pluribus hac noſtra ætate in Italia agitata; ſed nondum ab Eccleſia definita ſententia, & ab Apoſtolica Sede permiſſo cuilibet Privato pro arbitrio opinandi, non adeo facile probari poſſe videtur eorum ſententia, quæ aſſerit, poſſe chriſtianum hominem votum emittere fundendi ſanguinem, ac dandi vitam pro Immaculati Conceptus defenſione. Neque enim vitam, quæ Dei eſt pro iis, quæ non Dei, ſed noſtra ſunt, promittere, ac dare poſſumus: At ſi liberum nobis eſt opinari circa Immaculatam Virginis Conceptionem, pia illa ſententia, qua id tuemur, noſtra opinio eſt, nec inter opera recenſeri poteſt, quæ Deus a nobis requirat, pro quibus vitam dare poſſumus, atque tenemur.

Tertia martyrii cauſa *finalis* eſt: quia finis 42
mortis ſuſtinendæ debet eſſe Dei gloria. Atque hac de cauſa hæretici, & ſchiſmatici martyrii ſunt incapaces; cum enim deſit in ipſis veritas, & unitas Eccleſiæ, deſit quoque neceſſe eſt finis ille, qui ex charitate oritur, qua major dari non poteſt: *Extra Eccleſiam occiſus*, inquit S. Auguſtinus *lib.* 5. *de baptiſ. cap.* 17. *charitatem non habuiſſe convincitur*. Et S. Cyprianus *lib. de unitate* inquit, *eſſe Martyr non poteſt, qui in Eccleſia non eſt*. Atque hæc de martyrii cauſis.

Videndum nunc eſt, quænam diſpoſitiones 43
requirantur in homine, ut martyrii gratiam conſequatur. Agemus primum de adultis; nonnullas deinceps de parvulis diſſolvemus quæſtiunculas. Satis ab Auctore oſtenſum eſt n. 23. & ſequentibus, prærequiri in adultis baptiſmum fluminis, ſi opportunitas recipiendi adſit, aut baptiſmi recipiendi votum; in baptizatis vero mortali peccato obnoxiis, Sacramentum pœnitentiæ, Sacramentalem ſcilicet Confeſſionem, ſi adſit opportunitas, vel iſtius votum cum contritione, ſi confiteri peccata nequeat. Sed ad quæſtionem, quam promovet;

Digitized by Google

num ſcilicet adultus oblitus præcepti de contritione elicienda, per ſolum actum attritionis diſponere ſe poſſit ad gratiam martyrii? non adeo facile probanda cenſetur ſententia, quam ipſe eligere videtur de ſufficientia ſolius attritionis ſine amore benevolo, ſive cha-
44 ritate ſaltem imperfecta. Moveor autem ad hanc improbandam opinionem, quia, ut Ferraris ipſe teſtatur, contraria ſententia communis eſt SS. Patrum, & antiquorum Theologorum. Nam cum orthodoxa de efficacia martyrii doctrina non aliunde conſtet, quam per revelationem; & cum Dei revelatio ad nos uſque traducta ſit per SS. Patres, & per antiquos Theologos SS. Patrum ſucceſſores, manifeſtum eſt non poſſe nos niſi temere a communi Patrum, & antiquorum Theologorum ſententia recedere, ut excogitatam a recentio-
45 ribus opinionem amplectamur. Deinde SS. Patres adſtruentes charitatem neceſſariam in Martyribus diſpoſitionem, propriam ſententiam Chriſti verbis, & Sac. Scripturarum Oraculis comprobant. Chriſtus enim Matthæi 10. hæc habet: *Qui perdiderit animam ſuam propter me, inveniet eam*: Marci 8. *Qui perdiderit animam ſuam propter me, & Evangelium, ſalvam faciet eam*: Lucæ 9. *Qui perdiderit animam ſuam propter me, ſalvam faciet eam*. Auguſtino vero teſte *lib. de moribus cap. 9.* non potuit Chriſtus expreſſius deſignare charitatem, quam dicendo, *propter me*: exponens enim hæc verba, *propter te mortificamur tota die*, ita ſubnectit: *Charitas vero ipſa non potuit ſignificari expreſſius quam quod dictum eſt propter te*. Adeſt præterea textus Apoſtoli Pauli 1. *ad Corinth.* 13. dicentis: *Si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt*: ex quo fit, martyrium ſine charitate ſuſceptum nullum fructum adfer-
46 re. Ut autem Ferrarianas præcludam exceptiones, proferam expoſitionem hujus textus, quæ tradita ab Auguſtino eſt *Serm.* 15. de verbis Apoſtoli *c.* 12. ubi inquit: *Deus non amatur, niſi de Deo: multum amavit, qui torqueri potuit, deficere non potuit: ſed ille non potuit tanta perferre ſine amore, nec tu poteris communicare Chriſti paſſionibus ſine amore. Sed quæro, quo amore? Non ſit cupiditas, ſed charitas*: ſi enim, *inquit*, tradidero corpus meum, ut ardeam, & charitatem non habuero, nihil mihi prodeſt. *Ut poſſit tibi communicatio paſſionum Chriſti*, charitas *adſit*. *Si enim in te fuerit charitas Dei, communicabis Chriſti paſſionibus, & verus eris Martyr, in quo charitas coronatur*. Audiantur deinde alii Patres. Sic Tertullianus *lib. adverſus Praxeam c. 1. Etſi*, in- 47
quit, *corpus ſuum tradidiſſet exurendum* Praxeas, *nihil profeciſſet, dilectionem Dei non habens*; & Scorpiaci *c. 6. Propterea*, inquit, *martyribus nihil jam reputari poteſt, quibus in lavacro ipſa vita deponitur. Sed dilectio operit multitudinem delictorum, quæ Deum ſcilicet diligens ex totis viribus ſuis, quibus in martyrio decertat, ex tota anima ſua, quam pro Deo ponit, hominem Martyrem excudit*. Sic. S. Bernardus *epiſt. 77.* ad Hugonem Victorinum: *Etſi*, inquit, *martyrium vicem Baptiſmi poſſe implere conceditur, non plane hoc facit pœna, ſed ipſa fides*, quæ utique per dilectionem operatur; *nam abſque ipſa quid eſt martyrium niſi pœna? Quæ ergo martyrio præſtat, ut abſque ulla dubitate pro Baptiſmate reputetur*, quomodo *ipſa ita infirma, & imbecillis per ſe erit, ut quod dare alteri valet, ſola non valeat obtinere?* ubi martyrium juſtificandi vim totam habet ex ea fide, quæ *per ſe* & extra martyrium juſtificare valet. Accedit etiam S. Thomas, qui ex 48
illis Apoſtoli verbis *tert. part. quæſt. 66. art. 12. ad 2.* colligit, *quod effuſio ſanguinis non habet rationem Baptiſmi, ſi ſit ſine charitate. Ex quo*, pergit idem S. Doctor, *patet, quod Baptiſmus ſanguinis includit Baptiſmum flaminis, & non e converſo; unde ex hoc ipſo probatur perfectior*: Et 2. 2. *quæſt. 124. art. 2.* ait, *Martyrium eſt actus charitatis, ut imperantis, fortitudinis autem, ut elicientis. Quod autem ſit meritorium, hoc habet ex charitate, ſicut & quilibet virtutis actus; & ideo ſine charitate non valet*. Nec ratio theologica deeſt, quæ id 49
ſuadeat: primum quia martyrium eſt mors pro Chriſto tolerata, hæc vero ex effectu amoris amicitiæ erga Chriſtum eſſe debet, quod eſt a Chriſto indicatum, cum dixit: *Majorem hac dilectionem nemo habet, ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis*, ubi animam ponere pro amicis, ponere illam ex dilectione amicorum ſignificat. Et ſane ſi ex metu Gehennæ, & amiſſionis Paradiſi moverentur ad acceptandam mortem, non pro Chriſto, ſed pro ſe ipſo homo daret animam ſuam; hoc eſt, ut malum imminens declinaret, & bonum acquireret. Itaque, ut homo pro Chriſto, & Deo mortuus dicatur, neceſſe eſt Dei amore mortem ſuſtinere. Denique non minor ſane in adulto diſpoſitio requiritur ad martyrium, quam ad baptiſmum, ut adverſarii fatentur. At ad Baptiſmum ſuſcipiendum amor Dei re- 50
quiritur ſaltem initialis; vult enim Tridentinum Concilium, ut Baptizandus adultus, præter fidem, & ſpem, amorem quoque habeat,

quo

Digitized by Google

quo incipiat diligere Deum veluti juſtitiæ fontem: amor autem hujuſmodi charitas eſt, ut liquet, tum ex eo, quod Concilium de tribus ibi virtutum Theologicarum actibus loquatur; tum etiam ex eo, quod de amore verba faciat, qui ſpem conſequitur; qui ſane amor charitatis, & amicitiæ eſt, non concupiſcentiæ; cum amor concupiſcentiæ ſpem præcedat non vero ſequatur.

51 Etſi ad martyrium in adultis charitatem aliquam ſaltem initialem deſideramus; tamen illorum non placet ſententia, qui ſolum ex opere operantis gratiam conferre opinantur. Scimus in hac verſari opinione Doctiſſimum Melchiorem Canum, Sotum, Banneſium, alioſ-
52 que. Sed horum opinioni præferendam cenſemus ſententiam S. Thomæ, & aliorum fere omnium Theologorum ajentium, non ex ſolo opere operantis, *ſed etiam ex imitatione paſſionis*, ut ait S. Thomas *in* 4. *diſt.* 4. *quæſt. unica art.* 4. *ad* 3. & alibi; vel ex privilegio, ut alii malunt, & ex ſpeciali quodam favore Chriſti, ut ajunt Piette, Vanroy, & alii, vel quaſi ex opere operato, ut ait continuator Tournelii, vel denique ex opere operato, virtute ſcilicet mortis Chriſti, ut univerſim Theo-
53 logi loquuntur. Nam per martyrium remittitur tota pœna temporaria; quamobrem injurius eſſet martyri, qui pro martyre oraret: hæc vero non remittitur, niſi ex privilegio, aut ex imitatione paſſionis Chriſti, aut alio modo ex opere operato. Non enim vi mortis, quæ quandoque lenis eſſe poteſt, nec ſufficiens ad ſatisfaciendum pro graviſſimis ſceleribus, quibus ſe quis toto vitæ ſuæ decurſu fœdaverit, & ex quibus fortaſſe ipſam mortem, eamque per graviora quæque ſupplicia inferendam promeruerit. Non propter fervorem charitatis, cum multi Sancti Confeſſores ardentiori charitate ferverint, quam Martyrum plerique, quin tamen indulgentiam pœnæ temporalis peccatis antea commiſſis debitæ conſecuti ſint; ergo.

54 Sed quæſtio de baptiſmi efficacia paulo uberius pertractanda eſt. Omnes conveniunt, hæreticis Valentinianis exceptis, qui teſte Tertulliano *lib. Scorpiaci c.* 1. non ſimplicitatem, ſed vanitatem, immo dementiam eſſe fabulabantur pro Deo mori, martyrium peculiari gratia, honore, atque corona a Deo donari; ſed diſſident invicem Theologi in modo deſignando, quo peculiarem ſibi annexam gratiam
55 contineat. Nullus Catholicorum dubitat, quin peculiarem hanc ſecum ferat gratiam, dum ab adultis hominibus Dei amore ſuſcipiatur; Canus vero, & alii, quos ſupra recenſuimus, vim hujus peculiaris gratiæ conferendæ amori illi tribuunt, quo adultus ſponte, atque libere martyrium acceptat, & ſubit, quamobrem ex opere operantis gratiam conferre aſſerunt. Hos vero ſupra confutavimus, ſed recenſere hic placuit iterum opinionem, ut id quod certum eſt, ab eo, quod in controverſiam inter catholicos revocatur, diſtingueremus. Major 56
autem difficultas eſt circa puerorum martyrium. Adulti martyres dicuntur alii voluntate, & opere, ut S. Stephanus. Alii ſola voluntate, ut S. Joannes Evangeliſta, in quo voluntas opus martyrii fuit. Alii denique opere tantum, non voluntate. Hujus tertii generis ſunt Infantes in odium Chriſti occiſi. Hos vero in duas claſſes diſtinguimus: in prima ponimus Innocentes Bethlehemitas ab Herode in Chriſti pueruli odium impia juſſione occiſos; in altera vero alios pueros, qui vel ferventibus primis Eccleſiæ ſæculis perſecutionibus, vel poſtremis ſæculis a Judæis in odium Chriſtianæ Religionis crudeliter necati perhibentur, de quibus longum catalogum texuit Benedictus XIV. cum in opere ſuo de Cultu Sanctorum, tum in epiſtola quadam ad Illuſtriſſimum Benedictum Veterani Fidei promotorem, circa cauſam Beatificationis Beati Andreæ Pagi Rinenſis, qui nondum tertio ætatis anno expleto anno 1462. a Judæis in odium Chriſti occiſus fuit. Circa Infantes ab Herode occi- 57
ſos, quos ſemper Eccleſia veluti Sanctos, ac Martyres venerata eſt, nonnulli ætate S. Thomæ opinabantur martyres illos eſſe, quia Deus acceleravit illis uſum rationis, gratiamque contulit, qua mortem pro Chriſto acceptarent, atque ſubirent; alii cum Richardo Armacano in Irlandia Præſule, nullum ex Infantibus ab Herode propter Chriſtum occiſis, præter circumciſos, ſalvum fuiſſe probabiliter defendi
poſſe arbitrantur. Alii vero cum Cardinali de 58
Vitriaco, licet fateantur, Infantes ab Herode interfectos ex peculiari privilegio ſalvos Sanctoſque eſſe; tamen negant id de infantibus Chriſtianorum a tyrannis in Chriſti odium occiſis, quos etiam e Regno Cœlorum excluſos volunt, niſi beneficium Baptiſmi obtinuerint. Ab hac 59
ſententia parum diſſidere videntur S. Bonaventura, & Alexander Alenſis: nam S. Bonaventura *in* 4. *diſt.* 4. *part.* 2. *dub.* 1. poſtquam dixit ad martyrium completum duo concurrere, ſcilicet juſtam voluntatem, & juſtam cauſam, ſubdit, *quod Dominus ſupplevit quod deerat ex parte voluntatis in Innocentibus, quia ſimul cum ipſo nati erant, & propter hoc quod erat coæta-*

meus illis; & alibi ſatis ſuperque indicat, de-
ficiente voluntate non haberi martyrium; ſi-
milia habet Alenſis; ex quibus liquet hos non
agnoviſſe, nec admiſiſſe martyres ex ſolo ope-
re ſine voluntate, exceptis SS. Innocentibus
ab Herode occiſis, in quibus Deus voluntatem
ſupplevit.

60 Communis tamen, ac univerſim recepta hac
ætate noſtra opinio eſt, mortem in Chriſti
odium illatam, ex imitatione paſſionis Chriſti,
aut ex alio huic conceſſo privilegio gratiam
martyrii conferre, ac baptiſmum fluminis ſup-
plere etiam in parvulis in utero materno oc-
ciſis, licet aliquis Theologus adſit, qui de par-
vulis in materno utero interfectis dubitet, dum
in tyranno voluntas deſit hos occidendi. Ut
autem clare pateat tota hac de re ſententia,
nonnulla afferemus argumenta, quæ etiam par-
61 vulis martyrium prodeſſe oſtendunt. Primum
enim ad parvulos quoque pertinere videtur ge-
neralis illa Chriſti Domini ſententia apud Mat-
thæum 10. *verſ. 39. Qui perdiderit animam ſuam
propter me, inveniet eam.* Deinde Eccleſia tam-
quam martyres ſemper venerata eſt omnes in-
fantes quos Herodes juſſit occidi; Irenæus enim
lib. 3. adverſus hæreſes cap. 16. Infantes illos
martyres vocat: eodem titulo eoſdem donavit
Cyprianus III. Eccleſiæ Sæculo *epiſt. 56.* ad-
hortatoria ad martyrium; Chryſoſtomus *hom. 3.
in Matthæum* martyres eoſdem vocat; & ut
alios mittam, Auguſtinus *lib. 3. de libero ar-
bitrio cap. 23. Infantes illos*, inquit, *in honore
martyrum receptos commendat Eccleſia;* atque
62 eodem modo Patres reliqui loquuntur. Eccle-
ſia ergo ſemper, & ubique docuit, omnes oc-
ciſos ab Herode Infantes in Cœlis cum Chri-
ſto regnare martyrii gloria conſpicuos, non
diſtinguens inter circumciſos, & incircumci-
ſos. Vim ergo talem in morte illis illata agno-
vit, qua omnes ſanctificarentur, atque digni
Cœleſti Martyrum gloria fierent. Ergo ex uni-
verſali Eccleſiæ conſenſu evincitur, vere hos
martyres fuiſſe. Nec dici poteſt, acceleratum
in iis fuiſſe rationis uſum, ut inquit S. Tho-
mas 2. 2. *quæſt.* 124. *art.* 1. *ad* 1. id enim
nulla Scripturæ auctoritate comprobatur, nec
Patrum teſtimonio aſſeritur: immo S. Augu-
ſtinus *ſerm. de diverſis*, qui in recenti editio-
ne eſt 375. parvulos illos alloquens, inquit:
*Non habebatis quidem ætatem, qua in Chriſtum
paſſurum crederetis, ſed habebatis carnem, in
qua pro Chriſto paſſuro paſſionem ſuſtineretis:*
quod *ſerm.* 375. ſupra relatis verbis confirmat.
Si ergo non aliud habebant, quod darent pro
Chriſto, quem nondum poterant confiteri,
præter carnem, non habebant uſum liberi ar-
bitrii. Apertius autem Chryſologus *ſerm.* 152. 63
qui eſt de Innocentibus, dicens: *In parvulis
quæ voluntas, quod arbitrium, ubi captiva fuit
& ipſa natura?* & *ſerm. ſequenti: Vere, fra-
tres, iſti ſunt Gratiæ Martyres, confitentur na-
ſcentes, neſcientes pugnant, vincunt inſcii, mo-
riuntur inconſcii, ignari tollunt palmas, coronas
rapiunt ignorantes.* Et Eccleſia univerſa in cele-
bratione feſti SS. Innocentium, hos veluti mar-
tyres, qui fidem Chriſti *non loquendo, ſed mo-
riendo confeſſi ſunt*, ſatis ſuperque indicat, mor-
tem, quam pro Chriſto ſubiere, cauſam in hu-
juſmodi infantibus fuiſſe ſanctitatis, & gloriæ
martyrii.

Eccleſia itaque ſemper credidit, mortem in- 64
fantibus pro Chriſto ab Herode occiſis, divi-
na quadam opitulatione, ut loquitur Auguſti-
nus, uberem martyrii gratiam contuliſſe. At-
qui martyrii honore donatos etiam habuit in-
fantes reliquos in odium Chriſti deinceps a Ty-
rannis occiſos. Nam quotquot infantes a pri-
mis Eccleſiæ ſæculis ad noſtra uſque tempora,
ſive ab Idololatris, ſive a Judæis Chriſtianæ
Religionis cauſa occiſi fuere, inter martyres
recenſentur. In Martyrologiis enim non ſemel
memoria occurrit Martyrum, qui in infantili
ætate pro Chriſto occiſi fuerunt: in Cœme-
teriis itidem pluries reperta fuere corpuſcula
puerorum, quos Chriſtianæ fidei hoſtes inter-
fecerunt cum certiſſimis martyrii ſignis. Ne- 65
mo inter Criticos eſt adeo ſeverus, ut pro
certo martyrii ſigno non habeat vas aut ſan-
guinis plenum, aut adſperſum ſanguine juxta
corpus poſitum, quod in antiquis Chriſtiano-
rum Cœmeteriis reperiatur; videri poterunt
hac de re viri Clariſſimi, Aringus, Mabillo-
nius, Buonaroti, Raphaellus Fabrettus, Lu-
dovicus Antonius Muratorius, Boldettus, Ma-
rangonius, atque Victorius, Viri hac in re pe-
ritiſſimi, qui unanimi conſenſu aſſerunt, ſupra
recenſitum vas certum eſſe martyrii ſignum.
At in Cœmeteriis pluries reperta fuere puero-
rum oſſa cum hujuſmodi ſignis. Ut unum af- 66
feramus exemplum, ex relatione ſupra citati
Canonici Boldetti conſtat, in Cœmeterio Gor-
diano oſſa reperta fuiſſe cujuſdam pueruli cum
inſcriptione nominis Dorothei, & cum ante-
dicto ſanguinis vaſe; ac corpus itidem alterius
pueruli annorum quinque, nomine Decentii,
cui idem vas pro ſigno appoſitum erat. Quæ 67
quidem exempla ſatis nobis videntur ad oſten-
dendum, Eccleſiam Chriſti ſemper habuiſſe ut
veros martyres etiam infantes in odium Chri-
ſtianæ Religionis occiſos. Atque hinc facile
patet,

Digitized by Google

patet recte ſentire Theologos, qui in parvu-
lis martyrium baptiſmum ſupplere aſſerunt,
ac peculiarem quoque gratiam conferre; cum
ex dictis conſtet, Eccleſiam agnoviſſe ſemper
martyres etiam ſolo opere, & non voluntate;
atque in hujuſmodi martyrio vim quamdam
ex Chriſti favore credidiſſe, qua etiam iſti
pueruli ſanctificari, & martyrum gloria con-
decorari poſſent.

68 Hujuſmodi martyres *ſolo opere, & non vo-
luntate* in quatuor claſſes diſtinguit Benedictus
XIV. in ſupra citata ad clariſſimum Præſulem
Veterani epiſtola. In prima claſſe reponit il-
los, qui a remotioribus ſæculis in univerſa Ec-
cleſia publicum cultum obtinent. Qua quidem
in claſſe ſoli Innocentes pueri ab Herode oc-
ciſi reponi poſſunt: cum de nullo alio conſtet
in univerſa Eccleſia a remotioribus ſæculis pu-
blicum cultum obtinere. In ſecunda claſſe pue-
ros ſtatuit in odium Chriſti fidei occiſos, qui
ab immemorabili tempore in aliqua Civitate,
aut Diœceſi publicum cultum habent ſcientia,
tolerantia, ac etiam expreſſa Ordinariorum
approbatione commendatum; atque ad hos re-
ferri quoque poſſe exiſtimat plures, ac plures
alios, quorum vel mentio occurrit in Annali-
bus, & Eccleſiaſticis monumentis, vel certe
nomina in Martyrologio Romano deſcripta
ſunt. In tertia claſſe pueri illi reponuntur,
quorum corpora cum nominibus, & ſignis ſu-
pra indicatis, in Cœmeteriis inventa ſunt,
quorum deinceps Reliquiæ in aliquibus Eccle-
ſiis publicæ venerationi expoſitæ fuerunt. In
quarta denique claſſe ii conſtituendi erunt,
quibus vita in odium Chriſti ſublata fuit, quo-
rum cultus via ordinaria Beatificationis, aut
Canonizationis promovetur apud Apoſtolicam
Sedem, ad quam unice ſpectat poſt decretum
Alexandri III. permittere, decernere, & ap-
probare cultum Sanctorum in particularibus
69 locis, & in unaquaque Mundi Diœceſi. Sem-
per enim ad Apoſtolicam Sedem pertinuit de-
cernere publicum cultum alicui Sancto pro uni-
verſa Eccleſia, iſtumque præcipere; ac ſine
iſtius approbatione, nullius Sancti cultus ab
una ad omnes alias Diœceſes extenſus eſt, at-
que univerſim præceptus; & in hoc Sanctorum
70 Canonizatio conſiſtit. Sed poſt Alexandri de-
cretum etiam conceſſio expreſſæ permiſſionis
cultus in aliqua Civitate, aut Diœceſi in ho-
norem alicujus Confeſſoris, aut Martyris, Apo-
ſtolicæ Sedis auctoritate fieri debet: hæc vero
permiſſio Servi Dei Beatificatio appellatur.
Ad hanc claſſem ſpectant Beati duo Pueri a
Judæis in odium Chriſtianæ fidei occiſi, Simon
ſcilicet de Tridento anno 1475. interfectus,
& Andreas de Pago, cujus martyrium conti-
git anno 1462. Num expediat hujuſmodi Pue- 71
ris permittere, ut poſt Beatificationem et-
iam decernatur publicus Canonizationis cul-
tus? vide ſupra citatam Benedicti XIV. Epi-
ſtolam.

Unum in præſentia animadvertendum duxi, 72
parvulis ſcilicet pro Chriſto occiſis, non reſ-
pondere in Cœlis *Aureolam*, quæ juxta Theo-
logos in gloria quadam accidentali conſiſtit, in
illa lætitia poſita, quam Beati Martyres expe-
riuntur, dum victoriam cogitant, quam pro
Chriſto dimicando reportarunt; *Innocentes*, in-
quit S. Thomas *in 4. diſt. 49. quæſt. 5. art. 3.
quæſt. 2. ad duodecimum, ſicut non pertingunt ad
perfectam rationem Martyrii, ſed aliquid Mar-
tyrii habent ex hoc, quod paſſi ſunt pro Chri-
ſto, ita etiam aureolam, non quidem ſecundum
perfectam rationem, ſed ſecundum aliquam par-
ticipationem, in quantum ſcilicet gaudent, ſe in
obſequium Chriſti occiſos eſſe, ut dictum eſt de
pueris baptizatis, quod habebunt aliquod gau-
dium de innocentia, & carnis integritate*: iis
cohærentia habet Eminentiſſimus Cardinalis Ca-
piſucchi in ſuis controverſiis Theologicis *de
Martyrio quæſt. 2. §. 26. In quibus cum aureolæ
ſit præmium a Deo beatis conceſſum intuitu egre-
giorum operum, quæ ipſi pro Deo in terris pa-
trarunt, ac proinde ſit præmium reſpondens ope-
ribus; evidens eſt, ſanctos Innocentes, & alios
Parvulos pro Chriſto ante uſum rationis occiſos
aureola non gaudere Martyrii*.

Etſi mors in odium Chriſti parvulis illata 73
ſemper in Eccleſia veluti quoddam martyrium
habita eſt, atque adeo ex divina quadam diſ-
poſitione peculiaris gratiæ productiva: tamen
cenſura digni dici non poſſunt a privatis viris
Theologi illi, qui de ſalute dubitant parvulo-
rum, quos hac de cauſa Infideles interfecerint
priuſquam nati eſſent, aut antequam baptiſ-
mum ſuſcepiſſent. Eccleſia enim numquam 74
antiquos illos Theologos damnavit, qui pecu-
liare hujus gratiæ privilegium ad ſolos Beth-
lehemiticos pueros reſtrinxere; qui inter hos
ſolos circumciſos ſalvos prædicarunt; & qui
acceleratum iis fuiſſe dixerant rationis lumen,
ut ex libera acceptatione mortis pro Chriſto
gratiam conſequerentur martyrii; horum enim
opiniones numquam Eccleſia proſcripſit. Ac 75
multo minus reprehendi ii Theologi poſſunt,
qui negant ſalvos, ac proinde martyres eſſe
pueros in materno utero incluſos, de quorum
occiſione ne quidem cogitarunt infideles illi,
qui in odium Chriſti matres interfecere, quin

Digitized by Google

de occidendo filio in ejus utero incluſo unquam cogitaverint; cum in iis voluntas quoque Tyranni deſit, ſaltem directa, occidendi puerum pro Chriſto, & quandoque præſumi etiam poſſit voluntatem habuiſſe hos non occidendi.

76 Reſtat, ut nonnulla dicamus de pluralitate martyrum priorum Eccleſiæ ſæculorum. Huic controverſiæ occaſionem dedit Dodvvellus, qui in ſuis diſſertationibus Cyprianicis de paucitate Martyrum priorum Eccleſiæ ſæculorum diſputavit. Hujus autem viri temeritatem demonſtrarunt plures eruditi Catholici Viri; ſcilicet Theodoricus Ruinartius in opere hac de re contra Dodvvellum ſcripto: Auguſtinus Orſi celeberrimus Ordinis Prædicatorum Theologus, poſtea S. R. E. Cardinalis; ex eadem quoque Prædicatorum Familia Martyrum pluralitatem vindicavit Clariſſimus Anſaldi, egregius ætatis noſtræ in Univerſitate Taurinenſi Theologus; & aliis miſſis eruditus D. Gerardus Caſtelli Canonicus Ordinis S. Crucis in controverſiis Eccleſiaſtico-Hiſtoricis; ii enim innumerabilem Martyrum multitudinem fuiſſe oſtendunt in Chriſti Eccleſia primorum ſæculorum; tum ſingulas numerando perſecutiones; tum antiquis SS. Martyrum actis; tum ex Euſebio Cæſarienſi *lib. 6. Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ*, in quo *c.* 6. 23. innumerabiles Frygiæ Martyres recenſet, & *cap.* 8. *prope infinitos* in Ægypto Martyres obiiſſe ſcribit; tum ex Prudentio, qui Martyrum numerum ſub ſolo Diocletiano incredibilem fuiſſe ſcribit; tum denique ex omnibus fere SS. Patribus II. III. & IV. etiam ſæculi, qui ſine numero obiiſſe Eccleſiæ Martyres ſcripſerunt; Scilicet S. Irenæus circa medium II. ſæculi *lib.* 4. adverſus hæreſes *cap.* 64. *Eccleſia*, inquit, *in omni loco ob eam, quam habet dilectionem, multitudinem Martyrum in omni tempore præmittit ad Patrem*. Clemens Alexandrinus circa finem ejuſdem ſæculi *lib.* 2. Stromatum ait, *Nobis autem ſunt quotidie Martyrum fontes, qui noſtris ſpectantur oculis, qui torrentur, & capite truncantur*: S. Cyprianus circa medium III. ſæculi de exhortatione ad mart. *c.* 11. ſcribit: *Numerari non poſſunt Martyres Chriſtiani: quod ſi tantus oſtenditur Martyrum numerus, nemo difficile, vel arduum putet eſſe Martyrem fieri: quando videt Chriſtianorum Martyrum populum non poſſe numerari*. Similia leguntur apud omnes Apologiſtas Religionis Chriſtianæ; apud Lactantium in lib. de mortibus Perſecutorum; apud Euſebium, & alios antiquos hiſtoricos eccleſiaſticos; apud Ambroſium, Auguſtinum, aliosque antiquos Patres; quod ſic indicaſſe ſufficiat, ut Lectoribus pateat, quanta fuerit hæretici Dodvvelli temeritas, qui adverſus tot luculentiſſima teſtimonia de Martyrum paucitate auſus ſit diſputare.

M A T E R.

Mater prægnans in periculo vitæ, quod nequit aliter evitare, poteſt ſumere medicamenta ordinata directe ad ipſius ſalutem, quamvis indirecte poſſint tendere ad fœtus nondum animati interitum. *Communis*, cum S. Antonino 3. *part. tit.* 7. *cap.* 2. §. 5. Diana *part.* 7. *tract.* 5. *reſolut.* 34. Boſſio *tract. de eff. matrim. cap.* 9. *num.* 80. Cardin. de Lugo *tom.* 1. *diſp.* 10. *n.* 132. & aliis paſſim. Eadem eſt ratio quoad hoc de expulſione ſeminis, & fœtus nondum animati; Unde ſicuti licite ſumuntur medicamenta directe ordinata ad ſanitatem, quamvis ex iis ſequi poſſit ſeminis effuſio, ſeu pollutio omnino præter intentionem, & conſenſum, ita licite poſſunt ſumi medicamenta directe ordinata ad ſalutem Matris prægnantis, quamvis indirecte omnino præter intentionem ex iis ſequi poſſit fœtus nondum animati interitus. 1

Non poteſt tamen Mater prægnans in tali periculo ob tuendam ſanitatem ſumere medicamenta ex ſe, & directe tendentia ad interitum fœtus, quamvis nondum animati. Lugo *tom.* 1. *diſp.* 10. *ſect.* 5. *n.* 132. Sporer *tom.* 3. *Theolog. Sacramental. part.* 4. *c.* 4. *ſect.* 1. *n.* 704. cum aliis ibi citatis, Baſilius Pontius *lib.* 10. *c.* 13. *num.* 2. Bonacina *de reſtit. diſp.* 2. *q. ultim. punct.* 7. *num.* 3. Vaſquez *opuſcul. de reſtit. c.* 2. §. 1. *dub.* 7. *num.* 29. & *cap.* 3. §. 5. *dub.* 15. Mazuchellus *de caſibus reſerv. diſp.* 2. *cap.* 2. *q.* 1. *difficul.* 3. Navarr. *in cap.* 25. *num.* 62. Corduba *in Summa q.* 137. *dic.* 4. & *in Quæſtionar. l.* 1. *q.* 38. *dub.* 2. Roſignolus *de effectibus Matrimon. contract.* 15. *de Matrimon. VIII. prænotat. XI. num.* 3. Covarruv. *in Clementin. Si furioſus part.* 2. §. *num.* 1. La Croix *l.* 3. *part.* 1. *n.* 286. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 9. *dubit.* 10. *n.* 61. & alii paſſim contra Torreblancam *de Magia lib.* 2. *c.* 34. *n.* 10. Joan. Angelum Boſſium *tract. de effectib. Matrimon. cap.* 9. *num.* 84. & alios. Et ratio noſtra eſt, quia ſicuti pro tuenda ſalute propria, quamvis aliud remedium non ſuppetat, non licet directe procurare ſeminis emiſſionem, ſeu pollu- 2

Digitized by Google

lutionem, ut tenet Communis Doctorum, & patet ex dictis verb. *Luxuria n. 37.* ita neque pro tuenda ſalute Matris, quamvis aliud remedium non ſuppetat, erit licitum procurare directa remedia, ſeu medicamenta de ſe primo tendentia ad interitum fœtus, quamvis nondum animati: eſt enim tam intrinſece mala abortio voluntarie, & directe procurata, quam intrinſece mala ſit pollutio.

3 Si medicamentum, ſeu remedium æque tendat ad ſanitatem Matris, ac ad interitum fœtus nondum animati, poteſt Mater probabilius illud licite ſumere. Sanchez *lib. 9. de Matrimon. diſp. 20. n. 18.* Trullench. *in Decalogum tom. 2. lib. 4. c. 1. dub. 4.* Diana *part. 7. tract. 4. de abortu reſolut. 36.* Roſignol. *loc. cit. n. 4.* & alii infra citandi *ſub num. 6.* Et ratio eſt, quia, quando remedia, ſeu medicamenta æque tendunt ad ſanitatem Matris, ac ad interitum fœtus nondum animati, Mater illa ſumens non dicitur directe procurare ejuſdem fœtus interitum, ſeu abortum, ſed ſolummodo directe procurat ſuam ſanitatem, quam apta ſunt de ſe conferre illa remedia, ſeu medicamenta, adeoque in tali caſu poteſt licite illa ſumere, quamvis ex ipſis æque ſequi poſſit præter ſuam intentionem abortus fœtus, cum tunc Mater utatur jure ſuo potius ſibi in æquali periculo conſulendi, quam fœtui.

4 Quando fœtus eſt jam animatus, certum eſt, quod non poteſt Mater pro ſalvanda propria vita licite ſumere medicamenta, ſeu remedia de ſe directe, & primario tendentia ad interitum ipſius fœtus animati. *Communis, ac certa*, cum Sanchez *lib. 9. de Matrim. diſp. 20. n. 7.* Boſſio *tract. de effect. Matrimon. cap. 9. part. 127.* Sporer *tom. 3. Theol. Sacram. part. 4. cap. 4. ſect. 1. n. 710.* Et ratio eſt, quia directe & voluntarie occidere hominem innocentem, ut eſſet in caſu de fœtu animato, eſt intrinſece malum, quod nullo unquam caſu
5 poteſt eſſe licitum. Nec etiam poteſt Mater licite ſumere talia remedia in caſu quo dubitet, an de facto ſit fœtus animatus, quia cum ſupra *ſub num. 3.* fuerit concluſum, non poſſe Matrem licite ſumere talia medicamenta ex ſe, & directe tendentia ad interitum fœtus, quamvis nondum animati, tanto minus poterit illa ſumere extante dubio, an fœtus ſit jam animatus? cum ſic ſe inſuper voluntarie, & directe exponeret periculo occidendi hominem innocentem, quod eſt grave peccatum. *Communis* cum ſupracitatis.

6 In caſu autem, quo medicamenta, ſeu remedia adhibenda æque efficaciter tendant ad ſanitatem Matris, & interitum fœtus animati, alioquin deſperati, poterit Mater probabilius licite ea ſumere. Sanchez *lib. 9. de Matrimon. diſp. 28. n. 18.* Trullench. *in Decalog. lib. 5. cap. 1. dub. 4. num. 5.* Raymundus *de ortu infant. cap. 9. num. 3. & ſequent.* Diana *part. 7. tract. 5. reſolut. 36.* Joan. Angel. Boſſius *tract. de effect. Matrimon. c. 9. num. 121.* Bonacina *de reſtitut. diſp. 2. q. ultim. ſect. 1. punct. 7. num. 3. verſ. Addo tamen*, Villalobos *2. part. Summæ tract. 12. difficult. 3. num. 2. in fine*, Roſignol. *loc. cit. n. 7.* Sporer *loc. cit. n. 712.* ubi hanc dicit eſſe veram ſententiam;
quidquid negent Corduba, Vega, Lugo, Lo- 7
pez, & alii. Et ratio eſt, quia ſic Mater non intendit directe mortem fœtus animati, ut prætendunt adverſarii, ſed propriam ſanitatem, ad quam conſervandam, adhibendo talia remedia, utitur jure ſuo, cum potius jus habeat Mater ad conſervandam vitam ſuam, quam habeat fœtus animatus, cum hic a Matre dependeat, & non econtra, adeoque &c.

Dato tamen, quod certo, vel probabili Me- 8
dicorum judicio Mater ſimul cum fœtu animato ante partum moritura ſit, & adhibitis remediis, ſpes ſit, quod ſaltem Mater ſervari poſſit, tunc licite poteſt Mater adhibere remedia per ſe directa, & efficacia ad ſuam ſanitatem, ut eſt venæ ſectio, medicamentum purgativum, & hujuſmodi, quamvis inde per accidens contingat fœtum animatum enecari, alias enim periret Mater una cum fœtu, per talia vero remedia forte liberabitur uterque. Sanchez *lib. 9. de Matrim. diſp. 20.* Layman *lib. 3. tract. 3. part. 3. cap. 4. num. 4.* Diana *part. 7. tract. 5. reſolut. 35.* Lugo *loc. c. diſput. 10. ſect. 10.* Sporer *loc. c. num. 711.* & ipſo teſte *Communis aliorum*.

Extante vero ſpe, quod proles poſſit in lu- 9
cem viva prodire, & baptizari, tenetur Mater abſtinere ab hujuſmodi remediis, & poſtponere vitam propriam corporalem ſaluti æternæ prolis; Joann. Angelus Boſſius *tract. de effect. Matrimon. cap. 9. num. 130.* Leſſius *lib. 2. de juſtitia & jure cap. 9. num. 63.* Raynaud. *de ortu infant. cap. 9. n. 21.* Sanchez *lib. 9. de Matrimon. diſp. 20. n. 17.* Diana *part. 7. tract. 5. reſolut. 37.* Lugo *loc. c. diſp. 10. ſect. 5. n. 133.* Sporer *loc. c. num. 713.* Roſignol. *loc. c. num. 8.* & alii paſſim. Et ratio eſt, quia, ut docent communiter Doctores, lex, & ordo Caritatis exigit, ut aliena vita ſpiritualis præferatur propriæ vitæ corporali, adeoque Mater in tali caſu tenetur potius abſtinere ab hujuſmodi remediis cum ſuæ vitæ periculo, quam ex-

Digitized by Google

exponere prolem æternæ damnationi quo ad pœnam damni.

10 Fœtus autem exiſtimatur animari in maribus die 30. vel 35. vel 40. vel 45. In feminis vero die 35. vel 40. vel 45. vel 50. Sic juxta veriorem ſententiam probat ex Hippocrate Leſſius *l. c. n.* 65. Lugo *l. c. n.* 133. & alii. Hinc Innocentius XI. die 2. Martii 1679. merito damnavit ſequentem propoſitionem 35. in ordine : *Videtur probabile omnem fœtum, quandiu in utero eſt, carere anima rationali, & tunc primum incipere eandem habere, cum paritur, ac conſequenter dicendum erit in nullo abortu homicidium committi.*

11 Alia vide verb. *Abortus* ; ubi datur etiam ſequens propoſitio 34. in ordine inter damnatas a d. Innocentio XI. die & anno, quo ſupra ibi ; *Licet procurare abortum ante animationem fœtus, ne puella deprehenſa gravida occidatur, aut infametur.*

12 Matrem teneri permittere ſectionem ſui, & poſſe ab aliis ſecari, ut baptizetur puer alias moriturus ſine Baptiſmo, docent Joann. Angelus Boſſius *de effect. Matrimon. cap. 9. n.* 200. Torres 2. 2. *tom.* 2. *diſp.* 26. *dub.* 2. *n.* 27. Raynaudus *de ortu infant. cap.* 5. & 6. *n.* 8. Corduba *l.* 1. *q.* 26. *in ſecundo puncto*, Ludovicus Lopez *prima part. Inſtruct. cap.* 67. Toletus *in ſumma lib.* 4. *cap.* 19. *n.* 2. Azorius *tom.* 2. *lib.* 12. *cap.* 4. §. *Tertio loco*, Roſignol. *de effectib. Matrimon. contract.* 15. *prænot.* 15. *num.* 8. La Croix *lib.* 6. *part.* 1. *num.* 293. cum aliis ibi citatis, Gobat *tom.* 1. *tract.* 2. *cap.* 8. *n.* 259. *appendic.* 1. ubi recantat quæ prius ſcripſerat de vetita hujuſmodi ſectione ; & judicio ac teſtimonio plurium recentiorum Medicorum, certiſſimiſque exemplis una cum Raynaudo *l. c.* probat talem ſectionem uteri matris ſine periculo ejus vitæ fieri poſſe, adeoque ad eam teneri; Quod his ſtantibus utique tenendum eſſe & nos cenſemus. Secus vero ſi ob id occidenda eſſe mater, ut docent S. Thomas 3. *part. ſummæ q.* 68. *art.* 11. *ad* 3. ubi expreſſe dicit : *Non ſunt facienda mala ut veniant bona, ut dicitur ad Roman.* 3. *& ideo non debet homo occidere Matrem ut baptizet puerum. Si tamen mater mortua fuerit vivente prole in utero, debet aperiri, ut puer baptizetur.* S. Antoninus 3. *part. ſummæ tit.* 14. *cap.* 13. §. 1. Natalis Alexander *tom.* 1. *Theolog. dogmatic. & moral. lib.* 2. *de Baptiſmo cap.* 7. *regul.* 2. Pontas *verb. Baptiſmus, caſu* 39. Bonac. *de Baptiſmo diſp.* 2. *q.* 2. *punct.* 6. *num.* 9. cum pluribus aliis ibi allegatis, Boyvin *tom.* 3. *de Sacramentis diſp.* 2. *q.* 6. *concluſ.* 3. *in fine*. Coninch *in* 3. *part. q.* 66. *art.* 7. *n.* 75. Comitolus *in reſpon. lib.* 1. *q.* 14. teſtans de communis, & dicens, neque id licere, etiamſi mater ad ſui occiſionem conſentiat, quia corporis ſui nemo dominus eſt, *l. Liber homo* 13. *ff. ad Legem Aquiliam*, ſed Deus ſolus eſt directus, & abſolutus Dominus humanæ vitæ, *Sapient. cap.* 16. *num.* 13. ibi : *Tu es Domine, qui vitæ, & mortis habes poteſtatem*, cum ſimilibus.

13 Mater prægnans crebras, & numeroſas choreas ducens cum agitatione, ob periculum, in quod injicit ſe ipſam, & fœtum, regulariter non eximitur a peccato gravi. S. Antoninus 2. *part. tit.* 17. *c.* 8. §. 1. Navarrus *in Manual. c.* 15. *n.* 14. Silveſter *verb. Homicidium* 2. *n.* 11. Fagundez *in decalog. lib.* 6. *n.* 33. Raynaud. *de ortu infant. cap.* 11. *num.* 9. Joannes Angelus Boſſius *tract. de effect. Matrim. cap.* 9. *n.* 240. & alii paſſim : Ex hujuſmodi enim choreis exemplo compertum eſt, pluries abortum proveniſſe, ut exempla referunt Raynaudus, & Boſſius *locis cit.*

14 Mater tenetur alere filios primo triennio, & poſt triennium tenetur pater uſque ad emancipationem, ut docent communiter Doctores per textum *in l. Nec filium, C. de patria poteſt: & c. Ex litteris, de converſ. infid.* Hinc communiter traduntur hi vulgari verſiculi :

Mater alit puerum trimum, trimoque minorem,
Majorem vero paſcere patris erit.

* Hinc an Mater teneatur lactare proprium filium ſub gravi culpa, Theologi quidam adfirmarunt, cum onus iſtud impoſitum ipſis a natura animadvertant, nec ulla ſint bruta, quæ natis ſuis id non præſtent. Alii tamen melius culpam ea in re levem agnoſcunt. Occurrere tamen plures legitimas cauſas eximendi ab hoc onere Matres ultro fatendum. Bened. XIV. de *Synod. diœceſ. lib.* 7. *cap.* 58. §. 11. *

15 Alia quo ad hæc vide *verb. Filius, Filii, a num.* 126. *uſque in finem, & verb. Parentes num.* 19.

16 Mater, & Nutrix, quæ ſine debita cautela infantem tenellum retinent noctu in lecto, in quo ipſæ cubant, ſive ſequatur ſuffocatio, ſive non, ordinarie peccant graviter. Exponunt enim infantem periculo ſuffocationis, ut non ſemel accidit, & contrafaciunt legibus Epiſcopalibus, quæ fere ubique prohibent talem retentionem ſub gravi pœna reſervationis, & multis in locis ſub pœna Excommunicationis. Sic tenent Navarrus *in Manual. cap.* 15. *n.* 14. Roſignol. *loc. c. contract.* 15. *de Matrimon.* 19.

Præ-

Digitized by Google

Prænot. 3. *n.* 1. quibus videtur conſentire Bonac. *tom.* 2. *de legibus in genere*, *& in particular. diſp.* 1. *q.* 1. *punct.* 7. §. 4. *n.* 19. Vallenſis *lib.* 5. *decretal. tit.* 10. *n.* 2. & alii *arg. cap. Conſuluiſti* 20. *cauſ.* 2. *qu.* 5. ibi: *Monendi ſunt namque atque proteſtandi parentes, ne tam tenellos ſecum in illo lecto collocent, ne negligentia qualibet proveniente ſuffocentur, aut opprimantur. Unde ipſi homicidii rei inveniantur...... Hi autem, qui probantur, vel confitentur talis reatus ſe noxios, tua eos caſtiget moderatio; quia ſi ille, qui conceptum in utero per abortum deleverit, homicida eſt, quanto magis, qui unius ſaltem diei puerulum peremerit, homicidam ſe eſſe excuſare nequibit?* & concordat *cap. De infantibus* 3. *de his, qui filios occiderunt*.

17 Notanter autem dicitur peccare graviter *ordinarie*, quia poſſunt dari caſus, in quibus Mater, & Nutrix excuſentur a culpa gravi, & etiam aliquando a veniali, ut ſi id facerent ratione impotentiæ, ſi alium locum non habeant, ubi puerum reponant, dummodo adhibeant cautelas, quas poſſunt adhibere. Tunc enim neceſſitas, quæ fundatur in illa impotentia, præponderat Juri poſitivo prohibenti talem detentionem, *argum. cap. Sicut* 11. *diſt.* 1. *de conſecrat.* ibi: *Neceſſitas non habet legem*, & *c. Conſilium* 2. *de Obſervant. jejun ior.* ibi: *Cum non ſubjaceat legi neceſſitas*. Item, ut juxta Barboſam *in cit. cap. De infantibus n.* 2. contingere poteſt, ſi lectum ſit amplum, & puer implacabilis, qui aliter a frigore defendi non poſſit, & Mater, ſeu Nutrix in ſomno ſuum retinere ſoleat ſitum, & locum, vel hujuſmodi, dummodo ſemper adhibeant illas cautelas, quas poſſunt adhibere.

18 Mater ſuffocans, ſeu occidens filium, de rigore, privilegio Immunitatis gaudere debet. *Sacr. Congr. Immunit. in Piſauren.* 12. *Novemb.* 1647. *lib.* 4. *decret. Paul. pag.* 33. *in Maceraten.* 28. *Septemb.* 1694. *lib.* 1. *deciſ. Valleman. pag.* 148.

19 Mater prætenſa rea Infanticidii extracta ab Hoſpitali ad formam Bullæ gaudet Immunitate, adeoque eſt reſtituenda dicto loco immuni. *Sac. Congr. Immun. in una Civitatis Caſtelli* 7. *Septembr.* 1683. *lib.* 3. *decret. Altovit. pag.* 228.

20 Matricida extractus ab Eccleſia gaudere debet immunitate Eccleſiaſtica. *Sac. Cong. Immun. in Arianen.* 15. *Novembr.* 1661. *lib. decr. Rocci pag.* 367. Cavendum tamen eſt, ne in his tribus ultimis caſibus interveniat caſus præmeditatus, ob quem rei homicidii privantur Immunitate ex noviſſima Conſtitutione Benedicti XIII. ſub verb. *Immunitas art.* 2. *n.* 90. vel alias ex caſibus exceptis a Benedicto XIV. in ſua noviſſima Conſtitutione incip. *Officii noſtri* allata tom. 4. verb. *Immunitas*, ubi multa ad rem merito ſcienda.

Matris mœſtitia eſt filius ſtultus, patris autem lætitia eſt filius ſapiens. *Proverb. cap.* 10. *num.* 1. ibi: *Filius ſapiens lætificat patrem, filius vero ſtultus mœſtitia eſt matris ſuæ*, ideſt filius ſapiens lætificat patrem, quia ſua ſapientia, prudentia, ac dexteritate juvabit eum in regimine domus, in expediendis negotiis, aliiſque rebus gerendis. Tum quia filius ſapiens ad conſpicuiores evehitur honores, ſublimiores cathedras, ac inſigniora officia, quæ ſpectans pater, ac reflectens, quod poſt ſuam mortem, talis filius honorificentiſſime ſuam repræſentabit perſonam, magno gaudio, & lætitia afficitur; Filius vero ſtultus quia ineptus eſt ad res gerendas, ac munia exercenda, & ad officia honorifica obeunda remanet in domo privatim cum matre, quæ videns, & cognoſcens ejus ſtultitiam, & hæc dedecora filii, continuam habet materiam triſtitiæ, ſicque aſſidue luget, & mœret. Ita Liranus, Cornel. a Lapide, & alii in *d. cap.* 10. *num.* 1. *Prov.* Myſtice autem filius ſapiens eſt quilibet juſtus, & pœnitens de peccatis, ipſe enim eſt lætitia patris ſui, ideſt Chriſti, qui de pœnitentia ejus gaudet cum tota curia Cæleſti; juxta illud Lucæ *cap.* 15. *num.* 7. *&* 10. ibi: *Ita gaudium erit in Cœlo ſuper uno peccatore pœnitentiam agente...... Ita dico vobis gaudium erit coram Angelis Dei ſuper uno peccatore pœnitentiam agente.* Filius vero ſtultus, ideſt omnis, qui tranſgreditur mandata Dei, & de peccatis non dolet, mœſtitia eſt Matris, id eſt Eccleſiæ, juxta illud Baruch *cap.* 4. *num.* 8. ibi: *Obliti eſtis Deum, qui nutrivit vos, & contriſtaſtis nutricem veſtram.* Sic cum aliis Lugo Card. *in cit. cap.* 1. *n.* 1. *Proverb.* 21

Matris maledictio eradicat fundamenta, & benedictio patris firmat domos filiorum. *Eccleſ. c.* 3. *n.* 11. ibi: *Benedictio patris firmat domos filiorum, maledictio autem matris eradicat fundamenta*; ideſt benedictio patris firmat domos filiorum in multiplicatione filiorum, eos magis ac magis in dies divitiis, honoribus, gloria, ſplendoribus, & omnibus bonis ſpiritualibus, ac temporalibus augendo, & replendo, ut patet de Sem, & Japhet benedictis a Patre Noe; *Geneſ. cap.* 9. *num.* 26. *&* 27. De Iſaac, qui a patre Abraham, & Jacob 22

qui

Digitized by Google

qui a patre Iſaac fuit ſic benedictus *Geneſ. cap.* 27. *num.* 28. & 29. Maledictio autem matris eradicat domos filiorum uſque ad fundamenta, eorum ſobolem, ac familiam, ac opes, & honores, omniaque eorum bona ſpiritualia, ac temporalia penitus extinguendo, ut patet horrendo exemplo adducto a S. Auguſtino *lib.* 22. *de Civ. Dei c.* 8. & prolixius *ſerm.* 94. *inter novos*, de matre, quæ filiis ſibi inobedientibus, ac rebellibus maledicens, omnes illos continue tremulos, ac vagos ſine domibus, opibus, & honoribus miſeros undequaque effecit. *Eſt enim maledictus a Deo, qui exaſperat matrem: Eccl. c.* 3. *num.* 16. Sic Cornel. a Lapide *in cit. c.* 3. *num.* 11. *Eccl.* Vel ut cum aliis notat *ib.* Ugo Cardinalis, benedictio patris, ideſt qua pater benedicitur a Domino, firmat domos ac familias filiorum; quia cum Deus benedixit patribus antiquis, in eis benedixit filiis filiorum, *Geneſ. cap.* 22. *num.* 18. ibi: *Benedicentur in ſemine tuo omnes gentes;* & iterum *Geneſ. cap.* 26. *num.* 4. *Benedicentur in ſemine tuo omnes gentes*, cum ſimilibus. Seu ſic benedictio patris, qua pater benedicitur a filiis, firmat domos, quia merito benedictionis exhibitæ patri, confirmantur, & ſtabiliuntur filii in bonis temporalibus, & ſpiritualibus; Maledictio autem matris, qua ſcilicet mater maledicitur a filiis, eradicat uſque ad fundamenta domos filiorum, non ſolum in temporalibus, ſed etiam in ſpiritualibus, quia cum mater teneriori amore, quam pater, diligat filios, ac majori cura, ſollicitudine & labore ultra dolores partus, eos nutriat, foveat, ac educet, ſi ſibi ingratos agnoſcat, eis maledicendo, ex quo amor lætus vertatur in furorem, eradicat uſque ad fundamenta domos ipſorum, eos denudando omnibus bonis, ac replendo omnibus malis, juxta illud *Proverb. cap.* 17. *num.* 13. *Qui reddit mala pro bonis, non recedet malum de domo ejus.* Et univerſim ſtatutum eſt quod: *Qui maledixerit patri ſuo, vel matri, morte moriatur. Exod. cap.* 21. *n.* 17. *Qui maledixerit patri ſuo, aut matri, morte moriatur: patri matrique maledixit? ſanguis ejus ſit ſuper eum. Levit. c.* 20. *n.* 9. *Qui affligit patrem, & fugat matrem, ignominioſus eſt, & infelix. Proverb. c.* 19. *num.* 26. *Qui maledicit patri ſuo, & matri, extinguetur lucerna ejus in mediis tenebris. Prov. cap.* 29. *num.* 20. cum ſimilibus.

Additiones ex aliena manu.

An Poteſtas in filios de jure naturæ competat ſoli Patri, excluſa Matre, non convenit. Mihi ea ſemper arriſit opinio, ut hæc poteſtas utrique Parenti, jure naturæ attento, competat; idque quia onus educandi filios utrumque Parentem tenet, educatio autem dari nequit ſine poteſtate. Vide Lockium *de Regimine civili cap.* 5. qui una tradit quo- 24
uſque ſe extendat, tum quamdiu duret hæc poteſtas Parentum in Filios ſecundum jus naturæ. 23

Jure vero civili Romanorum uni Patri po- 25
teſtas in Filios competit, §. 1. *Inſtitut. de Adopt.* §. 3. pariter *Inſtit. de hæred. qualit. & different.* Atque hinc factum, ut nequeat Mater ad exemplum Patris Filiis pupillariter ſubſtituere, *princip. Inſtit. de pupillar. ſubſtit. L.* 2. *princip. ff. eod.* nec etiam perinde ac Patri uſusfructus in bonis Liberorum competat, Brunemann. in *L.* 6. *Cod. de bon. quæ liber.* Carpzov. *lib.* 6. *tit.* 7. *Reſponſ.* 70. nec a rationum redditione, nec ab Inventarii confectione immunis ſit Mater tutrix pupillorum, eaque neglecta, ad juratam ſpecificationem teneatur. Stryk. *juridic. diſſert. vol.* 2. *diſput.* 4. *cap.* 3. §. 2. Carpzov. *Juriſprud. forenſ. part.* 2. *Conſtit.* 11. *defin.* 5. & 6. quæ omnia aliter ſe habent in Patre, *d. L.* 6. *C. de bon. quæ liber.*

Sed licet jure civili Romanorum Patri tan- 26
tummodo poteſtas in Filios competat, ſunt tamen officia, quæ Filii non Patri ſolum, ſed & Matri præſtare tenentur. Inter hæc principem locum tenet alendi debitum, quod ſicuti parentibus reſpectu liberorum, ita quoque liberis incumbit, ſi forte contingat parentes inopia laborare, ſibique ob ſenilem ætatem, vel adverſam valetudinem proſpicere haud poſſe de vitæ neceſſariis, *l. ultim.* §. *Ipſum autem C. de bon. quæ liber. leg.* 5. *Cod. de Patr. poteſt. leg.* 1. & 3. *Cod. de alend. liber.*

Perſona unius itemque alterius parentis ſem- 27
per ſancta, & honeſta filiis eſſe debet, *l.* 9. *ff. de obſequ. Parent. & Patron. præſtand.* Quo fit, ut filii non ſolum ab omni injuria, vel reali, vel verbali parentibus inferenda abſtinere ſedulo debeant, niſi graviſſimas animadverſiones velint incurrere, *l.* 3. *Cod. de Patr. poteſt.* ſed & nullam actionem, vel exceptionem famoſam parentibus dedecori futuram valeant adverſus ipſos proponere; quin ſi caſus ita

Digitized by Google

ita ferat, ſuppreſſa doli mali, fraudiſque mentione, in factum verbis uti debeant, *l.* 11. *ff. de dol. mal. l.* 20. §. *ultim. ff. de Injur. l.* 2. §. 1. *ff. de obſeq. Parent. vel Patron. præſtand.*

28 Quod dictum eſt de actione *famoſa*, id ipſum in accuſatione quoque locum ſibi vindicat, *l.* 8. *ff. de Accuſat.* ſi excipias tamen crimen læſæ majeſtatis, *l. penult. C. Qui accuſari non poſſ.* tum & maxime crimen Apoſtaſiæ, Hæreſis &c. *cap.* 10. *de Hæret.* Admiſſo vero a parentibus crimine, quod notatur Legibus publicorum judiciorum, de facto eorum civiliter quærere poſſunt, Brunemann. *in leg.* 11. *n.* 4. C. *Qui accuſar. non poſſ.*

29 Huc etiam ſpectat, quod filii abſque venia parentes in jus vocare nequeant, *leg.* 4. *ff. de in jus vocand.* Non male vero Anton. Faber in *Cod. lib.* 2. *tit.* 2. *defin.* 13. monet, hodie opus amplius haud eſſe hac venia, propterea quod Judex eo ipſo quod ad inſtantiam alicujus citat, hæc venia impetrata cenſetur. Vide & alia officia liberorum erga utrumque parentem apud Stryk. *juridic. diſſert. vol.* 2. *diſput.* 4. *cap.* 3. §. 13. *& ſequent.*

30 Reliquum eſt, ut de eo verba faciamus, an matri afferenti filium aliquem ex adulterio natum eſſe credendum ſit? Negatur communiter *ex l.* 39. §. 1. *de probat.* Idque procedit etiamſi mater de adulterio ſit convicta, nam poteſt eſſe mater adultera, filius vero legitimus, Brunemann. *in d. leg.* 29. Stryk. *in not. ad Lauterbach. tit. de his, qui ſui, vel alieni juris ſunt*, quinimo etiamſi mater in articulo mortis conſtituta hanc emiſerit confeſſionem, *arg. leg. Si quis in gravi* 3. *ff. de Senatu conſult. Syllanian.* Quid ſi filius præterea patri ſit diſſimilis, referatque ipſum adulterum? Nec matri creditur, quum iſta ſimilitudo per accidens ex imaginatione mulieris tempore conceptionis contingere potuerit, Gail. 2. *obſerv.* 97. *num.* 7. qui & alias ampliationes affert.

31 Hinc quemdam Regem ſtultitiæ arguere ſolent Doctores, qui ad confeſſionem matris, quod ſcilicet ex adulterio natus erat, Regno ſe abdicavit.

Nota Auctoris.

Quæ addita ſunt hic *circa fin.* jam fuerant a me tradita ſub verb. *Filius a num.* 113. *ad* 119. præſertim quod filius non teneatur credere matri afferenti ipſum natum eſſe ex adulterio; & quod deriſus fuerit, & adhuc in dies derideatur Rex, qui ad confeſſionem matris, quod natus erat ex adulterio, regno ſe abdicavit. Vide *ibi* multa ad rem.

MATRIMONIUM.

ARTICULUS I.

Matrimonium quo ad ea, quæ concernunt ejus Naturam, Materiam, Formam, & Miniſtrum.

MAtrimonium ſecundum nominis Etymo- 1
logiam derivatur a ly *Mater*, & *munium*, ſeu *munus*, quaſi ſit *Matris munium*, ſeu *Matris munus*; Unde S. Auguſtinus *l.* 19. *contra Fauſtum* ſic habet: *Matrimonium ex hoc appellatum eſt, quod non ob aliud debeat fœmina nubere, quam ut Mater fiat*, & concordat S. Thomas *in Supplem. q.* 44. *art.* 2. ubi dicit quod dicitur Matrimonium, quia eſt præcipue *Matrum onus*.

Hinc dicitur *Matrimonium* a Matre potius, 2
quam Patrimonium a Patre, quia ad prolem, cujus generandæ & educandæ cauſa inſtitutum eſt Matrimonium, magis concurrit Mater ipſam in utero caute geſtando, ſollicite nutriendo, difficulter pariendo, & accurate educando.

Matrimonium variis aliis nominibus appel- 3
latur; Aliquando enim vocatur *Conjugium* a conjungendo ſub uno mutuo jugo, quia virum, ac mulierem ſub uno, eodemque quaſi mutuo jugo ad ſervandam fidem, & onera Matrimonii ſuſtinenda conſtituit; Catechiſm. Rom. *de Matrim. c.* 1. Quandoque dicitur *Con-* 4
nubium, & quandoque *Nuptiæ* ab obnubendo, eo quod antiquitus pudoris gratia ſe puellæ obnuberent, ſeu caput, & faciem velarent, dum viris dabantur, exemplo Rebeccæ, de qua idipſum legitur *Geneſ.* 24. *num.* 65. ibi: *At illa tollens cito pallium operuit ſe.*, & habetur expreſſe in *c. nec illud* 8. *cauſ.* 30. *q.* 5. ibi: *Nec illud otioſum, quod cum veniret Rebecca, vidit Iſaac deambulantem, & cum interrogaſſet, quis eſſet, cognito quod ipſe eſſet, cui duceretur Uxor, deſcendit, & caput obnubere ſuum cœpit docens verecundiam in nuptiis præire debere; Inde enim & Nuptiæ dictæ, quia pudoris gratia ſe puellæ obnuberent.*

Matrimonium in Jure tum Canonico tum 5
Civili præciſe definitur, quod *ſit Maris, & fœminæ conjunctio individuam vitæ conſuetudinem*

Digitized by Google

nem retinens, ſic expreſſe in *c. Illud 2. de præſumptionibus*, *& cauſ.* 17. *q.* 2. §. 2. *&* §. 1. *Inſtit. de patria poteſtate*; Quia vero ibi Matrimonium potiſſimum definitur, & explicatur quoad vinculum; datur hic alia definitio adæquate ipſum complectens, & explicans, & ut Contractum, & ut Sacramentum, & ut vinculum: *Matrimonium eſt individua conjunctio maris, & feminæ legitimo contractu firmata ad generandam prolem, a Deo Auctore naturæ inſtituta, & Sacramento Novæ Legis Signo, & bono a Christo Salvatore elevata ad Christiane generandam prolem*. Sic expreſſe Marchantius *tom.* 3. *Tribun. ſeu ſpeculi part.* 3. *q.* 1. Sporer *tom.* 3. *Theol. Sacramental. part.* 4. *c.* 1. *num.* 1. *Eſtque in re Communis*.

6 Matrimonium dividitur in Legitimum, Ra-
7 tum, & Conſummatum. *Communis*. Matrimonium *Legitimum* eſt illud, quod legitimo conſenſu inter perſonas habiles, ſeu Jure non impeditas contrahitur, & dicitur *Legitimum*, quia contrahitur juxta Leges, & tale Matrimonium datur etiam inter Infideles non baptizatos, cum ut ſic abſtrahat a ratione Sa-
8 cramenti. Matrimonium *Ratum* eſt illud, quod non ſolum legitimo modo contrahitur, ſed inſuper accedit ei ratio Sacramenti, vi cujus dicitur *Ratum*, quia magis indiſſolubile; cum tamen contractum ab infidelibus ſit diſſolubile per converſionem alterius ad Fidem, & ideo eorum Matrimonium, quamvis legitimum, non eſt Ratum, *c. Quanto* 7. *de Divortiis*, ibi: *Nam etſi Matrimonium verum inter infideles exiſtat, non tamen eſt ratum* (quia ſcilicet poteſt diſſolvi, ut expreſſe dicit Gloſſa ibidem *verb. Ratum*), *inter infideles autem verum, & ratum exiſtit, quia Sacramentum fidei, quod ſemel eſt admiſſum, nunquam amittitur, ſed ratum efficit conjugii Sacramentum ut ipſum in conjugibus illo durante perdu-
9 ret*. Matrimonium *conſummatum* eſt illud, quod accedente mutua actuali traditione corporis, & copulatione carnis completur, & conſummatur, & id non ſolum in ratione contractus legitimi, ſed etiam in ratione Sacramenti, ut idcirco majorem, & quaſi ultimam ex Divina inſtitutione ſtabilitatem acquirat.

10 Dicta tria Matrimonia, ut vides, differunt firmitate, ſeu ſtabilitate; Matrimonium enim *Legitimum* ſolvi poteſt favore Fidei, cum alter conjux ad Fidem convertitur, altero nolente converti. *Ep.* 1. *ad Corinth. c.* 7. *Quod ſi infidelis diſcedit, diſcedat; non enim ſervituti* (nempe ligamini conjugali) *ſubjectus eſt frater, aut ſoror in hujuſmodi*. *Item c. Si infidelis* 2. *cauſ.* 28. *q.* 2. *& cit. c. Quanto* 7. *de divort.* Matrimonium *Ratum* ſolvitur favore Religionis per ſolemnem Profeſſionem, *c. Verum* 2. *& c. Ex parte* 14. *de converſ. Conjug.* & eſt expreſſe definitum a Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de matrim. canon.* 6. ibi: *Si quis dixerit, matrimonium ratum non conſummatum per ſolemnem Religionis Profeſſionem alterius Conjugum non dirimi, anathema ſit*. Matrimonium *Conſummatum* quoad vinculum nunquam ſolvi poteſt, ut habetur expreſſe ex verbis Chriſti *Matth.* 19. ibi: *Quod Deus conjunxit, homo non ſeparet*, & ex Apoſt. *ad Rom.* 7. ibi: *Mulier, vivente viro, alligata eſt legi*, & 1. *ad Corinth.* 7. ibi: *His qui matrimonio juncti ſunt, præcipio non ego, ſed Dominus, Uxorem a viro non diſcedere, quod ſi diſceſſerit, manere innuptam, aut viro ſuo reconciliari*, & eſt expreſſe definitum a Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *Canon.* 5. ibi: *Si quis dixerit propter hæreſim, aut moleſtam cohabitationem, aut affectatam abſentiam a Conjuge diſſolvi poſſe matrimonii vinculum, anathema ſit*, & *ib. Canon.* 7. ibi: *Si quis dixerit Eccleſiam errare, cum docuit, & docet juxta Evangelium, & Apoſtolicam Doctrinam propter adulterium alterius Conjugis Matrimonii vinculum non poſſe diſſolvi &c. anathema ſit*.

Matrimonium *Ratum*, & *Conſummatum* differunt inter ſe in ratione ſignificationis; Nam 11
Ratum ſignificat conjunctionem Chriſti cum anima juſti per gratiam, quæ conjunctio ſolubilis eſt per peccatum mortale. *Conſummatum* autem ſignificat conjunctionem Chriſti cum Eccleſia per carnem aſſumptam, ſeu Unionem Hypoſtaticam, quæ conjunctio eſt omnino inſolubilis; Nam Verbum quod ſemel aſſumpſit, nunquam dimiſit, *cap. Debitum* 5. *de Bigamis*. Unde, ut recte inſert Pignat. *tom.* 1. *conſul.* 148. *num.* 4. Dominus *Matth.* 19. non dixit; *Quod Deus conjunxit, homo non ſeparet*, niſi poſt illa verba: *Et erunt duo in carne una*, & Apoſtolus *ad Epheſ.* 5. non dixit: *Hoc Sacramentum magnum in Christo, & Eccleſia*, niſi poſt illa verba: *Et erunt duo in carne una*, & ideo Leo Pontifex relatus in *cap. Cum ſocietas* 17. *cauſ.* 27. *q.* 2. ſic expreſſe habet: *Cum ſocietas nuptiarum ita a principio ſit inſtituta, ut præter commixtionem ſexuum non habeant in ſe nuptiæ conjunctionis Christi & Eccleſiæ Sacramentum &c.*

Matrimonium in Lege veteri, ſicuti & ma- 12
trimonium nunc contractum inter Infideles, quamvis fuerit, & ſit legitimum, atque validum in ratione contractus, non fuit tamen,

nec

nec eſt Sacramentum. *Communis*. Qui enim nondum receperunt Sacramentum Baptiſmi, non ſunt capaces aliorum Sacramentorum, cum baptiſmus ſit janua omnium Sacramen-

13 torum. Unde ſolum Matrimonium contractum inter Fideles Baptizatos eſt Sacramentum, eſtque unum ex ſeptem novæ Legis Sacramentis a Chriſto Domino inſtitutum, ut definivit Concilium Florentinum in *decreto Unionis*, & Tridentinum *ſeſſ.* 7. *canon.* 1. ibi: *Si quis dixerit, Sacramenta novæ Legis non fuiſſe omnia a Jeſu Chriſto Domino noſtro inſtituta, aut eſſe plura, vel pauciora, quam ſeptem, videlicet Baptiſmum, Confirmationem, Euchariſtiam, Pœnitentiam, Extremam Unctionem, Ordinem, & Matrimonium, aut etiam aliquod horum ſeptem non eſſe vere, & proprie Sacramentum, anathema ſit*, & idipſum definivit ſpecialiter de Matrimonio *ſeſſ.* 24. *Canon.* 1. ibi: *Si quis dixerit, Matrimonium non eſſe vere, & proprie unum ex ſeptem Legis Evangelicæ Sacramentis a Chriſto Domino inſtitutum, ſed ab hominibus in Eccleſia inventum, neque gratiam conferre, anathema ſit*.

14 Matrimonium in ratione Sacramenti probabilius fuit inſtitutum, quando Chriſtus *Matth.* 19. dixit: *Quod Deus conjunxit, homo non ſeparet*: Nullum enim aliud tempus talis inſtitutionis poteſt congruentius aſſignari in toto Evangelio. Scotus in 3. *diſt.* 26. §. *De primo*, Sanchez *lib.* 2. *de Matrimon. diſp.* 4. *num.* 5. S. Antoninus 3. *part. tit.* 1. *cap.* 2. *ante* §. 1. Roſignol. *de Matrimon.* 1. *contract. XV. prænot.* 1. *num.* 6. cum aliis ibi citatis. Reiffenſtuel *loc. c. num.* 9. Henno *loc. c. diſp.* 2. *quæſt.* 3. *concl.* 2. ubi teſtatur de communi; Quamvis tamen Vignerius, Ledeſma, & alii dicant, fuiſſe elevatum in Sacramentum, quando *Joan.* 2. interfuit Chriſtus nuptiis Canæ Galileæ.

15 Nec valet dicere, quod Matrimonium fuerit a Deo jam abſolute, & ab initio Mundi inſtitutum & in eo ſtatu Innocentiæ, *Geneſ.* 2. adeoque non a Chriſto, quando dixit, *Quod Deus conjunxit, homo non ſeparet*. Non valet, inquam, quia ab initio Mundi fuit inſtitutum Matrimonium ſolum in ratione Contractus indiſſolubilis, atque in ordine ad officium naturæ, & legitimam propagationem generis humani; In ratione autem Sacramenti, hoc eſt, ſigni efficacis digne recipientibus conferentis gratiam ex opere operato, fuit ſolum inſtitutum a Chriſto, quando dixit prædicta verba: *Quod Deus conjunxit &c.*

16 Probabilius eſt, inter Fideles ſive Baptizatos, nullo modo, ne quidem per intentionem contrahentium poſſe, valide ſeparari rationem Sacramenti a contractu Matrimonii; ideſt probabilius nequit Fidelis valide inire Matrimonium, ſolum ut Contractum, non vero ut Sacramentum. Sic Sanchez *lib.* 2. *de Matrimon. diſp.* 10. *num.* 6. Suarez *tom.* 1. *de Sacramentis qu.* 64. *art.* 10. Petrus de Ledeſma *de Matrim. q.* 42. *art.* 1. *dub.* 7. *in ſolut. ad primum, & ſecundum*, Roſignolus *de Matrimon.* 1. *contract.* 15. *prænotat.* 2. *num.* 2. Eſparza *de Matrimon. q.* 114. *ad* 3. Layman *lib.* 5. *tract.* 10. *part.* 2. *num.* 2. Lugo *de Pœnit. diſp.* 14. *n.* 42. Tannerus *tom.* 4. *diſp.* 8. *q.* 4. *n.* 85. Cardenas in 2. *Criſi diſt.* 20. *num.* 77. Haunold. *lib.* 4. *num.* 716. Germ. *diſp.* 5. *num.* 345. Boneſp. *de Matr. diſp.* 4. *dub.* 1. Coninch *diſp.* 24. *num.* 22. & mordicus Averſa *q.* 1. *ſect.* 5. La Croix *lib.* 6. *part.* 3. *num.* 276. cum Hiquæo, Pontio, Brancato, Bellarmin. Præpoſit., & aliis ibi citatis, Pignatell. *tom.* 7. *conſul.* 22. *num.* 7. aliique plurimi apud ipſos, Sperell. *deciſ.* 9. *n.*23. ubi dicit hanc eſſe veram ſententiam, & Romæ approbatam. Et ratio eſt, quia ex inſtitutione Chriſti in ſtatu Legis Evangelicæ ratio Sacramenti eſt eſſentialiter imbibita in ratione Contractus Matrimonialis, & hæc videtur eſſe etiam germana Scoti opinio, qui in 4. *diſt.* 26. *num.* 13. ſic ait: *Ideo dici poteſt, quod contractui Matrimoniali annexuit Deus Sacramentum proprie dictum ſaltem pro Lege Evangelica, alioquin non eſſet Sacramentum novæ Legis*; Unde Concilia, & SS. Patres dicunt abſolute, quod Matrimonia Fidelium ſunt Sacramenta, & favet Innocentius III. in *c.* 7. *de divort.* ibi: *Etſi Matrimonium verum inter infideles exiſtat, non tamen eſt ratum; Inter fideles autem verum, & ratum exiſtit, quia Sacramentum Fidei, quod ſemel eſt admiſſum, nunquam amittitur, ſed ratum efficit conjugii Sacramentum*, quibus verbis videtur aperte aſſerere, quod Baptiſmus hoc ipſo, quod inadmiſſibiliter ſit admiſſus, faciat contractum Matrimonii Baptizatorum eſſe Sacramentum, adeoque dicendum eſt, non poſſe Fideles, ſeu Baptizatos ſeparare rationem Sacramenti a Contractu Matrimonii; Nullum enim eſt ſolidum fundamentum dicendi, quod Chriſtus reliquerit privatis fidelibus poteſtatem ſeparandi unam rationem ab altera, aliter poſſet prudenter ſuadere iis, qui in mortali exiſterent, nec vellent pœnitere ante Matrimonium, ut intenderent ſolam rationem contractus, & non Sacramenti, ne committerent ſacrilegium: Item poſſet dari, quod unus conjugum intendens contractum, & Sacramentum, ſuſciperet Sacra-

Digitized by Google

cramentum, alter autem intendens ſolum contractum, non ſuſciperet Sacramentum, quæ, ut recte notant Averſa *loc. cit. ſect.* 5. La Croix *loc. cit. num.* 276. & alii, plane ſunt abſurda, & præter mentem Eccleſiæ, ac exiſtimationem Fidelium. (*a*)

Nec valet dicere, quod ad ſubſtantiam, ſeu 17
validitatem Sacramenti requiritur intentio Miniſtri volentis illud conficere, adeoque non haberi hic validum Sacramentum, cum nedum non habeatur intentio Miniſtri volentis illud conficere, ſeu & ipſius poſitiva nolitio, ſeu ex-

Nota Rom. Theologi.

(*a*) Aliud eſt non eſſe in poteſtate hominis efficere, ut matrimonium juxta Eccleſiæ leges rite celebratum non ſit Sacramentum; & aliud num homo Chriſtianus Matrimonium inire queat, quod Sacramentum non ſit. Primum verum eſt, cum in hominis poteſtate non ſit, ut id, quod Chriſtus Dominus Sacramentum eſſe voluit, Sacramentum non ſit. At in hominis poteſtate eſt id ponere, vel non ponere, quod neceſſarium eſſe voluit Chriſtus, ut Sacramentum efficeretur; quamobrem, ſi homo, iis poſitis, quibus Matrimonii contractus conſtat, omiſſis vero, quæ addidit Chriſtus huic contractui, ut Sacramentum fieret, Matrimonium ineat: habebimus utique verum contractum, neutiquam vero Sacramentum. Fac ergo, Chriſtianum hominem ea adhibere, quæ ad rationem naturalis, & civilis contractus ſpectant, negligere autem cæremonias Eccleſiæ, & inſtitutionis divinæ Ritus, quibus contractus hujuſmodi Sacramentum fit, jam habes verum contractum, deeſt vero ex gravi hominis Chriſtiani culpa ratio Sacramenti. Quid deinceps ſi intentionem ſpectemus? Dum in perverſo Chriſtiano volente civilem hujuſmodi inire contractum animus ſit, non ſolum non perficiendi, & recipiendi Sacramenti, ſed irridendi potius, & contemnendi, numquid Sacramentum fiet? At in hoc argumento non ſiſtimus; primum indicaſſe ſufficiat, ut inde conſtet, probabiliorem non eſſe Auctoris aſſertionem.

Reſponſio Auctoris.

Plura hic adducit *Rom. Theologus*, ut inde conſtet, probabiliorem non eſſe aſſertionem, quam tradidi *loc. c.* at ſi attente perpendantur omnia *ibi num.* 16. & 17. producta, & quæ tradit rec. mem. Benedictus XIV. *de Synodo diœc. lib.* 6. *cap.* 7. *num.* 3. *ad* 5. & *lib.* 8. *cap.* 13. *a num.* 4. *ad* 8. manifeſte patebit, probabiliorem revera eſſe opinionem meam. In dicto enim *cap.* 13. *num.* 4. laudatus Pontifex ſic expreſſe aſſerit. *Verum quamquam hucuſque explicatam Melchioris Cani ſententia tot doctorum ſuffragiis communita, ſit valde probabilis .... attamen nullus inficiabitur, communiorem eſſe contrariam aliorum opinionem, qui conſtanter defendunt ſolos contrahentes eſſe miniſtros Sacramenti matrimonii, quod proinde neceſſario ab illis confici docent ſimul ac validum inter ſe ineunt conjugii contractum;* quæ eſt mea probabilior aſſertio, quamvis etiam contraria opinio ſit vere probabilis, ut & ego ipſe jam ibi *ſub num.* 18. tradidi. Porro ad ſuam, ſimul & meam, aſſertionem oſtendendam communiorem & probabiliorem is Pontifex, ultra ſolida fundamenta adducta *loc. cit.* in dicto *num.* ſic proſequitur: *Hanc quippe ſententiam propugnarunt fere omnes antiqui Theologi, Juriſque Canonici Interpretes, quos citant, & ſequuntur Vaſquez, Sanchez, Theoph. Raynaudus, Fraſſen, Cardinal. de Lauræa, Clericatus, Cardinal. Gottus. Nec verum eſt, quod nonnulli jactitant, hanc opinionem ultra montes eſſe jam fere antiquatam, ex illis quippe qui ultra montes non diu antea ſcripſerunt, eamdem tuentur Wan-Eſpen, Simonet, Boucat, Auctor Theologiæ Moralis ad uſum Seminarii Petrocorenſis, Merbeſius, Pontas, aliique non pauci, quocirca Tournellius, quamquam Melchiori Cano adhæſerit, nihilominus ingenue faſſus eſt loc. cit. Si ex Auctoritate & numero Scholaſticorum pugnandum hic foret, vinceret haud dubie oppoſita ſententia.* Sic laudatus Pontifex ad litteram *loc. c.* merito legendus & ſequendus. Et doctiſſimus Maſchat edition. Rom. 1757. celeberrimi Ubald. Giraldi *tom.* 2. *lib.* 4. *tit.* 1. *num.* 41. expreſſe tradit: *Denique miniſtri hujus Sacramenti ſunt ipſi contrahentes, non vero Sacerdos; ita vera ſententia*, quam efficaciter probat. Unde hic mirandum, quod dictus Ubaldus unus ex Reviſoribus probaverit cenſuram propoſitionis, ut probabilioris a me traditæ, quando ipſemet cum ſuo Maſchat in ſua editione eam non tantum ut probabiliorem, ſed ut abſolute veram propugnat, atque expreſſe concludit: *ita vera ſententia.*

Digitized by Google

excluſiva intentio. Non valet inquam, quia Chriſtus Dominus ita inſeparabiliter connexuit contractui Matrimoniali rationem Sacramenti, ut quamvis poſitio contractus pendeat a voluntate Fidelium, eo tamen ipſo non pendeat a voluntate Fidelium ratio Sacramenti, ſed eo ipſo, quod legitime ponatur contractus Matrimonialis, ſtatim ex Chriſti inſtitutione ſit ei annexa ratio Sacramenti, taliter quod quicumque Fideles volunt vere contrahere Matrimonium, volunt etiam virtualiter accipere Sacramentum, & econtra, ſi nollent Sacramentum ſuſcipere, conſequens eſſet, ut neque Matrimonium contrahere intenderent, ſicque contractus irritus eſſet, quia deficiente intentione quoad Sacramentum, deficit etiam eſſentialiter intentio quoad contractum, cum inter Fideles intentio vere contrahendi Matrimonium indiviſibiliter afficiat tam Sacramentum, quam contractum, adeoque deficiens quoad unum, non trahitur ab altero.

18 Eſt tamen probabilis etiam contraria opinio docens, rationem Sacramenti poſſe valide, etſi non licite, ſeparari a ratione contractus ſaltem per intentionem conficiendi contractum, & non Sacramentum, ut tenent plurimi, & maximi Doctores, ut Cajetanus, Durandus, Victoria, Vaſquez, Rebellus, aliiſque congeſtis Perez *diſp.* 19. *ſect.* 10. Hurtad. *diſp.* 3. *de Matrim. difficul.* 10. Dicaſtill. *dub.* 19. *diſp.* 2. Tamburin. *tract.* 5. *cap.* 1. *num.* 6. Diana *part.* 3. *tract.* 4. *reſolut.* 225. & probabiliorem cenſet Henno *tom.* 2. *tract. de Matrim. diſp.* 2. *q.* 4. *concl.* 1. Sporer *tom.* 3. *Theolog. Sacramental. part.* 4. *cap.* 1. *ſect.* 4. *num.* 316. Herincx *diſp.* 2. *q.* 2. *n.* 17. Gobat *tom.* 1. *tract.* 9. *caſ.* 11. *num.* 228. Merat., Gonet, Platel., Krimer, & alii. (*a*)

19 Matrimonium legitime contractum ex diſpenſatione Pontificia inter Fidelem & infidelem eſt Sacramentum ex parte fidelis, ſeu baptizati, quia, ut jam dictum eſt, fidelis, ſeu baptizatus ex divina ordinatione nequit contrahere, niſi ſimul efficiat Sacramentum, quia ipſemet fidelis ſeu baptizati contractus eſt ipſummet Sacramentum, & quamvis Chriſtus non prohibeat fidelem cum infideli nondum baptizato contrahere, non propterea eximit fidelem ab iis, quæ circa fideles ipſe ordinavit, quod nempe non poſſit inire Matrimo-

nia-

Nota Romani Theologi.

(*a*) Probabilior tamen illorum videtur opinio, quæ negat omnino Matrimonium hujuſmodi eſſe Sacramentum. Nam ut Matrimonium ſit validum in ratione contractus, mutuum exigit utriuſque Conjugis conſenſum. Ut ergo ſit Sacramentum, utriuſque poſtulabit intentionem, & conſenſum. Matrimonium enim unum eſt Sacramentum, non duo: neque Sacramentum dimidiatum eſt, ſed integrum: ergo quando in uno deficit intentio ſuſcipiendi Sacramentum, intentio alterius minime ſufficit, ſicut enim Matrimonium eſt unicum mutuum vinculum, unus contractus, ita unum eſt Sacramentum.

Reſponſio Auctoris.

Contendit hic *Rom. Theologus* quod probabilior ſit illorum opinio, quæ negat omnino, Matrimonium hujuſmodi, nempe contractum ex diſpenſatione Pontificia inter fidelem, & infidelem eſſe Sacramentum ex parte fidelis ſeu baptizati. Sed mea opinio defenditur non ſolum ab Auctoribus *ibi* a me allegatis, ſed etiam ab Henrico a S. Ignatio in Ethica amoris tom. 3. lib. 8. part. 2. cap. 8. a Tournellio de Matrimonio pag. 95. Edit. Pariſien. 1730. Card. de Lauræa *diſp.* 13. *de Matrimonio art.* 10. in quo ulterius *num.* 163. id probat ex paritate Baptiſmi, qui miniſtratus ab infideli animo faciendi quod faciunt fideles, eſt verum Sacramentum. Tum quia ſi duo fideles Matrimonium contrahant, & unus ſit in peccato mortali, & incapax gratiæ Sanctificantis a Sacramento provenientis, alter qui obicem non habet peccati, recipit gratiam & effectum Sacramenti, quin poſſit ab obice & indiſpoſitione alterius præpediri; ita in noſtro caſu idem eſt dicendum, ſi unus ſit fidelis, capax Sacramenti ratione Baptiſmi, & alter ſit infidelis, & incapax ob defectum Baptiſmi, & ita in uno ſit Sacramentum, & non in altero, ea potiſſimum ratione, ut jam tradidi, quod nemo fidelis ex divina ordinatione poteſt contrahere matrimonium niſi ſimul efficiat Sacramentum, quum ipſemet fidelis, ſeu baptizati contractus ſit ipſummet Sacramantum; & ideo non contraria, ſed mea videtur probabilior opinio.

Digitized by Google

nialem contractum ſine Sacramento ; Unde dicendum eſt , quod ex tali contractu reſpectu baptizati conſurgat ratio Sacramenti, uti quantum ex vi contractus reſultaret etiam reſpectu alterius non baptizati, niſi obſiſteret incapacitas defectu Baptiſmi ; Hinc Divus Thomas *in diſt. 39. qu. unica art. 2. ad primum*, dicit, quod quamvis illud Matrimonium reſpectu non baptizati non ſit Sacramentum actu , ſit tamen potentia , quatenus immediate ac fuerit baptizatus, ſit actu poſtea tale, eidemque confert gratiam Sacramentalem ; Sic tenent etiam Scotus *in 4. diſt. 26. quæſt. 2. art. 3. in fine*, Echius *tom. 4. Hom. 73. de Sacramentis*, Paludanus *in 4. diſt. 27. q. 4. art. 3. num. 25.* Argentina *in 4. diſt. 39. q. 1. art. 1. ad primum*, Vera Crux *2. part. Speculi art. 36. concluſ. 2.* Vega *lib. 4. Summæ caſ. 113.* Averſa *qu. 1. ſect. 6.* Rebellus, Catherin., & alii : & ex Scotiſtis tale Matrimonium eſſe Sacramentum ex parte fidelis tenent Hiquæus , Pontius, Brancatus, & Fraſſen *de Matrim. tract. 3. diſp. 2. art. 1. qu. 2. quæres 1.* & videtur conformior menti Scoti , ut obſervat ejus fidelis interpres Hiquæus *in Commentario ad diſt. 26. n. 56.* & alii contra Vaſquez , Henriquez , Sanchez , Coninch , Becan., Krimer , La Croix *loc. cit. n. 277.* & alios.

20 Matrimonium duorum Conjugum infidelium, ſi ambo convertantur, & baptizentur, an fiat Sacramentum? Variant Doctores: Affirmativam enim ſententiam tuentur S. Thomas *in 4. diſt. 39. q. 1. art. 1.* Capreolus *art. 3. ad 5.* Bellarminus *lib. 1. de Matrim. cap. 5.* Sanchez *lib. 2. diſp. 9.* Gobat *tom. 1. tract. 10. n. 390.* Averſa *quæſt. 1. ſect. 6.* Paludanus, Covarruvias, Layman, Valentia, Tannerus, & alii plurimi volentes, quod cum baptizantur, eorum Matrimonium tranſeat in Sacramentum , quia tunc incipit ſignificare indiſſolubilem unionem Chriſti cum Eccleſia, adeoque habere rationem Sacramenti , propter quod eſt abſoluta indiſſolubilitas ; & præſertim evadit eorum Matrimonium Sacramentum , ſi ut dicunt Ledeſma, Durandus, Capreolus , Henriquez , Bellarminus , Rebellus , Platellius , & alii, poſt Baptiſmum coram Parocho , & teſtibus renovent conſenſum , quia tunc ponitur contractus Matrimonialis inter fideles, inter quos talis contractus eſt Sacramentum : Quam tamen renovationem conſenſus non eſſe neceſſario faciendam coram Parocho, & Teſtibus tenet cum plurimis Barboſa *in Conc. ſeſſ. 24. cap. 1. num. 138. & de Offic. & poteſt. Epiſcop. allegat. 32. n. 158. & de Officio, & de poteſt. Paroch. n. 85.*

Sententiam autem negativam tenent Vaſquez 21 *diſp. 2. de Matrimon. cap. 10.* Coninck *diſp. 24. dub. 2. concl. 3.* Henriquez *diſp. 2. q. 2. n. 10.* Pontius *lib. 1. c. 9. n. 3. & 9.* Krimer *num. 354.* Hennu *loc. cit. concl. 2. verſ. Petes* , Maſtrius *Theolog. moral. diſp. 21. num. 17.* Fraſſen *loc. cit. Quæres 2.* ubi dicit, quod hæc ſit verior, & conformior doctrinæ Subtilis *in 4. diſt. 39.* Præpoſitus, Dicaſtill. Caſtropalao , & alii ; Et ratio eſt, quia licet tunc conſenſum renovent, & Sacramentum intendant ; non tamen per id fit novus contractus Matrimonialis , ſed confirmatur jam factus ; Cum enim corpora fuerint jam antea tradita, nec poſſint tales conjuges iterum tradere, quod ſuum non eſt , ex quo neuter Conjugum habeat poteſtatem ſui proprii corporis , ut docet Apoſtolus *1. ad Corinth. 7.* non ponitur tunc nova materia, vel forma contractus, adeoque &c.

Bona principalia Matrimonii ſunt tria , ſcilicet Fides, Proles , & Sacramentum . *Communis* cum S. Auguſtino *lib. 9. de Geneſi cap. 7.* ubi ſic præciſe dicit : *Bonum, quod habent nuptiæ, tripartitum eſt , Fides , Proles , Sacramentum ; In Fide attenditur , ne præter vinculum conjugale cum altera, vel altero concubatur: In prole, ut amanter ſuſcipiatur, benigne nutriatur, religioſe educetur ; In Sacramento , ut conjugium non ſeparetur , ut dimiſſus , aut dimiſſa nec cauſa prolis alteri conjungatur* . Et concordat Concilium Florentinum *in decreto unionis*, ubi ſic expreſſe habet : *Aſſignatur autem triplex bonum matrimonii. Primum eſt proles ſuſcipienda, & educanda , ad cultum Dei . Secundum eſt Fides , quam unus conjugum alteri ſervari debet. Tertium indiviſibilitas matrimonii propter hoc , quod ſignificet indiviſibilem conjunctionem Chriſti, & Eccleſiæ.* 22

Præter autem dicta tria principalia bona , 23 ſeu tres primarios fines , ut effectus a Chriſto in inſtitutione Sacramenti Matrimonii intenta , ſeu intentos , habet Matrimonium alios etiam effectus, ſeu fines minus principales, & ſignanter eſt remedium vitandæ incontinentiæ juxta illud Apoſtoli *1. ad Corinth. 7. n. 2.* ibi : *Propter fornicationem autem* (ſcilicet vitandam) *unuſquiſque ſuam Uxorem habeat, & unaquæque ſuum virum habeat ; & n. 9. melius eſt enim nubere , quam uri.* Item conciliat verum amorem inter Conjuges , & parit debitam ſubordinationem Uxoris ad virum juxta præceptum Apoſtoli *ad Epheſios 5.* Item efficit ut commune jugum levius feratur, & patientius tolerentur a Conjugibus ærumnæ illæ carnis deſcriptæ ab Apoſtolo *1. ad Corinth. 7.* & hujuſmodi.

Ma-

Digitized by Google

24 Materia remota Sacramenti Matrimonii ſunt ipſa corpora habilia contrahentium, & materia proxima eſt ipſamet legitima traditio mutua corporum in ordine ad generationem prolis. S. Thomas *in 4. diſt. 42. q. 3. art. 2.* S. Bonaventura *in 4. diſt. 26. part. 2. q. 1.* Scotus *in 4. diſt. 26. circa finem*, Maſtrius *Theolog. moral. diſp. 20. num. 9. & 10.* & alii paſſim. Et ratio eſt, quia materia remota hujus Sacramenti, ſeu contractus matrimonialis eſt ſicuti in aliis contractibus, res, de qua contrahitur; res autem, de qua contrahitur in hoc Sacramento, ſeu contractu Matrimoniali, ſunt corpora habilia conrrahentium, adeoque &c. Et quod legitima traditio mutua ipſorum corporum ſit materia proxima hujus Sacramenti, patet a ſimili de aliis Sacramentis, in quibus materia proxima eſt traditio materiæ remotæ. Talis autem traditio cenſetur fieri non per mutuum manus contactum, cum, etiam illo non interveniente, adhuc ſubſiſtat Sacramentum, ſed per conſenſum mutuum ſignis externis expreſſum ſufficienter importantibus traditionem corporum.

25 Forma Sacramenti ſunt ipſorum contrahentium verba; ſeu ſigna verbis æquivalentia mutuum conſenſum internum ſufficienter exprimentia. S. Thomas *in 4. diſt. 26. art. 1. ad 1.* Scotus *in 4. diſt. 26. q. unica num. 14.* S. Bonaventura *loc. cit.* & alii communiter tum Thomiſtæ, tum Scotiſtæ. Et ratio eſt, quia generaliter forma contractuum ſunt verba, vel alia ſigna verbis æquivalentia, ac ſufficienter exprimentia internum conſenſum contrahentium: Tum quia etiam in aliis omnibus Sacramentis
26 forma conſiſtit in verbis. Dicitur autem notanter *ſeu ſigna verbis æquivalentia* ad denotandum, quod etiam mutus, etſi loqui non valeat, & ſurdus, dummodo ſufficienter intelligat, poteſt contrahere Matrimonium, ut expreſſe habetur *in cap. Cum apud Sedem 24. de Sponſalibus, & matrimon.* addita ibi ratione: *Cum quod verbis non poteſt, ſignis valeat declarare.*

27 Advertendum autem hic eſt quod Theologi illi, qui tenent Miniſtrum Matrimonii eſſe Parochum, ſeu Sacerdotem Delegatum, tenent etiam, quod legitimus contractus Civilis ſit materia hujus Sacramenti, & forma ſint illa, vel ſimilia verba a Parocho, ſeu Sacerdote prolata: *Ego vos in matrimonium conjungo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.*

28 Miniſter tamen Sacramenti Matrimonii proprie ſunt ipſimet contrahentes, quilibet partialis, uterque totalis. S. Thomas *in 4. diſt. 26. qu. 2. art. 1. ad 1.* ubi ait: *Verba, quibus conſenſus matrimonialis exprimitur, ſunt forma hujus Sacramenti, non autem benedictio Sacerdotis, quæ eſt quoddam Sacramentale.* Unde, ſi ut dicit S. Doctor, benedictio Sacerdotis non eſt forma Sacramenti, nec ipſe miniſtrat Sacramentum, cum non concurrat per aliud. Scotus *in 4. diſt. 26. quæſt. unica §. de miniſtro*, ubi dicit: *Ipſimet contrahentes miniſtrant ſibi ipſis hoc Sacramentum, vel mutuo, vel uterque ſibi.* S. Thomam, & Scotum ſequuntur celebriores Theologi, non ſolum utriuſque Scholæ diſcipuli, ſed etiam Bellarminus *lib. 1. de matrimonio cap. 9. & duobus ſequentibus*, dicens oppoſitam ſententiam eſſe temerariam, uti ex ipſo dicit etiam Fagnanus *lib. 4. decret. in cap. Quod nobis 2. de Clandeſtina deſponſatione n. 52.* Suarez *diſp. 16. ſect. 1.* & pluribus congeſtis, Sanchez *lib. 2. diſp. 6. num. 2.* ubi dicit, quod ſententia oppoſita ſit temeraria, uti ex ipſo dicit etiam Monacell. *part. 4. Formul. Legal. Pract. ſupplement. ad 2. tom. num. 447.* & alii paſſim.

Probatur igitur veritas hujus concluſionis 29
auctoritate Concilii Florentini *in decreto unionis*, ubi habet, quod contrahentes conficiunt hoc Sacramentum mutuo conſenſu, ait enim: *Cauſa efficiens matrimonium regulariter eſt mutuus conſenſus per verba de præſenti expreſſus*, ſed hoc eſſet falſum, ſi ad ipſius Sacramenti validitatem neceſſarius eſſet alius Miniſter diſtinctus a contrahentibus, maxime cum ex doctrina ejuſdem Concilii in eodem decreto unionis tria duntaxat requirantur ad confectionem Sacramenti, adeoque &c.

Colligitur etiam idipſum ex Concilio Tri- 30
dentino *ſeſſ. 24. cap. 1. de reformatione matrimonii*, ubi dicit quod *dubitandum non eſt clandeſtina matrimonia* (ideſt ſine Parocho, vel Sacerdote delegato celebrata) *libero contrahentium conſenſu facta, rata & vera eſſe matrimonia, quandiu Eccleſia ea irrita non fecit, & proinde jure damnandi ſunt illi, ut eos Sancta Synodus anathemate damnat, qui ea vera, ac rata eſſe negant.* Ex quibus Concilii verbis clare patet, quod ante irritationem Tridentini valida erant Matrimonia ſine Parocho, ergo tunc Parochus non erat illorum Miniſter. Atqui Tridentinum irritando ſimilia Matrimonia non inſtituit novum Matrimonii Miniſtrum; ergo ſicut tunc ſoli contrahentes erant Miniſtri, etiam nunc. Quod autem Tridentinum non inſtituerit novum Sacramenti Matrimonii Miniſtrum, patet, quia inſtitutio, ſeu immutatio Miniſtri Sacramenti, utpote quid ſubſtan-

Digitized by Google

tiale Sacramenti, ſicuti & aliorum Sacramenti ſubſtantialium, non Eccleſiæ, ſed ſoli Chriſto Sacramentorum Inſtitutori competit, *arg. cap. Sunt quidam 6. cauſ. 25. quæſt. 1.* S. Thomas *in 4. diſt. 3. qu. 1. art. 2. quæſt. 2.* Sotus *in 4. diſt. 1. quæſt. 1. not. 7.* Fagnan. *loc. cit. n. 53.* & alii paſſim, & patet *ex c. 2. ſeſſ. 21. circa diſpenſationem Sacramenti Euchariſtiæ*, ubi idemmet Tridentinum Concilium *declarat hanc poteſtatem perpetuo in Eccleſia fuiſſe, ut in Sacramentorum diſpenſatione, ſalva illorum ſubſtantia, ea ſtatueret, vel mutaret, quæ ſuſcipientium utilitati, ſeu ipſorum Sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum, & locorum varietate magis expedire judicaret;* Ubi, ut vides, excipit a poteſtate Eccleſiæ mutationem ſubſtantiæ Sacramentorum, *ſalva illorum ſubſtantia*.

31 Nec valet objicere, quod Tridentinum *in cit. cap. 1. de reformatione matrimon. ſeſſ. 24.* ſubjungat: *Ad celebrationem matrimonii in facie Eccleſiæ procedatur, ubi Parochus viro, & muliere interrogatis, & eorum mutuo conſenſu intellecto, vel dicat, ego vos in matrimonium conjungo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, vel aliis utatur verbis juxta receptum uniuſcujuſque Provinciæ ritum:* quibus verbis ſignificari videtur, quod Parochus, ſeu Sacerdos delegatus vere conjungat conjuges in Sacramento Matrimonii, adeoque ſit ejus Miniſter. Non valet, inquam, quia Concilium ibi non dicit verba illa *Ego vos conjungo &c.* eſſe abſolute a Parocho proferenda, immo ſuadet, ut aliis utatur verbis, ſi alius fuerit uſus ejus Provinciæ, adeoque verba illa non requiruntur ad ſubſtantiam Sacramenti. Tum quia Sacra Congregatio ejuſdem Concilii interpres pluries declaravit, ut patet ex decretis citatis *ſub verb. Impedimenta matrimonii art. 2. a num. 69.* ſufficere ad validitatem Sacramenti Matrimonii præſentiam Parochi nulla verba dicentis, immo etiam Inviti, diſſentientis, & contradicentis, quod falſum eſſet, ſi Parochus eſſet Miniſter, cum ad valorem Sacramenti requiratur conſenſus, & intentio Miniſtri, & falſiſſimum eſſet, ſi illa verba *Ego vos in matrimonium conjungo &c.* eſſent, ut prætendunt adverſarii, forma eſſentialis hujus Sacramenti; Cum ergo ab illo tot Sapientiſſimorum Patrum Senatu, non niſi veriſſimæ, & undequaque æquiſſimæ ſoleant emanare declarationes, dicendum eſt, falſum eſſe, quod Parochus, ſeu Sacerdos delegatus ſit Miniſter Sacramenti Matrimonii, & illa verba: *Ego vos in matrimonium conjungo &c.* ſint ejuſdem forma, & de facto talia verba non pertinere ad Matrimonii eſſentiam expreſſe declaravit *eadem Sac. Congregat. Concilii*, quamvis Juenin *diſſert. XI. de matrimonio quæſt. 3. in reſponſione ad 5. objectionem*, dicat eam eſſe fictitiam, aut illam poſſe explicari de Matrimonio, prout eſt contractus naturalis, & Civilis, non autem pro ut eſt Sacramentum novæ Legis.

32 Sententiam autem contrariam, docentem ſcilicet Miniſtrum Sacramenti Matrimonii eſſe Sacerdotem proferentem illa verba pro forma: *Ego vos in matrimonium conjungo &c.* tuentur Canus *lib. 8. de locis Theologicis*, Eſtius §. 10. Silvius *in Supplemento quæſt. 42. art. 1.* & late Juenin *cit. diſſert. XI. de matrimonio quæſt. 3. per tot.* & alii. Vide tamen infra *a num. 43. ad fin.*

33 Matrimonium inter abſentes celebratum, ſive fiat per Procuratores, ſive per Litteras, ſive per Nuncios, validum eſt in ratione contractus, ſi certæ ſerventur conditiones. *Communis*. Et quod ſit validum, ſi fiat per Procuratorem, conſtat *ex cap. Honorantur 13. cauſ. 32. quæſt. 2. cap. Procurator 9. de Procuratoribus in 6.* Et quod ſit validum per Litteras, habetur *l. Mulierem, ff. de Ritu nuptiar. & l. ſufficit, ff. de Sponſalibus*. Et quod ſit validum per Nuncios, conſtat per ea, quæ dicuntur de Procuratoribus, & Litteris; Et ratio univerſalis eſt, quia etiam alii contractus poſſunt iſtis fieri inter abſentes, *arg. cap. Poteſt quis 68. de Regul. Juris in 6.* ibi: *Poteſt quis per alium, quod poteſt facere per ſe ipſum*, & *cap. Qui facit 72. eodem in 6.* ibi: *Qui facit per alium, eſt perinde ac ſi faciat per ſe ipſum.*

34 An autem tale Matrimonium inter abſentes ſic contractum habeat nunc poſt Tridentinum rationem Sacramenti? variant Doctores. Negativam ſententiam tenet Silveſter, Canus, Ledeſma, Rebell. Cajetan. Victoria, Eſtius, & alii, quia dicunt ipſi, cum collatio, & receptio Sacramenti ſit actio perſonalis, non poteſt Matrimonium, ut Sacramentum, confici, vel recipi, niſi Miniſter, & ſubjectum, ſint præſentes; Tum quia Tridentinum vult virum, & mulierem interrogari de mutuo conſenſu, adeoque vult eſſe præſentes. Affirmativam autem ſententiam merito tenendam ab omnibus docent Innocent. Covarruv. Paludanus, Sotus, Valentia, Navarrus, Barboſa, Sporer, Pontius, Mendo, Averſa, Maſtrius, Reiffenſtuel, Henno, La Croix, & pluribus congeſtis, Sanchez *lib. 2. de Matrimon. diſput. 11.* Fraſſen *de Matrimon. tract. 3. diſp. 2. part. 1. quæſt. 3. Petes primo, Reſpondeo ſecundo*, ubi teſta-

teſta-

Digitized by Google

teſtatur de communi. Quam ſententia Caſtropal. *diſp.* 2. *p.* 9. vocat veriſſimam, Tannerus, & Gobat *tract.* 10. *n.* 378. dicunt temeritatis eſſe damnandum, qui hoc tempore id negaret; Accedit enim praxis, ac ſenſus Eccleſiæ, quæ de facto permittit publice ſic celebrari Matrimonia præſertim inter Magnates, quod non permitteret, ſi Matrimonium inter abſentes celebratum non eſſet Sacramentum; cum ipſa velit ſemper ſuſcipi Sacramentum, quando initur Matrimonium; Tum quia ex dictis *ſupra a num.* 16. ratio Sacramenti inter fideles eſt eſſentialiter imbibita in ratione contractus, nec una poteſt ſeparari ab alia, cum ipſemet Contractus Matrimonii ſit ipſummet Sacramentum. Unde ſi ex Communi Doctorum Matrimonium celebratum inter abſentes eſt validum in ratione contractus, debet eſſe legitimum, & validum etiam in ratione Sacramenti, ſi ut dictum fuit *ſub n.* 33. certæ ſerventur conditiones. (*a*)

35 Conditiones igitur neceſſario ſervandæ in Ma-

Notæ Romani Theologi.

(*a*) Non videtur temeritatis damnari poſſe, qui neget Sacramentum eſſe contractum per Procuratores Matrimonium; immo P. Danieli Concinæ probabilior viſa eſt contraria ſententia, quam tot graviſſimi Viri tuentur. En argumenta, quibus Vir doctus utitur. Nullum Sacramentum inter abſentes celebratur. Nec minus præſentes contrahentes requirunt hæc verba, *Ego vos conjungo*, quam præſentem pœnitentem poſtulent hæc alia, *Ego te abſolvo*. Atqui opinio, quæ olim defendebar, hæc ultima verba proferri poſſe in pœnitentem abſentem, damnata a Clemente VIII. eſt. Reſpondet Tournely, non eſſe contra naturam Sacramenti Pœnitentiæ, ut inter abſentem miniſtrum & pœnitentem perficiatur; adeoque valeret abſolutio abſenti data, niſi obſtaret Eccleſiæ prohibitio, quæ poteſt inbabiles declarare & Sacerdotes ad abſolvendum, & pœnitentes ad recipiendam abſolutionem, niſi fiant præſentes. Hactenus Tournely *de Matrim. quæſt.* 1. *artic.* 2. *pag.* 43. Hæc reſponſio nimis eſt arbitraria. Hoc quippe pacto ratiocinabantur plures Theologi ante Clementem VIII. qui illorum proſcripſit opinionem. Cur damnavit Eccleſia uſum abſolutionis datæ abſenti? Quia voluit declarare inhabiles pœnitentes abſentes ad abſolutionem. Sed cur ita voluit? An ex arbitrio Eccleſia ſuas definitiones pronuntiat? Proſcripſit talem opinionem, quia judicavit hæc verba, *Ego te abſolvo*, poſtulare pœnitentem præſentem: quemadmodum illorum reipſa obvius & naturalis ſenſus hanc præſentiam ſupponit. Validum itaque eſt in ratione contractus naturalis, & civilis Matrimonium initum inter abſentes per procuratorem, ut omnes fatentur. At verum Sacramentum non eſſe, mihi eſt probabilius. Hinc eſt, quod, principales contrahentes conſenſum per procuratores datum renovant coram Parocho, qui ſuper eos profert hæc verba: *Ego conjungo vos in matrimonium*. Hæc notanda duxi, ut inde Lectores agnoſcant, non adeo facile ſpernendam eſſe opinionem Theologorum, qui diſtinguentes in matrimonio contractum a Sacramento, conſtitutum a Chriſto Sacramenti Matrimonii miniſtrum Sacerdotem eſſe tuentur. Theologi enim, qui ita ſentiunt, Viri ſunt longe vulgaribus peritiores in Eccleſiaſtica hiſtoria, & in iis monumentis, e quibus divina nobis illa traditio patet, per quam ſcire unice poſſumus, Matrimonium ad Sacramenti dignitatem fuiſſe elevatum: ſunt enim Theologi, qui ita opinantur, Guillelmus Pariſienſis, quem, teſte Pallavicino *lib.* 23. *cap.* 9. *num.* 15. ſecutus eſt in Concilio Tridentino Simon Vigor, unus ex primariis Sorbonæ Doctoribus, Melchior Canus *lib.* 8. *de locis Theologicis cap.* 5. Tolet. *lib.* 7. *inſtruct. Sacerdot. cap.* 6. Petrus de Marca *tract. de matrimonio*; Maldonatus *quæſt.* 1. *pag.* 441. Eſtius *in* 4. *diſt.* 26. §. 10. Sylvius *ſupplem. quæſt.* 42. *art.* 1. Tuletenſis Epiſcopus *tom.* 3. *cap.* 4. Juveninus *quæſt.* 3. Tournelius *de matrimonio pag.* 60. Pettrus Collet *tractatu de matrimonio cap.* 4. *art.* 2. Auctor *de re Sacramentaria pag.* 580. Herminier, Duhamel, Serry, Piett, Vanroi, Gibert, Daniel Doncina, Florentius de Cocq, Natalis Alexander, ac plures alii Viri doctiſſimi; qui tantæ mihi ſunt auctoritatis, ut vel unus ex iſtis ſufficere videatur ad revocandam in dubium aſſertam a vulgo Theologorum opinionem. Sed videamus argumenta, quæ movent tum ſupra laudatos Auctores, tum etiam plures alios nunc in Urbe degentes Viros doctiſſimos, etiam Eminentiſſima dignitate decoratos ad exiſtimandum, probabilius eſſe Sacerdotem Sacramenti Matrimonii miniſtrum.

Primum itaque explorata apud omnes res eſt, ante ſæculum undecimum, nec Theologum, nec

Digitized by Google

Matrimonio contracto inter abſentes per Procuratorem, ſunt ſequentes. Prima eſt, quod Procurator habeat a ſuo Principali mandatum ſpeciale ad contrahendum Matrimonium; *cap. Procurator 9. de Procuratoribus in 6.* ibi: *Procurator non aliter cenſetur idoneus ad Matrimonium contrahendum, quam ſi ad hoc mandatum habuerit ſpeciale*. Secunda, quod Procurator mandatum illud exequatur per ſe, & non per ſubſtitutum, niſi ſpecialis ad ſubſtituendum alium

nec Eccleſiaſticum ſcriptorem occurrere ullum, qui affirmaverit Sacramenti Matrimonii miniſtrum eſſe contrahentes. Id vero ſatis ſuperque eſt, ut de veritate contrariæ opinionis vehementer ſuſpicemur: cum enim de re agamus, quæ ex Divina inſtitutione pendet, ubi clara Scripturæ auctoritas, vel antiquorum aſſertio, & Eccleſiæ traditio deeſt, nullum, aut imbecille admodum argumentum erit, quo alia via oſtendatur, quinam fuerit a Deo deſignatus Sacramenti miniſter. Hic ergo cum traditio deſit, quæ contrahentes Sacramenti Matrimonii miniſtros adſtruat; & cum Scriptura ſaltem generatim hos a Sacramentorum miniſterio excludat, perſpicuum eſt, vulgatem Theologorum opinionem deſtitutam illo præſidio eſſe, ex quo aſſertiones theologicæ certitudinem ſuam habent. Porro Scripturam generatim excludere laicos homines ab ordinario Sacramentorum miniſterio, facile patet. Nam miniſtri Sacramentorum ſunt Chriſti miniſtri, & diſpenſatores myſteriorum Dei, ut loquitur Apoſtolus Paulus; & ut etiam ex eo liquet, quia Chriſti nomine Sacramenta adminiſtrant, & quia Dei myſteria, quæ in Eccleſia diſpenſantur, proprie loquendo ſunt Sacramenta. Chriſti autem miniſtri, & diſpenſatores myſteriorum Dei ſunt Sacerdotes, ut ex unanimi Patrum, & Interpretum ſententia conſtat. Itaque Sacerdotes tantum in Scriptura generatim dicuntur Sacramentorum miniſtri; Quod etiam ex eo comprobatur, quia ii tantum miniſtri religionis habentur. Niſi ergo clare aliunde conſtet, Deum miniſterium Sacramenti Matrimonii contrahentibus tribuiſſe, qua ratione excludere Sacerdotes poſſumus ab ordinario hujus Sacramenti miniſterio? Ecquiſnam eſt Scripturæ textus, quænam antiquorum Patrum ſententia eſt, quæ non ſacros religionis miniſtros, ſive Sacerdotes; ſed contrahentes, hoc eſt marem, & feminam, miniſtros aſſerat Sacramenti Matrimonii? Nil ſane hujuſmodi occurrit. Immo antiqua traditio nunquam Matrimonium rem ſacram, aut Sacramentum vocavit, *niſi ſimul meminerit Sacerdotalis in illo intervenientis miniſterii*, ut optime obſervavit Benedictus XIV. in egregio ſuo opere *de Synodo Diœceſana lib. 7. cap. 28.* Ex hoc autem conſtat, in Eccleſia Chriſti ſemper matrimonium ut rem ſacram, & qua Sacramentum eſt, opus habuiſſe Sacerdotalis miniſterii. Eccleſiæ ergo traditio indicat conſtitutum a Deo fuiſſe hujus Sacramenti miniſtrum Sacerdotem.

Deinde in quolibet Sacramento, quod actione contineatur, cujuſmodi ſunt, una Euchariſtia excepta, Sacramenta reliqua, ſuſcipiens a Miniſtro diſtinguitur, ut diſcurrenti per ſingula liquet. At ſi vera contraria opinio foret, ſponſi ſuſcipientes Sacramentum Matrimonii, ſibi miniſtri eſſent, ac ſibi Sacramentum conferrent. Undenam conſtat nubentibus conficiendi, & ſibi conferendi Sacramentum collatam a Deo fuiſſe poteſtatem? Id enim ex Scriptura, ex Patribus, ex Conciliis, atque ex aliis fontibus eruendum eſſet, ex quibus divinam Sacramentorum inſtitutionem novimus: immo perſpicuæ ac clariſſimæ hac in re deſiderarentur auctoritates; quia ſtabilienda foret diverſa adminiſtrandi, & conficiendi Sacramenti ratio. Scriptura vero, Patres, Concilia &c. nihil de hoc habent.

Denique forma Sacramenti, utpote a Chriſto inſtituta, eſt eſſentialiter opus religionis, per quod gratiam, & ſalutem a Deo conſequi ſperamus; & cum Sacramentum ſit ſupernaturale, & efficax gratiæ ſignum, forma ejus ſpiritualem Sacramenti effectum, ut operari, ſic & ſignificare debet. Atqui neutrum in contraria opinione verum eſt. Nam, ea poſita, forma hujus Sacramenti non eſt eſſentialiter opus religionis: non ſolum enim verba, ſed facta, & nutus ſunt forma; Hinc ante Concilium Tridentinum, & nunc etiam ubi Concilium Tridentinum promulgatum non eſt, ſponſalia per copulam carnalem animo maritali facta tranſibant in matrimonium, & copula hæc erat matrimonii forma. At, inquit doctiſſimus Silvius, nullam habet ſpeciem veri, Chriſtum pro Sacramenti forma ſtatuiſſe, quod non poteſt abſque gravi peccato fieri, qualis erat cujuſmodi copula, quæ, & a ſola libidine erat, & grave peccatum, utpote pertinens ad clandeſtinum matrimonium, ab Eccleſia ſemper improbatum; & præſertim ſi pro ſigno conſenſus non aliud ſit, quam ipſa corporum commixtio. Præterea nec forma, in ſententia illa, ſpiritualem Sacramenti effectum ſignificat; Hæc enim in iis ſita eſt ver-

Digitized by Google

alium fuerit ei conceſſa facultas a ſuo Principali; *cit. cap. Procurator*, ibi: *Et quamvis, is, qui conſtituitur ad negotia Procurator, alium dare poſſit, in hoc tamen caſu (propter magnum, quod ex facto tam arduo poſſet periculum imminere) non poterit deputare alium, niſi hoc eidem ſpecialiter ſit commiſſum*. Tertia, quod eo tempore, quo Procurator contrahit, ejus poteſtas non ſit revocata a ſuo Principali, ne quidem tacite, ſeu interne, alias nullum erit Matri-

 mo-

verbis: *Accipio te in meam: accipio te in meum*. Hæc porto verba nullum ſpiritualem gratiæ effectum ſignificant; nec certe magis ſignificant, quam materia ipſa, cum tamen expreſſior eſſe debeat formæ ſignificatio, quam materiæ.

Hactenus argumenta theologica innuimus: ſupereſt auctoritas Conciliorum, & Patrum. Ex Concilio Tridentino *ſeſſ.* 24. *cap.* 1. *de reformatione*, hæc habemus: *Ad celebrationem matrimonii in facie Eccleſiæ procedatur, ubi Parochus, viro, & muliere interrogatis, & eorum mutuo conſenſu intellecto, vel dicat:* Ego vos in matrimonium conjungo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: *vel aliis utatur verbis, juxta receptum uniuſcujuſque provinciæ ritum*. Satis perſpicue colligi hinc videtur, Sacerdotem eſſe hujus Sacramenti miniſtrum, & verba, quæ profert, eſſe formam. Concilium enim certa verba uſurpanda præſcribit, vel alia juxta cujuſque Eccleſiæ ritum. Ibidem ſubdit hanc benedictionem a proprio Parocho faciendam eſſe: *Item ſi quis Parochus, vel alius Sacerdos alterius Parochiæ ſponſos ſine illorum Parochi licentia matrimonio conjungere, aut benedicere auſus fuerit, ipſo jure ſuſpenſus maneat*. Plura alia Concilia provincialia, ut Colonienſe, Cameracenſe, Rhemenſe, Turonenſe, quæ refert Silvius, prætereo.

His accedunt Ritualia plurima. Rituale Romanum vetus, an. 1494. a P. Alberto Caſtellano O. P. collectum, hæc habet: *Contrahentibus reſpondentibus, ſe nec affines, nec conſanguineos &c. Sacerdos pronuntiet verba, quæ ſunt forma hujus Sacramenti*. Alterum Romanum, Pauli V. juſſu editum, hæc verba: *Ego vos conjungo &c.* proferenda a Parocho iſtius Sacramenti miniſtro præſcribit. P. Martene de antiquis Eccleſiæ ritibus *tom.* 2. *pag.* 11. *lib.* 1. *c.* 9. plura alia Ritualia in hanc rem affert. Unum laudare ſufficiat, nempe Mediolanenſe, in quo S. Carolus Borromæus *Act. Part. IV.* hæc inſeri curavit, nempe *quinque dumtaxat eſſe Sacramenta, quæ Parochus ex officio adminiſtrare poteſt, Baptiſmum, Euchariſtiam, Pœnitentiam, Matrimonium, & Extremam Unctionem*.

Hæc pauca indicavimus, ut Lectoribus pateat, injuria a Vaſqueſio opinionem hanc temeritatis accuſari, ac graviſſima eſſe momenta, quibus eruditi Viri ſupra a nobis laudati moventur ad affirmandum, opinionem hanc longe probabiliorem eſſe. Videantur Auctores illi, & præſertim continuator Tournely *tom.* 8. *cap.* 4. *art.* 2. ubi alia quoque argumenta in hujus opinionis comprobationem affert, & adverſariorum objecta docte, & erudite ſolvit & explicat.

Unum vero adhuc addendum eſt, nempe ſententiam hanc tutiorem eſſe. Nemo enim in controverſiam vocat, inquit P. Concina, Matrimonium, benedictione Sacerdotali accedente, eſſe Sacramentum. Contra, hac benedictione ſublata, graviſſimi Theologi aperte inficiantur matrimonium tale eſſe Sacramentum. Hæc autem Theologorum opinio probabilis eſt. An negabunt Adverſarii hanc opinionem eſſe probabilem, quam tot doctiſſimi Theologi propugnant? Si quiſquam minus peritus hoc auderet, illi oppono auctoritatem ſapientiſſimi Pontificis Benedicti XIV. qui *lib. VIII. de Synod. cap. XXVIII. num.* 3. hæc ſcribit: *Verum quamquam huc uſque explicata Melchioris Cani ſententia, tot Doctorum ſuffragiis communita, ſit valde probabilis, ac cuique liberum abſque erroris nota eam amplecti &c.* Non probabilis modo, verum etiam valde probabilis eſt ſententia noſtra, teſte Pontifice Maximo. Eſt etiam tutior in comparatione oppoſitæ. Illa enim tutior ſententia eſt, de qua Theologorum nemo unus ambigit. Porro omnes ad unum fatentur, conjugium Eccleſiaſtico ritu benedictum a Sacerdote eſſe verum Sacramentum. Ergo tutior illa, hæc minus tuta. Atqui ex decreto Innocentii XI. ex duabus opinionibus, quæ in utramque partem a Theologis diſputantur, tutiorem amplecti debemus, quando de Sacramentis agitur. Ergo amplectenda noſtra, rejicienda altera eſt.

Circa materiam, & formam ſecundum hanc opinionem, placuit recenſere ſententiam continuatoris Tournely, quæ plauſibilior viſa eſt. Materia hujus Sacramenti ſunt actus contrahentium; forma vero ſunt verba, quibus Sacerdos contractum hunc nomine Eccleſiæ ratihaben-
do,

Digitized by Google

monium, licet Procurator ipſe, aut ea, cum qua contraxerit, talem revocationem penitus ignorarent, quia quacumque revocatione ceſ-

ſat conſenſus, & ſine conſenſu nullum eſt Matrimonium, *cit. cap. Procurator*, ibi: *Sane ſi Procurator, antequam contraxerit, a Domino fuerit*

do, eidem benedicit. Prima pars oſtenditur, tum quod cæteræ opiniones nil habent ſolidi, nil quod ambiguum non ſit; tum quia Sacramenti materia in eo bene reponitur, quod cum de ſe indifferens ſit ad eſſe dumtaxat civile, vel ad eſſe Sacramentale, ad iſtud per formam determinatur, atque contrahentium actus, qui de ſe indifferentes ſunt ad permanendum in ratione contractus civilis, per formam ſeu per verba Sacerdotis determinantur ad acquirendum eſſe Sacramentale; tum demum quia, ut loquitur Eſtius *in 4. diſt. 26. §. 12. Sicut in Sacramento Pœnitentiæ materia vel quaſi materia ſunt actus Pœnitentis, qui velut informantur per abſolutionem Sacerdotis, ita recte dicitur, actus contrahentium, quibus mutuo ſibi dant fidem matrimonialem, eſſe hujus Sacramenti materiam, vel quaſi materiam, quæ deinde informantur ad gratiæ conſecutionem per ea verba Sacerdotis, in quibus conſiſtit forma Sacramenti. Sicut enim Deus actus Pœnitentis erexit in Sacramentum novæ Legis, addita abſolutione Sacerdotis ut forma, ita valde convenienter dicitur, quod actus contrahentium erexit in Sacramentum novæ Legis, addita benedictione Sacerdotis ut forma.* Favet huic doctrinæ S. Thomas *3. part. quæſt. 84. art. 1. ad 1.* ubi: *in illis Sacramentis*, inquit, *quæ habent effectum correſpondentem humanis actibus, ipſi actus humani ſunt loco materiæ, ut accidit in Pœnitentia, & Matrimonio.*

Oſtenditur altera pars, 1. quia in eo reponenda eſt Matrimonii ut Sacramenti forma, quod Antiquitas tota ut potiſſimam ejus partem commendavit; cui Traditio gratiam in chriſtiano matrimonio collatam tribuit conſtanter; quod formam Sacramenti hujus eſſe aſſeruerunt quædam Concilia, nulla autem negarunt. Atqui benedictionem Sacerdotalem ut potiſſimam chriſtiani Matrimonii partem tota commendavit Antiquitas &c. 2. Quia in materia Sacramentali ea dubio procul amplectenda eſt opinio, quæ tutior eſt, niſi contraria non aliquo tantum gradu, ſed magno & intenſo ſit probabilior. Atqui opinio, quæ Sacerdotis verba ut eſſentialem formam requirit, indubie tutior eſt, cum nulli Sacramentum exponat periculo. Aliunde contraria opinatio non eſt longe multo probabilior, immo nec æque probabilis, ut ex dictis videre eſt.

Atque hinc eam exiſtimarem in praxi ſequendam, 1. quoad Heterodoxos, ad Eccleſiam reduces, ut ſtatuit Sanchez: 2. quoad Infideles ad Eccleſiam converſos: 3. quoad eos etiam, qui in locis, ubi non viget Tridentinum, ſine opera Sacerdotali contraxiſſent. Licet enim, quod jam advertimus, negent viri graves Matrimonium, quod ſemel valuit in ratione contractus civilis, ad Sacramenti gradum aſſurgere unquam poſſe; non eſt adeo certum, ut peccet, qui contra ſenſerit, & egerit. Hæc tamen, ut noſtra omnia, Sedis Apoſtolicæ, & Epiſcoporum, quin & Doctorum cenſuræ ſubjecta ſint.

Reſponſio Auctoris.

Notat hic *Rom. Theologus*, quod non videtur temeritatis damnari poſſe, qui negat Sacramentum eſſe initum per procuratores matrimonium. Immo videtur velle probabiliorem eſſe contrariam ſententiam, pronunciatque ipſam tutiorem. Aſt, ultra *ibi* allegatos auctores, & a me adducta pro mea ſententia, id tenent etiam plurimi alii, & ſignanter Card. Gotti *de Sacram. Matrimonii q. 2. dub. 1. §. 3. per tot.* ubi etiam ſolvit objecta; Pontas verb. *Matrim. caſu 19.* Antoine *tract. de Matrim. q. 7.* Maſchat editionis Rom. doctiſs. Ubald. Giraldi 1757. *l. 4. tit. 1. n. 45.* expreſse dicens: *fideles etiam poſt Tridentinum contrahere poſſunt per procuratorem matrimonium in ratione Sacramenti*: quod efficaciter probat, & ſolvit objectiones, uti faciunt Pontas, Antoine, & peren. mem. Benedictus XIV. *de Synodo diœceſana lib. 13. cap. 23. num. 9.* ubi plura tradit ad rem merito videnda, & obſervanda. Unde contraria opinio non eſt probabilior, ſed illa mea, dummodo attendantur, & ſerventur omnia a me ipſo tradita *cit. num. 34. ad 40.* incluſive. Unde hic recurrit nova admiratio, novuſque ſtupor, quo dictus Ubaldus, ut Reviſor, probaverit ſententiam *Theologi Romani* ut probabiliorem, atque tutiorem contra meum aſsertum, quum ipſemet cum ſuo Maſchat *loc. cit.* in ſua noviſſima editione Romana juxta meam aſsertionem, & contra concluſionem *Theologi* ſic expreſse ſupra concludat: *Fideles etiam poſt Tridentinum contrahere poſſunt per Procuratorem Matrimonium in ratione Sacramenti.*

Digitized by Google

rit revocatus, *contractum poſtmodum Matrimonium ab eodem* (*licet tam ipſe, quam ea, cum qua contraxit, revocationem hujuſmodi penitus ignorarent*) *nullius momenti exiſtit*, *cum illius conſenſus deſuerit*, *ſine quo firmitatem habere nequivit*. Quarta, quod determinetur ſpecifice in mandato, & commiſſione, cum qua perſona ſit contrahendum, quia non ſufficit clauſula contrahendi cum qoacumque; *l. Generali* 34. *de Ritu Nuptiarum:* Quinta, quod Procurator, ſeu mandatarius non excedat ſubſtantialiter ſuum mandatum, ſeu limites mandantis, *l. Diligenter*, *ff. Mandati*. Sexta, quod poſt publicationem Concilii Tridentini Procuratores perſonarum principalium contractum ineant coram Parocho, & duobus Teſtibus, ut colligitur ex eodem Concilio Tridentino *ſeſſ.* 24. *c.* 1. *de reformat. Matrimonii*, ubi ad ejus validitatem requirit præſentiam Parochi, & ſaltem duorum Teſtium. Unde ex iſtis patet reſponſio ad rationes adverſariorum *ſub num.* 34. adductas. Nam in ipſis Procuratoribus interrogantur, & reſpondent Principales, quod etiam faciunt per Nuncios, & Litteras, adeoque non requiritur perſonalis præſentia, cum id ſpecialiter conveniat Sacramento Matrimonii, quod ſequitur rationem contractus, qui poteſt æqoe bene celebrari inter abſentes.

* Porro quamvis Matrimonia per procuratorem contracta valeant, ut communis eſt Theologorum, etiam poſt Tridentinum ſcribentium ſententia; tamen cautius eſt, ut quæ ſic conciliata ſunt, iterum præſentibus conjugibus coram Parocho renoventur; quæ tamen dicta ſunt ad cautelam, non autem ad neceſſitatem. Benedict. XIV. *de Synod. Diœceſ. lib.* 13. *c.* 23. §. 9. *nov. edit.* *

36 Procurator poteſt eſſe diverſi ſexus ab illo, nomine cujus contrahit; unde poteſt femina contrahere pro viro, & vir pro femina; agit enim non ſuo, ſed alterius nomine. Fraſſen *loc. cit. verſ. Obſervandum autem eſt*, Averſa *quæſt.* 3. *ſect.* 5. La Croix *lib.* 6. *part.* 3. *n.*263.

37 & alii paſſim. Nec requiritur, quod Procurator ſit certæ ætatis, ſufficit enim, quod ſit in ætate ſufficiente ad manifeſtandum ſui Principalis conſenſum, quamvis necdum eſſet pubes. Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 41. *n.* 8. Krimer *n.* 2185. & Doctores citati, & alii.

38 Quando Matrimonium contrahitur per Nuncios, debent iſti utrioſque mittentis traditionem, & acceptationem ſignificare coram Parocho, & Teſtibus, *arg. Conc. Trident. loc. cit.* Et ſi contrahatur per Litteras, Littera a ſponſo ſcripta ſponſæ, quod eam acceptet in Uxorem, & ſe ei tradat in Maritum, debet legi coram Parocho, & Teſtibus, coram quibus debet ſponſa viciſſim dicere, quod eum acceptet in maritum, & ſe ei tradat in Uxorem. Et 39 ſi uterque per Litteras agat, debet uterque alterius Litteras legere coram Parocho, & Teſtibus, *arg. eod. Conc. Trid. loc. cit.* Caſtropal. *diſput.* 2. *part.* 9. La Croix *lib.* 6. *part.* 3. *num.* 264. & alii paſſim.

Recte autem monent Sanchez *diſ.* 120. *n.*31. 40 Averſa *quæſt.* 3. *ſect.* 5. Sporer *loc. cit. n.* 325. La Croix *loc. cit. num.* 268. & alii, contrahentes per Procuratores, ſeo Nuncios, vel Litteras, optime facturos, ſi deinde per ſe ipſos privatim inter ſe repetant mutuum conſenſum, ut certius ſit Sacramentum, ſi forte illegitimum quid intervenerit.

Principales contrahentes, cum ſint ipſi, qoi 41 miniſtrant, & recipiunt Sacramentum, debent eſſe io ſtatu gratiæ, non quidem neceſſario eo tempore, quo Procuratores conſtituunt, ſeu Nuncios vel Litteras mittunt, ſed eo, quo probabiliter credunt poſſe Procuratores eorum nomine contrahere, vel Nuncios ſuam volontatem ſignificare, ſeu Litteras ſuas legi poſſe coram Parocho, & Teſtibus; Procuratores autem, ſeu Nuncii non peccant, ſi eo tempore ſint in peccato mortali, quia nec recipiunt in ſe Sacramentum, nec nomine ſuo miniſtrant. *Communis*.

Matrimooium contractum a Procoratore poſt 42 revocationem mandati Procoræ, quamvis fuerit ignorata talis revocatio, eſt nullum, & invalidum; texto expreſſo *in cap. Procurator* 9. *de Procuratoribus in* 6. *& Sac. Congreg. Concil. in Eugubina* 5. *Julii* 1727. apud Theſaorum Reſolutionum Sac. Cong. Concil. *tom.* 4. quæ Reſolutiones proſtant Venetiis apud Joan. Bapt. Recurti.

* Circa Parochum miniſtrum Matrimonii juvat hic adnotare ſequentia.

Benedictus XIV. abſtinendum cenſet ab ea 43 quæſtione inter Theologos agitata, num Parochus ſit hujus Sacramenti miniſter, ſeu potius ipſi contrahentes ſimul materia, forma, & miniſtri hujus Sacramenti habeantur. Utriuſque ſententiæ fundamenta late expendit in Tract. *de Syn. Diœceſ. lib.* 7. *cap.* 28. Quamquam non obſcure inclinare viſus eſt in ſententiam, quæ contractus, & Sacramenti totum quidquid eſt contrahentibus vindicat. Merito tamen reprehendendi ſunt illi, qui a contracturis matrimonium non exigunt ſcientiam doctrinæ chriſtianæ, ſaltem eorum, quæ ad ſalutem neceſſaria ſunt. Mandavit enim Clemens XI. & ipſe etiam

Bene-

Digitized by Google

Benedictus XIV. Conſtitut. 42. *tom.* 1. incip. *Etſi minime*, ut Parochus ab inituris Matrimonium exquirat interrogando quæ ad ſalutem neceſſaria ſunt, & ſi deprehenderit ignoraſſe, matrimonio jungendi non ſunt. Monet inſuper cum Gitibaldo, illos, qui præcipua Fidei myſteria ſciunt, ea vero quæ ſunt de neceſſitate præcepti rudi ſolum modo tenent, illos quidem poſſe aliquandiu retineri a matrimonio celebrando, atque interim Parochus illos diligenter doceat, & ſi deprehenderit rudiores eſſe ingenio, & exilis memoriæ, ut doctiores effici non valeant, tenetur tandem conjungere. *Ibid. cap.* 29.

44 *Matrimonium coram Parocho, vel alio Sacerdote de ipſius Parochi ſeu Ordinarii licentia, & duobus vel tribus teſtibus* celebrari debet, quæ verba ſunt Tridentini *de Refor. Matrimonii ſeſſ.* 24. *c.* 1. Reprehendendam vero cenſet Pontifex Epiſcoporum quorumdam oſcitantiam, qui in Synodis ſuis edixerunt celebrandum eſſe *coram legitimo Miniſtro*, ex quo anſa data eſt Theologis nonnullis opinandi, ſententiamque ſuam ex eorum mente, ut hi quidem arbitrantur, firmandi, Parochum eſſe legitimum Sacramenti Matrimonii miniſtrum.

45 Parochus per ſe aſſiſtere Matrimonio tenetur, niſi legitima graviſſimaque de cauſa impeditus. Benedict. XIV. Conſtit. 90. *tom.* 1. *Bullar.* incip. *Nimiam licentiam*.

46 Si Epiſcopus generatim interdicat Parocho, ne Matrimoniis adſiſtat, adhuc tamen Matrimonium valere definivit Sac. Congreg. Concilii, & firmat Pontifex *in Tr. de Syn. Diœc. lib.* 7. *c.* 68. §. 11.

47 Si vero interdictum iſtud venerit a Pontifice cum decreto irritante, tunc utique non valet conjugium, cum Pontifex jure ſuo poſſit impedimenta conſtituere. Niſi tamen adſit huic interdicto decretum irritans, matrimonium valet; cum impedimentum iſtud impediens, non irritans cenſendum ſit. *Ibid.* §. 3.

48 Parochus coram quo celebrari poteſt matrimonium, eſt Parochus domicilii, non originis, ut ex conſenſu auctorum & ſenſu S. Congregationis conſtat. *Inſtitut. Eccleſ.* 33. §. 6. Quare ſi quis habeat duo domicilia in duplici Parœcia, in alterutra matrimonio jungi poteſt: attamen ad habendum duplex domicilium requiritur, ut in utraque æqualem moraliter habitationem habeat. *Ibid.* Parochus ruralis, quo quis pergit ad ruſticandum, non eſt aptus matrimonio illius, qui ibi moratur cauſa recreationis, & ad ruſticana negotia, ita enim perpetuo cenſuit S. Congregatio. *Ibid.* §. 7.

Nullum eſt Matrimonium ejus, qui e loco 49
propriæ habitationis, non tamen deſerto ibi domicilio, pergit ad alium locum animo ſe conjungendi in matrimonium, non adepto novo domicilio, ſeu quaſi domicilio. Ita ex ſenſu perpetuo S. Congregationis. *Ibid.* §. 8.

Vagorum Parochus quoad Matrimonium, eſt 50
Parochus loci, ubi tunc verſantur, ut ex ſenſu plurium Theologorum. *Ibid.* §. 10.

Diligenter tamen diſtinguendi ſunt vagi a 51
peregrinis. Vagi ſunt enim illi, qui relicto proprio domicilio, aliud quæſituri vagantur; peregrini vero qui non relicto domicilio peregrinantur alicubi. *Ibib.* §. 10.

Scholares, Judices, Medici &c. qui alicubi 52
conducti habitant, in loco ejuſdem habitationis contrahunt quaſi domicilium, ſi ibi permaneant aliquo idoneo tempore. Ita ex DD. & Decret. S. Congregationis. *Ibid.* §. 11.

Quoad matrimonia eorum, qui in carcere ad- 53
ſtricti detinentur, ſi detineantur in carcere ex ſententia Judicis ſive deputati in perpetuum, ſive ad certum tempus, reſpectu illorum, Parochus loci ubi carcer ſitus eſt, eſt Parochus Matrimonii. Si vero detineantur in carcere donec cauſa eorum expediatur, tunc Parochus eorum eſt ille, ubi habent domicilium. Ita ex ſenſu S. Congregationis & DD. *ibid.* §. 12.

Parochus eorum, qui expoſiti ſunt, & in 54
hoſpitali aluntur, quoad Matrimonium non eſt Capellanus ejuſdem Hoſpitalis, ſed Parochus, ubi ſitum eſt Hoſpitale. Sic ex decretis S. Congregationis. *Ibid.* §. 14.

Educandæ in Monaſterio degentes habent pro 55
Parocho Matrimonii illum, in cujus loco eſt domicilium paternum, maternum, ſeu fraternum, ut ex multis Theologis, *ibid.* §. 16. Si eo careant, eſt Parochus loci, ubi eſt Monaſterium. Vide infra *art.* 2. *n.* 115. *ſeqq.*

Famuli habentes domum, & familiam in alia 56
Parœcia diverſa ab ea, quam habet domus heri, Parochum Matrimonii habent illum, in quo eſt domus & familia. Ita ex ſtatutis Cleri Romani, *ibid.* §. 20. diſponitur. Si vero domicilium habeant familiæ extra Urbem & in Urbe famulentur, tunc coram Parocho Urbano contrahunt. *Inſtit. Eccleſ.* 88. §. 5.

Si Epiſcopus mandet alicui Parocho, ut aſſi- 57
ſtat matrimonio, reputans hunc eſſe verum Parochum alterutrius ex contrahentibus, & poſtea reperiatur vere non eſſe Parochum illorum, adhuc tamen mandatum Epiſcopi valet, ut conſenſus iſte ſuſtineatur, ut ſemel, & iterum deciſum a S. Congregatione refertur; *Inſtit. Eccleſ.* 88. §. 4.

Ma-

Digitized by Google

58 Matrimonium etiam bona fide contractum
coram Parocho, & unico teſte, non valet, ut
ex teſponſo S. Congreg. Coucil. couſtat. *De
Synod. diæc. lib.* 12. *cap.* 5. *nov. edit.* Viciſſim
valet contractum coram duobus teſtibus ſine
Parocho in loco ubi non eſt niſi hæreticus,
vel ſi eſt, illum adeundi libera ſacultas deeſt.
Ibidem.

59 Parocho præſente, ita tamen ut neque vi-
deat coottahentes, neque auribus verba eorum
percipiat, matrimonium eſt nullum, uti defi-
nitum eſt a S. Congregatione Concilii poſt di-
ligens examen in cauſa Romana *die 7. Mart.*
1700. At ſi Parochus *affectaverit non intelligere*
verba contrahentium, matrimonium valere reſ-
pondit alio decreto anni 1593. in cauſa Ulyſ-
ſiponen. S. Congregatio. *De Synod. Diæc. lib.*
13. *cap.* 23. *nov. edit.* Tunc vero *non audire
affectat* Parochus, ſi invitus adhibetur ad con-
tractus celebrationem, & data opera neque vi-
dere vult, neque percipere, cum tamen facile
poſſet, & teſtes audierunt, & viderunt; quæ
ſane ratio fuit Decreti S. Congregationis *in
Carthagin. Matrim.* anno 1753. lati pro ſimi-
lis matrimonii validitate. *Ibid.* §. 11. Hac de
re plura vide tom. 4. verb. *Impedimenta Ma-
trimon. art.* 2. *num.* 135. *& ſeqq.*

60 Parochus, cui interdictum eſt ab Epiſcopo,
ne interveoiat matrimonio contrahendo, adhuc
tamen non reddit matrimonium invalidum.
Ita ex Deciſ. S. Congreg. *De Synod. Diæc. lib.*
13. *cap.* 23. §. 1. *nov. edit.* Idem dicas, ſi
Ordinarius tantum vetet Vicario Parochi, ne
aſſiſtat, ille contra mandatum aſſiſtat. Item
pariter judicandum eſt, ſi vel Parochus, vel
ejus Vicarius prohibiti ab Epiſcopo, nolentes
& inviti aſſiſtere cogantur. *Ibid.* ex eodem
Decreto. *

Additiones ex aliena manu.

61 De matrimonio quæri ſolet, an ſepoſita Le-
ge poſitiva, ſit indiſſolubile. Negat inter alios
62 Lokius *de Regimine civili c.* 6. §. 3. *& plur.
ſequent.* idque quia nec contractus hic natura
ſua perpetuitatem requirit, nec eam expo-
63 ſcunt fines ipſius. Tradit tamen tamdiu ſal-
tem debere illud durare, quamdiu Proles edu-
64 cata ſit. Sed vide acutiſſimum Pontium *de
Matrimon. lib.* 1. *cap.* 13. *per tot.* tenentem &
ſepoſita lege poſitiva eſſe matrimonium indiſ-
ſolubile.

65 De diſciplina Eccleſiæ circa Infidelium, &
Hæreticorum Conjugia, quum alter eorum ad
fidem convertitur, vide ſi lubet mox dictum
Pontium *citato opere l.* 9. *c.* 4. *per tot.* qui rem
pro dignitate tractat.

In dubio, favore matrimonii eſſe judican- 66
dum, Regula eſt. At ne *auctoritate Regulæ*,
ut plerumque uſuvenit, in errores incidamus, 67
monendum eſt, procedere Regulam hanc in
juris, non item in *facti* dubio. Si itaque du- 68
bitetur, an ipſum matrimonium ſit contractum
nec ne, non eſt judicandum fuiſſe matrimo-
nium contractum; Rot. *cor. Tanario dec.* 220.
num. 5.

Conſenſus ad matrimonium requiſitus poteſt 69
exprimi non ſolum verbis, ſed & quibuſcum-
que ſignis & nutibus, ut monuit *Auctor n.* 25.
& ſequent. & reſpondit Rot. *in Majoricen. Ma-
trimonii* 3. *Jul.* 1749. *cor. R. P. D. Canilliac.*
Sed nonnunquam dubitatur, an verba prolata 70
a contrahentibus importent neceſſarium ad ma-
trimonium conſenſum. Idemque dubium oriri 71
ſolet de ſignis ab ipſis adhibitis. Vide vero, 72
qui de iis ex profeſſo tractat, Pontium *de Ma-
trimon. l.* 2. *cap.* 7. *& plur. ſequent.* ubique
per tot.

In matrimonio coram Parocho, & Teſti- 73
bus contracto, ſed invalide ob aliquod impe-
dimentum, an oporteat renovare conſenſum
pariter coram Parocho & Teſtibus, quæſtionis
eſt. Affirmant poſt Concilium Tridentinum
Fagnan. *in c.* 21. *num.* 13. *de deſponſ. Impub.*
Pont. *de Matrim. l.* 5. *c.* 6. *n.* 7. Clericat. *dec.*
17. *num.* 39. *de Sacrament. Matrimon.* aliique.
At Schmalzgrueb. *jur. Eccleſ. univerſ. l.* 4. *part.* 74
1. *tit.* 1. §. 2. *n.* 420. affirmativam hanc opinio-
nem amplectendam eſſe tenet, ſi impedimen-
tum, propter quod matrimonium invalide ſit
contractum, ſit notorium, vel in judicio pro-
bari queat, non item ſi ipſum impedimentum
occultum ſit, nec ullo modo in judicio pro-
bari poſſit, dummodo tamen ambo conjuges
ſciverint nullitatem matrimonii, & cohabita-
verint diuturno temporis ſpatio, & quidem
ſpontanee.

Non incongrue agi hic poſſet de ſponſalibus 75
& matrimoniis, quæ a filiis familias contra-
huntur, Parentibus inſciis, vel juſte invitis.
Sed longum eſſet & inutile, poſtquam de iis
ſuam edidit diſſertationem doctiſſimus *Muſcet-
tola*, eamque in Neapolitana editione anni
1742. variis additamentis illuſtravit eruditiſſi-
mus, & nunquam ſine laudis præfatione no-
minandus *Mazochius*. Conſule igitur ubi res
ita poſtulat, diſſertationem hanc dictæ editio-
nis Neapolitanæ anni 1742.

Digitized by Google

Articulus II.

Matrimonium quoad varia miſcellanea ipſum concernentia.

1 MAtrimonium contrahentes, omiſſis doloſe denuntiationibus, ſeu frande deceptis Parocho, & teſtibus, poſſunt puniri ab Epiſcopo etiam pœna pecuniaria; Immo poteſt Epiſcopus punire & ipſos Parochos, & teſtes, ſi fuerint in his culpabiles. *Sacra Congreg. Conc. ſub die* 10. *Februar.* 1629. In qua porrectis Quæſitis:

I. *An Epiſcopus poſſit punire contrahentes matrimonium contra ejus prohibitionem contractum?*

II. *An eos, qui contrahunt coram Parocho ex cauſa juſta diſſentiente?*

III. *An eos, qui contrahunt omiſſis denuntiationibus?*

IV. *An poſſit punire teſtes intervenientes in ſupradictis caſibus?*

V. *An poſſit in eiſdem caſibus punire pœnis pecuniariis locis tamen piis applicandis?*

Sacra Congreg. &c.

Ad 1. 2. *&* 3. *reſpondit, Epiſcopum poſſe.*

Ad 4 *poſſe, quatenus teſtes ſint in dolo.*

Ad 5. *pariter reſpondit, poſſe.*

Et in Savonen. 2. *Mart.* 1595. *reſpondit, matrimonium contractum ſervata forma Conc. eſſe validum; etiamſi antea Epiſcopus inhibuiſſet Parocho, licet hic puniri valeat ob inobedientiam*; *lib.* 8. *decret. fol.* 106.

2 Matrimonium nullum ex aliquo eſſentiali defectu, celebratum ſine proprio Parocho, non reſolvitur in ſponſalia de futuro, etiamſi ſequuta ſit copula in figura Matrimonii. Sic pluries cenſuit Sacra Congreg. Concilii, ut refert Urſaya *diſceptat. Eccleſiaſt. tom.* 3. *part.* 1. *diſcept.* 19. *a num.* 170. *ad* 242. & ſignanter in *Nullius die* 8. *Jun.* 1595. ubi cenſuit, *matrimonium ſine præſentia Parochi per verba de præſenti contractum, etiam copula ſubſequuta, & irritum, & nullum eſſe, & in ſponſalia de futuro minime reſolvi, lib.* 8. *decr. fol.* 130. *& in Granaten. in qua propoſitis ſequentibus dubiis*:

I. *An contrahens, non ſervata Concilii ſolemnitate, obligatus ſit ſaltem obligatione naturali, cujus vigore aliquo Eccleſiaſtico remedio compelli poſſit ad obſervanda promiſſa?*

II. *Quid ſi in hujuſmodi contractu interpoſitum ſit juramentum?*

III. *An talis contractus valeat ſaltem ut ſponſalia de futuro?*

IV. *An ſic contrahens peccet mortaliter non adimplendo ſuam promiſſionem?*

Ad 1. *Sacr. Congreg. cenſuit non eſſe obligatum etiam obligatione naturali.*

Ad 2. *Sacr. Congreg. reſpondit idem, etiamſi contrahens juraſſet.*

Ad 3. *Sacra Cong. reſpondit non valere.*

Ad 4. *Sacra Congregatio non peccare cenſuit. Tom.* 72. *Poſitionum S. C. C. ſignat. foris ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 1. *fol.* 168. *&* 169.

Unde recte infert citatus D. Urſaya *ib. ſub n.* 243. nullo modo audiendos eſſe Doctores illos, qui contrarium aſſerunt, nempe Matrimonium Clandeſtinum habere vim ſponſalium, & proinde obligare nulliter conrrahentes ad iterum valide contrahendum; Tum quia majoris etiam nnmeri ſunt Doctores tenentes, tale Matrimonium non reſolvi in ſponſalia, quam illi, qui tenent reſolvi, nt videre eſt apud Barboſam in *Conc. Trident. ſeſſ.* 24. *cap.* 1. *n.* 130. & alios. 3

Matrimonium contractum a filia propter metum mortis a Matre illatum, eſt invalidum, etiamſi poſt obitum Matris per ſeptennium cum viro permanſerit, & filios ſuſcepetit. *Sacr. Congregat. Conc. in Romana* 15. *Septembr.* 1629. Aldan. in *Compendio Canonic. reſol. lib.* 1. *tit.* 8. *n.* 24. Barboſa in *ſumma Apoſtolic. dec. verb. Matrimonium num.* 32. *& in Conc. Trid. loc. c. n.* 133. Seraphin. *deciſ.* 900. Gregor. XV. *deciſ.* 395. 4

Matrimonium contractum ex metu reſultante a præceptis pœnalibus, & carceratione de mandato Judicis ſequuta, eſt nullum. *Sacra Congr. Conc. in Vintimilien. Matrimon.* 24. *April. anni* 1700. *& in S. Agathæ Gothorum matrimon. eiſdem die, & anno.* 5

Matrimonium contractum a viro reperto in lecto a conſanguineis mulieris, nti per metum contractnm, non tenet. *Sacra Congr. Conc. in Aquilana Matrimon.* 2. *Jun.* 1715. 6

Matrimonium contrahens cum Petronilla, ſi ante conſummationem declaretur nullum ob metum cadentem in conſtantem virum, poterit ducere in uxorem ſororem ejuſdem Petronillæ, quia tali caſu nullum ei obſtat impedimentum, ut declaravit *Sacra Congreg. Conc.* 22. 7 8

Digitized by Google

22. *Mart.* 1664. Secus autem, ſi matrimonium eſſet nullum ob non ſervatam formam Concilii, aut ex alia cauſa, quia tunc oriretur impedimentum juſtitiæ publicæ honeſtatis. *Eadem Sacra Congregat. Concil.* 8. *Novembr.* 1584. *& in Cæſenat.* 18. *Jun.* 1611. *lib.* 11. *decr. fol.* 99. Et ratio diſparitatis eſt, quia in primo caſu nullus adeſt conſenſus (qui eſt cauſa efficiens, & formalis contractus) & ſic inde ortum habere non potuit impedimentum, non ſic autem in ſecundo caſu, in quo cum conſenſus non deficiat, ſed ſolemnitas, oritur inde impedimentum, quod contractum dirimit Jure Eccleſiaſtico poſitivo.

9 Matrimonium contrahi non debet cum Matre illius filiæ, quam vir cognovit, ad quem effectum deneganda eſt diſpenſatio. *Sac. Congregat. Concil. in Neapolitana diſpenſationis* 28. *Mart.* 1716. apud Urſayam *tom.* 4. *part.* 1. *diſcept.* 12.

Matrimonium contractum ſub conditione op- 10
poſita uni ex illius finibus principalibus, nullum eſt. *Sacra Congreg. Conc. in Ulixponen. Occidentalis* 3. *Jul.* 1724. apud Urſayam in *Miſcellaneo Sacro*, *& Profano* 1. *verb. Matrimonium num.* 101.

Matrimonium non debet prohiberi illis, 11
qui doctrinam Chriſtianam neſciunt, ſed ad id comminatoriis monitionibus ſunt cogendi. *Sacra Congr. Epiſcop. & Regul. in Gallipolen.* 9. *Mart.* 1588. (*a*)

Matrimonium contractum coram Sacerdote 12
ex-

Nota Romani Theologi.

(*a*) Circa doctrinam neceſſariam in iis, qui contrahere matrimonium velint, videatur Benedictus XIV. in *tractat. de Synodo Diœceſana lib.* 8. *cap.* 14. ubi rem fuſe pertractat. Inter alia vero hæc habet. In Congregatione habita coram ſan. mem. Innocentio XII. an. 1697. decretum eſt, non eſſe a Parochis matrimonium in Eccleſia proclamandum, niſi antea ſponſos repererit in Chriſtianæ religionis rudimentis ſufficienter inſtructos; quod quidem decretum confirmatum fuit a fel. record. Clemente XI. in ſuo Bullario *p.*326. Ac denique nos ipſi In noſtra Encyclica Epiſtola ad univerſos Epiſcopos, quæ eſt 42. in noſtro Bullario §. 11. tom. 1. hæc ſcripſimus: *Verum, cum matrimonio jungendi non ſint, ſi Parochus, ut debet, prius interrogando deprehenderit, marem, ſeu feminam, quæ ad ſalutem neceſſaria ſunt, ignorare, vix tantæ, ac tam luctuoſæ ignorantiæ locum relinquet Epiſcopus, qui Paſtores animarum admoneat officii ſui, & huic, ſi deſint, negligentiæ repetat pœnas.* Contrahentes itaque matrimonium ſcire ea debent, quæ neceſſaria ſunt neceſſitate medii, & quæ ex præcepto Eccleſiæ memoria tenere debent fideles. Epiſcopi itaque & Parochi repellere a contrahendo matrimonio debent eos, qui tum hæc ignorent, tum etiam ea, quæ ſpectant ad conjugatorum officia: hos vero arcendo a celebrando matrimonio, non novum impedimentum conſtituunt, ſed indignos repellunt a Sacramenti ſuſceptione, quod ſine ſacrilegio recipere non poſſent: Cum enim Matrimonium Sacramentum ſit vivorum, hoc eſt, ab iis, qui in gratia ſint, ſuſcipiendum, animarum Paſtores munere funguntur ſuo, dum eos ab hoc recipiendo Sacramento arceant, quos in peccato mortali verſari noverint. Qui vero negligant ea ſcire, quæ antea diximus, in peccato mortali ſunt. Quamobrem Paſtores eo ſtudio, quo curare debent, ut digne Sacramenta ſuſcipiantur, tandiu a Sacramenti ſuſceptione repellere contrahentes debent, quoad uſque graviter culpabilem ignorantiam in iiſdem deprehenderint: *Quod ſi hæc prohibitio diuturna ſit, & perſeveret, id per accidens eſt, atque unice oritur ex culpa eorum, qui in illis erudiri, aut recuſant, aut negligunt*, inquit idem ſapientiſſimus Pontifex. Si vero culpabilis non ſit ignorantia, ſed ex eo oriatur, quod homo hebetis ſit ingenii, & exilis memoriæ, qua de cauſa adhibita diligentia memoriæ mandare nequeat ſcitu neceſſaria, *in hoc rerum ſtatu, non debet perpetuo arceri a matrimonio, quod eſt inſtitutum in officium naturæ, & propterea nemini, ſine propria culpa, denegandum; ſed curabit Parochus, ut qui eo memoriæ defectu laborat, frequenter audiat, quæ ſemel craſſe didicit, ne ab ejus mente penitus elabantur.*

Reſponſio Auctoris.

Notat hic *Rom. Theologus* circa doctrinam neceſſariam in iis, qui contrahere Matrimonium velint, videndum eſſe Bened. XIV. de Synodo Diœceſana lib. 7. cap. 14. ſed & videnda eſt etiam circa Doctrinam Chriſtianam tota integra ejuſdem Pontificis Conſtitutio 42. incip. *Etſi minima*, ab ipſo *loc. cit.* indicata, ejuſque ſummarium in indice *tom.* 1. ejus Bullarii verb. *Doctrina Chriſtiana*, & verb. *Matrimonium*, juxta a me allata *in Supplementis* dict. verb. *Doctrina Chriſtiana*, & *Matrimonium*, quæ omnia ſunt exacte obſervanda.

Digitized by Google

extraneo, qui habet licentiam a proprio Parocho unius ex contrahentibus, & ignorat ſe illam habere, prout ignorat unus ex contrahentibus, eſt invalidum. *Sacr. Congr. Conc. ſub die* 5. *Decemb.* 1626. *& ſub die* 15. *Apr.* 1628. apud Sellium in *Selectis Canonicis cap.* 22. *n.* 15. & apud Barboſam in *Collectan. ad Trid. ſeſſ.* 24. *de reformat. Matrim. cap.* 1. *num.* 118. *& in Summa Apoſtol. deciſ. verb. Matrimonium n.* 13. *de Officio, & poteſt. Epiſcop. part.* 2. *allegat.* 22. *n.* 130.

13 Matrimonium mentito nomine, vel cognomine, adhuc prima Uxore vivente, cum alia contrahens ultra pœnas, quibus ipſe ordinarie puniri ſolet, damnari debet ad Triremes in perpetuum; quod ſi inhabilis repertus fuerit, publice fuſtigetur, & damnetur ad carceres in perpetuum; Si vero pro qualitate, & enormitate delicti graviores pœnas meruerit, etiam Curiæ ſæculari, arbitrio Sacræ Congregationis S. R. E. Cardinalium in univerſa Republica Chriſtiana contra hæreticam pravitatem Generalium Inquiſitorum, puniendus tradatur. Urbanus VIII. 20. *Jun.* 1637. Conſtitut. incip. *Magnum in Chriſto*.

14 Matrimonium coram Parocho non promoto infra annum valide celebrari poteſt. *Sac. Congregat. Conc. ſub die* 12. *Mart.* 1593. apud Barboſam *in Summa Apoſtolicar. deciſ. verb. Matrimonium num.* 7. *& de Offic. & poteſt. Parochi cap.* 21. *num.* 55.

15 Matrimonium contractum coram Parocho illius loci, ubi contrahens moratur tamquam Prætor, Judex, ſeu Medicus temporalis, validum eſt. *Sacr. Congr. Conc.* apud Barboſam in *Summa Apoſtolicar. deciſ. verb. Matrimonium num.* 10. *& de Offic. & poteſt. Parochi c.* 21. *num.* 28. & apud Garciam *de Benefic. part.* 5. *cap.* 7. *n.* 11. *ad* 5.

16 Matrimonium contractum coram Parocho alieno de licentia Epiſcopi validum eſt, quamvis Epiſcopus intentionem haberet tale matrimonium non alii, quam proprio Parocho committendi. *Sacr. Congr. Conc.* apud Sellium in *Selectis Canonic. cap.* 8. *n.* 73. & Barboſam in *cit. Summa n.* 6.

17 Matrimonium contractum coram Parocho excommunicato valet, quia ille in hujuſmodi caſu præſtat ſolam præſentiam ad effectum tollendi Clandeſtinitatem. *Sacr. Congr. Conc. ſub die* 3. *Mart.* 1594.

18 Matrimonium contractum in Parochia habitationis Uxoris coram Parocho Viri, & e converſo, validum eſt. *Sacr. Congr. Conc.* apud Barboſam in *cit. Summa n.* 17. recedens a priori contraria deciſione apud eundem Barboſam *de Offic. & poteſt. Paroch. cap.* 21. *n.* 45.

Matrimonium nullum ex publica cauſa, nova indiget præſentia Parochi ad illud convalidandum, & non valet dicere fuiſſe ratificatum per copulam ſubſequutam; Et dicitur notorium; ac reputatur publica cauſa, ſi conſtet ex libro Baptizatorum aliquem ex contrahentibus tempore Matrimonii non eſſe legitimæ ætatis. *Sacra Congreg. Conc. in Balneoregien.* 8. *Jun.* 1619. apud Barboſ. in cit. *Summa n.* 20. 19

Matrimonium contractum a viro annorum undecim, menſium ſex, & dierum ſex, nullum declaratum fuit a *Sacra Congreg. Conc. in Romana Matrimon.* 11. *Septembr.* 1666. *lib.* 25. *decr. fol.* 226. apud Urſayam in *Miſcellaneo Sacro, & Profano* 1. *verb. Matrimonium num.* 80. 20

Matrimonium contractum, & conſummatum cum muliere annorum decem cum dimidio, nullum declaratum fuiſſe ab Eminentiſſimo Urbis Vicario die 13. *Septembr.* 1709. refert Urſaya *tom.* 1. *part.* 2. *diſcept.* 20. *n.* 22. *in fine*. 21

Matrimonium autem contractum ab impubere, ſeu ante legitimam ætatem valet, ſi malitia ſuppleat ætatem, *c. Puberes* 3. *de deſponſation. impuberum*, ubi in ordine ad contrahendum matrimonium pro certo ſufficienter pubes habetur, *qui ex habitu corporis pubertatem oſtendit, & generare jam poteſt*; Etſi determinatos a Jure annos necdum habeat, uti adhuc clarius deciditur *in c. De illis* 9. *tit. eod.* ibi: *Reſpondemus, quod ſi ita fuerint ætati proximi, quod potuerint copula carnali conjungi, minoris ætatis intuitu ſeparari non debent, ſi unus in alterum viſus fuerit conſenſiſſe, cum in eis ætatem ſuppleviſſe malitia videatur*, & concordat *cap. Tuæ* 14. *eod. tit.* & expreſſe tenet Fagnanus in *cap. De illis num.* 19. 20. *&* 42. teſtans de communi, ſubdens *ib. n.* 47. idipſum ſæpius probaſſe *Sacram Congreg. Conc.* nam quoad hoc Concilium non correxit Canones, & expreſſe etiam tenet S. Thomas in 4. *diſt.* 36. *quæſt. unica art.* 5. *dicens, idcirco matrimonium validè contrahi, ſi aliquis ad perfectionem debitam ante tempus prædictum perveniat, ita ut vigor naturæ, & rationis, defectum ætatis ſuppleat*. Et de facto multa exempla habemus, quod maſculi in decimo, ac undecimo, & femellæ in decimo anno proles procrearint; de quo vide Barboſam in cit. *c. Puberes* 3. *de deſponſat. impuber. n.* 5. Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 204. *num.* 29. 22

Talis vero malitia ad validitatem Matrimonii 23

nii ante legitimam ætatem ſufficiens in duobus copulative neceſſario conſiſtit, ſcilicet & in diſcretione ad conjugalem conſenſum, & in potentia ad copulam, ut ex communi tenet Fagnan. *loc. cit. n.* 3. ſubdens *ib. n.* 47. Id
24 declaraſſe etiam Sacram Congregationem Concilii in cauſa Januenſi. An autem ſit in impubere hujuſmodi malitia? ſpectat ad Judicem Eccleſiaſticum declarare, ut cenſuit *eadem Sac. Congreg. Conc. in d. Januenſi*, teſte Fagnano *loc. c. num.* 47.

25 Hinc impubes, qui ab Ordinario, receptis debitis probationibus, declaratus fuerit habere hujuſmodi malitiam ſupplentem ætatem, poterit Matrimonium contrahere de Epiſcopi licentia ſine ulla Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione; Et ratio eſt, quia impedimentum ætatis a Canonibus præfinitæ non eſt ſimplex, & abſolutum, ſed eſt conditionale, niſi malitia ſuppleat ætatem, ut patet in cit. *cap. Puberes* 3. *cap. De illis* 9. *& cap. Tuæ* 14. *de deſponſat. impuberum*, *& cap. Unic. eod. in* 6. adeoque ſtatim ac Ordinarius declaravit malitiam ſupplere ætatem, talis impubes in contrahendo utitur Jure ſuo, & Epiſcopus concedendo licentiam nihil attentat contra Jus, cum poſſit illam concedere ſine recurſu ad Sedem Apoſtolicam, ut ex pluribus ſolide probat Fagnanus *loc. c. a num.* 38. *ad* 46. ubi dicit hoc expreſſe declaraſſe Gregorium XIII. qui ut refert Navarr. *conſil.* 5. *in fine de deſponſat. impuber.* cuidam petenti diſpenſationem ad Matrimonium impuberis, dicitur reſpondiſſe, Sedem Apoſtolicam ob hoc non eſſe interpellandam, cum ſi deſit diſcretio, vel potentia conſummandi Matrimonium, Sedes Apoſtolica nihil poſſit. Quod ſi neutrum deeſſe cognoverit, Ordinarius poterit, ſi cauſæ, quæ narrantur, ſunt veræ, ſuo Jure dictam licentiam concedere. Hæc ibi Fagnanus, qui *num.* 7. ſubdit, quod idipſum ſæpius probavit *Sacra Congreg. Conc.*

26 Matrimonium per verba de præſenti inter puberem, & impuberem, vel inter duos impuberes non proximos pubertati, & in quibus malitia non ſuppleat ætatem, nulliter, ſeu clandeſtine contractum valet in vim ſponſaliorum, ſeu tranſit, & reſolvitur in ſponſalia de futuro, textu expreſſo *in cit. cap. unic.* §. *Idem quoque eod. in* 6. & ſic declaraſſe *Sacram Congregationem Conc.* refert Fagnanus *loc. c. n.* 49. & tenet Communiſſima Doctorum, teſte Reiſ-
27 fenſtuel *lib.* 4. *decretal. tit.* 2. *n.* 18. Sponſi tamen impuberes, facti puberes, non poſſunt per Cenſuras cogi ad contrahendum per verba de præſenti, ſed ad annos pubertatis perventi poſſunt recedere, *cap. De illis* 7. *& cap. A nobis* 8. *de deſponſation. impuber.* & ſic plenis votis declaravit *Sac. Congregat. Conc.* teſte Fagnano *loc. c. n.* 50. niſi ſponſalia fuerint jurata, & impuberes tempore ſponſaliorum fuerint doli capaces, quia tunc etiam impuberes facti puberes cogi poſſunt per Cenſuram Eccleſiaſticam ad obſervantiam juramenti, textu expreſſo *in cap. Ex litteris* 10. *de Sponſalib.* & Gloſſ. *ib. verb. ſub Juramento*, Hoſtienſ. *ib. verb. Jurare*, Joan. Andreas *ib. num.* 3. Butrius *n.* 10. Ancharan. *num.* 3. Abbas *num.* 6. Alexander de Nævo *num.* 15. Præpoſitus *num.* 4. *in fine*, Fagnanus *num.* 4. & *in cap. De illis* 9. *de deſponſat. impub. num.* 51. Covarruvias *in* 4. *decr. part.* 1. *c.* 5. §. 1. *num.* 3. Sanchez *l.* 1. *diſp.* 51. *num.* 22. & alii paſſim; nec quoad tales impuberes doli capaces, ſeu in quibus malitia tempore ſponſaliorum ſupplebat ætatem, diſſentit Reiffenſtuel *l.* 4. *decret. tit.* 2. *num.* 17. quamvis *nu.* 16. cum aliis ibi citatis diſſentiat quoad impuberes ſimpliciter.

Matrimonium inter puberes, non ſervata 28
forma Concilii, contractum per verba de præſenti non reſolvitur in ſponſalia de futuro, ut ſæpius declaravit *Sacra Congregatio Conc.*, ut patet ex adductis ejus decretis *ſub num.* 2. & teſtatur etiam Fagnanus *in cit. cap. De illis* 9. *de deſponſat. impub. in fine*, ubi refert, quod dicta *Sacra Congregatio conſulta*, *an Matrimonium clam ſine Parocho*, *& Teſtibus contractum reſolvatur ſaltem in vim ſponſaliorum? reſpondit non reſolvi; quia eſt defectus in forma*; Unde non officit, quod in ſponſalia reſolvatur ſimile Matrimonium impuberum ex dictis *ſupra n.* 26. per textum *in cit. cap. Tuæ* 14. *de deſponſat. impub. & cit. c. Unic.* §. *Idem quoque eod. in* 6. quia ibi agitur de nullitate ex defectu cauſæ efficientis, non autem formalis, ut hic, ſicuti dicit citata Sacra Congregatio, *quia eſt defectus in forma*, & cum Geminian. & pluribus aliis notat etiam recte Urſaya *tom.* 3. *p.* 1. *diſcept.* 19. *num.* 189.

Hic occaſione puberum, & impuberum juvat 29
notare varia circa ipſos. Unde Puberes a Pube ſunt vocati, ideſt a pudentia corporis nuncupati, quia hæc loca primo lanuginem ducunt, textu expreſſo *in c. Puberes* 3. *de deſponſat. impub.* ibi: *Puberes a Pube ſunt vocati, ideſt a Pudentia corporis nuncupati, quia hæc loca primo*
lanuginem ducunt. Pubes enim eſt lanugo illa 30
primo naſcens circa pudenda, ita ut & pars illa corporis a Latinis pubes dicatur, ut ex communi notat Calvinus *in ſuo magno Lexico Juridico*

Digitized by Google

31 *ridico tom. 2. verb. Pubes*, *arg. cap. Puberes*. Pubertas autem eſt emiſſio ipſa pubis , a qua anni pubertatis dicti ſunt , Calvinus *loc. cit. verb. Pubertas*.

32 Pubertatis anni in feminis ordinarie ſunt duodecim completi , in maſculis autem 14. item completi , textu expreſſo *in l. ult. Cod. Quando Tutores eſſe deſinant*, ibi : *Jubemus quemadmodum feminæ poſt impletos 12. annos omnimode pubeſcere judicantur*, *ita & mares poſt exceſſum 14. annorum puberes exiſtimentur*, & con-
33 cordat *cit. cap. Puberes*. Unde Puberes ſunt illæ perſonæ, quæ dictam ætatem nondum complete attigerunt. Dictum autem fuit notanter *ordinarie*, quia in quibuſdam pubertas interdum anticipat talem ætatem, & in aliis quan-
34 doque poſticipat . Hinc regula certa eſt illas perſonas eſſe puberes , quæ ex habitu corporis pubertatem oſtendunt, & generare jam poſſunt, textu expreſſo *in cit. cap. Puberes 3. de deſponſat. impuber.* ibi ; *Certum autem eſt*, *eum puberem eſſe*, *qui ex habitu corporis pubertatem oſtendit*, *& generare jam poteſt*.

35 Quinam autem dicantur pubertati proximi ? variæ fuerunt opiniones: At duæ præ aliis receptæ videntur. Prima quod maſculi dicantur pubertati proximi , cum dimidiatum annum ſupra decimum exceſſerunt , & feminæ , cum novem annos & dimidium egreſſæ ſunt , *arg. §. final. quibus ex cauſis manumit. non lic.* Nam poſt infantiam uſque ad pubertatem ſunt in maſculis ſeptem anni , & in feminis quinque; Quare , ex quo exceſſit quis dimidiam hujus temporis partem , magis pubertati , quam infantiæ proximus dici debet . Panormitanus *in cap. Continebatur 6. de deſponſat. impuber.* quod in ea præſertim ætate ſoleat plerumque malitia tempus ſupplere ; *c. 1. de delict. puer.* Nam & prodiit Hiſtoria Salomonem nondum decem annos natum ſuo complexu nutricem filio Roboam gravidam feciſſe ; S. Gregor. 4. *dialog. c. 19.* Gloſſa *in Summa 20. quæſt. 1.* Et hanc ſententiam docuit Accurſius *in l. 1. ff. de Novat. §. In Summa* , *Inſtit. de obligat. quæ ex del. §. Pupillus*, *Inſtit. de inutil. ſtip.* Secunda ſententia docet , non poſſe quoad hoc tradi unam regulam generalem pro omnibus , ſed illas perſonas cenſeri debere pubertati proximas , quæ rerum intellectum jam capere poſſunt, & doli capaces exiſtunt , ſeu in quibus malitia ſupplet ætatem , *arg. l. 23. & 24. de furtis ; cap. Puberes 3. cap. Continebatur 6. cap. De illis 9. cap. Atteſtationes 10. & cap. Tuæ 14. de deſponſat. impuber.* & alii communius , & quantum ad contrahendum Matrimonium hæc ſententia eſt habenda pro certa , textu expreſſo *in cit. cap. Puberes 3. de deſponſat. impuber.* ibi : *Certum eſt autem* , *eum puberem eſſe*, *qui ex habitu corporis pubertatem oſtendit*, *& generare jam poteſt*, *& cit. cap. De illis 9. tit. eod.* ibi : *Reſpondemus* , *quod ſi ita fuerint ætati proximi*, *quod potuerint copula carnali conjungi* , *minoris ætatis intuitu ſeparari non debent* , *ſi unus in alterum viſus fuerit conſenſiſſe*, *cum in eis ætatem ſuppleviſſe malitia videtur* . Vide ſupra *a n. 22. ad 25.*

Hinc ad valorem Matrimonii , tam de Jure 36
Civili, quam Canonico requiruntur , & ſufficiunt anni pubertatis , ſcilicet duodecim completi in feminis , & quatuordecim item completi in maſculis ; niſi tamen in ipſis malitia ſuppleat ætatem ; *Princip. Inſtit. de Nuptiis* , *& l. 4. ff. de Actu nupt. cap. Puberes 3. cap. Atteſtationes 10. & cap. Tuæ 14. de deſponſat. impub.* Dicitur autem notanter : *Niſi tamen in* 37
ipſis malitia ſuppleat ætatem , quia ex jam dictis *a num. 22. ad 25.* validum eſt Matrimonium contractum aute dictam ætatem ab illis , in quibus malitia prævenit , ſeu ſupplet ætatem .

Matrimonium , quando contrahitur inter 38
duos alienigenas , & a parvo tempore in Parochia habitantes , qui tamen ſunt cogniti , quod non ſunt de comprehenſis inter vagabundos , proprius eorum Parochus eſſe intelligitur , in cujus Parochia contrahentes habitant tempore , quo Matrimonium contrahitur . *Sacr. Congregat. Conc. ſub die 21. Martii 1602.*

Matrimonium coram Parocho , & teſtibus 39
contractum hac conditione, ſi *mulier eſt legitima* , ſubſequuta copula, non eſt validum , ſi poſtea conſtiterit mulierem eſſe illegitimam . *Sac. Congr. Conc. de anno 1620.* apud Sellium *in Selectis Canonicis cap. 22. n. 17.* & Barboſam *in Summa Apoſtolicar. decif. verb. Matrimonium n. 21.*

Matrimonium contractum ſub conditione ap- 40
poſita per Virum : *Si id ſalvo honore meo fieri poteſt* , *& ſi fratribus meis placuerit* , ſi , non expectato conditionis eventu , ſubſequuta fuerit copula cum affectu maritali , eſt validum , quia revera gratia non confertur ſub conditione , ſed completa voluntate actus. *Sac. Congr. Conc. ſub die 23. Aug. 1622.*

Matrimonium contractum, & conſummatum 41
mediante Apoſtolica diſpenſatione ex cauſa indotationis mulieris , ſi detegatur falſa eadem cauſa , & appareat de congrua dote , adhuc ſuſtinetur. *Sac. Congr. Conc. in Praten. Matrimo-*

Digitized by Google

monii 4. *Jul.* 1722. *& in Neapolitana Matrimonii eodem die*, *& anno*.

42 Qui obtinuit diſpenſationem ſuper impedimento conſanguinitatis in forma pauperum falſo narrata paupertate, dicitur valide diſpenſatus, & proles legitima, ut reſpondit *Sac. Congregat. Conc.* 9. *Septemb.* 1679. *l.* 3. *decret. fol.* 406.

43 Si diſpenſatio Matrimonialis reperiatur conceſſa inter conſanguineos *ob anguſtiam loci*, erit exequenda, etiamſi Teſtes deponant, homines loci eſſe omnes pares. *Sac. Congregat. Epiſcop. in Alben.* 12. *Februar.* 1596. *& Sac. Congregat. Conc. in Biſacciarum* 19. *Jun.* 1706. apud Monacell. *part.* 1. *tit.* 16. *formul.* 2. *num.* 33.

44 Qui obtinuit Litteras diſpenſationis ſuper gradu prohibito conſanguinitatis, & illis non præſentatis, contraxit, vel carnaliter ſponſam cognovit, hic abſque nova diſpenſatione in Matrimonio permanere non poteſt. *Sac. Congreg. Conc. die* . . . *Maii* 1635. apud Monacell. *loc. c. num.* 30.

45 Qui delictum polygamiæ commiſit, & Pœnitentiam, ſeu pœnam Triremium jam explevit, hic non poteſt abſque diſpenſatione Apoſtolica cum ſecunda denuo Matrimonium contrahere, quamvis prima legitima Uxor deceſſerit, quia obſtat ei impedimentum criminis. *Sac. Congr. Conc. in Sancti Sever.* 10. *Jul.* 1704.

46 Non confirmatus non contrahit impedimentum ad effectum contrahendi cum ſuſcepto in Sacramento Confirmationis. *Sac. Congr. Conc. in Lycien.* 13. *Jun.* 1654. apud Monacell. *loc. c. num.* 30.

47 Qui ſponſalia contraxit cum muliere inhoneſta, non poteſt a conſanguineis impediri, ne Matrimonium contrahat. *Sac. Cong. Epiſc. & Regul. in Recineten.* 25. *Jun.* 1616.

48 Matrimonium inæquale non poteſt impediri a Matre Sponſæ. *Sac. Congr. Conc. in Neapolitana* 25. *Januarii*, *&* 2. *Martii* 1722.

40 Matrimonium ſimulate contractum ad effugiendum aliquod periculum, nullum eſt. *Sac. Congr. Conc. in Mutinen. Matrimonii* 9. *Jun.* 1725. ubi de Matrimonio contracto a muliere Muſicæ artis peritiſſima cum perſona conſcia de ſimulatione ad hoc, ut poſſet dimitti a Carceribus, ubi detinebatur, ne Matrimonium contraheret cum nobili Juvene ejus amore capto.

50 Matrimonium abſque triennali cohabitatione diſſolvendum eſt, quando clare conſtat de impotentia unius. *Sac. Cong. Conc. in Seguntina* 12. *Septemb.* 1609. apud Pignat. *tom.* 1. *conſult.* 147. *n.* 21. *&* 23.

Matrimonium contractum cum impedimento dirimente a Muliere animam agente, ne moreretur infamata, nullum declaratum fuit a *Sac. Congr. Conc. in Coſentina Matrimonii* 18. *Novemb.* 1684. *l.* 34. *decr. fol.* 393. 51

Matrimonium ratum ex juſta cauſa diſſolvi poteſt a Summo Pontifice, diſſentiente etiam uno ex conjugibus. *Sac. Congr. Conc. die* 20. *Maii* 1719. *&* 97. *Januar.* 1720. *& in Januenſi Matrimonii* 2. *Octob.* 1723. 52

Matrimonium contractum cum conditione, quod mulier haberet tantam dotem, detecta iſtius ſufficientia, adhuc validum reputatum fuit *a Sac. Cong. Conc. in Romana Matrimonii* 23. *Januar.* 1666. 53

Matrimonia contrahi poſſunt a ſubditis etiam ſine conſenſu Dominorum, non obſtante contraria conſuetudine, *Sac. Congr. Conc. in Pragen. Matrimonii* 16. *Mart. &* 24. *Aug.* 1669. *lib.* 26. *decr. fol.* 183. *&* 283. 54

Matrimonia, ne contrahantur poſt occaſum ſolis, neque per procuratorem, ſtatuere nequeunt Epiſcopi. *Sac. Cong. Conc. in Neapolitana* 18. *Aug.* 1663. *lib.* 23. *decr. fol.* 276. apud Urſayam *in Miſcellaneo* 1. *Sacro*, *& profano verb. Matrimonium n.* 124. 55

Matrimonium valide, & licite contrahi poteſt cum pacto continentiæ ſine intentione prolis, & remedii concupiſcentiæ, quia id non pugnat cum eſſentia Matrimonii, cum ſic Conjuges tradant ſibi adhuc mutuam poteſtatem radicalem, & quoad actum primum, & excludant generationem prolis ſolum negative, ut patet exemplo B. M. V. & S. Joſeph. Buſembaum *lib.* 3. *tract.* 6. *c.* 2. *dub.* 1. La Croix *ibid.* Perez *de Matrim. diſp.* 13. *ſect.* 8. Dicaſtill. *diſt.* 5. *n.* 12. Paludan. Vaſquez, Coninch, Pontius, Hurtado, & alii apud ipſum contra Sanchez, Sotum, Henriquez, & alios: Matrimonium tamen initum ſub ea conditione, quod mulier deberet profeſſionem emittere, & renunciare cuicumque juri ſibi competenti in vim Matrimonii, declaratum fuit invalidum *a Sac. Cong. Conc. in Ulixbonen. Occidental.* 8. *Jul.* 1724. apud Theſaurum Reſolutionum Sac. Congreg. Concilii *tom.* 3. quæ Reſolutiones proſtant Romæ, & Venetiis apud Joannem Baptiſtam Recurti. 56

Ordinarius non poteſt prohibere, quin Matrimonia domi celebrentur, ſervata Concilii forma, ſed cum maxime deceat, ut in Eccleſia celebrentur, id hortari debet, non præcipere. Sic deciſum fuiſſe a Sacra Congregatio- 57

Digitized by Google

ne Concilii referunt Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.* 22. *num.* 17. Gavant. *Manual. Epiſcop. verb. Matrimonii celebratio num.* 20. Urſaya *Miſcellan. Sacr. & Profan.* 1. *verb. Matrimonium n.* 125. Franciſcus Leo *in Theſauro Fori Eccleſiaſtici part.* 2. *c.* 8. *n.* 48. Baſilius Pontius *de impedim. Matrimonii cap.* 26. §. 3. *verſ.* 3. Rebell. *de obligatione juſtitiæ part.* 2. *lib.* 2. *quæſt.* 7. *num.* 11. Marcell. Vulpe *in praxi Judicii Fori Eccleſiaſtici cap.* 15. *num.* 15. Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 15. *num.* 20. Diana *moral. reſolut. part.* 3. *tract.* 4. *reſolut.* 279. Reginald. *in praxi Fori Pœnitent. lib.* 31. *num.* 242.

58 Matrimonium enim licite celebrari poteſt extra Eccleſiam, quia ad hoc, ut dicatur celebrari in facie Eccleſiæ, non eſt opus, ut in ipſa materiali Eccleſia, vel in ejuſdem limine celebretur, ſed ſufficit, ut ſervatis teſtibus Eccleſiæ fiat coram aliqua fidelium multitudine, quæ, tamquam quædam Catholicorum Congregatio, cenſeri poteſt Eccleſia, juxta Textum *in cap. Eccleſia 6. diſt. 1. de conſecr.* ibi: *Eccleſia, ideſt Catholicorum collectio; & cap. Relatum* 12. *De Teſtamentis*, ibi: *Nomine autem Eccleſiæ . . . Communis Congregatio intelligitur*. Gloſſa *verb. Præfatam Eccleſiam in cap. final. Ne Prælati vices ſuas*. Barboſa *loc. cit. n.* 17. & alii paſſim.

59 Benedictiones conjugales non poſſunt niſi inter Miſſarum ſolemnia fieri. *Sacr. Congreg.*
60 *Conc. in Piſaurenſi* 13. *Jul.* 1630. Et Parochus proprius debet accipere eleemoſynam ratione Benedictionis, & non alius. *Sac. Congr. Rituum in Acheruntina* 25. *Januar.* 1602.

61 Alia vide verb. *Adulterium*, *Benedictio art.* 4. *Denunciationes Matrimonii*. *Divortium*. *Impedimenta Matrimonii*. *Parochus*. *Sponſalia*.

62 Quoad validitatem, & invaliditatem Matrimoniorum attendenda eſt omnino noviſſima Conſtitutio Summi Pontificis Benedicti XIV. incip. *Dei miſeratione*, in qua præſcribit ordinem, & formam obſervandam in judiciis cauſarum Matrimonialium ſuper validitatem Matrimoniorum, & mandat, in omni Diœceſi ab Ordinario Loci eligendum eſſe idoneum virum, ſi fieri poſſit, Eccleſiaſticum *Matrimoniorum defenſorem* vocandum, qui ad omnem actum judicialem citari debebit, & intervenire, & voce, & ſcriptis validitatem Matrimonii defendere, & appellare a prima ſententia, ſi iſta declaraverit invalidum Matrimonium. Immo poteſt appellare etiam a ſecunda conformi priori, ſi ipſi defenſori videatur manifeſte injuſta, & etiam a tertia, ſi eſſet revocatoria alicujus alterius præcedentis in favorem validitatis Matrimonii prolatæ.

63 Quoad Matrimonia attendenda eſt etiam alia noviſſima diſpoſitio Benedicti XIV. in Conſtitutione incip. *Satis vobis*, in qua refert plurima mala, quæ in dies oriuntur a Matrimoniis occultis, aut conſcientiæ. Inde mandat Epiſcopis, ut non de facili diſpenſent ſuper denunciationibus, & diſpenſando ſuper iſtis, ut non permittant Matrimonium ita celebrari coram Parocho, aut altero delegato Sacerdote, & teſtibus confidentibus ipſis contrahentibus, ita ut celebratio Matrimonii poſſit remanere ſecreta, & occulta. Interveniente tamen juſta urgente cauſa permittit etiam ipſa Matrimonia ſecreta, quibus debebit aſſiſtere Parochus alicujus ex contrahentibus, aut attentis circumſtantiis alter Sacerdos ab Epiſcopo delegatus. Qui ex eis aſſiſtet, conſignare debebit Epiſcopo ſcriptum documentum celebrationis dicti Matrimonii, loci, temporis, & teſtium, quod ab Epiſcopo fiet tranſcribi in libro particulari, & diſtincto continente ſola Matrimonia ſecreta, qui liber clauſus, & ſigillatus erit cuſtodiendus in Cancellaria Epiſcopali. Si naſcatur proles ex talibus Matrimoniis, baptizabitur in reſpectiva Eccleſia, notabiturque in Libro Baptiſmorum ſine nomine Genitorum, & tenebuntur iſti immediate, vel mediate intra terminum triginta dierum dictam prolem notificare Epiſcopo, exprimendo locum, tempus, aliaſque circumſtantias collati Baptiſmi. Quod totum cum nomine Genitorum debebit tranſcribi in alio libro eiſdem cautelis in Cancellaria Epiſcopali cuſtodiendo. Quod ſi intra dictum terminum non fuerit, ut ſupra, notificatum, tenebitur Epiſcopus reddere notum dictum Matrimonium ſecretum, a quo certo ſciat ortam eſſe dictam prolem. Et hujus ſic contrahentium obligationis, aliarumque præſcriptarum rerum erunt ſerio monendi a Sacerdote, antequam tali eorum Matrimonio aſſiſtat.

64 Alia quamplura huc revocabilia, vel ad hujuſce magni Sacramenti pleniorem captum exoptabilia, ſuis in reſpectivis alphabetice locis reperiuntur, & præſertim in verbo *Impedimenta Matrimonii*, ubi etiam fuſius quæ hic breviter attacta.

65 Additur hic attendenda reſolutio ſequentis Dubii.

DU-

Digitized by Google

DUBIUM MATRIMONII.

Sequens caſus Sacræ Pœnitentiariæ propoſitus, fuit ab ea ad hanc Sacram Congregationem pro deciſione remiſſus.

FUlanus, & Berta Matrimonium inter ſe contracturi, ſtatum ſuum liberum probaverunt apud Acta Curiæ Epiſcopalis, inſtantes ſubinde, juberi Parocho, ut ad trinam denunciationem procederet. Interrogati autem a Notario, quiſnam eſſet eorum Parochus? reſponderunt (per errorem tamen, & citra contemptum Clavium) eſſe Parochum S. Demetrii, in cujus Parochia jampridem habitaverant, ſed tunc temporis non habitabant. Peractis itaque a Parocho S. Demetrii juxta ſibi traditam facultatem denuntiationibus, nulloque impedimento detecto, Ordinarius impertitus eſt ſolitam licentiam per dictum Notarium extenſam ſub hac verborum formula:

„ Concediamo licenza al Parrocco di S. De-
„ metrio di poter aſſiſtere al Mattimonio tra
„ Folano, e Berta, ambedue della ſua Par-
„ rochia.

Celebratum proinde fuit coram dicto Parocho & Teſtibus Mattimonium: Sed poſt aliquod tempus Fulanus Librum moralem caſu legens invenit, communem eſſe ſententiam, quod ad Matrimonii validitatem requiritur præſentia Parochi, ſaltem unius ex contrahentibus; unde conſultis pluribus Confeſſariis, quid ſibi agendum eſſet? ſuaſus fuit, ut una ſimul cum Berta conſenſum renovaret coram proprio Parocho, & Teſtibus. At Fulanus, explorata Bertæ voluntate, an caſu, quo non eſſet ipſius Conjux, vellet ſibi Matrimonialiter copulari, reſponſum habuit abſolute negativum. Nihilominus, habita nuper notitia, quod inter declarationes deſumptas ex Bibliotheca recol. memor. Cardinalis Bellarmini, & Typis impreſſas, ad caput primum ſeſſ. 24. de Reformat. Matrimonii, hæc extat inſcripta; Item licet non proprius Parochus, ſed alius de conſenſu Epiſcopi interſit, Matrimonium tenet, etiam ſi Epiſcopus credat fuiſſe vocatum proprium Parochum; ſpem aliquam validitatis Matrimonii concepit, ſed ad omnem dubietatem removendam ſuppliciter inſtat declarari:

An præfatum Matrimonium inter ipſum, & Bertam contractum, fuerit validum?

Sacr. Congregat. Concilii reſcripſit, *Affirmative*.

Sic refert laudatus Sapientiſſimus Cardinal. Lambertinus, *tom. 4. notific.* 21.

Novæ Additiones ex Auctore.

Matrimonia a Græcis contracta poſt ſuſce- 66
ptos Ordines Sacros, nulla, & irrita declaran-
tur; Benedictus XIV. tom. 1. Conſtitut. incip.
Etſi Paſtoralis, §. 7. Matrimonium contrahi ne- 67
quit a Diacono Orientalis Eccleſiæ, qui ordi-
natus fuerit in ſtatu cœlibi; idem Conſt. 129.
incip. *Eo quamvis tempore*, §. 36. Matrimo- 68
nium inter contingentes ſe quarto gradu con-
ſanguinitatis, vel affinitatis, Græcis prohibe-
tur: Idem cit. Conſtitut. *Etſi Paſtoralis*, §. 45.
Matrimonia infantium prohibentur; Idem Con- 69
ſtit. 107. incip. *Omnium ſollicitudinum*, §. 3.
& 14. Matrimonia a Catholicis cum hæreticis 70
contracta deteſtantur. Idem Conſtitut. 34. in-
cip. *Matrimonia*, §. 3. Matrimonia contrahi a 71
Fidelibus cum Neophytis ad Fidem converſis
in loco pio Catechumenorum Venetiis, abſque
interpellatione prioris conjugis in infidelitate
relicti, permittitur arbitrio Nuncii Apoſtolici
Venetiis commorantis; Idem Conſtitut. 117.
incip. *In Suprema*. Idque Mattimonium per 72
adventum prioris conjugis non reſcindendum
eſſe decernitur. Idem *ibid.*

Matrimonio jungendi non ſunt, qui in do- 73
ctrina Chriſtiana ſatis inſtructi non reperiun-
tur; Idem Coſtitut. 42. incip. *Etſi minime*,
§. 11. Secundæ, Tertiæ, & ulteriores Nuptiæ 74
damnari nequeunt. Idem Conſtitut. 57. incip.
Etſi Paſtoralis §. 11. & Conſtitut. 129. incip.
Eo quamvis tempore, §. 29.

Matrimonii celebrandi forma a Concilio Tri- 75
dentino ſtatuta obſervari jubetur. Idem Con-
ſtitut. 75. incip. *Nimia*, §. 8. Decretum Con-
cilii Tridentini de reformatione Matrimonii
Italo-Græcis rite publicari præcipitur. Idem
Conſtitut. 57. incip. *Etſi Paſtoralis*, §. 8.

Matrimonia inter ſubditos Principum Ca- 77
tholicorum in Provinciis Fœderati Belgii, &
vice verſa, celebranda ſunt juxta probatas in
ſimilibus caſibus alias editas a Sacra Congre-
gatione Concilii reſolutiones, ex quibus ubi
diſputatio contingat, decidatur. Idem Con-
ſtitut. 34. incip. *Matrimonia* §. 5. Matrimonia
in Hollandia, & Fœderato Belgio inter inco-
las contracta, non ſervata forma Concilii Tri-
dentini, valida declarantur. Idem *ibid.* §. 2. 79
& 3. Item inter perſonas addictas Præſidiis
locorum *di Barriera*. Idem *ibid.* §. 4. Et in- 80
ter incolas Civitatis Molæ Trajectenſis. Idem
ibidem.

Matrimonia in Servia, & finitimis Regio- 81
nibus ad præſcriptum Concilii Tridentini ſunt
celebranda, abrogatis clandeſtinis, aut coram

Digitized by Google

ſolo Judice contractis. Idem Conſtit. 89. incip.
82 *Inter omnigenas* §. 9. Nec renovari poſſunt coram *Caddi*, nequidem per Procuratorem, niſi ritus hujuſmodi renovationis ſint mere civiles. Idem *ib.* §. 10.
83 Matrimonia inter Fideles Malabares contrahenda ſunt in congrua ætate, & juxta formam a Concilio Tridentino præſcriptam. Idem Conſtitut. 107. incip. *Omnium ſolicitudi-*
84 *num*, §. 3. Intellige in locis, in quibus Decretum Conciliare publicatum fuerit; & quod hujuſmodi publicatio fieri debeat. *Ib.* §. 14.
85 Matrimonium inter Maritum Latinum, & Græcam mulierem, latine coram Parocho Latino contrahi debet; Inter maritum vero Græcum, & mulierem Latinam, poteſt contrahi, vel Græce coram Parocho Græco duobus, vel tribus teſtibus præſentibus, vel Latine coram Latino ubicumque maritus Græcus
86 voluerit; Ejus autem loci, ac ritus Parochus debet aſſiſtere, ubi, & quo ritu Matrimonium contrahitur. Idem Conſtit. 17. incip. *Etſi Paſtoralis* §. 8.
87 Matrimonia occulta non niſi graviſſima de cauſa permitti debent, qua concurrente celebrari nequeunt abſque probatione ſtatus liberi. Idem Conſtitut. 35. incipiente *Satis vobis*, in qua multa ſtatuuntur ad rem. Vide *ſupra num.* 63. ubi ſummarie affertur ejus diſpoſitio.
88 Matrimonium ſubſequens legitimat prolem ante genitam: non tamen ex adulterio. Idem
89 Conſtitut. 113. incip. *Redditæ*, §. 2. Idque non virtute Sacramenti, ſed ex diſpoſitione Legis Eccleſiaſticæ. Idem *ib.* §. 39.
90 Matrimonium jure naturali, Divino, & Canonico indiſſolubile, non eſt temere dirimendum. Idem Conſtit. 15. incip. *Matrimonii*, &
91 Conſtitut. 33. incip. *Dei miſeratione*, §. 2. Divortia quo ad vinculum inter Fideles non admittuntur. Idem Conſtit. 57. incip. *Etſi Pa-*
92 *ſtoralis*, §. 8. Matrimonium non diſſolvitur per uxoris fugam, & nuptias ab ea cum infideli contractas. Idem Conſtitut. 89. incip. *Inter omnigenas*, §. 12.
93 Matrimonialium cauſarum judicia coram quibus, & quo ordine, ac forma peragenda ſint, ſtatuit idem Pontifex Conſtit. 33. incip. *Dei miſeratione*, cujus diſpoſitio allata fuit ſumma-
94 rie *n.* 62. & *ad verb. Defenſor.* Unica ſententia prolata, nemini licet ad alia vota tranſire.
95 Idem cit. Conſtit. *Dei miſeratione*, §. 14. Appellatio a ſententia lata ſuper nullitate Matrimonii in quacumque inſtantia, ſemper ſuſpendit executionem. Idem *ib.* §. 11.

Appellatio in cauſis Matrimonialibus impe- 96
diri nequit per pacta pœnalia. Idem Conſtit. 85. incip. *Nimiam* §. 4. & 7. Vide Tom. 1. ad verb. *Appellatio*. Sententia ſuper nullitate 97
Matrimonii nunquam tranſit in rem judicatam, ſed ex noviter detectis quandocumque revideri poteſt. Idem Conſtit. 33. incip. *Dei miſeratione*, §. 11.

Ad validitatem contractus Matrimonii ratio- 98
nis uſus requiritur de jure naturali, & Divino. Idem tom. 2. Conſtitut. incip. *Magna nobis*. Potentia actualis ad copulam requiritur 99
de jure poſitivo Canonico, ſuper quo ſolus Pontifex diſpenſare poteſt. Idem *ib.* Quando 100
autem malitia ſupplet ætatem, idque Eccleſiaſtico Judici, etiam Ordinario comprobatum eſt, Canones permittunt Matrimonium contrahi. Idem *ib.*

Diſpenſatio ſuper ætate cum iis, qui copulæ 101
nondum idonei ſunt, ſed tamen rationis uſum habent, a Sede Apoſtolica privative concedi poteſt. Quando autem malitia ſupplet ætatem, ex Legum, & Canonum diſpoſitione licitum eſt Matrimonium contrahere; ſuper hoc vero, an malitia ſuppleat ætatem, tam a Judice Ordinario, quam ab Apoſtolica Sede pronunciari poteſt, & conſequenter facultas ad contrahendum concedi; Tamen pro majori actus ſolemnitate, *& ne de validitate contractus Matrimonii propter minorem ætatem hæſitari contingat*, Apoſtolicæ diſpenſationis Litteræ impetrari ſolent. Et traditur formula hujuſmodi Litterarum. Sic quoad omnia ſupralaud. Benedictus XIV. tom. 2. Conſtitut. 51. incip. *Magnæ*. Vide ad id Verb. *Ætas*, & verb. *Diſpenſatio*.

Matrimonia Catholicorum cum hæreticis 103
ſemper a S. Sede fuere reprobata; Et recentioribus Pontificiis Decretis denuo reprobata fuiſſe demonſtratur. Idem *ib.* Matrimonium ſi 104
quis cum hæretica contraxerit, pœnitentiam agere debet, & curare, ut conjugem a vera Fide aberrantem ad gremium Chriſti reducat. Idem *ib.* Pro Matrimoniis inter hæreticos, 105
aut cum hæreticis contrahendis, diſpenſationes a S. Sede non conceduntur, niſi addita conditione de abjuranda prius hæreſi. Et ſi de hujus conditionis implemento Epiſcopis Executoribus non conſtiterit, diſpenſationes non ſunt exequendæ. Idem *ib.* Matrimonium cum hæ- 106
reticis contrahi quibus caſibus, quibuſque de cauſis permittatur ab Apoſtolica Sede; quæ Leges, & cautelæ in Licentiis, ſeu diſpenſationibus apponantur? Vide ſub verb. *Diſpenſatio*, & ſub verb. *Hæreticus*.

Ma-

Digitized by Google

107 Matrimonium nulliter contractum definitur in gradibus a jure prohibitis, ſuper quibus diſpenſatio conceſſa fuit ab Epiſcopo, non ſervatis conditionibus in hujuſmodi facultatis conceſſione ſibi præſcriptis. Idem Conſtitut. 19. incip. *Ad tuas manus*.

108 Matrimonium, quod inter duos Judæos erat, diſſolvitur, ſi alter ex conjugibus Baptiſmum ſuſcipiat, alter vero converti recuſet, & cohabitare ſine contumelia Creatoris. Idem Con-
109 ſtitut. 28. incip. *Poſtremo menſe* §. 18. Super quo tamen legitimam interpellationem præce-
110 dere neceſſe eſt. Idem *ib.* Sed non permittitur libellum repudii judaicis ritibus ei dare. Idem Conſtit. 38. incip. *Apoſtolici Miniſterii*.
111 Vide ad verb. *Hebræus*. Hujuſmodi Matrimonii ſolutio tunc effectum habere cenſetur, quando Neophytus novas contrahit nuptias. Idem Conſtit. 28. incip. *Poſtremo menſe* §. 58.
112 Et quod hæc opinio communior nunc ſit, &
113 in Tribunalibus Urbis recepta. Idem *ib.* An vero, diſſoluto ſic Matrimonio, conjux alter in infidelitate remanens, novas nuptias contrahere poſſit, in utramque partem probabiliter
114 diſputatur. Idem *ib.* Matrimonii nullitas ſatis canonizata non cenſetur ad hoc, ut partes tranſire valeant ad alia vota, niſi duæ ſaltem ſententiæ conformes ſuper ea emanaverint. Idem Conſt. incip. *Si datam*, & Tom. 1. Conſt. 33. incip. *Dei miſeratione* §. 9. & 14.

115 Pro Matrimonio, & ſepultura educandarum, attendenda ſunt ſequentia. *Sub die* 8. *Octobris* 1723. *a Sac. Cong. Epiſcop. & Regul.* fuit reſcriptum Eminentiſſimo Cardinali Boncompagno Archiepiſcopo Bononienſi, ut ſequitur. E' ſtato rappreſentato in S. Congreg. a nome delle Monache de' Moniſteri di coteſta Città, eſſer nati in eſſi graviſſimi abuſi contro la Diſciplina Regolare, e quiete de' medeſimi a cauſa dell'Educande fattevi ritenere da' proprj Conſanguinei dopo promeſſe, e deſtinate in Iſpoſe. Queſti Eminentiſſimi miei Signori, inerendo a Decreti Generali, ed altri ciò proibenti, emanati più volte da detta S. Congregazione, e ſpecialmente dei 13. Gennajo 1634. e così anche dei 9. Novembre 1635. ed in altri tempi, m' hanno impoſto di ſcrivere all' Eminenza Voſtra, che tutte quelle Zittelle, quali avranno contratti i Sponſali, o fatta promeſſa di Matrimonio, ſi compiaccia d'ordinare, anche colle facoltà di eſſa Sacra Congregazione, che vengano ſubito, e con effetto fatte uſcire da qualunque Moniſtero, ancorchè eſente, e rimandate alle loro Caſe. Quo exacte ut par eſt, obſervato, multa præpediuntur pericula, & inconvenientia; ac tunc clare patet, proprium Parochum pro contrahendis Matrimoniis, eſſe Parochum earum Domicilii.

At ſi in aliquo urgenti caſu non poſſet tale 116
præſcriptum executioni demandari, Matrimonium educandæ contrahendum eſt coram Parocho illius Parœciæ, in qua ſitum eſt Monaſterium, ſi educanda non habeat in alia Parœcia
domicilium. Si vero in alia Parœcia habeat do- 117
micilium paternum, maternum, aut fraternum, contrahi debet Matrimonium coram Parocho prædicti domicilii, factis tamen proclamationibus tam in Parochia domicilii, quam in alia Monaſterii; prout recte tradit Card. Lambert. deinde Summus Pontifex *volum.* 2. *notificat.* 13. *n.* 16. adducens ad id Doctores, & ſtatutum Cleri Romani *cap.* 3. *de jure eligendi ſepulturam, atque funerandi* §. 9. in quo loquendo de Seminariſtis, & Convictoribus alicujus Collegii præſcribitur, quod aliquo eorum decedente in Seminario, vel Collegio, funeralia ſpectant ad Parochum Domicilii, ſi illud habeat; ſi autem illud non habeat, ex quo ſit exterus, pertineat ad Parochum illius Parochiæ, in qua ſitum
eſt Seminarium, aut Collegium. Et in factis 118
dicto ſtatuto additionibus examinatis in particulari Congregatione a Clemente XI. deputata die 11. Januarii 1702. ab eodem Pontifice vivæ vocis oraculo approbatis decretum fuit, quod ſtatutum pro Seminariſtis, & Convictoribus, ſervaretur pro educandis, tam pro earum ſepulturis, quam pro earum Matrimoniis, ibi: *Non ſolum in funeralibus, ſed etiam in contrahendo Matrimonio &c. Publicationes autem Matrimoniales fiant tam in Parochia Domicilii, quam Collegii, Monaſterii, aut Conſervatorii,*
in quo commorantur. Quod idem ſervandum 119
eſſe de famulabus continue in domibus Dominorum, ſeu Dominarum aſſerit dict. Cardinal. Lambertin. *ibidem num.* 17. cum ſtatutum Cleri Romani loquens de funeribus, extenſum ſit etiam ad Matrimonia; de eorum enim funeralibus *cap.* 3. §. 21. ſic habet: *Familiares, & famuli Cardinalium, ſeu aliorum Principum, ac Prælatorum, necnon aliorum quorumcumque, qui habent Domum, & familiam in alia Parochia, ad illam pertinere ſtatuimus, licet apud Dominos infirmentur, & occumbant*.

Et ſic ubique obſervari convenit, cum pra- 120
xis Urbis præbeat regulam in toto Orbe juxta firmata per Rotam *part.* 19. *recent. Deciſ.* 469. *num.* 62. *Deciſ.* 160. *num.* 2. & 3. & *in Majoricen. Parochialis, de Monachor.* 2. *Jul.* 1708. §. *Hac quoque, coram Omanna*, ibi: *Sola au-*

*tem Urbis conſuetudo , veluti in conſpectu ipſius
Sedis Apoſtolicæ inducta, haberi ſolet pro lege in
univerſo Orbe , & normam Epiſcopis , aliiſque
inferioribus Prælatis tribuere debet* . Confirmata
16. *Novemb. ejuſdem anni* §. *Attenta coram Mo-
lines* , relata , & ſequuta ab Urſaya *tom.* 1.
diſcept. 6. *n.* 165. & *part.* 2. *diſcept.* 14. *n.* 33.
& *tom.* 8. *part.* 1. *diſcept.* 10. *n.* 77. adducens ad
id aliam Deciſionem in *Conſtantien. Præceden-
tiæ* 27. *Januar.* 1713. §. *Idipſum* , *coram An-
ſaldo*, & *tom.* 9. *part.* 1. *Deciſ.* 11. *num.* 11. 12.
& *Diſceptat.* 14. *num.* 172. ubi cum Barboſa *de
poteſt. Epiſcop. part.* 3. *alleg.* 76. *num.* 35. &
Card. de Luca *de judic. diſcur.* 37. *num.* 20. &
Rota Deciſ. 469. *num.* 92. *Deciſ.* 56. *num.* 2. &
3. *part.* 19. *recent.* dicit, Urbis ſolitum magni
121 faciendum eſſe in his materiis : Stylus enim
Curiæ Romanæ attendi debet ; Gloſſa in cap.
Adſumus , *de Reſcript.* & cum ipſo proceden-
dum eſſe in aliis Curiis inferioribus , non au-
tem cum praxi propriæ Regionis, tradit Card.
de Luca *de judic. Diſcurſ.* 4. *n.* 12. & *Diſcurſ.*
36. *num.* 20. cum Stylus Curiæ Romanæ fa-
ciat jus , & pro lege habeatur, *cap. Ex litte-
ris* 11. *de Conſtitut. cap. Quam gravi* 6. *de cri-
mine falſi*, ex quo Eccleſia Romana ſit ordo,
norma , & caput omnium Eccleſiarum , *cap. Om-
nes* 1. & *cap. Sacroſancta* 2. *diſt.* 23. cum ſimilibus.
122 Matrimonia filiorum familias , & ſervorum
ſine conſenſu parentum , ac Dominorum irrita
erant per leges Civiles , quas quondam ratas
habuit Eccleſia . Benedictus XIV. *de Synodo*
123 *Diœceſana lib.* 7. *cap.* 37. *num.* 2. & 3. Eadem
poſtea abſolute valida voluit eſſe Eccleſia ſta-
tuendo , ut deinceps nuptiarum validitas a ſo-
lo penderet contrahentium conſenſu , nequa-
quam autem a nutu eorum , ſub quorum do-
minio , vel poteſtate contrahentes exiſtunt , ut
generatim ſancitum habemus *in cap. Cum lo-
cum* 14. *de ſponſalib. & matrimon. in cap. Li-
cet* 3. & *in cap. Tua* 4. *de ſponſa duorum* .
Speciatim vero de ſervis *in cap. Dignum* 1. *de*
124 *conjugio ſervorum* . Et tandem de Filiis fami-
lias poſt alias ſanctiones indicatas ab Juenin
de Matrimonio diſſert. 10. *quæſt.* 5. *cap.* 3. *art.* 1.
definivit Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 1. *de re-
format. Matrimon.* ubi anathemate percutit ,
*qui falſo affirmant Matrimonia a filiis familias
ſine conſenſu parentum contracta irrita eſſe* , &
parentes ea rata , ac irrita facere poſſe . Vide
125 ſupra , & verb. *Exheredatio* . Hinc eorum vali-
ditati non obſtant quædam aliæ Leges Civi-
les , poſtea in Gallia , aut alibi latæ ; adeo-
que dicta validitas eſt ab Epiſcopis in ſuis Sy-
nodis declaranda . Idem *ib. num.* 5.

Matrimonium validum eſt inter Vitricum, 126
& uxorem privigni , nec ad illud pertinent
impedimenta affinitatis , aut publicæ honeſta-
tis . Idem *ib. cap.* 39. *per tot.* Vide *tom.* 7.
verb. Vitricus , ubi ad id dantur Decreta Sacræ
Congregationis Concilii .

Matrimonium contractum inter conjunctos 127
tertio , & quarto gradu duplicibus , obtenta di-
ſpenſatione ſuper tertio , & quarto ſimpliciter ,
eſt nullum . Benedict. XIV. Conſtitut. incip.
Etſi Matrimonialis . §. 6. Matrimonium con-
tractum non expeditis litteris ſuper gradu
proximiore in diſpenſatione non expreſſo ,
eſt illicitum , ſed tamen validum . Idem *ibi-
dem* §. 6.

Matrimonium contractum a conjunctis in 128
tertio , & quarto conſanguinitatis , vel affini-
tatis gradibus , prævia diſpenſatione ſuper gra-
du remotiori tantum , omiſſo proximiori , dum-
modo hic primum non attingat quocumque
modo , eſt validum , licet illicitum ; Quamvis
enim Pius IV. pro Regula decreverit , quod
in diſpenſationibus Matrimonialibus non ſo-
lum gradus remotioris , ſed etiam propinquio-
ris , expreſſa mentio fieri deberet , itaut non
facta mentione propinquioris , diſpenſatio nul-
lius eſſet roboris , & momenti ; tamen S. Pius
V. Conſtitut. incip. *Sanctiſſimus* , revocavit
quantum ad hoc dictam Regulam , ſeu Con-
ſtitutionem Pii IV. & innovavit Regulam ,
ſeu Conſtitutionem Gregorii XI. & Clemen-
tis VI. ſtatuendo , quod in diſpenſationibus
gradus remotior attenderetur , & traheret ſe-
cum propinquiorem , & ſic quod ſufficeret ex-
primere gradum remotiorem , obtentis tamen
poſtea ſuper gradu propinquiori Litteris Apo-
ſtolicis , in quibus declaretur non obſtare re-
ticentiam gradus propinquioris . Quamvis ve-
ro Matrimonium in tali caſu ſit validum , co-
njuges tamen ſeparandi ſunt , donec dictæ Lit-
teræ declaratoriæ obtineantur , cum dictæ no-
væ Litteræ declaratoriæ requirantur ad aver-
tendum ſcandalum , ne videlicet aliqui rudes ,
& juris ignari ſumerent occaſionem ſcandali ,
videntes non fuiſſe diſpenſatum in gradu pro-
pinquiori , licet aliunde regula juris ſit , quod
gradus remotior imbibit , & trahit ad ſe pro-
pinquiorem , uti ad rem argumentantur Do-
ctores ; Et ita reſolvit Sacr. Congreg. Conci-
lii anno 1722. *in cauſa Luceorien. Matrimonii* ;
Cum enim poſt obtentam a *Joanne Sapica* ,
& *Conſtantia Radzivvila* Apoſtolicam diſpen-
ſationem ſuper *quarto* , quo erant conjuncti ,
conſanguinitatis gradu , compertum fuiſſet ,
ipſos non *quarto* tantum , ſed *tertio* , & *quarto*
gra-

Digitized by Google

gradibus fuiſſe conjunctos, & nihilominus placuiſſet Exequutori diſpenſationem præfatam exequutioni demandare, orta ſubinde fuit controverſia ſuper Matrimonii validitate, eaque ad Sacr. Congregationem delata, propoſito dubio: *An conſtet de nullitate Matrimonii*, Die 7. Septembris 1720. prodiit reſponſum *dilata*, *& ad mentem*, quæ fuit, ut perquirerentur Regeſta Datariæ circa Stylum, tam antiquum, quam modernum concedendi Declaratorias, & *Perinde valere*. Pervolutis igitur Datariæ Regeſtis, illius Officiales diſcurſum exararunt, quo pluribus innixi rationibus, ſed præcipue Datariæ, & Cancellariæ Stylo, oſtendere satagerunt, nulla ſemper & invalida habita fuiſſe Matrimonia contracta inter conjunctus *tertio*, & *quarto* gradibus, prævia diſpenſatione ſuper *quarto* gradu tantum, & non obtenta declaratione ſuper non obſtantia *tertii* reticiti. Sed Proſper Lambertinus tunc Sacræ Congregationis Secretarius, deinde Cardinalis, ac tandem Summus Pontifex ſub nomine Benedicti XIV. alterum efformavit doctiſſimum, & eruditiſſimum diſcurſum impreſſum poſt folium diſtributum *die* 28. *Mart.* 1722. quo reſpondendo ſtylo Datariæ, exemplis, & rationibus per illius Officiales expoſitis, Matrimonii validitatem ſtrenue propugnavit. Unde propoſita iterum eadem cauſa ſub infraſcriptis dubiis; *I. An conſtet de nullitate Matrimonii, & quatenus affirmative: II. An Princeps Joannes Sapica factus ſit inhabilis ad contrahendum Matrimonium cum aliis Mulieribus in caſu?* Et dicta Sacra Congregatio *die* 28. *Mart.* 1722. Reſpondit: *Ad primum Negative, & Epiſcopus mandet, quod conjuges contineant in ſeparatione, donec obtinuerint Litteras Declaratorias. Ad ſecundum, proviſum in primo, & amplius*. Sic in *Theſauro Reſolutionum Sac. Congr. Concil. dicti anni* 1722. Vide ibi in dicta *Luceorien. Nullitatis Matrimonii ſub die* 28. *Februar., & ſub die* 28. *Mart.* ubi multa ad rem. Et inſuper vide doctiſſimum, & eruditiſſimum Riganti *tom.* 2. *in Regula XIV. Cancellariæ*, ubi cum claſſicis Doctoribus abunde quoad omnia ad rem. Vide verb. *Diſpenſatio Matrimonialis*.

129 Salutare quidem eſt Decretum, quo fere omnes Epiſcopi prohibent, ne ante contractum Matrimonium Sponſus in una, eademque domo cum ſponſa habitet propter periculum evidens, ne inter eoſdem ſponſus copula habeatur ante Matrimonii celebrationem; Non tamen id prohiberi poteſt ſub pœna ſtupri, ſed tantummodo ſub pœna arbitrio Ordinarii infligenda, ut reſpondiſſe Sacram Congregationem Concilii Epiſcopis Provinciæ Mediolanenſis refert Benedictus XIV. *de Synodo Diœceſana lib.* 12. *cap.* 6. *num.* 3. ibi: *Non poſſe, ſed ambos graviter arbitrio Ordinarii dumtaxat eſſe puniendos*.

Dubia aliquot circa exterorum Matrimonia cum reſponſionibus Sacræ Congregationis.

Ordines ultimo loco ab Urbe emanati circa Matrimonia cum exteris contrahenda, inter alia diſponunt, quod Ordinarii præcipiant omnibus, & ſingulis Parochis in eorum Diœceſibus exiſtentibus, ut pro Matrimoniis cum exteris contrahendis, non faciant publicationes in eorum Eccleſiis, niſi certiorato Ordinario, a quo, vel ejus Generali Vicario, prius teneantur fidem authenticam reportare, quod pro tali Matrimonio fuerint examinati teſtes in eorum Tribunali, qui probant ſtatum liberum contrahere volentium. 130

Quæritur, an illi ex Diœceſibus circumvicinis, & ipſi teneantur tales probationes facere: An vero ſufficiat fides denunciationum in eorum Diœceſibus factarum cum legalitate Ordinarii, & probatio eorum ſtatus poſt diſceſſum ab ipſa Diœceſi. 131

℞. Hujuſmodi habentur pro exteris, & conſequenter tenentur probationes facere.

Item an contrahere volentes in confinibus eorum Diœceſis habitantes, & ob vicinitatem ab eorum Rectoribus cogniti, teneantur eaſdem facere probationes; An vero ſufficiant publicationes ab ipſis Recturibus faciendæ? 132

℞. Etiam iſti tenentur facere probationes.

An eaſdem teneantur facere probationes ii, qui ante ætatem nubilem a propria Diœceſi diſcedentes, ad aliam ſe contulerunt, & in ea poſtmodum habitaverunt? 133

℞. Non tenentur, quia non fuerunt extra Diœceſim tempore habili ad contrahendum.

An in Civitate, in qua milites, Hiſpani, Teutonici, Alemanni, Galli, & aliarum longinquarum regionum reſidere ſolent, idem cum ipſis ſit ſervandum, vel ſufficiat probationes in ipſa Civitate recipere de eorum ſtatu a teſtibus ipſarum regionum de negotio edoctis? 134

℞. Tenentur facere probationes juxta formam Inſtructionis, quia iſti facilius committunt Polygamiam.

An facta per Parochum monitione Ordinario contrahere volentis, fides ſtatus ejuſdem ſit ab eodem Parocho, vel a contrahere volente reportanda? 135

℞. Tenetur fidem reportare, & Parocho con-

Digitized by Google

conſignare is, qui vult Matrimonium contrahere; ſed eſt in libertate Parochi hujuſmodi onus in ſe aſſumere.

136 An eædem probationes ſint ſervandæ in caſu neceſſitatis, & ab exiſtentibus in articulo mortis, ſic contrahere volentibus, intra quem ſcilicet probabiliter non adſit tempus ſufficiens faciendi diligentias: Cum hoc etiam, quod ſi infirmus forte convaluerit, debeant fieri diligentiæ, juxta Inſtructionem, antequam ſimul conveniant.

℟. Non ſunt ſervandæ in articulo mortis.

137 An requiratur atteſtatio proprii Ordinarii pro exteris, qui per decem annos, & ultra domicilium acquiſierunt in loco, ubi ſunt Matrimonium contracturi, ſi eorum ſtatus liber probetur per teſtes fide dignos, tam originis, quam domicilii?

℟. Requiritur.

138 An requiratur dicta atteſtatio pro illis exteris, qui unicam, vel plures duxerunt, & econtra, ſi mortuæ fuerint in loco, ubi iterum Matrimonium contrahere deſiderant, ac amplius poſt mortem a dicto loco non diſceſſerunt?

℟. Requiritur pariter.

Has eaſdem reſponſiones habet Synodus Bononien. *1699*. Typis edita in Appendice pag. 230.

139 Et cum dubio, ac reſponſione quarto conſonant reſponſiones Sacræ Congregationis Conc. datæ dubiis propoſitis, & ab eadem Sac. Congregat. Inquiſitionis remiſſis *6. Mart. 1694*. Quia Capellani exercitus ſine Indulto Apoſtolico hujuſmodi Matrimoniis aſſiſtere non poſſunt; Et quamquam hoc Indultum, aliquando Principibus, & Regibus Catholicis concedatur, illud tamen expediri ſolet cum clauſula, quod Capellani exercitus Matrimonia faciant, & Sacramenta miniſtrent, & conferant dumtaxat eo tempore, quo exercitus in actuali expeditione reperitur; Secus vero quando milites in ſtationibus, & præſidiis degunt: & ita expediri debere, reſolutum fuit a Congregat. deputata Concilii, *29. Sept. 1690*.

Ita apud Monacell. tom. 3. in Appendice ad Formularium Inſtructione VI. pag. 220. 221. & 222. impreſſionis Romanæ 1709.

140 Pro examine illorum Teſtium, qui inducuntur pro contrahendis matrimoniis, tam in Curia Eminentiſs. D. Cardinalis Urbis Vicarii, quam in aliis Curiis ceterorum Ordinariorum, Inſtructionem luculentiſſimam habes tom. 4. verb. *Inſtructio pro examine &c.*

141 * Juvat adhuc ad rem adnotare ſequentia. Si infidelis conjux veniat ad fidem, & alter conſentiat habitare cum illo abſque injuria Creatoris, quamvis in infidelitate perſeverare velit, (quod judicandum pertinet ad Epiſcopum) tunc decrevit S. Congr. non poſſe converſum ad Fidem aliam ſibi conjugem adſciſcere. At eo ipſo quod alter velit in infidelitate perſeverare, cenſent Theologi plures ſatis eſſe periculi in neophyto. Verum hujus dubii ſolutionem recte monet Cabaſſutius ex moribus regionum, & caſuum circumſtantiis pendere. *De Synod. diœc. l. 13. c. 21. §. 1. nov. edit.*

Accidit, ut infidelis plures uxores in infidelitate accipiat, tum veniat ad Fidem, & 142
Fidem pariter una ex his uxoribus recipere ſit parata, non tamen illa, quæ prior ducta eſt, quæ propter diſtantiam locorum, vel ignorando ubinam ſit, requiri judicialiter non poſſit. Demum poſt renovatum cum illa, quæ venit ad Fidem, Matrimonium (quod fieri non poteſt abſque renovatione conſenſus coram Parocho, & teſtibus, eo quod prior conſenſus in infidelitate datus, fuerat nullus, propter matrimonium cum altera celebratum,) comparet uxor prior, & probat, ſe non fuiſſe præmonitam, vel fuiſſe impeditam, ut ſuam voluntatem manifeſtaret; nunc vero paratam ſe dicit ad fidem amplectendam, vel jam fuiſſe amplexam antequam conjugium neophyti cum neophyta celebraretur. In hoc rerum eventu S. Pius V. conceſſit Miſſionariis, ut cum Judæis baptizatis diſpenſare poſſent, ad effectum remanendi tanquam cum uxore legitima, cum ea uxore, quæ fuerit pariter baptizata. Eandem diſpenſandi facultatem conceſſit Gregorius XIII. Epiſcopis, Parochis, & e Societate Jeſu Presbyteris ad Sacramentales Confeſſiones in iis regionibus, approbatis, quoad eos, qui ab Anglia, Æthiopia, ac Braſilia, in captivitatem adducti, & in remotas regiones delati fuerant, ut non expectato, nec requiſito conſenſu conjugis in infidelitate ducti, matrimonium inire poſſint cum quocumque fideli, etiamſi conjuges infideles declarare poſſent ſe juſte fuiſſe impeditos ad manifeſtandam ſuam voluntatem, vel etiamſi probarent ſe fuiſſe converſos ad fidem tempore ſecundi matrimonii. Has Conſtitutiones certe emanare potuiſſe ab iis Pontificibus fuſe demonſtratur, ſed ea extendi non poſſe ad alias regiones, quantumvis ſimiles rationes ſuppetant, clare conſtat. Quare ſi forte caſus accidat, petenda eſt facultas diſpenſandi a SS. Pontificibus. *De Synod. diœc. nov. edit. lib. 13. cap. 21. n. 3. & ſeqq.*

Si

Digitized by Google

143 Si infidelis unam conjugem infidelem duxerit, ita matrimonium valet, ut ſi ea vivente alteram ſuperinducat, ſecundum matrimonium nullum eſt, cum matrimonium inſtitutum ſit, ut unicam habeat. *Ibid.* §. 8.

144 Si matrimonium ineatur inter duos, qui pravum habent errorem ſubſtantiæ matrimonii repugnantem, ut inter Græcos, qui cenſent conjugii vinculum diſſolvi per alterutrius conjugis adulterium, prava hæc opinio non officit validitati matrimonii. Ita reſolvit S. Congregatio Concilii die 15. Januar. 1724. *De Synod. Diœc. lib.* 13. *cap.* 22. §. 4. *nov. edit.*

145 Verum ſi hæc opinio deducatur in pactum tanquam conditio in actu ineundi matrimonii, tunc matrimonium nullum eſt, uti ſemper accidit quum matrimonio eſt appoſita conditio ſubſtantiæ matrimonii repugnans, ex Decretali Gregorii IX. *cap. de Appoſitis*. *Ibid.* §. 5. Hinc, quem ſubdo, caſus, reſolutus eſt a S. Congregatione *die* 20. *Maii ann.* 1754.

In formula, quam Calviniſtæ in conjugiis adhibent, miniſter ſponſum interrogat, *accipis ne illam in uxorem?* Reſpondet ille: *accipio*. Eadem verba interroganti miniſtro repetit ſponſa. Tum miniſter ad ſponſum: *perſonam quam manutenes, amas, & accipis eam in perpetuam uxorem, nec in ulla illius ærumna deſeres, quoaduſque in ſua honeſtate & puritate permanſerit?* Tantundem dicit ſponſæ. Porro illud, *quoaduſque in ſua honeſtate & puritate permanſerit*, in ſenſu Calviniſtarum denotat, virum accipere ſponſam in uxorem quoaduſque adulterium non contraxerit, eoque commiſſo, vinculum conjugii ſolvi. Celebrant igitur hæc conjugia cum conditione oppoſita perpetuitati matrimonii, quæ ſane perpetuitas eſſentiæ conjugii adnexa eſt, ut ex Concilio Florentino in decreto de unione Armenorum, & inſtructione Clementis VIII. pro Italo-Græcis, confirmata a Benedicto XIV. Conſt. 57. *Bull. tom.* 1. incip. *Etſi paſtoralis*, conſtat. Quare optime definitum in Congregatione S. Officii die 20. Maii 1754. conjugium illud nullum extitiſſe, adeoque integrum fuiſſe alterutri ſponſo ad alia vota tranſire. *De Synod. Diœc. lib.* 13. *cap.* 22. §. 9. Neque obſtare judicatum eſt prius dixiſſe utrumque ſponſum, accipio hunc in conjugem, deinde ad novam interrogationem utrumque conditionem ſubdidiſſe, quia & prior, & ſecunda interrogatio unus idemque actus judicatus eſt.

146 Ex his etiam reſolutus eſt a S. Congregatione caſus alter die 8. Julii 1724. Vir & femina convenerunt celebrare matrimonium coram Eccleſia, at illud nequaquam conſummare deberent, ſed poſt quindecim dies mulier Monaſterium ingrederetur, & poſt probationis annum profiteretur, interim vero omni juri renunciabat, quod in mariti perſonam ex matrimonio ſibi acquirere potuiſſet, conſenſeratque, ut ſi ab his pactis defeciſſet, matrimonium nullum irritumque declararetur. Ita conventum inter illo., pactaque hæc ſcriptis conſignata ſunt, ac ſignificata teſtibus ac Parocho, coram quibus ineundæ erant nuptiæ. Hoc matrimonium nullum eſſe declaravit Sac. Congregatio ex *cap. Si conditiones, de cond. appoſit.* nam abdicatio facta ab utroque de poteſtate in corpus alterius, aperte contraria eſt ſubſtantiæ matrimonii. Quamvis enim in ipſa matrimonii celebratione actu expreſſæ non eſſent pactiones iſtæ, conſtabat tamen ex antecedentibus, & ſequentibus ſimul junctis conjuges ab ipſo non receſſiſſe. *Ib.* §. 10.

Num in caſu, quo alteruter ex conjugibus 147 ad Fidem venerit, relicto altero, qui negat cohabitare ſine injuria Creatoris; dein vero & ipſe ad Fidem converſus ſit, atque interim, poſtquam ſecundus ſcilicet ad Fidem converſus eſt, prior conjux ſecundas nuptias iniverit, in eo caſu ſuadendum ſit Pontifici, ut matrimonium in infidelitate conſummatum diſſolvat in favorem ſecundi conjugii, ambigit Pontifex & merito, cenſetque id fieri non debere, niſi adſint cauſæ graviſſimæ. *De Synodo Diœceſ. lib.* 6. *cap.* 4.

Catholici, qui cum hæretico matrimonium 148 celebrant etiam in locis hæreticorum, graviſſime peccant, quia hoc agendo cum illis in divinis communicant, quod, niſi forte cum graviſſima cauſa, illicitum eſt. Si vero poſtquam ſic contraxerint coram Parocho Catholico, poſſint iterum coram miniſtro Proteſtante conjungi ad evitanda gravia damna, quæſtio eſt; ad quam S. Congr. reſpondit: quatenus Miniſter hæreticus aſſiſtat hiſce matrimoniis, ut miniſter politicus, tunc a Catholicis peccatum non committi, ſecus vero ſi aſſiſtat ut miniſter ſacris addictus; ita cenſet Pontifex, *loc. cit. cap.* 7. §. 1. & 2.

Conjugia hæretici proteſtantis cum femina 149 hæretica coram Parocho non catholico in Belgio confœderato celebrata valida habenda ſunt. Decretum a Pontifice approbatum die 4. Novembr. 1741. Item valet ita, & in iis regionibus celebratum, ſi hæreticus catholicam ducat, quamquam hoc poſtremum illicitum haberi debeat; *ibid.* Idipſum repetitur in Epiſtola ad Card. Ducem Eboracen. data *die* 9. *Februar.* 1749. §. 17.

Nu-

Digitized by Google

150 Nuptiæ inter catholicum & hæreticum conjugem multo rectius non ſunt benedicendæ, neque Miſſa in præſentia hæretici celebranda, nec tandem connubii ritus inter Eccleſiæ ambitum peragendus, quod & vetitum fuiſſe a Clemente VIII. circa benedictiones quidam referunt. *De Synod. diœc. lib. 6. c. 5. §. 5.*

151 Impedimentum ex adoptione proveniens ita explicatur a Pontifice in *Tract. de Synod. diœc. lib. 7. c. 36.* Connubium iniri non poteſt inter adoptantem & adoptatum, atque ab iſto deſcendentes; quod impedimenti genus ſemper durat quoad adoptantem tantum & adoptatum. Secundo inter adoptatum & filios naturales adoptantis. Sed impedimentum iſtud tandiu durat, quandiu perſeverat adoptio, ſeu filii remanent ſub patria poteſtate; nam ea ſoluta, ſive per mortem adoptantis, ſive per mancipationem filii ſive adoptivi, ſive naturalis, ceſſat impedimentum. Tertio inter adoptantem & uxorem adoptati, ſeu viciſſim inter adoptatum & uxorem adoptantis, idque ſemper durat. An vero hæc impedimenta obtineant, tam in adoptione perfecta, quam imperfecta, lis eſt inter Doctores. Porro adoptio perfecta tunc fit, cum perſona extranea ſui juris ex Principis reſcripto, ita tranſit in poteſtatem, & familiam adoptantis, ut perinde ac filius legitimus fiat ejus heres neceſſarius tam ab inteſtato, quam extra. Adoptio imperfecta dicitur, cum perſona extranea conſtituta ſub Patris, ſeu Avi poteſtate, ſolius Magiſtratus, alteriuſve Judicis competentis auctoritate in filium, aut nepotem adſciſcitur; non tamen in familiam & poteſtatem adoptantis tranſit, & ſuccedit ſolum ab inteſtato. *De Synod. diœc. lib. 7. cap. 36.*

152 Impedimenta matrimonium impedientia ab Epiſcopo relaxari poſſunt, ſi excipias impedimentum ortum ex ſponſalibus cum altero prius initis, & illud, quod ex voto perpetuæ caſtitatis, & ingrediendi Religionis, niſi fuerint conditionata, ortum duxit. Cætera vero matrimonium irritantia tollere, niſi Romanus Pontifex, nemo poteſt; excipitur tamen caſus, quem ſtatim ſubdo.

153 Si forte accidat, ut matrimonium jam fuerit contractum in faciem Eccleſiæ cum omnibus ſolemnitatibus, initumque fuerit bona fide ex ignorantia impedimenti juris, & facti, & ſit conſummatum, occultum ſit tamen impedimentum, & adiri non poſſit Pontifex, ſeu ab eo diſpenſatio obtineri ob conjugum paupertatem, ruſticitatem, locorum diſtantiam &c. nec poſſit ſeparatio fieri ſine ſcandalo. Dum ſimul omnes iſtæ circumſtantiæ adſuerint, tunc ab Epiſcopo ea diſpenſatio tuto conceditur, quam poteſt major Pœnitentiarius Papæ, in foro tamen conſcientiæ tantum. Quare ſi impedimentum iſtud poſtea detegatur, & deducatur ad forum contentioſum, impetranda eſt a Summo Pontifice diſpenſatio. *De Synod. Diœc. lib. 7. cap. 31. §. 1.*

154 Forte etiam Epiſcopus diſpenſare poterit in impedimento dirimente occulto, cum matrimonium proxime contrahendum eſt, in caſu, quo tales urgeant rerum circumſtantiæ, ut nec S. Pontifex conſuli poſſit, nec matrimonium differri ſine ſcandalo, aut infamia contrahentium, Tunc cenſendus eſt S. Pontifex tacite delegare Epiſcopo poteſtatem diſpenſandi; *ibidem num. 2.*

155 His præciſis rerum circumſtantiis, nemini fas eſt Epiſcopo diſpenſare in impedimentis publicis matrimonium dirimentibus. Neque enim verum eſt, & ſanum axioma illud a nonnullis adoptatum: *Quidquid poteſt Pontifex in univerſo Orbe, ſi excipias quæ totius Eccleſiæ ſtatum reſpiciunt, veluti Fidei articulum definire; poteſt Epiſcopus in ſua diœceſi, niſi Papa illud ſibi reſervaverit.* Non enim poteſt inferior legem a Superiore datam relaxare. Sunt qui conſuetudinem prætendant: at conſiderent attente, cum res ſit de minuendis juribus Romano Pontifici unice competentibus, num centum ad minus annorum ſpatium ſine ulla interruptione perſeveraverit. Conſiderandum inſuper & potiſſimum, num per eam conſuetudinem *dirumpatur nervus Eccleſiaſticæ diſciplinæ:* tunc enim nunquam contra Legem præſcribitur; *cap. Cum inter, de conſuet. De Synod. diœc. lib. 7. cap. 31.*

156 In contractis matrimoniis pro eorum revalidatione non diſpenſat S. Pœnitentiaria in gradibus *primo* & *ſecundo* conſanguinitatis, vel affinitatis ex copula licita, niſi forte in ſecundo gradu per decennium duraverit occultum impedimentum, & conjuges ut legitimi reputati fuerint. In reliquis vero diſpenſat; ſicuti in gradibus tertio & quarto publicis revalidat matrimonia ex cauſa occulta ſubreptionis, & obreptionis litterarum Apoſtolicarum nulliter contracta, niſi falſitas conſiſtat in narratione falſa præcedentis copulæ. Bulla 95. tom. 1. incip. *Paſtor bonus*, §. 40. Vide *Inſtit. Eccleſ.* 87.

157 Si in diſpenſatione a Dataria obtenta quoad gradus prohibitos reticeatur copula ex cauſa infamiæ, tunc Sacra Pœnitentiaria diſpenſat in matrimonio contrahendo, & etiam contracto:

Digitized by Google

ſto: at cum agitur de primo in ſecundo gradu exigit compoſitionem 50. ducatorum auri de camera, niſi gratia prior fuerit expedita in forma pauperum. *Ibid.*

158 Si in diſpenſatione a Dataria petita in impedimentis graduum expreſſa fuerit copula tacita, tamen mala intentione facilius obtinendi diſpenſationem, tunc ſi mala intentio ſit occulta, diſpenſat S. Pœnitentiaria cum miſerabilibus perſonis abſolute, cum reliquis taxa definita. Si vero copula habita fuerit affinitate ſeu conſanguinitate non agnita, tunc pro diſpenſationibus non eſt neceſſario exprimenda. *Inſtit. Eccleſ.* 87. §. 23.

159 In impedimentis occultis affinitatis ex copula, illicita abſente etiam periculo ſcandalorum in contracto, & contrahendo matrimonio, in foro conſcientiæ diſpenſat.

160 Diſpenſat etiam in impedimento criminis tam pro contracto, quam pro contrahendo, ubi nulla adeſt machinatio. Poteſt etiam diſpenſare quando agitur de machinatione ex parte tantum alterutrius; id tamen rarius præſtat; *ib.* §. 44.

161 In impedimentis diſpenſat etiam ſi fuerint multiplicia, ſicut & diſpenſat in foro conſcientiæ pro legitimatione prolis, niſi illa concepta ſit in adulterio. *Ib.* §. 45.

162 In diſpenſationibus pro impedimentis matrimonii ſuper gradibus vetitis impetrandis, ſi taceatur copula antecedens, ſicut (ſi adfuerit) intentio facilius obtinendæ diſpenſationis, reſcriptum vitiatur, ut DD. *Inſtitut. Eccleſ.* 87. §. 13. In contractis tamen matrimoniis, ſi hoc vitium occultum perſeveret, diſpenſat Pœnitentiaria. *Ib.* §. 14.

163 Clauſula illa in diſpenſationibus matrimonialibus: *abſolutio, & diſpenſatio in foro judiciario nullatenus ſuffragetur*, eam vim habet, ut ſi impedimentum ex occulto fiat publicum, poteſt Ordinarius conjuges ſeparare a toro. Si tamen illi occulte ſine ſcandalo debitum invicem reddant, non peccant, ita ſentiente Navarro. *Ib.* §. 50.

164 Si Ordinarius ſubodorans impedimentum velit procedere in cognitionem delicti, id poteſt, imo debet facere, etiamſi reus proteſtetur de obtenta diſpenſatione. Si vero certioretur ea de re ab aliquo fide digno, ut a Confeſſario, ſeu Parocho, qui poſſunt id clam teſtificari Epiſcopo, tunc debet Epiſcopus acquieſcere, nec debet ad delictum puniendum procedere, ut ex Clericato, *ib.* §. 50.

165 Poſtrema clauſula ſic enunciatur: *dicta muliere de nullitate prioris conſenſus certiorata, ſed ita caute &c.* rejicitur ſententia opinantium hanc non eſſe conditionem; ſed ut Confeſſarius inſtruatur, quo certior ſit contractus, ac veram eſſe conditionem ex ablativo abſoluto, quo enunciatur ut eſt, Juriſtarum ſenſus demonſtratur. *Inſtit. Eccleſ.* 87. §. 68.

Nec admittitur ſententia aſſerens, quando fieri non poſſit revelatio impedimenti, ſufficere, ut pars illud ſciens habeat copulam cum parte ignorante affectu maritali, cum prior conſenſus partis inſciæ fuerit nullus, adeoque ex parte illius nullus ſit, unde debet innovari. Aliorum ſententia pariter rejecta eſt, eorum nempe, qui ſuadent, ut ſciens impedimentum proponat alteri ſe adeo illam amare, ut denuo cum illa velit ligari; ſi alter reſpondeat affirmative, conſenſus cenſetur innovatus. Hæc tamen opinio rejicitur, eo quod conſenſus præſtitus a parte inſcia, eſt conſenſus junctus cum errore, quare non adimpletur conditio: *dicta muliere certiorata.* 166

Præfertur cæteris quarta ratio certiorem reddendi partem ignaram, & tunc fit, cum parti ignaræ dicitur, in priori matrimonio defuiſſe conſenſum validum, adeoque ſuaſu Confeſſoris ſe proponere, ut iterum innovetur ex parte utriuſque. *Ib.* §. 78. 167

Sed quid ſi timor occurrat, ne parte ignara certiorata de nullitate conſenſus, futurum ſit, ut illa renuat novam celebrationem, adeoque ſic ſoluto matrimonio, nata antecedenter proles timeatur ne declaretur illegitima? Tunc utique de prole non eſt cur dubitetur, nam ſemper habetur ut legitima, cum impedimentum eſt occultum, & unus ſaltem ex conjugibus in bona fide verſatur. Verum ſi adhuc perſeveret metus ſcandalorum ex reſolutione hujus matrimonii, ſuadet Pontifex ut per novas litteras exponatur S. Pœnitentiariæ caſus, vel recurratur ad Epiſcopum, qui id ſuadebit, quod erit opportunum. *Ibidem* §. 80. 168

Matrimonio celebrato non præmiſſis denunciationibus, nec obtenta ea de re ab Epiſcopo facultate, ſi adſiſtat Parochus, ſuſpenſione ad triennium plectendus eſt ex *cap. Cum inhibitio §. final.* a qua ſuſpenſione toto eo triennio abſolvi ab Epiſcopo nequit, ut ex Sanchez firmatur in *Tract. de Synod. Diœceſ. lib.* 7. *cap.* 69. §. 2. 169

Diebus, quibus interdicuntur matrimonia, non quidem abſolute illa vetantur, præciſa conſuetudine, ſed ſolemnitas tantummodo, & pompa nuptiarum, ut ex *cap. Capellanus, de fer.* monent Theologi, & notatur *Inſtit. Eccleſ.* 70. §. 5. 170

No-

171 Nomine vero ſolemnitatis nuptiarum cenſentur , & qnidem potiſſimum , benedictiones in Miſſali Romano expreſſæ . Vetantur vero illæ ſub peccato gravi , ut ex Sanchez aliiſque notatur *Inſtit. Eccleſ.* 8c. §. 7. Quare cum temporibus feriatis permittit Epiſcopus nuptias celebrari , nunquam licet benedictiones illas conferre . *Ib.* §. 2.

172 Immo & tota Miſſa pro Sponſo & Sponſa omittenda eſt , cum benedictiones illæ pars ejuſdem habeantur . Tunc igitur celebranda eſt Miſſa de Tempore . *Ib.* §. 11.

173 Ideo vero requiritur facultas Epiſcopi ad celebrandum matrimonia diebus feriatis (quamquam illa ſint de ſe licita) quia in Synodis ex conſuetudine introducta vetita illa habentur , quare requiritur , ut Epiſcopi facultas intercedat . *Ib.* §. 4.

164 Semel tamen inita matrimonia , diebus feriatis , conſummari poſſunt , ut ex ſenſu DD. Theologorum ſtatuitur , *ibid.* §. 17. *&* 18. Quare licita eſt traductio Sponſæ ad domum viri , ut ex Sac. Congregat. firmatur , *ibid.* §. 21. *

Additiones ex aliena manu.

175 Duo hic præcipue explananda ſunt . Prius agendum de illis , qui concedere poſſunt licentiam aſſiſtendi loco Parochorum matrimoniis . Differendum poſterius de conditionibus , quæ matrimoniis apponi ſolent .

176 Poſſunt licentiam aſſiſtendi matrimoniis loco Parochorum concedere non ſolum ipſi Parochi , ſed & qnicumque veniunt nomine *Ordinarii* , puta *Epiſcopi* , *Abbates nullius &c.*
177 Quinimo id ipſum permiſſum *Vicariis Generalibus* , *tum Capitularibus* &c. Perez *de Matrim.*
178 *diſp.* 41. *ſect.* 1. *num.* 1. *& plur. ſeq.* modo tamen is , cui conceditur hæc licentia , ſit Sacerdos .

179 De Vicecuratis quæritur an & ii poſſint hanc licentiam aſſiſtendi matrimoniis concedere ? Et poſſe non ſolum abſentibus , ſed etiam præſentibus Parochis , propterea quod ſunt ipſi ad univerſitatem cauſarum deſtinati , tradit inter alios mox laudatus Auctor *d. tract.* *diſp.* 40. *ſect.* 6. *n.* 5. Confer etiam Hurtad. *de*
180 *matrim. diffic.* 10. *num.* 34. *& ſeq.* ubi hanc etiam affert rationem , quod dare licentiam aſſiſtendi matrimoniis non ſit ſubdelegare juriſdictionem .

181 Neceſſe vero haud eſt , ut hæc licentia ſit ſpecialis , ſed conceſſa intelligitur , ſi alicui Sacerdoti facta ſit poteſtas exercendi in Parochia quæcumque ad animarum curam ſpectant ;
Perez *de matrim. diſput.* 4. *ſect.* 1. *n.* 8. ubi 182
quid ſi data alicui ſit facultas adminiſtrandi
omnia ſacramenta in Parochia ; Hurtad. *de* 183
matrim. diſp. 5. *difficult.* 11. *num.* 36. *& ſeq.* Utrum hæc licentia debeat eſſe expreſſa , an ſufficiat tacita , vel præſumpta , & quando , vide apud *eoſdem ubi ſupra* .

Recte autem *Auctor num.* 11. tradit , matri- 184
monium contractum coram Sacerdote , qui habet licentiam aſſiſtendi ipſi matrimonio , ſed eam ignorabat , invalidum eſſe . Quinimo id procedit etiamſi licentia non ab alio , ſed ab ipſo Sacerdote petita ſit . Antequam enim ipſe ſciat conceſſam eam ſibi eſſe , invalide Matrimonio aſſiſtit , ut præter allegatos tradunt Pontius *de matrim. lib.* 5. *cap.* 29. *n.* 8. Coninch *diſp.* 17. *dub.* 3. *n.* 32.

An matrimonium valide contrahatur coram 185
Sacerdote , cui licentia aſſiſtendi ipſi matrimonio aut vi , metuque , aut dolo malo conceſſa eſt , ut ſi ementito nomine magnatis petita ſit ? Valide matrimonium contrahi , ſi licentia , vi , metuque ſit conceſſa , communiter tenent Sanchez *de matrim. lib.* 6. *diſput.* 39. *n.* 13. aliique relati a Perez *eodem tract. diſput.*
41. *ſect.* 6. *num.* 2. Cæterum diſtinguendum vi- 186
detur licentiam vi conceſſam inter , & licentiam metu conceſſam . Si licentia vi ſit conceſſa , nulla concurrit concedentis voluntas : *Vis namque abſoluta uti in plane invitum exercetur , ita quoque omnem illius , qui eam patitur , excludit conſenſum* , ut totidem verbis ex text. *in c. Sacris , de iis quæ vi metuſve cauſa* , ait Voet *in comment. ad Pandect. lib.* 4.
tit. 2. *num.* 1. Quocirca non eſt , quod valide 187
contrahi dici queat matrimonium coram Sa-
cerdote hoc , cui licentia vi eſt conceſſa . Sin 188
autem licentia ſit metu conceſſa , non deeſt voluntas concedentis , & propterea ſuſtineri poteſt , valide contrahi matrimonium coram Sacerdote , cui licentia metu conceſſa eſt . De matrimonio vero contracto coram Sacerdote , cui dolo malo licentia ipſi matrimonio aſſiſtendi ſit conceſſa , vide Perez *de matrim. diſp.* 41. *ſect.* 6. *per tot.*

Sacerdos , cui conceſſa eſt licentia aſſiſtendi 189
matrimonio , non ſecus ac Parochus , valide poteſt aſſiſtere non ſolum in Parochia , ſed & extra diœceſim ; Pontius *de matrimon. lib.* 5. *cap.* 29. *n.* 9. *&* 10. Perez *eod. tract. diſp.* 4. *ſect.* 3. *per tot.*

Quod attinet ad conditiones , quæ matri- 190
moniis apponi ſolent , eæ non aliter appoſitæ cenſentur , quam ſi coram Parocho & Teſtibus

bus exprimantur. Quocirca etiamſi conſtet, quod antea contrahentes manifeſtaverint velle contrahere ſub hac vel illa conditione, ipſam vero non expreſſiſſent coram Parocho & Teſtibus, matrimonium pro puro haberi debet: Rot. inter impreſſas apud *Urſajam tom. 2. de Miſcellan. deciſ. 37. n. 10. & in Poſnanien. ſeu Varſavien. Matrimonii 26. Jun. 1747. §. 6. cor. Eminentiſſimo Buſſio*.

191 Apponi vero matrimonio haud poteſt conditio contra ſubſtantiam ipſius, & appoſita vitiat ipſum matrimonium; *d'Avezan. de matrimon. cap. 8. per tot.*

192 Quid juris erit, ſi conditio impoſſibilis, vel turpis fuerit adjecta? Eam vitiari, & non vitiare matrimonium, modo contra ſubſtantiam matrimonii non ſit, definivit *Gregorius IX. in c. final. de condit. appoſit. D'Avezan. loco mox citato;* Perez *de matrim. diſput. 16. ſect. 3. per tot.* Vide & eum ſequente ſectione, hoc ipſum argumentum exornantem.

193 De conditione: *ſi te Virginem reperero*: quid dicendum? Ita Rota de ea ſenſit in *d. Poſnanien. ſeu Varſavien. Matrimonii 26. Jun.* 1747. §. 8. *& ſequent. cor. Eminentiſſimo Buſſio*: *Plane*, inquit, *in ſubjecta materia communis æque, ac recepta apud Doctores invaluit diſtinctio, quod conditio iſthæc in ipſo actu celebrati Matrimonii adjecta: Si te Virginem invenero: tum demum ſuſtineatur, ubi, & quatenus de illius implemento cautum fuerit modo prorſus licito, ut nempe honeſta fiat virginitatis exploratio per inſpectionem Matronarum, vel accurata præmittatur inquiſitio vitæ, ac morum puellæ; Eoque caſu adeo tenet ejuſdem conditionis adjectio, ut ſi hæc deficere comperiatur, matrimonium utcumque in faciem Eccleſiæ celebratum, ob ceſſantem mutuum utriuſque contrahentis conſenſum, diſſolvi poſſit &c. Secus tamen eſt, vel quoties eadem conditio adjiciatur circa explorationem Virginitatis faciendam per copulam, & inſpectionem ab ipſo Conjuge peragendam, alioſque modos illicitos, & inhoneſtos, vel quoties nullo deſignato modo adjectæ conditionis purificationem aſſequendi, nec non una cum licita Puellæ inſpectione, ſevera morum inquiſitione prætermiſſa, vir pluries cum uxore concubuit, & Matrimonium conſummavit; In his enim terminis nemo dubitat, quin hujus generis conditio veluti turpis, & illicita pro non adjecta reputetur, vetitumque ſit viro aſſertum proponere defectum virginitatis; adeo ut poſthabito dictæ conditionis impedimento, conjugiſque conqueſtionibus, partes Judicis eſſe debeant in Matrimonii diſſolutione firmiter deneganda.*

Additio ex noviſſima Romana Editione.

,, In Bulgariæ Provincia mos eſt, ut Pa- 194
,, tresfamilias aliquando ſibi in filios ado-
,, ptent, abſque tamen ulla juris ſolemnita-
,, te, aliquos pueros, vel puellas. Hujuſmo-
,, di adoptati communiter inter Catholicos
,, ibi commorantes, veluti filii legitimi repu-
,, tantur, adeout in hæreditate etiam ſucce-
,, daut. Reverendiſſimus D. Joſeph Rovera-
,, nus Miſſionarius Congregationis S. Joan-
,, nis Baptiſtæ, tunc Vicarius Apoſtolicus So-
,, phienſis, nunc Archiepiſcopus Marcianopo-
,, litanus, & Vicarius Patriarchalis Conſtan-
,, tinopolitanus Sacram Congregationem de
,, Propaganda Fide humiliter ſupplicavit, ut
,, declarare dignaretur, an talis adoptio im-
,, pedimentum pareret cognationis Legalis.
,, Eadem Sacr. Congregatio inſtantiam remi-
,, ſit ad Sacr. Congregationem Sancti Officii.
,, Deinde in Congregat. Generali habita co-
,, ram S. D. Noſtro feria V. die 16. Aprilis
,, 1761. Sanctiſſimus auditis votis &c. reque
,, mature perpenſa, declaravit præfato in ca-
,, ſu nullum extare impedimentum, manda-
,, vitque Inſtructionem efformari tranſmitten-
,, dam laudato Vicario Apoſtolico.

MATUTINUM.

Matutinum in Cathedrali debet recitari 1
de mane, non autem Veſperi pro ſequenti die. *Sac. Congreg. Epiſcop. & Regul. in Vercellenſi 25. Novemb. 1578. & in Aretina* 18. *Octobris* 1595. apud Nicol. *in floſcul. verb. Matutinum n.* 1. In Aurora, vel circiter. *Ead.* 2
Sac. Cong. in Cæſenaten. 3. *Decembr.* 1602.
Niſi diſpenſetur, ut dicatur Veſperi pro ali- 3
qua neceſſitate. *Eadem Sac. Congr. in Dertonen.*
16. *Octobr.* 1605. Vel tempore hiemis. *Ead.* 4
Sac. Congr. in Salernitana 30. *Septembr.* 1616.
Vel propter aeris intemperiem. *Eadem Sacra* 5
Congreg. in Ferrarien. 4. *April.* 1628. Epiſco- 6
pus enim poteſt concedere, ut Canonici ob aeris intemperiem valeant horam Matutini protrahere, prout pro tolerantia reſpondit *Sacra Congreg. Concilii in Trojana* 14. *Februar. &* 14. *Novembr.* 1699. *favore Capituli Civitatis Foggiæ*.
Tolerandum eſt, quod Canonici tribus men- 7
ſibus anni frigidioribus recitent diebus ferialibus
Ma-

Matutinum in Sacriſtia. *Sacr. Congr. Epiſcop. & Regular. in una S. Severini* 13. *Septembr.* 1641. apud Nicol. in *floſculis*, *verb. Officium num.* 19.

8 Si in Eccleſia Cathedrali inoleverit ab immemorabili tempore, ut Canonici, quibus diebus habetur Concio in ipſa Eccleſia, audiendo Concionem in habitu Canonicali, lucrentur diſtributiones, quæ dantur Matutino intereſſentibus, licet recitationi dictæ Horæ Matutinæ non interfuerint, hujuſmodi conſuetudo non excuſat Canonicos in conſcientia ab onere reſtituendi. *Sac. Congr. Concil. in Vicentina ad cap.* 12. *ſeſſ.* 24. *de reformat. die* 7. *Februar.* 1643.

9 Matutinum, ſeu Matutinæ horæ recitandæ ſunt nocturno tempore, ſi adſit conſuetudo; Secus verò & alii legitime impediti, ſi intereſſe non poſſunt, lucrantur diſtributiones quotidianas. *Sac. Congreg. Rit. in Mazarien.* 22. *Decemb.* 1601.

10 Matutinum, quod ſecundum regulam Ordinis recitari debet media nocte, ut ex cauſa recitari poſſit hora octava noctis conceditur. *Sac. Congr. Rit. in cauſa Civitatis Angelorum, ſive in Thaxcalan. in Indiis Occidentalibus* 12. *Novembr.* 1605.

11 Matutinum, quod recitabatur media nocte, ut poſſit recitari hora prima noctis ob aeris intemperiem, & adverſam valetudinem Monialium conceditur Monialibus S. Catherinæ Senenſis. *Sac. Cong. Rit. in Thaxcalan. in Indiis Occidentalibus* 20. *Jun.* 1609.

12 Matutinum, quod media nocte a Clero Cathedralis Eccleſiæ recitari conſueverat, ut in futurum albeſcente die cantari poſſit, ex cauſis narratis fuit conceſſum. *Sac. Cong. Rit. in Oſcen.* 21. *Jul.* 1609.

13 Matutinum, quod recitari ſolebat a Canonicis una hora poſt ortum ſolis, non eſt ante ortum ſolis inchoandum. *Sac. Congreg. Rit. in Aſculana* 16. *Septembr.* 1606.

14 Matutinum Defunctorum in Feſto omnium Sanctorum ad Veſperam recitandum non eſt, ſed ipſamet die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum poſt Laudes diei recitari debet. *Sacr. Congr. Rit. ſub die* 1. *Septembr.* 1607. & 22. *Januar.* 1701. Vid. in Tom. VIII. Decreta *S. R. C. n.* 21. 698. 740. Ex poſt tamen ab eadem S. R. Congreg. die 14. Sept. 1745. in Ratiſponen. editum fuit ſequens Decretum: *Privata Officii Defunctorum recitatio pro generali illorum commemoratione abſolvi licite poteſt poſt Veſpertinas Horas Feſti omnium Sanctorum: in Choro autem juxta Rubricas adimplenda eſt mane die* 2. *Novemb. niſi, ut populi commodius, & frequentius illis intereſſe poſſint, contraria jam fecerat conſuetudo.* Vide citata Decreta *ſub n.* 1201.

Matutinum poteſt etiam ſine cauſa dividi to- 15
ta nocte a Laudibus. Bonart. *lib.* 1. *cap.* 17.
Stoz *lib.* 1. *part.* 3. *num.* 410. La Croix *lib.* 4.
num. 1305. Sporer *tom.* 3. *Append. cap.* 2. *num.*
138. & alii paſſim. Immo id etiam laudabile 16
eſſe dicunt Navarr. Suarez, Sanchez, Filliuc.
Tamburin. Pellizar. aliique multi apud la Croix
loc. cit. Quando Matutinum dividitur a Laudi- 17
bus, debet in fine addi *Pater noſter*, & proba-
bilius etiam addi debet Oratio diei, ſine tamen
aliis Commemorationibus; Navarr. Lezan. Bo-
nac. Gavant. Diana *part.* 5. *tract.* 14. *reſolut.*
48. & alii contra Sanchez, Bonart. Pellizar.
Stoz, Gobat *tract.* 5. *num.* 672. Lohner *de Ho-*
ris Canonicis part. 2. *tract.* 1. §. 11. cum La
Croix *loc. cit. num.* 1305. qui vere probabili-
ter dicunt non eſſe opus addere orationem diei,
cum id ſpecialiter tantum in Nativitate Domi-
ni præcipiatur. Probabilius eſt etiam, quod ini- 18
tio Laudum diviſarum non debeat dici *Pater &*
Ave, quia nullibi præſcribitur, & nec dicitur
initio Completorii, quamvis ſit diſtincta. Bo-
nacina, Azorius, Tamburin. & alii cum La
Croix *loc. cit.* Eſt tamen conſultum, & lauda-
bile illa dicere.

19 Matutinum, & Laudes non recitare ante celebrationem Miſſæ eſſe peccatum mortale tenent S. Antoninus, S. Raymundus, Armilla, Tabien. Angel. Navarr. Majol. Antonin. Bernard. Petr. Boll. Melchior de Huelan, Ludovicus Beja, Michael Timoth. Lælius Zech, Stephanus Durant. Bartholomæus ab Angel. Jacobus de Graſſis, Henriquez, Pitigian, Azorius, Card. Bellarm. Francolin. Homobonus, Gavant. apud Barboſam *de Offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 2. *allegat.* 24. *n.* 15. *verſ. Licet Affirmativam opinionem*. Et noviſſime hanc ſententiam, nempe eſſe peccatum mortale mordicus tenet, & pluribus adductis defendit Monacell. *tom.* 2. *tit.* 16. *formul.* 1. *n.* 5. & 6. ubi cum verbis Gavant. *comment. in Rubr. Miſſ. part.* 2. *tit.* 1. *litt. B.* referens S. Antoninum, & S. Raymundum pro hac ſententia, inquit: *Quid facies pie Lector in re tam dubia, in qua totidem ſunt hinc inde Auctores pro Affirmativa Sanctiores, præterea vero duo Summi Pontifices Innocent. IV. & Pius V. qui collocavit hunc inter defectus graviores; Ego certo tutiorem, quæ in Rubrica eſt, ſequor ſententiam*; Et rurſus *tom.* 4. *ſupplement. ad* 2. *Tom. a n.* 278. *ad n.* 282. *incluſive* pluribus additis ipſam propugnat, & infra *n.* 419. ſubdit: *Tu autem tene cum ve-*

riori

riori ſententia, quod ſit mortale, & quod contraria opinio Auctoris, & ſequacium videtur periculoſa ex rationibus, quas perpendimus in hoc ſupplemento ad tit. 16. form. 1. n. 6. pag. 61.

20 Non eſſe autem peccatum mortale tenent Sotus, Lamas, Medina, Vega, Joann. Baptiſta Conrad. Cuch. Ludovicos Lopez, Emanuel Sa, Petrus Aragonius, Scort. Valent. Vaſqoez, Comitolos, Fr. Emmanuel, Macign. Bartholomæus a S. Fauſto, Layman, Poſſevin. Bonacina, Squillant. Fernandez, Villalob. Raphael de la Torre, Diana, Lezana, Galet, Nugnius, Suarez, Fagundez, Petrus de Ledeſma, Naldus, Miranda, Chamerota, Leſſius, Coninch, Moiſeſios citati, & ſequuti a Barboſa *loc. cit. n.* 15. Reiſſenſtuel *Theolog. mor. tr. 6. q. 6. n.* 7. Sanchez, Baſſ. Baldel. Victor. Caſtropal. Illſung. aliique plurimi citati, & ſequuti a La Croix *lib. 6. part. 2. n.* 23. Et hæc opinio eſt jam communior inter Doctores, & ut verior tenetur paſſim a recentioribus cum pluribus etiam ex antiquis; & ratio eſt, quia non videtur tanta connexio inter Matutinum, & Miſſam, ut non ſervans dictum Ordinem prius recitandi Matutinum, & Laodes ante celebrationem Miſſæ peccet mortaliter; Tum quia nulla Lege reperitur ſancitum,
21 talem graviter peccare. Immo nedum non eſſe peccatum mortale, ſed nequidem eſſe veniale, quando adeſt cauſa rationabilis, licet non omnino, v. g. major commoditas ſtudii, vel itineris, tenent ſupracitati Doctores apud la Croix *loc.*
22 *cit. n.* 230. Quinimmo Sotus, Suarez, Tambur. & alii apud Gobat *tr. 3. n.* 667. & La Croix *loc. c.* dicunt, per ſe loquendo nullum eſſe peccatum, quia nullibi invenitur præceptum, nec videtur eſſe ſpecialis connexio, aut dependentia Miſſæ ab illis precibus; Unde Marchant. & Quartus *part. 2. tract.* 1. dicunt eſſe conſilium, & quamdam congruentiam, ut ante celebrationem Miſſæ recitetur Matutinum cum Laudibus.

23 Probabilius tamen eſt, per ſe loquendo, & ſine rationabili cauſa eſſe peccatum veniale, quia *in Rubricis Miſſalis tit. de præp. Sacerdotis celebraturi* §. 10. id nomeratur inter defectus peccaminoſos, & merito, quia recitatio Matutini, & Laudum eſt recta, & optima præparatio ad Miſſam celebrandam, cum ex tali recitatione adveniat celebraturus, quas Orationes & Commemorationes facere debeat, & an *Gloria*, vel *Credo* dicere? Sic Averſa *qu. 11. ſect.* 12. La Croix *loc. c. num.* 230. ubi dicit ſe id tenere cum d. Averſa, & aliis communiter.

24 Matutinum ſequentis diei, ſi abſque cauſa dicatur ante abſolutum Officium diei præſentis, peccatur venialiter: Debet enim ordinate procedendo prius compleri, & perfici obligatio hujus præſentis diei, quam inchoetur obligatio alterius ſequentis, unde ſi ſine cauſa pervertatur hic ordo, peccatur ſaltem venialiter. Suarez *de Orat. lib. 4. cap. 24. num.* 3. Diana *part. 1. tract. 12. reſolut.* 15. Sanchez *in conſil. lib. 7. cap. 2. dub. 37. num.* 6. Caſtropal. *tract. 7. diſp. 2. punct. 4. num.* 4. Stoz *lib. 1. part. 3. n.* 385. La Croix *lib. 4. num.* 1315. Si autem fiat ex 25
cauſa, v. g. ſi quis rogetur ab alio, ut ſecum recitet Matutinum diei ſequentis, quamvis necdum recitaverit Veſperas, ſeu Completorium diei præſentis, nullo modo peccat. Pellizar. *tom. 1. tract. 5. cap. 8. n.* 108. cum aliis ibi citatis, La Croix *loc. c.* cum Bonacina, Gobat, & aliis.

Per unicam recitationem Matutini, & Laodum non poteſt ſatisfieri obligationi pro hac die 26 præſenti, & pro die ſequenti; Alexander enim VII. die 18. Martii 1666. inter alias merito expreſſe damnavit ſequentem propoſitionem 35. in ordine: *Unico Officio poteſt quis ſatisfacere duplici præcepto pro die præſenti, & craſtina.*

Quanam hora pridie Veſperi inchoari poſſit 27 Matutinum, habetur in Tabella, quæ ſingulis annis in Calendario dari ſolet, & ubi non detur, poteſt obſervari Tabella, quæ anno 1706. prodiit Romæ typis Cameræ Apoſtolicæ, & traditur a La Croix *lib. 4. poſt num.* 1314.

Qui recitat Matutinum pro feria ſecunda ſe- 28 quenti ante ſolis occaſum diei Dominicæ, non debet genuflectere ad Antiphonam finalem Beatæ Mariæ Virginis. Gavant. *de fin. Officii cap. 22. num.* 18. Debet tamen genuflectere, ſi illud recitet poſt ſolis occaſum, quia ritus ſtandi incipit a primis Veſperis Dominicæ, & non a media nocte, adeoque deſinit in occaſu ſolis ejuſdem Dominicæ more indulgentiarum. Idem *ibidem.*

Matutinum in ſolemnitate Epiphaniæ incipi- 29 tur ex abrupto ab Antiphona & Pſalmo ſine *Domine labia mea aperies*, *Invitatorio*, & *Hymno*, quia Magi viſa ſtella ſtatim venerunt, muto nuncio, non, loquente. Et omittitur Invitatorium ad deteſtandam fraudolentam Herodis invitationem ad Chriſtum adorandum: *Ut & ego veniens adorem eum. Matth. 2. n.* 8. Nec dicitur Hymnus, quia perfectorum eſt canere Hymnos, converſio vero gentium in ſolis Magis perfecta non erat. Gavant. & Merati *tom. 2. ſect. 6. c. 7. num.* 3. Durand. *lib. 6. cap.* 16. Beleth. *in explicat. Divinorum Officiorum cap.* 73. Alcuin. *in Epiphan.* & alii. Dicitur tamen in tertio Nocturno Pſalmus invitatorius nonageſimus

Digitized by Google

mus quartus, *Venite Exultemus Domino*, cum intercalari Antiphonæ repetitione ad indicandum, quod in tertio tempore, nempe tempore gratiæ per tertium Nocturnum ſignificato, ſufficienter invitata eſt Eccleſia de Gentibus per Magos, & ſtellam, & ſucceſſive per Apoſtolos, itaut nullus excuſari poſſit ab obligatione adorandi Chriſtum, qui in *omnem terram exivit ſonus eorum*. *Pſalm.* 18. *n.* 5. Repetitur ideo ſæpius Antiphona *Venite Adoremus*, ut confluant undique omnes. Gavant. & Merati *loc. cit. n.* 5. Durand. *loc. cit. num.* 8. ubi etiam advertit, quod dictus Pſalmus invitatorius dicitur ad ſeptimam Antiphonam, ad indicandum quod per Baptiſma datur ſpiritus ſeptiformis. Infra octavam vero dicitur *Domine labia*, *&c.* Invitatorium, & Hymnus, quia jam ſupponitur Eccleſia de Gentibus ſufficienter inſtructa, & perfecta ad Hymnos canendos, ſicque invitatur ad ipſum in Hymnis, & laudibus adorandum. Durand. *loc. c.* Gavant. & Merat. *loc. cit. n.* 4. & alii.

30 Matutinum ultimi Tridui majoris hebdomadæ incipitur abſolute ſine *Domine labia*, *&c.* Invitatorio, & Hymno ad obſtruendum os Judæorum, potius quam laudes, & Hymnos, loquentium iniqua, & deteſtandum eorum invitationem ad Conciliabula contra Chriſtum. Sicque ſine initio inchoamus Matutinum, & alias Canonicas Horas, & ſine ſolito fine abſolvimus, quia in Horis Canonicis hujus tridui celebramus exequias triduas mortis Chriſti, & quia Chriſtus moritur, Alpha, & Omega, principium, & finis. Rupertus *lib.* 1. *cap.* 14. 24. *&* 25. Alcuinus *cap. In Cœna Domini*, Gavant. & Merati *loc. citat. capit.* 13. *numer.* 4. *&* 5. ac alii.

31 Ad Matutinum Paſchatis ſicuti ad alias Horas non dicitur Hymnus uſque ad Dominicam in Albis excluſive, quia tempus Paſchale ſignificat ſtatum Beatorum, quorum Hymnus eſt *Alleluja*. Durand. *lib.* 6. *cap.* 87. *a* 2. Gavant. & Merati *loc. cit. cap.* 14. *n.* 2. Neque dicuntur capitula, quia in ſtatu Beatorum ſignificato per tempus Paſchale, non eſt locus exhortationi, quæ continetur in capitulis. Gavant. & Merati *loc. cit. num.* 3. & alii. Dicuntur tantum tres Antiphonæ cum tribus Pſalmis, ac tres lectiones cum tribus Reſponſoriis, ad indicandum, quod in nomine Sanctiſſimæ Trinitatis inſtitutum eſt Baptiſma, cujus formam poſt Reſurrectionem ſuam Jeſus Chriſtus tradidit ſuis Apoſtolis dicens; *Euntes ergo docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris*, *& Filii*, *& Spiritus Sancti*; *Matthæi* 28. *num.* 19. Unde ternarius dictus numerus denotat Magiſterium, ſiquidem Chriſtus ante traditam Baptiſmi formam, promiſit ut ſupra: *Docete omnes gentes*, ſcilicet Myſterium Trinitatis, quod in ternatio illo numero ſignificatur; *Et quia tres ſunt qui teſtimonium dant in Cœlo*, *Pater*, *Verbum*, *& Spiritus Sanctus*, *& hi tres unum ſunt*, 1. *Joann.* 5. *num.* 7. & quia *Iſaiæ* 6. *num.* 3. ter dicitur *Sanctus*, *Sanctus*, *Sanctus*, & ſemel *Dominus Deus exercituum*, *ſeu Dominus Deus Sabaoth*, hæc perſonarum Divinarum Trinitas bene notatur in trino numero Antiphonarum, Pſalmorum, Lectionum, & Reſponſoriorum. Unitas vero Deitatis bene ſignificatur in uno ſolo Nocturno hac die, & per octavam recitando; juxta illud S. Ambroſii *lib.* 2. *de Fide ad Gratian. cap.* 4. *Quid ſibi vult ſub uno nomine Sanctitatis trina repetitio? Si trina repetitio, cur una laudatio? Si una laudatio, cur trina repetitio? Trina repetitio cur? Niſi quia Pater, Filius, Spiritus Sanctus ſanctitate unum ſunt. Non dixit ſemel, ne filium ſequeſtraret. Non bis, ne Spiritum Sanctum præteriret. Non quater, ne Creaturam ſibi conjungeret. Et ut oſtenderet Trinitatis unam eſſe Deitatem, cum tertio dixiſſet Sanctus, addidit ſingulariter Dominus Deus Sabaoth.* Sic colligitur ex Ruperto *lib.* 8. *cap.* 2. Gavant. & Merat. *loc. cit. cap.* 14. *num.* 1. Vel ad Triduanam ſepolturam recolendam, ex qua ortum habuit Reſurrectio Chriſti die tertia. Durand. *lib.* 6. *cap.* 86. Gavant. & Merati *loc. cit.* Vel ad ſignificanda opera trium dierum, quæ Chriſtus ſe promiſit facturum in præſenti ſæculo, *Lucæ* 13. Hoc eſt dæmonia ejicere, ſanitates perficere, & conſummari tertia die. Aut ad ſignificandas Virtutes Fidei, Spei, & Caritatis, quæ in hoc Myſterio maxime vigent. Amalar. *lib.* 1. *c.* 23. Gavant. & Merati *loc. cit. Hæc dies &c.* loco prædictorum dicitur, & ritus hic deſumptus eſt e Pſalmo, cui titulus eſt *Alleluja*. Rupertus *lib.* 7. *cap.* 11. Gavant. & Merati *loc. cit. n.* 5. Et antiquum eſſe hunc Ritum teſtatur, ac firmat Gregorius VIII. *in cap.* 6. *In die* 15. *diſt.* 5. *de Conſecrat.*

Ad Matutinum Dominicæ in Albis reſumun- 32
tur Hymni, & plures Pſalmi ſub unica tamen ſolum Antiphona pro quolibet nocturno, ratione temporis Paſchalis, quod totum feſtivum eſt & lætitiæ *ex Ordin. Romano hic*, ubi additur tatio dicendo, quod deinde in ſequenti tempore quaſi creſcentium arborum frondes multiplicantur Pſalmi, & recoluntur mores boni diverſorum operum per plures Pſalmos. Et idem dicit de novem Lectionibus in hac Dominica,

Gem-

Digitized by Google

Gemma *lib.* 4. *c.* 177. Sic Gavant. & Merat. *loc. cit. c.* 15. *n.* 1.

33 Ad Matutinum Dominicæ Pentecoſtes, & per octavam dicitur unum tantum Nocturnum cum tribus Antiphonis, tribus Pſalmis, tribus Lectionibus, & tribus Reſponſoriis, ex Ordine Romano, & Gregorio VII. *c. in die* 15. *diſt.* 5. *de Conſecrat.* ut in Paſchate Reſurrectionis. Et ratio eſt, quia ex hoc ternario numero, ultra dicta pro die Paſchatis & per ejus octavam, oſtenditur Spiritum Sanctum tria circa Apoſtolos operatum fuiſſe, nam veteres innovavit, innovatos confirmavit, & confirmatos ad alios convertendos miſit, ut exponit Durandus *lib.* 6. *c.* 7. *ſub num.* 4. & ſequuntur Gavant. & Merat. *loc. cit. c.* 16. & alii.

34 Hic juvat afferre prodigioſum eventum in Matutino, a B. Joanne Parmenſi Miniſtro Generali totius noſtri Seraphici Ordinis perſoluto una cum Dæmonibus, Deo ſic præcipiente, ipſum hoſpitio recipientibus. Cum Sanctus Generalis viſitaret ultramontanas Provincias, contigit brumali tempore, eum errore itineris tota die deviaſſe, atque in deſertum mediiſque ſilvis ingruentem noctem ſuſtinuiſſe. Unde ipſe, & ſocii ſe variis orationibus Deo, B. M. Virg. ac B. Patri Franciſco commendantes audierunt pulſari campanam, qua excitati magis in divinas laudes ad ſonitum pertexerunt, & perventi ad Monaſticum ſibi viſum Conventum pulſato oſtio, præſto obviam fiunt quaſi ex condicto expectantes plures Monachi, qui prompte receperunt hoſpites, ducunt ad ignem, lavant pedes, exſiccant veſtimenta, apponunt cœnam, & ſternunt lectos, omnia miniſtrant neceſſaria magna alacritate; poſt primam vigiliam ſurrexit Generalis ad orationem, & audita campana Monachos ad Matutinum convocante, ad Chorum cum ipſis convenit, relictis ſociis, qui ſomno, & fatigatione detinebantur. Officium incœpturus hebdomadarius, nec conſueta uſus eſt cæremonia, nec ordine, nec verſiculo *Domine labia*, ſed abruptim, & cum turbatione incœpit ab illo verſu *Pſalm.* 35. *n.* 13. *Ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem.* Reſpondit Chorus: *Expulſi ſunt, nec potuerunt ſtare.* Tertio id ipſum repetitum, quod ſuſpicionem ingeſſit Fratri Joanni Generali. Præcepit igitur in virtute paſſionis Chriſti, & Sanctiſſimi ejus Nominis, ut ocyus dicerent quinam eſſent? Reſpondit qui Abbatis loco videbatur præeſſe: Omnes eſſe Angelos tenebrarum, qui ex Divino præcepto inviti miſſi ſunt ad miniſtrandum ea nocte ipſi, & ſociis, precibus, inquit, Matris Dei, & illius vexilliferi Patris veſtri; Quibus dictis totum evanuit quod ibidem extructum cernebatur; ſe autem cum ſociis nemoroſo antro, atque in nuda humo invenit Generalis, & excitatis ſociis in laudibus Divinis reliquam noctem uſque ad auroram quæ jam inſtabat, vigiles duxerunt, & ſurgentes, iter progreſſi, ad Conventum Ordinis pervenerunt. Simile quid contigit in meritum Obedientiæ duobus Fratribus apud Peruſium miſſis. Sic expreſſe refert Wadingus noviſſime Romæ impreſſus, typis Rochi Bernabò *tom.* 3. *fol.* 172. *num.* 5. *ad annum Chriſti* 1247.

Attendendæ ſunt ſequentes reſolutiones. In 35
una enim *Mutinenſi ſub die* 12. *Novembr.* 1644. Sacra Congr. Concil. cenſuit, petitam facultatem recitandi Matutinum, eſſe Oratoribus concedendam poſt Completorium præcedentis diei, pro arbitrio tamen Epiſcopi, & dummodo lapſa ſit hora tertia poſt meridiem. Et ſem- 36
per requiri arbitrium, ſeu licentiam Epiſcopi habetur noviſſime deciſum a Benedicto XIII. in ſuo Brevi ſub die 8. Julii 1726. contra Capitulum Papienſe. In Interamnen. ſub die 24. 37
Maii 1674. fuerunt ab Epiſcopo propoſita, & a Sac. Congr. Conc. reſoluta ſequentia dubia.

In viſitatione ſuæ Cathedralis Eccleſiæ reperit Dominus Epiſcopus Interramneſis nonnullos abuſus circa ſervitium Chori, quos cum eliminare cupiat, ſupplex quærit ex hac Sacr. Congregat., An tollerandum ſit.

Primo, quod diebus feſtis Matutino præſentes habeantur, ac proinde punctis non mulctentur, qui non niſi abſoluto primo Nocturno, videlicet poſt Pſalmos tres, totidemque Lectiones recitatas, Choro interſint?

Secundo, diebus vero ferialibus, qui nonniſi abſolutis ſex Pſalmis?

Tertio, quod Sacris Proceſſionibus diſtributiones aſſignatæ non ſint, ſed contra contumaces pœna dumtaxat trium librarum ceræ conſtituta, quæ nunquam exigi conſuevit.

Quarto, & an prænarratus modus interveniendi poſſit etiam ratione conſuetudinis immemorabilis tollerari?

Sacra &c. ad primum reſpondit non eſſe tolerandum. Idem ad ſecundum reſpondit. Ad tertium reſpondit, exigendam eſſe pœnam præſcriptam. Ad quartum, non ſuffragari contrariam conſuetudinem.

* Matutinum non eſt ſegregandum a Laudi- 38
bus ſine cauſa, quæ optima ſupperit Eccleſiæ ſejungenti Matutinum a Laudibus Nocte Natalis Domini. *Inſtit. Eccl.* 24. §. 9.

Peccat etiam venialiter, qui ſine legitima cau- 39
ſa horam non ſervat, ut ex D. Thoma, *ibid.* §. 9.

Digitized by Google

40 Hora recitandi Matutinum die præcedenti incipit poſt exactas tres quartas partes diei, ut in Calendario Romano adnotatum eſt. *Ibid.* §. 10.

Alia ad rem; Vide verb. *Officium Divinum*. *

M E D I C U S.

1 MEdicus tenetur ante omia ſuadere infirmis Confeſſionem peccatorum, alias ipſe Medicus ab Eccleſia arceatur; *cap. Cum infirmitas* 13. *de Pœnit. & remiſſionib.* & noviſſime id innovavit, & ſtatuit Benedictus XIII. *in Concilio Romano celebrato an.* 1725. *tit.* 32. *de Pœnitent. & remiſſionib. cap.* 1.

2 Medicus nullus poteſt Doctoratum accipere, niſi juret ſe obſervaturum, quod ultra tertium diem non viſitabit infirmum, niſi hic vocet ad ſe Confeſſarium, niſi rationabilis cauſa excuſet. S. Pius V. Conſt. 3. incip. *Super gregem*
3 innovata a Benedicto XIII. *loco citato*. Et ſi ultra tertium diem continuet viſitationem, & curam infirmi nondum confeſſi, ſubjacet Excommunicationi majori latæ ſententiæ Summo Pontifici, & Epiſcopis locorum privative, & reſpective reſervatæ, poſſuntque puniri etiam aliis graviſſimis pœnis. S. Pius V. in citat. Conſtit. incip. *Super gregem*, & Benedictus XIII. *in cit. Concil. Romano tit.* 32. *de pœnit. & remiſſionibus*, *in Appendice ad ipſum Concilium Romanum* §. 28. *Ordini ed Avvertimenti intorno all' obbligazione de' Medici nella Cura ſpirituale degl' infermi*, ubi plura ad rem.

4 Medici, & Chirurgi a Communitate conducti tenentur gratis curare Eccleſiaſticos utriuſque Cleri, prout alios cives, ſive ſalarium recipiant ex redditibus publicis, ſive ex contributione taxæ per Communitatem impoſitæ. In hoc tamen ſecundo caſu poteſt Ordinarius permittere, ut per Eccleſiaſticos detur annua contributio, ſeu recognitio voluntaria, & proportionata. *Sac. Congreg. Immunitatis in Amalphitana* 9. *Decemb.* 1631. *lib.* 2. *decr. Paulucc. pag.* 105. *in Spoletana* 23. *Auguſti* 1633. *lib.* 2. *decret. Paulucc. pag.* 169. *in Pampilonen.* 8. *Octobris* 1635. *lib.* 2. *decr. Paul. pag.* 236. *in Nazarena* 5. *April.* 1661. *lib. decr. Rocci pag.* 329. & plura alia decreta refert ad rem Pignatell. *tom.* 3. *conſ.* 25. *num.* 5.

5 Non ſolum perſonæ Eccleſiaſticæ, ſed nec etiam alii viventes earum expenſis, & in earum domibus, tenentur ad contributionem pro Salario Medici. *Eadem Sac. Congreg. Immunit. in una Civitatis Caſtellanæ* 12. *Decemb.* 1645. *lib.* 3. *decr. Paulucc. pag.* 266. *in Ariminen.* 4. *Maii* 1700. *lib.* 2. *decr. Altoviti pag.* 286. Pignatell. *cit. conſult.* 25. *n.* 5.

6 Medici tenentur ex præcepto caritatis gratis curare pauperes infirmos. Gloſſa communiter recepta *in cap. Si quis* 1. *diſt.* 83. *verb. Inferas*, ibi: *Medicus gratis tenetur curare pauperem infirmum, quia plus debet valere vita illius quam propria pecunia*. S. Antoninus 3. *part. tit.* 7. *c.* 1. §. 1. ibi: *Pauperibus non valentibus ſolvere, gratis mederi debet, & non ſe ab eorum cura abſtrahere, quia hoc eſſet indirecte occidere; mortem enim probatur languentibus inferre, qui hanc, cum poteſt, non excludit*, quod Sanctus collegit *ex diſtinct.* 83. §. *Providendum*.

7 Medici ſive Phyſici, ſive Chirurgi non poſſunt inire ſocietatem cum Aromatariis. Gregorius XIII. Conſtit. incip. *Cum Officio*.

8 Medici Judæi non poſſunt a Chriſtianis vocari in ſuis infirmitatibus, niſi nullus alius adſit, vel excellens ſit aliquis in eis; Et hoc præceptum a Parochis curandum eſt obſervari, & quolibet anno decretum hoc eſt publicandum. Concil. Sabinen. *cap.* 22. Gregorius XIII. Conſtit. 64. incip. *Alias*.

9 Medicus confugitus exiens ad curandum Ordinarium infirmum ſub cautione ſibi facta ab Ordinario, nihil agendum fore contra ipſum, debet omnino reſtitui. *Sacr. Cong. Immun. in nullius Atini* 3. *Auguſti* 1694. *l.* 1. *decret. Vallem. pag.* 137.

10 Medicus inquiſitus compoſitionis venenatæ, ac multis propinatæ, mandante Sanctiſſimo, extrahitur ab Eccleſia, & retinetur in carceribus nomine Sanctitatis ſuæ. *Sac. Congr. Immun. in Ariminen.* 7. *Octobris* 1676. *lib.* 1. *decr. Altoviti pag.* 1289.

11 In caſu mortis ex veneno ſecutæ Sanctiſſimus dat facultatem examinandi Sacerdotem Medicum, & conſignandi examen Curiæ Sæculari abſque incurſu irregularitatis. *Sac. Congregat. Immun. In Tropien.* 30. *Martii* 1694. *l.* 1. *decret. Vall. pag.* 114.

12 Medicus Monialium non debet eſſet minor quinquaginta annis, ubi Medicorum penuria non adeſt. *Sac. Congreg. Epiſcop. & Regular. in Ferrarien.* 7. *Martii* 1617. *& in Januenſi* 14. *Junii* 1625.

13 Medici & Chirurgi ordinarii debent habere licentiam generalem ingrediendi cauſuram, etiam de nocte, in caſibus urgentis neceſſitatis, in aliis non ordinariis requiritur ſpecialis. *Sacr. Congr. Epiſcop. & Regul. in Ferrarien.* 2. *Julii* 1599. *&* 13. *Julii* 1065. Debent tamen 14
aſſo-

Digitized by Google

aſſociari, eiſque aſſiſti cum infirma tractatibus.
Ead. Sac. Cong. Epiſ. in Parm. 26. *Mart.* 1601.
15 Medicus extraordinarius permitti non debet
Monialibus, niſi in gravi infirmitate. *Ead.*
Sacr. Cong. Epiſcop. in Bonon. 8. *Julii* 1588. *in*
Ferrarien. 6. *Auguſti* 1601. *in Januenſi* 14. *De-*
cembr. 1605. & *in Mediolan.* 25. *Maii* 1621.
16 Et quando ordinarius non invenit remedium;
Ead. Sacr. Cong. Epiſcop. in Januen. 13. *Mart.*
17 1721. Vel eſt impeditus; *Ead. Sac. Cong. Epi-*
ſcop. in Portugall. 15. *Martii* 1646.
18 In caſu, quo Epiſcopus ex aliqua rationa-
bili, & honeſta cauſa extraordinarium concede-
ret, medicamenta neceſſaria ab eodem ordinata
ſolvenda erunt a Monaſterio, non autem a Mo-
nialibus, quæ opera Medici extraordinarii uſæ
fuerunt, ut reſpondit *Sac. Congreg. Epiſc. in*
Comen. pro Monaſterio Sanctæ Margaritæ Terræ
Lucani 11. *Decemb.* 1699. *proponente Eminentiſ-*
ſimo Colloredo, in qua a nonnullis Monialibus
prætendebatur, quod medicamenta præſcripta a
medico extraordinario deberent ſolvi ſumptibus
Monialium, quæ utebantur illius opera.
19 An, & quando Clerici, & Religioſi poſſint
exercere artem Medicinæ, aut Chirurgiæ? Vid.
verb. *Clericus art.* 3. *a n.* 77. *ad* 82.
20 Medicus peritus promoveri poteſt ad Sacros
Ordines, ſi conſcientiam habet, quod ex ſua
cauſa aliquis non ſit mortuus; ſecus autem, ſi
de morte alicujus ex ſua cauſa eum ſua con-
ſcientia remordeat, *c. Ad aures* 7. *de ætate*, &
qualitat. &c.
21 Medicus tenetur ſub gravi obligatione habe-
re ſufficientem ſcientiam, ſive peritiam; alias,
ſi abſque ſufficienti, ac requiſita peritia gra-
vem morbum curare tentet, graviter peccat.
22 *Communis.* Medicus in medicamentis appli-
candis tenetur ſub gravi ſequi ſententias certas
& ſecuras, relictis incertis, & dubiis. *Commu-*
23 *nis.* Si autem Medicamenta certa, & ſecura non
occurrant, debet applicare probabiliora, & tu-
tiora. Navarrus *c.* 25. *n.* 61. Sanchez *lib.* 1.
mor. cap. 9. *n.* 40. & alii communiter, quia ultra
obligationem generalem Caritatis qua omnes
tenentur meliori, ſeu efficaciori modo, quo poſ-
ſunt, auxilium ferre proximo graviter indigen-
ti, habet Medicus ſpecialem obligationem juſti-
tiæ ex pacto ſaltem implicito inter ipſum & in
firmum de eo curando mediis, & remediis pro-
24 babilioribus, & certioribus. Poteſt tamen Me-
dicus per accidens applicare medicamenta minus
tuta, ſi nempe infirmus non poſſit, aut nolit
pretioſa medicamenta ſolvere, quia in tali caſu
operatur ſecundum voluntatem, & conditionem
infirmi. *Communis.*

Medicus graviſſime peccat, ſi ſolum experien- 25
di gratia incerta & inexplorata medicamenta ap-
plicat infirmo. *Communis.* Si autem infirmus 26
extreme laborat, & nulla ſit ſpes de ejus ſalu-
te, & adſit remedium dubium, de quo ſcilicet
dubitatur, an ſit profuturum, vel nociturnum;
tunc accedente conſenſu ipſius infirmi, vel ejus
conſanguineorum, poteſt Medicus illud reme-
dium, ſeu medicamentum applicare; quia cum
ex una parte vita infirmi jam deſperata ſit, &
ex altera parte ſit aliqua ſpes, & adſit conſen-
ſus aliquis in periculum illud accelerandæ mor-
tis, tunc infirmi negotium utiliter geritur, adeo-
que Medicus poteſt in tali caſu illud medica-
mentum dubium, & periculoſum adhibere. Lay-
man *lib.* 1. *tract.* 1. *cap.* 5. Bonacina *de peccatis*
diſp. 2. *quæſt.* 3. *punct.* 9. Filiuc. *tract.* 21. *n.*
252. Sporer *tom.* 1. *tract.* 1. *proœmial. cap.* 1.
ſect. 3. *n.* 59. & alii communiter.
Medicus poteſt, vel non, applicare prægnan- 27
tibus ea remedia, quæ poſſunt, vel non, licite
ſumere ipſæ prægnantes; Unde vide verb. *Ma-*
ter a num. 1. *ad* 12.
Medicus graviter peccat, ſi ſuadet infirmo 28
aliquod remedium Dei honori, vel præcepto
contrarium, v. g. incantationem, ſuperſtitio-
nem, pollutionem, & hujuſmodi; *c. Nec mi-*
rum 14. *cauſ.* 26. *qu.* 5. *art. Ad hæc*; *c. Cum*
infirmitas 13. *de Pœnit.* & *remiſ.*
Medicus de ſe nullam habet poteſtatem di- 29
ſpenſandi in jejunio, vel in eſu carnium, ſed
ſolum poteſt declarare uti alius vir prudens,
an hic & nunc aliquis obligetur ad præceptum
propter grave damnum, vel incommodum ſuæ
ſanitatis? Et ſi facile, & ſine neceſſitate de-
claret aliquem non obligari ad jejunium, ſeu
ab abſtinentiam carnium, graviter peccat.
Communis.
Medicus quando peccet, vel non, abſtrahen- 30
do eos qui alios frequentant? Vid. verb. *Ma-*
giſter a num. 14. *ad* 16.
Medici honorari debent; Eccleſiaſticus enim, 31
qui *c.* 38. *v.* 4. nos inſtruit, quod *Altiſſimus*
creavit de terra medicamenta, & *vir prudens non*
abhorrebit illa, ibid. *v.* 1. inquit; *Honora Me-*
dicum propter neceſſitatem; etiam illum creavit
Altiſſimus, ac verſ. 11. & 12. *Da locum Me-*
dico: etenim illum Dominus creavit, & *non di-*
ſcedat a te, quia opera ejus ſunt neceſſaria. Quod
idem Eccleſiaſticus verſ. 15. teſtatur: *qui delin-*
quit in conſpectu ejus qui fecit eum, incidet in
manus Medici, per id innuitur, quod qui per-
peram in conſpectu agit Creatoris, incidet in
morbos, circa quos occupatur Medicus; ſpiritu
namque infecto peccatorum lue neceſſe eſt, ut

corpus, cui regendo ſpiritus eſt accomodatus,
langueſcat, vel etiam tabeſcat; Unde *Pſ.* 53.
nos alloquitur Propheta: *Longe a peccatoribus
ſalus, quia juſtificationes tuas non exquiſierunt*.
Hinc peccata magis magiſque diſcamus in hor-
rorem habere, ut Dominus cujus eſt ſalus, *Pſ.*
3. elargiatur perpetua mentis, & corporis ſa-
nitate gaudere, aut ut ſi infirmitas corpus affi-
ciat, ea ſit, quæ virtutem perficiat.

32 Medicos eſſe nimis faciles in ſuadenda pecu-
liaribus perſonis obſervantiæ Quadrageſimalis
relaxatione, & ideo graviſſime ſuper hoc mo-
nendos eſſe ab Epiſcopis, ne ſuas animas, ſic
indulgendo, nimis aggravent, ſtatuit Benedi-
ctus XIV. tom. 1. Conſtitut. 130. incip. *Liben-*
33 *tiſſime* §. 25. Quamvis ipſi ſeverius conſulere
ſoleant, ubi agatur de univerſali diſpenſatione.
34 Idem *ibid.* Medicorum ſententiæ exquirendæ
eorumque atteſtationes exhibendæ ſunt pro obti-
nenda diſpenſatione Quadrageſimæ pro integra
Civitate, ſeu Populo. Idem *ibid.* §. 24. & 25.
35 Et ab ipſis varia obſervari opportet pro ſimili-
bus faciendis atteſtationibus, nempe diſcrimen
inter morbos conſtituti, pro quorum aliquibus
curandis nequaquam requiritur, ut juſculum,
& carnes, loco piſcium, olei, & herbarum
ſubſtituantur; in aliis vero juvare plurimum ſi
ſublatis carnibus, cum indicitur jejunium, oleo,
vel lacte ægrotantes utantur. Idem *Ibid.* §. 25.

36 * Laici artem medicam vel chirurgicam exer-
centes ex præſcripto ſuæ artis, etiamſi aliquis
ægrotus obierit, non tamen incurrunt irregula-
ritatem; attamen *ad cautelam* petunt, & obti-
nent diſpenſationem, ſi promoveri ad Ordines
ſacros poſtulant. Verum ejuſmodi Brevia non
conceduntur, niſi prius audito Epiſcopo, cui in-
jungitur, ut diſtincte referat caſus omnes ani-
madverſione dignos, eorumque peculiares cir-
cumſtantias, ſimulque exponat, cujus rei gra-
tia orator ad Ordines ſacros promoveri poſcat.
De Synod. Diœc. lib. 13. *cap.* 10. §. 4. *nov.
edit.*

37 Sacros vero Ordines jam obtinentes, vel etiam
minores cum Eccleſiaſtico Beneficio, ex præ-
ſcripto ſacrorum Canonum neceſſario debent
petere indultum, ſi medendi artem velint exer-
cere. Hoc vero indultum non obtinetur, niſi
expoſita cauſa, nempe quod locus, in quo
Orator degit, & profiteri cupit, vel ſit pœ-
ne deſtitutus, vel non ſatis illi proviſum ſit
ex Medico laico, vel denique ejus familia tan-
tæ ſit egeſtatis, ut providendum illi ſit ex ho-
neſto lucro ab arte Clerici percipiendo. *Ibid.*
§. 6.

38 Regulares vero in Miſſionibus agentes privi-
legio donantur, ex Bulla potiſſimum Clemen-
tis XII. incip. *Cum ſicut*, ut poſſint exercere
artem medicam. Hoc tamen privilegio frui non
poſſunt niſi in ea arte ſint periti, & gratis re-
media præſcribant, ac tandem abſtineant ab
inciſione & aduſtione. Denique requiritur, ut
non adſint Medici laici, vel ſint quidem, at
hæretici, vel hebræi, ut ex decreto Cong. de
Propaganda Fide. *Ibid.* §. 7.

Regulares ex inſtituti ſui ratione Hoſpita- 39
lium curam, & adminiſtrationem obtinentes,
medicam artem exercere non poſſunt extra illa
hoſpitalia. *Ibid.*

In prædictis indultis Apoſtolicis Monachis 40
vel Clericis conceſſis ſemper apponitur hæc
limitatio: *abſque inciſione & aduſtione*. *Ibid.*
§. 8.

Clericis ſæcularibus Sacris Ordinibus inſigni- 41
tis, ſi conceſſum fuerit indultum, ut provi-
deant familiæ indigenti, illud durat quoaduſque
Orator certos Eccleſiaſticos redditus vel reſi-
dentiale Beneficium obtinuere.

Inſuper affertur limitatio, ne quid expoſcat 42
ab ægrotis, neque enim Eccleſiaſtico ſæculari
Medico prohibetur, ut ſponte oblata recipiat,
præterquam a veris egenis, a quibus nihil pe-
nitus poteſt accipere. *Ibid.* Regularibus vero
indultariis ſemper datur cum modificativa, ut
nihil ab ægrotis recipiant. *Ibid.*

Porro indulta illa Eccleſiaſticis, vel Regu- 43
laribus concedi non ſolent, niſi prius audito
Epiſcopo teſtante de viri peritia in ea arte,
& de indigentia Medici in ea Civitate, vel
oppido. Præterea exquiritur etiam pro Regula-
ribus teſtimonium Superioris Regularis circa
mores illius, qui indultum petit. Si vero non
præmittatur teſtimonium Epiſcopi, adhuc ta-
men Pontificii Brevis executio Epiſcopo com-
mittetur, qui commiſſum munus impleturus de
his omnibus certiorem ſe reddere tenetur. *Ibid.*
§. 9.

Chirurgiam vero exercere Eccleſiaſticis ſæ- 44
cularibus, & regularibus longe difficilius con-
ceditur, & tunc ſolum cum omnis omnino
Chirurgus laicus deeſt; quin & tunc ſine adu-
ſtione, & ſectione. *Ibid.* §. 11.

Additiones ex aliena manu.

Differendum paullulum de ſalario Medico- 45
rum. Ne liceat Medicum debito ſalario defrau-
dare. Legibus conſtitutum eſt, ut Magiſtratus
aditus hujus rei cauſa a Medico, extra ordinem ex
officio nobili ſine figura judicii, levato, quod
ajunt, velo, de ſalario medicis debito jus dicat.
L. 1.

Digitized by Google

L. 1. ff. de extraord. cognit. Idque ſive ægrotus convalnerit, ſive mortuus ſit. Confer Perez *ad tit. Cod. de Profeſſor. & Medic. num.* 18. Num autem medicus privilegio aliquo gaudeat in concurſu creditorum? Vide Berlic. *part.* 1. *concl.* 64. *n.* 95. *& ſeq.* Finkelthens *in obſervat. practic. Obſerv.* 98. *n.* 3. *& ſeq.*

46 Qnod ſi medicus jam accepiſſet ſalarium a curando, is autem non vi morbi, ſed alio modo, puta ab alio interſectus, periiſſet, haud tenetur ad accepti reſtitutionem, C. 1. §. 13. *ff. de Var. & extraord. cognit. l. penult. & ultim. C. de Condict. ob cauſ.* Ripa *de reſt. c.* 7. *n.* 137.

47 Pariter ſi Medico certum ſalarium quotannis a Republica, vel privatis conſtitutum, iſque vita functus ſit intra annum, ſalarium totius anni debetur, propterea quod non mercedem intuitu laborum, ſed potius ſalarium accipit, & per eum non ſtetit quominus cura defunctus fuerit, *L.* 1. *§. divus, ff. de extraord. cognit.* Carpzov. *Juriſprud. Forenſ. part.* 2. *c.* 51. *def.* 12. *num.* 5. Gail. 1. *obſervat.* 44. *num.* 12.

48 Medicus, cui conſtitutum eſt certum ſalarium in ſingulos dies v. gr. X. debetur pro eo tempore quo fuit in itinere; argum. textus *in L.* 20. *ff. de oper. Libert.* Quid ſi medicus diſcedat tarda jam hora, an pro integro die ſalarium exigere queat? Diſtinguendum, utrum Medicus cauſam protracti itineris dederit nec ne? Priori caſu peti haud poteſt ſalarium totius a curando, poteſt vero poſteriori caſu.

49 Medicus, cui certum ſalarium annuum verb. gr. ad tres annos a Communitate conſtitutum eſt, ſi finito locationis tempore pergat mederi, non videtur tacite reconductus; ita ut non contra Communitatem, ſed contra eos quos curavit agere debeat; Ripa *de Peſte c.* 7. *n.* 124.

50 De eo magna inter Doctores quæſtio eſt: an conventa medicum inter & ægrotum certa mercede pro curando aliquo morbo, teneatur medicus eadem mercede curare, ſi ægrotus recidivam pariatur? Argumenta utrinque militantia affert Spekhan. *centur.* 1. *quæſt.* 13. Contra medicum pronunciat Perez *ad tit.* C. *de*
51 *profeſſor. & Medic. num.* 15. Diſtinguendum vero eſt utrum morbus procedat ex nova cauſa, an recurrat ex iiſdem humoribus, & cauſa. Priori ſane caſu non tenetur, poſteriori vero caſu tenetur, modo non appareat reverſum eſſe morbum ex culpa ægroti, ut ſi contra præceptum Medici vixerit, nec ex intervallo, ſed incontinenti ſit morbus reverſus;
52 Spekhan. *ubi ſupra*. Incontinenti autem quando reverſus dici queat morbus, non eſt uſquequaque expeditum, utpote certa regula haud definitum. Arbitrio Judicis id relinquendum; Ripa *de Peſte cap.* 7. *n.* 145.

53 De contractibus ægrotum inter & Medicum non inutiliter quoque hic agi poſſet. Sed longiores eſſemus, quam additionum anguſti limites patiuntur.

MELCHISEDECH REX, ET SACERDOS.

---

1 MElchiſedech Chananæus fuit, & Rex Hieruſalem, ut expreſſe tradit Eruditiſs. Card. Lambertin. expoſt Benedictus XIV. De *Sacrificio Miſſæ ſect.* 2. *n.* 288. ibi: *Vera ſententia eſt, Melchiſedechum gente Chananæum fuiſſe, Regem Salem, quod idem eſt ac Hieroſolymæ, ut oſtendit Calmetus in diſſertatione de Melchiſecho.* Quod & tradit ſapientiſſimus Tirinus *in cap.* 14. *n.* 17. *Geneſis*; ibi: *Sed fuit Princeps aliquis & Regulus gentilis e gente Chananæa, Rex Salem, ſeu Hieroſolimæ, ut eſt in chaldeo, quam & illum condidiſſe Joſephus affirmat, & Fidelium (qui tum ipſius, tum aliorum opera iſtic reperiebantur) Doctor, Sacerdos, Paſtor: ita S. Dionyſius, Hippolytus, Irenæus, uterque Euſebius, Apollinarius, & alii cum pleriſque recentioribus. Addunt S. Ignatius, & Suida Melchiſedech ſemper virginem permanſiſſe. Unde & in hoc typum geſſit Chriſti, uti & in nomine, & in nominis etymo, in officio, in Sacerdotio, in Sacrificio, de quibus fuſe ad Hebræos* 7. *& Pſalm.* 109.

2 Hic Melchiſedech fuit revera Sacerdos, & quia Sacerdos erat, panem & vinum obtulit; *Gen.* 14. *num* 18. *Proferens panem & vinum; erat enim Sacerdos Dei Altiſſimi*. Et Apoſt. *ad Hebr.* 7. aſſerit, Melchiſedecum non ſolum Chriſti figuram fuiſſe, ut Aaron, ſed inſuper dicit, Chriſtum Sacerdotem fuiſſe non ſecundum Ordinem Aaron, qui offerebat ſacrificia cruenta, ſed ſecundum ordinem Melchiſedech, qui obtulit ſacrificium incruentum. Proferens panem, & vinum; unde & Chriſtus, ut palam faceret, ſe Sacerdotum eſſe ſecundum ordinem Melchiſedech, uti Deus per Davidem de illo prædixerat *Pſalm.* 109. *verſ.* 3. ſub iiſdem ſpeciebus panis & vini ſuum quoque Sacrificium in ultima cœna incruentum inſtituit. Ita omnes tam Sancti Patres, quam Doctores Scholaſtici.

3 Melchiſedech ſine Patre ſine Matre, ſine ge-

geoealogia traditur ab Apoſtolo ad *Hebr. c. 6. v. 3.* non quod his caruerit, ſed quod nobis ignoti ſint, cum nulla ſive Avorum, ſive Parentum ejus memoria fiat in Scripturis, quæ non Geotilium (qualis erat Melchiſedech unus ex Regulis Chananæorum, teſte Joſepho, S. Dionyſio, Epiphanio, Theodoreto) ſed ſolum Hebræorum genus, & hiſtoriam perrexunt; ut recte obſervat laudatus Tirinus *in epiſt. ad Hebr. cap. 7. v. 3.* Calmetus tamen in dictionario verb. *Melchiſedech* refert, quod ætate Sancti Epiphanii fuerunt, qui Parentes Melchiſedech deſignarent, Heraclam nempe, ſive Heraclen patrem illius, marrem vero Aſtaruth, ſive Aſtariam appellantes. Carena Arabica in Gen. 9. ejus Genealogiam paternam ex Sem, maternam ex Japhet derivans, Heraclam, ſive Heraclim Patrem Melchiſedech, filium, ſeu neporem Phaleg, Filium vero Heber facit; matrem vero, quam Salathiel appellat, filiam tradit Gomer Filio Japhet. Joſephus Gurionides, Hebræus ſcriptor circa undecimum ſæculum, Melchiſedeco alterum nomen, Joram nempe, inducit *lib. 7. cap. 31.* ſyduſque ejus ortui præſidens, Sadech (planeta eſt Jovis) appellat; urbem tandem cui præerat, primum *Jubeus*, deinde *Sedech*, poſtea *Salem*, tandem *Hieruſalem*, denominatam teſtatur. Hæc ille, qui plura adhuc ad rem ibi tradit.

MELIORAMENTA.

1 Melioramenta rei alia dicuntur intrinſeca, & alia extrinſeca. Melioramenta iotrinſeca ſunt illa, quæ quaſi tranſeunt in rem, quam meliorem efficiunt, ut ſtercoratio agri, implantatio arborum, ſi radices fixerint, & hujuſmodi. Extrinſeca ſunt illa, quæ tantum extrinſece adhærent, & ſalva re ſeparari poſſunt ut picturæ, januæ, feneſtræ, domuncula mobilis, quæ ſolo alieno imponitur, & ſimilia.
2 Rurſus Melioramenta alia dicuntur neceſſaria, alia utilia, & alia voluptuaria. *Commu-*
3 *nis*. Melioramenra neceſſaria dicuntur illa, ſine quibus res peritura eſſet, vel deterioratura, vel nullos, aut non ordinarios fructus afferret, & quorum omiſſio imputanda eſſet omitrenti. *Communis* cum Rota *p. 1. recent. deciſ. 6. n. 1. & ſeq. p. 15. deciſ. 191. num. 26. p. 18. tom. 2.*
4 *dec. 564. num. 6.* Melioramenta neceſſaria refici debent cuicumque melioranti, etiam poſſeſ-
ſori malæ fidei, & injuſto; Rota *p. 7. recent. deciſ. 223. num. 15. part. 9. tom. 1. deciſ. 318. num. 14. p. 18. tom. 2. dec. 584. num. 5. & dec.*
611. num. 3. Et perſolvi debent in ea quanti- 5
tate, quæ fuit impenſa, nulla ſervata ratione meliorati, & impenſi. Rota *part. 18. tom 2. deciſ. 397. num. 20. deciſ. 398. num. 20. & dec. 537. num. 10. & ſequent.*
Melioramenta utilia dicuntur illa, quæ fa- 6
ciunt, ut res ſit utilior, ſive ut plures fructus afferat, v. g. ſi ager cum neceſſariis expenſis de more afferat 10. modia tritici, & cum aliis afferat 12. modia, hæ expenſæ ſunt utiles, & dicuntur melioramenta utilia, cum ſic augeant valorem rei, ejuſque fructus. *Communis* cum Rota *part. 12. recent. deciſ. 203. num. 21. & ſeq. part. 13. deciſ. 22. n. 8. part. 15. deciſ.*
191. n. 25. Melioramenta utilia facta a poſ- 7
ſeſſore bonæ fidei ſunt illi reſtituenda. Rota *part. 2. recen. deciſ. 356. num. 1. part. 4. tom.*
1. deciſ. 64. num. 1. Si vero ſint facta a poſ- 8
ſeſſore malæ fidei, repeti non poſſunt, ſicuti non ſunt reficienda melioramenta exceſſiva, & conſulto facta. Rota *part. 11. rec. deciſ. 2. n. 32. part. 12. deciſ. 307. num. 21. & 22.*
Melioramenta voluptuaria dicuntur illa, quæ 9
fructus rei non augent, ſed tantum conferunt ad ornamentum, vel ad delicias, uti id, quod impenditur ad picturas, ſtatuas, artificioſos fontes, delicioſa viridaria, & hujuſmodi. *Communis*, cum Rota *part. 2. recent. deciſ. 650. num. 4. part. 11. deciſ. 317.*
num. 18. part. 12. deciſ. 233. num. 16. Me- 10
lioramenta voluptuaria refici non debent. Rota *part. 9. tom. 1. deciſ. 7. num. 11. part. 10. deciſ. 219. num. 25. part. 11. deciſ. 317. n. 15. part. 12. deciſ. 203. num. 21. part. 14. deciſ. 21. num. 8. part. 16. deciſ. 237. num.*
2. Quæ vero ſint voluptuaria ex relationibus 11
Peritorum deducitur. Rota *part. 11. rec. dec. 317. num. 17.*
Melioramenta ut repeti poſſint, debet de 12
eis liquido conſtare, tum in genere, tum in ſpecie. *Communis* cum Rota *p. 2. dec. 161. n. 2. p. 5. tom. 2. dec. 470. n. 7. part. 14. dec. 9.*
n. 14. Unde, ut melioramenta, & ſumptus 13
repeti poſſint, duo copulative ſunt diſtincte probanda, ideſt tantum fuiſſe inſumptum, & tantum fuiſſe melioratum, cum Dominus rei melioratæ electionem habeat reficiendi, quod minus eſt inter impenſum, & melioratum. Hinc ſi ſint impenſa centum, & res facta ſit pretioſior in centum quinquaginta, non reficiuntur niſi centum impenſa, quia in illis
cen-

Digitized by Google

centum dumtaxat concurrunt duo dicta requiſita, ſcilicet tantum impenſum, & tantundem melioratum; in quinquaginta vero, in quibus melioramenta excedunt impenſam, non concurrit illud requiſitum, quod tantundem fuerit impenſum, quia in illis nihil impenſum fuit. Et e converſo ſi ſint impenſa centum quinquaquinta, & res facta ſit pretioſior in centum, reficiuntur ſolum illa centum meliorata, quia in quinquaginta, in quibus impenſa excedunt melioramenta, non verificatur illud requiſitum, quod tantundem fuerit melioratum, cum pro illa ſumma nihil melioratum fuerit, & Dominus rei melioratæ electionem habeat reficiendi, quod minus eſt inter impenſum, & melioratum. *Communis* cum Rota *part.* 2. *deciſ.* 750. *num.* 2. *part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 318. *num.* 17. *part.* 11. *deciſ.* 363. *num.* 12. *part.* 12. *deciſ.* 27. *num.* 21. *part.* 13. *deciſ.* 109. *num.* 19. *deciſ.* 288. *num.* 20. *part.* 14. *deciſ.* 405. *num.* 17. *part.* 15. *deciſ.* 119. *num.* 1. *deciſ.* 191. *num.* 1. *part.* 17. *deciſ.* 224. *numer.* 20. *&* *deciſ.* 250. *numer.* 8. & ſæpe alibi per textum *in cap. Requiſivit* 1. *De in integrum reſtitutione*, *c. Ad noſtram* 11. *de rebus Eccleſiæ non alienand. l. Paulus*, §. *Domos*, *ff. de Pignoribus*, *& l. Domos*, *ff. de Legat.* 1.

14 Unde Regula communis, & generalis eſt, quod in melioramentis, & expenſis repetendis ſemper attenditur quod minus eſt, ſive illud minus ſit inſumptum, ſive melioratum; *l. In fundo*, *verſ. Et ſi plus*, *ff. de rei vindicat.* & *ibi* Gloſſa communiter recepta *in verſ. Plus pretio*, dicens, ſi eſt impenſa decem, & melioratio quindecim, repetuntur ſola decem; item ſi decem impenſa, & melioratio quinque, ſola quinque repetuntur; Fagn. *in c. Requiſivit* 1. *de in integrum reſtitutione num.* 21. ubi pluribus citatis teſtatur de Communi.

15 Melioramenta bona fide facta poſſunt recuperari, vel excipiendo ante ſententiam, vel Officium Judicis poſt ſententiam implorando: Baldus *conſil.* 257. *Titius emit Fundum*, *in princip. lib.* 1. Fagnanus *loc. cit. n.* 27. & alii paſſim.

16 Et interim qui bona fide fecit melioramenta, habet retentionem rei melioratæ, donec de melioramentis fuerit integre ſatisfactus; *l. Si in area*, *in fin. De Condit. indebit.* *& l. Paulus*, *ff. de dol. mal. except.* & expreſſe Rota *part.* 4. *recent. tom.* 1. *deciſ.* 206. *numer.* 1. *deciſ.* 513. *numer.* 4. *part.* 10. *deciſ.* 113. *numer.* 5. *part.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 237. *numer.* 1. *deciſ.* 220. *numer.* 1. *part.* 19. *tom.* 2. *deciſ.* 614. *num.* 1.

17 Ad effectum tamen obtinendi retentionem rei melioratæ pro melioramentis, debet neceſſario de illis conſtare. Rota *part.* 14. *recent. deciſ.* 405. *num.* 2. *part.* 18. *tom.* 1. *deciſ.* 329. *num.* 2. Adeoque retentio non datur pro melioramentis, de quibus nec in genere, nec in ſpecie conſtat. Rota *part.* 3. *dec.* 378. *num.* 1. *part.* 12. *dec.* 97. *num.* 20. *part.* 19. *tom.* 1. *dec.* 352. *n.* 18. Fagnan. *loc. cit. num.* 8. & alii paſſim.

Melioramenta, ſi ſint probata in genere tantum, non dant retentionem rei melioratæ, nec retardant immiſſionem, ſed ſuccurritur bonæ fidei poſſeſſori per cautionem de illis reficiendis liquidatione facta. Rota *part.* 4. *tom.* 2. *dec.* 127. *num.* 7. *&* 8. *part.* 13. *deciſ.* 521. *num.* 17. & ſæpe alibi; Puteus *deciſ.* 471. *lib.* 2. Fagnanus *loc. cit. num.* 33. cum aliis ibi citatis. 18

Melioramenta mala fide facta, ſi ſint neceſſaria, poſſunt repeti. Rota *part.* 7. *recent. dec.* 223. *num.* 15. *part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 318. *num.* 14. *part.* 18. *tom.* 2. *deciſ.* 564. *n.* 4. & patet ex dictis *ſupra num.* 4. *&* 5. Secus autem ſi 19
ſint tantum utilia; *l. Domum*, *in fine ff. de rei vind.* *& cap. Requiſivit* 1. *De in integrum reſtit.* a ſenſu contrario ibi: *Quos bona fide fecerunt*, Fagnanus *ibid. num.* 34. *&* 42. cum aliis ibi citatis, & expreſſe Rota *part.* 11. *recent. deciſ.* 2. *num.* 34. *part.* 12. *deciſ.* 307. *num.* 21. *&* 22. 20

Hinc, ſi quis ſcienter in ſolo alieno inædificavit, ſumptus non repetit, & inædificatum cedit Domino ſoli, ut *l. Si quis ſciens*, *Cod. de rei vindic.* *&* §. *Ex diverſo*, *inſtit. de rerum diviſ.* Rota *part.* 6. *recent. num.* 5. *&* 45. Qui enim, non obſtante quod ſciverit ſolum eſſe alienum, adhuc inibi ædificium conſtruxit, ſua voluntate amiſiſſe proprietatem materiæ intelligitur, *d.* §. *Ex diverſo*, *& l. Adeo* §. *Ex diverſo*, *ff. de acquir. rer. domin.* & ſic ædificanti objici poteſt, quod temere ædificavit in eo ſolo, quod certo ſciebat eſſe alienum, ut dicitur *in* §. *Certe*, *Inſtitut. de rer. diviſ.* 21

Item melioramenta facta in re Fideicommiſſo ſubjecta ab eo, qui rem illam ſciens eſſe Fideicommiſſo ſubjectam, emit, propter ejus malam fidem non poſſunt repeti, ut *l. Final.* §. *fin. Cod. Comm. Deleg.* & ibi Doctores communiter teſte Fagnano *loc. cit. num.* 36. Item, 22
qui ſcienter emit rem ſubjectam retractui, eamque melioravit, propter ejus malam fidem non poteſt talia melioramenta repetere. Igneus *in l. Dudum num.* 40. *Cod. de contrab. empt.* Fagnanus *loc. cit. num.* 37. & alii paſſim. Item 23
uſufructuarius non acquirit dominium melio- 24

rationum, quas ſcienter facit, nec poteſt
ſumptus repetere. Rota *part. 6. recent. deciſ.*
116. *num.* 6. Fagnanus *loc. cit. num.* 38. *per*
text. in l. Uſufructuarius 61. *ff. de uſufruct.* &
25 *l. Uſufructuarius* 68. *ff. eod.* Poteſt tamen uſu-
fructuarius repetere expenſas neceſſarias, & quæ
ad perpetuam proprietatis utilitatem pertinent.
Rota *cit. part. 6. deciſ.* 116. *num.* 26. & *ſeq.*
ubi pluribus adductis dicit eſſe communem.
26 Idem procedit in Patre uſufructuario melioran-
te bona adventitia filiorum, quo caſu melio-
ramenta ſpectant ad filios, & Pater ſolum re-
petit expenſas. Rota *cit. part. 6. deciſ.* 116.
n. 11. ubi pluribus adductis dicit, quod expen-
ſarum repetitio ex privilegio Patri videtur con-
ceſſa ratione legitimæ adminiſtrationis, quam
habet in bonis filiorum.
27 Melioramenta facta a gravato in bonis Fi-
deicommiſſo ſubjectis non veniunt in reſtitu-
tione fideicommiſſi, ſed per viam detractionis
remanent libera ipſi heredi gravato; Rota *dec.*
344. *n.* 2. *verſ. Et non comprehenduntur part.* 4.
diverſar. & eadem Rota *part. 6. recent. deciſ.*
116. *num.* 23.
28 Melioramenta, quæ ſunt ab Emphyteuta,
vel Feudatario facta, non dicuntur Feudalia,
aut Emphyteutica, etiamſi principale ſubje-
ctum ſit Feudale, vel Emphyteuticum, ſed
tranſeunt ad heredes, & ſucceſſores Emphy-
teutæ, vel Feudatarii meliorantis. Rota *part.*
2. *recent. deciſ.* 349. *num.* 1. & *part. 6. deciſ.*
116. *n.* 25. & 26. Card. de Luca *de Legat. diſc.* 35.
num. 34.
29 Melioramenta, quæ ſine leſione prioris ſta-
tus rei locatæ poſſunt amoveri, ſemper Con-
ductori ſunt reſtituenda; Rota *part.* 18. *recent.*
30 *tom.* 2. *deciſ.* 608. *num.* 4. Alia quoad melio-
ramenta facta a Conductore in re ſibi loca-
ta; Vide verb. *Locatio a numer.* 23. *ad* 25.
incluſive.
31 Melioramenta facta ab Emphyteuta, quan-
do poſſint repeti, vel non? Vide *verb. Em-
phyteuſis artic.* 1. *a num.* 7. *ad* 15. *in-
cluſive*.
32 Melioramenta facta per Beneficiatum ex bo-
nis patrimonialibus detrahuntur per heredem;
Secus, ſi ex fructibus Beneficii, quia pertinent
ad Eccleſiam, cum Eccleſia ſuccedat tamquam
Beneficiati heres in bonis, quæ Eccleſiæ occa-
ſione quæſita ſunt. Card. de Luca *de Beneficiis*
diſc. num. 5. & *diſc.* 86. *num.* 2. & *ſeq.* cum
33 aliis ibi citatis. In dubio autem facta cenſen-
tur ex fructibus Beneficii, cum Beneficiatus ex
debito Officii ea feciſſe cenſeatur magis ex fru-
ctibus Beneficii, quam de proprio. Garcias *de*
expenſ. & *melioram. cap.* 11. *num.* 71. Card. de
Luca *locis citatis*. Rota *deciſ.* 671. *part.* 1. *di-*
verſar. & *part.* 12. *recent. deciſ.* 168. *num.* 27.
ubi dicit, quod bona beneficiati præſumuntur
acquiſita ex fructibus Beneneficiorum; Tum
quia in dubio, non conſtito de contrario, intrat
præſumptio donationis, ſeu incorporationis ad
Beneficium Eccleſiæ. Card. de Luca *cit. diſ.*
86. *num.* 5.
Equites Hieroſolymitani ex ſtatutis Religio- 34
nis *tit.* 14. *cap.* 16. & 17. promoveri non poſ-
ſunt ad digniores Commendas, niſi anteceden-
ter legitimis documentis oſtenderint ſe prio-
res melioraſſe. Rota *p.* 17. *dic.* 3. *n.* 3. Unde ſi 35
de tempore vacationis non obtinuerint ſua me-
lioramenta probari, ſed nec illa exhibuerint,
ſunt incapaces novas obtinendi Commendas.
Rota *p.* 17. *deciſ.* 173. *n.* 1. Nec eis ſuffragari 36
poteſt ſubſequens exhibitio, præcipue ſi fuerit
interea alteri jus quæſitum. Rota *cit. dec.* 173.
num. 2. 3. & 4.
Melioramentorum autem exhibitio facienda 37
eſt ab Equite aſpirante ad novas Commendas
coram Lingua, vel Prioratu, non autem co-
ram eorum Commiſſariis: Rota *part.* 17. *rec.*
deciſ. 137. *num.* 6. & 7. Commiſſarii enim
habent nudam facultatem viſitandi; & viſitan-
di proceſſum ſuper melioramentis factis. Ro-
ta *ibid.*
Melioramenta facta in bonis ad Beneficium 38
ſpectantibus, & invalide alienatis, debent
Emptori refici. *Sac. Congregat. Concil. in Ru-
ben. Nullitatis alienationis* 28. *Auguſti* 1723.
ad 4. dub. apud Theſaur. Reſolut. Sacr. Con-
gregat. Concil. tom. 2. fol. 355. ultimæ impreſ-
ſionis quæ proſtat Venetiis apud Joannem Bapt.
Recurti.

Additiones ex aliena manu.

Notabilis intercedit differentia prædia urba- 39
na inter & prædia ruſtica, quoad Melioratio-
num æſtimationem: *Profecto in illis* (ita recte
ait Rota in *Ravenn. Immiſſionis ſuper meliora-
mentis* 20. *Martii* 1747. §. *Profecto*, *cor. cl. m.
Millino*) *ſpectandus eſt ſtatus temporis præſentis*,
juxta textum in L. domos Hereditarias, *ff. de
Legat.* 1. *in aliis vero*, *cujus generis eſt de quo
agitur*, *inſpiciendum eſt tempus factarum melio-
rationum*, *ut inter impenſum*, & *melioratum re-
ficiatur quod minus eſt Poſſeſſori bonæ fidei*, *ſe-
cundum alterum textum in L. fundo ff. de rei
vindicat.* &c. *dummodo tamen res ſit de melio-
rationibus utilibus*, *nam quæ neceſſariæ proban-
tur*, *ſunt in totum reficiendæ Melioranti ad mo-
dum ſumptuum factorum*.

MEN-

Digitized by Google

MENDACIUM.

1 Mendacium eſt falſa ſignificatio contra mentem cum animo fallendi. S. Auguſtinus *lib. contra Mendacium cap.* 12. relatus *in*
2 *cap. Beatus Paulus* 5. *cauſ.* 22. *qu.* 2. Dicitur primo *falſa ſignificatio*, quia poteſt quis mentiri, non tantum verbis, ſed etiam nutibus, geſtibus, ſcriptis, & hujuſmodi, unde S. Auguſtinus *lib. contra mendacium cap.* 3. dicit: *Ille mentitur, qui aliud habet in animo & aliud verbis, vel quibuslibet ſignificationibus enuntiat.*

3 Dicitur ſecundo, *contra mentem*, quia mentiri eſt contra mentem ire; Unde, ut quis dicatur mentiri, requiritur, quod falſum putet id, quod dicit ut verum; Poteſt enim fieri, quod aliquis non mentiatur, licet falſum dicat, ſi nempe credat illud eſſe verum, & contra mentiatur licet verum dicat, ſi nempe dictum ſuum putet eſſe falſum. Hoc totum exprimit S. Auguſtinus *Enchiridii cap.* 18. *relatus in cap. Is autem* 4. *cauſ.* 22 *quæſt.* 2. ibi: *Nemo mentiens judicandus eſt, qui dicit falſum, quod putat verum, quoniam quantum in ipſo eſt, non fallit ipſe, ſed fallitur..... potiuſque e contrario quantum in ipſo eſt, ille mentitur, qui dicit tanquam verum, quod putat falſum.*

4 Dicitur tertio, *cum animo fallendi*, quia quamvis hujus particulæ neceſſitatem negent plures volentes ſufficere ad Mendacium, quod quis loquatur contra mentem, ſive interius intendat fallere, ſive non; hanc tamen requirit Gelaſius Papa *in cap. Beatus Paulus* 5. *cauſ.* 22. *quæſt.* 2. in cujus Summario expreſſe dicitur; *Non mentitur, qui animum fallendi non habet*: & S. Auguſtinus relatus *in cap. Is autem*, 4. *cauſ.* 22. *quæſt.* 2. ibi: *Is autem, qui mentitur contra id, quod animo ſentit, loquitur voluntate fallendi.* Et ideo non proprie mentiretur ille qui jocandi cauſa diceret: *Ego uno ſolo die peragravi quatuor mundi partes*: *Ego hodie ivi Romam, & inde huc redivi*, & ſimilia; per hæc enim nullatenus intendit fallere, ſed nugari, ut utique id clare ex modo pronunciandi, aliiſque circumſtantiis perſonæ, loci, temporis & hujuſmodi percipiunt ipſimet auditores. Et ſic expreſſe docet S. Auguſtin. *lib. quæſt. in Geneſim quæſt.* 145. *relatus in cap. Quod autem* 18. *cauſ.* 22. *quæſt.* 2. ubi dum explicat hæc Patriarchæ Joſephi verba; *An ignoratis, quod non ſit ſimilis mei in augurandi ſcientia?* dicit ejuſmodi phraſes non eſſe mendacia, quia iis non utuntur modo ſerio, ſed tantum quodam joco: *Mendacia enim a mendacibus ſerio aguntur, non joco. Cum autem, quæ non ſunt, tamquam joco dicuntur, non reputantur mendacia.* Et id confirmat idem S. Doctor *lib. de mendacio cap.* 2. ibi: *Numquam* (joci) *ſunt putata mendacia, habent enim evidentiſſimam ex pronuntiatione, atque ipſo jocantis affectu ſignificationem animi nequaquam fallentis, etſi non vera enunciantis*, & *ibid. cap.* 3. ſubjungit: *Ex animi enim ſui ſententia, non ex rerum ipſarum veritate, vel falſitate mentiens, aut non mentiens judicandus eſt.* Et ſic tenent Pontas *verb. Mendacium caſ.* 4. Henno *t.* 1. *tract. in decalog. diſp.* 8. *quæſt.* 1. *concl.* 1. Laym. *lib.* 4. *tract.* 3. *cap.* 13. *num.* 4. & alii paſſim volentes, quod ad mendacium requiratur animus fallendi, ſi non expreſſus, & formalis, ſaltem tacitus, contentus in verbis, quæ talibus, aut talibus circumſtantiis nota ſunt fallere.

Mendaciorum genera octo diſtinguit S. Au- 5
guſtinus *lib. de Mendacio cap.* 4. *relatus in cap.*
Primum 8. *cauſ.* 22. *quæſt.* 2. At hæc omnia 6
commode reducuntur ad illa tria, ſcilicet mendacium jocoſum, officioſum, & pernicioſum, quæ ordinarie pro faciliori captu a Doctoribus traduntur cum S. Bonaventura *in* 3. *ſentent. diſt.* 38. *art.* 1. *quæſt.* 5. *in corpore*, ubi dicit, quod mentiens, *aut intendit prodeſſe, aut delectare, aut lædere; ſecundum quod intendit prodeſſe, eſt mendacium officioſum; ſecundum quod intendit delectare, eſt mendacium jocoſum; ſecundum quod intendit lædere, eſt mendacium pernicioſum.*

Mendacium *jocoſum* eſt, quod profertur, vel 7
ſit ſine alicujus nocumento, cauſa voluptatis
propriæ, vel alienæ. *Eſt in re communis.* Men- 8
dacium *officioſum* eſt, quod profertur, vel ſit
ſine alicujus nocumento, cauſa utilitatis pro-
priæ, vel alienæ. *Eſt in re communis.* Men- 9
dacium *pernicioſum* eſt, quod profertur, vel ſit
cauſa alienæ injuſtæ damnificationis. *Eſt in re*
com. Mendacium jocoſum & officioſum ex genere 10
ſuo ſunt tantum peccata venialia. Mendacium autem pernicioſum eſt ex genere ſuo peccatum mortale. *Communis.*

Nullum ex dictis Mendaciis unquam eſt li- 11
citum. *Communis, & certa*, cum S. Auguſtino relato *in cap. Primum* 8. *cauſ.* 22. *q.* 2. ibi: *Quiſquis autem eſſe aliquod genus Mendacii quod peccatum non ſit, putaverit, decipiet ſe ipſum turpiter, cum honeſtum ſe deceptorem arbitretur alio-*

Digitized by Google

aliorum. Et patet ex Sacra Scriptura, quæ indiſcriminatim prohibet omne Mendacium, ut *Exodi* 23. ibi: *Mendacium fugies*; *Levitici* 19. ibi: *Non mentiemini*: *Proverb.* 19. ibi: *Qui Mendacia loquitur, non effugiet*; *Pſal.* 1. ibi: *Perdes omnes, qui loquuntur mendacium*; *Sapient.* 1. ibi: *Os quod mentitur, occidit animum*; *Ad Coloſ.* 3. ibi: *Nollite mentiri invicem*. Et patet etiam ratione, quia omne mendacium proprie ſumptum eſt ſemper intrinſece malum, cum ſemper importet animum decipiendi; quod humanæ ſocietati repugnat, quia, ut recte dicit S. Auguſtinus *in Enchiridio cap.* 22. relatus *in cap. Is autem* 4. *cauſ.* 22. *q.* 2. *Verba propterea inſtituta ſunt, non per quæ ſe invicem homines fallant, ſed per quæ quiſque in alterius notitiam cogitationes ſuas proferat; Verbis ergo uti ad fallaciam, non ad quod ſunt inſtituta, peccatum eſt*.

12 Unde Mendacium proprie dictum nullo caſu, aut fine poteſt eſſe licitum, ne quidem ad ſalvandam hominis vitam, ut expreſſe docet ipſemet S. Auguſtinus relatus *in cap. Ne quis arbitretur* 14. *cap. Faciat homo* 15. *& c. Si quis* 17. *cauſ.* 22. *q.* 2. & S. Iſidorus relatus *in cap. Omne genus mendacii* 16. *ead. cauſ. & q.* & Alexander III. *in c. Super eo* 4. *de uſuris*, ibi: *Cum Scriptura Sacra prohibeat pro alterius vita men-*
13 *tiri*. Immo neque unquam licitum eſt proprie dictum Mendacium etiam pro ſalute ſpirituali hominis. *Communis* cum S. Auguſtino *lib. contra Mendacium c.* 26. ubi dicit, eum qui non poſſet baptizari, niſi deceptis Mendacio cuſtodibus, eſſe ſine Baptiſmo relinquendum, cum non ſint facienda mala, ut eveniant bona, & tandem concludit: *Si ergo non docet veritas facere propter hominem baptizandum, quod eſt contrarium Caſtitati, non docebis propter hominem baptizandum facere, quod eſt contrarium veritati, & l. de Mendacio c.* 20. ſic expreſſe dicit: *ad ſempiternam vero ſalutem nullus ducendus eſt opitulante mendacio*.

14 Nec valet dicere licitum eſſe mentiri in caſu neceſſitatis, ſeu ob magnum aliquod bonum, ut patet de Abraham, qui *Geneſis* 20. ut ſe eriperet a mortis diſcrimine, dixit, Uxorem ſuam Saram eſſe ſuam ſororem: de Jacob, qui *Geneſ.* 27. ut Patris benedictionem obtineret, fratrem ſuum primogenitum ſe mentitus eſt. De Obſtetricibus Ægyptiis, quæ *Exod.* 1. pro ſalvandis ab interfectione infantibus Hebræorum mentitæ ſunt. De Joſeph, qui *Geneſ.* 44. ſe Ariolum, & augurem coram ſuis fratribus aſſeveravit. De David, qui 1. *Regum cap.* 21. præ timore dementiam, ſeu inſaniam ſimulavit. De Judith, quæ *Judith c.* 10. 11. 12. & 13. compoſitis mendaciis Holofernem decepit. De ipſomet Chriſto, qui *Marci* 13. loquens de Judicii adventu, dixit: *De die illo, vel hora nemo ſcit, neque Angeli in Cœlo, neque Filius hominis*, & *Lucæ* 24. ubi poſt reſurrectionem ſuam in peregrini forma *finxit ſe longius ire*, & *Joannis* 7. ubi dixit Fratribus: *Vos aſcendite ad diem Feſtum iſtum, ego autem non aſcendam..... Ut autem aſcenderunt fratres ejus, tunc & ipſe aſcendit ad diem Feſtum*, & ſic de ſimilibus, tum veteris, tum novi Teſtamenti.

Non valet, inquam, quia in omnibus ſupra 15
dictis nullum interfuit mendacium, ſed Myſterium, nec ipſi aliquid falſum dixerunt, ſed ſolum licita æquivocatione, ſeu amphibologia, aut reſtrictione verum tacuerunt. Sic pluribus in locis expreſſe docet S. Auguſt. & ſignanter *in libro de mendacio c.* 12. *& c.* 17. ubi ſic dicit: *Ad hanc veritatis regulam mihi videntur non ſolum iſta* (de Abrahamo, & Sara) *verum etiam, ſi qua ſunt talia, redigenda, ut aut quod eſſe creditur, oſtendatur non eſſe mendacium, ſive ubi tacetur verum, nec dicitur falſum, ſive ubi ſignificatio verax aliud ex alio vult intelligi*, & idem S. Doctor *in quæſt. in Geneſ. q.* 26. relatus *in cap. Quæritur* 22. *cauſ.* 22. *q.* 2. ſic habet: *Quæritur cur Patriarcha mentiri voluit, ut diceret Saram ſororem ſuam, non potius Deo commiſit, qui ſi vellet, ejus pudicitiam apud Pharaonem ſervare poſſet, ſed veritatem voluit celari, non mendacium dici: Soror enim dicitur, quia filia fratris erat; & in hoc oſtenditur, quod nemo debet tentare Deum, dum habet, quod rationabili conſilio faciat: Fecit, quod potuit, quod non potuit, Deo commiſit, in quem ſperavit. Nec eum fides, aut ſpes fefellit; Si autem interrogatus Uxorem illam ſuam indicaret, duas res Deo committeret, & vitam ſuam, & Uxoris pudicitiam*.

Et *ibidem* ad id, quod opponitur de Jacob 16
Geneſ. 27. reſpondet: *Jacob dicendo ſe eſſe Eſau primogenitum non eſt mentitus, non enim dixit ſe eſſe primogenitum naſcendo, ſed Jus primogenituræ illo vendente rite adeundo: Sic & Chriſtus Joannem dixit eſſe Eliam, non perſona, ſed imitatione virtutis; Erat ergo Jacob Eſau, non naſcendo (ut diximus) ſed emptione primogenituræ, de non primogenito in primogenitum tranſeundo, ſicut & ipſe Eſau primogenita vendendo, de primogenito non primogenitus fieri meruit*. Et de eodem Jacob *lib. contra mendacium c.* 10. ſic dicit; *Jacob, quod Matre fecit auctore, ut patrem fallere videretur, ſi diligenter, & fideliter atten-*

Digitized by Google

attendatur, *non eſt mendacium*, *ſed Myſterium &c.* vide *in Breviario lectiones ſecundi nocturni Dominicæ ſecundæ Quadrageſimæ*. Et *cit. lib. contra mendacium cap.* 11. ſubjungit: *Neque illud*, *quod Joſeph velut illudendis locutus eſt fratribus Gen.* 44. *Neque quod David ſimulavit inſaniam* 1. *Reg.* 21. Nec cetera hujuſmodi mendacia judicanda ſunt, ſed locutiones, actioneſque propheticæ ad ea, quæ vera ſunt, intelligenda referendæ. Unde, ut vides, ex doctrina S. Auguſtini, idem ſentiendum eſt de Obſtetricibus Ægyptiis, de Judith, & aliis ſimilibus perſonis, quarum locutiones, ſeu actiones fuerunt, vel propheticæ, ſeu myſticæ, aut æquivocæ, ſubintelligendo aliquod verum, quod ex circumſtantiis poterat ab audientibus percipi; adeoque fuiſſe mendacii prorſus immunes, ut ſignanter de Judith ſolide probat ex multis, & ipſomet Sacro textu Doctiſſimus P. Tirinus *ibid. cap.* 10. *per tot.*

17 Et dato, quod diceretur Abraham, Jacob, David, Judith, & alios mentitos fuiſſe, cum non omnia ex Dei inſtinctu locuti ſint, ſed quædam propria etiam ſimplicitate addiderint, permittente Deo ipſorum imperfectiones, non tamen ſequitur eos peccaſſe, quia invincibili laborantes ignorantia, credebant in ſimilibus caſibus fas eſſe mentiendo decipere: nam veritas iſta, quod mendacium nullo caſu ſit licitum, nondum eo tempore cognita erat; Immo, teſte S. Auguſtino, apud Tirinum *in Judith cap.* 10. *verſ.* 12. multi veterum, etiam poſt Chriſtum paſſum ſecuti Platonem putarunt id ſine peccato licuiſſe; Sic Layman *lib.* 4. *tract.* 3. *c.* 13. *num.* 9. & alii plures.

18 Inſuper dato, quod ipſi excuſari non poſſent a peccato ſaltem veniali, ſicuti eos ab ipſo non excuſant S. Joannes Chryſoſtomus, Lipomanus, Scotus, Adrianus, Lyranus, Cajetanus, Delrius, a Lapide, Bonfrerius citati, ſed non ſecuti a Tirino in facto Patriarchæ Jacob *Geneſ.* 27. *verſ.* 19. dicendum eſſe ſicuti de Obſtetricibus Hebræorum ait S. Auguſtinus *lib. de mendacio cap.* 5. *& lib. contra mendacium cap.* 15. fuiſſe laudatas non propter mendacium, ſed ob miſericordiam, quam ſervandis a nece infantibus præſtiterunt. *Hoc etiam modo Judith*, inquit S. Thomas 2. 2. *q.* 110. *art.* 3. *ad* 3. *laudatur*, *non quia mentita eſt Holoferni*, *ſed propter effectum*, *quem habuit ad ſalutem populi*: *Quamvis etiam dici poſſit*, *quod verba ejus veritatem habeant ſecundum aliquem ſenſum myſticum*. Et concordat *cap. Si quælibet culpa* 10. *cauſ.* 22. *q.* 2. Unde quomodocumque dicatur, ſtat clarum nullo caſu licitum mendacium.

Ad ea autem, quæ ex novo Teſtamento 19
objiciuntur de Chriſto, qui *Marci* 13. dixit: *De die illo*, *vel hora nemo ſcit &c.* reſpondetur, verba illa accipienda eſſe de ſcientia communicabili, adeoque vere, & abſolute dixit ſe diem illum neſcire, ut jam fuſius fuit dictum ſub *verb. Juramentum art.* 1. *n.* 15. vide *ibi*: Ad illud *Lucæ* 24. ubi *Chriſtus finxit ſe longius ire* reſpondetur id ad Miſterium, ſeu figuram pertinere. Quod Chriſtus ſe peregrinum, & divertentibus duobus diſcipulis longius iturum finxit, ideſt figuravit; aliquid enim tunc quidem abſconditum, poſtea autem intelligendum, ſignificare intendebat; videlicet ſe inter eos peregrinantem, mox longius abiturum ad Patrem Cœleſtem. Sic S. Auguſtinus *lib. contra mendacium cap.* 13. ibi: *Si nihil aliud ſignificaſſet Jeſus in eo*, *quod* (externo agendi modo) *longius ire ſe finxit*, *merito judicaretur eſſe mentitus* ſimulando. *Porro autem*, *ſi bene intelligatur*, *& ad id*, *quod voluit ſignificare*, *referatur*, *invenitur eſſe Myſterium*; *Alioquin erunt cuncta mendacia*, *quæ propter quandam rerum ſignificandarum ſimilitudinem*, *cum geſta non ſint*, *tamquam geſta narrantur*, & infra: *Ille igitur concludat Chriſtum mentitum eſſe fingendo*, *qui negat eum*, *quod ſignificavit*, *impleviſſe faciendo*, puta ad Cœlos aſcendendo. Ad illud *Joann.* 7. ubi Chriſtus dixit: *Ego autem non aſcendam ad diem Feſtum hunc*, reſpondetur, ut communiter tradunt Doctores *ibi*, quod Chriſtus veriſſimum dixit quamvis aſcenderit, quia ex circumſtantiis verba illa denotabant ſe non aſcenſurum publice ad oſtendendam miraculis ſuam divinitatem, ut rogabatur, & favet ipſemet textus, qui dixit: *& ipſe aſcendit ad diem feſtum*, *non manifeſte*, *ſed quaſi in occulto*.

Unde ex omnibus ſupra adductis clare con- 20
ſtat, nihil poſſe inferri, quod probet mendacium proprie dictum poſſe eſſe licitum in aliquo caſu, ſed ſtat in ſuo vero robore noſtra concluſio, quod mendacium proprie dictum ſit per ſe, & intrinſece malum, & nullo caſu, ſeu ob nullam neceſſitatem cohoneſtari, & licitum fieri poſſit, ut tenent Ariſtotel. *lib.* 4. *Ethicorum c.* 8. S. Auguſtinus *toto libro de mendacio*, *& toto altero libro contra mendacium ad Conſentium*. S. Baſilius *regul.* 76. *ex brevioribus*, S. Gregorius *l.* 19. *moral. c.* 2. *&* 3. S. Thomas 2. 2. *q.* 110. *art.* 3. S. Bonaventura *in* 3. *ſent. diſt.* 38. *q.* 2. Scotus *in* 3. *Sent. diſt.* 3. & alii communiter.

Bene vero non eſt per ſe malum, ſed ob 21
juſtam cauſam licitum eſt celare veritatem per re-

Digitized by Google

reſtrictionem non pure mentalem, ſeu per verbi æquivocationem, aut facti diſſimulationem. S. Auguſtinus *in Pſal.* 5. ſuper illa verba; *Perdes omnes qui loquuntur mendacium*, & *lib. contra mendacium cap.* 10. ubi dicit aliud eſſe occultare veritatem, & aliud proferre mendacium; *Quamvis enim omnis, qui mentitur, velit celare quod verum eſt, non tamen omnis, qui vult, quod verum eſt, celare, mentitur.* Et ſuper Geneſ. *q.* 27. relatus *in cap. Quæritur* 22. *cauſa* 22. *q.* 2. *ibi: Quæritur cur Patriarcha mentiri voluit, ut diceret Saram Sororem ſuam .... Sed veritatem voluit celari, non mendacium dici; Soror enim dicitur, quia filia fratris erat.* S. Thomas 2. 2. *q.* 110. *art.* 3. *ad* 4. ubi ait: *Tametſi mentiri, aut ſimulare nullo caſu licitum ſit, tamen licet veritatem occultare prudenter ſub aliqua diſſimulatione.* S.Chryſoſtom. *lib.* 1. *de Sacerdot. ad finem.* Hieronymus relatus *in cap. Utilem* 21. *cauſ.* 22. *q.* 2. ubi hortatur ad ſimulationem utilem, & in tempore aſſumendam exemplo Jehu Regis Iſrael, & Davidis. S. Gregorius Papa *lib.* 26. *Moral. cap.* 7. relatus *in cap. Humanæ aures* 11. *cauſ.* 22. *q.* 5. ibi; *Humanæ aures talia verba noſtra judicant, qualia foris ſonant; Divina vero judicia talia foris audiunt, qualia ex intimis proferuntur; Apud homines cor ex verbis, apud Deum vero verba penſantur ex corde.*

22 Nec obſtat id quod dicit S. Iſidorus *lib.* 2. *de ſummo bono cap.* 11. relatus *in cap. Quacumque art.* 9. *cauſ.* 22. *q.* 5. ibi: *Qacumque arte verborum quis juret, Deus tamen, qui conſcientiæ teſtis eſt, ita hoc accipit, ſicut ille, cui juratur, intelligit.* Non obſtat, inquam, quia hic textus percellit eos qui mala fide, ſoloque decipiendi & injuſte nocendi animo pravam mentem ſuam obtegunt; non vero illos, quos juſta, & rationabilis cauſa cogit bonum, quod mente gerunt, propoſitum verbis ambiguis, & in aliquo ſenſu veris diſſimulare; iſtis enim non quadrat S. Iſidori ſententia *in cit. cap. Quacunque arte*, ſed illa S. Gregorii Magni *in cit. cap. Humanæ aures*. Sic iſtas ſententias apparenter contrarias conciliat S. Thomas 2. 2. *q.* 89. *art.* 7. *ad* 4. citatus, & ſecutus a Cabaſſutio *in Theoria & praxi Juris Canonici lib.* 4. *cap.* 4. *num.* 12. ubi ſub *num.* 13. plurimis citatis dicit noſtram cooclusionem eſſe communem, uti & communem eſſe teſtatur Layman *lib.* 4. *tractat.* 3. *cap.* 13. *num.* 10. Vide *verb. Juramentum art.* 1. *a num.* 13.

23 Mendacium in confeſſione deliberate commiſſum eſt Sacrilegium, quia non ſolum eſt contra veracitatem, ſed etiam contra Religionem, cum ſit irreverentia contra Sacramentum, & ejus Auctorem. *Communis.*

24 Mentiens deliberate circa materiam neceſſariam Confeſſionis, vel negando ſcienter mortale, quod fecit, vel affirmando mortale, quod non fecit, peccat mortaliter, quia ſic mentiens, vel non confitetur integre, vel ſaltem decipit Judicem in re gravi ſpectante ad ſubſtantiam judicii, adeoque graviter peccat. Suarez *diſp.* 22. *ſect.* 10. *num.* 11. Gormaz *Curſ. Theol. part.* 1. *num.* 150. La Croix *lib.* 6. *part* 2. *n.* 1176. Layman *l.* 5. *tract.* 6. *cap.* 8. *n.* 15. Reiffenſtuel *Theol. moral. tract.* 14. *diſt.* 7. *quæſt.* 1. *num.* 5. & alii paſſim.

25 Mentiens ſcienter & deliberate circa materiam non neceſſariam Confeſſionis, vel negando veniale, quod non fecit, vel affirmando veniale, quod non fecit, vel mentiens circa peccata mortalia alias rite confeſſa, aut quæ hic & nunc non tenetur confiteri, peccat ſolom venialiter, quia cum pœnitens non teneatur talia peccata confiteri, non graviter decipit Confeſſarium mentiendo, neque irritum reddit Sacramentum, cum nihilominus abſolutionem validam conſequatur. Coniuch *diſp.* 6. *dub.* 3. Navarr. *cap.* 21. *n.* 37. Silveſter *verb. Confeſſio*, 1. *qu.* 8. Layman *loc. cit. n.* 15. Sa *verb. Confeſſio num.* 12. Petrus Sotus *Lect.* 10. *de Confeſſ. in fine.* Suarez *diſp.* 22. *ſect.* 10. Lugo *diſp.* 16. *n.* 99. Caſtropal. *tract.* 23. *part.* 10. *n.* 4. Stoz *l.* 1. *part.* 3. *n.* 33. Dicaſtill. *diſp.* 8. *n.* 41. Tamburio. *de Confeſſ. lib.* 2. *c.* 16. *n.* 43. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 17. Bonacina *diſp.* 5. *de Pœnit. q.* 5. *punct.* 2. §. 2. *n.* 9. Vaſquez, Arriaga, Illſung cum la Croix *lib.* 6. *part.* 2. *n.* 1177. contra S. Bonaventuram, Plaudan. Cajetan. Ledeſmam, Armill. & alios tenentes, fingere veniale in Confeſſione ſemper eſſe mortale. At Tamburinus *l. c.* dicit noſtram Concluſionem eſſe certam, & Reiffenſtuel *loc. cit.* dicit eſſe communem, & de facto eam tenent Doctores paſſim.

26 Dummodo tamen talis Pœnitens abſolutioni ſubjiciat aliam materiam ſufficientem, de qua habeat verum dolorem, & propoſitum, quia, ſi nihil confiteretur præter veniale fictum, peccaret mortaliter, non ratione mendacii, ſed quia faceret abſolutionem eſſe nullam propter carentiam debitæ materiæ. Sic omnes Doctores citati, & alii communiter cum Gobat *tract.* 6. *num.* 541. Diana *part.* 3. *tract.* 4. *reſolut.* 96.

MENDICANTES RELIGIOSI. Vid. verb. *Abſolutio. Approbatio. Confeſſarius. Debitum conjugale. Eleemoſyna. Regulares.*

Digitized by Google

MERCATOR.

1 MErcator, qui vi, fraude, mendacio, vel criminationibus impedit, ne ad Civitatem afferantur aliæ merces, ut ipſe carius vendat ſuas, tenetur non tantum ementibus, aut Reipublicæ exceſſum pretii, ſed etiam aliis mercatoribus lucrum ceſſans judicio prudentis Viri reſtituere; eſt enim injuſta cauſa utriuſque damni. Sanchez *in Conſil. lib.* 2. *diſp.* 49. *n.* 35. cum aliis ibi citatis, La Croix *l.* 3. *part.* 2. *n.* 80. & alii paſſim.

2 Mercator an, quomodo, & quando peccet, & teneatur ad reſtitutionem, ſi ad ſe trahat eos, qui alios frequentat? Vide *verb. Magiſter a num.* 14. *ad* 16. *incluſive*, quæ enim circa hæc dicta ſunt ibi de Magiſtris, dicenda proportionaliter veniunt hic de Mercatoribus.

3 Mercator quomodo excuſetur, quando dicit vel etiam jurat, ſe non poſſe pro tali pretio talem mercem vendere, vel ſibi pluris conſtare, licet in rigore hoc vetum non ſit? Vide *verb. Juramentum art.* 1. *n.* 21.

4 *Mercator peccat*. 1. *Si venenum, vel alia prohibita vendat cum ſuſpicione pravi uſus*. 2. *Si paratus ſit quodcumque pretium etiam injuſtum ab emptore accipere*. 3. *Si rem carius, quam ſupremo pretio, vendat ob dilatam ſolutionem*. 4. *Si mercium defectum gravem occultum non aperiat; pondus, & menſuram imminuat*. 5. *Si in emptorum injuriam monopolium injuſtum inſtituat, & merces omnes unius generis ſibi comparet immoderato quæſtu pro libitu vendendas*. 6. *Si merces ab eo, qui non novit, emat pretio minore, vel cariore vendat ignoranti*. 7. *Si merces veteres, & inutiles novit admiſceat, & vendat eodem pretio utraſque*. 8. *Si juſta tributa defraudet*. 9. *Si tempore debito, cum poſſit, non ſolvat creditoribus cum gravi eorum damno*. 10. *Si mercibus ſolvat, quod pecunia debet, contra Creditoris voluntatem*. 11. *Si diebus Feſtis publice emat, vel vendat contra conſuetudinem permiſſam*. 12 *Si juret falſo, ſed tanto pretio mercem comparaſſe*. 13. *Si contractum ineat quemcumque dubitans de ejus juſtitia*. 14. *Si emat res furtivas &c.* Hæc Doctiſſimus Buſembaum *l.* 4. *cap.* 3. *dub.* 10. *num* 1.

Alia ad rem, vid. verb. *Emptio*, *Venditio*.

Additiones ex aliena manu.

De Libris Mercatorum, an & quomodo ii probent, non inutilis hic eſt inveſtigatio. Probare vero ipſos, ſed *ſemiplene* communiter Doctores tenent, niſi vel ſtatuto, vel conſuetudine plenam facient probationem; Carpzov. *de Proceſſ. tit.* 14. *art.* 5. *num.* 52. *& ſeq.* Ruland. *de Commiſſion. part.* 2. *lib.* 5. *capit.* 13. *numer.* 9. Hering. *de Fidejuſſ. capit.* 20. §. 1. *num.* 71. Ayer *Proceſſ. Inſt. Jur. cap.* 9. *obſervat.* 8. 5

At ſequentes conditiones concurrant oportet, ut libri Mercatorum vel *ſemiplene*, vel *plene*, ubi eſt ſtatutum, aut conſuetudo, probent. *Primo* Mercatores libros producentes debent eſſe fide digni. *Secundo* habere debent debitam & legalem formam, tum continere data & accepta. *Tertio* diem, menſem, & annum comprehendere debent. *Quarto* exprimere debent cauſam. *Quinto* complecti debent veriſimilia, tum carere omni falſitate, & mala ſuſcipione. Addunt *Sexto* alii, ut ſint libri Mercatorum propria eorum manu ſcripti. At ſufficere videtur, ſi ſint ab eorum Inſtitutoribus viris fidei haud ſuſpectæ exarati. Carpzov. *de Proceſſ. tit.* 14. *artic.* 5. *numer.* 52. *& plur. ſequent.* Pacion. *de Probat. lib. cap.* 63. *n.* 21. Eſcobar *de Ratiocin. c.* 12. *n.* 14. Scacc. *de Commerc. cap.* 11. *num.* 268. 6 7

Nota vero, non aliter libros Mercatorum vel *ſemiplene* vel *plene*, exiſtente ſtatuto aut conſuetudine probare, quam ſi contineant quæ ad *commerciorum materiam* ſpectant; Carpzov. *loc. mox citat.* Gail. *lib.* 2. *obſervat.* 20. *n.* 8. 8

Quæſtionis eſt, num libri rationum Mercatorum pro tertio contra tertium *ſemiplene* probent? Affirmat Berlich. *part. Concluſ.* 36. *num.* 97. ſed rectius negat Gail. *de credit. cap.* 2. *tit.* 3. *n.* 737. 9

Nec incongrue ea hic expendenda eſt quæſtio, an implorare queat beneficium reſtitutionis in integrum minor Mercator, qui ob merces creditas ab alio mercatore debitum contraxit, conventuſque, dicat circa merces eſſe deceptum? Negatur, propterea quod peritia cujuſcumque artis, quam Minor profitetur, impedit reſtitutionem in integrum circa negotia ejuſdem artis; Confer Odd. *de Reſtitut. in integr. part.* 1. *quæſt.* 23. *art.* 7. Urget & illud, quod hac ratione contrahentes publica auctoritate deciperentur; Adi Zoeſ. *in Comment. ad Tit. ff. de Minor. n.* 22. 10

MER.

Digitized by Google

M E R C A T U S.

1 MErcatus a Nundinis diſtinguuntur, tam a
Doctoribus, quam in Eccleſiaſticis Con-
ſtitut. Benedict. XIV. tom. 1. Conſtit. 144. in-
2 cip. *Ab eo tempore*, § 11. Mercatus ſunt de re-
bus minoribus ad quotidianas neceſſitates perti-
nentibus, & ſingulis ſeptimanis a vicinis fiunt.
3 Idem *ibid.* §. 16. Hi prohibentur omnino fieri
diebus Feſtis; Et in dies præcedentes, aut ſub-
ſequentes transferri jubentur. Idem *ibid.* §. 22.
4 Eaque de re approbatur Decretum Congregatio-
5 nis Concilii *in Ripana Mercatus*. Quacumque
etiam immemorabili conſuetudine minime ob-
ſtante, ut reſolvit S. Cong. Conc. in Barchino-
nen. Obſervationis Feſtorum. Idem *ibid.* §. 23.
& 24. Vide *tom.* 3. *verb. Feſta*.

M E R C E S.

1 MErcedis cauſæ, ſicut etiam quæ non exce-
dunt ſummam ſcutorum 25. judicari poſ-
ſunt a Cardinali Vicario, & a Gubernatore Ur-
bis contra quoſcumque, non obſtante obligatio-
ne Camerali. Benedict. XIV. tom. 1. Conſtit.
115. incip. *Romana Curiæ* §. 24. Alia ad rem.
Vide *tom.* 3. *ad verb. Extractio*.

M E R C I M O N I A.

1 MErcimonia exercentes ſuper eleemoſynis
Miſſarum, Laici excommunicationis, Cle-
rici vero, & Sacerdotes ſuſpenſionis pœnam
incurrunt. Benedict. XIV. tom. 1. Conſtit. 22.
incip. *Quanta cura*, §. 5. Vide tom. 3. verb.
Eleemoſyna n. 64. & infra *verb. Miſſa art.* 2.
n. 16. ubi affertur dicta Conſtitutio.

M E R E T R I X.

1 MEretrix, eſt mulier, quæ multorum libi-
dini eſt expoſita; *cap. Vidua* 16. *diſt.* 34.
ibi: *Meretrix eſt quæ multorum libidini patet*,
ſeu Meretrix eſt mulier, cujus turpitudo pu-
blice venalis eſt, *cap. Meretrices* 11. *cauſ.* 32.
quæſt. 4. ibi: *Meretrices eſſe*, *&* *ad Meretrices
accedere prohibet Dominus*, *quarum publice ve-
nalis turpitudo eſt*, & Gloſſa *in cit. cap. Vidua*,
verb. Meretrix. Unde mulier, quæ unius amo- 2
re capta illi ſui corporis copiam facit, non
poteſt dici meretrix. Faber *in* §. *Scortis*, *In-
ſtitut. de inoffic. teſtam.* Menochius *de arbitr.
cap.* 428. *num.* 3. Maſchard. *de probat. concl.*
1063. *num.* 7. Neque illa, quæ duobus viris ſe
proſtituit, etiam quæſtus cauſa, poteſt meretrix
appellari. Abbas *in c. Inter opera in fine de
Sponſal.* Bertaz. *conſil.* 134. *lit.* C. Vicent. de
Franch. *deciſ.* 68. *num.* 2. Menoch. *Conſil.* 16.
Pignatelli. *tom.* 9. *conſult.* 27. *num.* 20. cum
aliis ibi citatis. Neque pœnæ inflictæ a Jure, 3
vel a Conſtitutionibus municipalibus contra
meretrices locum habent in muliere, quæ uni
vel duobus tantum, etiam quæſtus cauſa, ſui
corporis copiam facit. Vicent. de Franchis
loc. cit. Pignatell. *loc. cit.* & alii.

Principes, & Magiſtratus poſſunt ſine pec- 4
cato tolerare Meretrices in ſuis Ditionibus, &
Civitatibus ad evitanda majora mala. Sic
S. Thomas 2. 2. *q.* 10. *art.* 11. *in corpor.* his
verbis: *Humanum regimen derivatur a divino re-
gimine*, *&* *ipſum debet imitari*. *Deus autem
quamvis ſit omnipotens*, *&* *ſumme bonus permit-
tit tamen aliqua mala fieri in univerſo*, *quæ
proſcribere poſſet*: *ne iis ſublatis majora bona
tollerentur*, *vel etiam pejora mala ſequerentur*.
Sic ergo *&* *in regimine humano illi*, *qui præ-
ſunt*, *recte aliqua mala tolerant*, *ne aliqua bona
impediantur*; *vel etiam ne aliqua mala pejora
incurrantur*, *ſicut Auguſtinus dicit in libris de
Ordine cap.* 4. *Aufer meretrices de rebus umanis*,
turbaveris omnia libidinibus. Et eadem doctri-
na traditur ab antiquo Theologo apud S. Tho-
mam *Opuſc.* 20. *de regimine Principum lib.* 4.
cap. 14. citante alium textum S. Auguſtini,
ibi: *Hoc facit meretrix in mundo*, *quod ſentina
in mari*, *vel cloaca in palatio*: *Tolle cloacam*,
& *replebis fœtore palatium*, *&* *ſimiliter de ſen-
tina*; *Tolle Meretrices de mundo*, *&* *replebis
ipſum ſodomia*. Et ſic communis Doctorum,
& praxis.

Hinc quibuſdam conditionibus concurrentibus 5
excuſantur a peccato qui elocant domos me-
retricibus. Sic Silvius *in* 2. 2. *q.* 77. *art.* 4.
qu. 1. *concl.* 5. ubi ad quæſitum; *An etiam
excuſandi ſint qui domos elocant meretricibus?* ſic
reſpondet: *Reſpondeo poſſe excuſari ſi hæc omnia
concurrant*; *quod* *&* *mulieres illæ ſint ad mere-*
tri-

Digitized by Google

tricandum prorſus reſolutæ, & a Republica tolerentur in ea Civitatis parte, in qua ipſis elocatur domus, peccatum diſpliceat elocatoribus; *His enim poſitis, juſta ſubeſt cauſa negligendi peccatum talium mulierum, neque tenentur elocatores illud impedire*. Ita etiam Quilici *p.* 7. *art.* 4. *num.* 20. Joann. de la Crux 6. *præcept. art.* 1. *dub.* 3. *num.* 7. Matthæuc. *Cautela Confeſſar. lib.* 1. *cap.* 30. *propoſit.* 41. *ab Alexandro VII. damnat. num.* 18. La Croix *lib.* 2. *num.* 290. & *lib.* 3. *part.* 2. *num.* 1042. & alii. Et ratio eſt, quia locatio non eſt proxime ordinata ad fornicationem, ſed indifferens, cum ſupponatur Locatores eis domos locare, non cum intentione, ut in eis peccent,
6 ſed ut ibi habitent. Si autem domus eſſent in aliqua Civitatis parte, in qua ob juſtam cauſam non tolerentur a Superioribus meretrices; ſeu tales eſſent, ut ex ſe majorem præberent commoditatem peccandi, ſeu meretricandi, quia videlicet plures haberent portas, ſeu eſſent in loco magis tuto, & hujuſmodi, tunc eſſet illicitum eas Meretricibus elocare, ad quod facit *Novella* 14. *de lenonibus* §. *Præconizamus, Authent. collat.* 3. *tit.* 1. *l. Non aliter* 7. *ff. de uſu, & habitat. l. Si pendentes* 27. *ff. de Uſufructu, & quemadmodum quis utatur.*

7 Unde publicæ Meretrices poſſunt ab honeſtis locis expelli, per *text. in citatis Juribus*, & tradunt communiter Doctores apud Pignatelli. *tom.* 4. *conſult.* 87. *n.* 3. Et Paul. de Caſtro *in l. Caſus, Cod. de Teſtamentis* expreſſe dicit, quod ſi aliqua inhoneſta mulier veniat ad habitandum in vicinia, ubi ſimiles mulieres non conſueverunt habitare, a vicinis, & aliis
8 Civibus expelli poſſit. Quod & cenſuit *Sac. Cong. Epiſc. & Regul. in Civitatis Caſtelli* 1. *Januarii* 1590. & *in Ravennaten.* 8. *Novemb.* 1593. Quod ſi præterea ſint ſcandaloſæ ac procaces, debent in exilium ejici ad quinquagintá milliaria ſub pœna carceris, verberationis, & aliis arbitrio Judicis, ut *in Spoletana* 16. *Januarii* 1601. *& S. Severini* 11. *Julii* 1502. Non obſtante quod in Civitate non ſit certus locus pro meretricibus deputatus, ut colligitur *ex cit. l. Si pendentes* ubi Gloſſa *ff. de uſufruct. & cit. l. Non aliter* 10. *ff. de uſu, & habitat.* Hactenus Pignatell. *loc. citat. num.* 3. Et utinam revera ſic ejicerentur, & punirentur, ut harum pœna territæ etiam aliæ ſordidam illam artem relinquerent; cum pœna unius metus ſoleat eſſe multorum, texto expreſſo *in l. Ut unius* 1. *Cod. ad Leg. Jul. Repetundar.*

9 An Meretrix poſſit recipere, & retinere accepta ratione meretricii, abſque onere reſtitutionis? Vide verb. *Reſtitutio art.* 3. *a num.* 14. *ad* 16. & *a num.* 21. *ad* 23. ubi concluditur, quod meretrix nedum conventum, & receptum pretium pro conceſſo turpi uſu ſui corporis licite recipit, & retinet, ſed etiam omni jure etiam Civili in foro externo illud exigere poteſt, ſi non ei a Fornicatio ſolvatur.

Meretrix poteſt de lucro ex meretricio ac- 10
cepto, tamquam vere proprio, facere eleemoſynam, donationem, & quamcumque alienationem ſibi beneviſam: quia tale lucrum licet turpiter, & illicite acquiratur, patrato tamen ſcelere, licite acceptatur, & retinetur, ac poſſidetur ut vere proprium. Sic communiter Doctores cum S. Thoma 2. 2. *q.* 32. *art.* 7. *ad* 2. ubi expreſſe dicit: *Quod mulier meretricium exercent, turpiter agit, & contra Legem Dei; ſed in eo, quod accipit, non injuſte agit, nec contra Legem; Unde quod ſic illicite acquiſitum eſt, retineri poteſt, & de eo eleemoſyna fieri*. Id tamen debet intelligi ſo- 11
lum in caſibus, in quibus meretrix tale lucrum ſeu datum, acceperit a perſonis potentibus alienare: quia ſi illud acceperit a perſonis non potentibus alienare, ut a Filiisfamilias, Pupillis, Minorennibus, Religioſis, & hujuſmodi, tenetur reſtituere; cum dictæ perſonæ non poſſint dominium talis lucri in ipſam meretricem transferre. Vide verb. *Reſtitutio art.* 3. *a n.* 15. *ad* 16.

Meretrix abſolvi non poteſt, niſi vere ſuſ- 12
pectum conſortium, & meretricium deſerat. *Communis*. Vide verb. *Abſolutio art.* 2. *a n.* 11. *ad* 26. Unde Confeſſarius, antequam meretri- 13
cem abſolvat, debet ipſam diligenter interrogare, an ſit adhuc in actuali meretricio, an domum ſuſpectam mutaverit, omnemque occaſionem meretricandi vere dimiſerit; an poſt conceptum de meretricio dolorem, & emiſſum de cetero non peccandi propoſitum, adhuc relapſa fuerit? a quo tempore non amplius peccaverit? & hujuſmodi: Et ſi vere in omnibus diſpoſitam invenerit, & ſe tire, ac vere accuſantem de omnibus commiſſis peccatis quoad numerum, ſpeciem, & circumſtantias, quantum ſibi poſſibile erit, cum firmo propoſito de cetero non peccandi, nec ſe occaſionibus peccaminoſi exponendi, immo eas, quantum erit, evitandi, ac ſuppoſitis ceteris, ad validam abſolutionem neceſſariis, poterit, & debebit ipſam abſolvere.

Et ſi præ longo tempore ſui meretricii ſit 14
ei moraliter impoſſibile, ſeu valde difficile explicare integrum numerum, & omnes circumſtantias peccatorum, ſufficiet quod explicet

cet

Digitized by Google

cet per quantum tempus meretricium exercuerit, ſe plus, vel minus, toties per diem, vel hebdomadam ſolitam fuiſſe peccare, tam cum perſonis ſolutis, quam cum conjugatis: tam cum Clericis, & voto caſtitatis adſtrictis, quam cum ſimplicibus Laicis: tam cum conſanguineis, & affinibus, quam cum omnibus aliis, quibus ad libitum diu, noctuque vivebat expoſita, & parata; ſe omnes, quos potuit, tum verbis, tum factis ad peccandum ſtimulaſſe, continuis impuris cogitationibus, laſcivis locutionibus, ac obſcenis cantionibus deditam fuiſſe, & hujuſmodi; Dummodo tamen in illis peccatis, quæ ſunt enormiora, & rarius committuntur, majorem explicet numerum; Unde de iſtis eſt etiam a Confeſſario interroganda; quoties nempe peccaverit cum Religioſis, cum conſanguineis, & affinibus? quoties modo præpoſtero, in vaſe non naturali ad generationem non ordinato? quoties veneficia, præſertim amatoria, & ſimiles ſuperſtitiones ad peccandum adhibuerit? quoties procuraverit abortum, ſeu prolem occiderit? quoties annuam Confeſſionem, & Communionem omiſerit, aut ſacrilege fecerit? & hujuſmodi. Et ſi adinvenerit eam innodatam aliqua Excommunicatione Epiſcopo reſervata, ſeu cum cauſa ad Sanctum Tribunal ſpectante, debebit eam dimittere ad Epiſcopum, vel ad Inquiſitorem reſpective.

Additiones ex aliena manu.

15 An datum Meretrici condici poſſit, ipſi Romani juriſconſulti diſputabant. Omnes autem conveniebant haud poſſe condici, ſed non
16 eadem de ratione. *Labeo* & *Marcellus* ideo datum Meretrici repeti haud poſſe exiſtimabant, quia utriuſque turpitudo verſatur, ubi
17 poſſeſſoris cauſa potior eſt; *Ulpianus* vero; *Sed & quod Meretrici datur* (ait *in L. 4. §. 3. ff. de condict. ob turp. vel injuſt. cauſ.*) *repeti non poteſt, ut Labeo & Marcellus ſcribunt, ſed nova ratione, non ea, quod utriuſque turpitudo verſatur, ſed ſolius dantis: illum tamen turpiter facere, quod ſit Meretrix, non turpiter accipere, quum ſit Meretrix.*

18 Improbat vero & non immerito *Stryk. juridic. diſput. vol. 11. diſput. 17. cap. 1. n. 22.* novam hanc Ulpiani rationem: *En conceptum* (ait) *egregium Ulpiani de turpitudine. Concedit involvere turpitudinem Meretriciam vitam agere, ſed in acceptione mercedis, cum ſemel Meretrix ſit, nullam agnoſcit. Idem eſt, ac ſi dicere velles: turpe eſt eſſe furem & ſacrilegum; ſed ubi quis ſemel fur eſt, & ſacrilegus, non turpiter furatur, & ſacrilegium committit. Numquam prægnantiorem contradictionem inveni. Concedit Ulpianus eſſe turpe meretriciam vitam agere; quidquid ergo accipitur ex illa turpi cauſa, omnino turpe erit; non poteſt enim effectus melior eſſe ſua cauſa. Sed quid hæc ad allegationem propriæ turpitudinis? Jocaris ni fallor. Pono, Titius pecuniam datam condicit: opponit meretrix exceptionem, accepi mercedem ex juſta cauſa vel titulo, ſcilicet propter ſtuprum. An putas meretricem non allegare propriam turpitudinem? Et tamen patronus meretricum Ulpianus hoc negat. Contradicit enim, ut videtur, aliis juriſconſultis, Labeoni, & Marcello, qui ratione ſaniori ducti exiſtimabant, ideo mercedem repeti non poſſe, quod utriuſque turpitudo verſetur, ubi poſſeſſoris cauſa potior eſt, leg. 8. ff. de condict. ob turp. cauſ. Expreſſe enim aſſerit, ſolius dantis adeſſe turpitudinem, non accipientis, & hanc novam rationem ab ipſo eſſe inventam.* Confer & *Bruneman. in d. L. 4. §. 3. ff. de condict. ob turp. cauſam num. 1. & plur. ſequent.* improbantem hanc Ulpiani novam rationem.

Hinc vero patet, Meretricem etiam ſequuta 19
copula petere haud poſſe promiſſum. Si enim datum ideo repeti minime poteſt, quia in pari cauſa turpitudinis melior eſt conditio Meretricis poſſidentis, ex eadem ratione locus eſſe nequit petitioni promiſſi, quia & in pari turpitudinis cauſa melior eſſe debet conditio promiſſoris. Accedit, quod fruſtra quæreretur, an datum repetatur, ſi non datum peti poſſet. Adiſis & *Bruneman. loco mox citato num. 10. & plur. ſequen.* qui *Covarruviam in cap. Peccatum part. 1. §. 12.* contrarium tenentem nominatim confutat.

Utrum autem promiſſio facta meretrici ſit 20
ipſo Jure nulla, an exceptione doli ſit elidenda? Diſtinguit *Bruneman. ubi ſupra, n. 8. & ſeq.* &, *aut turpis cauſa non eſt expreſſa*, inquit *& valet conventio, ſed eſt inefficax ob exceptionem doli, qua probata Reus abſolvitur; aut eſt expreſſa, & eſt ipſo jure nulla.*

Quid ſi pignus datum præterea ſit Meretri- 21
ci? Pignus retinere haud poſſe probat *Zoeſius in d. l. 4. §. 2. n. 9. de condict. ob turp. cauſ.* propterea quod adjici pignus nequit obligationi nullæ vel inefficaci.

METOPOSCOPIA, Vide verb. *Superſtitio num. 22.*

ME.

METROPOLITANUS.

1 METropolitani juriſdictionem ordinariam in
ſuffraganeorum Diœceſibus exercere pro-
hibentur. Benedict. XIV. tom. 1. Conſtitut. 98.
2 incip. *Inter plures* §. 19. Metropolitanus non
poteſt viſitare Eccleſias Cathedrales, aut Diœ-
ceſes Epiſcoporum ſuffraganeorum, niſi de man-
3 dato Concilii Provincialis. Idem *ibid.* Metro-
politani juriſdictionem non habent proprio ju-
re in Monaſteria ſita in Diœceſibus ſuffraga-
neorum. Idem *ibid.* §. 19.

METUS.

1 MEtus eſt, inſtantis, vel futuri periculi cau-
ſa mentis trepidatio, *l.* 1. *ff. Quod met.
cauſ.* S. Thomas *in* 4. *ſentent. diſt.* 29. *quæſt.
prima in corpor.* Fagnan. *in cap. Sacris* 5. *De
his, quæ vi, metuſve, n.* 18.
2 Metus eſt duplex, ſcilicet gravis ſeu cadens
in conſtantem virum, & levis, ſeu cadens
in virum inconſtantem, & qualis ſit uterque?
Vide *verb. Impedimenta Matrimonii art.* 1.
num. 99.
3 Ad metum gravem quatuor conditiones re-
quiruntur, & aſſignantur. Vid. *d. verb. Impe-
dimenta Matrimonii art.* 1. *n.* 100.
4 Metus alius eſt incuſſus a cauſa intrinſeca,
& alius a cauſa extrinſeca libera, & qualis
ſit uterque? Vide *dict. verb. Impedimenta
num.* 101.
5 Inſuper metus alius eſt juſte incuſſus, &
alius injuſte, & qualis ſit uterque? Vide *d.
verb. Impedimenta num.* 102.
6 Qualis metus invalidet, ſeu dirimat Matri-
monium, nec ne? Vide *d. verb. Impedimenta
a n.* 103. *ad* 107. & verb. *Matrimonium art.* 2.
num. 4. 5. 6. 7. & 49.
7 Metus, & violentia in quacumque ætate in-
cutiantur, reddunt Matrimonium ipſo jure nul-
lum, cum tollant libertatem conſenſus, textu
expreſſo *in cap. De illis* 9. *de deſponſat. impub.*
ibi: *Sed cujuſcumque ſint ætatis, ſe poſſunt per
illatam violentiam excuſare, niſi poſt violentiam
conſenſus accedat*, & concordat *cap. Veniens* 13.
8 *de Sponſalibus*, & *Matrimon.* Dummodo tamen
talis ſit metus, & violentia, ut potuerint ca-
dere in conſtantem virum; *cap. Veniens* 15. &
cap. Conſultationi 28. *tit. eodem* Fagnan. *in cap.
De illis* 9. & 10. & ipſo teſte *Communis alte-
rum*.
Mulieri dicenti ſe contraxiſſe per metum, 9
incumbit onus probandi non ſolum ipſum me-
tum, ſed etiam illius qualitatem, videlicet me-
tum fuiſſe talem, qui cadere poſſit in conſtan-
tem virum; *cit. cap. Veniens* 15. & *cap. Con-
ſultationi* 28. *de Sponſalibus*, ibi: *Sed de illato
metu eſt cum diligentia inquirendum, & ſi ta-
lis metus inveniatur illatus, qui cadere potuit
in conſtantem virum, erunt non immerito audien-
dæ*. Fagnan. *in cit. c. Conſultationi n.* 9. &
alii paſſim. Metus cadens in conſtantem vi- 10
rum dicitur mortis periculum, aut corporis
cruciatus; & aliud hujuſmodi grave malum;
l. Interpoſitas, *Cod. de tranſactionibus*, *c. Perla-
tum eſt* 1. & *c. Cum dilectus* 6. *De his, quæ
vi, metuſve cauſa fiunt*; *cap. Si verum* 1. &
cap. Lotharius 4. *cauſ.* 31. *q.* 2. Fagnan. *in cit.
cap. Conſultationi numer.* 10. Cardinal. *ibidem
numer.* 1. & *ibi* Gloſſa ultima communiter
recepta.
Metus autem vanus non excuſat; *l. Metus* 11
autem 2. *ff. Quod met. cauſ. l. Vani timoris*,
ff. De Regul. Juris, & *l. Si quis ab alio*, *ff.
De re judicata*. Fagnan. *loc. cit. num.* 11. &
alii paſſim.
Metus autem quando dicatur vanus, & le- 12
vis, ſeu non cadens in conſtantem virum, &
quando gravis, ſeu cadens in conſtantem vi-
rum, relinquitur arbitrio Judicis; *l. Metus au-
tem*, *ff. Ex quibus cauſ. major.* Gloſſa *in d. l.
Interpoſitas*, *in verb. Cruciatus*, *Cod. De tranſa-
ctionib.* Gloſſa additionalis *in cit. cap. Conſul-
tationi verb. In conſtantem*, Fagnan. *ibid. num.*
12. Abbas *in cap. Cum virum num.* 8. *de regu-
laribus*, & alii apud Menoch. *de arbitr. Judic.
caſ.* 135. *n.* 3. Metus tamen minor magis excu- 13
ſat feminam, quam maſculum, ut notat Gloſ-
ſa communiter recepta *in cap. Cum locum* 15.
de Sponſalibus & *Matrim. verb. Metus*, per
textum *in cap. Indignantur* 4. *cauſ.* 32. *q.* 6.
Fagnan. *in cit. c. Conſultationi num.* 14. Bu-
ttius *ibidem num.* 4. Card. *num.* 1. Abbas *in* 3.
notab. Præpoſit. *num.* 2. Alexander de Nævo
in 5. *notabil.* Rota *p.* 7. *recent. dec.* 115. *num.*
12. *part.* 13. *deciſ.* 211. *numer.* 9. & ſæpe
alibi.
Metus mortis violentæ incuſſus a cauſa 14
libera extrinſeca cadens in conſtantem virum
invalidat Profeſſionem Regularem; *cap. Perla-
tum eſt* 1. & *cap. delectus* 6. *De his, quæ vi,
metuſve cauſa fiunt*, Fagnan. *in cap. Sicut no-
bis*

Digitized by Google

bis 17. de Regularib. num. 24. *&* 27. & Com-
15 munis aliorum. Non invallidat autem dictam Profeſſionem, nec votum irritat metus naturalis, ſeu ab intrinſeco, ut metus mortis in graviter ægroto, ratione cujus non impeditur votum emiſſum, *cap. Porrectum* 13. *cap. Sicut nobis* 17. *de Regularibus*, *cap. Ex part.* 9. *de converſion. Conjugator.* Fagnan. *loc. cit. n.* 25.
16 & alii paſſim. Nec dictam Profeſſionem invalidat, nec votum irritat metus mortis accidentalis caſualis, ut quando votum Religionis aſſumendæ fuit emiſſum ab eo, qui metuebat mortem ex periclitatione navis, ex incendio, ruina, peſte, aut clade, quæ forſan Deus immittit, ut homines convertantur, ut *cap. Convertimini* 16. *quæſt.* 1. *cap. Sanctum eſt*, *de conſecrat. diſt.* 4. *& in Authentic. Ut non luxurientur contra naturam* 1. *reſponſ. &* §. 1. *collat.* 6. Fagnan. *loc. cit. num.* 26. & alii.

17 Ratio autem cur Profeſſionem inficiat timor mortis violentæ incuſſus a cauſa libere extrinſeca cadens in conſtantem virum, & non timor mortis naturalis, vel accidentalis caſualis, eſt, quia cum timetur mors illa violenta, metus incutitur ab homine, non a Deo, & contra violentiam hominis Jura aſſiſtunt, ut *l.* 1. *& toto titulo ff. Quod metus cauſa*, *& cit. cap. Perlatum eſt* 1. *& cap. Cum dilectus* 6. *De his, quæ vi, metuſve cauſ. fiunt*, cum ſimilibus; cum vero timetur mors naturalis, aut accidentalis caſualis, timor immittitur a Deo ad animæ converſionem, contra quod non competit reſtitutio, ut notat Joan. Andreas *in c. Cum virum*, *De regularibus*, & Fagnan. *loc. cit. n.* 28. Nec eſſet Superior, qui illam dare poſſet, *cap. Inferior* 21. *diſtinct. & cap. Cum inferior*, *de majoritat. & obedient.* Deus enim non ſemel per flagella corripit peccatores; *cap. Nabuchodonoſor* 23. *quæſt.* 4. Et ſic diſtinguit Gloſſa *in cap. Sicut nobis* 17. *de Regularibus*, *verb. De morte ſecurus*, ubi expreſſe habet: *Quæritur, quare alias timor mortis impedit monachari, ut c. Perlatum eſt* 1. *de his, quæ vi, metuſve cauſa fiunt, & non hoc? Reſpondeo; monachatur ibi, ut evadat mortem corporis, hic non monachatur, ut evadat mortem corporis, ſed potius mortem animæ.* Et ita Hoſtienſ. Joann. Andreas, Henric. Boich. cum Fagnan. *loc. cit. num.* 28. & ipſo teſte cæteri alii.

18 Metus autem, ſeu timor mortis violentæ ad hoc, ut invalidet Profeſſionem, debet eſſe ab homine incuſſus, & ordinatus ad ipſam Profeſſionem extorquendam, juxta textum *in cap. Perlatum eſt* 1. *de his, quæ vi, metuſve cauſa fiunt*. Unde ſi quis, ut evadat ul- 19
timum ſupplicium ob conſcientiam ſcelerum commiſſorum, aut mortem ſibi timens ab inimicis, Religionem profiteatur; niſi aliud obſtiterit, eſt valide profeſſus, licet alias profeſſurus non fuiſſet, ut articulo diligenter diſcuſſo declaravit Sacra Congreg. Concilii, teſte Fagnano *in cap. Si quis* 2. *de Regularibus num.* 82.

Metus reverentialis, ſi præceſſerint minæ, 20
vel verbera, aut Pater ſit terribilis, annullat Profeſſionem. Sic articulo mature diſcuſſo firmavit Rota *deciſ.* 590. *n.* 2. *&* 3. *deciſ.* 720. *num.* 3. *coram Merlino cum aliis in Melvitana Nullitatis Profeſſionis* 3. *Januarii* 1653. §. *Nec dicatur*, & *part.* 3. *recent. deciſ.* 109. *n.* 2. *part.* 13. *deciſ.* 211. *n.* 6. & ſæpe alibi, & ſic tenet Pignatell. *tom.* 7. *conſult.* 77. cum communi aliorum. Profeſſio dicitur metu facta ex præceden- 21
tibus minis, aut verberibus a Patre illatis, etiam ſine expreſſo præcepto. Rota *cit. p.* 3. *dec.* 105. *n.* 2. *& part.* 13. *deciſ.* 211. *n.* 6. cum plurimis ibi adductis. Inſuper Rota *in Terra-* 22
conenſi coram Merlino, quæ eſt deciſio 491. inter illius impreſſas, teſte Pignatell. *loc. cit. n.* 2. ſpeciatim firmavit, ſufficere ſolum metum reverentialem etiam abſque minis, propter ſummam libertatem, quam hujuſmodi actus requirit, ut ex mente Sacræ Congr. Concilii tuetur Diana *part.* 3. *tract.* 2. *de Regularibus reſolut.* 92. Sperell. *deciſ.* 79. *n.* 28. cum aliis per Rot. *in Burgenſi Nullitatis Profeſſionis* 18. *Aprilis* 1649. §. *Quæ omnia*, *coram Arguellas*, & alii apud Reiffenſtuel *lib.* 1. *decretal. tit.* 31. *n.* 164. & favet *Regul.* 4. *ff. De Regul. Juris*, ibi: *Velle non creditur, qui obſequitur imperio Patris, vel Domini*, quia talis metus reverentialis communiter cenſetur æquivalere metui gravi. Pontius *lib.* 4. *cap.* 5. Tanner. Leſſius, Barboſa apud Gobat *tract.* 9. *num.* 249. In praxi tamen te- 23
nendum eſt, non ſufficere ſolum metum reverentialem ad annullandam, ſeu invallidandam Regularem profeſſionem. Sic Reiffenſtuel *lib.* 3. *Decretal. tit.* 31. *n.* 165. ubi plurimis citatis dicit eſſe probabiliorem, communiorem & communiſſimam aliorum. Pirhing. *ibidem num.* 120. Sanchez *lib.* 4. *de Matrimon. diſp.* 6. *n.* 7. *&* 17. cum plurimis ibi adductis.

Quæ dicta ſunt de Metu circa Profeſſionem, 24
veniunt proportionaliter ceteris paribus dicenda de metu circa Matrimonium, & circa ſuſceptionem ſacrorum Ordinum. Vide Pignatell. *tom.* 7. *conſult.* 77. ubi de quolibet reſpective metu adducit Rotæ deciſiones, & plurimos Doctores.

Alia

Digitized by Google

25 Alia de Metu vide verb. *Contractus* . *Ordo* . *Profeſſio* . *Votum* . *Impedimenta Matrimonii* .

26 Metus electionem inficit ipſo Jure, *c. In nomine Domini* 1. §. *Quod pravorum* , §. *Quod ſi quis contra diſt.* 23. cum ſimilibus, Fagnan. *in cap. Orbis* 3. *de Simonia num.* 64. & alii communiter. Vide verb. *Electio art.* 4. *a n.* 51. *ad* 57.

27 Metus gravis , v. g. mortis , mutilationis , infamiæ , aut jacturæ bonorum cadens in conſtantem virum excuſat a præcepto poſitivo , tam divino , quam humano . Sic non tenetur quis in tali periculo , aut metu ad integritatem materialem Confeſſionis , ad impletionem Voti , ab obſervantiam jejunii , ad auditionem Miſſæ in die feſto , & hujuſmodi ; quia Legiſlator non cenſetur obligare cum tanto incommodo ; Leges enim poſitivæ ſunt accommodatæ humanæ conditioni , juxta illud *Matthæi* 11. *Jugum meum ſuave eſt , & onus meum leve* . Sanchez 1. *moral. cap.* 18. Azor. *part.* 1. *lib.* 1. *cap.* 11. Laymao *lib.* 1. *tr.* 4. *cap.* 14. Felix Poteſtas *tom.* 2. *part.* 1. *num.* 221. & 224. & alii paſſim.

28 Nullus tamen metus etiam mortis excuſat ab obſervantia Divini præcepti , cujus transgreſſio aſt intrinſece mala ; Unde neque ob metum mortis licet fornicari , adulterare , menti-
29 ri , & hujuſmodi . *Communis* . Neque ullus metus etiam mortis excuſat ab obſervantia præcepti , ſeu Legis , cujus tranſgreſſio eſt contra bonum commune , quia bonum commune prævalet particulari . *Communis* .

Additiones ex aliena manu .

30 Obligationes Metu contractas jure naturæ eſſe nullas , non eſt quod dubitetur . Ut enim aliqua oriatur obligatio , ſatis haud eſt , ut is , qui ſe obligat voluntatem habeat ſe obligandi , ſed inſuper neceſſe eſt , ut is cui acquiritur obligatio , capax ſit ejus acquirendæ .

31 In obligationibus autem metu contractis , utut is qui metu ſe obligat voluntatem habeat ſe obligandi ; is tamen cui obligatio acquiritur ejus acquirendæ haud eſt capax , quum nemo ex facto ſuo illicito meliorem ſuam conditionem facere poſſit ; Confer Puffendorf.

32 . Legibus vero Romanis placuit diſtinguere negotia bonæ fidei inter , & negotia ſtricti juris . In illis ſe conformarunt juri naturæ , in his autem obligationem naſci voluerunt , ſed metum paſſo remedio reſtitutionis in integrum
33 ſubvenerunt . Nec jus Canonicum in totum receſſit a jure Romano ; Bohemer. *in introduct. in jus digeſt. lib.* 4. *tit.* 2. *num.* 1. Schaumburg. in *compendio juris digeſtor. lib.* 4. *tit.* 2. §. 1. An autem hodiernis moribus , ſublata diſtinctione hac inter negotia bonæ fidei & negotia ſtricti juris , nulla indiſtincte ſit obligatio metu contracta ? vide apud Strik. *in uſu moderno Pandect. lib.* 4. *tit.* 2. §. 2.

Ut autem de reſtitutione in integrum , quam concedunt Leges Romanæ , paucis diſſeramus , 34
ſciendum eſt , quod non omnis metus ei locum facit , ſed metus juſtus , qui dicitur *trepidatio mentis orta repræſentatione mali inevitabilis a Tertio non jure facta* ; *L.* 1. *L.* 7. *in fin.* & *L.* 8. *ff. Quod metus cauſa geſtum erit* .

Requiritur ergo I. ut malum repræſentatum 35
inevitabile ſit . Quocirca in incontinenti imminere non debet , ſed ſufficit quoque futurum , modo probabiliter certum ſit ; *L.* 2. *princip. ff. Locati* . Ita tamen comparatum eſſe debet , ut 36
per metum agens non velit ſolum , ſed etiam poſſit illud inferre . Metus itaque infamiæ juſtus non eſt ; *L.* 7. *princip. ff. quod metus cauſa* ; juſtus vero eſt metus mortis , verberum , carceris : *L.* 6. §. 1. *ff. d. tit.* & *L.* 7. *C. eodem L.* 13. *C. de Tranſact.* item ſtupri ; L. 8. §. 7. *ff. d. tit.* De cætero in dijudicanda me- 37
tus juſtitia Judicis arbitrium non plene excluditur , qui non ad malum ſolum repræſentatum , ſed ad *affectum quoque* , & *conditionem metuentis* reſpicere debet . Adi omnino Voet *in commentar. ad Pandect. l.* 4. *tit.* 2.

II. Requiritur , ut a Tertio malum ſit re- 38
præſentatum . Sequitur autem hinc , metum reverentialem non eſſe juſtum , ſuſcipionem mali inferendi non ſufficere , *L.* 9. *princ. L.* 21. *princ. ff. d. tit. L.* 9. *princ. C. eodem* : metum , quem nullæ minæ concomitantur , vanum eſſe , reales quidem minas , licet verba non accedant , non vero ſimpliciter verbales metum inferre poſſe , ſi ficti atrocitas non ſit timenda ; *d. L. C. eod. titul.*

III. Requiritur , ut malum *non jure* repræ- 39
ſentetur . Aliud igitur , ſi jure licito repræſentetur veluti in bello , vel a Magiſtratu , niſi hic modum exceſſerit , *L.* 3. *L.* 6. §. 1. *ff. d. titul.*

Hiſce autem poſitis , non ſolum actio ad re- 40
petendum id quod metu extortum eſt , ſed & exceptio ad declinandam obligationem conceditur , niſi acceſſerit ratihabitio obligationis ceſſante metu facta ; *L.* 2. & *L.* 4. *C. d. tit.*

Actio datur non ſolum contra Inferentem , 41
ſed etiam contra quemvis Tertium rei metu extortæ poſſeſſorem , primario quidam *ad*

F 2 *rem*

Digitized by Google

rem cum omni cauſa reſtituendam, per accidens vero, ſi intra annum, vel jure codicis intra quatriennium continuum ſit inſtituta, reſtitutio vero ad arbitrium Judicis non ſequatur, *ad quadruplum* rei fructus & omnis cauſæ;
42 *L.* 14. §. 7. *ff. d. tit.* Sed an hodiernis moribus hoc in caſu ad quapruplum agi queat, non conveniunt Doctores. Affirmat *Strik. in uſ. moderno Pandect. lib.* 1. *tit.* 2. Negant vero *Gronovvegen. ad L.* 9. §. 6. *ff. h. tit. Mornac. ad L.* 24. *ff. eodem*, *Gudelin. de jure noviſſ. l.* 3. *cap.* 12. Adde *Schaumburg. in compend. digeſt. lib.* 4. *tit.* 2. §. 7. ubi quod hæc actio, utpote non amplius hodiernis moribus pœnalis, ſit perpetua.

43 Intereſt autem, utrum hæc actio inſtituatur contra Tertium, an contra metum inferentem. Ille tantum tenetur de re extante, & non extincta; *L.* 14. §. *ff. d. tit.* nec de fructibus perceptis, niſi ex iis factus ſit locupletior; *L.* 18. *ff. d. tit.* Hinc vero de re etiam caſu extincta, & de omnibus fructibus percipiendis quoque tenetur, *L.* 12. *princ. ff. d. tit.* idque quia ab ipſo momento, quo rem ſibi ex facto illicito habet, in mora reſtituendi eſſe intelligitur.

44 Contra Heredem *qua talem* hæc actio non competit, quia ex facto illicito & famoſo oritur. Tenetur tamen Hæres qua poſſeſſor rei *actione quod metus cauſa*, ſi ad eum aliquod ex facto Anteceſſoris lucrum venit, *actione in factum*; *L.* 16. §. 3. *L.* 19. *ff. d. tit.* Num de jure canonico detur hæc actio contra Hæredem *qua talem*, *conſule Bohemer. in decretal. lib.* 5. *tit.* 17. §. 5.

M I L E S.

1 Milites quid poſſint & debeant facere, vel non, ratione belli? Vide verb. *Bellum art.* 3.

2 Milites a quibus poſſint, & debeant recipere Sacramenta Pœnitentiæ, Euchariſtiæ, & Extremæ Unctionis, & coram quibus valide, & licite contrahere Matrimonium? Vide verb. *Capellanus Millitum per tot.* ubi referuntur ad rem plurima Decreta.

3 Sacra Congregatio Concilii *in Ferrarien. Juriſdictionis* 12. *Januarii* 1704. reſolvit non poſſe Capellanum Arcis Ferrarienſis audire in eadem Arce Confeſſiones cum licentia Eminentiſſimi Legati, a quo deputatur, abſque licentia Eminentiſſimi Epiſcopi, ut in *lib.* 54. *decretor. fol.* 1.

Milites confugientes ad Eccleſiam ſolam li- 4
berratem mendicantes, & nullius alterius criminis Rei, gaudent Immunitate. *Sacra Congregat. Immunit. in Audomaren. & Ipren.* 4. *Septemb.* 1624. *lib.* 1. *decret. Altoviti pag.* 982.

Milites tranſeuntes ad hoſtes gaudent im- 5
munitate Eccleſiaſtica; quoad tranſeuntes autem ad Hæreticos conſulatur Sacra Congregat. S. Officii. *Eadem Sacra Congregat. Immunitatis in Ipren.* 19. *Maii* 1607. *lib.* 1. *decr. Altoviti pag.* 1249.

Miles extractus ab Eccleſia a ſuis Officiali- 6
bus militiæ gaudet Immunitate Eccleſ. & eſt reſtituendus. *Eadem Sacra Congregatio Immunitatis in Cornetana* 28. *Septembris* 1663. *lib. decret. Rocci pag.* 519.

Milites confugiti ad Eccleſiam, ſed a pro- 7
prio Locumtenente aſſecurati poſſe redire ad ſuum proprium, ut dicitur, *Quartiere*, relinquentes locum *Immunem*, gaudent Immunitate, doloſe enim inducti ſunt ad diſcedendum. *Eadem Sacra Congreg. Immunit. in Spoletana* 2. *Aprilis* 1675. *lib.* 1. *decret. Altoviti pag.* 1081.

Coloni menſæ Epiſcopalis non poſſunt in 8
milites deſcribi, niſi aliter Sanctiſſimus juſſerit. *Eadem Sacra Congregatio Immunitatis in Peruſina* 11. *Decembris* 1646. *lib.* 3. *decret. Paul. pag.* 297.

Miles, qui aſportaverat, ut dicitur, *il no-* 9
me della Sentinella, a Gubernatore Arcis extractus, reſtituatur Eccleſiæ, & poſtea Nuncius extrahat, ac ex gratia ſpeciali Sanctiſſimi conſignet Miniſtris Reipublicæ, ut illum puniant prout Juris. *Eadem Sacra Congregatio Immunitatis in Veneta* 7. *Junii* 1633. *lib.* 2. *decret. Paul. pag.* 160.

Datur facultas extrahendi, & retinendi in 10
Caſtro Regio nomine Eccleſiæ ad correctionem milites confugientes ad loca immunia, qui ſunt incorrigibiles in eorum delictis. *Eadem Sacra Congregatione Immunitatis in Neapolitana* 20. *Septembris* 1660. *lib.* 1. *decret. Altoviti pag.* 480.

Annuente Sanctiſſimo datur facultas Archie- 11
piſcopo extrahendi milites confugientes in fraudem ſervitii militaris ad Eccleſias ad formam *capit. Inter alia*, *de Immunitate Eccl. Eadem Sacr. Cong. Immun. in Sipontina* 18. *Julii* 1671. *lib.* 1. *decret. Altoviti pag.* 576.

Datur Archiepiſcopo facultas extrahendi Mi- 12
lites confugitos in Eccleſiam in fraudem ſervitii Regii, eoſque conſignandi ſuo centurioni,

Digitized by Google

ni, reportato juramento non puniendi pro delicto. *Eadem Sacr. Congregatio Immunitatis in Mediolanen.* 25. *Auguſti* 1696. *lib.* 2. *decr. Vallem. pag.* 45.

13 Juſſu Sanctiſs. ex gratia ſpeciali datur, ſeu prorogatur ad aliud biennium Epiſcopo Mantuæ facultas extrahendi milites deſertores, vel reos alterius criminis militaris a quocumque loco immuni d. Civitatis, & Diœceſis, eoſque conſignandi ſuis Superioribus, reportata ab iis obligatione jurata de eos non puniendo ob fugam, vel ob aliud delictum, ſed de illos tantum retinendo tamquam milites, ut antea *Eadem Sacra Congreg. Immun. in Mantuana* 9. *Junii* 1703. *lib.* 3. *Vall. pag.* 493.

14 Mandante Sanctiſſimo ſimilis facultas conceditur Archiepiſcopo Taurinen. ſub iiſdem cautelis pro viginti caſibus. *Eadem Sacra Congregatio Immunitatis in Taurinen.* 15. *Maii* 1700. *lib.* 1. *decret. Vall. part.* 289.

15 Cum pro parte Regis Catholici Eminentiſſimus Trivultius ſupplicaſſet Sanctiſſimo pro expediendo Brevi ad hoc, ut milites delinquentes non fruantur Immunitate Eccleſiaſtica in Eccleſiis, ſeu Capellis poſitis in Caſtris & Arcibus Majeſtati Catholicæ pertinentibus, reſponſum fuit: recurrat in caſibus particularibus. *Eadem Sacra Congregatio Immunitatis in una Regnorum Regis Catholici* 12. *Novembr.* 1652. *lib.* 5. *decret. Paul. pag.* 2.

16 Milites refugæ a Triremibus, & ad Eccleſiam confugientes, gaudent Immunitate, ſed, ſi petantur, reſtituuntur, præſtito prius juramento a Triremium Præfecto illos non puniendi. *Eadem Sacra Congregatio Immunitatis in Anconitana* 7. *Septembris* 1672.

17 Ab onere hoſpitandi milites Eccleſiaſtici ſunt omnino exempti. *Ead. Sacr. Cong. Immun. in Papienſi* 10. *Sept.* 1629. *lib.* 2. *Decr. Paul. pag.* 6.

18 Etiam in bonis patrimonialibus pro ſua portione, & virili. *Ead. Sac. Congregat. in Dertonen.* 4. *Novembris* 1629. *lib.* 2. *decret. Paul. pag.* 18.

19 Eccleſiaſtici non poſſunt ejici a propriis domibus occaſione habitationis militum Regiorum. *Eadem Sacr. Congreg. Immunit. in Aquilana* 16. *Aprilis* 1630. & *Nullius Altamuræ* 26. *Aprilis* 1632. apud Pignatell. *tom.* 2. *conſult.* 32. *n.* 6.

20 Officiales, & Milites, prævia reintegratione Eccleſiæ, & conſenſu Partis, abſolvuntur ob violentam hoſpitationem in domo Canonicali. *Ead. Sacr. Cong. Immunit. in Auguſtana Pedemont.* 9. *Aprilis* 1695. *lib.* 1. *decret. Valem. pag.* 1881.

Item eadem Sacra Congreg. Immunit. *ſub* 21 *die* 30. *Junii* 1632. dedit Litteras Epiſcopis ſtatus Mediolanenſis pro tuenda libertate Eccleſiaſtica ab hoſpitatione militum. Idem decrevit *in Detornen.* 27. *Martii* 1635. ſcripſitque Epiſcopo Bobienſi, ut viriliter tueatur Clerum ab hoſpitatione Militum, ut *ſub* 13. *Auguſti* 1633. Idem Epiſc. Placentino *ſub* 29. *Maii* 1634. apud Pignatell. *loc. c. n.* 7.

Item eadem Sacr. Congr. Immunitat. cen- 22 ſuit pariter domos Regularium, & Monaſteriorum Monialium exemptas eſſe ab hoſpitatione militum, ut *in Cotronen.* 24. *Auguſti* 1633. apud Pignatell. *loc. cit. n.* 8.

Epiſcopus non permittat hoſpitationem equo- 23 rum militarium in atriis, & curtilibus Monaſteriorum Monialium. *Eadem Sacr. Cong. Immunit. in Aſtien.* 5. *Decembr.* 1695. *lib.* 2. *decr. Vallem. pag.* 61.

Miniſtri publici Civitatis, qui violenter fe- 24 cerunt reponi fœnum in Clauſtro Regularium, incidunt in Excommunicationem, ſed attenta remotione fœni, & prævia aliqua eleemoſyna eroganda Eccleſiæ violatæ, conſenſu Partis, & obligatione de non incurrendo amplius in ſimilia, datur facultas abſolvendi in forma. *Eadem Sacr. Cong. Immun. in Papien.* 27. *Auguſti* 1697. *lib.* 2. *deciſ. Vallem. pag.* 110. apud Riccium verb. *Hoſpitatio n.* 5.

Neque bona Epiſcopi gravari poſſunt hoſ- 25 pitatione militum. *Ead. Sac. Cong. Immun. in Regien.* 12. *Januarii* 1649. Immo cenſuit domos Eccleſiaſticorum quamquam Laicis locatas, eſſe exemptas ab hoſpitatione militum. *Ead. S. Cong. Immun. in Novarien.* 9. *Junii* 1627. apud Pignatell. *loc. cit. n.* 10.

Onus hoſpitationis militum non eſt perſona- 26 le, ſed mixtum, ideoque Clericus conjugatus ab eo non eſt exemptus, niſi concurrat conſuetudo. *Ead. Sacr. Cong. Immun.* 13. *Julii* 1640. *lib.* 3. *Paul. p.* 120.

Miles præſidiarius ſepeliri debet in Parochia 27 Arcis, ubi actualiter moratur, non autem in alia Parochia ubi retinet domum apertam cum uxore, & filiis. *Sac. Cong. Conc. in Romana Juris ſepeliendi* 17. *Auguſti* 1696. apud Urſayam *in Miſcellaneo* 1. *Sacro*, & *profano litt. M. n.* 203.

Militum ſtationes non præbent juſtam cau- 28 ſam diſpenſandi populum ab obſervantia Quadrageſimali. Benedict. XIV. tom. 1. Conſt. 130. incip. *Libentiſſime* §. 19. Milites Mauritii Imperatoris lege prohibiti ſunt monaſticam vitam amplecti, ſed contra hanc legem ſcripſit S. Gregorius M. Idem tom. 2. Conſt. 25. incip. *Ex quo dilectus*.

Digitized by Google

Additiones ex aliena manu.

29 De re Militari conſule Voet. *lib. de ſingul. de Jur. Militar.* octo hiſce capitibus, abſoluto. Primum eſt de Bello in genere, & nonnullis ejus ſpeciebus, ac diviſionibus. Secundum de Militia; qui, & quales, & quomodo in Militiam ſint adſcribendi. Tertium de variis Militum gradibus, ac ſpeciebus, præſertim de exercitus Imperatore, ejuſque requiſitis. Quartum de delictis, ac criminibus Militum, eorumque pœnis. Quintum de præda bellica. Sextum de Privilegis Militum, & aliis quibuſdam, præter jus commune quoad Milites conſtitutis. Septimum de Judicis Militaribus. Et octavum de miſſione Militum, & pace. Confer etiam Burgers *ſingular. obſervat. Juridic. Politic. Militar. centur. Quatuor.*

MILITIA.

1 Militia S. Georgii M. a Duce Bavariæ erigitur, & in ea conſtituuntur ſex Officia Eccleſiaſtica cum approbatione Apoſtolica conferenda viris nobilibus Equitibus Eccleſiaſticis, quorum primus Epiſcopali dignitate, & charactere ſit inſignitus, ut Pontificalia munera in Ordinis præfati Eccleſia ſub invocatione S. Georgii Martyris Deo dicata, & ab omni Ordinarii Epiſcopi Loci juriſdictione im-
2 muni, & exempta exercere valeat. Secundus, cum præpoſiti nomine, & Pontificalium uſu, ut vices Antiſtitis, hoc abſen-
3 te, vel legitime impedito, expleat. Tertius, ac Quartus cum Decanorum nominibus, qui Divinis Officiis, ſive Horis Canonicis cum aliorum Militum Equitum interventu in dicta Eccleſia perſolvendis in Cho-
4 ro interſint. Quintus, ac Sextus denique Eleemoſynarii ab honore appellati, a quibus Decanorum munera ipſis abſentibus pariter, aut legitime impeditis, præſtentur. Benedict. XIV. tom. 1. Conſt. 32. incip. *Militares* §. 2. & 3. & *per tot.*

5 Militia S. Januarii a Carolo utriuſque Siciliæ Rege erecta confirmatur, ejuſque Officialibus, & Militibus Indulta, & privilegia varia conceduntur. Idem Conſt. 24. incip. *Romanæ Eccleſiæ, per tot.*

6 Militia Hoſpitalis S. Joannis Hieroſolymitani laudatur, & ipſius Militibus, & ſubditis conceduntur Indulta Cruciatæ. Idem Conſtitut. 86. incip. *Quoniam per tot.* Super ejus 7
triremibus permittitur celebratio Miſſæ cum ſolitis opportunis cautelis. Idem Conſtitut. 41. incip. *Exponi*. Vide *ad verb. Hieroſolymitani Milites.*

Militia S. Lazari Hieroſolymitani a S. Pio V. 8
reformata, a Gregorio XIII. unita fuit Militiæ S. Mauritii: Et Clemens VIII. privi- 9
legiorum communicationem inter eos indulſit; Inter quæ aderat facultas a S. Pio V. conceſſa erigendi Commendas ex Beneficiis Eccleſiaſticis ſimplicibus de jure patronatus Laicorum. Idem Conſt. 10. incip. *Fructuoſa* §. 1. 3. & 4.

Militia S. Mauritii Martyris a Gregorio 10
XIII. erigitur ſub Regula Ciſtercienſi. Ejus Sedes principalis in Sabaudia, & Magnus Magiſter Sabaudiæ Dux conſtituitur. Eidem 11
unitur Militia S. Lazari Hieroſolymitani, & Clemens VIII. confirmat unionem cum communicatione privilegiorum. Idem *ibid.* §. 2. 3. & 4.

Dictæ Militiæ SS. Mauritii & Lazari Ma- 12
gno Magiſtro conceditur, ut ex Beneficiis Eccleſiaſticis ſimplicibus de Jurepatronatu Laicorum erigere poſſit Commendas ſui Ordinis de conſenſu Patronorum. Idem *ibid.* §. 6. 13
Et probationes ſuper natura hujuſmodi Beneficiorum fieri poſſint coram Nuncio Apoſtolico apud Sardiniæ Regem, & Sabaudiæ Ducem reſidente, ſive coram Archieſpiſcopo Taurinenſi, aut Epiſcopo viciniori. Idem *ibid.* 14
Et erectiones Commendarum confirmari per Litteras in forma Brevis, vel etiam per ſimplex Decretum Congregationis Epiſcopor. & Regular. vel Concilii Tridentini. Idem *ibid.* §. 7.

Officiales Patentati SS. Mauritii & Lazari 15
ſubjiciuntur juriſdictioni Ordinarii; Cum enim nonnulli Sacerdotes Diœceſis Uritanæ Litteras, quas *Patentales* vocant, obtinuiſſent a Vicario Commendæ SS. Mauritii, & Lazari, & ob id ſe immunes cenſerent a juriſdictione Ordinarii, propoſito dubio, An Officiales Patentati SS. Mauritii & Lazari ſint exempti a juriſdictione Ordinarii? *Sacr. Cong. Concilii in dicta Uritana die 7. Sept.* 1726. Reſpondit *Negative*, apud *Theſaurum Reſolut. dicti anni.*

MI-

MINISTER SACRAMENTORUM.

1 Miniſter Sacramentorum novæ Legis eſt, qui nomine Chriſti operans Sacramentum conficit. *Communis*. Unde in rigore, qui Euchariſtiam tantum diſtribuit, non eſt proprie Miniſter, quamvis ſæpe dicatur miniſtrare, la-
2 tius ſumendo. Miniſter Sacramentorum de lege ordinaria, & ex vi præſentis inſtitutionis eſt ſolus homo viator; Chriſtus enim Dominus ſolos homines viatores allocutus eſt in iſtitutione eorundem Sacramentorum; & ad Miniſterium Extremæ Unctionis ex divo Jacobo Apoſtolo requiritur Fides, quæ eſt ſolum propria Viatorum. Sic tenent communius Doctores, immo La Croix *lib. 1. part. 1. numer. 5.* dicit ſic tenere communiter Auctores cum S. Thoma *3. part. quæſt. 64. artic. 7.* Lugo *diſp. 8. ſect. 1.*

3 Miniſter Sacramentorum extraodinarius poteſt eſſe qnælibet creatura rationalis, ſive anima ſeparata, ſive Angelus, ſive etiam Dæmon, ſi a Deo aſſumeretur. *Communis*, cum S. Thoma *3. part. quæſt. 64. art. 7.* & Scoto *in 4. diſt. 6. quæſt. 1.* Unde, ſi conſtaret Sacramentum eſſe a Beato, ſeu ab Angelo collatum, de ejus valore non eſſet dubitandum, quia certum eſt Beatum, ſeu Angelum non niſi ex ſpeciali Dei deputatione id fuiſſe facturum. Secluſa tamen certa revelatione, ut ait Scotus *loco citato*, dubitandum eſſet de collato a Dæmone, cum ſit Spiritus mendacii, & aliunde non quærat hominem ſalvare, ſed perdere.

4 Dicit tamen, & ad longum probat Lugo *in Reſponſ. moral. lib. 1. dub. 16.* quem ſequitur La Croix *lib. 6. part. 1. num. 50.* quod, ſi quis a S. Petro, vel alio Beato extraordinarie abſolveretur a peccatis, eſſet quidem vere abſolutus, & juſtificatus; attamen maneret obligatus ad confitenda mortalia homini Viatori, & ad ſubjicienda directe clavibus Eccleſiæ militantis; Sicuti qui nunc ſua peccata Chriſto confitetur, & ab eo per contritionem impetrat eorum remiſſionem, non ideo liberatur ab obligatione confitendi eadem peccata Miniſtris Eccleſiæ, ut præcepto Divino, & Eccleſiaſtico Sacramentalis Confeſſionis ſatisfaciat.

5 Non quivis homo eſt cujuſvis Sacramenti Miniſter, uti Fides Catholica docet contra Lutherum *lib. de inſtituendis Eccleſiæ Miniſtris*, *edito anno 1523.* ubi docet omnibus baptizatis eandem ineſſe poteſtatem in Sacramentis adminiſtrandis: *Sacerdos*, inquit, *in novo præſertim Teſtamento non fit, ſed naſcitur, non ordinatur ſed creatur, naſcitur autem in Baptiſmo, ſuntque prorſus omnes Chriſtiani Sacerdotes*. At noſtra concluſio, ultraquam quod habetur ex plurimis Sacræ Scripturæ locis, eſt expreſſe definita a Concilio Tridentino *ſeſſ. de Sacrament. in genere Canon. 10. de Confirmat. Canon. 1. de Euchariſtia ſeſſ. 22. Canon. 2. de Pœnitent. ſeſſ. 14. Canon. 10. de Extrema Unctione, Canon. 4. de confirmat. & Ordine ſeſſ. 23. Canon. 7.*

Miniſter Baptiſmi quis eſſe poſſit? Vide *Baptiſmum*. Confirmationis? Vide *Confirmatio*. Euchariſtiæ? Vide *Pœnitentiæ Sacramentum*. Extremæ Unctionis? Vide *Extrema Unctio*. Ordinis? Vide *Ordo*. Matrimonii? Vide *Matrimonium*. 6

Qualis intentio requiratur in Miniſtro Sacramentorum? Vide verb. *Intentio a num. 14. ad 43.* 7

Miniſter Sacramentorum debet habere attentionem internam, ut valide Sacramentum conficiat; debet enim habere advertentiam, & applicationem aliquam animi ad id, quod facit; alioquin confectio Sacramenti non eſſet actio humana, nec poſſet dici facta in nomine, aut perſona Chriſti, ut requiritur. *Communis*. Ad hoc autem ſufficit attentio virtualis, ut dictum eſt de intentione virtuali *loc. cit.* Quænam autem ſit attentio virtualis, actualis, & habitualis interna, & externa? Vide verb. *Attentio*. Miniſter voluntarie distractus in conficiendis Sacramentis, quamvis ordinarie non peccet, niſi venialiter, uti cum communi docet Gobat *in Exper. tract. num. 102.* poteſt tamen peccare mortaliter, ſi ſit periculum errandi in formis præſertim longioribus, aut applicatione debitæ materiæ, ut notat idem Gobat *tract. 1. num. 97.* & La Croix *lib. 6. part. 1. num. 85.* citans Tamburinum *de Sacramentis lib. 1. cap. 2. §. 1. num. 5.* & *de Sacrific. lib. 2. cap. 3. num. 9.* ubi dicit eum peccaturum mortaliter, qui voluntarie diſtraheretur in conſecratione Euchariſtiæ, cum ſic irreverenter ſe gerere in Sacrificio, ſit gravis irreverentia. 8 9 10 11

Miniſter Sacramenti ad tale Sacramentum ſpecialiter conſecratus, ſolemniter ex officio conficiens Sacramentum in ſtatu peccati mortalis, peccat mortaliter, niſi adſit caſus extremæ neceſſitatis, vel impoſſibilitatis. *Communis*. Eſt enim ex ſe gravis irreverentia Sacramentum 12

Digitized by Google

a Chriſto inſtitutum ad noſtram ſanctificationem confici a Miniſtro ad id conſecrato, in ſtatu peccati mortalis; cum Sancta ſint ſanctæ tractanda; ut *Levitici cap.* 21. dicitur: *Sacerdotes incenſum Domini, & panes Dei ſui offerunt, & ideo ſancti erunt. Exodi* 19. *Sacerdotes, qui accedunt ad Dominum, ſanctificentur, & Iſ.* 52. *Mundamini, qui fertis vaſa Domini; & cap. Omnia* 79. *cauſ.* 1. *quæſt.* 1. ex verbis S. Auguſtini habetur; *Omnia Sacramenta, cum obſint indigne tractantibus, proſunt ta-*
13 *men per eos digne ſumentibus*. Dicitur autem notanter *ſpecialiter conſecratus*, quia Laici, & non Sacerdotes baptizantes urgente neceſſitate in ſtatu peccati mortalis, non committunt novum peccatum mortale. Cum enim ipſi non ſint ad id ſpecialiter conſecrati, nec officio miniſtrent, ſed mere per accidens, non eſt in eis tanta deformitas, & irreverentia Sacramentum Baptiſmi miniſtrare in ſtatu peccati mor-
14 talis. *Commun.* Dicitur etiam notanter *niſi adſit caſus extremæ neceſſitatis, vel impoſſibilitatis*, quia etiam Sacerdos non peccat mortaliter, cum in caſum inopinatum perplexus, & perturbatus, ſeu ſine advertentia, non contritus de peccato mortali, in quo exiſtit, ipſum puerum illico baptizat, ſeu moribundum adultum abſolvit. *Communis*, teſtibus Dicaſtill. *diſt.* 4. *num.* 214. Eſparza *quæſt.* 18. *art.* 4.
15 La Croix *lib.* 6. *part.* 1. *num.* 92. Quinimo teſte Gormaz *num.* 141. & 151. cum La Croix *loc. cit. num.* 91. & 92. varii volunt, tam Laicum, quam Sacerdotem privatim in caſu extremæ neceſſitatis puerum agonizantem baptizantes, & Sacerdotem in pari neceſſitate adultum abſolventem, nullum peccatum, ne quidem veniale, committere, ſi interim urgente neceſſitate nequeant ſe tam cito diſponere ad contritionem, immo potius eos peccare, ſi in tali extrema neceſſitate non baptizent, ſeu non abſolvant, quia Jus Divinum, & Caritas magis obligat ad procurandam ſalutem proximi, quam ad attendendam reverentiam Sacramenti; contra quam non agitur in tali neceſſitate, ſicut inquit Dicaſtill. & ex ipſo La Croix *loc. cit.* irreverentia eſt, per ſe loquendo, ſi famulus recto capite tranſeat Dominum, attamen ſi videat filium Domini ſubmergendum, niſi recto capite accurrat ad eripiendum a naufragio filium Domini, nullam in hunc committit irreverentiam, ſed potius rem gratiſſimam agit, & culpandus eſſet, ſi non ita faceret: Et ſic cum aliis tenent Lugo *de Sacramentis in genere diſp.* 8. *ſect.* 9. *num.* 151. Gobat *in Exper. tract.* 1. *num.* 53. Sporer *tom.* 3. *part.* 1. *cap.* 2. *num.* 176. & alii.

Miniſter Sacramenti Baptiſmi, & Pœniten- 16
tiæ exiſtens in peccato mortali peccat mortaliter, quoties illud extra caſum neceſſitatis miniſtrat interruptis moraliter miniſteriis. *Com-*
mun. An autem, ſi Miniſter ordinarius, ſeu 17
alius Sacerdos una vice, & velut uno moraliter miniſterio duos gemellos, aut etiam plures continuate baptizet, vel abſolvat, peccet toties, quoties ſucceſſive baptizat, ſeu abſolvit? Vide verb. *Confeſſarius art.* 1. *num.* 46. & 47.

Sacerdos mortaliter peccat, quoties in mor- 18
tali celebrat, & in die Natalis Domini tria Sacra conſequenter in eodem Altari celebrans, tria peccata mortalia committit, quia quodlibet Miſſæ Sacrificium eſt unum per ſe diſtinctum miniſterium ad aliud ſubſequens minime ordinatum. Sporer *loc. cit. num.* 175. & alii communiter.

Item mortaliter peccat Sacerdos conferens 19
in ſtatu peccati mortalis extremam Unctionem. Item mortaliter peccat Epiſcopus con- 20
ferens in ſtatu peccati mortalis Confirmationem, & Ordines. *Communis*. Item mortali- 21
ter peccat contrahens matrimonium in mortali, non ſolum prout eſt ſuſcipiens, ut tenent communiter Doctores, ſed etiam prout eſt miniſtrans, ut abſolute tenent La Croix *loc. cit. num.* 93. Henno *tom.* 2. *tract. de Sacram. diſp.* 4. *quæſt.* 3. *art.* 3. *reſolut.* 3. & alii communius volentes, ſic contrahentem eſſe reum duplicis culpæ, utrumque tamen peccatum ſufficienter explicat dicendo in Confeſſione ſe in mortali contraxiſſe, quia ſuſcipiendo miniſtrat, & miniſtrando ſuſcipit. Parochus autem non 22
peccat mortaliter, quia in noſtra ſententia non eſt Miniſter Matrimonii, ſed ſolum teſtis publicus, & auctoritativus; Qui tamen tenent ipſum eſſe Miniſtrum, & non contrahentes, conſequenter dicere debent eum peccare mortaliter, ſi miniſtret in ſtatu peccati mortalis.

Quamvis autem miniſtrans Sacramenta ex- 23
tra caſum neceſſitatis in ſtatu peccati mortalis peccet mortaliter, valide tamen illa miniſtrat. Eſt de fide ex Trid. *ſeſſ.* 6. *Canon.* 12. ibi; *Si quis dixerit, Miniſtrum in peccato mortali exiſtentem, modo omnia eſſentialia, quæ ad Sacramentum conficiendum, aut conferendum pertinent, ſervaverit, non conficere, aut conferre Sacramentum, anathema ſit*. Sicuti etiam ad 24
valorem Baptiſmi non requiritur fides miniſtri dummodo applicata debita materia, & forma in-

Digitized by Google

intendat facere, quod facit Eccleſia, ſeu faciunt Chriſtiani. Eſt de fide ex variis Conciliis, & ſignanter ex Trident. *ſeſſ. 7. Canon.* 5. ibi: *Si quis dixerit, Baptiſmum, qui etiam datur ab Hæreticis, non eſſe verum Baptiſmum, anathema ſit.*

25 Miniſtri Sacri, qui miniſtrando Sacramentum *non conficiunt*, ſed Sacramentum jam confectum ſolum *aliis applicant, aut diſtribuunt*, ut qui Euchariſtiam jam confectam diſtribuunt in ſtatu peccati mortalis, probabilius non peccant mortaliter; Sicuti nec peccant mortaliter, qui in ſtatu peccati mortalis conficiunt Sacramentalia, aut res Sacras tractant, ut Epiſcopus in mortali primam Tonſuram conferens, Abbas benedicens Sacras Virgines, conſecrans Eccleſias, Altaria, Campanas, Vaſa, Chriſma conſecrans, oleumve Infirmorum benedicens, veſtes Sacras, & hujuſmodi. Item Parochus in mortali Matrimonio aſſiſtens, Nuptias benedicens, ſeu ſolemnitates Baptiſmi ab alio privatim in neceſſitate collati ſupplens; Item Sacerdos in mortali Euchariſtiam intra, vel extra Miſſam tangens, de loco ad locum transferens, aquam, ſalem, panem, domum, & alia hujuſmodi benedicens; Item Diaconus, & Subdiaconus in mortali miniſtrans, Evangelium, vel Epiſtolam ſolemniter cantans; Concionator publice verbum Dei prædicans, & ſic de aliis ſimilibus. Sic quoad omnia ſupradicta Vaſquez *d.* 146. *num.* 39. Amicus *d.* 8. *n.* 6. Bernal. *d.* 17. §. 2. Sporer *loc. cit. num.* 184. & alii multi cum Diana *part.* 2. *tract.* 4. *reſolut.* 23. & Averſa *de Euchariſt. quæſt.* 10. *ſect.* 5. §. *Quinto* & alii communius, teſte Sporer *loc. cit.* La Croix *lib.* 6. *part.* 1. *n.* 86. *& ſequent.* & ratio eſt, quia omnes iſtæ actiones non tendunt immediate ad ſanctificandum hominem, ſicut actiones propriæ Sacramentales; adeoque, quamvis aliqua irreverentia non careant, tamen non eſt irreverentia tam gravis, ut culpam mortalem conſtituat, quamvis communiter, & ordinarie culpam venialem inducat.

26 Miniſter dignior, ſeu ſanctior non cauſat plus gratiæ, ſeu majorem gratiam ex vi Sacramenti, ſeu ex opere operato. *Communis*, per textum *in cap. Si juſti* 30. *c. Sic autem* 32. *c. Nec foris* 33. *cap. Neque in homine* 36. *cap. Dominus* 87. *cap. Chriſtus* 88. *cap. Non nocet* 89. *cauſ.* 2. *quæſt.* 1. cum ſimilibus; Poteſt tamen Miniſter dignior ſeu ſanctior ex opere operantis, ideſt opere, vel oratione ſua mereri, aut impetrare ſuſcipienti majores gratias; At hoc per accidens ſe habet ad Sacramentum; La Croix *loc. cit. num.* 90. & alii paſſim.

Miniſter per ſe loquendo peccat mortaliter, 27
ſi Sacramentum ſcienter miniſtret indigno. *Communis* ex illo *Matthæi* 7. *num.* 6. ibi: *Nolite dare Sanctum canibus, neque mittatis margaritas veſtras ante porcos.* Dicitur autem notanter *per ſe loquendo*, quia interdum excuſant damnum miniſtrantis, infamia ſuſcipientis, aliorum ſcandalum, ſigillum Confeſſionis, & hujuſmodi.

Miniſter ordinarie peccat mortaliter con- 28
ferendo Sacramentum peccatori publico, & notorio, ſive illud ei conferat privatim, ſive publice; cum tali peccatori ſive publice, ſive privatim petenti debeat Sacramentum denegari ratione gravis ſcandali populi, ſi non
negaretur. *Communis*. Si vero talis peccator 29
eſſet in articulo mortis conſtitutus, tunc poſſet, immo deberet Miniſter ei petenti Sacramentum conferre, *Communis*; quia quiſque præſumitur ſe tunc velle diſponere, & neceſſitas tollit ſcandalum, vel illud tollet Miniſter publicando pœnitentiam occultam moribundi, quod fieri deberet, ſi ad ipſum publice deferenda eſſet Euchariſtia, ut dicit Tamburin. *de Communion. cap.* 6. *num.* 24. & alii.

Miniſter peccat graviter, ſi Sacramentum mi- 30
niſtret occulte peccatori occulto; Niſi indignitas peccatoris occulti cognita eſſet ex ſola Sacramentali Confeſſione, quia tunc ratione ſi-
gilli tenetur ipſi miniſtrare. *Communis*. Mi- 31
niſter non peccat miniſtrando Sacramentum peccatori occulto publice illud petenti; Tunc enim, ne notabiliter diffametur, non eſt ei Sacramentum denegandum; *cap. Placuit* 3. *cauſ.* 6. *quæſt.* 2. & *cap. Si Sacerdos* 2. *de Offic. Judic. ordinar.* ubi Eugenius Papa id confirmat exemplo Chriſti non removentis a Communione Judam, quem occulte noverat indignum; & ſic tenent *Doctores communiter*.

Miniſter nullo umquam caſu, neque ob 32
metum, ſeu periculum mortis ſibi incuſſum poteſt licite miniſtrare Sacramentum incapaci, ut rite baptizatum rebaptizare, confirmatum, vel ordinatum iterato confirmare vel ordinare, quia tunc falſificaretur forma, & mentiretur Miniſter dicendo: *Ego te baptizo, Confirmo te, accipe poteſtatem &c.* Mendacium enim proprie dictum, cum ſit intrinſece malum, nullo unquam caſu eſt licitum, neque ob metum mortis. *Communis*, & patet ex dictis verb. *Mendacium a num.* 12.

Poteſt autem Miniſter ob metum mortis li- 33
cite miniſtrare Sacramentum ſcienter indigno, ſeu peccatori notorio, quia ſi talem adminiſtrationem excuſat notabilis infamia occulti

pec-

peccatoris publice petentis, uti dictum eſt *ſupra num.* 31. debet etiam excuſare metus, ſeu periculum mortis, vel ſimilis infamiæ miniſtrantis; Suarez, Nugnus, Bonacina citati, & ſecuti a Gobat *in Exper. tract.* 1. *num.* 273. Sporer *loc. cit. num.* 188. Dicaſtill. *d.* 3. *n.* 292. La Croix *loc. cit. num.* 138. aliique cum Eſ-
34 cobat *lib.* 8. *num.* 357. Dummodo tamen non petatur in odium Fidei, vel in contemptum Religionis, quia ſi Euchariſtia, v. g. peteretur ab Hæretico ad conculcandum, a Mago ad Magias, vel maleficia, & hujuſmodi, tunc ne tantum vileſceret, & contemneretur Fides, & Religio, eſſet eis denegandum Sacramentum etiam cum periculo mortis. *Communis.*
35 Per ſe loquendo non eſt licitum petere & recipere Sacramentum a Miniſtro notorie indigno, qui prævidetur, vel creditur ipſum collaturus in peccato mortali, quia ſic eſſet cooperari ad peccatum mortale proximi, quod
36 non licet. *Communis.* Dicitur autem notanter *notorie indigno*, quia, ſi peccatum Miniſtri non ſit publicum, & notorium, poteſt quis licite petere, & recipere ab eo Sacramentum, cum poſſit, & debeat præſumere ipſum non eſſe indignum, quia quilibet debet cenſeri bonus, quandiu non probatur malus. *Communis.* Et quamvis ſciret, ipſum Miniſtrum paulo ante peccaſſe, poteſt ab eo Sacramentum recipere, præſumendo, quod ſit illud confeſſus, vel ſaltem ſe diſpoſiturus per contritionem; Dummodo tamen non conſtet ipſum eſſe conſuetudinarium, aut ſemper eſſe in occaſione proxima peccandi, quia tunc prudenter præſumi poſſet ſtatus malus, adeoque, ſi poſſet facile haberi alius, ab eo eſſet Sacramentum petendum, & accipiendum. Herincx *d.* 3. *n.* 98. Boſco *d.* 1. *ſect.* 8. *n.* 60. Gobat *tract.* 1. *n.* 265. Eſcobar *lib.* 8. *n.* 313. Coninch *q.* 64. *n.* 49. & alii.
37 Ob cauſam neceſſitatis, vel utilitatis notabilis licitum eſt petere, & recipere Sacramentum a Miniſtro indigno, qui poſſit digne miniſtrare, quamvis prævideatur, & credatur indigne miniſtraturus, quia tunc petens, & recipiens utitur jure ſuo providendi ſuæ neceſſitati, vel utilitati ſpirituali, nec ullo modo cooperatur ad peccatum alterius, ſed ob juſtam cauſam excuſantem ab impediendo peccatum proximi ſolum permiſſive ſe habet, & aliunde Miniſter poſſet, & deberet ſe diſponere per contritionem faciendo, quod in ſe eſt. *Communis*, per textum *in cap. Sciſcitantibus* 5. *cauſ.* 15. *q.* 8.

A Miniſtro, cui ex officio incumbit Sacra- 38
menta miniſtrare, licitum eſt ea petere, & recipere etiam extra caſum neceſſitatis, ſolo intuitu proprii profectus ſpiritualis, quamvis ille ſit notorie indignus, & etiam excommunicatus toleratus. Maſtrius *diſp.* 16. *Theolog. mor. num.* 51. Sporer *loc. citat. num.* 181. Reiffenſtuel *Theolog. moral. tract.* 14. *diſt.* 1. *quaeſt.* 4. *n.* 56. cum communi aliorum, & deſumitur ex *citat. cap. Sciſcitantibus* 5. *cauſ.* 15. *quaeſt.* 8. ubi dicitur, quod de manu Sacerdotis, quandiu ab Eccleſia toleratur, licite Sacramenta ſumantur, & ex decreto Concilii Conſtantienſis in Bulla Martini V. incip. *Ad evitanda ſcandala*, ubi permittitur Fidelibus communicatio etiam in Sacris cum omnibus Excommunicatis, *præter nominatim denunciatos, & notorios percuſſores Clericorum*, adeoque &c. Accedit ratio, quia Parochianus habet Jus petendi, & recipiendi Sacramenta a ſuo Parocho, neque cenſetur amittere tale Jus ob ſui Parochi indignitatem, maxime cum ipſe, ſi velit, ut debet, poſſit ſe prius diſponere per Confeſſionem, vel ſaltem per Contritionem (*).

Non licet tamen petere, & recipere Sacra- 39
menta a Miniſtro excommunicato non tolerato, & vitando, nempe *nominatim denunciato, aut notorio percuſſore Clerici*, quia cum ipſe ſit ſimpliciter præciſus ab Eccleſia, privatus eſt omni communicatione cum fidelibus, & conſequenter omni Juriſdictione, adeoque non licet ab ipſo Sacramenta petere, & recipere, cum ipſa miniſtrare nequeat ſine peccato mor-
tali. *Communis.* Excipe tamen caſum extremæ 40
neceſſitatis, ſi nempe aliquis eſſet moriturus ſine Baptiſmo, aut Pœnitentia, quia tunc licite poſſent talia Sacramenta peti a Miniſtro etiam Excommunicato, degradato &c. & licite ab ipſo miniſtrari. *Communiſſima;* quia quod non eſt licitum in lege, neceſſitas facit lici-

Romani Theologi Nota.

(*) Non videtur excuſari a peccato poſſe homo, qui a proprio Parocho iniquo Sacramenta expoſcat, quoties ea ab alio Sacerdote probo exquirere poſſit cum eodem fructu. Charitas enim poſtulat, ne proximo noſtro gratis præbeamus occaſionem ruinæ ſpiritualis; at occaſionem hanc gratis præberet, qui cum poſſet Sacramenta bene, & a bono Miniſtro recipere, eadem a Parocho malo petit, & recipit. Is ergo graviter contra Charitatem peccaret, non ſecus ac ille, qui peccare volenti peccandi materiam præbeat, & occaſionem.

licitum; *cap. Quod non eſt* 4. *de Regul. Juris*, *c. Quoniam* 13. *cauſ.* 1. *quæſt.* 7. *cap. Sicut* 11. *de conſec. diſt.* 1. *cap. Omnes* 1. *de Feriis*, *cap. Conſilium* 2. *de Obſervat. jejunior. c. Conſului. ſti* 3. *de celebrat. Miſſarum*.

41 Miniſter ſimulans, non ſolum formaliter, ſed etiam materialiter adminiſtrationem Sacramenti ob metum gravem quemcumque, etiam mortis, peccat mortaliter. Innocentius enim XI. *die* 2. *Martii* 1679. inter alias merito damnavit ſequentem propoſitionem 29. in ordine: *Urgens metus gravis eſt cauſa juſta Sacramentorum adminiſtrationem ſimulandi*; Unde ſi mors intentetur alicui Sacerdoti, niſi extra Miſſam conſecraret totum panem, qui eſt in foro, aut niſi abſolvat aliquem indiſpoſitum, peccat mortaliter, ſi formam proferat cum intentione non conſecrandi, quamvis materialiter tantum ſimulet. Viva ad dictam propoſitionem damnatam Innocentii XI. *a n.* 14. *ad* 16. Cardenas *in* 2. *Criſi d.*20. *a n.*37. La Croix *lib.* 6. *p.* 1. *a n.* 149. & alii paſſim dicentes, dictam propoſitionem damnatam comprehendere ſimulationem, non ſolum formalem, ſed etiam materialem, & quemcumque metum graviſſimum etiam mortis, & ſic non amplius ſunt audiendi Doctores, qui antehac oppoſitum tenuerunt tamquam probabile.

42 Simulatio tamen materialis circa rem plane indifferenter ſe habentem ad Sacramentum, per ſe loquendo, ſi non adſit alia vitioſa circumſtantia, non eſt illicita; quia non eſt ſimulatio adminiſtrationis Sacramenti; Unde Confeſſarius ad occultandum defectum abſolutionis pœnitentis indiſpoſiti poteſt licite poſt Confeſſionem aliquam orationem recitare ſuper ipſum, & facere ſignum Crucis, quamvis a videntibus putetur abſolvere; *Communis* cum ſupracitatis.

43 Gravius peccat, qui ſimulat adminiſtrationem Sacramenti, quam qui ſacrilege illud conficit, ſeu adminiſtrat, textu expreſſo *in c. De homine* 7. *de celebratione Miſſarum*, ubi refertur caſus de quodam incauto Sacerdote, qui in mortali conſtitutus, nec potens confiteri, nec forſan conteri, & ob urgentem neceſſitatem coactus celebrare, peractis ceteris cæremoniis & omiſſis verbis conſecrationis, Miſſam celebrare ſimulavit, de quo Innocent. III. ſic habet ibi: *Licet is, qui pro ſui criminis conſcientia reputat ſe indignum, peccet graviter, ſi ſe ingerat irreverenter ad illud, gravius tamen videtur offendere, qui ſic fraudulenter illum præſumpſerit ſimulare, cum ille in ſolius miſericordis Dei manum incidat, iſte vero* (ficte celebrans) *non ſolum Deo, cui non veretur illudere, ſed populo, quem decipit, ſe aſtringat*.

Miniſter in adminiſtratione Sacramentorum ſequens ſententiam tantum probabilem de valore, relicta tutiore, peccat mortaliter: Innocentius enim XI. *die* 2. *Martii* 1679. juſtiſſime damnavit inter alias ſequentem propoſitionem 1. in ordine: *Non eſt illicitum in Sacramentis conferendis ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, niſi id vetet Lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc ſententia probabili tantum utendum non eſt in collatione Baptiſmi, Ordinis Sacerdotalis, aut Epiſcopalis*. 44

Si non agatur de valore Sacramenti, ſed tantum de modo adminiſtrandi, poteſt Miniſter ſequi opinionem practice probabiliorem, relicta tutiore. Sic cum Communi Card. *in* 2. *Criſi diſſ.* 2. *num.* 4. Gormaz *d.* 5. *num.* 801. La Croix *loc. cit. n.* 121. 45

Miniſter utens materia, vel forma falſa peccat mortaliter. *Communiſſima*. Item peccat mortaliter per ſe loquendo, ſi utatur materia, vel forma dubia, quando poteſt haberi certa; In caſu autem neceſſitatis, quando non poteſt haberi certa, poteſt, & debet adhibere dubiam. *Communis*. Item peccat mortaliter omittendo intentionem requiſitam: *Communiſſima*. 46

Miniſter repetens abſolute formam Sacramentalem, vel aliquid in ea, cum dubio tantum levi, & inani timore, per ſe loquendo, peccat mortaliter, quia eſt gravis irreverentia repetere abſolute formam Sacramentalem cum ſolo dubio levi, & inani timore, qui nec ſufficit pro licite repetenda tali forma ſub conditione; Cum enim nulla eſt prudens cauſa dubitandi de valore Sacramenti, ſed oriuntur tantum leves ſcrupuli; ne quidem conditionate eſt iterandum Sacramentum, uti tenet *Communis* ex Catechiſmo Romano cum Dicaſtillo *de Baptiſm. l.* 1. *num.* 174. 47

Quando tamen eſt prudens dubium de valore Sacramenti collati, poteſt licite, immo debet iterari ſaltem ſub conditione, quia tunc conſulitur, & ſaluti proximi, & reverentiæ Sacramenti per conditionem appoſitam. *Communis*, per textum *in c. Si nulla* 113. *de conſecr. diſt.* 4. ubi Leo Papa ad rem ſic expreſſe dicit: *Non intervenit temeritas præſumptionis, ubi eſt diligentia pietatis*, & *c. ult. de Presbyter. non baptizat.* ubi Innocentius III. dicit: *Non intelligitur iteratum, quod ambigitur eſſe factum*. 48

Miniſter, qui ex Officio eſt paſtor, ut Parochus reſpectu ſæcularium, & ſuperior reſpectu 49

Digitized by Google

ctu Religioſorum, tenetur ex juſtitia ſuis ſub-
ditis etiam extra neceſſitatem gravem rationa-
biliter petentibus Sacramenta miniſtrare. Ad
hoc enim ſe obligavit aſſumendo Officium Pa-
ſtoris, & talem videtur interceſſiſſe contractum
50 inter Paſtorem, & Oves. Unde talis Miniſter
tenetur ſub mortali cum quantocumque magno
ſuo detrimento temporali, & etiam cum pro-
priæ vitæ periculo, non ſolum in extrema,
ſed etiam in gravi neceſſitate ſpirituali alicu-
jus ſibi ſubjectæ ovis, ei miniſtrare Sacramen-
ta. S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 26. *art.* 5. *ad* 3. *&*
q. 185. *art.* 5. Suarez *q.* 1. *p.* 2. §. *Quarto*
dico; Caſtrop. *d.* 1. *punct.* 9. Granad. *d.* 4.
n. 4. Coninch *d.* 25. *d.* 7. *concluſ.* 1. *&* 3.
Bann. Arragon. Navarr. Tapia, quos citat,
& ſequitur Cardeu. *in* 1. *Criſi diſſert.* 76. *c.* 2.
La Croix *lib.* 2. *n.* 174. & alii paſſim, Vide
51 verb. *Extrema Unctio a n.* 42. Si autem eſſet
unicus Miniſter, quo ſublato, deeſſet Commu-
nitati Miniſter Sacramentorum, hic non debet
ſingulis miniſtrare Sacramenta cum probabili
periculo infectionis, ſeu mortis, ſine quo pe-
riculo aliis Sacramenta miniſtrare poſſet; Salus
enim omnium preferri debet ſaluti unius par-
ticularis, & Miniſter obligatus ex officio Com-
munitati, tenetur ſe illi conſervare; Barboſa
de Offic. Paroch. cap. 17. *num.* 15. P. Mar-
chant. *in Tribunal. tom.* 3. *part.* 1. *tit.* 9. *t.* 2.
quæſt. 6. §. 2. *reſol.* 1. teſtans eſſe Com-
munem.

52 Miniſter, qui ex Officio non eſt Paſtor, non
tenetur ex juſtitia miniſtrare Sacramenta, te-
netur tamen ex Caritate etiam cum vitæ ſuæ
periculo Sacramenta neceſſaria miniſtrare in
extrema neceſſitate ſpirituali alicujus. Unuſ-
quiſque enim ſecundum ordinem Caritatis te-
netur etiam cum periculo vitæ corporalis ſuc-
currere proximo in extrema neceſſitate ſpiri-
tuali conſtituto. *Communis*. Et per hoc ſtat
differentia inter Miniſtrum, qui ex officio eſt
Paſtor, & Miniſtrum, qui ex officio non eſt
Paſtor, quia iſte tenetur Sacramenta neceſſaria
miniſtrare ſolum ex Caritate, & in extrema
neceſſitate ſpirituali proximi, ille vero tenetur
ea miniſtrare ſuis ovibus ex juſtitia, & etiam
in neceſſitate gravi, ex dictis *ſupra num.* 50.

53 Si Miniſter Baptiſmi carens aqua, puerum,
alioquin ſine Baptiſmo moriturum, in flumen,
vel puteum projiciat, licet una ſimul proferat
juſtam verborum formam cum intentione con-
ferendi Sacramentum, ſeu vere baptizandi, ni-
hilominus probabilius talis Baptiſmus eſt inva-
lidus. Sic cum communiori Scotiſtarum, &
antiquiorum Richardi, Paludani, Marſilii,
Sancti Antonini, Toleti, Silveſtri, Armillæ,
& plurium aliorum Scotus *in* 4. *diſt.* 4. *qu.* 3.
n. 3. ubi expreſſe dicit, quod *projectus de pon-
te non baptizatur, quia hoc non eſt ad vitam
ordinatum, vel lotionem, ſed ad mortem*. Et
diſt. 5. *q.* 3. *n.* 1. referens ſententiam Richar-
di aſſerentis puerum ſic projectum non eſſe ba-
ptizatum, ait: *dicitur etiam quod talis ſic pro-
jectus non eſſet baptizatus, quia Baptiſmus eſt
ablutio ordinata ad vitam abluti, non ſic autem
ordinatur illa immerſio*. Et in reportatis *eadem
qu. n.* 2. eamdem difficultatem expendens di-
cit: *Sed ſi adultus projiciatur in flumen dicen-
do, Baptizo te, credo quod non baptizatur, quia
projiciens non habet intentionem Eccleſiæ, quia
intentio Eccleſiæ eſt ſic madefacere eum, quod
ipſo vivente poſſit iterum diſſecari; vel eſto quod
baptizetur, non dubito quin projiciens peccet mor-
taliter*. Quibus omnibus conſtat, Scotum ma-
gis propendere in ſententiam negantem, talem
Baptiſmum eſſe validum, ut recte advertit
Fraſſen *in* 4. *Tract.* 1. *diſp.* 1. *art.* 1. *q.* 5.
concl. 2. Et ratio eſt, quia, ut dicit ſubtiliſſi- 54
mus noſter Doctor, Baptiſmus eſt ablutio or-
dinata ad vitam abluti, illa autem projectio
eſt magis ſubmerſio ad mortem, quam ablutio
ad vitam; cum per ſe loquendo tendat ad oc-
ciſionem pueri, ſeu adulti ſic projecti; Et
quamvis Miniſter projiciens dicat ſe eam non
intendere, tamen projectio ipſa non eſt mora-
liter, nec per intentionem disjungibilis ab oc-
ciſione. Quis enim diceret ſe non velle occi-
dere, ſed ſolum abluere, & lavare hominem,
quem ligatis manibus, & pedibus, & ingenti
ſaxo ad collum alligato in puteum, flumen,
aut mare projiceret? Adeoque ſtat clarum,
quod non obſtante tali prætenſa intentione de
non ſic occidendo, adhuc dicta projectio ma-
net vera, & directa realis occiſio innocentis,
quæ nec pro tali caſu eſt permittenda, cum
non ſit dicendum, Chriſtum pro materia pro-
xima Baptiſmi ordinaſſe ablutionem occiſivam
hominis; ſicque actionem intrinſece malam,
quæ nunquam ſine peccato adhiberi poteſt, &
ex natura ſua eſt ordinata ad mortem cor-
poralem.

Dato autem quod talis Baptiſmus eſſet vali- 55
dus, ut jam tenet fere communis recentiorum
opinio cum Suarez, Vaſquez, Coninch, Hur-
tado, Valentia, Diana, Bonacina, Caſpenſi,
Averſa, & aliis paſſim apud Maſtrium *Theo-
log. moral. diſp.* 17. *q.* 2. *art.* 5. *n.* 19. Lay-
man *lib.* 5. *tr.* 2. *cap.* 3. *n.* 5. *de Sacramento
Baptiſmi*, La Croix *lib.* 6. *part.* 1. *n.* 264. &
tenent etiam Boyvin *t.* 3. *diſp.* 3. *de Sacra-
men-*

Digitized by Google

mentis q. 2. *concl.* 4. Felix Poteſtas *tom.* 1. *part.* 4. *n.* 1977. & alii volentes, quod talis projectio ſit vere & proprie ablutio ad validum Baptiſmum ſufficiens, ſi ante mortem pueri proferatur integra forma, quia licet in tali caſu ſequatur ſubmerſio, & mors infantis, nihilominus puer poteſt dici vere ablutus, & baptizatus, quia eſſet vera immerſio conjuncta cum forma, & Baptiſmus non ordinatur ad vitam corporis, ſed animæ, ac vita corporis cedere debet vitæ animæ. Adhuc tamen nunquam eſſet ſic conferendus, quia talis projectio eſſet illicita, iniqua, ac mortifera, ut paſſim concedunt etiam adverſarii ipſi, & expreſſe docent Scotiſtæ omnes poſt Scotum *in* 4. *cit. diſp.* 5. *q.* 3. ubi ſic ait: *Dico, quod quando præſumitur mors, nullo modo debet aliquis eum propellere, & projicere, quia peccabit mortaliter occidendo, & quilibet tenetur magis vitare peccatum mortale in ſeipſo, quam quærere ſalutem proximi; quia ordinata caritas magis eſt ad ſeipſum.* Et in Reportatis *loco ſupracitato* expreſſe concludit: *Vel eſto quod baptizetur, non*
56 *dubito quin projiciens non peccet mortaliter.* Nec valet quod dicunt aliqui pauci ex adverſariis, quod talis Baptiſmus nedum eſſet validus, ſed etiam licitus, quia vita animæ eſt præferenda vitæ corporis. Non valet, inquam, quia vita animæ eſt quidem præferenda vitæ corporis, ſed ſolum quantum fieri poteſt per media licita, non autem per media illicita, ut eſſet in noſtro caſu. Non ſunt enim facienda mala, ut eveniant bona. *Ad Romanos cap.* 3. *num.* 8. *cap. Super eo* 4. *de uſuris; cap. Ex tuarum* 2. *de ſortilegiis, cap. Non eſt putanda* 27. *cauſ.* 1. *q.* 1. cum ſimilibus. Tum quia ut rectiſſime dicit Scotus ſupra allatus: *Quilibet tenetur magis vitare peccatum mortale in ſeipſo, quam quærere ſalutem proximi, quia ordinata caritas magis eſt ad ſeipſum.*

Additiones Romani Theologi.

57 Cenſoribus non placet illorum aſſertio, qui ajunt probabilius non peccare lethaliter adminiſtrantes Euchariſtiam, ac Diaconum, & Subdiaconum exercentes proprium officium in peccato mortali. Ut iis morem gererem, tranſcribenda duxi, quæ fuſim hac de re diſputat Continuator Tournely. Is itaque ait: *Peccat mortaliter per ſe loquendo, ſaltem qui ex officio Sacramenta in ſtatu peccati mortalis conficit, vel adminiſtrat.*

Probatur. 1. ex Scriptura Levit. 12. *Sancti erunt Sacerdotes Deo ſuo, & non pollzent nomen ejus; incenſum enim, & panes Dei ſui offerunt, & ideo ſancti erunt.* Unde ſic: Graviter peccant qui polluunt nomen Domini: ſed qui deſtituti ſanctitate altari inſerviunt, polluunt nomen Domini; ergo.

Et cap. 22. *Omnis qui acceſſerit de ſtirpe veſtra ad ea, quæ conſecrata ſunt .... in quo eſt immunditia, peribit coram Domino: Ego Dominus:* atqui pœna tam gravis grave peccatum ſupponit; *Quanto magis* ergo *putatis deteriora mereri ſupplicia, qui Filium Dei conculcaverit, & ſanguinem teſtamenti pollutum duxerit, & ſpiritui gratiæ contumeliam fecerit*, ut ii faciunt, qui ſancta non tractant ſancte?

Iſajæ ult. *Facinoroſus, qui ſanctificat mihi vitulum, quaſi canem* animal immundum *occidat, & qui offert thus in memoriam quaſi blaſphemus;* ergo cum myſteria noſtra legalibus longe ſanctiora ſint, longe gravius peccare oportet, qui eadem impia manu coinquinat. Hinc Apoſtolus per Titum, & Timotheum ſollicite monet Epiſcopos, Presbyteros, & Diaconos, ut miniſtrent in conſcientia pura: *Oportet Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe*, 1. Timot. 3. *Oportet Epiſcopum ſine crimine eſſe, ſicut Dei diſpenſatorem* Tit. 1. Diaconi *probentur primum, & ſic miniſtrent, nullum crimen habentes.*

Probatur 2. ex Traditione. Auguſtinus Tract. 5. in Joan. *Ego dico, & omnes dicimus, quia juſtos oportet eſſe tanti Judicis Miniſtros;* erat ergo hæc unanimis *omnium* ſententia: & citato jam contra Parmenianum loco, *Omnia Sacramenta cum obſint indigne tractantibus &c.* quibus conſonat id Nicolai I. ad Bulgaros: *Unde aliis commodum exhibet* malus Miniſter, *inde ſibi diſpendium præbet.*

S. Gregorius lib. 1. Epiſt. 23. *Neceſſe eſt, ut munda ſit manus, quæ diluere ſordes curat: ſcriptum namque eſt: Mundamini, qui fertis vaſa Domini.*

Gregorius IX. Cap. *Quæſitum* 17. *de tempor. ordinat.* interrogatus de Sacerdotibus, aliiſque Clericis, quorum occulta erant crimina, reſpondet, eos, *ſi non pœnituerint, monendos eſſe, & ſub interminatione divini judicii obteſtandos, ut in teſtimonium ſuæ damnationis in ſuſceptis Ordinibus non miniſtrent:* quæ verba grave ſcelus indicant. Hinc idem Pontifex c. 10. *de cohabit. Clericor. &c.* declarat, Clericum *quemlibet pro mortali peccato quoad ſe ipſum eſſe ſuſpenſum.* Hinc etiam Rituale Romanum juſſu Pauli V. editum ſic præſcribit: *Sacerdos, ſi fuerit ſibi mortalis conſcius quod abſit, ad Sacramentorum adminiſtrationem non audeat accedere.* Idem docet Catechiſmus Romanus

Digitized by Google

nus part. 2. cap. 1. num. 17. & S. Carolus Borrom. in Inſtitutionibus ſuis: unde liquet quam caute, & ſancte vivere debent Parochi, cæterique Sacerdotes, qui omni fere temporis momento ad conferenda Sacramenta vocari poſſunt.

Prob. 3. ratione. Qui Sacramentum conficit, aut adminiſtrat, gerit perſonam Chriſti; ſit cum eo unum & totale agens, cum actio ejus ſit indiviſibiliter actio Chriſti; ac demum merita ejus, & ſanguinem diſpenſat: atqui graviter peccat homo, qui cum reus ſit & Diaboli mancipium, hæc & tanta præſtare audet. An non enim gravis eſt indecentia, & in ipſum Chriſtum quadantenus redundans, quod infenſus Chriſti hoſtis eumdem in actione omnium digniſſima repræſentare auſit? an non violatur ſancta Dei majeſtas, cum ei quaſi operationis ſocius, & adjutor conjungitur filius Belial? an non ſanguinem teſtamenti pollutum, aut quaſi rem momenti nullius ducit, qui qua manu poculum Babylonis, hac eumdem ſanguinem diſpenſat?

58 Dices: non peccat Canonicus, licet mortalis culpæ conſcius, qui cum aliis divinas laudes, attento modo, & devote perſolvit: ergo nec peccat miniſter, qui cum intimo religionis ſenſu, ad juſtificandum quidem impari, ſed tamen ulterius peccandi voluntatem excludente Sacramenta conficit, aut adminiſtrat. Si enim prior ſancta ſancte tractare cenſetur, quidni poſterior?

Reſp. neg. conſeq. Ratio diſparitatis duplex: prima, quod nec Scriptura, nec Patres ullibi exigunt, ut actu ſanctus ſit, qui officium ſeu privatim ſeu publice recitat; id vero exigunt de eo, cui tractanda incumbunt myſteria ſalutis noſtræ: ſecunda, quod longe ſublimior ſit actio Miniſtri Sacramenta tractantis, quam Canonici pſallentis. An is enim diſpenſat ſanguinem Chriſti? an perſonam ejus in actione omnium maxima repræſentat; &c. Interim docet Habertus, eum graviter peccare, qui graviter reus divinis officiis præeſt; unde qui *præſidentiam* hanc ex alterius abſentia ſibi imminere ſentit, debet confeſtim ad Deum recurrere per actum doloris de peccato.

Dixi 1. *per ſe loquendo*; quia Miniſter ex officio Sacramenta conferens, a novo peccato excuſari poteſt, 1. propter invincibilem ſui ſtatus ignorantiam, 2. propter repentinam adminiſtrandi neceſſitatem, quæ ita ingruit, ut deſit ſpatium procurandæ contritionis. Tunc enim de duobus malis eligendum eſt minus; minus autem malum eſt miniſtrare Sacramentum in ſtatu peccati, quam illud non conferre illi v. gr. cujus æterna ſalus proxime periclitatur.

Circa hunc neceſſitatis caſum duo veniunt notanda, 1. immunem non fore a peccato eum, qui neceſſitatem hanc prævidere potuiſſet; ut prævidere poſſunt, & debent, qui in amplis noſocomiis, aut in exercitibus miniſtrant: ii enim, ſi ſapiunt, norunt ſatis, ſingulis quaſi paſſibus occurrere poſſe, qui illico abſolvendi ſint: unde, quam hic objicere poſſent, peccandi neceſſitas, conſequens eſt & volita, adeoque imputabilis; 2. extra caſus, ſeu pueruli animam agentis, ſeu operarii decidentis e tecto, qui tranſeuntem Sacerdotem mire perturbant, rarum eſſe, ut quis ad omnem contritionis actum impotens ſit; cum ad id breviſſima quæque præſentis animi, & temporis mora ſufficiat. 59

Dixi 2. *ſaltem ex officio*. An enim Presbyter aut Laicus, qui in caſu neceſſitatis baptizat, ſit novi peccati reus, res eſt inter Theologos controverſa. Negare videtur S. Thomas quæſt. 64. art. 6. ad 3. ubi ſic habet: *In articulo tamen neceſſitatis non peccaret* Sacerdos, aut Diaconus *baptizando in caſu, in quo etiam Laicus poſſet baptizare; ſic enim patet, quod non exhiberet ſe Miniſtrum Eccleſiæ, ſed ſubveniret neceſſitatem patienti*. Et ita ſentiunt Gonet, Juenin, & Habert, &c.

Hæc tamen opinio pluribus diſplicet, & merito: 1. quia eſto Laicus in caſu neceſſitatis baptizans, non agat ut Eccleſiæ Miniſter, agit certe ut Miniſter Chriſti, ejuſque perſonam ſuſtinet, nec minus eſt Miniſter Sacramenti, quam Sacerdos ſolemniter baptizans: atqui hæc omnia videntur graviter exigere ſtatum gratiæ, ne Sacramenta, & Chriſti dignitas & ſanctitas graviter lædantur. 2. quia ſicut neceſſitas non efficit, ut ſancta ſancta non ſint, ſic nec efficit, ut ſancte tractari non debeant. 3. quia ut notat Gibert. Conſult. 4. de Sacram. ſi Sacerdos Miſſam ab altero inchoatam continuet, ne imperfectum remaneat Sacrificium, haud dubie peccabit lethaliter, niſi eliciat actum contritionis cum propoſito quam primum confitendi: atqui is Sacerdos eſſet tamen ſolum Miniſter neceſſitatis; ergo, ait idem Canoniſta, obſtetrix, quæ centies baptizavit in neceſſitate, ſine ullo contritionis actu, centies peccavit; &, ut mihi quidem videtur, gravius, quam Sacerdos ad baptizandum ex officio minime obligatus; quia hæc neceſſitatis caſum prævidere debuit, non ille. 60

Hinc colliges primo, & Laicum, qui in caſu neceſſitatis baptizat, & Sacerdotem, qui in eodem caſu abſolvit, aut Unctionem extremam con-

Digitized by Google

confert, teneri, ſi licuerit per tempus, ut plerumque licet, excitare ſe ad contritionem, priuſquam hæc Sacramenta confetant; alias multiplicant peccata pro numero Sacramentorum: quia ut ſinguli Baptiſmi, & abſolutiones ſingulæ, totidem ſunt actiones integræ, & completæ. Et vero, ait Gonet, ſi homo, cui proximum imminet mortis periculum, tenetur ſub pœna lethalis peccati actum contritionis elicere, licet breviſſimum ad id habeat tempus: cur a gravi culpa immunis ſit, qui ab eliciendo contritionis actu abſtineat, ob brevem quam ad id habet temporis morulam? Certe brevius temporis ſpatium, etſi impedit, ne quis facile conteratur, haud tamen impedit, ne conteri poſſit. Cavendum tamen Miniſtro in hoc perplexitatis caſu, ne dum contritionis ſpiritum in ſe accendere molitur, infanti, vel moribundo deſit.

61 Colliges ſecundo, mortaliter etiam peccare Sacerdotem, qui reus excipit confeſſiones, etſi animum habeat vel excitandæ in ſe contritionis, vel etiam ſua deponendi peccata priuſquam pœnitenti abſolutionem impendat: quia confeſſionis auditio, licet non ſit confectio Sacramenti, eſt tamen actio Sacramentalis, utpote ad conficiendum Sacramentum proxime ordinata: porro, ait idem Theologus, *ut Miniſter conſecratus peccet mortaliter in exercitio miniſterii, ſufficit, quod actio, quam elicit, ſit factiva Sacramenti, vel Sacramentalis, id eſt ad conficiendum Sacramentum proxime ordinata, vel diſtributiva, aut applicativa Sacramenti jam facti;* prout evincunt probationes ſuperius allatæ. Nec nocet, quod pœnitens ſic conficiendo non peccet: quia major eſſe debet reconciliantis ſanctitas, quam reconciliandi.

62 Colliges tertio, eum qui mortalis noxæ ſibi conſcius Euchariſtiam ab alio conſecratam miniſtrat, novæ mortalis culpæ reum fieri. An autem tot admittat peccata, quot ſine morali interruptione diſtribuit hoſtias, parum utile eſt in praxi, ut alibi advertimus; quia qui id negant cum Henno fatentur, indignam quamlibet diſtributionem ultra primam, eſſe circumſtantiam notabiliter aggravantem, utpote quæ ſolitarie ſumpta ad grave peccatum ſufficiat: unde cum oporteat confiteri circumſtantias notabiliter aggravantes, neceſſum eſt etiam juxta ipſos, ut in confeſſione exprimatur vel numerus eorum, quibus facta eſt diſtributio, vel tempus circiter diſtributionis. Si tamen Sacerdos plures uni hoſtias ſimul daret, unius ſolum peccati reus fieret, quia una tantum eſſet diſtributio. Cæterum quia Miniſter ſic affectus eſſe ſolet, ut omnibus quotquot accedent, ſacram ſynaxim præbeat, hujus diſpoſitionis, quæ ſufficit ad peccatum, mentio facienda eſſet in pœnitentiæ tribunali, niſi hæc a Confeſſario ſupponeretur.

63 Colliges 4. graviter etiam reum videri, qui ex officio Euchariſtiam extra adminiſtrationem tangit, ſeu immediate, puta ut ab uno vaſe in aliud immittat, ſeu mediate, ut ſi eam in proceſſione circumgeſtet: *quia*, ut dicit *Dionyſius 1. cap. cœleſtis hierarchiæ: immundis nec ſymbola, id eſt ſacra ſigna tangere, fas eſt: unde qui tangunt res ſacras, quaſi ſuo officio utentes, peccant mortaliter. Secus autem eſſet ſi in aliqua neceſſitate aliquid ſacrum contingeret, vel exequeretur in illo caſu, in quo etiam Laicis liceret, ſicut .... ſi Corpus Chriſti in terram projectum colligeret*. Ita S. Thomas in 4. diſt. 24. quæſt. 1. art. 3. quæſt. 5. ad 4. cujus doctrinæ poſtrema pars ex iis, quæ de Miniſtro neceſſitatis dicta ſunt, limitanda eſt.

64 Colliges 5. & certius graviter peccare, qui in peccato mortali hoſtiam elevat, & cum ea populum benedicit: 1. quia hæc eſt propria ſacri officii functio, a qua *quoad ſe ſuſpenſus eſt* Miniſter gravis peccati reus; & quæ eidem *ſub interminatione divini judicii* prohibita eſt ab Eccleſia, ut patet ex citatis Gregorii IX. textibus: 2. quia is populum cum hoſtia benedicendi actus, ſine gravi indecentia exerceri nequit ab eo, qui inimicus Chriſti eſt, ejuſque oculis ipſo Dœmone pejor. Quia tamen in eo caſu non diſpenſat proprie Sacerdos merita, & ſanguinem Chriſti, minus peccat, quam ſi Sacramentum conficeret, aut adminiſtraret.

65 Colliges 6. novi etiam graviſque peccati conſcios eſſe Diaconos, & Subdiaconos, qui Ordinum ſuorum functiones in eodem ſtatu exercent: 1. quia hic locum habent probationes initio adductæ, quarum nonnullæ Diaconos ſpecialiter tangunt; 2. quia ex S. Thoma ubi ſtatim: *Quicumque cum peccato mortali aliquod ſacrum officium pertractat, non eſt dubium, quin indigne illud faciat; unde patet quod mortaliter peccet:* atqui ipſi etiam Subdiaconi, de quibus magis ambigitur, ſacrum officium pertractant; ergo. Et certe ideo Subdiaconos in præſenti caſu excuſant plures a peccato gravi, quia eorum actio non eſt Sacramentalis: atqui hæc ratio non eſt ſolida, aut ſaltem non eo uſque ſolida eſt, ut dubium tollat. Quia ut quis in functione Eccleſiaſtica mortaliter peccet, ſufficit, ut ea functio Eccleſiæ nomine exerceatur, ut ſacra; quidquid enim taliter exercetur,

tur, & grave eſt, & plurimum exigit reverentiæ: atqui Subdiaconorum functio Eccleſiæ nomine exercetur ut ſacra; & revera talis eſt, cum ad Euchariſtiæ confectionem proxime inſerviat; ergo. Atque ita docet Nat. Alexander lib. 2. art. 2. reg. 10. Paulus a Lugduno, Navarrus, & Habert, qui ex eodem principio deducit, lethaliter peccare eos, qui Sacramentalia exercent, quales ſunt benedictiones aquæ, chriſmatis, olei, tonſura clericalis. Cenſent tamen non pauci, nec laxiores, in benedictione aquæ luſtralis, cinerum, Abbatis, veſtium Sacerdotalium, immo & conſecratione templorum, cenſurarum inflictione, ac ſimilibus, quæ nec gratiam ex opere operato conferunt, nec ſunt Sacramenti materia, nihil eſſe, quod peccati venialis lineam excedat: ita P. Antoine. Aliud eſt, inquiunt, de chriſmatis, & olei infirmorum benedictione; quia Epiſcopus per ordinationem ſuam ſpecialiter conſecratur ad utramque illam actionem; unde in utraque exhibet ſe ut Miniſtrum Chriſti, ejuſque perſonam immediate ſuſtinet: ac proinde gravem ei facit injuriam, cum actiones illas in ſtatu peccati exercet.

66 Quod ſpectat ad Clericos minores, nihil eſt unde functiones ſuas male obeundo, lethalis culpæ arguantur; tum quia in id conſpirant Theologi pene omnes; tum quia eorum munia hodie a Laicis perinde ac Clericis exercentur; tum denique quia functiones eorum nimis diſtant ab actione ſacrificii.

67 Excipiendi viderentur Exorciſtæ, niſi juxta præſentem Eccleſiæ diſciplinam munus eorum quadantenus foret Sacerdotale. Ratio eſt, quia graviter dedecet, ut qui ſponte diaboli mancipium eſt, eidem in nomine Chriſti, cui actu exoſus eſt, imperare præſumat: nec dubium eſt, quin excipi mereatur, ſicut excepti ſunt a dœmone peſſimo Scevæ filii, de quibus Act. 19. hinc ordinator Epiſcopus his Exorciſtas verbis alloquitur; *Tunc recte in aliis dæmonibus imperabitis, cum prius in vobis eorum multimodam nequitiam ſuperaveritis.*

MINOR, MINORENNIS. Vide verb. *Ætas. Beneficia. Contractus. Emptio. Venditio. Filius. Reſtitutio in integrum.*

MINORITÆ.

Minoritæ Fratres Cuſtodiæ Terræ Sanctæ 1
ſoli exercere poſſunt munia Parochialia in Græco-Melchitas Patriarchatus Antiocheni, abſente Parocho Græco. Bened. XIV. tom. 1.
Conſtit. 86. incip. *Demandatam* §. 13. Eorum 2
Guardianus S. Sepulcri, ſeu Terræ Sanctæ poteſt conferre Sacramentum Confirmationis abſentibus Epiſcopis Latini ritus, cum Oleo, & Chriſmate a Catholico Antiſtite benedictis, etiam antiquis ſi nova haberi non poſſint.
Idem Conſt. 10. incip. *Cum ad infraſcriptam.* 3
Ab eodem poteſt ſub conditione conferri Græcis Melchitis a ſimplici Sacerdote confirmatis abſente Epiſcopo Græco Catholico. Idem Con-
ſtit. 87. incip. *Demandatam* §. 14. Ubi vero 4
ſit Epiſcopus Catholicus reſidens, hujuſmodi Sacramentum non conferat, niſi de ejuſdem Epiſcopi conſenſu; eo autem diſſentiente abſtineat. *Idem ibid.*

Franciſcani Obſervantes Miſſionarii quibuſ- 5
dam Eccleſiis & Miſſionibus Cocinchinæ diſcedere jubentur decreto Viſitatoris Apoſtolici.
Idem Conſtit. III. incip. *Quantopere* §. 7. In- 6
de appellant ad S. Sedem. Idem *ibid.* §. 9. Et 7
decreta prius confirmata revocantur, ipſaque in priſtinum reſtituuntur. Idem *ibid.* §. 11.
Adjecta lege conſervandi Miſſiones ſibi adju- 8
dicatas, eaſque non deferendi. Idem *ibid.* §. 15. 9
iiſque permittitur prædicare in regnis Ciampæ & Cambodiæ, non tamen aliis excluſis. Idem *ibid.* §. 10.

Franciſcani Miſſionarii in Ægypto laboran- 10
tes laudantur a laudato Pontefice tom. 1. Con-
ſtit. 129. incip. *Eo quamvis tempore* §. 2. Fran- 11
ciſcani inſtituti ſpiritus, quo ad juriſdictionem Parochorum e documentis S. P. Franciſci, & S. Bonaventuræ demonſtratur. Idem *ibid.* §. 15.
ubi adductis verbis Teſtamenti dicti S. P. Fran- 12
ciſci, & S. Bonaventuræ in Tractatu: *Quare Fratres Minores prædicent*, ſubjungit: *Licere tantum Fratribus Ordinis Minorum S. Franciſci Cuſtodiæ Terræ Sanctæ Parochialia munia obire circa Græcos Melchitas, eiſque Sacramenta adminiſtrare in iis locorum & temporum circumſtantiis, quibus omnino deficiat modus habendi Parochum, aut alium Antiſtitem Græci ritus.*

Advertendum, quod nos Fratres Minores 13
(quidquid ſcripſerit aliquis in contrarium) poſ-

Digitized by Google

poſſumus, ac debemus addere in *Confiteor* nomen noſtri ſancti Patriarchæ Franciſci, dicendo, *Sanctis Apoſtolis Petro & Paulo, Beato Patri noſtro Franciſco &c.* & ita dicendo *Sanctos Apoſtolos Petrum & Paulum, Beatum Patrem noſtrum Franciſcum &c.* Cui non obſtat Decretum Sacræ Congregationis diei 20. Martii 1706. loquendo ipſo de iis, qui illud non recitant ex ſpeciali privilegio, *Regulares abſque ſpeciali privilegio &c.* quo nos gaudemus ex ritu tradito a S. Bonaventura anno 1260. relato in *Orbe Seraphico tom. 3. num.* 30. a quo recedere non poſſumus ex ſancitis a Julio II. & Clemente X. citat. in Rubricis noſtri noviſſimi Franciſcani Breviarii *num.* 129. ibi : *Quoad Cæremonias vero, & alia ad recte & ſancte reddendum Domino Sacrificium laudis, quoquomodo neceſſaria, & opportuna, obſervanda ſunt documenta a S. Bonaventura edita, necnon ordinationes Capitulorum Generalium, Apoſtolica auctoritate confirmatæ: ac proinde Rituale, Conſtitutiones, & doctrinæ in Firmamento trium Ordinum contentæ ibidem a ſan. mem. Julio II. & tandem a fel. record. Clemente X. in Brevi, Ex commiſſi Nobis 28. Auguſti 1671. cum aliis recentioribus, approbatæ, & ſub nonnullis pœnis pro tunc, & nunc obſervari mandatæ:* Ac ideo in Miſſalibus, & Breviariis Franciſcanis *in Confiteor* rite appoſitum eſt poſt nomina SS. Apoſtolorum Petri & Pauli, nomen S. Patris noſtri Franciſci. Et inſuper ad id habemus perſonalem confirmationem Innocentii XIII. qui aſſiſtendo noſtro Capitulo Generali Romæ celebrato 15. Maii 1723. non ſolum id approbavit in publica Confeſſione omnium Vocalium, ſed & ſibimetipſi complacuit repetere, dicendo, *Precibus, & meritis Beatæ Mariæ &c. Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, & Beati Patris veſtri Franciſci &c.* uti apparet ex ſupra laudato Capitulo Generali edito Romæ anno 1720. Et ad id accedit totius Religionis univerſalis, ac inveterata conſuetudo, quæ quaſi altera Lex parem obligandi obtinet poteſtatem, *cap. conſuetudo* 5. *diſt.* 1. *L. De quibus* 31. *ff. de legib. L. Diuturna conſuetudo* 33. *& L. Sed & ea* 35. *ff. eod.* Conſuetudo namque eſt optima Legum interpres; *L. Si de interpretatione* 36. *ff. de Legibus, cap. Cum dilectus* 8. *de conſuetudine*, cum ſimilibus. Et hæc ſententia expreſſe traditur *ſub num.* 168. in Cæremoniali Mediolani impreſſo anno 1744. ab erudititiſſimis Patribus Reformatis illius Provinciæ collecto ex Cæremonialibus Romanis & Franciſcanis.

DECRETA.

Decretum, quo diſpoſita, atque ſancita a P. Vice-Commiſſario Generali Ordinis Min. Obſerv. Reformator. S. Franciſci pro Conventibus Receſſus, ſeu Recollectionis nuncupatis confirmantur. 14

Sacra Congregatio ſuper Diſciplina Regulari expenſo tenore Epiſtolæ circularis Vice-Commiſſarii Generalis Min. Obſervantium Reformatorum S. Franciſci, datæ die 9. Januarii 1707. in qua ſub num. 7. ubi de conventibus Receſſus, ſeu Recollectionis agitur, hæc habentur : *E in detto Convento, o Conventi ne' quali doverà attenderſi al ſolo ſpirito di divozione, ed orazione non vi potrà eſſere ſtudio, nè Lettori, o altro Religioſo eſente da qualunque atto comune.* Et mature perpenſis omnibus & ſingulis deductis tam a dicto Vice-Commiſſario Generali, & Procuratore Generali Strictioris Obſervantiæ Sancti Franciſci ex una, quam a Patribus habitantibus in Conventibus Receſſus Provinciarum Reformatarum Marchiæ, & Bononiæ partibus ex altera, pro ſtabilitate Conventuum Receſſus, ſive Recolectionis cum peculiaribus legibus reſcripſit: Executioni mandetur in omnibus Provinciis prædicta Epiſtola Circularis Vice-Commiſſarii Generalis ſub die nona Januarii 1707. Et tam Superiores Generales, quam provinciales omnino provideant Conventui Recollectionis; alias Sacra Congregatio providebit.

Dat. Romæ hac die 24. Martii 1708.

J. R. Card. Imperialis Præfectus.

Decretum de inſtituendis in unaquaque Provincia ſtrictioris Obſervantiæ Sancti Franciſci Conventibus ſpiritualis receſſus pro Religioſis ferventibus, ad præſcriptum Epiſtolæ circularis P. a Monte Buſo Vice-Commiſſarii, alias a Sacr. Congreg. confirmatæ. 15

Cum ad aures Sacræ Congregationis ſuper Diſciplina Regulari pervenerit, & multiplici fide dignorum teſtimonio fuerit comprobatum, in multis Provinciis ſtrictioris Obſervantiæ S. Franciſci per Italiam, & Inſulas adjacentes Epiſtolam Circularem Vice-Commiſſarii Generalis a Monte Buſo datam 9. Januarii 1707. & ab hac Sacra Congregatione confirmatam 24. Martii 1708. plenum non ſortiri effectum quoad demandatos ſpiritualis Receſſus Conventus : Volens propterea Sacra Congregatio, ne talis inobſervantia in Regularis Diſciplinæ detrimentum diutius protrahatur, opportune, & efficaciter providere, re mature diſcuſſa, au-

Digitized by Google

auditiſque pluries , tum voce , tum ſcripto
Superioribus Ordinis , referente Eminentiſſimo
Fabrono reſcripſit : Pro omnimoda obſervantia
præfatæ Epiſtolæ Circularis Vice-Commiſſarii
Generalis a Monte Buſo , confirmatæ , ut ſu-
pra , a Sacra Congregatione , de inſtituendis
in unaquaque Provincia ſupradictis Conventi-
bus ſpiritualis Receſſus pro Religioſis ferven-
tioribus , & non concedatur licentia admitten-
di ad habitum & profeſſionem , niſi in Provinciis
in quibus Sacræ Congregationi conſtiterit , præ-
fatos Conventus re ipſa inſtitutos eſſe , ac ſe-
dulo , & cum effectu a Superioribus Generali-
bus detur notula , ubi ſint reſpective inſtitu-
ti dicti Conventus.

Romæ 10. Decembris 1714.

J. R. Card. Imperialis Præfectus.

16 *Decretum conſimile præcedenti pro Minoribus
Obſervantibus S. Franciſci .*

Cum ad aures Sacræ Congregationis ſuper
Diſciplina Regulari pervenerit , & multiplici
fide dignorum teſtimonio fuerit comprobatum ,
in multis Provinciis Minorum de Obſervantia
Sancti Franciſci per Italiam , & Inſulas adja-
centes Breve San. mem. Innocentii XI. quod
incip. *Militantis Eccleſiæ &c.* editum die 22.
Novembris 1679. plenum non ſortiri effectum
quoad demandatos Recollectionum Conventus;
Volens propterea eadem ſacra Congregatio ,
ne talis inobſervantia in Regularis Diſciplinæ
detrimentum diutius protrahatur , opportune ,
& efficaciter providere , re mature diſcuſſa ,
auditiſque pluries , tum voce , tum ſcriptis Su-
perioribus Ordinis , referente Eminentiſſimo Fa-
brono , cenſuit ; ſuperſederi pro nunc in expe-
ditione novi Brevis , ſed omnino ſervandam
eſſe diſpoſitionem Brevis ſan. mem. Innocentii
XI. 22. Novembris 1679. de non concedenda
licentia admittendi ad habitum , & Profeſſio-
nem in illis Provinciis , in quibus plene non
conſtiterit Sacræ Congregationi , ſupradictos Re-
collectionum Conventus inſtitutos fuiſſe juxta
formam in eodem Brevi præſcriptam . Et inte-
rim detur a Superioribus Generalibus nota ,
ubi reſpective ſunt Recollectionum Conventus.

Romæ 10. Decembris 1714.

J. R. Card. Imperialis Præfectus.

MIRACULUM.

1 Miraculum dicitur mirum factum , vel quaſi
admiratione plenum . Barboſa *de Offic.*
& poteſt. Epiſcop. part. 3. alleg. 99. n. 7. &
alii paſſim . Miraculum , prout uſurpatur in 2
cauſis Beatificationum , & Canonizationum ,
deſcribitur a S. Auguſtino *lib. de util. cred.*
cap. 16. ibi : *Miraculum voco , quidquid ar-
duum , & inſolitum ſupra ſpem , aut facultatem
mirantis apparet* , & a S. Thoma *part. 1. quæſt.
110. art. 4. & quæſt. 114. art. 4.* Miraculum
proprie , & ſtricte ſumptum definitur , quod ſit
id quod fit præter ordinem totius naturæ creatæ ,
& ſic Doctores paſſim .

Ad verum , & proprie dictum Miraculum 3
quatuor principaliter requiruntur. Gloſſa com-
muniter recepta *in c. Glorioſus Deus , unic. de
Reliquiis & veneratione Sanctorum , verb. Sedis
Apoſtolicæ . Primo* igitur requiritur , quod Mi- 4
raculum fiat ſupra naturam , ideſt præter Or-
dinem totius naturæ ; ſicut de Virga Moyſis
mutata in colubrum , & de Aſina loquente ad
Balaam , *ex cap. Cum ex injuncto 12. de Here-
ticis* . Illud enim , quod per cauſas naturales
fieri poteſt , non eſt Miraculum . *Secundo* , 5
quod appareat illud ex Deo , non ex arte con-
tingere , neque ex Diabolo , quia mirabilia ,
quæ arte applicando activa paſſivis contingunt ,
ſeu ope Dæmonis virtute ſua naturali angelica
agentis efficiuntur , quamvis facultatem , &
captum humanum excedant , indeque admira-
tionem in intellectu humano cauſent , non
ſunt tamen vere , & proprie miracula , licet in
ſenſu largo talia dicantur , *in cap. Teneamus
56. cauſ. 1. Exodi 7. Actor. 9.* & alibi : So-
lus enim Deus proprie , ac phyſice poteſt fa-
cere Miraculum ; Hinc *Pſalm. 61.* dicitur ;
Qui facit mirabilia ſolus , & *Pſalm. 83. Tu
faciens mirabilia , tu es Deus ſolus . Tertio* , 6
quod fiat non vi verborum , ſed hominis me-
rito id contigat . Unde tranſubſtantiatio panis in
Corpus Chriſti per Sacerdotem vi conſecratio-
nis cauſata non eſt miraculum , prout requiri-
tur ad Beatificationem , vel Canonizationem .
Quarto , quod fiat vel in confirmationem Fidei , 7
vel in teſtimonium Sanctitatis alicujus , in
quo Deo ſe vult mirabilem oſtendere , ejus
virtutes in aliorum exemplum miraculis illu-
ſtrando , unde de primo dicto fine , ob quem
Deus patrare ſolet miracula , conſtat ex *Marc.
ultimo* , ibi : *Illi autem profecti prædicaverunt
ubique , Domino cooperante , & ſermonem confir-
mante ſequentibus ſignis* . Et *Hebræor. 2.* ibi :
Conteſtante Deo ſignis , & portentis . Et de ſe-
cundo dicto fine conſtat ex *Pſalm. 61. num.
36.* ibi : *Mirabilis Deus in ſanctis ſuis*. Et de
S. Thoma de Villanova *in 3. lection. Officii* ,
ibi : *Deus ſanctitatem ſervi ſui teſtatam voluit* ,
præ-

Digitized by Google

præſertim cum horreum , frumento pauperibus diſtributo penitus vacuum , repente plenum inventum eſt.

8 His quatuor enumeratis ad verum , & proprium miraculum requiſitis, quintum ſolet addi , nempe quod fiat præter conſuetum , & ordinarium modum cauſandi . Unde quia creatio animæ, conſervatio univerſi , & hujuſmodi non fiunt præter conſuetum, & ordinarium modum cauſandi , quamvis a ſolo Deo fieri poſſint, non ſunt ad propoſitum vere, & proprie miracula . Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. allegat. 97. num.* 8. Reiffenſtuel *lib. 3. decr. tit. 46. num. 39.* & alii.

9 Miraculorum triplex eſt genus , ſeu ordo , vel gradus , ſicuti tripliciter poteſt opus aliquod facultatem naturæ excedere . Primo ſcilicet quoad ſubſtantiam facti , ſeu quoad id , quod fit , quando nempe ſubſtantia rei factæ eſt ſupra vires naturæ ; Quod conſtituit ſpeciem Miraculorum primi generis, ſeu ordinis , vel gradus ; uti eſt illud , quod duæ naturæ uniantur , & ſubſiſtant in una perſona , ſicuti factum eſt in Incarnatione , de quo dixit Sanctus Auguſtinus *tract. 17. in Joannem : Majus miraculorum eſt quod Deus factus eſt homo , quam miracula omnia , quæ Deus fecit inter homines .* Ad hoc primum genus , ſeu ordinem , vel gradum ſpectat fœcunditas , & partus Virgineus B. M. V. Si idem corpus ſit ſimul cum alio in eodem loco , ut de Chriſto Domino , qui intravit ad Diſcipulos januis clauſis ; ſi corpus humanum glorificetur ; ſi unum corpus ſimul ſit in duobus , vel pluribus locis ; ſi ſol ſtet , aut retrocedat, prout contigit ad preces Joſue, & Ezechiæ Regis ; & hujuſmodi.

10 Secundo, *quoad ſubjectum*, ſeu quoad *id in quo fit* , quando nempe aliquid eſt ſupra vires naturæ , quoad ſubjectum ejus in quo fit, ideſt quando aliquid fit, quod natura ipſa quoque facere poteſt , ſed non in illo ſubjecto , in quo tunc fit; Quod conſtituit ſpeciem Miraculorum ſecundi generis, ſeu ordinis, vel gradus , uti eſt reſuſcitatio mortuorum , illuminatio cæcorum , & hujuſmodi : poteſt enim natura cauſare vitam , ſed non in mortuo , poteſt præſtare viſum, ſed non cæco. Ad hoc ſecundum genus , ſeu ordinem , vel gradum ſpectant ſanationes Paralyticorum , quos Chriſtus ſanavit , ſanationes Aridorum , Claudorum , Mutorum , vel alio ſimili morbo laborantium , quorum ſanationes omnem medicorum artem , & medicinæ virtutem ſuperent , & ſoli divinæ virtuti reſerventur .

11 Tertio , *quoad modum faciendi*, quando nempe aliquid eſt ſupra vires naturæ quoad modum faciendi , ideſt quando tale quid fit, quod etiam natura ipſa facere poteſt, ſed non illo modo . Quod conſtituit ſpeciem miraculorum tertii generis , ſeu ordinis , vel gradus ; uti eſt , cum quis ſubito , ac inſtantanee divina virtute ſanatur a febri , nullis adhibitis medicamentis , nulla eveniente criſi ; Aut cum aer ſtatim divinitus condenſatur in pluvias abſque cauſis naturalibus , ut legitur factum ad preces Samuelis , & Eliæ Prophetæ , & Sanctæ Scholaſticæ Sororis D. Benedicti , & aliorum , & hujuſmodi ; Poteſt enim natura cauſare ſalutem in infirmo , condenſationem aeris in pluvias , ſed non tali modo , ſcilicet in inſtanti , & ſine medicamentis , & ſine conſenſu aliarum cauſarum naturalium . Ad hoc tertium genus , ſeu ordinem , vel gradum ſpectant ſanatio inſtantanea a febri ſocrus Simonis facta a Chriſto Domino , *Lucæ* , 4. ſanationes inſtantaneæ ab Hydrope, ab Hernia , & ab aliis hujuſmodi morbis illico factæ ſimul cum integra recuperatione virium ad invocationem alicujus Servi Dei , ſeu Sancti , quia cum per naturam nequeant illico , & ſimul cum receſſu morbi vires totaliter recuperari , ideo quoties morbus hoc modo recedit , & vires ſimul totaliter recuperantur , non per naturam , vel artem, ſed per Miraculum accidiſſe cenſetur .

Miracula primi generis , ſeu ordinis , vel 12
gradus non eſt neceſſe , ut habeantur pro veris miraculis, quod fiant in inſtanti, quia talia miracula , ſive fiant in inſtanti , ſive progreſſu temporis , ſemper verificatur , quod a ſolo Deo procedant , cum totaliter ſuperent vires, & facultatem naturæ , a qua nec in inſtanti , nec ſucceſſive provenire poſſunt . Pignat. *tom. 4. conſult. 44. n. 6.* Lauræa *in tom. 3. diſp. 20. art. 20. num.* 865. & alii paſſim.

Miracula ſecundi generis , ſeu ordinis , vel 13
gradus non eſt neceſſe, quod fiant in inſtanti , & patet exemplis relatis in Sacra Scriptura ; De filio enim Viduæ a morte excitato ab Elia *Regul. 3. cap.* 26. habetur : *Qui expandit ſe atque menſus eſt ſuper puerum tribus vicibus , reverſa eſt anima pueri intra eum , & revixit .* Et de filio Sunamiditis ſuſcitato a mortuis ab Eliſæo 4. *Reg. cap.* 3. non ſtatim, ſed paulatim ibi : *Nam Eliſæus ingreſſus domum aſcendit, & incubuit ſuper puerum , poſuit os ſuum ſuper os ejus , & oculos ſuos ſuper oculos ejus , & manus ſuper manus ejus , & incurvavit ſe ſuper eum , & calefacta eſt caro pueri , & ille reverſus deambulavit in domo ſemel huc atque illuc , &*

Digitized by Google

aſcendit, *& incubuit ſuper eum*, *& oſcitavit*
puer ſepties, *aperuitque oculos*. Et de Cæco na-
to illuminato a Chriſto Domino *Joann. 9.* ibi:
fecit lutum ex ſputo, *& linivit ſuper oculos*
ejus, *& dixit ei*, *Vade*, *lava in Natatoria*
Siloe....., *abiit ergo*, *& lavit*, *& venit vi-*
dens. Quæ miracula ex dictis *ſupra num.* 10.
ſunt ſecundi generis, & tamen, ut patet ex
textu, non ſunt facta in inſtanti.

14 Miracula tertii generis, ſeu ordinis, vel
gradus neceſſe eſt, quod fiant in inſtanti, itaut
infirmus ſanetur, & vires recuperet ſtatim ac
Sanctus eſt invocatus, alias ſi ita non eveni-
rent, ſed progreſſu temporis, dubitari ac ſu-
ſpicari cum fundamento poſſet, quod non a
Deo ſupernaturali concurſu ſupra vires naturæ
morbus fuerit expulſus, ſed ex generali con-
curſu cum natura operante id acciderit; Quo-
ties autem dubium eſt, ſeu ſuſpicio, quod ſa-
natio potuerit procedere a natura, Eccleſia in
cauſis Beatificationis, & Canonizationis non
approbat pro miraculo, ſed ſolum pro Gra-
tia, *arg. cap. In obſcuris 30. de Regul. Juris*
in 6. ibi: *In obſcuris minimum eſt ſequendum*.

15 Unde Miraculum, ut notat Diana Coordi-
nat. *tom.* 8. *tract. & reſolut.* 1. & alii, per
hoc differt a gratia: quod Miraculum fit in
inſtanti, & Gratia ſucceſſive: Quamvis tamen
miraculum differat a Gratia per hoc etiam,
quod Miraculum a ſolo Deo procedat, quin
phyſice ad eum concurrat cauſa ſecunda; Gra-
tia vero procedat quidem a Deo per interceſ-
ſionem alicujus invocati Servi Dei, vel San-
cti, ſed etiam concurrente alia ſecunda cauſa;
uti patet, cum pro obtinenda ſanitate infir-
mus invocat aliquem Sanctum, & interim me-
dicamenta adhibet, & citius, ſeu in minori
tempore, quam ſi Sanctus fuiſſet invocatus,
ſanitatem, & vires ſucceſſive recuperat; Tunc
enim dicitur non Miraculum, ſed Gratia.

16 Hinc Gratia deſcribi poteſt, quod ſit *Bene-*
ficium procedens ex ſpeciali Dei benevolentia
etiam in linea naturali, *a Deo*, *concurrente ſi-*
mul phyſice cauſa ſecunda, *ſucceſſive factum pe-*
tenti, *ſed citius*, *quam ſi*, *vel ipſe Deus*, *vel*
Dei ſervus non fuiſſet vocatus. Matthæucci *in*
Practica Theologico-Canonica tit. 3. *c.* 1. *n.* 67.

17 Quando autem eſt dubium, an ſanitas recupe-
rata ſit per miraculum, vel per gratiam?
concludendum eſt eſſe recuperatam per Gra-
tiam, per citatam *Regulam* 30. *Juris in* 6. uti
recte Matthæucci *loc. cit. num.* 68. & alii.

18 Miracula in Sacra Scriptura appellantur in-
terdum *Signa*, ut *Deuteronomii* 6. ibi: *Deus fe-*
cit ſigna. *Marc.* 16. ibi: *Domino cooperante*, *&*
ſermonem confirmante, *ſequentibus ſignis*. *Joann.*
2. ibi: *Hoc fecit initium ſignorum in Cana Ga-*
lilææ convertens aquam in vinum, & ibidem
cap. 4. *Hoc iterum ſecundum ſignum fecit Jeſus*,
cum veniſſet a Galilæa in Judæam ſanans filium
Reguli, *& Actorum* 8. Signa vocantur ſana-
tiones Paralyticorum, Claudorum, & Energu-
menorum liberationes. Interdum vocantur *Pro-* 19
digia, ut *Deuteron.* 6. ibi: *Deus fecit ſigna*,
atque Prodigia magna. *Pſalm.* 45. ibi: *Quæ*
poſuit Prodigia ſuper terram. Joel. 2. ibi: *Da-*
bo Prodigia in Cœlo, *& in terra*. 2. *Macha-*
bæor. 15. ibi: *Prodigia facientem Dominum in-*
vocavit. *Joann.* 4. ibi: *Niſi ſigna*, *& Prodi-*
gia videritis. *Actor.* 5. ibi: *Fiebant ſigna &*
Prodigia multa, & ſæpe alibi. Interdum ap- 20
pellantur *Portenta*, ut *Deuter.* 4. ibi: *Signa*
atque Portenta; & ibidem *cap.* 7. *Signa*, *atque*
portenta; *Joſue* 24. ibi: *Multis ſignis*, *atque*
Portentis. *Paralipom.* 2. *cap.* 32. ibi: *Ut in-*
terrogarent de portento, *quod acciderat*. *Iſaiæ* 8.
ibi: *In ſignum*, *& in portentum*. *Ezechiel.* 12.
ibi: *Quia portentum dedi te Domui Iſrael*.
Marc. 13. ibi: *Dabunt ſigna*, *& portenta*. *Ad*
Hebræos 2. ibi: *conteſtante Deo ſignis*, *& por-*
tentis, & ſæpe alibi. Hæc autem vox *Mira-* 21
culum, quamvis pluries habeatur in Veteri
Teſtamento, nunquam tamen reperitur in Te-
ſtamento novo.

Miracula, Prodigia, & Portenta conveniunt 22
omnia in ratione Signorum, quia omnia præ-
ter ſpeciem ſui, quam ingerunt ſenſibus vi-
ventium, quid aliud ſignificant. Attamen li- 23
cet omnia ſint Miracula, utpote ardua, &
inſolita, & ſupra vires naturæ creatæ, quæ-
dam tamen magis proprie appellantur *Signa*,
quatenus non actu rem ſignatam ponunt, ſed
conſummantur in præſignatione *rei futuræ*, ut
erunt ſigna in Sole, & Luna, & Stellis, *Lu-*
cæ 21. quæ præſignabunt Judicium Univerſale
proxime futurum. Vel *rei præſentis*, ut ſigna
prodigioſa cenſentur illa, quæ, dum Sancti
Martyrio afficiuntur, non ſemel ſolent eveni-
re, quod nempe feræ manſueſcant, terræmo-
tus accidat, Statuæ inanium Deorum corruant,
magna tempeſtas oriatur, radii, & ſplendores
ſupra caput, & circa Corpus Martyris appa-
reant, Concentus Angelorum audiantur, faces
accenſæ videantur, & hujuſmodi, quæ omnia
tamquam Signa a Deo dantur ad indicandum,
quod mors patientis ſit ipſi accepta, & quod
injuſte, & inique Judex, & Tyranni operen-
tur, quin effectus alius ponatur a parte rei.

Miracula autem ſemper effectum ſuum po- 24
nunt in actu; Si enim loquamur de Miracu-
lis

Digitized by Google

lis primi generis, ut eſt Incarnatio Divini Verbi, ponit actu a parte rei Verbum incarnatum: Si loquamur de Miraculis ſecundi generis, ut eſt reſuſcitatio mortui, ponit actu a parte rei mortuum reſuſcitatum: Si loquamur de miraculis tertii generis, ut eſt ſanatio inſtantanea a febri, ponit actu a parte rei ſanitatem. Sic recte Matthæucci *loc. cit. cap.* 1. *num.* 30. *&* 31. & alii.

25 Prodigia, & Portenta volunt nonnulli, quod differant a Miraculis ex parte effectus, & modi ſignificandi, quatenus illa terrorem, vel nocumentum aliis inferant, & prænuncient; Miracula vero commodum, & gaudium; ſicuti reſuſcitatio a morte, ſanatio miraculoſa a morbo eſt Miraculum afferens commodum, &
26 lætitiam; Alii tamen tenent, quod miracula illa, quæ propter eorum excellentiam majore admiratione, & ſtupore ſunt plena, prodigia, & portenta appellentur: Quæ vero admirationem inferunt, ſed non tantam, minora, & pura miracula dicantur. Sic Matthæucci *loc.*
27 *cit. num.* 21. & alii. Pignatellus autem *tom.* 4. *conſult.* 58. *n.* 1. obſervans, quod ex D. Thoma 2. 2. *quæſt.* 178. *art.* 1. *ad* 3. duo poſſunt attendi in Miraculis, quatenus excedunt vires totius naturæ creatæ, ſcilicet id, quod fit excedens facultatem dictæ naturæ, quo inſpecto, inquit, Miracula dicuntur *Virtutes*, & id, propter quod ea fiunt, ſcilicet ad manifeſtandum aliquid ſupernaturale, cujus gratia, dicit, Miracula nuncupantur *Signa*. Unde infert cum Angel. Rocc. *de Canonizatione Sanct. c.* 22. Miracula, quatenus aliquid præoſtendunt *Oſtenta*, ſeu *Portenta* vocari; quatenus vero futura prædicunt, appellari *Prodigia*.

28 Solus Deus proprie, ac phyſice poteſt facere vera, & proprie dicta Miracula. *Communis;* Et ratio eſt, quia, ſi aliqua Creatura, v. gr. Angeli, Sancti, ac Dæmones poſſent proprie, & phyſice facere vera, & proprie dicta Miracula, jam Miracula non eſſent ſupra naturam, nec præter ordinem totius naturæ creatæ, prout requiritur ad rationem proprie, & ſtricte dicti Miraculi, ut patet ex ejus definitione tradita ex D. Thoma *ſupra num.* 2. Unde dicitur *Pſalm.* 71. *Qui facit mirabilia ſolus.*

29 Poſſunt tamen Sancti ac Servi Dei facere, & revera ab eis plura ſunt facta, & in dies fiunt Miracula *moraliter*, quatenus nempe Deus ad preces ipſorum, vel intuitu Fidei, atque meriti eorum, aut in confirmationem Sanctitatis eorundem Miracula patravit, ſeu patrat, quæ alias non eſſet patraturus. Unde *Pſal.* 67. dicit: *Mirabilis Deus in ſanctis ſuis*, *Commun.*

Miracula in confirmationem Fidei poſſunt 30
moraliter fieri, etiam a peccatoribus veram fidem habentibus, eamque prædicantibus, ac nomen Dei invocantibus, ut colligitur aperte ex 1. *Ad Corinth.* 13. ibi: *Si habuero omnem Fidem*, *ita ut montes transferam*, *caritatem autem non habuero*, *nihil ſum*, ubi ut vides, aperte ſupponit poſſe homines Fide vera inſtructos, licet caritate deſtitutos, montes ipſos alio tranſvehere; Et de facto patet in Juda proditore, qui in teſtimonium Fidei, æque ac alii Apoſtoli, patravit Miracula, *Marc.* 3. ut recte obſervat Reiffenſtuel *lib.* 3. *decret. tit.* 45. *num.* 39. & tenent paſſim Doctores.

Nequeunt tamen a peccatoribus fieri neque 31
moraliter Miracula in teſtimonium Sanctitatis, aut inſignium meritorum apud Deum, qui eſt alter finis, ob quem miracula fiunt; Miracula enim ob talem finem non poſſunt fieri, niſi ab illis, qui apud Deum ſpecialibus meritis Sanctitatis refulgent. *Communis*.

Hæretici autem nequeunt facere Miracula, 32
neque in confirmationem Fidei, neque in teſtimonium Sanctitatis, aut inſignium meritorum apud Deum; Ipſi enim carent Fide ſupernaturali, quæ neceſſaria eſt ad facienda Miracula, juxta illud *Matth.* 17. ibi: *Si habueritis Fidem &c. & dicetis monti huic*, *tranſi hinc illuc*, *& tranſibit*, *& nihil impoſſibile erit vobis*, nec habent ſanctitatem, cum ſint membra præciſa ab Eccleſiæ ſanctitate, adeoque nullimode poſſunt facere vera miracula. Pignatell. *tom.* 4. *conſult.* 67. *num.* 43. Matthæucc. *loc. cit. tit.* 6. *capit.* 3. *num.* 15. *& ſequent.* Lauræa *loc. cit. num.* 804. & alii paſſim, & expreſſe habetur ex Concilio Conſtantinopolit. 3. *art.* 15.

Angeli boni poſſunt moraliter facere mira- 33
cula, ſive quia ex voto, & deſiderio eorum Deus mira præſtet, ſive quia Miniſterium ei exhibeant, ut ea mira præſtet. S. Thomas *part.* 1. *q.* 110. *art.* 4. Pignatell. *loc. cit. n.* 35. & alii paſſim.

Angeli mali, ſeu Dæmones nequeunt ullo 34
modo facere vera Miracula. *Communis*. Nec 35
obſtat, quod *cap. Teneamus* 56. *cauſ.* 1. *quæſt.* 1. ſicuti & *Exodi cap.* 7. habeatur, Magos Pharaonis feciſſe miracula, & *eod. cap. Teneamus*, *& Actor.* 9. dicatur Simonem Magum patraſſe miracula. Non obſtat, inquam, quia, ut dicunt S. Auguſtinus *lib.* 20. *de Civitate Dei*, *& lib.* 3. *de Trinit.* S. Thomas *part.* 1. *quæſt.* 110. *art.* 4. *ad* 2. *& quæſt.* 114. *art.* 4. & alii paſſim: Mira illa per Magos Pharaonis, & per Simonem Magum, ſicut & alia per alios Ma-

Magos, & malos homines ope Dæmonis facta, ſeu exhibita, non fuerunt vera miracula, ſed tantum apparentia, & præſtigia quædam ſenſus, & imaginationem illudentia; Vide etiam dicta ad rem *ſup. n.* 5.

36 Sic etiam Virtutes, Signa, & Prodigia Antichriſti erunt ſpuria, & mendacia, quia ipſe, ut interpretatur S. Auguſtinus *lib.* 20. *de Civitate Dei*, & alii paſſim, decipiet ſenſus per illuſiones, & phantaſmata, & efficere videbitur, quod re ipſa non efficiet.

37 Poteſtas examinandi, & recognoſcendi miracula competit non ſolum Summo Pontifici, ſed etiam Epiſcopis; habetur clare ex Concilio Tridentino *ſeſſ.* 25. *de invocatione Sanctorum:* ubi dicitur: *Nulla etiam admittenda eſſe miracula, nec novas Reliquias recipiendas, niſi eodem recognoſcente, & approbante Epiſcopo:* qui textus non tantum procedit de miraculis jam *Canonizatorum*, ſed etiam *non Canonizatorum*, ita ut Epiſcopus etiam iſtorum miracula recognoſcere poſſit; prout Sacra Congreg. ejuſdem Concilii interpres declaravit, teſte Fagnan. *in cap. Cum ex eo* 2. *de Reliquiis, & venerat. Sanctorum n.* 7. & Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *allegat.* 97. *n.* 3. ubi dicit ſic fuiſſe ſibi reſponſum a d. Sacr. Cong. & originalem reſponſionem apud ſe aſ-
38 ſervare. Debet tamen Epiſcopus, ſi examinet miracula nondum Canonizatorum, aut Beatificatorum, antequam ea divulgari permittat, totum negotium ad Sanctam Sedem tranſmittere, indeque reſponſum expectare juxta Conſtitutionem 37. Urbani VIII. incip. *Sanctiſſimus*. Fagnan. *loc. cit. num.* 10. Reiffenſtuel *lib.* 3. *decr. tit.* 45. *num.* 45. *in fine*.

39 Examen miraculorum debet eſſe exactiſſimum, & rigidiſſimum, præſertim quoad Teſtes, ita ut regulariter non niſi per Teſtes idoneos juratos, qui non ſint ſingulares, & qui deponant ex ſcientia per ſenſus proprios, & ſingillatim examinentur, miraculum probari valeat, prout pluribus demonſtrant Auctores *arg. cap. Venerabili, de Teſtibus, & cap.*
40 *Teſtes cauſ.* 3. *qu.* 9. Unde Epiſcopus ad examen miraculorum debet adhibere in conſilium etiam Theologos, & alios Viros probos, ut expreſſe præſcribitur in Concilio Tridentino *loc. cit.* ibi: *Adhibitis in conſilium Theologis, & aliis piis Viris*. * De hoc argumento fuſe admodum, ac docte agit Epiſcopus Novarienſis Joſeph M. Maraviglia in ſuis Legibus Prudentiæ Epiſcopalis, *Lege* 303. 304. 305. & 306. quem vide. *

41 Miracula, Gratiæ, Beneficia &c. quæ præſumuntur accepta a Deo ad interceſſionem alicujus mortui cum opinione Sanctitatis, non poſſunt imprimi ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, niſi fuerit Canonizatus, vel Beatificatus. Urban. VIII. Conſtit. 37. incip. *Sanctiſſimus*.

Miracula, gratiæ &c. talis mortui non Ca- 42
nonizati, nec Beatificati publicari non poſſunt ſine præfata licentia ſub pœnis, Clericis ſæcularibus privationis Officiorum, Suſpenſionis a Divinis, & Adminiſtrationis Sacramentorum; Regularibus vero omnium Officiorum, nec non vocis activæ, & paſſivæ. Urban. VIII. Conſtit. incip. *Sanctiſſimus*. Unde Lauret. de 43
Franchis *in Controverſ. inter Epiſcop. & Regulares pag.* 252. *verſ. Ad* 10. relatus a Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.* 97. *num.* 6. *circa finem* refert quod, quando miracula fieri dicuntur in aliqua Eccleſia Sæculari, ſive Regulari, virtute Sacrarum Imaginum, ſtatim Epiſcopi mandant operiri Imagines, januas Eccleſiæ claudi, & impediunt concurſum hominum, ne miracula publicentur, niſi prius per Teſtes legitimos fuerint ſufficienter probata, & proceſſus, ſive aliquid hujuſmodi mittatur ad Papam. Et *ibidem verſ. Ad* 12. tenet, quod tam Sæculares, quam Regulares admittentes nova Miracula puniri poſſint ab Epiſcopo.

Hic juvat afferre magnum, & maximum 44
miraculum ſic appellatum a Decano aliiſque Sacræ Romanæ Rotæ Auditoribus, & relatum a nunquam ſatis laud. Summo Pontifice Benedicto XIV. *in appendice in fine tertii tomi ſui undequaque aurei Operis de Servorum Dei Beatificatione, & Beatorum Canonizatione*. Et eſt quod B. Petrus Baptiſta Sacerd. & Concionator mei Seraphici Ordinis, ac Commiſſarius Delegatus ad Tyrannum Japoniæ, cum Legationem ſibi commiſſam feliciſſime ad optatum finem perduxiſſet, ac ſibi illius Tyranni, ſeu Imperatoris animum devinxiſſet, obtinuiſſetque facultatem ædificandi Monaſterium, & Eccleſiam in Civitate de Meaco Regia illius Imperatoris, & exinde plurimos illius nationis, qua verbis, qua exemplis & caritativis officiis una cum ſociis ad Catholicam Fidem convertiſſet, valde ob id iratus Tyrannus, indixit ei, & ſociis mortem Crucis; & ut ſic crucifixis, eorum corpora in Cruce ad aliorum terrorem per bimeſtre remanerent; Quo tempore dictus meus Beatus Petrus Baptiſta pluries ac pluries viſus fuit derelicta Cruce, celebrare Miſſam in Eccleſia ſui Monaſterii, ſibi miniſtrante Antonio Doxico ætatis 13. annorum, qui miniſtraverat ei vivus in Miſſa, & po-

Digitized by Google

& poſtea ſimul cum ipſo crucifixus fuerat. Unde uti conſtat ex proceſſu pro eorum Canonizatione juſſu Urbani VIII. a ſupradictis conſtructo, & *loco citato* integre allato, ſæpiſſime eveniebat, quod corpus Beati Petri Baptiſtæ, & dicti Antonii non videbantur in Cruce; & poſtea tranſacto tempore celebrationis Miſſæ, audientibus interim adſtantibus Canticum quaſi Cæleſtem, iterum videbantur in Cruce eodem modo, quo martyrium in illa paſſi fuerant, quod, uti revera eſt, merito appellatur magnum, immo maximum *Miraculum*.

45 De variis miraculis a Chriſto Domino in terris degente patratis differitur in hac Bibliotheca verb. *Hemorrhoiſſa*, verb. *Magi*, verb. *Filius Viduæ Naim*, & verb. *Samaritana*.

Alia ad rem, vide verb. *Veneratio Sanctorum*.

MISSA PROUT EST SACRIFICIUM.

ARTICULUS I.

Quoad ejus eſſe, effectus, & fructus.

1 MIſſa eſt vere, & proprie Sacrificium, *cap. Firmiter, de Sanctiſſima Trinitate*, Concil. Trident. *ſeſſ. 22. Canon.* 1. vere quid repræſentativum mortis Chriſti; Concil. Colo-
2 nienſ. II. *part. 7. cap. 27.* Et iſtud Sacrificium in Miſſa incruentum idem eſt cum Sacrificio in Cruce cruento, quia licet Chriſtus reſurgens a mortuis, jam non moriturus, mors illi ultra non poſſit dominari, attamen in ſemetipſo immortaliter, & incorruptibiliter vivens, pro nobis iterum in hoc Myſterio mo-
3 ritur, *cap. Utrum 72. diſt. 2. de conſecr.* Hæc enim Myſtica immolatio carnis Chriſti, quæ fit manibus Sacerdotis, Chriſti paſſio, Mors, Crucifixio vocatur, non rei veritate, ſed ſignificante Myſterio, *cap. Hoc eſt* 48. *diſt. 2. de conſecr.*
4 Effectus Sacrificii Miſſæ eſt triplex, ſcilicet Propitiatorius ſeu meritorius, Satisfactorius, & Impetratorius. Sic colligitur ex Trid. *ſeſſ. 22. Can.* 3. ubi hæc habet expreſſe: *Si quis dixerit, Miſſæ Sacrificium tantum eſſe laudis, & gratiarum actionis, aut nudam Commemorationem Sacrificii in Cruce peracti, non autem propitiatorium, neque pro vivis, & defunctis, pro peccatis, pœnis, ſatisfactionibus, & aliis*
5 *neceſſitatibus offerri debere, anathema ſit.* Eſt enim Miſſæ Sacrificium *Propitiatorium*, ſeu *meritorium*, quia ejus virtute, & intuitu Deus fit offerenti, & iis, pro quibus offertur, propitius, conferendo ipſis auxilia gratiæ, quibus excitentur ad veram pœnitentiam, ſicque ad conſequendam peccatorum remiſſionem virtute perfectæ contritionis, vel attritionis cum Sacramento, ex Trident. *ſeſſ. 22. cap. 2.* his verbis; *Hujus quippe oblatione placatus Dominus, gratiam, & donum pœnitentiæ concedens, crimina, & peccata etiam ingentia dimittit.*
Eſt *Satisfactorium*, quia Deus illud acceptat 6
tamquam ſatisfactionem pro pœna temporali in hac, aut alia vita pro peccatis quoad culpam jam deletis debita, ex Trid. *ſeſſ. 22. c. 2.* his verbis: *Quare non ſolum pro fidelium vivorum peccatis, pœnis, ſatisfactionibus, & aliis neceſſitatibus, ſed & pro Defunctis in Chriſto nondum ad plenum purgatis rite juxta Apoſtolorum traditionem offertur.* Eſt *Impetratorium*, 7
quia per illud impetramus a Deo diverſa bona, & ſpiritualia, & temporalia, ut innuit Trident. *cit. ſeſſ. 22. cap. 2.* dum dicit rite offerri *non ſolum pro fidelium vivorum peccatis, pœnis, & ſatisfactionibus, ſed etiam pro aliis neceſſitatibus.*
Fructus, ſeu valor Sacrificii Miſſæ eſt etiam 8
triplex, ſcilicet *Generalis*, *Medius*, ſeu ſpecialis, & *Perſonalis* ſeu ſpecialiſſimus; colligitur ex Trident. *ſeſſ. 22. cap. 6.* ubi habet: *Si quidem illæ quoque Miſſæ vere communes cenſeri debent, partim quod in eis populus ſpiritualiter communicet, partim vero quod a publico Eccleſiæ Miniſtro, non pro ſe tantum, ſed pro omnibus fidelibus, qui ad Corpus Chriſti pertinent, celebrentur.* Fructus *Generalis* competit ex in- 9
ſtituto Eccleſiæ generaliter omnibus fidelibus.
Medius, ſeu ſpecialis competit illi, pro quo 10
Celebrans offert, & applicat Miſſam, ſive ex caritate, ſive ex juſtitia recepto ſtipendio.
Perſonalis, ſeu ſpecialiſſimus competit tantum- 11
modo ipſi Sacerdoti celebranti, nec eſt alteri
applicabilis. Et fructus Sacrificii alius poteſt 12
eſſe *ex opere operantis*, & alius *ex opere operato*. Fructus *ex opere operantis* provenit ex merito, bonitate, devotione Sacerdotis celebrantis, ut colligitur *ex cap. Ipſi 1. quæſt. 1.* ubi habetur expreſſe: *Quanto enim digniores fuerint Sacerdotes, tanto facilius pro neceſſitatibus, pro quibus clamant, exaudiuntur.* Fructus *ex opere* 13
operato provenit ex vi, virtute, & meritis Chriſti, qui eſt principalis in hoc Sacrificio, & hic fructus, nec creſcit ex bonitate, nec minuitur ex pravitate Sacerdotis, ſed æqualiter prodeſt omnibus, ſive Miſſa celebretur per bonum, ſive per malum Sacerdotem, ut do-

Digitized by Google

cent communiter Doctores, & habet expreſſe *cap. Intra Catholicam* 1. *quæſt.* 1. & *c. Utrum*, *de conſecrat. diſt.* 2. ubi habentur præciſa verba: *Intra Catholicam Eccleſiam in Myſterio Corporis, & Sanguinis Chriſti nihil a bono majus, nihil a malo minus perficitur Sacerdote, quia non in merito conſecrantis, ſed in verbo perficitur Creatoris, & in virtute Spiritus Sancti*. Et Concil. Trident. *ſeſſ.* 22. *cap.* 1. dicit aperte: *Et hæc quidem illa munda oblatio eſt, quæ nulla indignitate, aut malitia offerentium inquinari poteſt*.

14 Fructus autem, ſeu valor Sacrificii Miſſæ non eſt infinitus, ſed finitus. Ita S. Thomas 3. *qu.* 79. *art.* 5. Divus Bonaventura *in* 4. *diſt.* 45. *art.* 3. & Scotus *quodlibet.* 20. cum ſuis, & aliis magis communiter (*). Ratio a priori 15
eſt, quia oblatio hujus Sacrificii non eſt meritoria, & ſatisfactoria, ut fit a Chriſto, cum Chriſtus nunc non mereatur, nec ſatisfaciat, ſed quatenus ex inſtitutione Chriſti habet annexas ſatisfactiones præteritas ipſius Chriſti; Congruum autem fuit, ut hæc annexio fieret modo finito, ut ſæpius a Sacerdotibus frequentaretur, & iteraretur, ut videtur præcepiſſe ipſe Chriſtus, dum dixit: *Hæc quotieſcumque feceritis, in mei commemorationem facietis*, ly etenim *Quotieſcumque* extenditur ad iteratas vices, ad iteratas Sacrificationes; hæc autem iteratio arguit limitatum, & finitum valorem ejuſdem Sacrificii; nam ſi eſſet illimitatus, & infinitus, non exigeret illam reiteratio-

Nota Romani Theologi.

(*) Valor Sacrificii Miſſæ, ſeu vis, & dignitas illius ratione rei oblatæ infinita eſt: Nam eadem victima eſt, quæ oblata pro nobis in cruce fuit: idem Sacerdos, unum & idem proinde Sacrificium, ſola offerendi ratione diverſum, ut ait Tridentinum. Ita ergo valoris eſt infiniti.

Reſponſio Auctoris.

Dicit *Rom. Theol.*, quod valor Sacrificii Miſſæ, ſeu vis, & dignitas illius ratione rei oblatæ infinitus eſt, nam eadem victima eſt, quæ oblata pro nobis in Cruce fuit, idem ſacerdos, unum & idem proinde Sacrificium, ſola offerendi ratione diverſum, ut ait Tridentinum. Aſt quamvis ſacrificium Miſſæ in ſe & in actu primo, quatenus exprimit virtutem, & ſufficientiam ſacrificii Crucis, habeat valorem infinitum, ſacrificium tamen Miſſæ quantum ad applicationem, & in actu ſecundo, de quo loquitur mea concluſio, habet revera fructum, ſeu valorem tantummodo finitum, quia licet Sacrificium Miſſæ ſit idem cum ſacrificio Crucis, & tota efficacia Sacrificii Miſſæ conſiſtat in applicatione valoris Chriſti, ut ait Concil. Trid. *ſeſſ.* 22. *cap.* 1. & 2. Hæc tamen applicatio fit finito modo, & per partem, ſic Chriſto volente, ob hanc differentiam inter ſacrificium incruentum, & illud cruentum, quod ſcilicet cruentum non ſit reiterabile, incruentum vero poteſt, & debet jugiter reiterari, ut in dies ubique ſervatur, adeoque quamvis ſacrificium Crucis fuerit, & ſit valoris infiniti, quum Chriſtus, qui voluit tantum ſemel mori, etiam unico Crucis Sacrificio voluerit omnia impetrari; econtra vero, quia voluit, Sacrificium Miſſæ multiplicari, etiam voluit per illud merita ſuæ paſſionis per partes applicari, ſicque finite, & limitate; alias ſequerentur illa inconvenientia a me allegata *loc. cit. num.* 15. & 16. & ab aliis paſſim. Unde firmiter ſic tenenda eſt mea ſententia, uti eam tenent S. Thom. S. Bonav. Scotus *locis a me cit.* Eminentiſs. Card. Gottus *quæſt.* 2. *dubio* 1. §. 2. *de valore*, & *ſubjecto Sacrificii Miſſæ*; P. Daniel Concina *lib. de Euchariſt.* 3. *diſſert.* 2. *de Sacrificio Miſſæ*, *cap.* 3. Maſtrius *in* 4. *diſput.* 4. *q.* 6. *n.* 117. Clericatus *de Sacrificio Miſſæ deciſ.* 33. *n.* 35. & *ſequent.* cum pluribus aliis ibi cit. Paſqualig. *de Sacrificio Miſſæ*, quæſt. 119. num. 3. & 4. ubi plures Doctores cumulat; Card. Bellarm. *lib.* 2. *de Miſſa*, *cap.* 4. *propoſit.* 4. Card. Toletus *lib.* 2. *cap.* 6. & 8. Gavant. part. 2. tit. 8. num. 3. & alii, quos citat, & ſequitur Layman l. 5. tract. 5. c. 1. n. 9. Reiffenſtuel Theolog. Moral. tract. 14. *de Sacramentis diſt.* 5. *quæſt.* 5. *concluſ.* 1. teſtans de communi, paucis exceptis; Felix Poteſtas *de Sacrificio Miſſæ*, num. 234. Henno tom. 2. de Euchariſt. Sacram. diſput. 11. concluſ. 2. ubi multa tradit ad rem, allegans etiam D. Thom. *in* 4. *diſt.* 45. *art.* 4. *quæſt.* 3. *ad* 2. ubi docet, quod quamvis Sacrificium Miſſæ infinitam contineat virtutem, illa tamen limitatur ad determinatum effectum; quod confirmat praxis Eccleſiæ plura Sacrificia non ſolum pro diverſis, ſed etiam pro eodem ſive vivo, ſive defuncto offerentis, & ſic alii paſſim.

Digitized by Google

tionem, cum unum Sacrificium tantæ virtutis eſſet, quantæ eſſent plura Sacrificia, & unica Miſſa, utpote infiniti valoris, ſufficeret ad
16 exhauriendum totum Purgatorium. Simulque poſſet quis per unius Miſſæ celebrationem ſatisfacere pro centum, & mille ſtipendiis, quod eſt damnatum ab Urbano VIII. *die* 21. *Junii* 1625. & ab Alexandro VII. in Decreto Sanctæ Inquiſitionis *die* 24. *Septemb.* 1655. & ab Innocentio XII. 23. *Decembris* 1697. ut infra in adducendis eorum decretis poteſt aperte videri.

17 Ad hujus articuli complementum in Tyronum gratiam animadvertendum eſt, vi verborum conſecrationis panis, ſub ſpeciebus ejuſdem poni ſolum Chriſti corpus, & in conſecratione vini ſub ſpeciebus vini, vi verborum poni duntaxat ſanguinem Chriſti: nam id vi verborum ponitur ſub ſpeciebus reſpective, quod verba conſecrationis directe, & immediate ex inſtitutione Chriſti ſignant. Sed verba conſecrationis panis ſolum Chriſti corpus, & verba conſecrationis vini duntaxat Sanguinem directe, & immediate loquendo ſignant, ergo &c. At ſub ſpeciebus panis poſt Chriſti Domini Reſurrectionem venit etiam per concomitantiam Sanguis Chriſti in conſecratione panis, & ſub ſpeciebus vini venit etiam Corpus Chriſti in conſecratione vini, nec non in utraque conſecratione per concomitantiam venit Chriſti Divinitas, & Anima: per concomitantiam enim venire, eſt fieri præſens ſub ſpeciebus vi naturalis, & phyſicæ connexionis, quam ad invicem habent ea, quæ ſunt Chriſti Domini; ſed Corpus Chriſti nunc eſt cum Sanguine, Anima, & Divinitate, nec non Sanguis cum &c. ergo &c. Ad propoſitum optime facit pro pleniori perceptu, ac ſenſu ſequens exemplum: ſi aliquis Apoſtolus in triduo Mortis conſecraſſet, tunc vi verborum conſecrationis panis, ſub ejuſdem ſpeciebus poſuiſſet Corpus Chriſti; efficiunt enim conſecrationis verba id quod ſignificant; at non veniſſet per concomitantiam ſub Hoſtia Sanguis, & Anima Chriſti, eo quia pro tunc haud hæc unita, & connexa erat cum Corpore Chriſti, bene vero per concomitantiam adveniſſet ſub Hoſtia Divinitas, quod enim Verbum Divinum ſemel aſſumpſit, nunquam dimiſit, ſuitque idcirco Chriſti Corpus ſemper Divinitati unitum; & ſimiliter eſt ſuo modo dicendum reſpectu conſecrationis vini in eodem hypothetico caſu, atque hinc, ut patet, clarius liquent quæ ſupra, nec non perpendenti fit obvium, qualiter per myſticam vi verborum ſeparationem Corporis, & ſanguinis Chriſti præfatam, innuatur in Miſſa ratio ſacrificii. Et equidem prædicta luculenter conſtant *ex Trid. ſeſſ.* 13. *cap.* 3. ubi ſic habet: *Et ſemper hæc fides in Eccleſia Dei fuit, ſtatim poſt conſecrationem verum Domini noſtri corpus, verumque ejus ſanguinem ſub panis, & vini ſpecie una cum ipſius anima & divinitate exiſtere; ſed corpus quidem ſub ſpecie panis, & ſanguinem ſub vini ſpecie ex vi verborum: ipſum autem corpus ſub ſpecie vini, & ſanguinem ſub ſpecie panis, animamque ſub utraque vi naturalis illius connexionis, qua partes Chriſti Domini, qui jam ex mortuis reſurrexit, non amplius moriturus, inter ſe copulantur; divinitatem porro propter admirabilem illam ejus cum corpore, & anima hypoſtaticam unionem.*

Eſt etiam præ oculis habendum, tritum eſ- 18
ſe Catholicis ex cit. Trident. *ſeſſ.* 13. *Can.* 2. quod *ſi quis dixerit, in ſacroſancto Euchariſtiæ Sacramento remanere ſubſtantiam panis, & vini una cum corpore, & ſanguine Domini noſtri Jeſu Chriſti; negaveritque mirabilem illam & ſingularem converſionem totius ſubſtantiæ panis in corpus, & totius ſubſtantiæ vini in ſanguinem, manentibus duntaxat ſpeciebus panis, & vini, quam quidem converſionem Catholica Eccleſia aptiſſime tranſubſtantiationem appellat, anathema ſit;* Ac proinde dum Apoſtol. 1. Ad Cor. cap. 11. verſ. 26. inquit: *quotieſcumque manducabitis panem hunc &c.* id intelligi debere tranſitive, ſeu diſtractive, ſcilicet id quod antea erat panis, vel dicitur panis extrinſece, eo quia remanent accidentia panis, vel analogice, quia nempe ſicut panis nutrit corpus, ſic Euchariſtia nutrit animam, & ita de ſimilibus ratiocinare.

Item tritum eſt Catholicis, tranſubſtantiatione peracta, Corpus Chriſti ſub ſpeciebus pa- 19
nis, & ſanguinem ſub ſpeciebus vini tamdiu manere quamdiu conſervaretur naturaliter ſubſtantia panis & vini, Chriſtus enim in loco panis, & vini, ut ſupra relatum eſt, ſuccedit ex inſtitutione Sacramenti; & ſicut panis, & vinum, ſi adeſſent, nutrirent, ſic & ſpecies ſacramentales, Deo ſupplente id, quod præſtaretur a pane, & vino; nec non ſi ſpecies alterarentur ad corruptionem, verminumque generationem, ſinente Deo cauſas ſecundas motus ſuos agere, ab ipſo ſupernaturaliter, eodem inſtanti, quo ſpecies ita ſunt alteratæ, ut non poſſet ſub eis naturaliter conſervari panis, & vinum, ibi creare materiam, ac in ipſam eam introducere ſubſtantialem formam, quæ in panis corruptione ſuiſſet genita.

* Ma.

20 * Materia Sacrificii Miſſæ eſt panis triticeus, & vinum ex uvis. Si vero magna eſſet permixtio ſarluæ ex aliis frugibus, & permixtio aquæ vinum ſuperaret, hæc materia inepta eſſet conſecrationi. Nec poſt conſecrationem novus liquor, & præſertim aqua, in Calicem infundendus eſt. Alioqui cenſet S. Thomas corruptionem ſacramenri ſequi potuiſſe pro aliqua parte, niſi forte quantitas novi liquoris tantilla eſſet, ut non poſſet in omnes partes diffundi. Hæc tamen ſententia non æque Scholaſticis omnibus probatur.

21 Ad eſſentiam Sacrificii neceſſaria eſt utriuſque ſpeciei conſecratio, quod etiam in prima ſua inſtitutione a Chriſto Domino ſervatum eſt; ex quo fit, ut nemini permitti unquam poſſit conſecratio ſub unica tantum ſpecie; quamquam ſi hoc fieret a Sacerdote, conſecratio quidem valeret, ſed ille gravi ſe crimine obſtringeret, & Sacramentum quidem, non vero Sacrificium conficeret; deeſſet enim tunc myſtica victimæ mactatio.

22 In forma Conſecrationis defectus accidere poſſunt, qui invalidam, & defectus, qui illicitam tantum illam reddant. Illicitam dicas, ſi omittatur vox *enim*, & verbum *eſt*. Item ſi loco vocis *hoc* dicatur *iſtud*. Invalidam ſi pro *hoc* ſubſtituatur *illud*, vel *hic* pro adverbio ſumptum. Dubium eſt, an invalida ſit conſecratio Calicis, illis tantummodo verbis prolatis: *Hic eſt Calix Sanguinis mei*, cæteris omiſſis, ideoque ſi id forte contigerit, repetenda ſunt ſub conditione verba conſecrationis vini.

23 Sacerdos verba conſecrationis proferens ſuper panem & vinum, ſed extra Miſſam, valide quidem, ſed illicite conſecrat, nam tota vis conſecrationis in verbis Chriſti conſiſtit. Hæc ex Tract. Bened. XIV. *de Sacrif. Miſſæ lib. 3. cap.* 10. 11. *&c.* *

24 Alia ad rem; vide verb. *Sacrificium*.

Articulus II.

Miſſa quoad applicationem, reductionem, ſatisfactionem, & eleemoſynam.

1 UT, quæ ſunt obſervanda circa celebrationem Miſſarum, ab omnibus perfecte ſciantur, dantur hic ad litteram omnia diſpoſita a Sacra Congregatione Concilii, confirmata ab Urbano VIII. & Innocentio XII. in decreto ut ſequitur.

a *,, Nuper a Congregatione Venerabilium Fra-
,, trum noſtrorum S. R. E. Cardinalium Con-
,, cilii Tridentini Interpretum prodierunt De-
,, creta tenoris infraſcripti, videlicet:
,, Alias ſuper celebratione Miſſarum, ac
,, prohibitione illas moderandi, ſeu reducendi
,, abſque Sedis Apoſtolicæ licentia, necnon ſu-
,, pra earundem oneribus perpetuis ſuſcipien-
,, dis, & Religioſorum numero ultra reditus,
,, & conſuetas eleemoſynas locorum Regula-
,, rium, non habendo, emanarunt ab hac Sa-
,, cra Congregatione S. R. E. Cardinalium
,, Concil. Trident. Interpretum auctoritate per
,, fel. rec. Urbanum Papam VIII. illi ſpecia-
,, liter attributa, quamplura Decreta tenoris
,, ſequentis.
,, §. 1. Cum ſæpe contingat in quibuſdam
,, Eccleſiis tam magnum Miſſarum celebran-
,, darum numerum, ex variis Defunctorum re-
,, lictis, aut piorum eleemoſynis impoſitum eſ-
,, ſe, ut illis pro ſingulis diebus præſcriptis
,, nequeat ſatisfieri, & tamen nova onera Miſ-
,, ſarum in dies ſuſcipiantur: indeque fiat, ut
,, depereant piæ Teſtantium voluntates, ob-
,, ſtricta Benefactoribus fides violetur, Defun-
,, ctorum animæ ſuffragiis priventur, Eccleſiis
,, debitus ſubtrahatur cultus, ac Chriſtifideles
,, gravi ſcandalo affecti, plerumque a ſimili-
,, bus Caritatis operibus retrahantur: Cumque
,, his malis maximum inter cetera fomentum
,, præbeat, aut quod ii, qui Miſſas ſupra vi-
,, res celebrandas ſuſcipiunt, ſperent illas bre-
,, vi ad pauciorem numerum a Superioribus re-
,, ductum iri: aut quod Eccleſiis, forte pecu-
,, niarum abſumpta, plerumque nuda rema-
,, neant onera Miſſarum abſque ullo emolumen-
,, to, aut quod eleemoſyna pro illis celebran-
,, dis ſit adeo tenuis, ut non facile inveniun-
,, tur, qui velint huic ſe muneri ſubjicere,
,, & reditus Eccleſiæ, aut Monaſterii adeo exi-
,, gui, ut Sacerdos pro neceſſaria ſui ſuſtenta-
,, tione novis ſe oneribus obſtringere compel-
,, latur. Sac. Congreg. Cardin. Concilii Tri-
,, dentini Interpretum animadvertens facturam
,, ſe rem Deo gratiſſimam, Caritatique, ac
,, juſtitiæ maxime conſentaneam, ſi pro viri-
,, bus ſatagat, hunc teterrimum abuſum e Chri-
,, ſtiana Republica convellere, atque eradica-
,, re; Sanctiſſimi D. N. Urbani Divina provi-
,, dentia Papæ VIII. auctoritate ſibi ſpeciali-
,, ter attributa, infraſcripta Decreta edidit.
,, §. 2. Ac primo diſtricte prohibet, atque
,, interdicit, ne Epiſcopi in Diœceſana Syno-
,, do, aut Generales in Capitulis Generalibus,
,, vel alias quoquomodo, reducant onera ulla
,, Miſſarum celebrandarum, aut poſt idem Con-
,, cilium impoſita, aut in limine fundationis,
,, ſed

Digitized by Google

„ ſed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis ad Apoſtolicam Sedem recurratur, quæ, re diligenter perſpecta, id ſtatuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur: alioqui reductiones, moderationes, & commutationes hujuſmodi, ſi quas contra hujus prohibitionis formam fieri contigerit, omnino nullas, atque inanes decernit.

„ §. 3. Deinde, ubi pro pluribus Miſſis, etiam ejuſdem qualitatis celebrandis, ſtipendia, quantumcumque incongrua, & exigua, ſive ab una, ſive a pluribus perſonis collata fuerunt, aut conferentur in futurum Sacerdotibus, Eccleſiis, Capitulis, Collegiis, Hoſpitalibus, Societatibus, Monaſteriis, Conventibus, Congregationibus, Domibus, ac Locis piis quibuſcumque tam Sæcularibus, quam Regularibus: Sacra Congregatio ſub obteſtatione Divini Judicii mandat, ac præcipit, ut abſolute tot Miſſæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemoſynæ præſcriptæ fuerint, ita ut alioquin ii, ad quos pertinet, ſuæ obligationi non ſatisfaciant: quinimmo graviter peccent, & ad reſtitutionem teneantur.

„ §. 4. Id vero ut deinceps obſervetur exactius, Sacr. Congregatio eadem auctoritate revocat Privilegia, & Indulta omnia quibuſvis Perſonis, Eccleſiis, ac Locis Piis, tam Sæcularibus, quam Regularibus cujuſcumque Ordinis, Congregationis, & Inſtituti, quamcumque ob cauſam conceſſa, quibus indulgetur, ut certarum Miſſarum, vel Anniverſariorum celebratione, aut aliquibus Collectis, ſeu Orationibus plurium Miſſarum oneribus in futurum ſuſcipiendis ſatisfiat.

„ §. 5. Ac ſimiliter omne damnabile lucrum ab Eccleſia removere volens, prohibet Sacerdoti, qui Miſſam ſuſcepit celebrandam cum certa eleemoſyna, ne eandem Miſſam alteri, parte ejuſdem eleemoſynæ ſibi retenta, celebrandam committat.

„ §. 6. Præterea, ne in Eccleſiis, in quibus onera Miſſarum in perpetuum impoſita ſunt, Sacerdotes in eis, ut par eſt, adimplendis eo tepidiores, ac ſegniores reddantur, quod onera hujuſmodi cum nulla, aut parva ſint utilitate conjuncta: ſtatuit, atque decernit, ut pecuniæ, ac bona mobilia Eccleſiis, Capitulis, Collegiis, Hoſpitalibus, Societatibus, Congregationibus, Monaſteriis, Conventibus, ac Locis omnibus, tam Sæcularibus, quam Regularibus, atque illorum Perſonis in futurum ſimpliciter acquirenda cum onere perpetuo Miſſarum celebrandarum ab iis, ad quos pertinet, ſub pœna Interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ ipſo facto incurrenda a die realis acquiſitionis, ſtatim deponi debeant penes Ædem Sacram, vel Perſonam fide, & facultatibus idoneam, ad effectum illa, ſeu illorum pretium quamprimum inveſtiendi in bonis immobilibus fructiferis cum expreſſa, & individua mentione oneris, quod illis annexum reperitur.

„ §. 7. Ac ſi eadem bona immobilia auctoritate Apoſtolica deinceps alienari contigerit, eorundem pretium ſub eadem pœna, ut ſupra, deponi, atque in aliis bonis ſtabilibus itidem fructiferis cum ejuſdem oneris repetitione, atque annexione converti debeat.

„ §. 8. Ad hæc Sacr. Congreg. quibuſvis Capitulis, Collegiis, Societatibus, & Congregationibus, nec non omnibus, & ſingulis Eccleſiarum, ac Piorum Locorum, tam Sæcularium, quam Regularium Superioribus, vel aliis, ad quos pertinet, diſtricte prohibet, ne in poſterum onera perpetua ſuſcipiant Miſſarum celebrandarum, ſæculares quidem ſine Epiſcopi, vel ejus Generalis Vicarii, Regulares vero ſine Generalis, vel Provincialis conſenſu, & licentia in ſcriptis, & gratis concedenda: alioquin Sæcularis, qui hujus prohibitionis tranſgreſſor extiterit, ab ingreſſu Eccleſiæ interdictus ſit eo ipſo: Regularis vero pœnam privationis omnium Officiorum, quæ tunc obtinebit, ac perpetuæ inhabilitatis ad alia de cetero obtinenda, vociſque activæ, ac paſſivæ abſque alia declaratione incurrat.

„ §. 9. Eleemoſynas vero manuales, & quotidianas pro Miſſis celebrandis, ita demum iidem accipere poſſint, ſi oneribus antea impoſitis ita ſatisfecerint, ut nova quoque onera ſuſcipere valeant: alioquin omnino abſtineant ab hujuſmodi eleemoſynis, etiam ſponte oblatis, in futurum recipiendis, & capſulas auferant ab Eccleſia cum inſcriptione illa: *Eleemoſyna pro Miſſis*, vel alia ſimili, ſub iiſdem pœnis ipſo facto incurrendis, ne Fideles hac ratione fruſtrentur.

„ §. 10. Epiſcopus vero, ſeu ejus Vicarius aut Generalis, vel Provincialis, ubi de licentia pro perpetuis oneribus fuerint requiſiti, in ſingulis caſibus diligenter inquirant, de ſingulis Miſſarum celebrandarum obligationibus cuique Eccleſiæ, Monaſterio, aut loco Pio incumbentibus: nec antea aſſenſum hujuſmodi, aut licentiam præbeant,

„ quam

Digitized by Google

„ quam eis legitime conſtiterit, Illius Sacerdotes, tam novo oneri ſuſcipiendo, quam antiquis jam ſuſceptis ſatisfacere poſſe, præcipuamque rationem habeant, ut redditus, qui Eccleſiis, & Locis Piis relinquuntur, omnino reſpondeant oneribus adjunctis ſecundum morem cujuſvis Civitatis, vel Provinciæ, intelligantque, ſi in re tanti momenti deſides, aut negligentes fuerint, in noviſſimo die ſe hujus prætermiſſi muneris rationem eſſe reddituros.

„ §. 11. Poſtremo Illuſtriſſimi Patres non ſine gravi animi dolore intelligentes, mala fere omnia, quæ Regularem diſciplinam evertant, ac præcipue nimiam hanc facilitatem foveant, in oneribus Miſſarum ſupra vires ſuſcipiendis, veluti ex infecta radice, pullulare ex majori Regularium numero, quam ferant redditus, & eleemoſynæ cujuſque Monaſterii: inhærentes Summorum Pontificum, ac Sacri Concilii Tridentini Decretis, hac de re editis, Sanctiſſimi Domini Noſtri auctoritate præcipiunt, ac mandant omnibus, & ſingulis Generalibus, Provincialibus Commiſſariis, Miniſtris, Præſidentibus, Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Guardianis, Vicariis, & quibuſcumque aliis Superioribus Monaſteriorum, Conventuum, ac Domorum Regularium, bona immobilia poſſidentium, vel non poſſidentium, cujuſcumque Ordinis, Congreg. & Inſtituti exiſtentium intra fines Italiæ, & Inſularum adjacentium, ut ſinguli, ad quos pertinet, in qualibet Provincia adhibitis duobus, aut tribus Regularibus ſui Ordinis, vel Congreg. probatioribus, & rerum uſu peritioribus bona immobilia, cenſus, redditus, & proventus, omnes, conſuetas item eleemoſynas, & obventiones, tam communes Monaſteriorum, Conventuum, & Domorum ejuſdem Provinciæ, quam etiam ſingularibus Perſonis Religioſis aſſignatas, ſeu permiſſas, in communem uſum deinceps conferendas, decem annorum immediate præcedentium habita ratione, diligenter, & mature recognoſcant, iis omnibus detractis, quæ reparationes, præſtationes, grandines, ſterilitates, aliave cujuslibet generis onera conſueverunt abſorbere.

„ §. 12. Eaque omnia ſcripto fideliter exarata, idem Superior, cujus intereſt, in proximo Capitulo, ſeu Congregat. generali, vel Provinciali coram tribus Judicibus ab ipſomet Capitulo, ſeu Congregatione deligendis proponat, qui computatis hujuſmodi redditibus, eleemoſynis, & oneribus, ut ſupra, detractis, ſedulo examinent, quot Religioſi homines, connumeratis etiam Laicis, aliiſque neceſſariis ſervientibus, in unoquoque Monaſterio, Conventu, & Domo Regulari, juxta regionis, & proprii inſtituti morem, victum, & veſtitum, & medicinalia in communi habentes, competenter valeant ſuſtentari. Tum eorumdem bonorum, redituum, eleemoſynarum, & onerum præciſam notam ipſimet Capitulo, ſeu Congregat. exhibeant, ut in illo diligenter omnibus diſcuſſis, cujuſque Familiæ, Monaſterii, Conventus, ac Domus Regularis, in ſingula quaque Provincia certus earum tantum Perſonarum numerus, Patrum Capitularium voto, præfigatur, quæ redditibus, eleemoſynis, & obventionibus, ut ſuperius, ſufficienter ali poſſint.

„ §. 13. Ne veros ſuperiores, qui id præſtare debent, ſerius, aut remiſſius quam par eſt, ſuo muneri ſatisfaciant: mandat Sacra Congregatio, ut infra annum, poſt proximum Capitulum Generale, vel Provinciale computandum, omnia hoc de genere capitulariter geſta, in authenticam formam redacta, ad Sacram ipſam Congregationem Concilii ſinguli mittant.

„ §. 14. Numerumque familiæ, ſingulorumque Conventuum, Monaſteriorum, & Domorum hujuſmodi Regularium, Capituli, ſeu Congregat. Generalis, vel Provincialis ſententia, & auctoritate præfinitum, iidem Superiores, tam Generales, & Provinciales omnes, quam Locales, perpetuo ſervare omnino teneantur, nec poſſint illum quoquomodo augere, etiam prætextu augmenti reddituum abſque Sacræ ipſius Congregat. licentia: Superiores autem hujuſmodi, qui prædicta omnia in præfixo termino non præſtiterint, vel numerum, ut ſupra præſcriptum, quovis modo augere præſumpſerint, privationis omnium Officiorum, quæ tunc temporis obtinebunt, vociſque activæ, ac paſſivæ, & ad omnia ſuæ Religionis Officia, & gradus, inhabilitatis perpetuam pœnam eo ipſo incurrere, atque aliis, etiam gravioribus, a Sede Apoſtolica infligendis pœnis Sacra Congregatio ſubjacere voluit, & declaravit.

„ §. 15. Deinceps vero Monaſterium, Conventus, Domus, Congregat. vel Societas Religioſorum, ſeu Regularium nullibi recipiatur, niſi præter alia ad id requiſita, in ſingulis hujuſmodi locis duodecim ſaltem Fra-

„ tres,

Digitized by Google

„ tres, aut Monachi, ſeu Religioſi degere, & ex redditibus, & conſuetis eleemoſynis, detractis omnibus, ut ſupra, detrahendis, competenter ſuſtentari valeant, ad præſcriptum Decreti fel. record. Gregorii XV. hac de re editi: alioquin Monaſteria, & loca hujuſmodi poſthac recipienda, in quibus duodecim Religioſi, ut ſupra, ſuſtentari, atque inhabitare non potuerunt, & actu non inhabitaverint, Ordinarii Loci Viſitationi, Correctioni, atque omnimodæ Juriſdictioni ſubjecta eſſe intelligantur.

„ §. 16. Porro ne ullo unquam tempore hæc in oblivionem, ſeu deſuetudinem abeant, Superiores Locales cujuſque Monaſterii, Conventus, ac Domus Regularis curare, atque efficere teneantur, ſub pœna Privationis Officii, vociſque activæ, & paſſivæ ipſo facto incurrenda, ut in perpetuum, ſexto quoque menſe, ideſt feria ſecunda poſt Primam Dominicam Adventus, & feria ſexta poſt Octavam Corporis Chriſti, præſentes Ordinationes in publica Menſa perlegantur.

„ §. 17. Omnibus, tam Eccleſiaſticis Perſonis, cujuſcumque ſint Ordinis, conditionis, & gradus, quam Laicis, quocumque honore, & poteſtate præditis, præſentia Decreta declarandi, vel interpretandi facultate penitus interdicta.

„ §. 18. Non obſtantibus, quoad ſupraſcripta omnia, & ſingula in præſentibus decretis contenta, Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis in favorem quarumcumque perſonarum, atque Ordinum, tam Mendicantium, quam non Mendicantium, Militiarum etiam Sancti Joannis Hieroſolymitani, Congregationum, Societatum, ac cujuslibet alterius Inſtituti, etiam neceſſario, & in individuo exprimendi, Eccleſiarum, Monaſteriorum, Conventuum, Collegiorum, Capitulorum, Hoſpitalium, Confraternitatum, & aliorum quorumcumque, tam Secularium, quam Regularium Locorum, Superiorum nec non illorum, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apoſtolicis, etiam Mari magno, ſeu Bulla aurea, aut alias nuncupatis, ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, nec non irritantibus decretis etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut alias quomodolibet, etiam per viam Communicationis ſeu extenſionis conceſſis, & iteratis vicibus approbatis, & innovatis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis, ſpecialis, & individua, ac verbo, ad verbum, non autem per clauſulas generales, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ſervanda eſſet, tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſervata, inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habens, quibus quoad ea, quæ præſentibus adverſantur, illis alias in ſuo robore permanſuris, Sacra Congregatio Sanctitatis ſuæ auctoritate ſpecialiter, & expreſſe derogat, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

„ §. 19. Et ne præmiſſorum ignorantia a quoquam prætendi poſſit, voluit eadem Sacra Congregatio, ut præſentes Ordinationes in Valvis Baſilicarum Sancti Joannis Lateranenſis, & Principis Apoſtolorum de Urbe, ac in Acie Campi Floræ, ut moris eſt, affixæ omnes, ad quos pertinent, ita arctent & afficiant, ac ſi unicuique perſonaliter intimatæ fuiſſent.

„ §. 20. Utque earundem præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo Perſonæ in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Datum Romæ die 21. Junii 1625.

Coſmus Card. de Torres.

Proſper Fagnanus S. Congr. Secr.

„ §. 21. Excitatis autem ſuper præmiſſorum Decretorum intelligentia, ſeu interpretatione infraſcriptis dubiis, prodierunt a memorata Congregatione, ſimili auctoritate illi a præfato Urbano Papa VIII. ſpecialiter attributa, reſponſiones, ſeu declarationes inferius apponendæ.

„ Super primo Sacræ Congregationis decreto de celebratione Miſſarum, quo prohibetur ne Epiſcopi in Diœceſana Synodo, aut Generales in Capitulis Generalibus, vel alias, quoquo modo reducant onera ulla Miſſarum celebrandarum, aut poſt idem Concilium impoſita, aut in limine fundationis.

„ Quæritur, quid, ſi legatum ſit ita tenue, ut non ſit qui velit onus illi injunctum ſubire, &, ſi recurrendum ſit ad Sedem Apoſtolicam pro moderatione oneris, totum, aut

Digitized by Google

„ aut fere totum inſumendum ſit pro expenſis „ ad id neceſſariis?

„ Et quid, ſi permittatur Epiſcopo in fundatione, ut poſſit hujuſmodi onera moderari?

„ Secundo, ſuper ſecundo ejuſdem Congregationis decreto, quo cavetur, ut celebrentur tot Miſſæ, quot ad rationem tributæ „ eleemoſynæ præſcriptæ fuerint;

„ Quæritur, an verba illa (*præſcriptæ fuerint*) intelligenda ſint de præſcriptione facta ab Offerente, vel ab Ordinario?

„ Tertio, an cum Ordinarius præſcripſerit „ eleemoſynam congruam juxta qualitatem loci, perſonarum, ac temporum, Sacerdotes „ accipientes ſtipendium minus congruo, teneantur Miſſas illis ab Offerente præſcriptas „ celebrare?

„ Quarto, an Sacerdotes, qui tenentur Miſſas celebrare ratione Beneficii, ſeu Capellæ, Legati, aut ſalarii, poſſint etiam manualem eleemoſynam pro Miſſis votivis, aut „ defunctorum recipere, & unico Miſſæ Sacrificio utrique oneri ſatisfacere?

„ Quinto, poſito, quod Teſtator relinquat, „ ut celebrentur pro ejus Anima centum Miſſæ abſque ulla præſcriptione eleemoſynæ;

„ Quæritur, an liberum ſit heredibus eleemoſynam ſibi bene viſam præſcribere, an „ vero eadem eleemoſyna præſcribenda ſit ab „ Ordinario?

„ Sexto, ſuper tertio Congregationis decreto, in quo eadem Congregatio revocat Privilegia, quibus indulgetur, ut certarum „ Miſſarum, vel Anniverſariorum celebratione, aut aliquibus Collectis, ſeu Orationibus plurium Miſſarum oneribus in futurum „ ſuſcipiendis ſatisfiat;

„ Quæritur, an verba (*in futurum ſuſcipiendis*) intelligenda ſint de oneribus ſuſcipiendis poſt Privilegium?

„ Septimo, ſuper quarto ejuſdem Congregationis Decreto, quo prohibetur Sacerdoti, „ qui ſuſcepit Miſſam celebrandam cum certa „ eleemoſyna, ne eandem Miſſam alteri, parte ejuſdem eleemoſynæ ſibi retenta, celebrandam committat;

„ Quæritur, an permittendum ſit adminiſtratoribus Eccleſiarum, ut retineant aliquam „ eleemoſynarum portionem pro expenſis manutentionis Eccleſiæ, Altarium, Inſervientium, paramentorum, luminum, Vini, Hoſtiæ, & ſimilium?

„ Octavo, an hoc Decretum habeat locum „ in beneficiis, quæ conferuntur in titulum, „ ideſt, an Rector Beneficii, qui poteſt per „ alium celebrare, teneatur Sacerdoti celebranti dare ſtipendium ad rationem reddituum Beneficii?

„ Decimo, an Sacerdotes, quibus aliquando „ offertur eleemoſyna major ſolita pro celebratione Miſſæ, debeant dare eandem integram eleemoſynam iis, quibus Miſſas celebrandas committunt; An vero ſatis ſit, ut „ dent celebrantibus eleemoſynam conſuetam?

„ Undecimo, ſuper quinto ejuſdem Congregationis decreto, quo inter cetera ſtatuitur „ in hæc verba (eleemoſynas vero manuales, „ & quotidianas pro Miſſis celebrandis) ita „ demum iidem accipere poſſint, ſi oneribus „ antea impoſitis ita ſatisfecerint, ut nova „ quoque onera obire valeant: Alioquin omnino abſtineant ab hujuſmodi eleemoſynis, „ etiam ſponte oblatis, in futurum recipiendis, „ & capſulas auferant &c.

„ Quæritur, an hoc Decretum prohibeat „ abſolute, quo minus accipiant novas eleemoſynas ii, qui acceptis non ſatisfecerunt, „ & quid, ſi congruo tempore poſſint omnibus ſatisfacere?

„ Duodecimo, quid, ſi offerens eleemoſynas, audito impedimento, conſentiat, ut Sacerdos Miſſam celebret cum primum poterit?

„ Decimotertio, an pœna Interdicti, & aliæ „ appoſitæ in eodem decreto afficiant tam eos, „ qui accipiunt eleemoſynas contra formam „ ibi præſcriptam, quam eos, qui non auferunt capſulas ab Eccleſiis, ut ibidem præcipitur?

„ Decimoquarto, an in hoc Decreto comprehendantur illæ capſulæ, quæ apponi ſolent in Eccleſiis in die commemorationis „ omnium Defunctorum, & vulgo dicuntur „ (*Caſſe de' Morti*.)

„ Decimoquinto, an Adminiſtratores Eccleſiæ, magnæ devotionis & concurſus, poſſint „ eleemoſynas pro Miſſis celebrandis accipere, ſi iiſdem Miſſis, nonniſi poſt longum „ tempus, ſatisfacere valeant, ne alias cultus „ Eccleſiæ, & devotio, ac concurſus Fidelium, ut ajunt, minuantur?

„ Decimoſexto, quia probibitio dicti Decreti videtur aliquibus directa ſolis Capitulis, „ Collegiis, Societatibus, Congregationibus, „ nec non omnibus, & ſingulis Eccleſiarum, „ piorum locorum tam Sæcularium, quam Regularium Superioribus, de quibus ſit expreſſa mentio, non autem privatis Sacerdotibus, „ qui tamen comprehendi videntur ſub clauſula generali (*& aliis, ad quos pertinet*) ſupplicatur pro opportuna declaratione.

„ De-

Digitized by Google

„ Decimoſeptimo, ſuper ſeptimo ejuſdem „ Sacræ Congregationis Decreto, quo cavetur, ut in ſingulis Monaſteriis Religioſorum præfigatur numerus, qui ex conſuetis „ redditibus, aut eleemoſynis commode poſſint ſuſtentari;

„ Quæritur, an ubi hæc præfixio facta jam „ fuit in vim ſimilis decreti Sanctæ memoriæ „ Pauli V. abſque tamen computatione redditnum, cujuſque Religioſi, ſit denuo facienda nec ne?

„ Decimoctavo, an Novitii ad Habitum „ Regularem admiſſi, poſſint admitti ad Profeſſionem in Monaſteriis, in quibus habita, „ ut ſupra, præfixione numeri, commode ali „ non poſſunt?

„ Decimonono, ſuper ultimo, quo cavetur, „ ut nullibi recipiantur Conventus Regularium, niſi præter alia ad id requiſita, duodecim ſaltem Fratres in eis degere, & competenter ſuſtentari valeant, ita ut alioquin „ ſubſint jurisdictioni ordinariæ.

„ Quæritur, an hoc decretum, quod videtur editum in ordine ad celebrationem Miſſarum, comprehendat eas Religiones, quæ „ non conſueverunt onera Miſſarum recipere, „ ut ſunt Religiones Capuccinorum, ac Societatis Jeſu.

„ Ultimo, an idem decretum, ubi diſponit, ut nullibi recipiantur Monaſteria, niſi „ &c. habeat locum in Italia dumtaxat, ad „ quam eſt reſtrictum decretum proxime antecedens, an vero etiam extra Italiam?

Declarationes, ſeu Reſponſiones ad ſupradicta Dubia.

„ §. 22. Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, auctoritate ſibi a Sanctiſſimo Domino noſtro attributa, „ ad ſingula dubia ſuperius propoſita ad hunc „ modum reſpondit, videlicet.

„ Ad primum, etſi legatum ſit adeo tenue, nihilominus pro reductione oneris, ut „ ſupra, impoſiti, ab iis, ad quos pertinet, „ Sedem Apoſtolicam eſſe adeundam, quæ „ abſque ulla impenſa id ſtatuet, quod magis „ in Domino e re eſſe judicaverit: Verumtamen, ſi in ipſa Beneficii erectione expreſſe „ cautum fuerit, ut liceat Epiſcopo injunctum „ onus reducere, ac moderari legem hanc fundationis, quam Decreta hac de re edita „ non ſuſtulerunt, eſſe validam, & obſervandam.

„ Ad ſecundum, eſſe intelligenda de præſcriptione facta ab eo, qui eleemoſynam „ tribuit, non autem ab Ordinario: Quod, ſi „ tribuens eleemoſynam numerum Miſſarum „ celebrandarum non præſcripſerit, tunc tot „ Miſſas celebrari debere, quot præſcripſerit „ Ordinarius ſecundum morem Civitatis, vel „ Provinciæ.

„ Ad tertium, teneri.

„ Ad quartum, Sacerdotes, quibus diebus „ tenentur Miſſas celebrare ratione Beneficii, „ ſeu Capellæ, Legati, aut Salarii, ſi eleemoſynas pro aliis etiam Miſſis celebrandis ſuſceperint, non poſſe eadem Miſſa utrique „ obligationi ſatisfacere.

„ Ad quintum, cenſuit, ubi nullam certam „ eleemoſynam Teſtator reliquit, eſſe ab Epiſcopo præſcribendam eleemoſynam congruam, „ quæ reſpondeat oneribus Miſſarum celebrandarum ſecundum morem Civitatis, vel Provinciæ.

„ Ad ſextum, ita eſſe intelligenda.

„ Ad ſeptimum, reſpondit permittendum non „ eſſe, ut Eccleſiæ, ac loca pia, ſeu illorum „ Adminiſtratores ex eleemoſynis Miſſarum celebrandarum ullam, utcumque minimam, „ portionem retineant ratione expenſarum, „ quas ſubeunt in Miſſarum celebratione, niſi „ cum Eccleſiæ, & Loca pia alios non habent redditus, quos in uſum earumdem expenſarum erogare licite poſſint, & tunc quam „ portionem retinebunt, nullatenus debere excedere valorem expenſarum, quæ pro ipſomet tantum Miſſæ Sacrificio neceſſario ſunt „ ſubeundæ, & nihilominus eo etiam caſu, „ curandum eſſe, ut ex pecuniis, quæ ſuperſunt, expenſis ut ſupra deductis, abſolute „ tot Miſſæ celebrentur, quot præſcriptæ fuerint ab offerentibus eleemoſynas.

„ Ad octavum, non habere locum, ſed ſatis eſſe, ut Rector Beneficii, qui poteſt „ Miſſam per alium celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti eleemoſynam congruam ſecundum morem Civitatis, vel Provinciæ, „ niſi in fundatione ipſius Beneficii aliud cautum fuerit.

„ Ad decimum, debere abſolute integram „ eleemoſynam tribuere Sacerdoti celebranti, „ nec ullam illius partem ſibi retinere poſſe.

„ Ad undecimum, reſpondit, non prohibere abſolute: Ac propterea, etſi oneribus „ jam ſuſceptis non ſatisfecerint, poſſe tamen „ nova etiam onera ſuſcipere Miſſarum celebrandarum, dummodo infra modicum tempus [illegible]ſſint omnibus ſatisfacere.

„ Ad duodecimum, quamvis onera ſuſcepta „ infra modicum tempus adimpleri nequeant, „ ſi tamen tribuens eleemoſynam pro aliarum „ Miſ-

Digitized by Google

„ Miſſarum celebratione id ſciat, & conſentiat, ut illæ tunc demum celebrentur, cum ſuſceptis oneribus ſatisfactum fuerit, decretum non prohibere, quo minus eo caſu eleemoſyna accipiatur pro iiſdem Miſſis juxta Benefactoris conſenſum celebrandis.

„ Ad decimum tertium, has pœnas non habere locum, niſi in ſuſcepturis onera perpetua Miſſarum celebrandarum ſine licentia Epiſcopi, vel ejus Generalis Vicarii, aut Generalis, vel Provincialis.

„ Ad decimum quartum, comprehendi.

„ Ad decimum quintum, non poſſe, niſi de conſenſu eorum, qui eleemoſynas tribuunt, ut ſupra in reſponſione ad duodecimum.

„ Ad decimum ſextum, comprehendi etiam privatos Sacerdotes.

„ Ad decimum ſeptimum, numeri præfixionem eſſe iterum faciendam, ſervata forma ultimi decreti hac de re editi.

„ Ad decimum octavum, eſſe admittendos ad profeſſionem, ſi alias habiles exiſtant, ac deinde in aliquo alio Monaſterio ejuſdem Religionis eſſe collocandos, ubi commode ali poſſint.

„ Ad decimum nonum, cenſuit comprehendere.

„ Ad ultimum habere locum extra Italiam.

Coſmus Card. de Torres.

Proſper Fagnanus S. Congr. Secr.

„ §. 23. Cum autem ſuper præmiſſis diverſi irrepſerint abuſus, illorumque occaſione, quamplures querelæ & recurſus ad Apoſtolicam Sedem pervenerint, cupiens eadem Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum hujuſmodi deteſtabiles abuſus e Chriſtiana Republica pro viribus evellere, ac opportune providere, ut ſublatis fraudibus, ac emendata negligentia, piæ diſponentium, ſeu benefactorum voluntati fides illibata ſervetur, defunctorum animabus integra, & prompta præſtentur ſuffragia, itidemque Deo major gloria, & Eccleſiis præſtantior cultus reddatur, prævia auctoritate per SS. D. N. Innocentium Divina Providentia PP. XII. ei ſpecialiter attributa, infraſcripta Decreta, prius in particulari nonnullorum ex præfatis Cardinalibus per Sanctitatem ſuam deputata, & poſtea in generali hujuſmodi Cardinalium Congregatione mature, & accurate diſcuſſa, recognita, & examinata edidit.

„ §. 24. In primis, præinſerta Decreta cum præmiſſis illorum declarationibus pleniſſime, & ampliſſime approbat, confirmat, & innovat, omniaque, & ſingula ibidem contenta, & expreſſa, iterum omni meliori modo decernit, ſtatuit, ac ab omnibus, & ſingulis, etiam ſpeciali, & individuali nota, ſeu expreſſione dignis, penitus obſervari, & omnimodæ executioni demandari decernit, ſancit, & præcipit.

„ §. 25. Inſuper, uti in re tanti momenti conſultius, ac majori, ut par eſt, circumſpectione procedatur: Si qui forſan fuerint, vel ſint, qui ſuis pravis, & erroneis intentionibus, ſeu opinionibus blandiri volentes, Miſſarum celebrationem omittant ſub malirioſa, vel irrationabili ſpe, earumdem condonationem, vel reductionem a Sede Apoſtolica, vel compoſitionem a Reverenda Fabrica Sancti Petri de Urbe obtinendi; Congregatio præfata, tum eoſdem, tum quoſcumque alios, qui poſthac in adeo deteſtabiles abuſus auſi fuerint offendere, certiores fieri & monitos eſſe voluit, præfatas condonationes, & reductiones ab eadem Sede, nonniſi ex rationabili cauſa, ſeu æqua commiſeratione, compoſitiones vero a dicta Fabrica, utente ſuis facultatibus, & privilegiis, nonniſi ex cauſa pariter rationabili, & cum clauſulis opportunis, & præſertim cum illa: *Dummodo malitioſe non omiſerint animo habendi compoſitionem*, *alias gratia nullo modo ſuffragetur*, admitti conſueviſſe, & ſolere; quapropter, ut locus omnis in poſterum hiſce prætextibus præcludatur, memorata Congregatio tales intentiones, opiniones, ſeu ſpes, ac eleemoſynarum, ſive in toto, ſive in parte, verſiones in alium quam præfatarum Miſſarum uſum, ſeu ſatisfactionem, & quaſcumque alias directas, vel indirectas, immediatas, vel mediatas contraventiones, ſeu circumventiones, declarat prorſus irrationabiles, injuſtas, & illicitas, illaſque omnino reprobat, damnat, & interdicit.

„ §. 26. Cumque hujuſmodi abſurda ex eo plerumque proveniant, quod onera Miſſarum ſupra vires ſuſcipiantur, caveant omnes, & ſinguli Rectores, Superiores, & Miniſtri quarumcumque, tum ſæcularium, tum Regularium Eccleſiarum, ſeu illarum Capitula, ne onera, ſeu Miſſas tum perpetuas tum temporales, tum etiam manuales, quarum ſatisfactioni impares fuerint, quoquomodo ſuſcipiant; utque idipſum, quoad fieri poterit, pateat, teneantur iidem conficere, ſemperque in loco magis patenti, & obvio retinere tabellam onerum perpetuorum, &

„ tem-

,, temporalium litteris perſpicuis, & intelligi-
,, bilibus deſcriptorum, quorum implemento,
,, ſi moraliter, & intra præſcriptum, ſed bre-
,, ve tempus, ſatisfacere non poſſe, ſeu illa
,, dumtaxat, & non ulteriora adimplere poſſe
,, crediderint, ſeu credere debuerint, alias
,, Miſſas, ſive perpetuas, ſive temporales,
,, ſive manuales, per ſe, vel interpoſitas per-
,, ſonas quoquo modo recipere, ſeu acceptare
,, omnino deſiſtant, ſeu abſtineant, & ulterius
,, tali caſu in eadem tabella ſimiliter expri-
,, mant, ſe ſe propterea aliis Miſſis acceptan-
,, dis, & celebrandis impares eſſe.

,, §. 27. Iidemque teneantur pariter in Sa-
,, crario duos libros retinere, ac in eorum al-
,, tero ſingula onera perpetua, & temporalia:
,, in altero autem Miſſas manuales, & tam
,, illorum, quam iſtarum adimplementum, &
,, eleemoſynas diſtincte diligenter annotare, &
,, annotandas, ſeu annotanda curare, ſinguliſ-
,, que annis de ſupradictis adimplementis, elee-
,, moſynis, & oneribus pariter exactam ratio-
,, nem ſuis Superioribus reddere, ac omnes,
,, & ſingulas rationes hujuſmodi in præfatis
,, reſpective libris ſimili diſtinctione, & dili-
,, gentia, tam præfati, a quibus rationes de-
,, bent reddi, quam Superiores, quibus red-
,, dendæ erunt, deſcribere, ſeu annotare, ſive
,, deſcribendas, vel annotandas reſpective cu-
,, rare.

,, §. 28. Quibus ſemper ſalvis, debeant ul-
,, terius Regulares prædicti, omnes, & quaſ-
,, cumque eleemoſynas, tum manualium, tum
,, perpetuarum, & temporalium Miſſarum re-
,, ponere in Capſa particulari ſub duabus cla-
,, vibus: quarum una penes Superiorem loca-
,, lem, altera vero penes alium a Capitulo
,, Conventuali deputandum retineatur, ac de
,, iiſdem eleemoſynis, & celebratione Miſſa-
,, rum coram Patribus Diſcretis, ſeu Conſilia-
,, riis, vel alio ſimili modo nuncupatis, ſin-
,, gulis menſibus diſtrictam rationem exigere,
,, & reſpective reddere.

,, §. 29. Quod ſi prædicti, ad quos cura
,, tabellæ, capſæ, & librorum præfatorum re-
,, ſpective pertinet, ſeu pertinere debet, ſuam
,, operam præmiſſis, ut præfertur, minime
,, navaverint, & Superiores tum ſæcularium,
,, tum Regularium Eccleſiarum rationem præ-
,, dictam non exegerint, ſeu non invigilave-
,, rint, quod præfati, qui in curam tabella-
,, rum, & librorum incumbunt, ſuo muneri,
,, ut præfertur, ſatisfaciant, in ſingulis reſpe-
,, ctive caſibus, ſæculares pœnam ſuſpenſionis
,, incurrant, Regulares vero voce activa, paſ-
,, ſiva, ac gradibus, & Officiis, quæ obtinent,
,, ipſo facto, & abſque alia declaratione pri-
,, vati ſint, & intelligantur, necnon ad hu-
,, juſmodi gradus, & officia obtinenda ſimi-
,, liter inhabilitentur, & inhabilitati ſint, &
,, intelligantur.

,, §. 30. Porro ne ullo unquam tempore
,, omnia, & ſingula decreta prædicta in obli-
,, vionem, ſeu deſuetudinem abeant, Recto-
,, res, Superiores, ſeu Capitula Eccleſiarum
,, ſæcularium illa retineant publice expoſita in
,, eorum Sacrario; Superiores vero locales cu-
,, juſcumque Monaſterii, Conventus ac Do-
,, mus Regularis curare, & efficere teneantur
,, ſub pœna privationis Officiorum, quæ obti-
,, nent, vociſque activæ, & paſſivæ ipſo fa-
,, cto incurrenda, ut in perpetuum ſexto quo-
,, que menſe, ideſt feria ſecunda poſt primam
,, Dominicam Adventus, & feria ſexta poſt
,, octavam Corporis Chriſti, omnes, & ſin-
,, gulæ præmiſſæ, tum inſertæ, ſeu confirma-
,, tæ, tum in præſens factæ ordinationes, una
,, cum dictis declarationibus in publica menſa
,, perlegantur.

,, §. 31. Meminerint igitur, & ſatagant
,, Ordinarii, ut a perſonis, & in Eccleſiis
,, quoquo modo, etiam in vim Decretorum
,, Concilii Trid. ſibi ſubjectis, Miſſæ ea, qua
,, par eſt, fide & diligentia celebrentur, &
,, cuncta, & ſingula Decreta hujuſmodi omni-
,, modæ executioni demandentur, nedum ju-
,, ſtitiam requirentibus, ſeu inſtantibus red-
,, dentes, ſed ex Officio, tum in Viſitationi-
,, bus, tum in aliis actibus, & modis, quos
,, expedire, & convenire toties quoties judi-
,, caverint, inquirentes, ne aliquid commi-
,, tatur, pervertatur, differatur, vel omitta-
,, tur, quod his omnibus, & ſingulis decretis
,, adverſetur.

,, §. 32. Caveant etiam reſpective omnes
,, Regulares tum ſubditi, cum ſuperiores qui-
,, cumque, nedum locales, ſed etiam Provin-
,, ciales, & Generales, ne Miſſarum celebra-
,, tio, & omnium decretorum præmiſſorum
,, executio, cum pernicie propriarum anima-
,, rum, cum præjudicio illarum, quibus Miſ-
,, ſæ ſunt applicandæ, & cum magno Chriſti
,, fidelium ſcandalo quoquomodo omittantur,
,, differantur, negligantur, ſeu pervertantur;
,, alioquin ultra propriæ conſcientiæ oneratio-
,, nem, pœnam privationis vocis activæ, &
,, paſſivæ, ac graduum, & officiorum, quæ
,, obtinent, nec non inhabilitationis ad hujuſ-
,, modi gradus, & Officia obtinenda, prorſus
,, incurrant.

Digitized by Google

„ §. 33. Curent propterea præfati Superio-
„ res Regulares in omnes, & ſingulos contra-
„ venientes debitis pœnis diligenter, & prom-
„ pte, etiam per inquiſitionem animadvertere;
„ & inſuper teneantur omnes, & ſinguli Su-
„ periores locales in Provincialibus Capitulis,
„ ſeu Congregationibus exhibere atteſtationem,
„ ſeu fidem ab omnibus Sacerdotibus Conven-
„ tus, Monaſterii, ſeu cujuſcumque Domus
„ Regularis ſubſcriptam, & juratam, quod
„ omnibus, & ſingulis, tum perpetuis, tum
„ manualibus Miſſarum oneribus, ſeu obliga-
„ tionibus, ad limites, & tenorem horum præ-
„ ſentium decretorum tempore regiminis fue-
„ rit omnino, & integraliter ſatisfactum, vel
„ deficiente aliqua modica ſatisfactiona, poſſit
„ etiam hujuſmodi reſiduali implemento Miſ-
„ ſarum, diſtincte raferendarum, intra breve
„ tempus moraliter ſatisfieri, ea adjecta, &
„ omnino adimplenda conditione, quod ante
„ præfatæ atteſtationis exhibitionem quicum-
„ que ſuperioras locales prædicti vocem acti-
„ vam, ſeu paſſivam in memoratis Capitulis,
„ ſeu Congregationibus omnino habere non
„ valeant.

„ §. 34. Præterea Provinciales, Vicarii, Vi-
„ ſitatores Provinciarum, ſeu Congregationum
„ debebunt in fine eorum regiminis ſuperiori-
„ bus Genaralibus in forma probante oſtende-
„ re, quod executioni præſentium decretorum
„ ſedulo invigilaverint, & ad eorum tenorem
„ in omnibus, & ſingulis Conventibus, ſeu
„ Monaſteriis, vel Domibus Regularibus Pro-
„ vinciæ ſeu Congregationis, da omnibus, &
„ ſingulis oneribus, & obligationibus, ac in-
„ ſimul ſatisfactionibus Miſſarum, axactam,
„ & diligentem rationem exegarint, ac con-
„ tra delinquentes ad declarationem, & exe-
„ cutionem reſpective pœnarum in decretis
„ contentarum proceſſerint, & da adimple-
„ mento circa ea, quæ in præmiſſis ad ipſos
„ ſpectant, legitime docuerint, alias ad vo-
„ cem activam & paſſivam in Capitulis Ge-
„ naralibus nullatenus admittantur.

„ §. 35. Cetarum, quia etiam ad quamplu-
„ res Archiconfraternitates, Confraternitates,
„ Societatas, Congragationes, Hoſpitalia, Al-
„ taria, Capellas, Oratoria, & Eccleſias, ac
„ alia loca, & opera pia, quomodolibet nun-
„ cupata, quæ cuicumque cuiæ, ſeu regimi-
„ ni, aut adminiſtrationi, vel directioni Lai-
„ corum cujuslibet gradus, ſtatus, conditionis,
„ & præeminentiæ, etiam ſpeciali, & indivi-
„ duali nora dignorum duntaxat, vel quorum-
„ cumque Eccleſiaſticorum, & Laicorum hu-
„ juſmodi mixtim commendata, annexa, ſeu
„ quomodocumque commiſſa, vel attributa
„ ſunt, onus, ſeu cura celebrationis Miſſa-
„ rum, ſive manualium, ſiva ad tempus, vel
„ in perpetuum pertinant. Hinc ſalvis ſem-
„ per iis, quæ in præinſertis decretis conti-
„ nentur, omnes, & quicumque hujuſmodi
„ Archiconfraternitatum, Societatum, Congre-
„ gationum, Hoſpitalium, Altarium, Capel-
„ larum, Oratoriorum, & Eccleſiarum, ac alio-
„ rum locorum, & Operum piorum Recto-
„ res, ſeu Adminiſtratores, vel Directores, &
„ alii hujuſmodi Officialas, necnon ii, ad
„ quos cura tabellæ, & librorum in præmiſſis
„ ſpectat, tabellam, libros, & hæc decreta
„ reſpective, juxta modos ſuperius axpreſſos,
„ ſimiliter retinere, necnon da oneribus, ac
„ calabrationibus, & aleemoſynis dictarum
„ Miſſarum ſingulis annis rationem exigera,
„ & reſpectiva iis, ad quos pertinet, reddere
„ ſub pœnis arbitrio, & in ſubſidium excom-
„ municationis teneantur.

„ §. 36. Poſtremo omnibus, & quibuſcum-
„ qua tam Eccleſiaſticis perſonis cujuſcumque
„ Ordinis, Status, Gradus, Regulæ, Congre-
„ gationis, Societatis, Conditionis, & digni-
„ tatis exiſtant, quam Laicis quocumque ho-
„ nore, ac poteſtata præditis, omnia, & ſin-
„ gula præmiſſa decreta interpretandi, nac non
„ Eccleſiaſticis prædictis pœnas in hujuſmodi
„ decretis relaxandi, ſeu quoquomodo circa
„ præmiſſa diſpenſandi, omnis, & quæcum-
„ que facultas ſit penitus interdicta.

„ §. 37. Non obſtantibus quoad ſupraſcripta
„ omnia, & ſingula in hujuſmodi Decretis con-
„ tenta, Conſtitutionibus, & Ordinationibus
„ Apoſtolicis in favorem quarumcumque per-
„ ſonarum, atque Ordinum, tam Mendican-
„ tium, quam non Mandicantium, Militia-
„ rum, etiam S. Joannis Hieroſolymitani,
„ Congregationum, Societatum, ac cujuslibet
„ alterius Inſtituti, etiam neceſſario, & indi-
„ vidue exprimendi, Eccleſiarum, Monaſte-
„ riorum, Conventuum, Collegiorum, Capi-
„ tulorum, Hoſpitalium, Confraternitatum,
„ & aliorum quorumcumque tam ſæcularium,
„ quam Regularium Locorum, nac non illo-
„ rum, etiam juramento, Confirmationa Apo-
„ ſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis
„ Statutis, Conſuetudinibus, etiam immemo-
„ rabilibus, privilagiis quoque, Indultis, &
„ litteris Apoſtolicis, atiam Mari magno, ſeu
„ Bulla aurea, aut alias nuncupatis ſub qui-
„ buſcumqua tenoribus, & formis, ac cum
„ quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis,
„ aliiſ-

Digitized by Google

„ aliiſque efficacioribus, & inſolitis, nec non
„ irritantibus decretis, etiam motu proprio,
„ & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ pote-
„ ſtatis plenitudine, aut alias quomodolibet
„ etiam per viam Communicationis, ſeu ex-
„ tenſionis conceſſis, & iteratis vicibus appro-
„ batis, & innovatis, etiam ſi pro illorum
„ ſufficienti derogatione de illis, eorumque to-
„ tis tenoribus, & formis ſpecialis, & indi-
„ vidua, ac de verbo ad verbum, non autem
„ per clauſulas generales, mentio, ſeu quævis
„ alia expreſſio habenda, aut aliqua alia ex-
„ quiſita forma ſervanda eſſet, tenores hujuſ-
„ modi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil pe-
„ nitus omiſſo, & forma in illis tradita obſer-
„ vata, inſerti forent, præſentibus pro ex-
„ preſſis habens, quibus quoad ea, quæ præ-
„ ſentibus adverſantur, illis alias in ſuo robo-
„ re permanſuris Sac. Congregatio Sanctitatis
„ ſuæ auctoritate ſpecialiter, & expreſſe dero-
„ gat, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Da-
„ tum Romæ die 23. Novembris 1697.

Joſeph Card. Sacripantes Præfectus.

Ferdinandus Nuptius S. Cong. Secret.

„ §. 38. Quo circa, cum Dilectus Filius
„ noſter Joſeph Tituli S. Mariæ Tranſpontinæ
„ S. R. E. Præsbyter Cardinalis Sacripantes,
„ memoratæ Congregationis Præfectus præfata
„ Decreta Nobis retulit, Nos conſiderantes
„ eadem, omnia, & ſingula Decreta, ea qua
„ decet, maturitate digeſta, & examinata, ac
„ in vim Apoſtolicæ Auctoritatis, eidem Con-
„ gregationi ſpecialiter, ut præfertur, attri-
„ butæ, peracta, perutilia fore cenſentes, il-
„ laque propterea perpetuo, & inviolabiliter
„ obſervari, nec non Conſtitutionis noſtræ mu-
„ nimine roborare volentes: motu proprio,
„ non ad cujuſpiam Nobis ſuper hoc oblatæ
„ petitionis inſtantiam, ſed ex certa ſcientia,
„ matura deliberatione, deque Apoſtolicæ po-
„ teſtatis plenitudine præinſerta Decreta, omnia-
„ que, & ſingula in eis contenta tenore præ-
„ ſentium auctoritate Apoſtolica confirmamus,
„ & approbamus, illiſque inviolabilis, & ir-
„ refragabilis Apoſtolicæ firmitatis robur, &
„ efficaciam adjicimus; quinimmo motu, ſcien-
„ tia, deliberatione, ac poteſtatis plenitudine
„ ſimilibus, omnia, & ſingula in ſupradictis
„ Decretis contenta, de novo ſtatuimus, de-
„ cernimus, & ordinamus, ac ab omnibus,
„ & quibuſcumque, etiam ſpeciali, & indivi-
„ dua nota dignis, omnino exacte, & perpe-
„ tuo ſervari volumus, ſancimus, & man-
„ damus.

„ Decernentes præſentes Litteras, cum omni-
„ bus, & ſingulis inibi contentis, ſemper fir-
„ mas, validas, & efficaces exiſtere, & fore,
„ ſuoſque plenarios, & integros effectus ſor-
„ tiri, & obtinere debere, & ab omnibus, ad
„ quos ſpectat, & pro tempore quandocum-
„ que ſpectabit, in omnibus, & per omnia,
„ pleniſſime, & inviolabiliter obſervari; ſic-
„ que & non aliter per quoſcumque Judices
„ Ordinarios, & Delegatos, quavis auctorita-
„ te, præeminentia, aut poteſtate fungentes,
„ & functuros, etiam cauſarum Palatii Apo-
„ ſtolici Auditores, ac ejuſdem S. R. E. Car-
„ dinales, etiam de Latere Legatos, & Sedis
„ Apoſtolicæ Nuncios, ſublata eis, & eorum
„ cuilibet, quavis aliter judicandi, & inter-
„ pretandi facultate judicari, & definiri debe-
„ re, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his
„ a quoquam, quavis auctoritate ſcienter, vel
„ ignoranter contigerit attentari.

„ Non obſtantibus omnibus, & ſingulis, quæ
„ præfata Congregatio, auctoritate per ejuſdem
„ recordationis Urbanum Papam VIII. & reſpe-
„ ctive per Nos illi ſpecialiter attributa, de-
„ crevit non obſtare, quæ pariter, & iterum
„ Nos tenore præſentium non obſtare decerni-
„ mus, & mandamus; quibus omnibus quo
„ ad ea, quæ præſentibus adverſantur, illis
„ alias in ſuo robore permanſuris, etiam ha-
„ rum ſerie pleniſſime, ſpecialiter, & expreſ-
„ ſe derogamus, ceteriſque contrariis quibuſ-
„ cumque.

„ Volumus autem, ut præſentes Litteræ, in
„ Valvis Eccleſiæ Lateranenſis, ac Baſilicæ
„ Principis Apoſtolorum, nec non Cancella-
„ riæ Apoſtolicæ, Curiæque generalis in Mon-
„ te Citatorio, ac in Acie Campi Floræ de
„ Urbe, ut moris eſt, publicentur, & affi-
„ gantur; ſicque publicatæ, & affixæ, omnes,
„ & ſingulos, quos illæ concernunt, perinde
„ arctent, & afficiant, ac ſi unicuique eorum
„ perſonaliter intimatæ fuiſſent.

„ Pariterque, ut earumdem præſentium tran-
„ ſumptis impreſſis, manu alicujus Notarii
„ publici ſubſcriptis, & ſigillo Perſonæ in Di-
„ gnitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, ea-
„ dem prorſus fides adhibeatur, quæ præſen-
„ tibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel
„ oſtenſæ.

„ Nulli ergo omnino hominum liceat pagi-
„ nam hanc Noſtrarum Confirmationis, Ap-
„ probationis, Statuti, Decretorum, Ordina-
„ tionis, Voluntaris, Sanctionis, Mandato-
„ rum, & Derogationis infringere, vel ei au-
„ ſu temerario contraire. Si quis autem hoc
„ attentare præſumpſerit, indignationem Omni-

H 2 „ po-

„ potentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli „ Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

„ Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſexcenteſimo nonageſimo ſeptimo, decimo Kalendas Januarii; Pontificatus Noſtri Anno ſeptimo.

3 Non poteſt recipi ſtipendium, pro applicatione fructus perſonalis, ſeu ſpecialiſſimi correſpondentis ipſi Sacerdoti celebranti, ex Declaratione Sacræ Congregationis Concilii de mente Alexandri VII. edita in contingentia, quod Auctores nonnullis ſcriptis ſuis, etiam typis datis aſſeruerint Sacerdoti pro alio Miſſam, recepta eleemoſyna, celebranti, licitum eſſe aliam eleemoſynam quoque accipere ab altero, cui partem illam fructus, ſeu valoris ejuſdem Sacrificii ipſimet celebranti debitam (ſpecialem nuncupatam) applicet; ac proinde hunc caſum ſub decreto Sac. Cong. Conc. prohibente duplex pro unica Miſſa ſtipendium, ſeu eleemoſynam recipi, non eſſe comprehenſum.

4 *Propterea Sacra Congregatio EE. ac RR. DD. S. R. E. Card. Concil. Trid. Interpretum, quæ auctoritate ſibi per Apoſtolicam Sedem ſpecialiter attributa ſedulo curat, ne a Sacerdotibus circa celebrationem Sacroſancti Miſſæ Sacrificii, unde in nos uberrima Divinæ liberalitatis munera derivantur, avaritiæ labes ulla, aut ſuſpicio contrahatur, antedictam aſſertionem mature examinavit; eademque prorſus reprobata ſub die 25. Januarii 1659. cenſuit, nulli Sacerdoti licitum eſſe, præfata ratione, ſive pretextu aliam eleemoſynam accipere præter illam, quam accepit ab eo, pro quo Miſſam offerre tenetur; ac proinde caſum hunc eſſe comprehenſum in decretis alias per eamdem Sacram Congregat. editis, quibus prohibetur ne duplex ſtipendium pro unica recipiatur.*

Quam Sac. Congr. *Sententiam* ad SS. DD. Alexandrum Papam VII. *relatam*, *Sanctitas ſua ſub die 19. ejuſdem menſis approbavit, & decretum publicari, atque ad Epiſcopos, & Generales Regularium Ordinum tranſmitti juſſit, ut ipſi Doctrinam hujuſmodi per ſuos Pœnitentiarios, & Confeſſarios, ac Lectores reſpective inſinuari, doceri, atque in Tractatibus moralibus per eoſdem imprimendos evulgari, paſtorali vigilantia curent: publicatum die 27. Octobr. 1659.*

5 Et hoc etiam fuit expreſſe damnatum ab eodem Alexandro VII. in Decreto S. Inquiſ. die 24. Septemb. 1665. in propoſit. in ordine 8. ut ſequitur: *Duplicatum ſtipendium poteſt Sacerdos pro eadem Miſſa licite accipere, applicando petenti partem etiam ſpecialiſſimam fructus ipſimet celebranti correſpondentem: idque poſt Decretum Urbani VIII.*

Non poteſt recipi ſtipendium pro pluribus Sacrificiis, & unum ſolum Sacrificium offerre, ex eodem Alex. VII. damnante hanc Propoſitionem in ordine decimam: *Non eſt contra juſtitiam pro pluribus Sacrificiis ſtipendium accipere, & Sacrificium unum offerre: Neque etiam eſt contra fidelitatem, etiamſi promittam, promiſſione etiam juramento firmata, danti ſtipendium; quod pro nullo alio offeram.* 6

Nec poteſt unica Miſſa ſatisfieri duplici obligationi applicando uni fructum ſatisfactorium, & alteri impetratorium, prout reſpondit Sacra Congreg. Concilii ad ſequens dubium; An Sacerdos qui unum ſtipendium accepit pro celebratione Miſſæ v. g. pro Defuncto, & ſic cum obligatione applicandi fructum ſatisfactorium, & aliud ſtipendium pro celebratione Miſſæ v. g. pro infirmo, & ſic cum obligatione applicandi fructum impetratorium, poſſit unica Miſſa, utrique obligationi ſatisfacere, applicando Defuncto ſatisfactorium, & infirmo impetratorium? Anve hoc caſu locum habeat Decretum ſecundum Sacr. Congr. Concil. de celebratione Miſſarum? *Die 13. Decembris 1659. Sacra Congregatio EE. ac RR. DD. S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum reſpondit, quoad primam partem non poſſe ſatisfacere; quo vero ad ſecundam, habere locum.* 7

Ex quibus manifeſte patet, non poſſe Sacerdotem alicujus Congregationis unica Miſſa ſatisfacere duplici obligationi, quam habet applicandi Miſſam, & pro eo, a quo ſtipendium recepit, & pro Presbytero ſuæ Congregationis defuncto, quia ex ſua conventione, & lege Congregationis æque ſtricte obligatur applicare pro iſto, ac pro illo, a quo ſtipendium recepit, cum virtualiter etiam ab ipſo cenſeatur recepiſſe ſtipendium, & ratione juris acquiſiti a defuncto in conſimilibus applicationibus factis pro ſuis Confratribus, dum adhuc in vivis ageret, & ratione juris, quod habet ipſe ad paria ſuffragia; dum e vivis diſceſſerit. Et ſic pariformiter loquendum, & concludendum venit de Regularibus, qui nullatenus a quovis alio ſtipendium recipere poſſunt pro illis Miſſis, quas ex ſuis Conſtitutionibus, & præcepto ſui Superioris tenentur applicare pro ſuis Religioſis defunctis. Sic enim ab omnibus eſt abſolute tenendum, cum Alexander VII. die 29. Januarii 1659. conſimilem ſententiam Sacræ Cong. ſupra allatam approbaverit, & juſ- 8

ſe-

ſerit publicari, & tranſmitti ad Epiſcopos, & Generales Regularium Ordinum, ut ipſi doctrinam hujuſmodi per ſuos Pœnitentiarios, & Confeſſarios, ac Lectores reſpective inſinuari, doceri, atque in tractatibus moralibus per eoſdem imprimendos evulgari paſtorali vigilantia curarent, & ſic fuit publicatum die 27. Octobris 1659.

9 Non poteſt Miſſa anticipate celebrari, & applicari pro eo, qui primo ſtipendium, ſeu eleemoſynam dederit, ex deciſione de mandato Clementis VIII. facta *a Sacra Congregatione Concilii die 15. Novembris 1605.* & habetur expreſſe in d. decreto de celebratione Miſſarum.

10 Applicatio Miſſæ facta a Religioſo ſubdito prævalet applicationi factæ a Superiore, & ſic valet illa ſubditi, & non illa Superioris, licet ſubditus peccet graviter contra Obedientiam, applicando contra intentionem Prælati, ut tradunt communius Doctores cum Paſqualig. *qu.* 183. Raynaudo *ſect.* 2. *p.* 2. *n.* 8. Peyr. *tom.* 1. *de ſubdito cap.* §. *Unico*. Suarez &c. Et ratio eſt, quia poteſtas applicandi Sacrificium recipitur in Collatione Ordinis, & a Chriſto Sacerdoti confertur, adeoque non poteſt ab ullo Chriſto inferiore limitari, ut non valeat applicatio a ſacerdote facta, cum talis actio cum omni ſuo fructu ſubſit immediate ſoli dominio operantis, cujus intentionem non poteſt ſupplere, aut mutare Superior.

11 Vivens probabilius invalide applicat animabus Purgatorii omnes Miſſas pro ſe defuncto applicandas. La Croix *lib. 6. part. 2. n.* 1334. Raynaud. *ibi cit.* & alii: quia applicatio operis non eſt in poteſtate illius, pro quo offertur, ſed pendet ab intentione operantis: Offerens autem, qui ſuo tempore offeret v. g. pro me, non offeret ſecundum hanc meam intentionem ſibi incognitam, ſeu offeret, ut proſit mihi, ideoque, ſi tunc mihi prodeſſe poterit, proderit; ſi autem mihi prodeſſe non poterit, & offerens non ſubſtituat aliam intentionem, a Deo diſtribuentur ſecundum interpretativam voluntatem offerentis, ut cum S. Thoma tenent Paſqualig. *quæſt.* 76. Raynaudus *part.* 1. *n.* 32. & alii multi. Vide verb. *Suffragia n.* 12. & diſcurre ſicut ibi.

12 Epiſcopi, & Generales non poſſunt amplius reducere, & moderari Miſſas poſt Concilium Tridentinum receptas; Nec impoſitas in limine fundationis, quamvis ante Concilium; Ex ſupra adducto decreto Sacræ Congregationis Concilii de celebratione Miſſarum edito de mandato Urbani VIII. 21. *Junii* 1625. & confirm. ab Innocent. XII. 23. *Decembr.* 1697.

13 Poterit tamen Epiſcopus onera, & Miſſas reducere, ac moderari, ſi id ſit ei conceſſum in fundatione Beneficii, *ex reſponſione ejuſdem Sacræ Congregationis ad primum*.

14 Nec etiam poſſunt Epiſcopi, & Generales, & a fortiori ipſi Beneficiati ex ſe Miſſas reducere, etiamſi fructus fundi aſſignati deteriorati fuerint, & evaſerint tenuiores ſine propria culpa, quia ex eadem Sacra Congregatione pro talibus reductionibus eſt abſolute omnino Sedes Apoſtolica adeunda, ut patet ex præciſis ſuis verbis in reſponſione ad hoc primum dubium: *Quæritur, quid ſi legatum ſit ita tenue, ut non ſit qui velit onus illi injunctum ſubire, & ſi recurrendum ſit ad Sedem Apoſtolicam pro moderatione oneris, totum, aut fere totum inſumendum ſit pro expenſis ad id neceſſariis? Ad primum* reſpondit: *Et ſi legatum ſit adeo tenue, nihilominus pro reductione oneris, ut ſupra, impoſiti ab iis, ad quos pertinet, Sedem Apoſtolicam eſſe adeundam, quæ abſque ulla impenſa id ſtatuet, quod magis in Domino e re eſſe judicaverit.*

15 Regulares nullimode poſſunt uti privilegio Julii II. Conſtit. 7. & Leonis X. conſtitut. 8. apud *Confectium in Collect. privileg. & titul.* 19. *de divinis officiis cap.* 3. quo Generalibus Ordinum Mendicantium concedebatur facultas diſpenſandi cum ſuis Religioſis, ut celebratione unius Miſſæ cum novem collectis poſſint ſatisfacere pro novem Miſſis, etiamſi particulariter de Requiem, vel de Sanctis eſſent celebrandæ. Nec parvas eleemoſynas acceptas pro Miſſis conjungere ad Summam unius Julii, & per unicam Miſſam omnibus ſatisfacere, cum in ſupra laudato Decreto juſſu Urbani VIII. & Innocentii XII. edito ſint expreſſe revocata omnia hujuſmodi privilegia, ut illud legenti patet.

16 Facientes celebrari ab aliis Miſſas minori eleemoſyna, quam ipſi receperint, & pro ſe ejuſdem parte retenta, ſi ſint Laici, incurrunt Excommunicationem Papæ reſervatam, & ſi ſint Sacerdotes, incurrunt Suſpenſionem item Papæ reſervatam, quamvis Sacerdos, qui eas tali minori eleemoſyna celebrandas ſuſcipit, expreſſe ad id conſentiat. Sic noviſſime declaravit Benedictus XIV. Conſtit. incip. *Quanta cura*, quæ hic ſubnectitur.

Digitized by Google

Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis univerſis gratiam & communionem ſedis Apoſtolicæ habentibus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

QUanta cura adhibenda ſit, ut ſacroſanctum Miſſæ Sacrificium non ſolum omni Religionis cultu, ac veneratione celebretur; verum etiam, ut a tanti Sacrificii dignitate cujuſvis generis mercedum conditiones, pacta importuna, atque illiberales eleemoſynarum exactiones potius, quam poſtulationes, aliaque hujuſmodi, quæ a ſimoniaca labe, vel certe a turpi quæſtu non longe abſunt, e medio tollantur, nemo eſt ex Catholicæ fidei cultoribus, qui ignoret. Verum eouſque tandem progreſſa eſt, ſicut non ſine ingenti cordis noſtri mœrore undique accepimus, nonnullorum ſive Eccleſiaſticorum, ſive Laicorum virorum avaritia, quæ eſt idolorum ſervitus, ut eleemoſynas quidem, ſeu ſtipendia propter Miſſarum celebrationem juxta locorum conſuetudines, vel Diœceſanarum Synodorum Sanctiones in ſubſidium alimentorum uniuſcujuſque Sacerdotis duntaxat pro regionum opportunitatibus præſcripta colligant, Miſſas vero celebrari curent alibi, ubi eleemoſynæ, ſeu ſtipendia vel conſuetudine, vel Synodali lege pro ſingulis Miſſis attributa ſunt minoris pretii, quam illic, ubi accipiuntur, darentur. Id quam abſonum ſit atque alienum ab ipſa ſive expreſſa, ſive tacita pie offerentium voluntate omnes plane intelligunt, nec aliter exiſtimandum eſt; in illa enim potius Miſſas eſſe celebrandas quiſque vult, ad quam religionis & pietatis ſtimulis ductus eleemoſynas confert, aut in qua quiſpiam fortaſſe tumulatus eſt, quam in alia Eccleſia ſibi prorſus ignota. Quod ſane veluti mercaturis faciendis a turpis lucri cupiditate inductum non ſolum ab avaritiæ ſuſpicione, & vitio, verum etiam a furti crimine, unde reſtitutioni ſubjacet haud immune, in cauſa eſt, ut bonorum quamplurimi, ad quorum notitiam mercatura hujuſmodi venit, graviter offenſi, ab eleemoſynis ad celebrandas Miſſas amplius offerendis ſeſe abſtineant. Execrabilem hujuſmodi abuſum alicubi ſenſim irrepentem deteſtantes Romani Pontifices Prædeceſſores noſtri de conſilio tum Congregationis S. R. E. Cardinalium Univerſalis Inquiſitionis contra hæreticam pravitatem, tum Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini interpretum decretum voluerunt, nimirum a quolibet Sacerdote ſtipendio ſeu eleemoſyna majoris pretii pro celebratione Miſſæ a quocumque accepta, non poſſe alteri Sacerdoti Miſſam hujuſmodi celebraturo ſtipendium ſeu eleemoſynam minoris pretii erogari, etſi eidem Sacerdoti Miſſam celebranti, & conſentienti ſe majoris pretii ſtipendium ſeu eleemoſynam accepiſſe indicaſſet. Ea propter Vos, Venerabiles Fratres, in Apoſtolici Miniſterii, & ſollicitudinis noſtræ partem adſcitos rogamus, & maximopere in Domino hortamur, ut cuſtodientes vigilias ſuper gregibus veſtris enitamini, ne ea peſtis amplius pervagetur, ſed ut penitus extinguatur, ab avaritia enim tamquam a radice mala omnia germinant: quam quidam appetentes erraverunt a fide, & inſeruerunt ſe doloribus multis. Avaritia quidem nulla potior contagio, quæ conceptam apud omnes Sacerdotalis dignitatis perfectioniſque opinionem magis inficiat, evellatque. Avaritia opibus Deum poſthabere, ac ſervire Mammonæ docens, efficit, ut Avari hereditatem non habeant in regno Chriſti, & Dei. Quod ſi hæc in Laicis hominibus minime toleranda, atque adeo legibus coercenda, quid in Eccleſiaſticis viris, qui terrenis rebus nuntium miſerunt, qui in ſortem Domini vocati, qui Deo mancipati ſunt? Quid, quod non per mundana lucra, ſed per altaris miniſterium tam ſordide, & cum Sanctiſſimarum legum contemptu, & cum Sacerdotalis characteris dedecore in avaritiam præcipiti animo rapiuntur? Contendite, Venerabiles fratres, quibus Chriſti ovium cura demandata eſt, non ſolum ut verbo & exemplo præeuntes Chriſti ſitis bonus odor in omni loco, unde populi veſtigia veſtra ſequantur; verum etiam, ut Eccleſiaſticos primum, deinde Laicos viros ab infectis vitiorum paſcuis avertentes, per viam mandatorum Dei ad Cœleſte ovile currere doceatis. Quoniam autem ita comparatum eſt, ut præſentis pœnæ metu ſalutaribus monitis facilius obtemperetur; per edictum in veſtris Diœceſibus proponendum affigendumque Univerſis notum facite, quemcumque, qui eleemoſynas ſeu ſtipendia majoris pretii pro Miſſis celebrandis, quemadmodum locorum conſuetudines, vel Synodalia Statuta exigunt, colligens, Miſſas, retenta ſibi parte earumdem eleemoſynarum ſeu ſtipendiorum acceptorum, ſive ibidem, ſive alibi, ubi pro Miſſis cele-

bran-

brandis minora ſtipendia ſeu eleemoſynæ tribuuntur, celebrari fecerit, Laicum quidem ſeu Sæcularem, præter alias arbitrio veſtro irrogandas pœnas, Excommunicationis pœnam, Clericum vero, ſive quemcumque Sacerdotem pœnam Suſpenſionis ipſo facto incurrere, a quibus nullus per alium, quam per nos ipſos, ſeu Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem niſi in mortis articulo conſtitutus abſolvi poſſit. Fore autem in Domino confidimus, ut unuſquiſque memor conditionis ſuæ poſthac bene conſultum velit animæ ſuæ, nec tam ſalutares leges, cenſuraſque Eccleſiaſticas parvipendat. Interea Fraternitatibus Veſtris Apoſtolicam Benedictionem in populos etiam curæ veſtræ commiſſos redundaturam peramanter impertimur. Volumus autem, ut præſentium litterarum tranſumptis ſive exemplis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & Sigillo perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in publico, & extra adhibeatur, que adhiberetur ipſis præſentibus, ſi forent exhibitiæ vel oſtenſæ.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub annulo Piſcatoris die 30. menſis Junii 1714. Pontificatus Noſtri Anno Primo.

D. Cardinalis Paſſioneus.

17 Indulta, quæ ab Apoſtolica Sede fuerunt conceſſa pro moderandis Miſſarum oneribus, non ſuffragari ad reducenda onera per contractum ſuſcepta, reſolvit *Sac. Congregat. Concil. in Maceraten. Oneris Miſſarum* 15. *Novemb.* 1687. *lib.* 73. *Decretor. pag.* 636. *in Montis Politiani* 4. *Sept.* 1717. *lib.* 76. *Decret. pag.* 429. *in Romana Reductionis oneris Miſſarum* 22. *Martii* 1732. *& in alia Romana* 28. *Februar.* 1733. *& in alia Romana* 18. *Aprilis* 1733. *in Faventina Oneris Miſſarum* 27. *Febr.* 1735. *in Florentina applicationis Miſſæ quotidianæ* 24. *Julii* 1734. *in Nolana Reductionis Miſſar.* 13. *Martii* 1739. ubi ad dubium, an ſuſtineatur reductio Miſſarum in caſu &c. reſpondit *Negative*, *& amplius:* quia talis Miſſarum reductio fieri ſoler, & concedi ſolum quando agitur de Miſſarum onere per Legatum, non autem per contractum ſuſcepto.

18 Advertendum eſt pro intelligentia verborum Sacræ Congregationis ſupra allati undecimi Decreti de celebratione Miſſarum, nempe: *Dummodo infra modicum tempus poſſint omnibus ſatiſfacere*, quod modicum tempus prætendebatur poſſe extendi ad duos, aut tres menſes, ſed *Sacra Congregat. Concil.* 17. *Julii* 1655. ſic expreſſe reſpondit: *Cum in declaratione undecimi impreſſa ſuper Decretis de celebratione Miſſarum celebrandarum permittatur receptio aliorum onerum Miſſarum celebrandarum, dummodo infra modicum tempus poſſit omnibus ſatisfieri, hodie nonnulli Superiores Regulares pro conſcientiarum, ut inquit, quiete denuo quærant; an dictum modicum tempus celebrandi Miſſas reputetur tempus duorum, vel trium menſium? Sacra &c.* reſpondit, *modicum tempus intelligi infra menſem; lib.* 19. *decret. pag.* 409. Sic refert, & tenet Cardin. Lambertin. deinde Summus Pontifex Benedictus XIV. *vol.* 3. *in notificat. & inſtructione ſuper eleemoſyna Miſſæ, & retentione alicujus partis pro utenſilibus.*

19 Miſſarum reductioni locus non eſt, ſi univerſa hereditas fuit gravata, nec heredi prodeſt fundi aſſignatio, quam ille ultro fecerit, ſi progreſſu temporis, impares oneri reddantur ejus proventus. *Sacra Romana Rota in Romana Annuæ præſtationis* 16. *Januarii* 1702. §. 13. *coram Card. Caprara, & in Romana Supplementi, & applicationis* 11. *Junii* 1723. *coram Patriarcha Aldrovando, & Sac. Cong. Conc. in Romana Reductionis oneris Miſſarum* 18. *Apr.* 1723. apud *Theſaurum Reſolutionum Sac. Cong. Conc. tom.* 6. ubi adducuntur alia conſimilia decreta; & proſtant Venetiis apud Joannem Baptiſtam Recurti.

20 Miſſarum reductio non conceditur, quoties pro earum celebratione non fuit aſſignatus certus fundus, ſed gravati fuerunt heredes certam pecuniarum ſummam ſolvere. *Sacra Cogregat. Concil. in Romana Reductionis oneris Miſſarum* 22. *Martii* 1723. *& in alia Romana Reductionis oneris Miſſarum* 28. *Febr.* 1733. apud d. Theſaurum Reſolutionum Sacr. Congregat. Concilii *in Florentina Applicationis Miſſæ quotidianæ*, §. *ſecundo*.

21 Miſſarum reductioni non eſſe locum, ſi per contractum fuit eorum onus ſuſceptum, ſed agendum eſſe coram Judice Ordinatio, ut cognoſcat, num contractus ob læſionem, & injuſtitiam ſit reſcindendus, vel ad æquitatem reducendus, pluries reſpondit *Sacra Congregat. Concil.* & ſignanter *in Bononien.* 1. *Martii* 1687. *confirmat.* 27. *April. ejuſdem anni in Maceraten.* 15. *Novembr.* 1587. *in Aſſiſien.* 23. *April.* 1701. *in Recinat.* 9. *Junii* 1701. *in Neapolitana* 27. *Januarii* 1703. *in Romana* 19. *Apr.* 1704. *in Æſina* 10. *Junii* 1706. apud Monacell. *t.* 4. *ſupplement. ad* 2. *tom. num.* 466. Et ſpecialiter agendo de Indultis, quæ a Sede Apoſtolica fuerunt conceſſa variis locorum Ordinariis, variiſque Superioribus Regularibus pro moderandis Miſſarum oneribus, nequaquam eis ſuffra-

Digitized by Google

fragari ad reducenda onera per contractum ſuſcepta, pluries reſolvit *eadem Sacra Congregat. Concil.* & ſignanter *in Maceraten. Oneris Miſſarum 16. Novembris* 1687. *in Montis Politiani 3. Septembr.* 1716. *in Romana Reductionis oneris Miſſarum 22. Martii* 1732. *& in alia Romana* 28. *Febr.* 1733. *& in alia Romana* 18. *Aprilis* 1733. *in Faventina Oneris Miſſarum* 27. *Febr.* 1734. *in Florentina Applicationis Miſſæ quotidianæ* 24. *Julii* 1734. *in Nolana Reductionis Miſſarum* 14. *Martii* 1739. *ubi ad dubium; An ſuſtineatur reductio Miſſarum in caſu &c.* Reſpondit, *Negative & amplius*. Talis enim Miſſarum reductio fieri ſolet, & concedi ſolum quando agitur de Miſſarum onere per Legatum, non autem per contractum ſuſcepto.

22 Contrariam tamen ſententiam amplexa fuit eadem *Sacr. Concil. Cong. die* 8. *Julii* 1724. in una Ordinis B. Mariæ de Mercede, ubi præciſe reſpondit? *in Reductione ab Indulto permiſſa comprehendi etiam onera per contractum acceptata;* Eandemque declarationem addidit *die* 19. *Auguſti ejuſdem anni* 1713. quo ad Patres Cong. Reformatæ S. Bernardi, ut refert in *Theſauro Reſolutionum Sacr. Congregat. Concil. tom.* 6. *in Romana Reductionis oneris Miſſarum* 18. *April.* 1733. qamvis ibidem aliæ afferantur contrariæ reſolutiones: *Itaque*, ut ibi dicitur, *non ſatis certum eſt, quid Sacr. Congregat. ſenſerit circa interpretationem Indulti per ſe conſiderati*, adeoque in dubiis pro hujuſmodi interpretatione ad ipſam eſt recurrendum, quæ juxta diverſas caſuum circumſtantias, diverſas ſolet edere reſolutiones, ut videri poteſt *in d. Theſauro Reſolutionum Sacræ Congregationis Concilii*, & ſignanter *in Reſolutionibus anni* 1733. *&* 1739.

23 An, & quando admittatur, vel denegetur compenſatio Miſſarum, quæ ultra debitum numerum celebratæ ſunt, cum miſſis deinceps celebrandis. Advertendum eſt, quod in Romana ſuſpenſionis oneris, & reintegrationis Eleemoſynæ Miſſarum ad ſeq. dubia:

I. *An celebratio Miſſæ quotidianæ pro Anima quondam Ægidii Urſini de Vivariis intermittenda ſit, quouſque fructus locorum Montium pro hujuſmodi celebratione aſſignatorum per eorum continuum inveſtimentum aſcendant ad annua ſcuta ſexaginta, in caſu &c.*

II. *An pro Miſſis hucuſque celebratis, annua ſemper eleemoſyna ſcutorum ſexaginta debita fuerit in caſu &c. Et quatenus affirmative.*

III. *An ex iiſdem fructibus locorum Montium ante omnia ſit detrahenda, & perſolvenda tota illa pecuniarum ſumma, quæ pro reintegratione eleemoſynæ Miſſarum celebratarum ad iſtiuſmodi annuam rationem ſexaginta ſcutorum hactenus deſideratur, in caſu &c.*

Sacra Congregat. Concil. 21. Maii 1718. Reſpondit, Ad 1. Affirmative. Ad 2. & 3. *Dilata*.

Iterum propoſita eadem cauſa pro reſolutione duorum poſtremorum dubiorum; Eadem Sacra Congregat. 3. Decembris 1718. reſpondit; *Dilata*. Denuo repropoſita die 9. Maii 1719. reſpondit; *Iterum proponatur*, prout etiam reſpondit die 26. Auguſti 1719. Ac iterum propoſita die 11. Januarii 1721. non fuit reſoluta; Nec etiam reſoluta die 6. & 20. Decembris 1721. Et tandem repropoſita die 17. Januarii 1722. Eadem Sacr. Congregat. reſpondit: *Ad mentem, quod committatur Negotium Eminentiſs. Præfecto*. Unde vide *tom.* 1. *Theſauri Reſolutionum S. Congregat. Concil. p.* 185. prout proſtant Venetiis apud Joannem Baptiſtam Recurti, ubi Summus Pontifex Benedictus XIV. tunc ejuſdem Sacra Congregat. Secretarius erudite ſuo more adducit pro ſimilibus cauſis decreta hinc inde merito ibi obſervanda; Et *tom.* 2. *pag.* 7. *& ſeq.* ubi adducit factum hujus cauſæ, & deſuper ſcripta a D. Fiſcale Viſitationis Apoſtolicæ, & a D. Advocato Corazza.

Quamvis cenſus creati ad formam Bullæ S. Pii V. connumerentur inter bona ſtabilia, ſeu veniant appellatione bonorum immobilium, Clement. *Exivi*, §. *Cumque annui redditus*, *de verbor. ſignific.* Rota recent. *part.* 4. *tom.* 1. *deciſ.* 163. *num.* 4. *part.* 13. *deciſ.* 413. *n.* 62. *& coram Emerix jun. deciſ.* 1147. *num.* 3. *& in Romana Caſtri Turris* 22. *Martii* 1706. §. *fin. coram Molines*, *& in Bononien. Cenſus coram Foſcaro* 29. *Januarii* 1723. relata & ſecuta a Pitonio *part.* 3. *diſcept.* 102. *num.* 50. Card. de Luca *de Cenſibus*, *diſcurſ.* 17. *n.* 2. *& ſeq.* cum aliis ibi citatis, Merlin. *de pignorib. lib.* 2. *tit.* 1. *quæſt.* 44. *num.* 36. Cyriac. *controv.* 219. *num.* 10. Panimoll. *dec.* 13. *adnotat.* 2. *num.* 10. Monacell. *tom.* 2. *tit.* 14. *formul.* 5. *num.* 4. & plurimi alii a Rota, & a ſupradictis *loc. cit.* allegatis. Et in ſpecie quod ſub legato ſtabilium veniant cenſus; Gabriel *conſil.* 141. *num.* 28. *cum ſeq. lib.* 2. Surdus *deciſ.* 207. *num.* 34. Burat. *deciſ.* 574. *n.* 2. de Marin. *reſolut.* 11. *lib.* 1. *num.* 4. Cencius *quæſt.* 30. *num.* 8. Card. de Luca *loc. cit. n.* 4. & alii plures; unde propterea receptum eſt ſuper cenſibus tamquam bonis ſtabilibus fructiferis ad formam Bullæ S. Pii V. imponi poſſe cenſus, ex deductis per Cencium *quæſt.* 31. 24

num.

Digitized by Google

num. 1. & *ſeq.* Leotardum *de uſuris quæſt.* 36. *num.* 13. Burat. *deciſ.* 912. *num.* 1. & 2. & Rotam *part.* 7. *recent. deciſ.* 235. ubi reſpondetur contrariis. Sic expreſſe Card. de Luca *loc. cit. num.* 3.

Attamen quando agitur de pecunia retrahenda ex re alienanda cum mandato ut inveſtiatur in ſtabilibus, Sacra Congregat. non approbat inveſtimentum in cenſibus pro celebratione Miſſarum; Unde *in Fundana* 28. *Februarii* 1654. *tom.* 19. *pag.* 319. cenſuit: *Cenſus non reputari bona ſtabilia ad effectum inveſtiendi pro celebratione Miſſarum*, niſi in aliquo caſu ſpeciali, ut ſi ſtabilia poſt adhibitas debitas diligentias non reperiantur, ut fuit permiſſum poſt peſtem in Civitate Neapolis *in Neapolitana* 13. *Auguſti* 1658. Et ad dubium generale: An ſit permittendum inveſtimentum in Cenſibus? *Sacra Congreg.* cenſuit, *Recurrendum eſſe ad Sacr. Congregat. in caſibus particularibus, ut in cit. Fundana*, & *in Signina* 2. *Decemb.* 1645. Et tunc conceditur cum cautelis, quod ſint cenſus tuti, & aliquoties cum fidejuſſore, & aliis cautelis. *Sacr. Congregat. Concilii in Tarentina* 8. *Auguſti* 1671. Et in permutatione domus cum cenſu, cum pacto regreſſus, ac promiſſione perpetua exigibilitatis, *in Tarentina* 8. *Auguſti* 1693. & 12. *Maii* 1707. Sic expreſſe Emin. Card. Petra *tom.* 5. *comment. ad Conſtit.* 5. *Pauli II. ſect.* 5. *num.* 18. Et ead. *Sac. Congreg. Concil. in Burgi S. Domnini* 30. *April.* 1729. ad dub. *An pro dote Beneficiorum, vel Capellaniarum cum perpetuo onere Miſſarum erigendarum, ſint aſſignandi fructus terrarum fructiferarum, vel potius annui cenſus?* & ad alia dubia, inter quæ: *An, & cujus expenſis, ſi heredis ſcilicet, vel Legatarii facienda ſit erectio Beneficiorum?* Reſpondit: *Aſſignanda eſſe tot bona ſtabilia hereditaria, quæ æſtimata juxta morem regionis quotannis redderent in fructu annua ſcuta* 60. *monetæ Romanæ, tam pro eleemoſyna Miſſarum, quam pro expenſis neceſſariis pro illarum celebratione, & erectionem eſſe faciendam expenſis hereditatis*. Sic *apud Tom.* 4. *fol.* 283. Theſauri Reſolutionum Sac. Congr. Concil. nuperrime impreſſi Venetiis.

25 Scienda venit Conſtitut. Benedict. XIII. incip. *Exponi Nobis*, edita particulariter 14. Januar. 1727. in qua conceditur Fratribus Carmelitis antiquæ obſervantiæ Provinciæ Portugalliæ ſacultas, ut certis oneribus Miſſarum, quas celebrare non poterant, ſatisfacere valeant una Miſſa ſolemni ſingulis menſibus in quibuslibet eorum Cænobiis, dummodo hoc non tranſeat in exemplum.

Advertendum eſt, quod eleemoſyna pro Miſ- 26
ſis perpetuis taxanda eſt ad rationem ſexagin-
ta ſcutorum romanorum pro qualibet perpetua
quotidiana, prout ad eam rationem reducen-
das eſſe jam conceſſerat Superioribus Regulari-
bus pro ſuis reſpective Religionibus Innocen-
tius XIII. cum expreſſo mandato, ut in futu-
rum onera Miſſarum perpetua, niſi ad ſupra-
dictam rationem, permitterent acceptari; &
denuo conceſſit Monachis Caſinatibus Benedi-
ctus XIII. die 15. Julii 1724. ac etiam omni-
bus Epiſcopis, qui adſtiterunt ſuo Concilio
Romano celebrato An. 1725. ut patet in ipſo
tit. 15. *cap.* 8. & refert etiam Card. Lamber-
tin. poſtea Benedict. XIV. *volum.* 3. *notif.* 15.
ubi inſuper refert, quod propoſito in Sacr.
Congregat. Concilii dubio: *An, & in qua*
quantitate eleemoſyna manualis augenda eſſet in
Urbe? *Ead. Sacr. Congregat. die* 13. *Apr.* 1726.
reſpondit, *Nihil eſſe innovandum, & ad men-*
tem; ac mens eſt, ut agatur cum Eminentiſſimo
Vicario ſuper obſervantia decretorum pertinentium
ad utenſilia & ad non tranſmiſſionem Miſſarum
extra Urbem. Et eleemoſynam pro unaquaque 27
Miſſa manuali non poſſe tradi minorem uno
Julio, jam fuit expreſſe ſtatutum de mandato
Clementis XI. & id poſſe ſtatui ab Epiſcopis
ſæpius reſolvit *Sac. Cong. Concil.* ut videre eſt
verb. *Eleemoſyna num.* 65.

Quo vero ad reductionem onerum Miſſa- 28
rum, præter jam dicta, attendenda ſunt etiam ſequentia; ac primo notandum venit Decretum Sac. Congregat. Concilii in Senogallien.

Sacra Congregat. Concil. die 13. *Junii* 1626. *in Senogallien. cenſuit, ſecundum ea quæ proponuntur, Confratres Societatis Confalonis Sanctæ Virginis Mariæ nuncupatæ dell' Incancellata, Terræ Corinaldi Senogallien. Diœceſis, onus Miſſarum præteritarum ſupplere debere per alios Capellanos. De cætero vero non ſuſcipienda eſſe onera nova Miſſarum, niſi Sacriſta, vel alius Miniſter, Miſſarum numero deſcribendo, atque eleemoſynis accipiendis pro tempore præficiendus, admonuerit ſingulos, qui eleemoſynas offerunt, tam magno Miſſarum numero celebrandarum, illorumque intenſioni ſatisfieri non poſſe ipſa Miſſarum celebratione, ac Sacrificii applicatione, ſed tamen eos participes fore Miſſarum, quæ ſingulis diebus in dicta Eccleſia pro benefactoribus celebrantur. Id vero, ut commodius præſtare valeant, loco, quo ponuntur eleemoſynæ, palam affigatur tabella, in qua eademmet declaratio diſtincte, & clare deſcripta ſit, adeout Sacriſta, vel Miniſter ut ſupra, accipiens oblationes, præmittat declarationem, vel tabellam indicet Offe-*

ren-

rentibus ; quibus cautionibus adhibitis , accipi tuto poſſe quaſcumque eleemoſynas . Sic in *libro 13. Decretor. pag. 22. & 23.* cui conſonat aliud Decretum in *Lancianen. 14. Novemb. ejuſd. anni 1626. lib. 13. Decretor. pag. 142. a terg. & ſeq.* Ita refert Benedictus XIV. *de Synodo Diœceſana lib. 13. cap. ultim. num. 12. impreſſio-*
29 *nis Romanæ anni* 1755. ubi ſubdit , quoad id quod frequentius in praxi accidit , monendi nimirum pios offerentes per tabellam publice expoſitam , Miſſas , quæ celebrari nequiviſſent in Eccleſia , vel ad Altare , ubi eas offerri oportuiſſet , ut eorum menti , ac peculiari devotioni ſatisfieret , vel tractu temporis celebratum iri , cum primum id fieri licebit , vel ad aliam Eccleſiam delegatum iri , inibi celebrandas , extat hac de re ejuſdem Congregationis Decretum , ut ſequitur : *Sacra* &c. *cenſuit , Miſſas , pro quibus uſque in hanc diem receptæ fuerunt eleemoſynæ , eſſe quantocitius in eadem Eccleſia , juxta oblatorum intentionem , celebrandas ; in poſterum vero novas eleemoſynas nullatenus recipi debere , niſi prævia expreſſa , & clara monitione , per Sacriſtam , ſeu per alium ipſis eleemoſynis recipiendis Præpoſitum , facienda offerentibus , non poſſe tam magnum numerum Miſſarum in eadem Eccleſia , ſeu Altari confeſtim celebrari , ſed quod vel tractu temporis ibidem , cum commode fieri poterit , vel in alia Eccleſia celebrabuntur . Id vero , ut facilius innoteſcat , loco ubi eleemoſynæ pro Miſſis offeruntur , affigendam eſſe tabellam , in qua prænarrata admonitio dilucide deſcripta ſit , adeout Sacriſta , vel præfatus Præpoſitus eleemoſynis colligendis , aut offerentes , ut ſupra , expreſſe admoneat , vel tabellam indicet . Quod ſi nihilominus Chriſtifideles eleemoſynas elargiri voluerint , poſſe eas recipi , & Miſſarum celebrationi ad formam antedictæ monitionis , & diligenter , & quamprimum fieri poſſit , ſatisfaciendum* . Die 8. Mart. 1659. lib. 21. Decretor. pag. 530. a terg. & ſequent .

30 Et *ibidem num.* 13. ſubjungit ; Innituntur hujuſmodi reſolutiones , ſeu Decreta , Urbani VIII. Decretis , in quibus hæc leguntur : *Quamvis onera ſuſcepta infra modicum tempus adimpleri nequeant , ſi tamen tribuens eleemoſynam pro aliarum Miſſarum celebratione , id ſciat , & conſentiat , ut illæ tunc demum celebrentur , cum ſuſceptis oneribus ſatisfactum fuerit ; Decretum non prohibere , quominus eo caſu eleemoſyna accipiatur pro iiſdem Miſſis , juxta benefactoris conſenſum celebrandis* . Ac inſuper *ibid. num.* 14. ſuperaddit ut ſequitur : Neque ſilentio prætereundum eſt , quod cum ſinguli Sacerdotes Societatis Jeſu ſingulis hebdomadis unam Miſſam celebrare teneantur juxta intentionem Præpoſiti Generalis , cui peculiaris reſervata eſt facultas applicandi hujuſmodi Miſſas , in ejuſdem Societatis Congregatione Generali XII. habita anno 1682. editum fuit ſequens Decretum , numero octavum : *Poſtulatum ab ipſo* (ſcilicet Præpoſito Generali) *item fuit , ut Congregatio definiret , ſit ne Societatis menti conſentaneum , Miſſas , quas ſinguli ſingulis hebdomadis jubentur ad intentionem Generalis celebrare , poſſe ita ab eo applicari , ut per illas ſatisfiat obligationi , quam alii quicumque ſuſceperint , aut ſuſcepturi ſint , recipiendo eleemoſynas pro Miſſis celebrandis ? Unanimi conſenſu reſponſum eſt , id non cenſendum deinceps Societati noſtræ conſentaneum , nec debere ulla ratione Præpoſitum Generalem Sacra , quæ a nobis celebrantur , ita applicare , ut quicumque tandem illi ſint , quidquam inde ſibi , aut aliis , lucrentur , ſeque , aut alios , ab onere , quod accepto ſtipendio , aut eleemoſyna , nunc , aut alias , vel ipſi , vel alii contraxerint , liberos præſtent* . Deinde ſic ipſe proſequitur . Congruit hoc Decretum 31
communi regulæ , quæ jubet , ut qui eleemoſynam recepit , celebret , applicetque Miſſam pro offerente ; ac ſemper , quoad fieri poteſt , intercluſum ſit iter iis , qui omnia meditantur , ut & juſtiſſimæ huic legi , & piorum offerentium voluntati fraudem faciant . Cum autem Collegium quoddam memoratæ Societatis , quod ſcriptum fuerat heres adjecto onere habendi aliquot Capellanos amovibiles , qui pro teſtatoris anima ſingulis hebdomadis certum Miſſarum numerum offerrent per anni ſpatium , ex pura oblivione ab impoſiti oneris implemento ceſſaſſet , quæſitum fuit , an id , quod intermiſſum fuerat , ſuppleri poſſet per applicationem a Præpoſito Generali faciendam earum Miſſarum , quas ſupra diximus ab eo applicari poſſe ; ſed Cardinalis de Lugo *dub. 30. lib. 4. ſuorum Reſponſ. Moral.* reſpondit , ac firmiſſimis rationibus defendit , id minime licere .

Miſſarum onera a Fundatore Beneficii præ- 32
ſcripta non licet Epiſcopo diminuere , quoties fructus relicti decrementum ſubierint ; non enim poſſe ab Epiſcopo reduci Miſſas ſemper tenuit Sacra Congregatio Concilii . Facultas vero ad hoc data in Concilio Tridentino *ſeſſ. 25. de Reform. cap.* 4. ut Epiſcopi poſſent Miſſas in teſtamento , vel diſpoſitione inter vivos adſignatas reducere in Synodo Diœceſana , & Generales Ordinum in ſuis capitulis generalibus , intelligitur tantummodo de oneribus Miſſarum impoſitis ante Concilium Tridentinum , & de

redu-

Digitized by Google

reductione facienda in Diœceſana Synodo, vel Capitulo proxime poſt expletum Concilium Tridentinum habendis, ut expoſuit S. Congregatio. Idem Pontifex in cit. Tract. *de Synod. Diœc. loc. cit. n.* 18.

33 Modo inſuper non licet Epiſcopis &c. præſtare in ſuis Synodis &c. quia id vetuit Urbanus VIII. & Innocentius XII. in ſua Conſtitutione, de qua *ibidem*; ex vi quorum neque licet Epiſcopo reducere eadem onera antequam acceptentur ab iis, ad quos pertinet; ubi definitum eſt a S. Congregatione; *ibid. n.* 19.

34 Cum datur Epiſcopis facultas reducendi *pia legata*, & *Miſſarum onera*, adhuc tamen ex contextu totius diſpenſationis conſtat nihil illis conceſſum eſſe quoad reliqua legata, ſed tantum quoad onera Miſſarum; *ibid. n.* 22.

35 Si aliqua diſpoſitio Miſſarum onera, & alia pia opera comprehendat, & ob tenuitatem redituum reductio aliqua facienda ſit; reducenda eſſe prius reliqua opera, quam numerum Miſſarum cenſuit Sacr. Congregatio. *Ibid. n.* 23.

36 Quamquam hæc vera ſunt, niſi ex toto contextu diſpoſitionis alia fuiſſe mens fundatoris
37 deprehenderetur. *Ibid.* At ſi Epiſcoporum auctoritas quoad hanc reductionem profluxerit ex ampliatione Indulti Concilii Romani ſub Benedicto XIII. vel ex inſtructione quadam tradita a Sacra Congregatione, & res fuerit, ut vel numerus Miſſarum, vel alia opera pia ſint imminuenda, tunc præſtat recurrere ad Sacr. Congregationem Concilii. *Ibid. n.* 24.

38 Inſuper ex vi conceſſionis prædictæ non poſſunt redigi Miſſæ, quarum celebrationi Eccleſia &c. per contractum ſeſe obſtrinxit, hoc enim cavetur expreſſis verbis in præmemorata Conſtitutione? *Ibid. n.* 25.

39 Porro pro regula reducendi Miſſas laudatus Pontifex *loc. cit. num.* 32. tradit ſequentia: Juxta theoricam Felini *in cap. Super literis, de reſcriptis*, quam optime illuſtratam videre eſt ab olim Congregationis Secretario de Vecchis in ſuo voto impreſſo apud Criſpin. *in Viſitatione Paſtorali part.* 2. §. 18. *num.* 6. & a qua nihil deflectere debet Epiſcopus, quoniam in ipſa etiam Inſtructione, per Congregationem tranſmitti ſolita, cum alicui facultas conceditur reducendi Miſſarum onera, eadem pro regula præſcribitur; ut ex ſequentibus verbis apparet: *Quomodo autem ſe gerere debeat in executione quoad legata taxative, vel demonſtrative concepta, Sanctitas Sua Amplitudini tuæ notificandum juſſit, quod, mature penſatis, ac perlectis diſpoſitionibus, & fundationibus quibuſcumque, quibus præfata Miſſarum onera annexa reperiuntur (exceptis inſtrumentis, ſeu contractibus, ſuper quibus manus apponere non debeat, niſi in caſu judicialis inſtantiæ pro illorum remiſſione, titulo læſionis) illa legata, ſeu fundationes, erunt taxative conceptæ, ſi fundatores legando, aut aliquo modo diſponendo, orationem, ſeu diſpoſitionem prius inchoaverint ab aſſignatione fundi, & ſubinde Miſſarum onus adjecerint, & hoc caſu hujuſmodi onera, ad rationem eleemoſynæ manualis, ut ſupra moderari poſſit; Secus vero ſi fundatores orationem, ſeu diſpoſitionem inceperint ab impoſitione oneris, & ſubinde fundum aſſignaverint; tunc enim onus dicitur demonſtrative conceptum, ac fundatorum heredes per Amplitudinem tuam cogendi ſunt ad perpetuam dicti oneris manutentionem, & ad ſupplendam ſummam deficientem tam pro præterito quam pro futuro tempore.*

Proſequitur ultra laudatus Pontifex *ibid. ſub* 40
num. 33. ſic: Si autem pius teſtator jubeat, ſuum heredem dare legatario, non fundi redditus, ſed fundum ipſum, ut ex fructibus inde obvenientibus Miſſarum celebrandarum ſtipendia deſumat, ad nihil ultra cogitur heres, quam ad ipſum fundum, ſeu bona legata extrahenda; nec poteſt ulla ratione urgeri, ut ſuppleat quod ſuccedentibus temporibus ad integrum, abſolutumque Miſſarum oneris implementum deeſſe contingat, veluti fuſius demonſtrat Paſqualig. *de Sacrificio novæ Legis, quæſt.* 1026. *num.* 3. confirmatque Rota *deciſ.* 433. *per totum coram Cerro*. Heres quippe id tantummodo præſtare debet, quod ei demandatum eſt a teſtatore. Quod ſi progrediente tempore traditi fundi redditus imminuantur, ad Legatarium pertinet, omiſſo herede, ad Legitimum Superiorem inſtare pro oneris reductione; ad eamque obtinendam, docere, tum de obveniente ſibi damno, tum de redditaum imminutione, cui ipſe propria culpa cauſam non dederit, tum denique oſtendere, integrum ſibi non eſſe urgere heredem, ut præſtet id, quod deeſſe compertum eſt, ad hoc ut piæ teſtatoris voluntati cumulate ſatisfiat. Legimus, & ſedulo quidem, vota Præſulis Altoviti, qui per plures annos magna cum ſui nominis laude munus Secretarii Congregationis Concilii ſuſtinuit, & cujus ſententiæ, ac judicio ipſa quoque Congregatio in variis cauſis diſcutiendis, ac definiendis plurimum detulit; ibique agnovimus ſuperius allatam diſtinctionem pro norma propoſitam, & ſolide aſſertam. Ita in quodam illius voto elucubrato in cauſa *Firmana Reductionis Miſſarum* propoſita die 25. Auguſti 1686. hæc habentur: *Ubi legatur ſpecies, per*

Digitized by Google

per heredem conſignanda legatario, ſi iſta pereat, vel diminuatur, poſtquam fuit conſignata, peremptio, & diminutio hujuſmodi cedit damno Legatarii, neque heres ad aliud quidpiam tenetur: Si vero pereat, vel diminuatur penes heredem, antequam Legatario tradatur, peremptio & diminutio cedit damno heredis, qui proinde tenetur ſupplere. Atque alio in voto exarato in cauſa *Brixien.* propoſita 1. Decembr. 1685. poſtquam pro regula poſuerat, in dubio exiſtimandum eſſe, fundum demonſtrative, non autem taxative deſignatum fuiſſe, ita pergit. *Attamen hæc regula procedit, vel quando fuit legata quantitas, vel quando fuit legata res in genere, vel quando fuit legata res in ſpecie, quæ remanet penes heredem habentem onus curandi celebrationem: vel quando res Legata fuit ab herede conſignata Legatario, non quidem ex præcepto teſtatoris, ſed ex propria voluntate, & ad effectum tantummodo ſe eximendi a præfato onere curandi celebrationem. At ſecus eſt, quando teſtator gravavit heredem ad tradendam Legatario rem Legatam, & eidem Legatario injunxit onus curandi celebrationem: hoc enim caſu heres, conſignata Legatario re legata, liberatur, & eveniente caſu, quo illius annuus reditus evadat impar oneri Miſſarum, non tenetur ſupplere.* Conſulto autem ſuperius diximus, immunem heredem fieri ab onere præſtandi ſupplementi, ſi morem geſſerit teſtatori, qui juſſerit, deſignatum fundum tradi legatario: nam ſi teſtator mandaſſet ut legatario tot præſtarentur fructus, quot ſatis eſſent ad injunctam Miſſarum celebrationem, quantumvis heres bona ſtabilia redditus ſatis idonei ſemel tradidiſſet, attamen ſupplementi onus declinare non poſſet, ſi forte ſubinde contingeret, ut ob ſubſecutam fructuum imminutionem, vel ob augmentum taxæ, traditi fundi redditus impoſito oneri ſuſtinendo impares evaderent: uti ſubdit idem Præſul Altovitus in voto, quod ipſe conſcripſit: & Congregatio probavit in quadam cauſa *Lucana Reductionis Miſſarum* propoſita 15. Decembris 1685. *Quando enim teſtator mandat ab herede ſuo conſignari tot bona, quorum redditus ſufficient pro celebrando certo numero Miſſarum, tunc dicitur legata ſpecies, quæ ſtat in obligatione taxative, cui ſatisfit per conſignationem; Quando vero mandat conſignari tot fructus, qui ſufficiant pro dicta celebratione, tunc dicitur legatum genus, & fructus ſufficientes ſunt in obligatione demonſtrative: Unde licet heres aſſignet tota bona, quorum redditus de tempore aſſignationis ſufficiant, attamen illis pereuntibus, vel ad minorem quantitatem redactis, tenetur heres ſupplere ex redditu aliorum bonorum.*

Deinde *ibidem ſub num.* 34. idem Pontifex 41
differens de taxatione Miſſarum eleemoſynæ in qualibet recte ordinata Diœceſi conſtituta, vel conſtituenda tum pro Miſſis perpetuis, tum pro Miſſis manualibus, ita ſubjungit; Si autem pro eleemoſyna Miſſæ cantatæ nulla extat ſynodalis taxatio, aderit tamen, vel certe adeſſe debebit in unaquaque Diœceſi recepta quædam conſuetudo, ad cujus normam eleemoſynæ quantitas determinetur. Qui perpetuas Miſſas reducunt vigore facultatum ſibi indultarum per viam ampliationis Concilii Romani, Miſſarum reductionem ita componunt, ut pro quotidiana Miſſa perpetua annuam ſtatuant eleemoſynam ſexaginta ſcutorum monetæ Romanæ. *Unamquamque Miſſam perpetuam moderari valeat & reducere ad rationem ſcutorum ſexaginta monetæ Romanæ, pro qualibet.* Cum autem inter Miſſas reducendas repertæ ſunt Miſſæ cum cantu celebrandæ, Congregatio Concilii in Cauſa *Romana 3. Februar.* 1725. ita provide reſcripſit, uti videri eſt *lib.* 75. *Decretorum pag.* 75. *a tergo, & ſequent. Sacra Congregatio &c. cenſuit quoad Miſſas cantatas, quæ habent redditus ſufficientes ad rationem eleemoſynæ currentis pro Miſſa cantata, juxta morem regionis, & cujuſcumque Diœceſis, in qua ſiti ſunt Conventus, eſſe omnino celebrandas, juxta præſcripta in Legatis, ſeu fundationibus: Quo vero ad alias Miſſas cantatas, quæ non habent redditus ſufficientes, ut ſupra, juxta morem cujuſcumque Diœceſis, faciendam eſſe illarum reductionem in unoquoque Conventu ad eum numerum, qui celebrari poterit, habita ratione redditUum cuilibet legato, ſeu fundationi aſſignatorum, & ſupradictæ eleemoſynæ de præſenti vigentis in unaquaque Diœceſi pro Miſſis cantatis: factaque modo præmiſſo reductione, quidquid ex redditibus cuicumque legato, ſeu fundationi aſſignatis ſupererit, erogandum eſſe in celebrationem tot Miſſarum lectarum, & tam Miſſas cantatas reductas, quam lectas, eſſe collective applicandas pro animabus, & juxta intentionem eorum, qui Miſſas cantatas reliquerunt.* Verum quia nonnulla reperiuntur onera Miſſarum cum cantu celebrandarum, quibus aliud adnexum eſt onus, ut aliquot præterea celebrentur Miſſæ privatæ, ſeu lectæ; ideo, propoſita quæſtione, quænam adhibenda eſſet methodus in reductione peragenda, ubi eleemoſyna pro Miſſis cantatis addicta magnam relictorum fructuum partem abſorberet, eadem Congregatio die 4. Auguſti memorati anni reſcripſit; *Sacra*

Sacra

cta Congregatio cenſuit, quando aliquod legatum eſt complexivum Miſſæ cantatæ, & Miſſarum lectarum, tunc omnes legati redditus, ſi non ſufficiant pro utroque onere adimplendo, erogandos eſſe in celebrationem tot Miſſarum lectarum deleto onere Miſſæ cantatæ, uti videre eſt lib. 75. Decretor. pag. 431. a terg. Inſuper cum reductio fit in vim præmemoratæ Concilii Romani ampliationis, magna quoque animadverſione dignum occurrit aliud, quod in conceſſis facultatibus continetur: nimirum ut remitti, ſeu condonari poſſint Miſſæ retroacto tempore nec celebratæ, nec applicatæ, hac tamen adjecta lege, ut infra octavam Commemorationis omnium fidelium defunctorum ſingulis annis anniverſarium celebretur in expiationem animæ illorum, pro quibus, ex lege perpetuarum fondationum, offerri, & applicari debuiſſent memorata Sacrificia præcedenti tempore omiſſa: *Ab hactenus omiſſa Miſſarum perpetuarum celebratione miſericorditer abſolvit, &c. Uno die infra octavam Commemorationis omnium fidelium defunctorum unum anniverſarium, in tabella onerum Monaſteriorum deſcribendum, celebretur, & applicetur pro animabus illorum, pro quibus præfatæ Miſſæ perpetuæ erant celebrandæ, & applicandæ, & hactenus non fuerunt celebratæ, & applicatæ.*

42 Denique *ibid. num. 35.* concludit, ut ſequitur: Cum vero Miſſarum perpetuarum reductio, ob inſufficientiam redditųum, ab Epiſcopo fit vigore facultatum In ſæpe dicta inſtructione contentarum, tunc reductio componi debet *ad manualem*, ut inquiunt: nimirum ſtatuendum eſt, ut tot in poſterum celebrentur Miſſæ, quot celebrari poſſunt, non quidem conſtituta pro iis eleemoſyna ad eam menſuram, qua Miſſarum perpetuarum eleemoſyna in Concilii Romani indulto taxatur, ſed juxta eam quantitatem, quæ vel ex Synodali taxatione, vel ex recepta regionis conſuetudine præſtatur pro ſingulis Miſſis, quas Fideles dietim, ad manus tradita Sacerdotibus eleemoſyna, celebrari curant; *Juxta proportionatam cujuſcumque legati redituum quantitatem, ad rationem eleemoſynæ manualis, inſpecto regionis more, pro ſuo arbitrio, & conſcientia, reducere, ac moderari poſſit, & valeat:* idque etiam faciendum decernitur, quamvis ea eſſet piæ diſpoſitionis forma, ut vel expreſſe, vel tacite impoſitum præſeferret onus ſupplendi reditus caſu aliquo imminutos; ſi, opportunis adhibitis diligentiis, vel heredes ad id obſtricti, vel bona ab ipſo fundatore provenientia reperiri non poſſint: *In caſu vero, quo, factis judicialibus, & poſſibilibus diligentiis, etiam per edictum ſub pœna cenſurarum, vel heredes cogendi, vel fundatorum bona non reperiantur, aut fundationis ipſæ haberi nequeant, tunc onera ipſa ad eandem rationem eleemoſynæ manualis reducere poſſit.* Hujuſmodi autem reductioni peractæ, & abſolutæ, nulla alia adjungitur clauſula, præter hanc unam: *Quod ſi reditus augeantur, augeri quoque debeat Miſſarum numerus.* Denique has omnes reductiones aggredi, & perficere poteſt Epiſcopus, non ſolum, dum Sacra inſtituta viſitatione, Diœceſim perluſtrat, ſed etiam cum ab ea ceſſaverit; *tam in actu Viſitationis, quam extra*, ut habeant ipſa Inſtructionis verba. Quærit tandem Paſqualigus *de Sacrificio novæ legis quæſt.* 1182. an Epiſcopos, qui ab Apoſtolica Sede obtinuit facultatem reducendi Miſſas ſuæ Diœceſis, poſſit etiam reducere perpetua Miſſarum onera Regularibus in eadem Diœceſi commorantibus impoſita; idque eidem licere non dubitat, quotieſcumque Regulares ipſi hac in re illius delegatam auctoritatem implorant, neque id putat, aut ipſorum Regularium exemptionem, aut Sanctæ Sedis jura ullo modo lædere. *Poſſunt in hoc ſe ſubjicere, neque præjudicant Romanæ Sedi: quia poſſunt ſe ſubjicere cum conſenſu ejuſdem Romanæ Sedis. Dum autem Pontifex concedit Epiſcopo, ut poſſit reducere onera Miſſarum ſuæ Diœceſis, concedit etiam implicite, quod Regulares Diœceſis poſſint ſe ſubjicere Epiſcopo in ordine ad obtinendam reductionem:* Hucuſque ad litteram laudatus Pontifex *loco citato*.

* Sacerdotes Miſſam cum Epiſcopo cele- 43
brantes Eleemoſynam pro Sacrificio illo accipere minime valent, quia dans eleemoſynam petit Miſſam modo conſueto. *De Sacrif. Miſſæ lib. 3. c. 16. §. 10.*

Si Superior Sacerdoti præceperit, ut Miſ- 44
ſam certo alicui applicet, at ille pro alio offerat, reus eſt quidem Sacerdos inobedientiæ, ſed applicatio a Sacerdotis voluntate pendet, cum ille ſit miniſter, & diſpenſator ſui Sacrificii. *Ibid. §. 4.*

Cum is qui eleemoſynam contulit pro Miſ- 45
ſa celebranda præſcripſerit etiam tempus ob cauſam, quæ differri non poſſit, Sacerdos non ſervans illud tempus, deeſt obligationi ſuæ, ac tenetur eleemoſynam reſtituere. *Ibid. cap. 9. §. 6.*

Sacerdos onus habens Miſſæ quotidianæ, 46
unicam tantum Miſſam applicare cogitur in Feſto Natalis Domini. An vero Parochus itidem teneatur tres ejus diei Miſſas pro populo applicare, nunquam deciſum a Sacr. Congre-

Digitized by Google

gregatione reperitur, tenetur tamen ut obviet ſcandalo tres ea die Miſſas celebrare. *Ibid.* §. 9.

47 Eleemoſyna pro Miſſis a Regularibus celebrandis in eorum Eccleſiis, taxanda eſt ab Ordinario loci, ut ex Decreto S. Cong. *Inſtit. Eccleſ.* 56. §. 10.

48 Miſſarum eleemoſynam ultra quantitatem ab Epiſcopo taxatam exigere non poſſunt Sacerdotes tam ſæculares, quam Regulares; nam debet dari quædam proportio inter id quod datur, & id quod accipitur; hanc autem proportionem definire ad Epiſcopum ſpectat; quare juſtitiam commutativam lædit ille Sacerdos, qui plus exigeret. Poteſt tamen dans ultro plus dare, & petens minus accipere, quamquam fieri poſſit, uti aliquando prohibeatur Sacerdos minus accipere, ne introducatur hinc conſuetudo minus dandi in præjudicium aliorum. Hæc omnia late in *Synodo Diœceſana lib.* 5. *cap.* 2. & id quod poſtremo dixi, confirmat ex Decreto Congregationis Concilii lato in una S. Severini *die* 16. *Julii* 1689.

49 Vetitum eſt accipere novas Miſſarum eleemoſynas iis, qui veteres habent ſatisfaciendas, *dummodo*, ut legitur in Decreto Urbani VIII. *infra modicum tempus non poſſit omnibus ſatisfieri*. Modicum tempus definivit S. Congregatio Concilii eſſe unum menſem. *De Sacrif. Miſſ. lib.* 3. *cap.* 24. §. 14.

50 Alia ad rem, vide in Tomo 8. Reſolutiones Sacr. Congregat. Concilii ſub *numm.* 30. 41. 157. 160. 284. *

Additiones ex aliena manu.

51 De ceſſatione, diminutione, reductione, tum augmento oneris Miſſarum paucis eſt hic dif-
52 ferendum. Ad ceſſationem quod attinet, quæri ſolet, an deficientibus fructibus jam aſſignatis pro Miſſis, ceſſet obligatio celebrandi?
53 Videndum autem, an defecerint culpa Legatarii, nec ne. Si defecerint culpa Legatarii, non eſt quod ceſſare poſſit obligatio celebrandi; Sin autem citra Legatarii culpam defecerint, ceſſat utique celebrandi obligatio; Perez *de Anniverſ. & Capellan. lib.* 1. *cap.* 15. *n.* 8. *& ſeq.* alioſque cumulans Paſqualig. *de Sacrific. Miſſ. tom.* 2. *quæſt.* 105. *n.* 1. *&* 2.

54 At nota primo, quod ſi defecerint fructus, non culpa Communitatis, cui Legatum Miſſarum relictum eſt, ſed ejus, qui ipſi præeſt, ceſſat adhuc obligatio celebrandi, ſecundum Paſqualig. *loc. cit. num.* 8. At opinio hæc non omnis expers eſt difficultatis.

Nota ſecundo, quod ſi fructus exiſtant, ſed exigi nequeant, idem eſt ac ſi defecerint, dummodo tamen Legatarius omnem adhibeat diligentiam pro exactione; *idem Auctor ubi ſupra num.* 7. 55

Nota demum, quod ſi ad tempus deficiant fructus, ad tempus ceſſat quoque obligatio celebrandi; *mox laudatus Auctor eod. loc. n.* 6. 56

Quod vero concernit diminutionem, quæſtio etiam eſt, an diminutis fructibus, diminuendum quoque ſit onus Miſſarum? Ea ſemper mihi arriſit diſtinctio, ut diminuendum haud ſit onus Miſſarum, ſi non obſtante diminutione conſuetum remaneat ſtipendium pro Miſſis perpetuis: diminuendum vero ſit, ſi hoc ſtipendium minime remaneat; Tamburin. *de Sacrific. Miſſ. cap.* 1. §. 3. *num.* 90. *& ſequent.* 57
ubi tamen quod non ſtatim minuendus eſt numerus Miſſarum, ſed unus cum alio anno compenſandus; Alvarad. *de conjectur. Ment. Defunct. lib.* 2. *cap.* 2. §. 1. *n.* 37. 58

Num autem id ipſum locum habeat quoad Exequutores? *Reſpondeo* (inquit Paſqualig. *qu.* 1076. *num.* 8.) *quod ſi ſint puri Exequutores, & nudi, ita ut nil commodi percipere inde poſſint, debent curare, ut celebretur præciſus numerus Miſſarum præſcriptus, quouſque reperiatur qui celebrare velit contentus fructibus legati, qui ſuperſunt. Quod ſi non reperiant, celebrari curabunt illum numerum Miſſarum, pro quo ſufficit proventus. Si autem ſint Exequutores mixti, ſeu veri Legatarii, ita ut cedat in commodum ipſorum quod ſupereſt ab exequutione operis injuncti, nec teneantur exhibere pro celebratione aliquid ultra conſuetum ſtipendium Miſſarum manualium, crederem juxta diminutionem proventuum Legati minui poſſe etiam Miſſarum numerum.* 59

Diſputari & hic ſolet, An in diminutione Miſſarum requiratur auctoritas Sedis Apoſtolicæ? Reſolutio autem hujus quæſtionis inde pendere videtur? An diminutio ſit reductio? 60
Nam ut recte monet *Auctor* ex Decreto de celebratione Miſſarum §. 1. reductio eſt S. Sedi reſervata. Tenet autem Paſqualig. *quæſt.* 1077. *per tot.* differre diminutionem a reductione, adeoque in ea non requiri auctoritatem S. Sedis. At non ſemper diminutio differt a reductione. Si enim petatur reductio, quia ſtipendium evaſit incongruum oneri Miſſarum, ut peti poteſt juxta ipſum Paſqualigo *q.* 1178. in nihilo videtur differre diminutio a reductione. Et propterea, ſi & in hac reductione requiritur auctoritas Sedis Apoſtolicæ, requiritur etiam in diminutione. 61 62

De reductione ut aliquid dicamus, duplici 63
ex

Digitized by Google

64 ex cauſa deveniri ad eam poteſt. Prima eſt, ut mox innuimus, incongruitas ſtipendii cum onere. Quando autem hæc cauſa dicatur adeſſe, tradit Paſqualig. *dict. quæſt.* 1178. *num.* 3.

65 Altera eſt impoſſibilitas adimplendi omnia Miſſarum onera, puta quia exiſtunt etiamnum redditus pro Miſſis aſſignati, ſed Monaſterium nequit amplius alere tot Sacerdotes, quot prius alebat. Et hoc in caſu differentia intercedit diminutionem inter & reductionem. De hac altera cauſa etiam differit Paſqualigo *loco citato n.* 4. *& plur. ſeq.* Sed an altera hæc cauſa ſemper ſit admittenda, dubitari poteſt.

66 In reductione vero Miſſarum ſemper ſtabilienda eſt commemoratio illorum defunctorum, in quorum favorem onera erant adimplenda; *Concilium Tridentinum ſeſſ.* 25. *cap.* 4. *de Reformat.* Hæc autem commemoratio poteſt conſiſtere, vel in celebratione unius, aut plurium Miſſarum, vel in recitatione collectarum, aliarumve precum, vel in ſolo *Memento* poſt conſecrationem; Fraxinell. *de obligat. Sacerdot. ſect.* 7. §. 5. *num.* 17. Tamburin. *de Sacrific. Miſſ. lib.* 3. *cap.* 1. §. 2. *n.* 5. *in fine*.

67 De reductione qui plura ſcire cupiat, adeat Paſqualig. *a quæſtion.* 1163. *ad quæſtion.* 1191.

68 Quando demum auctis fructibus legatis pro Miſſis augeri quoque debeat numerus Miſſarum, non conveniunt Doctores. At vide, ſi lubet, qui diverſas affert opiniones, ſuamque ſimul proponit, Paſqualigo *q.* 1078. *per tot.*

69 Num obligatio celebrandi ſit diſtincta ab obligatione applicandi, controvertiſolet. Affirmare videtur *Rot. in Hiſpalen. Applicationis Miſſæ pro Populo* 14. *Junii* 1751. *coram Eminentiſſimo Migazzi*, *&* 13. *Februarii* 1753. *coram Eminentiſſimo Elephantucio:* At negant Fagnan. *in cap.* 11. *n.* 44. *de Prabend.* Cabaſut. *in Theor. & Prax. Jur. Canon. lib.* 2. *cap.* 28. *num.* 8. *Collett. de SS. Myſter. cap.* 17. *ſub n.* 6. & qui vel ſolus ſufficit ſan. memor. Benedictus XIV. *de Sacrific. Miſſ. lib.* 3. *cap.* 9. *n.* 1. *& ſeq.*

70 Secundum igitur Doctores hoſce poſita obligatione celebrandi, poni ſimul debet obligatio
71 applicandi. Maxime vero ſtandum eſt huic opinioni, ſi id quod præſtatur pro unaquaque Miſſa, adæquet ſtipendium Miſſæ celebrandæ ſimul & applicandæ; Alphonſ. de Leon. *de Offic. Cappellani quæſt.* 8. *ſect.* 8. *num.* 51. *& ſeq.* Amoſtaz. *de Cauſ. piis tom.* 1. *l.* 2. *c.* 3. *n.* 48. *& plur. ſeq.*

72 Quod ſi Teſtator plura impoſuit onera Miſſarum, & quoad aliqua tantam demandavit applicationem, argumento *a diſcretiva* ducto poteſt ſuſtineri quod voluit applicationem reſpectu illarum Miſſarum, in quibus eam non demandavit, ut tradit ſan. memot. Benedictus XIV. *de Sacrificio Miſſæ lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 3.

Sunt qui tenent, nec locum habere applicationem, ſi Teſtator injunxit celebrationem miſſarum in certis Eccleſiis horis deſignatis, ex præſumptione illa, quod in hiſce circumſtantiis in animo ſolum habuerit cultum Eccleſiæ, Commoditatemve Populi. At niſi Teſtator id expreſſerit, contrarium tenent Mayr. *in Decretal. lib.* 3. *tit.* 41. *n.* 31. Rota *coram Tanar. deciſ.* 133. *n.* 17. & videtur reſcripſiſſe Sacr. Congregatio Concilii interpres *in Compoſtellana* 2. *Julii* 1760. *&* 8. *Maii* 1762. 73

ARTICULUS III.

Miſſa quoad obligationem, quam habent eam applicandi Parochi, & Beneficiati.

OMnes Parochi Jure Divino tenentur applicare Sacrificium Miſſæ pro ſuis Parochianis, cum hac tamen diſtinctione, quod illi, qui habent pingues reditus, tenentur applicare quotidie, & illi, qui habent reditus tenues, ſaltem diebus Feſtivis, & tunc nequeunt illam applicare pro ſe, nec pro aliis gratis, & multo minus pro ſtipendio, ut deducitur in primis ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 1. ſic expreſſe dicente: *Cum præcepto Divino mandatum ſit omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt, oves ſuas agnoſcere, pro his ſacrificium offerre &c.* ubi nota, quod non dicit Concil. *coram illis offerre*, ſcilicet ut audiant, ſed dicit *pro illis offerre*, ideſt applicare, adeoque ex Concilio clare conſtat, Parochos omnes teneri Jure Divino applicare Miſſam pro ovibus ſuis. Et licet Concilium non exprimat quoties Parochi teneantur applicare Miſſam pro ſuis ovibus, habetur tamen ex pluribus declarationibus Sacræ Congreg. ejuſdem Concilii, & ex Confirmatione Innocentii XII. quæ ut omnibus conſtent, hic ad litteram ſubnectuntur. 1

In Lucana.

„ Cum præcepto Divino iis, quibus anima- 2
„ rum cura commiſſa eſt, mandatum ſit pro
„ ovibus ſuis Sacrificium offerre, ſæpe alias
„ Sac. Congreg. Concil. cenſuit, Parochos te-
„ neri pro Parochianis Sacrificium applicare,
„ atque ea cum diſtinctione, ut ſi reditus
„ pingues ſint, ſingulis diebus, ſi vero te-
„ nues, ſaltem diebus Feſtivis. Idem nunc
„ cen-

„ cenſet quoad Parochos Iſtius Civitatis, &
„ Diœceſis, hoc inſuper addens ut detrectan-
„ tes E. V. pro ſuo Paſtorali zelo compelle-
„ re non gravetur. Hanc Sacr. Congr. ſen-
„ tentiam E. V. ſignifico, eique manus hu-
„ millime deoſculor.

Romæ 10. Maii 1681.

Humillimus, & addictiſſimus Servus

Fr. Cardinalis Columna.

Stephanus Archiepiſcopus Brancatius Sacræ Congr. Secret.

4 Sic pariter jam fuit declaratum *in una Civitatis Caſtellanæ* 26. *Auguſti* 1628. *in una Hydruntina* 13. *Febr.* 1639. *in una Romana* 17. *Julii* 1649. *in una Cluſin.* 5. *Julii* 1670. & *iterum in una Mileten.* 10. *Maii* 1692. & 7. *Junii ejuſdem anni in reſponſ. ad quartum*, & *in una Cremonen.* 20. *Decemb.* 1692. In quarum cauſarum tertia propoſitione, in qua recurſum habuit Archipresbyter Roſarni a Decreto Epiſcopi, quo adſtringebatur ad applicandum Sacrificium pro populo in omnibus Dominicis, & Feſtis diebus, & partibus informantibus propoſitum fuit dubium: *An Decretum Epiſcopi ſuper applicatione Sacrificii pro populo omnibus Dominicis*, & *Feſtivis diebus ſit obſervandum?* reſponſum fuit *Affirmative*.

5 Quia vero adhuc aliqui Parochi dubitabant, an vi Concil. Trident. & præfatorum Decretorum tenerentur Miſſam applicare pro ſuis ovibus etiam illi, qui ita tenues habent reditus, ut inde nec congruam habeant? *Ead. Sac. Congreg.* 10. *Martii* 1692. reſpondit etiam hos teneri, ita ut dictis diebus aliud ſtipendium, vel eleemoſynam pro Miſſa accipere non poſſint, ſive habeant congruam, ſive non, ut patet ex præciſis verbis Decreti pro majori robore, & inviolabili obſervantia ab Innoc. XII. ſpecialiter confirmati 24. *Aprilis* 1699. per ſequentem ſuam Conſtitutionem.

INNOCENTIUS PAPA XII.

Ad futuram rei memoriam.

6 „ NUper a Congregatione Venerabilium Fra-
„ trum noſtrorum S. R. E. Cardinalium
„ Concilii Tridentini Interpretum emanavit
„ ſuper quodam dubio pro parte Venerabilis
„ Fratris moderni Epiſcopi Piſtorienſis, &
„ Pratenſis, Congregationi hujuſmodi propoſi-
„ to, Decretum tenoris, qui ſequitur, videli-
„ cet: Cum Parochi Eccleſiarum Piſtorien.
„ & Praten. inter varias opiniones Doctorum
„ involuti, negligant in dies celebrationem,
„ & reſpective applicationem Sacrificii pro
„ populo juxta diſpoſitionem Sacrorum Cano-
„ num, & Concilii Tridentini; Epiſcopus ad
„ conſulendum, nedum propriæ, verum etiam
„ dictorum Parochorum conſcientiæ, ſupplicat
„ declarari, an dicti Parochi teneantur omni-
„ bus diebus Feſtis applicare Sacrificium pro
„ populo, ſive habeant congruam, ſive non?
„ Die 14. Febr. 1699. S. Cong. Emin. S. R. E.
„ Card. Concil. Trid. Interpretum cenſuit dan-
„ das eſſe reſolutiones alias hac de re editas,
„ & ſignanter in nullius Nonantulanæ Emin.
„ Abbati 30. Auguſti 1689. tenoris, ut infra:
„ Cum præcepto Divino iis, quibus Animarum
„ cura commiſſa eſt, mandatum ſit pro ovi-
„ bus ſuis Sacrificium offerre, ſæpe alias Sa-
„ cra Congregat. Concilii cenſuit, Parochos
„ teneri pro Parochianis Sacrificium applica-
„ re, & præcipue in dubio applicationis Sa-
„ crificii propoſito, & reſpective reſoluto ſub
„ die 10. Maii 1692. his præciſis verbis con-
„ cepto: An Parochus Miſſam celebrare te-
„ neatur, & Sacrificium applicare pro Paro-
„ chianis in diebus Dominicis, & Feſtivis ſi-
„ ve habeat congruam, ſive non? Sac. Con-
„ greg. juxta alias declarationes cenſuit tene-
„ ri, nec poſſe eiſdem diebus aliam eleemoſy-
„ nam recipere, ac proinde idem nunc reſpon-
„ dendum eſſe cenſuerunt Eminentiſſimi Pa-
„ tres quoad Parochos Nonantulanæ Diœceſis,
„ addentes inſuper, quod E. V. pro ſuo Pa-
„ ſtorali Zelo, detrectantes Parochos compel-
„ lere non gravetur &c.

J. Cardinalis Sacripantes Præfectus.

Loco ✠ Sigilli.

„ Cum autem, ſicut dictus Epiſcopus No-
„ bis ſubinde exponi fecit, ipſe Decretum hu-
„ juſmodi, quo firmius conſiſtat, & ſervetur
„ exactius, Apoſtolicæ Confirmationis noſtræ
„ patrocinio communiti plurimum deſideret;
„ Nos ſpecialem ipſi Epiſcopo gratiam facere
„ volentes, eumque a quibuſcumque excom-
„ municationis, ſuſpenſionis, & interdicti,
„ aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris,
„ & pœnis a Jure, vel ab homine, quavis oc-
„ caſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomo-
„ dolibet innodatus exiſtit, ad effectum præ-
„ ſertim duntaxat conſequendum, harum ſerie
„ abſolventes, & abſolutum fore cenſentes:
„ ſupplicationibus ejus nomine Nobis ſuper
„ hoc humiliter porrectis inclinati, Decretum
„ præinſertum Auctoritate Apoſtolica, tenore
„ præſentium approbamus, & confirmamus,
„ illique inviolabilis Apoſtolicæ firmitatis ro-
„ bur adjicimus: ſalva tamen ſemper in præ-

„ miſ-

Digitized by Google

„ miſſis auctoritate memoratæ Congregat. Cardinalium. Decernentes eaſdem præſentes Litteras, validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiti, & obtinere: illis, ad quos ſpectat, & pro tempore quandocumque ſpectabit, in omnibus, & per omnia pleniſſime ſuffragari, & ab eis reſpective inviolabiliter obſervari; ſicque in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

„ Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub annulo Piſcatoris die 24. Aprilis 1699. Pontificatus noſtri anno octavo.

J. Fr. Card. Albanus.

7 Cum autem in hac Conſtitutione jubeat Pontifex, ſic in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores judicari, & definiri debere, & declaret irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, ſequitur manifeſte, Parochos ſic ſtrictiſſime eſſe obligatos, uti etiam expoſt pluries a Sacra Congregat. Concilii fuit reſolutum, præſertim *in Pampilonen.* 17. *Novemb.* 1702. & 31. *Maii* 1705. & *in Camarinen.* 28. *Junii* 1704. ut refert *tom.* 1. *fol.* 331. *ſub num.* 3. ubi plura

8 habet ad rem. Unde omnino eſt ſic ſemper tenendum, nulla habita ratione ad tenuitatem congruæ Parochorum, quia excuſatio iſta fuit ſemper rejecta, & ſignanter in Narnienſi, ubi cum nonnulli Parochi illius Diœceſis, qui niſi tenuiſſimam congruam pœne ſcutorum viginti aut triginta non habent, recurſum habuiſſent ad Sacram Congregat. pro aliqua dictorum Decretorum moderatione, & expoſuiſſent, a Parochianis tamquam miſerabilioribus congruam augeri non poſſe, & quod congruæ alimentariæ numquam derogatum cenſetur, quia qui Altari ſervit, de Altari vivere debet, & Bovi trituranti os claudendum non eſt, & ideo aliqua mitiori proviſione cum ipſis indulgendum eſſe poſtulaſſent, ne Parochiales illæ, & cultus Divinus deſererentur, aut cogerentur facere, quod non decet, adhuc prodiit reſcriptum, quod ſervare deberent decretum emanatum *in D. Nonantulana*. Sic ſibi ſignificatum fuiſſe de menſe Julii 1712. ab Epiſcopo illius Civitatis refert Monacell. *tom.* 4. *in Supplem. ad* 7. *tom. num.* 121. Ratio autem horum decretorum eſt, quia Parochus, non ratione ſuſtentationis, ſed ratione Officii, tenetur Sacrificium pro populo applicare; Nam ſicuti, qui duxit Uxorem pauperem ſine ulla, vel parva dote, ſe excuſare non poteſt, nec ſe ſubtrahere ab oneribus Matrimonii, ut docent communiter Doctores, ita qui acceptat Parochiam exilis reditus, tenetur onera Parocho injuncta adimplere: argumentum etenim a Matrimonio carnali ad ſpirituale optime concludit, cum pari paſſu ambulent, & Parochus ſibi imputare debet, ſi ſponſam pauperem acceptavit, ut perdocte tenet Piring *in Jus canonic. lib.* 3. *tit.* 23. *num.* 19. Immo ut refert, & tenet Urſaya 9
Inſtit. crim. lib. 1. *tit.* 20. §. 3. *num.* 137. ubi eſt conſuetudo, quod Parochi celebrent ad benedictiones nuptiales impertiendas, & pro ſepeliendis mortuis, non poſſunt ipſis diebus pro eadem Miſſa eleemoſynam accipere. *Sacr. Congregat. in Civitate Caſtelli* 8. *Auguſti* 1648. *lib.* 18. *deciſ. fol.* 476. *in Aretin.* 18. *Aprilis* 1629. *lib.* 14. *decret. fol.* 78. & *in Fanen.* 1. *Septembris* 1620. *lib.* 14. *decr. fol.* 153.

Ne vero a ſcrupuloſis dubitetur, an ſui red- 10
ditus ſint pingues, vel tenues, & ſic an obligentur applicare quotidie, vel ſolum diebus Feſtivis? Notandum, & ſciendum eſt quod illi Parochi dicuntur habere redditus pingues, & ſic obligari ad quotidie celebrandum pro ovibus ſuis, qui habent tales, ac tantos redditus, ut ex iis poſſint honeſte juxta ſuam qualitatem, conſideratis conſiderandis, ſufficientiſſime ſe ſuſtentare, licet ultra honeſtam ſuam ſuſtentationem parum, aut nihil ſuperflui remaneat. Illi autem cenſentur habere redditus tenues, & conſequenter obligati applicare pro ſuis ovibus ſolum diebus Feſtivis, qui ex iis non poſſunt ſe ſufficienter, & honeſte ſuſtentare juxta ſuam qualitatem. Sic communiter Doctores.

Nunc autem circa prædicta attendenda eſt 11
ſequens noviſſima diſpoſitio Benedicti XIV.

Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis cunctiſque locorum Ordinariis per Italiam conſtitutis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CUM ſemper oblatas Nobis occaſiones Apoſtolica ſcripta dirigendi ad Fraternitates Ve-

Veſtras libenter ampleƈtimur, ut ſinceræ noſtræ erga Vos dileƈtionis argumenta frequenter eluceant, tum vero majori animi alacritate idipſum præſtamus, quum ad excitandum Fraternitatum Veſtrarum zelum pro conſervatione reƈtæ diſciplinæ in Clero regimini Veſtro commiſſo præſentibus rerum, aut temporum conditionibus commovemur. Nec enim impoſitum imbecillitati Noſtræ omnium Eccleſiarum ſollicitudinis onus aliter ſuſtinere nos poſſe confidimus, quam ſi Divini cultus augmentum, atque exaƈtam Eccleſiaſticarum Sanƈtionum in ſingulis Diœceſibus cuſtodiam religioſæ vigilantium Paſtorum curæ identidem inculcando commendemus.

I. Hujus porro Epiſtolæ ad Vos ſcribendæ occaſionem Nobis, atque argumentum in primis præbet onus illud, quod omnibus animarum Curam gerentibus incumbit, applicandi Miſſam Parochialem pro populo ipſorum Curæ commiſſo; tum etiam applicario Miſſæ Conventualis, quæ pro Benefaƈtoribus in genere facienda eſt ab iis, qui Miſſas canunt in Eccleſiis Patriarchalibus, Metropolitanis, Cathedralibus, & Collegiatis; tum denique debitum pſallendi, quo tenentur Canonici prædiƈtarum Eccleſiarum Choro aſſiſtentes. Cujus quidem argumenti minime nova, ſed a Scriptoribus frequenter habita traƈtatio eſt; Cumque ea res in hujus Almæ Urbis Congregationibus, & potiſſimum in Congregatione Venerabilium Fratrum Noſtrorum S. Rom. Eccl. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, cujus Secretarii munere olim in minoribus conſtitutis multos annos perfunƈti ſummus, multoties diſcuſſa, ac definita fuerit, quamvis earumdem Congregationum Decreta plerumque circa eam uniformia, & ſibi conſona prodierint, eorumque Decretorum nonnulla etiam Pontificiam Prædeceſſorum Noſtrorum approbationem, & confirmationem meruerint; minime tamen mirandum eſſet eorum notitiam ad ſingulos quoſque Veſtrum non adhuc perveniſſe. Quapropter non modo opportunum, verum etiam neceſſarium duximus Encyclicam hanc Epiſtolam ad vos ſcribere, per quam ſublata demum diverſarum, in quas Scriptores abierunt, opinionum varietate, conſtans hujus Apoſtolicæ Sedis ſententia prædiƈtis de rebus cuilibet innoteſcat, & Fraternitatibus Veſtris quædam veluti norma, ac regula ſuppetat, juxta quam Synodales, aliaſque veſtras circa præmiſſas Conſtitutiones, Ordinationes ſeu Ediƈta, quorum publicationem Vobis injungimus, dirigere valeatis. Eorum vero exequutionem, dum, juxta ea, quæ in præſentibus tenenda, atque ſervanda præſcribimus, omni, qua decet, ſollicitudine, ac vigilantia urgere ſtudebitis, minime dubitandum vobis erit, ne ſtatutorum Veſtrorum implemento obicem, aut moram afferre valeant recurſus ad hujus Noſtræ Curiæ Tribunalia forſitan habendi, utpote quos omnino rejiciendos eſſe præcipimus, ac jubemus; Quamobrem has ipſas Litteras Noſtras in ſingulorum Tribunalium Regeſtis aſſervari volumus, atque ad earum præſcriptum, tam ipſorum Tribunalium reſolutiones, quam de Veſtris Decretis, quæ ipſis præſentibus inhærentes edituri eſtis, judicia exigi, & conferri mandamus.

II. Et quidem quod nuper enunciavimus, Sacroſanƈtum Miſſæ Sacrificium a Paſtoribus animarum applicari debere pro populo ipſorum Curæ commiſſo, id veluti ex Divino præcepto deſcendens a Sacra Tridentina Synodo diſerte exprimitur *ſeſſ. 24. cap. 1. de Reform.* per hæc notabilia verba: *Cum præcepto Divino mandatum ſit omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt, oves ſuas agnoſcere, pro his Sacrificium offerre.* Et quamvis minime defuerint, qui per inanes, & frivolas interpretationes hujuſmodi obligationem a Sanƈta Synodo memoratam de medio tollere, vel ſaltem extenuare contenderint; quum tamen relata Concilii verba ſatis clara, & perſpicua ſint, quumque prædiƈta Congregatio ejuſdem Concilii interpretationi privative præpoſita conſtanter edixerit, eos, quibus animarum cura demandata eſt, non modo Sacrificium Miſſæ celebrare, ſed illius etiam fruƈtum medium pro populo ſibi commiſſo applicare debere, nec illud pro aliis applicare, aut pro hujuſmodi applicatione eleemoſynam percipere poſſe; quodque magis intereſt, quum hæc intelligentia a Prædeceſſoribus Noſtris Romanis Pontificibus approbata fuerit, & confirmata, nihil jam amplius ulli Veſtrum deſiderandum ſupereſt, ut eam ampleƈti, eidemque obſequi, nec non illius promptam executionem in Veſtris reſpeƈtive Diœceſibus omni ſtudio procurare debeatis.

III. Neque Nos tamen, qui ut ſuperius innuimus in minoribus adhuc degentes munus Secretarii prædiƈtæ Congregationis Conc. Tridentini interpretis plures annos obivimus, alioſque non paucos partim in Anconitanæ Cathedralis, partim in Metropolitanæ Bononienſis Patriæ Noſtræ dileƈtiſſimæ, quam adhuc retinemus, gubernatione aſſidue tranſegimus, non, inquam, Nos latent multiplicis generis

effu-

effugia, per quæ nonnulli prædictæ obligationis implementum declinare ſatagunt, quibuſque proinde opportune a Nobis eſt occurrendum.

IV. Quum enim Sacrum Tridentinum Concilium ne animarum cura negligatur, non uno in loco Epiſcopis mandat, ut quotieſcumque opus fuerit, idoneos Vicarios cum certorum fructuum aſſignatione ad eamdem Curam exercendam eligant, ac deputent, uti videre eſt *in ſeſſ. 6. cap. 2. ſeſſ. 7. cap. 5. & 7. ſeſſ. 21. cap. 6. ſeſſ. 25. cap. 16.* non raro autem eveniat, ut aliqua Eccleſia Parochiali vacante, Vicarius pariter ad implenda hujuſmodi Eccleſiæ onera uſque ad novi Rectoris electionem, ab Epiſcopo deputari debeat, eodem Concilio Tridentino id jubente *ſeſſ. 24. cap. 18. de Reform.* nonnulli ex hujuſmodi Vicariis nituntur ſe ipſos a prædicta obligatione ſubtrahere, vel ex eo quod habituali cura penes alium, ſeu alios reſidente, ipſi actualem dumtaxat exerceant, vel quod ipſi ſint ad nutum amovibiles, vel ad breve tempus hujuſmodi curæ ſint addicti: ut nihil hic loquamur de Parochis Regularibus, qui a prædicta applicatione Miſſæ pro Populo nonnunquam alienos ſe oſtendunt. Itaque Mens Noſtra, & ſententia eſt, ſicuti etiam pluries a prælaudatis Congregationibus judicatum fuit, ac definitum, quod omnes, & ſinguli, qui actu animarum curam exercent, & non ſolum Parochi, aut Vicarii Sæculares, verum etiam Parochi, aut Vicarii Regulares, uno verbo, omnes, & ſinguli, de quibus ſupra dictum eſt, atque alii quicumque etiam ſpecifica, & individua mentione digni æque teneantur Miſſam Parochialem applicare pro populo, ut præfertur, ipſorum curæ commiſſo.

V. Nonnulli vero ad evitandum hujuſmodi obligationis implementum allegare ſolent congruos ſibi Parochiæ ſuæ redditus non ſuppetere; alii denique ad inveteratam conſuetudinem confugiunt, ſuſtinentes id neque ſibi neque prædeceſſoribus ſuis per longum tempus, quod immemorabile affirmant, unquam in uſu fuiſſe. Nos autem ad præcedentes prædictæ Congregationis Concilii reſolutiones noſtram approbationem & confirmationem extendimus, & quatenus opus ſit, auctoritate Apoſtolica, iterum tenore præſentium decernimus & declaramus, quod licet Parochi, ſeu alii, ut ſupra, animarum curam habentes, congruis præfinitis redditibus deſtituantur, & quamvis antiqua, ſeu etiam immemorabili conſuetudine in ipſorum Diœceſibus, ſeu Parochiis obtinuerit, ut Miſſa pro Populo non applicaretur, eadem nihilominus omnino in poſterum ab ipſis debeat applicari.

VI. Dum tamen diximus omnes animarum curam habentes Miſſæ Sacrificium pro Populo ſibi commiſſo applicare debere, non ideo ſtatuere voluimus eoſdem, aut quotidie, aut quotieſcumque celebraverint, ad prædictam applicationem pro Populo teneri; Equidem Sacroſancta Tridentina Synodus *ſeſſ. 13. cap. 14.* præcipit Epiſcopis curare, ut Sacerdotes ſaltem diebus Dominicis, & Feſtis ſolemnibus Miſſarum Sacra faciant: *Si autem curam habuerint animarum tam frequenter, ut ſuo muneri ſatisfaciant, Miſſas celebrent*; In pluribus autem Synodalibus Epiſcoporum Conſtitutionibus novimus provide conſtitutos ac deſignatos eſſe dies, quibus animarum Paſtores Miſſas celebrare debent. At vero Nos id unum in præſenti ſuſcepimus decernendum, quando nimirum iidem pro populo celebrare teneantur; & quamvis compertum habeamus id, quod alias a Congregatione Concilii reſponſum fuit, Parochum nempe pinguibus redditibus dotatum quotidie pro populo celebrare, & applicare debere, eum vero, qui uberioribus hujuſmodi redditibus non gaudeat, Feſtivis tantum diebus idipſum præſtare teneri; quum tamen pariter Nobis perſpectæ ſint tum controverſiæ ſuper hoc ipſo exortæ, nimirum ad quem ſummam pertingere debeant Eccleſiæ Parochialis proventus, ut pingues, & uberes appellari poſſint, quoniam pingues minime habendi ſunt redditus etiam copioſi, quibus tamen multiplicia, & gravia ſint onera adnexa; tum etiam multorum querelæ adverſus hujuſmodi Decretum tamquam plus æquo rigidum excitatæ Nobis innoteſcant; Idcirco opportunum cenſemus Fraternitatibus Veſtris declarare, Nobis abunde ſatisfactum fore, Vobiſque proinde ſatis eſſe poſſe, dum ii, qui animarum curam exercent, Sacrificium Miſſæ pro populo celebrent, atque applicent in Dominicis, aliiſque per annum diebus Feſtis de præcepto, quum prædicti Dominici, aliique Feſti dies ii ſint, in quibus juxta præceptum Concilii Tridentini *ſeſſ. 5. cap. 2. & ſeſſ. 23. cap. 5.* quilibet animarum curæ præpoſitus Populum ſibi commiſſum ſalutaribus verbis paſcere debet docendo ea, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, iidemque ſint dies, de quibus eadem Sancta Synodus ſtatuit, ut *moneat Epiſcopus Populum diligenter teneri unumquemque Parochiæ ſuæ intereſſe, ubi commode id fieri poteſt, ad audiendum Verbum Dei*, & quibus Parochi

L 2 ſub-

ſubditos ſuos in Doctrina Chriſtiana erudire debent juxta id, quod a prædicto Concilio in *cit. cap.* 4. Epiſcopis præcipitur, ut nempe ſaltem *Dominicis, & aliis Feſtivis diebus pueros, in ſingulis Parochiis Fidei rudimenta, & Obedientiam erga Deum & parentes diligenter ab iis ad quos ſpectabit, doceri curent*.

VII. Et quia in nonnullis Diœceſibus numerus dierum Feſtorum de præcepto de Apoſtolica noſtra auctoritate, & conſenſu eatenus eſt imminutus, ut nempe in aliquibus Feſtis Chriſtifideles & Miſſam audire, & ab operibus ſervilibus abſtinere debeant, in aliis vero Populo permiſſum ſit opera ſervilia exercere, firma remanente obligatione audiendi Miſſæ Sacrificium; Nos ut obortæ jam dubitationes circa onus applicationis Miſſæ Parochialis in hujuſmodi diebus feſtis penitus eliminentur, ſtatuimus & declaramus, quod etiam iiſdem diebus, quibus Populus Miſſæ intereſſe debet, & ſervilibus operibus vacare poteſt, omnes animarum Curam gerentes Miſſam pro Populo celebrare, & applicare teneantur.

VIII. Quia vero propria nonnunquam experientia ſatis agnovimus, aliquos eſſe Parochos adeo pauperes, ut ferme ex eleemoſynis, quas a Fidelibus pro Miſſarum celebratione accipiunt, vivere cogantur; eos vero, qui Eccleſia Parochiali vacante ad animarum curam exercendam ſub Vicarii, ſeu Œconomi nomine deputantur, aliquibus in locis adeo illiberaliter tractari, ut exigui redditus ipſis conſtituti, & pauca incerta emolumenta eiſdem obvenientia ægre ad eorum vitæ neceſſaria ſufficiant, quod iis quoque non raro evenire ſolet, qui in aliquibus Eccleſiis, habituali cura apud alios manente, actuali tantum exercitio ſunt addicti, proindeque cum iſtis ſevere nimis agi videretur, ſi diebus Feſtis, quibus potiſſimum hujuſmodi occaſio ſe offert, eiſdem vetitum eſſet eleemoſynam pro applicatione Miſſæ recipere: Idcirco Nos tam iſtorum, quam illorum inopiam ſummopere miſerantes, eiſdemque, quantum Nobis integrum eſt, conſulere volentes; quamvis, ut ſupra dictum eſt, omnes, & ſinguli prædicti teneantur diebus Feſtis Miſſam pro populo celebrare, & applicare; attamen quod pertinet ad prædictos Parochos egentes, unicuique Veſtrum facultatem concedimus cum iis, quos revera tales eſſe noveritis, opportune diſpenſandi, ad hoc ut, etiam diebus Feſtis hujuſmodi eleemoſynam ab aliquo pio offerente recipere, & pro ipſo Sacrificium applicare, quatenus id ab eo requiratur, libere, & licite poſſint, & valeant; Dummodo ad neceſſariam Populi commoditatem in ipſa Eccleſia Parochiali celebrent, ea tamen adjecta conditione, ut tot Miſſas infra hebdomadam pro Populo applicent, quot in diebus Feſtis infra eamdem hebdomadam occurrentibus, juxta peculiarem intentionem alterius pii Benefactoris obtulerint.

IX. Quod autem ſpectat ad Vicarios, ſive Œconomos Eccleſiarum vacantium, quum a Sacro Tridentino Concilio *cit. ſeſſ.* 24. *cap.* 18. cuilibet Epiſcopo tribuatur facultas eos deputandi, & conſtituendi *cum congrua ejus arbitrio fructuum portionis aſſignatione*, Veſtrum erit, Ven. Fratres, cum iis agere, qui Vacantis Eccleſiæ fructus exigunt, ut egenti vicario, qui exigua hujuſmodi certorum fructuum aſſignatione, pauciſque incertis proventibus gaudet, congruum aliquod augmentum præbeatur pro onere celebrandi, & applicandi Miſſam pro Populo diebus Feſtis; Quapropter pro iis locis, in quibus Eccleſiarum vacantium fructus ad commodum Cameræ Noſtræ Apoſtolicæ exiguntur, opportuna Theſaurario noſtro Generali mandata dirigimus, quæ iis denunciare non prætermittet peculiaribus dictorum locorum Collectoribus, cum quibus Epiſcopi Eccleſiaſticæ Noſtræ Ditionis, ceterorumque locorum, in quibus, ut præfertur, Eccleſiarum vacantium fructus ad Cameram prædictam pertinent, officii ſui partes in eum finem, de quo ſupra diximus, interponere debebunt.

X. Ac demum quoad illos, qui tamquam Vicarii, ſive perpetui, ſive ad tempus conſtituti animarum curam adminiſtrant, quæ apud alios habitu reſidet, ratione alicujus Eccleſiæ Parochialis, ipſorum Eccleſiis, ſeu Monaſteriis, Collegiis, aut locis Piis olim unitæ, quamvis a rec. mem. Prædeceſſore Noſtro S. Pio Papa V. præfinita fuerit certa pars fructuum hujuſmodi Vicariis aſſignanda, prout in ipſius Conſtitutione, quæ incipit *Ad exequendum*, data Kalendis Novembris MDLXVII. diſtincte ſtatuitur; nihilominus ubi præſcripta fructuum portio, vel nullo modo, vel non integre Vicariis prædictis aſſignata reperiatur, vel etiam ubi ea, quæ ad normam prædictæ Conſtitutionis eiſdem fuerit attributa, minime ſufficiens a Vobis reputetur, propter temporum circumſtantias, & ſignanter pro implendo onere celebrandi, & applicandi Miſſam pro populo diebus Feſtis de præcepto, utendum Vobis erit poteſtate, quam fecit Epiſcopis Synodus Tridentina *ſeſſ.* 7. *cap.* 7. dum illorum arbitrio permiſit juxta temporum, atque injunctorum onerum rationem, congruam prædi-

Digitized by Google

dictis Vicariis fructuum portionem aſſignare, quam ob cauſam Nos etiam Fraternitatibus Veſtris, quatenus opus ſit, neceſſarias omnes, & opportunas facultates impertimur, quibuſcumque appellationibus, privilegiis, aut exemptionibus, ut in eodem Concilio ſancitur, adverſus ea, quæ ſalubriter a Vobis conſtituta fuerint, minime ſuffragantibus.

XI. Hæc igitur circa Miſſam Parochialem ſtatuenda, & Fraternitatibus Veſtris denunciandа judicavimus. Indeque gradum facientes ad ea, quæ pertinent ad Miſſam Conventualem, neminem Veſtrum latere putamus Sacrorum Canonum Sanctiones, quibus præcipitur, ut ſingulis diebus in Eccleſiis Patriarchalibus, Metropolitanis, Cathedralibus, & Collegiatis tum Horæ Canonicæ debitis modo, & forma recitentur, tum etiam Miſſa Conventualis celebretur, quæ adeo claræ ſunt, ut nulla ſuper iis oriri poſſit dubitatio. Eaque de re perſpicuæ pariter, & per omnia uniformes exiſtunt reſolutiones ab hac congregatione Venerab. Fratrum Noſtrorum Concilii Tridentini Interpretum repetitis vicibus emanatæ, quas omnes Apoſtolica auctoritate Noſtra confirmamus, & approbamus, earum exequutionem Vobis enixe inculcantes. Ut ſcilicet Miſſa Conventualis, quæ ſingulis diebus canitur a Clero prædictarum Eccleſiarum, pro eorumdem Benefactoribus in genere quotidie applicetur, eodem prorſus modo, quo Miſſam Parochialem ab iis, qui curam animarum gerunt, pro Populo ſibi commiſſo ſingulis ſaltem diebus Feſtis de præcepto applicari debere ſuperius declaravimus.

XII. Itaque date operam, ut falſam quorumdam opinionem elimiuetis, quam iu aliquibus Eccleſiis ejuſmodi, ſive dolo malo, ſive per errorem invectam eſſe novimus, quod nempe, dum Miſſa Conventualis pro certo aliquo Eccleſiæ Benefactore, vel grati animi ergo, vel ex vi oneris impoſiti celebratur, & applicatur, ſatis impletum cenſeatur debitum applicationis Miſſæ Conventualis. Etenim hujuſmodi debitum non quidem reſpicit ſingulares aliquos Benefactores, ſed Benefactores in genere cujuslibet Eccleſiæ cujus ſervitio addicti ſunt, quicunque in eadem, ſive Dignitates, ſive Canonicatus, ſive Manſionariatus, ſive Beneficia Choralia obtinent, & Miſſam Conventualem ſuis reſpective vicibus celebrant.

XIII. Neque minus improbandam noveritis aliorum ſententiam, qui ſatis putant ſupradictam obligationem impletam eſſe, dum in eorum Eccleſiis pro Benefactoribus in genere aliquæ interdum preces fiunt, vel Anniverſariis ſtatutis diebus Sacrificia pro illis peraguntur: Nemo enim id ſibi adrogare debet, ut impoſitæ obligationi alia ratione ſatisfacere poſſit, quam ea, quæ a Lege Eccleſiaſtica multoties præſcripta fuit; nimirum Miſſam Conventualem ſingulis diebus pro Benefactoribus celebrando, eamdemque pro illis in genere applicando.

XIV. Profecto non ſolum prioribus Eccleſiæ ſæculis, verum etiam haud longe a noſtra ætate remotis (quod vos ex hiſtoria Eccleſiæ didiciſſe non dubitamus) ſervabatur olim in ſingulis Eccleſiis ſeries accurata omnium, & ſingulorum, quorum liberalitate unaquæque aucta fuerat, eorumque nomina Sacris Diptycis, ſic enim vocabantur, ideo conſignata erant, ut eorumdem recordatio nunquam interiret, utque pro iis tum preces funderentur, tum etiam Miſſæ Sacrificium offerretur, quam ob cauſſam etiam prædictus Catalogus in pleriſque Eccleſiis ob oculos Presbyteri celebrantis apponi conſuevit, licet pii iidem Benefactores in ſuis Donationibus nihil penitus pro ſe pacti eſſent, ſed tantummodo pro peccatorum ſuorum remiſſione ſe bona ſua Deo offerre declaraſſent. Eccleſiarum ſiquidem Præſules preces pro iis imperandas eſſe duxerunt; quamvis illi propria bona offerentes, ne verbum quidem ea de re feciſſent. Sacrorum hujuſmodi Diptychorum uſus ſenſim defecit; ob idque in oblivione jacent alicubi complurium Benefactorum nomina; at non idcirco deſerere fas eſt uſum, & diſciplinam orandi pro iis, & Sacrificium Miſſæ pro illis offerendi. Atque inde præceptum applicandi Miſſam Conventualem pro Benefactoribus in genere originem, atque rationem deſumit.

XV. Quemadmodum vero loquendo de Miſſa Conventuali ſuperius dictum eſt, varias excuſationes afferri ſolere ad declinandam illius applicationem pro Populo diebus Feſtivis de præcepto; ita pariter uſuvenit quoad applicationem quotidianam Miſſæ conventualis pro Benefactoribus in genere. Ut autem ſuperiores illæ, ſic etiam hæ poſteriores provide e medio ſublatæ fuerunt per opportunas Congregationis Concil. Trident. reſolutiones, quas proinde in his etiam auctoritate Noſtra approbamus, & confirmamus.

XVI. Nonnulli ſiquidem obtentu contrariæ conſuetudinis, etiam immemorabilis, in propria Eccleſia vigentis, ſe ab hujuſmodi onere eximi poſſe ſibi perſuaſerunt. Verum jam pluries reſponſum fuit, hujuſmodi conſuetudinem, li-

Digitized by Google

cet immemorabilem, quæ potius abuſus, & corruptela dicenda eſt, nemini ſuffragari.

XVII. Alii a Miſſa pro Benefactoribus in genere applicanda ſe excuſatos voluiſſent, ex eo quod alio quopiam Miſſarum onere obſtricti inveniantur, vel ratione proprii Canonicatus, aut alterius Beneficii Eccleſiaſtici, quod inſimul cum Canonicali Præbenda obtinent, vel quia præter munus Canonici, ſeu Beneficiati, aut Manſionarii in Eccleſia Cathedrali, ſeu Collegiata, quum etiam in eadem, vel in alia Eccleſia Parochialem curam exerceant, dum Miſſam Conventualem canunt diebus Feſtis de præcepto, debent pro Populo ſibi commiſſo eam applicare, ac proinde nequeunt eamdem pro Eccleſiæ Benefactoribus ſpecialiter offerre. Sed iis quoque obviam itum eſt, jubendo ſingulis prædictis, ut Miſſam Conventualem, quam canunt, pro Eccleſiæ Benefactoribus in genere applicent, pro aliis vero, pro quibus ipſi peculiariter Miſſam applicare tenentur, alterum ſubſtituant, qui ipſorum loco Miſſam hujuſmodi celebret, applicetque.

XVIII. Aliorum pariter exceptio fuit, quod Miſſa Conventualis non ſemper a Canonicis, aut Dignitatibus celebretur, ſed aliquando etiam a Beneficiatis, & Manſionariis, quos minus æquum videtur pro Miſſæ celebratione omni eleemoſyna carere, quæ unde deſumi valeat, ignoratur. Cui tamen rei pariter conſultum eſt, demandando, ut ea deſumatur ex maſſa diſtributionum.

XIX. Alii denique obtenderunt exiguitatem hujuſmodi diſtributionum, quæ ob detractam eleemoſynam quotidianam pro Miſſa Conventuali ad nihilum fere redactæ vix forent, ut ab aliquo curarentur cum magno detrimento ſervitii Eccleſiæ præſtandi. Tridentina quidem Synodus *ſeſſ.* 24. *c.* 15. opportunas rationes oſtendit, quibus Canonicalium præbendarum inopiæ valeat provideri. Si vero deſignatam a Concilio viam, ut fere evenire ſolet, nequaquam iniri poſſe contingat, reliquum erit ad Congregationem Concilii recurſum habere; cujus erit, perſpecto ex Veſtris relationibus rerum ſtatu, auctoritate Apoſtolica a Prædeceſſoribus Noſtris eidem impartita, & a Nobis etiam præſentium tenore confirmata, quotidianam applicationem Miſſæ Conventualis pro Benefactoribus in genere, & alias ad Feſtos tantummodo dies reducere.

XX. Non modo Eccleſiis Patriarchalibus, Metropolitanis, Cathedralibus, & Collegiatis injunctum reperitur, ut quotidie miſſa Conventualis in eiſdem canatur, ſed etiam in Rubricis Generalibus, quarum exactiſſimam Fraternitatibus Veſtris cuſtodiam commendamus, præſcribitur, ut certis diebus, non una, ſed binæ, atque etiam aliquando tres Miſſæ Conventuales uno die celebrentur. Itaque quum ſuper a Nobis dictum fuerit, primam Miſſam Conventualem quotidie pro Benefactoribus in genere celebrandam, & applicandam eſſe, nunc expendendum ſupereſt, an earumdem Eccleſiarum Capitula Juriſdictioni Veſtræ reſpective ſubjecta adigere debeatis, ut alias quoque Miſſas, ſi plures, ut præfertur, celebrari contigerit, pro Benefactoribus in genere ſimiliter applicent.

XXI. Hujuſmodi quæſtio ab aliquibus ex Vobis Eccleſiaſtico zelo flagrantibus ſupradictæ Congregationi Venerabilium Fratrum Noſtrorum Concil. Trident. Interpretum propoſita eſt. Jamque ante illius propoſitionem compertum fuerat, alias ab eadem Congregatione reſponſum fuiſſe, concedendam eſſe exemptionem ab onere applicandi ſecundam, & tertiam Miſſam Conventualem pro Benefactoribus in genere, attenta Canonicatuum, & Beneficiorum tenuitate, ex quo inferri poterat hujuſmodi applicationis debitum manere, ubi de Eccleſiis pauperibus non ageretur.

XXII. Verum quum hanc definiendæ quæſtionis regulam apud prædictam Congregationem non admodum veteri obſervantia firmatam probe noverimus, cumque hujuſce dubii ſolutionem eadem Congreg. nuper Judicio Noſtro remittendam eſſe cenſuerit: Nos ita judicamus, idque Vobis tenendum indicimus, laudandos nempe, & confirmandos eſſe quotquot ſponte ſua ſecundam, aut tertiam Conventualem Miſſam pro Benefactoribus in genere applicant; qui vero idem agunt ex vi conſuetudinis in ipſorum Eccleſia vigentis, iis imperandum, ut in ea conſuetudine perſeverent. Ubi vero id uſu receptum non invenitur, liberam omnino ſecundæ, tertiæque Miſſæ Conventualis applicationem celebrantibus relinquendam eſſe: Dummodo in commemoratione pro Defunctis Eccleſiæ Benefactorum in genere non obliviſcatur.

XXIII. Huic demum Epiſtolæ Noſtræ finem imponentes Fraternitates Veſtras enixe hortamur, ut maximam curam, & vigilantiam in id conferatis, ut in Eccleſiarum veſtrarum Choris præter devotam celebrationem, debitamque applicationem Miſſæ Conventualis, Horæ Canonicæ, non præpropere, ſed exacte, pauſa nempe interpoſita, & maxima, qua decet, reverentia, ac religione canantur.

XXIV.

Digitized by Google

XXIV. Equidem ſcimus in aliquibus Metropolitanis, & Cathedralibus Eccleſiis inter Canonicos eam opinionem invaluiſſe, ut ſe munus ſuum ſatis implere contendant, dum Choro præſentes aſſiſtunt, licet ipſi ſibi ſilentium imperent, neque pſallentibus Beneficiatis, aut Manſionariis in cantu ſe adjungant. In hujuſce vero opinionis confirmationem adduci ab iiſdem ſolent inveteratæ conſuetudines, ſtatuta peculiaria, aut etiam prætenſa Eccleſiarum ſuarum privilegia. At quum Synodus Tridentina *ſeſſ. 24. c. 12.* loquens de Dignitatibus, & Canonicis, qui Choro intereſſe debent, unum ex eorum officiis eſſe dicat: *In Choro ad pſallendum inſtituto, Hymnis, & Canticis Dei nomen reverenter, diſtincte, devoteque laudare*, quumque pauca omnino ſint Capitula, in quibus eo modo a Canonicis in Choro aſſiſtitur, ideoque receptæ in univerſa Eccleſia diſciplinæ paucos illos adverſari dignoſcatur; quum inſuper opinio illa nunquam in Congregatione Conc. Tridentini interpretationi præpoſita examinata ſit, quin ſtatim exploſa fuerit, & improbata, quamvis præſumptis conſuetudinibus, aliiſque fundamentis, & rationibus innixa perhiberetur, Canonicis etiam Eccleſiarum Patriarchalium hujus noſtræ Urbis ſuper hoc inſtantibus; quum denique idem judicium prolatum reperiatur a pluribus Conciliis Provincialibus, ab hac etiam Apoſtolica Sede approbatis, & confirmatis; nihil jam reliquum eſſe videtur, quominus pauciores univerſorum Legi ſe accommodent. Equidem minime Nobis compertum eſt, quo peculiari titulo ſuffulti perſuaſum habent unius, vel alterius Eccleſiæ Canonici, ſe muneri ſuo ſatisfacere per ſimplicem in Choro aſſiſtentiam abſque Divinæ Pſalmodiæ cantu. Verum niſi illis præſto ſit Apoſtolicum non præſumptum, vel abrogatum, ſed legitimum, ac vigens Privilegium, ſive Indultum, jure, ac merito verendum eſt, ne iſti, dum ita ſe gerunt, Præbendarum, ac diſtributionum fructus minime ſuos faciant, & conſequenter ne ad eorum reſtitutionem teneantur; quapropter veſtrum erit, Venerabiles Fratres, hæc omnia illis aperire, ut neque Nobis, neque Vobis apud Divinum Judicem fraudi ſit, in hujuſmodi re, quæ tanti eſt momenti, utpote quæ ad ipſius Dei cultum proxime ſpectat, abuſus, & corruptelas, quas arguendo, & increpando evellere debebamus, diſſimulatione, ac ſilentio noſtro foviſſe, & confirmaſſe inveniamur. Interea Fraternitatibus Veſtris, quas intimo cordis affectu complectimur, Apoſtolicam Benedictionem amantiſſime impertimur. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die XIX. Auguſti MDCCXLIV. Pontificatus Noſtri Anno quarto.

Synopſin hujus Conſtitutionis vide infra a *num. 25. ad 33.*

Quo vero ad Miſſas non applicatas, *Sacra Congr. Concil. in Balneoregien. 9. Auguſti 1713. ad 2. dub.* reſpondit, quod Canonici ſinguli tenentur a die adepti Canonicatus ſatisfacere Miſſas Conventuales non applicatas. Et in *Comen. 11. Maii 1726. ad 2. dub. eadem Sacr. Cong. Conc.* reſpondit, quod Parochus applicare debet Miſſas Parochiales, quas omiſit. 12

Hic juvat addere, quæ addit Eruditiſſimus P. D. Cajetanus Merati *in Theſauro Sacrorum Rituum tom. 1. part. 3. tit. 12. ſub num. 3. circa finem*, ibi: Addo his omnibus auctoritatem noſtri P. Antonii Naldi, qui *in Summa verb. Parochus n. 19.* extendit hanc obligationem Parochorum etiam ad Prælatos Regulares, Epiſcopos, & etiam ad ipſum Summum Pontificem. Ait enim præfatus Auctor: *Revera non magis debet de jure Divino obligari Parochus in hoc pro ſuis ovibus, quam Prælatus Regularis pro ſuis ſubditis, Epiſcopus pro ſua Diœceſi, atque etiam Summus Pontifex pro univerſali Eccleſia, in quibus proportionaliter eſſet dicendum, quod de Parocho.* Hanc eamdem ſententiam tenet Suarez *in 3. partem D. Thomæ tom. 3. diſp. 86. ſect. 1. & tom. 4. de Religione tract. 8. lib. 2. cap. 3. n. 7.* ubi ait: *Hæc autem jura generaliter loquuntur de omnibus Dignitatibus Eccleſiaſticis habentibus Curam Animarum annexam, ſub quibus ſine dubio comprehenduntur etiam Prælationes Regulares, habent enim ſine dubio curam Animarum ordinariam, & ex officio vere Prælationes, & Dignitates Eccleſiaſticæ ſunt.* Ita etiam tenent Paſqualigus, *de Sacrific. novæ Legis q. 847. n. 8. & q. 851. n. 9.* Tambur. *de jure Abbatum tom. 2. diſp. 5. q. 5. num. 5.* Thomas Hurtadus *reſol. 4. n. 46.* & recentiſſime Bernardus Van-Eſpen *jur. Eccleſ. univerſ. tom. 1. part. 1. tit. 31. cap. 10. n. 11. &* Rotarius *in ſua Theologia Regularium.* 13

Ad Epiſcopos quod attinet, extendunt ſuam obligationem applicandi Miſſam pro ovibus ſuis non ſolum diebus Feſtis, quinimmo ſingulis diebus, dum quotidie celebrant, ut refert Aloyſius Gherardi Epiſcopus Carnotenſis *in ſua diſſertatione, quæ habetur in calce Compendii defectuum, qui accidunt Sacerdoti in Miſſæ celebratione*, ubi tamen ſubdit, quod Collegium Salmanticenſium *in ſuo curſu Theologico* mo- 14

Digitized by Google

morali tom. 7. tractat. 5. cap. 5. de Sacram. aliique Theologi, quos ipſe congerit, mitius loquuntur circa obligationem quotidianam relate ad Epiſcopos, licet habeant redditus pingues, & licet ſint Parochi Parochorum. Ad quod hodie facit adducta Encyclica Summi Pontificis Benedicti XIV.

15 Beneficiatus, ſeu Capellanus tenetur applicare Sacrificium pro Beneficii Fundatore, licet non reperiatur explicite expreſſum, quoties Fundator non declaraverit relinquere Sacrificii applicationem in libertate celebrantis. Sic declaravit *Sacr. Congregat. Concil. in una Mediolanen.* 18. *Aprilis* 1654. 2. *Julii* 1669. 19. *Auguſti* 1688. & expreſſe in Lucana 18. *Febr.* 1702. apud Monacell. tom. 4. Supplem. ad 2. tom. n. 54. ubi & alia ſatis ad rem, & *in Ferrarien.* 26. *Martii* 1718. *in Alexandrina* 18. *Martii* 1719. *in Cornetana* 23. *Junii* 1725. *in Novarien.* 22. *Novembr.* 1727. *in Florentina* 24. *Julii* 1733. Et ſæpius alibi. Sic etiam tenent Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. tom. 2. allegat.* 24. *n.* 35. Pignatellus *tom.* 1. *conſ.* 139. *n.* 13. *&* 14. Fraxinellus, Bonacina, Homo-
16 bonus, Azorius, & alii. Maxime ſi Beneficium ſit ex recentibus, & redditus aſſignati excedant, vel adæquent id, quod vel ex jure, vel ex conſuetudine ſolet erogari pro onere applicationis in determinatis locis præſcripto; credibile enim eſt omnino Fundatorem principalius voluiſſe Miſſarum fructum ſibi, & ſuis applicari, quam loci particularis venerationem.

17 Si vero redditus aſſignati non adæquent conſuetum ſtipendium, quod erogari ſolet pro onere Miſſarum cum applicatione, ſed ſint longe inferiores; vel Beneficium ſit ex antiquis, in quibus pro penuria Sacerdotum intendebatur principalius commoditas populi, honor loci, vel Templi, vel Sancti; Marchinus, Navarrus, Roſignolus, Gobat, Fraxinellus, Riccius, Genuenſis, & alii ſuſtinent, Capellanum non obligari ad applicationem Sacrificii. Attente autem advertendum eſt, quod ſuper puncto applicationis Miſſarum opinio Sacræ Congregationis Concilii eſt, quod in Capellaniis perpetuis cum onere Miſſarum, regulariter Sacrificium eſt applicandum pro Fundatore, niſi aliud præſeferat ejus voluntas, vel expreſſa, vel ex urgentibus conjecturis elicita, ut ſæpius fuit reſolutum, & ſignanter *in Tinen. Applicationis Sacrificii* 18. *Auguſti* 1668. *in Lucana Applicationis Sacrificii* 7. *Auguſti* 1683. *in Collen. Applicationis Sacrificii* 28. *Auguſti ejuſdem anni* 1683. non obſtante quacumque obſervantia in contrarium, *in Lucana* 18. *Februarii* 1702. *ad* 2. *dub. in Piſauren.* 17. *Januarii* 1722. Inter conjecturas aut præſeferentes contrariam mentem Fundatoris, duæ ad præſentem controverſiam opportunæ approbatæ fuerunt ab eadem Sacra Congregatione; Prima videlicet, quando celebratio Miſſæ demandata fuerit pro commodo populi, aut Monialium Miſſam audientium, ut in *Collen. Applicationis Sacrificii* 17. *Decemb.* 1679. *in Tricaſtinen. Applicationis Sacrificii* 8. *Aprilis* 1711. *in Mantuana Applicationis Sacrificii* 19. *Decemb.* 1718. *& in Novarien.* 22. *Decemb.* 1727. *ad* 1. *&* 2. *dub.* Secunda eſt, quando Fundator præſcribendo certum numerum Miſſarum, aliquas applicari pro Anima ſua expreſſe mandaverit, & quoad alias, vel nihil de applicatione dixerit, vel illas remiſerit ad arbitrium Capellani; quia tunc has poſteriores non ſibi applicari voluiſſe præſumitur ex vi diſcretivæ locutionis, ut in *Collen. Applicationis Sacrificii* 28. *Auguſti* 1683. *in Romana Applicationis Sacrificii* 8. *Februar.* 1710. *in Tricaſtinen. Applicationis Sacrificii* 8. *Auguſti* 1711. *& in Ferrarien. Applicationis Sacrificii* 11. *Junii* 1729.

Capellanus obligatus ad Miſſam quotidianam, ſi obligatio referatur ad locum, ut ſi dicatur, celebretur quotidie Miſſa in tali Eccleſia, vel in tali Altari, tunc ſine ulla vacantia tenetur celebrare quotidie, vel per ſe, vel per alium. Si obligatio referatur ad perſonam Sacerdotis cum libertate, ut, vel per ſe, vel per alium quotidie celebret, tunc etiam ſine ulla vacantia tenetur quotidie celebrare, ſive per ſe, ſive per alium. Si vero obligatio quotidie celebrandi ſit mere perſonalis, ita ut teneatur per ſe celebrare, tunc titulo honeſtatis, vel reverentia Sacramenti, aut alia juſta cauſa poteſt aliquoties abſtinere, & etiam ſemel in hebdomada; non enim cenſetur iſte obligatus ſtrictiſſime ad quotidie celebrandum, per ea, quæ habet Divus Auguſtinus *de Eccleſiaſt. dogmat. cap.* 53. relatus *in cap. Quotidie* 13. *de conſecrat. diſt.* 2. *& text. in cap. Significatum, de præbend.* Et tenet Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 2. *allegat.* 24. *num.* 28. cum multis aliis, & Faguan. *in cap. Significatum, de præbend. num.* 9. (*). Diebus tamen, 18 19 20

Nota Romani Theologi.

(*) Nimis laxa Cenſoribus viſa eſt *Ferraris* aſſertio. Ecquis enim credat, poſſe Capellanum, qui celebrare quotidie teneatur, ut injuncto ſibi oneri ſatisfaciat, ſemel quoque in hebdoma-

Digitized by Google

men, quibus, ut ſupra, licite poteſt Capellanus a celebratione abſtinere, non poteſt Miſſam pro ſe ipſo, vel pro aliis, præterquam pro fundatoribus celebrare, & tanto minus pro hujuſmodi celebratione ſtipendium accipere, ut conſtat ex reſponſione Sacræ Congregationis ad ſeqoentia dubia ei porrecta ab Epiſcopo Collenſi.

21 I. An Sacerdotes obligati ratione Beneficii, Capellaniæ, Legati, aut ſtipendii celebrare quotidie Miſſam per ſeipſos, poſſint aliquando a celebratione vacare? & quatenus affirmative?

II. Quando, & quoties a dicta celebratione vacare poſſint?

III. An diebus licitæ vacationis poſſint Miſſam pro ſe ipſis, vel aliis præterquam pro Fundatoribus celebrare? & qoatenus affirmative;

IV. An pro aliis celebrando poſſint ſtipendium pro hujuſmodi celebratione percipere?

V. An illis diebus, quibos licite vacant a celebratione, teneantur Miſſam ab aliis celebrari facere juxta intentionem Fundatorum?

VI. Ao Sacerdotes, ut ſupra, obligati celebrare Miſſam quotidie abſque tamen onere celebrandi per ſe ipſos, poſſint aliquando a celebratione vacare?

Sacra Congregat. Concilii die 18. *Septembris* 1683. *Ad primum*, & *ſecundum reſpondit affirmative, concurrente aliqua rationabili cauſa. Ad tertium, quartum*, & *ſextum negative, ad quintum diſtulit reſolutionem lib.* 33. *fol.* 311.

Beneficiatos, cui impoſitum eſt onus, ut debeat continue ſingulis diebus Miſſam celebrare, & ſi ceſſaverit eam celebrare, teneatur, v. gr. ſolvere duos Julios pro qualibet Miſſa non celebrata, non poteſt unquam vacare, niſi ſuppleat per alium. Sic decrevit *Sacra Congregat. Concilii* 17. *Septembr.* 1665. Non tenetur tamen neque per alium celebrare tempore infirmitatis non excedentis quindecim dies, ut declaravit *Sacr. Congregat. Concil.* 17. *Novembris* 1695. 22 23

Ex Concilio aotem Provinciali Mediolanenſi ſeptimo *tit. de Miſſis*, Capellanus ſeo Beneficiatus deobligatur a celebrando, & ſupplendo per alium ratione infirmitatis, etiamſi per menſem integrum ægrotet; habentur enim ibi præciſa verba: *Si Capellanus ſaltem per annum functus ſit ſuo munere celebrandi in aliquo loco, ſi et-* 24

domada honeſtatis cauſa, vel allo titulo a celebrando abſtinere? Hac enim via liberum Capellano foret abſolvere ſe a ſeptima injuncti oneris parte contra voluntatem inſtitutoris: Cum inſtituens Capellaniam quotidianam, præſumi nullo modo poſſit conſentire, ut pluſquam quinqoaginta qoolibet anno Miſſæ prætermittantur ab homine, cui eleemoſynam pro quotidiana Miſſa aſſignavit. Conſule Inſtit. Canon. P. Maſchat cum additionibus Giraldi tom. 2. pag. 108. col. 1. ubi hæc habentur „ Beneficiatus, ſeu Capellanus, cui incumbit onus Miſſas quotidie „ celebrandi per ſeipſum, ſi ex diuturna infirmitate excedente quindecim dies impediatur eas „ celebrare, tenetur ſatisfacere per alium, ex Decreto Congr. Concil. in Romana celebr. „ Miſſ. 4. Junii 1689., & 17. Novembr. 1695.

„ An vero, præciſa infirmitate, aliquando abſtinere poſſit a celebratione, devotionis, aut „ honeſtatis cauſa, Cabaſſut. jur. can. Theoria lib. 2. cap. 28. num. 9. ex cap. *ſignificatum*, „ *de præb.* admittit intermiſſionem a celebratione duodecim dierum in quolibet anno: dum„ modo tamen diebus, quibus pro fundatore non celebrat, abſtineat pro alio celebrare, puta „ pro ſe, vel ſuis parentibus, neque ei licita eſt talis intermiſſio, quando non habet onus „ per ſeipſum celebrandi pro fundatore, ex Decr. ejuſdem Congreg. 18. Septembris 1683.

Reſponſio Auctoris.

Dicit hic *Rom. Theologus*, quod nimis laxa Cenſoribos viſa eſt *Ferraris* aſſertio. Ecqois enim credat poſſe Capellanom, qui celebrare quotidie teneator ... ſemel in hebdomada a celebrando abſtinere? Aſt Ferrariana aſſertio fundata eſt nedum in *ibi* adductis, ſed inſuper in præciſo decreto ad id emanato a *Sac. Cong. Viſitationis Apoſtolicæ* ſub *die* 18. Julii 1697. relat. a Monacell. edition. roman. 1709. *tom.* 3. *in Appendice* ad *Formular. Inſtruct.* 5. *pro adimplemento onerum Miſſarum*, *num.* 11. jam a me allato ad litteram in verb. *Capellanus in communi*, *num.* 8.

Digitized by Google

ſi etiam per menſem ægrotet, adhuc integram eleemoſynam judicio Epiſcopi accipere poteſt, & in hoc conſentiunt etiam Doctores magis communiter.

25 Capellanus, qui habet onus celebrandi ſingulis annis unum Anniverſarium triginta, vel quinquaginta Miſſarum pro anima Fundatoris, non tenetur facere celebrare Miſſam cantatam, quia, niſi aliud exprimatur in fundatione, tale Anniverſarium intelligitur de triginta, vel quinquaginta Miſſis privatis eadem die anniverſaria celebrandis juxta mentem Fundatoris. Sic decrevit *Sacra Congregat. Concil.* 13. *Januar.* 1691.

26 Capellanus non tenetur Miſſas celebrare tempore, quo Capitale dotis aſſignatæ eſt otioſum, & infructiferum ſine ſua culpa, ut ſi Capitale dotis, vel legatum relictum cum onere Miſſarum conſiſteret in pecunia in capſa retenta per heredem legantis ſolvenda, vel ſi data ad Cenſum fuerit reſtituta, donec non ſequatur inveſtimentum in bonis frugiferis, vel conſtituatur alius Cenſus fругifетus, Capellanus, ſive Eccleſia, vel alius locus pius, cui fuit injunctum tale onus Miſſarum, non tenetur ex propriis aliis redditibus ad celebrationem ipſarum Miſſarum. Sic decrevit *Sacra Congregat. Concilii* 15. *Septembris* 1677. *& in una Foroſempron.* 7. *Junii* 1687. *ad* 5. *& in una Monopolitana* 8. *Auguſti* 1705.

27 An habens obligationem, ſive ex hereditate, ſive ex Legato, ſive alio titulo faciendi celebrare Miſſas, ſi pro ipſis celebrandis tradiderit congruam eleemoſynam Sacerdoti, quem putabat probum, & fidelem; & poſtea dubitet, vel ſciat eas non celebraſſe, teneatur iterum congruam eleemoſynam ſolvere alteri Sacerdoti, qui eas fideliter celebret? La Croix *lib.* 6. *part.* 2. *num.* 149. cum Bardi, & Schilder ibi allegatis, cenſet quod ipſe ſatisfecerit ſuæ obligationi, & non teneatur amplius aliam eleemoſynam ſolvere pro ipſis celebrandis, quia defunctus cenſendus eſt tantum voluiſſe obligare ad dandum ſtipendium, & curandum prudenter quantum in ſe eſt, ut Miſſæ celebrentur: At nos cum diſtinctione reſpondendum cenſemus; Vel enim habens talem obligationem, illam habet ex debito ſpeciei, ideſt ratione rei particularis, ac determinatæ ſibi individualiter relictæ, ſeu traditæ pro faciendo celebrare tot Miſſas, ut ratione determinati vaſis argentei, equi, veſtimenti, libri, & hujuſmodi ad id ſibi traditi, ſeu relicti; Et tunc ſi talem individualem rem tradidit, & conſignavit Sacerdoti probo, & fideli exiſtimato pro ipſis Miſſis celebrandis, quamvis poſtea reſciat ipſas non celebraſſe, non tenebitur ad aliam ſolutionem pro ipſis celebrandis; *arg. l. Argumentum* 20. *ff. Commodati, & cap. Unico de Commodato*; & ratio eſt, quia quoties, omni debitoris culpa ſecluſa, res in individuo debita perit, Domino ſuo perit; *l. Lectos* 12. *& l. Quod ſi neque* 14. *ff. de periculo, & commodo rei venditæ, l. Si dominium* 9. *Cod. de pignoribus*, cum ſimilibus; Vel autem illam obligationem habet ex debito generis, ideſt ratione hereditatis, pecuniæ, tritici, vini, olei, aliarumque rerum ſibi relictarum, aut legatarum, non ſecundum individuam, ad determinatam, ſeu ſingularem ſubſtantiam, ſed ſecundum pondus, numerum, & menſuram; & tunc licet congruam pro ipſis Miſſis legendis tradiderit eleemoſynam Sacerdoti fideliſſimo exiſtimato; ſi reſciat ipſas non celebraſſe, tenebitur ad aliam ſolutionem pro ipſis celebrandis; Et ratio eſt, quia cum talis ſic obligatus, ſit debitor generis, non veto hujus, aut illius individuæ, ſeu ſpecialis materiæ per infidelem Sacerdotem defraudatæ, & conſumptæ, hac ipſa pereunte, durat adhuc ejus obligatio; Genus enim perire non poteſt; *l. Incendium* 11. *Cod. Si certum petatur*. Et ad id videtur facere reſolutio *Sac. Congregat. Concil. in Albanen.* 10. *Martii* 1742. apud Theſaurum Reſolutionum Sac. Congregat. Concil. in Reſolutionibus dicti anni allata a nobis ſub verb. *Heres num.* 3. In hoc enim caſu videtur diſcurrendum eſſe, ac de caſu debitoris ex contractu, ſeu re accepta, qui ſi rem debitam, inconſulto creditore, tranſmittat per perſonam fidelem, & ex malitia illius perſonæ fidelis habitæ, vel quocumque caſu ad Dominum non perveniat, aut pereat, tunc ſi debitum ſit determinatum in individuo, ut hoc vas argenteum, hic equus, hæc veſtis, & hujuſmodi; perit ipſi Domino, ſeu creditori, & non debitori, & debitor liberatur ab onere ulterioris, & reiteratæ reſtitutionis; ſecus autem, ſi debitum non ſit determinatum in individuo, ſed ſolum in genere, aut ſpecie, ſeu equivalenti (*).

Miſſa Parochialis applicari debet pro populo ipſo- 28

Nota Romani Theologi.

(*) Si inconſulto creditore res tranſmiſſa fuit, non videtur creditori perire, qui in tranſmiſſionem illam nullo modo conſenſerit; ſed potius debitori, cui tota debetur tranſmiſſio, moduſque tranſmiſſionis, & quidquid defectu hujus tranſmiſſionis, vel ejus occaſione ſubſecutum eſt.

Digitized by Google

ipſorum curæ commiſſo omnibus diebus feſtis, non ſolum a Parochis, ſed etiam a Vicariis deputatis ad tempus, aut alias amovibilibus. Benedictus XIV. in Conſtit. incip. *Cum ſem-*
29 *per* §. 2. & 4. Idque non obſtante defectu Congruæ, aut qualibet contraria conſuetudine. Idem *ibid.* §. 5.

30 Quod intellige de diebus feſtis, quibus populus Miſſam audire tenetur; Idem *ibid.* §. 6.
31 & 7. Diſpenſari tamen poteſt ab Ordinario cum Parochis pauperibus, ut aliis diebus infra hebdomadam applicent Miſſam pro populo. Idem *ibid.* §. 8.

32 Patriarchales, Metropolitanæ, Cathedrales, & Collegiatæ Eccleſiæ tenentur quotidie celebrare, & applicare Miſſam Conventualem pro Benefactoribus ſuis in genere, non obſtante quavis licet immemorabili conſuetudine in contrarium. Idem *ibid.* §. 11.

33 Per Miſſam cantatam in ſuffragium alicujus Benefactoris, vel Benefactorum in genere, quæ foret impoſita, non ſatisfit oneri Miſſæ Conventualis; Idem *ibid.* §. 12. & 13.

34 Ubi a Beneficiatis, vel Manſionariis celebretur Miſſa Conventualis, iiſdem ſuppeditetur eleemoſyna ex diſtributionum maſſa, quæ ſi attenta earum tenuitate adeo minuantur, ut negligantur, recurſus haberi poterit ad Congregationem Concilii, quæ ad ſolos dies feſtivos prædictæ Miſſæ applicationem reſtringere poterit; Idem *ibid.* §. 18. & 19.

35 Rubricarum mandatis ſuper duabus, & quandoque tribus Miſſis Conventualibus Cathedrales, & Collegiatæ Eccleſiæ diſtricte parere tenentur, eaſque omnes, ubi id conſuetudo obtinuit, applicare pro Benefactoribus; & conſuetudine minime obſtante, applicatio primæ erit Benefactorum ſuffragio reſervata, reliquarum libera, dummodo eorundem Benefactorum non obliviſcantur in commemoratione defunctorum omnium. Idem *ibid.* §. 20. 21. 22.

36 Si Canonicus Parochus, aut onere Miſſarum alias gravatus Miſſam Conventualem celebret, hanc applicare tenetur pro Benefactoribus in genere, & per alium ſupplere Miſſas, quibus particulariter manet adſtrictus; Idem *ibid.* §. 15.

37 * Beneficiatus, cui injungitur a teſtatore celebratio Miſſæ certis diebus non explicata applicatione pro ſe, vel pro aliis, debet illis diebus Miſſam applicare pro Fundatore ejuſdem Beneficii, ut S. Congregatio Concilii ſæpius reſpondit. *De Sacrif. Miſſ. lib.* 3. *cap.* 9. §. 2.

38 Idem dicas, ſi fundator mandaverit orati pro ſe in Miſſa, nam præſumitur nomine orationis applicationem deſignaſſe; niſi tamen ex aliis conjecturis deducatur aliam fuiſſe ejuſdem Fundatoris mentem; ut ſi pluribus Capellaniis fundatis, in aliis mandaverit applicationem, in aliis orationem, ut ex reſolutionibus S. Congregationis, *ibid.* §. 3.

Sacerdos, qui Beneficium poſſidet, in cujus 39
fundatione expreſſe cautum eſt non teneri celebrantem ad applicationem Sacrificii, num poſſit pro applicatione novum ſtipendium exigere, non vetatur; ſed neque reprobatur contraria ſententia id negans, & Decreta Sacra Congregationis Concilii non apparent. *Ibid. cap.* 22. §. 7.

Si tamen nihil expreſſum ſit in fundatione 40
ejuſdem Beneficii, quod demonſtret Teſtatorem remittere applicationem Sacrificii arbitrio Sacerdotis, tunc ſemper ſtandum eſt pro obligatione applicationis pro Teſtatore, ut ex decretis S. Congregationis. *Ibid.*

Sacerdos ratione beneficii obſtrictus bis, vel 41
ter ſingulis hebdomadibus celebrare, poteſt anticipare tempus, niſi appareat teſtatorem voluiſſe in qualibet hebdomada bis vel ter celebrari, ne pagus, vel Altaria quædam ſingulis hebdomadibus Miſſa carerent. *Ibid. lib.* 3. *cap.* 8. §. 8.

Canonicis in Cathedralibus & Collegiatis, 42
qui juxta præſcriptum Rubricæ certis quibuſdam diebus plures Miſſas canere tenentur, an omnes debeant applicare pro benefactoribus, nunquam a Sacr. Congregatione deciſum eſt. *Ibid.* §. 9. *

Alia ad rem, quo ad tradita ſupra *num.* 24. 43
Vide & verb. *Reſtitutio art.* 4. *n.* 24. 25. 26.

Additiones ex aliena manu.

Obligatio celebrandi Miſſam conventualem 44
de jure ineſt Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis; *cap. Quum creatura, de celebrat. Miſ-*
ſar. At ſunt plures Eccleſiæ Communitativæ, 45
quæ ex ſpeciali titulo hac itidem obligatione tenentur. Dubitatum autem fuit, an ſicuti in 46
Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis, ita & in Eccleſiis hiſce Communitativis applicanda ſit Miſſa Conventualis pro benefactoribu? Et 47
affirmative reſpondit Sac. Congreg. Concil. interpres duabus Eccleſiis Communitativis Diœceſis Præneſtinæ, quæ noviſſime eam hac de re conſuluerunt ex mandato facto ab Eminentiſſimo Epiſcopo in Viſitatione. Et jure me- 48
ritoque, nam regulariter applicatio haud debet eſſe ſejuncta ab applicatione. Accedit, 49
quod

quod ſi eſt hæc obligatio applicandi in Cathedralibus & Collegiatis, in quibus celebratio Miſſæ conventualis inducta dici poteſt pro majori cultu ipſarum, potiori jure eſſe debet in mox dictis Eccleſiis Communitativis, in quibus minus urget mox dicta ratio.

50 Differunt itaque Eccleſiæ Cathedrales, & Collegiatæ a Communitativis quoad celebrationem tantum, ſcilicet quod illæ de jure tenentur ad celebrationem Miſſæ Conventualis,
51 hæ vero nonniſi ex ſpeciali titulo. Cæterum, ſi Eccleſiis Communitativis ſit hæc obligatio ex titulo ſpeciali, eſſe tunc debet & obligatio applicandi non ſecus, ac in Cathedralibus, & Collegiatis, niſi contrarium clare conſtet.

Articulus IV.

Miſſa quoad locum, in quo poſſit, vel non poſſit celebrari.

1 Miſſa de jure communi, & ordinarie non poteſt licite celebrari, niſi in Eccleſiis, vel locis conſecratis, aut ſaltem legitima auctoritate benedictis, *ex Clement. 1. Epiſt. 3. & ex cap. primo, de conſecrat. diſt.* 1. ubi habetur; *Miſſarum celebrationes non alibi, quam in ſacratis Domino locis abſque magna neceſſitate fieri debere liquet omnibus, can. Sicut* 11. *de conſecr. diſt.* 1. ubi habetur: *Nec in aliis quam Domino ſacratis locis, ideſt in tabernaculis Divinis precibus a Pontificibus delibatis, Miſſas cantare, aut Sacrificia offerre licet, niſi ſumma coegerit neceſſitas*, & ex Tridentino *ſeſſ.* 22. *in decreto de obſervandis in celebratione Miſſarum*, ubi prohibetur Epiſcopis, *Ne patiantur privatis in domibus, atque omnino extra Eccleſiam, & ad divinum tantum cultum dedicata Oratoria ab eiſdem Ordinariis deſignanda, & viſitanda, Sanctum hoc Sacrificium a ſæcularibus,*
2 *aut Regularibus quibuſcumque peragi*. Dicitur notanter *de jure communi, & ordinarie* quia in caſu, quo magna urget neceſſitas, poſſet a quolibet Sacerdote celebrari Miſſa in locis non conſecratis, nec benedictis, ut tenent communiter Doctores, & clare oſtendunt mox citati Canones *cap.* 1. *de conſecrat. diſt.* 1. per illa verba, *abſque magna neceſſitate fieri debere* & *cap.* 11. *de conſecrat. diſt.* 1. per illa verba *niſi ſumma coegerit neceſſitas*.

Neceſſitas autem celebrandi extra loca con- 3
ſecrata, ſeu benedicta, ut ſub dio, vel in privatis domibus, aut in Altari portatili, & loco ceteroquin honeſto, eſſet tempore peſtis, belli, perſecutionum, & ubi ſine periculo mortis, aut alterius gravis mali in ſacratis, & Benedictis locis celebrari nequit. Ita etiam, ſi Eccleſiæ eſſent dirutæ, vel ab infidelibus, ſive Hæreticis impeditæ; *cap. Concedimus* 30. *de conſecrat. diſt.* 1. Similiter in 4
maximo concurſu populi, quem ſacer locus capere non poteſt, in bello pro exercitu, in longa peregrinatione per loca Infidelium; In his enim, & ſimilibus neceſſariis caſibus de communi Doctorum etiam abſque licentia Epiſc. ſi abſens ſit, & difficulter adiri poſſit, ipſo Jure poteſt quilibet Sacerdos licite celebrare. (*) Nec poteſt cenſeri, quod Con- 5
cilium Trident. voluerit prohibere celebrationem extra loca ſacra, & benedicta in his caſibus magnæ neceſſitatis, *quoniam*, ut ſubjungitur *in cap. Sicut* 11. *de conſecrat. diſt.* 1. *Quoniam neceſſitas legem non habet. Et quod non eſt licitum in lege, neceſſitas facit licitum, cap. Quod non, de Regul. Juris.*

An autem Miſſa poſſit celebrari ſuper navi- 6
bus in mari, vel flumine? variant Doctores. Negativam ſententiam tenent Paludanus, Sotus, Turrecremata, Joannes de Fribur. Tabiena, Silveſter, Armilla, S. Antoninus, Navarrus, Henriquez, Majolus, Toletus, Azorius, Vaſquez, Suarez, Reginaldus, Bonacina, Coninch, Bartholomæus ab Angelo, Fauſtus, Ledeſma, Zanardus, Camerot. Aſtenſis, Joannes a Cruce, Pitigianus, Homobonus, Filiucius, Molfeſius, Villalobos, Cheliſſonius, Præpoſitus, Graſſius, Pax Jordanus, Tannerus, & alii apud Pignatell. *tom.* 8. *conſult.* 124. *num.* 4. ubi refert hanc negativam ſententiam ſequutam fuiſſe etiam Sacram Congregationem Sancti Officii, quæ ſæpe cenſuit quod Miſſa non permitatur celebrari ſuper navigiis, in navigationibus Indiarum, ut 31. *Jul.* 1607.

Nota Rom. Theologi.

(*) Concurſus populi cauſa ſufficiens non eſt, ut extra ſacrum locum Sacerdos celebrare poſſit ſine diſpenſatione Superioris Eccleſiaſtici, qui a lege eccleſiaſtica, quæ ſacrum in loco ſacro fieri jubet, Sacerdotem abſolvat. Hoc enim in caſu pars illa populi, quæ ingredi locum ſacrum non poſſet, vel extra Eccleſiam conſiſtere animo ſatisfacienti præcepto de Miſſa audienda deberet, vel ſi id facere non poſſet, non teneretur audire Miſſam.

Digitized by Google

1607. & 2. *Auguſti ejuſdem anni*. Et negata fuit licentia Principi Philiberto, ut celebrari poſſet ſuper triremibus 2. *Septemb.* 1621. Eand. negativam ſententiam tuentur Gavantus *in Theſauro Sacror. Rit. pag.* 1. *tit.* 20. *Littera F.* §. *Numquam in mari;* Rotarius, & alii apud eruditiſſimum P. Merati in addition. ad Gavantum *loc. cit. litt. X.* Antonell. *de loco legali lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 4. & alii apud Cardinal. Petra *tom.* 4. *Commentar. ad Conſtit.* 2. *Urbani V. num.* 26. Diana cum aliis *part.* 9. *tract.* 1. *reſolut.* 45. ubi refert declarationem Sacræ Rituum Congregationis *de anno* 1633. qua committitur Epiſcopis, ut prohibeant Sacerdotibus tam ſæcularibus, quam Regularibus, ne id ad praxim deducant. Et ratio ipſorum eſt, quia licet in neceſſitate celebrari poſſit extra locum conſuetum, non licet tamen cum aliquo periculo; In mari autem, vel flumine ſemper adeſt periculum effuſionis ſanguinis, quia licet tranquillum, poteſt de repente ventis commoveri.

7 Affirmativam autem ſententiam defendunt, præſertim exiſtente mari tranquillo, & nullo extante periculo effuſionis ſanguinis, aut amotionis Hoſtiæ ex vento, Durandus, Sa, Major, Granadus, Scortia, Layman, Gaſpar Hurtadus, Marchinus, Palaus, Caſpenſis, Averſa, Machad., Cardinalis de Lugo, Franciſcus de Lugo, *lib.* 5. *de Sacrament. cap.* 6. *quæſt.* 1. *n.* 9. & 14. ubi reſtatur ſe in navigatione ad Indias in navi celebraſſe; Fagundez *præcept.* 1. *Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 15. teſtans de praxi quo ad eos, qui navigant ad Indos; Leander, & alii apud Pignatell. *loc. cit. num.* 1. ubi ex Fagundez *loc. cit.* refert, quod re diu & mature diſcuſſa, fuit hujuſmodi privilegium celebrandi ſuper Altari portatili in navibus conceſſum a Clemente VIII. & Paulo V. omnibus navigantibus ad Indias. Eamdem affirmativam ſententiam ſequuntur Schiara, Giribaldus, & alii apud P. Merati *loc. cit.* apud Felicem Poteſtat. *tom.* 3. *part.* 1. *num.* 319. La Croix *lib.* 6. *part.* 2. *n.* 255. & 261. Dianam *part.* 5. *tract.* 3. *reſolut.* 40. & *part.* 9. *tract.* 1. *reſolut.* 45. & apud Dandin. *de ſuſpectis de Hæreſi cap.* 3. *ſect.* 1. *ſubſecut.* 4. *num.* 15. & *ſeq.* Item Vericel. Coton. & alii apud Card. Petra *loc. cit. num.* 27. ubi ipſe dicit, quod nullo jure prohibetur Miſſæ celebratio ſuper aquas, nec navis locus eſt tanto Sacrificio indignus, & plura refert extare antiquitatis documenta, quibus conſtat non tantum pluries in mari Miſſas celebratas fuiſſe, ſed continuo ſuper naves Euchariſtiam deferri olim ſolitum fuiſſe, ut habetur ex Baronio *ad ann.* 57. 404. & 800. ex Surio de S. Ludovico *ad diem* 25. *Auguſti*, & ex S. Gregorio, S. Ambroſio, & Metraphraſte; Veric. *de Apoſtol. Miſſion. tit.* 7. *quæſt.* 133. *n.* 9. Paſqualigo *de Sacrificio novæ Legis quæſt.* 471. *n.* 3. & *ſeq.* & ex S. Antonino *part.* 2. *cap.* 2. *tit.* 14. §. 2. de S. Vulfranno Archiepiſcopo Senonenſi.

Hinc concludendum videtur, quod ſi conſtet 8
de ſupradicta conceſſione facta a Clem. VIII. & Paulo V. omnibus navigantibus ad Indias, & de ſic obſervata antiqua praxi, ſit id permittendum etiam in quacumque alia longa navigatione ſuper magnis navibus, in quibus tranquillo mari, & ſereno Cœlo, teſtibus peritis, nullum adeſt periculum effuſionis ſanguinis, aut amotionis Hoſtiæ ex vento; & in ipſis nedum reperitur locus decens pro Sancto Sacrificio, ſed ſolet etiam adeſſe Capella magnifice ornata, & periculo effuſionis ſanguinis, ex improviſa, & repentina maris commotione facile occurri poteſt a nautarum peritia, aut aſſiſtentia alterius Sacerdotis, vel Diaconi, qui poſt conſecrationem firmiter teneant calicem; Unde quamvis prædicta conceſſio Clementis VIII. & Pauli V. aſſeratur facta ſolum pro navigantibus ad Indias, poteſt tamen habere locum pro omnibus navigantibus ad quæcumque loca in dictis magnis navibus, quia cum talis facultas, ſeu licentia ſupponatur petita ratione difficultatis, ſeu dubii, quod non liceret celebrare in navibus ſtante periculo effuſionis ſanguinis, dum fuit conceſſa, fuit potius quædam declaratio, quod liceat in dictis navibus celebrare, atque adeo non adſit periculum effuſionis Sanguinis; Sicque ſi non adſit periculum, ſit licitum omnibus navigantibus ad quemcumque locum, quia alias adeſſet æqualis neceſſitas ſufficiens pro omnibus, puta pro audiendo Sacro, præſertim diebus feſtivis, pro miniſtrando Viatico, & pro ſolatio ſpirituali nautarum, & rectorum. Ubi enim eadem eſt ratio, eadem eſt juris diſpoſitio; *Leg. ideo* 27. *ff. de Legibus, leg. Illud* 32. *ff. ad Leg. Aquiliam*, & *capit. Inter corporalia* 2. *de translatione Epiſcop.* maxime ſtante ſupradicta praxi, & conſuetudine, quæ eſt optima Legum interpres, textu expreſſo *in Leg. Si de interpoſitione* 38. *ff. de Legibus*, *cap. Cum dilectus* 8. *de conſuetudin.* & conſuetudo legitima ſemper eſt obſervanda, *Leg. de quibus* 32. *ff. de Legib. Cum tanto* 11. *de conſuetud.* cum ſimilibus.

Si

9 Si autem non conſtet, prout valde dubitat Cardin. Albitius *de inconſtantia in Fide cap.* 34. *num.* 171. apud Cardinal. Petra *loc. cit. n.* 30. de ſupradicta Pontificia conceſſione, & praxi, ac conſuetudine, recurrendum eſt ad Summum Pontificem pro obtinendo ad id ſpeciale Indultum, prout noviſſime obtinuit in ſimili recurſu Sacra Hieroſolymitana Religio, quæ non obſtante quod habuiſſet privilegium Altaris portatilis, nihilominus petiit ſpeciale Indultum celebrandi in ſuis magnis navibus, occaſione longæ navigationis in alto mari contra Infideles, & prævio voto *Sacræ Congregat. Concil. ſub die* 13. *Martii* 1706. cum clauſulis, ut Breve poſſit expediri per Sanctitatem ſuam cum conceſſione petitæ facultatis celebrare faciendi Miſſam, dummodo naves ſint enunciatæ qualitatis, & celebratio fiat dumtaxat tempore, quo mare eſt tranquillum, & Cœlum ſerenum, & cum aſſiſtentia alicujus Sacerdotis, ſeu Diaconi, itaut adeſſe non poſſit periculum effuſionis ſanguinis in dicta celebratione, Clemens XI. dictum petitum privilegium benigne conceſſit 22. *Martii ejuſdem anni* 1706. *Conſtitut. incipient. Exponi Nobis*, quæ eſt 26. *in prima parte ejus particularis Bullarii*. Conſimile litterale Indultum fuit conceſſum anno 1706. pro navibus Hiſpaniarum, & anno 1716. pro Trirem. Claſſis Pontificiæ, ut refertur *in tom.* 1. *Theſaur. Reſolut. Sacræ Congregat. Concil. in Civitatis Caſtellanæ in fine pag.* 62. impreſſo Venetiis apud Joan. Baptiſtam Recurti. Simile Indultum pariter fuit conceſſum *anno* 1702. Eminentiſſimo, & Reverendiſſimo D. Tournon Legato Apoſtolico ad Regnum Sinarum, teſte Eminentiſſimo Cardinali Petra *loc. cit. num.* 31. Qui tamen *ibidem num.* 39. allegat Cardin. Albitium *de Inconſtantia in Fide c.* 34. *num.* 131. aſſerentem, fuiſſe olim paſſim denegatum tale privilegium, & adducentem plures caſus denegationis, quamvis noſtris hiſce diebus videatur cum debitis cautelis facilius concedi.

10 Epiſcopi, & Majores Prelati, etiamſi eſſent
Cardinales, non poſſunt concedere facultatem
celebrandi in locis non ſacris, & non benedi-
11 ctis. Immo nec ipſi poſſunt celebrare extra
domum propriæ habitationis in domibus laicis
ſive propriæ, ſive alienæ Diœceſis, non obſtan-
tibus antiquis eorum privilegiis, quæ quantum
ad hoc ſunt totaliter abrogata, ex *noviſſimo
Decr. Clementis XI. edito* 15. *Decembr.* 1703.
juxta tamen poſteriorem declarationem allatam
12 ſub verb. *Oratorium num.* 70. Vide *ibi*. Vi
cujus Decreti non poſſunt hodie Regulares, etiam quantumvis olim privilegiati, celebrare ubivis, in Altari portatili, nec in aliqua domo privata, aut alio loco non ſacrato, vel benedicto, niſi adſit ſpecialis conceſſio, aut novum privilegium Papæ, quia Pontifex omnia privilegia alias eis conceſſa totaliter abrogat in hoc ſuo noviſſimo Decreto, quod ad litteram habes per extenſum ſub verb. *Oratorium*. Vide *ibi*, ubi multa ad rem.

Regulares an poſſint in propriis Conventi- 13
bus, & extra Conventus in Grangiis, & Domibus ruralibus habere Oratoria privata, & ibi celebrare? & an alii ibi celebrantes, & Miſſam audientes ſatisfaciant præcepto audiendi Sacrum? Vide verb. *Oratorium a num.* 72. *ad* 78.

Non celebrans Miſſas in loco deſignato v. g. 14
in Eccleſia, vel altari convento, vel ex pacto, vel ex Teſtamento, ſi hoc faciat abſque juſta & rationabili cauſa, peccat mortaliter, quia in re gravi non adimplet voluntatem, & intentionem paciſcentis, vel Teſtatoris, nec præſtat id, ad quod fuit electus, & aſſumptus,
ut tenent communiter Doctores. Si vero hoc 15
faceret ex rationabili, & juſta cauſa, ut ſi Altare eſſet dirutum, vel Eccleſia in alium locum translata, tunc non peccaret, quia non eſſet amplius in poteſtate Sacerdotis ibi celebrare; teneretur tamen celebrare in Eccleſia, Capella, ſeu Altari translatis, quia locus translatus ſuccedit in omnibus Juribus ad locum, a quo facta fuit translatio, per textum *in cap. Et hoc diximus* 16. *q.* 6.

Sive tamen non celebret in loco convento, 16
& deſignato cum juſta, ſive abſque juſta, & rationabili cauſa, non tenetur iterum in eodem Altari, vel Eccleſia celebrare, aut ad aliquam reſtitutionem, ut compenſet Sacrificia alibi celebrata, quia non privavit paciſcentam, ſeu Fundatorem fructus Sacrificii, id enim, quod paciſcens, ſeu Fundator intendit principaliter, eſt fructus Sacrificii pro ſe, & ſuis, & minus principaliter, & quodammodo acceſſorie, cultus Dei, vel Sanctorum in tali Eccleſia, vel Altari; fructum autem Sacrificii conſequitur, ſive Sacerdos celebret in illo, ſive in alio loco, & ſolum ſi alibi celebret, ceſſat cultus in tali loco. Omiſſio autem hujuſmodi cultus, cum ſit ſolummodo contra virtutem Religionis, & non contra Juſtitiam, non poteſt obligare ad reſtitutionem, ut tenet Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. tom.* 2. *allegat.* 24. *num* 36. cum Paſſerin. Fraxinell.

Bo-

Digitized by Google

Bonacina, Gavant. March. Roſiguol. & aliis
magis communiter (*).

17 Miſſarum onera relicta in determinata Ec-
cleſia, ſeu Capella non poſſunt alio transferri
abſque Sedis Apoſtolicæ licentia, *ex S. Congr.
Concilii in Hiſpalenſ.* 30. *Septemb.* 1580. *& in*
18 *Brixienſ.* 1. *Decemb.* 1685. Immo neque Nun-
cius Apoſtolicus poteſt concedere Indultum,
quod Miſſæ celebrandæ in loco a Teſtatore de-
ſignato, alibi celebrentur. *Sac. Congr. Concil.*
19 *in Gienen.* 18. *Auguſti* 1603. Alias translatio
eſſet nulla, quamvis fieret auctoritate Execu-
torum Teſtamentariorum, qui talem faculta-
tem expreſſam non haberent; *Ead. S. Cong.
Concil. in Derthonen.* 4. *Junii* 1701. quia cum
ſit actus commutationis voluntatis, non poteſt
fieri ab inferiori, niſi ageretur de translatione
proviſionali facta auctoritate Epiſcopi ob ali-
quam rationabilem cauſam, v. gr. ſi locus de-
terminatus eſſet impeditus, vel Eccleſia diru-
ta, nam tunc non commutatur voluntas, ſed
ex legitima, & juſta cauſa alteratur in re ac-
cidentali, quod ab Ordinario fieri poteſt vi-
gore facultatis ſibi traditæ a Concil. Trident.
ſeſſ. 22. *de reformat.*

20 Miſſæ ad ſatisfaciendum eleemoſynis alicui
Eccleſiæ traditis non ſunt celebrandæ per exte-
ros, ubi commode poſſunt ſatisfieri per Sacer-
dotes ejuſdem Eccleſiæ; *S. Congregat. Ep.* 28.
Januar. 1606. & S. Congregat. Viſitationis
Apoſtolicæ 24. Maii 1712. teſte Urſaya tom. 3.
diſcept. 23. num. 5. & 6. Et Generales Or-
dinum non poſſunt ſua propria auctoritate ce-
lebrari facere in Monaſteriis aliarum Civita-
tum, Provinciarum, & Regnorum etiam extra
Italiam, quantitatem Miſſarum, pro quibus
uni tantum Eccleſiæ fuerunt elargitæ eleemo-
ſynæ. Hoc enim tamquam abuſum eſſe tollen-
dum cenſuit *Sacr. Congregat. Concil. in una
Regularium* 17. *Auguſti* 1647. apud Paſcuccium
part. 2. *tit. de Miſſa Sacrificio pag.* 45. *vel*
27. *juxta impreſſionem Romanam, vel Venetam.*

21 Miſſæ relictæ a Teſtatore, ut celebrentur
in determinata Eccleſia Regularium, ex deci-
ſione *S. Congreg.* 16. *Novembr.* 1657. ſunt ce-
lebrandæ ab ipſis Regularibus, nec poſſunt
heredes pro ſuo libito pro tali celebratione
deputare Sacerdotes ſæculares, vel alios Regu-
lares, etiamſi Teſtator non expreſſerit, per
quos eſſent celebrandæ. *Sac. Congreg.* ſunt ver-
ba Congreg. relata a Nicolio *lucubrat. canon.
lib.* 3. *tit.* 31. *de Regularibus num.* 15. *attentis
narratis: cenſuit præfatos heredes non poſſe pro
ſuo libito, Oratoribus invitis, deputare pro præ-
dicta celebratione Miſſarum in eorum Eccleſia Sa-
cerdotes Sæculares, ſeu alios cujuſcumque Ordi-
nis Regulares, ſed omnibus præferendos eſſe eoſ-
dem Oratores, quatenus ipſis Miſſis ſatisfacere
non recuſent, quibuſcumque non obſtantibus.*

Ex poſt vero contra aſſertionem Nicolii fuit 22
nuper editum, ut refert Monac. *part.* 1. *tit.* 10.
formul. 19. *num.* 18. aliud decretum *a Sacr.
Congreg. Concil. in Maceraten.* 15. *Martii* 1692.
contra Patres Minores Conventuales Terræ
Montis Miloni, & fuit deciſum, electionem
Capellani pro celebratione Miſſarum in Eccle-
ſia eorum Regularium per Teſtatorem non fa-
ctam, ſpectare ad heredes, non obſtante opi-
nione Nicolii, & ſic iterum declaravit *Ead.
Congr. Concil. in Romana* 1. *Decembr.* 1708.
apud Monacell. *tom.* 4. *ſupplement. ad tom.* 1.
num. 192.

Et ſi Regulares nollent conſentire, nec 23
commodum, & patientiam præſtare Sacerdoti
Sæculari deputato pro tali celebratione Miſſa-
rum, tunc conceditur oneris translatio ad aliam
Eccleſiam, prout *Sacr. Congr. Epiſcop.* indulſit
in Nullius Caſtri Durantis 11. *Apr.* 1615. *in
Burgo S. Sepulcri* 7. *Octob.* 1617. *& in una
Venetiarum* 24. *Sept.* 1639. *Sac. Congr. Conci-
lii cenſuit, dum Regulares non conſentiunt Miſ-
ſas a Teſtatore relictas per Sæculares in Regula-
rium Eccleſia celebrandas ibidem celebrari, poſſe
alibi celebrari, de licentia Ordinarii:* noviſſime
tamen *S. Congr. Concil.* in Romana oneris
Miſſarum 17. Nov. 1731. ad 1. dub. An Re-
ligioſi Eccleſiæ S. Franciſci ad Ripam præfer-
ri debeant in celebratione Miſſarum, vel po-
tius ſit in libero arbitrio Heredis deputare
quoſcumque alios Sacerdotes? Cenſuit juxta
votum Eminentiſſ. Vicarii *Miſſas eſſe celebran-
das a Religioſis S. Franciſci.* Quod iterum
confirmavit die 12. *Januarii* 1732. & inſtante
adhuc herede, ac propoſito dubio *an ſit ſtan-
dum, vel recedendum a deciſis in caſu &c.* die
22. *Martii* 1732. *ead. Sac. Congr. Concil.* re-
ſpondit: *In deciſis, & amplius;* non obſtan-
tibus decretis contrariis allatis ab herede *in*
Ro-

Nota Romani Theologi.

(*) Difficultas tamen eſſe poteſt, ſi non celebretur in Altari privilegiato juxta mentem lar-
gientis Eleemoſynam; tunc enim contra juſtitiam peccaſſe videtur Sacerdos, qui in non pri-
vilegiato celebraverit; ac tenere videtur ad iterum celebrandum in privilegiato.

Digitized by Google

Romana 15. *Januar.* 1639. & *in Maceraten.* 15. *Martii* 1692. Et idem cenſuit ead. *S. Congreg. Concil. in Mediolanen. celebrationis Miſſarum* 12. *Maii* 1736. ubi propoſito dubio: *An pro celebratione Miſſarum in Eccleſia S. Mariæ Paradiſi debeant eligi Religioſi ejuſdem Eccleſiæ, vel potius ſit in arbitrio heredis deputare alios Sacerdotes?* reſpondit *Affirmative quoad primam partem*, & *Negative quoad ſecundam*. Et hoc non obſtante, quod Vicarius Generalis in civilibus confirmans interpellationem ab Adminiſtratoribus conſervatorii vulgo nuncupati *del Roſario* declaraverit in ſententia auditis partibus edita, eoſdem Fratres S. Mariæ Paradiſi Tertii Ordinis S. Franciſci *deſiſtere debere a celebranda Miſſa quotidiana diſpoſita in ejus teſtamento a q. Magdalena Galimberta ab ea die in antea, non obſtantibus deductis per dictos Patres*. Et pluries jam ſic cenſuerat *ead. Sac. Congreg. Concil.* & ſignanter in *Romana Eleemoſynæ Miſſarum*, 5. *Sept.* 1716. in *Regien.* 5. *Auguſti* 1719. *in Bituntina Miſſarum* 19. *Nov.* 1729. Et quidem ſic cum omni rationabili, ac juſto fundamento, quia in ſimilibus caſibus, non dicitur electa Eccleſia ſolum ratione ſui, ſed potiſſimum ratione pertinentiæ ad Perſonas, ſeu Regulares, itaut potius videantur contemplatæ Perſonæ, quam locus, & potius favore Perſonarum electus ſit locus, quam favore ipſius loci, juxta id quod habetur *Machab.* 11. *cap.* 5. *n.* 19. ibi: *Verum non propter locum gentem, ſed propter gentem locum Deus elegit*. Immo ex hac reflexione alia inſurgit potiſſima conjectura, quod pii Teſtatores relinquendo Miſſas celebrandas in Eccleſiis Regularium, ultra Sacrificii fructus, voluerint etiam conſulere indigentiæ eorumdem Regularium, ut plurimum Mendicantium, & ſic uberius ſuffragium aſſequi, obtinendo ſcilicet non ſolum fructus Sacrificii, ſed etiam remunerationem Caritatis in pauperes Religioſos exercitæ, ut in ſpecie obſervant Paſqualig. *de Sacrific. nov. Leg. tom.* 2. *q.* 1145. *num.* 5. adduct. in expoſitione cauſæ in *d. Romana oneris Miſſarum*, *verſ. At pro Religioſis* apud Theſaurum *Reſolutionum Sac. Congr. Conc. tom.* 5. aliique plures allegati ad id per Paſſerin. *de ſtatu homin. tom.* 2. *q.* 178. *n.* 1189. *in fine*, & Capon. *diſcept.* 196. *n.* 11. Unde, ut aſſerit eruditiſſimus Pitonius Epiſcopus Imeriæ, & Benedicti XIII. Auditor *part.* 1. *diſcep.* 2. *num.* 12. *iniquum videtur, quod heres velit mittere alios Sacerdotes ad celebrandum in aliena Eccleſia, illiſque dare eleemoſynam manualem, quando hujus eleemoſynæ capaces ſunt ipſi Fratres* (id eſt Minores de Obſervantia de quibus ibi loquitur) & *veniunt præferendi omnibus extraneis, tum ratione præcepti Teſtatoris, tum ratione loci, in quo exiſtunt*, juxta text. *in Can. quia Sacerdotes* 13. *cauſ.* 19. *q.* 1. *Rot. Rom. in Placentina prætenſa Collegialitatis* 20. *Junii* 1695. §. *Præcipue, coram R. P. D. Scotto*.

In ſuis Eccleſiis non licet Regularibus admittere Sacerdotes Sæculares ad Miſſam celebrandam contra prohibitionem Epiſcopi. *Sac. Congreg. Concilii in Bononienſ.* 2. *Junii* 1620. & *in Limana* 29. *Januar.* 1633. Et Sacriſtæ, ſeu Præfecti Eccleſiarum Regularium adſtringi poſſunt ad non permittendam celebrationem Sacerdotum Sæcularium, niſi exhibita Ordinarii licentia. *Sacra Congr. Concilii in Neapolitan.* 17. *Auguſti* 1630. 24 25

Presbyteri, qui Capellani non ſunt, poſſunt prohiberi, ne accedant ad celebrandum in Eccleſiis Monialium etiam Regularibus ſubjectarum, vel alias exemptarum, quia talis acceſſus pertinet ad cuſtodiam clauſuræ, ſuper qua Epiſcopus invigilat, & juriſdictionem indiſcriminatim exercet, ut reſpondit *Sacra Congreg. Conc. in Hieracenſ. Viſitationis* 26. *Januar.* 1692. *in reſponſione ad ſeptimum*. Capellanus autem ſufficit, quod approbetur a Superiore Monaſterii, ut *in dicta Hieracenſi in reſponſione ad nonum*. 26 27

In Eccleſiis Monialium non debent Regulares celebrare Miſſas abſque licentia Epiſcopi, & ſi in illis ex diſpoſitione Teſtatoris onus habent celebrandi, onus transferatur ad eorum Eccleſiam, prout laudando proviſionem *Sacra Congregat. Epiſcop. & Regul. reſcripſit Patriarchæ Veneto* 15. *Junii* & 8. *Auguſti* 1592. 28

Miſſa non eſt celebranda in Eccleſia polluta; *cap. Propoſuit, ac ſeq. de conſecratione Eccleſiæ*. Hinc Rubricæ Miſſalis *titulo de defectibus in miniſterio ipſo occurrentibus*, ſic habent: *Si, Sacerdote celebrante, violetur Eccleſia ante Canonem, dimittatur Miſſa, ſi poſt Canonem, non dimittatur*. Incipit autem Canon poſt dictum *Sanctus* ab illis verbis: *Te igitur Clementiſſime Pater* &c. Celebrans vero in Eccleſia polluta, licet peccet graviter, nullam tamen Cenſuram, vel Irregularitatem incurrit, cum hæc in Jure ſtatuta non reperiatur. Miſſa non eſt celebranda in loco interdicto, & ibi celebrans fit Irregularis, *c. De Clerico excommunicato cap. Poſtulaſtis* §. *Quæſiviſtis, de ſentent. Excomm. in* 6. *c. Is qui* §. *Is vero*. Nec poteſt celebrari in loco, in quo ſepultus eſt Paganus, ſeu Infidelis, *cap. Eccleſia, de* 29 30 31 32

con-

Digitized by Google

33 *conſecr. diſt.* 2. Nec ubi ſepultus eſt excommunicatus vitandus, juxta illam Regulam: *Quibus non communicamus vivis, nec communicemus defunctis, cap. Sacris, de Sepulturis.*

34 Poterit tamen ibi celebrari, ſi inde extrahantur cadavera, & Eccleſia conſecretur, vel benedicatur. *De conſecratione, cap. Eccleſia, in qua diſt.* 27.

35 Miſſæ in Eccleſiis Regularium, iſtis renuentibus, celebrari non poſſunt a Capitulo. *Sacr. Congregatio Conc. in Nullius Caſtellanæ* 29. *Auguſti* 1722. *&* 30. *Januar.* 1723. apud Urſayam *in Miſcellan. Sacro & profano lit. M. num.* 231.

36 Miſſæ celebrandæ ex eleemoſynis a Confraternitate collectis, debent in Eccleſia ejuſdem Confraternitatis, non autem in Parochiali, celebrari. *Sac. Congr. Concil. in Bononien.* 15. *Maii* 1728. *ad XII. dub.*

37 Miſſæ celebrandæ ſunt in Eccleſiis per Teſtatorem deſignatis, ſub pœnis arbitrio Ordinarii. *Sac. Congr. Concil. in Bergomen.* 10. *Julii* 1728. *ad* 2. *dub.*

38 Si autem a Teſtatore relictæ fuerint Miſſæ abſque ſpecificatione Eccleſiæ, in ſepulcrali Eccleſia celebrari debent. Abbas *Conſil.* 99. *per tot. lib.* 2. Paſqualig. *de Sacrific. novæ Leg. quæſt.* 1000. *ſub num.* 7. *& ſeq.* Rodriquez *qu. mor. tom.* 4. *cap.* 151. *verb. Miſſa ſub num.* 3. Idque obtinuit, tum quia illa Eccleſia ſupra ceteras, utpote magis correlativa ad animam defuncti, prædilecta cenſetur. Ventrigl. in *Prax. q.* 2. *annotat.* 28. §. 1. *ſub n.* 34. Tiraquell. *de privileg. piæ cauſ. q.* 17. *ſub n.* 16. Mantica *de conject. ult. volunt. lib.* 8. *tit.* 9. *ſub n.* 6. Tum etiam ſummæ æquitatis ſuadet ratio, ut illa Eccleſia, quæ ſuſtinet ſervitutem ſepulturæ, exinde celebrationis Miſſarum ſentiat commodum, ut pluribus relatis dixit Rota *in Romana celebrationis Miſſarum coram Calcagnino* 15. *Junii* 1732. apud Scarſantonum *ad Ceccoperium part.* 3. *in fine deciſ.* 22. *ſub n.* 4. *&* 5. *& a num.* 30. *ad* 32. Et ad hoc facit aperte Conſtitutio noviſſime edita a Benedicto XIV. incip. *Quanta cura* per extenſum allata ſupra *art.* 1. *num.* 16.

39 Miſſarum celebrationem debent Sacerdotes in libro in Sacriſtia aſſervato ſcribere. *Sacr. Congreg. Concil. in Maceraten.* 14. *Maii* 1729. *ad* 2. *dub.*

40 Miſſæ in ea Eccleſia & loco celebrari debent in quibus voluerunt ii, qui eleemoſynas erogarunt; Bened. XIV. cit. Conſtitut. 22. §. 2. ubi dicit, quod in illa potius Eccleſia Miſſas eſſe celebrandas quiſque vult, ad quam religionis & pietatis ſtimulis ductus eleemoſynas confert. Aut in qua quiſpiam fortaſſe tumulatus eſt, quam in alia Eccleſia ſibi prorſus ignota.

Miſſas extra Eccleſias celebrari nequit extra caſum neceſſitatis. Idem Conſtitut. 89. incip. *Inter omnigenas* §. 22. 41

Miſſa celebrari permittitur cum opportunis cautelis ſuper triremibus Militiæ S. Joannis Hieroſolymitani. Idem Conſtitut. 41. incip. *Exponi*. Vide verb. *Hieroſolymitani Milites*. 42

Item ſuper triremibus Pontificiis. Idem Conſtit. 25. incip. *Exponi*. 43

* Quamvis a Sacra Congregatione ſæpius deciſum fuit, in Oratoriis publicis ſitis intra fines Parochiæ juris non eſſe Parocho prohibere, ne Miſſæ celebrentur ante Miſſam Parochialem; ſi tamen Epiſcopus in Synodo id prohibeat, ne populus retrahatur a Miſſa Parochiali, & concione, conſtitutio illa valet, & Epiſcopo parendum eſt. *De Synodo Diœc. lib.* 11. *cap.* 14. §. 7. 44

In Oratoriis privatis, in quibus pro infirmo conceditur unica Miſſæ celebratio, die Natalis Domini fas eſt tres Miſſas ab eodem Sacerdote celebrari, ut ex Decretis S. Congregationis, *ibid. lib.* 3. *cap.* 4. §. 8. 45

Epiſcopi quanquam non habeant amplius facultatem concedendi licentiam, ut in Oratoriis privatis celebretur, adhuc tamen poſſunt in ſuis domibus privatum Oratorium habere, & permittere aliis Sacerdotibus, ut in eo celebrent; ut ex Decretis Sacr. Congregar. *ibid. cap.* 6. §. 2. 46

Hæc etiam celebratio præſtari rite ibidem poteſt etiam abſente Epiſcopo; atque ibi audientes Miſſam quicumque fideles præcepto Eccleſiaſtico ſatisfaciunt. Denique quod hic dicitur de Epiſcopis, valet etiam pro Cardinalibus non Epiſcopis. Animadvertendum eſt tamen, valere hæc pro Oratoriis Epiſcopi in ſuis domibus, in quibus certus fixuſque locus eſt aſſignatus. *Ibid.* §. 6. 47

Si Miſſa omnino celebranda ſit, nec poſſit in templis, vel etiam in Oratoriis privatis, licet illam celebrare in loco non indecenti, quicunque tandem ille ſit, ut planum fit exemplo Capellanorum in Caſtris; eorum etiam qui per infidelium regiones iter faciunt, & etiam in littore maris reſpectu navigantium. *Ibid.* §. 7. 48

Ut celebretur Miſſa in Mari peculiare privilegium requiritur, nec ſufficit clauſula generalis, qua facultas ſit celebrandi *in loco honeſto & tuto*. Non conceditur autem, niſi cum 49

Digitized by Google

conditione, ut tutum ſit navigium, longe
abſit a littore, tranquillum ſit mare, ac tan-
dem aſſiſtat celebranti alter, vel Sacerdos,
vel Diaconus. *Ibid.*
50 In templo polluto celebrans Sacerdos, quam-
vis peccet graviter, ut ex *cap. Is qui, de ſent.
excom. in 6.*, nullam tamen pœnam incurrit,
cum nulla ſit in jure expreſſa, quin nec de-
ſunt, qui credant eum minime peccare, ſi
adſit Epiſcopi conſenſus. Viciſſim autem irre-
gularitatem Summo Pontifici reſervatam in-
currit, qui in loco interdicto celebrat, ut ex
eod. *cap. Is qui, ibid. lib. 3. c. 7.* §. 4. *

Additiones ex aliena manu.

51 Plures hic quæſtiones expendendæ ſunt de
Capellano, qui celebrare haud valet in loco
a Teſtatore deſignato; quæritur primo, an
celebrare alibi teneatur? Teneri ſentiunt Hur-
tad. *part. 1. reſol. moral. tract. 2. cap. 4. re-
ſol. 11. num.* 105. *& ſequent.* Monet. *de com-
mut. ultim. volunt. cap. 10. quæſt. 5. num.* 242.
52 At alii ita diſtinguunt, quod videlicet, ſi Te-
ſtator voluit applicationem, teneatur alibi ce-
lebrare, ſi autem cultum ejus Altaris, aut
commodum Populi voluit, nequaquam cele-
brare alibi teneatur; Barboſ. *de offic. & Poteſt.
Epiſcop. part. 1. alleg. 24. num.* 35. Cardina-
lis Lugo *diſput. 21. de Euchariſtia ſect.* 18.
verſicul. Si tandem.
53 Standum & ego cenſeo huic diſtinctioni,
dummodo tamen clare conſtet, quod cum Te-
ſtator voluit cultum Altaris, commodumve
Populi, noluit applicationem; idque poteſt
Teſtator velle ſimul cultum Altaris, vel com-
modum Populi, & applicationem; Paſqualig.
de Sacrif. Miſſ. tom. 2. quæſt. 1147. *n.* 4. qui
una docet quando clare conſtare dici poſſit
voluiſſe Teſtatorem applicationem.
54 Secundo quæritur, an obligatio celebrandi
Miſſam quotidianam in Eccleſia Regularium,
ſequatur ipſos, ſi ſe transferant ad aliam Ec-
55 cleſiam? Sequi tenent & quidem etiamſi fuiſ-
ſet expreſſa Eccleſia, cum nomine proprio,
& abſque expreſſione pertinentiæ ad Regula-
res, immo etiam cum verbis perſonalitatem
denotantibus, Marchin. *de Sacram. Ordin. tract.
3. part. 2. cap. 24. num.* 3. Paſqualig. *de Sa-
crific. Miſſ. tom. 2. quæſt.* 1144. *num. 1. &
plur. ſequent.* ubi quod id, quod dictum eſt
de Eccleſia Regularium, locum habet in quo-
vis alio Collegio, ſeu Communitate, cui idem
onus ſit injunctum.
56 Tertio de Capellaniis erectis in Eccleſia
Regularium, quæritur, an transferantur ad
aliam Eccleſiam, quando Regulares mutant
Eccleſiam? Videndum, an Capellania ſit ſæ- 57
cularis, nec ne? Si ſit ſæcularis, rurſus viden-
dum, utrum Eccleſia in qua eſt erecta Ca-
pellania, ſit erecta abſque ullo reſpectu ad Re-
gulares, an cum reſpectu ad ipſos. Priori au-
tem caſu non transfertur; poſteriori vero caſu
transfertur. Si autem Capellania non ſit ſæ-
cularis, indiſtincte transfertur; Paſqualig. *de
Sacrific. Miſſ. tom. 2. quæſt. 1146. per tot.*
Quarto quæritur, an diſponente Teſtatore, 58
quod Miſſa celebretur in Altari alicujus Ima-
ginis, poſſit in alia Eccleſia celebrari, ſi ii
quibus eſt commiſſa celebratio ad aliam Eccle-
ſiam ſe transferant? Sunt qui autumant, quod 59
ſi transferatur imago ad novam Eccleſiam,
transferatur & celebratio miſſarum; ſi autem
non transferatur imago, nec transferatur Miſ-
ſarum celebratio; Hurtad. *tom. 1. reſolut. mor.
tract. 2. cap. 2. reſol. 9. num.* 100.
Hanc vero opinionem amplectendam ſuſtinet 60
Paſqualig. *de Sacrif. Miſſ. tom. 2. quæſt.* 1145.
ſi Teſtator primo diſpoſuit, quod Miſſa celebre-
tur in altari, in quo ſpeciali cultu imago ali-
qua colitur, & deinde onus celebrandi impoſuit
Regularibus, aliiſve, ad quos pertinet Eccle-
ſia, non item ſi contemplavit inſervientes Ec-
cleſiæ, itaut in eorum perſonam ſit directum
Legatum Miſſarum, & deſtinatio loci ſit adje-
cta in conſequentiam, ad celebrationem etiam ex
devotione diſponentis erga aliquam imaginem.
De quæſtione demum, quam tractat *Auctor* 61
n. 21. ad plur. ſequent. videlicet, an Miſſæ ce-
lebrandæ in Eccleſia Regularium, debeant ab
ipſis celebrari, excluſis Sacerdotibus ab Herede
deputandis, aliquid etiam dicendum. Male au- 62
tem *Auctor* abſolute ſentit celebrari eas deberi
a Regularibus. Diſtinctio enim in hac materia 63
recepta eſt, quod aut Legatum celebrationis
Miſſarum directum eſt in Eccleſiam, ut ſi Ec-
cleſiæ ipſi relicta ſit aliqua ſumma pro Miſſa-
rum celebratione, & nullo in hoc caſu heres
pollet arbitrio deputandi Sacerdotes pro cele-
bratione Miſſarum. Aut vero Legatum cele- 64
brationis Miſſarum directum eſt in Heredem,
ut puta ſi Heredi injunctum ſit, ut Miſſas
in Eccleſia illa celebrari faciat, & in hoc diſ-
parato caſu in ipſius Heredis libertate eſt de-
putare Sacerdotes, pro Miſſarum celebratione,
ut diſtinguit Cardinal. de Luca *de Legat. di-
ſcurſ. 25. fere per tot.* & hanc diſtinctionem
ſequuta fuit Sac. Congregatio Concilii in *Tau-
rinen. celebrationis Miſſæ quotidianæ 20. Maii*
1725. *ad primum dubium.*

Re-

Digitized by Google

Reſponſio Auctoris.

65 Additor hic ſub num. 62. dicit: male autem *Auctor* abſolute ſentit, celebrari eas debere à Regularibus, & aſſerit, receptam eſſe diſtinctionem, quod, aut legatum celebrationis directum eſt in Eccleſiam, ut, ſi Eccleſiæ relicta ſit aliqua ſumma pro miſſarum celebratione, & tunc heres non poteſt deputare Sacerdotes: aut vero legatum celebrationis directum eſt in heredem, ut puta, ſi heredi injunctum ſit, ut Miſſas in Eccleſia illa celebrari faciat, & in hoc caſu eſt liberum heredi deputare Sacerdotes ſibi benevíſos. Aſt cum bona venia D. Additoris non videtur ſic recepta aſſerta diſtinctio, ut clare patet ex contrariis decretis Sac. Congreg. Concilii allatis a *me loc. cit. num.* 23. & ſignanter in *allata Romana Oneris Miſſarum*, 17. *Novembr.* 1731. ubi quamvis legatum celebrationis Miſſarum directum eſſet in heredem, hoc non obſtante, Sac. Congreg. juxta votum Eminentiſs. Vicarii cenſuit, *Miſſas eſſe celebrandas a Religioſis S. Franciſci*. Quod iterum confirmavit *die* 12. *Januar.* 1732. & inſtante adhuc herede, ac propoſito dubio: *An ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis in caſu* &c. die 22. Martii 1732. eadem Sac. Congreg. Concil. reſpondit, *in deciſis, & amplius*, non obſtantibus decretis contrariis allatis ab herede *in Romana* 11. *Januarii* 1639. *& in Maceraten.* 15. *Martii* 1692. Quæ particula, *& amplius* denotat, quod omnes Em. Cardinales fuerunt in deciſione concordes, & quod, quum materia, ſeu cauſa de ſe clare pateat, non ſit amplius proponenda, ut explicat, & declarat Cardinalis Lambertinus poſtea Benedictus XIV. *vol.* 3. *notific.* 14. *pag.* 163. editionis Bononienſis. Ac pariter legatum erat directum in heredem in allata *Mediol. celebrat. Miſſar.* 12. *Maii* 1736. & tamen eadem S. Cong. Concil. reſpondit, pro celebratione Miſſarum non eſſe in arbitrio heredis deputare alios Sacerdotes, ſed eſſe eligendos Religioſos ejuſdem Eccleſiæ. Et hoc non obſtante, quod Vicarius Generalis in civilibus confirmans interpellationem adminiſtrorum conſervatorum vulgo nuncupati *del Roſario* declaraverit in ſententia, auditis partibus, edita, Fratres S. Mariæ Paradiſi tertii Ordinis S. Franciſci deſiſtere debere a celebratione Miſſæ; & ſic pluries jam cenſuerat eadem Sac. Congreg. Concil. & ſignanter *in Romana eleemoſynæ Miſſarum* 5. *Septembris* 1718. *in Regien.* 1. *Auguſti* 1719. *in Bituntina Miſſarum* 19. *Novembris* 1729. & ſæpe alibi. Nec tam evidens eſt, quod Sacra Congreg. Concil. ſecuta fuerit abſolute aſſertam diſtinctionem a D. Additore *in Taurinen. celebrationis Miſſæ quotidianæ* 20. *Maii* 1752. jam allata a me in ſupplement. *ſecundæ editionis Venetæ*, pag. 40. ubi Sac. Cong. Concil. reſpondit quidem ad primum, *negative quoad primam partem, affirmative quoad ſecundam*, ſed cum addito: *Et ad mentem, & mens eſt, quod præferantur Oratores dominicani in caſu, de quo agitur*, quamvis ipſi Patres Dominicani ſua jura non produxiſſent, ut refert Eminentiſſ. Furiettus tunc Secretarius dictæ Congregationis in expoſitione dictæ cauſſæ. Ibi: *a Patribus Dominicanæ familiæ nihil habuimus*. Unde in hoc rerum ſtatu judicent æqui rerum æſtimatores, quis male ſenſerit, an *D. Additor*, vel ego *Lucius Auctor* ſub *dict. n.* 23. tot ſolida fundamenta pro mea concluſione adducens. Ecquis non videat, ſi eſſet recepta a Sac. Congreg. illa aſſerta a D. *Additore* diſtinctio, quod nullæ amplius ſimiles cauſæ proponerentur? Regulares enim illi, in quos eſſet directum legatum relicta eis aliqua ſumma pro celebratione Miſſarum, ipſas poſſent ſine ulla contradictione libere in ſua Eccleſia celebrare. Alii vero, in quos non eſſet directum legatum, ſed potius directum eſſet in heredem, nulla eis relicta ſumma pro Miſſarum celebratione, jam nulla ratione poſſent prætendere earum celebrationem: ſicque undequaque ex utroque capite ceſſaret motivum proponendi in Sac. Congreg. ſimiles cauſſas; & tamen in dies paſſim proponuntur, ut videre eſt in Theſauro Reſolution. *dictæ Sacræ Congreg. Concil.*

Articulus V.

Miſſa quoad tempus, quo poteſt, vel non poteſt celebrari.

Tempus ordinarium celebrandi Miſſam incipit ab Aurora, & terminatur in meridie, 1
ut patet ex Rubricis Miſſalis *tit. de defectibus in Miniſterio ipſo occurrentibus*, ubi dicitur, quod *tempus debitum celebrandi ſit ab aurora uſque ad meridiem communiter; & ex c. Neceſſe eſt, & c. Nocte ſancta, de conſecrat. diſt.* 1.
Nec poteſt amplius celebrari tempore veſpertino: revocantur enim omnia privilegia a S. Pio 2
V. Conſtit. 4. incip. *Sanctiſſimus*. Nec poſt 3
horam nonam, ex Innocentio IV. Conſtit. 14. incip. *Sub Catholicæ*. * Toleratur tamen anticipatio tertiæ horæ partis, ſicut & prorogatio

tertiæ horæ partis poſt meridiem, ut ex edicto Benedicti XIII. *Inſtit. Eccleſ.* 12. §. 4. *

4 In terris vero Infidelium celebrari poteſt una hora ante auroram, & una hora poſt meridiem, ſeu Nonam, ex Paulo V. Conſtit. 40.

5 incip. *Ex omnibus* §. 6. Ubi non eſt aurora phyſice pro licita Miſſarum celebrationa, attendatur ea moraliter, & politica, quando ſcilicet terminari ſolet quies, & incipit labor, juxta probatam Regionum conſuetudinem, ex decreto *Sacræ Cong. Rit.* 18. *Septembr.* 1634.

6 Regulares circa hujuſmodi anticipationem & poſtpoſitionem multa obtinuerunt Apoſtolica Indulta, & privilegia. Alexander VI. conceſſit Patribus Congregationis Valliſolet., ut poſſint celebrara duabus horis poſt mediam noctem per Breva, quod incipit *Sane merita:* S. Pius V. conceſſit Societati Jeſu, ut refertur *in Compendio ſuorum privilegiorum verb. Miſſa* §. 3. quod poſſint celebrare per horam ante auroram, & infra horam poſt meridiem cauſa itineris, vel alterius legitimi impedimenti. Martinus V. conceſſit Congregationi Valliſolet., Innocentius VIII. Auguſtinianis, Leo X. Minoribus, & Gregorius XIII. Caſſinenſibus, ut ſtatim poſt mediam noctem poſſint celebrare, & atiam poſt meridiem, quando Fratres debent ambulare, ſeu quando de via veniunt, & non poſſunt anta meridiem applicare ad locum, ubi commoda poſſunt Miſſam celebrare. Sic referunt Caſarub. verb. *Miſſa* 2, Suarez *tom. 3. in tertiam part. diſp.* 8. *ſect.* 4. Bauni *in Theol. moral. tract.* 10. *de Sacrament. q.* 13. Roſignol. *de Euchariſtia q.* 8. *art.* 16. *n.* 12. & alii. * Attamen jus habet Epiſcopus vetandi etiam ſub pœnis canonicis, ne Regulares ultra conſuetas horas celebrent, ut ex Decretis S. Congregationis firmatur, *Inſtit. Eccleſ.* 68. §. 12. *

7 Attendenda eſt hic ſequens Epiſtola de mandato Sanctiſſimi tranſmiſſa Eminentiſſimo & Reverendiſſimo Cardinali Proſpero de Lambertinis tunc Archiepiſcopo Bononienſi, & poſtea Summo Pontifici, & ab ipſo relata in ſuis ſemper commendabilibus Notificationibus, *volumine* 4. *Notification.* 1. *ibi*.

Eminentiſſime & Reverendiſſime Domine Obſequendiſs.

CUM ad aures Sanctiſſimi Domini Noſtri devenerit, nonnullos forte per annos, antequam Eminentia veſtra iſtius Bononienſis Eccleſiæ regimini præficaretur, paulatim ea in Civitate irrepſiſſe abuſum, ut occaſione, qua Sacra quædam Imago Deiparæ Virginis a S. Luca, uti præfertur, depicta, ab Eccleſia Sancti Matthiæ Religioſarum Ordinis S. Dominici ad alias plures Monialium Eccleſias die Dominica ante Aſcenſionem, ſervato Proceſſionis ritu, transfertur, multas per horas ante auroram, priuſquam nempe eadem Sacra Imago inde amoveatur, Miſſa lecta coram ipſa celebretur, deindeque aadem die, pluribus jam a meridie tranſactis horis, nimirum poſtquam dicta Sacra Imago ad ipſam Sancti Matthiæ Eccleſiam relata aſt, alia ibidem Miſſa ſolemniter canatur; Sanctiſſimus Pater, qui non ſine gravi animi ſui offenſione, Eccleſiæ præceptum, ajuſque Rubricas de tempore celebrandi Miſſas ſalubriter conſtitutas tanta horarum perturbationa violari accepit, has ad Eminentiam veſtram juſſit Litteras dari, quibus ſignificetur, Sanctitatis ſuæ mentem eſſe, ut enuntiatus abuſus penitus aliminetur, utque in hunc finem Eminentia Veſtra nedum aa, qua pollet ordinaria auctoritara juxta præſcriptum Sacri Tridentini Concilii monentis in Decreto de obſerv. & evit. in celebr. Miſſ. Locorum Ordinarios, ut Edicto & pœnis propoſitis caveant, na Sacerdotes aliis, quam debitis horis celebrent, verum atiam facultate ſibi ab eadem Sanctitate Sua quatenus opus ſit, ſpecialiter delegata, mandet promulgari Edictum, quo ſub pœna Suſpenſionis a Divinis ipſo facto incurrenda, aliiſque etiam gravioribus arbitrio Eminentiæ veſtræ decernendis diſtricte prohibeatur omnibus, & ſingulis Sacerdotibus, tam Sæcularibus, quam Regularibus, & præſertim Fratribus Ordinis Prædicatorum, ne quiſquam eorum in præfata Eccleſia Sancti Matthiæ Miſſam ullam, ſiva lectam, ſive cum cantu, præterquam debitis horis audeat præmiſſa die Dominica, vel alia quacumque celebrare. Id itaque da mandato ejuſdem Sanctiſſimi Domini Noſtri Eminentiæ Veſtræ ſignifico, ut ejus menti ſe conformare dignetur, ejuſque manus humillima deoſculor.

Romæ 2. Martii 1737.

Eminentiæ Vaſtræ

Humill. & addictiſſ. Serv.

A. Card. Gentili Pro-Præf.

Licitum eſt cuilibet Sacerdoti rite diſpoſito quotidie celebrare; *ex cap. Conſuluiſti, de celebrationi Miſſarum*. Excipiuntur tamen ultimi tres dies hebdomadæ Sanctæ, in quibus ubique prohibentur Miſſæ privatæ, non obſtante quocumque privilegio, & contraria conſuatudina, ex decreto Sacræ R. Congregationis, & Clement. XI. 20. *Aprilis* 1707. ac ejuſ- 8 9

ejuſdem tandem vivæ vocis oraculo 8. *Augu-
ſti* 1713.

10 Excepto die Nativitatis Domini, & caſu
neceſſitatis, non licet eidem Sacerdoti plures
Miſſas eodem die celebrare; *ex cap. Sufficit
diſt.* 1. *de conſ.* ibi: *Sufficit Sacerdoti unam
Miſſam in die una celebrare, quia Chriſtus ſe-
mel paſſus eſt, & totum mundum redemit, &
valde felix eſt, qui unam digne celebrare poteſt.
Et ex cap. Te referente; cap. Conſuluiſti, de
celebratione Miſſarum: Excepto die Nativitatis
Dominicæ niſi neceſſitatis cauſa ſuadeat, ſufficit
Sacerdoti ſemel in die unam Miſſam ſolummodo*
11 *celebrare*. Et ſi bis celebret in eadem die, fit
irregularis. *Sac. Cong. Conc. in Placentina* 11.
Januarii 1710. *ad primum dub.* Vide Barbo-
ſam *collect. Doctorum lib.* 3. *decretal. fol.* 268.
num. 3. (*)

12 Excipitur dies Nativitatis Domini, in quo
tres Miſſæ celebrari poſſunt, *cap. Nocte* 48.
de conſecrat. diſt. 1. *& cap. Conſuluiſti* 3. *de
celebratione Miſſarum*; Prima enim dicitur in
media nocte in memoriam Chriſti Nativita-
tis, ſecunda in Aurora in memoriam Adora-
tionis tali hora ei a Paſtoribus factæ, & ter-
tia hora tertiæ diei in memoriam manifeſta-
tionis omnibus factæ juxta Theleſphori Papæ
(qui celebrationem trium Miſſarum inſtituit)
intentionem, *capit. Nocte, de conſecration. di-
ſtinct.* 1. Vel dicuntur ipſa die tres Miſſæ ad
ſignificandam triplicem Chriſti Nativitatem,
ſcilicet æternam ex Patre Cœleſti, tempora-
lem ex Maria Virgine, & ſpiritualem, ſeu
Myſticam in hominum cordibus per gratiam,
ut notat D. Thomas 3. *part. quæſt.* 83. *art.* 2.
Vel ad ſignificandum tres hominum ſtatus,
ſcilicet ante legem Moyſis, ſub lege Moyſis,
& poſt legem, qui eſt ſtatus gratiæ, ut dicit
Beda *in ſermone de Nativitate*, & notat Gloſſa
in cap. Nocte 48. *de conſecratione diſt.* 1. uti
exprimunt verſus ſequentes.

Quarum prima tibi tempus, quo lege carebant:
Altera dat Moyſen, deſignat tertia Chriſtum.

13 Antiquis temporibus tres Miſſæ celebraban-
tur etiam in Feſtivitatibus Reſurrectionis Do-
mini, Sancti Joannis Baptiſtæ, & SS. Apoſto-
lorum Petri & Pauli, ut referunt Strabo *de
Eccleſ. Offic. cap.* 21. Amalar. Fortunat. *eodem
titul. lib.* 4. *cap.* 2. Gonzalez *in c. Conſuluiſti*
3. *de celebrat. Miſſarum*. Urſaya *Inſtitut. Cri-* 14
min. lib. 1. *tit.* 10. §. 2. *num.* 63. In ipſo
die Nativitatis poteſt Sacerdos tribus obligatio-
nibus ſatisfacere. *Sac. Cong. Concilii in Nul-
lius* 18. *Aprilis* 1654. *l.* 19. *Decret. fol.* 336.
Vide infra *a num.* 57. *& ſeqq.* ubi afferuntur
alia noviſſima ad rem attendenda.

In ipſa die Nativitatis eſt privilegium, & 15
non præceptum celebrandi tres Miſſas, adeo-
que eſt in libertate cujuſque Sacerdotis, juxta
morem in ſuo loco receptum, tres, vel unam
celebrare. Cum hac advertentia, quod, qui 16
unam tantum vult celebrare, illam celebret
accommodatam tempori, quo celebrat, nempe
ſi de nocte, legat primam, ſi in aurora, ſe-
cundam, ſi in pleno die, tertiam; Quamcum-
que tamen legat, ſi unam ſolam legat, debet
in ea facere Commemorationem S. Anaſtaſiæ.
Dixi *ſi celebret de nocte*; nam de jure omnes 17
Sacerdotes in nocte Nativitatis poſſunt celebra-
re unam Miſſam; *De conſecrat. diſt.* 1. *cap.
Nocte ſancta*, ex Theleſphoro *epiſtol. decretal.*
& ſequitur Navarrus *de celebrat. Miſſar. con-
ſil.* 2. *lib.* 3. Monacell. *part.* 3. *tit.* 4. *n.* 7.
Bonacina, & alii.

Non poſſunt tamen in ipſa Nocte Nativita- 18
tis ſucceſſive ad primam Miſſam ſtatim cele-
brari aliæ duæ Miſſæ, nec communio præberi
fidelibus, niſi poſt auroram, non obſtante quo-
cumque privilegio, ex decreto *Sacræ Congr.
Rituum* 7. *Septembr.* 1641. 9. *Auguſti* 1653. *&*
20. *Aprilis* 1664. *in una Piſaurenſi*, in qua
habetur, ut ſequitur: *Patres S. Caroli Congre-
gationis Clericorum Regularium petierunt reſpon-
deri; an liceat in nocte Nativitatis Domini poſt
cantatam primam Miſſam, alias duas immedia-
te celebrare, & communicare fideles? Et Sacra
Congregatio reſpondit, nullo modo licere, ſed
omnino prohibetur*. Et cum abuſus celebrandi
ſucceſſive ad primam Miſſam, & communio-
nem præbendi fidelibus iterum tam in Urbe,
quam extra reſurgeret, denuo obſervantia di-
ctorum Decretorum a Sacra Congreg. Viſita-
tio-

Nota Romani Theologi.

(*) Quod Sacerdos pluries celebrans in die fiat irregularis, nec ne, placet hic tranſcribere, quod firmat Carolus Antonius Theſaurus Soc. Jeſu, de Pœnis Eccleſiaſticis, verb. *Miſſa cap.* 5. *num.* 2. ibi: Quidam putant irregularem, ut Majol. tenet *lib.* 8. *cap.* 15. §. *Præterea*, in fine; ſed nullo jure id probat, & irregularitas non eſt aſſerenda, ubi non eſt a jure expreſſa, *Cap. is, qui, de ſent. excom. in* 6.

Digitized by Google

tionis Apoſtolicæ 7. *Decembris* 1702. & Edicto Eminentiſſimi Cardinalis Vicarii ſtricte demandata fuit, ut patet ex ſequentibus proviſionibus.

Eminentiſſimi e Reverendiſſimi Signori.

IL Sacerdote Carlo Conſueti Orarore umiliſſimo dell' EE. VV. eſpone riverentemente eſſer introdotta tanto in Roma, come fuori in alcune Chieſe la celebrazione delle tre Meſſa baſſa nella mezza notte della naſcita di Noſtro Signore, il che è contro la forma della Rubrica dal Meſſale *de hora celebrandi Miſſam Rubr.* 15. a contro i decreti, e dichiarazioni altre volte fatte da queſta Sacra Congregazione, de'quali ſa na dà qui ſotto copia.

Si ſupplicano pertanto l' EE. VV. d'altra promulgazione, e Decreto per toglier tal abuſo &c.

„ Cum ſuperioribus diebus conſulta fuiſſet hæc „ Sacra Rituum Congregatio: An eſſet permittendum celebrari in media nocte Nativitatis Domini poſt Miſſam decantatam, ſucceſſive alias duas Miſſas, & in eis Sac. Communionem exhibere fidelibus illam depoſcentibus, & reſpondiſſet non eſſe permittendum, ſed omnibus utrumque prohibendum. „ Nihilominus nonnulli Regulares aſſerentes „ hoc licere, ſupplicarunt audiri, & Sacra „ Congregatio, ipſis auditis cum Procuratoribus, & Advocatis ad relationem Eminentiſſimi Pallotti, ſtetit in Decretis, & reſpondit; Iterum prohibendum, tam Sacerdotibus celebrare volentibus, quam confluentibus in dicta nocte ad Eccleſiam, & Communionem depoſcentibus; *die* 7. *Decembris* „ 1641. Quorum Decretorum duplicata expedita fuerunt *die* 9. *Auguſti* 1653. in Regeſt. „ fol. 144.

19 Excipitur etiam caſus neceſſitatis, nam in caſu neceſſitatis plures Miſſas eodem die celebrari poſſe ab eodam Sacerdota jejuno, clare patet *ex cit. cap. Conſuluiſti*, *de celebratione Miſſar.* Inter autem hujuſmodi caſus neceſſita-
20 tis præcipue comprehenduntur ſequentes. Primus caſus ſufficientis neceſſitatis eſt, quando Sacerdos jam celebravit, & ſuperveniente morte, vel infirmitate, qua Miſſam non poſſit proſequi, alteri Sacerdoti celebranti poſt hoſtiam conſecratam ad eamdem complendam ipſe ſufficitur, ut habetur *in cap. Nihil 7. qu.* 1. *deſumpto ex Concilio Toletano* 9. Secun- 21
dus eſt, quando Sacerdos habet duas, vel tres Parochias inter ſe valde diſſitas, & non poteſt habere Coadjutorem, nec omnis populus poteſt in unam Eccleſiam convenire; tunc enim poterit eadem die in qualibet ſua Parochia celebrare, ut quilibet populus poſſit præcepto de audiendo Sacro ſatisfacere. Tertius caſus 22
eſt, quando in partibus infidelium pauci ſunt Sacerdotes, & multi Catholici, ut in Anglia, Hollandia &c. id exigente neceſſitate illorum Catholicorum in illis partibus. Quartus caſus 23
eſt, quando occurrente maxima ſolemnitate tam magnus eſſet populi concurſus, ut omnes in eadem Eccleſia capi non poſſent ad aſſiſtendum Sacro, nullo alio exiſtente Sacerdote, tunc enim ab eodem poſſet Sacrum iterari ad ſatisfaciendum omnibus. Sic tenet Durandus *lib.* 2. *de ritibus Eccleſ. cap.* 7. dicens ita fanciſſa Leonem Papam *epiſt.* 81. *ad Dioſcorum*, quinimmo Strabo *de rebus Eccleſ. cap.* 21. refert eumdem Leonem Papam, quandoque ſepties, quandoque novies eadem die ex eadem cauſa celebraſſe (*). Advertendum tamen eſt, 24
quod in his caſibus, ſi Sacerdos præſcius ſit poſtea ſibi iterum ſacrificandum fore, debet abſtinere in prima Miſſa a ſumptione ablutionis, ut in Miſſis Nativitatis Domini, uti notant communiter Doctores *in cap. Ex parte*, *de celebratione Miſſarum*.

Alii caſus referuntur a quibuſdam Doctori- 25
bus in quibus dicunt poſſe eumdem Sacerdotem eadem die bis ſacrificare verb. gr. Ne moriturus ſine Viatico decedat; At hic non ſubſiſtit, cum obſtet præceptum non iterandi Sacrificium, & in eo caſu ex defectu Hoſtiæ conſecratæ excuſetur infirmus a præcepto ſumendi Viaticum ob impotentiam. Vide *verb. Infirmus num.* 28. *& verb. Moribundus num.* 16.
Sic nec eſt caſus ſufficientis neceſſitatis adven- 26
tus alicujus Magnatis, Principis, Epiſcopi, Cardinalis, Legati, ut volunt aliqui. Nec pa- 27
ri-

Nota Romani Theologi.

(*) Magnus populi concurſus in ſolemnitate ſufficiens cauſa non eſt, ut pluries in die Sacerdos celebret ſine Apoſtolicæ Sedis diſpenſatione, quæ neceſſaria quoque eſt in Sacerdote, qui plures Parochias habet, vel apud infideles verſetur, nec exempla a Ferrari allata probant, cum modo præceptum Eccleſiæ urgeat de ſemel celebrando, exceptis caſibus in quibus expreſſe ab Eccleſia permittitur.

Digitized by Google

riter ſufficit pro iteratione Sacrificii eadem die
præſtanda ab eodem Sacerdote adventus inex-
pectatæ Proceſſionis, magnæ copiæ peregrino-
rum, vel magna devotio Catholicorum in par-
tibus Infidelium audiendi Sacrum, etiam die-
28 bus ferialibus, ut volunt alii. Nec etiam de-
fectus decentis apparatus veſtium pro qualita-
te multorum Nobilium erubeſcentium die Fe-
ſto intervenire Sacro, cui alii concurrunt, ut
cenſuere aliqui. Videntur enim requiri gravio-
res cauſæ ad hoc, ut ab eodem Sacerdote poſ-
ſit eadem die pluries celebrari, ut poteſt col-
ligi ex ſequentibus declarationibus. Cum *in
Civitate, quam dicunt de la Aſſumpta in Pro-
vincia Parequarienſi pars magna nobilium domi
ſe continent, quod apparatu decente careat, ideo
ut Nobiles mulieres, at viri e domibus ad tem-
pla educerentur, opus fuerit Miſſam ante Solis
ortum celebrare, ſed non reperto Sacerdote, qui
abſque ſtipendio munus hoc ſubire vellet, Epiſco-
pus prædictæ Civitatis Miſſam antelucanam No-
bilium gratia celebravit. Propoſito dubio in Sa-
cra Congregatione Eminentiſs. Card. Concilii Tri-
dentini Interpretum: An Epiſcopus abſque Apo-
ſtolico Indulto poſſet bis in die Sacrificium of-
ferre ex prænarrata cauſa? Die 1. Septemb. 1657.
Eadem Sac.* Congr. *cenſuit non poſſe.* Hinc etiam
cum Archiepiſcopus Sipontinus obligatus eſſet
in Eccleſia Sipontina Fer. V. in Cœna Dom.
celebrare, & conficere Chriſma, quamvis de-
beret in Eccleſia Garganica recipere peregri-
nos, ideoque cum Clerus & populus compel-
leret ad hic prius celebrandum, Honorius III.
cap. Te referente, de celebrat. Miſſarum, ſic
decrevit: *Cum cuilibet Sacerdoti, quacumque
dignitate præfulgeat, unam in die celebrare Miſ-
ſam ſufficiat, nam & valde felix eſt, qui cele-
brat digne unam, Fraternitati tuæ mandamus,
quatenus die Cœnæ Domini in Eccleſia Siponti-
na dumtaxat, in qua teneris Chriſma conficere,
Miſſarum ſtudeas ſolemnia celebrare.*

29 Feria quinta in Cœna Domini celebrari ne-
quit Miſſa in Eccleſia, in qua non aſſervatur
Sanctiſſimum Sacramentum, ut in una Neapo-
litana diſponitur: *Inſtitit Vicarius Generalis Emi-
nentiſſimi Archiepiſcopi Neapolitani a Sac. Ri-
tuum* Congreg. *declarari: An liceat in Eccleſiis,
in quibus non aſſervatur Sanctiſſimum Sacramen-
tum, celebrari Miſſam feria quinta in Cœna
Domini, & in Sepulcro eadem Auguſtiſſimum Sa-
cramentum aſſervari? Et Sac. Eadem Congreg.
reſpondit non licere; die 24. Junii 1659.*

J. Epiſcop. Sabinenſ. Card. Sacchettus.

*Fraciſcus Maria Phebæus Sacr.
Rit. Congr. Secretar.*

Regulares poſſunt in ſuis Eccleſiis Miſſas 30
celebrare eodem tempore, quo Parochi cele-
brant in ſuis, ex conceſſione S. Pii V. Con-
ſtitut. incip. *Etſi mendicantium*. Et poſt con-
ceſſionem S. Pii V. fuit editum Decretum *a
Sac. Congr. Epiſcop. & Regul.* 10. *Offobr.* 1586.
in quo ſtatuitur, quod Ordinarii non impe- 31
diant Fratres pulſare Campanas ad Matuti-
num, ad Horas, & ad Miſſam, antequam
pulſetur Campana Majoris Eccleſiæ, præter-
quam in die Sabbati Sancti. Immo poſſunt 32
Regulares etiam celebrare Miſſas priuſquam
Parochi celebrent, ut ſtatuit S. Pius V. *in cit.
Conſtitut.* §. 8. his verbis: *Nec non Miſſas, &
Divina Officia hujuſmodi etiam in diebus Domi-
nicis, vel Feſtivis, etiam antequam Rector Pa-
rochialis Eccleſiæ celebraverit, celebrare, & fa-
cere, quando eis videtur.* Nec Epiſcopi poſſunt 33
illis prohibere, ne campanas pulſent, & Miſ-
ſas celebrent in ſuis Eccleſiis ante pulſationem
Campanæ, & celebrationem Miſſæ in Eccleſia
Parochiali, ut decrevit *Sac. Cong. Concilii in
cauſa Nullius Provinciæ Raven. die 15. Septem-
bris* 1629.

Poteſt tamen Epiſcopus decreto Synodali 34
ſtatuere, ut diebus Feſtis de pr:ecepto Miſſæ
celebrari non debeant in Oratoriis, & Eccle-
ſiis ruralibus, niſi celebrata Miſſa in Eccleſia
Parochiali; ut declaravit *Sac. Congreg. Conci-
lii in S. Agatha Gothorum 25. Maii 1652. l. 19.
decretor. fol.* 191. *& in Camerinen.* 30. *Augu-
ſti* 1704. favore Parochiæ S. Pauli loci Pla-
ſtræ contra Capellanum Villæ Collis, ita ta-
men, ut Miſſa Parochialis hora opportuna ce-
lebretur. Vide verb. *Parochus art. 3. n.* 8.

Aſſumpto onere celebrandi Miſſam ad finem 35
aliquem obtinendum, ſi Miſſa differatur ultra
tempus, quo finis poſſit obtineri, dilatio eſt
graviter peccaminoſa, quia per illam dilatio-
nem fruſtratur finis, ob quam tradita eſt elee-
moſyna, & aſſumpta eſt illa obligatio, &
etiam violata eſt fides, qua Sacerdos ſe obli-
gavit, adeoque graviter peccavit, nedum con-
tra fidelitatem, ſed etiam contra Juſtitiam.
Hinc ſi quis erogaverit Sacerdoti ſtipem ab 36
eodem ad hunc finem acceptam, ut celebret
Miſſam pro ſalute corporali recuperanda, &
Sacerdos diſtulerit celebrationem poſt mortem
ſecutam, certe non eximeretur a gravi culpa,
cum forte mortuus non fuiſſet, ſi debito tem-
pore pro eodem celebraſſet. Sic etiam gravi-
ter peccant differentes ultra debitum tempus
celebrationem Miſſarum acceptarum pro præ-
ciſo fine habendi v. g. felicem partum, proſ-
perum iter, ſeu navigationem, & hujuſmodi,

37 ut tradunt communiter Doctores. Et graviter
etiam delinquit quilibet Sacerdos etiam priva-
tus aſſumens tot ouera Miſſarum, quibus non
poſſit ſatisfacere, niſi poſt longiſſimum tem-
pus, quia Sacra Congregat. auctoritate Ur-
bani VIII. in reſponſione ad 11. concedit ſo-
lum poſſe nova onera Miſſarum celebrandarum
ſuſcipere, *dummodo infra modicum tempus poſ-
ſint omnibus ſatisfacere*, & circa hoc in reſpon-
ſione ad 16. ſtatuit *comprehendi etiam privatos
Sacerdotes*.

38 Obligatus ad celebrandas Miſſas in diebus
Feſtivis ex inſtitutione Fundatoris, non poteſt
illas differre in dies feriales ſequentes ad Feſta,
& ſic differens graviter peccat, & ratio non
ſolum deducitur ex dilatione ultra diem præ-
ſcriptum, & ex violatione voluntatis Teſtato-
ris, ſed etiam ex qualitate diei Feſti, quem
voluit Teſtator ſpecialiter tum ad venerationem
39 ejuſdem, tum ad commodum populorum. Et
dies Feſti in ſimilibus caſibus debent intelligi
dies Feſti ſolum de præcepto, in quibus ca-
dit obligatio audiendi Sacrum, & abſtinendi
ab operibus ſervilibus; non autem dies, qui
ratione ritus duplicis dicuntur Feſti in ordine
ad Diviuum Officium.

40 Non licet anticipata applicatione Miſſam
celebrare & applicare pro eo, qui primo elee-
moſynam erogabit; ſic enim declaravit Sacra
Congr. Concilii de mandato Clementis VIII.
die 5. *Novembris* 1605. præciſis his verbis; *Su-
perioribus diebus ſignificatum fuit S. D. N. pau-
cis ab hinc annis in Hiſpania novam conſuetu-
dinem recentiorum aliquot Theologorum opinione
nixam, ſenſim receptam in dies magis invaluiſſe,
ut Sacerdotes Miſſas celebrantes, ejus valorem
generalem applicent his, qui poſtea Miſſæ celebra-
tionem poſtulaturi, ac pro eo eleemoſynam præbi-
turi ſunt, tametſi antequam Miſſæ Sacrificium
perageretur, neque a Sacerdote illud rogaſſent,
neque ei hac de cauſa præſtitiſſent eleemoſynam.
Quam rem cum Sanctitas ſua ad Sacr. Congre-
gationem Cardinalium Concilii Tridentini Inter-
pretum pro materiæ gravitate examinandam re-
jeciſſet, in ipſa Congregatione primum de ea
actum fuit diligentiſſime, ac deinde relatum ad
Sanctitatem ſuam, qui ex ejuſdem Congregationis
ſententia hujuſmodi conſuetudinem, tamquam plu-
ribus nominibus periculoſam, fidelium ſcandalis,
& offenſionibus obnoxiam, atque a vetuſto Ec-
cleſiæ more nimium abhorrentem exploſit, ac im-
probavit, atque Amplitudini tuæ litteras dari,
quod facimus, mandavit, ut omnibus illius Re-
gni Archiepiſcopis, atque Epiſcopis, in quorum
diœceſibus hujuſmodi applicatio in uſum inducta
fuerit, per litteras, aut alias ſcripto injungat;
ut talem uſum aboleat, ac prohibeat excommu-
nicationis, atque aliis, quas opportunas, & ne-
ceſſarias exiſtimaverit, pœnis. Idemque præcipiat
Generalibus, & Capitibus Ordinum, quos in
iſtis Regnis nunc noverit commorari, ut ſcilicet
& ipſi Regularibus ſibi ſubditis talibus applica-
tionibus, iiſdem pœnis propoſitis, interdicant:
Quæ omnia pro ſua pietate & Sanctiſſimi Do-
mini noſtri juſſu obſequendi ſtudio Amplitudinem
tam ſedulo effecturam ſperantes, Omnipotentem
Deum rogamus, eam quotidie cæleſtis ſuæ gratiæ
donis velit auctiorem. Romæ die* 15. *Novembris*
1605. de qua declaratione meminerunt Lauren-
tius de Peirinis *tom.* 12. *de privileg. Minim.
inter Conſt. Urbani VIII. numer.* 9. Gavant. *in
Theſaur. tom.* 1. *part.* 3. *tit.* 12. *a num.* 34.
Lezana *in ſum. quæſt. Regul. cap.* 21. *num.* 7.

Capellanus, qui onus habet certis diebus 41
celebrandi pro Fundatore, poteſt anticipare
præveniendo illas celebrare, niſi fundator ipſe
aliud, ſive implicite, ſive explicite ſtatuerit,
quia ex una parte illa anticipata celebratio
non cadit in incertum, nec ſuſpendit effectum
ejuſdem Sacrificii, cum ſint omnia requiſita,
ſit & determinata perſona, ſupra quam cadit
idem effectus, ex alia parte potius ſuffragatur
Fundatori, quam noceat, ſiquidem pro ejus
ſalute, quo citius offertur Sacrificium eo citius
liberatur a Purgatorio, adeoque non eſt, cur di-
catur prohibita talis anticipata celebratio. Si au- 42
tem Fundator in fundatione expreſſerit, quod
tot Miſſæ qualibet hebdomada celebrentur, nec
ulla ex eis in ſingula omittatur, vel dies præ-
fixerit ex peculiari ſua devotione ad eas, vel ut
in ipſis determinatis diebus daretur commodum
populo audiendi Sacrum, tunc non poſſet anti-
cipate celebrare, ſed teneretur omnibus illis
præfixis diebus ad illam determinatam celebra-
tionem ſaltem localem, quia aliter violaret men-
tem Fundatoris, & fraudaret populum Jure,
quod ex ejuſdem Teſtatoris voluntate habe-
ret Sacrum audiendi illis cujuſcumque heb-
domadæ determinatis diebus. Sic ſentit Bar-
boſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 2. *alle-
gat.* 24. *num.* 13. Diana, Riccius & alii com-
muniter.

Utilius eſt curare, ut Miſſæ pro ſe celebren- 43
tur in vita, quam inſtituere, ut celebrentur
poſt mortem; Quia Miſſæ pro aliquo celebra- 44
tæ poſt mortem ſunt ſolum ſatisfactoriæ pro
pœnis, quas animæ luunt in Purgatorio. At 45
Miſſæ celebratæ pro aliquo adhuc in vita, non
ſolum ſunt ſatisfactoriæ, ſed etiam propitiato-
riæ, meritoriæ, & impetratoriæ, & ſic ju-
vant

Digitized by Google

vant in vita, & poſt mortem; Immo tanta eſſe poſſunt Sacrificia in vita alicujus oblata, ut totam pœnam, quæ illi in Purgatorio debeatur, expient, ac deleant, ita ut ille decedens Cœlum ſtatim conſequatur, & ita ad rem aptiſſime ſentit Divus Gregorius *lib.* 4. *Dialog. cap.* 58. *Tutior eſt via, ut bonum, quod quiſque poſt mortem ſuam ſperat agi per alios, agat ipſe, dum vivit per ſe: Beatius quippe eſt liberum exire, quam poſt vincula libertatem quærere*, & ſic cum ipſo ſentiunt Barboſa *in Concil. Trident. ſeſſ.* 22. *de Sacrificio Miſſæ cap.* 2. *quæſt.* 11. Gobat, Fraxinellus, Pinellus, Marchinus, & plurimi alii.

46 Ad complementum hujus articuli addendum eſt, quod Eminentiſſimus Cardinalis, qui in Sacello Pontificio celebrat primam Miſſam Nativitatis Domini ante Mediam noctem, cenſetur ſaltem tacite diſpenſatus a Summo Pontifice, ut celebret, & communicet non jejunus. Ipſe enim ſolet in ipſa die Vigiliæ hora ſolita prandere, licet ſero in collatione fieri ſolita in Palatio Apoſtolico nihil ſumat, ut patet univerſæ Urbi, teſte Diana coordinat. *tom.* 2. *tract.* 3. *reſolut.* 12. *num.* 4. ubi dicit non eſſe verum quod Summus Pontifex quotannis ſpeciali Brevi diſpenſet cum Cardinali celebraturo, ut poſſit non jejunus celebrare, ut aſſerit Paſqualigus *tom.* 1. *deciſ.* 312. *n.* 4. nec quod Cardinalis celebraturus maneat tota die Vigiliæ Nativitatis jejunus, & poſt celebrationem cœnet, refertque ſic ſibi teſtatos fuiſſe plures Curiæ Miniſtros, & Magiſtrum Cæremoniarum ipſiuſmet Summi Pontificis; Unde non videtur verificari opinionem Cardinalis de Lugo *de Sacrament. Euchariſt. diſput.* 15. *ſect.* 2. *n.* 16. & Averſæ *de Sacram. Euchar. quæſt.* 8. *ſect.* 8. putantium Summum Pontificem pro illo loco, & pro illa nocte anticipare aliquantulum initium diei ſequentis, itaut talis Cardinalis cenſeatur celebrare in die, & non in vigilia Nativitatis, ſicque communicet jejunus. Sic Dicaſtill. *de Sacram. tom.* 1. *tract.* 4. *dub.* 17. *quæſt.* 7. *num.* 404. expreſſe dicens revera ſaltem tacite Summum Pontificem diſpenſare, ut Sacrum in Capella Pontificia dicatur a Cardinali non jejuno abſque ulla anticipatione diei, ut vult Lugo, ſed illud Sacrum dici intra Feſtivitatem Eccleſiaſticam Nativitatis Chriſti ſine ulla anticipatione diei; Ita etiam Quarti *Commentar. in Rubric. Miſſal. part.* 3. *tit.* 9. *dub.* 6. *cauſ.* 4. Paſqualigus *loc. cit. deciſ.* 311. Marthinon. *tom.* 3. *diſput.* 35. *num.* 64. Diana coordinat. *t.* 2. *tract.* 3. *reſolut.* 11. & 12. quamvis ipſe cenſeat contrariam opinionem etiam probabilem; & alii plures.

47 Non ſic autem cenſendum eſt de aliis, qui ex privilegio, vel conſuetudine celebrant ante mediam noctem, ut patet de Primicerio S. Marci Venetiarum, qui ante dictam mediam noctem ſemper jejunus celebrat, ut teſtatur Diana coordinat. *loc. cit. reſolut.* 11. *num.* 4. ubi arguens contra Cardinalem de Lugo exiſtimantem Miſſam celebratam a Cardinali in Capella Pontificia non ſolum eſſe Miſſam diei, ſed Miſſam celebratam in die Natalis Domini, ex eo quod cenſet Summum Pontificem pro illo loco, & nocte, anticipare diem ſequentem per aliquot horas, expreſſe ſic habet; *Sed hæc doctrina credo quod ipſemet Cardinalis non concederet pro Templo Divi Marci, quod patet; nam ſi ita eſſet, Primicerius poſſet dicere unam Miſſam non jejunus, quod nunquam accidit; nam ſemper Primicerius celebrat jejunus*. Et paulo infra ſubjungit. *Et hoc ultimum* (nempe quod illud Sacrum cenſeatur, dici intra Feſtivitatem Eccleſiaſticam Nativitatis Chriſti ſine ulla diei anticipatione) *dicendum eſt etiam de Sacro, quod dicit Primicerius in Templo Divi Marci, non autem de diſpenſatione jejunii: nam ut obſervatum eſt, Primicerii S. Marci ſemper celebrant illa nocte Nativitatis jejuni*. Et ſic in genere de omnibus qui celebrant ante mediam noctem, tenet expreſſe Gavantus *tom.* 1. *part.* 4. *tit.* 3. *num.* 5. ibi: *Quod ſi celebraturus ſit ante mediam noctem ex privilegio, vel legitima conſuetudine, vere non diſpenſatur in jejunio neceſſario ad Miſſam, ideo a pridiana media nocte jejunet, neque in Miſſa vigiliæ ſumat purificationem*; Et ipſum ſequitur Merati *ibidem num.* 12. ibi: *Illi autem, qui ex privilegio celebraturi ſunt ante mediam noctem, obſervent omnia ea quoad jejunium ſervandum ante, & poſt Miſſam illam, quæ tradit Gavantus ſupra*.

48 Cardinalis, vel alius celebrans prædictam Miſſam ante mediam noctem, non poteſt mane Nativitatis celebrare tres Miſſas, ſicuti alii Sacerdotes. Sic Quarti *loc. cit. part.* 1. *tit.* 15. *dub.* 7. *difficult.* 1. & communis aliorum contra Caramuelem; Et ratio eſt, quia Summus Pontifex non diſpenſat in numero Miſſarum, quæ dici poſſunt in ſolemnitate Nativitatis, ſed ſolum in hora celebrandi primam ex tribus illis Miſſis illa die conceſſis, transferendo in die præcedentem partem illius privilegii, quod jus commune concedit pro ipſa die Nativitatis Domini. Unde cum jam prima Miſſa fuerit ex privilegio anticipate ce-

Digitized by Google

celebrata, non poteſt iterum ab eodem celebrari. Nec ideo eſt deterioris conditionis aliis Sacerdotibus, ut prætendit Caramuel *in Theologia fundamentali fundament. 31. num. 13.* ſed immo conditionis melioris, quia fruitur anticipate eodem privilegio. Poteſt tamen mane celebrare reliquas duas Miſſas, ne ſit deterioris conditionis aliis Sacerdotibus, cum quod ob gratiam alicujus conceditur, non ſit in ejus diſpendium retorquendum, textu expreſſo *in cap. Quod ob gratiam* 61. *de Regul. Juris in* 6. Quarti *loc. cit.* Gavant. *loc. cit. num.* 5. expreſſe concludens; *Et eo caſu ſi in prima Miſſa noctis ſumeret purificationem, immo, & cibum ante mediam noctem, poſſe celebrare ſecundam & tertiam Miſſam Nativitatis Domini; Favet communis Doctrina Theologorum;* & ſequitur Merati *loc. cit. num.* 12. Quamvis Diana coordinat. *tom.* 2. *tract.* 1. *reſolut.* 96. *num.* 4. dicat quod Cardinalis, qui in Sacello Pontificio celebrat Miſſam Nativitatis ante mediam noctem, non poteſt poſtea mane celebrare alias duas Miſſas.

49 Cardinalis, vel alius celebraturus primam Miſſam Natalis ante mediam noctem, poteſt mane celebrare Miſſam conſuetam Vigiliæ. Quarti *loc. cit. difficult.* 2. dicens ſic communiter ſentire Doctores ſupracitatos: & id ſupponunt Merati, & Gavant. *loc. cit.* dicendo: *Neque in Miſſa vigiliæ ſumant purificationem.* Et ratio eſt, quia quamvis prædicta hora pertineat phyſice ad diem Vigiliæ, moraliter tamen quantum ad anticipatam celebrationem hujus Miſſæ pertinere videtur ad diem Natalis; cum vere dicatur pro ſolemnitate Natalis; Et ſic licite poteſt prædictus Cardinalis, vel alius Sacerdos ſimiliter privilegiatus mane celebrare Miſſam conſuetam Vigiliæ, & poſtea primam Miſſam diei Natalis ante mediam noctem ejuſdem, quamvis cenſeatur bis celebrare in eadem phyſice die; quia Summus Pontifex concedendo alicui anticipationem primæ Miſſæ Natalis, non tollit ipſi facultatem de jure communi omnibus conceſſam celebrandi horis conſuetis Miſſam Vigiliæ; alias privilegiatus eſſet deterioris conditionis non privilegiatis contra diſpoſitionem *cit. cap. Quod ob grat.* 61. *de Regul. Juris in* 6.

50 Celebrans anticipate illam primam Miſſam Natalis poteſt ſumere purificationem, vel etiam poſtea Cœnam ante mediam noctem, & die ſequenti, nempe in die Natalis celebrare ſecundam, & tertiam Miſſam. Sic cum Paſqualigo, Quarti *loc. cit. dub.* 7. *in fine*, Gavant. & Merati *loc. cit.* dicentes quod favet communis Doctrina Theologorum. Et ratio eſt quia cum illa hora vere phyſice pertineat ad diem Vigiliæ, ſumens purificationem in ipſa anticipata Miſſa, & poſtea Cœnam ante mediam noctem, vere erit jejunus pro celebratione aliarum duarum Miſſarum in die Natalis, quod eſt contra opinionem Cardinalis de Lugo *loc. cit.* exiſtimantis, juxta ſua principia illam horam pertinere ad anticipatam per ſummum Pontificem diem Natalis.

Tam celebrans, quam audientes dictam an- 51
ticipatam Miſſam, ſatisfaciunt præcepto dicendi, vel audiendi Miſſam, pro die Natalis. Ita Diana coordinat. *tom.* 2. *tract.* 3. *reſolut.* 11. & 12. Quarti *loc. cit. dub.* 7. *difficult.* 3. cum Dicaſtillo, Averſa, & aliis ſupracitatis contra Paſqualigum. Et ratio eſt, quia eo ipſo quo Summus Pontifex diſpenſat, ut Miſſa Nativitatis anticipate celebretur, diſpenſat etiam ut ipſam celebrans, & audientes anticipate ſatisfaciant obligationi. Nam diſpoſitum in uno correlativo cenſetur & diſpoſitum in alio. Unde in *Theſauro reſolut. Sacræ Congregationis Concil. tom.* 1. *ſub die* 13. *Julii* 1720. *in una Veneta in fine* expreſſe dicitur, quod in Ipſa Civitate Venetiarum nocte Nativitatis Domini ante mediam noctem Miſſa celebratur a Primicerio in Templo S. Marci, & Senatus Venetus, aliique, qui Miſſam dicta hora audiunt, ſatisfaciunt Præcepto audiendi Miſſam die Nativitatis Domini; & quod hoc ipſum ſit in eadem Civitate in Eccleſiis S. Joannis, & S. Jacobi in Rivoalto, necnon in Eccleſia Canonicorum Lateranenſium, & in Eccleſia Patrum, qui nuncupantur *Frari*, necnon in Eccleſia Monialium S. Zachariæ, & ſimile privilegium fuit noviſſime conceſſum anno 1745. a Summo Pontifice Benedicto XIV. pro Eccleſia noſtri ejuſdem Civitatis Conventus vulgo nuncupati *La Vigna*; Quamvis an. 1720. 13. *Jul.* fuerit Eccleſiæ Collegiatæ S. Pauli ipſiuſmet Civitatis denegata a Sacra Congregatione Concilii reaſſumptio intermiſſi conſimilis privilegii ſibi conceſſi a Pio IV. & S. Pius V. Conſtit. 4. incip. *Sanctiſſimus*, revocaverit omnia hujuſmodi privilegia & prohibuerit Prælatis, & Capitulis, ac quibuſcumque Eccleſiarum Superioribus in virtute Sanctæ Obedientiæ, & impoſita pœna perpetuæ Suſpenſionis a Divinis: *Ne deinceps Miſſas veſpertino tempore hujuſmodi licentiarum, & facultatum, aut alio quovis prætextu celebrare, vel celebrari facere præſumant*, addita derogatione quibuſcumque Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, conſuetudinibus, & privilegiis, etiam munitis dero-

ga-

gatoriarum derogatoriis, & aliis quibuſcumque clauſulis, etiamſi privilegia conceſſa fuiſſent intuitu Imperatoris, Regum, Reginarum, Ducum, & aliorum Principum, ut latius in ipſa allegata Conſtitutione, & ut patet in ſupracitata *Veneta* impreſſa in *Theſauro Reſolutionum Sacræ Congregationis Concil. tom. 1. ſub die* 13. *Julii* 1720. quæ Reſolutiones proſtant Venetiis apud Joannem Baptiſtam Recurti.

52 Vigilia Nativitatis occurrente in Dominica, non poteſt quis nolle audire Miſſam mane Dominicæ, & expectare, ad ſatisfaciendum præcepto Miſſam illam anticipatam ante Mediam noctem. Quarti *loc. cit. dub. 7. difficult.* 4. cum Diana & aliis ab ipſo citatis, aliique paſſim. Et ratio eſt, quia illa anticipata Miſſa nullo modo computari poteſt pro ipſa Dominica, ſed ſolum pro ſequenti Feſto Natalis. Quamvis enim non dicatur in die Natalis, nihilominus vere dicitur pro ſolemnitate Natalis, & ut dictum eſt *numero antecedenti* ipſam celebrans, & audientes ſatisfaciunt præcepto dicendi, vel audiendi Miſſam in die Natalis; Unde cum ipſa inſerviat pro ſatisfaciendo præcepto diei Natalis, non poteſt inſervire pro ſatisfaciendo præcepto Dominicæ præcedentis, quia unico Sacro non poteſt ſatisfieri duobus præceptis duarum diſtinctarum Feſtivitatum; ſicuti unico Officio non poteſt quis ſatisfacere duplici præcepto, pro die præſenti, & craſtino, ex merito damnata inter alias propoſitione 35. ab Alexandro VII. die 18. Martii 1666. ibi: *Unico Officio poteſt quis ſatisfacere duplici præcepto pro die præſenti, & craſtino.*

53 Quoad Miſſæ celebrationem fieri ſolitam ante noctis dimidium in pervigilio Nativitatis Domini in Capella Pontificia, ſive in aliis Eccleſiis ex privilegio, præter ea, quæ huc uſque adduximus, Maximus Pontifex Benedictus XIV. *de Synodo Diœceſana lib. 6. cap. VIII. per tot.* permulta ad rem eruditiſſime ſuo more adducit, & quo ad horam ipſam celebrandi, *num. XIV.* habet. Ex diariis, quæ Pontificii Cæremoniarum Magiſtri ab anno 1474. ad annum 1517. digeſſerunt, colligimus, Matutinum in Pontificia Capella incœpiſſe circa octavam, nonam, ac etiam decimam horam (ab occaſu ſolis numerando, juxta Italiæ morem) illius noctis, quæ diem Chriſti Natalem præcedit; ac præterea ſacrum hunc ritum, una cum ſolemni Miſſa, non niſi quatuor horarum ſpatio expleri conſueviſſe. Leo X. referente in Diariis Paride de Graſſis, anno 1517. ob adverſæ valetudinis incommoda, Pontificiæ Capellæ initium ſtatuit *hora quinta noctis*. Pontifex Adrianus ſextus veterum morem ſequutus, horam noctis nonam reſtituit. At Clemens VII. Paulus III. ac Julius item III. circa ſecundam, aut tertiam noctis horam matutinum inchoandum mandarunt: Hinc hora ſeptima noctis, ipſi etiam ſolemniori Miſſæ finis imponebatur. Varius in hoc tempore deſignando fuit S. Pontifex Pius V. quandoquidem eo jubente anno 1556. Matutino initium dedit hora noctis ſexta; anno 1567. hora quarta; anno 1568. hora quinta; anno 1569. hora octava cum dimidio; anno demum 1570. hora nona. Gregorius XIII. juxta veterem morem tertiam, aut quartam noctis horam in uſum revocavit. Atque hic demum mos in Pontificia Capella deinde ſervatus fuit & adhuc viget, ſtatuta pro Matutini initio quarta hora Noctis, ex quo ſequitur, ut ſolemnis Miſſa paulo ante noctis dimidium perficiatur.

Deinde idem Pontifex *ibidem num.* 5. a de- 54
ſignatione temporis, & horæ pro ipſa Miſſa celebranda, ad jejunium progreditur, referens ex relatione Magiſtrorum Cæremoniarum in Diariis, Cardinalem, qui Sacrum obtulit, nonnunquam ad celebrandam Miſſam acceſſiſſe jejunum ut noſtra ætate conſtat de Cardinali Leandro Colloredo, & de Benedicto Papa XIII. qui eadem jejunii lege ſe ſe obſtrinxit; Quia vero non multa occurrunt eorum exempla, qui jejuni acceſſerint ad Altare; contra vero frequentius contingat, ut Cardinalis, qui nocte Nativitatis Sacrum explet, die præcedenti a refectione non abſtinuerit, pergit ad tradendam rationem, quæ id licere ſuadeat; & ſub *num.* 16. relatis variis Auctorum opinionibus, jam a nobis *loco ſupracitato* adductis ſunt, dicit, qui credant Romanum Pontificem quotannis litteras in forma Brevis expedire, per quas Cardinalis nocte Nativitatis celebraturus eximatur a lege jejunii, quod alioquin a præcedentis noctis dimidio ſervare teneretur. *Id tamen* ſubjungit *ſub num.* 16. *gratis aſſeritur, & hujuſmodi litteræ reipſa minime conceduntur.* Et ſub *num.* 17. ita ſuperaddit; Hinc meliori conſilio alii ſentiunt, ac docent, in propoſito caſu, licet expreſſa Pontificis diſpenſatio non appareat, ineſſe tamen tacitam, ac rationi admodum conſonam. Enim vero, cum, nonniſi præhabito Summi Pontificis aſſenſu, ſtatuta ad Matutinum inchoandum hora definiatur, profecto Summus Pontifex haud ignorat, quo tempore in pervigilio Nativitatis Capella incipiat, qua hora ſolemnis Miſſa, cui nonnumquam ipſemet Pontifex intereſſe ſolet, celebretur; Et quoniam præterea com-

per-

pertum perſæpe illi eſt, cum qui Sacrum offert, non eſſe jejunum, & tamen nullus unquam Pontifex edixiſſe fertur, ut Cardinalis ea occaſione ante noctis dimidium celebrans, a præcedenti media nocte jejunium ſervaret, nihil ultra requirendum videtur ad tacitam Pontificis diſpenſationem inducendam, æquitatis tamen, ac rationis legibus conſentaneam.

55 Ex hactenus dictis, proſequitur idem Pontifex *ibid. num.* 20. colligitur, privilegium celebrandi Miſſam in Pontificia Capella ante noctis dimidium, non quidem per neceſſariam connexionem ſecum ferre aliud privilegium exemptionis a lege jejunii. Immo poſterius hocce privilegium eſſe repetendum a tacita Pontificis diſpenſatione, quam ſatis probant ex rerum, ac temporis circumſtantiæ ſimul ſumptæ, quas ſupra memoravimus; hinc ſequitur, ſublatis hiſce circumſtantiis, jam nullum tacitæ diſpenſationi eſſe locum, ideoque ad jejunium naturale ſervandum teneri, qui alibi Sacrum offerat, etiamſi ex Apoſtolico Indulto, mediæ noctis articulum in Miſſæ oblatione præveniat. Conſolendi in rem hanc Andreas Piſcara Castaldo in *Prax. Cæremon. l.* 3. *ſect.* 2. *cap.* 1. *n.* 4. *pag.* 391. & *cap.* 3. *n.* 1. *pag.* 393. necnon celebris Gavantus *part.* 4. *tit.* 3. *n.* 5. ubi ita loquitur: *Celebraturus ante mediam noctem ex privilegio, vel conſuetudine legitima, vere non diſpenſatur in jejunio neceſſario ad Miſſam; ideo a pridiana media nocte jejunet, neque in Miſſa vigiliæ ſumat purificationem*. Conſonat diligens ſcriptor P. Merati *tom.* 1. *part.* 1. *Romanæ editionis pag.* 853. *num.* 12.

56 Itaque concludit *ibid. num.* 21. ut rem hanc expediamus, Epiſcoporum partes erunt, duo hæc in Synodis opportune decernere, ut ſcilicet primo edicant, nulli fas eſſe, citra Apoſtolicam diſpenſationem, in nocte Nativitatis Chriſti Miſſam celebrare ante noctis dimidium, & id quidem fieri prohibeant, indicta in contumaces pœna ſuſpenſionis, quam etiam probant & laudant Polacos in *ſuis Aphoriſmis Sacrar. Cæremoniar. Aphoriſm.* 1. *num.* 4. Pax Jordan. *Elucubrat. tom.* 1. *l.* 4. *tit.* 1. *de Sacrific. Miſſæ n.* 93. Secundo, aperte declarent, eos, qui ex Apoſtolico privilegio Sacrum obeunt ante noctis dimidium, adhuc teneri lege jejunii, idque a præcedentis noctis dimidio ſervandum eſſe. In ordine quodam pro Divini Officii celebratione, Romæ edito anno 1645. cujus etiam meminit Diana in edition. coordinat. *tom.* 3. *tract.* 1. *reſolut.* 55. *num.* 3. hæc legimus, *Miſſa hujus Sacratiſſimæ noctis debet celebrari poſt mediam noctem., aliter Sacerdos non celebraret jejunus. Celebraturus ante mediam noctem ex privilegio, vel legitima conſuetudine, non diſpenſatur in jejunio neceſſario ad Miſſam, ideſt a pridiana nocte jejunet, neque in Miſſa vigiliæ ſumat purificationem*. Eadem occurrunt in ordinario Patriarchali, quod anno quolibet Venetiis evulgatur, ubi ad diem 24. Decemb. hæc legitur adnotatio; *Celebrantes ante mediam noctem ſint jejuni a media nocte antecedenti, adeoque non ſumant purificationem in Miſſa hodierna*. Hactenus idem Pontifex *loc. cit.*

Miſſas tres in Nativitate Domini, Armenis, & univerſim Sacerdotibus Orientalibus celebrare non licet. Idem Conſtit. incip. *In Superiori* §. 2. & *ſeq.* 57

Miſſarum celebratio una hora ante auroram, & poſt meridiem indulgetur Militibus S. Januarii; Benedictus XIV. Conſt. incip. *Romanæ Eccleſiæ*. 58

Idipſum conceditur & Equitibus S. Joannis Hieroſolymitani. Idem Conſt. incip. *Quoniam*, §. 1. 59

Miſſarum trium celebratio die Natali Salvatoris Noſtri primum a S. Teleſphoro inſtituta fuit. Idem Conſtitut. incip. *Declaraſti*, & Conſtit. incip. *Quod expenſis*. Quæ conſuetudo aſſeritur, & commendatur. Idem *ibidem*. Antiquis temporibus alii per annum dies erant polyliturgici, quibus Miſſarum Sacrificia iterare licebat, nempe præter Natalem Domini, prima dies Januarii, Feria V. in Cœna Domini, Vigilia Aſcenſionis, tres dies jejunii infra octavam Pentecoſtes, aliique dies Feſti nonnullorum Sanctorum memoriæ dicati, ut Nativitas S. Joannis Baptiſtæ, & Natalitium Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli. Idem in cit. Conſtitut. *Quod expenſis*. 60 61 62

Sæpe etiam iterabantur Sacrificia, ſi defuncti cadaver die Dominico, vel alio Feſto ad Eccleſiam deferebatur. Idem *ibid.* Ea conſuetudo juſtis de cauſis abolita eſt, & præſertim ob inductos abuſus circa eleemoſynarum ſordidas exactiones. Idem *ibid.* Nec præſenti tempore præter dictam diem, permittitur Miſſæ iteratio, etiam ex cauſa utilitatis, aut paupertatis Eccleſiæ, aut Presbyteri. Idem Conſtitut. 3. incip. *Declaraſti*. Id ſolum permittitur Parocho duarum Eccleſiarum adeo inter ſe diſtantium, ut populus utrique ſubjectus in unam earum totus convenire nequeat. Idem *ibid.* Quod intelligendum eſt de diebus Feſtis tantummodo, in quibus adeſt præceptum audiendi Miſſam, Idem *ibid.* Et dummodo neceſ- 63 64 65 66 67 68

ceſſaria ad id Ordinarii Superioris licentia accedat. Idem *ibid.* Et ſufficit contrarium Synodalis Conſtitutionis præceptum, ut Parocho id minime liceat. Idem *ibid.*

69 Præterea, ſi alius adſit Sacerdos, qui in una ex illis Eccleſiis celebrare poſſit, Parochus debet ab iteratione Miſſæ ſe abſtinere.

70 Idem *ibid.* Etiamſi neceſſe ſit Catechiſmum populo explanare, quum id, vel per alium Sacerdotem, vel ab ipſo Parocho extra Miſſarum ſolemnia fieri poſſit. Idem *ibid.*

Additiones ex aliena manu.

71 De *modico tempore*, intra quod onera Miſſarum, ex decreto S. Congregationis Rituum a S. M. Urbano VIII. approbato, de quo *Auctor n.* 37. ſunt implenda, non inutile eſt hic differere.

72 Sunt autem qui tenent, modicum hoc tempus extendi ad tres annos. Vide Peirin. *de Privil. tom.* 3. *ad Conſtit.* 9. *Urbani VIII. ad* 10.

73 Alii ſentiunt, hoc modicum tempus concludi intra tres menſes: Leander *de Sacram. tract.* 8. *diſput.* 4. *quæſt.* 18. Tambutin. *de Sacrif. Miſ. lib.* 3. *cap.* 1. §. 9. *num.* 4.

74 Brevius alii volunt hoc modicum tempus, illudque ad duos menſes reſtringunt; Marchin. *de Ordin. tr.* 3. *part.* 2. *cap.* 31. *num.* 5. Quart. *in Rubric. Miſſal. in appendic. quæſt.* 4. *punct.* 1. *difficult.* 2.

75 Ut quod ſentio dicam, ſi tempus ſit determinatum, haud poteſt differri celebratio ultra illud. Determinatio autem temporis aliquando provenit ex expreſſa voluntate dantis eleemoſynam, & aliquando ex tacita ejuſdem voluntate, ut ſi pro imminente aliqua occaſione Miſſarum celebratio committatur.

76 Si autem tempus haud ſit determinatum;
arbitrio boni viri penſatis ſingulis circumſtantiis determinandum illud eſt; *Dicaſtill. de Sacram. tract.* 5. *diſput.* 4. *dub.* 21. *num.* 403.
Hurtad. *part.* 1. *reſolut. moral. tract.* 2. *cap.* 4.
reſol. 18. *num.* 202. & ſic aliquando poteſt eſſe brevius, aliquando amplius duobus menſi-
77 bus. Quoties enim Lex haud determinat tempus illud, quod nec partes determinarunt, ejus determinatio dependere debet ab arbitrio boni viri perpenſis ſingulis circumſtantiis; minimeque licet ſine auctoritate Legis certum terminum ſtatuere.

78 Monendum vero eſt, quod ſemper quoad fieri poteſt, tempus hoc ſit reſtringendum; quum ita conveniat ſubjectæ materiæ.

Reſponſio Auctoris.

Quo ad dicta in his *additionibus* ſub num. 76. 79
& ſeq. poterat *Additor* & debuerat videre Decretum *Sac. Cong. Concilii* a me jam allatum in verb. *Miſſa art.* 2. *n.* 18. relat. a Card. Lambertin. poſtea S. P. Benedicto XIV. *in tom.* 3. *Notific. &c. p.* 189. *edition. Bononien.* ubi ſancivit, modicum tempus debere intelligi infra menſem. Vide *ibi* expreſſe determinatum tempus a Lege.

ARTICULUS VI.

Miſſa a quo poſſit celebrari, vel non? & in quo idiomate?

MIſſa a ſolo Sacerdote ordinato rite cele- 1
brari poteſt. Concil. Nicænum *cap.* 4.
& Trid. *ſeſſ.* 22. *cap.* 1. Solus enim Sacerdos
eſt legitimus Miniſter Eccleſiæ ad hoc Myſterium
conficiendum conſecratus, juxta quod
Chriſtus ſolis Apoſtolis, eorumque in Sacerdotio
ſucceſſoribus præcepit in ultima Cœna dicens;
Hoc facite in meam Commemorationem.
Unde Miſſam celebrantes non ordinati, gra- 2
viſſimis pœnis puniuntur: Gregorius enim XIII.
Conſtit. 21. incipient. *Officii noſtri*, ſtatuit,
quod judicentur, & puniantur rigoroſiſſime per
Inquiſitores; & Clemens VIII. Conſtitut. 81.
incip. *Etſi alias*, decrevit, quod degradentur,
& Curiæ Sæculari tradantur etiam pro
prima vice; quod etiam confirmat Urbanus
VIII. Conſtitut. 79. incip. *Apoſtolatus.* Et li- 3
cet eſſent Minores 25. annorum, dummodo
compleverint 20. tradendi ſunt per Inquiſitores
brachio Sæculari, & ultimo ſupplicio afficiendi
ex Clement. VIII. & Urbano VIII. in
cit. Conſtit. Caſus iſte evenit Romæ anno 1711. 4
in Dominico Spallacino Urbevetano, qui ſub
mentito nomine Joannis Baptiſtæ Roſſignoli,
Andreæ Roſſignoli, & Joſephi Bonifacii per
annos quinque ſæpiſſime Miſſam celebravit,
cum tamen nullos haberet Sacros Ordines, in
Acie Campi Floræ furca ſuſpenſus, & deinde
igne crematus fuit *die* 12. *Julii ejuſdem anni*
1711. Vide infra *n.* 12.

Miſſa non debet permitti, quod celebretur 5
a Sacerdotibus vagis, & ignaris. Concil. Tridentin.
ſeſſ. 22. *in decret. tit. de obſervand. in
celebratione Miſſar.* Nec a Sacerdotibus noto- 6
rie & publice crimínoſis. Idem Concilium
ibid. Nec a Sacerdotibus exteris, & incogni- 7
tis ſine legitimis litteris dimiſſoriis ſui Epiſcopi.

pi. Concil. Mediolanen. I. *part.* 2. *tit. quæ*
8 *pertinent ad celebrationem Miſſæ*. Sacerdotes
exteri nec etiam poſſunt admitti a Regulari-
bus ad celebrandum in ſuis Eccleſiis contra
prohibitionem Ordinarii, ut cenſuit *Sac. Cong.
Concil. in Bononienſ.* 2. *Julii* 1620. *& in Nea-
politana* 17. *Auguſti* 1630. & ſæpe alibi.

9 Miſſa non poteſt celebrari in lingua vulgari;
Concil. Senonen. *cap.* 7. *inter errores damnatos
ibi relatos*. Concil. Tridentin. *ſeſſ.* 22. *cap.* 8.
ſed ſolum in lingua latina, vel græca a Græ-
cis, nunquam & a nullo in lingua Sclavonica.
Joann. VIII. *epiſt.* 195. ibi: *Audivimus etiam
quod Miſſas cantes in barbara, hoc eſt Sclavo-
nica lingua; Unde jam Litteris Noſtris per Pau-
lum Epiſcopum Anconitanum tibi directis probi-
buimus ne in ea lingua Sac. Miſſarum ſolemnia
celebrares, ſed vel in latina, vel græca lingua,
ſicut Eccleſia Dei, toto terrarum orbe diffuſa,
& in omnibus gentibus dilatata cantat*. Sic
apud Pallavicinum *in Polyanthea Sacrorum Ca-
nonum tom.* 3. *verb. Miſſa* §. 3. *n.* 1. Et Tho-
mas Archidiaconus Spalatenſis *in Hiſtoria Epi-
ſcoporum Salonitanorum edita a Joanne Lucio
cap.* 16. tempore Alexand. II. refert a Legatis
Sedis Apoſtolicæ coactam fuiſſe Synodum om-
nium Epiſcoporum Dalmatiæ, & Croatiæ, in
qua ſtatutum fuit, ne quis de cetero præſu-
meret Divina Myſteria celebrare in lingua Scla-
vonica, ſed debere uti tantum latina, vel græ-
ca. Idem ſtatuit Gregor. VII. Alexandri ſuc-
ceſſor *lib.* 7. *epiſt.* 11. data ad Uratislaum
Bohemiæ Ducem, in qua ſic ſcribit: *Quia no-
bilitas tua poſtulavit quod ſecundum Sclavonicam
linguam apud vos divinum celebrari annuerimus
Officium, ſcias Nos huic petitioni tuæ nequaquam
poſſe favere:* Et paucis interjectis ſubdit: *Un-
de ne id fiat, auctoritate B. Petri inhibemus,
teque ad honorem Omnipotentis Dei huic vanæ
temeritati viribus totis reſiſtere præcipimus*.

10 In Iſtria tamen, in Liburnia, & in Dalma-
tia Littorali, Miſſa, & alia Officia lingua Il-
lyrica, ſeu Sclavonica celebrantur; at ſervatur
ibid. Ritus Romanus. Eadem lingua ut tradit
Cardinalis Bona *lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 4. eſt in
uſu apud Chriſtianos Tartaros circa Tauricam
Cherſoneſum, apud Circaſſos, & quaſdam Pon-
ticas Nationes, itemque in Servia, Miſia,
Boſnia, Bulgaria, Ruſſia minori, in Volhi-
nia, Podolia, & parte quadam Lithuaniæ, &
in aliis finitimis Regionibus. Uſum talis lin-
guæ in ſacris Eccleſiæ functionibus cœpiſſe ſæ-
culo nono quo Moſchovitas Chriſtianæ Reli-
gioni nomen dediſſe ſub Imperio Baſilii Mace-
donis oſtendit Baronius *in Appendice tom. VII.
de Ruthenis a Sede Apoſtolica receptis*, volunt
aliqui; alii autem id ſerius, nempe vertente
ſæculo decimo, imperantibus Baſilio juniore,
& Conſtantino, contigiſſe opinantur; Verum
negari non poſſe ante prædictum tempus nem-
pe ante annum 872. ab Hadriano II. Moravis
permiſſum fuiſſe, ut lingua Slavonica in Miſ-
ſis, & Officiis uterentur tradit Bollandus *in
vita S. Cyrilli, & S. Methodii*. Eamdem li-
centiam celebrandi Miſſam, & Officium lin-
gua Sclavonica confirmavit Innocentius IV.
anno 1248. epiſtola ad quemdam in Sclavonia
Epiſcopum relata ab Oderico Raynaldo *ad
eumdem annum n.* 52. & vigore ejuſdem privi-
legii in Eccleſia Sancti Hieronymi Illyricorum
Almæ Romanæ Urbis Feſto ipſius Sancti dum
celebratur Miſſa ſolemnis, canitur idiomate
Illyrico Epiſtola in Choro ab uno ex Benefi-
ciatis ejuſdem Eccleſiæ, Evangelium vero ab
uno ex Canonicis; & a Subdiacono legitur ea-
dem Epiſtola in idiomate Latino, ſicut Evan-
gelium in eodem idiomate a Diacono, ut re-
fert eruditiſſimus P. Merati *tom.* 1. *part.* 1.
obſervat. præliminar. n. 29. ubi in fine tradit,
quod in dictis Provinciis, ut notat Cardinal.
Bona *loc. cit.* non obſtantibus Apoſtolicis inhi-
bitionibus *numero antecedente* relatis, dudum
recepta conſuetudo prævaluit, & viget. Vide
ipſum *loc. cit.* ubi multa ad rem erudite ſuo
more adducit.

Cardinalis de Albic. tamen *de inconſtantia* 11
in fide part. 1. *cap.* 34. *n.* 40. *& ſeq.* refert
per extenſum Breve, quo Alexander VII. 12.
Januar. 1661. prohibuit Miſſale Gallica lingua
impreſſum, quo publicato, ſtatim omnia exem-
plaria abolita fuerunt, obſervando *ſub n.* 41.
Sacerdotem aliter facientem eſſe vehementer
de Hæreſi ſuſpectum, dum noſtri temporis Hæ-
retici id obſtinate ſervandum eſſe contendunt.
Quinimmo neque permiſſum eſt Concilia in
alias vulgares linguas traducere, ut reſpondit
S. C. Conc. in una Galliæ 2. *Julii* 1629. ut in
l. 16. *Decret. fol.* 109.

Miſſam celebrantes, qui reperti fuerint ad 12
Presbyteratum non promoti, Curiæ ſæculari
traduntur, etiam pro prima vice prævia de-
gradatione, ſi alium Ordinem habeant. Bene-
dictus XIV. Conſtitut. 97. incip. *Sacerdos*.
Etiamſi unius tantum Miſſæ partem celebra- 13
verint, dummodo elevationem peregerint. Idem
ibid. §. 6. Etiamſi Conſecrationis formam non 14
protulerint. Idem *ibid.* Si elevationem non 15
peregerint, mitiori pœna damnari poſſunt.
Idem *ibid.*

Illyrica natio in Miſſis celebrandis, & in 16
Ho-

Horis Canonicis, aliiſque divinis Officiis perſolvendis adhibere tenetur Miſſalia, Tabellas, & Breviaria characteribus Hieronymianis impreſſa typis Congregationis Propagandæ Fidei, & Slavum litterale idioma cum dictis characteribus retinere; ac nemo Orationes & preces, quæ Apoſtolicæ Sedis auctoritate examinatæ & approbatæ non fuerint, recitare, aut quoquo modo adhibere poteſt. Benedictus XIV. Eccleſiaſticis omnibus Ritus Slavolatini expreſſe id præcipit Conſtitut. incip. *Etſi Paſtorali*.

17 Nemo ignotus ſive ſæcularis, ſive Regularis admittendus eſt ad celebrandam Miſſam, niſi adductis teſtimonialibus, iiſque viſis & approbatis ab Epiſcopo; idque præcipi poſſe ab eodem Epiſcopo, ſaltem quoad Sacerdotes Regulares exteros, etiam Regularibus cenſuit S. Congregatio. *Inſtitut. Eccleſ.* 34. §. 4. & *De Synodo Diœceſ. lib.* 7. *cap.* 41. §. 5.

Additiones ex aliena manu.

18 Grave adeo viſum eſt delictum ejus, qui quum non ſit Sacerdotio initiatus, audet Miſſam celebrare, ut plura ſingularia adverſus ipſum Conſtitutionibus Pontificiis ſint ſancita.

19 Primum eſt, quod extremum probationis non promotionis ad Sacerdotium probari queat Litteris extrajudicialibus Ordinarii, ut ſtatuit Benedictus XIV. *in Conſtitutione incipiente: Sacerdos in æternum*.

20 Secundum eſt, quod ſi ad probandum alterum extremum celebrationis Miſſæ teſtes inducti ſint ſingulares, poſſit reus tormentis ſubjici ad veritatem eruendam; *Idem Summus Pontifex in dicta Conſtitutione*.

21 Tertium eſt, quod reus hujus delicti traditur Brachio ſæculari, etiamſi partem tantummodo Miſſæ celebraverit, dummodo elevationem Hoſtiæ, vel Calicis, vel utriuſque fecerit, forma Conſecrationis licet non prolata, *mox laudatus Summus Pontifex in dicta Conſtitutione*.

22 Quartum, quod & traditur *ab Auctore n.* 3. eſt, quod a traditione Brachio ſæculari, nec excuſat ætas minor 25. annis, ſi tamen reus annum vigeſimum compleverit, ut ſanxit *Urbanus VIII. in Conſtitutione cui initium eſt: Apoſtolatus officium*, & innovavit *Benedictus XIV. in dicta Conſtitutione*.

23 Quintum eſt, quod *confeſſio* vocata *de plano*, quæ ſuffragari in Tribunali S. Inquiſitionis ſoler ad mitigandam pœnam ordinariam, minime reis hujus delicti ſuffragatur ad vitandam traditionem Brachio ſæculari, ut conſtituit *id. Benedictus XIV. in altera Conſtitutione, quæ incipit Divinorum*.

ARTICULUS VII.

Miſſa pro quibus poſſit celebrari, & pro quibus non?

Miſſa poteſt offerri pro Sacerdote ipſo, & 1
pro omnibus aliis fidelibus. Ex Apoſtolo
ad Hebræos cap. 5. *verſ.* 1. & 3. præciſis his
verbis: *Omnis Pontifex pro hominibus conſtitui-*
tur in iis, quæ ſunt ad Deum ut offerat dona,
& Sacrificia pro peccatis; & propterea debet
quemadmodum pro populo, ita etiam & pro ſe-
metipſo offerre pro peccatis. Poteſt offerri etiam 2
pro peccatoribus; eſt enim Sacrificium propi-
tiatorium, quale fuit etiam Crucis Sacrificium
pro peccatoribus oblatum; habetur clare ex
Trid. *ſeſſ.* 22. *c.* 1. & 3. ubi dicitur: *Hujus*
quippe oblatione placatus Dominus gratiam, &
donum pœnitentiæ concedens, crimina, & pecca-
ta, etiam ingentia, dimittit. Etiam pro Tur- 3
cis, Infidelibus, Hæreticis, & Schiſmaticis po-
teſt offerri Sacrificium per modum Deprecatio-
nis, ut ad veram Fidem convertantur, ut col-
ligitur ex Trid. *ſeſſ.* 22. *can.* 3. ubi dicit poſ-
ſe Miſſam offerri *pro peccatis, & aliis neceſſi-*
tatibus: ſed infidelitas eſt peccatum, & maxi-
ma neceſſitas; adeoque &c. Sic etiam poteſt 4
offerri pro Catechumenis, ut habetur *c. Apo-*
ſtolicam, de Presbytero non baptizato. Poteſt 5
etiam directe offerri pro infantibus; *ut tenet*
Communis cum Paſqualigo *q.* 40. ubi refert
Conſtitutionem a S. Clemente factam, his ver-
bis: *Infantium Eccleſiæ memores ſimus, ut Do-*
minus perfectos eſſe in timore ſuo ad adultam
ætatem perducat.

Miſſæ Sacrificium potiſſime offertur pro defunctis in Purgatorio exiſtentibus, ut de Fide eſſe definit Concil. Trid. *ſeſſ.* 22. *can.* 3. *Si quis dixerit, Miſſæ ſacrificium tantum eſſe laudis, & gratiarum actionis, aut nudam Commemorationem Sacrificii in Cruce peracti, non autem propitiationem: vel ſoli prodeſſe ſumenti: neque pro vivis, & defunctis, pro peccatis, pœnis, ſatisfactionibus, & aliis neceſſitatibus offerri debere, anathema ſit;* & idem repetit *ſeſſ.* 25. *in Decreto de Purgatorio: Cum Catholica Eccleſia, Spiritu ſancto edocta ex Sacris litteris, & Antiqua Patrum traditione in Sacris Conciliis, & noviſſime in hac Œcumenica Synodo docuerit, Purgatorium eſſe, animaſque ibi detentas fidelium ſuffragiis, potiſſimum vero acceptabili Altaris Sacrificio juvari &c.* Ubi præci- 6

Digitized by Google

cipit, quod Miſſarum Sacrificia, aliaque pietatis opera, quæ pro fidelibus defunctis ex teſtatorum fundationibus, vel alia ratione debentur, a Sacerdotibus, & Eccleſiæ Miniſtris, & aliis, qui hoc præſtare tenentur, diligenter, & accurare perſolvantur.

7 Non poteſt autem Miſſa offerri pro defunctis
Hæreticis, & Infidelibus. Gregor. III. *epiſt.* 1.
8 Concil. Lateranenſ. III. *can.* 7. Neque pro
mortuis Chriſtianis certo damnatis, ut expreſſe
prohibetur *cap. Pro obeuntibus* 2. *& ſeq. cauſ.*
9 13. *q.* 2. Hinc Miſſæ non poſſunt offerri pro
iis, qui omnino voluntarie, & compotes ſui
ſe occidunt. Nicolaus 1. *ad conſulta Bulgaro-*
10 *rum c.* 98. 23. *q.* 5. *Placuit.* Nec pro mortuis
excommunicatis. Leo IV. *homil. de Cura Paſtoral.* 11. *q.* 3. *Si quis Epiſc. aut Abbas.*

11 Pro excommunicatis vitandis, & non toleratis licet poſſit offerri Miſſæ Sacrificium indirecte, v. g. offerendo pro omnibus peccatoribus, pro reductione, & converſione hæreticorum, vel impiorum, directe tamen pro ipſis excommunicatis vitandis non poteſt offerri, & qui offerret etiamſi generaliter pro illis offerret, nullum in particulari nominando, vel determinando, peccaret mortaliter, ut tenent communiter Doctores; quia ageret contra prohibitionem gravem Eccleſiæ imponentis excommunicatis vitandis hanc pœnam medicinalem privationis communium ſuffragiorum, quale eſt Miſſa, donec corrigantur & a contumacia reſipiſcant, & poſtea abſolvantur: ut habetur *cap. A nobis* 28. *& cap. Sacris* 38. *de ſentent. excomm.* his verbis: *Licet is, qui voluntarius excommunicatis illis communicaverat, ad cor rediens, de mandato Eccleſiæ excommunicatos, quos prius foverat, expugnaverit, non tamen priuſquam abſolutionis gratiam perceperit, habendus eſt abſolutus, nec ſi occumbat in hujuſmodi bello, ſunt abſolutiones, vel oblationes recipiendæ pro eo, vel Orationes Deo porrigendæ: niſi cum de ipſius viventis pœnitentia per evidentia ſigna conſtiterit, & juxta cujuſdam Conſtitutionis noſtræ tenorem, Defuncto etiam abſolutionis benefi-*
12 *cium impendatur.* Sic Innocent. III. ex cujus
mente, & ſenſu aperte conſtat, quod, licet ipſi Excommunicati vitandi eſſent mortui contriti, & in gratia Dei, adhuc non poſſe pro illis directe Miſſam offerri, donec etiam mortui ritu cæremoniali eſſent abſoluti.

13 Pro excommunicatis toleratis, & non vitandis multi ex Doctoribus poſt Concil. Conſtantienſe, & Extravagant. Martin. V. incip. *Ad evitanda*, ſuſtinent poſſe licite offerri Sacrificium Miſſæ; quia cum in ipſa Extravaganti concedatur communicatio cum excommunicatis toleratis etiam in Sacris, & Divinis; immo & pro ipſis præſentibus publice precemur in Choro dicendo: *Miſereatur veſtri &c. Dominus vobiſcum*, ſequitur poſſe etiam pro ipſis licite offerri Sacrificium Miſſæ; Sic ſentiunt Navarrus, Henricx, Sanchez, Fagund., Hurtad., Sà, Lugo, Coninch, Paſqualig., & alii paſſim.
Verum quamvis id licite fiat, ſimulque tale 14
Sacrificium prodeſſe valeat excommunicatis toleratis, quatenus offertur in perſona Chriſti, non tamen ipſis proderit, quatenus offertur in perſona Eccleſiæ, cum Pontifex in præfata Bulla expreſſe proteſtetur, quod per hoc *non intendit excommunicatos in aliquo relevare, nec eis quomodolibet ſuffragari.*

Quamvis Miſſæ Sacrificium offerri poſſit Deo 15
in honorem Sanctorum, & in gratiarum actionem pro beneficiis, quæ Deus illis conceſſit, atque ad obtinendam eorum interceſſionem apud Deum, ut definit Trident. *ſeſſ.* 22. *cap.* 3. his verbis: *Quamvis in honorem, & memoriam Sanctorum nonnullas interdum Miſſas Eccleſia celebrare conſueverit, non tamen illis Sacrificium offerri docet, ſed Deo ſoli, qui illos coronavit, unde nec Sacerdos dicere ſolet: Offero tibi Sacrificium Petre, vel Paule, ſed Deo de illorum victoriis gratias agens, eorum patrocinia implorat, ut ipſi pro nobis intercedere dignentur in Cœlis, quorum memoriam facimus in terris*, & ibid. *can.* 5. *Si quis dixerit, impoſturam eſſe Miſſas celebrare in honorem Sanctorum, & pro illorum interceſſione apud Deum obtinenda, ſicut Eccleſia intendit, anathema ſit.* Nequit tamen offerri pro ipſis Sanctis, ut habetur deciſum *cap. Cum Marthæ* §. *Tertio loco, de celebrat. Miſſar.* quia ut ibi dicitur: *Injuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre.* Et Sancti in Cœlis, *orationibus noſtris non indigent pro eo, quod cum ſint perfecte beati, omnia eis ad vota ſuccedunt.*

Approbatur & conceditur pro Eccleſia uni- 17
verſali Miſſa nova ad poſtulandam gratiam bene moriendi, ponenda in Miſſali poſt Miſſam *Pro remiſſione peccatorum*, & in Rubricis generalibus in *tit. de color. paramentorum*, ſub colore violaceo, ac præterea in Gradualibus ad cantum Chori in eodem cantu, & tono, qui in antiquis habetur feria IV. poſt Domin. 1. & Sabbato poſt Domin. III. in Quadrageſima & in Dominicis IV. XVI. XX. & XXVI. poſt Pentecoſten. *S. R. C.* 20. *Mart.* 1706. *approbante Clemente XI. die* 27. *ejuſdem menſis & anni.*

Ad.

Digitized by Google

Additiones ex aliena manu.

18 An liceat ſacrificium offerre pro damnatis? Affert Petavius *tom. 3. Theolog. dogmat. lib. 3. cap. 8. num. 15.* nonnullos SS. Patres, & cum primis D. Auguſtinum, D. Johannem Chryſoſtomum, & D. Joannem Damaſcenum tenentes, per eleemoſynas & ſacrificia animas damna-
19 torum aliquantulum a pœnis ſublevari. At idem *Petavius* concludit, quod quum nihil hac de quæſtione definitum ſit ab Eccleſia, tanquam abſurda ſit explodenda opinio hæc aſſirmans poſſe pro damnatis ſacrificium offerri.
20 Quinimo refert Albic. *de Inconſtantia in fide cap. 3. num. 12.* quod quum quidam Concionator exhortando Fideles ad erogandas eleemoſynas hanc protuliſſet propoſitionem: *Ab eleemoſynis pœnas damnatorum aliquantulum ſublevari*, re delata ad Tribunal S. Inquiſitionis, coactus ille fuit ſe retractare, & hanc reſolutionem S. Inquiſitionis approbavit Ven. Innocentius XI.

21 Num liceat anticipate ante mortem celebrare, vel celebrari facere Miſſas Defunctorum, ſive *de Requie* pro ſuffragio animæ ſuæ, ut a pœnis Purgatorii liberetur? Quæſtio hæc fuit alias ad S. Congregationem Concilii interpretem delata, ſed ab ea non fuit reſoluta, ut literis conſignavit Albic. *ubi ſupra n. 37.* Affert autem hic Auctor rationes in utramque partem, ſed concludit haud poſſe.

ARTICULUS VIII.

Miſſa quoad eam celebrantis obligationem.

1 IN Sacrificio Miſſæ debent a celebrante offerri panis, & vinum aqua mixtum; Eſt enim illicitum offerri vinum ſine aqua, cum a latere Chriſti aqua ſimul cum ſanguine exierit, *de conſecrat. diſt. 2. cap. In Sacramentorum; c. Si quis in Sacrificando; c. Non oportet, Conc. Aurel. IV. cap. 4. Concil. Vormat. I.*
2 *cap. 4. & Conc. Trid. ſeſſ. 22. cap. 7.* Et plus de vino, quam de aqua eſt ponendum, *de celebrat. Miſſar. cap. Perniciosus.* Vinum quippe cum aqua miſcendum debet eſſe plus ſaltem quoad duas partes, *Concil. Tribur. 1. cap. 19.*
3 Nec poteſt offerri vinum mellitum, vel mulſum, vel aliud, *Concil. Antiſiodoren. cap. 8.* Valide tamen conſecratur muſtum, ſeu vinum de uvis recenter expreſſum; At illicite, & cum gravi peccato, quia licet ſit verum vinum, nihilominus eſt impurum, & ſeculentum, adeoque indecens, ut docet S. Thom. *quæſt. 74. art. 5. ad 3.* ex declaratione Julii Papæ *in cap. Cum omne crimen, de conſecrat. diſt. 2.* ubi tamen conceditur, ut urgente neceſſitate poſſit conſecrari muſtum. Similiter ſi vinum cœperit aceſcere, vel corrumpi, vel fuerit aliquantulum acre, uſque ad ultimum inſtans, quo ſubſtantialiter mutetur, & fiat penitus acetum, valide conſecratur, quia adhuc retinet ſubſtantiam, & formam vini; at conſecrans graviter peccat propter irreverentiam, quæ fit Sacramento, adhibendo vinum ſemicorruptum quoad qualitates; S. Thom. *qu. 75. art. 5. ad 2.* Rubrica Miſſalis *part. 3. tit. 4. de defectu vini num. 2.* Quarti, & Merati *ibid.* & alii paſſim. Si autem urgeat neceſſitas celebrandi, ſeu non poſſit Sacerdos abſque nota omittere Sacrum, ut præſertim inter Regulares contingere poteſt, non peccat Sacerdos ſubditus adhibendo tale vinum aliquantulum acidum, vel acre, quia non tenetur ſubditus cum notabili incommodo Sacrificium illud omittere, & quamvis tali vino uti ſit contra reverentiam Sacramenti, ea tamen irreverentia non imputatur celebranti, ſed ſuperiori, vel miniſtro, qui eſt cauſa voluntaria illius, præſertim ſi fuerit monitus, & ob avaritiam, vel alium finem, aut quia decipitur, nolit mutare, ſed præcipiat adhuc tale vinum apponi. Sic Merati, & Quarti *loc. cit.* cum aliis. Quid autem agendum ſit, ſi deprehendatur vinum eſſe factum penitus acetum, vel alias corruptum, ſive ante conſecrationem, ſive poſt? docet clare dicta Rubrica *de defectu vini*. Vi-
de *ipſam per tot.* Panis debet eſſe triticeus. 4
Concil. Carthagin. cap. In Sacrament. 5. de conſecrat. 5. diſt. 2. Eugen. IV. *in Decreto Unionis in Concil. Florentino.* Et poteſt valide con- 5
ſecrari, ſive in azymo, ſive in fermentato juxta ſuæ Eccleſiæ conſuetudinem, ut declaravit Eugen. IV. *in decreto Unionis in Concil. Florent. ſeſſ. 25. in fine*, his verbis: *In azymo, ſive fermentato pane triticeo Corpus Chriſti veraciter confici, Sacerdoteſque in altero ipſum Domini Corpus conficere debere, unumquemque ſcilicet juxta ſuæ Eccleſiæ, ſive occidentalis, ſi-
ve orientalis conſuetudinem.* Græcus vero con- 6
ſecrans in Azymo, & Latinus in fermentato graviter peccant, ex eodem Concilio Florent. & S. Pio V. Conſtitut. incip. *Providentia Romani Pontificis.* Immo Latinus celebrans in fermentato privatur Officio & Beneficio. Honor. III. *in cap. Litteras 24. de celebr. Miſſ.* his verbis: *Cum igitur, vel ex aperta malitia, vel nimia deſipientia peccaſſe probetur, manda-*

damus quatenus officio & beneficio perpetuo ipſum prives.

7 Miſſam dicens celebrare tenetur juxta Miſſale Romanum, ex forma, & juſſu Concil. Trident. inſtitutum. S. Pius V. Conſtit. 106. incip. *Quo primum*, & juxta formam præſcriptam ab Eccleſia Romana. *Concil. Bracarenſe* 1. *cap.* 22. & Concil. Trident. *ſeſſ.* 22. *in decret. de obſer. & vitand. in celebr. Miſſæ.*

8 Tenetur eam proſequi uſque in finem, alias excommunicatur, niſi aliquis caſus accidat. *Concil. Roman. ſub Zacharia cap.* 14. *Poſt Epiſt.*
9 2. *Soter.* Tenetur communicare recipiendo Corpus, & Sanguinem Chriſti. *De conſecr. diſt.* 2. *cap. Relatum eſt.* Leo IV. *homil. de Cura Pa-*
10 *ſtorali.* Tenetur Miſſam legere, antequam ad Altare accedat, & ſigna præparare, ne erret.
11 Omnia debet legere, & nihil memoriter recitare, & neque celerius, neque tardius, quam par eſt, eam legere. Concil. Mediolanen. 1. *part.* 2. *titul. quæ pertinent ad celebrationem*
12 *Miſſæ.* Debet ſinere candelas accenſas uſque ad finem ultimi Evangelii S. Joannis, ex eo-
13 dem Concil. Mediolanenſ. *ibidem.* Debet generaliter, & ſpecialiter orare pro vivis, & defunctis, *de conſecr. diſt.* 1. *cap. Viſum præterea*, Concil. Cabilonenſ. III. *cap.* 39.

14 Sacerdos calceatus pedibus debet accedere ad Altare, ut præſcribit Rubrica Miſſalis *part.* 2. *tit.* 1. *num.* 2. *de præparatione Sacerdotis celebraturi:* ibi: *Calceatus pedibus* quod volunt eſſe præceptum. Silveſter verb. *Miſſa*, & Sotus *in* 4. *diſt.* 13. *quæſt.* 2. & alii; Et Ordo Romanus de *Paraſceve* dicit, non licere Preſbyterum, Diaconum, vel Acolythum ad Altare miniſtrare per nudos pedes. At vero nonniſi ad majorem honeſtatem, & decentiam hoc præſcribi dicunt Suarez 3. *part. diſp.* 82. *ſect.* 3. Quarti, & Gavant. *loc. cit.* & alii. Neque quod Sacerdos calceatus ad Altare accedat, vacat Myſterio juxta illud Apoſtoli *ad Epheſ.* 6. *Calceati pedes in præparatione Evangelii pacis*, ideſt cum animo parato, prompto, & expedito ad Evangelium pacis profitendum, vita exprimendum, & ad alios deferendum, ut ex Chryſoſt. & Theophil. recte docet Sapientiſſimus Tirinus *in cit. cap.* 6. *ad Epheſ. num.* 15. Qui enim calceatus incedit, audaciter, intrepide, & expedite progreditur; At vero, qui nudis eſt pedibus ægre, timide, tarde, nec niſi ſuſpenſo gradu procedit; Hinc Doctiſſimus P. Gavantus *in cit. part.* 2. *tit.* 1. *Rubrica* 2. *litt. X.* apud eruditiſſimum P. Merati *eod. loco* recte concludit, quod laudandi ſunt Clerici Regulares ſui præclariſſimi Ordinis, qui in Sacriſtia deponunt etiam communes crepidas, ſeu calceos, & alias ibidem ad id paratas crepidas induunt ad majorem nitorem, & Sacri Miniſterii ſplendorem; Quod & obſervari compertum eſt in pluribus Provinciis, & Conventibus noſtri Seraphici Ordinis, nec non in plutibus aliis.

* Quid ſtatuendum ſi contingat defectum 15
aliquem deprehendi vel in pane, vel in vino conſecrationis, ex Rubrica repetatur; quæ mandat, ſi forte accidat, ut poſt ſumptionem ſanguinis animadvertatur primo hoſtia inepta Sacrificio, reſumendum eſſe novum panem, & vinum cum aqua, & verba conſecrationis ſuper utrumque repetenda, ſumpto initio ab illis verbis: *Qui pridie quam pateretur*, facta tamen utrinſque oblatione. Sunt quidem qui putent ſufficere hoſtiæ tantummodo conſecrationem; at tunc *debitus ordo non ſervaretur*; quæ altera eſt ex duabus cauſis, ex quibus Rubrica utriuſque conſecrationem mandat. Quare Rubricæ parendum. *De Sacrif. Miſſæ lib.* 3. *cap.* 15. §. 2.

Si vero poſt conſecrationem ſumpta jam 16
hoſtia cognoſcat vinum ineptum fuiſſe ad conſecrationem; tunc nova hoſtia novumque vinum apponendum eſt, novaque utriuſque conſecratio facienda. Id utique cenſet S. Thomas, ejuſque diſcipuli. Sed poſt reformatas ſub Clemente VIII. Rubricas Miſſalis legitur in illis expreſſum: ſi Miſſa celebretur in loco publico coram multis, ad ſcandalum evitandum ſufficere, ſi tantummodo apponatur novum vinum cum aqua, & facta oblatione conſecretur, ſtatimque ſumatur. *Ibid.* §. 3. 4. *&c.*

Defectus ſi occurrat in pane & vino, de- 17
prehendaturque ante conſectationem, nova materia apra apponatur; ſi poſt conſecrationem, Miſſa omitti tuto poteſt; ſi poſt ſumptionem, neceſſario omittitur, niſi forte multitudo adeſſet Miſſæ audiendæ; quo in caſu poſſet Sacerdos ſubmiſſa voce preces aliquas recitare, quæ ad illam partem Miſſæ non pertinerent, & benedictionem populo impertiti. *Ibid. cap.* 15. §. 9.

Si aqua infuſa Calici non ſit idque ante 18
conſecrationem agnoſcatur, infundatur ſtatim; ſi poſt conſecrationem, Miſſa peragenda eſt. *Ibid.* §. 10.

Si muſca, vel aranea in calicem ante con- 19
ſecrationem ceciderit, effundatur vinum, & novum apponatur. Si poſt conſecrationem, illud, quidquid eſt, extrahatur, lavetur, & comburatur, & ablutio cum cineribus in ſacrario reponatur. Ita ex S. Thoma, *ibid.* §. 10.

Si

Digitized by Google

20 Si vino immixtum venenum deprehendatur ante conſecrationem, idem quod prius ſervandum eſt; ſi poſt conſecrationem, in aliud vaſculum transfundatur, & tamdiu ſervetur, donec ſpecies vini fuerint exſiccatæ, & aliud vinum conſecretur, ut ex S. Thoma, *ibid.*

21 Vinum aceſcens non eſt adhibendum in Miſſa; ſi tamen id fiat, conficitur Sacramentum; nec peccant Regulares, qui celebrare debent, nec habent auctoritatem vinum commutandi, id enim peccati ligat eorum Superiores, ut ex Quarti & Merati adnotatur *Inſtitut. Eccleſ.* 77. §. 2. Vinum, quod ex aqua conficitur botris ſuperinjecta, quale a latinis priſcis lora, ſeu lorca dicebatur, ineptum eſt ad Sacrificium, ut ex Theologis firmatur *ibid.* §. 4.

22 Vetitum eſt ſub peccato gravi adhibere vinum illud dilutum, quod ex muſto & aquæ æquali vel fere æqualis quantitate conficitur ut ex Theologis *ibid.* §. 6.

23 Licitum eſt tamen adhibere in eam rem vinum, quod ex modo illud conficiendi in regionibus aliquibus habet aliquid aquæ admixtum, eſt enim vinum uſuale; *ibid.* §. 7.

24 Si guttæ vini reperiantur extrinſece in cuppa Calicis, cenſeantur non conſecratæ, & abſtergantur purificatorio. Si interius, tutius cenſeantur conſecratæ, & per ſecundam purificationem adſumantur. *De Sacrif. Miſſ. lib.* 3. *cap.* 17. §. 7.

25 Generatim monet S. Thomas, in dubiis, num aliquid omiſſum ſit in Miſſa; vel ſi certe conſtet omiſſum, nec illud ſit de neceſſitate Sacramenti, negligendum eſſe; ſi ſit vero de neceſſitate Sacramenti, illud iteretur, & reliqua omnia ex ordine deducantur. *Ibid. cap.* 15. §. 16.

26 Si Sacerdos ſumpta purificatione animadvertat remanſiſſe in corporali, vel patena fragmenta, ſive illa magna ſint, ſive parva, abſumantur, ſicut & abſumenda ſunt fragmenta ſi quæ remanſerint poſt diſtributionem Euchariſtiæ in adſtantes peracta Miſſa. *Ibid. lib.* 3. *cap.* 17. §. 3.

27 Si tamen quod remanet, non fragmentum, ſed integra eſt hoſtia, magna, ſeu parva, hæc poſt ſumptam purificationem non eſt abſumenda, ſed vel recondenda in tabernaculo, vel ponenda in patena ut alteri Sacerdoti mox celebraturo reſervetur: quod ſi fieri non poteſt, abſumatur. Ita ex Rubr. *ibid.* §. 4.

28 Particula illa hoſtiæ, quæ ſeparatur in inferiori parte hoſtiæ in duas partes fractæ, ſi in vino non diffluat in os, ſed remaneat in calice, potius quam digito redigatur ad oram Calicis, præſtat, ut mediante novo vino hauriatur; *ibid.* §. 1.

Sacerdoti in Sacriſtiam jam reſtituto poſt 29
Miſſam, & nondum ſacris veſtibus exuto, abſumenda ſunt fragmenta, ſi quæ advertit remanſiſſe in patena. Si vero ſacras veſtes exuit, quidquid ſuperfuerit e ſacrificio reponendum eſt in tabernaculo ſi adſit: ſin minus, vel non liceat, ſine aliqua admiratione populi, abſumendum eſt. Ita ex S. Thoma *ibid.* §. 5.

Peccaret graviter Sacerdos, ſi hoſtiam in 30
Miſſa conſecratam reponeret in tabernaculo, & ejus loco ſumeret hoſtiam, quæ in eodem tabernaculo antea continebatur. Ita ex Can. *Relatum, de Conſecr. diſtinct. II. ibid.* §. 8.

Sacerdos celebrans ſi habeat hoſtiam parvi 31
moduli, melius faceret, ſi populum doceret, ne miraretur, ſi illam adhibet pro majori, quæ tunc non ſuppetit; potius quam utatur ſententia aliquorum, qui cenſent poſſe tunc extrahi e tabernaculo hoſtiam majorem, quæ forte ibi adeſt, & adhibere illam ad elevationem. *Ibid.* §. 9.

Si pyxis hoſtiis parvis plena ſit præſens mo- 32
raliter Sacerdoti, ſed non fuerit aperta ante oblationem, & conſecrationem, illicite quidem id fieret, ſed cum moraliter præſens eſſet Sacerdoti, valida eſſet conſecratio; quod verum eſt etiamſi quando conſecravit actu de particulis non cogitaret. Moralis vero præſentia ea dicitur, cum ita præſens eſt, ut verificari cenſeantur illa verba formæ *Hoc* vel *Hic*. *Ibid. c.* 18. §. 2. & 3.

Si particulæ afferantur ad Altare poſt pera- 33
ctam oblationem, non debet Sacerdos illas conſecrare ſine legitima cauſa, ut ſi magna multitudo populi parata ad recipiendam Euchariſtiam, alias careret Sacramento; tunc vero Sacerdos deberet prius illas ante conſecrationem mente offerre; Cœpto jam Canone ſi afferatur particula non eſt conſecranda, neque pro dando Viatico infirmo, tunc enim ſufficeret, ſi Sacerdos ex ſua hoſtia parvam portionem ſepararet. *Ibid.* §. 5.

Si forte contingat, ut pyxis deferatur ad 34
Altare, nec Sacerdos illam advertit, adeoque proferat verba conſecrationis nihil cogitans de pyxide, tunc utique ſi pyxis non ſit ſupra petram Sacram, non cenſetur voluiſſe Sacerdos conſecrare, alioqui enim cenſeretur voluiſſe id, quod ſibi illicitum eſt. Quamvis vero ſint Doctores, qui contrarium cenſent, cum tamen in Sacramentis conferendis ſequi teneamur opinionem tutiorem, relicta probabiliori, ideo in caſu tali particulas illas non eſſe populo

L 2 di-

Digitized by Google

diſtribuendas, ſed adſervaodas, ut in alia Miſſa ſub conditione cooſecrentur, ſatis conſtat. *Ibid.* §. *6.*

35 Si celebranti ſint præſentes ondecim hoſtiæ, & ille habeat intentionem conſecrandi ſolum decem, nec determinet quales, nulla ex illis eſſet conſecrata, ot ex Rubricis diſcimus. Quare debet Sacerdos intentionem ſuam ita dirigere, ut velit omne conſecrare quidquid ante ſe poſitum eſt. Ex quo intelligitur, Sacerdotem, qui cum hac intentione habet io manu duas hoſtias, unam ſe tenere putans, utramque revera conſecrare. *Ibid.* §. 7.

36 Nemini licet ab Altari recedere cæpta Miſſa, relicto alio Sacerdote, ut reliqua ſuppleat; ut ſtatuitur in Can. *Nullus Ep. de conſ. d.* 1. Quod ibi vetatur ſub pœna ſuſpenſionis, quæ tamen eſt ferendæ, non latæ ſententiæ, nec locom habet, ſi Sacerdos ante conſecrationem ab Altari ſine caoſa recedat. *Ibid. l.* 3. *c.* 14. §. 2.

37 Tridentinum *Seſſ.* 23. *cap.* 4. monet Epiſcopos, corent, ut Sacerdotes non habentes animarum curam diebus ſaltem Dominicis, vel feſtis ſolemnioribus Miſſam celebrent. An committant peccatum grave Sacerdotes illi, ſi monito Tridentini non ſe ſubmiſerint, quæſtio eſt anceps. Profecto peccaret graviter, qui nunquam per annum Sacrificium offerret; eſſet enim hoc indicium vitæ corruptæ, & pareret ſcandalum. Teneretor etiam celebrare, ut ægroto Viaticom deferretur, ſi alio modo fieri non poſſet. *De Sacrif. Miſſ. lib.* 3. *cap.* 1. §. 10.

38 Miſſam quotidie celebrare melius eſt, quam ab ea abſtinere; negandum tamen non eſt, quin optime præſtet Sacerdos ſi aliquando abſtineat ex reverentia, ſeu ad hoc ut ferventius celebret. Id vero eruitur ex eo quod ad ſpiritum Eccleſiæ propius accedit qoi quotidie Sacramentum recipit. Addendum, quod munus

39 Sacerdotis eſt non privatum, ſed publicom, eſtque ejus opos Eccleſiæ utile; & ex aſſidua celebratione validius auxiliom obtinebit a Deo ut dignius celebret. Quare ſtatuendum, Sacerdoti ut plurimum, qootidie celebrandum eſſe, ſi diſcuſſa conſcientia ſua perſuadere ſibi moralitet poſſit, ſe eſſe in ſtatu gratiæ. Nec obſtat mioor fervor, cum illum perſæpe patiamor inviti. *Ibid. c.* 2.

40 Miſſæ nec ita breves eſſe debent, ut ſaltem horæ tertiam partem non attingant, neque ita longæ, ot horæ dimidium excedant. *De Sacrif. Miſſ. lib.* 3. *c.* 24. §. 2. Vide *Inſtitut. Eccleſ.* 34. §. 19.

Additiones ex aliena manu.

Haod licere Miſſam inchoatam intermitte- 41
re, liqoet ex *cap. Nullus, de celebrat. Miſſar.*
Excipitur vero caſus urgentis oeceſſitatis; Quo- 42
circa poſſe Miſſam intermitti etiam poſt conſecrationem, ut Sacramentum Pœnitentiæ homioi in extremis conſtituto miniſtretur, commonis eſt ſententia; idem dic de Baptiſmo miniſtrando homini pariter io extremis conſtituto.

Num poſſit intermitti Miſſa pro adminiſtra- 43
tione Viatici, aut Extremæ Unctionis? Ante cooſecrationem poſſe, modo periculum ſit in mora, non item poſt conſecrationem, ſentiunt *Auctores* relati a Paſqualig. *de Sacrific. Miſſæ tom.* 1. *quæſt.* 197. *a num.* 4. *ad plur. ſequent.*
Quinimo Quart. *in Rubr. Miſſal. part.* 2. *tit.* 3. 44
ſect. 3. *dub.* 3. *Tamburin. de Sacrific. Miſſ. l.* 2. *cap.* 6. §. 7. *num.* 4. aliique tenent, & poſt conſecrationem poſſe iotermitti, ſi moribundus ſit intra Eccleſiam.

De Sacerdote, qui incæpta Miſſa recordatur 45
ſe a jure impeditum eſſe, quæritor, an valeat is Miſſam deferere. Negant communiter Auctores, ſi recordetur poſt conſecrationem. At diſcordes inter ſe ſuut, ſi recordetur ante conſecrationem. Vide Paſqualig. *de Sacrif. Miſſ. tom.* 1. *quæſt.* 194. *a n.* 3. *ad plur. ſequent.* qui abit in ſententiam eorum, qui ſu-
ſtioent poſſe proſequi. Verom meo jodicio non 46
eſt recedendum a Rubrica Miſſalis, qoæ hæc habet: *Ante conſecrationem in ſupradictis caſibus ſi non timetur ſcandalum, debet Miſſam incæptam deſerere.*

Articulus IX.

Miſſa qnoad vetita in ejus celebratiooe.

VEritum eſt Miſſam celebrare capite vela- 1
to; *cap. Nullus Epiſcopus* 57. *de conſec.*
diſt. 1. Unde oemini licet uti pileolo, & fi- 2
cto capillitio. Concil. Mediolanenſ. 1. *part.* 2.
tit. Quæ pertinent ad celebr. Miſſæ. Nec alius 3
præter Sedem Apoſtolicam poteſt eum ferendi cuiquam licentiam concedere, ex Decreto juſſu Urbani VIII. in Miſſali reformato repoſito his verbis; *Nemo audeat uti pileo in celebratione Miſſarum ſine expreſſa licentia Sedis Apoſtolicæ, non obſtante quacumque contraria conſuetudine*, & Sacr. Congr. Concil. 24. *April.* 1626. his verbis: *Facultas concedendi uſum pileoli in*
Miſſa ſpectat ad Papam. Et quoad fictum ca- 4
pi-

pillitium, ſeu Comas expreſſe prohibuit Innocent. XI. cujus decretum in Diœceſi Colonienſi fuit promulgatum præciſis his verbis :
„ Cum informato non ita pridem, & conſul-
„ to S. D. N. Papa Innocent. XI. ſuper ra-
„ tionibus, & motivis, quare uſus comarum
„ adſcititiarum in hiſce rigidioribus partibus
„ ſaltem apud illos, qui de S. Sedis Apoſto-
„ licæ, ſeu Legatorum ejus, aut Epiſcopo-
„ rum Diœceſanorum, vel Vicariorum eorum-
„ dem licentia longo temporis intervallo illis
„ uſi, iiſdem ſine præſenti valetudinis diſcri-
„ mine deinceps carere non poſſe dignoſceren-
„ tur; modo, & forma juxta Edictum ſub 14.
„ menſis Decembr. anni noviſſime lapſi præ-
„ ſcriptis tolerandus videretur, ejuſdem Suæ
„ Sanctitatis hic reſidenti Legato Illuſtriſs. &
„ Reverend. Archiepiſcopo Damaſceno renun-
„ ciatum fuerit *non eſſe mentem Sanctitatis ſuæ*
„ *quod Nunciis Apoſtolicis, aut Epiſcopis liceat*
„ *licentiam Sacerdotibus concedere ejuſmodi co-*
„ *mas in actu celebrationis geſtandi :* Hinc ju-
„ ſtiſſimis Sanctiſſimi Patris Noſtri monitis
„ devotiſſime in omnibus obſequendo, revoca-
„ tis cum hoc quibuſcumque alias etiam poſt
„ emanatum præfatum Edictum obtentis li-
„ centiis, aut conceſſionibus, ſeu earum de-
„ clarationibus, monentur omnes & ſinguli
„ harum tenore ſerio ac paterne in Domino,
„ ut memores humilitatis & reverentiæ tam
„ tremendo Myſterio debitæ, Sacrificio Miſſæ
„ aut Altari Dei nonniſi detecto ac nudato
„ capite aſſiſtere præſumant, idque ſub pœna
„ ſuſpenſionis a Divinis Officiis, aliiſque jux-
„ ta ſuperius Edictum, cujus tenor in reliquis
„ quoque quoad veſtium prohibitarum, annu-
„ lorum, comæ, & coronæ etiam Subdiacon.,
„ & Diaconalibus Ordinibus proportionatæ ge-
„ ſtationem exactius, quam hactenus ubique
„ obſervabitur. Signatum Coloniæ die 21. *Mar-*
„ *tii 1689. Joannes Henricus Anethan. Epiſcop.*
„ *Hierap. Suffrag. & Vicarius Generalis Colo-*
„ *nienſis*. Vide verb. *Coma fictitia, ſeu adſci-*
titia per tot. & verb. *Pileolus per tot.*

5 Vetitum eſt Miſſam celebrare ſine Miniſtro, *cap. Propoſuit, de Filiis Presbyter.* ubi ſic habetur: *Non enim ſolus Presbyter Miſſarum ſolemnia, aut alia Divina Officia poteſt ſine Miniſtri ſuffragio celebrare*. Concil. Pariſienſ. VI. *lib.* 1. *cap.* 48. his verbis *: Viſum eſt, ut deinceps hujuſcemodi caſus inhibeatur, provideatque unuſquiſque Epiſcoporum, ne in ſua Parochia quiſquam Presbyterorum Miſſam ſolus celebrare præſumat, & ſi hanc definitionem, ſuperbiendo tranſgreſſus fuerit, canonicæ correctioni ſubjaceat*. Sic etiam decrevit Concil. Granatenſe *cap.* 36. Concil. Moguntin. *cap.* 43. & Leo IV. *homil. de cura paſtorali*.

Vetitum eſt Sacerdotibus deferre manutergium ſuper Calicem eundo, vel redeundo ab Altari; *Sacr. Congregat. Rit.* 1. *Septembr.* 1703. quod eſt etiam contra Rubricam generalem Miſſalis, & Comment. Gavant. *in eaſdem Rubricas part.* 1. *tit.* 20. 6

Vetitum eſt pro Miniſtro feminam inſervire; *cap. Inhibendum, de cohabitat. Clericor. & mulier.* ubi ſic ſtatuitur : *Prohibendum quoque eſt ut nulla femina ad Altare præſumat accedere, aut Presbytero miniſtrare*, ſubjungit La Croix *lib.* 6. *part.* 2. *num.* 388. *Et ſi mulier in Eccleſia tacere debet, uti habetur* 1. *ad Corinth.* 14. *multo magis abſtinere debet a Miniſterio Altaris*; ſic etiam Barboſa *de Offic. & poteſt. Parochi part.* 11. *cap.* 15. *num.* 42. & 43. cum multis ibi citatis. Confirmat Benedictus XIV. in Conſtitut. 47. tom. 4. Bullar. quæ incip. *Allatæ ſunt*, ubi §. 29. hæc habet 7
„ Summus Pontifex Gelaſius in ſua epiſtola
„ nona ad Epiſcopos Lucaniæ *cap.* 26. pra-
„ vam conſuetudinem jam invectam improba-
„ vit, juxta quam, mulieres Sacerdoti Miſ-
„ ſam celebranti inſerviebant; cumque idem
„ abuſus ad Græcos tranſiiſſet, Innocentius IV.
„ in epiſtola, quam ad Epiſcopum Tuſcula-
„ num dedit, eumdem ſeveriſſime proſcripſit:
„ *Mulieres autem ſervire ad Altare non audeant*
„ *ſed ab illius miniſterio repellantur omnino* :
„ iiſdem verbis a Nobis quoque prohibetur in
„ noſtra ſæpius citata Conſtitutione *Etſi Paſto-*
„ *ralis*, §. 6. *num.* 21. *tom.* 2. *Bullarii noſtri* ".

Sic nec filius illegitimus poteſt Miſſæ ſui Patris Presbyteri inſervire; quia indecorum eſt, ut in Altaris Officio illegitimus filius impudico Patri miniſtret, in quo Unigenitus Dei Filius Æterno Patri pro ſalute humani generis victimatur, ut habetur *cap. Cum decorem* 15. *de Filiis Presbyterorum*, & colligitur ex Concil. Trident. *de Reformat. ſeſſ.* 25. *cap.* 15. ubi *Ut paternæ incontinentiæ memoria a locis Deo conſecratis, quos maxime puritas, ſanctitaſque decet, longiſſime arceatur*, jubet, ne filii legitimi Clericorum, in Eccleſiis, ubi eorum parentes Beneficium habent, ullo modo miniſtrent, per præciſa hæc verba: *Nec in dictis Eccleſiis quoquo modo miniſtrare*. 8

Vetitum eſt cum baculo ad Miſſam celebrandam accedere, ex Canon. Zachariæ Papæ lato in Concil. Romano, & inſerto in decreto Gratiani *in cap. Nullus Epiſcopus* 57. *de conſecr. diſt.* 1. ubi ſic habetur: *Nullus Epiſcopus, Preſby-* 9

byter, aut Diaconus ad ſolemnia Miſſarum cele-
branda præſumat cum baculo introire, & qui
10 *temere præſumpſerit, communione privetur.* Item
vetitum eſt Miſſam ſine luminibus celebrare.
Leo IV. *homil. de cura paſtorali*, & Honorius
III. *in cap. Litteras* 12. *de celebrat. Miſſarum*.
11 Sic etiam vetitum eſt Miſſam celebrare in
Calice ligneo, vitreo, ex Concil. Rhemenſi,
cap. 6. *Canon. ut Calix* 45. *de conſecrat. diſt.* 1.
ubi expreſſe dicitur; *Nullus autem in ligneo*,
aut vitreo Calice præſumat Miſſam cantare.
Neque uti permittitur Calice ex ære, aut
12 aurichalco. Ex eodem Concil. *ibidem* his ver-
bis: *De ære, aut aurichalco non fiat Calix, quia*
ob vini virtutem æruginem patit, quæ vomi-
13 *tum provocat*. Sicuti nec etiam uti licet Cali-
ce plumbeo, aut ferreo ex eodem motivo; *c.*
Vaſa, de conſecr. diſt. 1. & Leo IV. *homil. de*
cura paſtorali.
14 Vetitum eſt miſſam celebrare cum Calice
quocumque non conſecrato, *ex cap. Unico* §.
15 *fin. de Sacra Unctione*. Immo ſi quis auderet
celebrare in Calice non conſecrato, eſſet ſuſ-
penſus ab Officio celebrandi, & a Beneficio,
ſi quod haberet, per textum *in cap. Ultimo*,
16 *de celebrat. Miſſarum*. In Sacrificio Miſſæ non
eſt adhibenda Palla drappo ſerico a parte ſu-
periori cooperta. *Sacr. Congregat. Rit.* 22. *Ja-*
17 *nuarii* 1701. Sacerdos in Sacrificio Miſſæ con-
gruentius utitur cingulo lineo, quam ſerico.
Eadem Sac. Congr. Rit. 22. *Januar.* 1701.
apud La Croix *lib.* 6. *part.* 2. *num.* 2055. *de-*
cret. 312. & 313.
18 * Annulum in digito gerere dum Miſſa ce-
lebratur cujuſcumque dignitatis nemo poteſt,
vetante S. Rituum Cong. *Inſtit. Eccleſ.* 34. §.
4. *num.* 15.
19 Nec licet etiam Protonotariis non partici-
pantibus adhibere in Miſſa inſtrumentum ar-
genteum cum candela, ut ex Decreto apud
Monacel. *ibid. num.* 16. Quod etiam ſuperio-
ribus Ordinum Mendicantium, & Parochis
vetuit S. Congregatio, cujus litteræ referun-
tur *ibid. ſub num.* 17. ſunt autem tenoris ſe-
quentis.

Eminentiſs. ac Reverendiſs. Domine Obſervandiſs.

Quum Sacrorum Rituum Congregationi in-
notuerit, quendam in iſta Civitate Bononiæ
irrepſiſſe abuſum, quod tum Parochi ejuſdem
tum Superiores Ordinum Mendicantium nulla
dignitate Eccleſiaſtica inſigniti, nulloque juſto
titulo fulti in celebratione Miſſæ ſive ſolemnis
ſive privatæ inſtrumeuto argeuteo cum cande-
la, quod *Bugia* nominatur, noviter uti præ-
ſumpſere, Eminentiſſimi & Reverendiſſimi Pa-
tres eidem Sacr. Congregationi Præpoſiti Emi-
nentiæ Veſtræ ſcribendum eſſe duxerunt, ut
ipſa abuſum prædictum zelo, quo pollet, Ec-
cleſiaſticæ diſciplinæ a Civitate iſta omnino
tollere & amovere curet, Parochoſque omues,
& Ordinum Mendicanrium ſuperiores, adhibi-
tis iis juris remediis, quæ prudentiæ ſuæ op-
portuna, vel etiam uecesſaria videbuutur, au-
ctoritate ipſius Sacræ Congregationis moueat,
coerceat, & ad terminos ſuos reducere non
omittat; & E. V. manus humillime exo-
ſculor.

Romæ 28. Auguſti 1734.
Eminentiæ Veſtræ
Humillimus atque Addictiſſimus Servus
A. F. Card. Zondadari Pro-Præf.
N. M. Tedeſchi Archiepiſcopus Apam. S.
R. C. Secret.

Quin & juxta Decreta Alexandri VII. Ab-
batibus Regularibus conſecratis id non licet,
niſi in Miſſa Solemni, cum Pontificalibus utun-
tur, ut ex Decretis S. Congregationis, cit. *In-*
ſtitut. Eccleſ. 34. §. 4. *n.* 17.
Pari paſſu cum hoc argenteo inſtrumento 20
procedendum eſt cum aſſiſtente; *ibidem* §. 18.
ut ex Decreto Sacræ Congregat. Rituum.
Novus Sacerdos in celebratione Miſſæ pri- 21
mæ vetatur Eccleſiam circuire ſacris veſtibus
indutus, ut recipiat oblationes; poteſt ta-
men ſe vertere ad altare, & ibi eas accipere,
ex Decreto Sac. Congregationis; *Inſtitut. Eccleſ.*
56. §. 7.
Sacerdos in alia Diœceſi celebrans Miſſam 22
non poteſt nomen Epiſcopi ſui nomini Epi-
ſcopi illius Diœceſis ſubſtituere, ex Pouget,
& Merato. *De Sacrif. Miſſæ lib.* 2. *cap.* 17.
§. 4.

Additiones ex aliena manu.

An poſſit Sacerdos ſine Miniſtro Miſſam ce- 23
lebrare, ſi ſit aliqua celebrandi neceſſitas, non
conveniunt inter ſe Auctores. Negant poſt
D. Antoninum complures. Affirmant vero alii. 24
Sed & hi diſcordes ſunt circa illam neceſſita-
tem, quæ licitam facit hanc Miſſæ celebra-
tionem ſine Miniſtro. Affert *Sotus* exemplum,
ſi aliter Sacerdos non poſſet ſatisfacere præ-
cepto audiendi Miſſam. Sed non omnes in
hoc exemplo concordes ſunt. In eo tamen vi- 25
dentur plerique convenire, quod ſcilicet poſſit
Miſſa celebrari ſine Miniſtro, ſi Viaticum ſit
miniſtrandum periculoſe ægrotanti.

De

Digitized by Google

26 De eo quoque quæri ſolet, an in caſu ne-
ceſſitatis liceat uti miniſterio Mulieris? Satius
eſſe ſine miniſtro celebrare, quam mulierem
habere adjutricem, communis opinio eſt.
27 Num filius illegitimus in caſu neceſſitatis
poſſit Patri celebranti miniſtrare, tum an poſ-
ſit miniſtrare eidem Patri ſecreto celebranti
in aliquo Oratorio, vide apud *Paſqualig. t. 1. quæſt. 349. n. 5.*

Articulus X.

Miſſa quo ad requiſita pro ejus celebratione.

1 Requiritur in primis Altare, *ex cap. Alta-
ria, de conſecrat. diſt. 1.* quod debet eſſe
lapideum, ex Concil. Epaonen. *cap.* 26. & 27.
poſt Epiſt. 2. Evariſti, & ex Concil. Hipponen.
cap. 6. & refertur *in cap. Altaria, de conſec.*
2 *diſt.* 1. Et debet eſſe conſecratum, *ex cap. 1.*
3 *de conſecr. diſt.* 1. Et coopertum linteis mun-
diſſimis, *c. Conſulto, de conſecr. diſt.* 1. Con.
Coyacenſ. *cap.* 3. Concil. Lateranen. IV. *cap.*
4 19. Concil. Oxonien. I. *cap.* 10. Et iſta lin-
tea regulariter debent eſſe tria, ut videtur
colligi *ex cap. Si per negligentiam, de conſec.*
diſt. 2. ubi præter corporale numerantur tria
his verbis: *Si aliquid de Sanguine ſtillaverit
ſupra linteum Altaris, & ad aliud ſtilla perve-
nit, quatuor diebus pœniteat, ſi uſque ad ter-
tium, novem diebus pœniteat, ſi uſque ad quar-
tum, viginti diebus*, ubi nota primum verba
ſtillaverit ſuper linteum Altaris referri ad cor-
porale, & cum de tribus aliis fiat mentio,
utique judicari, quod requirantur tria præter
Corporale, ſicuti pariter Miſſale Romanum
auctoritate Clementis VIII. & S. Pii V. edi-
tum expreſſe tria requirit *tit. de defectibus.*
5 Et in ipſo Altari etiamſi ſit expoſitum Vene-
rabile, ſemper requiritur Crux cum Imagine
Crucifixi, ut declaravit *Sac. Congregat. Rit.*
24. *Maii* 1707. his verbis: *Quando ſuper Al-
tare expoſitum eſt Venerabile, debet etiam in eo
collocari Crux, cum Imagine Crucifixi;* Et qui-
dem illius altitudinis, & magnitudinis noviſ-
ſime præſcriptæ a ſæpe laudato Summo Ponti-
fice Benedicto XIV. *die 16. Julii* 1746. in ſua
Encyclica Epiſtola directa Archiepiſcopis, Epi-
ſcopis, & Ordinariis ditionis Eccleſiaſticæ, in
qua circa finem ſic expreſſe mandat: *Illud
vobis præcipimus ut nullo modo patiamini Rem
divinam fieri ad hujuſmodi Altaria, niſi Cruci-
fixus inter candelabra ita promineat, ut Sacer-
dos celebrans, ac populus Sacrificio aſſiſtens eum-
dem Crucifixum facile & commode intueri poſ-
ſit, quod evenire nequit, ſi exigua ſolum Crux
minori tabulæ defixa Fidelibus exhibeatur. Si
ejuſmodi corruptela in Diœceſim non valde pro-
pagata eſt, facile extingui poterit, ſi privatim
Regulares, aut ſæculares Eccleſiarum Superiores
de hac re moneantur: Sin autem late per Diœ-
ceſim invaluerit, tunc a Vobis Edictum neceſſario
promulgandum erit, quod his Noſtris Litteris
conformetur.* Vide tamen *in Supplementis* ad
verb. *Altare num.* 59. noviſſimam diſpoſitio-
nem ejuſdem Pont. Benedicti XIV. circa Cru-
cem collocandam, vel non, in Altari, in quo
eſt expoſitum Sanctiſſimum Sacramentum. Et 6
debent lumina eſſe in ipſo accenſa, *ex capitulo
Ultimo, de celebratione Miſſarum.*

Requiritur Corporale benedictum ab Epiſco- 7
po, vel ab habente privilegium benedicendi,
cap. Conſulto, de conſecr. diſt. 1. Et hoc de- 8
bet eſſe lineum, ex Concil. Rhemenſ. *cap.* 3.
Requiritur etiam quædam parva Palla ſuper- 9
ponenda Calici, ut habet Innocentius *lib.* 2.
de Myſteriis Miſſæ cap. 56. his verbis: *Duplex
eſt Palla, quæ dicitur Corporale, una, quam
Diaconus ſuper Altare totam extendit, altera
quam ſupra Calicem plicatam imponit.* Requi- 10
ritur Calix cum Patena ex auro, vel ex
argento, *ex cap. Vaſa, de conſecrat. diſt.* 1. &
ex Concil. Rhemenſi relato *in cap. Ut Calix
de conſecrat. diſt.* 1. ubi habentur hæc verba:
*Ut Calix Domini cum Patena, ſi non ex auro,
omnino ex argento fiat*, qui Calix cum Patena
debet eſſe conſecratus, *ex cap. Unico §. final.
de Sacra Unctione.* Requiritur Miſſale juſſu 11
S. Pii V. editum Conſtitut. incip. *Quo primum*
quod iterum reſtitutum, & emendatum ſolum
in uſu haberi mandavit Clemens VIII. Con-
ſtitut. incip. *Cum ſanctiſſimum.* Requiritur in- 12
ſuper Amictus, Alba, Cingulum, Manipulus,
Stola, & Caſula ex Concil. Coyacenſi *cap.* 3.
Leone IV. *homil. de Cura paſtorali*, & videtur
colligi *ex cap. Eccleſiaſtica inſtitutione diſt.* 23.
& explicite enumerat omnes has veſtes Inno-
centius III. *lib. 1. de Myſteriis Miſſæ.*

* Sacerdos Miſſam celebrans etiam in ne- 13
ceſſitate dandi Viatici infirmo abſque uno e
ſacris indumentis, peccat graviter ex irreve-
rentia; neque enim urget Viatici præceptum
ſi miniſtrari non poſſit eo modo, quo decet.
De Sacrif. Miſſæ lib. 3. cap. 7. §. 1.

Idem dicas ſi abſque luminibus, quæ ſint 14
oportet ſive ex cera, ſive ex oleo; & ſi de-
ſint, in neceſſitate, ſaltem ſebacea; ſufficit
tamen, ſi neceſſitas urgeat, unicum lumen.
Idem dicas, ſi celebret abſque Miſſali libro in
quo ſit ſaltem Canon. Hæc ex DD. *ibid.* §. 2.

L 4 Pec-

15 Peccat etiam Sacerdos celebrans ſine miniſtro, ut eruitur ex *cap. Propoſuit, de fil. preſbyt.* Si tamen ſit miniſtrandum Viaticum, poteſt Sacerdos ſine miniſtro Miſſam celebrare, & ſibi ipſi reſpondere. Alias præſtat omittere Miſſam, quamvis ſi hoc agat, ſunt qui negent illum peccare. *Ibid.* §. 3.

Additiones ex aliena manu.

16 Altare, in quo Miſſa eſt celebranda, poteſt conſecrari non ſolum ab Epiſcopo, ſed & a ſimplici Sacerdote, ſi hanc ipſi poteſtatem concedat Summus Pontifex; Vide Habert, *de Eucbariſt. cap.* 13. *q.* 1.

17 Num autem ad conſecrationem Altaris neceſſe omnino ſit, ut Reliquiæ Sanctorum in eo includantur, magna quæſtio eſt. Negant plures, quos allegat Habert *loco citato quæſt.* 3. ut ſunt Suarez, Sotus, Coninc. *&c.* Sed recedendum haud eſt a communi Eccleſiæ praxi firmata communiori opinione, nempe Altare ſine Reliquiis non eſſe conſecratum, conſecratumque execrari ablatis Reliquiis, vel fracto ſigillo locali, in quo ſunt reconditæ.

18 Quando vero Altare conſecratum cenſeri poſſit execratum, & amiſiſſe benedictionem, tradit Habert *ubi ſupra q.* 2.

19 Sicuti Altaris, ita & Calicis conſecratio poteſt ex permiſſione Summi Pontificis ſpectare ad ſimplicem Presbyterum, neque ipſa ſpectat
20 ad nonnullos Abbates, & Superiores. Sed hæc facultas non ſolet ipſis dari, niſi pro oratoriis ſui Ordinis tantum, & ita ſemper intelligenda, ſi forte verba eſſent dubia. De execratione Calicis, vide Habert *eodem loco quæſt.* 3.

21 Non conveniunt Auct. an Sacerdote celebrante cum Calice, aut in Altari non conſecrato, cenſeantur illa conſecrata? Non male vero diſtinguit Sambovius inter Altare, & Calicem, tenetque Altare non manere conſecratum ex Sacrificio ſuper eo oblato, Calicem vero conſecrari ex ſolo contactu Sanguinis Chriſti.

22 Si aliqua ex veſtibus Sacerdotalibus deſit, nec haberi queat, an omitti debeat Miſſæ Sacrificium in caſu etiam neceſſitatis? *Penſandum eſt* (inquit Habert *de Euchariſtia cap.* 14. *quæſt.* 7.) *quatenus ex una parte ſit defectus, & ex altera quanta ſit celebrandi neceſſitas. Namque I. in communi & profano veſtitu nunquam liceret offerre: quod etiam verum eſt ſi deſit Altare conſecratum, ſive Calix, ſive Patena, ſive Corporale. II. Si tanta ſit celebrandi neceſſitas, puta ſi frequens populus ſine ſcandalo dimitti non poſſet, celebrare liceret ſine Manipulo, aut Cingulo. Si autem tanta non ſit neceſſitas, ſi v. g. Sacerdos aliter ſatisfacere non poſſit præcepto audiendæ Miſſæ, ex S. Antonino, præſtat non audire, quam indecenter celebrare. Monent communiter in caſu neceſſitatis licitum eſſe Stola pro Cingulo, vel Manipulo pro Stola uti.*

Articulus XI.

Miſſa quoad requiſita in Celebrante pro valida & licita ejus celebratione.

Requiritur, ut valide celebret, quod celebrans ſit rite ordinatus Sacerdos, ex Concil. Nicæno *cap.* 4. & ex Triden. *ſeſſ.* 22. *c.* 1. 1
Et quod habeat intentionem ſacrificandi, & conficiendi Sacramentum, ex Concil. Florentino *in decreto unionis Armen.* & ex Trid. *ſeſſ.* 7. *Can.* 11. *de Sacramentis in genere*, ubi anathematizatur qui dixerit, *in Miniſtris, dum Sacramenta conficiunt, & conferunt, non requiri intentionem ſaltem faciendi, quod facit Eccleſia.* 2
* Porro intentio applicationis Miſſæ ſufficit ſi habitualis fuerit; eſt enim veluti quædam donatio, quæ ſemper valet, etiamſi multo ante interceſſerit. Tempus autem applicationis num ſit ſufficiens poſt conſecrationem, ambiguum eſt. Præſtat, ut Sacerdos Miſſam applicet cum ſe ad eam præparat. *De Sacrif. Miſs. lib.* 3. *cap.* 16. §. 9. Quoad intentionem hoc quoque notandum: Cum novi Sacerdotes cum Epiſcopo celebrant, non debent intentionem ſuam ita conformare, ut intelligant ſe conſecraturos eodem momento, quo Epiſcopus extrema verba protulerit, ſive ipſi ante, ſive poſtea formam compleverint; ſed debent eſſe ita animo comparati, ut omne ſtudium ponat proferendi ultima verba cum Epiſcopo, atque ita una cum eo conſecrent, ex quo fit, ut ſi non ita jungat ſua verba cum Epiſcopo non conſecrent, cum non habuerint intentionem conſecrandi. *ibidem* §. 6. * Et ut licite celebret, requiritur, quod Sacerdos ſit in gratia, 3
& ſe probet, juxta præceptum Apoſtoli 1. *ad Corinth.* 11. *Probet autem ſe ipſum homo, & ſic de pane illo edat, & de Calice bibat*, ideſt Confeſſionem Sacramentalem præmittat, ut vult Concil. Trident. *ſeſſ.* 13. *cap.* 7. *de Euchariſtia* his verbis*: Eccleſiaſtica autem conſuetudo declarat eam probationem neceſſariam eſſe ut nullus ſibi conſcius mortalis peccati, quantumvis ſibi contritus videatur, abſque præmiſſa Sacramentali Confeſſione ad Sacram Euchariſtiam accedere debeat, quod a Chriſtianis omnibus,*

bus, etiam ab iis Sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, hæc Sancta Synodus perpetuo ſervandum eſſe decrevit, modo non deſit illis copia Confeſſoris, quod, ſi neceſſitate urgente Sacerdos abſque prævia confeſſione celebraverit, quamprimum confiteatur, & *Canone* 11. *ejuſdem ſeſſionis* ſtatuit expreſſe *neceſſario præmittendam eſſe Confeſſionem Sacramentalem* ſub pœna ex-
4 communicationis eo ipſo. Unde Concil. Trid. Confeſſionem in Sacerdote prærequirit, non ſolum ratione Communionis, ſed etiam ratione ſpecifica celebrationis, adeo ut, non ſolum teneatur eſſe in gratia, quando in Miſſa Sacram Euchariſtiam ſumit, ſed etiam in ipſo actu Sacrificii, quando ipſum conficit, ut expreſſe innuit *ſeſſ.* 22. *in decreto de obſervandis, & vitandis in celebratione Miſſæ*, dum dicit: *omnem operam, & diligentiam in eo ponendam eſſe, ut quanta maxime poteſt interiori cordis munditia, puritate, atque exteriori devotionis ac pietatis ſpecie peragatur*.

5 Illa autem particula citati Tridentini *quam primum confiteatur*, ſi urgente neceſſitate ex defectu Confeſſoris inconfeſſus celebraverit, non eſt intelligenda in hoc ſenſu, ſcilicet cum Sacerdos ſuo tempore confitebitur; quia in hoc ſenſu fuit damnata ab Alex. VII. 18. Martii 1666. his præciſis verbis, uti jacet num. 39. in ordine. ILLA PARTICULA *quam primum* INTELLIGITUR CUM SACERDOS SUO TEMPORE CONFITEBITUR, ſed ejus verus ſenſus eſt, ut quamprimum, & ſtatim poſt peractum Sacrum habuerit copiam Confeſſoris, vel illico ac Confeſſarius ſibi occurrerit, teneatur confiteri, taliter quod, ſi unum, vel alterum Confeſſarium culpabiliter prætermittat, peccet mortaliter ratione non adimpleti
6 hujus præcepti. Nec poteſt dici, quod Concil. Trident. ibi conſulat tantummodo, & non præcipiat Confeſſionem quam primum, quia Concilium ibi præceptum dat, non conſilium, ut expreſſe patet ex ſequenti propoſitione 38. in ordine damnata ab Alexandro VII. die, & anno, quo ſupra: *Mandatum Tridentini factum Sacerdoti ſacrificanti quam primum, eſt conſilium, non præceptum*.

* Sacerdos igitur valide conſecrat, etſi letali crimine ſit infectus, excommunicatus, hæreticus, degradatus. At ut celebret etiam licite, debet eſſe in ſtatu gratiæ, & a letali peccato liber; alioqui duplicis culpæ reum ſe conſtituit, conficiendo ſcilicet, vel ſuſcipiendo indigne Sacramentum, & infideliter ſibi ipſi miniſtrando.

Vetat quidem Tridentinum *cit. ſeſſ.* 13. *c.* 7. *de Euchariſtia*, ne Sacerdos peccati mortalis reus, quantumvis contritus, niſi prius Sacramentali Confeſſione expiatus, ad celebrandum accedat; permittit tamen Sacerdotibus celebrationem prævio tantum actu contritionis, dummodo gravis neceſſitas urgeat, nec ſit copia Confeſſarii; ſimul vero in eo rerum eventu mandat, ut qui ita celebraverit, quamprimum confiteatur: atque ita explicat præceptum divinum ab Apoſtolo traditum, *probet autem ſeipſum homo*. In caſu vero urgentis neceſſitatis non ſatis eſt attritio, ſed omnino contritio requiritur, vel ſaltem attritio, quam Sacerdos ſine culpa contritionem exiſtimaverit.

Porro urgens neceſſitas, de qua hic ſermo, ea cenſetur, ſi Sacerdos eo die non celebrans offenſioni eſſet & ſcandalo. Item ſi Parocho celebrandum eſt ad miniſtrandum Viaticum. Sunt qui addant, ſufficere ad celebrationem in eo rerum ſtatu ſi nuper deceſſit anima probabiliter Sacrificio indigens; quod tamen aliis, & merito, minus probatur, cum omnes animæ in Purgatorio Sacrificio indigeant.

Sed quid, ſi Sacerdos cæpta Miſſa recordetur peccati letalis non expoſiti in Confeſſione, vel ſe obſtringi aliqua cenſura, vel jejunium non ſervaſſe? Profecto ſi ante conſecrationem peccati, ſeu jejunii non ſervati recordatur, Miſſam deſerere tenetur, niſi aliud ſuadeat juſtus de gravi ſcandalo timor. Si vero poſt conſecrationem, perficiat, & ſumat Sacramentum præmiſſa contritione, ſi ſuccurrat grave peccatum, nondum pœnitentia deletum, & elicito propoſito ſatisfaciendi poſtmodum præcepto confeſſionis, & abſolutionis. Si vero nequeat conteri, ſatius eſt ſcandalum potius permittere, quam Sacramentum conficere, & indigne recipere.

Scandalum vero an cauſaret recedendo ab Altari ille, qui in loco privato celebrans cum unico miniſtro, peccati gravis, inchoata Miſſa, recordetur, quæſtio eſt anceps; ſunt enim qui minimum eſſe ſcandalum cenſent ſi adſit tantummodo miniſter puer, vel celebrantis ſervus, aut amicus.

Si ea die, tempore Miſſam præcedente, grave peccatum commiſſum a Sacerdore fuerit, de quo tamen doluit, & confeſſus eſt, non decet Sacerdotem eadem die celebrare, quia tollitur quidem reatus culpæ, ſed non continuo immundities corporis adimitur. Idem dicas de eo, qui pollutionem proprii corporis ſenſit, nec tamen conſenſum appoſuit. Quamvis nulla ſit in eo culpa, indecens eſt tamen ad Sacrificium accedere, præſertim ſi menti te-

tenacius inhæreant pravæ cogitationes. Ex Tract. Bened. XIV. *de Sacrif. Miſſæ lib. 3. cap. 11. §. 1. ad 12.* *

7 Ut celebrans licite celebret, requiritur etiam, quod ſit jejunus jejunio naturali, uti juxta morem univerſalis Eccleſiæ Apoſtolica traditione introductum decreverunt varia Concilia, & in primis Carthaginenſe III. *can. 29.* ſtatuit: *ut Sacramenta Altaris nonniſi a jejunis hominibus celebrentur*, & idem reperitur *can.* 47. Concil. Matiſconenſe II. *can. 6.* renovat Canonem Concilii Carthaginenſis, & addit pœnam depoſitionis; Concilium Bracarenſe I. decrevit, ut etiam feria V. in Cœna Domini Miſſæ a jejunis celebrentur; Concil. Toletanum VII. *canon. 2. relat. in c. Nihil* 16. *cauſ.* 7. *q.* 1. pœnam excommunicationis ſtatuit in eos, qui poſt ſumptum cibum quemlibet exiguum, Miſſam celebrare audent, præciſis his verbis: *Ne tamen, quod naturæ languoris cauſa conſulitur, in præſumptionis perniciem convertatur, nullus poſt cibum, potumque, quamlibet minimum, ſumptum Miſſas facere præſumat ..... Si quis hæc temere præſumpſerit, excommunicationis ſententiam ſuſtinebit*. Concilium Conſtantienſe *ſeſſ.* 13. damnat errorem, ſive abuſum quorundam, qui Sacramentum Altaris poſt cibum ſumptum celebrare audebant, & ſic ſenſerunt communiter Sancti Patres, pro quibus omnibus unus Auguſtinus adducitur, qui *Epiſt.* 54. *alias* 218. *n.* 7. & 8. habet præciſa hæc verba: *Placuit Spiritui Sancto, ut in honorem tanti Sacramenti prius in os Chriſtiani Corpus Dominicum intraret, quam ceteri cibi; Nam ideo per univerſum Orbem mos iſte ſervatur*, & refertur *in c. Liquido* 54. *diſt.* 2. *de conſecrat.*

8 Dantur tamen aliquæ cauſæ, ob quas Sacerdos licite celebrare, ac communicare poteſt etiamſi non ſit jejunus jejunio naturali. *Et Prima* eſt neceſſitas integrandi Sacrificium. Si enim Sacerdos celebrans poſt conſecrationem unius, vel utriuſque ſpeciei, recordetur ſe non eſſe jejunum, poteſt, immo debet adhuc complere Sacrificium; quia majus, & fortius eſt præceptum Divinum obligans ad integrandum Sacrificium, quam præceptum Eccleſiaſticum obligans ad communicandum jejune. *Communis*. Si autem Sacerdos recordetur ſe non eſſe jejunum ante conſecrationem, ac celebret privatim in aliquo Oratorio, uno tantum Miniſtro, aut altero bene noto præſente, ſicque poſſint ſine gravi ſcandalo ab Altari recedere, Miſſamque relinquere, ad id omnino tenebitur; Secus vero ſi publice coram magno populo celebret, ac nequeat Miſſam relinquere ſine gravi ſcandalo; quia tunc poterit etiam non jejunus jejunio naturali complere Sacrificium; cum non poſſet ſine magna ſui erubeſcentia, aut nota infamiæ, & aliorum ſiniſtra interpretatione, ſuſpicione, ac temerario judicio, adeoque vero ſcandalo, ſic ab Altari recedere, quod, teſte Sporer *tom. 3. part. 2. cap. 6. ſect. 7. num.* 476. concedunt Communiter Doctores etiam de Laico jam ante Altare communicaturo exiſtente, ac ibi ſe non eſſe jejunum recordante, & non ſine magno rubore, infamia, ac ſcandalo, non valente recedere; Leges enim poſitivæ nunquam tam ſevere, ac rigide obligant; Et totum id colligitur etiam ex S. Th. *3. part. Summ. quæſt.* 83. *art. 6. ad* 2. ubi in ſimilibus caſibus reputat quidem tutius ab Altari, & Communione recedere, ſed tamen, niſi quis recedere non poſſit ſine ingenti ſcandalo, ibi: *Niſi grave ſcandalum timeretur*.

Item ſi Sacerdos celebrans, peracta jam 11
conſecratione utriuſque, vel unius ſpeciei, de repente moriatur, ſeu tali morbo corripiatur, ut non poſſit Sacrificium complere, ac non reperiatur Sacerdos jejunus, debet Sacrificium compleri ab alio Sacerdote, quamvis non jejuno. *Communis*. Item ſi Sacerdos loco vini, 12
inadvertenter ſolum aquam conſecraverit, & errorem ſuum ſolum poſt ſumptionem totius aquæ cognoverit, debet, quamvis non amplius jejunus jejunio naturali, de novo vinum cum aqua conſecrare, ac conſecratum ſumere ad integrandum Sacrificium. *Communis*. Et ratio eſt quia, ut dictum eſt ſupra, majus, & fortius eſt præceptum de Sacrificio non relinquendo imperfecto, quam præceptum de ſacrificando, & communicando jejune.

Secunda eſt neceſſitas ſervandi reverentiam 13
debitam Sacramento. Si enim immineat periculum, ne Sacræ Hoſtiæ, ſeu Particulæ ab Infidelibus, & Hæreticis profanentur, aut incendio, vel inundatione abſumantur, non ſolum a Sacerdote non jejuno, ſed Sacerdote abſente, etiam a Laico non jejuno propriis manibus ſumi, & abſumi poſſunt, ut docent communiter Doctores; Immo & debent, ut volunt Layman *lib. 1. tract. 4. cap. 6. n.* 22. Gobat *tom. 1. tract. 3. caſu* 13. *num.* 423. & alii.

Item ſi poſt jam ſumptam ablutionem Sa- 14
cerdos reperiat aliquas Particulas, aut reliquias ex Hoſtia, quæ aliter nequeant decenter aſſervari, debet eas, ſive parvæ, ſive magnæ ſint, ſumere, quia ſpectant ad idem Sacrificium. *Rubric. Miſſalis tit. 7. de defectibus*.

Et

Digitized by Google

15 Et hoc etiamſi integra hora interim, etiam
poſt Sacrum finitum occupatus fuerit in com-
municandis aliis; Immo etiamſi eas repererit
jam ad Sacriſtiam reverſus, & depoſitis veſti-
bus, ac non modico tempore effluxo, ſi ne-
queant aſſervari ſine majori irreverentia, ac
nullus alius adſit Sacerdos ſacrificaturus, qui
illas in ſuo ſacrificio ante ablutionem poſſit
abſumere; In tali enim caſu non cenſebitur
novam Communionem inchoare, ſed perficere
præcedentem, cum dictæ Particulæ ſeu Hoſtiæ
videantur ſpectare ad idem ſuum Sacrificium.
16 Si autem tales Particulæ, ſeu reliquiæ Hoſtiæ
eſſent ex alio non ſuo Sacro, ſi eas repererit
ante ſumptam ablutionem, debebit eas abſu-
mere: Secus vero ſi eas repererit poſt ſum-
ptam ablutionem, quia tunc ſi commode, &
reverenter aſſervari poſſent, eſſent aſſervandæ,
donec ipſe, vel alius Sacerdos intra Sacrum
eas jejunus ſumeret; quia non ſunt pars ſui
præſentis Sacrificii: Quamvis Bonacina, Ca-
ſtropalaus, & alii permittant earum ſumptio-
nem, licet ſint ex alio Sacro: Quod & ego
approbo in caſu, quo non poſſint commode,
& reverenter aſſervari: quia tunc urget reve-
17 rentia Sacramenti: Et ſi Sacerdos dubitet, an
repertæ Particulæ, ſeu reliquiæ Hoſtiæ ſint
conſecratæ, nec ne, poterit eas ſumere poſt
utriuſque ſpeciei ſumptionem ante ſuæ ablutio-
nis ſumptionem, & etiam poſt ipſam, ſi ſo-
lum poſt ipſam eas repererit. Sic in univer-
ſum Gobat *loc. cit. a num.* 420. *ad* 422. Spo-
rer *loc. cit. num.* 477. cum pluribus aliis ab
ipſis allegatis.
18 Item ſi particula Hoſtiæ mixta cum San-
guine remaneat in fundo Calicis, poterit Sa-
cerdos vinum infundere, ut ſic cum vino de-
glutiatur, & hoc bis, aut ter, ſi non ſufficit
ſemel; Quamvis enim ex *Rubricis Miſſalis de
defectibus tit.* 10. *num.* 8. poſſit celebrans pro
libito ipſam particulam, vel digito attrahere
ad labium Calicis, & ante purificationem ſu-
mere; vel vinum infundere, ut ſic cum vino
deglutiatur, aptior tamen, & decentior eſt
hic ſecundus modus, nempe ut infundatur vi-
num, & cum eo ſumatur particula, quamvis
prius deglutiatur aliqua pars vini, ſicque je-
junium naturale frangatur, antequam deglu-
tiatur particula. Et ratio eſt, quia præceptum
jejunii naturalis urget ſolum pro integra Com-
munione, & ſumptione Sacramenti abſolute,
& per ſe; Non autem pro ſumenda aliqua re-
manſa reliquia Communionis jam inchoatæ,
ut patet de Sanguine Chriſti, qui non totus
a Sacerdote omnino jejuno hauriri contingit,
cum in prima ſumptione ſemper aliquid re-
maneat vini conſecrati, quod una cum non
conſecrato bibitur, & eo magis in hoc caſu,
ubi traditur tslis modus ad decentius perficien-
dam, & complendam ejuſdem Sacramenti ſum-
ptionem, ut cum Suarez, Silveſtro, Victoria,
Cajetano, Navarro, Averſa, Tamburino, &
Cardinali de Lugo tradit Quarti, *Commentar.
in Rubric. Miſſal. part.* 2. *tit.* 10. *dub.* 7. &
cum aliis Gobat *loc. cit. n.* 423. addens idem
pariter faciendum eſſe a Laico, quando Ho-
ſtia, ſeu Particula palato adhæret.
Tertia eſt neceſſitas ſumendi Viaticum in 19
articulo mortis; Si enim quis reperiatur con-
ſtitutus in articulo mortis, ſive naturalis per
infirmitatem, ſive violentæ per juſtitiam, nec
poſſit communicari jejunus, tunc poteſt etiam
non jejunus Sacram Communionem recipere per
modum Viatici. *Communis*, & quotidiana pra-
xis. Qui mane ante periculum communicavit 20
ex devotione, ſi ſuperveniat periculum an poſ-
ſit, & teneatur eadem die per modum Viati-
ci communicare, etiam non jejunus? *Vide verb.
Euchariſtia num.* 36. In eadem infirmitate, etſi 21
non teneatur, poteſt tamen ægrotus poſt 7.
vel 8. dies repetere Viaticum non jejunus,
dummodo nequeat jejunus ſumere, & pericu-
lum mortis recurrat. Vide *ibidem num.* 37.
Quando morbus, & periculum diu protrahitur 22
poſt 7. vel 8. dies, poteſt iterum dari Com-
munio non jejuno. Vide *ibid. num.* 38. Pro 23
conſecrando Viatico dando moribundo, non
eſt licitum Sacerdoti non jejuno celebrare.
Vide verb. *Infirmus num.* 8.
Quarta eſt neceſſitas vitandi ſcandalum pu- 24
blicum, aut aliud grave malum, ſeu damnum:
Si enim Parochus v. gr. aut alius Sacerdos
obligatus ex officio celebrare diebus Domini-
cis, & Feſtis non poſſit Sacrum omittere ſine
gravi ſcandalo, & obmurmuratione, ſuſurra-
tione, & ſiniſtra ſuſcipione populi, aut etiam
ſine proprio gravi malo, ſeu damno, aliter
non evitabili ſine celebratione, tunc poterit
celebrare etiamſi caſu, vel culpa non ſit am-
plius jejunus. Sic Suarez *diſp.* 4. *ſect.* 5. Tan-
nerus *diſp.* 5. *quæſt.* 8. *num.* 41. Layman *loc.
cit. num.* 22. Sporer *loc. cit. num.* 479. Roſi-
gnol. *de Euchariſtia quæſt.* 3. *art.* 7. *num.* 12.
& alii paſſim: quia majus & fortius eſt præ-
ceptum naturale caritatis de vitando ſcanda-
lo, quam præceptum poſitivum Eccleſiaſticum
de celebrando, & communicando jejune. Quod 25
etiam in Laicis, præſertim Religioſis, qui de-
terminatis diebus communicare debent, locum
habere poſſe, tradunt citati Doctores; & Ro-
ſigno-

Digitized by Google

ſignolus *loc. cit. num.* 12. *in fine*, ſic præciſe habet : *In univerſum ubicumque intervenire poteſt ſcandalum conjunctum cum aliqua infamia, quæ aliter vitari nequeat, ſive in Sacerdote ſacrificante, ſive in Laico communicaturo, etiam fracto jejunio poteſt ille ſacrificare, hic communicare, quandoquidem exceptio de vitando ſcandalo in omnibus præceptis locum habet, ubi contrarium non eſt intrinſece malum, & obligatio Legis poſitiva non obligat cum tanto onere, & diſcrimine* (*).

26 Quamvis Neomyſta, ſeu Neopresbyter (qui mane diei, quo Primitias ſolemniter celebraturus erat, ſe adhuc probans ut prioribus diebus Miſſam ſiccam privatim celebrando, incogitanter ſumpſit panem, & vinum, ſeu aliter jejunium naturale fregit) per ſe loquendo non poſſit Miſſam licite celebrare, ſed debeat in ſequentem diem differre, poſſunt tamen intervenire, & concurrere tales circumſtantiæ, ob quas ſic non jejunus poſſit licite ſuam primam Miſſam ſolemniter celebrare; Utpote 1. Si Neomyſta, ſeu Neopresbyter ſit perhoneſtæ familiæ. 2. Si illuc advenerint aliunde cognati complures. 3. Si paratum jam fuerit lautum convivium. 4. Si e ſuggeſtu fuerat invitatus populus ad ipſum primum Sacrum pro tali die, & jam plebs, & multæ aliæ perſonæ nobiles ob id ad deſtinatam Eccleſiam ſe accinxerint. 5. Si error ille non jejuni Neomyſtæ fuerit occultus. In his circumſtantiis ſimul concurrentibus, poſſet talis Neomyſta licite ſuum primum Sacrum ſolemniter celebrare, ob rationabiliſſimam Epikyam, quod ſi Papa adeſſet, vel interrogaretur, an generalis Lex ſtatuta in Sacris Conciliis, ſacriſque Canonibus de non communicando, & celebrando, niſi jejune, vellet extendi ad hunc caſum in dictis circumſtantiis, reſponderet, nec ſe, nec ſuos anteceſſores id velle, aut voluiſſe, præſertim ad evitanda ingentia mala, incommoda, & ſcandala inde oritura, videlicet maximam mortificationem illius innocentis Neomyſtæ, ejus cognatorum triſtitiam, aliorum obmurmurationes, ſuſpiciones, temeraria judicia, adeoque vera ſcandala ultra magnas expenſas fruſtra factas, & contemptum ipſius Neopresbyteri tamquam hominis incautiſſimi in re graviſſima; Unde in tali caſu locum haberet Legiſtarum axioma : *Singula quæ non proſunt, multa collecta juvant*. Sic expreſſe Gobat *loc. cit. caſu* 13. *a n.* 410. *ad* 415. Sporer *loc. cit. num.* 481. La Croix *lib.* 6. *part.* 1. *num.* 583. & alii per text. in l. Spadones 15. §. 11. ff. de excuſationibus, l. Inſtrumenta 5. & l. Rationes 6. Cod. de probationib. *cap. Cum cauſam* 13. *de probation.* ex quibus deductum eſt d. Axioma teſte Barboſa Axiom. 209. *num.* 1.

27 Item ſi Parochus v. g. invitaret alium vicinum Parochum, ut in Feſto majoris ſolemnitatis ſuæ Parochiæ, Miſſam pro eo caneret, hicque invitationis oblitus, domi celebraret, aut jentaret, ſicque non amplius jejunus accederet ad Parochum invitantem, qui ſub ſpe habendi ad canendam ſolemnem Miſſam jejunum Parochum invitatum, & ipſe jam celebravit, aut jentavit, poſſet Parochus invitatus ad evitandum grave ſcandalum, licite quamvis non jejunus Miſſam celebrare; ſi enim non celebraret, nec adeſſet alius jejunus Sacerdos celebraturus, ſicque populus abſque Miſſa dimitteretur, non poſſet evitari grave ſcandalum, ideſt gravis & injuſta indignatio, gravis oblocutio adverſus ipſum, ac alios Sacerdotes, ridiculi ſarcaſmi, & dicteria lædentia eorum famam & honorem, Sporer *loc. cit. n.* 480. Gobat *tom.* 1. *tract.* 4. *caſu* 19. *n.* 239. *& ſeq.* cum aliis ibi citatis.

28 Item ſi in Feſto Nativitatis Chriſti non eſſet niſi unicus Sacerdos non amplius jejunus, neque alius haberi poſſet, qui Miſſam celebraret, nec aliter evitari poſſet ſcandalum, licite ageret, ſi celebraret : Sporer *loc. cit.* Gobat *loc. cit. num.* 331. cum Tannero, & Angles ibi citatis; & alii id colligentes etiam ex S. Thoma 3. *part. Summ. quæſt.* 83. *artic.* 6. *ad* 2. dicente quod ubi difficultas occurrit, ſemper accipiendum eſt illud, quod habet minus de periculo, & quod minus eſt illud, quod pertinet ad qualitatem ſumentis, quam publicum grave ſcandalum, adeoque &c. Vide *ſupra num.* 10. Et ratio eſt jam allata *ſupra num.* 24. quia majus & fortius eſt præceptum naturale caritatis de evitando ſcandalo, quam præceptum poſitivum Eccleſiæ de celebrando, ac communicando jejune.

29 Jejunium naturale ad celebrationem, & Commu-

Nota Romani Theologi.

(*) Si jejunus Laicus præſertim Religioſus non ſit, dicere ſine ulla infamia poteſt, non ſum jejunus, atque ita ſine ſcandalo poteſt a Communione abſtinere, quam percipere juxta Eccleſiæ præceptum nequeat.

Digitized by Google

munionem prærequiſitum *eſt carentia cibi*, *&*
potus ſuſcepti in ſtomachum, *vel in via ad ſto-*
machum. Sic Scotus *in* 4. *d.* 8. *qu.* 3. & eſt
in re communis. Unde ille jejunus eſt jejunio
naturali, qui a media nocte nihil ſumpſit per
modum cibi, ac potus: Sumere autem ali-
quid per modum cibi, aut potus *eſt aliquid*
ab extrinſeco ſumptum per ſe actione vitali in
ſtomachum dimittere, *edendo*, *vel bibendo*: ut
ex communi tradit Tannerus *diſp.* 5. *quæſt.* 8.
30 *num.* 78. & Sporer *loc. cit. num.* 466. Hinc ſa-
liva, & quidquid per modum ſalivæ ſumitur,
vel in ſtomachum dimittitur, non frangit je-
junium naturale; Illud autem dicitur ſumi,
vel trajici per modum ſalivæ, *quod cum ſit mi-*
nimum quid, *& a ſaliva inſeparabile*, (quam-
vis in illam non ſit converſum) *inadverten-*
ter, *& præter directam intentionem trajicitur*.
Sic Suarez, Vaſquez, & alii apud Diana *part.*
1. *tract.* 5. *reſ.* 12. Sporer *loc. cit. num.* 466.
La Croix *lib.* 6. *part.* 1. *num.* 566. cum aliis
31 ibi citatis. Unde ſi quis abluendo os aqua,
aliquam ejus ſtillam mixtam ſalivæ deglutiat,
poteſt adhuc celebrare, ſeu communicare;
quod & tradunt etiam Rubricæ Miſſalis *tit. de*
defectibus diſpoſitionis corporis, ibi: *Si abluen-*
do os deglutiatur ſtilla aquæ præter intentionem,
32 *non impedit Communionem*. Secus vero ſi quis
dedita opera parvam aquam, aut aliquid etiam
minimum a ſaliva diſtinguibile, per modum
cibi, aut potus deglutiat. S. Thomas 3. *part.*
Summ. quæſt. 80. *art.* 8. Scotus *loc. cit.* & alii
33 communiter. Per cibum autem, & potum in-
telligitur illud ſolum, & omne quod a ſtoma-
cho alterari, & ſaltem ex parte digeri poteſt,
ſicque in ſubſtantiam hominis aliquo modo
converti. Sanchez, Tambur. Lugo, Dicaſtill.
Gobat & alii citati, & ſequuti a La Croix
loc. cit. num. 561. & a Sporer *loc. cit. num.*
467. contra Nugnum, Layman, Bernal. &
alios, qui non requirunt, ut ſit aliquid di-
geſtibile.
34 Unde qui deglutiret capillos, ungues abra-
ſos, oſſicula fructuum, lignum, aurum, ar-
gentum, plumbum, vitrum, fila ex ſerico,
vel lana, & quidquid nec cibi, nec potus ra-
tionem habet, non frangit jejunium naturale;
Lugo, Dicaſtill. Ledeſma, Sanchez, Diana,
Tamburin. Averſa citati, & ſequuti a la Croix
loc. cit. n. 562. Gobat *tom.* 1. *tract.* 4. *n.* 262.
Sporer *loc. cit. n.* 467. Roſignol. *loc. cit. n.* 20.
& 21. Quarti *Comment. in Rubric. Miſſal.*
part. 3. *tit.* 9. *dub.* 2. *difficult.* 3. cum aliis
ibi citatis contra alios; Supradicta enim non
habent rationem comeſtibilis, aut potabilis,
nec digeruntur, nec alterantur, ſed integra
egeruntur; excepto auro quando reſolvitur,
& redditur potabile. Tum quia Sacri Canones
ſolum exigunt, ut nullus cibus, aut potus ſu-
matur ante Communionem, ut patet *in cap.*
Nihil 16. *cauſ.* 7. *q.* 1. ibi: *Nullus poſt ci-*
bum, *potumque*, *quamlibet minimum*, *ſumptum*,
Miſſas facere præſumat, & in *cap. Liquido* 14.
de conſecrat. diſt. 1. ibi: *Placuit Spiritui San-*
cto, *ut in honorem tanti Sacramenti prius in os*
Chriſtiani Corpus Dominicum intraret, *quam ce-*
teri cibi: & conſimiliter in *cap. Ex parte* 5.
de Celebrat. Miſſar. in Concil. Bracaren. I.
canon. 16. & Bracaren. II. *can.* 10. Carthagi-
nen. III. *canon.* 29. Conſtantienſi *ſeſſ.* 13. &
in aliis; Quæ autem ex ſua natura non ſunt
ab homine comeſtibilia, aut potabilia, ut ſu-
pradicta, non ſunt proprie cibus, aut potus
humanus, adeoque non cenſentur prohibita an-
te Celebrationem, & Communionem, nec
frangunt jejunium naturale.
An autem terra, ſeu creta, quam puellæ 35
edunt ut albeſcant, charta, ſeu papyrus, fi-
lum ex lino, fœnum, palea, cera, pulveres
medicinales, venenum, & hujuſmodi frangant
jejunium naturale, variant Doctores; Aliqui
enim volunt, ea jejunium non frangere, quia
dicunt ipſi, non ſumuntur per modum cibi,
aut potus, cum ex ſua natura non ſint come-
ſtibilia, aut potabilia. Alii autem probabilius
tenent, quod ipſa jejunium naturale frangant,
quia in terra, & creta continentur partes
mixtæ, quæ a ſtomacho ſunt alterabiles, &
digeſtibiles, ſicque aliquo modo in ſubſtantiam
hominis converti poſſunt: Papyrus, ſeu char-
ta, ſervit pro nutrimento muribus, & filum
ex lino fit ex herbis, ſicuti etiam ipſa charta
ſaltem mediate ex herbis fit, cum fiat ex li-
no; Fœnum, & palea in ſubſtantia ſua ſunt
herbæ nutritivæ. Cera retinet aliquid mixtum
de melle; Pulveres medicinales etiam ex oſſi-
bus, & lapidibus contritis confecti habent ſe
tamquam cibi medicinales corporum; Vene-
num continet partes, quæ ex natura ſua de-
ſervire poſſunt pro cibo humano, ut patet
exemplo Mithridatis, adeoque cum ſupradicta,
& alia ſimilia poſſint a ſtomacho alterari, &
digeri, ſicque aliquo modo in ſubſtantiam ho-
minis converti, probabilius jejunium naturale
frangunt. La Croix *loc. cit. num.* 562. Tam-
burin. *de Communion. cap.* 2. *num.* 19. *&* 20.
Henno *tom.* 2. *tract. de Euchariſtia diſp.* 8.
quæſt. 2. *art.* 1. *concluſ.* 2. *reſolut.* 1. Layman
lib. 5. *tractat.* 4. *cap.* 6. *num.* 18. cum aliis
ibi citatis; Nugnus, Præpoſitus, Henriquez,
Bo-

Digitized by Google

Bonacioa, Reginaldus, Villalobos, Fagundez, & alii contra alios.

36 Qui reliquias cibi diei præcedentis deotibus implicitas inadvertenter & caſualiter deglutiunt, non frangunt jejunium naturale. S. Thomas 2. *part. ſumm. quæſt.* 80. *art.* 8. *ad quartum*, & alii paſſim, quia non cenſentur illæ comedi, ſed per modum ſalivæ deglutiri. Si autem advertantur, & ſenſibiliter percipiantur in lingua, debent expui, aliter frangerent jejunium: quia ſi ſcienter, & dedita opera deglutirentur, non poſſent habere meram rationem ſalivæ, cum poſſeot a ſaliva ſeparari, & expui; quod optime videtur conſideraſſe S. Thomas *loc. cit.* ubi dicit, reliquias non frangere jejunium, addita tamen condirione *ſi caſualiter transſglutiantur*; & ſic docer communior opinio, ut teſtatur Henno *loc. cit. reſolut.* 5. Attamen Suarez, Caſtropal. Gobar, Leander, & alii, non diſſentientibus Tanuero, Diana, Ochagavia apud La Croix *loc. cit. num.* 567. Quart. *loc. cit. difficult.* 1. & alii tenent non frangi jejunium, etiamſi advertenter, & dedita opera ipſæ deglutiantur, quia, dicunt ipſi cenſentur adhuc deglutiri per modum ſalivæ, & non veniunt ab extrinſeco, ac cenſentur pertinere ad comeſtionem præcedentis diei; & Rubricæ Miſſalis *tit.* 9. *de defectibus diſpoſitionis corporis* ſimpliciter ſic habent: *Si reliquiæ cibi remanentes in ore transſglutiantur, non impediunt Communionem, cum non transſglutiantur per modum cibi, ſed per modum ſalivæ.*

37 Jejunium naturale non frangunr, qui ad probandum an ſit vinum album, vel aqua, ad percipiendum ſaporem, ſeu condimentum, juſculum, aquam, vel aliquid aliud ſupra linguam ponunr, & prægustant, ac ſtatim expuunr, quamvis parum ipſius juſculi, vini, aquæ, vel alterius liquoris ſalivæ admixtum caſu deglutiant. Sic expreſſe S. Antoninus 3. *part. ſumm. Theolog. tit.* 3. *cap.* 7. §. 8. Silvius *in* 3. *part. ſumm. S. Thomæ quæſt.* 80. *art.* 8. & teſte Sporer. *loc. cit. num.* 368. communis aliorum cum S. Thoma *loc. cit.* quia cum illud parum ſit a ſaliva ioſeparabile, cenſeretur per modum ſalivæ trajectum: Secus autem, ſi vel in magna quantitate, vel in parva quidem non caſualiter, ſed advertenter, & ex propoſito; ſi videlicet illud parum potuiſſent a ſaliva diſtinguere, & ſeparare. Sporer *loc. cit.* Gobat *cit. tract.* 4. *caſu* 17. *numer.* 266. cum aliis ibi allegatis. Quid autem dicendum ſit, ſi quis gargarizet, & aquam detineat io ore diutius? Jordanus *tom.* 1. *lib.* 4. *tit.* 2. *numer.* 4. Gobat *loc. cit. numer.* 167. Sporer *loc. cit. n.* 468. reſpondent vix poſſibile eſſe, tunc partem aliquam aquæ a faucibus non attrahi, ideoque ut periculoſum ſaltem diſſuadendum eſſe.

Qui aromata dentibus terunt, aut ore continent ad confortandum caput, vel vitandum noxium aerem, aut odorem, dummodo nihil ex intentione deglutiaut, non violant jejunium naturale, quamvis aliquid ſucci inſeparabiliter ſalivæ permixtum deglutianr, quia illa trajectio eſt per modum ſalivæ, & non eſt vera comeſtio, ſeu potatio; Immo ob eamdem rationem etiamſi parvum granulum aromatis caſu, & ſioe iotentione comedendi in ſtomachum deſcenderet. Sic Coninch, Mercerus, Bonacina, Tannerus, Lorichius, & alii, quos citaot, & ſequuntur Diana *part.* 5. *tract.* 13. *reſolut.* 1. §. *Verum*, Quarti *loc. cit. dub.* 2. *verſ. Colligitur tertio*, & alii. 38

Nec jejunium naturale frangunt, qui reſpirando attrahunt vapores ex cibo, & potu præſente; Nec qui per modum reſpirationis attrahunt per os in ſtomachum vel pulverem, vel pluviam, vel muſcam, vel quid ſimile, quia iſta deglutiuntur per modum reſpirationis & non per modum comeſtionis aut potationis, ut requiritur ad fractionem jejunii. Sic Doctores citati, & alii paſſim. Secus autem eſſet dicendum ſi quis alicui oſcitanti, nec advertenti injiceret in os uvam, aut parvam nucem, ipſamque deglutiret, aut dormieoti iu os apertum aut guttur globulum ſacchari, aut aliquid cibi, vel potus immiteret & ipſe caſu, vel violenter deglutiret, aur in flumen prolapſus iovitus aquam in ſtomachum trajiceret: quia vitaliter ſumitur per potationem, vel cibationem; cum ſic etiam infantes & infirmi, ac bruta cibeutur, licer invitis iogeratur cibus. Gobat *cit. tract.* 4. *caſu* 17. *n.* 64. Sporer *loc. cit. n.* 470. La Croix *loc. cit. n.* 168. & alii apud ipſos. 39 40

Neque jejunium naturale frangunt, qui deglutiunt ſanguinem e gingiva, vel humorem ex capite, ſeu puſtula in ore rupta, defluentem: quia iſta non ſumuntur ab extrinſeco, nec per modum cibi, aut potus, ſed per modum ſalivæ; Sporer *loc. cit. num.* 480. La Croix *loc. cit. num.* 465. cum aliis ibi allegatis. Quarti *loc. cit. dub.* 2. *in fine*, ubi citans S. Thomam, Suarez, Cardinal de Lugo, & alios addit inſuper, quod licer ſanguis in os defluens ex induſtria deglutiretur, etiam animo ſe nutriendi, non violaretur jejunium, quia intentio illa non poteſt dare rationem cibi prædicto ex capite, & ſanguine ab intrinſeco defluenti, cum de ratione cibi ſit ut ore ſu- 41

Digitized by Google

ſumatur ab extrinſeco, juxta Regulam traditam a S. Thoma *in 4. diſt. 8. quæſt. 1. art. 4. quæſtiuncula 2. ad 3.* & ab aliis communiter receptam.

42 Secus autem dicendum eſſet, ſi quis ſugeret ſanguinem ex vulnere manus, aut digiti, vel extractum ex propria vena, quia tunc vere haberetur cibus ore ſumptus ab extrinſeco. Quarti *loc. cit.* La Croix *loc. cit.* cum Lugo, & Tamburin. ibi allegatis, Henuo *loc. cit. reſolut.* 2. & alii. Et idem dicendum eſt de muliere lac ſugente de propriis mammillis. Henuo *loc. cit. reſolut.* 2. La Croix *loc. cit.* ubi addit frangi etiam jejunium, ſi id, quod ex oculis, vel naribus defluit, in os admittatur, & deglutiatur, quia aliquid digeſtibile ſumitur ab extrinſeco inſtar cibi, aut potus, præſertim, ſi id potuit

43 a ſaliva diſtingui, ſeparari, & expui. Non frangit tamen jejunium qui aquam, vel quidpiam aliud per nares ſumit, licet aliquid dilatur in ſtomachum, quia non ſumit ore per modum cibi, vel potus, nec eſt comeſtio, vel potatio, cum hæc fiant ore, non naribus. Quarti *loc. cit. verſ. Colligitur quinto*, allegans Suarez, Cæleſtinum, Fauſtum, & alios, quos affert & ſequitur Diana *part. 1. tract. 13. reſolut. 1.* Henno *loc. cit. reſolut. 6.* & alii.

44 Qui veſperi decumbens imponit ori ſaccharum, vel aliquid aliud contra raucedinem paulatim liquandum, & deglutiendum, ſi poſt mediam noctem, etiam dormiens aliquam partem deglutiret, frangeret jejunium naturale, nec poſſet celebrare, aut communicare, quia moraliter tamdiu cenſetur durare comeſtio, quandiu ſaccharum eſt in ore, cum fuerit ſumptum, ut paulatim deglutiretur. Quarti *loc. cit. difficul.* 1. teſtans de communi: Henno *loc. cit. reſolut.* 5. Sporer *loc. cit. n.* 459.

45 & alii paſſim. Si vero dubius ſit, an aliquid deglutiverit, vel an factum ſit poſt mediam noctem, ſi adhibita diligentia adhuc perſeveret dubius, probabile eſt quod poſſit celebrare aut communicare; & ratio eſt, quia in dubio melior eſt conditio poſſidentis, *cap. Si cauſa 7. de præſcriptionibus, cap. Quod autem 5. de jurepatron. cap. In pari 6. de Regulis juris in 6. l. Nemo 126. §. 2. ff. de Reg. jur. l. In pari cauſa 123. ff. eod.* Quilibet autem fidelis poſſidet jus communicandi, quamdiu non conſtat de impedimento aliquo, adeoque hic cui, facta diligentia, non conſtat de impedimento fracti jejunii, poterit celebrare, aut communicare. Sic Layman *lib. 1. tract. 1. cap. 1. num. 36.* & multi alii, quos affert, & ſequitur Diana *part. 6. tract. 11. reſolut. 18.* ubi citat Dicaſtillum, Boſſium, Leandrum, Caramuelem, Trulleuch, Paſqualigum: & alios citat *part. 10. tract. 13. reſolut. 14. §. Nota*, & prius etiam docuerat *part. 3. tract. 5. reſolut. 29.* ut refert Quarti *loc. cit. dub. 5. verſ. Secunda ſententia:* qui in fine dicti dubii dicit contrariam opinionem eſſe etiam vere probabilem, uti revera, eſt, & talem cenſent graves Doct. ab ipſo in dicto quinto dubio allegati, quia in tali dubio, ſeu incertitudine tutior pars eligenda videtur propter reverentiam Sacramenti. Tum quia poſſeſſio ſtat pro præcepto de non celebrando, ſeu communicando, niſi jejune (*).

An ſumptio Tabacci frangat jejunium naturale, & impediat Celebrationem ſeu Communionem? Vide verb. *Tabaccum numer. 6. & 7.* 46

Miſſa in Pontificio Sacello nocte Nativitatis Domini celebratur a Cardinali plerumque non jejuno a præcedenti media nocte. Benedict. XIV. Conſtitut. incip. *Quadam §. 9. & 10.* Et id fit ex tacita, non autem expreſſa diſpenſatione Pontificis. Idem *ibidem*. 47

Miſſam ut etiam non jejuni celebrare poſſent Sacerdotes per Indias Regi Luſitaniæ ſubjectas ex certis cauſis indulſit Pius IV. ut refert Bened. XIV. cit. Conſtit. *Quadam §. 9.* Vide dicta verb. *Eucharistia*. 48

Additiones ex aliena manu.

De Sacerdote, qui non jejunus celebrat quæri ſolet, an ſit is ſuſpectus de fide ita ut poſſit contra eum procedere Tribunal S. Inquiſitionis? Affirmant Alphon. de Leon *de offic. & poteſt. Confeſſarii recoll. 22. verſic. trigeſimus ſextus*, Traſmiera *de Polygam. lib. 3. quæſt. 2. num. 55.* Albergin. *in manual. cap. 23. n. 3.* qui ultimus hanc reddit rationem, quod ſcilicet talis Sacerdos facto adhærere videtur hæreſi Lutheri, qui aſſeruit conſultius eſſe ſumere Euchariſtiam poſt ſumptum cibum. 49

At re diſcuſſa in Tribunali ſupremæ Inquiſitio- 50

Nota Romani Theologi.

(*) Qui ita dubius eſt, tenetur non celebrare, ne ſe exponat periculo tranſgrediendi Eccleſiæ præceptum. Vide, quæ de Probabiliſmo diſputata ſunt, *art. de Conſcientia*.

Digitized by Google

ſitionis, exiſtimatum fuit, minime Sacerdorem hunc eſſe ſuſpectum de hæreſi, adeoque puniri haud poſſe ab ipſo Tribunali ſupremæ Inquiſitionis, ut patet ex decreto laro die 10. *Septembris* 1613. quod allegat Albic. *de Inconſtant.*
51 *in fide cap.* 33. *num.* 55. Probe vero monet mox laudatus *Auctor num.* 66. decretum hoc haud habere locum, ſi Sacerdos eſſet ex illis Regionibus, io quibus viget hæreſis Lutherana; nam hic vocari poſſet ad S. Officium, & interrogari ſuper ejus credulitate, & intentione.

52 Minuſque S. Officio ſubjicitur Sacerdos, qui in prima, vel ſecunda Miſſa diei Nativitatis Domini Noſtri Jeſu Chriſti ſumat purificationem, deinde celebrer ſecundam vel tertiam Miſſam, ut liquet ex allato decreto lato *die* 29. *Martii* 1628. allegato ab eodem *Auctore ubi ſupra num.* 67.

53 Agere hic non eſſet incongruum de caſibus, in quibus Sacerdos noo jejunus celebrare valet. Sed vide, qui de iis egregie præ cæteris tractat, Cardinalem de Lugo *de Sacram. diſp.* 15. *ſect.* 2. 3. & 4.

Articulus XII.

Miſſa quoad ritus obſervandos in ipſa celebranda.

1 Miſſa quoad fieri poteſt, eſt ſemper legenda de die, ſeu concordans cum Officio pro ut a Rubricis Miſſalis præſcribitur, niſi pro aliqua cauſa & obligatione debeatur legi
2 Votiva, & de Requiem. Hinc eſt, quod Miſſæ propriæ conceſſæ certis Regularibus, & certis locis, non poſſunr ab aliis dici alibi, & ne quidem in Eccleſiis eorumdem Regularium ex decreto *Sacr. Congregat. Rituum* 19. *Novem-*
3 *bris* 1622. Unde Sacerdotes celebrantes in Eccleſiis Regularium diebus propriorum Sanctorum habentium Miſſam propriam, debenr quidem Miſſam celebrare de illo Sancto, vel Beato, ſed cum Miſſali Romano, & de communi, ut decrevit *Sacr. Congr. Rit.* 1622. 19. *Novembris* 1668. his verbis; *Qui celebrat Miſſam in aliqua Eccleſia Regularium, aut etiam Monialium, in qua ſit de Feſto duplici habente Miſſam propriam, quæ non ſit conceſſa omnibus, Miſſam quidem dicat de Feſto, ſed cum Miſſali*
4 *Romano*. Et Capellani Monialium etiam non utentium Breviario Romano, poſſunt quotidie celebrare Miſſam correſpondentem Officio a Monialibus recirato, ſed cum Miſſali Romano, & de communi, ut declaravit *Sacra Con-*
5 *gregat. Rituum* 29. *Novembris* 1628. Si vero Moniales non habeant Miſſale a Romano diverſum, Sacerdotes in earum Eccleſiis celebraturi poſſunt dicere proprias Miſſas ipſis Monialibus conceſſas; *Sacra Congregat. Rituum* 27. *Auguſti* 1672. Sacerdotes omnes celebrantes in 6
Eccleſiis Regularium, in quibus fit de Feſto duplici, non debent dicere Miſſam de Requiem. *Sacra Congregat. Rituum.* 9. *Junii* 1669. Et ad hoc dantur noviſſima decreta emanata ad inſtantiam PP. Tertii Ordinis S. P. Franciſci ſic quærentium.

I. *An diebus Dominicis, aliiſque diebus, quibus in ipſorum Eccleſiis celebratur de Sanctis Ordinis ſub ritu duplici, Sacerdotibus exteris ad eas confluentibus permitti debeat celebratio de Dominica, vel alio Feſto, vel etiam de Requiem, & quatenus affirmative? An in Miſſa de Dominica, aliiſque Feſtis debeant Sacerdotes exteri uti paramentis competentibus dictis Dominicis, & Feſtis, vel poſſint ſe conformare paramentis, quibus eiſdem diebus utuntur Fratres?*

II. *An Fratres diebus, quibus propria Officia celebrant ſub ritu dup. celebrantes in alienis Eccleſiis, poſſint celebrare Miſſas cum dictis Officiis concordantes, vel poſſint celebrare de aliis conformando ſe ritui earumdem Eccleſiarum, ac etiam de Requiem; & quatenus affirmative quo ad primam partem, quid quoad colores paramentorum?*

III. *An Sacerdotes exteri confluentes ad ipſorum Eccleſias, ut ſupra, & celebrantes de Sanctis Ordinis fer. fer. poſſint in Miſſis ſe uniformare cum Fratribus quoad Credo, & quoad numerum Orationum more duplicium?*

IV. *An diebus Dominicis, quibus tam Fratres, quam exteri celebrant de Dominica, poſſint exteri uti coloribus paramentorum, quibus utuntur Fratres ratione alicujus Octavæ, & Fratres celebrantes in alienis Eccleſiis uti coloribus juxta ritum earumdem, & an tam exteri in Eccleſiis Fratrum, quam Fratres in alienis poſſint apponere commemorationem octavæ, ut ſupra occurrentis, ſervata Rubrica de duplici Oratione habenda in Dominicis infra Octavam?*

V. *An in Officio ad Hym.* Iſte Confeſſor *pro Ss. Confeſſoribus, quoties eiſdem fixa dies eſt aſſignata, quæ non eſt dies obitus, recitari debeat* ℣. Meruit beatas ſcandere ſedes, *eo quod revera Officium ſit de die obitus, & quatenus affirmative, an eadem regula ſervanda ſit in Officiis de Confeſſoribus translatis dummodo Officium ſit de die Obitus.*

Sac. Congreg. Rituum die 11. *Junii* 1701. *reſpondit*,

Ad

Ad primum quoad primam partem dubii negative, quando Feſtum celebratur cum ſolemnitate, & concurſu populi, & quoad ſecundam partem jam proviſum. Ad 2. ut ad primum. Ad 3. poſſe. Ad 4. poſſe. Ad 5. Negative.

7 Miſſa poteſt celebrari de quolibet Canoni-
zato, licet nondum relato in Martyrologio,
quia per Canonizationem definitur, publicum,
& univerſalem cultum deberi ab omnibus ipſi
8 Canonizato. De Beatis autem poteſt celebrari
in illis locis & Eccleſiis Regularium, & ab
illis, quibus facta eſt ſpecialis conceſſio, cum
nondum ſit eis conceſſus cultus univerſalis:
Sacra Rituum Congregat. 27. *Septembris* 1619.
9 Poteſt etiam celebrari de Dedicatione Eccleſia-
10 rum. Immo de ipſa Dedicatione, ſeu Con-
ſecratione propriæ Eccleſiæ tenentur Miſſam
celebrare, & reſpective Officium recitare ſub
ritu duplici primæ Claſſis omnes Clerici illius
Eccleſiæ, ſive ſint Sæculares, ſive Regulares,
cum octava; *Sacr. Congregat. Rituum* 18. *Au-*
11 *guſti* 1729. & 13. *Junii* 1682. Sicuti etiam
ſub eodem ritu cum Octava tenentur de Titu-
lari propriæ Eccleſiæ, & Conventus; *Eadem*
12 *Sacra Congregat.* 13. *Junii* 1662. Et Regulares
tenentur ſub eodem ritu primæ Claſſis, ſed ſi-
ne Octava ad Miſſas, & Officia Patroni prin-
cipalis loci, vel Diœceſis, ac Protectoris Ci-
vitatis, & Regni nec non Titularis Eccleſiæ
Cathedralis, ex decreto *Sacræ Congr. Rit.* 20.
Mart. 1683.
13 Et ad Miſſam, & Officium Dedicationis
Eccleſiæ Cathedralis ſub ritu duplici ſecundæ
Claſſis ſine Octava ex Decreto *ejuſdem* 8. *Apri-*
14 *lis* 1662. Poteſt etiam Miſſa celebrari ſub ri-
tu duplici in ea Eccleſia, in qua habetur in-
ſignis Reliquia, ex eadem *Sacra Congreg.* 23.
Novembr. 1602. dummodo ipſa ſit integra, &
non parva, & prius ab Ordinario ſit legitime
approbata, ut requirit *Decretum Sacræ Congre-
gat. juſſu Urbani VIII. evulgatum anno* 1630.
& ſit de Sanctis non baptizatis nominibus ad
libitum, *ex decreto ejuſdem* 19. *Decembr.* 1643.
ſed ſolummodo de deſcriptis in Martyrologio
Romano, & dummodo conſtet de identitate
Corporis, ſeu Reliquiæ inſignis illiuſmet San-
cti, qui reperitur in Martyrologio deſcriptus,
ex decreto 11. *Auguſti* 1691. *edito, & a San-
ctiſſimo Innocent. XII. die* 19. *Octobris ejuſdem
anni* 1691. *approbato.*
15 Miſſa non eſt celebranda per totam Civita-
tem, vel Diœceſim, nec recitandum Officium
de Sancto, eo quod in loco adſit Eccleſia Pa-
rochialis, vel etiam Abbatialis, aut aliqua in-
ſignis Reliquia, ſed tantum in propria Eccle-
ſia, niſi habeatur ſpecialis licentia, ex Decre-
to S. C. R. 8. *Aprilis* 1628. Nec Feſtum, 16
quod in aliqua Eccleſia celebratur ratione Cor-
poris, vel inſignis Reliquiæ habet Octavam,
niſi ſpecialiter concedatur a Sede Apoſtolica;
12. *Auguſti* 1653. Et qui recitat Officium de 17
Sancto, de quo habet inſignem Reliquiam in
propria Eccleſia, ſi celebret eo die in alia
Eccleſia, debet omittere *Credo*; S. R. C. 2.
Decembris 1684.

Miſſa S. Rochi in die ejus Feſti poteſt ſo- 18
lum celebrari in Eccleſiis in ejuſdem honorem
Deo dedicatis, niſi aliud ſpecialiter conceda-
tur, 29. *Novembris* 1629. Epiſcopi Regulares
debent Miſſam celebrare, & Officium recitare
juxta ritum ſuæ Diœceſis, non vero Regulæ;
& occurrente Feſto Regulæ in Feſto Diœceſis,
hoc erit præferendum, 11. *Junii* 1605. Epi- 19
ſcopi Regulares, qui ex Indulto Sedis Apoſto-
licæ gaudent privilegio ſuæ Religionis, de qui-
bus ſunt capaces pro eorum conditione, non
poſſunt de Beatis ſuæ Religionis recitare Offi-
cium, & in propriis Cathedralibus Miſſam ce-
lebrare, & Altare prædictis Beatis erigere;
17. *Aprilis* 1660. In Miſſis de Beatis non eſt 20
dicendum Symbolum, ubi eſt permiſſa hujuſ-
modi celebratio, niſi adſit Reliquia; 22. *Ju-
lii* 1664. & niſi ſit de iis conceſſum Officium
ſub ritu ſaltem 2. Claſſis. Nemo poteſt exce- 21
dere limites verbales Indultorum Sedis Apo-
ſtolicæ ſuper Beatificationibus, præſertim in ce-
lebratione Miſſarum, & Officii cum Octavis
ſine expreſſa licentia prædictæ Sedis Apoſtoli-
cæ; 5. *Octobr.* 1652.

Sacerdos, qui celebrat Miſſam Conventua- 22
lem, in qua Chorus tenetur canere Symbo-
lum, non poteſt illam proſequi eo tempore,
quo a Choro cantatur Symbolum prædictum;
17. *Decembris* 1695. Neque, dum canitur *Cre-* 23
do, debent pulſari Organa; 17. *Decembr.* 1695.
Sacerdoti Miſſam novam celebranti licet obla- 24
tiones accipere, dummodo non diſcedat ab Al-
tari; 1. *Octobris* 1601. Vicario Epiſcopi Miſ- 25
ſam cantanti ſolemnem non miniſtrant Cano-
nici, neque ſit circulus ante ipſum; 8. *Mar-
tii* 1595. Miſſas Conventuales, & Pontificales 26
non poteſt celebrare Vicarius abſente Epiſco-
po; 16. *Maii* 1600. Ad Miſſam Vicarii Ge- 27
neralis non debent accendi quatuor candelæ,
nec aſſiſtere duo Capellani; 7. *Auguſti* 1627.
Nec etiam quatuor candelas adhibere poſſunt
in Miſſis privatis Prælati, & Superiores qui-
cumque, ſive ſæculares, ſive Regulares Epi-
ſcopo inferiores, uti expreſſe ſtatuit *Sacra Rit.*

*Congregatio coram Sanctiſſimo Domino Noſtro Ale-
xandro Papa VII. die 27. Septembr. 1659. in
decreto Generali circa uſum Pontificalium Præla-
tis Epiſcopo inferioribus conceſſorum* §. 21. ibi:
*In Miſſis privatis .... duaſque tantum candelas
ſuper Altari adhibeant*, & confirmavit *die 20.
Julii 1660. in declaratione ad §. vigeſimum pri-
mum*, ibi: *Ad §. vigeſimum primum, quo in
Miſſis privatis probibentur Abbatibus quivis ri-
tus, & prærogativæ ad Epiſcopos privative ſpe-
ctantes, exponentibus Monachis Abbates Caſſinen-
ſes hactenus in Miſſis privatis adhibuiſſe quatuor
candelas &c. Sac. Congregatio cenſuit, ſervan-
dum eſſe decretum*, quod & Sanctiſſimus appro-
bavit. Vide verb. Abbas *circa finem*, ubi dicta
decreta com aliis dantur per extenſum.
28 Vicarius, or Vicarius, non poteſt, abſente
Epiſcopo, Miſſas cantare ſolemnes, Ss. Sacra-
mentum, aut Sacras Reliquias paratus deſer-
re, nec aliis ſe immiſcere functionibus Eccle-
ſiaſticis, ſed tantum præeſſe, ut omnia ſuo
29 ordine fiant; 19. *Septembris* 1627. Aſſiſtens
Presbyter debet Epiſcopum thurificare ad Se-
dem, quicumque ille ſit, non vero Diaconos
30 Evangelii; 19. *Maii* 1607. Abſente Epiſcopo,
thurificandus eſt celebrans. triplici ductu; 30.
31 *Januarii* 1616. Finito Evangelio Miſſæ ſo-
lemnis, cui aſſiſtit Epiſcopus cum cappa, thu-
rificandus eſt celebrans, non vero Epiſcopus;
32 4. *Auguſti* 1663. Septimum candelabrum debet
adhiberi in Miſſis tantum Epiſcopi ſolemni-
bus, ſed non Defunctorum; 19. *Maii* 1607.
33 Archidiaconus ſuſtinens Baculum Epiſcopi thu-
rificandos eſt poſt Diaconos aſſiſtentes, ubi non
adſit contraria conſuetudo; 28, *Aprilis* 1607.
34 Canonici in Dominicis ſigillatim aſpergendi
ſunt aqua benedicta, non vero unico ictu in
35 circulum; 20. *Decembris* 1601. Celebrans, qui
diſtribuit Cineres, Candelas, & Ramos, dete-
cto capite debet diſtribuere; 18. *Julii* 1626.
36 Abſente Epiſcopo, benedictiones Candelarum,
Cinerum, Palmarum, & Fontis debent fieri
ab eo, qui cantaturus eſt Miſſam: 12. *Ju-
37 nii* 1627. Ille idem, qui benedicit Cineres pri-
ma die Quadrageſimæ, vel Candelas in Feſto
Purificationis, aut Ramos in Dominica Palma-
rum, debet etiam cantare Miſſam ſequentem;
38 12. *Aprilis* 1640. Non eſt facienda Altaris
thurificatio in Miſſa Conventuali dierum ſo-
lemnium, ſi abſque cantu, & Miniſtris cele-
bretur; 22. *Januar.* 1701.
39 Diaconus, & Subdiaconus accipiunt pacem
ab Epiſcopo celebrante ſtatim poſt Diaconos
40 aſſiſtentes; 15. *Martii* 1608. Duorom Canoni-
corum Aſſiſtentia ſemper convenit Epiſcopo,
ſive celebret ipſe, ſive aſſiſtat Divinis; 10.
Maii 1608. Dignitates tenentur aſſociare Epi- 41
ſcopum cum Canonicis ex debito, licet Cære-
moniale Epiſcoporum nominet tantom Cano-
nicos, ubi non adſit contraria conſuetudo; 10.
Januarii 1609. Conſuetudo, ot Dignitates, & 42
Canonici Mitram, Gremiale, Baculum, Thu-
ribulum, & ſimilia miniſtrent Epiſcopo, eſt
ſervanda; 5. *Julii* 1603. Non tenentur omnes 43
Canonici aſſociare Epiſcopum ab eo Altari,
in quo Miſſam planam celebravit uſque ad
Sedem Epiſcopalem, ſi aſſiſtere voluerit Miſſæ
Conventuali; 5. *Julii* 1603. Archidiaconus non 44
poteſt aſſiſtere Epiſcopo in habitu Prælatitio,
non Chorali, licet ſit Protonotarius; 6. *Mar-
tii* 1610. Canonici aſſiſtentes Epiſcopo præce- 45
dunt Vicarium Generalem & ſunt ante ipſum
thurificandi; 6. *Martii* 1610. Canonici Miſſam 46
celebrantes coram Epiſcopo, non debent ſede-
re in Sede cum poſtergali, ſed in ſcamno
oblongo, tapeto, vel panno cooperto in late-
re Epiſtolæ; 19. *Maii* 1614. Archidiaconus, 47
ſi eſt prima Dignitas, debet facere Officium
Presbyteri aſſiſtentis, ſi eſt Sacerdos, & recu-
ſans cogendus eſt pœnis, & Cenſuris; 30. *Maii*
1616. Prima Dignitas debet aſſiſtere Epiſcopo 48
celebranti, licet ſit unica; 12. *Decembris* 1620.
Soli Canonici debent facere conſuetos circulos 49
ante Epiſcopum, non autem Vicarius Genera-
lis; 28. *Septembr.* 1630. Licet Epiſcopus non 50
celebret, ſed tantum aſſiſtat Miſſæ ſolemni,
celebrans debet ad Confeſſionem reſpondere
Epiſcopo uſque ad *Indulgentiam* incluſive; non
vero ſimul cum illo dicere: *In nomine Patris;*
4. *Auguſti* 1663. Coadjutor Epiſcopi non ſe- 51
det celebrans, niſi in Faldiſtorio, neque ha-
bet Diaconos aſſiſtentes, neque Canonici pa-
rantur, neqoe ponitur ſeptimum Candelabrum;
1. *Septembris* 1607. Prædictus Epiſcopi Coadju- 52
tor non otitur Baculo, niſi in Ordinationibus;
1. *Septembris* 1607. Coadjutor Epiſcopi cele- 53
brans præter Diaconum, & Subdiaconum de-
bet habere aſſiſtentem Canonicum pro libro;
7. *Auguſti* 1627. Candelæ, Cineres, & Palmæ 54
diſtribuuntur ſtando cum Mitra in capite ab
eo, qui privilegium habet eam geſtandi; 18.
Februarii 1650. Inferiores Epiſcopo non de- 55
bent ſumere de Altari paramenta pro Miſſa;
7. *Julii* 1612. Prima Dignitas dat Candelam 56
Epiſcopo in Feſto Purificationis, & Epiſcopus
dat ſtatim primæ dignitati ante Vicarium Ge-
neralem; 14. *Junii* 1608. Clerici in minoribus 57
non ſunt aſſumendi ad cantandam Epiſtolam,
vel Evangelium, etiamſi ſit penuria Diacono-
rum, & Subdiaconorum; *Sacra Rit. Congreg.*

ru

Digitized by Google

58 *in una Alexandrina* 15. *Martii* 1608. Clericus,
qui ſolemniter cantat Epiſtolam cum Tuni-
cella, & reliquis ſacris veſtibus, ſed abſque
manipulo, debet petere diſpenſationem Irregu-
laritatis ad cautelam; *Sacr. Congr. Concil.* 23.
Aprilis 1604. apud Nicol. Lucubrat. *Canon.*
lib. 5. *tit.* 28. *de Cleric. non ordinat. miniſtrant.*
Vide tamen Tom. VIII. Decret. S. R. C.
num. 701.

59 Si ſub Altari, vel ſub ejus gradibus huma-
ta ſint Defunctorum cadavera, non eſt ibi
celebranda Miſſa, donec alio transferantur;
60 10. *Novembris* 1599. Intra Clauſuram omnino
prohiberi debet celebratio Miſſæ, etiam ad
communicandas infirmas, non obſtante antiquiſ-
61 ſima conſuetudine; 1. *Decembris* 1602. Miſſæ
ad ſatisfaciendum eleemoſynis alicui Eccleſiæ
traditis non ſunt celebrandæ per exteros, ubi
commode poſſunt ſatisfieri per Sacerdotes ejuſ-
dem Eccleſiæ; 28. *Januarii* 1606. Vide ſupra
62 *artic.* 4. *num.* 16. Non debent Regulares in
Canone nominare Superiores ſuos, ut Antiſti-
63 tes; 12. *Novembris* 1615. Regulares in celebra-
tione Miſſæ poſſunt annuntiare dies Feſtos,
64 & jejunia in ſuis Eccleſiis; 2. *Julii* 1602. In
oratione *A cunctis* nomina Patronorum S. Mi-
chaelis Archangeli, & S. Joannis Baptiſtæ præ-
65 ponenda ſunt Apoſtolis; 22. *Auguſti* 1620. Ce-
lebrans in Paraſceve debet mittere particulam
in Calicem, neque debet ſe ſignare cum Ca-
66 lice; 28. *Auguſti* 1627. Oratio imperata a Su-
periore, veluti *Deus refugium &c.* omittenda
eſt in duplicibus primæ Claſſis; 28. *Aug.* 1627.
Romæ omittitur etiam in Feſtis 2. Claſſis.
67 In fine Miſſæ ad quodcumque Altare celebra-
tæ, fit reverentia Cruci infra gradus, capite
68 ſemper aperto; 28. *Auguſti* 1627. Non permit-
titur ad Altare majus celebratio Miſſæ, dum
dicuntur in Choro Matutinum, & Horæ; 15.
69 *Septembr.* 1564. Qui præ timore, vel balbutie
non pronuntiat Evangelium S. Joannis, quod
legitur in fine Miſſæ, ſed ejus loco aliud ſuo
arbitratu recitat, ſuſpendendus eſt a Miſſarum
celebratione, quouſque illud rite pronuntiare
aſſueſcat; 5. *Julii* 1631.

70 Evangelium pro ſolemni Palmarum benedi-
ctione canendum eſt in cornu Epiſtolæ ab il-
lo, qui celebrat abſque Diacono, & Subdiaco-
71 no; 27. *Aprilis* 1697. Paſſio in hebdomada
majori legenda eſt in Miſſis privatis in cornu
Evangelii, licet in Miſſa ſolemni legatur a
Celebrante in cornu Epiſtolæ; 4. *Auguſti* 1663.
72 In Proceſſionibus Candelarum, Palmarum, &
ſimilium, quæ fiunt intra Eccleſias ſine Sacra-
mento, non eſt pulſanda campanula ad eleva-
tionem Ss. Corporis Chriſti in Miſſa privata:
Quod ſi pulſetur, & advertatur elevatio, tunc
eſt genuflectendum utroque genu a tranſeunti-
bus ante Altare, ubi Miſſa celebratur, & de-
poſito Ss. Sacramento, progrediendum; Simi- 73
liter ſi aliqui tranſeant in elevatione Calicis;
1. *Martii* 1681. Sacerdos in Sacrificio Miſſæ 74
congruentius utitur cingulo lineo, quam ſeri-
co; 22. *Jan.* 1701. In Sacrificio Miſſæ non 75
eſt adhibenda Palla drappo ſerico a parte ſu-
periori cooperta; 22. *Januar.* 1701. Non eſt 76
omittenda una ex aſſignatis Orationibus in
Miſſali, velut *A cunctis*, ut ejuſdem loco di-
catur aliqua Oratio imperata ab Epiſcopo,
veluti *Deus refugium*, neque ut recitetur pe-
nultimo loco Oratio pro Defunctis; 2. *Decemb.*
1684. Quando dicitur Oratio *A cunctis*, vel 77
Eccleſiæ non eſt dicenda Oratio contra Paga-
nos, vel alia hujuſmodi, quia ſufficienter una
continet, quod & altera: 16. *Aprilis* 1688.
Quando dicitur Collecta, vel Miſſa contra Pa- 78
ganus non poteſt mutari nomen *Paganorum*
dicendo *Turcarum*, *Hæreticorum &c.* 29. *Ju-*
lii 1689. Manus Sacerdotis ad *Hanc igitur Obla-* 79
tionem debent ita extendi, ut palmæ ſint aper-
tæ, pollice dextro ſuper ſiniſtrum in modum
Crucis ſupra manus, non vero infra manus;
4. *Auguſti* 1663. Cruces, quæ fiunt a Sacerdo- 80
te ſupra Oblata non ſunt faciendæ manu tranſ-
verſa, ſed manu recta in tranverſa parte *Cru-*
cis; 4. *Auguſti* 1663. Pars inferior Hoſtiæ, 81
non autem ſuperior præcidenda eſt, quando
dicitur *Pax Domini ſit ſemper vobiſcum*; 4. *Au-*
guſti 1663.

In Miſſa Paſchatis Reſurrectionis, & infra 82
ejus octavam dicenda eſt Sequentia *Victimæ*
Paſchali, cujus auctorem eſſe Abbatem Noge-
rum, ſeu Notherum Sancti Galli, aut Hotge-
rum Ducis Sueviæ filium, & Abbatem S. Gal-
li aſſerit Herrera Scriptor recentior *lib.* 2. *de*
origine & progreſſu Rit. Miſſ. cap. 12. relatus
a Cardinal. Bona *de rebus Liturgicis l.* 2. *c.* 6.
num. 6. Alii vero tribuunt talem Sequentiam
Hermanno Contracto Germaniæ Monacho, qui
fuit Aſtrolabii inventor; Ita Belloite *in ſuis*
obſervationibus pag. 416. & Poſſevinus *in Ap-*
paratu Sacro tom. 2. & alii alium volunt au-
ctorem; Unde verum eſt quod ſcribit Gavan-
tus *part.* 1. *tit.* 10. *Rubric.* 3. *litt.* R. incer-
tum eſſe talis Sequentiæ Auctorem.

In Miſſa Pentecoſtes, & infra ejus octavam 83
dicenda eſt Sequentia *Veni Sancte Spiritus*; cu-
jus Auctor eſſe perhibetur Robertus Franciæ
Rex apud Trithemium, & Durandum *lib.* 4.
cap. 22. circam annum 1003. Vel Hermannus

Contractus Germaniæ Monachus ex *ligno vitæ lib.* 5. *cap.* 70. Merati tamen *tom.* 1. *part.* 4. *tit.* 12. *n.* 18. dicit probabilius eſſe fuiſſe dictam Sequentiam compoſitam ab Innocent. III. & ab eodem Miſſali inſertam, cum in ejus operibus reperiatur.

84 In Miſſa Feſti Corporis Chriſti, & totius ejus octavæ dicenda eſt Sequentia *Lauda Sion Salvatorem*, cujus auctorem eſſe S. Thomam Aquinatem dicit Gavantus *part.* 1. *tit.* 10. *Rubrica* 3. *litt. R.* & tenent etiam alii. At vero Rioche *lib.* 4. *compend. tempor. cap.* 71. *col.* 3. Petrus Antonius a Venetiis *in Viridario Seraphico*, italice conſcripto, *tom.* 2. *part.* 5. *in operibus editis a S. Bonaventura*, citans Piſanum in ſuo catalogo, & Oldoinum apud Ciaconium, tenent ab ipſo Sancto Bonaventura fuiſſe compoſitam.

85 In Miſſa Ss. Nominis Jeſu, & totius ejus octavæ, ubi celebratur, recitanda eſt a Fratribus Minoribus Sequentia *Lauda Sion Salvatoris*, cujus auctor videtur dicendus vulgo Beatus Bernardinus de Buſtis, cum ipſe, ut tradit Petrus Antonius de Venetiis *loc. cit. cap.* 5. multa addiderit ejus Officio compoſito a S. Bernardino Senenſi poſt inſignem ejus victoriam Romæ obtentam; Ab aliis autem Sacerdotibus, ſive ſæcularibus, ſive Regularibus etiam Capellanis, ſeu Confeſſariis non Franciſcanis Monialium Ordinis Minorum, eſt omittenda, ut recte docet Sapientiſſimus Merati *tom.* 1. *part.* 4. *tit.* 4. *num.* 4. referens quod in conceſſione facta præclariſſimæ Societati Jeſu, *anno* 1701. 1. *Octobris*, expreſſe dicitur, *Excluſa tamen Sequentia;* Et de facto ab aliis omittendam eſſe dictam Sequentiam reſpondit noviſſime *Sacr. Rit. Congregat. in Burgen.* 23. *Junii* 1736. *&* *in Mechlinen.* 16. *Februar.* 1737. Vide in Tomo VIII. Decreta S. R. C. *n.* 1011.

86 In Miſſa Feſti Septem dolorum B. M. V. & totius ejus octavæ, ubi celebratur, recitanda eſt Sequentia *Stabat Mater doloroſa*, cujus auctorem eſſe vulgo Beatum Jacobum, ſeu Jacoponum a Tuderto Ordinis Minorum refert dictus Petrus Antonius a Venetiis *loc. cit. c.* 5. ubi inſuper dicit, fuiſſe ab ipſo etiam compoſitum nobile Canticum de contemptu mundi, incipiens *Cur mundus militat ſub vana gloria:* aliarum ſub verb. *Mundus*.

87 In Miſſa Feriæ V. in Cœna Domini non datur pacis oſculum, *ex Ordine Romano* in deteſtationem oſculi Judæ. Alcuin. *ibid.* Gavant. & Merati *tom.* 1. *part.* 4. *tit.* 8. *de Feria V. in Cœna Domini num.* 4. ubi Gavant. addit, quod in tertio *Agnus Dei* dicitur *dona nobis pacem* contra editionem Venetam in Officiis parvis hebdomadæ Majoris in quibus antiquo Ritu notatur, quod habet Durand. *l.* 4. *c.* 52. tertio dici *Miſerere nobis;* Nam Miſſale vult dici de more, quamvis pax non detur.

Item in Miſſa Feriæ VI. in Paraſceve non 88
datur Pax *ex Ordine Romano* in odium dicti oſculi Judæ. Amalar. *lib.* 1. *cap.* 13. Gavant. & Merati *loc. cit. part.* 4. *tit.* 9. *Rubrica* 18. *litt. Q.* Tum quia nullum hac die fit Sacrificium, ex Albaſpineo *lib.* 1. *de veterib. Ritib. obſervat.* 17. Unde nec dicitur *Pax Domini*, nec *Agnus Dei*, quia ordinantur ad pacem dandam, ut patet in tertio *dona nobis pacem*.

In Miſſa autem Sabbati ſancti non datur 89
Pax ex *Ordine Romano*, quia nondum dixerat Chriſtus Apoſtolis *Pax vobis*. Gavant. & Merati *loc. cit. tit.* 10. *Rubric.* 38. *litt. M.* Nec dicitur *Agnus Dei* ex *Ordine Romano*, *&* *Sacrament. Gregor.* ob ſilentium mulierum, quæ nondum credebant Chriſto Redemptori animarum ad tollenda peccata mundi. Durand. *lib.* 6. *cap.* 8. Gavant. & Merati *loc. cit. litt. N.* poſt Alcuinum ibi allegatum.

Miſſæ, in quibus ſolus Sacerdos communi- 90
cat, reprobari non poſſunt. Benedict. XIV. tom. 1. Conſtitut. 64. incip. *Certiores* §. 1. Miſſam celebrantes non tenentur S. Euchariſtiam omnibus petentibus infra ipſam actionem miniſtrare. Idem *ibid.*

Ad Epiſcopos pertinet præſcribere ea, quæ 91
obſervanda, & evitanda ſunt in celebratione Miſſæ; iiſque tamquam Apoſtolicæ Sedis delegatis, omnes etiam exempti, hac in re obedire tenentur. Idem tom. 2. Conſtitut. 17. in-
cip. *Accepimus præſtantium*. In Miſſarum cele- 92
bratione Crucifixi imago ſuper Altari retineri debet in memoriam Dominicæ Paſſionis, & Mortis. Idem *ibid.* Alia ad rem vide *verb. Crux*.

Miſſa celebrari nequit a Sacerdote latino ri- 93
tibus Græcis, nec viceverſa, ſub pœna ſuſpenſionis. Idem Conſt. 57. incip. *Etſi Paſtoralis*
§. 1. Miſſarum celebratio permittitur Italo- 94
Græcis in feriis Quadrageſimæ cum conditionibus & limitationibus, nempe ſervato, nec prætermiſſo in Parochialibus Eccleſiis præſanctificatorum ritu, & excepto poſtremo triduo
majoris hebdomadæ. Idem *ibid.* Miſſa unica 95
in die ſuper quolibet Altari a Græcis celebrari poteſt. Idem *ibid.* & Conſtit. 87. incip.
Demandatam §. 8. Permittuntur tamen erigi 96
plura Altaria in eadem Eccleſia, & plures Sacerdotes ſuper eodem Altari ſimul celebrare.
Idem *ibid.* §. 9. Miſſam applicare poteſt pro 97
offe-

Digitized by Google

offerentibus eleemoſynam Sacerdos Græcus, qui cum alio rite concelebret, concelebrare tamen non dicitur, nec Sacrificium applicare poteſt pro offereutibus eleemoſynam, qui particulas tantum adiicit in præparatione panis ante Miſſam. Idem *ibid.*

98 Miſſa præſanctificatorum dumtaxat celebrari poteſt apud Græcos in Quadrageſima exceptis diebus dominicis, & Sabbatis. Idem *ibid.*
99 *cit.* §. 9. In Miſſis præſanctificatorum non fit tranſubſtantiatio vini per immerſionem particulæ conſecratæ, & confutatur hac de re error Schiſmaticorum. Idem tom. 2. Conſtitut. 3.
100 incip. *Declaraſti*. Miſſa præſanctificatorum iterari non poteſt, etiamſi in priori omiſſus fuerit hauſtus vini non conſecrati. Idem *ibid.*

101 Addendum eſt, quod antiphona *Communio* cantari debet immediate poſt *Agnus Dei* eodem tempore, quo celebrans Sacram Communionem ſumit, niſi fiat communio populi, quia tunc ad eam cantatur. Gavant. *part.* 1. *tit.* 13. *num.* 1. Bauldry *part.* 3. *cap.* 7. *tit.* 13. Scarfanton. *part.* 2. *tit.* 10. *num.* 11. & noviſſimum Cæremoniale Provinciæ Reformatæ Mediolani impreſſum anno 1744. *cap.* 21. *n.* 519. ubi ad id citatur etiam Cæremoniale Epiſcoporum *lib.* 2. *cap.* 9. uti ipſum etiam citat Bauldry, licet id tangat Cæremoniale Epiſcoporum *in cap.* 8.

102 Attendendum eſt, differentiam intercedere inter Miſſam cantatam, & Miſſam ſolemnem; Quando enim præſcribitur Miſſa cantanda, ſufficit illam cantari cum aſſiſtentia ſolius Acolythi; At quando mandatur cantari Miſſa ſolemnis, cani debet cum aſſiſtentia Diaconi, & Subdiaconi. Cum enim *in una Neapolitana celebrationis Miſſarum* prætenderetur Patres Carmelitas non adimpleſſe onus ſibi injunctum, canendi quotidie unam Miſſam, ex quo illam cantaſſent ſine aſſiſtentia Diaconi, & Subdiaconi, & cauſa fuiſſet propoſita in Sacra Congregatione Concilii *ſub die* 28. *Auguſti* 1683. nec ipſa die reſoluta, & repropoſita *ſub die* 29. *Januarii* 1684. ſub hoc dubio: *An Miſſa quotidie cantanda debuerit, & debeat cantari cum aſſiſtentia Diaconi, & Subdiaconi, vel ſolius Acolythi?* Eadem Sacra Congregatio reflectens quod onus erat unius Miſſæ cantatæ, & non unius Miſſæ ſolemnis, reſpondit: *Satisfactum fuiſſe, & ſatisfieri voluntati Teſtatoris, cantando Miſſas etiam ſine aſſiſtentia Diaconi, & Subdiaconi*. Sic refert & tenet Cardinal. Lambertin. dein Summus Pontifex Be-
103 nedictus XIV. *volum.* 5. *notif.* 17. §. 7. ubi inſuper refert, fuiſſe deciſum, quod electio Diaconi, & Subdiaconi pro Miſſa ſolemni canenda a Parocho, vel ab alio Sacerdote a ſe deputato in Eccleſia Confraternitatis, ſeu pro luibi danda Benedictione, pertinet ad ipſam Confraternitatem, & non ad ſe; Propoſito enim in Sacra Congregatione Concilii hoc dubio: *An Parochus, vel interveniens ad canendam Miſſam, vel dandam Benedictionem, habeat jus ſibi eligendi Diaconum, Subdiaconum, cæteroſque Miniſtros; Eadem Sac. Congregatio in Bononien. die* 15. *Maii* 1728. reſpondit: *Negative*.

Attento Decreto *S. R. C.* 2. *Septemb.* 1741. 104
de quo infra *art.* 14. *n.* 88. & tom. 8. inter decreta *S. R. C. n.* 1102. patet, poſſe in Miſſa dici plures Orationes, quam tres. Et quidem etiam quinque aut ſeptem ad libitum, ut expreſſe habetur in Miſſali *Rubrica* IX. *de Orationibus*, *n.* 12. ibi: *In Feſtis ſimplicibus, & Feriis per annum, niſi aliter in propriis locis notetur, dicuntur tres, ut in ſemiduplicibus, aut quinque: poſſunt etiam dici ſeptem ad libi-*
tum. Tres autem Orationes præſcribuntur in 105
honorem SS. Trinitatis, & in memoriam Chriſti, qui tertia die reſurrexit, & ter oravit in horto; Quinque in commemoratione quinque plagarum ejuſdem Chriſti; & Septem ob ſeptem petitiones Orationis dominicalis, vel ad
obtinenda ſeptem dona Spiritus ſancti. Sic In- 106
nocentius III. *l.* 1. *c.* 27. Micrologus *cap.* 4. Merati *loc. cit. n.* 11. Cavalieri *loc. cit. c.* 11.
num. 7. & alii. Nec ſeptennarius Orationum 107
numerus videtur poſſe excedi, cum loquendi modus, quem ſervat cit. Rubrica Miſſalis, *Poſſunt etiam dici ſeptem ad libitum*, videatur ſatis indicare numerum, ultra quem progredi non poſſit, quamvis non utatur taxativa *tantum*, quæ tamen ſemper debet ſubintelligi, niſi oppoſitum exprimatur quando determinatur quantitas, ut recte notant Megalius, *tom.* 2. *variarum reſol.* 158. & Cavalieri *cit. c.* 11. *num.* 6. ne in infinitum detur proceſſus, & ne indiſcreti ſacerdotes per ulteriorem additionem tædio afficiant adſtantes, & ne fideles ob
tædium avertantur ab auditione Miſſarum. Ta- 108
les autem orationes, ut vult allatum Sacræ Congregationis decretum, *curandum eſt, ut ſint numero impares*. Nec obſtat aliud ejuſdem *Sac. Congregationis decretum editum* 2. *Decemb.* 1684. *in una Canonicorum Regul. Lateranenſium*, his verbis: *Non eſt omittenda una ex aſſignatis Orationibus in Miſſa, veluti tertia A cunctis, ſi ſecunda eſſet de Feſto ſimplici, ut ejus loco dicatur Oratio imperata, veluti Deus refugium, ſed*

poſt tertiam Orationem A cunctis, poteſt & imperata dici, cum in Miſſa de ſemiduplici, vel ſimplici, vel votiva, non ſint neceſſario dicendæ Collectæ impares, puta tres, quinque, vel ſeptem. In hoc enim decreto nulla ſit mentio de Miſſis Defunctorum. Unde *cum expediat concordare jura juribus*, textu expreſſo *in cap. Cum expediat, 29. de elect. in 6.* videtur dicendum, quod hoc Decretum velit non neceſſario eſſe dicendas Collectas Impares in Miſſa de ſemiduplici, vel ſimplici, vel votiva, cum in his Miſſis numerum parem puta quatuor aut ſex poſſint exigere commemorationes ſecundum ritum, vel imperatæ faciendæ, quod non poteſt recurrere in Miſſis pro defunctis, & ideo Decretum *anni* 1741. 2. *Septembris* vult, in iſtis curandum eſſe, ut Orationes ſint numero impares, quod de facili poteſt in his adimpleri, cum numerus impar pendeat a libertate celebrantis, ubi in illis pendet quandoque numerus par a neceſſitate ritus, vel ſuperioris imperio.

109 Miſſa, & Officium ſub ritu SS. Doctorum S. Leoni I. Papæ decernitur a Benedicto XIV. Conſtitut. incip. *Militantis*, §. 3. ubi ſtatuitur, ut in Officii Divini Breviario in Feſto S. Leonis Papæ, & Confeſſoris, Antiphona ad *Magnificat* in utriſque Veſperis ponatur ea, quæ incipit, *O doctor optime;* In Miſſa autem dicatur Introitus *In medio Eccleſiæ;* & poſt Collectam ſubſequatur Lectio libri Sapientiæ *Juſtus cor ſuum tradet*, cum Graduali, ut in communi Doctorum; Poſt Evangelium vero dicatur *Credo;* Reliqua, ut in conſueta Miſſa de Sancto Leone.

110 * Sacerdotibus latini ritus in Ruſſia Polonica degentibus, tam præſentibus, quam futuris conceditur, ut deficientibus tabulis lapideis conſecratis, Miſſam celebrent ſuper Antimenſiis Ruthenorum unitorum. Ritu tamen latino ſacrum agere illis injunctum eſt. Sunt Antimenſia lintei quidam Epiſcopali benedictione conſecrati, in quorum angulis Sanctorum Reliquiæ reconditæ ſunt. Bened. XIV. Conſt. 46. incip. *Impoſito nobis*.

111 Commentitia eſt diſtinctio inter Rubricas præceptivas, & inſtructivas; ſed omnes ſunt præceptivæ, licet aliquæ ex materiæ parvitate ſub veniali tantummodo obligent. *de Sacrif. Miſſæ cap.* 11. §. 3.

112 Nulla urgente cauſa leve eſt peccatum celebrare Miſſam privatam non recitatis Matutino & Laudibus. (Vide verb. *Matutinum a n. 19. ad 23.*) At ſi de Miſſa Conventuali agatur, mortalis criminis reus videri poſſet ille, qui ante Matutinum, & Laudes eam celebraret, nempe ante eam partem officii in Choro celebratam. Sicut & peccato gravi ſe obſtringeret, qui perpetuo, & quaſi ex animo ſtatuiſſet nunquam Miſſam celebrare Matutino cum Laudibus recitato. *Ibid.* §. 4.

Si contingat, ut Sacerdos dum Miſſam celebrat, ſubito morbo corripiatur, vel mortuus concidat, vel hoc accidit ante conſecrationem, nec tunc opus eſt Miſſam ab alio continuari; ſi vero poſt conſecrationem unius, vel utriuſque ſpeciei, tunc ſupplenda eſt Miſſa, & quidem ex præcepto a Sacerdote initio inde ſumpto ubi alter deſiit; & ſi prior ille Sacerdos adhuc vivat, & capax ſit Sacramenti, nec alia præſto ſit hoſtia conſecrata, ex hoſtia Sacerdotis ſecundi pars infirmo miniſtranda eſt, ut ex Rubricis Miſſ. *ibid.* §. 4. & 5. 113

Sacerdos Miſſam ſuppleturus præſtare id poteſt ſi alius non adſit, etiamſi non ſit jejunus, quin etiam ſi in ſtatu gratiæ non verſetur; tunc enim quærendus ab illo eſt Confeſſarius, & ſi non reperiatur, eliciendus eſt actus contritionis, atque ita comparatus Miſſam perficiat. At ſi neque conteri poſſit, neque Miſſa ab altero perfici ante meridiem, tunc hoſtia & Calix reponendi ſunt in tabernaculo, ut ad alteram diem reſervetur. Hæc omnia ex Rubricis & DD. *ibid.* §. 7. & 8. Ex hoc conficitur, quod laico, ſi fuerit præſens, hoſtia illa & Calix dari non poteſt. *Ibid.* §. 6. 114

Si Sacerdote Miſſam celebrante violetur, vel polluatur ſubito Templum, ante incæptum Canonem, Miſſa intermittenda eſt; eo vero incæpto, perficienda, ut ex Rubricis; *ibid.* §. 12. 115

Si dum celebratur incidat ſubita irruptio hoſtium, vel imminens alluvio, aut ruina templi, ante conſecrationem, deſerenda eſt Miſſa, poſt conſecrationem, ſumendum ſtatim Sacramentum, omiſſis aliis cæremoniis. Si vero caſus iſti incidant, hoſtia quidem, ſed nondum ſanguine conſecrato, poteſt Sacerdos hoſtiam ſtatim ſumere, & abire, niſi forte in caſu, quo Chriſtianæ Religionis hoſtes in contemptum ejuſdem Religionis minitentur Sacerdoti mortem, niſi Sacrificium imperfectum relinquat; *Ibid.* §. 14. 116

Superveniente excommunicato non tolerato, Miſſa, ſi nondum perventum eſt ad Canonem, vel ut quidam volunt, ad conſecrationem, nec ille poſſit abigi, deſerenda eſt, poſt conſecrationem perficienda. Sed ſumpta communione reli- 117

reliqua perficienda ſunt, vel in Sacriſtia, vel in alio loco decenti. *Ibid.* §. 14.

118 Rite pariter interrumpitur Miſſa, etiam interruptione longa, vel ad baptizandum infantem moriturum, qui alioqui ſine Baptiſmo moreretur, vel ad audiendam confeſſionem infirmi, qui alioqui non confeſſus obiret; vel etiam, ad Extremam Unctionem adminiſtrandam. Curandum tamen tunc eſſet a Sacerdote, ut Sacramentum interim diligenter cuſtodiatur, & cum redierit reſumenda Miſſa eſt ex eo loco, ubi fuerit intermiſſa. *Ibid.* §. 15.

119 Si recitato jam Evangelio, & Symbolo ſuperveniat vir Princeps, ſive laicus ſive Eccleſiaſticus qui Miſſam die feſto non audierit, negant plures Doctores poſſe ex integro Miſſam reſumi. *Ibid.* §. 16.

120 Euchariſtiam fidelibus adminiſtrare infra actionem Miſſæ non ſunt obligandi Sacerdotes, ſi Parochi, ſeu Epiſcopi cenſuerint præſtare, ut hæc adminiſtratio fiat in Altari ubi adſervatur Ss. Euchariſtia extra Miſſam. Encyclica ad Epiſcopos Italiæ incip. *Certiores effecti*.

121 Sacerdotes ſæculares in Eccleſiis Regularium illorum Miſſam legere vetantur, ſed utendum eſt illis Miſſali Romano, ita tamen, ut poſſint de Sancto, de quo Regulares illi agunt officium, Miſſam recitare, eam deſumendo ex Communi Miſſalis Romani, ut pro Capellanis & Confeſſariis Monialium decrevit S. Congregatio Clemente XI. Decretum approbante. *De Sacrif. Miſſæ lib.* 3. *cap.* 23. §. 1. *& Inſtitut. Eccleſ.* 34. §. 20. *

Additiones ex aliena manu.

122 Miſſa, ut monet etiam Auctor *num.* 1. debet eſſe conformis Officio diei, *niſi gravis cauſa excuſet*, tum quia *cap. Quidam, de celebr. Miſſar.* reprehenduntur Sacerdotes, qui Officio diei prætermiſſo frequentius celebrant Miſſas, quas *votivas* dicimus, tum quia non ſemel a Sacra Rituum Congregatione prohibitum eſt, quominus Miſſæ votivæ in Feſtis ſolemnibus, & duplicibus celebrentur.

123 Dixi *niſi gravis cauſa excuſet*, propterea, quod in exequiis ex gr. præſente corpore debet Miſſa de defunctis celebrari.

124 Caute vero intelligendus eſt Auctor, dum eodem num. 1. ait: *niſi pro aliqua cauſa & obligatione debeat legi votiva*. Ex his enim verbis videtur ſequi, quod Sacerdos, qui ratione beneficii, vel ſtipendii tenetur Miſſam celebrare ex. gr. de Beata Virgine, vel de defunctis, eam indiſtincte celebrare queat diebus etiam Dominicis, & Feſtis duplicibus. At non concurrente expreſſa voluntate fundatoris, recte monet Habert *de Euchariſt. cap.* 16. *quæſtion.* 1. *Sacerdotem, qui ratione Beneficii, vel ſtipendii tenetur Miſſam celebrare de B. Virgine, ſeu de defunctis, poſſe, immo debere Dominicis, & Feſtis duplicibus ſacrum facere de die; quia præſumitur fundator Eccleſiæ filius juxta Matris præſcriptum ſuum legatum inſtituiſſe.*

Quid vero, ſi expreſſa ſit voluntas fundatoris, ut feſtis etiam duplicibus celebretur Miſſa de B. Virgine, vel de defunctis; ita ut recurri nequeat ad dictam præſumptionem? Tolerari poſſe celebrationem Miſſæ de B. Virgine, vel de defunctis, ſi feſta illa ſimplicia non ſint de præcepto relato decreto S. Cong. Rituum, tradit Paſqualig. *de Sacrific. Miſſ. tom.* 1. *q.* 249. *n.* 2. 125

Major difficultas eſt, an id ipſum tolerari queat in Feriis Privilegiatis, & in diebus infra octavam, quibus cedunt etiam officia duplicia; Negat mox laudatus Auctor *ubi ſupra num.* 3. 126

ARTICULUS XIII.

De obſervandis in Miſſis Votivis.

Miſſa dicitur votiva, non ſimpliciter a voto, quo quis ſe obſtringit ad talem Miſſam celebrandam, ſed a voluntate, qua ſe determinat, vel ex propria devotione, vel ad implendum deſiderium alterius, qui eam petit. Et licita eſt, ſi adſit rationabilis cauſa 1 2
pro ipſa celebranda, alioquin Miſſa debet concordare cum Officio, ut *in Rubricis Miſſalis* præſcribitur. Miſſæ votivæ privatæ non poſſunt dici in Feſto duplici, etiamſi eſſet tale duplex Feſtum translatum. *Sac. Rit. Congreg.* 3
5. *Auguſti* 1662. Item nequeunt dici die Cinerum, Septimana ſancta, in Vigilia Nativitatis Chriſti, & Pentecoſtes, 29. *Auguſti* 1627. in Vigilia Epiphaniæ, 27. *Aprilis* 1697. & 10. *Decemb.* 1718. infra octavas Epiphaniæ, Paſchæ, & Pentecoſtes, 28. *Auguſti* 1627. infra Octavam Corporis Chriſti, 21. *Jun.* 1670. infra Octavam Nativitatis Chriſti, 25. *Septembris* 1706. confirmat. 15. *Septembris* 1714. nec non in omnibus anni Dominicis, ut conſtat ex ipſis Rubricis, in quibus dicitur poſſe ſolum celebrari Miſſam votivam *aliis diebus infra hebdomadam*, hoc eſt a Dominica in Dominicam, quando non eſt duplex. 4

Votivæ autem ſolemnes, & pro re gravi, 5

Digitized by Google

& cauſa publica celebrari poſſunt etiam in Feſtis duplicibus de præcepto, & in Dominicis, exceptis Dominica prima Adventus, Feria 4. Cinerum, Dominica prima Quadrageſimæ, Paſſionis, & Palmarum uſque ad Feriam 3. Paſchæ incluſive, Dominica in Albis, Dominica Pentecoſtes cum duobus Feſtis ſequentibus; Nativitate Domini, Epiphania, Aſcenſione, Corpore Chriſti, & omnibus ſolemnitatibus primæ Claſſis. Quarti *part.* 1. *tit.* 4. *verſ. Nota ſecundo:* aliique communiter, ut patet
6 ex Decretis relatis artic. ſequent. *num.* 4. Res gravis pro licita Miſſæ votivæ ſolemnis decantatione cum *Gloria* & *Credo* ea eſt, pro qua convenit totus Clerus cum Epiſcopo: Vel apud Regulares in eorum Comitiis Generalibus, vel Provincialibus; Et cum cantatur Miſſa pro re, eorumdem judicio, gravi, 19. *Maii*
7 1607. Item pro expoſitione 40. Horarum juxta Decretum ejuſdem Congreg. 13. *Februarii* 1666. & inſtructionem de mandato Clementis XI. pro tali Expoſitione emanatam *die* 20. *Januarii* 1705. in qua diſponitur, ut ſequitur: *In expoſitione, & repoſitione Ss. Sacramenti pro Oratione 40. Horarum cantatur Miſſa Votiva de Ss. Sacramento cum Gloria, & Credo, & unica Oratione, exceptis Dominicis, & Feſtis 1. & 2. Claſſis, ac Feria 4. Cinerum, & Feria 2., 3. & 4. majoris hebdomadæ, quibus diebus cantatur Miſſa de Officio currenti cum commemoratione Ss. Sacramenti ſub unica tantum*
8 *concluſione. Et ſi cantanda eſt alia Miſſa, durante Expoſitione, licet ſit Conventualis, debet*
9 *cantari in alio Altari. Neque in Altari Expoſitionis debent celebrari Miſſæ privatæ cujuſcum-*
10 *que ritus. Et Miſſæ privatæ, ſi Officium eſt duplex, debent celebrari de Officio currenti cum*
11 *commemoratione Ss. Sacramenti; Vel ſi non eſt duplex, Votivæ de Sanctiſſimo Sacramento ſine*
12 *Gloria, & ſine Credo:* Sic præcipiente Sanctiſſimo D. Noſtro. Vide tamen *infra num.* 34. & verb. *Oratio num.* 31. ubi excipiuntur etiam alii dies pro Miſſis votivis cantandis ex nova Inſtructione Clementis XII. emanata die 1. *Septembr.* 1730. & jam integre allata in Tomo tertio verb. *Euchariſtia num.* 64. Sacerdos Miſſam privatam celebraturus, dum tranſit ante Ss. Sacramentum, facta adoratione utroque genu, & aperto capite, ſurgens ſe cooperit. *Sac. Rituum Congreg.* 7. *Septembris* 1638.
13 Miſſæ votivæ ſolemnes pro re gravi, & cauſa publica canendæ ſunt cum *Gloria* & *Credo;* niſi adhibeantur paramenta violacea, quia tunc debet omitti *Gloria & Credo*, ex Decre-
14 to 19. *Maii* 1607. Miſſæ autem votivæ privatæ numquam ſunt celebrandæ cum *Gloria & Credo*, niſi fuerint Miſſæ Angelorum, in quibus quotidie eſt recitandus Hymnus Angelicus, vel Miſſæ de B. V. Maria, in quibus quolibet Sabbato dici debet *Gloria*, ſed ſine
Credo, 15. *Maii* 1672. In Votivis dicitur ſem- 15
per Pſalmus *Judica*, & ad *Introitum*, & *Lavabo*, ſemper *Gloria Patri* &c. etiamſi eſſet Miſſa de Paſſione, etiam infra hebdomadam Paſſionis, licet hæc omnia omittantur in Miſ-
ſa de tempore, 10. *Februarii* 1647. Præfatio 16
dicitur propria, ſi habeatur; alias dicitur de tempore, vel de Octava, vel de Communi,
28. *Auguſti* 1607. & 16. *Junii* 1683. Quod 17
procedit etiam infra Octavam Nativitatis Chriſti, ſi Votiva habeat Præfationem propriam,
28. *Auguſti* 1627. & 16. *Junii* 1683. *Commu-* 18
nicantes autem, & *Hanc igitur* dicantur de octava ſi Votiva dicatur infra octavam, quæ illa habet propria: & in fine dicitur ſemper Evangelium S. Joannis, 20. *Auguſti* 1627. &
16. *Junii* 1683. Infra octavam non celebratur 19
votiva de eo, de quo eſt octava, ſed dicitur Miſſa Feſti conveniens Officio cum *Gloria* ſine *Credo*. Quod ſi ſit infra Octavam Beatæ Mariæ Virginis, & fiat Officium de aliquo Sancto, pro Votiva de B. M. Virgine, debet dici Miſſa de Octava, ſed more votivo ſine *Gloria*, & ſine *Credo*, niſi fuerit Sabbatum, quia tunc dicendum erit *Gloria* ſine *Credo*,
2. *Decembris* 1684. Qui in Sabbato recitat Of- 20
ficium B. M. Virginis, ſi celebret Votivam de aliquo Sancto, non debet dicere *Gloria*, neque Præfationem B. M. Virgin. 2. *Decem-*
bris 1684. Ob Miſſam Votivam non eſt omit- 21
tenda Miſſa Conventualis, neque poteſt introduci conſuetudo in contrarium, 16. *Jan.* 1617.
Immo abrogatur conſuetudo non canendi Miſ- 22
ſam de die ultra Votivam, 28. *Auguſti* 1628.
Et licet in illis Eccleſiis, in quibus adeſt in- 23
veterata conſuetudo cantandi Miſſam Votivam de B. M. Virgine ſingulis diebus Sabbati, poſſit hic pius uſus, ſeu populorum devotio continuari etiam in Sabbatis Feſto duplici impeditis, non eſt tamen omittenda Miſſa Con-
ventualis, 2. *Decembris* 1684. Tenentur enim 24
Canonici omnino ad canendam Miſſam de die, ut lucrentur diſtributiones, 28. *Januarii* 1612. & ex *Sacra Congregatione Concilii in Tuſculan.* 10. *Novembris* 1652. & *in Civitatis Caſtellanæ*, 4. *Martii* 1690.
Miſſa votiva ſolemnis de B. M. V. poteſt 25
cantari in die Dominico ratione concurſus populi. *Sac. Rit. Congreg. in Aretina* 20. *Novemb.* 1662. dummodo tamen non ſit Dominica

nica

Digitized by Google

nica privilegiata, vel ipſa non incidat in Feſto 1. & 2. claſſis, vel in octavis privilegiatis. Vide *Reſolutiones Sacr. Congreg.*

26 Miſſa votiva ſolemnis de B. M. V. cum Gloria & Credo poteſt cantari in die Dominico ratione voti, ſeu alia cauſa. *Sacra Rit. Congreg. in Aretina 16. Junii 1663.* Id tamen locum non habet in Dominicis, & octavis privilegiatis, & in duplicibus primæ, & ſecundæ claſſis; ut in *numero antecedenti*.

27 In Eccleſiis, ubi quotidie non cantatur Miſſa, ſi occurrat Feſtum Patroni, ſeu Titularis diebus, quibus non poteſt de eo fieri Officium, poteſt nihilominus (diebus non exceptis a Rubrica Miſſalis tit. 6. de tranſlatione) cantari Miſſa de Patrono, ſeu Titulari, licet non cantetur altera Miſſa non concordans cum Officio. *Sacra Rit. Congr. in una Ordinis Eremitarum S. Auguſtini 23. Auguſti 1704.*

28 In Eccleſiis, ubi titulus eſt Eccleſiæ, vel concurſus populi ad celebrandum Feſtum, quod tranſferri debet, diebus, in quibus juxta Rubricas Miſſalis *tit. 6. de tranſlatione Feſtorum*, poſſunt cantari duæ Miſſæ, una de Die, alia de Feſto, ſi non eſt obligatio cantandi Miſſam quotidie, cantari poteſt Miſſa ſolemnis Votiva de Feſto occurrente tantum. *Sacr. Rit. Congr. in Bergomen. 17. Auguſti 1709.* apud Piton. *tom. 2. Conſtit. & deciſ. pro Sacris Ritibus num. margin.* 1675. & obſerva num. hic immediate antecedentem *ſub 27. Auguſti 1704. in una Ordinis Eremitarum Sancti Auguſtini.*

29 Miſſæ Votivæ, quas ex obligatione Capitulum tenetur per hebdomadam celebrare certis diebus præſcriptis, in quibus multoties occurrit Feſtum de præcepto, debent tranſferri in aliam diem non impeditam de præcepto. *Sac. Rit. Cong. in Tarentina 9. Decembris 1634.*

30 Miſſa ſolemnis in Dominica infra octavam alicujus Sancti, non debet celebrari de eodem Sancto, licet de conſenſu Ordinarii fiat proceſſio ad ejus Eccleſiam. *Sacr. Rit. Congr. in Aretina 24. Julii 1660.*

31 Miſſa ſolemnis de S. Joſepho, quando ejus Feſtum incidit in Feria II. III. & IV. Majoris hebdomadæ, non poteſt cantari, etiam ob concurſum populi, ſed debet omitti, nec poteſt illis diebus fieri proceſſio in ejus honorem. *Sacr. Rit. Congregat. 4. Auguſti 1663. in una Urbis.*

32 Receptio ad habitum, & profeſſionem Religioſam, ſub re gravi numerari non poteſt, ut ex conſuetudine cantari poſſit Miſſa Votiva ſolemnis etiam de Spiritu Sancto, in Dominicis, vel duplicibus; & hic abuſus eſt omnino tollendus. *Sacr. Rit. Congr. in Ruremunden. 24. Julii 1683.*

33 Non poteſt Miſſa Votiva de Spiritu Sancto, vel alia celebrari etiam ab Epiſcopo pro eligenda Abbatiſſa in Feſto duplici, vel Dominica: *Sac. Rit. Cong. 28 April. 1708.*

34 Miſſæ ſolemnes, & pro re gravi, & cauſa publica non ſolum nequeunt cani in ſupradictis Dominicis, & duplicibus primæ, & ſecundæ claſſis, Feria 4. Cinerum, Feria II. III. & IV. majoris hebdomadæ, juxta Inſtructionem pro expoſitione Sacramenti ratione Orationis 40. Horarum editam a Clemente XI. *Die 20. Januarii 1705.* & a nobis allatam ſub verb. *Euchariſtia in fine*; ſed neque in omnibus diebus Octavarum Paſchæ, & Pentecoſtes, in Vigilia Nativitatis Domini, & Pentecoſtes, & in die octava Epiphaniæ, ut colligitur ex eadem inſtructione confirmata, & adaucta *ſub* §. 10. a Clemente XII. *die prima Septembr.* 1730. & allata a Merati *tom. 1. part. 2. tit.* 14. in qua præſcribitur quidem Miſſa de Sanctiſſimo Sacramento Votiva pro re gravi, ſed excipiuntur expreſſe ſupradicti dies qui non erant excepti in inſtructione prædicta Clementis XI. in quibus mandat cantari Miſſam de Officio currenti cum commemoratione Sanctiſſimi Sacramenti ſub unica tantum concluſione. Unde ſi in dictis diebus non poteſt cantari Votiva pro re gravi de Sanctiſſimo Sacramento, quod eſt majus, neque poterit cani alia votiva, quod eſt minus *arg. Auth. Multo magis, Cod. de Sacr. Eccleſ.*

35 Poteſt tamen in ſupradictis diebus cani Miſſa ſolemnis in propria Eccleſia de Sancto Patrono, ſeu Titulari, licet tranſferendo; quia allata Clementina Inſtructio reſpicit ſolum Miſſam ſolemnem ſimpliciter votivam: Miſſa autem de Patrono, ſeu Titulari in caſu propoſito, non eſt ſimpliciter votiva, ſed ſemifeſtiva, ut notant Quarti, Gavantus, Arnaud. & alii apud Merati *tom. 1. part. 1. tit. 4.* §. 7. & habet aliquid juris, & acquiſiti, & acquirendi in propria ſua die. Tum quia Rubrica Miſſalis *tit. 6. de tranſlatione Feſtorum*, expreſſe ſic habet: *In Eccleſiis autem, ubi Titulus eſt Eccleſiæ, vel concurſus populi ad celebrandum Feſtum, quod tranſferri debet, poſſunt cantari duæ Miſſæ, una de die, alia de Feſto; excepta Dominica prima Adventus, Feria quarta Cinerum, Dominica prima Quadrageſimæ, Dominica Palmarum cum tota hebdomada majori, Dominica Reſurrectionis, & Dominica Pentecoſtes cum duobus diebus ſequentibus, die Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Aſcenſionis, & Feſto*

ſto Corporis Chriſti, ubi, ut vides, non excipiuntur ſupradicti, & ſimiles dies: Exceptio autem firmat regulam in non exceptis, *l. In his, quæ* 15. *ff. de Legibus*, *l. Quæſitum* 12. §. 43. *ff. de Inſtructo, vel inſtrumento legato*, *cap. Dominus* 16. *cauſ.* 32. *quæſt.* 7. *cap. Quoniam* 2. *de conjugio leproſor.* cum ſimilibus: adeoque vigore dictæ Rubricæ cantari poterit in dictis diebus non exceptis Miſſa de Titulari in propria Eccleſia; Et ad id faciunt ſupra allata Decreta *Sacr. Congreg. Rit. ſub num.* 27. *in una Ordinis Eremitarum Sanct. Auguſtini & ſub num.* 28. *in Bergomen.* Tunc autem erunt cantandæ duæ Miſſæ in Eccleſiis, quibus incumbit onus eas cantandi. *Sacr. Rit. Congreg.* 28. *Aug.* 1628. 4. *Maii* 1686. & 5. *Jul.* 1698. De his omnibus vide *Reſolutiones* & *Decreta S. R. Congr.* quæ in hac Editione appoſita ſunt in Tomo 8.

36 Miſſæ votivæ de Sanctiſſimo Sacramento, de B. M. V. in cantu fundatæ ſeu relictæ, & ordinatæ a Benefactoribus, cantari non poſſunt in duplicibus, aliiſque diebus duplicia excludentibus, ſed cantari debent Miſſæ de Feſto occurrente cum applicatione ſacrificii; ſicque ſatisfieri, & Benefactorum mentem impleri, reſolvit, non obſtante quacumque conſuetudine in contrarium, quam abuſum eſſe declaravit *Sac. Rit. Congr. in Ruremunden.* 24. *Julii* 1683. apud Henricum Piſart. *in Expoſit. Rubricar. Miſſal. Roman. part.* 1. *tit.* 4. *de Miſſis Votivis ſub num.* 8. & Merati *loc. cit. num.* 463.

37 An Miſſæ votivæ dici poſſint de Beatis nondum Canonizatis? variant Doctores; Affirmativam ſententiam tenent Caſtropalao *tract.* 3. *de Fide, diſp.* 1. *punct.* 5. §. 5. *numer.* 7. Quintanadvanas *in Theolog. moral. tract.* 7. *ſingul.* 5. Megalius *in Promptuario verb. Canonizatio*, Tamburin. *Opuſcul. de Sacrific. lib.* 2. *cap.* 6. §. 8. Paſqualig. *tom.* 1. *de Miſſæ Sacrific. quæſt.* 277. *num.* 3. & *ſequent.*, & alii ab ipſis citati, volentes poſſe dici Miſſas votivas de dictis Beatis a quibuſcumque Sacerdotibus in quibuſcumque Eccleſiis, & quibuſcumque diebus, in quibus ſint permiſſæ Miſſæ votivæ, quia eo ipſo quod Sedes Apoſtolica conceſſit poſſe recitari Miſſam de aliquo Beato, quilibet recitans Miſſam quacumque die & in quacumque Eccleſia in honorem dicti Beati, id facit auctoritate Sedis Apoſtolicæ, quæ abſtulit impedimentum relatum *in cap.* 1. *de Reliquiis, & veneratione Sanctorum*, ubi cavetur neminem eſſe venerandum ſine auctoritate Apoſtolicæ Sedis.

Negativam autem defendunt Quarti *in Rubr.* 38
Miſſal. part. 1. *tit.* 4. *dub.* 6. Biſſus *litt. M. n.* 231. §. 26. Guyetus *lib.* 4. *cap.* 21. *quæſt.* 2. Merati *tom.* 1. *tit.* 5. §. 2. *num.* 16. & alii dicentes, non poſſe in honorem Beati nondum Canonizati dici Miſſam extra diem aſſignatam; vel ab aliis perſonis, vel ab aliis Eccleſiis non expreſſis in Diplomate Beatificationis, aſſeruntque hanc ſententiam communiorem eſſe, & veram. Immo Quarti *loc. cit.* & alii volunt eſſe communem. Et ratio eſt quia ex *cit. cap.* 1. *de Reliquiis, & veneratione Sanctor.* nemini licet aliquem venerari cultu publico abſque licentia Sedis Apoſtolicæ; In noſtro autem caſu non eſt conceſſa licentia niſi determinatis perſonis, & pro diebus, & locis etiam determinatis, adeoque non licet prædictos limites excedere; Alias, ſi liceret, fruſtra & inutiliter apponeretur prædicta determinatio & limitatio perſonarum, dierum, & locorum, quod non eſt dicendum; Tum quia vis privilegii ſeu conceſſionis non pendet ſolum a cauſa, ſed præcipue pendet a libera voluntate concedentis, qui non intendit concedere niſi id, quod exprimit, adeoque in caſu noſtro non poteſt dici Miſſa, neque ab aliis perſonis neque in aliis locis, neque in aliis diebus in Bulla non expreſſis, quia non licet excedere præſertim in Miſſa limites verbales Indultorum Sedis Apoſtolicæ, ex Decreto *Sacr. Rit. Congreg.* 5. *Octobr.* 1653. relat. inter *Reſolutiones*
Sac. Congr. Quæ ſententia ut conformior De- 39
cretis, & menti Sedis Apoſtolicæ eſt tenenda. Et ad ſummum poſſet ſequi prima ſententia quo ad hanc partem, nempe poſſe dici Miſſas votivas de Beatis non Canonizatis ab illis perſonis, quibus a Sede Apoſtolica eſt conceſſa de dictis Beatis Miſſarum celebratio, quia tales perſonæ, maxime in locis conceſſis, non viderentur exhibere illis cultum diverſum ab eo, quem conceſſit Sedes Apoſtolica; ſicque non viderentur contravenire Decretis, & menti dictæ Apoſtolicæ Sedis; Niſi forte talis conceſſio eſſet expreſſe reſtricta ad ſolam eorum diem Feſtivam.

Additiones ex aliena manu.

Quæri hic poteſt, an Miſſæ aſſignatæ certis 40
diebus aut feſtivitatibus poſſint in aliis diebus
tamquam votivæ celebrari? Miſſas *de communi* 41
celebrari poſſe per annum in honorem eorum Sanctorum, de quibus licet Miſſas celebrare, non eſt quod controverti queat, idque quia quum ſint eæ applicabiles pluribus Sanctis, ita etiam

pro

Digitized by Google

42 pro quolibet tempore applicari poſſunt. Quinimo id ipſum locum habet quoad Sanctos, quorum Miſſa in Miſſali eſt propria quoad aliquas preces, propterea quod ita ea eſt ordinata ad celebritatem illius Sancti, ut convenire etiam poſſit cuicumque commemorationi ipſius, qualis eſt quæ fit in Miſſa votiva. Vide *Alcozer. tract.* 1. *Ceremon. gloſſ.* 14. *Caſtal. lib.* 2. *ceremon. ſect.* 9. *cap.* 4. *num.* 1.

43 Difficultas itaque eſt de Miſſis dierum mobilium, Feſtorum B. M. Virginis, & ſimilibus. Haſce autem Miſſas tanquam votivas celebrari haud poſſe communiter præter mox allegatos tenent Gavant. *in Rubr. Miſſal. part.* 4. *tit.* 17. *num.* 8. Quart. *in Rubric. Miſſal. part.* 1. *tract.* 4. *dub.* 5. Averſ. *quæſt.* 11. *de Eucharistia ſect.* 12. Paſqualig. *de Sacrificio Miſſæ t.* 1. *quæſt.* 248. *num.* 2.

44 Quo fit, ut pro Miſſis hebdomadæ majoris erit celebranda Miſſa de Paſſione, pro Miſſa Pentecoſtes votiva de Spiritu Sancto, eo quia hæ Miſſæ inſtitutæ principaliter ſunt pro illa celebratione, adeoque non congruunt extra occaſionem ipſius; Paſqualig. *de Sacrif. Miſſæ tom.* 1. *quæſt.* 248. *dict. num.* 2.

45 Ex hac autem communi opinione plura ſe-
46 quuntur. I. quod non poſſit celebrari Miſſa votiva Aſſumptionis B. M. Virginis, aut alterius Feſtivitatis, ſed celebranda ſit votiva poſita in Miſſali juxta congruentiam temporis ibi aſ-
47 ſignata. II. quod ſi celebranda ſit Miſſa votiva Nativitatis Domini, celebrari ea debeat, quæ celebratur infra octavam, & omittenda ſint ea, quæ non congruunt tempori in quo recitatur, ut eſſet *Alleluja*, & addendus eſſet Tractus, qui eſſet proportionatus. III. quod ſi petatur celebratio Miſſæ votivæ S. Petri, S. Pauli, erit celebranda Miſſa votiva Apoſtolorum. IV. quod ubi petitur Miſſa votiva, quæ non debet celebrari, & in Miſſali non adeſt votiva correſpondens, celebranda erit quæ currit illo die; Paſqualigo *loco citato numer.* 5. & *plur. ſequent.*

Articulus XIV.

De obſervandis pro Miſſis de Requiem.

1 Miſſæ privatæ de Requiem non poſſunt celebrari omnibus illis diebus, quibus non poſſunt celebrari Miſſæ votivæ, cum ſupra adducta decreta pro Miſſis Votivis militent etiam pro Miſſis de Requiem non celebrandis in illis
2 diebus exceptis. Miſſæ privatæ de Requiem non poſſunt dici in Feſto duplici, etiamſi eſſet tale duplex Feſtum translatum; *Sacr. Rituum Congregat.* 5. *Auguſti* 1662. Et neque privatæ 3
Miſſæ de Requiem poſſunt celebrari etiam præſente & inſepulto corpore in quocumque duplici, vel quacumque die, qua prohibetur fieri Officium duplex; *Sacra Rituum Congreg.* 10. *Junii* 1693. & expreſſe prohibuit ſub gravibus pœnis Alexander VII. 5. *Auguſt.* 1662. cujus decretum confirmavit, & innovavit Clemens XI. 10. *Aug.* 1706. Miſſa autem ſolemnis 4
præſente corpore poteſt cantari in omnibus Dominicis, & Feſtis de præcepto, præterquam in duplicibus 1. Claſſis. *Sacra Rit. Congreg.* 5. *Junii* 1698. 23. *Auguſti* 1704. 29. *Septembris* 1714. 10. *Decembris* 1718. & 11. *Auguſti* 1736. Et triduo Majoris Hebdomadæ, ac die S. Paſc. prohibentur etiam exequiæ, & quodcumque ſignum defunct. ſed officium, & preces recitantur privatim ex *cit. Decretis* Vide tamen infra *in Supplementis*, ubi varia alia adducuntur ad rem obſervanda.

Anniverſaria de Requiem, aut de tertia, ſeptima, & trigeſima die non poſſunt in Feſto 5
de præcepto cani nequidem ſolemniter; bene tamen pro implenda voluntate Teſtatorum in Feſto duplici, quod non eſt de præcepto; *Sac. Rituum Congregat.* 7. *Septembris* 1607. & 20. *Junii* 1626. Immo Anniverſaria, & Miſſæ de 6
requiem, quæ ex diſpoſitione Teſtatorum cum cantu ſunt quotannis celebrandæ, poſſunt cantari, etiamſi ipſorum obitus dies inciderit in Feſtum duplex majus; *Sacra Rituum Congregat.* 22. *Novembris* 1664. & Alexander VII. 22. *Januarii* 1667. Decret. incipieur. *Credita*. Non tamen in Feſto duplici ſecundæ Claſſis. *Sacra Rit. Congreg. in Collen.* 5. *Julii* 1699. Cum 7
primum habita fuerit notitia de obitu alicujus perſonæ, cantari poterit Miſſa de Requiem etiam in Feſto duplici, quod non ſit de præcepto nam in hoc caſu prædicta Miſſa erit differenda; 4. *Maii* 1686.

Miſſæ in Feſto duplici celebratæ in Altari 8
pro animabus perpetuo privilegiato, & in quo proinde quotidie etiam in duplicibus celebrandæ eſſent Miſſæ de Requiem ex obligatione, ſuffragantur ac ſi celebratæ fuiſſent pro defunctis etiam juxta formam privilegiorum; 22. *Januarii* 1667. Decretum extenditur etiam ad 9
Altaria, non in perpetuum, ſed ad ſeptennium ſeu aliud brevius, vel longius tempus, ac non omnibus, ſed aliquo, vel aliquibus tantum hebdomadæ diebus privilegiata; ac proinde Miſſæ de Feſto duplici, quæ ſive ex obligatione, ſive ex ſola Fidelium devotione celebrantur, ſuffragantur ac ſi celebratæ fuiſſent pro De-

10 Defunctis; 23. *Septembris* 1669. Inſuper Miſſæ celebratæ de Feſto currente in Altaribus privilegiaris in diebus, quibus non licet Miſſa de Requiem celebrare, habent eamdem vim, & Indulgentias perinde ac ſi fuiſſent celebratæ Miſſæ defunctorum, ut expreſſe ſtatuerunt tres ſummi Pontifices, ſcilicet Alexander VII. *die* 22. *Januarii* 1667. in ſua Conſtitutione incip. *Creditæ*. Clemens IX. *die* 22. *Septembris* 1669. in Conſtitut. incipient. *Cum felicis*, & Innocentius XI. *die* 4. *Maii* 1668. in ſua Conſtit. incip. *Alias*, quæ omnes, ut præ oculis a cunctis habeantur, ad tollendas omnes dubietates, per extenſum hic adducuntur.

ALEXANDER PAPA VII.

11 „ Creditæ Nobis cælitus diſpenſationis Officium ſalubriter exequi, adjuvante Domino, jugiter ſatagentes, & quamplurima „ dubia in diverſis mundi partibus orta, & in „ Congr. Venerab. Fratrum Noſtrorum Sanctæ „ Rom. Eccleſ. Cardin. Sacris Ritibus præpoſitorum deducta, occaſione Decreti ejuſdem „ Congregationis die 5. *Auguſti* 1662. editi, „ ac nobis probati de non celebrandis Miſſis „ de Requiem in duplicibus tollere, atque dirimere cupientes, de memoratorum Cardin. „ conſilio, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium approbamus in primis aliud decretum prædictæ Congregat. editum *in una Novarien. die* 22. *Novembris* 1664. quo declaratum fuit, Anniverſaria, & Miſſas cantatas de Requiem relictas ex diſpoſitione Teſtatorum quotannis in die ipſorum obitus, „ etiam in duplici majori contingentis, non „ comprehendi in dicto Decreto.

„ Ulterius quoad Altaria perpetuo privilegiata, & in quibus proinde quotidie etiam „ in duplicibus celebrandæ ſint Miſſæ de Requiem ex obligatione, auctoritate, & tenore prædictis declaramus per celebrationem „ Miſſarum de feſto currenti ſatisfieri dictis „ obligationibus, & ſuffragari cum eiſdem Indulgentiis perinde ac ſi eſſent celebratæ Miſſæ de Requiem ad formam privilegiorum; „ ſalva tamen ſemper in præmiſſis auctoritate „ Congreg. Decernentes eaſdem præſentes litteres ſemper firmas, validas, & efficaces „ exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere. Non „ obſtantibus &c.

„ *Datum Romæ apud S. Mariam Majorem* „ *ſub Annulo Piſcatoris die* 22. *Januarii*, 1667. „ *Pontificatus noſtri Anno duodecimo*.

Declarationem Alexandri extendit Clem. IX. 12 ad Altaria temporaneo privilegio decorara quo ad Miſſas in eis etiam ex fidelium devotione celebrandas, ut ſequitur.

„ Cum fel. record. Alexand. Papa VII. prædeceſſor noſter dubia in diverſis mundi partibus occaſione Decreti Congreg. tunc exiſtentium S. R. E. Card. Sacris Ritibus Præpoſitorum *die* 5. *Auguſti* 1662. emanati, & „ ab ipſo Alexandro Prædeceſſore approbati „ de non celebrandis Miſſis defunctorum in „ Feſtis ritus duplicis, exorta, dirimere cupiens, aliud ejuſdem Congreg. Decretum „ *in una Novarienſi die* 22. *Novembr.* 1664. „ editum approbaverit, quo declaratum fuerat, Anniverſaria, & Miſſas defunctorum „ cantu ex diſpoſitione Teſtatorum quotannis, recurrente ipſorum obitus die, celebrandas, tametſi dies obitus hujuſmodi in „ Feſto ritus duplicis majoris incideret, non „ comprehendi in primo dicto decreto: At ulterius quoad Altaria privilegio Apoſtolico „ pro animabus fidelium defunctorum in perpetuum decorata, & in quibus proinde quotidie, etiam in Feſtis ritus duplicis, celebrandæ eſſent Miſſæ Defunctorum ex obligatione, declaravit per celebrationem Miſſarum de feſto currenti ſatisfieri injunctis „ obligationibus, & Indulgentias per ejuſmodi privilegia Apoſtolica conceſſas animabus „ Fidelium defunctorum in Purgatorio exiſtentibus, ſuffragari perinde ac ſi celebratæ fuiſſent Miſſæ Defunctorum ad formam dictorum privilegiorum, & alias pro ut in ejuſdem Alexandri Prædeceſſoris litteris deſuper „ in ſimili forma Brevis *die* 22. *Januarii* 1667. „ expeditis, quarum tenores præſentibus pro „ plene, & ſufficienter expreſſis, & inſertis „ haberi volumus, uberius continetur. Cumque (ſicut ad aures noſtras pervenit) etiam „ dubitetur, utrum dictarum litterarum diſpoſitio, quo ad Altaria pariter quidem privilegiata, ſed non in perpetuum, nec pro „ omnibus hebdomadæ diebus, & ad quæ Miſſæ non ex obligatione, ſed ex ſola fidelium „ devotione celebrantur, locum habeat; Hinc „ eſt quod nos dubitationes hujuſmodi ex injunctæ Nobis cœlitus paſtoralis ſollicitudinis „ munere dirimere pariter atque decidere cupientes, de Venerabilium Fratrum Noſtrorum ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccl. Cardinalium Sacris Ritibus Præpoſitorum, qui „ rem mature perpenderunt, conſilio, declarationem a memorato Alexandro prædeceſſore, ſicut præmittitur, editam, ad Altaria,

„ riæ, ut præfertur, non in perpetuum, ſed
„ ad ſeptennium, ſeu aliud brevius, vel lon-
„ gius tempus, ac non omnibus, ſed aliquo,
„ vel aliquibus tantum hebdomadæ diebus,
„ nunc, & in futurum, quandocumque privi-
„ legiata, auctoritate Apoſtolica tenore præ-
„ ſentium extendimus. Et proinde, ut Miſ-
„ ſæ, quæ ibidem de Feſto currenti, in quo
„ Miſſæ defunctorum celebrari non poſſint,
„ ſive ex obligatione, ſive ex ſola fidelium
„ devotione celebrabuntur, ita ut animæ Chri-
„ ſtifidelium, pro quibus celebratæ fuerint,
„ Indulgentias per privilegia hujuſmodi con-
„ ceſſas, conſequantur in omnibus, & per
„ omnia, perinde ac ſi Miſſæ defunctorum ad
„ formam eorumdem privilegiorum celebratæ
„ fuiſſent, auctoritate & tenore prædictis con-
„ cedimus, & indulgemus. Decernentes eaſ-
„ dem præſentes litteras ſemper firmas, vali-
„ das, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque
„ plenarios & integros effectus ſortiri, & obti-
„ nere, non obſtantibus &c.

„ *Datum Romæ apud S. Mariam Majorem*
„ *ſub Annulo Piſcatoris die 23. Septemb. 1669.*
„ *Pontificatus noſtri Anno Tertio.*

63 Deinde Innocentius XI. confirmavit Decre-
tum Sacr. Congr. Rituum editum ſuper Intel-
ligentia Declarationum Alexandri, & Clement.
quo ad alios quoque dies, in quibus juxta
Rubricas Miſſæ Defunctorum celebrari non poſ-
ſunt, ut infra.

„ Alias poſtquam fel. record. Alexander Pa-
„ pa VII. Prædeceſſor Noſter per quaſdam ſuas
„ in ſimili forma Brevis *die 22. Januar. 1667.*
„ expeditas litteras, dubia in diverſis mundi
„ partibus, occaſione Decreti Congregat. tunc
„ exiſtentium Sanctæ Romanæ Eccleſ. Cardi-
„ nal. Sacris Ritibus Præpoſitorum *die 5. Au-*
„ *guſti 1662.* emanati, & ab ipſo Alexandro
„ Prædeceſſore approbati, de non celebrandis
„ Miſſis Defunctorum in Feſtis ritus duplicis,
„ exorta, dirimere cupiens, inter cetera, quoad
„ Altaria privilegio Apoſtolico pro Animabus
„ fidelium Defunctorum in perpetuum decora-
„ ta, & in quibus proinde quotidie, etiam
„ in Feſtis ritus duplicis, celebrandæ fuiſſent
„ Miſſæ Defunctorum ex obligatione, declara-
„ verat per celebrationem Miſſarum de feſto
„ currenti ſatisfieri injunctis obligationibus,
„ & Indulgentias per ejuſmodi privilegia Apo-
„ ſtolica conceſſas, Animabus fidelium Defun-
„ ctorum in Purgatorio exiſtentibus ſuffragari,
„ perinde ac ſi celebratæ fuiſſent Miſſæ De-
„ functorum ad formam dictorum privilegio-
„ rum: rec. mem. Clem. Papa IX. pariter
„ Prædeceſſor noſter, aliam ſubinde ortam du-
„ birationem, utrum ſcilicet dictarum Alexan-
„ dri Prædeceſſoris litterarum diſpoſitio, quoad
„ Altaria pariter quidem privilegiata, ſed non
„ in perpetuum, nec pro omnibus hebdoma-
„ dæ diebus, & ad quæ Miſſæ non ex obliga-
„ tione, ſed ex ſola fidelium devotione cele-
„ brarentur, locum haberet, ſimiliter tollere
„ deſiderans, declarationem a memorato Ale-
„ xand. Prædeceſſore, ſicut præmittitur, edi-
„ tam, ad Altaria, ut præfertur, non in per-
„ petuum, ſed ad ſeptennium, ſeu aliud bre-
„ vius, vel longius tempus, ac non in omni-
„ bus ſed aliquo, vel aliquibus tantum hebdo-
„ madæ diebus, tunc, & in futurum quando-
„ cumque privilegiata, auctoritate Apoſtolica
„ extendit, & proinde ut Miſſæ, quæ ibidem
„ de feſto currenti, in quo Miſſæ defuncto-
„ rum celebrari non poſſent, ſive ex obliga-
„ tione, ſive ex ſola fidelium devotione cele-
„ brandæ eſſent, ſuffragentur, itaut animæ
„ Chriſtifidelium, pro quibus celebrarentur,
„ Indulgentias per privilegia hujuſmodi con-
„ ceſſas, conſequerentur, in omnibus, & per
„ omnia, perinde ac ſi Miſſæ Defunctorum
„ ad formam eorumdem privilegiorum cele-
„ bratæ fuiſſent, eadem auctoritate conceſſit,
„ & indulſit, & alias, prout in ipſius Cle-
„ ment. Prædeceſſoris litteris, etiam in forma
„ Brevis *die 23. Septembris 1669.* deſuper ex-
„ peditis, quarum, & præfatarum Alexand.
„ Prædeceſſoris litterarum tenores præſentibus
„ pro plene & ſufficienter expreſſis & in-
„ ſertis haberi volumus, uberius continetur.
„ Cum autem poſtmodum, ſicut accepimus,
„ novum circa præmiſſa excitatum fuerit du-
„ bium, videlicet, an ſupradictæ Alexandri,
„ & Clementis Prædeceſſorum declarationes,
„ ſibi pariter locum vindicarent etiam in die-
„ bus Dominicis, infra Octavas Paſchatis Re-
„ ſurrectionis, Pentecoſtes, & Corporis Chri-
„ ſti, aliiſque diebus quibus, licet a Feſto
„ duplici non impediantur, adhuc tamen Miſ-
„ ſæ defunctorum juxta ritum, & morem Ec-
„ cleſiæ celebrari nequeunt, quatenus nimi-
„ rum Miſſæ, quas iiſdem diebus celebrare li-
„ cet ſervata ceteroquin dictorum privilegio-
„ rum forma, ad præfata Altaria privilegiata
„ celebrarentur; Noſque dubium hujuſmodi
„ Congr. Ven. Fratrum noſtrorum S. R. E.
„ Card. Sacris Ritibus Præpoſitorum, exami-
„ nandum commiſerimus, ac eadem Cardin.
„ Congr. re mature diſcuſſa, nuper ſuum de-
„ cretum die 3. Aprilis proximi præteriti,
„ præfatas Alexandri, & Clem. Prædeceſſ. De-
„ cla-

Digitized by Google

„ clarationes intelligendas eſſe pro omnibus
„ diebus, quibus juxta Rubricas Miſſæ defun-
„ ctorum celebrari non poſſunt, reſponderit;
„ Hinc eſt, quod nos commiſſæ Nobis cælitus
„ diſpenſationis munere fidelium defunctorum
„ Animarum in Purgatorio exiſtentium ſuffra-
„ giis peramplius conſulere cupientes, Decre-
„ tum hujuſmodi a memorata Cardinalium
„ Congregatione editum, ut præfertur Apo-
„ ſtolica auctoritate tenore præſentium confir-
„ mamus, & approbamus, illique inviolabilis
„ Apoſtolicæ firmitatis robur adiicimus; Salva
„ tamen ſemper in præmiſſis auctoritate ſu-
„ pradictæ Congregationis Cardinalium. De-
„ cernentes eaſdem præſentes litteras ſemper
„ firmas, validas & efficaces exiſtere, & fo-
„ re, ſuoſque plenarios, & integros effectus
„ ſortiri, ac obtinere. *Dat. Romæ apud S. Ma-
„ riam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die* 4.
„ *Maii milleſimo ſexcenteſimo octuageſimo octavo,*
„ *Pontificatus noſtri Anno duodecimo*.

14 Circa quæ adeſt reſolutio Congregationis Rituum in Urbis, & Orbis 15. *Septemb.* 1714. ſpecialiter approbata a Clemente XI. *die* 29. *dicti Menſis* ſequentis tenoris.

Urbis, & Orbis.

„ CUm occaſione Miſſalis, Typis Sacræ Con-
„ gregationis de propaganda Fide ſumma
„ cura, ac diligentia noviſſime impreſſi, &
„ propediem publico uſui exponendi, Sacræ
„ Rituum Congregationi enixe fuerit ſuppli-
„ catum, ut nonnulla ejuſdem Sacræ Congre-
„ gationis decreta jam alias edita, & appro-
„ bata, in prædicto Miſſali ſummatim appo-
„ ni, & imprimi poſſe benigne concedere di-
„ gnaretur, videlicet.

„ Miſſæ pro Defunctis, ſive de Requiem in
„ Feſtis duplicibus, contra præſcriptum Ru-
„ bricarum Miſſalis Romani nullatenus cele-
„ brari debent. Quod ſi ex Benefactorum In-
„ ſtitutione Miſſæ hujuſmodi celebrandæ inci-
„ dunt in Feſtum duplex, tunc, ne dilatio
„ animabus ſuffragia expectantibus, detrimen-
„ to ſit, in aliam diem non impeditam mini-
„ me transferantur: ſed dicantur de Feſto cur-
„ renti, cum applicatione Sacrificii, juxta
„ mentem eorumdem Benefactorum; *die* 5. *Au-
„ guſti* 1662. approbatum a ſel. rec. Alex. VII.
„ eadem die.

„ Prædictum Decretum ab ejuſdem ſel. rec.
„ Alexandro VII. ſpeciali Brevi, quod inci-
„ pit, *Creditæ Nobis*, denuo fuit confirma-
„ tum, ac inſuper ſtatutum, idem ſervandum
„ eſſe quoad Miſſas in Altaribus privilegiatis
„ ex obligatione celebrandas, & Indulgentias,
„ per ejuſmodi privilegia conceſſas Animabus
„ in Purgatorio exiſtentibus, ſuffragari, pe-
„ rinde ac ſi celebratæ fuiſſent Miſſæ defun-
„ ctorum. Ac denique declaratum, Anniver-
„ ſaria, & Miſſas cantatas de Requiem, re-
„ licta ex diſpoſitione Teſtatorum, quotannis
„ in die ipſorum obitus, etiam in duplici
„ majori contingentis, in prædicto Decreto
„ *die* 5. *Auguſti* edito minime comprehendi,
„ prout antea in una *Novarien.* 22. *Novem-
„ bris* 1664. eadem Sacra Congregatio decla-
„ raverat *die* 22. *Januarii* 1668. Pontifica-
„ tus XII.

„ Deinde ſel. rec. Clemens IX. eadem Sa-
„ cræ Congregationis decreta, alio Brevi, cu-
„ jus initium: *Cum ſel. rec.* iterum confirma-
„ vit, prædictamque Alexandri VII. diſpoſi-
„ tionem ad Altaria, non in perpetuum, ſed
„ ad ſeptennium, ſeu aliud brevius, vel lon-
„ gius tempus ac non in omnibus, ſed ali-
„ quo, vel aliquibus tantum hebdomadæ die-
„ bus, nunc & in futurum quandocumque
„ privilegiata extendit *die* 23. *Septemb.* 1669.
„ Pontificatus III.

„ Tandem propoſito dubio an ſupradictæ
„ Alexandri VII. & Clementis IX. Declara-
„ tiones ſibi locum vindicarent, etiam in die-
„ bus Dominicis, & infra Octavas Paſchatis
„ Reſurrectionis, Pentecoſtes, & Corporis
„ Chriſti, aliiſque anni diebus, quibus, licet
„ a Feſto duplici non impediantur, adhuc ta-
„ men Miſſæ defunctorum juxta Ritum Ec-
„ cleſiæ celebrari nequeunt, quatenus nimi-
„ rum Miſſæ, quas iiſdem diebus celebrari li-
„ cet, ſervata cæteroquin Privilegiatorum for-
„ ma, ad Altaria Privilegiata celebrarentur.
„ Eadem Sacra Rituum Congregatio *die* 2.
„ *Aprilis* 1668. prædictorum Pontificum Decla-
„ rationes pro omnibus diebus, quibus juxta
„ Rubricas Miſſæ Defunctorum celebrari non
„ poſſunt, intelligendas eſſe reſpondit, ejuſque
„ Decretum ſubinde confirmatum fuit a ſel.
„ rec. Innocentio Papa XI. ſpeciali Brevi,
„ quod incipit *Alias poſtquam*, dato *die* 4.
„ *Maji* 1688.

„ Decretum a Sacra Rituum Congregatione
„ *anno* 1630. editum, quo permittitur poſſe
„ in Eccleſiis recitari Officia, & Miſſas cele-
„ brari de illis Sanctis, quorum Corpora, vel
„ Reliquiæ inſignes in eiſdem aſſervantur, in-
„ telligendum eſſe de Sanctis duntaxat in Mar-
„ tyrologio Romano deſcriptis, & dummodo
„ conſtet de identitate Corporis eorundem,
„ vel

„ vel inſignis Reliquiæ. Secus vero de San-
„ ctis in eodem Martyrologio non deſcriptis.
„ Quorum tamen Corporibus, & Reliquiis ab
„ Ordinariis locorum approbatis debita a fide-
„ libus veneratio adhibenda eſt, ſed abſque
„ Officio, & Miſſa ſub pœnis de non ſatisfa-
„ ciendo præcepto recitandi Officium, aliiſque
„ in Conſtitutionibus S. Pii V. contentis *die*
„ 11. *Auguſti* 1691. approbatum a fel. rec.
„ Innocentio XI. *die* 19 *Octobris*.
„ Ad augendam fidelium venerationem er-
„ ga Auguſtiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum,
„ ejuſque cultum in toto Terrarum Orbe pro-
„ movendum, prohibitum eſt celebrari Miſſas
„ votivas, vel pro Defunctis infra Octavam
„ Corporis Chriſti, *die* 21. *Junii* 1670. ea-
„ dem die a ſel. record. Clemente X. ap-
„ probatum.
„ Item prohibitum eſt eaſdem Miſſas cele-
„ brari infra Octavam Nativitatis Domini; in
„ Miſſis vero ſolemnibus pro re gravi infra
„ eamdem Octavam celebrandis, dicenda eſt
„ Præfatio juxta Rubricam Generalem *tit.* 12.
„ *num.* 4. *die* 25. *Septembris* 1706. jam a San-
„ ctiſſimo approbatam.
„ Re vero in Sacra Rituum Congregatione
„ ad relationem Eminentiſs. & Reverendiſs.
„ Domini Cardinalis Barberini pluries diſcuſ-
„ ſa, & mature perpenſa, Sacra eadem Ri-
„ tuum Congregatio ſupradicta decreta, tum
„ ut celebrantium inſtructioni, & uſui ſint,
„ tum ut nonnulli abuſus, qui in aliquibus
„ locis irrepſerunt, penitus evellantur, in
„ Miſſali poſt Rubricas Generales apponi, &
„ imprimi poſſe cenſuit, ſi Sanctiſſimo Do-
„ mino Noſtro viſum fuerit, *die* 14. *Septem-*
„ *bris* 1714.
„ Factaque deinde per me Pro-Secretarium
„ de prædictis Sanctiſſimo Domino Noſtro re-
„ latione, Sanctitas ſua ſenſum Sacræ Con-
„ gregationis approbavit, eademque Decreta
„ in Miſſali apponi, & imprimi mandavit,
„ *die* 29. *Septembris ejuſdem anni* 1714.
F. Cardinalis de Abdua Præfectus.
N. M. Tedeſchi Epiſcopus Liparitanus
Sac. Rit. Congreg. Pro-Secretarius.

25 Dies tertia, ſeptima, & trigeſima numeran-
tur a die datæ ſepulturæ; Sic Quarti *Commen-*
tar. in Rubric. Miſſalis tit. 5. *n.* 3. *verſ. col-*
ligitur primo. La Croix *lib.* 9. *part.* 2. *n.* 514.
Gavant. *in Rubric. part.* 4. *tit.* 18. *num.* 9.
quamvis ipſe etiam teneat poſſe dictos dies
numerari a die obitus, ſumendo pro eodem
26 obitus, & depoſitionis diem. Ante ſepultu-
ram, die tertia, ſeptima, & trigeſima cele-
bratur Miſſa de die *Obitus*, *ſive Depoſitionis*.
Idem ibidem. Si dies tertia, ſeptima, & tri- 17
geſima, aut Anniverſaria incidat in diem pro-
hibitum, poteſt transferri in diem ſequentem,
27. *Septembris* 1707. Immo ſi dies prohibita 18
non ſit ex magis privilegiatis, & Feſtum de
præcepto, ad implendam Teſtatorum volunta-
tem, poteſt cani Miſſa ſolemnis de Requiem
die tertia, ſeptima, & trigeſima, etiamſi ſit
Feſtum duplex non de præcepto ex ſuperius
citat. decret. 23. *Maii* 1603. 1. *Septem.* 1607.
& 20. *Junii* 1626. Et pro Anniverſariis quo- 19
tannis adimplendis poteſt etiam cani in dupli-
ci majore, ex cit. Decret. 22. *Novembr.* 1664.
& Alexandri VII. 22. *Januarii* 1667. Miſſæ 20
in die Commemorationis omnium Fidelium
Defunctorum poſſunt applicari ad libitum, ſci-
licet tam in genere pro omnibus, quam in
ſpecie pro aliquibus Defunctis; 4. *Aug.* 1663.
Et iterum ſic decrevit *Ead. Sacr. Congreg. in*
una Ord. Capuccinorum 9. *Decembr.* 1709. apud
Joan. Bapt. Pitt. *in Brevi tract. de Commemo-*
ratione omnium Fidelium Defunctorum num. 37.
Et ſic videtur voluiſſe etiam Innocent. XI.
30. *Septembr.* 1679. dum conceſſit in ditioni-
bus Regi Catholico ſubjectis, omnibus Sacer-
dotibus tam ſæcularibus, quam Regularibus
cujuſcumque Ordinis eodem die Commemora-
tionis omnium Fidelium Defunctorum in quo-
cumque Altari celebrantibus *liberationem Ani-*
mæ pro qua Sacrificium offerrent, quibus verbis
ſupponit aperte Pontifex poſſe illa die appli-
cari Miſſam pro particulari Defuncto ad libi-
tum celebrantis, & ſic expreſſe noviſſime *Ea-*
dem Sacra Congreg. Rit. 14. *Decembr.* 1709.
Durante Expoſitione Ss. Sacramenti non poteſt 21
celebrari Miſſa de Requiem, neque cantari
pro adimplenda mente Teſtatoris, ſive Anni-
verſario ſatisfaciendo, licet currat Officium
hujuſmodi Miſſas admittens, 2. *Decembr.* 1684.
Nullo modo licere in Miſſis Defunctorum præ- 22
bere Euchariſtiam fidelibus illam depoſcenti-
bus, decrevit *Sacra Rituum Congreg.* 16. *Apri-*
lis 1701. Neque adminiſtrare in paramentis 23
nigris, 2. *Auguſti* 1701. ideſt nec tempore ce-
lebrationis, nec poſt, ex declaratione *ejuſdem*
Sac. Congr. Rituum 20. *Martii* 1711. & con-
firmat. 2. *Auguſti* 1724. Noviſſime autem ad
tollendas omnes inſurgentes difficultates *Ea-*
dem Sacr. Rituum Congreg. in una Aquenſi Pro-
vinciæ Franciæ ſub die 2. *Septembris* 1741. de-
claravit ſic: *In paramentis nigris non miniſtra-*
tur Euchariſtia per modum Sacramenti, extrahen-
do Pyxidem a Cuſtodia; Poteſt tamen miniſtrari
per modum Sacrificii, prout eſt quando fidelibus
præ-

Digitized by Google

præbetur Communio cum particulis infra eamdem Miſſam conſecratis.

24 Circa Miſſas triginta S. Gregorii ſciendum eſt, quod iſtæ ortum habuerunt ex quo Divus Gregorius *in Dialog.* 4. *cap.* 55. præſcripſerit Abbati Pretioſo, ut offerri curaret triginta Miſſas triginta diebus continuis pro Monacho Juſto, his verbis: *Vade, ab hodierna die diebus triginta continuis offerre pro eo Sacrificium ſtude, ut nullus omnino prætermittatur dies, quo pro abſolutione illius Hoſtia ſalutatis non offeratur*. Hinc ritus celebrandi has triginta Miſſas pro Defunctis cœpit eſſe in maxima veneratione in Eccleſia Dei, & fideles ſolent ſimiles Miſſas pro ſuis Defunctis curare, tum ob inſtitutionem tam Sancti Pontificis, tum ob varias revelationes, quod illæ maxime profuerint animabus, pro quibus oblatæ fuerunt.

25 Nec iſtæ Miſſæ ſunt prohibitæ, ut falſo putarunt aliqui, ex decreto edito a *Sac. Rit. Congregat. die* 8. *Aprilis* 1628. quia in illo decreto prohibuit ſolum quaſdam alias pro vivis, & Defunctis falſo Divo Gregorio imputatas, & ab ipſa Sacr. Congr. non approbatas. Iſtæ vero triginta Miſſæ a Divo Gregorio, uti ſupra, ſic inſtitutæ, & ordinatæ, non ſunt prohibitæ, ut expreſſe decrevit *Eadem Sacra Rituum Congregatio die* 28. *Octobris* 1628. apud Barboſ. *de Officio Parochi part.* 1. *c.* 11. *n.* 30.

26 Hæ autem triginta Miſſæ non eſt neceſſe, quod omnes celebrentur ab uno & eodem ſolo Sacerdote, quia Divus Gregorius in citatis verbis non dicit *offer per temetipſum*, ſed *offerre ſtude*, quod æque fieri poteſt, vel per ſe ipſum,

27 vel per alium. Nec neceſſe eſt, quod omnes illæ triginta Miſſæ ſint de Requiem; aliter non poſſent eſſe continuæ, cum interea illas triginta dies continuas medient Dominicæ, & regulariter etiam alii dies Officii duplicis, in quibus nequeunt celebrari Miſſæ de Requiem ex ſupracitatis decretis, eo vel maxime quod Divus Gregorius dixit ſolum Abbati Pretioſo *Vade, offerre pro eo Sacrificium ſtude*; quod æque fieri poteſt ſive in Miſſa de Requiem, ſive in Miſſa de Officio currente, cum ſolum exigatur applicatio Sacrificii, quod illi animæ æque prodeſt ſive fiat in Miſſa de Requiem, ſive in Miſſa de Officio currente ex ſupra adductis declarationibus Alexandri VII. Clemen-

28 tis IX. & Innocentii XI. Requiritur autem quantum fieri poteſt, ut iſtæ triginta Miſſæ ſint continuæ, & non interpolatæ, cum Divus Gregorius inſtitutor illius ritus expreſſe

29 dicat *diebus triginta continuis*. Et dato quod Sacerdos ad illas celebrandas obligatus ex decentia, & honeſtate pro aliqua die vellet Miſſam omittere, ſic permittente Eccleſia, tunc poſſet illas continuare per celebrationem alterius Sacerdotis, quod, ut mox diximus, fieri poteſt. Non interpolantur tamen per omiſſionem celebrationis illis diebus, quibus per Ec- 30
cleſiam vetitum eſt celebrare, ut in triduo majoris hebdomadæ, ex decreto Sacr. Rituum Congreg. & Clement. XI. 20. *Aprilis* 1707. & ejuſdem vivæ vocis oraculo 8. *Aug.* 1713. & in feriis ſextis Quadrageſimæ juxta ritum Ambroſianum, in quibus obſtante tali ritu Miſſæ non celebrantur, per omiſſionem enim celebrationis illis vetitis diebus non inducitur diſcontinuatio contra inſtitutionem Divi Gregorii, cum hæc intelligenda ſit de continuatione ſervato ritu Eccleſiæ. Cavendum tamen 31
eſt, ne hæc continuatio Miſſarum per triginta dies fiat aliquo modo ſuperſtitioſo, ponendo vim in tali numero præciſe, aut in hac, vel illa conditione, ut advertit, & damnat Sanchez *in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 40. & 41. Hieronym. Roderic. *in compen. quæſt. regular. reſolut.* 45. *num.* 8. Barboſa *loc. cit. de Officio Parochi part.* 1. *cap.* 11. *num.* 30. & alii plures.

In Miſſis Defunctorum nequeunt pulſari Organa, & alia inſtrumenta Muſica. Benedict. XIII. *in Concilio Romano tit.* 15. *cap.* 6. 32

In Miſſis de Requiem non datur Pax, quia indicium eſt lætitiæ, quod non convenit Miſſæ Defunctorum. Alcuin. *cap. de exequiis mortuorum*, Amalar. *lib.* 3. *cap.* 44. Gavant. & Merati *tom.* 1. *part.* 2. *tit.* 10. *Rubr.* 4. *litt.* 1. Durand. *lib.* 4. *cap.* 13. addit quieſcere jam Defunctos in Domino, neque amplius eſſe in turbatione hominum. Albaſpineus vero *de veterib. Ritib. lib.* 1. *obſerv.* 17. probabiliorem, ut vult Gavant. *loc. cit.* affert cauſam, quia, inquit, mortuorum Sacra privata erant, non ſolemnia ex *Canone* 4. *Concil. Vaſen. II.* In ſolemnibus autem erat Communio populi, & ad eam per pacem præparatio, quæ ceſſabant in privatis. 33

Addenda ſunt ſequentia Decreta tradita cum eruditis ſuis Commentariis a Sapientiſſimo P. Cavalieri in *Agenda Defunctorum*. 34

Miſſæ Defunctorum non poſſunt celebrari, niſi cum colore nigro, vel ſaltem violaceo. *S. R. C.* 21. *Junii* 1670. *in Oritana*. 35

Sacerdos ſæcularis, ſive Capellanus, ſive non, qui recitavit Officium ſemiduplex, vel ſimplex, vel feriale, illo die celebrans in alia Regularium, in qua recitatum eſt ab ipſis Regularibus eadem die Officium duplex de non 36

præ-

Digitized by Google

præcepto, prout de aliquo Sancto ſui Ordinis, non poteſt dicere Miſſam de Requiem. *S. R. C. 9. Junii* 1668. *in Converſana.*

37 Prohibitio facta 9. Junii 1668. Sacerdotibus ſecularibus, etiam Capellanis, qui licet recitaverint Officium ſemiduplex, vel ſimplex, vel feriale, ne celebrent Miſſam de Requie, in Eccleſiis Regularium, in quibus recitatum ſit Officium duplex de non præcepto, vel de aliquo Sancto eorumdem ſui Ordinis, intelligi etiam debet pro Eccleſiis Monialium. *Sacr. Rituum Congreg.* 11. *Februarii* 1702. *in Tarviſina.*

38 Non poſſunt celebrari Miſſæ, etiam pro animabus purgatorii, una hora poſt meridiem. *Sacr. Rit. Cong.* 24. *Novembris* 1661. *in Neapolitana.*

39 In die commemorationis omnium Fidelium defunctorum Sacrificia poſſunt a Sacerdotibus celebrantibus applicari ad libitum, ſcilicet, vel pro omnibus Fidelibus Defunctis, vel pro aliquibus tantum. *S. R. Congr.* 4. *Auguſt.* 1663. *in una Dalmatiarum.*

40 Miſſa ut in die obitus præſente corpore, ultra Miſſam de communi Defunctorum celebranda erit, quando aliquis obierit in die commemorationis omnium Fidelium Defunctorum. *S. R. C.* 14. *Aprilis* 1696. *in Ulyſſipon.*

41 Miſſæ exequiales Defunctorum in die depoſitionis Defuncti poſſunt ſolemniter celebrari diebus, in quibus cadit Feſtum duplex alicujus Sancti, dummodo non ſit de præcepto juxta Rubricas Breviarii Romani. *S. R. C.* 19. *Septembr.* 1614. *in Papien.*

42 Miſſæ privatæ de Requiem, corpore præſente, & inſepulto dici non poſſunt diebus, quibus fit de Officio duplici, vel aliis, a Rubrica vetitis, & quamcumque conſuetudinem tanquam abuſum abolendam juxta diſpoſitionem Rubricæ V. Miſſalis Romani de Miſſa Defunctorum num. 2. in fine, & Decreta Sacræ Congregationis, & ſignanter generale 5. Auguſti 1662. ſervanda eſſe mandavit *S. R. C.* 10. *Januar.* 1693. *in una Galliar.*

43 In die, quo celebratur feſtum duplex, etiam tranſlatum, prohibetur Miſſa de Requiem, niſi ſit præſens cadaver. Anniverſarium poteſt transferri, immo debet, & in feriis majoribus debent omnino cantari duæ Miſſæ. *S. R. C.* 31. *Jul.* 1664. *in una nullius Provinciæ Treviren.*

44 Tolerari poſſunt Miſſæ votivæ cantatæ B. M. V. in Sabbato, vel pariter cantatæ Defunctorum in feſto duplici, quod non eſt de præcepto, ut Teſtatorum voluntates adimpleantur, dummodo non omittatur Miſſa Conventualis; *S. R. C.* 1. *Sept.* 1607. & 20. *Jul.* 1626. *in Nucerina.*

Feria ſecunda poſt Dominicam Paſſionis, 45
quando recitatum eſt Officium defunctorum, non dicitur Miſſa Conventualis de defunctis, neque Oratio *Fidelium;* quæ etiam in aliis feriis ſecundis Quadrageſimæ non dicitur juxta Rubricas, ſed ſolum Oratio *Omnipotens ſempiterne Deus*, quæ eſt pro vivis, & defunctis, & omittitur tempore paſſionis. *S. R. C.* 11. *Julii* 1643. *in Lugdunen.*

Ob Miſſam votivam, ſeu pro defunctis non 46
eſt omittenda Miſſa Conventualis, neque poteſt introduci conſuetudo in contrarium uſum. *S. R. C.* 16. *Jan.* 1627. *in Januen.*

In die commemorationis omnium Fidelium 47
Defunctorum non poteſt celebrari Miſſa ſolemnis de Requiem poſt Primam, ſed ſervandæ ſunt Rubricæ, quæ præſcribunt poſt Nonam. *S. R. C.* 22. *Jan.* 1701. *in una Camaldulen. montis Coronæ.*

Miſſas duas in die Commemorationis omnium 48
fidelium defunctorum ſinguli Sacerdotes celebrabant in Regnis Aragoniæ, Valentiæ, &
Majoricæ, & in Principatu Cathaloniæ; Re- 49
gulares vero tres. Bened. XIV. in Conſtit. 3.
tom. 2. incip. *declaraſti*, & Conſtitut. 61. incip. *Quod expenſis*. Idque antiquæ conſuetudi- 50
ni & famæ privilegii Apoſtolici innitebatur.
Idem *ibid.*

Rogante Hiſpaniarum Rege, ut mos iſte ad 51
omnes ditiones ſuas extenderetur, & Portugalliæ Rege ſimile privilegium pro ſuis ditionibus poſtulante, Pontifex tres Miſſas ab omnibus tam ſæcularibus, quam regularibus Presbyteris in dictis regionibus ea die celebrari indulſit. Idem in cit. Conſtitut. 61. incip. *Quod*
expenſis. Sed applicationem Miſſarum de novo 52
indultarum in ſuffragium omnium defunctorum
fidelium in genere fieri jubet. Idem *ibid.* Item 53
pro celebratione Miſſarum hujuſmodi quamcumque eleemoſynam ſub quocumque prætextu percipi prohibet ſub pœna ſuſpenſionis Papæ re-
ſervatæ ipſo facto incurrendæ. Idem *ibid.* Quo 54
ad illos autem, qui ante hoc tempus in Aragoniæ regno duas, vel tres reſpective Miſſas prædicta die celebrantes, duas, vel tres eleemoſynas accipiebant, nihil innovandum cenſuit. Idem *ibid.*

Miſſæ privatæ de defunctis, quocumque die 55
dici poſſunt præterquam in feſtis duplicibus, & Dominicis diebus, juxta præſcriptum Rubricarum. *S. R. C.* 15. *Febr. in Faventina* 28. *Febr.* 1660.

Digitized by Google

56 In diebus, in quibus non poteſt fieri de feſto duplici, prohibentur Miſſæ votivæ, & de Requiem. *S. R. C.* 28. *Auguſti* 1627. *in una Urbis*.

57 Infra Octavam SS. Corporis Chriſti prohibentur Miſſæ votivæ quæcumque, vel pro defunctis. *S. R. C. approbante Clem. X.* 21. *Junii* 1670.

58 Ad augendam fidelium venerationem erga Auguſtiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, ejuſque cultum in toto terrarum Orbe promovendum, prohibuit celebrari Miſſas votivas, vel pro defunctis infra Octavam Corporis Chriſti *S. R. C.* 15. *Septembris* 1714. *annuente Clement. XI.* 29. *ejuſdem*.

59 Infra Octavam Nativitatis Domini prohibentur Miſſæ votivæ, vel pro Defunctis. *Sacra Rituum Congregatio* 25. *Septembris* 1706. & 14. *Septembris* 1714. *annuente Clemen. XI.* 29. *ejuſdem*.

60 In Vigilia Epiphaniæ dici non poſſunt Miſſæ privatæ Defunctorum. *S. R. C.* 27. *Aprilis* 1697. *in Panormitana*.

61 In Vigilia Epiphaniæ non licet celebrare Miſſas privatas pro Defunctis. *S. R. C.* 26. *Junii* 1708. *in Pariſien.*

62 In Vigilia Epiphaniæ, Miſſæ votivæ, & Defunctorum celebrari non poſſunt. *S. R. C.* 10. *Decemb.* 1718.

63 In Vigilia Epiphaniæ Domini non poſſunt celebrari Miſſæ privatæ de requiem, & votivæ. *S. R. C.* 16. *Septemb.* 1730. *in una Ord. Hieroſol.*

64 Omnibus & ſingulis Sacerdotibus, tam Sæcularibus, quam Regularibus cujuſvis Ordinis, etiam neceſſario exprimendi, diſtricte præcipitur, ut Miſſas privatas pro defunctis, ſeu de requiem, in duplicibus nullatenus celebrare audeant, vel præſumant; quod ſi ex Benefactorum præſcripto Miſſæ hujuſmodi celebrandæ incidant in feſtum duplex, tunc minime transferantur in aliam diem non impeditam, ne dilatio animabus ſuffragia expectantibus detrimento ſit, ſed dicantur de feſto cum applicatione ſacrificii, juxta mentem eorumdem Benefactorum; curentque Eccleſiarum Rectores, Sacriſtæ, aliique ad quos ſpectat, ut hujuſmodi Decretum inviolate ſervetur, atque in Sacriſtia affixum retineatur, ubi commode ab omnibus celebrare volentibus conſpici, & legi poſſit; in eos autem, qui contrafacere auſi fuerint, vel præmiſſa adimplere neglexerint, Locorum Ordinarii tam ſæculares, quam Regulares pro modo culpæ animadvertant. *S. R. C. approbante Alex. VII.* 3. *Auguſti* 1662.

65 Miſſæ pro defunctis, ſive de requiem in feſtis duplicibus contra præſcriptum Rubricarum Miſſalis Romani nullatenus celebrari debent. Quod ſi ex Benefactorum inſtitutione Miſſæ hujuſmodi celebrandæ incidant in feſtum duplex, tunc ne dilatio animabus ſuffragia expectantibus detrimento ſit, in aliam diem non impeditam minime transferantur, ſed dicantur de feſto currenti cum applicatione Sacrificii, juxta mentem eorumdem Benefactorum. *Sacr. R. C.* 15. *Septembris* 1714. *annuente Clement. XI. ibidem*.

66 Collectæ pro defunctis non admittuntur, niſi in Miſſis feſtorum ſimplicium, & ferialium. *S. R. C.* 31. *Jul.* 1665. *in una nullius Provinciæ Treviren.*

67 In Miſſa privata de feſto Semiduplici, Simplici, ſeu votiva, vel de infra octavam ſeu de feria non privilegiata, poteſt in penultimo loco dici collecta pro particulari Defuncto, puta *Inclina*, *&c.* vel *Deus qui nos Patrem &c.* & ſimilia, ſed ob id non eſt omittenda ulla ex collectis pro tempore aſſignatis, puta *A cunctis*, vel *Eccleſiæ*. *S. R. C.* 2. *Decemb.* 1684. *in una Canon. Lateranen.*

68 Occurrente commemoratione Sancti ſimplicis in feria ſecunda Quadrageſimæ, quando dictum eſt nocturnum Defunctorum, non debet in Miſſa quarto loco dici Oratio *Omnipotens ſempiterne Deus, qui vivorum &c.* pro commemoratione Defunctorum, ſed ſufficit tertia Oratio *A cunctis*. Quod ſi dicatur quarta *Omnipotens &c.* quinta erit ad libitum. *S. R. C.* 4. *Maii* 1709. *in Piſtorien.*

69 Occurrente commemoratione Sancti ſimplicis in feria ſecunda poſt Dominicam Paſſionis, quando dictum eſt nocturnum Defunctorum, in Miſſa dicenda eſt ſecunda Oratio de ſimplici tantum. *S. R. C.* 4. *Maii* 1700. *in Piſtorien.*

70 In Miſſis Defunctorum non pulſentur Organa, nec aliud quodvis muſicum inſtrumentum adhibeatur. Benedictus XIII. in Concilio Romano *tit.* 15. *cap.* 6. Cæremonial. Epiſc. *lib.* 1. *cap.* 20. ibi: *In Miſſis, & Officiis Defunctorum nec organo, nec Muſica, quam figuratam vocant utimur, ſed cantu firmo quem etiam in tempore Adventus, & Quadrageſimæ in ferialibus diebus adhiberi convenit.*

71 Hic juvat ad uberiorem notitiam referre quæ tradit de Miſſis Defunctorum eruditiſſimus P. Cavalieri *in cit. Agenda Defunctorum cap.* 10. *a num.* 14. *ad.* 17. Quatuor in Miſſali pro defunctis aſſignantur Miſſæ, & quælibet cum ſua propria Epiſtola, & proprio Evangelio, & quamlibet

Digitized by Google

libet ex his Miſſis cum ſua Epiſtola, & ſuo Evangelio, in aſſignatis quatuor diebus dicendam eſſe, titulus ipſe aperte declarat videlicet primam in commemoratione omnium fidelium Defunctorum, ſecundam in die obitus, ſeu depoſitionis, & in diebus 3. 7. & 30. tertiam in anniverſario, & quartam in Miſſis quotidianis ſeu in Miſſis omnibus aliis, quæ dicuntur extram præfatos dies, & circumſtantias. Limita pro die depoſitionis, & anniverſarii Summi Pontificis, & Epiſcopi in quo Rubrica orationibus præfixa, diſerte mandat primam Miſſam quæ conſequenter dicenda etiam erit in eorumdem diebus 3. 7. & 30. pro quibus ſupplet Rubrica alia in ſecunda Miſſa inſerta, quæ in præfatis diebus expreſſe præſcribit *Miſſam ut ſupra*, ſcilicet ut in die obitus, unde pro quibus in die obitus dicitur prima Miſſa, hæc etiam dicenda erit in diebus 3. 7. & 30. At qualis adhibenda erit infra annum in circumſtantiis aliis? Ut in quotidianis; ſic enim indiſcriminatim indicitur, nec Rubrica ulla vel indirecte Summis Pontificibus, aut Epiſcopis aliquem favorem facit.

72 Eamdem primam Miſſam Cardinali defuncto, ut ſupra, attribuunt Gavantus *part.* 4. *tit.* 18. *num.* 6. Meratus *ibid. num.* 8. Tonellius *tit.* 13. *n.* 5. Quarti *part.* 1. *tit.* 6. *dub.* 1. *num.* 12. Guyetus *loc. cit. quæſt.* 27. & 29. aliique plures, quorum nonnulli eamdem extendunt etiam ad Prælatos Regulares, Reges, Principes, & Magnates. Verum Auctores hos omnes diſerte carpit Rubrica quædam in Miſſale Defunctorum Romæ anno 1725. typis Vaticanæ typographiæ in tertiam Miſſam ſub his verbis invecta: In anniverſario S. R. E. Cardinalium. Oremus, Deus indulgentiarum &c. hæc enim Rubrica Miſſam anniverſarii, ſub qua eſt poſita in anniverſario Cardinalium uſurpandam eſſe indicat, & conſequenter etiam in die depoſitionis, aliiſque Miſſas illas, quæ in talibus diebus, & circumſtantiis communiter præſcribuntur. Idem eſto judicium de Regibus, Magnatibus, Sacerdotibus, atque Prælatis, hi quippe, etſi Ordinariam, & quaſi Epiſcopalem juriſdictionem habeant, carent adhuc Epiſcopali dignitate, in cujus gratiam favor ille latus fuit. Suffragatur admodum Eccleſiæ praxis, quæ diſtincto communi in divinis Officiis, Pontifices quidem honorat, cæteros vero, licet Cardinales, Reges &c. communi confeſſorum non Pontificum indiſcriminatim aggregat.

73 Qui tamen ſecus faciunt, contra Rubricas non omnino peccant; poſt quartam enim Miſſam hæc particularis Rubrica habetur: *Epiſtolæ, & Evangelia ſuperius poſita in una Miſſa pro defunctis, dici poſſunt etiam in alia ſimiliter pro Defunctis:* Una Miſſa ab alia non differt, niſi in orationibus, Epiſtola, & Evangelio, ergo demptis Orationibus, de quibus ſuo loco, liberum eſt quamcumque Miſſam pro quocumque, & in qualibet circumſtantia dicere, ſi Epiſtolæ, & Evangelia unius Miſſæ in alia dici poſſunt. Quid unquam, niſi idipſum, prætendunt Miſſalia antiqua, dum quatuor Epiſtolas & Evangelia prædicta continenti ſerie ſub una, eademque Miſſa referunt? pro eadem libertate pronunciat itidem citati Quarti, Tonellius, & Gavantus, *num.* 4. & cum indubie eadem faciant Rubricæ verba in ſuo veriori ſenſu, nos diſſentiri non poſſumus, quidquid ſcribat Guyetus, qui *quæſt.* 27. dictam Rubricam nimis violenter explicat, dum eamdem reſtringit ad id, quod *in ſequentibus Miſſale declarat, aut alias ex pari ratione opportunum judicabitur*. Et quidem Miſſale infra ſolum diſponit *pro die obitus, & Anniverſario Summi Pontificis, & Epiſcopi*, & adhuc determinate aſſignat *primam Miſſam*, & conſequenter etiam determinate Epiſtolam & Evangelium ejuſdem Miſſæ, unde nunquam integrum foret Epiſtolam, & Evangelium unius Miſſæ in alia uſurpare contra expreſſam Rubricæ indulgentiam.

74 Captum ſit itaque, quod quidem decet Epiſtolas, & Evangelia dici in diebus, & circumſtantiis, prout in Miſſali ſunt diſtributa, non dempta tamen celebranti libertate aſſumendi, utram Epiſtolam, & utrum velit Evangelium; & quidem etiam in die depoſitionis, & anniverſario Summi Pontificis, aut Epiſcopi: dum enim in caſu hujuſmodi per particularem Rubricam determinate aſſignatur prima Miſſa, id accipiendum eſt cum ſubordinatione ad Rubricam alteram, quæ ut ſupra libertatem facit. Qua libertate bene uſum iri credimus, ſeu magis fieri, quod magis decet, ſi in die commemorationis omnium defunctorum alicujus Religionis, quæ ſe habet inſtar commemorationis omnium fidelium Defunctorum univerſalis Eccleſiæ, prima Miſſa cum ſua Epiſtola, & Evangelio aſſumatur, & ſecunda in die quaſi obitus, quando ſcilicet primum habetur notitia obitus alicujus in loco diſſito, licet in priori caſu communior praxis uſurpet anniverſarii Miſſam; Id enim profecto evincit paritas pro utroque caſu, & pro ſecundo diſerte favet Decretum 6. cap. 3. nempe; *Cum primum accipitur nuntium de obitu in loco diſſito alicujus, po-*

Digitized by Google

uſt cantari Miſſa de requiem ut in die obitus pro ejus anima in feſto duplici majori, vel minori non tamen de præcepto, ut citius ſuffragetur animæ defuncti, non relicta tamen Miſſa in caſu de feſto duplici, quatenus adſit obligatio; Sacr. Rituum Congregat. 4. *Maii* 1686. *in una Canon. Regul. Lateran.* concordantque Gavantus *num.* 15. & Guyetus *quæſt.* 28. Hæc ille.

75 Sapientiſſimi autem Patres Gavantus *part.* 4. *tit.* 18. *numer.* 7. & Meratus *ibidem numer.* 2. Tonellius, Quarti, & Guyetus, aliique plures *loc. cit.* a Cavalieri, volunt eamdem Miſſam primam dicendam eſſe tam in die obitus, quam in anniverſario pro defunctis Cardinalibus, mutatis orationibus, ut in Miſſali, nempe pro defuncto Cardinali Epiſcopo, *Deus qui inter Apoſtolicos* &c. dicendo *Epiſcopum Cardinalem* & ſi ſit ſolum Diaconus, *Inclina Domine* &c. dicendo *Diaconi Cardinalis*, quia ut advertit Gavantus *loc. cit. numer.* 8. licet Rubrica Miſſalis id non præſcribat, uſus tamen ita declaravit, nam Cardinales Epiſcopis ſunt majores. Et *ibidem numer.* 8. ſubjungit. Quid pro Sacerdote Defuncto? Licet de eo Rubrica Miſſalis meminerit inter defunctum Epiſcopum & Cardinalem; non tamen iiſdem æqualem facit, & rationabilis conſuetudo eſt in pleriſque Eccleſiis majoribus Urbis, ut dicatur Miſſa ſecunda mutata Oratione, ratione cujus videtur in Rubrica prius de Sacerdote, quam de Cardinali mentionem factam fuiſſe; Si tamen dicatur Miſſa prima, favet Rubrica in fine Miſſarum pro Defunctis, quæ concedit Epiſtolas, & Evangelia unius Miſſæ dici poſſe in alia quacumque Miſſa pro defunctis. Hæc ille. Et Meratus *in Additionibus ad tit.* 5. *part.* 1. *ſub numer.* 11. expreſſe ſic habet: Pro defuncto Sacerdote, quamvis Rubrica nihil diſponat, tamen in die obitus, ſeu depoſitionis dicenda videtur eadem Miſſa prima cum Oratione, ut in Miſſali pro Sacerdote aſſignata. Ita Biſſus *litt. M. numer.* 243. §. 3. *& ſequent.* Pro aliis vero Defunctis, ſive Clericis, ſive Laicis in die obitus, dicitur Miſſa, quæ ſecundo loco habetur intra Miſſas defunctorum, cum unica Oratione congruenti perſonæ defunctæ.

76 Hinc collige ſervandam quidem eſſe Rubricam in omnibus Miſſalibus poſitam ſtatuentem celebrandam eſſe primam Miſſam pro Summo Pontifice, & Epiſcopo, & Rubricam in Miſſale defunctorum Romæ anno 1725. typis Vaticanæ Typographiæ in tertiam Miſſam ſub his verbis invectam: *In anniverſario Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, Oremus. Deus Indulgentiarum* &c. a P. Cavalieri aſſertam. At liberum eſſe Sacerdotibus ſervare etiam Rubricam poſt quartam Miſſam, ſeu in fine Miſſarum pro Defunctis impreſſam, quæ ut notant etiam Gavant. *loc. cit. num.* 8. Cavalieri *loc. cit. num.* 26. & alii, concedit Epiſtolas, & Evangelia unius Miſſæ dici poſſe in alia quacumque Miſſa pro defunctis, ibi: *Epiſtolæ & Evangelia ſuperius poſita in una Miſſa pro Defunctis, dici poſſunt etiam in alia ſimiliter pro Defunctis.*

Ubi vero adſit uſus, ſeu conſuetudo, quam adeſſe tradit Gavant. *loc. cit. numer.* 7. dicendi eamdem primam Miſſam mutatis Orationibus etiam pro Cardinalibus defunctis, quamvis Rubrica id explicite non præſcribat, cum tamen uſus ita declaraverit Rubricam, ut dicit Ipſe, eadem conſuetudo eſt ſervanda ſicut etiam ſervanda eſt alia rationabilis conſuetudo, quæ teſte eodem *loc. cit. num.* 8. eſt in pleriſque Eccleſiis majoribus Urbis, ut pro Sacerdote defuncto dicatur Miſſa ſecunda mutata oratione; Conſuetudo enim eſt optima Legum interpres, textu expreſſo in *L. Si de interpretatione* 37. *ff. de Legib. & in cap. Cum Dilectus* 8. *de conſuetudine.* 77

Notandum eſt, quod in Miſſis defunctorum Proſa, ſeu ſequentia *Dies iræ dies illa* dicitur in die commemorationis omnium defunctorum & depoſitionis Defuncti, & quandocumque dicitur una tantum Oratio; In aliis autem Miſſis pro defunctis dicitur ad arbitrium Sacerdotis. Sic expreſſe Rubrica Miſſalis *part.* 1. *tit.* 5. *de Miſſis defunctorum numer.* 5. Unde dici debet in diebus 3. 7. 30. anniverſario, & in Miſſis quibuslibet, quæ pro defunctis ſolemniter celebrantur, cum hiſce in Miſſis una tantum dici debeat Oratio ex præſcripto ejuſdem Rubricæ *num.* 3. & quod canenda ſit in Anniverſariis, expreſſe decrevit etiam *Sacr. Congregat. Concil. in Montis Marani* 30. *Januarii* 1723. *ad* 2. *dub.* Ejus auctor diverſus a diverſis aſſignatur. Leander Albertus apud eruditiſſimum P. Merati *in cit. Rubrica* 4. *num.* 12. dicit ejus auctorem fuiſſe Latinum Cardinalem Urſinum, Frangipanium etiam dictum, Ordinis Prædicatorum, cui eam etiam tribuit Marcellus Cavalieri *in Statera Sacra tit.* 2. *numer.* 192. ſequutus a Doctiſſimo P. Joanne Michaele Cavalieri *in Agenda Defunctorum cap.* 10. *numer.* 8. Poſſevinus *in Apparatu Sacro* adſcribi ait Auguſtin. Bugellenſi Pedemontano Ordinis S. Auguſtini, ſubdens ibidem verum auctorem eſſe Humbertum quintum Generalem Ord. Prædicatorum: Arnaldus Wion *lib.* 5. *ligni vitæ cap.*

(Right-margin numbers: 78 beside "Notandum eſt"; 79 beside "5. de Miſſis defunctorum numer. 5. Unde dici"; 80 beside "1723. ad 2. dub. Ejus auctor diverſus a diver-".)

Digitized by Google

cap. 70. aſſerit a quibuſdam adjudicari S. Gregorio Magno ; & alii eam adſcribunt S. Ber-
81 nardo ; Verum P. Petrus Antonius de Venetiis *in viridario Seraphico tom.* 5. *part.* 3. italice conſcripto , dicit fuiſſe compoſitam a P. Thoma de Cælano Ordin. Minorum Provinciæ Marchiæ, quod & aſſerit Lucas Wadingus apud Merati *loc. cit.* quamvis alii apud eumdem Wadingum adſcribant S. Bonaventuræ , vel Matthæo Aquaſparto Ex-Generalibus , & Cardinalibus dicti Ordinis Minorum.

82 In Miſſis quotidianis pro defunctis tres regulariter dicuntur Orationes , quæ in Miſſali aſſignantur . In his enim Miſſis quotidianis quoad numerum Orationum ſervatur eadem regula, ac de feria, & ſimplicibus , ſeu ſemi-
83 duplicibus ; Cum hac adverrentia, quod ſi Miſſa applicetur generaliter pro defunctis , dicuntur regulariter Orationes in Miſſali pro Miſſis quoti-
84 dianis aſſignatæ. At ſi Miſſa celebretur pro aliqua , vel pro aliquibus determinatis perſonis , primo loco dicitur Oratio pro iis, pro quibus Miſſa celebratur , ſecunda , & tertia quæ ſecundo , & tertio loco ponuntur in Miſſa quotidiana Defunctorum ; Lohuer *part.* 4. *tit.* 3. §. 21. *numer.* 4. Merati *part.* 1. *tit.* 5. *n.* 12.
85 Sacerdos autem celebrans , poteſt ſecundo loco aliam Orationem ad libitum dicere v. g. pro ſuis parentibus, vel pro ſuo Patre, & ſua Matre , & hujuſmodi . Quarti *part.* 1. *tit.* 5. *dub.* 1. *verſ. Reſpondeo numer.* 7. Merati *loc. cit. numer.* 23. & S. R. Congregatio in decre-
86 to mox adducendo. Et ſi plures dicuntur Orationes ultimo loco ſemper eſt dicenda Oratio *Fidelium*, quæ eſt generalis pro defunctis . Sic expreſſe *Sacr. Rituum Congregat.* 2. *Septembris* 1741. his verbis : *In Miſſis quotidianis , quæ pro defunctis celebrantur , poſſunt quidem dici plures Orationes , quam tres ; ſed curandum , ut ſint numero impares . Sicut pro illa Deus veniæ largitor, poteſt ſubrogari alia , nempe pro Patre, pro Matre , &c. dummodo ultimo loco dicatur Oratio Fidelium* .

87 Juxta Decreta allata ſupra *numer.* 4. Miſſa ſolemnis de Requiem præſente Corpore poteſt cantari in omnibus Dominicis , & Feſtis de præcepto , præterquam in duplicibus I. Claſſis ; ſed quia adhuc remanebat indeciſa controverſia , an in eodem Decreto comprehenſa manerent cuncta primæ claſſis, ut vult Quarti ad Rubricas Miſſalis *part.* 1. *tit.* 5. *dub.* 1. *n.* 7. an vero duntaxat majora , ſeu ſolemniora , ut tradit Paſqualig. *de ſacrificio novæ Legis , tom.* 1. *quæſt.* 285. ad ipſam dirimendam , videtur ſufficere ſequens Decretum noviſſime editum a Sacra Rituum Congregatione die 2. Septembris 1741. his verbis : *Cum juxta Rubricas Ritualis Romani abſque Miſſa , quantum fieri poteſt , defunctorum corpora non ſint ſepelienda, poterit præſente in Eccleſia cadavere unica Miſſa ſolemnis de Requiem celebrari feria ſecunda Paſchæ , aut Pentecoſtes . Hæc tamen Miſſa non decantabitur in duplici primæ claſſis , etiam non feſtivo de præcepto , ſi corpus præſens in Eccleſia non fuerit, aut ſi fuerit pridie ſepultum* , per quod Decretum, dum permittit celebrari Miſſam ſolemnem præſente corpore in feriis ſecundis Paſchæ, & Pentecoſtes quæ ſunt Feſtivæ de præcepto , & duplices primæ claſſis , reſpuendo quæcumque alia duplicia primæ claſſis occurrentia, non obſcure indicatur, quod ex Feſtis primæ claſſis ſolum majora , ſeu ſolemniora juxta ſententiam Paſqualigi non admittant Miſſam ſolemnem de Requie præſente corpore , & quod etiam aliqua feſta inferioris conditionis , & ritus , ſi cum majori ſolemnitate , & concurſu populi celebrentur , eodem privilegio , ac honore gaudeant , cum decretum innitatur Rubricis Ritualis Romani , ibi : *Cum juxta Rubricas Ritualis Romani* , & ipſæ Rubricæ *tit. de exequiis* ſolum obſtare velint , *magnam diei celebritatem ſeu ſolemnitatem* ; quæ magna celebritas , ſeu ſolemnitas certo non congruit cuicumque Feſto duplici primæ claſſis , & aliunde verificari poteſt de aliquo Feſto inferioris conditionis , & ritus alicubi celebrato cum maxima frequentia Populi , ut
experientia patet . Hinc recte infert eruditiſſimus P. Cavalieri *loc. cit. cap.* 3. *decret.* 4. *numer.* 5. quod ex Feſtis univerſalibus primæ claſſis Miſſam ſolemnem de Requiem etiam præſente corpore non admittant Nativitas Chriſti , Epiphania , dies prima Paſchæ & Pentecoſtes & Feſtum Corporis Chriſti in tota Catholica Eccleſia , ut Feſta præcipua ſolemniter admodum celebrata , ipſis addendo Aſcenſionem Domini , & Deiparæ Aſſumptionem , ac ultimum Triduum majoris Hebdomadæ , in quo juxta decreta ſupra allegata *num.* 4. & ſignanter juxta illud 11. *Auguſti* 1736. celebrari non poſſunt Defunctorum exequiæ , & Officium ac preces mandantur recitari pri- 88
vatim . Quibus adderem in tota univerſali Eccleſia Feſtum Ss. Apoſtolorum Petri & Pauli , & in tota Seraphica Religione Feſtum 89
Concept. I. V. M. Ex Feſtis etiam particularibus dictam Miſſam de Requiem etiam præſente corpore reſpuunt dumtaxat Feſtum Titularis , aut Feſtum alterius Sancti cum maxima ſolemnitate, & concurſu populi celebratum, 90

tum, & apud Regulares Feſtum eorum reſpectivi S. Fundatoris, aut Feſtum alterius Sancti cum magna ſolemnitate, & frequentia populi celebratum, ne minuatur, perturbetur, aut interrumpatur magna occurrens celebritas aut ſolemnitas juxta diſpoſitionem Rubricæ Ritualis Romani.

Additiones ex aliena manu.

91 De Miſſis, quas vocant D. Gregorii, vide ſi lubet, qui de iis plenius diſſerit, tum plures pro more expendit quæſtiones, Paſqualig. *de Sacrific. Miſſ. tom. 1. a quæſt. 292. ad quæſt. 296.*

Articulus XV.

In quo pro uberiori notitia adnotantur varia Decreta, & Edicta pertinentia ad celebrationem Miſſarum, earumque adimplementum, uti reperiuntur impreſſa in noviſſimo Bullario Clementis XI.

Decreta varia ad Miſſarum celebrationem pertinentia ſummatim collecta, quæ in Miſſali typis Sacræ Congregationis de propaganda Fide noviſſime impreſſo edita ſunt.

Urbis, & Orbis.

1 *Cum occaſione &c.* Vide in articulo antecedenti *ſub num.* 14. in quo habentur omnia per extenſum.

2 Decreta varia, & inſtructio pro accurato perpetuorum onerum Miſſarum adimplemento.

Affinchè li obblighi delle Meſſe perpetue, o a tempo, o Manuali, che dalla providenza de' Fedeli Defonti prima di paſſare da queſta all'altra vita, o dalla Carità de' loro Congionti, ed Amici, ovvero dalla divozione di pii Benefattori ſono ſtabiliti con aſſegnamenti di certi Capitoli, o con limoſine quotidiane per la Celebrazione di eſſe, vengano pontualmente adempiti da quelli, che avendo ricevuti gli emolumenti, ſono a ciò tenuti, e le povere Anime purganti ricevano ne' debiti tempi i dovuti ſuffragi; La Santità di N. S. Papa Clemente XI. inerendo a i Decreti ſopra la celebrazione delle Meſſe emanati in tempo delle Ss. MM. di Urbano VIII. ed Innocentio XII. ſuoi Predeceſſori, e rinovandone la pontuale oſſervanza ſotto l'iſteſſe pene in dette Coſtituzioni contenute, per comandamento eſpreſſo daroci a bocca ordina, e comanda a tutti i Superiori, Soprintendenti, Deputati, Sagreſtani, Capellani, ed a qualunque altra perſona, che con qualſiſia titolo, ed offizio preſiede al governo, regolamento, ed amminiſtrazione delle Chieſe Patriarcali, Baſiliche, Collegiate, Parrocchiali, Monaſteri, e Conventi de' Regolari dell'uno, e l'altro ſeſſo, Conſervatori, Congregazioni, Oſpedali, Confraternite Laicali, e d'ogn'altra Chieſa, Capella, ed Oratorio di Roma, che tanto nel ricevere le limoſine delle Meſſe, quanto nel ſoddisfare agli obblighi nella celebrazione delle medeſime, ſia inviolabilmente, ed interamente oſſervata, e praticata la ſeguente Iſtruzione ſotto pena a quelli, che o in tutto o in parte la traſgrediranno, della ſoſpenſione *a Divinis*, ſe ſaranno Preti Secolari, e della privazione della voce attiva, e paſſiva, e delle Cariche, ed Uffizj, ſe ſaranno Regolari, ed anche d'altre pene pecuniarie, e reſpettivamente Corporali ad arbitrio della Santità ſua.

Iſtruzione per le Meſſe perpetue.

Si formerà un Catalogo, nel quale ſi deſcriveranno diſtintamente tutti li obblighi di Meſſe Cantate, e piane, ſi perpetui, come ad tempus, da che provengono, ſi per Teſtamento, o per donazione, o in altra forma, con li fondi, che ſono ſtati laſciati per Dote di ciaſchedun obbligo, e gli Altari, in cui ſi devono ſoddisfare.

Il detto Catalogo doveranno eſibirlo poi al Signor Angelo Stantelli Computiſta deputato da Sua Santità, che gli ſarà fatto l'eſibito, e gli ſarà reſo.

Doveranno in oltre tenere la Tabella diſtinta di tutti detti obblighi con la eſpreſſione del nome del Benefattore, e indicazione del Teſtamento, o altro iſtromento, che vi ſia, cioè per quali atti, e di che tempo, e ripartitamente con li ſuoi Colonnelli diſtinti delle Meſſe cantate, Meſſe quotidiane, Meſſe d'ogni meſe, Meſſe d'ogni settimana, o altri obblighi temporanei, che ſi ſono laſciati, che ſi celebrino, con l'eſpreſſione dell'Altare, in cui ſi doveranno celebrare &c. Qual Tabella doverà eſſer riconoſciuta, e ſottoſcritta da Monſignor Segretario della Sacra Viſita Appoſtolica pro tempore, e Computiſti Deputato, e ſi debba tener affiſſa nella Sagreſtia in luogo patente, come diſpongono le Coſtituzioni Appoſtoliche, e che da eſſa non ſi poſſa levare, nè aggiungere partita alcuna, ſenza ritornare a riconoſcerſi, e ſottoſcriverſi da' medeſimi, e ſuccedendo infra Annum qualche la-

ſci-

ſcita, ſi debba portare tanto il Catalogo, quanto detta Tabella per poterſi notare.

In oltre doveranno tener due Libri, uno per gli obblighi perpetui, e l'altro per le Meſſe avventizie, come diſpongono le medeſime Coſtituzioni Appoſtoliche, e queſti doveranno regolarſi nel modo, come ſi dirà appreſſo.

Il Libro delle Meſſe perpetue ſi doverà intavolare Anno per Anno, e doverà eſſer finito di intavolare dentro il meſe d'Ottobre di ciaſchedun Anno per l'Anno avvenire, e nelli meſi di Novembre, e Decembre eſibirli al Computiſta Deputato da Noſtro Signore, acciò riconoſca, ſe ſono ben intavolati, e li contraſſegni, e faccia ſottoſcrivere a Monſignore Segretario della Sagra Viſita Appoſtolica pro tempore, e li Libri vecchi, in cui appariranno le celebrazioni dell'Anno antecedente, ſi dovranno parimente eſibire al medeſimo dentro il meſe di Gennaro ſuſſeguente all'Anno finito, acciò ſi riconoſca, ſe ſia adempito a tutti gli obblighi, e non eſſendo adempito in qualche coſa, ſi deduca la Cauſa, acciò ſi poſſano pigliare quegli eſpedienti, che pareranno più propij.

Il modo d'Intitolare detti Libri ſarà il ſeguente; cioè

Si debba tenere un Libro bislongo per le Meſſe perpetue, nel quale in prima carta ſi devono deſcrivere partita per partita gli obblighi delle Meſſe perpetue, che vi ſono, cioè

	Meſſe cantate.	*Meſſe baſſe.*
Per l'anima di Pietro N. N. una Meſſa quotidiana baſſa, e un Anniverſario il giorno della ſua Morte, che fu li ... come in Tabella numero primo.	*Num.* 1.	*Num.* 365.
Per l'anima di Paolo N. N. una Meſſa il Meſe baſſa, come in Tabella num. 2.	*Num.*	*Num.* 12.
Per laſcita di Franceſco N. N. una Meſſa ogni Venerdì, come in Tabella num. 3.	*Num.*	*Num.* 52.
Per laſcita di Giovanni N. N. 50. *l'Anno, come in Tabella num.* 4.	*Num.*	*Num.* 50.
	Num. 1.	*Num.* 479.

e così di altre, che poteſſero eſſervi, andar notando ſotto detto rigo ultimo, e chiudere poi la ſomma dell'intero delle Meſſe, che ſi doveranno celebrare in tutto l'Anno, e il medeſimo, ſe vi ſono altri Anniverſarj con la medeſima dichiarazione, e ſuccedendo poi infra annum qualche altra laſcita, aggiongerla, come ſopra.

Si noterà poi nella carta ſuſſeguente a correlazione della nota ſuddetta, giornata per giornata, cioè nel mezzo, a di primo Gennaro, ed in margine dire num. 1. Meſſa per l'Anima di N. N. e ſe ſono quattro Meſſe quotidiane di diverſi, notare ſotto il medeſimo giorno quattro partite diſtinte per l'obbligo, che vi è; e così andare ſeguitando, ed in quella giornata, che cade il Venerdì, Sabbato, o altro giorno fiſſo, che vi ſia qualche diſpoſizione, aggiungere la partita in quel giorno diſtintamente, che in fin d'anno il numero delle Meſſe tirato in margine verrà a corriſpondere con la prima nota fatta in primo foglio del detto Libro per eſempio

Addì primo Gennaro 1705. *Giovedì.*

Num. 1.	Per l'Anima di Pietro N. N.
Num. 1.	Per l'Anima di Paolo N. N.
	2. detto Venerdì.
Num. 1.	Per l'Anima di Pietro N. N.
Num. 1.	Per l'Anima di Franceſco N.N.
Num. 1.	Per l'Anima di Gio: N. N.
	3. detto Sabbato.
Num. 1.	Per l'Anima di Pietro N. N.

In oltre debba ogni Sacerdote, tanto Capellano fiſſo della Meſſa quotidiana, quanto ogni altro, che averà cura di celebrare per gli obblighi infra ſettimana, celebrato che averà la ſua Meſſa, notarſi dirimpetto alla ſua partita dell'obbligo, per il quale ha celebrato, N. N. *Celebravi*, e in queſta forma reſteranno adempite le diſpoſizioni nel modo, che ſono ſtate laſciate, e apparirà chiaramente la celebrazione.

Per ovviare a qualche diſordine, che poteſſe ſuccedere in quelle Chieſe, dove vi è maggior numero di Meſſe per obblighi fiſſi da celebrarſi, dove ſi può dar il caſo, che eſcano più Sacerdoti a celebrare nel medeſimo tempo, e uno ritornando prima metta il *Celebravi* in quella partita, che aveſſe adempito un altro; Si ordina, che il Sacerdote, quando va in Sagreſtia per prepararſi, ricorra al Libro, e riconoſca la ſua partita vacante, dove deve met-

mettere il *Celebravi* per chi la deve dire, e metta ſubito il ſuo Nome, e Cognome. E celebrato, che averà, aggiunti al detto nome *Celebravi*, che in queſta forma ogn'uno che arriverà che non vederà la partita contraſſegnata, come ſopra, ſaprà quella, che doverà celebrare, e non ne ſuccederà confuſione.

In caſo poi, che io quel giorno che ſi deve celebrare per adempimento dell'obbligo, foſſe qualche Sacerdote accidentalmente impedito, onde in detto giorno non reſtaſſe celebrata la Meſſa, dovendoſi rimettere dopo, noterà quello, che celebrerà N. N. *Celebravi* ſub die tali &c. perchè ſenza detta dichiarazione non verrebbe a corriſpondere alla giornata, che vi ſarà il *Celebravi*, come l'altre.

Per le Meſſe avventizie.

Si riterrà il ſolito libro, nel quale ſi notano l'Elemoſine, che vengono portate da' Benefattori, e queſte ſi doveranno deſcrivere diſtintamente, ſe ſiano Votive, o pro Defunctis, e il numero eſprimerlo dentro la partita in lettera con tirarlo fuori per abbaco, come per eſempio.

Meſſe due per Defonti	num. 2.
Meſſe tre per S. Antonio	num. 3.
Meſſe quattro per S. Franceſco	num. 4.

Le Meſſe notate in detto Libro ſi noteranno poi riportate in un altro Libro da tenerſi in Sagreſtia, nel quale ſi doverà notare Meſſa per Meſſa ad effetto, che il Sacerdote poſſa all'incontro mettere il *Celebravi* nel modo, come ſi è detto nelle Meſſe perpetue, e ſe ne dà la norma come appreſſo.

Meſſe una per Defonti	num. 1.
Meſſe una per Defonti	num. 1.
Meſſe una per S. Antonio	num. 1.
Meſſe una per S. Antonio	num. 1.
Meſſe una per S. Antonio	num. 1.
Meſſe una per S. Franceſco	num. 1.
Meſſe una per S. Franceſco	num. 1.
Meſſe una per S. Franceſco	num. 1.
Meſſe una per S. Franceſco	num. 1.

Quelle Meſſe che non ſi faranno finite di celebrare in quell'anno, che ſi ſono avute l'Elemoſine, ſi doveranno riportare nell'anno ſuſſeguente, e notarle in prima partita con l'iſteſſo ordine di ſopra.

Procuri per tanto ciaſcuno di dare pronta eſecuzione a quanto ſi ordina per eſpreſſo comandamento di ſua Santità, altrimenti ſi procederà contra li traſgreſſori rigoroſamente alle pene di ſopra comminate. E perchè niuno poſſa in qualſivoglia tempo allegare ignoranza di quanto nella ſopra eſpreſſa Iſtruzione ſi preſcrive, ſi doverà in ciaſcheduna Sagreſtia delle ſopra nominate Chieſe, ed Oratorj tenere continuamente affiſſo in luogo viſibile un Eſemplare del preſente Editto, ſotto pena, in caſo di contravenzione, di Scudi dieci d'oro, da pagarſi irremiſſibilmente dal Sagreſtano, ſe ſarà Prete ſecolare, e della privazione della Carica, ed inabilità a qualſivoglia Uffizio per cinque anni, ſe ſarà Regolare.

Dato il 1. Ottobre 1704.

Giuſeppe Domenico de Totis
Segretario della Sacra Viſita Appoſtolica.
Niccolò Pignatelli
Commiſſ. e Fiſcale della Sacra Viſita Appoſt.
Paolo Fatii Not. della Sac. Cong.

E D I C T U M

Pro notitiis Miſſarum onera reſpicientibus, quæ 2
Secretariæ Sacræ Congregationis a Notariis, & aliis infra ſtatutum tempus exhibendæ ſunt.

UNA delle cure principali, che ſin dal principio del ſuo Appoſtolico Miniſtero ha cagionata particolar ſollecitudine nella Santa mente di noſtro Signor Papa Clemente XI. è ſempre ſtata la premura, che reſtino adempiti gli obblighi delle Meſſe, che con pia provvidenza i Fedeli hanno proccurato, o in vita, o in morte, di aſſicurarſi con l'impiego delle proprie facoltà per ſuffragio delle proprie Anime, e de' loro Congionti, Benefattori, ed Amici, e potendoſi temere, che l'omiſſioni, e le negligenze talvolta praticate nella ſoddiſfazione di detti obblighi, abbiano potuto provocare la Divina Giuſtizia, che non ſolo faccia provare a' Popoli le gravi percoſſe del ſuo flagello, ma anche maggiori ſempre più ne minacci; Pertanto la Santità ſua per ſottrare il ſuo Gregge vivente dalle calamità, che gli ſovraſtano in queſta vita, e l'Anime de' Fedeli defonti dall'atrociſſime pene, che ſoffrono nell'altra per mancanza de i dovuti ſuffragj, comandò con ordine datoci a bocca, che ſi pubblicaſſe un'Iſtruzione, in cui era preſcritto a tutte le Chieſe, e Luoghi Pii di Roma un modo, o metodo univerſale di formare, e deſcrivere le Tabelle, ed i Catalo-

ghi

ghi degli obblighi delle Meſſe, ed intavolare i Libri dove ſi deve notare l'effettiva celebrazione di ciaſcheduna Meſſa di mano dell'isteſſo Celebrante.

Ed avendo noi ſin ſotto il 1. Ottobre 1704. per obbedire alli comandamenti di ſua Santità, fatta perſonalmente preſentare la detta iſtruzione a Miniſtri di tutte le Chieſe, e Luoghi Pii di Roma, dalla pronta eſecuzione che ha avuto, e dalla comune oſſervanza della medeſima per due anni già terminati, ſi è riconoſciuto di quanto profitto ſia ſtata per aſſicurare la piena ſoddisfazione degli obblighi delle Meſſe con indicibile conſolazione, e quiete dell'animo di ſua Beatitudine.

Ma perchè nel confronto, che di ordine parimenti della Santità ſua ſi va preſentemente facendo di detti obblighi deſcritti nelle Tabelle con i Teſtamenti, ed altri Documenti, d'onde derivano, ſi è trovato in alcuni qualche difetto, o mancanza ne i nomi de i Notarj, nel tempo, e nella quantità con pregiudizio de' ſuddetti ſuffragj: ed affinchè in avvenire le Tabelle, che di nuovo ſi formeranno, o le addizioni, che ſi faranno nelle già formate de' nuovi obblighi, che giornalmente ſopravvengono, ſempre appariſcano fatte con maggior legalità, e ſicurezza, e di loro in ogni tempo ſi poſſa avere una piena verificazione;

La Santità di noſtro Signore con ordine datoci a bocca vuole, ed eſpreſſamente comanda, che tutti li Capo-Notarj, loro ſoſtituti, Giovani di qualſivoglia Tribunale Eccleſiaſtico, e Secolare di Roma, ed anche quelli, che ſenza avere Uffizio pubblico, ſi rogano nelle loro Caſe private di detta Città, dopo quindeci giorni, che avranno ſtipulato qualſivoglia contratto tra vivi, in cui vi ſia ingionto obbligo di Meſſe, o perpetue, o a tempo lungo, che paſſi il decennio, o anniverſarj, ne debbano portare, e laſciare nota diſtinta nella noſtra Segretaria, o de' noſtri Succeſſori nell'Uffizio di Deputato a riconoſcere gli obblighi delle Meſſe e riportarne la fede dell'eſibizione da darſeli gratis, e parimente dopo quindici giorni, che avranno aperto, e pubblicato qualſivoglia teſtamento, Codicillo, o Donazione *cauſa mortis* di qualſiſia perſona anche privilegiata, o privilegiatiſſima, della quale ſe ne doveſſe fare ſpecial menzione, benchè foſſe Cardinale della S. R. C. dove ſiano ingionti peſi di Meſſe, come ſopra, debbano portare, e laſciare l'iſteſſa nota alla medeſima Segretaria, e riportarne la fede dell'eſibizione ſotto pena alli traſgreſſori di venticinque ſcudi d'oro da pagarſi per ciaſcheduna volta, che non averanno adempito quanto di ſopra ſi contiene, da applicarſi una metà all'Accuſatore, il quale ſarà tenuto ſegreto, e l'altra metà a' poveri Luoghi Pii, ed anche della Soſpenſione, e privazione dell'Uffizio, ed altre pene ad arbitrio della Santità ſua, alle quali pene ſaranno ancora tenuti li Notarj Padroni per i loro ſoſtituti, e Giovani.

E di più vuole, e comanda, che tutti li Parrochi, o altri, che con qualſivoglia titolo eſercitino cure d'Anime, tanto amovibili, quanto perpetui, Secolari, e Regolari, Confeſſori, Sacerdoti, e Religioſi di qualſivoglia Ordine, ed Inſtituto di qualunque Monaſtero, Convento, o Oſpizio di queſta Città, dopo quindeci giorni dalla morte di qualſivoglia perſona, come ſopra, che gli avrà confidenzialmente laſciato qualche obbligo di Meſſe perpetue, o a lungo tempo, o anniverſarj, o che in loro preſenza ſecondo la diſpoſizione della ragione Canonica, avrà diſpoſto Legati di Meſſe come ſopra, ne debbano portare, e laſciare la nota alla ſopradetta Segretaria e riportarne la fede dell'eſibizione, come ſopra, ſotto pena a' Secolari per ciaſcheduna volta, che mancheranno, di venticinque ſcudi d'oro, da applicarſi, come ſopra, ed a' Regolari della privazione di voce attiva e paſſiva, ed anche ad ambedue della ſoſpenſione del loro Uffizio, ed altre pene ad arbitrio della Santità ſua.

In oltre comanda, che tutti li Camerlenghi, ed Uffiziali dei Capitoli di Patriarcali, Baſiliche, o Collegiate di Roma, e tutti li ſuperiori, e ſopraintendenti, Rettori, Sagreſtani, e Capellani di qualſivoglia Chieſa, tanto de' Regolari, quanto de' Secolari, e Monaſterj di Monache, e Conſervatorj, e tutti li Prefetti, Guardiani, Proveditori, ed altri Superiori di Confraternite, Oratorj, Adunanze, Congregazioni, ed altri Luoghi Pii Secolari in qualſivoglia modo nominati, benchè erette in Chieſe, e Caſe Regolari, che in caſo, che da qualſivoglia perſona come ſopra, confidentemente brevi manu, o per ſcrittura privata gli foſſe conſegnata, o in vita, o in morte, qualche ſomma di danaro contante, o qualche ſtabile, luogo di monte, credito, o qualſivoglia altro capitale, con peſo di celebrazione di Meſſe perpetue, o a lungo tempo, che paſſi il decennio, debbano dopo quindici giorni, che ne ſarà ſeguita l'aſſegna, portarne, e laſciarne la nota alla medeſima Segretaria, e riportarne la fede dell'eſibiaione, come ſopra,

pra, ſotto pena a' Traſgreſſori Secolari di venticinque ſcudi d'oro per ciaſcheduna volta, da applicarſi nel modo ſopradetto, ed alli Regolari della privazione di voce attiva, e paſſiva e ad entrambi della ſoſpenſione, e privazione del loro Offizio, ed altre pene ad arbitrio della Santità ſua.

Intendendo la medeſima Santità ſua, che nel preſente Editto s'intendano compreſi i Parrochi, Vicarj perpetui, o Manuali, o altri, che ſotto qualſivoglia titolo abbino l'eſercizio di cura d'Anime, Confeſſori, Sacerdoti Secolari, e Regolari, Superiori, Prefetti, Guardiani, Sopraintendenti, Notari, e Segretarj di qualſivoglia Chieſa, Confraternità, o altro luogo Pio, benchè foſſe Nazionale, e che godeſſe qualunque privilegio, eſenzione, o Indulto Apoſtolico, benchè foſſe per titolo di dotazione, o fondazione, e per qualſivoglia altra cauſa, alle quali tutte la Santità ſua per la piena oſſervanza di quanto di ſopra ſi contiene con la pienezza della ſua autorità ſpecialmente deroga.

Proccuri pertanto ciaſcuno di prontamente adempire quanto al preſente Editto ſi contiene, per non incorrere nelle pene nel medeſimo comminate, che contro i Traſgreſſori ſaranno puntualmente eſeguite. Dichiarando, che il medeſimo Editto pubblicato, ed affiſſo ne i ſoliti luoghi di Roma, obbligherà tutti, come ſe a tutti foſſe perſonalmente intimato. Queſto dì primo Febbraro 1707.

Giuſeppe Domenico de Totis deputato dalla Santità di N. Sig.

Paolo Fatii Notario A. C. delle Sacre Congregazioni.

EDICTUM,

4 *Quo plura ſtatuuntur, atque mandantur, pro ſedulo Miſſarum onerum adimplemento, eorumque in deſtinatis Libris deſcriptione.*

Avendo la Santità di noſtro Signore Papa Clemente XI. con Editto emanato ſotto il primo di Ottobre 1704. già preſcritto il metodo, che univerſalmente deve oſſervarſi nell'adempimento degli obblighi di Meſſe, tanto perpetue, quanto manuali, ed avendo con altro ſimil Editto ſotto il primo di Febbraro 1707. providamente ordinato, che ſi diano nella noſtra Segretaria le notizie dei nuovi peſi di celebrare negli Altari, o Chieſe deſtinate da' Teſtatori, o pii Benefattori, quindi è, che inerendo agli accennati Editti con rinovarne la puntuale oſſervanza ſotto le medeſime pene in eſſi contenute, e volendo con il ſuo Santo Zelo ſempre più provedere al totale adempimento de i ſopra nominati obblighi di Meſſe, per ordine eſpreſſamente datoci a bocca preciſamente vuole, e comanda.

Che tutti li Capellani, e Sacerdoti, Canonici, Abbati, Rettori, Beneficiati, ed altri di qualſivoglia ſtato, grado, e condizione, anche privilegiati, privilegiatiſſimi, delli quali ſe ne doveſſe fare ſpeciale menzione, tanto Secolari quanto Regolari di qualſivoglia Ordine, ed Inſtituto, compreſe anche le undici Congregazioni e li Padri Geſuiti, di qualunque Monaſtero, Convento, Oſpizio, Oratorio, Chieſa, ed altro luogo Pio di queſt'Alma Città di Roma, che hanno il peſo di celebrare le Meſſe in un Altare certo, e determinato, debbano per l'avvenire celebrarle nel medeſimo, e non in altro Altare, benchè ugualmente, o più privilegiato. Ed acciò appariſca tale adempimento, doveranno li ſuddetti, che averanno celebrato, notare di proprio carattere la celebrazione nel libro, che nelle Sagreſtie ſi ritiene a tal effetto, con l'eſpreſſione dell'iſteſſo Altare, come per eſempio, ſe ſi hanno da celebrare le Meſſe nell'Altare di San Franceſco, debbano ſcrivere di proprio carattere la celebrazione in queſta forma, cioè *Ego N. celebravi ad Altare S. Franciſci*; ovvero ſendo notato l'Altare nel foglio contrappoſto, poſſono ſcrivere in queſto modo *Ego N. celebravi ad contraſcriptum Altare*, e così doveranno fare di altro Altare, ſe l'obbligo ſarà in altro Altare, altrimente incorreranno ipſo facto nella pena di dieci ſcudi d'oro per ogni volta, che contraverranno, da applicarſi la metà all'Accuſatore, e l'altra metà a' luoghi Pii ad arbitrio della Santità ſua, e ſaranno tenuti a celebrare di nuovo le Meſſe celebrate, o fatte celebrare in altro Altare, ovvero non notate nella forma già detta; come ſe non foſſero in modo veruno adempite. E ſe ſaranno Regolari, quelli, che in qualunque modo contraverranno a quanto nel preſente Editto ſi contiene, incorreranno ipſo facto nella pena della ſoſpenſione dell'Uffizio, e della privazione della voce attiva, e paſſiva, ed anche tanto contro i ſuddetti Secolari, quanto Regolari ſi procederà ad altre pene ancora maggiori ad arbitrio di ſua Santità. E contro i Sagreſtani, ed altri Sopraintendenti alle Sagreſtie, che non invigileranno alla puntuale oſſervanza di tale adempimento ſi procederà rigoroſamente con ſimili ed altre pene ad arbitrio di ſua Beatitudine.

Simil-

Similmente ordina, e comanda, che le Meſſe perpetue dalla pia diſpoſizione de' Fedeli laſciate celebrarſi in una certa, e determinata Chieſa, non poſſano in conto alcuno celebrarſi o farſi celebrare in altra Chieſa, e molto meno fuori di Roma; ancorchè l'altra Chieſa, tanto dentro la Città, quanto fuori foſſe dipendente dalla Chieſa, dove ſono ſtate deſtinate le Meſſe, o foſſe della ſteſſa Religione, e dell'iſteſſo Inſtituto. E quelli, che in qualunque maniera contraverranno, incorreranno nel medeſimo modo nelle pene già ſopra eſpreſſe.

Finalmente eſſendoſi ordinato ſopra il primo di Ottobre 1704. nel ſopranominato Editto, o Inſtruzione da oſſervarſi per l'adempimento degli obblighi delle Meſſe, che il Libro delle Meſſe perpetue debba intavolarſi anno, per anno, ed eſſer finito d'intavolarſi dentro il meſe di Ottobre di ciaſchedun anno per l'anno avvenire, e nelli Meſi di Novembre, e Decembre eſibirſi al Computiſta deputato dalla medeſima Santità ſua, ed eſſendo per l'eſperienza riconoſciuto, che l'eſibirlo in detto tempo genera qualche confuſione, ed incomodo, perchè molti portandolo nel fine del Meſe di Decembre, non poſſono poi ſubito per l'anguſtia del tempo, dentro il quale non può il Computiſta riconoſcere tanti libri, nel principio del nuovo anno riaverlo, ed in conſeguenza notare in eſſo la celebrazione delle Meſſe, ma ſono forzati a notare la celebrazione in foglio volante; perciò la Santità ſua non ceſſando di ſempre più proccurare il miglior, e più facile modo di adempire li obblighi delle Meſſe confermando in tutto e per tutto il nominato Editto, o Iſtruzione, e ſolo in queſta parte moderandolo, eſpreſſamente ordina, e comanda, che li Libri delle Meſſe perpetue per gli anni avvenire debbano intavolarſi dentro il Meſe di Settembre, ed eſibirſi al detto Computiſta dentro il Meſe di Ottobre ſotto le medeſime pene ai Traſgreſſori già nell'accennato Editto contenute.

Avverta dunque ciaſcuno di puntualmente adempire quanto nel preſente Editto ſi preſcrive, altrimenti incorrerà irremiſſibilmente nelle pene in eſſo comminate, ed anche in altre maggiori ad arbitrio di ſua Beatitudine. Ed acciò niuno poſſa in qualſivoglia tempo allegare ignoranza di quello ſi contiene in queſto Editto, ſi doverà in ciaſcuna Sagreſtia di tutte, e ſingole Chieſe, e Luoghi Pii di Roma tenere continuamente affiſſo in luogo viſibile un eſemplare del medeſimo Editto, ſotto pena in caſo di contravenzione di Scudi dieci d'oro da pagarſi irremiſſibilmente dalli Sagreſtani, o Sopraintendenti alle Sagreſtie, ſe ſaranno Preti Secolari, e della privazione dell'Uffizio, della voce attiva, e paſſiva e dell'inabilità a qualſivoglia Uffizio, ſe ſaranno Regolari, dichiarando però, che queſto editto publicato, ed affiſſo ne' ſoliti luoghi di Roma obbligherà tutti, e ſingoli, come ſe a tutti e ſingoli foſſe perſonalmente intimato.

Queſto dì 25. Gennaro 1708.

Leonardo Antonio Ghezzi Seg. della Sagra Viſita Apoſtolica.

Niccolò Pignatelli Commiſſario, e Fiſcale della Sagra Viſita Apoſtolica.

Paolo Fatii Not. delle Sagr. Congr.

E D I C T U M,

Quo præcedentes Ordinationes inſtaurantur, ac plura inſuper alia pro accuratiori onerum Miſſarum adimplemento ſtatuuntur. 5

La Paſtorale ſollecitudine di Noſtro Signore già mai ſi ſtanca di penſare a ſtabilire un perfetto regolamento, perchè totalmente ſi adempiſcano i Legati, e peſi delle Meſſe, e ne ricevano il dovuto, e pronto Suffragio le Anime de' Defonti, ed ajuto, e grazie li Fedeli, che non li traſcurano, perciò avendo nelli anni ſcorſi fatto pubblicare alcuni Editti, per mezzo de' quali ſi è ottenuto nella maggior parte il bramato fine, ne rinova ora con tutto il fervore, autorità, e comando quanto in eſſi viene preſcritto, e ſentendo tuttavia inſorgere alcuni abuſi nell'adempimento di molti Legati, a cui poſſa darſi più opportuno rimedio, con comando eſpreſſo datoci a viva voce, vuole che ſi pubblichino li ordini ſeguenti.

Primieramente per li Legati di Meſſe, che reſtano in arbitrio di poterli ſoddisfare in quella Chieſa, o Chieſe, dove parerà, e piacerà a gli Eredi, o altri che abbino per qualunque titolo l'obbligo ingionto di adempirli, ſiano tenuti li detti Eredi, o altri, come ſopra tanto Eccleſiaſtici, quanto Laici di qualſivoglia ſtato, grado, e condizione, in fine d'ogni anno portare le giuſtificazioni, del loro adempimento nella Computiſtaria della Sagra Viſita, nella quale ſe ne riterrà regiſtro in libro a parte, verranno riconoſciute da uno de' Computiſti a tal fine deputato, ſottoſcritto da Monſignor Segretario della Sagra Viſita Apoſtolica pro tempore, ſotto pena a' Contra-

ven-

ventori di Scudi 25. d'oro da applicarſi la metà al denunziante, che ſarà tenuto ſegreto e l'altra metà in beneficio de' poveri Luoghi Pii, e ſe ſaranno Regolari incorreranno nella pena della ſoſpenſione dall' Uffizio, e della privazione della voce attiva, e paſſiva, oltre altre pene anche maggiori ad arbitrio di ſua Santità, e della Sagra Congregazione della Sagra Viſita.

Ordinando e dichiarando, che le giuſtificazioni da eſibirſi, come ſopra, debbano contenete la celebrazione delle Meſſe notate giorno per giorno dal Celebrante in un foglio, e libretto particolare con la ſottoſcrizione in fine del Rertore, o Sagreſtano di quella Chieſa, o Chieſe, nelle quali ſi ſaranno celebrate; E per la celebrazione delle Meſſe, che per diſpoſizioni de' Benefattori o per ſpeciale Indulto ſi faceſſe fuori di Roma, le dette giuſtificazioni debbano eſſere legalizzate dalli Ordinarj de' Luoghi, ſe li celebranti ſaranno Sacerdoti ſecolari, e ſe Regolari, da' Superiori Maggiori della loro Religione.

E quando il Benefattore ha ingionto il peſo agli Eredi, o altri di dichiarare la Chieſa, dove abbino a celebrarſi le Meſſe, ſiano quelli tenuti ſotto le pene ſuddette dentro ſei Meſi determinare la Chieſa, nella quale abbia a farſi l'adempimento, e regiſtrarſi nella Tabella di detta Chieſa.

Ordina parimente la Santità ſua che tutti li peſi di Meſſe perpetue, o a lungo tempo che paſſi li dieci anni, li quali fino al preſente non ſi trovaſſero eſpreſſi nelle Tabelle di quelle Chieſe in cui devono ſoddisfarſi, o perchè l'obbligo di ſoddisfarli ſpettava ad altri, o Secolari, o Regolari, o Luoghi Pii, o pure perchè ſin ora ſi ſono fatte ſoddisfare, come ſe foſſero Meſſe avventizie, per l'avvenire, ſi aggiungano alle dette Tabelle, con l'eſpreſſione, che il peſo di farſi ſoddisfare ſperra a tali Eredi, Legatarj, o altri. E per la più pronta, e facile eſecuzione, ſi ordina alli Eredi, Legatarj, o altri, come ſopra, che non trovandoſi eſpreſſi gli accennati peſi nelle Tabelle di quelle Chieſe, dove gli devono far ſoddisfare, nel termine di ſei meſi, ne portino la notizia in detta Computiſtaria ſotto le pene di ſopra eſpreſſe.

In oltre la Santità ſua vuole, e comanda, che l'erezione delle Capellanie, o aſſegnamento de' fondi per peſo di Meſſe ingionto da' Benefattori, ſi faccia ſollecitamente, e perciò nel termine di ſei Meſi dovranno gli Eredi, o altri come ſopra, far coſtare in detta Computiſtaria l'erezione, o aſſegna fatta de' fondi. E quando per qualche giuſta, e ragionevol cauſa ſi richiedeſſe maggior tempo, dentro il medeſimo termine di ſei Meſi, dovrà impetrarſi una proroga competente.

Eſſendo per tanto tutti queſti ordini diretti a togliere gli abuſi, e mantenere con facilità ed eſattezza l'adempimento de' Legati Pii, proccuri ciaſcuno prontamente eſeguire quanto nel preſente Editto ſi contiene, e per ſecondare con la dovuta ubbidienza la rettiſſima intenzione di ſua Beatitudine, e per non incorrere nelle pene in eſſo comminate, le quali irremiſſibilmente ſi eſeguiranno contro gli Traſgreſſori; Dichiarando, che il medeſimo Editto pubblicato, ed affiſſo ne' ſoliti luoghi di Roma obbligherà tutti, come ſe a tutti, e a ciaſcheduno di loro foſſe perſonalmente intimato. Ed acciocchè in qualſivoglia tempo avvenire neſſuno poſſa allegare cauſa d'ignoranza di quanto nel preſente Editto ſi contiene, ſi dovrà in ciaſcheduna Sagreſtia di qualſivoglia Chieſa, e Luogo Pio di Roma tenere continuamente affiſſo in luogo viſibile un eſemplare del medeſimo Editto ſotto le pene ſopra eſpreſſe in caſo di contravenzione.

Dato li 18. Settembre 1719.

A. M. Pallavicini Segretario della Sagra Viſita Appoſtolica.

Gaetano Ivones Commiſſario, e Fiſcale della Sagra Viſita Apoſtolica.

Paolo Fatii Not. A. C. e della Sac. Congreg.

Miſſarum celebratio, & applicatio probatur juramento celebrantis; ipſi enim id aſſerenti cum juramento credendum eſt, licet in libro ad hoc parato, per incuriam, oblivionem, aut alia de cauſa non reperiatur deſcriptus: quia ea quæ pendent ab animo & conſcientia, legitime probantur juramento, ex punctuali & notabili Gloſſa in *cap. Significaſti 16. verb. Si eſt ita, de homicid.* Sic expreſſe Monacell. *in Formulario legali practico tom. 2. tit. 13. formul. 2. num.* 46. aſſerens ad id decretum Sac. Congregat. Concilii *in una Civitat. Plebis ſub die* 17. *Maii* 1704. & teſtans de communi DD. Dictus autem Celebrans, qui Miſſas celebratas in libro ad hoc parato non notavit, poteſt ab Ordinario multari. Monacell. *loc. cit.* ex Gavant. in *Manuali Epiſcop. verb. Miſſa n.* 60. & Concil. Mediolan. Provincial. VII. *part.* 1. *tit. de Miſſis*, ubi Rectores Eccleſiarum carentes dicto libro multantur aureo nummo, & Sacerdotes non ſcribentes duodecim ſolidis. 6

* Si Eccleſia, & loca pia careant reditibus 7
adeo

Digitized by Google

adeo ut non poſſint licite illos erogare in expenſas pro Miſſarum celebratione, fas ejus administratoribus eſt aliquid ſubtrahere de conſueta eleemoſyna, quantum neceſſe eſt pro celebratione illius Miſſæ, ut ex Decreto Urbani VIII. certum eſt. Sed ex pluribus decretis Sacræ Congregationis eruitur, detrahi in eo caſu aliquid poſſe ex eleemoſyna in Miſſis perpetuis: tunc autem videndum eſt, num adſit aliquis, qui ſit obligatus ſupplere, & num potius ſupplendum ſit recurrendo pro diminutione numeri Miſſarum.

8 Sive autem Eccleſia ſit paupercula, ſive non, non poteſt aliquid exigi ab iis Sacerdotibus, qui ſponte religione ducti veniunt in aliqua Eccleſia celebraturi, ſicut etiam ab iis, qui ab adminiſtratoribus Eccleſiæ eleemoſynam nullam recipiunt.

9 Jure tamen exigitur hæc detractio ab iis, qui omnino ibi celebrare volunt, nec Eccleſia habet de ſuo quomodo utenſilibus provideat, nec de ſuo providet ille, qui eleemoſynam ſuppeditavit. Hæc omnia ex Tract. Benedicti XIV. *De Sacrif. Miſſæ lib. 2. cap. 24. §. 13.*

10 De eleemoſynis receptis pro Miſſis, Sacriſtæ Regulares tenentur illas ponere in arca duabus clavibus obſerata, quarum alteram tenere debet Superior localis, alteram unus ex Regularibus a Capitulo deputatus; ac deinde ſatisfactionis earundem Miſſarum tenentur reddere rationem coram Patribus diſcretis, ut ex Decreto Urbani VIII. ab Innocentio XII. confirmato conſtat. *Inſtitut. Eccleſ. 72. §. 29.*

11 Benedictus XIII. in Romano Concilio Præfectos Regularium monuit, ne in taxanda pecuniæ ſumma pro Miſſis perpetuis ſexaginta ſcuta romana definirent non excedendo, nec minuendo. *De Sacrific. Miſſ. lib. 3. cap. 22. §. 6.*

12 Epiſcopus poteſt quidem viſitare Parochiales Eccleſias Regularium; ſed num poſſit etiam recognoſcere de oneribus Miſſarum, an ſint impleta, requiſita fuit Sac. Congregatio, & nondum prodiit reſponſum. Poteſt tamen Epiſcopus inquirere, num Parochus Regularis ſingulis diebus feſtis pro populo celebraverit, cum id concernat curam animarum, de qua jus eſt inquirendi Epiſcopo in Viſitatione. *De Syn. Diœc. lib. 13. cap. ult. nov. edit.* Fas eſt tamen Epiſcopo viſitare Confraternitates laicorum in Eccleſiis Regularium erectas, & Altare, ſi illis incumbit onus manutenendi, & onera Miſſarum, ad quæ Confraternitates illæ tenentur. *Ibid. §. 6.*

13 Si Teſtator Miſſas reliquerit quotannis celebrandas in Eccleſiis Regularium, & heredi ſuo permiſerit, ut deſignet Sacerdotem, per quem celebrari debeant, non poſſunt Regolares exigere, ut unus ex ſuis deſignetur, quin & præſtare debent patientiam, ut ab eo, quem heres deſignarit, in ſuis Eccleſiis celebrentur, dummodo tamen dentur ſtoſtraturiæ, ut ex reſponſo S. Congregationis; *ibid. §. 7.*

A mandatis & monitoriis &c. per quæ retardetur executio proviſionum & ſtatutorum pro divino cultu conſervando, & augendo, præſertim circa Miſſæ celebrationem, ad executionem Decretorum Tridentini *ſeſſ. 21. de Ref. cap. 8. & ſeſſ. 22. in Decr. de obſerv. & evitand. in celeb. Miſſ.* ne recipiantur in Tribunali actus judiciales, per quos eorum executio impediatur, ſancitum eſt a Pontifice in Bulla *Ad militantis*, Bull. *Tom. 1. num. 48. §. 46.* 14

ARTICULUS XVI.

Miſſa a quibus & quibus in locis audiri poſſit, & debeat?

OMnes Fideles uſus rationis capaces non legitime impediti, cujuſcumque ſint ſtatus, & conditionis, tenentur integram Miſſam audire ſingulis diebus Dominicis & Feſtivis ſub peccato mortali, *cap. Miſſas 64. de conſecration. diſtinct. 1. cap. Omnes Fideles; cap. 2. de Parochis, cap. Ut Dominicis, cap. Si quis & cap. Qui die, de conſecrat. diſt. 1.* Concil. Agatheoſ. *cap. 47.* Concil. Matiſcon. II. *cap. 4.* Dixi *integram Miſſam*, quia juxta Canonem *Miſſas 64. de conſecrat. diſt. 1.* non debet populus ante benedictionem Sacerdotis egredi, & ab Innocentio XI. die 2. *Martii 1679.* damnata fuit hæc propoſitio, quæ eſt 53. in ordine: *Satisfacit præcepto Eccleſiæ de audiendo Sacro, qui duas ejus partes, immo quatuor ſimul a diverſis celebrantibus audit.* Unde probabilius non ſatiſfaciunt præcepto de audiendo Sacro, etiam qui ſucceſſive a diverſis celebrantibus abſque juſta cauſa audiunt duas medietates, v. g. a conſecratione uſque ad finem ab uno, poſtea a principio uſque ad conſecrationem ab alio Sacerdote, ut ſolide probat Lugo *de Sacr. Euchariſtiæ diſp. 22. ſect. 1. num. 8.* citans pro ſe Azorium, Toletum, Fagundez, Suarez, Coninch, Reginal. & alios; opinio enim contraria videtur virtualiter comprehendi in damnatione mox recenſitæ propoſitionis 53. propter eamdem rationem. Partem notabilem Miſſæ omittere eſt peccatum mortale, parvam autem omittere eſt ſolum veniale, ſi nulla juſta cauſa interſit Et parva

(Margin numbers in right column: 1 at start of Omnes; 2 at "4. Dixi"; 3 at "celebrantibus audit"; 4 at "tionem. Partem"; 5 at "ſolum veniale".)

parva pars cenſetur communiter a Doctoribus omiſſio uſque ad Epiſtolam excluſive, & a communione uſque ad finem; & ſic excuſantur a mortali, qui Miſſam audiunt a principio Epiſtolæ, ſeu etiam Evangelii ſecundum multos uſque ad finem, vel etiam ab initio uſque ad communionem, cum ſic non omittant partem notabilem uti eſſet media, vel tertia pars, ex quo ſic notabiliter deficeretur contra præceptum de audienda tota Miſſa indictum a Concilio Agathenſ. *cap.* 47. his verbis: *Miſſas die Dominico Sæcularibus totas audire ſpeciali ordine præcipimus*, & *in cap. Omnes fideles, de conſecrat. diſt.* 1. his præciſis verbis: *Omnes fideles, qui conveniunt in ſolemnitatibus Sacris ad Eccleſiam, & Scripturas Apoſtolorum, & Evangelium audiant; qui autem non perſeverant in Oratione, dum Miſſa peragitur, convenit communione privari.*

6 Dixi non legitime impediti, quia impediti aliqua impotentia, ſive phyſica, ſive morali, aut aliquo officio, ſeu rationabili motivo excuſantur a præcepto audiendi Sacrum, uti ſunt infirmi, carcerati, domi ſequeſtrati, navigantes, excommunicati, interdicti, milites cuſtodientes caſtra, & Urbes, ſi ſuo muneri deeſſe non poſſunt, Paſtores ovium, & ſimiles, ſi non habeant alios, quos ad eorum cuſtodiam relinquant, nec poſſint diverſis horis, & alternis vicibus omnes Sacro intereſſe; Matres, & cuſtodes infirmorum, ſi non habeant, quos relinquant ad cuſtodiam infantulorum, & infirmorum, qui poſſent pati periculum; Timentes prudenter grave damnum ſibi, aut aliis, ſi exirent de domo; Habentes gravia negotia expedienda, quæ ſine magno incommodo differri non poſſunt; Itinerantes, qui nequeunt Sacrum audire, niſi amittant ſocios, ſine quibus, vel viam ignorant, vel prudenter timent latronum periculum, aut aliud grave malum; Habentes graves difficultates adeundi Eccleſiam ob diſtantiam loci, ob difficile iter, ob pluviam, & ſimilia; Mulieres gravidæ ſi graviditates ſint periculoſæ; Non habentes veſtes ſuo ſtatui convenientes; mulieres ex conſuetudine patriæ non egredientes tempore luctus (*), & poſt partum, dummodo non exeant ob alias cauſas; Uxores ob Zelotypiam a Maritis impeditæ, feminæ ex occulta fornicatione prægnantes, ſi metuant exire, ne reæ ſic cognoſcantur; ignorantes invincibiliter, & inculpabiliter inadvertentes tali die currere Feſtum de præcepto. 7 In omnibus enim recenſitis caſibus, & conſimilibus, excuſantur fideles ab obligatione audiendi Miſſam ex communi Doctorum; Cum hæc ſit mens Eccleſiæ præcipientis inſtar diſcretæ & benignæ Matris nolentis obligare cum tanto rigore. 8 Non excuſantur autem Domini, nec famuli, qui ob parvum lucrum per occupationes impediuntur ab audienda Miſſa, juxta Canonem *Non putatis diſt.* 89. Vide verb. *Vidua n.* 9.

9 Fideles audiendo Miſſas in Eccleſiis Regularium ſatisfaciunt præcepto de audiendo Miſſam, ex Declaratione Leonis X. data 13. *Novembris* 1517. in Conſtitut. incip. *Intelleximus*, quæ eſt tenoris, qui ſequitur: „ Intelleximus, quoſdam in dubium revocare, & perinde timoratis conſcientiis ſcrupulum injicere, ſi Chriſtifideles, qui Dominicis, & Feſtis diebus extra Eccleſias ſuas Parochiales Miſſas audiunt in Eccleſiis Fratrum Ordinum mendicantium, Eccleſiæ præcepto de Miſſa audienda ſatisfaciant. Nos enim ambiguitatem hujuſmodi penitus tollere volentes, ut cum ſinceriori conſcientia Fideles quique Deo Creatori ſuo ſerviant, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium notum facimus, omnes Chriſtifideles utriuſque ſexus, qui (non contempto proprio Sacerdote Parochiali) in Eccleſiis Fratrum Ordinum Mendicantium, Dominicis, & Feſtis diebus, Miſſas audiunt, ſatisfacere præcepto Eccleſiæ de Miſſa audienda, nec in aliquam labem mortalis peccati, pœnamve incurrere. In contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcumque &c. ex Paulo III. in ſua Extravaganti emanata Kalendis Novembris 1549. incip. *Licet debitum*, qua *omnibus Chriſtifidelibus cujuſcumque conditionis, qui verbi Dei prædicationibus in templis ejuſdem Societatis* (Jeſu) *interfuerint, conceditur, ut ibidem Miſſas audire, & Sacramenta recipere libere & licite valeant, neque ad id Parochiales Eccleſias accedere teneantur*; ex S. Pio V. in ſua Conſtitut. edita 16. *Maii* 1567. incip. *Etſi mendicantium*, in qua Summus ille Pontifex refert vexationem, de qua Religioſi Mendicantes querebantur apud Epi-

Nota Romani Theologi.

(*) Non habentes veſtes convenientes poſſunt ſummo mane audire Sacrum. Nec videntur excuſari mulieres poſſe ex conſuetudine loci tempore luctus, cum abuſus hic ſit intolerabilis, nec rationi conſentaneus.

Digitized by Google

Epiſcopos, & Sacerdotes: *Aliqui vero*, inquit,
*in ſuos Parochianos ad ſonum Campanæ excom-
municationem promulgant, ut non poſſint intereſſe
Miſſis, Conſionibus, & Divinis Officiis, niſi
in propria Parochia*. En cauſa expoſtulatinnis,
circa quam S. ille Papa decidit, Concilii Tri-
dentini Decretum explicans his verbis: *Et in-
ſuper ſeſſionis 22. Decretum quod populum ſæpe
ad ſuas Eccleſias, ſaltem Dominicis, & majo-
ribus Feſtivis diebus convenire debere monet, in-
ſequendo, volumus, quod Fratribus mendiſanti-
bus hujuſmodi, non ſolum prohiberi non poſſit,
ne Miſſas, & alia Divina Officia faciant in
eorum Eccleſiis &c. Quicumque utriuſque ſexus
Chriſtifideles totius anni tempore illas, & illa*
(Miſſas, & Divina Officia) *in Eſcleſiis Fra-
trum hujuſmodi audire poſſint, ipſi Chriſtifideles
ullatenus deſuper moleſtari, aut impediri per Lo-
corum Ordinarios, ſeu Rectores Parochialium Ec-
cleſiarum ..... non valeant, ſeu debeant. Sed
præfati Chriſtifideles audiendo Miſſas, & alia
Divina Officia in Eccleſia Fratrum hujuſmodi,
diebus Dominicis, aut Feſtivis præcepto Eccleſiæ
de illis audiendis ſatisfeciſſe cenſeantur*. Et ex
Clemente VIII. qui anno 1592. 22. *Decembris*
contrariam opinionem circa hanc controverſiam
Duaci excitatam expreſſe dirimit his verbis:
*Præſenti noſtro decreto ſancimus licere ſæculari-
bus Chriſtifidelibus univerſis Miſſas diebus Do-
minicis, & Feſtis aliis majoribus audire in Ec-
cleſiis, tam Fratrum Prædiſatorum, quam alio-
rum Mendiſantium, nec non etiam Collegii So-
cietatis Jeſu, juxta eorum Privilegia, & anti-
quas conſuetudines, dummodo id in contemptum
Parochialium Eccleſiarum non faciant: & tam
dictis Patribus Prædicatoribus, ac Presbyteris
dictæ Societatis, quam aliis privilegiatis, quibus
id a Sede Apoſtolica indultum eſt, idoneis, &
ab Ordinario approbatis, peccata ſua, etiam
Quadrageſimali, & Paſchali, & quovis alio
tempore confiteri licite poſſe &c.*

10 Ex quibus patet, non poſſe fideles conſtrin-
gi ad Miſſam audiendam in Eccleſia Parochia-
li. *Sac. Congregat.* 10. *Octobris* 1581. In Tri-
dentino enim *ſeſſ.* 22. *Decret. de obſervandis,
& evitandis in celebrat. Miſſæ* ſolum dicitur:
*Moneant Epiſcopi populum, ut frequenter ad ſuas
Parochias ſaltem diebus Dominicis, ac majori-
bus Feſtivitatibus accedant*. Et *Sacr. Congregat.
Concilii Tridentini* declaravit: *Non poſſe Ordi-
narium mulctis, & pœnis cogere populum ad au-
diendam Miſſam, aut Concionem in propria Pa-
rochia, etiam in caſu negligentiæ, aut contuma-
ciæ*, ut refert Azorius *tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 8.
quæſt. 6. Lugo *de Euchariſt. diſt.* 22. *ſect.* 1.
num. 2. & alii. Nec ullam cenſuram mere- 11
tur, qui docet in foro conſcientiæ nullum te-
neri in diebus Feſtis Parochiæ ſuæ intereſſe ad
Miſſam audiendam, ut declaravit Alexander
VII. *in ſpeciali decreto anno* 1659. *die* 30. *Ja-
nuarii emanato*.

Fideles ſatisfaciunt præcepto, audiendo Miſ- 12
ſam etiam in Oratoriis, & Capellis domeſti-
cis Regularium, cum in ipſis ex privilegiis
poſſint quotidie celebrari plures Miſſæ etiam
a Sacerdotibus ſæcularibus, cum ſit privile-
gium locale, quo gaudere poſſunt omnes. *Sa-
cra Congregat. Epiſcop. & Regular. in Bono-
nien.* 31. *Maii* 1602. *in Tarant.* 25. *Maii* 1618.
& Congregat. Concilii *in Neapolit. & Brun-
duſin.* 8. *Auguſti* 1615. Immo etiam in Ca- 13
pellis Regularium ruſticis, ſeu Oratoriis ſitis
in eorum Grangiis, ſeu prædiis ruralibus. Gre-
gor. XV. 24. *Septembris* 1622. & *Congregat.
Concilii* 6. *Martii* 1621. & ſic plurimi Docto-
res ſuſtinent ſtante etiam privilegio conceſſo
ab Alexandro VI. Ciſtercienſibus relato a Ro-
driquez *tom.* 2. *quæſt.* 75. *art.* 2. & Pellizar.
in manual. Regul. tom. 2. *tract.* 8. *cap.* 2.
num. 134. (*) Satisfaciunt audiendo Miſſam 14
in Oratoriis & Capellis Cardinalium. *Sac. Con-
gregat. Conc.* 1. *Februarii* 1623. & Epiſcopo-
rum ex *Sac. Congregat. Conc.* 22. *Septembris*
1640. Etiam in Oratoriis de licentia Epiſcopi 15
erectis in quibuſdam domibus, dummodo ab
ipſis domibus ita ſint ſeparata, ut per eas ad
illam minime iri poſſit, & a via publica pa-
teat cunctis acceſſus. *Sac. Congregat. Epiſcop.
& Regular. in Conimbricenſ.* 1. *Julii* 1616. In 16
Oratoriis vero privatis, quæ a Sede Apoſtoli-
ca aliquibus in propriis domibus ſolent conce-
di, ſatisfaciunt audiendo Miſſam ſolummodo
in Indulto privilegiati. Ut autem ſciatur, 17
quinam ſint privilegiati, nec ne? adducuntur
clauſulæ, quæ in ſimilibus Indultis ſolent im-
præſentiarum regulariter apponi. *Volumus au-
tem, quod familiares ſervitiis tuis tempore dictæ
Miſſæ actu non neceſſariis ibidem Miſſæ hujuſ-
modi*

Nota Romani Theologi.

(*) In Capellis ruralibus, & privatis domibus Regularium ſacrificare non licet, niſi Oratoria erecta ſint auctoritate Ordinarii; Ita ex decreto Congr. Concil. 1. Martii 1687. relato a Cardinali Petra Comment. ad Conſt. Apoſt. tom. 1. ſect. unic. num. 53.

Digitized by Google

modi intereſſentes, ab obligatione audiendi Miſ-
ſam in Eccleſia diebus Feſtis de præcepto mini-
18 *me liberi cenſeantur*. Pro infirmo autem etiam
ſolet apponi ſic: *Tibi, ut etiam diebus, ut*
præfertur, exceptis, ſi in illis ob infirmitatem
Domo egredi non poteris, in dicto Oratorio præ-
dictam unicam Miſſam celebrari facere, ac illam
cum una perſona ſervitiis tuis neceſſaria dumta-
xat audire libere, & licite valeas. Vel ſic:
In tua ac unius perſonæ ſervitiis tuis neceſſariæ
dumtaxat præſentia celebrari facere libere, & li-
cite poſſis, & valeas. Volumus autem quod alii
præter ſupradictam perſonam Miſſæ ejuſmodi ibi-
dem intereſſentes ab obligatione audiendi Miſſam
in Eccleſia diebus Feſtis de præcepto minime li-
beri cenſeantur. Et pro Oratorio rurali ſolet
poni ſic; *In tua, ac familiæ, & Hoſpitum No-*
bilium tuorum præſentia celebrari facere libere,
& licite poſſis. Volumus autem, quod familiares
ſervitiis tuis tempore dictæ Miſſæ actu non ne-
ceſſarii ibidem Miſſæ hujuſmodi intereſſentes, ab
obligatione audiendi Miſſam in Eccleſia diebus
Feſtis de præcepto minime liberi cenſeantur.
19 Ex iſtis igitur & ſimilibus clauſulis mani-
feſte patet, quod familiares, ſeu famuli Indul-
tarii in ejus domo inſervientes, & ejus expen-
ſis viventes, niſi in actu celebrationis Miſſæ
ſervitio Domini neceſſarii ſint, Indulto gaude-
re non poſſunt: ſed ut præcepto Eccleſiæ de
audienda Miſſa diebus Feſtis ſatisfaciant, ad
Eccleſiam accedere tenentur, non obſtante, quod
penes quoſdam contrarius uſus oppoſitum ad-
mittat, quia iſte uſus eſt corruptela, & per-
nicioſus abuſus contra expreſſam intentionem
Pontificis, ut clare patet in prima clauſula,
Volumus autem quod familiares ſervitiis tuis tem-
20 *pore dictæ Miſſæ non neceſſarii &c.* Nec valet
dici, quod præfatæ clauſulæ apponantur in In-
dulto de ſtylo potius Officialium Secretariæ
Brevium, quam de intentione vera Papæ, quia
talis conditio (quæ eſt quinta tenoris ſequen-
tis: *Quinto, ut qui ibidem Miſſam audiunt,*
non liberentur ab obligatione accedendi diebus præ-
ceptis ad Eccleſiam pro Miſſis audiendis præter
eos famulos, & famulas tantum, qui ſervitio
Domini, cui facultas conceditur, fuerint neceſ-
ſarii) fuit de voto Sacræ Cong. Concilii, Pa-
pa approbante, & mandante in hujuſmodi In-
dultis appoſita *in una Minervin*. 4. *Maii* 1604.
prout refert Faguan. *in cap. Auctoritate poſt*
num. 22. *de cenſibus*, & Nicol. *Lucubrat. Ca-*
non. lib. 5. *tit*. 33. *de privileg. & exceſſ. poſt*
21 *num*. 7. *Ampl*. 7. Unde cum talis conditio
ponatur in Indultis, de intentione expreſſa
Pontificis, & declaratione Sacræ Congreg. Con-
cilii eſt omnino ſervanda, non obſtante ali-
quorum contraria obſervantia, & abuſu; quæ-
libet enim magis lata interpretatio, nec in
mente, nec in verbis comprehenditur Pontifi-
cis, cum ipſe in Indulto perſonas digito deſi-
gnet, & famulis actu non neceſſariis Indultum
non ſuffragari expreſſe declaret. Immo addo, 22
quod cum die 31. *Julii* 1706. *in Auximana*
tranſcripta fuiſſet in folio *Sac. Cong. Concilii*
dicta clauſula Brevis, & propoſitum fuiſſet
dubium: *An in vim dicti Brevis ſatisfaciant*
præcepto Miſſæ in diebus Feſtis omnes famuli
Commenſales, vel quinam in caſu? Reſcriptum
fuit: *Dilata juxta mentem*; & mens fuit, quod
Orator peteret declarationem a Papa; Ideo-
que ſi Sacra Congreg. Concilii noluit appone-
re manum propter ſatis claram mentem Papæ
in dicta clauſula expreſſam, nemo poterit il-
lam latius, quam ſonet, interpretari, & de-
clarare. Indultarii autem, qui in ſuis Indultis 23
majora habent privilegia, & ampliores clau-
ſulas, poſſunt iis libere, & licite uti ſine ulla
reſtrictione, cum hic ſit ſermo ſolummodo de
Indultis, quæ communiter, & regulariter jux-
ta communes clauſulas ſolent concedi; Adeo-
que attendenda ſunt pro obſervantia Indulta-
riorum Indulta. In Oratorio rurali ultra di- 24
midium miliare ab Eccleſia diſtante ſatisfa-
ciunt omnes familiares, cum propter talem
diſtantiam, & longam moram acceſſus, &
receſſus, ne ſervitium Domini patiatur, omnes
dicantur actu neceſſarii: ſicuti etiam tempore
hyemis, & magnæ pluviæ ex Monacell. *tom*. 4.
num. 489. Conceſſo privilegio Domino, & fa- 25
mulis eidem inſervientibus, abſente Domino,
famuli audientes Sacrum non ſatisfaciunt præ-
cepto, *ex decreto Clementis XI*. 15. *Decembris*
1703. Si autem Dominus, audito Sacro in 26
Eccleſia, ex devotione iterum audiat ſolitum
Sacrum in ſuo privato Oratorio, tunc fami-
lia, & famuli actu domino inſervientes ſatiſ-
faciunt præcepto audiendi Sacrum, cum facul-
tas conceſſa Domino audiendi Sacrum in pro-
prio Sacello non ſit ſolum ad audiendum illud
pro ſatisfactione præcepti, ſed etiam ad au-
diendum ex devotione, ſicuti non eſt conceſ-
ſum familiæ, & famulis ſolum ſatisfacere præ-
cepto, quando interſunt cum Domino, vel in-
ſerviunt ei audienti ad ſatisfaciendum præce-
pto, ſed quoties cum eo interſunt, & ei in-
ſerviunt, ſive audiat ex præcepto, ſive ex de-
votione. Celebrato in ipſo privato Sacello uno 27
Sacro, non poteſt illa die aliud celebrari, ne-
que per Regulares, *ex cit. decr. Clementis XI*.
15. *Decembris* 1703. Familiares autem ſunt ſo- 28
lum

Digitized by Google

lum illi, qui expenſis ejus, cujus dicuntur familiares, continuo vivunt, & morantur cum eo, indeque continui commenſales dicuntur, *cap. Sicut nobis*, *de verborum ſignificatione in* 6. Barboſa *appellat.* 96. *num.* 1. ubi cum aliis dicit, quod duo debent concurrere copulative, quod ſcilicet inſerviant actu, & vivant expen-
29 ſis Domini. Et appellatione familiæ, quæ in privatis Oratoriis poteſt audire Miſſam, veniunt omnes illi, qui habitant in domo privilegiati cum quadam habitudine ad illum, uti ſunt Pater, Mater, Nurus, Gener, Uxor, Filii, Filiæ, Nepotes, Pronepotes, & alii quicumque de parentela habitantes, & convi-
30 ventes cum illo. Filii vero, ac Filiæ privilegiati, eorumdem Uxores, ac Viri non gaudent hoc privilegio, ſi habitent in eadem domo, ſed vivant ſeparatim propriis expenſis, quia iſtæ perſonæ conſtituunt familiam omnino diſtinctam a privilegiato, cum vivant propriis expenſis, habeant omnia ſervitia, & ſuos famulos ſeorſim a familia privilegiati, & licet maneant in eadem domo materiali, non conſtituunt tamen unam familiam formalem cum familia privilegiati, cum eis deficiat commenſalitas, & conviventia ipſius privilegiati expenſis, prout requiritur, *ex cap. Sicut nobis*, *de verborum ſignificatione in* 6. (*)
31 Alia vide verb. *Oratorium*, ubi late de omnibus clauſulis.

Articulus XVII.

Miſſa quomodo debeat audiri, & quænam requirantur ad ſatisfaciendum præcepto eam audiendi?

1 Miſſa debet audiri cum omni devotione mentis, & cordis affectu, *cap. Decet*, *de immunit. Eccleſ. in* 6. cum omni compoſitione corporis, & modeſtia ſine ulla confabulatione, & tumultu. *Concil. Turonen. III. c.* 38. *Concil. Later. IV. c.* 17. *Concil. Trid. ſeſſ.* 22. *in decret. de obſervand. & evitand. in celebrat. Miſſæ*, in quo decreto circa medium mandat non permitti intereſſe Sacrificio Miſſæ, *Niſi prius, qui interſint decenter compoſito corporis habitu declaraverint ſe mente etiam, ac devoto cordis affectu, non ſolum corpore, adeſſe*. Miſſa eſt 2
audienda aperto capite, & vultu ad Altare converſo, nec ſedendum eſt a principio Canonis; *Conc. Mogunt. IV. cap.* 59. *Concil. Mediol. I. part.* 2. *titul. quæ pertinent ad celebrat. Miſſar.* Miſſa non eſt audienda cum armis; 3
& tranſgreſſores puniendi ſunt a Judice Eccleſiaſtico. *Concil. Aurelian. III. c.* 28. Fideles 4
debent Miſſæ intereſſe eodem decenti veſtitu, quo in publicum prodire ſolent, & ita ſe componere, ut corporis habitu animi Religionem præſeferant; *Concil. Mediolan. loco mox citato*. Miſſæ attendere debent auſcultantes, & voto 5
agere id, quod Sacerdos agit miniſterio; *Concil. Moguntin. IV. cap.* 58.

Ad ſatisfaciendum præcepto requiritur inten- 6
tio quæ ſufficit, etiamſi ſit ſolum interpretativa & virtualis, conſiſtens in actuali voluntaria aſſiſtentia, quantumvis non ſit expreſſus animus ſatisfaciendi ei eidem præcepto. Hinc 7
præcepto ſatisfacit, qui ſolet intereſſe Miſſæ tamquam rei Sacræ; qui adit Eccleſiam volens partes Chriſtiani facere; qui adit, ut præſentia ſua honoret Sacrificium; qui Eccleſiam adit ex nulla alia cauſa; ſi enim non adit ex alia, interpretatur adire ex iſta, & quicumque Miſſam audit, ſi non conſtet eum habere intentionem contrariam, præſumitur habere ſufficientem, ut tradunt communiter Doctores. Immo ſatisfacit præcepto, etiamſi quis adeat 8
Eccleſiam cum intentione libidinoſa videndi feminam, & ſimul audiendi Sacrum, licet iſte graviter peccaret, quia ſic audiens efficit quidquid requiritur ad ſatisfactionem præcepti, habet enim aſſiſtentiam corporalem, & ſufficientem attentionem cum implicita ſaltem voluntate ſatisfaciendi eidem præcepto. Nec obſtat illa libidinoſa intentio, quia hæc non tollit ſubſtantiam actus, quamvis illum inficiat: quotieſcumque autem ſalvatur ſubſtantia actus, præceptum intelligitur per illam adimpletum. Audiens Sacrum ob devotionem ignorans eſſe 9
diem Feſtum, ſi poſtea advertat, non tenetur ad aliud Sacrum, quia jam ſatisfecit ob inter- pre-

Nota Romani Theologi.

(*) In hujuſmodi Oratoriis celebrari, ac præcepto ſatisfieri non poteſt, niſi eidem Miſſæ actu præſens ſit aliquis ex iis, quibus principaliter indultum conceſſum fuit. Hoc autem principaliter conceſſum intelligitur iis, quibus Breve dirigitur, vel facultas conceditur, ut poſſint in Oratorio privato, cui ipſa perſona adſiſtit, Miſſam celebrandam ordinare; ex dec. Cong. Conc. relatis a Bened. XIV. in Epiſt. cujus initium *Magno*.

Digitized by Google

pretativam, & virtualem intentionem ſatisfa-
10 ciendi. Audiens Sacrum cum intentione ipſum
audiendi ob devotionem, licet non habeat in-
tentionem ſatisſaciendi per illud Sacrum præ-
cepto, vere ſatisſacit, etiamſi alìud Sacrum
non audiat: quia ad hoc non requiritur ex-
preſſe velle ſatisſacere, ſed ponere ſolum id,
quod præcipitur, ut notant communiter Theo-
11 logi. Si autem audiat tale Sacrum cum poſi-
tiva & actuali intentione per illud non ſatiſ-
ſaciendi præcepto, Azorius *part.* 1. *lib.* 7. *c.* 2.
quæſt. 6. Navarr. Medina, & multi alii cum
Roſignol. *quæſt.* 8. *de uſu Euchariſt.* & *audit.*
Sacr. artic. 20. dicunt ipſum non ſatisſacere
præcepto, quia actus agentium non operantur
ultra intentionem eorum. *Leg. Non omnis*, 19.
12 *ff. de rebus creditis*, *lib.* 22. *tit.* 1. Unde a
fortiori, & maxime hic in moralibus non ope-
rabuntur contra poſitivam intentionem eorum,
adeoque audiens tale Sacrum cum poſitiva &
actuali intentione non ſatisſaciendi, non ſatiſ-
ſaciet, quia, ut dicunt ipſi, non poteſt eſſe
actus obedientiæ cum voluntate expreſſa, &
abſoluta non obediendi; ſed auditio Sacri,
prout præcipitur ab Eccleſia, debet eſſe actus
obedientiæ; ergo ſi ſit cum voluntate expreſſa
non obediendi, ſeu non ſatisfaciendi præcepto,
non poterit talis auditio Sacri eſſe ſatisſacto-
ria præcepti: Sunt enim actus omnino repu-
gnantes dicere; *Nolo ſatisfacere*, & *ſatisfacio*,
nolo obedire, & *obedio*, adeoque &c. Secundum
autem multos alios ſatisfacit; uti eſt Paſqua-
ligus *qu.* 1311. cum 28. Auctoribus, qui ſu-
ſtinent eum adhuc ſatisſacere præcepto: Vide
verb. *Lex*, *art.* 4. *num.* 6. & 7. ubi adducun-
tur Auctores, & ſolvitur inſtantia.
13 Ad ſatisſaciendum requiritur etiam præſen-
tia corporalis, & aſſiſtentia moralis, id eſt,
ut quis ſit ita præſens phyſice, vel moraliter
loco, in quo ſit Miſſa, ut poſſit dici unus e
numero eorum, qui humano modo libere aſſi-
ſtunt, & cum Sacerdote offerunt Sacrificium.
14 Unde non eſt neceſſe quod actu quis videat,
aut audiat Sacerdotem, nam Surdus, Cæcus,
aut ob multitudinem populi diſtans, ut actu,
nec audiat, nec videat, ſatisſacit, ſi Sacrifi-
cio ſit præſens in ipſa Eccleſia, vel in loco,
qui communicat cum ipſa Eccleſia, ut in
Choro poſt Altare, in Sacriſtia habente oſtium
patens directe ad Eccleſiam, & etiam in atrio,
ſeu platea extra Eccleſiam, in quam ingredi
non poſſit propter multitudinem, dummodo
ſciat Miſſam inchoari, ſeu fieri, & ſit illi
multitudini ita conjunctus, ut faciat unum
corpus morale fidelium Sacro præſens, & aſſi-
ſtens. Sic pariter quis cenſetur moraliter præ- 15
ſens corpore, quamvis pergat ad Sacriſtiam
aliquid pro miniſterio Miſſæ allaturus, aut ad
Campanile campanas tracturus, cum hæc or-
dinentur ad illum Dei cultum, qui per Sacri-
ficium ei exhibetur. Satisſaciunt præcepto, 16
qui de navi audiunt Miſſam, quæ celebratur
in littore, ſicuti & milites e ſuis Tentoriis
audientes Miſſam, quæ celebratur in campo
publico ad diſtantiam 20. & 30. paſſuum,
quia iſti ratione ſuæ conditionis, ut cenſean-
tur moraliter corpore præſentes, ſufficit, quod
poſſint aliqua ratione cognoſcere, quid agatur
a Celebrante. Miſſam audiens e feneſtra ſuæ 17
dumus, ſi domus ſit omnino conjuncta cum
ipſa Eccleſia, ſatisſacit præcepto, quia cum
ſit interjectus ſolus paries, in quo eſt feneſtra,
cenſetur ipſe moraliter præſens, cum ſic fa-
cillime videat, & audiat Sacerdotem, ejuſque
miniſterium & actiones attendat. Si autem 18
dumus ſit omnino ſejuncta ab Eccleſia, ita ut
inter feneſtram, & Eccleſiam mediet via, ſeu
platea, licet videat Altare, in quo Miſſa ce-
lebratur, non ſatisſacit præcepto, quia nec
phyſice, nec moraliter eſt præſens Eccleſiæ, &
Sacerdoti Celebranti; non phyſice, quia cor-
poraliter non eſt in Eccleſia; nec moraliter,
quia domus ſejuncta, & platea, ſeu via in-
terjacens ponunt quamcunque interruptionem,
nec ſecundum communem hominum exiſtima-
tionem haberetur ut exiſtens in Eccleſia. Qui 19
intereſt Miſſæ coactus, v. g. ligatus, & relu-
ctans, non ſatisſacit, ſicuti nec ebrius, aut
dormiens, quia non adeſt modo humano, cum,
ut ſupponitur, nequeat per notabilem partem
Miſſæ attendere, quamvis ebrietas, & dormi-
tio eſſet involuntaria. Qui tempore Miſſæ in 20
altam contemplationem, ſeu extaſim a ſenſi-
bus abripitur, cenſetur adhuc ſatisſacere præ-
cepto, maxime ſi pergat contemplari Myſte-
ria, quæ peraguntur in ipſa Miſſa, quia ma-
net moralis aſſiſtentia per præcedentem volun-
tatem nondum revocatam, immo ex ſpeciali
gratia Dei cenſetur excellentiorem præ aliis
moralem aſſiſtentiam habere tali Sacrificio,
ad cujus Myſteria contemplanda ſic mirabiliter
elevatur.
Ad ſatisſaciendum requiritur etiam attentio, 21
tam interna, quam externa. Interna eſt adver- 22
tentia, ſeu applicatio animi ad aliquid, v. g.
ad Miniſterium, & actiones, quæ in Altari
geruntur. Externa eſt omiſſio actionum exte- 23
riorum incompoſſibilium cum attentione inter-
na, uti pingere, ſcribere, confabulari &c. Ra-
tio eſt, quia Eccleſia præcipiendo auditionem
Sacri,

Digitized by Google

Sacri, præcipit actionem humanam religioſam, qualis non eſt auditio Sacri ſine ulla prorſus attentione interna, ſed cum omnimoda voluntaria diſtractione interna, & ſine attentione externa, ſe occupando tempore Miſſæ in actionibus externis moraliter incompoſſibilibus cum
24 tali auditione. Unde non ſatisfaciunt præcepto, qui tempore notabili Miſſæ ſcribunt, vel pingunt, vel negotia pertractant, quia hæ actiones ita occupant, ut cum illis attentio
25 interna videatur eſſe incompoſſibilis. Neque ſatisfaciunt, qui per notabile tempus de re ſeria confabulantur, vel res alias fixe aſpiciunt, & conſiderant, ita ut moraliter loquendo nequeant attendere ad ea, quæ a Sacerdo-
26 te geruntur. Nec ſatisfaciunt, qui per notabilem partem Miſſæ legunt attente librum profanum, v. g. Philoſophum, Rhetoricum, Poetam, & ſimilia, ut Litteras, Hiſtorias &c. quia lectiones iſtæ profanæ ex natura ſua avertunt animum ab attentione debita ad Miſſæ
27 Sacrificium, ut tradunt Doctores. Nec ſatisfaciunt, qui per notabilem partem Miſſæ confitentur ſua peccata, quia enarratio peccatorum ita diſtrahit, ut cum illa non videatur ſtare poſſe attentio requiſita ad Miſſam; Confitens enim non habet ſe per modum alicujus, qui cum Sacerdote offert Sacrificium, ſed per modum rei, qui ſe accuſat; accuſatio autem, aut perſona rei non ſpectat ad Sacrificium, & ſic ſentiunt communius Doctores, ut Suarez, Azorius, Tanner. Bonacina, Tamburin. Stephan. Baſil. March. Paſqual. Roſignol. & alii plurimi cum de Lugo, qui *de Euchariſt. diſp.* 22. *ſect.* 2. *num.* 22. dicit eſſe ſic omnino tenendum, quia, quod actio, quæ ſit, ordinetur ad obſequium Dei, non facit illam compatibilem cum auditione Sacri, ut prætendebant aliqui, alioquin poſſet quis, dum audit Miſſam, conſulere Patrem ſpiritualem, vel Theologum circa caſus ſuæ conſcientiæ, poſſet inſervire ægroto, ſternere ei lectum, & his ſimilia, quod non eſt dicendum, cum qualibet actio pietatis, quæ excludit attentionem requiſitam ad Miſſam, non ſit compatibilis cum auditione Sacri de præcepto.
28 Satisfaciunt tamen præcepto, qui tempore Miſſæ conſcientiam ſuam examinant, eliciunt actus doloris, vel aliis piis actionibus ſe præparant ad Confeſſionem, quia iſtæ actiones, ut habet *Communis*, non excludunt attentio-
29 nem requiſitam ad Miſſam. Satisfaciunt etiam, qui tempore Miſſæ recitant Officium Canonicum, vel Pœnitentiam a Confeſſario impoſitam, & præceptam; Nam æque cum iſtis, & aliis Orationibus ſtare poſſet attentio ad Miſſam audiendam requiſita, cum etiam iſtæ ordinentur ad Deum colendum, atque nihil prohibet duobus præceptis uno eodemque actu ſatisfieri. Non enim prohibet idem tempus; nam ſicuti per idem jejunium habitum in die Quadrageſimæ, in qua concurrat dies quatuor Temporum, vel pervigilium alicujus Feſti, ſatisfit & oneri jejunii Quadrageſimalis, & oneri jejunii Sacrorum Temporum, & pervigilii, ita per auditionem Miſſæ, & recitationem Officii Canonici, & Pœnitentiæ præceptæ a Confeſſario factam eodem tempore ſatisfit & oneri audiendi Miſſam, & recitandi Officium, & adimplendi Pœnitentiam: nec prohibet defectus debitæ attentionis, nam cum etiam recitatio Officii, & Pœnitentiæ ordinetur ad Deum colendum, eſt compatibilis cum attentione requiſita ad Miſſam; Nec prohibet aliquod præceptum poſitivum, cum de hoc nullibi conſtet. Satisfaciunt etiam Muſici, Orga- 30
nædi, Tympaniſtæ, Cheliſtæ, Tubicines, dummodo ſimul attendant, quod a Sacerdote in Altari geritur, nam cantus, vel luſus ipſorum refertur ad hunc Dei cultum, nec neceſſario impedit requiſitam attentionem ad illa, quæ in Altari a Sacerdote geruntur. Sic pariter 31
ſatisfaciunt Collectores eleemoſynarum, ſi ſimul attendant ad Miſſam, ſicuti miniſtrantes Miſſæ ſufficienter attendunt exhibendo ſuum miniſterium, cum hoc ſit actualis cooperatio ad ſacrificium, immo & exhibitio partis ipſius Sacrificii. Omnes autem iſti, ut ſatisfaciant 32
præcepto, debent integram Miſſam audire, ex Concil. Agathenſ. *cap.* 47. ubi expreſſe habetur: *Miſſas die dominico ſæcularibus totas audire ſpeciali ordine præcipimus; & ex cap. Omnes fideles, de conſecrat. diſtinct.* 1. *Omnes fideles, qui conveniunt in ſolemnitatibus Sacris ad Eccleſiam, & ſcripturas Apoſtolorum, & Evangelium audiant, qui autem non perſeverant in Oratione, dum Miſſa peragitur, convenit communione privari.* Vid. *art.* 16. *num.* 1. & 2.

Præceptum itaque audiendi Miſſam non im- 33
plevisse cenſetur, qui ante benedictionem ab Eccleſia diſcedit, ex ſententia cit. Conc. Agat. Bened. XIV. Conſtit. incip. *Declaraſti*.

* Miſſam auſcultare diebus feſtis in quacum- 34
que Eccleſia, etiamſi non ſit propria Parochialis, cuicumque fideli, ut præcepto ſatisfaciat, fas eſt, ut conſuetudo ubique obtinens, quæ proinde induit rationem juris communis, demonſtrat. *de Synod. Diæc. lib.* 7. *c.* 64. §. 10.

Digitized by Google

MISSIONES, MISSIONARII.

1 Miſſiones conceduntur pro Regnis Batgao,
& Bittia in Magno Thibet. Ben. XIV.
tom. 1. Conſtit. 53. incip. *A dilecto*, & Conſt.
2 54. incip. *Litteræ*. Miſſionarii Latini Epiſco-
porum *Græcorum Melchitarum* juriſdictionem
non debent perturbare. Idem Conſt. 87. incip.
3 *Demandatam* §. 13. Tranſitum a Ritu Græco
ad Latinum, Græcis non ſuadeant, nec admit-
tant, inconſulta S. Sede. Idem *ibid.* §. 15.
4 Rituum Græcorum conſervationem curent. I-
5 dem *ibid.* §. 19. Nec adverſus illos diſpen-
ſationes concedant, aut quidquam innovent.
Idem *ibid.*
6 Miſſionarii Regnorum Madurenſis, Mayſſu-
renſis, & Carnatenſis jurare debent obſervan-
tiam Conſtitutionum Apoſtolicarum antequam
Miſſionis exercitio ſe immiſceant. Idem Con-
ſtit. 107. incip. *Omnium ſolicitudinum* §. 17.
7 Eorum juramenta ſubſcripta exhibentur Sum-
8 mo Pontifici. Idem *ibid.* §. 21. Ipſis interdi-
citur translatio rituum Gentilium in ritus Ec-
cleſiæ Catholicæ abſque licentia S. Sedis. Idem
9 *ibid.* §. 14. Item diſpenſationes concedere ſu-
per obſervantia Rituum Eccleſiæ. Idem *ibid.*
10 §. 14. Eiſdem prohibentur lavacra, & ablu-
tiones ritu, & more paganorum, præter ne-
ceſſariam corporis munditiem. Idem *ibid.* §. 3.
11 & 14. Juramenta præſcripta præſtare, & obſer-
12 vare jubentur; Idem *ibid.* §. 28. Pollicentur
ſe *Patris*, ideſt abjectiſſimis viris omnia ſpiri-
tualia præſtituros; id quod iiſdem injungitur
ſub pœna privationis facultatum poſt quinquen-
nium ipſo facto incurrenda; Idem *ibid.* §. 35.
& 37. Alia ad rem, vide verb. *Baptiſmus*.
13 Miſſionarii Apoſtolici in *Sinis*, ſi mandatis
non obtemperaverint, in Europam revocari
jubentur ſub pœnis contra eorum Superiores.
14 Idem Conſtit. 59. incip. *Ex quo*. Miſſionariis
in Regno Cocinchinæ prohibetur exercitium
juriſdictionis, aut facultatum, extra diſtri-
ctus ſibi aſſignatos; Idem Conſtit. 3. incip.
Tantopere.
15 Miſſionum Sacrarum ad excitandam in po-
pulis pietatem, utilitas commendatur ab expe-
rimento, & auctoritate. Idem Conſtit. 140.
16 incip. *Graviſſimum* §. 4. Earum uſus laudatur,
vel injungitur a Congregatione Concilii. Idem
17 *ibid.* §. 7. Inſtructio fidelium in rebus ad ſa-
lutem neceſſariis eſt præcipuus Miſſionum ſco-
pus. Idem *ibid.* §. 11.
Miſſionarii ab Epiſcopis miſſi, tamquam vi- 18
ſitationis Paſtoralis prænuncii recipi debent a
Parochis, etiam Regularibus in propriis Ec-
cleſiis, & domibus. Idem Conſtitut. 109. in-
cip. *Firmandis* §. 5.
Miſſionis Congregatio approbatur ab Ale- 19
xandro VII. Idem Conſtit. 69. incip. *Quo ma-
gis*. Vota ſimplicia in eadem emiſſa a nemi- 20
ne diſſolvi poſſunt, præterquam a Summo Pon-
tifice, aut a Superiore Generali in actu dimiſ-
ſionis tantum. Idem *ibid.* §. 3. & 4. Nequi- 21
dem vigore facultatum, quæ Confeſſariis tri-
buuntur in jubilæis, aliiſque Indultis. Idem
ibid. §. 3. Neque ratione infirmitatis, vel aſ- 22
ſecutionis Beneficii Curati, aut reſidentialis.
Idem *ibid.* §. 4. Miſſionis Presbyteri, aut 23
Clerici, ad Beneficia Curata, aut reſidentialia,
extra Congregationem promoveri nequeunt.
Idem *ibid.* §. 4.
Miſſionariis a Sede Apoſtolica conceditur 24
privilegium celebrandi Miſſam bis uno die, in
caſu tamen neceſſitatis. Idem tom. 2. Conſti-
tut. 3. incip. *Declaraſti*.
Miſſionarii Sacramenta ſæcularibus miniſtra- 25
re non poſſunt, niſi Epiſcopi, Vicarii Apo-
ſtolici, vel cujuſvis Ordinarii loci impetrata
licentia. Bened. XIV. Conſt. incip. *Apoſtoli-
cum*, §. 10. Miſſionarii Regulares in Anglia,
in iis, quæ curam Animarum reſpiciunt, &
adminiſtrationem Sacramentorum, ſubjiciuntur
Vicariis Apoſtolicis; Et contraria quæcumque
Regularium privilegia ſuſtulit Tridentinum
Concilium. Idem *ibid.* §. 12. & 13.
Tali Decreto non ſolum afficiuntur Regula- 26
res Parochi, ſed & cæteri, qui unum, vel
plura Sacramenta, renuente, vel irrequiſito
Ordinario, ſæcularibus miniſtrant. Idem *ibid.*
§. 14. In iis tamen, quæ Regularem obſervan-
tiam reſpiciunt, ſuis Superioribus, non autem
Vicariis Apoſtolicis, ſubjiciuntur. Idem *ibid.*
§. 15. & 16. Perinde enim habendi ſunt Miſ-
ſionarii Regulares in Anglia commorantes, ac
ſi intra Monaſterium degerent. Idem *ibid.* §. 15.
& 18. Immo vero in iis, quæ curam anima-
rum, & adminiſtrationem Sacramentorum ſpe-
ctant, etiam a Superioribus Regularibus corri-
gi, ac puniri poſſunt. Idem *ibid.* §. 16. & 17.
Vicarii tamen Apoſtolici judicium, ſententiæ
Superioris Regularis, ex jure cumulativo con-
currentis, præpollet. Idem *ibid.* §. 17. Cæte-
rum Vicarius Apoſtolicus poteſt Miſſionarium
Regularem ab Officio ſuſpendere, vel remove-
re, quin Superiori Regulari cauſam pandere
te-

Digitized by Google

teneatur. Idem *ibid.* §. 17. Eadem ſacultas
competit quoque Superiori Regulari. Idem *ibid.*
§. 17. & 21. a Decreto ſuſpenſionis, vel re-
motionis non conceditur Miſſiunariu Regulari
ſuſpenſiva appellatio. Idem *ibid.* §. 17.
27 Miſſionariorum per Orientem munus eſt, ut
Schiſmaticos ad unitatem Eccleſiæ adducant.
Benedict. XIV. Conſtitut. incip. *Allatæ ſunt*.
§. 19. Miſſionarii, ritus omnes Orientales in-
tervertere non debent, nec converſis ad unita-
tem Eccleſiæ ſuadere tranſitum ad Ritum La-
tinum. Idem *ibid.* §. 19. & 21. Miſſionarii
non poſſunt diſpenſare cum Catholicis Orienta-
libus ſuper obſervatione jejunii, aliorumque, quæ
in ipſorum Ritu præſcribuntur. Idem *ibid.* §. 3.
28 Miſſionarios mutuæ caritatis, & concordiæ
officium maxime decet. Benedict. XIV. Con-
ſtitut. inc. *Apoſtolicum miniſterium, in proœmio*.
Miſſionibus Anglicanis quatuor Vicarii Apuſtu-
lici præficiuntur. Idem *ibid.* §. 1. Miſſiunarii
Regulares ad Anglos, cum primum illo adve-
nerint, debent ſe ſiſtere Vicariis Apoſtolicis,
eiſque teſtimoniales litteras ſuorum Superiorum
exhibere. Idem *ibid.* §. 6. Deberent inſuper,
jure cummuni inſpecto, examinari, & appro-
bari a Vicariis Apuſtolicis ad audiendas ſæcula-
29 rium Confeſſiones. Idem *ibid.* §. 7. & 8. Ex
ſpeciali indulto iiſdem datur, ut examen, vel
coram Ordinario loci, ubi ſitum eſt monaſte-
rium, vel Bruxellis coram Nuncio Sedis Apo-
30 ſtolicæ, ſubire poſſint. Idem *ibid.* §. 8. Facul-
tas tamen audiendi Confeſſiones a Vicariis Apo-
ſtolicis eſt impetranda: Et iſta ad ſexennium
concedi debet, & ſubinde ad aliud ſexennium
prorogari ſine examine; Et ab hoc onere Re-
gulares quantumvis privilegiati non ſunt im-
munes; Idem *ibid.* §. 10. Et a Vicariis Apo-
ſtolicis itidem expetere, & accipere facultates
Formulæ ſecundæ. Idem *ibid.* §. 12.

MOLENDINUM, MOLITOR.

---

1 Molendinum menſæ Epiſcopalis, non com-
prehenditur ſub prohibitione facta a Com-
munitate populo de non adeundo, niſi ad Mo-
lendina Communitatis; *Sacra Congregat. Immu-
nit. in Firmana* 2. *Julii* 1620. *lib.* 2. *decret. Paul.
pag.* 48.

2 Molendina, & alia ædificia ſub directo do-
minio Eccleſiæ ſunt exempta. *Eadem Sacra
Congregat. Immunitat. in una Montis Regalis*
15. *Januarii* 1648. *lib.* 4. *decr. Paul. pag.* 2.

Molendina Eccleſiaſticorum non comprehen- 3
duntur ſub Bannis Gubernatoris, qui debet fa-
cere declarationem de non cumprehenſiune eo-
rum. *Eadem Sacra Congreg. Immunit. in Æſi-
na* 8. *Aprilis* 1631. *lib.* 2. *decret. Paul. p.* 74.
in Pltinen. 20. *Septemb.* 1639. *l.* 3. *decr. Paul.
pag.* 10.

Mulendina Eccleſiaſticurum, ac molentes in 4
ipſis molendinis non cumprehenduntur ſub pro-
hibitione Laicali ſulvendi gabellam, ut dicitur
*della Peſa. Ead. Sacra Congregat. Immunit. in
Maceraten.* 19. *Januarii* 1638. *lib.* 3. *decr. Paul.
pag.* 52.

Repugnat Immunitati, & Libertati Eccleſ. 5
exactio oneris moliture in molendinis Eccleſia-
ſticorum, & Equitum S. Mauritii, nec non
publicatio ordinis pruhibitivi eundi ad dd. Mu-
lendina. *Ead. Sacr. Cogr. Immunit. in Tauri-
nen.* 11. *Septemb.* 1634. *lib.* 2. *decret. Paul.
pag.* 202.

Epiſcupus procedat prout de Jure contra Mi- 6
niſtros Laicos impedientes Moniales in Fabri-
catione Mulendini olearii, nun obſtante Mo-
niturio A. C. *Eadem Sacra Congregat. Immuni-
tat. in Ariminen.* 9. *Februarii* 1700. *lib.* 2. *de-
cret. Vall. pag.* 272.

Impedientes molere Olivas in Molendinis Ec- 7
cleſiaſticurum, & prætendentes decimas, ſunt
ab Ordinario excommunicandi. *Eadem Sacra
Congregat. Immunit. in Catbacen.* 11. *Auguſti*
1631. *lib.* 2. *decret. Paul. pag.* 85. *in Ugenti-
na* 29. *Octobris* 1695. *lib.* 1. *dec. Vall. p.* 226.

Prohibitio Cummunitatis eundi ad alia Mu- 8
lendina, quam ad Molendina ipſius Communi-
tatis nun comprehendit Molendina Epiſcopi,
Eccleſiarum, & Eccleſiaſticorum, tam intra,
quam extra Communitatis Territorium exiſten-
tia, & Communitas eſt cogenda ad declaratio-
nem non comprehenſionis. *Eadem Sacra Congr.
in Firmana* 10. *Nov.* 1630 *lib.* 3. *decret. Paul.
pag.* 65.

Eccleſiaſtici non poſſunt cogi ire ad Molen- 9
dinum Domini temporalis, ſeu Communitatis,
ſed poſſunt ire ad alia ſibi beneviſa. *Eadem
Sac. Congr. Immunitat. in Neritonen.* 1. *Sept.*
1643. *lib.* 3. *decret. Paul. p.* 208.

Molendina vulgu dicta *Centimoli* ab Eccleſia- 10
ſticis retineri poſſunt in propriis domibus pro
eurum uſu, & familiæ. *Eadem Sacra Congreg.
Immunit. in Lycien.* 20. *Septemb.* 1650. *lib.* 4.
decret. Paul. pag. 120.

Eccleſiaſtici, ſunt exempti ab impoſitione 11
Moliture. *Eadem Sacra Congregat. Immunitat.
in Iſernien.* 10. *Martii* 1631. *lib.* 1. *decret.
Paul. pag.* 99.

12 Non licet Gubernatori, ſeu Curiæ Sæculari viſitare, ſeu perquiſitiones facere in Molendinis Monialium, & aliorum piorum locorum, quamvis ſint conducta a Molitoribus affictuariis. *Eadem Sacra Congregat. Immunit. in Verulana 2. Octobr. 1691. lib. decret. Grim. p. 18.*

13 Nec vexare dictos Molitores affictuarios ſub prætextu menſurarum injuſtarum, vulgo *le Scudelle*, ſed illas reſtituere debent. *Ibid.*

14 Molitores, ſeu Conductores Molendini Præpoſituræ, & Collegiatæ patentati reſpondentes pro affictu Molendini in tot frumentis recollectis in ipſo Molendino, gaudent Privilegio Fori. *Eadem Sacra Congregatio Immunitatis in Nullius Atini 4. Junii 1607. l. 2. decret. Vall. pag. 95.*

15 Molitor, qui ſine Collectis moluit frumentum Menſæ Epiſcopalis, nequit moleſtari a Curia Laica, alioquin Epiſcopus procedat contra eamdem prout de Jure. *Eadem Sacra Congregatio Immmunitatis in Bononien. 22. Aprilis 1698. lib. 2. decret. Vall. pag. 148. item 19. Auguſti, & 16. Septembris d. A. & lib. p. 175.*

16 Operarii Molendiui Olivarum Conventus Regularium vendentes oleum menſuris non juſtis nequeunt puniri a Juſtitiariis ſecularibus. *Eadem Sacra Congregatio Immunitatis in Arianen. 8. Apeilis 1687. lib. decret. Mart. p. 76.*

17 Eccleſiaſtici, cum mittunt triticum ad Molendiua, uon tenentur accipere, nec deferre Cartulam, vulgo *la Bolletta* ſubſcriptam a Gabellariis. *Eadem Sacra Congregatio Immunitat. in Nullius Altamuræ 8. Novembris 1692. lib. 1. decret. Vall. pag. 85.*

18 Menſuræ vulgo dictæ *le Scudelle* ablatæ a Molendinis Eccleſiaſticorum de Ordine Gubernatoris ſunt reſtituendæ Curiæ Epiſcopali, ad quam etiam debet recurri pro cognitione fraudum commiſſarum in dd. Molendinis. *Eadem Sacr. Congeeg. Immun. in Veliteena 12. Januarii 1648. lib. 3. decret. Alt. pag. 1047.*

19 Quatenus Eccleſiaſtici non moleſteutur in exactione impoſitionis molituræ, & aliorum onerum vigore Edictorum, quæ ipſos nullatenus comprehendere poſſunt, ſuperſedendum eſt a fulminatione Cenſurarum: alias procedendum ad ulteriora. *Eadem Sacr. Congregat. Immun. in Mutinen. 16. Jan. 1647. lib. 4. decr. Paul. pag. 2.*

MOLLITIES. Vide verb. *Luxuria a n. 35. ad 45.*

MONACHUS. Vide verb. *Regularis.*

MONASTERIUM. Vide verb. *Conventus.*

MONETA, MONETARIUS.

MOneta eſt ſic dicta, eo quod ſigni impreſſione, vel Auctoris, vel pretii moneat: *Magnum Lexicon Juridicam Calvini verb. Moneta*; Suidas autem ſcribit Junonem Monetam cultam fuiſſe Romæ, eo quod in Bello adverſus Pyrrhum, & Tarentinos de pecunia laborantes benigno reſponſo, ope, conſilioque juviſſet, in cujus templo uummum cudi inſtitutum eſt. Veteres etiam Monetam Deam eſſe dicebant, quæ pecuniæ curam haberet, graviter animadvertentes in eos, qui dolum malum in pecunia committereut; Qua etiam ratione doctiſſimi Grammaticorum cenſuerunt, Monetam dici, quod moneat, ne quid fraudis in ære, pondereve fiat. Corraſius *lib. 3. Miſcell. cap. 13.* Sic Calv. *in cit. Magno Lexico verb. Moneta.* 1

Moneta conſunditur cum Denarlo, Num- 2
mo, & Pecunia. Denarius, venit a Dena decem ſignificante; *l. 26. de verb. obligat.* & inde nomen traxit, quia primo decem aſſes valebat. Calvin. *in cit. Magno Lexico verb. Dena, & Denarius.* Nummus appellatus eſt a 3
Numa Rege, qui Nummos primum apud Latinos imaginibus notavit, & titulo nominis ſui præſcripſir. S. Iſidorus *lib. 16. origin. cap. 17.* Calvin. *loc. cit. verb. Nummus*, ubi infra ſubjungit: *Quid tamen ſi vocem latinam a verbo, & ipſo Latino derives, nempe a Numero; Nam Nummi functio non minus opinor, numero conſtat, quam pondere.* Pecunia a Pecude dicta 4
eſt, quaſi peculium Patrisſamilias ex pecude æſtimarum: Veietum enim tota ſubſtantia, ac totum eorum patrimonium in pecudibus repoſitum erat, omniaque neceſſaria, fundos, domos, eſculeuta, poculenta, pecudibus ſibi comparabant, iiſdem pecudes redimebant. Columella *in præfat. lib. 6.* Alciat. *in lib. Pecuniæ 4. ff. de verb. ſignificat.* Calv. *loc. cie. verb. Pecunia*; Unde S. Auguſtinus relaius *in cap. Totum 6. cauſ. 1. quæſt. tertia* ſic expreſſe dicit: *Ideo autem Pecunia vocata eſt, quia antiqui totum, quod habebant, in pecoribns habebant.* Et concordat *l. Origo 1. ff. de contrab. emption.* ibi: *Origo emendi, vendendique a permutationibus cœpit; olim enim non ita erat nummus, neque aliud merx, aliud pretium vocabatue, ſed unuſquiſque ſecundum neceſſitatem temporam, ac rerum utilibus inutilia permutabat.*

Quan-

Digitized by Google

Quando pletumqur eveuit, ut quod alteri ſupereſt alteri deſit; ſed quia non ſemper, nrc facile concurrebat, ut cum tu baberes, quod ego deſiderarem, viciſſim baberem, quod tu accipere velles, electa materia eſt (pecunia nempe, ſeu nummus) *cujus publica, & perpetua æſtimatio difficultatibus permutationum æqualitate quantitatis ſubveniret: Eaque matria forma publica percuſa uſum, dominiumque uon tam ex ſubſtantia præbet, quam ex quantitate; Nec ultra merx utrumque, ſed alirrum pretium vocatur.*

5 Monetæ valor, ſeu æſtimatio eſt duplex, ſcilicet valor intrinſecus, ſeu naturalis, & valor extrinſecus, ſeu Legalis: Valor intrinſecus, ſeu naturalis eſt ille, qui provenit ex bonitate metalli, vel materiæ, ex antiquitate ex utilitate majori ad commercia humana, ex majori facilitate, qua apud exteros acceptatur & ex aliis capitibus propter quæ ſolet ſupra extrinſecum, ſeu Legalem valorem plus dari pro tali Moneta. Valor extrinſecus, ſeu Legalis eſt ille, qui a Lege publica, ſeu Decreto Princlpis, vel Magiſtratus habentis ad id poteſtatem cum ſigillo, ſeu ſigno imponitur, vel taxatur.

6 Ad juſtitiam cauſæ Mouetæ, ſeu pecuniæ tria omnino requiruntur. Gloſſa communiter recepta *in cap. Quanto* 18. *verb. Patris, de Jurrjurand.* per textum *in l. 1. ff. de contrahend. emption.* Primum eſt legitima cudendi auctoritas, quam etiam Signum impreſſum indicat; Secundum eſt materiæ bonitas ſeu integritas, ideſt quod Moneta ſit tota de ea materia, ex qua eſſe debet, ut Moneta aurea oihil admixtum habeat metalli inferioris, & ſic de Moneta argentea, & aliis; Tertium eſt juſtum pondus materiæ, ſicuti ſignum Monetæ indicat.

7 Jus Monetam cudendi eſt de Regalibus; Unde ſoli Principes ſuprema auctoritate gaudentes poſſunt de jure Monetam cudere; *lib.* 2. *Feudorum cap.* 16. *Quæ ſint Regalia & lib.* 2.
8 C. *de falſa Moneta*, cum ſimilibus; Alii autem inferiores non niſi ex ſpeciali Privilegio id facere poſſunt. *Communis.*

9 Princeps mutationem valoris, ſive intrinſeci, ſive extrinſeci Monetarum facere non poteſt abſque conſenſu Communitatis, vel ſaltem potioris ejus partis, excepto caſu publicæ, ac manifeſtæ neceſſitatis, ut colligitur clare *ex cap. Quanto* 18. *de jurejurando*, & tenet *Communis Doctorum*, teſte Layman *l.* 3. *tract.* 3. *part.* 1. *cap.* 5. *num.* 7. Et ratio eſt, quia per mutationem valotis, ſive intrinſeci ſive extrinſeci Monetarum infertur maximum detrimentum populo, unde id eſt injuſtum, niſi ipſe populus ſponte conſentiat; Tum quia Monetæ uſus, & commoditas debet eſſe publica, & communior, *ex cap. Quod omnes* 29. *de Regul. Juris in* 6. ubi habetur expreſſe: *Quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari.*

Dicitur autem notanter *Vel ſaltem potioris ejus partis*, quia in ſimilibus rebus conſenſus majoris, ſeu potioris partis alicujus Communitatis, v. g. in hoc caſu conſenſus majoris partis Magnatum Regni dicitur conſenſus omnium; *arg. l. Quod major, ff. ad Municipalem*, cum poſſibile non ſit omnium omnino conſenſum poſtulari. 10

Item notanter dicitur *Excepto caſu publicæ, ac manifeſtæ neceſſitatis*, quia ob evidentem cauſam, ſeu neceſſitatem Princeps Monetæ mutationem facere poteſt, etiam non requiſito populi conſenſu; Oreſmius *tract. de mutatione Monetarum cap.* 22. Covarr. *in Collat. Numiſmat. cap.* 7. *num.* 6. Joannes Faber *Inſtitut. Quibus modis tollitur obligatio Princ.* Layman *loc. cit. num.* 7. ubi ſic præciſe ſubjungit: *Sed admonent quod Princeps, ceſſaute neceſſitate, populo compeuſare debeat damnum, quod ob pecuniæ mutationem paſſi ſunt. Exempli gratia ſi ingruentibus hoſtibus, ad bellum neceſſarium gerendum pecuniæ deſint, duobus modis Princeps ſuccurrere poterit, ut publico Edicto Monetarum omnium valor extrinſecus augeatur, vel ut nummi ærei pro argenteis, aut etiam aureis, impreſſo eodem valoris ſigno cudantur cum implicito pacto crediti, ita videlicet, ut quicumque, finito bello, tale ſignum attulerit, ipſi bonus Nummus argenteus, vel aureus ex eadem Principis officina dandus ſit, unde æreus prodierat; Quare tale ſignum, non tam nummi, quam arrhæ, aut teſſeræ rationem habebit;* Et de facto ſic fuit practicatum Melitæ obſidionis tempore, & aderant in Monetis verba hæc: *Non æs, ſed Fides*, attento, quod deinde fuerunt permutatæ, & reſtitutæ aliæ bonæ materiei, & juſti ponderis; Refert Urſaya *Inſtit. Crimin. l.* 2. *tit.* 6. *num.* 185. 11

Ceterum graviſſime peccat Princeps, ſeu Magiſtratus, ſi ob commodum ſuum, abſque publica neceſſitate Monetarum mutationem introducat, v. g. ſi bonum Monetæ genus reprobet, aut banniat, atque congregatum conflet, ac poſtea minus valentem Monetam cudi faciat ſola lucri ſui cauſa, & hujuſmodi; Abbas *in cap. de Jurejurando num.* 11. Gabriel *in* 4. *diſt.* 15. *part.* 9. *artic.* 3. *dub.* 1. Majoran. *in* 4. *diſt.* 19. *quæſt.* 28. *corollar.* 6. & communis aliorum; Graviſſima enim damna, & in- 12

Digitized by Google

incommoda provenire ſolent ex Monetarum mutatione, ut experientia docet, & videri poſſunt apud Layman *loc. cit. num.* 8. & alios paſſim.

13 Si Monetæ valor mutetur intrinſece, ſolutio fieri debet ex moneta antiqua, quæ currebat tempore debiti contracti, ſi vero non inveniatur antiqua, debet fieri ad illius æſtimationem textu expreſſo *in cap. Cum Canonicis 26. de cenſibus*, & tenet communis Doctorum cum Fagnano *lib. 3. decretal. in cap. Olim* 20. *de cenſibus numer.* 4. *&* *ſequent.* & Rota *part.* 2. *recent. deciſ.* 149. *num.* 11. *part.* 3. *deciſ.* 108. *num.* 1. *part.* 15. *deciſ.* 164. *n.* 8. & ſæpe ali-

14 bi. Et hoc ſive monetæ valor intrinſecus fuerit auctus, ſive imminutus. *Communis* cum Fagnan. *loc. cit. numer.* 6. per textum *in cit. cap. Dum olim* 10. *& citat. cap. Cum Canoni-*

15 *cis 26. de cenſibus*. Niſi tamen fuerit alterius Monetæ ſolutione legitime præſcriptum, ut patet a contrario ſenſu *in cit. cap. Olim* 20. *de cenſibus*, ibi: *Non niſi triginta ſex annorum ad plus tempus effluxerit;* Per hoc enim innuit ut ſi effluxiſſet tempus annorum quadraginta, bene præſcriptum eſſet in ſolutione alterius Monetæ. Et ſic tenet Gloſſa *ibidem verb. Non niſi triginta ſex*. Innocent. *circa finem verb. Papien.* Abbas antiq. *numer.* 1. Joann. Andreas *num.* 10. Fagnan. *num.* 14. *&* 15. cum Ancharan., Butr. Cardin., Anania, Caſtellin., Bald. ibi ab ipſo citatis; Unde ſi Creditor recipiat unam ſpeciem pecuniæ loco alterius longiſſimo tempore, non cogitur Debitor in futurum ſolvere de pecunia primæ ſpeciei.

16 Si Monetæ valor mutetur extrinſece, ſolutio fieri debet ſecundum ejuſdem valorem de tempore ſolutionis, *Communis*, cum Fagnan. *loc. cit. num.* 22. *&* 24. & Rota *part.* 2. *rec. deciſ.* 149. *num.* 11. *p.* 3. *deciſ.* 49. *num.* 1. *part.* 11. *deciſ.* 24. *num.* 10. & ſæpe alibi; Et ratio eſt, quia hoc caſu bonitas Monetæ intrinſeca non mutatur, ſed tantum bonitas extrinſeca, ideſt valor. In æſtimationem autem valoris inſpicitur tempus ſolutionis; *l. Cum quid*, & *l. Vinum*, *ff. Si certum petatur*, & *l. Paulus*, *ff. de ſolutionibus*.

17 Si tamen Moneta ſit ab initio taxata ad rationem tot librarum, tunc in ſolutione attendendus eſt valor taxatus, quia æſtimatio facit venditionem; *l. Plerumque §. Si ante*, *ff. de Jure dot. l. Si æſtimatis*, & *l. Quoties*, *Cod. eodem*, & ideo reddi, & ſolvi debet illa æſtimatio, & non major, vel minor. Bald. *conſil.* 339. *Punctus quæſtionis talis eſt vol.* 2. Boer. *deciſ.* 327. *num.* 10. Fagnan. *loc. cit. num.* 24. *&* 25. Rota *part.* 3. *recent. deciſ.* 49. *num.* 3. *part.* 9. *tom.* 2. *deciſ.* 398. *num.* 10. *& ſeq.* & ſæpe alibi.

Quando Monetæ ſpecies certo numero ſolvendæ ſunt in pactum deductæ, tunc tot numero ſpecies tempore conſtituto ſolvi debent, quot fuerunt pacto conventæ, ſive earum valor extrinſecus ſit auctus, ſive diminutus, quia illarum ſuperveniens extrinſeca mutatio cedit commodo, vel incommodo creditoris; Unde, ſi Cajus dedit mutuo Titio centum duplas eodem numero, & ſpecie reſtituendas, ſeu emerit agrum pro centum duplis in ſpecie, & numero ſolvendis; tunc totidem duplæ in ſpecie & numero ſunt ſolvendæ, non obſtante, quod earum valor extrinſecus ſit auctus, vel diminutus. *Communis* cum Covarr. *de mutation. Monetar.* §. *Unic. concluſ.* 7. Layman *loc. cit. num.* 13. Rota *part.* 14. *recent. dec.* 504. *part.* 15. *dec.* 564. *num.* 23. & ſæpe alibi. 18

Quando conventa eſt certa ſpecies Monetæ, ſolutio facienda eſt in eadem ſpecie, nec Debitor liberatur ſolvendo in alia ſpecie ejuſdem valoris, etiamſi adſit conſuetudo, ut una ſpecies Monetæ ſolvatur pro alia; Unde ſi conventum ſit, ut ſolutio fiat in auro, non tenetur Creditor recipere Monetam argenteam, quamvis probam, & ejuſdem, ſeu æquivalentis valoris; Rota *part.* 2. *recent. deciſ.* 149. *n.* 4. *part.* 4. *tom.* 2. *dec.* 165. *n.* 1. *part.* 5. *tom.* 2. *deciſ.* 141. *num.* 56. *part.* 19. *tom.* 1. *dec.* 329. *num.* 1. *&* 2. & ſæpe alibi. Et ratio eſt, quia *Contractus ex conventione legem accipiunt*, *l.* 1. §. *Si convenerit*, *ff. Depoſiti*, *& Regul.* 23. *ff. eod. & cap. Contractus* 85. *de Regul. Juris in* 6. ibi: *Contractus ex conventione legem accipere dignoſcuntur. Et aliud pro alio, invito Creditore, ſolvi non poteſt*, juxta *l.* 2. §. 1. *ff. Si certum petatur*. 19

Intellige tamen quando facile, vel cum modica difficultate ſpecies Monetæ inveniri poſſit, ſecus autem, ſi qualitas promiſſa, ſeu conventa Moneta non reperiatur, vel totaliter abſceſſerit, ſeu publice fuerit prohibita, quo caſu ſolutio fieri poteſt & debet per aliam æquivalentem; *arg. cap. Olim* 20. *& cap. Cum Canonicis* 26. *de cenſibus*, Rota *part.* 2. *recent. deciſ.* 149. *num.* 5. *part.* 4. *tom.* 2. *dec.* 165. *n.* 2. *Annotat. ad dec.* 67. *n.* 52. *& ſeq. part.* 9. *tom.* 1. *deciſ.* 351. *n.* 2. *part.* 14. *& deciſ.* 329. *n.* 3. *part.* 19. *tom.* 1. Vide verb. *Penſio a num.* 113. *ad* 118. 20

Quando quantitas pecuniaria in obligationem deducitur, nulla facta deſignatione ſpeciei, aut facta quidem, ſed numero incerto, vel nulla 21

illius

Digitized by Google

illius facta æſtimatione, tunc, ſi fiat mutatio extrinſeca Monetarum, ſolutio fieri debet ſecundum valorem currentem tempore ſolutionis. Si enim v. gr. Titius det centum ſcuta Cajo cum pacto, ut tantumdem in bona Moneta reſtituat, vel cum pacto, ut ea reſtituat in auro, vel argento, non expreſſo numero ſpecierum, tunc, cum talis ſpecies Monetæ ſolvendæ adjecta ſit cauſa demonſtrationis tantum, & non æſtimationis, Monetæ valor extrinſecus, ſive auctus, ſive diminutus currit commodo, vel incommodo Debitoris; Rota *part.* 16. *recent. dec.* 230. *num.* 5. Fagn. *loc. cit. num.* 11. Bald. *conſil.* 407. *Super facto Domini num.* 1. *verſ. In contrarium lib.* 5. Caſtellin. *conſil.* 35. *num.* 9. Joann. Faber *Inſtitut. Quibus modis tollitur obligatio*, Tholoſan. *lib.* 36. *Syntag. cap.* 2. *n.* 27. Fridetic. Martini *de Jure Cenſ. cap.* 5. *num.* 60. & *cap.* 8. *num.* 59. Mynſinger. *Centur.* 4. *obſervat.* 1. Covarr. *de mutatione Monet.* §. *unic. num.* 3. *in fine*, & *concluſ.* 4. Carol. Molin. *de uſurar. contract. quæſt.* 92. *num.* 708. Sotus *lib.* 6. *de juſtitia quæſt.* 1. *art.* 1. & *quæſt.* 12. *art.* 3. Silveſter *verb. Solutio quæſt.* 2. Petr. Navarrus *lib.* 3. *de reſtitut. cap.* 1. *num.* 259. Toletus *lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 2. Rebell. *p.* 2. *lib.* 11. *q.* 15. *concluſ. ultim.* Filliocius *in moral. qq. tract.* 35. *num.* 409. *verb. Quinto*, Ludov. Molin. *tom.* 2. *diſp.* 312. *concluſ.* 1. Layman *loc. cit. num.* 15. Joann. Medina *de reſtitut. q. ultim. verſ. Ideo fatentur*, Abbas *in cap. Quanto* 18. *de Jurejurando num.* 2. Hoſtienſ. *ibidem*, Reiffenſtuel *lib.* 3. *decretal. tit.* 33. *n.* 35. Engel *ibidem num.* 14. & alii plures contra alios.

22 Quando valor Monetarum extrinſecus creſcit in manu Depoſitarii, Adminiſtratoris, aut cujuſcumque ſimilis poſſeſſoris, ſeu alterius pecuniæ Cuſtodis, ordinarie tale augmentum, non ad ipſum, ſed ad Dominum Monetarum pertinet, ſicuti ad ipſum pertinet detrimentum valoris, ſi contingat. *Communis;* Et ratio eſt clara, quia augmentum, & decrementum extrinſecum eſt quoddam accidens Monetæ, adeoque ejuſdem debet eſſe, cujus eſt Moneta.

23 Poteſt licite Moneta purioris materiæ, quamvis ejuſdem valoris Legalis commutari cum alia imperfectioris materiæ cum moderato lucro, attentis circumſtantiis majoris, vel minoris valoris naturalis utriuſque, & idem dicendum eſt proportionate de permutatione Monetæ Cameralis cum non Camerali; Molina *tract.* 2. *diſp.* 401. *verſ. Dicendum deinde eſt;* Salas *de Cambiis dub.* 33. *num.* 3. & 4. & 9. Rebellus, 2. *part. de obligat. juſtitiæ lib.* 11. *de cambiis q.* 5. Pontas *verb. Campſor. caſ.* 1. Lugo *de Cambiis diſp.* 27. *ſect.* 2. *n.* 8. *verſ. Quintus titulus eſt*, ubi dicit ſic ſentire alios communiter, & *num.* 11. ubi dicit; *Ego puto non recedendum a communi ſententia, ſed cum ipſa dicendum communiter licitum eſſe plus aliquid accipere hoc etiam titulo majoris commoditatis, & facilioris expendibilitatis unius Monetæ, quam alterius;* Roſignolus *de Cambiis* 1. *prænot.* 4. *num.* 2. & ipſo teſte, alii magis communiter contra Medinam, Valentiam, & quoſdam alios. Vide ipſum Roſignolum, & Lugonem ad longum noſtram concluſionem propugnantes.

Qui ſcientia privata ſcit valorem Monetæ 24
eſſe brevi minuendum, ſeu Monetam eſſe prohibendam, poteſt ipſam expendere ſecundum valorem præſentem, quia valor juſtus eſt valor publice currens ſecundum communem exiſtimationem, vel ſecundum taxationem Legis, & non ſecundum privatam cognitionem, ſeu exiſtimationem. *Communis*. Dicitur autem no- 25
tanter *ſcientia privata*, quia Communis Doctorum cum Cardinali de Lugo *t.* 2. *diſp.* 26. *n.* 140. tenet non excuſari Magiſtratus ipſos, qui ex induſtria Legis promulgationem differunt, ut interim ſuas Monetas majori valore expendant: Vide *verb. Emptio art.* 2. *n.* 18.

Monetam falſam, v. g. ſtanneam, aut plum- 26
beam pro argentea ſcienter expendens, non obſtante, quod ab aliis acceperit, & deceptus fuerit, peccat graviter, tenetur ad reſtitutionem ei, qui læſus fuit, & ut reus falſi criminis circa Monetas poteſt puniri. Colligitur *ex l.* 1. §. *final. ff. Ad Leg. Corneliam, de falſis*, & *ex l. Cornelia* 9. *ff. eod.* & docent Jul. Clarus *lib.* 5. *ſentent.* §. *Falſum num.* 38. Covarruv. *de Collat. veterum Numiſmat. cap.* 8. *num.* 4. Molina *tract.* 2. *diſp.* 702. *num.* 9. Silveſter *verb. Falſarius quæſt.* 6. Navarr. *c.* 16. *num.* 167. Tholoſan. *lib.* 36. *Syntag. cap.* 3. Layman *lib.* 3. *tract.* 3. *part.* 1. *cap.* 5. *n.* 5. & alii paſſim.

Qui bona fide Monetam falſam ab alio ac- 27
cepit, & bona etiam fide, ſeu ignoranter eam expendit, poſtea comperta veritate tenetur ad reſtitutionem ei, qui læſus fuit; Molina *cit. diſp.* 702. *ad finem*, Petrus Navarr. *lib.* 3. *de reſtitut. cap.* 1. *num.* 312. Navarr. *in Manual. cap.* 17. *num.* 167. Layman *loc. cit. num.* 5. & alii. Et conſentit Lugo *tom.* 2. *diſp.* 28. *ſect.* 2. *num.* 6. ubi recte cum diſtinctione reſpondens dicit, eum, qui bona fide Monetam falſam expendit, non factus ea de cauſa locupletior, tunc ſolum teneri ad reſtituendum, quan-

Digitized by Google

quando is, cui ipſe pecuniam illam ſolvit, paſſus eſt ea de cauſa detrimentum aliquod. Si autem nullum detrimentum paſſus eſt, quia ipſe etiam bona fide eam expendit, & ſolvit perſonis ignotis, quibus reſtituere non tenetur, quia neſcit, ao ipſæ etiam detrimentum paſſæ ſint; liber etiam ille primus erit ab onere reſtituendi; Vide verb. *Emptio art. 2. a num. 1. ad n. 9.*

28 Monetam falſam fabricantes, veram tondentes, radentes, vel minuentes falſi crimen committunt, & fiunt Rei læſæ Majeſtatis ſub pœna ultimi ſupplicii, confiſcationis bonorum, & Feudorum, infamiæ, & privationis omnium Dignitatum; *l. 2. Cod. de falſ. Monet.* ibi: *Cujus obnoxii crimen læſæ Majeſtatis committunt*, & concordant *l. 1. & 3. Cod. & l. Quicumque ff. Ad Leg. Corneliam, de falſar.* cum ſimilibus, & tenent Doctores communiter.

29 Monetas aureas, & argenteas tondentes, tam in Urbe, quam in toto ſtatu Eccleſiaſtico incurrunt pœnam ultimi ſupplicii. S. Pius V.

30 Conſtitut. 3. incip. *Cum nihil magis*. Quam conſtitutionem approbat, confirmat, & innovat Urbanus VIII. & ad omnes, & ſingulas perſonas Eccleſiaſticas etiam quomodolibet exemptas, cujuſvis Ordinis, Societatis, Inſtituti, nec non Militiarum quarumcumque etiam Hoſpitalis S. Joannis Hieroſolymitani Regulares, in omnibus, & ſingulis Provinciis, Regnis, Civitatibus, Terris, Oppidis, Caſtris, & locis in Italia dumtaxat exiſtentibus, qui aureas, vel argenteas monetas tondere, fabricare, colorare, vel alias adulterare, ſeu etiam quomodolibet adulteratas ſcienter erogare, aut exponere præſumpſerint, extendit, & ampliat, ac vult ut culpabiles in præmiſſis reperti, prævia degradatione, Curiæ Sæculari puniendi tradantur. Urbanus VIII. Conſtitut. 75. incipient. *In ſuprema*.

31 Pecunias autem adulteratas ſcienter detinentes, ſeu de loco ad locum tranſportantes, aut materiam, inſtrumenta, ſive opem ad præmiſſa præſtantes incurrunt pœnam Triremium per decennium. Urban. VIII. in d. Conſtitutione incip. *In ſuprema*.

32 Cognitio hujuſmodi cauſarum in Provinciis Sedi Apoſtolicæ ſubjectis ſpectat ad S. R. E. Cardinales ibidem Legatos: In aliis vero Provinciis Italiæ ſpectat ad locorum Ordinarios, etiam quoad Regulares privative quoad omnes, etiam Superiores ipſorum Religioſorum, ipſis Superioribus penitus excluſis. Urban. VIII. in d. Conſtitut. incip. *In ſuprema* §. 6.

33 Monetarii gaudent Immunitate Eccleſiaſtica; ſed contra Eccleſiaſticos complices in hoc delicto procedendum eſt juxta formam dictæ Conſtitutionis a Sanctiſſimo editæ anno 1627. *Sacra Congregat. Immunitat. In Oppiden. 16. Januar. 1635. lib. 2. decretal. Paul. pag. 214.*

Attendenda tamen eſt noviſſima diſpoſitio 34
Benedicti XIII. in Conſtitut. incip. *Ex quo* edita 1725. ſexto Idus Junii, ubi ſic expreſſe habet: *Excludimus pariter, repellimus, atque privamus ejuſdem Immunitatis Privilegio..... conflantes, adulterantes, vel tondentes quaſcumque monetas aureas, vel argenteas, etiam Principum exterorum, quotieſcumque in loco, aut Provincia, ubi crimen admittitur, liberum habeant uſum, & commercium, vel ipſas Monetas conflatas, adulteratas, aut detonſas ſcienter ita expendere, & erogare præſumentes, ut fraudis conſcii, atque participes cenſeri poſſint.*

Cognitio cauſæ Sacerdotis Monetarii ſpectat 35
ad Eminentiſſimum Legatum privative quoad Ordinarium juxta diſpoſitionem dictæ Bullæ F. R. Urbani VIII. *Sacra Congreg. Immunit. in Bononien. 6. Septembr. 1672. lib. 1. decret. Altov. pag. 729.*

Vigore ejuſdem Bullæ cognitio cauſæ fabri- 36
cationis falſæ Monetæ contra Clericum ſpectat ad Curiam Epiſcopalem. *Eadem Sac. Congreg. Immun. in Eugubina 16. Febr. 1631. lib. 2. decret. Paul. pag. 96.*

Verum aliquando contra Eccleſiaſticos fabri- 37
catores falſæ Monetæ datur facultas Gubernatori procedendi etiam per alium, modo ſit Clericus. *Ead. Sacra Congreg. Immunitat. in Beneventana 26. April. 1677. lib. 2. decret. Altov. pag. 1373.*

Conceditur, mandante Sanctiſſimo, facultas 38
Eminentiſſimo Legato extrahendi & retinendi prætenſos Monetarios, ac conficiendi Proceſſum, quem ad Sac. Congreg. traſmittat. *Ead. Sac. Congreg. Immunit. in Bononien. 30. Aprilis 1672. lib. 1. decret. Alt. pag. 683.*

Monetarius, in cujus domo repertum fuit 39
Breve Sanctiſſimi, & Sigillum, utrumque ex probabilibus indiciis falſum, mandante Sanctiſſimo, extrahitur a quocumque loco immuni per D. Nuncium. *Ead. Sac. Congreg. Imm. in Neapolitana 29. Decemb. 1668. lib. 1. decret. Alt. pag. 303.*

Monetarius ad preces M. Ducis ex gratia 40
ſpeciali Sanctiſſimi extrahitur ad formam Bullæ, & retinetur in carceribus Eccleſiaſticis uſque ad novum ordinem, quamvis caſus non ſit de exceptis. *Ead. Sac. Congreg. Imm. in Piſana 7. April. 1668. lib. 1. decret. Alt. pagin. 214. in Florentina 9. Februar. 1669. d. lib.* *pag.*

Digitized by Google

pag. 214. Attendenda tamen nunc dicta Bulla Benedicti XIII.

41 Ad inſtantiam Regionum datur facultas Epiſcopis Status Mediolanen. inquirendi in locis immunibus, & extrahendi Monetas adulteratas, & tonſas, ac etiam inſtrumenta ad hunc uſum; Quo vero ad Monetarios, & Tonſores conceditur Em. Archiepiſcopo Mediol. facultas ad triennium illos extrahendi, & retinendi in carceribus Eccleſ. vel ad tutam cuſtodiam in Laicalibus nomine Sac. Congregat. & conficiendi proceſſum ad effectum tranſmittendi, ac etiam communicandi aliis Epiſcopis facultatem tantum extrahendi, & cuſtodiendi ipſos Reos. *Eadem Sacr. Congregat. Immunit. in Mediolanen. 6. Julii 1677. lib. 2. decret. Altov. pag.* 1411.

42 Datur facultas Epiſcopo procedendi contra Monetarios extractos ab Eccleſia ad rigoroſum examen, attentis enormitate, & frequentia horum delictorum. *Ead. Sac. Congr. Immun. in Lycien. 26. Julii 1667. lib. 1. decret. Alt. pag.* 138.

43 Conceditur facultas, annuente Sanctiſſimo, Vicario Generali conſignandi inſtrumenta extracta ab Eccleſia, quibus Monetarius utebatur ad cudendos nummos, & etiam nummos ipſos, ſi adſint, facta proteſtatione, ut dicta Curia procedat in cauſa citra pœnam ſanguinis. *Ead. Sac. Congreg. Immunit. in Mediol. 16. Febr. 1679. lib. 2. decret. Altov. pag.* 1712.

44 Annuente Sanctiſſimo datur D. Nuncio Apoſtolico facultas reſtituendi, ſeu conſignandi Judicibus Laicis Monetas falſas repertas apud Fratrem N. Mendicantem tentum in carceribus Nunciaturæ, poſtquam eiſdem uſus fuerit pro omni eo, quod attinet ad ſuum Tribunal cum ſolita præſervatione. *Eadem Sacra Congregat. Immunitat. in Neapolitana* 10. *April.* 1664. *lib.* 1. *Decret. Vall. pag.* 115. Quo ad omnia ſupradicta attendenda eſt nunc dicta Bulla Benedicti XIII. incip. *Ex quo*.

45 Conceditur facultas in forma Commiſſaria, annuente Sanctiſſimo, Inquiſitori, & Epiſcopo Melevitano, ut pro extinctione Monetæ ex ære fabricatæ contribuant Eccleſiaſtici tam Sæculares, quam Regulares una cum Laicis in ſumma ſcutorum 135. mille pro rata quorumcumque bonorum, rerum, & effectuum per eoſdem Commiſſarios declaranda, ita tamen, ut creditum etiam Relig. Hieroſolymitanæ ad dictam Summam aſcendens remaneat extinctum, & reſiduum ejuſdem monetæ ex ære fabricatæ infra biennium amota omni dilatione etiam extinguatur. *Ead. Sacra Congreg. Immunit. in Melevitana* 10. *Novembr.* 1649. *lib.* 4. *decret. Paul. pag.* 64.

46 Taxæ Edicto Regio impoſitæ ex cauſa Monetæ novæ non comprehendunt Eccleſiaſticos, & injungitur D. Nuncio, ut tueatur Immunitatem Eccleſiaſticam. *Eadem Sacra Congreg. Immunit. in Aprutina* 1. *Aprilis* 1695. *lib.* 1. *decret. Vall. pag.* 180.

47 Ad inſtantiam Regis Catholici Sacr. Congr. Immunitat. ex placito Sanctiſſimi concedit approbationem donativi extraordinarii Eccleſiaſticorum in Regno Siciliæ, dummodo erogetur in cauſa monetæ novæ. *In una Regni Siciliæ, ſeu Panorm.* 16. *Septemb.* 1698. *lib.* 2. *decret. Vall. pag.* 176.

Monetas aureas tondentes ultimi ſupplicii 48
pœna plectuntur. Benedict. XIV. Conſtitut.
incip. *Ad curam* §. 2. Pœnam hanc ad ton- 49
dentes monetas argenteas ampliavit S. Pius V.
Pontifex in Conſtitut. incip. *Cum nil magis*.
Idem *ibid.* §. 2. Urbanus autem VIII. in 50
Conſtitut. incip. *In ſuprema*, hujuſmodi pœnali ſanctioni obnoxios fecit Eccleſiaſticos quoſcumque tam Sæculares quam Regulares infra Italiam, & Inſulas adjacentes. Idem *ibid.* §. 3.

Additiones ex aliena manu.

51 De mutatione Monetæ inter diem contracti debiti, ac ſolutionis, gravis præſertim in mutuo controverſia eſt, cui nocere ea debeat, creditori ne, an debitori? Plures ſane hac de quæſtione ſcripſere, ſed qui eos legit, vix aſſequi poteſt quid ſibi velint.

52 Priuſquam vero propius ad rem veniamus, nonnulla præmittenda ſunt. Notandum primo eſt, mutari internam nummorum bonitatem, quoties ipſa proba nummorum materia in nummis recentioribus minori invenitur pondere, ſeu quantitate, quam in vetuſtioribus, dum poſteriores eandem puritatem bonitatemque habent, ſed levioris ponderis; vel idem cum prioribus pondus habent, ſed plus inferioris metalli ſingulis mixtum eſt.

Notandum ſecundo eſt, externam nummorum 53
bonitatem conſiſtere in valore, qui imponitur
publica auctoritate materiæ publice ſignatæ ea
mente, ut perpetuus ſtabiliſque ſit. Quo fit, 54
ut uſum, dominiumque pecunia non tam ex ſubſtantia, quam quantitate præbere intelligatur, immo non amplius corpus, & æſtimatio illa publica deinceps ſpectanda ſit, per quam pecuniæ corpora ſemel æſtimata omnem in poſterum aliam reſpuunt privatam æſtimationem, omniaque æſtimant.

No-

Digitized by Google

55 Notandum tertio, mutari aliquando externum valorem ipſius materiæ, ſcilicet auri argentique, per uſum, atque commercia hominum aucto rudis auri, aut argenti pretio, & ita quidem ut pari proportioni oon ſurgat æſtimatio utriuſque metalli, ex quo nummus conſtat, ſed magis auri, quam argenti, aut
56 viceverſa. Ex quo neceſſario augenda deinde quoque eſt publica æſtimatio nummorum jam cuſorum, & cudendorum, etſi materia eorum neque melior, neque major ſit.

57 Notandum ultimo, ita plerumque in Rebuſpublicis aut Regnis bene conſtitutis externum valorem nummis auctoritate publica ſolvere, atque etiam oportere impuni, ut cum intrinſeca materiæ bonitate conveniat, eique reſpondeat.

58 Hiſce notatis, ſentio bonitatem internam & externam nummorum mutatam, ipſamque etiam mutationem valoris metalli ſeu materiæ, quæ mutationibus ſuperioribus præbere ſolet occaſionem, cedere lucro, & damno debitoris maxime mutuatarii obligati ad pecuniam reddendam; Confer Neoſtad. *Cur. Holland. deciſ.* 37. *per tot.* & Chriſtin. *Belgicar. deciſion. volum.* 3. *deciſ.* 1. *num.* 1.

59 Et ratio eſt, quia ut notatum eſt, pecunia qua talis uſum, dominiumque non tam ex ſubſtantia, quam quantitate præbet, quæ quantitas ita auctoritate publica definitur, ut illa ſola, & nulla alia ſpectari debeat in expendendo, & in commercio inter homines.

60 Patet hinc errare eos, qui aſſerunt mutata intrinſeca materiæ bonitate, tempus contractus: mutata vero extrinſeca bonitate, ideſt valore impoſito, tempus ſolutionis attendendum eſſe in ſolutione facienda.

61 Declara tamen, ita procedere quæ diximus, ſi nulla ex parte debitoris, vel creditoris mora interceſſerit; Neoſtad. *dict. deciſ. Cur. Holland.* 37. Coren. *obſervat.* 16. *per tot.*

62 Tum declara procedere, niſi pactum ſit de ſolvenda certa moneta in ſpecie; Grot. *Manuduct. ad Juriſprud. Holland. l.* 3. *cap.* 10. *num.* 18. & *ſeq.* Waſſenaar *Pract. Judicial. c.* 11. *n.* 103.

MONIALES.

ARTICULUS I.

Moniales quoad ea, quæ concernunt Puellarum educationem, Novitiatum, & Profeſſionem.

Puellæ educationis gratia recipi poſſunt in Monaſteriis Monialium, ut pluries decrevit *Sac. Congreg. Epiſcop. & Regul.* & ſignanter *in Hieracenſi* 31. *Auguſti* 1575. ubi illius Epiſcopo reſcripſit expreſſe quod: *Nullo concilii Decreto prohibetur, quominus puellæ in Monaſteriis Monialium educentur*; & patet ex quotidiana praxi ejuſdem Sacræ Congregationis concedentis in dies facultates pro puellis inibi educandis. 1

Plures tamen requiruntur conditiones, ut 2
puellæ inibi educandæ recipiantur: Prima conditio igitur eſt, quod Monaſterium ad educationem puellas recipere conſueverit, ut pluries decrevit *Sacr. Congreg. Epiſcop. & Regul. & ſignanter in Parmen.* 37. *Octobris* 1603. & *in Derton.* 27. *Maii* 1607. Monaſterium autem 3
dicitur ſolitum puellas ad educationem recipere, quando alias in educationem tenuit, licet forte modo nullam educandam habeat. *Sacr. Congreg. Epiſcop. & Regular. in Eugubina* 18. *Martii* 1603. Non poſſunt tamen re- 4
cipi educandæ in Monaſteriis Convertitarum, ut expreſſe prohibuit *Sacra Congr. Epiſc. & Regular.* 12. *Maii* 1619. Neque in illis Mona- 5
ſteriis, in quibus viget prohibitio admittendi puellas ad habitum, quia inibi cenſetur etiam prohibitum eas admittere ad educationem, ut reſpondit *Sacr. Congreg. Epiſcop. & Regular. in Camerin.* 28. *Martii* 1588. & *in Neapolitana* 30. *Sept.* 1695.

Secunda conditio eſt, quod puellæ intra Mo- 6
naſterium habitent in loco ſeparato, tam a Dormitorio Monialium, & Novitiarum, quam a loco, in quo ipſæ Moniales ſolent vacare operibus manualibus, & hoc eſt adeo neceſſarium, ut Monaſteria nun habentia loca propria deſtinata ad uſum puellarum ibi educandarum, non poſſint hujuſmodi puellas recipere in educationem, ut pluries decrevit *Sac. Congreg. Epiſcop. & Regul.* & ſignanter *in Novarien.* 2. *Junii* 1595. *in Dertonen.* 27. *Maii* 1607. *in S. Severin.* 15. *Januarii* 1615. *in Campan.*

pan. 7. Junii 1619. *in Neapolitana* 11. *Dec.*
7 1648. Unde ad hoc jubetur Monaſterium vi-
ſitari . *Ead. Sac. Congr. Epiſcop. in Lauretana*
16. *Auguſti* 1602.
8 Tertia conditio eſt , quod puellæ educandæ
non recipiantur in Monaſteriis , niſi de ex-
preſſa licentia Sacræ Congreg. ut pluries de-
crevit *Eadem Sac. Cong. Epiſcop.* & ſignanter
in Hieracen. 31. *Auguſti* 1575. *in Viterb.* 17.
Aprilis 1602. *in Volaterrana* 1. *Septembris* 1603.
9 Et hoc ſub pœna violatæ clauſuræ . *Ead.
Sacr. Cong. Epiſcop. & Regul. in Neapolitana*
7. *Febr.* 1647. & 1. *Julii* 1650. Unde ſi re-
periretur alicubi introducta aliqua puella edu-
cationis gratia abſque licentia Sacræ Congre-
gationis, Superior, aut Epiſcopus, qui id per-
miſerit , eſſet incurſus Excommunicationem ,
pro ut Archiepiſcopum Pragenſem monuit *Sac.
Cong. Epiſc. & Regul. 9. Auguſti* 1594. apud
Monacell. *in formul. Legal. part.* 1. *tit.* 11.
10 *formul.* 11. *n.* 17. Licentia recipiendi in edu-
cationem non conceditur Monialibus particu-
laribus , ſed ſolum Monaſterio in communi .
*Ead. Sac. Congreg. Epiſcop. & Regul. in Ca-
ſalen.* 18. *Novemb.* 1611. & *in Placentina* 28.
11 *Febr.* 1614. Ordinarius non poteſt hujuſmodi
licentiam concedere . *Ead. Sac. Cong. in Au-
ximana* 13. *Novembr.* 1589. & *in Aſtenſi* 18.
12 *Decemb. ejuſdem anni* . Non obſtante contraria
conſuetudine . *Ead. Sac. Congreg. Epiſcop. in*
13 *Lauden.* 20. *Novembris* 1626. Obtenta licentia
Sacræ Congreg. Epiſcop. & Regul. præſentanda
eſt ei , cui directa fuerit , nec non in pro-
priæ Cancellariæ Regiſtris recondenda , alias
invalida redderetur , ut declaravit *Ead. Sac.
Congreg. Epiſcop. & Regul. in Dertonen.* 27.
14 *Maii* 1607. In Monaſteriis Regularibus ſubje-
ctis , obtenta licentia Sacræ Congreg. recipi ,
& admitti poſſunt educandæ abſque conſenſu
Epiſcopi , & ſola licentia Superioris Regula-
ris . *Sac. Congreg. Epiſcop. & Regul. in Cremon.
Terræ Soncini* 1. *Septem.* 1690. licet aliquando
Sacra Congregatio etiam in Monaſteriis Re-
gularibus ſubjectis executionem licentiæ Epi-
ſcopo ſoleat committere . Sic expreſſe habetur
apud Monacell. *part.* 1. *tit.* 11. *form.* 11. *num.*
16. quæ licentiæ executio , ſi expreſſe ſit com-
miſſa Epiſcopo , eſt ei pro executione præ-
ſentanda , juxta decretum *num. antecedenti* re-
latum . Atque hic occurrunt attendenda ſe-
quentia : Cum Archiepiſcopus Taurinenſis con-
tenderet , ſine ſui particulari & expreſſa fa-
cultate non licere Monialibus exemptis Savi-
liani & curæ Regular. Obſervant. ſubjectis ,
cogere Capitulum pro admittenda ad Habi-
tum , vel Profeſſionem aliqua adoleſcentula ,
acta fuit cauſa coram Cong. Epiſcopor. & Re-
gular. a qua emanavit ſequens

DECRETUM.

Sacra Congreg. Eminentiſs. & Reverendiſs. S. R. E. Cardinalium negotiis & conſultationibus Epiſcoporum & Regular. præpoſita , mature perpenſis omnibus rationibus allatis , referente Eminentiſs. Card. Gotti Ponente , cenſuit reſcribendum , prout præſentis decreti tenore benigne reſcripſit , Pro convocatione Capituli ad effectum acceptandi educandas in Monaſteriis exemptis , non requiri licentiam Archiepiſcopi , ſed Abbatiſſam teneri eidem tranſmittere copiam authenticam reſolutionis dicti Capituli ad effectum judicandi de ejuſdem validitate .

Datum Romæ 1. Decemb. 1741.
I. Card. Firrao .
C. Archiepiſcopus Damiatæ Secret.

Quarta conditio eſt , quod puellæ recipian- 15
tur de conſenſu Superioris , & Monialium per
ſecreta ſuffragia . *Sac. Cong. Epiſc. & Regul.
in Derton.* 27. *Maii* 1607. & *in Amelien.* 4.
Januar. 1608. Qui conſenſus Monialium debet 16
eſſe majoris partis , non obſtante contrario
abuſu . *Ead. Sac. Cong. Epiſcop. in Aſſiſien.* 29.
April. 1603. *in Camerinen.* 4. *Januar.* 1608. *in
Atrebaten.* 30. *Sept.* 1616. Dum Superior Re-
gularis recipit Monialium ſuffragia pro admit- 17
tenda educanda in Monaſteriis ſibi ſubjectis ,
cum eo non aſſiſtit Vicarius Generalis , nec
alius ab eodem , ſeu ab Epiſcopo deputatus ,
prout Sac. Cong. Epiſcop. reſcripſit Epiſcopo
Cremonen. ut infra .

Riferito in Sacra Congregazione dal Cardinal Caraffa quanto V. S. ha rappreſentato con ſua lettera in ordine al dubbio propoſto dal Prior del Convento dell' Ordine de' Predicatori di Soncino di coteſta Diœceſi , ſe nell' accettazione dell' educande nel Monaſterio delle Monache di S. Paulo di detto Luogo ſoggette al ſuo Ordine poſſa intervenire alla ballotazione , che ſi fa dalle Monache , il ſuo Vicario Generale , o altra perſona da deputarſi da lei . Queſti Eminentiſſimi miei Signori hanno riſoluto , che non abbia potuto , nè poſſa intervenirci . Glielo ſignifico , ed il Signor Iddio la proſperi . Roma 15. Settembre 1690. *Ex Regiſtro autographo Sac. Congreg.*

Et jam *in una Comenſi Dominicanorum* 14. *Martii* 1652. *Ead. Sac. Congreg. Epiſcop. & Regul.*

Digitized by Google

Regul. decreverat , quod *Scrutinium* , *& conſenſus Capitularis dependet a Monialium arbi-
trio* , *nec ad hoc egent licentia Ordinarii* , apud
Nicol. *in floſculis verb. Educatio* , *n.* 10.

18 Quinta conditio eſt , quod puellæ non ſint
ſupra numerum Monaſterio præfixum . *Ead. S.
Cong. Epiſc. & Regul. in Derton.* 27. *Maii*
19 1607. Non eſt tamen prohibitum , quod in
eod. Monaſterio recipiantur educandæ plures
Sorores , quam duæ . *Sac. Cong. Epiſc. & Re-
gul. in Iſerwienſi* 11. *Januarii* 1622. *& in Pa-*
20 *normitana* 6. *Maii* 1622. Numerus educanda-
rum ita præfigi debet , ut quælibet ſuum Le-
ctum ſeparatum habeat . *Ead. Sac. Cong. Epiſc.
in Comen.* 16. *Martii* 1593.

21 Sexta conditio eſt , quod puella educanda
recipiatur ſola ſine ancilla . *Sac. Cong. Epiſc.
& Regul. in Neapolitana* 12. *Martii* 1619. apud
Barboſam *Juris Eccleſ. univerſ. cap.* 44. *n.* 55.
ubi refert , quod Chryſoſtoma Caracciola in
Monaſterio Domnæ Reginæ educationis cauſa
degens ancillam ad ejus ſervitia introducen-
dam petiit a Sacra Congregatione ſibi conce-
di . Et Sacra Congregatio reſpondit , *quod non
datur ancilla pro educandis* , & ſic jam decre-
verat *in Hieracenſi* 31. *Auguſti* 1575.

22 Septima conditio eſt , quod puellæ educan-
dæ utantur veſtitu , qui virginali modeſtiæ , &
pudicitiæ convenit , ut ſæpius decrevit *Ead.
Sac. Congreg. Epiſcop. & Regul.* & ſignanter
in d. Hieracenſi 31. *Auguſti* 1575. *& in Derto-
nenſi* 27. *Maii* 1607. Unde S. Carolus Borro-
mæus *in ſuis Conſtitutionibus Synodalibus lib.* 6.
§. *De puellis ſæcularibus n.* 4. expreſſe ſtatuit ,
quod dictæ puellæ nigri tantummodo , *aut fuſci* ,
aut albi coloris veſtes non ſericas adhibeant , *&
nullo prætextu exquiſito utantur ornatu* , *nec con-
cinnatæ incedant* , *neque inaures* , *neque monilia* ,
aut ejus generis inanes delicias ferant .

23 Octava conditio eſt , quod puella educanda
ſeptimum expleverit annum , nec ſit major vi-
gintiquinque annis . *Sac. Cong. Epiſc. & Regul.*
24 *in d. Dertonenſi* 27. *Maii* 1607. Puellæ enim ,
quæ compleverunt 25. annum debent a Clau-
ſura dimitti . *Ead. Sac. Cong. in Dertonenſi* , *&*
25 *in Panormitana* 19. *Octobris* 1582. Niſi proro-
gationem obtineant a Sacra Congregatione .
Ead. Sac. Cong. in Ariminen. 14. *Januar.* 1650.
26 Si autem aliqua completis annis 25. ſine ob-
tenta prorogatione , non ſtatim egreditur ,
non afficitur Excommunicatione , ſicuti nec
Abbatiſſa , vel Prioriſſa Monialium illam reti-
nentes , quia non eſt illicite ingreſſa ; nec Sa-
cra Congregatio talem Excommunicationem
impoſuit ; Debet tamen in illo caſu Ordinarius
præfigere ei terminum ad eligendum egreſſum
de Monaſterio , vel ad habitum Regularem
ſuſcipiendum , ut declaraſſe Sacram Congrega-
tionem teſtantur Franciſcus Leo *in Theſaur.
For. Eccleſiaſt. part.* 12. *c.* 16. *n.* 54. Barboſa
de Offic. & poteſt. Epiſcop. p. 3. *allegat.* 102.
n. 64. Campanil. *in diverſ. Jur. Canon. rubr.*
12. *cap.* 16. *n.* 26. Tamburin. *de Jur. Abbatiſ-
ſar. diſp.* 1. *qu.* 2. *nu.* 11. & alii plures .

Nona conditio eſt , quod puellæ ſic intro- 27
ductæ a Monaſterio non egrediantur , ſed ad
clauſuram adinſtar Monialium teneantur , &
ſemel egreſſæ , ad illud Monaſterium redire
non permittantur abſque Sacræ Congreg. li-
centia cum egreſſus hujuſmodi expreſſione ,
niſi habitum Regularem ſuſcipiendi animo eſ-
ſent reverſuræ , ut expreſſe decrevit *Sac. Con-
greg. Epiſcop. & Regul. in d. Dertonenſi* 27.
Maii 1607. Ipſæ tamen puellæ egrediendo abſque 28
Superioris licentia non incurrunt Excommuni-
cationem violatæ clauſuræ . Ita Lugo , & Gi-
ballinus relati , & ſecuti a D. Cajetano de
Alexandris *in Confeſſario Monialium cap.* 7.
§. 8. *qu.* 5. Pellizarius *de Monialibus cap.* 5.
ſect. 4. *quæſt.* 9. *n.* 187. & alii , qui tamen
debent intelligi de excommunicatione Papali ;
Secus de impoſita ab Epiſcopo , in quam pro-
fecto incidunt , ſi exeant abſque licentia ; in
hoc ſenſu , ut advertit Clericatus *de Sacrament.
Euchariſt. deciſ.* 18. *num.* 25. & D. Cajetanus
de Alexandris *loc. cit.* Intelligendi ſunt Pollac-
cus , & Tamburinus *loc. cit. n.* 14. dicentes ,
præfatas puellas egredientes ſine licentia e Mo-
naſterio incurrere Excommunicationem , etiamſi
exeant animo non amplius revertendi : Et ra-
tio noſtræ concluſionis eſt , quia Jura indicen-
tia Clauſuram ſub Excommunicatione loquun-
tur ſolum de Monialibus tacite , aut expreſſe
Profeſſis , adeo ut Navarr. Azorius , Zerola ,
Sanchez , & alii , quos citat , & ſequitur
Tambur. ipſe *diſp.* 18. *q.* 6. *n.* 11. dicunt ,
quod tamen Excommunicationem non incur-
runt Novitiæ egredientes e Monaſterio ſine
licentia Superioris , ergo a fortiori eam non
incurrunt puellæ educandæ ; ubi enim agitur
de obligatione imponenda ſtricta debet fieri in-
terpretatio , *c.* 1. *de jurejur. in* 6. *c. Odia* 16.
& c. In pœnis 49. *de Reg. Juris in* 6.

Decima conditio eſt , quod quolibet ſemeſtri 29
pro dictis puellis alimenta in pecunia antici-
pate ſolvantur : Immo pro tali ſolutione de-
bet idoneus Fidejuſſor conſtitui . Nec permit-
tendum eſt , quod parentes earum ipſi tran-
ſmittant victum dietim . *Sacr. Congreg. Epiſcop.
& Regul. in d. Dertonenſi* 27. *Maii* 1607.

Edu-

Digitized by Google

30 Educandæ matrimonium contrahere volentes
deſponſari debent extra Clauſuram , in eam
amplius non rediture ſine licentia Sanctæ Se-
dis . *Sacr. Cong. Epiſc. & Regul. in Catan-*
31 *zaren.* 15. *Febr.* 1595. Immo Ordinarius ha-
bita notitia, quod educandæ contraxerint Spon-
ſalia , debet eas a Clauſura dimittere . *Ead.*
Sacr. Congreg. Epiſc. in Placentina 13. *Jan.*
32 1634. *& in Conſentina* 9. *Nov.* 1635. Si Spon-
ſam de licentia Sacræ Congregationis in clau-
ſura degentem Sponſus viſitet abſque ejuſdem
Sacræ Congregationis facultate quæ raro con-
ceditur , & multo magis ſi præfatus Sponſus
circa Monaſterium cantet , vel ſonet , ipſa
Sponſa debet a Clauſura dimitti . *Eadem Sacr.*
Cong. Epiſcop. in Neapolitana 25. *Febr.* 1596.
& 25. *April.* 1627. *in Papien.* 15. *Decemb.*
33 1604. *in Placentina* 27. *Martii* 1650. Abbatiſ-
ſa , quæ Sponſalium inſtrumentum cum edu-
canda fieri permittit ad Crates , deponitur ab
Officio , voceque activa , & paſſiva privatur .
Eadem Sacra Congreg. Epiſcop. in Aſſiſien. 20.
Sept. 1599.
34 Educandis nubere volentibus liber exitus per-
mitti debet . *Ead. Sacr. Congreg. Epiſcop. in*
35 *Bononien.* 29. *Novemb.* 1600. Ordinarius non
debet abſque cauſa relevanti præcipere edu-
candæ , ne contrahat Matrimonium ſine ſua
licentia . *Ead. Sacr. Congreg. Epiſcop. in Nea-*
36 *politana* 15. *April.* 1633. Matrimonium con-
tractum a puella educanda ad Crates Mona-
ſterii coram teſtibus , & Parocho Eccleſiæ Pa-
rochialis, intra cujus limites ſitum eſt Mona-
ſterium , validum eſt , etiamſi Parochus fuerit
alio prætextu vocatus , niſi aliud obſtet . *Sacr.*
Congreg. Concilii in Turritana 19. *Decemb.* 1648.
lib. 18. *decret. pag.* 563.
37 Educandæ dimitti debent , ſi ſine facultate
ſpeciali receptæ ſint ante ſeptimum annum
completum , vel ſi compleverunt annum 25.
ut ſæpius decrevit *Sacr. Congregat. Epiſcop. &*
Regul. & ſignanter *in Dertonen.* 27. *Maii* 1607.
38 *& in Campanien.* 11. *Decemb.* 1648. Neque in
hoc diſpenſare poſſunt Ordinarii , quia infe-
rior (ut eſt Ordinarius reſpectu Sacræ Con-
greg.) nullam habet poteſtatem in Legem
Superioris , *cap. Inferior* 4. *diſtinct.* 21. *cap.*
Cum inferior 16. *de majorit. & obedient. &*
39 *Clementin. Ne Romani , de electione.* Item di-
mitti debent educandæ , quæ non ſolvunt ali-
menta . *Ead. Sacra Congreg. Epiſcop.* 11. *De-*
40 *cembr.* 1648. Item dimitti debent , ſi detegan-
tur energumenæ . *Eadem Sac. Congreg. Epiſcop.*
41 *in Ferrarien.* 12. *Januarii* 1612. Item dimitti
debent , ſi detegantur gravidæ , & multo ma-
gis ſi pariant . *Ead. Sacr. Cong. Epiſcopor. in*
Mediolan. 10. *Februarii* 1651.
Puellæ , quæ compleverunt annum 25. ne- 42
queunt recipi educandæ in Monaſteriis Mo-
nialium , ut ſæpius decrevit *Sac. Congreg. Epiſc.*
& Regul. & ſignanter *in Ferrarien.* 3. *Julii*
1595. *in Foroſempron.* 20. *Septemb.* 1604. *in*
Derton. 27. *Maii* 1607. Niſi raro ad annum 43
propter cauſas urgentes , & de licentia Sacræ
Congregationis . *Ead. Sacr. Congreg. Epiſcop.*
in Ariminen. 14. *Octobris* 1598. Modo ultra 44
alimenta donent aliquid Monaſterio . *Ead. Sa-*
cra Congregat. in Parmen. 17. *Aprilis* 1602.
Niſi quando recipiuntur ad probandum inſti- 45
tutum . *Ead. Sac. Cong. in Brixien.* 4. *Martii*
1603.
Mulieres nuptæ nequeunt recipi in Mona- 46
ſteriis Monialium de licentia Ordinarii : Im-
mo Sacra Congregatio rejecit petitionem cu-
juſdam Comitiſſæ , quæ propter quamdam in-
firmitatem a ſuo marito ſeparari cupiebat , &
cum tribus filialibus ingredi quoddam Mona-
ſterium Monialium : Sic referunt Barboſa *de*
Offic. & poteſt. Epiſcop. part. 3. *allegat.* 102.
num. 66. Miranda *de Sacris Monialibus quæſt.*
2. *art.* 6. *concluſ. unic.* Tambur. *de Jure Abba-*
tiſſar. diſp. 24. *quæſt.* 14. *num.* 1. & alii . Illæ 47
autem , quæ ſunt in diſcordia cum Maritis ,
& eorum ſævitiam timent , ſi extra culpam
ſint, debent , ſi ſint in Monaſteriis , tolerari ;
In poſterum vero hujuſmodi mulieres non poſ-
ſunt recipi etiam cum licentia Epiſcopi . Ita
referunt deciſum Campanil. *in diverſ. Juris*
Canon. rubr. 12. *cap.* 16. *num.* 30. Zerola *in*
praxi Epiſcop. part. 1. *verb. Monialis* §. 12.
Tamburin. *loc. cit. num.* 1. Bonacina *de Clau-*
ſura quæſt. 4. *punct.* 3. *n.* 17. Barboſa *alleg.*
102. *n.* 66. & alii .
Mulieri , quæ in ſuſpicionem venit Mari- 48
to , & timet ob id , ne ab eo ipſi vis aliqua
inferatur , permitti debet , ut poſſit ingredi
Monaſterium Monialium , dummodo Conſtitu-
tiones Monaſterii non repugnent , & accedat
conſenſus Superiorum , Abbatiſſæ , & Monia-
lium , & ceſſante cauſa ingreſſus , debet inde
exire , & ſi ſemel exierit , nunquam poſtea
poterit in idem Monaſterium ingredi ; dum
autem non exit , & moratur intra clauſtra ,
tenetur , ſicuti & aliæ Moniales , ad Clauſu-
ram , & ſtare ſine ancillis , & ſervare alias
conditiones ſupra adductas pro educandis . Sic
deciſum fuiſſe referunt Campanil. *loc. cit. num.*
31. Zerola *loc. cit.* §. 12. Tamb. *loc. cit. n.* 2.
Barboſa *loc. cit. n.* 66. Joann. de la Crux *de*
ſtat. Rel. lib. 1. *cap.* 5. *dub.* 2. *concl.* 3. & alii .
Vi-

Digitized by Google

49 Viduæ, quæ honeſtatis cauſa ſe in Monaſteria Monialium contulerunt, dummodo ſint bonæ exiſtimationis, & famæ, tolerari debent, quatenus Legibus Monialium pareant; De cetero tamen non ſunt recipiendæ, niſi Moniales fieri vellent. Sic deciſum fuiſſe a Sacra Congregatione referunt Miranda *loc. cit. art. 6. concluſ. unic.* Homobonus *de bonis in examin. Eccleſiaſt. tract. 9. quæſt.* 32. Campanil. *loc. cit. num.* 30. & 31. Lezana *in ſumma qq. Regul. cap.* 25. *num.* 28. & Tambur. *loc. cit. num.* 3. Nav. *in Lucerna Regul. verb. Educatio n.* 13. Barboſa *cit. allegat.* 102. *nu.* 67. reſolventes nec poſſe Epiſcopum dare licentiam Viduæ ingredi volenti, atque in habitu Laicali permanere, etiamſi toto tempore vitæ ſuæ illic degere, nec amplius inde exire vellet, quia in iſtis nulla adeſt neceſſitas.

50 Famulæ, ſeu ancillæ ſæculares de licentia Superiorum poſſunt introduci in Monaſteriis Monialium cauſa inſerviendi domeſticis ſervitiis, & infirmis Monialibus, ſi deficiant converſæ, aut ſint infirmæ, dummodo ſint morigeratæ, & ſint in obſequium totius Monaſterii, ſeu omnium Monialium, & a Monaſterio non egrediantur, quamvis adeſſet conſuetudo exeundi pro libito ſuo. Sic decreviſſe Sacram Congregationem Cardinalium *in una Abulenſi* referunt Barboſa *cit. allegat.* 102. *num.* 60. Tamburin. *diſp.* 24. *quæſt.* 16. *num.* 3. Qui inſuper referunt ſic conceſſiſſe Paulum III. de anno 1536. & S. Pium V. 27. Septemb. 1569. ad petitionem Commiſſarii Fratrum Minorum de Obſervantia in Curia Romana tunc exi-
51 ſtentis. Extra tamen caſum dictæ, & ſimilis neceſſitatis non poſſunt introduci cum ſola licentia Ordinarii; Sicuti non poſſunt introduci pro ſervitio alicujus Monialis particularis, aut alicujus puellæ educandæ cum ſola licentia Ordinarii. Immo etiam Sedes Apoſtolica regulariter hanc licentiam denegat, ut *in Neapolitana* 12. *Auguſti* 1585. & 12. *Martii* 1619. *in Parmen.* 22. *Januarii* 1601. *in Panormit.* 27. *Julii* 1604. *in Compoſtellana* 5. *Septemb.* 1605. & ſæpe alibi, ut videre eſt in decretis allatis a Nicolio *in Floſculis verb. Ancilla.*

52 Puella, vel vidua, quæ temere ingreditur ad ſuſcipiendum habitum, & Abbatiſſa recipiens incidunt in Cenſuras, hæcque debet graviter puniri, illa expelli, nec amplius admitti ſine licentia ſpeciali Sac. Congregat. Epiſcop. neque pro educanda, neque ad probandum Inſtitutum. *Sacra Congreg. Epiſcop.* 8. *Octob.* 1649. & 8. *Novemb.* 1652. Si autem ingreſſa fuit non ad malum finem, poſtquam exivit, abſolvitur cum pœnitentia ſalutari abſque ulla pœna pecuniaria. *Ead. Sac. Cong. Epiſc.* 20. *Novemb.* 1654.

Cogere puellas ad ingreſſum Monaſterii cau- 53
ſa ſolius educationis, ſi coactio eſt illata puellis a non habentibus in illas poteſtatem dominativam, eſt peccatum mortale, quia eſt eis graviter injurioſa. Suarez *tom. 3. de Relig. lib.* 5. *cap.* 9. *num.* 4. & alii paſſim. Si coactio ſit illata a parentibus, vel Tutoribus, & puellæ ſint impuberes, nullum eſt peccatum, quia utuntur Jure, quod habent in filias in illa ætate; Si autem ſint puberes, talis coactio cenſetur peccaminoſa. Diana *part.* 2. *tract.* 15. *reſolut.* 56. cum aliis ibi citatis: Cum enim puellæ majoris ætatis, ut obſervat Suarez *loc. cit.* ſint ſui Juris in omnibus his, quæ pertinent ad ſtatum animæ ſuæ, non poſſunt licite, & ſine peccato a parentibus cogi ad tam arctam, & rigidam cuſtodiam, uti eſt Monaſterii clauſura; dummodo tamen ad aliquod tempus ratione circumſtantiarum, locorum, temporum, & perſonarum talis ingreſſus non cenſeatur moraliter neceſſarius ad decentiam & cuſtodiam ipſarum.

Cogentes coactione peccaminoſa puellas pu- 54
beres ad ingrediendum Monaſterium, probabilius incurrunt Excommunicationem latam a Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regularib.* & *Monialib. c.* 18. etiamſi non intendant illas ingredi ad habitum Religionis ſumendum, aut profitendum, ſed ſolum ut ibi maneant cum habitu Sæculari ſolius educationis gratia, donec occurrat occaſio nubendi. Barboſa *de Offic.* & *poteſt. Epiſcop. allegat.* 104. *num.* 5. cum pluribus aliis ibi citatis, Zerola *part.* 2. *prax. Epiſcop. verb. Moniales num.* 13. Filliuc. *tract.* 14. *cap.* 6. *num.* 89. Diana *part.* 2. *tract.* 15. & 1. *Miſcellan. reſolut.* 56. cum pluribus ibi citatis, Navarr. *conſil.* 56. *ſub tit. de ſentent. Excomm. in* 1. *edition.* & *conſil.* 6. *ſub tit. de Regular. in* 2. *edition.* Suarez *de Cenſur. diſp.* 23. *ſect.* 5. *num.* 9. Gavant. *in Manual. Epiſcop. verb. monialium educatio activa num.* 1. Tambur. *loc. cit. diſp.* 1. *quæſt.* 4. *num.* 4. & *ſequ.* & alii apud ipſum *ibidem num.* 1. & ratio eſt, quia Concilium Trid. excommunicando cogentes feminas invitas ad Monaſterium, tres prohibet coactiones, una videlicet ad ingreſſum, alteram ad ſuſceptionem habitus, & tertiam ad emiſſionem Profeſſionis, ibi: *Ad ingrediendum monaſterium, vel ad ſuſcipiendum habitum, vel ad emittendam Profeſſionem*, quæ coactiones, ut vides, ſunt inter ſe diſtinctæ, pro ut declarat dictio illa *Vel*, quæ ſtat alternati-

Digitized by Google

native, & disjungit ſenſum, & verba. Bartol. *in l. Si iis, quæ ducenta num.* 2. *ff. de reb. dub.* Natt. *conſil.* 625. *vol.* 4. Pariſ. *conſil.* 91. *num.* 29. *lib.* 2. adeoque ad contrahendam prædictam Excommunicationem, ſufficit ſola coactio ad ingreſſum, quia in alternativis ſufficit alterum adimpleri; *cap. In alternativis* 70. *de Regul. Juris in* 6. Rota *part.* 1. *recent. dec.* 569. *num.* 2. Unde Diana *part.* 2. *tract.* 15. *&* 1. *Miſcellan. reſol.* 856. dicit quod optime, ſancteque Tridentinum loquutum eſt abſolute, quia per illum ingreſſum datur quodammodo occaſio, ut poſtea puella Monaſterium ingreſſa ob verecundiam feminarum, & Monialium ſuaſionem ſuſcipiat habitum involuntarie, ut de facto non ſemel accidit.

55 Id tamen limitant Sanchez *in Decalog. l.* 4. *cap.* 4. *num.* 12. Portell. *in addition. ad dub. Regularia verb. moniales num.* 14. Fr. Emmanuel *in Summa tom.* 2. *cap.* 8. *num.* 10. Hieronym. Roderic. *in Compend. quæſt. Regul. reſolut.* 10. *num.* 79. & alii, quando talis coactio eſt in ordine ad ſuſcipiendum poſtea Religionis habitum, & inibi Profeſſionem emittendam, ſive ſuaſionibus Monialium, ſive alia ratione, nam cum tali tantum qualitate derogat libertati, quam Concilium intendit conſervare in puellis ad religionem admittendis: Secus vero, ſi ordinetur ad educationem in habitu Sæculari, donec occurrat occaſio nubendi; quam opinionem Diana *loc. cit.* Tamburin. *loc. cit.* & alii vocant ſatis probabilem, & tutam in praxi, quamvis ipſi primam, ut probabiliorem ſequantur.

56 Ordinationes, & declarationes Ordinario directæ pro Monaſteriis, ſervari debent etiam in Monaſteriis ſubjectis Regularibus. *Sacr. Cong. Epiſcop. & Regul. in Peruſina* 8. *April.* 1577.

57 Secus ſi Ordinationes tam pro Monachandis, quam pro educandis factæ fuerint ab ipſo Ordinario, quia hæ non ligant Monaſteria Regularibus ſubjecta, vel aliter exempta. *Ead. Sacr. Congreg. Epiſcop. & Regular. in Vercellen.*

58 8. *Martii* 1625. Niſi eæ, quæ reſpiciunt clauſuram, & ad illam acceſſum, vel ingreſſum. *Ead. Sacr. Congreg. Epiſcop. & Regul. in Vicentina* 11. *April.* 1625. apud Nicolium *in Floſculis*

59 *verb. Monaſterium num.* 8. Unde recte cenſent Ceſpedes cum aliis ab ipſo relatis *de dubiis regular. cap.* 33. *dub.* 337. Pellizar. cum aliis valde doctis a ſe conſultis *de monialib. cap.* 1. *ſect.* 5. *quæſt.* 13. *n.* 191. & alii, puellas manentes in Monaſteriis exemptis non ſubjacere Epiſcopo, niſi in caſibus, in quibus ipſi ſubduntur Moniales exemptæ; quia locus exemptus, & extra Diœceſim æquiparantur. Gloſſa *in Clementin.* 1. *de Foro competent.* & juxta hanc doctrinam ſuſtinent prædicti Doctores, & alii non ſubjacere caſibus reſervatis Ordinario, quod deſumitur etiam *ex cap.* 1. *de privileg. in* 6. ubi delictum in loco exempto commiſſum ſupponitur extra Juriſdictionem Ordinarii.

Si aliqua educanda ægrotet cum periculo 60 vitæ, & teſtari velit, debet concedi licentia Notario cum teſtibus ingrediendi clauſuram, prout declaraſſe Sacram Congregationem Cardin. de anno 1595. referunt Naldus *in ſumma verb. moniales num.* 14. Tamburin. *de Jure Abbatiſſar. diſp.* 1. *quæſt.* 2. *num.* 16. Pellizar. *de Monialib. cap.* 5. *q.* 5. *n.* 193. & alii.

Ubi autem eſſet ſepelienda educanda, ſi mo- 61 reretur in Monaſterio exempto, nulla electa ſepultura, variant Doctores; Bordonus enim *in Miſcellan. deciſ.* 128. Pellizarius *de monialib. cap.* 10. *ſect.* 3. *ſubſect.* 1. *num.* 233. §. *Immo puto*, Sanchez *lib.* 3. *de Matrim. diſp.* 23. *a n.* 9. Samuel *de ſepulturis diſp.* 3. *tract.* 1. *controv.* 16. *num.* 16. *&* 30. & alii, quibus adhærebam ante infra poſitam Sacr. Congregat. Concil. reſolutionem, ſuſtinent eſſe ſepeliendam in Monialium Eccleſia; Et ratio eſt, quia educandæ ſunt partes ejuſdem corporis Monaſterii, adeoque de eodem Jure cenſendæ ſunt; Tum quia id colligitur ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 11. ubi perſonæ commenſales actu Regularium, apud quos domicilium, & habitationem habent, gaudent eorum Juribus, & privilegiis, penituſque eximuntur a Juriſdictione Ordinariorum, ibi: *Excepiis tamen iis, qui prædictis locis, aut militiis actu inſerviunt, & intra eorum ſepta, ac domos reſident, ſubque eorum obedientia vivunt*, *& cap.* 11. *ſeſſ.* 25. *de Regularibus*, *& monialibus*, ubi perſonas continue commenſales, & de Familia in Monaſteriis Regularium excipit omnino a Juriſdictione Epiſcoporum, ibi: *Præter eas, quæ ſunt de illorum Monaſteriorum, ſeu locorum Familia, perſonæ tam Regulares, quam Sæculares:* & favet Conſtitutio Clementis X. incip. *Superna*, & Decretum Sacræ Congregationis Concil. adduct. ſub verb. *Approbatio art.* 1. *num.* 65. Vide *ibi uſque ad num.* 68. Tum etiam quia Jus ſepulturæ ex adminiſtratione Sacramentorum acquiritur eidem Eccleſiæ: unde ſupracitati Doctores volunt in tali caſu deberi Confeſſario quartam Funeralem, quæ datur propter onus, quod ſuſtinetur in adminiſtratione Sacramentorum ex officio, *cap. Nos inſtituta* 1. *& cap. De his* 4. *de ſepulturis* cum ſimilibus;

Digitized by Google

Confeſſarius enim Monialium, licer non vocetur Parochus, in *re* tamen eſt Parochus, cum ex Officio curam habeat animarom æque ac ſi eſſet Parocbus reſpectu ſæcularium; Immo Bordonus *loc. cit.* ubi mordicus hanc tuetur opinionem, addit, quod ſi dictæ puellæ eligereot io aliena Eccleſia ſepulturam, Fonus eſſet ducendum a Confeſſario, & oon a Parocho, quia ad illum ſpectat Funos perficere, ad quem pertinet ejuſdem Funeris iochoatio; Ad ſolum autem Confeſſarium ſpectat initiom Funeris, & cadaveris levatio ex Monaſterio, qoia nemo præter ipſum ibi Jus habet, cum locus ſit omnino exemptus a Jure Parochialis.

62 Pignatellus autem *tom.* 7. *conſult.* 67. *per tot.* acriter tenet, educandas decedentes io Monaſterio exempto tomolandas eſſe in Eccleſia illius Parochiæ, in qua ipſæ babent domicilium: Quam opinionem ſequitur Mattbæucci *Official. Cur. cap.* 32. *Officialis quoad Moniales num.* 8. *& ſeq.* & probabilem cenſent Sanchez *loc. cit.* Pellizarius *loc. cit.* & alii: Et ratio eſt, quia puellæ, quæ ad tempus caoſa educationis ſunt hoſpites in Monaſterio, dicuntur peregrinantes; ot deſomitur *ex l.* 1. §. *De bis, qui dejecerint*, ibi: *Tantum autem intereſt inter habitatorem, & hoſpitem, quantum intereſt inter domicilium habentem, & peregrinantem*, adeoque ſi tales puellæ ſunt peregrinantes, non amittunt Parochiam domicilii, neque acquirunt Parochiam ratione educationis io Monaſterio, & conſequenter ſi contingat eas mori in Monaſterio, non electa, nec a ſe ipſis, nec a parentibus, ſi adhuc ſint impuberes, ſepultura, debent in propria Eccleſia Parochiali ſepeliri, quatenus tamen non habeant propriom ſepulcrum Majorum, quia tunc deberent inibi ſepeliri ſoluta quarta Funeralium ſuæ Eccleſiæ Parocbiali; Et ſi in oulla Parochla baberent domicilium, neqoe ſepolcrum Majorum haberent, nec alibi ſepulturam elegiſſent, dicunt, quod tunc eſſent ſepeliendæ in Eccleſia illios Parochiæ, in qua ſitom eſt Monaſterium, & noo in Eccleſia Monialium: Ad quod facit noviſſima reſolutio *Sac. Congreg. Concil. in Feretrana* 11. *Apr.* 1742. ubi reſpondit, quod Educandæ decedentes non ſibi electa ſepultora ſepeliendæ ſint in Parochia, ſub qoa eſt Monaſterium, ſi non habeant ſepolcrum Majorum: Et ſi elegerint ſepulturam in Monaſterio, poſſint ibi ſepeliri, ſed deberi Quartam funeralem Parocbo: Vide verb. *Matrimonium, art.* 2. *a num.* 115. *ad* 121. & infra in hocce *art. a n.* 126. *ad* 129.

63 Quod dicitur de educandis, idipſum dicendum eſt ſervata proportione, de tumulatione Mulierum ſæculariom in Monaſteriis Monialium legitima facultate commorantiom, & inibi decedentiom. Vide etiam verb. *Sepultura a n.* 31. *ad* 32.

Puella, ut legitime recipiatur ad Habitom 64
Religionis, requiritur conſenſos Superioris, & Mooialium per ſecreta ſuffragia, ut pluries decrevit *Sac. Congreg. Epiſcop. & Regular.* & ſignanter *in Amelien.* 4. *Januarii* 1608. *in Placentina 6. Februar. & in Hierac.* 8. *Maii* 1615.
Qui conſenſus Monialium debet eſſe majoris 65
partis. *Eadem Sacra Congreg. in Aſſiſien.* 19. *April.* 1603. *in Camerin.* 4. *Januarii* 1608. *in*
Attrebaten. 30. *Septembr.* 1616. Poella ad ha- 66
bitum Religionis recipienda, eſt ab Epiſcopo, vel ejus Deputato exploraoda an coacta, an ſeducta ſit; an ſciat quid agat, & hujuſmodi: Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regularib. & Monia-*
lib. cap 17. Et hoc etiam in Monaſteriis Re- 67
gularibus ſubjectis, ut ſæpius declaravit *Sacr. Congreg. Concil.* & ſignanter *die* 13. *Novembr.* 1627. *& in Dertonen.* 16. *Decemb.* 1645. Nec poteſt in dictis exemptis Monaſteriis ad habitom admitti ſine prævia licentia Epiſcopi in ſcriptis, ut declaravit Sacra Congregat. ſuper Epiſcopis, & Regularib. per hæc verba: *Al Veſcovo di Breſcia. Altre volte dalla S. Congregazione è ſtato riſoluto, che ne' Monaſterj di Monache anche eſenti, e ſoggetti al governe de' Regolari non poſſino introdurſi Zitelle Monacande ſenza che vi preceda l' accettazione delle Suore capitolarmente, e per voti ſegreti per un luogo vacante dentro il numero prefiſſo, e la licenza in ſcriptis dell' Ordinario; Ora ſentendoſi dalla Lettera di V. S. che ne' Moniſterj ſoggetti agli Abbati Caſſinenſi ſi pretenda da' Superiori di eſſi di potere fare altramente, e di non aver biſogno del ſuo conſenſo, queſti Eminentiſſimi miei Signori inerendo alle Riſoluzioni ſuddette, mi hanno comandato di ſcriverle, che ella non ſolo non lo permetta, ma in caſo di contravenzione proceda contro i traſgreſſori alle pene Canoniche, ed alla Cenſura di violata Clauſura. Glielo ſignifico, ed Iddio la proſperi. Di Roma al primo di Luglio del* 1650. Sic refert, & tenet Pignatell. *tom.* 4. *conſult.* 171. *num.* 5. Cajetanus de Alexandris *in Confeſſario* Monialium *cap.* 2. §. 1. *quæſt.* 13. & tradit Monacell. *tom.* 2. *tit.* 13. *in formula* 5. *verſ. Proibiamo*, ibi: *Ed alle Superiore, e Superiori, e Monache de' Monaſterj ſoggetti a Regolari, o in altra maniera eſenti, di ammetterle, ed accettarle come ſopra, ſe prima non ſarà ſtata da Noi eſplorata la loro volontà, ed ottenuta la noſtra licenza in*

ſcrit-

ſcritto, *ſotto pena rc.* Et ratio eſt, quia id
pertinet ad clauſuram Monialium, cujus con-
ſervatio Epiſcopis demandatur per S. Conci-
lium *Trid. ſeſſ. 25. de Regularib. cap.* 5. &
per Conſtitutionem Gregorii XV. incip. *In-*
68 *ſcrutabili*. Unde poteſt Epiſcopus ſub Cenſuris
præcipere Monialibus etiam exemptis, & ea-
rum Superioribus, ne recipiant puellas ad ha-
bitum, nec ad Profeſſionem, niſi prius ſit
ipſe certioratus. *Sac. Congreg. Concil. in Li-
mana 19. Novembr.* 1625. *in Burgen.* 4. *De-
cembr.* 1627. *& in d. Dertonen.* 16. *Dec.* 1645.
Vide ad rem reſolutionem Sacræ Congr. Con-
cil. in Papienſi allatam in *tom.* 8. *in Appendi-*
69 *ce ad Decret.* ſub *num.* 257. *ad* 1. *dub.* Hanc
tamen voluntatis puellæ explorationem, non
debet Epiſcopus, poſtquam fuit certioratus,
differre ultra 15. dies, alias Superiores exem-
pti, Ipſis 15. diebus elapſis, poſſunt eo incon-
ſulto ad receptionem, & admiſſionem proce-
dere juxta S. Pii V. Conſtitutionem 41. incip.
Et ſi mendicantium §. 6. ubi ſic habet: *Volu-
mus etiam, quod puellarum Deo dicandarum,
an ſcilicet coactæ, vel ſeductæ fuerint? examen
faciendum, non niſi infra 15. dies, poſtquam
juxta Concilium Tridentinum Epiſcopi, vel eo-
rum Vicarii requiſiti fuerint, fieri poſſit, quibus
elapſis, amplius in hoc ſe illis intromittere non
liceat, cujus occaſione, nec Epiſcopus, nec ejus
Vicarius intra ſepta Monaſterii ingrediantur, ſed
ſtent ante Cratem ferream, & interrogationes
alias, quam eas, quæ præfatum Concilium Tri-
dentinum jubet eis fieri omnino prohibemus. Ac
ſimiliter volumus, quod puellæ, ſeu Novitiæ ipſæ
ad alias interrogationes reſpondere minime tenean-
tur:* Et ſic tenet, & refert etiam Barboſa *ad
Concil. Tridrnt. ſeſſ. 25. de Regularibus, &
Monialibus cap.* 17. Monacell. *part.* 2. *tit.* 13.
70 *formul.* 5. *num.* 12. & alii paſſim. Defectus
explorationis voluntatis non irritat receptio-
nem, & admiſſionem. *Sac. Congr. Concil.* te-
ſte Fagnan. & Paſcuc. citand. infra *num.* 95.
71 Puella ad habitum recipienda debet prius
per decem dies continuos ſpiritualibus exerci-
tiis operam dare, prout juſſit Innocentius XI.
litteris Encyclicis Sacr. Congregat. 9. *Octobris*
1680.
72 Puellæ, quamvis ad habitum recipi poſſent
olim poſt annum 12. *ex c.* 1. *&* 2. *cauſ.* 21.
q. 2. *cap. Ad noſtram* 8. *& c. Significatum* 11.
de Regularib. Clementin. *Eos*, *eod. tit.* & ex
Tridentino *ſeſſ.* 25. *dr Rrgularibus cap.* 17. Ta-
men hodie non poſſunt admitti ad Habitum
Religionis, niſi habeant 15. annos completos,
ut expreſſe decrevit *Sacr. Cong. Epiſcop. & Re-
gul.* 23. *Maii* 1659. quod decretum referunt
per extenſum Nicol. *Lucubration. Canonic. l.* 3.
tit. 31. *de Regularib. n.* 34. *verſ. Unde*, &
Paſſerin. *de ſtatu hom. tom.* 3. *q.* 189. *n.* 17.
& ſe vidiſſe originaliter in libris Secretariæ
teſtatur Monacell. *part.* 1. *tit.* 11. *formul.* 7.
num. 3. ubi *n.* 5. ſubdit, quod poſt publica-
tionem dicti decreti praxis univerſalis obtinuit
recurrendi ad Sedem Apoſtolicam, quoties ali-
qua puella ferventi devotionis ſpiritu ducta
cupit Religioſum habitum ſuſcipere ante di-
ctam ætatem completam 15. annorum; & Pa-
pa, cui preces diriguntur, vel ipſe diſpenſat,
vel remittit ad arbitrium ipſius Sacræ Congr.
quæ juxta meritum poſtulantium, & præſertim
Nobilium gratiam concedit pro octo, vel de-
cem menſibus; Vel ſi immediate preces ſint
directæ Sacræ Congregationi, ſolet reſcribere;
pro gratia, ſi Sanctiſſimo placuerit, prout ita
reſcripſit pro Nobili Puella *Mantica Amerina
ſub die* 18. *Novmbris* 1695. ac in reformatio-
ne *Conſtitutionum Monialium Cotignolæ Faven-
tin. Diœceſis* 8. *Octobris* 1689. *ſervari manda-
vit*; Unde concludit, caute legendos eſſe Do-
ctores, qui diſpoſitionem Juris ſequentes ſcripſe-
runt poſſe puellas habitum Religionis ſuſcipe-
re ante ætatem quindecim annorum.
Antequam puella habitu Religioſo indua- 73
tur: debet eſſe Confirmationis Sacramento mu-
nita; *Concil. Mediolan. Provinc.* III. Gavant.
*in Manual. Epiſcop. verb. Monialium receptio
num.* 36. Tamburin. *de Jure Abbatiſſ. diſp.* 4.
quæſt. 4. *num.* 1. teſtans ſic decreviſſe Sacram
Congregationem. Debet ei imponi nomen San- 74
ctæ, non Gentilis feminæ. Gavant. *loc. cit.
num.* 3. *ex Concil. Mediolanen.* 1. Tamburin.
loc. cit. num. 3. Debet ei imponi, ut vocetur 75
titulo Sororis, & non Domnæ, ſeu vulgo
Suor, & non *Donna*. *Sacr. Congregat. Epiſcop.
& Regular. in Toletana* 9. *Januar.* 1595. apud
Barboſa *in Summa Apoſtol. deciſ. verb. Monia-
lis num.* 10. *& lib.* 1. *Jur. Eccleſ. univerſ.
cap.* 44. *num.* 65. & apud Tamburin. *loco cit.
num.* 2.
Novitiæ omnes debent degere ſub cura, & 76
regimine Magiſtræ in habitatione particulari,
in qua præter Magiſtram cum ſocia nulla Pro-
feſſa degat. *Sacr. Congreg. Epiſcop. & Regul.
in Comen.* 10. *Martii* 1595. Unde Epiſcopus 77
præcipere poteſt Monialibus etiam exemptis,
etiam Regularibus ſubjectis, ut habeant lo-
cum ſeparatum, & commodum pro Novitiis,
& puellis educandis, & poteſt prohibere, ne
illas extra dictum locum teneant ex quovis
prætextu, etiam licentiæ Superiorum. Inſuper

Digitized by Google

decernere, & declarare poteſt, quod Abbatiſ-
ſæ, & Prioriſſæ, quæ tempore ſui Officii in
hoc defecerunt, ad illud Officium in futurum
amplius eligi non poſſint. Et etiam quod
Moniales particulares cujuſcumque Monaſterii,
quæ recipiunt Novitias, vel puellas educandas
in ſuis Cellis ſint ipſo Jure voce activa, &
paſſiva privatæ. *Sac. Congr. Epiſcop. & Regul.*
78 *in Patavina* 21. *Junii* 1605. Hinc prohibetur
puellas ad Habitum ſuſcipi in illis Monaſte-
riis, quæ non habent locum diſtinctum, &
ſeparatum pro Novitiatu. *Sac. Cong. Epiſcop.
& Regul. in Florentina* 12. *Januarii* 1629.
79 In Habitu Sæculari fieri non poteſt Novi-
tiatus. *Sac. Congr. Epiſc. & Regul. in Seno-*
80 *gallien.* 17. *April.* 1602. Tempus, ſive annus
probationis debet eſſe continuus, & incipit a
die aſſumptionis Habitus, non acceptationis
Monialium. *Sacra Congr. Epiſcop. in Parmen.*
81 23. *Maii* 1608. Alimenta pro anno Novitiatus
debentur etiam a Numerariis. *Eadem Sacra
Congreg. Epiſcop. in Lauden.* 1. *Februar.* 1585.
Niſi Sacra Congr. det licentiam inveſtiendi do-
tem pro Novitia, quæ illam ſolvere nequit.
Ead. Sacr. Congr. in Lauden. 9. *Novemb.* 1645.
82 Ordinarius nullo pacto compellere poteſt
Moniales ad acceptandas puellas, neque ad
Habitum, neque ad Profeſſionem, licet babe-
rent licentiam Sedis Apoſtolicæ. *Sac. Congr.
Epiſcop. in Aſſiſien.* 20. *Maii* 1601. *in Capua-
na* 7. *Novemb. ejuſdem anni*, *in Marſicana* 26.
Martii 1602. *in Firmana* 17. *April. & in Mu-
tinen.* 4. *Septembris ejuſdem anni*. Acceptatio
enim puellarum ad Habitum Religionis perti-
net libere ad Moniales, & Epiſcopus præter
voluntatis explorationem, nihil aliud facere
poteſt, ut reſpondit *Sacr. Congr. Epiſcop. in
Placent.* 6. *Febr. & in Hierac.* 8. *Maii* 1615.
83 Novitia infirma morbo contumaci remitti-
tur curanda domum. *Sacr. Congregat. Epiſcop.
in Neapolitana* 14. *Decembr.* 1593. & 4. *Au-*
84 *guſti* 1597. Eo pacto, ut reverſa reincipiat
Novitiatum a capite. *Ead. Sacr. Congr. in una
Venetiarum* 14. *Decembr.* 1605. *in Tranen.* 15.
Septemb. 1634. 15. *Febr.* 1645. & 21. *Apri-*
85 *lis* 1646. Sed ſi Novitiatus annum expleverat,
poſteaque ex cauſa ſupradicta de conſenſu Mo-
nialium, & Superioris exiit, poteſt, cum re-
dit, admitti ſine novo Novitiatu. *Sac. Cong.*
86 *Epiſc. in Neapolitana* 8. *Novembr.* 1619. Novi-
tia, quæ exiit ab uno Monaſterio ad profiten-
dum in alio, debet reincipere Novitiatum a
capite. *Sacr. Congreg. Epiſcop. in Ravennaten.*
10. *Junii* 1603. & *in Meſſana* 27. *Octobr. ejuſ-
dem anni*.

Novitia debet per annum cum Habitu Re- 87
gulari in probatione permanere ex decreto
Concilii Tridentini *ſeſſ.* 25. *de Regular. &
Monial. cap.* 15. Alias Profeſſio erit irrita, ut
ex eodem Concilio *loc. cit.* docent communi-
ter Doctores cum Barboſa *ad idem Concilium
Trid. d. ſeſſ.* 25. *cap.* 15. *num.* 15. Tambur.
de Jure Abbatiſſ. diſp. 4. *quæſt.* 4. *num.* 8. Et 88
annus probationis debet eſſe completus de mo-
mento in momentum, alias Profeſſio eſſet nul-
la, ut colligitur clare ex Tridentino *ſeſſ.* 25.
de Regul. & Monialib. cap. 15. nullam decla-
rante Profeſſionem illius, qui *minori tempore
quam per annum poſt ſuſceptum Habitum in pro-
batione ſteterit*, quod indicat annum probatio-
nis debere eſſe integrum, & completum de
momento in momentum, ut expreſſe declara-
vit *Sac. Gong. Conc.* 1. *Februar.* 1631. & jam
ſub die 21. *Januarii* 1617. declaravit Profeſſio-
nem emiſſam a Regulari non completo anni
circulo etiam per duas horas tantum non va-
lere. Vide verb. *Annus probationis a num.* 25.
Novitia non poteſt Profeſſionem emittere 89
ante annum 16. completum, alias antea facta
eſt nulla; Sic expreſſe Conc. Trident. *ſeſſ.* 25.
de Regularib. & Monialibus cap. 15. ibi: *In
quacumque Religione tam virorum, quam mulie-
rum Profeſſio non fiat ante decimum ſextum an-
num expletum .... Profeſſio autem antea facta
ſit nulla, nullamque inducat obligationem ad ali-
cujus Regulæ, vel Religionis, vel Ordinis obſer-
vationem, aut alios quoſcumque effectus*. Anni 90
ſexdecim ad Profeſſionem requiſiti debent eſſe
completi de momento ad momentum: Unde
ſi Profeſſio fiat per aliquot tantum horas ante
completum annum decimum ſextum ætatis,
eſt nulla, ſicuti ſupra *ſub num.* 88. dictum eſt
eſſe nullam, ſi fiat per aliquot horas ante
completum Novitiatus annum ex Conc. Trid.
cit. ſeſſ. 25. *cap.* 15. & ex declaratione Sacræ
Congregationis ejuſdem Concilii, & tenent
communiter Doctores cum Panimol. *dec.* 29.
num. 7. Matthæucci *Offic. Cur. cap.* 32. *n.* 2.
Fagnan. *lib.* 3. *decretal. in cap. Ad noſtram* 9.
de Regularibus num. 9. 23. 24. & *ſeq. uſque
in finem*. Ætas autem incipit a die Nativita- 91
tis, & non a die Baptiſmi. *Sacr. Congreg.
Concilii in Croton.* 4. *Decemb.* 1627.
Novitia ante Profeſſionem debet explorari 92
quo ad ejus voluntatem ab Epiſcopo, ſeu ejus
Deputato. Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regu-
lar. & Monialib. cap.* 17. Et hoc etiam in 93
Monaſteriis Regularibus ſubjectis, ut ſæpius
declaravit *Sac. Congreg. Concilii*, & ſignanter
die 13. *Nov.* 1627. & *in Dert.* 16. *Dec.* 1645.
Epi-

94 Epiſcopus poſtquam fuit monitus, non debet differre explorationem voluntatis Novitiæ ultra quindecim dies, alias Superiores exempti ipſis 15. diebus elapſis, poſſunt procedere ad admiſſionem Profeſſionis, ut ex cit. Conſtitut. S. Pii V. incipient. *Mendicantium* adducta *ſupra num.* 69. tenet Monacell. *part.* 3. *tit.* 13.
95 *formul.* 6. *num.* 12. & alii paſſim. Defectus hujus explorationis non annullat Profeſſionem; Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcoporum part.* 4. *allegat.* 100. *numer.* 9. Tamburin. *de jure Abbatis. diſput.* 3. *quæſt.* 2. *numer.* 11. Donat. *de Regul. tom.* 4. *tract.* 9. *quæſt.* 8. *num.* 8. Nicol. *Lucubrat. Canon. lib.* 3. *tit.* 1. *de vita, & honeſt. Clericor. numer.* 22. *verſ. Si vero*, Monacell. *loc. cit. num.* 12. *in fine*, Fagnan. *lib.* 1. *decret. in cap. Cum acceſſiſſent* 8. *de conſtitutionibus n.* 31. & *lib.* 5. *cap. Qui Presbyterum* 2. *de Pœnitent. & remiſſ. n.* 84. teſtans ſic declaraſſe Sacram Congregation. Concilii, Pignatell. *tom.* 6. *conſult.* 85. *num.* 211. teſtans ſic declaratum fuiſſe *in una Venetiarum* 21. *Septembr.* 1593. & 22. *Novembris* 1593.

96 Novitiæ in articulo mortis conſtitutæ, etiam anno Novitiatus non completo, poſſunt Profeſſionem emittere, dummodo ſint in legitima ætate; Sic expreſſe conceſſit S. Pius V. Novitiis Monialibus S. P. Dominici Conſtit. incip. *Summi Sacerdotis cura*, qua conceſſione gaudent per communicationem Novitiæ, &
97 Novitii aliarum Religionum. Si tamen hujuſmodi Novitiæ convaluerint, debent iterum profiteri. Sic cenſuit *Sacr. Congreg. Concilii in una Ordinis S. P. Franciſci Minor. Obſerv. die* 20. *Maii* 1649. *ad cap.* 16. *ſiſſ.* 25. *de Regul.* apud Pignatell. *tom.* 1. *conſult.* 356.

98 Talis autem Profeſſio emiſſa a Novitia in articulo mortis anno Novitiatus nondum completo, non ſuffragatur, niſi quoad acquiſitionem Indulgentiarum favore profitentis, non autem quoad acquiſitionem dotis favore Monaſterii, cum ipſa debeat reſtitui ejus conſanguineis heredibus, ut declaravit *Sacr. Congreg. Concilii in una Montis Regalis* 13. *Novembris* 1627. *in Carpentoratem.* 14. *Junii* 1641. & *in una Neapolitana* 14. *Martii* 1705. & tenent Donat. *prax. rerum Regular. tom.* 4. *tract.* 10. *quæſt.* 21. *per tot.* Pignatell. *t.* 1. *conſult.* 346. Monacell. *part.* 1. *tit.* 11. *formul.* 7. *n.* 13. & *part.* 2. *tit.* 13. *formul.* 5. *n.* 13. & Fagnan. *lib.* 3. *decret. in cap. Sicut nobis* 27. *de Regu-*
99 *laribus num.* 30. & alii. Si autem talis Profeſſio in articulo mortis ſit emiſſa in manibus Abbatiſſæ anno probationis jam integre completo, tunc dos acquiritur Monaſterio, licet Profeſſio emiſſa fuerit, inſcio Ordinario, quia tunc nihil deficit ad ſubſtantiam veræ Profeſſionis. Donat. *d. tom.* 3. *tract.* 10. *quæſt.* 23. Pellizar. *de Monialibus cap.* 9. *num.* 28. Monacell. *locis citatis*, & alii. Riccius vero *prax.* 100
rerum quotidian. for. Eccleſiaſt. part. 2. *reſolut.* 493. *ſecundum Venet. impreſſionem* 1674. *numer.* 5. citatus, & ſecutus a Monacell. *part.* 2. *tit.* 13. *formul.* 5. *num.* 14. tenet, quod Profeſſio emiſſa etiam poſt annum probationis a puella phtiſica, ſeu hectica non proſit Monaſterio quoad acquiſitionem bonorum, & ad longum probat, ut videri poteſt apud ipſum, & Monacell. *locis citatis*.

Quamvis Profeſſio Monialium in manu Or- 101
dinarii principaliter, non autem Abbatiſſæ fieri debeat ex decreto *Sacræ Congregat. Epiſcoporum in Lingonen.* 22. *Februarii* 1635. Tamen 102
ſi fiat in manu Superioriſſæ de conſenſu majoris partis Capituli eſt valida: Cum Superioriſſa de per ſe ſola cum dicto conſenſu majoris partis Monialium illam poſſit recipere, niſi obſtent peculiares Conſtitutiones Religionis; de Jure enim Monialium receptio non ſpectat ad Ordinarium, ſed ad Abbatiſſam, & Monaſterium, *ut cap. Si ad ſolum* 6. *de Regularibus in* 7. & ibi notant Joann. Monachus & Archidiaconus, & tenet Lupus *allegat.* 33. incip. *Prima concluſio*, Fagnan. *in cap. Porrectum* 13. *de Regularibus num.* 30. cum aliis ibi citatis, Navarr. *conſil.* 9. *num.* 12. *de conſtitut.* Monacell. *part.* 1. *tit.* 11. *formul.* 6. *num.* 14. Sanchez *lib.* 5. *moral. cap.* 4. *num.* 76. Pellizar. *de Monialibus cap.* 3. *n.* 7. & alii plures cum Tambur. *loc. citat. diſput.* 6. *quæſt.* 5. *n.* 1. *arg. cap. Conſuluit* 4. *Qui Clerici, vel voventes*, ubi dicitur, feminam quandam, quæ, dimiſſo Habitu Regulari, nupſerat, valide nupſiſſe, eo quod profeſſa non fuerat in manu alicujus Epiſcopi, vel Abbatis, vel Abbatiſſæ, quod clare ſupponit Abbatiſſam poſſe valide ad Profeſſionem Moniales admittere, ut notant ibi Doctores; Unde cum Abbatiſſa Monaſterii & Prælatus illius quoad acceptandam Profeſſionem Monialis Novitiæ ſe habeant cumulative, adeoque inter illos dari poſſit veluti præventio, ſervanda eſt in hoc conſuetudo uniuſcujuſque Ordinis, Provinciæ, aut loci, quæ varia eſt.

Nec valet dicere cum Miranda *in Manual.* 103
Prælator. tom. 2. *quæſt.* 28. *art.* 1. & aliis, Abbatiſſas non poſſe Profeſſionem Novitiarum recipere ſine ſuorum Prælatorum licentia, quia ut recte notat Fagnan. *in cit. cap. Porrectum num.* 31. id non probatur Jure, & in Monaſte-

Digitized by Google

nis ſubjectis Ordini Fratrum Minorum S. Franciſci id ſpecialiter cautum eſt a Nicolao V. ut refertur *in Compend. Privileg. in verb. Abbatiſſa* §. 8. & ideo notanter fuit dictum in concluſione : *Niſi obſtent peculiares Conſtitutiones Religion.*

104 Epiſcopo, vel alio Prælato, ſeu Superiore jubente recipi Novitiam ad Profeſſionem, contradicente majori parte Monialium, non debet admitti: Non enim Superior poteſt ad id Moniales compellere, ut pluries decrevit *Sacra Congreg. Epiſcop. & Regul.* ut patet ex de-
105 cretis citatis *ſupra n.* 82. Et ſi Ordinarius ad id eas compelleret, poſſent ad Superiorem appellare. Fagnan. *in cit. c. Porrectum num.* 30. Tamburin. *de Jure Abbatiſ. diſp.* 6. *quæſit.* 5. *num.* 3. Archidiacon. Bellem. Turrecrem. ibi citat. & alii paſſim per *text. in c.* 1. *De his*,
106 *quæ fiunt a majori part. cap.* Et ſi Superior de ſe cum minori parte, reclamante majori parte Monialium, Novitiam ad profeſſionem admitteret, Profeſſio eſſet nulla. *S. Cong. Epiſc. in Colonien.* 26. *Septembr.* 1653. Lapus *alleg.* 33. incip. *Prima concluſio*, Fagn. *in cit. cap. Porrectum num.* 30. Marthæuc. *Official. Cur. cap.* 41. *n.* 19. & 20. & alii paſſim per text. *in cap. Novit* 4. *cap. Quanto* 5. *c. Ea noſcitur* 6. *De his, quæ fiunt a Prælatis ſine conſenſu Capituli*.

107 Moniales nullo modo per juramentum, vel Cenſuras cogendæ ſunt ab Ordinario ed exprimendam cauſam, cur aliquam Novitiam a profeſſione rejiciant: ſed ſi ſecreto interrogatæ idoneam repulſionis cauſam non afferant, & in ſua contumacia perſeverent, Ordinarius debet facere certiorem Sacram Congreg. ut de opportuno remedio confeſtim provideri poſſit. *Sacr. Congregat. Epiſcop. in Pampilonen.* 5. *Nov.*
108 1605. Quæ ſolet jubere iterum convocari Capitulum, dummodo Monialibus pro extorquendis votis vis non inferatur. *Ead. Sacr. Congregat. Epiſcop. in Aſſiſien.* 19. *Januarii* 1701. & *in Januen.* 6. *Martii* 1698. Et ſi neceſſe ſit, ſolet jubere, ut Ordinarius ſecreto, & ex improviſo ſe conferat ad Monaſterium, ubi procuret ſuffragia per Moniales libere dari. *Eadem Sacra Congreg. Epiſcoporum in Piſtorien.*
109 30. *Junii* 1620. Rejicere autem a Profeſſione Novitiam non poſſunt Moniales ſine juſta cauſa. *Eadem Sacra Congregat. Epiſcop.* 2. *Octobr.* 1649. alias graviter peccant, ut tradunt Communiter Doctores.

110 Abbatiſſa, ſeu Superioriſſa in Monaſteriis non exemptis tenetur ante menſem certiorem facere Epiſcopum Profeſſionis a Novitia emittendæ, alias poteſt ſuſpendi arbitrio ipſius Epiſcopi. Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regularib. & Monialib. cap.* 17. ibi : *Ne profeſſionis tempus Epiſcopus ignoret, tenetur Præfecta Monaſterii eum ante menſem certiorem facere, alias, quandiu Epiſcopo videbitur, ea ab Officio ſuſpenſa ſit*. In Monaſteriis vero exemptis 111
tenetur ipſum certiorem facere ſolum ante 15. dies quibus elapſis, nequit Epiſcopus amplius ſe ingerere, & Superiores exempti poſſunt ſine alio ad admiſſionem Profeſſionis procedere; S. Pius V. Conſtitut. incip. *Etſi Mendicantium*. Vide *ſupra num.* 69. & 94.

Secunda Soror in loco numerario admitti po- 112
teſt ſine licentia Sacræ Congregationis, præterquam in Civitate Florentiæ, ubi prohibetur per Breve Clementis VIII. *Sacra Congregat. Epiſcop. in Forolivien.* 26. *Novemb.* 1603. *in Imolen.* 10. *Novembr.* 1620. Tertia tamen So- 113
ror recipi non poteſt in eodem Monaſterio, licet Regularibus ſubjecto, ſine licentia Sacræ Congregat. *Eadem Sacra Congregat. Epiſcopor. & Regular. in Aretina* 4. *Novembr.* 1597. *in Mutinen.* 11. *Aprilis* 1700. Tertia Soror vo- 114
cem activam & paſſivam, non habet, niſi poſt mortem alterius ex primis. *Eadem Sacr. Congregat. Epiſcopor. & Regular. in Neapolitana* 21. *Junii* 1636. & ſæpe alibi. Poteſt tamen 115
tertia Soror habere alia officia, quæ dantur extra Capitulum ſine ſuffragiis Monialium. *Eadem Sacra Congregat. Epiſcopor. in Mutinen.* 11. *Aprilis* 1600. Tertia, & quarta Soror ha- 116
bent præcedentiam a die Profeſſionis, ſicuti aliæ. *Eadem Sacra Congregat. in Mutinen.* 11. *Aprilis* 1600. Sæpe ſæpius tertiis Sorori- 117
bus ſolent voces concedi ex gratia, maxime ubi magnus eſt numerus Monialium. *Eadem Sacra Congregat. in Januen.* 8. *Martii* 1606. *in Crem.* 10. *Junii* 1650. & ſæpe alibi.

Monialis ſupernumeraria non poteſt admitti 118
ſine licentia Sacræ Congregat. *Sacra Congregat. Epiſcop. die* 6. *Febr.* 1615. Greg. XIII. Conſtitut. incip. *Deo Sacris*. Monialis ſupernume- 119
raria remaneat ſemper ſupernumeraria, ita ut non impediat, quin, moriente aliqua de numero, poſſit alia ad habitum admitti; ipſa tamen in ceteris Juribus remanet æqualis omnibus aliis. *Sacr. Congr. Epiſcop.* 6. *Sept.* 1604.

Excommunicantur omnes, qui quomodo- 120
cumque Virginem, vel Viduam, vel aliam mulierem coegerint invitam ad ingrediendum Monaſterium, vel habitum ſuſcipiendum Religionis, vel ad profeſſionem emittendam. Conc. Trident. *ſeſſ.* 24. *de Regul. & Monialib. cap.* 18. Item ii, qui conſilium, auxilium, favo- 121
rem

Digitized by Google

rem dederint, quique ſcientes eam non ſponte facere, quoquomodo eidem actui, vel præſentiam, vel conſenſum, vel auctoritatem interpoſuerint. Tridentinum *ibidem*. Non excom-
122 municantur ii, qui per vim inductivam, non coactivam, coegerint Virginem Monaſterium ingredi. Sic deciſum refert Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *allegat.* 104. *num.* 3. & ſupra Concil. *cit. ſeſſ.* 25. *cap.* 18. *num.* 5.
123 Armendariz apud ipſum *ibidem*. Excommunicantur & ii, qui ſanctam virginum, vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi quoquomodo ſine juſta cauſa impedierint. Tridentinum *ibidem*.
124 Alia ad rem, vide *art. ſeq.* & verb. *Novitius*, *Novitia*, & verb. *Profeſſio*.
125 Quo ad Deciſionem *S. Congr. Conc. in Feretrana* 21. *Aprilis* 1742. relatam ſupra *num.* 62. advertendum eſt, quod fuerunt tunc propoſita tria hæc dubia: I. *An Ven. Monaſterio Monialium S. Claræ Terræ Maceratæ Feltriæ liceat ſepelire in ejus Eccleſia cadavera puellarum educationis cauſa ibidem commorantium, & in eodem Monaſterio decedentium, & quatenus negative*; II. *An ſit reſtituendum Parocho ejuſdem Terræ Cadaver Annæ Bartoli educationis cauſa in dicto Monaſterio degentis, ibique defunctæ, & ſepultæ; ſive ſaltem facienda ſit declaratio de retinenda nomine Parochiæ*. III. *An eidem Parocho reſtituenda ſint cum cera integra emolumenta funeris ejuſdem Annæ Bartoli in caſu &c.* Et dicta *Sac. Congreg. Concil.* 21. *April.* 1742. reſpondit, Ad I. *Affirmative*, *conſtito de electione ſepulturæ*. Ad II. *Negative*.
126 Ad III. *deberi quartam funeralem tantum*. Et jam de ſimili controverſia actum fuerat *in Pinnen. ſepulturæ* 6. *Julii* 1737. (ubi tamen ea concurrebat peculiaris circumſtantia, quod puella ſepulturam elegerat in Eccleſia Monaſterii) & propoſitis hiſce dubiis: I. *An licuerit tumulare cadaver Mariæ Nolli in Eccleſia Monialium S. Claræ Civitatis Pinnæ? Et quatenus negative*, II. *An ſit locus exhumationi, & reſpective reſtitutioni Cadaveris una cum funeris emolumentis favore Eccleſiæ Collegiatæ S. Joannis Evangeliſtæ ejuſdem Civitatis in caſu &c.* Et Sac. Congregat. Concil. reſcripſit: Ad I. *Affirmative*. Ad II. *Provisum in primo*,
127 *& amplius*. Quæ deciſio allegata fuit in dicta *Feretrana*; Quæ a Parocho adductis novis juribus repropoſita *die* 1. *Septemb.* 1742. ſub dubio: An, & in quibus ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis in caſu &c. *Eadem Sacr. Congregat. Concil. in Feretrana juris ſepeliendi die qua ſupra reſpondit*, Ad I. *prævio receſſu a Deciſ. Affirmative*, *attentis circumſtantiis*. Ad II. & III. *in deciſis in omnibus*, *& amplius*.
Ubi notanda eſt illa particula, *& Amplius*, 128
quæ ut recte tradit practiciſſimus Cardinal. Lambertin. deinde Summus Pontifex Benedictus XIV. *volum.* 3. *notific.* 14. *pag.* 136. ſignificat, quod omnes Eminentiſſimi Cardinales fuerunt concordes, & quod cum ſit clara materia, ſeu cauſa, non eſt amplius de ea agendum.

* Monialium profeſſio religioſa (ut ſupra 129
traditum) ante decimum ſextum ætatis annum expletum, & exactum annum Novitiatus emiſſa, irrita eſt ex Trident. ſup. cit. Attamen excipiuntur mulieres, quæ Pœnitentes, aut convertitæ appellantur, cum quibus conſtitutiones earum circa probationem ſervandæ ſunt non obſtante Conciliari Decreto de Monialium Profeſſione, ut ex Decreto S. Congr. Concilii; *De Synod. Diœc. lib.* 13. *cap.* 12. *nov. edit.*

Hæc Conciliaris ſanctio de anno probationis 130
valet etiam pro illa, quæ uſa privilegio bimeſtris poſt conjugium, Religionem ingreditur, quamquam id cedat in incommodum illius, qui in ſæculo remanet, ut non poſſit tranſire ad alias nuptias, niſi poſtquam conjux Religioſa anno probationis exacto profeſſionem emittit. *Ibid.* §. 2. Quin & accidere poteſt, ut biennium expectandum ſit illi, ſi conjux Religioſa anno probationis fere exacto Religionem mutaverit, & in ea novam probationem inſtituerit.

Sponſa per verba de futuro alteri oppigno- 131
rata, addito utrinque juramento de contrahendo & conſummando Matrimonio, poteſt ante initum conjugium Religionem ingredi, juxta illud: *Promiſſum non infringitur ab eo, qui in melius illud commutat; cap. Pervenit, de jurejur.* Et definitur in *cap. Commiſſum, de ſponſal.* quamvis ibi dicatur tutius eſſe ſi ineat Matrimonium, tum Religionem ingrediatur; quod tamen vel eſt de conſilio tantummodo, vel ſponſalia tunc non inferebant aliam promiſſionem, niſi de conjugio celebrando, non vero de celebrando & conſummando, uti nunc ferunt, *ibid.* §. 8.

Matrimonio rato, non conſummato, inte- 132
grum eſt mulieri Religionem approbatam ingredi, & per profeſſionem in ea conjugii vinculum diſſolvitur. Hæc tamen valent pro ve- 133
ris & approbatis Religionibus, in quibus tria vota ſubſtantialia emittuntur, ut eſt etiam Ordo Equeſtris Hieroſolymitanus, non vero cæteri equeſtres Ordines, ut ex Tridentino

P 4 ſeſſ.

Digitized by Google

ſeſſ. 24. *De Matrim. cap.* 6. & traditis a DD.
ibid. §. 9.
134 Conſummato jam conjugio, ſi liber utriuſ-
que conjugis conſenſus interceſſerit; poteſt
utique mulier Religionem ingredi, (idem de
viro dixeris) & in ea profiteri; ſi tamen &
alter conjux conſentiat in Religionem ingredi
ſi junior eſt, vel ſi ſenex extiterit, emittat
135 votum ſimplex caſtitatis. Si vero ab alterutro
vel revocetur conſenſus libere præſtitus ante
alterius profeſſionem, vel etiam poſt profeſ-
ſionem valide emiſſam; ſi non adimpletæ fue-
riut conditiones ſuperius expreſſæ, conjux Re-
ligioſus eo petente egredi e Religione tene-
tur, ut definitur in *cap. Præterea, de converſ.*
conjug. Can. *Quia Agatho* 27. *q.* 2. *cap. Cum*
ſis, de converſ. conjug. ibid. §. 10. 11.
136 Non vero ſufficit, ſi, muliere Religionem
ingreſſa, alter conjux non ſenex ſacros Ordi-
nes ſuſcipiat, ex Conſtit. Joan. XXII. *Anti-*
quæ tit. de voti redempt.
137 Si vero legitime probatum fuerit adulterium
uxoris, quæ dein tranſit ad Religionem,
tunc integrum viro eſt in ſæculo manere,
dummodo tamen caſtitatis votum emittat. Ita
ex deciſis a S. Congregat. *ibid.* §. 15.
138 Quin & in eo caſu, ſi ex Epiſcopi teſtimo-
nio conſtet, virum in ſæculo manentem vitæ
eſſe probatæ, conceditur illi per indultum, ut
nullo ſe caſtitatis voto obliget, adeo ut poſt
uxoris mortem poſſit ad alias nuptias tranſi-
re. Ita ex reſolutis a Sac. Congregat. *ibid.*
§. 16.
139 Conceſſum eſt etiam aliquando indultum vi-
ro ſexagenario majori, ut Sacerdotio initiari
poſſet, dummodo uxor fere ſexagenaria per-
140 petuam caſtitatem voveret. *Ibid.* Conceſſum
eſt etiam, ut vir ſeptuagenarius de conſenſu
uxoris acciperet Sacros Ordines, & uxor pa-
ris ætatis Tertiariæ habitum indueret, dum-
modo diverſas omnino ædes incolerent. *ibid.* *

Additiones ex aliena manu.

141 Inter requiſita allata ab *Auctore* pro legiti-
ma receptione Puellarum ad educationem, re-
cenſeri & hoc debet, quod eæ fidem Matri-
monii haud præſtiterint; nam & receptas ab
142 Ordinariis dimittendas eſſe, ſi conſtiterit fi-
dem Matrimonii præſtitiſſe, deciſum refert a
S. Congreg. Epiſcoporum, & Regularium ne-
gotiis præpoſita *Benedictus XIV. inſtit. Eccl.*
33. *nu.* 13. & quidem etiamſi agatur de Mo-
naſteriis exemptis.
An autem Puellæ jam receptæ, & manentes 143
in Monaſterio exempto, ſubjectæ ſint Ordina-
rio? Negat Pellizzarius *de Monial. cap.* 5. *ſect.* 144
4. *num.* 190. ex ratione illa, quod locus exem-
ptus, & locus extra diœceſim æquiparantur.
At rectius affirmat Suarez *de cenſur. d.* 1. *ſect.* 145
4. *num.* 6. nam verum indiſtincte haud eſt,
quod locus exemptus, & locus extra diœceſim
æquiparentur, ſed ad certos tantummodo ef-
fectus. Vide *Clement. concord. paſtoral. part.* 2.
c. 1. *num.* 55. *& ſeq.* Quocirca non eſt quod 146
ſtatuatur, eſſe dictas Puellas exemptas ab Or-
dinarii juriſdictione.
Patet hinc, Puellas per id temporis, quo 147
in educatione manent, ſubjici reſervationi ca-
ſuum ab Ordinario Loci factæ, ut non vide-
tur negare ipſe Pellizzarius, *de Monial. cap.*
5. *ſect.* 4. *num.* 191. tametſi in ſuperiori quæ-
ſtione contrarius.
Sed an dictæ Puellæ tempore interdicti, 148
ſive generalis, ſive particularis, poſſit audire
Miſſam, & alia divina officia, recipere Sa-
cramenta, & donari Eccleſiaſtica ſepultura,
ſine pompa tamen? Affirmant plures apud 149
Pellizzarium *de Monial. cap.* 5. *ſect.* 4. *num.*
192. ea de ratione quod veniunt nomine fa-
miliarium Monialium, quibus permiſſa hæc
ſunt. Sed quum eæ propriis ſumptibus vivant, 150
non immerito dubitari poteſt, an venire poſ-
ſint nomine familiarium Monialium.
Non gaudere privilegio Fori haſce puellas 151
communis ſententia eſt. Sed non convenit in-
ter Doctores, an dictæ Puellæ gaudeant im- 152
munitate Eccleſiaſtica conceſſa Eccleſiis, &
Monaſteriis omnium Religioſorum utriuſque
ſexus. Improbabilis vero haud videtur diſtin- 153
ctio a Bordonio *reſol.* 1. *num.* 8. tradita quoad
Religioſos, & a Pellizzario amplexa quoad
Puellas has, ut ſcilicet gaudeant, ſi delin-
quant in Eccleſia: non gaudeant autem, ſi
delinquant in Monaſterio.
Reliquum eſt, ut diſſeramus de Parocho, 154
qui poſſit aſſiſtere Matrimoniis Puellarum in
Monaſteriis propter educationem manentium.
Cavendum autem eſt ab *Auctore hic numer.* 155
36 (*) abſolute pronunciante, Parochum, in
cu-

Reſponſio Auctoris.

(*) Cavendum eſt ab *Auctore* (inclamat hic *Additor* ſub *num.* 155.) cavendum eſt ab *Au-*
ctore hic num. 36. abſolute pronunciante Parochum, in cujus Parochia eſt Monaſterium aſſi-
ſtere

Digitized by Google

cujus Parochia eſt Monaſterium, aſſiſtere poſſe Matrimoniis harum Puellarum. Uti enim recte monuit ſan. mem. Benedictus XIV. *d. Inſtit. Eccleſiaſt. 33. numer. 16. Si Puella, quæ Mateimonii fidem præſtitit, in alia Parochia domicilium non habeat, tunc Parochus, quem primo loco neminavimus*, ſcilicet in cujus Parochia eſt Monaſterium, *Puellam in Matrimonio conjunget. Sin autem paternum, mateenum, vel frateenum domicilium habebit, tunc Parochus cui domicilium idem ſubjicitur pro conficiendo Mateimonio peæſens aſſiſtet.*

156 Cavendum etiam ab *Auctore*, qui *num.* 84. ſentire videtur, Novitiam ex cauſa infirmitatis egreſſam e Monaſterio, reverſam debere inchoare annum Novitiatus; nam *deciſum fuiſſe* ait *Pellizarius de Monial. cap. 2. ſect. 2. num. 47. a Sacra Congregatione, Novitiam Monialem durante probationis anno curandæ valetudinis cauſa a Monaſteeio egreſſam, & poſtea eeverſam profeſſionem emittere potuiſſe, ac ſi nunquam egreſſa fuiſſet, quod eſt dicere, per hujuſmodi egreſſum non cenſeri annum probationis moralitee interruptum.*

157 Cavendum demum ab *Auctore*, qui *nu.* 100. videtur adhærere Doctoribus tenentibus, quod profeſſio emiſſa poſt annum probationis a Puella hectica non proſit Monaſterio quoad acquiſitionem bonorum. Vide tamen quæ diximus *in additione ad verbum Annus probationis numer.* 10.

Articulus II.

Moniales quoad ea, quæ concernunt earum numerum, dotem, peculium, & livellum.

In unoquoque Monaſterio ille præfigendus eſt Monialium numerus, qui ex reditibus, 1
vel conſuetis eleemoſynis commode ſuſtentari valeat; textu expreſſo in Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de Regulaeib. & Monialib. cap. 3.* S. Pius V. Conſtit. incip. *Circa paſtoralis Officii*; Gregor. XIII. Conſtit. incip. *Deo Sacris*: Clemens VIII. Conſtit. incip. *Nullus omnino;* Paulus V. Conſtit. incip. *Sanctiſſimus*. Sacra Congr. Concilii in decretis de celebratione Miſſarum juſſu & auctoritate Urbani VIII. editis incip. *Cum ſæpe contingat*: Innocentius XII. Conſtit. incip. *Nuper*; ubi confirmat, innovat, & ampliat dicta decreta Sacræ Congregationis Concilii juſſu, & auctoritate Urbani VIII. edita, & de ſuo mandato ab ead. Sacra Congreg. denuo mature, & accurate diſcuſſa, recognita, & examinata.

Numerus Monialium præfigendus eſt etiam 2
in Monaſteriis bona immobilia non poſſidentibus, textu expreſſo in Concil. Trid. *loc. cit.* ibi: *In peadictis autem Monaſteriis, & domibus tam virorum, quam mulierum bona immobilia poſſidentibus, vel non poſſidentibus is tantum numerus conſtituatur, ac in poſterum conſervetur, qui vel ex reditibus peopriis Monaſteriorum, vel ex conſuetis eleemoſynis commode poſſit ſuſtentaei*. Cit. decr. Sacr. Congreg. Concil. & Conſtit. Innoc. XII. incip. *Nuper*. Nu- 3
merus Monialium præfigendus eſt ab Epiſcopo in

ſtare poſſe matrimoniis harum puellarum. Uti enim recte monuit *ſan. mem. Bened. XIV. &c.* Aſt bona *Additeeis* venia, debebat ipſe advertere & adnotare, quod totum id jam fuerat a me *Auctore* allatum *in Supplement.* verb. *Matrimonium num.* 50. *& ſeq.* Inſuper ſub num. 16. ſubjungit: cavendum etiam ab *Auctore*, qui *num.* 84. ſentire videtur, Novitiam ex cauſa infirmitatis egreſſam a Monaſterio, reverſam debere inchoare annum Novitiatus, nam *deciſum fuiſſe* ait *Pellizar. de monialibus cap.* 2. *ſect.* 2. *num.* 47. *a Sacr. Congr.* contrarium. Aſt ego pro mea concluſione aſſero tria decreta *Sac. Congr. Epiſcoporum*, & D. Additor tantummodo refert ex Pellizzario Sac. Congr. ſenſiſſe contrarium. Hinc videat lector, cui magis fidendum, an D. Additori citanti contrarium decretum ſine ulla aſſignatione diei, menſis, anni, & loci; an mihi afferenti tria decreta cum aſſignatione temporis & loci, quo & unde fuerunt emanata. Vide *ibi num.* 84. & Decretum allatum *num.* 85. immediate ſequenti. Denique ſub *num.* 157. repetit *Additor* cavendum ab *Auctore* qui *num.* 100. videtur adhærere Doctoribus tenentibus, quod profeſſio emiſſa poſt annum probationis a puella hectica non proſit Monaſterio, quoad acquiſitionem bonorum. Aſt ego *ibi num.* 99. ſentio contrarium, quamvis *n.* 100. *& ſeq.* referam opinionem Riccii relati & ſecuti a Monacell. *part. 2. tit. 13. formula 5. num. 14. edition. rom.* 1706. Hinc a quo noſtrum, an a me, an potius a D. *Additore* hac in re cavendum ſit, judicet prudens Lector.

Digitized by Google

in Monaſteriis non exemptis, & in Monaſte-
riis exemptis, & Regularibus ſubjectis præfi-
gendus eſt ab Epiſcopo cum interventu Supe-
riorum ſuorum; Greg. XIII. Conſtitur. 8. in-
cip. *Deo Sacris*.

4 Numerus Monialium præfigendus eſt, & ſer-
vandus, eriamſi omnes Moniales conſentirent
velle recipi ſupra numerum cum eleemoſynæ
duplicatæ ſolutione. *Sac. Cong. Epiſc. & Re-*
5 *gul. in Cremonen.* 12. *Julii* 1604. Alias atten-
to Jure antiquo *in cap. Periculoſo*, *unic. de*
ſtatu Regular. in 6. §. *Sane*, receptio, & Pro-
feſſio Monialis receptæ ſupra numerum in Mo-
naſteriis non Mendicantium eſſet nulla, ibi:
Sane ut hoc ſalutare ſtatutum commodius valeat
obſervari, *diſtrictius inhibemus*, *ne in Mona-*
ſteriis Ordinum non mendicantium recipiantur de
cetero in Sorores, *niſi quot poterunt de ipſorum*
Monaſteriorum Ordinum bonis, *ſive proventibus*
abſque penuria ſuſtentari: *ſi ſecus actum fuerit*,
irritum decernentes: Hodie ramen, ut recte
notant Sanchez *in præcepta Decalogi tom.* 2.
lib. 7. *cap.* 23. *num.* 4. *verſ. Secunda concluſio*;
Barboſa *in Concil. Trid. ſeſſ.* 25. *de Regularib.*
& Monialib. cap. 3. *num.* 26. & alii, tale
Jus irritans Profeſſionem Monialium recepta-
rum ſupra numerum locum non habet, quia
conſuetudine abrogatum eſt, cum compertum
ſit plures ſæpe admitti, nec unquam noſtris
temporibus auditum ſit in controverſiam verti
valorem Profeſſionis, & de facto non eſſe nul-
lam talem Profeſſionem cenſuit *Sacra Congreg.*
Concil. reſte Fagnano, *lib.* 3. *decretal. in cap.*
Non amplius 1. *de Inſtitutionibus num.* 32.

6 Numerus Monialium debet eſſe ſaltem duo-
decim. *Sac. Cong. Epiſc. & Regular. in Ca-*
merinen. 18. *Decembris* 1600. *&* 22. *Julii* 1601.
& cit. Decret. Sacræ Congregationis Concil. *de*
celebrat. Miſſar. & Innocent. XII. d. Conſtit.
7 incip. *Nuper*. Nec numerus Monialium debet
eſſe major numero Cellarum Monaſterii. *S.*
8 *C. Epiſc. & Regul. in Vicentina* 30. *Julii* 1627.
In præfixione numeri diſtingui debent ſepara-
tim, quot debeant eſſe Moniales velatæ, quot
converſæ, & quot aliæ perſonæ exteræ Mo-
naſterii reditibus ſuſtentandæ. *Sac. Congr. Epi-*
ſcop. & Regul. in Placentina 6. *Novemb.* 1695.
in Comen. 23. *Julii* 1602. *in una Civitatis Ca-*
ſtelli 13. *Maii* 1603. *in una Nullius Caſtri Du-*
9 *rantis* 29. *Auguſti* 1614. Numerus Converſa-
rum calculatur ad unam pro ſeptem Moniali-
bus, ſed Choralium regulatur ſecundum pro-
ventus Monaſterii. *Sacra Congreg. Epiſcop. in*
Camerinen. 21. *Februar.* 1620.

10 Reditus ut plurimum requiruntur triceni au-
rei pro qualibet. *Sacr. Congr. Epiſcop. in Arimi-*
nen. 26. *Mart.* 1602. *& in Aquen.* 17. *Septembr.*
ejuſdem anni. In quibuſdam locis quinquageni.
Eadem Sac. Congr. Epiſcop. in Neapolitana 19.
Jun. 1601. In aliis viceni quini. *Eadem Sacra*
Congr. Epiſcop. in Peruſina 12. *Mart.* 1602. *&*
27. Januar. 1607. Inter hos tamen reditus non 11
ſunt computanda lucra Monialium, licet ponan-
tur in Communi. *Sacr. Congregat. Epiſcop. in*
una Burgi S. Sepulcri 26. *Novemb.* 1602. *in*
Aquilana 12. *Januar.* 1604. Ubi exitus major 12
eſt introitu, reducitur numerus ad proportio-
nem, prohibendo, ne interim recipiantur ad
habitum, niſi cum licentia Sacræ Congregatio-
nis, & dote duplicata. *Sacra Congreg. Epiſc.*
in Panormitana 29. *Januar.* 1601. *in Peruſina*
5. *Februar.* 1602. *in Aquilana* 12. *Januar.* 1604.
& in Camerinen. 3. *Februarii ejuſdem an-*
ni, Gregor. XIII. Conſtitur. incip. *Deo Sa-*
cris.

Adeſt prohibitio veſtiendi, & profitendi in 13
Monaſteriis, ubi non eſt numerus præfixus.
Sacr. Congr. Epiſcop. & Regul. in Tricaricen. 3.
Februarii 1602. *in Reatina* 6. *Auguſti ejuſdem*
anni; in *Interamnen.* 16. *Mart.* 1604. *in Pla-*
centina 5. *April. ejuſdem anni*, *& in Tranen.*
27. *Julii ejuſdem anni*. Neque Moniales in di-
ctis Monaſteriis recipi poſſunt cum licentia Sa-
cræ Congregationis, quæ non derogat in ſpe-
cie præſenti prohibitioni. *Ead. Sacr. Congreg.*
Epiſc. in Reatina 23. *Julii*, *&* 25. *Octob.* 1602.
Sicuti derogari ſolet, quando pro Monachan-
da offertur depoſitum conditionale duplicatum;
Eadem Sacr. Congreg. Epiſcop. in Eugubina 28.
Aprilis 1645.

Numerus augeri non poteſt ab Ordinario ſine 14
licentia Sacræ Cong. *Ead. Sac. Congr. Epiſcop.*
in Brunduſina 12. *Mart.* 1602. *in Lauretana* 27.
Jul. 1604. *&* 23. *Jul.* 1649. Neque ſub præ-
textu augmenti Redituum: Cit. decret. Sacræ
Congreg. Concil. *de celebrat. Miſſar.* & Inno-
cent. XII. d. Conſtit. incip. *Nuper*; quæ licen-
tia non conceditur, niſi reditus ita ſint aucti,
ut quotannis ultra triginta aureos annuos ſit
aliquid reliqui. *Ead. Sac. Congr. Epiſc. in Re-*
gien. 29. *Nov.* 1605.

Monialis ſupranumeraria non poteſt admitti 15
ſine licentia Sacræ Congregationis. *Sacr. Con-*
greg. Epiſc. 6. *Februar.* 1616. Gregor. XIII. Con-
ſtit. incip. *Deo Sacris*. Moniales ſupranumerariæ 16
non ſubrogantur in locum Monialium deceden-
tium intra numerum, ſed ſemper remanent ſu-
pranumerariæ. In ceteris tamen ab aliis non
differunt, ſed illis per omnia ſunt æquales, ut
decreto generali declaravit *Sacr. Congr. Epiſc.*
&

& Regul. 6. Septemb. 1604. apud Fagnan. *lib.*
3. decretal. in cap. Non amplius 1. *de inſtitutio-*
nibus num. 48. *&* 49. his verbis : *Sacra Con-*
gregatio negotiis Epiſcoporum , & Regularium
præpoſita , generali decreto ſtatuit , & declaravit ,
Moniales , quæ ſupra numerum in quolibet Mo-
naſterio conſtitutum recipiantur , in locum Monia-
lium decedentium intra numerum nequaquam ſub-
rogari , neque impedimento eſſe , quin aliæ in lo-
cum earumdem ex numero demortuarum recipi eo
modo valeant quo in ſingulis Monaſteriis Monia-
les intra numerum poſſunt admitti ; Quinimmo
eaſdem ſic ſupra numerum acceptas ſupernumera-
rias ſemper quoad hoc remanere , etiamſi in ce-
teris ab aliis nihil differant , ſed illis in omni-
bus pares , & æquales juxta cujuſque Monaſte-
rii inſtitutum eſſe debeant .

17 Loca Monialium intra numerum deceden-
tium non poſſunt concedi , aut promitti cui-
quam puellæ ante vacationem ſub pœna pri-
vationis vocis activæ & paſſivæ , aliiſque ar-
bitrio Sacræ Congregationis infligendis pœnis
Superioribus , & Superioriſſis talia vacatura
loca concedentibus , aut promittentibus . Sic
decrevit *Sacr. Congreg. Epiſcop. & Regul.* apud
Fagnan. *in cit. cap. Non amplius num.* 43. *&*
ſeq. & apud Quarantam *in ſumm. Bullar. verb.*
Monaſteria Monialium pag. 359. Tamburin. *de*
Jure Abbatiſſ. diſp. 5. *quæſit.* 7. *n.* 8. ubi affert
decretum per extenſum .

18 Moniales velatæ abſque dote non debent ad-
mitti ; Converſæ vero aliquando poſſunt ſine do-
te admitti propter neceſſitatem , & indigentiam
Monaſterii . *Sacr. Congregat. Epiſcop.* 20. *Mart.*
1594. Dotem enim Monialis recipere ſimo-
niam non eſſe , & Monaſterium agere poſſe pro
illius conſecutione reſpondit noviſſime *Sac. Con-*
gregat. Concil. in Bononien. 15. *April.* 1725. &
prius die 18. *Septemb.* 1663. *in cauſa Belgii* .

19 Dotales eleemoſynæ debent ſolvi in ære , nec
poteſt permitti aſſignatio bonorum ſtabilium ,
aut cenſuum , *Sac. Congreg. Epiſcop. in Cameri-*
nen. 28. *Martii* 1588. *in Interamnen.* 2. *Maii*
20 1614. Et nullatenus apud Monialium conſan-
guineos ſunt relinquendæ , ſed antequam puel-
læ habitum ſuſcipiant , penes Mercatorem ,
aut virum fide , & facultatibus idoneum actua-
liter ſunt deponendæ (ubi non adſunt Banchi)
qui ad omne Monialium mandatum abſque
aliqua exceptione ſoluturum ſe obliget . *Sac.*
Congreg. Epiſc. in Camerinen. 15. *Martii* 1594.
in Neapolitana 11. *Maii* 1640. 10. *Januarii*
1643. 20. *Januarii* 1645.

21 Ordinarius compellere non debet , ut depo-
ſitum fiat coram ipſo , ſed ſufficit ſibi relatio-
nem fieri de perſona depoſitarii , & Notarii
rogandi . *Sac. Congregat. Epiſcop. in Vercellen.*
15. *Novemb.* 1606. Etiam in Monaſteriis Re-
gularibus ſubjectis . *Ead. Sac. Cong. Epiſcop. in*
Fulginaten. 26. *Auguſti* 1650. Inſtrumentum 22
Depoſiti rogari poteſt a quolibet Notario ad
arbitrium Monialium , dummodo exhibeatur
copia authentica in Cancellaria Epiſcopali .
Ead. Sac. Cong. Epiſcop. in Aquilana 8. *Novem.*
1652. Depoſitum dotis debet eſſe effectivum , 23
non autem fictitium , ſive confeſſionatum (ut
ſæpe fit) alias , ſi depoſitum , ſecuta Profeſ-
ſione , exigi non poſſet , & pecunia , quæ for-
te realiter non fuit depoſita , integraliter Mo-
naſterio non ſolveretur , Epiſcopus , ſi fictio-
nis eſſet conſcius , teneretur de proprio . *Sacr.*
Congreg. Epiſcop. in Portugallen. 6. *Julii* 1615.
& in Beundufina 15. *Januarii* 1616.

Depoſitarius , ſecuta Profeſſione , compelli 24
debet ad exburſandam pecuniam in commune
Depoſitum Monaſterii , vel in Montem Pieta-
tis , non obſtante , quod tunc non adſit occaſio
emendi ſtabilia , vel cenſus ſecuros . *Sacra*
Cong. Epiſcop. in Aſculana 16. *Januarii* 1630.
Monialis Novitiæ Profeſſio poteſt differri etiam 25
ultra annum , ſi dotem competentem Mona-
ſterium adhuc non receperit . *Sac. Cong. Epiſc.*
31. *Maii* 1597. Poteſt tamen admitti ad Pro-
feſſionem , antequam ſolvatur dos . *Ead. Sac.*
Cong. in Nucerina 14. *Febr.* 1653.

Superiores Regulares circa depoſitionem , ſo- 26
lutionem , & implicationem dotis nihil diſpo-
nere poſſunt ſine licentia Ordinarii ſub pœna
privationis vocis activæ , & Officiorum . Gre-
gor. XV. Conſtit. 18. incip. *Inſcrutabili ;* &
Sac. Congr. Epiſc. & Regular. in Dertonen. 15.
Nov. 1652. & ſæpe alibi .

Quantitas dotis pro Monialibus numerariis 27
non debet eſſe minor ſcutis ducentis Monetæ
Romanæ . *Sacr. Congreg. Epiſc. & Regul. in*
Ferentina 12. *Septembris* 1614. *in Forolivien.* 1.
Septembris 1645. Niſi fundator minorem ſta- 28
tuiſſet . *Eadem Sacra Congregatio Epiſcopor. in*
Reatina 3. *Aprilis* 1618. Et hæc expendi po- 29
teſt in utilitatem Monaſterii , cum ſola licen-
tia Superioris Monaſterii . Monacell. *part.* 2. *tit.*
12. *formul.* 5. *n.* 3. *in fine* . *Eadem Sacr. Cong.*
Epiſcop. in Ariminen. 22. *Maii* 1601. *in Ferrarien.*
23. *Martii ejuſdem anni* . Præterquam in Mona- 30
ſteriis nuper erectis , in quibus etiam dotes nu-
merariæ ſunt inveſtiendæ . *Ead. Sac. Cong. Epiſc.*
in Capaccien. 23. *Julii* 1603. Non poteſt Ordi-
narius præfigere quantitatem dotis etiam nu-
merariæ , ita ut Moniales non poſſint amplius
recipere . *Eadem Sacr. Cong. in Bononien.* 8. *No-*
vemb.

Digitized by Google

venib. 1604. Si ea major quantitas ſponte ſol-
vi velit. Ead. Sac. Cong. in una Civitatis Ca-
ſtellanæ 3. Decemb. & in Aretina 17. Decemb.
32 ejuſdem anni. Dotes hodie minui non poſſunt
ſine licentia Sac. Cong. Ead. Sac. Cong. Epiſc.
1. Decemb. 1645.
33 Pro Monialibus ſupranumerariis ſolvitur dos
duplicata. Sac. Cong. Epiſc. in Novarien. 20.
Septemb. 1594. in Volaterrana 22. Aug. 1605.
34 Dos duplicata ſignificat duplicatam ſummam
ejus, quæ in receptione Monialis intra nume-
rum dari conſuevit, ita tamen, ut ubi ſum-
ma minor eſt ducentis ſcutis, ibi ſaltem ſol-
vantur 400. & non minus. Eadem Sacra Con-
greg. in decreto generali 6. Septemb. 1604. Nun-
quam enim poteſt eſſe minor Scutis quadrin-
gentis Monetæ Romanæ. Eadem Sac. Cong.
in Amelien. 8. April. 1603. in Anconitana 12.
Maii 1605. in Ferentina 12. Septembris 1614.
in Eugubina 6. Novemb. 1643. & ſæpe alibi.
35 Nec de dotibus ſupernumerariis poſſunt Mo-
niales aliquid condonare. Ead. Sac. Cong. in
Reatina 22. Aprilis 1603.
36 Inveſtiri debent omnino dotes ſupernumera-
riæ. Ead. Sac. Congreg. Epiſc. in Caſtellana
25. Jul. 1574. in Mediolan. 12. Martii 1602.
37 & ſæpe alibi. Etiam Capuccinarum. Ead. Sa-
38 cra Cong. in Lauretana 13. Maii 1603. Vela-
tarum tamen, & non Converſarum, quia præ-
ceptum inveſtiendi dotes ſupranumerarias in-
telligitur ſolum de Choralibus. Eadem Sacra
Congr. in Parmen. 15. Septemb. 1603. in Ful-
39 ginaten. 14. Novemb. 1625. & ſæpe alibi. In
ſtabilibus, vel iis deficientibus, in cenſibus ſe-
curis. Ead. Sac. Congr. in Ferrarien. 14. No-
40 vembr. 1601. Vel in extinctione cenſuum.
Eadem Sacra Congregat. in Piſtorien. 12. Julii
41 1604. Vel in locis Montium Urbis non vaca-
bilibus. Ead. Sacra Congregat. in Comen. 23.
Julii 1602. Si vero cum licentia Sacræ Con-
gregationis aſſignata fuerint in dotem loca
Montium vacabilia, vendi debent, & pretium
inveſtiri. Eadem Sacra Congregat. in Camerin.
8. Aprilis 1603.
42 Non ſolet concedi licentia alienandi totam
dotem ſupranumerariam, neque pro cauſis ur-
gentiſſimis, ſed tantum dimidium cum onere
reinveſtiendi. Ead. Sac. Congreg. in Brixien.
43 23. Febr. 1603. in Perusina 13. Jan. Conſu-
mentes, vel expendentes dotes ſupranumera-
rias ſine licentia, licet in utilitatem, incur-
runt Excommunicationem, a qua non abſol-
vuntur, niſi cum onere reſtituendi tantundem.
Ead. Sac. Congr. in Aretina 24. Martii 1597.
44 in Cremon. 27. Septemb. 1601. Et Abbatiſſa
ſuſpenditur ab Officio, vel ſi non eſt amplius
in Officio, punitur aliis pœnis; Depoſitarii
vero, qui illas exburſaverunt contra tenorem
licentiarum, coguntur ad ſolvendum de novo.
Ead. Sac. Cong. in Mediol. 4. Auguſti 1603.
In dotibus recipiendis nulla eſt facienda dif- 45
ferentia inter Terrerias, & Advenas. Sacra
Congreg. Epiſcop. & Regul. 3. Septemb. 1616.
apud Tamburin. de Jure Abbatiſs. diſput. 5.
quæſit. 7. n. 5. & Gavant. in Manual. Epiſcop.
verb. Monialium Novitiarum alimenta num. 12.
Cardinalis tamen Petra tom. 3. Comm. ad Con-
ſtitut. 12. Innocent. IV. num. 52. dicit, id ali-
cubi ex juſto motivo non ſervari, adeoque in
hoc ſervandam eſſe conſuetudinem, ſicuti ſer-
vanda eſt in exigenda majori dote pro reci-
pienda aliqua defectuoſa, ſeu minus apta Of-
ficiis Monaſterii, aut quæ velit ab ipſis diſpen-
ſari, arg. cap. Cum conſuetudinis 9. & cap.
Cum tanto 11. de conſuetudine, l. Nam Impe-
rator 38. ff. de Legib. Conſuetudo enim, quæ
ſic ſervari videtur, eſt optima Legum Inter-
pres, cap. Cum dilectus 8. de Conſuetud. l. Si
de interpretatione 37. de Legib. Vide ipſum loc.
cit. a num. 48. ad 51. ubi allegat Card. de
Luca & alios, Roſſignolum de Dote part. 2.
ſol. 233. n. 8. & 9. & alios ab ipſo citatos.
Dotem triplicatam ſolvit tertia Soror, ſi 46
numerus Monialium ſit minor 90. Si vero
major, admittitur cum duplicata. Sacra Con-
greg. Epiſcop. in Bononien. 25. April. 1662. Si 47
vero Pater ſit bene meritus, &c. admittitur
etiam cum dote ordinaria. Ead. Sacra Con-
greg. in una Venetiarum 26. Octobris 1604. in
Faventina 12. Martii 1608. In Bracarenſi au-
tem 27. Auguſti 1616. ſic reſcripſit illi Ar-
chiepiſcopo. Utique hæc Sacra Congregatio, & 48
infra: Aut igitur tertia Soror intra præfinitum
Monialium numerum in Monaſterium introducen-
da eſt, aut ſupra illum; Si ut numerata ingre-
di voluerit, eleemoſynam totalem duplicatam Mo-
naſterio perſolvat; ſuffragioque tam activo, quam
paſſivo carebit, quouſque altera ex duabus ejus
ſororibus e vita deceſſerit; Si vero ut ſupra de-
finitum Monialium numerum admitti petierit,
ſpeciali Sacræ hujus Congregationis licentia opus
erit, quæ quidem concedi non ſolet, niſi ex con-
ditione, ut ipſa tertia Soror triplicatam eleemo-
ſynam dotalem Monaſterio ſolvat, nec reliquis
ejus duabus Sororibus ſimul ſuperſtitibus activo,
vel paſſivo ſuffragio gaudeat.
Poteſt ex gratia veſtiri Monialis intra nu- 49
merum cum dote ordinaria, non obſtante,
quod ibi habeat alteram ſororem germanam
cum multis conſobrinis. Sacra Congregat. Epi-
ſco-

Digitized by Google

ſcopor. in Vercellen. 14. *Maii* 1601. *in Imolen.*
19. *Novembris* 1620. Etſi de rigore Juſtitiæ
ſecunda Soror deberet ſolvere dotem duplicatam;
Eadem Sac. Congr. in Aeetina 27. *Octob.* 1603.

50 Monialis translata ad aliud Monaſterium,
niſi aliud diſponat Sacra Congregatio, retin-
quit dotem primo, ſolvitque novam ſecundo.
Sacra Congeeg. Epiſcop. in Viterbien. 2. *Auguſti*
1580. *in Neapolitana* 20. *Julii* 1583. *in Pa-
duana* 20. *Martii* 1601. *in Tropien.* 25. *Fe-
bruaeii* 1603. *in Concoedien.* 4. *Maetii ejuſdem
anni, in Meſſanen.* 29. *Aprilis ejuſdem anni, in
Carmelitae. diſcal.* 3. *Auguſti* 1635.

51 An autem Monialis translata poſſit ſecum
deferre ad Monaſterium *ad quod*, vel debeat
relinquere Monaſterio *a quo* bona alia, quæ
habet? Attendenda eſt diſpoſitio Sacræ Con-
gregationis in conceſſione facultatis tranſeun-
di, quæ juxta varias circumſtantias varie ſo-
let demandare: In dictis enim *Neapolitana,
& Carmelitar. diſcalceat.* & aliis citatis ſta-
tuit, etiam alia bona Monialis translatæ de-
bere remanere Monaſterio *a quo*, ſicuti ſolet
etiam ſtatuere in transfiliationibus Regnlarium,
nempe quod bona, & Jura quæſita remaneant
integra, & illibata Conventui *a quo*, ut *in
Neapolitana* 20. *Januar.* 1719. in cauſa Bacca-
laurei Anſelmi Viana Minoris Conventualis,
& ſæpe alibi. Immo quandoque ſolet etiam
demandare, ut aliqua pars Livelli remaneat
Monaſterio *a quo*, ut practicavit *in Neapoli-
tana* 13. *Aug.* 1714. *Ponente Eminentiſſ. Caed.
Corſino*, ex poſt Summo Pontifice, in qua dua-
bus Monialibus ex Familia Caracciola conceſ-
ſit gratiam tranſeundi a Monaſterio S. Pontii
ad aliud S. Joſephi, *Injuncta tamen obligatione
ſubminiſteandi quotannis Monaſterio S. Joſephi
vita durante Monialium teansferendaeum, Duca-
tos* 40. *pro qualibet*, remanentibus decem du-
catis pro qualibet primo Monaſterio, quia Li-
vellum dictatum Monialium erat ducat. 50.
Sic apud Urſayam *tom.* 3. *part.* 2. *diſcept.* 1.
§. 22. *num.* 29. Monacell. autem *part.* 1. *tit.*
11. *formul.* 7. *num.* 12. tenet, & refert, quod
eadem Sacra Congr. Epiſcop. ſtatuit, quod
Monialis translata deferat ad Monaſterium *ad
quod* alia bona, ſi quæ habet, relicta ſolum-
modo prima dote Monaſterio *a quo*, ut ſe-
quendo opinionem Card. de Luca *de Regularib.
diſc.* 39. *num.* 17. tenuit Sac. Congreg. Epiſc.
referente Eminentiſs. Card. Tanara *in Hiſpal.
Tranſitus* 23. *Januaeii* 1699. Vide ipſum Mo-
nacell. *p.* 2. *tit.* 13. *formul.* 6. *a n.* 21. *uſque
in finem*, ubi affert varia decreta ad rem, &
plura notabilia adducit.

Moniales præter dotem Monachandæ poſſunt 52
etiam per pactum aliquod aliud recipere pro
Sacriſtia, vel Infirmaria, non autem alio ti-
tulo. Monacell. *loc. cit. num.* 9. ubi refert,
quod ſic declaravit *Sacra Congreg. Epiſcop. in
Ulyſſiponenſi* 5. *Novembr.* 1616. Papæ oraculo,
ibi: *Sanctiſſimus D. N. cenſuit, eleemoſynas,
quæ per pactum Sacriſtiis, & Infiemariis Mo-
naſteriorum Monialium dari ſolent, non compet-
bendi in decreto, quo propinaeum ſolutio per Mo-
niales, dum ad habitum, vel ad Profeſſionem
admittuntur, fieri ſolita, interdicitur.*

An autem excuſari poſſit a Simonia, & ab 53
Excommunicatione conſuetudo vigens in qui-
buſdam Monialium Monaſteriis, quod præter
dotem Novitiæ datam Monaſterio, dentur
etiam ſingulis Monialibus aliquæ portiones pe-
cuniæ, quas propinas vocant, ut v. g. qua-
tuor, vel duo argentei, una candela, unum
linteum, & hujuſmodi? Variant Doctores.
Quod talis conſuetudo excuſari poſſit, tenent
Sanchez *in opuſc. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 23. *n.* 6.
D. Cajetanus de Alexandris *in Confeſſario Mo-
nialium cap.* 2. §. 5. *q.* 6. Pignatell. *tom.* 7.
conſult. 90. *n.* 23. ubi ſic expreſſe ait; Hæc
autem conſuetudo nulla alia ratione mihi vi-
detur poſſe a Simonia excuſari, niſi aſſerendo
dotem, quæ exigitur ad ſuſtentationem Monia-
lis, non conſiſtere in indiviſibili, ſed ſicut ta-
xari poteſt ſexcentis ducatis, etiam taxari po-
teſt ſexcentis, & quinquaginta diſtribuiis hoc
modo, ut ſexcenta applicentur Communitati,
ſeu Monaſterio, & alia quinquaginta diſtri-
buantur inter Moniales, ſingulis dando illos
quatuor, vel duos argenteos, candelam, lin-
teum, & hujuſmodi, ut ſuis neceſſitatibus ſub-
veniat. Sic præciſe Pignatell. *loc. cit.* & ipſo
citato Cajetanus de Alexandris, & in hoc ſen-
ſu poſſe excuſari tenent etiam alii; Dummo-
do tamen in his moderatio adhibeatur, & ſal-
tem ſi propter conſuetudinem recipiuntur, non
negentur ſpiritualia, etiamſi illa non dentur,
ſed ſervetur modus illa petendi præſcriptus *in
cap. Ad Apoſtolicam* 42. *de Simonia*, ut recte
advertunt Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 4. *de
Simonia cap.* 17. *num.* 18. Cajetan. de Alexan-
dris *l. c.* Pignatell. *loc. cit. num.* 14. & alii.

Multi tamen, ut videre eſt apud Monacell. 54
part. 3. *tit.* 4. *Excommunicatio* 1. Pignat. *cit.
conſult.* 90. *a n.* 23. Bonac. *de Simonia qu.* 7.
§. 4. *n.* 11. Barboſa *in Exteavagant. Sane* 1.
de Simonia n. 3. docent, quod talis conſuetu-
do excuſari non poſſit, & huic opinioni favet
decretum *Sac. Cong. Epiſc. & Regul.* quæ *die*
2. *Julii* 1589. *& in Luſitana* 6. *Junii* 1615.
ad

Digitized by Google

ad 2. propinarum, ſeu munerum largitionem Monialibus faciendam, tam in ingreſſu, ſeu in ſuſcipiendo habitum Regularem, quam in Profeſſione emittenda tamquam abuſum omnino abrogari mandavit, ac prohibuit ſub pœna etiam Cenſurarum. Sic refert Pignat. *cit. conſult.* 90. *num.* 33. *& clare Extr. Sane* 1. *de Simonia*, ubi Urban. IV. ad eliminandum Simoniæ crimen, quod occaſione ingreſſus in Religionem cum fidelium ſcandalo, & damno committebatur (relictis in ſuo robore pœnis a Jure ſtatutis) diſtrictius inhibuit omnibus Regularibus utriuſque ſexus per hæc præciſa verba: *Ne tam a maribus, quam a mulieribus volentibus ingredi eorum Religiones, Eccleſias, Monaſteria, Prioratus, Domus, ſeu loca in earumdem perſonarum receptione, aut ante, vel poſt illam, quoſcumque Paſtus, Prandia, ſeu Cœnas, Pecunias, Jocalia, aut res alias etiam ad uſum Eccleſiaſticum, ſeu quemvis pium alium uſum deputata, vel deputanda directe, vel indirecte petere, vel exigere quoquomodo præſumant ... Illa dumtaxat, quæ perſonæ ipſæ ingredientes pure, & ſponte, & plena liberalitate, omnique pactione ceſſante, dare, vel offerre Eccleſiis, Monaſteriis, Prioratibus, & Domibus hujuſmodi voluerint, cum gratiarum actione licite recepturi; Nos enim, qui ſecus egerint, ſi ſint ſingulares perſonæ, tam dantes, quam recipientes, hujuſmodi* Excommunicationis, *& ſi Capitulum, vel Conventus fuerit, ſuſpenſionis ſententiis eo ipſo decernimus ſubjacere, a quibus præterquam in mortis articulo abſolvi nequeant abſque Sedis Apoſtolicæ licentia ſpeciali*: Unde quod non liceat aliquid peti, ſeu exigi, neque titulo eleemoſynæ pro admittendis ad Habitum, & profeſſionem Regularem, patet etiam ex declaratione Sacræ Congregationis Concilii, quæ *in una Leodien. pro PP. Carmelitis calceatis huic quæſito pro maribus facto 9. Februar.* 1697. reſpondit: *ſervetur diſpoſitio Juris*. Sic refert Monacell. *part.* 1. *tit.* 11. *formul.* 7. *n.* 8. De Jure autem eſt, quod Religioſi, & Religioſæ non poſſunt, nec debent pretio recipi in Monaſterium; *cap. Quoniam* 40. *de Simonia, & cit. Extravagant. Sane* 1. *de Simonia*. Vide verb. *Novitius art.* 2. *a num.* 20. *ad* 23.

55 Unde jure merito in Conſt. Alex. VII. incip. *Pro commiſſo*; & in Edictis Innocent. XI. anno 1676. & 1684. & Innocent. XII. anno 1692. & Clement. XI. anno 1702. in Urbe publicatis prohibetur expreſſe Monialibus ſub pœnis privationis vocis activæ, & paſſivæ, & Officiorum ipſo facto incurrendis, ea omnia, quæ in dicta *Extravag.* 1. *de Simonia* continentur, aliaque de novo ſtatuuntur pro Monachandis in Monaſteriis Urbis, quæ ut ab omnibus præ oculis habeantur, datur hic ad litteram Edictum Clementis XI. ſupradicta complectens.

EDICTUM

Pro Puellis admittendis ad Habitum Monaſticum, & Novitiis Regularem profeſſionem emiſſuris.

Gaſpero per la miſericordia di Dio Veſcovo di Sabina della S. R. C. Cardinale Carpegna, della Santità di N. Signore Vicario Generale ec.

La Santità di Noſtro Signore ordina, che le RR. Madri Abbadeſſe, Priore, Superiore, Camerlenghe, altre Officiali, Monache, ed Oblate tutte dei Monaſteri di Roma ſenza veruna eccezione debbano oſſervare, tener affiſſi, e leggere nei tempi aſſegnati, cioè nella prima Domenica dell'Avvento, e terza dopo la Pentecoſte la Coſtituzione della Santa memoria d'Aleſſandro VII. emanata li 24. Settembre 1657. per moderare le vane, e ſuperflue ſpeſe ne'ſuddetti Monaſteri, e traſportata per maggior intelligenza, e per non andar in diſuſo in volgare. Ed in oltre gli Editti pubblicati da noi per ordine della S. M. d' Innocenzo XI. li 19. Novembre 1676. e li 28. Febbraro 1684. incaricando ſpecialmente la Santità ſua quel, che nell'ultimo Editto diffuſamente ſi dichiara circa le Zitelle d'ammetterſi all'Abito, e le Novizie alla Profeſſione, cioè che nè le medeſime, nè li loro Parenti, o alcun altro in nome delle ſuddette poſſano dare coſa alcuna per occaſione di dette funzioni, nè in denaro, nè in ſpezie tanto alle ſuddette Superiore, Officiali, Monache, Converſe, Novizie, Educande, quanto al Confeſſore, Fattori, ed altri Miniſtri Secolari, o Regolari ſotto le pene, a chi contraveniſſe, tanto nel dare, come nel ricevere contenute nella detta Coſtituzione Appoſtolica, ed Editti, che ſono la privazione delli loro Offizj alle Superiore, e della voce attiva, e paſſiva all'altre Monache, riſervata al Sommo Pontefice, ed altre pene a noſtro arbitrio, e parimente, che in occaſione delle nominate funzioni non ſi faccia pompa alcuna d'apparati fuori della Chieſa, ma che ſi adorni al di dentro con gli apparati, argenti, e ſuppellettili del medeſimo Monaſtero; permettendoſi ſolo, che

Digitized by Google

che a titolo d' una moderata ricreazione ſi contribuiſca dalle dette Zittelle, o Novizie, o da i loro Parenti una limitata ſomma da arbitrarſi dalla Superiora di ciaſchedun Monaſtero con noſtra approvazione (dove però vi è l' uſo) e che non ecceda la quantità di quattro Giulj per ciaſcheduna di quelle, che commorano ne' Monaſterj, e devono participare di detta ricreazione; Di più ſi diano ſolo le candele neceſſarie per la Chieſa in quella Funzione, ed una candela a ciaſcheduna Monaca, che non dovrà eccedere il peſo di mezza libra; Ed acciò non ſi manchi alla pontual oſſervanza, come Noſtro Signore con ſommo ſuo diſpiacere ha ſentito, che ſi traſcura in alcuni Monaſterj di queſt' alma Città in gran pregiudizio dell' oſſervanza Regolare, e della vocazione di tante oneſte Zitelle, che per l' ecceſſività delle dette vane ſpeſe non abbracciano lo ſtato Religioſo; La Santità ſua coll' oracolo della ſua viva voce ci ha incaricato di far precetto formale di Santa Obbedienza, ſiccome facciamo a tutte le RR. Madri Abbadeſſe, Superiore, Offiziali, Monache, ed Obblate, ancorchè non abbiano clauſura, o vori, che oltre le coſe ſuddette permeſſe non ardiſcano pigliar altro, ſia denaro, o qualunque roba in ſpezie dalle Zitelle, quando pigliano l' Abito, nè dalle Novizie per cauſa, o quando fanno la Profeſſione, nè dalli Parenti delle medeſime, nè da altri in nome loro per qualſivoglia tempo prima, o dopo le dette Funzioni ſotto qualunque titolo, colore, o preteſto, ſia mancia, regalo, offerta, o altro anche volontariamente dati non oſtante qualſiſia conſuetudine, uſo, o pratica in contrario; quale dichiariamo abuſo, riſervando a Noi la facoltà di aſſolvere quelle, che contraverranno, il che non faremo, ſe non ſeguita l' effettiva reſtituzione di quel che han ricevuto; Volendo Sua Santità, che non le poſſano aſſolvere li Confeſſori Ordinarj, o Eſtraordinarj, Secolari, o Regolari in qualunque modo privilegiati.

Alli ſuddetti Confeſſori, Deputati, Fattori, ed altri Miniſtri, s' ingionge ſotto pena della privazione de' loro Offizj, ed altre pene anche più gravi ad arbitrio noſtro di non pigliare coſa alcuna, come ſopra, dalle Zitelle, che pigliano l' Abito, nè dalle Novizie, che profeſſano.

Di più che alle Abbadeſſe, o Superiore, quando ſono elette, non ſi dia il poſſeſſo de i loro Offizj, ſe prima non giurano avanti di Noi, o del noſtro Deputato di oſſervar, e di far oſſervare per quel, che ſpetta, o dipende da loro, quanto di ſopra ſi è ordinato circa le mancie, offerte, e regali in ordine alle Zitelle, e Novizie ſuddette: E che ogni volta, che qualche Zitella dovrà prendere l' Abito, o che la Novizia dovrà profeſſare, prima che ſi ſpediſca la licenza, debba notificarſi alle medeſime, quando ſi eſplora la loro volontà, ed alli Parenti da parte di N. S. l' ordine di non dare coſa alcuna, fuorchè la dote, e le coſe ſuddette permeſſe.

Finalmente è intenzione della Santità Sua, che le Zitelle da veſtirſi vadino in quel giorno alla Chieſa con Abito modeſto, ſenza gioje, ed altri abbellimenti, o pompe, che impediſcono, e diſtraggono dalla divozione, con che ſi deve ricevere il Sagro Abito Religioſo; e tanto queſte prima di pigliar l' Abito, quanto le Novizie prima della Profeſſione debbano fare gli eſercizj ſpirituali ſecondo gli ordini emanati dalla ſanta memoria d' Innocenzo XI.

Intende anche eſpreſſamente la Santità di N. S. che, ſiccome la ſuddetta Coſtituzione Appoſtolica, ed i Noſtri paſſati Editti, così la diſpoſizione del preſente ſia univerſale a tutti i Monaſterj di queſt' Alma Città, compreſi quelli, che hanno Protettori particolari di qualſivoglia grado, qualità, o condizione, anche ſe foſſero gli Eminentiſſimi Signori Cardinali, ovvero, che n' abbiano la cura gli Regolari, e che ſi debba procedere da Noi all' eſecuzione delle pene in eſſo contenute, non ſolamente contro le Religioſe, che in qualunque modo traſgrediſſero, ma contro gli ſuddetti Confeſſori, Deputati, Fattori, Sagreſtani, ed altri Miniſtri Secolari, o Regolari, ſe riceveſſero coſa alcuna dalle ſuddette Zitelle, e Novizie, riſpettivamente nelle occaſioni di ſopra eſpreſſe, e contro qualſiſia altra perſona di qualſivoglia grado, e condizione, che concorreſſe alle dette ſpeſe, col dare, o proccurare in preſtito apparati, argenti, e ſuppellettili per le nominate funzioni, con facoltà di procedere tanto a pene pecuniarie, come corporali a noſtro arbitrio ſecondo la gravità della traſgreſſione.

Volendo, che il preſente noſtro Editto notificato che ſarà in ciaſchedun Monaſtero, obblighi tutte, non ſolo al preſente, ma in avvenire, come ſe foſſe loro perſonalmente intimato, e per togliere ogni abuſo, che poteſſe mai introdurſi in contrario, ordiniamo, che ſi tenga affiſſo, e ſi legga in Refettorio colla ſud-

Digitized by Google

ſuddetta Coſtituzione Apoſtolica, e con gli Editti ne' tempi aſſegnati, come ſtà eſpreſſo di ſopra.

Dato dalla ſolita noſtra Reſidenza queſto dì 2. Marzo 1702.

G. Card. Vicario.

N. A. Cuggiò Segr.

Io infraſcritto Mandatario dell' Eminentiſſimo Signor Cardinal Vicario ho portato gli ſuddetti ordini alli Monaſterj di Roma alli cinque Marzo.

Santi Fabri.

56 Hinc multum expedit, & prope neceſſarium videtur, quod Ordinarii locorum in ſuis Diœceſibus curent exemplo Epiſcopi Urbis, & Orbis, ut Moniales ſervent diſpoſitionem dictæ *Extravagant. Sane* 1. *de Simonia*, d. Conſtitut. Alexandri VII. incip. *Pro commiſſo*, & dictorum Edictorum Innocentii XII. & Clementis XI. quorum ultimum, ut alia complectens, fuit ſupra ad litteram datum: Et ſic ceſſabunt pericula Simoniæ, & incurſus cenſurarum; Sic monent Pignatell. *cit. conſult.* 90. *num.* 24. Monacell. *part.* 2. *tit.* 4. *Excommun.* 1. *num.* 6. & alii.

57 Inſuper curare debent Epiſcopi omnes Italiæ, & Inſularum adjacentium, ſicuti & Superiores Regulares, quod omnimode a Monialibus ſibi ſubjectis obſerventur ſequentes Clementis XI. ordinationes.

EPISTOLA

58 Encyclica, qua juſſu Summi Pontificis univerſis Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, ceteriſque Italiæ, ac Inſularum adjacentium Ordinariis, necnon Superioribus Generalibus Ordinum Regularium, quorum Regimini Monialium Monaſteria ſubſunt, diſtricte mandatur, ut Monialibus ſibi ſubditis inhibeant, ne occaſione Officiorum, ſive antequam illa exercere incipiant, ſive poſtquam illis perſunctæ fuerint, ullos ſumptus proprio, & peculiari eorum nomine faciant.

La Santità di Noſtro Signore, che con paterno amore, ed Appoſtolico zelo invigila inceſſantemente a togliere gli abuſi, e promuovere il bene ſpirituale di tutto il Criſtianeſimo, non laſcia di ſtendere l' occhio della ſollecita ſua paſtorale attenzione alla buona direzione delle perſone Religioſe, e ſpecialmente delle Sacre Vergini, che con ragione ſi chiamano *Illuſtrior portio Gregis Chriſti*, ſperando da eſſa, non ſolo di conſeguire la lor ſantificazione, ma ancora di poter ottenere per mezzo delle orazioni di queſte dilette Spoſe del Noſtro Signor Gesù Criſto, quando veramente attendano con tutto il loro ſpirito a quella Religioſa perfezione, a cui ſi ſono conſecrate, ſpecialiſſimi ajuti dal medeſimo Signore nelle graviſſime, e pur troppo note calamità, che di preſente affliggono per ogni parte la Santa Chieſa: che però, avendo inteſo da varie parti, che uno de' principali impedimenti al profitto ſpirituale delle medeſime Religioſe ne' Monaſterj dell' Italia ed Iſole adjacenti proviene dalle ſpeſe, che ſono coſtrette di fare le Monache particolari in occaſione de' loro Offizj, derivando da ciò (oltre le veſſazioni importune, che ſi danno alli Padri, Madri, ed altri Parenti, quali, talvolta non poſſono corriſpondere) neceſſariamente la diſtrazione dall' Orazione, culto di Dio, l' inoſſervanza delle Regole, l' attaccamento biaſimevole alli beni terreni, e talvolta anco con pregiudizio del voto della Santa Povertà, le continue inquietudini, gli ſtenti, e le occaſioni di trattare con troppa libertà, e frequenza con I ſecolari con danno ſcambievole delle anime, e inconvenienti anco più gravi, de' quali giungono frequenti, e quotidiani ricorſi alle orecchie de' Superiori Ordinarj delle Sagre Congregazioni, e della ſteſſa Santità Sua; E volendo la medeſima, che onninamente ſi ponga un efficace rimedio a' ſuddetti diſordini, ſiccome ha comandato, che a quelli opportunamente ſi proveda riſpetto alli Monaſterj di queſt' Alma Città di Roma con diverſe ordinazioni contenute in un Editto ſopra di ciò pubblicato ſotto il dì 4. Giugno proſſimo paſſato, così per curare con egual rimedio l' iſteſſo graviſſimo male anco negli altri Monaſterj d' Italia, e dell' Iſole adiacenti, ha incaricato a me d' ingiungere ſtrettamente in ſuo nome a V. S. e nell' iſteſſa maniera a tutti gli altri Ordinarj d' Italia, e dell' Iſole ſuddette, come parimente alli Superiori Generali delle Religioni preſidenti a' Monaſterj di Monache, che fatti bene ponderare dalle Religioſe a lei ſottopoſte i ſopradetti diſordini, e le peſſime conſeguenze, che da eſſi provengono, e quanto all' incontro ſia per conferire alla loro Religioſa quiete, ed à liberarle da Infiniti faſtidj, rimorſi, e ſcrupoli, l' alienarſi affatto dal penſiere, e ſollecitudine d' ogni privato intereſſe tem-

Digitized by Google

temporale. Ella ſeguendo l' eſempio di quel, che ſi è fatto in Roma, incarichi ſotto precetto formale di Santa Obbedienza con riſervare a sè la facoltà di aſſolvere, ed in oltre ſotto pena di privazione d' Offizio, e della voce attiva, e paſſiva, e altre a ſuo arbitrio a tutte le Abbadeſſe, Superiore, Camerlenghe, Sagreſtane, Rotare, ed altre Monache Offiziali di tutti li Monaſterj, che non facciano, nè permettano riſpettivamente, che da altre ſi faccia ſpeſa alcuna, ancorchè ne foſſe data loro comodità da' Parenti, e da altre perſone, duranti li loro Offizj, nè meno quelli finiti, o prima di eſercitarli, nè di dare cos' alcuna di qualſivoglia valore a titolo di celebrazione di Feſte, o di donativo, nè ſotto qualunque altro titolo, che abbia cauſa, occaſione, o dipendenza dalli predetti Offizj, non ſolo alle Superiore, Officiali, Monache, Novizie, e altre, che dimorano nel Monaſtero riſpettivamente (quali pure non dovranno riceverla) ma nè anche alli loro Superiori benchè Regolari, Confeſſori, Deputati, Fattori, ed altri Offiziali del Monaſtero, anzi nè meno alla Chieſa, o alla Sagreſtia, ma qualſivoglia ſpeſa da farſi nelli eſercizj di detti Offizj, o per celebrare le loro Feſtività, o per occaſione delle medeſime, quale dovrà ſempre eſſere conveniente, e moderata, ſi faccia colle rendite del Monaſtero ſenza contrarre debito alcuno. Al qual effetto dovrà V. S. efficacemente ingiungere, tanto alle Superiore, ed Officiali, quanto alli Deputati, Sindici, ed Economi di ciaſchedun Monaſtero, di proccurare, che le ſuddette ſpeſe come ſopra moderate, ſi ſtabiliſchino dentro breve termine con li modi, che ſtimeranno più proprj e convenienti da approvarſi da lei ſecondo le rendite de' medeſimi Monaſterj. Intendendo in oltre eſpreſſamente la Santità Sua, che la diſpoſizione di quanto ſi contiene nella preſente Lettera, ſia univerſale, e comune a tutti li Monaſterj di Monache eziandio governati da' Regolari, e da qualunque altro Superiore, benchè privilegiato, e privilegiatiſſimo, e degno di ſpecial menzione, o in qualſivoglia altro modo eſenti, o anche immediatamente ſoggetti alla Santa Sede, come parimente alle Caſe d' Obblate, benchè non abbiano clauſura, nè voti ſolenni. Così dunque V. S. dovrà far oſſervare con tutta la diligenza, e attenzione: Ed in caſo, per conſeguire pienamente l' effetto, che ſi deſidera, quale ſommamente preme alla Santità Sua, Ella abbia biſogno in qualche coſa delli oracoli, e autorità della Santa Sede, non manchi di ricorrere alla medeſima con certa fiducia di venire aſſiſtita con tutto quell' ajuto, o protezione, che ſi giudicherà eſpediente per ottenere onninamente il compimento di coſa sì neceſſaria alla quiete, e benefizio ſpirituale delle Religioſe, e tanto importante al ſervizio del Signor Iddio, da cui le prego ogni maggior felicità.

Roma 28. Luglio 1708.

G. Cardinal di Carpegna Prefetto.

Ferdinando Arciveſcovo di Nicea Segr.

EPISTOLA

Encyclica ad univerſos Italiæ, Inſularumque adjacentium Ordinarios, nec non Monialium Superiores Regulares conſcripta, qua diſpoſita in alia præcedenti Epiſtola declarantur. 59

PER provvedere alla Religioſa quiete delle Monache, e liberarle da rimorſi, e ſcrupoli, come da ogni ſollecitudine di privato intereſſe temporale, ordinò già la Santità di Noſtro Signore con Editto, o ſia Lettera circolare in data delli 28. del paſſato meſe di Luglio, che tutte le ſpeſe degli Offizj, ſi faceſſero con le rendite de' Monaſterj: Ora a fine di ſoddisfare alle iſtanze di alcuni Monaſterj, che hanno in ciò ricercata qualche più chiara ſpiegazione: La Santità Sua col parere d' una Congregazione ſpezialmente deputata, ha comandato, e comanda, che in virtù delli decreti Appoſtolici fatti per l' oſſervanza del voto della Santa povertà i livelli, o vitalizj ſi conſegnino, o confondano nella Caſſa comune a diſpoſizione della Superiora, la quale ſomminiſtri alle Monache, quanto occorre per le loro neceſſità religioſe, ed il rimanente converta in beneficio del Monaſtero per ſovvenirlo, ed abilitarlo a ſupplire alle ſpeſe neceſſarie per li Offizj, ed altro: reſtando però ſempre nel ſuo vigore la diſpoſizione, e penalità del prefato Editto, o ſia Lettera Circolare: S' ingionge per tanto efficacemente a V. S. di proccurare, che ſi metta in pratica ciò, che ſopra ſi è detto, nel che ſommamente preme il Santo zelo di Noſtro Signore, che deſidera l' obbedienza dovuta ad un ordine sì neceſſario, non meno per il profitto ſpirituale, che per la quiete temporale dell' animo di tutte le Religioſe. Glielo ſignifico, ed il Signor Iddio la proſperi.

Roma 26. Gennaro 1709.

G. Card. di Carpegna Prefetto.

Ferdinando Arciveſcovo di Nicea Segr.

EPISTOLA

60 Juſſu Summi Pontificis ad Eminentiſſim. Archiepiſcopum Neapolitanum conſcripta, qua Illi ſignificatur, ut in Monaſteriis ejuſdem Civitatis diſpoſita a Sanctitate ſua de ſumptibus a Monialibus occaſione Officiorum faciendis exacte obſervari mandet.

ESſendo gionto all' orecchio di Noſtro Signore, che in codeſti Monaſterj di Monache ſoggetti a Voſtra Eminenza contro gli Ordini dati dalla Santità Sua col mezzo di queſta Congregazione a tutti i Monaſterj d' Italia con Lettera circolare del 28. Luglio 1708. le Abbadeſſe, Vicarie, Cellerarie, Camerlenghe, Sagreſtane, Rotare, ed altre Monache Offiziali, tanto nell' ingreſſo, che nel fine del loro Offizio faccino ſpeſe eccedenti, anche ſopra la ſomma di ducati ottocento, e più, a titolo di pietanze alle Monache, e a i loro Superiori, benchè Regolari, Confeſſori, Deputati, Fattori, ed altri; E conoſcendo ſua Beatitudine, che da ciò deriva la tepidezza delle Religioſe nello ſpirito, la diſtrazione dall' Orazione, e dal culto di Dio, l' inoſſervanza della Regola, e forſe talvolta il pregiudizio del voto della ſanta Povertà, mi ha comandato di ſcrivere a Voſtra Eminenza, che ſi compiaccia d' incaricare ſotto precetto formale di Sant' Obbedienza con riſervarne a sè la facoltà d' aſſolverne, ed in oltre ſotto pena di privazione d' Offizio, e della privazione di voce attiva, e paſſiva, ed altre a ſuo arbitrio alle Monache Offiziali ſuddette, che non facciano, nè permettino, che da altri ſi faccia ſpeſa alcuna, ancorchè ne foſſe dato loro comodità da' parenti, o da altre perſone, duranti i loro Offizj, ma nè meno quelli finiti, ed eſercitati, nè anche a titolo di celebrazione di Feſte, o di donativo, nè ſotto qualſiſia altro titolo, che abbia cauſa, occaſione, o dipendenza dalli predetti Offizj, e come più amplamente ſi contiene nella ſuddetta circolare del 28. Luglio 1708. la quale vuole ſua Santità che venga in ogni ſua parte pontualmente, e religioſamente oſſervata. Nell' obbedienza agli ordini ſupremi di Noſtro Signore col ſignificarlo a Voſtr' Eminenza, perchè cooperi con tutto il ſuo zelo a sì ſanta, e pia intenzione di ſua Beatitudine le bacio ec.

Roma 26. Giugno 1716.

Ferdinando Card. d' Adda Pro-Prefetto.

V. Arciveſcovo di Damaſco Segr.

EPISTOLA

Juſſu Summi Pontificis ad Nuncium Apoſtolicum in Civitate Neapolitana conſcripta, qua illi injungitur, ut in Monialium ejus Juriſdictioni ſubjectarum diſpoſita a Sanctitate ſua de ſumptibus a Monialibus occaſione Officiorum faciendis inviolabiliter obſervari curet. 61

PReme ſommamente a Noſtro Signore, che venghino eſattamente oſſervati gli Ordini traſmeſſi, anche al ſuo Anteceſſore, con Lettere di queſta Sagra Congregazione de' 28. Luglio 1708. circa la ſuperfluità delle ſpeſe, che ſi fanno dalle Abbadeſſe, Vicarie, ed altre Monache Offiziali duranti, e finiti i loro Offizj, sì nelle pietanze per le altre Monache, loro Superiori, Confeſſori, Deputati, Fattori, e ſimili altri Miniſtri, che nelle occaſioni di Feſte ſi fanno. Sentendoſi però, che ne' Monaſterj di codeſta Città ſoggetti alla Giuriſdizione di V. S. non ſolo non vengono oſſervati tali ordini, ma che anzi venghino fatte ſpeſe eccedenti la ſomma di ottocento e più ducati in pietanze, e celebrazione di Feſte contro la pia, e ſavia mente di ſua Beatitudine, che pur troppo prevede, quanto detrimento ſia con ciò per riſultare alle Religioſe nella via dello ſpirito, nella diſtrazione dall' Orazione, nel culto di Dio, nell' oſſervanza della Regola, e forſe anche talvolta nel voto della Santa Povertà, mi ha per tanto comandato di ſcrivere a lei, che come Miniſtro Appoſtolico, a cui ſoggiacciono i Monaſterj eſenti dalla Giuriſdizione di coteſto Eminentiſſimo Arciveſcovo, dovrà dar eſempio a quelli, che ſono immediatamente ſoggetti a ſua Eminenza, faccia precetto formale di Santa obbedienza, con riſervare a sè la facoltà di aſſolverne, ed inoltre ſotto pena di privazione di Offizio, delle voci attiva, e paſſiva, ed altre da arbitrarſi da lei alle Monache, ed Offizialità ſuddette di ciaſcun Monaſtero eſiſtente ſotto il ſuo governo, che non facciano, nè permettino, che da altre ſi faccia ſpeſa alcuna, ancorchè ne foſſe data loro comodità da' Parenti, o da altre perſone duranti, e finiti i loro Offizj, nè anche a titolo di celebrazione di Feſte, o di donativo, nè ſotto qualſivoglia altro titolo, che abbia cauſa, occaſione, o dipendenza dalli predetti Offizj, e come più amplamente ſi contiene nella menzionata Lettera circolare de' 28. Luglio

glio 1708. E ſuſſeguentemente proccuri con tutta efficacia, che ſia il tutto eſeguito, e ſi proceda contro chi traſgredirà, onninamente alle pene, eſſendo ſpezialmente ordine della Santità di Noſtro Signore, che V. S. in tal' affare facci riconoſcere la ſua vigilanza. Così ella eſeguirà in oſſequio de ſupremi cenni di ſua Beatitudine; e le prego ec.

Roma 29. Giugno 1716.

F. Card. d'Adda Pro-Prefetto.

V. Arciveſcovo di Damaſco Segr.

72 Affertur ad id noviſſima ſimilis diſpoſitio Benedicti XIV. ut habetur in ſequenti Epiſtola directa Eminentiſſimo Cardinali Archiepiſcopo Mediolanenſi.

Eminentiſſimo e Reverendiſſimo Signor mio Oſſervandiſſimo.

Quantunque altre volte queſta Sagra Congregazione, e ſpecialmente ſotto il dì 28. Luglio 1708. abbia ordinato, che le ſpeſe occorrenti in congiunture di Feſte, e degli Uffizj, che ſi eſercitano dalle Monache, ſi doveſſero fare colle rendite de' Monaſterj; Nulladimeno è ſtato rappreſentato alla Santità di Noſtro Signore, che in molti Conventi queſte ſi faccino dalle Monache particolari a conto proprio, dal che molti, e gravi inconvenienti poſſono derivare, come la diſtrazione dall'Orazione, e dal Culto Divino, l'occaſione di trattar con troppa frequenza co' Secolari, e qualche altra inoſſervanza delle Regole, la ſoverchia ſollecitudine di acquiſtar denaro con pericolo di contravenire al Voto della Povertà, ed in oltre di porre in anguſtia i loro Parenti, li quali per non ſoggiacere a replicate gravi ſpeſe ſi aſtengono tal' ora dal collocare ne' Monaſterj altre Fanciulle, che ne averebbero la vocazione. Perciò la Santità ſua, la quale con indefeſſo Appoſtolico zelo aſſiduamente invigila a promovere il bene ſpirituale di tutto il Criſtianeſimo, ed ha ſpezialmente a cuore, che ſempre più ſi avanzino nella ſtrada della perfezione le Sagre Vergini, parte la più illuſtre del Gregge di Gesù Criſto, ha comandato, che ſi rinovino gli Ordini ſu queſta materia altre volte emanati, e che inſiſtaſi per l'eſecuzione de' medeſimi. Si compiacerà per tanto V. E. incaricare con precetto formale di Sant' Obbedienza a tutte le Abbadeſſe, Priore, Vicarie, Camerlenghe, Sagreſtane, ed altre Offiziali, che non debbano in occaſione o di Feſte, o di loro Offizj fare ſpeſa alcuna, o dare alcun donativo, quantunque di poco valore, nè alle Monache, nè alle Novizie, nè ad altre, che dimorano nel Monaſtero, nè tampoco a' loro Superiori, ancorchè Regolari, nè a' Confeſſori, Deputati, Fattori, ed altri Offiziali, anzi nè meno alla Chieſa, e Sagreſtia, ma qualſivoglia ſpeſa nelle ſopradette congiunture, dovrà onninamente farſi colle rendite de' Monaſterj. E perchè queſti non reſtino di ſoverchio aggravati, potrà l' E. V. ingiungere tanto alle Superiore, quanto alli Deputati, Sindici, ed Economi di ciaſcun Monaſtero, che conſiderato lo ſtato de' medeſimi, ſtabiliſchino per le ſuddette ſpeſe una preciſa ſomma, che da V. E. dovrà poi eſaminarſi, ed approvarſi, perchè ſia propria, convenevole, e proporzionata all' Entrate; In caſo poi, che qualche Monaſtero foſſe così ſcarſo di rendite, che non oſtante tutta la moderazione uſata non poteſſe ſoccombere a queſto peſo, l' E. V. ordinerà, che ſomminiſtrato alle Monache del depoſito provveniente dalli Livelli, o Vitalizj, quanto le occorre per le loro neceſſità Religioſe, il rimanente s'impieghi nelle diviſate ſpeſe conforme fu dichiarato coll' altra Lettera circolare de' 25. Febbrajo, 1709.

Ed affinchè ſi mantenga perpetuamente l' oſſervanza di quanto viene, come ſopra, preſcritto, potrà l' E. V. comandare eſpreſſamente, che ſempre nell' elezione della nuova Superiora debba in Capitolo leggerſi ciò, che nella preſente Lettera ſi contiene. Dichiarando, che la Santità di Noſtro Signore intende, che inviolabilmente debba il tutto oſſervarſi da qualunque Monaſtero, benchè eſente, privilegiato, privilegiatiſſimo, e degno di ſpezial menzione, eziandio ſoggetto immediatamente alla Santa Sede, ed anche dalle Caſe delle Obblate, quantunque non aſtrette alla Clauſura, ſotto la pena in caſo di contravenzione della privazione dell' Offizio, e della voce attiva, e paſſiva da incorrerſi ipſo facto, e da durare ad arbitrio della Sacra Congregazione.

Sarà dunque parte della Paſtoral' vigilanza dell' E. V. il reſtar ſervita di ordinare l'eſatto adempimento di quanto ſi preſcrive, compiacendoſi ſuſſeguentemente dare avviſo dell' operato,

rato, mentre bacio alla medeſima umilmente le Mani.

Di Voſtra Eminenza

Roma 26. Gennajo 1742.

C. Arciveſcovo di Damiata Segr.

Milano all' Eminentiſs. Signor Cardinal Arciveſcovo.

Umiliſſ. Divotiſs. Servitore

G. Card. Firrao.

63 Epiſcopus, ſive Superior Regularis non po-
teſt recipere munera occaſione receptionis Ha-
bitus, ſeu emiſſionis Profeſſionis Monialium,
ſeu ingreſſus Abbatiſſæ in Officium Abbatiſſa-
tus, & hujuſmodi: Clemens VIII. in Conſtit.
de largitione munerum incip. *Religioſæ Congre-
gationes*, & expreſſe *Sacra Congreg. Epiſcop. &
Regular. in Averſana 22. Januar.* 1591. his
verbis: *Non liceat Epiſcopis, cum Novitiæ ve-
ſtiuntur, vel Profeſſionem emittunt, a propinquis,
vel ab alio quocumque dona, tam comeſtibilia,
quam linea, etiam parvi valoris accipere, neque
ab Abbatiſſis in ingreſſu Officii, ſed ab eiſdem
comeſtibilia tantum in aliquibus ſolemnitatibus,
nomine totius Monaſterii, etiamſi antiquiſſima ino-
64 leverit conſuetudo*. Epiſcopus, & quilibet alius
Superior Ordinarius in his tranſgreſſor juxta te-
norem dictæ Conſtitutionis Clementis VIII. te-
netur ad reſtitutionem, quatenus munera non
comeſtibilia & præter formam alterius Bullæ
Urbani VIII. incip. *Nuper a Congregatione*, mo-
deratoriæ, & declaratoriæ, & confirmatoriæ il-
lius Clementis VIII. recipiat, adeo ut, neque
a Summo Pœnitentiario (ſi munus ſummam
ſcutorum decem excedat) abſolvi poſſit, niſi
facta reſtitutione, prout patet ex noviſſima
Conſtitutione Innocentii XII. declaratoria fa-
cultatum Cardinalis Pœnitentiarii emanata ter-
tio nonas Septembris 1692. incip. *Romanus Pon-
tifex* in qua §. 17. ſic expreſſe habetur: *Mune-
ra a Regularibus contra recol. memor. Clementis
Papæ VIII. pariter Prædeceſſoris Noſtri anno In-
carnationis præfatæ* 1594. *tertio decimo Kalendas
Julii editam Conſtitutionem ultra valorem decem
Scutorum monetæ recipientes, exceptis rerum me-
dicinalium, ſeu devotionis muneribus, ante fa-
ctam reſtitutionem non abſolvat, nec mandet ab-
ſolvi: Infra vero prædictum valorem, nonniſi fa-
cta arbitrio ipſius majoris Pœnitentiarii, ſeu per
eum eligendi Confeſſarii eleemoſyna, quæ in be-
neficium Religionis, ſeu conventus, cui de Jure
facienda eſſet reſtitutio, ſi caute fieri poteſt, ero-
getur, abſolvat, ſeu mandet abſolvi*.
65 Monialis in particulari nequit neque de licen-
tia, ac diſpenſatione Superioris habere peculium,
ſeu aliquid proprium, de quo tamquam de re
ſibi propria pro libitu diſponere poſſit. *Com-
munis*, textu expreſſo *in c. Cum ad Monaſte-
rium 6. de ſtatu Monachorum in fine*, ibi: *Nec
æſtimet Abbas, quod ſuper habenda proprietate
poſſit cum aliquo Monacho diſpenſare, quia ab-
dicatio proprietatis, ſicuti & cuſtodia caſtitatis
adeo eſt annexa Regulæ Monachali, ut contra
eam nec Summus Pontifex poſſit licentiam indul-
gere*. Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regularib. &
monialib. cap.* 2. & habetur expreſſe *in decret.
Clement. VIII. de Reformation. Regul.* incip.
Nullus omnino. Et hoc ſæpe ſæpius in caſibus
ſpecificis declaravit Sacra Congreg. Conc. ut
abunde refert Fagnanus *in c. Monachi* 2. *de
ſtatu Monachorum a n.* 61. *uſque in finem*.
Et ſignanter in cauſa Panormitana, in qua 66
cum quædam Monialis præter dotem Monaſte-
rio tributam ſibi reſervaſſet ſcuta quinquaginta
annua pro ſuis neceſſitatibus, atque indigentiis,
petiit fieri facultatem illa erogandi in uſus præ-
dictos; S. Congreg. cenſuit hanc pecuniam an-
nuam, non obſtante reſervatione, jam quæſi-
tam eſſe Monaſterio: ideoque deferendam eſſe
recta ad manus Abbatiſſæ, quæ primum proſpi-
ciat neceſſitatibus Monialis Oratricis, & quod
reliquum fuerit, in uſus totius Monaſterii con-
vertat. Præterea in cauſa Neapolitana propo- 67
ſitum fuit Sacræ Congregat. dubium, ut infra
conceptum. In aliquibus Monaſteriis nonnul-
læ Moniales cenſus. & annuos quoſdam redi-
tus, & proventus ſeu fructus percipiunt ſub di-
verſis contractuum ſpeciebus, nam aliquæ in
ipſarum perſona emerunt certos reditus a per-
ſonis laicis: aliquæ ab aliis Monialibus, ali-
quæ ab ipſis Monaſteriis, aliæ vero dederunt
pecuniam Monaſterio, ut ex earum pecuniis
fieret emptio nomine Monaſterii ad rationem
ſeptem, vel octo pro centenario, & Abbatiſſæ
dabant ipſis Monialibus illos reditus, quos
ex dictis emptionibus exigebant ſingulis annis.
Aliquæ Monaſteriis, ſeu eorum Superioribus cer-
tas pecuniarum ſummas manualiter pro indi-
gentiis Monaſterii dederunt pacto adjecto, vel
etiam tacita conventione adhibita, ut Monaſte-
rium, ſeu Abbatiſſa certos reditus ad rationem
tot pro centenario eorum vita durante conce-
dat. Quæritur, an Moniales prædictæ in hu-
juſmodi caſibus incurrant in pœnas per Conci-
lium Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 2. *de Regular.* in
proprietarios inflictas, etiamſi de licentia Ab-
batiſſæ, & ad Abbatiſſæ nutum, vel Conven-
tus, ſeu Monaſterii nomine percipiant? Sacra

Con-

Digitized by Google

Congregatio cenſuit, in nullo ſupradictorum caſuum licere Monialibus dictos fructus, ſeu reditus percipere, & ſi perceperint, incidere in pœnas *d. cap. ſeſſ.* 25. *de Regularibus*. Neque ab hujuſmodi pœnis excuſari ob licentiam Abbatiſſæ, quæ eam d. Concilii decreto in ſupradictis caſibus concedere quidem prohibetur, ſed debet ex ſuo munere ex Monaſterii reditibus, vel eleemoſynis Monialium neceſſitatibus in dies ſubvenire. Ex quibus declarationibus apparet, non eſſe amplius locum opinioni Jo. Aud. *in regul. Non eſt obligatorium*, Calderin. *conſ.* 2. *de Regularibus*, & Abbat. *conſ.* 88. *part.* 1. exiſtimantium, licere Profeſſo de Licentia Superioris Prælati accipere aliquam annualem proviſionem a Conventu, vel a Provincia, puta Scutorum decem, ut exemplificat Jo: Andr. vel quinquaginta, ut inquiunt Calder. & Abb. perſolvendam pro veſtibus, & aliis perſonalibus neceſſitatibus.

68 Item in Urbinaten. Cum Archiepiſcopus Urbini retuliſſet Sacræ Congreg. ſe non potuiſſe adducere Moniales cujuſdam Monaſterii ad ſuſcipiendam exactam vitam communem: ideoque illis propoſuiſſe, ut fieret communis arca cujus clavis penes Abbatiſſam exiſteret, & intus eam aptarentur tot ſcriniola, quot eſſent Moniales, ita ut unaquæque haberet claviculam ſcrinioli ſui, & in eo aſſervaret pecuniam ex laboritio, vel aliunde partam, quæ in ipſius tantum, & non in alterius neceſſitates erogari deberet arbitrio Abbatiſſæ; Sacra Congregatio hoc temperamentum ludicrum exiſtimavit, ac repugnans Decreto *dict. cap.* 2. quod jubet, ut omnia Superiori tradantur, Conventuſque incorporentur, ideoque mandavit Archiepiſcopo, ut quandiu Moniales communem vitam non ſuſciperent, interdiceret illis receptionem puellarum ad Habitum, & Profeſſionem.

69 In Monaſteriis tamen, in quibus, vel ob carentiam redituum, vel ob incuriam, & negligentiam Superiorum vita communis non ſervatur, nec poteſt introduci, & Monaſterium indigentiis Monialium non ſupplet, nec ob ejus paupertatem ſupplere poteſt, omnes pecuniæ undequaque quæſitæ a Monialibus, in capſam depoſiti conferendæ ſunt, & regiſtrandæ, ac nomine Monaſterii exigendæ; Et exinde, ut Monialibus exhibitricibus de neceſſariis ad vitam provideatur, eiſdem eleemoſynaliter de licentia Abbatiſſæ per depoſitariam tradi debent: Ita enim eo modo, quo poteſt, ſervatur votum Paupertatis, & tollitur occaſio proprietatis, ut cum aliis tradit Donatus *prax. rerum Regular. tom.* 4. *tract.* 15. *quæſt.* 11. 19. & 20. ubi ſub *n.* 2. refert Decretum Sacræ Congregationis Viſitationis Apoſtolicæ juſſu Urbani VIII. factæ *die* 13. *Julii* 1627. pro Franciſcanis Conventualibus Monaſterii SS. Apoſtolorum Romæ per hæc verba: *Pecuniæ vero, aliæque res quæcumque Fratrum intra viginti quatuor horas tradantur Superiori in commune Conventus Ærarium reponendæ, triplicique clavi cuſtodiendæ, quarum una penes Guardianum pro tempore exiſtentem, duæ vero aliæ penes duos alios Fratres ſingulo quoque anno per Conventum eligendos, conſerventur, ex quibus ſubminiſtrato exhibitori quantum Religioſæ ejus neceſſitates (ſtatus valetudinis, laborumque ratione habita) expoſtulare videbuntur; Reliquum penes Ærarium remaneat, & arbitrio duarum ex tribus partibus Capituli, ſeu Congregationis Provincialis ſingulis annis faciendæ erogetur.*

Partitæ autem dictæ capſæ communis per computum ſeparatum ſic inſcribi debent: *Il Monaſtero deve aver da sè per conto di Suor N. N. ſcudi ... prout Sacra Congregatio Epiſcopor. & Regular. reſcripſit Archiepiſcopo Barenſi* 2. *Octobris* 1595. cui totam pecuniam provenientem ex Monialibus particularibus in capſam communem deponendam eſſe injunxerat, quoties Moniales ex cauſis ſupradictis ad vitam communem reduci non poſſent. Et iterum ita fieri juſſit generaliter 4. *Febr.* 1678. ut refert Criſpin. *de Viſitatione* §. 42. *num.* 40. 70

Unde ut Moniales in Monaſteriis, ubi non adeſt vita communis, poſſint licite exigere, retinere, & expendere Livella, debent quinque conditiones, ſeu circumſtantiæ concurrere; Prima ſcilicet, quod habeant dependenter a voluntate Superioris; Secunda, ut ſint paratæ peculium conſignare ad nutum ejuſdem Superioris; Tertia, ut pecunias convertant in licitos, & pios uſus, & decentiam eorum ſtatus; Quarta, quod non ſit peculium ſuperfluum; Quinta, quod ſit penes Capſam depoſiti, ſeu Ærarium commune; Donat. *prax. rer. Regular. tom.* 4. *tract.* 15. *quæſt.* 11. & 19. & alii plures ibi citati, Monacell. *part.* 1. *tit.* 11. *formul.* 20. *n.* 4. & 6. ubi habet, quod hæc Donati Theorica poteſt tute practicari, & tolerari, prout tolerari poſſe declaravit *Sacra Congr. in una Cæſenaten.* pro Monaſterio S. Claræ illius Civitatis reſcribendo ſub *die* 12. *Mart.* 1693. in obſequium Card. Denhoff tunc Epiſcopi vitam communem deſiderantis: *Ad mentem*, referente Eminentiſſimo Card. Acciajolo, & mens fuit, quod circa vitam perfecte communem nihil eſſet innovandum. 71

Digitized by Google

72 Livella non poſſunt a Monialibus, & Regularibus cedi eorum conſanguineis ſine licentia Sacræ Congregationis. Rota *deciſ.* 610. *n.* 8. *&* 9. *coram Card. Cerro*, *& in Albanen. locorum Montium* 26. *Januar.* 1725. *coram d. Calcagnino*, Card. Petra *tom.* 5. *commentar. ad Conſtitut.* 5. *Pauli II. ſect.* 2. *num.* 7. ubi citat alias Rotæ deciſiones, & teſtatur, Regulares, & Moniales paſſim recurrere ad Sacram Congregationem Epiſcop. & Regul. pro obtinendis licentiis in concedendis Livellis ſuis conſanguineis, quæ ſolent concedi accedente conſenſu Superiorum, & Capituli Conventualis, ut ipſe expertus eſt, dum erat Secretarius dictæ Sacræ Congregationis, ut refert eodem *tom.* 5. *Comment. ad Conſtitut.* 12. *Sixti IV. num.* 5. *in fine*. Et revera cum nuperrime quidam Regularis Carmelita calceatus petiiſſet a d. Sacra Congregatione facultatem tranſigendi in certa conventa ſumma pecuniæ pro decurſis Livelli annualitatibus a ſuis conſanguineis partim non ſolutis, & partim ſub dubio an fuerint integraliter ſolutæ, ex quo utraque pars fuerit negligens in regiſtrandis, & aſſervandis memoriis: *Dicta Sacra Congr. Epiſcop. & Regul. ſub die* 16. *Januar.* 1739. *reſcripſit concedendo facultatem Generali ejuſdem Ordinis*, *dummodo narrata vera exiſterent* (narraverat enim a ſuis conſanguineis pluries pecuniaria ſubſidia ultra ſuum Livellum gratis recepiſſe) *& accederet conſenſus Capitularium Conventus*, *cujus erat filius*, *& actus fieret nomine ipſius Conventus*.

73 Poſſe autem Moniales, & Regulares remittere ſuis conſanguineis, vel aliis donare fructus ſui Livelli cum ſola licentia Superioris, tenent Sanchez *ad Præcepta Decalogi lib.* 7. *cap.* 22. *n.* 16. Diana *coordinat. t.* 7. *tract.* 3. *de paupertat. Religioſ. reſolut.* 69. Card. de Luca *de Regularib. diſc.* 56. *a num.* 6. Paulut. *in Voto arbit. pro veritate edito in una Cæſenaten.* quod regiſtratur *in diſſertat.* 36. *art.* 2. *per tot.* Urſaya *tom.* 3. *part.* 2. *diſceptat.* 1. §. 18. *num.* 30. *&* §. 22. *num.* 35. Valer. *de differ. utriuſque Fori verb. Munera num.* 37. & alii paſſim, & Rota *deciſ.*
74 1162. *n.* 17. *coram Emerix Junior.* Immo plures ex citatis, & non pauci alii Doctores tenent, Moniales, & Regulares poſſe ſimiles ceſſiones, remiſſiones, ſeu donationes fructuum ſui Livelli facere abſque licentia ad id ſpeciali Superioris, ſed cum ſola licentia generali inſumendi tales fructus in ſuas indigentias, & Religioſos uſus. Et ratio iſtorum eſt, quia eo ipſo, quod Religioſo certa quantitas conceditur, & præſcribitur, cenſetur etiam dati tacite licentia expendendi in honeſtos uſus id, quod ſibi ſubtrahit ex parſimonia: Tum quia per talem donationem, ſeu remiſſionem Monialis, ſeu Regularis nullum damnum infert Monaſterio, ſed parce vivendo & expendendo detrahere videtur condecentiæ ſuæ perſonæ, ejuſque genio, & ventri id, quod donat, vel remittit, & Bulla de largitione munerum prohibet tantum largitiones munerum, ex quibus damnum, ſeu grave incommodum infertur Monaſterio; Tum etiam quia ex hac opinione datur occaſio Monialibus, & Regularibus, ut libentius abſtinentiæ, ſobrietati, frugalitati, modeſtiæ, & moderato ſumptui aſſueſcant, dum ſciunt ea, quæ ſibi de neceſſariis ſubtrahunt, poſſe conſanguineis, & aliis de ſe benemeritis donare, & in aliis licitis operibus expendere, Valer. *de different. utriuſque Fori*, *verb. Munera num.* 37. Peyrin. *tom.* 1. *de ſubdit. quæſt.* 2. *cap.* 2. §. 6. Navarr. *conſil.* 3. *num.* 46. *de ſtatu Monachor.* Boja *caſ.* 32. *verſ. Reſpondemus*, Urſaya *tom.* 3. *par.* 2. *diſcept.* 1. §. 22. *a num.* 35. Paulut. *loc. cit. a num.* 38. D. Cajetan. de Alexandris *in Confeſſario Monialium cap.* 4. §. 4. *quæſt.* 6. Card. de Luca *loc. c.* Diana *loc. c.* & alii plures, quæ opinio in Monaſteriis, ubi adeſt talis conſuetudo, ſi adſit licentia ſaltem tacita Superioris, eſt vere probabilis, quia taciti, & expreſſi eadem eſt virtus, *l. Cum quid*, *ff. de rebus cred. & cap.* 2. *de reſcriptis*.

Intellige tamen de ceſſione, ſeu donatione fructuum Livelli non aſcendentium ad magnam ſummam, quia pro ceſſione, ſeu donatione annualitatum conſtantium magnam, & notabilem ſummam, ſeu pro ceſſione Juris Livelli recurrendum eſt ad Sacram Congregationem Epiſcop. & Regul. juxta dicta ſupra *n.* 72. cum circa talem ſummam, & tale Jus obſtent Conſtitutiones Clementis VIII. & Urbani VIII. de largitione munerum, ad quarum ſolummodo formam poſſunt Regulares uti Livellis, uti decrevit *Sacr. Congr. Epiſcopor. & Regular. in Florentina* 21. *Jun.* 1690. *ad relationem Eminentiſſimi Card. Petrucci*. 75

Monialis ex pecunia ſui Livelli, ſeu aliunde quæſita nequit ſibi cenſum emere, ſeu conſtituere neque de licentia Abbatiſſæ, immo neque ipſam pecuniam tradere Monaſterio, ſeu Abbatiſſæ pro indigentiis Monaſterii cum pacto, vel etiam tacita conventione adhibita, ut Monaſterium, ſeu Abbatiſſa certos reditus ad rationem tot pro centenario, ejus vita durante concedat, ſeu ſolvat: Sic expreſſe decrevit *Sacra Congregatio Concilii in dicta Neapolitana* relata ex Fagnano *ſupra num.* 67. Unde cum quidam Regularis dediſſet Monaſterio Capitale 76

Digitized by Google

le in pecunia cum pacto, ut ei quotannis certa ſumma ſolveretur, ſuborto dubio an Monaſterium ad id teneretur? *Sac. Congr. Epiſc. nuperrime reſcripſit*, *Monaſterium non teneri*. Sic refert Card. Petra *tom. 4. Commentar. ad Conſtitut. 5. Benedicti XII. ſect. 2. num. 29. in fine*.

77 Neque poteſt Monialis ex peculio ſui Livelli, vel aliunde quæſito, & ſibi libere a Superiore conceſſo ſundare cenſum, ut ex ejus fructibus poſt ejus mortem celebrentur Miſſæ pro anima ipſius, quia cum quidquid acquirit Monachus, Monaſterio acquirat: *cap. Statutum* 1. *cauſ.* 18. *quæſt.* 5. *cap. Abbatae* 16. *cauſ.* 18. *q.* 2. *cap. Quia ingredientibus* 7. *cauſ.* 19. *quæſt.* 3. *cap. In præſentia* 8. *de probat.* ſtatim ac cenſus fundaretur, acquireretur Monaſterio, & non eſſet amplius fundatio ſub diſpoſitione Monialis, & proinde non poſſet ſupponere oneri Miſſarum. Paſqualig. *in qq. Moral. juridic. quæſt.* 199. *num.* 1. D. Cajetan. de Alexandris *in Confeſſario Monialium cap.* 4. §. 2. *quæſt.* 12. & alii paſſim.

78 Nec poteſt Monialis tradere amico certam ſummam pecuniæ ex ſuo Livello, ſeu aliunde quæſitæ cum pacto, quod poſt ejus mortem faciat celebrari tot Miſſas, quia ſic Monialis diſponeret quidem vivens de tali pecunia, ſed tamen cauſa mortis, ita ut diſpoſitio non ſortiretur effectum, niſi poſt mortem; Hoc autem eſſet diſponere per modum ultimæ voluntatis, quod eſt omnino prohibitum Religioſis Regularibus. *Authent. Cod. de Sacroſanct. Eccleſ. cap. Non dicatis* 11. *cauſ.* 12. *q.* 1. *cap. Quia ingredientibus* 7. *cauſ.* 19. *q.* 3. *cap. Quia ingredientibus* 2. *de teſtamentis* cum ſimilibus, D. Cajetanus *loc. cit. q.* 13. & alii.

79 An autem poſſit Monialis dictam pecuniam ex ſuo Livello, ſeu aliunde quæſitam proprio uſui conceſſam donare alteri cum onere, ut ſtatim celebrentur ſingulis annis aliquæ Miſſæ in perpetuum? variant Doctores. Affirmant enim Ludovicus Lopez *lib.* 2. *de contractibus cap.* 40. Navarr. *Comment.* 2. *num.* 41. *de Regularibus*, & alii, quia dicunt, hoc non eſt diſponere per modum ultimæ voluntatis, cum eo ipſo, quod diſponat per donationem, diſponat irrevocabiliter; de ratione autem diſpoſitionis per modum ultimæ voluntatis eſt diſponere revocabiliter: At melius negant Paſqualigus *loc. cit.* D. Cajetanus *loc. cit. quæſt.* 13. Molina *tom.* 1. *de juſtitia diſp.* 140. *col.* 2. & alii plures: quia Monialis, & Regularis nec poteſt facere donationem mortis cauſa, *arg. l.* 1. §. 1. *ff. de Tutel. & rat. diſtrah.* Reiffenſtuel *lib.* 4. *decret. tit.* 26. *num.* 360. & alii paſſim: Niſi de re modica fiat donatio mortis cauſa, quia iſtam cum conſenſu Superioris, ſeu Superiorisſæ, & multo magis ipſum Superiorem, ſeu Superiorisſam poſſe facere, tenent Barboſa *in cap. Quia ingredientibus* 2. *de Teſtamentis num.* 5. Pirhing *lib.* 3. *decret. tit.* 26. *num.* 48. Reiffenſtuel *loc. cit.* Sanchez *lib.* 7. *moral. cap.* 8. *num.* 11. Layman *lib.* 3. *tract.* 5. *cap.* 3. *num.* 4. & alii communiter. Tum quia in noſtro caſu non intervenit vera donatio, ſed deputatio dictæ pecuniæ pro celebratione Miſſarum, quæ videtur diſpoſitio per modum ultimæ voluntatis, cum illud onus injunctum continuet etiam poſt mortem, quod eſt omnino prohibitum Religioſis Regularibus, per *citata Jura num. antecedenti*.

Supradicta omnia clare deducuntur ex eo, 80 quod Sedes Apoſtolica quotieſcumque per Sacram Congregationem Epiſcoporum, aut Concilii facultatem habendi Livella, ſeu vitalitia Regularibus, aut Monialibus concedit, ſolet adjicere ſequentes conditiones: *Dummodo annuus reditus a Procuratore Monaſterii exigatur, & recta via deferatur in commune Depoſitum, & tunc de manu Depoſitarii, & de licentia Superiorum ipſe Orator recipiat quantum, & quatenus opus fuerit, & in ſuas religioſas neceſſitates applicet, applicatorumque quoties a Superioribus fuerit requiſitus rationem reddat, & reſiduum in communes Monaſterii neceſſitates erogetur*. Sic refert Cardinal. Petra *tom. 4. Commentar. ad Conſtitut. 5. Benedicti XII. num.* 38. & Rota *part.* 16. *recentior. deciſ.* 405. *n.* 5. *verſ. Tota*.

Et de facto *in Panormitana*, cum quædam Monialis præter dotem Monaſterio tributam ſibi reſervaſſet Scuta quinquaginta annua pro ſuis neceſſitatibus, atque indigentiis, petiit ſibi fieri facultatem illa erogandi in uſus prædictos; *Sacra Congregat. Concil. cenſuit, hanc pecuniam annuam, non obſtante reſervatione, jam quæſitam eſſe Monaſterio, ideoque deferendam eſſe recta ad manus Abbatiſſæ, quæ primum proſpiciat neceſſitatibus Monialis Oratricis, & quod reliquum fuerit, in uſus totius Monaſterii convertat*. 81

Alias conſimiles Sacræ Congregationis declarationes refert Urſaya *tom.* 3. *part.* 2. *diſcept.* 1. §. 13. & ſignanter *ſub num.* 7. ubi de reditibus vitalitiis, quos quædam Moniales reperiebantur in poſſeſſione de ſe recipiendi, & retinendi nomine proprio, *Sacra Congreg. Conc. cenſuit, hos reditus ab ipſamet Abbatiſſa exigi, & ad ipſius manus recta deferri oportere, de quibus pro ſuo arbitrio ſubveniet in primis neceſſitati Monialium, quarum intuitu hi reditus Monaſterio obvenerunt, ceterum quod ſupererit,* 82

Q 4

rit, *in communem Monaſterii uſum convertat*. *Et ſub num.* 3. refert aliam emanatam *die* 16. *Novemb.* 1629. ibi: *Che le ſovvenzioni annue*, *che ſi aſſegnano alle Monache particolari per le loro Religioſe neceſſità*, *ſiano da principio volontarie a parenti*. *Le Monache poi ſiano obbligate di tenere li frutti di tali aſſegnamenti nel comune depoſito*, *e che ſi prendino dalle mani della Badeſſa per le loro religioſe neceſſità ſolamente*; *ed il reſiduo s' impieghi nelli uſi comuni del Monaſtero*; *&* *ſub num.* 5. refert aliam emanatam 11. *Februarii* 1678. approbatam ab Innocentio XI. cum addito *che ſi levi ogni altro abuſo introdotto contro le buone regole Monaſtiche*, *maſſime quelle di aver trovato tal forma di vivere*, *e tali abuſi nel tempo del loro ingreſſo nel Monaſtero*. Merito proinde concludens cum doctiſſimo Epiſcopo Criſpin. *Nella viſita Paſtorale part.* 2. §. 42. *num.* 39. *in medio*, quod in his terminis a Monialibus inallegabilis eſt uſus in contrarium, attento dicto oraculo Pontificio, & reſolutione ejuſdem Sacræ Congregationis: Et Donat. *rer. Regul. tom.* 4. *tract.* 15. *de Voto paupertat. quæſt.* 5. *num.* 3. *&* 4. ac Fontan. *ad Conſtitut. Ord. Prædicator. verb. Profeſſio n.* 11. *fol.* 530. dicunt: *Ex clara diſpoſitione Capituli Generalis Pariſiis celebrati an.* 1611. *admonit.* 3. *utriuſque ſexus Regulares viventes ſub habitu S. P. Dominici tenentur ad obſervantiam Regulæ*, *& Conſtitut. noſtrar. non prout hic*, *vel ibi ſervatur*, *ſed ſimpliciter*, *prout littera ſonat*. Hæc ille.

83 Hinc Legatum relictum Moniali, ſeu Regulari in particulari ſub conditione, quod quandiu vivit, pertineat irrevocabiliter ad eam, vel eum, independenter a licentia Superiorisſæ, vel Superioris, non debetur ipſi Moniali, ſeu Religioſo, ſed Monaſterio, & talis conditio habetur pro non adjecta; Vide verb. *Legatum num.* 8.

84 Immo Legatum relictum Moniali, ſeu Regulari nec momento temporis poteſt eſſe apud eam, vel eum, ſed illico acquiritur Monaſterio. Vide *d. verb. Legatum n.* 89. *&* 90.

85 Nec Moniales, & Regulares in particulari poſſunt habere, ſeu de ſe retinere Legata, præſertim ſi ſint in bonis ſtabilibus, neque de licentia quorumcumque ſuorum Superiorum. Vide *d. verb. Legatum n.* 91.

86 Immo talis licentia etiamſi eſſet obtenta ab eorum Generalibus, qui dicerent, eam poſſe concedere, non excuſaret Moniales, & Fratres a culpa, & pœna a Concilio Tridentino impoſita. Vide *d. verb. Legatum numer.* 92.

Adducitur advertentia diligenter habenda. 87
Vide *d. verb. Legatum n.* 93.

Inſuper adducitur concluſio Doctiſſimi Fa- 88
gnani ſemper attendenda. Vide *d. verb. Legatum num.* 94.

Livella Monialium adminiſtrari non poſſunt 89
a ſe ipſis juxta Oraculum Clementis XI. 28. *Julii* 1708. *&* 26. *Januarii* 1709. de quo *in Synod. Fulginaten. Baptiſtell. in Appendic. fol.* 181. relat. ab Urſaya *in Miſcellan. Sacro*, *& profano* 1. *Litter. L. num.* 127.

Monialis, & Regularis tranſiens ab uno 90
Monaſterio ad aliud defert ſecum Livellum ad ſecundum Monaſterium, vel ſecundam Religionem, quia Livellum, ſeu vitalitium eſt perſonale, & ſequitur perſonam Religioſæ, ſeu Religioſi, pendetque ab illius vita; Cardin. de Luca *de Regular. deciſ.* 57. *num.* 19. Donat. *prax. rer. Regular. tom.* 1. *tract.* 8. *de tranſeuntibus q.* 61. *n.* 9. *&* 10. Urſaya *tom.* 3. *part.* 2. *diſcept.* 1. §. 22. *n.* 29. Card. Petra *tom.* 4. *Commentar. ad Conſtit.* 5. *Bened. XII. ſect.* 2. *n.* 60. ubi refert ſic reſolutum fuiſſe a Congreg. particulari *in Romana annui reditus* 7. *Jun.* 1707. Cui Congregationi & ipſe ut unus ex deputatis interfuit.

Monialis an, & quomodo pecuniam ex ſuo 91
Livello, & aliunde quæſitam poſſit ludo exponere? Vide *verb. Ludus a n.* 9. *ad* 12.

Alia de Livellis, & annuis reditibus, vide 92
Urſayam *tom.* 4. *part.* 2. *diſceptat.* 1. §. 22. *per tot.* Card. Petram *tom.* 4. *Commentar. ad Conſtit.* 5. *Benedicti XII. ſect.* 2. *per tot.* Fagnan. *lib.* 3. *decretal. in cap. Monachi* 2. *de ſtatu Monachor. per tot.*

Epiſcopus, Vicarius Generalis, quilibet alius 93
Prælatus, & Officialis ſeu deputatus nihil accipere poteſt pro ingreſſu, & profeſſione Monialium, pro exploratione, pro approbatione Depoſiti dotis, pro licentiis, & hujuſmodi, ut ſæpe ſæpius decrevit *Sacra Congr. Epiſc. & Regular.* & ſignanter *in Tranen.* 30. *Maii* 1668. *in Iſernien.* 6. *Junii* 1642. & expreſſe Innoc. XI. *die* 1. *Octobris* 1678. in ſua *Taxa* dicta communiter *Innocentiana* §. *Generalmente*, ibi: „ Generalmente in tutto quello, che riguarda „ i Monaſterj delle Monache, ed i Conſervatorj di quelle Donne, le quali a guiſa di „ Monache riſpettivamente vivono ritirate, il „ Veſcovo, o altro Prelato; il Vicario così „ Generale, come particolare, e qualunque „ altro Offiziale, o Deputato, ed il Cancelliero, ed anche i Parenti, ed i Famigliari del Veſcovo, o Prelato, e de' ſuoi Officiali, non poſſano eſigere, e ricevere emo-

„ lu-

Digitized by Google

,, lumento alcuno in denato, ed in altre co-
,, ſe, eccetto che quelle comeſtibili, che ſia-
,, no proporzionate all'uſo, e conſumo pro-
,, prio dentro tre giorni, anche con titolo di
,, donativo, per l'ammiſſione all'Abito Mo-
,, naſtico, per l'approvazione del depoſito
,, della dote, per la Profeſſione, per l'am-
,, miſſione dell'Educande, ed altre Donne ſe-
,, colari, per le rinunzie, che ſi fanno dalle
,, Novizie, per l'elezione dell'Abbadeſſa, o
,, altra Superiora, per licenze de' Medici,
,, Chirurgi, ed Operarj, per le licenze di
,, parlare alle Monache, ed altre, che ſono
,, nel Monaſterio, per la deputazione de' Con-
,, feſſuri, Cappellani, Prucuratori, Eſattori,
,, ed altri Miniſtri, e generalmente per ugni
,, altro atto, che riguarda al governo; ma
,, ſolamente il Cancelliero per il rogito delle
,, rinunzie, e per li atti, che convenga fare
,, ſopra la giuſtificazione del depoſito della
,, dote, poſſa eſigere la mercede propuizionata
,, alla fatica della ſcrittura, purchè non ecce-
,, da in tutto giulj 5. moneta Romana, ov-
,, vero l'equivalente alla moneta del Paeſe.

94 Additur attendenda ad rem ſequens Epiſtola
Sacræ Congregationis Epiſcopor. & Regular.
tranſmiſſa die 23. Martii 1719. Eminentiſſ. &
Reverendiſs. Card. Jacobo Boncompagno Ar-
chiepiſcopo Bononienſi, & relata a Benedi-
cto XIV. in egregiis ſuis Notificationibus,
Volumine 2. Notificatione 9. n. 7. in fine lib.

Si è compiaciuta queſta Sacra Congregazio-
ne nella Relazione fatta nuovamente in queſt'
oggi dell'Informazione di Voſtra Eminenza
toccante la contumacia di coteſte Monache di
S. Mattia circa la reviſione de' cunti, da cui
ſi pretendono eſenti, come ſoggette al Gover-
no de' Regolari, recedendo da quanto aveva
ſopra di ciò deciſo dopo il giorno 10. Feb-
brajo, di decretare, che l'E. V. in rigore
delle Coſtituzioni Appoſtuliche, e in ſpecie
della Bolla della S. M. di Gregorio XV. e
delle Reſolnzioni altre volte preſe dalla me-
deſima, e dalla Sacra Cungregazione del Con-
cilio poſſa coartare le Monache del mentova-
to, ed altri Monaſterj ſottopoſti ai Regolari
ad eſibire i conti dell'Amminiſtrazione Eco-
nomica, e riconoſcere ſe i depoſiti delle Doti
ſeguano ſecondo gli Ordini di queſta Sacra
Congregazione, conformandoſi nel reſto alla
proibizione fatta alla Badeſſa, e Monache di
non ammettere all'Abito veruna Zitella ſenza
la precedente licenza. Glielo ſignifico con ba-
ciarle riverentemente le SS. Mani.

95 * In ingreſſu Monialium in Monaſterium
dotis ſolutio approbatur ea, quæ datur non
ad ingreſſum in Religionem, ſed pro contra-
ctu, quem facit Religio cum illa, quæ ingre-
ditur obligans ſeſe ad ejus ſubſtentationem.
Si vero Monaſterium per ſe ſit dives, ut ſuf- 96
ficere ex ſuis poſſit Monialium ſubſtentationi,
tunc utique præſtaret dotem imminuere, quin
etiam penitus remittere, quanquam id agen-
dum non eſt niſi prius conſulta S. Congrega-
tione Concilii. *De Synod. Diœc. lib. 7. c. 56.*
§. 6.

Quoad prandia, cœnas, & munera, quæ ab 97
ingrediente Moulales exigunt, perſeverare cen-
ſet Pontifex prohibitionem factam ab Urbano V.
Extrav. 1. *de Simon.* inter cumm. *ibid.*

Modum tamen impunendum ſumptibus ap- 98
paratuum, & comeſſationum, ac pumparum,
quæ fiunt in ingreſſu Monialium cenſet Pon-
tifex, uſus opportune hac in re doctrina Na-
varri in *Tract. de Redit. Eccleſ. ibid.* §. 7.

Annuæ præſtatiunes, quas conſanguinei ſol- 99
vunt deſignatis Monialibus, vitæ communi
minime repugnant, ſed requiritur, ut omnia
manibus Præpoſitæ conſignentur, quæ prius
conſulere debet indigentiis illius Monialis, in
cujus gratiam collatæ ſunt; & ſi quid reli-
quum, in ceterarum levamen erogetur. *De*
Syn. Diœc. lib. 13. cap. 12. §. 19. nov. edit.

Additiones ex aliena manu.

Plura hoc in articulo cumulat *Auctor* de 100
num. Monialium, de dote, & de livellis. Nos
pauca addemus, vel confutando, vel declaran-
do, vel ſupplendo ipſum Auctorem.

Ad numerum Monialium quod attinet, te-
net *Auctor n.* 5. diſpoſitionem *cap. Periculoſo*
§. *Sane, de ſtat. Regular. in 6.* qua irrita de-
claratur profeſſio Monialis ultra numerum re-
ceptæ, contrario uſu eſſe abrogatam. At hanc
upinionem imprubant *Caſtropalaus tract.* 16. *d.*
1. *q.* 7. §. 6. *num.* 5. *Pellizzar. de Monial.*
c. 2. *ſect.* 1. *num.* 7. ajentes ſibi conſtare non-
nullis in locis ſervari, adeoque inſpiciendam
eſſe conſuetudinem Regionum, & ſecundum
eam judicandum. Quinimo meo judicio, at- 101
tenta hac diverſitate, in locis, in quibus nec
favorabilis, nec contraria obtinet conſuetudo,
ſtandum eſt diſpoſitioni dicti textus.

Quoad vero dotem, verum regulariter eſt 102
quod tradir Auctor *num.* 18. Muniales vela-
tas, abſque dote non eſſe admittendas, Con-
verſas vero poſſe ſine dote aliquando admitti
propter neceſſitatem. Cæterum ſi contingat 103
adoleſcentulam aliquam eſſe Monaſterio ad
ali-

aliquem uſum, puta ad pulſandum organum, neceſſariam, hanc etiam uti velatam admitti poſſe ſine dote, quidquid contradicat Pellizzar. *de Monial. c.* 3. *ſect.* 2. *numer.* 46. non improbabiliter alii tenent; idque quia eadem neceſſitatis ratio, quæ permittit admiſſionem Converſæ ſine dote, permittere & in hoc caſu debet admiſſionem velatæ, pariter ſine dote.

104 Non ſolum dos Monialium diminui nequit, abſque licentia S. Congregationis Epiſcoporum, & Regularium negotiis præpoſitæ, ut notavit Auctor *num.* 32. ſed nec a principio taxari amplius poteſt a Superiore Monaſterii, ſive is ſit Epiſcopus, ſive Prælatus Regularis, ſed debet ab ipſa S. Congregatione taxari, Pellizzar. *de Monial. cap.* 3. *ſect.* 2. *num.* 43.

105 An poſſit Monialis admitti cum dote majori, quam quæ taxata eſt, hac tamen lege, ut ad officia conſueta Monaſterii haud teneatur? Affirmat Pellizzar. *de Monial. cap.* 3. *ſect.*
106 2. *n.* 45. qui tamen una monet in caſu urgentis neceſſitatis poſſe cogi Monialem illam ad exercenda mox dicta officia conſueta Mona-
107 ſterii. Verum, ut Pellizzario ſcripſit Bordonus, haud debet Mulier ratione majoris dotis recipi hoc cum pacto, utpote contrario voto obedientiæ, & ſi recipiatur, pro non appoſito haberi debet dictum pactum. Accedit, quod dedecet augeri dotem jam taxatam hoc nomine, quod non teneatur Monialis ad conſueta officia Monaſterii.

108 Quod demum concernit livella, quidquid alios allegans contradicat Auctor (*) *num.* 73. *& ſequent.* ſemper, ac fit a Moniali unica remiſſio livellorum pro futuris annis, opus eſt licentia Summi Pontificis, quum hæc remiſſio ſit alienatio, ut poſt Bordon. aliosque firmat Capon. *diſcept.* 94. *num.* 37.

109 De livellis quæri ſolet, an poſſint ea aſſignari, vel relinqui ea conditione, ut nihil acquiratur Monaſterio? *Sed Domini* (recte ait Rota inter impreſſ. poſt Torr. de Pact. futur. ſucceſſ. decis. 47. n. 7. & plur. ſequent.) *re bene conſiderata exiſtimarunt, hanc reſervationem continere conditionem impoſſibilem, & omnino repugnantem, quum Monacho aliquid habere non permittatur in proprietate, ſed totum ſit Monaſterii, &c. adeoque annexa eſt regulæ monachali proprietatis abdicatio, ut contra eam, nec Summus Pontifex poſſit licentiam indulgere &c. Inferebant, quod non poterant dicti ducati 70. reſervati pervenire in utilitatem, & commodum P. Henrici, quin ſimul Monaſterio quærerentur, alias eſſet quædam repugnantia, & contradictio, quæ vitiaret ſupra dictam reſervationem &c. Hinc ad ſuſtinendum actum memorata renunciationis verba ſic intelligi debere, ut Monaſterium patiatur dictum Henricum ducatos 70. reſervatos habere eo modo quo poteſt &c. Huic juridicæ interpretationi nihil repugnat licentia S. Congregationis, quia reſtricta reſervatione ad ſolum uſum, & commoditatem Monachi reſervantis, neceſſario ſequitur, quod integrum maneat jus Superioris hunc uſum revocandi, & ad proprias, & honeſtas neceſſitates reſtringendi, quum hoc modo ſalvetur reſervatio, ut in nihilo pugnet cum Religionis ſubſtantia*; Vide & Rotam poſt eumdem *decis.* 75.

Major quæſtio eſt, an livella ceſſent acceptata in Monaſterio vita communi? Sed hanc quæſtionem diremit S. Congregatio Epiſcoporum, & Regularium negotiis præfecta *in Cæſenaten.* 1. *Februarii* 1692. negative reſpondendo, Monialibus Spiritus Sancti, & Sanctæ Catharinæ Cæſenæ, quæ eam hac de re conſuluerant. Decretum hoc refert Paulut. *diſſert.* 36. *art.* 3. *numer.* 40. 110

De livellis an gaudeant privilegio dotis, vide Cardinal. de Luc. *de Regul. diſcur.* 34. *n.* 1. Rot. *in recent. decis.* 39. *num.* 13. *part.* 11. 111

A P.

Reſponſio Auctoris.

(*) At ego *Auctor* expreſſe teneo, requiri ad id dictam licentiam, ut clare patet *num.* 72. ubi inter alia refero etiam decretum *Sac. Cong. Epiſcop. & Regular.* 16. *Januarii* 1739. *nu.* autem 73. & 74. refero tantummodo opinionem aliorum, non eam ſequendo, ut evidenter demonſtro, dicens: *Et ratio iſtorum eſt*, &c. Vide *ibi* etiam ſub *num.* 75.

Digitized by Google

109 # APPENDIX.

Ad ea, quæ ab Auctore dicta ſunt Articulo II. addendam duximus recentiſſimam diſpoſitionem Clementis XIII. Pontif. Maximi ſuper expenſis, quæ fiunt a Monialibus Sacriſtiæ Præfectis, per Chirographum a Sanct. ſua Ferdinando Mariæ de Rubeis Patriarchæ Conſtantinopolitano, Vicariatus Urbis Viceſgerenti, nunc S. R. Eccl. Cardinali digniſſimo directum; Eo ejus verba.

Monſignor Ferdinando Maria de Roſſi, Patriarca di Coſtantinopoli, del Vicariato di Roma Vicegerente.

LE Sacre Vergini dedicate a Dio ne' chioſtri veſtendo l'abito Religioſo, hanno avuto una giuſta ſicurezza di vivere affatto lontane da ogni ſollecitudine temporale, e li noſtri glorioſi Predeceſſori hanno avuta continua premura di dare opportuni provedimenti, perchè niuna coſa le diſtoglieſſe da queſto ſanto e lodevole oggetto. Quindi è che hanno impedito tutto quello, che potea dal medeſimo allontanarle, per ragione degl' Offizj, che debbono ne' loro Monaſteri adempire, e ſpecialmente per quello di Sagreſtana. Ma perchè li provedimenti dati non s' eſeguiſcono, ſono altresì graviſſimi gl' inconvenienti, che ſuccedono, e che pur troppo ci ſono ſtati rappreſentati con replicati ricorſi. A queſti inconvenienti volendo Noi rimediare, con la preſente Cedola di moto proprio, ordiniamo a Voi, che proibiate in noſtro nome alle Superiore Religioſe di permettere, che le loro Monache deſtinate all' Offizio di Sagreſtane faccino in avvenire alcuna ſpeſa in occaſione delle Feſte, che ſi debbano ſollenizzare nelle loro reſpettive Chieſe: Eſſendo mente noſtra, che qual' ora le medeſime Chieſe ſiano baſtantemente provvedute d' apparati propj, ſi mettano queſti in opera a ſpeſe comuni del Monaſtero: ma quando ne foſſero prive, non ſi prendano le Religioſe incaricate dell' Offizio di Sagreſtane altra cura, e ſollecitudine, che quella di far diſporre ſopra gl' Altari que' ſagri arredi, e ſuppellettili che ſi trovano avere, con la maggior decenza compatibile alle forze dello ſtato economico del medeſimo Monaſtero. Siccome però non intendiamo pel rimanente d' impedire a' Monaſterj facoltoſi la celebrazione delle feſte con la conſueta pompa, purchè ſia interamente Sagra, ed Eccleſiaſtica; così vogliamo, che generalmente ſi proibiſca a tutti il framiſchiarvi rinfreſchi di qualunque ſorte, non ſolo perchè danno occaſione a ſpeſe inutili, e di ſcandalo a' Secolari, ma perchè diſtraggono le Religioſe da quella divozione, e raccoglimento, che debbono avere nel corſo di tutto l'anno, e molto più ne' giorni con particolarità dedicati o alla venerazione del Santo Fondatore, o al Titolare, ſotto la protezione de' quali vivono. Proibiamo ancora, che le Sagreſtane a proprie ſpeſe facciano in ſimili occaſioni, ricognizioni, o regali a qualunque ſorta di perſone o dentro o fuori del Monaſtero. E vogliamo, che le Superiore reſtino incaricate dell' eſecuzione eſatta di queſta noſtra volontà; e che in caſo di contravenzione reſtino ſoſpeſe dal loro impiego, riſervando a Noi la facoltà di reintegrarle, quando atteſe le circoſtanze crederemo di doverlo fare.

Date dal Noſtro Palazzo Apoſtolico a Monte Cavallo queſto dì 30. Giugno 1759.

ARTICULUS III.

Moniales quoad ea, quæ concernunt Clauſuram.

CLauſura ante tempora Bonifacii VIII. fuit ſolum ſub conſilio; Quamvis enim fuerit multum commeodata, & quaſi indicta in Concil. Carthaginen. I. *ſub anno* 330. & Carthagin. III. *can.* 33. in Concil. Trullano *can.* 46. in Cabilonen. II. *can.* 65. in Lugdun. III. *can.* 3. in Matiſconen. *can.* 19. in Aquiſgranen. *can.* 19. Tamen, ut obſervant Suarez *tom.* 4. *de Relig. lib.* 1. *cap.* 8. *n.* 211. Tamburin. *de Jure Abbatiſſ. diſp.* 18. *quæſit.* 3. *num.* 1. Pellizarius *de Monialibus cap.* 5. *n.* 23. & alii paſſim, non fuit ibi clauſura abſolute præcepta, ſed ſub conſilio efficaciter commendata; Unde pro tunc paulo major, ac rigidior clauſura impoſita fuit feminis, quam viris; impoſita enim erat ipſis clauſura dependenter ſe re a legitima facultate Abbatiſſæ. 1

Primo enim ſub formali, & abſoluto præcepto clauſuram Monialibus indixit Bonifacius VIII. *in cap. Periculoſo, unic. de ſtatu Regul. in* 6. Et deinde Concilium Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regularib. & Monial. cap.* 5. S. Pius V. Conſtit. incip. *Circa Paſtoralis Officii*; & Conſtit. incip. *Decori & honeſtati*, & Gregorius XIII. Conſtit. incip. *Deo Sacris*. 2

Un-

Digitized by Google

3 Unde ad clauſuram tenentur nunc Moniales omnes Profeſſæ cujuſcumque Regulæ, Ordinis, & nominis, etiam Tertiariæ in Congregatione viventes, & tria vota eſſentialia emittentes; Bonifac. VIII. *in cit. cap. Periculoſo*. Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *cap.* 5. S. Pius V. in cit. Conſtitut. incip. *Circa Paſtoralis Officii*, & Conſtitut. incip. *Decori, & honeſtati*, & Gregor. XIII. Conſtit. incip. *Deo Sacris*, & ſæpe ſæpius *Sac. Congr. Epiſc. & Regul.* & ſignanter *in Virdunen.* 15. *Januar.* 1602. *in Conſtantien.* 25. *Jun.* 1603. & ſæpius etiam *Sacr.*
4 *Congr. Concil.* Et ſi renuat, prohibetur eis receptio ad habitum. *Sacra Congr. Epiſcop. in Pampilonen.* 10. *Februar.* 1593. *in Terracinen.* 5. *Mart.* 1603. *in Conſtantien.* 13. *Auguſt.* 1616. & ſæpe alibi, & expreſſe S. Pius V. cit. Con-
5 ſtit. incip. *Circa Paſtoralis Officii*. Quamvis enim clauſura non contineatur formaliter in Regula cujuſcumque Monialis, continetur tamen virtualiter ſub tribus votis. *Sacra Congr. Epiſcop. in Zamoren.* 7. *Februar.* 1592. & ſignanter ſub voto obedientiæ. *Eadem Sacra*
6 *Congreg. Epiſcopor.* 16. *April.* 1619. Hinc Moniales profitentes hac conditione, ut clauſuræ non obligentur, non ſunt veræ Profeſſæ, quia S. Pius V. in cit. Conſtitut. incip. *Circa Paſtoralis Officii*, dictas Profeſſiones irritat; Miranda *de Sacris Monialib. qu.* 1. *art.* 4. Lezana *tom.* 1. *Summæ cap.* 25. *num.* 17. Emmanuel Roderic. *tom.* 1. *qq. Regular. quæſt.* 47. *art.* 2. Tamburin. *de Jure Abbatiſſ. diſp.* 18. *quæſit.* 5. *num.* 6. Pellizar. *de Monialib. cap.* 8. *n.* 54. & alii paſſim.

7 Moniales temere egredientes e clauſura ſui Monaſterii, ultra alias graviſſimas pœnas incurrunt ipſo facto Excommunicationem majorem reſervatam Papæ. Sic expreſſe S. Pius V. in cit. Conſtit. incip. *Decori, & honeſtati*, ibi: *Aliter autem egredientes, ſeu licentiam exeundi quomodocumque concedentes, nec non comitantes, ac illarum receptatrices, perſonas, ſive laicas, aut ſæculares, vel Eccleſiaſticas conſanguineas, vel non, Excommunicationis majoris latæ ſententiæ vinculo, ſtatim, eo ipſo, abſque alia declaratione ſubjacere, a quo præterquam a Romano Pontifice, niſi in mortis articulo, abſolvi nequeant. Et inſuper tam egreſſas, quam Præſidentes, & alios Superiores prædictos eis licentiam hujuſmodi concedentes, Dignitatibus, Officiis, & adminiſtrationibus per eas, & eos tunc obtentis privamus, & illas, & illos ad obtenta & alia in poſterum obtinenda inhabiles.... decernimus.*

8 Supradictas pœnas, ut vides ex d. Conſtitutione S. Pii V. incurrunt Epiſcopi, aliique Superiores Monialium injuſte licentiam Monialibus egrediendi e Monaſterio concedentes, & omnes aliæ perſonæ ipſas Moniales injuſte, & illicite de Monaſterio egreſſas comitantes, vel recipientes, & ſic talem illicitum egreſſum, vel illius perſeverantiam foventes. Non incur- 9
runt tamen dictas pœnas, qui poſt illicitum, & injuſtum egreſſum Moniales comitantur, ſeu recipiunt, non ut cooperentur illi illicito, & injuſto egreſſui, ſeu perſeverantiæ in ipſo, ſed ſolum ut earum honori, & honeſtati, ſeu caſtitati conſulat, vel gratia urbanitatis, amicitiæ, aut honoris ſeu conſanguinitatis, & affinitatis. Sanchez *in dec. l.* 5. *c.* 15. *n.* 72. Graſſius *part.* 1. *deciſ. lib.* 4. *c.* 23. *num.* 17. Zerola *in prax. Epiſc. part.* 1. *verb. Moniales ad* 16. *quæſit. dub.* 7. Bonacina *in clauſura q.* 1. *punct.* 4. *num.* 5. Zechius *de republ. Eccleſ. tit. de Regularibus cap.* 3. *num.* 15. Cajetanus de Alexandris *in Confeſſario Monialium cap.* 7. §. 11. *q.* 7. Tamb. *de jure Abbatiſſ. diſp.* 19. *quæſit.* 2. *num.* 4. & alii paſſim.

Excommunicationem, & alias dictas pœnas 10
incurrit Monialis, quæ ambobus pedibus exit oſtium clauſuræ uno, vel altero palmo. Sanc. *ad Decalog. lib.* 6. *c.* 15. *n.* 68. Navar. *tom.* 4. *de Regul. num.* 57. Roder. *tom.* 1. *q.* 49. *art.* 1. Cajetan. de Alexandris *loc. cit. c.* 7. §. 1. *quæſt.* 1. Portell. *in dub. Regul. verb. Clauſura Monial. num.* 25. Comitol. *lib.* 5. *reſponſ. moral. qu.* 3. Donatus *prax. rer. Regul. tom.* 4. *tract.* 4. *quæſt.* 25. *num.* 2. Bonacina *de Clauſura q.* 1. *punct.* 4. *num.* 2. ubi dicit concluſionem procedere etiamſi uno ſolo palmo ſe reciperet extra januam clauſuræ, & ſtatim redeat: Tamb. *de Jure Abbatiſſ. diſput.* 19. *quæſit.* 4. *ad caſum* 1. Diana *part.* 3. *tract.* 2. *de dub. Regul. reſolut.* 52. *& part.* 5. *tract.* 5. *reſolut.* 22. §. *Ad hæc* Gibal. *de Sanctimonialib. diſp.* 1. *cap.* 2. §. 17. *conſec.* 2. *ſub num.* 33. Lezana *verb. Clauſura num.* 7. & alii plures contra Graſſium 1. *part. deciſ. l.* 4. *cap.* 23. *& in practica de caſibus reſervat. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 45. Nald. *in ſumma verb. Clauſura, numer.* 1. Pellizar. *de Monialib. cap.* 5. *ſect.* 1. *quæſt.* 11. *num.* 19. Peryn. *tom.* 1. *privileg. Minimor. in Conſtit.* 6. *Pii V. n.* 4. Merolam *tom.* 1. *diſp.* 1. *c.* 2. *de volunt.* 7. *difficult. num.* 502. volentes dictam Monialem in caſu poſito ob parvitatem materiæ excuſari a pœnis, & culpa.

Monialis aſcendens ſupra tectum violat clau- 11
ſuram, & incurrit dictas pœnas. Sic *Sacr. C. Epiſcop. in Lycien.* 16. *Septemb.* 1609. *& in Comen.* 18. *Septemb. ejuſdem anni*, quæ mandavit ab-

Digitized by Google

abſolvi cum pœnitentiis ſalutaribus ad arbitrium quaſdam Moniales, quæ bona fide aſcenderant ſupra tectum ad ſiccanda frumenta, & paſtas ab ipſis elaboratas, ſive ad videndum quoddam Feſtum, cum ſpeciali prohibitione illuc ultra aſcendendi propter quamcumque cauſam; ita apud Nicol. *in Floſculis verb. Moniales num.* 35. Sanchez autem *loc. cit. lib.* 6. *cap.* 14. *n.* 7. Tambur. *de Jure Abbatiſſ. diſp.* 19. *q.* 4. *ad* 4. *caſum*, Diana *part.* 3. *tr.* 13. *Miſcellan. reſolut.* 88. Pellizar. *loc. cit. num.* 74. Bonacina *loc. cit.* & alii diſtinguendo ſuſtinent, quod ſi tectum Monaſterii correſpondeat ſpatio extra clauſuram, cenſetur extra clauſuram, & Monialis ſupra illud aſcendens violat clauſuram, ſecus vero ſi correſpondeat ſpatio intra clauſuram, quia tunc, dicunt ipſi, reputatur quædam pars Monaſterii; at vero ſorte ipſi non obſervarunt dictam reſolutionem Sacræ Congregationis, quæ ſine tali diſtinctione proceſſit.

12 Monialis faciens ſe dimitti e feneſtra correſpondente viæ publicæ patenti ſæcularibus, quamvis non totaliter deſcendat, ſed maneat ſuſpenſa in medio aere pendens ex aliquo fune, clauſuram violat, & incurrit pœnas, quia ſic ſe ponit in loco, ad quem patet aditus ſæcularibus media aliqua ſcala parieti appoſita, quod utique prohibetur a Gregor. XIII. Conſtit. incip. *Deo Sacris*. Pellizarius *de Monial. cap.* 5. *ſect.* 2. *q.* 39. *num.* 77. cum aliis ab ipſo conſultis; Donat. *prax. rer. Regular. tom.* 4. *tract.* 4. *qu.* 28. *num.* 6. & alii.

13 Item clauſuram violat Monialis aſcendens arborem poſitam in horto Monaſterii, & procedens ad ramum omnino prominentem extra murum, etiamſi aſcenderit cauſa recreationis, ſeu alio ſine dummodo totum corpus perpendiculariter pendeat extra locum clauſuræ, quia perfecte accedit ad locum, ad quem ſæculares poſſunt accedere, quod prohibetur a Gregorio XIII. in d. Conſtitur. *Deo Sacris*. Donat. *loc. cit. n.* 4. Pellizar. *loc. cit. n.* 78. Cajetan. de Alexandris *loc. cit.* §. 1. *q.* 1.

14 Item clauſuram violat Monialis ſe ponens in Rota, eamque volvens verſus partem externam, ad quam ſæculares accedunt, quia vere, & perfecte talis Monialis accedit ad locum, ad quem ſæculares accedunt, quod eſt prohibitum a Gregorio XIII. in dict. Conſtitut. *Deo Sacris*, & ſe exponit gravi honeſtatis periculo, propter quod evitandum indicta eſt clauſura *in cit. cap. Periculoſo, unic. de ſtatu Regul. in* 6. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regularib. & Monialib. cap.* 5. & in cit. Conſtitut. S. Pii V. incip. *Circa Paſtoralis Officii*, & alia ejuſdem incip. *Decori & honeſtati*, & in cit. Conſt. Greg. XIII. incip. *Deo Sacris*. Sic tenent Gibal. *de clauſura Sanctim. diſquiſit.* 1. *cap.* 13. §. 17. *conſect.* 3. Comitolus *lib.* 6. *reſponſ. moral. qu.* 3. Portell. *de dub. Regular. verb. Clauſura n.* 25. Donat. *loc. cit. qu.* 26. *per tot.* & alii contra Tamb. *loc. cit. ad caſ.* 5. Dianam *p.* 2. *tract.* 2. *reſolut.* 52. Pellizar. *loc. cit. num.* 72. Lezanam *tom.* 1. *cap.* 25. *num.* 18.

Item clauſuram violat Monialis, quæ appenſo fune ex ſuperiori limine portæ clauſuræ, eoque manibus apprehenſo, ſe toto corpore a terra elevatam agitat motu reciproco exeundo nunc ſcilicet, nunc vero redeundo intra clauſuram, qui ludus multis in locis eſt ſatis uſitatus apud adoleſcentes, & vocatur ludus navis; Talis enim Monialis quoad totum corpus per quamlibet agitationem vere exit extra oſtium, & limites clauſuræ. Donat. *loc. cit. q.* 27. *per tot.* Cajetanus de Alexandris *loc. cit.* §. 1. *q.* 1. Pellizarius *loc. cit. q.* 34. *n.* 71. cum Diana, Card. de Lugo, & aliis a ſe conſultis contra Naldum, Sanctarell. Baldell. & alios ibi citatos. 15

Item clauſuram violat Monialis egrediens ad ſpatium, quod eſt inter januam Monaſterii clauſam, & aliam ſæcularibus patentem, ut habetur clare ex cit. Conſt. Greg. XIII. incip. *Deo Sacris*: ibi: *Nec itidem licere Monialib. & Tertiariis egredi e janua Monaſterii, quæ pro clauſura ipſius Monaſterii etiam ad claudendum aliam ulteriorem januam, qua patere ſolet aditus ſæcularibus venientibus, vel ad rotam, vel ad Crates, ſeu loca colloquiis deſtinata, quæ vulgo Parlatoria appellantur, vel ad pulſandam ipſam clauſuræ januam, quæ loca cum ſaltem pro cauſis præfatis patere ſoleant ſæcularibus, extra clauſuram cenſeri debent, etiam quo tempore clauſa ſunt*. 16

Item clauſuram violat Monialis accedens ad domos contiguas Monaſterii inhabitatas a feminis ſervitricibus; Sic etiam ſi accedat ad propriam Eccleſiam exteriorem, quia ad talia loca patet acceſſus ſæcularium, quod prohibetur a Gregor. XIII. in citat. Conſtitut. incip. *Deo Sacris*, ut patet ex mox adductis ipſius præciſis verbis, & ſic tenent Doctores communiter. 17

Item clauſuram violat Monialis urbanitatis, vel curioſitatis gratia egrediens e proprio Monaſterio, & aliud contiguum ingrediens: Immo talis Monialis eſt rea dupliciter violatæ Clauſuræ, ſunt enim duo actus, egreſſus videlicet, & ingreſſus, unde etiam duplicem contrahit Excommunicationem, prout reſcripſit *Sac. C.* 18

Ar-

Archiepiſcopo Panormitano 21. *Auguſti* 1690.
& 14. *Septembris ejuſdem anni*, ut teſtatur D.
Caietanus de Alexandris *loc. cit. cap.* 7. §. 1.
quæſt. 4.
19 A tali Excommunicatione violatæ per illici-
tum egreſſum clauſuræ, ſeu per cooperationem
concedendo licentiam, comitando, & recipien-
do ſic illicite egreſſas, ſi ſit publica, abſolvit
ſolus Summus Pontifex, vel habens ab eo au-
ctoritatem. Sic expreſſe Sanctus Pius V. in dict.
Conſtitut. incip. *Decori & honeſtati*, ibi: *A
quo* (vinculo) *præterquam a Romano Pontifi-*
20 *ce, niſi in mortis articulo abſolvi nequeant*. Si
autem ſit occulta, certant inter ſe Doctores
quiſnam ab ea poſſit abſolvere? Fagnanus enim
in cap. Dilectus 15. *de temporibus ordinationum
a num.* 30. *ad* 34. tenet abſolute, nec Epiſco-
pum poſſe ab ea abſolvere, quamvis ſit occul-
ta, & adducit decrata Sacræ Congregarionis,
& declarationem Pontificiam, ibi: *Sed num-
quid Epiſcopis facultate ſibi tributa in d. cap.* 6.
ſeſſ. 24. *in caſibus occultis poſt Concilium ex no-
va lege Sedi Apoſtolicæ reſervatis etiam cum
clauſula non obſtantibus abſolvere poſſit? Sacra
Congeegat. cenſuit non poſſe*. Et in ſpecie, cum
dubitarum fuerit: *An Epiſcopus, & Inquiſito-
res poſſint bodie ex d. cap.* 6. *ſeſſ.* 24. *abſolvere
lapſos in Hæreſim, non obſtante Bulla Cœnæ Do-
mini? Cenſuit eam Bullam derogaſſe cap.* 5. Un-
da fruſtra nonnulli ex recentioribus Thaologis
hunc articulum in controverſiam adducunt,
cum habeamus claram determinationem Sacræ
Congregationis; Prætetea cum dubitaſſet Ar-
chiepiſcopus Florentinus, an vigore *cap.* 6. *ſeſſ.*
24. poſſet abſolvere quamdam Monialem, quæ
occulte, & ad malum finem fregerat clauſu-
ram? non obſtante Bulla S. Pii V. quæ vide-
tur habere locum in caſu publico, variatum aſt
ſententiis. Nam ex decem Cardinalibus tres
cenſuerunt Bullam intelligendam aſſa etiam in
occultis, quia illius verba ſunt generalia, &
eſt tantum axceptus caſus, niſi in mortis ar-
ticulo &c. Et quia jam declaratum Bullam Cœ-
næ Domini quæ prohibet ab aliis abſolvi, ha-
bere locum atiam in occultis; Et quia cum
Bulla ſit confecta poſt Concilium, cenſatur de-
rogaſſe Concilio. Quatuor cenſuerunt eam Bul-
lam non habere locum in caſibus occultis; Re-
liqui autem tres dixerunt agendum cum San-
ctiſſimo, qui declaravit Bullam S. Pii V ha-
bere locum etiam in occultis; Tamen conceſ-
ſit facultatem Archiepiſcopo abſolvendi illam
Monialem. Unde poſtea Sac. C. generaliter
conſulta; An ſi Monialis alicujus Monaſterii
Juriſdictioni Regularium ſubjecti ſecreto deli-
querit in materia clauſuræ, in Foro conſcien-
tiæ abſolvi poſſit vigore ejuſdem Decreti ab
Epiſcopo, cui tamquam delegato in iis, quæ ad
clauſuram pertinent, auctoritas tributa eſt de-
creto *cap.* 3. *ſeſſ.* 25. *De Regul.* ſtante prædicta
Bulla S. Pii V. reſpondit non poſſe, & Fagn.
ſequuntur Mathæucci *Officialis Curiæ c.* 11. *n.*
21. Sanctarellus *tract. de hæreſi cap.* 5. *dub.* 1.
n. 1. cum aliis per ipſum allegatis, ubi etiam
ipſa affart Decratum Sacræ Congregationis,
quæ cenſuit approbante Gregorio XIII. Bullam
S. Pii V. etiam in occultis procedere, & ſic
tenent alii plures.

Oppoſitum tamen tenent Navarr. *tom.* 2. *l.* 21
5. *de ſentent. Excom. conſil.* 43. Diana *part.* 7.
tractat. 2. *de poteſt. Epiſcop. reſol.* 20. Sanchez *in
Decalog. l.* 6. *c.* 15. *num.* 76. Suarez *de Cenſur.
tom.* 5. *diſp.* 2. *ſect.* 2. *num.* 10. *&* 12. *in fine*,
Bonacina *de Cenſur. diſp.* 1. *quæſt.* 22. *punct.* 22.
n. 2. ubi late de decreto Tridentini, *& tract.
de clauſuea quæſt.* 1. *punct.* 5. *n.* 1. Theſaurus *de
pœnis* 2. *p. prax. verb. Clauſuram violans cap.*
9. *verb. abſolvere*. Tamb. *de Jure Abbatiſſ. diſp.*
19. *quæſit.* 5. *num.* 1. Pellizarius *de Monialib.
cap.* 5. *ſect.* 2. *num.* 28. Pignatell. *tom.* 10. *con-
ſult.* 100. *n.* 25. Monacell. *part.* 1. *in Append.
adnotat. ad Conſtit.* 8. *S. Pii V. n.* 4. Falix Po-
teſtas *tom.* 1. *part.* 4. *num.* 3511. Rodetic. *t.* 1.
quæſt. 24. *art.* 19. Toletus *in ſumma lib.* 1. *cap.*
41. *n.* 7. Vincentius Caudidus Magiſter Sacri Pa-
latii *tom.* 1. *diſquiſit.* 3. *art.* 28. Donatus *prax.
rer. Regul. tom.* 4. *tract.* 5. *quæſt.* 8. *num.* 9. Le-
zana *verb. clauſura n.* 20. & plurimi alii vo-
lentes, quod a dicta Excommunicatione, ſi ſit
occulta, poſſit abſolvere Epiſcopus, vel alius
habens ab Epiſcopo facultatem ex Concilio
Tridentino *ſeſſ.* 24. *c.* 5. ubi omnes caſus oc-
culti ſibi conceduntur, quod Tridentini de-
cretum generaliter de omnibus caſibus S. Se-
di reſervaris etiam poſt Tridentinum, volunt
intelligi. Nec, dicunt ipſi, in dict. Conſtitut.
S. Pii V. incipiant. *Decori & honeſtati*, ſit men-
tio dicti Concilii; Nec da illis decretis, & de-
clarationibus allatis numaro antecedanti con-
ſtat authentica; Tum quia, concludunt, quod
oppoſitum ſervat praxis, cum tavera Epiſcopi
paſſim abſolvant a tali excommunicatione oc-
culta, & ab aliis ſimilibus.

Quod dicitur de Epiſcopis reſpectu ſæcula- 22
rium, & Monialium ſibi ſubjectarum, intelli-
gi etiam debet de Prælatis Regularibus reſpe-
ctu ſuorum ſubditorum, quia S. Pius V. Con-
ſtitut. incip. *Romani Pontificis* edita pro Præ-
latis Ordinis S. P. Dominici conceſſit, ut gau-
deant eo Privilegio in Foro conſcientiæ erga
ſub-

Digitized by Google

ſubditos , quo gaudent Epiſcopi erga ſuos virtute Concilii Tridentini *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. quod Privilegium loquitur etiam de Superioribus localibus . Sic Tamburin. *de Jure Abbatiſſ. diſp.* 19. *q.* 6. *num.* 2. Roderic. *q. q. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 61. *num.* 8. Donat. *loc. cit. num.* 10. cum pluribus ibi adductis , Barboſa *in Concil. Trident. ad dict. ſeſſ.* 25. *cap.* 9. cum plurimis aliis ibi citatis , & alii paſſim.

23 In Foro conſcientiæ poſſe Confeſſarios Regulares abſolvere a tali Excommunicatione , etiamſi ſit publica, aut deducta ad Forum contentioſum docent Tamburin. *de Jure Abbatiſſ. diſp.* 19. *qu.* 5. *num.* 3. Bonacina *de clauſura quæſt.* 1. *punct.* 5. *num.* 2. Peyrin. *in Conſtit. S. Pii V. pag.* 203. *num.* 41. item *in Conſtit. Julii II. & tom.* 1. *de ſubdito* citat. & ſecutus a Felice Poteſtat. *tom.* 1. *part.* 4. *n.* 3492. Donat. *prax. rerum Regular. tom.* 1. *part.* 2. *quæſt.* 34. *num.* 1. cum Sanchez , Roderic. Alphonſo de Leon. & aliis ibi citatis , quia S. Pius V. in cit. Conſtitut. incipient. *Decori & honeſtati*, in reſervatione dictæ Excommunicationis non comprehendit Privilegia Regularium ; Regulares autem ex conceſſione facta a Paulo III. Venerabili Societati Jeſu Conſtitut. incipient. *Cum inter cunctas*, edita 3. *Junii* 1545. poſſunt abſolvere ab omnibus caſibus , & Cenſuris reſervatis Papæ , exceptis contentis in Bulla Cœnæ , & exceptis caſibus reſervatis Epiſcopis ex Conſtitut. Clementis X. incipient. *Superna*, & ex propoſit. 12. damnata ab Alexandro VII. & etiam exceptis intra Italiam , & extra Urbem aliis ſex dictis Clementinis , ex quo de mandato Clementis VIII. fuerint reſervati a Sacra Congregat. Epiſcop. & Regul. in declaratione ſui decreti editi *die* 9. *Januarii* 1601. facta per aliud decretum editum anno immediate ſequenti 1602. 26. *Novembr.* Unde cum Paulus III. in dict. Conſtitut. *Cum inter cunctas*, conceſſerit Regularibus facultatem abſolvendi a Cenſuris ſine ulla reſtrictione , aut limitatione ad occultas , ſtat quod poſſint abſolvere ab ipſis , etiam quando ſunt publicæ , & deductæ ad Forum contentioſum , quia ubi Lex non diſtinguit , neque nos diſtinguere debemus ; *cap. Quia circa* 22. *de Privileg. & l. de pretio , ff. de Publiciana in rem action.* Tum quia quando Summus Pontifex intendit facultatem abſolvendi , vel diſpenſandi limitare ad Cenſuras occultas , ſolet exprimere dicendo, *dummodo non ſint publicæ , vel deductæ ad Forum externum* , & hujuſmodi , ut eſt videre in *d. cap.* 6. *ſeſſ.* 24. *de reform.* & docet Sotus *in* 4. *Sentent. diſt.* 22. *artic.* 3. Donat. *loc. cit.* cum aliis ibi adductis , adeoque in non declarando videtur indulgere . Vide verb. *Abſolutio art.* 1. *a n.* 41. *ad* 47.

A pœnis privationis Officiorum , & Digni- 24
tatum, & inhabilitatis latis in dict. Conſtitutione S. Pii V. incip. *Decori & honeſtati*, poſſunt abſolvere pro utroque Foro quoad ſuos ſubditos Epiſcopi, & Prælati Regulares, quia tales pœnæ non ſunt reſervatæ , nam ut conſtat legenti verba præciſa Bullæ relata *ſupra ſub num.* 7. reſervatio eſt facta ſolum pro Excommunicatione ; Sic Roderic. *tom.* 1. *q.* 24. *art.* 17. Felix Poteſtas *tom.* 1. *part.* 4. *n.* 3494. & alii.

Hic advertendum venit , quod ea , quæ di- 25
ximus *ſupra num.* 19. quod a tali Excommunicatione violatæ per illicitum egreſſum clauſuræ , ſeu per cooperationem ad ipſum concedendo licentiam , comitando , & recipiendo ſic illicite egreſſas , ſi ſit publica , abſolvit ſolus Summus Pontifex , vel habens ab eo auctoritatem , non pugnant cum iis , quæ diximus ſub *verb. abſolutio art.* 1. *num.* 6. ubi concluſimus , quod cum impeditis perſonaliter adire Pontificem , poſſunt Epiſcopi directe abſolvere pro utroque foro etiam ab omnibus caſibus publicis reſervatis Papæ a Jure , aut ab homine , etiam hæreſis , & in Bulla Cœnæ contentis , *ex c. Mulieres* 6. *cap. De cætero* 11. *cap. Ea noſcitur* 13. *& cap. De Monialib.* 33. *de ſentent. Excommun.* non pugnant , inquam , ſiquidem Epiſcopus in quantum poteſt abſolvere perſonas perpetuo impeditas, uti ſunt Moniales , ab omnibus caſibus Papæ reſervatis , ad quos alioquin ejus facultas non extenditur , comprehenditur ſub iis verbis : *Vel habens ab eo auctoritatem* , adductis *ſupra ſub num.* 19. cum per citata Jura Epiſcopus vere habeat a Papa auctoritatem abſolvendi perſonas perpetuo impeditas , uti ſunt Moniales , ab omnibus caſibus Papalibus . Et ſic reſpective dicendum eſt de Prælatis Regularibus quoad ſuos ſubditos , quos poſſunt abſolvere a dictis caſibus ex variis Summorum Pontificum Conſtitutionibus, & præcipue ex Conſtitut. Sixti IV. incip. *Regimini* , Pauli III. incipient. *Licet debitum* , S. Pii V. incip. *Romani Pontificis* , & alia ejuſdem incip. *Dum ad Congregationem* . Vide *d. verb. Abſolutio art.* 6. *ad* 40.

Moniales poſſunt in aliquibus caſibus de 26
Monaſterio exire abſque incurſu pœnarum , & præcipue in tribus expreſſis a S. Pio V. in dict. Conſtitut. incip. *Decori & honeſtati* ,
ibi : *Niſi ex cauſa magni incendii , vel infirmitatis lepræ , aut Epidemiæ* . Nomine *magni in-* 27
cen-

cendii venit incendium, cui ſuccurri non poteſt abſque periculo pereundi Moniales, ſi intra clauſtra morentur. Nomine *lepræ* venit infirmitas ita contagioſa, ut ſi Moniales tali morbo infectæ non egrediantur, omnes aliæ cito periculo evidenti ſimilis infectionis ſubjiciantur. Nomine *epidemiæ* venit infectio peſtilentialis malignam qualitatem præſeferens, quæ facile ad alios diffunditur cum manifeſto mortis periculo, non vero morbus popularis de facili ſanabilis. Sic Doctores communiter.

28 Moniales poſſunt licite egredi e Monaſterio etiam in aliis caſibus conſimilibus tribus prædictis a S. Pio V. expreſſis, ut quando grave periculum ſubſit Monialibus ratione imminentis Belli, inundationis fluminis, ruinæ ædificii, ſeu alterius gravioris conſimilis periculi, niſi exeant, quia licet S. Pius V. in dict. Conſtit. incip. *Decori & honeſtati*, utatur dictione *Niſi*, quæ videtur excludere omnes alias cauſas, tamen hæc dictio non excludit caſus ſimiles, & urgentiores, ut *in l. Si mora*, *verb. Dumtaxat*, *ff. Soluto Matrimonio*, ubi Caſtrenſ. *num.* 9. Jaſon *num.* 5. & alii, & ſic tenent paſſim Doctores cum Tamburin. *de Jure Abbatiſſ. diſp.* 20. *quæſit.* 2. Paſqualig. *in Laurei. num.* 30. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *alleg.* 102. *a num.* 16.

29 Occurrente aliquo caſu, in quo juxta dicta licitus eſt egreſſus Monialium e Monaſterio, requiritur licentia Superioris. Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regularibus, & Monialibus cap.* 5. ibi: *Nemini Sanctimonialium liceat poſt profeſſionem exire a Monaſterio etiam ad breve tempus, quocumque prætextu, niſi ex aliqua legitima cauſa ab Epiſcopo approbanda*. Et S. Pius V. in d. Conſtit. incip. *Decori & honeſtati*, ibi; *Quæ tamen infirmitas præter alios Ordinum Superiores, quibus cura Monaſteriorum incumberet, etiam per Epiſcopum, ſeu alium loci Ordinarium, etiamſi prædicta Monaſteria ab Epiſcoporum, & Ordinariorum Juriſdictione exempta eſſe reperiantur, cognita, & expreſſe in ſcriptis*
30 *approbata ſit*. Ex quibus, ut vides, in Monaſteriis ſubjectis Epiſcopo, ſeu Ordinario requiritur, & ſufficit licentia ſolius Epiſcopi, aut Ordinarii loci, cum ipſe reſpectu illorum Monaſteriorum ſit & Epiſcopus, & Prælatus
31 Religionis. In Monaſteriis autem exemptis requiritur ultra licentiam Prælati Regularis Provincialis ſcilicet, aut Generalis juxta cujuſque Ordinis inſtitutum, etiam licentia Epiſcopi, ſeu Ordinarii loci. Nomine Epiſcopi, qui approbare cauſam debet, & poteſt, venit etiam Vicarius Generalis, & Capitularis, ut tenent paſſim Doctores cum Tamburin. *loc. citat. quæſit.* 5. *n.* 8. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *allegat.* 102. *num.* 28. Cajetanus de Alexandris *cap.* 7. *§.* 9. *quæſt.* 4. Pellizar. *loc. cit. cap.* 5. *num.* 37.

Si in aliquo ex dictis caſibus periculum ſit 32
in mora, nec ob diſtantiam poſſit Superior conſuli, tunc Moniales in tali neceſſitate, & periculo poſſunt licite exire, quia urgentiſſimus ſimilis caſus videtur per Epichejam exceptus, quia neceſſitas non habet legem, & quod non eſt licitum in lege, neceſſitas facit licitum, *capit. Sicut* 11. *diſtinct.* 1. *de conſecrat. capit. Omnes* 1. *de Feriis*; *cap. Conſilium* 2. *de obſervatione jejunior. capit. Conſuluiſti* 3. *de celebrat. Miſſar. & cap. Quod non eſt* 4. *de Regul. Juris*. In qualibet enim diſpoſitione intelligitur excepta neceſſitas; *cap. Licet* 6. *de pœniten. & remiſſ.* & ſic tenent communiter Doctores cum Tamburin. *loc. cit. n.* 4. Zechio *de Republic. Eccleſiaſt. tit. de Regularib. cap.* 3. *num.* 15. Bonacina *de clauſura quæſt.* 1. *punct.* 8. *num.* 9. addentes, Moniales in tali neceſſitate egreſſas teneri cum primum poterunt ſignificare Superiori ſuum egreſſum.

An autem Abbatiſſa cum licentia ſolius E- 33
piſcopi, & Superioris Regularis, ſi ſit ei ſubjecta, poſſit exire de Monaſterio ad præſtandum Principi Sæculari Domino Feudi fidelitatis juramentum, quando illud non poteſt præſtare per Procuratorem? Tamburin. *loc. cit. n.* 5. Sanchez *lib.* 9. *moral. cap.* 15. *n.* 51. Barboſa *lib.* 1. *Juris Eccleſ. univerſ. cap.* 44. *num.* 79. Pellizar. *de Monialib. cap.* 5. *ſect.* 2. *num.* 63. & alii tenent abſolute, id poſſe, quia expreſſe eſt ſic conceſſum a Bonifacio VIII. *in cap. Periculoſo*, *unic. de ſtatu Regular. in* 6. *§. Verum*. At tamen quia S. Pius V. ex poſt in d. Conſt. incip. *Decori & honeſtati*, non concedit Monialibus poſſe exire cum facultate Superioris: *Niſi ex cauſa magni incendii*, *vel infirmitatis lepræ*, *aut Epidemiæ*, niſi adſit periculum in mora perdendi Feudum, vel aliud grave damnum incurrendi, petenda videtur licentia a Sede Apoſtolica, vel a Sacra Congregatione. Unde in Regeſto litterarum *Sacræ Congregationis Epiſcop. ſub die* 15. *Januarii* 1616. *fol.* 9. habetur ſequens decretum *Al Nuncio di Spagna*: *SS. D. N. ejus in Hiſpaniarum Regnis Nuncio litteras dari mandavit, ut omnes Archiepiſcopos, Epiſcopos alioſve Ordinarios inferiores, tam Sæculares, quam Regulares Monialium Monaſteria in eiſdem Regnis habentes certiores, ne abſque*

abſque Sedis Apoſtolicæ auctoritate Monialibus e Monaſterii ſeptibus egrediendi licentias nullatenus concedant, minuſque eaſdem de uno ad aliud Monaſterium (tribus caſibus in Bulla S. M. Pii V. nominatim expreſſis exceptis) transferant. Ita apud Monacell. *part. 2. tit. XIII. formul. 5. n. 16.*

34 Hinc Moniales licet olim poſſent de licentia Ordinariorum, & Monaſteriorum Supetiorum transferri ad novum Monaſterium fundandum, vel etiam reformandum, ſeu ad Officium Abbatiſſatus, ſeu aliud munus exercendum; tamen hodie quacumque occaſione transferri non poſſunt amplius de Monaſterio ad Monaſterium ſine ſpeciali licentia Sedis Apoſtolicæ toties quoties obtinenda, neque occaſione Prioratus, vel alterius officii, quibuſcumque in contrarium non obſtantibus, ex decreto Pauli V. publicaio a Sacra Congreg. Epiſcop. & Regular. *ſub die 22. Decembris* 1617. & Generalibus Ordinum Procuratoribus intimato, & relato a Nicolio *in Floſculis verb. Monialis num.* 19. & ab aliis paſſim.

35 Nam facultas, quæ olim, ſive de Jure communi, ſive ex Concilio Tridentino locorum Ordinariis, vel Monaſteriorum Superioribus ſuper hoc competebar, fuit ſublata per d. Conſtitutionem S. Pii V. quæ incipit *Decori & honeſtati, ut Eadem Sacra Congreg. declaravit die 30. Maii* 1631. apud Nicolium *loc. cit. num.* 19.

36 Moniales ex licentia Sacræ Congregationis egreſſæ tenentur ſub mortali ſtatim expleta cauſa egreſſus, ſe ad Monaſterium recipere: *ex cap. Periculoſo, unic. de ſtatu Regular. in 6. §. Verum*, & ex Conſtit. S. Pii V. incip. *Decori & honeſtati*, & Gregorii XIII. incip. *Deo Sacris*. Hoc tamen intelligendum eſt moialiter, & non metaphyſice, adeo ut, ſi per breve ſpatium v. g. unius, vel alterius diei ingreſſum ſuum in Monaſterium differrent, non peccarent mortaliter; Tamburin. *de Jure Abbatiſſ. diſput. 20. quæſt. 7. num. 2. & 3.* cum Sanchez, Victorell. & aliis ibi citatis, Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.* 102.
37 *n.* 58. & alii. Si autem finita, & expleta cauſa ſui egreſſus multo ſpatio extra Monaſterium morentur ob malum finem, non ſolum peccant mortaliter, ſed etiam incurrunt Excommunicationem. Bonacina *de clauſura q. 4. punct. 4. num.* 22. Merola *in diſp. Theolog. moral. tom. 1. diſp. 1. difficult. 7. num.* 498. Barboſa *loc. cit. num.* 58. Caſtropalaus *tract. 16. diſp. 4. p. 9. n.* 21. Sanctorus *in Conſtitut. Minor. cap. 11. ſtatut. 7. qu.* 2. & alii.

Monialis cum licentia Sacræ Congregationis 38
egreſſa ad curandam infirmitatem, & intra domum privatam incluſa non violat clauſuram, ſi huc & illuc vagetur, quia Monialis non tenetur ad clauſuram, niſi intra proprium Monaſterium. Domus autem illa privata oon eſt Munaſterium. Unde cum obligatio clauſuræ ſit odioſa, non debet ampliari, ſed reſtringi, ſicque non debet extendi ad loca, quæ proprie non ſunt Monaſterium, *arg. cap. Odia* 15. *de Regul. Juris in 6.* Sanchez *lib. 6. moral. cap. 15. num. 9.* Navarr. *Comment. 4. de Regular. n. 44. not. 4.* Victorell. *de Orig. & clauſur. Monial. verſ. Monialis profeſſa*, Tamburin. *loc. cit. diſp. 19. quæſit. 4. ad 9.* Pellizar. *loc. cit. cap. 5. n.* 82. Cajetanus de Alexandris *loc. cit. c. 7. §. 9. q.* 12. & alii. Si tamen in licentia eſſet præſcriptum, ut talis Monialis in domo privata ſervaret clauſuram, tunc teneretur ad ipſam, cum licentia eſſet conceſſa ſolum cum tali obligatione. Sic Pellizar. *loc. cit.* Cajetanus de Alexandris *loc. cit.* & alii.

Monialis cum licentia Sacræ Congregationis 39
licite exiens e ſuo Monaſterio ad aliud v. g. fundandum, ad curandam infirmitatem in Balneis, & hujuſmodi, non violat clauſuram, nec graviter peccat, ſi ea occaſione a recto itinere viginti, aut viginti quinque miliaribus deviet ad aliquod Sanctuarium colendum, ſeu ad conſanguineos, vel amicos viſitandos, quia hoc non fit in fraudem clauſuræ, Sanchez *loc. cit. c. 15. n.* 61. Bonacina *de clauſura quæſt. 1. punct. 8. n.* 24. Guttierez *lib. 1. cap.* 14. Tamburin. *loc. cit. diſp. 20. quæſit. 7. num.* 4. Pellizar. *loc. cit. cap. 5. num.* 55. Caſtropal. *tract. 16. diſ. 4. part. 9. n.* 19. Roderic. *tom. 1. quæſt. 47. art.* 11. & alii.

An Monialis legitime egreſſa e ſuo Mona- 40
ſterio, & tranſiens ad aliud, ſeu ad Balnea, ſi in via accedat ad locum, in quo exiſtit Monialium Monaſterium, poſſit ibi hoſpitio recipi? variant Doctores; Sanchez enim *lib. 6. moral. cap. 16. num.* 10. Peyrin *tom. e. privil. Conſtit. 6. S. Pii V. nu.* 28. Tamburin. *de Jure Abbatiſſar. diſput. 24. quæſit. 15. a num.* 1. Pellizar. *loc. cit. cap. 5. num.* 107. Donat. *prax. rer. Regular. tom. 4. qu.* 14. & alii reſpondent cum diſtinctiune: Aut iſta Monialis petit admitti intra Monaſterium ejuſdem Ordinis, & habitus, & ſic excipi poteſt abſque alia licentia Superioris, non ſolum cauſa hoſpitii, ſed etiam in caſu, quo illa degeret in aliqua domo privata ad recuperandam ſanitatem, & vellet ingredi Monaſterium gratia recreationis, & hujuſmodi, quia talis Monialis

Digitized by Google

non eſt extranea , cum ſit ejuſdem Ordinis , ac habitus , adeoque non cadit in illam prohibitio ingrediendi Monaſteria Monialium , quæ comprehendit ſolum extraneos ; Vel Monialis petit admitti in Monaſterium diverſi Ordinis , & habitus , & tunc ſi ibi non adſit Monaſterium proprii Ordinis , poteſt in ipſo admitti de licentia tamen Superioris illius Monaſterii , & non aliter , quia Religioſa Caritas , quæ Religioſis perſonis maxime convenit , & honeſtas ſtatus Monialis exigit , ut ibi in hoſpitio recipiatur . Secus autem ſi divertere vellet in dictum Monaſterium diverſi Ordinis , non cauſa neceſſarii hoſpitii , ſed gratia recreationis , aut inviſendi Monialem conſanguineam , aut amicam , quia tunc nequit ibi excipi , ne quidem de licentia Superioris , quia Monialis itinerans reſpectu talis Monaſterii eſt vere extranea , adeoque ex hac ſola cauſa non poteſt in illud admitti , ſicuti nec poteſt admitti quæcumque alia perſona extranea .

41 Caſtropalaus autem *part. 3. diſp. 4. p. 10. n. 4.* D. Cajetanus de Alexandris *loc. cit. cap. 7. §. 7. qu. 8.* & alii negant abſolute poſſe talem Monialem admitti in Monaſterium , ſive ſit ejuſdem Ordinis , ſive diverſi quia unum Monaſterium non communicat cum alio in clauſura , quod , ut dicit citatus Cajetanus , eſt de mente Sacræ Congregationis , quæ conſulta an Moniales advenæ eſſent admittendæ intra Clauſuram ? reſpondit negative *in Piſtorien. 16. Junii* 1585. quam forte declarationem non obſervarunt Doctores primæ ſententiæ .

42 Ingreſſus in Monaſteria Monialium abſque juſta cauſa , & legitima facultate eſt abſolute prohibitus omnibus omnino perſonis a Bonifacio VIII. *in cap. Periculoſo unic. de ſtatu Re-*
43 *gul. in 6.* ſed ſub nulla Cenſura . Item a Concilio Tridentino *ſeſſ. 25. de Regularib. & Monialib. cap. 5.* ſub Excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda , ſed nemini reſervata , ut apparet ex textu , ibi : *Ingredi autem ſepta Monaſterii nemini liceat cujuſcumque generis , aut conditionis , ſexus vel ætatis ſine Epiſcopi , vel Superioris licentia in ſcriptis obtenta ſub Ex-*
44 *communicationis pœna ipſo facto incurrenda* . Deinde S. Pius V. idem quod ſtatuit Concilium Trid. juſſit obſervari in ſua Conſtitutione in-
45 cip. *Circa Paſtoralis Officii* ; Gregorius autem XIII. Conſtit. incip. *Ubi gratiæ* , idem ſtatuit ſub pœna Excommunicationis ipſo facto incurrenda , & Papæ reſervata contra præſumentes ingredi Monaſteria Monialium prætextu a Summo Pontifice , vel a Legatis , ſeu ab aliis conceſſarum , revocando omnes , & quaſcumque licentias a quibuſdam conceſſas ingrediendi Monaſteria Monialium ; & præter Excommunicationem ipſo facto incurrendam , & ſummo Pontifici reſervatam , impoſuit etiam pro Abbatibus , & Abbatiſſis aliiſque Monaſteriorum utriuſque ſexus Superioribus , & perſonis privationem dignitatum , beneficiorum , & Officiorum , & inhabilitatem ad illa in poſterum
obtinenda ; Item Paulus V. Conſtitutione in- 46
cip. *Monialium ſtatui* , inhærendo Litteris dicti Gregorii XIII. ſui Prædeceſſoris revocavit omnes licentias ab ipſo , & aliis Pontificibus conceſſas mulieribus cujuſcumque ſtatus , ac conditionis quoad ingrediendum Monaſteria Monialium , aut converſandum cum ipſis ; Et præterea prohibuit Abbatiſſis , ſeu Prioriſſis , ac Superioribus , ne dictas mulieres introducere , ſeu admittere , vel admiſſas quoquomodo retinere audeant , ſeu præſumant , idque ſub pœna Excommunicationis majoris reſervatæ Summo Pontifici , & ſub omnibus aliis pœnis
contentis in cit. Conſtitutione Gregorii XIII. 47
Et de mandato Clementis VIII. *Sacra Congreg. Epiſc. & Regul. 26. Novemb.* 1602. ſub pœna excommunicationis majoris Papæ omnimode reſervatæ intra Italiam & extra Urbem omnibus prohibuit ingreſſum in Monaſteria Monialium ad malum finem .

Excommunicatio lata a Concilio Tridentino 48
incurritur , etiamſi ingreſſus non ſit ad malum finem , nec prætextu licentiarum : At nulli eſt reſervata , cum a Concilio *loco citato* nulla fiat reſervationis mentio ; Unde poteſt abſolvi a Confeſſario approbato ab Ordinario loci , ut docent. Donat. *tom. 4. prax. rerum Regul. tract. 5. q. 1. num. 3.* Tamburin. *de Jure Abbatiſſar. diſp. 22. quæſit. 1. n. 3.* Roderic. *tom. 3. qq. Regular. q. 47. art. 2.* & alii paſſim .

Excommunicatio lata a Gregorio XIII. & 49
Paulo V. eſt Papæ reſervata , & incurritur , etiamſi ingreſſus non ſit ad malum finem , ut omnes concedunt , & etiamſi non ſit ex prætextu licentiarum , ut tamquam in praxi tutius , & verius tenent Navarr. *Comment. 4. de Regular. ſub n. 624. & in Manuali cap. 27. de Cenſuris ſub n. 150. verb. Adde his primo* , Quaranta *in Summa Bullar. verb. Monaſteria Monialium in calce Conſtitut. Gregorii XIII. incip. Ubi gratiæ* ; Beja *in ſuis reſponſionibus 1. p. caſ. 30. verb. Hæc omnia* , ubi docet de praxi totius Italiæ ; Villagut. *tract. de Uſuris q. 33. n. ultim.* ubi teſtatur ſic reſponſum fuiſſe ab ipſomet Gregor. XIII. conſulto a S. Carolo Borromæo , Flavius Cherubin. *in Compend. Bullar. tom. 2. ſchol. 1. ad Conſtitut. Gregorii XIII.*

Digitized by Google

XIII. incip. *Ubi gratiæ*, ubi teſtatur de praxi Pœnitentiariæ, Donat. *tom.* 4. *prax. rer. Regular. tractat.* 5. *quæſt.* 2. *a num.* 6. ubi ex aliis teſtatur Gregorium XIII. declaraſſe ſuam mentem fuiſſe comprehendere quoſcumque ingredientes, & admittentes, ſicut fecit S. Pius V. Conſtitut. incip. *Regularium*, reſpectu Mulierum quarumcumque ingredientium Conventus Regularium, ibi: *Declaramus fuiſſe, & eſſe mentem, & intentionem noſtram, quod prædictæ Litteræ non ſolum comprehenderent, & comprehendant mulieres, & prætendentes facultatem, & Indulta ingrediendi Monaſteria, ſed etiam omnes, & quaſcumque mulieres alias, tam in ſpecie, quam in genere.* Unde P. Suarez *tom.* 4. *de Relig. lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 9. retractans quæ dixerat *diſp.* 22. *de Cenſuris ſect.* 6. *num.* 11. mutavit ſententiam: Et ſic tenent Azorius, Roderic. Zechius, Graſſius, Comitolus, Filliucius, Peyrinus, Merola, Theſaurus, Homobonus, Riccius, Megala, Coriolanus, & alii relati a Donat. *loc. cit.* contra Sanchez, Sayrum, Mirandam, Barboſam, Dianam, Zerolam, Portellum, Tamburinum, Pellizzarium relatos ab ipſo Donato *loc. cit. num.* 2. Felicem Poteſtat. *tom.* 1. *p.* 4. *n.* 3489. & alios plures volentes talem excommun. non incurri, niſi ingreſſus fiat ſub prætextu licentiarum.

50 Quis autem poſſit abſolvere a dicta Excommunicatione, aliiſque pœnis latis a Gregorio XIII. & Paulo V. in dictis Conſtitutionibus? Vide *ſupra a num.* 19. *ad* 25.

51 Excommunicatio lata a Clemente VIII. per decretum de anno 1602. 26. *Novemb.* incurritur ab omnibus violantibus clauſuram Monialium ad malum finem, ut patet ex verbis præciſis decreti, ibi: *Violationis clauſuræ Mo-*
52 *nialium ad malum finem*; Et hæc Excommunicatio eſt reſervata Romano Pontifici extra Urbem, & intra Italiam; Unde ab ipſa non poſſunt extra Urbem, & intra Italiam abſolvere Regulares non boſtantibus ſuis Privilegiis, ut expreſſe fuit ſtatutum de mandato Clementis VIII. *a Sacr. Congreg. Epiſcop. & Regular. in Decreto de anno* 1602. 26. *Novembris*. Vide *verb. Abſolutio a num.* 43. *ad* 47.

53 Imperatores, Imperatrices, Reges & Reginæ, eorum Filii, & Filiæ poſſunt abſque incurſu Excommunicationis, aliarumque pœnarum ingredi cum ſua decenti comitiva in Monaſteria Monialium, quia hujuſmodi perſonæ ratione excellentiæ, & dignitatis non comprehenduntur in diſpoſitionibus odioſis, niſi exprimantur. Sanchez *lib.* 6. *moral. c.* 16. *n.* 3. *c.* 17. *num.* 5. Suarez *tom.* 4. *de Religion. lib.* 1. *c.* 7. *num.* 5. *in fine*, Emanuel Rodriq. *tom.* 1. *q.* 47. *artic.* 1. Joannes Crucius *in Epitom. lib.* 1. *c.* 5. *dub.* 1. *concluſ.* 1. *in fine*. Tamburin. *de Jure Abbatiſſar. diſp.* 24. *quæſit.* 20. Gibalin. *de Sanctimonialib. diſquiſ.* 1. *c.* 4. §. 2. *concluſ.* 1. *num.* 2. Donat. *tom.* 4. *prax. rerum. Regular. tract.* 5. *quæſt.* 12. Bordon. *variar. reſolut. part.* 2. *reſolut.* 26. *num.* 35. Cajetanus de Alexandris *in Confeſſario Monial. cap.* 7. §. 7. & alii paſſim cum praxi univerſali; Barboſa tamen *in Tridentin. ſeſſ.* 25. *de Regular. & Monial. c.* 5. *n.* 47. Bonacina *de clauſura q.* 4. *punct.* 1. *n.* 4. tenent probabiliter contrarium. Vide noviſſimam diſpoſitionem Benedicti XIV. allatam infra *ſub n.* 98.

An autem poſſint etiam dicta Monaſleria ingredi Duciſſæ, aliæque Principiſſæ, Duces, & Principes ſuprema Juriſdictione, & auctoritate gaudentes? Negant paſſim Doctores, quia S. Pius V. Conſt. incip. *Regularium perſonarum*, Gregorius XIII. Conſtit. incip. *Ubi gratiæ*; Paulus V. Conſtit. incip. *Monialium ſtatui*, expreſſe interdixerunt talem ingreſſum, *etiam Comitiſſis; & Marchioniſſis, & Duciſſis*; Attamen etiam de iſtis videtur praxis contraria. Vide d. diſpoſitionem ſub *num.* 89. 54

An item dicta Monaſteria poſſint ingredi Fundatrices, & Fundatores? Negant paſſim Doctores, & ita fuiſſe deciſum *a Sacra Congreg. Concilii*, refert Aldan. *in Compend. Canonic. reſolut. lib.* 1. *tit.* 8. *num.* 12. Barboſa *in Summa Apoſtolic. deciſ. verb. Monialium clauſura circa ingreſſum num.* 7. & Donat. *tom.* 4. *prax. rer. Regular. tract.* 5. *quæſt.* 13. *num.* 7. præciſis his verbis: *Monialium Monaſteria ingredi deinceps non permittitur mulieribus ſæcularibus, ne quidem Fundatricibus, aut Dominatricibus ad breve, vel ad longum tempus, etiamſi a Sede Apoſtolica hoc eis ſpecialiter eſſet indultum, cum Pauli V. Conſtitutione de anno* 1612. *edita, id fuerit in genere revocatum*; Et Nicolius *in Floſculis verb. Fundator*, ſic refert: *Sacra Congregatio &c. cenſuit Fundatores Monaſteriorum Monialium non poſſe earumdem clauſuram ingredi, nec a Monialibus recipi, niſi in Litteris Apoſtolicis erectionis ſecus expreſſe caveatur. Eadem Sacra Congreg. in una Regularium* 17. *Auguſti* 1639. Vide *verb. Conventus art.* 3. *a num.* 17. *ad* 22. & dictam diſpoſitionem infra *num.* 98. 55

Mulieres, quibus a Sede Apoſtolica conceditur licentia ingrediendi Monaſteria Monialium non poſſunt ingredi, niſi prius habito conſenſu Monialium capitulariter præſtito per 56

Digitized by Google

ſuffragia ſecreta. Urban. VIII. Conſtit. incip.
57 *Sacroſanctum Apoſtolatus Miniſterium*, Conſen-
ſus autem ſufficit, quod ſit capitulariter præ-
ſtitus a majori parte Monialium; *cap. 1. de*
his quæ fiunt a majori parte Capit. cum ſimi-
libus: Cum enim Pontifex non determinet,
an conſenſus ſit præſtandus ab omnibus Mo-
nialibus, cenſendum eſt voluiſſe iſtud relin-
quere diſpoſitioni Juris communis; *l. Commo-*
diſſime, ff. de lib. & poſthum.

58 Pueri, & puellæ cujuſcumque ſint ætatis,
nequeunt ingredi, & introduci in Monaſteria
Monialium. Concil. Trident. *ſeſſ. 25. de Re-*
gularib. & Monialib. cap. 5. ibi: *Ingredi au-*
tem ſepta Monaſterii nemini liceat cujuſcumque
generis, aut conditionis, ſexus, vel ætatis fue-
rint; Et ſæpe ſæpius declaravit Sacra Congr.
Epiſcop. & Regular. quod introducens infan-
tes cujuſvis ſexus, vel ætatis incurrit cenſu-
ras violatæ clauſuræ, & ſignanter *in Tuderti-*
na 7. April. 1579. *in Neapolit.* 22. *Mart.* 1580.
in Cremonen. 12. *Februar.* 1585. *in Taurinen.*
10. *Jun.* 1650. Unde tolerari non debet, quod
puellæ licet parvulæ ingrediantur, & egredian-
tur ad libitum; *Eadem Sacra Congreg. in Pi-*
ſtorien. 24. *Februar.* 1579. & Abbatiſſa, quæ
hoc permittit, privatur Officio, voceque paſ-
ſiva. *Eadem Sac. Congreg. Epiſcop. in S. Sever.*
8. *Maii* 1595.

59 Nomine Monialium introducentium, vel ad-
mittentium in clauſuram perſonas non haben-
tes ad id legitimam facultatem veniunt omnes
active influentes in talem ingreſſum, ut ſunt
invitantes, conſulentes, hortantes, approban-
tes, monſtrantes iter, auferentes impedimen-
ta, januam aperientes, eas recipientes, con-
cedentes, & auctoritative, ſive ratione ſui Of-
ficii permittentes, ut intrent. Vide verb. *Con-*
ventus art. 3. a num. 30. ad 32.

60 Cardinales, aut Epiſcopi, ſive alii Prælati
ingredi non poſſunt Monaſteria Monialium,
quæ eorum Juriſdictioni non ſubſunt, ut col-
ligitur *ex cap. Periculoſo unic. de ſtatu Regu-*
lar. in 6. ex Concilio Tridentino *ſeſſ. 25. de*
Regular. & Monialib. cap. 5. ex Conſtitutio-
ne S. Pii V. incip. *Circa Paſtoralis Officii*,
Conſtitut. Gregor. XIII. incip. *Ubi gratiæ*, &
alia ejuſdem incip. *Dubiis*, & tenent Tambu-
rin. *de Monialib. diſp. 24. quæſ. 9. n. 1.* Do-
nat. *tom. 4. prax. rer. Regular. quæſt. 24.* Ca-
jetanus de Alexandris *in Confeſſario Monial.*
cap. 7. §. 4. quæſt. 3. & alii paſſim.

61 Neque Cardinales Legati habent poteſtatem
viſitandi Moniales, & ingrediendi Clauſuram:
Sacra Congregat. Epiſcopor. & Regular. in Bono-
nien. 30. Septembr. 1650. approbante Innocen-
tio X. Et a fortiori neque Vicelegatus poteſt 62
clauſuram ingredi ſine Epiſcopi licentia, ut
declaravit *Sacra Congr. Epiſc.* 8. *Mart.* 1605.
apud Gavant. *in Manual. Epiſc. verb. Monia-*
lium clauſura num. 29. Neque Inquiſitores, niſi 63
ex cauſa S. Officii, ut declaravit *Congreg. S.*
Officii 16. Februar. 1628. apud Cajetanum de
Alexandris *loc. c. qu.* 3. Neque Magiſtratus, 64
& deputati ad curam Monialium debent in-
gredi cum Epiſcopo, niſi eos elegerit. *Sacra*
Congr. Epiſcop. & Regul. apud Gavant. *loc. c.*
n. 30. Neque permittere debet Epiſcopus de- 65
putari a Civitatibus aliquos, qui comitentur
Viſitatores Monialium Regularibus etiam ſu-
bjectarum, prout decrevit *Eadem Sacra Con-*
gregatio Epiſcop. 22. Januar. 1616. apud Ga-
vant. *loc. cit. num.* 62.

Prælati omnes ſæculares Epiſcopali, ac et- 66
iam Cardinalatus dignitate præditi nequeunt
ingredi clauſuram Monialium etiam ſibi ſu-
bjectarum, niſi in caſibus neceſſariis, & co-
mitati a paucis, iiſque ſenioribus, ac Reli-
gioſis perſonis; Sic expreſſe ſtatuit Gregorius
XIII. Conſtit. Incip. *Dubiis*. Si autem contra- 67
fecerint, incurrunt Interdictum ab ingreſſu
Eccleſiæ pro prima vice, pro ſecunda vero
contrahunt ſuſpenſionem a Pontificali mune-
re, & a Divinis, pro tertia autem vice, ac
deinceps Excommunicatione majori ipſo facto
afficiuntur; Sic expreſſe Gregorius XIII. in
d. Conſtitut. incip. *Dubiis*; Unde non poſſunt 68
Epiſcopi ſecum ducere in clauſuram ullos Lai-
cos tamquam comites, & ſocios: Vide verb.
Epiſcopus art. 6. num. 99. Adducitur, & ſolvi- 69
tur Inſtantia. Vide *ib. n.* 100. Propter neceſ- 70
ſitatem tamen; & ad promovendam utilita-
tem Monaſterii poſſunt Epiſcopi ſecum duce-
re aliquos peritos Laicos: Vide *ibidem num.*
101. Non poſſunt tamen Epiſcopi ſecum 71
ducere in clauſuram pluſquam octo perſonas,
alias incurrunt prædictas Cenſuras. Vide *ibid.*
num. 102. *& ſeq.* Abſolutio tamen ab iſtis 72
Cenſuris non eſt Papæ reſervata. Vide *ibidem*
num. 105.

Prælati Regulares ingredientes extra neceſ- 73
ſitatem Monaſteria Monialium ſibi ſubjecta-
rum ligantur dicta Excommunicatione majo-
ri, & privantur omnibus Officiis, & Dignita-
tibus. Gregorius XIII. in d. Conſtitut. incip.
Dubiis. Nec poſſunt Prælati Regulares ordi- 74
narie ingredi Monaſteria Monialium: *Niſi ex*
cauſa Viſitationis localis, & hoc ſemel tantum
in anno, ita ut in eo anno, in quo unus ex
memoratis Superioribus viſitavit, alius Superior
a vi-

Digitized by Google

a viſitatione hujuſmodi ſe omnino abſtineat .... Viſitet autem Superior Regularis interiorem Clauſuram per ſe ipſum, non autem per alium, etiamſi fuerit legitime impeditus, quo caſu differatur Viſitatio in aliud tempus quo ceſſaverit impedimentum, & Viſitationem celeriter, & unica die, debita tamen cum diligentia abſolvat, nec ante ortum Solis eam incipiat, nec poſt occaſum protrahat ...... Viſitatio vero perſonarum fiat ad crates, & omnino extra Clauſuram Monaſterii, & per ipſummet Superiorem dumtaxat, ut ſupra dictum eſt de Viſitatione interioris Clauſuræ. Sic expreſſe ſtatuit Alexander VII. Conſtitut. incip. *Felici ſacratum Virginum ſtatui*. Ex quibus dictæ Conſtitutionis verbis clare patet, non poſſe Superiores Regulares delegare alios ad Viſitationem Monialium, ſed ipſam poſſe ſolum peragere per ſe ipſos. Et idem addendum eſt ad dicta ſub
75 verb. *Prælatus Regularis num.* 39. Prælatus Regularis, ſi fuerit Generalis, poteſt ſecum introducere duos ſocios ſui Ordinis: Si fuerit alius a Generali, poteſt introducere ſecum tantum unum ſocium ſui Ordinis, excluſis omnibus aliis, etiam ratione Officii. Alexan-
76 der VII. in cit. Conſtitut. incip. *Felici*. Nec ipſe Viſitator, neque ejus ſocii poſſunt ſumere intra clauſuram ullam refectionem. Ale-
77 xander VII. *ibidem*. Si ob clauſuram, aut aliam urgentem, & neceſſariam cauſam oportuerit Superiorem Regularem eodem anno pluries ingredi ſepta Monaſterii, tunc non aliter ingredi poteſt, quam cum præſentia Epiſcopi Diœceſani, vel alterius perſonæ Eccleſiaſticæ ſæcularis, boni exempli, ac maturæ ætatis ab ipſo Epiſcopo ad hoc ſpecialiter deputatæ:
78 Ita expreſſe Alexander VII. *ibidem*. Si Superior Regularis ſupradictis contrafecerit, ipſo facto pœnam Excommunicationis, & privationis omnium Officiorum, quæ obtinet, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, vel alia in poſterum obtinenda, vociſque activæ, & paſſivæ abſque alia declaratione incurrat: Et nihilominus nullis Privilegiis, & exemptionibus tueri ſe poſſit quominus ab Epiſcopo loci, tamquam ad hoc Sedis Apoſtolicæ Delegato, quoties, & quando opus fuerit, corrigi, & puniri valeat. Sic præciſe Alexander VII. in cit. Conſtit. incip. *Felici*.

79 Confeſſarii quomodo, & quando poſſint ingredi clauſuram? Vide infra *art.* 5. *a n.* 50.

80 Medici, & Chirurgi quando, & quomodo ingredi poſſint clauſuram Monialium? Vide verb. *Medicus a n.* 13. *ad* 18.

81 Factores, Syndici, aliique operarii ad Monialium ſervitium neceſſarii poſſunt de legitimi Superioris licentia ingredi clauſuram ad exercenda ſuæ artis opera, quæ commode extra Monaſterium exercere non poſſunt. *Communis*. Qui tamen habet licentiam ingredien- 82
di pro uno ſervitio, non poteſt ingredi ad aliud ſervitium præſtandum, alias violat clauſuram, cum licentia non ſe extendat ultra opera ſuæ artis. Sic decrevit *Sac. Congr. Epiſcop. & Regul. in Ferrarien. 6. Auguſt.* 1601. *in Spoletana* 1. *Octobr. ejuſdem anni, in Piſaurien.* 14. *Jun.* 1630.

Clauſuram violant, & in Excommunicatio- 83
nem Papæ reſervatam incidunt mulieres illæ, ſeu viri, qui cum uno ſaxo, vel ligno, vel qualibet alia re intrant ſub prætextu deferendi neceſſaria pro fabrica: Et ita etiam Moniales illæ, quæ tales introducunt. Sic decrevit *Sacra Congr. Epiſcop. & Regular. in Iſernien.* 11. *Jun.* 1583. apud Nicol. *in Floſcul. verb. Clauſura num.* 40.

Secus autem, qui ingreditur, etiam ſine li- 84
centia, ad extinguendum incendium, vel ad ſervandum ſe ipſum, aut Monaſterium ab incendio, vel ad ſuccurrendum in aliis caſibus repentinæ ruinæ; *Sacr. Congr. Epiſcop. & Regular. in Interamnen.* 17. *Decembr.* 1601. *in Alatrina* 12. *Mart.* 1602. *in Spoletana* 27. *Maii* 1603.

Licentiam concedere pro ingreſſu in clauſu- 85
ram Monialium ſpectat ad Epiſcopum auctoritate quidem propria pro Monaſteriis ſibi ſubjectis, & auctoritate delegata pro Monaſteriis Sedi Apoſtolicæ ſubjectis. Sic deciſum fuiſſe referunt Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *alleg.* 102. *num.* 38. Tamburin. *de Jure Abbatiſſ. diſp.* 23. *quæſit.* 1. *num.* 3. & tenent communiter Doctores. Item pro dictis 86
Monaſteriis talem licentiam concedere poteſt Vicarius Generalis, ſi ad hoc habeat mandatum: Non enim ſufficit generalis facoltas, ut declaravit *Sacra Congr. Conc.* apud Suarez *de Relig. t.* 4. *tract.* 8. *lib.* 1. *cap.* 10. *n.* 11. Cajetanus de Alexandris *in Confeſſario Monialium cap.* 7. §. 2. *quæſt.* 2. Pellizar. *de Monialib. cap.* 5. *num.* 147. & apud Matthæucci *Officialis Curiæ c. XI. num.* 9. Item talem licentiam con- 87
cedere poteſt Vicarius Capitularis etiam pro Monaſteriis Sedi Apoſtolicæ ſubjectis, quia Capitulum, ſeu Vicarius Capitularis ſuccedit Epiſcopo etiam in Juriſdictione delegata, quando hæc eſt in perpetuum commiſſa muneri Epiſcopali, ut advertit Molina *de juſtitia t.* 6. *tract.* 5. *diſp.* 11. *ſub num.* 8. & 9. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſc. part.* 3. *alleg.* 133. *n.* 21.

Digitized by Google

Et ſic teneut Tamburin. *loc. c. quæſit.* 2. *n.* 4. Pellizar. *loc. c. num.* 158. Cajetanus de Alexandris *loc. c. q.* 2. Donat. *prax. rer. Regul. tom.* 4. *tract.* 6. *q.* 16. *n.* 1. & alii paſſim.

88 Pro ingreſſu in Monaſteria Regularibus immediate ſubjecta ſtando in Jure Concilii Tridentini ſufficere videtur ſola iicentiæ Superioris Reguiaris; Qnia Concilinm *ſeſſ.* 25. *de Regular. & Monialib. cap.* 6. utitur disjunctiva *Vel*, ibi: *Ingredi autem intra ſepta Monaſterii nemini liceat cujuſcumque generis, ſexus, vel ætatis fuerit ſine Epiſcopi, vel Superioris licentia*. Et de facto *die* 19. *Jun.* 1597. *Sac. Cong. Cardinalium Conc. Tridentini interpretum cenſuit, licentias ingrediendi intra ſepta Monialium ex vera tantum neceſſitate concedendas quoad Monaſteria Regularibus ſubjecta pertinere dumtaxat ad ipſos Superiores Regulares*: Quod Decretum referuut Emin. Cardin. Bellarmin. *in d. cap.* 5. *Trident. ſeſſ.* 25. *de Regularib.* Tamburin. *loc. cit. quæſit.* 1. *num.* 6. Donat. *loc. c. q.* 17. *n.* 9. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *allegat.* 102. *num.* 41. ubi teſtatur ſe vidiſſe tale decretum ſubſcriptum ab Eminentiſs. Card. Milliuo.

89 Et ſic etiam fuit ab eadem Sac. Congregatione Concilii noviſſime reſolutum in *Hyeracenſi* 26. *Januar.* 1692. in contradictorio Judicio, ut patet ex Decreto Authentico ſubſcripto ab Eminentiſs. Card. Petra tunc ejuſdem Sacræ Congreg. Secretario, & ſuo Sigillo munito aſſervato in Archivo hujus Conventus S. Bernardiui Alexandriæ Min. de Obſervantia, ut ſequitur.

Hyeracen. Viſitationis.

„ Intra Diœceſim in Oppido Caſtri vete-
„ ris adeſt Monaſterium Monialium B. Ma-
„ riæ Vallis Viridis ſubjectum Juriſdictioni
„ Prioriſſæ Meſſanenſis, & pro tali a Sacra
„ Congregatione reputatum anno 1597. In
„ contradictorio Judicio inter d. Prioriſſam,
„ & tunc temporis Epiſcopum Hyeracenſem.
„ Ad viſitationem hujus Monaſterii curavit
„ accedere anno 1690. modernus Epiſcopus,
„ qua quoad clauſuram acta, volens eam per-
„ ficere quoad ſingulas Moniales, fuit impe-
„ ditus, quare præſuppoſita aſſerta exemptio-
„ ne, utraque parte citata, ac infotmante ſu-
„ pra iufraſcriptis dubiis concordatis dignen-
„ tur E. E. V. V. reſpoudere.
„ Quinto, An Medici, aliique Miniſtri ne-
„ ceſſarii ingredi poſſint cum ſola licentia,
„ & approbatione Delegati abſque licentia,
„ vel conſenſu Epiſcopi?
„ Die 26. Januarii 1692. Sacr. Congregat.
„ Eminentiſs. S. R. E. Cardinaiium Concilii
„ Tridentini interpretum Juribus ab utraque
„ parte deductis mature perpenſis, cenſuit ad
„ quintum danda eſſe decreta in hac ipſa Hye-
„ racen. a Sacra Congregatione Concilii edi-
„ ta de anno 1581. ad tertium dubium tenο-
„ ris ſequentis: Tertio item, ſe ſotto nome
„ d'Infermità, Fauteſche ordinarie, Garzo-
„ ni, quali hanno da portare grano, farina,
„ legna, acqua, ed altre coſe neceſſarie, Sar-
„ tori, Faleguami, e Procuratori poſſino, o
„ non poſſino entrare in detto Monaſtero?
„ Sacra Congregatio reſpondit, licentiam
„ ingrediendi Monaſteria ſpectare ad Superio-
„ rem Regnlarem *ex cap.* 5. *ſeſſ.* 25. *de Re-*
„ *gular.*
„ Ita reperitur in Regeſto Autographo ejuſ-
„ dem Sacræ Congreg. Concil. *lib. Decretorum*
„ 42. *fol.* 45.

In quorum fidem &c. hac die 27. *Jun.* 1708.

V. Petra Secretarius.

Quod decretum, cum, ut vides, ſit editum a Sacra Conc. Congregatione Juribus ab utraque parte deductis, mature perpenſis, & authentice habeatur ſubſcriptum, & ſuo ſigillo munitum a S. R. E. Eminentiſſimo Principe Cardinali Petra, non eſt parvi faciendum.

Attamen Eadem Sacra Congregatio Concilii pluries contrarium ſtatuit, & ſignanter in Decreto, Papa approbante, emanato 13. *Novemb.* 1610. & iterum renovato an. 1630. *in Bellunen.* ubi dicitur: *Lecto in Sacra Congregatione decreto circa ingredientes ſepta Monaſteriorum, omnes cenſuerunt illud eſſe edendum, & eſt tenoris ſequentis: Tametſi alias Sacr. Congr. Concil. declaraverit licentiam ingrediendi ſepta Monaſteriorum Monialium exemptarum, & Regularibus ſubjectarum ex vera tantum neceſſitate, quæ Moniales reſpiciat conceden. ſeu acceden. ad loquendum cum monialibus pertinere ad ipſos tantum Superiores Regulares. Nihilominus ſub die* 13. *Novembr.* 1610. *quo magis clauſuræ obſervationi conſuleretur, facultate ſibi a SS. D. N. tributa ſtatuit, & decrevit, ut deinceps intra hujuſmodi ſepta ingredi nemini liceat niſi licentia in caſibus neceſſariis conceden. nedum a Superioribus Regularibus dd. Monaſteriorum, ſed etiam a locorum Ordinariis obtentæ fuerint, non obſtan. quibuſcumque Legibus, ſtatutis, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus. Poſtremo autem ad removendam omnem dubietatem, quæ* 90

ex

ex bujuſmodi decreto forſan oriri poteſt , nrgotio iterum in Sacr. Congr. propoſito , atqur SS. D. N. relato.

Die 21. Maii 1630. Sanctitas ſua declaravit bujuſmodi licentias a Superioribus Regularibus non eſſe petrndas in illis locis , in quibus adeſt conſuetudo , ut iſtæ ab Epiſcopo tantum concedantur ; boc enim caſu ſtatuit & decrevit talem conſuetudinem eſſe ſervandam & ipſorum Epiſcoporum tantummodo licentias ſufficere , etiam privative quoad ipſos Regulares , lib. 4. decr. pag. 30. Sic refert Monacell. *part.* 2. *tit.* 15. *formul.* 15. *num.* 3.

91 Et concordant alia Decreta Sacræ Congreg. Epiſc. & Regular. relata ab eodem Monacell. *part.* 1. *tit. XI. form.* 19. *n.* 7. *&* 8. ibi: *Sac. Cong. in grnerali Decreto per viam Legis emanato* 24. *Auguſti* 1594. ſic ſtatuit : *Eſſendo le perſone ſrcolari più conoſciute dai loro Prelati Ordinarj , che da' Religioſi di qualſivoglia Ordinr, per abbondare in cautela queſti miei Signori quì drlla Congregazione banno riſoluto , che per l' avvenire non ſi abbia d' ammettere perſona alcuna a parlare alle Monache , tampooo dentro la cleuſura d' rſſi Monaſterj ſoggetti a' Regolari ſenza licrnza rſpreſſa in ſcritto degli Ordinarj de' luoghi , oltre a quella ſi dovrà perciò ottenere dalli Superiori Regolari , non oſtantr qualunque Legge , ſtatuto , o conſuetudine di tempo immrmorabile in contrario , con ordine , che io drbba avvertirr la P. V. acciò lo ſignifichi al P. Generale , ed a tutti li Provinciali , perchè facciano oſſervarr in ogni luogo conformr alla ſuddetta riſoluzione ſrnza eccezione alcuna , onde non manchi d' eſrguire con ogni ſollrcitudine , ed il Signore la preſervi.*

Roma 24. Agoſto 1594.

92 Et in alio edito *in Camerinen.* 7. *Mart.* 1617. ſic extenſo : *Sac. Cong. ut controverſiis , quæ inter Epiſcopum Camerin. & Superiores Regulares exortæ ſunt , finis imponatur , crnſuit facultatem concedendi perſonis ſæcularibus licentiam alloquendi Monialrs eiſdem Regularibus ſubjrctas , in Civitatr quidem Camerinen. ad Epiſcopum , ſive ejus Vicarium Generalem , ac Superiorem Regularem , cui Monialrs ipſæ ſubjectæ ſunt , conjunctim , tantum idem Epiſcopus , ſeu ejus Vicarius primo loco ſubſcribat : Per diœceſim vero non ad Vicarium Foraneum , ſed ab eodem Epiſcopo ad id deputandum , nec non ad Superiorem Regularem , qui priori loco ſubſcribat , conjunctim pariter ſpectare , idemque quoad licentiam eorum , quibus ordinarie ſepta Monaſteriorum earumdem Monialium ingredi necrſſe rſt , ſervandum rſſe , repentinis tamen caſibus rxtremæ neceſſitatis exceptis , in quibus licentia unius eorum ſubſcriptionr roborata ſufficiat. Edicta vero , quibus perſonis ſæcularibus ad eadem Monaſteria Monialium acceſſus probibetur , ab Epiſcopo dumtaxat ſubſcribenda , & publicanda rſſe decrevit.*

Quod & declaravit noviſſime etiam *Sacra Congr. Concil. in Bononien.* 17. *Maii* 1704. in qua ſtatuir, quod licentia ingreſſus in clauſuram Monialium a nemine dari poteſt ſine approbatione Epiſcopi , non obſtante Privilegio , ſeu conſuetudine : Sic refert Monacell. *part.* 2. *tit.* 15. *formul.* 15. *num.* 14. & idem decrevit *ead. Sacr. Congrrg. Concil. in una Burgi S. Domnini* 21. *Apr.* 1731. 93

Epiſcopus poteſt Excommunicationem ſibi reſervatam imponere circa aperitionem Oſtii clauſuræ Monialium etiam Regularibus ſubjectarum . *Sacr. Congr. Concil. in Viterbien. die* 26. *Jun.* 1627. apud Panimol. *deciſ.* 84. *adnot.* 3. *num.* 56. ubi cum quæreretur ; *An Epiſcopus ad clauſuram cuſtodiendam rtiam in Monaſteriis Rrgularibus ſubjectis poſſit Excommunicationis latæ ſentrntiæ pœnam ſibi reſervatæ imponerr circa aperitionem Oſtii clauſuræ extra caſus indigentiæ , nrc non circa acceſſus , & colloquia cum Monialibus , dictaqur Excommunicatio liget , nedum Regulares accedentes , verum etiam Moniales , facta dr illis mentionr , adeo ut Superior Regularis ab bujuſmodi excommunicatione adſolvere nequeat?* 94

Sacra Congregatio Card. Concil. Trid. Interpretum rrſpondit : Epiſcopum poſſe.

Epiſcopus poteſt viſitare clauſuram , & Monaſteria Monialium Regularibus ſubjectarum , etiam inconſultis , & irrequiſitis earum Superioribus Regularibus . *Sacr. Congreg. Conc. in Colimbrien. die* 26. *Maii* 1640. apud Barboſ. *ad ſeſſ.* 25. *de Regular. & Monialib. c.* 5. *n.* 13. ibi : *Sacr. Congreg. Concil. cenſuit , Epiſcopum Colimbrienſem , uti Srdis Apoſtolicæ Delegatum potuiſſe quoad clauſuram Monaſteriorum Monialium Conventus de Cellas Ordinis Ciſtercienſis , Rrgularibus ejuſdem Ordinis ſubjrctarum viſitare , etiam aſſumpto ſecum Vicario Generali , & Confeſſario earumdem Monialium ; Monialrſque ipſas in iis , quæ ad eamdem clauſuram pertinent , rxamini ſubjicere , ſrmotis rtiam ſuſpicionr violatæ clauſuræ , ac quacumque Superiorum Regularium negligentia , ipſiſque inconſultis , ac inſuper eidrm Epiſcopo licuiſſr Rectorem Collegii dicti Ordinis rx ſupradicta cauſa inobedientem declarare in pœnam excommunicationis , ac alias comminatas incurriſſe.* 95

R 4 Quoad

96 Quoad talem autem Viſitationem debet Epiſcopus obſervare reſolutiones, & reſponſiones Sacræ Congregationis Concilii ad dubia eidem ſuper ea re propoſita a P. Franciſco de Monelia Min. de Obſervantia Procuratore Generali.

„ I. An Epiſcopus viſitaturus clauſuram Monialium Regularibus ſubjectarum teneatur ante acceſſum ejuſdem Monialibus præfinire diem, & horam Viſitationis?

„ II. An in Eccleſiis earumdem Monialium non Curatis viſitare poſſit Sanctiſs. Sacramentum, Oleum Infirmorum, Confeſſionalia, Sepulturas, ac Reliquias inibi exiſtentes; & quatenus affirmative;

„ III. An in caſu reſiſtentiæ Monialium poſſit fores Eccleſiæ frangere, Tabernaculum violenter aperire, Eccleſiam interdicere, & Euchariſtiæ Sacramentum ad aliam Eccleſiam transferre?

„ IV. An Epiſcopo Monaſterior. clauſuram viſitare volenti, dictæ Moniales teneantur erigere in Eccleſia exteriori, vel interiori Sedem cum Baldachino, vel ſolummodo ſufficiat illi ſtratum præparare in utraque Eccleſia?

„ V. An Epiſcopus dictam clauſuram viſitaturus, præterquam Conviſitatores, poſſit pro ſuo libito ſecum ducere intus Monaſterium alias perſonas, ſive Eccleſiaſticas, ſive ſæculares indeterminate, vel in certo, & præfixo numero?

„ VI. An Epiſcopum dictorum Monaſteriorum clauſuram viſitaturum teneantur Moniales omnes excipere perſonaliter cum Cruce, & Cantico Benedictus?

„ VII. An dictæ Moniales teneantur in ipſo clauſuræ ingreſſu adornare ſtratum, ibique genuflectenti Epiſcopo Monialis aliqua porrigere debeat Crucem deoſculandam?

„ VIII. An Epiſcopus clauſuram ingreſſus poſſit pro ſuo libito convocare dd. Moniales omnes in Choro interiori, aut alio loco, & ad eas ſermonem habere?

„ IX. An abſolute, & indifferenter viſitare poſſit Cellas dictarum Monialium, etiam quoad non pertinentia ad clauſuram?

„ Ad quæ die 10. Januarii 1686. Sac. Cong. S. R. E. Cardinal. Concil. Trident. Interpretum reſpondit.

„ Ad I. Negative.

„ Ad II. Cenſuit dudum eſſe decretum in Florentina Juris viſitandi tenoris infraſcripti.

„ An Archiepiſcopus, ſeu de ejus mandato Vicarius Generalis poſſit viſitare Sanctiſs. Sacramentum, Olea Sacra, Confeſſionalia, & ſepulturas in Eccleſiis Monialium Regularibus ſubjectarum? Die 29. Julii 1684. S. Cong. Conc. reſpond. negative, niſi in his, quæ concernunt obſervantiam clauſuræ, & quatenus non adſit legitima conſuetudo in contrarium.

„ Ad III. Negative, niſi in caſibus ſpectantibus ad clauſuram.

„ Ad IV. Sufficere præparationem ſtrati.

„ Ad V. Servandas eſſe Conſtitutiones Apoſtolicas Gregorii XIII. Dubiis, quæ emergunt, Nos omnem hæſitationis materiam tollere, & viam ſcandali præcidere, ac Sanctimonialium quieti conſulere volentes, harum tenore auctoritate Apoſtolica declaramus, Prælatos omnes, tam Sæculares, quam Regulares, quibus cura, & regimen Monaſteriorum Monialium, quovis modo incumbit, facultate ſibi ex Officio attributa ingrediendi Monaſteria prædicta, ita demum uti poſſe, ſi id faciant in caſibus neceſſariis, & a paucis, iiſque ſenioribus, ac Religioſis perſonis comitari.

„ Ad VI. Negative.

„ Ad VII. Itidem negative.

„ Ad VIII. Poſſe.

„ Ad IX. Negative.

His juvat addere noviſſimas reſolutiones *Sacræ Congregationis Concilii in Bononien. Indultorum* 17. *Maii* 1704. propoſitis ſequentibus dubiis. 97

Primo. An liceat Confeſſario ſignare licentias ingreſſus in Monaſterium privative, & independenter ab Archiepiſcopo? Secundo. Et quatenus negative, an, & quomodo Confeſſarius poſſit ſignare dictas licentias, & in quibus caſibus, & pro quibus perſonis? Tertio. An licentiæ ſolius Archiepiſcopi poſſint impediri ex diſſenſu Confeſſarii? Quarto. An Archiepiſcopus poſſit prohibere Confeſſario, ne ſignet aut concedat licentias pro allocutione, tam cum Monialibus, quam cum Educandis ad Crates? Quinto. An idem Confeſſarius poſſit celebrare Sacrum in Capella infirmariæ Monaſt. VI. Et quatenus affirmative, An iis caſibus, in quibus poteſt celebrare in dicta Capella, valeat uti in Miniſtrum, ſeu Clericum qualibet perſona ſæculari ſibi viſa, ſeu potius teneatur adhibere Clericum approbatum cum licentia Archiepiſcopi? *Sacr. Congregat. reſpondit: Ad primum negative. Ad ſecundum affirmative pro perſonis approbatis ab Archiepiſcopo. Ad tertium negative. Ad quartum, & quintum affirmative.*

Ad

Digitized by Google

Ad ſextum negative quoad primam partem, & affirmative quoad ſecundam.

98 Super Clauſura Monialium attendenda eſt noviſſima Benedicti XIV. Conſtitutio, incipiens: *Salutare in Catholica Eccleſia Inſtitutum*, in qua revocat omnia Indulta, & privilegia ingrediendi clauſuram Monaſteriorum Monialium & ipſas Moniales e dicta clauſura egrediendi; prohibetque quibuſcumque, etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, ſive ſingulis, ſive eorundem Cardinalium Congregationibus, ne facultates, & licentias ingrediendi clauſuram Monialium ullo modo concedant & conceſſas omnino invalidas declarat: ac decernit, quemlibet ipſorum, & quorumcumque aliorum, etiam ſpeciali mentione dignorum quacumque facultate hujuſmodi, ſive pro ſe, ſive pro aliis temere uti audentem, ipſo facto abſque ulla declaratione pœnas, & Eccleſiaſticas Cenſuras contra violantes clauſuram Monialium incurrere, & incurſas eſſe, a quibus præterquam a Romano Pontifice, niſi in mortis articulo abſolvi poſſit..... Exceptis duntaxat locorum Ordinariis, iiſque omnibus Superioribus, quibus tamquam Ordinariis, & ordinaria juriſdictione utentibus Monialium Monaſteria ſubjecta, & addicta ſunt, In caſibus tamen neceſſariis, & ſervatis aliis de jure ſervandis, & non aliter omnino.

99 Si cura alicujus Monaſterii ſubjecti Regularibus a S. Sede demandetur Tertio, v. g. alicui Abbati, aut alteri in Dignitate conſtituto ob aliquam controverſiam, vel ad placitum ejuſdem S. Sedis, tunc Epiſcopus nullimode ſe ingerere poteſt in Monaſterii ſic diſpoſiti gubernio, nec quantum ad clauſuram, & ad illam ſpectantia, quia ille Tertius in tali caſu non conſideratur ut Regularis Superior, cujus poteſtas ſupplenda per Epiſcopum decernitur in Concilio, & Apoſtolicis proviſionibus, ſed tamquam Apoſtolicus delegatus ſpecialiter deputatus ad dicti Monaſterii regimen independenter a quocumque Ordinario, & dependenter ab ipſa ſola S. Sede, prout declaratur regulariter in Brevibus ad hoc expeditis, & invenitur generaliter deciſum per *Sac. Congreg. Epiſcop. & Regul. 17. Jan.* 1642. apud Nicol. *in Floſculis* verb. *Gubernator n.* 12.

100 Moniales Portugalliæ & Algarbiæ ad Clau-
ſtra revocantur, nec ipſis ultra permittendus
eſt exitus. Bened. XIV. Conſtitut. incip. *Cum*
101 *ſacrarum*. Moniales Ordinis S. Spiritus in Hiſ-
pania, & Polonia exiſtentes, ſubjiciuntur lo-
corum Ordinariis. Idem Conſtitut. 15. incip.
Sæpe Romanorum, §. 3.

Moniales Græco-Melchitæ Regulam S. Ba- 102
ſilii ſequi debent. Idem Conſtitut. 87. in-
cip. *Demandatam*, §. 23. Sub regimine Mo- 103
nachorum Congregationis S. Joannis de Soa-
rio, & immediata ſubjectione Ordinario, me-
diata vero Patriarchæ Catholici, tamquam De-
legati S. Sedis; Abbati autem Generali dum-
taxat in defectum Epiſcopi, & Patriarchæ Ca-
tholici. *Ibid.*

* Moniales Regularibus ſubjectæ ex Trident. 104
ſeſſ. 25. de Regul. cap. 5. Ordinario loci tamquam Delegato ſubjiciuntur quo ad clauſuram. Id vero declarans Gregorius XV. in Conſtitut. ſua *num.* 18. ſtatuit, Confeſſarios earum Regulares ab ipſis ſuis Superioribus deputatos pro confeſſionibus Monialium, ab Epiſcopo approbandos eſſe. Eidem etiam Epiſcopo reddendam eſſe rationem ab iis, qui bona illarum adminiſtrant, accitis tamen tunc etiam Superioribus Regularium, qui ſi renuerint, tunc id præſtet per ſe Epiſcopus. Datur etiam Epiſcopo auctoritas præſidendi una cum Superiore Regulari, cum Antiſtes Monaſterii eligitur. Denique conceditur Epiſcopo, ut ſi Regulares forte in ordine ad clauſuram deliquerint, puniat illos, & corrigat uſque ad cenſuras. Alexander VII. in ſua Conſtitut. 153. concedit ſuperioribus Regularibus jus ingrediendi ſepta Monaſterii earumdem Monialium ſemel quotannis occaſione viſitationis. Sæpius vero ex cauſa urgenti vetuit ne ingrederentur niſi præſente Epiſcopo, vel alio Eccleſiaſtico ab eodem deputato. *Inſtitut. Eccleſ. 29. num.* 4. & 5. Contraria quoad hæc omnia conſuetudo etiam immemorialis a Sac. Congregatione ſæpius reprobata. *Ibidem num.* 7. & *ſeq.*

In viſitationibus Monaſteriorum Sanctimonialium non tenetur Epiſcopus denunciare illis diem, & horam viſitationis, ſicut nec tenetur ducere ſecum ſuperiorem Regularem ejuſdem Ordinis. *Ibid.* §. 18. Poteſt etiam Epiſcopus Monialibus Regularibus ſubjectis Sacram Euchariſtiam miniſtrare, ſi ipſæ velint. *Ibidem* §. 19. 105

In electione Abbatiſſarum, quæ præſunt Monaſteriis Regularibus ſubjectis, tenentur Regulares monere Epiſcopum ſi velit intereſſe vel per ſe, vel per alium, ut ex cit. Conſtitut. Gregorii XV. quibus debet Epiſcopus manifeſtare ſuam voluntatem. At poteſt Epiſcopus in Synodo generaliter edicere velle ſe intereſſe omnibus iſtis electionibus, ex quo ſatis manifeſtat ſuam voluntatem. *De Synodo Diœceſ. lib.* 5. *cap.* 12. 106

Monialium tranſitum de uno ad aliud Mo- 107
na-

Digitized by Google

naſterium cum Monialibus ultra montes concedit Summus Pœnitentiarius, qui tamen facultatis hujus executionem Ordinarii arbitrio committit. Bulla *Paſtor bonus* Tom. 1. *Bull. n.* 95. §. 36.

108 Translatio Monialium ab uno ad aliud Monaſterium fieri jure nequit, niſi de licentiâ R. Pontificis, niſi exigente aliquo repentino caſu, in quo rei neceſſitas exigat repentinum egreſſum: tunc enim etiam pro Monialibus Regularibus ſubjectis præter facultatem Prælati Regularis, Epiſcopi licentia in ſcriptis requiritur. Bulla S. Pii V. incip. *Decori & bene-ſtati*.

109 Caſus repentini indicantur in eadem Bulla, magnum incendium, infirmitas lepræ, ac epidemiæ, ſive peſtis. *De Syn. Diœc. l. 9. c.* 15. *nov. edit.* Non licet autem abſque facultate Sedis Apoſtolicæ egreſſum hunc permittere, etiamſi poſſent occurrere caſus alii, qui videantur æquipollere iis, quos S. Pius V. in ſua Conſtitutione expreſſit, ut ſi ex. gr. ſit aliqua Monialis, ex qua prudenter timeri poſſit periculum ſcandali ac perverſionis aliarum. *Ibid.*

110 Ingreſſus in Monaſteria Monialium, quæ Regularibus ſubduntur, fieri debet de licentia Epiſcopi nulla obſtante conſuetudine in contrarium, ut poſt diligens examen decretum eſt, approbante Urbano VIII. *De Synodo Diœc. lib.* 13. *cap.* 12. §. 23. *nov. edit.* in quo etiam decreto ſtatuitur, licentias Moniales illas alloquendi petendas eſſe ab Epiſcopo, non vero a Superiore Regulari.

111 Quoad cenſuras, ſeu pœnas in caſibus occultis etiam violatæ clauſuræ, vel in diſpenſando aliquo occulto defectu Major Pœnitentiarius confeſſarium Monialibus concedit. In caſibus publicis clauſuræ a Monialibus, vel ab aliis quibuſcumque ad malum finem delinquentibus non abſolvit, niſi prius Ordinarius ſupplicarit, & caſus a Congregatione ſuper Epiſcop. & Regul. ad Pœnitentiarium delatus fuerit. Bulla *Paſtor bonus* §. 37. 38. de qua *ſup. num.* 107.

112 Alia ad rem, Vide verb. *Viſitatio n.* 10.

Additiones ex aliena manu.

113 Libet paucis diſſerere de Eccleſiæ diſciplina circa clauſuram Monialium.

114 Prior Bonifacius VIII. in notiſſimo *Cap. Periculoſo*, *de ſtat. Regul. in* 6. generalem clauſuræ legem Monialibus obſervandam præcepit, nam antea ſi quæ erant Moniales clauſuræ legibus obnoxiæ, conſuetudine potius particulari, quam lege generali obligabantur, ut poſt *Thiers de clauſura* notavit *Benedictus XIV. inſtit. Eccleſ.* 29. *num.* 13.

At non obſtante hac generali lege clauſuræ 115
a Bonifacio VIII. Monialibus omnibus injuncta, multa tamen Monaſteria ei ſe ſe haud ſubjecere. Tantumque abeſt, ut Eccleſia ante 116
S. Pium V. de iis abolendis cogitaverit, ut Leo X. omnia ipſis conceſſerit privilegia Ordinis, quem profitebantur, modo virginitatem ſervarent, ut perſpicuum eſt ex Conſtitutione 22. ejuſdem.

S. Pius V. mox commemoratus prior cogi- 117
tavit, & quidem ſerio de abolendis Monaſteriis hiſce clauſuræ legibus haud obnoxiis, in Conſtitutione 8. in ea enim juſſit, ut Epiſcopi cum Superioribus Regularibus ad clauſuram redigerent Monaſteria omnia, & ſi qua eſſent Monaſteria, quæ amplecti clauſuram nollent, iis prohibuit, quominus ullas in futurum Moniales reciperent, ut patet ex ſequentibus verbis ejuſd. Conſt. §. 3. *Ceteris autem omnibus ſic abſque emiſſione profeſſionis & clauſura vivere omnino volentibus interdicimus, & perpetuo prohibemus, ne in futurum ullam aliam prorſus in ſuum Ordinem, Religionem, Congregationemve recipiant. Quod ſi contra hanc hujuſmodi noſtram prohibitionem, & decretum alias recipiant, eas ad ſic vivendum omnino inhabiles reddimus.*

Reque ipſa una omnium fuit ſemper ſen- 118
tentia, abolevisse S. Pium V. hæc ſine clauſura Monaſteria; *Lezana in Summ. quæſt. Regular. tom.* 2. *cap.* 14. *num.* 38. *Rotar. Theolog. Regular. tom.* 3. *cap.* 6. *num.* 13. *& Benedictus XIV. Inſtit. Eccleſ.* 105. §. 2. *n.* 75.

Nihilominus plura remanſere Monaſteria, 119
quæ quamvis clauſuræ legi ſe haud ſubjeciſſent, alias tamen receperunt, & recipiunt etiamnum.

Non deſtitit autem Eccleſia ſemper, ac oc- 120
caſionem habuit differendi de hiſce Monaſteriis ſine clauſura, declarare quod ea tolerabat, non item approbabat. Nec certe poteſt 121
ipſa approbare, niſi ſupra allegata Conſtitutio 8. S. Pii V. abrogetur, nam ad tramites hujus conſtitutionis *ſi hodie reperiantur*, ut inquit *Rotarius loco mox citato*, *Tertiariæ collegialiter viventes, debent impediri, ſupprimi, & annullari, niſi profeſſionem emittant cum quarto voto perpetuæ clauſuræ.*

Ex hoc autem quod Monaſteria hæc ſine 122
clauſura ab Eccleſia tolerantur dumtaxat, nequaquam vero approbantur, manavit, ut ea non amplius reputentur pro locis Religioſarum,

Digitized by Google

rum, adeoque non gaudeant exemptione illa a juriſdictione Epiſcopi, qua gaudent Ordines, quos profitentur.

123 Ita primum definitum fuit a S. Congregatione Epiſcoporum, & Regularium negotiis præpoſita in generalibus decretis anno 1616. publicatis, ut patet ex §. 3. eorumdem.

124 Et ita in caſibus particularibus reſcripſere Sac. Congregationes, ut eas laudando, & ſequendo tradunt *Card. Petra in commentar. ad Conſtit. Apoſtolic. Conſtit. 15. Martini V. n. 20. & ſequent. Nicol. in Floſcul. Verb. Clauſura n. 38. Piaſec. in Prax. Epiſcop. part. 2. c. 3. art. 7. n. 13. Matthæucc. in Official. Curiæ c. 52. n. 6. Benedict. XIV. inſtit. Eccleſ. 29. n. 13. & rurſus inſtit. Eccleſ. 105. §. 2. num. 75. & duob. ſequent.*

125 Hæc Eccleſiæ diſciplina invariata manſit uſque ad ſ. m. Benedictum XIII. At hic in conſtitutione, cui initium eſt: *Paterna:* denuo hæc Monaſteria ſine clauſura ſubjecit Superioribus Regularibus ipſorum, eximitque a juriſdictione Epiſcoporum.

126 At placuit Clementi XII. anno 1732. in Conſtitutione, quæ incipit: *Romanus:* revocare conſtitutionem illam Benedicti XIII. Quam Conſtitutionem Clementis XII. ob oculos habens Benedictus XIV. *Quum hæc ita ſe habeant*, inquit *Inſtit. Eccleſ.* 105. §. 2. *num.* 76. *& ſequent. res tota ad eos limites reſtituenda eſt, quibus ante Benedictum XIII. concludebatur & quos antea recenſuimus. Itaque redditur Epiſcopo priſtina auctoritas, quam in has Tertiarias exercebat.*

127 Reque ipſa conſentanee ad mox dictam Conſtitutionem Clementis XII. noviſſime Sac. Congregatio Epiſcoporum & Regularium negotiis præfecta in *Conſtantien.* 14. *Decembris* 1759. Ordinario ſubjectum declaravit Monaſterium ſine clauſura, oppidi Ravenſpurgenſis, tametſi profiteretur ipſum tertium Ordinem divi Franciſci.

ARTICULUS IV.

Moniales quoad ea, quæ concernunt acceſſum ad earum Monaſteria, & locutionem cum eis.

1 Acceſſus ad Monaſteria Monialium ſine rationabili cauſa eſt prohibitus omnibus, ſive Laicis, ſive Clericis: *cap. Monaſteria* 8. *de vita, & honeſtate Clericorum*, ibi: *Monaſteria Sanctimonialium ſi quis Clericus ſine manifeſta, & rationabili cauſa frequentare præſumpſerit, per Epiſcopum arceatur, & ſi non deſiterit, ab Officio Eccleſiaſtico reddatur immunis* (id eſt ſuſpendatur) *Et ſi Laici, Excommunicationi ſubdantur, & a Cœtu fidelium fiant penitus alieni: cap. Periculoſo, unic. de ſtatu Regular. in 6.* ibi: *Nullique aliquatenus inhoneſtæ perſonæ, nec etiam honeſtæ niſi rationabilis cauſa exiſtat, ac de illius, ad quem pertinuerit ſpeciali licentia ingreſſus, vel acceſſus pateat ad eaſdem.*

Et talis Conſtitutio Bonifacii VIII. *in d.* 2
cap. Periculoſo, fuit innovata a Concilio Tridentino *ſeſſ.* 25. *de Regular. & Monial. cap.* 5. ibi: *Bonifacii VIII. Conſtitutionem, quæ incipit Periculoſo renovans Sancta Synodus* &c. & a S. Pio V. in Conſtitut. incip. *Circa Paſtoralis Officii*, ibi: *Quam nos auctoritate Apoſtolica etiam approbamus, & innovamus in omnibus, & per omnia, ac illam diſtricte obſervari mandamus.*

Acceſſus ad Monaſteria Monialium non ſu- 3
mitur materialiter, ſed formaliter, ideſt intelligitur, & ſumitur aditus, non quidem ſimpliciter ad Monaſteria Monialium materialiter; ſeu pro muris, & parietibus ſumpta, ſed aditus, & acceſſus ad ipſas Moniales cauſa illas viſitandi, aut alloquendi, ac proinde in citatis Juribus non prohibetur acceſſus ad earum Eccleſias, ſed ad illarum colloquia, & aſpectum ſine rationabili cauſa, & legitima facultate, quod ſatis clare patet *ex cit. cap. Periculoſo*, dum ibi loco *Monaſterii* dicitur *ad eaſdem*, ſcilicet Moniales, ibi: *Nulli . . . acceſſus pateat ad eaſdem.* Sic Suarez *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 1. *cap.* 10. *n.* 24. Sanchez *l.* 6. *Moral. cap.* 16. *n.* 112. Rodriq. *tom.* 1. *q.* 45. *art.* 2. §. *Avertendum*. Bonacina *de Clauſura quæſt.* 3. *punct.* 1. *num.* 1. & 2. Pellizar. *de Monialib. cap.* 5. *ſect.* 5. *num.* 195. Donat. *prax. rer. Regular. tom.* 4. *tract.* 6. *num.* 1. & 2. & alii paſſim.

Accedentes ad Moniales ſine rationabili cau- 4
ſa, & legitima facultate, ſive ſint Sæculares, ſive Eccleſiaſtici ordinarie peccant mortaliter. Rodriq. *loc. cit. art.* 4. Miranda *de Monialib. quæſt.* 4. *art.* 1. Bonacina *loc. cit. pag.* 3. *n.* 1. Pellizar. *loc. cit. num.* 199. D. Cajetanus de Alexandris *in Confeſſario Monialium c.* 7. §. 10. *quæſt.* 2. Suarez *tom.* 4. *de Relig. tract.* 3. *l.* 1. *cap.* 10. *num.* 27. Tamburin. *de Jure Abbatiſſar. diſp.* 25. *quæſit.* 6. *in principio*, & alii; De ratione enim Legis eſt, ut in materia gravi obliget ſub mortali, ut tradunt communiter Doctores in materia de Legibus. Conſtat autem, quod Lex prohibens acceſſum ad Moniales ex genere ſuo eſt de re gravi, ut colligitur ex gravitate finis in ea intenti. Unde ac- 5
ceſ-

ceſſus ad Moniales poteſt ab Ordinario fieri caſus reſervatus, ut decrevit *Sac. Congregat. Epiſcop. & Regul. in Bononien. 26. Octobris* 1604.

6 Immo poteſt ab ipſis prohiberi ſub pœna Excommunicationis latæ ſententiæ, ut decrevit *Sac. Congregat. Concilii in Viterbien. 26. Junii* 1627. *& Sac. Congregat. Epiſcop. in Urbinaten. 10. Maii* 1663. *& in Una Civitatis Caſtelli 16. Januarii & 10. Julii* 1699.

7 Notanter autem dicitur, quod peccant mortaliter *ordinarie*, quia ordinarie accedentes ad Moniales ſine rationabili cauſa, & legitima facultate, ſolent accedere cum ſcandalo, ſeu turpi fine, aut contemptu Superiorum; At vero, ſi accedant tantum ſemel, aut iterum, ſecluſis dictis circumſtantiis, peccant ſolum venialiter, ut docent Sanchez *in Summa lib. 6. cap. num.* 119. Lezana *tom. 1. cap. 25. n. 36.* Sanctorus *in Conſtit. Min. cap. 11. ſtatut. 7. quæſt.* 1. Navarrus, Lamaz, Rodericus, & alii plures.

8 Patres, & Matres Monialium poſſunt eas licite alloqui ſine licentia, non tamen diebus prohibitis. *Sacra Congregat. Epiſc. & Regular. 15. Januar.* 1616. apud Gavant. *in Manual.*

9 *Epiſc. verb. Monialium collocutio num.* 7. Item etiam Filii Monialium poſſunt proprias Matres licite alloqui ſine licentia. *Ead. Sac. Congregat. Epiſcop. 15. Martii* 1619. apud eundem *ibidem num.* 8.

10 Item Fratres & Sorores Sæculares poſſunt ſine licentia diebus non prohibitis alloqui ſuas Sorores Moniales. *Ead. Sac. Congreg. 20. Septembr.* 1593. apud Eminentiſſ. Bellarmin. *in ſuis Declarationibus ad Decreta S. Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 5. de Regularib. & Monial.* ibi: *E che li Padri, e Madri, Fratelli, e Sorelle carnali, fuori però della Quareſima, e dell' Avvento, e de i giorni che le Monache ſi comunicheranno, poſſino ſenz' altra licenza parlare con le loro figlie, e ſorelle una volta la ſettimana ſolamente.*

11 Unde advertendum eſt, quod prohibitio alloquendi Moniales non ſolet comprehendere Sæculares conjunctos in primo, vel ſecundo gradu, ut decrevit *Ead. Sacra Congregat. in Peruſina 18. Januar.* 1618. *& in Monopolitana 6. Maii.* Excepto caſu, in quo ex Conſtitutionibus Monaſterii, vel ſpeciali Decreto Epiſcopi prohibentur etiam conjuncti in primo, vel ſecundo gradu Moniales alloqui, ſine licentia, quæ tamen, niſi aliud obſtet, concedi debet ad annum pro alloquendis Monialibus, ſibi conjunctis ſemel in menſe. *Ead. Sac. Congreg. in Verulana 10. Febr.* 1599.

Regulares autem nunquam poſſunt Moniales 12 ſibi conjunctas, aut alias intra Clauſuram degentes alloqui ſine Ordinarii licentia. *Sac. Congregat. Epiſcop. & Regul. 12. Kalend. Decemb.* 1623. *& 6. Novembr.* 1748. *& 23. Jul.* 1649.

Immo Epiſcopus non poteſt concedere Regula- 13 ribus licentiam alloquendi Moniales, aut alias intra clauſuram degentes, niſi ſint ejus conjunctæ in primo vel ſecundo gradu; & quater tantum in anno pro die & hora certa, & extra Adventum, & Quadrageſimam, Feriam ſextam, Sabbatum, Vigilias, & dies Feſtos: Quæ licentia ſubſcribi debet etiam a Superiore Regulari pro Monialibus ſub Regularium gubernio exiſtentibus, item regiſtrari, & Confeſſario conſignari, qui aſſiſtat cum auſcultatricibus. Ita expreſſe *Sac. Congreg. Epiſcop. juſſu Urbani VIII. 12. Kalend. Decembr.* 1623. In Decreto reformativo alterius decreti juſſu Sixti V. editi, ubi prohibebatur Regularibus Moniales alloqui ſine expreſſa licentia ejuſdem Sacræ Congregationis, quæ Decreta, ut ab omnibus commode legi poſſint, hic ad litteram dantur.

Decretum Sacræ Congregationis Epiſcop. & Re- 14 *gul. ſuper acceſſu Regularium ad Monaſteria Monialium juſſu Sixti V. editum Nonis Maii* 1590.

Illuſtriſſimi, & Reverendiſſimi DD. Cardinales Sacræ Regularium Congregationi Præfecti ad occurrendum ſcandalis, quæ contingere poſſunt, aliiſque juſtis, & rationabilibus cauſis animum ipſorum moventibus, de ſpeciali, & expreſſo mandato S. D. N. Sixti Divina Providentia Papæ V. vivæ vocis Oraculo eis facto decreverunt, & mandaverunt, nulli poſthac Religioſo cujuſcumque Ordinis, Qualitatis, & Dignitatis exiſtat (Superiore, cui Monaſterii, ſeu Domus cura incombit, Viſitatore, vel Viſitatoribus, Confeſſarioque Ordinario, & Extraordinario, cum ad tempus deputabitur, dumtaxat exceptis) licere abſque licentia expreſſa ejuſdem Sacræ Congregationis accedere ad Monaſteria, ſeu Domus quarumcumque Monialium, vel Sororum, ſive ſui, ſive alterius cujuſvis Ordinis ad colloquendum, ſive tractandum cum eis; quod ſi aliquando mandato ſui Superioris aliquos Religioſos ad prædicandum verbum Dei, vel ad celebrandas Miſſas in ipſarum Monialium, ſeu Sororum Eccleſiis, ſive Oratoriis exterioribus, ſive extra clauſuram exiſtentibus, mitti contigerit, prohibuerunt, ne dicti Religioſi, ullo quæſito

co-

Digitized by Google

colore , Moniales , Sorores , aut quamlibet aliam perſonam intra Clauſuram degentes, alloqui poſſint .

Quæ omnia , & ſingula ſub pœnis privationis Officiorum , ac vocis activæ , & paſſivæ ipſo facto incurrendis , aliiſque ejuſdem Congregation. arbitrio præceperunt inviolabiliter obſervari .

15 *Decretum ejuſdem Sacr. Congreg. Epiſcop. & Regul. juſſu Urbani VIII. editum 12. Kal. Decemb. 1623. quo illud Sixti V. juſſu editum moderatur .*

Cum alias de anno 1590. per Sacram Cardinalium negotiis Regularium Præfectorum Congregationem de mandato fel. rec. Sixti Papæ V. circa acceſſum Regularium cujuſcumque Ordinis ad Monialium Monaſteria, fuerit Decretum , quod nulli Religioſo cujuſcumque Ordinis, Gradus, Qualitatis, & Dignitatis exiſtat (Superiore , cui Monaſterii , ſeu domus cura incumbit , Viſitatore , vel Viſitatoribus, Confeſſarioque ordinario , & Extraordinario, cum ad tempus deputabitur, dumtaxat exceptis) liceat abſque licentia expreſſa ejuſdem Sacræ Congregationis accedere ad Monaſteria ſeu domus quarumcumque Monialium , vel Sororum, ſive ſui , ſive alterius cujuſvis Ordinis ad colloquendum , ſive tractandum cum eis . Quod ſi aliquando, mandato ſui Superioris , aliquos religioſos ad prædicandum verbum Dei , vel ad celebrandas Miſſas in ipſarum Monialium, ſeu Sororum Eccleſiis , ſive Oratoriis exterioribus , ſive extra Clauſtra exiſtentibus , mitti contigerit, ne dicti Religioſi ullo quæſito colore, Moniales, Sorores, aut quamlibet aliam perſonam, intra Clauſuram degentes , alloqui poſſint, ſub pœna privationis Officiorum , ac vocis activæ, & paſſivæ ipſo facto incurrendis, aliiſque ejuſdem Sacræ Congregationis arbitrio , fueritque poſtmodum declaratum , etiam Equites S. Joannis Hieroſolymitani ſub eodem decreto comprehendi ; & quoſcumque contrafacientes, ab alio , quam ab Apoſtolica Sede , aut a Sac. Congreg. abſolvi , & rehabilitari non poſſe ; Ampliſſimi ejuſdem Sacræ Congregationis Patres Decreta hujuſmodi innovanda, & inviolabiliter obſervanda ſtatuerunt . Verum, quia experientia compertum eſt, interdum ob pias & rationabiles cauſas , eaſque (ita ferente caſu) repentinas , ut ab eadem Sacra Congregatione licentiam expectari , ſumme incommodum, vel inutile ſit Regularibus ſupradictis colloquendi cum Monialibus ſibi attinentibus , neceſſitatem obvenire , facto verbo cum Sanctiſſimo Domino Noſtro Urbano VIII. & de Sanctitatis ſuæ expreſſo ordine , & mandato , facultatem tribuerunt in poſterum Locorum Ordinariis, ut quatenus ſibi viſum fuerit in Domino expedire , licentiam concedere poſſint per quatuor vices ad ſummum quolibet anno , cuicumque Regulari , ut Monialis ſibi in primo , & ſecundo tantum conſanguinitatis gradu conjunctas convenire, & alloqui poſſit . Id vero non aliter , quam ſervata forma infraſcripta ad unguem , ut id nullo modo liceat diebus Feſtivis , aut in Adventu, Quadrageſima , Feria ſexta , Sabbato , & Vigiliis, prædictaque licentia obtenta ab Ordinario , & ab alio, ad quem ſpectet eam concedere , aſſignetur Confeſſario Ordinario Monaſterii , qui penes ſe retinere debeat, iſque aſſociet, & præſens ſit , & auſcultatrices de more , non autem aliæ aſſiſtant , prædictaque licentia pro die, & hora certa, & in ſcriptis concedatur , in libriſque Cancellariæ ejuſdem Ordinarii adnotetur. Quod , ſi prædicti Locorum Ordinarii per plures vices , vel in ulteriori gradu conjunctis, aut aliter, quam ſervata forma ſupradicta , licentias conceſſerint , vel permiſerint , ſciant ſe intentioni Sanctiſſimi Domini Noſtri , & Sacræ Congregationis tranſgreſſores , judiciumque reformident : Regulares autem pœnis in ſupradicto Decreto contentis , ac ſi nullam licentiam obtinuiſſent , eo ipſo ſe noverint eſſe addictos , & arbitrio Sacræ Congreg. ſeverius puniendos . *Romæ* 12. *Kalend. Decemb.* 1623. Vide tamen infra num. 19. ubi videtur permiſſum Epiſcopis , ut talem licentiam Regularibus concedere poſſint .

Regulares abſque legitima facultate alloquen- 16
tes Moniales, aut alias perſonas inter Clauſuram degentes , etiam ab Epiſcopi Juriſdictione exemptas , & ipſis Regularibus ſubjectas , peccant mortaliter , quamvis alloquantur per ſolum quadrantem horæ cum dimidio , horologio arenario menſuratum , ſeu per quodcumque modicum temporis ſpatium, & tranſgreſſores poſſunt ab Ordinario , tamquam Sedis Apoſtolicæ delegato coerceri ſub Excommunicationis, privationis vocis activæ, & paſſivæ , aliiſque contra Regulares accedentes ſine licentia ad Monaſteria Monialium ſtatutis pœnis, ut expreſſe declaravit Sacra Congreg. Concil. approbante Clemente IX. ut infra .

Die 11. Maii 1669. Sacra Congreg. Eminentiſſimorum S. R. E. Cardinalium Concilii Trid. interpretum habita notitia , quod nonnulli Regulares abſque licentia Crates Monaſte-

Digitized by Google

ſteriorum Monialium adire, & frequentare non dubitent, prætendentes non eſſe interdictum per breve tempus etiam uſque ad quadrantem horæ cum dimidio, quod Horologio arenario aliquando metiuntur, Moniales, aliaſque perſonas in clauſura exiſtentes alloqui, & hanc opinionem tamquam tutam affirment, diſſeminent, & forſan etiam ſcriptis evulgent, proprias graviter illaqueantes conſcientias, & ſcandala confoventes, ad hujuſmodi pernicioſos errores eliminandos, opinionem prædictam improbans, rejiciens, ac damnans declaravit, Regulares cujuſcumque Ordinis, Militiæ, Societatis, Congregationis, & Inſtituti, etiam de quibus ſpecialis mentio foret habenda, qui ad Monaſteria Monialium, quamvis ab Ordinarii Juriſdictione quomodolibet exempta, ac etiam ipſis regularibus ſubjecta, vel alias ſpeciali mentione digna, abſque legitima facultate accedunt, colloquendo etiam per quodcumque modicum temporis ſpatium, cum Monialibus, aut aliis intra clauſuram degentibus peccare mortaliter, eoſque ſub Excommunicationis, privationis vocis activæ, & paſſivæ, aliiſque contra Regulares accedentes ſine licentia ad Monaſteria Monialium ſtatutis pœnis, poſſe ab Ordinario tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegato coerceri. Et die 7. Junii ejuſdem anni, facta relatione Sanctiſſimo Domino Noſtro, Sanctitas ſua præſentem declarationem approbavit, ac Typis dari, & ſervari juſſit.

A. Card. Celſus Præfectus.

Loco ✠ Sigilli.

S. Brancatius Archiepiſcop. Adrianopolis Secret.

18 Regulares ſine legitima licentia alloquentes Moniales, ſeu alias intra clauſuram degentes peccant mortaliter, etiamſi alloquantur ob bonum finem, ut expreſſe declaravit Sacr. Cong. Concilii, ut infra.

Spoletana, Acceſſus ad Monaſteria.

19 Etſi Sacra Congreg. Eminentiſſimorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum ſub die 11. Maii 1669. apertè declaraverit, Regulares, qui ad Monaſteria Monialium abſque legitima facultate accedunt, colloquendo etiam per quodcumque modicum temporis ſpatium cum Monialibus, aut aliis intra Clauſuram degentibus, peccare mortaliter, hancque declarationem Sanctiſſimus Dominus approbaverit, ac Typis dari, ſervarique juſſerit: Quia tamen nonnulli ſunt, qui declarationem hujuſmodi perperam interpretantes, verumque ſenſum ſubvertentes, varia confingendo ſophiſmata, afferunt, accedentes ad bonum finem non peccare mortaliter, & declarationem præfatam non obligare ſub mortali contendunt, ad omnem tollendam dubietatem reſolvendum.

Primo. *An Regulares accedentes ad colloquendum cum Monialibus ſine licentia Epiſcopi peccent mortaliter?*

Secundo. *An peccent mortaliter ſaltem ſtante d. Declaratione Sac. Congreg. Conc. cum approbatione Sanctiſſimi?*

Die 26. Novembris 1672. Ead. Sac. Congreg. ad utrumque reſpondit affirmative, etiam ex rationabili cauſa, quando non adeſt licentia &c.

P. Card. de Alteriis Præfectus.

Loco ✠ Sigilli.

S. Archiepiſcop. Brancatius Epiſcop. Viterb. Secret.

Regulares miſſi ad Crates Monialium pro munere prædicationis obeundo, peccant mortaliter, & incurrunt Cenſuras, & pœnas, ſi ſine expreſſa licentia ad colloquendum immediate poſt Concionem cum aliquibus, ſeu cum una tantum, omnibus aliis audientibus immiſceant ſermones cum quæſtionibus, vel dubiis ſpiritualibus, aut materia ipſius Concionis, ut expreſſe declaravit *Ead. Sac. Congreg. Concilii, ut infra.* 20

Edita vix Lege, ſtatim illam eludere malitia excogitat; non ita pridem emanavit generale Decretum arctiſſime prohibens colloquia Regularium cum Monialibus, quando jam ſuper eo variæ interpretationes confingi cœperunt, aliæque nunc Bergomi ſuboriuntur, pro quarum reſolutione ſupplicant Confeſſarii Monialium quærendo, 21

Primo. *An Regularibus miſſis ad Crates Monialium pro munere prædicationis obeundo prohibitum ſit ſub peccato mortali, Cenſuris, & pœnis &c. immediate poſt cum ipſis Monialibus abſque expreſſa licentia ad colloquendum immiſcere ſermones cum quæſtionibus, vel dubiis ſpiritualibus, aut materiis ipſius Concionis?*

Secundo. *An talis prohibitio intelligatur tam de Collocutione cum aliquibus Monialium, quam cum una tantum (omnibus tamen aliis audientibus) immediate poſt Concionem?*

Die 21. Maii 1678. Sacr. Congr. Eminentiſſimorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum ad utrumque reſpondit affirmative. Et ad id facit noviſſima Conſtitutio Clementis XII. incipiens *Romanus Pontifex:* in qua revocat diverſas facultates a Romanis Pontificibus per eorum vivæ vocis Oraculum, vel Reſcripta conceſſas; & tertiadecima revocata eſt ſequens. XIII. *Facultas Regularibus alloquendi Moniales etiam conſanguineas, aliaſque per-*

perſonas intra clauſuram degentes , abſque peculiari ſuperiorum , ad quos quomodocumque ſpectat , licentia . Unde caveant Regulares ne ſine tali licentia , Moniales , aliaſque perſonas intra clauſuram degentes , alloquantur ; cum prædictus Summus Pontifex inter alia id prohibeat : *ſub pœna Excommunicationis , ac peivationis Officiorum , Dignitatum , ac quorumvis Beneficiorum obtentorum , vocis activæ , & paſſivæ , necnon inhabilitatis ad audiendas Confeſſiones , & ad Officia , dignitates , & Beneficia hujuſmodi in futurum obtinenda , ipſo facto abſque ulla alia declaratione per tranſgreſſores reſpective incurrenda , a quo nonniſi a Nobis ſeu Romano Pontifice pro tempore exiſtente , præterquam quo ad Excommunicationem præfatam in mortis articulo conſtituti , abſolutionis , diſpenſationis , ſeu rehabilitationis beneficium valeant obtinere .* Sunt præciſa verba dictæ Conſtitutionis , a nobis per extenſum allatæ ſub verb. *Oracula vivæ vocis .*

22 Superiores Regulares, & Confeſſarii Monialium non egent licentia Ordinarii ad alloquendas Moniales ſuæ Curæ commiſſas ; Iſti enim expreſſe excipiuntur in cit. Decretis editis juſſu Sixti V. & Urbani VIII. ibi : *Superiore , cui Monaſterii , ſeu Domus cura incumbit , Viſitatore nel Viſitatoribus , Confeſſarioque ordinario , & Extraordinario , cum ad tempus deputabitur , dumtaxat exceptis* ; Et declaravit *Sacr. Congreg. Epiſcop. in Mediolanen. 23. Novemb.* 1592. ubi reſcripſit Commiſſario Apoſtolico obſervanti : *Che il ſopraſcritto Decreto* (cioè fatto ſotto Siſto V.) *non comprende il Miniſtro delle Provincie , nè gli altri Superiori per quei Monaſterj , che ſtanno ſotto il governo , e*
23 *cura loro .* Et *in Caputaquen. 27. Septemb.* 1641. reſcribens Epiſcopo , ut publicatum Edictum reformaret, ut infra : *Eſſendoſi doluto appreſſo la S. C. il Miniſtro Provinciale delli Oſſervanti di coteſta Provincia di Principato , che V. S. abbia con ſuo Editto particolare proibito ſotto pena di ſcomunica riſervata a ſe medeſima , che neſſuna perſona Secolare , e Regolare , ancorchè ſia Confeſſore , o Superiore del Monaſtero di Gioja (ſoggetto alla detta Religione delli Oſſervanti) o altro Miniſtro , o operario neceſſario , poſſa andare a parlare alle Monache , ed entrar in Clauſura , eziandio , per amminiſtrare li Sacramenti , o in altri caſi di neceſſità ſenza ſua licenza : Queſti E. E. miei Signori mi hanno ordinato di ſcriverle che ſe bene gli Ordinarj de' Luoghi poſſono ſottoſcrivere le licenze di parlar alle Monache , ed entrar in Clauſura de' Monaſterj anco ſoggetti a' Regolari , ancorchè per il paſſato ſiano ſtate ſolite ſottoſcriverſi da' Regolari ſolamente , come pretende eſſo Miniſtro , ciò ſi deve fare congiuntamente con l' iſteſſo Superiore Regolare , e non s' intenda delli Confeſſori , o Superiori delli Conventi de' Frati , che han cura del Monaſtero ; perchè , come potrà vedere da ſe ſteſſa nel Decreto ſtampato* (& eſt veriſimile eidem fuiſſe tranſmiſſum illud ſub Sixto , vel Urbano) *che ſe li manda quì aggiunto , detti Superiori , e Confeſſori ſono eccettuati nella proibizione fatta dalla Sac. Congreg. ſopra l' acceſſo de' Regolari a Monaſterj di Monache : onde V. S. potrà riformare il ſuo Editto in queſta conformità , per non darli occaſione di giuſto richiamo , che così la Sacra Congreg. m' hà commeſſo di ſignificarle , e Dio la proſperi .* Il Card. S. Onofrio .

Et hæc procedunt , tam de Superiore Pro- 24
vinciali , quam Locali , cui cura Monaſterii incumbit , ut clare infertur ex verbis decreti in d. Caputaquen. ibi : *O Superiori delli Conventi de' Frati , che han cura del Monaſtero* ; & ex verbis Decreti *in d. Mediolan.* ibi : *Non comprende il Miniſtro delle Provincie , nè gli altri Superiori per quei Monaſterj , che ſtanno ſotto il governo , e cura loro .*

De Vicario autem Conventus eadem Sacr. 25
Congregatio per Epiſcopum Ripanum conſulta ſub *die 1. Septembris* 1617. declaravit expreſſe , *Vicarium Fratrum abſque Apoſtolicæ Sedis licentia Moniales alloquentem in pœnas in Decreto generali contentas incidere , dummodo idem Vicarius in Prioris abſentia ejuſdem Prioris Officii munus non obeat .* Sic refert Barboſa *lib. 1. Juris Eccleſiaſtic. univerſ. cap. 44. num.*
265. Ubi addit, quod, præfatum Decretum lo- 26
cum non habet in Gallia, ubi Moniales clauſuram non obſervant , ac proinde Fratres alloquentes in eo Regno Moniales extra clauſtra , pœnas non incurrunt , ut *Ead. Sac. Congregat. declaravit , & reſcripſit Generali Capuccinorum ſub die 15. Martii* 1594.

Sub Decretis, quibus prohibetur Regularibus 27
acceſſus ad Monaſteria , comprehenduntur etiam Equites Meliteuſes , utpote veri Regulares , *Sacr. Congreg. Epiſcop. & Regul. in Tranen. 28. Januarii 1603. & in Decreto generali juſſu Urbani VIII. ab eadem Sac. Congregatione Epiſcop. & Regul. edito 12. Kal. Decemb. 1623.* ibi : *Fueritque poſtmodum declaratum , etiam Equites S. Joannis Hieroſolymitani ſub eodem*
decreto comprehendi . Unde Epiſcopus poteſt 28
procedere contra Equites Hieroſolymitanos , ſeu Melitenſes, ſi accedant ad Monaſteria Monialium contra formam dicti Decreti generalis ,

Digitized by Google

lis, ut reſolvit *Sac. Cong. Epiſc. Regul. in Parmen.* 29. *Auguſti* 1614. *& antea in una d. Religionis* 18. *Februarii* 1605. ac etiam *in Neapolitana* 12. *Julii* 1599. apud Nicolium *in Floſcul. verb. Hieroſolymitani n.* 5. ubi *num.* 6. affert alia Decreta de eorum punitione *in Januen.* 14. *Auguſti* 1584. *& in Coſentina* 21. *Julii* 1640.

29 Epiſcopus poteſt imponere Cenſuras, aliaſque pœnas non ſolum contra Regulares, ſed etiam contra omnes Clericos, & Sæculares ſine legitima facultate accedentes ad Moniales. *Sac. Cong. Conc. in Viterbien.* 26. *Junii* 1627. *& Sac. Congr. Epiſcop. in Urbinaten.* 10. *Maii* 1663. *& in una Civitatis Caſtelli* 16. *Januar. &* 10. *Julii* 1699. *arg. cap. Monaſteria* 8. *de vita, & honeſtat. Clericor.*

30 Epiſcopus poteſt imponere Excommunicationem latæ ſententiæ ſibi reſervatam, non ſolum contra quoſcumque accedentes ad Moniales, ſed etiam contra Moniales ipſas colloquentes cum illis, etiam pro Monaſteriis exemptis, & ſubjectis Regularibus, a qua Excommunicatione nequeant Superiores Regulares abſolvere, neque ſuos ſubditos, ſeu ſubditas incurſas, ut expreſſe declaravit *Sac. Cong. Concilii in Viterbien.* 16. *Junii* 1627. in Decreto allato per extenſum *art. anteced. n.* 49. *& in Auximana* 26. *Junii* 1658. apud Monacell. *part.* 2. *tit.* 15. *num.* 16. Ubi addit, quod *Sac. Congreg. Epiſcop. in Anconitana* 8. *Novemb.* 1585. decrevit, quod Epiſcopus poſſet acceſſum ad Moniales prohibere etiam ſub pœna corporis afflictiva.

31 Decreta interdicentia allocutionem cum Monialibus comprehendunt etiam Abbatiſſam, ut pro quiete, & utilitate Monialium Urbis decrevit Alexander VII. Conſtit. incip. *Sacroſancti*, in qua aperte declarat, quod ſub nomine Monialium in hac materia locutionis veniunt *Abbatiſſæ, Prioriſſæ, aut Officiales Monaſterii*, & abſolute cenſuit *Sac. Cong. Concilii de anno* 1654. Quæ ad dubium propoſitum per Commiſſarium Generalem Ordinis Minorum S. Franciſci: *An Regulares ad dicta Monaſteria accedentes, & cum Abbatiſſa alloquentes incurrant pœnas in eiſdem Decretis inflictas, quas incurrunt Regulares, qui accedunt, & loquuntur cum aliis Monialibus?* Reſpondit; *Regulares alloquentes cum Abbatiſſa incurrere eaſdem pœnas, lib.* 19. *Decretor. pag.* 425. apud Monacell. *part.* 2. *tit.* 15. *formul.* 15. *n.* 17.

32 Subcollectores accedentes ad colloquendum cum Monialibus ſine legitima licentia incurrunt eaſdem pœnas. *Sacra Congregat. Concil. in Taurinen. & in Hipporegien.* 13. *Maii* 1628.

Judices non poſſunt ſine legitima licentia accedere ad collocutorium Monialium ad interponendum Decretum in contractu Puellæ Sæcularis exiſtentis in Monaſterio, alias mulctari poſſunt etiam pœna pecuniaria. *Sacra Congreg. Concil. in Anconitana* 18. *Novembr.* 1645. *lib.* 17. *decret. pag.* 525. 33

Epiſcopus, aliique Prælati, dum extra ſuam Diœceſim reperiuntur, non poſſunt licite accedere ad Moniales ſine licentia Ordinarii loci, & Superioris illarum, & ſi accedant, incidunt in pœnas latas contra hujuſmodi alloquentes ſine dicta licentia; Tales enim extra proprium Territorium cenſentur quoad hoc, ut perſonæ privatæ, ſicuti Præſes extra ſuam Provinciam; Ita ex multis tenent Donat. *prax. rer. Regul. tom.* 4. *tr.* 6. *quæſt.* 23. Tambur. *de Jure Abbatiſſ. diſp.* 25. *quæſit.* 2. D. Cajetanus de Alexandris *in Confeſſario Monialium cap.* 7. §. 10. *quæſt.* 6. ubi referunt ſic decreviſſe *Sacr. Congreg. Concilii in Baren.* 20. *Martii* 1619. & ita expreſſe declaravit fel. recor. Benedictus XIV. Epiſtola Encyclica incip. *Non ſenza*, me etiam in ipſa ad id citato in hunc locum. Vide infra *num.* 66. ubi affertur ad litteram dicta præceptiva Epiſtola. 34

Canonici Cathedralis, & Capituli Exempti accedentes ad Moniales ſine legitima facultate incurrunt Cenſuras, & pœnas ab Ordinariis latas contra hujuſmodi accedentes ſine licentia. Sperell. *deciſ.* 21. *num.* 28. cum pluribus aliis ibi citati, D. Cajetan. de Alexandris *loc. cit. quæſit.* 8. cum aliis ibi adductis, & alii paſſim; Epiſcopus enim in hac materia ex adductis decretis procedit ut Sedis Apoſtolicæ Delegatus, & omnes ſibi ſubjicit, etiam Privilegiatos, & Exemptos; Et ſic expreſſe decrevit *Sacra Congreg. Epiſcop. in Lucenſi* 19. *Januarii* 1618. 35

Peregrini, & Advenæ, ſi ſine licentia loquantur cum Monialibus, incurrunt Cenſuras, & pœnas latas ab Ordinario contra hujuſmodi alloquentes, quia Epiſcopus in concernentibus materiam Clauſuræ Monialium procedit ut Sedis Apoſtolicæ Delegatus, non ſolum quoad loca, ſed etiam quoad perſonas, ut patet ex declaratione *Sacræ Congregat. Concilii* 20. *Martii* 1619. allata *ſupra num.* 34. Adeoque Peregrini, & Advenæ in concernentibus materiam clauſuræ ſubjiciuntur æque Epiſcopo, ac ſubjiciuntur Sedi Apoſtolicæ, & conſequenter tenentur ſervare Edicta Epiſcopi prohibentia acceſſum ad Moniales, non ſecus, ac ſi eſſent edita a Papa, & ſi contrafaciant, incurrunt 36

Cen-

Digitized by Google

Cenſuris, & pœnas ab ipſos latas; Sic abſolute tenet D. Cajetanus de Alexandris *loc. cit. qu.* 10. Donat. *loc. cit. qu.* 22. *n.* 2. & alii contra Dianam, Pellizarium, & alio, & ſic decrevit *Sacr. Congr. Epiſcop. in Tranen.* 13. *Julii* 1618.

37 Pauperes oſtiatim mendicantes, ſi accedant ſine expreſſa licentia ad Moniales cauſa quærendi eleemoſynam, ſecluſo dolo, & ſcandalo, non incurrunt dictas Cenſuras, & pœnas, quia præſumuntur accedere ex tacita licentia Epiſcopi, & in ipſorum breviſſimo, & tranſeunte acceſſu ceſſant cauſæ finales, ob quas eſt facta hujuſmodi prohibitio, & ſic ſervat uſus, & praxis communis. Sic Donatus *loc. cit. quæſt.* 25. D. Cajetanus de Alexandris *loc. cit. quæſt.* 14. Pellizarius *loc. cit. cap.* 5. *n.* 212.

38 Sic etiam dictas cenſuras, & pœnas non incurrunt famuli, & famulæ ſine expreſſa licentia deferentes munuſcula ad Moniales juſſu ſuorum Dominorum, ſeu Dominarum, dummodo id faciant ſine dolo, & ſcandalo, quia tales tenentur ſuis Dominis obedire, & pro ſimilibus præſumitur licentia Epiſcopi loci, Donat. *loc. cit. q.* 72. D. Cajetanus de Alexandris *loc. cit. qu.* 14. Pellizarius *loc. cit. n.* 113. & alii.

39 Non debet permitti Magiſtris acceſſus ad Monaſteria ad effectum inſtruendi Moniales in ſono, & cantu, ut expreſſe declaravit *Sacr. Congreg. Epiſcop.* 13. *Septembris* 1583. his verbis: *Non permittatur acceſſus Sæcularium ad Monaſteria Monialium ſub prætextu eas docendi ſonum cymbalorum, aut alterius inſtrumenti, aut muſicam, vel cantum etiam ad Crates*. Sic referunt Pignatell. *tom.* 6. *conſult.* 85. *num.* 216. Gavant. *in Manual. Epiſcop. verb. Monialium collocutio num.* 4. Donat. *loc. citat. q.* 26. Et Nicolius *in Floſcul. verb. Muſica num.* 5. ſic habet expreſſe: *Non conceditur quod Moniales poſſint a Viris doceri, neque cantum, neque ſonum, neque ad Crates, neque ad Portas. Sac. Congreg. Epiſcop. in Agrigentina* 23. *Aprilis* 1602. *& in Parmen.* 8. *Maii*; *& in Regien.* 13. *Julii ejuſdem anni, in Macerat.* 17. *Febr.* 1603. *in Meſſanen.* 10. *Junii & in Anconitana* 15. *Septemb. ejuſdem anni, in Neapolitana* 8. *Novemb.* 1604. *&* 5. *Julii* 1647. Niſi brevi tempore pro cantu Gregoriano. *Eadem Sacr. Congr. Epiſcop.* 2. *Aug.* 1647. 15. *Januar.* 1649. 21. *Jan.* 1650. apud eumdem *loc. cit. n.* 5.

40 Non debet permitti Hebræis acceſſus ad Moniales. *Sacr. Congreg. Epiſcop. & Regul. in Ravennaten.* 26. *Novemb.* 1594. apud Nicol. *in Floſcul. verb. Hebræus, num.* 2. his verbis: *Non permittatur Hebræis acceſſus ad Moniales, & accedentibus ſine licentia infligatur exilium a Civitate, & Diœceſi*.

Moniales Regularibus ſubjectæ alloquentes 41
cum Regularibus etiam ejuſdem Ordinis licentiam legitimam non habentibus incurrunt pœnas, & Cenſuras a Conciliis Provincialibus vel Edictis Epiſcopalibus in ſimilibus appoſitas ex Bulla Gregorii XV. de exemptorum Privilegiis incip. *Inſcrutabili*. Sic *Sacr. Congr. Concilii in Veronen.* 29. *Januarii* 1633. *in reſponſ. ad* 1. *dub.* apud Barboſam *in Summa Apoſtol. deciſ. verb. Moniales alloquendi prohibitio n.* 9. *Vide ſupra n.* 30.

Regulares inventi alloquentes Moniales abſ- 42
que legitima licentia poſſunt ab Epiſcopo pœna carceris puniri, ut expreſſe decrevit *Sacra Congr. Concilii in Faventina* 7. *Martii* 1617. & iterum de anno 1629. *ſub Urbano VIII. ad dub.* 14. ubi cum quæreretur: an poſita dicta Conſtitutione (ſcilicet Gregorii XV. de exemptorum Privilegiis Incip. *Inſcrutabili*) *Regularis abſque legitima licentia accedens ad Monaſterium Monialium Regularibus ſubjectarum, ibique in loco colloquiis deſtinato cum Moniali colloquens a Diœceſano Epiſcopo tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegato coerceri, & puniri poſſit? Sac. Congregat. Cardinalium Concilii Tridentini interpretum cenſuit poſſe*. Quam Congregationis Sententiam Urbanus VIII. ad ſe relatam approbavit, & poſtremo idem ſancivit *die* 11. *Maii* 1669. approbante Clemente IX. Vide *ſupra num.* 16. *&* 17. ubi datur Decretum per extenſum.

Loquens cum Moniali de Domo propinqua, 43
aut via publica ſita prope Monaſterium probabilius incurrit Cenſuras, & pœnas latas contra accedentes ad colloquendum cum Monialibus, quia principaliter, & per ſe primo prohibetur collocutio, acceſſus vero per accidens; finis enim hujuſmodi acceſſus eſt collocutio, qua reddita impoſſibili, non eſt, qui deſideret ad Moniales accedere. Sic recte Donatus *loc. cit. quæſt.* 15. *num.* 2. Graſſius *tit.* 1. *conſ.* 22. *de excommun. num.* 23. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 26. *num.* 22. Verricell. *tract.* 8. *quæſt.* 66. *n.* 20. Felix Poteſtas *tom.* 1. *part.* 2. *num.* 1475. Paſqualigus *in Lauret. num.* 1124. Merol. & alii contra Dianam *part.* 2. *tract.* 2. *de dub. regular. reſol.* 48. Tamburin. *de Jure Abbatiſſar. diſp.* 25. *quæſit.* 8. *num.* 1. Pellizar. *de Monial. cap.* 5. *num.* 214. D. Cajetan. de Alexandris *loc. cit.* §. 10. *quæſt.* 1. & alios.

Item dictas Cenſuras, & pœnas incurrit lo- 44
quens cum Moniali per nutus, & ſigna, quia conceptus mentales, & animi paſſiones expri-

muntur, & alteri ſignificantur, ne dum externa voce articulata, ſed etiam ſignis, & nutibus, ut patet in mutis, & ſurdis. Sic recte Graffius *de caſibus reſervatis lib. 2. cap. 5. nu. 33.* Tamburin. *loc. citat. in reſponſ. ad tertium*: Merola *tom. 1. diſp. 1. cap. 2. de voluntarie 3. difficult. 593. & ſeq.* Diana *part. 3. tract. 2. de dub. regular. reſolut.* 48. Donat. *loc. citat. quæſt. 14. num. 2.* D. Cajetan. de Alexandris *loc. citat. quæſt. 1.* & plures alii, quos refert, & ſequitur Philipp. *de Privileg. ignorant. in appendic. ad cap. 4. num.* 284.

45 Item dictas Cenſuras, & pœnas incurrit, qui per interpoſitam perſonam loquitur in præſentia Monialis audientis, & per eamdem interpoſitam perſonam reſpondentis, quia id in effectu idem eſt, ac ſi cum ipſa Moniali colloqueretur; Loqui enim per ſe, & per interpoſitam perſonam paria ſunt quoad effectum intentum. Bordon. *reſolut. 7. num.* 70. Verricel. *tract. 8. quæſt. 66. num.* 21. Donat. *loc. cit. quæſt. 14. num. 3. & ſeq.* Lezana *in Summa verb. Moniales num.* 20. Graffius *loc. citat.* & alii contra Dianam *loc. cit.* Pellizarium *loc. cit. n.* 215.

46 Item dictas Cenſuras & pœnas incurrit, qui loquitur cum Moniali audiente, ſed non reſpondente, quia de ipſo verificatur, quod vere cum Moniali loquatur, ſive ipſa Monialis reſpondeat, ſive non; Verum tamen eſt, quod dictas Cenſuras, & pœnas in tali caſu non incurrit Monialis audiens, & tacens, ſicuti nec incurrit, qui Monialem ſibi loquentem audit, & nihil reſpondet, quia Cenſura, & pœna eſt impoſita contra loquentes, & non contra audientes. Graffius *tom. 1. conſ. 22. de excommun. num.* 30. Diana *loc. cit.* Tamburin. *loc. citat. in reſponſ. ad Secundum*, Verricell. *loc. cit. num.* 24. Paſqualig. *loc. cit. num.* 1123. D. Cajetanus de Alexandris *loc. cit. quæſt.* 1. & alii.

47 Item dictas Cenſuras, & pœnas incurrit, qui contra Legem municipalem, ſeu Diœceſanam id prohibentem, litteras ſcribit ad Moniales; unde attendendæ ſunt Conſtitutiones particulares Diœceſum, & Edicta Epiſcoporum, nam in aliquibus Diœceſibus, ut Neapolitana, & aliis adeſt prohibitio ſub Excommunicatione. Secus autem eſt dicendum pro illis Diœceſibus, ubi non adeſt talis particularis prohibitio; Donat. *loc. cit. quæſt.* 10. cum pluribus ibi citatis, & conſtitut. Synodal. Neapolitana ibi adducta *ſub num.* 5. & alii paſſim; Decreta enim Generalia loquuntur ſolum de accedentibus ad Moniales alloquendas, non autem de ſcribentibus ad ipſas; Alioqui enim eſt quid diverſum a ſcribere, & a diverſis non fit illatio. Bonacina *de cenſura quæſt. 3. punct. 2. num.* 3. Diana *loc. cit. reſol.* 48. Navarr. *Comm. 4. de Regularib. num.* 61. Sanchez *lib. 6. moral. cap. 16. num.* 117. Rodriquez *tom. 1. quæſt. 45. artic.* 3. Nicol. *de Monialib. quæſt. 4. artic.* 5. Tamburin. *diſp. 25. quæſit.* 10. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. part. 3. allegat.* 102. *num.* 81. & alii.

Item dictas Cenſuras, & pœnas incurrit, 48 qui ſine legitima licentia contra Legem municipalem, & Diœceſanam loquitur cum Novitiis, Educandis, aliiſque feminis intra clauſuram degentibus. Donatus *loc. cit. quæſt.* 17. Riccius *1. part. prax. deciſ.* 647. Graffius *lib. 2. de caſibus reſervat. cap.* 53. & alii paſſim, & ſic expreſſe habetur *in cit. ſtatut. Synodal. Neapolitan.* ibi: *Etiamſi cum Novitia, aut cum puellis, quæ educationis cauſa ibi commorantur*. Et de facto Regulares ſine legitima 49 licentia loquentes cum prædictis etiam præſcindendo a ſtatuto Synodali, ſeu Edicto Epiſcopi incurrunt pœnas Decreti Sacræ Congregationis juſſu Sixti V. editi, ibi: *Ne dicti Religioſi, ullo quæſito colore, Moniales, Sorores aut quamlibet aliam perſonam intra Clauſuram degentem alloqui poſſint*, & Conſtitutionis Gregorii XV. incip. *Inſcrutabili*, ibi: *Si deliquerint circa perſonas intra ſepta degentes*; & Decreti Sacræ Congregationis Concilii *de anno* 1669. 11. *Maii* approbati a Clemente IX. *die 7. Junii ejuſdem anni*, & ejus juſſu Typis dati, & ſervari mandati, ibi: *Cum Monialibus, aut aliis intra clauſuram degentibus*. Vide ſupra *n.* 17. Decretum per extenſum.

Licentiam concedere pro alloquendis Monia- 50 libus, & aliis perſonis intra Clauſuram degentibus pro Monaſteriis Epiſcopo ſubjectis vel Sedi Apoſtolicæ, ad quem ſpectet? Vide *art. anteced. a n.* 85. *ad* 87.

Licentiam concedere pro Monaſteriis exem- 51 ptis, & Regularibus ſubjectis, ad quem ſpectet? Vide *ibidem a num.* 88. *ad* 93. cum proportionaliter idem dicendum ſit de licentia pro allocutione Monialium, ac pro ingreſſu in clauſuram.

Unde, ut notant Matthæucci *Offcial. Curiæ* 52 *cap. Quoad allocutionem cum Monialibus num.* 6. conſtat, talem licentiam concedere non competere Regularibus privative quoad Ordinarios, & Ordinariorum licentia eſt ſemper neceſſaria ad licite Moniales etiam Regularibus ſubjectas alloquendas ex diſpoſitione etiam Sacræ Congregationis Epiſcop. & Regular. quæ apud

Digitized by Google

apud Pignat. *tom. 6. conſult.* 85. *num.* 31. *die* 29. *April.* 1594. *cenſuit, quod Moniales Regularibus licet ſubjectas alloqui nemo poſſit abſque licentia Epiſcopi, vel ejus Deputati*, quod & nuper declaravit *Sacra* Congregat. *Concilii in Bononien.* 17. *Maii* 1704. *in reſponſione ad quartum*, apud Monac. *part.* 1. *tit.* 15. *formul.* 15. *num.* 14. Vide *ſupra num.* 12.

53 Ubi licentia datur ab Epiſcopo, vel ejus Vicario, & Superiore Regulari, non licet Superiori Regulari talem licentiam alterare, addendo, vel aliquid adimendo. *Sac. Cong.* Concilii *in Verulen.* 29. *Januarii* 1633. apud Barboſam *in Summa Apoſtolic. deciſ. verb. Moniales alloquendi prohibitio num.* 11. ibi: *Monialium Regularibus ſubjectarum Superiores ſubſcribentes poſt Epiſcopum; vel ejus Vicarium licentias eorum, qui ad collocutoria accedunt, vel Clauſuram ingrediuntur, non poſſunt quid excludere, addere, vel adimere ex illis, quæ Epiſcopus ipſe aut Vicarius pro cura, & bono regimine Clauſuræ in licentiis præſcribit, & apponit.*

54 Pro quo advertendum, quod talis licentia pro Monaſteriis in Civitate exiſtentibus debent primo loco ſubſcribi ab Epiſcopo, ſeu ejus Vicario, & poſtea a Superiore regulari; Pro Monaſteriis autem exiſteutibus extra Civitatem in Diœceſi debent priori loco ſubſcribi a Superiore Regulari, & poſtea a Deputato ab Epiſcopo; Sic expreſſe *Sacra Congr. Epiſcop. & Regul. in Camerinen.* 7. *Martii* 1617. prout patet in ejus decreto per extenſum allato *artic. anteced. num.* 92.

55 Edicta vero, quibus perſonis Sæcularibus ad eadem Monaſteria Monialium prohibetur acceſſus, ſubſcribenda, & publicanda ſunt a ſolo Epiſcopo privative quoad Superiores Regulares. Sic expreſſe *Ead. Sacra Congreg. in d. Camerinenſi*, ibi: *Edicta vero quibus perſonis Sæcularibus ad eadem Monaſteria Monialium acceſſus prohibetur, ab Epiſcopo dumtaxat ſubſcribenda, & publicanda eſſe decrevit*; & nuper ſtatuit etiam *S. Cong. Conc. in Hyeracenſi Viſitationis* 26. *Jan.* 1692. *in reſponſione ad* 43. apud Monacell. *part.* 1. *tit.* XI. *form.* 19. *n.* 8.

56 Regulares pro alloquendis Monialibus etiam ſibi ſubjectis in caſibus permiſſis indigent licentia Epiſcopi loci, & ſui Superioris Regularis, ita ut utriuſque licentia debeat copulative concurrere. Donatus *loc. cit. tr.* 6. *quæſt.* 31. *n.* 5. Matthæuc. *Official. Cur. cap.* 3. *n.* 18. & conſtat ex Decreto Sacræ Congreg. Epiſcop. & Regul. juſſu Urbani VIII. editum, & allatum *ſupra n.* 15.

Regulares Confeſſarii, & Superiores ſeu Viſitatores, ſi alloquantur Moniales extra præciſam officii ſui neceſſitatem, incidunt in pœnas privationis Officiorum, vociſque activæ, & paſſivæ. *Sac. Congregat. Epiſcop. & Regul. in Ariminen.* 22. *Januarii* 1576. *in Januen.* 4. *Maii* 1618. Licet non alloquantur ad malum finem. *Ead. Sac. Cong. Epiſcop. in Placentina* 26. *Januarii* 1624. Nec poſſunt rehabilitari per ſuos Superiores. *Eadem Sacra Congr. Epiſcop. & Regul. in una Venetiarum, & Nucerina* 14. *Decemb.* 1604. apud Nicolium *in Floſculis verb. Acceſſus n.* 2. 57

Habens licentiam loquendi cum una deter- 58
minata Moniali non poteſt loqui cum aliis,
ſicuti Monialis non poteſt loqui, niſi cum illa perſona, quæ in licentia nominatur. *Sac.
Congr. Epiſcop. & Regul. in Comen.* 16. *Martii*
1593. Unde patet, quod licentia conceſſa uni 59
Regulari non extenditur ad ſocium, ut recte docent Cotonius *lib.* 4. *controv.* 7. *num.* 88. Matthæucci *Official. Curiæ cap.* 3. *num.* 11. & alii contra alios; Et concordant alia Decreta ſupra allata, quæ prohibitionem alloquendi declarant in terminis univerſalibus negativis; ut *Nulli Religioſo, Nulli Regulari liceat* &c. *Nemo alloqui poſſit ſine licentia*, & huiuſmodi. De ſocio enim verificaretur, quod loqueretur ſine licentia, adeoque &c.

Iis, quæ jam diximus ſupra *n.* 24. addenda ſunt quæ tradit eruditiſſimus P. Gaudentius de Janua in egregio ſuo Opere noviſſime anno 1748. Romæ impreſſo *de Viſitatione cap.* 4. *dubit.* 11. *ſect.* 5. *num.* 31. ibi: Recolendum eſt itidem quod dictum fuit ſuperius *ſect.* 4. *num.* 27. a prohibitione alloquendi Moniales exceptos eſſe Superiores, tum Provinciales, tum Locales, Confeſſarioſque Ordinarios, ſimul & Extraordinarios pro tempore exerciti muneris; reſolutionem etenim ibi datam, impugnat Monacellus aliter ſentiens, & Confeſſariis, qui ſint Presbyteri ſæculares, conſulens contrarium, quod nimirum Moniales extra actum Confeſſionis minime alloquantur; niſi aliqua neceſſitas, quæ bonum publicum Monaſterii reſpiciat, urgeret; prout *part.* 1. *tit.* IX. *formul.* 3. *num.* 11. Confeſſariis vero Regularibus hoc idem diſtricte præcipiens deinde *form.* 5. *n.* 1. & 2. ex relato per ſe Decreto in Nolana 21. *Feb.* 1617. quod ait reperiri in regeſto, ſed locum non citat; ubi facto quæſito: *Num Confeſſarius Regularis Monialium, ejuſque Socius, Confeſſionis, & Sacramentorum adminiſtrationis caſibus exceptis, eaſdem Moniales abſque S. C. Congregationis licentia alloqui* 60

valeant ? Refertur data reſponſio : *Negative*. Verum hic conſiderandum obvenit, declarationem hujuſmodi emanaſſe *a Sacra Congregatione Epiſcoporum*, *& Regularium* : ſupra quo
61 non reflectit Monacellus. At eadem S. Cong. Epiſcop. ex motivo fortaſſe, quod nonniſi cum maxima difficultate mandatum hujuſmodi a Superioribus, & Confeſſariis obſervandum foret, illud, quatenus prius editum ſuſtineatur, in poſterioribus Decretis revocavit; excipiendo a communi Decreto non alloquendi Moniales Superiores dictos, atque Confeſſarios tum Ordinarios Regularium, tum Extraordinarios reſpective; atque præcipiens locorum Ordinariis, ne Superiores in caſu, Confeſſarioſve ad Monaſteria accedentes ullatenus vexent; in Decreto ſcilicet edito 20. *Jul. anno* 1640. *in Alexandrina*; & in Littera data *de anno* 1641. 22. *Novembris*, *Archiepiſcopo Amalphitano*, ſicut & in data prius Epiſcopo Caputaquen. *ſub die* 27. *Septembris ejuſdem* 1641. Quæ omnia potuiſſet legere Monacellus apud Lantuſcam V. *Allocutio Monialium n.*7. prout plura legit, & citavit apud eumdem, quoties ad ſuum inſerviant, & juveur intentum.

62 Poſſet adduci ſane Conſtitutio poſterior Alexandri VII. *Sacroſancta* 50. *in Bullar. tom. V. data ſub die* 30. *Mart.* 1658. in qua prohibitio præfata, ſub pœnis ibi taxatis, extenditur ad Confeſſarios Ordinarios, & Extraordinarios, Superiores item cujuſcumque gradus, ſeu Viſitatores, tam Ordinarios quam Delegatos, qui extra actum Viſitationum, aut Confeſſionum reſpective cum Monialibus, etiamſi Abbatiſſæ, Prioriſſæ, aut Officiales Monaſterii fuerint, *colloqui præſumpſerint*. Ubi notan-
63 dum venit illud verbum *præſumpſerint*. Verumtamen Conſtitutio edita fuiſſe conſtat *pro quiete*, *& utilitate Monialium Urbis*, *Regularium curæ ſubjectarum*; ut inibi in titulo, & præambulo propter ſpecialia motiva ſolerti Pontifici nota, qua ratione fortaſſe Monacellus, quem certe non latebat, eam allegare deſiit; licet Matthæuccius ipſammet generaliter admittens Offic. Cur. *cap.* 13. *num.* 6. non advertat ſe contradicere ſententiæ, quam ſuſtinuerat *cap.* 3. *num.* 13. *Confeſſarios* videlicet, *Superioreſque in prohibitione alloquendi &c. mi-*
64 *nime includi*. An vero etiam in Urbe Conſtitutio Sancta exacte obſervetur, non eſt meum inveſtigare. Porro, quod in aliquibus actionibus, extra actum viſitandi, atque audiendi Confeſſiones, valeant Regularium Superiores, & quoque Confeſſarii alloqui Moniales, nec non ad collocutoria accedere, invenitur deciſum a S. C. C. recentius *in Mediolanen.* 2. *Jul.* 1738. *ad primum dubium*, videlicet quod *Superior Regularis*, *vel ipſius Delegatus poſſit*, *& debeat intervenire contractibus per Moniales initos*, *eiſdemque privative conſenſum præbere*, *abſque licentia*, *& interventu Protectorum*, *quatenus Moniales ſint Regularibus ſubjectæ* : *inter fol. pub. pag.* 90. quod idem probatum legitur in fol. ejuſdem Mediolanen. antea expoſitæ *ſub die* 27. *Maii ipſiuſmet anni pag.* 82. §. *Porro* in fine. Er quia forte prætendebant Epi- 65
ſcopi, ſive Ordinarii, Superioribus Regularibus in hujuſmodi caſibus neceſſariam præbere licentiam; oppoſitum habetur itidem reſolutum *in Lycien. Clauſuræ* 22. *Septembr. anno* 1742. *ad dub.* 18. *&* 19. Nempe, quod *Regularis Superior in quibuſcumque contractibus*, *tam activis*, *quam paſſivis per Notarium in locutoriis Monaſteriorum ſuo Ordini ſubjectorum rogandis* (*ſalvo jure Epiſcopi tribuendi licentiam pro rogatione eorumdem*) *poſſit intereſſe eiſdem contractibus*, *abſque licentia Epiſcopi*, *& in abſentia Superioris Regularis*, *Confeſſarius remaneat Vicarius dictorum Monaſteriorum* : *inter fol. publ. ejuſdem ann. pag.* 136. *& ſeq. Hæc ille præciſis verbis*. Vide *tom.* 8. *in Appendic.* ad Decreta SS. CC. ubi habentur omnia reſoluta dubia in dicta *Lycien. Clauſuræ* 22. *Septemb.* 1742.

Hic obſervanda venir noviſſima Encyclica 66
Epiſtola Benedicti XIV. ut ſequitur. Lettera Circolare della Santità di Noſtro Signore Benedetto Papa XIV. Agli Arciveſcovi, Veſcovi, ed Ordinarj dello ſtato Eccleſiaſtico. Sopra l'acceſſo a' Monaſterj delle Monache, che da alcuni ſi fa ſenza le opportune licenze.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

NON ſenza grave moleſtia dell' animo noſtro ci è ſtato da Perſone degne di fede riferito portarſi alle volte i Prelati locali Governatori delle Città del noſtro Stato a' Monaſterj delle Monache, e parlare ancora liberamente con eſſe, ſenza avere chieſta, ed ottenuta l'opportuna licenza da' Veſcovi, ed Ordinarj de' Luoghi, contravenendo alle diſpoſizioni Sinodali, o Coſtituzioni Epiſcopali nelle quali vien preſcritto ſotto le dovute pene il non accoſtarſi a' Monaſterj delle Monache, e parlare con eſſe, ſenza le opportune licenze; e lo ſteſſo praticarſi anche da Prelati,

Digitized by Google

ti, e Governatori, che eſſendo Governatori d'una Città, per qualche loro contingenza paſſano per un' altra andando nella ſteſſa maniera a' Monaſterj delle Monache: pretendendo tutti i predetti di fare quanto fanno, col fondamento d' eſſer eſenti dalle particolari Coſtituzioni de' Veſcovi, ed Ordinarj, che proibiſcono l' acceſſo alle Monache ſenza le opportune licenze. Nè Noi abbiamo avuto difficoltà di preſtar fede alle relazioni, ed eſpoſizioni, che ci ſono ſtate fatte; avendo pur troppo, mentre eravamo Veſcovo di Ancona, e governavamo come Arciveſcovo la Città di Bologna, ſtando a pie fermo in eſſa, veduto con noſtro grave diſpiacere ſuccedere così ſotto gli occhi noſtri poco, o nulla curando le noſtre ammonizioni, ancorchè fatte con qualche calore.

Non può negarſi, che nulla, o poco vi ſarebbe da fare, ſe ſi aveſſero preſenti le Riſoluzioni fatte da queſti noſtri Tribunali, ed approvate ancora da noſtri Predeceſſori; avendo eſſi penſato a tutto ne' tempi paſſati, ed avendo eſſi in altri tempi anche ſaviamente proviſto a tutto: ma perchè per lo più eſſe non ſi ſanno, o, ſe ſi ſanno, ſi prende l' impegno d' operare a capriccio, reſta il peſo in chi attualmente governa di rimetterle nella memoria degli Uomini, ed inculcarne l' oſſervanza.

Ne' tempi paſſati non ſolo le Sacre Congregazioni coll' approvazione de' Sommi Pontefici noſtri Predeceſſori hanno ſtabilito quanto era d' uopo in ordine agli acceſſi de' Regolari, che col fondamento della loro eſenzione pretendevano di potere andare a' Monaſterj delle Monache ſottopoſte alla loro giuriſdizione ſenza l' opportuna licenza del Veſcovo, come può vederſi nel noſtro Trattato *de Synodo al lib.* 7. *cap.* 31. *num.* 7. ove ſono indicate, e riferite la accennate Riſoluzioni; Ma altresì hanno penſato, e proviſto al caſo non che de' Prelati, e Governatori, ma de' Veſcovi, o che paſſano, o per accidente ſi ritrovino dimoranti in qualche altra Città, o Luogo ad altro Veſcovo ſottopoſto; ed hanno determinato, che non poſſano andare a' Monaſterj delle Monache, e parlare con eſſe, ſenza prima aver fatte le dovute parti coll' Ordinario del Luogo; e queſte individue Riſoluzioni ſono anche indicate dagli Autori moderni, come può vederſi nel Pellizzario *de Monialibus cap.* 5. *ſect.* 5. *num.* 210. nel Graziano *diſcept.* 192. *num.* 1. nel Tamburino *de Jure Abbatiſſarum diſput.* 25. *quaeſt.* 2. e nel Ferraris *nella ſua Biblioteca tom.* 5. *in verb. Moniales art.* 4. *n.* 34.

La Cuſtodia della clauſura delle Monache viene commeſſa dalle diſpoſizioni Canoniche al Jus ordinario del Veſcovo locale ne' Monaſterj a lui ſottopoſti, ed al Jus delegato ne' Monaſterj eſenti, come fu ſtabilito dal noſtro Predeceſſore Papa Bonifazio VIII. nel *cap. Periculoſo, de ſtatu Monachorum in ſexto*, che fu rinnovato dal Sagro Concilio di Trento nel *cap.* 5. *ſeſſ.* 25. *de Regularibus, & Monialibus*; effetto, e ſequela di queſta cuſtodia della clauſura è la proibizione, che veruno ſi accoſti ai Monaſterj delle Monache, e parli con eſſe ſenza la dovuta permiſſione, e licenza del Cuſtode, il che porta ſeco, dover ciaſcheduno chiederla, ed ottenerla per poter andare ai Monaſterj, e parlare colle Monache, e reſtare tutti ſottopoſti all' autorità direttiva della proibizione, come diſcorrono i citati Autori, e come ancora ſi deſume dalle paſſate Riſoluzioni. Queſte ſono da Noi pienamente approvate; e quando mai ve ne foſſe biſogno (il che non crediamo) anche per via di Nuova Legge, determiniamo non poter i Veſcovi, che ſono fuori della loro reſidenza, andare ai Monaſteri delle Monache ſituati in altre Dioceſi, e parlare con eſſe, ſenza la dovuta licenza dell' Ordinario locale, e nemmeno potere i Vicelegati, ed i Governatori locali ancorchè Prelati, andare ai Monaſterj delle Monache ſituati nel loro Governo ſenza la predetta licenza, nè tampoco ai Monaſterj ſituati fuori del loro Governo in altri luoghi, ne' quali abitaſſero, o pe' quali in occaſione di viaggio foſſero obbligati a paſſare.

Poc' anzi s' è detto, eſſere tutti queſti ſottopoſti all' autorità direttiva delle Coſtituzioni de' Veſcovi proibenti l' acceſſo ai Monaſterj delle Monache ſenza l' opportuna licenza: perchè eſſendo i predetti eſenti dalla loro giuriſdizione ordinaria, reſtano eſenti dalla forza coattiva della loro giuriſdizione ch' è lo ſteſſo che dire, dalle pene da eſſi impoſte contro i traſgreſſori, giuſta la riſpoſta del noſtro Predeceſſore Clemente III. nel *cap. A nobis* 21. *de ſententia excommunicationis*: Ed acciò da queſta eſenzione non derivi qualche inconveniente, nel caſo di cui ſi tratta, ordiniamo, che quando mai in avvenire (il che non crediamo) ſuccedeſſe, che taluno de' ſopradetti andaſſe ai Monaſterj delle Monache, e parlaſſe con eſſe ſenza la loro licenza contro lo ſtabilito ne' Sinodi Epiſcopali, o nell' Epiſcopali Coſtituzioni, o Bandi, ne diano parte a Noi,

Noi, o alla Congregazione de' Veſcovi, e Regolari, che non ſi laſcierà di prendere le dovute miſure per vendicare l' autorità Veſcovile diſpregiata: E tanto più volentieri ci applichiamo a queſto temperamento, perchè lo vediamo abbracciato, e ſtabilito, nel caſo doverſi procedere dagli Ordinarj contra gli eſenti, ed immediatamente ſoggetti alla Sede Apoſtolica, dal noſtro Predeceſſore Giovanni XXII. nel *cap. Cum Mathaus*, *de Hæreticis*, *nelle ſtravaganti comuni*, e dall' altro noſtro Predeceſſore Eugenio IV. nel *cap. Divina*, *de privilegiis*, *pure fra le ſtravaganti comuni*. Ed ecco quanto abbiamo creduto neceſſario di dover fare. Reſta ora a Voi Venerabile Fratello, il conſervare nella voſtra Cancellaria queſta noſtra Lettera, notificarne il tenore nella maniera, che crederete più propria a chiunque deve eſſere notificata, pubblicandola in quel modo, che vederete opportuno; ed invigilare per l'eſecuzione della medeſima, mentre Noi abbracciandovi, diamo a Voi, ed al Gregge alla voſtra cura commeſſo, l'Apoſtolica Benedizione.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die trigeſima prima Octobris Milleſimo ſeptingentiſimo quadrageſimo nono, Pontificatus Noſtri Anno decimo.

Additiones ex aliena manu.

67 Plures hic occurrunt quæſtiones, eæque frequentiſſimæ. Prima eſt, an Epiſcopus, vel alter Superior Ordinarius concedere valeat Regularibus quibuſcumque, etiam non conjunctis in primo, & ſecundo gradu, licentiam
68 alloquendi Moniales? Tractat inter alios hanc quæſtionem *P. Gaudent. a Janua de viſitat. tom.* 1. *cap.* 4. *dub.* 11. *ſect.* 4. *num.* 28. & af-
69 firmativam tenet ſententiam. Præcipue ex hoc movetur, quod S. Congregatio Concilii interpres anno 1669. & rurſus anno 1672. decrevit, Regulares alloquentes Moniales, ſine licentia Ordinarii, puniendos eſſe ab eodem Ordinario, & peccare mortaliter. Hinc enim infert d. Sacram Congregationem ſupponere, quod Ordinarius valeat Regularibus licentiam
70 concedere alloquendi Moniales. Sed quidquid in utramque partem in hac quæſtione dici poſſit, videtur amplectenda hæc affirmativa ſententia, attenta praxi; nam ubique fere locorum Ordinarii licentias haſce alloquendi Moniales concedunt Regularibus.
71 Altera quæſtio eſt, an pœnæ ſtatutæ contra Regulares alloquentes Moniales ſine licentia Ordinarii, locum ſibi vindicent, ſi Regulares, ſine licentia Ordinarii Novitias, educandas, & inſervientes, quæ in Monaſteriis cum Monialibus degunt, alloquantur? Affirmative autem cum *Auctore num.* 49. reſpondendum videtur, attentis Decretis anno 1623. & 1669. editis a Sacra Congregatione Concilii interprete, iiſque a S. Sede approbatis, in quibus diſertis verbis habetur, haud poſſe Regulares, ſine debita licentia, alloqui Moniales, aut alias quaslibet Perſonas intra clauſuram degentes. Meritoque *Pater Gaudentius a Janua de viſitat. tom.* 1. *cap.* 4. *dubitat.* 11. *ſect.* 5. *num.* 29. reprehendit *Graſſium*, *Donatum*, & *Monacellum* tenentes, ſub prohibitione alloquendi Moniales non venire Novitias. 72
Tertia quæſtio eſt; An Ordinarius Regulares alloquentes Moniales punire poſſit aliis pœnis, præter illas contentas in Decretis SS. 73
Congregationum? Et quidquid contradicat *P. Gaudentius a Janua de viſit. tom.* 1. *cap.* 4. *dubitat.* 11. *ſect.* 4. *num.* 29. verior videtur ſententia affirmativa *Monacelli formular. legal. pract. tom.* 1. *tit.* 11. *formul.* 19. *num.* 5. utpote innixa pluribus Reſolutionibus Sacrarum Congregationum ab Ipſo allegatis. Et convenit etiam *Auctor num.* 42. 74

Articulus V.

Moniales quoad ea, quæ concernunt earum Confeſſarios, tam Ordinarios, quam Extraordinarios.

Monialium Confeſſarii non poſſunt eligi ab Univerſitate, nempe ab ipſis Monialibus, ſed eligi debent, & approbari ab Epiſcopo loci pro Monaſteriis ſibi ſubjectis. *Sacra Congr. Epiſcop. & Regul. in Lauretana* 20. *Septembris* 1588. *in Tuſculana* 25. *Octobr.* 1601. *in Regien.* 4. *Septemb.* 1602. *in Valliſoletana* 26. *Octob.* Pro Monaſteriis autem Regularibus ſubjectis eligi, & deputati debent a ſuis reſpective Superioribus Regularibus; *arg. ex Conc. Trid. ſeſſ.* 25. *de Regularib. & Monialibus cap.* 10. ex Clement. *Dudum*, *de Sepulturis* §. *Statuimus*, & ex Conſtitut. Gregorii XV. incip. *Inſcrutabili*. Sed tamen debent ab Epiſcopo Diœceſano idonei judicari, & approbari, ut expreſſe ſtatuit d. Gregorius XV. in cit. Conſtitut. *Inſcrutabili*, ibi: *Confeſſores vero*, *ſive Regulares*, *ſive Sæculares quomodocumque exempti*, *tam Ordinarii*, *quam Extraordinarii ad Confeſſiones Monialium etiam Regu-* 1
2

Digitized by Google

gularibus ſubjectarum audiendas nullatenus deputari (ſcilicet per Superiores Regulares) *valeant, niſi prius ab Epiſcopo Diœceſano idonei judicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant*.

3 Poteſt tamen Epiſcopus in aliquibus caſibus deputare Confeſſarium Sæcularem, ſeu Regularem etiam alterius Religionis Monialibus exemptis, quando ſcilicet nulla ratione induci poſſunt, ut peccata ſua Regularibus confiteantur. *Sac. Congr. in Regien.* apud Pignatell. *tom.* 8. *conſult.* 53. *num.* 5. Vel ſi injuſte denegetur Confeſſarius a proprio Prælato: *Eadem Sacr. Congreg.* ex Naldo *verb. Epiſcopus num.* 13. & ſequitur D. Cajetanus de Alexandris *in Confeſſario Monialium cap.* 6. §. 13. *q.* 1.

4 Et quod Epiſcopus in caſu negligentiæ Superiorum poſſit deputare Confeſſarium Extraordinarium Monialibus Regularibus ſubjectis, decrevit expreſſe *Sacra Congregat. Concil. in Cadurcen.* 12. *Julii* 1658. ubi cum ad inſtantiam Monialium S. Claræ quæſitum eſſet: *An habere poſſint Confeſſarium Extraordinarium ab Epiſcopo Diœceſano, non obſtante contradictione Superiorum Regularium, quibus eædem Moniales ſubjiciuntur?* Reſpondit: *Habere poſſe Confeſſarium extraordinarium ab Epiſcopo Diœceſano in caſu negligentiæ Superiorum Regularium*: Sic apud Monacell. *part.* 2. *tit.* 15. *formul.* 15. *num.* 6.

5 Inſuper poteſt Epiſcopus ex juſta, & rationabili cauſa Superiores admonere, ut ejuſmodi Confeſſores amoveant, & ſi Superiores id facere detrectent, aut negligant, poteſt ipſe prædictos Confeſſores amovere, quot, & quando opus eſſe judicaverit; Sic expreſſe ſtatuit Gregorius XV. in dicta Conſtit. incip. *Inſcrutabili*, ibi: *Liceatque Epiſcopo ex rationabili cauſa Superiores Regulares admonere, ut ejuſmodi Confeſſores, atque Adminiſtratores amoveant, iiſque Superioribus id facere detrectantibus, aut negligentibus, habeat Epiſcopus facultatem prædictos Confeſſores, & Adminiſtratores amovendi, quoties, & quando opus eſſe judicaverit*.

6 Nec Epiſcopus tenetur ejuſmodi cauſam ſignificare Superioribus Regularibus, ut expreſſe decrevit *Sacra Congr. Conc. in reſponſione ad duodecimum* ex dubiis circa dictam Conſtitutionem Gregorii XV. incip. *Inſcrutabili*, reſolutis, approbante eodem Gregorio XV. & Urbano VIII. qui dictas reſponſiones, & declarationes typis Cameralibus Imprimi juſſit de anno 1623. apud Barboſam ſuper Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regularib. & Monialib. c.* 5. *a num.* 7. Fagnan. *lib.* 5. *decret. in cap. Cum Capella, de privil. in fine*, & apud Tamburin. *de Monialib. diſp.* 26. *quæſit.* 3. Dictum autem dubium duodecimum conceptum erat his verbis: *Duodecimo, cum in eadem Conſtitutione ſtatutum ſit, ut liceat Epiſcopo ex rationabili cauſa Superiores Regulares admonere, ut amoveant Confeſſores Monialium, atque Adminiſtratores bonorum ad earumdem Monialium Monaſteria pertinentium, iiſque Superioribus id facere detrectantibus, habeat Epiſcopus facultatem prædictos Confeſſores, & Adminiſtratores amovendi, quoties, & quando opus eſſe judicaverit; An ejuſmodi cauſam Epiſcopus Superioribus Regularibus ſignificare teneatur?* Reſpondit: *Ad duodecimum, non teneri ejuſmodi cauſam ſignificare Superioribus Regularibus; ſed hoc relinqui arbitrio, & prudentiæ Epiſcoporum, quorum conſcientiam Sacra Congregatio ſerio oneravit, ne facultate ſibi hac in parte attributa quoquomodo abutantur, ejus rei in diſtricto Dei judicio rationem reddituri*.

Confeſſiones Monialium ſibi ſubjectarum auditæ a Confeſſariis Regularibus ſine approbatione Epiſcopi ſunt irritæ, & nullæ. *Eadem Sacra Congr. Conc.* Vide *verb. Approbatio art.* 3. *num.* 3. 7

Neque Superiores quicumque, etiamſi ſint Generales, poſſunt ſine approbatione Epiſcopi audire Confeſſiones Monialium ſibi ſubjectarum. Vide *d. verb. Approbatio art.* 3. *n.* 4. & ibi tradita corrige ex iis quæ ſubduntur *ib.* ſub *num.* 15. 8

Licet iidem Confeſſarii ſint generaliter approbati ab Epiſcopo ad audiendas Confeſſiones ſæcularium, adhuc eſt eis neceſſaria ſpecialis approbatio pro Monialibus ſibi ſubjectis. Vide *ib. num.* 5. 9

Nec approbati ab Epiſcopo ad audiendas Confeſſiones Monialium unius Monaſterii cenſentur approbati ad audiendas Confeſſiones Monialium alterius Monaſterii. Vide *ibidem num.* 6. 10

Etiam Confeſſarii extraordinarii indigent ſpeciali approbatione Epiſcopi. Vide *ibidem numer.* 7. 11

Nec ſemel approbati cenſentur ſemper approbati. Vide *ib. n.* 8. 12

Nec in vim unius approbationis poſſunt plures Monialium etiam ejuſdem Monaſterii Confeſſiones audire, ſed toties debent ab Epiſcopo approbari, quoties caſus deputationis contigerit. Vide *ib. n.* 9. 13

Immo tales Confeſſarii indigent approbatione Ordinarii ad audiendas Confeſſiones Monialium ſibi ſubjectarum, non obſtante etiam 14

Digitized by Google

contraria conſuetudine immemorabili. Vide *ib. n.* 10.

15 Confeſſarii non approbati ſpecialiter ad audiendas Confeſſiones Monialium, nequeunt earum Confeſſiones audire, neque tempore Jubilæi. Vide *ibid. num.* 11.

16 Approbatus pro Monialibus unius Monaſterii, neque tempore Jubilæi cenſetur approbatus pro Monialibus alterius Monaſterii. Vide *ib. num.* 12.

17 Confeſſarius præſentatus ad acciplendas Confeſſiones Monialium Regularibus ſubjeƈtarum debet vel abſolute rejici, vel per totum triennium approbari, non vero ad tempus brevius. Vide *ib. n.* 13.

18 Nulla ex Monialibus ſubjeƈtis Regularibus ſentiens ſe non gravatam mortali culpa poteſt de venialibus valide confiteri Sacramentaliter cuicumque Sacerdoti non approbato ab Ordinario. Vide *ib. n.* 14.

19 Confeſſarii Monialium durare poſſunt ſolum triennio, quo elapſo, non poſſunt amplius audire Confeſſiones in eodem Monaſterio per aliud tempus abſque licentia Sacræ Congregationis, alias declarantur ſuſpenſi ab audiendis Confeſſionibus. *Sac. Cong. Epiſc. in Comen.* 4. *Mart.* 1591. *in Raguſina* 2. *Oƈtobris* 1626. *&*
20 27. *Mart.* 1647. & ſæpe alibi. Quod habet locum etiam in Confeſſario Conſervatorii puellarum, vel aliarum quarumcumque mulierum. *Ead. Sacr. Congr. Epiſcopor.* 18. *Martii*
21 1649. *& in Lucenſi* 25. *Julii*. Confeſſarii vero Dominicani, & Caſſinenſes non poſſunt durare in hujuſmodi Officio audiendi Confeſſiones Monialium, niſi per biennium ex eorum Conſtitutionibus. *Ead. Sac. Congr. Epiſc.*
22 17. *Novemb.* 1645. *&* 8. *Junii* 1657. Si autem eſſet quis deputatus Confeſſarius ad aliquot menſes per modum ſupplementi, poterit iſte in generali deputatione Confeſſariorum, quæ poſtea fiet, ab Ordinario eligi in Confeſſarium ejuſdem Monaſterii ad integrum triennium, quia prohibitio Sacræ Congregationis de non eligendo Monialium Confeſſario ultra triennium, cum ſit odioſa, benigne, & in mitiorem partem eſt interpretanda, *arg. cap. Odia* 15. *de Regul. Juris in* 6. *& cap. In pœnis* 49. *eod. in* 6. ita ut intelligatur de deputatione Confeſſarii ordinaria, non autem de ea, quæ fit per modum ſupplementi; Sic expreſse D. Cajetanus de Alexand. *in Confeſſario Monialium cap.* 6. §. 6. *quæſ.* 3. & alii.

23 Confeſsarius, ſi expleto triennio ex diſpenſatione Sacræ Congregationis eligatur ad aliud triennium, non poteſt rurſus expleto ſecundo triennio abſque alia diſpenſatione eligi ad tertium triennium; Vide *verb. Abbatiſſa n.* 43. ubi ſic fuit diƈtum in ſimili de ipſa confirmata ad alind triennium per diſpenſationem, & fuit concluſum non poſse eligi ad tertium triennium ſine nova diſpenſatione, & fuit ad id allatum Decretum *Sacræ Congregationis deputatæ ab Innocentio XII. pro cauſis Congregationis Caſſinenſium* 26. *Febr.* 1694. *in reſponſione ad quintum dubium.*

Confeſſarii Monialium non poſſunt eſſe Vicarii Generales, quia Moniales de ipſis non confiderent. *Sac. Cong. Epiſcop. in Sorana* 23. 24
Julii 1587. *in Mutinen.* 3. *Februar.* 1597. Neque Parochi, ſi exinde Cura notabiliter pateretur; *Ead. Sacr. Congr. Epiſcop. in una Venetiarum* 26. *Jul.* 1594. *in Parmenſi* 7. *Mart.* 1652. *in Taurinenſi* 2 *Auguſti ejuſdem anni*, 25
& ſæpe alibi. Neque Minores Conventuales, 26
quibus id prohibitum fuit a Pio V. *Ead. Sac. Cong. Epiſc. & Regul. in Ortonenſi* 30. *Jul.* 1599. *& in Neapolitana* 20. *Mart.* 1621. Ne- 27
que Obſervantes Provinciæ Reformatæ S. Antonii Luſitaniæ, quibus prohibitum fuit *a Sacra Congreg. ſub die* 7. *Novemb.* 1653. Et ge- 28
neraliter Regulares non ſolum non poſſunt eſſe Confeſſarii Ordinarii, ſed neque Capellani Monialium Ordinario ſubjeƈtarum. *Sac. Cong. Epiſcop. in Piſtorienſi* 16. *Maii* 1653. Unde 29
Ordinarii non poſſunt uti opera Confeſſariorum Regularium etiam pro Confeſſariis Extraordinariis, niſi in caſu neceſſitatis. *Ead. Sacr. Congr. Epiſcop.* 18. *Decemb.* 1601. apud Nicol. *in Floſcul. verb. Moniales num.* 38. *& ſub die* 1. *Oƈtobr.* 1602. apud Barboſam *lib. Juris Eccleſ. univerſ. cap.* 44. *num.* 127. Et ad id Tamburin. *de Jure Abbatiſſ. diſp.* 16. *q.* 1. *num.* 4. refert duas Epiſtolas Sacræ Congregationis direƈtas Patriarchæ Veneto, in quarum prima 11. *Maii* 1617. ei prohibuit, ne Regulares ſine licentia Sacræ Congregationis deputaret Confeſſarios Monialium ſibi ſubjeƈtatum, & in altera *die* 7. *Jun.* 1620. eidem conceſſit, ut ob penuriam Sacerdotum ſæcularium poſſet prædiƈtos Regulares deputare ad ſubeundum munus prædiƈtum.

Sic etiam licet Parochi ex diƈtis *ſupra num.* 30
25. non poſſint regulariter deputari Confeſſarii Monialium, poſſunt autem, ſi exinde Cura notabiliter non patiatur, & ad id Tamburin. *loc. cit. num.* 4. refert pariter duas Epiſtolas Sacræ Congregationis direƈtas Patriarchæ Veneto, in quarum prima *die* 17. *Mart.* 1592. propter præjudicium Parochianorum, & detri-

Digitized by Google

detrimentum animarum, & in altera *die* 22.
Febr. 1593. id ei conceſſit, ubi non adſit tale
præjudicium, & detrimentum animarum; idem
etiam conceſſit *Sacr. Congr. Concil. in una Sa-
lutiarum in reſponſione ad primum die* 20. *Se-*
31 *ptemb.* 1642. Sic pariter licet regulariter Ca-
nonicus Pœnitentiarius non poſſit deputari Con-
feſſarius Monialium, ubi non valear utrique
muneri ſatisfacere ex adductis a Pignatell. *tom.*
7. *conſult.* 13. *a num.* 1. poteſt tamen deputa-
ri, ubi valeat utrumque munus adimplere, ut
cenſuit *Sacra Congr. Conc. in Januenſi* 11. *Se-
ptembr.* 1666. apud eumdem Pignatell. *loc. cit.
num.* 4.
32 Præter Confeſſarium Ordinarium debet etiam
alius Extraordinarius ab Epiſcopo, & aliis Su-
perioribus bis, aut ter in anno Monialibus of-
ferri; Sic expreſſe ſtatuit Concilium Trid. *ſeſſ.*
25. *de Regularib. & Monialib. cap.* 10. ibi:
*Præter Ordinarium autem Confeſſorem alius Ex-
traordinarius ab Epiſcopo, & aliis Superioribus*
33 *bis, aut ter in anno offeratur*. Poteſt tamen
Confeſſarius Extraordinarius eis concedi a Su-
perioribus per plures vices, quam ter in an-
no, quia Concilium Tridentinum ſtatuendo,
quod Confeſſarius Extraordinarius offeratur bis,
vel ter in anno, non limitat Superiorum fa-
cultatem ſolum ad tres vices, ſed ſolum in-
dicat, quod per plures non poſſit; Sic deci-
ſum fuiſſe refert ex Galleto Bordonus *reſolut.*
5. *num.* 11. Pellizar. *de Monialib. cap.* 10. *n.*
250. & alii.
34 Moniales nequeunt recuſare unum Confeſſa-
rium extraordinarium, ſeu Ordinarium, &
alium petere, niſi aſſignata juſta cauſa recu-
ſationis; tunc enim, ipſa juſta cauſa inter-
veniente, poſſunt ipſum recuſare, quia is com-
paratur Parocho, quem ex juſta cauſa popu-
lus recuſare poteſt, *arg. cap. Ut circa exactio-
nes* 4. *de election. in* 6. cum ſimilibus, Bordon.
in Miſcellan. deciſ. 266. D. Cajetanus de Ale-
xandris *loc. cit. cap.* 6. §. 6. *quæſt.* 5. & §. 13.
35 *quæſt.* 5. & alii paſſim. Poſſunt tamen Monia-
les etiam ſine cauſa recuſare Confeſſarium ex-
traordinarium, nullum alium loco ipſius pe-
tendo, quia Confeſſarius Extraordinarius in-
ductus eſt in earum favorem, quiſque autem
poteſt ſine cauſa Juri ſuo renunciare, *c. Si
diligenti* 12. *de foro competent. & c. Si de ter-
ra* 6. *de privilegiis*, ibi: *Cum liberum ſit cui-
que Juri ſuo renunciare*; Tum quia dicit Re-
gula 61. *Juris in* 6. *Quod ob gratiam alicujus
conceditur non eſt in ejus diſpendium retorquen-
dum*. Sic Monacell. *part.* 1. *tit.* 9. *formul.* 4.
num. 4. Donat. *prax. rer. Regular. tom.* 4. *tract.*
13. *q.* 23. D. Cajetanus de Alexandris *loc. cit.
cap.* 6. §. 13. *q.* 5. Bordon. *in Miſcellan. deciſ.*
166. Tamburin. *loc. cit. diſp.* 26. *q.* 1. *n.* 8.
Pellizar. *loc. cit. c.* 16. *n.* 270. & alii.
Moniales quamvis, ſi nolint, non tenean- 36
tur omnes Confeſſario Extraordin. confiteri per
adducta n. anteced. Tamen coram ipſo debent
omnes ſucceſſive ſe præſentare, etiam quæ con-
fiteri nolunt, ne diſcerni poſſit, quænam indi-
geant nec ne? Sic expreſſe ſtatuit *Sac. Congr.
Epiſcop. in Tornacenſi* 19. *Octobris* 1621. *in Ca-
narienſi* 26. *Julii* 1651. apud Pignatell. *tom.* 6.
conſultat. 75. *n.* 235. & noviſſime mandante
Clemente XI. ſtatuit pro Monialibus Urbis
Eminentiſſimus Cardinalis Vicarius Gaſpar Car-
pin. in ſuo Edicto 12. *Decemb.* 1708. quod ut
ſcitu dignum, hic ad litteram datur.

EDICTUM

Normam præſcribens Confeſſariis Ordinariis, 37
& Extraordinariis Sanctimonialium quorum-
cumque Monaſteriorum Almæ Urbis obſer-
vandam.

*Gaſparo per la miſericordia di Dio Veſcovo di
Sabina, della S. R. C. Cardinale di Carpe-
gna, della Santità di Noſtro Signore Vicario
Generale &c.*

,, Avendo determinato il Sagro Concilio di
,, Trento *nella Seſſione* 25. *c.* 10. *de Regul. &
,, Monial.* doverſi dare alle Monache due, o
,, tre volte l'anno il Confeſſore ſtraordinario:
,, *Qui omnium Confeſſiones audire debeat*: Più
,, volte coll'eſempio delle Ordinazioni fatte
,, dal Glorioſo S. Carlo Borromeo, che ſi
,, leggono negli Atti della Chieſa di Milano,
,, e inerendo alle riſoluzioni della Sagra Con-
,, gregazione de' Veſcovi, e Regolari, affinchè
,, la ſuddetta diſpoſizione del Sagro Concilio
,, abbia pienamente il fine, e l'effetto, per
,, il quale è ſtata iſtituita, con varj Editti
,, emanati dal noſtro Tribunale è ſtato ordi-
,, nato, che tutte le Monache ſiano obbliga-
,, te a preſentarſi al ſuddetto Confeſſore ſtraor-
,, dinario, e benchè ſia in arbitrio loro di
,, confeſſarſi al medeſimo, debbano però far
,, quell'atto, *ut omnes monita ſalutis recipiant*,
,, *& actum ſubjectionis exerceant*. Ed in oltre,
,, che durante la facoltà del detto Confeſſore
,, ſtraordinario, non debba il Confeſſore ordi-
,, nario in qualſivoglia modo impedirlo, nè
,, accoſtarſi al Monaſtero, e molto meno aſcol-
,, tare le Confeſſioni di alcuna Monaca, e
,, ciò

„ ciò per giuſte, e rilevanri cauſe per le qua-
„ li in qnalche Sinodo dioceſano ſi è poſta
„ la ſcomunica ipſo facto elli Confeſſori Or-
„ dinarj, ed alcune Religioni per coſtituzione
„ generale han proibiro con peue graviſſime
„ alli Confeſſori Ordinarj delle Monache a
„ loro ſoggette, ſe ſi eccoſtano alli loro Mo-
„ naſterj nel tempo, che vi ſta lo Srraordina-
„ rio; Che però la Santità di Noſtro Signore
„ inerendo alle ſuddette diſpoſizioni ordina,
„ e comanda alle RR. Madri Snperiore, e
„ Monache di tutti li Moneſterj, e Conventi
„ di qneſt'Alma Città, ed anche agli ſteſſi
„ Confeſſori Ordinerj, e Srraordinarj delle
„ medeſime le coſe infreſcritre.

„ Primo, che in occaſione, che ſi concede
„ ſecondo il ſolito il Confeſſore Srraordinario
„ a qnalche Monaſtero, debbano, come ſo-
„ pra, preſentarſi al medeſimo tutre le Mo-
„ nache, incominciando dalla Superiora, le
„ Novizie, Educande, ed altre Secolari, che
„ colle dovute licenze vi dimorano, ſotto pe-
„ na alle Superiore della privazione del loro
„ Offizio, ed alle Monache della privazione
„ della voce attiva, e paſſiva per un anno;
„ ſiccome ſta diſpoſto dall' Editto emeneto ſot-
„ to li 18. Luglio 1603. d'ordine della ſan.
„ mem. di Clemente VIII. ed alle Secolari
„ ſorto pena di eſſer licenziate dal Moneſtero.

„ Secondo, che per rutto il tempo, che
„ dura la facoltà conceſſa al Confeſſore Streor-
„ dinario, non ardiſca il Confeſſore oidinario
„ in quelvoglia modo impedirlo, nè accoſtarſi
„ al Moneſtero, e molto meno ſentire le
„ Confeſſioni di alcuna Monaca, ancorchè ſia
„ la Superiora, Novizia, o Cooverſa, nè di
„ altra perſona, che dimora nell'iſteſſo Mo-
„ naſtero, nè qneſte debbano confeſſarſi al
„ medeſimo ſotto peoa della privazione dell'
„ Offizio el detto Confeſſore, ed alle Mona-
„ che ſotto le pene ſnddette, come perimen-
„ te fu ordinato nel medeſimo Editto.

„ Terzo, per conſervare la pace nelli Mo-
„ naſterj, e per buona direzione, e profitto
„ ſpirituale delle Religioſe ordina la Santità
„ ſua alle Moneche, e Secolari ſuddette ſot-
„ to le medeſime pene, ed a tutti li Confeſ-
„ ſori Ordinarj, e Straordinarj, Secolari, e
„ Regolari di qualſiſia Moneſtero di queſt'Al-
„ ma Città, ſotto pena di Carcere, ed altre
„ ad arbitrio, che finito, e terminato che
„ hanno il loro Offizio, oon debbano più ac-
„ coſtarſi alli detti Monaſterj, nelli quali hen-
„ no ſentito le Confeſſioni Sagrameorali, nè
„ tenere corriſpondenza con qualſiſia Monaca,
„ incluſa anche la Superiora, Novizia, edu-
„ canda, o alrra, che dimora nelli ſuddetti
„ Monaſterj, benchè ſia per letrere, ed in
„ materie di Spirito, eſſendoſi oſſervato coll'
„ eſperienza che ſimili corriſpondenze, e di-
„ rezioni ſpirituali partoriſcono conſuſione, e
„ ſciſſure nelle Comunità Religioſe, e quel
„ ch'è più la poca obbedienza alli Confeſſori
„ Ordinarj, e Streordinarj attuali.

„ Finalmente la Santità ſua ordina, che il
„ preſente Edirto ſia univerſale a tutti li Mo-
„ naſterj, e Caſe d'Obblate di queſt'Alma
„ Città, anche quelli governeti da' Regolari,
„ e che hanno Protettori particolari, ancor-
„ chè foſſero gli Eminentiſſimi Sig. Cardinali.

„ Volendo, che il preſente Ordine inrime-
„ ro che ſarà alli Monaſterj, e loro Confeſſo-
„ ri con laſciarne le copia, o l'eſemplare,
„ che dovrà ſtar ſempre effiſſo oel Monaſte-
„ ro, e nelle ſtanza del Confeſſore, abbia la
„ medeſime ſorza, come ſe foſſe a ciaſchedu-
„ no, o ciaſchednna perſonalmente intimaro.

„ Dato in Roma dalla noſtra ſolita Reſiden-
„ za queſto dì 12. Decemb. 1708.

G. Card. Vicario.

N. A. Can. Cuggiò Segr.

Confeſſarius Extraordinarius nunquam datur 38
pro Moniali particulari. *Eadem Sacra Congreg. Epiſcop. & Regul. in Panormitana* 27. *Maii* 1603. Nec perpernus, neque ad tempus. *Ead.* 39
Sac. Cong. Epiſcop. in Januenſi 27. *April.* 1657. *ex d. ſeſſ.* 25. *cap.* 10. Niſi per Sacram Pœ- 40
nitentiariam pro una vice tantum, vel de licentia Sacræ Congregationis, ut decrevit *die* 1. *Septemb.* 1645. & 11. *Januar.* 1647. apud Pignatell. *loc. cit. num.* 235. Poteſt temen Epi- 41
ſcopus ex aliqua ſpeciali ratione concedere Extraordinarium eriam Moniali alicui particulari, pute in erticulo morris pro ſerenitate moribundæ, quia cum in tali periculo animarum ſaluri omnibus mediis ſit ſuccurrendum, talis ingreſſus eſt rationalis juxte exigentiam *cap. Unic. de ſtatu Regular. in* 6. & oeceſſarius, juxta Concil. Trideat. *ſeſſ.* 25. *cap.* 5. Donat. *prax. rer. Regular. tom.* 4. *tract.* 13. *q.* 29. Paſſerin. *de ſtatu homin. tom.* 2. *q.* 187. *n.* 291. Monacell. *loc. cit. n.* 6. Bordon. *in Miſcell. deciſ.* 47. D. Cajetan. de Alexandris *loc. cit. c.* 6. §. 13. *q.* 4. & alii.

Confeſſerius Extraordinarius poteſt deputeri 42
a Superioribus quolibet anni tempore, & ad dies ſibi beneviſos, prout ſuadent circumſtentiæ hic, & nunc concurrentes, quia cum Concilium Tridentinum nihil determinet, neque circa tempora, in quibus fieri debet deputatio,

rio, neque circa dies pro audiendis Confeſſionibus concedendos, utrumque relinquitur arbitrio ipſorum Prælatorum; Praxis tamen fere communis eſt, ut dicta deputatio fiat unoquoque quadrimeſtri, & quoad dies alicubi determinantur quindecim, alicubi plures, alicubi minores, & alicubi nulla fit temporis præfinitio: Unde in hoc ſervanda eſt conſuetudo cujuſque Diœceſis, aut Ordinis, cum conſuetudo habeat vim Legis, *cap. cum tanto* 12. *de*
43 *conſuetudin.* Dies autem determinati verb. gr. quindecim, ſi non obſtet, vel conſuetudo, vel ſtatutum aliquod particulare, incipiunt currere a die cœpti exercitii, quia tempus reſpiciens actum incipit cum ipſo actu, ut tradunt Gloſſa *in cap. Anteriorum* 28. *cauſ.* 2. *q.* 6. Imola, Baldus, & alii.

44 Tempore deputationis Confeſſarii Extraordinarii expedit, quod Ordinarius non accedat ad Monaſterium: Immo pro Monaſteriis Urbis hoc præcipitur expreſſe Confeſſariis Ordinariis ſub pœna privationis vocis activæ, & paſſivæ, & privationis Officii, & ſub eiſdem pœnis prohibentur Moniales omnes ipſis confiteri pro tali tempore. Sic *in adducto Edicto ſub n.* 37. §. 3. Idem pro Confeſſariis Ordinis Minorum de Obſervant. diſponunt Statuta Sambucana *cap.* 11. §. 17. *n.* 12.

45 Sic etiam expedit, quod Confeſſarii omnes, tam Ordinarii, quam Extraordinarii, tam Sæculares, quam Regulares, completo ſuo officio, & miniſterio, non amplius ad dd. Monaſteria accedant, neque ob motivum directionis, & conſcientiæ Spiritualis, neque correſpondentiam etiam per litteras ob tale motivum tenere cum aliqua Moniali, incluſa etiam Superioriſſa, Novitia, Educanda, aut alia quacumque inibi degente. Immo pro Monaſteriis Urbis hoc expreſſe præcipitur omnibus dictis Confeſſariis ſub prædictis, aliiſque pœnis. Sic in *d. Edicto* §. 3.

46 Prælati Regulares in Regnis Hiſpaniarum tenentur ſaltem ſemel in anno deputare pro Monaſteriis ſibi ſubjectis Confeſſarium Extraordinarium, aut ſæcularem, aut Regularem alterius diverſi Ordinis; alias ipſum poterunt deputare Epiſcopi. Sic expreſſe ſtatuit noviſſime Innocentius XIII. Conſtitut. 1. incipient. *In ſupremo* §. 19. ibi: *Cumque ex eodem Concilio Trid. Confeſſor Extraordinarius bis, aut ter in anno offerri Monialibus debeat, qui omnium Confeſſiones audiat: Si in poſterum Superiores Regulares quoad Monaſteria ipſis ſubjecta toties prædictum Extraordinarium Confeſſorem deputare neglexerint, vel ſi etiam ex proprio eodem ordine ſemper deputaverint, nec ſaltem ſemel in anno ad id munus elegerint Sacerdotem, aut ſæcularem, aut Regularem alterius diverſi Ordinis Profeſſorem, in his caſibus Epiſcopi pro ſuo arbitrio, & conſcientia deputationem hujuſmodi facere poſſint, nec illa quovis titulo, aut prætextu a Superioribus Regularibus valeat impetrari.* Et iterum ſtatuit idem Benedictus XIII. Conſtit. 10. incip. *Paſtoralis Officii* §. 7. graves pœnas imponens Superioribus contravenientibus, ibi: *Et quia mentis, ac intentionis noſtræ eſt, ut remota quavis diverſa intelligentia, & interpretatione, præciſe ſerventur ea, quæ in eadem Innocentii Prædeceſſoris conſtitutione ſuper aſſignatione, ſeu deputatione Confeſſarii extraordinarii Monialibus ſub Prælatorum Regularium gubernio viventibus diſpoſita fuerunt, ſtatuimus quoque, ut Superiores, qui decretum illud quocumque titulo, vel prætextu non ſervaverint, vel ejus executioni aliquod impedimentum directe, aut indirecte præbuerint, ipſo facto ſuſpenſionem ab eorum Officiis, nec non privationem vocis, tam*
activæ, quam paſſivæ incurrant. Et quod pro 47
Monialibus ſubjectis Regularibus deputentur Confeſſarii Extraordinarii, etiam qui ejuſdem Ordinis non ſunt Regulares, jam decreverat *Sacra Congreg.* 12. *Julii* 1577. *in Neapolitana* apud Pignatell. *tom.* 6. *conſult.* 85. *num.* 235. *in fine*.

Confeſſarii, & Capellani Monialium poſ- 48
ſunt celebrare Miſſas Sanctorum, de quibus ipſæ recitant Officium, ſed cum Miſſali Romano, & de communi, non vero Miſſas proprias eorumdem Sanctorum variis Ordinibus a Sacra Congregatione conceſſas; Sic decrevit, ac ſervari mandavit *Sac. Congr. Rit. die* 20. *Novemb.* 1717. approbante, & confirmante Clemente XI. *die* 1. *Decemb. ejuſdem anni* 1717. ut apparet *in ejus Bullario decret.* 28. *Sacræ Congr. Rit.*

Pro Confeſſariis Monialium, quamvis de Ju- 49
re communi ſatis ſit ætas ad Sacerdotium requiſita, ut patet de Parochis, qui ſtatim ac in Sacerdotio conſtituti, alia ætate non expectata, ſuarum Ovium utriuſque ſexus Confeſſiones excipiunt; Nihilominus *Sac. Congregat. Epiſcop. & Regular. in una Venetiarum* 2. *Maii* 1617. & 7. *Junii* 1620. ſtatuit, Confeſſarios Monialium debere eſſe in ætate ſupra quadraginta annos; Quod pro Confeſſariis Ordinis Minorum de Obſervantia ſtatuunt etiam ſua ſtatuta Sambucana *cap.* 11. §. 17. *num.* 1. & hoc extendi debet etiam ad Confeſſarios Extraordinarios, prout pro Reformatis declaravit *Sac. Congreg. Concilii in Coſentina* 26. *Novem-*

bris

bris 1689. *lib.* 39. *decret. fol.* 340. Et juxta
Epiſtolam Encyclicam ſub *die* 16. *Martii* 1703.
de mandato Sanctiſſimi directam omnibus Or-
dinariis Italiæ, & Inſularum adjacentium de-
bent Confeſſarii Monialium eſſe ætate prove-
cti, prudentes, Zelantes, & vita exemplari
50 conſpicui. Socii autem Confeſſariorum debent
eſſe ætatis ultra quinquaginta annos, vitæque
exemplaris, ut decrevit *Sacra Congreg. Epiſcop.
& Regular. in Nolana* 21. *Februar.* 1617. &
Alexander VII. Conſtitut. incip. *Felici* §. 9.
ſtatuit, quod Socii *ſint probatæ vitæ, & ma-
turæ ætatis.*

51 Confeſſarii Monialium non poſſunt ingredi
clauſuram ad ſepeliendas Moniales vel pro ce-
lebrandis Exequiis. Sic expreſſe decrevit *Sa-
cra Congreg. Epiſcop. & Regul. in Reatina* 10.
Martii 1577. *in una Dominicanorum* 30. *Janua-*
52 *rii* 1582. *in Ulyſſiponen.* 11. *Aug.* 1620. Alias
omnes culpabiles incurrunt Excommunicatio-
nem violatæ Clauſuræ. *Eadem Sacra Congreg.
Epiſcop. in Bononien.* 20. *Auguſti* 1596. apud
Nicol. *in Floſcul. verb. Sepultura num.* 6. Et
de facto Alexander VII. Conſtit. incip. *Felici*
§. 9. ſpecificans actus ad licitum ingreſſum
Confeſſarii in Clauſuram non membrat ingreſ-
ſum ad peragendum Officium funeris, ſed ſo-
lum peragenda alia officia, & miniſteria, ibi:
*Ad hæc Confeſſor Sanctimonialium, tam Ordina-
rius, quam Extraordinarius minime ingrediatur
ſepta Monaſterii, niſi ad Sacramenta Pœnitentiæ,
Eucharistiæ, & Extremæ Unctionis miniſtranda
Monialibus, vel aliis perſonis infirmis ibi de-
gentibus, necnon ad commendandam animam ago-
nizantium.* Ubi, ut vides, Pontifex utitur di-
ctione *Niſi*, quæ eſt excluſiva aliorum cetero-
53 rum per Sperell. *deciſ.* 66. *num.* 32. Neque
conſuetudo excuſat a cenſura inflicta adverſus
violatores Clauſuræ, nec ab ea, quæ infligitur
ab Alexandro VII. in d. Conſtitut. incip. *Fe-
lici*, quia Pontifex omnibus, & ſingulis etiam
conſuetudinibus quoad ea, quæ ſtatutis in d.
Conſtitutione adverſantur, expreſſe, & ſpecia-
liter derogat, ſublata cuilibet facultate, & au-
ctoritate aliter judicandi, & interpretandi, ac
adjecta clauſula decreti irritantis, ut patet in
fine ejuſdem Conſtitutionis: Unde ſequitur,
quod Epiſcopi, aliique Superiores in hoc caſu
jam declarato per Sac. Congr. & Summum
Pontificem, non neceſſario, non valeant li-
centiam concedere, nec permittere, & tolera-
re, quod prætextu conſuetudinis (quæ potius
corruptela eſt) Confeſſarii ingrediantur clauſu-
ram ad Officium Funeris peragendum; Hinc
Confeſſarii caute legant Auctores contrarium
ſcribentes, & reflexe advertant, quod ſi pro
tali Officio clauſuram ingrediantur, Excom-
municationem incurrunt juxta ſupra laudata
Decreta, ut recte firmant Pax Jordan. *tom.* 2.
lib. 7. *tit.* 12. *num.* 88. *verſ. Item neque præ-
textu, & n.* 173. Nicolius *in Floſculis verb.
Sepultura n.* 6. ubi citata decreta affert, Mo-
nacell. *part.* 1. *tit.* 9. *formul.* 3. *num.* 8. & 9.
Matthæuci *Official. Curiæ cap.* 13. *n.* 79. &
alii; Videantur etiam Pignatell. *tom.* 6. *con-
ſult.* 85. *n.* 234. Gavant. *in Manual. Epiſcop.
verb. Monialium Clauſura n.* 40. Barboſa *lib.* 1.
Jur. Eccleſ. univerſ. cap. 44. *n.* 133.

Confeſſarius Monialium clauſuram ingreſſus 54
ad adminiſtranda ſanctiſſima Sacramenta, re-
cta via, & abſque diverticulo eat, redeatque,
nec in alia Monaſterii parte divagetur, etiam
occaſione viſitandi alias infirmas, quibus Sa-
cramentorum adminiſtratio non eſt neceſſaria.
Sacra Congregatio Epiſcopor. & Regular. 13. *Se-
ptembris* 1583. apud Barboſam *in Summa Apo-
ſtolic. deciſ. verb. Confeſſarius Monialium n.* 2.
Lezana *in Summa quæſt. Regular. tom.* 3. *verb.
Clauſura n.* 26. Gavant. *in Manual. Epiſcop.
verb. Monialium Clauſura num.* 44. Cum ali- 55
qua Monialis laborat in extremis, conceditur
Confeſſario pernoctatio in ſua ſolita manſione
extra clauſuram prope Monaſterium, ut in-
gruente neceſſitate illico præſto eſſe poſſit vo-
catus. *Eadem Sacra Congreg. Epiſcop.* 22. *De-
cembr.* 1592. apud Pignatell. *tom.* 6. *conſult.* 85.
num. 233.

Confeſſario Monialis infirmæ confeſſionem 56
audiente Cellæ janua aperta remaneat, & am-
bæ comitatrices ad ejuſdem Cellæ januam mo-
rentur, ita ut Confeſſarius, & infirma ab eis
commode cerni poſſint. *Eadem Sacra Congre-
gat. Epiſcop. die* 13. *Septembr.* 1583. & noviſ-
ſime Innocentius XI. per Epiſtolam Encycli-
cam ejuſdem *Sacræ Congreg. Epiſcop. ſub da-
tum Romæ* 21. *Martii* 1682. Confeſſarii quovis 57
tempore de nocte in caſu neceſſitatis poſſunt
clauſuram ingredi. *Ead. Sacr. Congregat.* 13.
Septembris 1583. Confeſſarius non poteſt ingre- 58
di clauſuram ad audiendam Confeſſionem illius
infirmæ, quæ poteſt accedere ad Sedem Con-
feſſionalem. *Eadem Sacra Congregat.* 13. *Se-
ptembris* 1583. Confeſſarii nullatenus ingredi 59
poſſunt clauſuram prætextu comitandi opera-
rios, Medicos, Chirurgos, vel alios. *Eadem
Sacra Congregat. Epiſcop.* 13. *Septembr.* 1583.
Confeſſarii non poſſunt ingredi clauſuram ad 60
conſpergendum Cellas Monialium, aut alia lo-
ca aqua benedicta in die Sabbati Sancti, aut
quolibet alio tempore. *Sacra Congreg. Epiſcop.*

4. *Se-*

Digitized by Google

61 4. *Septembris* 1596. Confeſſarii nequent ingredi clauſuram ad exorcizandam Monialem energumenam. *Sac. Congreg. Epiſcopor. & Regular.* 1. *Julii* 1606.

62 Confeſſarius non poteſt ingredi clauſuram Monialium ad inibi Miſſam celebrandam, ut pluries declaravit *Sacra Cong. Epiſcop.* & ſignanter *in Lancianenſi & in Piſtorienſi* 16. *Julii* 1685. *in Mantuana* 13. *Junii* 1591. *in Bono-*
63 *nien.* 2. *Januar.* 1601. An autem Confeſſarius ingredi poſſit clauſuram ad ſumendam particulam conſecratam ipſi in actu communicandi Moniales in Eccleſiam interiorem elapſam? Variant Doctores; Negativam ſententiam tenent Biſſus *in Hierurg. Sacr. tom.* 2. *verb. Particulæ n.* 45. §. 12. Caſtaldus, cui adhæret Quartus *in rubric. Miſſal. part.* 2. *tit.* 10. *ſect.* 3. *difficult.* 4. & alii volentes, Particulam in tali caſu eſſe colligendam a Monialibus, vel Abbatiſſa, & Confeſſario, ſeu Sacerdoti porrigendam, quia, dicunt ipſi, ingreſſus in Monaſterium ſtrictius prohibetur, quam tactus Hoſtiæ conſecratæ in caſu neceſſitatis. At hoc ſolum admitti poſſet, ſi unica Particula caderet intra clauſuram, & ibi adeſſet Monialis communicanda, quæ in tali caſu genuflexa poſſet eam reverenter ſumere, & ſic communicare, ut tradit ipſemet Quartus *loc. cit.* & Clericatus *de Euchariſtiæ Sacramento deciſ.* 44. & alii. In caſu autem, quo nulla adeſſet Monialis communicanda, varii Doctores, inter quos Clericatus *loc. cit.* D. Cajetanus de Alexandris *in Confeſſario Monialium cap.* 7. §. 6. *quæſt.* 7. recte dicunt, poſſe Confeſſarium ingredi ad ſumendam talem Particulam, quia ſtrictius obligat reverentia erga Sanctiſſimum hoc Sacramentum, quam Clauſura; quia hæc habetur ex præcepto Eccleſiaſtico, illa vero ex præcepto Divino, ut ex D. Thoma 3. *part. qu.* 83. *art.* 3.

64 Confeſſarius Monialium etiam Regularis non indiget ſpeciali licentia ad ingrediendum pro neceſſitatibus ſui Officii, modo per Monaſterium non vagetur, ſed expleto miniſterio, ſtatim exeat. *Sac. Congreg. Epiſcop. & Regular. in Comen.* 9. *Martii* 1609. Confeſſarius debet ingredi clauſuram cum cotta, & ſtola, & non aliter. *Sac. Congreg. Epiſcop. in Lucen.* 29. *Martii* 1509. & 22. *Decembris* 1602. Et hoc per quamcumque neceſſariam cauſam ingrediatur. *Ead. Sacra Congreg. Epiſcop. in Cajetana* 29. *Januarii* 1627. apud Nicol. *in Floſculis verb. Clauſura num.* 34.

65 Confeſſarii Monialium, quamvis generaliter deberent ingredi abſque ſocio pro miniſtrandis Sacramentis Pœnitentiæ, Euchariſtiæ, & Extremæ Unctionis Monialibus infirmis, ex decreto *Sacræ Cong. Epiſc.* 13. *Septemb.* 1583. relato a Pignat. *tom.* 6. *conſul.* 85. *n.* 231. Tamen hodie Confeſſarius Regularis, non obſtante antiqua conſuetudine, abſque ſocio ingredi non poteſt, ſed debet ei aſſignari ſocius, qui ipſi aſſiſtat, & ſit ætatis ultra 50. annos, vitæque exemplaris. *Sac. C. Epiſc. & Regular. in Nolana* 21. *Februar.* 1617. apud Lezanam *tom.* 3. *verb. Clauſura num.* 27. Munacell. *par.* 1. *tit.* 9. *formul.* 5. *num.* 2. Barboſa *in Summa Apoſtolic. deciſ. verb. Confeſſarius Monialium num.* 14. & expreſſe Alexander VII. in cit. Conſtit. incip. *Felici* §. 9. ibi: *Nec unquam ingrediatur, niſi cum ſocio, qui ſit probatæ vitæ, ſemperque maneat in ea parte Monaſterii, qua Confeſſorem videre, & ab ipſo videri ſemper poſſit.*

Confeſſarius Regularis Monialium, ejuſque 66
ſocius (Confeſſionis, ac Sacramentorem adminiſtrationis caſibus exceptis) eaſdem Moniales abſque Sacræ Congregationis licentia alloqui non poſſunt. *Ead. Sac. Cong. Epiſc. & Regular. in d. Nolana* 21. *Februarii* 1617. apud eoſdem *locis citatis*. Vide *art. antec. n.* 57.

Confeſſarii Extraordinarii Monialium a Mo- 67
naſteriorum, in quibus degunt, aut Religionis oneribus pro eo tempore dumtaxat, quo in confeſſionibus audiendis occupantur, excuſantur. *Ead. Sacra Cong. Epiſcop. & regular.* 10. *Martii* 1593. apud Barboſa *loc. cit. n.* 7.

Habitatio Confeſſarii, licet debeat eſſe vici- 68
na, non tamen ſit conjuncta, ſeu contigua Monaſterio, ſed ab eo disjuncta, non ſolum per parietes, ſed etiam per tecta; *Sacr. Cong. Epiſcop. in Ariminen.* 22. *Januarii* 1579. 19. *Auguſti* 1578. 2. *Januarii* 1579. & 22. *Januarii* 1593. *in Bononien.* 3. *Maii* 1593. *in Januen.* 14. *Novemb.* 1603. *in Mantuana* 22. *Novemb.* 1604. & ſæpe alibi, & expreſſe ſtatuit Alexand. VII. in d. Conſtitut. incip. *Felici* §. 10. & 11. ſub graviſſimis pœnis contra Superiores, & Confeſſores Regulares tranſgreſſores; & noviſſime *Sacra Congreg. Concil. in Ulixbonen. occidentalis* 10. *Septem.* 1722. ubi decrevit, quod Confeſſarii Monialium non poſſint habitare in atriis Monaſteriorum muro circumvallatis contiguis Monaſteriis, & habentibus portam, quæ clauditur; apud Urſayam *in Miſcellaneo primo Sacro, & profano litt. C. n.* 238.

Confeſſarii Monialium debent audire Confeſ- 69
ſiones ex Sede confeſſionali collocata, non quidem in Sacriſtia, aut alio occulto loco, ſed

Digitized by Google

ſed in ipſa Eccleſia exteriori, ut habetur ex declaratione *Sac. Cong. Concil. in Camerin.* 29. *Novemb.* 1605. his verbis: *Confeſſionalia ex Sacriſtiis, & aliis locis occultis removeri debent, & collocari in Eccleſiis exterioribus Monialium, & in Faventina* 7. *Martii* 1617. his verbis. *Confeſſionalia Monialium in exterioribus Eccleſiis omnino collocentur, & ſi illæ in hoc renitentes fuerint, interdici debent.* Sic apud Barboſam *in Summa Apoſtolic. deciſ. verb. Confeſſionalia n.* 1. & 2. & idem ſtatuit *Ead. Sac. Cong. Conc. in una Salutiarum in reſponſ. ad* 4. *die* 20. *Septembr.* 1642.

70 Confeſſariis Monialium certa annua merces conſtitui debet, quæ juxta morem, & qualitatem Religionis victui illius ſufficiat, eademque merces Monaſterio, in quo degit idem Confeſſarius, ſi Regularis ſit, perſolvatur. Ceterum Ordinarii locorum prohibeant Monialibus ſub aliquibus pœnis, non tamen cenſurarum, ne ultra mercedem illam aliquid communiter, vel privatim eidem Confeſſori, vel aliis quibuſcumque Fratribus tribuant, eiſdemque Fratribus, ne a Monialibus etiam ſponte oblatum, aut donatum recipiant, ſub iiſdem pœnis inhibeant. Sic *Sacra Cong. Epiſcop. & Regul. ſub die* 29. *Novembr.* 1650. apud Barboſam *loc. cit. verb. Confeſſarius Monialium*
71 *num.* 10. Unde Confeſſarius accipere non debet a Monialibus victum dietim, nec utenſilia, vel lineam ſupellectilem, ſed tantummodo annuam proviſionem. *Ead. Sac. Cong. Epiſcop. in Bononien.* 19. *Junii* 1601. *in Januen.* 28. *Januarii* 1603. *in Recinaten.* 19. *Aprilis*
72 1624. Quæ non excedat duos Julios pro quolibet die. *Ead. Sac. Congr. Epiſc. in Neapolitana* 27. *Septemb.* 1652.

73 Confeſſarii Monialium nullo modo poſſunt comedere, refici, aut cibum ſumere in earum Monaſteriis, ſeu in locis, ubi ſunt crates, vel rotæ in Monaſterium reſpondentes, vel in locis adeo vicinis, ut videri, vel audiri poſſint a Monialibus, neque ante portam clauſuræ, ut expreſſe pro omnibus Regularibus ſtatuit *Sac. Congreg. Epiſcop.* 13. *Septemb.* 1583. *& Nonis Maii* 1590. in decreto juſſu Sixti V. edito, jam relato *ſupra art.* 4. *num.* 14. ubi expreſſe mandat, quod ibi nullo modo comedant, reficiantur, aut cibum ſumant, & ſolum eis permittit, in ædibus vicinis refectionem diurnam ſumere diebus generalium Confeſſionum, ſi eorum conventus, in quibus degunt, nimium diſtent a Monaſterio Monialium.

74 Confeſſarii Monialium an poſſint eas abſolvere in Foro conſcientiæ a Cenſuris occultis, & pœnis Papæ reſervatis? Vide *ſupra art.* 3. *a n.* 16. *ad* 25.

Ad abſolvendam Monialem repentino acci- 75
denti correptam, & jam jam animam agentem, in defectu ſui proprii Confeſſarii poteſt licite quilibet alius Confeſſarius, ſeu ſimplex Sacerdos prope Monaſterium exiſtens, ſeu caſualiter tranſiens, clauſuram ingredi ſine ulla licentia expreſſa, & tali moribundæ beneficium abſolutionis impertiri; Si enim ex Decretis Sacræ Congregationis allatis *ſupra art.* 3. *num.* 84. poteſt quis licite ſine licentia clauſuram ingredi ad extinguendum incendium, vel ad ſuccurrendum Monialibus in aliis caſibus repentinæ ruinæ, multo magis poterit Confeſſarius, ſeu ſimplex Sacerdos ſine licentia clauſuram ingredi ad abſolvendam Monialem in tali caſu extremæ neceſſitatis; Quod enim non eſt licitum in Lege, neceſſitas facit licitum; *cap. Quod non eſt* 4. *de Regul. juris*, & neceſſitas non habet legem; *cap. Sicut* 11. *de conſecrat. diſt.* 8. *cap. Omnes* 1. *de Feriis*, *cap. Conſilium* 2. *de obſervat. jejunior. cap. Conſuluiſti* 3. *de Celebrat. Miſſar.* In qualibet enim diſpoſitione intelligitur excepta neceſſitas; *cap. Licet* 6. *de pœnit. & remiſſ.* Et ad hoc facit Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 14. *de Sacram. Pœnit. cap.* 7. ubi dat facultatem cuilibet ſimplici Sacerdoti, ut ſine alia licentia, aut approbatione, poſſit abſolvere Pœnitentem in articulo mortis conſtitutum etiam ab omnibus cenſuris, & caſibus reſervatis, addita ratione: *Ne hac ipſa occaſione aliquis pereat*, quæ ratio militat etiam in noſtro caſu.

Confeſſarius ſollicitans Monialem eſt denun- 76
ciandus Epiſcopo, vel Inquiſitori. Gregorius
XV. Conſtit. incip. *Univerſi*. Monialis ſollici- 77
tata, ſi nolit denunciare Confeſſarium ſollicitantem, non poteſt abſolvi, quia remanet ſemper in peccato mortali, & in Excommunicatione majori quoties moraliter poteſt denunciare, id recuſat, ſeu culpabiliter negli-
git, *Communis*. Moniali recuſanti denunciare 78
non poteſt Confeſſarius protrahere terminum ultra tempus vi Edicti præfixum ad denunciandum, quia nullam habet Juriſdictionem ſuper Legem Superiorum, ad quorum prudentiam ſpectat examinare protractionis neceſſitatem; Cenſent tamen Sayrus; Freitas, Acunha, & alii apud Dianam *part.* 1. *tract.* 4. *reſolut.* 27. poſſe ei concedi tempus conſulendi peritiores, dummodo id præſtetur abſque longa temporis dilatione, & interim, data fide denunciandi, abſolvi poſſe.

Monia-

Digitized by Google

79 Monialis recuſans denunciare præ nimia verecundia alloquendi Epiſcopum, vel Inquiſitorem, ſeu præ timore ne detegetur, aut alio ſimili reſpectu, poteſt denunciare per internuncium, ſeu per Confeſſarium, cui Epiſcopus, vel Inquiſitor poteſt dare commiſſionem, ut recipiat in ſcriptis, & cum juramento denunciationem. Sic declaravit Sacra Suprema, & univerſalis Inquiſitio juſſu Urb. VIII. 27. *Septemb.* 1624. apud Bord. *c.* 23. *de Sollicitatione num.* 89. his verbis: *E quando il Penitente tuttavia perſiſteſſe nella medeſima renitenza, N. S. ſi contenta, che dal Veſcovo, o Inquiſitore ſi dia autorità al Confeſſore di ricercare per ſcrittura, e con giuramento la dinunzia per portarla ſubito, a chi li avrà data l' autorità di pigliarla.* Inſtructio Confeſſarii pro recipiendis hujuſmodi denunciationibus exhibetur a Pignatell. *tom.* 1. *conſult.* 104.

80 His juvat addere noviſſimas reſolutiones Sacræ Congreg. Concilii *in Colonienſi* 16. *Novemb.* 1720. ubi de Edicto Archiepiſcopi, in quo nonnullos caſus reſervaverat, propoſita fuerunt infraſcripta dubia: I. An Confeſſarii Regulares poſſint Sæculares extra mortis periculum abſolvere a caſibus Ordinario reſervatis, in caſu. II. An Confeſſarii Monialium exemptarum, & Prælatis Regularibus ſubjectarum poſſint eaſdem, etiam extra mortis periculum abſolvere a caſibus Epiſcopo reſervatis, in caſu. III. An ſuppoſito Edicto ſupra recenſito Confeſſarius Regularis extra mortis articulum, abſolvere poſſit Sæcularem complicem criminis carnalis externi mortaliter peccaminoſi ſecum commiſſi, in caſu. IV. An ſuppoſito pariter Edicto, Confeſſarius Regularis Monielium exemptarum abſolvere poſſit Monialem complicem criminis carnalis externi mortaliter peccaminoſi ſecum commiſſi, in caſu. *Sacra Congregat. cenſuit*: *Ad I. Negative. Ad II. Affirmative præterquam quo ad caſus, quos Epiſcopus ſibi reſervaverit in materia clare ſpectante ad Juriſdictionem delegatam. Ad III. Negative. Ad IV. Affirmative quatenus non ſit violata clauſura.* Verum quoad duas ultimas reſolutiones hodie attendi debet noviſſima diſpoſitio Benedicti XIV. in ſua Conſtitut. quæ incip. *Apoſtolici muneris*, quam attulimus tom. 2. verb. *Complex peccati num.* 19. Vido *ibi*. Confer etiam quæ adducuntur tom. 1. verb. *Approbatio pro confeſſionibus* præſertim *Art. III.* & verb. *Confeſſarius art. III.* & verb. *Sollicitatio*.

81 * Superiores Monialium tenentur bis, aut ter ſingulis annis exhibere Confeſſarios extraordinarios Monaſteriis ſibi ſubjectis; quibus tamen ſic oblatis non tenentur Moniales confiteri peccata ſua, ſed ſolummodo ſe præſentare, ut ſaltem accipiant ab illis monita ſalutaria; patet jam ex dictis & allegatis ſupra a *n.* 32.

82 Si vero aliqua Monialis graviter ægrotet, ut ſit in mortis periculo, petatque alium Sacerdotem, qui non ſit ordinarius Monaſterii Confeſſor, huic a reſpectivo Superiore annuendum eſt. Si vero ſuperior Regularis illum concedere noluerit, poteſt id præſtari ab Epiſcopo. Quin etiam ſi aliqua Monielis etiam extra prædictum caſum poſtulet ſibi per aliquod tempus alium Confeſſarium ab ordinario diverſum, debet illi dari a ſuo Superiore. Quod ſi Superior Regularis id renuerit, tunc poteſt Epiſcopus ſatisfacere ejus petitioni etiamſi requiret alterius Ordinis Regularem, vel etiam Sacerdotem ſæcularem ex approbatis a Superiore ad confeſſiones Monialium. Demum ſuadetur Superioribus earumdem Monialium, ut ſi aliqua ex illis petat pro majori animi ſui quiete & ulteriori progreſſu in via Dei, ut aliquando liceat ſibi confiteri Sacerdoti ad excipiendas Monialium Confeſſiones jam approbato, etiamſi ſit alterius Ordinis Regularis, vel Sacerdos ſæcularis, non ſint difficiles ad præbendum aſſenſum. Requiritur tamen ſemper, ut Confeſſarius iſte extreordinarius ſit ex approbatis ab Ordinario ad Confeſſiones Monialium audiendas. Poſtremo ſi Superiores Regulares non ſaltem ſemel in anno elegerint in Confeſſarium extraordinarium, vel Sacerdotem ſæcularem, vel Regularem alterius Ordinis, in eo caſu devolvitur hæc electio ad Epiſco-
pum. Hæc oblatio Confeſſarii extraordinarii 83
bis, vel ter in anno, ſicut & cætera omnia, quæ ſuperius præſcripta ſunt, præſtari debent etiam cum aliis mulieribus, ſive regularibus, ſive ſæcularibus, collegialiter degentibus, quæ unicum habent Confeſſarium. Hæc omnia ex variis S. Congregationis decretis olim ſtabilita confirmet Pontifex in Bulla *num.* 56. *tom.* 2. incip. *Paſtoralis curæ*, de qua ſermo eſt etiam tom. 2. hujus Biblioth. verb. *Confeſſarius*, *Art. IV. a n.* 29. ad plures ſeqq. *

84 Hic locum habere poteſt ſequens Reſcriptum *Sac. Congreg. Epiſc & Regul.* ad Capitulum Cathedralis Alexandrinæ, a quo inſtabatur pro remotione Confeſſariorum Regularium a Monaſteriis Monialium ex cauſis, & in caſu, ut ſequitur.

ALES-

Digitized by Google

ALESSANDRINA.

Eminent. e Rever. Sig. Sig. Patr. Colendiſſ.

Eſſendo alli 14. *del corrente Meſe paſſato all' altra Vita Monſignor Alfonſo Miroglio Veſcovo di queſta Città, è ſubentrato queſto noſtro Capitolo nell' eſercizio dell' ordinaria giuriſdizione, e deſiderando di riparare un diſordine, a cui oſtano patentemente i Decreti di codeſta Sagra Congregazione, ci troviamo in dovere, e ci diamo l' onore di rappreſentare alle EE. VV. eſſervi in queſta Città ſei Monaſterj, e non più, di Monache ſoggette alla giuriſdizione dell' Ordinario, cioè cinque di rigoroſa Clauſura, ed uno ſenza tal legge, e tutti diretti da' Confeſſori Regolari, a ſavore de' quali (come da diligente ricerca fattaſi ne' Regiſtri di queſta Curia Veſcovile) nè appare, che ſiaſi ottenuta la neceſſaria permiſſione delle EE. VV. nè ſianſi ad alcuno di eſſi dal Defonto Prelato ſpedite Patenti per tal' Uffizio, affine che in occaſione di contrario ricorſo alle EE. VV. poteſſero ſempre i medeſimi eſſere ſcuſati col titolo, o ſia preteſto di Confeſſori proviſionali benchè uno di queſti già da quattro anni ſucceſſivi ritroviſi in tale eſercizio nel medeſimo Monaſtero. Ed eſſendovi in queſta Città Confeſſori Secolari, quali per dottrina, zelo, prudenza, e probità di coſtumi ſono in caſo di eſercitare, come alcuni di eſſi hanno già per molti anni eſercitato lodevolmente tale Uffizio, atteſe le anguſtie del tempo, che non ci permettono di dare pronte, e coſtanti providenze in queſto affare, abbiamo concordemente determinato di ricorrere alla ſovrana autorità delle EE. VV. ſupplicandole, come inſtantemente le ſupplichiamo, di dare al Vicario Generale Capitolare* de proximo eligendo *quelli Ordini, che ſtimeranno neceſſarj, ed opportuni, non ſolamente per l' oſſervanza de' ſovraccennati Decreti di coteſta Sagra Congregazione, ma ancora per uniformarſi alla univerſale lodevole conſuetudine ſovra queſto propoſito della Chieſa Metropolitana di Milano, e di tutte le altre Chieſe. E baciandogli riverentemente il lembo delle Sagre Porpore con la più alta ſtima, e venerazione ci proteſtiamo.*

Dell' EE. VV.
Aleſſandria 16. *Aprile* 1755.
Umil. Divotiſſ. ed Obblig. Servitori, Dignità, Canonici, e Capitolo della Cattedrale.

Reverendiſſ. Sig.

Nell' anneſſo memoriale dato a nome del Capitolo di coteſta Cattedrale vederete quanto per parte del medeſimo è ſtato rappreſentato alla Sagra Congregazione. Queſti Eminentiſſ. miei Signori per tanto, atteſo il Voto dell' Eminentiſſ. Ferroni hanno commeſſo alla voſtra vigilanza, che dobbiate chiamare avanti di Voi tutti li Regolari Confeſſori delle Monache ſoggette alla giuriſdizione Veſcovile, e da ciaſcuno di eſſi vi facciate eſibire il documento di ſua riſpettiva deputazione, e quando non coſti da ſimile documento la legitimità della proviſta, non ſolamente vi ſia lecito, ma dobbiate rimovere i Regolari dall' impiego accennato ſenza veruna dilazione, ed immediatamente deputare allo ſteſſo Uffizio altri Sacerdoti ſemplici Secolari di grave età, di vita eſemplare, di ſperimentata prudenza, e ſufficiente Dottrina, e che dagli Eſaminatori Sinodali verranno formalmente eſaminati, ed approvati ad udire le Confeſſioni delle Monache. Sarà per altro voſtro debito preciſo di procedere alla diviſata remozione de' Confeſſori Regolari ſenza il minimo ſtrepito, anzi uſando tutta la maggior ſoavità, e circoſpezione per evitare l' ammirazione del Pubblico, ed inſieme ogni confuſione, e diſdoro, che potrebbe tornarne ai Regolari. Così dunque eſeguirete, e Dio vi proſperi.

Roma 12. *Maggio* 1755.
Al piacer Voſtro
C. *Al.* Card. *Cavalchini.*
P. G. Guglielmi Sec.

Reverendiſſ. Sig.

Eſſendoſi oſſervato quanto con lettera delli 22. *Maggio proſſimo paſſato avete rappreſentato in propoſito de' Confeſſori Regolari di Monache, giacchè non regge ciò, che per parte di coteſto Capitolo fu eſpoſto, ſpecialmente in ordine alla copia de' Sacerdoti Secolari abili a ſoſtenere tale impiego; Queſti Eminentiſſ. miei Signori commendando la Voſtra prudenza praticata in queſto propoſito, mi hanno impoſto di ſuggerirvi, che qual' ora vi poſſa riuſcire di deputare qualche Sacerdote Secolare idoneo in luogo de' Regolari, procediate alla deputazione colle circoſpezioni inſinuatevi nella precedente lettera; Quando poi la penuria di tali Sacerdoti Secolari renda neceſſaria l' opera de' Regolari, dovrete omninamente far ſupplicare queſta Sagra Congregazione per impetrarne la facoltà opportuna, concedendoviſi*

in

in virtù della preſente la facoltà di farli continuare per modo di proviſione per lo ſpazio di due, o tre meſi, acciò in queſto tempo poſſino le Monache conſeguire la neceſſaria licenza, ſenza la quale non dovrete ulteriormente tolerarli. E quantunque alli Parochi, e Canonici ſia generalmente vietato l'eſercizio di Confeſſore di Monache, acciò non abbiano a mancare alle loro incombenze, tutta volta in qualche caſo, in cui ſi rende compatibile l'uno, e l'altro impiego, e che poſſa il ſoggetto comodamente ſupplire ad ambidue, ſogliono l'EE. loro concedere la diſpenſa, quando ſia richieſta, atteſa la ſcarſezza de' Sacerdoti ſemplici. Ve lo ſignifico per voſtra regola, e Dio vi guardi.

Roma 13. Giugno 1755.
Sottoſcritta Al piacer Voſtro
C. Al. Card. Cavalchini.
P. G. Guglielmi Sec.

Additiones ex aliena manu.

86 Moniales ex Lege Fundationis, vel ex Conſuetudine habere poſſe jus eligendi Confeſſarium ab Epiſcopo approbandum, contraquam ſentit hic *Auctor num.* 1. firmavimus *in addit. ad verb. Approbatio pro Confeſſionibus articul.* 3.

87 Gravis quæſtio eſt, an Confeſſarius ordinarius Monialium ab Epiſcopo deſtinatus, & triennio elapſo ex peculiari Indulto Sac. Congreg. Epiſc. & Regul. negotiis præfectæ ad aliud triennium immediate ſequens confirmatus, hoc altero triennio elapſo, poſſit ab ipſo Epiſcopo auctoritate ordinaria deſtinari ad tertium triennium, non ſecus ac poſſet, ſi ſecundo triennio non fuiſſet confirmatus a dict.

88 Sac. Congregatione? Agit de hac quæſtione *Pellizar. de Monial. cap.* 10. *ſect.* 2. *ſubſect.* 1. *num.* 172. & negativam opinionem refert *Cardinalis de Lugo*, *Baldelli* &c. affirmativa vero *Dianæ*, *Naldi* &c. cui ipſe adhæret: *Conceſſum*, inquit, *alicui ob gratiam non eſt in ejus diſpendium retorquendum*; *neque enim idem contrarios effectus operari poteſt*. Addit & alias rationes in confirmationem affirmativæ hujus ſententiæ, quas videas.

89 At negativa ſententia amplectenda eſt, ex reſcripto Sacr. Congregationis deſtinatæ ab Innocentio XIII. pro cauſis Congregationis Caſſinenſium 26. Februarii 1694. ad dubium quintum, quod refert *Monacell. in Formular. part.* 1. *tit.* 11. *Formul.* 22. *num.* 12. tum laudat

90 hic *Auct. num.* 23. Ex hoc enim habetur, quod Abbatiſſa confirmata ex gratia dictæ Sacræ Congregationis ad ſecundum triennium, eligi nequeat ad tertium triennium, abſque diſpenſatione, *Neque ex hoc ſequitur* (recte ait Add. ad Pellizar. *dict. cap.* 7. *num.* 47. editionis Romanæ ann. 1751. *quod favor convertatur in odium*, & *quod privilegium & gratia Principis nihil operaretur ſupra jus commune*; *nam aliquid operatur pro ſecundo triennio*, & *pro tertio triennio ea non converteretur in odium*: *Illa enim Regula potiſſimum valet quando Regula, ſeu Privilegium conceſſum eſt a Principe motu proprio*; *Confirmatio autem Abbatiſſæ pro ſecundo triennio ſolet concedi ad inſtantiam Monialium*, *quæ dum petunt illam*, *cenſentur petere ſecundum naturam, quam habet de jure officium Abbatiſſæ*, *ſcilicet ut ſubſequatur vacatio pro triennio ſubſequenti*: Cur non idem dicendum de Confeſſario? ut tenet *Auctor d. num.* 23.

Tametſi agatur de Monaſteriis exemptis, 91
& Regularibus ſubjectis, ad Epiſcopum pertinet cognoſcere, tum approbare, an Confeſſarius Regularis debeat pernoctare prope ipſa Monaſteria ex cauſa diſtantiæ Conventuum, ut ſtatuit Alexander VII. in Conſtitutione quæ incipit *Felici*.

Vide & alia de Confeſſario præſertim ex- 92
traordinario Monialium apud Conſtitutionem S. M. Benedicti XIV. cui initium eſt: *Paſtoralis curæ*.

ARTICULUS VI.

Moniales quoad varia Miſcellanea ipſas concernentia.

Moniales tenentur publice in Choro Offi- 1
cium Divinum perſolvere, tum ex antiqua Eccleſiæ conſuetudine, tum ex ſtatutis fere omnium Religionum, tum ex Clementin. 1. *de celebrat. Miſſar.* ubi præcipitur, quod in omnibus Eccleſiis Cathedralibus, & Regularibus, atque etiam Collegiatis Horæ Canonicæ devote pſallantur, convenienterque celebretur Divinum Officium, Diurnum pariter, atque nocturnum. *Communis*. Mo- 2
niales Choro addictæ, non obligatæ ex vi Regulæ ad Divinum Officium, ſi abſint a Choro tenentur ſub mortali ad Horas Canonicas privatim recitandas ex conſuetudine obligante ad mortale. *Eſt jam fere Communis*, ut docent D. Cajetanus de Alexandris *in Confeſſario Monialium cap.* 8. §. 1. *quaſt.* 5. Felix Poteſtas *tom.* 1. *part.* 2. *n.* 426. Tamburin. *de Jure*

Digitized by Google

te Abbatiſſ. diſp. 14. *quæſit.* 1. *num.* 8. Lezana *in Summa qq. Regul. cap.* 22. *num.* 8. *& cap.* 25. *num.* 13. Navarr. *de Orat. cap.* 7. *num.* 2. Sanchez *in Conſil. lib.* 7. *cap.* 2. *d.* 3. *num.* 6. Tambur. *lib.* 2. *cap.* 5. §. 1. *n.* 13. Maſtrius, Buſemb. Diana, Reginaldus, Stoz, Malderus, Gavant. Belloch. Portell. Sporer. *tom.* 3. *tract. Append. de Horis Canon. cap.* 1. *num.* 13. cum pluribus aliis ab ipſo citatis, & alii paſſim, ita ut Reginaldus opinionem contrariam vocet temerariam, Sanchez non probabilem, Diana prorſus improbandam, ut notat la Croix *lib.* 4. *num.* 1189. & Fr. D. Martinus Archiepiſcopus Panormitanus in ſuo Paſtorali ad Moniales omnes Urbis, & Diœceſis Panormitanæ 20. *Maii* 1641. inventam a Patre Mendacii, quem citat, & ſequitur Felix Poteſtas
3 *loc. cit. num.* 429. Unde quamvis Moniales Clariſſæ non obligentur ſub mortali ad talem privatam Horarum Canonicarum recitationem ex vi Regulæ, cum Eugenius IV. Conſtitut. incip. *Ordinis tui*, declaraverit, quod in nullius tranſgreſſione ex centum & tribus præceptis contentis in Regula prima B. Claræ *præterquam eorum quatuor, quæ concernunt principalia Vota, Obedientiæ ſcilicet, Paupertatis, Caſtitatis, & clauſuræ, & ſuper electione Abbatiſſæ, & depoſitione, peccatum mortale incurrant*; Tamen etiam ipſæ obligantur ſub mortali, ſicuti omnes aliæ ratione conſuetudinis, quia Eugenius IV. in dict. Conſtitut. diſpoſuit ſolum de præceptis, & obligationibus, quibus ultra vires erant particulariter ex Regula gravatæ Moniales Clariſſæ, non autem de conſuetudine cunctis Religioſis utriuſque ſexus communi, qualis eſt de recitandis Horis privatim: Quis enim auderet dicere, ut recte notat Felix Poteſtas *loc. cit. num.* 429. conſuetudinem recitandi Horas Canonicas privatim obligare Religioſos Viros, & Moniales omnes, exceptis Clariſſis ſtrictioris Regulæ præ aliis? Cum enim in vetuſtiſſimis ſciri non poſſit, a quo ſit orta conſuetudo, *l. Si arbiter* 28. *ff. de probat.* attendenda eſt obſervantia, quæ declarat hujuſmodi conſuetudinem obligare. Immo poteſt obſervantia conſtituere Jus, & facere, quod id obliget, quod de ſe non obligat, *l. quod Societas* 1. §. *quibus: & l. Nulli* 3. *ff. Quod cujuſque univerſ.* Hinc quamvis non conſtet an conſuetudo prædicta recitandi Divinum Officium ſit introducta animo obligandi, obligat nihilominus, quia obſervantia ita declarat, & decernit.

4 Moniales Choriſtæ propter imperitiam donec diſcant expedite legere, judicio Prælatorum, & Confeſſorum, vel Abbatiſſarum ſatisfaciunt dicendo Officium laicarum; Sic conceſſit Monialibus Clariſſis ſub cura Fratrum Minorum degentibus, & per communicationem aliis Clemens VII. *in compend. Privilegior. verb. Moniales* §. 20. & refert etiam Tamburin. *de Jure Abbatiſſar. diſp.* 15. *quæſit.* 1. *num.* 10. Inſuper Innocentius IV. per Bullam 10. apud Pellizar. *cap.* 6. *num.* 16. & Felicem
Poteſt. *tom.* 1. *part.* 2. *num.* 430. conceſſit Mo- 5
nialibus ſub cura Fratrum Minorum degentibus, & per communicationem aliis ut in caſu, quo ex rationabili cauſa recitare non poſſint Horas Canonicas, ſatisfaciant recitando Officium Sororum Laicarum. Cauſa autem rationabilis erit, ſi Monialis ſit nimis agitata ſcrupulis, ſi capitis indiſpoſitionem patiatur, ſi ſit nimis defatigata ex aliquo extraordinario labore, aut extraordinariam aliquam occupationem habeat, & hujuſmodi: Sic citati Doctores. Vide verb. *Infirmus a num.* 10.

Moniales in recitando *Confiteor* nihil mutare 6
poſſunt, neque dicere *Tibi Mater, Vobis Sorores*, ſed debent dicere, ut in Breviario *Tibi Pater, Vobis Fratres. Sac. Congr. Rit.* 18. *Auguſt.* 1629.

Moniales Clariſſæ, & Tertii Ordinis, ſive 7
ſint ſub cura Fratrum Minorum, ſive ſub Ordinariorum, aut aliorum Religioſorum cura, poſſunt uti Breviario, vel Patrum Conventualium, vel Patrum Obſervantium. *Eadem Sacra Congr.* 30. *Auguſt.* 1687. *in Rubric. particul. Breviar. Franciſcani n.* 141.

Indulgentiæ generatim conceſſæ Eccleſiis Fra- 8
trum pariter & Monialium, tum in diebus Feſtis Sanctorum Ordinis, tum in aliis hujuſmodi ſolemnitatibus cunctæ æque obtineri queunt a Chriſtifidelibus viſitantibus Eccleſias Monialium, quæ ſubſunt gubernio Ordinariorum. *Ex decreto Sacr. Congregat. Reliquiis, & Indulgentiis præpoſitæ die* 27. *Februar.* 1673. *ad inſtantiam Præfecti Sacrarii Apoſtolici per viam declarationis expedito in Rubr. particularib. Breviar. Franciſcan. num.* 160. Vide verb. *Indulgentia art.* 5. *n.* 19. *&* 20.

Moniales ex diſpoſitione Concilii Tridenti- 9
ni *ſeſſ.* 25. *de Regularib. & Monialib. cap.* 10. debent ſaltem ſemel ſingulis menſibus confiteri, & Sacram Euchariſtiam ſumere, ibi: *Attendant diligenter Epiſcopi, & ceteri Superiores Monaſteriorum Sanctimonialium, ut in Conſtitutionibus earum admoneantur Sanctimoniales, ut ſaltem ſemel ſingulis menſibus Confeſſiones peccatorum faciant, & Sacroſanctam Euchariſtiam ſuſcipiant.* Unde quamvis ex dict. verb. *Ad-* 10
mo-

Digitized by Google

moneantur Doctores apud Barboſam *in d. Concil. Trident. cit. ſeſſ.* 25. *cap.* 10. *num.* 3. colligant, Concilium ibi non obligare ſub peccato mortali, Cajetanus tamen, Navarr. Dicaſtill. & alii, quos refert, & ſequitur Clericatus *de Euchariſt. Sacrament. deciſ.* 49. *num.* 14. dicunt, Moniales teneri ſub mortali ad menſtruam Confeſſionem, & Communionem: *arg. Clement. Ne in agro* 1. §. *Sane, de ſtatu Monachor.* ubi præcipitur Monachis, ut ſingulis menſibus crimina ſua confiteantur, & Sacram Euchariſtiam ſuſcipiant, quam Clementinam comprehendere etiam Moniales tenent plures Doctores.

11 Moniales ſpeciali puritate mentis exiſtentes, & ferventiori ſpiritu pollentes poſſunt a Superioribus, ſeu Confeſſariis etiam ad Communionem quotidianam admitti; Sic expreſſe *Sac. Congreg. Conc.* 12. *Februar.* 1679. in Decreto circa Communionem quotidianam approbato ab Innocentio XI. & ad litteram relato ſub verb. *Euchariſtia num.* 41. Vide ibi, *num.* 40.

12 *&* 41. Nullatenus tamen permitti debet in feria ſexta Paraſceve. *Sacr. Congregat. Conc. in cit. Decret. & Sacra Congreg. Rit.* 9. *Maii* 1606. *&* 19. *Februar.* 1622.

13 Moniales nequeunt ſe facere adſcribi in Societatibus Roſarii, Chordæ, Cincturæ, & hujuſmodi. *Sacr. Congr.* apud Pignatell. *tom.* 6. *conſult.* 85. *num.* 213. ibi: *All' Arciveſcovo di Zara a'* 27. *d'Ottobre* 1593. *Non permetta, che le Monache ſi facciano ſcrivere tra le Confraore delle Compagnie del Roſario, o del Cordone, o d' altre.*

14 Sacra Congregatio Concilii cenſuit *in Placentina* 9. *Decemb.* 1615. per Epiſcopum fieri poſſe præceptum Regularibus, ne abſque ſua licentia accedant ad Eccleſias Monaſteriorum Monialium pro celebrandis ibidem Miſſis, apud Pignatell. *loc. c. num.* 165.

15 Regulares non debent inſervire pro Capellanis in Eccleſiis Monialium, niſi in caſu magnæ penuriæ Sacerdotum Sæcularium, & tunc Religioſus deputandus de conſenſu ſui Superioris debet eſſe ætate, ac moribus gravis, nec tractare, & loqui poteſt cum Monialibus. *Sacra Congreg. Epiſcop. in Sulmon.* 27. *April.* 1604. *in Parmen.* 14. *Jul.* 1607.

16 Unde, ſi Regularibus ab aliquo Teſtatore reperiatur injunctum onus celebrandi in Eccleſiis Monialium; tale onus poteſt, immo, & debebit transferri ad eorum Eccleſiam, vel alibi, pro ut laudando *Sac. Congreg. Epiſcop. reſcripſit Patriarcha Veneto* 15. *Jun. &* 8. *Auguſti* 1592. apud Monacell. *part.* 1. *tit.* 11. *formul.* 32. *num.* 2.

Epiſcopus poteſt prohibere Presbyteris Sæcularibus, ne celebrent in Eccleſiis Monialium 17
exemptarum, & Regularibus ſubjectarum. *Sacra Congr. Conc. in Hyeracen. Viſitationis* 26. *Januar.* 1692. *in reſponſione ad ſeptimum*. Capellanus autem ſufficit, quod approbetur a Superiore Monaſterii, ut *in d. Hyeracen. in reſponſione ad nonum*, apud Monacell. *loc. cit. num.* 4. 18

In Eccleſiis Monialium non poſſunt ſepeliri cadavera Sæcularium abſque licentia Sacræ Congregationis, & Monialium copulativa; Sic pluries decrevit *Sacra Congreg. Epiſcop.* & ſignanter *in Monteſeltrinen.* 21. *Novemb.* 1603. *in Gravinen.* 1. *Octobris* 1650. *in Foroſempronien.* 23. *Auguſti* 1652. *& in Maceraten.* 8. *Novembr. ejuſdem anni* 1652. quæ decreta iterum probavit *Eadem Sacra Congregat. Epiſcopor. in Vercellen.* 18. *Maii* 1695. *non obſtante ſolito, referente Eminentiſs. Cardin. Pamphil. & in Mantuana* 14. *Mart.* 1697. Ponente Eminentiſs. Acciajolo *& in Camerinen.* 6. *Mart.* 1713. Ponente Eminentiſſimo Corſino. 19

Licentia Sacræ Congregationis requiritur etiam pro fabricando in Eccleſiis Monialium ſepulcro. *Eadem Sacra Congregat. Epiſcopor. in Ferrarien.* 13. *Jul.* 1604. Et concedi ſolet perſonis benemeritis, vel cum eleemoſyna competenti. *Eadem Sacra Congregat. Epiſcopor. in Meſſana* 6. *Auguſt.* 1601. *& in d. Camerinen.* 6. *Mart.* 1713. Ponente Eminentiſſimo Corſino. Et tunc Officium facit Parochus uſque ad portam Eccleſiæ, & non ultra. *Eadem Sacra Congreg. Epiſcopor. in una Obſervantium* 5. *Jun.* 1615. 20 21 22

Nulla adeſt prohibitio ſepeliendi Moniales in Eccleſia exteriori, ubi eſt in uſu. *Eadem Sacra Congregat. in una Carmelitarum* 20. *Septembr.* 1594. Sed ubi non eſt in uſu, debet fieri ſecreto de nocte, & cum ſolo Sacerdote ac Miniſtris neceſſariis. *Eadem Sacra Congregat. in Cremonen.* 15. *Mart.* 1595. Nec non cum licentia Superioris. *Eadem Sacra Congr. in dict. Carmelitarum* 20. *Septembr.* 1594. Et in omni caſu debent Moniales deferre cadaver uſque ad portam Clauſuræ. *Eadem Sacra Congr. in Torcellen.* 14. *Decemb.* 1618. & *in Aſtoricen.* 13. *Januar.* 1623. 23 24 25 26

Moniales non poſſunt habere proſpectum, nec retinere Crates correſpondentes in Eccleſia Presbyterorum Sæcularium, ſive Regularium pro audienda Miſſa ſub prætextu, quod non poſſint ob illarum paupertatem manutenere Capellanum; & Epiſcopus, ubi inveniat 27

adeſſe, & retineri, debet omnino mandare, quod removeantur. *Sacra Congregat. Epiſcopor. in Trojana adverſus Moniales Annunciatæ Foggiæ ad relationem Eminentiſſimi Petrucci 27. Februar.* 1693. quæ cum parere diſtuliſſent [sic] variis excuſationibus, iterum recurrentibus Canonicis Collegiatæ in quorum Eccleſia proſ-
ſpectus in vim concordiæ retinebatur, *Eadem Sacra Cengreg.* [sic] *16. Novembr.* 1696. reſcripſit: *Epiſcopus omnino intra menſem Decreta Sacræ Congregationis exequatur, & procedat ad deſtructionem tranſitus.*

28 Moniales nequeunt uti Confeſſionario pro
locutorio: Sic expreſſe *Sacra Congr. Epiſcop.
de mandato Clementis XI. in Epiſt. Encyclica*
29 *ſub 30. Octobr.* 1706. Nec etiam poſſunt uti
Feneſtrella Communionis ad loquendum cum
exteris. *Eadem Sacra Congregat. in d. Epiſtola*
30 *Encyclica*. Sub tali prohibitione comprehen-
duntur Confeſſarii etiam Regulares cujuſcum-
que Ordinis. Sic declaravit *Eadem Sacra Con-
gregat. Epiſcopor. 31. Mart.* 1707. ut patet in
Epiſtola directa Eminentiſſimo Archiepiſcopo
Mediolanenſi impreſſa in Synodo Alexandrina
fol. 539.
31 Feneſtrella Communionis deſervire non po-
teſt pro Confeſſionario, neque per modum
proviſionis. *Sacra Congregat. Epiſcop. in una*
32 *Burgi S. Domnini 9. Auguſt.* 1601. Ibi mini-
ſtratur Chriſma Monialibus, & aliis in clau-
ſura degentibus. *Eadem Sacra Congregat. ibi-*
33 *dem*. Item velum Profitentibus, & conſecra-
tio Profeſſis. *Sacra Congregat. Epiſcop. in Bo-*
34 *nonien. 17. Septembr.* 1617. Alias debet eſſe
ſemper clauſa feneſtrellis ligneis interius, &
35 exterius. *Eadem Sacra Congreg. ibidem*. De-
bet eſſe lata palmo integro, & alta dimidio:
Sacra Congregat. Epiſcopor. in Piſana 13. Jul.
36 1618. Et ita reſtringi, ut non poſſit ad alium
uſum deſervire. *Eadem Sacra Congr. Epiſcop.*
37 *in Marſicana 5. Decembr.* 1610. Clavis fene-
ſtrellæ Communionis debet ſemper retineri ab
Abbatiſſa Monaſterii, *Sacra Congregat. Epiſcop.*
30. *Octobr.* 1706. in dicta Epiſtola Encyclica.
38 Collocutorium nullo modo debet eſſe in ſe-
cundo Plano. *Sacr. Congreg. Epiſcop. in Caſa-*
39 *len. 6. Martii* 1612. Neque in Eccleſia: *Ea-
dem Sacra Congreg. Epiſcop. in Peruſina* 17. *Fe-*
40 *bruarii* 1587. Moniales nequeunt uti pro col-
locutorio Rota, vel cratibus in Eccleſia exi-
ſtentibus. *Sac. Cong. Epiſcop. in Eugubina 22.
Septembris* 1651. cum mandato carcerandi il-
los, qui ibi deprehenderentur in fragranti:
Ead. Sac. Cong. Epiſc. in Cæſen. 7. Febr. 1653.
41 Monialium famuli, & famulæ habitantes in
manſionibus intra atria Monaſteriorum tenen-
tur recipere Sacramenta ab illis Parochis, in
quorum Parochia ſita ſunt Monaſteria. *Sacra
Congregat. Concilii in Ulixbonen. Occidentalis
19. Septemb.* 1722. & jam decreverat *in Leo-
dien. 14. April.* 1685. *& in Spoletana 19. Apri-
lis* 1691. ubi etiam quod ad dictos Parochos
ſpectet eos aſſociare ad ſepulturam.
Monialis Profeſſio irrita eſt, quando fit po- 42
ſtea Hermaphrodita. *Sacra Congreg. Concilii in
Spoletana 14. Martii* 1722. *in reſponſione ad pri-
mum dubium*, quo caſu reſtituenda eſt ei dos.
*Ead. Sacr. Congr. ibidem in reſponſione ad ſe-
cundum dubium*.
Feneſtræ particularium claudi debent ſi pro- 43
ſpectum habeant in clauſuram Monialium;
*Sacra Congreg. Epiſcop. in una S. Benedicti 15.
Januar.* 1602. *& in Mediolanen. 6. Mart. ejuſ-
dem anni* 1602. & ſæpe alibi. Cum cautela
tamen, ſi domus erant Monaſterii, vel ſi via
eſt intermedia: dubium enim eſt an de Jure
cogi poſſint. *Ead. Sac. Cong. Epiſcop. in Agri-
gentina 23. Aprilis* 1602. apud Nicol. *in Flo-
ſcul. verb. Feneſtræ n.* 2.
Feneſtræ vero, & quævis alia foramina Re- 44
gularium ſpectantia in hortum, vel clauſuram
Monialium omnino claudenda ſunt. *Ead. Sac.
Congregat. Epiſcop. in Amelienſi 23. Decembris*
1603. *& in Neapolitana 2. Decembr.* 1639. Fe- 45
neſtræ tam altæ ſint, ut ad lumen tantum
ſerviant; *Ead. Sacr. Congr. Epiſcop. in una
Civitatis Caſtelli 12. Martii* 1601. Nec tolerari 46
debet, quod propter vicinitatem, & correſpon-
dentiam feneſtrarum Moniales poſſint videre
vicinos, vel videri: *Ead. Sac. Congr. Epiſcop.
in Nicoſtrat. 16. Auguſti* 1594.
Cella vacans aſſignari debet ſecundum an- 47
tianitatem: Nec Superior Regularis poteſt ali-
ter ordinare: *Sacr. Congregat. Epiſcop. in Fer-
rarien. 3. Junii* 1597. *in Urbinaten. 8. Februa-
rii, & in Jannen. 5. Septembris* 1692. *& 5.
Julii* 1693. Et antianitas incipit a die Profeſ- 48
ſionis, non Habitus ſuſcepti. *Ead. Sac. Con-
gregat. in Paduana de anno* 1608. 5. *Julii* 1645.
in una Auguſtinenſ. Lombard. 7. Januarii 1660.
in una Obſervant. 21. Auguſti 1654. & ſæpe 49
alibi. Non obſtantibus mandatis Superiorum:
Ead. Sac. Congreg. in Mediolanen. 5. Februarii
1601. *in Faventina 29. Aprilis* 1603. *in Aver-
ſana 26. Januarii* 1604. *& 20. Junii* 1648.
Niſi in aliquo Monaſterio adeſſet conſuetudo 50
immemorabilis, quod Cellæ vacantes diſtribuan-
tur, & aſſignentur ad arbitrium Abbatiſſæ, &
diſcretarum, *Ead. Sac. Congregat. Epiſcop. in
Mutinen. 24. Januarii* 1653.

Con-

51 Concedi poteſt Moniali Cellam ædificare,
eaque uti ſua vita durante, vel alia a ſuis
conſanguineis ædificata. *Ead. Sac. Congr. Epi-
ſcop. in Cæſenaten.* 2. *Januar.* 1601. *in Ulixbo-
nen.* 16. *Januarii ejuſdem anni*, *in Mantuana*
14. *Febr. ejuſdem anni*, *in Mexicana* 31. *Maii*
1602. *in Eugubina* 15. *Decemb.* 1603. *in una
Civitatis Angelor. Indiar.* 8. *Aprilis* 1606. &
52 ſæpe alibi. Nec debet ab ea removeri pro ſa-
ciendo valetudinario. *Ead. Sacra Cong. Epiſc.
in Aſſiſien.* 9. *Februarii* 1624. *in Cæſarauguſta-*
53 *na* 11. *Maii* 1635. Non poteſt tamen illam
vendere. *Ead. Sac. Congr. Epiſcop. in Medio-*
54 *lanen.* 8. *Novembr.* 1625. Licet vellet applica-
re pretium in utilitatem Monaſterii. *Eadem
Sacra Congreg. in d. Mediolan.* Niſi de licentia
Sacræ Congregationis, & conſenſu Monialium.
Eadem Sacr. Congregat. Epiſcop. in una Vene-
55 *tiarum* 3. *Maii* 1647. Neque poteſt decernere,
quod Monialis antiana, quæ cellam optare vo-
let, teneatur aliquid ſolvere; *Ead. Sacra Con-
greg. Epiſc. in Januen.* 22. *Decemb.* 1620. Quod
ſervari debet etiam in caſu permutationis, ne
via fraudibus aperiatur. *Ead. Sac. Congregat.
Epiſcop. in Neapolitana* 17. *Novemb.* 1628.

56 Monialium nulli conceditur facultas diſpo-
nendi de cellis ſuis poſt obitum, ſed eæ, dum
vacaverint, Superiorum arbitrio aliis Moniali-
bus in Ordine ſuperioribus diſtribui debent.
Sacra Congreg. Concilii in Averſana 26. *Janua-
rii* 1604. apud Barboſam *in Summa Apoſtolic.
deciſ. verb. Moniales num.* 20. & *lib.* 1. *Juris
Eccleſ. univerſ. cap.* 44. *num.* 59. ubi dicit id
etiam deciſum fuiſſe *in Mutinenſi* 19. *Apr.* 1615.
Et tanto minus diſponendi de ſuis bonis ea re-
linquendo huic, vel illi Moniali, cum id ſit
contra votum paupertatis, ut notant commu-
niter Doctores.

57 Moniales non debent dormire aſſociatæ. *Sa-
cra Congreg. Epiſcop. & Regul.* 21. *Maii* 1615.
58 Moniales diebus bacchanalium, nec unquam,
uti debent Habitu virili, neque arma cujuſvis
ſpeciei tractare. *Sacr. Cong. Epiſcop. in Ferrar.*
27. *April.* 1604. ibi: *Prohibeant Ordinarii, ne
Moniales Monaſteriorum, tam eis quam Superio-
ribus Regularibus ſubjectorum in bacchanalibus,
vel aliis temporibus recreationis utantur Habitu
virorum, neque cujuſvis ſpecie armis ſe accin-
gant: Eſt enim hoc odibile Deo*, ut habetur *in
Deuter.* 22. ibi: *Non induetur mulier veſte viri-
li, nec vir utetur veſte feminea, abominabilis
enim apud Deum eſt, qui facit hæc.*

59 Monialibus non committitur clavis cuſtodiæ
Sanctiſſimi Sacramenti, ſed penes eum Sacer-
dotem ſemper eſſe debet, ad quem ſpectat cu-
ra illud adminiſtrandi. *Sacra Congr. Conc. in
Valliſoletana* 12. *Januar.* 1604. Monialium in 60
Monaſteriis Reliquiæ aſſervari non debent, ſed
in exterioribus Eccleſiis. *Sacra Cong. Conc. in
Faventina* 7. *Martii* 1617.

Dies Feſtus titularis quoties modeſte, & 61
ſine abuſu celebretur, non poteſt Monialibus
prohiberi, ne illum ſolemnizent; *Sacra Congr.
Conc. in Hyeracen. Viſitationis* 21. *Januar.* 1692.
in reſponſione ad 11. Prohibetur in Eccleſiis 62
Monialium cantus ſimplex, vel figuratus Mu-
ſicorum exterorum. *Sac. Congreg. Epiſcop. &
Regul. in Decretis generalibus editis ſub Gre-
gor. XIII.* relatis a Pignat. *tom.* 6. *conſ.* 85.
n. 7. & in aliis Decretis relatis a Barboſa *l.* 1.
Jur. Eccleſ. univerſ. cap. 44. *num.* 61. & in
aliis poſterioribus relatis a Gavant. *Manual.
Epiſc. verb. Monialium communes leges in addit.
n.* 6. Criſpin. *de viſitat. part.* 1. §. 42. *n.* 28.
Epiſcopus prohibere poteſt, ne in Eccleſiis 63
Monialium etiam interioribus canatur ab ipſis
muſica lingua vernacula, quantumvis cantiun-
culæ, & verba ſpiritualia ſint, ſicuti poteſt
id prohibere in omnibus Eccleſiis, & Orato-
riis publicis; non obſtante quacumque contra-
ria conſuetudine, cenſuit *Sacra Congr. Rit. in
Hiſpalen.* 3. *Septemb.* 1695. & 24. *Nov.* 1696.
referente Eminentiſs. Card. Colloredo *in re-
ſponſione ad quartum*; quia cantus hujuſmodi
eſt contra Ritum Eccleſiæ.

Moniales in Refectorio communi comedere, 64
& in loco etiam communi laborare debent.
Sac. Congreg. Conc. in Meſſan. 1. *Auguſti* 1603.
Monialibus prohibetur cibum exteris parare, 65
aut eſculenta vendere, exceptis tamen rebus
minimi momenti, pro infirmis ſcilicet paren-
tibus, ac conſanguineis dumtaxat. *Sac. Con-
greg. Conc.* 1. *Julii* 1606.

Moniales, completo Officio, poſſunt recita- 66
re aliquem Pſalmum, Orationem, vel Colle-
ctam, quia hoc non eſt Officio addere; *Sac.
Rit. Congreg.* 12. *Jan.* 1600. Moniales, quæ 67
Breviario Romano uti conſueverunt, non ſunt
compellendæ ad recipiendum Monaſticum; *Ead.
Sac. Rit. Congr.* 6. *Maii* 1622. Moniales ipſæ 68
tenentur legere, vel cantare cantu firmo Di-
vinum Officium, non vero earum Capellani.
Ead. Sac. Rit. Congr. 11. *Maii* 1635. Monia- 69
les, nec ad Chorum, nec ad Profeſſionem
admitti debent, niſi legere noverint; *Sacra
Cong. Conc. in Girgenſi* 22. *Januar.* 1604.

Moniales nequeunt eſſe commatres etiam 70
per Procuratorem. *Sac. Cong. Conc. in Mediol.*
3. *Octobris* 1677. ubi id prohibuit pro omni-
bus Regularibus; Vide verb. *Baptiſmus art.* 7.

a n. 41. *ad* 47. ubi ad id adducuntur Canones, Concilia, & Synodi.

71 Propter inconvenientia ſecuta ex parvis Caniculis, quæ voluptatis gratia tenebantur in Monaſteriis Monialium, facta fuit circa id prohibitio generalis, ne amplius intus habeantur, neque maſculi, neque feminæ. *Sac. Cong. Epiſcop. & Regul. in Neapolitana* 12. *Jul.* 1592. *in Mutinenſi* 3. *Febr.* 1597. *& in Juſtinopolitana* 22. *Septemb.* 1651.

72 * In Monaſteria Monialium introduci pueros, & puellas tenellæ ætatis vetandum eſt, ex more Romæ obtinente. *Inſtit. Eccleſ.* 29. §. 24. *

73 Monialium & Monachorum cohabitatio, apud Maronitas uſu recepta, prohibetur. Bened. XIV. tom. 1. Conſt. 31. incip. *Singularis* §. 8.

74 Anglicanarum virginum a patria ob catholicam Fidem expulſarum Inſtitutum utile cenſetur, & Epiſcopis commendatur; earum tamen Conſervatoria a Sede Apoſtolica non approbantur tamquam vera Monialium Monaſteria, ſed tolerantur. Bened. XIV. tom. 3. Conſtit. 7. incip. *Quamvis juſto*. Non ſunt veræ Religioſæ, e. umque vota ſunt tantum ſimplicia: Ordinariæ Epiſcoporum auctoritati ſubſunt, & ab iis Confeſſarios, & Directores ſpirituales accipere debent. *Ibid.* §. 13. 14. Superioriſſis earum non licet virginem ullam ad Profeſſionem admittere inconſulto Epiſcopo. *Ibid.* §. 18.

75 Alia de Monialibus. Vide Pignatell. *tom.* 6. *conſul.* 85. *per totum*, Barboſam *lib.* 1. *Juris Eccleſiaſtic. univerſ. cap.* 44. *per tot.* Donatum *tom.* 4. *prax. Rer. Regul. tract.* 4. *quæſt.* 5. *per tot.* ubi plurima ad rem afferuntur Decreta Sacræ Congregationis, & vide ea, quæ ſcripta ſunt ſub verb. *Regulares art.* 1. *per tot.* & ſignanter *a num.* 73.

MONITORIUM.

---

1 PER Monitorium intelliguntur hic ſpeciali-
ter Monitoriales litteræ, ſeu Edicta, quæ
a legitimis Eccleſiæ Superioribus eduntur, ſeu
conceduntur pro rebus, aut ſcripturis deperdi-
tis, aut ſubtractis, vel occultatis ad finem
obligandi ad reſtitutionem illas habentes, &
ad revelationem id certo ſcientes ſub pœna
excommunicationis majoris latæ ſententiæ ipſo
facto incurrendæ, reſtitutione, vel revelatione
2 non facta intra præfixum tempus. Talia Mo-
nitoria concedere poteſt in toto Orbe Summus
Pontifex. *Certiſſima*. Item Epiſcopi in ſuis 3
reſpective Diœceſibus. Concil. Trident. *ſeſſ.* 25.
de reformat. cap. 3. *& Communis Doctorum*.
Item Vicarius Generalis Epiſcopi vigore ſuæ 4
generalis commiſſionis. Nicol. Garcias *de Be-
nefic. part.* 5. *cap.* 8. *num.* 94. ubi adducit ad
hoc duplicem Sacræ Congregationis Cardina-
lium declarationem ſuper dictum cap. Concil.
quarum prima hæc verba continet: *Vicarius
Epiſcopi poteſt concedere litteras Monitoriales, de
quibus in præſenti Decreto*. Secunda hæc alia
verba continet: *Vicarius generalis Epiſcopi po-
teſt has excommunicationes decernere adhibita cau-
ſæ cognitione, nec indiget ſpeciali mandato Epi-
ſcopi*, & ſic plurimis citatis tenet Barboſa ſu-
pra dict. *cap.* 3. *Trident. num.* 5. contra Ugo-
lin. Narbon. Campanil. & alios exiſtimantes
Vicarium Generalem Epiſcopi non poſſe ex
generali commiſſione hujuſmodi Excommuni-
cationes, ſeu Monitoriales litteras decernere.
Item talia Monitoria concedere poteſt Vi- 5
carius Capitularis, Sede vacante; quia ad Ca-
pitulum tranſeunt omnia, quæ ſunt Juriſdi-
ctionis neceſſariæ, ut eſt excommunicationis
promulgandæ facultas, & ſic expreſſe reſpon-
dit Sacra Congregat. Concilii apud Garciam
de Benefic. part. 5. *cap.* 8. *num.* 94. & Barbo-
ſam *de Offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *alle-
gat.* 96. *n.* 7. ibi: *Stante hac declaratione quæ-
rebatur, an eadem poteſtas competat Vicario Ca-
pituli Sede vacante? Congregatio cenſuit affirma-
tive, quia ad Capitulum tranſeunt ea, quæ ſunt
Juriſdictionis neceſſariæ, ut eſt Excommunicatio* &c.
Et ſic tenent communiter Doctores cum Bar-
boſa *d. alleg.* 96. *num.* 10. & ſuper Trid. *d.
ſeſſ.* 25. *cap.* 3. *num.* 6.
Item talia Monitoria prævia cauſæ cogni- 6
tione, poteſt concedere etiam Vicarius Apoſto-
licus, ut expreſſe decrevit *Sac. Congreg. Con-
cilii ſub die* 26. *Octobris* 1590. apud Barboſa
in Summa Apoſtolic. deciſ. verb. Monitoria n. 1.
& cit. alleg. 96. *n.* 10. Theophil. Raynaud.
de Monit. Eccleſ. p. 1. *c.* 1. *q.* 10. *verſ. Omnia*.
Item talia Monitoria poſſunt concedere Le- 7
gati a Latere, & Nuncii Apoſtolici: Barboſa
cit. allegat. 96. *num.* 11. & ſuper Trid. *cit.
cap.* 3. *num.* 8. Raynaud. *loc. cit. quæſt.* 10. *in
princip.* Aloyſius Riccius *in praxi fori Eccleſ.
reſolut.* 235. *num.* 2. Lazar. *de Monitor. ſect.* 1.
q. 5. Guttier. *Canon. lib.* 1. *cap.* 11. *a num.* 5.
Ugolin. *de poteſt. Epiſcop. cap.* 46. *in princip.*
Eſcobar *in tractat. ſelect. tract.* 2. *p.* 1. §. 3.
num. 60. & alii.
Talia autem Monitoria nequeunt concedere 8
Abba-

Digitized by Google

Abbates, aliique Prælati Ordinarii etiam exempti Epiſcopo inferiores, & immediate Sedi Apoſtolicæ ſubjecti, ac nullius Diœceſis, ſed pro illis obtinendis debent eorum ſubditi Sedem Apoſtolicam adire; ut declaravit *Sacra Congreg. Concilii 22. Januar.* 1598. apud Monacell. *part.* 1. *tit.* 6. *formul.* 11. *num.* 13. & referunt etiam ſic deciſum Barboſa *in Summa loc. cit. num.* 3. *ſuper Trid. loc. cit. num.* 9. *in d. allegat.* 96. *n.* 12. Ugolin. Garcias, Campanil. & alii ibi citati.

9 Poſſunt tamen talia Monitoria concedere Generales Religionum, eorumque Viſitatores, & Provinciales pro ſuis ſubditis, non vero Superiores locales, ut Priores, Guardiani, & alii ſimiles, qui alios Superiores majores habent ſubtus Generalem, quia Superiores locales non habent auctoritatem quaſi Epiſcopalem. Tancred. *tom.* 5. *tractat.* 4. *quæſt.* 2. *numer.* 1. Felix Poteſtas *tom.* 2. *part.* 1. *num.* 3. Miranda, Rodericus, Fr. Emmanuel citati, & ſequuti a Barboſa ſuper Trid. *loc. cit. n.* 10. & alii.

10 Poſſe autem Superiores locales Monitoria edere in ſuis Conventibus, non quidem ad finem revelandi pro rebus, aut ſcripturis deperditis, aut ſubtractis, ſed pro aliis delictis, ut pro reditu Fugitivi, ſeu Apoſtatæ ad Conventum intra tres, vel quatuor dies, & hujuſmodi, docet cum permultis Melphi *de pœnis c.* 28. *qu.* 1. & 2. & adducit diſparitatem de excommunicatione pro rebus deperditis, ſeu ſubtractis, dicens, hanc reſervari Prælatis majoribus privative quoad Superiores locales, quia ſolet eſſe ſolemnior, ac majori gravitate, & circumſpectione exercenda, ſed vide ipſum *loc. cit.* & Felicem Poteſtatem *loc. cit. n.* 3.

11 Monitoria pro revelandis rebus occultis conceduntur ſolum in ſubſidium, quando ſcilicet deficiunt probationes, & veritas alio modo haberi non poteſt. Sic ſentire videtur Concil. Trident. *cit. ſeſſ.* 25. *cap.* 3. & ſic expreſſe reſcripſit *Sacra Congreg. Epiſcop. in Savonen.* 15. *Januar.* 1619. apud Nicol. *in Floſcul. verb. Monitorium n.* 2. & tenent communiter DD. cum Barboſa *cit. alleg.* 96. *a num.* 24. & *cit. ſeſſ.* 25. *cap.* 3. *a n.* 18.

12 Monitoria hujuſmodi ſunt concedenda ſolum illi, cui intereſt, non autem aliis. Sic expreſſe ſtatuit S. Pius V. Conſtitut. incip. *Sanctiſſimus*, ubi ordinavit, quod mandata in formam *Significavit* pro rerum ſubtractarum, aut deperditarum reſtitutione, aut revelatione expediantur ad eorum duntaxat inſtantiam, quorum civiliter intereſt. Barboſa *cit. alleg.* 96. *num.* 24. & *cit. ſeſſ.* 25. *cap.* 3. *num.* 16. cum Ugolin. Lazar. Riccio, Genuenſ. ibi citatis, & alii paſſim. Hinc ſi eſſent conceſſa abſque 13
petentis intereſſe, eſſent revocanda, ut cum Lazar. Franciſ. Leon. Aloyſio Riccio tenet Barboſa *cit. allegat.* 96. *num.* 24. & *cit. c.* 3. *num.* 17.

Monitoria hujuſmodi non poſſunt concedi 14
pro qualibet parva re. Sic Concil. Trident. *cit. ſeſſ.* 25. *cap.* 3. ibi: *Non alias, quam ex re non vulgari*, & S. Pius V. cit. Conſtitut. incip. *Sanctiſſimus*, ibi: *Et tamen oſtendat res ipſas (id quod præcipue in omnibus attendendum eſt) minime vulgares exiſtere*. Et ſic Doctores 15
communiter. Hinc Romana Curia non concedit Monitoria, niſi ſub conditione, quod res perdita, ſeu ſubtracta aſcendat ad valorem quinquaginta aureorum, ſive ſcutorum monetæ, licet fuerint ſeparatim ſubtracti, & patet ex forma impreſſa, ut teſtatur Nicolius *in Floſcul. verb. Monitorium num.* 4. Barboſa *cit. allegat.* 96. *num.* 30. referens ex aliis in Curia Neapolitana Monitoria non concedi pro minori ſumma, quam quinquaginta Ducatorum; conſiderata tamen paupertate petentis, aliquando decerni in minori ſumma decem, viginti, vel triginta ducatorum pro Epiſcopi arbitrio.

Poteſt tamen aliqua res in ſe parva, & levis eſſe gravis, & non vulgaris in Jure ex 16
circumſtantiis, adeoque ſufficiens ad concedendum Monitorium ut ſi in Monaſterio Religioſorum, ſeu Religioſarum e Cella unius fuerit ablata res valoris v. g. duntaxat ſex Juliorum, adeſt tunc ſufficiens cauſa, ut Superior Provincialis, & reſpective Epiſcopus pro Monaſteriis ſibi ſubjectis poſſit Monitorium concedere, quia quamvis talis materia ſit in ſe levis, eſt tamen gravis, prout poteſt enervare Regularem diſciplinam frangendo communem pacem, & deſtruendo publicum ſpirituale Monaſterii bonum. Unde Superior ad hæc mala evitanda, & diſciplinam Regularem fovendam, publicum Monaſterii ſpirituale bonum, & communem pacem conſervandam, poteſt Monitorium ſub excommunicatione ferre obligando ſubditum ad reſtituendum, vel revelandum; quamvis enim talis materia ſit levis in linea juſtitiæ, evadit gravis ratione talis circumſtantiæ, & in linea obedientiæ. Sic Tancred. *t.* 5. *tract.* 4. *quæſt.* 2. cum Suarez, Tamburin. *de Jure Abbatiſſar.* & aliis ibi citatis, Felix Poteſtas *loc. cit. num.* 12. & alii.

Item ſi plures v. grat. grave damnum intu- 17
lerint, non ſimul, ſed ſeparatim, & ſinguli parum acceperint, non pertingens ad peccatum.

Digitized by Google

mortale, ut ſi plures in populari tumultu deprædati ſint aliquam domum, aliquam vineam, tunc adeſt ſufficiens cauſa concedendi Monitorium ſub pœna excommunicationis obligans ſingulos ad reſtituendum, & revelandum, quia licet ſinguli quid leve rapuerint, omnia tamen hæc levia notabilem damnum conſtituunt, quod cum poſſint reparare, ſi ſinguli ſuum leve furatum, ſeu acceptum reſtituant, ſinguli peccant mortaliter detinendo, & conſequenter ſinguli Monitorio ligantur. Barboſa *cit. allegat. 96. n.* 29. cum Suarez, Lazar, Bonacina, Henriq., Genuenſ. ibi citatis, Felix Poteſtas *loc. cit. n.* 19. & alii.

18 Monitoria hujuſmodi non poſſunt concedi in Criminalibus, quia & afferunt infamiæ notam, & inducunt periculum incurrendi Irregularitatem. Unde ex Stylo Curiæ Romanæ, & ex Generali Diœceſanorum uſu in ipſius Monitoriis, teſte Barboſa *cit. allegat. 96. num.* 32. ponitur ſequens clauſula: *Nolumus autem, quod ex revelatione hujuſmodi, ſi eam fieri contingat; niſi pro civili intereſſe, & civiliter tantum agi poſſit, alias revelatio ipſa, neque in Judicio, neque extra, fidem faciat*; Et ſic tenent communiter Doctores cum Barboſa *cit. allegat. 96. n.* 32. Unde *Sacr. Congreg. Epiſcop. in Aprutina* 22. *April.* 1616. expreſſe reſpondit, quod concedi non poſſunt Monitoria ad finem revelandi, ad detegendum delicta, vel delinquentes; Neque pro reperiendis teſtibus in cauſa criminali etiam ad defenſam. *Ead. Sacr. Congreg. Epiſcop. in Compſana* 28. *Novemb.* 1589. Nec talibus revelationibus uti poſſunt in cauſa Criminali, licet adeſſent. *Ead. Sac. Congreg. Epiſc. in Senogallien.* 5. *Julii* 1619. apud. Nicol. *in Floſcul. verb. Monitorium n.* 1.

19 Hinc petenti copias revelationum dari poteſt juramentum, quod illis non utetur niſi in judicio civili. Sic reſcripſit *Sacr. Congreg. Epiſc. & Regul. Epiſcopo Marſicano* 21. *Martii* 1589.

20 *& Epiſcopo Peruſino* 5. *Maii* 1589. Et ſi revelationes contineant infamiam, vel aliquid aliud, ex quo oriri poſſit ſcandalum, non debet concedi, ſed monito detentore, ſi reſtituere nolit, repetitis teſtibus cum juramento, poterit excommunicari, ut reſpondit *Sac. Congreg. Epiſcop. in Gallipolitana* 7. *Junii* 1594. apud Monacell. *part.* 1. *tit.* 6. *formul.* 11. *num.* 11. ubi id docent cum Januenſi, Lazar. Piaſec. ibi citatis, & cum multis aliis tenent Barboſa *cit. alleg. 96. num.* 33. ubi dicit, quod Monitoria non debent concedi, ſi ſint infamatoria alicujus particularis perſonæ.

21 Monitoria hujuſmodi non ſunt concedenda, quando certæ ſunt perſonæ, quia tunc ordinarie eſt agendum, & procedendum, ut deducitur ex Concil. Triden. *cit. ſeſſ.* 25. *cap.* 3. *de reformat.* & docent Franc. Leo, Giurba, Coſta, Lazar., Riccius, Campanil., Marta, Raynaud. citati, & ſecuti a Barboſa *d. allegat. 96. numer.* 25.

Monitoria hujuſmodi poſſunt concedi tam ante cæptam litem, quam ea pendente, dum probationum terminus non elabitur. Lazar. Campanil., Petrus Gregorius, Mandell. & alii citati, & ſecuti a Barboſa *d. allegat. 69. n.* 38. & alii paſſim. 22

Monitoria hujuſmodi poteſt promulgare ex Officio Judex Eccleſiaſticus etiam nemine petente v. g. contra detinentes res Eccleſiæ ſi eas non reſtituant, vel contra non revelantes eos, quos noverint eas detinere, ut habetur *in Extravagant. unica Joan. XXII. de furtis*, & docet Barboſa *loc. citat. numer.* 23. & communis aliorum. 23

Monitoria hujuſmodi non ſunt concedenda ad inſtantiam nominatim excommunicati, ſeu publici, & notorii peccatoris. *Communis, arg. c. Immunitatem X. de Immunitate Eccleſiæ*, ibi: *Cum .... fruſtra legis auxilium invocet, qui committit in legem, cap. Sacerdotibus* 2. *Ne Clerici, vel Monachi*, ibi: *Indignum eſt eis ab Eccleſia ſubveniri, per quos conſtat in Eccleſia ſcandalum generari, & cap. In audientia* 25. *de ſent. Excom.* ibi: *Cum fruſtra Eccleſiæ imploret auxilium, qui committit in ipſam.* Hinc Concilium Mediolanenſe quartum *tit. De foro Epiſcopali* expreſſe id vetuit, ibi: *Excommunicationum litteræ non conceduntur .... cuiquam Excommunicato, aut manifeſte, aut notorie criminoſo.* Et id etiam prohibuit Concilium Toloſanum *part.* 4. *cap.* 1. *n.* 6. ibi: *Nullæ in Excommunicati, aut perditi, ſceleſtique hominis gratiam .... Excommunicationes decernantur.* 24

Monitoria hujuſmodi conceſſa pro habendis revelationibus publicantur tribus feſtivis diebus, exceptis tamen diebus Nativitatis, Reſurrectionis, Aſcenſionis Domini, diebus Pentecoſtes, Corporis Chriſti, aliiſque anniverſariis ſolemnioribus diebus, niſi alia gravi de cauſa Epiſcopus aliter cenſuerit. Barboſa *cit. allegat.* 96. *num.* 43. cum pluribus ibi citatis, Monacell. *loc. citat. num.* 1. Nicol. *Lucubrat. Canonic. l.* 5. *tit.* 39. *de ſent. excom. poſt nu.* 23. Guazzin. *in tract. ad defenſ. animar. lib.* 2. *def.* 2. *cap.* 17. *num.* 79. & Conc. Mediolan. IV. *part.* 3. *tit.* 8. *de foro Epiſcopali*, ibi: *Cum vero pro ratione præſcripta aliquando concedentur* 25

(excom-

(excommunicationum litteræ) *ne tamen in Sanctiſſimis his diebus , in Nativitate ſcilicet Domini , Paſcha Reſurrectionis , Aſcenſione , Pentecoſte , in celebritate Sacri Corporis Domini , & aliis anniverſariis ſolemnioribus diebus ullo modo promulgentur , niſi Epiſcopus aliter cenſuerit .*

26 Parochus autem , vel alius Eccleſiæ Rector , dum publice in Eccleſia ſententiam excommunicationis fulminat contra non reſtituentes , ſeu non revelantes , tenent manibus candelam accenſam , & in fine candela in terram projecta , & extincta pedibus eam conculcat , interim Campana Eccleſiæ paulatim pulſante juxta formam traditam a Joanne XXII. *in Extravagant. commun. unic. de furt.* Et exinde , ut populus Cæremoniarum Eccleſiæ ſignificationem percipiat , & effectus excommunicationis magis pertimeſcat , ſtatim ipſum inſtruit , quod ipſe Parochus Chriſtum excommunicantem , & projectio candelæ , ejuſdemque extinctio , & Campanæ pulſatio excommunicatum quaſi mortuum ſignificat , utpote a Chriſti Corpore , tamquam palmitem a vite præciſum , & quod conculcatio Candelæ pedibus facta demonſtrat excommunicatum ſic ab Eccleſia ejectum , traditum eſſe Dæmoni torquendum , & ab eodem , aliiſque tartareis Miniſtris in inferno conculcandum , niſi reſipiſcat .

27 Monitorii vi nemo tenetur ſeipſum patefacere , aut denunciare , quia nemo ſe infamare debet , *cap. Quis aliquando* 87. *de pœnitent. diſt.* 1. Barboſa *cit. allegat.* 96. *num.* 45. *&*
28 *ſequent.* & communis aliorum . (*) Qui autem alienam rem ſurripuit , tenetur procurare , ut res reſtituatur Domino per amicum fi-
29 delem , aut per Confeſſarium . *Communis* . Non tenetur alienam rem reſtituere , neque vi monitorii , ſi effectus ſit impotens ad ſolvendum , dummodo habeat animum reſtituendi , cum primum poſſit ; quia impoſſibilium nulla eſt obligatio ; *l. Impoſſibilium , ff. de Regul. Juris , & c. Nemo poteſt 6. de Regul. Juris in 6.* ibi : *Nemo poteſt ad impoſſibile obligari* , Bar-
30 boſa *loc. cit. n.* 47. & alii communiter . Neque vi Monitorii reſtituere tenetur , ſi talem rem retineat in juſtam compenſationem . Barboſa *loc. cit. n.* 49. cum Communi aliorum , dummodo concurrant omnes conditiones ad juſtam compenſationem requiſitas aſſignatas ſub verb. *Compenſatio* . Vide *ibi* .

Neque ſcientes hujuſmodi detentorem te- 31
nentur vi Monitorii eum denunciare , ſi ſciant eum talem rem retinere ob juſtam compenſationem , aut non reſtituere ob impotentiam , quia cum in ſimilibus Monitorium non liget principalem , tanto minus ligabit minus principales , uti ſunt ſcientes reſpectu detentoris . Barboſa *loc. cit. n.* 72. cum communi alio-
rum . Tenentur autem ſcientes revelare , & 32
denunciare eum , ſi ſolum ſit impotens reſtituere in totum , & non quoad partem , ſeu ſi ſolum ob partem habeat juſtum titulum compenſationis , & non ob totum , quia in tali caſu , ſicuti detentor non excuſatur quo ad totum , ſed ſolum quoad partem a reſtitutione , ita nec ſcientes excuſantur a revelatione .
Communis . Item ſcientes eum denunciare te- 33
nentur , ſi dubitent de juſtitia compenſationis , aut de impotentia reſtituendi , niſi rationabiliter deponant dubium , quatenus nempe eam audierint a fide digno , quia poſſeſſio ſtat pro præcepto Superioris , quod eſt certum , & excuſatio eſt dumtaxat dubia . Barboſa *loc. cit. num.* 72. & alii communiter .

Nemo tenetur vi Monitorii alium denuncia- 34
re , quando ex denunciatione prudenter timet ſibi , aut ſuis uſque ad quartum gradum aliquod grave damnum contra aliquod ex quatuor bonis hominis , videlicet animæ , corporis , famæ , & ſubſtantiæ corporalis , quod juxta debitum ordinem ſit præferendum damno alterius , quia præcepta humana , & poſitiva non obligant cum tanto incommodo . Diana *part.* 9. *tr.* 8. *reſol.* 48. Bonacina *tom.* 1. *de obligat. denunciand. diſp.* 6. §. 3. Felix Poteſtas *tom.* 2. *part.* 1. *n.* 39. & alii .

Nec quis tenetur ex vi Monitorii denuncia- 35
re conjunctos intra quartum gradum , etiamſi non adſint alii teſtes . Qui enim de Jure compelli non poteſt ad teſtificandum contra ipſos , nec tenetur eos denunciare vi Monitorii , quia non debet Lex Eccleſiaſtica cedere in benignitate Legi civili , ut velit eos ligare , quos Lex Civilis non obligat . Lex autem Civilis non obligat ad teſtificandum contra ipſos ſupradictos , textu expreſſo *in l. Quarta* §. 4. *de teſtibus* , *relat. cap. Si teſtes* 3. *cauſ.* 4. *qu.* 2. & 3.

Notæ Romanæ Theologi .

(*) Quæ in hoc articulo a *num* 27. *ad* 68. *Auctor* adducit , ex laxioribus Caſuiſtis potiſſimum hauſit . Quare legendi ſunt Pontas in *diction. caſ. Conſc.* & Raynaudus de *Monitor.*

Digitized by Google

quo Judex jam factus eſt certus, certiorari ulterius non oportet, *cap. Eum, qui* 32. *de Regul. Juris in* 6. ibi: *Eum, qui certus eſt, certiori ulterius non oportet*. Barboſa *loc. cit. num.* 68. cum Navarr. Graff., Sayr., Avila, Lazar., Bonacin. ibi citatis, Felix Poteſtas *loc. citat. num.* 54. Fr. Emanuel *in Summ. part.* 1. *cap.* 79. *num.* 7. & alii.

42 Nemo denunciare tenetur id, quod in Judicio probare non poteſt, quia quod probari non poteſt, ſe habet ac ſi neſciretur. Barboſa *loc. cit. num.* 52. cum Navarr. Lazar., Avila, Bonacina, Eſcobar, Sayr., Henriq., Genuenſ.,
43 Ugolin., Raynaud. ibi citatis. Excipiuntur tamen aliqui caſus reſpicientes alias materias. Primus caſus exceptus eſt, quando agitur de iis, quæ reſpiciunt Fidem, & Chriſtianam Religionem, ut Hæreſis, vel Blaſphemia hæreticalis; in his enim denunciator habetur pro teſte, & in illis uni teſti creditur; *cap. In omni negotio* 3. *de teſtibus*, Barboſa *loc. cit. ſub num.* 52. cum Lazar., Diana, Baun., Genuen. Bonacina, & aliis ibi citatis. Hæretici enim quamvis occulti, & probari non poſſint, ſunt denunciandi, ut patet ex propoſitione 5. inter damnatas ab Alexandro VII. 24. *Septembris* 1665. ibi; *Quamvis evidenter tibi conſtet Petrum eſſe hæreticum, non teneris denunciare, ſi probare non poſſis*.

44 Secundus caſus exceptus eſt, quando agitur de iis, quæ reſpiciunt bonum publicum, ut ſunt proditiones Patriæ, machinationes, conſpirationes in Principem, ſeu Superiorem, Crimina læſæ Majeſtatis, Simoniæ, Subornationes in Electionibus, homicidia occulte graſſantia, falſificationes monetæ, & ſimilia. Hæc enim dicuntur crimina exceptuata, pro quibus ſolent Monitoria concedi, ut reveletur occultus delinquens notorii criminis ad finem ipſum in aliorum exemplum puniendi, & ſic conſulendi bono communitatis: Unde talia delicta ſunt denuncianda, etiamſi ſciantur ſub ſecreto naturali, & probari non poſſint. Tamburin. *lib.* 6. *Decalog. cap.* 2. §. 4. Bonacina *tom.* 1. *de obligat. denunciand. diſputat.* 6. *num.* 5. Felix Poteſtas *loc. cit. num.* 62. Barboſa *loc. cit. num.* 52. cum pluribus ibi citatis.

45 Tertius caſus exceptus eſt, quando agitur de Impedimentis dirimentibus Matrimonium, tunc enim, etiamſi talia impedimenta ſint occulta, & probari non poſſint, denunciari debent ſub mortali, quia etiam denunciatio unius ſolius ſufficit ad Matrimonium impediendum propter evitandam injuriam Sacramenti, & peccata, aliaque mala inde obventura, *cap. Præterea* 12. *de Sponſalib.* Barboſa *loc. cit. n.* 52. cum pluribus ibi citatis.

Quartus caſus exceptus eſt, quando Monitoria, ſeu Edicta non præcipiunt denunciationem, ſed teſtificationem; tunc enim tenetur quis revelare, & teſtari, ſeu deponere tamquam teſtis, ſi juridice interrogetur, quamvis probare non poſſit, cum in Edicto præcipiatur ſimpliciter, & abſolute teſtificatio. Barboſa *loc. cit. n.* 52. cum Lazar. Avila, Sayr. Bonacina, Genuenſ. ibi citatis, Felix Poteſtas *loc. cit. num.* 73. Bordon. *part.* 3. *reſolut.* 201. *n.* 49. & alii paſſim. 46

Non tenetur denunciare vi Monitorii ad finem reſtitutionis, qui rite rem præſcripſit, quia per uſucapionem, & præſcriptionem res ſit propria uſucapientis, & præſcribentis, ut ſicuti non tenetur reſtituere, ita nec denunciare. Navar. *conſil.* 35. *num.* 8. *de ſentent. excommun.* Avila *de Cenſuris part.* 2. *cap.* 5. *diſp.* 1. *illat.* 3. Barboſa *loc. cit. num.* 82. Raynaud. *de Monitor. part.* 1. *cap.* 2. *quæſt.* 7. Monacell. *part.* 1. *tit.* 9. *formul.* 11. *num.* 9. & alii paſſim. 47

Non tenetur denunciare, qui rem habet ſibi debitam, quamvis adſint Creditores ipſo anteriores, quia Judex Eccleſiaſticus intendit tantum obligare reſtitutionem illius, quod non poteſt retineri ſine peccato, qui autem habet rem ſibi vere debitam, illam retinet ſine ullo peccato. Comitolus *reſponſ. moral. lib.* 3. *qu.* 39. Diana *part.* 3. *tract.* 5. *reſolut.* 20. Raynaud. *de Monitor. part.* 1. *cap.* 2. *quæſt.* 6. Barboſa *loc. cit.* & alii. 48

Nec etiam tenetur denunciare, qui bona fide rem alienam pretio numerato emit a latrone negata, aut non ſperata refuſione pretii; Rebell. *de obligat. juſtitiæ part.* 1. *lib.* 2. *q.* 9. *num.* 6. Sanchez *de Matrimon. l.* 2. *diſp.* 41. *a num.* 27. Sayr. *in Clavi Regia lib.* 20. *tract.* 2. *cap.* 3. *nu.* 5. Raynaud. *de Monitor. part.* 1. *cap.* 2. *quæſt.* 10. Barboſa *loc. cit. num.* 83. Monacell. *loc. cit. num.* 9. Guazzin. *in tract. de defenſ. animar. lib.* 2. *defenſ.* 2. *cap.* 15. *a num.* 65. & alii plures; Quamvis enim juxta dicta in verb. *Emptio & venditio art.* 2. *a num.* 1. Emens bona fide rem furtivam, ſeu alienam teneatur eam reſtituere Domino, nec poſſit ab ipſo repetere expenſum pro ea, juxta communiorem Doctorum ſententiam, attamen juxta dicta *ibidem num.* 7. eſt revera etiam probabile, quod talis emptor poſſit rem furtivam reddere furi ad pretium recuperandum, ſeque indemnem ſervandum, ut præter ibi citatos tenent Philiarch. *de Offic. Sacerdot.* 49

part.

Digitized by Google

part. 2. *lib.* 6. *cap.* 18. Valentia 2. 2. *diſp.* 5. *qu.* 6. *punct.* 4. Rebel. *de obligat. juſtitiæ part.* 1. *lib.* 2. *qu.* 9. *num.* 3. Torres *tom.* 2. *diſp.* 13. *dub.* 2. Bonacina *de contractibus diſp.* 1. *de reſtitut. qu.* 4. *punct.* 2. apud Barboſam *cit. allegat.* 96. *num.* 83.

50 Detinens mala fide ſcripturam alienam, quatenus eam abſtulit, tenetur vi Monitorii eam reddere Domino cum æquali ſuo damno, aut paulo majori, non tamen cum damno longe majori damno ipſius Domini. Tamburin. *lib.* 9. *decalog. cap.* 3. §. 3. *a num.* 19. cum Molina, Leſſio, Azorio, Valentia, Navarr., Bonacina ab ipſo citatis, Diana *part.* 9. *tract.* 8. *reſolut.* 48. Felix Poteſtas *tom.* 2. *part.* 1. *num.* 114. & alii. Et ratio primæ partis eſt, quia actio injuſta obligat ad amovendum damnum ab innocente, & ad ponendam æqualitatem: Unde detinens mala fide alienam ſcripturam, tenetur eam reddere Domino cum æquali, ſeu paulo majori damno in ſuis bonis, damno in bonis Domini, cum æquali, ſeu paulo majori damno in ſua vita, aut ſua fama, damno in vita, aut fama Domini; In damno enim æquali, ſeu paulo majori potior eſt ratio innocentis: Quamvis enim ſimpliciter, & abſolute loquendo multo plus valeat vita, aut fama propria, quam vita, aut fama alterius, adeoque ceteris paribus, & quando uterque eſt innocens, propria ſit præferenda alienæ, non ſic tamen, quando non adeſt paritas, & æqualitas utriuſque, ſed unus eſt nocens, & alter innocens, quia in tali caſu multo plus valet vita, aut fama innocentis, quam nocentis, adeoque ſtante tali diſparitate, & inæqualitate vita, aut fama aliena innocentis eſt præferenda vitæ, aut famæ propriæ nocentis.

Ratio autem ſecundæ partis, nempe quod non teneatur ſcripturam reddere cum ſuo damno longe majori damno ipſius Domini eſt, quia juſtitia commutativa nihil aliud præcipit, quam ut ponatur æqualitas, & ſic injuſtus ſcripturæ detentor excuſatur a reſtitutione ob impotentiam ponendi æqualitatem; Si enim ex reſtitutione ſcripturæ ſequatur infamia reſtituentis, ad eam non tenetur, ſi damnum Domini ſit ſolum in bonis temporalibus, quia jactura famæ, utpote ſuperioris ordinis eſt longe major jactura bonorum temporalium, utpote inferioris ordinis; Sicuti etiam non tenetur reſtituere, ſi ſuum damnum ſit circa bona ejuſdem ordinis, ſed multo, & longe majus damno Domini, ut ſi damnum Domini ſit quinquaginta aureorum, & ſuum ſit centum aureorum, & ultra. Sic Doctores ſupracitati.

51 Cum hac tamen advertentia, quod ſi injuſtus detentor poſſit ſuam infamiam, ſeu ſuum majus damnum evitare reſtituendo ſcripturam medio ſecreto amico, aut prudenti Confeſſario, ſeu alio modo, tenetur omnino reſtituere, alias ultra grave peccatum incurrit excommunicationem latam in Monitorio. *Communis.*

52 Detinens bona fide ſcripturam alienam non tenetur eam reddere cum ſuo, aut ſuorum notabili damno etiam minori damno Domini Scripturæ, quia cum talis ſcripturæ detentio non ſit ei culpabilis, non poteſt obligari ad ejus reſtitutionem cum notabili ſuo, aut ſuorum detrimento, *arg. cap. Cognoſcentes* 2. *de Conſtitutionibus*; ibi: *Rem, quæ culpa caret, in damnum vocari non convenit.* Diana *in Summa verb. Teſtis num.* 6. Buſemb. *lib.* 6. *de ſtatibus cap.* 3. *dub.* 6. *num.* 1. Felix Poteſtas *loc. cit. num.* 16. Tamburin. *loc. cit. num.* 24. & alii plures apud ipſum.

53 Si autem dictus bonæ fidei detentor poſſit ſuorum notabile damnum evitare reſtituendo per ſe, aut medio ſecreto amico, ſeu prudenti Confeſſario, vel alio modo, tenetur ex juſtitia id facere, quando advertit Scripturam eſſe alienam, alias tenebitur ad omnia damna, quæ ſequentur a die habitæ notitiæ, ſeu factæ advertentiæ, quod ſcriptura eſſet aliena, quia a tali die incœpit eſſe injuſtus detentor; Unde cum potuerit, & noluerit reſtituendo, ut debebat, dictam ſcripturam, damna impedire, gravem culpam commiſit contra juſtitiam ex re accepta, adeoque tenetur ad reſtitutionem, Tamburin. *loc. cit. n.* 8. *ibidem cap.* 1. §. 9. *num.* 6. & *cap.* 2. §. 1. *num.* 7. cum aliis ibi citatis, Felix Poteſtas *loc. cit. num.* 117. & 118. contra Buſemb. *loc. cit.* ubi cum aliis dicit teneri reſtituere dictam ſcripturam ſolum ex caritate, & non ex juſtitia, adeoque non obligari ad damna inde ſecuta.

54 Detinens ſcripturam publicam continentem acta producta, & effecta in Judicio tenetur vi Monitorii eam tradere, ſicuti & teſtis eam revelare, quia talis ſcriptura ſpectat ad Juſtitiam publicam miniſtrandam. *Communis.*

55 Detinens ſcripturam communem reo, & actori, quatenus ſpectat ad Jus utriuſque, non tenetur vi Monitorii eam tradere, ſicuti nec teſtis revelare, quando inſervire poteſt pro Jure alterius contra Jus proprium, quia cum talis ſcriptura ſit utrique communis, ceteris pa-

paribus, melior eſt conditio poſſidentis. *Communis*.

56 Detinens ſcripturam propriam ſpectantem
ad ſuum Jus, & ad ſua bona non tenetur vi
Monitorii eam tradere, ſicuti nec teſtis reve-
lare, quia Monitorium fertur contra retinen-
tes ſcripturas alienas, & ſpectantes ad Jura,
& bona Actoris: Non enim poteſt quis obli-
gari ad tradenda, ſeu revelanda arma ſua ini-
57 mico. *Communis*. Detinens ſcripturam ſpe-
ctantem ad Jus, & bona Actoris ſi ſit cer-
tus de ſua juſtitia, & quod actor, attenta
ejus potentia, ſeu opulentia, utetur injuſte
tali ſcriptura contra ipſum, tunc durante eo
periculo, non tenetur vi Monitorii eam tra-
dere, ſicuti nec teſtis revelare, quia Monito-
rium datur ad impedienda, & non ferenda
mala; talis autem conſignans, ſeu revelans
dictam ſcripturam in data hypotheſi, non ſo-
lum cooperaretur ad malum temporale ſui,
ſed etiam ad malum ſpirituale, ideſt pecca-
tum Actoris, ſicuti cooperaretur ad peccatum
detinens gladium alterius, ſi illum ei conſi-
gnaret in contingentia, qua eſſet certus, aut
probabiliter crederet, quod eſſet eo uſurus ad
58 aliquem occidendum. *Communis*. Si autem
detinens ſcripturam ſpectantem ad Jus, & bo-
na Actoris non ſit certus de ſua juſtitia, nec
quod actor ea utetur injuſte, ſed ſolum ſit
dubius, tunc tenetur dictam ſcripturam con-
ſignare, quia in dubio poſſeſſio ſtat pro Cre-
ditore, de cujus Jure, & bonis eſt ſcriptura,
qui non eſt privandus ſua ſcriptura ex dubia
ſui malitia, nam in dubio quilibet eſt præſu-
mendus bonus; *arg. cap. In cunctis* 52. *cauſ.*
11. *quæſt.* 3. *& cap. Mandata* 6. *de præſum-
59 ptionibus*. Et a fortiori tenetur detinens di-
ctam ſcripturam actori conſignare, & teſtis
revelare, ſi actor habet Jus quamvis litigio-
ſum ad rem, in ordine ad quam inſervit ſcri-
ptura, quia tunc eſt injuſtus detentor in præ-
judicium actoris, cui ex Juſtitia debetur ſua
ſcriptura, ut poſſit ſuum Jus proſequi; Sic
expreſſe Felix Poteſtas *loc. cit. num.* 111. &
alii paſſim.

60 Detinens tranſumptum non authenticum ſcri-
pturæ ſpectantis ad actorem, non tenetur vi
Monitorii illud conſignare, ſicuti nec teſtis re-
velare, quia ſimplex tranſumptum non authen-
ticum non facit fidem, & Monitorium debet
intelligi ſolum de ſcriptura authentica, & fa-
ciente fidem. Barboſa *cit. alleg.* 96. *n.* 51. *in
fine*, cum Suarez, Filliuc. Bonac. Machado,
Homobon. ibi citatis.

61 Sciens aliquem detinere ſcripturam alienam,
ex quo ipſo ſolo præſente tamquam confiden-
te communicavit dictam ſcripturam cum ſuo
Advocato, vel Procuratore, non tenetur vi
Monitorii revelare, quia id faciendo incurre-
ret infamiam, omnes enim, qui id ſcirent,
recuſarent ejus amicitiam, & tamquam infi-
delem, & infamem refugerent; Monitorium
autem non obligat ad revelationem ſcripturæ,
quando ex tali revelatione ſequitur infamia,
Diana *part.* 9. *tract.* 8. *reſolut.* 48. *in fine*. Tan-
cred. *tom.* 5. *tract.* 4. *quæſt.* 18. Felix Poteſtas
loc. cit. n. 121. & alii paſſim.

Cum quis, ne Creditores, aliqua ſua bona 62
adjudicent, illa vendit in confidentia cuidam
ſuo amico, hic amicus, ſi talis venditor mo-
nitus nolit ſatisfacere creditoribus, & nullum
ipſi ſequatur notabile damnum, tenetur vi Mo-
nitorii revelare talia bona, quia eſt particeps
peccati talis vendentis, quandiu enim non re-
velat, eſt cauſa, cur talis vendens non ſol-
vat, ſicuti cenſetur cauſa peccati, qui occul-
tat bona ſibi a fure ad cuſtodiendum tradita.
Bonacina *tom.* 1. *diſput.* 6. *de obligat. denun-
cian. punct.* 5. §. 6. *num.* 7. Felix Poteſtas *loc.
cit. num.* 184. ubi recte ſubjungit, quod qui
occultant bona ne ob æs alienum, vel ob de-
lictum patratum capiantur a Creditoribus, aut
a Fiſco tenentur ex vi Monitorii revelare,
quia talia bona non poſſunt occultari, aut re-
tineri in fraudem Creditorum, & Fiſci, qui-
bus de Jure ſunt applicata. Idem dic de con-
tractibus ficte initis in fraudem Creditorum,
vel Fiſci.

Nemo tenetur denunciare vi Monitorii, 63
quando tempore publicationis, & excommu-
nicationis degebat extra Territorium Epiſcopi
excommunicantis. *Communis* per textum *in
cap. Ut animarum* 1. *De Conſtitutionibus in* 6.
ibi: *Cum extra Territorium Jus dicenti non pa-
reatur impune*, & *cap. Romana* 5. *de ſentent.
excommunicat. in* 6. ibi: *Porro excommunicatio-
num ſententiæ ... ſubjectos ejuſdem juriſdictioni
Archiepiſcopi tantum ligant*. Qui autem ad di- 64
ctum Territorium revertitur, ſeu ibi domici-
lium figit, nondum facta tertia Monitorii pro-
mulgatione, tenetur revelare, ſi Monitorii ſit
certior effectus, quia talis revera eſt ſubditus
illius Epiſcopi tempore, quo urget ejus præ-
ceptum. Pontas verb. *Monitorium cauſ.* 19. *n.*
2. Felix Poteſt. *loc. cit. num.* 203. cum Bona-
cina *cit. diſp.* 6. *de obligat. denuncian.* & alii
paſſim. Item denunciare tenetur qui exit a 65
tali Territorio jam facta prima Monitori pro-
mulgatione, licet exeat animo non reverten-
di, ſed perpetuo alibi habitandi, quia ſatis
eſt

Digitized by Google

eſt eum ſubditum fuiſſe illius Epiſcopi cum prima monitio promulgata eſt, quandoquidem per Monitorii citationem ad revelandum Juriſdictio perpetuatur ; *cap. Propoſuiſti* 19. *de foro competenti* , & Gloſſa *ibidem verb. Præventus* , ubi expreſſe dicit : *Sic ergo patet* , *quod per ſolam citationem perpetuatur Juriſdictio* , *tam Ordinarii* , *quam delegati* ; & ad id citat *l. Si quis* 7. *ff. De judiciis* , & *l. Ubi cœptum eſt* 30. *ff. de Juriſdict. omn. Judic.* & quinque alias Pontificias Decretales . Pontas *loc. citat. num.* 3. Barboſa *cit. Allegat.* 96. *num.* 73. cum Henriq. Sayr. Lazar. Genuenſ. & aliis ibi citatis .

66 Item a fortiori tali Monitorio ligatur Reus delicti v. g. furti , propter quod promulgatum eſt Monitorium , etiamſi promulgatum ſit poſt ejùs diſceſſum a tali Territorio , quia remanet ſubditus ratione delicti , in cujus enim Territorio quis deliquit , ejus Juriſdictioni ſubjicitur , licet alias ei ſubjectus non ſit ; *cap. Poſtulaſti* 24. *cap. Propoſuiſti* 19. *cap. Licet* 20. *de foro competent. c. De illis* 1. *de raptoribus* ; *cap. Placuit* 6. *quæſt.* 3. & *Authent. Qua in Provincia* , *Cod. Ubi de criminibus agi oportet* , ubi ſic expreſſe habetur ; *Qua in Provincia quis deliquit* , *aut in qua pecuniarum aut criminum reus ſit illic etiam Juri ſubjaceat* . Unde Epiſcopi loci , ubi talis commiſit delictum furti , & hujuſmodi , poteſt eum in alieno Territorio citare , requirendo v. g. conſenſum Epiſcopi illius Territorii , ut permittat citationem per nuncium , aut litteras , vel ut ipſe per ſuos Miniſtros notificet delinquenti Monitorium ab Epiſcopo loci delicti latum , cui ſi non obtemperet , excommunicationem Monitorii incurrit , alias quilibet facinoroſus excommunicationes juſtiſſimas facile ſubterfugere poſſet , & Epiſcoporum poteſtatem contemnere , & ab eorum Juriſdictione quoad delictorum punitionem ſe eximere malitioſe in alias Diœceſes aufugiendo , quandoquidem ibi plecti non poſſet ob crimen ibi non commiſſum , quod nullimode eſt concedendum , cum fraus , & dolus nemini patrocinari debeant , textu expreſſo *c. Sedes* 15. *cap. Ex tenore* 16. *de Reſcriptis* , *cap. Ex litteris* 2. *de dolo* , & *contumacia* ; *cap. Tuæ* 12. *de Clericis non reſidentibus* ; & *l. In fundo* , *ff. de rei vindic. l. Cum hi* , *ff. de tranſact.* & *l. Si Legatarius* , *Cod. De Legatis* ; cum ſimilibus . Sic Pontas verb. *Monitorium caſ.* 19. *n.* 4. Felix Poteſtas *loc. cit. num.* 213. & *ſequent.* & alii paſſim .

67 Superiores Regulares poſſunt ſuos ſubditos per Monitorium citare , & cenſuris ligare ubicumque , etiamſi extra eorum Territorium exiſtant , ſive deliquerint extra , ſive intra eorum Territorium , quia Monachus , ſeu Regularis , ubicumque ſit , ſemper eſt ſub Juriſdictione Abbatis , ſeu Superioris , quem vice Dei ſuper caput ſuum impoſuit , *ex cap. Statuimus* 3. *cauſ.* 19. *qu.* 3. & *cap. Si Religioſus* 27. *de elect. in* 6. cum ſimilibus . Sic Pellizar. *tom.* 2. *tract.* 9. *tit.* 3. *n.* 65. Diana *part.* 6. *reſol.* 34. Villalobos *tom.* 1. *tract.* 16. *n.* 6. Felix Poteſtas *loc. cit. num.* 214. & *ſequent.* & alii communiter .

Regulares ſcientes rem , de qua loquitur 68
Monitorium Epiſcopi , non tenentur denunciare , & ſi non revelant , non ſunt excommunicati , quia ſunt exempti a Juriſdictione Ordinariorum , adeoque quoad hoc non tenentur eis parere , nec poſſunt ſuis Cenſuris ligari , *arg. cap. Ut animarum* 2. *de Conſtitutionib. in* 6. & *cap. Romana* 5. *de ſentent. excomm. in* 6. cum ſimilibus , Barboſa *citat. alleg.* 96. *num.* 80. Marcell. Vulpe *in praxi judiciali fori Eccleſiaſtici cap.* 2. *num.* 14. & Communis aliorum .

Obligati ad denunciandum , ſi non denun- 69
cient intra terminum in Monitorio præſcriptum qui ſolet eſſe quindecim dierum , peccant mortaliter , & incurrunt excommunicationem , niſi ignorent Monitorium , vel ſint legitime impediti , aut alia juſta cauſa excuſentur . *Communis* . Qui autem intra termi- 70
num non revelarunt ob ignorantiam Monitorii , vel ob legitimum impedimentum , aut ob aliam juſtam cauſam , iſtis ceſſantibus , tenentur revelare , etiamſi elapſum jam ſit tempus ad revelandum præfixum , quia terminis non apponitur ad finiendam obligationem denunciandi , ſed eam ſollicitandam . Barboſa *dict. allegat.* 96. *num.* 76. cum Navarro , Suarez , Eſcobar , Reginal. , Lazar. , Diana , Raynaud. Bonacina , & aliis ibi citatis .

Mortuo Superiore , etiam Papa , intra ter- 71
minum Monitorii , ſeu Edicti , expirat Monitorium , ſeu Edictum ; Sicut etiam expirat , ſi Superior Juriſdictionem amittat , quia mandata Superiorum expirant morte mandantis , ſive res ſit integra , ſive non , quando non dantur per modum Legis univerſalis , ſed ſimplicis præcepti , ut fit in Monitorio . Cabaſſut. *Juris Canon. Theor.* & *prax. lib.* 5. *cap.* 15. *num. fin.* Graſſius *deciſ. aur. lib.* 4. *cap.* 2. *n.* 26. Leander *de Cenſuris tract.* 1. *diſp.* 4. *q.* 23. Tancred. *tom.* 5. *tract.* 4. *quæſt.* 7. *num.* 5. Felix Poteſtas verb. *Monitorium caſ.* 16. & alii .

Si

72 Si autem Cenſura jam fuerit contracta ante
Superioris mortem, non tollitur per ejus mor-
tem, ut tenent ſupracitati Doctores, ſed per
abſolutionem, quæ in Monitoriis ſoler reſer-
vari, & impendi, niſi ſatisfacta parte, nem-
pe niſi obediat. Qua ſatisfactione peracta,
ſeu obedientia præſtita etiam executor Moni-
torialium Papalium poteſt ab ea abſolvere, ut
reſolutum fuiſſe aſſerunt Raynaud. & Marc.
Ant. apud Barboſ. *cit. allegat. 96. num.* 42. Et
73 etiam Conſeſſarii privilegiati, uti Regulares,
qui ſatisfacta parte habent privilegia abſolven-
di in foro conſcientiæ ab omnibus excommu-
nicationibus reſervatis Pontifici, exceptis con-
tentis in Bulla Cœnæ, & aliis ſex caſibus in-
tra Italiam, & extra Urbem de mandato Cle-
mentis VIII. reſervatis, ut patet ex adductis
ſub *verb. Abſolutio art.* 1. *a n.* 41. *& verb. Ex-*
74 *communicatio art.* 7. *n.* 2. Ab Excommunica-
tione vero lata, & ſibi ſpecialiter reſervata
in Monitorio ab Epiſcopo non poſſunt Regu-
lares abſolvere ſine ſpeciali ejuſdem faculta-
te, ut patet ex adductis ſub *d. verb. Abſolu-
tio art.* 1. *num.* 41. ſed poteſt abſolvere ſolus
ipſe Epiſcopus, vel ejus Delegatus, vel ejus
Succeſſor, pro quo venit etiam Capitulum
Sede vacante, & in caſu appellationis poteſt
ab ipſa abſolvere Metropolitanus, & Legatus
Sedis Apoſtolicæ, & Summus Pontifex ſem-
per, ut patet ex adductis ſub *d. verb. Ex-
communicatio art.* 7. *a num.* 3. *ad* 7.

Additiones ex aliena manu.

75 De Prælatis vere, & proprie nullius Diœ-
ceſis, quæſtio eſt inter Doctores, an concede-
re valeant Monitoria, de quibus hoc in arti-
76 culo agitur. Affirmant nonnulli, ea moti ra-
tione, quod *Concilium Tridentinum ſeſſion.* 25.
cap. 3. *de Reformat.* tametſi jus concedendi hæc
Monitoria videatur concedere Epiſcopis, no-
mine tamen Epiſcoporum veniunt & Prælati
vere & proprie nullius; Vide Raynaud. *de
Monitor. part.* 1. *quæſit.* 8. tum ab eo citatos.
77 At prævaluit opinio negativa, quam ultra al-
legatos *ab Auctore hic n.* 8. innixi pluribus
Reſolutionibus Sacræ Congregationis ejuſdem
Concilii interpretis ſequuntur Gallemart. *ad
Concil. loco cit.* Fagnan. *in cap. Accedentibus
num.* 25. *de exceſſ. Prælator.* Cardinal. Petra
ad Conſtit. 4. *Calliſti III. ſect.* 7. *n.* 64. *& ſeq.*
Clement. *Concord. Paſtoral. par.* 2. *cap.* 23. *n.*
2. *& ſequ.* Utitur enim Concilium non modo
dictione taxativa, ſed & univerſali negativa:
a Nemine, præterquam ab Epiſcopo, quæ di-
ctio negat omnia poſſibilia, & magis negat,
quam affirmativa affirmet. Cui ad majorem
expreſſionem ſubſequitur, vigoremque addit
dictio *prorſus*, quæ eſt præciſa, abſolutamque
excludendi voluntatem in proferente demon-
ſtrat. Quocirca etiamſi Prælati vere & pro-
prie nullius venire ſoleant nomine Epiſcopo-
rum; Fallit id, ubi contraria, ut hic, eſt
voluntas loquentis.

Quod ait Auctor num. 12. eſſe Monitoria 78
illis tantum concedenda, quorum intereſt, id
non eſt ita intelligendum, ut intereſſe peten-
tium ipſa Monitoria ſit plane exploratum.
Recte enim Raynaudus *de Monitor. part.* 1. *c.* 1.
quæſit. 12. *In dubio quoque* (ait) *poteſt ei con-
cedi Monitorium, ſi alioqui periclitaretur res,
pro qua Monitorium petitur, itaut niſi tunc ob-
tineretur Monitorium, eſſet poſtea futurum, ut
comperto, & declarato juridice petentis jure,
dilapidata & averſa fuiſſet.*

Nec eſt indiſtincte verum, quod aſſerit Au- 79
ctor num. 21. concedi haud debere Monitoria,
quando perſonæ ſunt certæ, propterea quod
ſuppetunt tunc remedia ordinaria. Diſtin-
guenda enim eſt materia ſpiritualis a materia
temporali, & in materia hac temporali di-
ſtingui debent perſonæ Eccleſiaſticæ a Laicis.

In materia ſpirituali ſi Epiſcopus opportu- 80
num id eſſe cenſuerit, poterit urgere per Mo-
nitorium perſonam certam ad præſtandum
quod debet, maxime ubi alia media non ſint
ad manum, vel difficiliora appareant. Hæc
enim materia quum per ſe & directe perti-
neat ad Judicem Eccleſiaſticum, non prohi-
betur ipſe uti medio efficaci; cujuſmodi eſt
Monitorium, ut adigat ad præſtandum circa
eam quod ratio poſtulat; Raynaud. *de Moni-
tor. part.* 1. *cap.* 1. *quæſit.* 8.

In materia temporali idem juris obtinet, 81
ſi Perſona ſit Eccleſiaſtica. Subeſt enim hæc
Perſona foro Eccleſiaſtico. Nil propterea ve-
tare poteſt quominus adigatur ea ad præſtan-
dum quod debet, adhibito valde efficaci me-
dio, ſcilicet intenta per Monitorium excom-
municatione; Idem Auctor *ubi ſupra*. Confer
etiam Suarez *tom.* 5. 3. *part. d.* 20. *ſect.* 1.
num. 13. & Avil. 2. *p. cap.* 5. *diſp.* 2. *dub.* 1.
concluſ. 2.

At res aliter in materia hac temporali ſe 82
habet, ſi Perſona ſit Laica. Hoc enim in ca-
ſu ſibi vindicat, quod indiſtincte, & male di-
citur, non poſſe concedi Monitorium ubi Per-
ſona eſt certa. Ratio autem eſt, quod Per-
ſona Laica habet Judicem proprium, adeoque
coram eo conveniri poteſt, & debet via ordi-

na-

83 naria, ubi eſt certa. At quum perſona quæ læſit occulta eſt & incerta, tunc Judex Sæcularis cogitur feriari, propterea quod vim non habet aliter urgendi conſcientiam, quam per præceptum, caretque vi coactiva interius. Quapropter recurri debet ad Judicem Eccleſiaſticum, qui per cenſuram generalem etiam Perſonas incertas poteſt ad officium compellere; Raynaud. *ubi ſupra*.

84 Vide & alia de Monitoriis *apud mox laudatum Auctorem*.

MONOPOLIUM.

1 Monopolium eſt ſic dictum a verb. Græco *Monos*, quod eſt Unum, & *Poleo*, quod ſignificat vendere, ut obſervant Sylveſter *in Summa verb. Monopolium*. Brugior. *Inſtitut. crimin. lib.* 2. *tit.* 16. *num.* 3. Urſaya *Inſtitut. crimin. lib.* 2. *tit.* 4. *num.* 7. & alii.

2 Unde Monopolium *eſt*, *quo unus*, *vel plures Mercatores inter ſe propria auctoritate conveniunt*, *ut coemendo merces certi generis eas carius divendant efficiendo in præjudicium Reipublicæ*, *ut vix alibi inveniri poſſint*. *Sic in re Communis*.

3 Monopolium committitur multipliciter, & 14. modos recenſet Azeved. *Recopil. lib.* 8. *tit.* 14. *leg.* 4. *per tot.* Armendar. autem *ad leges Navarr. lib.* 3. *tit.* 20. *de Confratr. n.* 2. ſecutus ab Urſaya *Inſtitut. crim. lib.* 2. *tit.* 4. *num.* 9. duodecim modos numerat, nempe quando illicitæ pactiones concurrunt, aut paciſcuntur, ut ſpecies diverſorum corporum negotiationis, non minoris, quam inter ſe ſtatuerint, alicui vendantur. Quando homines congregati inter ſe conſpirant, & impediunt, ne aliquis deponat in tali cauſa, quæ forte concernit Dominum talis loci, Civem, aut alium. Si quis conetur impedire, ne quis exerceat negotiationem vini, aut alterius rei præter eum etiam in vim reſcripti Principis. Si aliqui conveniunt, ne deferant frumentum in Mercatum proximum, ut Dominus illius Loci vendat ſuum, vel ut homines illius Loci prius ſuum vendant. Si aliqui conveniunt, quod alicui habenti poſſeſſionem Ruri nullum præſtetur auxilium, ne quis laboret in poſſeſſionibus illius. Si Artifices inter ſe paciſcantur, ne ullus ipſorum in illa arte inſtruat alios, niſi filios, aut nepotes illorum. Si ipſi paciſcuntur, ne recipiant aliquem addiſcentem niſi immenſum det pretium ſingulis annis, & quod non oſtendent ei, niſi remaneat per tres annos, id, quod poſſent docere eum in uno anno. Si Cives conveniant, ut officinæ, & Stationes tali pretio, & non minori locentur, vel ſi locatores equorum conveniant, quod non locabunt equos, niſi tali pretio, vel ſi Domini Domorum conveniant, ut augeatur in immenſum penſio Domorum. Si Mercatores agant, ne alius deferat frumentum, vel vinum, ſeu alia venalia, donec ipſi vendiderint, vel quod naves aliorum impediantur, vel retineantur. Qui dat arrhas in emptionem omnium aromatum Civitatis, ut poſtea ipſe carius vendat. Item ſi quis emat totum frumentum, ut alii ab eo emant. Si Mercatores nemorum, vel alii conveniant, ne emant jugerum, vel arpentum lignorum, vel alias merces, niſi in tali pretio. Si Artifices conveniant, ne quis, quod alteri commiſſum ſit opus, impleat, aut ne injunctam alteri ſollicitudinem alter incipiat. Zaul. *tom.* 3. *lib.* 3. *rubr.* 30. *num.* 32.

Monopolium committunt, qui ſtatuunt, ne quis accedere poſſit ad aliud Molendinum, vel ad coquendum panem ad aliud furnum, quam ad illum talis Domini. Decian. *lib.* 7. *cap.* 21. *num.* 21. Conciol. *reſolut. crim. verb. Monopolium reſolut.* 1. *num.* 2. Cobell. *ad Bull. bon. Regim. c.* 31. *ſub n.* 228. Urſaya *loc. cit. num.* 28. & alii. 4

Item ex eadem ratione Monopolium committunt Laniones, qui certam tantum quantitatem carnis ad Lanienam deferunt, ut illam carius vendant. Jodoc. *in prax. crimin. c.* 132. Urſaya *loc. cit. n.* 29. & alii. 5

Item Monopolium committunt Aromatarii ſtatuentes, quod nullus ex eis poſſit dare Ceram heredibus Defuncti pro illius exequiis, niſi prius ſolverint eiſdem Aromatariis totum id, quod defunctus debeat. Farin. *in Pragm. crimin. verb. Monopolium reſolut.* 1. *n.* 4. Urſaya *loc. cit. n.* 30. & alii s 6

Pecuniam undique congeſtam ita ad ſe redigentes, ut quaſi Monopolium pecuniæ facere videantur, Monopolii pœnis ſunt puniendi. S. Pius V. *Conſtit.* 118. *In eam* §. 3. *Quicumque*. Nicol. *in Floſc. verb. Pecunia num.* 2. 7

Mercatores conventione conſpirantes, ut non niſi pretio ſummo, ſeu rigoroſo vendant, & non niſi pretio infimo emant, Monopolium committunt, & peccant contra Juſtitiam cum obligatione reſtituendi quia Reſpublica videtur habere Jus, ne fiant hujuſmodi Monopolia in da- 8

damnum ipſius; Quamvis enim tale pretium ſummum reſpectu venditionis, & pretium infimum reſpectu emptionis per ſe ſiſtat intra limites juſti pretii, ratione tamen dictæ iniquæ conventionis evadit injuſtum, quia, ipſa excluſa, plures Mercatores venderent, & reſpective emerent pretio medio, & alii interdum venderent pretio infimo, & emerent pretio ſummo; quod cederet in maximum Reipublicæ beneficium. Unde cum talis iniqua Mercatorum conventio privet Rempublicam hoc maximo beneficio, ad quod habet Jus, videtur eſſe omnino contra Juſtitiam, & obligare ad reſtitutionem. Sic tenent Rebellus, Sotus, Navarrus, Palatius, Ledeſma, uterque Medina, Valentia, Armilla, Silveſter, Conradus, & alii apud Salas, *dub.* 37. *num.* 3. & apud Card. de Lugo *tom.* 2. *diſt.* 26. *ſect.* 12. *n.* 172. ubi cum Diana ſubjungit, quod id maxime locum habet, quando aliquid ſub haſta venditur contra Molinam, Leſſium, Aragon. Bann. Vegam, Angles, & alios dicentes tales Mercatores non peccare contra Juſtitiam, nec obligari ad reſtituendum.

9 Noſtra autem aſſertio innititur Juris Regulæ a Gregorio IX. laudatæ *in cap. Si culpa 9. de injuriis*, & *dato*: ibi: *Qui occaſionem damni dat, damnum dediſſe videtur*; & ex *l. Jubemus, unica Cod. de Monopoliis*, ubi graviſſime prohibetur ſub pœna privationis omnium bonorum, & exilii perpetui, ne aliquis, aut aliqui obtineant, ut per ipſos ſolos merces aliquæ vendantur, & ſub pœna 40. librarum auri prohibetur, ne Mercatores inter ſe conveniant de non vendenda merce infra certum pretium, vel de non emenda ultra tale pretium. Et ne Artifices aliique operarii conveniant, ne unus proſequatur opus ab alio cæptum, & hujuſmodi; Vide *in cit. cod.* dictam legem, ubi plura ſimilia Monopolia prohibentur ſub pœna privationis omnium bonorum, & exilii perpetui, ibi: *Si quis autem Monopolium auſus fuerit exercere, bonis propriis expoliatus, perpetuitate damnetur exilii*. Vide *verb. Emptio art.* 1. *n.* 44. & 45.

10 Poſſunt autem Principes, ſeu Magiſtratus ex juſta cauſa licite concedere uni, vel pluribus, ut ipſi ſoli certas merces vendant, ut ſic illi curam, & ſollicitudinem habeant providendi de abundanti mercium copia populo neceſſaria, vel de aliqua mercium ſpecie populo valde utili, quia ſine tali privilegio non reperiretur, qui vellet talem mercium abundantiam, vel ſpeciem ad Reipublicæ beneficium, & commodum providere, ne ſe exponeret periculo amittendi magnos ſumptus ſine lucro. Sic etiam licite conceduntur Typographis, & Bibliopolis privilegia, ut ipſi ſoli vendant tales libros. Sicuti & inventoribus alicujus machinæ, ſeu artificii Reipublicæ utilis juſtiſſime in præmium ſuæ inventionis talia privilegia conceduntur, cum ſic ad Reipublicæ beneficium foveatur, & promoveatur alacritas, & induſtria Inventorum, Auctorum, Typographorum, quorum alacritas, & induſtria potius in maximum Reipublicæ detrimentum remotaretur, ſi alii, qui non laboraverunt, poſſent eorum metere meſſes, & in labores eorum introire æque libere ac ipſi vendendo eorum operas.

Immo Principes talia, & ſimilia privilegia, v. g. quod pauci ſoli privative quoad alios poſſint vendere quædam ſpecialia victualia, aromata, tabaccum, & hujuſmodi, vendere ſolent ad ſubveniendum neceſſitatibus urgentibus in bonum commune. Ad cujus tamen juſtitiam, & ad evitandum Monopolium debent concurrere conditiones, quas diximus requiri ſub verb. *Gabella*, ad impoſitionem Tributi, ſeu Gabellæ, & conſiderandum eſt, an bonum commune, ad quod talia privilegia venduntur, & utilitas communis, quæ ex tali venditione reſultat, præponderet damno, & gravamini, quod ſubditis ex tali venditione accreſcit. Alias ſicut Tributum, ſeu Gabella, ſic talis venditio injuſta eſſet cum obligatione reſtituendi tam ex parte vendentis, quam ex parte ementis talia privilegia. Sic expreſſe Card. de Lugo *tom.* 2. *diſp.* 26. *ſect.* 2. *n.* 171. Molina, Leſſius, Salas, & alii paſſim. Vide verb. *Gabella*. 11

Monopolia ſuper ſegetibus, leguminibus, olivis, & hujuſmodi, rigoroſis ſub pœnis prohibentur; Benedict. XIV. tom. 2. Conſt. 53. incip. *Quo die*. Monopolii nomine non intelligitur licita & honeſta mercatura, qua merces in uno loco emptæ, ad alium locum vendendæ deferuntur; Idem *ibid.* 12 13

Additiones ex aliena manu.

Varii varie definiunt Monopolium. At opus haud eſt de accurata hujus vitii definitione allaborare, quum ex modis, quibus Monopolium committitur, facile quid ſit cognoſci poſſit. 14

Proſtat hanc in rem ſaluberrima Imperatoris Zenonis conſtitutio, quæ habetur in *leg. unic. Cod. de Monopol.* Ex ea facili negotio quot Monopoliorum ſpecies, & quæ tam Mono- 15

Digitized by Google

nopolis, quam illis, qui ſe pactis labem Monopolicam ſapientibus conſtringunt, pœna infligenda ſit, colligere licet.

16 Sunt autem Monopolii ſpecies palmariæ tres. I. quod quis Monopolium committat, quando certum Mercaturæ genus, e. g. veſtium, librorum &c. ſibi arrogat, ut vendere ſolus poſſit. II. incurrunt crimen hoc ii, qui illi-
17 citis habitis conventionibus jurant, vel paciſcuntur, ut ſpecies diverſorum corporum negotiationis non minoris, quam inter ſe ſtatue-
18 rint, vendantur. III. Ædificiorum artifices, vel ergolabi, aliorumque diverſorum operum Profeſſores, & Balneatores crimen hoc incurrunt, quando pacta inter ſe componunt, ne quis Artifex, quod alteri commiſſum eſt opus, impleat, perficiat, aut injunctam alteri ſollicitudinem alter intercipiat; Vide *dict. leg. unic.* tum quæ in ejus Comment. habet Brunnem.

19 Nota vero, prohibita eſſe Monopolia, ſi per ea certorum Mercatorum promoveatur commodum, bonum vero publicum damno afficiatur. Cæterum res aliter ſe habet, ſi tendant Monopolia in utilitatem Reipublicæ, ejuſque commodum inde augeatur; Tunc enim privatis non minus conſenſu Principis, quam Principibus ipſis honeſta Monopolia exercere fas eſt hoc fine, ut ſufficiens copia rei adſit, qua carere nequimus, & ut ea Mercaturum ſordibus ſubtracta æquo ſemper comparetur pretio; Confer Stryk. *Juridic. diſſert. vol.* 3. *diſp.* 19. *cap.* 2. *num.* 116. *& plurib. ſequent.*

MONTES PIETATIS.

1 MOntes Pietatis ſunt æraria, aut granaria publica piorum hominum liberalitate ad hunc finem erecta, ut ad ipſa tamquam ad Montem confidenter refugere poſſint indigentes, & ea in promptu ſint ad mutuandum ſub pignoris cautione ipſis indigentibus, & occurrendum uſuris, quas pro ſua indigentia Uſurariis præſertim Judæis ſolvere cogebantur. *Communis*.

2 Ex quo enim plurimi uſurarii, & præſertim Judæi obſervantes temporum, & perſonarum calamitates ex aliorum inopia meſſem facerent, ſuas per immoderatas in mutuis uſuras brevi fere totam ſortem abſorbendo, & pauperes Chriſtianos fere ad extremum depauperando, pietate, & miſericordia motus B. Barnabas Interamnenſis mei Seraphici Ordinis Min. de Obſervantia primus omnium Peruſii Montem Pietatis excogitavit, promovit, atque erexit, ut ſic pauperes Chriſtifideles a dictis immoderatis uſurariis oppreſſionibus redimeret. Cum enim Peruſii ſub Pio II. Summo Pontifice conciones ad populum haberet hoc prius inexcogitatum remedium adinvenit, ut ex cumulo pecuniæ pie collecto exinde *Monte pietatis* nuncupato mutuum præſtaretur egenis, accepto pignore, & denariolo, vel ſumma aliqua per ſingulos menſes detentæ pecuniæ convertendis in ſtipendium Miniſtrorum, aliaſque ad id neceſſarias expenſas. Adinventionis conſilium iniit cum Patre Fortunato de Cepolis Peruſino ejuſdemmet Ordinis Minorum de Obſervantia Viro utriuſque juris peritiſſimo, qui rem hanc inſolitam mature perpendens, inſuperque Academiæ Magiſtros conſulens, omnibus iſtis, nemine dempto excogitatum approbantibus, ſtatuit id opus plurimum eſſe laudabile, ac pium, ab omni cenſuræ labe alienum, adeoque ſummopere promovendum. Inde dictus Beatus Barnabas cæpit ea in Urbe declamare contra inſatiabilem Hebræorum cupiditatem fere totum ſuis in uſuris pauperum Chriſtianorum ſanguinem exſugentem, ac ſuis ferventiſſimis, qua privatis, qua publicis exortationibus pios viros, & divites Cives animare, ut collectis eleemoſynis cumulum, ſeu montem erigerent perpetuo conſervandum, ex quo miſeriis pauperum ſublevandis pecuniæ erogarentur in eumdem montem iterum congerendæ. Nec nimium ei inſudandum fuit, ut Peruſinorum animos de ſe pietatis operibus ſatis addictus ad id inclinaret. Ad primam enim concionem ita liberali, ac prompta manu ſuas pecunias ac facultates Cives congeſſerunt, ut ad ditiſſimum ac copioſiſſimum montem, eumque omnium primum illic erigendum abunde ſufficerent. Wading. *tom.* 14. *alias* 9. *ad ann.* 1474. *num.* 11.

Vix autem excellentiſſimum hoc miſericordiæ genus, & Sacrum pauperum levamen innotuit, ſtatim plures habuit acerrimos Contradictores, hujuſmodi montem Pietatis tamquam uſurarium damnantes, eo quod ultra ſortem quid exigeretur. Quapropter re ad publicam concertationem coram toto Magiſtratu Civitatis Magiſtris, & Scholaſticis Univerſitatis, Clero, & Religioſis Ordinibus deducta, ac acerrime diſcuſſa, & tandem merito pro Minoribus (quorum præcipui defenſores erant dicti Beatus Barnabas, & Fortunatus) lata ſententia confeſtim Cives, præmiſſa ſolemni ſupplicatione uno, alacrique animo piiſſimum adin- 3

ven-

Digitized by Google

ventum, & egregie propugnatum, ac defenſum a Minoribus de Obſervantia Opus plene ſtabilierunt. Wading. *loc. cit. num.* 12.

4 Eximium hoc Peruſinorum Pietatis opus plurimæ præſertim Italiæ Urbes ſecutæ, ubique id ſuadentibus Minoritis, & ſignanter S. Jacobo de Marchia, B. Marco a Bononia, B. Angelo a Clavaſio, B. Bernardino a Feltria, Michaele a Carcano, Antonio Vercellenſi alios *Pietatis Montes* erexere. Wading. *loc. cit. n.* 13.

5 Sed ubique non pauci contradictores obſtitere qua verbis, qua ſcriptis, & in ſpecie Cajet. *tom.* 2. *Opuſc.* 6. Sotus *lib.* 6. *de Juſtitia q.* 1. *art.* 6. & Silveſter verb. *Uſura* 5. *qu.* 4. & eouſque proceſſit contentio, ut ſermonibus publicis, & conſcriptis variis libris, fuerit reſpondendum, & ſine labe uſuræ tales *Pietatis Montes* fuerint propugnandi, uti pro talibus juxta Minorum de Obſervantia piam ſententiam recognoverunt plures Summi Pontifices, ſcilicet Pius II. Paulus II. Sixtus IV. Innocentius VIII. Alexander VI. & præcipue Leo X. qui in Concilio Lateranenſi ſeſſ. X. Sacro approbante univerſali Concilio relatis variis ſententiis, & re mature examinata dictos *Montes Pietatis* uti a dictis Sanctis, & in magna ob Sanctitatis opinionem exiſtimatione habitis Viris adinventos, & promotos, & a ſupradictis Summis Pontificibus approbatos, licitos, & pios, atque meritorios etiam cum Indulgentiarum acquiſitione eſſe definivit, edita ad id expreſſe Conſtit. incip. *Inter multiplices*, in qua §. 4. ſic habet; *Nos .... ſacro approbante Concilio declaramus, & definimus, Montes pietatis antedictos per Reſpublicas inſtitutos, & auctoritate Sedis Apoſtolicæ hactenus probatos, in quibus pro eorum impenſis, & indemnitate aliquid moderatum ad ſolas miniſtrorum impenſas, & aliarum rerum ad illorum conſervationem* (*ut præfertur*) *pertinentium pro eorum indemnitate dumtaxat ultra ſortem abſque lucro eorumdem montium recipitur, neque ſpeciem mali præferre, nec peccandi incentivum præſtare, neque ullo pacto improbari; Quinimmo meritorium eſſe, ac laudari, & probari debere talem mutuum minime uſurarium putari, liceretque illorum pietatem & miſericordiam populis prædicare, etiam cum Indulgentiis a Sancta Sede Apoſtolica eam ob cauſam conceſſis*. Wading. *loc. cit. n.* 13.

6 Quinimmo Leo X. in eadem Conſtitutione §. 5. ſub pœna Excommunicationis latæ ſententiæ prohibet, ne quis de cetero contra dictos montes prædicet, aut verbis, vel ſcriptis audeat diſputare, ibi: *Omnes autem Religioſas, & Eccleſiaſticas perſonas, qui contra præſentis declarationis, & ſanctionis formam de cetero prædicare, ſeu diſputare verbo, vel ſcriptis auſi fuerint, Excommunicationis latæ ſententiæ pœnam, privilegio quocumque non obſtante, incurrere volumus*.

Hinc tales *Montes Pietatis* a Concil. Trid. *ſeſſ.* 22. *cap.* 8. *de reform.* inter alia opera pia connumerantur. 7

In dictis *Montibus Pietatis* tres potiſſimum nunc leges exiſtunt. Prima, ut mutuum uſque ad certam quantitatem detur non divitibus, ſed pauperibus. Secunda eſt, ut Mutuatarii dent pignus a Miniſtris Montium cuſtodiendum, & exinde vendendum, ſi præfixo tempore mutuum non reſtituatur, ut ex pretio montes recuperent ſuam ſortem, & mutuatarii reſiduum, ſi quod ſit, tamquam ſuum recipiant. Tertia, quia pro cuſtodia, & conſecratione pignorum, pro conductione domus, pro alimentis, & ſtipendiis Miniſtrorum, & aliis ejuſmodi, expenſæ continuæ fiunt, quæ ſi ex ipſis montium pecuniis deducerentur, ſumma capitalis in Reipublicæ pauperum detrimentum brevi deficeret, exigitur a ſingulis Mutuatariis ſine ipſorum montium lucro aliquid exiguum ultra ſortem v. g. duo, vel tres in anno pro centum. 8

Unde a ſummis Pontificibus non permittuntur Montes Pietatis ut plurimum erigi niſi ad præſcriptum Concilii Lateranenſis, & præſertim ut recipi non poſſit, niſi quid moderatum pro expenſis Miniſtrorum, & ipſorum montium non excedens ſummam trium pro centenario, ut declaravit *Sacra Cong. Conc. in Avenionen.* 26. *Maii* 1612. *in Tudertina* 17. *Auguſti* 1626. *in Theatina* 5. *Julii* 1627. *in Lucerien.* 27. *Maii* 1645. *Et in Mutinenſi de Finali* 22. *Aug.* 1637. cenſuit lucrum pignorum non poſſe permitti ultra tria pro centenario, & cum clauſula, ſi dicta ſumma ſit neceſſaria pro Miniſtrorum ſalario, & aliis expenſis montis ſubeundis, vel bina, ut *in Cremonen.* 31. *Maii* 1580. *& in Vercell.* 8. *Octob.* 1628. vel ſingula tantum ſi ſufficiant, ut *in Meſſanen.* 11. *April.* 1685. & in aliis ſæpe, rejecta opinione contraria. Quinimmo *die* 28. *Aug.* 1582. declaravit nullo modo permitti debere, ut detur pecunia Monti ad finem conſequendi ex ea aliquos fructus licet minimos. Et ſi quæ ſub hac conditione mutuata inveniatur, omnino reſtituatur. Et Sacra Congregat. ſuper Epiſcopis, & Regularibus declaravit, quod ſi mons poteſt manutoneri ſolvendo etiam mercedem Operariis, & aliis Miniſtris ex ſuis propriis redditibus, nihil exigere poteſt pro mu- 9

Digitized by Google

tuis, alias ſolummodo tantum id, quantum eſt neceſſarium pro ſupradicta manutentione, & expenſis neceſſariis loci, & miniſtrorum juxta Conſtitutionem Leonis X. in Conc. Lat. *Ita in Cotronen.* 28. *April.* 1599. *& in Faventina 6. Septemb.* 1604. dummodo non excedant trina pro quolibet centenario, ut *in Viglevanen.* 19. *Jan.* 1607. *& in Derthonen.* 11. *Auguſt.* 1625. vel ad ſummum quaterna, *ut in ead. Cotronen.* 28. *April.* 1599. ſic ad litteram
10 Pignatell. *tom.* 4. *conſul.* 135. *n.* 4. Qui *ibid.* *n.* 5. ad primam controverſiam: *An impertienda ſit licentia erigendi montem, qui volentibus apud ipſum deponere proprias pecunias ſolvat lucrum ad rationem quinque pro centenario, idque lucrum pro ſui indemnitate exigat a ſuis Mutuatariis?* Sic præciſe ſubjungit: At nihilominus ob cauſam neceſſariæ ſublevationis pauperum conſueverunt ex Indulto Pontifices aliquando dictam ſummam concedere, & in ſpecie fuit conceſſum Monti Pietatis Bononiæ, Mutinæ, Veronæ, & Ferrariæ, ut in Indulto, quod legitur apud Paſqualig. *deciſ. moral.* 183. *n.* 6. Idque ratione lucri ceſſantis, & damni emergentis, ſeu indemnitatis ipſorum deponentium, ut latius poſt alios firmat Paſqualig. *n.* 11. *& ſeq.* ubi etiam *n.* 18. reſpondet *ad cap. Super eo, de uſur.* quod confirmat *deciſ.* 184. *per tot. & deciſ. ſeq. n. 6. &* 7. Unde nonniſi cum temeritate aſſeri poteſt, Summos Pontifices, eorumque, ac Curiæ Romanæ Officiales, qui diligentiſſimi eſſe ſolent, ac prudentiſſimi, erraſſe, ut ponderat Salon. *quæſt.* 78. *ſub n.* 3. *art.* 3. & latiſſime comprobat Fragoſ. *de Regim. Reipubl. Eccleſ. part.* 1. *lib.* 7. *tota diſp.* 20. Hæc ille.

11 Ad ſecundam autem controverſiam: *An idem Mons Pietatis exponens poſtea Mutuatariis dictas pecunias poſſit exigere ab iis ſeptem pro centenario?* Idem Pignatell. *loc. cit. num.* 13. merito reſpondet, poſito, quod Mons erigatur ſub conditione, quod deponentibus ſolvat quinque pro centenario, ſequi quod totidem exigere poſſit a ſuis Mutuatariis cum reliquis duobus, quæ ſunt omnino neceſſaria pro omnibus expenſis faciendis pro Montis conſervatione, juxta cit. Conſtitutionem Leonis X. incipient. *Inter multiplices*. Et ſic tenent Abbas *in cap. In Civitate, circa finem, de uſuris*, Alexander *in l. Item quia* §. 1. *n.* 2. *ff. de pactis*, Roſignol. *de Mutuo & uſuris contract.* 3. *diſquiſit.* 5. §. 1. *n.* 2. Azorius *part.* 3. *lib.* 5. *cap.* 9. *q.* 2. citans alios; Reginald. *lib.* 25. *cap.* 11. *n.* 209. Philiarch. *lib.* 5. *de Offic. Sacerd. c.* 21. §. *Quo ad primum*, Scacc. *de commerc.* §. 1. *q.* 1. *n.* 151. *&* 162. *cum ſeq.* Molina *t.* 1. *de Inſtit. diſp.* 325. Bonacina *t.* 2. *diſp.* 3. *de contract. q.* 3. *punct.* 12. *n.* 3. Leſſius *de juſtit. dub.* 23. *n.* 194. Filliuc. *tract.* 34. *t.* 2. *c.* 9. *n.* 183. & Paſqualig. *deciſ. mor.* 186. *a n.* 4. *deciſ.* 187. *n.* 2. *&* 3. *deciſ.* 188. *cum binis ſeq. & deciſ.* 204. *num.* 2. ita ut ea *deciſ.* 186. *num.* 5. adeo hanc ſententiam veram exiſtimet, ut oppoſitam cenſeat non poſſe probabiliter ſuſtineri.

Montis Pietatis Miniſtri in neceſſitate præ- 12
ferendi ſunt aliis indigentibus. Roſignol. *de Mutuo & uſuris contract.* 3. *diſquiſit.* 5. *num.* 3. & alii.

Montis Pietatis Miniſtri pauperes diſponen- 13
tes de bonis montium in proprios uſus, tenentur ſervare omnes conditiones, quas ſervant alii pauperes. Roſignol. *loc. cit. num.* 6. & alii paſſim.

Montis Pietatis miniſtri diſponentes de bo- 14
nis montis in præjudicium pauperum, tenentur ad compenſandum eis, ſi conſtet quinam fuerint. Secus ad exonerationem debiti erga ipſum montem. Roſignol. *loc. cit. n.* 5. Vide
ipſum ibi, ubi *ſub n.* 2. concludit, & probat, 15
quod Montis Pietatis Miniſtri poſſunt impendere partem non neceſſariam ſubventioni pauperum in proprios uſus: immo etiam partem aliquam neceſſariam, ſi ipſi vere ſint pauperes.
Et ſub n. 3. concludit, & probat, quod Mon- 16
tis Pietatis Miniſtri poſſunt pecuniam Montis, non ſolum in proprias neceſſitates, ſed etiam in propria negotia impendere, quando non eſt neceſſaria ad uſus pauperum; Dummodo tamen nullum ſubſit periculum amiſſionis, & eveniente caſu, quo Mons ipſa pecunia indigeat, ſit prompta, ac parata, alias ſupervenientibus pauperibus, tunc certe illi providere tenerentur alia pecunia, vel non providendo, tenerentur ad compenſationem damnorum ipſis pauperibus provenientium, & ratio concluſionis eſt, quia ex hoc nulla oritur læſio in Montem nec gravamen in pauperes. Non primum, quia nihil obeſſet Monti, ſive pecunia ibi ſervetur mortua, ſive implicetur. Non ſecundum, quia jam ſufficienter omnibus pauperibus proviſum ſupponitur. Non de facili tamen eſt id conſulendum, & ad praxim reducendum, cum non pauca ſubſint pericula in detrimentum Montium, & gravamen pauperum.

* In Montibus Pietatis de novo erigendis 17
nihil ultra ſortem exigi poteſt ab iis, qui mutuum ab eo accipiunt, etiam titulo expenſarum, *niſi Apoſtolicæ Sedis diſpenſatione*, ut ex Decreto *S. Congreg. Concilii* in Cauſa Neapolitana *die* 7. *Februarii* 1737. Sicut neque abſque be-

Digitized by Google

beneplacito ejuſdem Sedis plus exigi poteſt, quam antea fuerit conſuetum, etiamſi hoc augmentum neceſſarium cenſeatur pro ſuſtentatione miniſtrorum, ut ex alio decreto Sacr. ejuſd. Congreg. Si vero plus exigatur, quam opus ſit ad expenſas neceſſarias, tenetur Epiſcopus moderari iſtas uſuras; tutius eſt autem, quod conſulat de hac re Sacram Congregationem. *De Synodo Diœc. lib. 7. cap. 48. §. 2. & 3.*

Additiones ex aliena manu.

18 Montes, quos vocant *pietatis*, conſtituuntur in Urbibus, ut hac ratione publicis neceſſitatibus, vel pauperibus conſulatur. Juſtitia autem horum montium pendet ex legibus, quibus conſtituti ſunt, vel exercentur. Agendum idcirco de ſpeciebus eorum ſaltem uſitatioribus, & quid de illis ſentiendum ſit, paucis exponendum.

19 Prima ſpecies eſt, quum acervus ille publicæ pecuniæ gratis indigentibus diſtribuitur, ita ut debitores nihil reſtituere ultra ſortem teneantur. De ejus autem juſtitia non eſt quod verba faciamus, nam ea per ſe patet.

20 Altera ſpecies eſt, quum pecunia ea lege diſtribuitur indigentibus, ut præſtent ultra ſortem modicum quid pro modo, & ratione pecuniæ acceptæ, & temporis, ad ſolvenda ſtipendia eorum qui Montem regunt, & ad explicanda ea omnia quæ neceſſaria ſunt ad Mon-
21 tis conſervationem. De juſtitia autem hujus ſpeciei, quamvis olim in utramque partem maxima animorum contentione fuerit diſputatum, probata tamen ea fuit a Paulo II. & aliis Pontificibus, tum demum a Leone X. in Concilio Lateranenſi ſeſſ. 10. ut refert Auctor *num. 5. & ſequent.*

22 Cavendum tamen in hac ſpecie, ne plus exigatur, quam ſit neceſſarium ad montis conſervationem. Illud enim quod ſuperexigitur, licet videatur rebus montis accreſcere, illicitum eſt, & reſtitutioni obnoxium, quia Concilium Lateranenſe eatenus permittit ultra ſortem aliquid præſtari, quatenus res montis ſalva maneat, ut indicant verba illa: *abſque Montium hujuſmodi lucro*, & ut refert *Cajetanus*; ita Paulus II. Legato ſuo Peruſino reſcripſit.

23 Idque procedit etiamſi hoc quod ſuperexigitur erogandum ſit in uſus pios; Confer Clericat. *deciſ. Miſcellan. 42. num. 5.*

24 Curandum & illud eſt, ne majores expenſæ fiant, vel plures Miniſtri adhibeantur, quam opus ſit ad rem montis adminiſtrandam, ne pauperes vexentur gravioribus exactionibus: Hoc enim ſi non uſurarium, injuſtum ſaltem eſt.

25 Controverſia vero non levis eſt, an ad juſtitiam hujus ſpeciei Montium requiratur, quod inſtitutores ipſorum Montium renuncient dominium pecuniæ, aut tritici in communitatem pauperum, vel obligent ſe civiliter, & perpetuo, vel pro multo tempore ad mutuandum egenis Civitatis, aut Populi? Et quidquid ſenſerint Lopez, Salon. aliique, prævaluit opinio negativa, quam tenet inter alios Cardin. de Lug. *diſputat. 25. n. 190. & ſequent.*

26 Tertia ſpecies eſt eorum Montium, quorum ærarium conſtat ex pecunia fœnore conducta, vel ſub cenſibus accepta, eaque propter coguntur ii, qui ad hanc menſam accedunt, non ſolum reficere ſumptus & expenſas Montis, ſed etiam uſuras, vel cenſus, quæ Mons patitur, ut neceſſitatibus accipientium poſſit ſuccurrere. Hanc etiam ſpeciem licitam eſſe tenet poſt alios Card. de Lug. *loc. citat. num. 197. & ſequent.* Sed non eſt facile permittenda.

27 Ii vero, qui Montibus conferunt pecunias, nil ultra ſortem accipere poſſunt titulo depoſiti, vel mutui, niſi quatenus eorum interſit.

28 Quid ſi Mons uſuras a Creditoribus reciperet veluti injuſte & indebite exactas? teneretur eas reſtituere ipſis pauperibus, qui coacti fuerunt eaſdem ipſi Monti ſolvere, idque quia titulus ille damni emergentis ad non titulum reduceretur, & conſequenter condicere Pauperes valerent; *L. 1. & 2. ff. de Condict. ſine cauſ. L. 17. in fin. ff. Commodati, L. 1. cod. de re judic.*

Aliæ Additiones.

29 Vide, Amice Lector, (*) quam conſona ſit Ferrariana doctrina num. 16. expreſſa cum ſa-

Reſponſio Auctoris.

(*) *Theologus* noſter ſic ſua hæc addenda incipit: Vide amice lector, quam conſona ſit Ferrariana doctrina *num. 16.* expreſſa cum ſana Theologia. At non eſt cur tantum indebite exaggeret contra Ferrarianam doctrinam, *ibi* & ſub aliis numeris traditam. Videat, quæſo, ami-

Digitized by Google

ſana Theologia . Ait ipſe , Montis Pietatis Miniſtros partem fructuum , vel in proprios uſus, vel etiam in propria negotia impendere poſſe ; at ſana Theologia docet , hujuſmodi Miniſtros , quibus pro Miniſterio debitum ſtipendium aſſignatum eſt , nullum dominium habere in bona Montium Pietatis , ſed meros adminiſtratores eſſe , ac cuſtodes cum neceſſariæ, tum etiam ſuperfluæ portionis, ac cuſtodire , & adminiſtrare oportere quidquid ad hujuſmodi Montes pertinet juxta determinationem Superiorum , aut Magiſtratuum , qui hujuſmodi locis piis præſint , ac jus in illorum bona obtineant . Si Domini non ſunt , ſed meri Miniſtri , ergo bona Montium pro arbitrio in eleemoſynam erogare non valent ; eleemoſynam enim ex noſtris, non ex alienis bonis diſtribuere in pauperes debemus . Ac multo minus in propria negotia impendere hujuſmodi bona poſſunt . Hoc enim etiam cum fideli adminiſtratione pugnat , & cum ipſa Montium Pietatis inſtitutione , quæ in favorem pauperum , non Miniſtrorum facta eſt . Accedit etiam , hujuſmodi doctrinam periculi plenam eſſe , quippe quæ viam aperit illis abuſibus, qui occaſionem dedere Conſtitutioni Benedicti XIII. quam hic integram recenſemus .

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam .

§. 1. JAm dudum non ſine ingenti animi dolore aures noſtras perturbat frequens rumor de nonnullis in hac alma Urbe noſtra alieni æris , & pignorum depoſitariis , arcariis, cuſtodibus , ſubcuſtodibus , exactoribus , rationariis, & computorum ſcriptoribus , aliiſque hujus generis Officialibus , & Miniſtris, qui fide ſibi data , ſuique muneris commodo nefarie abutentes , ut voluptatibus , aliiſque execrandis male agendi occaſionibus cauſiſque improbe obtemperarent , vitiiſque alacrius , & liberius indulgerent , rem ac pecuniam ſibi creditam , aut depoſitam , inque arca ſervatam , pro arbitrio uſurpantes , pignora apud ſe cuſtodita iterum oppignoraverint : quod non ſolum in Cameræ Noſtræ Apoſtolicæ , ſed in Montis Pietatis , & publicarum ad nummularios pertinentium menſarum , cæterorumque locorum , & piorum operum damnum longe graviſſimum redundavit , propterea quod infames fraudulenti hujuſmodi Officiales , qui rem ſuam decoxerant , omnino impares eſſent integrandis pecuniis , quas ipſi , proprio , vel aliene commodo inſervientes , antea peſſumdediſſent , ſcientibus , & de compacto cum iis participantibus , doloque operam ſuam conferentibus rationariis , computorum ſcriptoribus , ſubſcriptoribus , aliiſve earumdem menſarum , & locorum piorum Miniſtros, & Officiales .

§. 2. Nobis etiam innotuit , jam dictos Officiales, maximæ ſuæ temeritati confiſos , ut actionem Criminalem vaferrime declinarent , vel ſaltem ſua crimina callide palliarent , ſeque juſtis pœnis , in quas incurriſſent , prava arte ſubducerent, permultos ſpecioſos, & omnino falſos prætextus excogitaſſe , quibus judicium impedirent , pœnaſque effugerent , quas ob ſuas culpas ſe mereri optime ipſi agnoſcebant .

§. 3. Nos propterea , quibus ex paſtorali Officio , humilitati noſtræ divinitus injuncto , maxime incumbit invigilare , & ſollicite providere , ne hujuſmodi crimina impune committantur ; opportunum , & neceſſarium duximus

amicus lector, quæ ego *ibi* ſub *num.* 12. 13. 14. & 16. trado ex doctiſs. Roſſignolo , uno ex primariis Theologis & conſultoribus ſui temporis in ampliſſima Mediolanen. Civitate . Videat & perpendat meam expoſitionem in *Summario* ſub *dict. num.* 16. & quæ concludo ſub eodem num. in corpore dicens : *Non de facili tamen eſt id conſulendum , & ad praxim reducendum , quum non pauca ſubſint pericula in detrimentum montium & gravamen pauperum* . Videat & perpendat allatam a *Theologo* hic Conſtitutionem Benedicti XIII. *Jamdudum*, quæ eſt 286. in ordine Bullarii , in cujus Summario ſic expreſſe habetur : *Inſtigantur pœnæ in depoſitarios , miniſtros &c. qui alienam pecuniam ſibi creditam , & depoſitatam fraudent* ; de quibus fraudulentis depoſitariis & miniſtris loquitur ipſa Conſtitutio , de quibus ego nec verbum facio , probe ſciens quod fraus & dolus nemini debet patrocinari , *cap. Quum univerſorum 8. de rerum permutatione* ; *cap. Officii* 14. *de Teſtamentis* ; *cap. Quum dilectus 8. de religioſis domibus* ; *cap. Audivimus 3. de colluſion. detegen. Clement. dudum* §. *hujuſmodi*, *de Sepulturis* . Videat demum & perpendat omnia & ſingula, & pro ſua eruditione & æquitate pronunciet .

Digitized by Google

mus his de rebus ſententiam exquirere a Nobis ſpeciatim indictæ particularis Congregationis nonnullorum hujus noſtræ Curiæ Romanæ Præſulum, multa rerum cognitione, integritate, & doctrina præſtantium, quorum ſæpenumero coram dilecto filio noſtro Hannibale Tiruli S. Clementis Presbytero Cardinali, & S. R. E. Camerario congregatorum, ſuffragiis ad nos accurate perlatis, undequaque inhærentes, in hujuſmodi fraudulentos Miniſtros acriter inſurgendo, ipſumque juris vigorem etiam acriorem efficiendo, juſtum in eos judicium promulgare decrevimus.

§. 4. Nos ergo veſtigiis Deceſſoris Noſtri Pii Papæ V. inſiſtentes, qui præ cæteris in ſua Conſtitutione incipiente: *Poſtquam*, Kalendis Novembris Anni Milleſimi quingenteſimi ſeptuageſimi in lucem edita, decoctores, luxurioſe viventes, propriiſque abſumptis ſubſtantiis, aliena appetentes, qui variis coloribus grande æs alienum, ſpe reſtitutionis faciendæ extorquentes Proximo ſuo illudunt, ceu veros fures & latrones, ultimo ſupplicio puniendos mandavit, hac noſtra perpetuo obſervanda Conſtitutione in quoſcumque hujus generis delinquentes paribus quoque pœnis tamquam in veros fures, & latrones animadvertendum eſſe decernimus, idque effectu ipſo omnino fieri volumus, & mandamus.

§. 5. Itaque ſtatuimus, & jubemus, ne ullus ex Depoſitariis, vel Arcariis æris publici Cameræ Noſtræ Apoſtolicæ, & præſertim Depoſitariæ generalis, vectigalium generalium & particularium utriuſque Annonæ, frumentariæ nimirum, & Graſciæ vulgo dictæ, Depoſitariæ Urbanæ, Montiſque Pietatis, ac menſæ S. Spiritus, & Datariæ Apoſtolicæ ſummam quantulamcumque ejuſmodi æris, & pecuniam in ſuum, vel alienum commodum quovis modo convertere uuquam poſſit, inque uſum ab eo diverſum transferre, ad quem generatim in iiſdem locis, tanquam ſub tuta, & fideli cuſtodia, ſervatur; itaut ſi aliquis ex jam dictis Depoſitariis & Arcariis hanc legem noſtram quomodocumque prævaricatus, eamque pecuniam in uſum, & commodum proprium vel alienum convertere auſus fuerit, tamquam reprobus, & iufidelis Miniſter, interque infames, & reipublicæ proditores connumerandus damnari, & puniri poſſit ac debeat, ut graviſſimi furti, & latrocinii reus ſecundum leges communes, & Romanæ Urbis Statuſque Eccleſiaſtici edicta, contra latrones jam promulgatas, ratione habita pecuniarum, quas in ſuum, vel alienum uſum, & commodum clam, & furtive converterit. Idque ad eaſdem regulas in iiſdem edictis etiam in furto magno præſcriptas fieri debeat; quotieſcumque tamen Camera noſtra Apoſtolica, vel quiſpiam ex locis Piis, ac Menſis ſupradictis, & quilibet Dominus, ac creditor pecuniæ, vel rei depoſitæ damnum ſubiiſſe compertum fuerit. Ubi vero nullum damnum illatum inde fuerit, nihilominus jam dicti Depoſitarii & Arcarii, inter infames habendi, ob culpam infidelitatis, duplicata pœna pecuniaria ſummæ, quam in ſuum, vel alienum commodum converterint, puniri debeant. Sed præterea pœnis etiam corporalibus graviſſimis, arbitrio Judicum cumulate plectantur, ratione habita qualitatis, & circumſtantiarum ſingulorum caſuum, & factorum, quas deprehendere contigerit.

§. 6. Similiter volumus, decernimus, & jubemus, ne computorum & rationum ſcriptores Montis Pietatis, & Menſæ S. Spiritus recipere, aut recipiendum, & ſolvendum curare, vel facere poſſint quodcumque mandarum, vel ſcriptum illorum, qui nullas pecunias re ipſa ibidem depoſitas, vel ſervata habuerint. Si autem habuerint, eadem mandata & ſcripta recipi & ſolvi poſſint pro ea tantum ſumma, quæ depoſita ibidem extiterit. Quod ſi jam dicti computorum Scriptores, & rationarii contrafecerint, tunc in eos procedi poſſit, & debeat pœnis a Nobis in arcarios, & depoſitarios ſtatutis.

§. 7. Præterea ſancimus, & declaramus, hæc, quæ a Nobis lata Lege diſponuntur, in eos pariter locum habere, qui auxiliatores, cooperatores, & quocumque alio modo conſcii, complices, ac participes infidelitatis eorum arcariorum, & depoſitariorum extiterint: qui quidem conſcii, & complices, ac participationem in ſingulis factis, & caſibus, iiſdem pœnis omnino puniri debeant, quibus puniendi eſſent, vel punirentur præcipui, & principales rei eadem forma, quæ ſtatuta reperitur in publicis edictis ſuperius memoratis, contra reos cooperatores, auxiliarores, complices, & participes olim evulgaris.

§. 8. Quia vero graviſſimum eſſet crimen infidelitatis, ab iis computorum Scriptoribus, & rationariis commiſſæ, qui ut facilius pecuniam, ſub bona, & publica fide ſibi creditam & depoſitatam, in proprios, vel alienos uſus convertereut, vel curarent, ut ab aliis converti poſſet, ſive alia quacumque de cauſa in conſuetis codicibus, & libris, ut ſcripturarum regula ab ipſis pro illorum officio bene exerceudo poſtulat, nomen, vel nomina depoſitorum

nequaquam deſcriberent ; hac noſtra pagina perpetuum robur habitura , declaramus, decernimus , & ſtatuimus ſingulos , & quoſcumque rationarios , & computorum Scriptores , qui hoc modo in ſuo officio exercendo peccaſſe, vel factum ſimile fraudis, & infidelitatis commiſiſſe , vel committendum curaſſe comperti fuerint , vel qui cujuſpiam nominis veritatem deſcribendo , ſeu minorem ſummam ea , quæ aere depoſita eſſet , tam noſtræ Cameræ Apoſtolicæ , quam alterius cujuſcumque domini , & creditoris pecuniæ depoſitæ in codicibus & libris deſcripſiſſent , damno inde ſequuto , vel non ſequuto , judicari , & re ipſa puniri debeant ad regulam , & gradum pœnæ pecuniariæ & corporalis , ſuperius impoſitæ in factis , & caſibus contra depoſitarios , & arcarios , ſecundum qualitatem & circumſtantias eorum inflictis . Ad hæc ſancimus , & ſtatuendo declaramus, factum commiſſionis, vel omiſſionis, tanquam doloſum , & fraudulentum ſemper habendum, maloque animo , & fine cogitatum , quotieſcumque culpæ obnoxius contrarium non probaverit , & conſtare curaverit .

§. 9. Ne autem exactores Camerales, ii præcipue, qui in vectigalibus generalibus , & particularibus utriuſque Annonæ frumentariæ , & graſciæ , inque Monte Pietatis , & Menſa S. Spiritus pecunias a debitoribus exigere , exactaſque principalium Dominorum arbitrio ſervandas deponere debent, fide ſibi data , ſuique Officii commodo abuti , ſive æs , & pecunias exactas , perque eos non depoſitas in ſuum , vel alienum commodum convertere unquam poſſint, præſentium tenore diſtricte mandamus, ut totas integre , & prompte , quemadmodum ex officio tenentur , ſtatim ac per illos exactæ fuerint , deponere debeant , decernentes , ut , qui eas non depoſuerint , vel in alienos uſus pro arbitrio converterint , ſequuto inde , vel non ſequuto damno Cameræ noſtræ Apoſtolicæ vectigalium utriuſque Annonæ , frumentariæ nimirum, & graſciæ , Montis Pietatis, & Menſæ S. Spiritus , in ſingulis caſibus ſevero judicio judicentur , & puniantur ad legem, & normam a Nobis decretam , & ſtabilitam contra depoſitarios , arcarios, rationarios , & computorum Scriptores, ut ſupra .

§. 10. Volentes etiam pro noſtris viribus impedire, ne fraudes , quæ compluries factæ fuerunt in cuſtodia pignorum Montis Pietatis , rurſus impoſterum fiant, & committantur, præſentium tenore jubemus, cuſtodes, & ſubcuſtodes pignorum ejuſdem Montis , æque ac judicialium Depoſitariæ Urbanæ, æſtimatorum, ſubæſtimatorum, aliorumque Miniſtrorum, ad ſervitium pii operis Montis Pietatis in memorato officio Depoſitariæ Urbanæ electorum , qui fide ſibi data , commodoque , quod eis proprium munus ſubminiſtrat , inique abutentes , clam , & doloſe pignus aliquod etiam parvi pretii ſubtraxerint , vel ex una cuſtodia in aliam tranſtulerint, priuſquam, vel poſtquam oppignoratum fuerit, illudque ſibi uſurpaverint , vel aliis tradiderint , inque alia cuſtodia oppignoraverint, vel ejus ſpeciem, & qualitatem immutaverint, remve oppignoratam confixerint , ſive unam pro alia deſcribentes dolum , & fucum fecerint , fraudemve quamcumque , falſitatem, aliamve ſimilem actionem circa dicta pignota commiſerint , ipſo facto pœnam ultimi ſupplicii incurrere debeant, nulla eis excuſatione ſuffragante , etiam parvi pretii , & valoris rei , in qua delictum commiſerint . Judices vero in pœnas ferendo qualitatem, & circumſtantias facti reſpicient.

§. 11. Decet quam maxime , ut præ oculis noſtris ſimiliter debitum ſollicitudinis habeamus , quod Nobis , ut in cæteris , incumbit erga opera , & loca pia , quorum Nobis , ut Patri , & Tutori cuſtodia commiſſa eſt. Quare præſentibus noſtris volumus , & ordinamus , ut omnes Depoſitarii , Syndici , rationarii , & exactores Eccleſiarum , Capitulorum , Collegiorum, Domuum, Conventuum, Monaſteriorum regularium utriuſque ſexus, & cujuſcumque loci , & Operis pii , vel Congregationis , aut Capituli , qui in proprio officio , & miniſterio exercendo, aliquam ex prædictis actionibus , & fraudibus committentes , quæ damnantur, & puniuntur in Depoſitariis , arcariis , rationariis , & exactoribus Cameræ noſtræ Apoſtolicæ , in vectigalibus generalibus, & particularibus utriuſque Annonæ frumentariæ , & graſciæ , ac Montis Pietatis , Menſæ S. Spiritus , & Depoſitariæ Urbanæ inſervientibus , aliiſque Officialibus ſupra commemoratis , quovis modo deliquerint , omnes, & ſinguli iiſdem pœnis cum ſuis complicibus omnino ſubjaceant , quæ in eoſdem Depoſitarios , Arcarios , Exactores, Camerales , alioſque ſuperius nominatos inflictæ fuerunt , itaut de utriuſque par judicium feratur iiſdem modis , & formis, quæ ſuperius præſcriptæ fuerunt .

§. 12. Quia vero zelus Juſtitiæ , quo intus incendimur , nos monet , ut has proviſiones noſtras pleniſſimo effectui mandandas , quamprimum curemus, Nos ſupradictis Reis, omnia ſubterfugia , & prætextus eripere decrevimus, quos ſæpe numero judicium Criminale ſagaciter

Digitized by Google

ter declinaturi, vel rigorem pœnarum vitaturi, ſtudioſe conquirunt, mala, & falſa quarumdam regularum legalium interpretatione freti, quas factis peſſime aptant; propterea decernimus, & ordinamus, ne ullus, ex jam dictis Depoſitariis, Arcariis, Exactoribus, Rationariis, Syndicis, & Cuſtodibus, aliiſve ex nominatis Officialibus, & Miniſtris, qui quocumque modo contrafecerit, & quamcumque ex memoratis, expreſſe illicitis, vetitis, ac criminoſis actionibus commiſerit, unquam poſſit eſſe, vel haberi immunis, & liber ab actione criminali, & eo minus excuſari in aliqua parte delicti, neque abſolvi, aut liberari a quacumque pœna ſub prætextu cujuſvis ſecuritatis ab eo datæ pro indemnitate Cameræ noſtræ Apoſtolicæ, Montis Pietatis, Menſæ S. Spiritus, vel alterius loci, piique operis prædictorum. Nullo pacto etiam ei poſſit, aut debeat ſuffragari ſpecioſum velamen adminiſtrationis, calculorum faciendorum, & rationum non redditarum, ſimileſque emendicatæ exceptiones, & prætexus, quæ omnia frivola, levia, leviſſima, & nulliuſvis momenti eſſe declaramus, tanquam dulo malo delinquentium ſuggeſta, & excogitata. Quotieſcumque ergo aliquis ejuſmodi pecuniam in proprium, vel alienum uſum, & commodum convertere auſus fuerit, vel ei ſolvendum curaverit, qui in Monte Pietatis, vel in Menſa Sancti Spiritus nullam antea pecuniam vere depoſuerit, quive rei, & pecuniæ depoſitæ, & exactæ eſſe debitor deprehenſus fuerit, atque impos compertus rei ablatæ, ſtatim, & ſine ulla mora reſtituendæ, de eo, tanquam de homine infami, ac vero latrone judicabitur, & omnino ad diſpoſitiones edictorum punietur, ut dictum eſt ſupra, nulla ei prædictarum, & ſimilium diſpoſitionum ullo pacto ſuffragante.

§. 13. Si aliquis ex ſupradictis miniſtris, Officialibus, Depoſitariis, Arcariis, Exactoribus, Syndicis, aliiſque ſuperius nominatis debitur exiterit, inque aliquod ex delictis jam expreſſis inciderit, aliena pecunia depoſita exacta, vel in arca ſervata pro arbitrio ſuo uſus, Rationariu, & computorum Scriptore id ſciente, nec præſidi, & ſuperiori patefaciente, cui ea omnia patefieri volumus, tunc rationarius, etiamſi facti conſcius non fuerit, pœnis etiam corporalibus, & graviſſimis, ad qualitatem, & circumſtantiam facti puniatur, niſi clare, & evidenter oſtenderit, ſe rem eidem præſidi, & ſuperiori antea pateſeciſſe.

§. 14. Quia noſtra intentio fuit, & eſt præſenti Conſtitutione providendi Cameræ noſtræ Apoſtolicæ, omnium S. R. E. Imperio ſubditorum indemnitati, non tam pro factis in hac noſtra alma Urbe impoſterum fortaſſe eventuris, quam pro quibuſcumque aliis, quæ in tuto Statu Eccleſiaſtico, tam mediate, quam immediate Nobis, & huic Sacræ Sedi Apoſtolicæ ſubjecto, comprehenſis etiam quatuor S. R. E. Legationibus Bononiæ, Ferrariæ, Romandiolæ, & Urbini, evenire poſſint: ideo volumus, & decernimus, ut hæc eadem Conſtitutio noſtra in omnibus, & ſingulis ſuis partibus, & diſpoſitionibus, inque omnibus, & ſingulis caſibus, & factis, in ea comprehenſis & expreſſis, locum, robur, vim, & vigorem habere, & plenæ exequutioni mandari debeat, etiam extra hanc almam Urbem noſtram, in omnibus Civitatibus, & locis Status Eccleſiaſtici, itaut delinquentes in iiſdem quatuor delegationibus ſeveri judicio judicentur ſecundum Leges, & dicta, quibus in iiſdem legibus judicantur, & puniuntur latrones, & ad normam, & tenorem præſentis noſtræ Conſtitutionis, ut decrevimus, & ordinavimus ſupra.

§. 15. Quandoquidem pariter noſtra intentio omnino eſt, ut proviſiones huc uſque memoratæ, inque hac alma Urbe noſtra Camera Apoſtolica, Monte Pietatis, menſis publicis, locis & operibus Piis unam eamdemque vim, & robur ſemper obtineant, culpaſque, fraudes, & damna impedire debeant, quæ in præjudicium Communitatum totius Status Eccleſiaſtici committi poſſunt; hinc Nos in caſibus, & factis congruis mandamus, & ordinamus, ut omnes, & ſingulæ diſpoſitiones, ſuperius expreſſæ, locum habeant contra Exactores, Camerarios, Depoſitarios, aliuſque Miniſtros, & Officiales cujuslibet Communitatis noſtri Status Eccleſiaſtici, aliquam ex prædictis actionibus, & delictis committentes, contra quos propterea judicari, & procedi debeat, non auditis, neque attentis frivolis exceptionibus, & prætextibus ſuperius enumeratis; ſcilicet ea forma, & modo, quæ contra Officiales, & Miniſtros Camerales, alioſque ſuperius nominatos præſcribuntur.

§. 16. Quamvis ordinamenta, & ſanctiones præſentibus litteris noſtris hactenus recenſita, contra delinquentes in caſibus in poſterum eventuris promulgaverimus, non ideo tamen intendimus a debitis pœnis, juſtiſque animadverſionibus eximere eos rationarios, computorum Scriptores, Arcarios, Exactores, Cuſtodes, depoſitarios, Syndicos, Camerarios, alioſ-

Digitized by Google

alioſque Officiales, & Miniſtros jam enunciatos, Cameræ noſtræ Apoſtolicæ, vectigalium generalium, & particularium utriuſque Annonæ, frumentariæ nimirum, & graſciæ, Montis Pietatis, Menſarum publicarum, Dateriæ Apoſtolicæ, & Depoſitariæ Urbanæ, & Communitatum Status noſtri Eccleſiaſtici, qui olim quomodocumque aliquam ex ſupradictis actionibus, & fraudibus commiſiſſent, de quibus facta eſt mentio, in omnibus, & ſingulis caſibus expreſſis. Volumus enim, ut iidem ob delicta olim commiſſa iiſdem omnino puniantur, quæ ſecundum leges communes, vel municipales, & edicta locorum, & provinciarum contra tales fraudatores, & delinquentes inflictæ eſſent.

§. 17. Itaque pro omnium, & ſingulorum præmiſſorum celeri, & omnimoda executione mandamus dilecto filio noſtro S. R. E. Cardinali Camerario, necnon Theſaurario Generali Cameræ noſtræ Apoſtolicæ, tunc & pro tempore exiſtentibus, ut contra omnes, & ſingulos prædictos Miniſtros, & Officiales, qui aliquod ex memoratis delictis in damnum, & præjudicium ejuſdem Cameræ noſtræ Apoſtolicæ, directe, vel indirecte redundans, illorumque officia reſpiciens, quoquo modo, ut dictum eſt ſupra, commiſerint, aut committi, & perpetrari curaverint, vel in illorum perpetratione rem, & complicitatem aliquam habuerint, cujuſcumque conditionis, & qualitatis extiterint, videlicet, tam Sæculares, quam Eccleſiaſticos, & quomodolibet privilegiatos, aut exemptos, ad debitas in eos pœnas, tam per ſe, quam per ſuos Locumtenentes, Judices, atque alios arbitrio illorum, prout neceſſitas caſuum exegerit, in partibus etiam delegandos, & ſubdelegandos, procedant, procedique mandent, & juxta præſentem noſtram Conſtitutionem, juſtitia mediante, deveniant, & deveniri faciant.

§. 18. Injungimus itidem pro ulteriori præmiſſorum implemento, tam hujus Almæ Urbis noſtræ Gubernatori, & Curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicæ generali Auditori, ceteriſque Urbis Judicibus, ad quos de jure ſpectat; quam omnibus etiam, & ſingulis noſtris, & Sedis Apoſtolicæ in quibuſcumque Provinciis, Legatis, & Vicelegatis, necnon quarumcumque Civitatum, Terrarum, Oppidorum, & locorum, Nobis, & eidem Sedi, tam mediate, quam immediate ſubjectorum Gubernatoribus, Prætoribus, Capitaneis, commiſſariis, & aliis quibuſcumque Judicibus, quavis etiam ſubdelegata poteſtate fungentibus, ut præſentes noſtras inviolabiliter in ſuis judiciis obſervent, necnon contra delinquentes prædictos ſuæ juriſdictioni ſubjectos, ad formam earumdem præſentium omnium procedant, omniaque in eiſdem litteris contenta plenariæ executioni demandent.

§. 19. Poſtremo decernimus, has litteras nullo unquam tempore de ſubreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis noſtræ defectu notari, minuſque ſub quibuſvis ſimilium, vel diſſimilium gratiarum revocationibus comprehendi, vel illis derogari ullo modo tacite, vel expreſſe unquam poſſe, niſi de illis, earumque totis tenoribus, ac datis de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, & expreſſio facta fuerit, aliterque factas derogationes nullius roboris, & momenti fore, & tanquam tales a nemine attendi, nec ulli ſuffragari poſſe, atque ita per quoſcumque Judices, tam ordinarios, quam delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam S. R. E. Cardinales, & de latere Legatos, judicari, & definiri debere, ſublata eis, & eorum cuilibet aliter judicandi, & interpretandi facultate; decernentes irritum, & inane quidquid ſecus in præmiſſis, & quolibet præmiſſorum, atque hac noſtra Conſtitutione contentorum, & ſtatutorum, vel circa ea a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, Legibus, ac Urbis, & Romanæ Curiæ Tribunalium, aliarumque Curiarum noſtri Eccleſiaſtici Status, ac Legationum prædictarum etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, ſtylis, conſuetudinibus, quas, ſi quæ forent, per præſentes revocamus, nullaſque, & invalidas eſſe declaramus; Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apoſtolicis in contrarium præmiſſorum forſan quomodolibet conceſſis, approbatis, & innovatis; Quibus omnibus, & ſingulis, etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua exquiſita forma, ad hoc ſervanda foret, tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum nihilo penitus omiſſo, & forma in illis tradita, obſervata, inſerti forent, eiſdem præſentibus pro plene, & ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes, ad effectum præſentium, illiſque alias in ſuo robore

bore

Digitized by Google

bore permanſuris, harum ſerie ſpecialiter, & expreſſe derogamus, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

§. 20. Volumus autem, ut elapſis tribus reſpectu dictæ noſtræ Urbis, & quindecim diebus reſpectu totius prædicti noſtri Status Eccleſiaſtici poſtquam præſentes valvis Eccleſiæ Lateranenſis, & Baſilicæ Principis Apoſtolorum ejuſdem Urbis, & in Acie Campi Floræ per aliquem ex noſtris Curſoribus affixæ, & publicatæ fuerint, omnes, & ſingulos, tam in Urbe, quam in toto Statu Eccleſiaſtico, & Legationibus exiſtentes perinde obligent, & arctent, ac ſi unicuique eorum perſonaliter, & nominatim intimatæ fuiſſent; utque earum tranſumptis etiam impreſſis manu Notarii publici ſubſcriptis & ſigillo alicujus Perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ eiſdemmet præſentibus, ſi exhibitæ, vel oſtenſæ eſſent, adhiberetur.

§. 21. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Conſtitutionis, Sanctionis, Legis, Statuti, Decreti, Declarationis, Diſpoſitionis, & juſſionis infringere, vel ei temerario auſu contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ Milleſimo ſeptingenteſimo vigeſimo nono, ſexto Kalendas Octobris, Pontificatus Noſtri Anno Sexto.

MORIBUNDUS.

1 Moribundus nequit licite reſpuere remedia ordinaria ad ſanitatem; Quiſquis enim tenetur vitæ ſuæ periclitanti mediis ordinariis opitulari. Sanchez *conſil. lib. 5. cap. 1. diſp.* 34. Buſembaum, & La Croix *lib. 2. num.* 201. *& lib. 3. part. 1. num. 769. & 775.* Henno *tom. 1. tract. de conſcientia diſp. 3. quæſt. ult.*
concluſ. 3. reſol. 4. & alii paſſim. Non tene- 2
tur autem pro vita conſervanda ad remedia extraordinaria, & nimis dura, ut ad abſciſſionem cruris, & hujuſmodi, niſi talis moribundus eſſet perſona neceſſaria Reipublicæ, vel Eccleſiæ, quia tunc teneretur ratione boni communis. Layman *lib. 3. tract. 3. part. 3. cap. 1. n.* 5. Sanchez, Victoria, Lugo, Gobat cum Buſemb. & La Croix *lib. 3. part. 1. num. 767. & 775.* & alii paſſim.

Moribundus, qui petiit Confeſſarium, li- 3
cet, ipſo adveniente, jam obmutuerit, & nulla dare poſſit ſigna Pœnitentiæ, poteſt, & debet abſolvi ſaltem ſub conditione. *Communis* cum La Croix *lib. 7. part. 2. num.* 1156. Vide verb. *Abſolutio art. 2. n.* 1.

Moribundus, qui nullum Pœnitentiæ ſignum 4
dedit, nec dare poteſt, ſi ipſe prius probe, & Chriſtiane vixerit, & Sacramenta frequentaverit, probabilius abſolvi poteſt ſub conditione: Vide *dict. verb. Abſolutio art. 2. a n. 4. ad* 7. ubi plurimi ad id citantur Doctores, & efficaces dantur rationes; atque hic adde hanc opinionem in praxi amplexum eſſe Clementem VIII. qui ex remoto loco videns quemdam e fabrica S. Petri cadentem, ſtatim ei abſolutionem ſub conditione impertitus eſt, dicens, *ſi es capax, ego te abſolvo a peccatis tuis*; teſte Diana *part. 3. tr. 8. reſ. 8. tr. 6. reſ.* 20. immo juxta varios, ſi Moribundus non haberet, niſi Sacerdotem mutum, quamvis certum ſit formam in verbis conſiſtere, tamen ſtante caſu neceſſitatis extremæ melius eſt, ut talis Sacerdos nutibus, vel ſcribendo formam eum abſolveret, quam ut ſe omnino retraheret, quia ſicuti Moribundus, qui ſupponitur dolere de peccatis, abſolvi poteſt etiam non præſtitis ſignis expreſſis, ita præfata abſolutio non videtur reprobanda: tum quia recurrunt dicta *loc. cit.* verb. *Abſolutio*. (*a*)

Mo-

Notæ Romani Theologi.

(*a*) Aſſertio Auctoris de Sacerdote muto nutibus, aut ſcripta forma abſolvente, improbanda omnino videtur doctiſſimis Cenſoribus; & quidem jure atque merito. Nam explorata in Theologia res eſt, Sacramentum pœnitentiæ verbis perfici a Sacerdote prolatis, non abſolutione nutibus, aut ſcripto data. Id enim ex Apoſtolica traditione, & ex Conciliis Tridentino, & Florentino evidenter patet. En Tridentini verba *ſeſſ. 14. cap. 3. Docet Sancta Synodus, Sacramenti pœnitentiæ formam, in qua præcipue vis ipſius ſita eſt, in illis Miniſtri verbis poſitam eſſe: Ego te abſolvo &c.* Hoc idem definitum prius fuerat in Concilio Florentino decreto pro Armenorum inſtructione edito. Si certum eſt, ut vel ipſe Ferratis indicat, ex Chri-

ſti

Digitized by Google

5 Moribundus a quolibet Sacerdote, & probabiliter etiam a Laico in articulo mortis abſolvi poteſt ab excommunicatione, & interdicto perſonali. Diana, Layman, Alloza, & alii cum La Croix *lib. 7. num.* 130. qui dicunt probabile eſſe, quod tunc ſic abſolvere poſſit omnis etiam Laicus, quamvis eſſet hæreticus, dummodo diſpenſandum non ſit; Licet enim ſententia communior, & probabilior ſit cum Arriaga *diſt. 39. num.* 5. & Lugo *diſp.* 18. *n.* 7. quod Laicus, abſente Clerico, ne quidem in articulo mortis valide abſolvat a Cenſuris, oppoſitum tamen probabiliter tenent graves Auctores, quos referunt Diana *part. 3. tract.* 4. *reſ.* 133. Moya *diſp. 7. q. 1. num.* 8. La Croix *loc. cit.* eo quod putent, piam Matrem Eccleſiam, quæ id etiam Laico delegare poteſt, pro eo articulo nolle eum, quem pœnitet, privari beneficio ſepulturæ, & communibus ſuffragiis. Immo Sanchez *in decal. lib. 2. cap.* 13. *num.* 13. Marchinus, aliique multi cum Dicaſt. *d. 3. num.* 12. apud La Croix *lib. 7. n.* 130. putant, Laicum teneri pro tali caſu abſolvere a Cenſuris, quia ſecundum ſupra allegatos Doctores probabile eſt valere talem abſolutionem, nec poteſt obeſſe, neque ullum ſequitur inconveniens, & aliunde moribundo præſtatur magnum beneficium, ut nempe participet ſuffragia Eccleſiæ, & ſepulturam Eccleſiaſticam obtineat. (*a*)

Moribundo, ſi ſit periculum vomitus, dari poteſt parva particula Euchariſtiæ, quæ ſtomachum alteratura non credatur, aut ſi de hoc ipſo ſit dubium, ſecuritatis gratia dari poteſt particula non conſecrata ad experiendum, an poſſit retinere conſecratam, nec ne? & ſi retineat non conſecratam, danda eſt ei etiam conſecrata; ſi vero non conſecratam rejiciat, non eſt ei danda conſecrata. Si autem independenter a cibo perpetuo evomat, nullo modo eſt ei danda Sacra Communio, niſi forte per ſex ſaltem horas liber a vomitu extiterit. Sic expreſſe Sancius apud Dianam *part. 5. reſolut.* 55. Buſembaum, & La Croix *lib. 6. p. 1. n.* 586. (*b*) 6

Moribundo puero doli capaci, qui ſciat diſtinguere Euchariſtiam ab alio cibo, probabilius eſt dandum Viaticum, quamvis nondum eſſet ſanus ad Communionem admiſſus; Layman *tract. 4. de Euchariſt. cap.* 4. Suarez *diſp.* 30. *ſect.* 1. Buſemb. & La Croix *lib. 6. part.* 1. *num.* 586. & 647. Lugo *diſp. 13. ſect. 4. n.* 34. ubi *num.* 40. contra Sanchez addit, quod, ſi de capacitate pueri ſit dubium, poſſit nihilominus dari, etſi non ſit neceſſe, & ſic tenent etiam Dicaſtill. Diana, Tamburin. La Croix *lib. 6. num.* 648. (*c*) 7

Si

ſti inſtitutione verbis a Sacerdote prolatis hujuſmodi Sacramentum perfici oportere, & ſi in his tota vis formæ hujus Sacramenti ſita eſt, ergo in nutibus vis hujuſmodi deſideratur; ergo in verbis, non prolatis, ſed ſcriptis eadem vis deeſt; ergo Sacerdos mutus nutibus, vel ſcripta forma abſolvendo Sacramentum pœnitentiæ non conficit, vel ſaltem vehementer ſuſpectum facit. Id vero licitum non eſt ex Theologorum omnium conſenſione: perinde enim eſſet, ac Sacramentum ſimulare, vel certe nullitatis periculo exponere.

(*a*) Falſum omnino putatur poſſe omnem Laicum ab Excommunicatione aliiſque Cenſuris moribundum abſolvere; ſcimus enim id aſſeruiſſe Sylveſtrum, ac nonnullos alios Theologos; ſed facile falſitatis convincitur horum opinio: tum quia iis tantum abſolvendi a Cenſuris poteſtas competit, quibus a Chriſto Domino jus ligandi, atque ſolvendi conceſſum eſt, quod ſane Laicis minime convenit, tum etiam quia Concilium Tridentinum *ſeſſ. 14. cap.* 7. ait: *In articulo mortis omnes Sacerdotes, quoslibet pœnitentes a quibuſvis peccatis, aut cenſuris abſolvere poſſunt.* Ex iis autem verbis eruditus Continuator Tournely colligit, *Nec Laicum, nec Clericum, qui Sacerdos non ſit, a Cenſuris abſolvere poſſe: tum quia Concilium Tridentinum* non loquitur *niſi de Sacerdotibus; tum quia poteſtas abſolvendi a Cenſuris in periculo mortis non datur, niſi ut quis etiam a peccatis abſolvi poſſit, ſolus autem Sacerdos a peccatis abſolvere poteſt; tum quia uſu receptum eſt, ut ſolus Sacerdos in hoc etiam mortis diſcrimine abſolutionem a cenſuris impendat, non autem Clericus, niſi is forte cenſuram tulerit, eamque idcirco relaxare valeat.*

(*b*) Poteſt alia via experiri, an poſſit Moribundi ſtomachus conſecratam particulam retinere; nec unquam permittendum eſt, ut non conſecrata particula experimentum fiat, tum ob periculum, quod occurrere fortaſſe poſſet idololatriæ; tum etiam ne debita erga Sacram Euchariſtiam veneratio hac via minuatur.

(*c*) In dubio de pueri capacitate ad rite diſcernendum inter ſacrum Viaticum, & alios cibos, Euchariſtia præberi eidem non debet. Etſi enim ſcimus, ut in antiqua Eccleſia, ita

etiam

Digitized by Google

8 Si Moribundus ſit communicandus, & deſit Stola, vel Alba, poteſt in tali caſu ei dari communio ſine ipſis. Vide verb. *Infirmus num.* 19.

9 Moribundus tenetur ex præcepto Divino Euchariſtiam ſumere per modum Viatici; & hoc etiamſi non ſit jejunus. Vide verb. *Euchariſtia n.* 34. verb. *Viaticum n.* 4.

10 Et licet ſit jejunus, adhuc recte adhibetur formula *Accipe Viaticum &c.* Vid. *d.* verb. *Euchariſtia n.* 35. verb. *Viaticum n.* 5.

11 Moribundus, qui mane communicavit ſanus ex devotione, an ſuperveniente periculo, teneatur eadem die per modum Viatici communicare? Vid. *d.* verb. *Euchariſtia n.* 36. (*a*)

12 Moribundo poſt 7. vel 8. dies poteſt iterum dari Viaticum, etiamſi non ſit jejunus, dummodo nequeat jejunus ſumere, & periculum mortis recurrat. Vid. *d.* verb. *Euchariſtia num.* 37.

13 Moribundo, quando morbus, & periculum diu protrahitur, poteſt iterum poſt 7. vel 8. dies dari Viaticum, quamvis non ſit jejunus. Vid. *d.* verb. *Euchariſtia n.* 38.

14 Moribundo dari poteſt, & debet Viaticum etiam in die Paraſceves. Vid. *d.* verb. *Euchariſtia num.* 39.

15 Si Moribundus ob tuſſim, vel aliam cauſam ſumere non poſſit Viaticum, non debet ad illum deferri SS. Euchariſtia devotionis cauſa. Vide *d.* verb. *Euchariſtia n.* 50.

16 Pro conſecrando Viatico dando Moribundo non eſt licitum Sacerdoti non jejuno celebrare. Vide verb. *Infirmus n.* 28.

17 Aliqui tamen tenent contrarium. Vide *d.* verb. *Infirmus n.* 29.

Pro Viatico dando Moribundo non debet 18
conſecrari Hoſtia extra Sacrificium, etiam in neceſſitate. La Croix *lib.* 6. *part.* 1. *num.* 610. ubi cum Dicaſtill. *d.* 10. *num.* 344. teſtatur de communi contra Majorem putantem id eſſe licitum. In ſimili neceſſitate Major docet eſſe 19
licitum Sacerdoti Latino conſecrare in fermentato, quam ſententiam Tannerus, & alii non audent damnare. Attamen oppoſitam ſententiam docet *Communis* cum Dicaſtill. & La Croix *loc. cit. num.* 610. quia præceptum Viatici non obligat cum tanta deformitate Ritus.

In defectu Sacerdotis Latini poteſt Mori- 20
bundus ſumere Viaticum a Sacerdote Græco conſecratum in fermentato. La Croix *loc. cit.* Tambutin. *cap.* 2. §. 9. *num.* 12. & alii. Mo- 21
ribundus an ſi nequeat ſumere Viaticum ſub ſpecie panis, ſit ei dandum ſub ſpecie vini? Variant Doctores. Nugnus enim, & Ochagan. tenent affirmativam ſententiam, quia, dicunt ipſi, præceptum Divinum de ſumendo Viatico prævalet humano de communicando ſolum ſub ſpecie panis, & id probabile cenſent Diana, Eſcobar, & alii apud La Croix *loc. cit. n.* 611. Negativam autem probabilius docent Fagnanus, Suarez, Diana, Amicus, Lugo, Tamburin. Dicaſtill. Platell. citati, & ſecuti a La Croix *loc. cit. num.* 611. dicentes, non teneri moribundum in tali caſu ſumere Viaticum ſub ſpecie vini, non quod præceptum humanum prævaleat Divino, ſed quia Divinum non obligat, niſi quando obſervari poteſt cum debita reverentia, & principalibus ritibus, & quaſi ſubſtantialibus Cæremoniis ab Eccleſia præſcriptis.

Perpetuo amenti moribundo non eſt dandum 22
Via-

etiam nunc in Eccleſiis aliquibus Orientalibus pueris quoque Euchariſtiam adminiſtrari; tamen Latina Eccleſia a multis ſæculis conſtituit, ut nonniſi diſcernentibus cibum Euchariſticum diſtribueretur, ut debitum in ſanctum Sacramentum obſequium, ac veneratio ſervaretur. Ubi ergo dubium eſt, num puer id revera intelligat, atque diſcernat, ex Eccleſiæ inſtitutione ſacro Viatico refici Puer ille non debet: Cum hoc non ſit Sacramentum neceſſitatis, & cum ex praxi Eccleſiæ conſtet, Sacramentum hujuſmodi non communicari niſi iis, quos Eccleſia noverit ita capaces, & in Religionis inſtitutis inſtructos, ut cœleſtem, & Angelorum panem a vulgari cibo diſcernant. Atque hinc patet etiam, injuria *num.* 22. aſſeri, *in dubio, an Adulti amentes utantur ratione*, dandum eis Viaticum eſſe. Cum enim hoc Sacramentum neceſſitatis non ſit, in dubio adminiſtrandum non eſt.

(*a*) Vide de hac re Benedictum XIV. *de Synodo Diœceſana lib.* 7. *cap. XI.* ubi recenſita eorum opinione, qui ajunt, etiam hominem, qui mane communicaverit incidendo inopinato in mortis periculum teneri denuo ſe reficere Euchariſtico cibo; illorum, qui dicunt, recipere iterum Euchariſtiam ſine periculo non poſſe; ac denique illorum, qui putant, poſſe dicto homini Viaticum dari, ſed nullo ad id adigi præcepto, ita concludit: *In tanta opinionum varietate, doctorumque diſcrepantia, integrum erit Parocho eam ſententiam amplecti, quæ ſibi magis arriſerit, quin fas ſit Epiſcopo in Parochum animadvertere, qui præfato ægrotanti viaticum denegavit &c.*

Digitized by Google

Viaticum, S. Thomas *quæſt.* 80. *art.* 9. *in Opuſcul.* La Croix *lib.* 6. *part.* 1. *num.* 654. quia, ut ibi notat, id prohibet Rituale Pauli V.

23 In dubio an adulti amentes utantur ratione, Gobat *tract.* 4. *n.* 173. 417. & 418. La Croix *loc. cit. n.* 655. & alii dicunt eſſe eis dandum Viaticum, quia in dubio ſavendum eſt potius homini, pro quo inſtitutum eſt Sacramentum, cum certo ipſi proſit, & probabiliter poſſit etiam cauſare primam gratiam, ſi forte homo ille in mortali eſſet, de quo ſaltem attritionem habuiſſet.

24 Amentibus, qui uſum rationis habuerunt, nec ſciuntur amiſiſſe illum in mortali, dandum eſt Viaticum. S. Thomas *loc. cit.* Catechiſm. Roman. *de Euch. cap.* 11. *num.* 2. La Croix *loc. cit. num.* 656. quia hoc ipſo, quod neſciatur amiſiſſe uſum rationis in mortali, præſumendum eſt eſſe in gratia, quia potuerunt vel ſine ulla, vel cum levi tantum culpa amiſiſſe. Gobat *loc. cit. n.* 151. cum communi, ut teſtatur La Croix *loc. cit.*

25 Phrenetico, aut Deliranti, ſive ex mania, ſive ex morbo, ſi quando alligatur accipiat cibos, debet etiam alligato dari Viaticum. S. Thom. Averſa, Sanch. Diana, Gobat, ſicuti & citati a La Croix *loc. cit. num.* 660.

26 Si autem ſit dubium, an reverenter ſuſcepturus ſit? faciendum eſt experimentum cum una, vel altera particula non conſecrata, & ſi aliquam reverenter ſuſcipiat, danda eſt ei etiam conſecrata. La Croix *d. num.* 660. cum Layman, Caſtropalao, Diana, Gobat ibi citatis. (*a*)

27 Moribundo in defectu Parochi poteſt dari Viaticum a quolibet Sacerdote, ſive Sæculari, ſive Regulari, & in defectu Sacerdotis etiam a Diacono. *Communis* cum Laym. *lib.* 5. *tract.* 4. *cap.* 7. Buſemb. & La Croix *lib.* 6. *part.* 1. *num.* 179. Immo Suar. Coninch. Layman, Præpoſitus, Dian. & alii apud Buſemb. & La Croix *loc. cit. num.* 479. dicunt, in articulo mortis in defectu ſupradictorum poſſe ei dare Viaticum etiam a Laico. Quod tamen ob contrariam conſuetudinem non eſt facile practicandum, ut docent Lugo, Bonac. cum ipſo Buſemb. & La Croix *loc. cit.*

Pro conſecrando Viatico dando Regulari 28
infirmo in domo privata conſanguineorum, ſeu aliorum ſæcularium non poteſt ab alio Regulari erigi ibi Altare portatile, & ſacrum peragi, & inde Viaticum ipſi miniſtrari abſque licentia Ordinarii, aut Parochi: Sic expreſſe *Sacra Congregat. Concilii in Meſſanen. Privilegii* 20. *Septembr.* 1698. *lib.* 48. *decret. pag.* 471. ubi propoſitis dubiis. Primo: *An Regularis Theatinus potuerit licite erigere Altare portatile, Sacrum peragere, & Sanctiſs. Viaticum miniſtrare alteri Regulari infirmo in domo privata illius conſanguineorum abſque licentia Ordinarii, aut Parochi?* Secundo, *An poſſit Ordinarius in hoc, & ſimilibus caſibus procedere contra Regulares etiam ad Cenſuras?* *Reſpondit ad* 1. *negative. Ad* 2. *affirmative, ſed in præſenti non moleſtandum.* Sic refert Eminentiſs. Petra *tom.* 3. *commentar. ad Conſtit. XI. Alexandr. IV. num.* 33. (*b*)

Moribundo, ſi fuerit Catholicus, & non 29
conſtet eſſe in mortali, dandum eſt Sacramentum Extremæ Unctionis, etiamſi illud non petierit, nam hoc ipſo cenſetur interpretative voluiſſe, & petiiſſe, quod alii Chriſtiani, etiamſi de eo Sacramento nunquam audierit. Buſemb. & La Croix *lib.* 1. *p.* 1. *n.* 163. & alii paſſim.

Moribundus tenetur ultra Sacramentalem Con- 30
feſ-

Notæ Romani Theologi.

(*a*) Si experimentum fiat cum particula non conſecrata, infirmus periculo exponitur actus idololatriæ, qui licet materialis ſit reſpectu illius, permitti tamen non poteſt. Falſum quoque eſt quod *num.* 27. aſſeritur de laico, qui poſſit neceſſitate urgente Viaticum deferre. Tantam enim in ſacram Euchariſtiam venerationem expoſcit Eccleſia, ut laicis etiam tactum ſacrorum vaſorum interdixerit; quis ergo credat permittere eiſdem, ut Euchariſtiam tangant, deferantque ad infirmos? non deſunt ſane in antiqua Eccleſia exempla laicorum, qui Euchariſtiam ad infirmos detulerint; at alia nunc tempora ſunt, aliæ Eccleſiæ conſuetudines, aliæ leges neceſſariæ ad ſervandam ac fovendam debitam huic ſacramento venerationem. Permittendum, itaque ut potius ſine viatico infirmus decedat, quam ut leges violentur ab Eccleſia latæ, ne laici Euchariſtiæ Sacramentum adminiſtrent.

(*b*) Nec Parochus, neque etiam Ordinarius licentiam concedere Regularibus poteſt, ut in domo Infirmi Altare portatile erigant, ibique celebrent, ut inde Viaticum adminiſtrent; ſed neceſſaria eſt Summi Pontificis licentia.

Digitized by Google

feſſionem actum contritionis perfectæ elicere, licet enim conſtitutus in articulo morris non teneatur confiteri cum contritione perfecta, eo quod moraliter certum eſt Sacramentum Pœnitentiæ cum attritione ad juſtificationem ſufficere, quemadmodum liquet ex Tridentin. *ſeſſ.* 14. *cap.* 4. (Vide verb. Pœnitentiæ Sacramentum,) & ex propoſitionibus 14. & 15. ab Alexandr. VIII. damnatis, ac ſub verb. *Propoſitiones damnatæ* allatis: tamen ad id tenetur ex alio capite, quia ſcilicet quilibet Fidelis tenetur præſertim eo puncto, in quo agitur de ſumma rerum, & momento, a quo pendet æternitas, ſuæ ſaluti proſpicere, atque conſulere omni meliori quo fieri poteſt modo, qualis eſt eliciendo præter Confeſſionem Sacramentalem actum contritionis perfectæ; nam non ſumus infallibiliter certi de Miniſtro Baptiſmi, ac de ordinatione Sacerdotis &c. pro quo tamen eliciendo cavere debet Moribundus, ne obrui ſinat ab iis, quæ Diabolus deſcendens tunc magnam habens iram, ſciens quia modicum tempus habet, impie evomit, ac invide opponit, ſed fiducialiter ad ſupernum auxilium confugiat, ac firmiter fideliterque ſibi ſuaſum habeat viſcera miſericordiæ non deeſſe ſperantibus in Deum, & fore miſerationes ejus ejus ſuper omnia opera ejus, *Pſalm.* 144. *verſicul.* 9. idcirco opem ſuam largiter, fortiterque in corda Fidelium effundere medio pretioſiſſimo, ac Sanctiſſimo Redemptoris Jeſu Chriſti Sanguine pro totius Mundi ſalute ineffabiliter, & incomprehenſibiliter dato.

31 Moribundi poſſunt, immo etiam quandoque tenentur contrahere Matrimonium. Vide verb. *Impedimenta Matrimonii art.* 2. *n.* 18.

32 Moribundum in articulo mortis conſtitutum nec licite, nec valide poſſe abſolvi a Sacerdote excommunicato vitando, ſeu degradato, aut hæretico mordicus defendit Fagnanus *in cap. Non eſt vobis* XI. *de ſponſalibus per tot.* ubi adducit ad id expreſſam declarationem Sacræ Congregationis Concil. in hæc verba: *Epiſcopus Valentinus petiit declarari, utrum pœnitentes in articulo mortis conſtitutos poſſit a caſibus reſervatis abſolvere quilibet Sacerdos, etiam excommunicatus, & denunciatus*, ut tenuit Navarr. *de regulis Confeſſariorum cap.* 27. *n.* 272. *verſ. Quod per eadem verba fol.* 551. *Et Congregatio Generalis Card. Moroni, Alciat. Senonen. M. Alt. S. Sixti cenſuit non poſſe, quia communis opinio videtur illa, quod tales excommunicati non poſſint etiam in hoc caſu neceſſitatis*. Quam ſententiam confirmant iſti Cardinales auctoritatibus tredecim celeberrimorum Auctorum, nempe Magiſtri ſententiarum, S. Thomæ, Scoti, Durandi, Capreoli, S. Antonini, Turrecrematæ, Baccon. Alexandri de Ales, Richardi, Abbatis, Decii, & Navarri. Et poſtea explicant quo ſenſu debeat intelligi hac de re Concilium Trident. *Nec obſtat caput* 7. *de caſuum reſervatione, quia debet intelligi de omnibus Sacerdotibus in unitate Eccleſiæ viventibus, referendumque ad eos Sacerdotes, de quibus eodem capit.* 7. *in prima, & ſecunda parte agitur, qui habent ordinariam, vel delegatam poteſtatem*. Hæc ſunt propria dictæ declarationis verba, ut teſtatur Fagnanus *loc. cit. num.* 2. Hanc negativam ſententiam ſequuti ſunt S. Raymundus, Covarruvias, Joannes Medina, Panormitanus, Præpoſitus, Auctor Gloſſæ Decreti Gratiani, Auctor colloquiorum Condomenſis Diœceſis, & alii citati & ſequuti a Joanne Pontas verb. *Abſolutio caſu* 31. in fine, Matthæuc. *Official. Cur. cap.* 2. *num.* 19. Pignat. *tom.* 10. *conſult.* 136. *n.* 15. & alii innixi ſupradictæ Cardinalium declarationi; Qua vera ſuppoſita, & a Summo Pontifice, ut ſupra exponitur, approbata, non eſſet ullimode ab ipſa recedendum. Vide tamen infra *num.* 39.

At vero affirmativam ſententiam, nempe poſſe pœnitentem in articulo mortis, in defectu 33 alterius Sacerdotis habilis, licite, & valide abſolvi a Sacerdote excommunicato vitando, ſeu degradato, aut hæretico, ſuſtinent Paludanus, Silveſter, Sotus, Melchior Canus, Toletus, Azorius, Bonacina, & Auctor Colloquiorum Diœceſis Antuerpienſis apud Pontas *loc. cit.* Reiffenſtuel *lib.* 5. *decretal. tit.* 7. §. 8. *num.* 408. teſtans de Communi. La Croix *l.* 6. *part.* 2. *num.* 1560. teſtans cum Arriaga de communiſſima. Barboſa in Concil. Trident. *ſeſſ.* 14. *de Sacrament. Pœnitent. cap.* 7. *num.* 13. cum Cano, Navarro, Toleto, Comitolo, Azorio, Reginaldo, Coninch, Riccio, Bonacina, Layman, Suarez, Molina, Torreblanca, Fagundez, Boſſio, & Hurtado ibi citatis. Roſignolus *de Pœnitentia part.* 1. *qu.* 7. *art.* 6. *a num.* 10. *ad* 14. cum aliis ibi citatis; Felix Poteſtas *tom.* 1. *part.* 4. *cap.* 5. *num.* 3245. *& tom.* 3. *part.* 1. *num.* 171. cum aliis ibi allegatis; Gobat *tom.* 1. *tract.* 7. *num.* 129. Sporer *tom.* 3. *part.* 3. *cap.* 6. *quæſt.* 6. *n.* 724. teſtans cum Layman, Card. de Lugo, & aliis de communiſſima Doctorum, qui, præſertim Gobat, & Sporer, ac alii intelligunt ſuper allatam declarationem Sacræ Congregat. Concil. apud Fagnan. *loc. cit.* de abſolutione data

ab

ab excommunicato vitando, degradato, hæretico, aut Apoſtata in præſentia alterius Sacerdotis carentis illis vitiis, quæ utique abſolutio eſſet & illicita, & invalida, juxta etiam dicta ſub verb. *Abſolutio art. 1. num. 51. & 52.* At ſi nullus omnino adeſſet alius Sacerdos, eſſet & licita, & valida, quia verba Concil. Tridentini *cit. ſeſſ.* 14. *cap.* 7. ampliſſime, & generaliſſime exprimunt, quod in illo articulo extremæ neceſſitatis, *ne hac occaſione aliquis pereat .... Omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes a quibuſvis peccatis, & cenſuris abſolvere poſſunt ;* Qui autem omne dicit, nihil excludit; *l. Hoc articulo 29. ff. de heredib. inſtituen. L. Si cui ſervo omnes 52. ff. de Legatis 1. l. Penum meam omnem 7. ff. de penu legata, cap. Si Romanorum 1. diſt. 19. cap. Solitæ 6. §. Nobis, de majoritate & obedient.* & ibi Gloſſa verb. *Quodcumque*, expreſſe dicens; *Qui dicit omnia, nihil excipit.* Verba enim generalia generaliter ſunt intelligenda, *cap. Quia circa 22. de privilegiis* cum ſimilibus, & ubi Lex non diſtinguit, neque nos diſtinguere debemus; *L. Non diſtinguemus 32. ff. de receptis arbitris, l. Præſes 3. de officio Præſidis, l. de pretio 8. ff. de publiciana in rem action. cit. cap. Quia circa* cum ſimilibus.

34 Tum quia credendum non eſt quod Eccleſia voluerit deſerere pœnitentes in tali extrema neceſſitate conſtitutos, ſed potius tamquam pia mater voluerit illis ſuccurrere hoc ſalutari præſidio, habilitando Sacerdotes etiam reciſos ad abſolvendum in defectu aliorum, ſicuti etiam per adverſarios habilitantur ſimplices Sacerdotes nondum ad Confeſſiones excipiendas approbati ex *cit. ſeſſ.* 14. *cap.* 7. Concil. Tridentin. hac potiſſima ratione, *Ne hac occaſione aliquis pereat ;* Unde in conſimili extrema neceſſitate pia Mater Eccleſia permittit, quod Baptiſmus poſſit recipi etiam ab hæretico, & excommunicato, *cap. Præter 6. §. Verum diſt. 32. cap. Si quem forte 40. cauſ. 24. quæſt.* 1. cum ſimilibus adeoque cenſendum eſt, quod permittat in extrema neceſſitate recipi etiam poſſe Pœnitentiam, cum Baptiſmus parvulorum, & Pœnitentia morientium ſint Sacramenta neceſſitatis, ſecundum Gloſſam *in cap. Non eſt vobis XI. de Sponſalib.* verb. *Baptiſmum parvulorum ;* uti videtur innui etiam in ipſomet *cap. Non eſt vobis*, ubi tempore Interdicti Anglis impoſiti, interdicuntur omnia divina, & Sacramenta, *præter Baptiſmum parvulorum, & pœnitentias morientium ;* Hinc in rubro, & in Summa *d. cap. Si quem forte*, ſic habetur, *In extremo poſitus etiam ab hæretico pœnitentiam accipere valet ;* Nam *quod non eſt licitum in Lege, neceſſitas facit licitum, cap. quod non eſt 4. de Regul. juris.* Neceſſitas enim non habet Legem; *cap. Sicut 11. d. 1. de conſec. c. Omnes 1. de feriis ; cap. Conſuluiſti 3. de Celeb. Miſſar. c. Conſilium 2. de obſervat. jejunior.* cum ſimilibus. Unde Sacri Canones paſſim clamant morientibus pœnitentiam non eſſe denegandam, *cap. Si quis de corpore 6. cap. Si recedunt 7. cap. Is qui pœnitentiam XII. cap. Agnovimus XIII. cap. Presbyter XIV. diſt. 26. q. 6. cap. Quod in te XI. de pœnitentiis, & remiſſionib.* cum ſimilibus.

35 Hinc attenta piæ matris Eccleſiæ, ac tot Sacrorum Canonum benigna interpretatione, & innumera Doctorum copia, necnon pene communi, ac communiſſima opinione, teſtibus ſupra allatis Auctoribus pro ſententia affirmativa concludendum eſt, poſſe Moribundum in extrema neceſſitate articuli mortis, in defectu alterius Sacerdotis habilis, abſolvi a Sacerdote excommunicato vitando, degradato, hæretico, aut apoſtata, & allata Sacræ Congregationis declaratio intelligenda videtur de abſolutione data a Sacerdote excommunicato vitando, degradato, hæretico, aut apoſtata in præſentia alterius Sacerdotis carentis dictis vitiis, quæ utique abſolutio, ut dicebatur, eſſet & illicita, & invalida; Non autem de abſolutione data ab ipſo in defectu alterius Sacerdotis habilis, ut eam explicant Gobat, & Sporer *locis citatis*, & alii, quia adhuc verificaretur de ipſo quod eſſet Sacerdos juxta conceſſionem Concilii: *Omnes Sacerdotes*, cum ejus Sacerdotalis character ſit indelebilis, & in tali caſu extremæ neceſſitatis, *Ne*, juxta piiſſimam mentem Concilii, *hac occaſione aliquis pereat*, Eccleſia tollit omne impedimentum Canonicum ex parte Sacerdotis, eique dat omnimodam juriſdictionem ad id neceſſariam; cum interpretatio ſemper facienda ſit in benigniorem partem, *cap. Cum tu 16. de teſtibus*, cum ſimilibus. Si autem auctoritative, & clare conſtaret, quod mens Sacræ Congregationis, & Summi Pontificis eſſet, quod neque in defectu alterius habilis Sacerdotis poſſit Moribundus in tali extrema neceſſitate articuli mortis abſolvi a Sacerdote excommunicato vitando, degradato, hæretico, aut apoſtata, non eſſet ab ipſa ſententia negativa recedendum, quia in claris non admittitur interpretatio, ut docet communior Doctorum poſt Gloſſam *in capit. Cum dilectus 8. de conſuetud.* verb. *Nec juri communi*, & colligitur ex *l. Licet Imperator 74. ff. de Legatis 1. & l. Ille, aut ille 25. ff. de*

Le-

Digitized by Google

Legatis 111. & ubi expreſſe habetur Lex, ceſſat omnis opinio, *cap. ſicut* 2. *diſt.* 15. *cap. Si quis eorum* 8. *diſt.* 30. *cap. Cuncta per mundum* 17. *cauſ.* 9. *quæſt.* 5. *cap. Canonum ſtatuta* 1. *& cap. Quoniam* 13. *de conſtitution.* cum ſimilibus. Vide infra *num.* 39.

36 Hic abs re non erit advertere ex Rutilio Benincaſa & variis gravibus Auctoribus tacito nomine ab ipſo allegatis in ſuo libro, cujus titulus *Almanacco perpetuo &c. part.* 4. *tract.* 5. *cap.* 14. quod Moribundi deficere ſolent morte naturali fere ſemper in Maris detumeſcentia, ſeu refluxu. Quando autem intumeſcat & detumeſcat Mare, ad id explorandum (præmiſſo quod Maris fluxus, & refluxus, intumeſcentia, & detumeſcentia unus ſit ex mirabilibus effectibus, quos Luminare minus, ſeu Luna mirabiliter præſtat, & quod in unoquoque ſuo lunari die aquas creſcere, & decreſcere faciat, ut ſequitur, ideſt ſex horis, & uno horæ quinto eas creſcere, aliis ſex horis, & uno horæ quinto eas decreſcere efficiat, & ita ſucceſſive de reliquo ſui diei ſpatio, ac conſimiliter de aliis ſuis diebus) prælaudatus Auctor proponit exemplum dati diei, in quo quis exoptat ſcire quæ ſupra, ac tabulam perpetuam, quam ad idem propere ſciendum ſubnectit, etiam exponit. Unde ea ibi pro opportunitate ab exoptantibus regulæ praxim, utrique Medico, & Infirmariis, ad propoſitum perutilem non minus ac Nautis ad ſuum de facili legi, vel tranſcribi poterit, advertendo tamen, librum hujuſmodi pluribus ſcatere erroribus, ne in ipſos dilabamur.

37 His adde, quod Sanctæ mem. Summus Pontifex Benedictus XIV. anno 1747. die 5. April. Conſtitution. incipient. *Pia Mater Catholica Eccleſia*, ampliavit Epiſcopis facultatem impertiendi Benedictionem cum Indulgentia Plenaria Fidelibus in mortis articulo conſtitutis; etiam per alios, tam in Civitatibus, quam in Diœceſibus ab ipſis ſubdelegatos; Ubi enim prius Epiſcopis hanc facultatem petentibus concedebatur ad ſolum triennium, & hac lege, quod per ſeipſos immediate hanc Benedictionem cum P. Indulg. applicatione ægrotis in articulo mortis conſtitutis largirentur, nec ipſi neceſſitate urgente, & quidem nocturno tempore, alium Sacerdotem in ſingulis peculiaribus caſibus ſubdelegare poſſent: inde Pontifex eam ipſis ampliat, & concedit ad vitam, ut latius in ipſa Conſtitutione: declarans inſuper, quod etiam plures pios Sacerdotes, ſive Sæculares, ſive Regulares, prout neceſſarium fore judicabunt, in eorum Civitatibus ſubdelegare valeant, qui dum ipſi Antiſtites aliquo legitimo impedimento detinebuntur, quamvis hujuſmodi impedimentum diurno tempore occurrat, eorum vice dictam Benedictionem cum Indulgentiæ Plenariæ applicatione præfatis ægrotis impertiantur; Alioſque ſimiliter per Diœceſim Sæculares, aut Regulares Sacerdotes, quotquot neceſſarios judicaverint, ad prædictum effectum deputare, & ſubdelegare poſſint; Necnon eoſdem a ſe deputatos removere, ac alios in eorum locum pro ſuo arbitrio, & prudentia ſubdelegare valeant. Hanc eamdem facultatem ſtatuit eſſe in poſterum concedendam omnibus Epiſcopis, qui eam a Romano Pontifice poſtulaverint; Et ſimiliter omnibus Prælatis Inferioribus territorium ſeparatum habentibus, cum vera qualitate nullius, & activa in Clerum, & populum juriſdictione: Dummodo ipſi Prælati hanc gratiam poſtulantes, Sancta Apoſtolorum limina præſcriptis temporibus viſitaverint, & relationem ſtatus ſuarum Eccleſiarum Apoſtolicæ Sedi exhibuerint, & debitum juramentum in prima eorum aſſumptione ad dictas Prælaturas præſtiterint, juxta præſcriptum ab ipſo Pontifice in ſua Conſtitut. incip. *Quod Sancta*.

Affertur modus pro ſupradicta Benedictione 38
impertienda ab ipſo Benedicto XIV. traditus, & approbatus in allegata ſua Conſtitutione incipiente *Pia Mater*. Habens igitur prædictam facultatem, vel ſimile privilegium, ingrediendo cubiculum, ubi jacet infirmus, dicat: *Pax huic domui &c.* ac deinde ægrotum, cubiculum, & circumſtantes aſpergat aqua benedicta, dicendo Antiphonam *Aſperges &c.* Quod ſi ægrotus voluerit confiteri, audiat illum, & abſolvat: Si Confeſſionem non petat, excitet illum ad eliciendum actum Contritionis, de hujus Benedictionis efficacia, & virtute, ſi tempus ferat, breviter admoneat, ac de aliis, prout videbitur expedire, inſtruat, ut ibi latius. Tum piis ipſum verbis conſoletur in ſpem erigens fore ut ex divinæ munificentiæ largitate eam pœnarum remiſſionem, & vitam ſit conſecuturus æternam. Et poſtea dicat.

℣. Adjutorium noſtrum in nomine Domini.

℟. Qui fecit Cœlum, & Terram.

Antiphona. Ne reminiſcaris Domine delicta famuli tui (vel ancillæ tuæ) neque vindictam ſumas de peccatis ejus.

Kyrie eleiſon, Chriſte eleiſon, Kyrie eleiſon.
Pater noſter &c.

℣. Et ne nos inducas in tentationem.

℟. Sed libera nos a malo.

Digitized by Google

℣. Salvum fac ſervum tuum (vel ancillam tuam , *& ſic deinceps* .)

℟. Deus meus ſperantem in Te .

℣. Domine exaudi orationem meam .

℟. Et clamor meus ad te veniat .

℣. Dominus vobiſcum .

℟. Et cum ſpiritu tuo .

OREMUS.

Clementiſſime Deus , Pater miſericordiarum , & Deus totius conſolationis , qui neminem vis perire in Te credentem , atque ſperantem , ſecundum multitudinem miſerationum tuarum reſpice propitius famulum N. quem tibi vera Fides , & Spes Chriſtiana commendant . Viſita eum in ſalutari tuo , & per Unigeniti tui Paſſionem, & Mortem, omnium ei delictorum ſuorum remiſſionem , & veniam clementer indulge , ut ejus anima in hora exitus ſui Te Judicem propitiatum inveniat , & in Sanguine ejuſdem Filii tui ab omni macula abluta , tranſire ad vitam mereatur perpetuam . Per eumdem Chriſtum Dominum noſtrum . Amen .

Tum dicto ab uno ex Clericis adſtantibus , Confiteor &c. *Sacerdos dicat* , Miſereatur &c. *Deinde* ,

Dominus Noſter Jeſus Chriſtus Filius Dei Vivi, qui Beato Petro Apoſtolo ſuo dedit poteſtatem ligandi atque ſolvendi , per ſuam piiſſimam miſericordiam recipiat Confeſſionem tuam , & reſtituat tibi Stolam primam , quam in Baptiſmate recepiſti : Et ego facultate mihi ab Apoſtolica Sede tributa , Indulgentiam Plenariam , & remiſſionem omnium peccatorum tibi concedo . In nomine Patris &c.

Per Sacroſancta humanæ reparationis Myſteria remittat tibi Omnipotens Deus omnes præſentis , & futuræ vitæ pœnas , Paradiſi portas aperiat , & ad gaudia ſempiterna perducat . Amen .

Benedicat Te Omnipotens Deus , Pater , Filius , & Spiritus Sanctus . Amen .

Si vero infirmus ſit adeo morti proximus , ut neque Confeſſionis generalis faciendæ , neque præmiſſarum precum recitandarum tempus ſuppetat , ſtatim Sacerdos Benedictionem ei impertiatur .

Ad dicta ſub *n.* 32. *ad* 35. Advertendum eſt , 39
quod eruditiſſimus P. Franciſcus Maria Cam-
pioni in *Inſtructione ad Confeſſarios cap.* 41. *n.*
12. refert ex Card. Albitio *part.* 1. *de incon-*
ſtantia in fide cap. 18. *&* 19. quod prædicta de-
claratio Sacræ Congregationis Concilii adducta
a Fagnano *ſupra n.* 32. non reperitur in Re-
geſtis Concilii , ſignum , quod vel non emana-
vit , vel fuit expuncta , ut contraria communi
ſententiæ , occaſione cujuſdam Epiſcopi , qui
in examine interrogatus , an Sacerdos nomi-
natim excommunicatus poſſet abſolvere in ar-
ticulo mortis, reſpondit affirmative . (*) Unde 40
fuit excitatum murmur ob Doctrinam Fagna-
ni ,

Notæ Romani Theologi.

(*a*) P. Lucius Ferraris hic advertit , quod eruditiſſimus P. Franciſcus Maria Campioni *in Inſtructione ad Confeſſarios cap.* 41. *num.* 12. refert ex Cardinali Albitio *de Inconſtantia in Fide cap.* 18. §. 19. quod prædicta declaratio Sacræ Con. Concilii adducta a Fagnano , ac *num.* 32. ſupra relata , non reperitur in Regeſtis Concilii , quod argumentum eſt , aut nunquam emanaſſe , aut expunctam fuiſſe , ut contrariam communi ſententiæ , occaſione cujuſdem Epiſcopi , qui in examine interrogatus , an Sacerdos nominatim excommunicatus poſſet abſolvere in articulo mortis , reſpondit affirmative. Unde fuit excitatum murmur ob doctrinam Fagnani , & dubio delato ad Innocentium XI. juſſit Pontifex ſupprimi quæſtionem , neque amplius dubitari de opinione affirmativa , nempe pœnitentem in articulo mortis in defectu alterius Sacerdotis habilis licite , & valide abſolvi poſſe a Sacerdote Excommunicato vitando , ſeu degradato , aut Hæretico . Præſens Sacerdos ſit , non præciſus , qui tamen nolit , aut non advertat neceſſitatem abſolvendi , non puto invalidam fore datam a præciſo abſolutionem , ut aſſerit Ferraris *num.* 33.

Reſponſio Auctoris.

Romanus Theologus loc. cit. ait : Præſens ſacerdos ſit , non præciſus , qui tamen nolit , aut non advertat neceſſitatem abſolvendi , non puto invalidam fore datam a præciſo abſolutionem , ut aſſerit Ferraris *n.* 33. At neque per ſomnium id aſſerit Ferraris pro allata hypotheſi , debuerat enim ſcire noſter *Theologus* , ut ſcio ego Ferraris , quod in jure talis ſacerdos in data hypotheſi haberetur , ut abſens : pro abſente enim habetur , qui præſens , quod peragere tenebatur ,

Digitized by Google

ni, & dubio delato ad Innocentium IX. hic
juſſit ſupprimi quæſtionem, neque amplius du-
bitari de opinione affirmativa, nempe pœni-
tentem in articulo mortis in defectu alterius
Sacerdotis habilis licite, & valide abſolvi poſ-
ſe a Sacerdote excommunicato vitando, ſeu
degradato, aut hæretico.

Additiones ex aliena manu.

41 MOribundus, qui & Agonizans dicitur, *is
eſt qui exſuperante jam morbo, & natura
proſtrata animam efflaturus de proximo eſt*. Vi-
ventibus, & non mortuis accenſeri debet. Qui-
nimo ſanæ mentis præſumitur, niſi de con-
trario conſtet; eaque propter teſtamentum, &
codicillos condere, tum contractus inire va-
let; Stryk. *juridic. diſſert. volum.* 1. *diſput.* 5.
cap. 1. *num.* 9. *& plur. ſequent.*
42 Vim magnam habere ſolet confeſſio Mori-
bundi, eo quia nemo præſumitur in articulo
mortis velle mentiri. Sed nec in præjudicium
Tertii, nec in ſui & Heredum commodum
credendum eſſe Moribundo tradunt Klock. *vol.*
2. *conſil.* 43. *n.* 28. *& ſeq. Queſta conſil.* 40.
n. 20. Pacianus *de Probat. lib.* 1. *cap.* 53. *n.*
46. Mevius *ad Jus Lubecenſ. part.* 2. *tit.* 2. *art.*
43 24. *num.* 11. Præſumptionem autem, & indi-
cium aliquod hiſce etiam caſibus facere con-
feſſionem moribundi, non eſt dubitandum;
Maſcard. *de Probat. concluſ.* 1229. *num.* 1. &
8. Farinac. *Prax. criminal. lib.* 1. *tit.* 5. *quæſt.*
46. *n.* 17.
44 Quid ſi Judex in agone confiteatur ſe pecu-
nia corruptum tuliſſe ſententiam? Obligare ſe
ſuoſque heredes ad pœnam tripli expreſſam *in
Authent. Novo jure C. de Pœn. Judic. qui mal.
judic.* nequaquam vero præjudicium creare Ter-
tio, ut ſententia proinde ſit reſcindenda, ſe-
quitur ex mox dictis. Idemque dicendum de
Arbitro; Maſcard. *de Probat. concluſ.* 949. *n.*
23. *& ſequent. Farinac. dict. quæſt.* 46. *n.* 77.
45 Nec Teſtis moribundi confeſſio, quod fal-
ſum tulerit teſtimonium, quidquam obſtabit,
ſi prolata jam ſit ſententia; ſecus autem re
adhuc integra; Vide Pacian. *de Probat. lib.*
1. *cap.* 53. *num.* 46. Farinac. *dict. quæſt.* 46.
n. 84.
De Proxeneta contractus ſimoniaci, an ipſi 46
tale ſcelus in agone confitenti ſit credendum,
quæritur? Negat Stryk. *juridic. diſſert. vol.* 1:
diſput. 5. *cap.* 3. *num.* 8.
Circa contractus duplici modo Moribundi 47
confeſſio conſiderari poteſt, vel prout obliga-
tionem adſtruit, & obligatoria dicitur, vel
prout obligationem deſtruit, & liberatoria
nuncupatur. Confeſſio obligatoria a Moribun- 48
do dupliciter emittitur, vel ratione ſui ipſius
confitentis, vel ratione Tertii. Ratione ſui
ipſius, ſi ſe certæ alicui Perſonæ aſſerat obli-
gatum ad certam quantitatem. Ratione Ter-
tii, ſi alterum ſibi obligatum profiteatur. Con-
feſſio liberatoria ſemper uno modo emittitur,
ut ſi quod alter debebat acceptum dicatur. In 49
una vero, & altera Confeſſione diverſum jus
ab eo, quod inter vivos conſtitutum, hic in
Moribundi perſona obtinet.
Confeſſio obligatoria, ſine expreſſione cauſæ 50
non attenditur regulariter. At ea emiſſa a
Moribundo, attendi debet; Maſcard. *de Pro-
bat. concluſ.* 345. *num.* 3. Damhoud. *pract. civil.
cap.* 173. *num.* 10. *& ſequent.* Sed an ea poſ- 51
ſit revocari a Moribundo, tum an heres poſſit
probare non ſubeſſe cauſam, vide apud Hann.
ad Weſſembec. tit. de Confeſſ. num. 5.
De alterum obligando ſi confeſſio loquatur, 52
nihil valet. Sed ſi emanaverit a Moribundo,
præſumptionem quamdam facit pro confiten-
te, & hæredibus; Struv. *Syntagm. jur. civil.
tit. de Confeſſ. theſ.* 24. Brunemann. *repetit. Pa-
ratitl. Weſſembec. dict. tit. de Confeſſ. quæſt.* 2.
Confeſſio liberatoria, ſi agatur de dote, vim 53
non habet, ſi intra tempus legitimum oppo-
natur exceptio non numeratæ dotis. At facta
a Moribundo opponi hæc exceptio nequit,
niſi facta ſit in fraudem Legis, vel Tertio
præjudicet; Stryk. *jurid. diſſert. vol.* 1. *diſp.* 5.
cap. 3. *n.* 13. *& plur. ſequent.*

batur, non facit, quodque, ut faciat, ei incumbit. *L. non tantum ſi*, §. *penultim.* & *ibi ad-
dit. Margin. ff. de fideicommiſſariis libertatibus: & qui non intelligit, aut non advertit, nec
præſens dici poteſt. L. coram Titio* 209. *& l. apud Labeonem* 246. *ff. de verborum ſignificat. cum
ſimilibus*. Nec illa hypotheſis fuerat exprimenda, quia fruſtra exprimitur, quod intelligitur.
L. Cornelius 69. *de heredibus inſtituen* .... *L. Hæc verba* 3. *ff. de Legatis* 1. Unicuique
enim etiam in his cæco obvium eſt ſine alia expreſſione, & additione, quod ego loquor in
præſentia alterius Sacerdotis carentis illis vitiis, & omnimode parati ad abſolvendum, quod
ſi talis non ſit ille alius ſacerdos, ſtat ibi tradita neceſſitas moribundi, & ampliſſima a Trid.
conceſſa facultas; Ne hac occaſione aliquis pereat.

Digitized by Google

54 Hactenus de Confeſſione Moribundi in civilibus. Agendum paululum de ea in criminalibus. Prima occurrit quæſtio, an ſtandum ſit confeſſioni vulnerati de Auctore cædis? Eam non probare, ſed tantum indicium facere te-
55 nent non pauci. Sed & quæſtionis eſt, an faciant indicium ad torturam? Negat cum aliis Stryk. *loc. cit. cap. 4. num. 2. & plur. ſequent.* & quidem etiamſi juramento id aſſeruerit Mo-
56 ribundus. Monet vero Stryk. teneri heredem ad accuſandum eum, quem Moribundus ſuæ cædis Auctorem dixit.

57 Quod dictum eſt de Confeſſione Moribundi circa homicidium, id ipſum obtinet de Confeſſione ejuſdem circa veneficium, & alia id genus delicta.

58 De effectu exculpationis factæ a Moribundo, mire inter ſe diſſentiunt Doctores. Confer Stryk. *ubi ſupra cap. 4. tit. 8. & plur. ſequen.* qui & de Moribundo fatente ſe delictum commiſiſſe diſſerit.

MORTIS ARTICULUS.

1 Mortis articulus in Servis Dei, illuſtris, & ſanctimonia conſpicuus apparere debet. Benedict. XIV. tom. 1. Conſtit. 141. in-
2 cip. *Solicitudini noſtræ* §. 5. & 7. In mortis articulo conſtituti quorumcumque peccatorum abſolutionem, & Cenſurarum relaxationem a quocumque Presbytero obtinere poſſunt. Idem tom. 2. Conſtitution. 34. incip. *Pia Mater*. Iiſdem Indulgentiam plenariam facile concedi optat Eccleſia. Idem *ibid.* Mortis acceptatio inculcatur tamquam opus injunctum pro conſequenda plenaria Indulgentia in mortis articulo. Idem *ibid.*

MULCTÆ.

1 * Mulctas pecuniarias Epiſcopus ſibi addicere non poteſt quantumvis pauper ſit, ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, ut ex pluribus argumentis S. Congregationis evincitur in *Tractatu de Synodo Diœceſana lib. 7. cap. 53.* §. 2. Sed debent in uſus pios applicari illæ mulctæ, quas Tridentinum inflixit Clericis non reſidentibus aut concubinariis. *Ibid.*

2 Si quas vero mulctas Diœceſana Synodus alicui certo loco pio applicaverit, Epiſcopi non poſſunt illas ſibi obtinere ab Apoſtolica Sede, etiamſi ſint pauperes; quia ſedes Apoſtolica juri alteri quæſito præjudicium non infert. *Ibidem* §. 3.

Has vero mulctas antequam applicentur ſuæ 3
deſtinationi, deponendas eſſe penes adminiſtratorem fidelem, juſſit Sac. Congregatio in ſua Encyclica ad omnes Epiſcopos, die 5. Februarii 1670. *ibid.* §. 4.

Alia vide verb. *Epiſcopus*, *art. 6. a n. 63. ad* 4
67. & verb. *Pœna*, *art. 5. n. 50. ad 72.*

MULIER.

Mulieres ad miniſterium Altaris nullatenus 1
ſunt admittendæ. Benedict. XIV. tom. 1. Conſtitut. 57. incip. *Etſi Paſtoralis* §. 6.
Mulieres menſtruali morbo laborantes arceri 2
nequeunt a Sacramentis, aut ab ingreſſu Eccleſiæ; Idem Conſtitut. 107. incip. *Omnium Solicitudinum* §. 3. 14. & 39.

Ad rem, alia plurima vide v. *Femina*. 3

MUNDUS.

Mundus dictus eſt a verbo Græco *Koſmos*, 1
quod latine ornatum ſignificat: unde nos a perfecta abſolutaque ejus elegantia ipſum vocamus mundum, eo quod nihil eo ſit mundius, pulchrius, & ornatius. Plinius *lib. 2. cap. 1. & 4.* Beyerlinck *Theatr. vitæ humanæ tom. 5. Verbo Mundus.*

Mundus in Sacra Scriptura quinque potiſſi- 2
mum modis uſurpatur. Primo pro rebus ipſis creatis, quibus tota hæc machina viſibilis conſtat. *Joann. cap. 1. num. 10.* ibi: *Mundus per ipſum factus eſt*, ideſt tota univerſitas, ex *eodem cap. n. 3.* ibi: *Omnia per ipſum facta ſunt*. Secundo accipitur mundus pro ſtatu præſenti, quo inter homines vivitur. *Joan. cap. 1. n. 9.* ibi: *Omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat &c.* & *cap. 9. n. 5.* ibi: *Quandiu ſum in mundo*; & *n. 39.* ibi: *Ego in hunc mundum veni*, & *cap. 13. n. 1.* ibi: *Sciens Jeſus, quia venit hora ejus ut tranſeat ex hoc mundo*; ideſt de hoc ſtatu vitæ mortalis; & *cap. 17. n. 15.* ibi: *Non rogo ut tollas eos de mundo, ſed ut ſerves eos a malo*; ideſt

Digitized by Google

ideſt non rogo ut auferas eis vitam , per quam tollantur de hoc Mundo. Tertio accipitur pro omnibus hominibus ſive bonis , ſive malis. *Joan. cap.* 14. *n.* 31. ibi : *Ut cognoſcant Mundus quia diligo Patrem* , ideſt cognoſcant omnes homines . Quarto accipitur pro hominibus mundanis , quos vocamus mundanos ; quia ea ſola , quæ in præſenti vident , deſiderant ; *Joan. cap.* 17. *num.* 9. ibi : *Ego pro eis rogo , non pro mundo rogo* ; ideſt non pro hominibus mundanis , & ibid. num. 14. *Non ſunt de mundo , ſicut & ego non ſum de mundo ;* ideſt iſti non ſunt mundani , ſicut nec ego . Quinto accipitur pro rebus , quæ in mundo ſunt & ſolum habentur hic, & concupiſcuntur ab hominibus mundanis , ſcilicet divitiæ , honores, dignitates , & ſimilia . *Epiſtol.* 1. *Joan. cap.* 1. *Joan. cap.* 2. *num.* 16. ibi : *Omne , quod eſt in Mundo , concupiſcentia carnis eſt , & concupiſcentia oculorum , & ſuperbia vitæ* . Et ſic de pluribus aliis conſimilibus Sacræ Scripturæ textibus ſupradictam quintuplicem Mundi acceptionem comprobantibus .

3 Celebris eſt autem tam apud veteres, quam apud novos Philoſophos , & Theologos alia quintuplex mundi acceptio ; nempe pro Mundo Archetypo , Intellectuali , Elementari , Mundo magno , & Mundo parvo . *Mundus Archetypus* eſt Divina Mens , in qua ſunt omnes formæ , & exemplaria rerum faciendarum ; unde Boetius *l.* 3. *de Conſolation. metr.* 9.

Tu cuncta Supremo
Ducis ab exemplo pulchrum pulcherrimus ipſe ,
Mundum mente gerens , ſimilique ab imagine formans .

Mundus Intellectualis dicuntur ipſæ Cœleſtes intelligentiæ ſine omni materia & corpore , ſunt enim Subſtantiæ ſpirituales ſtatu incorruptibiles , duratione æviternæ , intelligendi virtute ſagaciſſimæ , rerum omnium creatarum verticem , & coronidem eximiis ſuis præcellentiis , & dotibus complectentes . *Mundus Elementaris* eſt , qui componitur ex quatuor Elementis , & corpore cœleſti , quod etiam Elementum vocat Ariſtotel. *lib.* 3. *de Cœlo cap.* 1. *text.* 1. *Meteor.* 1. *cap.* 3. & *initio lib. de Col. Mundus magnus* , qui proprie Univerſum vocatur , eſt tota creaturarum collectio . *Mundus parvus* , eſt homo qui ab Ariſtotele 8. *phyſicor. cap.* 2. dicitur a quodam verbo græco *Mundus compendiatus* , quem Græci vocant *microcoſmum* , ideſt minorem mundum , eo quod ſit omnium rerum epilogus, & compendium , & omnium in unum confluentium naturarum poſſeſſionem , & totius univerſitatis ſummam in ſe contineat : Habet enim homo , dicit S. Gregorius *hom.* 29. *in Evangel.* aliquid omnis creaturæ , ibi : *Omnis autem creaturæ aliquid habet homo ; habet namque commune eſſe cum lapidibus , vivere cum arboribus , ſentire cum animalibus , intelligere cum Angelis .*

Mundus captus pro univerſa rerum omnium 4
complexione , & diſtributione , de quo præſertim hic eſt ſermo , variis illuſtratur titulis . Dicitur enim *Machina* propter mirandam ejus ſtructuram , & artificium . Dicitur *Orbis* propter figuræ rotunditatem . Dicitur *Univerſum* vel ex eo quod univerſas , ſeu omnes creatas res complectatur , & involvat ; vel ex eo quod Mundus ab uno Deo formatus *Univerſum* dicitur , quaſi verſum unum , ſeu ad unum Deum ordinatus . Dicitur a Latinis *Mundus* , & a Græcis *Koſmos* propter ejus munditiam , elegantiam , & pulchritudinem .

Mundus ex Ariſtotele *lib. de Mundo cap.* 2. 5
& ex Poſſidonio *in Meteoris* definitur *Compages e cœlo , terraque coagmentata , atque ex iis naturis , quæ intra ea continentur ;* ideſt ex iis corporibus naturalibus , quæ intra cœlum , & terram comprehenduntur .

Mundus de facto eſt unicus; non repugnant 6
tamen plures. Communis inter Catholicos cum Scoto *lib. de* 1. *princip. cap.* 3. *n.* 11. & *de rerum princip. quæſt.* 10. *num.* 23. & colligitur 1. pars ex Sacra Scriptura , quæ quoties de mundo loquitur , unius tantum meminit ; ſic *Joan.* 1. *n.* 10. *Mundus per ipſum factus eſt* , & ſæpiſſime alibi , ut patet ex teſtibus adductis *ſupra n.* 2. & *Geneſ. cap.* 1. *n.* 1. *In principio creavit Deus* non Cœlos , & Terras , ſed *Cœlum & terram*: unde S. Auguſtinus *lib. Retractationum cap.* 3. retractat ſe , quod dixerit alicubi duos eſſe Mundos .

Hinc nullimode audiendi ſunt Manichæi , 7
qui plures invexerunt Mundos , quamvis finitos ; Nec ſequaces Democriti , qui cum ipſo innumerabiles Mundos eſſe aſſeruerunt ; Nec qui infinitos Mundos excogitarunt , ut Metrodorus, Anaximander , Anaximenes , Archelaus, Ariſtarchus , Xenophanes , Leucippus , Epicurus , & Anaxarchus , quem (ut refert Plutarchus *lib. de tranquilitat. animi*) cum Alexander Macedo de mundorum infinitate differentem audiviſſet , illacrymaſſe fertur : rogantibuſque ob id amicis , num aliquid lacrymandum ei accidiſſet ? An non juſtum eſt nos flere debere , reſpondit , ſi cum infiniti mundi eſſe perhibeantur , nondum unius Domini ſimus ?

8 Secunda autem pars, nempe quod non repugnent plures Mundi, clare patet, quia nulla poteſt afferri implicantia, nec ex parte Dei, qui cum ſit potentiæ infinitæ, & inexauſtæ, tam potens eſt hodie ad alios creandos, quam fuit ante Creationem iſtius ad iſtum creandum: Neque ex parte creabilium; adeoque plures Mundi non repugnant, ſed ſunt poſſibiles. Unde ſententia negans hanc plurium mundorum poſſibilitatem tamquam falſa, & erronea merito fuit reprobata & damnata ab Univerſitate Pariſienſi ſub Stephano ejuſdem Civitatis Epiſcopo, uti videre eſt apud Magiſtrum Sententiarum *in fine Quarti*.

9 Mundus non fuit creatus ab æterno, ut ſenſerat Ariſtoteles 7. & 8. *Phyſicor.* ſed ab initio temporum. Eſt de fide. *Geneſi enim* 1. *n.* expreſſe habetur: *In principio creavit Deus Cœlum & terram:* ideſt ab initio temporum, ut exponit S. Auguſtinus *quæſt.* 112. & alii communiter; *Proverb. cap.* 8. *n.* 22. *Dominus poſſedit me in initio viarum ſuarum antequam quidquam faceret a principio. Joan. cap.* 17. *n.* 5. ubi Chriſtus alloquens Patrem dicit: *Nunc clarifica me tu Pater apud temetipſum claritate quam habui priuſquam mundus eſſet; & cap. Firmiter credimus* 1. *de Summa Trinitat. & Fide Catholica*, ibi: *Ab initio temporis utramque de nihilo condidit Creaturam, Spiritualem, & Corporalem*, &c.

10 Mundus probabilius creatus eſt verno tempore in æquinoctio, luna plena, & die Dominico. Sic declaratum eſt omnium conſenſu in Concilio Palæſtino de mandato Victoris Papæ congregato a Theophilo Epiſcopo Cæſarienſi, in quo fuit concluſum: *Nunc ergo inveſtigavimus quomodo in principio factus fuerit mundus, ideſt die Dominico, verno tempore, in æquinoctio, quod eſt octavo Kalendarum Aprilium, luna plena: per ipſum tantummodo tempus & elementa reſurgunt.* Sic apud Paravicinum in *Polyanthea Sacror. Canonum, verbo Creatio mundi*. Et Magiſter Hiſtoriæ Scholaſticæ in Hiſtoria libri Geneſeos, affirmat *dogma eſſe Eccleſiæ, mundum eſſe creatum in Martio*. Et Eccleſia ipſa Hymno ad matutinum Dominicæ canit.

Primo die, quo Trinitas
Beata mundum condidit,
Vel quo reſurgens Conditor
Nos morte victa liberat.

Et antiquitus ante ejus reformationem ſic canebat.

Primo dierum omnium
Quo mundus extat conditus,
Vel quo reſurgens Conditor
Nos morte victa liberat.

Et ſic tenent SS. Euſebius, Athanaſius, Cyrillus Hieroſolymit. Nazianzenus, Damaſcenus, Ambroſius, Auguſtinus, Theodoretus, aliique plures Sancti, & Claſſici Doctores, quos 20. numero citat Torniellus, 25. Aſcanius Martinengus; & longe plures Molina, Genebrardus, Clarius, Delrius, a Lapide, & Salianus apud Tirinum *tom.* 1. *cap.* 9. *Chronic. Sacr.* ubi ſolide probant hanc ſententiam, quam tuentur plures alii moderniores, ut Beyerlinck *loc. cit.* Fraſſen. *de mundo quæſt.* 3. *concluſ.* 2. Boyvin *tom.* 1. *Theolog. quæſt.* 1. *in fine de creatione mundi*; & *tom.* 2. *Philoſ. diſp.* 1. *cap.* 3. *quæſt.* 7. Dupaſquier *tom.* 4. *Philoſoph. diſp.* 1. *de mundo quæſt.* 4. *concluſion.* 1. Goudin. *tom.* 3. *Philoſ. quæſt.* 1. *de mundo artic.* 2. *quæſit.* 2. & plurimi alii, cujus ſententiæ fuerunt etiam veteres Poetæ; unde Virgilius *lib.* 2. Georgic. hæc habet:

Nec alios prima naſcentis origine mundi
Illuxiſſe dies, aliumve habuiſſe tenorem
Crediderim: Ver illud erat, Ver magnus agebat
Orbis, & hybernis parcebant flatibus Euri.

S. Hieronymus tamen, Liranus, Toſtatus, 11
Scaligerus, Petavius, Uſſerius, Torniellus, Strauchius, Fortunatus a Brixia, & alii volunt quod probabilius mundus creatus fuerit in æquinoctio autumnali; quia dicunt ipſi, mundus creatus eſt eo tempore, quo fructus maturi erant, ut ſic menſa apponeretur homini, & animalibus, ut patet *ex cap.* 2. *num.* 9. *Geneſis*, ibi: *Produxitque Dominus Deus de humo omne lignum pulchrum viſu, & ad veſcendum ſuave;* & ex *cap.* 3. *n.* 6. ibi: *vidit igitur mulier, quod bonum eſſet lignum ad veſcendum, & pulchrum oculis, aſpectuque delectabile, & tulit de fructu illius, & comedit, deditque viro ſuo, qui comedit*; Fructus autem matureſcunt tempore autumni, & non tempore veris, adeoque &c. Tum quia annus antiquus Hebræorum ante eorum exitum ab Ægypto incipiebat ab æquinoctio autumnali, adeout nova Sanctione opus fuerit, ut annum Eccleſiaſticum ab æquinoctio verno Hebræi auſpicarentur, ut patet *Exodi cap.* 12. *num.* 2. ibi: *Menſis iſte*, quo nimirum Hebræi egreſſi fuerant de Ægypto, *ſit vobis principium menſium, primus erit in menſibus anni*. Tum etiam quia ramum virentis olivæ attulit Columba in arcam undecimo menſe, *Geneſ. cap.* 8. *num.* 5. & *ſequentibus*; cum autem menſe Januario, qui undecimus eſſet, ſi a Vere annus inchoa-

choaretur, non vireat, ſignum eſt mundum non fuiſſe creatum in æquinoctio verno, ſed autumnali.

12 At iſtæ rationes adductæ ab aſſerentibus mundum probabilius creatum fuiſſe in æquinoctio autumnali, vel nihil contra nos probant, vel potius noſtræ favent ſententiæ aſſerenti mundum probabilius creatum fuiſſe in æquinoctio verno. Et tevera prima eorum ratio nihil probat contra nos, ſed potius noſtræ favet ſententiæ, quia in illa ſic bene temperata Regione, in qua creatus eſt homo, primaque animantia terreſtria, plures fructus in vere, & ſalubres herbæ abundant; Immo in bene temperatis Regionibus Orientis, & præſertim ubi Paradiſus Terreſtris fuit conſtitutus, plurimæ arbores toto anno fructibus graves ſunt aliis incipientibus, aliis matureſcentibus, aliis omnino maturis, uti etiam videre eſt in pluribus Europæ Provinciis; Et ex iis, quæ fructibus aliquando ſpoliantur in Oriente, plures ſunt quæ in verno, quam quæ in autumnali æquinoctio maturos fructus habent, ut experientia demonſtrat, nam ante finem æſtatis fere omnes fructibus ſpoliatæ, & nudæ ſunt. Secunda autem eorum ratio non ſubſiſtit, quia ut recte oſtendit eruditiſſimus Tirinus *tom.* 1. *in Chronico Sacro cap.* 5. apud Hebræos annus antiquus inchoabatur ab Æquinoctio verno; & ſecundum hunc calculum proceſſerunt omnes anni a mundo condito uſque ad ingreſſum ipſorum Hebræorum in Ægyptum; In Ægypto vero ſeſe accommodarunt calculo Ægyptiorum, qui annum ſuum inchoabant a menſe *Toth*, qui fere reſpondet noſtro Septembri, ut patet ex traditis ſub verb. *Kalendarium num.* 35. At ſtatim ac ex Ægypto egreſſi ſunt, juſſit Deus ipſis Hebræis, ut annum, ſicut antea, rurſus a Vere inchoarent, ut patet *Exodi cap.* 12. *num.* 2. per ipſamet verba adducta ab adverſariis *ſupra num.* 11. Vide ipſum Tirinum *loc. cit.* ubi multa adducit ad rem etiam de initio anni Civilis, & anni Sabbatici, ac Jubilæi. Nec etiam urget tertia adverſariorum ratio, quia Oliva hyeme quoque media, adeoque toto anno viret. Tum quia teneriores illius ramuſculi quales columba decerpſiſſe videtur, in calidioribus illis Regionibus exeunte potius hyeme, quam æſtate ſuccreſcunt.

13 Probatur autem noſtra concluſio ex Sacra Scriptura. *Geneſis* enim *cap.* 1. *num.* 11. habetur: *germinet terra herbam virentem, & facientem ſemen, & lignum pomiferum faciens fructum juxta genus ſuum*: ergo eo tempore creata eſt terra quo incipit germinare herba; nam ſi creata fuiſſet in autumno, ut volunt citati adverſarii, aut in æſtate, ut cum aliis voluit Gerardus Mercato *de methodo demonſtrationis temporum cap.* 1. apparuiſſet cum herbis, plantis &c. Unde S. Theodoretus in *quæſtione* 72. *ſupra Exodum*, cum hanc propoſuiſſet dubitationem, *cur prima die menſis Deus juſſit erigi tabernaculum?* eam ſolvit his verbis: *Propterea quod eodem fere tempore Deus creaturas condidit, cujus rei fidem facit arborum germinatio; Germinet, inquit, terra herbam virentem &c. incipiente enim Vere, prata florere ſolent, ſegetes ſemina concipiunt, arbores fructum emittunt.* Et S. Ambroſius *cap.* 4. *lib. prim. Hexameron* ſic expreſſe dicit: *In hoc principio, quo Paſcha juſſu Dei celebrant Judæi, Cœlum & terram fecit Deus, quod inde mundi capi oportebat exordium, ubi erat opportuna omnibus verna temperies; unde & annus mundi imaginem naſcentis expreſſit, ut poſt hybernas glacies, atque hyemales caligines, ſerenior ſolito verni temporis ſplendor eluceat. Dedit ergo formam fructus annorum curriculis mundi primus exortus, ut ea lege annorum vices ſurgerent, atque initio cujuſque anni produceret terra nova ſeminum germina, quo primum Dominus Deus dixerat*: Germinet terra herbam &c.

Tum quia valde veriſimile, & credibile 14
eſt, eodem tempore fuiſſe formatum primum Adamum, quo poſtea Chriſtus ſecundus Adamus, & eodemmet tempore fuiſſe mundum primo creatum, quo fuit poſtea recreatus, & tedemptus per Chriſtum: atqui conſtat Chriſtum incarnatum, & mortuum eſſe, & reſurrexiſſe in æquinoctio verno; ergo in hoc verno æquinoctio fuit conditus mundus. Tum etiam quia vernum tempus comparatur juventuti, & autumnus ſenectuti, adeoque illud aptius eſt ad naſcentis mundi ætatem, cum in illo generante terra, virentibus herbis, floreſcentibus arboribus, & quaſi revireſcentibus animantibus, mundus quodammodo renaſcens, eodem ſe tempore primum a Deo eſſe conditum non obſcure declaret; & e contra autumnus magis corruptioni, quam generationi rerum conveniat, cum in ipſo arborum folia decidant, virore, vigoreque ſuo privata omnia paulatim flacceſcant & ad interitum ferantur.

Mundus non fuit creatus in inſtanti, ſed re- 15
vera ſex dierum naturalium ſpatio. Sic Sanct. Joann. Chryſoſtom. *Homil.* 3. *in Geneſ.* S. Ambroſius *lib.* 1. *Hexameron. cap.* 7. S. Baſilius *homil.* 2. *in Geneſ.* S. Gregor. Nazianzenus *orat.* 48. & S. Gregor. Magnus *lib.* 32. *moral.*

cap. 10. quibus ſubſcribunt omnes fere alii Sancti Patres ac ſcholaſtici, excepto S. Auguſtino, qui *lib.* 4. *de Geneſ. ad Litt. cap.* 21. exiſtimavit, mundum creatum fuiſſe in inſtanti, & totum ſimul, juxta illud Eccleſiaſtici *cap.* 18. *num.* 1. *Qui vivit in æternum creavit omnia ſimul*. Probatur autem noſtra concluſio ex Sacra Scriptura, quia Moyſes *Geneſ.* 1. aſſerens mundum ſucceſſive ſex dierum intervallo factum, hiſtorice ſcripſit, ergo debet intelligi non myſtice, & metaphorice, ut illum interpretatur Sanctus Auguſtinus, ſed vere litteraliter, ut eum intelligunt fere omnes alii Sancti Patres, & Scholaſtici. Tum quia ſi omnia creata fuiſſent ſimul, & in eodem inſtanti, terra nunquam fuiſſet *inanis & vacua*, ut habetur *Geneſ.* 1. nec fuiſſent aliquando tenebræ ſuper faciem abyſſi, ut teſtatur ipſe Moyſes *cit. cap.* 1. *Geneſ.* Si autem aliquando fuerunt tenebræ, etiam aliquando non fuit lux, adeoque non omnia facta ſunt ſimul in eodem inſtanti. Tum etiam quia Moyſes *Exodi cap.* 20. *num.* 10. & 11. rationem afferens, cur Judæi religioſe obſervare deberent diem Sabbati, non aliam allegat, niſi quod ſicut Deus per ſex dies mundum creavit, & requievit ſeptimo, ita poſſent ipſi per ſex dies operari, & die ſeptimo ad imitandum Deum ab omni opere ſervili ceſſare deberent, ibi: *Memento ut diem Sabbati ſanctifices; ſex diebus operaberis, & facies omnia opera tua; Septimo autem die Sabbatum Domini Dei tui eſt; non facies omne opus in eo tu, & filius tuus, & filia tua, ſervus tuus, & ancilla tua, jumentum tuum, & advena qui eſt intra portas tuas; ſex enim diebus fecit Deus Cœlum, & terram, mare, & omnia quæ in eis ſunt, & requievit in die ſeptima, idcirco benedixit Dominus diei Sabbati, & ſanctificavit eum*; Atqui hæc ratio infirma eſſet, ſi Deus in inſtanti & non per ſex dies produxiſſet mundum; ergo concludendum eſt Moyſem fuiſſe *litteraliter* locutum, & non *myſtice*, & *metaphorice*, proindeque mundum non fuiſſe creatum in inſtanti, ſed ſucceſſive ſex dierum ſpatio.

16 Objicies cum S. Auguſtino *loc. cit.* illud *Eccleſiaſtici cap.* 18. *num.* 1. ubi expreſſe dicitur: *Qui vivit in æternum, creavit omnia ſimul*. Ergo non ſucceſſive ſex dierum ſpatio, ſed in inſtanti creatus fuit mundus. At reſpondetur, quod illa particula *ſimul* idem ac *pariter* ſeu *univerſaliter*, & nullo excepto, ſignificat, ita quod nihil omnino ſit, quod non fuerit a Deo creatum, itaut illa particula *ſimul* non denotet ſimultatem temporis, ſed ſimultatem univerſitatis, ſeu collectionis, ut patet ex aliis Sacræ Scripturæ textibus, in quibus hæc particula *ſimul* collectionem ſignificat: Sic *Pſalm.* 13. *num.* 3. *Omnes declinaverunt, ſimul inutiles facti ſunt*. Pſalm. 48. *num.* 11. *Simul inſipiens, & ſtultus peribunt*. *Job cap.* 21. *n.* 26. *Et tamen ſimul in pulvere dormient, & cap.* 34. *num.* 15. *Deficiet omnis caro ſimul*, cum pluribus ſimilibus. Vel poteſt dici, quod omnia ſimul facta ſunt ſecundum materiam, nempe rudem, & informem, quæ primo mundi die omnis ſimul producta fuit, non omnia ſimul facta ſunt ſecundum formam.

Nec valet inſtare, quod ipſemet Moyſes teſtatur, Deum omnia produxiſſe ſimul ſimultate temporis; *Geneſ.* enim *cap.* 2. *n.* 4. expreſſe dicit, *Iſtæ ſunt generationes cœli, & terræ, quando creata ſunt in die, quo fecit Deus cælum, & terram, & omne virgultum agri &c.* adeoque &c. Non valet inquam, quia illa particula *in die* ſumitur non determinate pro unico die, ſed indeterminate pro quocumque illorum ſex dierum, quibus res aliquæ ſeorſim fuerunt formatæ; ſicque *in die* ſumi poteſt diviſim pro quolibet die, quo aliquid formatum eſt. Vel reſpondetur ut ſupra, omnia quidem fuiſſe producta in die unico quoad materiam, non vero quoad formam, ſicut explicat Sanctus Gregorius *l.* 32. *Moral. cap.* 10. ubi hanc agitans quæſtionem, poſt plura concludit: *Qui diverſis diebus creatum cælum & terram, virgultum, herbamque narraverat, nunc uno die facta manifeſtat: ut liquido oſtenderet, quod creatura omnis ſimul per ſubſtantiam extitit, quamvis non ſimul per ſpeciem proceſſit*. Quod deducitur ex ipſomet Moyſe in *cap.* 1. *Geneſ.* ubi dicit, quod lux facta ſit primo die, ſol vero quarta die; non quod Lux fuerit primo die ſine ſole, & dies ſine curſu ſolari, ſed quia licet Sol fuerit creatus prima die, & cum illo lux quoad ſubſtantiam, ſicque per curſum vigintiquatuor horarum incœperit a mundi exurdio dies naturales diſtinguere: tamen Sol & Luna dicuntur facta die 4. non quoad dictam ſubſtantiam, ſed quoad ſpeciales influxus, & ad munus diſcriminandi tempora, menſes, dies, & annos per motum in Zodiaco, qui tali die datus eſt Soli, aliiſque planetis; Et ideo dixit Deus *fiant luminaria* non quidem ſimpliciter, *ſed ut dividant diem, ac noctem, & ſint in ſigna, & tempora, & dies, & annos, ut luceant in Firmamento Cæli, & illuminent terram*. *Geneſ. cap.* 1. *n.* 14. & 15. ſic *Gen. cap.* 9. *num.* 13. dicit Deus poſt Diluvium: *Arcum meum ponam in nubibus*, 17

non

non quidem quantum ad ſubſtantiam ; nam talis arcus apparebat etiam ante diluvium, ſed ut eſſet in ſignum fœderis, & pacis, ibi : *Et erit ſignum fœderis inter me , & inter terram* . Unde ex S. Scriptura potius deducitur, quod mundus creatus ſit ſucceſſive ſpatio dierum ſex , quam in inſtanti . Quam nuſtram opinionem , poſthabita illa S. Auguſtini , videtur ſequi Eccleſia ; ſiquidem in hymnis , quos canit in veſpertinis precibus ſingulorum hebdomadæ dierum , laudat Deum de ſingulis operibus, quæ particulatim Ipſe per ſingulos dies perfecit .

18 In primo igitur die producta fuerunt Cœlum Empyreum , Angeli , terra , aqua , lux , & infernus . De Cœlo , terra , aqua , & luce habetur expreſſe ex *c.* 1. *Gen. a num.* 1. *ad* 5. De Angelis quamvis non habeatur expreſſe ex Scriptura , habetur tamen in Conc. Lateran. in *c. Firmiter credimus* 1. *de ſumma Trinitat.* & *Fide Catholica* , ubi definit , Angelos non ante , ut voluerunt aliqui , neque poſt mundum , ut cenſuerunt alii , ſed ſimul cum Mundo ab initio temporis creatos fuiſſe , ibi : *Qui ſua omnipotenti virtute ſimul ab initio temporis utramque de nihilo condidit creaturam , Spiritualem , & Corporalem , Angelicam videlicet , & mundanam , ac deinde humanam , &c.* Fuit enim creatum Cœlum nun vacuum , ſed cœleſtibus incolis plenum , nempe ſpiritualibus ſubſtantiis , quas Philoſophi *Intelligentias* , & Scriptura *Angelos* vocat ; & per ipſum cœlum primo die creatum non intelliguntur omnes orbes cœleſtes, ſed ſolum Empyreum , ut recte docent S. Clemens, Theodoretus , Origenes , Alcuinus , Rabanus , Lyranus , Abulenſis, & alii . Item Infernus , quamvis non exprimatur a Scriptura , quo die fuerit creatus, merito tamen creditur creatus primo die cum terra , in cujus centro eſt ; ſicut enim Deus primo die diviſit lucem corpoream a tenebris corporalibus , ita ſeparavit lucem ſpiritualem , ideſt Angelos bonos , a tenebris ſpiritualibus, ideſt a Dæmonibus , qui Duce Lucifero rebelles facti Deo , eodem illo primo die e Cœlis detruſi ſunt in Infernum , quem ſub idem tempus ipſis in centro terræ cum ſuo igne , & ſulphure Deus paravit, ut recte doctiſſimus Tirinus *in cap.* 1. *Geneſ.* & fere communis aliorum .

19 Secundo die factum eſt Firmamentum ; habetur expreſſe ex *cap.* 1. *Geneſ. a n.* 6. *ad* 8. Per firmamentum autem intelligendum eſt Cœlum ſtellatum , & omnes orbes Cœleſtes illi vicini , tum ſuperiores ut Cryſtallinum, & primum mobile, tum inferiores , qui ſunt ſeptem orbes planetarum ; unde per ipſum firmamentum intelligitur id quod in medio aquarum , & ex medio aquarum , ſeu ex mole aquarum productum , ipſas a ſe mutuo ſeparat , ſeu dividit , ut habetur *Geneſ. cap.* 1. *num.* 6. ibi : *Fiat firmamentum in medio aquarum , & dividat aquas ab aquis* . Per aquas autem, quæ ſunt ſupra firmamentum nun intelliguntur nubes , neque Cœlum Cryſtallinum, ſed veræ , & propriæ aquæ : uti creatæ ſunt primo die omnes conjunctæ , & ejuſdem ſpeciei, quæ per firmamentum productum ſecundo die fuerunt tantum ſeparatæ, ut patet *Geneſ. cap.* 1. *num.* 7. ibi : *Fecit Deus firmamentum, diviſitque aquas, quæ erant ſub firmamento ab his , quæ erant ſuper firmamentum* ; ſicque remanſerunt veræ, & propriæ aquæ ſuper firmamentum, divina virtute ſervatæ incorruptæ, tum ad ornatum univerſi, tum ad oblectamentum ſanctorum , tum præſertim ad perpetuam Dei laudem , & gloriam , juxta illud *Pſalm.* 148. *num.* 5. ibi : *Et aquæ omnes , quæ ſuper Cœlos ſunt , laudent nomen Domini* ; & illud *Daniel. cap.* 3. *num.* 60. ibi : *Benedicite aquæ omnes , quæ ſuper Cœlos ſunt , Domino* . Sic fere omnes Sancti Patres, & Doctores citati , & ſequuti a Tirino *in cap.* 1. *num.* 7. *Geneſis*, & in *Pſalm.* 148. *n.* 5.

Tertio die facta eſt congregatio aquarum, 20
& productio herbarum , & plantarum , textu expreſſo in *cap.* 1. *Geneſ. a num.* 9. *ad* 13. Congregatio autem aquarum facta eſt in unum locum, inquit Scriptura , ut appareret arida , & ipſam aridam vocavit Deus *Terram* , congregationeſque aquarum appellavit *maria* , ibi : *num.* 9. & 10. *Dixit vero Deus : congregentur aquæ quæ ſub Cœlo ſunt in locum unum , & appareat arida . Et factum eſt ita ; & vocavit Deus aridam Terram , congregationeſque aquarum appellavit Maria* . Quo vero ad productionem herbarum , & plantarum , clare patet , Deum die tertio dediſſe terræ virtutem germinandi herbas , & producendi plantas , ſive arbores fructibus graves , aliis incipientibus , aliis matureſcentibus , & aliis omnino maturis , juxta dicta ſupra *num.* 12. dicit enim Scriptura *cit. cap.* 1. *Geneſ. num.* 11. & 12. *Et ait : Germinet terra herbam virentem , & facientem ſemen , & lignum pomiferum faciens fructum juxta genus ſuum . . . . & protulit terra herbam virentem , & facientem ſemen juxta genus ſuum , lignumque faciens fructum , & habens unumquodque ſementem ſecundum ſpeciem ſuam* .

Quar-

Digitized by Google

21 Quarto die producta ſunt aſtra, nempe Sol, Luna, & Stellæ; & quidem ut illuminent orbem; Sol in die, & Luna cum Stellis in nocte; ſicque dividant diem, ac noctem; Ac pariter ut ſint in ſigna annorum, menſium, & dierum, & tempeſtatum veris, æſtatis, autumni, & hyemis, ac etiam pluviæ, ſerenitatis, ventorum, & hujuſmodi, textu aperto *in cit. cap.* 1. *Geneſ. a num.* 14. *ad* 18. ibi: *Dixit autem Deus, fiant luminaria in firmamento Cœli, & dividant diem ac noctem, & ſint in ſigna, & tempora, & dies, & annos, ut luceant in firmamento Cœli, & illuminent terram; Et factum eſt ita; Fecitque Deus duo luminaria magna, Luminare majus, ut præeſſet diei, & Luminare minus, ut præeſſet nocti, & Stellas.* Primum luminare magnum eſt *Sol* ſic dictus; *vel quia ſolus ex omnibus ſideribus ſit tantus, vel quia, cum eſt exortus, obſcuratis omnibus, ſolus apparet*, ut notat Cic. *lib.* 2. *de nat. Deor.* ſeu quia ſolus ita lucet, ut ex eo dies ſit, ut obſervat Varro *lib.* 4. *de ling. lat.* Secundum luminare magnum eſt *Luna*, ſic dicta ex eo quod ſola nocte luceat, unde *Noctiluca* etiam dicitur, ut advertit Varro *lib.* 2. *de ling. lat.* & etiam Cicero *lib.* 2. *de Nat. Deor.* Per hoc autem quod *Luna* dicatur luminare magnum, non ſequitur quod ſit major aliis planetis, cum illa penes molem ceteris Planetis minor ſit, ſed dicitur *Luminare magnum*, quia poſt Solem, majorem, & efficaciorem influxum in inferiora habet, quam ceteri alii Planetæ, & etiam quia major videtur, quoniam vicinior eſt terræ.

22 Quinto die producti ſunt piſces, & aves, textu expreſſo in cit. *cap.* 1. *Geneſ. a n.* 20. *ad* 23. ibi: *Dixit etiam Deus: Producant aquæ reptile animæ viventis, & volatile ſuper terram ſub firmamento Cœli. Creavitque Deus Cete grandia, & omnem animam viventem, atque motabilem, quam produxerunt aquæ in ſpecies ſuas, & omne volatile ſecundum genus ſuum.* Ipſi piſces, & aves producti ſunt ex aqua, ut docent SS. Hieronymus, Auguſtinus, Cyrillus, Damaſcenus, & alii communiter, & patet ex adducto Scripturæ textu, & ex Hymno qui dicitur in Veſperis feriæ quintæ, *Magnæ Deus potentiæ, qui ex aqua ortum genus*, (ut in hymno antiquo) *qui fertili natos aqua* (ut in hymno novo correcto) *partim relinquis gurgiti, partim levas in aera.* Nec obſtat diſſimilitudo inter piſces, & aves, quia ut recte notat S. Auguſtinus *lib.* 3. *de Geneſ. ad litt. c.* 3. piſces facti ſunt ex aqua denſiori, aves vero ex ſubtiliori, unde ſunt magis temperamenti aerei, quam aquei. Per cete grandia creata, & adducta in textu, intelliguntur piſces grandiori corpore exiſtentes. Unde nomen *Cete* eſt commune omnibus magnis piſcibus.

Sexto die producta ſunt animalia terreſtria, 23
& deinde homo, qui & Dominus ceterorum conſtitutus eſt, ut habetur expreſſe ex cit. *cap.* 1. *Geneſ. a num.* 24. *ad* 30. ibi: *Dixit quoque Deus: producat terra animam viventem in genere ſuo, jumenta, & reptilia, & Beſtias terræ ſecundum ſpecies ſuas, factumque eſt ita: & fecit Deus Beſtias terræ juxta ſpecies ſuas, & jumenta, & omne reptile terræ in genere ſuo: & vidit Deus quod eſſet bonum, & ait: Faciamus hominem ad imaginem, & ſimilitudinem noſtram, & præſit piſcibus maris, & volatilibus Cœli, & beſtiis, univerſæque terræ, omnique reptili quod movetur in terra &c.*

Adam igitur, & Eva ambo producti fuerunt in ſexta die: quamvis enim aliqui pu- 24
tent, ſolum Adamum factum fuiſſe ſexta die, & Evam factam fuiſſe poſtea, hoc tamen non eſt probabile, quia Deus in fine ſextæ diei ceſſavit ab omni opere, *& requievit die ſeptimo ab omni opere, quod patrarat*, ut habetur expreſſe ex *cap.* 2. *Geneſ. num.* 2. ubi *num.* 3. inſuper ſubjungitur, & *benedixit diei ſeptimo, & ſanctificavit illum, quia in ipſo ceſſaverat ab omni opere ſuo, quod creavit, ut faceret.* Quamvis autem poſt opera ſex dierum loquatur Moyſes de formatione Evæ, hoc non officit, quia ibi nempe *Geneſ. cap.* 20. *num.* 21. *& ſequent.* narrat ſolum quomodo producta fuerit: narrando vero ea, quæ facta ſunt in ſexto die, expreſſe dicit: *maſculum, & feminam creavit eos: Benedixitque illis Deus, & ait: Creſcite, & multiplicamini, &c.* ſic *Gen. cap.* 1. *num.* 27. *&* 28.

Adam productus fuit ex limo terræ, *Geneſ.* 25
cap. 2. *num.* 7. ibi: *Formavit igitur Dominus Deus hominem de limo terræ:* Adam enim in Hebræo ſignificat præciſum de terra, & dicitur Adam de *Adama*, quod ſignificat terram, ut tradit Toſtatus in *cap.* 5. *Geneſ. ante quæſtionem primam*, ſicut a Latinis dicitur homo *ab humo*, ut tradunt communiter Doctores.
Adam formatum fuiſſe in campo Damaſceno 26
loco quodam campeſtri juxta civitatem Hebron, quæ non quando Adam formatus eſt, ſed multo poſt condita fuit in loco diſtanti ab Jeruſalem, 16. milliaribus, ſive octo leucis, tradunt varii apud Toſtatum in *cap.* 1. *Geneſ. quæſt.* 22. & in *cap.* 13. *quæſt.* 834. Dicuntque ipſi, Adam ibidem vixiſſe poſtquam ejectus fuit de Paradiſo, ibique etiam ſepultum

Digitized by Google

tum fuiſſe, quod tamen non admittit ipſe Toſtatus in *cit. cap.* 138. & mniti alii, ut infra patebit.

27 Adam creatus fuit in ætate perfecta, qua poſſet generare, nam formatis Adam, & Eva, dixit illis illico Deus: *Creſcite, & multiplicamini. Geneſ. cap.* 1. *n.* 28. Non tamen certo conſtat in quibus annis initio mundi computanda eſſet ætas juvenilis apta perfecte ad generandum: Aliqui enim eam reponunt inter trigeſimum annum, & quadrageſimum, dicuntque in ea ætate Adamum creatum fuiſſe, qua Chriſtus reſurrexit: Alii vero dicunt, vitam pro tunc fuiſſe longiſſimam, & quamlibet ætatem fuiſſe longiorem, quam nunc, ideoque pueritiam, & adoleſcentiam fuiſſe longius productas, tardiuſque acceſſiſſe juventutem: unde volunt eam computari debere circiter quinquageſimum annum, qua ætate dicunt formatum fuiſſe Adamum; ex quo inferunt, & quidem meo videri probabiliter, quod Adam longius vixerit aliquo modo omnibus hominibus, quia licet Mathuſalem vixerit nongentis ſexaginta novem annis, & Adam tantum nongentis triginta, cum tamen ætas, qua creatus eſt, correſpondeat quinquageſimo anno, ſic vita Adam longior fuit ætate ſaltem perfecta vita ipſius Mathuſalem.

28 Eva producta fuit de coſta Adami, textu claro *in cit. cap.* 2. *Gen. num.* 21. & 22. ibi: *Tulit unam de coſtis ejus, & replevit carnem pro ea, & ædificavit Dominus coſtam, quam*
29 *tulerat de Adam, in mulierem.* Et quidem producta fuit ex coſta Adami, ſeu de latere ejus, ut advertunt Sancti Patres, & Interpretes, ne aut Domina ſi de capite, aut Ancilla, ſi de pedibus, ſed de medio produci debuit, ut ſo-
30 cia viri mulier intelligatur. Nec ex ſola coſta, ſed etiam ex carne Adami producta fuit Eva, ut notant communiter Doctores, id deducentes ex verbis ipſius Adami *Geneſ. c.* 2. *n.* 23. ibi: *Dixitque Adam, hoc nunc os ex oſſibus meis, & caro de carne mea, hæc vocabitur virago, quoniam de viro ſumpta eſt.*

31 Coſta illa quamvis fuerit Adamo neceſſaria, ut erat caput naturæ humanæ, & ut ex ipſa formaretur Eva, erat tamen ei ſuperflua quantum ad integritatem individui, quia ut recte ex communiori Doctorum advertit Toſtat. *in c.* 13. *Gen. q.* 357. 358. & 359. Adam habuit a principio plures coſtas, quam nos, & plures in uno latere, quam in alio; & ablata illa, manſerunt ei tot quot nobis, & pares in utroque latere diſpoſitæ ordine ſuo: & ratio eſt, quia ſi Adam tot coſtas habuiſſet quot nos, manſiſſet Adam deficiens in una coſta, quod non eſt dicendum, ne admittatur defectus in formatis a Deo, præſertim in eo, qui fuit primus, & ſupernaturaliter formatus; Tum quia Deus replevit carnem pro ea, quod non feciſſet, ſi coſta illa fuiſſet Adamo neceſſaria quoad integritatem individui, quia ibi poſuiſſet aliam coſtam. Cum ergo Deus carnem produxerit loco dictæ coſtæ; ſequitur, quod illa coſta fuerit illi ſuperflua, & adhuc ſine illa tot haberet coſtas, quot nos, ne maneret defectus in individuo ſic perfecte conſtituto, & minores haberet coſtas, quam natura exigat ad ſui perfectionem, & integritatem, ad quam 24. requiri tradunt Phyſiologi, & Medici, dicentes, corpus noſtrum 24. coſtis duodenis utrovis in latere eſſe conſtructum & coagmenta-
tum. Tum etiam quia ſi illa coſta fuiſſet ne- 32
ceſſaria Adamo quantum ad integritatem individui, deberet reſurgere in ipſo Adamo, ſicut manus abſciſſa alicui reſurgeret in ipſo; & tunc non reſurgeret in Eva; unde non poſſet reſurgere Eva, quia id quod materialiter ipſa erat, reſurgeret in Adamo: Quod non eſt dicendum, quia ipſa reſurget in Eva, cum ſit de integritate ejus individui, tamquam principalis materia ipſius, ut notat Toſtatus *cit. q.* 357.

Unde concludendum eſt cum ipſo Toſtato 33
cit. q. 259. & communiori Doctorum, quod Adam formatus fuit cum pluribus coſtis in uno latere, quam in alio, nempe ut dicunt etiam alii plures cum tredecim in ſiniſtro latere, ſicque habuit plures coſtas, quam nos; eratque in ipſo una ſuperabundans, quam Deus produxerat ex induſtria, ut illam poſtea detraheret, & formaret inde mulierem; qua ablata, & inde formata Eva, remanſit in utroque latere Adami par coſtarum numerus, & fuerunt tot quot in nobis; ſicque illa coſta erat ſuperflua Adamo quo ad integritatem ſui individui; quamvis ei fuerit neceſſaria, ut erat caput naturæ humanæ, ut ex ipſa forma-
retur Eva. Unde non videtur ſequenda opinio 34
aliquorum volentium, quod feminæ habeant unam coſtam pluſquam viri, ut inter alios tenuit D. De Ivigne *in novo Dictionario Theologico hiſtorico &c. Gallico idiomate impreſſo, verb. Adam.* Hoc enim dato perfectius eſſet corpus feminæ, quam viri, quod eſt contra rationem, & experientiam.

Solus Adam creatus fuit, & ex ipſo Eva, 35
quia conveniens fuit formari feminam ex maſculo, ut generis humani unicum eſſet principium. Unde S. Paulus *Actor. cap.* 17. *num.* 26. di-

Digitized by Google

dicit, quod Deus ex uno homine fecit omne genus hominum.

36 Hinc ſolum peccatum Adæ, & non Evæ tranſiit in omnes homines, ut dicit Apoſtolus *ad Roman. c. 5. n. 12.* ibi: *Sicut per unum hominem peccatum in hunc Mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertranſiit, in quo omnes peccaverunt:* ubi ut vides, Apoſtolus non facit mentionem niſi de peccato Adami, & nullimode de peccato Evæ, quamvis ipſa prius peccaverit, cum comederit, & dederit viro ſuo, qui & comedit; Ratio autem hujus, eſt, quia licet Eva peccaverit, & quidem graviſſime, tamen peccatum ejus non potuit tranſire in nos, neque per ejus peccatum venit mors in nos; nec dicimus nos peccaſſe in Eva, ſicut in Adamo; quia Eva non eſt principium totius humani generis, ſicut Adam: ſolus enim Adam eſt principium totius humani generis, quia in illo ſolo fuit tota natura humana; nam, quidquid pertinet ad naturam humanam, in quocumque ſit, fuit in Adam, & ideo vere eſt principium, quia totam naturam continet in ſe; In ipſo enim erat id, quod ipſe erat, & in eo fuit quidquid derivatum eſt in alios, ſcilicet Evam, & poſteros, quod non poteſt dici de Eva, quia non fuit in ea tota natura humana aliquando, quia non fuit in ea natura humana Adæ, neque aliquid ejus, neque fuit principium totius humani generis quantum ad nos, quia non eſt principium totaliter noſtri; ſicut Adam, quia in ipſo fuit id, quod nos accepimus ab Eva, & quod accepimus ab eo; nam quod accepimus ab Eva, erat in ipſo, in quantum de eo formata fuit Eva, & quod ab ea derivatum eſt per commixtionem, in ipſo erat; & ita nihil nos habemus, aut accepimus, quod non fuerit ab Adam, & aliquid accepimus, quod non fuit in Eva, ac per conſequens ipſa non eſt principium totius generis humani, neque quorum ad nos, ſicut eſt Adam. Ideo rectiſſime dixit Apoſtolus, quod omnes in Adam peccaverunt, & non dixit quod peccaverunt in Eva, quia in iſta non fuit tota natura humana ſicut fuit tota in illo, & per hoc Adam peccans, non ſolum peccabat ut unus ſingularis homo, ſed ut homo continens in ſe omnes homines, quia omnes eramus in eo, in quantum omnes deſcendimus ex eo, & ſicut ſi omnes peccaremus, omnibus imponeretur pœna, ita cum omnes eſſemus in Adam, omnes, peccante illo, peccavimus, & omnes obligationem mortis contraximus, ſicut ille, ut dicit Apoſtolus *cit. Epiſtol. ad Roman. capit. 5. num. 14.* ibi: *Regnavit mors .... etiam in eis, qui non peccaverunt in ſimilitudinem prævaricationis Adæ.* De Eva autem non potuit id dici, quia ipſa erat ſolum ut perſona ſingularis, & non ut continens totam naturam humanam, & ideo cum non eſſemus omnes in ea, non peccavimus omnes, peccante ea, ſed ſolum ipſa peccavit, eique ſoli ſuum fuit peccatum imputatum.

Adami Corpus ſecundum aliquos veteres Ec- 37
cleſiæ Patres, dicitur formatum ex quatuor mundi partibus, eo quod juxta græcum Idioma ſingulæ vocabuli *Adam* litteræ inchoent ſingulas quatuor mundi præcipuas partes, nempe Orientem, Occidentem, Aquilonem, & Meridiem, ut expendit S. Cyprianus, vel quiſquis eſt auctor *libri de montibus Sina, & Sion adverſus Judæos*, ibi: Hebraicum Adam in latino interpretatur, Terra caro facta, *eo quod ex quatuor cardinibus orbis terrarum pugno comprehendit terram, ſicut ſcriptum eſt:* Palmo menſus ſum Cœlum, & pugno comprehendo terram, & finxi hominem ex omni limo terræ, ad imaginem Dei feci illum: *oportuit illum ex his quatuor cardinibus orbis terræ nomen in ſe portare Adam. Invenimus in Scripturis per ſingulos Cardines orbis terræ eſſe a conditore mundi quatuor ſtellas conſtitutas in ſingulis cardinibus: Prima Stella orientalis dicitur* Anatole; *Secunda occidentalis dicitur* Dyſis; *tertia Aquilonis dicitur* Aretos; *quarta meridiana dicitur* Meſembria. *Ex nominibus Stellarum quatuor de ſingulis Stellarum nominibus tolle ſingulas litteras principales. De Stella* Anatole *A. De Stella* Dyſis, *D. De Stella* Aretos *A. De Stella* Meſembria *M. in his quatuor litteris Cardinibus habes nomen Adam.* Idipſum confirmat S. Auguſtinus *tractat. 9. & 10. in Joannem*, ubi ſic ait: *In Adam vocabulo quatuor orbis terrarum partes, per Græcas applicationes demonſtrantur; Si enim Græce dicantur Oriens, Occidens, Aquilo, Meridies, ſicut eas pleriſque locis Scriptura commemorat, in capitibus verborum invenis Adam;* Et idem docent Salmeron *Prolegomeno 7. in Evangelicam hiſtoriam*, Sixtus Senenſis *lib. 3. Bibliothecæ*, Pererius *in primum Geneſis*, & alii.

Adam vocavit uxorem ſuam Evam, eo quod 38
futura eſſe mater cunctorum viventium; *Geneſ. cap. 3. n. 20.* ibi: *Et vocavit Adam nomen uxoris ſuæ Eva, eo quod mater eſſet cunctorum viventium;* In Hebræo habetur *Hava* quod deſcendit de *Hai* ideſt vita, quia ut redditur ratio in littera, ipſa eſt mater cunctorum viven-

ventium : ante commiſſam culpam denominaverat Adam uxorem ſuam nomine naturæ, ſcilicet *Viraginem*, quia de viro ſumptam; *Geneſ. cap.* 2. *num.* 23. ibi : *Hæc vocabitur Virago, quoniam de viro ſumpta eſt* : nunc vero poſt commiſſum peccatum denominat eam *Evam* a miſeria, quia miſerorum omnium mater futura erat, *& miſeros facit populos peccatum*, ut expreſſe dicitur *Proverb. cap.* 14. *n.* 34. & advertunt Liranus *in cap.* 3. *Geneſis*, & Abulenſis *ibidem qu.* 22. Hinc pie aliqui dicunt apte vocari *Evam*, quaſi hoc nomine alludat ad Ejulationem parvulorum ex Eva prognatorum; maſculi enim recenter nati ejulando dicunt *A*, Feminæ vero dicunt *E*, unde Poeta.

Dicunt E vel A quotquot naſcuntur ab Eva.

39 Adam extra Paradiſum fuit formatus, & Eva intra Paradiſum, *cap. Illud autem* 9. *diſtinct.* 40. ubi ex Ambroſio *lib. de Paradiſo cap.* 4. ſic expreſſe habetur : *Illud autem animadverte, extra Paradiſum vir factus eſt, & mulier intra Paradiſum, ut advertas quod non loci, non generis nobilitate, ſed virtute unuſquiſque gratiam ſibi comparat. Denique extra Paradiſum factus, hoc eſt inferiore loco vir melior invenitur, & illa, quæ in meliori loco, hoc eſt, in Paradiſo facta eſt, inferior reperitur.*

40 Non autem ideo formata fuit Eva in Paradiſo, quia dignior, ſed quia fuit formata de latere Adami exiſtentis in Paradiſo. Sic expreſſe Toſtatus *in cap.* 13. *Geneſ. qu.* 136. & alii paſſim. In ipſo autem terreſtri Paradiſo ſemel tantum poſuit Deus Adam, licet alicui videatur, quod bis, ex quo bis id indicetur *in cap.* 2. *Geneſis*, ubi *num.* 8. dicitur : *Plantaverat autem Dominus Deus Paradiſum voluptatis a principio, in quo poſuit hominem, quem formaverat*, & infra *num.* 15. dicitur iterum : *Tulit ergo Dominus Deus hominem, & poſuit eum in Paradiſo voluptatis* : hæc enim ad unam tantum poſitionem referri debent, nam utitur Scriptura anticipatione, ut recte, & late oſtendit Doctiſſimus Abulenſis *in cap.* 13. *Geneſis q.* 199.

42 Adam, & Eva violato Dei præcepto de non comedendo fructu ligni ſciẽntiæ boni, & mali, appetentes ſcientiam divinæ ſimilem, juxta falſam Diabolici ſerpentis promiſſionem *Geneſ. c.* 3. *n.* 5. ibi : *Scit enim Deus, quod in quocumque die comederitis ex eo, aperientur oculi veſtri, & eritis ſicut Dii ſcientes bonum, & malum*, ejecti ſunt de Paradiſo, *Geneſ. cit. cap.* 3. Unde Deus *ibidem n.* 22. decepto Adamo, ſcientiam, qua Deo ſimilis fieret, fruſtra expetitam, pulchra ironia, & ſarcaſmo exprobrat : *Ecce Adam quaſi unus ex nobis factus eſt, ſciens bonum, & malum.*

Qua vero die, qua hora Adam, & Eva comederint de fructu vetito, qua item expulſi ſint e Paradiſo, non ſatis conſtat. Beda enim, Marianus Scotus, & plurimi alii apud Tirinum *tom.* 1. *in Chronico Sacro cap.* 48. *concl.* 5. dicunt, Adamum, & Evam eadem die, & creatos a Deo, & lapſos, & Paradiſo expulſos fuiſſe, nempe *die* 23. *Martii*. Alii apud Gervaſium Tilberien. *lib. de Otiis imperialibus deciſione prima*, & Abulenſis *in cap.* 13. *loc. cit. qu.* 606. dicunt per ſeptem tantum horas manſiſſe in Paradiſo, & propter hoc volunt, quod ſeptem ſint Pſalmi Pœnitentiales, ad ſignandas ſeptem illas horas. Alii apud Abulenſem *loc. cit. qu.* 608. tenent, quod Adamus, & Eva fuerint de Paradiſo ejecti hora decima, & manſerint novem horis in Paradiſo, quia Chriſtus tantum duravit tormenta patiendo, quamdiu fuerunt Adam, & Eva in Paradiſo : & ideo quia Chriſtus perſeveraverit uſque ad horam nonam diei, & tunc expiravit : ſic Adam, & Eva perſeveraverunt novem horis in Paradiſo, & hora decima ejecti ſunt. Alii tandem apud Abulenſem *loc. cit. q.* 611. Pererium *qu.* 2. *in tertium cap. Geneſ.* & Fraſſen *tom.* 2. *tract.* 3. *Theolog. diſp.* 3. *art.* 2. *qu.* 2. ſuſtinent, quod non fuerint eodem die formati, & de Paradiſo ejecti, ſed pluribus diebus in Paradiſo manſiſſe : quæ opinio teſte Fraſſen, & Pererio *loc. cit.* & aliis, eſt communior inter Doctores. Et hæc ſententia videtur conformis ipſimet Sacræ Scripturæ. Ex quo enim Serpens *Geneſ. cap.* 3. *num.* 1. dixerit Evæ, *cur præcepit vobis Deus, ut non comederetis de omni ligno Paradiſi?* ſignum eſt, quod per aliquot dies obſervaverit Adam, & Evam ex omnium Arborum fructibus ſolitos fuiſſe comedere, uno excepto fructu arboris ſcientiæ boni, & mali, a quo videbat eos ſeſe religioſe abſtinere; Quod utique Eva confirmaſſe videtur, dum *Geneſ. cap.* 3. *n.* 2. Serpenti reſpondit : *De fructu lignorum, quæ ſunt in paradiſo veſcimur*, dicendo enim *veſcimur*, nihil aliud dicere voluit, niſi veſci ſolemus; quamvis tamen Hebraice legatur *veſcemur* in futuro tempore. 43

Tum quia non videtur veroſimile tam multa, & varia, quæ inter creationem Adam, & ejectionem ejus a Paradiſo narrantur facta *cap.* 1. 2. *&* 3. *Geneſis*, intra unum ſolum diem coarctari; Primum quidem formatus eſt Adam extra Paradiſum : deinde in Paradiſum introductus eſt, fuitque ei datum a Deo præceptum 44

de

Digitized by Google

de non comedendo de ligno ſcientiæ boni , & mali : Poſt hæc adduxit Deus omnia animalia ad Adam , quorum ſingulis conſiderata cujuſque eorum vi , & natura , congruentia nomina impoſuit : cumque in eis nullum reperiretur Adamo ſimile , & idoneum ad ſocietatem vitæ proliſque generationem adjutorium , ex ejus latere formata eſt Eva , & ſibi tradita in adjutorium , & uxorem : Deinde cum adhuc verſarentur ambo in Paradiſo ſine ullo , aut nuditatis ſuæ pudore , aut externi incommodi , vel moleſtiæ perpeſſione , Serpens multis ſermonibus tentavit Evam , quæ ejus falſis decepta promiſſis , arborem vetitam adivit , ejuſque curioſe ſpectata , & conſiderata pulchritudine , decerpſit fructum , comedit , porrexitque ad Adam , & ſuis blanditiis eum induxit ad manducandum : ſicque peccavit ipſa , & Adam , & ſibi apertis oculis , cognita ſua nuditate erubuerunt , feceruntque ſibi perizomata ; & poſt hæc omnia venit Deus ad eos poſt meridiem , & graviter redargutos ejecit de Paradiſo : Tam multa autem , & varia longa facta in unum ſolum diem includi potuiſſe non eſt veroſimile , ſicque probabilius eſt Adam , & Evam non uno ſolo die manſiſſe in paradiſo , ut videtur ſenſiſſe Sanctum etiam Auguſtinum *lib.* 11. *de Geneſi cap.* 31. *& lib.* 2. *de peccatorum meritis , & remiſſione cap.* 21. ubi dum dixit : *Primos parentes ante peccatum uſos fuiſſe ceteris Paradiſi fructibus* , clare innuit , plus uno die eos in Paradiſo manſiſſe ; Et clarius idem ſignificat S. Gregorius *lib.* 4. *Dialogor. cap.* 1. his verbis : *In Paradiſo aſſueverat homo verbis Dei , & Beatorum Angelorum Spiritibus , cordis munditia , ac celſitudine viſionis intereſſe .*

45 Hinc ſatis probabile varii conjectantur , illos in Paradiſo manſiſſe octo diebus , & octavo die , quo fuerunt creati hoc eſt feria ſexta hebdomadæ ſecundæ e Paradiſo fuiſſe ejectus , nam ſpatium octo dierum videtur congruens , & ſufficiens fuiſſe ad ſupradicta omnia commode explicanda , ut non minus probabile videtur etiam Tirino *loc. cit.* Idque conſonat eis , quæ Sancti Patres edocent , nempe Adamum eodem die creatum , & lapſum , inquam , non numero , ſed hebdomadæ , ideſt ſexto ſecundæ hebdomadæ recurrente , ut expreſſe dicit Fraſſen *loc. cit. qu.* 2. *concluſ. in fin.* Habet pariter conſonantiam cum eo , quod ſecundus Adamus , Chriſtus nempe , pro expiando primi Adami crimine pertulit ; etenim ſexta die Adamus eſt creatus , & e Paradiſo ejectus ; eadem quoque paſſus eſt Chriſtus , ſuoque Sanguine cœleſtis Paradiſi januas Adamo , & poſteris reſeravit . Secundo in ejus diei exordio ille fuit ex luto formatus , hic idem ad tribunal raptus , & ſordidiſſimis fœdatus ſputis . Tertio , hora ejus diei tertia inductus eſt Adamus in Paradiſum , & Chriſtus tertia hora , mortis accepta ſententia , Urbe Jeroſolyma eductus eſt ad ſupplicium . Quarto , inter ſextam , & nonam horam Adamus , & Eva protenderunt manus ad excipiendum fructum , qui nobis mortem intulit , hoc ipſo tempore Chriſtus manus extendit in Cruce , ſanguinem fudit , & mortem obiit , quæ nobis vitam æternam conciliavit . Denique ad auram illius diei Deus ejecit Adamum , & Evam vetiti latrones fructus e Paradiſo terreſtri ; Chriſtus autem Latronem pœnitentem in cœleſtem Paradiſum eodem tempore , ſicut promiſerat , induxit . Hæc ille . Et conſimiliter habet Tirinus *loc. cit. c.* 48. *concl.* 5. ubi ſic expreſſe dicit : Igitur mortuus eſt Chriſtus tum die menſis , tum hebdomadæ feria (quidni & hora) eadem qua Adam ejectus eſt de Paradiſo : Ita Irenæus , Origenes , & Alcuinus : Sicut Crucem eadem meridiei hora , forſan & puncto horæ , quo Adam ad pomum ligni vetiti manum extenderat : eodem quoque quo Iſaac a Parente immolatus pene fuerat : Eodem die menſis , feria , & hora Latro reſtitutus eſt Paradiſo , quo Adam inde ejectus , inquit S. Chryſoſtomus ; Eodem Eva *Væ* audivit , & Maria *Ave* , inquit idem Chryſoſtomus , & Cyrillus Alexandrinus : Rurſus eodem die , & hora apertus , & clauſus fuit Paradiſus , inquit Hugo Floriacenſis : Hæc ille , qui multa alia habet ad rem , merito ibi videnda . Arbor ,
cujus fructus comeſtio fuit prohibita Adamo , 46
& Evæ , probabilius fuit malum , ſeu pomum , ut colligi videtur ex *Cantic. c.* 8. *n.* 5. ubi ſic habetur ; *Sub arbore malo ſuſcitavi te , ibi corrupta eſt mater tua , ibi violata eſt Genitrix tua* : At veriſimile eſt ſpecie diverſam fuiſſe ab omnibus malis noſtris ſeu citreis , ſeu aureis , ſeu perſicis , ſeu vulgaribus ; nam ſi fuiſſet ejuſdem ſpeciei , & naturæ cum aliis aliquibus Paradiſi arboribus , facillime potuiſſent Adam , & Eva Dei prohibitionem eludere , & Satanæ tentationem ſuperare , comedendo de fructu alterius arboris ejuſdem ſpeciei , tutaliter impune , & ſine ullo periculo , cum ipſis non fuerit interdicta comeſtio niſi de fructu ligni ſcientiæ boni , & mali in medio Paradiſi exiſtentis , ut patet *Geneſ. cap.* 2. *num.* 16. *&* 17. *& cap.* 3. *num.* 2. *&* 3. Ita Salianus , Cornel. a Lapide , & Bonfrerius citati , & ſe-

Digitized by Google

& ſequuti a Titino *in cap.* 2. *Geneſis Littera* C. & ſic tenent Fraſſen *tom.* 2. *Theolog. tract.* 3. *diſp.* 2. *art.* 1. *qu.* 4. *concluſ.* 2. & alii plures.

47 Unde omnino rejicienda eſt erronea opinio eorum, qui exiſtimabant, arborem illam fuiſſe mulierem, ut refert Moſes Barcepha *lib. de Paradiſo cap.* 19. ubi ſic habet: *Nonnulli exiſtimant non fuiſſe illam verum, & naturalem arborem, cujus fructum guſtaverit Adam, ſed venereum amplexum, quo cum uxore ille corpus miſcuit, eamque ob rem ajunt partum mulieris eſſe per Dei ſententiam doloribus factum obnoxium: neque aliud voluiſſe illud præceptum, ne edatis de illa arbore, quam ne coeatis, ſed ſancte & abſque venere vivatis.* Cujus delirii auctorem fuiſſe Origenem, affirmat Anaſtaſius Sinaita *lib.* 9. *in Hexaemeron*, his verbis: *Nefandorum autem effector, ſicut obſcenorum perpetrator Origenes exiſtimavit eam arborem eſſe mulierem.* Falſitatem autem hujus opinionis demonſtrat communis Sanctorum Patrum, & Catholicorum Doctorum ſenſus, qui omnes teſte Barcepha *loc. cit.* & Toſtato in *cap.* 4. *Geneſ. qu.* 2. aſſerunt expreſſe quod primi parentes in Paradiſo virgines manſerunt & de Paradiſo virgines exierunt, per quod apparet etiam falſitas eorum Hebræorum, qui apud Toſtatum *loc. cit.* dicunt quod Cain, & Abel in Paradiſo geniti ſunt, aſſerentes quod formata muliere, & adducta ad Adam, immediate cognovit eam carnaliter, alioquin fuiſſent tranſgreſſores præcepti ſibi ſtatim dati immediate poſt ſuam creationem *Geneſis cap.* 1. *num.* 28. ibi: *creſcite, & multiplicamini.*

48 Quod autem Cain, & Abel geniti fuerint extra Paradiſum terreſtrem, habetur expreſſe ex revelatione facta S. Methodio Martyri, quem multum ſequitur magiſter Scholaſticarum Hiſtoriarum: ipſe enim, ut refert Toſtatus *loc. cit. quæſt.* 2. dum eſſet in Carcere, oravit & petiit a Deo, ut aliqua ei de principio, & fine mundi revelaret, quod ſic factum eſt, ut ipſemet ſcribit, & ait, nempe quod primi Parentes virgines de Paradiſo egreſſi ſunt, deinde anno quintodecimo vitæ Adæ natus eſt Cain, & Soror ejus *Calmana*; & forte tanto tempore a copula vacaverunt, quia erant dolentes de peccato, quod contra Deum egerant, & de amiſſione felicis vitæ in Paradiſo pro ſe, & tota poſteritate. Deinde a Deo mandatum habuerunt de procreatione liberorum poſt alios quindecim annos, quo ſcilicet trigeſimo anno vitæ Adæ natus fuit Abel, & Soror ejus *Delbora*: Hæc ille. Alii autem, inter quos Doctiſſimus Calmet in *Dictionario Sacræ Scripturæ tom.* 1. *verb. Abel*, & *Cain* volunt probabilius, Cainum primogenitum Adæ, natum fuiſſe anno primo mundi, & Abelem anno ſecundo.

Eva quolibet partu geminos pariebat, ut 49
dicunt Judæi, maſculum & feminam, & poſtea illi duo erant vir, & uxor; Toſtatus in *Geneſ. cap.* 4. *quæſt.* 10. Cain editus eſt cum Sorore ſua appellata *Calmana*, ſive ut aliis placet *Azura*, ſeu *Azurum*. Calmet *loc. cit. verb. Cain*. Toſtatus *loc. cit. quæſt.* 2. & Abel cum gemella ſorore ſua vocata *Delbora*, ſeu ut dicunt alii *Avvinan*, ſeu *Decla*, vel *Edocla*, Calmet *loc. cit. verb. Abel*. Toſtatus *loc. cit. quæſt.* 2. De his autem nihil ex Sacra Scriptura, ex qua expreſſe ſolum habetur, quod Adam, & Eva tres genuerunt filios, nempe Cainum, Abelem, & Seth. *Geneſ. cap.* 4. *num.* 1. *cap.* 5. *num.* 6. & poſtquam genuerunt Seth, habuerunt adhuc filias, *Gen. cap.* 5. *n.* 7. ibi: *Et facti ſunt dies Adam poſtquam genuit Seth octingenti anni, genuitque filios, & filias.* Et ut quidam dicunt apud Toſtatum in *c.* 5. *Geneſ. q.* 5. fuerunt triginta filii, & totidem filiæ, quorum nomina non exprimuntur. Eruditiſſimus autem Clericatus *in ſuis ſpicis vulgari idiomate ſcriptis verb. Eva* habet, quod apud antiquos Scriptores relatos a Patre Menochio *Centuria* 1. *cap.* 74. duæ fuerunt valde contrariæ opiniones: una quod Adam, & Eva genuerint dumtaxat quatuordecim filios, duodecim maſculos, & duas feminas, quarum prima fuit uxor Cain, & ſecunda uxor Seth, cum ejus geminus Frater Abel fuerit a Cain occiſus. Altera, quod Eva pepererit inter maſculos, & feminas pluſquam duo mille filios; ſiquidem ipſa vixit nongentis, & quadraginta annis, & ſecundum traditiones hebraicas, ipſa pariebat quolibet anno duos geminos filios, maſculum, & feminam, & ſæpe ſæpius etiam tres. Rejectis tamen ipſis duabus opinionibus, prima tamquam nimis reſtricta, & ſecunda tamquam nimis ampla, tertiam ſuam adducit concludens, quod Eva inter maſculos, & feminas genuerit circa tercentum filios.

Nec etiam ſequenda eſt opinio eorum, qui 50
cenſuerunt, arborem illam fuiſſe frumentum, atque ideo Chriſtum quoque ſuum corpus in pane dediſſe, ut qua re contractum eſſet debitum, eadem & exſolveretur: nec etiam ſequenda alia aliorum volentium, arborem illam fuiſſe vitem, & idcirco Sanguinem ſuum dediſſe Chriſtum in vino pro expianda primorum parentum

tum

Digitized by Google

tum noxa : frumentum enim ſeges , non arbor dicitur , ut neque vitis , recte ait Barcepha *loc. cit.* & Fraſſen *cit. concluſ.* 1.

51 Neque vera videtur ſententia aliorum volentium arborem illam fuiſſe ficum , eo quod Adam , & Eva ſtatim ab ejus eſu nudos ſe agnoſcentes , ex foliis ficos tamquam arboris ſibi præ aliis vicinioris ad tegendam ſuam nuditatem veſtem ſibi conſuerunt , ut habetur *Geneſ. cap.* 3. *num.* 7. ibi : *cumque cognoviſſent ſe eſſe nudos , conſuerunt folia ficus , & fecerunt ſibi perizomata :* quæ ſententia licet non contemnenda , utpote defenſa a S. Athanaſio , Theodoreto , Gennadio , Moſe Barcepha , & aliis apud Fraſſen *cit. concluſ.* 1. tamen improbatur a Toſtato in *cap.* 13. *Geneſ. qu.* 164. hac convincenti ratione ; quia ſtatim ac comederunt fructum , illius dolore , ac pudore penitus ſuffuſi , cognoverunt ſe ob id maxima mala incurriſſe , unde ſummo horrore & odio concepto erga illam arborem , ex qua tantum exitium ſibi obvenerat , ſic ab eo corde , animo , & pede receſſerunt , ut nec manum ad folia ejus extendere auderent , ne majus adhuc aliquod damnum ex ea in ſe attraherent , præſertim cum Eva ſerpenti reſpoaderit *Geneſ. cap.* 3. *n.* 3. *de fructu vero ligni , quod eſt in medio Paradiſi , præcepit nobis ne comederemus , & ne tangeremus illud , ne forte moriamur .* Hinc concludit Toſtatus ; *Certum eſt , quod non auderent jam poſt peccatum tangere illam arborem , ne majus malum inde eis accideret ; ergo cum acceperunt folia ficus , certum eſt , quod arbor ficus non erat lignum ſcientiæ boni , & mali .*

52 Adam , & Eva e Paradiſo ejecti , probabilius eam regionem , quæ nunc Judæa , & Palæſtina dicitur , incoluerunt : Sic ex vetuſtiſſima Hebræorum traditione affirmat S. Baſilius *in cap.* 5. *Ezechielis* expreſſe dicens : *Obtinuit fama quædam in Eccleſia memoriam conſervans , non ſcripto proditam , quæ & talis eſt , quod prima utique Judæa hominem habebat incolam , nimirum Adam , ſimul atque excidit deliciis Paradiſi in hac terra collocatum ad mitigandam jacturam bonorum , quibus fuerat exutus .* Idem ſentit Rupertus *lib.* 3. *cap.* 31. & ex eo Toſtatus , & uterque ex S. Hieronymo , contendentes , Adamum in Judæa commoratum fuiſſe , ibique ſepultum , ut refert , & ſequitur Fraſſen *loc. cit. q.* 2. *concluſ.* 2. & plures alii id deducentes ex variis conjecturis , & præſertim quod ibi pœnitentiæ agendæ cauſa habitarint Adam , & Eva , ubi & pœnitentes mortui ſunt , ac ſepulti , mortuos autem eſſe in Judæa , & Paleſtina demonſtrat vetus Hebræorum traditio , & Sancti Patres , ex quibus eruitor ſequens concluſio , nempe :

Adam in monte Calvario , a Cranio , ſeu Calvaria ipſius ita nominato probabilius tumulatus fuit . Sic fere communis Sanctorum Patrum traditio , teſte Tirino in *cap.* 5. *num.* 1. *Iſaiæ* , & ita præ ceteris ſentit Tertullianus in carmine contra Marcionem , ubi ſic habet : 53

Golgotha locus eſt capitis , Calvaria quondam
Lingua paterna prior ſic illum nomine dixit :
Hic hominem primum ſuſcepimus eſſe ſepultum .
Hic patitur Chriſtus , pio ſanguine terra madeſcit ,
Pulvis Adæ ut veteris poſſit cum ſanguine Chriſti
Commixtus ſtillantis aquæ virtute lavari .

Ipſi ſubſcripſerunt S. Cyprianus *ſermone de reſurrectione Chriſti : Nos* , inquit , *ad Chriſtum pertinentes , cujus ſanguine conſperſa creditur Adami calvaria , qui ſub loco ubi crux Domini fixa eſt humatus traditur ab antiquis .* Origenes *tractatu* 35. *in Matthæum : Venit ad me traditio quædam , quod corpus Adæ primi hominis ſepultus eſt , ubi crucifixus eſt Chriſtus , ut ſicut in Adam omnes moriuntur , ſic in Chriſto omnes vivificentur , ut in loco illo , qui dicitur Calvariæ locus , ideſt locus capitis , caput humani generis reſurrectionem inveniat cum populo univerſo per reſurrectionem Domini Salvatoris , qui ibi paſſus eſt &c.* S. Chryſoſtomus *hom.* 24. *in cap.* 19. *Joannis : Exivit in eum qui dicitur Calvariæ locus , ubi quidam dicunt Adam & mortuum , & ſepultum eſſe , & Jeſum , ubi mors dominata eſt , ibidem trophæum erexiſſe per Crucem , quam tulit contra mortis tyrannidem .* S. Auguſtinus *ſerm.* 71. *de tempore ; Etiam hoc Antiquorum relatione refertur , quod & Adam primus homo in ipſo loco ubi crux fixa eſt , fuerit aliquando ſepultus , & ideo Calvariæ locum dictum eſſe , quia caput humani generis ibi dicitur eſſe ſepultum . Et vere fratres non incongrue creditur , quia ibi erectus ſit medicus ubi jacebat ægrotus , & dignum erat , ut ubi occiderat humana ſuperbia , ibi ſe inclinaret divina miſericordia : & ſanguis ille pretioſus etiam corporaliter dum dignatur pulverem antiqui peccatoris ſtillando contingere , redemiſſe credatur .* Immo & Hieronymus ipſe , licet aliter ſentire videatur in Epitaphio S. Paulæ , tamen ſcribens nomine

ne Paulæ & Euſtochii ad Sanctam Marcellam *epiſtola* 17. ait: *In hac urbe, immo in hoc tum loco, & habitaſſe dicitur, & mortuus Adam, unde & locus in quo crucifixus eſt Dominus noſter, Calvaria appellatur, ſcilicet quod ibi ſit antiqui hominis Calvaria condita: ut ſecundi Adam, ideſt Chriſti ſanguis de Cruce ſtillans, primi Adam, & jacentis Protoplaſti peccata dilueret.*

54 Nec valet objicere illud *Joſue cap.* 14. *n.* 15. obi habetur: *Nomen Hebron ante vocabatur Cariath Arbe; Adam maximus inter Enacim ibi ſitus eſt:* Quod & in capite *Hebron* 2. *cauſ.* 12. *quæſt.* 2. ex S. Hieronymo, & in *cap. Unaquæque* 3. *ead. cauſ.* 13. & *q.* 2. ex S. Auguſtino aſſeritur; Et S. Hieronymus in epitaphio S. Paulæ expreſſe dicit: *Cariath Arbe idem eſt ac civitas virorum quatuor Abraham, Iſaac, Jacob & Adam magni, quem ibi conditum, juxta librum Jeſu Nave Hebræi autumant: Licet plerique quartum putent Caleb, cujus latero memoria monſtratur*, adeoque Adam in Hebron, & non in Calvario, ſeu Golgotha fuit tumulatus. Non valet, inquam, quia nomen *Adam* aliquando eſt nomen proprium illius primi hominis, & aliquando eſt nomen commune ſignificans quemcumque hominem. Unde *Geneſ. cap.* 5. *num.* 2. dicitur, *Maſculum & Feminam creavit eos, & benedixit illis, & vocavit nomen eorum Adam*: & ubi nos *Pſal.* 4. *num.* 3. dicimus *Filii hominum uſquequo gravi corde*, in hebræo dicitur *Filii Adam*, & ita poterit accipi littera, ut dicat *homo maximus*, ubi nos dicimus *Adam maximus*, & tunc non intelligitur de primo Parente, ſed de homine magnæ ſtaturæ, ideſt de uno Gigante, qui habitabat in Hebron, & erat Pater aliorum Gigantum, in quo ſenſu tenent multi Hebræorum apud Abulenſem in *cap.* 13. *Geneſ. quæſt.* 138. In ipſo igitur *cap.* 14. *num.* 15. *Joſue*, nomen *Adam* tribuitur cuidam homini, cui peculiare erat nomen *Arbe*, qui, ſicut legitur *ibidem cap.* 15. *num.* 13. erat Pater Enac gigantis, ibi; *Cariath Arbe patris Enac*. Cum autem *Arbe* fuerit ſtatura major, vel dignitate præcellentior ſuis filiis, qui *cap.* 13. *Numerorum* dicuntur monſtra quædam de genere giganteo, ibi: *Vidimus monſtra quædam filiorum Enac de genere giganteo:* Is Arbe merito dicitur maximus inter Enacim, & ipſe eſt, qui fuit ſepultus in Hebron, & non Adam primus parens, qui, ut dicebatur, probabilius creditur tumulatus in Golgotha, ſeu Calvario, ut ſenſit etiam S. Hieronymus ſcribens ad Marcellam per adducta ejus verba *ſupra num.* 53. quamvis in cit. Epitaphio S. Paulæ, & *cap. Hebron* videatur ſentire contrarium, & ut ſenſit etiam S. Auguſtinus *ſerm.* 71. *de tempore* per ejus verb. allata *ſupra d. num.* 53. quamvis pro contraria opinione citetur in *cap. Unaquæque* 3. *cauſ.* 13. *qu.* 2. ubi tamen non ex propria, ſed aliorum opinione id aſſerit, ut patet ex præciſis ejus verbis, ibi: *E contra Adam* (*ut aſſeritis*) *in Civitate Arbea tumulatus eſt*.

Non negaverim tamen, quod ſit etiam ſatis probabile, quod in *Joſue cit. cap.* 14. *num.* 15. accipiatur *Adam maximus* pro primo parente, quem Sacra Scriptura excellenter, vel appropriate vocavit ſolum Adam, qui eſt maximus, cum ſit pater, & origo totius generis humani, & ſitus ſit inter Enacim, ideſt ſepultus in orbe Hebron in terra Gigantum, ut vult Toſtatus citatus in *cit. cap.* 14. *Joſue quæſt.* 10. aſſerens, quod iſte ſit verior, & communior ſenſus, quem fere omnes Catholici tenent: Nam, ut proſequitur ipſe, Adam vixiſſe perhibetur apud Urbem Hebron, & ibi finiviſſe dies ſuos, ibique ſepultum fuiſſe cum Eva conjuge ſua, & ibi quoque formatum fuiſſe; ſic quoque teſtantur etiam gentes quæ nunc habitant apud urbem Hebron: Et ab antiquo hujus teſtimonium eſt vallis quoque quædam apud urbem Hebron, quæ ab incolis vulgariter vallis lacrymarum appellatur, eo quod Adam centum annis Abel filium ſuum occiſum fleverit, quouſque ab Angelo admonitus eſt, ut cognoſceret Evam uxorem ſuam: De hoc in libro de ſitu Terræ Sanctæ: de hoc etiam Joſephus libro primo antiquitatum; & quia in nullo alio loco tactum fuerat de Sepulcro Adæ, voluit hic tangere Scriptura. Et concordat iſta expoſitio valde ſuperiori litteræ: Nam urbs Hebron vocata eſt Cariath Arbe, ideſt Civitas quatuor virorum, ſcilicet Patriarcharum: de tribus eorum, ſcilicet Abraham, Iſaac, & Jacob conſtabat *Gen. cap.* 39. quod ibi ſepulti erant, de Adam autem nequaquam: ideo additum eſt hic de quarto viro, & dicitur quod iſte eſt Adam maximus, ideſt Protoplaſtus. Quidquid autem veritas ſit, conſtat, quod littera noſtra intenderit iſtum ſenſum: nam ſi littera noſtra intendiſſet pro aliquo homine, non poſuiſſet nomen Adam, quod apud Latinos ponitur tamquam propriom; ſed diceretur homo maximus ibi ſitus inter Enacim, & tamen poſuit *Adam*, ideoque intellexit de illo primo, quem vocat Adam, & non hominem nomine latino communem. Sic totaliter ad litteram Toſtatus, loc. cit. 55

Digitized by Google

56 Paradiſus eſt vox ex hebræo *Pardes* deducta: Pardes enim hebraice ſignificat pomarium, aut viridarium juxta illud *canticor.* 4. *Emiſſiones tuæ Paradiſus* (hebraice Pardes) *malorum punicorum*, ex qua voce Græci *Paradeiſos*, & Latini *Paradiſus* effecerunt; & Græci hanc vocem *Paradiſus* ab Orientalibus, & Perſis ſua pomaria, & viridaria, ſeu hortos, *Paradiſos* nuncupantibus, derivatam volunt; ac Septuaginta Interpretes etiam hac voce *Paradeiſos Geneſ.* 2. *num.* 8. uſi ſunt ad viridarium Eden, ideſt hortum deliciarum ſignificandum, ut notat Calmet in *Dictionario verb. Paradiſus*. Unde in hebræo Paradiſus non vocatur hortus abſolute, & ſimpliciter, ſed hortus deliciarum, ſcilicet *Ganeden*, quia *Gan* ſignificat hortum & *Edem* ſignificat delicias, ut obſervat Toſtatus *in cap.* 13. *Geneſ. qu.* 8. Hinc ſubſequitur ipſe *ibidem* quia locus ille, quem Scriptura *Geneſ.* 2. vocat Paradiſum, erat locus deliciarum pluſquam eſſet alius in tota terra, tractum eſt, ut vitam beatam in Cœlo, in qua ſunt maximæ deliciæ, & omne bonum, vocemus *Paradiſum*.

57 In quanam parte mundi fuerit conſitus Paradiſus terreſtris, non ſatis conſtat, cum variæ fuerint, & ſint circa hoc Scriptorum opiniones, quibus brevitatis gratia relictis, dicimus, quod probabilius Paradiſus terreſtris conſitus fuit in confinibus Meſopotamiæ, & Arabiæ Orientalis parum longe a Chaldæa, & Syria Damaſcena. Sic communior inter Recentiores ſententia, teſte Fraſſen *tom.* 2. *Theolog. tr.* 3. *diſp.* 2. *art.* 1. *q.* 2. eamque pluribus probant Sixtus Senenſis *lib.* 5. *Bibliothecæ annotation.* 34. Cornelius a Lapide in 2. *cap. Geneſ.* Maldonatus in *cap.* 27. *Matthæi verſ.* 44. Genebrardus *lib.* 1. *Chronographiæ*; Pererius *lib.* 3. *in Geneſ. num.* 122. & plures alii. Et hoc colligitur ex Sacra Scriptura; Geneſis enim *cap.* 2. *num.* 8. ubi vulgata noſtra habet: *Plantaverat autem Deus Paradiſum voluptatis*, hebraica dicit, *plantaverat Deus Paradiſum in Eden*: Eden autem fuiſſe in finibus Meſopotamiæ, vel Syriæ deducitur ex eadem Sacra Scriptura 4. *Regum cap.* 19. *num.* 12. ubi habetur, quod Eden Regio jungitur cum Goſana, & Aram, & Reſph, quæ ſunt in finibus Meſopotamiæ, vel Syriæ, ut tradunt fere cuncti Scriptores, adeoque cum Moyſes aſſerat, Paradiſum fuiſſe plantatum in Eden, ſtat clarum quod in confinibus Meſopotamiæ, vel Syriæ, ubi eſt Eden, conſitus fuerit Paradiſus terreſtris.

58 Tum quia ex *cap.* 4. *Geneſ. num.* 16. *egreſſuſque Cain a facie Domini habitavit profugus in terra ad Orientalem plagam Eden*, ideſt verſus Orientem ultra Meſopotamiæ Eden, ubi erat Paradiſus, ut plures explicant cum Genebrardo *lib.* 1. *Chronographiæ*, Fraſſen *loc. cit. concluſ.* 2. Toſtatus in *cap.* 4. *Geneſ. q.* 9. Hinc Paradiſum terreſtrem conſitum eſſe in regione Eden ſuſtinent plurimi Patres tam Græci quam Latini, ac etiam plerique Hebræi apud Malvendam *lib. de Paradiſo cap.* 18. inter quos Moſes Barcepha *lib.* 1. *de Paradiſo cap.* 21. ſic expreſſe habet: *Diximus Eden eſſe regionem ſpatioſam, amplam, amœnam, variam; Paradiſum vero locum eſſe pulchris, fructuoſis, præſtantibus, laudabilibuſque arboribus, præ quibuſvis aliis in tota Eden locis ornatam; Paradiſum enim ejus regionis, quæ Eden dicitur, partem eſſe inter alias omnium præſtantiſſimam, laudabiliſſimam, atque Cultoribus ſatis commodiſſimam.* Et Euſebius, ac S. Hieronymus in deſcriptione hebraicarum Urbium, & regionum ſic aperte, & clare concludunt: *Eden Sacer Paradiſi locus ad Orientem, quod in voluptatem, deliciaſque transfertur.*

Quanta fuerit latitudo, & longitudo Paradiſi terreſtris? incerta res eſt; certum eſt tamen, quod debuerit eſſe ſufficientis latitudinis, & longitudinis, ut capere poſſet homines, qui in ipſo victuri erant, & ut ipſi homines per diverſa loca vagarentur: Unde volunt aliqui, quod ambitus terreſtris Paradiſi ſit quaſi centum leucarum, & longitudo quaſi triginta leucarum, vel paulo plus, quia in circulo, vel rotundo ita ſe habet longitudo, quæ eſt diameter ad lineam circumferentialem: Sic refert Abulenſis in *cap.* 2. *Gen quæſt.* 9. qui tamen in *Geneſ. cap.* 13. *quæſt.* 98. ſic habet: *Quibus apparet, quod Paradiſus eſſet terra aliquantulum lata, tamen non multum: non enim videtur quod oporteret habere majorem magnitudinem, quam habent Inſula, ſcilicet, in latitudine tres, vel quatuor leucas, in circuitu autem duodecim, aut parum plus*: quamvis eruditiſſimus Vincentius Fuga *in compendio notitiæ Orbis Sacri, & profani in principio* de ipſius Abulenſis opinione ſic dicat: *Circa Meſopotamiæ fines Dominus hunc hortum plantavit, latitudine, ſi Abulenſi credimus, duodecim mille paſſuum, ambitu ſex & triginta mille.* Fraſſen autem *loc. cit. art.* 2. *quæſt.* 3. *concl.* 1. concludit, quod probabilius eſt, Paradiſum terreſtrem nec ita arctum, nec ita ſpatioſum fuiſſe, ut ad quindecim, aut viginti leucas excesſerit; & colligit ex S. Auguſtino *lib.* 8. *in Geneſ. cap.* 10. ubi ait: *Neque enim exiguus* 59

locus

Digitized by Google

locus erat Paradiſus, quem totus ſons irrigabat: & ex Moſe Barcepha *lib. de Paradiſo cap.* 15. & 28. ubi habet, Paradiſus dicebatur accommodatiſſimus ad habitationem, oblectationemque hominum; ſed quanta fuerit hujus amplitudo, ſatis arguit fluvius magnus, qui ex ipſo effluebat, & poſtquam elapſus eſſet, dividebatur in quatuor flumina; ſi enim fluvius ipſe magnus erat, manifeſtum eſt Paradiſum, quem irrigabat, magnum ſpatioſumque fuiſſe.

60 Paradiſus terreſtris adhuc ſubſiſtit; ſic communior & probabilior Sanctorum Patrum, aliorumque Doctorum opinio, inter quos præſertim S. Epiphanius *lib.* 5. *adverſus hæreſes cap.* 51 S. Auguſtinus *lib.* 2. *de peccato originali cap.* 23. Tertullianus *lib. de Anima cap.* 55. Sixtus Senenſis, Delrius, Bellarminus, Gregorius a Valentia, Malvenda, Suarez, & fere omnes tum veteres, tum recentiores, ut teſtatur ſapientiſſimus Tirinus in *cap.* 5. *Geneſ. verſ.* 24. & fatentur apud ipſum *ibidem* etiam Pererius, Viegas, Cornelius a Lapide, Salianus, & alii adducti ab ipſo in *cap.* 2. *Geneſis verſ.* 8. & colligitur ex *cap.* 44. *num.* 16. *Eccleſiaſtici*, ubi expreſſe dicitur: *Henoch placuit Deo, & translatus eſt in Paradiſum, ut det gentibus pœnitentiam*, & ex 4. *Regum cap.* 2. *num.* 1. ibi: *Factum eſt autem cum levare vellet Dominus Eliam per turbinem in Cœlum, & num.* 11. ibi: *Et aſcendit Elias per turbinem in Cœlum*, ideſt aereum, & ex regione aeris mox translatus eſt in Paradiſum terreſtrem, ut docent paſſim ſacri Interpretes, & præſertim Doctiſſimus Tirinus in 4. *Regum cap.* 2. *verſ.* 11. ubi dicit, quod Paradiſum ahuc extare tenent præter jam citatos, etiam S. Irenæus, Iſidorus, Hieronymus, Juſtinus, S. Thomas, & Abulenſis, ac adhuc Henoch, & Eliam extare & vivere in Paradiſo terreſtri, ut in fine mundi contra errores, & falſitates Antichriſti prædicent hominibus pœnitentiam, & eos in vera Fide, & lege confirment, tenet & teſtatur de communi Eruditiſſimus Clericatus *nelle Spiche vulgari idiomate raccolte verb. Elia, & Henoch*, juxta illud cit. *cap.* 44. *num.* 5. *Eccleſiaſtici* de Henoch, ibi: *ut det gentibus pœnitentiam*, & prædictionem *Malachiæ cap.* 4. *num.* 5. de Elia, ibi: *Ecce ego mittam vobis Eliam Prophetam antequam veniat dies Domini magnus & horribilis, & convertet cor Patrum ad filios, & cor filiorum ad patres eorum*, ubi ad probationem exiſtentiæ adhuc Paradiſi terreſtris, & ſuperviventiæ inibi Henoch, & Eliæ refert ſequentem ſucceſſum, qui ex ipſo hic litteraliter ad uberiorem notitiam datur.

Grazioſo è quel ſucceſſo del Venerando Fra 61
Benedetto d' Arezzo, uno dei primi Religioſi, e Figliuoli ſpirituali del glorioſo Patriarca S. Franceſco d' Aſſiſi, che ſi legge nell' iſtoria Cronologica dei Padri Franceſcani di Geruſalemme, ſcritta dal Padre Fra Giovanni da Calaorra, Minor Oſſervante della Provincia di Burgos nel libro ſecondo, e da noi raccontato nella noſtra prima età del Mondo *Rag.* 13. *pag.* 124. & 125. Il ſucceſſo è queſto. Eſſendo ſtato mandato eſſo Ven. Fra Benedetto d' Arezzo oltre il mare nell' Africa a predicare la Santa Fede a' Saracini, ed a reggere diverſi Conventi ivi fondati di Frati del ſuo Ordine, dopo avere faticato per molti anni con gran profitto dell' Anime, e vantaggio della Religione, riſolſe ritornare in Italia, per ritirarſi a vivere in una povera Cella, ed attendere alla contemplazione dell' eterna vita. Ottenne da alcuni Marinari, benchè infedeli, d' entrare nella loro nave, che ſtava per partire a momenti verſo l' Italia, come da lì a poco ſi fece. Alla metà del viaggio inſorſe una tempeſta così fiera, che facendo temere a quei Mori il naufragio, per iſcanſarlo, cominciarono a gittare in mare tutte le Mercanzie, che nella Nave avevano, e fatti rabbioſi da tale sfortuna, eſſendo infedeli, preſero anco il povero Frate Benedetto d' Arezzo e lo gettarono nel mare, benchè con poco loro profitto, perchè in gaſtigo della loro empietà, la Nave ſi ſommerſe, e ſi annegarono tutti. Il Ven. Fra Benedetto gettato nel Mare, e caduto nell' acqua, fu ſubito preſo per un braccio dal ſuo Angelo Cuſtode, e ſollevato in aria fu portato nel Paradiſo terreſtre, ove erano li due Santi Profeti Elia, ed Henoch. Queſti reſtarono ammirati nel vedere un Religioſo, veſtito così poveramente, con una ſola Tonica, e sì aſpra. Gli andarono incontro, e lo ſalutarono, e gli richieſero, chi foſſe? e come capitato in quel luogo? Fra Benedetto diede notizia ai medeſimi della Religione inſtituita da S. Franceſco nella Chieſa Cattolica, il ſuo paſſaggio, e dimora fatta nell' Africa, il ſuo ritorno intrapreſo verſo Italia, la tempeſta inſorta nel mare, in cui era ſtato gettato fuori della Nave, a guiſa d' un' altro Giona, dai Saracini; e che dal ſuo Angelo, cavato dall' onde, era ſtato portato in quel luogo; richiedendo anch' eſſo, chi loro foſſero? riſpoſero, che erano Elia ed Henoch, quali ſtavano in quel luogo be-

Digitized by Google

benedicendo il Signore , e lo conduſſero in diverſe parti a vedere le delizie di quella abitazione . Mentre Fra Benedetto ſtava mirando , ed oſſervando quanto quei due Santi Vecchi gli dicevano , e moſtravano , fu preſo di nuovo nelle braccia dall'Angelo , e con gran velocità portato per aria , fu collocato in Italia ſu la riva del mare , e porto d'Ancona . Nello ſteſſo tempo giunſero nel medeſimo porto alcune altre Navi , che viaggiavano di conſerva con quella affondata : e ſapendo i Marinari , che in eſſa vi era Fra Benedetto , reſtarono ſtupiti vedendolo ſul porto ſano , e ſalvo , mentre lo tenevano con tutti gli altri annegato . L'interrogarono in che modo aveſſe compito il viaggio ? ed egli raccontò loro la mirabile provvidenza Divina , e la cuſtodia di lui tenuta dal ſuo Angelo Cuſtode . Andò poi il Venerando Fra Benedetto al più vicino Convento de' ſuoi Frati , ove fu ricevuto con ſomma carità , e gaudio di ſpirito , coll'avere inteſe le vicende del ſuo viaggio . Ma que' buoni Padri più ſolleciti della Santità della loro vita , che di ſcrivere le coſe maraviglioſe vedute nel Paradiſo Terreſtre da Fra Benedetto , altro non notarono , che il ſucceſſo , quale però ci ſerve d'atteſtato , che li Profeti Henoch , ed Elia ſono conſervati in vita per tanti ſecoli dall'onnipotenza del Signore in quel luogo felice , incognito a' mortali .

62 Nec valet objicere illud *Geneſ. cap. 9. n. 19. & 20.* ibi : *opertique ſunt omnes montes excelſi ſub univerſo cœlo ; quindecim cubitis altior fuit aqua ſuper montes , quos operuerat* ; adeoque Paradiſus terreſtris aquis Diluvii diſſipatus eſt ; ſicque modo non amplius extat . Non valet inquam , quia in eodem *cap. 7. Geneſ.* dicitur univerſos homines aquis Diluvii interiiſſe , & remanſiſſe ſolum Noe , & qui cum eo erant in Arca , & tamen nemo admittit Henoch fuiſſe in arca recluſum , neque Diluvii aquis periiſſe , adeoque ſicut in hac univerſali poſitione , *aquis Diluvii interierunt omnes homines præter Noe , & qui cum eo erant in Arca* , excipitur Henoch , ita excipitur Paradiſi terreſtris locus ab univerſali terræ illuvione . Tum quia valde probabile eſt , quod Paradiſus Terreſtris tempore diluvii ſervatus fuerit immunis , aquis undique ad latera ſeſe attollentibus , & quaſi in murum ſolidatis , ut contigit Iſraelitis , in mari rubro *Exodi cap. 14. numer. 22.* ibi : *Et ingreſſi ſunt filii Iſrael per medium ſicci maris ; erat enim aqua quaſi murus a dextra eorum , & læva* ; ac pariter in Jordane , ut patet *Joſue capit. 3. & 4.*

Mundi tempora ſeu ætates , alii dividunt in 63
ſex , & alii in ſeptem : In ſex inter alios ſic dividit ſapientiſſimus Tirinus *tom. 1. in Chronico Sacro cap. 7.* ibi : Prima ætas Mundi cœpit ab Adamo , & duravit uſque ad finem diluvii *annis* 1656. Secunda cœpit a fine Diluvii , & duravit uſque ad egreſſum Hebræorum ex Ægypto , & duravit uſque ad quartum annum regni Salomonis , quo condi cœptum fuit Templum , *annis* 480. Quarta cœpit a quinto anno regni Salomonis , ſeu ſecundo anno ab inchoato templo , & duravit uſque ad deſtructum , & exuſtum idem Templum ; Vel potius uſque ad finem Captivitatis Babilonicæ *annis* 452. Quinta cœpit a relata captivitate Judæorum , & initio Monarchiæ Perſicæ , & duravit uſque ad Meſſiæ adventum , ſeu Incarnatum Filium Dei , *annis* 525. Sexta cœpit a primo Chriſti adventu , durabitque uſque ad ſecundum illius adventum ad judicium , & interitum univerſi , de quo die nemo ſcit . Septima non jam in Mundo ſed in Cœlo inchoabitur ætas a die extremi judicii duratura uſque in perpetuas æternitates . In ſeptem autem ætates inter alios ſic dividit Eruditiſſimus Vincentius Fuga in *compendio notitiæ orbis ſacri , & profani in principio* . Prima Mundi ætas , ſeu ejus infantia cœpit ab ejus exordio , & duravit uſque ad univerſale Diluvium *annis* 1656. Secunda , ſeu pueritia cœpit ab univerſali Diluvio , & duravit uſque ad ortum Abrahæ *annis* 382. Tertia , ſeu adoleſcentia cœpit ab ortu Abrahæ & duravit uſque ad ortum Moyſis *annis* 425. Quarta , ſeu juventus cœpit ab ortu Moyſis , & duravit uſque ad Samuelis Principatum *annis* 476. Quinta , ſeu virilitas cœpit a Principatu Samuelis , & duravit uſque ad Babilonicæ Captivitatis ſolutionem *annis* 577. Sexta ſeu ſenectus cœpit a ſoluta captivitate , & duravit uſque ad nativitatem Chriſti *annis* 536. Septima , ſeu decrepitas cœpit a Nativitate Chriſti , & durabit uſque ad finem , ſeu interitum mundi .

Quia tamen in calculandis , & numeran- 64
dis annis ab orbe condito uſque ad Chriſti Nativitatem effluxis tot ſunt fere ſententiæ , quot capita , adeo ut teſte Sancto Hieronymo in *Epiſt. ad Titum cap. 3. Inter eos , qui ex hebraico fonte numerum deducunt annorum Mundi , vix unus , vel alter reperiatur , qui alteri in omnibus conſentiat* . Hinc celebriores opiniones de Mundi ætate ſubjicimus , ut quiſque

quæ ſeligat eam, quæ magis ex illis ſibi placuerit.

Celebriores opiniones de numero annorum, qui ab orbe condito ad æram Chriſti vulgarem fluxerunt, prout traduntur a doctiſſimo P. Fortunato a Brixia in *Piloſophia ſenſuum mechanica tom. 2. tract. 1. diſſertat. 4. ſect. 7. Epocha 2.* ſunt ſequentes.

Secundum Vulgatam	3951
Secundum LXX. Interpretes	5200
Secundum Samaritanos	4305
Secundum Joſephum Hebræum	5970
Secundum Conſtantinopolitanos	5508
Secundum Antiochenos	5493
Secundum Alexandrinos	5501
Secundum Scaligerum	3950
Secundum Petavium	3983
Secundum Salianum	4054
Secundum Voſſium	5598
Secundum Marianum Scotum	4193
Secundum Langium	4042
Secundum Calviſium	3950
Secundum Gerardum Mercatorem	3966
Secundum Spondanum, Torniellum, & Baronium	4052
Secundum Ricciolum	5634
Secundum Hebræos Vulg.	3761
Secundum Uſſerium, & Lancellotum	4004

Ætates Mundi annos continent.

I.	
Secundum Vulgatam	1657
Secundum Joſephum Hebr.	2256
Secundum Uſſerium) Secundum Petavium)	1356
II.	
Secundum Vulgatam	367
Secundum Joſephum	1267
Secundum Uſſerium	426
Secundum Petavium	366
III.	
Secundum Vulgatam) Secundum Joſephum) Secundum Uſſerium) Secundum Petavium)	430
IV.	
Secundum Vulgatam	480
Secundum Joſephum	962
Secundum Uſſerium	480
Secundum Petavium	519
V.	
Secundum Vulgatam	487
Secundum Joſephum	521
Secundum Uſſerium	476
Secundum Petavium	474
VI.	
Secundum Vulgatam	530
Secundum Joſephum	534
Secundum Uſſerium	536
Secundum Petavium	538

Ad uberiorem calculationis annorum, & ætatum mundi cognitionem, advertendum eſt, quod apud Chronologos, & Scriptores uſus Epochæ, ſeu Æræ invaluit. Epocha autem juxta vim Græci vocabuli inhibitionem, vel remoram ſignificat; ſunt enim Epochæ veluti puncta quædam fixa, a quibus annorum ſeries apud varias nationes numerari incipit, ut tradit Eruditiſſimus Purchotius *inſtitut. philoſophic. part. 2. ſect. 2. cap. 9. Epochæ ſeu Æræ inſigniores:* Unde Epochæ nomine intelligitur communiter a Chronologis principium aliquod, inſignis nimirum eventus, vel rerum, regnorumque notabilis mutatio, ex qua veluti cardine anni deinceps numerantur. Æra quoque pro hujuſmodi inſignium rerum eventu, ſicuti Epocha uſurpatur: Cum enim Hiſpani annos numerare ſolerent *ab Exordio Regni Auguſti*, idque in Kalendariis ſuis per primas horum vocabulorum litteras *A. E. R. A.* ſcriberent, deſumpto ſcilicet *A.* a prima littera dicti vocabuli *Ab*; *E.* a prima littera dicti Vocabuli *Exordio*; *R.* a prima littera dicti Vocabuli *Regni*; & altera *A.* a prima littera dicti Vocabuli *Auguſti*: hinc Æræ nomen formatum perhibetur & uſus invaluit, ut id omne, ex quo annorum ſeries inchoatur, Æra deinceps diceretur, ut inter alios erudite notant Purchotius *loc. cit. verſ. quarta eſt Epocha, ſeu Æra Hiſpana*, & Pater Fortunatus a Brixia *loc. cit. ſect. 7. verſ. Epochæ nomine*. 65

Epochæ diſtinguuntur in ſacras, & profanas; Sacræ dicuntur illæ, quæ ex documentis, & Scripturis Sacris eruuntur: profanæ vero illæ, quæ ex documentis & hiſtoriis mere profanis repetuntur. 66

Inter Epochas Sacras, præcipua a Chriſti nativitate deſumitur: quamvis enim hæc omnibus fere recentior ſit, ipſa tamen, ut egregie advertit Petavius *Rat. Tempor. part. 11. lib. 1. cap. 4. veluti limes, & cardo Chronologiæ eſt, communiſque terminus, in quem Chronologorum omnium ratiocinia, ſic tamquam ab viarum ambagibus in idem computum deducta confluunt.* 67

68 Hæc autem Chriſti nativitatis Epocha, vel vera eſt, vel vulgaris. Epocha Chriſti *vera* ab eo anno incipit, in quo Chriſti nativitas reipſa contigit, de quo anno non parvum inter Chronologos adeſt diſſidium; Epocha Chriſti *vulgaris*, utpote a vulgo communiter uſurpata in annis Chriſti computandis poſt Dionyſium Exiguum ejus inventorem, incipit a primo die Januarii anni 46. Juliani, ſeu reformationis Julii Cæſaris, qui annus congruit cum anno 4714. periodi Julianæ, adeo ut in illo Syſtemate Chriſti Nativitas vulgo referatur ad diem 25. Decembris anni 45. Juliani, periodi Julianæ 4713. Quamvis tamen accuratiores Chronologi cum Lancellotto apud Purchotium *loc. cit.* §. *verum*, oſtendant, Chriſti Domini nativitatem quadriennio ante hanc Epocham Dionyſianam contigiſſe, nempe die 25. Decembris anni Juliani, ſeu reformationis Julii Cæſaris 14. periodi Julianæ 4709. Mundi 4000. anno 4. Olympiadis 193. ab urbe condita 479. anno imperii Auguſti a morte Julii Cæſaris 40. a Victoria Actiaca 27. anno Regni Herodis magni 36. Sic ille. Unde probabilior videtur hæc Epocha, quam illa Dionyſii Exigui Abbatis natione Scytæ, moribus Romani, qui primus omnium circa initium ſexti Eccleſiæ Sæculi annos a Chriſto nato numerare cœpit: nam ante Dionyſium Exiguum Chriſtiani annos numerabant, vel per Olympiades Græcorum, vel per Romanorum Conſulatus, vel ab Urbe condita, vel etiam ab Impii Diocletiani perſecutione, quapropter Æra vulgaris Chriſtianorum appellata eſt a Chronologis *Dionyſiana*, ut tradit Purchotius *l. c.* §. *Epochæ Sacræ*, *verſ. Verum ut ad communem*.

69 Cum autem nequeat certo aſſignari, quænam ex ſupra recenſitis, & relatis opinionibus de annis ab Orbe condito ad Æram Chriſti vulgarem effluxis ſit verior, ipſis omnibus in ſua probabilitate relictis, hic præſtat adducere ſolum id quod Romana tenet, & ſervat Eccleſia, ac canit in Martyrologio Vigiliæ Nativitatis ejuſdem Domini Noſtri Jeſu Chriſti, nempe: „ a creatione Mundi, quando in principio Deus creavit Cœlum, & terram, quinquies milleſimo centeſimo nonageſimo nono: A Diluvio vero anno bis milleſimo nongenteſimo quinquageſimo ſeptimo: A Nativitate Abrahæ anno bis milleſimo quintodecimo. A Moyſe, & egreſſu Populi Iſrael de Ægypto anno milleſimo quingenteſimo decimo: Ab unctione David in Regem anno milleſimo trigeſimo ſecundo, Hebdomada ſexageſima quinta juxta Danielis prophetiam, Olympiade centeſima nonageſima quarta: Ab Urbe Roma condita anno ſeptingenteſimo quinquageſimo ſecundo: Anno Imperii Octaviani Auguſti quadrageſimo ſecundo, toto Orbe in pace compoſito, ſexta Mundi ætate, Jeſus Chriſtus Æternus Deus, Æternique Patris Filius, mundum volens adventu ſuo piiſſimo conſecrare, de Spiritu Sancto conceptus, novemque poſt conceptionem decurſis menſibus, in Bethleem Judæ naſcitur ex Maria Virgine factus Homo.

Aliæ Epochæ ſacræ habentur ſupra *num.* 63. 70
& 64. in adductis juxta diverſitatem Chronologorum, & Scriptorum diverſis mundi ætatibus, diverſiſque earum initialibus, ac finalibus annis.

Inter Epochas profanas præcipua ac prima 71
eſt, quæ deſumitur a Trojæ excidio, quia ea, quæ Trojanum bellum præceſſerunt, nullo certo temporis ſpatio definiri poſſunt, *cum* teſte Diodoro Siculo *proœm. lib. 1. nullum certitudinis fulcrum, cui fidamus, ad nos pervenerit*. Hæc itaque Epocha incœpit anno Julianæ periodi 3530. ante vulgarem Chriſti Æram 1184. Sic Doctiſſimus Petavius, *lib. 9. de Doctrina temporum cap.* 31. & cum eo Genebrardus, Sigonius, Panvinius, Ricciolus, aliique celebriores Chronologi citati, & ſecuti ab eruditiſſimo Patre Fortunato a Brixia *loc. cit.* §. *Epocha tertia*.

Secunda inter profanas eſt Epocha Olym- 72
piadum, ſeu a ludis Olympiacis apud Græcos præſertim celeberrima, quæ incœpit anno periodi Julianæ 3938. a Trojana clade 408. mundi 3228. ante vulgarem Æram Chriſti 776. ut ex Thucydide, Xenophonte, Petavio, & Euſebio tradit dictus Pater Fortunatus *loc. cit.* §. *Epocha quarta*, & dictus Purchotius *loc. cit.* §. *Epochæ profanæ*.

Quid autem fuerint Olympiades, & ludi 73
Olympiaci? vide verb. *Kalendarium num.* 59.

Tertia eſt Epocha ab Urbe Roma condita, 74
quæ ſecundum Varronem incœpit anno tertio Olympiadis ſextæ, periodi Julianæ 3961. poſt dirutam Trojam 432. mundi 3251. ante Epocham vulgarem Chriſti 753. Quamvis M. Portius Cato, & Verrius Flaccus uno anno tardius, quam a Varrone ſtatuatur, eam incœpiſſe contendant; & Julius Frontinus duobus annis tardius quam a Varrone aſſignetur, incœpiſſe arbitretur. Sic dictus Purchotius *loc. cit.* & Dictus Pater Fortunatus *loc. cit.* §. *Epocha quinta*.

Quarta eſt Epocha, ſeu Æra Hiſpanica, ſic 75
dicta,

Digitized by Google

dicta, quia Hiſpani uſque ad annum ſalutis 1383. eam in annis computandis adhibuerunt, cum quatuor initialibus illis litteris *A. E. R. A.* unde nomen *Æræ* deſumpſit juxta dicta ſupra *num.* 65. & ipſa incæpit anno periodi Julianæ 4676. a Trojano excidio 1146. ab Juliana anni caſtigatione 8. ante vulgarem Æram Chriſti 38. ut inter alios tradunt dictus Purchotius *loc. cit.* & dictus Pater Fortunatus *loc. cit.* §. *Epocha nona*.

76 Quarta, & ultima profana Epocha (aliis brevitatis gratia relictis apud Chronologos videndis) eſt Arabum & Mahometanorum, cujus initium ſumitur a fuga Mahometis, ſeu Mahomedis Arabi, qui cum ob falſæ ſuæ doctrinæ, & ſectæ in diſcrimen vocatus, de vita periclitaretur, ex Mecha Arabiæ urbe in Medinam fugere coactus fuit. Hæc illius Pſeudoprophetæ perſecutio, & fuga contigit anno vulgaris Æræ Chriſti 622. periodi Julianæ 5335. die 16. Julii feria ſexta, ſeu die Veneris recurrente, quæ idcirco apud Mahometanos, ſeu Turcas eſt ſacra, feſtiva, & ſolemnis; Et ab hac Mahometis perſecutione, & fuga ſuos annos numerant Turcæ, & Arabes, eoſque annos *Hegiræ*, ſive perſecutionis appellant.

77 Mundus ab antiquis Geographis dividebatur in tres ſolas præcipuas partes, nempe in Europam, Aſiam, & Africam, quæ omnes ſimul ob id vocantur *Mundus vetus:* A recentioribus autem dividitur in quatuor, addita ipſis tribus antiquis America; quæ communiter appellatur *Mundus novus*, ſub quo alii adhuc moderniores comprehendunt additam quintam partem, *Magellanicam* ab ipſis appellatam, ut inter alios notat Abrahamus Ortelius *in Theatro mundi in principio*, & D. de Ivignè *in novo dictionario Theologico Hiſtorico &c.* idiomate Gallico ſcripto verb. *Magellan.*

78 Europa ſic dicta eſt, ut volunt aliqui, inter quos dictus Ortelius verb. *Europa*, ab Europa Filia Agenoris Phœniciæ Regis, rapta a Jove in forma Tauri, ut fingit Ovidius *lib.* 2. *Metamorph.* & ducta in dictam partem. Seu, ut volunt alii, ſic appellata eſt a quodam Rege nuncupato *Europo* qui inter primos ibi imperavit. Ita D. de Ivignè *loc. cit. verb. Europe*, & alii plures.

79 Aſia ſic dicta eſt, ut volunt aliqui, inter quos dictus Ortellius *loc. cit. verb. Aſia*, & D. de Ivignè *loc. cit. verb. Aſie* ab Aſia Nimpha, Filia, ut finxere antiqui Poetæ, Oceani, & Thetidis, & muliere Japeti potentiſſimi. Seu, ut dicunt alii, ſic nuncupata eſt ab Aſio Filio Menæi Lydi, aut ab Aſio celeberrimo Philoſopho. Ita de Ivignè, & Ortelius *locis citatis*, & alii plures.

Africa ſic dicta ab Afro filio Patriarchæ 80
Abraham, & Ceturæ, qui inibi habitavit. Ita Joſeph *lib.* 1. *Antiquit. cap.* 15. ſeu, ut tradunt alii, ſic nominata eſt quaſi *Aprica* a ſua proprietate, eo quod ſit altis magis Soli expoſita, & minus frigus in ipſa regnet. Ita de Ivignè *loc. cit. verb. Afrique*, & Ortelius *loc. cit. verb. Africa*, ubi in fine ſubjungit, quod in ipſa continue conſpiciuntur novæ formæ animalium, & monſtruoſæ Creaturæ; Unde ortum eſt vulgare adagium: *Semper aliquid novi fert Africa;* & addi poteſt aliud: *Africa monſtra parit.*

America novus Mundus communiter appel- 81
lata, ſic dicta eſt ab Americo Veſputio Florentino, qui ſub auſpiciis Emmanuelis Regis Portugalliæ anno 1497. uſque ad continentem, ſeu terram firmam penetravit Inſulas inibi exiſtentes prius a Chriſtophoro Colombo Januenſi anno 1492. Ferdinandi Hiſpaniarum Regis copiis, & opibus munito adinventas. Ita D. de Ivignè *loc. cit. verb. Americ. Veſpuce, & Amerique*, ubi in fine addit, quod brevi quinque, aut ſex annorum ſpatio Hiſpanorum medio pluſquam decem millliones illorum Gentilium ad veram Catholicam fidem converſi ſunt, & quod unus ſolus Religioſus mei Seraphici Ordinis Minorum de Obſervantia ſacra Unda Baptiſmatis lavit, ac initiavit uſque ad 14000. & ſic etiam referunt alii plurimi.

Et revera non parva pars illius novi adin- 82
venti, & ad fidem Catholicam converſi orbis debetur meæ Seraphicæ Religioni, ut clare demonſtrant illius in immenſum dilatatæ Regionis Hiſtorici, & Noſtri Franciſcani Annales ad *annum* 1492. & 1493. ex quibus juvat hic afferre, quæ refert ex Haroldo Eruditiſſimus noſter P. Juſtus Redn in ſuo egregio opere *Canonico Politico tom.* 2. *part.* 2. *ſect.* 2. *a n.* 59. *ad* 62. præciſis his verbis.

Res maxima parvis initiis hoc anno feliciter 83
incæpta fuit, in qua Chriſti Catholica Fides propagationis ſuæ, & Catholici Reges Hiſpaniarum dilatati in immenſum Imperii, non parvam partem debent Fratribus Regul. Obſer. S. Franciſci. Cum enim Chriſtophorus Columbus Ligur, acris ingenii Vir, & nauticæ artis peritiſſimus, terras quas ultra Occidentalem oceanum eſſe didicerat, in animum induceret arte ſua detegi poſſe, ingenti ejus Europæi Principis gloria, lucroque, qui auctoritate ſua, & ſumptibus rem aggrederetur, Joanni II. Luſitaniæ, Henrico VII. Angliæ, & Carolo VIII. Galliæ Re-

Digitized by Google

Regibus ſuam in ea re operam obtulit : ſed paſſus ab his repulſam, ad Ferdinandum , & Iſabellam Catholicos Reges ſe contulit : verum, cum his quoque res ipſa incredibilis, & experientia magnis ſumptibus certo conſtituta, optato exitu incertiſſima videretur, Columbus in Bethicam abiit, ſui propoſiti plenus , ſed omnis auxilii jam plane deſperabundus.

Cum autem, diſponente Deo, caſu inveniſſet Fr. Joannem Perezium a Marchena Minoritam , qui tunc cœnobiolum Atabidæ , non illius Luſitanici prope Ulyſſiponam , ſed alterius D. paſſ. ab oppido vulgo dicto *Paolos de Moguer*, Guardianus gubernabat. Hunc porro Coſmographiæ ſtudioſum, eadem, quæ Columbum , cogitatio frequenter ſubibat , & vehemens deſiderium , animas illas, quæ in tenebris , & in umbra mortis ſedebant, ad veræ Fidei lumen reducendi , habuitque non adeo parum auctoritatis in aula , ut qui Reginæ Confeſſionibus excipiendis aliquando ſervivit : lætus ergo Columbi occurſu obſervationes ſuas, & vota huic aperit, collatiſque tabulis hominem tunc omni ſpe deſtitutum euſque animavit , ut cum ipſius ad Ferdinandum Talavericum tunc Reginæ Confeſſarium , & ad ipſam Reginam litteris Granatam rediret . Quo demum ipſe Perezius ad rem recte percipiendam a Regina vocatus, frequenti Majeſtatis ſuæ colloquio , rem glorioſam , utilem , ſanctamque aggrediendam firmiſſimis rationibus perſuaſit , & adductis in auxilium præter Talavericum Cardinali Mendozio , Ludovico a S. Angelo , & Alphonſo Quintavilla , qui tunc apud Reges valebant , impetravit , ut certis conditionibus Columbo numerarentur ſeptendecim aureorum millia , & traderentur una navis, duæque Zelotes, centum & viginti militibus , ceteriſque neceſſariis inſtructæ .

84 Cum his ille 3. Non. Auguſti Gadibus ancoras contraxit , 33. dierum navigatione per varias minores inſulas V. M. milliariorum ſpatio Carimbranam detexit , quam auctorum ſuæ fortunæ honore , Hiſpaniolæ nomine conſecrare voluit: ubi cum quidquid indagine dignum videri poſſet , accuratiſſime perluſtraſſet , notaſſetque præſertim, aurum apud indigenas vix non pro luto haberi ; in Hiſpaniam regreſſus Ferdinand. Regem Barcinone convenit : Cum quo, quid egerit , quantumque in vaſtiſſimis illis Regionibus , non modo fide , & moribus erudiendis, & integris provinciis, regniſque detegendis , atque in Catholicæ Fidei Catholicorumque Regum fidelitate inter moleſtiſſimas turbas , & apertas rebelliones continendis , ipſorumque Hiſpanorum ſimultatibus compeſcendis (quibus res maximæ non ſemel in deſperationem deductæ fuerunt) Deo , & Principibus præſtiterint Fratres S. Franciſci , tum anno proxime ſequenti , tum aliis ſuccedentibus referemus .

Et ad annum 1493. Chriſtophorus Columbus , quem anno præcedenti lætum illum a ſe detectæ Hiſpaniolæ Nuncium ad Ferdinandum Catholicum Regem Barcinonam fuiſſe diximus , alteram hoc anno navigationem aggreſſus eſt, acceptis navibus, perſonis , & rebus , quæ numero , & qualitate ſufficere videbantur , ut inſulam illam , aliaſque Hiſpanorum Regum imperio ſubjugaret , Fideique Magiſtris, qui barbaras nationes ad veræ Fidei normam erudirent , præſertim Franciſcanos , ac præ aliis Joannem Perezium a Marchena , quem diximus præcipuum primæ navigationis promotorem fuiſſe , qui ſtramineum imprimis tugurium conſtruxit , in eoque Rem Sacram omnium primus fecit , & SS. Euchariſtiæ Sacramentum repoſuit , atque ita hæc prima omnium Occidentalis Indiæ Eccleſiarum fuit . 85

Secundam vero huic proximam idem Perezius opere tumultuario ſub invocatione S. P. N. Franciſci , adjuncta pro conſodalibus habitatione, conſtruxit in ea Civitate, quam Columbus mox ædificavit , indito nomine S. Dominici , ob ſui patris memoriam , qui Dominicus nominabatur . Hoc vero cænobium ipſe Columbus in gratiam Perezii , cui ſuam fortunam poſt Deum acceptam ferebat , ditior factus, magnificentius e polito lapide conſtruxit ; & omni neceſſaria ſupellectili , pro ſua in S. Franciſcum pietate , & incolarum ſtatu exornavit , creſcente in dies erga Fratres Inſulanorum devotione , quos ſacris documentis , & religioſiſſimæ vitæ exemplis ad fidem , & pietatem inducebant . F. Franciſcus Haroldi *in Epitome Hiſtor. Ord. Min. ad annum 1492. & 1493.*

Magellanica ſic dicta eſt a Ferdinando Magellano Luſitano, qui hanc nuncupatam quintam Mundi partem adinvenit, & nomine Regis Hiſpaniarum conquiſivit anno 1520. Ita D. Antonius Chiuſole in ſua Geographia ſub titulo *Mundi antiqui , & moderni , italice ſcripta tom. 2. c.* 18. §. 15. De Ivigne *l. c. verb. Magellan.* Abrahamus Ortellius *l. c. verb. il Mondo*, & alii paſſim, notantes, quod major & maxima hujus Magellanicæ partis portio eſt adhuc incognita . 86

Mundus ad uberiorem ejus intelligentiam dividitur adhuc in quatuor partes , nempe in 87

Con-

Digitized by Google

Continentem, Inſolam, Peninſulam, & Iſthmum. Continens, ſeu terra firma intelligitur pro quavis terra, quæ nec eſt Inſula, nec Peninſula, nec Iſthmus. Inſula eſt terræ portio undequaque aqua circumdata. Peninſula, ſeu græce *Cherſoneſus* eſt media Inſula circumdata qoidem aqua, ſed ex una parte annexa, ſeu unita terræ. Iſthmus eſt terræ portio valde ſtricta inter duo maria incluſa, uti eſt terra io medio Americæ inter mare Septentrionale, vulgo *Mare del Nort*, & mare pacificum, vulgo *Mare del Zur*.

88 Mundus quatuor habet ſpatia, ſeu plagas, quæ communiter a Latinis vocantur *Quatuor Mundi Plagæ*, *ſive Mundi Cardines*. Ubi enim oritur Sol, vocatur *Oriens*: Ubi Sol occidit, appellatur *Occidens*: Ubi Sol reperitor circa meridiem, oominator *Meridies*: & Plaga contra Meridiem nuncupatur *Septentrio*.

89 Et ſecundum has quatuor Mundi plagas Cardinales quatuor etiam ſunt venti principales, vocati *venti Cardinales*: Veotus enim, qoi ſpirat ab Oriente vocatur *Eurus*, ſeu *Subſolanus*: Ventus qui ſpirat ab Occidente appellatur *Zephyrus*, ſeu *Favonius*: Ventus, qui ſpirat a Meridie nominarur *Auſter*, ſeu *Notus*. Et veotus, qui ſpirat ab Septeatrione ouncupatur *Boreas*, ſeu *Aquilo*.

90 Præcipua, & celebriora inter alia Mundi ſyſtemata nunc in ſcholis tum Aſtronomicis, tum Phyſicis vigentia, tria ſunt; nempe ſyſtema Ptolemaicum, Copernicanum, & Ticho-

91 nicum. Syſtematis autem nomine intelligitur communiter *Conſtitutio*, ſeu *diſpoſitio quædam univerſi*, *ejuſque partium inter ſe*, *explicandis motibus*, *cæteriſque Aſtrorum phænomenis accommodata*. Cum enim Aſtrooomi diu obſervaſſent diverſos Aſtrorum aſpectus, quædam ſibi finxerunt ſyſtemara, ſeu hypotheſes, quibus motuum illorum rationes redderent, eorumque appareotias ſalvarent, ac totam Mundi fabricam poſitione, & ordioe omnium ſui partium repræſentarent.

92 Primum igitur & vetuſtius ſyſtema inter tria prædicta eſt *Ptolemaicum*, ſic dictum a *Ptolemæo* veterom Aſtronomorum facile Principe, qoi ſæculo Chriſti ſecundo floruit, & dicto ſyſtemati ultimum complementom dedit, ob idque ab ipſo denominatom, quamvis ipſe ooo fuerit illius primus Auctor, com tale ſyſtema tenuerint Plato, Ariſtoteles, Eudoxus, & clariſſimi fere omnes Aſtronomi ipſo Prolemæo antiquiores.

93 Syſtema Mundi Ptolemaicom in centro univerſi globum terraqueum immobilem ſtatuit, quem ordine ambiunt ſphæræ primo aeris, & ſecundo ignis; Deiode ſuccedunt orbes Planetarum hoc ordine, nempe prius orbis Lunæ, deinde Mercurii, Veneris, Solis, Martis, Jovis, Saturni; ac poſtea ſequitur firmamentom, ſeu Cœlum Stellarum fixarum, quibus adduntur Cœli duo Cryſtallini, & primum mobile, qui ſunt Cœli ſine Stellis; ſicque undecim orbes in Cœleſti illa ſupernaque regione juxta hanc hypotheſim, ſeu ſyſtema numerantur; Et quamvis Ptolemæus nullam penitus de Cœlorum ſoliditate mentionem fecerit, omnes tamen hujus hypotheſis, ſeu ſyſtematis Patroni, Cœlos ſolidos, & conſiſtentes voluerunt, arbitrati fieri oon poſſe, ut ea, quam admiramur, conſtanti lege aſtrorom motus in ſubtili fluidaque ſubſtantia peragantur.

Hoc ſyſtema fere ab omnibus antiquis fue- 94
rat receptum: at noſtris hiſce temporibus fere ab omnibus rejicitur, cum experimento compertum ſit, omnino repognare, quod tota Regio Plaoetica debeat eſſe ſolida, ita ut Planetæ ſuis orbibus ſint affixi, & nonniſi cum eis moveantur; Nam ſi regio planerica non eſſet fluida, etſi ipſi planetæ affixi eſſent Cœlis ſolidis, non poſſent ex uoo Cœlo io aliud deſcendere abſque penetratione, quæ naturaliter eſt impoſſibilis, cum tameo certum ſit, planetas nonc aſcendere, & nunc deſcendere: Nam Mercurius, Venos, & Mars aliquando ſunt ſopra Solem, & aliquando infra. Tum quia tot orbes, ſeu Circuli *Excentrici*, & *Epicycli*, ſeu parvi circoli conſtitori a Ptolemaicis ad Planetarum phænomena explicanda ipſiſmet planetarom phænomenis cootradicunt, ut patet de incremento, & decremento luminis Veneris, & Lunæ, & de pluribus aliis hujuſmodi, quæ poſt ſyſtema a Tichone adinveotom, omnes fere Aſtrooomi repugnare fatentur.

Secundum Mundi ſyſtema inter prædicta eſt 95
Copernicanum, ſic dictum a Nicolao *Copernico* Canonico Vormienſi Toruonæ in Boruſſia, ideſt Pruſſia Polonica nato anno 1473. die 19. Februarii, qui in hoc ſyſtemate ſtabiliendo, illuſtrando, ac perficiendo continuo 30. annorom labore ac ſtudio, nempe ab anno 1500. ad annum 1530. incobuit. Hoc tamen ſyſtema, licet non ita purgatum, & clarificatom jam renuerant Pythagoras, Heraclides Ponticus, Nicætas Syracoſanus, Ecophantus, Leocippus, Plato, aliique vetuſtiſſimi Philoſophi, & Aſtronomi; & poſtquam fuit plene illuſtratum, ac perfectum a Copernico, ipſum ſequuti ſunt plurimi receutiores, ut Joachinus Rheti-

Digitized by Google

Rheticus, Keplerus, Galilæus, Simon Stevinus, Philippus Lansbergius, Iſmael Bullialdus, Renatus Carteſius, Nevvtonius, & alii, qui omnes hanc communiter appellatam *Copernicanam Hypotheſim* pro ſuis viribus, & ingeniis omnino tuentur:

96 Hoc Copernicanum ſyſtema Solem in centro univerſi immobilem conſtituit, circa quem vult, quod primo moveatur Mercurius, ſecundo Venus, tertio Terra conjunctim cum Luna, ac ſucceſſive Mars, Jupiter, Saturnus. Ultra omnes has Planetarum ac terræ orbitas ponit ſphæram Stellarum fixarum omnino immobilem, & in immenſum pene ſpatium diffuſam. Ad ſalvandas Solis apparentias, tres motus tribuit terræ, ipſam veluti planetam mobilem conſtituens: Unum nempe circa proprium axem, ſeu centrum ab Occaſu in Ortum 24. horarum intervallo, qui *diurnus* appellatur, eo quod ab eo conſtituatur. Alterum in magno Orbe, ſeu Zodiaco circa Solem, ſecundum ſeriem ſignorum, qui vocatur *annus*, eo quod unius-anni ſpatio perficiatur. Tertium denique Motum *paralleliſmi*, ſeu *inclinationis*, ſic dictum, eo quod ipſo mediante terræ axis in annua ejuſdem revolutione ſibi ſemper parallelus exiſtit, eamdemque Cœli partem perpetuo reſpicit, unde fit, ut dum terra motu annuo circa Solem convertitur, ſolitæ tempeſtatum viciſſitudines ſtatis temporibus redeant: Hinc axis terræ ſibi ipſis, & axi Æquatoris, ſeu Mundi ſemper parallelus in ea hypotheſi concipiendus eſt; & appellat ipſum etiam motum *inclinationis;* quia terra, ut dicit ipſe, modo in unam ſui partem axi proximam, & modo in alteram oppoſitam parum deflectit.

97 At vero hoc Copernicanum Syſtema utpote manifeſte contrarium Sacræ Scripturæ, aliis omiſſis rationibus, eſt tamquam Theſis penitus rejiciendum: Quod enim Sol moveatur, habetur expreſſe in pluribus Sacræ Scripturæ locis. Geneſ. enim *cap.* 1. *n.* 14. *Dixit Deus, fiant luminaria in firmamento Cœli, & dividant diem ac noctem, & ſint in ſigna, & tempora, & dies, & annos:* quibus verbis aperte demonſtrat, dies, noctes, & anni tempora horum magnorum luminarium Solis, & Lunæ decurſu, conſtitui; & maxime Solis, qui ſuo ad nos acceſſu, & receſſu conſtituit *ſigna* quatuor anni temporum, Veris, Æſtatis, Autumni, Hyemis, atque ſua regulari circuitione horas, dies, noctes, menſes, & annos ordinat, quod non poſſet facere ſi eſſet immobilis abſque ullo penitus motu. *Joſue cap.* 10. *n.* 12. 13. & 14. expreſſe habetur: *Tunc locutus eſt Joſue . . . . dixitque coram eis: Sol contra Gabaon ne movearis, & Luna contra vallem Ajalon: ſteteruntque Sol, & Luna donec ulciſceretur ſe gens de inimicis ſuis . . . . ſtetit itaque Sol in medio cœli, & non feſtinavit occumbere ſpatio unius diei.* Et Eccleſiaſtes *cap.* 1. *n.* 5. & 6. *Oritur Sol, & occidit, & ad locum ſuum revertitur, ibidem renaſcens gyrat per meridiem, & flectitur ad Aquilonem, luſtrans univerſa in circuitu pergit ſpiritus, & in circulos ſuos revertitur.* Et Iſaiæ *cap.* 38. *n.* 8. *Reverſus eſt Sol* (in horologio Achaz) *decem lineis per gradus, quos deſcenderat*; juxta id quod habetur etiam 4. *Reg. cap.* 20. *num.* 11. Et Matthæi *cap.* 5. *num.* 45. Chriſtus ipſe dicit; *Qui Solem ſuum oriri facit ſuper bonos, & malos.* Et Apoſtolus ad Epheſios *cap.* 4. *num.* 26. dicit: *Sol non occidat ſuper iracundiam veſtram.* Quod autem Terra firma ſtet, & non moveatur, habetur *Paralipomenon lib.* 1. *cap.* 26. *n.* 30. *Ipſe enim fundavit orbem immobilem.* Et *Pſal.* 91. *num.* 1. *Etenim firmavit orbem terræ, qui non commovebitur.* Et *Pſal.* 103. *num.* 5. *Qui fundaſti terram ſuper ſtabilitatem ſuam, non inclinabitur in ſæculum ſæculi.* Et *Proverb. c.* 8. *num.* 29. *Quando appendebat fundamenta terræ.* Et *Eccleſiaſtes cap.* 1. *num.* 4. *Terra autem in æternum ſtat.* Hinc juremerito Copernici, Pythagoræ, Galilæi, ſuorumque ſequacium opinio de motu terræ, & Solis quiete tamquam contraria ſacræ Scripturæ anno 1633. ſub Urbano VIII. proſcripta eſt, ut temeraria, & hæretica apud Ricciolum *lib.* 9. *Almageſti*, & Fortunatum a Brixia *in cit. Philoſophia Mechanic. tom.* 2. *tract.* 1. *diſſ.* 2. *propoſit.* 3. ac Urſayam *Inſtit. criminal. lib.* 1. *titul.* 6. *de crimine hæreſis num.* 2. ubi habet præciſa hæc verba: Si aliquis hodie aſſeveraret, Terram eſſe mobilem, Solem vero orbis centrum, & immobilem, eſſet hæreticus, quia contrarium a Sacra Congregat. Sanctiſſimæ Inquiſitionis definitum fuit die 22. Junii 1633. teſte Caferr. in *ſyntagmat. Vetuſtat. ad d. diem* 22. *Junii*.

Nec valet, quod Copernicani dicant, ſuam opinionem de terræ motu fulciri etiam pluribus Sacræ Scripturæ textibus, ut Pſalm. 76. 98
num. 19. *Commota eſt, & contremuit terra.* Pſalm. 81. *num.* 5. *movebuntur omnia fundamenta terræ.* Pſalm. 93. *num.* 9. *Commoveatur a facie ejus univerſa terra.* Job *cap.* 9. *num.* 6. *Qui commovet terram de loco ſuo, & columnæ ejus concutiuntur;* cum ſimilibus. Non valet, inquam, quia iſti Scripturæ textus, & alii con-

Digitized by Google

conſimiles non ſunt intelligendi de motu terræ vero, & proprio, ſed de motu terræ metaphorico, nempe ſumendo terram pro hominibus illius incolis, qui vel timore, vel ſtupore, aut lætitia ad occurrentia divinitus prodigia commoventur, vel intelligendi ſunt de motu violento, & extraordinario, quo Deo volente interdum terra concutitur, ut patet in tot terræmotibus, quibus non ſolum Urbes, ſed & interdum integræ provinciæ ſunt concuſſæ, & everſæ.

99 Nec valet inſtare, quod in tali metaphorico, & improprio, ac apparenti terræ motu eſſent intelligendi etiam Scripturæ textus pro noſtra ſententia de terræ quiete, & Solis motu, quemadmodum navigantibus ſtare navim, ac littora moveri videntur, juxta illud Virgilii *lib. 3. Æneid. verſ. 72.* ibi: *Provehimur portu, terræque, urbeſque recedunt*; cum Scriptura ſæpe ad vulgi captum ſeſe accommodet, ut cum Lunam vocat *luminare magnum*, *Geneſ. cap. 1. num. 16.* quamvis reipſa ſit luminare fere omnium minimum. Non valet, inquam, quia intelligentia de vero, & proprio motu Solis, & terræ quiete in textibus Scripturæ pro noſtra ſententia adductis, eſt ſic explicata, & definita ab Eccleſia ex ſupradictis. Non ſic autem in illis pro contraria opinione allatis; Ad illud autem de Luna, quæ vocatur *Luminare magnum*, reſpondetur, quod ſic appellatur ratione magnæ efficaciæ, quam præ ceteris aſtris, Sole excepto, qui vocatur

100 *Luminare majus*, habet in ſublunaria. Tum quia (quamvis ex illis Scripturæ textibus, aliiſque rationibus a Copernicanis allatis, defendi poſſit Copernicanum ſyſtema ut *Hypotheſis*, ut *anno 1620.* conceſſit ipſamet Sacra Sanctiſſimæ Inquiſitionis Congregatio, ut teſtantur Purchotius *loc. cit. cap. 3. verſ. Reſpondeo primo*, Pater Fortunatus *loc. cit. §. Propoſitio tertia*, & alii: quia in Hypotheſi nihil omnino affirmatur, ut in rerum natura actu poſitum, ſed tantum ut poſſibile, juxta illud Ciceronis *lib. 5. qq. Tuſculanarum*, ibi: *Licet aliquid fingere docendi cauſa*: nec per talem hypotheſim habetur terram revera moveri localiter: ſed ſolum ſi terra localiter moveretur, quod tamen non eſt verum, optime omnia phænomena tum ad Phyſicam, tum ad Aſtronomiam ſpectantia ſalvarentur, & facilius eorumdem ratio reddi poſſet:) Nullimode tamen Syſtema Copernicanum de motu terræ, & Solis quiete defendi poteſt ut *Theſis*, ſeu aſſertio, cum id ex ſupra dictis conſtet eſ-

101 ſe ab Eccleſia proſcriptum. Illud autem eſt diſcrimen inter *Theſim*, & *Hypotheſim*, quod Theſis rem ita eſſe, & revera exiſtentem aſſerit & concludit, & ut talem defendit: Hypotheſis vero nihil omnino certo aſſerit ut revera actu exiſtens, ſed ſolum ex re certo modo conſtituta aliquid ut poſſibile deducit, ſed an res ita ſit, non decernit.

Tertium mundi ſyſtema inter prædicta, eſt 102 Tichonicum, ſic dictum a Tichone Brahæo nobili Dano Aſtronomiæ reſtauratore, qui cum animadverteret ſyſtema Ptolemaicum rationi, & experientiæ, & Copernicanum Sacræ Scripturæ, ac phænomenis adverſari, adhibitis pluribus peritiſſimis Mathematicis, libratis aſtrorum motibus, eorumque phænomenis accuratis obſervationibus ingentique labore, & ſtudio expenſis, circa finem XVI. Sæculi regnante in Dania Chriſtierno IV. novum ſyſtema medium inter Ptolemaicum, & Copernicanum, ac ſatis veroſimilius compoſuit.

Tichonicum igitur ſyſtema ponit terram, 103 Lunam, & Solem ut Ptolemæus, ideſt ponit terram ut vere immobilem pro centro Firmamenti Solis, & Lunæ; At Solem facit centrum orbium Saturni, Jovis, Martis, Veneris & Mercurii ut Copernicus: Unde apud ipſum Firmamentum ſtellarum fixarum locus eſt extima Mundi pars, in cujus centro reperitur terra immobilis, circa quam moventur Luna & Sol: circa Solem vero ceteri planetæ. Tria quippe in hoc ſyſtemate *Mobilia* circa terram, tamquam circa centrum, vertuntur: Luna quidem, quæ ipſi proxima eſt motu menſtruo: Sol qui eſt remotior, & quaſi medius, motu annuo: Firmamentum denique, ſeu ſphæra fixarum ſtellarum, quæ remotiſſima eſt motu lento nempe 2500. annorum. Et hoc Tichonicum ſyſtema eſt noſtris hiſce temporibus communius receptum, utpote facilius ſyſtemate Ptolemaico, non habens tot *Excentricos*, ideſt circulos, qui non habent idem centrum ac terra, & *Concentricos*, ideſt circulos, quorum idem eſt, ac ipſius terræ centrum; & utpote naturalius ſyſtemate Copernicano, ſinens in ſua naturali quiete terram, quin eam ut planetam mobilem conſtituat, faciens nos veluti muſcas in terræ motu per aerem evolare.

Alia fere infinita reperiuntur mundi ſyſtemata ab eruditiſſimis Philoſophis, & mathematicis adinventa. At hic ſolum placuit tria inter alia celebriora adducere; ſinendo ut in reliquis quiſque ſibi præfigat quot unquam poſitiones maluerit, pro certo habens, quod nemo quantumvis in his verſatus, doctus, & eru- 104

Digitized by Google

eruditus poterit comprehendere quonam mirifico artificio ſuerit a Deo Univerſus hic ordinatus ; Unde ot recte notat Paulus Rubeus in aonotationibus ad *deciſ.* 320. *Rotæ recentior. part.* 9. *tom.* 2. *num.* 54. Aſtrologi, & Aſtronomi tam intrepide de planetis cœleſtibus verba facientes poſſent ſacete interrugari ona com Diogene, *Quandonam de Cœlo veniſtis ?* cum appoſite currat illud vulgarum, *quantum metitur Aſtronomus, tantum mentitur Aſtrologus.*

105 Mundos eſt rotundus, ſive ſphæricus. Colligitur in primis ex Sacra Scriptura : *Proverbior.* enim *cap.* 8. *num.* 27. dicitur, quod Divina Sapientia *gyro vallabat abyſſos*, ſeu ut habet lectio hebraica, *deſcribebat circulum ſuper faciem abyſſi.* Et *Eccleſiaſtes, cap.* 1. *num.* 5. *&* 6. habetur : *Oritur Sol, & occidit, & ad locum ſuum revertitur, ibique renaſcens gyrat per meridiem, & flectitur ad Aquilonem: Luſtrans univerſa in circuitu pergit ſpiritus, & in circulos ſuos revertitur* ; quæ vera eſſe non poſſent, ſi Mundus non eſſet vere rotundus, & perfecte ſphæricus. Tum quia innumeris Sacræ Scripturæ locis Mundus nomine *Orbis* nuncupatur, ut patet *Gen. cap.* 43. *n.* 54. ibi : *In univerſo orbe fames prævaluit*, 2. *Reg. cap.* 22. *num.* 16. ibi : *Revelata ſunt fundamenta orbis.* Eſther *cap.* 9. *num.* 28. ibi : *Cunctæ in toto orbe provinciæ.* Job *cap.* 9. *num.* 13. ibi : *Curvantur qui portant orbem.* Pſalm. 32. *n.* 8. ibi : *Omnes inhabitantes orbem.* Proverb. *cap.* 8. *num.* 26. ibi : *Cardines orbis terræ.* Sapient. *cap.* 1. *num.* 7. ibi : *Spiritus Domini replevit orbem terrarum.* Iſaiæ *cap.* 18. *num.* 3. ibi : *Omnes habitatores orbis.* Lucæ *cap.* 2. *num.* 1. ibi : *In univerſo orbe terrarum.* Ad Rom. *cap.* 10. *num.* 18. ibi : *In fines orbis terræ verba eorum.* Apocalypſis *cap.* 3. *num.* 10. ibi : *Quæ ventura eſt in orbem univerſum ; cap.* 12. *n.* 9. ibi : *Qui ſeducit univerſum orbem*, & ſæpiſſime alibi: Hinc ut habetur in *Œdipo Ægyptiaco Cl. Kircherii*, Rabbini Ramba ;·& Abenezra in apice Arboris, quam vocant *Zephyroth*, circulum poſuerunt complectentem triangulum in cujus centro oculus inſpiciebatur cum hac inſcripta gnome : *Ex Archetypo Triangulo profluxit Mundus* ; Quo mathematico ſchematiſmo, ex viri doctiſſimi interpretatione nun aliud indicare voluiſſe videntur, niſi Mundum ſphærica figura donatum ex *ineffabili unitate* per *binarium* in *ternarium* profluxiſſe ; ut tradit eruditiſſimus P. Fortunatos *loc. cit. tom.* 3. *tract.* 1. *differt.* 1. *prop. unica.*

106 Mundi rotunditas experimento conſtat ex itineribus circa ipſum in orbem péractis, comprobatorque ex ortu, & occaſu Syderum, eorumque apparitione, & occultatiune : Siquidem Sol, aliaque aſtra tardius oriuntur iis, qui Occidentem verſus pergunt, quam iis, qui ad Orientem : Idipſum demonſtrant Eclipſes Solis, & Lunæ, quæ licet incipiant per univerſum orbem in eodem puncto, oihilominus tardius videntur ab Orientalibus, quam ab Occidentalibus, ut patet io Eclipſi Lunæ, quæ ſi hic apud nos incipiat tertia hora noctis, longe ab hinc triginta gradibus verſus Orientem, incipiet tardius duabus horis, nempe qointa hora noctis, quod aperte oſtendit Mundum eſſe rutundum ab Oriente ad Occidentem : ſic etiam ejus rotunditas a Septentriune ad meridiein comprobatur ab iis, qoi verſus polos pergunt : ſecundum enim quod prugrediuntur, vident aliquas ſtellas ante ſe, quas prius non videbant, & ſic ſenſim ceſſant videre eas, quæ retro remanent ; quod clare demonſtrat Mundum etiam a ſeptentriune ad meridiem eſſe rutundum ; Sicque rotundum ex omni parte, quoniam ſi planus eſſet, & non rotundus, ondique, & ubique conſpicerentur eædem ſtellæ, & in eodem ſitu, & Sol omnes ſimul illuminaret in eodem inſtanti, quo ſupra Horizontem apparet ; Tum quia ombra ipſius terræ, quæ in Lunæ Eclypſi rotunda apparet, manifeſte oſtendit corpus eam canſans eſſe rotundum.

Mundi, & terræ rotonditas clariſſime demonſtratur a Geometris, & Architectis ; Siquidem eorum perpendicula terram ſemper oſſendunt ad angulos inæquales ; & ſi volunt duas componere turres ad perpendiculum, non ſunt parallelæ, ſed viciniores intra ſe in fundamentis, qoam in vertice, quoniam quo plus in altum tolluntur, eo magis dilatantur ; uti arcus circulorum cum ſunt, ac fiunt grandiores : Unde verificatur, quod quivis homo magis capite, quam pedibus currit ; & qui terram circuiret, experiretur peregiſſe capite pluſquam pedibus tres ſaltem perticas, vulgo *Trabuchi*, ſupra dimidiam, & eomagis quo grandior eſſet perſona, cum minor, & exiguior ſit circulus, qui pedibus, quam qui capite perficitur. 107

Ex Mundi, & terræ rotunditate clare deducitur vere dari, & extare *Antipodes*, ſuntque omnes illi terræ incolæ, qui ex Diametro oppoſiti, ſeu ex Diametro pedibus incedunt, terramque premunt ; Dicuntur *Antipodes* ideſt *contrapedes* : nam *Antipos* dicitur ab *Anti* qood eſt contra, & *pes* quaſi contra pes, ut recte no- 108

Digitized by Google

notat doctiſſimus Toſtatus in *Deut. c. 7. q. 4.* Dicti Antipodes ſunt inter ſe ita ex Diametro oppoſiti, ut habeant Geographicas proprietates omnino oppoſitas ; nam *Polus* uni conſpicuus alteri eſt inconſpicuus, unius *Zenith* eſt *Nadir* alterius ; Dum uni Sol oritur, alteri occidit, cum uni eſt meridies , alteri eſt media nox, dum uni eſt æſtas & dies maxima , alteri eſt hyems, & dies minima, & ſic de aliis ; ſuntque ipſi remotiores, qui reperiri poſſint, nec puncto ſe movere poſſunt , quin amittant illam Diametralitatem, & quin unus alteri appropinquetur.

109 De eorum exiſtentia dubitarunt olim plerique , inter quos etiam Lactantius *lib. de Divin. inſtit. cap. 24.* Sanctus Auguſtinus *lib. 6. de Civit. Dei cap. 9.* Origenes , & alii tenentes ut impoſſibile , quod aliqui ex hominibus poſſent habere pedes contra alios , quia tunc eſſent capite infra , & pedibus ſupra , eſſentque ſub terra , ſicque in diverſo Mundo ſub diverſo Sole , & Luna , & hujuſmodi ; At revera nullus nunc eſt amplius de illorum exiſtentia ambigendi locus , cum poſt adinventas varias inſulas a Chriſtophoro Columbo , & Noſtro Joanne Perez anno 1492. ex ſupra dictis a num. 82. & detectam Americam ab Americo Veſputio Florentino ann. 1497. jam experimento compertum ſit, homines vere extare , qui obverſa nobis ex Diametro veſtigia premunt , nec ſtant pedibus ſupra , & capite infra , nec ſub terra, ſed ſunt ſicuti nos ſupra terram, quia ubique Cœlum ſemper eſt ſupra, & ambulant ipſi uti nos capite Cœlum verſus, & pedibus infra , ideſt ſupra terram ; ſicque omnes dicimur eſſe ſupra terram , non quidem quia ſumus in iſta parte , vel illa, ſed quia ſumus propinquiores Cœlo quam ipſa terra, in qua ſumus ; Ponatur enim aliquis homo in quacumque parte orbis voluerimus , & a pedibus illius protrahatur Diameter terræ tranſiens per centrum terræ, & tranſeat ad aliam extremitatem terræ , homo exiſtens in illa extremitate , quam tangit alia pars Diametri , vocabitur Antipos alterius . Unde ſi unus homo ſit in vero puncto Orientis, & alter in vero puncto Occidentis , illi diſtant ut Antipodes , & ſunt ſibi invicem veri Antipodes ; & pariter ſi unus ſit in vero puncto Septentrionis , & alter in vero puncto Auſtri , erunt ſibi invicem Antipodes; & tunc iſti Antipodes ſic ſe habent quod uterque eſt ſupra terram ; nam ille qui eſt in vero puncto Orientis, propinquior eſt Cœlo , quam terra , quæ eſt ibi in Oriente , & qui eſt in vero puncto Occidentis, propinquior eſt Cœlo , quam terra , quæ eſt ibi in Occidente : ſicque omnes ſunt ſupra terram , & nulli ſub terra , quia infra eam nihil eſt , cum ipſa ſit infra omnia , & ipſius centrum ſit infimum in toto orbe ; & omnes ſunt ſub Cœlo , quia ſupra omnes res eſt Cœlum , cum ultra corpora cœleſtia aſcendendo nihil ſit , & Cœlum , ſicut & terra , ſit rotundum & ſphæricum propter eaſdem ſupra adductas Scripturæ auctoritates, & fere eaſdem, aliaſque rationes adductas de rotunditate Mundi, cum ipſe, ut patet ex ejus definitione adducta ſupra *num. 5. ſit compages Cœlo terraque coagmentata &c.*

Nec valet objicere , quod Zacharias Papa 110
omnes Antipodum aſſertores damnaverit , juſſeritque Vigilium , ſeu ut alii dicunt, Virgilium Epiſcopum, urgente S. Bonifacio Archiepiſcopo Moguntino , a Divinis ſuſpendi ex eo dumtaxat quod Antipodes extare aſſereret ; unde plures Sancti Patres , & veteres Doctores ipſos abſolute negarunt . Non valet, inquam , quia Zacharias Papa damnavit ſolum eos qui aſſerebant extare Antipodes in altero Mundo diſtincto a noſtro , ſicque admittentes plures diſtinctos Mundos, quod Divinæ repugnat Scripturæ, quia ſi eſſent plures diſtincti Mundi, ſequeretur quod non omnes homines ex Adam geniti fuiſſent, quod non omnes a Chriſto Domino, qui in hunc Mundum tantummodo venit, fuiſſent redempti, quod alius Sol, & Luna extarent præter illa duo luminaria magna a Deo creata, & alia hujuſmodi, quorum aſſertores merito damnari debuerant . Et quod in hoc ſenſu dumtaxat Antipodum aſſertores a Zacharia Papa damnati fuerint , patet ex Epiſt. ipſius Zachariæ apud Baronium ad Utilonem Bavariæ Ducem data , quam erudite expendit M. Velſerus *lib. 5. rerum Boicarum* , ut refert Ricciolus *ſcol. 1. in cap. 20. lib. 1. Almageſti* , & ſequitur citat. P. Fortunatus *dict. tom. 2. tract. 1. diſſertat. 1. ſect. 7. §. Antipodes* . Immo dictus Vigilius , ſeu Virgilius Epiſcopus prætenſus ob id a Divinis ſuſpenſus a Zacharia ſummo Pontifice , fuit vir Sanctiſſimus ab omni hæreſi penitus immunis , fuitque inter Sanctos relatus a Gregorio IX. ut refert eruditiſſimus Dominus Berninus *tom. 2. fol. 390. hiſtoriæ omnium hæreſum Italice ſcripta* , ibi in margine : *Sanctus Virgilius relatus fuit inter Sanctos a Gregorio IX.* vide Baron. *ann. 784. num. 4. in fine* , & *num. 11. in margine* , ac vitam dicti S. Bonifacii *lib. 2. cap. 8.* ibique dictus Berninus concludit ex Baronio *citat. ann. 748. per tot.* falſas fuiſſe dictas accuſationes allatas,

Digitized by Google

ut prætenditur, a S. Bonifacio ad Zachariam Pontificem contra S. Virgilium. Hinc in prædicto ſenſu intelligendi ſant Sancti Patres, aliique veteres Doctores qui Antipodes negaverunt, quia ſuis temporibus nondum experimento compertum fuerat in hoc eodem Mundo homines extare, qui obverſa nobis ex Diametro veſtigia premunt ratione rotunditatis Mundi, ſeu Cœli, & Terræ.

111 Ad uberiorem hujuſmodi captum reflectatur quod terra rotunda, ſeu ſphærica pendeat in medio aeris ſine ullo ſuſtentaculo, & quod Cœlum pariter rotundum, & ſphæricum ſit undique diſtans æqualiter a terra; unde ſi hæc perforaretur ex una parte ad aliam, videretur Cœlum etiam ſubtus nos, & ſi in tali foramine projiceretur aliqua petra quamvis gravis, non tranſiret unquam ad aliam partem oppoſitam Cœli, quia a medio illuc aſcenderet Cœlum verſus, ſed remaneret in medio, ſeu centro, tamquam in loco ſuæ quietis: quælibet enim res gravis ſuper terram habet naturalem inclinationem tendendi ad ſuum centrum, ſeu ad punctum in medio ipſiuſmet terræ, ad inſtar ferri, quod naturali ſympathia tendit ſemper ad magnetem, ſic ſi aliquis homo deſcenderet illuc, cum eſſet in medio, poſſet dici quod ſtaret pedibus, & capite ſurſum eodemmet tempore, quoniam umbilico teneret centrum, & aliæ partes eſſent omnes verſus Cœlum: Item ſi ibi adeſſet ſcala, duæ perſonæ poſſent pergere in duas partes oppoſitas, & ambæ aſcenderent verſus Cœlum, quia *Cœlum undique ſurſum*, & ambæ deſcenderent ab imo, ſeu profundo.

112 Mundi ſeu terræ circuitus ſecundum Hiparchum eſt 34. millia, & 626. milliariorum; ſecundum Eratoſtenem eſt 31. millia, & 500. milliariorum; ſecundum Ptolemæum eſt 22. millia, & 500. milliariorum; ſecundam Alfagranum eſt 20. millia, & 400. milliariorum; & ſecundum aliquos recentiores eſt 19. millia, & 80. milliariorum: at vero ſecundum veriorem, & receptiorem opinionem eſt 21. millia, 600. milliariorum Italicorum; ſecundum enim hanc opinionem facilitantur magis computus, attribuendo cuique gradui lineæ 600. milliaria Italica, quæ conſtituunt 30. leucas Gallicas, 23. Germanicas, & 10. Polonicas, & Hungaricas, & cum gradus circa univerſum orbem numerentur 360. ac quilibet gradus dividatur in 60. minuta, & quodlibet minutum valeat tantum, quantum unum milliarium Italicum, facile comprehenditur circuitum Mundi, ſeu totius terræ, eſſe 21. millia, & 600. milliariorum Italicorum. Hinc qui poſſet totam orbem circumire ſine ullo impedimento aquarum, montium & hujuſmodi, perficiendo 30. milliaria qualibet die, compleret ſuam iter in 720. diebus; unde illi remanerent adhuc decem ſupra dimidium ad faciendam plenam relationem ſui itineris ſeu circuitus, & ad complendos duos integros annos.

Hic tamen eſt advertendum quod qui circumeunt Mundum verſus Orientem, & redeunt verſus Occidentem ad eumdem locum, unde diſceſſerunt, numerant diem unam plus quam habitatores illius loci; unde ſi illi habitatores habent v. grat. diem Dominicum, ipſi habent diem Lunæ, quia eodem momento, quo in loco unde quis diſcedit, ſunt viginti quatuor horæ, locus ab ipſo diſtans 15. gradibus in longitudine verſus Orientem, habet jam unam horam noctis, & locus diſtans 30. gradibus, habet jam duas noctis horas, & ſic ſucceſſive diſcurrendo; cum quicumque 15. gradus unam horam conſtituant, & 360. gradus, quibus conſtat ambitus univerſæ terræ, importent 24. horas, ſeu diem unum integrum. 113

Econtra qui circumeunt Mundum verſus Occidentem & redeunt verſus Orientem ad eumdem locum unde diſceſſerunt, numerant diem unum minus quam habitatores illius loci: unde ſi illi habitatores habent v. g. diem Dominicum, ipſi habent diem Sabbati, quia verſus Occidentem quibuſcumque 15. gradibus fit nox una hora tardius, quam in dicto proprio loco, a quo pergendo verſus Occidentem diſceſſerunt, & ad quem revertendo verſus Orientem redierunt ſicuti ut dictum eſt *num. antecedenti* verſus Orientem quibuſcumque 15. gradibus fit nox citius, quam in proprio loco: qui enim pergunt verſus Orientem inveniunt noctem citius, & qui pergunt verſus Occidentem, inveniunt ipſam tardius una hora quibuſcumque 15. gradibus, quibus omnibus in unum conflatis uſque 360. qui ſunt circumferentia ſeu circuitus totius orbis, conficiuntur 24. horæ, ſeu unus dies. 114

Si autem duo eodem tempore circumirent totum orbem uno pergente verſus Orientem, & altero verſus Occidentem, quocumque loco ſe invenirent, ſeu ſibi occurrerent, differrent ab invicem uno die: unus v. g. haberet diem Dominicum, & alter diem Lunæ; quia dum ille, qui pergit verſus Orientem lucratur unam horam quibuſcumque 15. gradibus, alter qui pergit verſus Occidentem eodem tem- 115

po-

Digitized by Google

pore unam perdit, & ſuppoſito quod tam unus, quam alter perſecerit 180. gradus itineris, ille verſus Orientem lucratus fuiſſet 12. horas, & alter verſus Occidentem perdidiſſet pariter horas duodecim, quæ omnes efficiunt 24. horas, ſeu unum integrum diem, quo unus differt ab altero. Et ſi deinde proſequerentur ſuum iter, ambo redeundo ad locum, unde diſceſſerunt, unus ab Oriente, & alter ab Occidente, differrent neceſſario ab invicem duobus diebus; nam ſi *v. g.* habitatores haberent diem Dominicum, ille, qui perrexiſſet verſus Occidentem, & regreſſus fuiſſet verſus Orientem, haberet diem Sabbati, & ille qui perrexiſſet verſus Orientem, & regreſſus fuiſſet verſus Occidentem haberet diem Lunæ; cum unus lucretur unum diem, & alter perdat alium, ſicque inter ipſos remaneat differentia duorum dierum: ſicuti de facto contigit quibuſdam nautis Batavis, ſeu Hollandicis, qui eodem tempore Amſtelodamo diſceſſi, alii verſus Orientem, & alii verſus Occidentem, in ſuo regreſſu illi, qui perrexerant verſus Occidentem, numerabant diem Sabbati, & illi qui perrexerant verſus Orientem, numerabant diem Lunæ, dum Amſtelodami numerabatur dies Dominicus, hinc eſt quod Hiſpani alias habeant feſtivitates in inſulis Philippinis, quam Batavi, ſeu Hollandici in Indiis Orientalibus, ex quo illi navigaverint verſus Occidentem, & ipſi verſus Orientem, ut refert eruditiſſimus Antonius Chiuſole in *Geographia Orbis antiqui & moderni tom.* 2. *cap.* 20. §. 35.

116 Ex ſupradictis oritur dilucidatio curioſi problematis, quomodo ſit poſſibile, quod ex duobus gemellis ambobus natis, & mortuis in eodem die, & momento; unus plus altero vixerit die uno, vel duobus diebus?

117 Hinc juvat ad uberiorem notitiam aliqua
de ſphæra tradere. Sphæræ nomine intelligitur corpus ſolidum in omni ſua parte rotundum, quo nomine Aſtronomi intelligunt uni-
118 verſam machinam orbis. Sphæra potiſſimum
pro Artificiali ſumitur, quæ eſt inſtrumentum rotundum ad inſtar globi, ſeu pilæ compoſitum ex diverſis punctis, & circulis, & lineis, adinventum ab Aſtronomis ad explicandum motum, & apparentias aſtrorum cum variis effectibus, quos producunt, repræſentando in ipſo orbem univerſum. Vocatur ſphæra artificialis, ex quo ſit artis inventio, ad diſtin-
119 ctionem ſphæræ naturalis. Ejus inventor, &
auctor non certo ſcitur; alii enim hoc mirabile adinventum Atlanti tribuunt, unde Diodorus *lib.* 4. de eo ſcribens dixit: *Illum aſtrologiæ fuiſſe peritiſſimum, deque ſphæra primum inter homines diſputaſſe, qua ex re viſus eſt Cælum ſuis humeris ſuſtinere, locum præbente fabulis ſphæræ inventione*; alii Anaximandro potius Mileſio id acceptum referunt, utpote qui referente Laertio *lib.* 2. *primus terræ mariſque circuitus deſcripſit, & ſphæram inſuper conſtruxit*. plerique tamen ſphæræ inventorem volunt Archimedem, de ipſo enim loquens Cicero *lib.* 5. *qq. Tuſculanarum* ait: *cum Archimedes Lunæ, Solis, quinque errantium motus in ſphæram illigavit, effecit idem, quod ille, qui in Timæo mundum ædificavit, Platonis Deus, ut tarditate, & celeritate diſſimillimos motus una regeret converſio; quod ſi in hoc mundo fieri ſine Deo non poteſt, nec in ſphæra quidem eoſdem motus Archimedes ſine Divino ingenio potuiſſet imitari*. Hinc de iſtac Archimedis ſphæra ſic olim cecinit Claudianus.

Juppiter, in parvo cum cerneret æthera vitro,
   Riſit, & ad ſuperos talia dicta dedit;
Huccine mortalis progreſſa potentia curæ?
   Jam meus in fragili luditur orbe labor.
Jura poli, rerumque fidem, legeſque Deorum,
   Ecce Syracoſius tranſtulit arte ſenex.
Incluſus variis famulatur ſpiritus aſtris,
   Et vivum certis motibus urget opus.
Percurrit proprium mentitus ſignifer annum,
   Et ſimulata novo Cinthia mente redit.
Jamque ſuum volvens audax induſtria Mundum,
   Gaudet, & humana ſydera mente regit.

Hæc ſphæra vocatur *armillaris* eo quod ex 120
pluribus ſolidis circulis inter ſe connexis ſeu intextis veluti *armillis* conſtet, quibus circuli, quos in Mundi ſphæra imaginamur, reſpondere intelliguntur.

Decem quippe in armillari ſphæra circuli 121
vulgo repræſentantur: ſex majores, & quatuor minores: Sex majores ſunt *Horizon*, *Meridianus*, *Æquator*, *Zodiacus*, *Colurus Æquinoctiorum*, & *Colurus Solſtitiorum*; omnes iſti tranſeunt per ſphæræ, ſeu Mundi centrum; omnes ſphæram, ſeu Mundum in duas partes æquales dividunt, omnes habent idem centrum ſimul, & cum Mundo, omnes inter ſe ſunt æquales, & omnes ſe mutuo biſariam dividunt: quatuor vero minores ſunt *Tropicus* Cancri, *Tropicus* Capricorni, *Circulus* Polaris *arcticus*, & *Circulus* Polaris *antarcticus*; & omnes iſti diverſimode a majoribus cadunt extra ſphæræ, ſeu Mundi centrum, ſphæram, ſeu Mundum dividunt in duas partes inæquales, ha-

Digitized by Google

habeat centrum diverſum inter ſe, & diverſum a centro Mundi, & non omnes æquales ſunt inter ſe, ſed eo minores fiunt, quo magis a ſphæræ centro recedunt.

122 Ex dictis ſex majoribus circulis, tres ſunt, nempe *Horizon*, *Meridianus*, & *Æquator*, quorum poli, ſeu puncta, ex quibus deſcribuntur, ſunt magni momenti in ſphæra, & vocantur *puncta Cardinalia*.

123 Primi igitur ipſorum cardines, ſeu puncta Cardinalia ſunt duo Poli Mundi, circa quos omnino immotos, ac fixos Sol, Luna, ac cetera aſtra diurna revolutione moventur, & terminant extremitatem axis ipſius Mundi, unus verſus Septentrionem, & alter verſus Meri-
124 diem. Nomen *Polus* venit a verbo Græco *Poleo*, quod latine ſignificat *volvere*, ſeu *in gyrum agere*, quia circa iſtos omnino immotos aſtra continue volvi concipiuntur.

125 Horum polorum alter vocatur *Arcticus*, *Septentrionalis*, & *Borealis*, & alter ex Diametro oppoſitus, appellatur *Antarcticus*, *Meridio-*
126 *nalis*, & *Auſtralis*. Polus arcticus ille eſt, qui nobis Europæis verſus Septentrionem habitantibus perpetuo apparet, juxta illud Virgilii *lib. 1. Georg. verſ. 241.*

Hic vertex nobis ſemper ſublimis ....

Et dicitur *Arcticus* a quadam conſtellatione Stellarum, quam Græci appellant *Arctos*, & Latini *Urſam*: Dicitur pariter *Septentrionalis* a ſeptem lucidioribus Stellis componentibus dictam conſtellationem *Urſæ majoris*, & eo quod ſit verſus Septentrionem; item dicitur *Borealis* a vento Borea inde flante. Polus autem antarcticus ille eſt, qui ex adverſo poſitus nos Europæos perpetuo latet, juxta illud Virgilii *loc. cit. verſ. 342. Sub pedibus* Styx *atra* videt, *maneſque profundi :* & dicitur Antarcticus eo quod arctico ex Diametro oppoſitus ſit: & dicitur etiam *Meridionalis* eo quod ſit verſus meridiem, ac etiam *Auſtralis*, quia ab ea Mundi parte ventus ille ſpirat, quem *Auſtralem* appellamus.

127 In medium horum Polorum pendet terræ globus, itaut ſi deberet pertrahi funis a Polo Arctico uſque ad Antarcticum, neceſſe deberet hæc tranſire per medium terræ, quæ poſſet videri quædam Margarita filo trajecta: & ſi id fieri poſſet, deberet terra habere duo foramina, unum verſus Septentrionem, & alterum verſus Meridiem: unde quia id fieri nequit, Mathematici accurate ſignarunt duo puncta, ubi debuiſſent fieri duo dicta foramina, & hæc vocarunt *Polos* ad inſtar duorum Polorum Firmamenti. Habemus igitur etiam duos Polos ſuper terram, nempe dictum Polum Arcticum verſus Septentrionem, ubi conſpicitur perforatus globus ſupra; & dictum polum Antarcticum verſus Meridiem ex Diametro oppoſitum polo Arctico, & habemus etiam Diametrum, qui in imaginatione pertrahitur ab uno Polo ad alium, & vocatur *Axis*: quamvis rigoroſe loquendo in hoc differant Diameter, & Axis, quod omnes Axes ſunt Diametri, quia omnes tranſeunt per medium orbis: ſed non omnes Diametri ſunt Axes, quia ſolum illi ſunt Axes, circa quos fit aliquis motus.

Axis ergo Mundi eſt recta linea ab uno ad 128
alterum Polum deducta, circa quam omnino immobilem aſtra omnia ab ortu in occaſum rapiuntur: ſicque omnes Planetarum orbes habent ſuum axem, circa quem fingitur undique volvi quotidie Cœlos ad inſtar rotæ currus circa ſuum ligni axem; cum autem totam Mundi machinam ſuſtinere videatur, ſic de eo Cæſarem alloquens cecinit Lucanus *lib. 1. verſ. 56.*

Ætheris immenſi partem ſi preſſeris unam,
Sentiet axis onus librati pondere Cœli.

Ultra aſſignatos ſupra *n.* 123. prædictorum 129
majorum circulorum principaliores cardines, ſeu puncta Cardinalia, ſunt etiam *Zenith*, & *Nadir*; *Zenith* Arabice, Latine *vertex Cœli* dicitur, & *Nadir* Arabice, Latine *imum Cœli* vocatur. Hæc duo Cardinalia puncta ſola mente concipiuntur, nam Zenith imaginatur eſſe illud Cœli punctum, quod ad perpendiculum verticis terreſtris habitatoris imminet, ideſt illud Cœli punctum, quod v. gr. meo capiti imminet in quacumque parte Mundi exiſtam, & hoc mutatur quoties ego mutem meam ſituationem, & meum Horizontem, *Nadir* vero imaginatur eſſe illud punctum, quo ex Diametro, ſeu perpendiculariter oppoſitum *Zenith* meis pedibus ſubjicitur; ſuntque ambo Horizontis Poli.

Item prædictorum majorum circulorum prin- 130
cipaliores cardines, ſeu puncta cardinalia, ſunt puncta veri ortus, & veri occaſus Solis, ſeu puncta, in quibus Sol oritur, & occidit tempore Æquinoctii; ideſt cum dies noctibus ubique terrarum æquales efficit; & hæc puncta Cardinalia ortus, & occaſus, ſunt illa, in quibus Horizon ab Æquatore ſecatur, habenturque quaſi poli Meridiani; at his breviter tra-

Digitized by Google

traditis, de circulis ex ordine eſt etiam breviter diſcurrendum.

131 Primus igitur juxta ſupra *num.* 121. traditum ordinem, eſt *Horizon*, qui eſt circulus major ſphæram, ſeu Mundum in duo hæmiſphæria ſeu duas partes æquales, ſuperiorem,
132 & inferiorem dividens. Et eſt duplex, ſenſibilis nempe, & rationalis: Horizon ſenſibilis, ſeu Phyſicus eſt ille circulus, quem unuſquiſque in vaſta aliqua planitie, vel medio mari conſtitutus viſu undique circumacto definit, eoque veluti commiſſura quadam Cœlum una cum terra conjungi videtur; Qui Horizon ratione tumoris terræ non ſolet extendi ultra decem, vel duodecim milliaria undique plus, aut minus pro ut perſona reperitur in eminentiori, aut imiori ſitu, unde hic circulus Horizon dicitur, a verbo Græco *boriſomai*, quod latine idem eſt ac *finio*, ſive *termino*, quia eo mediante pars Cœli conſpicua finitur, ſeu terminatur, & ab inconſpicua dirimitur. Hinc a multis Horizon appellatur *Terminator*, *Finitor*, & *Finiens*: Diciturquee *ſenſibilis*, quia protrahi nequit ultra quod pervenire poteſt viſio unius hominis. Horizon rationalis, ſive intelligibilis, aut Aſtronomicus eſt ille, qui per terræ centrum tranſiens Cœlum in duas æquales partes dividit, terminatque dies ac noctes artificiales; & hic variatur ad variationem ſitus cujuſque perſonæ tam verſus Orientem, aut Occidentem, quam Septentrionem, aut Meridiem, ſiquidem ex duobus punctis *Zenith*, & *Nadir* deſcribi intelligitur; quocirca cum ab uno loco in alium tendimus, Horizontem mutamus, quia *Zenith*, & *Nadir*, qui ei deſerviunt ut Poli, mutantur; Diciturque *rationalis*, ſive *intelligibilis*, quia ſola mente, non ſenſu attingitur, & *Aſtronomicus* quia ab Aſtronomis conſideratur.

133 Meridianus eſt circulus major, qui per Mundi Polos Arcticum, & Antarcticum, & per *Zenith*, & *Nadir*, ſive Polos Horizontis tranſit, quique Sphæram in duas partes æquales, Orientalem nempe, & Occidentalem dividit, & dicitur *Meridianus*, ſeu ut ait Ptolemæus, *circulus meridiei* Græce *meſimbrinos*, quia cum Sol ad ipſum pervenit, ideſt ad medietatem ſui curſus inter Orientem & Occidentem, efficit medium diem omnibus illis, qui ſunt ſub una medietate hujus circuli, & mediam noctem illis, qui ſunt in parte oppoſita ſub alia medietate, quia ex æquo ab Oriente, & Occidente diſtat: unde puncta veri ortus, & occaſus quaſi duo ipſius poli merito conſiderantur.

Æquator, Græce *Iſimerinos*, Latine, *Æquidialis*, ſeu *Æquinoctialis*, eſt circulus major ſphæram in duas partes æquales dividens, nempe in Meridionalem, ſeu Auſtralem, & in Septentrionalem, ſeu Borealem. Dicitur *Æquidialis*, ſeu *Æquinoctialis*, vel *Æquator*, quia cum Sol illum perluſtrat, diem nocti æqualem ubique terrarum perpetuo efficit: idque bis in anno contingit, nempe circa diem 21. Martii, & circa diem 23. Septembris: tunc quippe Sol inter duos Mundi polos medium locum occupat, ſiquidem ejus poli iidem ſunt cum polis Mundi Arctico, & Antarctico, & idem eſt utriuſque axis: inſuper regiones quæ ſunt ſub hoc circulo, habent perpetuo Æquinoctia, ideſt diem, & noctem ſemper æqualem. 134

Zodiacus eſt circulus major Zonæ ad inſtar obliquæ ſphæram cingens, quique bifariam oblique ſecat Æquatorem, & viciſſim ab eo ſcinditur in duas partes æquales, quarum altera ad Septentrionem, & altera ad Auſtrum declinat. Vocatur *Zodiacus* a Græco vocabulo *Zodion* quod latine ſignificat *animal*, quia in ipſo duodecim ſigna notantur, quibus ob quamdam ſimilitudinem, vel proprietatem in ſuis influxibus quorumdam animalium nomina impoſuere vetuſtiores Aſtronomi: diciturque a Cicerone, & Latinis *Signifer* ob ſupradicta duodecim cœleſtia ſigna in ipſo notata, quæ ſucceſſive percurrit Sol annuo ſuo curſu, quæque ab Auſonio his verſibus ſunt comprehenſa: 135

Sunt Aries, *Taurus*, *Gemini*, *Cancer*, *Leo*,
Virgo,
Libraque, *Scorpius*, *Arcitenens*, *Caper*,
Amphora, *Piſces*.

Signa, quæ primo verſu continentur, dicuntur Septentrionalia, quia apparent verſus Septentrionem, & ad ipſum declinant; quæ vero ſecundo verſu, dicuntur Meridionalia, quia apparent verſus Meridiem, & ad ipſum declinant. Tria ſunt ignea ſeu cholerica, ut *Aries*, *Leo*, & *Arcitenens*, ſeu *Sagittarius*. Tria aerea, ſeu ſanguinea, ut *Gemini*, *Libra*, & *Caper*. Tria aquea, ſeu Flegmatica, ut *Cancer*, *Scorpius* & *Piſces*. Tria terrea, & melancholica, nempe, *Taurus*, *Virgo*, & *Aquarius*, ſeu *Amphora*. 136

Quodlibet ex his Zodiaci ſignis continet 30. gradus (gradus autem eſt pars aliqua determi- 137

minata Cœli ſicut palmus, & ulna) quia Sol ut integrum ſignum pertranſeat motu naturali triginta dies inſumit, & totidem ſunt gradus, quaſi greſſus Solis, & quia ſigna ſunt duodecim, gradus erunt 360. in quos non ſolum Zodiacus, ſed & alii omnes circuli majores dividuntur. Rurſus quilibet gradus continet 60. *minuta*, ſeu *prima*: quodlibet minutum 60. *ſecunda*, & quodlibet *ſecundum* 60. *tertia*, & ſic ſucceſſive uſque ad decem, & progrederetur adhuc ulterius, ſi neceſſe eſſet; ſed ſiſtitur ibi cum id ſufficiat, ut ab Aſtronomis deſignentur motus cœleſtes, & eorum velocitas, ſeu tarditas.

138 Sol igitur percurrit hos 360. gradus quolibet integro anno 365. dierum, horarum 6. minut. 38. ſecund. 55. ut proinde Sol minut. 59. ſecund. 8. vel circiter, unius gradus ſub Zodiaco quotidie motu medio perficiat; dicitur autem notanter *motu medio*, quia quando eſt Sol in *Apogeo*, ideſt in majori diſtantia a terra, peragit aliquid minus, eo quod tunc ſua peripheria, ſeu circumferentia, ſit multo major: at quando eſt in *Perigeo* ideſt in minori diſtantia a terra, peragit aliquid magis, eo quod tunc ſuus circuitus, ſeu orbis ſit multo minor. Unde advertendum eſt, quod quamvis dicta ſigna Septentrionalia, & Meridionalia dividant Zodiacum per medietatem, nihilominus Sol octo circiter diebus diutius in ſignis Septentrionalibus quam in Meridionalibus commoratur, ut apparet ex numero dierum, qui ſunt inter unum, & alterum Æquinoctium, quod evenit ratione ſupradicti Apogei, & Perigei, cum Sol plus temporis inſumat, ut a principio *Arietis* per Apogeum perveniat ad principium *Libræ*, quam ut a principio *Libræ* per *Perigeum* redeat ad principium *Arietis*, ratione majoris portionis ſuæ orbitæ in motu, ſeu acceſſu ab *Ariete* ad *Libram*, quam in receſſu, ſeu regreſſu a *Libra* ad *Arietem*.

139 Dicta ſigna peculiaribus figuris, ſeu characteribus exprimuntur. *Aries* quidem arietis capite: *Taurus* capite bubulo; *Gemini* duobus gemellis, quorum brachia, & crura conſerta ſunt: *Cancer* depravato gammaro: *Leo* cauda leonis; *Virgo* rugis veſtis muliebris: *Libra* ſcapo cum examine libræ: *Scorpio* cauda ſcorpionis: *Sagittarius*, ſeu *Arcitenens* ſagitta: *Capricornus* pede capri, fune, ut ajunt, revincto: *Aquarius*, ſeu *Amphora*, duobus rivulis: *Piſces* duobus piſcibus adverſo dorſo colligatis.

140 Hæc duodecim ſigna dividunt Zodiacum in duodecim partes correſpondentes duodecim menſibus anni. Ut autem ſciatur quonam die menſis ingrediatur quodlibet ſignum, obſervandi ſunt ſequentes verſus.

Livor, *Mente*, *Latens*, *Inſultat*, *Honoribus*, *Horret*.
Grandia, *Geſta*, *Ferens*, *Inſigni*, *Laude*, *Notatis*.

Sunt enim in ipſis duodecim verba repræſentantia duodecim menſes, quorum primus erit Martius, cui attribuetur littera initialis verbi *Livor*, ideſt littera *L*. Inde numerandæ erunt per ordinem litteræ Alphabeti, & quia reperietur litteram *L*. eſſe decimam, demi debebunt decem a menſe Martio, & remanebunt 21. hic dicitur, quod 21. Martii Sol ingreditur Arietem: & conſimiliter fiet computus in omnibus aliis menſibus.

In Zodiaci medio linea quædam eſt dicta, 141 quæ *Ecliptica* vocatur, ſeu *Orbita Solis*. Ecliptica eſt peripheria circuli in ſphæra maximi Æquatorem oblique ſecantis, ſub qua Sol periodico ſuo motu indeſinenter incedit, eique ſui corporis centro perpetuo reſpondet. Dicitur *Ecliptica*, quia in ea fiunt Solis, & Lunæ Eclipſes; & *Orbita Solis*, ſeu Solis circulus, quia ipſa repræſentat annuum Solis curſum ab uno Tropico ad alium, & regreſſum ad idem punctum, cum Sol ſemper reperiatur in ipſa ad differentiam aliorum Planetarum, qui non ſemper in ipſa exiſtunt, ſed omnes magis minuſve modo in Boream, modo ad Auſtrum ab illa declinant.

Eclipſis autem Solis fit, cum Sol reperitur 142 in conjunctione cum Luna, quia tunc Luna inter nos, & Solem directe poſita, impedit, ne Solis lumen ad nos deſcendat, eamque terræ partem, quam incolimus, ſuo fulgore illuminet: Sol enim Eclipſim non patitur, niſi in Noviluniis, cum ſcilicet Luna illi conjungitur, mediumque tenet locum inter terram, & ipſum Solem; ſicque Solis Eclipſis ſolum tandiu durat, quoad Luna ortum verſus a Sole digrediatur, ipſumque utpote tardiorem ad tergum relinquat. Eclipſis Solis nunquam eſt 143 univerſalis, ſeu totalis, quia cum Luna minori polleat Diametro, quam Sol, globuſque terraqueus, totum ſolarem diſcum, ſeu peripheriam, aut circumferentiam operire non poteſt, quin adhuc non obſtante Cono umbroſo ipſius Lunæ ad aliquam telluris partem ſuum lumen diffundat.

Eclipſis Lunæ fit, cum eſt in oppoſitione 144 cum

Digitized by Google

cum Sole, quia tunc, cum terra reperiatur directe interpoſita inter Lunam, & Solem, opacum illud telluris corpus, inter utrumque luminare interjectum, impedit quominus Luna a Sole conſuetum lumen recipiat: Luna enim Eclipſim non patitur niſi in Plenilunio, cum ſcilicet Soli ex Diametro oppoſita eſt, itaut umbra terreſtris Solis illuminationem ipſi præpediat; ſicque Lunæ Eclipſis tamdiu durat, donec Luna a directa cum Sole oppoſitione ſeſe expediat, adeoque ex umbra terreſtri
145 erumpat. Eclipſis Lunæ poteſt eſſe univerſalis, ſeu totalis, quia Luna a globo terraqueo magnitudine ſuperatur, ſicque Diametrum ſectionis Coni umbroſi Diametrum Lunæ plurimum excedit, unde non ſolum poteſt ipſam integre, & totaliter operire, ſed etiam aliquo tempore, per duas v. gr. horas, & etiam amplius, intra ſe deliteſcentem retinere.

146 Coluri ſunt duo circuli inter majores poſtremi, qui per Mundi polos tranſeuntes ad rectos angulos ſeſe mutuo in illis biſariam dividunt, atque ſphæram in quatuor partes æquales dividunt ad denotandas quatuor anni tempeſtates. Dicti ſunt Coluri a Græco vocabulo *Coluros*, quod latine idem importat ac *mutili* & *imperfecti*, non quod Coluri revera mutili ſint, aut imperfecti, ſed quia ſupra Horizontem obliquum nunquam nobis toti appareant, ut Æquator, & Zodiacus, ſed quædam illorum pars infra Horizontem exiſtens nobis perpetuo occultetur.

147 Ex his autem unus vocatur *Colurus Solſtitiorum*, quia per Polos Mundi, & puncta Solſtitialia tranſit, ideſt in primo gradu *Cancri*, ubi fit Solſtitium æſtatis, quod accidit circa diem 22. Julii: & in primo gradu *Capricorni* ubi fit Solſtitium hyemis, quod accidit circa diem 22. Decembris: unde Coluros Solſtitiorum ſignat puncta illa, ad quæ perventus Sol regreditur verſus Æquatorem. Alter autem nuncupatur *Colurus æquinoctiorum*, quia tranſit per dictos Mundi polos, & puncta æquinoctialia, ideſt in primo gradu *Arietis* ubi fit æquinoctium Veris, quod accidit circa diem 21. Martii; & in primo gradu *Libræ* ubi fit æquinoctium autumni, quod accidit circa diem 23. Septembris: ſecundum vulgares hos verſos.

Hæc duo Solſtitium faciunt, Cancer, & Capricornus.
Sed noctes æquant Aries, & Libra dies

148 A dictis igitur Coluris ſecatur Zodiacus in quatuor Cardinales partes, quæ denotant quatuor anni tempeſtates, nempe *Ver*, quod incipit ab initio *Arietis*, *Æſtatem* quæ incipit ab initio *Cancri*, *Autumnum*, qui incipit ab initio *Libræ*, & *Hyemem* qui incipit ab initio *Capricorni*: quælibet anni tempeſtas comprehendit tria ſigna: *Ver* nimirum comprehendit Arietem, Taurum, & Geminos: *Æſtas* Cancrum, Leonem, Virginem; *Autumnus* Libram, Scorpionem, & Sagittarium: *Hyems* Capricornum, Aquarium, & Piſces.

Minores circuli qui ſphæram in duas partes 149
inæquales dividunt ſunt ambo *Tropici*, nempe Tropicus Cancri, & Tropicus Capricorni: & ambo *Polares* nempe Arcticus, & Antarcticus.
Tropici dicti ſunt a Verbo Græco *Tropos*, 150
quod latine *converſionem*, ſeu *reverſionem* ſignificat, quia Sol cum ad hujuſmodi circulos pervenit, non amplius ad Polos accedit, ſed ad Æquatorem iterum revertitur. Tropicus verſus Septentrionem vocatur *Tropicus Cancri*, quia ibi incipit ſignum Cancri, eſtque hic circulus Æquatori Parallelus tranſiens per punctum, ſeu primum gradum Cancri: Tropicus autem verſus meridiem vocatur *Tropicus Capricorni*, quia ibi incipit ſignum Capricorni, eſtque iſte circulus Æquatori parallelus per punctum, ſeu primum gradum Capricorni ductus: Tanta eſt utriuſque diſtantia ab Æquatore, quanta eſt maxima Solis ab illa declinatio, nempe grad. 23. cum ſemiſſe, ſeu cum 30. minutis.

Circuli Polares ſunt duo circuli in ſphæra 151
minores, immo omnium minimi, a Polis Eclipticæ diurna Cœli revolutione circa Polos Mundi deſcripti: Dicuntur *Polares*, quia ſunt circa Mundi Polos, ſeu quia deſcribuntur a Zodiaci Polis. Unus vocatur circulus Polaris Arcticus, quia eſt verſus Polum Arcticum: & alter appellatur circulus Polaris Antarcticus, quia eſt verſus Polum Antarcticum: & tanta eſt utriuſque diſtantia a ſuo Polo reſpective, quanta eſt Polorum Eclipſis a Polis Mundi declinatio, nempe grad. 23. cum ſemiſſe, ſeu cum 30. minutis: Ac ipſi ſimul cum Tropicis, & Æquatore vulgo circuli Paralleli appellantur, eo quod æqualiter a ſe mutuo in ſingulis ſuis punctis recedant.

Advertendum hic eſt, quod habitantes ſub 152
iſtis Polaribus circulis in æſtate dum ſunt 23. horæ, vident Solem ſe inclinantem uſque ad Horizontem, & ſtatim iterum ſe elevantem: In hyeme e contra vix eis apparet, quod ſtatim ab eis evaneſcit, abſque eo quod integre ſupra aſcendat. Secundum quod poſtea unus locus recedit, ſeu diſtat ab iſtis circulis verſus Polos, majorem habent inæqualitatem, quo-

niam reperiuntur dies qui conficiunt hebdumadas, alii qui conſtituunt menſes, & alii qui ſex integrus menſes compunuut, itaut uuus ſulus dies, & uua ſola nox integrum auuum perficiant.

153 Dicti quatuor circuli minores, ideſt duo Tropici, & duo Polares, dividunt Mundum in quinque partes, ſeu Zonas, quæ tamquam faſciæ illum undique cingunt; Zuna igitur eſt ſpatium in ſuperficie glubi terraquei acceptum, ac peripheriis circulurum ſphæræ comprehenſum; quu veluti quadam faſcia, globus ipſe perfecte cingitur: ipſæ quinque Zonæ deuominantur a diverſa cunſtitutione regiunum, una *Torrida*, duæ *Temperatæ*, & duæ *Frigidæ*.

154 Zona Turrida eſt illud terræ, ſeu Muudi ſpatium in medio duorum Trupicurum Cancri, & Capricurni interclusum: & dicitur *Torrida* ideſt aduſta, propter nimium calurem Solis ibi decurrentis, cum ſit expuſita directis radiis ipſius Sulis ad perpendiculum illi imminentis. Hæc cumprehendit 47. gradus latitudinis: unde ſub ipſa habentur hæc loca, nempe Cambaja, India, Inſulæ Oceani Indici, Java, Ceilanum, Peruvia, Mexicana Hiſpania, magna pars Oceani Atlantici, Inſula S. Helenæ, Braſilia, Nova Guinæa, & aliæ plures Provinciæ.

155 Zonæ Temperatæ inter unum Tropicum, & circulum Polarem ſibi proximum jaceut: Dicuntur *Temperatæ* a temperie caloris, & frigoris ibi vigente, quia cum Soi non perveniat illuc cocentibus radiis directis, adeſt ibi temperatus aer: Duæ ſunt, quarum una *Temperata Borealis*, ſeu *Septentrionalis*, & altera *Temperata Auſtralis*, *ſeu Meridionalis* nuncupatur. Temperata Borealis eſt illud Terræ, ſeu Mundi ſpatium comprehenſum inter Tropicum Cancri, & circulum Pularem Arcticum; Temperata Auſtralis eſt illud terræ, ſeu Mundi ſpatium contentum inter Trupicum Capricurni, & circulum Pularem Antarcticum; Hæ feliciores ſunt aliis, magiſque habitabiies, præſertim noſtra Borealis, ſeu Auſtralis, quia alia fere tota in aqua conſiſtit: Utraque cumprehendit 43. gradus latitudinis: in Zuna temperata Boreali continetur fere tota Europa, maxima pars Aſiæ, & Americæ Septentrionalis, ac Oceani Atlantici, & Pacifici: In temperata veru Auſtrali jacet pars Africæ, Monomotapæ, Promontorium bonæ ſpei, Portio terræ Magellanicæ, Braſiliæ, & Chili, Fretum magellanicum, & magna portio Oceani Atlantici, Indici, & Pacifici.

156 Zonæ frigidæ ſunt inter Polos, & circulos Arcticum, & Antarcticum: Dicuntur *Frigidæ* ub intenſiſſimum frigus ibi vigens, eo quia ipſæ ſint præ aliis remotiores a via Solis, cujus radii utpote ſic remuti non habent ſufficientem virtutem temperandi maximum illius aeris rigorem. Etiam ipſæ duæ ſunt, una *Septentrionalis*, ſeu *Borealis*, & alia *Meridionalis*, ſeu *Auſtralis*. Frigida Septentrionalis eſt illud terræ, ſeu Mundi ſpatium inter circulum Arcticum, & Pulum item Arcticum comprehenſum; Meridionalis vero eſt illud terræ, ſeu Mundi ſpatium iuter circulum Antarcticum, & Polum item Antarcticum contentum; utriuſque latitudo tanta eſt quanta circulurum Polarium a ſuis Polis reſpective declinatio, nempe graduum 23. cum ſemiſſe, ſeu cum 30. minutis. Sub circulis Pularibus, ubi incipiunt Zonæ frigidæ, longi dies æſtatis ſunt 24. horarum, Sol vix pervenit ſupra Horizontem, quod iterum ſe elevat, & in hyeme e contra vix ipſis apparet, quod integre egrediatur. Progrediendo poſtea verſus Polus, inveniuntur dies iungi ut hebdumadæ, inde ut menſes, & tandem, ut integri ſex menſes ſimul, itaut adſint qui nun computant niſi unum diem, & unam noctem in toto anno, maxime ſi velimus ſumere diem pro eu tempore, quo Sol eſt ſupra Horizuntem, quia tunc verum erit, quod ſub Pulis ſex continuis menſibus adeſt dies, ſexque aliis continuis adeſt nux. Alias ſi velimus vocare diem totum illud tempus, quo aliquo mudu illuminamur a Sole, debebimus aſſerere quud ibi nunquam eſt nox, quia licet non videatur Sui, videntur tamen albores, quando a redundantibus vaporibus non ſuffocantur: ſicque poſſet hoc modo dici, quod ſit ibi perpetuus dies, quia nunquam ſe declinando Sul ſub ipſorum Horizonte plus 23. graduum cum ſemiſſe, ſeu cum 30. minutis, quæ eſt ſua major declinatio, creditur poſſe tranſmittere ſuam lucem, producendo in hyeme perpetuum crepuſculum. Advertendum tamen eſt, quod tenendo illum diem ſic longum uſque ad ſex menſes, umbra meridiana, quæ quibuſcumque 24. huris redit ad ſuum locum, inſervit ibi habitantibus pro computando tempore, illud ita diſtinguendo, ut poſſint ſe conformari cum Eccleſia ad ſciendum quando occurrant Vigiliæ, & Feſtivitates pro eorum obſervantia, ne ab ipſa credantur exempti. Zona frigida Septentrionalis continet dimidiam Islandiam, partem Nurvegiæ, Etlapiæ, Finmarchiæ, & Samojedæ, Novam Zemblam, Groelandiam, Sptizpergam, ac partem incognitam Americæ Septentrionalis: Loca

autem

Digitized by Google

autem comprehenſa a Zona frigida Auſtrali, ſunt adhuc plane incognita, ut ex mappis Geographicis conſtat.

157 Diſcuſſis ſphæræ circulis, de ejus diviſione aliqualis venit tradenda notitia. Ex diverſa igitur habitudine Æquatoris ad Horizontem dividitur ſphæra in Rectam, Obliquam, &
158 Parallelam. Sphæra recta ea eſt, cujus Horizon per Æquatoris, ſeu mundi Polos Arcticum & Antarcticum tranſit, atque ideo Æquatorem ipſum, omneſque circulos illi Parallelos biſariam, & ad rectos angulos dividit.

159 Sphæra obliqua ea eſt, in qua Horizon oblique, ſive ad angulos inæquales Æquatorem omneſque circulos, qui ſunt illi Paralleli, dividit, idque ex eo quod per Æquatoris, mundique Polos non tranſeat, ſed eorum alterum ſupra ſe perpetuo conſpicuum, alterum infra ſe perpetuo latentem detineat.

160 Sphæra Parallela eſt illa, in qua Horizon rationalis cum Æquatore congruit, ita ut utriuſque circuli iidem Poli ſint, ac proinde *Zenith* & *Nadir* loci a Mundi Polis Arctico & Antarctico minime diſtinguantur, & circuli Paralleli Æquatori, Paralleli quoque ſint Horizonti.

161 Ex his clare habetur, quod duo ſola ſunt in terra puncta, quæ poſſunt habere ſphæram Parallelam, ideſt ſub duobus Polis, Arctico & Antarctico; & una ſola eſt linea, quæ habet ſphæram rectam, ideſt ſub Æquatore: Totum autem reſiduum eſt in ſphæra obliqua.

162 Habitantes in ſphæra recta habent perpetuo æquinoctia, ideſt dies, & noctes ſemper æquales: Habent in anno octo tempeſtates, nempe bis æſtatem, & bis hyemem: bis ver, & bis autumnum: Quamvis tamen iſtæ octo non ſint ita differentes, uti noſtræ quatuor, quia Sol non ita longe recedit ab ipſis, ſicuti recedit a nobis.

163 Habitantes in ſphæra obliqua habent æquinoctia bis ſolum in anno, & dies, ac noctes ſemper inæquales: vident aliqua ſydera perpetuo ſupra Horizontem, uti ſunt quoad nos illa verſus Polum Arcticum: ſuntque alia aliis perpetuo latentia ſub Horizonte, uti ſunt illa verſus Polum Antarcticum, in majori, vel minori numero, prout ſphæra eſt magis, vel minus obliqua.

164 Habitantes in ſphæra Parallela non habent nec æquinoctia, nec ſolſtitia, quia unicum habent diem, & unicam noctem in toto anno, juxta dicta ſupra n. 152. & 156. Vident perpetuo ſydera aliqua ſupra Horizontem; & plurima alia infra Horizontem perpetuo illis deliteſcunt.

Tradita quadam notitia de iis, quæ ſpe- 165
ctant ad mundum in communi, nunc breviter venit tradenda etiam aliqualis cognitio de iis, quæ ſpectant ad mundum cœleſtem, nempe de Cœlis, & Aſtris, cum ſint principaliores, & nobiliores partes mundi. Cœlum igitur in veriori Etymologia originem ducit ab hoc verbo Græco *Cœlo*, quod idem ſignificat, ac latine verbum hoc *ſculpo*, eo quod Cœlum ob ſyderum varietatem, quibus ornatur, cælatum, ſive ſculptum appareat, unde *Eccleſiaſtici cap.* 43. *n.* 10. dicitur; *Species Cœli gloria Stellarum*: quamvis aliqui nomen Cœli deducant a *celando*, eo quod Cœlum cooperiat & abſcondat ab oculis noſtris, quæ continet.

In Sacra Scriptura nomen Cœli variæ uſur- 166
patur. Interdum uſurpatur ad ſignificandam aeris regionem, ſic *Pſalm.* 8. *n.* 9. ibi: *Volucres Cœli*, & *Pſalmo* 49. *num.* 11. ibi, *Volatilia Cœli*, & *Pſalm.* 146. *num.* 9. ibi: *Qui operit Cœlum nubibus*, & alibi pluries conſimiliter: Aliquando pro ſtatu Eccleſiæ militantis, *Matthei cap.* 13. *num.* 24. ibi: *Simile factum eſt regnum Cœlorum homini qui ſeminavit bonum ſemen*, & *n.* 31. ibi: *Simile eſt regnum Cœlorum grano ſinapis*, & *n.* 33. ibi: *Simile eſt regnum Cœlorum fermento*, & *num.* 44. ibi: *Simile eſt regnum Cœlorum theſauro abſcondito*, & *n.* 45. ibi: *Simile eſt regnum Cœlorum homini negotiatori*, & *n.* 47. ibi: *Simile eſt regnum Cœlorum ſagenæ miſſæ in mari*, & ſæpe alibi pariformiter: Unde Sanctus Gregorius Papa *Homil.* 12. *in Evangel.* expreſſe dicit: *Sæpe in ſacro eloquio regnum Cœlorum præſentis temporis Eccleſia dicitur*. Multoties autem uſurpatur pro ſolo Cœlo Empyreo, prout eſt ſedes, & merces Beatorum, quod per antonomaſiam denominatur ſimpliciter Cœlum; ſic *Matthæi cap.* 5. *num.* 3. & 10. ibi: *Ipſorum eſt regnum Cœlorum*, & *num.* 12. ibi: *Merces veſtra copioſa eſt in Cœlis*, & *cap.* 6. *num.* 20. ibi: *Theſaurizate vobis theſauros in Cœlo*, & *cap.* 18. *num.* 3. ibi: *Non intrabitis in regnum Cœlorum*, & *n.* 10. ibi: *In Cœlis ſemper vident faciem Patris mei, qui in Cœlis eſt*, & alibi paſſim ſimiliter. Proprie vero & ad inſtitutum noſtrum ſub nomine Cœli intelliguntur omnes orbes cœleſtes, vel potius quidquid corporum incluſive exiſtit ſupra regionem Lunæ; ſicut enim corpora inferiora quæ ſub Luna exiſtunt, dicuntur *Mundus elementaris*, & ob hoc dicuntur *ſublunaria*, ſic omnia corpora quæ ſunt ſupra Cœlum Lunæ vocantur cum ipſo ſimpliciter *Cœlum*, unde *Geneſ. cap.* 1. *n.* 1. dicitur: *In principio crea-*

Digitized by Google

vit Deus Cœlum, & Terram, & ibidem n. 8. *vocavitque Deus firmamentum Cœlum, & n.* 20.
167 *& vocavit Deus aridam terram*. Unde Cœlum ſic captum, *eſt corpus ſimplex per ſe incorruptibile elementa involvens ſua magnitudine, ſyderaque intra ſe ut locus ipſorum naturalis complectens*.

168 Cœlum ſicut & Mundus quoad ſubſtantiam durabunt in æternum, licet quoad accidentalia ſint immutanda: ſic Auguſt. *lib.* 20. *de Civitate Dei cap.* 14. S. Gregorius *lib.* 27. *Moral. cap.* 1. & alii Sancti Patres & Doctores paſſim, conformiter ad Sacram Scripturam, *Pſal.* 148. *num.* 5. *&* 6. ubi habetur; *Ipſe dixit & facta ſunt, ipſe mandavit, & creata ſunt; ſtatuit ea in æternum, & in ſeculum ſeculi, præceptum poſuit & non præteribit*. *Et Eccleſiaſtes cap.* 1. *num.* 8. præciſe dicitur: *Terra autem in æternum ſtat, & ibidem cap.* 3. *num.* 14. *Didici, quod omnia opera quæ fecit Deus perſeverant in perpetuum*. Quod autem debeant immutari quoad accidentalia, habetur ex eadem S. Scriptura, *ſecunda Petri cap.* 3. *n.* 10. ibi: *Adveniet autem dies Domini ut fur, in quo Cœli magno impetu tranſient, elementa vero calore ſolventur, terra autem, & quæ in ipſa ſunt opera, exurentur*; & conſimilibus.

169 Nec valet objicere quod Cœlum, Terra, & Mundus nedum quoad accidentalia, ſed etiam quoad ſubſtantialia totaliter deſtruentur, ut habetur *Iſaiæ cap.* 55. *num.* 17. ibi: *Ecce enim ego creo Cœlos novos & Terram novam*: & Apocalypſ. *cap.* 21. *num.* 1. ibi: *& vidi Cœlum novum & terram novam. Primum enim Cœlum & prima terra abiit, & mare jam non eſt: & Matth. c.* 25. *n.* 35. *ac Marci c.* 31. *n.* 13. ibi: *Cœlum, & terra tranſibunt*.

170 Non valet inquam, quia illud Iſaiæ ſic eſt intelligendum, nempe, *creo Cœlos novos & Terram novam*, ideſt novum Mundum, puta Metaphoricum, nempe Eccleſiam Chriſti, quæ multo amplior, ornatior & auguſtior eſt ſynagoga, & eſt quaſi novus Mundus, ut paſſim explicant Sancti Patres, ac clare deducitur ex numero immediate ſequenti ipſius Iſaiæ, nempe *cap.* 65. *num.* 18. ubi ſic ſequitur, *quia ecce ego creo Jeruſalem*, ideſt Eccleſiam Chriſti, *exultationem*, ideſt exultantem, & *populum ejus gaudium*, ideſt gaudentem. Illud vero Apocalypſ. *Vidi Cœlum novum & Terram novam*, accipiendum non eſt quoad ſubſtantiam, ſed ſolum quoad accidentia, qualitates, & ornatum: ſic *primum Cœlum*, ſeu quod fuit prius, quoad motum ſuum, quoad Eclipſes, quoad influentias, jam *abiit*, ideſt ceſſavit, ut & *prima* quæ nunc eſt *Terra* quoad generationem, & corruptionem, & omnem aliam alterationem, & *Mare* ſimili modo *jam non eſt*, quale fuit vetus illud elementum, turbidum, craſſum, mixtum, procelloſum, fluctibus horridum, & hujuſmodi, ſed erit deinceps plane quietum, tranquillum, ſerenum, purum, ſubtile, pellucidum, & inſtar cryſtalli reſplendens, ut communiter intelligunt Sacri Interpretes. Sic illud Matthæi, & Marci: *Cœlum, & Terra tranſibunt*, intelligendum eſt de mutatione, renovatione, & tranſitu accidentali, aut morali, non de Phyſica, & ſubſtantiali totali; ideſt non debet intelligi quod Cœlum, & terra debeant tranſire quantum ad entitatem ſubſtantialem; bene vero quo ad qualitates nobiliores, quas cœlum, aſtra, & elementa accipient poſt ultimum diem judicii, ſunt enim poſt diem Judicii, tantopere perficienda, ut jure dici poſſint Cœlum novum, & Terra nova, juxta illud *Iſaiæ cap.* 30. *num.* 26. ibi: *Et erit lux Lunæ ſicut lux Solis, & lux Solis erit ſeptempliciter ſicut lux ſeptem dierum*, ideſt intenſa quanta eſt lux ſeptem dierum, ſeu ſeptempliciter major quam nunc eſt: idque ut poſt diem judicii Divina Majeſtas per clariorem totius Machinæ cæleſtis, & utriuſque Hemiſphærii illuminationem, in æternum magis reſplendeat.

Circa cœlorum numerum, variæ fuerunt 171
opiniones. Aliqui enim antiqui ſolo ſenſu ducti ſine ſpeculatione reſpicientes Solem, Lunam, & Stellas omnes in uno ſolo Cœlo, unicum Cœlum admittebant. Alii octo eſſe volebant, ſeptem pro ſeptem Planetis, & octavum pro ſtellis fixis. Alii nonum Cœlum addiderunt pro primo Mobili, cui fuit aſſignatus motus, qui prius ſupponebatur octavæ ſphæræ. Plurimi autem volunt undecim eſſe Cœlos, decem ſcilicet mobiles, & unum immobile; iſtud nempe Empyreum, illi vero primum Mobile, Cryſtallinum, Firmamentum, & poſtea ſeptem Planetarum orbes, quos vocant Cœlum Saturni, Jovis, Martis, Solis, Veneris, Mercurii, & Lunæ. Communior autem, probabilior, & Sacræ Scripturæ conformior ſententia docet Cœlos eſſe tantum tres: Primum, ſeu infimum Cœlum eſt aereum, & complectitur tantum illud ſpatium, quod Lunæ ſubjectum eſt: ſecundum, ſeu medium Cœlum eſt ſydereum, & conſtat undecim orbibus cæleſtibus: tertium, ſeu ſupremum eſt Cœlum Empyreum, ubi ſedes, & Paradiſus eſt Beatorum: ſic S. Damaſcenus *lib.* 2. *de Fide c.* 6. Teophylactus, Pomerius, a Lapide, & alii cita-

citati, ac ſecuti a Doctiſſimo Titino *in 2. Epiſtola S. Pauli ad Corinth. cap. 12. num. 2.* & plurimi alii conformius Sacræ Scripturæ *in citat. Epiſtola cap. 2. num. 2.* ubi S. Paulus fatetur ſe raptum fuiſſe uſque ad tertium Cœlum, ibi: *Scio ..... raptum hujuſmodi uſque ad tertium Cœlum*, ideſt uſque ad ſupremum Cœlum, quod eſt Empyreum ſeu Paradiſus, ut ipſemet indicat *ibid. n. 4.* dicens: *Quoniam raptus eſt in Paradiſum, & audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui.*

172 Aſtrum, ſeu ſydus, aut Stella, eſt corpus ſimplex, ſolidum, ac lucidum, per ſe circula-
173 riter mobile. Aſtra, ſeu ſydera, quæ ſunt nobiliores partes Cœlorum, & præcipua mundi ornamenta alia ſunt fixa, & alia errantia, ſeu erratica; Fixa vocantur Stellæ, & erran-
174 tia, ſeu erratica appellantur Planetæ. Stellæ vocantur *fixæ*, non quia ſint ſtabiles, ſed quia in ſuo motu eoſdem ſemper conſervant aſpectus, eamdemque ſemper diſtantiam, & ordinem inter ſe ſervant; Planetæ vero appellantur *errantes, ſeu erratici*, quia varie diſcurſitant per ſigna cœleſtia; nec ullam obſervant conſtantem diſpoſitionem inter ſe, aut cum ſtellis fixis, ſed variis curſibus nunc illis nunc iſtis ſe adjungunt, modo accedentes, & modo recedentes huc, illucque diſcurrentes.

175 Planetæ a fixis Stellis tripliciter diſtinguuntur ac diſcernuntur: Primo, quia Planetæ ſunt nobis viciniores, unde inſigniter grandeſcunt, cum oculi teleſcopio muniti ipſos intuentur; Stellæ vero fixæ ſunt a nobis remotiores, adeoque perexiguæ nobis videntur præ maxima ipſarum a nobis diſtantia. Secundo, quia Stellæ fixæ lucem tremulam, ac ſcintillantem vibrant, & effundunt, Planetæ vero quietam, & uniformem perpetuo edunt. Tertio, quia Stellæ fixæ, ut dictum fuit, eamdem ſemper inter ſe diſtantiam, ordinem, ac ſitum ſervant, planetæ vero ſitum, ordinem, & diſpoſitionem ſemper variant, & in hoc præcipue diſtinguuntur.

76 Stellarum fixarum multitudo quamvis tanta ſit, ut Jure dicat S. Auguſt. *lib. 16. de Civitate Dei cap. 23. ſcripturarum auctoritatem contemni ab eo, qui exiſtimat ſe Stellarum numerum comprehendiſſe*; Deus enim dixit Abrahamo *Geneſ. cap. 15. n. 5. ſuſpice Cœlum, & numera ſtellas, ſi potes*; Rurſuſque *cap. 22. n. 19. Benedicam tibi, & multiplicabo ſemen tuum, ſicut ſtellas Cœli, & velut arenam quæ eſt in littore maris*. Attamen aliqui ex Aſtrologis, & Mathematicis cum Hipparcho mille & 22. Stellas conſtituunt, quibus deinde quatuor addit Ptolemæus. Alii cum Thicone, & Keplero mille 163. numerant: Alii cum Riccio, & Grimaldo mille 468. Alii cum Bayero 1625. Alii cum Butſthio 1662. Alii cum Hevelio 1888. ac tandem alii cum Flamſtedio uſque ad 3000. earum numerum auxerunt. Hæ autem omnes, ut facilius diſtinguerentur, atque ab omnibus dignoſci poſſent, in varias conſtellationes diverſis figuris, ſeu ſignis expreſſas, diſtributæ fuerunt; ut in globis videri poteſt: Iſtæ conſtellationes a Ptolemæo, aliiſque veteribus Aſtronomis ad 48. erant determinatæ, a recentioribus autem additione aliarum 18. ad 66. ſunt adauctæ.

Dictæ ſtellæ fixæ diſtinguuntur ab Aſtrologis, & Aſtronomis in ſex claſſes diverſæ magnitudinis: quindecim tantum dicunt eſſe illas primæ Claſſis, ſeu magnitudinis primæ, centies ſepties, & adhuc plus excedentes magnitudinem iſtius Terræ. Quadraginta quinque volunt eſſe illas ſecundæ Claſſis, ſeu ſecundæ magnitudinis, Terræ magnitudinem nonagies, & adhuc plus ſuperantes; Ducentas, & octo illas tertiæ Claſſis ſeu tertiæ magnitudinis, ſeptuagies bis, & adhuc plus terræ magnitudinem excedentes; Quadringenta ſeptuaginta quatuor illas quartæ Claſſis, ſeu quartæ magnitudinis, quinquagies quater, & adhuc plus magnitudinem terræ ſuperantes: Ducentas ſeptemdecim quintæ Claſſis, ſeu quintæ magnitudinis, terram in magnitudine tricies ſexies, & adhuc plus vincentes; Quadraginta novem illas ſextæ Claſſis, ſeu ſextæ magnitudinis, decies octies, & adhuc plus terræ magnitudinem 177
excedentes. His ſex ſtellarum fixarum claſſibus, poſt inventionem Teleſcopiorum Galilæi adinventa eſt ſeptima quarumdam aliarum Stellarum exiguarum, & nebuloſarum, quæ inter alias ſunt illæ *Via lactea*, ſeu circuli Lactei, aut Galaxiæ ſic denſæ, ac ſpiſſæ, quod nudis oculis Cœlum in illa parte velut alba faſcia devinctum oſtendant. Hæc *Via lactea* nomen deſumpſit a fabula, quod Juno eam ſuo lacte madefeciſſet, cum retraxit mamillam ab ore Herculis, quem ei ſuppoſuerat Jupiter: Hanc Lacteam viam Ariſtoteles inter Meteora habuit, & vulgus illam denominat iter, ſeu viam S. Jacobi Galitiæ. 178

Planetæ, ſeu ſydera errantia, aut erratica, 179
ſunt tantum ſeptem, nempe Luna, Mercurius, Venus, Sol, Mars, Jupiter, & Saturnus: His planetis majoribus minores quidam alii adjunguntur ad inſtar ſatellitum, ſed qui teleſcopio dumtaxat conſpici poſſunt: Quatuor autem gyrant circa Jovem, qui ipſum perpe-

Digitized by Google

tuo comitantes ob id vocantur ab Aſtronomis Jovis aſſeclæ, comites, laterones, & aulici, quia continuo gradiuntur cum illo, non quidem omnes æquali circuitu, ſed alii viciniore, & alii paulo remotiore. Totidem etiam gyrant circa Saturnum; & forte ſuos aſſeclas, ſeu comites habent alii Planetæ adhuc nobis ignotos. Jovis ſatellites, ſeu quatuor exiguas Stellulas Jovem comitantes detexit primus omnium Galilæus anno 1610. eaſque in honorem Sereniſſimæ Mediceæ Familiæ, cui devinctiſſimus erat, *Medicea ſydera* nuncupavit; Primumque *Catharinam*, ſecundum *Mariam*, tertium *Coſmum majorem*, & quartum *Coſmum minorem*, appellavit.

180 Ex dictis ſeptem Planetis aliqui ſunt terræ majores, & alii minores. Luna eſt terra minor triginta novem vicibus. Mercurius Planetarum minimus eſt minor terra ducentis novemdecim vicibus. Venus eſt terra minor ſeptuaginta tribus vicibus. Sol autem omnium Planetarum major, ſicut & Stellarum fixarum eſt major terra centum ſexaginta ſex vicibus. Mars eſt terra major una vice cum dimidia. Jupiter eſt major terra nonaginta quinque vicibus. Saturnus denique eſt terra major nonaginta & una vice: Terræ vero ambitus ſecundum certiorem, & receptiorem opinionem eſt 21. millia & 600. milliariorum Italicorum, juxta dicta ſupra n. 112. ubi allatæ ſunt aliæ aliorum opiniones de magnitudine ambitus ſeu circuitus terræ; ſicuti & aliæ ſunt ab allatis opiniones de magnitudine Planetarum, & Stellarum fixarum. Unde advertendum eſt, quod dictæ Aſtronomorum ſupputationes debent haberi, non ut menſuræ, ſed ut æſtimationes conjectantis animi, ut inquit Plinius *lib.* 3. Et quod in his menſuris aliquando excedit & ali-
181 quando deficit aliquid. Variarum autem menſurarum & ſupputationum ratio ſequentibus verſibus breviter indicatur:

Quatuor ex granis digitus componitur unus,
Eſt quater in palmo digitus, quater in pede palmus.
Quinque pedes paſſum faciunt, paſſus quoque centum
Viginti quinque ſtadium dant: ſed milliare
Octo dabunt ſtadia; duplicatum dat tibi Leuca.

182 Quantum ad motum Stellarum fixarum, & Planetarum, notandum eſt, quod omnia ſydera motu communi moventur ſupra Polos primi Mobilis ſpatio 24. horarum: At vero præter iſtum motum communem, habent ſuum ſpecialem motum, quo diverſo, breviori, vel longiori temporis ſpatio, ſuam complent circulationem: Luna enim ſuam circulationem perficit ſingulis menſibus, ſeu intra 27. dies, & dimidium circiter; Sol, Venus, & Mercurius in uno anno, Mars in duobus annis: Jupiter in duodecim annis: Saturnus in triginta annis: & Stellæ fixæ in triginta ſex mille annis ſecundum Ptolemæum, aut in quadraginta novem mille annis ſecundum recentiores, & hanc circulationem Plato vocabat *magnum annum*.

Ut dignoſcantur Planetæ a Planetis, notan- 183
dum eſt, quod poſt Solem, & Lunam, qui ab omnibus ſine teleſcopio cognoſcuntur, Venus quoad apparentiam eſt major, ſic candida, & clara, ut videatur parvus Sol, quoniam cum ſit illi vicinior, fortiores, ac majores recipit reflexus, unde ad ejus lucem corpora ſæpe etiam nocte umbram efficiunt, & etiam diu aliquando videtur, ſignanter quando magis diſtat a Sole: Cum apparet mane, *Phoſphorus*, aut *Lucifer*, cum autem veſpere, dicitur *Heſperus*. Jupiter eſt fere ejuſdem magnitudinis quoad apparentiam ac Venus, ſed non ſic reſplendens: & de facili diſtinguitur a Venere, quia hæc nunquam recedit a Sole pluſquam 48. gradibus, Jupiter vero ad 180. Mars apparet, ut ignitum ferrum, differens a Jove, & Venere ratione ſuæ exiguitatis, rubicunditatis, & obſcuritatis. Saturnus differt a Marte, quia multo plus altius apparet, eſtque coloris plumbei, pallidi, hypocondriaci. Mercurius eſt obſervatu difficilior ratione ſuæ inſtabilitatis, & quia gyrat ſemper circa Solem, a quo ſæpius operitur; Cum eſt in ſua majori diſtantia, quæ eſt 28. graduum, apparet valde luminoſus, ſed multo exiguus.

Advertendum tamen hic eſt, quod ea quæ 184
diximus de numero, magnitudine & motu Stellarum, ac Planetarum, deque diverſitate Cœlorum, & ambitu Terræ, ſolum conjecturaliter ſunt habenda, & non certitudinaliter credenda: Solus enim Deus, *qui creavit Cœlum, & Terram, Gen. c.* 1. *n.* 1. *qui præcipit Soli, & non oritur, & Stellas claudit quaſi ſub ſignaculo; qui extendit Cœlos ſolus, Job cap.* 9. *n.* 7. *&* 8. Qui *numerat multitudinem Stellarum, & omnibus eis nomina vocat, Pſ.* 157. *n.* 4. *& omnia in numero, pondere, & menſura diſpoſuit, Sap. c.* 11. *n.* 21. horum omnium nobis *abſconditorum eſt cognitor, Daniel. cap.* 13. *n.* 42. Unde ipſemet arguit Job audentem iſta attingere: *Reſpondens autem Dominus Job de tur-*

turbine dixit ; Quis eſt iſte involvens ſententias ſermonibus imperitis ? Job cap. 38. n. 1. & 2. Numquid noſti ordinem Cœli, & pones rationem ejus in terra ? ibid. n. 33. Quis enarrabit Cœlorum rationem ? ibid. n. 33.

185 Hinc ne & nos cum Aſtrologis, & Aſtronomis tot Cœlos mendaciis repleamus, verum Cœlum Empyreum, unicam Beatorum Sedem, ac Paradiſum ſtudeamus in veritate bonorum operum animabus noſtris replere : Illuc igitur dumtaxat oculos mentis noſtræ dirigamus, juxta id, quod piiſſima Machabæorum Mater ultimo ſuo nato ſanctiſſime ſuadebat : *Peto nate, ut aſpicias ad Cœlum*, 2. *Machab. c. 7. n.* 28. Non enim alia de cauſa Deus erectam faciem nobis conceſſit, quam ut oculos in Cœlum perpetuo defixos habeamus, ut cognovit ipſemet Gentilis Ovid. *lib.* 2. *Metamorph.* ibi :

Os homini ſublime dedit, Cœlumque tueri
Juſſit, & erectos ad ſydera tollere vultus.

186 Satagamus unice veras perpetuaſque Cœli felicitates inquirere, & falſas, ac fugaces, miſeraſque Mundi vanitates contemnere, juxta celebre Canticum mei vulgo Beati Jacoponi Tuderrini in Annalibus Noſtris Wadinganis *tom. 6. ad an.* 1307. *num.* 12. *fol.* 79. & 80. ultimæ Romanæ impreſſionis Typis Rochi Bernabò, ibi :

Cur Mundus militat ſub vana gloria,
Cujus proſperitas eſt tranſitoria ?
Tam cito labitur ejus præſentia,
Quam Vaſa figuli, quæ ſunt fragilia.
Plus crede litteris ſcriptis in glacie
Quam Mundi fragilis vanæ fallaciæ,
Fallax in præmiis virtutis ſpecie
Qui nunquam habuit tempus fiduciæ.
Credendum magis viris fallacibus
Quam Mundi miſeris proſperitatibus,
Falſis inſaniis, & vanitatibus,
Falſiſque ſtudiis, & voluptatibus.
Dic, ubi Salomon olim tam nobilis ?
Vel ubi Samſon Dux invincibilis ?
Vel pulcher Abſalon multum mirabilis ?
Vel dulcis Jonatas multum amabilis ?
Quo Cæſar abiit celſus Imperio ?
Vel dives Epulo totus in prandio ?
Dic ubi Tullius clarus eloquio ?
Vel Ariſtoteles plenus ingenio ?
Tot clari Proceres, tot rerum Copia,
Tot Mundi Principes, tanta Potentia,
Tot ora Præſulum, tot Mundi fortia
In ictu oculi clauduntur omnia.
Quam breve feſtum hæc Mundi gloria,
Ut umbra hominis ſunt ejus gaudia,
Quæ ſemper ſubtrahunt æterna præmia,
Et ducunt Hominem ad dura devia.
Oh eſca vermium, oh maſſa pulveris,
Oh nox, oh vanitas, cur ſic extolleris ?
Ignoras penitus, utrum cras vixeris :
Fac bonum omnibus, quamdiu poteris.
Hæc carnis gloria, quæ magni penditur,
Sacris in Literis flos fœni dicitur,
Vel leve folium, quod vento rapitur ;
Sic vita Hominis hac vita tollitur.
Nil tuum dixeris, quod potes perdere,
Quod Mundus tribuit, intendas rapere ;
Superna cogita, Cor ſit in æthere ;
Felix, qui potuit Mundum contemnere.

Hinc juvat etiam afferre, quæ refert ad contemptum Mundi meus alter vulgo Beatus Bernardinus de Buſtis in *ſecunda parte Roſarii ſerm. 27. in fine*. Legitur de Alexandro Magno, quod cum mortuus eſſet, venerunt ſeptem Philoſophi ad palatium ejus, & unus illorum dixit. O Alexander : heri dominabaris toti mundo, & hodie mors dominatur tui. Secundus dixit. O Alexander : heri non ſufficiebat tibi totus mundus : hodie ſufficiunt tibi duæ ulnæ. Tertius dixit : O Alexander : heri habebas comitivam dominorum, regum, principum, & ducum, ac famulorum : & hodie ſolus jaces in ſepulcro. Quartus dixit. O Alexander : heri te omnes timebant : hodie te nullus mortuum timet. Quintus dixit : O Alexander ; heri vocem tuam omnes libenter audiebant : hodie morte devictus jaces in ſepulcro, & non vales loqui. Sextus dixit : O Alexander : heri tot regna habebas in tuam poteſtatem, hodie tenet te mors in ſuo dominio : herique eras pulcher, & decorus : hodie vero es turpis, & horribilis ad videndum. Septimus dixit. O Alexander : heri comedebas tot cibaria delicata : hodie factus es cibus, & eſca vermium. Legitur quoque quod Diogenes Philoſophus ad ſepulcrum cujuſdam Imperatoris Romani profectus, videns illum mortuum, poſtea diſcipulis ſuis dixit : Intuitus ſum cadaver Cæſaris, & vidi eum livido colore coloratum : putredine circumdatum : alvum ejus diruptum : & vermium catervas per illum diſcurrentes : duo famelici paſcebantur in foveis oculorum : crines non adhærebant capiti : dentes patebant labiis conſumptis, & dixi : Ubi eſt o Cæſar chorus puellarum, magnitudo divitiarum, caterva baronum, acies militum ? Ubi ſunt canes venantes, equi velo- 187

loces, aves rapaces, thalamus depictus, lectus eburneus, argentum, & aurum? Ubi ſunt mutatoria veſtimenta, cibaria diverſa, canticum lyræ, organorum ſonitus, odor aromaticus? Te verebantur homines, timebant principes, colebant urbes. Ubi eſt tanta potentia, tantaque præclara facta, & tanta magnificentia? Et reſpondit mihi. Hæc omnia defecerunt in me, quoniam defecit in me ſpiritus meus, & reliquerunt me miſerum in hoc ſepulcro, circumdatum putredine carnis meæ. Ideo exclamat quidam verſificator dicens homini vano.

Si tibi pulchra domus, ſi ſplendida menſa, quid inde?
Si ſpecies auri, atque argenti maſſa: quid inde?
Si tibi ſponſa decens: ſi ſit generoſa: quid inde?
Si tibi ſint nati: ſi prædia magna: quid inde?
Si fueris pulcher, fortis, diveſque: quid inde?
Longus ſervorum ſi ſerviat ordo: quid inde?
Si doceas alios in qualibet arte: quid inde?
Si rideat mundus: ſi proſpera cuncta: quid inde?
Si prior, aut Abbas: ſi Rex, ſi Papa: quid inde?
Si tota fortunæ te tollat ad aſtra: quid inde?
Annis ſi falix tu regnes mille: quid inde?
Tam cito prætereunt hæc omnia, quæ nihil inde.
Sola manet virtus, qua glorificabimur inde.
Ergo, Deo ſervi, quia ſat tibi provenit inde.
Quod feciſſe voles in tempore, quo morieris,
Hoc facias juvenis, dum corpore ſanus haberis:
Quod nobis concedat Deus Noſter. Amen.

188 In hoc enim Mundo cuncta ſunt pulvis, cuncta apparentes proſpectivæ, & cuncta ſunt nihil: Nam nihil firmum, & non lubricum in hoc orbe.

Omnia mutantur, ſtabile hic nil permanet unquam
Conſiſtitque nihil quo fuit ante loco.
Omnia mutantur ſurſum, deorſumque volutant.
Oceani ut fluxus, atque refluxus eunt.
Eſt hic fortunæ flatus, ſubituſque reflatus:
Hic rerum varius circulus eſſe ſolet.

Id quoque habetur in §. *Ut autem lex, Authent. de non alienandis rebus Eccleſ.* ibi: *Quid enim eſt ſtabile inter homines, cum omnis noſter ſtatus ſub perpetuo motu verſetur?* Et in his terminis noſtræ humanæ inſtabilitatis, nonnulla adducit piiſſimus, & doctiſſimus Franciſcus Viv. in *Silv. commun. opinion.* 1042. *ubi n.* 11. ſequentia habet:

Unde ſuperbi }
Quid ſumus niſi li }
De limo homo pri }
Sortem vitare nequi }
Si nos terra ſu } mus.
Terra quid eſt niſi ſu }
Ergo nihil ſu }
Ideo ſtudea }
Ut parati ſi }

Hinc Apoſtolus ad *Galat. c.* 6. *n.* 14. melius, quam alii mundani, ſibi conſultus ajebat: *Mihi autem abſit gloriari niſi in Cruce Domini noſtri Jeſu Chriſti, per quem mihi Mundus crucifixus eſt, & ego mundo*, ideſt mihi abſit, ut in alia re glorier, vel gaudeam, quam in Cruce Chriſti, ſcilicet in fide, gratia, memoria, prædicatione beneficii Crucis, & tribulationibus, atque ærumnis ejus cauſa ſubeundis: per, & propter quem Chriſtum crucifixum Mundus mihi crucifixus eſt, nam Mundum abominor, ac ſi cadaver eſſet latronis crucifixi, ſicut vice verſa ego crucifixus ſum mundo, qui me ſimili modo abominatur & exhorret, ut egregie explicat Abbas Pinufius, item S. Aug. Ambroſ. Theophil. Anſelm. Bernard. & S. Thomas, quos citat & expreſſe ſequitur Sapientiſſimus Tirinus in *cit. Epiſt. cap.* 6. *n.* 14. 189

Mundum ideo vult Dominus calamitoſum eſſe, ut non debeat diligi, ideo ſpinoſum ut non debeat amplecti, & ideo ruinoſum, ut timeamus ei inniti; Ugo de S. Victore *in Eccleſiaſt. cap.* 7. ſecutus a Lancelloto *nell' Oggidì tom.* 2. *in fine*: Mundus diligitur, & amarus eſt, ſi dulcis eſſet qualiter amaretur? S. Auguſt. *ſerm.* 11. relatus a Lancellot. *loc. cit.* Et infinita conſimilia ad Mundi contemptum poſſent adduci, quæ brevitatis gratia omittuntur. 190

Ad uberiorem Mundi notitiam refarte præſtat, quæ de Mundo muliebri in Scriptura, & in jure habentur. *Eſther enim cap.* 2. *n.* 3. dicitur quod puellæ virgines, & ſpecioſæ Regi Aſſuero quæſitæ, ut magis ei placerent, deberent induere Mundum muliebrem, ibi: *Et accipiant mundum muliebrem;* inter quas præ ceteris placuit ei Eſther, *& præcepit Eunucho, ut acceleraret Mundum muliebrem, & traderet ei partes ſuas, ibidi n.* 9. *Et Ezechiel. cap.* 16. *n.* 7. arguit Dominus Jeruſalem, quod ingrata converſa fuerit ad idololatriam, poſtquam eam impleſ- 191

Digitized by Google

pleſſet, & ditaſſet tot bonis, ut perveniret ad Mundum muliebrem, ibi: *Et perveniſti ad mundum muliebrem*, & *ibid. cap.* 23. *num.* 30. ei improperat, *& ornata es mundo muliebri*.

192 Mundus muliebris dicitur, quo mulier mun-
dior fit; *L. Argumento* 25. §. 10. *ff. de auro*,
argento, *Mundo*, *ornamentis*: Mundus enim
muliebris dictus eſt quaſi munditia; Varro
193 *de lingua latina* 4. Mundi muliebris nomine
continentur ſpecula, matulæ, unguenta, va-
ſa unguentaria, & ſimilia, veluti lavatio,
viſcus &c. *cit. L. Argumento*, §. 10. Mundi
muliebris nomine non continentur unguenta
quibus valetudinis cauſa ipſæ mulieres, ſicu-
ti & homines unguntur, *cit. L. Argumen-
to* §. 12.

194 Mundo muliebri legato, non continentur ornamenta muliebria, & monilia, in quibus inſunt margaritæ, & gemmæ, nec veſtes; ſed continetur argentum, vel aliud, quod paratum eſt ad lavandam, vel balneandam mulierem: *l. Pediculis* 32. §. *Titia*, *ff. eod.* Mundo muliebri legato continentur ea ſola, quæ ex his utendi cauſa uxori ſunt tradita a viro, *L. Si uxori* 39. *ff. eod.* Mundo muliebri legato, non continentur varia pertinentia ad Mundum, quæ Teſtator cum eſſet Vaſcularius, aut Faber argentarius, ad vendendum habebat, *cit. L. Si uxori*. Mundo muliebri legato uxori, ſi nihil ad uſum mulieris ſit datum, vel deſtinatum, debetur ei quantum ad ejus uſum ſufficit: Gloſſa *in cit. L. Si uxori*, *verb. Tradita*.

195 Ad complementum adde, quod Mundus regitur auctoritate Pontificia, & Regali poteſtate, text. expreſſo *in cap. Duo ſunt* 10. *diſt.* 96. ubi Gelaſius Papa ad Anaſtaſium Imperatorem ſic habet: *Duo ſunt quippe, Imperator Auguſte, quibus principaliter hic Mundus regitur, auctoritas Sacra Pontificum, & Regalis poteſtas. Noſti itaque inter hæc ex illorum te pendere judicio, non illos ad tuam poſſe redigi voluntatem*, & ibi multa ſubjungit de Auctoritate, & excellentia Pontificum ſupra Imperatorem, & Reges: Et concordat *Gloſſa prima in Authentic. Quomodo oporteat Epiſcopos*, *in princip.* ubi expreſſe dicit, quod *Mundus totus regitur ex Sacerdotio, & Imperio: Unde ecce duo gladii hic*.

196 Hinc Papa ut Vicarius Chriſti, & caput viſibile univerſalis Eccleſiæ, habet totum Mundum pro ſua Diœceſi, & ſpirituali Dominio, Cathedram ſeu ſedem ſuam habet in Urbe Roma, quæ ut volunt Corradus *in prax. diſpenſat. lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 51. Mandoſ. *ad regul. Cancell. regul.* 16. *q.* 41. *num.* 7. Urſaya *inſtit. criminal. lib.* 1. *tit.* 7. *num.* 7. & alii, in medio Mundi poſita eſt. Quod tamen alii negant, dicentes medium Terræ potius eſſe Jeruſalem, in qua Salvator noſter noſtram eſt operatus ſalutem, juxta illud Pſalmiſtæ *Pſal.* 73. *num.* 12. ibi: *Operatus eſt ſalutem in medio terræ*; quamvis hic textus diverſimode a Sanctis Patribus, & Interpretibus exponatur; S. enim Bonaventura ibi intelligit *in medio terræ*; ideſt in communi, quia Paſſio Chriſti omnibus æque profuit quantum in ſe eſt: *vel in medio terræ*, ideſt in Jeruſalem, quæ eſt in medio terræ, nam in ſphærico corpore quidquid eſt in ſuperficie terræ, eſt in medio; Ugo Cardinalis ibi dicit *in medio terræ*, ideſt in Jeruſalem: *vel in medio terræ*, ideſt in communi, ut communis mediator, cujus ope ſumus redempti, & reconciliati. S. Theodoretus, & Euthymius exponunt, *in medio terræ*, ideſt palam, & ubique in omni terra. S. Hieronymus *in medio terræ*, ideſt in Jeruſalem; vel generaliter, in Judæa, quæ eſt medium terræ habitatæ: unde & illam pro ſua Eccleſia delegiſſe videtur Deus, & Chriſtus pro ſua Paſſione, ut ipſa ex ſe quaſi ex orbis corde ſalutem in totum Mundum tranſmitteret, inquit Genebrardus apud Tirinum *in cit. Pſal.* 73. *num.* 12. ubi ſubjungit, quod S. Hieronymus allegorice explicat *in medio terræ*, ideſt in ventre virginali. Alii autem prætendunt medium terræ eſſe in Civitate *Arin*, inter quos eſt Toſtatus, qui in *Evangel. Matthæi cap.* 2. *qu.* 7. *fol.* 188. *column.* 2. in fine, ultimæ impreſſionis Venetæ anni 1728. apud Nicolaum Pezzana, ſic expreſſe habet: *Locus vero, qui eſt in medio Mundi ſimpliciter, tam ſecundum longitudinem, quam ſecundum latitudinem, eſt Civitas Arin, quæ eſt ſub Æquinoctiali, & diſtat nonaginta gradibus ab Oriente, & totidem ab Occidente: Eſt etiam in medio ſecundum latitudinem, quia cum ſit ſub Æquinoctiali, diſtat ab utroque Polorum nonaginta gradibus: & ſecundum aliquos dicitur ibi eſſe Paradiſus terreſtris, ſed hoc non videtur verum*.

Hic juvat ſubnectere ad Tyronum eruditio- 197
nem nomina cum ſua ſignificatione præcipuarum Mathematicæ partium, quas ipſa velut fœcunda Parens tamquam nobiliſſimas Filias peperit ad omnes dirigendas, ac perficiendas humanas artes in orbe univerſo reperibiles, ac exercibiles. Prima enim hominum ſcientia fuit ipſa *Matheſis*, quæ excellentia ſua nomen doctrinæ ſeu diſciplinæ merito eſt ſortita,

cum

Digitized by Google

cum ipſa ſit omnium ſcientiarum certior, ex quo in omnibus ſuis partibus demonſtrative procedat, deducendo ab evidentibus ſuis principiis, infallibiles ſuas conſequentias, ac concluſiones; Unde *Mathemata* dicuntur artes, quæ firmis demonſtrationibus conſtant. Ab origine Mundi cœpit, & culta fuit hæc celeberrima ſcientia: cum enim Adamus ſive Divina revelatione, ſive Aſtrologiæ peritia, univerſalem Mundi rerum interitum fore prædixiſſet, unum Diluvio, incendio alterum, ejus nepotes Seth filii, ac ſucceſſores, per manus acceptam ſapientiam excolentes, ne Mathematicæ artes omnino perirent, duas excitarunt Columnas, alteram lateritiam contra diluvia, lapideam alteram contra incendia, & utrique ſua inventa inſcripſerunt: ut ſi lateritiam diluvio deleri contingeret, lapidea ſuperſtes hominibus diſcendi copiam faceret. Sic teſtatur Joſeph. *lib.* 1. *cap.* 3. *Antiquit.* qui lapideam ſua ætate adhuc in Syria extitiſſe ſcribit.

198 Tres ſunt Mathematicæ primogenitæ, nempe *Arithmetica*, *Geometria*, & *Statica*, quia cum ipſa dicatur ſcientia quantitatis, tres ſunt quantitates, quas conſiderare poteſt, ſcilicet *diſcreta*, *extenſiva*, & *intenſiva*, & tribus modis tres omnes metiri poſſunt, ideſt numero, menſura proprie dicta, & pondere.

199 Arithmetica igitur eſt ſcientia numerorum, ſeu quantitatis diſcretæ, quæ juxta ſuos operandi modos vocatur *Algorithmus*, vulgo *Algoriſmo*, & eſt ars computandi, aut *Algebra ſpecioſa*, quæ conſiderat proprietates, & vim numerorum, dicta *Algebra a Geber*, uno ex ſuis auctoribus, & *ſpecioſa* a variis ſuis ſpeciebus.

200 Geometria eſt ſcientia menſurarum ſeu dimenſionum, aut quantitatis extenſivæ, vel continuæ: A variis ſuis operationibus vocatur *Longometria*, *Areometria*, & *Herometria*, quæ ſunt tres dimenſiones communes omnibus corporibus, ideſt *longitudo*, *latitudo*, & *ſoliditas*. Partes Areometriæ ſunt *Trigonometria*, *Tetragonometria*, *Cyclometria*, & ſimiles, prout utitur Triangulis, Quadrilateribus, aut Circulis ad conficiendas ſuas dimenſiones.

201 Statica eſt ſcientia ponderum, ſeu quantitatis intenſivæ, quæ cauſat grave, & leve, & tot habet partes, quot ſolent eſſe potentiæ motrices, ſeu machinæ, quibus vires exiguæ potentiæ ad ingentia pondera movenda plurimum augentur: & ſunt præſertim ſeptem, nempe *Vectis*, *Axis in peritorchio*, *Trochlea*, *Rota dentata*, *Planum inclinatum*, *Cochlea*, & *Cuneus*, quibus tot mirabiles effectus tum in ſolidis, tum in fluidis operantur.

Iſtæ vocantur primæ Mathematicæ, quia ab ipſis oriuntur ſecundæ, quæ ſunt quatuor, nempe *Coſmographia*, *Mechanica*, *Optica*, & *Muſica*. Cum enim ipſæ ultra quantitatem conſiderent aliquod particulare corpus, ſi cum ipſa quantitate adjungitur motus circularis, oritur *Coſmographia*; Si motus rectus, *Mechanica*, ſi umbra, aut lux, *Optica*; ſi ſonus, *Muſica*. 202

Coſmographia deſcribit univerſum orbem; diviſa tamen in ſuas partes, ideſt in *Aſtronomiam*, ſeu *Aſtrologiam*, quæ eſt ſcientia Aſtrorum: In *Geographiam*, quæ eſt deſcriptio Terræ: & in *Meteorologiam*, quæ eſt cognitio corporum imperfectorum. Sub Aſtronomia, ſeu Aſtrologia comprehenduntur *Uranographia*, ideſt deſcriptio Cælorum, *Sphæra*, ideſt ſcientia primi Mobilis, & *Theoria planetarum*, ideſt doctrina particularis Aſtrorum. 203

Sub Geographia comprehenduntur *Hydrographia*, quæ Marium, & Inſularum deſcriptionem exhibet, *Chorographia*, quæ in particularium tantummodo regionum, Regnorum ſcilicet, & Provinciarum deſcriptione verſatur, & *Topographia*, quæ ſingularium dumtaxat locorum, nempe unius Civitatis, Villæ, aut Pagi deſcriptione contenta eſt. 205

A Meteorologia conſiderantur omnia corpora imperfecta, quæ ſolent reduci ad quatuor principia, nempe ad *Exhalationes*, *Vapores*, *Halitus*, & *Fuligines*, quæ a quatuor elementis exire dicuntur. 206

Mechanica, aut Machinaria comprehendit ſub ſe quatuor partes, ideſt *Mechanicam* ſimpliciter dictam, quæ movetur a ſeipſa, *Pyrothecnicam*, quæ movetur ab igne, *Pneumaticam*, quæ movetur ab aere; & *Hydraulicam*, quæ movetur ab aqua. 207

Optica, ſeu Proſpectiva dividitur in *Opticam propriam*, quæ conſiderat radios directos, in *Catoptricam*, quæ reflexos, & in *Dioptricam*, quæ refractos. Ad primam reducitur pictura, ad ſecundam ſpecularia, ſeu ſcientia ſpeculorum, ad tertiam ſcientia Microſcopiorum, Teleſcopiorum, & Conſpicillorum. 208

Muſica dividitur in Vocalem, & Inſtrumentalem: Vocalis continet *Melopæam*, ſeu concentum, vulgo *Armonia*, *Melodia*: Rhythmicam, & Poeticam: Inſtrumentalis continet *Encordicam*, quæ fit nervis, ſeu vulgo *corde*, & ſimilibus: *Pneumaticam*, quæ fit flatu, uti cum buccina, ſeu tuba, & ſimilibus; & *Cruſticam*, quæ fit pulſatione, uti cum tympanis, & ſimilibus. 209

Ex

Digitized by Google

210 Ex his diviſionibus colligitur, quod Coſ-
mographia habet pro objecto magnum Or-
bem, & aliæ exiguum mundum, quia illa
conſiderat orbem univerſum, & aliæ particu-
laria objecta ſenſuum, ideſt Mechanica pro
objecto habet *Tangibile*, Optica *Viſibile*, &
Muſica *Audibile*, ſeu auditu perceptibile.
211 Secundis Mathematicis ſuccedunt tertiæ, quæ
ſunt quinque, nempe *Chronologia*, *Gnomonica*,
212 *Architectura*, *Navigatoria*, & *Ars militaris*. Ad
Chronologiam, quæ eſt ſcientia temporum,
ideſt quæ certis notis, & indiciis præterita-
rum rerum memoriam ſuis temporibus aſſi-
gnat, reducuntur Hiſtoria, & Genealogia.
213 Ad Gnomonicam, quæ eſt ſcientia umbrarum
reducitur diverſitas Horologiorum ſolarium.
Horologia autem rotaria, arenaria, clepſydri-
ca, ſeu aquaria pertinent ad machinam, ſeu
214 machinariam. Architectura, quæ eſt ſcientia
fabricarum, ſeu ædificationum, dividitur in
Civilem, *Nauticam*, & *Militarem*: Prima ſub-
dividitur in privatam, & publicam. Secunda
in tot partes, quot ſunt Navium varietates.
Tertia in defenſivam, ubi ſunt fortificationes,
& offenſivam, uti ſunt arietes, cuniculi, vul-
go *mine*, & ſimilia juxta temporum, & lo-
215 corum uſus. Navigatoria continet duas par-
tes, unam ad inveniendum portum, & aliam
ad recognoſcendam viam: Tota penitus de-
pendendo ab Aſtronomia, a Gnomonica, a
216 Geographia, & a Magnetica. Ars militaris
tradit modum ducendi, & reducendi exerci-
tum; irruendi in hoſtes, pugnam cum ipſis
committendi, & ab ipſis ſe defendendi.

Additiones ex aliena manu.

217 Innumera ſunt futilia, quæ Auctor noſter ex omni genera Librorum ſina critario ullo in hoc Articulo da Mundo congeſſit, quæ ſi velimus omnia ad ſanæ Critices amuſſim expendera, opus ſane magni laboris, nulliuſque utilitatis iniremus; ſatius enim eſſet rem retractara. Quis porro inanes quæſtiones, aniles fabulas, turpes vanaſque allegorias, ac Sacrorum Bibliorum abuſum referre ſuſtineat? Pauca tantum animadvertere ſatagamus.

De Paradiſo terreſtri multa habet *a n.* 56. 218
ad 62. quæ doctis Viris non probantur; quara videatur omnino Petri Danielis Huetii Epiſcopi Abrincenſis eruditiſſimus de Paradiſi ſitu Tractatus, in quo & aliæ quæſtiones huc ſpectantas reſolvuntur.

Quod de Henoch ait *num.* 62. cum *Geneſ.* 219
cap. 5. *verſ.* 24. habeamus: *Ambulavitque cum Deo*, & *non apparuit*, *quia tulit eum Deus*; non facit pro ipſo, nec contra ipſum Auctorem in propoſita quæſtione.

Num. 69. adducit verba Martyrologii Roma- 220
ni pro aſſerendo Anno Nativitatis Chriſti. Advertas tamen, Eccleſiam, quum Scripturam Sacram Vulgatæ Editionis ab Hebraico potiſſimum fonte translatam ut authenticam nobis propoſuerit, in medium reliquiſſe, Hebraici ne, an Græci Codicis calculos recipere velimus nam in Vulgara, Hebræorum: in Martyrologio, LXX. Interpretum ſequutum computum invenimus.

A num. 90. *ad* 104. de Mundi Syſtemati- 221
bus agens, quum Purchotio, vel P. Fortunato a Brixia utitur, inoffenſo Ferraris pede legi poteſt; non vero quum quid de ſuo addit, vel a turbidis fontibus haurit. Videnda igitur de Syſtamatibus Mundi, præſertim Copernici, Carteſii, Newtonii, Wiſthonii, Introductio ad Hiſtoriam Univerſalam Anglica editam, & Gallice verſam anno 1732.

Iis, quæ da Rotunditata Terræ *num.* 105. ad- 222
ducit, utpote jam antiquatis, ſubſtituenda ſunt ea, quæ Aſtronomi Galli a Rege Chriſtianiſſimo ad Polum arcticum, & ad Æquatorem miſſi, noſtra ætate ſcripſerunt, a quibus apparet, Terraqueum Globum circa Polos eſſe planiorem, quam verſus Æquatorem.

Cætera Ferraris ſphalmata quiſque primo intuitu cognoſcet. (*)

MUNERA, ſeu Dona. Vide verb. *Xenia*.

M U-

Reſponſio Auctoris.

(*) In hoc Monito editorum *Theologus* noſter aſſerit, quod Lucius de Paradiſo terreſtri multa habet *a num.* 56. *ad* 62. quæ doctis viris non probantur. Et tamen ibi adducta a me ſub *num.* 56. tradita ſunt ab Eruditiſs. Calmet, allegante 70. interpretas, & etiam a doctiſſimo Toſtato. Quæ *num.* 57. tenet communior inter Recentiores ſententia, teſte noſtro Fraſſen, eamque pluribus probant Sixtus Senenſis, Cornelius a Lapida, Maldonatus, Genebrardus, Pererius, & plures alii id colligentes ex Sac. Scriptura. Quæ *num.* 58. tenent Genebrardus,

MUSICA, MUSICUS.

1 UT honorificetur Deus in Sanctis ſuis Muſica in Eccleſiis eſt de Jure permiſſa, texxtu expreſſo *in Extravag. Docta, unic. de vita, & honeſtat. Cleric.* & tradunt communiter Doctores cum Pignatell. *tom. 3. conſult.* 41. *per tot.* Unde *Eccleſiaſtici* 42. *num.* 5. habetur non eſſe impediendam Muſicam, ibi: *Non impedias Muſicam*, & *ibidem cap.* 47. *n.* 11. commendatur David eo quod *ſtare facit cantores contra Altare, & in ſono eorum dulces fecit modos.*

Hinc Epiſcopus non poteſt præcipere, quod 2
in Eccleſiis non fiat Muſica (exceptis Monialibus) ſed bene poterit Muſicis præcipere, quod non canant, niſi verba ſacra, & quod Muſica nihil immodeſtum, aut turpe ſapiat, & tota ſit devota, & Eccleſiaſtica, prout juſſit Alexander VII. 23. *Aprilis* 1657. & Innocentius XII. 20. *Auguſti* 1692.

Neque poteſt Epiſcopus prohibere Muſicis, 3
ne canant in illis Eccleſiis, ubi non regit Magiſter Capellæ Cathedralis. *Sac. Cong. Epiſcop.*

dus, Fraſſen, Toſtatus, & plurimi Patres tam Græci, quam Latini, ac etiam plerique Hebræi apud Malvendam, & ad id adducitur etiam Euſebius, & S. Hieronymus. Quæ *num.* 59. excepta ſunt ex Abulenſi, Vincentio Fuga, Fraſſen allegante S. Auguſtinum, & Moſen Barcepha. Quæ *num.* 60. tradunt S. Epiphanius, S. Auguſtinus, Tertullianus, Sixtus Senenſis, Delrius, Bellarmin. Gregorius Valentia, Malvenda, Suarez, & fere omnes tum veteres tum recentiores, ut teſtatur Tirinus Eruditiſſimus aſſerens, id tenere Sanctos Irenæum, Iſidorum, Hieronymum, Juſtinum, & S. Thomam, & etiam Abulenſem, Cornelium a Lapide, Salianum, & noviſſime tradidit piiſſimus, & Eruditiſſimus Clericatus *nelle ſpiche vulgari idiomate raccolte, verb. Elia, & Enoc*, ubi ex hiſtoria Cronologica noſtrorum Franciſcanorum Religioſorum Hieruſalem ſcripta a Patre Joanne a Calaora Obſervantis Provinciæ Burgenſis *lib.* 2. *c.* 4. refert mirabilem ſucceſſum noſtri Ven. Fratris Benedicti ab Aretio, ab Angelo in Paradiſum terreſtrem tranſlati, indeque incolumis ad portum Civitatis Anconæ, & a me ibidem *n.* 61. ad corroborationem, & ut jacet, ex ipſo tranſcriptum. Unde ſi Theologo noſtro cum ſuis doctis viris tacito nomine allegatis, non probantur tradita *a n.* 56. *ad* 62. ſufficit mihi, quod prius fuerint probata, & tradita a tot Patribus, & Doctoribus undequaque omni eruditione, & virtute præſtantibus a me citatis. Quod ego ſub n. 69. adducam verba Martyrologii Romani pro aſſerendo anno Nativitatis Chriſti, ſine ullo criterio, quod eſt extra meum inſtitutum, venio potius commendandus, quam cenſurandus, quum ex documento Seraphici mei Patris S. Franciſci velim in omnibus, & per omnia ſequi Romanam Eccleſiam, quæ, relicto omni criterio, de anno Nativitatis Chriſti tenet, & ſervat univerſaliter, & ubique, ut canit in ipſo Martyrologio. Fontes autem a quibus Ego mea aſſerta hauſi, nequaquam ſine injuria dicendi ſunt turbidi, niſi quis turbidis oculis eos ut turbidos apprehenderit. Quæ Ego trado de rotunditate Terræ, dicit noſter Theologus eſſe jam antiquata, & tamen ea ſuſtinent etiam inter alios Purchotius *tom.* 3. *part.* 2. *ſect.* 4. *cap.* 1. & Pater Fortunatus a Brixia *in Philoſophia ſenſuum mechanica tom.* 2. *tract.* 1. *ſect.* 2. *diſſert.* 1. *propoſit.* 1. *Scholio* 2. ubi adductis contrariis opinionibus cum ſuis præcipuis fundamentis *in* §. *verum* ſic expreſſe concludit: *Verum ejuſmodi momenta tanti neutiquam ſunt, ut a communi de phyſica telluris rotunditate ſententia nos recedere cogant.* Prius Theologus noſter dixerat: quum Purchotio, vel Patre Fortunato a Brixia utitur, inoffenſo pede Ferraris legi poteſt, nunc non ſibi conſtans vult, opinionem de terræ rotunditate eſſe antiquatam, quamvis a tantis Auctoribus traditam, & noviſſime defenſam a dictis Purchotio, & Fortunato, quibus ipſe jure merito fidit. Tandem *Theologus* noſter pro ſua comitate concludit: Cætera Ferraris ſphalmata quiſque primo intuitu cognoſcet. Aſt vero rite perpenſis omnibus a me ibi adductis ad cuncta mea aſſerta probanda, cenſent æqui rerum æſtimatores indebitam, injurioſam atque indignam datam ipſi a *Theologo* nomenclaturam, ipſumque amandant ad Præfationem *recol. mem.* Benedicti XIV. ſui primi tomi *de Synodo Diœceſana* §. *Porro*, ubi inter alia ſic expreſſe habet: *nihil contumelioſe jacientes in alios, quantumvis ab opinione noſtra longe diſſentiant; id enim homini Chriſtiano indignum, & honeſto viro indecens exiſtimamus. Neque vero minus valide unumquemque ſententiam ſuam tueri poſſe cenſemus, ſi ab aliorum contemptu & injuria abſtineat.*

Digitized by Google

4 *ſcop.* 11. *Martii* 1648. Neque quod Muſici non accedant ad canendum ſine ſua licentia, ut contra Edictum Epiſcopi Aquilani talia prohibentis reſcripſit *Sacr. Cong. Epiſcop. & Regul.* 2. *Decemb.* 1695. *referente Emin. Card. Petrucci*.

5 Prohiberi non debet Muſicis uſus fiſtulæ, ſeu corniculæ, qui viget etiam Romæ, non obſtante Decreto Concilii Provincialis, quando non fuit receptum neque in Metropolitana. *Sacr. Congr. Epiſcop. & Regul. in Bergomen.* 22. *Novemb.* 1593.

6 Muſica non decet in Officio Quadrageſimæ, præſertim cum inſtrumentis, & ſi eſt occaſio alicujus ſcandali. *Sacr. Cong. Epiſcop. in Patavina* 27. *Martii* 1601. apud Nicol. *in Floſcul.*

7 *verb. Muſica num.* 3. Unde *Eccleſiaſtici* 22. *n.* 6. dicitur; *Muſica in luctu importuna narratio*.

8 Conceditur licentia Regulari, ut poſſit eſſe Magiſter Capellæ, vel Cantor Cathedralis, vel alterius Eccleſiæ. *Sacr. Congr. Epiſcop. & Regul. in una Auguſtinen. Lombard.* 28. *Januarii* 1506. *& in alia Servitarum* 22. *Februarii ejuſdem anni*.

9 Non conceditur, quod Moniales poſſint a viris doceri cantum, ſeu muſicam, vel ſonum neque ad crates, neque ad portas. *Sacr. Cong. Epiſcop. in Agrigentina* 23. *Aprilis*, *in Parmen.* 8. *Maii*, *& in Regien.* 23. *Julii* 1602. *in Maceraten.* 17. *Februarii*, *in Meſſanen.* 10. *Junii*, *& in Anconitana* 15. *Septemb.* 1603. *in Neapolitana* 8. *Novemb.* 1604. *&* 5. *Julii* 1647.

10 apud Nicol. *loc. cit. num.* 5. Niſi brevi tempore pro cantu Gregoriano. *Ead. Sacr. Congreg. Epiſcop.* 2. *Aug.* 1647. 5. *Januarii* 1649. 21. *Januarii* 1650.

11 Occaſione Muſicæ nulla Monialis eximi poteſt a Choro, vel ab oneribus Monaſterii communibus ſub pœna privationis veli, vociſque activæ, & paſſivæ, & aliis arbitrio Sacræ Congregationis. *Eadem Sacra Congreg. Epiſcop. in Anconitana* 15. *Septembr.* 1603.

12 Eſt Decretum generale Sacræ Congregationis eſſe tolerandam Muſicam in Eccleſia exteriori Monialium præſertim in quibuſdam Feſtis principalibus, ubi eſt talis conſuetudo; ubi vero conſuetudo non adeſt, non eſſe de novo concedendam. *Eadem Sacra Cong. Epiſcop. in Neapolitana* 10. *Novembr.* 1582.

13 Vigore Decreti Concilii *cap.* 8. *ſeſſ.* 22. *de celebratione Miſſar.* non obſtante quacumque contraria conſuetudine, poterit Epiſcopus prohibere, ne in Eccleſiis, & Oratoriis publicis canatur Muſica lingua vernacula quantumvis cantiunculæ, & verba ſpiritualia ſint. *Sac. Cong. Rit. in Hiſpan.* 3. *Septemb.* 1695. *&* 24. *Novembr.* 1696. *referente Eminentiſſ. Card. Coloredo in reſponſione ad quartum*; Quia cantus hujuſmodi eſt contra Ritum Eccleſiæ. Et ea- 14 dem Sacra Congr. Rit. *in una Abulenſi* 21. *Martii* 1609. jam decreverat, quod Cantiones vulgari ſermone in Feſto Sanctiſſimi Sacramenti cantare non convenit.

Muſici conducti a Capitulo pro cantu Ec- 15 cleſiæ poſſunt ab illo expelli ad inſtar famulorum abſque ulla cauſa; Rota *in Majoricenſi Juris amovendi Muſicos* 14. *Januarii* 1729. *per tot. coram Molino*. Sic refert Urſaya *in Miſcellaneo Sacro*, *& profano part.* 2. *verb. Muſici*.

Muſici Eccleſiæ Cathedralis gaudent privi- 16 legio fori. *Sac. Cong. Immun. in Beneventana* 28. *Novemb.* 1653. apud Pignatell. *tom.* 4. *conſult.* 90. *num.* 11.

Muſici, qui non ſunt de gremio Capituli 17 in Proceſſionibus, & aliis actibus publicis, non debent præferri Clericis Beneficiatis. Unde non debent incedere cum Beneficiatis, ſed immediate poſt Crucem, non obſtante conſuetudine. *Sacr. Congr. Rit. in Urbevetana* 20. *Novembris* 1610. *&* 15. *Januar.* 1621. *& in Vigilien.* 8. *Octobris* 1650. apud Pignatell. *cit. conſult.* 90. *a num.* 1.

Muſici non excuſantur a jejunio ratione 18 cantus, niſi per illud voces corrumperent, & redderentur inhabiles ad canendum, quia tunc paterentur grave incommodum, cum vivant ex voce grata. La Croix *lib.* 3. *part.* 2. *n.* 1349. cum aliis ibi citatis.

Organorum uſum in Eccleſiis incæpiſſe tem- 19 pore Vitaliani Papæ circa annum Domini 660. refert ex Platina Pignatell. *tom.* 3. *conſult.* 41. *num.* 8. ubi dicit hanc eſſe veriorem, & communiorem ſententiam: Alii autem apud Creſſolium *in Myſtagogo lib.* 3. *cap.* 27. Organa cæpiſſe audiri in Eccleſia permittente S. Damaſo Pontifice, qui creatus fuit Summus Pontifex 15. *Septembr. anno* 367.

Organa, & quæcumque alia Inſtrumenta Mu- 20 ſica nequeunt adhiberi in Miſſis Defunctorum. Sic Benedict. XIII. *in Concil. Romano tit.* 15. *cap.* 6.

Pro complemento afferuntur quæ de Muſica 21 habet Sapientiſſimus Toſtatus *tom.* 1. *in Geneſ. in Epiſtolam Divi Hieronymi ad Paulinum cap.* 6. *verb. Muſicis*, ibi: Muſica enim harmonicis vocibus, tubarum flatibus, & pulſatilibus concrepat organis; De hoc ait Auguſtinus: A terra uſque ad Cœlum menſura cœleſtis muſicæ menſuratur: eſt namque in terra, *Gamaut*, in Luna *A re*, in Mercurio, *Be mi*, in

in Venere *Ce fa ut*, in Sole, *De ſol re*, in Marte, *E la mi*, in Jove, *Effaut*, in Saturno, *Ge ſol re ut*; Sunt namque a terra uſque ad Firmamentum ſeptem toni; a terra uſque ad Lunam, eſt unus tonus, a Luna uſque ad Mercurium eſt ſemitonium; a Mercurio uſque ad Venerem eſt ſemitonium; a Venere uſque ad Solem, ſunt tria ſemitonia; a Sole uſque ad Martem, eſt unus tonus; a Marte uſque ad Jovem, eſt ſemitonium: a Jove uſque ad Saturnum, eſt ſemitonium, a Saturno uſque ad Firmamentum, ſunt tria ſemitonia, quæ univerſa conjuncta ſeptem tonos efficiunt: Tonus autem ſecundum quoſdam continet quindecim millia miliaria; Hæc ille qui in *Joſue cap.* 10. *q.* 14. addit ſic; Philoſophi tamen dicunt eſſe in Cœlo omnes proportiones harmonicas Muſicorum, & eſſe tonos, atque ſemitonia. Non quidem quod ibi ſit aliqua vox, ſecundum quam conſiderantur iſtæ proportiones: Sed accipiuntur iſti toni, & ſemitonia, vel proportiones vocum ſecundum duo, ſcilicet ſecundum magnitudinem, & proportionem diſtantiæ Cœli unius ab altero computando a ſuperficie concava cujuslibet uſque ad convexam, & quia non ſunt omnes Cœli æquales in magnitudine, & proportio magnitudinis, & diſtantiæ planetæ a planeta, & ſecundum hoc a quibuſdam planetis ad alios ſunt Semitonia, ab aliis vero ad alios ſunt toni integri; Sicut deſcribit Marcianus Mineus Felix Capella *lib.* 2. *de nuptiis Mercurii*, *&* *Philologiæ*. Hæc ibi:

22 Muſici inſtrumenti Sonatores Chriſtiani prohibentur inſervire in infidelium Feſtivitatibus, & Sacrificiis; Benedictus XIV. in Conſtit. incip. *Omnium Solicitudinum* §. 3. *&* 14.

23 Muſicus cantus, & Muſicalia Inſtrumenta ſunt in uſu in Eccleſiis, quibuſdam exceptis, ideſt Capella Pontificia, & Eccleſia Lugdunenſi; Bened. XIV. Conſtitut. incip. *Annus* §. 3. Nonnulli graves viri Muſicam in Eccleſiis laudant, alii improbant. Idem *ibidem* *&* §. 4. *&* 5.

24 Muſica non erat in uſu in Eccleſiis S. Thomæ Aquinati cognitis. Idem *ibid.* §. 4. Cardinalis Thomaſius illam vetuit in ſua Titulari Eccleſia. Idem *ibid.* Marcellus ſecundus Papa eamdem abolere deliberaverat, ſed audita in Miſſis Muſica excellentis auctoris ad pietatem apta, voluntatem mutavit. Idem *ibid.* §. 5.

25 Muſicam prohibere Concilium Tridentinum propoſuit, ſed Cæſareis Legatis ſuadentibus, illam, dummodo honeſtam, toleravit. Idem *ibid.* §. 5. Muſicus Eccleſiarum cantus debet a theatrali differre. Idem *ibid.* §. 6. Ac talis eſſe, ut verba diſtincte proferantur, & intelligantur. Idem *ibid.* §. 9.

Muſicæ periti fuerunt nonnulli Romani Pontifices, ideſt Gregorius Magnus, Leo II. & Leo IX. & Victor III. Idem *ibid.* §. 7. Muſici Cantores in ſacris functionibus legem Chori ſequi debent. Idem *ibid.* §. 9. 26

Muſica inſtrumenta in veteri Teſtamento adhibebantur, & aliquid figurabant. Idem *ibid.* §. 4. Vetus Eccleſia ea non adhibuit, ut Chriſtiani longius recederent a profanis ritibus Gentilium illa adhibentium. Idem *ibid.* §. 5. Nunc autem harmonici cantus uſus uſque ad Paraquariam pervenit. Idem *ibidem*. 27

Muſica inſtrumenta quædam permittuntur in Muſicis Eccleſiaſticis, alia prohibentur. Idem *ibid.* §. 11. ubi hæc tradit: *Hominum prudentum, & illuſtrium Magiſtrorum artis Muſicæ conſilium expoſcere Nobis curæ fuit; conſentaneum autem cum eorum ſententiis eſt, ut fraternitas tua, ſi in tuis Eccleſiis inſtrumentorum uſus introductus fuit, cum Organo muſico nullum aliud inſtrumentum permittat, niſi barbiton, tetracordon majus, tetracordon minus, monaulon pneumaticum, fidiculas, lyras tetracordes: Hæc enim inſtrumenta inſerviunt ad corroborandas, ſuſtinendaſque cantantium voces. Vetabit autem tympana, cornua venatoria, tubas, tibias decumanas, fiſtulos, fiſtulas parvas, pſalteria ſymphoniaca, cheles, aliaque id genus, quæ Muſicam theatralem efficiunt.* Et vulgari idiomate ſic: *Non abbiamo tralaſciato di ricercare il conſiglio in Roma, e fuori di Roma d' uomini aſſennati, ed inſigni Maeſtri di Cappella; e coerentemente al loro conſiglio, quando nelle ſue Chieſe ſia introdotto l' uſo degli ſtrumenti, non ametterà coll' Organo altro che violoni, violoncelli, fagotti, viole, violini, che ſervono per rinforzo maggiore di quelli, che cantano: E bandirà i timpani, i corni da caccia, le trombe, gli Oboè, i flauti, i flautini, i ſalterii moderni, i mandolini, e ſimili ſtrumenti, che non ſervono, che per rendere la Muſica teatrale.* Et eorum ſonus talis ſit, ut cantum juvet, non opprimat. Idem *ibid.* §. 12. Muſica apud Hebræos uſitata fuit in Templo, non in theatris. Idem *ibid.* §. 10. 28

Muſica in Eccleſiis improbatur tempore majoris Hebdomadæ, aliiſque diebus. Olim in Eccleſia Lucenſi per idem tempus adhibita, ab Alexandro zelantiſſimo ejus Epiſcopo, vetita fuit. Cum autem quidam exempti ab Epiſcopi juriſdictione ſe Epiſcopali lege minime teneri prætenderent, Epiſcopus rem detu- 29

lit

ſit ad Summum Pontificem S. Pium V. qui in ejus Brevi dato 4. April. 1571. deplorata primum humanarum mentium, & carnalium hominum cæcitate qui mundanarum oblectationum illecebris, & ſenſuum voluptatibus ſe regendos, ferendoſque tradunt ſacris illis diebus, laudato Epiſcopi Edicto, Decretis Concilii Tridentini inhærens declarat eodem Edicto comprehendi, atque obligari etiam Eccleſias, quæ ab auctoritate Ordinaria, privilegio Apoſtolico, vel alio quocumque jure exemptas ſe eſſe contendunt. Idem *ibid.* §. 13. ubi ſubjungit, quod in Concilio Romano habito *anno* 1725. *tit.* 15. *num.* 6. varia leguntur decreta de uſu Muſici cantus, inſtrumentorumque in Adventu, in Dominicis Quadrageſimæ, & in exequiis mortuorum.

30 Alia ad rem, vide verb. *Cantiones*.

MUTUUM.

1 MUtuum ita dictum eſt, quod id, quod mutuo traditur *ex meo fit tuum*, textu expreſſo *in Inſtitut. Quibus modis recontrahatur obligat.* ubi ſic præciſe habetur: *Inde etiam dictum eſt mutuum: quia ita a me tibi datur, ut ex meo tuum fiat*, & concordat *l. Mutuum* 2. §. *de rebus creditis*, *ff. ſi certum petatur*.

2 Unde mutuum recte definitur, quod ſit *gratuita rei traditio numero, pondere, vel menſura conſtantis, facta eo animo, ut ſtatim fiat accipientis, cum obligatione, ut ſimilis in ſpecie, & bonitate reſtituatur. Eſt in re Communis*, & deſumitur ex ipſiſmet verbis Juſtiniani Imperatoris *loc. cit.* ubi dicit: *Mutui autem datio in iis rebus conſiſtit, quæ pondere, numero, menſurave conſtant, veluti vino, oleo, frumento, pecunia numerata . . . . quas res in hoc damus, ut accipientium fiant, & quoniam nobis non eadem res, ſed aliæ ejuſdem naturæ, & qualitatis reddantur.*

3 Mutuum dare, & accipere poſſunt omnes illi, qui poſſunt contrahere, de quibus dictum eſt ſatis ſub verb. *Contractus*. Ita *Communis*. Contrahere enim ut ſic tamquam genus comprehendit ſub ſe omnes contractus, adeoque etiam mutuum.

4 Advertendum tamen eſt primo, quod Civitas, Eccleſia, Monaſteria, & alia pia loca non obligantur ad reſtituendum, vel ſolvendum mutuum, quod eorum Rectores, vel Adminiſtratores acceperunt, niſi Creditor probet, mutuum in Civitatis, vel Eccleſiæ, ſeu aliorum piorum locorum utilitatem converſum fuiſſe; Alias autem ſoli dicti Rectores, vel Adminiſtratores conveniri poterunt, & nullatenus Civitas, vel Eccleſia, ſeu alia pia loca, ut conſtat *ex Authent. Hoc Jus porrectum, Cod. de Sacroſanct. Eccleſiis*, quæ refertur etiam *in cap. Ea enim* 2. *cauſ.* 10. *quæſt.* 2. *& l. Civitas, ff. Si certum petatur*, juncta *l.* 1. *Cod. de ſolut. & liber. debit Civit. lib.* 11. Sic Bartolus *in l. Civitas, ff. Si certum petatur*, Panormit. *cap.* 1. *de Depoſit. n.* 9. & fuſius *cap. Quod quibuſdam, de Fide juſſor.* Lugo *tom.* 2. *diſp.* 25. *ſect.* 1. *n.* 2. Roſignol. *de Contractibus contract.* 3. *de mutuo prænot.* 4. *num.* 4. Reiffenſt. *Theolog. moral. tract.* 8. *diſt.* 5. *de Contractibus quæſt.* 1. *num.* 7. Engel *tit. de pactis num.* 43. & alii paſſim.

5 Advertendum eſt ſecundo, quod ſi filii, vel filiæ familias ſine conſenſu parentum pecuniam mutuo acceperint, neque ipſi, neque parentes ipſorum teneantur ad reſtitutionem mutui. Sic expreſſe habetur *in l.* 1. *& ſequentib. ff. & Cod. Ad Macedonianum, & Inſtitut. Quod cum eo, qui in aliena eſt poteſtate* §. *penul.* Cum enim quidam Macedo fœnerator ſoleret mutuum dare filiis familias indigentibus, qui poſtea, cum non haberent unde reſtituerent, moliebantur mortem ſuis parentibus, ut in eorum bonis ſuccederent, quibus poſſent ſatisfacere: Ad occurrendum his graviſſimis malis conditum, & promulgatum fuit Senatus conſultum Macedonianum ab ipſo Macedone ſic dictum, quo iidem filiifamilias eximuntur a quocumque onere reſtitutionis.

6 Filiifamilias non obligantur ad reſtitutionem mutui, etiamſi vigeſimum quintum annum ſuæ ætatis excedant, quia dictum privilegium factum eſt, non tam in favorem Filiorum, quam Parentum, ut ſic Parentes liberentur a periculo mortis, quæ ipſis a Filiis ratione ſimilis mutui poteſt intentari; mors autem poteſt Parentibus intentari a Filiis, ſive annum vigeſimum quintum exceſſerint, ſive non adeoque &c. *Communis*.

7 Filiifamilias neque poſt obitum Parentum tenentur ad reſtitutionem mutui, quod ipſis viventibus acceperunt, quia dictum Senatus conſultum Macedonianum extinguit in initio contractus totaliter obligationem reſtitutionis ſimilis mutui; Obligatio autem ſemel extincta non amplius reviviſcit, adeoque &c. Molina *diſp.* 301. *verſic. Privilegium hoc extenditur*, Azorius *Inſtit. moral. p.* 3. *lib.* 7. *c.* 3. *qu.* 4. Roſignol. *loc. cit. n.* 5. Lugo *loc. cit. n.* 3. & alii paſſim.

Digitized by Google

8 Tale privilegium valet, non ſolum pro Foro exteriori, ſed etiam pro interiori animæ, ſeu conſcientiæ, quia hæc lex publica auctoritate inducta eſt in commune bonum, & juſta eſt; Quælibet autem Lex juſta obligat, & valet, non ſolum pro Foro externo, ſed etiam pro interno, adeoque &c. Sic expreſſe tenent Innocentius, & Panormitanus *in cap. Quia plerique, de Immunitate Eccleſ. num.* 26. Antonius Gomez *tom.* 2. *variar. reſolut. c.* 6. *n.* 2. Lugo *loc. cit. n.* 3. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 20. *n.* 8. Herincx *diſp.* 3. *de contractib. num.* 5. Roſignol. *loc. cit. num.* 6. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 8. Sanchez, & alii paſſim.

9 Excipiuntur multi caſus, in quibus Filiusfamilias, & quandoque ejus Pater tenetur mutuum reſtituere, nec poteſt uti exceptione Senatuſconſulti Macedoniani. Primus igitur caſus eſt, quando Filiusfamilias habet bona caſtrenſia, ſeu quaſi caſtrenſia, quia tunc, cum Filius habeat, unde ſolvat independenter a bonis Patris, ceſſat periculum ipſius occiſionis propter talia bona. Sic expreſſe habetur *l.* 1. §. *ultim. & in l.* 2. *ff. Ad Macedonianum.*

10 Secundus caſus eſt, quando Filius mutuum accepit inſcio Patre, qui tamen poſtea contractum ratum habuit, & approbavit, vel per expreſſum conſenſum, vel per ſolutionem partis mutui, & a fortiori ſi Filius mutuum accepit juſſu Patris, vel ipſo ſciente, & non contradicente, & Pater erat ſolitus ſolvere mutuum Filii, quia tunc ceſſat præſumptio, & periculum occiſionis Patris propter talem reſtitutionem faciendam, *leg. Ultima, Cod. ad Macedonianum.*

11 Tertius caſus eſt, quando Filius tempore recepti mutui credebatur eſſe ſui Juris, nec levi fundamento mutuans id credit, vel ex eo, quod officium aliquod publicum exercet, vel mercaturam, ut Paterfamilias, quia tunc ceſſat præſumptio dicti periculi; *leg. Si quis patrem, l. penult. ff. Ad Macedon. l.* 1. *&* 2. *Cod. eod. tit.*

12 Quartus caſus eſt, quando Filius mutuum accepit, & inſumpſit in commodum, & utilitatem Patris, quia tunc nullum eſt periculum de nece Patris propter ſolutionem talis mutui, cum in ipſo caſu Pater ipſe in defectum Filii teneatur reſtituere; *l. Si filiusfamilias, & l. Si tamen, ff. Ad Macedonianum, & l. Si permittente, Cod. eod. tit.*

13 Quintus caſus eſt, quando Filius accepit mutuum ob cauſas, propter quas Pater ſecundum rectam rationem tenebatur ſubminiſtrare, v. g. propter neceſſaria ad ſtudia, vel propter alimenta, vel cauſa negotiationis, in qua Pater ipſum implicavit, tunc enim cum Pater ipſe teneatur reſtituere in defectum filii, ceſſat dictum periculum, & finis Legis deobligantis ad reſtitutionem; *l. Macedoniani, C. ad Senatuſconſultum Macedonianum.*

Sextus caſus eſt, quando Filius tempore mutui accepti erat militiæ addictus, quia ſpeciale privilegium eſt illius ſtatus, ut ſic milites poſſint per accepta mutua ſuis indigentiis in bello providere, *l. Filiusfamilias, §. ſin autem, Cod. Ad Macedonianum.* 14

Septimus caſus eſt, quando filius mutuo accepit, non pecuniam, ſed rem aliam: ut triticum, vinum & ſimilia, dummodo illæ res in fraudem Legis non dentur ea conditione, ut convertantur per alios contractus in pecuniam; Nam Senatuſconſultum Macedonianum loquitur ſolum de mutuo in pecunia, adeoque non eſt extendendum ad alias res; *leg. Sed Julianus §. mutui, ff. ad Macedonianum.* Dicitur autem notanter: *Dummodo illæ res non dentur in fraudem Legis &c.* quia fraus, & dolus alicui patrocinari non debent; *c. Sedes* 15. *& c. Ex tenore* 16. *de reſcriptis, c. Tuæ* 12. *de Clericis non reſidentibus, c. Ex litteris* 2. *de dolo, & contumacia, l. In fundo, ff. de rei vindic. leg. Cum hi, ff. de tranſact. & l. Si Legatarius, Cod. de Legatis* cum ſimilibus. 15

Octavus caſus eſt, quando Filius non accipit mutuum, ſed fidejubet pro Mutuatario, dummodo in fraudem Legis fidejuſſione non palliet mutuum, quatenus pecunia mutuata ad ipſum deveniat, quia per mox citata Jura fraus, & dolus alicui patrocinari non debent. Et ratio eſt, quia hic caſus in Jure non eſt expreſſus, nec ita præſumitur periculum necis in Fidejuſſore, ac in principali Debitore: *l. Si Julianus §. Item ſi duos, ff. Ad Macedonianum.* 16

Præciſis ſupradictis caſibus, quos admittunt communiter omnes Doctores, Filiusfamilias non tenetur ad reſtitutionem mutui, etiamſi renuntiaverit privilegio Macedoniani, quia Senatuſconſultum Macedonianum non ſolum conditum eſt in favorem Filiorum, ſed multo magis in favorem Parentum, ne ſcilicet ipſorum mors ob reſtitutionem talis mutui a filiis intentetur: nemo autem renunciare poteſt privilegio in favorem alterius, & in odium delinquentium facto, *arg. cap. Si diligenti* 12. *de foro competenti.* Et ſic tenent Lugo *loc. cit. num.* 3. Roſignol. *loc. cit. ſub n.* 14. & alii paſſim cum infra citandis. 17

Immo filiusfamilias nec tenetur ad reſtitutionem, etiamſi juraverit tale mutuum reſti- 18
tue-

tuere, quia in fraudem Legis poſſet quilibet Filius ſamilias ad facilius obtinendum mutuum interponere juramentum de ipſo reſtituendo, & ſic ſemper vigeret periculum intentandæ mortis Patris, pro quo periculo evitando, & tollendo fuit conditum, & promulgatum dictum Senatuſconſultum Macedonianum. Tum quia tale Senatuſconſultum ex dictis *ſupra n.* 8. non ſolum obligat, & valet in foro externo, ſed etiam in interno conſcientiæ, adeoque, ipſo ſtante, juramentum non ſulum eſt contra Leges civiles, ſed etiam contta bonos mores, contra bonum commune, & contra Jus, quod habent parentes per talem Legem acquiſitum.

19 Nec valet dicere cum Leſſio *lib.* 2. *c.* 20. *dub.* 2. *n.* 6. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 9. & aliis, quud juramentum in alterius favorem factum ſervandum ſit, quando abſque peccato ſervari poteſt, uti abſque peccato ſervari poteſt in hoc caſu. Non valet, inquam, quia tale juramentum eſt contra bonum alterius, in præjudicium Legis, & boni publici: Unde ſine peccato ſervari non poteſt. Ita Panormitanus *in cap. Cum contingat, de jurejurando n.* 22. Innocentius *in cap. Quia plerique, de Immunitate Eccleſ. n.* 26. Bartolus citatus, & ſecutus a Roſignol. *loc. cit. n.* 14. *in fine*, & alii.

20 Pupillus habens tutorem, & Minor habens Curatorem, ſi ſine Tutoris, aut Curatoris conſenſu aliquid nomine mutui accipiat, de Jure Civili non tenetur ad reſtitutionem, ſi illud amiſit, vel imprudenter conſumpſit; Tenetur tamen, ſi ex ipſo aliqua parte factus ſit locupletior; *l. Si frater tuus, ff. de filio familias Minore*, ubi dicitur, *quod propter lubricum ætatis adverſus eam cautionem in integrum reſtitutionem poſſit poſtulare, quod eſt notandum pro iis, qui Minoribus ſine Curatorum, ſeu Tutorum Auctoritate dant mutuum.* Dicitur autem notanter: *Si ex ipſo mutuo in aliqua parte factus ſit locupletior*, quia nemo ex re aliena cum injuria, & jactura Domini poteſt diteſcere, *cap. Locupletari* 48. *de Regul. Juris*, ibi: *Locupletari non debet aliquis cum alterius injuria, vel jactura.* Dicitur etiam notanter; *De Jure Civili*, quia per talem mutui acceptionem Pupillus, Pubes, vel Pubertati proximus & Minorenis obligatur naturaliter, ſive in foro conſcientiæ, ut ex communiori diximus ſub *verb. Contractus num.* 32. Vide *ibi a num.* 28. *ad* 35.

21 Mutuare indigentibus eſt conſilium, ſicuti dare eleemoſynam; Nihil tamen inde ſperare tamquam debitum ex ipſo mutuo, eſt præceptum. *Communis* cum Roſignolo *de contracti-*
bus contract. 3. *prænot.* 7. *n.* 2. Uſura enim 22
eſt prohibita, nedum Jure humano Eccleſiaſtico, ut patet *toto tit. de uſuris*, ſed etiam Jure Divino, ut habetur ex pluribus Sacræ Scripturæ teſtibus. *Levitici* enim 25. *n.* 36. præcipitur expreſſe: *Ne accipias uſuras ab eo, nec amplius, quam dediſti*, & *ibidem n.* 37. ſubjungitur: *Pecuniam tuam non dabis eis ad uſuram, & frugum ſuperabundantiam non exiges.* Ezechiel Propheta *c.* 18. *num.* 13. numerat inter peccatores *ad uſuram dantem, & amplius accipientem.* Et *Lucæ* 6. *n.* 35. Chriſtus ipſe dicit; *Mutuum date, nihil inde ſperantes.* Unde *c. Super eo* 4. *de Uſuris* expreſſe dicitur, quod *Uſurarum crimen utriuſque Teſtamenti pagina deteſtetur.* Et ſi aliquis pertinaciter aſſereret exercere uſuras non eſſe peccatum, veluti hæreticus eſſet puniendus, ut eſt definitum *in Clementina unica de Uſuris.* Vide verb. *Uſura a num.* 6.

Hinc mutuare ea intentione, ut acquiratur 23
aliquid ex mutuo tamquam debitum ex Juſtitia, etſi id minus principaliter intendatur, eſt uſura mentalis. S. Thomas 2. 2. *qu.* 78. *art.* 2. Cajetanus *ibid. art.* 1. *ad* 4. & *in Summa verb. Uſura cap. De uſura mentali*, Navarr. *in comment. de uſura* 14. *quæſt.* 3. *cap.* 10. *n.* 20. Molina *tract.* 2. *diſp.* 306. *concl.* 1. Sotus *lib.* 6. *qu.* 2. *art.* 2. Leſſius *lib.* 2. *de Juſtitia, & jure c.* 20. *dub.* 5. *n.* 39. Roſignol. *l. c. prænot.* 9. *num.* 2. & alii paſſim, *arg. cit. cap.* 6. *Lucæ*, ibi: *Mutuum date nihil inde ſperantes*; & *cap. Conſuluit* 10. *de uſuris*, ibi: *Conſuluit nos tua devotio an ille in judicio animarum, quaſi uſurarius debeat judicari, qui non alias mutuo traditurus eo propoſito mutuam pecuniam credit, ut licet omni conventione ceſſante plus tamen ſorte recipiat ... Verum quia in his caſibus quid tenendum ſit, ex Evangelio Lucæ manifeſte cognoſcitur, in quo dicitur: Date mutuum nihil inde ſperantes; hujuſmodi homines pro intentione lucri, quam habent (cum omnis uſura, & ſuperabundantia prohibeatur in Lege) judicandi ſunt male agere, & ad ea, quæ taliter ſunt accepta, reſtituenda in animarum judicio efficaciter inducendi.*

Mutuare cum pacto conferendi aliquid ſupra 24
ſortem, non tamquam debitum Juſtitiæ, ſed tantum amicitiæ, & gratitudinis, eſt uſura; ſic habetur expreſſe ex propoſitione 24. inter merito damnatas ab Innocentio XI. *die* 2. *Martii* 1676. ibi: *Uſura non eſt, dum ultra ſortem aliquid exigitur tamquam ex benevolentia, & gratitudine debitum, ſed ſolum ſi exigatur, tamquam ex juſtitia debitum.*

25 Mutuans non poteſt licite aliquid ſupra ſortem exigere a Mutuatario, ex quo ſe obliget ad non repetendam ſortem uſque ad certum tempus. Sic expreſſe habetur ex propoſitione 42. inter juſtiſſime damnatas ab Alexandro VII. *die* 18. *Martii* 1666. ibi: *Licitum eſt mutuanti aliquid ultra ſortem exigere, ſi ſe obliget ad non repetendam ſortem uſque ad certum tempus.*

26 Mutuans non poteſt licite aliquid ſupra ſortem exigere a Mutuatario pro ſola carentia pecuniæ, quam ei actualiter numeratam mutuavit; quia carentia illius pecuniæ ad aliquod tempus eſt intrinſeca, & eſſentialis mutuo. Unde ſicut nequit aliquid exigi pro mutuo, ita nec pro illa carentia; Hinc Innocentius XI. *die* 2. *Martii* 1696. juremerito inter alias damnavit ſequentem propoſitionem 41. in ordine, ibi: *Cum numerata pecunia pretioſior ſit numeranda, & nullus ſit, qui non majoris faciat pecuniam præſentem, quam futuram, poteſt Creditor aliquid ultra ſortem a Mutuatario exigere, & eo titulo ab uſura excuſari*; & ad id facit etiam alia propoſitio damnata ab Alexandro VII. numero antecedenti allata.

27 Mutuans cum pacto, ut Mutuatarius ei vendat res ſuas, etiam juſto pretio, vel ut emat res ab ipſo, vel ut utatur ejus Molendino, ſeu frequentet ejus officinam, vel ut patrocinetur ſuæ cauſæ, vel conducat ejus prædium, vel ut reſtituat in alio loco, vel ut reſtituat partem in pecunia, partem in mercibus; vel ut eum eximat a tributis, ſeu vectigalibus, vel ut ei præſtet munus a lingua, a manu, ab obſequio, & his ſimilia, committit uſuram, quia obligatio Civilis quoad hæc omnia adimplenda eſt pretio æſtimabilis, cum ſic imponatur mutuatario onus aliunde indebitum, & privetur ſua libertate, adeoque mutuans imponens ei pro mutuo talem obligationem committit uſuram. *Communis*.

28 Item uſuram committit mutuans cum pacto, ut mutuatarius teneatur fidejubere pro ipſo, quia tale onus, ut de ſe patet, eſt pretio æſtimabiliſſimum, cum & afferat commodum mutuanti, & incommodum, ſeu periculum mutuatario, adeoque mutuare cum tali pacto eſt uſura. Cajetanus 2. 2. *qu.* 78. *art.* 2. *ad quartum*; Sotus *lib.* 6. *de juſtitia q.* 1. *art.* 2. *ante reſponſionem ad ſecundum*, Joannes Medina *de rebus per uſuram acquiſitis qu.* 4. *ad primum principale*, & alii paſſim.

29 Mutuare frumentum, vel vinum de præſenti, quo minoris valet, cum pacto, ut reſtituatur in eadem quantitate pro tempore, quo prævidetur certo vel quaſi certo pluris valiturum, eſt uſura, quia ſic plus exigitur, quam detur, & ſupra ſortem datam imponitur mutuatario onus pretio æſtimabile, quod ſcilicet reſtituere debeat in eadem quantitate pro tempore, quo prævidetur certo, vel quaſi certo frumentum, vel vinum pluris valiturum. *Communis*.

30 Non eſt tamen uſura, ſi ſit æquale dubium, an pro tempore reſtitutionis ſit valiturum pluris, vel minoris, quia tunc uterque contrahentium æquali fortunæ ſponte ſe ſubjicit: eſt enim tunc velut ludus ſortis cum æquali Jure, & periculo commodi, vel damni utriuſque. *Communis*.

31 Sic pariformiter eſt dicendum de pecunia mutuata cum pacto, ut reſtituatur in eadem omnino ſpecie, & numero pro tali certo tempore; nam ſi æquale ſit dubium, vel periculum incrementi, vel decrementi valoris ejuſdem, nulla eſt uſura propter rationem ſupradictam. *Communis*. Si vero certo, vel quaſi certo credatur pro tali tempore augendum valorem, injuſtum & uſurarium eſt tale pactum. Unde tunc non ſunt reſtituendi tot omnino aurei, quot mutuo ſunt accepti, ſed ſolum tot ad ratam valoris ipſorum pro tempore mutui accepti. *Communis*.

32 Excipe tamen, niſi ipſe mutuator talem pecuniam, tale vinum, tale frumentum, & hujuſmodi ſervaturus fuiſſet uſque ad illud tempus, quo pluris diſtrahere potuiſſet; tunc enim revera ejus intererat antea non mutuaſſe, & conſequenter ratione lucri ceſſantis poterit paciſci pretium illius temporis, ad quod uſque ſervaturus fuiſſet, deducta tamen æſtimatione cuſtodiæ, conſervationis, laboris, vel periculi, quod ſervando frumentum, vel vinum, & hujuſmodi interim ſubire debuiſſet. *Communis*.

33 Mutuans poteſt ſine labe uſuræ paciſci, ut mutuatarius teneatur aliquid ultra ſortem ei reſtituere ratione damni emergentis; Si enim qui pecuniam deſtinatam ad emendum frumentum, vel vinum tempore abundantiæ mutuo det, & ob id poſtea cogatur emere cariori pretio, aut ex abſentia pecuniæ mutuatæ res ſuas viliori pretio vendere cogatur ob occurrentes neceſſitates, poteſt juſte compenſationem talis damni ſibi emergentis in pactum cum mutuatario deducere, quia damnum illud emergens, quod ſubit mutuans in favorem, & commodum mutuatarii eſt ſecundum ſe pretio æſtimabile, adeoque poteſt mutuans juſte paciſci, & exigere, ut illud damnum per mutuatarium ſibi compenſetur, cum nemo cum ſuo damno regulariter mutuare teneatur & ſoleat. *Communis*, cum S. Thoma 2. 2. *qu.* 78. *art.*

Digitized by Google

art. 2. *ad* 1. & Scoto *in* 4. *diſt.* 15. *qu.* 2. *art.* 2. *n.* 18. ubi ſic expreſſe dicit : *Debitor ex cujus non ſolutione Creditor notabiliter damnificatur , tenetur de juſtitia ſatisfacere Creditori de intereſſe &c.* Unde merito mirantur Scotiſtæ, quomodo ab Adverſariis citetur in oppoſitum, quem ſi legiſſent attente, & poſt eum Maſtrium in Theologia morali *diſput.* 5. *q.* 2. *art.* 3. certe in contrarium non citaſſent.

34 Ut autem juſte , & licite exigatur talis compenſatio damni emergentis , requiruntur tres conditiones. Prima ut ipſum mutuum ſit revera cauſa talis damni emergentis, quatenus ex ipſa mutuatione ſequatur , quod mutuans damnum ſibi imminens non poſſit reparare, niſi cum majori damno, vel vendendo res ſuas viliori pretio , vel alienas ſibi neceſſarias emendo pretio cariori , vel ob occurrentes neceſſitates accipiendo pecuniam ab aliis mutuam cum uſuris ; Si enim mutuans habeat alias pecunias , quibus poſſit ſibi impedire tale damnum , non poteſt dictam compenſationem exigere a Mutuatario , cum revera mutuum non ſit cauſa illius damni . Secunda ut ſervetur æqualitas , ideſt , non exigatur ultra ſortem , niſi quantum revera eſt damnum , vel damni periculum. Tertia ut mutuans expreſſe moneat mutuatarium de tali damno emergente compenſando , ſortaſſe enim mutuatarius nollet cum eo onere mutuum accipere, ſed cum minori diſpendio vellet alio modo ſibi, rebuſque ſuis conſulere. *Communis* .

35 Mutuans poteſt licite paciſci cum mutuatario , ut ei teneatur præſtare aliquid ultra ſortem ratione lucri ceſſantis ; Si enim quis det mutuum centum aureos , ex quibus alioquin fuiſſet negotiaturus cum ſpe intra certum tempus lucrandi alios quinque aureos, poteſt iſtos a mutuatario ultra ſortem exigere , quia non dicitur petere uſuras, ſed potius Intereſſe, ne ſcilicet ipſe mutuans, ratione mutui dati ex lucro ſibi ceſſante , damnum patiatur : Aliud enim eſt mutuum, & aliud lucrum ceſſans ratione mutui dati. Unde quamvis mutuum debeat dari gratis, juxta illud *Lucæ 6. Mutuum date nihil inde ſperantes*, ſicque pro mutuo ſecundum ſe præciſe ſpectato nihil ſupra ſortem exigi poſſit, poteſt tamen mutuans aliquid ſupra ſortem a mutuatario exigere , ut lucrum inde ſibi ceſſans, ſicuti etiam damnum ſibi inde emergens compenſetur, *arg. cap. Pervenit* 2. *de Fidejuſſorib.* ibi : *Ne diſpendium patiatur , unde videtur præmium meruiſſe ;* Et hoc in Jure vocatur *Intereſſe* , pro ut notat Gloſſa *in cap. Quoniam* 14. *quæſt.* 4. atque deſumitur ex *l. Si commiſſa* 13. *ff. Ratam rem haberi* , ibi : *In tantum competit , in quantum mea interfuit , ideſt quantum mihi abeſt , quantumque lucrari potui .* Sic communis Doctorum , paucis exceptis , & revera etiam Scotus *loc. cit.* quamvis ab Adverſariis in contrarium citetur.

36 Ur ramen juſte, & licite exigatur hujuſmodi compenſatio lucri ceſſantis, requiruntur itidem tres conditiones . Prima , ut revera mutuatio ſit cauſa talis lucri ceſſantis , ideſt, ideo alicui lucrum ceſſet quia mutuum dat , alioquin non ceſſaturum , adeoque requiritur, quod pecunia mutuo danda , fuerit revera deſtinata ad negotiationem , vel ad emptionem alicujus rei fructiferæ , & ſubtrahatur a tali deſtinata negotiatione, vel emptione, præciſe ut mutuatario conferatur. Unde requiritur , quod mutuans non habeat aliam pecuniam omnino otioſam , quam commode poſſit implicare in negotiatione, ſeu emptione loco mutuatæ, aliter non poterit lucrum ceſſans exigere, cum revera in tali caſu nullum lucrum ipſi ceſſaverit ratione talis mutuatæ pecuniæ , cui poterat commode ſubſtituere illam aliam omnino otioſam. Dicitur autem notanter *omnino otioſam* . Nam ſi habeat aliam neceſſariam ad alios eventus, verb. grat. ad dotandas filias , ad collocandos filios , ad ſuo ſtatui , ſeu conditioni provide conſulendum , & hujuſmodi neceſſitates , quæ inopinate poſſunt occurrere , tunc etiam poterit exigere lucrum ceſſans a mutuatario, quia revera illa mutuatario eſſent cauſa ceſſationis lucri , cum de facto talis pecunia mutuata ſibi fructificatura eſſet, nec pro mutuo dando teneretur ſe privare illa alia pecunia in capſa reſervata , tamquam neceſſaria ad ſupradictos eventus . Sic Layman *lib.* 3. *tract.* 4. *cap.* 16. *n.* 8. Molina *tom.* 2. *diſp.* 216. Leſſius *lib.* 2. *c.* 20. *n.* 87. Roſignol. *de contractib. contract.* 3. *prænot.* 13. *num.* 8. Sporer *tom.* 2. *tract.* 6. *cap.* 4. *num.* 44. Lugo *tom.* 2. *diſp.* 25. *ſect.* 6. *a n.* 90. *ad* 95. ubi cum aliis ibi citatis multa ad rem . Secunda conditio eſt, ut ſervetur æqualitas , ideſt non exigatur ultra ſortem , niſi quanrum iſtud lucrum ceſſans valere poteſt, detractis expenſis faciendis, vel æſtimatione periculi , ac incertitudinis lucri , & aliis hujuſmodi judicio peritorum in tali arte verſatorum , quia lucrum in ſpe incertum , periculoſum , & diſpendioſum minus valet, quam lucrum in re certum, & ſecutum ſine diſpendio. Terria conditio eſt, quod mutuans præmoneat mutuatarium de tali lucro ceſſante compenſando, quia fortaſſis ille nollet ſub hoc onere mutuum accipere . Et inſuper,

quod talis compenſatio lucri ceſſantis non exigatur ſtatim, ac datur mutuum, ſed poſtea tempore conveniente, quo ſcilicet mutuans feciſſet illud lucrum, ſi non mutuaſſet, quia ſi mutuans, v. gr. mille pro quinquaginta, exigeret ſtatim ac mutuat, dicta quinquaginta, jam non mutuaret mille, ſed ſolum 950. & ſic tantum exigeret a mutuatario pro 950. quantum pro mille, quod manifeſte illicitum eſt, cum ſic plus exigeret pro lucro ceſſante, quam lucrum ei ceſſaret.

37 Mutuans poteſt licite exigere aliquid proportionatum ultra ſortem ratione periculi ipſam ſortem amittendi, aut difficultatis eam recuperandi. Si enim quis ex conditione mutuatarii, qui ſit homo dubiæ fidei, inops, & pluribus debitis obſtrictus, rationabiliter timeat, ut deficiat in ſolvendo, aut non niſi cum expenſis, aut magna moleſtia ſortem ab ipſo recuperare poſſit, poteſt licite exigere aliquod lucrum tali periculo proportionatum judicio alicujus experti, cum tale periculum ſit ſine dubio pretio æſtimabile. Sic Lugo *d. diſp.* 25. *num.* 81. Diana *part.* 1. *tr. de controverſ. reſol.* 37. Roſignol. *loc. cit. prænot.* 13. *n.* 10. Felix Poteſtas *tom.* 1. *part.* 2. *num.* 2396. Laym. *loc. cit.* Sporer *loc. cit. num.* 52. cum Silveſt. Medina, Petro Navarro, Valentia, Sa, Molina, Leſſio, & communiori Doctorum contra Sotum, Navarrum, & varios alios. (*)

Mu-

Notæ Romani Theologi.

(*) Novum de Mutuo Articulum addere conſtitueram, in quo fuſius, & clarius mutui naturam, ac proprietates exponerem, quo facilius Lectores poſſent ex perſpicua mutui notione intelligere, quid mutuo intrinſecum, quid extrinſecum ſit, atque uſuras non apertas tantum, ſed etiam occultas, & palliatas agnoſcere, & devitare. Sed cum pleraque ex iis, quæ dicturus eram, ad uſuram pertinerent, novum hunc articulum ſeptimo adjiciendum tomo ſtabilivi, in quo de uſura ex profeſſo diſputatur. Hic tamen paucis monendum Lectores duxi, ut doctiſſimis Cenſoribus morem gererem, atque ea animadvertere, quæ doctiſſimi hujuſmodi viri adnotanda eſſe exiſtimarunt. Itaque primum animadverto, mutuantibus ſerio iſtud inculcandum eſſe, ut ſcilicet mutuent animo charitatis, & benevolentiæ, non ſpiritu avaritiæ, vel ſpe majoris lucri incitati: Mutuum enim contractus eſt natura ſua deſtinatus ad charitatis exercitium erga pauperes & indigentes. Atque inter Chriſtianos ut ferventior vigere charitas debet, ita promptior debet eſſe animus ad mutuandum indigentibus, omni lucrandi animo, omnique ſpe lucri remota. Audiant Chriſtum Lucæ 6. prædicantem: *Si mutuum dederitis his, a quibus ſperatis recipere, quæ gratia eſt vobis? Nam & peccatores peccatoribus fænerantur, ut recipiant æqualia. Verumtamen diligite inimicos veſtros: benefacite, & mutuum date, nihil inde ſperantes; & erit merces veſtra multa, & eritis filii Altiſſimi, quia ipſe benignus eſt ſuper ingratos & malos.* Duo in illis Chriſti verbis continentur præcepta, affirmans unum, alterum negans: primum per hæc exprimitur verba, *mutuum date*, & ut cætera affirmantia præcepta, ſemper, ſed non pro ſemper obligat; alterum vero uſuram prohibens verbis iſtis conſtat, *nihil inde ſperantes*, quod negans cum ſit, ſemper, ac pro ſemper homines obligat. Atque hinc conſequitur, teneri Chriſtianum hominem ad ſubveniendum, dum poſſit, per mutuum proximo ſuo; nec quidpiam ob hujuſmodi contractum exigere, ac ſperare licite poſſe. Non id tamen fit, ut damni inde emergentis juſtam compenſationem expoſcere licite non poſſit. Cavendum vero ſemper eſt, ne charitatis loco, avaritia aut lucri ſpes in animo vigeat; hoc enim in caſu contra naturæ legem, ac Chriſti præceptum ageret.

Deinde invaluit quoque Theologorum opinio, quæ omnino certi lucri ceſſantis compenſationem probet. At ne hac via ſpem lucri, atque avaritiam hominis foveamus, monere hic lectores operæ pretium duximus, opinionem hanc recentem eſſe, ac facile palliandæ uſuræ occaſionem præbere poſſe. Nam apud antiquos Eccleſiæ Patres de hoc lucri ceſſantis titulo altum ſilentium eſt; & antiquiores Theologi titulum hujuſmodi omnino rejecerunt. Ne vero id gratis aſſeruiſſe videamur, tranſcribere placuit verba doctiſſimi Theologi Patris Dominici Soto, qui *de juſtitia & jure lib.* 6. *q.* 1. *art.* 3. *concluſ.* 4. hæc habet: *Quod hoc modo poſſit lucrum ceſſans in pactum duci, non eſt adeo certum, ut patroni aſſertionis hujus arbitrantur, ſed eſt tum minus probabile, tum quamplurimis uſurarum periculis expoſitum. Et quidem quod non ſit uſque adeo certum, multis rationibus comprobatur. Primum nullam juris, aut canonici, aut* civi-

Digitized by Google

38 Mutuans poteſt licite aliquid moderatum exigere a mutuatario ratione pœnæ conventionalis. Si enim mutuans conveniat cum mutuatario, ut ſi tempore præfixo mutuum non reſtituerit, teneatur in pœnam dilationis ſolvere aliquid ultra ſortem ptincipalem, tunc mutuans poteſt licite id exigere, & mutuatarius tenetur ſolvere, quia id non exigitur præciſe ratione mutui, ſed ratione culpabilis moræ ſolvendi mutuum ultra tempus conventum, ſeu præfixum: Debitor enim, qui eſt in mora culpabili, peccat contra Juſtitiam retinendo alienum inviio Domino, adeoque juſte punitur pœna conventionali mutuo paciſcentium conſenſu conventa, *l. Stipulationum* 2. §. *final. l. Idem juris* 3. *l. Stipulatio iſta* 38. §. 17. *de verborum obligationibus: cap. Contractus* 85. *de Regul. jur. in* 6. ibi: *Contractus ex Conventione legem accipere dignoſcuntur*. Et ſic tenet Scotus *in* 4. *diſt.* 15. *qu.* 2. *art.* 2. *num.*

civilis legem invenies, quæ hoc permittat: quod certe non eſt infimum argumentum. Nam, cum tam frequentes extent quæ uſuras ratione moræ pendi jubent, videlicet dum mutuator, vel quis creditor invitus re ſua caret; ſi ſpontanea hæc lucri ceſſantis pactio tam plane licita eſſet, non deeſſet lex, quæ id inſinuaret. Mox, ſi priſcos Doctores conſulas, D. Thomas id negat, conſulto dignoſcens inter damnum emergens, & lucrum ceſſans, nempe quod illud licet in conventione ponere, hoc vero minime. Cujus ſententiæ accedit Scotus in 4. *diſt.* 27. *q.* 2. *Durandus* 3. *diſt.* 37. *q.* 2. *& inter Juriſconſultos Innocentius ſuper cap.* Naviganti. *Immo inter antiquos, graveſque ſeu Juris, ſeu Theologiæ Doctores, neminem invenias, qui explicitis verbis id adſtruat, niſi ratione moræ, aut alicujus culpæ debitoris*. Primus, qui expreſſe contrariam opinionem docuerit, citatur Conradus Sunhemart, recens auctor, inquit idem Sotus, qui cum formidine, & timore eamdem defendit, ſeptem conditionibus vallatam. Poſt Sylveſter, Cajetanus, Adrianus, qui ſatentur eſſe opinionem modernorum. Tandem temporis ſucceſſu evaſit, ut fit, inter juniores communis. Placet hic afferre verba S. Thomæ 2. 2. *q.* 78. *art.* 11. *ad* 1. *Dicendum*, inquit, *quod ille qui mutuum dat, poteſt abſque peccato in pactum deducere cum eo, qui mutuum accipit, recompenſationem damni, per quod ſubtrahitur ſibi aliquid, quod debet habere. Hoc enim non eſt vendere uſum pecuniæ, ſed damnum vitare: & poteſt eſſe quod accipiens mutuum majus damnum evitet, quam dans incurrat. Unde accipiens mutuum, cum ſua utilitate damnum alterius recompenſat. Recompenſationem vero damni, quod conſideratur, in hoc quod de pecunia non lucratur, non poteſt in pactum deducere: quia non debet vendere id quod nondum habet, & poteſt impediri multipliciter habendo*. Hæc notanda, ac ſerio animadvertenda Lectoribus propoſui, ut videant quam caute homini Chriſtiano procedendum ſit in pactione ineunda de recipiendo ex mutuo auctario titulo lucri ceſſantis; cum enim vix quidem contingere ſoleat, ut exacte ſerventur conditiones neceſſariæ ad licitam conſtituendam hujuſmodi pactionem, non adeo facile permittendi ſunt hujuſmodi conttactus. Audiant hac de re Medinæ, & Toleti conſilium: ille enim in quæſit. in quibus caſibus licitum eſt mutuanti &c. poſtquam conditiones recenſivit neceſſarias ad hujuſmodi titulum cohoneſtandum, ſtatim ſubnectit: *Sed quoniam in his qui mutuantur rariſſime hæc omnia requiſita concurrunt; ideo tales contractus, in quibus aliquid ultra capitale ratione intereſſe lucri ceſſantis exigitur, diſſuadendi ſunt, ut fiant*. Toletus vero *in Inſtruct. Sacerd. lib.* 5. *cap.* 33. ſub finem capitis hæc habet: *Hæc igitur de lucro ceſſante dicta ſint. Securius eſt a tali abſtinere lucro, & gratis mutuare, cum nullum damnum emergit*.

Non adeo facile pronunciandum eſt, licitum eſſe lucrum mutuanti propter periculum cui exponitur amittendi ſortem. Primum enim illicitum illud videtur jure illo divino, quo mutuum ad pauperum levamen deſtinatum eſt, quoque pauperum vetita eſt oppreſſio per illa verba *Exodi* 22. *verſ.* 25. *Si pecuniam mutuam dederis populo meo pauperi, uſuris non opprimes eum*. Porro ſi Deus præcipit, ut gratis mutuum detur pauperi; ſi mutuum date jubet indigentibus nihil inde ſperantes, quis non videt aperte prohibere aliquid ſupra ſortem recipere ob periculum, quod paupertas, & indigentia ipſa ſecum adnexum habere videntur? Nam hoc periculum a tali mutuo inſeparabile omnino eſt. Ajunt Auctores quos Lucius laudat, periculum iſtud tolli per fidejuſſores, aut pignus poſſe, ideoque mutuo extrinſecum eſſe. At falſum id generatim eſt. Nam qui inopia preſſi mutuum poſtulant, ordinarie non poſſunt fidejuſſorem, aut pignus mutuo æquivalens præbere. Cum ergo ii vere pauperes ſint, ac etiam cum his ſervari debeat illud Chriſti mandatum: *Mutuum date nihil inde ſperantes*, manifeſtum eſt

nil

Digitized by Google

18. Maſtrius, Laym. Molina, Lugo, Sporer,
Reiffenſt. Leſſius, Tamburin. & alii com-
muniter.
39 Mutuatarius, qui non pecuniam, ſed alias
res, v. g. triticum, vinum, & hujuſmodi mu-
tuatus eſt, & eas, quales eſſe debent, non
reddit, aut eas non reddit in tempore, ſeu
loco convento, tenetur ſolvere juſtam earum-
dem rerum æſtimationem pro tempore, & lo-
40 co, in quo eas reddere debebat. Si autem
non convenit cum mutuante, nec de tempore, nec de loco, in quo eas reddere deberet, tunc reddere eas debet ſecundum æſtimationem, quam habent in tempore, & loco in quo petuntur, & reſtituuntur, textu expreſſo *in l. Si merx aliqua 4. ff. de condict. triticaria*, ibi: *Si merx aliqua certo die dari debebat, petita ſit, veluti vinum, oleum, frumentum, tanti litem æſtimandam Caſſius ait, quanti fuiſſet eo die, quo dari debuit; Si de die nihil*

nil ſupra ſortem recipere homines poſſe, dum hominibus hujuſmodi mutuantur. Periculum ergo iſtud ſufficiens titulus non eſt recipiendi aliquid ſupra ſortem: Nam hujuſmodi lucrum manifeſte in pauperum oppreſſionem cederet. Deinde non licet aliquid ſupra ſortem accipere ratione periculi, quod in omni mutuo ſecundum ſe ſpectato reperitur; tum quia non licet aliquid accipere ſupra ſortem pro eo quod eſt de ratione intrinſeca mutui; alioqui vi mutui præciſe liceret aliquid ſupra ſortem accipere: atqui periculum generale eſt de intrinſeca ratione mutui, ut ex ipſa definitione patet; tum etiam quia mutuantis conditio melior eſſe non debet conditione mutuatarii, plena enim eſſe debet in omni contractu æqualitas: atqui longe melior eſſet mutuatarii conditio, ſi poſſet mutuans aliquid ſupra ſortem exigere ratione periculi intrinſeci ſecundum ſe ſpectati; hoc enim periculum ſubiret ipſe mutuans, etiamſi rem ſuam mutuo non daret; poteſt enim ea apud illum ſicut & apud mutuarium innumeris caſibus fortuitis abſorberi. Denique, *ut mutuator*, inquit Pater Concina, *pro periculo pretium exigat, in ſe periculum ſuſcipere, & mutuatarium a periculo liberare debet. Cur enim mutuatarius ad ſolvendum pro hoc periculo pretium aſtringitur, ſi a periculo non liberatur? Quid emit, quid accipit mutuatarius, ob quod ſolvere pretium teneatur? Mutuator quid beneficii confert mutuatario præter mutuum? nihil accipi poſſe fatentur adverſarii præter ſortem. Pretium ergo exigit, quin mercem ullam tradat mutuatario. Iniquum ergo eſt pretium iſtud pro nihilo ſolutum. Urgeo ſub alio aſpectu hanc rationem. Si mutuatarius reipſa jacturam pecuniæ mutuo acceptæ patiatur, nonne, ſi ſolvendo ſit, tenetur integram pecuniæ ſortem reſtituere? Dubio procul. Solvit ergo periculi pretium. Nam periculum iſtud unice ſpectat ſortis jacturam. Ergo quoties mutuatarius capitale reddit, totum periculi pretium ſolvit. Quid plura? Nonne mutuatarius in ipſa mutui acceptatione ſuſcipit periculum reſtituendæ ſortis? Nonne ſi capitale mutuatitium, vel furto ſublatum mutuatario ſit, vel negotiationi expoſitum, vel quocumque alio eventu perierit, ad reſtitutionem integri capitalis aſtringitur? Solvit ergo periculi pretium integrum. Pretium enim periculi excedere ſortis pretium nequit; cum periculum circa ſortem non ſit damnum diverſum ab ipſa ſorte. Credo: poteſt ne mutuatarius cogi ad certum pretium ſolvendum pro damno emergente, quando ipſe ſe velit obſtringere ad cujuſque futuri damni compenſationem? Negant omnes. Atqui mutuatarius reipſa ſuſcipit periculum compenſandi omne damnum, quod ex ſortis jactura oriri poſſet; cum ſe obliget ad reſtituendam ſortem in omni eventu. Ergo dum ſortem reſtituit, plene compenſat omne damnum; cum damnum ſortis non ſuperet ſortis pretium, ut dictum eſt. Quid? Infelix mutuatarius, ſi ſortem, vel fortuna adverſa, vel iniquis prædonibus rapientibus, amiſerit, eam integram reddere debebit; & tenebitur inſuper pretium ſolvere, quod has calamitates paſſus ſit, vel pati potuerit? Hæc ne evangelica doctrina? Hæc ne Chriſti charitas?*

Confirmo rationem adductam furis paritate. Fur ſurripit centum aureos. Pœnitentia ductus eoſdem reſtituit. Numquid pretium periculi ſolvere tenetur creditori? Negant omnes ad unum Theologi. Et tamen majus eſt periculum pecuniæ raptæ, quam pecuniæ mutuatitiæ. Reſpondent juniores, paritatem hanc nullius eſſe roboris. Quoniam ideo fur non tenetur ſolvere periculi pretium, quia nulla pacta inter furem & dominum conventio fuit periculi iſtius ſolvendi; contra inter mutuatorem, & mutuatarium hæc præceſſit conventio. Lepidum profecto effugium. Quid nunc in diſputationem vocatur? Nonne utrum ſit periculum iſtud pretio æſtimabile? An ſit titulus verus pretio compenſandus? Quid reſpondes? Negas? Uſura ergo eſt pro illo pretium exigere. Ais? Ergo potiore jure fur, quam mutuatarius illius ſolvere pretium tenetur. Inſiſtis. Nulla inter furem, & dominum conventio præceſſit. Opponi ne hæc poſſunt abſque communis ſenſus præjudicio? Ut con-

Digitized by Google

bil convenit, quanti tunc cum judicium accipe-
retur. Idemque Juris in loco eſſe, ut primum æſti-
matio ſumatur ejus loci, quo dari debuit. Si de
loco nihil convenit, is locus ſpectetur, quo pete-
41 *retur. Quod & de ceteris rebus Juris eſt.* Si
vero res fuerunt mutuo acceptæ ſecundum
æſtimationem factam in tempore, & loco
mutui accepti, tunc mutuatarius eas reddere
debet ſecundum talem æſtimationem, licet in
tempore, & loco reſtitutionis cariores, ſeu
viliores evaſerint, *l. Æſtimatis rebus* 50. *l.*
Æſtimatæ res 90. *ff. ſoluto Matrimonio* cum ſi-
milibus. Si tamen æſtimatio facta non fuerit 42
in ipſo mutui tempore, & loco, tunc res red-
di debent ſecundum æſtimationem, quam ha-
bent in tempore, & loco, quo reſtituendæ
ſunt. Et ſi non facta æſtimatione, neque de 43
tempore, neque de loco fuerit conventum,
tunc debent reſtitui ſecundum æſtimationem,
quam habent in loco, & tempore, quo pe-
tun-

conventio juſta ſit, juſto niti titulo debet. Titulus ergo iſtius mutuæ pactæ conventionis oſtendi, & evinci debet. Et cum titulus, a mutuo diſtinctus, chimericus a me probatus ſit; commentitia quoque, & fæneratitia conventio eſt. Cæterum quomodo præcedere inter latronem, & dominum conventio poterat, ſi fur inſcio domino rem ſurripit? Neque de damno emergente conventio præceſſit. Ergo fus compenſare damnum emergens non aſtringitur, ſi illud paſſus dominus eſt? Neque præceſſit pactum de reſtituenda re rapta. Ergo ad reſtitutionem fur non tenetur? Sed quid in convellendo vaniſſime effugio tempus tero; cum hæc inepta ſophiſmata evidentiſſimam patefaciant concluſionem noſtram? Paucis rem hanc perſtringo. Titulus ſuapte natura juſtus, eſt pretio æſtimabilis in mutuo: hoc ſuum pretium non amittit in furto. Et titulus, qui in furto pretio æſtimabilis non eſt, neque in mutuo pretio dignus eſſe poteſt. Alioquin melior eſſet conditio furis, quam mutuatarii. Hoc ſolum inter mutuatarium, & furem diſcrimen eſt, quod mutuatarius neque pretium juſti tituli, puta damni emergentis, ſolvere tenetur, niſi præcedat conventio: quia in quolibet contractu libere convenire partes debent. Et quoties mutuator damnum, quod ratione mutui patitur, non manifeſtat, & de eo, cum poſſit, non paciſcitur, præſumitur illud mutuatario donare. Hæc pacta cum fure iniri nequeunt. Ideo fur ultra reſtitutionem ſortis compenſare ea omnia damna tenetur, quæ ob furtum paſſus fuerit dominus licet nullum præceſſerit pactum. Juxta omnes ad unum Theologos fur non tenetur compenſare periculum amittendæ ſortis. Ergo juxta omnes periculum amittendæ ſortis, neque in furto, neque in mutuo eſt pretio æſtimabile.

Verum ratione adhuc evidentiori, & cauſæ noſtræ intimiori confirmo propoſitionem meam. Finge aliquem per vim, aut fraudem cogi ad mutuandum cum periculo ſortis amittendæ. Is violentus, vel fraudulentus mutuatarius ad quid eſſet adſtrictus? Ad reſtituendam ſortem, & omnia damna, quæ tali occaſione paſſus fuiſſet mutuator coactus, quamvis nullum de his damnis pactum præceſſiſſet. Quid ratione periculi ſortis amittendæ? Nihil omnino compinſare teneretur, ut omnes fatentur, ſicut dictum eſt de fure. Ergo evidens eſt, periculum non eſſe a ſorte diverſum, ſicut diverſa ſunt cætera damna.

Vide, mi Luci, num jure Romani Cenſores improbaverint aſſertionem *num.* 37. expoſitam? Non te, Frater cariſſime, quem ſummopere diligunt, atque ob morum innocentiam, & probitatem, nec non aſſiduum litterarum ſtudium, venerantur, & colunt, ſed opiniones illorum Auctorum reprehendunt, quibus uſus es in tua conſarcinanda Bibliotheca: Norunt enim ex indole tua te ſententiam mutaturum fuiſſe, ſi meliores adhibuiſſes libros, & Auctores. Sed age. Sit periculum aliquod ſufficiens titulus ineundi pacti pro aſſecuranda ſorte quidpiam lucri percipiendi. Numquid omne periculum ſufficiens titulus erit? Numquid periculum, quod ex inopia & paupertate mutuatario oritur? Abſit. Ergo ſolum periculum, quod vere fundatum ſit, quod peculiare ſit, quodque ita in pactionem venire poſſit, ut ob iſtud decerni auctarium poſſit, quin vel minima ſuſpicio adſit, lucrari hominem ex mutuo. Difficile vero eſt, ac vix dari caſus poteſt, ut uſura vacet mutuum illud, in quo ratione periculi, quod externum mutuo exiſtimatur, quidpiam ſupra ſortem recipitur; ut vel Auctores ipſi aſſerunt, qui hanc opinionem tuentur. Ratio præſto eſt, quia ut licite ob tale periculum quidpiam ultra ſortem recipiatur, nonnullæ ſervandæ ſunt conditiones, quæ raro, ac vix unquam ſervantur. Primo enim neceſſe eſt, ut voluntas abſit lucrandi ex mutuo, quia ſecus excluſo quoque pacto, uſura mentalis erit. Secundo periculum debet eſſe verum, probabilibuſque fundatum conjecturis; non autem fictum, prout facile fingitur ab iis, qui lucrari amaut. Tertio mutuatario liberum eſſe debet fidejuſſorem, aut pignus pro aſſecuratione ſortis mu-

Digitized by Google

tuntur, & reſtituuntur, textu expreſſo *in l. Vinum 22. ff. de rebus creditis*, *ſi certum petatur*, ibi: *Vinum*, *quod mutuum datum erat*, *per Judicem petitum eſt*, *quæſitum eſt*, *cujus temporis æſtimatio fieret*; *Utrum cum datum eſſet*, *aut cum litem conteſtatus fuiſſet*, *an cum res judicaretur? Sabinus reſpondit*, *ſi dictum eſſet*, *quo tempore redderetur*, *quanti tunc fuiſſet*; *Si non*, *quanti tunc cum petitum eſſet*. *Interrogavi*, *cujus loci pretium ſequi oporteat? Reſpondit*, *ſi conveniſſet*, *ut certo loco redderetur*, *quanti eo loco eſſet*. *Si dictum non eſſet*, *quanti ubi eſſet petitum*. Sic quoad omnes has concluſiones paſſim Doctores. Cum enim Jus Canonicum nihil ſtatuerit contra dictas Leges Civiles, eas ſequi poſſumus, & debemus pro utroque foro, tum exteriori, tum interiori.

44 Mutuans accepto pignore a mutuatario cum pacto, ut interim fructus pignoris lucretur, niſi adſit alius juſtus titulus, committit uſuram, & tenetur tales fructus perceptos ex pignore computare in ſortem. *Communis*, claris textibus *in l. Ex pignore 1. l. Quod ex operis 2. Cod. de pignoratitia actione*, *l. Fundum pignori 1. Cod. de diſtract. pignor. cap. Cum contra 6. & cap. Significante 7. de pignoribus*, *cap. Quoniam 2. & cap. Conqueſtus 8. de Uſuris*. Et ratio eſt, quia omnis res Domino ſuo fructificat, Dominus autem pignoris, non eſt mutuans, ſed mutuatarius, adeoque pignus debet fructificare mutuatario, & non mutuanti, & conſequenter pactum illud eſt uſurarium.

45 Notanter autem dicitur: *Niſi adſit alius juſtus titulus*, qui poteſt eſſe quadruplex. Primus igitur juſtus titulus percipiendi fructus ex pignore ſine diminutione ſortis, eſt, ſi Creditor fundum oppignorandum, ſeu oppignoratum juſto pretio emat cum pacto retrovendendi, quoties Debitor voluerit pretium refundere; Tunc enim fundus, ſeu alia res pignoris naturam amittit, adeoque non ut pignus priori Domino, ſed ut res empta Emptori, & poſſeſſori, tamquam novo Domino licite fructificat, ejuſque damno perit, donec reddito pretio redimatur. Venditio enim cum pacto *redemptionis* eſt valida, & licita, textu expreſſo *in l. Si fundum 2. Cod. de pactis inter Emptor. & Venditor.* Communis Doctorum cum Cajet. 2. 2. *quæſt.* 78. *art.* 2. *ad* 6. Lugo *cit. diſput.* 25. *ſect.* 8. *num.* 132. Layman *lib.* 3. *tract.* 4. *cap.* 16. *num.* 17. Sporer *tom.* 2. *tract.* 6. *ſect.* 3. *num.* 102. Reiffenſtuel *lib.* 5. *Decretal. tit.* 19. *num.* 111.

Secundus juſtus titulus percipiendi fructus ex pignore, eſt, ſi fundus fructiferus acceptetur in pignus, adjecto contractu cenſuali, per quem ſubminiſtrans pecuniam ex fructibus talis fundi percipiat quantitatem penſionis Jure cenſus percipi ſolitam juxta morem patriæ, donec ſors, ſeu pecunia ſubminiſtrata reſtituatur. Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 110. Sporer *loc. cit. num.* 102. Layman *loc. cit. num.* 17. cum pluribus ibi citatis, Lugo & alii paſſim. 46

Tertius juſtus titulus percipiendi fructus ex pignore, eſt, ſi pignus ſit datum Marito, donec ei ſolvatur dos promiſſa; tunc enim maritus, ut habeat unde onera Matrimonii ſuſtinere valeat, poteſt licite fructus percipere ex tali pignore ſine diminutione ſortis, donec ei dos promiſſa ſolvatur; textu expreſſo *in cap. Salubriter 10. de uſuris*, ibi: *Sane generum ad fructus poſſeſſionum*, *quæ ſibi a Socero ſunt pro numerata dote pignori obligatæ*, *computandos in ſortem non credimus compellendum*, *cum frequenter dotis fructus non ſufficiant ad onera Matrimonii ſupportanda*. Et ſic Doctores citati, & alii communiter. 47

Quartus juſtus titulus percipiendi fructus ex pignore, eſt, ſi Feudum, vel res Emphyteutica detur in pignus Domino ejuſdem directo; Tunc enim Dominus directus poteſt licite ſine diminutione ſortis recipere fructus talis Feudi ſibi a Vaſſallo oppignorato, dummodo interim ab ipſius ſervitiis abſtineat, *cap. 1. de Feudis*, *& cap. Conqueſtus 8. de uſuris*; quia ut recte notat Fagnanus *in d. cap. 1. de Feudis num. 3.* cum Vaſſallus interim non præſtet con- 48

mutuantis præſtare, nec debet cogi ad paciſcendum de iſto periculo. Quarto, ut mutuans non plus pro iſto periculo exigat, quam vel ipſe, vel mutuatarius alteri dare vellet pro hujuſce periculi aſſecuratione. Quinto, ita ſervandæ ſunt juſtitiæ leges, ut non violentur eæ, quæ ſunt charitatis: atqui conditiones illas pauci eorum norunt, qui mutuo dant, pauciores ad praxim redigunt; ita enim plerique lucro inhiant, ut ſecluſa ejus ſpe mutuo non darent; cum probabile periculum ſentiunt, mutuo non dant: inter periculi qualitatem non diſtinguunt; ſed ab omnibus æqualiter exigunt; fidejuſſores, aut pignora recuſant, ut quocumque tandem modo aliquid ſupra ſortem recipiant &c. ergo rarum eſt, ut in rationem non irrepat uſuræ fuligo. Vide Continuat. Tournely, & P. Danielem Concina.

Digitized by Google

conventa ſervitia Domino directo Feudi, ſuſpenditur obligatio contractus inter Dominum, & Vaſſallum, & ſic res Feudalis redit ad primævam ſuam naturam, adeoque Dominus directus licite percipit ejus fructus, ac ſi Feudalis non eſſet coaleſcente directo, ac utili dominio; Et ſic pariformiter eſt dicendum de re Emphyteutica. Sic Layman *loc. cit. n.* 20. cum pluribus ibi citatis, Lugo *loc. cit. n.* 147. Sporer *loc. cit. n.* 102. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 114. & communis aliorum.

49 Contractus ille, qui vulgo dicitur *a godere*, quo ſcilicet aliquis dat ſufficientem pecuniam alteri, ut ipſe, quandiu utitur dicta pecunia, cedat illi domum, vel aliam fructiferam rem interim fruendam, eſt licitus, ſi interveniat titulus lucri ceſſantis ex parte illius, qui pecuniam dat. Azorius *part.* 3. *lib.* 9. *cap.* 20. Silveſter *in Roſa aurea tract.* 3. *caſ.* 65. Lugo *loc. cit. num.* 136. & alii communiter; Cum illa enim pecunia poſſet emere, v. g. tot loca montium, ex quorum fructibus poſſet ſolvere penſionem domus, ſeu rei fructiferæ, quam accipit. Unde qui pecuniam dat, relinquit mutuatario intereſſe illud lucri ceſſantis pro penſione, quam pro domo, ſeu re fructifera ab ipſo accepta deberet illi ſolvere ſingulis annis. Si autem deſit titulus lucri ceſſantis, & qui dat domum, vel rem fructiferam interim fruendam, ſit capax alienandi, ſeu vendendi, tunc contractus ille poteſt eſſe licitus, ſi dans pecuniam illam emat juſto pretio dictam domum, vel rem fructiferam cum pacto illam retrovendendi, quoties Debitor voluerit pretium refundere juxta dicta *ſupra ſub num.* 45.

50 Si quis alicui petenti mutuos, v. g. centum aureos, reſpondeat, non do tibi mutuos iſtos centum aureos, ſed iſtis emo a te decem tuas Vaccas, quas tibi loco pro tali annua penſione mihi ſolvenda, excuſatur communiter ab uſura, ſi ille alter de facto vaccas utiles habeat proportionate ad talem conventam penſionem, & ſerventur conditiones requiſitæ ad contractum juſtæ locationis, & præſertim hæc, ut periculum Vaccarum ſpectet ad locantem tamquam emptorem, & earum dominum. Si vero ille alter revera dictas vaccas non habeat, nec habiturus ſit, eſt meriſſima uſura ſub ficto emptionis, & locationis nomine palliata. Sic Major *in* 4. *d.* 15. *q.* 46. *cauſa ſecunda*, Layman *lib.* 3. *tract.* 4. *c.* 16. *n.* 15. *verſ. Quæſtio quarta*, La Croix *lib.* 3. *p.* 2. *n.* 899. Sporer *tom.* 2. *tract.* 6. *ſect.* 3. *n.* 97. ubi teſtatur de communi. (*)

51 Ab uſura excuſatur, qui mutuum a ſe petenti reſpondet, nolo tibi mutuare, ſed hac anticipata pecunia conduco operas tuas ad futuram meſſem, ſeu vindemiam, dummodo tamen talis pecunia ſit ſufficiens, & proportionata merces ad dictas operas juxta conſuetudinem regionis. Sic ſupracitati Doctores, Molina, & alii.

52 Regulares non poſſunt accipere pecunias mutuo vel ad cambium cum ſolutione alicujus lucri, vel cum obligatione bonorum. Vid. verb. *Alienatio art.* 4. *n.* 35.

53 Mutui contractus lucrum ſupra ſortem de
ſui natura non recipit. Bened. XIV. tom. 1.
54 Conſtitut. 142. incip. *Vix pervenit*, §. 3. Nec
quantitas moderata lucri, aut qualitas mutuatarii hujuſmodi lucrum ab uſuræ labe ju-
55 ſtificant. Idem *ibid.* Nihilominus quidam ti-
tuli ipſi mutuo extrinſeci, aliique contractus

a mu-

Nota Romani Theologi.

(*) Animadvertas velim, mutuantem animo lucrandi fœneratorem eſſe, ut ex dictis liquet. Cavendum itaque eſt in eo, qui petenti mutuum, illum contractum offert emptionis, & locationis, cavendum, inquam, in eo homine eſt, ne ſpe lucri incitatus, avaritiam foveat, & mentalem ſaltem uſuram committat; quamobrem periculi plenus habetur hujuſmodi contractus a noſtris Cenſoribus. Periculum quoque agnoſcunt uſuræ in alio contractu, de quo *num.* 51. quia dives cogit pauperem, & inopem mutuo ob indigentiam petentem ad locandam operam ſuam tempore meſſis &c. atque hac via palliare uſuram poteſt, vel mentalem fovere. Hæc vero notanda duxi, ut Chriſtiani homines periculum agnoſcant, in quo ſe exponunt peccandi, avaritiæ, & contra Chriſti mandatum *mutuum date nihil inde ſperantes*. Idem dicito de contractu, qui vulgo dicitur, *a godere*, de quo *num.* 49. Nam quoties tradens pecuniam jus ſibi reſervat ad eam repetendam, purum putumque mutui contractum celebrat, & ſi ultra ſortem quidpiam percipit, uſura eſt, ac fructus, qui ex domo, vel re fructifera percepit, reſtituere tenetur: ac lucrum ceſſans, in eo, qui pecunias dedit, ſufficiens titulus non eſt, niſi omnes conditiones occurrant ſupra recenſitæ.

Digitized by Google

a mutuo diverſi juſtum reddere poſſunt pro-
56 ventum ultra ſortem. Idem *ibid.* Sed non
ſemper ſuppetere credendum eſt legitimos cum
mutuo titulos, aut juſtas cauſas ineundi con-
57 tractus a mutuo diverſos. Idem *ib.* Mutuum
dare indigenti aliquando eſt de præcepto,
juxta illud Chriſti Domini, *Matthæi cap.* 5.
58 *n.* 42. *volenti mutuare a te ne avertaris.* Idem
ibid. Vide *tom.* 7. *verb. Uſura*, ubi in fine af-
fertur dicta Conſtitutio.

Additiones ex aliena manu.

59 Quod ait *Auctor num.* 4. Civitatem ex mu-
tuo non teneri, ſi non probetur pecuniam
mutuo datam in rem ejus verſam eſſe, id non
eſt indiſtincte verum. Primo enim tenetur
etiam non probata hac verſione, ſi mutuum
datum ſit omnibus Civibus ſimul convocatis;
Coler. *de Proceſſ. exequutiv. part.* 2. *cap.* 3.
num. 336. *& ſeq.* Bachov. *ad Treutler. vol.* 1.
diſput. 20. *n.* 5. *litt. A.*
60 Secundo, idem eſt ſi mutuum contractum
ſit ab illis, quibus Civitas omnem in ſe po-
teſtatem dedit, itaut penes illos omne impe-
rium ſit, Populumque univerſum repræſentent;
Strych. *Juridic. Diſſert. vol.* 4. *diſput.* 18. *cap.*
5. *n.* 34. Coler. *loc. cit. n.* 361.
61 Tertio, idem quoque eſt ſi Adminiſtrator,
vel etiam Syndicus habeat ſpeciale mandatum
a Civitate ad accipiendam pecuniam mutuo in
certam cauſam, modo non appareat eum le-
gibus Civitatis, fini, & menti eorum, qui
illum conſtituerunt, contrarium feciſſe; Strych.
ubi ſupra n. 36. *& ſeq.* Loſæus *de Jur. Uni-
verſit. part.* 3. *cap.* 4.
62 Num vero id ipſum obtineat, quando Ad-
miniſtrator habet mandatum ſpeciale mutuo
accipiendi in genere, & non in certam cau-
ſam? Affirmat autem Loſæus *allegat. loc. cit.*
ne contrahentes confiſi de mandato decipian-
tur; Confer & Stryk. *loc. mox cit.*

Patet itaque ex his, tunc non teneri Civi- 63
tatem ex mutuo, non probata verſione quan-
do ipſum mutuum fuit contractum nudo Ad-
miniſtratore, qui nec ſpeciale mandatum ad
illud contrahendum habebat. Cæterum & hic, 64
ſi *ex neceſſitate officii quod gerit*, mutuo acci-
pit pecuniam, tenetur Civitas etiam non pro-
bata verſione, quum hoc in caſu ſit præſu-
mendum mandatum Civium, Stryk. *eodem
loc. num.* 39.

Quod de Civitate dictum eſt, id ipſum in- 65
telligas de Eccleſia, & alia quavis Univer-
ſitate.

An in caſibus illis, in quibus Civitas, vel 66
Eccleſia tenetur ex mutuo, non probata ver-
ſione, habeat beneficium reſtitutionis in inte-
grum, ſi revera pecunia illa in rem ejus non
ſit verſa? Affirmant Hartman. Piſtor. *lib.* 1.
quæſt. 37. *num.* 61. *& ſequent.* Stryk. *Juridic.
diſſert. vol.* 13. *ſect.* 2. *cap.* 1. §. 12. At dubi- 67
to, num amplecti hæc opinio poſſit in caſu,
in quo pecunia mutuo data ſit Civibus omni-
bus ſimul convocatis.

Opinio Auctoris *num.* 18. quod nec jurato 68
Filius familias renunciare valeat Sen. Conſ.
Macedoniano, de Jure Canonico difficultatem
patitur, modo non expreſſe ad turpem cau-
ſam credita ipſi ſit pecunia, deſuper doloſe
exactum juramentum; Stryk. *loc. mox cit.* §.
15. & ex profeſſo Hothofred. de Jena *de Sen.
Conſ. Macedoniano ſect.* 8. *aphoriſ.* 8.

De mutuo publico, quod ex publica neceſ- 69
ſitate exigit Princeps a Civibus, reluctantes
ad ipſum compellendo, vide Martin. Dautell.
de Mutuo publico.

NAUFRAGIUM, NAUFRAGANTES.

1 PER naufragium intelligitur navis, aut cu-
juslibet navigii maria, ſeu alia flumina
emetientis jactura, ſive in rupes elidat, ſive
aquis abſorbeatur cum nautis, ac mercibus
omnibus, aut ſola parte illarum.
2 Naufragantium bona remanent adhuc de Ju-
re ſuorum Dominorum; *l. Pomponius* 44. *de
acquirendo rerum dominio*, ubi expreſſe dicitur;
*Si naufragio quid amiſſum ſit, non ſtatim no-
ſtrum eſſe deſinere.* Sic etiam de Jure ſuorum 3
dominorum adhuc remanent bona illa, quæ
in naufragii periculo conjiciuntur in mare,
Inſtitut. lib. 2. *tit.* 1. §. 48. ibi: *Alia ſane
cauſa eſt aliarum rerum, quæ in tempeſtatem le-
vandæ navis cauſa ejiciuntur; Hæc enim Domi-
norum permanent; quia palam eſt eas non ea
ani-*

Digitized by Google

animo ejici, quod quis eas habere nolit, ſed
quo magis cum ipſa navi maris periculum effu-
giat. Qua de cauſa, ſi quis eas fluctibus ex-
pulſas, vel etiam in ipſo mari lucrandi animo
abſtulerit, furtum committit: l. Interdum 21.
ff. de acquirenda, vel amittenda poſſeſſione §. 1.
ibi: *Quod ex naufragio expulſum eſt, uſucapi*
non poteſt, quoniam non eſt in derelicto, ſed
in deperdito; & ibidem §. 2. Idem Juris eſſe
exiſtimo in his rebus, quæ jactæ ſunt, quo-
niam non poteſt videri id pro derelicto habitum,
quod ſalutis cauſa interim dimiſſum eſt, & con-
cordant *l. Si laborante 2. §. 8. ff. de Lege*
Rhodia, & l. Qui levandæ 8. ff. eodem.
4 Hinc talia bona poſt naufragium reperientes
in littore maris, aut fluminis, ſeu ea piſcan-
tes in mari, vel flumine tenentur reſtituere
Domino; *l. Navigia, Cod. de furtis*, & San-
ctus Pius V. Conſtitut. 7. incip. *Cum nobis*.
5 Immo qui dicta bona non reſtituit Domino,
quadruplo tenetur; *l. Pomponius 44. ff. de ac-*
6 *quirendo rerum dominio*. Quinimmo ea retinens,
& non reſtituens publicatione omnium bono-
rum mulctatur, *cit. l. Navigia, Cod. de fur-*
tis, & expreſſe Julius II. Conſtitut. 20. incip.
7 *Romanus Pontifex*. Unde ſi quæ eſſet alia Lex,
aut conſuetudo talia bona non reſtituendi,
tamquam injuſta eſſet deſerenda, & abrogan-
da, *cit. l. Navigia, Cod. de furtis*, & Julius
II. cit. Conſtit. 20. incip. *Romanus Pontifex*,
ibi: *Nos conſiderantes, tam Civili, quam Ca-*
nonica lege licere unicuique naufragium ſuum
impune colligere, ac jacta in mari, alleviandi
oneris cauſa, recuperare, illaque diripientes fur-
tum committere, ac graviter delinquere: ac Chri-
ſtianos naufragium patientes, rebus ſuis ſpolian-
tes diverſis pœnis puniri, & propterea conſuetu-
dinem prædictam, tamquam contra Regulam fi-
dei, qua unus alteri auxilio eſſe tenetur, merito
corruptelam appellari, neminique ſuffragari de-
bere cujuſcumque temporis curſu munitam Con-
ſuetudinem capiendi, & retinendi bona per nau-
fragium, vel jactum, levandæ navis gratia,
aut alia urgente neceſſitate factum, nulli in ju-
dicio, vel extra illud ſuffragari debere, aucto-
ritate Apoſtolica tenore præſentium decernimus,
& declaramus. Quod & confirmavit Paulus
III. Conſtitut. 42. incip. *Accepimus*.
8 Hinc naufragantium bona inventa ſibi aſſu-
mentes excommunicati ſunt in Bulla Cœnæ:
9 Vide verb. *Excommunicatio art. 3. §. 4.* Excom-
municationem etiam incurrunt accipientes ſcien-
ter bona ab iis, qui naufragantium bona ac-
ceperunt. Gregorius XIII. Conſtitut. 81. incip.
Conſueverunt.

Nec refert, quod ea bona Dominus nunquam 10
forſan recuperaturus fuiſſet, niſi talis v. gr.
piſcator, aut ereptor magna induſtria, labo-
re, & periculo vitæ ea piſcaſſet, aut eripuiſ-
ſet; *l. Pomponius 44. ff. de acquirendo rerum do-*
minio; ubi dicitur, quod quælibet res noſtra
quantumcumque periclitetur, manet noſtra,
quamdiu non eſt conſumpta. Et ſic tenet quoad
omnes ſuprapoſitas concluſiones *Communis Do-*
ctorum; Qui tamen dicunt quoad hanc ulti- 11
mam poſſe talem piſcatorem, ſeu ereptorem
compenſationem laboris, ac periculi ſui debi-
te æſtimatam Jure exigere, quia Domini ne-
gotium utiliſſime geſſerunt; *l. Navis 4. ff. de*
lege Rhodia. Unde naufragii tempore, qui vo- 12
cati a Patronis navium, vel barcarum auxi-
lium eis ad bonorum præſervationem, vel re-
cuperationem præſtiterint in Portubus, & ripis
ditioni Papæ ſubjectis, lucrantur quartam par-
tem bonorum præſervatorum, aut acceptorum.
Paulus III. Conſtit. 42. incip. *Accepimus*. Et 13
inſuper conſequuntur Indulgentiam decem an-
norum, & totidem quadragenarum. Julius II.
Conſtit. 20. incip. *Romanus Pontifex*, & S. Pius
V. Conſtit. 7. incip. *Cum nobis*. Et e contra 14
non dantes auxilium naufragantibus in ſtatu
Eccleſiæ incurrunt crimen læſæ Majeſtatis.
S. Pius V. cit. Conſtit. 7. incip. *Cum nobis*.
Illi etiam, qui Chriſtianos naufragia patien- 15
tes, quibus ſecundum regulam fidei auxilio
eſſe tenentur, damnata cupiditate rebus ſuis
ſpoliare præſumunt, niſi ablata reddiderint,
excommunicationi ſe noverint ſubjacere: Sic
expreſſe habetur *in cap. Excommunicationi 3.*
de raptoribus. Ubi etiam ſtatuitur, quod ex- 16
communicationi ſubdantur, qui Romanos, aut
alios Chriſtianos pro negotiatione, vel aliis
honeſtis cauſis navigio vectos aut capere, aut
rebus ſuis ſpoliare præſumunt. Sic *ibi*.
Si, ut a periculo naufragii liberetur navis 17
onuſta mercibus plurium mercatorum, proje-
ctæ ſint in mare merces trium ex dictis merca-
toribus, & ſic præſervata ſit navis cum mer-
cibus aliorum, tenentur omnes pro ſua parte
æque reparare, & compenſare judicio viri pe-
riti jacturam, & damna eorum trium, quorum
merces pro communi omnium utilitate in mare
projectæ ſunt, textu expreſſo *in lege Rhodia*,
ff. De lege Rhodia, ibi: *Lege Rhodia cavetur, ut*
ſi ſervanda navis gratia jactus mercium factus
eſt, omnium contributione ſarciatur, quod pro
omnibus datum eſt, & l. Si laborante 2. ff. eo-
dem, ibi: *Æquiſſimum enim eſt commune detri-*
mentum fieri eorum, qui propter amiſſas res alio-
rum, conſecuti ſunt, ut merces ſuas ſalvas haberent.

Mer-

Digitized by Google

18 Mercatores, quorum merces præſervatæ ſunt
a naufragio ob exonerationem navis factam
per projectionem mercium aliorum in mare,
debent contribuere juxta valorem, & pretium
ſuarum mercium ſine reſpectu, aut ad gravi-
tatem, aut ad majus, vel minus ſpatium,
quod occupant, ſive ſint gemmæ, aut marga-
ritæ, hujuſmodi; nam ad pretium, quod in
pereundi periculo fuit, & quod ſervatum fuit,
omnino attendendum eſt, ut expreſſe ſtatuitur
in l. Si laborante 2. ff. de lege Rhodia §. 2. ibi:
*Cum in eadem nave varia mercium genera com-
plures mercatores coegiſſent, prætereaque multi ve-
ctores ſervi, liberique in ea navigarent, tempe-
ſtate gravi orta, neceſſario jactura facta erat;
quæſita deinde ſunt hæc, an omnes jacturam
præſtare oporteat, & ſi qui tales merces impo-
ſuiſſent, quibus navis non oneraretur, veluti
gemmas, margaritas, & quæ portio præſtanda
eſt? & an etiam pro liberis capitibus dari opor-
teat? & qua actione ea res expediri poſſit? Pla-
cuit, omnes, quorum interfuiſſet jacturam fieri,
conferre oportere, quia id tributum conſervatæ res
deberent; Itaque Dominum etiam navis propor-
tione obligatum eſſe; Jacturæ ſummam pro re-
rum pretio diſtribui oportet; Corporum liberorum
æſtimationem nullam fieri poſſe. Ex conducto Do-
minos rerum amiſſarum cum nauta, ideſt cum
Magiſtro, acturos.*

19 Si autem Dominus navis, ſæviente tempe-
ſtate, anchoras, aut alias navis partes amiſe-
rit, non tenentur mercatores Domini mercium
inibi exiſtentium talem jacturam ei compenſa-
re, textu expreſſo *in cit. l. Si laborante* §. 1.
ibi: *Si conſervatis mercibus deterior facta ſit
navis, aut ſi aliquid exarmaverit, nulla facien-
da eſt collatio, quia diſſimilis earum rerum cau-
ſa ſit, quæ navis gratia parentur, & earum,
pro quibus mercedem aliquis acceperit; nam etſi
faber incudem, aut malleum fregerit, non impu-
20 taretur ei, qui locaverit opus.* Si vero vectorum
voluntate, & utilitate ad evitandum naufra-
gium tales navis partes projectæ ſint in mare,
tunc a dictis vectoribus debet ei fieri compen-
ſatio, textu expreſſo *in cit. l. Si laborante* §.
1. *in fine*, ibi: *Sed ſi voluntate vectorum, vel
propter aliquem metum id detrimentum factum
ſit, hoc ipſum ſarciri oportet, & l. Cum arbor
3. ff. eodem, de Lege Rhodia*, ibi: *Cum ar-
bor, ut aliquod navis inſtrumentum, removendi
communis periculi cauſa, dejectum eſt, contribu-
tio debetur; & l. Amiſſæ navis* 5. §. 1. *ff. eod.*
ibi: *Arbore caſa, ut navis cum mercibus libe-
rari poſſit, æquitas contributionis habebit locum.*

21 Item compenſatio fieri debet etiam merca-
tori illi, cujus merces ratione jactus aliarum
in mare deteriores factæ ſunt, verb. grat. quia
propter jactum nudatis ſuis mercibus damnum
ſecutum eſt. Sic expreſſe habetur *in l. Navis
4. ff. de lege Rhodia in fine*, ibi: *Sed hoc vi-
deamus, num & ipſi conferre oporteat, quid
enim intereſt jactatas res meas amiſerim, an nu-
datas deteriores habere cœperim? Nam ſicut ei,
qui perdiderit, ſubvenitur, ita & ei ſubveniri
oportet, qui deteriores propter jactum res habere
cœperit. Hæc ita Papirius Fronto reſpondit.* Si 22
autem damnum ſecutum in ſuis mercibus pro-
pter talem jactum ſit minus ea portione, quam
pro ſua parte aliis conferre deberet, debet re-
liquum conferre, & ita econtra, ut ſic non
ſit melioris, nec deterioris, ſed æqualis con-
ditionis cum aliis. Sic expreſſe *in cit. l. Na-
vis* §. 2. *circa medium*, ibi: *Adhuc numquid
etſi aſpergine propter jactum res deteriores factæ
ſunt? ſed diſtinctio ſubtilior adhibenda eſt, quid
plus ſit in damno, an in collatione, ſi v. grat.
hæ res viginti fuerunt, & collatio quidem facit
decem, damnum autem duos; deducto hoc, quod
damnum paſſus eſt, reliquum conferre debeat.
Quid ergo ſi plus in damno erit, quam in col-
latione? Ut puta decem aureis res deteriores fa-
ctæ ſunt, duo autem collationis ſunt? Indubitate
utrumque onus pati non debet.* Si tamen da- 23
mnum in ſuis mercibus non ſit ſecutum pro-
pter talem jactum, ſed ex alia cauſa, verb.
grat. quia merces jacebant in angulo aliquo,
ubi aqua penetravit, tunc debet conferre ſe-
cundum pretium præſens ſuarum mercium, te-
xtu expreſſo *in cit. l. Navis* §. 2. ibi: *Cum
autem jactus de nave factus eſt, & alicujus res,
quæ in navi remanſerunt, deteriores factæ ſunt,
videndum an conferre cogendus ſit? Quia non
debet duplici damno onerari, & collationis, &
quod res deteriores factæ ſunt. Sed defendendum
eſt, hunc conferre debere pretia præſente rerum.
Itaque verb. grat. ſi vicenum merces duorum fue-
runt, & alterius aſpergine decem eſſe cœperunt,
ille cujus res integræ ſunt, pro viginti con-
ferat, hic pro decem . . . . tunc enim confer-
re debebit.*

Si navis a Pirata capta, magna aliqua pretii 24
ſumma redimatur ab uno, vel duobus ex plu-
ribus mercatoribus, qui in ea merces habent,
tenentur omnes concurrere ad ſolvendam il-
lam ſummam pro ratione rerum, quas ſerva-
verunt, textu expreſſo *in cit. l. Si laborante 2.
ff. de Lege Rhodia* §. 3. ibi: *Si navis a Pira-
tis redempta ſit, Servius, Ofilius, Labeo omnes
conferre debere ajunt.* Si autem Pirata, ſeu
Prædo a dicta navi abſtulerit ſolas merces
unius

Digitized by Google

unius ex dictis mercatoribus, ipſe ſolus damnum ſuſtinere tenetur, nec alii concurrere debent ad ſolvendam ſummam ab ipſo expenſam pro earumdem ſuarum mercium redemptione, textu expreſſo *in cit. l. Si laborante* §. 3. ibi: *Quod vero Prædones abſtulerint, eum perdere, cujus fuerit, nec conferendum ei qui ſuas merces redemerit.*

Additiones ex aliena manu.

25 Pertinet huc Lex Rhodia de jactu, qua uti æquiſſima Romani uſi ſunt, & utuntur etiamnum omnes Populi, quatenus legibus particularibus non ſit ei derogatum.

26 In ſpecie hac Lege cautum eſt: *Ut ſi naufragio imminente merces levandæ navis gratia jactæ ſint, reliqui ſocii periculi, quorum res ſunt ſervatæ, in tributum veniant.* Hoc porro congruit juri naturæ, quod dictat, ut omnium contributione ſarciatur, quod pro omnibus datum eſt.

27 Ut autem Vectores reliqui teneantur ad contributionem requiritur I. Ut jactus ſit factus, & quidem ob juſtum metum naufragii, de conſenſu majoris ſaltem partis Navigantium; *L. 2. princip.* & §. *1. ff. ad Leg. Rhod. de Jact.*

28 Damnum autem, quod culpa exiſtit, ab Auctore damni eſt reſarciendum, in ſubſidium tamen, ſi naufragii avertendi cauſa factus eſt jactus, locum habet contributio, quatenus damnum paſſi ſuum ab Auctore damni ſervare nequeunt; *arg. L. 29. §. 3. ff. ad Leg. Aquil.*

29 II. Ut res jactæ ſint amiſſæ, vel deterioratæ; *L. 4. in fin. ff. ad Leg. Rhod. de Jact.* Si recuperatæ, ceſſat æquitas contributionis; *L. 2. §. 7. ff. dict. tit.* Immo, ſi poſt contributionem jam factem ſalvæ fuerunt recuperatæ, condici poteſt, quod tributum eſt, *arg. L. 2. §. 1. de Condict. ſine cauſa.*

30 Manet enim domini res jacta, quia reprobatum eſt jus occupandi Bona Naufragorum, ita ut Furti teneatur, qui tales res haud reſtituit; *Authent. Navigio C. de Furtis.*

31 III. Ut per jactum navis, res cæterorum Vectorum ſint ſervatæ. Inde naſcitur obligatio ad contributionem quoad omnes res ſervatas etiam non multum onerantes navim, immo quoad ipſam navim ſervatam, non quoad cibaria; *L. 2. §. 2. ff. ad Leg. Rhod. de Jactu.* Quod ſi facto jactu nihiloſecius periit navis, nulla fit contributio, ſed quod quiſque ſervat, hoc ſibi ſervat quaſi ex incendio; *L. 5. princ.* & *L. 7. dict. tit.* Cæterum ſufficit ad obligationem hac vice navim eſſe ſervatam, licet poſtea alibi ſubmergat; *L. 4. §. 1. ff. dict. tit.*

Concurrentibus hiſce omnes contribuunt, quorum interfuit jactum factum fuiſſe; *L. 2. §. 2. dict. titul.* adeoque etiam Aſſecuratores, Dominus Navis, & quorum res amiſſæ. Contributio autem fit ſecundum proportionem reſpectivam, ita tamen ut amiſſarum, quatenus indicatæ ſunt, æſtimatio computetur, *quanti emptæ ſunt*, ſervatarum vero quanti *venire poſſunt*; *L. 2. §. 4. ff. dict. tit.* Alicubi vero mores variant. Confer Loccen. *de Jur. maritim. lib. 2. cap.* 8. 32

Quod autem mirum eſt, Romani, qui agnoſcunt æquitatem contributionis, minime tamen ſuppeditant formulam agendi, qua damnum paſſus directo agere queat, ſed contra Magiſtrum Navis potius agere jubent ex Locato, ut is cum reliquis agat ex conducto; *L. 2. princ. ff. dict. titul.* eorumque res donec ſolverint retineat. Moribus vero directo agi poteſt cum convectoribus. Adeſt enim obligatio perfecta ad contribuendum, quod ſufficit, quum ad formulas actionum non ſimus adſtricti. Non tamen Magiſter Navis Convectorum res dimittere debet priuſquam facta ſit contributio, alioquin tenetur ipſe in ſolidum. Confer Huber. *in prælect. hoc titul.* §. 7. 33 34

Lex Rhodia de jactu ob ſimile damnum extenditur I. Ad res in Navi per jactum deteriores redditas: *arg. L. 4. ff. hoc Tit.* Item repoſitas in Scapham levandæ navis ergo, ſi perierint in ea; *arg. dict. Leg. 4. ff. eod.* Quod ſecus eſt, quando navis periit, ſcapha incolumi; *arg. dict. Leg.* II. Ad ſolutionem factam Piratis, a quibus navis redempta eſt; item hoſtibus pro evitando Urbis incendio; *arg. Leg. 2. §. 3. ff. dict. titl.* III. Ad domum publica auctoritate combuſtam, ut vis hoſtilis arceretur; Læſo enim ſatisfaciendum eſt ex publico; *arg. Leg. 1. ff. dict. tit.* IV. Si incendio urgente dirutum ſit ædificium ad ſervanda vicina ædificia, quatenus ſervata eadem ſunt, ſive certum, ſive incertum fuerit perituram fuiſſe domum dirutam; *Arg. L. 4. §. final. ff. dict. tit.* modo deficiat alia actio E. G. Legis Aquiliæ adverſus eum, qui cauſam culpa ſua dedit incendio. In his ſimilibuſque caſibus, modo de recepta hujuſmodi extenſione conſtet, locum habet imploratio officii Judicis. Adi Lautherbac. *de Æquitat. & extenſion. Leg. Rhod.* 35 36

N E-

Digitized by Google

NECESSITAS.

1 NEceſſitas alia eſt medii, alia præcepti, &
alia medii, & præcepti ſimul. *Sic in re*
2 *Communis Doctorum*. Neceſſitas *medii*, ſeu finis
eſt illa, qua aliquid eſt ita neceſſarium ad fi-
nem, verb. grat. ad ſalutem animæ conſequen-
dam, ut ſine eo, quamvis inculpabiliter omit-
tatur, finis, ideſt animæ ſalus, obtineri non
poſſit de lege Dei ordinaria, & ſic eſt neceſ-
ſaria Gratia ſanctificans reſpectu omnium, Ba-
ptiſmus in re reſpectu inſantium, in re, aut
3 in voto teſpectu adultorum. *Communis*. Ne-
ceſſitas præcepti eſt illa, qua aliquid ſub obli-
gatione præcepti neceſſario præſtandum eſt,
verb. grat. ad conſequendam ſalutem æternam,
eo quod alias quis tranſgrediendo præceptum
mortalitet peccaret, ſicque æternam ſalutem
amitteret, quamvis tamen ſi ex ignorantia,
vel impotentia, aut oblivione inculpabili id
forte prætermittatur, non impediat ſalutis
æternæ conſecutionem, & ſic eſt neceſſaria ad
4 ſalutem obſervantia mandatorum. *Communis*.
Neceſſitas *medii*, *&* *præcepti ſimul* eſt illa,
qua aliud eſt ita neceſſarium ad ſalutem æter-
nam conſequendam, ut non ſolum ſine illo
non poſſit quis ſalutem æternam conſequi, ſed
inſuper ſi illud culpabiliter omittat tamquam
præcepri Divini traoſgreſſor, fiat reus perdi-
tionis æternæ. Sic adultis hominibus neceſſa-
rius eſt Baptiſmus ad ſalurem ætetnam caſu,
quo poſſint eum in re ſuſcipere. *Communis*.
5 Neceſſitas proximi ſive ſpiritualis, ſive cor-
poralis eſt triplex, ſcilicet extrema, gravis,
6 & commuuis. *Omnes*. Neceſſitas *ſpiritualis*
extrema eſt, cum proximus verſatur in peri-
culo proximo damnationis æternæ, & quando-
que ſi ſit in periculo proximo peccandi mor-
raliter. *Communis*. Neceſſitas ſpiritualis *gra-* 7
vis eſt, cum proximus, licet non verſetur in
periculo proximo damnationis æteruæ, reperi-
tur tamen in talibus circumſtantiis, quæ ejus
ſalutem æternam teddunt difficilem. *Commu-*
nis. Neceſſitas ſpiritualis *communis* eſt illa, 8
in qua reperiuntur communiter peccatores in
mortali conſtituti. *Communis*.

Neceſſitas corporalis *extrema* eſt illa, cui ſi 9
non ſuccurratur, egentis proximi vita certo,
vel probabiliter periclitabitur. *Communis*.
Neceſſitas corporalis *gravis* eſt illa, cui ſi 10
non ſuccurratot, imminet proximo periculum
gravis mali, ut captivitatis, notabilis jacturæ
bonorum; vel ſtatus, & bujuſmodi, ratione
quorum proximus vitam nonniſi ægre, & dif-
ficulter poteſt conſervare. *Communis*. Neceſ- 11
ſitas corporalis *communis*, ſeu ordinaria eſt il-
la, qua laborant pauperes triviales, qui oſtia-
tim, communiter, & ordinarie mendicare ſo-
lent. *Communis*. Vide ſub verb. *Eleemoſyna a* 12
num. 9. ad 12. aliam hujus triplicis neceſſita-
tis clariorem deſcriptionem.

In extrema neceſſitate eſt obligatio ſub mor- 13
tali ſuccurrendi proximo etiam ex neceſſariis
aliquo modo ad ſtatum proprium. *Communis*.
Vide d. verb. *Eleemoſyna num.* 13. Hinc pau- 14
per in extrema neceſſitate Jure naturæ poteſt
tollere ſibi neceſſaria ſufficientia ad ſublevan-
dam talem ſuam neceſſitatem a quolibet ſimi-
lem neceſſitatem non patiente; nec poſtea ad
pinguiorem fortunam deveniens tenetur *reſti-*
tuere quidquam. *Communis*. Vide *ibidem n.*
14. Sic etiam non tenetur teſtituere, qui in 15
extrema neceſſitate conſumpſit id, quod antea
acceperat commodatum, vel mutuum, vel
emptum nondum ſolutum, immo quod ante
furatus fuerat. Sic ex communi Leſſius, &
alii; Vide *ibidem num.* 15. (*)

In gravi neceſſitate eſt obligatio ſub mortali 16
ſuc-

Notæ Romani Theologi.

(*) Continuator Tournely *part. 3. de Reſt. in partic. cap. 2. quæres* 11. apette aſſerit, *hominem, qui tranſacta neceſſitate, ob quam omiſſa fuit reſtitutio, in pinguiorem fortunam venit, urgeri obligatione reſtituendi hac de cauſa, quia tamdiu remanet reſtituendæ rei alicujus obligatio, quamdiu Dominus exigit rationabiliter, ut res illa ſibi reſtituatur, ejuſque dominium in alium non transfert: atqui tranſacta extrema ſua neceſſitate, rationabiliter exigit Dominus, ut res ſua ſibi reſtituatur, potuit enim legitime ejus uſum concedere ea lege, ut ipſius reſtitutio ſibi fieret, ſtatim ac fieri poſſet. Poſſent quidem homines conſentire, ut quoties aliquis in extrema neceſſitate conſtitutus foret, is rem alienam, abſque reſtituendi onere, tamquam pauper acciperet, ſed in his de facto conſenſiſſe non videntur*. Atque hinc facile patet, hominem, qui dum in extrema neceſſitate
eſſet

ſuccurrendi proximo ex bonis ſuperfluis propriæ vitæ, & ſtatui, quamvis ſint aliquo modo neceſſaria ad ſplendorem, & decentiam proprii ſtatus. *Communis*. Vide *ibidem num.* 16.
17 Immo in gravi neceſſitate ſecundum multos eſt obligatio ſuccurrendi proximo etiam ex bonis aliquibus ſuo ſtatui neceſſariis, ſed non
18 valde neceſſariis. Vide *ibid. num.* 17. Conſtitutus in gravi neceſſitate nequit licite auferre ab aliis ſibi neceſſaria ad ſublevandam talem gravem neceſſitatem. *Communis*. Vid. *ibidem*
19 *num.* 18. In gravi tamen neceſſitate Reipublicæ licitum eſt auferre a divitibus ſuperflua, quæ neceſſaria ſunt ad ſublevandam Rempublicam, quia neceſſitas gravis Reipublicæ æquivalet, immo ſuperat neceſſitatem, quam habet unus privatus; Sic cum S. Thoma, & aliis Cardenas *in* 2. *Criſi d.* 23. *cap.* 1. *art.* 1. *num.* 16. La Croix *lib.* 3. *part.* 1. *n.* 956. & alii paſſim.

20 Neceſſitas gravis Reipublicæ, v. g. propter famem communiter æquivalet neceſſitati extremæ particularium, ut docent Cajetanus, Suarez, Tapia, Cardenas *in* 1. *Criſi d.* 80. *n.* 15. La Croix *lib.* 3. *part.* 2. *num.* 1146. & alii communiter, adeoque eſt obligatio ſub mortali illi ſuccurrendi in tali gravi neceſſitate, ut docet Communis Doctorum cum S. Thoma 2. 2. *quæſt.* 3. *art.* 6. quia commune bonum debet præferri bono proprio particulari in temporalibus, & debet quilibet privatus etiam vitam perdere, ſi neceſſe ſit, pro tuenda vita Reipublicæ: Vide verb. *Homicidium num.* 37.

21 Immo licitum eſt ſubvenire Reipublicæ in gravi neceſſitate etiam ex illis, quæ ad uſus pios etiam per ultimas voluntates ſunt deſtinata, quia bona exteriora ex Dei inſtitutione deſtinata ſunt ad ſublevandam neceſſitatem indigentium ſaltem extremam, aut illi æquivalentem, uti eſt neceſſitas gravis Reipublicæ. Sic *Communis Doctorum* teſte La Croix *loc. cit. n.* 1148. *arg. cap. Aurum* 70. *& cap. Gloria Epiſcop.* 17. *cauſ.* 12. *quæſt.* 2.

In communi neceſſitate adeſt obligatio ſub 22
gravi ſuccurrendi aliquando per eleemoſynam proximo pauperi ex bonis ſimpliciter ſuperfluis vitæ, & ſtatui, & a fortiori ex ſuperfluis decentiæ ſtatus. *Sic communior, & tutior Doctorum ſententia*. Vide verb. *Eleemoſyna num.* 19.
Pauperes autem laborantes ſolum neceſſitate 23
communi nequeunt licite auferre ab aliis ſibi neceſſaria ad ſublevandam talem neceſſitatem. *Communis*. Vide *ibidem n.* 20.

In quacumque pari neceſſitate poteſt quis 24
prius ſibi providere, quam quibuſcumque aliis, etiam parentibus; quia ordinata Caritas incipit a ſeipſo, cum ſibi ipſi ſit conjunctior.
Communis. In quacumque pari neceſſitate de- 25
bet quis prius ſubvenire Parentibus, Filiis, & Uxori, quam Fratribus, vel Sororibus, quia illis eſt conjunctior, adeoque ad illos eſt major obligatio. *Communis*. In quacumque pari 26
neceſſitate debet quis prius ſuccurrere ſanguine junctis, licet improbis, quam non junctis ſanguine, & probis, quia conjunctio ſanguinis inducit naturalem obligationem, non autem probitas vitæ. *Communis*. In quacumque pari ne- 27
ceſſitate debet quis prius ſubvenire parentibus naturalibus, quam ſpiritualibus, prius amicis, & domeſticis, quam aliis, prius indigenis, quam alienigenis, & ſic de ſimilibus. *Communis*.

eſſet, mutuo atque commodato rem alienam accepit, atque conſumpſit, teneri ad reſtitutionem dum in pinguiorem fortunam veniat: Tum quia hac lege præſumitur rei dominum commodaſſe, vel mutuaſſe; Tum etiam, quia vel homo ipſe miſer, qui mutuum, vel commodatum accepit, ſe ſe obligaſſe videtur ad reſtituendum cum poſſet. Immo & idem dicendum videtur de furto: Ideo enim in extrema neceſſitate omnia communia dicuntur, quia hoc in caſu dominus rei non cenſetur rationabiliter invitus, dum quippiam ipſius rei ab extrema neceſſitate laborante ſubripiatur; ergo qua ratione dominus rationabiliter invitus non eſt, eadem ratione excuſabitur miſer a reſtitutione; atqui tranſacta neceſſitate dominus rationabiliter petit rem ſuam, cum homo jam reſtitutionis capax evaſerit. Quid vero ſi ſtatuatur hominem mutuum, & commodatum accepiſſe, aut furatum quidpiam fuiſſe, antequam in extremam incideret neceſſitatem? Numquid a reſtitutionis onere abſolutus eſſet, etiam dum dives evaſerit? Ita ſane Lucius noſter, ſive potius Auctores, quos ipſe ſequitur, contendere videntur; at Romanis Cenſoribus id minime placet, & quidem jure meritoque: Nam dum mutuum, dum commodatum, dum furtum homo ille accepit, onus in ſe reſtitutionis ſuſcepit, quod ſuſpenſum manſit, extrema ſuperveniente neceſſitate, neutiquam tamen extinctum. Quamobrem tranſacta neceſſitate, atque accedentibus divitiis, ſuſpenſio illa reſtitutionis ceſſat, ac virtute obligationis initio contractæ debitum ſolvere ac reſtituere tenetur.

Digitized by Google

28 In extrema neceſſitate debet quis prius ſub-
venire Patri, Matri, Uxori, Filiis, Fratri-
bus, & Sororibus, quam Creditoribus, quia
in extrema neceſſitate ceſſat obligatio ſolvendi
debita, & urget ſola obligatio alterius virtu-
tis, v. g. Caritatis. Caritas autem magis ur-
get erga magis conjunctos: Bonacina, Leſſius,
Coninch. Diana, & alii citati, & ſecuti a La
Croix *lib.* 3. *part.* 1. *n.* 728.

29 In extrema, vel gravi neceſſitate debet quis
prius ſubvenire proprio Patri, & Matri, quam
proprio Filio, & quia licet ſit æque vicina
connexio naturalis Patris, & Matris ad ſuum
Filium, ac Filii ad ſuum Patrem, & Matrem,
Filius tamen plus habet a Patre ſuo, & Ma-
tre, quam Pater, & Mater a Filio, adeoque
eſt major obligatio naturalis Filii erga Patrem,
& Matrem, quam Patris, & Matris erga Fi-
lium; Vide verb. *Filius a n.* 91. *ad* 94.

30 In extrema neceſſitate debet quis potius
ſubvenire Patri, & Matri, quam Uxori, Fi-
liis, vel cuicumque alteri, quia plus habet a
Patre, & Matre, quam ab ullo alio, nempe
primum eſſe, quod eſt fundamentum ad reci-
pienda ab alio beneficia. *Communis*. Vide verb.
Eleemoſyna num. 22. & *verb. Filius num.* 95.
& num. 98. ubi aliqui extendunt hoc etiam
31 ad neceſſitatem gravem. In extrema vel gra-
vi neceſſitate debet quis potius ſubvenire Pa-
tri, quam Matri, quia licet Mater plus paſſa
ſit, tamen abſolute loquendo Pater eſt princi-
palior, & nobilior origo totius eſſe, quod eſt
in Filio. *Communis*. Vide *ibidem num.* 22.

32 In extrema neceſſitate debet, quis potius ſub-
venire Filiis, quam Uxori, quia de Jure na-
turæ ſtrictior eſt conjunctio Patris ad Filium,
quam Mariti ad Uxorem, adeoque de Jure
naturæ tenetur Pater in extrema, vel gravi
neceſſitate potius ſuccurrere Filiis, quam Uxo-
ri, cum qui genuit Filium, de Jure naturæ
teneatur eum alere. *Communis*. Vide verb.
33 *Filius*, *num.* 96. *& ſeq.* In extrema, vel gra-
vi neceſſitate Maritus debet potius ſubvenire
Uxori, quam aliis ſuis propinquis, & ita Uxor
debet potius ſubvenire Marito. *Communis*. Vi-
34 de verb. *Eleemoſyna num.* 22. In extrema ne-
ceſſitate ſi ſit Filius, tenetur Pater ipſi ſuc-
currere prius, quam Uxor ipſius, quia con-
junctio naturalis, quæ eſt inter Patrem, &
Filium, eſt magis intrinſeca, quam conjunctio
civilis tantum, & extrinſeca, quæ eſt inter
Maritum, & Uxorem: Pater enim genuit *eſſe*
Filii, Uxor autem non genuit *eſſe* Mariti,
adeoque majorem obligationem habet Pater
ad conſervandum eſſe Filii, quam habeat Uxor
ad conſervandum eſſe Mariti in tali extrema
neceſſitate *Communis*.

In communi neceſſitate debet quis potius 35
prolibus ſuis ſuccurrere, quam ſuis parentibus,
quia proles ſunt ſub cura parentum, & ab il-
lis etiam extra gravem neceſſitatem Jure po-
ſtulant alimenta, non item parentes; *Commu-
nis*. Vide verb. *Eleemoſyna num.* 22. *& verb.*
Filius num. 99. In communi neceſſitate debet 36
Maritus præferre Uxorem, & Uxor Maritum
propriis parentibus, & prolibus. Vide verb.
Eleemoſyna num. 22. In communi neceſſitate 37
debet uxor prius ſuccurrere Marito, & Mari-
tus prius ſuccurrere Uxori, quam Pater, vel
Filius, quia in communi vita Maritus, & uxor
ſunt unum, & tanta eſt inter eos conjunctio,
ut debeant ſe ſemper comitari, & ſibi invi-
cem adhærere, juxta illud *Geneſ.* 2. *num.* 24.
*Propter hoc relinquet homo Patrem, & Matrem,
& adhærebit uxori ſuæ*, adeoque ad ipſos prius,
quam ad ſuos parentes, & filios ſpectat ad in-
vicem ſibi ſuccurrere in communibus neceſſita-
tibus in dies occurrentibus; *Communis*.

Additiones ex aliena manu.

Neceſſitatis nomine intelligi debet ſtatus ho- 38
minis, in quo parere Legi haud poteſt abſque
periculo ſuo. Periculum autem, ſi ad vitam 39
pertineat, neceſſitas dicitur extrema; ſin ipſi
vitæ non immineat, pro magnitudine periculi
major, vel minor appellatur. Atque neceſſitas 40
abſoluta, ſi periculum nullo alio modo evita-
ri poteſt, quam lege violata, & reſpective,
ſi alius quidem homo, at non hic homo, qui
in illo verſatur, declinare queat.

His notatis, videndum nunc quinam ſit fa-
vor neceſſitatis.

Leges vel ſunt divinæ, vel humanæ, eæque 41
vel ajentes, vel negantes. Porro leges huma-
næ regulariter intelligendæ ſunt cum exceptio-
ne neceſſitatis.

Idemque dici debet de legibus Divinis ajen- 42
tibus, niſi forte intermiſſio actionis ita ſit com-
parata, ut tendat in injuriam Summi Numi-
nis; tunc enim ſimul concurrit lex negans,
quod nihil in Dei ignominiam ſit faciendum.
Quo refertur factum *Danielis; Dan. VI.* 10.

Leges Divinæ negantes, vel reſpiciunt ipſum 43
Deum, vel nos ipſos, vel alios homines.
Exceptionem neceſſitatis minime admittunt le-
ges negantes, quæ Deum reſpiciunt; Nec aliud
dicendum de legibus negantibus, quæ reſpi-
ciunt noſmetipſos. Quod vero attinet ad le- 44
ges negantes, quæ alios homines reſpiciunt,
ſi ne-

Digitized by Google

ſi neceſſitas ſit a Deo, admittunt eæ exceptionem neceſſitatis, ſi de conſervatione noſtri ipſius agatur, non item ſi de perfectione noſtra, ac felicitate tuenda, & amplificanda.

45 Sin autem neceſſitas ſit a malitia hominum; aut id illi agunt, ut pereamus, aut ut neceſſitatem peccandi nobis imponant. Priori caſu locus eſt favori neceſſitatis, nequaquam vero poſteriori.

46 His perpenſis regulis facile erit judicare de favore neceſſitatis in caſibus particularibus; Vide tamen, qui de iis latius agunt, Thomaſium *juriſprud. Divin. lib. 2. cap. 2. §. 130. & ſeq. tit.* Puffendorf. *de Offic. Hom. & Civ. obſervat.* 141. Barbeyrac. *ad eumdem Puffendorf. de Jur. Natur. & Gent. not. 5. & plur. ſequent.* alioſque.

NEGROMANTIA.

Vide verb. *Superſtitio num.* 15.

NEGOTIATIO

prout eſt Clericis interdicta.

1 NEgotiatio an, quomodo, & quando ſit prohibita, vel non, Clericis, & Religioſis? Vide verb. *Clericus art.* 3. *per totum*, ubi late de omnibus.

2 Negotiatio Clericis interdicitur, etiam ſub alieno nomine; Benedict. XIV. tom. 1. Con-
3 ſtit. 13. incip. *Apoſtolicæ*. Et ubi hereditario jure, aut alias ad eos delata fuerit, dimitti
4 debet; Idem *ibid.* §. 2. Quatenus continuari poſſit ad tempus, Vide *tom.* 2. *verb. Clericus art.* 3. *in fine*, ubi datur ſummarium dictæ Conſtitutionis.

5 * Conſtitutiones adverſus Clericos negotiatores innovantur, & extenduntur ad Clericos etiam ſub laici nomine quomodolibet negotiantes. Benedictus XIV. Conſt. incip. *Apoſtolicæ ſervitutis*. Tom. 1. *Bullar. num.* 18.

6 Extenduntur item ad negotia a laicis inchoata, dein ad Clericos devoluta, ſive hereditario jure, ſive quocumque alio titulo, ſive ſingulariter, ſive communiter, ſive ſeparatum, ſive conjunctim cum aliis bonis, coheredibus, vel ſociis laicis exiſtentibus.

7 Comprehendi etiam cenſentur illi Clerici, qui per ſeipſos, eorumque nomine proprio, vel per alios, aut alieno nomine etiam per ſuos coheredes, ac ſocios negotium exercent.

Hos omnes ſubjicit Pontifex quoad bona ſic 8
ab eis acquiſita pœnis in Conſtitutione Pii IV. quæ incip. *Decens eſſe* quæ eſt 19. inter Bullas ejuſd. Pontificis. Pœnæ illæ ſunt, ut bona ſic acquiſita ſub ſpoliis debitis Cameræ Apoſtolicæ comprehendantur.

Si qui vero exempti ſunt a pœna ſpoliorum 9
ex Conſtitutionibus Pii IV. *Romanus Pontifex*, & Pauli V. *In eminenti*, illos pariter non exemptos quoad bona ex negotiatione provenientia decernit, atque declarat in cit. Conſtitutione *Apoſtolicæ ſervitutis*.

Negotiatio tamen impropria, non eſt Cle- 10
ricis interdicta, ut ex gr. manuum ſuarum labore, & honeſto artificio victum ſibi comparare, quod & Apoſtolus Paulus ſuo exemplo docuit, & a SS. etiam Monachis præſtitum eſt. *De Synodo Diœc. lib. 7. cap. 49. §. 2.*

Licitum eſt etiam Clericis vendere res col- 11
lectas ex propriis prædiis, ſicut & eas, quas coemerunt ad familiæ ſuæ ſuſtentationem, quæ ſi ſuperfuerint, vendere poſſunt carius, quam emerint, intra limites tamen juſti pretii. *Ibid.*

Plura ſi cupis vide tom. 2. verb. *Clericus*, 12
art. 3. ubi fuſe de hac re tractatum eſt, atque ſub *num.* 91. adducitur noviſſima Conſtitutio Clementis XIII. merito obſervanda.

In ditione Pontificia pro negotiis ad Eccle- 13
ſiaſticos pertinentibus in publicis Conſiliis quorumcumque locorum, deputandi ſunt duo Eccleſiaſtici, unus ex Clero Sæculari, alter ex Regulari, & ambo ex Sæculari, ſi deſint Regulares, interpellandi toties, quoties pertractandum eſt aliquid ad ipſos pertinens, ut interſint in iiſdem Conſiliis cum ſuffragio conſultivo dumtaxat: cum facultate tamen recurrendi, ſi laici contrarium reſolverint. Si vero neglexerint intereſſe, non inde invalidum erit quidquid in dictis Conſiliis decretum fuerit.
Vocandi ſunt etiam quando redditur ratio ex- 14
penſarum, quæ ab iiſdem Eccleſiaſticis tolerantur, eiſque communicandi in loco deſignato a Gubernatoribus, non vero tradendi libri computorum, cum facultate pariter recurrendi ad Superiores, ſi quid injuſtum in illis deprehenderint. Sic ſtatuit Benedict. XIV. 29. Julii 1752. Conſtit. incip. *Quamvis*.

Digitized by Google

N E O P H Y T I.

1 NEophyti ad Sacros Ordines non ſunt promovendi, niſi prius de eorum conſtantia in vera noſtra Fide conſtiterit. Concil. Nicænum *Canon.* 2. ibi : *Nam & tempore opus eſt ei, qui catechizatur, & poſt Baptiſmi probatione quamplurima.* Et in *Canone 3. Arabico*, ab Echelienſi edito, ibi : *Quicumque recens baptizatus fuerit, cujus Fidei adhuc non dignoſcitur experimento certitudo, ne Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus ordinetur.* Bened. XIV. de ſynodo Diœceſana *lib. 7. cap. 65. num. 6.* Ubi ſubjungit, quod ad id dignoſcendum quantum temporis requiratur, eſt incertum, cum nullum de hac re ſit certum tempus a jure definitum, adeoque ut volunt Covarruvias, & Gibalinus *de Irregularitate cap. 3. q. 3. & alii*, videtur id relinqui arbitrio, & prudentiæ Epiſcopi ſerio expendentis mores & conſtantiam in fide cujuſque Neophyti.

Novus Articulus de Neophytis,

Ex aliena manu.

1 NIhil habet Ferrariana Bibliotheca in Articulo *Neophyti*, præter duo, eaque ſane non magni momenti, ab Opere *de Synodo Diœceſana* Benedicti XIV. excerpta, etſi multa ad Neophytos ſpectantia, notatu digniſſima occurrant, quæ ſuum pulteum in hac refertiſſima Bibliotheca occupare merentur. Quapropter integrum Articulum adlaborare ſtatui, in quo nonnulla haud contemnenda indigitare pergam.

2 *Neophytus* a duplici græca dictione *Néon & Phytòn*, *nova planta*, idem eſt ac *recens conſitus*. Sumitur pro eo, qui nuper Eccleſiaſticum ſtatum amplexus eſt, vel Religionem eſt ingreſſus. Communius tamen per Neophytum intelligitur ille, qui recens ab infidelitatis ſtatu egreſſus, ſacris Baptiſmatis undis eſt regeneratus.

Iſti ſunt novellæ plantationes in domo Domini, quas ſemper maximi fecit Eccleſia, nunc vero, proh dolor! illi qui olim vocabantur (ut verbis utar Auctoris ſermonis, olim inter Auguſtinianos 157. *de tempore*, nunc 172. in Appendice) *novella germina, ſanctitas regenerata ex aqua & Spiritu, germen pium, examen novellum, flos noſtri honoris & fructus laboris; gaudium & corona mea*, adeo ſunt vulgo deſpecti & abjecti, ut fortaſſe inter maximas reputetur injurias Neophytum quemquam vocitare, iiſque qui Dei gratia illuminari, ſuperſtitione relicta, Chriſtianæ Religioni nomen dedere, Dei donum occultare cogantur.

Privilegia Neophytis conceſſa a Paulo III. & a Clem. XI. confirmata, Vide verb. *Hebræus T. 3. pag. 312.* 3

Hæc porro, cæteraque omnia privilegia in favorem Neophytorum alias a ſancta Sede emanara, Sanctiſſimus Dominus noſter CLEMENS Papa XIII. probe ſciens, infidelium converſionem inter apoſtolatus inſtituta primum obtinere locum; noviſſime confirmavit ſuo Chirographo ad Eminentiſſimum Dominum Cardinalem Nigronum Proauditorem dato die 26. Octobris 1766., in quo inter multa hæc ſtatuit.
,, I. Quod in futurum, ac perpetuis futuris ,, temporibus Neophytorum Judex eorumque ,, receptoriæ domus, Eccleſiæ, & Univerſitatis, ac locorum piorum annexorum in cauſis civilibus paſſivis motis, & admovendis, ſit Illuſtriſſimus, & Reverendiſſimus ,, D, Almæ Urbis pro tempore Vices gerens. ,, III. Quod Neophyti a quibuſcumque cenſibus, taxiſque ab artium ſtatutis præſcriptis ,, ſint exempti, earumque artium, ac Univerſitatum onera atque munera ſubire minime ,, teneantur, eiſque ſolitæ litteræ patentales ,, gratis concedantur. V. Quod ſint immunes ,, a taxis, & licentiis Tribunalis viarum cum ,, illa amplitudine & reſpectiva limitatione ,, exemptionis, quæ fuit jam declarata in Decreris Congregationis particularis deputatæ ,, a ſan. mem. Clemente Papa XI. VII. Quod ,, dictum eſt pro Neophytis intelligatur conſtitutum, etiam pro Neophytorum filiis primi gradus, & pro Maritis Neophytarum, ,, filiarumque primi gradus Neophytorum.

Collegium Eccleſiaſticum Adoleſcentium Neophytorum inſtituit Greg. XIII. Cauſam erectionis hujus Collegii, explicat S. Pont. in Bulla incipient. *Vices ejus*, quæ ejus eſt LXXIII. Tom. IV. P. III. Bullarii, pag. 346. his verbis : *Ut non modo Hæreticorum, ſed eorum etiam qui in infidelitatis tenebris ambulantes miſere pereunt, præſertim Judæorum converſionem, veramque ſalutem exoptare ac totis viribus quærere non ceſſemus.* 4

Proinde Fidei Chriſtianæ propagationi, & incremento hujuſmodi quantum poſſumus incumbentes, atque tam ſaluti, & eruditioni eorum puerorum, & Adoleſcentum; qui ex Judæorum, Turcarum, & Maurorum ſimiliumque Mahometano-

Digitized by Google

tenorum genere nuper ad Chriſti Fidem converſi ſunt .... providere volentes, UT EX EIS PRODEANT OPERARII AD OPUS EVANGELII IDONEI, QUI IN IPSA URBE CETERISQUE ITALIÆ LOCIS, ATQUE ADEO IN OMNIBUS TERRARUM ORBIS PARTIBUS, IN QUIBUS JUDÆI, ET INFIDELES DEGUNT, CHRISTIANÆ FIDEI MYSTERIA, ETIAM PROPRIA ILLORUM LINGUA, SIVE HEBRÆA, SIVE ARABICA EXPLICARE, DOCERE, ET PRÆDICARE POSSINT ET VALEANT, *nihil opportunius eſſe cenſuimus quam proprium Collegium ad eoſdem inſtituendos erigere*.

Concedit deinde Privilegia ampliſſima ad inſtar ſtudii Generalis Almæ Urbis.

5 Hinc audacia retunditur duorum Proteſtantium ſcriptorum, ſcilicet Jo: Chriſtophori Wagenſeilii, & Jacobi Baſnagii, virorum ceteroquin doctorum, qui Eccleſiæ Romanæ impetendæ prurita numquam non excitati, Apoſtolicam Sedem calumniantur, ac ſi Judæorum converſionem omnino poſthaberet, Primus in Præfatione ad Opus, cui titulus. *Tela ignea ſatanæ* Altorfii 1681. pag. 89. hæc contumelioſe eructat; „ Videram Romæ illas magnificas auguſtaſque ædes quibus Collegium Propagandæ Fidei nomen, unde tamquam ex alveari quocumque terrarum provolant.... pag. 91. An non per omne Turcicum Imperium, per Perſiam, totamque Africam diſperſi agunt infiniti Judæi informationis indigi? Sed horum quoque in gratiam quemquam Miſſionariorum iter aliquando ingreſſum eſſe, numquam fando accepimus.... Certum tamen eſt nihil frigidius, & negligentius Romanum Clerum tractare quam Judæorum converſionis negotium ". Alter vero *Hiſtoire des Juifs all' Haje* 1716. Tom. IX. par. 2. vol. XIV. pag. 546. non minus audacter Romanam Sedem impetit.

Quoique Saint Pierre ait ete l' Apotre des Juifs, & que ces ſucceſſeurs marchant ſur les traces de cet Apotre, duſſent donner tous leurs ſoins a la converſion de ce Peuple, ils ne laiſſent pas de les negliger beaucoup. Hæc illi, non minus impudenter quam falſo.

6 Faxit Deus, ut Eccleſiaſticum Neophytorum Collegium e pulvere reviviſcens juxta Pontificis Inſtitutoris mentem, fructus uberes in Judæorum, Mahamedanorumque gente producat, ut os iniqua loquentium obſtruatur.

7 Neophytis ad fidem converſis Venetiis in Loco Pio Catechumenorum, permittitur Matrimonium contrahere cum Fideli, abſque interpellatione prioris Conjugis in infidelitate relicti, arbitrio Nuntii Apoſtolici Venetiis exiſtentis. Benedictus XIV. Conſtit. CXVII. incipient. *In ſuprema* Tom. 1. Bullarii ſui, pag. 483. dummodo Præfato Nuntio ſummarie & extrajudicialiter conſtet, conjugem abſentem 8 moneri legitime non poſſe, aut monitum, intra tempus in monitione præfixum ſuam voluntatem ſignificare neglexiſſe.

Libellum Repudii non licet Judæis ad Fidem converſis dare uxoribus in Judaiſmo remanentibus. Bened. XIV. in Conſtit. incipien. *Apoſtolici* XXXVIII. T. 2. Bullar. pag. 330.

Neophytus, ſi Repudii Libellum Rabbinicis ſuperſtitionibus inveniatur dediſſe Uxori nolenti ſe convertere, in eum, tamquam *judaizantem*, animadvertendum eſſe ſtatuitur. *Ibidem*, pag. 331.

Si autem id fecerit coram Notario, & Teſtibus Chriſtianis, minori pœna plectendus erit. *Ibidem*.

Contingit ſæpenumero, ut ex conjugibus infidelibus, vir catholicam Fidem amplectatur, uxore in ſua infidelitate remanente. Diſputatum non minus frequenter fuit, an uxori volenti in ſua perſeverare infidelitate, cogendus ſit vir, ad dotis munerumque nuptialium reſtitutionem. Nulla hucuſque prodiit, quod ſciam, aliqua authentica hujuſce controverſiæ definitio. Quamobrem non abs re fore confido, ſi hic eam breviter ventilandam aggrediar, ut morem geram Viro mihi neceſſitudine conjunctiſſimo, qui eamdem profunde examinavit, mihique diſquiſitiones ſuas benigne ſuppeditavit. 9

Primus, qui in præjudicium viri converſi quæſtionem determinavit, ſeu potius dubitare cœpit circa contrariam ſententiam, videtur fuiſſe Baldus junior in ſuo Opere *de Dote*, Differt. 21. num. 47. *Sed vidi*, inquit, *aliat dubitatum, ſi Infidelis puta Judæus uxoratus converſus eſt ad Fidem, uxore remanente in Judaiſmo.... debet rehabere dotem ſuam*. 10

Eum ſecutus eſt Everhardus junior Tom. I. Conſ. 36. num. 3. ubi relata Baldi opinione, concludit: *Quam ſententiam probo*. Alios fortaſſe, qui eidem opinioni ſubſcripſerint, recenſere non erit difficile. At cum non quæramus, quid hic, aut ille ſenſerit; ſiquidem ſummo juri adhærere, quantum fieri poteſt, intendimus; hinc ſupervacaneum eſſe arbitror, in aliis Authoribus perquirendis tempus inſumere. 11

Oppoſitam nunc ſententiam perſcrutandam aſſumo, de cujus certitudine dubitari non poſ- 12

ſe exiſtimo. Do itaque, quod ſi caſus contingat, virum infidelem Chriſtianam Religionem amplecti, & uxorem in ſua infidelitate perſiſtere, nullatenus poſſe primum obligari ad dotis, munerumque dotalium reſtitutionem. Quam quidem aſſertionem ita probo.

13 Ex Jure Canonico firmum ſtatutumque manet ſequens principium, ſcilicet expoſito in caſu infidelem uxorem cenſeri repudiare maritum. *C. Si Infidelis*, 28. *q.* 2. „ Si Infidelis „ (inquit) diſcedit odio Chriſtianæ Religionis, diſcedat: non eſt enim frater aut ſoror fidelis ſubjectus ſervituti: non eſt enim DIMISSIO peccatum propter Deum, ſi aliæ ſe copulaverit. Contumelia quippe Creatoris ſolvit jus Matrimonii circa eum qui relinquitur; infidelis autem diſcedens & in Deum peccat, & in Matrimonium, neque eſt ei fides ſervanda conjugii; quia propterea diſcedit, ne audiret Chriſtum Deum eſſe Chriſtianorum conjugiorum". Vides ergo ex hoc Canone, uxorem infidelem illam eſſe, quæ *diſcedit*, & virum fidelem ab ea eſſe *dimiſſum*.

14 Totidem fere habet S. Ambroſ. Tom. III. edit. Pariſ. 1603. col. 366. a quo videtur Canon præfatus deſumptus, etſi a Gratiano Gregorio tribuatur.

15 Et ne quis putet, Canonem hujuſmodi nulla pollere auctoritate, utpote qui a Gratiano dumtaxat referatur; ſciat ipſe velim, eumdem approbatum fuiſſe ab Innoc. III. *c. Quanto*, *de divortiis*, ubi Epiſcopo Ferrarienſi ita ſcribit: „ Si enim alter infidelium conjugum ad Fidem Catholicam convertatur, altero vel nullo modo, vel non ſine blaſphemia Divini nominis, vel ut eum pertrahat ad mortale peccatum, ei cohabitare volente: qui relinquitur, ad ſecunda ſi voluerit vota tranſibit: & in hoc caſu intelligimus quod ait Apoſtolus: Si infidelis diſcedit, diſcedat ... & Canonem etiam, in quo dicitur: Contumelia Creatoris ſolvit jus Matrimonii circa eum qui relinquitur.

16 Unde merito notat Van Eſpen Tom. III. Part. V. comment. ad Part. II. Gratiani, pag. 306. „ Sententiam Gratiani ſecuti ſunt uno conſenſu Theologi & Canoniſtæ: quin & ipſi Romani Pontifices eam in omnibus adoptarunt, uti videre eſt in Decretalibus Clement. III. & Cœleſtini III. .... Similiter & Innoc. III. ſententiam Gratiani quoad utrumque diſtinctionis membrum adoptavit in cap. 7. *extra*, *de divortiis*.

17 Hinc patet Romanæ Eccleſiæ ſententiam eſſe, infidelem uxorem, nolentem converti, aut marito cohabitare ſine Creatoris contumelia, cenſeri eum repudiare. Tota ratio innititur in illo Apoſtoli verbo 1. ad Cor. VII. 15. *diſcedit*, ex quo concluditur Matrimonii vinculum ſolutum iri; verum reſpective ſolum ad fidelem qui ab uxore infideli dimittitur.

Quare S. Thom. *in* 4. *diſt.* 37. *q.* 2. *art.* 5. 18 *ad* 3. eam perpetuo cælibatui ſervando adſtringi merito docet. „ Unde in pœnam uxoris infidelis, ei indicitur quod non poſſit cum alio contrahere magis quam ex virtute Matrimonii præcedentis". Quam ſententiam ſecuti ſunt S. Bonav. in 4. *diſt.* 37. *art.* 2. *q.* 2. Turrecremata in *c. Simili modo*, 28. *q.* 2. *ad* 3. *argum.* Baſil. Pont. *de matrim. lib.* 7. *cap.* 48. *num.* 26.

Jam vero, cum ex dictis clare aperteque 19 conſtet uxorem infidelem in noſtro caſu repudiare fidelem maritum, de qua re nemo ambigere poteſt, quærendum eſt, utrum mulier illa jus habeat ad dotem, atque ad nuptialia munera repetenda. Quod ſi hujuſmodi jus, nedum ei denegetur, quinimo ad dotis, munerumque nuptialium amiſſionem Legibus damnetur, omnino certum atque exploratum erit, ſæpe a nobis laudatum infidelem uxorem maritum converſum adſtringere nequaquam poſſe ad dotis, ac donationum reſtitutionem. Quod autem tali pœnæ uxor virum ſuum repudians legibus ſubjiciatur, nemo, niſi ſit in Juriſprudentia prorſus novus, ignorat.

In Codice Theodoſiano, Edit. Gottofr. Li- 20 pſiæ 1736. lib. III. Tit. XVI. L. 2. de Repudiis, pag. 355. aperte ſtatuitur; „ Mulier quæ repudii a ſe dati oblatione diſceſſerit, ſi nullas probaverit divortii ſui cauſas, ABOLITIS DONATIONIBUS quas ſponſa perceperat, etiam dote privetur. Paria leguntur L. VIII. C. lib. V. *de Repudiis* Tit. XVII. „ Nam mulier ſi contempta lege repudium mittendum eſſe tentaverit, ſuam dotem, & ante nuptias donationem amittat". Vide & in Authent. Collat. IV. Cap. XV.

Neque ullum futurum fore arbitror, qui ita 21 deſipiat, ut haſce Leges antiquatas eſſe adfirmet. *Inepta eſt* (inquit Clar. Gottofridus Commentr. in Cod. Theod. pag. 357.) *eorum ſententia, qui hanc Legem una cum ſuperiore abrogatam tradunt Novella Theodoſii XVII. de repudiis: eſt enim ea Novella non de pœnis injuſti repudii, ut hæc Lex; Verum contra de pœnis conjugum qui divortio cauſam dedere.*

Conſonant diſpoſitionibus Romani Juris, 22 ipſa Judæorum Jura, in *Miſna ſeu Jure civili* Ca-

Canonico Hebræorum, edit. Gulielmi Surenhuſii, Amſtelodami, an. 1700. Part. III. p. 74. ubi in Tractatu *Chetuboth*, hoc eſt, *de dotibus*, & *Litteris Matrimonialibus*, Cap. V. num. 7. ſequens extat ſtatutum: „ Si quæ rebellaverit contra Maritum ſuum, ei diminuunt dotem ſuam Matrimonialem ſeptem deuarios qualibet ſeptimana .... Quouſque diminuet? uſque ad quantitatem dotis matrimonialis. “

23 Eſt igitur Romanis Judæorumque Legibus cautum, ut quotieſcumque mulier abſque legitima cauſa a viro ſuo diſcedit, repudium ei offerendo, dotem ceteraque dotalia munera amittat. Quo poſito, ea quæ hucuſque dicta ſunt ſequenti ratiocinio colligo. Jure Canonico decernitur, ut ſi quæ mulier infidelis, viro ad Fidem converſo, in ſua infidelitate perſiſtat, aut ei conjungi nolit, ſine Creatoris contumelia, cenſeatur ei repudium impertiri, & quidem injuſte; quare enim vir dumtaxat a Matrimonii vinculo liberatur? At vero Jure Civili non abſimili modo cavetur, ut uxor repudium marito ſuo injuſte mittens, dotem & antenuptias donationem amittat. Ergo præfata mulier infidelis renuens Fidem amplecti, & marito cohabitare ſine Creatoris contumelia tum dotem, tum munera nuptialia amittit.

24 Duo hinc Doctrinæ opponi poſſent. Primum, cui Baldi, & Everhardi concluſio innititur, ex eo petitur, quod Judæi ad Fidem amplectendam nequaquam ſint cogendi. Ita Baldus loco citato: *Quia propter hoc quod non velit converti non debet perdere dotem, quia nullus cogitur accipere Fidem*. Cujus veſtigia ſecutus Everhardus, & ipſe laudato loco eandem affert ſuæ ſententiæ rationem his verbis: *Præſuppoſito quod Judæus nullo modo ad Chriſti fidem ... cogi aut compelli poteſt .... nec metu amiſſionis bonorum, vel dotis, ad Fidem ſunt cogendi... ut bene facit* Tex. in cap. Qui ſincera XLV. Diſt. *ubi Divus Gregorius reſcribit, Judæos non moleſtiis aut vexationibus ullis; ſed manſuetudine, ac blandimentis ad Fidem Chriſtianam permovendos eſſe*.

25 At fallitur uterque. Quis unquam ſomniavit infidelem uxorem dotis amiſſione cogendam eſſe ad Fidem amplectendam, quaſi dotis amiſſio eo tenderet, ut compelleretur Judaiſmum ejurare; non vero juſta eſſet pœna a Legibus inflicta ob denegatam viro cohabitationem? Duo namque illa in femina ſunt ſpectanda, ideoque numquam confundenda: perſeverantia ſcilicet in ſua infidelitate, & denegatio cohabitationis facta viro ſuo ſine Creatoris contumelia: primum crimen Dei vindicis Tribunali puniendum relinquitur; alterum vero, quod verum repudium a Jure Canonico reputatur, dotis, aliorumque munerum amiſſione civilibus Legibus plectitur.

Porro S. Gregorii textus tantum abeſt ut 26 Adverſantium opinioni quidquam momenti ſuperaddat, quin potius eam recta confodit. Sane S. Pontifex, tum in Epiſtola ad Petrum Epiſcopum Terracinenſem, quæ eſt 35. lib. 1. Regiſtri T. 11. Edit. Benedict. col. 524. tum in altera ad Cyprianum Diaconum Rectorem Patrimonii Siciliæ data, quæ eſt 8. L. V. col. 733. aperte dicit, non eſſe Judæos ad Fidem perducendos minis & terroribus; ſed alliciendos eſſe *manſuetudine*, *benignitate*, *admonendo*, *ſuadendo*, & etiam temporalium beneficiorum oblectamento. At addit non eſſe a Fide repellendus *minis* & *terroribus*.

Quæro nunc in quanam ſententia Sanctiſſimi Pontificis ſtatutum plenum ſuum ſortiatur 27 effectum? Siquidem ſi contrariæ doctrinæ ſtandum ſit, nedum Judæus ad Fidem Catholicam ejurandam non allicitur manſuetudine, benignitate, atque temporalium beneficiorum oblectamento; verum etiam ab ejuranda ſua perfidia depellitur. Quis enim neſciat, quam facile ſit virum infidelem, ac præſertim Judæum, cujus in mente vix Evangelici luminis ſplendor infidelitatis tenebras repellere cœpit, a Fide amplectenda deterreri, ſi animadvertat, ſinctum converſionis ſuæ eſſe reſtitutionem dotis, ceterorumque munerum? Adde uſum obtinere apud Judæos hodiernos, ut via repudiis a lege permiſſis præcludatur, dotes præter modum augeri, ultra rei veritatem. Quin & ipſa mulier, quæ fortaſſis ex metu amittendæ dotis ad Fidem alliceretur, ſi certa ſit, ex viri converſione futurum fore ut dos ei reſtituatur, in infidelitate magis magiſque confirmabitur.

Ad rem afferre juvat verba Julii Moroſini 28 Neophyti doctrina & pietate inſignis in Opere, cui titulus: *Via della Fede*, Romæ typis S. Congregationis de Propaganda Fide edito, ann. 1684. ubi quæſtione hac exagitata Tom. II. pag. 1011. tandem pag. 1018. concludit: „ Confido pure, che la Santa Sede Apoſtolica, nè qualſivoglia altro Tribunale vedendo ſcoperti gl' inganni de' noſtri avverſarj, e i pregiudizj alla Santiſſima Religione che profeſſiamo, permetterà, che la Sinagoga ſi vanti de' ſuoi artifizj, e ponga impedimenti efficaci alla converſione degli Ebrei,

 „ mol-

„ molti de' quali per quella pretenſione de'
„ Capi loro (ſu i donativi nuzziali) temen-
„ do di perder i beni temporali, s' aſtengono
„ di laſciar l' Ebraiſmo.

29 Prima difficultate ſoluta, ad ſecundam convellendam jam propero. Ea autem deſumi ex eo poteſt, quod Supremæ Inquiſitionis Tribunal facilem ſe ſe præbeat in concedendis diſpenſationibus, ut vir converſus ad ſecundas tranſeat nuptias abſque interpellatione conjugis in infidelitate permanentis, num viro ſuo copulari velit abſque Creatoris contumelia.

30 Quod quidem argumentum ex eo incrementum ſumit, quod auctoritate toboretur celebris Ritualis Sacramentorum a Cardinali Sanctorio juſſu Gregorii XIII. evulgati, cujus ſæpe meminit Benedict. XIV. In opere de Synodo Diœceſana, alias typis Vaticanis impreſſi, ubi Titulo, *de recipiendis & inſtruendis Catechumenis*, pag. 127. hæc leguntur: „ Uxor
„ converſi, ſi poſt omnem adhibitam diligen-
„ tiam ad Fidem venire noluerit, ſed obdu-
„ rata in infidelitate permanſerit, dimitta-
„ tur: ... Neque cum ea cohabitet, propter
„ periculum ſubverſionis Fidei, & blaſphemiæ,
„ & contumeliæ in Creatorem; niſi propter
„ ſpem & certa indicia futuræ converſionis
„ uxoris, Prælatus ſincera mariti fide & ſta-
„ bilitate confiſus, id ei ad tempus judicave-
„ rit permittendum." Hinc ſi Sancti Officii Tribunal diſpenſat, ne uxor interpelletur; ſi de facili non eſt permittenda cohabitatio virum converſum inter & uxorem infidelem; ut quid pœna plectenda eſt uxor In dotis amiſſione, quæ neque interpellatur; vel ſi interpellatur, etſi promittat ſe vivere velle abſque Creatoris contumelia, non de facili ei cohabitatio cum viro ſuo conceditur?

31 Enimvero tota hæc difficultas, ut plauſibilis videatur, oculi ictu evaneſcit. Atque imprimis, dum ego in ea ſum ſententia, ut ſæpepræfata uxor omne jus ad dotis, munerumque nuptialium repetitionem amittat, eam ſuppono jure interpellatam fuiſſe ſuper cohabitatione, atque eam hanc denegaſſe, vel ſi in eam inclinaverit, ſarta tecta haud ſervaretur debita in Creatorem reverentia; tunc enim ipſa eſt in culpa; Ipſa divertit a Marito innoxio; ac proinde ipſa de ſua pertinacia debitas pœnas per dotis amiſſionem luere debet. Quod ſi ſine ulla ejus noxa vir eam relinqueret, tunc quæſtio priſtinum ſuum muta adſpectum, atque alia evadit. Reſtat igitur inquirendum, utrum diſpenſatio frequens a S. Officio impertita, aut difficultas in concedenda cohabitandi licentia innocuam reddat uxorem. Si res ita ſe habeat, ſtatus quæſtionis noſtræ iterum mutatur. Quod ſi ipſa ſemper culpabilis perſeveret, a juſta animadverſione a Legibus inflicta liberari neutiquam poterit.

Quænam porro cauſa eſt, cur diſpenſatio- 32
nes hujuſmodi facili negotio concedantur; & e contra cohabitatio ex ſe licita & debita aliquando interdicitur? Haud multum inſudandum nobis eſt, ut eam aſſequamur. Etſi enim, ſi theorice res ſpectetur, nullatenus repugnet, ut alter conjugum falſæ addictus ſit Religioni, altero inter Chriſtianos coadunato, attamen in praxi res ſemper periculi plena viſa eſt, ut Chriſtianus vir cum femina infideli, ac præſertim Judæa cohabitet. Promittet fortaſſe illa, ſe quidquam numquam molituram fore, quod in Creatoris contumeliam vergere poſſit. At numquid ſtabit promiſſis? Quis cautam fidejuſſionem exhibebit? Si de Hæreticis Apoſtolus dicit I. ad Tim. cap. 2. verſ. 17. *Et ſermo eorum ut cancer ſerpit*; quid dicendum erit de femina erga maritum tenellæ adhuc fidei, veluti modo genitum Infantem? Nonne univerſam dabit operam blanditiis, precibus, lacrymis, ut in animæ perniciem, Deique contumeliam, fidem quam amplexus eſt ejuret, & ad priſtinum vomitum revertatur? Hæc quotidie vidimus, & utinam non videremus, etiam tunc cum uxor maritum in ſua converſione comitatur.

Demus autem & in praxi, uxorem Judæam 33
viro converſo copulari poſſe, ſi merum Judaiſmum profiteatur, legem ſcilicet moſaicam. At ſi præter Legem Moyſis, Rabbiniſmum ſequatur, Talmudiſtarum inſtituta veneretur; qui fieri poteſt, ut ei, cum viro cohabitare indulgeamus? Nemo in Talmudiſtarum Theologia, niſi ſit jejunus, ignorat ſanguinariam, virulentam, atque deteſtandam legem, qua tenetur unuſquiſque Judæus interimere quemcumque, qui Judaicæ ſuperſtitioni valedicens, Jeſu Chriſto vero Deo nomen dederit. Huic legi præcipue uxor adſtringitur. Et ne quis me Sycophantam arbitretur, nefarias eorum deciſiones, prout in eorum libris jacent, hic accipiat: Talmud, Tractatu Avodà Zarà, fol. 26. lin. ult. hæc habet: *Gentiles*, *Paſtores animalium minutorum*, *non ſunt extrahendi* de puteo (ſi in illum inciderint) *nec præcipitandi; at hæretici*, *& calumniatores*, *& Ameſciumadim*, (id eſt) Apoſtatæ ſeu Neophyti) *ſunt præcipitandi*, *& non extrahendi*. Hinc Maimonides c. iv. num. 10. Halachoth Rozeach, hujuſmodi præceptum inhumanum tradit:

Digitized by Google

dit : *Præceptum eſt occidere Iſraelitas illos qui Legem abnegant & Prophetiam . Si eſt in manu ejus vis ad occidendum eos in gladio publice , occidet ; alias veniat ſuper eos prætextibus donec occiſionis eorum cauſſam quæſierit* , &c. Vis plura? En alter Rabbinus non minus Maimonide celebris. Is eſt Iſaac Abravanel c. v. Libri, *de capite Fidei*, pag. 22. verſionis Cl. Vorſtii edit. Amſt. 1638.

34 *Vide*, inquit, *verba Rab*, *quæ ſcribit ſub finem articulorum his verbis* , &c. *Qui non credit cuilibet iſtorum articulorum* , *prout æquum eſt*, *& jam excluſus eſt a communione Iſraelis*, *atque negat radicem* (hoc eſt fidei fundamentum) *& vocatur hæreticus* , *atque Epicureus*, *atque exciſor plantarum* (ideſt Judaiſmi abnegator), *ac tenetur homo hujuſmodi odio proſequi* , *ac abominari* , *atque perdere iſtum* . *Et juxta hoc dicitur* Pſal 139. 21. *Nonne oſores tuos odi*, *Domine ?* Et ne mulierculæ ipſæ mandatum hoc ſatanicum ignorarent, anno 1654. ſeu potius ann. 1672. editus eſt Venetiis Libellus inſcriptus : *Sepher Emeth* , *Veemunah* a R. Iſaac Aruvas , hebraice atque italice editus , in quo eadem venefica doctrina , idemque micidiale præceptum Neophytos interimendi clare enucleateque firmatur. Ita enim habet pag. 127. poſt relata Abravanelis verba : *è precetto di odiarlo e di perderlo*, *e fu lui fu detto già : quei che odiano te* , *o Signore* , *odierò* . Hebraice teſtimonia darem , ſi id neceſſitas expoſceret.

35 Præmiſſa hujuſmodi Lege , numquam ſatis horrenda : quis non laudet æconomiam hodiernæ diſciplinæ, qua facilis redditur diſpenſationis aſſecutio circa mentem uxoris , an convivere velit cum marito ſine Creatoris contumelia ? Quis non extollat monitum illud a prudentia dictatum , ne faciles ſe exhibeant Prælati in concedenda cohabitatione viri cum uxore infideli ? Unum forte medium ſupereſſet : cogere videlicet mulierem ad ejurandam Legem Rabbinicam , ei interdicendo quamvis cum Judæis ceteris communicationem , acceſſum ad Synagogas , & quemcumque actum , qui inter Legis Moſaicæ limites non contineatur . Verum cum huic duriſſimæ conditioni impoſſibile ſit , ut hodiernus Judæus ſubſcribat ; hinc optima eſt conſuetudo diſpenſandi ſuper interpellatione.

36 Concludo igitur, & diſpenſationem, & difficultatem aſſenſus ad cohabitandum nihil obſtare juſtæ pœnæ a Legibus impoſitæ mulieri , quæ virum ſuum reliquit . Hujuſce enim tum diſpenſationis , tum difficultatis cauſa eſt ipſa uxor , quæ præſumitur numquam cohabitatura ſine Creatoris contumelia . Hæc præſumptio fundatur in facto , & in jure . Factum ex praxi conſtat : jus ex ipſa Judæorum doctrina. Hinc certo certius eſt, uxorem infidelem, ſi converti renuat , poſt converſionem mariti, omne jus amittere ad dotis , & ante nuptias donationum repetitionem.

Ceterum , ſi quæ contra hanc concluſionem extet definitio , omnia pro non dictis haberi volo.

NOMINA AFFINITATIS , & CONSANGUINITATIS. Vide verb. *Affinitas art.* 1. *num.* 15. & 16.

NOTARIUS.

Notarius, cum creatur, jurare ſolet I. Quod conficiet inſtrumenta , & teſtamenta, de quibus fuerit rogatus nil veritatis tacendo , vel falſitatis miſcendo. II. Quod non revelabit, quod ſibi ſecreto commiſſum fuerit , niſi juſta de cauſa. III. Quod non conficiet ſcienter aliquod inſtrumentum de contractu uſurario , nec de alio quovis illicito. IV. Quod retinebit de omnibus Inſtrumentis , & Teſtamentis, quæ dederit, regeſtum , ſeu protocollum. V. Quod erit fidelis ei a quo fuit creatus Notarius, & admonebit eum de iis , quæ ſciverit in ejus damnum vergere. VI. Quod nullo odio, vel amore , ſpe , vel timore officio ſuo abutetur . Navarr. *cap.* 25. *num.* 52. Nicol. *in Floſcul. verb. Notarius num.* 3. Fagnan. *in cap. Sicut te* 8. *Ne Clerici vel Monachi n.* 1. 1

2 Notarii quicumque etiamſi Apoſtolica , Imperiali, aut Regia auctoritate creati , poſſunt ab Epiſcopo ut delegato Papæ examinari , & ſi non reperti idonei , vel inventi delinquentes, ſuſpendi ab officio, vel perpetuo, vel ad tempus in cauſis Eccleſiaſticis , ac ſpiritualibus. Concil. Trid. *ſeſſ.* 22. *de reformat. cap.* 10. Talis facultas examinandi Notarios competit etiam Prælatis inferioribus quaſi Epiſcopalem Juriſdictionem habentibus. Sic deciſum fuiſſe referunt Sellius *in Selectis Canonicis cap.* 25. *num.* 16. & Barboſa ad *d. ſeſſ.* 22. *de reformat. cap.* 10. *num.* 2. 3

4 Notarii intra menſem tenentur referre Epiſco-

ſcopo Legata Teſtamentorum ad pias cauſas
ſub pœna Excommunicationis & deinceps eo-
rum inſtrumenta careant fide, ſi non exequun-
tur: *Concil. Ravennat. II. ſub Clement. V. cap.*
31. Unde in Synodis Diœceſanis ſolet reponi
inter caſus reſervatos; *Legatorum piorum a No-
tariis ultra menſem dilata revelatio*, uti de fa-
cto reperitur in Synodo Æſina acta anno 1683.
& in Albanenſi edita anno 1689.
5 Concilium autem Mediolanenſe I. *par. 3. tit.
de piorum locorum adminiſtratione* ſtatuit, quod
Notarii intra tres menſes a die mortis teſta-
toris ſub pœna excommunicationis teneantur
manifeſtare Epiſcopo Legata, & Codicilla,
facta ad pias cauſas, & debita mercede acce-
pta, teneantur particulam illam Legati deſcri-
ptam & ſigillo munitam tradere Epiſcopo.
6 Unde Notarii tenentur ex officio etiam ne-
mine requirente revelare Legata pia, alias
peccant mortaliter. Navarr. *in Manual. cap.*
25. *num.* 53. Lazar. *Quæſt. Canonic. ſect.* 3. *q.*
1. *num.* 5. Vidal. *de Legat. inquiſit.* 1. *num.*
64. Felix Poteſtas *tom.* 1. *n.* 2547. Monacell.
tom. 1. *tit.* 6. *formul.* 15. *n.* 8. *& tom.* 2. *tit.*
14. *formul.* 1. *num.* 16. cum pluribus aliis a ſe
citatis, Graffius *deciſ. aur. part.* 1. *lib.* 2. *cap.*
127. ubi inſuper dicit, quod Notarii non reve-
lantes Legata pia teneantur ad reſtitutionem.
7 Notarii Fori Eccleſiaſtici tenentur intra men-
ſem dare copiam appellanti, ſi petit ſoluta
mercede congrua; ſi differunt, privandi ſunt
officio, & condemnandi ad pœnam dupli va-
loris litis dandi pauperibus. Concil. Trident.
ſeſſ. 24. *de reformat. cap.* 20.
8 Notarii tenentur intra menſem revelare Le-
gata facta Fabricæ S. Petri. Clemens VII.
9 Conſtit. 8. incip. *Admonet.* Notarii poſſunt a
Fabrica S. Petri cogi ad dandum inſtrumen-
tum Legati poſt obitum Teſtatoris, etiamſi
clauſum fuerit, data debita mercede. Pius
10 IV. Conſtit. 6. incip. *Etſi*. Notarii quorum-
cumque Locorum teneutur in virtute S. Obe-
dientiæ, & ſub pœna privationis officiorum,
ac ſolutione dupli revelare omnes diſpoſitiones
in favorem Sacræ Domus Lauretanæ factas,
vel faciendas intra octo menſes a die mortis
diſponentis extra Italiam, intra vero infra
tres menſes. S. Pius V. Conſtit. 56. incip.
ad Romani.
11 Notarii facientes inſtrumenta Uſurariorum,
ſeu quorumcumque tales illicitos contractus
celebrantium ſubjacent pœnis Uſurariorum ipſo
facto; *Conc. Ravennat. IV. ſub Joan. XXII. cap.*
12 15. Et concordat *l. Jubemus* 14. §. 2. *de Sa-
croſanctis Eccleſiis*, ubi ſtatuitur, quod perpe-
tuo puniantur exilio Notarii, qui contractus
illicitos auſi fuerint conſcribere, ibi: *His Ta-
bellionibus, qui hujuſmodi contractum vetitorum
auſi fuerint inſtrumenta conſcribere, irrevocabilis
exilii animadverſione plectendis*.
Laici poſſunt eſſe Notarii in negotiis, liti- 13
bus, & cauſis Eccleſiaſticis, ac ſpiritualibus.
Communis, & patet experientia; pluribus enim
in locis Actuarii, ſeu Cancellarii Epiſcopi
ſunt Laici. Et Sacra Congregatio Immunita- 14
tis pluries decrevit, Cancellarios, ſeu Nota-
rios Epiſcopi, licet ſint Laici, gaudere privi-
legio Fori, aliiſque exemptionibus. Vide verb.
Cancellarius a n. 22.
Epiſcopus prohibere non poteſt Notariis 15
Laicis exercendi officii uſum in negotiis, &
litibus profanis coram Judice Laico, neque in
Territorio, ſeu Ditione temporali Eccleſiæ,
quia Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 22. *cap.* 10.
de reformat. loquitur ſolum *de negotiis, liti-
bus, & cauſis Eccleſiaſticis, ac ſpiritualibus*,
adeoque non intellexit de litibus profanis ne-
que coram Laico. Sic reſpondit Sacr. Congr.
Epiſcopo Recanatenſi, teſte Fagnano *in c. Si-
cut te* 8. *Ne Clerici, vel Monachi num.* 66.
Poteſt tamen Epiſcopus vigore facultatis ſi- 16
bi a Concilio Trid. *loc cit.* conceſſæ prohiben-
di Notariis minus idoneis repertis, ne in ne-
gotiis, & cauſis Eccleſiaſticis, ac ſpiritualibus
ſuum exerceant officium, ipſis prohibere, ne
illud exerceant quoad negotia, & lites Loco-
rum Piorum a Laicis adminiſtratorum. Item
ipſis prohibere etiam poteſt ne illud exerceat
quoad contractus perſonarum Eccleſiaſticarum 17
ſuper earum bonis patrimonialibus. Sic quoad
utrumque cenſuit *Sacra Congr. Concilii die* 1.
Decemb. 1588. apud Fagnan. *loc. cit. n.* 67.
Notarii, ſeu Cancellarii Epiſcopi, ſeu Cu- 18
riæ Epiſcopalis quam mercedem recipere poſ-
ſint pro Scripturis, & inſtrumentis, ad quæ
teneantur, & quibus exemptionibus gaudeant?
Vide verb. *Cancellarius per tot.*
Notarius proprius ab Epiſcopo aſſumendus 19
eſt in Viſitatione perſonarum Cathedralis; Ec-
cleſiæ, non illi tamen Capitulo ſuſpectus. Sic
decrevit Sacra Congr. Concilii apud Barboſam
in ſumma Apoſtolic. dec. verb. Notarius num. 7.
& de Offic. & poteſt. Epiſcop. part. 3. *allegat.*
73. *num.* 8. Epiſcopus uti poteſt Notario Cri- 20
minali Civitatis, ſi ſit vir probus, & adve-
na, & ſub quovis prætextu taxam non exce-
dat. *Sac. Cong. Epiſcop. in una Civitatis Ca-
ſtelli* 14. *Aprilis* 1615.
Generales, & Provinciales Religionum crea- 21
te poſſunt Notarios intra ſuum Ordinem pro
cau-

cauſis criminalibus Religioſorum, ita ut illis tanta fides adhibeatur, quanta Notario ſæculari. *Communis*, cum Barboſa ſupra Conc. Trid. *ſeſſ.* 22. *cap.* 10. *de reformat. num.* 4. Portell. *In dubiis Regular. verb. Notarius n.* 2. Roderic. *in compend. quæſt. Regular. reſolut.* 100. *num.* 1. Inſuper S. Pius V. Conſtit. 124. incip. *Debitum Paſtoralis*, conceſſit, quod ſuperiores Ordinis Prædicatorum, & conſequenter etiam alii communicantes in privilegiis cum ipſis, ut notat Ameno *de pæn. tit.* 1. *q.* 16. *n.* 135. Matthæucc. *Officialis Curiæ quoad Prælatum Regularem cap.* 18. *n.* 38. & alii in unaquaque Provincia poſſint conſtituere etiam plures ſui Ordinis Fratres ab eis approbatos in Notarios publicos pro intimandis mandatis, & reſcriptis Apoſtolicis, faciendis inſtrumentis, & authenticandis tranſumptis publicam, vel privatam dicti Ordinis utilitatem concernentibus. Unde pro talibus Notariis creandis datur hic modus, & formula. Selectis igitur a Prælato Religioſis moribus, fide, doctrina, & peritia idoneis, ipſi coram eo genuflexi, tactis Sacris Evangeliis coram duobus, vel tribus teſtibus debent juramentum præſtare de fideliter, & cum omni integritate dicto Officio exercendo, ut infra: *Ego N. promitto, & juro Deo Omnipotenti, & SS. D. N. Papæ N. & tibi Patri, quod meum fideliter exercebo officium in omnibus, & per omnia. Sic me Deus adjuvet, & hæc Sancta Dei Evangelia.* Sic tradit Peyriu. *ad Conſtit.* 8. *S. Pii V. n.* 9. Matthæucc. *loc. cit. num.* 35. Prælatus autem recepto a Notario tali juramento tradit ei calamum, & attramentum dicens: *Accipe poteſtatem notificandi, & intimandi pro iſta Provincia quibuſcumque perſonis, etiam Regibus; mandata, indulta, ac Privilegia Apoſtolica juxta Privilegia Ordinis conceſſa, faciendique publicos actus, & inſtrumenta &c. in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.*

22 Teſtimoniales poſtea Creationis in Notarium poterunt dari ſub his terminis: *Nos Frater N. Miniſter Provincialis*, (ſi creatio ſit a Generali, varietur nomen) *vigore privilegiorum Apoſtolicorum creavimus, & conſtituimus, ac deputavimus in Notarium pro hac noſtra Provincia R. P. F. N. virum moribus probatum, fide, & virtute idoneum ad intimanda, & notificanda quæcumque indulta &c. facienda quæcumque inſtrumenta, & authenticanda tranſumpta &c. recepto prius ab eo coram nobis genuflexo corporali juramento fidelitatis, tactis Sacris Evangeliis coram infraſcribendis teſtibus. In quorum &c. Dat. &c.* Deinde fiant ſubſcriptiones & juxta hanc formulam, variatis variandis, dari poterunt Litteræ Patentales. Sic apud Matthæucc. *loc. cit. num.* 35. *ad* 37.

23 Inquiſitores hæreticæ pravitatis poſſunt creare Clericos Sæculares, & Regulares in Notarios Sanctæ Inquiſitionis pro cauſis ad eam ſpectantibus: Alexander IV. Conſt. 22. incipient. *Ne commiſſæ*. Notarii omnes omnia 24
gratis pro officio S. Inquiſitionis expedire tenentur. Clemens VIII. Conſtit. incip. *Sanctiſſimus*.

25 Clerici tum Sæculares, tum Regulares an, & quando, & pro quibus poſſint eſſe Notarii, vel non? Vide verb. *Clericus art.* 3. *n.* 64.

26 Notarii, ſeu Tabelliones in pluribus peccant. 1. Si ſine ſufficienti peritia ſuſcipiant Officium. 2. Si juramentum violent. 3. Si in depoſitione teſtium aliquid notabile, & momentoſum addant, vel detrahant. 4. Si miniſtro tranſcriptori (cum erroris periculo) examen committant. 5. Si protocolla, & acta negligenter cuſtodiant cum damno partium. 6. Si differunt cauſarum expeditionem, ut pecuniam extorqueant. 7. Si teſtamentum ſcribant hominis ratione deſtituti. 8. Si teſtes falſos admittant. 9. Si Solemnitates neceſſarias ex ignorantia colpabili, vel malitia prætermittant. 10. Si teſtimonium aliquod neceſſarium unius rogatu, & alterius damno non exhibeant. Si conficiant inſtrumentum uſurarium, vel falſum præſertim in damnum tertii. Si faciant, ut proceſſus, & cauſæ veniant ad alios Judices, vel Referentes &c. quam ordo illius Tribunalis poſtulat, quia multum intereſt habere hunc, vel illum Judicem. 11. Si ſecretum violent v. g. aperiendo parti adverſæ dicta teſtium ante eorum publicationem. 12. Si parti petenti inſtrumenta occultent, præſertim quæ continent Legata. 13. Si acta occultent vel parti petenti tranſumptum proceſſus negent. 14. Peccant graviter, ſi amiſſo inſtrumento antiquo publico, vel teſtamento, aliud ſimile confingant. Sic litteraliter Buſemb. *lib.* 4. *cap.* 3. *artic.* 4. *dub.* 4. *n.* 4. & concordant alii communiter.

27 Notariatus officium eſſe vile multi Doctores tenuerunt, & multis annis fuit adminiſtratum per ſervos publicos, donec prohibitum fuit; Unde Notarii appellati fuerunt ab aliquibus perſonæ viles, & abjectæ. Rota *par.* 1. *recent. deciſ.* 504. *num.* 3. Fagnan. *in cap. Sicut te* 8. *Ne Clerici, vel Monachi num.* 14. cum aliis ibi citatis. Contrarium tamen alii ſentiunt, 28
& ſuſtinent Notariatum eſſe officium nobile.

Rota

Digitized by Google

Rota *part.* 1. *recent. deciſ.* 297. *n.* 4. & *deciſ.*
29 504. *n.* 4. & *par.* 7. *deciſ.* 258. *num.* 6. Unde
attendendam eſſe loci conſuetudinem & quoſli-
bet Notarios eſſe nobiles, quando loci con-
ſuetudo eos non reputat viles, cenſuit Rota.
30 *Rota part.* 1. *recent. deciſ.* 504. *num.* 6. Talis
autem conſuetudo viget in Civitatibus Ditio-
nis Mediolanenſis, ubi Notarii admittuntur ad
Decurionatus, & Collegia, atque ad alios
honores. Rota *par.* 1. *recent. deciſ.* 297. *num.*
31 5. & *deciſ.* 504. *n.* 6. & *ſequent.* Quod etiam
procedit in Civitate Veronæ. Rota *part.* 13.
32 *recent. deciſ.* 213. *num.* 13. Dicta tamen con-
ſuetudo non videtur poſſe extendi extra lo-
cum, aut Civitatem, nec ad diverſos hono-
res. Rota *par.* 1. *recent. deciſ.* 297. *num.* 6. &
33 *deciſ.* 504. *numer.* 7. Ideoque non venit admit-
tenda ad effectum aſſumendi habitum Religio-
34 nis Hieroſolymitanæ. Rota *ibidem*. Intellige
tamen, niſi aliunde probetur nobilitas ſecun-
dum ſtatuta ejuſdem Religionis, quo caſu of-
ficium Notariatus non derogat, Rota *ibid.* &
num. 8. & *par.* 13. *deciſ.* 213. *num.* 12.
35 Notario ſibi obviam venienti Carolus V. ca-
put inclinavit aſſerens poſſe illum renunciatio-
nem ſui Imperii rogare, teſtibus Cotta *in Me-
morabil. verb. Notarius*, Fontanell. *de Pact.
Nupt. clauſ.* 5. *gloſſ.* 10. *part.* 1. *n.* 65. Arboſc.
in ſuis Facibus fol. 75. *n.* 50. & Urſaya *in
Miſcellan. Sacro, & profano litt. N. n.* 16.
36 Notariatus Apoſtolicus conceditur quibuſcum-
que etiam non nobilibus graduatis, neque
conſtitutis in aliqua dignitate. Taxa cum
Agentia ſunt 4. Scuta, 50. Bajocchi. Romæ
petitur hoc modo: Petitur Notariatus Apo-
ſtolicus pro N. N. Diœceſis N. Presbytero,
vel Canonico &c.
37 Protonotariatus Apoſtolicus, ut impetretur
a Papa, debet perſona, pro qua petitur, aut
eſſe nobilis, aut graduata in aliqua ſcientia
Theologica, Juridica, aut Philoſophica, vel
eſſe in Dignitate aliqua Eccleſiaſtica. Taxa
ſunt 24. Scuta. Ejuſmodi Protonotariatum dat
etiam Dux Sforzia, aut alius. Taxa apud
hunc ſunt 6. aut 7. Scuta, & 50. Bajocchi.
Modus petendi eſt iſte. Petitur Protonotaria-
tus Pontificius (vel Ducis Sforziæ) pro N.
N. Diœceſis N. Canonico ibidem, vel Nobi-
li, vel Magiſtro Philoſophiæ &c. Sic tradit
La Croix *lib.* 6. *part.* 3. *ſub n.* 931.
38 Protonotarii, an, & quando exempti ſint
a Juriſdictione Ordinarii, & quibus privilegiis
gaudeant? Vide verb. *Protonotarius*.
39 Notarii totius ſtatus Mediolanenſis juxta or-
dines Regis Catholici ad Decretum renovatum
ſub *die* 22. *Julii* 1679. & mandato Excellen-
tiſſimi illius Gubernatoris denuo promulgatum
ſub *die* 18. *Auguſti* 1695. in omnibus teſta-
mentis, ac aliis ultimis voluntatibus, de qui-
bus rogati fuerint, tenentur ſerio admonere,
& exhortari Teſtatores, ut aliquam legent,
ſeu relinquant eleemoſynam pro conſervatio-
ne, & manutentione Sanctorum noſtræ Re-
demptionis locorum Hieruſalem. Et Notarii 40
totius Ditionis Regis Sardiniæ, ut ex ejus Re-
giis Conſtitutionibus *tit. de Notariis cap.* 5. *n.*
2. jubentur ſimiliter ſerio admonere, & exhor-
tari dictos Teſtatores, ut aliquam legent elee-
moſynam Hoſpitalibus Congregationum Cari-
tatis Loci, aut Provinciæ ubi reperientur, ac
Hoſpitali SS. Mauritii & Lazari. Et ipſi, 41
aliique omnes Notarii ſub pœna excommuni-
cationis intra tempus *ſupra n.* 4. 5. 8. & 10.
aſſignatum, tenentur revelare Epiſcopo, ſeu
aliis ad id deputatis, dicta, aliaque omnia
pia Legata. Sicuti etiam ſub eadem excom- 42
municationis pœna revelare tenentur intra duos
menſes a die rogationis aut obitus Teſtatoris
omnia relicta pro Redemptione captivorum,
ex Conſtitutione Clementis VII. incip. *Exponi*.
Notarii exequentes Litteras Apoſtolicas of- 43
fendi prohibentur, ſub pœna excommunicatio-
nis in Bulla Cœnæ. Benedict. XIV. tom. 1.
Conſtitut. 14. incip. *Paſtoralis* §. 13. Notarii 44
expedientes inhibitiones vigore appellationis in
caſibus non permiſſis, infamiam, & inhabili-
tationem incurrunt, & pœnas pecuniarias.
Idem Conſt. 48. incip. *Ad Militantis* §. 40.
Item expedientes Monitoria in cauſis ultra 45
montes abſque ſpeciali Judicis reſcripto. Idem
ibid. §. 47. Item recuſantes exequi citationes, 46
& mandata Sedis Apoſtolicæ, & Curiæ Ro-
manæ, vel alias executionem impedientes.
Idem Conſtit. 42. incip. *Paſtoralis regimin.* §. 8.
Notarii, quorum opera, & ſcientia Judæi 47
converſi libellum repudii dederint conjugibus
in judaiſmo remanentibus, puniantur pœnis
pecuniariis, & etiam aliis. Idem tom. 2. Con-
ſtit. 38. incip. *Apoſtolici Miniſterii*.
Terminus menſis a Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. 48
c. 20. *verſ. Præterea* præfixus Notario ſuffra-
ganei ad dandum acta, poteſt a Metropolita-
no abbreviari. *S. Congreg. Concil. in Caſtren.*
31. *Auguſti* 1605. Apud Nicol. *in Lucubrat.
tom.* 2. *lib.* 2. *tit.* 28. *n.* 82. & apud Joann.
Baptiſtam Pittonum *Conſtitut. & deciſion. ad
Epiſcopos, tom.* 1. *num.* 635.
Non poteſt Epiſcopus præcipere, ut Judices 49
Synodales in cauſis ſibi delegatis uti tantum
debeant opera Notariorum Curiæ Epiſcopalis.
Sac.

Digitized by Google

Sac. Congreg. Concil. in Piſtorien. 13. *Novembr.* 1627. *apud Nicol. in Floſcul. verb. Judex num.* 25. *& in Lucubrat. t.* 2. *lib.* 1. *tit.* 29. *n.* 13. *& apud* Pittonum *loc. cit. num.* 982.

50 Inſtrumentum depoſiti rogari poteſt a quolibet Notario ad arbitrium Monialium, dummodo exhibeatur copia authentica in Cancellaria Epiſcopali . *Sac. Congreg. Epiſcopor. in Aquilana* 8. *Novemb.* 1612. Vid. ſopra *verb. Moniales artic.* 2. *num.* 21. *&* 22.

51 Notarius exul ab Urbe ob defectus in Officio commiſſos , non debet admitti in Tribunalibus Ordinariorum . *Sac. Congreg. Epiſcopor. in Interamnen.* 6. *Septemb.* 1613. apud Nicol. *in Floſcul. verb. Notarius n.* 18. & apud Pittonum *loc. cit. n.* 133.

52 Non poteſt Epiſcopus prohibere , ne cæteri Notarii , præter ſolum Cancellarium Epiſcopalem poſſint rogari de inſtrumentis , quæ commodum locorum piorum concernunt . *Sac. Cong. Immunit. in Tudertina* 20. *Decemb.* 1667. apud Paſcuc. *in Compend. ad Conſultat.* Pignatell. *par.* 1. *tit. de Immunitat. Eccleſ. pag.* 442. & apud Pittonum *loc. cit. n.* 1588.

53 Notarius Epiſcopi non poteſt aſſiſtere ſimul cum eo electioni Abbatiſſæ in Monaſteriis ſubjectis Regularibus , nec durante ſcrutinio permanere intra Eccleſiam . *Sac. Congreg. Concil. in Tyburtina* 26. *April.* 1727. *ad* 2. *&* 3. *dub.* Vid. *tom.* 3. *verb. Electio artic.* 4. *n.* 100.

54 Notario Curiæ Epiſcopalis non tenentur uti Conſervatores Regularium , ſed poſſunt aſſumere quemcumque ſibi beneviſum. *Sac. Cong. Concil. in Ferentina* 17. *Decemb.* 1667. Vid. *tom.* 2. *verb. Conſervatores artic.* 2. *n.* 22.

55 Notarius ſeu Cancellarius Curiæ Epiſcopalis non debet admitti ad conſcribendum actum electionis Abbatiſſæ Monaſterii ſubjecti Regularibus , ſed Notarius , ſeu Secretarius Superioris Regularis tantum. *Sac. Cong. Concil. in Wormatien.* 17. *Septemb.* 1746. *ad* 3. *dub.*

Additiones ex aliena manu .

56 De atteſtatione Notarii circa raſuram Inſtrumenti non inutile eſt hic agere.

Raſura Inſtrumenti regulariter ſuſpectum illud reddit. At ſi Notarius atteſtetur ſe feciſſe illam abraſionem , cancellationem , & interlineationem , ceſſat ſuſpicio ; Borel. *Conſil.* 23. *n.* 21. *Stryk. Juridic. diſſert. vol.* 1. *diſput.* 6. *cap.* 3. *n.* 1.

57 Nota vero , Notarium atteſtationem hanc facere debere *incontinenti* , & ante appoſitionem ſigni , non poſt ſubſcriptionem , nec in margine , quia tunc die , & teſtibus careret , ſed in fine & in corpore Inſtrumenti , quando ſcilicet illi ſubſcribit , illudque publicat ; Stryk. *ubi ſupra num.* 2.

Quæſtionis vero eſt ; Num ſufficiat genera- 58
lis atteſtatio Notarii , an vero opus ſit , ut ac-
cedat ſpecialis ? Placuit autem hæc diſtinctio , 59
ut ſi plures in Inſtrumento reperiantur raſu-
ræ , generalis atteſtatio haud ſufficiat , ſed ex-
primi in ſpecie debeat Locus particularis factæ
raſuræ , cancellationis , vel additionis , in qua
videlicet ſit linea , in quo verbo . Sin autem 60
unica tantum in ſcriptura ſit raſura , vel can-
cellatio , ſatis ſuperque ſit generalis Notarii
atteſtatio . Quinimo non deſunt , qui tenent 61
eam ſatis eſſe , ſi duobus in locis ejuſdem In-
ſtrumenti facta ſit raſura ; Stryk. *loc. cit. n.* 4.

De eo etiam hic agendum ; An & quando 62
Notarius poſſit corrigere errorem ? Porro ex
intervallo poſtquam dedit Inſtrumentum Par-
tibus , nequit Notarius errorem corrigere pro-
pria auctoritate ſine Judicis mandato , maxi-
me ſi ipſæ partes contradicant ; Idque quia
functus jam eſt officio ſuo . Incontinenti vero
poſſe , non dubitatur . Sed dubium eſt , quan-
do dicatur corrigere in incontinenti . Hoc 63
enim in jure ſumitur , interdum pro ſex die-
bus , interdum pro tribus , & interdum pro
momento . Stryk. *eod. loc. num.* 2. *&* 3. Con-
fer & Bartol. *in leg. Imperator ff. de ſtat. Ho-
min.* qui latius an , & quando Notarius erro-
rem corrigere valeat , diſcutit .

Nec incongrue paucis hic differendum de 64
Inſtrumentis confectis a Notario falſi damna-
to . Juris autem eſt compertiſſimi , Notarium
poſt condemnationem nequire conficere Inſtru-
menta , & confecta nihil valere , licet facta
ad Pias cauſas ; Stryk. *loc. cit. cap.* 5. *num.* 7.
Farinac. *de Falſitat. quæſt.* 155. *num.* 4.

Limitat vero Stryk. concluſionem hanc plu- 65
ribus in caſibus: *Niſi* (inquit loco allegato)
*condemnatio de falſo non fuerit facta per ſenten-
tiam publice lectam , ſed occulte & ſecrete &c.
& niſi extra officium Notariatus commiſerit fal-
ſitatem &c. vel perfecit ſi non privatus exerci-
tio Tabellionatus &c. vel tantum quoad certam
ſpeciem ipſi prohibitum exercitium Notariatus E.
G. in Palatio , vel in Gabella &c. vel niſi por-
ro conficiatur inter volentes Inſtrumentum &c.
vel ſi per Principem ad honores , & famam re-
ſtituatur .*

Illud haud eſt omittendum , quod Notarius 66
Inſtrumentum , quod ante condemnationem ce-
lebravit , & nondum publicavit , poſt conde-
mnationem poteſt publicare ; Stryk.

NO-

N O T O R I U M.

1 NOtorium *eſt jus , vel factum tranſiens in notionem omnium , vel majoris partis eorum. Eſt in re Communis* apud Fagnan. *in capit. Veſtra 7. de cohabitat. Clericor. num.* 68. & colligitur aperte *ex cap. Quæſitum eſt* 10. *de cohabitat. Clericorum*, ibi : *Notorium per ſententiam, ſeu confeſſionem factam in Jure, aut per evidentiam ei, quæ tergiverſatione aliqua celari non poſſit*, & concordat *cap. Cum olim* 25. *de ver-*
2 *bor. ſignificat.* Dicitur autem Notorium , quia tranſit in cognitionem omnium, ut ex Saliceto notat Fagnanus *loc. cit.* nam per majorem partem totus populus repræſentatur, *l. Nulli* 3. *l. plane* 4. *ff. de Regul. juris*, ibi : *Refertur ad univerſos, quod publice fit per majorem partem.*
3 Manifeſtum autem prout diſtinguitur a Notorio , *eſt publica ſeu famoſa inſinuatio , vel proclamatio ex certa ſcientia , & certis Auctoribus proveniens* . Ita *in re Communis* apud Fagnan. *loc. cit. num.* 55. Dicitur *famoſa inſinuatio , vel proclamatio* , quia , ut quid vere dicatur *Manifeſtum* , debet concorrere fama cum veri-
4 tate . Et ex hoc patet differentia inter Publicum , & manifeſtum , quod ſcilicet illud dicatur Publicum , quod eſt factum præſentibus multis , ſed non eſt famoſum ; Manifeſtum vero quod ſecum habet famam , *arg. cap.* 1. *de poſtulat. prælator.* Fagnan. *loc. cit. num.* 56. & alii . Dicitur *ex certa ſcientia , & certis Auctoribus proveniens* , ut ſic pateat ſua differentia a *Famoſo , & Rumore :* nam *Fama* non requirit certam ſciantiam , ſed provenit ex ſola ſuſ-
5 picione . Nec *Rumor* requirit certum Auctorem , ſed provenit ex incerto Auctore, ut patet ex ſuis definitionibus mox dandis : Manifeſtum autem certam requirit ſcientiam , & certos Auctores , qui per certam cognitionem habitam medio ſenſu corporeo verum teſtimonium dare poſſint . Fagnan. *loc. cit. num.* 63. Butrius, & alii ibi citati .
6 . Fama eſt duplex , ſcilicet , Fama de homine , & Fama inter homines . Fama de homine ſcilicet bona *eſt illæſæ dignitatis ſtatus , vita , & moribus comprobatus ; l. Cognitionum* 5. §. 1. *De extraordinariis cognitionib.* prout originaliter deſcripſit Gloſſ. *in cap. Infames , verb. Infamia* 3. *qu.* 7. Fama inter homines , de qua ad præſens , *eſt publica , ſeu famoſa , & communis inſinuatio , vel proclamatio ex ſola ſuſpicione , & certo Auctore proveniens* . Ita in re communis apud Fagnan. *loc. cit. num.* 38. per text. *in cap. Sicut nonnulli , diſt.* 46. *& cap. Sanctum , in fine , de conſecrat. diſt.* 4. *cap. Cum inſinuante , de purgation. Canonic.*

Rumor eſt *particularis inſinuatio , ſeu procla-* 7
matio ex ſola ſuſpicione , & incerto Auctore proveniens . Ita in re Communis , apud Fagnan. *loc. cit. num.* 44. per text. *in cap. Super eo* 5. *De eo , qui cognovit conſanguin. Uxoris ſuæ , cap. Oſius , de electìon. & cap. Veniens , circa princip. de Regular.*

Unde patet , in quo differant Fama , & Ru- 8
mor ; Fama enim a certo auctore procedit , & Rumor ab incerto , & inſuper Fama eſt majoris partis Viciniæ ; Rumor vero minoris partis , ut tertiæ , vel quartæ partis . Fagnan. *loc.*
cit. num. 44. cum aliis ibi citatis . Et ſic Ru- 9
mor eſt quid minus , quam Fama . Gloſſ. *in c. ſuper eo* 5. *De eo , qui cognovit conſanguin. Uxoris ſuæ* . Abbas *in c. Veſtra* 7. *de cohabitat. Clericor. & mulierum , num.* 12. *in fine verſ. Rumor vero* , Fagnan. *ibid. num.* 44. & alii .

Similiter Publicum eſt quid minus quam Ma- 10
nifeſtum , cum ad Manifeſtum requiratur Fama , non vero ad Publicum , & omne quod eſt manifeſtum , ſit etiam Publicum , ſed non econtra ; *arg. cap.* 1. *de poſtulat. prælator.* Fa-
gnan. *loc. cit. n.* 56. Butrius , & alii . Item 11
Manifeſtum proprie loquendo eſt quid minus quam Notorium : omne enim , quod eſt Notorium , eſt etiam Manifeſtum , ſed non econtra , *arg. cap. De hoc* 13. *de Simonia* , Abbas *loc. cit. n.* 12. Fagn. *loc. cit. n.* 54. & alii .

Occultum quamvis varie ſumatur , præcipue 12
tamen duplici modo aliquid dicitur occultum , ſcilicet proprie occultum , & pene occultum . *Proprie occultum* dicitur illud , quod nulla ratione probari poteſt . Fagnan. *loc. cit. n.* 45. ubi teſtatur de communi , *arg. cap. unico : Ut beneficia Eccleſiaſtica ſine diminutione conferantur* . *Pene* , vel *quaſi occultum eſt* , quod probari quidem poteſt , ſed ſolum difficulter , & per paucos v. g. per duos , vel tres , aut quinque . Nam ſecretum adhuc dicitur etiam illud , quod fit in præſentia quinque perſonarum antequam judicialiter ſit diſcuſſum , *cap. Quis aliquando* 87. *de Pœnitent. diſt.* 1. §. *Hæc ergo ſecreta , verb. Filiam Archiſynagogi* , & notat ibi Gloſſ. verb. *Secreta* , obſervans *eſſe ſecreta , quæ fiunt ſub præſentia quinque perſonarum* , & ideo donec clare fiat fides in Judicio ab Eccleſia toleratur , *cap. Veſtra* 7. *de cohabitat. Clericor. & mulierum* , ibi : *Aliud eſt pene occultum quod ab Eccleſia toleratur* , & Gloſſa *ibidem*

dem verb. Occultum, ibi: *Tandiu reputatur occultum, licet plures ſciant, quandiu ab Eccleſia toleratur*, utpote ad Judicium nondum deductum.

13 Notorium eſt triplex, ſcilicet Notorium Juris, Notorium facti, & Notorium præſumptionis. Gloſſa communiter recepta *in cit. c. Ve-*
14 *ſtra, verb. Notorium*. Notorium *Juris* eſt, de quo aliquis in Judicio condemnatus, aut in Jure confeſſus eſt. Ita in re Communis per textum *in cap. Quæſitum eſt* 10. *de cohabitat. Clericor. & mulierum*, ibi: *Notorium per ſententiam, ſeu per confeſſionem factam in Jure*.
15 Notorium *facti* eſt factum ita evidenter exhibitum conſpectui hominum, ut nulla poſſit tergiverſatione celari. Ita in re Communis per textum *in cit. cap. Quæſitum*, ibi: *Aut per evidentiam rei, quæ tergiverſatione aliqua celari non poſſit*, & *cap. Cum olim* 24. *de verb. ſignif.* ibi: *Aut evidentia rei, quæ nulla poſſit tergi-*
16 *verſatione celari*. Notorium *præſumptionis*, ſeu *Notorium præſumptum* eſt dictum, vel factum ex publicis circumſtantiis a Jure pro veritate acceptum, ſeu eſt evidentia Juris vehementer præſumpta. Ita in re Communis apud Fagn. *loc. cit. n.* 84. *& ſeq.* Exempla notoriæ præſumptionis ſunt Paternitas, & Filiatio; nam quod aliquis ſit alterius pater, vel filius, non poteſt vere probari, *l. Lucianus* 83. *ff. de conditionibus, & demonſtrationibus*. Sed Jus præſumit vehementer eſſe filium, qui natus eſt de nuptiis, *l. Filium* 6. *ff. de his, qui ſui, vel alieni Juris ſunt*, ibi: *Filium enim definimus, qui ex viro, & uxore ejus naſcitur*, & concordat *l. Quia* 5. *de in Jus vocando*, ibi: *Pater vero is eſt, quem nuptiæ demonſtrant*. Vel quia publice pro filio habitus, & nominatus, atque altus fuit. Gloſſa communiter recepta *in cap. Michael* 13. *de Filiis Presbyterorum, verb. conſtiterit*. Idem ſolet exemplificari in infamato, cui indicta eſt purgatio canonica, & deficit, tunc enim is præſumitur eſſe reus criminis, *cap. Tua* 8. *de cohabitat. Cleric., & mulier.*, *cap. Inſinuatum* 23. *de Simonia*, Fagnan. *loc. cit. num.* 86. & alii.

17 Notorium facti adhuc eſt triplex, ſicut & factum, ſcil. Notorium facti permanentis, Notorium facti tranſeuntis, & Notorium facti interpolati. Gloſſa communiter recepta *in cap. Manifeſta* 15. *cauſ.* 2. *quæſt.* 1. Fagnan. *loc. cit.*
18 *num.* 78. & alii paſſim. Notorium *facti permanentis* eſt, quod continuo ſic ſe exhibet conſpectui hominum, ut nulla poſſit tergiverſatione celari, unde non indiget aliqua probatione, niſi inſpectione oculari. Exemplum eſt de eo, qui detinet in domo, menſa, & lecto concubinam, omnibus ſcientibus, & videntibus filios natos, & naſcentes, qui reddant notoriam incontinentiam continuam, *arg. cap. priuſquam, diſt.* 29. *cap. Propoſuiſti diſt.* 82. *cap. Conſuluit* 14. *de appellationibus*, *cap. Tua* 8. *de cohabitat. Clericor. & mulierum*, *l. Si vicinis* 9. *Cod. de nuptiis*, cum ſimilibus: Fagn. *loc. cit. num.* 79. *& ſeq.* cum aliis ibi citatis.
Notorium *facti tranſeuntis* eſt quod tranſeunter ſic ſe exhibet conſpectui hominum, ut 19
nulla poſſit tergiverſatione celari, ut cum quis in publica platea, ſeu via in conſpectu totius populi aliquem occidit, & hujuſmodi, *cap. Deus Omnipotens* 20. §. *quando autem cauſ.* 2. *quæſt.* 1. Fagnan. *loc. cit. num.* 81. & alii paſſim. Notorium *facti interpolati* eſt, quod non 20
continuo, ſed ſæpius per intervalla, ſeu interpolate ſic ſe exhibet conſpectui hominum, ut nulla poſſit tergiverſatione celari, ut patet de Uſurario publico, qui non continuo, ſed interpolate mutuat ad uſuras, *Cap. Cum tu* 5. *de uſuris*, & ſic de Meretrice notoria, quæ non peccat continuo, ſed interpolatim, & de ſimilibus. Et hujuſmodi Notorium *facti inter-* 21
polati, ſicuti & Notorium *facti tranſeuntis* cum non habeat facti permanentiam, ſi ſubeſſe negetur, indiget probatione, *arg. cap. Conſuluit*, 14. *de appellat.* ubi notatur quod multa dicuntur *Notoria*, quæ talia non ſunt, adeoque ubi negentur, probari debent.

Ad hoc, ut aliquod factum dicatur vere, & 22
proprie Notorium notorietate facti, ſufficit eſſe factum in præſentia majoris partis populi, Viciniæ, Parochiæ, Collegii, Communitatis &c. dummodo tamen in tali Communitate non ſint pauciores homines, quam decem. Quia decem conſtituunt populum, *arg. cap. Unic.* 3. *cauſ.* 10. *quæſt.* 3. Gloſſa *ibidem verb. Mancipia*, & jam fuit dictum ſub verb. *Collegium a num.* 5. *ad* 17. ubi fuit aſſignatum, quot requirantur ad conſtituendum Collegium, Univerſitatem, Congregationem, Familiam, Parochiam, Populum, Turbam &c. adeoque, cum ex citatis juribus *ſupra num.* 2. per majorem partem totus Populus repræſentetur, id quod ſit coram majori parte Communitatis, coram omnibus ejuſdem, & ſic *notorie*, fieri cenſetur. Abbas *in cap. Veſtra* 7. *de cohabitat. Clericor. & mulierum num.* 16. Silveſter verb. *Notorium quæſt.* 4. Navarr. *in Manual. cap.* 27. *num.* 55. Salicet. *in l. Ea quidem* 7. *Cod. accuſation. num.* 58. & alii paſſim *arg. cap. De manifeſta* 16. *cauſ.* 2. *quæſt.* 1. & Gloſſa *ibidem verb. Plurimis*.

Ad

Digitized by Google

23 Ad hoc autem, ut aliquid factum dicatur Notorium *notorietate facti*, non requiritur, quod ſit factum in præſentia majoris partis populi, quando populus in aliquo loco, vel Civitate eſt valde numeroſus, quia nemo audebit dicere, quod in Civitate 600. mille hominum ad hoc ut aliquod factum dicatur Notorium, requiri quod ſit factum in præſentia 300. mille hominum, ſed ſufficit, quod ſit factum in præſentia majoris partis Viciniæ, Parochiæ, Collegii, aut Communitatis, reſpectu cujus dicitur *Notorium*, & in ſimilibus caſibus ſpectat ad prudentem & diſcretum Judicem declarare ex circumſtantiis, & qualitate actus, loci, temporis, & perſonarum an tale factum ſit Notorium, vel non, cum circa hoc nihil habeatur in Jure definitum; *arg. l.* 1. §. 2. *de Jure deliberand. l. Continuus* 137. *ff. de verbor. obligat. & cap. De cauſis* 4. *de Offic. Delegati*. Sic Abbas *in cit. cap. Veſtra n.* 16. Fagnan. *ibidem num.* 92. cum pluribus ibi citatis, Reiffenſtuel *lib.* 5. *decr. tit.* 1. *a n.* 250. & alii.

24 In factis vere notoriis poteſt Judex procedere, non ſervato Juris Ordine, & ea abſque alia probatione punire. *Communis*, per clariſſimos textus *in cap. Prohibentur* 14. §. *His omnibus cauſ.* 2. *quæſt.* 1. ibi: *Quæ manifeſta* (ideſt notoria) *ſunt, Judiciarium ordinem non requirunt, cap. Quæ Lotharius* 16. *ead. cauſ.* 2. *quæſt.* 1. ibi: *In talibus* (ſcilicet notoriis) *Judiciarius ordo non requiritur, cap. Super eo* 3. *de teſtibus cogendis*, ibi: *Si factum eſt notorium, non eget teſtium depoſitionibus declarari, cum talia probationem, vel ordinem Judiciarium non requirant*.

25 Unde ad punienda delicta *Notoria* non requiritur accuſator, denunciator, nec libellus, ſed poteſt judex abſque his ex officio procedere contra *notorie* delinquentem. *Communis*, textu expreſſo *in c. Evidentia* 9. *de accuſationibus*, ibi: *Evidentia patrati ſceleris non indiget clamore accuſatoris; cap. Manifeſta* 15. *cauſ.* 2. *q.* 1. ibi: *Manifeſta accuſatione non indigent*. Clementin. *Sæpe* 2. *de verb. ſignificat. verb.*

26 *Nos autem*, cum ſimilibus. Nec requiritur productio, aut examinatio teſtium. *Communis*, textu expreſſo *in cap. De manifeſta* 17. *cauſ.* 2. *q.* 1. ibi: *De manifeſta, & nota pluribus cauſa, non ſunt quærendi teſtes; cap. Super eo* 3. *de teſtibus cogendis*, ibi: *Si factum eſt notorium, non eget teſtium depoſitionibus declarari*. Cum enim Judex jam certus ſit ex facto vere *Notorio*, non indiget per teſtes ulterius certiorari, *arg. cap. Eum qui* 31. *de Regul. Juris in* 6. ibi: *Eum, qui certus eſt, certiorari ulterius non oportet*.

In vere *Notoriis* nulla datur appellatio, & 27 ſi appelletur, poteſt Judex procedere ad executionem pœnæ, non obſtante tali appellatione. *Communis*, textu expreſſo *in cap. Cum ſit Romana* 5. *de appellationibus*, ibi: *Qui de crimine impetitur, appellare poteſt, niſi ſit notorium; cap. Pervenit* 13. *tit. eod.* ibi: *Si vero publicus eſt, & notorius appellationis obtentu non prætermittas quin eos excommunicatos denuncies, ipſoſque facias, ſicut excommunicatos, cautius evitari*, & concordant *c. Conſuluit* 14. *& cap. Propoſuit* 24. *tit. eodem*.

Additiones ex aliena manu.

Recte ait *Gloſſ. in c. Manifeſta cauſ.* 2. *q.* 1. 28 *quotidie de notorio loquimur, quid autem ſit ignoramus*.

Non male autem deſcribitur Notorium: *id* 29 *quod omnibus, vel pleriſque, ita manifeſtum, evidens, publicum, cognitumque eſt, ut nullo modo a quovis in dubium vocari poſſit, ſed de quo omnes, vel plerique certam notitiam, & indubitatam fidem habent*.

Itaque *manifeſtum, evidens, notum*, & *co-* 30 *gnitum* eſſe, per ſe non facit *notorium*, niſi item ſit & *omnibus*, vel *pleriſque* manifeſtum, evidens, notum, cognitumque, *ut nihil amplius dubii remaneat*.

Patet autem hinc, non omne *manifeſtum* 31 eſſe *notorium*. Poteſt enim quid eſſe *manifeſtum*, quod tamen non omnibus, vel pleriſque notum ſit, & ita nec *notorium*. Idemque dici poteſt de *evidenti*. Quinimo nec omne *publicum* dici poteſt notorium. Aliquando enim dicitur publicum id, de quo per famam conſtat. Hoc vero dici nequit notorium, quum tergiverſatione ſeu exceptione quadam poſſit celari, & elidi.

Utile autem eſt hæc obſervaſſe; nam ex con- 32 fuſione *notorii* cum *manifeſto, evidenti*, & *publico* nonnulli errores nati ſunt. Huc pertinet quod dicitur communiter, *acta judicii facere notorium*. Quot quæſo negotia, & lites pera- 33 guntur & deciduntur in judicio, quæ tamen in pauciſſimorum hominum notitiam veniunt? Porro *notoria* hæc eſſe nemo qui ob oculos habeat veram deſcriptionem *notorii* affirmare poteſt. Vide & alios errores notatos a Stryk. *juridic. diſſert. vol.* 12. *diſput.* 4. *cap.* 1. §. 16. *& plur. ſeq.* qui una ex juſta idea notorii rejicit diviſionem, quam vulgo tradunt Doctores *notorii* in *notorium juris*, & *notorium facti*, & *noto-*

Digitized by Google

notorii juris in *notorium diſpoſitionis* , *notorium præſumptionis* , & *notorium probationis*.

34 De notorio , an & quomodo probationem in judicio admittere poſſit , necnon , vide Stryk. *ubi ſupra cap.* 2. *per tot.*

35 Effectus notorii plures vulgo tradi ſolent . Prior eſt , quod *in notoriis juris ordo non ſit ſervandus*. At effectum hunc aliqui admittunt tantum in criminalibus , non item in civilibus. Sunt qui & in Criminalibus hunc ipſum effectum admittunt , ſi agatur de *notorio facti permanentis* , nequaquam vero de *notorio facti tranſeuntis*.

36 Mihi vero eorum arridet ſententia, qui tenent in notorio non eſſe cauſam ordinario modo diſcutiendam, ſed ſummario abſque ſtrepitu & figura judicii diſcuti omnino debere , & ſic omitti haud poſſe eſſentialia proceſſus, aliqualem ſcilicet citationem, reſponſionem rei , demonſtrationem, defenſionem rei , & ſententiam. Et hoc intellexit Summus Pontifex dum *in cap.* 2. *de jurejurando*, inquit : *Ordinem judiciarium non eſſe obſervandum* in notorio , ut obſervant *Gonzalez ibidem num.* 1. Stryk. *loc. cit. cap.* 3. §. 5. *& plur. ſeq.* qui confutat alios effectus, quos quaſi rivulos ex hoc primo falſo derivare ſolent DD. ſcilicet in *notoriis citatione opus non eſſe*, nec *libello* : *ceſſare litis conteſtationem* : *cauſæ cognitionem a parte Judicis non eſſe neceſſariam* : *nulli defenſioni locum eſſe* : *nullam requiri ſententiam* : *non eſſe admittendam appellationem &c.*

37 Alii *notorii* effectus tradi ſolent , videlicet quod *illud tametſi non allegatum Judex ex officio ſupplere valeat* , quod *tollat ignorantiæ præſumptionem* , quod *aliquando poſſit limitare Leges*, *ſtatuta*, *& reſcripta* , quod *ferri ſuper eo poſſit ſententia die feriata* , quod *ſententia valeat etiam ſine ſcriptura* . At conſule de iis animadverſiones Stryk. *eodem loco cap.* 4. *a* §. 24. *ad finem*.

Confer etiam ubi de *notorio* differere occurrit diſſertationes Strauch. Eberhard. & Orthii.

NOVITIATUS , NOVITIUS , NOVITIA.

---

1 NOvitiatus annus inſtitutus eſt, ut Religio probet mores Novitii , & Novitius auſteritatem Religionis ; textu expreſſo *in cap. Ad Apoſtolicam* 16. *de Regularibus*, *& cap. Is quæſt.* 1. *& cap. Non ſolum* 2. *de Regularib. in* 6.

2 Novitiatus annus , ſive in maſculis, ſive in feminis incipit ſolum a die ſuſceptionis habitus , ſive ab eo die , quo in habitu Religionis Novitii , ſeu Novitiæ incipiunt ſequi communem aliorum Religioſorum , ſeu Religioſarum vitam ; Sic expreſſe ſtatuit Concilium Tridentinum *cap.* 15. *ſeſſ.* 25. *de Regular.*

3 Alia plurima quoad Novitiatus annum, Vide verb. *Annus probationis* , *ſeu Novitiatus a num.* 3. *ad* 44. *uſque in finem* , ne inutilis fiat repetitio.

4 Novitiatus de licentia Superioris, & ex juſta cauſa poteſt fieri partim in uno Conventu deſignato , & partim in alio item deſignato ; Sic declaraſſe Sac. Congr. Concil. referunt Paſſerinus *de ſtatu homin. tom.* 3. *quæſt.* 189. & Marthæucc. *Officialis Curiæ quoad Novitios cap.* 34.

5 Novitios ad habitum recipere de Jure communi pertinet ad Prælatum , & Conventum ſimul , itaut nec Conventus ſine Prælato , nec Prælatus ſine Conventu poſſit ad Religionem aliquem recipere , ut habetur expreſſe *in cap. Novit* 4. *De his, quæ fiunt a Prælato ſine conſenſu Capituli* , & concordant *cap. Quanto* 5. *& cap. Ea noſcitur* 6. *eodem tit. & cap. Congregatio ultim. cauſ.* 16. *q.* 7.

6 Regulariter tamen debent attendi Conſtitutiones , Conſuetudines, & Privilegia cujuſcumque Religionis pro receptione ſuorum reſpective Novitiorum , prout aperte habetur *in cap. final. de Regular. in* 6. ibi : *Si ad ſolum Abbatem pertineat creatio Monachorum* , *eo defuncto* , *nequibit novus Monachus a Conventu creari ; alias poterit* , *ſi eorum creatio ſpectat ad utrumque inſimul*.

7 Unde ſi Novitius in aliqua Religione recipiatur a non habente auctoritatem ſecundum ſuas peculiares Leges, ſeu Conſtitutiones, talis receptio eſt nulla, & ipſe Novitius poteſt a legitimis Superioribus ſpoliari , & a Religione dimitti ; *arg. cit. Jurib. ſup. n.* 5. quia ex defectu poteſtatis , ſeu auctoritatis corruit actus ; non enim valet , quod ab aliquo fit, quando id ab eo ſolo fieri non poteſt ſine interventu, ſeu conſenſu, vel licentia alterius ; *l. Titium* 47. *ff. de adminiſtrat. Tutor.* adeoque talis receptio ipſo jure eſt nulla, ex quo facta ſit contra Jus, quod irritat, & annullat contrarium factum ; *l. Non dubium* 5. *Cod. de Legibus* , *& Conſtitutionibus*, Donat. *prax. rer. Regular. tom.* 2. *part.* 2. *tract.* 1. *q.* 4. cum pluribus ibi citatis.

8 Novitii in Ordine Fratrum Minorum de Obſervantia non poſſunt admitti ad Profeſſio-

nem ;

Digitized by Google

nem, niſi ter in anno Novitiatus hoc eſt, quarto quoque menſe per vota ſecreta a majori parte Fratrum in eo Conventu a duobus menſibus actu ibi de Familia exiſtentium, habiles fuerint inventi; Sic expreſſe ſtatuit Innocentius X. Conſtit. incip. *Ad propagandam*.

9 In paritate votorum debent vota ferri uſque ad tertiam vicem, & ſi ſemper fuerint paria, debet Novitius expelli abſque ulteriore computatione, niſi aliter in Domino cenſuerit Pater Provincialis, qui in hoc votum deciſivum ferre, vel aliam computationem imponere poteſt, ut expreſſe fuit ſancitum in noviſſimo Capitulo Generali Mediolani in Conventu S. Angeli celebrato *die* 4. *Julii* 1729. cui & ipſe interfui, dum, licet immerito, Miniſtrum agerem Provincialem. Ibi enim in Conſtitutionibus pro Ciſmontana Familia *n.* 48. ſtatutum fuit præciſe, ut ſequitur: *In paritate votorum, dum tertia vice feruntur pro Novitiis ad Profeſſionem admittendis ſtatuitur, ut abſque ulla ulteriori computatione Novitius expellatur, niſi aliter in Domino cenſuerit P. Provincialis, qui in hoc votum deciſivum habere, vel aliam computationem imponere valeat*.

10 Religioſi conſentientes, & concurrentes ad expulſionem Novitii habilis per denegationem ſuffragii abſque legitima cauſa peccant mortaliter, quia gravem injuriam faciunt Religioſi eam privando idoneo Religioſo, & etiam Novitio, qui peracto probationis anno, & habilis repertus jus habet ad Religionem, & inſuper contrafaciunt in re gravi Concilio Tridentino, quod *cap.* 16. *ſeſſ.* 25. *de Regularibus* præcipit, ut Novitii reperti habiles, finito anno Novitiatus ad Profeſſionem admittantur; Sic etiam peccant mortaliter Religioſi admittentes per ſua favorabilia ſuffragia ad Religionem Novitios certo cognitos inhabiles, quia per admiſſionem talium inhabilium Novitiorum grave damnum, & deplorabile præjudicium infertur Religioni. *Communis*.

11 Novitii non tenentur ad ſtatuta, & præcepta Regulæ ex debito Juſtitiæ, quia nondum ſunt proprie Religioſi, nec perfectæ partes illius Religionis, ut dicitur expreſſe *in cap. Religioſo* 21. *de ſentent. Excomm. in* 6. & obligatio obſervandi Regulam ex debito Juſtitiæ naſcitur ex voto & promiſſione Profeſſorum.

12 *Communis*. Tenentur tamen ad ea ex quadam decentia, *quia dignum eſt, ut qui ſimilem cum aliis vitam ſuſcipiunt, ſimilem ſentiant in legibus diſciplinam*, ut expreſſe dicitur *in cap. Recolentes* 3. *verſ. Si enim, de ſtatu Monachor.* Tum quia eorum probatio id exigit, ut probentur in ſpiritu, quo venerunt; *Communis*.

Novitii non ſubjiciuntur caſibus reſervatis 13 a Superioribus ſuæ Religionis, nec caſibus reſervatis ab Epiſcopo loci, unde non poſſunt innodari Cenſuris, nec ab Epiſcopo, nec a Superiore Religionis, quia ſunt in ſtatu neutro, ideſt nec vere ſubditi Epiſcopi, nec Superiore Religionis, ſed ſunt in ſtatu medio per abnegationem extremorum in odioſis; *arg. cap. Odia* 15. *de Regul. Juris in* 6. ibi: *Odia reſtringi, & favores convenit ampliari*; Alphonſ. de Leone *de poteſt. Confeſſarii part.* 2. *recollect.* 11. *num.* 137. *& de Cenſuris recollect.* 2. *num.* 137. *& de Cenſuris recollect.* 2. *num.* 265. *in fine*; Graſſ. *in Appendic. lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 69. Nald. *in Summa verb. Novitius*; Donat. *praxerum Regular. t.* 2. *part.* 2. *tract.* 6. *q.* 2. *n.* 4. *&* 5. cum aliis ibi citatis, *& ibid. quæſt.* 15. *num.* 2. *&* 5. Tamburin. *de Jure Abbat. diſp.* 15. *quæſt.* 6. & alii.

Hinc Novitii poſſunt ſine alia licentia ab- 14 ſolvi a quolibet Confeſſario approbato pro Fratribus ſine expreſſa excluſione Novitiorum. Vide verb. *Approbatio art.* 2. *num.* 2. *& ſeq.* In- 15 ſuper Novitii abſque licentia Prælatorum Ordinis poſſunt valide confiteri, & abſolvi a peccatis etiam in Religione reſervatis per quemcumque Confeſſarium, ſive Sæcularem, ſive Regularem ab Ordinario loci pro Sæcularibus approbatum. Vide *d. verb. Approbatio art.* 2. *num.* 5. *& ſeq.*

Novitii, ſeu Sæculares nondum induti, de 16 brevi tamen induendi, & jam in Novitiatum admiſſi, ut ſic ſub obedientia Prælati, & diſciplina Magiſtri Novitiorum per aliquot dies incipiant experiri Religionis auſteritates, poſſunt a Confeſſariis etiam a ſolo Prælato Regulari approbatis abſolvi ab omni excommunicatione, & Cenſura, etiam ab homine generaliter lata; D. Antoninus 3. *part. tit.* 24. *cap.* 77. §. 1. Corduba *lib.* 1. *quæſt.* 30. Rodriq. *tom.* 1. *Quæſtion. Regular. quæſt.* 20. *art.* 21. & Communis aliorum per plurima Privilegia ad id a Summis Pontificibus Regularibus conceſſa. Immo ſi dicti Juvenes, dum ſic ſunt in 17 Monaſterio, infirmentur, poſſunt omnia Sacramenta recipere a Regularibus dicti Monaſterii, & ſi decedant, poſſunt in eorum Eccleſia tumulari, inconſulto Parocho & quarta funeris non ſoluta: Tales enim gaudent omnibus Fratrum, & Novitiorum Privilegiis, quia de proximo accingendus in favorabilibus habetur pro accincto; *l. penult. ff. de milit. teſtam. & l. Item Legato* 47. §. 1. *ff. de Leg.* 3. & partus conceptus (ut ſunt tales Juvenes de pro-

proximo induendi, & jam ſtantes in utero Re-
ligionis) in his, quæ concernunt præſervatio-
nem, ut producatur ad eſſe, gaudet privile-
gio Natorum, prout aperte colligitur *ex l. Præ-
gnantis ff. De pœnis, & l. Qui in utero ff. de
ſtat. homin.* Donat. *loc. cit. tract. 1. quæſt.* 18.
per tot. cum variis aliis ibi citatis; Vide verb.
Monialis art. 1. *n.* 61. & verb. *Sepultura n.* 31.
18 Novitii, & Novitiæ in articulo mortis exi-
ſtentes, etiam anno Novitiatus non comple-
to, ſi ſint in ætate legitima, poſſunt Profeſ-
ſionem emittere; Sic expreſſe conceſſit S. Pius
V. Novitiis Monialibus S. P. Dominici Conſt.
incip. *Summi Sacerdotis cura:* qua conceſſione
gaudent per communicationem etiam Novi-
19 tii, & Novitiæ aliarum Religionum. Si ta-
men hujuſmodi Novitii, & Novitiæ conva-
luerint, debent ſuo Novitiatus tempore com-
pleto iterum profiteri; Sic cenſuit *Sacr. Cong.
Concil. in una Ordinis S. P. Franciſci Min. de
Obſervantia die* 20. *Mart.* 1649. *ad cap.* 15. *ſeſſ.*
25. *de Regularibus* apud Pignatell. *tom.* 2. *con-
ſult.* 356.
20 Novitii, & Novitiæ gaudent omnibus Pri-
vilegiis ſuæ reſpectivæ Religionis, adeoque
gaudent etiam Privilegio Fori, & Canonis;
cap. Religioſo 20. §. *Quamvis, de ſentent. ex-
commun. in* 6. & gaudent etiam Indulgentiis,
quibus gaudent Profeſſi; Pellizar. *in Manual.
Regular. tom.* 1. *tract.* 2. *c.* 7. *num.* 1. Portell.
de dub. Regular. verb. Novitius num. 54. Reif-
fenſtuel *lib.* 3. *Decret. tit.* 31. *num.* 115. & alii
21 communiter. Inſuper ſpecialiter lucrantur In-
dulgentiam plenariam diebus, quibus Sacrum
induunt Habitum, & Profeſſionem emittunt,
ſi confeſſi SS. Euchariſtiæ Sacramentum ſum-
pſerint; Paulus V. Conſtit. incip. *Romanus
Pontifex*.
22 Novitii ſoli de more recitantes in Choro
horas Canonicas ſatisfaciunt præcepto loco Pro-
feſſorum, dummodo tot numero adſint quot
requiruntur ad conſtituendum corpus Commu-
nitatis, ſive Collegium, ſcilicet ſaltem tres,
quia tres faciunt Collegium; *l. Neratius* 85.
ff. de verb. ſignificat. ibi: *Neratius Priſcus tres
facere exiſtimat Collegium, & hoc magis ſequen-
dum eſt*, & ſic tenent Donat. *tom.* 2. *tr.* 6. *q.* 22.
Reiffenſtuel *lib.* 3. *decret. tit.* 31. *num.* 116. &
alii. Vide verb. *Officium divinum art.* 1. *num.*
43. & 44.
23 Beneficium Clerici ingredientis Religionem
non poteſt ab Epiſcopo alteri conferri intra
annum Novitiatus ipſius; *Communis* textu ex-
preſſo *in cap. Beneficium* 4. *de Regularib. in* 6.
ibi: *Beneficium illius, qui religionem ingredi-
tur, non eſt infra probationis annum alicui con-
ferendum*. Et interim durante tempore Novi- 24
tiatus per alium Beneficii functiones, & one-
ra præſtari debent, aſſignata ei congrua ſu-
ſtentatione de redditibus ipſius Beneficii; *Com-
munis* textu expreſſo *in cit. cap. Beneficium*,
ibi: *Sed interim eidem Beneficio per alium de-
ſerviri debebit, aſſignata ſibi congrua de ipſius
proventibus portione*.
Talis congrua quantitas determinari debet 25
ab Epiſcopo loci; Gloſſa *ibidem verb. Sed in-
terim*, Barboſa *in d. cap. Beneficium num.* 8.
Sanchez *lib.* 7. *moral. cap.* 4 *num.* 14. Pirhing
lib. 3. *decr. tit.* 31. *n.* 76. Reiffenſtuel *ibid. n.* 119.
& alii communiter. Reſidui autem fructus re- 26
ſervandi ſint, atque reſtituendi Novitio, tam-
quam, vero Beneficiato, ſi exeat; Sanchez *loc.
cit. n.* 19. Pirhing *loc. cit. n.* 76. Reiffenſtuel
loc. cit. num. 119. & alii paſſim. Si vero No- 27
vitius Beneficiatus Profeſſionem emittat, reſti-
tuendi ſunt Monaſterio; In illis enim ſucce-
dit Monaſterium, ſi ſucceſſionis ſit capax, ſi-
cut in aliis bonis Profeſſi, niſi hic ante Pro-
feſſionem aliter de illis diſpoſuerit; Sanchez
loc. cit. num. 19. Pirhing *loc. cit. n.* 76. & alii;
Reiffenſtuel tamen *loc. cit.* vult reſtituendos
eſſe non Monaſterio, ſed Eccleſiæ, ſeu ad
cauſas pias applicandos tamquam fructus me-
re Eccleſiaſticos ſuperfluos.
Si Novitii Beneficium habeat annexum Jus 28
eligendi, ſeu ſuffragandi in Electionibus, ut
ſi Novitius erat Canonicus alicujus Cathedra-
lis, vacante intra annum ſui Novitiatus Præ-
latura, ſi ipſe velit Electioni intereſſe, exclu-
di non poteſt: quia retinet adhuc verum ſuum
Jus ad talem Electionem, cum nec Beneficio,
nec fructibus, & effectibus ejus ſit privatus.
Sanchez *loc. c. n.* 10. Pirhing *loc. c. num.* 118.
Suarez *tom.* 5. *cap.* 16. *num.* 16. & alii. Non 29
eſt tamen neceſſario vocandus, & ipſo non
reclamante, poſſunt alii ad Electionem libe-
re, & valide procedere, quia cum ſe ipſum
ſponte a ſæculo ſegregaverit, merito reputa-
tur inter abſentes, & remotos, qui nec ſo-
lent, nec debent vocari. Gloſſa *in cit. cap.
Beneficium, verb. Conferendum in fine*, Joann.
Andr. & Franc. *ibid. num.* 2. Barboſa *ibidem
num.* 13. Sanchez *loc. cit. n.* 10. Pirhing *loc. c.
num.* 75. Reiffenſtuel *loc. c. num.* 118. Silveſter
verb. *Religio* 5. *quæſt.* 11. Suarez *loc. c. n.* 16
& alii.
Novitii, ut valide renunciationem, ſeu obli- 30
gationem irrevocabilem faciant de ſuis bonis,
& Juribus temporalibus, ultra ſolemnitates Ju-
ris communis, debent neceſſario obſervare alias

duas ſpecialiter ſtatutas a Concilio Tridentino *ſeſſ. 25. de Regularib. cap. 16.* videlicet quod talis renunciatio fiat cum licentia Epiſcopi, vel ejus Vicarii, & intra duos menſes proximos ante Profeſſionem, ibi: *Nulla quoque renunciatio, aut obligatio antea facta etiam cum juramento, vel in favorem cujuſcumque cauſæ piæ valeat, niſi cum licentia Epiſcopi, ſive ejus Vicarii fiat intra duos menſes proximos ante Profeſſionem, ac non alias intelligatur effectum ſuum ſortiri niſi ſecreta Profeſſione, aliter vero facta etiamſi cum hujus favoris expreſſa renunciatione, etiam jurata, ſit irrita & nullius effectus.*

31 Vi hujus Tridentini Concilii Decreti prohibentur, & irritantur omnes tam lucrativi, quam oneroſi inter vivos contractus, quibus Novitii libertas deferendi Religionem poſſit aliqualiter impediri. *Communis*, arg. textus ipſius Concilii, ibi: *Ne hac occaſione diſcedere nequeat, quod totam, vel majorem partem ſubſtantiæ ſuæ Monaſterium* (ſi huic renunciavit) *poſſideat* (ſeu alii poſſideant) *nec facile, ſi diſceſſerit, id recuperare poſſit.* Et revera quod prohibeantur, & irritentur omnes tales contractus aperte demonſtrat Concilium per ly *nulla ..... obligatio*, nomine cujus veniunt omnes contractus, *arg. l. Omnes 1. ff. De Novationibus, l. Veluti 25. ff. de Verbor. obligation.* ſicut e contra contractuum appellatione veniunt obligationes; *l. Labeo 19. ff. de verbor. ſignification.*

32 Item prohibentur, & irritantur omnes do-
nationes notabiles, ſeu magni momenti, quia
per ipſas recurrit finis Concilii: *Ne hac occa-
ſione diſcedere nequeat &c.* Donatio enim eſt
vera ſpecies renunciationis, & obligationis.
33 *Communis, argum. citatis Juribus.* Item prohi-
bentur, & irritantur omnes remiſſiones debi-
torum notabilium, quia tales remiſſiones ſunt
quædam ſpecies donationis, & renunciationis,
quæ poſſunt minuere Novitii libertatem ad
egrediendum contra finem expreſſum Concilii
34 Tridentini. *Communis.* Item prohibentur, &
irritantur renunciationes, & donationes etiam
Jurium ad futuras hereditates; Quælibet enim
renunciatio potens minuere libertatem egre-
diendi declaratur a Concilio irrita, ibi: *Nul-
la quoque renunciatio.* Tales autem ſunt dictæ
renunciationes, & donationes etiam Jurium ad
futuras hereditates, adeoque &c. *Communis.*

35 Vi dicti Concilii Tridentini non prohibentur, nec irritantur Teſtamenta, & aliæ diſpoſitiones mortis cauſa factæ, adeoque ſemper valent, ſive fiant ante ingreſſum Religionis, ſive poſt ingreſſum quocumque die intra annum Novitiatus ſine licentia Epiſcopi, aut ejus Vicarii, & etiam ante dictos duos menſes proximos ante Profeſſionem, dummodo habeant cetera alia Juris requiſita, quia Teſtamenta, & aliæ diſpoſitiones mortis cauſa factæ, ut Codicilli, donationes mortis cauſa &c. nec renunciationes, nec obligationes irrevocabiles ſunt, cum toties, quoties voluerit Novitius ante Profeſſionem poſſit pro libitu ſuo ea revocare, adeoque cum ſic nec in minimo lædant libertatem Novitii egrediendi a Religione, non prohibentur, nec irritantur a Concilio in dicto decreto, quod pro unico fine prohibitionis, & irritationis reſpicit conſervationem talis libertatis Novitii egrediendi a Religione, ibi: *Ne hac occaſione diſcedere nequeat &c.* Sic tenent Doctores communiter, & ſic expreſſe declaravit *Sacr. Congr. Concil.* teſte Fagnano *lib. 2. decret. cap. In præſentia 8. de probationibus num. 50.*

Item non prohibentur, nec irritantur illi
Contractus oneroſi, vi quorum Novitius tantum 36
recipit, quantum dat, ut ſunt emptiones, locationes, & hujuſmodi, in his enim contractibus, nec in minimo læditur libertas Novitii exeundi a Religione, cum tantum recipiendo, quantum dat, nihil a parte rei perdat. *Communis.*

Item non prohibentur, nec irritantur renun- 37
ciationes, & obligationes, quæ fiunt ante ingreſſum, & abſque intuitu ingreſſus in Religionem, ſeu ſine animo eam ingrediendi, quamvis poſtea progreſſu temporis *ingreſſus* contingeret, quia intentio Concilii ſola fuit prohibere illas renunciationes, & obligationes, quæ fiunt intuitu Religionis, & liberum impediunt egreſſum, ibi: *Ne hac occaſione diſcedere nequeat &c.*

Immo neque prohibentur, neque irritantur 38
renunciationes, donationes, & obligationes factæ ante ingreſſum Religionis, etiam intuitu, & cauſa ipſius ingreſſus Religionis. Sic expreſſe Rota *part. 5. tom. 1. recent. deciſ. 125. num 24.* ubi dicit ſic declaraſſe *Sacram Congr. Concilii*, *& part. 12. deciſ. 245. num. 6.* & quod late diſcuſſo hoc articulo, ſic fuit reſponſum *in Romana donationis 1. Februar.* 1640. *coram Reverendiſs. Tarraconen. & in Romana ſucceſſionis de Comitibus 12. Januar.* 1642. *coram Reverendiſſimo Decano* cum aliis pluribus congeſtis per Alden. *ad deciſ. 586. num. 2. part. 5. tom. 2. recent.* Quamvis enim adſint declarationes Sacræ Congregationis Concilii, in quibus declaratum fuit, Tridentinum comprehendere non ſolum donationes, & renunciationes factas a Novitiis intra

tra

Digitized by Google

tra duos menſes proximos ante Profeſſionem, ſed etiam illas, quæ fiunt ante ingreſſum Religionis cum narrativa, & mentione expreſſi ipſius ingreſſus, vel cum conditione quatenus donans profiteatur. Rota *part.* 5. *tom.* 2. *deciſ.* 586. *num.* 17. Quæ fundatur in ea ratione, quod cum Concilium reprobaverit donationes a Novitiis non factas intra duos menſes ante Profeſſionem, ne ob timorem non recuperandi bona donata adimeretur Novitiis libertas egrediendi, ita ex eadem ratione cenſendas eſſe prohibitas donationes factas ante ingreſſum. Rota *ibidem num.* 18. *&* 19. Unde inferebatur, contrarium tenentes intelligendos eſſe de donationibus ſimpliciter, & ſine mentione, neque intuitu ingreſſus factis. Rota *ibidem num.* 30.

39 Verum revocatis antiquis declarationibus, Ead. Sacra Cong. Concilii declaravit, & per plura alia Tribunalia definitum fuit, dictum Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *c.* 16. *de Regularibus* non habere locum, quando donatio, vel renunciatio fit ante ingreſſum intuitu ingreſſus Religionis, *Annotat. ad deciſ.* 586. *num.* 22. ubi pro hac opinione referuntur 38. Auctores, & inter alios Paſſarell. *de peivileg. Minorum cap.* 37. ubi refert, quod pro hac opinione fuit judicatum; Menochius *in addit. ad lib.* 2. *cap.* 430. *num.* 3. ubi miratur de Navarr. & Molina, qui tenuerunt contrarium; Roderic. *qq. Regular. tom.* 2. *quæſt.* 47. *art.* 8. ubi dicit, quod pro hac opinione fuit judicatum, & referi, quod pro ea conſuluerunt quamplures ibi nominati; Hector Capycius Latro *deciſ.* 31. *n.* 7. ubi dicit, quod hæc opinio frequentiori DD. calculo eſt approbata, deciſionibus Supremorum Tribunalium roborata, & declarationibus Eminentiſſimorum Card. Sacr. Concil. ſic eſt interpretata; Rota *in Tarentina donationis* 3. *Februar.* 1607. *coram Sacrato*, *&* *in Parmen. Teanſactionis coram Durand. deciſ.* 121. *n.* 39. *in impreſſis in Peruſina hereditatis* 10. *Decemb.* 1620. *coram bonæ memor. Card. Virili*, Diana *reſolut. moral. tom.* 3. *tract.* 2. *de dub. Regular. cap.* 55. ubi pro hac opinione refert de verbo ad verbum declarationem Sacræ Congr. Conc. Et hanc opinionem tenent Fagnanus *lib.* 4. *decretal. in cap. Statuimus* 23. *de Regularibus a num.* 42. Sanchez *lib.* 1. *moral. cap.* 5. *num.* 4. Donatus *peax. Rerum Regul. tom.* 2. *teact.* 7. *q.* 20. qui omnes referunt ita declaraſſe Sacram Congreg. Concilii, & Barboſa *in Summa Apoſtol. deciſ. verb. Renunciatio Novitii n.* 1. ubi cum pluribus aliis refert ſic fuiſſe deciſum a Sacra Congr. Concilii, & Collectan. *in Concil. Trid. cit. ſeſſ.* 25. *cap.* 16. *de Regul. num.* 18. ubi dicit, quod illa verba Concilii *Antea facta* intelligi debeant de renunciatione tantum facta poſt ingreſſum Religionis, ac proinde, quod ſæcularis ante habitus ſuſceptionem, & Novitiatus ingreſſum, poſſit etiam intuitu ejuſdem ingreſſus valide de ſuis bonis diſponere, illa renunciando, donando, ſeu obligando abſque ſolemnitate requiſita a Concilio *in d. cap.* 16. *ſeſſ.* 25. *de Regularibus*, & ibi citat Rotam, & 35. Auctores & in fine addit, quod ideò donationem factam per Filium Patri per paucos dies ante ingreſſum Religionis, ſeu habitus ſuſceptionem intuitu, & contemplatione ejuſdem Religionis eſſe validam tuetur expreſſe Aldan. *in Compend. Canonicor. reſolut. lib.* 2. *tit.* 8. *num.* 15. ubi refert ſic fuiſſe deciſum *ſub die* 13. *Aprilis* 1630. Et hanc ſententiam probabilem cenſent Layman *lib.* 3. *tract.* 5. *cap.* 7. *num.* 7. Pirbing *lib.* 3. *decret. tit.* 31. *num.* 81. & alii plures, Reiffenſtuel *lib.* 3. *decret. tit.* 31. *n.* 142. quamvis ipſe *ibidem a num.* 145. *ad* 152. cum pluribus aliis defendat contrarium, uti etiam defendunt 15. Doctores apud Barboſam *loc. cit. num.* 18. *in fine*, exiſtimantes renunciationem, ſeu donationem factam ab exiſtente adhuc in ſæculo prætextu, & intuitu ingreſſus Religionis nullam, & invalidam eſſe ſine ſolemnitate requiſita a Concilio *loco citato*.

Ratio autem noſtræ ſententiæ eſt, quia cum 40
dictum Decretum Concilii ſit correctorium Juris communis, non debet intelligi, niſi in caſu ſuo, nec eſt extendendum ad alios, quamvis paritas urgeret rationis, *Annotat. ad deciſ.* 486. *n.* 23. *paet.* 5. *tom.* 2. *Rot. recentior. arg. cap. Quæ a Jure* 28. *de Regul. Juris in* 6. ibi: *Quæ a Jure communi exorbitant, nequaquam ad conſequentiam ſunt trahenda*; Tum quia in dubio textus eſt intelligendus juxta Rubricam ſub qua exiſtit, cum unuſquiſque textus congruis ſubdatur titulis; *arg. l. Dedit nobis* 3. §. 13. *Si quid autem*, *&* §. 18. *Si vero*, cum ſimilibus: Rubrica autem Concilii eſt *de Regulaeibus*, qualis non eſt qui adhuc exiſtit in ſæculo, quamvis Religionem ingredi intendat, adeoque &c. Tum etiam quia dictum *cap.* 16. *ſeſſ.* 25. eſt continuativum *capitis* 15. immediate antecedentis, ut patet ex illa particula *quoque* ſub initio poſita, ibi: *Nulla quoque renunciatio*, cujus dictionis natura eſt copulare ſequentia antecedentibus; *arg.* §. 7. *Peatorum quoque*, *tit.* 2. *Inſtitutionum de Jure naturali*, cap. autem 15. immediate præcedens expreſſe agit de ſolis Novitiis, ut clare patet ex textu, adeoque etiam de ſolis Novitiis eſt intelligendum *d. cap.* 16. immediate

ſequens per illam particulam *quoque* cum antecedenti copulatum.

41 Unde hanc ſententiam mordicus tuetur Fagnan. *in citat. cap. Statuimus* 23. *de Regularib. a n.* 42. *ad* 47. ubi teſtatur eam contra Navarr. ſæpius probaſſe Sacram Congr. Concilii; Aliquando enim, dicit ipſe, cenſuit *d. cap.* 16. *ſeſſ.* 25. *de Regularibus*, ſibi locum non vindicare in donationibus factis ante ſuſceptum Habitum probationis, ſicuti etiam reperitur adnotatum in calce prædictorum *Conſil.* Navarr. 81. *&* 82. & alias conſulta: *An illud caput comprehendat renunciationes factas ante ingreſſum, illius tamen contemplatione.* Reſpondit: *non comprehendere renunciationes factas ante ingreſſum, hoc eſt ante Habitus ſuſceptionem;* Quinimmo præſuppoſitis duabus Congregationis declarationibus ſuper *d. cap.* 16. altera, quod minime infringantur renunciationes factæ ante ingreſſum Religionis, altera, quod ex eo Decreto renunciationes factæ in ipſo ingreſſu non valeant; Quæſitum eſt: *an cum Clarix Buccapadulia renunciaverit bonis tam paternis, quam maternis eadem die, qua ingreſſa fuit Monaſterium, prædicta ejus renunciatio ſufficiat, an nova requiratur ante profeſſionem, juxta formam a Concilio præſcriptam? Die* 22. *Jun.* 1613. *Sac. Cong. cenſuit Decretum d. cap.* 16. *non vendicare ſibi locum in renunciationibus factis ante actum ſeu momentum ſuſceptionis Habitus, ac propterea ex eo decreto ſupraſcriptam renunciationem non eſſe nullam.* Sic ad litteram refert Fagn. *loc. cit. num.* 47.

42 Novitii ſine ſolemnitatibus a Concilio *in d. cap.* 16. requiſitis, poſſunt valide, & licite facere modicas eleemoſynas, & modicas donationes Deo, ſeu B. Mariæ, vel Sanctis, quia in ſimilibus modicis eleemoſynis, & donationibus reſpectu bonorum, & facultatum Novitii ceſſat finis prohibitionis Concilii, nempe: *Ne hac occaſione diſcedere nequeat.* Garcias, Azorius, Lezana, Tamburin. Sanchez, Peregrin. & alii citati, & ſecuti a Barboſa *ſupra d. ſeſſ.* 2. *cap.* 16. *n.* 7. *&* 8.

43 Renunciatio facta ad favorem Patrum Societatis Jeſu per Novitium inter Patres dictæ Societatis eſt valida, non obſtante, quod non fuerit facta cum licentia Epiſcopi. Sic deciſum fuiſſe *in Neapolitana* 20. *Martii* 1621. referunt Sellius *in Selectis Canonic. cap.* 19. *n.* 15. & Barboſa *ſuper Tridentin. d. ſeſſ.* 25. *cap.* 16. *num.* 29.

44 Immo Novitii Societatis Jeſu poſſunt renunciare bonis in favorem Societatis, vel cujuſcumque, non ſervata forma Concilii, nec expectato bimeſtri proximo ante Profeſſionem. Aldanus enim *in Compend. Canonic. reſolut. lib.* 1. *tit.* 16. *n.* 10. & Barboſa *loc. cit. n.* 41. referunt fuiſſe deciſum, quod Patres Societatis Jeſu dicto Decreto Concilii non ſolum excepti ſunt quoad emittendam Profeſſionem, ſed etiam quoad obligationes, & renunciationes, adeo ut hæ etiam ab eorum Novitiis quandocumque, & ſine cujuſvis licentia factæ nullitati dicti Decreti minime ſubjaceant.

Novitiis Societatis Jeſu, qui poſt Vota ſimplicia ante tamen ſolemnem Profeſſionem a dicta Societate ab ejuſdem Præpoſito Generali juxta facultatem ſibi a Sede Apoſtolica conceſſam dimittuntur, nulla ab eadem Societate debentur alimenta, aut congrua ſuſtentatio, licet dum in ea viverent, titulo Religioſæ paupertatis ad Sacros etiam Presbyteratus Ordines promoti fuerint. Sic noviſſime ſtatuit Benedictus XIII. Conſtit. 45. incip. *Injuncti Nobis.* 45

Novitius habens Beneficium Eccleſiaſticum, nequit illud renunciare, non ſervata ſolemnitate a Concilio requiſita. Sic declaravit *Sac. Cong. Concilii* apud Fagnan. *in c. Statuimus* 23. *de Regularib. num.* 19. & Matthæuc. *Officialis Curiæ cap.* 43. *n.* 31. & tenent Flaminius *de reſignat. Benefic. lib.* 3. *qu.* 13. *a num.* 4. Sperell. *deciſ.* 17. *num.* 49. Novar. *in Lucerna Regular. verb. Renunciatio bonorum n.* 4. Tamburin. *de Jure Abbatum tom.* 3. *diſp.* 6. *qu.* 10. *n.* 3. Suarez *tom.* 3. *de Religion. lib.* 5. *cap.* 16. *num.* 12. Sanchez *lib. moral. cap.* 5. *n.* 38. Majol. Campanil. Azorius, Molfeſius, Caval. Miranda, & alii plures apud Barboſam *ſuper Tridentin. loc. cit. num.* 13. quamvis ipſe cum Garcia teneat contrarium. 46

Donatio facta a Novitio cum ſolemnitate a Concilio requiſita, ad hoc, ut ſit firma, requiritur, ut Profeſſio ſit valida. Sanchez *lib.* 7. *moral. cap.* 5. *n.* 55. Lezana, Tamburin. Peregrin. Bartholomæus a S. Fauſto, Peyrin. citati, & ſecuti a Barboſa *loc. cit. n.* 15. Unde ſi Novitius ad ſæculum redeat, vel forte moriatur ante factam validam Profeſſionem, donatio irrita eſt. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *allegat.* 99. *n.* 11. *& loc. cit. n.* 15. cum Navarr. Sanchez, Paſſerel. Bartholomæo a S. Fauſto, Honded. Fr. Emman. Peyrin. Bartholom. de Vecchis, Peregrin. ibi citatis, Fagnan. *in cit. cap. Statuimus n.* 35. *&* 36. ubi refert ſic fuiſſe deciſum a Sacra Congregatione Concilii. 47

Ratificata vero Profeſſione, ſi illa nulliter emiſſa fuerit, cenſetur quoque renunciatio ratificata, & valida, dummodo in ratificatione expreſſe non declaret ſe nolle denuo bonis renunciare. Vide *infra num.* 65. Barboſa *loc. cit. n.* 16. 48

cum

Digitized by Google

cum Aloyſio Riccio, Tamburin. Sanchez, Pe-
regrin. ibi citatis.
49 Novitius ſi ſervata ſolemnitate Concilii renun-
ciaverit legitimam, & emiſſa Profeſſione ſit fa-
ctus Epiſcopus, recuperat jus ſuccedendi in d.
legitima etiam quoad renunciata, ad ſavorem
tamen ſuæ Eccleſiæ. Sic deciſum fuiſſe *ſub die
31. Januar.* 1631. referunt Aldan. *in Compen-
dio Canonic. reſolut. lib. 2. tit. 9. num.* 10. &
Barboſa *ſupra Concil. loc. cit. n.* 17.
50 Novitius poteſt revocare teſtamentum a ſe
factum, ſive ante, ſive poſt ingreſſum Religio-
nis, & durante Novitiatu aliud condere. *Com-*
51 *munis.* Novitius in teſtamento nihil poteſt ſibi
reſervare ad effectum teſtandi de illo poſt Pro-
feſſionem, quia per Profeſſionem ſibi adimit
omnem facultatem teſtandi. *Communis*, & ſic
expreſſe ſtatuit *Sac. Cong. Concilii in Neapoli-
tana 5. Julii* 1628. reſpondens non ſuſtineri re-
ſervationem de aliquibus bonis ſibi factam a
quodam Milite Hieroſolymitano in renuncia-
tione facta bonorum ante Profeſſionem ſub
prætextu, ut de reſervatis teſtari poſſet, apud
52 Barboſ. *ſuper Trident. loc. cit. n.* 22. Poteſt ta-
men Novitius in ſuo Teſtamento præcipere,
ut aliquid ex ejus bonis etiam poſt ſuam Pro-
feſſionem quotannis expendatur in pios uſus,
ſeu quod alicui ſolvatur annuum Legatum, vel
ne quid de eis alienetur, & hujuſmodi; Talis
enim diſpoſitio, cum ſit facta in tempore, quo
ipſe libere poterat diſponere de ſuis bonis, va-
let pro ſemper quoad licite in ea diſpoſita.
Communis cum Fagnan. *lib. 2. decretal. cap. In
præſentia* 8. *de probationibus num.* 13.
53 Novitius ſi ante Profeſſionem teſtari omit-
tat, ſuccedit in ejus bona, actiones, & Jura
Monaſterium, ſi ſit capax bonorum. *Authent.
de Monachis* §. *Illud quoque*, *Authent. Ingreſſi*,
*Cod. de Sacroſanctis Eccleſ. cap. Quia ingredien-
tibus* 7. *cap. Perlatum eſt* 8. *cap. Si qua mu-
lier* 9. *cauſ.* 19. *qu.* 3. *cap. In præſentia* 6. *de
probationibus*, cum ſimilibus; Si autem Mona-
ſterium ſit incapax ſucceſſionis, uti Religio
noſtra Seraphica, ſuccedunt conſanguinei ab
inteſtato. *Communis.*
54 Poſt Profeſſionem emiſſam non poteſt Reli-
gioſus teſtamentum ante Profeſſionem factam
revocare. *Communis*, *arg. c. Quia ingredientibus
2. de teſtam. c. Non dicatis* 11. *cauſ.* 19. *q.* 1.
cap. Quia ingredientibus 7. *cauſ.* 26. *q.* 3. *Authent.*
55 *Ingreſſi*, *Cod. de S. S. Eccl.* cum ſimilibus. Po-
teſt tamen teſtamentum ſuum ante Profeſſionem
factum declarare, præcipue ſi teſtamentum du-
biæ, & obſcuræ voluntatis interpretatione indi-
geat, ipſeque Religioſus declarationem verbis
convenientem proferat. Sanchez *lib. 7. moral.
c.* 11. *n.* 16. Gozzadin. *conſil.* 41. *n.* 15. 16. 17.
Fr. Emmanuel. *tom.* 3. *qu.* 69. *art.* 3. Reginald.
lib. 18. *c.* 27. *n.* 397. Moneta *de commut. ultim.
volunt. c.* 5. *q.* 1. *n.* 14. Barboſa *ſuper Trid. loc. cit.
n.* 12. Cum aliis ibi citatis contra Covarruv. *in
c. 2. de teſtam. n.* 5. *&* 9. Mirandam *in Manual.
Prælator. tom.* 1. *q.* 23. *art.* 10. Navarr. *in c. Non
dicatis* 11. *cauſ.* 12. *q.* 1. exiſtimantes non poſſe
Religioſum Profeſſum teſtamentum ante Profeſ-
ſionem a ſe factum poſt Profeſſionem declarare.
Monaſterio nihil, exceptis victu, & veſtitu, 56
poteſt tribui a parentibus, vel propinquis, aut
Curatoribus Novitii ex bonis ejuſdem Novitii
ſub pœna Excommunicationis incurrendæ a dan-
tibus, & accipientibus, textu expreſſo in Concilio
Tridentino *cit. ſeſſ.* 25. *de Regularibus c.* 16. ibi:
*Sed neque ante Profeſſionem excepto victu, & veſtitu
Novitii, vel Novitiæ illius temporis, quo in pro-
batione eſt, quocumque prætextu a parentibus, vel
propinquis, aut Curatoribus ejus Monaſterio aliquid
ex bonis ejuſdem tribuatur, ne hac occaſione di-
ſcedere nequeat, quod totum, vel majorem partem
ſubſtantiæ ſuæ Monaſterium poſſideat, nec facile,
ſi diſceſſerit, id recuperare poſſit, quin potius præ-
cipit Sancta Synodus ſub anathematis pœna dan-
tibus, & recipientibus, ne hoc ullo modo fiat,
& ut abeuntibus ante Profeſſionem omnia reſtituan-
tur, quæ ſua erant.* Fagnan. *in cit. cap. Statui-
mus num.* 49. *&* 50. & alii communiter.
Immo ſub eadem pœna neque poteſt aliquid 57
dari, & recipi ex bonis propriis parentum, vel
conſanguineorum: Quamvis enim Concilii ver-
ba videantur reſtricta ad bona ipſius Novitii,
tamen propoſito dubio: *An quod diſponitur cap.
16. ſeſſ. 25. de Regularibus, ne de bonis puellæ
aliquid Monaſterio ante Profeſſionem tribuatur ſub
pœna anathematis, habeat locum, etiamſi aliquid
tribuatur non ex puellæ propriis bonis, ſed paren-
tum, vel conſanguineorum? Sacra Congreg. cen-
ſuit habere locum*: Sic refert Fagnan. *loc. cit.
n.* 55. Unde Pater nequit dare paramentum Al- 58
taris Religioni, ubi ejus Filius eſt in Noviția-
tu. Sic fuiſſe deciſum 22. *Aug.* 1617. refert
ex Sellio Barboſa *loc. cit. num.* 45. Inſuper ne- 59
que Novitius poteſt in ingreſſu aliquid donare
Monaſterio, etiamſi ſit ſui juris, & non habeat
parentes; propoſito enim dubio: *An ſi Novi-
tius ſit ſui Juris, & non habeat parentes, poſſit
in ingreſſu Religionis præter victum aliquid do-
nare Religioni amore Dei? Sacr. Congr. cenſuit
non poſſe, ex verbis expreſſis d. cap.* 16. ita re-
fert Fagnan. *loc. cit. n.* 56.
Excommunicatio lata a Concilio Tridentino 60
in dantes, & accipientes aliquid ante Profeſſio-

nem Novitii non incurritur ipſo facto, nec eſt Sedi Apoſtolicæ reſervata. Sic declaravit *Sac. Congr. Concil.* teſte Fagnano *loc. cit. n.* 59.

61 Pacta, ſeu conventiones, quibus Regulares utriuſque ſexus exigunt a parentibus Novitii, ſeu Novitiæ aliquam pecuniæ ſummam convivii cauſa, tempore ejus Veſtitionis, vel Profeſſionis, prohibentur ſub pœna Excommunicationis ipſo facto incurrendæ, & Papæ reſervatæ; textu expreſſo *in Extravag. Sane* 1. *de Simonia*.

62 An autem hujuſmodi pacta ſint etiam comprehenſa in dict. cap. 16. Concilii Tridentini? *Sacra Congreg. cenſuit Decretum d. cap.* 16. *ad hunc caſum non pertinere, ſed id prohiberi Conſtitutione Urbani IV. quæ incipit: Sane. Ceterum quia ex conſuetudine Mediolanenſi recepta, & a bonæ mem. Cardinali S. Praxedis tolerata, paſſim hujuſmodi convivia exhibentur, conſultius putavit, nihil reſpondere*. Sic refert Fagn. *loc.*
63 *cit. n.* 58. Aſt vide verb. *Moniales art.* 2. *a num.* 52. *ad* 63. verb. *Simonia art.* 1. *a n.* 20. *ad* 27.

64 Monialibus prohibitum eſt dotes accipere ante Profeſſionem Novitiarum etiam ſub nomine depoſiti, quamvis præſtetur cautio de illis reſtituendis, Profeſſione non ſequuta. Sic colligitur *ex cit. cap.* 16. *Tridentini*, & expreſſe declaravit Sacra Congreg. apud Fagnan. *loc. cit. num.* 15.

65 Hinc improbatur cautela, ut Depoſitarius totum, quod in depoſitum recipit, Monaſterio conſignet ante Novitiarum Profeſſionem; Orta enim dubitatione, an cautela adinventa a Monialibus Civitatis Alexandrinæ, ut quando aliqua puella Monaſterium ingreditur, depoſitum Dotis prius fiat, & deinde omne id, quod in depoſitum recipitur, totum depoſitarius ipſi Monaſterio ante Profeſſionem conſignet, ſit contra diſpoſitionem Concilii Tridentini *c.* 16. *ſeſſ.* 25. *de Regularibus verſ. Neque ante profeſſionem? Sacr. Congregat. cenſuit Decretum Concilii dict. cap.* 16. *non prohibuiſſe quidem hujuſmodi depoſitum, ſed quod pecuniæ ſic depoſitæ dentur Monaſterio directe, vel indirecte, & in ſpecie modo hic deſcripto, videri omnino prohibuiſſe. Et licet alias Sacra Congregatio in caſu Neapolitano viſa fuiſſet ſentire poſſe dari præſtita idonea cautione bancaria, tamen nunc cenſuit non ſcribendum amplius in futurum ſecundum illam ſententiam, ſed ſecundum iſtam poſteriorem, ut nullo modo detur Monaſterio, nec cum depoſito, nec ſine*. Sic refert Fagnan. *loc. cit. n.* 53.

66 Novitio egredienti, vel ejecto reſtitui debent omnia bona, quæ ſecum tulit, nec quid minimum ex eis retinere poſſunt Superiores Regulares, quod, ut recte fiat, Epiſcopus poteſt etiam per Cenſuras Eccleſiaſticas, ſi opus fuerit, eos ad id compellere; textu expreſſo in Concilio Tridentino *d. cap.* 16. ibi: *Abeuntibus ante Profeſſionem omnia reſtituantur, quæ ſua erant, quod ut fiat, Epiſcopus etiam per Cenſuras Eccleſiaſticas, ſi opus fuerit, compellat*.

67 Immo Novitio exeunte, aut decedente ante ſequutam Profeſſionem, nec retineri poſſunt per Monaſterium bona ipſi donata etiam ſervata ſolemnitate, & forma Concilii. Cum enim duo Novitii Religionem ingreſſi bona ſua Monaſterio ſervata forma Concilii donaſſent, poſteaque uterque deceſſiſſet, ſed alter revocata, alter vero non revocata donatione: Fuit dubitatum, an Monaſterium poſſit retinere bona ſaltem illius, qui donationem non revocavit? *Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum cenſuit neutrius bona poſſe retineri per Monaſterium, cum non ſequuta Profeſſione, nulla fuerit renunciatio*. Sic refert Fagn. *in cit. cap. Statuimus* 23. *de Regularibus num.* 36.

68 Habitus tamen Religionis non eſt reſtituendus Novitio exeunti, ſed illius pretium. Sic deciſum fuiſſe *a Sac. Cong. Concil.* referunt Novarius *in Lucerna Regular. verb. Habitus n.* 6. Lezana *in ſumma qq. Regular. tom.* 1. *cap.* 25. *num.* 38. Barboſa *ſuper Trid. loc. cit. n.* 51. *in ſumma Apoſtolic. deciſ. verb. Habitus n.* 9. *& de Officio & poteſt. Epiſc. allegat.* 101. *n.* 93.

69 Novitius ſponte, vel coacte egrediens tenetur ſolvere expenſas in ſui victum, veſtitum, & in alia neceſſaria, ac conſueta a Monaſterio factas, ſi de earum ſolutione pactum interceſſerit inter Novitium, & Monaſterium, aut extet legitima conſuetudo eas ſolvendi. *Communis, arg. Concil. Trid. cit. ſeſſ.* 25. *cap.* 16. *de Regularibus*, ubi prohibetur aliquid dare, vel accipere de bonis Novitii, *excepto victu, & veſtitu*, adeoque, cum ex Concilio liceat aliquid dare, & accipere pro victu, & veſtitu, potiſſimum erit obligatio dandi, ubi interceſſerit pactum, *argum. cap. Antigonus* 1. *& cap. Qualiter* 3. *de pactis*, & ubi adſit legitima conſuetudo, *arg. cap. Cum tanto* 11. *de conſuetudine*.
Non tenetur tamen Novitius ſolvere dictas ex- 70
penſas, ubi non interceſſerit tale pactum, aut non extet talis legitima conſuetudo, ut in noſtra Religione de Corpore Obſervantiæ, & Capuccinorum, ubi nihil recipitur, nec poteſt recipi pro alimentis, & ſimilibus a Novitiis, ut recte obſervat Matthæucc. *Officialis Curiæ cap.* 34. *num.* 30. & alii paſſim.

Dos Novitiæ decedentis ante Profeſſionem de- 71
bet heredibus reſtitui una cum fructibus, de-

ducto

ducto tamen illius victu, & veſtitu. Cum enim dubitatum fuerit: An ſi mulier ingreſſa Monaſterium intra tempus probationis decedat, dos ſoluta, ejus heredibus una cum fructibus, ſi quos Monaſterium percepiſſet, reſtitui debeat? *Sacr. Cong. cenſuit, ita debere, deducto tamen victu, & veſtitu Novitiæ*. Sic refert Fagnan. *loc. cit. num.* 38.

72 Immo boc etiam procedit, non obſtante pacto, ut ſi puella poſt annum deceſſerit, facta, vel non facta Profeſſione, dos Monaſterio acquiratur; Propoſito enim dubio de quadam puella, quæ Monaſterium ingreſſa eſt cum pacto, ut ſi infra annum moreretur, dos reſtitueretur dotantibus, ſi vero poſt annum facta, vel non facta Profeſſione, acquireretur Monaſterio, ſtetit ibi per annum, & menſes tres cum veio albo, in quo incedunt Novitiæ, cum tamen Profeſſæ incedant cum nigro, nulla facta expreſſa Profeſſione poſtea deceſſit. *Sac. Congr. cenſuit ſecundum ea, quæ proponuntur, dotem eſſe reſtituendam heredibus defunctæ*. Sic refert Fagnan. *loc. cit. ſub num.* 38. Vide verb. *Moniales art.* 1. *a num.* 98. *ad* 100.

73 Licentia Epiſcopi, ſeu ejus Vicarii requiſita pro renunciatione facienda a Novitio intra duos menſes proximos ante Profeſſionem debet intervenire in ipſo actu renunciationis. Rota *in Romana Fideicommiſſi* 15. *Novembris* 1624. *coram Reumboldo*, Barboſa *ſupra Concilium Trident. cit. ſeſſ.* 25. *cap.* 16. *de Regularib. n.* 33. & alii communiter.

74 Epiſcopus confirmatus nondum conſecratus poteſt concedere in ſua Diœceſi Novitio talem licentiam ad renunciandum. Barboſa *loc. cit. n.* 24. *& de Offic. & poteſt. Epiſc. part.* 3. *allegat.* 99. *num.* 3. Petegrin. *in Conſtitut. Cleric. Regul. part.* 2. *cap.* 1. *lit.* C. §. 25. Sanchez *lib.* 7. *moral. cap.* 5. *num.* 66. & alii paſſim.

75 Archiepiſcopus licet Pallium nondum receperit, poteſt hujuſmodi licentiam in ſua Diœceſi concedere. Barboſa *loc. cit. num.* 25. *& cit. alleg.* 99. *num.* 5. Peregrin. *loc. cit.* §. 26. Sanchez *loc. cit. num.* 66. & alii communiter.

76 Capitulum Sede vacante, ſeu Vicarius Capitularis poteſt eamdem licentiam concedere. Barboſa *loc. cit. n.* 26. Sanchez *loc. cit. n.* 67. Tamburin. *de Jure Abbat. tom.* 3. *diſp.* 6. *q.* 10. *num.* 3. Bartholom. a S. Fauſto *in Theſauro Religioſorum lib.* 5. *quæſt.* 195. Peregr. *loc. cit.* & alii.

77 Abbates, & alii Prælati habentes Juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, nullique Epiſcopo ſubjecti, poſſunt in ſuis Diœceſibus hanc licentiam concedere. Barboſa *loc. cit. num.* 27. Sanchez *loc. cit. num.* 68. Bartholomæus a S. Fauſto *loc. cit. quæſt.* 196. Bartholom. de Vecchis *in praxi obſervanda in admittendis ad Religionis ſtatum Novitiis diſp.* 8. *dub.* 2. *num.* 2. Petegrin. *loc. cit.* §. 27. & alii paſſim.

Prælati Regulares non poſſunt hanc licentiam 78
concedere etiam in Monaſteriis exemptis, & ſibi ſubjectis, quia Concilium Tridentinum *loc. cit.* ſolum Epiſcopi licentiam ad hanc renunciationem requirit. Barboſa *loc. cit. n.* 28. Miranda *in Manual. Prælator. tom.* 1. *quæſt.* 23. *art.* 6. *Concluſ.* 2. Bartholom. de Vecchis *loc. cit. dub.* 9. *n.* 2. Sanchez *loc. cit. num.* 74. Peregr. *loc. cit.* §. 30. & alii communiter.

Formam Laicorum ſtatuto præſcriptam ne- 79
quaquam oportet ſervare in renunciationibus, quæ fiunt a Novitiis intra probationis annum, nec hujuſmodi ſtatuti omiſſio tales renunciationes invalidat, utpote factas a perſonis, quæ ſecundum præſentem ſtatum Novitiatus cenſentur tamquam Eccleſiaſticæ, ac proinde Legibus Laicalibus ſolemnitatem inducentibus ſubjacere non debent, ut deciſum fuiſſe referunt Aldan. *in Compend. Canon. reſolut. lib.* 2. *tit.* 9. *n.* 11. & Barboſa *ſuper Trid. d. ſeſſ.* 25. *cap.* 16. *de Regularibus n.* 31. & idem tenuit Rota *in Parmen. tranſactionis* 20. *Decemb.* 1627. *coram Durano*.

Non eſt neceſſe, quod renunciatio bonorum, 80
ut ſit valida, fiat a Novitio integro bimeſtri ante Profeſſionem, ſed ſatis eſt, ut fiat intra totum bimeſtre ante Profeſſionem, quamvis immediate ante ipſam. Barboſa *loc. cit. num.* 35. Sanchez *loc. cit. cap.* 5. *num.* 80. Peregrin *loc. cit.* §. 20. Bartholomæus a S. Fauſto *loc. cit. lib.* 5. *q.* 192. & alii communiter.

Bimeſtre hoc computandum eſt de momen- 81
to in momentum, & ſecundum quod occurrit menſis in Kalendario. Barboſa *loc. cit. n.* 37. Sanchez *loc. cit. n.* 81. Bartholomæus a S. Fauſto *loc. cit. quæſt.* 193. Sperell. *dec.* 16. *n.* 54. Tamburin. *loc. cit. qu.* 10. *n.* 4. Bartholomæus de Vecchis *loc. cit. diſp.* 8. *dub.* 9. *n.* 5. Unde *Sac. Congr. Concil. ſub die* 21. *Januarii* 1617. expreſſe decrevit, non valere renunciationem factam a Moniali ante duos menſes præfixos in d. Decreto Concilii, ut ex Aldan. refert Barboſa *loc. cit. num.* 36.

Renunciatio facta a Novitio per duos men- 82
ſes ante Profeſſionem tenet, licet ante expletum decimum ſextum annum. Sic deciſum fuiſſe *a Sac. Cong. Conc.* refert ex Armendar. Barboſa *loc. cit. n.* 37. & *in ſumma Apoſtol. deciſ. verb. Renunciatio Novitii num.* 3.

Ex quacumque cauſa contingat Profeſſionem 83
pro-

protrahi ultra annum, valet Renunciatio facta a Novitio poſt decimum Novitiatus menſem. Sic deciſum fuiſſe a *Sac. Cong. Concilii* referunt Bartholom. de Vecchis *loc. cit. diſp.* 8. *dub.* 9. *num.* 5. *in fine*, & Barboſa *in dict. c.* 16. *num.* 27.

84 Renunciatio a Novitio excedente ætatem 16. annorum facta abſque ſolemnitate Decreti Concilii Tridentini *loc. cit.* eſt invalida, ita ut Concilium locum habeat etiam in iis, qui excedunt annum decimum ſextum. *Sac. Congr. Concilii* 15. *Januarii* 1601. apud Barboſam *in Summa Apoſtolic. deciſ. d. verb. Renunciatio Novitii num.* 2.

85 Renunciatio facta per eum, qui nulliter emiſit Profeſſionem, ſi poſtea cognita invaliditate iterum valide profeſſus ſit, declarans nolle denuo bonis renunciare, quatenus prior renunciatio non ſuſtineatur, eſt nulla. *S. Congreg. Conc.* 3. *Decemb.* 1632. apud Barboſam *in cit. Summa Apoſtolic. deciſ. n.* 7.

86 Deferre Habitum Novitiorum non eſt de eſſentia, & neceſſitate anni probationis ad validitatem Profeſſionis, ſed ſufficit deferre Habitum Religionis, ſeu Profeſſorum. Vid. verb. *Habitus num.* 5.

87 Novitius deferens per annum Habitum Religionis, completo integro anno probationis, cenſetur tacite profeſſus, ſi Habitus, quem defert, ſit patenter diſtinctus ab Habitu Profeſſorum, & aliunde concurrant aliæ qualitates requiſitæ; Vide *d. verb. Habitus n.* 6.

88 Secus autem ſi Habitus Novitiorum ſit patenti diſtinctione diſtinctus ab Habitu Profeſſorum. Vide *d. verb. Habitus num.* 7.

89 Novitii ſine titulo Beneficii, vel Patrimonii, aut Penſionis nequeunt promoveri ad Sacros Ordines, *arg. Concil. Trident. ſeſſ.* 21. *cap.* 2. & expreſſe S. Pius V. Conſtitut. 75. incip. *Romanus Pontifex*, ubi dictum Concilii decretum extendit ad omnes & ſingulos cujuſcumque Ordinis Clericos, Religioſos non profeſſos, prohibens ipſos ſicuti alios Clericos Sæculares pro-

90 moveri ad Sacros Ordines ſine dicto Titulo. Et hoc ipſum habet locum non ſolum in Novitiis, ſeu non Profeſſis, ſed etiam in nulliter Profeſſis: Sic Rota *in Urgellen. Canonicatus* 3. *Martii* 1595. *coram Blanchetto* & ſæpe alibi, & tenent communiter Doctores cum Barboſa in *Concil. Trid. d. ſeſſ.* 23. *c.* 2. *& de Offic. & poteſt. Epiſcop. par.* 2. *allegat.* 19. *num.* 5. Garcia *de Benefic. part.* 2. *cap.* 5. *num.* 11. *&* 12.

91 Reiffenſtuel *lib.* 1. *decr. tit.* 11. *nu.* 74. Patres autem Societatis Jeſu, qui tria vota Paupertatis, Caſtitatis, & Obedientiæ in Societate emiſerunt de licentia Præpoſiti Generalis, poſſunt promoveri ad Sacros Ordines abſque titulo etiam ante ſolemnem Profeſſionem emiſſam, non obſtante d. Conſtitutione S. Pii V. Sic eis ſpecialiter conceſſit Gregorius XIII. Conſtit. incip. *Aſcendente*, & etiam alii Pontifices. Et 92 noviſſime Benedictus XIII. Conſtitut. incip. *Injuncti Nobis*, ſtatuit nulla ab eadem Societate deberi ſic ordinatis alimenta, aut congruam ſuſtentationem, ſi contingat eos ante ſolemnem Profeſſionem a Præpoſito Generali a dicta Societate dimitti; Quidquid in contrarium ſcripſerint alii. Vide *ſupra n.* 45.

Novitii non poſſunt promoveri ad Ordines 93 Minores a ſuis Superioribus Abbatibus Regularibus, quia pendente anno probationis non habentur quoad Ordines ſuſcipiendos pro ſubditis horum Superiorum Religionis. Barboſa *ſupra Concilium Trident. ſeſſ.* 23. *cap.* 10. *& de Offic. & poteſt. Epiſc. part.* 2. *allegat.* 3. *nu.* 8. Naldus *in Summa verb. Novitius n.* 8. Marchin. *de Sacram. Ordinis tract.* 1. *p.* 2. *cap.* 10. *cum ſeq.* Tamburin. *de jure Abbat. tom.* 2. *diſp.* 2. *qu.* 27. Ugolin. *de Offic. Epiſc. cap.* 26. §. 20. *num.* 7. Roderic. *in Compend. reſol.* 106. *n.* 2. Miranda *in Manual. Prælator. tom.* 1. *qu.* 38. *art.* 9. *concl.* 2. *in fine*, & alii paſſim, *arg. Concil. Trid. cit. ſeſſ.* 23. *cap.* 10. *de reformat.* Unde Novitii reſpectu Minorum Ordinum or- 94 dinandi ſunt a proprio Epiſcopo, *ut ex cap. Cum nullus, de temporibus Ordin. in* 6. Epiſco- 95 pus autem proprius eſt Epiſcopus loci Monaſterii, in quo Novitius agit Novitiatum, cum Novitius contrahat domicilium in loco, in quo agit annum probationis ex notatis communiter per Doctores *in dicto cap. Cum nullus* §. *final.* ut tenet, & obſervat Fagnan. *lib.* 2. *decretal. cap. Cum inter* 13. *de ſentent. & re judicata*, Donat. *prax. rer. Reg. tom.* 2. *tract.* 7. *qu.* 25. *n.* 4. *&* 5.

Novitii poſt Profeſſionem in Profeſſorio, ſeu 96 in Conventu ſecundi Novitiatus ſunt collocandi, ut patet ex decretis Clementis VIII. adductis a Fagnan. *lib.* 3. *decret. cap. Relatum* 7. *num.* 82. *Ne Clerici, vel Monachi*. In Novitia- 97 tibus, & Profeſſoriis eſt exacte obſervanda vita Communis. Citat. Decret. Clement. VIII. apud Fagnan. *loc. cit. num.* 48. quæ decreta ſuper receptione, & educatione Novitiorum a d. Clemente VIII. edita, ut ab omnibus præ oculis habeantur, hic ad litteram dantur.

CLE-

CLEMENS PAPA VIII.

98 ,, §. 1. Cum ad Regularem diſciplinam in
,, ſingulis Religioſorum Monaſteriis propagan-
,, dam , Novitiorum inſtitutio maxime utilis
,, ſit, ac neceſſaria, & nihil ad gravem illam,
,, ac laudatiſſimam priſcorum Patrum vivendi
,, rationem relaxandam, majorem vim habuiſ-
,, ſe compertum ſit, quam, vel nimiam in re-
,, cipiendis Novitiis facilitatem, ſupra nume-
,, rum, quem capere, atque alere Monaſteria
,, ipſa poſſent, vel negligentiam in probando,
,, & examinando eorum ſpiritu, an vere eſſet
,, ex Deo, atque ex præcipuo deſiderio illi in-
,, ſerviendi; vel denique incuriam in eis edu-
,, candis, atque inſtituendis, idcirco, ut huju-
,, ſmodi incommodo deinceps occurratur, præ-
,, cipitur omnibus, & ſingulis, ad quos ſpe-
,, ctat, ut in recipiendis Novitiis, & in eo-
,, rum inſtitutione, atque educatione, nec non
,, in Magiſtri, & aliorum Miniſtrorum electio-
,, ne, præter alia, quæ in Sacris Canonibus,
,, & Decretis præſertim Concilii Trident. Pon-
,, tificiis, & cujuſcumque Ordinis aut inſtituti
,, Conſtitutionibus continentur, tam in alias
,, deſignatis, quam nunc, & in poſterum ad
,, hoc deſignandis Monaſteriis, & Conventi-
,, bus, hæc, quæ ſequuntur inviolate obſer-
,, vari, & exequi perpetuo curent.

,, §. 2. Primum, quod attinet ad Novitio-
,, rum recipiendorum formam, ultra diligentem
,, perquiſitionem, quæ habenda erit de uniuſcu-
,, juſque natalibus, corporis habitudine, mori-
,, bus, & vita anteacta, ac præcipue eorum, qui
,, ſextum decimum ætatis ſuæ annum excedent,
,, an criminoſi, an ære alieno gravati, vel red-
,, dendæ alicujus adminiſtrationis rationi obno-
,, xii ſint juxta formam Conſtitut. fel. rec. Si-
,, xti V. & moderationum ſubſecutarum; Illud
,, etiam Superiores, ad quos ſpectabit, ſedulo
,, perquirant, ut quibus in Monaſteriis, & Con-
,, ventibus, ex Apoſtolica facultate, Novitiatus
,, fuerint inſtituti, in iis ad Religionem nullus
,, in poſterum admittatur, qui & ex honeſtis
,, parentibus natus non ſit, & conditiones a Sa-
,, cris Canonibus, ſummorumque Pontificum
,, Conſtitutionibus præſcriptas non habeat, ju-
,, xta decretum ſuper forma de recipiendis No-
,, vitiis die 19. Maii 1602. editum.

,, §. 3. Quiſque recipiendus in aliquo Ordine
,, Regulari etiam Mendicantium in ea ſit æta-
,, te conſtitutus, quam ejus Ordinis, in quo
,, recipietur, Regularia Inſtituta, & Ordina-
,, tiones requirunt; eam vero litterarum ſcien-
,, tiam calleat, aut illis addiſcendæ ſpem indu-
,, biam præſeferat, ut minores, & ſuis tempo-
,, ribus majores Ordines, juxta Decreta Sacri
,, Concilii Trid. ſuſcipere valeat. Sed ſi quis
,, annum vigeſimum quintum excedens ad Ha-
,, bitum Regularem admitti poſtulaverit, & ta-
,, lis eruditionis expers inventus fuerit, in
,, Converſorum tantum, quibus litterarum ſcien-
,, tia non eſt neceſſaria, numerum referatur:
,, Ipſi autem converſi non recipiantur ante vige-
,, ſimum ætatis ſuæ annum, & niſi ſaltem præ-
,, cipua doctrinæ Chriſtianæ capita noverint.

,, §. 4. Demum Superiores diligenter exqui-
,, rant, quo ſpiritu, qua mente, ac voluntate
,, id Regularis vitæ genus elegerint, quem ſibi
,, finem propoſuerint, num zelo melioris fru-
,, gis, ac perfectioris vitæ, & ut Deo liberius
,, famulari poſſint, an potius levitate, vel
,, humano aliquo affectu, aut inordinato ani-
,, mo ducantur, & an eorum parentes ope, &
,, ſubſidio ipſorum indigentes, deſtituantur.

,, §. 5. Provideant quoque, ut omnes etiam
,, Converſi recipiendi, priuſquam ad habitum
,, Regularem admittantur, ab iis, quibus mu-
,, nus hoc incumbit, de Regula, quam profeſ-
,, ſuri ſunt, tribus votis eſſentialibus, ſtatuque
,, Regulari, & aliis cujuſque Ordinis peculiari-
,, bus Inſtitutis, & Conſtitutionibus diligenter
,, inſtruantur; Et quia quarumdam Religionum
,, mos eſt, ne dum Converſos ad Profeſſionem
,, admittendos, verum & Oblatos, ut vocant, re-
,, cipere, circa ipſorum Oblatorum receptionem,
,, unaquæque Religio ſuas peculiares Conſtitutio-
,, nes, ſpecialiaque Inſtituta obſervare teneatur.

,, §. 6. Statim atque Novitii ad Habitum re-
,, cepti, & in locum Novitiatus introducti fue-
,, rint, per generalem omnium peccatorum
,, Confeſſionem totius anteactæ vitæ conſcien-
,, tiam diſcutiant, & expurgent.

,, §. 7. Quod vero ad loci qualitatem uniu-
,, ſcujuſque Novitiatus ſpectat, locus hujuſmo-
,, di propria Clauſura ab ea parte Conventus,
,, & Monaſterii, in qua degunt Profeſſi, ſegre-
,, gatus ſit, atque diſtinctus, habeatque tot ad
,, dormiendum cellulas ſeparatas, quot erunt
,, numero Novitii, vel dormitorium ita capax,
,, ut pro ſingulis ſinguli lectuli commode ſterni
,, poſſint, in quo etiam Cellula, vel certus ac
,, determinatus locus pro Magiſtro, ejuſque ſo-
,, cio reperiatur.

,, §. 8. In eo etiam præter alias communes
,, commoditates aptus locus adſit ad ſpirituales
,, collationes, ſeu conferentias faciendas, ac le-
,, ctiones, inſtructioneſque Magiſtri audiendas,
,, & in quem hyemis tempore ad calefaciendum
,, ſe igne communi recipiant.

,, §. 9.

Digitized by Google

,, §. 9. Oratorium inſuper, ſeu Capella, ſi
,, commode fieri poterit, ad Novitios in ſpi-
,, ritualibus, præſertim in ceremoniis, eccle-
,, ſiaſticiſque functionibus exercendos.
,, §. 10. Hortus quoque peculiaris ad hone-
,, ſtam recreationem, bene concluſus, atque
,, munitus adſit; ſin minus hortum ceteris Fra-
,, tribus communem, recreationis tempore,
,, ingrediantur; Ipſis vero Novitiis ibi com-
,, morantibus curabit Magiſter, cum loci Su-
,, perioris auctoritate, ſi opus fuerit, ne in
,, eumdem quiſquam alius ingrediatur.
,, §. 11. Ad hujuſmodi locum Novitiatus ne-
,, mini ejuſdem, vel alterius Ordinis Regula-
,, ris, etiam Conventus, & Monaſterii Officia-
,, lis, ullo unquam tempore, ſub quovis præ-
,, textu, aditus pateat, præterquam Magiſtro,
,, ejuſque ſocio, ac etiam Monaſterii, aut Con-
,, ventus Superiori, ſi quandocumque ingredien-
,, dum ſibi neceſſario exiſtimaverit, quo tamen
,, caſu, aliquem ſemper ex ſenioribus Conven-
,, tus vel Monaſterii Patribus ſocium aſſumat.
,, §. 12. Hujus loci clauſuræ clavis apud Ma-
,, giſtrum ſemper aſſervetur, illique ſoli liceat
,, ex gravi tantum cauſa ingreſſum illuc ali-
,, cui permittere: Si quis autem Novitiorum
,, quempiam alloqui voluerit, Magiſtro præ-
,, ſente, & non aliter alloquatur.
,, §. 13. Novitiorum Magiſtro ſocius ſi per
,, Novitiorum inſtruendorum multitudinem ne-
,, ceſſarius fuerit, vita, & moribus, quoad fie-
,, ri poterit, conſimilis deputetur, qui in his,
,, quæ ad Novitiatus regimen ſpectant, dicto
,, Magiſtro immediate ſubjectus exiſtat; eligan-
,, turque tam Magiſter, quam ſocius per Pro-
,, vinciale Capitulum, per triennium ad minus
,, onus hujuſmodi ſubituri. Quod ſi aliquo caſu,
,, extra tempus Capitulare, nova loca Novitia-
,, tus concedi contingat, tunc electionem Ma-
,, giſtri Novitiorum, & ſocii hujuſmodi, in his
,, novis locis, per Generalem, vel Provincialem,
,, ſeu Miniſtrum, aut eorum Viſitatores, ſeu Vi-
,, carios, de Definitorum tamen, vel graviorum
,, aliorum Patrum conſenſu, fieri permittatur;
,, idemque ſervetur, ſi intra triennium alte-
,, rum, vel utrumque, urgenti aliqua de cauſa
,, ex illis locis amoveri, vel mori contigerit,
,, in cujus, vel quorum locum alii conſimiles
,, ſubrogari debeant.
,, §. 14. Tam Novitiorum Magiſter, quam
,, ſocius ab iis omnibus officiis, oneribuſque va-
,, cationem habeant, quæ Novitiorum curam, &
,, regimen impedire valeant. Ipſe Magiſter Sa-
,, cerdotali Ordine ſit initiatus, ac in quinto ſal-
,, tem ſupra trigeſimum ætatis ſuæ anno conſti-
,, tutus, & per decennium a Profeſſione emiſſa
,, in Religione perſtiterit. Socius vero trigeſi-
,, mum annum excedat, ſintque ambo doctrina,
,, & quantum per Superiorum diligentiam, &
,, vires fieri poterit, vitæ etiam anteactæ exem-
,, plo præſtantes, orationis præterea, & morti-
,, ficationis operibus addicti, prudentia, cari-
,, tateque referti, non ſine affabilitate graves,
,, zelum Dei cum manſuetudine præſeferentes,
,, ab omni cordis, ac animi perturbatione, ira
,, præſertim, & indignatione, quæ in ſe, &
,, erga alios caritatem impedire conſueverunt,
,, quam longiſſime alieni, & tales demum, qui
,, in omnibus ſeipſos bonorum operum exem-
,, plum præbeant, ut ii, qui eorum curæ ſubſunt,
,, illos non tam metuant, quam revereantur,
,, nec illis unquam detrahere quicquam poſſint.
,, §. 15. Habeat etiam Magiſter plenam, &
,, abſolutam poteſtatem circa Novitiorum in-
,, ſtitutionem ac Novitiatus regimen, ita ut
,, in illis nemini (Viſitatoribus, ac Superiori-
,, bus majoribus, vel etiam localibus exceptis)
,, quovis colore ſe ingerere liceat.
,, §. 16. Curam adhibeat diligentem, ut No-
,, vitii omnes in Regulari diſciplina ſedulo exer-
,, ceantur, agnoſcantque præcipue Divinæ, qua
,, digni facti ſunt, vocationis præſtantiam, &
,, excellentiam, quæ vera ſit, atque perfecta
,, votorum ſolemnium, & quam neceſſaria cu-
,, juſque Ordinis conſtitutionum obſervantia;
,, modum in oratione tum vocali, tum mentali
,, fructuoſe perſiſtendi, illicitas paſſiones, &
,, vitia, (ad quæ natura per peccatum labe-
,, factata omni tempore prona eſt, atque pro-
,, clivis) per ſenſuum cuſtodiam, & mortifi-
,, cationem cohibendi, auſteritatem, jejunia,
,, cilicia, diſciplinas, conſcientiæ puritatem,
,, crebram illius diſcuſſionem, Sacramentorum
,, frequentiam, Confeſſionis præſertim, quæ
,, bis ſaltem ſingulis menſibus fiat, per ape-
,, ritionem quotidianam mutuum internorum
,, cordis, & tentationum manifeſtationem, per
,, exercitium humilitatis circa viliora miniſte-
,, ria, per modeſtiam in omnibus actionibus,
,, diuturnumque ſilentium.
,, §. 17. Quilibet Novitius bis quotidie Ora-
,, tioni mentali, & vocali incumbat, unuſquiſ-
,, que ſecundum propriam capacitatem, & or-
,, dinem ſibi a Magiſtro præſcriptum, ac plu-
,, ries in die propriam conſcientiam unuſquiſ-
,, que examinare contendat; Ipſi autem Magi-
,, ſtro ſoli Novitiorum Confeſſiones audiendi cu-
,, ra committatur. Liceat tamen Superiori etiam
,, locali, ſi ita expedire judicaverit, vel per
,, ſe ipſum, vel per alium ab eo deputandum,
,, ſe-

„ ſemel, aut bis in anno eorumdem Novitio-„ rum Confeſſiones audire. (*Quia iſtæ ordinationes non ſunt per modum præcepti, ſed ſolum per modum Regulæ, & Conſilii, unde Statutis Regularibus non derogant, nec minus irritant Confeſſiones aliter factas*; Sic in illis „ terminis tenet Molfeſ. *par.* 1. *Sum. tract.* 7. „ *cap.* 14. *num.* 83. ex Peyr. *pag.* 298.)

„ §. 18. Quotidie Miſſæ Sacrificio interſint, „ ſtatutis horis in Choro nocturniſque divinis „ officiis aſſiſtant.

„ §. 19. Exercitationibus etiam corporali-„ bus vacent, legant, vel ſcribant res ſpiri-„ tuales, modeſtam animi recreationem inter-„ ponant; quæ in ſolitario loco, & commodo „ extra Novitiatum, ſemel in hebdomada, vel „ in alternis ſaltem hebdomadibus longior ſta-„ tuatur, fiatque ſemper Magiſtro præſente, „ vel ſocio qui multum invigilent, ne duo „ ab aliis commorentur disjuncti, atque eo „ tempore, cujuſque, in quam natura fera-„ tur, propenſionem ſcrutentur.

„ §. 20. Non liceat eis, durante Novitiatus, „ & probationis tempore, una cum profeſſis, „ niſi in Choro, in Eccleſia tempore Officio-„ rum, in Proceſſionibus, aut in cœnaculo „ cauſa refectionis commorari, nec permitta-„ tur eis profeſſos domo exeuntes comitari.

„ §. 21. Pro communibus, & propriis cu-„ juſque neceſſitatibus, quæ accidere poſſunt, „ unus ex Novitiis ipſis, ætate, moribuſque „ provectior deputetur, qui abſente ſocio, „ Magiſtro permittente, omnia, prout opus „ fuerit, agat, cui etiam januæ cuſtodia, & „ rerum levioris momenti proviſio intra No-„ vitiatum committi poterit.

„ §. 22. Cum autem licet Clericorum bene „ inſtituendorum cura debeat eſſe præcipua, „ Converſorum tamen Religioſa inſtructio non „ ſit prætermittenda, quin potius æquanimi-„ ter amplexanda, quandoquidem ſatis explo-„ ratum eſt, iſtorum etiam cum Regulam pro-„ fiteantur eamdem, perfectam educationem, „ tum Religioni decorem, & ornamentum, „ tum aliis Chriſti fidelibus ædificationem, „ exemplum, atque utilitatem afferre: Con-„ verſis ipſis a Clericorum Novitiatu ſeparatus „ ad dormiendum locus, quantum commode „ fieri poterit, aſſignari præcipitur; illi ta-„ men, hac ſeparatione non obſtante, Magi-„ ſtro Novitiorum, ſeu Superioribus Monaſte-„ riorum, & Conventuum juxta cujuſque Or-„ dinis ſtatuta, & Conſtitutiones ſubditi eſſe, „ & obedientiam præſtare debebunt, a quo „ non tantum circa corporalia obſequia pro-„ bandi, & exercendi, verum etiam pro eo-„ rum capacitate, & commoditate de ſpiri-„ tualibus, præſertim de modo mentaliter „ orandi, diligenter inſtruendi erunt, quod ut „ commodius fiat, ad capitula, & ſpirituales „ conciones, quæ per Magiſtros Novitiis fieri „ ſolent, accerſiri debeant, & in Eccleſiis, „ ſtatutis horis conveniant, niſi tunc in ſuis „ Officiis actualibus occupati fuerint.

„ §. 23. Tempore vero probationis elapſo, „ ii tantum qui non ſolum Religioſæ perfe-„ ctionis capaces, ſed ad laborem corporalem „ apti novo, ac diligenti examine reperti fue-„ rint, dummodo ætatis ſuæ annum quoad „ Clericos decimum ſextum, quo vero ad „ Converſos vigeſimum primum exceſſerint, „ ad Profeſſionem admittantur, ſed qui ad „ Converſorum habitum recepti fuerint, ad „ Clericorum ſtatum tranſire, etiam durante „ tempore probationis, non poſſint.

„ §. 24. Superior cujuslibet Conventus, in „ quo Novitiatus fuerit conſtitutus; particula-„ rem Librum habeat, in quo uniuſcujuſque „ Novitii Profeſſio regiſtretur, illumque No-„ vitius profeſſus propria manu, & duo te-„ ſtes, qui præſentes fuerint, ſubſcribant.

„ §. 25. Converſus vero litterarum ignarus „ profeſſus in eorumdem teſtium, qui ſe ſub-„ ſcripſerint, præſentia, propria manu ſignum „ Crucis apponat, aſſerveturque liber, & cu-„ ſtodiatur in archivio, ubi Scripturæ ad Mo-„ naſterium, ſeu Conventum pertinentes re-„ poni conſueverunt.

„ §. 26. Quia vero in quibuſdam Ordinibus „ Filiationis uſus eſt receptus, declaratur, quod „ licet Decretum ſit, ut Novitiis educandis cer-„ ta Monaſteria, aut Conventus deſignata quili-„ bet Ordo habere debeat, licitum tamen ſit „ Superioribus Monaſteriorum, & Conventuum „ hujuſmodi Ordinum, in quibus Filiationis „ uſus receptus eſt, eos, quos prænarratis qua-„ litatibus, ſuffultos repererint, in ſuorum lo-„ corum Filios, juxta cujuſque Ordinis Conſti-„ tutiones adſcribere, ſicque adſcriptos, juxta „ præſentes inſtitutiones, & alias ſervatis ſer-„ vandis ad Ordinem recepti fuerint, ad lo-„ ca Novitiatuum cum teſtimonialibus litteris „ tranſmittere, ubi tanquam dictorum Conven-„ tuum, ſeu Monaſteriorum Filii, eorumdem „ nomine, & inſtantia recipi, ac in Novitiatum „ probari, & deinde antequam ad eadem Mo-„ naſteria, ſeu Conventus Filiationis hujuſmo-„ di remittantur, in Profeſſorio ad perfectio-„ nem, ut præmiſſum eſt, exerceri debebunt.

„ §. 27. Porro ne loca unius Monaſterii, „ ſeu

Digitized by Google

,, ſeu Conventus ab alio præoccupentur, Capi-
,, tuli Generalis, aut Provincialis partes erunt
,, numerum præſcribere pro omnibus, & eam
,, ſimiliter rationem circa alimentorum con-
,, tributionem, ſi opus fuerit, inire, ac ſin-
,, gulis Conventibus, & Monaſteriis præſcri-
,, bere, quæ magis expedire videbitur.

,, §. 28. Ut autem Novitii jam in Profeſ-
,, ſorum numerum, ſicut præmittitur, rece-
,, pti, melius in bono ſpiritu, Regulariſque
,, diſciplinæ obſervantia ſtabiliantur, & con-
,, firmentur, mandatur, ut ſtatim poſt Pro-
,, feſſionem emiſſam, ſi in Conventibus, aut
,, Monaſteriis pro Novitiatibus aſſignatis, lo-
,, cus aderit ſecundi Novitiatus, ſive Profeſ-
,, ſorii, ab ea, quæ Novitiorum eſt, atque
,, antiquorum Profeſſorum habitatione, diſtin-
,, ctus, & ſegregatus, ibi collocentur, ſi Mo-
,, naſterium, aut Conventus eos alere queat;
,, ſin minus, in alium commodiorem Conven-
,, tum, aut Monaſterium transferantur, in
,, quo eis locus cum requiſitis ad Novitiatum,
,, ſupranarratis repetiatur, vel accommodetur,
,, aut de novo conſtruatur.

,, §. 29. Ab hoc tamen illæ Religiones ex-
,, cipiuntur, quæ ſuarum Conſtitutionum, ſeu
,, Inſtitutorum vigore majoris temporis curſu
,, novos Profeſſos intra Novitiatum detinere
,, conſueſcunt, quibus in hac parte non dero-
,, gatur, illis tamen permittitur, ut prædictis
,, earum Conſtitutionibus non obſtantibus, idip-
,, ſum facere poſſint, ſi id rationi, ac Reli-
,, gioni magis expedire dijudicaverint, quibus
,, in locis degant ſub regulis, & modo viven-
,, di adhuc arctiori, quam ſervent antiquiores
,, Profeſſi, ita quod in negotiis Monaſterio-
,, rum, aut Conventuum non ſe intromitte-
,, re, nec communibus tractatibus intereſſe,
,, neque alicujus exterioris obedientiæ officium
,, exercere debeant, ibique permaneant, quo-
,, uſque ad ætatem Sacris Ordinibus ſuſcipien-
,, dis ſufficientem devenerint, vel ſaltem per
,, triennium poſt Profeſſionem, quo etiam
,, tempore poterunt, quinimmo & debebunt,
,, litterarum ſtudiis operam navare, ſub dire-
,, ctione, ac regimine Superioris, qui eas
,, qualitates habeat, quibus Novitiorum Ma-
,, giſtrum præditum eſſe oportere dictum eſt.

,, §. 30. Declaratur tamen, quod propter
,, præmiſſa non cenſeatur conceſſa licentia re-
,, cipiendi Novitios, niſi in locis pro Novi-
,, tiatu deſignatis, aut in poſterum deſignan-
,, dis, & pro numero duntaxat in eorum ſin-
,, gulis præſcripto, vel præſcribendo.

,, §. 31. Denique ſi illi, qui inter religio-
,, ſos gradu & ordine Superiores ſunt, &
,, alii, ad quos ſpectat in prædictis omnibus,
,, vel eorum aliquo deliquerint, ſeu quovis
,, modo contrafecerint, officiorum omnium,
,, quæ tunc obtinebunt privationem, gravio-
,, reſque, pro modo admiſſæ culpæ, pœnas ſe
,, ſubituros certo ſciant.

,, Datum Romæ apud Sanct. Petrum die
,, 19. Martii 1603. Ant. Seneca Reform. Apoſt.
,, Secr: Anno 1624. Indictione 7. Pontificatus
,, autem S. D. N. D. Urbani divina providen-
,, tia Papæ VIII. anno ejus 2. die vero 26.
,, menſis Octobris ſupradicta Decreta rum Sa-
,, cræ Congreg. Concilii, quam S. M. Cle-
,, mentis VIII. affixa, & publicata fuerunt
,, ad valvas Baſilicarum S. Joan. Lateran. &
,, Principis Apoſtolorum, nec non in acie
,, Campi Floræ, ut moris eſt, per nos Ca-
,, millum Fundatum, & Julium Marzitellum
,, Curſores Sanctiſſimi. Brandimartes Latinus
,, pro Magiſtro dictor. Curſ.

Datur inſuper Decretum Innocentii XI. ſu- 99
per Conventibus Novitiatus, & Recollectionis
Minorum de Obſervantia, & ſuper iis, quæ
in eiſdem Conventibus ſervari debent.

INNOCENTIUS PAPA XI.

,, Pro meliori Novitiorum, & recenter Pro-
,, feſſorum educatione, & ut Fratres illi, qui
,, majori ſpiritus quieti, & ſtrictiori Regulæ
,, noſtræ obſervantiæ incumbere deſiderant,
,, id præſtare poſſint in propriis Provinciis ab-
,, ſque eo quod hujus ſtudii prætextu, aut ad
,, alias tranſire, aut novas reformationes, &
,, ſciſſuras in Ordinem invehere moliantur,
,, ſtatuitur, quod in ſingulis hujus Familiæ
,, Provinciis de Obſervantia inſtituantur tres,
,, aut quatuor Conventus Recollectionis, qui
,, ſint primi, & ſecundi Novitiatus, ut ſi-
,, mul, & loca ſpiritualis quietis, & per-
,, fectionis ſeminaria pro tota Provincia eſſe
,, valeant.

,, Ad hunc finem eligi, & deputari debent
,, Conventus commodiores pro Regulæ obſer-
,, vantia, & Novitiorum educatione, quorum
,, deſignatio committitur Commiſſario Genera-
,, li Familiæ cum conſilio definitorii cujuſcum-
,, que Provinciæ reſpective, cui Generali Com-
,, miſſario etiam committitur prima Guardia-
,, norum, & Magiſtrorum eorumdem Conven-
,, tuum inſtitutio cum facultate, ut ſi in Pro-
,, vincia aliqua non fuerint Religioſi pro his
,, officiis in nova Recollectionis erectione ido-
,, nei ex aliis Provinciis, vel Obſervantibus,
,, vel Reformatis, immo & ex alia Familia
,, poſ-

„ poſſit eos adducere. Et inſuper eidem committitur prima in eiſdem Conventibus eorum „ Fratrum collocatio, qui ad formationem „ prædictæ recollectionis fuerint neceſſarii.

„ §. 1. Et ut incommoda ex multiplicitate „ horum Conventuum alias experta evitentur, „ omnino interdicitur, ne in qualibet Provincia plures quam quatuor, pauciores ve quam „ tres recollectionis Conventus eſſe poſſint, „ ſublata facultate cuilibet Superiori Ordinis „ ſuper hoc ſtatu diſpenſandi; Et ut nunquam „ ſeparari a Provincia poſſint, decernitur, ut „ in nullo Conventu Provinciæ, qui hujuſmodi Recollectionis non fuerint, poſſint indui „ Novitii, nec probationis annum agere. Atque ita Provinciæ inſeparabiliter ſint incorporati, ut ſine ipſis, utpote Domus receptionis, Provincia ipſa ſubſiſtere non poſſit.

„ §. 2. Conventus autem prædicti diſtribuentur ſic, ut in Provinciis magnis duo illorum ſint primi Novitiatus, duo vero Profeſſorii, ſeu Novitiatus ſecundi: in minoribus autem, aut unus erit primi Novitiatus, „ & duo ſecundi, aut e converſo, pro commoditate Conventuum, aut Provinciæ; Et „ quia in nullo prædictorum Conventuum ſtudium facultatis litterariæ collocandum eſt, „ aut permittendum, ſtatuitur, quod Profeſſi, antequam ad Profeſſoria, in quibus ſunt „ Artium litterariarum ſtudia, tranſmittantur, in Conventu Recollectionis ſecundi Novitiatus ad minus per annum integrum collocentur, ut in ſpiritu in Novitiatu concepto, antequam ad ſtudia tranſeant, confirmentur, & roborentur.

Forma autem vivendi in prædictis Recollectionis Conventibus ſequens erit;

Primo: Officium Divinum ſtatutis indiſpenſabiliter horis, graviter, & devote perſolvatur, & Orationi mentali duabus horis cum dimidia omnino vacetur, ita ut poſt Matutinum (quod indiſpenſabiliter media nocte perſolvendum eſt) una hora, poſt primam dimidia, poſt completorium hora altera, in Oratione mentali perſiſtant. Sed a Reſurrectione uſque ad Exaltationem Sanctæ Crucis propter noctium brevitatem, hora poſt Matutinum orationis in horam ejuſdem poſt ſextam, & ante prandium habendam, commutetur.

Secundo: Silentium, ac lectio ſpiritualis in Refectorio nulla cauſa diſpenſetur. In Dormitoriis autem, Clauſtris, & Sacriſtia ita ſilentium obſervetur, ut tantum omnino neceſſaria, & ſubmiſſa voce Fratres loquantur.

Tertio: Sæculares, niſi Officiales Conventus ſint, ad interiora Conventus non admittantur, ſed pro rebus neceſſariis cum ipſis tractandis in Clauſtro inferiori, camera autem honeſta diſponatur, in qua prædicta præſtari poſſint.

Quarto: Communitates Chori, & Refectorii omnes Fratres ſequantur, nec ullus ab aliqua, ſine expreſſa Guardiani licentia, excuſetur.

Quinto: Tribus diebus in hebdomada, nempe feria ſecunda, quarta, & Sabbato poſt veſperas immediate, aſſiſtentibus Prælato, & omnibus Fratribus, lectio Expoſitionis Regulæ, aut Theologiæ Myſticæ habeatur; ita ut duobus ex prædictis diebus exponatur Regula, altero vero de Theologia Myſtica, ſeu de vita ſpirituali tractetur; Ad hoc inſtituatur unus Lector, qui ſit in Theologia morali, & Myſtica verſatus, cui ut tempus pro lectionibus conficiendis habeat, conceditur ut a Prima, & Oratione poſt ipſam excuſetur. Qui poſt expletam expoſitionem Regulæ poterit Decalogum clare, & breviter pro Inſtructione Juvenum explicare.

Sexto: Guardianus ad minus ſemel in menſe feria ſexta poſt Completorium celebrabit Capitulum culparum, eo modo, quo in Conſtitutionibus generalibus præſcribitur, habita ad Fratres ſpirituali collatione, in quo ad perfectionem, & ſpiritualem profectum excitentur & animentur.

Septimo: Paupertas noſtri ſtatus, quantum fieri poteſt, ſtricte in communi obſervetur; Et ut ita etiam fiat in particulari, Guardiani de omnibus neceſſariis ad uſum ſtrictum Seraphicæ paupertati congruum Fratribus provideant, ita ut recurſus particularium ad benefactores, aut amicos ſpirituales via omnino præcludatur, nulluſque quidquam ad uſum ſuum habeat ſine expreſſa licentia Guardiani, qui uſum rei, & ſupellectilis non neceſſariæ nulli concedat, aut permittat; quod ut exactius obſervetur, nullus quidquam ad proprium uſum clauſum habeat, & ad cujuſcumque cellam ſemper aditus Superiori pateat; & tam Novitiis, quam ceteris Religioſis uſus duarum Tunicarum talarium, quarum una erit cum caputio, & alia ſine caputio, juxta Regulæ præſcriptum, concedatur, nec cuiquam permittatur, ut Sudaria, Sachetos, aut alia quævis non conceſſa in Regula ſub prætextu portationis ſolius Habitus, deferat.

Octavo: Poſtquam præfata Recollectio per triennium firmata fuerit, nullus poſſit inſtitui Guardianus in prædictis Conventibus, qui in ali-

aliquo illorum per biennium immediate vitam communem Recollectionis ſequens, commoratus non fuerit.

Nono: Nullus Religioſus, cujuſcumque qualitatis ſit, in Conventu Recollectionis de Familia collocari poſſit, aut in eo commorari, in quo Regulæ præcepta obſervare non poſſit; nempe jejunia, excalceationem, duarum tantum Tunicarum uſum, peditationem, chori die, noctuque communitatum ſequelam; cum pro non valentibus adeo ſtricte vivere, ceteri Provinciæ Conventus expediti maneant, & tam Guardianus ipſe, quam ceteri omnes Fratres hebdomadam ſine exceptione ſuo ordine faciant.

Decimo: In præfatis Conventibus nullos Frater criminoſus, aut pro luenda pœna collocari poſſit, nec quiſquam a quocumque Prælato miſſus recipi debeat, niſi de conſenſu Guardiani, & majoris partis Diſcretorum Conventus, admittendos judicetur.

Undecimo: Nullus Religioſus, cujuſcomque qualitatis ſit, poſſit recreationis, aut alterius cujuſque negotii cauſa ad prædictos Conventus divertere, niſi quis ad exercitia ſpiritualia per aliquos dies facienda cum ſequela omnium Communitatum, & rigoris vitæ Recollectæ, admitti voluerit, nec Miniſter Provincialis, quando ad præfatos Conventus, cauſa Viſitationis, vel alia acceſſerit, poſſit ſub pœna ſuſpenſionis ſui Officii per bimeſtre, ſæculares, aut alios fratres ſecum ferre, præter ſuum Secretarium, & Socium, cui Provinciali plurimum in Domino commendatur, ut in Conventibus Recollectionis omnibus ſeipſum præbeat exemplum bonorum operum, & Regularis diſciplinæ.

Duodecimo: Diſcurſus Fratrum extra Conventum, quantum fieri poſſit, evitentur, & ut Fratres addicti Choro extra Conventum non vagentur, ſtatuitur, ut in quolibet prædictorum Conventuum, præter Officiales pro interiori gubernio neceſſarios collocentur Fratres laici ſpirituales, & devoti, qui continuo, & extra Conventum, eleemoſynas pro neceſſitatibus Fratrum temporibus opportunis petant, & ſpiritualis vitæ quieti incumbant; Fratribus autem Choro addictis raro exeundi extra Conventum licentia concedatur, nec unquam niſi duo extra ipſum eſſe poſſint; Novitiis autem, & Clericis in nullo caſu, niſi in Communitate exeundi a Clauſtro licentia concedi poſſit, ſub pœna privationis officii eam concedenti.

Ultimo: In prædictis Conventibus quoad reliqua ad vitam Monaſticam ſpectantia conſtitutiones generales exacte ab omnibus obſerventur, ut ceteris exemplo & ædificationi in pura obſervantia ſint.

Curent itaque Commiſſarius Generalis, & Provinciarum Diffinitoria, ut prædicti Recollectionis Conventus in prædicta vivendi forma erigantur, & componantur; Dum enim per atteſtationem prædicti Commiſſarii generalis, & Diffinitorii Provinciæ, & diſcretorum illorum Conventuum juramento firmatam de tali erectione, & compoſitione conſtiterit; Sanctiſſimus Dominus Noſter pro ſua benignitate licentiam induendi Novitios in illis Conventibus ſic efformatis concedet; Quod ſi poſt primam conceſſionem prædicta vivendi forma in ipſis Recollectionis Conventibus exacte, & rigoroſe non obſervetur, licentia ulterius induendi in illa Provincia non concedetur; Unde Provinciæ ipſæ ſibi conſulant, nam ſi medio adeo ad bonum, & ſtabilitatem Religionis conducente non utantur, omnino ſucceſſu temporis extinguentur.

Alia Vide verb. *Approbatio art.* 2. *a n.* 2. verb. 100
Annus probationis, ſeu Novitiatus; verb. *Habitus*, verb. *Profeſſio*.

Receptus pro Laico, ſeu Converſo, an poſ- 101
ſit tranſire ad ſtatum Clericalem? Vide verb. *Profeſſio num.* 88. *&* *num.* 89. & verb. *Tranſitus num.* 1.

Novitii in quibus edocendi, atque inſtruen- 102
di? habebis benevole lector vel in indice ad calcem indicis tituli hujus, vel in aliquo ex reliquis aliis noſtris operibus, quæ Deo dante poſt promptam Bibliothecam in lucem inſuper daturi ſumus: ob gravem enim adverſum caſum, ea quæ noviſſime de re jam meditata erant, non potuerunt hic apponi.

Ad complementum hujus tituli, præſtat ad- 103
dere, quod per unum Novitium mei Seraphici Ordinis Minorum de Obſervantia habuit originem devotio Coronæ Beatiſſimæ V. M. ſeptem decadum in honorem ſuorum ſeptem Gaudiorum, modo qui ſequitur, prout refertur ad litteram in Annalibus Waddinganis *tom.* 10. *ad annum* 1422. *a num.* 8. *ad* 18. *ultimæ Romanæ impreſſionis typis Rochi Bernabò* 1734.

Sub hoc tempus, ideſt Anno Chriſti 1422. aſſociatus eſt Minoribus adoleſcens quidam, Beatæ Virgini Mariæ reverenter addictus, qui contexta ex floribus corolla, ſimulacrum ejuſdem decorabat. Dum legendis floribus, & huic proſequendæ pietati non adeo liceret in tyrocinio intendere, juvenili levitate conſtituit ad ſæ-

Digitized by Google

ſæculum redire. Diſceſſurus Virginem ſalutavit, & Patrocinium popoſcit. Cui illa apparens dixit: *Noli contriſtari ob dimiſſum, vel impeditum, quod mihi præſtabas, florum obſequium; docebo quomodo in aliud præclarius convertas, & coronam mihi compingas ſerto illo roſarum valde pulchriorem. Singulis diebus coronam mihi contexe, non ex floribus, qui cito marceſcunt, neque ſemper haberi poſſunt, ſed ex piis precibus, quas tu potes, & Angelus docuit recitare. Profer decies Salutationem Angelicam, & ſemel Orationem Dominicam, in memoriam gaudii, quo ego exultavi de concepto Verbo Æterno. Secundo, eadem repete, propter illud, quo perrexi cum feſtinatione in montana Judeæ cognatam Eliſabetham inviſura. Tertio, propter ſummam lætitiam, qua Chriſtum Dominum abſque dolore, integro pudore ſum enixa: Quarto, propter eam, qua Mages infantulum adoraturos excepi. Quinto, ob repertum in Temple Filium, quem prius deflebam amiſſum. Sexto, ob glorioſam ejus reſurrectionem. Septimo, ob meam in Cœlos aſſumptionem. Hæc ſi ſingulis diebus dixeris, certo ſciat ſertum mihi gratum, & tibi meritorium te compacturum.* Obſecurus adoleſcens, qua potuit devotione, recitare cœpit præſcriptam precum formulam, & accedens caute tyronum Magiſter, ut exploraret quid in cubiculo ageret, vidit Angelum roſas filo paulatim inſerentem, & ſingulis denis aureum lilium connectentem, mox coronam ex omnibus compoſuiſſe, & tyronis genuflexi capiti impoſuiſſe. Paulo poſt præceptor imperavit, ut quæ tunc faciebat, enarraret, dixitque eo ſe modo preces illas obtuliſſe, quo a Beata Virgine inſtructus fuerat, unde viſionis arcanum Magiſter percepit.

Confirmatur miraculis.

1. Proſecutus ille quotidie per omnem vitam, devotionem hanc, accidit ut cum ſocio alternatim repetens, per nemus quoddam, prædonum latibulum, tranſiret. Prodeuntes ex latebris nebulones irruerunt in Fratres, ſciſcitantes quonam dilapſa fuerit ſpecioſa puella, quam ſecum in nemoris aditu ducebant. Illi negare, & abjurare ſe nullum duxiſſe, neque vidiſſe: hi urgere, in comitatu fuiſſe, precariis orbiculis roſas alligaſſe, & ultima minari tormenta, niſi revelent ubi dimiſerint, aut abſconderint. Dum nihil extorquere potuerunt a nihil ſcientibus, ad arbores alligatos vexare tentarunt. Illi e contra agonem ſuum Deo, & Sacratiſſimæ Virgini commendantes, rogarunt ut invocantibus opem ferrent. Adfuit Beata Virgo, & latrones increpavit, quod ita inhumane ſuos ſervos tractaverint, ſeque ipſam eſſe dixit, quæ aſſociabat coronæ penſum devote ſolventes. Hac viſione territi, & increpatione compuncti latrones, a viis ſuis peſſimis recedentes, Fratrum Minorum inſtitutum ſubierunt, & ubique retulerunt, quæ propriis oculis conſpexerunt.

2. Hinc invaluit mos in Ordine Minorum, tranſivitque ad alios, coronam Beatæ Virginis recitandi, quam Oratione Dominica ſepties, & Salutatione Angelica ſeptuagies & bis repetita, in honorem ſeptuaginta duorum annorum, quibus Sacratiſſima Virgo, juxta probabiliorem ſententiam vixit, & gaudiorum ſeptem ab ipſa complendam pii viri aſſeverant. Ut vero amplius hæc creſceret pietas, crebra fecerunt miracula. Etenim poſt paucos annos ipſe adoleſcens decedens, viſus eſt in Cœlum efferri, roſis, & liliis circumdatus, atque inter brachia Sacratiſſimæ Virginis exceptus, floribus coronari.

3. Conſodalis alter firmiter conſtituit quotidie coronam hanc recitare ante prandium, ſed ſemel oblitus, dum manducare incœpit, recordatus eſt omiſſionis. Petiit licentiam abeundi, receſſitque in templum, ubi coram Beatæ Virginis Altari, quod ſolebat, penſum ſolvebat. Dum his immoraretur, miſit Guardianus exploratum quid ageret, aut quo abierit. Viſus eſt genuflexus orans, & Angelos duos per brevia intervalla excipere ex ore ejus roſas, & poſt decimam quamque, lapidem pretioſum, & ex his contextam coronam impoſuiſſe capiti Beatæ Virginis adſtantis. Retulit omnia Explorator Præfecto; hic vero obedientiæ præcepto ab orante confeſſionem omnium extorſit.

4. Simile quid accidit Anconæ in Marchia. Beatus Gabriel Anconitanus Guardianus, admirandæ pietatis vir, præcepit Ludovico Albanenſi tyroni, ut ſingulis diebus antequam manducaret, obſequium iſtud Beatæ Virgini præſtaret. Quodam die toto tempore antemeridiano domeſticis miniſteriis implicitus, non potuit. Dum menſæ aſſideret, interrogatus a Superiore an penſum hoc Beatæ Virgini illo die perſolverit, & faſſus non feciſſe, juſſus eſt in Eccleſiam abire, atque omiſſionem compenſare. Abiit, fecit, oravit coram Altari præcipue hanc noxam ſibi dimitti. Submiſit poſtea Superior, qui inveſtigaret, an vere obedierit? viſus eſt ferme eodem modo, quo alter orare, atque ex ejus precibus aptatam co-

Digitized by Google

rollam Beatæ Virginis capiti circumduci. Retulit hic quæ vidit; miſſi deinde alii, qui etiam idipſum perſpexerunt: acceſſit demum ipſe Guardianus, & quæ reliqui, conſpexit. Hinc amplius devotionem Novitio commendavit, & ceteris Fratribus imitandum propoſuit, & diuturno tempore illo in loco, quo Novitius orabat, perſeveravit ſuaviſſimus odor roſarum, & liliorum.

5. Frater Petrus e Civitate Pennenſi oriundus, ſocius B. Thomæ Florentini, & primus inter Obſervantes Provinciæ Sancti Bernardini, Laicus vir miræ perfectionis, & aſſiduæ orationis, qui aliquoties viſus eſt per horas quinque immobilis, brachiis in crucis modum protenſis hæſiſſe, facie interim Solis inſtar reſplendente: aliquoties etiam a terra in altum elevatus, hac etiam ferebatur devotione, ut quotidie his precandi formulis Beatam Virginem ſalutaret. Semel accidit, dum conſtruendo Cœnobio Sanctæ Mariæ Podii Orſonæ adlaboraret, ut diurno labore feſſus obliviſceretur coronam recitare. Dum iret cubitum, meminit omiſſi penſi Mariani, ſtatimque receſſit ad Oratorium, dicturus, quæ ſolebat. Ab incœpta corona paulo poſt ſomno correptus, abſolvere non potuit. Dormitanti apparens Beata Virgo Angelis duobus aſſociata dixit: Dormi, & requieſce dilecte fili, ſatis oraſti laboribus feſſus, obedientiæ, & caritatis operibus addictus, & afferri fecit per Angelos in lectum. Ad matutinas preces expergefactus, comperit viſionem, quam habuit, veram fuiſſe, non imaginariam.

6. Simile ferme per omnia accidit cuidam Fratri adoleſcenti in Provincia Romana, die quodam diſtracto in hoſpitibus recipiendis. Rem omnem deprædicabat Frater Laurentius de Monte Calerio, Vicarius ejuſdem Provinciæ vir probatiſſimæ vitæ, Beatæ Virginis Mariæ coltor ſtudioſiſſimus. Qui de hac re ſcribunt, ſuſpicantur iſta eidem Laurentio in ſua juventute accidiſſe.

7. In Provincia Sancti Franciſci, & Comitatu Aſſiſii, fuit quidam vir religioſiſſimus, pietate, & prophetiæ dono inſignis, qui devotionem hanc omni hominum generi magnis, & parvis, nobilibus, & infimis, ſenibus, & junioribus perpetuo inculcabat, propterea *Frater Jacobus de Corona* nuncupatus. In omnibus tribulationibus, & neceſſitatibus ad has preces recurrebat, & opem reportabat, reboſque dubiis dabat reſponſa. In Borgo Sancti Sepulcri, dum ageretur de deſtruendo Conventu Minorum extra mænia poſito, ne hoſtibus Neapolitanis cito adventuris, foret præſidio, rogavit Jacobus Commiſſarium, a Senatu Florentino in hanc rem amandatum, ut a ruina paululum ſuperſederet, donec ille Beatæ Virginis imploraret auxilium. Aſſueto ſuo precum genere ſalutavit, rogavitque, ut domum, in qua tot ei coronæ quotidie iam a ſe, quam a reliquis Fratribus offerebantur, ſervaret indemnem. Reſponſum accepit non acceſſuros hoſtes, ſed ab omnibus Florentinorum terminis brevi diſceſſuros; quod poſt paucos dies ipſe probavit eventos. Eo in loco, poſtquam varia patrarat miracula, & Sacroſancta ſuſceperat Eccleſiæ Sacramenta, migravit ad Dominum. Animam ad Cœlos evehi inter multitudinem Angelorum viſum eſt, & exequiis interfuit populus univerſus.

8. 9. 10. Bernardinus Feltrenſis Veronæ, in Eremitorio Peſcariæ, Provinciæ Sancti Antonii, narrabat ea in urbe accidiſſe, ut Frater quidam pius in quodam Eccleſiæ angulo, formula hac orandi devote uteretur, & ab alio viderentur ei aſtitiſſe Angeli, qui ad ſingulas ſalutationes Angelicas corona aurea Virginem redimirent, & roſam, aut lilium porrigerent. Referrebat etiam, in eadem Provincia Antonium Rubeum Foro-Julienſem, huic pietatis generi addictiſſimum, dum comitaretur ſenem quemdam Provinciæ Vicarium in Civitate Vicentiæ, ſub continuo aquarum Diluvio, invocata B. Virgine, & poſitis precariis obiculis in capite, neque una guttula madefactum, ſed ſicca veſte in urbem omnibus admirantibus perveniſſe. Frater Franciſcus Sulmonenſis Provinciæ Sancti Bernardini, vir laudabilis, & pius, retulit adoleſcentem quemdam initiandum apud Minoritas, toties quoties accedebat, ut religioſa veſte indueretur, revocatum variis tentationibus, quas demum nullo negotio ſuperavit, recitata corona aliquoties coram B. Virginis effigie.

11. 12. 13. 14. Prædictus Feltrenſis publice prædicavit, ſcholarem Peruſinum, nobilis adoleſcentulæ amore inſanientem, magicis incantationibus uſum, ut potiretur, ſed omnes eiuſas, etiam ipſius Dæmonis confeſſione, quod ſingulis diebus coronam hanc Beatæ Virgini puella conſecraret. Improbæ etiam vitæ hominem, qui ex ſumma deſperatione dæmones in ſuum convocavit interitum, ab eiſdem ſibi apparentibus reſponſum accepiſſe, nocere non poſſe quotidie has preces recitanti. Ticini dixit ex ſuggeſto nobilem quamdam matronam docuiſſe hunc Virginis cultum ſuos filios puerulos, ſummo mane ſingulis diebus exhibendum,

Digitized by Google

dum, atque ex his nnnm in flumen decidiſſe: matri demum, & multis corpus quærentibus ſuper aquas incolumem apparuiſſe, & dixiſſe ſe beneficio illius Virginis ſervatum, cui ex matris diſciplina matutinas adaptabat coronas. Pellicem etiam, propter quam multa orta erant ſcandala, & homicidia, demum letaliter ſauciatam, & in foveam projectam, apparente, & protegente B. Virgine, propter hanc quotidianam devotionem, eo uſque vixiſſe, donec advenerit Confeſſarius, & rite ſe accuſanti reatuum impenderit abſolutionem, ſtatimque expiraſſe.

15. 16. Volaterris anno MCCCCLIV. devota femina, antequam iret cubitum cum ſuis filiis, hac formula oravit. Accidit, ut illa nocte tectum oppreſſum nimio pondere nivis corrueret, ſed nihil nocuit paucis arundinibus circa lectum compoſitis, totam molem cum omnium admiratione ſuſtinentibus. In oppido Sartiani in eadem Provincia Etruriæ, & Eccleſia Minorum, irruentes duo ſicarii in duos incolas Caſtri plebis, hujus cultus Mariani perpetuos obſervatores, uni nocere non poterant, alteri licet vulnera multa inflixerint, vivus, & ſanus præter omnium expectationem apparuit. Hæc & alia mnlta collegerunt, qui de recitanda Virginis corona ejuſque virtute pie ſcripſerunt.

Ob hæc, & alia miracula cœpit a noſtris Religioſis de Obſervantia promulgari in tota Seraphica Religione, & in univerſo Orbe hic ſanctus uſus, & ſingularis devotio Coronæ Beatiſſimæ Virginis Mariæ, omnes ſervide exhortando ad frequentandam hanc tam acceptam B. M. Virgini & Fidelibus ſic proficuam Devotionem; itaut brevi intervallo temporis fuerit ab omnibus Mariæ devotis in praxim deducta, & a Romanis Summis Pontificibus approbata, valde commendara, & Indulgentiis ditata, ac decorata, & ſignanter a Leone X. Brevi incip. *Exponi Nobis*, & alio incip. *Dum praexcelſa*, in quo conceſſit Indulgentiam Plenariam omnibus Fratribus, & Sororibus Ordinis Fratrum Minorum, & conſequenter Tertiariis, & Cordigeris recitantibus dictam Coronam B. M. V. ex 72. Ave Maria, & 7. Pater noſter, cum adhuc uno Pater, & Ave pro Summo Pontifice; Quam Paulus V. poſt Generalem Indulgentiarum Regularibus conceſſarum revocationem, de novo conceſſit 8. *Julii* 1608. ad inſtantiam Patris Ludovici a S. Joanne Evangeliſta Commiſſario Generali Ultramontanæ Familiæ Minorum de Obſervantia, ut refert Lantuſca in *Theatro Regularium*, *verb. Indulgentia num.* 3. Et Innocentius XI. Brevi incip. *Exponi Nobis*, firmam eſſe voluit, atque ſancivit, ut patet in *Rubricis novi Breviarii noſtri Franciſcani confirmatis ab Innocentio XII. num.* 90. Er hanc Indulgentiam applicabilem eſſe etiam Defunctis expreſſe docent Candidus Brugnolus *in ſpeculo Clericorum tract.* 3. *cap.* 15. *reſolut.* 10. Petrus Antonius de Venetiis in *Viridario Seraphico italice impreſſo tom.* 2. *part.* 7. *cap.* 10. *in fine*, & alii paſſim innixi etiam ſpeciali Brevi Gregorii XV. edito *ſub die* 10. *Novembr.* 1622. in quo conceſſit, quod Fratres Minores, Clariſſæ, & Tertiarii, quibus additi ſunt Cordigeri, poſſint applicare per modum ſuffragii omnes Indulgentias, & opera meritoria animabus Purgatorii. Vide verb. *Indulgentia art.* 5. *n.* 10. & 12.

Novitii Regulares admitti debent juxta for- 104
mam Decretorum Clementis VIII. & Conſtitutionnm Ordinum peculiarium, nec ſine gravi cauſa minuendum eſt ipſis probationis tempus. Benedict. XIV. tom. 2. Conſtitut. 47. incip.
Si datam hominibus. Novitiatus expleri debet 105
in Cœnobio ad inſtitutionem Novitiorum deſignato ſub pœna nullitatis Profeſſionis. Idem *ibidem*.

Additiones ex aliena manu.

Magna inter Doctores quæſtio eſt, an Ab- 106
bates, quibus jus eſt conferendi primam tonſuram, & minores ordines ſubditis ſuis Regularibus, poſſint eos conferre *Novitiis*. Reſolutio autem hujus quæſtionis inde pendet, an Novitii accenſeri poſſint ſubditis Regularibus, quibus tantum poſſunt Abbates primam tonſuram, & minores ordines conferre.

Affirmant autem Pirhing *ad titul. Decr. de* 107
Tempor. Ordin. num. 55. Krimer *ad eumdem titulum num.* 2117. Engel *de Privil. Monaſt. privil.* 49. Schmier. *Juriſprud. Canon. Civil. lib.* 1. *tract.* 4. *cap.* 2. *ſect.* 2. §. 1. Negant vero clar. memor. Cardin. Petra *in commentar. ad Conſtitut. Apoſtol. Conſtit. unic. Urban. II. ſect.* 2. *num.* 20. Mirand. *in Manual. Prælator. tom.* 1. *quæſt.* 83. *art.* 9. Pax Jordan. *diverſar. Lucubrat. tom.* 1. *lib.* 5. *tit.* 3. *num.* 60. Tamburin. *de Jure Abbat. tom.* 2. *diſput.* 10. *quæſit.* 10. *num.* 4.

At amplectenda omnino eſt negativa ſenten- 108
tia, quam tenuit *Sacra Congregatio Concil. interpres in Mutinen. Ordinationis* 14. *Maii* 1689. In hac cauſa enim, tametſi definitum fuerit Abbatem Caſſinenſem haud potuiſſe primam tonſuram conferre Oblato; idem tamen dicen-

dum eſt de Novitio, quippe qui non ſecus ac Oblatus, ſubditus Regularis dici nequit.

109 Utrum autem collatio primæ tonſuræ, & Ordinum minorum facta Novitio ſit tantum illicita, an etiam invalida, vide apud Gruber *de Privileg. diſput. 7. ſect. 2. numer. 18. & ſequent.*

110 De Ordinarii licentia ex Concilio Trident. *ſeſſ. 25. cap. 16. de Regular.* in Renunciationibus Novitiorum intra duos menſes ante profeſſionem requiſita, de qua agit Auctor *a num. 30. ad plur. ſequent.* quæri ſolet, & quidem maxima animorum contentione, utrum requiſita ea ſit pro extrinſeca ſolemnitate, an pro forma. In varias Doctores abierunt opiniones.

111 At Rota tenet eam pro forma requiſitam eſſe, ut noviſſime *in Romana ſeu Januen. Succeſſionis 9. Decembris* 1746. §. 8. *cor. clar. memor. Millin. & 26. Junii* 1747. §. 8. *cor. Reverendiſs. Cortada.*

112 Valde autem utilis eſt hæc obſervatio; Eo enim ipſo, quod hæc licentia non pro ſolemnitate extrinſeca, ſed pro forma eſt requiſita, ſequitur hinc, quod ſi ea haud interveniat in ipſo actu renunciationis, præſumi haud poſſit, ex obſervantia licet triginta annorum. Ex hac enim obſervantia præſumi poteſt ſolemnitas extrinſeca actus, non item forma ejuſdem actus, ut confutatis omnibus contrariis reſpondit idem Sacrum Tribunal Rotæ *in d. Romana, ſeu Januen. Succeſſionis 9. Decembris* 1746. §. 7. *& ſeq. coram clar. memor. Millin. & 26. Junii* 1747. §. 8. *& plur. ſeq. coram Reverendiſs. Cortada.*

113 Quod ſi ipſa licentia enunciata in inſtrumento renunciationis, minime tamen reperiatur? Hoc in caſu poſſe eam præſumi ex obſervantia triginta annorum placuit eidem Supremo Auditorio Rotæ *in dict. Deciſionibus mox ci-*
114 *tatis*. At ſi ipſa nec enunciata in inſtrumento renunciationis ſit, præſumi haud poteſt ex dicta obſervantia triginta annorum.

115 Nec illud eſt hic reticendum, quod ex eo, quod hæc licentia requiſita eſt pro forma actus, nec juramento renunciare ei valet Novitius; Rota *in dict. Romana, ſeu Januen. Succeſſionis 9. Decembris* 1746. §. 8. *coram clar. memor. Millin. & 26. Junii* 1747. §. 8. *coram Reverendiſs. Cortada.*

NUMMUS. Vide verb. *Emptio art. 1. num. 7. & 8.*

N U N C I U S.

NUncii Sedis Apoſtolicæ offendi prohibentur 1
ſub pœna excommunicationis in Bulla
Cœnæ. Benedict. XIV. tom. 1. Conſtitution.
14. incip. *Paſtoralis* §. 11. Nunciis Apoſtolicæ
Sedis adimitur facultas diſpenſandi quoad clau-
ſuram. Idem Conſtit. 39. incip. *Regularis diſci-*
plinæ §. 4. & Conſtitut. 4. incip. *Salutare* §. 3.
Nuncio Poloniæ adimitur facultas diſpenſandi 3
quoad formalitates præſcriptas in celebratione
Matrimonii. Idem Conſtitut. 85. incip. *Ni-*
miam §. 16. Arbitrio Nuncii Apoſtolici Ve- 4
netiis exiſtentis permittitur Neophytis ad Fi-
dem converſis Venetiis in Loco Pio Catechu-
menorum Matrimonium contrahere cum Fide-
li abſque interpellatione prioris conjugis in in-
fidelitate relicti. Item Conſtitut. 117. incip. *In*
Suprema. Nuncii Apoſtolici in Computiſteria 5
Camerali rationes exhibere tenentur de pecu-
niis Cameræ a ſe adminiſtratis. Idem tom. 7.
Conſtitut. 6. incip. *Apoſtolicæ Sedis numer.* 26.
Nunciis Sedis Apoſtolicæ injungitur, ut ſuper 6
Epiſcoporum Reſidentia invigilent. Idem Con-
ſtitut. 18. incip. *Ad univerſæ*.

Alia ad rem; Vid. verb. *Legatus*.

N U N D I N Æ.

NUndinæ ſunt de rebus majoribus ſemel in 1
anno, vel ſaltem raro in eodem loco, ne-
gotiatoribus de longinquo convenientibus. Be-
nedict. XIV. tom. 1. Conſtitut. 44. incip. *Ab eo*
tempore §. 16. Nundinæ Eccleſiaſticis legibus 2
ſæpe interdictæ fuerunt diebus Feſtis. Idem *ib.*
§. 18. Sed ob generalem conſuetudinem, & ne- 3
ceſſitatem hominum tolerandæ ſunt. Idem *ib.*
§. 25. Prohibentur tamen agitari commercia 4
certis per diem Feſtum horis, quibus Divina
Officia celebrantur. Idem *ibid.* §. 30. & Con-
ſtitut. 105. incip. *Paternæ Caritatis* §. 2. & Pro- 5
rogatis diebus Nundinarum, & Indultorum ad
eas celebrandas conceſſorum. Idem *ibid.* Nun- 6
dinæ in Civitate Senogallienſi celebrari jubentur
per ſeptemdecim poſtremos dies Menſis Julii,
cum privativa, exemptionibus, & privilegiis.
Idem cit. Conſtitut. 105. incip. *Paternæ*. Vide
tom. 3. verb. *Feſta*, *num.* 120. 121.

N U P T I Æ.

1 NUptiæ dicuntur ab obnubendo, quia feminæ in Nuptiis caput ſuum obnubere ſolebant, textu expreſſo *in cap. Nec illud* 8. *cauſ.* 30. *q.* 5. ibi: *Inde enim & nuptiæ dictæ, quo pudoris gratia ſe puellæ obnuberant*. Sic etiam fecit Rebecca videns Iſaac ſponſum venire in occurſum ſibi: *Gen.* 24. *n.* 64. 65. ibi: *Rebecca quoque conſpecto Iſaac deſcendit de Camelo, & ait ad puerum: quis eſt ille qui venit per agrum in occurſum nobis? Dixitque ei, ipſe eſt Dominus meus. At illa tollens cito pallium, operuit ſe.*

2 Feminæ, dum maritantur ideo velantur, ut cognoſcant ſe ſemper Maritis ſuis ſubditas eſſe, & humiles, textu expreſſo *in cap. Feminæ* 7. *cauſ.* 30. *qu.* 5. ibi: *Feminæ, dum maritantur, ideo velantur, ut noverint ſe ſemper Maritis ſuis ſubditas eſſe, & humiles.*

3 In nuptiis annulus a ſponſo ſponſæ datur, vel propter mutuæ fidei ſignum, vel propter id magis, ut eodem pignore eorum corda jungantur, & ideo quarto digito inſeritur, textu expreſſo *in d. cap. Feminæ* 7. *cauſ.* 30. *qu.* 5. *in fine*, ibi: *In primis Nuptiis annulus a Sponſo Sponſæ datur, fit hoc nimirum, vel propter mutuæ fidei ſignum, vel propter id magis, ut eodem pignore eorum corda jungantur. Unde & quarto digito annulus idem inſeritur, quod in eo vena quædam, ut fertur, ſanguinis ad cor uſque perveniat.*

4 Veritas Nuptiarum non conſiſtit in ſola commixtione maris & feminæ, ſed principaliter in Tori conjugalis fide, & cura ordinata Filios procreandi, ut expreſſe cavetur *in c. Non enim cauſ.* 32. *quæſt.* 1. Unde qui non cauſa procreandi filios, ſed explendæ libidinis ſibi invicem copulantur non tam conjuges, quam fornicarii videntur, textu expreſſo *in cap. Pudor* 1. *cauſ.* 32. *q.* 2. ibi: *Qui ergo non cauſa procreandæ ſobolis, ſed explendæ libidinis ſibi invicem copulantur, non tam conjuges, quam fornicarii videntur.*

6 *Nuptiæ terram replent, Virginitas Paradiſum.* Sic expreſſe dicitur *in cap. Nuptiæ* 11. *cauſ.* 32. *q.* 1. Nuptiæ ſecundæ permittuntur ut licitæ: *cap. Hac ratione* 9. *cap. Quomodo* 10. *c. Aperiant* 11. *cap. Deus* 12. & *cap. Quod ſi dormierit* 13. *cauſ.* 31. *q.* 1. cum ſimilibus.

8 In Nuptiis non debent Chriſtiani ſaltare, & alia ſimilia facere. *Conc. Laodicenſ. cap.* 53. ibi: *Non oportet Chriſtianos ad Nuptias euntes vel ballare, vel ſaltare, ſed caſte cœnare, vel prandere, ſicuti competit Chriſtianis.* Et hoc in ſecundis Nuptiis prohibetur ſub pœna Excommunicationis, & alia arbitraria. *Conc. Turonen. IV. cap.* 13. ibi: *Fieri omnino prohibemus ſub Excommunicationis ſententia, & alia pœna arbitraria.*

Nuptiarum ſolemnitas Jure veteri prohibita 9 erat a Septuageſima uſque in Octavam Paſchæ, & tribus hebdomadis ante Feſtivitatem Sancti Joannis Baptiſtæ, & ab Adventu uſque in Epiphaniam: textu expreſſo *in c. Non oportet* 10. *cauſ.* 3. *q.* 4. ibi: *Non oportet a Septuageſima uſque ad octavam Paſchæ, & tribus hebdomadis ante Feſtivitatem S. Joannis Baptiſtæ, & ab Adventu Domini uſque poſt Epiphaniam nuptias celebrare, quod ſi factum fuerit, ſeparentur*, & ex parte concordat *cap. Non oportet* 8. *c. Non licet* 9. & *cap. Nec Uxorem* 11. *ead. cauſ.* 33. & *q.* 4. & de his ſermo *in cap. Capellanus* 4. *de feriis*.

Jure autem noviſſimo Concilii Tridentini 10 *ſeſſ.* 24. *de reformat. Matrimonii cap.* 10. Nuptiarum ſolemnitas prohibetur ſolum ab adventu Domini uſque in diem Epiphaniæ, & a feria quarta Cinerum uſque in octavam Paſchatis incluſive, ibi: *Ab adventu Domini Noſtri Jeſu Chriſti, uſque in diem Epiphaniæ, & Feria quarta Cinerum uſque in octavam Paſchatis incluſive antiquas ſolemnium Nuptiarum prohibitiones diligenter ab omnibus obſervari Sancta Synodus præcipit. In aliis vero temporibus nuptias ſolemniter celebrari permittit. Quas Epiſcopi, ut ea, qua decet, modeſtia, & honeſtate fiant, curabunt; Sancta enim res eſt Matrimonium, & ſancte tractandum.*

Tempus Adventus in hac prohibitione inci- 11 pit a primis Veſperis Sabbati præcedentis: in Feria autem Quarta Cinerum a media nocte illius Feriæ. Barboſa *in d. ſeſſ.* 24. *Concilii Tridentini cap.* 10. *num.* 2. Molfeſ. *in Summa Theologiæ moralis tract.* 4. *cap.* 11. *num.* 11. & alii paſſim. Terminat autem tempus dictæ 12 prohibitionis in die Epiphaniæ incluſive, & in die octavæ Paſchatis etiam incluſive: Concilium enim, dum dicit, *uſque in diem Epiphaniæ* excludit ipſius octavam, & dum ſubjungit *incluſive* comprehendit tam ipſam totam diem Epiphaniæ, quam totam diem octavæ Paſchatis, quia illud verbum *incluſive* ad utrumque tempus eſt referendum, cum nulla ſubſit ratio diverſitatis, ut recte notat Fagnan. *in cit. cap. Capellanus* 4. *num.* 5. *de Feriis arg.*

Digitized by Google

l. Plures 29. *ff. de rebus dubiis*, & *l. Cum poſt omnes* 1. *Cod. de liberis præteritis*.

13 Nuptiarum ſolemnitas pro certis anni temporibus potuit, & poteſt licite prohiberi ab Eccleſia, & contrarium aſſerens eſt anathema. Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *Doctrina de Sacramento Matrimonii Canon.* 11. ibi: *Si quis dixerit, prohibitionem ſolemnitatis nuptiarum certis anni temporibus ſuperſtitionem eſſe tyrannicam ab Ethnicorum ſuperſtitione profectam, aut benedictiones, aut alias cæremonias, quibus Eccleſia in illis utitur, damnaverit, anathema ſit.*

14 Omnia ea, quæ concernunt Nuptiatum benedictionem. Vide verb. *Benedictio art.* 4. *per totum.*

15 Traductionem Uxoris ad domum viri etiam privatam, & ſine ſolemnitate, item & carnalem copulam, ſeu conſommationem Matrimonii prohiberi in ſupradictis anni temporibus cenſet, & multis adductis probat Faguanus *in cit. cap. Capellanus* 4. *de Feriis a n.* 8. *uſque in finem:* At ſolam traductionem, quæ fit cum ſolemnitate eſſe interdictam tenet Gufredus *in ſumma tit. de Matrimon. contrahend. contra Interdict. Eccleſ. num.* 2. Tancred. & poſt eum Hoſtienſ. *in cit. cap. Capellanus num.* 2. *in fine*, Reiffenſtuel *Theolog. Moral. diſt.* 14. *q.* 2. *n.* 12. Sanchez *de Matrim. tom.* 2. *l.* 7. *n.* 16. Item & copulam carnalem, ſeu conſummationem Matrimonii eſſe licitam dictis temporibus tenent Sanchez *loc. cit. num.* 23. Navarr. *in Manual. cap.* 22. *num.* 7. Card. Bellarm. *l.* 1. *de Matrimon. cap.* 31. *ad finem*, Barboſa *in d. ſeſſ.* 24. *cap.* 10. *de reformat. Matrimon. n.* 5. & alii paſſim, & ſignanter Nicolius *in Floſculis verb. Matrimon. n.* 6. ubi expreſſe dicit, quod Matrimonium contrahere, vel conſummare abſque Nuptiis, & traductione ſponſæ ſolemni, ac ſine benedictione nuptiali nullo tempore prohibetur. *Ex Rituali Roman. Rubr. de Sacram. Matrim.* Navarr. *cap.* 22. *num.* 71. & jam ſic obtinuit praxis, ut quocumque tempore licite matrimonium contrahatur coram Parocho, & teſtibus abſque ſolemnitate, per textum *in cit. c. Capellanus* 4. *de Feriis*, ubi dicitur, quod *ea ſit Romanæ Eccleſiæ conſuetudo, ut quocumque tempore Matrimonium contra-*
16 *hatur;* Unde denunciationes Matrimonii fieri poſſunt temporibus prohibitis nuptias celebrare, ut expreſſe decrevit *Sac. Cong. Ep. & Reg.* 18. *Dec.* 1589. apud Barboſa *in Summa Apoſt. dec. verb. Denunciationes Matrimoniales n.* 2. &
17 *de Offic. & poteſt. Parochi cap.* 21. *n.* 14. Per nuptias enim prohibitas proprie intelligitur ipſamet ſolemnitas, ſeu pompa exterior, quæ in contractu Matrimoniali communiter adhiberi ſoler; *arg. Concil. Trid. cit. ſeſſ.* 24. *Canon.* 11. ibi: *Prohibitionem ſolemnitatis nuptiarum, & cit. cap.* 10. *ejuſdem ſeſſ.* 24. ibi: *Solemnium nuptiarum prohibitiones .... Nuptias ſolemniter celebrari*, ut expreſſe docet Reiffenſtuel *loc. cit. diſt.* 12. *num.* 2. & alii paſſim.

Attendenda ſunt hic quæ ſapientiſſime ſuo 18
more tradit Card. de Lambertinis, Ben. XIV. in ſuis eruditiſſimis Notificationibus *Volumine* 4. *Notification.* 13. *per tot.* ubi plurimis ſolidiſſime ad rem adductis merito ibi videndis, docet ad licite contrahenda Matrimonia temporibus vetitis, ſeu feriatis requiri licentiam Ordinarii in illis Diæceſibus ubi adeſt, vel legitima conſuetudo, vel Diæceſana diſpoſitio ipſam petendi dictis temporibus, quia ibi obtenta, & licite contrahitur Matrimonium, & Sponſa abſque ſolemnitatibus ad viri domum traducitur, juxta Decretum *Sacræ Congregationis Concilii ſub die* 10. *Junii* 1684. ab ipſo allegatum his verbis.

DUBIUM TRADUCTIONIS SPONSÆ.

Nonnulli Parochi pro ſua & Matrimonia contrahentium quiete ſupplicant declarari.

An conceſſa per Epiſcopum licentia contrahendi Matrimonium temporibus a Sacro Concilio vetitis, in iis locis, in quibus diſpoſitio ejuſdem Concilii ad ipſum quoque Matrimonii Contractum reperitur a conſuetudine extenſa, dicatur etiam permiſſa traductio Sponſæ, ſeu Uxoris ad domum Viri? Die, & anno quo ſupra, Reſpondit: *Affirmative, dummodo traductio fiat abſque ſolemnitatibus.*

Ac inde concludit Sapientiſſimus Pontifex: 19
Nemo ergo ſuper hoc ſe, ac alios Inquietet; & ſi quis zelat evellere in hac materia abuſus, curet potius eradicare a mente nubere volentium ſuperſtitionem jam pene univerſaliter introductam nolendi Uxorem ducere Menſe Maii, juxta ſancita in Concilio Provinciali Burdigalenſi de anno 1624. *cap.* 7. *de Matrimonio num.* 5. ibi: *Abolenda ſane perverſa illa, ac ſuperſtitioſa quorumdam opinio Menſe ſcilicet Majo Uxorem non ducendi, quaſi aliud ex eo mali ominis emanans fidelitati contrahentium, ac proſperitati Nuptiarum offerre poſſit. Doceatur igitur populus, & ab omnibus Parochis ſæpe inſtruatur, ut ſuperſtitioſis illis nugis fidem haudquaquam adhibeat, ſed præter ea tempora in quibus ex præſcripto Eccleſiæ a celebratione Nuptiarum abſtinendum, nullum eſſe, quo ipſa jure, & canonice celebrari prohibeantur.*

Mater tranſiens ad ſecundas nuptias priva- 20
tur tutela Filiorum prioris Matrimonii, textu ex-

Digitized by Google

expreſſo *in l. Matrr* 2. *Cod. quando Mulier*
tutelæ officio fungi poteſt, ibi: *Nam ſi malunt*
alia optare Matrimonia, tutelam adminiſtrare
non debent, & concordant *Authen. Sacramen-*
tum, & *l. Si Pater* 3. *Cod. eod.* Item perdit
etiam curatelam eorum, *l. Quod ſi nolit* 31.
§. 13. *ff. De Ædilitio Edicto*, Reiffenſtuel *l.* 4.
decr. tit. 21. *num.* 39. Sanchez *de Matrimonio*
lib. 7. *diſp.* 88. *num.* 4. & 11. Joannes Ange-
lus Boſſius *de Matrim. contract. cap.* 11. *n.* 268.
Roſignol. *in alias de Matrimonio Controverſias*
contract. 15. *de Matrimonio IV. prænot.* 6. *nu-*
mer. 1. & 3. & alii paſſim. Et ratio eſt, quia
vehemens & efficaciſſima præſumptio eſt,
quod femina tranſiens ad ſecundas nuptias ne-
gligat Filiorum præcedentis Matrimonii cu-
ram, eorumque bona in commodum poſterio-
ris Matrimonii cum illorum jactura diſperdat.
22 Dicta tamen pœna non afficit Patrem tran-
ſeuntem ad ſecundas nuptias. Baldus *Authent.*
Eiſdem pœnis n. 8. *Cod. de ſecundis nuptiis*,
Angelus *l. Ex facto num.* 4. *ff. de vulgari*, &
pupillari ſubſtitutione, Pinellus *l. final. num.* 15.
Cod. de bonis maternis, Reiffenſtuel *loc. cit.*
n. 39. Roſignol. *loc. cit. num.* 2. Sanchez *loc.*
cit. num. 12. & alii; Immo exiſtente Patre
non datur Filiis Tutor, niſi eoſdem emanci-
pet; *l. Si infanti* 18. *Cod. de Jure deliberand.*
manetque Pater legitimus adminiſtrator gau-
dens uſufructu bonorum Maternorum Filiis
quoad proprietatem competentibus; *l. Generali-*
ter 5. *verb. Negotia*, *Cod. De ſecundis nuptiis*,
& *l. Omnem* 4. *Cod. de bonis maternis*, ibi:
Patres igitur Uſumfructum rerum maternarum,
etiamſi ad ſecundas nuptias migraverint, *ſine du-*
bio habere debebunt: Supradicta enim Lex cum
præciſe loquatur de Matre binuba, & non de
patre binubo, utpote pænalis, eſt ſtricte inter-
pretanda, nec eſt extendenda ultra expreſſa;
arg. cap. Odia 15. *de Regul. Juris in* 6. cum
ſimilibus; Tum quia in Patre binubo non cur-
rit illud tantum periculum in damnum Filio-
rum prioris Matrimonii, quod currit in Ma-
tre binuba, ut de ſe patet, adeoque &c.
Parentes tranſeuntes ad ſecundas Nuptias,
quando amittant hereditatem, & Legitimam
filiorum præmortuorum. Vide verb. *Legitima*
a n. 33. *ad* 35.
23 Alia ad rem. Vide verb. *Benedictio art.* 4.
per tot. & verb. *Uxor n.* 42.
24 Nuptiarum ritus ſuperſtitione infecti, Fide-
libus Indis prohibentur. Bened. XIV. tom. 1.
Conſtitut. 107. incip. *Omnium Sollicitudinum*
25 §. 2. & 14. Nuptiarum tempora ab Eccleſia
præſcripta, ſunt obſervanda etiam in Regno
Serviæ, & finitimis Regionibus. Idem Conſti-
tut. 89. incip. *Inter Omnigenas* §. 16. Nuptiis 26
Infidelium, quæ temporibus vetitis celebrantur,
non prohibentur fideles aſſiſtere, dummodo fieri
poſſint abſque Creatoris injuria, & offenſione
fidelium, & Eccleſiæ Dei. Idem *ibid.*
Secundæ, tertiæ, & ulteriores nuptiæ ſunt 27
fidelibus permiſſæ. Idem Conſtitut. 57. incip.
Etſi Paſtoralis §. 8. & Conſtitut. 129. incip.
Eo quamvis tempore §. 29. Attamen a Presby- 28
teris minime benedicendæ ſunt. Idem in cit.
Conſtitut. *Etſi Paſtoralis* §. 8. Secundæ nuptiæ 29
impedimento ſunt, ne quis promoveri poſſit
ad Ordines Sacros, etiam in Eccleſia Græca.
Idem *ibid.* Secundæ nuptiæ prohibentur Diaco- 30
nis, & Presbyteris Græcis, aliiſque Orientali-
bus, ſub pœna nullitatis, & depoſitionis ab
Ordine. Idem in cit. Conſtitut. *Etſi Paſtora-*
lis §. 7. & cit. Conſtitut. *Eo quamvis tempo-*
re §. 30.
In Nuptiis Canæ Galileæ, ad quas fuit Chri- 31
ſtus vocatus, qui fuerit ſponſus, valde inter
ſe diſſident Auctores. Plures enim volunt,
quod ſponſus fuerit S. Joannes Evangeliſta,
qui viſo miraculo converſionis aquæ in vinum,
una cum ſponſa de contrahendo matrimonio
abjecit conſilium. Auctores hujus ſententiæ in-
ter alios refert Tirinus in *Chronico ſac. pag.* 51.
n. 67. præciſis his verbis: *Addit S. Hierony-*
mus, *Auguſtinus*, *Beda*, *Alcuinus*, *Lyranus*,
Vincentius, & *nemo veterum refragatur* (*immo*
ipſe Joannes revelavit S. Gertrudi) *Joannem fuiſ-*
ſe ſponſum illum in nuptiis Canæ Galileæ. Ba-
radius dicit, ſponſam quoque Joannis ſe pari-
ter conſecraſſe Chriſto, & *lateri B. Virginis*
adhæſiſſe. Theophilus Raynaudus *tom.* 8. in
Opere de titulis cultus ſpecialis Sanctorum
punct. 14. *pag.* 574. inter Virgines in conjugio
recenſet juxta aliquorum ſenſum (quem ta-
men ipſe non amplectitur) S. Joannem Evan-
geliſtam, quem volunt fuiſſe ſponſum, ideſt
abſque conjugii uſu jam virum, a Nuptiis in
Cana Galileæ a Chriſto abductum. S. Augu-
ſtinus in *Præfat. in Joan.* hæc habet: *Iſte ſi-*
quidem eſt Joannes, *quem Dominus de fluctiva-*
ga nuptiarum tempeſtate vocavit, & *cui matrem*
virginem virgini commendavit; cui videtur ſub-
ſcribere S. Thomas 2. 2. *quæſt.* 186. *art.* 4. *in*
reſp. ad 1. ibi: *Et ideo Petrum*, *quem invenit*
matrimonio junctum, *non ſeparavit ab uxore*:
Joannem tamen volentem nubere a Nuptiis revo-
cavit. Aſt contrariam ſententiam ſecutum fuiſ-
ſe S. Auguſtinum tradit Baronius ad *an. Chri-*
ſti 31. *num.* 30. & *ſeq.* dicens, quod S. Au-
guſtinus aſſerit, Joannem revocatum fuiſſe a

Digitized by Google

nuptiis, non quod uxorem duxerit, eamque reliquerit, ſed quod eam prorſus non acceperit, id colligens ex præciſis verbis ejuſmet S. Doctoris in fine citati operis, ibi: *Plus amatur, quod neque uxorem duxerit, & ab ineunte pueritia caſtiſſimus vixerit*. Sicque tenet etiam eruditiſſimus Card. Lambertinus Benedictus XIV. *lib.* 3. *de Canonizat. Sanctor. c.* 37. *num.* 1. ubi ex relatis dictis verbis S. Auguſtini ſic concludit: *Adhærendum eſſe videtur communi veterum ſententiæ, quæ eum cælibem fuiſſe affirmat*. Legi poteſt Card. Baronius ad *ann. Chriſti* 31. *num.* 32. *& ſeqq.* memoraramque ſententiam amplectuntur ex Patribus Epiphanius *Hæreſ.* 58. §. 4. Chryſoſtomus *de Virginitate cap.* 82. Caſſianus *Collat.* 16. *cap.* 14. Ambroſius *de Inſtitut. Virgin. cap.* 7. Paulinus *Epiſt.* 43. hæc ipſe ad lit. qui idemque confirmat in Opere de *Feſtis J. C. n.* 16. ubi inſuper dicit, quod Baronius ad *ann. Chriſti* 31. *num.* 30. optimo jure reprehendit Scriptores aliter ſentientes, & potius Nicephoro tribuendam eſſe fidem, qui affirmat ſponſum in illis nuptiis fuiſſe vel Simonem Cananæum, qui in duodecim Apoſtolorum numerum adſcriptus, Zelotes eppellatus eſt; vel Natanaelem e Cana, oppido in Galilæa gentium. Et quod S. Joannes non fuerit talis Sponſus in Nuptiis Canæ Galileæ ſuſtinet D. Calmet in *Dictionario* verb. *Joannes Evangeliſta*, expreſſe dicens: *Quæ utique de virginitate ſententia validioribus rationum argumentis fulcitur, quamquam Canæ ſponſum fuiſſe tuetur*.

Additiones ex aliena manu.

De ſecundis nuptiis non incongrue hic paucis differendum.

32 Nuptiæ ſecundæ bifariam accipiuntur. Nonnunquam non tantum a primis, ſed etiam a tertiis, & ulterioribus diſtinguuntur; Nonnunquam vero dicuntur quæcumque ſunt poſt primas. De his agere intendimus.

33 Secundæ nuptiæ a primis in eo differunt, quod legatum Virgini, ſub illa conditione relictum, ſi non nupſerit, debetur licet nupſerit; *L. Quum tale legatum* 72. §. *Mævius ff.*
34 *de Condit. & demonſtr.* At eadem ſub conditione relictum viduæ, tametſi olim idem ex Lege Julia Miſcella obſervaretur; *L.* 62. §. 2. *& L.* 63. *princ. ff. eod. tit.* Jure tamen novo a ſecundis nuptiis abſtinere debet, vel legato carere; *Novell.* 22. *cap.* 43.

35 Differunt præterea, quod vidua unius Matrimonii propter ingratitudinem revocare valet donationes liberis factas. *L.* 7. *C. de Revoc. donat.* At quæ iterum nupſit, ob injuriam, 36
quam viciſſim fecit liberis prioris Matrimonii, non utique, niſi I. Filius aperte inſidiatus fuerit vitæ matris, aut II. impias manus ipſi intulerit, aut III. circa totius ſubſtantiæ eblationem aliquid molitus fuerit; *Novell.* 22. *cap.* 35.

Item differunt, quod ex communi juris Ca- 37
nonici interpretatione ſecundis nuptiis benedictio adhiberi non debet, niſi primæ non fuerint benedictæ; *cap.* 1. *&* 3. *de ſecund. nupt.*

Sunt qui & aliam differentiam addunt, quod 38
ſcilicet nuptiæ ſimpliciter prolatæ de primis, non item de ſecundis intelliguntur, favore primarum, & odio ſecundarum. At hanc diffe- 39
rentiam rejiciendam eſſe firmat Mæſtert. *de ſecund. nupt. quæſt.* 3. *ſer. per tot.* niſi intentio proferentis, vel ſubjecta materia, aliud evincant.

Atque hinc legatum dotis relictum *Mulie-* 40
ribus pauperibus, debetur non ſolum Puellis, quæ poſt legatum ad primum Conjugium invitantur, ſed & viduis, niſi tamen illud ſemel fuerint conſequutæ; Mæſtert. *de ſecund. nupt. quæſt.* 3. *num.* 8.

In manifeſto errore verſantur, qui ſecundas 41
nuptias odioſas eſſe credunt, & varias earum pœnas recenſent. Cauſa erroris eſt, quod non diſtinguunt inter ſecundas nuptias, & id quod præter naturam ſecundarum nuptiarum evenire poteſt, quum contrahuntur, uti eſt ad eas nimia feſtinatio, & liberis prioris matrimonii quæſita injuria.

Nimium autem feſtinare dicuntur mulieres, 42
quæ intra tempus (quod anni eſt) eligendis maritis præfixum ad ſecunda vota tranſeunt. *L.* 1. *C. de ſecund. nupt.* Duplex autem hujus juris eſt ratio. Prima, ne fiat turbatio ſan- 43
guinis, & incertitudo generationis. Nec ceſſat hæc incertitudo, licet conſtet mulierem ex primo Marito gravidam eſſe, propter metum ſuperfœtationis, quod tamen derident ſaniores Phyſici. Altera publica honeſtas, quod inde- 44
corum videatur mulierem, ſtatim a morte Mariti, ad ſecunda vota tranſire, veluti quæ adhuc vivente Marito pudicitiam violaſſet, vel de violanda cogitaſſet.

Mulier, quæ intra annum a die defuncti 45
Mariti nubit, varias incurrit pœnas; *L.* 1. *&* 2. *C. de ſecund. nupt.* Prima, & præcipua eſt infamia ipſo jure, ita ut ne requiratur quidem Judicis ſententia declaratoria; *L.* 1. *C. de ſecund. nupt.* Idque procedit, ſive major, ſive minor ſit Mulier; Quinimo eam incurrunt Ma-

Maritus, qui eam ducit, ſciens annum luctus nondum præteriiſſe, tametſi ſit miles; & parentes, qui eum, eamve in poteſtate habent, quia prohibere potuerunt. Adi Mæſtert. *de ſecund. nupt. quæſt. 9. per tot.*

46 Secunda pœna eſt, quod non poſſit Mulier nomine dotis, aliove quovis titulo plus in ſecundum Maritum conferre, quam tertiam partem ſuorum bonorum; *Leg. 1. Cod. de ſecund. nupt.*

47 Tertia pœna eſt, quod nihil ex ullius extranei Teſtamento titulo hereditaris, legati, fideicommiſſi, alteriuſve ultimæ voluntatis capere poſſit; *dict. Leg. 1. Cod. de ſecund. nupt.*

48 Quarta pœna eſt, quod omnia amittat, quæ a defuncto Marito ei obvenerunt: *dict. L. 1.*
49 *Cod. de ſecundis nupt.* Prior autem Maritus hic is intelligitur, quem non debite Mulier eluget. Quocirca ſi heres inſtituta a primo Marito, poſt annum luctus ſecundo nupſerit, ac etiam a ſecundo Marito heres ſcripta ad tertia vota intra annum luctus tranſierit, non hereditate primi, ſed ſecundi privabitur.

50 Quinta pœna eſt, quod ultra tertium gradum nulli conſanguineo ab inteſtato ſuccedere poſſit; *dict. Leg. 1. Cod. de ſecund. nupt.*

51 Supraſcriptis pœnis Juſtinianus Mulierem ſubjecit, quæ intra annum luctus non nupſerit quidem, ſed undecimo menſe a morte Mariti partum, quem ex inhoneſta ſcortatione, & non ex defuncto Marito conceperat, edide-
52 rit, *Novell. 39. cap. 2.* Probe autem hic monet Mæſtert. *de ſecund. nupt. quæſt. 15. n. 7.* totum hoc negotium relinquendum eſſe arbitrio Judicis, qui examinatis diligenter Mulieris moribus, aliiſque circumſtantiis, dijudicabit, an partus undecimo menſe natus Marito ſit tribuendus, nec ne.

53 Mulierem vero, quæ intra annum luctus impudice vivit, nec tamen parit, aut parit, ſed diu poſt annum luctus, præfatis pœnis haud ſubjici firmant Scipio Gentilis *de ſecund. nupt. cap. 7. per tot.* & Mæſtert. *eod. tract. quæſt. 16. pariter per tot.*

54 Quatuor tamen caſibus prædictas pœnas Mulier evitat. I. Si a Principe impetraverit, ut ipſi intra annum luctus nubere liceat; *Leg. 10. ff. De his, qui notantur infamia*. II. Si Princeps Mulierem, quæ intra annum luctus nupſit, a ſupradictis pœnis liberet. Sed vide diſtinctionem hic traditam a Mæſtert. *de ſecund. nupt. quæſt. 18. per tot.* III. Si Mulier juſte crediderit longo tempore extinctum Maritum fuiſſe; *arg. Leg. 8. ff. De his, qui notantur infamia*. IV. Si intra annum luctus partum ediderit, quem ex Marito illo conceperat, cui mortuo nullum debet luctum, ut eſt hoſtis Patriæ, damnatus Perduellionis &c. *Leg. 11. §. 2. ff. de his, qui notantur infamia*.

Hactenus de pœnis, quas Mulier incurrit 55
nimia feſtinatione intra annum luctus nubens. Sunt & aliæ pœnæ, quas incurrit Mulier, tametſi poſt annum luctus nubat, in favorem, & commiſerationem Filiorum, ſi quos ſuperſtites habet. Prima eſt, quod omnia quæ quo- 56
cumque titulo a priori Marito percepit ſolo uſufructu excepto ad Liberos ipſius proprii Mariti tranſmittere debeat, nec eorum alienandi facultatem habeat; *Leg. 3. Cod. de ſecund. nupt.*

Secunda eſt, quod quidquid perceperit ex 57
ſucceſſione Liberorum, id quoad proprietatem ſolo in diem vitæ ſuæ deducto uſufructu, reliquis ejuſdem Matrimonii liberis reſervare debeat; *dict. Leg. 3. Cod. de ſecund. nupt.* Vide tamen Mæſtert. *de ſecund. nupt. quæſt. 27. & plur. ſequent.* qui probe diſcutit, quid Juſti- 58
nianus circa duas haſce pœnas per *Novellas ſuas* immutaverit. Vide quoque eumdem *q. 44. & plur. ſequent.* qui de aliis pœnis diſſerit, tum examinat, an aliquibus in caſibus eas evitet Mulier.

Noſtrum autem eſt hic tantummodo exami- 59
nare, an Jure Canonico *in c. penult. & ult. de ſecund. nupt.* omnes pœnæ, de quibus hactenus loquuti ſumus ceſſaverint?

Non ignoro, plures in ea eſſe ſententia, ut 60
omnes prædictæ pœnæ a jure canonico ſublatæ ſint. Confer Scipion. Gentil. *de ſecund. nupt. cap. 18.* Ex aliorum vero ſententia ſublatæ a 61
Jure Canonico ſunt pœnæ in odium tantummodo ſecundarum nuptiarum introductæ, non item illæ, quæ in favorem liberorum primi Matrimonii ſunt ſtatutæ; Peregrin. *de Jur. Fiſci l. 3. tit. 15. n. 3.* Anton. Matth. *de ſecund. nupt. diſput. 6. per tot.*

At mihi ſemper arriſit opinio Hunnii *ad* 62
Treutler. Selectar. diſp. vol. 1. diſp. 8. Theſ. 5. litt. B. tenentis, ſolam infamiæ pœnam, non item cæteras pœnas jus Canonicum ſuſtuliſſe. Confer omnino tum loco citato, tum clariſſimum P. Girald. *in addit. ad Maſchat Inſtit. Canon. tom. 2. pag. 677. col. 1.*

OBE-

Digitized by Google

OBEDIENTIA.

Vide verb. *Votum. art.* 2. *a num.* 10. *ad* 14.

OBLATI MONASTERIORUM.

* Oblati, & qui Donati appellantur, quamvis non ſint Religioſi, ſi tamen bona ſua, ne minima quidem parte excepta, quoad proprietatem, & uſumfructum ſibi non retinuerint, ſed tranſtulerint in Monaſterium, ſunt perſonæ Eccleſiaſticæ, gaudent privilegio Fori, & immunitate ab exactionibus ſæcularibus. Verum ut ſubtrahantur ab juriſdictione Epiſcopi requiritur, ut actu inſerviant ſuæ Religioni, ut late docet Benedictus XIV. *De Synodo Diœceſ. lib.* 6. *capit.* 3. *

OBLATIONES.

2 Oblationes dupliciter ſumi poſſunt, ſcilicet large, ſeu improprie, & ſtricte, ſeu pro-
2 prie: *Communis*. Oblationes large, ſeu improprie ſumptæ important omnes actiones, per quas quæcumque res ad divinum cultum exhibentur, ſeu offeruntur, ut explicant Sotus *de Juſtitia lib.* 9. *quæſt.* 5. *art.* 1. Barboſa *lib.* 3. *Juris Eccleſ. univerſ. cap.* 23. *num.* 1. *& de Officio, & poteſt. Parochi par.* 3. *cap.* 24. & alii; Et ſic ſub nomine *Oblationum* veniunt etiam Decimæ, & Primitiæ, ut in ſpecie advertit Silveſter *in Summa verb. Decima n.* 2. & Barboſa *locis citatis*, & de Decimis patet *ex Geneſ. cap.* 28. ibi: *Decimas offeram tibi*, *& Num. cap.* 18. ibi: *Decimarum Oblationem*. Et de Primitiis patet *Exodi* 34. ibi: *Primitias frugum terræ tuæ offeres*, *& Levitici* 2. ibi: *Pri-*
3 *mitias tantum eorum offeretis*. Oblationes ſtricte, & proprie ſumptæ dicuntur res illæ, quæ Fideles Religionis intuitu immediate offerunt Deo, ut deſerviant, vel ad uſum Eccleſiæ, vel ad uſum Miniſtrorum, juxta illud *Matthæi* 5. ibi: *Si ergo offers munus tuum ad Altare*, *& Deuteronomii* 23. ibi: *Non offeres mercedem*: *& Malachiæ* 1. ibi: *Si offeratis*, ſive res ſint mobiles, ſive immobiles, ſive teſtamento legentur, ſive aliter donentur; *arg. c. qui Oblationes* 10. *& c. Clerici* 11. *cauſ.* 13. *quæſt.* 2. Sic Marc. Socin. *in tract. de Oblationibus libel.* 1. Troil. Malvet. *in ſimili tractatu fere per tot.* Monet. *De Decimis cap.* 2. *num.* 9. Galgan. *de Jure publico lib.* 3. *tit.* 53. *num.* 1. Barboſa *loc. cit.* & alii paſſim.

Unde harum Oblationum tres ſunt ſpecies. 4
Prima dicitur Donatio rei inter vivos facta Deo, & Eccleſiæ, *arg. cap.* 1. *Indigne* 21. *cauſ.* 12. *quæſt.* 2. Secunda dicitur donatio cauſa mortis, quæ fit in teſtamento pro animæ redemptione, *arg. cit. cap. Indigne*. Tertia dicitur uſualis, & eſt illa, quam faciunt fideles offerendo aliquas ſuas res in Eccleſia ad Altare, aut in alio Eccleſiæ loco, aut etiam extra Eccleſiam ad Imaginem miraculoſam, vel Devotam, & hujuſmodi, pro ut ad longum refertur *in cap. Cum inter* 29. *de verbor. ſignificat.* in cujus Summario ſic præciſe habetur: *Oblationis nomine intelligitur, quidquid offertur Eccleſiæ, quocumque modo in Miſſa, vel extra, & in Eccleſia, vel extra*.

Oblationum uſus cæpit ab origine mundi 5
tempore Cain, & Abel. *Geneſ.* 4. ibi: *Factum eſt autem poſt multos dies, ut offerret Cain de fructibus terræ munera Domino; Abel quoque obtulit de primogenitis gregis ſui, & de adipibus eorum*, & deinde tempore Noe. *Geneſ.* 8. ibi: *Ædificavit autem Noe Altare Domino, & tollens de cunctis pecoribus, & volucribus mundis obtulit holocauſta ſuper Altare*. Et poſtea tempore Moyſis *Num.* 7. ibi: *Obtulerunt Principes Iſrael, & capita familiarum, qui erant per ſingulas tribus, Præfectique eorum, qui numerati fuerant, munera coram Domino &c.* & ſæpe ſæpius aliis temporibus, ut patet in toto Veteri Teſtamento, & etiam in novo, ubi *Matth.* 2. Magi *Obtulerunt ei munera Aurum, Thus, & Myrrham*; Et ſic in lege Gratiæ adeſt antiquiſſimus uſus offerendi in Altari, vel Eccleſia tempore Miſſæ panem, vinum, oleum, ceram, & alia hujuſmodi, ut conſtat ex Canonibus *Sextæ Synodi*; & in *Canone* 28. *Trullano* declaratur, qua ratione poſſint fructus aliqui offerri.

Digitized by Google

6 Oblationes non debentur ex præcepto, niſi in quatuor caſibus enumeratis a S. Thoma 2. 2. *quæſt.* 86. *art.* 1. Barboſa *locis citatis n.* 10. Reiffenſtuel *lib.* 3. *decret. tit.* 30. *a num.* 183.
7 & ab aliis paſſim. Primus caſus eſt, cum debentur per modum cenſus, aut penſionis, ſeu conventionis antea factæ cum Eccleſia, ſeu ejus Miniſtris, quia omne pactum ſervandum eſt; l. *Hujus Edicti* 1. *ff. de pactis*, *cap. Antigonus* 1. *& cap. Qualiter* 3. *de pactis*, cum
8 ſimilibus. Secundus caſus eſt, cum debentur ex Teſtamento, Legato, Voto, vel donatione inter vivos; Vota enim realia, & legata adimpleri debent etiam per Succeſſores, *cap. Licet 6. de Voto*, *& Voti redemptione*, *l. Si quis* 2. *de pollicitationibus* cum ſimilibus, ſicuti & omnino de ſervari debent ultimæ teſtamentariæ voluntates: *cap. Ultima voluntas* 4. *cauſ.* 13. *quæſt.* 2. cum concordantibus, nec revocari poſſunt donationes inter vivos ſine legitima cauſa; *l. Si donationem* 5. *& leg. Generaliter ſancimus* 10. *de revocandis donationi-*
9 *bus*. Tertius caſus eſt, cum Miniſtri Eccleſiæ non habent congruam ſuſtentationem: tenentur enim Parochiani ex præcepto naturali, & divino ad exhibendas Oblationes, quando Preſbyteri indigentes ſunt, nec habent unde poſſint ſibi neceſſaria miniſtrare: quia, ex quo miniſtrent populo ſpiritualia, merentur ab eo temporalia; *cap. Si Epiſcopus 6. de Offic. Ordinar. in 6. & Matth. cap.* 10. *num.* 10. dicitur expreſſe; *Dignus eſt enim Operarius cibo ſuo*, *& Lucæ* 10. *num.* 7. *Dignus eſt enim Operarius mercede ſua*, *&* 1. *ad Corinth. cap.* 9. *num.* 13. expreſſe habetur: *Qui in Sacrario operantur, quæ de Sacrario ſunt, edunt, & qui Altari deſerviunt, cum Altari participant*; Unde *cap. Cum ſecundum* 16. *de præbendis*, expreſſe dicitur: *Cum ſecundum Apoſtolum, qui Altari ſervit, vivere debeat de Altari, & qui ad onus eligitur, repelli non debeat a mercede, patet a ſimili, ut Clerici vivere debeant de patrimonio Jeſu Chriſti, cujus obſequio deputantur, ut ipſa*
10 *nobis ratio perſuadet*. Quartus caſus eſt, cum alicubi longa conſuetudine introductum habetur, quod certis anni temporibus & Feſtivitatibus a populo Oblationes fiant; *cap. Omnis Chriſtianus 69. diſt.* 1. *de conſecrat.* ibi: *Omnis Criſtianus procuret ad Miſſarum ſolemnia aliquid Deo offerre, & ducere ad memoriam, quod Deus Moyſi dixit: non apparebis in conſpectu meo vacuus; Etenim in Collectis SS. Patrum liquido apparet, quod omnes Chriſtiani offerre aliquid Deo ex uſu SS. Patrum debent*, ex quibus ultimis verbis clare patet ex uſu, & conſuetudine oriri talem obligationem, *& cap. Ad Apoſtolicam 42. de Simonia*, ubi *laudabiles conſuetudines* aliquid dandi, & offerendi *ex devotione fidelium introductæ*, præcipiuntur obſervari: Et ſic cum S. Thoma, & aliis ſupracitatis *num.* 6. tenent *communiter Doctores*.

Ad hoc autem, ut conſuetudo faciendi Oblationes obliget, duo præcipue requiruntur. 11
Primo, ut longo tempore vigeat talis conſuetudo, videlicet ſaltem per decem annos, *arg.* §. 1. *Inſtitut. de Uſucap.* ubi decem anni longum tempus efficere dicuntur: Unde quando tanto tempore populus ex devotione perſeveravit facere dictas Oblationes, præſumitur ad eas ſe voluntarie obligaſſe: quamvis enim hæc conſuetudo a principio fuerit voluntaria, & minime obligatoria, elapſo decennio, habet vim Legis, & obligat; quia acceptata eſt, & præſcripta ut obligatoria. Guttierez *Canonicar. qq. lib.* 2. *cap.* 21. *num.* 140. *& ſequent.* Reiffenſtuel *lib.* 3. *decret. tit.* 30. *nu.* 185. Barboſa *de Offic. & poteſt. Paroch. part.* 3. *cap.* 24. *n.* 12. *& lib.* 2. *Juris Eccleſ. univerſ. cap.* 23. *n.* 12. cum aliis ibi citatis, *arg. cap. Ad Apoſtolicam 42. de Simonia*. Secundo requiritur, ut totus populus, vel ſaltem major pars obſervaverit dictam conſuetudinem. Guttierez *loc. cit. nu.* 150. *& ſequent.* Navarrus *in Manual, cap.* 13. *num.* 19. Reiffenſtuel *loc. cit. nu.* 186. Barboſa *locis citatis*, & alii.

Unde, ſi dictis duobus requiſitis concurrentibus ad conſuetudinem faciendi Oblationes, 12
populus ulterius eas facere recuſaret, poſſet per Ordinarium loci ad eas continuandas compelli, etiam per Excommunicationem, ſi opus foret; Covarruvias *variar. reſolut. lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 3. Guttierez *loc. cit.* Barboſa *loc. cit. num.* 10. Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 189. & alii communiter ita intelligentes Gloſſam *in c. Statuimus* 55. *cauſ.* 16. *qu.* 1. ubi dicit, populum via Excommunicationis eſſe compellendum ad faciendas conſuetas Oblationes, *arg. cit. c. Ad Apoſtolicam 42. de Simonia*, *& cap. Omnis Chriſtianus 69. diſt.* 1. *de conſecrat.*

Oblationes omnes factæ intra Eccleſiam Pa- 13
rochialem, ſeu extra ipſam in quocumque loco ſito intra limites Parochiæ, de Jure communi ſpectant ad Parochum loci, niſi aliud habeat loci legitima conſuetudo, aut aliter conſtet de offerentium intentione, & voluntate. *Communis* cum Barboſa *locis citatis a nu.* 22. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 190. Fagnan. *in c. Paſtoralis 9. num.* 16. *De his, quæ fiunt a Prælatis*, Rota recent. *part.* 1. *deciſ.* 256. *num.* 1. *& deciſ.* 408. *num.* 1. *par.* 5. *tom.* 1. *deciſ.* 161. *num.*

Digitized by Google

num. 9. & deciſ. 402. *num.* 10. *par.* 19. *tom.* 1.
deciſ. 234. *n.* 2. *&* 3. & ſæpe alibi, *arg. cit.*
cap. Paſtoralis 9. De his, quæ fiunt a Prælatis,
ubi omnes Parochianorum proventus Parochia-
li Eccleſiæ, & ejus Miniſtro attribuuntur; *c.*
Ex tranſmiſſa 10. *de præſcrip. cap. Quia Sacer-*
dotes 13. *& c. Sanctorum* 14. *cauſ.* 10. *qu.* 2.
Et ratio eſt, quia niſi aliter conſtet de volun-
tate, & intentione offerentis, Oblationes fieri
cenſentur Parocho ratione Curæ animarum,
adminiſtrationis Sacramentorum, & aliorum
Divinorum: *arg. cit. c. Quia Sacerdotes* 13.
cauſ. 20. *quæſt.* 2. Rota recent. *par.* 6. *tom.* 2.
deciſ. 402. *num.* 11.

14 Notanter autem dicitur in concluſione: *Niſi*
aliud habeat legitima loci conſuetudo, aut aliter
conſtet de offerentium intentione, & voluntate;
quia ſi alicubi legitima conſuetudo habeat, ut
Oblationes non ipſi Parocho, ſed Eccleſiæ,
vel alio pio loco, ſeu cauſæ piæ applicentur,
v. g. ad comparanda Eccleſiaſtica ornamenta,
ad conſtruendam, vel reparandam Fabricam
Eccleſiæ, ſeu Capellæ, & hujuſmodi, ſeu pro
commodo alterius Sacerdotis celebrantis, ſeu
Miniſtri, tunc Oblationes ſunt applicandæ ju-
xta talem conſuetudinem: *argum. cap. Cum*
tanto 11. *de conſuetudine, & cap. Cum inter*
29. *de verb. ſignificat.* Et ſic tenet Communis
Doctorum teſte Fagnano *loc. cit. num.* 36. Et
15 a fortiori non Parocho, ſed ſupradictis locis,
& cauſis piis applicari debent Oblationes,
quando ſufficienter conſtat talem eſſe inten-
tionem, & voluntatem offerentium. Rota *p.*
5. *tom.* 1. *deciſ.* 37. *num.* 8. ubi expreſſe dicit,
Oblationes, quæ præſtantur a Fidelibus ad
certum finem, & uſum, nullo modo ſpectare
ad Parochum, ſed eorum voluntatem eſſe ſer-
vandam; Et ſic tenet *communiſſima Doctorum*,
arg. l. In re mandata 21. *Cod. Mandati*.

16 Hinc Oblationes, quæ fiunt Oratoriis, Ca-
pellis, aut aliis locis intra, vel extra Eccle-
ſias, ubi aliquæ Imagines miraculoſæ depictæ
vel ſculptæ exiſtunt, non ſpectant ad Paro-
chum, ſed ad Oratorium ipſum, ſeu Capel-
lam pro conſtruenda in honorem Imaginis am-
pliori, & ſplendidiori Eccleſia, ſeu Capella.
Conſuetudo enim pene univerſalis & intentio,
ſeu voluntas dantium dicto fini, & non Paro-
cho tales Oblationes attribuit, ut recte obſer-
vant Card, de Luca *de Decimis diſc.* 19. *num.*
11. Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 193. & alii paſ-
ſim ex jam communi praxi docentes, quod
hiſce temporibus ſolæ Oblationes, quæ in Ec-
cleſia ſub Miſſis ad Altare fiunt, & quæ pro
adminiſtratione Sacramentorum, pro benedi-
cendis Nuptiis, aut Mulieribus poſt partum,
pro Exequiis, & ſepulturis, aut aliis ſimili-
bus functionibus ſpecialiter offeruntur, ad Pa-
rochum ſpectent, conſuetudine, & intentione
offerentium reliquas ferme omnes alias Obla-
tiones Eccleſiis ipſis, Capellis, Altaribus, aut
aliis certis finibus applicante, ut recte obſer-
vant Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 193. Van Eſpen
in jur. Eccleſiaſt. univerſ. part. 2. *tit.* 33. *c.* 10.
cum aliis ibi citatis.

Adminiſtratio tamen ſimilium Oblationum 17
ſpectat ad Parochum, ut ſcilicet eas ad de-
bitum finem juxta conſuetudinem loci, aut
intentionem offerentium applicet. Rota *part.*
5. *tom.* 1. *deciſ.* 37. *num.* 9. *& ſequent.* Fagnan.
in cit. cap. Paſtoralis num. 39. Abbas *ibid. n.*
2. Barboſa *loc. cit. num.* 194. Van Eſpen *loc.*
cit. num. 24. & alii paſſim.

Niſi tamen ex longæva conſuetudine talis 18
adminiſtratio ad Laicos ab initio legitima au-
ctoritate ad id deputatos pertineat, quia in
tali caſu uti de facto pluribus in locis id pra-
xis docet, poſſunt Laici, vel ſoli, vel una
cum Parocho juxta conſuetudinem tales Obla-
tiones licite adminiſtrare cum talis adminiſtra-
tio non ſit alicujus juris ſpiritualis, ſed rei
mere temporalis; ſicut enim Laici tales Obla-
tiones, ac reliquas Eccleſiæ ſupellectiles cuſto-
dire, ita & eaſdem adminiſtrare, ac pro de-
bito uſu applicare poſſunt; Fagnan. *in cit. cap.*
Paſtoralis num. 20. *& ſequen.* Van Eſpen *loc.*
cit. Reiffenſtuel *loc. cit.* Card. de Luca *lib.* 14.
part. 4. *Miſcellan. Eccleſiaſtic. diſc.* 36. *per tot.*
ubi pluribus adductis id ad longum demon-
ſtrat, & conſuetudinem admittendam eſſe in
materia Oblationum docet de communi Bar-
boſa *loc. cit. num.* 31. Unde Confraternitates 19
Laicorum ex conſuetudine poſſunt recipere, &
adminiſtrare Oblationes, dummodo Laici nihil
ſibi applicent, ſed in pios uſus totum conver-
tant; Amoſtaz *de caſibus piis tom.* 1. *lib.* 4.
cap. 1. *num.* 11. cum aliis ibi citatis, Card.
de Luca *l. cit. numer.* 12. Fagnan. *loc. cit. nu.*
22. Decius *conſil.* 148. *num.* 3. *verſ. ſed tamen*
in caſu propoſito. Ferret. *conſil.* 143. *num.* 6. &
alii. Vide *verb. Confraternitas artic.* 3. *numer.*
23. *&* 24.

Oblationes factæ Imagini depictæ in pariete 20
Domus alicujus perſonæ privatæ ſpectant ad
Parochialem, intra cujus fines ſitus eſt paries,
non vero ad ipſam perſonam privatam dicti
parietis dominam: Amoſtaz *loc. cit. nu.* 11.
Mareſcottus *Variar. lib.* 2. *cap.* 42. *nu.* 4. Bar-
boſa *loc. cit. n.* 26. Hieronymus Carat. *in Opu-*
ſcul. de juribus Parochi tit. 3. *cap.* 11. Fagnan.
loc.

Digitized by Google

21 *loc. cit. num.* 18. cum pluribus aliis. Niſi tamen offerens obtuliſſet contemplatione Domini Domus, puta ſi talis eſſet pauper, vel offerens ſciret Dominum Domus ex conſuetudine convertere Oblationes in ſuas neceſſitates, vel in pios uſus, ut advertunt Hieronymus Carat. & Barboſa *loc. cit.* addentes, non obſtare *cap. Hanc conſuetudinem* 15. *cauſ.* 10. *qu.* 1. quia loquitur de oblatis in Eccleſia non in loco profano.

22 Oblationes quæ fiunt tempore Jubilæi, vel anno Sancto in Eccleſia Cathedrali, ſeu Imaginibus intra Eccleſiam, & Parochiam exiſtentibus, ſpectant ad Archipresbyterum ejuſdem Eccleſiæ privative ad Epiſcopum; Cum enim Archipresbyter habeat curam animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem, habet per conſequens de Jure communi fundatam intentionem in omnibus Oblationibus: *cap. Paſtoralis* 9. *de his, quæ fiunt a Prælatis ſine conſenſu Capituli*, *cap. Quoniam* 13. *de Decimis*, *cap. Dilectus* 18. *de Offic. Ordinar.* cum concordantibus; adeoque Oblationes ad ipſum Archipresbyterum, ſeu Parochum pertinent, & non ad Epiſcopum. Sic tenent Amoſtaz *loc. cit. n.* 13. cum pluribus ibi citatis, Barboſa *loc. cit. n.* 27. *&* 29. cum aliis pluribus; Marian. Socin. *in tractat. de Oblat. libell.* 18. *num.* 9. teſtans de communi, Fagnan. *loc. cit. n.* 18. affirmans hanc ſententiam eſſe receptiſſimam, & ſic ſæpius cenſuit Rota, & ſignanter *par.* 1. *recentior. deciſ.* 256. *&* *par.* 1. *deciſ.* 37. *num.* 2. ubi refertur ita etiam cenſuiſſe *Sacra Congre-*

23 *gationem Concilii in una Cavenſi*. Si autem loca, ubi ſunt depictæ Sacræ Imagines, non ſint intra fines alicujus Parochiæ, aut incertum ſit, de cujus Parochia exiſtant, eo quod limites non ſint diſtincti, tunc Oblationes integre pertinent ad Epiſcopum Diœceſanum, per textum *in cap. Quoniam* 13. *de Decimis*, uti ibi notant communiter Doctores teſte Fagnano *ibid. n.* 10. *&* *in cit. c. Paſtoralis* 9. *de his, quæ fiunt a Prælatis ſine conſenſu Capituli num.* 32. & ſic expreſſe Rota recent. *part.* 5. *tom.* 1. *deciſ.* 37. *num.* 4. Intellige tamen quoad

24 omnia ſupradicta; *Niſi aliud habeat legitima loci conſuetudo, aut aliter conſtet de offerentium intentione, & voluntate*, ut jam ſupra dictum eſt *num.* 14. *&* 15.

25 Oblationes, quæ fiunt in Eccleſiis Regularium, quæruntur Monaſterio pro Religioſis ibi ſervientibus. Rota *part.* 5. *recent. tom.* 1. *deciſ.* 373. *num.* 11. Fagnan. *loc. cit. n.* 34. Engel *lib.* 3. *decretal. tit.* 30. *n.* 69. Reiffenſtuel *ibid. n.* 195. Abbas *in cap. Theodoſius* 1. *de ſtatu Monachorum*, & alii communiter; *arg. cit. cap. Theodoſius* 1. *de ſtatu Monachorum*, ibi: *Cum Monachis ibi ſervientibus debeat proficere quidquid a fidelibus offerri contigerit*. Unde Oblationes, & eleemoſynæ inter Miſſarum ſolemnia poſſunt recipi a Regularibus, qui poſſunt ſe vertere ad populum, & generalem confeſſionem pro eo facere ſiſtendo in medio Altaris, non autem ab illo diſcedendo, & Eccleſiam circumeundo. *Sac. Cong. Concil. in Nullius Provinciæ Ravennaten.* 15. *Septemb.* 1629. apud Barboſam *in ſumma Apoſtol. deciſion. verb. Oblationes n.* 3. Aldan. & Novar. ibi citat. 26

Parochi diebus Feſtis poſſunt poſt Offertorium in medio Altaris vertere ſe ad populum, & invitando ad Oblationes, manipulum, vel aliud præbere deoſculandum offerentibus: At aliis Sacerdotibus id non licet: Sic decreviſſe *Sacram Congregationem Concilii* refert Fagnan. *in cit. cap. Paſtoralis num.* 40. Parochi, ſtante conſuetudine, poſſunt recedere ab Altari poſt Offertorium, & ad infimum locum Eccleſiæ accedere ad recipiendas Oblationes mulierum inibi exiſtentium ſejunctim a maribus. Sic declaratum fuiſſe a Sanctiſſimo refert Fagnan. *loc. cit. num.* 14. 27 28

Sacerdotes novi non prohibentur in ſuis primis Miſſis poſt Offertorium in medio Altaris ad populum ſe convertere, & Oblationes accipere a ſponte dantibus, ſed perambulationes per Eccleſiam, & extorſiones prohibentur. Sic decreviſſe *Sacr. Congregationem Concilii approbante Sanctiſſimo* refert Fagnan. *l. cit. n.* 39. ubi ſubjungit, quod & Sacra Congregatio Epiſcop. & Regul. declaravit, Sacerdoti Miſſam novam celebranti licere Oblationes accipere, modo non diſcedat ab Altari, ut *in Januen.* 2. *Octobris* 1601. *in regiſtro originali fol.* 96. Et tales Oblationes factæ novis Sacerdotibus, dum celebrant primas Miſſas quæruntur ipſis, & non Parocho, quia ſic habet ubique locorum conſuetudo & talis eſt mens, & voluntas offerentium; Fagnan. *l. cit. n.* 37. *&* 38. cum pluribus ibi citatis, & alii paſſim ſic docente praxi ubique recepta. 29 30

De primo ad ultimum in materia Oblationum attendenda eſt legitima locorum conſuetudo, & mens, ſeu voluntas offerentium. Rota *part.* 5. *recent. t.* 1. *deciſ.* 37. *n.* 13. Barboſa *de Offic. & poteſt. Parochi part.* 3. *cap.* 24. *n.* 31. *&* *lib.* 3. *juris Eccleſ. univerſ. cap.* 23. *nu.* 31. cum pluribus ibi citatis, Fagnan. *l. c. num.* 24. 36. 37. 38. *&* *ſeq.* & alii communiter, & patet ex dictis ſupra *num.* 14. *&* 15. 31

Obla-

Digitized by Google

32 Oblatio major in alienatione bonorum Eccleſiaſticorum ſemper recipitur, quando actus non eſt perfectus, ideſt quando nondum eſt factum inſtrumentum alienationis cum beneplacito Apoſtolico jam obtento, & executo ab Executore: Beneplacita enim Apoſtolica conceduntur ſolum cum clauſula, *Si in evidentem utilitatem Eccleſiæ*. Sic expreſſe eruditiſſime docet more ſuo Eminentiſſimus Cardinal. Petra *tom.* 1. *Commentar. ad Conſtit. Apoſtolicas in Conſtit.* 1. *Divi Leonis Magni ſect.* 3. *num.* 37. cum Cardin. de Luca, Salgad. Riccio, Del Bene, & aliis ibi citatis, Sabell. *in Repertorio verſ. ſubbaſtatio num.* 11. & plurimi alii ab ipſo relati.

33 Oblatio major habet locum in re vendita in concurſu creditorum. Hoc enim privilegium majoris oblationis in tali concurſu æque & juſte admittendum eſt ratione utilitatis deferendæ ipſis creditoribus, ut quantum fieri poteſt majori eorum indemnitati conſulatur. Salgad. *in Labyrinth. credit. p.* 1. *cap.* 2. *num.* 12. Riccius *in collect.* 1726. *verſ. Limita* 3. Ridolphin. *in praxi par.* 1. *cap.* 15. *num.* 127. *& ſeq.* Thor. *in compend. Deciſ. Regni Neapol. verb. Obligati*; ubi de Judicato Sacri Concilii Card. Petra *loc. cit. n.* 38. & alii.

34 Oblatio major in caſu, quo habet locum in venditionibus, non requiritur ut ſit in ſexta parte, ſed ſufficit quæcumque, ad differentiam læſionis poſt contractum. Interveniente enim læſione in ſexta parte, datur remedium reſtitutionis in integrum, quod non evenit in noſtro caſu, alias ſi oblatio deberet eſſe ad terminos læſionis, hoc non eſſet privilegium, quod tamen hic admittitur ab omnibus ſupracitatis communiter cum Cardin. Petra *loc. cit. n.* 37. *&* 40.

35 Oblatio major nunquam admittitur poſt per-
fectum actum venditionis; quia tunc jam con-
tractus eſt completus, & effectuatus, nec res
amplius eſt integra, ut poſſit admitti nova
36 major oblatio; Actus autem non dicitur ple-
ne perfectus, niſi ſit factum alienationis in-
ſtrumentum cum Beneplacito Apoſtolico jam
obtento, & ab Executore executo, de con-
ſenſu partium in actu ſtipulationis inſtrumen-
ti. Cardinal. Petra *loc. cit. n.* 41. *&* 44. &
alii paſſim.

37 Oblationie novæ privilegium poſt extinctam candelam conceditur Minoribus; *l. & ſi fine dolo §. Quæſitam, ff. de Minoribus*. Eccleſia autem poteſt uti omnibus privilegiis Minorum, adeoque poteſt etiam ipſa illo uti, vel poſt extinctam candelam per tantum temporis, vel poſt 40. dies. Card. Petra *loc. cit. n.* 36. Salgad. *loc. cit. n.* 17. De Luca ad *Gratian. diſceptat.* 479. *n.* 3. & alii communiter.

Oblatio major quando admittitur in venditionibus rerum Eccleſiæ, ſemper primus emptor habet prælationem pro eodem pretio. Sic expreſſe *Sac. Congr. Concil. in Neapolitana pro PP. Tertii Ordinis S. P. Franciſci die* 17. *Auguſti* 1697. in qua reſponſum fuit: *Ad mentem Eminentiſſimi Præfecti pro conceſſione domus majori oblatori, data tamen prælatione pro eodem pretio primo emptori*. Et idem confirmavit *die* 28. *Septembris* 1697. *perſiſtendo in deciſ. &* 23. *Novembris ejuſdem anni* 1697. teſte Card. Petra *loc. cit. n.* 42. 38

Oblatio major admittitur, etiamſi fuerit initum inſtrumentum venditionis cum reſervatione Beneplaciti Apoſtolici, donec hoc ſubſequatur; quia licet fiat inſtrumentum venditionie, ſi reſervetur Beneplacitum Apoſtolicum, quoaduſque hoc obtineatur, actus eſt nullus, & ſine vigore, adeoque interim ſine ulla difficultate eſt locus novæ majori oblationi. Card. Petra *loc. cit. n.* 42. Card. de Luca *de alienat. diſcurſ.* 12. & alii paſſim. 39

Immo oblatio major admittitur, etiamſi ſit jam expeditum Beneplacitum Apoſtolicum in forma Commiſſaria, & nondum ab Executore ſit executioni demandatum; quia donec ab Executore non proferatur ſententia, & executioni demandetur, res adhuc remanet integra, adeoque in majorem Eccleſiæ utilitatem poteſt, & debet interim admitti nova major oblatio, Card. Petra *cit. nu.* 42. & Card. de Luca *cit. diſcurſ.* 12. & alii. 40

Inſuper oblatio major habet locum etiamſi fuerit conceſſum Beneplacitum Apoſtolicum, & executum, cum facultate vendendi pro certo pretio certæ & determinatæ perſonæ; quia ſemper eſt locus novæ majori oblationi, donec actus ſit perfectus, & completus; ad perfectionem autem, & complementum actus requiritur conſenſus partium in actu ſtipulationis inſtrumenti; Card. Petra *loc. cit. n.* 44. & alii. Et ad id videtur facere *Reſolutio S. Cong. Concil. in Urbinaten.* 8. *Maii*, *&* 24. *Julii* 1734. apud Theſaurum *Reſolutionum Sacræ Cong. Conc. tom.* 6. quæ Reſolutiones proſtant Venetiis apud Joan. Baptiſtam Recurti. 41

Oblator ſecundus, quando præfertur in emptione bonorum Eccleſiaſticorum, tenetur reficere expenſas primo emptori pro Beneplacito Impetrato, illiuſque executione. Cardin. de Luca *cit. diſcurſ.* 52. Card. Petra *loc. cit. num.* 43. & alii. 42

Obla-

Digitized by Google

43 Oblationum, vel eleemoſynarum in Oratorio collectarum nequit Parochus adminiſtrationem exercere, vel clavem capſulæ pro illis conſervandis expoſitæ retinere. *Sacr. Congreg. Concil. in Novarien. Aggregationis 24. Septembr.* 1718. *ad VII. dub.* apud Theſaurum Reſolutionum Sacr. Congr. Concil. tom. 1.

44 De oblationibus a Fidelibus exteris, & non Parochianis Oratorio rurali B. M. V. relictis, nulla Parocho portio debetur. *Sacr. Cong. Concil. in Tarantaſien.* 22. *April.* 1719. *ad* 5. *dub.* apud dict. Theſaurum tom. 1.

45 Oblationum ad Imaginem ſpectantium adminiſtrationem ſpectare ad Parochum una cum Œconomo Eccleſiaſtico ab ipſo Epiſcopo deputando, vel in caſu vacationis Epiſcopatus, a Metropolitano, reſcripſit *Sac. Congr. Conc. in Portucallen.* 11. *Januar.* 1727. *ad III. dub.* apud dict. Theſaur. tom. 4.

46 Oblationum factarum Confraternitati adminiſtratio ſpectat non ad Rectorem Eccleſiæ, ſed ad Præfectum Confraternitatis; ita tamen ut de eis rationem Epiſcopo reddat. *Sacr. Congreg. Concil. in Cuſentina Capellæ* 3. *Decembr.* 1729. *ad IV. dub.* apud dict. Theſaur. tom. 4.

47 Adminiſtrationem oblationum propriam eſſe Rectoris Eccleſiæ, in qua illæ fiunt, excluſo etiam Parocho, fuſe probat Card. Petra *tom.* 2. *ad Conſtit.* 1. *Anaſtaſii IV. ſect.* 2. *dum.* 20. & ſtatuit *Sac. Congr. Concil. in Aſculana Jurium, & functionum Parochialium* 29. *Aug.* 1733. ubi *ad IV. dub. An eidem Rectori debeantur oblationes, ſed eleemoſynæ colligi ſolitæ in dicta Villa Tini, ſeu in Oratorio prædicto, & an valeat in illarum adminiſtrationem ſe ingerere abſque licentia, & conſenſu dicti Parochi?* Reſpondit: *Ad IV. Affirmative quoad oblationes, & eleemoſynas in Oratorio, ita tamen ut ratio reddatur Epiſcopo, & dictæ eleemoſynæ convertantur in uſum, & cultum illius Eccleſiæ cum approbatione ejuſdem Epiſcopi.* Sic apud dict. Theſaurum *tom.* 6.

48 *In Hyeracen.* ad dubium: *An, & ad quem ſpectet deputatio Capellanorum, & Heremitarum pro ſervitio Eccleſiæ S. Mariæ de Popſis, & reſpective Procuratoris pro adminiſtratione eleemoſynarum, ſeu oblationum, de quibus agitur in caſu? Sacr. Congr. Concil.* 30. *Maii* reſpondit: *Spectare ad Abbatem ſub obligatione reddendi rationem Epiſcopo, a quo viſitari etiam poſſit Eccleſia jure ſaltem delegato, & quoties id ſibi in Domino videbitur expedire.* Sic apud d. Theſaurum *tom.* 12.

Additiones ex aliena manu.

Oblationes ex conſuetudine quantumvis vetuſta neceſſarias evadere haud poſſe, tenet Jacobus de Lalande *in Prolegomen. ad tit. Decretal. de Decim.* relatus *in vol.* 4. *Novi Theſauri Meermanni* verbis hiſce: *Verumtamen hic poſterior caſus mihi admittendus eſſe non videtur, quia oblationes ſui natura voluntariam omnino præſtationem continent, & in Chriſtianiſmi cunabulis tales inſtitutæ fuerunt, ut donantium arbitrio, & liberalitati relinquerentur, cujus rei probatio facilis & expedita eſt. Juſtinus Martyr de his ſermonem faciens in Apologia ſecunda ita loquitur: Qui per facultates poſſunt, & volunt, pro arbitrio quiſque ſuo, quod lubet donant. Non minus expreſſa ſunt verba Tertulliani in loco ſuperius laudato, quæ propterea hic ſubjiciam: Etiamſi quod Archæ genus eſt, non de honoraria ſumma quaſi redemptæ Religionis congregatur, modicam unuſquiſque ſtipem menſtrua die, vel cum velit, & ſi modo velit, & ſi modo poſſit, apponit; nam nemo compellitur, ſed ſponte confert. Ibi narrat Tertullianus, quæ pietatis opera ſuo tempore Chriſtiani in Eccleſiis cœtus agentes exercerent, & inter cætera oblationum meminit, quæ ex ſola beneficentia proficiſci manifeſte declarat, conſequenter temporis diuturnitate in neceſſitatem converti nequeunt. Et huic ſententiæ convenit id, quod vulgo dicitur præſcriptione non acquiri ea, quæ ſunt meræ voluntatis, nec ex ſpontaneis actibus quaſi poſſeſſionem induci.* 47

At recedendum haud eſt a ſententia illa communi, quod oblationes conſuetudine legitime præſcripta evadant neceſſariæ, quam ultra Doctores relatos *ab Auctore num.* 11. tenuit Rota *in Cracovien. præſtationis Lignorum* 30. *Junii* 1749. §. 2. & 20. *Aprilis* 1750. §. 1. *cor. Illuſtriſs. Caprara Almæ Urbis Gubernat.* modo tamen eæ admixtam habeant cauſam retributionis, ut ſunt illæ, quæ fiunt Parocho Eccleſiæque Parochiali, qualis erat caſus *mox allegatarum Deciſionum.* 50

Quæſtionis vero eſt: An oblationes difformiter præſtitæ conſuetudine neceſſariæ evadere queant? Hæc autem diſtinctio placuit Rotæ *in mox allegata prima Deciſione* §. 7. *Quod nimirum* (ſunt ejus verba) *tum demum conſuetudo vires exercere nequiret ad obligationem inducendam etiam in futurum, ſi difformitas annuæ præſtationis conſiſteret in ipſa ſpecie, ut puta ſi uno anno datum fuiſſet oleum, alio vinum, alio frumentum, & ſic deinceps alia hujuſ-* 51

juſmodi; & ratio eſt, quia ex actibus difformibus in ſpecie, & ſic in ipſa ſubſtantia nulla oriri valet obligatio, nullaque poſſeſſio efficax poteſt emergere; Secus autem quando prout hic, non agitur de difformitate in ipſa ſpecie, ſed ſolummodo de difformitate reſpectu quantitatis, &c. quibus in terminis difformitas nihil officit efficaciæ conſuetudinis, ut obliget etiam pro tempore futuro eam ob prævalidam rationem, quia licet variatus fuerit modus, ſeu quantitas annuæ præſtationis lignorum, ſpecies tamen ſemper fuit una & eadem. Unde ſicuti quoad ſpeciem, quam plus & minus non variant, conſuetudo dubio procul uniformis deprehenditur; ita hoc ſufficit, ut quilibet ex Incolis Villæ Podolsze, juxta propriam poſſibilitatem quotannis ligna proprio Parocho in poſterum tradat, prout antea per diuturnum temporis ſpatium tradere conſuevit. Confer etiam de hac diſtinctione de Marin. *Reſolut. Jur. lib.* 2. *cap.* 81. *num.* 21. *& ſeq.* Lagun. *de Fructib. cap.* 33. *num.* 124. *& ſequent.*

OBREPTIO. Vide verb. *Reſcriptum num.* 28. *&* 29.

OBSERVANTIA VANA. Vide verb. *Superſtitio a num.* 41. *ad* 64.

OBSTETRICES.

1 OBſtetrix dicitur ex eo, quod obſiſtat dolori; vel certe pignori, ne laxatis uteri genitalibus clauſtris in terram defluat; Sanctus Ambroſius *Oper. moral. Epiſtol.* 46. *ad Siagrium fol.* 234. impreſſionis Romanæ *anni* 1585.

2 Obſtetrices, quæ obſtetricantur ex officio, tenentur ſub mortali diſcere formulam, & modum baptizandi, quia ex tacito pacto ad id obligantur; Non enim admitterentur ad hoc officium obeundum, niſi tacite ſe obligarent ad Baptiſmum rite miniſtrandum in tam frequentibus caſibus neceſſitatis. Navarrus *in Manual. c.* 22. *num.* 6. cum Paludano, & S. Antonino *ibi citatis*, Reginald. *lib.* 27. *num.* 45. Henriquez *lib.* 2. *cap.* 29. *num. ultim.* Gobat *tom.* 1. *tract.* 2. *caſ.* 5. *num.* 167. La Croix *lib.* 6. *part.* 1. *num.* 270. Aliique multi cum Averſa *q.* 67. *ſect.* 2. §. *Teneri*.

3 Hinc in pluribus Diœceſibus, & ſignanter in Leodienſi, & Trevirenſi teſte Chapeaville *de modo adminiſtrandi Sacramenta tempore peſt. cap.* 2. *q.* 2. & Gobat *loc. cit.* quando Obſtetrices admittuntur ad hoc munus, juramentum emittunt procurandi ſalutem ſpiritualem ſobolis, & puerperæ. Et in Obſequiali Conſtan- 4
tienſi *fol.* 62. traditur, Obſtetrices debere eſſe in primis ab ipſis Parochis, & Poteſtate ſæculari approbatas.

Unde Parochi tenentur ipſas Obſtetrices di- 5
ligenter examinare, & ſi non ſciant jam eſſe examinatas, & approbatas ab aliquo bene perito, peccant graviter eas non examinando, quia cum Obſtetrices in tali caſu ſint Vicariæ Parochi, & quiſque obligetur ſcire, utrum ſuum locum tenens ſit peritus Officii ſui, nec ne? ſtat clarum maxime ad id ſub gravi teneri Parochum ad indagandam peritiam Obſtetricum pro officio tantæ neceſſitatis; Quintanadvenas *ſingular. tract.* 1. *ſingular.* 6. Gobat *loc. cit. num.* 169. Layman *lib.* 5. *tract.* 2. *c.* 5. *num.* 3. cum aliis ibi citatis; Et certe omnes fere Conſtitutiones Synodales ſub gravi videntur id oneris Parochis imponere, ut ſignanter noviſſime fuit recte impoſitum in hac Synodo Alexandrina celebrata die 1. 2. 3. Maii 1732. ubi *tit.* 6. *de Baptiſmo* ſic præciſe ſtatuitur: *Oneratam Parochorum conſcientiam volumus, qui exactiſſime certo tempore Obſtetrices examinent, quæ perfecte callere debent, & mente retinere modum Baptiſmum rite conferendi.*

Baptizati ab Obſtetricibus ſunt rebaptizandi 6
ſub conditione, ſi Obſtetrices ſint ſuſpectæ de veneficiis, aut aliquando confeſſæ ſe non rite baptizaſſe, vel ſi a Parocho examinatæ qua materia, forma, & quas corporis partes baptizaverint, non ſatis conſtanter reſpondeant, aut ſi aliunde oriatur probabile dubium de valore Baptiſmi ab ipſis collati. *Communis, argum. cap. De quibus dubium eſt* 2. *de Baptiſmo*, ubi ſic expreſſe habetur: *De quibus dubium eſt, an baptizati fuerint, baptizantur his verbis præmiſſis: Si baptizatus es, non te baptizo, ſed ſi nondum baptizatus es, Ego te baptizo in nomine Patris &c.* Sic enim & conſulitur reverentiæ Sacramenti, & ſaluti animarum. Si vero nullum ſit dubium de va- 7
lore Baptiſmi ab ipſis collati, ex quo diligenter a Parocho examinaræ, reperiantur bene peritæ, & rite adhibuiſſe debitam materiam, formam, & intentionem, non ſunt rebaptizandi ab ipſis Obſtetricibus ſic rite baptizati, cum Baptiſmus rite collatus, neque ſub conditione debeat iterari, ex quo ſit de ſui natura irreiterabilis *ex cap. Majores* 3. *de Baptiſ-*

ptiſmo, *Concil. Florent. in Litteris Unionis, & Trident. ſeſſ. 6. canon. 9.* ſic tenent *Doctores communiter.*

8 Hinc Obſtetrices, quæ infantem aliquem baptizaverint, ſunt a Parochis diligentiſſime examinandæ an, & quomodo, quibus verbis, & forma, qua materia, & aqua, & cum qua intentione baptizaverint; & ſi rite repererint fuiſſe a dictis Obſtetricibus collatum Baptiſmum, non debent, nec poſſunt ipſum repetere; Si vero probabiliter dubitent, debent Baptiſmum ſub conditione repetere. Catechiſm. Roman. *part. 2. cap. 2.* §. 43. & ſic ſolent ſtatuere Conſtitutiones Syodales, ut recte ſtatuunt illæ Diœceſis Conſtantienſis *part. 1. tit. 6. n.* 4. ibi: *Examinent diligentiſſime Parochi, aut eorum ſocii Obſtetrices, vel alios, qui infantem aliquem baptizarunt, an, & quomodo, quibus verbis, & forma, qua materia, & aqua, & cum qua intentione baptizaverint? Quod ſi debitam materiam, formam, & Eccleſiæ inſtitutionem adfuiſſe cognoverint, Parochi Baptiſmum ab Obſtetricibus collatum, minime repetant; Si probabiliter dubitent, Baptiſmum cum conditione conferant.*

9 Obſtetrices Ægyptiæ reſpondendo (Exodi cap. 1. *num. 19.*) Pharaoni: *Non ſunt Hebrææ ſicut Ægyptiæ mulieres, ipſæ enim obſtetricandi habent ſcientiam, & priuſquam veniamus ad eas, pariunt*, non ſunt culpabiliter mentitæ; Vide verb. *Mendacium a n.* 14. *ad* 18.

10 Alia ad rem. Confer quæ cohærenter hic dictis habet Benedictus XIV. De Synodo Diœceſ. *lib. 7. cap. 6. num.* 4. & *Inſtit. Eccleſ.* 8. §. *6.*

Additiones ex aliena manu.

11 In Judicio nullitatis Matrimonii ob impotentiam alterutrius Conjugis, cum in illo diſpenſationis ſuper Matrimonio rato, & non conſummato, differt ſolet de viribus relationis Obſtetricum.

12 Ex ſententia autem multorum, ſi Obſtetrices referant de virginitate Mulieris adhibitis conſuetis experimentis, probata remanet non conſummatio Matrimonii. At ſi referant de virginitatis defectu, minime conſummatio Matrimonii remanet probata, quum virginitas amitti ex aliis cauſis poſſit, quam ex Matrimonii conſummatione; Confer Bohemer. *in Decretal. lib. 4. tit. 15. §. 26. & plur. ſequent.* Sanchez *de Matrim. lib. 7. diſput. 9. num.* 16. Pacian. *de Probat. lib. 2. cap. 2. n. 22. ad plur. ſequent.* Sperel. *deciſ.* 141. *n. 37.*

Falluntur vero qui ſeptem Obſtetrices re- 13
quirunt. Licet enim *in cap. 4. de Probat.* habeatur ſeptem Obſtetrices inſpectioni adfuiſſe; hoc tamen tantummodo refertur, atque narratur, non item per modum neceſſitatis præſcribitur, ut tradunt communiter Canoniſtæ *in dict. cap. 4. de Probat.* Grananiet. *num.* 7. Gonzal. *num.* 4. Bohemer. *in Decretal. lib.* 4. *tit.* 15. §. 27. Pacian. *de Probat. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 4. Sperel. *deciſ.* 4. *n.* 4.

OCCASIO PECCANDI.

Occaſio peccandi eſt duplex, ſcilicet proxi- 1
ma, & remota. *Occaſio proxima* eſt illa, quæ frequenter, & ſæpe ſæpius homines ſimilis conditionis ad peccatum inducit, vel experientia conſtat eam in hoc homine, circumſtantiis attentis, talem effectum cauſare. *Eſt in re communis. Occaſio remota* eſt illa, quæ quamvis aliquo modo inducat ad peccatum, tamen raro inducit ad illum homines ſimilis conditionis, vel experientia conſtat eam in hoc homine, circumſtantiis attentis, talem effectum raro cauſare. *Eſt in re communis.*
Hinc maxime ſunt attendendæ circumſtantiæ 2
loci, temporis, perſonarum, & hujuſmodi, quia ſæpe contingit, quod eadem occaſio, quæ uni, attentis circumſtantiis loci, temporis, & perſonæ, et occaſio proxima, alteri, ſeu etiam eidem ipſi, in diverſis circumſtantiis, ſit remota; ſic ſæpe eadem occaſio carnis, ſeu converſatio mulieris, quæ juveni eſt proxima, ſeni, aut juveni valde timorato eſt remota; Ita etiam ſæpe contingit, quod eidem Juveni converſatio unius mulieris ſit occaſio proxima, & converſatio alterius mulieris ſit ei ſolum occaſio remota, & quod etiam converſatio ejuſdem mulieris in uno tempore, & loco ſit ei occaſio proxima, ut ſi in tempore magis periculoſo reperiatur ſolus cum ſola, & in alio tempore minus periculoſo, aliis ſimul adſtantibus, ſit ei tantum occaſio remota.

Sicuti occaſio eſt duplex ita duplex eſt pe- 3
riculum peccandi, ſcilicet proximum, & remotum. *Proximum* eſt illud, quod, attentis circumſtantiis, habet frequentem conjunctionem cum peccato. *Remotum* autem eſt illud, quod, attentis circumſtantiis, habet raram conjunctionem cum peccato. Sic *in re Communis Doctorum.* Periculum autem, vel occa- 4

ſio, non ideo dicitur proxima, quod inter ipſam, & peccatum nihil mediet, plerumque enim mediat aliquid, verb. grat. tentatio, aſpectus, tactus, colloquium, & hujuſmodi, ſed ideo dicitur proxima, quia inter ipſam occaſionem, & peccatum communiter nihil intervenit, quod impediat peccatum. Card. de Lugo *de Pœnitentia diſp.* 14. *num.* 162. La Croix *lib.* 3. *n.* 251. & alii.

5 Periculum proximum aliud eſt formale, & aliud materiale. *Formale* eſt illud, quod, attentis circumſtantiis, ita inclinat, & movet ad peccandum, ut in perſona ſimilis conditionis ſoleat frequenter, & ſæpe ſæpius eſſe conjunctum cum peccato. *Materiale* vero eſt illud, quod de ſe ſecundum circumſtantias ſuas extrinſecas ſolet eſſe conjunctum cum peccato, quamvis non conjungatur ob ſpecialem conditionem ſubjecti. Unde materiale periculum eſt occaſio externa, quæ ſecundum ſe ſolet frequenter eſſe conjuncta cum peccato: Formale autem præter occaſionem externam includit tales circumſtantias, ut his omnibus attentis in perſona ſimilis conditionis exiſtimetur hic, & nunc fore conjunctum cum pec-

6 cato. Sic *in re Communis Doctorum*. Hinc idem periculum poteſt eſſe reſpectu unius formale, & reſpectu alterius ſolum materiale, ut, ſalva proportione, dictum eſt ſupra *ſub num.* 2.

7 de occaſione proxima, & remota. Periculum formale aliud eſt intrinſecum, & aliud extrinſecum. *Intrinſecum* eſt illud, quod oritur ex propria, & perſonali intrinſeca prava conditione, ſeu natura ipſius talis perſonæ. *Extrinſecum* autem eſt, quod non oritur ex intrinſeca prava conditione ipſius perſonæ, ſed ex aliqua occaſione extrinſeca. *Communis*.

8 Qui eſt in occaſione remota poteſt abſolvi, alioquin deberemus ad evitandas occaſiones remotas exire de hoc mundo, ut inquit Apoſtolus 1. *ad Corinth. cap.* 5. *num.* 10. ibi: *Alioquin debueratis de hoc mundo exiiſſe*. Cum etiam in ipſa ſolitudine, & in licitis commerciis humanis adſit occaſio remota peccandi. *Communis*.

9 Qui eſt in occaſione proxima involuntaria, nec eſt in ſui poteſtate eam removere, poteſt abſolvi, dummodo tamen vitare conetur periculum formale peccandi per actus proprios. Vide verb. *Abſolutio art.* 2. *num.* 8. 9. & 10. ubi aſſignantur dicti actus proprii, affertur ratio concluſionis, & datur ad hoc monitio pro Confeſſariis.

10 Abſolvi tamen non poteſt, qui eſt in occaſione proxima voluntaria, nec vult eam, cum poſſit, deſerere; licet ſub prætextu cujuſcumque utilitatis, commodi, vel boni ſpiritualis, vel temporalis ſui, vel proximi; Habetur clare ex pluribus propoſitionibus damnatis relatis *ſub dict. verb. Abſolutio artic.* 2. *n.* 12. Vide ibi uſque ad *n.* 13.

11 Abſolvi non poteſt conſuetudinarius, & recidivus, qui ſemper labitur in eiſdem peccatis ſine ulla ſpe emendationis, nec facit quantum in ſe eſt pro tali conſuetudine peccaminoſa deſerenda. Vide *ib. a n.* 14. *ad* 16.

12 Si vero conſuetudinarius, ſeu recidivus poſt ultimam ſuam Confeſſionem ſe vel paululum emendavit, nec tot peccata, ut ordinarie ſolitus erat, commiſit, & aliquem conatum ad ſe emendandum adhibuit, debet abſolvi. Vide *ib. n.* 17. (*)

13 Cum recidivæ peccati fiunt ex ſola fragilitate intrinſeca, poteſt pœnitens toties abſolvi, quoties Confeſſarius judicat eum ſerio dolere, & proponere in poſterum ſe emendare. Vide *ibid. n.* 18.

14 An ſint abſolvendi, nec ne, illi conſuetudinarii, ſeu recidivi, qui in aliqua Confeſſione minora afferunt peccata, & in alia majora, & ſic

Notæ Romani Theologi.

(*) Non ita facile abſolvi debet conſuetudinarius, qui paululum dumtaxat ſe emendavit, ac aliquem ad ſui emendationem conatum adhibuit, ut Author aſſerit. Etenim, ut fere omnes ſanioris ethicæ Theologi fatentur, iis impertienda eſt abſolutio, qui efficacia adverſus peccata remedia adhibent, qui ſua crimina ſincere plangunt, & deteſtantur ſupra quodcumque deteſtabile, adeo ut mori malint, quam in eadem relabi; uno verbo, qui idonea emendationis indicia præſtant. Quæ indicia tunc manifeſtantur, quando pœnitens vitioſum habitum ſic vincit, ut periculum proximum, ſeu probabile peccandi ſuſtulerit, quando non adeo facile obliviſcitur ſtatim ſui propoſiti, ſed ſaltem per aliquod tempus perſeverat, & difficilius, vel rarius cadit. Hæc autem non verificantur certe de pœnitente illo, qui paululum ſe emendavit ab ultima confeſſione, ac aliquem adhibuit conatum ad ſui emendationem, loquendo præcipue de conſuetudinario, qui pravi ſui habitus radices omni quo poteſt conatu evellere debet.

Digitized by Google

& ſic viciſſim longo tempore ſua peccata continuant, & quomodo cum eis procedendum? Vide *ibid. n.* 19.

OCCISIO. Vide verb. *Homicida*, *Homicidium*.

OCCULTATIO.

1 Occultatio Fidei, cum ſimulatione Mahumetiſmi damnatur. Bened. XIV. tom. 1.
2 Conſt. 89. incip. *Inter omnigenas* §. 3. Præſertim in Judicio. Idem *ibid.* §. 4.
3 Occultantes Fidem tali ſimulatione excluduntur a Sacramentis in vita, & a ſuffragiis
4 in morte. Idem *ib.* §. 6. Ad occultandam Fidem, non licet vitæ inſtitutum amplecti omni Religionis exercitio vacuum. Idem *ib.* §. 7.
5 Nec Eccleſiæ præcepta infringere. Idem *ib.*
6 §. 3. Occultantibus Fidem, cum dicta ſimulatione Mahumetiſmi nullæ diſpenſationes, aut gratiæ de Eccleſiæ theſauro ſunt concedendæ. Idem *ib.* §. 14.
7 Occultatio impedimenti, ſive defectus, de quo quis in actu Profeſſionis interrogatus fuit, addita declaratione, quod Religio ipſum cum eo impedimento, aut defectu admittere non intendebat, an allegati poſſit ab ipſo Profeſſo ad obtinendam declarationem nullitatis Profeſſionis, eſt a Superiore Regulari & ab Ordinario Loci ſimul mature diſcutiendum, donec a Sanctiſſimo, ut in præmiſſis, hæc cum aliis ſimilibus quæſtionibus explanetur, & definiatur. Idem tom. 2. Conſtitut. 37. incip. *Si datam*.

OCCULTUM. Vide verb. *Notorium*, *num.* 12. *& per tot.*

OCCUPATIO PRO ACQUIRENDO Rerum Dominio. Vide verb. *Dominium*, *art.* 3. *a n.* 6. *ad* 35.

OCTAVÆ.

Octavarum uſus eſt in Eccleſia antiquiſ- 1
ſimus, de quibus agit Durandus *in ſuo Rationali lib. 6. cap.* 1. *num.* 45. Et introductæ 2
fuerunt ad majorem ſolemnitatem præcipuarum Feſtivitatum. Hinc Radulfus *propoſ.* 19. ait: *Magnitudo Feſti a nobis exigit, ut prius illud incipiamus, & tardius terminemus, prævenimus vigilia, prorogamus cum ad octavum diem Feſtum protendimus, præveniamus ergo, & prorogemus, ut ardentius, quos debemus, recolamus, quæve uno die minus poſſumus, reliquis diebus compenſemus.*

Cur autem octo dies aſſignentur ad hunc 3
effectum ſpectat ad Myſterium numeri octonarii. Quarti Comment. *in Rubric. Miſſal. part.* 1. *tit.* 2. *ante dub.* 1. & alii *ibi cit.* In ſenſu 4
igitur myſtico primum Octavæ Myſterium conſiſtit in expreſſione perfectionis omnimodæ & completæ illius Sancti, cujus Feſtum celebratur cum octava, vel ſublimitatis Myſterii, quod recolitur; eo quia Octonario numero deſignatur juſtitia, & perfectio, etiam apud Gentiles Pythagoricos; quippe juſtitia æqualitatem reſpicit, & ſervat, numerus autem octonarius primus omnium ita ſolvitur, & dividitur in numeros pariter pares, & hoc eſt in bis quaterna, ut nihilominus in numeros æque pariter pares diviſio ipſa ſolvatur, hoc eſt in bis bina; hunc numerum appellarunt plenum. Hic enim numerus efficit cubum corporeæ ſoliditatis indicium. Inſuper in Evangelio manifeſtum habemus ejuſdem ſignificationis exemplum in octo Beatitudinibus, quibus Chriſtianæ vitæ perfectio continetur, & exprimitur, de quibus loquens Divus Auguſtinus *lib.* 1. *de ſerm. Dom. in Monte cap.* 3. *Octavam*, inquit, *tamquam ad caput redit, quia conſummatum, perfectumque oſtendit, ac probat. Hinc perfectam juſtitiam Sanctorum, vel conſummatam ſublimioris cujuſque Myſterii perfectionem, octo dierum numero Sancta Mater Eccleſia veneratur.*

Secundo, in ſenſu anagogico Octava ſigni- 5
ficat æternitatem gloriæ, qua fruuntur Sancti, & Beati. Ubi adnotandum, ſeptem dies hebdomadæ ſignificare ſpatium hujus vitæ præſentis, qui in Sanctis fuerunt pleni virtutibus, & donis Spiritus Sancti, juxta illud Pſalmiſtæ: *Dies pleni invenientur in eis.* Additur in-

ſuper dies Octavæ in præmium virtutum, & laborum, idest dies æternitatis, quæ una eſt, & illi nec ſuccedit nox ulla, nec caligo, & conſequitur vitam præſentem ſeptem dierum. Ita Fortunatus *lib.* 4. *cap.* 4. *Celebretur*, inquit, *per ſeptem dies opus ſeptiformis Spiritus, & octava die conſummatio, & glorificatio ejuſdem operis*.

6 Tandem in ſenſu tropologico concludimus cum Heſychio *lib.* 6. *in Levit.* ubi ſic ait: *Ut doceamur debere nos exempla Sanctorum ſequi, & tempore vitæ, quod ſeptenario ſignificatur, Deo placere, quouſque ipſo Deo Octava demum die fruamur*. Hæc Heſychius, & ad litteram Paulus Maria Quarti *Commentario in Rubricas Miſſalis part.* 1. *tit.* 2. *ante dubium primum*.

7 Dies Octava cujuslibet Feſti, quod cum hujuſmodi ſolemnitate celebratur, quia non transfertur, excludit, & transferri facit quodlibet Feſtum Duplex in ea occurrens per annum, ſive ſit Minus, ſive Majus; ſoliſque cedit Feſtis ſolemnibus 1. aut 2. Claſſis, ſeu talium vim habentibus, niſi ſit privilegiata, qualis eſt Octava Epiphaniæ, de qua in Rubricis generalibus: Hinc ubi Feſtum S. Eliſabeth Hungariæ celebratur cum Octava, Feſtum B. Delphinæ occurrens in die octava, licet ſit Duplex Majus, transferri debet in primam diem non impeditam. *Ex Decreto Sacræ Rit. Congregationis* 1. *Martii* 1681. Sic *in Rubricis particularibus noſtri Breviarii Franciſcani n.* 131.

8 Infra octavam Paſchæ, & Pentecoſtes prohibetur Officium de Feſto cujuſcumque Ritus, & Dignitatis. Item prohibentur Miſſæ votivæ, & de Requiem. *Sacr. Congreg. Rit.* 28. *Aug.* 1627. & 23. *Aug.* 1704. & 1714. & 10. *Decemb.* 1718.

9 Infra Octavam Epiphaniæ prohibetur quodcumque Officium præter primæ Claſſis, ſed in die Octavæ etiam Officium primæ Claſſis. Item prohibentur Miſſæ Votivæ, & de Requiem. *Sac. Rit. Congr.* 28. *Auguſt.* 1627. & 23. *Aug.* 1704. & 10. *Decemb.* 1718.

10 Infra Octavam Corporis Chriſti prohibetur Officium de duplici tranſlato, & ſemiduplici occurrente. Item prohibentur Miſſæ Votivæ, & de Requiem. *Sacra Congreg. Rit.* 21. *Junii* 1670. & 23. *Auguſt.* 1704. & 1714. & 10. *Decemb.* 1718.

11 Infra Octavam Nativitatis Domini Noſtri Jeſu Chriſti prohibentur Miſſæ Votivæ, & de Requiem. *Sacr. Rit. Congregatio* 27. *Septembris* 1707.

12 Infra reliquas Octavas non privilegiatas fit Officium etiam de Feſtis Semiduplicibus, & de ipſis tranſlatis, ſi incidant in Dominicam infra Octavam, & haberi poſſint immediate die Lunæ, ſeu incidant in Feſto duplici occurrente infra Octavam, & dies immediate ſequens non ſit impedita alio Feſto duplici, vel Semiduplici. *Sacra Rit. Congreg.* 30. *Septemb.* 1679. & 22. *Decembris* 1696. Unde ſequitur, quod ſemiduplicia infra Octavam die impedito occurrentia, ſi non poſſint haberi die immediate ſequenti, debeant transferri poſt totam Octavam & poſt omnes Octavas, ſi plures ſibi immediate ſuccedant, *ex decreto Sacræ Rit. Cong.* 11. *Julii* 1664. & *ex Rubricis anni* 1656. *ab eadem Sacra Congr. approbatis*. Duplicia autem licet non poſſint haberi prima die immediate ſequenti, poſſunt haberi aliis diebus ſequentibus infra Octavam. De ſemiduplicibus ad libitum non fit infra quamcumque Octavam: *Sac. Cong. Rit.* 24. *Januar.* 1682.

Occurrentibus in eadem die infra Octavam Corporis Chriſti duobus Feſtis duplicibus, alterum eſt transferendum poſt Octavam. *Sacra Rit. Congregat.* 7. *Decemb.* 1680. Si Octava Corporis Chriſti occurrat, vel concurrat cum die octava S. Joannis Baptiſtæ, ſeu SS. Apoſtolorum Petri & Pauli, aut alterius S. Titularis, vel Patroni, aut Dedicationis, fit totum Officium de Octava Corporis Chriſti, & ſola Commemoratio aliarum Octavarum. *Rubric. gener. Breviar. tit. de tranſlatione Feſt. num.* 1. In dicta die octavæ Corporis Chriſti fit tantum de S. Joanne Baptiſta, ſi eodem die occurrat, vel de SS. Petro & Paulo, aut de alio ex Solemnioribus cum commemoratione Octavæ. *Ex Rubric. anni* 1666. *a Sac. Congr. Rit. approbatis*, & *ex Rubricis generalibus Breviarii tit. De tranſlatione Feſtorum n.* 1.

(The margin numbers 13, 14 and 15 stand beside the following lines of the paragraph above:)
13 Occurrentibus in eadem die infra Octavam
14 Rit. Congregat. 7. Decemb. 1680. Si Octava
15 In dicta die octavæ Corporis Chriſti fit tan-

16 Si Feſtum Sancti Antonii de Padua, aut aliud Feſtum 2. Claſſis occurrat in die Corporis Chriſti, transfertur poſt octavam. *Sacra Rituum Congregatio* 12. *Jul.* 1664. Obſerva tamen poſterius decretum in fine numeri ſequentis. Si tamen tale Feſtum eſſet Titulare, ſicuti & aliud quodlibet primæ Claſſis, tunc fieret de eo Officium infra octavam, cum infra Octavam Corporis Chriſti poſſit, & debeat fieri Officium de Duplicibus primæ Claſſis, etiam tranſlatis *ex cit. Rubricis anni* 1666. *a Sacra Cong. Rit. approbatis*, & *ex Rubricis generalibus Breviarii tit. de tranſlatione Feſtor. num.* 1. Immo infra dictam octavam fieri poteſt etiam Officium de Duplicibus tranſlatis 2. claſſ. ex poſteriori Decreto 30. Maii 1699.

(The margin number 17 stands beside this line of the paragraph above:)
17 tis. Si tamen tale Feſtum eſſet Titulare, ſicu-

18 Si Feſtum habens octavam transferatur poſt dies

dies octo a die Feſti, non celebratur illo anno cum Octava. Si transferatur ad pauciores dies, octava non transfertur, ſed numerari debet a die, quo Feſtum incidebat, & celebrari debebat, ſi translatum non fuiſſet; Dies autem octavæ celebratur ſuo die, ac ſi Feſtum non fuiſſet translatum, etiamſi occurrat ſtatim poſt Feſtum ipſius, *ex cit. Rubricis anni* 1666. ut patet *in Rubricis particularibus noſtri Breviarii Franciſcani num.* 124.

19 Si feſtum, quod celebrari ſolet cum octava venerit paulo ante Quadrageſimam, ante Pentecoſtes, & ante diem 17. Decembris, tunc de tali Octava a Feria 4. Cinerum, vigilia Pentecoſtes, & a die 17. Decembris, nihil amplius fit, nec commemoratio. *Rubr. General. Breviarii ſub tit. de Octavis n.* 1. Intellige tamen, quod quando dies 17. Decembr. vel dies Cinerum occurrunt infra aliquam octavam, ipſa octava terminari debet ad nonam præcedentis diei etiamſi Veſperæ ſequentes (nullo occurrente Feſto) recitari debeant de Pſalterio. Sic expreſſe Rubricæ particulares noſtri Breviarii Franciſcani *titul. de Commemor. n.* 96. *ex Rubricis anni* 1666. Et ſi antivigilia Pentecoſtes, ſeu Feria 6. poſt octavam Aſcenſionis occurrat infra aliquam octavam, ipſa octava deſinit ad Nonam incluſive dictæ Feriæ 6. itaut in Veſperis illius diei nihil fiat, nec etiam commemoratio de dicta octava. Sic expreſſe *cit. Rubricæ n.* 95. Merati poſt Gavant. *tom.* 2. *ſect.* 6. *cap.* 17. *n.* 5. Bauldry *part.* 4. *c.* 3. *num.* 5. & alii Rubriciſtæ paſſim. In ipſa autem Feria 6. poſt octavam Aſcenſionis poteſt fieri de Feſto ſemiduplici etiam translato. *S. Rit. Cong. in Romana dubiorum* 11. *Aug.* 1691.

20 In Paſcha Reſurrectionis, & Pentecoſtes Officium Octavæ terminatur in Sabbato ſequenti ad Nonam. *Rubric. Generales Breviarii ſub tit. de Octavis num.* 2.

21 In Quadrageſima ſine ſpeciali Privilegio non poſſunt celebrari octavæ; *citat. Rubricæ Gener.*
22 *tit. de octavis n.* 1. Si in Quadrageſima occurrat Officium infra octavam, qui ex ſpeciali Privilegio octavam celebrant, debent dicere Miſſam Conventualem de Feria cum commemoratione Octavæ, & Miſſas privatas poſſunt dicere de octava cum commemoratione feriæ. *Sac. C. R.* 23. *Jan.* 1662.

23 Die octava concurrente cum alia die octava fit a Capitulo de ſequenti cum commemoratione præcedentis, exceptis Octavis Privilegiatis, in quibus de aliis ſequentibus non privilegiatis fit tantum commemoratio. *Rubr. General. Breviar. tit. de concurrentia officii n.* 7.

Die octava concurrente cum ſequenti Duplici 24
Minori etiam translato fit a Capitulo de ſequenti cum commemoratione octavæ. Rubr. Gener. *loc. cit. n.* 7. Die octava concurrente 25
cum ſequenti Duplici Majori etiam translato, totum officium fit de ſequenti cum commemoratione octavæ, excepta die octava Epiphaniæ, Paſchæ, Aſcenſionis, & Corporis Chriſti, in quibus de ſequenti etiam Duplici Majori fit tantum commemoratio. *Rubr. Gener. loc. cit. n.* 7. Die octava concurrente cum 26
Duplici ſecundæ claſſis etiam translato, totum Officium fit de ſequenti cum commemoratione octavæ. *Rubr. General. loc. cit. n.* 7. Con- 27
currente autem die octava cum Duplici primæ Claſſis, totum Officium fit de ſequenti ſine commemoratione octavæ; ex *regula generali in Tabula Quando concurrit ſub num.* 1.

Quæcumque dies octava B. Mariæ Virginis 28
debet habere integras utraſque Veſperas in concurrentia cum Feſto Duplici Minori. *Sacra Congreg. Rit.* 11. *Auguſti* 1691. Dies octa- 29
va non privilegiata dimidiat Veſperas in concurrentia cum Duplici Minori. *Sac. Rit. Congreg.* 12. *Jul.* 1663. Dedicatio Apoſtolorum, 30
& Salvatoris extra Urbem non habent integras Veſperas, ſi die præcedenti, vel ſequenti celebretur Officium Duplex Minus. Idem dicendum eſt de die Octava Dedicationis. *Sac. Rit. Congr.* 12. *Jul.* 1664.

Si aliqua dies octava incidat in Dominicam 31
privilegiatam, de qua debeat fieri Officium, in primis Veſperis dicuntur Pſalmi Sabbati, Capitulum de Dominica cum commemoratione octavæ, & ſi in Sabbato fuit Feſtum ſemiduplex, de hoc ſunt Veſperæ, attamen a capitulo fit de Dominica, & prima commemoratio eſt de priori ſemiduplici, quia de eo fuit Officium, ſecunda eſt de octava, quæ nec habuit, nec habebit Officium. Sic ex Gavant. expreſſe La Croix *lib.* 4. *n.* 1280.

Infra Octavam Officium fit ſemiduplex; in 32
octava fit Duplex; infra octavam omnia dicuntur ſicut in ſecundis Veſperis Feſti, & in primis Veſperis diei octavæ, omnia ſicut in primis Veſperis Feſti, niſi aliter in propriis locis notetur, *Rubr. General. Breviarii tit. de octavis n.* 5. De octavis Nativitatis, Epipha- 33
niæ, & Corporis Chriſti fit ſemper commemoratio quocumque Feſto in illis occurrente, *Rubr. Gener. loc. cit. n.* 3.

Si in die octava alicujus Feſti habentis octa- 34
vam occurrat aliquod Feſtum Duplex 1. vel 2. Claſſis, debet fieri officium de Feſto cum commemoratione diei octavæ, excepta die octa-

va Nativitatis Domini, & Epiphaniæ, in quibus non fit de aliquo Feſto, ſed transfertur in primam diem non impeditam. *Rubr. General. Breviar. tit. de Translation. Feſtor. n. 2.* Si autem non fuerit ex prædictis Feſtis, debet fieri Officium de octava, & Feſtum transferri juxta dicta *ſupra n. 7.* Feſtum occurrens in

35 Dominica in Albis, & Dominica Trinitatis, cujuſcumque ſit Ritus, & Dignitatis, transfertur in ſequentem diem non impeditam: Quamvis enim in Paſcha Reſurrectionis, & Pentecoſte Officium octavæ terminetur in Sabbato ſequenti ad Nonam juxta dicta *ſupra num. 20.* tamen dictæ duæ Dominicæ cum aliis ſunt privilegiatæ, ut patet ex *Rubric. General. tit. de commemorationibus num. 3. & tit. de Translation. Feſtor. num. 1.*

36 Dies octavæ omnes (exceptis Chriſti & B. M. V.) ordinarie ſunt ejuſdem ſolemnitatis: hic dividere debent Veſperas juxta dicta *ſupra ſub n. 23.* niſi aliter notetur. Octava autem Dedicationis eſt dignior, quam Patroni, Patroni quam Titularis (niſi ſit intra hos magna diſtantia Dignitatis), Aſſumptionis quam Dedicationis. La Croix *lib. 4. n. 1379.* Octava autem omnium Sanctor. tamquam dignior præferenda eſt octavæ dedicationis Eccleſ. *Sac. Rit. Cong. 5. Mart. 1695.*

37 Propoſito in Sacr. Rit. Congregat. a Capitulo Cathedralis Collenſis inter alia nono dubio: *An infra octavas privilegiatas poſſit cantari Miſſa defunctorum in Anniverſario & officio ſolemni? Ead. Sacr. Rit. Congreg. in Collen. die 5. Julii 1698.* Reſpondit *Ad IX. Negative*.

38 Infra octavam Corporis Chriſti non ſunt canendæ Miſſæ mortuorum, niſi præſente corpore. *Sacr. Rit. Congreg. in Nuſcana 12. Se-*

39 *ptembr.* 1671. Quod intelligendum eſt etiam de diebus infra omnes quinque Octavas Privilegiatas, nempe Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Paſchæ, Pentecoſtes, & dictæ Corporis Chriſti, ex alio ſupra allato Decreto ejuſdem Sacr. Rit. Congr. *in Collen. die 5. Julii 1698. in reſponſione ad IX. dub.*

40 Nemini licet facere Octavam pro defunctis ſine ſpeciali indulto Sedis Apoſtolicæ. *S. R. C. 13. Auguſti 1667. in Romana.*

O C U L U S.

1 OCulo carens, ſi non ſit valde deformis, non eſt irregularis, & conſequenter ordinari poteſt. Vide verb. *Irregularitas art. 1. num. 11. §. Secunda ex defectu corporis.*

Impudicus oculus impudici cordis eſt nuncius, *cap. Nec ſolo 12. cauſ. 32. qu. 5.* 2

Oculi irritamenta ſunt vitiorum, duceſque ſcelerum. Seneca *de remediis fortuit*. Unde S. Joannes Chryſoſtomus *in cit. cap. Non ſolo 12. cauſ. 32. q. 5.* ſic ait: *Mulier, ſi ſe decoraverit & vocaverit ad ſe oculos hominum, etiamſi plagam non intulerit, vindictam dabit extremam, venenum enim obtulit, etſi nullus, qui bibat, inventus ſit.* 3

Oculos ſtibio dipingere non licet; Fagnan. *lib. 3. Decretal. in c. Multa 1. Ne Clerici, vel Monachi n. 66.* Unde S. Auguſtinus *Epiſt. 37. ante med. tom. 2.* dicit: *Fucari figmentis, quo rubicundior, vel candidior appareat, adulterina fallacia eſt.* Sic impia Jezabel introitu Jehu audito depinxit oculos ſuos ſtibio, *4. Reg. c. 9. n. 30.* ibi: *Porro Jezabel, introitu ejus audito, depinxit oculos ſuos ſtibio, & ornavit caput ſuum.* Et ſub figura multiplicium ſtuprorum duarum Meretricum Oollæ & Oolibæ acriter reprehendit idololatriam Samariæ, & Jeruſalem Ezechiel *32. n. 40.* ibi: *Circumliniſti ſtibio oculos tuos, & ornata es mundo muliebri.* 4

Oculis noxia: 5

Allia, Vina, Venus, Pulvis, Ventus, Faba, Fumus.

Iſta nocent oculis, ſed vigilare magis.

Sic apud Urſayam *in Miſcellaneo ſacro & profano litt. O. n. 24. & 25.*

Oculos retro nulla lex, nulla appellatio, nulla inhibitio habet: Rota *in Illerden. Hereditatis 4. Februar. 1705. §. Quod ſic, coram Anſald.* apud Urſayam *loc. cit. num. 26.* 6

Oculorum officium amiſiſſe durius eſt, quam linguæ. Fagnan. *lib. 3. decretal. in cap. Cum percuſſio 1. de Clerico ægrotante n. 14. cap. Cauſam, quæ de electıon. cap. 1. de tregua & pace.* cum ſimilibus. 7

In Miſſa Sacerdos elevat oculos, ad *Munda cor meum*, *Veni Sanctificator*, *Ad oblationem Hoſtiæ*, & *Calicis*, ſed offerens Hoſtiam, ſtatim iterum deprimit in Hoſtiam, offerens autem Calicem tenet elevatos. Item oculos elevat *ad Suſcipe Sancta Trinitas*, *Te igitur Clementiſſime*, *Gratias agamus*, dum dicit *Deo noſtro*, *Qui pridie*, dum dicit *Elevatis oculis*, quando Hoſtiam, & Calicem elevat; hæc enim reſpicit, donec deponat, in fine *ad Benedicat vos Omnipotens Deus*. Sic ex *Miſſali in Ritu ſervando in celebratione Miſſæ per tot.* 8

In Miſſa Sacerdos oculos demiſſos tenet, dum accedit, vel recedit ab Altari. Quandocumque ſe 9

Digitized by Google

ſe vertit ad populum. Sub utroque *Memento*. Poſt conſecrationem plerumque conjiciuntur in Hoſtiam, niſi occupentur in legendo. Sic *ex Miſſali loc. cit.*

O D I U M.

1 ODium opponitur directe amori, ſeu caritati. *Communis*.

2 Unde ſicut duplex eſt amor, ſcilicet, unus *amicitiæ*, & alter *concupiſcentiæ*, ita duplex quoque eſt odium, ſcilicet unum *perſonæ*, ſeu odium *inimicitiæ*, & alterum odium *qualitatis*,
3 ſeu odium *abominationis*. *Communis*. Odium *perſonæ*, ſeu odium *inimicitiæ*, eſt illud, quo perſonæ alicui volumus malum quatenus abſo-
4 lute illi malum eſt. *Eſt in re communis*. Odium *qualitatis*, *ſeu abominationis*, eſt illud, quo perſonam adverſamur non ſecundum ſeipſam, ſed ſecundum ſuam malam qualitatem, quatenus ipſa eſt nobis, vel alteri, aut communitati noxia. *Eſt in re communis*.

5 Odium *perſonæ*, ſeu *inimicitiæ* non reperitur formaliter in Deo, quia Deus non odio habet Creaturam, ut Creaturam, cum de illo dicatur *Sapient.* 11. *Nihil odiſti eorum, quæ feciſti*.
6 Reperitur autem in Deo odium *qualitatis*, ſeu *abominationis*, quatenus odio habet creaturam, ut peccatricem, juxta id, quod dicitur *Pſal.* 5. *Odiſti omnes, qui operantur iniquitatem*, & inferius: *Virum ſanguinum, & doloſum abominabitur Dominus*, *Pſalm.* 118. *Iniquos odio habui*, *& ad Romanos* 9. *Eſau odio habui*, cum ſimilibus.

7 In homine reperitur (& utinam non reperiretur) utrumque odium, ſcilicet & odium *inimicitiæ*, & odium *abominationis*: *Communis*.

8 Odium inimicitiæ tum erga Deum, tum erga proximum, eſt peccatum de genere ſuo graviſſimum. *Communis*. Et colligitur *ex Pſal.* 37. ibi: *Superbia eorum, qui te oderunt aſcendit ſemper*, *& ex lib. Num. cap.* 17. ibi: *Diſſipentur inimici tui*, *& fugiant qui oderunt te*, *& ex* 1. *Joan. cap.* 2. ibi: *Qui odit fratrem ſuum, in tenebris eſt*, cum ſimilibus. Et probatur etiam ratione, quia odium inimicitiæ formaliter, & directe oponitur Caritati, quæ eſt maxima omnium virtutum, *ex* 1. *ad Corinth.* 12. *n.* 13. ibi: *Major autem horum eſt caritas*, & de qua præcipuum mandatum habemus *ex Matth.* 22. *n.* 37. *& ſeq.* ibi: *Diliges Dominum Deum tuum ex tota corde tuo*, *& in tota anima tua*, *& in tota mente tua*, *hoc eſt maximum*, *& primum mandatum*; *ſecundum autem ſimile eſt illi*, *diliges proximum tuum ſicut te ipſum*; *ex Marc.* 12. *n.* 30. *& ſeq.* ibi: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo*, *& ex tota anima tua*, *& ex tota mente tua*, *& ex tota virtute tua*. *Hoc eſt primum mandatum*; *ſecundum autem ſimile eſt illi*, *diliges proximum tuum tamquam te ipſum*; *Majus horum aliud mandatum non eſt*. *Lucæ* 10. *n.* 27. ibi: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo*, *& ex tota anima tua*, *& ex omnibus viribus tuis*, *& ex omni mente tua*, *& proximum tuum ſicut te ipſum*; Adeoque odium inimicitiæ, tum erga Deum, tum erga proximum, eſt peccatum de genere ſuo graviſſimum.

Dicitur autem notanter *de genere ſuo*, quia 9
licet odium inimicitiæ erga Deum non poſſit eſſe veniale ob parvitatem materiæ, cum quodlibet odium etiam in materia levi maxime repugnet ſummæ ejus bonitati, poteſt tamen eſſe veniale ob imperfectum animi conſenſum ſeu indeliberationem actus; Et odium inimicitiæ erga proximum poteſt eſſe veniale, tum ob imperfectum animi conſenſum, ſeu indeliberationem actus, tum ob parvitatem materiæ, puta ſi levem aliquam diſplicentiam, ſeu modicam averſionem habeat quis erga proximum, aut leve malum illi optet, ut recte notant Reiffenſtuel *Theolog. moral. tract.* 4. *diſt.* 7. *q.* 1. *n.* 5. Layman *lib.* 2. *tract.* 3. *cap. num.* 4. Turrianus *cap.* 1. *diſp.* 17. *dub.* 1. & alii paſſim.

Odium abominationis erga Deum eſt de ge- 10
nere ſuo peccatum mortale: erga proximum autem interdum licitum eſt, & laude dignum.
Communis. Ratio primæ partis eſt, quia cum 11
Deus ſit infinite bonus, & in eum nulla malitia, ſive defectus intrinſece, vel extrinſece cadere poſſit, ob quam abominatione, vel odio dignus ſit, immo omnia, quæ in eo ſunt, & ab ipſo procedunt, pro nobis bona ſint, quamvis cæcitati noſtræ interdum mala videantur, ideo ſumma noſtra deordinatio eſt Deum odiſſe, adeoque peccatum mortale eſt eum odio proſequi propter infirmitatem, paupertatem, afflictionem, & hujuſmodi, &c. quibus ad noſtrum ſpiritualem profectum, & utilitatem æternam nos interdum viſitare dignatur. Ra- 12
tio autem ſecundæ partis eſt, quia odium abominationis, interdum fundatur in amore amicitiæ, ſeu Caritatis erga Deum, vel nos ipſos, vel erga proximum ipſum, quem odio proſequimur; aut alterum proximum, ut proinde tale odium; ſi debito ordine, & fine eliciatur, ex virtute Caritatis proveniat, adeoque

ſit licitum, & laude dignum; Unde licitum eſt & laude dignum mortem optare Hæreſiarchæ, vel publicæ pacis turbatori ob bonum commune, & multorum, juxta illud ad *Galatas* 5. *Utinam abſcindantur*; Item mortem, egeſtatem, aut morbum alicujus deſiderare, ut ceſſet a peccatis, & vitam in melius mutet; Item triſtari de eo, quod dignitates conferantur indignis, vel de ſanitate, & proſperitate, ſeu fortuna ejus, qui ex illa ſumit occaſionem peccandi; Et generatim ad bonum ſpirituale proprium, vel alienum licet mala pœnæ inefficaci affectu aliis velle: quia cum in hoc affectu bonum ſpirituale præferatur temporali, non eſt inordinatus.

13 Cavendum tamen eſt, ne fiat ex vindicta, aut inordinate contra ordinem caritatis, quia quamvis licitum ſit ordinate, & ſalva Caritate inefficaci affectu optare alicui mortem, morbum, aut aliquod temporale infortunium ob bonum ſpirituale proprium, vel ipſius, aut alterius, aut propter bonum commune Reipublicæ, quod alias obtineri non poſſet, ut notant communiter Doctores cum S. Gregorio 22. *Moral.* 11. S. Thoma 2. 2. *q.* 76. *art.* 1. & *in* 3. *diſt.* 30. *art.* 1. & Scoto *in* 3. *diſt.* 30. *q. unica*, quia ſic principalis intentio, & finis non fertur ad malum, ſed ad bonum ſpirituale ipſius, vel alterius, vel ad bonum communitatis, & ut alter graviter nocere deſinat: Attamen illicitum eſt, & Caritati repugnans optare mortem proximo ob bonum temporale non neceſſarium, aut quodcumque etiam modicum temporale emolumentum, quia tale bonum, & temporale emolumentum cenſetur eſſe levioris momenti facta comparatione cum vita hominis, & ita illicitum eſt deſiderium, & gaudium de malo proximi, quod trahit ſecum noſtrum, ſeu alterius, aut Reipublicæ bonum, ſi tale bonum non ſit comparatione ad malum proximi in ordine, & eſſe præſtantius: Sic recte pluribus adductis norant Cardenas *in Criſi Theologica ad propoſitionem* 13. 14. *&* 15. ex merito damnatis ab Innocentio XI. *die* 2. *Martii* 1679. Viva ad eaſdem, & alii ſcribentes in ipſas; quæ propoſitiones hic ad litteram dantur, prout jacent.

Propoſitio XIII.

14 *Si cum debita moderatione facias, potes abſque peccato mortali de vita alicujus triſtari, & de illius morte naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere, & deſiderare non quidem ex diſplicentia perſonæ, ſed ob aliquod temporale emolumentum.*

Propoſitio XIV.

Licitum eſt abſoluto deſiderio cupere mortem Patris, non quidem ut malum Patris, ſed ut bonum cupientis, quia nimirum ei obventura eſt pinguis hereditas.

Propoſitio XV.

Licitum eſt filio gaudere de parricidio Parentis a ſe in ebrietate perpetrato propter ingentes divitias inde ex hereditate conſecutas.

Odium ſuſcitat rixas, & univerſa delicta operit Caritas. *Proverb. cap.* 10. *n.* 12. 15

Odiſſe quem læſeris proprium humani generis eſt. *Tacit. in Vita Agricolæ.* 16

Alia ad rem, vide verb. *Virtus a num.* 34. *ad* 87. 17

OFFICIALES BELLICI. Vide verb. *Bellum art.* 3. *per tot.*

OFFICIUM DIVINUM.

Articulus I.

Quo ad ea, quæ concernunt ejus nomen, originem, diviſionem, & obligationem.

Officium modo appellatur *Divinum*, ut *cap. Dolentes* 9. *de celebratione Miſſar.* ibi: *Ut Divinum Officium*, & *Clementin.* 1. *eod. tit.* ibi: *Divinum Diurnum, & Nocturnum Officium*; quia ad Dei cultum eſt inſtitutum; Modo vocatur *Eccleſiaſticum*, ut *cit. Clementin.* 1. *de celebratione Miſſarum*, ibi: *Eccleſiaſticum .... Officium*, quia nomine Eccleſiæ perſolvitur; Modo vocatur *Canonicum*, ſeu *Horæ Canonicæ*, quia ſit juxta Regulas Sacrorum Canonum; Modo vocatur *Breviarium*, quia eſt breve, & admirabile compendium veteris, & novi Teſtamenti, Patrum, ſententiarum, & vitæ Sanctorum; Modo vocatur *Orarium* ab orando, quia magna ejus pars conſtat variis precibus, ſeu petitionibus fuſis ad Deum, & potiſſimum Deum oramus, & precamur per ipſum. 1 2 3 4 5

Unde Officium Divinum, ſeu Eccleſiaſticum, vel Breviarium, aut Orarium, ſeu Horæ Canonicæ, definiri poſſunt, *Officia quædam Divina ex Pſalmis, Hymnis, Canticis, Sac. Scriptura, & doctrina SS. PP. constructa, atque ex Sacrorum Canonum Decreto a perſonis Eccleſiaſticis* 6

Ec-

Eccleſiæ nomine, certis diei, noctiſque horis perſolvenda ad Deum, prout tradit Sporer *tom.* 3. *Theolog. Sacrament. Appendice de obligatione recitandi Horas Canonicas quæſt. præambula n.* 2. Vel ut brevius tradit Layman *lib.* 3. *tract.* 1. *cap.* 2. *Horæ Canonicæ ſunt publicæ, ac ſtatutæ preces ex Sacror. Canonum decreto ab Eccleſiaſticis perſonis nomine Eccleſiæ ad Deum perſolvendæ.*

7 Uſus Divini Officii, ac recitatio Horarum Canonicarum eſt antiquiſſimus in Eccleſia Catholica, & jam a tempore Apoſtolorum inchoatus, atque celebratus, & colligitur ex illo *Actorum* 6. ibi: *Petrus, & Joannes aſcendebant in templum ad horam Orationis Nonam, & Actor.* 10. ibi: *Aſcendit Petrus in ſuperiora, ut oraret circa horam ſextam*, & *Actor.* 16. ibi: *Media nocte Paulus, & Silas orantes laudabant Deum;* Et probat etiam illud S. Clementis Papæ I. *lib.* 8. *Conſtitut. Apoſtolicar. Canon.* 34. ſic expreſſe dicentis: *Precationes facite mane, hora tertia, ſexta, & nona, & Veſpere, atque ad Galli cantum.*

8 Cum autem aliqui dicunt a S. Damaſo, Gelaſio, & Gregorio Primis Horas Canonicas cœpiſſe, intelligendi ſunt Horas Canonicas a dictis Summis Pontificibus cœpiſſe quoad novam, & reformatam formam ipſas recitandi, prout notant paſſim Scriptores, & colligitur ex notatis in initio noſtri Breviarii Franciſcani poſt Bullam Gregorii IX. incipient. *Pio veſtro Collegio*, ubi ſic præciſe habetur.

9 Breviaria autem a Gregorio IX. pro Ordine noſtro ſic approbata, formulam Divini Officii continebat, quæ a S. S. Damaſo, Gelaſio, & Gregorio Primis pro S. Romana Eccleſia conſtituta & a S. Gregorio VII. reformata extiterat, diuturnitate tamen temporis jam ab antiqua inſtitutione deflexerat & opera Haymonis Anglici Generalis Miniſtri ad præſcriptum moderniorum decretorum S. Sedis tunc reſtituta fuerat.

10 Eaque propter hujuſmodi formula Deo perſolvendi ſacras preces, laudes, & gratias, ſic reſtituta, Officiiſque Conceptionis B. M. Virginis, & aliorum Sanctorum a S. Bonaventura ſubinde aucta adeo Sedi Apoſtolicæ placuit, ut teſtantibus Radulpho Tungrenſi, Palmerio, Gavanto, & Card. Bona cum innumeris aliis Sacris Scriptoribus a Nicolao III. anno 1277. ad Pontificatum aſſumpto pro ipſa Eccleſia Romana poſtmodum ſuſcepta, ac ſancita comperiatur.

11 Hanc deinde temporum injuria, aliiſque de cauſis variatam in priſtinum ſtatum ex Decreto Tridentinæ Synodi reſtituit S. Pius V. ſub Rubricis præſertim, ac Ritibus, Reguliſque pro Ordine noſtro a Romanis Pontificibus Nicolai III. ſucceſſoribus uſque tunc approbatis, & contentis in directorio Divini Officii prius pro Ordine noſtro edito, in cujus commendationem id teſtatum idem Gavantus reliquit, quod innuunt ejus infraſcripta verba: *Pauciſſimi tamen erant* (inquit de Rubricis appoſitis in reformatione Piana) *earum tituli, nempe undecim tantum in prima editione juſſu Pii V. hauſti e Directorio Divini Officii, compoſito a Ludovico Ciconioliano Regularis obſervantiæ, ſub Paulo III. qui & Directorium approbavit.* Prædictæ tamen reſtitutioni, ſeu reformationi ſuam operam addidere impenſiſſimam Clemens VIII. & Urbanus VIII. prout ex eorumdem ſequentibus Bullarum Summariis, & ipſius formulæ contextu luculentius apparebit.

Summa Bullarum ſummorum Pontificum pro 12
editione Breviarii Romani.

Pius V. Bulla, quæ incipit, *Quod a Nobis*, data Romæ ſeptimo Idus Julii anno 1568.

Significat cauſam edendi hujus Breviarii, nempe ad tollendam orandi varietatem.

Enarrat ea, quæ in hac re præſtitere Paulus, & Pius nomine Quarti, & quam ipſe adhiberi operam curavit ex Decreto Concilii Tridentini.

Tollit, & abolet omnino Breviarium a Cardinale S. Crucis compoſitum, quod erat breviſſimum. Item alia Breviaria Romana, & alia, quæ ex inſtitutione, vel conſuetudine legitima non ſuperant ducentos annos.

Permittit tamen, ut antiquiora ducentis annis poſſint mutari in hoc Breviarium, iis omiſſis, ſi Epiſcopus, & univerſum Capitulum conſentiant.

Revocat omnes permiſſiones, conſuetudines, ſtatuta, Privilegia, licentias, & indulta precandi & pſallendi more, & ritu prædictorum Breviariorum ſuppreſſorum.

Præcipit obſervari hoc Breviarium in toto orbe cum exceptione 200. annorum, de qua ſupra.

Statuit in eo nihil mutandum, addendum, & detrahendum.

Obligat quoſque, qui tenentur Horas Canonicas recitare, ut hoc utantur Breviario, alias non ſatisfaciant muneri ſuo.

Jubet omnibus Prælatis, ut hoc introducant, tam in Choro, quam extra Chorum. Tollit peccati obligationem, quæ erat recitandi in Choro Officium parvum B. M. V. & Defunctorum, Pſalmos Pœnitentiales, & Graduales, juxta Rubricas Breviarii.

Hor*æ*

Hortatur, ut recitentur eadem, propoſitis Indulgentiis dierum centum recitantibus Officium parvum B. M. V. & Defunctorum, quinquaginta recitantibus Pſalmos Pœnitentiales, & Graduales, quando Rubricæ ea præſcribant.

Non tamen tollit laudabilem conſuetudinem, ubi eſt, recitandi Officium parvum B. M. V. in Choro, immo eamdem confirmat, & tandem tempus decernit obligationis ad uſum Breviarii poſt ejuſdem publicationem.

Clemens VIII. Conſtitutione, cujus initium *Cum in Eccleſia*, data Romæ die 10. Maii 1602. declarat, ſe per viros pios, & eruditos Breviarium Romanum a Pio V. editum, & progreſſu temporis in multis depravatum examinaſſe, & in ſtatum priſtinum reſtituiſſe: illudque ſic reſtitutum in Typographia Vaticana imprimi, & divulgari juſſiſſe. Probibet, ne alibi imprimatur, niſi juxta exemplar Vaticanum, & habita Ordinariorum licentia ſub pœna Excommunicationis latæ ſententiæ. Interdicit uſum Breviariorum impreſſorum abſque tali Ordinariorum licentia in ſcriptis, quæ fidem faciat de collatione facta prædictorum Breviariorum cum originali Romano, cujus etiam licentiæ copia initio, vel in calce cujuſque Breviarii ſemper imprimatur. Prædictis Ordinariis prohibet, ne aliquid addi, vel detrahi permittant. Et hæc ſub pœna Excomunicationis, ſuſpenſionis a Divinis, ac Interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ; Verumtamen in gratiam pauperum Breviaria hactenus impreſſa vendere, apud ſe retinere, ac illis uti permittit.

Urbanus VIII. Conſtitutione, quæ incipit *Divinam Pſalmodiam*, data Romæ die 25. Januarii 1631. declarat, ſe piorum, doctorumque Virorum adhibita cura, Breviarium a Pio V. editum, & Clemente VIII. recognitum a pluribus mendis expurgaſſe, Hymnos ad metri, & latinitatis Regulas revocaſſe. In Pſalmis, & Canticis interpunctionem editionis vulgatæ reſtituiſſe, Sermones, Homilias, & Sanctorum Hiſtorias collatis veteribus manuſcriptis recognoviſſe. Quamobrem jubet, ut juxta hanc correctionem Romæ imprimatur, alibi juxta Romanum exemplar excudatur, ſervatis conditionibus in ſupraſcripta Clementis Bulla enumeratis, quas fere iiſdem verbis repetit. Adjungens eaſdem conditiones ſervandas in impreſſione eorum, quæ a Breviario Romano ortum habent, cujuſmodi ſunt Miſſalia, Diurnalia, Officia parva B. M. V. Officia majoris hebdomadæ, & alia id generis.

13 Officium Divinum dividitur in Nocturnum, & Diurnum, pro ut expreſſe habetur *ex cap. Nolentes 9. de celebratione Miſſarum*, ibi: *Ut divinum Officium Nocturnum pariter & Diurnum*; & ex *Clement. 1. de celebratione Miſſar.* ibi: *Et debite celebretur Divinum Diurnum & Nocturnum Officium*. Per *Officium Nocturnum* 14
intelligitur id, quod de nocte celebrari conſuevit, & adhuc apud plures Religiones, & Regiones celebratur, & vulgo nuncupatur *Matutinum*, cui juxta morem Eccleſiæ Romanæ adjunguntur *Laudes*. Quamvis iſtæ olim in multis Eccleſiis fuerint a Matutino ſeparatæ, & adhuc nunc apud nonnullos Religioſos Ordines ſeparentur, & poſſe licite, immo laudabiliter ſeparari fuit dictum ſub verb. *Matutinum*. Per *Officium Diurnum* intelliguntur 15
omnes aliæ Canonicæ Horæ, quæ de die ſunt perſolvendæ.

Totum Divinum Officium dividitur jam fe- 16
re communiter contra Navarr. & nonnullos alios in ſeptem partes, ſeu ſeptem Horas Canonicas, nempe Matutinum cum laudibus, Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, Veſperas, & Completorium, juxta illud Davidis *Pſalm.* 118. *Septies in die laudem dixi tibi. Qui ſeptenarius numerus* (ſubjungit Concilium Agathenſe relatum *in cap. 1. de celebratione Miſſarum*) *a nobis impletur, ſi Matutini, Primæ, Tertiæ, Sextæ, Nonæ, Veſperæ, & Completorii tempore noſtræ ſervitutis Officia perſolvamus; nam de Nocturnis Vigiliis idem ipſe Propheta ait: Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi. Ergo his temporibus laudes Creatori noſtro ſuper Judicia ſuæ Juſtitiæ referamus.*

Et hujus ſeptenarii numeri Horarum Cano- 17
nicarum myſticam rationem aſſignat Gloſſa *in cit. cap. 1. de celebratione Miſſarum verb. Septenarius*, quia nempe ſeptem ſunt dona Spiritus Sancti, ſeptem ſunt dies ſæculi, ideſt quibus completa fuit creatio mundi. Septem ſunt ætates, quibus completis, finietur mundus, ſeptem ſunt petitiones in Oratione Dominice, ſeptem ſunt Pſalmi Pœnitentiales, ſeptem ſunt Diaconi, ſeptem ſunt candelabra, & præſertim ſeptem ſunt præcipua Dominicæ paſſionis Myſteria, in quorum proinde commemorationem ſeptem Horæ Canonicæ recitantur, juxta illos vulgatos verſiculos e Gloſſa *loco citat.* relatos.

Hæc ſunt ſeptenis propter quæ pſallimus Horis.
Matutina ligat Chriſtum, qui crimina purgat.
Prima replet ſputis, cauſam dat Tertia mortis.
Sexta Cruci nectit, Latus ejus Nona bipartit.
Veſpera deponit, tumulo Completa reponit.

Obli-

Digitized by Google

18 Obligatio recitandi Divinum Officium, ſeu Horas Canonicas oritur ex triplici titulo, ſcilicet ex titulo Sacri Ordinis, ex Titulo Beneficii Eccleſiaſtici, & ex Titulo Religionis

19 Choro adſtrictæ. *Communis*. Titulo *Sacri Ordinis* obligantur ſub mortali ad recitandum Divinum Officium, ſeu Horas Canonicas omnes majoribus Ordinibus initiati, ſcilicet Subdiaconi, Diaconi, & Presbyteri, quamvis nullum habeant Beneficium, nec aliquo voto ad id ſint adſtricti. *Communis*. De Sacerdotibus, & conſequenter Epiſcopis habetur *in cap. Presbyter 1. & cap. Dolentes 9. de celebrat. Miſſar.* De Diaconis colligitur *ex cap. Si quis Presbyter ultim. diſt. 92.* De omnibus etiam Subdiaconis habetur expreſſe in Concilio Baſileenſi *ſeſſ. 21. §. Quoſcumque*. Quia tamen *cit. cap. Præcipimus ultim. diſt. 92.* non ſatis convincit de Diaconis, & cit. Concil. Baſileenſe fuit acephalum, & ſine capite, adeoque non ſatis ex ipſo inducitur obligatio de omnibus conſtitutis in Sacris Ordinibus, dicendum eſt, obligationem recitandi Divinum Officium reſpectu Diaconorum, & Subdiaconorum fundari in communi, & antiqua Eccleſiæ conſuetudine vim Legis ſecundum omnes obtinente, cum conſuetudo legitime præſcripta habeat vim Legis, ſimulque ea ſit optima Legum interpres, *c. Cum Dilectus 8. de conſuetudine*.

20 Obligatio recitandi Horas Canonicas incipit a prima die, & hora ſuſcepti Subdiaconatus, ita ut ordinatus in Subdiaconum teneatur recitare illas Horas, quæ correſpondent horæ ſuæ Ordinationis, ſicque ſua obligatio a Sexta, vel Nona, ſi illo tempore, & hora fuit in Subdiaconum ordinatus. *Communis*.

21 Clerici in Sacris conſtituti tenentur ad recitationem Divini Officii, etiamſi ſint Excommunicati, ſuſpenſi, & Interdicti. *Communis*. Nemo enim debet ex propria culpa, & iniquitate commodum reportare; *cap. Intelleximus 7. de judiciis*, ibi: *Ne videatur de ſua malitia commodum reportare, & l. Nemo ex ſuo, ff. de Regul. Juris*, ibi: *Nemo ex ſuo delicto meliorem ſuam conditionem facere poteſt*.

22 Idemque propter eamdem rationem cenſent de Degradatis, Navarrus, Sotus, Henno, Reiffenſtuel, & alii contra alios volentes Clericos degradatos non obligari ad Horas Canonicas, ex quo ab Eccleſia ſpoliati ſunt omni Privilegio Clericali, atque adeo ad ſtatum mere ſæcularem, ſeu Laicalem rejecti.

23 Idem pariter propter eamdem rationem de damnatis ad Triremes, & de incarceratis docent Henno *tom. 1. tract. in Decalogi præcepta diſput. 1. quæſt. 3. concluſ. 1.* & alii plures contra alios volentes ipſos non teneri ad talem recitationem; quod revera multum probabile eſt de damnatis ad Triremes, & a fortiori de captivis apud infideles; non tamen de incarceratis, ut cum Tamburin. & aliis recte docet Sporer *tom. 3. tract. Append. de Horis Canonicis cap. 1. num. 9.* Unde Sacra Congregatio Concilii diebus 13. Auguſti 1707. & 18. Auguſti 1708. & 15. Decembris ejuſdem anni, & 1719. noluit decidere utrum damnatus ad Triremes teneatur recitare Divinum Officium. Immo neque Clemens XI. cui Congregatio Concilii dubium reſolvendum reſervarat. Sic refert Urſaya *in 1. Miſcellaneo ſacro & profano lit. O n. 42.* (*).

24 Clericus in Sacris, qui cum diſpenſatione Papæ duxit Uxorem, tenetur adhuc probabilius ad recitationem Divini Officii, niſi quoad hoc etiam obtinuerit diſpenſationem Pontificiam, quia diſpenſatio utpote odioſa ſtricte eſt explicanda, *argum. cap. Odia 16. de Regul. jur. in 6.*

Nota Romani Theologi.

(*) Quamvis multum probabilis dici poſſit illorum Theologorum opinio, quæ Clericos ad Triremes damnatos a recitatione divini Officii eximit, *quia*, ut ait P. Concina, *tom. 2. Theol. Chriſt. diſſ. 2. q. 7. pag. 403. vix in tam miſero ſtatu implere hoc onus poſſunt, tum ob impedimenta continua, tum ob Breviarii privationem, tum etiam quia Pontifex, dum eoſdem tanto ſupplicio ſubjicit, videtur eoſdem a recitando Officio tacite quodammodo diſpenſare ne ſtatus religioſus* (idem dicendum de ſtatu Clericali) *opprobrio exponatur*: iſthæc tamen opinio penitus falſa eſt de Clericis carceri mancipatis, qui certo certius recitare debent horas canonicas, ut omnes fatentur.

Reſponſio Auctoris.

Falſam eſſe opinionem, quæ Clericos carceri mancipatos eximit a recitando Officio, fateor & Ego ipſiſſimo *loc. cit.* expreſſe dicens; *non tamen de incarceratis*, ut cum Tamburin. & aliis recte docet Sporer &c.

Digitized by Google

in 6. & ipſe adhuc characterem Ordinis Sacri retinet. Henno *loc. cit.* Buſemb. *lib. 4. dub. 2. de Horis Canonicis num.* 1. La Croix *ibidem n.* 1186. cum Bonacina, & Azorio ibi citatis, & alii plures contra Sporet *loc. cit.* & alios.

25 Titulo *Beneficii Eccleſiaſtici* obligantur ſub mortali ad recitandum Divinum Officium, ſeu Horas Canonicas Beneficiati omnes, ſive habeant Beneficium Curatum, ut Epiſcopi, Abbates, Archipresbyteri, Præpoſiti, Decani, Parochi &c. ſive habeant Beneficium non Curatum, ut Canonici, Vicarii, Capellani, aliique Beneficiarii ſimplices. *Communis*, per textum *in cap. Dolentes 9. de celebratione Miſſarum, & cap. Quia 15. de reſcriptis in 6.* ubi expreſſe dicitur, quod Beneficium datur propter Officium, ibi: *Officium .... propter quod Beneficium Eccleſiaſticum datur*, & Conſtitut. 7. Leonis X. incip. *Supremæ diſpoſitioni*, & Conſtitur. 135. S. Pii V. incip. *Ex proximo*, ubi expreſſe dicitur: *Item ille, qui primis ſex menſibus Officium non dixerit, niſi legitimum impedimentum ipſum excuſaverit, grave peccatum intelligat admiſiſſe.*

26 Et hanc Beneficiatorum obligationem recitandi Divinum Officium non incipere a die, qua Beneficium ei collatum eſt, & ab ipſis fuit acceptatum, ſed ſolum a die obtentæ poſſeſſionis; Dummodo per ipſos non ſtet, ne poſſeſſionem conſequantur, ſed bona fide illam habere conentur, tenent Flaminius Pariſius, Rodriqnez, Henriquez, Azorius, Leſſius, Suarez citati, & ſecuti a Layman *lib. 4. tractat. 2. cap. 5. num. 3.* ubi dicit hanc opinionem eſſe in Scholis, & praxi receptiorem, & ultra ſupradictos id defendunt Filliucius, Naldus, Molfeſius, Menochius, Cajetanus, Philiarcus citati, & ſecuti a Bonacina *de Horis Canonicis diſp. 1. quæſt. 2. punct. 2. num. 2.* & Cardin. de Lugo *reſpon. moral. lib. 5. dub. 5. num.* 1. ubi ex Gavanto *in Rubricas Breviarii ſect. 1. cap. 4. num.* 5. teſtatur de praxi, & conſuetudine Romanæ Curiæ. Sic etiam Sporer *tom. 3. tract. Appendic. de Horis Canon. cap. 1. n.* 22. Felix Poreſt. *tom. 1. par. 2. cap. 3. num.* 490. Pontas *dictionar. caſ. conſcient. verb. Officium Breviarii caſu* 8. & alii plures, quos affert, & ſequitur Diana *par. 2. tract. de Horis Canonicis reſolut.* 21. Et ratio eſt, quia ſolum tunc cenſetur quis proprie habere Beneficium, cum ejus pacificam poſſeſſionem accepit, & habet, & colligitur ex Conſtitut. Leonis X. incip. *Supernæ*, & ex alia S. Pii V. incip. *Ex proximo*, ubi imponitur Beneficiatis obligatio reſtituendi fructus perceptos, ſi poſt ſex menſes ab obtento Beneficio non recitaverint Divinum Officium. Fructus autem non recipiuntur ante adeptam poſſeſſionem Beneficii, & id etiam colligitur ex Concilio Tridentin. *ſeſſ. 24. cap. 12. de reform.* ubi ſtatuit, quod proviſi de beneficiis teneantur emittere profeſſionem Fidei intra duos menſes a die *adeptæ poſſeſſionis*, non autem a die obtenti tituli; Quod eſt contra Navarrum *cap. 7. de orat. n. 29. & cap. 25. Manual. n.* 102. exiſtimantem ſolum Beneficii titulum ſufficere poſt ejus acceptationem, & contra Henno *tom. 1. tract. in decalog. diſp. 1. quæſt. 5. art. 1. concl.* 3. dicentem obligationem recitandi Officium incipere ab eo tempore, quo fructus debentur Beneficiato, ſive interim poſſeſſionem acceperit, ſive non; quia ratio dictat, ut quando quis incipit gaudere fructibus, incipiat & præſtare id, propter quod ſunt fructus, dicitque, quod contraria praxis Romanæ Curiæ reſpicit ſolum Forum externum; quæ opinio eſt vere probabilis, ubi nullum adſit dubium, & periculum obtinendi pacificam poſſeſſionem Beneficii, cum, ut dicit etiam Pontas *l. c. verb. Obſervandum*, ſit tutior, & juſtitiæ affinior.

Immo tenentur Beneficiati ad recitationem 27
Divini Officii, etiamſi ſuum Beneficium ſit tenue, ſi ſcienter illud acceptarunt. Vide verb. *Beneficiatus artic. 1. num. 2. & ſeq.* Item 28
tenentur ad recitationem Divini Officii habentes Præſtimonia, & Præſtimoniales portiones; Vide *d. verb. Beneficiatus n. 3.* Clerici perci- 29
pientes Penſionem ex Beneficio Eccleſiaſtico ex dict. Conſtitut. S. Pii V. incip. *Ex proximo*, tenentur recitare Officium B. M. V. niſi (ut limitant communiter Doctores apud Tamburin. *lib. 2. Decalog. cap. 5. n.* 22.) recitent ipſum Officium Divinum, ſive gratuito, ſive ex alia obligatione, nempe vel ratione Sacri Ordinis, vel ratione Religioſæ Profeſſionis; quia mens Pontificis ſolum fuit, ut Clerici Penſionarii non eſſent omnino immunes ab orando, non autem alio ſuperaddito onere eos aggravare, ſi aliunde jam inveniantur onerati Divino Officio.

Beneficiati, ſi poſt ſex menſes ab obtento 30
Beneficio, Divinum Officium ſine impedimento & culpabiliter (ſecus ſi inculpabiliter, ob impotentiam, oblivionem &c.) non recitaverint, tenentur ad reſtitutionem fructuum pro rata omiſſionis, ſeu reſpondentium tempori, quo non recitarunt: *Communis*; Vide *d. verb. Beneficiatus artic. 1. num.* 5. Beneficiati tenen- 31
tur in conſcientia ad talem faciendam reſtitutionem ante omnem ſententiam, & declarationem

32 tionem Judicis ; Vide *ib. n. 6.* Neque talem reſtitutionem compenſare poſſunt Beneficiati per eleemoſynas ante neglectam recitationem datas ex fructibus Beneficii, ob quod tenentur
33 ad Horas Canonicas. Vide *ib. n. 7.* Pro reſtitutione tamen ob neglectas Horas, ſatis eſt poſt illud tempus, a quo Beneficiarii omiſerunt dare eleemoſynam, etiam ſi non cogitent de debito, neque intendant dare in exſolutionem ſuæ obligationis ; Vide *ibid. num.*
34 8. (*) Poſſunt autem tales Beneficiarii eleemoſynas ob omiſſionem Horarum debitas pauperibus ſibi applicare, ſi vere ſint pauperes, cum non ſint pejoris conditionis ipſi, quam alii, etiamſi olim deliquerint, quia pauperibus exiſtentibus in mortali poteſt fieri hujuſmodi eleemoſyna. Sic Viva *ad propoſitionem 20. ex damnatis ab Alexandro VII. num.* 10. ubi teſtatur de communi aliorum ; Cavendum tamen, ne interveniat fraus, & dolus in Beneficiatis non vere pauperibus.

Obtinentes Beneficia, v. g. Præpoſituras, Per- 35
ſonatus, & hujuſmodi, quibus ex ſpeciali ſua inſtitutione, & erectione ſolum annexa eſt obligatio recitandi Officium parvum B. M. V. vel alia ſimilis obligatio cum expreſſa conditione, quod Capellanus ratione Capellaniæ non ſit obligatus ad Horas Canonicas, eximuntur ab onere recitandi Divinum Officium, & conſequenter ab onere reſtitutionis fructuum ob omiſſionem recitationis. Sporer *loc. cit. num.* 29. Reiffenſtuel *Theol. moral. tr. 6. q. 2. num.* 26.
& alii paſſim. Item a tali onere eximuntur, 36
qui titulum quidem Beneficii obtinent, ſed per ſe non ſtat, quo minus de facto aliquos fructus percipere poſſint, ſive per ſe, ſive per alios, aut in aliis ſubſtitutis; Nemo enim ſuis ſtipendiis militare cogitur, 1. *ad Corinth. cap.* 9. *num.* 7. ibi : *Quis militat ſuis ſtipendiis unquam?* Sic tenent Navarr. *cap.* 7. *de Orat. n.* 28. Herincx *part.* 3. *diſp.* 7. *num.* 58. Layman *lib.* 4. *tractat.* 2. *cap.* 5. *num.* 3. & *ſeq.* Sporer *loc.*

Nota Romani Theologi.

(*) Beneficiarios omnes teneri fructus illos reſtituere, qui ex poſſeſſo beneficio percipiunt, in caſu omiſſionis Divini Officii, tam certum eſt, quam quod maxime. Ita namque definitum perſpicue eſt in Lateran. Concilio ſub Leone X. *ſeſſ.* 9. ac a S. Pio V. confirmatum in ſua Conſtitutione anno 1571. edita, cujus initium eſt : *Ex proximo Lateranenſi Concilio*. Onus iſtud reſtitutionis pro rata omiſſionis officii, impoſitum eſt Beneficiariis omnibus, ſaltem poſt ſex menſes a poſſeſſione pacifica beneficii, qui omnes, vel aliquos beneficii ejuſdem fructus percipiunt, a S. Pio V. in ſua mox laudata Conſtitutione. Huic oneri, ſeu obligationi non ſatisfieri per quaſcumque eleemoſynas, quas Beneficiarius ſui beneficii fecerit, liquet ex propoſitione 33. ab Alexandro VIII. damnata. Sed neque per eleemoſynas illas, quas Beneficiarius, poſt horarum canonicarum amiſſionem pauperibus erogavit, nihil cogitans de ſuo debito ſuaque obligatione, ut Lucius noſter opinatur, nam Beneficiarius elargiens eleemoſynam, nullo habito reſpectu ad reſtitutionis ſuæ debitum, liberaliter donat. Liberali autem donatione non ſatisfit oneri, quod ex juſtitia debetur : *Quid quod*, inquit P. Concina *loco ſupra citato quæſt.* 16. *ſimilibus eleemoſynis Beneficiarius forſitan intendit ſatisfacere præcepto erogandi ſuperflua?*

Ad hanc porro fructuum reſtitutionem ob Officii omiſſionem, nedum tenentur Beneficiarii qui omnes Beneficii ſui fructus percipiunt, ſed illi quoque, qui aliquos quoquomodo percipiunt; etenim Piana Conſtitutio indiſcriminatim loquitur in caſu omiſſi Officii, quod nempe Beneficiarius *non faciat fructus ſuos*, ſive omnes, ſive aliquos percipiat.

Reſponſio Auctoris.

Aſſerit hic *R. Theologus*, quod Beneficiarius non ſatisfacit ſuæ obligationi reſtituendo fructus ob omiſſionem recitationis divini Officii per eleemoſynas factas poſt dictam omiſſionem, nihil cogitando de ſuo debito, quia tunc, dicit ipſe, liberaliter donat. At hoc nequaquam : quamvis enim Beneficiarius tunc actualiter, & formaliter nihil cogitet de ipſa ſua obligatione, habet tamen virtualem intentionem, ut dando eleemoſynam, ſatisfaciat per illam omni ſuæ obligationi, ut cum pluribus aliis trado Ego *loc.* ibi *cit.* Nemo enim rationabiliter præſumitur velle charitatem exercere relicta ſua obligatione ex juſtitia, adeoque nullo modo dicendum eſt, quod in caſu liberaliter donet.

Digitized by Google

loc. cit. num. 22. Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 26. ubi teſtatur de communi.

37 Titulo *Religionis profeſſæ Choro adſtrictæ* obligantur ſub mortali ad recitandum Divinum Officium, ſeu Horas Canonicas, ſive publice in Choro, ſive privatim omnes, ac ſinguli Regulares (exceptis Novitiis, & Laicis, ſeu Converſis) qui profitentur Religionem Choro adſtrictam, & hoc ratione generalis conſuetudinis, quæ in omnibus Religionibus Choro addictis cum tali obligatione acceptata eſt, quamvis ad id non ſint obligati, nec ex vi Ordinis Sacri nondum recepti, nec ex vi Beneficii non habiti, nec ex vi Regulæ, aut voti; Sic paucis exceptis *Doctores communiter;* Et ratio eſt, quia univerſalis conſuetudo habet vim Legis obligantis ſub mortali; Talis autem conſuetudo in Religionibus Choro adſtrictis eſt communiter recepta ſub tali obligatione ex ſere communi ſenſu Doctorum, quibus in moralibus ſtandum eſt cum quis raro bene loquatur, cum contra omnes loquitur, ut dicit Baldus *conſil.* 112. *in l.* 2. adeoque &c.

38 Dicitur *exceptis Novitiis, & Laicis, ſeu Converſis*, quia Novitii ex quo necdum ſint Religionem profeſſi, ſed poſſint libere exire, ad onera Religionis non tenentur ſub obligatione. Laici autem Converſi licet ſint Religionem profeſſi, tamen per Profeſſionem non ad Chorum, ſed ad exercitia corporalia Monaſterii recipiuntur, & deputantur; Unde ſi ex propria Regula non ſint obligati ad recitationem aliquarum precum, ſeu auditionem Miſſæ, vel hujuſmodi loco Officii, ad id non
39 tenentur, ut tenent *communiter Doctores*. In illis autem Religionibus, ubi propria Regula obligat Laicos, ſeu Converſos ad conſimilium precum recitationem, vel hujuſmodi, ut in Religione Minorum, Laici, ſeu Converſi ad illas tenentur, ſicut ad alia præcepta propriæ Regulæ. *Communis.*

40 Item ſub mortali obligantur ad recitandum Divinum Officium, ſeu Horas Canonicas, ſive publice in Choro, ſive privatim omnes, ac ſingulæ Moniales Choro addictæ ratione conſuetudinis obligantis ſub mortali, quamvis ad id non ſint obligatæ ex vi Regulæ, aut voti.

41 Vide verb. *Moniales art.* 6. *a num.* 1. *ad* 3. Excipiuntur tamen Novitiæ, & Converſæ, de quibus diſcurrendum eſt, ut de Novitiis, & Laicis, ſeu Converſis Regularium, uti *ſupra ſub n.* 37. & 38.

42 Obligatio recitandi Divinum Officium in Choro incumbit toti Communitati, Monaſterio, Capitulo, ita tamen, ut primario, & ex officio incumbat Prælato, ſeu Superiori, qui peccabit graviter, ſi ex ejus culpa Officium, vel omittatur, vel notabiliter negligatur, vel etiam indebite perſolvatur. *Communis, argum. Clement.* 1. *de celebratione Miſſarum*. Secundario 43
talis obligatio incumbit ſubditis, ita ut deficiente ſuo muneri Superiore, etiam peccent mortaliter ſubditi, ſi ex eorum negligentia Divinum Officium prætermittatur, aut indebite perſolvatur. *Communis*, cum Donato *tom.* 4. *prax. Rer. Regul. tr.* 18. *qu.* 24. Sporer *loc. cit. n.* 16. Henno *loc. cit. qu.* 3. *art.* 1. *concl.* 2.

Novitii ſoli de more recitantes in Choro 44
Horas Canonicas ſatisfaciunt obligationi loco Profeſſorum, dummodo tot numero adſint, quot requiruntur ad conſtituendum corpus Communitatis, ſive Collegium. Diana *part.* 7. *tr.* 11. *Miſcellan. reſolut.* 5. ex Caramuel. *in Reg. S. Benedicti diſp.* 101. *dub.* 6. Pellizzar. *in manual. tract.* 5. *cap.* 8. *ſect.* 1. *q.* 22. *n.* 49. Reiffenſtuel *lib.* 3. *decret. tit.* 31. *n.* 116. Donat. *tom.* 2. *prax. Rerum Regul. part.* 4. *tract.* 6. *qu.* 22. & alii. Et ratio eſt, quia Novitii in favorabilibus reputantur Religioſi profeſſi, adeo ut dici poſſunt pars, & membrum Communitatis, ac proinde poſſint ſatisfacere obligationi Chori; Tum quia ſicut gaudent privilegiis Profeſſorum, ita poſſunt concurrere ad implenda illorum onera, cum per hoc non poſſint dici ſubeſſe oneribus Profeſſorum, ſed poſſe implere illa loco Profeſſorum. Donatus autem *tom.* 4. *prax. Rer. Regul. tract.* 18. *quæſt.* 30. cenſet negativam, & contrariam ſententiam eſſe tutiorem, quia ſervitium Chori eſt onus perſonale Profeſſorum, quod nequit per non Profeſſos adimpleri niſi ex cauſa juſta, & neceſſaria, & ſecundum hoc vult intelligi, quod dixit *tom.* 2. *loco ſupra citato*.

Ad ſatisfaciendum obligationi perſolvendi 45
Horas Canonicas in Choro ſufficiunt, & requiruntur ſaltem tres, quia tres faciunt Collegium, *l. Neratius* 85. *ff. De verbor. ſignif.* ibi: *Neratius Priſcus tres facere exiſtimat Collegium, & hoc magis ſequendum eſt*, Reiffenſtuel *lib.* 3. *decretal. tit.* 31. *num.* 116. Donatus *tom.* 2. *prax. rer. Regular. part.* 4. *tract.* 6. *q.* 22. & alii contra Sporer *loc. cit. num.* 17. & alios volentes requiri ſaltem quatuor.

Obligati ad Divinum Officium, & Choro 46
addicti, licet extra chorum non teneantur diebus ſtatutis recitare Pſalm. Grad. nec Pœnitentiales, neque Officium parvum B. M. V. nec Defunctorum, tamen in Choro ex præcepto recitare debent. Sic noviſſime *Sacr. Rit. Congreg. per ſequens Decretum*: Perſolventes Divi-

vi-

vinum Officium extra Chorum non tenentur ad Pſalmos Graduales, nec Pœnitentiales, neque ad Officium parvum B. M. V. nec Defunctorum, quæ quidem Officia, & Pſalmi ſunt onera tantummodo ex præcepto implenda in Choro. *Sacr. Rit. Congreg. 2. Septemb.* 1741. unde huic Decreto accommodari, ac juxta idem moderari debent dicta in verb. *Canonicatus, Canonicus*, *art.* 5. *de Canonicis* . . . . . *quoad chorum a n.* 51. *ad* 56. Vide etiam infra *art.* 3. *num.* 107.

47 Religioſi fugitivi, ſeu Apoſtatæ, Excommunicati, ſuſpenſi, & Interdicti tenentur adhuc ad recitationem Divini Officii, licet non ſint Sacris initiati. Sic fere Communis Doctorum per dicta, & Jura adducta *ſupra num.* 21. De
48 Religioſis condemnatis ad Triremes, incarceratis, ſeu factis captivis ab infidelibus idem dicendum eſt, quod de Clericis in Sacris dictum
49 eſt *ſupra num.* 23. De Religioſis degradatis idem dicendum eſt, quod *ſupra n.* 22.

50 Quid autem dicendum ſit de Religioſis ejectis. Vid. verb. *Ejecti a Religione*, *num.* 51. *&* 52.

51 Religioſus Choriſta nondum in Sacris conſtitutus, ſi ex Privilegio Papæ exeat a Religione ad ducendam Uxorem (niſi diploma aliud ſtatuat, propter quod eſt diligenter attendendum, & adimplendum) non tenetur Divinum Officium recitare, quia tunc Papa diſpenſans in Profeſſione, cenſetur & diſpenſare in eo, quod talem Profeſſionem ſequitur; *argum. l. Cum principalis* 178. *ff. De Regul. juris*, *& cap. Acceſſorium* 42. *de Regul. juris in* 6. Henno *loc. cit. concluſ.* 2. Donatus *tom.* 4. *tract.* 18. *quæſt.* 14. La Croix *lib.* 4. *num.* 1191. & alii paſſim.

52 Idem probabiliter dicendum eſt de eo Religioſo nondum in Sacris, qui obtinuit Pontificiam diſpenſationem perpetuo vivendi extra Monaſterium, quia licet ipſe maneat Religioſus, non tamen Regularis Choriſta. Unde cum obligatio recitandi Officium private ſit ſequela obligationis illud recitandi in Choro, ablata ab eo per Papam obligatione recitandi in Choro, cenſetur ablata etiam obligatio recitandi privatim, utpote acceſſoria ad illam, *argum. juribus cit. num. anteced.* Sic Sotus *lib.* 10. *de juſtitia q.* 5. *art.* 3. Azorius *tom.* 1. *lib.* 10. *cap.* 6. *quæſt.* 8. Bonacina *de Horis Canonicis diſp.* 1. *quæſt.* 2. *punct.* 2. *num.* 4. Fauſtus *de Horis lib.* 2. *q.* 43. Donat. *cit. tom.* 4. *tr.* 18. *quæſt.* 13. *num.* 2. Buſemb. *lib.* 4. *dub.* 2. *de Horis Canonicis art.* 1. *num.* 2. cum aliis contra Navarr.
53 Suarez, & alios. Idem dicendum eſt propter eamdem rationem de Religioſo nondum in Sacris ex ſimili diſpenſatione Pontificia tranſeunte de Clericatu ad ſtatum Converſorum, aut ad Religionem, ubi Religioſi non ſunt ad Chorum profeſſi, & obligati. Henno *loc. c. concl.* 2. Donat. *loc. cit. q.* 17. Sotus *loc. cit. art.* 3. *poſt* 2. *concluſionem in* §. *Dub. de Relig. ad finem*, & alii paſſim.

Additiones ex aliena manu.

Prioribus Eccleſiæ ſæculis nulla Clericos ma- 54
jores inter & minores fuit diſtinctio quoad obligationem recitandi Horas canonicas. Nullus enim tunc Minoribus Ordinibus initiabatur, quin una adſcriberetur alicui Eccleſiæ; cui deſerviret tanquam Miniſter. Nil igitur mirum, quod quicumque Clericus Horas Canonicas recitare tenebatur.

Superioribus ſæculis diſciplina hæc mutatio- 55
nem accepit, & ordinari Clerici cœperunt ſine adſcriptione Eccleſiæ alicui. Atque ab eo tempore ab onere recitandi Horas Canonicas ſe eximere cœperunt, qui Clerici nondum Sacris Ordinibus initiati erant, neque Beneficium poſſidebant. Conſule *Vaneſp. de Hor. Canonic. cap.* 1. §. 1. qui §. *ſequenti*, docet, qua ratione Clericis merito injungatur Horarum Canonicarum recitatio.

Articulus II.

Quo ad ea, quæ concernunt intentionem, & attentionem requiſitam ad recitationem Divini Officii.

INtentio generatim ſumpta eſt actus volunta- 1
tis volentis aliquid facere, vel fieri a ſe,
vel ab alio. *Eſt in re Communis*. Intentio 2
dividitur in actualem, virtualem, & habitualem, & interpretativam. Quæ ſint omnes 3
iſtæ intentiones? Vide verb. *Intentio a num.* 3. *ad* 7.

Intentio alia eſt explicita, & quæ ſit? Vi- 4
de d. verb. *Intentio n.* 8.

Alia eſt implicita, & quæ ſit? Vide *ibidem* 5
num. 9.

Alia eſt directa, & quæ ſit? Vide *ibidem* 6
num. 10.

Alia eſt indirecta, & quæ ſit? Vide *ibidem* 7
num. 11.

Alia eſt abſoluta, & quæ ſit? Vide *ibidem* 8
num. 12.

Alia eſt conditionata, & quæ ſit? Vide *ibid.* 9
num. 13.

Ad recitandas Horas Canonicas, ſeu Divinum 10
Offi-

Digitized by Google

Officium requiritur intentio aliqua formalis orandi Deum. Vide *ib. n.* 44.

11 Non requiritur tamen intentio actualis, & explicita, ſed ſufficit virtualis. Vide *ibidem num.* 45.

12 Et etiam ſufficit intentio implicita. Vide *ibidem num.* 46.

13 Intentio autem mere habitualis, & interpretativa non ſufficit. Vide *ib. n.* 47.

14 Non requiritur expreſſa intentio recitandi attente, & ſtudioſe. Vide *ib. n.* 48.

15 Intentio nova, vel primæ intentionis renovatio non requiritur, ſi plures Horæ conſequenter recitentur, neque etiam ea requiritur, ſi fiat interruptio & poſtea proſecutio Horæ. Vide *ib. n.* 49.

16 Intentio ſatisfaciendi non requiritur ad recitationem Horarum, ſed ſufficit intentio ponendi opus debitum. Vide *ib. n.* 50.

17 Immo ſatisfacit præcepto, qui recitans Horas expreſſe intendit per illam recitationem non ſatisfacere, quamvis dicat: *Nolo hac Horarum recitatione ſatisfacere præcepto Eccleſiæ, ſed ut ſatisfaciam, decerno iterum has horas recitare.* Vide *ib. n.* 52.

18 Affertur, & ſolvitur Inſtantia. Vide *ibid. n.* 53.

19 Hinc, qui legit Horas non ea devotione, qua voluiſſet, ideoque propoſuit (ſine voto tamen) ad ſatisfaciendum præcepto repetere; etſi deinde non repetat, ſatisfecit tamen præcepto. Vide *ib. n.* 54.

20 Affertur ad id notabilis advertentia. Vide *ib. num.* 55.

21 Attentio eſt actus intellectus, per quem homo conſiderat ea, quæ facit, & differt ab intentione, quia intentio non eſt actus intellectus, ſed actus voluntatis circa finem. *Sic Doctores communiter.*

22 Attentio eſt duplex, interna, & externa, & quæ ſit utraque? Vide verb. *Attentio num.* 2. 3. & 4.

23 Attentio interna circa recitationem Horarum eſt triplex, ſcilicet ſuperficialis, litteralis, & ſpiritualis. Vide d. verb. *Attentio num.* 5.

24 Attentio *ſuperficialis* quæ ſit? Vide *ibidem num.* 6.

25 Attentio *litteralis* quæ ſit? Vide *ibidem num.* 7.

26 Attentio *ſpiritualis* quæ ſit? Vide *ibidem num.* 8.

27 Quælibet ex his tribus attentionibus adhuc eſt triplex, ſcilicet actualis, virtualis, & habitualis? Vide *ibid. num.* 9.

28 Attentio *actualis* quæ ſit? Vide *ibidem num.* 10.

29 Attentio *virtualis* quæ ſit? Vide *ibidem num.* 11.

30 Attentio *habitualis* quæ ſit? Vide *ibidem num.* 12.

31 Ad ſatisfaciendum obligationi de recitando Divino Officio requiritur ſub culpa mortali nedum attentio externa, ſed etiam interna. Vide *ibid. num.* 13.

32 Adducuntur ad id duo verſiculi Gloſſæ. Vide *ibid. num.* 14.

33 Adducuntur alii duo verſiculi. Vide *ibidem num.* 15.

34 Affertur efficax ratio. Vide *ibidem num.* 16. & 17.

35 Adducitur, & ſolvitur duplex inſtantia. Vide *ib. a n.* 18. ad 23.

36 Ad ſatisfaciendum obligationi recitandi Divinum Officium ſufficit non ſolum attentio *litteralis*, & *ſpiritualis*, ſed etiam attentio *ſuperficialis* ad verba cum pia intentione orandi, & colendi Deum prolata. *Communis.* Vide *ib. num.* 22. & 23.

Ad

Nota Romani Theologi.

(*) Horæ Canonicæ recitari debent ſecundum Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 24. *cap.* 12. *reverenter*, *diſtincte*, *devote*, ac ea animi attentione, quæ illi convenit, qui Deum ſuum præſentem conſiderat, qui in ipſum Creatorem omnium pio humilique affectu fertur, quique ipſum laudare intendit. Ex quibus infertur, quam longiſſime a vero aberrare Auctores illos, qui aſſerunt, nullam requiri interiorem attentionem in recitatione Divini Officii, ſed ſufficere ſuperficialem quamdam attentionem ad verba, ut nempe iſta integre diſtincteque pronuncientur, quam opinionem ſequitur etiam Lucius noſter. Verum qui ſic opinantur, meminiſſe deberent, quod qui abſque ulla interiori attentione Deum precatur, non orat, ſed ſimulat orare; vera namque oratio eſt aſcenſus mentis in Deum, ſecundum Damaſcenum; eſt actus religionis Deo gratus, ac Eccleſiæ utilis; at oratio illa, quæ ſine interiori attentione fit, non eſt verus Dei cultus, qui fieri debet in ſpiritu & veritate; ſed eſt ſpecies quædam hypocriſis, ac ſimulatio orationis. Orandum eſt igitur non ſolum corpore, ſed in ſpiritu & veritate, non ſuperficiali dumtaxat attentione, ſed mente ad Deum elevata.

Reſ.

Digitized by Google

37 Ad ſatisfaciendum tali obligationi recitandi Divinum Officium non ſolum ſufficit attentio *actualis*, ſed etiam *virtualis*, minime vero ſufficit attentio ſolum *habitualis*. *Communis*.

38 Ad peccatum mortale incurrendum ob defectum debitæ attentionis internæ non eſt neceſſe, ut mentis evagatio, ſeu diſtractio ſit deliberata, directeque volita, ſed ſufficit, ſi ſit volita indirecte. Vide *ibid. n.* 24.

39 Si vero mentis evagatio, ſeu diſtractio non ſit plene voluntaria, ſeu recitans inadvertenter aliud cogitet, aut faciat, quouſque advertat ſe diſtrahi, ſemper reputatur ſufficienter attentus, & per conſequens ſatisfacit obligationi recitandi Officium. Vide *ib. n.* 25.

Clerici Beneficiati, qui cum voluntariis diſtractionibus recitant Divinum Officium, licet mortaliter peccent, non tenentur tamen ad ullam fructuum reſtitutionem, dummodo integre, & cum intentione orandi, & Deum colendi recitent. Vide *ibidem a num.* 26. *ad* 29. (*) 40

Ad ſatisfaciendum obligationi recitandi Divinum Officium ſufficit attentio tacita, vel implicita; Non enim requiritur propoſitum expreſſum attente recitandi; Unde intendens in genere recitare Officium modo conſueto, vel intendens Deum laudare, & debito ſuo ſatisfacere, ſufficientem habet attentionem. Vide *ibid. num.* 30. 41

Qui Officium incipit recitare cum intentione 42

Reſponſio Auctoris.

Fallitur hic *Theologus* dicendo, quod Ego ſequor opinionem illorum qui aſſerunt, nullam requiri interiorem attentionem in recitatione divini Officii, quum ego expreſſe contrarium ſentiam, prout debebat ipſe advertere ex iis, quæ trado *num.* 31. Quinimo opinionem talem ego oppugno in cit. verb. *Attentio* num. 22. & 23. ubi expreſſe trado, quod facillima eſt attentio interna ſuperficialis ad verba cum pia intentione orandi, & colendi Deum prolata &c. Vide *ibi ſub num.* 23. ubi expreſſe concludo quod ad ſatisfaciendum præcepto de recitando divino Officio, & de audienda, vel celebranda Miſſa requiritur ſub culpa mortali, nedum attentio externa: ſed etiam interna, & *num. ſeq.* id efficaciter probo, & ſolvo objectiones, & num. 24. doceo, quod ad peccatum mortale incurrendum *ob defectum debitæ attentionis internæ*, non eſt neceſſe, ut mentis evagatio ſit deliberate, directeque volita, ſed ſufficit, quod ſit volita indirecte. Quid clarius circa ſententiam meam, contra falſam aſſertionem a *Theologo* noſtro mihi impactam?

Nota Romani Theologi.

(*) *Auctor* noſter ratus ſufficere ſuperficialem tantummodo attentionem ad ſatisfaciendum obligationi Divini Officii, ſuſtinet etiam propterea, Clericos Beneficiarios, qui cum voluntariis diſtractionibus Horas Canonicas recitant, non teneri ad ullam fructuum reſtitutionem, etſi mortaliter peccent. Verum opinio hæc pereruditis Romanis Cenſoribus non placet, & merito id quidem: *Nam qui voluntarie, & data opera mentem alio diſtrahit, & poſitive atque animo deliberato perſiſtit in hac diſtractione tempore recitationis*, inquit P. Concina *loco ſuperius citato quaeſt.* 10. *reipſa non implet præceptum, quemadmodum non impleret præceptum confeſſionis annuæ per confeſſionem ſacrilegam*. Sicut enim qui confitetur ſacrilege, facit confeſſionem voluntarie nullam, ſic qui animo voluntarie diſtracto horas canonicas recitat, ſuæ obligationi non ſatisfacit, præceptum de recitando Divino Officio non adimplet, ac proinde idem eſt, ac ſi prorſus actum non poneret. Hinc fit, quod ſi Clericus Beneficiarius, ita animo voluntarie diſtracto Officium recitet, poſt primos ſex menſes a poſſeſſione beneficii, nedum mortaliter peccat, ſed tenetur etiam ad reſtitutionem pro rata omiſſionis, ut S. Pius V. in ſupra laudata ſua Conſtitutione præcipit. Quæ cum ita ſe habeant, conficitur ſane, ſummam debere eſſe ſolertiam diligentiamque Clericorum, qui Eccleſiaſtica præcipue poſſident beneficia, repellendi a ſe voluntarias hujuſmodi diſtractiones, ne obnoxii fiant reſtitutioni ob non adimpletum præceptum recitationis Divini Officii.

Reſponſio Auctoris.

Non Ego reor ſufficere ſuperficialem tantummodo attentionem ad ſatisfaciendum obligationi Divini Officii. Debebat enim *R. Theol.* fideliter referre integram meam concluſionem, nempe, *licet mortaliter peccent, non tenentur ad ullam fructuum reſtitutionem, dummodo tamen integre, & cum intentione orandi & Deum colendi recitent*. Ad quod ſuſtinendum adduco *loc.* ibi *cit.* ſolida fundamenta, attente *ibi* perpendenda.

Digitized by Google

ne recitandi debite, quoties dedita opera mentem non divertit, licet per totum Officium diſtractus, non peccat mortaliter. Vide *ibid.*
43 *num.* 31. Quod licet Sanchez intelligat de omnibus, Gobat tamen merito intelligit de ſolis ſcrupuloſis, & ſolitis recitare pie, & devote. Vide *ibid. num.* 32.

44 Qui accedit ad Eccleſiam de more ibi Officium recitaturus, ut adimpleat munus ſuum, ſufficientem habet attentionem, ac proinde ſatisfacit, quamvis poſtea recitet involuntarie diſtractus. Vide *ibid. num.* 33.

45 Dummodo quis adhibeat mediocrem diligentiam pro repellendis diſtractionibus ſe vexantibus, & non ſupina, & craſſa negligentia ſe evagari ſinat, ſatisfacit obligationi recitandi Officium cum ſufficienti attentione. Vide *ibid. num.* 34.

46 Quinimmo abſque culpa poterit admitti aliqua brevis mentis evagatio ad refocillandum cerebrum, vel cor, & inter recitandum Officium aliquid annotare, ſeu famulo mandare, aut aliquid alteri ſignificare, ne interim memoria decipiat, aut evadat occaſio. Vide *ib. num.* 35.

47 Quamdiu ſcrupuloſo evidenter con conſtat, quod mutaverit propoſitum recitandi attente, vel advertens, ſciens, volens inhæſerit cogitationibus plane alienis inter recitandum Officium, credere poteſt ſe ſatisfeciſſe ſuæ obligationi, cum hoc ſit privilegium ſcrupuloſorum. Vide *ibid. n.* 36.

ARTICULUS III.

Quoad ea, quæ concernunt integritatem, continuationem, & formam recitandi Divinum Officium.

1 OMittens culpabiliter integrum Divinum Officium, peccat mortaliter. *Communiſſima.* An autem is committat tot numerò pec-
2 cata, quot omittit Horas? Variant Doctores. Cajetanus enim, Toletus, & alii cum Leſſio *lib.* 2. *cap.* 47. *num.* 53. dicunt, tot committere peccata, quot Horas omittit, & ſic ſi integrum omittit Officium, ſeptem diſtincta peccata in Confeſſione numeranda committit, quia ſeptem Horæ, ut dicunt ipſi, ſunt ſeptem diſtincta præcepta. Alii vero communius, & veroſimilius tenent, ipſum committere unum ſolum peccatum, gravius tamen, quia eſt unicum præceptum de recitando integro Officio unius diei, cujus ſingulæ Horæ ſunt pars: Omnes enim Horæ unum complent Officium, tamquam unum formale objectum unius debiti, & unius omiſſionis. Sic Navarrus, Silveſter, Suarez, Vaſquez, Bonacina, & alii paſſim cum Tamburin. *lib.* 2. *decalog. cap.* 5. §. 2. *num.* 9. Sporer *tom.* 3. *tract. Append. de Horis Canonicis cap.* 2. *num.* 92. Herincx *diſp.* 2. *de Horis Canonicis qu.* 1. *num.* 8. Reiffenſtuel *Theol. moral. tr.* 6. *diſt.* 1. *quæſt.* 3. *n.* 29. Gobat *tract.* 5. *Theolog. experiment. num.* 617. Donat. *tom.* 4. *prax. rer. Regul. tract.* 18. *q.* 38. ubi dicit, quod in hoc omnes
conſentiunt. Ille tamen probabilius tenetur in 3
Confeſſione explicare, quod omiſit totum Officium, quia licet unicum peccatum commiſerit, eſt tamen notabiliter gravius, & in communiori, & veriori ſententia, circumſtantiæ notabiliter aggravantes ſunt explicandæ in Confeſſione, ut cum aliis notant Sporer *l. c. n.* 92. Henno *tom.* 1. *tr.* 1. *in decal. diſp.* 1. *art.* 7. *concl.* 1. & alii plures; & hoc maxime ob efformandum juſtum judicium de ſtatu pœnitentis, & ob imponendam ei debitam pœnitentiam, nam aliud judicium eſt de omiſſione totius integri Officii, ſeu omnium ſeptem Horarum, quam unius ſolius Horæ, majorque pœnitentia eſt injungenda pro omiſſione totius, quam pro omiſſione unius ſolius partis; ſicuti aliud judicium eſt de furto mille Florenorum, quam decem, majorque pœnitentia eſt injungenda pro illo furto, quam pro hoc, adeoque ſemper in Confeſſione debet quis explicare numerum, & qualitatem Horarum, quas omiſit; maxime etiam, quia, ut fuit dictum *ſupra ſub num.* 2. plures Doctores tenent tot numero peccata diſtincta
committi, quot Horæ omittuntur. Probabile 4
autem eſt etiam, quod is non teneatur in Confeſſione explicare, quod omiſerit totum integrum Officium, aut tales, & tot Horas, ſed ſufficiat, quod dicat: *Peccavi mortaliter omiſſione Divini Officii*; Sic cum aliis notat Sporer *loc. cit. n.* 92. & alii plures tenentes iſtam ſententiam, nedum probabilem, ſed & probabiliorem, quia totalitas eſt tantum circumſtantia aggravans intra eamdem ſpeciem. (*)

Pec-

Nota Romani Theologi.

(*) Quamplurima ſunt, quæ in hoc Auctoris noſtri Articulo Romanis Cenſoribus minime arrident. Et ſane quis ferre poſſet, opinionem illam eſſe probabiliorem, quæ negat in con-

feſ-

5 Peccat mortaliter nedum omittens totum integrum Officium, ſed etiam omittens culpabi-
6 liter ejus partem notabilem. *Communis*. Notabilis autem pars ſufficiens ad conſtituendum peccatum mortale eſt omnino integræ unius Horæ minoris, v. gr. Tertiæ, Sextæ, aut Nonæ; Sic fere *communis Doctorum* cum Donato *prax. rer. Regul. tom.* 4. *q.* 39. Vetricell. 1. *par. moral. tract.* 8. *Miſcellan. q.* 58. Stoz *lib.* 1. *part.* 3. *num.* 380. La Croix *lib.* 4. *n.* 1202. qui omnes referunt ſic etiam declaraſſe *Sac. Congregationem Cardinalium*. Sic etiam notabilis 7
pars ſufficiens ad mortale eſt omiſſio Laudum, unius Nocturni, aut alterius ſimilis æquivalentis partis; Sic Suarez *lib.* 4. *de oratione cap.* 25. *n.* 15. Henno *loc. cit. art.* 7. *concluſ.* 1. Illung *tom.* 5. *num.* 39. Sporer *loc. cit. n.* 39. cum pluribus ibi citatis.

feſſione exprimendum eſſe numerum & qualitatem Horarum, quas Clericus omiſit? Hæc namque opinio ne dum probabilior, ſed omni etiam probabilitate caret. Etenim ſi Clericus confiteretur dumtaxat generice: *Peccavi mortaliter omiſſione Divini Officii*, quodnam eſſe poſſet Confeſſarii Judicium? Quonam pacto Pœnitens ſuum, uti revera eſt, fateretur peccatum? Certe majus ac gravius peccatum committit, qui totum integrum Officium Divinum omittit, quam qui unam vel alteram Horam: Magis obnoxius eſt reſtitutioni, qui quinque Horas omiſit, quam qui duas tantummodo, uti recte advertit etiam Lucius noſter. Ipſe itaque recte ſe geſſiſſet, ſi opinionem hanc veluti improbabilem, nulloque ſolido ſuffultam fundamento rejeciſſet.

Verum Lucio noſtro placent omnino, niſi me fallit animus, ſententiæ illæ, quæ magis magiſque benignitatem redolent, quæque obligationem minuunt. At non recte id quidem. Hinc falſum omnino eſt, eſſe tantum peccatum veniale omittere minorem partem, quam totam parvam Horam, ſi per to *minorem partem* intelligat Auctor noſter, uti reapſe intelligit, ultra dimidiam Horam; Nam admiſſa hac opinione, ſi quis tres unius Horæ pſalmos omitteret, & reliqua recitaret, non peccaret mortaliter, quod nemo ſanæ mentis dixerit: nam omitteret minorem partem, quam totam parvam Horam.

Falſa quoque eſt opinio illa, quæ adſtruit, peccatum tantummodo eſſe veniale, omittere Veſperas Sabbati Sancti, quamque Lucius noſter obviis ulnis amplexatur. Nam Veſperæ Sabbati Sancti integram conſtituunt Officii horam; qui autem integram horam omittit, lethaliter peccat, quia materiam gravem, notabilemque partem omittit, ut fere omnes fatentur Theologi.

Ex his ſequitur, quod ſi omittens notabilem Officii partem, ſit Beneficiarius, & Sacerdos, duplex committit peccatum, contra duplicem virtutem, Religionem ſcilicet, & Juſtitiam, ut recte P. Concina cum innumeris pene aliis defendit, qui etiam contrariam ſententiam laxam vocat. Et ſane quod peccet contra virtutem Religionis, nemo negat; quod peccet etiam contra Juſtitiam, evidens eſt; Nam ut bene, ſciteque advertit Continuator Tournely: *Obligatio recitandi Divinum Officium in Beneficiario, eſt juris naturalis præcipue nunc, cum Beneficia præciſe propter horarum recitationem fundata ſint: Hinc inter fundatorem & Beneficiarium pactum quoddam de recitando Officio intercedit; quod eſt contractus quidam Do ut facias, & Beneficium datur propter officium. Porro pacta & conventiones jure naturali ſervari debent; igitur Beneficiarii, non ſolum ex Religionis virtute, ſed etiam ex Juſtitia commutativa reſtituere tenentur, ſaltem poſt ſex menſes, ſecundum Pii Quinti mentem, ſub hoc onere Beneficium eis collatum eſt, & ab eis acceptatum.*

Curare debent itaque omnes illi, qui Officium Divinum recitare tenentur, ut ipſum recitent integre, & perfecte, abſque præcipitantia, atque ſyllabarum contractione. Integre nimirum, ideſt voce, & pronunciatione articulata & ſenſibili, niſi impotentia excuſet.

Et ſic, qui in pulſandis organis longo tempore occupatur, dum in Choro Horæ Canonicæ perſolvuntur, debet ſubmiſſa voce, & per ſe illa recitare, quæ ipſe non audit. Sic etiam Clericus, qui ob ſtrepitum, aut alia de cauſa, ut ſi ſurdaſter ſit, partem alteram recitantem nullo modo percipit, nec verba audit, tenetur ex ſe repetere, alioqui non ſatisfaceret præcepto, quia omitteret notabilem officii partem, ſi nihil perciperet. At ſi illi attenderent quantum poſſent ad aliam partem pſallentem, & per eos non ſtaret, quin conarentur percipere & audire, quæ dicuntur, tunc ſuæ obligationi ſatisfacerent, nec tenerentur poſtea privatim recitare.

8 Omittere minorem partem, quam totam
parvam Horam, aut ſimile æquivalens, non
eſt peccatum mortale: Sic Leſſius, Bonacina,
Layman, Garcias, Bonartius, Tambur. Gobat
cum La Croix *lib.* 4. *num.* 1202. & alii multi
cum Stoz *lib.* 1. *par.* 3. *num.* 381. contra Sua-
rez, Sanchez, Eſcobar, Reginald. Dianam vo-
lentes omiſſionem mediæ partis unius parvæ
9 Horæ eſſe mortalem. Immo probabile eſt eſſe
tantum peccatum veniale omittere totas Veſ-
peras Sabbati Sancti, cum ſit tam exiguæ par-
tis omiſſio, & quidem in die tam læto, in
quo jam præceſſit tam longum Officium. Tam-
burin. *in decal. lib.* 2. *cap.* 5. §. 2. *num.* 11.
Pelliz. *tom.* 1. *tract.* 5. *cap.* 8. *num.* 93. Sporer
loc. cit. num. 93. Gobat *loc. cit. nu.* 609. Mar-
10 chant. Franciſcus Bonæ-ſpei, & alii. La Croix
autem *loc. cit. n.* 1204. dicit, quod omittere
totas Veſperas Sabbato Sancto communiter cen-
ſetur mortale, non ob quantitatem, ſed qua-
litatem, quia nempe ſunt integra Hora, &
continent magnum Myſterium.

11 Omittere culpabiliter interruptim per totum
Officium quantitatem æquivalentem integræ
parvæ Horæ, eſt peccatum mortale: Qui enim
per plures diverſas Horas Pſalmum, vel par-
tem aliquam hinc inde omittit, iſte cenſetur
omittere notabilem quantitatem Officii, quia
licet ſecundum ſe ſeorſim ſumptæ non ſint
partes notabiles, ſimul tamen aggregatæ nota-
bilem Divini Officii partem conſtituunt; par-
tes enim ſpectantes ad unum totius diei Offi-
cium coaleſcunt in unum, & omiſſio expendi
debet ex reſpectu ad totum Officium, circa
quod illæ partes conficiunt notabilem quanti-
tatem. Sporer *loc. cit. num.* 95. La Croix *loc.
cit. num.* 1203. & alii contra alios ſentientes
contrarium.

12 Omittens ut ſupra notabilem partem Officii
probabilius committit unum ſolum mortale pec-
catum, quamvis ſimul ſit Sacerdos, Parochus,
& Monachus. Sic Tamburin. *in Decalog. lib.*
2. *cap.* 5. §. 1. *num.* 33. Reiffenſtuel *Theol. mo-
ral. tract.* 6. *diſt.* 1. *quæſt.* 3. *numer.* 30. He-
rincx *diſp.* 2. *de Horis Canonic. quæſt.* 1. *num.*
9. Diana *par.* 1. *tract.* 12. *de Horis Canonicis
reſolut.* 5. Burgh. *Centur.* 3. *caſ.* 81. Caſtropal.
tract. 7. *diſp.* 2. *par.* 1. §. 2. *num.* 29. Gobat
Theolog. experim. tract. 5. *num.* 580. Pellizzar.
tom. 1. *tract.* 5. *cap.* 8. *numer.* 96. La Croix *lib.*
6. *part.* 2. *numer.* 1122. cum Sanchez, Henriq.
Homobon. Filliuc. & aliis ibi citatis contra
Suarez, Bonacinam, Fagundez, Leſſium, Sa-
nig, Layman, & alios volentes, quod duo
ſpecie peccata committat ſpecialiter in Con-
feſſione exprimenda, unum contra virtutem
Religionis ratione Ordinis, vel Profeſſionis Re-
ligioſæ, alterum contra virtutem Juſtitiæ ra-
tione Beneficii, ratione cujus tenetur ex Juſti-
tia ad reſtitutionem fructuum ad ratam omiſ-
ſionis: Aſt ad iſtorum rationem reſpondetur
cum ſupradictis Doctoribus, quod Beneficiatius
omittens Horas non peccat contra Juſtitiam,
ſed tantum contra Religionem, ac præceptum
Eccleſiæ, quæ talem obligationem reſtitutionis
Beneficiariis impoſuit, non tamquam debitam
ob læſionem Juris alieni, ſed tantum velut
pœnam delicti; cum, ut patet, tum ex *Con-
cilio Lateranenſi ſub Leone X. ſeſſ.* 9. tum ex
conſtitutione 135. S. Pii V. incip. *Ex proxi-
mo*, ubi imponitur talis reſtitutionis obligatio,
imponatur ſolum facienda, ſi poſt ſex menſes
a die Beneficii obtenti Beneficiatus Divinum
Officium non dixerit: Quod ſi talis obligatio
reſtitutionis eſſet debita ex Juſtitia, oriretur
ſtatim a prima die obtenti Beneficii.

Qui notabilem partem Divini Officii culpa- 13
biliter, ſeu etiam inculpabiliter ex oblivione
omiſit, ſi recordetur eadem die, tenetur ſub
mortali adhuc ſupplere, cum pro tota die vi-
geat obligatio. *Communis*. Si autem recorde- 14
tur altera die, non tenetur ſupplere, quia,
cum quodlibet Officium ſit affixum propriæ
diei, ea die tranſacta, tranſit etiam obliga-
tio; Unde nec tenetur amplius ſupplere, quod
inculpabiliter ex oblivione omiſit, nec ſupple-
re

Reſponſio Auctoris.

Quis ferre poſſet (*ait hic R. Theologus*) opinionem illam eſſe probabiliorem, quæ negat in confeſſione exprimendum eſſe numerum & qualitatem horarum, quas Clericus omiſit? Hæc opinio nedum probabilior, ſed omni etiam probabilitate caret. Aſt debebat advertere *Theologus*, quod Ego ibi ſub *n.* 3. concludo probabilius contrarium. Quod autem ſubiicio *n.* 4. eſt ad eruditionem, ut legentes percipiant etiam quid ſentiant alii. Sicuti etiam, quamvis ex opinione Auctorum *ibi* allegatorum ſub *n.* 9. trado, probabile eſſe, peccare tantum venialiter omittentem totas veſperas Sabbati Sancti, ſubjungo tamen *n.* 10. La Croix autem dicit, omittere totas veſperas ſabbato Sancto *communiter cenſetur mortale &c.*

Digitized by Google

re poteſt, quod omiſit culpabiliter, cum jam mortaliter violaverit obligationem de recitando illa die, pro qua culpabiliter omiſit. *Communis*.

15 Qui eſt dubius, an recitaverit aliquam Horam, v. g. Primam, Tertiam, & hujuſmodi, ſi nullam habeat rationem, vel conjecturam, quod recitaverit, tenetur recitare, ſeu repetere, quia præceptum eſt in poſſeſſione, cum certa ſit obligatio recitationis, & dubia reci-
16 tatio. *Communis*. Si vero habeat rationem aliquam, vel conjecturam, quod recitaverit, non obligatur recitare, ſeu repetere, ut tradit *Communis Doctorum*: immo male faceret, ſi in tali caſu repeteret, ut docent Sanchez *lib. 7. conſil. moral. cap. 2. dub. 34.* & Sporer *loc.*
17 *cit. num. 97.* & alii. Et a fortiori non tenetur repetere, qui certo ſcit, ſe dixiſſe aliquam Horam, & ſolum dubitat, an integre eam dixerit? ſeu aliquid in ea omiſerit? quia poſito principali facto in dubio, præſumitur acceſſorium ex communiter contingentibus. Sanchez *loc. cit.* Sporer *loc. cit.* Layman *lib. 4. tractat. 1. cap. 5. n. 11.* Navarr. *c. 13. de Oration.* & alii paſſim.

18 Qui inter publicam Horarum Canonicarum recitationem ex Officio, vel Superioris mandato occupantur in parandis libris, in prævidendis Antiphonis, ſeu Lectionibus, in pulſandis Organis, in thurificandis Altaribus, in ſonandis Campanis, & hujuſmodi, non tenentur repetere ea, quæ alii ipſis non audientibus, nec recitantibus canunt, ſeu recitant, quia Chorus, cui inſerviunt, ſupplet pro ipſis. *Communis*.

19 Quamvis aliqui apud Pellizzarium *Manual. Regul. tom. 1. tract. 5. cap. 8. n. 42.* & Tamburin. *l. 2. decalog. cap. 5. §. 2. n. 11.* probabile cenſeant eos ſatisfacere, qui cum ſola attentione externa aſſiſtunt integræ Horæ a Muſicis decantatæ: tamen oppoſitum eſt tenendum, quia tales ſimpliciter audientes non orant vocaliter, nec orationem illam Muſicorum faciunt ſuam, cum non alternent cum ipſis. Sporer *loc. cit. n. 99.* Gobat *loc. cit. nu. 705.* La Croix *loc. cit. n. 1199.* & alii.

20 Pſalmi, Hymni, Antiphonæ, & hujuſmodi, quæ ſolo Organo, vel alio muſico inſtrumento ſine humana voce perſonant, debent a Religioſis in Choro ſubmiſſa voce recitando ſuppleri, cum ſola Organi pulſatio non ſit oratio, nec attendendo ſimpliciter ad Organum, attendatur orationi. Sic paſſim Docto-
21 res, & praxis fere communis. Quamvis tamen Sanchez *lib. 7. conſil. moral. cap. 2. dub. 26.* aperte doceat oppoſitum, & nec id improbabile cenſeat Sporer *loco citato num. 99.* Unde idem Sanchez *ibidem*, aliis citatis, Sotus, 22
Navarr. Arragon. Rodriquez apud Layman *lib. 4. tract. 1. cap. 5. n. 7.* docent Organædum, qui Choro Organis muſicis, alternis verſibus reſpondet, non eſſe obligatum, ut voce etiam proferat.

Integre recitatur Divinum Officium, quod 23
etiam privatim recitatur cum ſocio, ſeu ſociis alternatim verſus recitando. *Communis*. Unde 24
poteſt licite recitari Divinum Officium etiam privatim a quatuor, vel octo ſimul: dummodo non conſtituatur, niſi duplex Chorus, & alternis verſibus recitentur Pſalmi, & Hymni; Antiphonæ autem, Reſponſoria, Capitula, Lectiones, & Orationes poſſunt licite recitari ab uno ſolo, vel a pluribus, omnibus aliis attente audientibus: At nequeunt duo, vel quatuor recitare totam primam mediam partem Matutini v. g. & alteram mediam audire a ſociis; Neque poſſunt duo recitare omnes Pſalmos, & poſtea a tertio audire Lectiones, quia hoc eſſet recitare per tres Choros contra morem Eccleſiaſticum, & communem conſuetudinem Eccleſiæ, quæ non concedit recitari Officium Divinum cum ſocio, vel ſociis, niſi alternatim in forma Chori alternis verſibus recitando. Sporer *loc. cit. num. 105.* cum pluribus ibi citatis, La Croix *lib. 4. num. 1298.* cum multis ibi citatis, & alii paſſim.

Integre, & licite recitatur Divinum Offi- 25
cium cum ſocio etiam Laico non obligato, non attento, immo non audiente dummodo ipſe recte recitet alternatim verſus, & ab obligato ad Officium attente audiantur. Diana *p. 7. tract. 11. reſolut. 6.* Pellizzar. *tom. 1. tract. 5. cap. 8. num. 91.* Stoz *lib. 1. par. 3. num. 454.* Gobat *Theolog. Experiment. tract. 5. num. 691.* La Croix *loc. cit. nu. 1295.* & alii paſſim.

Qui in Choro, vel cum ſocio Divinum Of- 26
ficium recitando, nondum abſolutis alterius Chori, ſeu ſocii verſibus præproperat notabiliter incipere ſuos, peccat graviter, vel leviter juxta materiæ quantitatem, quia ultra quod partem anticipatam non communicet alteri Choro, ſeu ſocio, non percipit ipſemet verſiculos a Choro, vel ſocio recitatos. *Communis* cum Sporer *loc. cit. n. 101.* Henno *tom. 1. tract. in decalog. diſp. 1. artic. 7. concluſ. 1. reſolut. 4.* Item peccat graviter, vel leviter 27
juxta materiæ quantitatem, qui recitat Divinum Officium ſincopando, mutilando, truncando, glutiendo, ſeu abſorbendo ſyllabas, ſive medias, ſive ultimas: niſi tamen id fieret invo-

Digitized by Google

involuntarie, ex naturali linguæ præcipitantia, aut balbutie, quia tunc nullum eſſet peccatum. *Communis* cum Sporer *loc. cit. nu.* 100. 101. & 103. Henno *loc. cit. reſolut.* 3.

28 Qui ob alterius Chori defectum, vel ob ſtrepitum aliqua ab altera parte prolata non percipit, adhuc ſatisfacit, nec opus eſt quidquam repetere, quia alioquin multi orirentur ſcrupuli, ad quos removendos habemus privilegium; Bonartius *lib. 3. cap.* 45. *n.* 4. Gobat *Theolog. experiment. tract.* 5. *n.* 692. Sporer *loc. cit. n.* 107. Tamburin. *lib.* 2. *decalog. cap.* 5. §. 4. *n.* 12. Felix Poteſtas *tom.* 1. *par.* 2. *n.* 444. & alii. Quinimmo Tamburinus, quem ſequitur Felix Poteſtas *loco citato*, dicit ipſum ſatisfacere, quamvis ob ſocii, vel alterius Chori defectum, nihil ex iis percipiat; Habet enim Tamburinus *loc. cit.* hæc præciſa verba: *Sine hæſitatione pronuncio te ſatisfacere, ſi attendas, quantum moraliter vales, licet propter ſocii, vel alterius Chori defectum nihil ex iis percipias; Ratio eſt, quia hoc modo tu præſtas id, quod potes, nec per te ſtat, quin audias, atque per debitam recitationem tuæ partis, & attentionem ad alteram partem ejus orationem, vel recitatio-*
29 *nem ſatis tibi communem facis*. Et hoc eſſe verum etiamſi quis ſit ſurdus, & inde alterius Chori partem audire non valeat, docent Henno *tom.* 1. *tract.* 1. *decalog. diſp.* 1. *quæſt.* 13. *artic.* 3. *concluſ.* 1. Leander *part.* 6. *tractat.* 8. *diſput.* 6. *quæſt.* 40. cum Paſchal. & aliis apud Felicem Poteſtatem *loc. cit. num.* 444. quia ex una parte ad impoſſibile nemo tenetur; *leg. Impoſſibilium* 185. *ff. de Regul. Jur. & cap. Nemo poteſt* 6. *de Reg. Juris in* 6. & ex alia parte, quod recitatur in Choro, eſt oratio totius Chori, adeoque etiam ejus qui non audit, non valens, dummodo Choro aſſiſtat, & attendat. Non enim eſt credibile quod benigna Mater Eccleſia voluerit illum obligare, vel ad repetendum privatim Officium, vel ad omnia, quæ ab aliis dicuntur, ſubmiſſe recitanda, alias vix poſſet inter cantandum reſpirare; Tamburinus autem *loc. cit. n.* 13. quamvis concedat ſatisfacere ſurdaſtrum, etſi nihil percipiat, dummodo quantum poteſt attendat, negat tamen ſatisfacere omnino ſurdum, & ita etiam tenet Mendo verb. *Horæ n.* 33. ubi dicit, quod ſurdus teneatur repetere. Sporer tamen *loc. cit. num.* 107. dicit ſe nihil hic definire audere.

30 Officium Divinum nedum eſt recitandum integre, ſed etiam continue, ita ut una Hora Canonica cæpta debeat tota dici uſque in finem continue, nec poſſit licite interrumpi ſine juſta cauſa. *Communis, arg. c. Nullus* 57. *de conſecration. diſt.* 1. *cap. Presbyter* 1. & *c. Dolentes* 9. *de celebratione Miſſar.* & *Clementin.* 1. *de celebratione Miſſarum*. Unde graves Do- 31
ctores, ut Navarrus, Medina, Azorius, Vaſquez, Marchant. apud Sporer *loc. cit. nu.* 135. Suarez, Baldeli., Covarruv. & alii apud La Croix *lib.* 4. *n.* 136. dicunt, quod ſi in eadem Hora, vel Pſalmo abſque rationabili cauſa fiat magna & longa interruptio, ſit peccatum mortale, niſi repetatur totum, quia ſic tollitur, ſeu diſſolvitur unitas, & forma orationis ab Eccleſia inſtituta; eſtque ſpecies non parvæ irreverentiæ erga Deum, cæptum cum ipſo colloquium ſine juſta cauſa, immo aliqua impertinente actione, ſeu vana locutione, notabiliter interrumpere, quod homo a ſervo vix toleraret.

At vero per ſe, præſcindendo a ſcandalo & 32
contemptu, non erit peccatum mortale, ſed ſolum veniale Horam Canonicam cæptam abſque omni rationabili cauſa interrumpere, etiam notabiliter per multas horas, quia cum ſingulæ partes ſint de per ſe quædam preces, vel laudes Divinæ, nec habeant neceſſariam connexionem cum aliis, ſed tantum accidentalem ex ordinatione Eccleſiæ, qui eas etiam per multas horas notabiliter interrumpit, dummodo omnes abſolvat intra eamdem diem, revera adhuc implet ſubſtantiam præcepti, quamvis in accidentali modo continuationis non ſervato peccet contra ordinationem Eccleſiæ, adeoque non mortaliter, ſed ſolum venialiter. Sic Arragon. Layman, Sanchez, Bonacina, Quintanadven. Pellizzarius, Tannerus, Baſſæus, Sporer, Tamburin. Leſſius, Beja, Gobat, Illſung., aliique citati, & ſecuti a La Croix *lib.* 4. *n.* 1306. Suarez, Diana, & alii apud Sporer *loc. cit. num.* 136. ubi inſuper dicit eſſe communem. Reiffenſtuel *Theol. Moral. tract.* 6. *diſt.* 1. *quæſt.* 5. *num.* 55. Henno *tom.* 5. *tract. in decalog. diſputat.* 1. *quæſt.* 3. *concluſ.* 2. & alii paſſim.

Immo ſi juſta & rationabilis aliqua cauſa 33
interveniat, nullum nequidem veniale peccatum eſt interrumpere pauliſper recitationem Divini Officii. Sic *præcitati Doctores*. Tales 34
autem juſtæ & rationabiles cauſæ variæ eſſe poſſunt, ut ſi in Confeſſionali Confeſſarius expectet pœnitentes, quorum aliqui, dum recitat Horas, accedunt; ſi occurrat neceſſitas ſuccurrendi proximo infirmo, vel aliter indigenti; ſi eveniat occaſio amicum, vel alium ſalutandi, alloquendi, reſpondendi &c. ſi quis interim aliquid faciat ad tollendam diſtractionem,

nem,

Digitized by Google

nem, aut aliquid in Gharta notet ad repellendam internam inquietudinem, ſeu ſollicitudinem, & hujuſmodi. Sic *citati Doctores*.

35 Matutinum autem poteſt licite etiam ſine ulla cauſa dividi tota nocte a Laudibus. Vide
36 verb. *Matutinum num.* 15. Immo multi dicunt id eſſe etiam laudabile; Vide *ibidem num.* 16. Quando matutinum dividitur a Laudibus, debet in fine addi *Pater Noſter*, & probabilius etiam addi debet Oratio diei ſine tamen aliis commemorationibus. Vide *ibidem numer.* 17.
37 Probabilius eſt etiam, quod initio Laudum diviſarum non debeat dici *Pater Noſter*, *&* *Ave*, quamvis conſultum, & laudabile ſit il-
38 la dicere. Vide *ibidem numer.* 18. Poſſe etiam ſeparari in Matutino Nocturnum a Nocturno, dummodo interruptio ſit tantum unius, aut alterius horæ, tenet probabilius Henno *tom.* 1. *tract. in decalog. diſp.* 1. *art.* 7. *concluſ.* 2. *in fine*, quia, dicit, ſic fiebat in primitiva Eccleſia, ubi Matutinum canebatur in tribus vigiliis noctis, Laudes in quarta vigilia, & idem cenſent Lezana *tom.* 1. *cap.* 12. *num.* 16. Gobat *tom.* 1. *tract.* 5. *num.* 67. & Sporer *loc. cit. numer.* 138. ubi dicit, quod non exigitur gravis ratio ad tollendam omnem culpam ejuſmodi ſeparationis per dimidiam circiter horam, & poſtea dicturus alium Nocturnum non præmittit neceſſario *Pater*, *&* *Ave*, ut contra Reginaldum bene docent Azorius *tom.* 1. *lib.* 10. *cap.* 8. *q.* 4. Gobat *loc. cit. n.* 675. & alii.
39 Pro recitando Divino Officio ab omnibus Breviario Romano adſtrictis ſervanda eſt omnino forma generalis Breviarii editi juſſu S. Pii V. Conſtitut. incip. *Quod a Nobis*, & confirmati a Clemente VIII. incip. *Cum in Eccleſia*, & ab Urbano VIII. correcti, & novis Hymnis adornati, Conſtitut. incip. *Divinam Pſalmodiam*; quarum trium Conſtitutionum Summarium habes ſupra *art.* 1. *nu.* 10. 11. *&*
40 12. Dicitur autem notanter: *Ab omnibus Breviario Romano adſtrictis*, quia S. Pius V. in cit. Conſtitut. incip. *Quod a Nobis*, confirmata a dictis Clemente, & Urbano octavis, excipit Eccleſias illas, & Religiones, quæ a ducentis annis fuerunt alio Breviario uſæ, illiſque indulget ſervare ſuam antiquam formam, & uti dictis ſuis propriis Breviariis.
41 Clerici, & Religioſi adſtricti Breviario Romano non ſatisfaciunt præcepto, ſed mortaliter peccant, ſi recitent Officium ex alio Breviario peculiari alicujus Eccleſiæ vel Religionis, v. g. Ambroſianæ, Dominicanæ, & hujuſmodi. *Communis*, arg. cit. Conſtitut. S. Pii V. incip. *Quod a Nobis*, ubi expreſſe ſtatuitur, eum, qui ſuæ Eccleſiæ, vel Religionis formam non cuſtodit, præcepto non ſatisfactum: præcepto autem non ſatisfacere, quamvis eſſet etiam per unicam diem, eſt materia gravis.

E contra Clerici, & Religioſi adſtricti Breviario propriæ Eccleſiæ, vel Religionis (niſi aliud ſpecialiter pro ipſis poſt dictam Conſtitutionem S. Pii V. a S. Sede ſit cautum) non peccant, ſi in privata recitatione Divini Officii utantur Breviario Romano, quia tunc conformes ſe reddunt Eccleſiæ Romanæ, quæ eſt Mater omnium Eccleſiarum; unde merito præſumendum eſt, id non diſplicere Pontifici, maxime cum S. Pio V. in d. Conſtitutione loquatur de Choro, & inſuper de iis dicat; *Quibus inveteratum illud Jus pſallendi ſuum Officium non adimimus*, quibus verbis, ut vides, illas Eccleſias, & Religiones ab hac nova Lege eximit quaſi Privilegio; Privilegio autem utimur, quando volumus; cum liberum ſit unicuique Juri ſuo renunciare, *cap. Si de terra 6. de Privilegiis*, *& l. Si quis in ſeribendo 29. Cod. de pactis*; Et ſic expreſſe tenent Sa verb. *Horæ*, Buſemb. *lib.* 4. *cap.* 2. *dub.* 33. Leſſius *lib.* 2. *de Juſtit. cap.* 37. *num.* 74. Portell. verb. *Horæ*, Diana *par.* 2. *tractat.* 12. *reſolut.* 10. Sporer *loc. cit. nu.* 114. & alii contra Suarez *de Oratione lib.* 4. *cap.* 23. *num.* 6. Herincx *de Horis Canonicis diſp.* 2. *quæſt.* 2. *num.* 11. & alios oppoſitum ſentientes, præſertim de Religioſis, qui vi Profeſſionis ſuæ non improbabiliter tenentur ad ritum ſui Ordinis abſtrahendo ab omni Diœceſi. 42

Forma recitandi Divinum Officium, nedum ſervanda eſt ſecundum dictum Breviarium, ſed etiam ſecundum proprium Kalendarium, ſeu directorium, recitando qualibet die, prout ibi 43
ſignatur. *Communis*. Unde peccat mortaliter, 44
nec ſatisfacit præcepto, qui data opera mutat Officium hujus diei in aliud Officium notabiliter brevius. *Communis*, *arg. propoſit.* 34. ex merito damnatis ab Alexandro VIII. *die* 18. *Martii* 1666. ibi: *In die Palmarum recitans Officium Paſchale*, *ſatisfacit præcepto*; Et ratio eſt, quia ultra quam quod variatur hoc modo ſine juſta cauſa forma ab Eccleſia præſcripta, omittitur etiam magna, & notabilis pars Of-
ficii diei, ideoque peccatur mortaliter. Im- 45
mo peccat probabilius etiam mortaliter, qui, data opera, ſine juſta cauſa mutat Officium hujus diei in aliud licet æquivalens, & etiam longius; Sic Divus Antoninus, P. Marchantius, & Salmanticenſes citantes pro ſe quatuordecim Auctores, ut notat, & ſequitur

Digitized by Google

Henno *tom.* 1. *tractat. in decalog. diſput.* 1. *art.* 5. *concl.* 2. & tenent alii plures cum Sporer *loc. cit. num.* 117. cum Caſtropal. *tract.* 7. *diſp.* 2. *num.* 17. cum Stoz *lib.* 1. *part.* 3. *num.* 388. & 397. contra multos alios ; Et ratio eſt, quia Officium hac die ab Eccleſia præſcriptum , ſunt hi Pſalmi , hi Hymni, hæ Antiphonæ , hæ Lectiones &c. & forma tali die determinata a S. Pio V. eſt præſcripta veluti ſubſtantia rei præceptæ ; Sanctus enim ille Pontifex non præcipit Officium Divinum in genere , ſed Officium tale juxta occurrentiam Feſtorum , aut dierum , ut patet ex ejus toties cit. Conſtitutione incip. *Quod a Nobis* . Dicere autem obligationem illam in re tanti momenti , & ponderis , eſſe levem , videtur omnino ſine fundamento.

46 Qui culpabiliter recitavit Officium de Martyre v. g. cum eſſet recitandum de Confeſſore, non tenetur totum repetere , ſed ſufficit , ſi repetat illa , quæ ſunt Confeſſori propria , quia quælibet Oratio, Antiphona, Lectio, Capitulum , Reſponſorium &c. habet ſuam vim , efficaciam , & ſignificationem independenter a Pſalmis , & aliis . Henno *tom.* 1. *tract. in decalog. diſp.* 1. *art.* 5. *reſponſ. ad primum quæſitum* , Buſemb. *loc. cit.* cum pluribus ibi citatis , Lugo *reſponſ. moral. lib.* 5. *dub.* 8. & alii
47 paſſim. (*) Si autem inculpabiliter per inadvertentiam recitavit Officium de Martyre , cum eſſet recitandum de Confeſſore , licet conſultius , & laudabilius ſit illa repetere , non eſſet tamen obligatorium , neque ſub veniali , quia is præcepto Eccleſiæ jam ſatisfecit ; neque præſumendum eſt, quod Eccleſia velit ad Officia obligare eum , qui ſine culpa eſt . Henno *loc. cit.* Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 62. & *Communis aliorum* teſte Viva *ad propoſitionem* 34. *ex damnatis ab Alexandro VII. n.* 16.

48 Qui per inadvertentiam , ſeu errorem incœpit recitare Officium non præſcriptum , & recitato jam Matutino , primum advertit errorem , ſi nolit ab initio repetere , uti eſſet conſultum & laudabile , ſufficit , quod ex tunc errorem corrigat , & recitet Officium præſcriptum illius diei quoad reliquas Horas : In tali enim caſu eum excuſat bona fides, & eo maxime quod penſum quoad ſubſtantiam , & æquivalentem quantitatem , jam perſolverit . Viva *loc. cit. num.* 16. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 63. Herincx *diſp.* 2. *de Horis Canonicis qu.* 3. *num.* 19. Lugo *Reſponſ. moral. lib.* 5. *dub.* 8. Sporer *loc. cit. num.* 128. Sanchez , Tamburin. & alii ibi citati . Conſultum tamen eſt , quod repetat ſaltem Antiphonas , Verſus , Collectam , & alia propria Feſti , de quo erat ſecundum Rubricas recitandum Matutinum , & hujuſmodi .

49 Qui per inadvertentiam , vel errorem hodie recitavit Officium craſtinum , aut Lectiones Scripturæ diei craſtinæ aſſignatas , debet cras iterum recitare illud Officium jam hodie recitatum , aut Lectiones Scripturæ jam hodie recitatas ; quia pro tali die eſt præceptum obligans de perſolvendo iſto Officio, cui heri , cum tempus præcepti necdum cucurrerit , non potuit ſatisfieri . Nec error , & inadvertentia dat Jus invertendi Rubricas ; Unde ſi inadvertenter erravit heri , non debet advertenter errare hodie , non recitando Officium hodiernæ diei aſſignatum per hoc , quod jam illud recitaverit heri ; quia ſic eſſet bis errare contra Rubricas . Viva *loc. cit. num.* 16. Henno *loc. cit. reſponſ.* 1. *ad* 2. *quæſitum* , Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 64. Herincx *loc. c. n.* 20. Sanig *diſt.* 2. *de Horis Canonicis qu.* 3. *n.* 5. Sporer *loc. c. n.* 127. Lugo *Reſponſ. Moral. lib.* 5. *dub.* 8. ubi mordicus hanc ſententiam propugnat , & plurima adducit .

Unde ſequitur , quod qui ſic erravit , debeat 50
po-

Nota Romani Theologi .

(*) Convenit penes omnes, quod ſi quis unum Officium pro alio abſque juſta, & urgenti neceſſitate recitaret, peccaret ſaltem venialiter. Quod ſi culpabiliter id faceret , certe majus peccatum committeret , & multorum non inferioris notæ Theologorum ſententia, lethale peccatum committeret, præcipue poſt Bullam S. Pii V., & propoſitionem damnatam ab Alexandro VII. Pius Quintus ſiquidem præcipit ne dum Divini Officii recitationem : verum & modum, formulamque deſignat, qua dicendum, recitandumque eſt Divinum Officium. Si quis itaque culpabiliter, & data opera modum hunc , formulamque mutaret , recitando Officium de Martyre , quando recitandum erat de Confeſſore , probabilius eſt , quod totum de Confeſſore Officium repetere debeat , nec ſufficeret , ſi ea tantum repetat , quæ ſunt Confeſſoris propria . Immo ſententia oppoſita , quam Lucius noſter defendit , ad laxitatem propendit , ratione propoſitionis damnatæ, ac Bullæ Pianæ.

Digitized by Google

potius eo anno penitus illud Officium omittere, quam Rubricas invertere, illud in alium diem transferendo, cum non ſit præceptum recitandi ſemel in anno de tali Sancto, ſed recitandi tali die; ſic Lugo, omneſque citati
51 numero antecedenti, & alii. Plura conſimilia vide apud Sporer *loco citato numer.* 129. & 130.

52 Generaliter loquendo omnis Clericus, ſive Sæcularis, ſive Regularis exiſtens etiam pluribus annis extra ſuam Diœceſim, aut Monaſterium, ſed ſolum tamquam peregrinus, aut advena, poteſt recitare Officium de Sanctis, de quibus recitaret, ſi exiſteret reipſa in ſua Diœceſi, aut in ſuo Monaſterio, adeoque de Reliquiis, aut de Dedicatione, aut de Patronis ſuæ Eccleſiæ. Suarez, Quintanadven. citati, & ſecuti a Gobat *tom.* 1. *tract.* 5. *num.* 635. La Croix *lib.* 4. *n.* 1144. Unde *Sacra Congreg.*
53 *Rit. die* 8. *Septemb.* 1602. decrevit, quod: *Qui ſunt de gremio alicujus Eccleſiæ, debent recitare Officium, quod in Choro dicitur, & licet extra Eccleſiam, vel Diœceſim morentur, decet eos recitare Officium proprium Eccleſiæ ipſorum.*

54 Regulares vero Choro addicti debent ſemper recitare Officium, quod recitatur in illo Conventu, in quo ſive ut moratores, ſive ut hoſpites, exiſtunt, ut dicitur *in Rubricis particularibus Breviarii noſtri Franciſcani n.* 143. & 144. ibi: *Cum ex decreto Sacræ Rit. Congr. die* 8. *Septemb.* 1602. *emanato qui ſunt de gremio alicujus Eccleſiæ, debeant recitare Officium, quod in illius Choro dicitur, & aliunde cum Fratres re ipſa de gremio illius Eccleſiæ cenſeantur, cujus Choro ſive ut hoſpites, ſive ut moratores, ſunt obligati; Hinc tamquam certum tenendum, ipſos, dum ſunt præſentes, etiam ut hoſpites in aliquo Conventu Ordinis facere Officium, tam de Feſtis, quam de Oct. ſicut fit in Conventu illo, quamvis per Ordinem generaliter de iis non fiat; Poſtquam vero ab illo Conventu receſſerint, ad Officium conſuetum redeant. Ex Rubr. a S. Sede pro nobis, ac Fratribus Dominicanis, & Carmelitanis approbatis.*

55 Forma recitandi Divinum Officium juxta Kalendarium, & Breviarium Franciſcanum ſervanda eſt ab omnibus Religioſis, & Monialibus exiſtentibus ſub Obedientia Miniſtri Generalis Fratrum Minorum. *Sac. Congr. Rit.* 7. *Auguſti* 1664. Vide *d. Rubricas*. Et ſic ſæpe alibi.

56 Etiam Moniales tam S. Claræ, quam Tertii Ordinis, quamvis ſint ſub gubernio Ordinariorum, poſſunt uti noſtro Breviario Franciſcano, ut expreſſe cavetur de mente S. Sedis *in Rubricis num.* 141. ibi: *Eidemque conformari queunt Moniales, tam S. Claræ, quam Tertii Ordinis, ſive ſint ſub noſtri Ordinis, ſive ſub Ordinariorum, aut aliorum Religioſorum cura, & gubernio, quæ uſum elegerint ejuſdem Breviarii: Sacra ſiquidem Congregatio in Decreto die* 30. *Auguſti* 1687. *edito conſulto declaravit (licere prædictis Monialibus S. Claræ, & Tertii Ordinis uti Breviario vel Patrum Conventualium, vel Patrum Obſervantium.)*

Etiam Tertiarii noſtri Ordinis in Sæculo 57
degentes poſſunt uti noſtro Breviario Franciſcano, ut expreſſe cavetur de mente S. Sedis *in dictis Rubricis num.* 142. ibi: *Perſonæ tandem Tertii ſtatus Tertii Ordinis prædicti (quæ quatenus vivendi formam, ac Regulam a S. Sede approbatam, opera noſtra ſuſcipiunt, quoad ejuſdem Regulæ obſervantiam directioni noſtri Ordinis regulari ex Apoſtolico præſcripto legitime ſubſunt) eodem poterunt uti Breviario, quia præter ſuperius adductum Decretum a Sacra Cong. die* 7. *Auguſt.* 1694. *editum, id pariter præſcribunt tam Rub. num.* 1. 2. 3. 4. & 21. *ut n.* 22. *innuitur, approbatæ, quam Bulla Pauli III. ibidem apud Directorium trium Ordinum citata; in qua ſub cap.* 4. *Regulæ hujus Tertii ſtatus*, ſic adeſt ſancitum (*Fratres Litterati, ſeu Beatæ Litteratæ, ſi voluerint, perſolvant Divinum Officium, ut Fratres primi ſtatus hujus Sacri Ordinis de Pœnitentia.*)

Tam Fratres, quam Tertiarii in ſæculo de- 58
gentes, qui ratione Epiſcopalis Dignitatis, aut alterius muneris ſunt de gremio alicujus Eccleſiæ, & ipſius Choro intervenire debent, tenentur recitare Officia, quæ ſunt particularia illius Eccleſiæ, & Diœceſis. Secus vero, ſi de gremio fuerint, Choro tamen nullatenus ſint obligati. Sic expreſſe ex Decreto Sacræ Congr. *in dictis Rubricis num.* 145. ibi: *Hinc tam Fratres, quam Tertiarii tertii ſtatus in ſæculo degentes, de quibus loquuntur Rubr. n.* 4. & 21. *qui ratione Epiſcopalis Dignitatis, & alterius muneris, de gremio alicujus Eccleſiæ fuerint, & ipſius Choro intervenire debuerint, recitare tenebuntur Officia, quæ ſunt particularia illius Eccleſiæ, & Diœceſis; Secus vero ſi de gremio fuerint, Choro tamen nullatenus ſint obligati. Ex Decreto dicta die* 8. *Septemb.* 1602. *expedito.*

Generaliter autem loquendo Epiſcopus Re- 59
gularis debet Officium recitare juxta ritum ſuæ Diœceſis, non vero Regulæ, & occurrente Feſto Regulæ in Feſto Diœceſis, hoc erit præferendum. *Sacr. Congreg. Rit.* 11. *Jun.* 1605.
apud

Digitized by Google

apud La Croix *lib. 6. part. 2. num.* 2055. *Decret.* 69.

60 Communicatio etiam ampliſſima Privilegiorum unius Religionis alteri facta ſe minime extendit ad Officia Sanctorum. *Sac. Congreg. Rit.* 16. *Decemb.* 1679. Vide *d. Rubricas numer.* 161.

61 Facultas recitandi Officium de aliquo Sancto conceſſa uni ex Ordinibus, ſeu Congregationibus Fratrum, ſeu Monialium S. Franciſci, non extenditur ad Fratres ſeu Moniales alterius Congregationis. Sic *Sacra Rit. Congr. in cit. Decreto*, ut patet *in dictis Rubricis n.* 162. ibi: *Facultate recitandi Officium de aliquo Sancto conceſſa uni ex Ordinibus, ſive Fratrum, ſive Monialium S. Franciſci, ſeu uni ex Congregationibus ad eoſdem Ordines ſpectantibus, uti nequeunt Fratres, aut Moniales alterius Ordinis, ſeu Congregationis, cui ea facultas expreſſe non fuerit impertita. Ex eodem Decreto.*

62 Nec admitti debet mutua extenſio inter Aggregationes Obſervantium, Reformatorum, Diſcalceatorum, & Recollectorum utriuſque Familiæ. *Sacra Rit. Congr. in cit. Decreto*, ut liquet *in citatis Rubricis num.* 163. ibi: *Nec admitti debet mutua extenſio inter Aggregationes Obſervantium, Reformatorum, Diſcalceatorum, & Recollectorum utriuſque Familiæ, Ultramontanæ ſcilicet, & Ciſmontanæ, quoad prædictam facultatem, vigore ſolius præfatæ Communicationis. Ex ipſomet Decreto.*

63 Multo minus admitti poteſt eadem extenſio de Conventu ad alios Conventus, & de Provincia ad alias Provincias; *Sacra Rit. Congr. in cit. Decreto*, ut habetur *in citatis Rubricis num.* 164. ibi: *Multoque minus admitti poterit eadem extenſio de uno Conventu, ſeu de una Provincia ad alios Conventus, aut Provincias ejuſdem Ordinis, vel Inſtituti. Ex eodem Decreto.*

64 Quamvis Officia Sanctorum, quæ alicubi ſuperſunt de menſe Decembri, alias transferri poſſent in annum ſequentem ex *Decreto Sacr. Congreg. Rit.* 7. *Decemb.* 1680. Nunc vero amplius transferri non poſſunt ex *noviſſime Decreto ejuſdem Sacr. Congregat. Rit.* 8. *Mart.* 1738. ut infra.

Ex parte Miniſtri Provincialis Ordinis Minorum S. Franciſci Diſcalceatorum Provinciæ S. Didaci in Regno Mexicano Sac. Rit. Congregationi pro declaratione infraſcripti dubii ſupplicatum fuit:

An Sancti, de quibus in toto anni decurſu celebrari Officium non potuit, transferendi ſint ad annum ſequentem, vel potius eo anno omittendi?

Sac. eadem Congr. inhærendo alteri reſolutioni in ſimilibus editæ ad inſtantiam Reverendiſſimi Archiepiſcopi Hiſpalen. ſub die 26. *Novembris* 1735. *reſcribendum cenſuit.*

Sanctos, qui in fine anni ſuperſunt, non eſſe ad annum ſequentem transferendos, ſed quoties toto anni decurſu de illis celebrari non valeat, tunc in illo anno diebus eorum propriis conſiderandos eſſe tamquam ſimplices, faciendo illorum commemorationem, ut in ſemiduplicibus cum nona lectione ad Matutinum compoſita ex eorum omnibus Lectionibus propriis ſecundi Nocturni ad modum unius, & ita declaravit die 8. *Mart.* 1738.

Card. Guadagni Pro-Præf.

Vide tom. 8. Decreta *Sac. R. C.*

Epiſcopi Regulares, qui ex Indulto Sedis 65
Apoſtolicæ gaudent privilegiis ſuæ Religionis, de quibus ſunt capaces pro eorum conditione, non poſſunt de Beatis ſuæ Religionis recitare Officium, & in propriis Cathedralibus Miſſam celebrare, & Altare prædictis Beatis erigere. *Sac. Congr. Rit.* 17. *April.* 1660.

Capellanus Epiſcopi, qui cum eo recitat 66
Officium, debet ſe illi conformare. *Sac. Rit. Congreg.* 11. *Jun.* 1605.

Non poſſunt locorum Ordinarii tam Sæcu- 67
lares, quam Regulares addere Kalendariis etiam propriis Sanctorum Officia, niſi ea dumtaxat, quæ Breviarii Romani Rubricas, vel Sacrorum Rituum Congregationis, ſeu Sedis Apoſtolicæ licentia conceduntur. *Sacr. Rituum Congreg.* 8. *April.* 1628. & 10. *Jun.* 1690.

Si Feſtum S. Confeſſoris transferatur in pro- 68
xime ſequentem diem, in Hymno *Iſte Confeſſor* nulla fiat mutatio verſiculi, ſed dicatur *Meruit beatas*, dummodo primæ Veſperæ non ſint impeditæ. *Sacra Rituum Congregatio* 13. *Januar.* 1683.

Translato Feſto S. Confeſſoris ultra ſequen- 69
tem diem, in Hymno *Iſte Confeſſor* facienda eſt mutatio verſiculi dicendo: *Meruit ſupremos. Sac. Rit. Congr.* 14. *Jun.* 1692.

Et hoc etiamſi tali Confeſſori perpetuo trans- 70
lato ſit fixa dies aſſignata. *Eadem Sacra Congregatio Rituum* 11. *Junii* 1701. *in reſponſione ad* 5.

Officium, ſeu Feſtum translatum, quamvis 71
poſſet in diem immediate ſequentem transferri, ſeu reponi, non debet recitari, ſeu celebrari ante alia Feſta prius translata, quando ſunt æqualis ritus. Sic recedendo a Decreto edito *in una Ordinis Capuccinorum* 30. *Septemb.* 1679. ſtatuit *Sacr. Congr. Rit. in Lycien.* 24.

No-

Digitized by Google

Novemb. 1691. *in Sueſſana* 11. *Jul.* 1695. & 22. *Decemb.* 1696. Quando propoſito tali dubio expreſſe reſpondit : *Officium celebrandum eſſe de primo translato* . Sic refert Monacell. *tom.* 2. *tit.* 13. *form.* 2. *n.* 21. Vide tamen Reſolutiones Sacr. Congregat. in noſtro tom. 8.

72 Si occurrerint , vel fuerint transferenda duo Feſta ejuſdem ritus , quæ unica die occurrebant , quorum unum ſit univerſale , & alterum particulare alicujus Diœceſis , vel Religionis, prius fiat de univerſali, deinde de particulari , niſi obſtet ratio majoris Dignitatis . *Sac. Cong. Rit. die* 13. *Junii* 1682. & 27. *Septembr.* 1698. Item vide cit. Reſolutiones Sacrar. Congreg. tom. 8. & ſerva poſteriores , ut ibi .

73 Si plura ſint transferenda Feſta , quæ eadem die occurrunt , & quibus non convenit ratio majoris Dignitatis, attendatur in eorum repoſitione major apparatus , vel populi concurſus , ex quo vocatur etiam major ſolemnitas , ſuppoſito tamen, quod ſint ejuſdem ritus . *S. Cong. Rit.* 20. *Julii* 1686.

74 Si ſimul ſint transferenda Feſta S. Marci Evangeliſtæ , & SS. Apoſtolorum Philippi , & Jacobi , prius reponatur Feſtum S. Marci , deinde Feſtum Apoſtolorum . *Sacra Rit. Congregat.* 18. *Septembris* 1666. Vide d. tom. 8. Reſolutiones S. Congr.

75 Si vero ſimul ſint transferenda Feſta S. Joſephi , & Annunciationis, prius reponatur Officium Annunciationis , deinde S. Joſephi , non obſtante Decreto edito in contrarium ſub *die* 12. *Jan.* 1682. Sic decrevit *Eadem Sac. Cong. Rituum* 14. *Junii* 1692. Vide d. tom. 8. Reſolutiones Sac. Congregat.

76 Capellanus Monialium poteſt Miſſam celebrare de Sancto , cujus Officium ab ipſis Monialibus recitatur in Choro , Miſſali tamen Romano , in quo ſi Miſſa particularis de eodem Sancto non adeſt , ſumitur de communi . *Sac. Rit. Cong. in Auſtriæ Œniponti* 22. *Decemb.* 1672. apud Barboſ. *in ſumm. Apoſtolic. deciſ. verb. Capellanus num.* 4. Et *eadem Sac. Cong.* 20. *Novemb.* 1628. apud Nicol. *Lucubrat. Canonic. tit.* 1. *de vita* , & *honeſtat. Clericor.* & Gavant. *in Manual. Epiſcop. verb. Monialium cura ſpiritualis num.* 33. & Monacell. *tom.* 1. *tit.* 11. *formul.* 23. *nu.* 6. Et noviſſime *eadem* 77
Sacra Cong. Rit. die 20. *Novembris* 1717. idem conceſſit Confeſſariis , & Capellanis Monialium approbante , & confirmante Clemente XI. *die prima Decembris ejuſdem anni* 1717. ut apparet *in ejus Bullario Decr.* 28. *Sacræ Congregat. Rit.* Vide verb. *Moniales art.* 5. *n.* 48.

Unde Capellani , & Confeſſarii Monialium , 78
ad hoc ut Miſſa concordet cum Officio , poſſunt etiam recitare Officium , quod recitant Moniales , ſed cum Breviario Romano , & de communi ad inſtar citati Decreti *de die* 20. *Novembris* 1717. in quo ſtatuitur , quod Miſſas Sanctorum , de quibus Moniales recitant Officium , Confeſſarii & Capellani ipſarum celebrent cum Miſſali Romano , & de communi : Non vero Miſſas proprias eorumdem Sanctorum variis Ordinibus a Sacra Congregatione conceſſas . Gobat *tom.* 1. *tract.* 5. *num.* 625. Henno *tom.* 1. *tract. in Decalog. diſp.* 1. *art.* 4. *concl.* 4. Quintanadven. *ſingular. tract.* 8. *ſingul.* 7. Tambur. *in Decal. lib.* 2. *cap.* 5. §. 2. *n.* 32. Stoz *lib.* 1. *par.* 3. *n.* 386. La Croix *lib.* 4. *nu.* 1254. & alii dicentes , quod tales Capellani , ſeu Confeſſarii videantur æquiparari Beneficiatis , qui poſſunt recitare Officium Eccleſiæ cujuſcumque , in qua habent Beneficium . (*) .

Regulares tenentur ſub ritu duplici 1. Claſſis 79
cum

Nota Romani Theologi .

(*) Scio plurima ex Sacra Rituum Congregatione variis temporibus prodiiſſe Decreta , quibus præcipitur , ut Sacerdotes ſæculares , etiam Capellani , Miſſas celebrent in Eccleſiis Monialium de Sanctis illis , de quibus Officium a Monialibus celebratur , ſed cum Miſſali Romano . At Capellanos iſtos poſſe ſe conformare in Officio quoque cum Monialibus , falſum mihi omnino eſt . Nam ſi Capellani , aut alicui Eccleſiæ , aut Religioni ſunt addicti , certe recitare nequeunt Officium Monialium illarum , quarum Eccleſiæ inſerviunt . Si vero nulli Religioni , aut Eccleſiæ ſunt addicti , utpote ad ſolum Patrimonii Titulum ordinati , tunc Officia illa recitare debent , & juxta illum ritum , quo recitantur in tota illa Diœceſi , in qua ſunt ; Sic videmus quotidie in praxi ; & nullus Monialium Capellanus arbitratur ſe poſſe conformare in recitatione Divini Officii cum Monialibus , quarum Eccleſiæ inſervit .

De Monialium Confeſſariis , qui Miſſam Conventualem , vel canere , vel quotidie legere debent , quæque quoad fieri poteſt concordare debet cum Officio , nonnullorum eſt opinio , quos inter Continuator Tournely *tom.* 1. *par.* 2. *cap.* 2. *quæſt.* 3. eos poſſe convenire cum Monialibus in recitatione Divini Officii ; ſed praxis Confeſſariorum eſt in contrarium , etiamſi nulli Eccleſiæ ſint addicti ; immo neque id facere poſſe exiſtimant ſine privilegio ſpeciali .

Digitized by Google

cum octava ad Officium tam Dedicationis,
quam Titularis Eccleſiæ Conventus, in quo
80 morantur. *Sac. Rit. Cong.* 3. *Junii* 1682. Item
ſub eodem ritu, ſed ſine octava tenentur ad
Feſta Sanctorum, qui Provinciis Regularium
præſunt, tamquam earum Patroni, ſeu Titu-
lares. *Rubric. Particular. Breviarii noſtri Fran-
ciſcani numer.* 77.

81 Regulares tenentur celebrare Feſtum de De-
dicatione Eccleſiæ Cathedralis, ſed ſub ritu
duplici 2. Claſſis, & ſine octava. *Sacra Con-
82 greg. Rit.* 8. *Aprilis* 1652. Officia autem de
Patrono principali loci Conventus, ac de Pa-
trono, ſeu Protectore Principali Civitatis, Re-
gni, aut Provinciæ, & de Titulari Eccleſiæ
Cathedralis tenentur Regulares celebrare ſub
ritu duplici 1. Claſſis, & ſine Octava. *Sacra
Cong. Rit.* 3. *Junii* 1682. & 20. *Martii* 1683.
ut patet *in dict. Rubr. particularib. noſtri Bre-
viarii Franciſcani n.* 78. & 80.

83 Ad officia vero de Patronis minus principa-
libus, ac de Sanctis Diœceſum non tenentur,
niſi ſint deſcripta in Kalendario, & tunc non
ſub alio Ritu quam ibi aſſignato: *Cit. Rubr.
particulares d. num.* 78. ex Decreto Sacræ Con-
gregationis Rituum ibi adducto.

84 Ad hoc autem ut Regulares teneantur ad
Officia Patronorum principalium, & Clerici
ſæculares etiam ad Officia Patronorum minus
principalium, debent eſſe electi in Patronos
juxta conditiones præſcriptas in ſequenti De-
cret. emanat. de ordine SS. Domini Noſtri
Urbani Papæ VIII. *die* 25. *Martii* 1630.

„ Sacra Rituum Congregatio annuente S. S.
„ D. N. in Electione Patronorum mandavit
„ infraſcripta inpoſterum ſervari debere, decla-
„ rans, quod aliter facta Electio nulla ſit ipſo jure.

„ Primo, quod eligi poſſint in Patronos ii
„ ſolum, qui ab Eccleſia univerſali titulo San-
„ ctorum coluntur, non autem Beatificatorum
„ dumtaxat.

„ Secundo, quod de Patrono Civitatis ele-
„ ctio fieri debeat per ſecreta ſuffragia a Po-
„ pulo mediante conſilio generali illius Civi-
„ tatis, vel loci, non autem ab Officialibus
„ ſolum, & Cleri illius loci.

„ Idemque ſervari debeat in Patrono Regni,
„ qui pariter eligi debeat per ſecreta ſuffragia
„ Populi ſingularum Civitatum Provinciæ.

„ Et quod Repræſentantibus Regnum, Ci-
„ vitatem, vel Provinciam, nulla competat
„ facultas eligendi Patronos, niſi ad hoc ha-
„ beant ſpeciale mandatum, & ulterius inter-
„ veniat conſenſus Epiſcopi, & Cleri dictarum
„ Civitatum.

„ Et tertio quod cauſæ electionis novorum
„ Patronorum debeant in Sacr. Congregat. de-
„ duci, & ab ea examinari, ac demum cauſa
„ cognita ab eadem Congreg. approbari, &
„ confirmari.

„ Et ne præmiſſorum ignorantia ullo un-
„ quam tempore poſſit allegari, eadem Sacra
„ Rit. Congregatio ſupradictum Decretum im-
„ primi, & publicari mandavit.

Approbatio S. Patroni, ſeu Protectoris prin- 85
cipalis ſolet concedi pro unico ſolo cum hac
clauſula: *Dummodo alium principalem Patro-
num, ſeu Protectorem non habeant*, ut *in una
Mazzarien.* 30. *Martii* 1697. *pro univerſitate
Caſtri Veterani*, & *alia Lycien.* 12. *Julii* 1699.
pro Univerſitate Terræ Montereni, apud Mona-
cell. *tom.* 2. *tit.* 6. *formul.* 10. *n.* 11.

Regulares exempti utentes Breviario Roma- 86
no, quamvis ex dictis ſupra *num.* 83. non te-
neantur recitare Officia de Patronis minus prin-
cipalibus, & de Sanctis Diœceſum, ſeu ſolitis
recitari in Diœceſibus, in quibus exiſtunt, poſ-
ſe tamen illa licite recitare, ſi velint, expreſ-
ſe tenent Henno *tom.* 1. *tractat. in Decalog. diſp.*
1. *art.* 4. *concluſ.* 3. La Croix *lib.* 4. *n.* 1246.
Sporer *tom.* 3. *Theolog. Sacramental. part.* 1. *cap.*
2. *num.* 122. & alii; Et favent *Rubricæ parti-
culares noſtri Breviarii Franciſcani num.* 84.
ibi: *Ad alia tandem ſpecialia Locorum Officia
neutiquam tenemur, niſi expreſſa adſit mentio de
Regularibus in conceſſionibus*, & *tunc deficien-
te præcepto, adhuc recitanda erunt ad libitum,
prout ſuperius in Rubr. num.* 11. *manet præſcri-
tum;* Et ratio concluſionis eſt, quia Privile-
gium Principis alicui Provinciæ, aut Civitati
conceſſum, quando nemini nocet, eſt latiſſime
interpretandum, cum ſic habeat rationem Be-
neficii, *cap. Olim* 16. *de verbor. ſignificat.* ibi:
*Cum Beneficia Principum ſint interpretanda lar-
giſſime;* Temerarium enim eſt, & perabſurdum
liberalitatem Principis non ad augmentum
Privilegiorum, ſed ad diminutionem converte-
re, ſeu interpretari velle, ut expreſſe dicitur
in l. Hac ſaluberrima, 2. *Codic. de Præpoſitis
agentium in rebus*. Ergo Privilegium Apoſtoli-
cum conceſſum alicui Diœceſi, ſeu Provinciæ,
vel Regno pro recitandis certis Officiis parti-
cularibus poteſt ita late interpretari, ut etiam
comprehendat Regulares, ut eo uti poſſint, ſi
velint, eo vel maxime, quod potiſſime in
Privilegiis conceſſis favore cultus Divini ſit
late facienda interpretatio, ut notat Fagnan.
in cit. cap. Olim 16. *de Privilegiis num.* 25.
& Calderin. *conſil.* 422. *alias* 6. *de privilegiis*,
per clarum textum *in capit. In his* 30. *de pri-
vi-*

Digitized by Google

vilegiis, ibi: *In his, quæ ad cultum Divinum ſacere dignoſcuntur, non maligna, ſed benigna eſt potius interpretatio facienda*. Et concordat *cap. Odia* 15. *de Regul. juris in* 6. ibi: *Favores convenit ampliari*; Tum quia hoc conducit ad ſervandam uniformitatem Divini Officii. Non eſt tamen excedendum a Decreto *Sacr. Congregationis Rit.* 19. *Julii* 1687. diſponente contrarium, ut apparet *in Rubricis particularibus noſtri Breviarii Franciſcani n.* 78. *in fine*, ubi ſic expreſſe habetur: *Immo nec poſſumus octavas prædictas, & Patronorum minus principalium, ac Sanctorum Diæceſum Feſta cum Officio celebrare vigore Conſtitutionum a Sede Apoſtolica approbatarum, niſi de eiſdem Feſtis ſingularis ibi adſit mentio, & particularis diſpoſitio*. *Ex Decreto* 18. *Julii* 1687. Vide ad id Reſolutiones Sacrar. Congreg. tom. 8.

87 Hinc quando permittitur fieri Officium aliquod per ditiones ſubjectas Cæſari, per has intelliguntur etiam Urbes Imperiales; In omnibus enim Cæſareis Reſcriptis, in quibus Cæſar de aliqua talium Civitatum loquitur, ſemper dicit: *Noſtra, & Sacri Romani Imperii Urbs*. Item intelliguntur etiam omnes Provinciæ, Ditiones, & Loca, quæ de facto ſunt proprie dicta Feuda Imperii, quia ejuſmodi Feuda ſunt vere ſubjecta Cæſari, ut Cæſari, cum ſit illorum Dominus directus, ut liquet ex communi definitione Feudi apud Schraderum *Tractat. Feudal. part.* 2. *cap.* 2. Sic Gobat *tom.* 1. *tract.* 5. *num.* 650. *Append.* 5. *lit. N.* La Croix *lib.* 4. *num.* 1247. & alii.

88 Locorum Ordinarii tam Sæculares, quam Regulares nequeunt propria auctoritate, quovis prætextu, mutare ritum, qui habetur in Calendario Romano, ſeu Rubricis Breviarii in altiorem ritum, neque extendere conceſſa Officia de loco ad locum. Sic expreſſe ſtatuit Sacra Rit. Congregatio approbante Urbano VIII. qui inſuper tale Decretum cum aliis juſſit apponi in novis Breviariis, uti de facto in initio noſtri Breviarii Franciſcani reperitur, ut ſequitur.

„ Sacra Rit Cong. declaravit, & decrevit „ non potuiſſe poſt Bullam Pii V. de Breviario Romano, neque poſſe locorum Ordinarios, tam ſæculares, quam Regulares addere Kalendariis etiam propriis, Sanctorum Officia, niſi ea dumtaxat, quæ Breviarii Romani Rubricis, vel Sac. Rit Congr. ſeu Sedis Apoſtolicæ licentia conceduntur; Neque propria auctoritate, quovis prætextu, mutare Ritum, qui habetur in Kalendario Romano, ſeu Rubricis Breviarii in altiorem Ritum, neque extendere conceſſa Officia de loco ad locum.

„ Item vetuit, & prohibuit celebrari per totam Civitatem, vel Diœceſim, etiam de cujuſcumque Ordinarii auctoritate Feſtum cum Officio, eo quod in loco adſit Eccleſia Parochialis, vel Regularis, vel Abbatialis, aut aliqua Reliquia; ſed tantum in ipſius Sancti Eccleſia Titulari, ſeu ubi aſſervatur corpus, aut inſignis Reliquia, & non alibi.

„ Inſignes autem Reliquias declaravit eſſe Caput, Brachium, Crus aut illam partem corporis, in qua paſſus eſt Martyr, modo ſit integra, & non parva, & legitime ab Ordinariis approbata.

„ De ſanctis Epiſcopis locorum, Martyribus, Civibus, & aliis Feſtis, de quibus in Kalendario Romano, ſeu Rubricis Breviarii nihil habetur, uti etiam de Beatis nondum Canonizatis nihil propria auctoritate conſtituatur, ſed omnino conſulatur Sacra Rit. Congregatio.

„ Decretum quoque nuper editum ſuper electione Sanctorum in Patronos, & impreſſum omnino ſervetur. Et hæc omnia decrevit, ſtatuit, & mandavit, innovando pœnas Conſtitutionis Pii V. reſpective.

„ Facta demum Relatione horum Decretorum SS. Urbano Papæ VIII. ea laudavit, & approbavit, ac in omnibus ubique ſub prædictis pœnis ſervari præcepit, necnon in novis Breviariis de mandato Sanctitatis ſuæ imprimendis apponi juſſit. Loco ✠ Sigilli.
T. Tegrimius Epiſcopus Aſſiſien. Secretarius.

Officium recitatur ſub ritu duplici minori 89
de illo Sancto, cujus habetur Reliquia Inſignis, ſcilicet Caput, Brachium, Crus, aut ea pars Corporis, in qua paſſus eſt Martyr, dummodo ſit integra, & non parva, legitime ab Ordinariis approbata, cujus ratione recitandum eſt Symbolum in Miſſa. *Sac. Rit. Cong.* 8. *Aprilis* 1628. Qui recitant officium de Sancto, 90
de quo habent inſignem Reliquiam in propria Eccleſia, ſi celebrent eo die in alia Eccleſia, debent omittere *Credo*; *Sacra Congreg. Rit.* 2. *Decembris* 1684.

De Sancto, cujus habetur Corpus, vel inſi- 91
gnis Reliquia, non poteſt fieri Officium, niſi conſtet de identitate, & niſi reperiatur in Martyrologio Romano; Reliquiæ vero a Locorum Ordinariis approbatæ, poſſunt exponi ad fidelium venerationem. *Sacra Congr. Rit.* 11. *Aug.* 1691. *approbante S. S. die* 19. *Octobris ejuſdem anni* 1691. ut patet ex Originali prout ſequitur.

De-

Digitized by Google

Decretum Generale.

„ Dum Sacror. Rituum Congregationi inno-
„ tuerit, quamplures abuſus irrepſiſſe circa re-
„ citationem Officii ſub prætextu Decreti ab
„ eadem Congregatione evulgati de anno 1630.
„ & in Breviario Romano impreſſi, in quo
„ permittitur poſſe in Eccleſia recitari Officia,
„ & Miſſas celebrari de illis Sanctis, quorum
„ Corpora, aut Reliquiæ inſignes in ea aſſer-
„ vantur. Eminentiſſimi Patres eidem Sacræ
„ Congregationi Præpoſiti iiſdem abuſibus evel-
„ lendis præcipue intenti, inhærendo Decretis
„ alias in ſimilibus editis, declararunt, præ-
„ dicta Officia Sanctorum ratione Corporis, ſeu
„ inſignis Reliquiæ recitanda, intelligi de San-
„ ctis dumtaxat in Martyrologio Romano de-
„ ſcriptis, & dummodo conſtet de identitate
„ Corporis, ſeu Reliquiæ inſignis illiuſmet
„ Sancti, qui reperitur in Martyrologio Ro-
„ mano deſcriptus; De ceteris autem ſanctis
„ in prædicto Martyrologio non deſcriptis,
„ aut quibus a S. Sede non fuerit ſpecialiter
„ conceſſum, Officia recitari, & Miſſas cele-
„ brari vetuerunt, non obſtante, quod ipſo-
„ rum Corpora, vel inſignes Reliquiæ in Ec-
„ cleſiis aſſerventur. Quibus tamen ab Ordi-
„ nariis locorum approbatis debitam fidelium
„ venerationem (prout hactenus ſervatum eſt)
„ exhibendam eſſe cenſuerunt, ſed abſque Of-
„ ficio, & Miſſa, ſub pœnis de non ſatisfa-
„ ciendo præcepto recitandi Officium, aliiſque
„ in Conſtitutione B. Pii V. contentis, die
„ 11. Auguſti 1691.

„ Et facta de prædictis Sanctiſſimo per me
„ Secretarium relatione, Sanctitas ſua hujuſ-
„ modi decretum approbavit, ac ut debitæ
„ executioni demandetur, locorum Ordinariis
„ injungendum eſſe præcepit. Die 29. Octo-
„ bris ejuſdem anni 1691.

92 Dedicationis Feſtum, & Officium extra actum Conſecrationis non poteſt amplius mutari ab Epiſcopo inconſulta Sede Apoſtolica. *Sacra Rit. Cong. 16. Octob. 1604.*

Si in locis Diœceſis nullus reperiatur ele- 93
ctus Patronus, tenetur Diœceſis non ſolum ad Feſtum de Patrono Civitatis, ſed etiam ad octavam. *Sac. Rit. Congr. 29. Septemb.* 1658.

In Patronorum, ſive Protectorum præcedentia 94
ſervandus eſt ordo Hierarchiæ Eccleſiæ, & inter ordinem Hierarchicum anterioritas in electione. *Sac. Rit. Cong. 11. Mart.* 1690.

Canonici ſub onere, & obligatione reſtitu- 95
tionis fructuum tenentur pſallere, ſeu canere in Choro cum aliis, & non ſatisfaciunt, ſi ſolum aſſiſtant, & interſint Horis, & per Capellanos, & alios Beneficiatos pſallant; ipſi vero vel ibi, vel domi privatim recitent Horas, quia inſtitutio Canonicatuum eſt, non ut adſint tantum in Choro, ſed ut canendo aſſiſtant, & ob id eis dantur diſtributiones; Colligitur ex Concilio Tridentino *ſeſſ.* 24. *cap.* 12. *de reform.* ibi: *Omnes vero Divina per ſe, & non per ſubſtitutos compellantur obire Officia ... atque in Choro ad pſallendum inſtituto Hymnis, & Canticis Dei nomen reverenter, diſtincte, devoteque laudare*: Et ſic cenſuit Sacra Congr. Concilii; nam propoſito dubio: *An Canonici, & alii, qui interſunt Divinis Officiis, ſatisfaciant eorum muneri exhibendo ſuam præſentiam in Choro etiam quod non cantent, neque pſallant, maxime ſi allegarent ſe eo tempore meditari, vel ſubmiſſa voce dicere, quæ ab aliis cantantur, vel alias preces tunc recitare?* An vero teneantur *præciſe alta, & conſona voce Divina Officia, & Horas Canonicas recitare, cantare, & pſallere, & aliter non ſatisfaciant muneri, & obligationi? Eadem Sac. Congr. ſub die* 20. *Aprilis* 1602. *cenſuit teneri omnino pſallere, alioquin obligationi ſuæ non ſatisfacere.* Vide verb. *Miſſa, art.* 3. *num.* 11. ubi ad id affertur noviſſima diſpoſitio Benedicti XIV.

Canonici ex decentia debent alta voce canta- 96
re in Choro, & Epiſcopus poteſt illos ad hoc hortari, ſed non cogere. *Sacra Congr. Rit. in Egitanenſi* 23. *Nov.* 1602. (*)

Extra Chorum ipſi Canonici, & quicumque 97
alii,

Notæ Romani Theologi.

(*) Quamvis Concilium Tridentinum, & Concilia quam plurima Provincialia a Sancta Sede approbata, quamvis Summus Pontifex Bened. XIV. in ſua Conſtit. die 19. Auguſti 1744. edita, præcipiant, ut Canonici omnes in Choro cum aliis pſallant, & canant, & *Lucius* noſter afferat, quod ad id ſtricto jure tenentur; nihilo tamen minus ipſe autumat, Epiſcopum illos poſſe hortari, ſed non cogere, juxta S. Rit. Cong. Decretum. Verum *Auctor* noſter proprio ſe perimit gladio. Si Canonici tenentur pſallere, & canere, aliter non ſatisfaciunt ſuæ obligationi, Epiſcopus itaque poteſt illos cogere ad pſallendum & canendum, ſi ſola hortatio ſufficiens non eſſet. Quod ut magis magiſque planum fiat, audiatur Benedict. XIV.

alli, quando ſoli recitant, non obligantur tam
alte loqui, & recitare, ut circumſtantes poſ-
ſint audire, quia id nulla Lex præcipit, ut
teſtibus Gobat *tom. 1. tract. 5. num. 691.* Spo-
rer *loc. cit. num.* 110. docet *Communis Docto-*
98 *rum*. Probabilius tamen privatim, & ſoli re-
citantes debent ita alte proferre verba, ut
poſſint ipſimet ea audire, ſi non impediat pro-
pria ſurditas, vel tumultus, & ſtrepitus alio-
rum, quia Divinum Officium eſt injunctum
per modum orationis vocalis. Sic cum multis
docet Suarez, & Sporer *loc. cit. num.* 110. Mo-
nacell. *tom. 2. tit. 16. form. 1. num. 9.* & alii.
Sufficere autem, ut quocumque minimo ſono 99
ſeu voce abſque ſyllabarum confuſione verba
diſtincte pronuncient, docent Azorius *part. 1.
lib. 10. cap. 11. qu. 4.* Tannerus *de Horis Ca-
nonicis q. 1. num. 110.* Layman *lib. 4. tract.
1. cap. 5. num. 6.* Buſembaum *lib 4. cap. 2.
dub. 2. art. 4. num. 2.* cum Bonacina, & aliis
ibi

XIV. in ſuo Brevi ad Eminentiſſimum Cardinalem Delphinum Patriarcham Aquilejenſem dato, die 10. Januarii 1748. in quo hæc habet verba: *Porro nolumus inter tot tantaque privilegia eidem Capitulo, & Canonicis conceſſa, numerandum eſſe illud, quod quemadmodum Tibi, æque ac Nobis notum eſt, antiqua traditione contra Sacrorum Canonum ſanctiones, ac noſtram præſertim Conſtitutionem, cujus initium eſt,* Cum ſuper oblatas, *invectum ab ipſis Canonicis, non modo contenditur, ſed etiam ſervatur, intereſſendi dumtaxat Choro, & cum cæteris Manſionariis, Capellanis, Acolythis, & Clericis canentibus, pſallentibuſve adſiſtendi, numquam vero cum iiſdem canendi, pſallendive; etſi nonnullos eorumdem eſſe accepimus, qui aliter ſentientes a conſcientiæ angoribus agitantur, ex eo quod ea propter ſe non feciſſe fructus ſuos exiſtiment. Itaque a Te, dilecte Fili noſter, poſcimus, & flagitamus, ut non ſolum hujuſmodi ABUSUM & CORRUPTELAM ab Eccleſiaſtica diſciplina abſonam, & Canonicis ordinationibus*, ac noſtræ quoque Conſtitutioni contrariam *penitus evellere, & eradicare adnitaris; verum etiam ipſos ſuaviter fortiterque admoneas, & horteris, ut in poſterum ea qua decet*, ac tenentur *reverentia Choro interſint, adſiſtantque, nec non pari pietate, attentione, ac vigilantia* omnino canere, vel pſallere *cum cæteris ſtudeant, & contendant. Deinde iiſdem edicas & notum facias; Nos, quemadmodum per haſce noſtras in forma Brevis litteras Tibi declaramus, & injungimus decernere, atque ſtatuere, ſicut* in eadem Conſtitutione noſtra innuimus, *ipſos ſuoſque ſucceſſores Canonicos, Choro quidem intereſſentes, adſiſtenteſque, minime vero canentes, pſallenteſve,* NULLO PACTO ex præbendis, & diſtributionibus facere fructus ſuos, atque adeo RESTITUTIONI *obnoxios eſſe, ac fore &c.* Ex Summi itaque Pontificis Maximi verbis evincitur, ut Epiſcopi omni niſu, omnique conatu curent, non hortatione tantum, ſed etiam coactione, ut Canonici in Choro cum cæteris canant, pſallantve, & ſic abuſum illum, ac corruptelam penitus evellant, & eradicent, quæ multis in locis invaluit, contra Eccleſiaſticas ordinationes.

Quid vero dicendum de privilegio a Leone X. Fratribus Minoribus conceſſo, quod Lucius noſter obtrudit? Illud nempe, aut omnino commentitium eſſe, aut ſi verum, omnino revocatum cenſeri a Summis Pontificibus Gregorio XV. & Urbano VIII. qui illud, & alia vivæ vocis oracula Prædeceſſorum Pontificum revocarunt. Verum enim vero, quo authentico documento hoc probatur privilegium? Forſan authenticis litteris Cardinalis Laurentii? At ubinam gentium ſunt iſtiuſmodi authenticæ litteræ? Ab Auctoribus, qui privilegium hoc divendunt, non producuntur. Porro privilegium hoc omni caret veriſimilitudine. Primo, quia in *cap. Dolentes* præcipitur diſtincta ac devota Officii Divini recitatio, quæ in Deum dirigat non ſolum propriam, ſed etiam aliorum mentem. Tum quia præceptum recitandi Divinum Officium Eccleſiaſticum eſt, quod ſecundum omnes Theologos directe pertinet ad exteriorem recitationem, quæ ſpectat immediate ad forum Eccleſiæ. Quonam pacto itaque poterat Pontifex Summus Leo X. Fratribus Minoribus concedere, ut totum Divinum Officium mente recitarent, etiam quando ſoli recitant, contra naturam, & inſtitutionem Eccleſiaſticam ipſiuſmet Divini Officii?

Quod ſi privilegium hoc vivæ vocis oraculo conceſſum velint, jam cum cæteris vivæ vocis oraculis revocatum cenſemus a Gregorio XV. & Urbano VIII. 20. Decembris 1631. qui *omnia & ſingula privilegia, facultates, licentias, & gratias quaſcumque vivæ vocis oraculo a Prædeceſſoribus ſuis conceſſas*, omnino revocat. Neque in mentem alicui veniat, privilegium recitandi mentaliter Divinum Officium eſſe declarationem juris communis, adeoque non revocatum a dictis Pontificibus; Nam jus commune Eccleſiaſticum conceptis verbis præcipit, ut Di-

ibi citatis; Item Caramuel, Baſſæus, Baldellus apud Dianam *part.* 10. *tract.* 11. *reſolut.* 33. & alii, quia revera non poteſt exhiberi Lex aliqua requirens clariorem pronunciationem.

100 Et hoc maxime pro Regularibus ob Privilegium a Leone X. conceſſum Fratribus Minoribus, ut poſſint Horas Canonicas mentaliter perſolvere, ut patet ex infraſcriptis verbis dictæ petitionis relatis a Rodriquez *in Bullario Regularium inter vivæ vocis Oracula Leonis X.* & a Sporer *loc. cit. n.* 111. ibi: *Placeat Sanctitati veſtræ, ut ne Fratres mutuo ſe impediant in Officio Divino, aut aliis ſint faſtidioſi, quod, quæ in ordinario jubentur dici ſecreto ſub ſilentio, tam in Horis Canonicis, quam etiam in Miſſa, non teneantur proferre vocaliter, ſed ſatisfaciant dicendo mentaliter aut legendo intra ſe per librum, quia aliqui devotius ſic dicunt, & abſque impedimento, & faſtidio aliorum. Et eodem modo poſſit facere, qui dicit Officium ſolus, cum prolatio verbalis ſit præcipue, ut ab aliis intelligatur.* Cui poſtulationi cum aliis ſimul propoſitis annuit Leo Papa, ut per ſuas Litteras authenticas teſtatur Eminentiſſimus Laurentius Presbyter Cardinalis S. S. Quatuor Coronatorum die 15. *Aprilis anno* 1516.

An autem illa verba: *Et eodem modo poſſit facere, qui dicit Officium ſolus*, debeant referri ſolum ad præcedentia, nimirum illa, quæ in ordinario jubentur dici *ſecreto ſub ſilentio*, ut Pater, Ave, Credo, & alia quædam; an vero ſint extendenda ad totum Divinum Officium, ita ut ſolus extra Chorum poſſit totum Divinum Officium dicere mentaliter abſque ulla pronunciatione, ſeu expreſſione, vel formatione verborum? Gravis eſt inter Doctores controverſia. Quidam enim, ut Navarrus *de Oratione cap.* 17. *num.* 88. Rodriquez *quæſt. Regular. tom.* 1. *q.* 2. *art.* 4. Caſarubios, Corduba, Miranda, eoſque citans Bruno Caſſaing. *de Privilegiis Regularium part.* 2. *tract.* 8. *cap.* 4. *propoſit.* 5. Joannes Crucius, Sanctorius, Perſicus, Tamburinus apud Dianam *par.* 10. *tract.* 11. *reſolut.* 1. & Sporer *loc. cit. n.* 111. tenent, quod ſolus extra Chorum poſſit totum Divinum Officium clara, ac diſtincta voce perſolvatur, ut omnes fatentur, non autem mente; unde tale privilegium non eſſet declaratorium juris communis, ſed potius ipſi oppoſitum, uti eſt perſpicuum. 101

Reſponſio Auctoris.

Aſſerit hic *R. Theologus*, quod Lucius noſter dicendo, quod Canonici omnes in Choro cum aliis debent canere, & pſallere, & poſtea ſubdendo, quod ad id Epiſcopus poteſt illos hortari, ſed non cogere, proprio ſe perimit gladio; Aſt vero Ego Lucius nec proprio, nec alieno me perimo gladio. Ibi enim ſub *n.* 95. aſſero, teneri Canonicos cum aliis in choro canere, & pſallere, & non ſatisfacere ſuæ obligationi, ſi ſolum aſſiſtant, & interſint Horis, & per Capellanos, & alios Beneficiatos pſallant, ipſi vero, vel *ibi*, vel Domi privatim recitent Horas, & ad id adduco decretum Sac. Congreg. Concil. quæ *ſub die* 20. *Apr.* 1602. *cenſuit, teneri omnino pſallere, alioquin obligationi ſuæ non ſatisfacere.* Et poſtea ſub *num.* 98. ſubjungo, quod Canonici ex decentia debent alta voce canere in choro, & Epiſcopus poteſt illos ad hoc hortari, ſed non cogere *ex Decreto Sac. Congreg. Rit. in Egitanienſi* 23. *Novembris* 1602. ubi, ut vides, nec duo hæc decreta pugnant inter ſe, nec ipſa adducendo Ego meo me perimo gladio, ut arguatur Theologus. In primo enim decreto *ſub die* 30. *Aprilis* 1602. Sac. Congreg. Concil. inhærens ipſi Concilio cenſuit, Canonicos teneri omnino pſallere. Et in ſecundo poſtea eodem anno 23. *Novemb. S. R. Congreg.* interrogata, an Canonici debeant alta voce cantare in Choro, reſpondit, quod Epiſcopus poteſt illos ad hoc hortari, ſed non cogere. Aliud enim eſt, teneri Canonicos pſallere in choro, & aliud debere cantare alta voce & ad illud poſſe ab Epiſcopo cogi, quod negat ſecundum decretum de canendo alta voce. Sufficit enim, ut Canonici ſuæ ſatisfaciant obligationi, quod in choro cum aliis pſallant, ut ex primo decreto, ſed non tenentur omnes Horas alta voce cantare, nec ad id poſſunt ab Epiſcopo cogi, ut ex ſecundo decreto, & docet quotidiana praxis Cathedralium, & Collegiatarum. Vide ad id Concil. *Trid. ſeſſ.* 24. *c.* 12. & Conſtitut. Recol. memor. Benedict. XIV. incip. Cum *ſemper* §. *Huic demum* per extenſum allat. a me ſub verb. *Miſſa art.* 4. *num.* 11. Et ecce duo gladii hic ad perimendam infirmam, & injuſtam Theologi cenſuram, & nec unus quidem, qui poſſit perimere ſanam, & juſtam meam aſſertionem.

Digitized by Google

Officium dicere mentaliter, quia id ſuadet ratio addita in petitione: *Cum prolatio verbalis ſit præcipue, ut ab aliis intelligatur*, quæ ratio non tantum de illis paucis *Pater*, *Ave*, *Credo*, ſed de toto Officio a ſolo recitando militat; Alii tamen, ut poſt Garciam, & Pellizarium Diana *par.* 10. *tract.* 20. *reſolut.* 2. Lugo *Reſponſ. moral. lib.* 3. *dub.* 17. Henno *loc. cit. art.* 6. *concluſ.* 4. & fere communiter de hoc ſcribentes tenent oppoſitum, teſte Sporer *loc. cit. concluſ.* 4. ubi dicit hoc Privilegium, utpote vivæ vocis oraculo conceſſum, fuiſſe ab Urbano VIII. revocatum, ſed de hoc infra ſub verb. *Oracula vivæ vocis*.

102 Litaniæ in Feſto S. Marci, & tribus diebus
Rogationum ſunt pars Divini Officii, adeoque
recitandæ ſunt de præcepto ſub morrali; Vide
103 verb. *Litaniæ n.* 16. Et quidem recitandæ ſunt
proprio mane, nec poſſunt recitari Veſperi
pridie ſtatim poſt Matutinum, & Laudes ab
illis, qui Matutinum, & Laudes recitant Veſpere pridie. Vide d. verb. *Litaniæ n.* 17.

104 Adſtricti Breviario Romano non tenentur in
diebus in Breviario notatis recitare Officium
B. M. Virginis, Officium Defunctorum (excepto die Animarum) Pſalmos Graduales, &
Pœnitentiales, quia a tali obligatione ipſos
expreſſe liberavit S. Pius V. Conſtit. incip.
Quod a Nobis, cujus Summarium habes ſupra
art. 2. *n.* 20. ubi adeſt *in initio Breviarii Fran-*
105 *ciſcani*. Excipit tamen S. Pontifex expreſſe illas Eccleſias, in quibus viget ſancta conſuetudo, & uſus recitandi in Choro Officium B.
M. V. ita ut in prædictis Eccleſiis, ſive ſæcularibus, ſive Regularibus, debeat adhuc ſervari talis laudabilis, & ſancta conſuetudo recitandi more ſolito prædictum Officium; Unde
in prædictis Eccleſiis ſaltem dicta Conſtitutione S. Pii V. antiquioribus manet obligatio recitandi prædictum Officium B. M. V. in Choro, non tamen privatim extra Chorum, ut
notant Herincx *de Horis Canonicis diſp.* 2. *q.* 2.
num. 13. *in fine*, Sporer *loc. cit. n.* 115. & alii
paſſim, ſic ſervante communi praxi.

106 Hinc Canonici tenentur recitare in Choro,
Officium Defunctorum, Pſalmos Graduales, &
Pœnitentiales ſolum juxta d. Conſtitutionem
S. Pii V. & non alias. *Sacra Cong. Rit. in
Sueſſan.* 28. *Januarii* 1609. Et qui prædicta
non recitant, minime peccant. *Ead. Sac. Congregatio in Barchinonen.* 20. *Januarii* 1690. Obſervanda tamen ſunt noviſſima ſequentia Decreta.

107 Propoſito enim dubio in Sacra Congregatione Concilii: An in Eccleſia Sueſſana recitandi
ſint Pſalmi Graduales, Pœnitentiales & Officium B. M. V. & Defunctorum in diebus aſſignatis a Rubricis Breviarii? *Ead. Sac. Cong.* 28. *Auguſti* 1708. reſpondit: *Ad formam Bullæ Pii V.* Sic refert eruditiſſimus Scarfantonus ad Ceccoperium *part.* 2. *lib.* 3. *in animadverſ. ad tit.* 10. *ſub n.* 11. Et Sacra Rit. Congregatio 2. Septemb. 1741. ſic expreſſe declaravit: *Perſolventes Divinum Officium extra Chorum non tenentur ad Pſalmos Graduales, nec Pœnitentiales, neque ad Officium parvum B. M. V. nec Defunctorum: quæ quidem Officia, & Pſalmi ſunt onera tantummodo ex præcepto implenda in Choro*. Sic refert eruditiſſimus P. Cavalieri *in ſuis egregiis Commentar. tom.* 2. *par.* 2. *cap.* 46. *Decret.* 4. ubi poſt multa ad rem doctiſſime obſervata, *ſub n.* 3. hæc expreſſe habet: Hæc indubia cum ſint, iiſdem conciliari debet Decretum, ita ut, dum extra Chorum dictorum Officiorum nullam obligationem agnoſcit, veritatem undequaque habeat relate ad Romanum Clerum: Secus ad reliquum, qui in obligatione ſuæ conſuetudinis perſtat. Dum vero eadem Officia qualificat *onera ex præcepto adimplenda in Choro*, id verum erit de Officio Deiparæ pro iis Eccleſiis, in quibus conſuetudo aderat; ſecus de reliquis Officiis, in quorum omiſſione, uti & Officii B. Virginis relate ad Eccleſias, quæ ejuſdem conſuetudinem minime habebant, nonniſi conceſſas deperdunt Indulgentias. Dicuntur autem adhuc *onera ex præcepto implenda in Choro*; quatenus Rubricæ eiſdem præfixæ, diſertis verbis Choro demandent eadem: ſecus extra Chorum, ubi *poſſe dici pro temporis opportunitate*, dumtaxat afferunt. Hæc ille, qui *ſub nu.* 5. ſubjungit, quod licet plurimi inſignes Auctores afferant conſuetudinem in favorem Officii B. Mariæ in Bulla S. Pii præſervatam, non obligare ſub peccato, tamen loquendo de tali antiqua conſuetudine ante S. Pium V. vult, quod peccati periculo fuerit & adhuc reperiatur obnoxia; ſecus autem loquendo de conſuetudine introducta poſt S. Pium V. quia cenſetur potius inducta ex devotione, & cauſa lucrandi Indulgentias, quam ex animo ſe ſub peccato obligandi, ut recte concludit ipſe *ſub n.* 4.

Officium B. M. V. tenentur Canonici adhuc 108
recitare, ubi vigebat talis pia conſuetudo,
quia S. Pius V. in dicta Conſtitutione ipſam
non abſtulit, ſed juſſit ſervari, ut obſervat
Fagnan. *in c.* 1. *n.* 35. *de celebratione Miſſarum*. Immo Officium B. M. V. debet dici in 109
Choro etiam in Dominicis, ſi aderat conſuetudo. *Sac. Rit. Congr.* 1. *Septembr.* 1607. apud Ga-

Gavant. *in Manual. Epiſcopor. verb. Horæ Ca-*
110 *nonicæ n.* 27. Et tempore Paſchali recitantes Officium parvum B. M. V. in Choro debent recitare ſine addito *Alleluja*; *Ead. S. Rit. Cong.* 28. *Martii* 1626. Et ſic expreſſe Breviarii Rubrica 37. *de Officio parvo B. Mariæ, & aliis n.* 2. ibi: *Tempore Paſchali in Officio parvo B. Mariæ, quod dicitur in Choro, non additur Alleluja Antiphonis, neque verſibus, neque Reſponſoriis*, & hoc ad diſtinctionem Horarum majorum Canonicarum: Quod aſſerendum videtur etiam de aliis precibus, extra Divinum Officium, ut in verſiculis Sanctorum, ver. g. *Ora pro nobis B. P. Franciſce, Ora pro nobis B. Antoni, Ora pre nobis B. Didace &c.* qui cani ſolent in Novendiis, quæ fiunt ad eorum gloriam pro aliqua gratia impetranda, ſicque ipſis non eſt addendum *Alleluja*, ut etiam pro verſiculo: *Panem de Cœlo &c.* ſtatuerat *Sac. Rit. Congregatio in Collen.* 5. *Julii* 1698. quæ ad dub. *An in expoſitione, & depoſitione SS. Sacramenti etiam cauſa devotionis, ſit addendum Alleluja ad verſiculum Panem de Cœlo*, reſpondit, *Negative*; Cui tamen verſiculo peculiari ratione addendum eſſe *Alleluja* tempore Paſchali, & In tota octava SS. Corporis Chriſti mandavit Clemens XI. *die* 20. *Januarii* 1705. & confirmavit, ac innovavit Clemens XII. *die* 1. *Septemb.* 1730. ut patet in verb. *Euchariſtia in Inſtructione pro expoſitione SS. Sacramenti* §. 21.

Et non eſſe addendum *Alleluja* verſibus Precum, etiam in Officio, præſcribit Breviarii *Rubrica* 24. *de Verſibus numer.* 4. ibi: *Verſibus prædictis tempore Paſchali ſemper additur Alleluja; Non autem verſibus Precum*, ut *ibidem* recte notat Gavantus ſequutus a Merati, nam in his attenditur potius ratio humilitatis, & mœroris, quam lætitiæ.

111 Congregationes, Religiones, ſive Eccleſiæ, vel Nationes habentes Apoſtolicum Indultum ſemel, vel pluries in ſingulis hebdomadibus, vel menſibus celebrandi Officium de Sanctiſſimo Sacramento, vel de aliquibus Sanctis in diebus non impeditis aliquo Feſto duplici, vel ſemiduplici, non poſſunt hujuſmodi Officia facere in diebus Quadrageſimæ, Adventus, Vigiliarum, & Quatuor Temporum, etiamſi in Indulto de his diebus nulla ſit facta ſpecialis
112 mentio. Nec in diebus, in quibus ponendum ſit Officium de Feſto duplici, vel ſemiduplici translato, ut noviſſime declaravit Sacra Rituum Congregatio, ut ſequitur.

DECRETA GENERALIA

Circa Rubricas.

,, Cum Sacrorum Rituum Congregationi de-
,, miſſe ſupplicatum fuerit ſequentia dubia de-
,, clarare,
,, Primum, An cum multis Congregationi-
,, bus, Religionibus, ſive Eccleſiis, vel Na-
,, tionibus conceſſum ſit a Sancta Sede Apo-
,, ſtolica, ut ſemel, vel pluries in ſingulis
,, hebdomadibus, vel menſibus celebrentur va-
,, ria Officia per annum v. g. de Sanctiſſimo
,, Sacramento, vel de Sanctis, in diebus non
,, impeditis aliquo Feſto duplici, vel ſemidu-
,, plici, liceat ejuſmodi Officia facere etiam
,, in diebus Sanctæ Quadrageſimæ, Adventus,
,, Vigiliarum, & quatuor Temporum, etiamſi
,, de his diebus nulla ſit facta ſpecialis men-
,, tio in aliquibus Officiorum conceſſionibus?
,, Secundum; An dies impeditus Feſto du-
,, plici, vel ſemiduplici pro dictis Officiis re-
,, citandis, intelligantur etiam dies, in qui-
,, bus ponendum eſt Officium de Feſto dupli-
,, ci, vel ſemiduplici translato, quemadmo-
,, dum dicitur reſponſum fuiſſe olim a Sacra
,, Congregatione; Quod ſcilicet Feſtum du-
,, plex, vel ſemiduplex etiam translatum,
,, necnon dies Octavæ, ſit dies impeditus reſ-
,, pectu talium Officiorum?
,, Tertium: An Regulares abſque ſpeciali
,, Privilegio, ſed ſola communicatione Privi-
,, legiorum aliarum Religionum, poſſint ad-
,, dere nomen Sancti Fundatoris in Litaniis,
,, & Confiteor, itemque recitare Officia, &
,, Miſſas conceſſas aliis Religionibus?
,, Sacrorum Rituum eadem Congregatio ad
,, relationem Eminentiſs. & Reverendiſſimi
,, Domini Cardinalis Colloredo reſpondit:
,, Ad primum negative, & hujuſmodi In-
,, dulta non habere locum in Feriis Adventus,
,, Quadrageſimæ, Quatuor Temporum, Vigi-
,, liarum, ſive cum jejunio ſive abſque jeju-
,, nio, nec in Feria ſecunda Rogationum nec
,, in alia Feria, in qua ſecundum Rubricas ſit
,, reponendum Officium Dominicæ.
,, Ad ſecundum Affirmative.
,, Ad tertium negative in omnibus.
,, Et ita declaravit, ac ſervari voluit. Ac
,, inſuper ut declarationes, ſeu Decreta præ-
,, dicta omnibus innoteſcant, typis ea im-
,, primi mandavit, Die 20 Martii 1706.

G. Card. Carpineus.

Loco ✠ Sigilli.

B. Inghirami Sac. Cong. Secret.

Haben-

Digitized by Google

113 Habentes Indultum recitandi Officium de Sanctiſſimo Sacramento, debent illud recitare, uti recitatur in die ipſa Corporis Chriſti. *Sac. Congregat. Rit. in Aquen.* 18. *Junii* 1689. ubi inter alia Quæſita adſunt ſequentia cum dictæ Sacræ Congregationis reſponſione.

„ Secundo, cum Regulares varii ſint in aſ„ ſignando quolibet menſe Lectiones ſecundi, „ & tertii Nocturni pro hujuſmodi Officio, „ quæritur: An conſtet de Decreto ejuſdem „ Sacræ Congregationis Rituum, quo utuntur „ PP. Barnabitæ, quod nimirum Lectiones ſe„ cundi, & tertii Nocturni ſemper recitari „ debeant, pro ut in die Solemnitatis Corpo„ ris Chriſti?

„ Ad ſecundum affirmative ex Decreto pro „ Ordine Minorum de Obſervantia emanato „ die 12. Julii 1664.

„ Tertio Quæritur: An quando recitatur „ Officium prædictum, Miſſa dici debeat, „ prout in Solemnitate Corporis Chriſti, & „ cum ſequentia Lauda Sion &c. vel ut Miſ„ ſa Votiva de SS. Sacramento in fine Miſſa„ lis, & an 2. & 3. Oratio dici debeant, ut „ infra Octavam ejuſdem Solemnitatis, vel 2. „ A cunctis, & 3. ad libitum?

„ Ad tertium, Miſſa Votiva celebranda eſt „ ſine Sequentia, & cum Orationibus tempo„ ri congruentibus ex eodem Decreto; Et ita „ cenſuit, & ſervari mandavit Sac. Rituum „ Congr. hac die 18. Junii 1689.

A. Card. Cibo.

Loco ✠ Sigilli.

Bernardinus Caſalius S. Rituum Con. Secret.

Unde caute legenda eſt expoſitio dicti Decreti *de die* 12. *Julii* 1664. facta in Rubricis Breviarii Franciſcani *ſub numer.* 33. nempe recitandum eſſe ſupradictum Officium, ut in die, ideſt cum *Alleluja*, quia *in die dicitur Alleluja*; cum ex ſupradictis clare, & expreſſe conſtet diverſam fuiſſe mentem, & conceſſionem dictæ Sacræ Congregationis; Tum quia ſi contingat recitari dictum Officium inter Septuageſimam, & Feriam 4. Cinerum non poteſt congruere ſupradicta expoſitio, ideſt *cum Alleluja*, quia dicto tempore non dicitur *Alleluja*.

114 Ad Horas omnes, quæ recitantur in Choro, debent ardere duæ ſaltem candelæ in Altari. *Sac. R. Cong.* 7. *Auguſti* 1594. apud La Croix *lib.* 6. *par.* 2. *num.* 2055. *Decret.* 31.

115 Aſſignantur Officia Beatiſſimæ Virginis Mariæ in toto ſtatu Eccleſiaſtico ex obligatione celebranda de mandato Sanctiſſimi Domini Noſtri Benedicti XIII. ſequenti Decreto.

„ Sanctiſſimus Dominus Noſter Benedictus „ XIII. benigne indulſit, atque conceſſit, ut „ in toto Eccleſiaſtico Statu ab omnibus utriuſ„ que ſexus, tam Sæcularibus, quam Regula„ ribus, qui ad Horas Canonicas tenentur, „ ſequentia Officia B. M. V. in ejus reſpecti„ ve Feſtivitatibus recitari, & Miſſæ cele„ brari debeant. Videlicet I. Die 23. Januarii „ Deſponſationis B. M. V. cum S. Joſeph. II. „ Feria 6. poſt Dominicam Paſſionis de Septem „ Doloribus B. M. V. III. Die 16. Julii B. „ M. V. de Monte Carmelo. IV. Dominica „ Secunda Novembris Patrocinii B. M. V. V. „ die 10. Decembris Tranſlationis Sacræ Do„ mus Lauretanæ. VI. Et die 18. Decembris „ Expectationis partus B. V. Et ita declara„ vit, ac ſervari mandavit die 23. Auguſti „ 1725.

F. Card. Paulutius Præfectus.

Loco ✠ Sigilli.

Nicolaus Maria Tedeſchi Archiepiſcop. Apamen. S. R. C. Secret.

116 *Adducuntur ad rem varia dubia propoſita in Sacra Rituum Congregatione a Capitulo Cathedralis Collenſis, & reſoluta ut infra.*

I. An recitatio Officii Beatiſſimæ Mariæ Virginis de Monte Carmelo poſſit (ut pluribus in locis fit) transferri in Dominicam ſequentem diem decimam ſextam Julii?

II. An Cathedralis Collenſis, quæ per triginta circiter annos recitavit Officium S. Artemiæ Virginis, & Martyris die ſecunda Junii, eo quod in ea aſſervetur Corpus, poſſit talem recitationem continuare?

III. An occurrente in feria tertia Rogationum Feſto ſimplici, in Cathedrali, & Collegiata, ſint cantandæ duæ Miſſæ?

IV. An in abſolutionibus in die commemorationis omnium fidelium defunctorum, ſit dicenda tota concluſio in Oratione?

V. An in expoſitione, & depoſitione SS. Sacramenti, etiam cauſa devotionis, ſit addendum Alleluja ad verſiculum, Panem de Cœlo?

VI. An Parochus duarum Eccleſiarum unitarum debeat de ambarum Patrono, & Titulari recitare Officia juxta Rubricas?

VII. An in Anniverſario occurrente in Feſto duplici ſecundæ claſſis, poſſit cantari Miſſa de Requiem?

VIII. An in duplicibus primæ claſſis, præſente corpore, poſſit defunctorum Miſſa cantari? Et an dici poſſit una Miſſa privata deficientibus Clericis in Choro?

IX. An infra octavas privilegiatas poſſint can-

cantari Miſſa Defunctorum in Anniverſario, & Officio ſolemni?

X. An in die Anniverſarii, & depoſitionis poſſit cantari defunctorum Miſſa loco Conventualis, ut Rubrica innuere videtur?

XI. Quando in Menſe Novembris ſunt eadem die ponenda plura Initia Prophetarum, an ſit tantum dicenda unica Lectio?

XII. An poni poſſint plura tribus Initiis unica die.

XIII. An ubi ſunt plura Officia habentia primas Lectiones proprias, poſſint omitti aliqua ex dictis Initiis.

XIV. An in Dominicis Adventus, & Quadrageſimæ, in quibus fit de duplici primæ claſſis, ſint cantandæ duæ Miſſæ?

XV. An quando ab aliqua Congregatione dicitur totum Officium Defunctorum, dici debeat, ut ſecunda die Novembris, omittendo Pſalmos poſt Veſperas, & Matutinum poſitos?

XVI. Si Anniverſarium anticipetur, aut poſtponatur per aliquot dies, an poſſit dici Miſſa, ut in Anniverſario?

XVII. An occurrente Feſto S. Marci infra octavam Paſchatis in Miſſa Rogationum ſit dicendum Credo?

XVIII. An deficiente Subdiacono pro Miſſa ſolemni poſſit per Superiores ſubſtitui conſtitutus in minoribus ad cantandam Epiſtolam, paratus abſque Manipulo?

XIX. An Sacerdos Miſſam celebraturus, tranſiens ante Altare, ubi ſit populi communio, debeat permanere genuflexus, donec & quouſque terminetur communio?

XX. An Officium Defunctorum pro ſecunda die Novembris, poſſit recitari etiam præſente Epiſcopo, ante Completorium diei Feſti omnium Sanctorum?

XXI. An in Cathedrali Collenſi, quæ habet privilegium recitandi Officium Sanctæ Crucis qualibet ſexta Feria non impedita, poſſit cantari unica Miſſa cum commemoratione Sanctæ Crucis, quando in dicta feria ſexta occurrit feria, quæ habet Miſſam propriam?

XXII. An ſit toleranda conſuetudo, quod Hebdomadarius, aut alios Canonicus poſt Proceſſionem in Feſto S. Agathæ Virginis & Martyris, ſtans ad Altare majus benedicat populum, habens tantum ſuperpelliceum, & Stolam, ſicut in aliis Proceſſionibus, in quibus circumferuntur aliquæ Reliquiæ cum Alba, Stola, & Pluviali?

Dicta Sac. Rit. Congregatio in Collen. die 5. Julii 1698. Reſpondit:

Ad I. Negative.

Ad II. Doceant, an ſit deſcripta in Martyrologio, & de ejus identitate.

Ad III. Negative.

Ad IV. Negative.

Ad V. Negative. Hæc reſolutio non eſt intelligenda de tempore Paſchali, nec de diebus infra Octavam Corporis Chriſti; Merati *in* 2. *Indice Decretorum n.* 20. ex Decreto *anni* 1705. 20. *Januarii &* 1. *Septembris* 1730.

Ad VI. Pro utroque Titulari Affirmative, maxime ſi Eccleſiæ ſint peræque unitæ.

Ad VII. Negative.

Ad VIII. Negative in omnibus.

Ad IX. Negative.

Ad X. Negative.

Ad XI. Affirmative.

Ad XII. Negative.

Ad XIII. Occurrente legitima cauſa, Affirmative.

Ad XIV. Negative.

Ad XV. Negative. Hæc reſolutio confirmata fuit 23. Junii 1736. 3. Aug. 1737. & 8. Maji 1738.

Ad XVI. Affirmative.

Ad XVII. Negative.

Ad XVIII. Data neceſſitate, poſſe permitti.

Ad XIX. Negative.

Ad XX. Affirmative. Hæc reſolutio ſpectat ad Cathedrales Eccleſias tantum; Merati *in* 2. *Indice Decretorum num.* 206. *&* 220. ex Decret. 1. *Septembr.* 1607. *&* 22. *Jan.* 1701.

Ad XXI. Negative.

Ad XXII. Poſſe permitti.

ARTICULUS IV.

Quoad ea, quæ concernunt ordinem tempus, locum, ſitum, & habitum recitandi Divinum Officium.

IN recitandis Horis Canonicis ſervandus eſt Ordo ex præſcripto Eccleſiæ in Breviario ſignatus, ut videlicet recitetur primo Matutinum ante alias Horas; Prima ante Tertiam, Tertia ante Sextam, & hujuſmodi, nec invertatur talis Ordo, recitando v. g. Primam ante Matutinum, Tertiam ante Primam, Sextam ante Tertiam, & hujuſmodi; *Communiſſima*. 1

Ordo

Digitized by Google

2 Ordo recitandi Horas Canonicas publice in Choro ſervandus eſt ſub mortali; Sic expreſſe poſt Marchant. Sporer *tom.* 3. *tract. Append. de Horis Canonicis cap.* 2. *sect.* 4. §. *ante nu.* 131.
3 & alii. Extra Chorum autem, & privatim ſolum ſub veniali, ſecluſo contemptu, vel ſcandalo. *Communis* contra Vaſquez *de Beneficiis cap.* 4. §. 1. *art.* 1. ubi dicit peccare mortaliter, qui ſæpe talem ordinem invertit; At certe, ſecluſo contemptu, vel ſcandalo, etiamſi ſine cauſa invertatur talis ordo, recitando v. g. Veſperas ante Primam, Sextam ante Tertiam, & hujuſmodi, eſt ſolum peccatum veniale, quia talis Ordinis inverſio nec gravem continet deformitatem, nec de ſubſtantia Divini Officii quidquam imminuit. Sic Sporer *loc. cit. num.* 131. teſtans eſſe communiſſimam Doctorum ſententiam.
4 Immo aliqua interveniente rationabili cauſa neque erit peccatum veniale integras Horas tranſportare, & dictum ordinem invertere.
5 *Communis*. Cauſa autem rationabilis, & juſta, ſeu ſufficiens invertendi ordinem eſt, ſi quis ſero veniat ad Chorum una Hora jam integre finita, ſeu jam incæpta; iſte enim licite, & laudabiliter pergit cum aliis in Choro pſallere, poſtea Horam, ſeu partem Horæ omiſſam recitaturus: laudabilius enim eſt, ſtatim cum Choro pſallere, & ſe illi conformare, quam velle prius ſupplere, & interim Choruni obſequio ſuæ vocis defraudare. Navarrus, Toletus, Sa, & alii cum Layman *lib.* 4. *tract.* 1. *cap.* 5. *n.* 7. Spor. *loc. cit. num.* 132. & *seq.* La Croix *lib.* 4. *num.* 1309. Item ſi quis non habeat Lectiones ad manum, poteſt interim licite recitare Pſalmos Matutini, & Laudum, & etiam reliqua qua habet, Lectiones poſtea recitaturus. *Communis* cum ſupracitatis. Item ſi quis in itinere, vel alibi, ubi non poteſt commode expectare, non habeat Breviarium, ſed ſolum diurnale, poteſt licite ſine omni ſcrupulo interim recitare Horas minores, poſtea Matutinum recitaturus. *Communis*, cum ſupradictis. Item ſi quis ab amico, vel alio alicujus auctoritatis invitetur ad ſecum recitandas Horas minores, cum ipſe nedum recitarit Matutinum, tunc ſi hoc negare non poſſit abſque ſui periculo, ſeu aliqua nota ſaltem inurbanitatis, poterit licite cum ipſo minores Horas recitare, poſtea Matutinum recitaturus. *Communis*, cum ſupracitatis.
6 Qui abſque rationabili, & juſta cauſa incipit Officium ſequentis diei, nondum finito Officio præſentis diei, v. g. nondum dictis Veſperis, & Completorio, recitat Matutinum diei ſequentis, peccat venialiter, quia licet ex illis non fiat unum Officium, nec videantur inter ſe habere ordinem, tamen voluntas Eccleſiæ eſt, ut prius perſolvatur obligatio hujus diei, quam inchoetur alterius. *Communis*, cum Suarez *de Oratione lib.* 5. *cap.* 24. *n.* 3. Sporer *loc. cit. num.* 134. Si autem id fiat ex rationabili, & juſta cauſa, non peccatur nequidem venialiter. *Communis*, cum ſupracitatis, & aliis, 7
Hinc ſi quis timeat ſibi lucem diei defuturam pro Matutino, poteſt ipſum licite prius recitare, nondum perſolutis Horis præſentis diei, quas memoriter ſine indigentia lucis poteſt recitare, dummodo non ſibi ſuppetat modus habendi aliud lumen; Et univerſaliter omnis cauſa ſufficiens ad inverſionem inter Horas unius diei eſt ſufficiens etiam hic. Gobat *tom.* 1. *tract.* 5. *n.* 666. La Croix *loc. cit. num.* 1315. Sporer *loc. cit. num.* 234. & alii paſſim.
An autem ſit, & quod peccatum, Matutinum, & Laudes non recitare ante celebrationem Miſſæ? Vide verb. *Matutinum a n.* 19. *ad* 23. 8
Tempus pro abſolvendo toto Divino Officio a Matutino ad Completorium ex primæva inſtitutione incipit a media nocte præcedenti uſque ad mediam noctem ſequentis diei. 9
At vero ex communi, & jam recepta apud omnes conſuetudine poteſt nunc licite anticipari, & recitari Matutinum cum Laudibus Veſperi pridie. Sic docente praxi communi, & tenente Communiſſima Doctorum cum S. Thoma *Quodlibet.* 5. *cap.* 8. ubi hujus praxis, & introductæ conſuetudinis congruam hanc reddit rationem: *Quia ſolemnitas diei ſequentis a Veſperis incipit, ideo merito caſus obtinuit, ut poſt publicum Officium, Veſperas, & Completorium a meridie ordinarie in Eccleſiis jam perſolutum ante horam quartam, deinceps preces nocturnas inchoare liceat.* 10
Quanam autem hora Veſperi pridie inchoari poſſit Matutinum, habetur in Tabella, quæ ſingulis annis in Kalendario, ſeu Directorio dari ſolet, & ubi non detur, poteſt obſervari Tabella, quæ anno 1706. prodiit Romæ typis Cameræ Apoſtolicæ, & traditur a La Croix *lib.* 4. *poſt num.* 1314. Per unicam tamen recitationem Matutini, & Laudum non poteſt ſatisfieri obligationi pro hac die præſenti, & pro die ſequenti, ut clare patet ex propoſitione 35. inter merito damnatas ab Alexandro VII. *die* 18. *Martii* 1666. ibi: *Unico Officio poteſt quis ſatisfacere duplici præcepto pro die præſenti, & craſtino.* 11 12
Tempus ſtatutum & habile pro implendo toto 13

Digitized by Google

toto Divino Officio unius diei terminat in me-
14 dia nocte ſequenti. *Communis*. Hinc, tali tempore elapſo, ceſſat obligatio Officii recitandi illa die, & ſi nondum fuerit ei integraliter ſatisfactum, non poteſt amplius ſtatim tranſacta dicta media nocte ſatisfieri: quia recitatio Divini Officii eſt penſum cujuslibet diei, & ideo terminus diei eſt, & terminus Officii legendi pro illa die, alias non legeretur totum integrum Officium eadem die. *Communis* contra Leandrum docentem ſufficere inchoare Officium paulo ante mediam noctem diei ſequentis, & ſine interruptione proſequi poſt mediam noctem, eo quod omnes Horæ ſequentes efficiant unum totum integrale cum Matutino, jam tempore habili incœpto licet tranſacto.

15 Tempus proprium pro ſingulis Horis perſolvendis juxta ſuam primævam inſtitutionem eſt illud, quod ipſis nominibus Horarum præfertur, & in ſuis reſpective Hymnis indicatur, videlicet Matutinum circa mediam noctem, Laudes ſub Auroram, Prima ad Ortum Solis. Tertia tempore medio inter Ortum Solis, & Meridiem, Nona tempore medio inter Meridiem, & Solis Occaſum, Veſperæ ad Solis Occaſum, Completorium ſub crepuſculum nocturnum. *Communis*.

16 Cum autem hæc originaria diſtributio ob humanam fragilitatem, & multiplices occupationes jam dudum abierit in deſuetudinem fere apud omnes (paucis rigidioribus, & Obſervantioribus Religioſis exceptis) jam receptiſſima facta eſt conſuetudo, ut tempus proprium, & accuratum habeatur pro Matutino, & Laudibus a pridie Veſperis uſque ad horam poſt ortum mane Solem, pro Prima a tempore Auroræ uſque ad II. Pro Tertia ab ortu Solis uſque fere ad Meridiem. Pro Sexta, & Nona etiam fere uſque ad Meridiem. Pro Veſperis extra Quadrageſimam a meridie uſque ad Occaſum Solis, in Quadrageſima autem (exceptis tribus primis diebus, & Dominicis) ante Meridiem, & prandium. Pro Completorio a tertia hora poſt Meridiem uſque ad mediam noctem.

17 Veſperæ tamen poſſunt licite ſine ullo peccato privatim recitari poſt prandium etiam in Quadrageſima, quia Rubrica, & *c. Solent* 49. *diſt.* 1. *de conſecratione.* ſi quod continet præceptum obligat ſolum reſpectu Officii publice recitandi in Choro. Gobat *tom.* 1. *tract.* 5. *n.* 688. Burgh. *Centur.* 3. *caſ.* 83. Lohn. *part.* 4. §. 10. *n.* 4. La Croix *l.* 4. *n.* 1316. cum Gavant. Sanchez, & Stoz *ibi citatis*, Sporer *loc. c. n.* 144. cum Bonartio, & Eſcobar *ibi citatis*, Reiffenſtuel *Theolog. moral. tract.* 6. *diſt.* 1. *qu.* 6. *n.* 73. & alii. Immo congruentius eſt nunc 18
ſecundum multos Veſperas privatim recitare etiam in Quadrageſima poſt prandium, quia ideo primitus recitabantur ante prandium, ſeu cœnam, ne nimis diu differrentur, cum tunc ſolum Veſperi cœnaretur, *c. Solent* 49. *diſt.* 1. *de conſecrat.* quæ ratio nunc amplius non militat, quia pia Mater Eccleſia ob corporis, & naturæ ſemper magis declinantis infirmitatem, refectionem illam tamquam prandium ſumi indulſit in meridie, retento nomine Cœnæ, ſtatuitque, ut in Quadrageſima Veſperæ dicantur ante ipſam refectionem meridianam, Cœnam adhuc nuncupatam ob memoriam antiquitatis, & ordinavit, ut pro benedictione menſæ dicantur preces, ut in Cœna: Unde cum ad conſervandam dictam memoriam antiquitatis ſufficiat publica recitatio Veſperarum in Choro, congruum, & congruentius erit privatim recitare Veſperas ſuo congruo tempore, ſcilicet a meridie uſque ad Occaſum Solis, uti recitantur extra Quadrageſimam. Sic ex Bellarmin. Tamburin. *in Decalog. l.* 4. *c.* 5. §. 4. *n.* 4. La Croix *l.* 4. *n.* 1316. & alii, quibus etiam favent Gobat *l. c. n.* 688. Sporer *l. c. n.* 144. Bonartius, & Eſcobar apud ipſos, & alii docentes nullam adeſſe obligationem recitandi Veſperas privatim ante prandium, ſeu Cœnam in Quadrageſima.

Pro publica recitatione Horarum in Choro 19
ſervanda ſunt tempora conſueta Eccleſiarum etiam ſub mortali, niſi interdum adſit juſta, & rationabilis cauſa differendi, ſeu anticipandi, Sporer *l. c. n.* 144. & alii paſſim. Pro 20
privata tamen recitatione non ſunt ſervanda ſub mortali tempora ſtatuta ſingulis Horis. Unde quamvis notabiliter etiam ſine ulla cauſa anticipetur, vel poſticipetur talis privata recitatio, ſecluſo ſcandalo, & contemptu, non eſt peccatum mortale, ſed ſolum veniale: dummodo totum Officium quacumque hora diei recitatum ſit abſolutum ante mediam noctem ſequentem. *Communis*.

Immo, aliqua juſta & rationabili interve- 21
niente cauſa, neque veniale erit non ſervare ſtatuta tempora in recitatione privata. *Communis*. Cauſæ autem juſtæ & rationabiles, 22
ob quas poteſt licite anticipari vel poſticipari privata Horarum recitatio, ſunt verb. gr. Concio, vel Lectio paranda, major commoditas ſtudendi, major devotio, periculum impedimenti obventuri, inter obeundum, & hujuſmodi. Sic Doctores paſſim cum Gobat *loc. c. num.*

Digitized by Google

num. 681. Sporer *loc. c. num.* 146. La Croix *loc. cit. n.* 1313.

23 Recte tamen monent Doctores, quod aliqua juſta & rationabili interveniente cauſa non recitandi privatim Horas ſtatis temporibus, melius & conſultius eſſet anticipare, quam poſticipare, ſeu poſtponere, nam, ut inquit Hugo a S. Victore apud Sporer *loc. cit. num.* 146. *Ante horam orare providentiæ eſt, poſt horam negligentiæ, in hora obedientiæ.* Pro majori vero ſecuritate Patres undequaque præſtantiſſimæ Societatis Jeſu fruuntur Privilegio Apoſtolico expreſſo his verbis apud Gobat *loc. cit. numer.* 681. ibi; *Ratione itineris, aut alterius occupationis quando creditur, quod cum majori devotione dicetur Divinum Officium, poteſt illud a noſtris recitari mane totum uſque ad Completorium.* Uti conceſſum fuiſſe Fratribus Minoribus refert *in Compendio Privilegiorum Fratrum Minorum verb. Officium Divinum tertio, Capuccini Annotatio litt. B.*, ibi: *Poſſunt etiam Fratres Minores, qui ad Horas Canonicas tenentur, ſine ſcrupulo ratione itineris, vel alterius honeſtæ occupationis, quando creditur, quod tunc majori devotione Officium recitabunt, dicere Matutinum Veſpere ante Solis Occaſum, vel mane totum uſque ad Completorium incluſive. Ita conceſſum eſt per S. Pium V. Minoribus, ut refertur in Compendio Societatis Jeſu verb. Horæ Canonicæ* §. 2. *& in manuſcript. Privileg. Minorum fol. 79. pag. 2.*

24 Qui tamen non habent, nec participant ſimile Privilegium, nec aliquam habent juſtam, & rationabilem cauſam Horas anticipandi, vel poſticipandi, debent pro viribus quaslibet Horas etiam privatim ſtatis temporibus recitare, ſemper præ mente habendo, quod referunt Joannes Andreas, & Abbas Panormitanus *in cap.* 1. *de celebratione Miſſarum*, & ex ipſis Gobat *loc. cit. ſub n.* 681. ibi: *Angelus Dni Sanctum quemdam Eremitam cibis deficientibus alebat, & tempore Uvarum ipſi quandoque marcidas portabat. Interrogatus Angelus ab Eremita quæ ſit tantæ diverſitatis cauſa? Reſpondit Angelus, quod bonas portabat, quando dicebat Officium horis competentibus, agreſtes vero, quando anticipabat horam dicendi Officium, marcidas, quando differebat ultra debitam horam, & hoc ideo, quia Eremita non occupatur aliis exterioribus.*

25 Inſuper attentius reflectere debent, quod ex Bzovio *ad annum Chriſti* 1062. refert Monacell. *tom.* 2. *tit.* 16. *formul.* 1. *num* 6. de Beato Peregrino Archiepiſcopo Colonienſi, qui poſt mortem cuidam Clerico illius Eccleſiæ apparens, dataque manu, tantus eam ardor abſorbuit, ut undique carnes ejus reſolutæ diffluerent, & oſſa nuda vix hærentibus articulis remanerent. Ad quem Clericus — *Cur te peſtilens vorago conſtringit?* Reſpondit — *Nihil in me remanet ultione plectendum præter hoc tantum, quia dum in Aula Regia conſtitutus, Imperialibus conſiliis me vehementer applicavi, Canonicæ Synaxis Officia per diſtincta Horarum ſpatia non perſolvi; Mane quippe omnia coacervans, ſimul tota die negotiis ingruentibus ſæculari libertate vacabam, ob hanc itaque negligentiam, ardoris hujus fero ſupplicium* (hoc eſt in Purgatorio.) Hactenus Monacell. *ubi ſupra.*

Officium Divinum in Cathedralibus, Colle- 26
giatis, & Eccleſiis Regularibus Choro addictis
recitandum eſt publice in Eccleſia, ſeu Choro,
cap. 1. *de celebration. Miſſarum, & Clement.*
1. *eod. tit.* Quoſnam autem concernat obligatio 27
recitandi in Choro, ſeu Eccleſia? Vide *ſupra
art.* 1. *n.* 41. *&* 42.

Canonici tenentur recitare Officium in Cho- 28
ro, nec ipſis poteſt Epiſcopus concedere, ut
officient in Sacriſtia. *Sacra Congr. Epiſcop. in
Segnina* 12. *Januarii* 1604. Poteſt tamen ali- 29
quando ex cauſa, veluti ob frigus, ſeu nimium
calorem extra Chorum arbitrio Epiſcopi
recitari Divinum Officium in diebus ferialibus,
in diebus vero Feſtivis omnino recitandum
eſt in Choro. *Sacra Rit. Cong. in Lunen.
Sarzanen.* 5. *Martii* 1633. Hinc tolerandum eſt, 30
quod Canonici tribus menſibus anni frigidioribus
recitent diebus ferialibus Matutinum in Sacriſtia.
Sacra Congreg. Epiſcop. in una S. Severini
13. *Septembris* 1641. apud Nicolium *in Floſculis
verb. Officium num.* 19.

Privata Horarum recitatio fieri poteſt in 31
omni loco honeſto, juxta illud *Pſalmi* 102.
*In omni loco Dominationis ejus benedic anima
mea Domino: Communiſſima.* Immo Sanchez
in conſil. lib. 7. *cap.* 2 *dub.* 44. Angles apud 32
ipſum, Trullenchus, Caramuel, & alii apud
Dianam *part.* 20. *tract.* 11. *reſolut.* 33. Sporer
loc. cit. num. 148. La Croix *lib.* 4. *num.* 1320.
& alii contra Sotum, Navarr. Bonacin. Caſtropal.
& alios excuſant a peccato etiam veniali
recitantes Horas privatim etiam in locis ſordidis,
& immundis, etiam dum ventrem, ſeu
naturam exonerant, quia, dicunt ipſi, poteſt
ibi mente orari, ergo & voce, nec de ſe eſt
irreverentia: Deus enim ubique a ſe ipſo, &
Angelis laudatur, & Oratio dirigitur ad Deum
ſine ullo ſpeciali reſpectu ad locum. Ego autem
non auderem a veniali excuſare eum, qui
potens Horas Canonicas recitare in loco hone-

ſto, ſine neceſſitate eas recitaret in dictis locis ſordidis, & immundis. Unde Tamburinus *lib. 2. Decalog. cap. 5. §. 6. num. 2.* refert ex Molfeſio quemdam, qui in locis immundis orabat Officium, in iiſdem poſt mortem luiſſe pœnas. Audi ipſum Tamburin. ſic ibi loquentem: *Si locus ejuſmodi ſordibus ſine delectu eligatur ad Horas recitandas, aliaſve preces, cum poteſt mundior eligi, aliquam irreverentiam committi probabile eſt; At ſi ſemel caſu, vel ex aliqua occaſione in loco immundo reperiaris, orato libenter, quia etiam in loco ſordido orare eſt melius, quam otioſum eſſe. Molfeſius refert quemdam, qui in locis immundis orabat Officium, in iiſdem poſt mortem luiſſe pœnas; merito, is enim non ex amore non ceſſandi a Dei laudibus in quocumque loco, ſed fortaſſe temere, & ſine delectu, cum alibi facile potuiſſet, in locis ſordidis ſacrum penſum perſolvebat.*

33 In Choro, & publica recitatione Divini Officii ſervandus eſt ſitus, & habitus Corporis, ſtando, ſedendo, genuflectendo præſcriptus in Rubricis, & hoc ſub veniali propter uniformitatem, quam non ſervare in publica recitatione Divini Officii parit aliquale ſcandalum; Henno *tom. 1. tract. in Decalog. diſput. 1. quæſt. 3. art. 6. concluſ. 1.* Navarr. *de Oratione cap. 4.* Suarez *de Oratione lib. 4. cap. 27. num. 2.* & alii, quibus conſentire videtur La Croix *lib. 4. num. 1321.* ubi ait, quod, quando Navarrus dicit peccari venialiter, ſi id non obſervetur, loquitur de Oratione publica in Choro, in quo peccatur venialiter potius ratione ſcandali, quam cæremoniæ prætermiſſæ; Unde ipſe cum Tolet. Filliuc. Bonacin., Baſſ., Reginaldo, Caſtropalao, & aliis *ibi citatis* vult, quod ſedere, cum ſtandum, vel genuflectendum eſt, per ſe loquendo non ſit peccatum, quia Rubrica ſolum conſilium dat ad majorem devotionem, & reverentiam habendam.

34 In privata Horarum Canonicar. recitatione, quamvis optimum, & laudabiliſſimum ſit ſe uniformare laudabilibus ritibus, & conſuetudinibus obſervatis in publica recitatione Chori pro diverſis Divini Officii partibus ſtando, genuflectendo, ſedendo; tamen abſque ullo peccato poteſt quilibet Divinum Officium perſolvere, ſive ſtando, ſive ſedendo, ſive ambulando, prout ei libuerit. *Commun.*

35 Canonici in Choro, vel in Eccleſia Divinis Officiis intereſſentes ſine habitu Canonicali, & ſuperpelliceo, debent punctari; *Sacr. Rit. Congregatio in Lunen. Sarzan. 3. Mart.* 1633. apud Sellium *in Selectis Canonic. cap. 3. num.* 107. & Barboſ. *in Summ. Apoſtolic. dec. verb. Canonici in Choro num.* 15.

36 Qui recitat Matutinum pro Feria ſecunda ſequenti ante Solis occaſum diei Dominicæ, non debet genuflectere ad Antiphonam finalem B. M. V. Gavant. *de fin. Officii cap.* 22. *num.* 18. debet tamen genuflectere ſi illud recitet poſt occaſum Solis, quia ritus ſtandi incipit a primis Veſperis Dominicæ non a media nocte, adeoque deſinit in occaſu Solis ejuſdem Dominicæ more Indulgentiarum. Idem *ibidem*.

37 Attendenda eſt deciſio Controverſiæ inter Epiſcopum, & Capitulum Cathedralis Papienſis edita a Benedicto XIII. 8. Julii 1726. Prætendente enim dicto Capitulo ſine petitione neceſſariæ licentiæ Epiſcopi uti Indulto Sacræ Congregationis Concilii, quamvis remiſſo ad arbitrium Epiſcopi, recitandi certis anni temporibus Matutinum poſt Completorium, & contradicente Epiſcopo, nunc Archiepiſcopo, tamdem dicta Controverſia extincta & deciſa fuit die, & anno quo ſupra a Benedicto XIII. per ſuum ſpeciale Breve relatum a laudato Card. de Lambertinis, fuit Summus Pontifex felicis recordationis, *loc. cit. Volumine 5. Notificatione 19. §. 4. his verbis*: Quod igitur Dignitates, & Canonicos illos primum a Beneficio ad menſem, deinde a Divinis ſuſpenderis, eo quod Matutinum Officium te contradicente, ac vetante recitare auſi fuerint poſt veſpertinas horas antecedentis diei obtentu interpoſitæ appellationis, & reſcripti Venerabilium Fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Sacri Concilii Tridentini Interpretum, laudamus conſilium, zelumque Fraternitatis tuæ &c. Propterea cum ex antedicta Matutini Officii recitatione anſam repugnandi arripuerint Canonici, per præſentes etiam Litteras declaramus, tuæ auctoritatis hactenus fuiſſe, ſemperque fore decernimus, poteſtatem iiſdem Canonicis facere, ſive licentiam impertiri, quoties, & quamdiu tibi opportunum videbitur, antevertendi, ſtatutis recitationis temporibus.

ARTICULUS V.

Quoad ea, quæ concernunt cauſas excuſantes, vel non, a recitatione Divini Officii.

1 A Recitatione Divini Officii excuſat in primis impotentia quæcumque phyſica, vel moralis. *Communis, arg. l. Impoſſibilium* 189. *ff. de*

Digitized by Google

ff. de Regul. juris, *cap. Nemo poteſt 6. de Regul. juris in 6.*

2 Hinc, qui inculpabiliter caret Breviario, vel quia ipſum in itinere perdidit, aut ei furto ſublatum eſt, vel incendio, ſeu naufragio conſumptum, excuſatur a recitanda illa parte Divini Officii, quam ſine Breviario recitare
3 non poteſt. *Communis*. Non excuſatur tamen a recitanda illa parte, quam recitare poteſt ex Diurnali habito, vel memoriter tenet; Unde tenetur ad recitandos Pſalmos, & alia, quæ memoriter ſcit, licet ignoret, aut non habeat Lectiones, & ſimilia, quia præceptum de recitandis Horis Canonicis, cum ſit virtualiter multiplex, eſt diviſibile, afficitque ſingulas partes. Henno *tom.* 1. *diſp.* 1. *qu.* 3. *art.* 3. *concl.* 2. Sporer *loc. cit. num.* 152. La Croix *lib.* 4. *num.* 1220. Cardenas *ad prop.* 54. *ex damnatis ab Innoc. XI. cap.* 4. *n.* 39. Viva *ad eamdem propoſit. n.* 13. & alii communius & probabilius, *arg. cit. propoſ.* 54. *ex damnatis ab Innoc. XI. die* 2. *Mart.* 1679. ibi: *Qui non poteſt recitare Matutinum, & Laudes, poteſt autem reliquas Horas, ad nihil tenetur, quia major pars trahit ad ſe minorem.* (*)

Sic cæcus excuſatur a legenda, ſeu recitan- 4
da illa parte Officii, quam non poteſt, nec
memoriter ſcit. *Communis*. At vero non ex- 5
cu-

Nota Romani Theologi.

(*) Si damnata ab Innocentio XI. eſt propoſitio, quæ aſſerit, non teneri ad recitandam partem, qui totum perſolvere nequeat officium, non ſolum communior, & probabilior, ſed omnino certa eſt ſententia, quæ ait teneri virum Eccleſiaſticum ad recitandam partem, quam poſſit, dum nequeat integrum recitare. Atque hanc adnotationem ſubnectendam duximus, quia ſecundum Luciana, & probabiliſtica principia licitum eſt ſequi opinionem minus probabilem, ut ex *art. de Conſcient.* liquet; ergo liceret etiam ea ſtabilita hypotheſi opinionem illam ſequi, quæ a recitanda officii parte hominem abſolvit, non obſtante Pontificia definitione; Vides ergo conſecutiones, quæ ex probabiliſtarum principiis oriuntur.

Reſponſio Auctoris.

(*) Nequaquam ego trado ut communius & probabilius, quod eſt damnatum expreſſe ab Innocentio XI. *in propoſitione* 54. ex *damnatis ab ipſo*; ſed contra, aſſero quod ſit communior, & probabilior opinio illorum, qui docent teneri ad recitationem minoris partis divini officii eum, qui non poteſt recitare majorem, contra eos qui adhuc poſt damnatam propoſitionem defendunt contrarium, ſuſtinentes, ſuam aſſertionem non contineri neque virtualiter in dicta damnata propoſitione, nam dicunt ipſi, ut propoſitio maneat virtualiter damnata ex illatione, debet illatio eſſe evidens; ex hac autem ſententia non infertur evidenter propoſitio damnata, quia Auctores hujus ſententiæ aſſignant manifeſtum diſcrimen; nam præceptum Officii Canonici continet materiam dividuam, quæ dividitur in ſeptem horas Canonicas, at veto præceptum, ut terminatur ad unam horam, v. g. Primam, quum terminatur ad primam, ut Primam, præceptum illud continet materiam individuam, & quum una pars Primæ minor medietate, non ſit abſolute Prima, non cenſetur mortaliter ea minor pars; adeoque &c. Tum quia, dicunt dicti Auctores, ſi v. g. ex Prima Dominicæ eſſent lacerata duo folia, non eſſet obligatio illam exiguam partem recitandi; ſic nec etiam ſi quis in Matutino feriali haberet Pſalmos, ſed non lectiones; Item nec ſi haberet omnes pſalmos omnium horarum, non autem Hymnos, Capitula, Antiphonas, & Orationes; Item nec ſi memoriter ſciret omnes pſalmos, & carens Breviario & diurno neſciret hymnos, Capitula & Orationes teneretur ad recitandos illos pſalmos, quia ut ſic, pſalmi illi non ſunt matutinum, nec integra Hora, cum hæc conſtet pſalmis, antiphonis, verſiculis, lectionibus, & reſponſoriis, quæ videntur indiviſibiliter præcipi, ita ut præceptum reſpiciat omnia illa per modum unius, & ſine illis non videtur eſſe forma, & ſubſtantia talis horæ a S. Pio V. præſcripta; quas rationes, & alias etiam poſt damnatam propoſitionem ab Innocentio XI. non pauci Auctores, ut eruditis compertum, judicant adhuc probabiles. Ego vero aſſero, communius & probabilius eſſe contrarium, *arg. cit. propoſ.* 54. ex damnatis ab Innocentio XI., non autem quod communius & probabilius ſit id, quod certiſſime damnatum eſt ab illo Pontifice; ut injuria mihi atque falſo appingitur.

Digitized by Google

cuſatur a recitanda illa parte , quam memoriter tenet . Sic *Communis & probabilior ſententia*, cum ſupracitatis Doctoribus .

6 Qui ob cæcitatem , vel aliam cauſam non poteſt Officium recitare ſolus , tenetur ipſum recitare cum ſocio gratuito, vel ſponte ſe offerente, ſive antea ſolitus fuerit uti ſocio , ſive non ; Ita (contra Sanchez , & quoſdam alios docentes nequidem teneri admittere ſocium ſe ſe ultro offerentem , & contra Leſſium, & quoſdam alios aſſerentes non obligari , niſi antea ſoleret uti ſocio) Henno *loc. cit. concl.* 2. Sporer *loc. cit. n.* 181. ubi teſtatur ſic tenere omnes alios communiter , quia talis adhuc poteſt facile ſatisfacere ſuo Officio; adeoque tenetur.

7 Si autem ſit Beneficiatus , tenetur eo caſu non ſolum recitare cum ſocio ſe ultro offerente, ſed inſuper ipſum quærere, quia Beneficiatus ratione Beneficii ſtrictius obligatur ad recitationem Officii , quam alii , cum obligetur ex Juſtitia, ut poſſit percipere fructus Beneficii , adeoque ſtrictius , quam alii obligatur adhibere media congrua , uti eſt ſocium quærere pro recitando Officio ; Navarr. *De Oratione cap.* 11. *num.* 13. Henno *loc. cit.* Suarez, Vaſquez , Azorius, Reginald. Layman, & plures alii cum Bonacin. *diſp.* 1. *de Horis Canonicis qu.* 6. *prop.* 1. *num.* 8. & Sporer *loc. cit. num.* 182.

8 Immo Beneficiatus, ſi habeat Beneficium ſatis pingue , tenetur eo caſu , non ſolum quærere ſocium , ſed etiam ipſum pretio conducere pro recitando Officio , quia , ex quo obligetur ex Juſtitia ad dictum Officium , propter quod fructus pingues recipit , tenetur partem ipſorum expendere in conducendo ſocio pro adimplendo tali debito , cum ſic commode poſſit habere medium ad ſuam obligationem adimplendam , a qua non excuſatur , niſi ratione magni incommodi : Suarez , Molfeſios , Caſtropal. citati, & ſecuti a Sporer *loc. cit. num.* 183. Bonacina *loc. cit.* cum pluribus aliis ibi adductis , Henno *loc. cit.* & alii contra Sanchez , Dianam, Tamburinum , & Gobat *tom.* 1. *tract.* 5. *num.* 713. volentes , Beneficiatum non obligari ſocium pretio conducere , eo quod hoc medium ſit nimis extraordinarium . Qui 9
Breviarium voluntarie , & ſponte abjecit , vel combuſſit , vel alias culpabiliter eo caret , tamdiu remanet obnoxius peccato mortali omiſſionis Divini Officii , quamdiu de culpa commiſſa non pœnitet , nec propoſitum ſatisfaciendi ſuo Officio concipit. *Communis*. Poſtquam au- 10
tem pœnituit, & propoſitum ſatisfaciendi quamprimum poterit , concepit , tunc deinceps omiſſio Divini Officii non imputatur amplius ei ad culpam , quamdiu aliud Breviarium habere non poteſt ; quia ex tunc omiſſio ceſſat eſſe voluntaria , tam in ſe , quam in ſua cauſa ; & ipſi pro tunc eſt impoſſibilis recitatio; Ad impoſſibile autem nemo obligatur , *l. Impoſſibilium* 185. *ff. De Regul. juris* , & *cap. Nemo poteſt* 6. *de Regul. juris in* 6. Et ſic tenet *Communis Doctorum* , teſte Sporer *loc. cit. num.* 152.

Infirmitas gravis , ob quam infirmus nequit 11
recitare Divinum Officium ſine læſione ſuæ valetudinis , vel ſine incommodo , vel incremento morbi , excuſat a recitatione totali . *Comm. arg. cap. Clericus* 2. *diſt.* 91. Non ſic 12
autem excuſat infirmitas levis. Vide verb. *Infirmus num.* 5.

Infirmitas impediens infirmum ad recitan- 13
dum v. g. ſolum Matutinum , non excuſat ipſum a recitatione aliarum Horarum . Vide *ibidem num.* 6.

In dubio , an infirmitas ſit gravis, vel le- 14
vis , & an infirmus , ſeu convaleſcens poſſit ſine gravi nocumento recitare totum Officium, vel partem , ſtandum eſt judicio Medici , vel ſuperioris , aut viri prudentis , & interdum etiam proprio . Vide *ibid n.* 7.

Si autem nec ſupradicti, nec infirmus ipſe, 15
poſſint ſolvere dubium , ſed adhuc illud permaneat , tunc non tenetur infirmus tale Officium recitare. Vide *ib. n.* 8. & 9. (*)

Regulares infirmi , valetudinarii , ſenes, aut 16
alias

Nota Romani Theologi.

(*) Scimus univerſim Theologos tradere , piam ac tenerrimam matrem Eccleſiam nolle filios ſuos notabili periculo exponere , ideoque obligare nolle ad Officium , vel Officii partem, ſi timeatur recitationem notabiliter nocituram ; ne vero tam faciles ſint homines ad omittendum officium infirmitatis prætextu , afferre hic placuit S. Caroli Borromæi verba, quæ in IV. Mediolanenſi Concilio ab ipſo celebrato, reperiuntur : *Meminerit* , inquit , *qui officio adſtrictus eſt , ſi febri , morbove aliquo , vel adverſa valetudine aliquando laboraret , non juſtam propterea excuſationem habere , quamobrem illud intermittat , omittatve*. Ex quibus colligunt eruditi

Digitized by Google

alias invalidi, quando non poſſunt, nec ſciunt ſe determinare, an licite poſſint totum, vel partem Officii Divini omittere, ſatisfaciunt præcepto, recitando Pſalmos, Hymnos, Pater, & Ave, aut alia ſibi a ſuis Superioribus, aut Confeſſoribus aſſignata. Vide *ib. n.* 10.

17 Infirmi omnes, qui ex recitatione Divini Officii veriſimiliter credunt, aliquem dolorem capitis, aut aliquam cruditatem ſtomachi, vel virium laſſitudinem, aut etiam febrim tardius remiſſuram, excuſantur a præcepto illud recitandi. Vide *ib. n.* 14.

Immo ſecundum multos, tales infirmi non tenentur adhuc ad recitationem Officii, quamvis bonam diei partem confabulationibus expendant, atque etiam libros recreationis cauſa legant. Vide *ib. n.* 15. 18

Item dum tales infirmi convaleſcunt, poſſunt ad aliquos dies differre recitationem Divini Officii, & aliquando incipere prius cele- 19

le-

diti Theologi tandiu infirmitatem, vel febrim non cenſeri diſpenſare ab officio, quandiu non impedit, ne homo alia ſua negotia gravia, atque moleſta tractet. Expende itaque, num diſpenſari ab officio licite poſſit, qui magnam diei partem in confabulationibus, ac librorum lectione impendere ſoleat? Is enim facto probat ſuo, ſe non ita eſſe ob infirmitate oppreſſum, ut recitare officium nequeat ſine notabili damno. Atque hinc habes etiam, quam improbabilis ſit altera opinio, quam Ferraris tuetur, de convaleſcente, qui ita officii recitationem differre poſſit, ut prius valeat incipere ſacrum facere, quam officium recitare. In eo enim, qui celebrare poſſit, non ea virium debilitas eſſe poteſt, quæ a recitando officio, præſertim dum in varias illud horas diſtribuat, ac in diſtinctis diei horis abſolvat, diſpenſare illum poſſit. Sed ut hæc clarius intelligantur, placet regulas nonnullas præſcribere, quas Tournely continuator exponit. Primo itaque notat, eum, qui totum non poſſet officium perſolvere, teneri ad eam partem, quam recitare poteſt: hinc damnata fuit ab Innoc. XI. anno 1679. hæc propoſitio *num.* 54. *Qui non poteſt recitare Matutinum, & Laudes, poteſt autem reliquas Horas, ad nihil tenetur; quia major pars trahit ad ſe minorem*. II. Eum, qui non poteſt Horas legere ipſa acceſſus die, regulariter teneri ad recitationem aliis diebus, quibus febri non corripitur, quia tunc ceſſat, aut ſuſpenditur cauſa non recitandi. III. Longe tutius eſſe, ut qui prævidet futurum, ut propter febrim, aut aliquod impedimentum, die ſequenti recitare non poſſit, pridie recitet Matutinum, & Laudes: qui enim ad minus aliquod ſtricte obligatur, eo fungi debet cum poteſt; atque hanc præveniendi obligationem timoratorum omnium ſenſus, & uſus ſatis oſtendit. Ita auctor Ethicæ amoris *lib.* 10. *cap.* 27. pro ſe adducens Leſſium, Sancheſium, immo & Dianam. IV. Eum, qui non poteſt ſolus recitare, teneri ſocium ſibi adſciſcere, ſi commode poſſit. Quin & Suarez, Bonac. aliique, quibus aſtipulamur, exiſtimant, Beneficiatum cœcum v. gr. teneri conducere ſocium, quo cum recitet, ſi ſufficientes ad hoc fructus ex Beneficio percipiat; quia fructus percipit, ut officium perſolvat; & per illos ſibi comparare poteſt medium perſolvendi.

At, inquiunt aliqui cum Caramuele, poſſe officium anticipare, vel officium legere cum ſocio, gratia eſt & privilegium; nemo autem privilegio uti tenetur. Sed quis non miretur futilibus hiſce cavillis eludi graviora Eccleſiæ præcepta? Anticipatio itaque, & ſocii uſus, ſunt privilegia, & gratiæ, eo ſenſu quod qui aliter facere poſſunt, ad hæc non teneantur: non autem eo ſenſu, quod qui niſi anticipet, aut ſocio utatur, recitare non poterit, vel ab anticipatione, vel a comparando ſibi ſocio, ſi commode poteſt, abſtinere poſſit. Idem ſentiunt Navarrus, Pontas verb. *Office caſ.* 16. Cæterum qui ſocium habere non poteſt, eam debet partem recitare, quam memoriter tenet: quia præceptum, quod ex toto non poteſt, ſaltem ex parte impleri debet. Sic qui tota Quadrageſima jejunare non valet, aliquot ſaltem ſi poteſt diebus jejunare tenetur: qui ne una quidem die jejunare poteſt, a carnibus abſtinere debet, vel ex toto, vel ex parte, prout ſinunt vires. Ex hiſce principiis colligunt aliqui, Canonicum ſurdum, & cœcum, adhuc teneri Choro intereſſe, ibique mentaliter orare; aut ea, quæ memoriter tenet, ſecum recitare: quia licet cum aliis canere nequeat, cum aliis Choro intereſſe poteſt, & magnum ædificationis exemplum præbere. Vide Navarr. *de Orat. cap.* 19. auctor. *theor. & prax. tom.* 3. *q.* 131. *qui ibid.* docet, eum, qui Breviario careret, nec ſciret memoriter, debere id compenſare oratione vocali, aut piis meditationibus: quiſque enim, inquit, tenetur facere id, quod poteſt, ut Deo ſecundum Eccleſiæ intentionem ſervitium præſtet.

lebrare, quam recitare illud. Vide *ibid. n.* 16.

20 Qui ob infirmitatem non poſſunt Horas recitare debito tempore, poſſunt autem commode ſine nocumento valetudinis recitare alio tempore, ante, vel poſt, non excuſantur a
21 præcepto; Vide *ib. n.* 17. Alii autem ſentiunt contrarium; Vide *ib. n.* 18.

22 A recitatione Divini Officii excuſat omnis ſuperveniens, repentina & improviſa occupatio gravis, & neceſſaria, ſeu multum utilis, quæ abſque ſcandalo, aut ſuo, vel aliorum gravi detrimento omitti non poſſit, cum qua tamen recitatio Officii in toto, vel parte con-
23 ſiſtere non poteſt. *Communis*. Item a recitatione Divini Officii excuſat Caritas, tum propria ſui, tum etiam proximi, quando, niſi Officium totaliter, vel partialiter quis omittat, cogitur aliquod grave incommodum adire, vel magnum opus Caritatis proximo negare; tunc enim ipſe poteſt tuta conſcientia omittere de Officio tantum, quantum erit ne-
24 ceſſe ad illam. *Communis*. Unde ad hoc juvat hic expreſſe adducere ad litteram, quæ habet doctiſſimus Sanchez *lib. 7. Conſ. moral. c. 2. dub.* 52. & etiam ad litteram adducunt Gobat *t. 1. tr. 5. n.* 727. & Sporer *loc. cit. n.* 161. ibi: *I. Quando ſupervenit aliqua occupatio, quæ non potuit præveniri, & nequit prætermitti ſine ſcandalo, aut gravi pœna, aut aliorum jactura, & non compatitur Horas recitare, excuſat; ut ſi quis eſſet per totum diem occupatus in audienda Confeſſione exiſtentis in articulo neceſſitatis, vel in vitando magno ſcandalo, vel in componendis gravibus inimicitiis vel rixis ad arma currentium, ita ut tantum ſupereſſet tempus ad eſum, & ſomnum. II. Sufficiens etiam cauſa eſt ad excuſandum, ſi quis ita eſſet impeditus circa infirmos, vel aliter, ut nullatenus ſupereſſet tempus ad commode recitandum. III. Boni Confeſſarii, quando magna eſt pœnitentium copia, vel inſtat dies ultimus Jubilæi, vel præcepti Eccleſiæ, poſſunt licite omittere Horas, ſi non poſſunt recitare, niſi omittendo Confeſſiones quorumdam, qui non conſequerentur Jubilæum, vel non adimplerent præceptum Eccleſiæ. IV. Excuſatur etiam, vel lecturus lectionem oppoſitionum, in qua re plurimum intereſt vel ſua, vel Reipublicæ doctum ſe præbere, ſi ſimul recitare non poſſit. Probantur hæ omnes concluſiones, quia non obligat magis hoc præceptum, quam præceptum audiendi Sacrum; ſed hoc poteſt omitti propter prædictas cauſas; Item quod pro Caritate inſtitutum eſt, non debet contra Caritatem militare*. Hactenus Sanchez probans ſingula variis auctoritatibus.

A recitatione Divini Officii poteſt excuſari 25
Concionator non ſatis paratus, qui debeat in Quadrageſima quotidie Conciones habere, cum crederet ſe non quotidie ad ipſas obligandum. Sporer *loc. cit. num.* 262. atteſtans hunc caſum inter excuſantes communiter afferri; Et expreſſe tenet Roſſignolus *de Ordinibus Eccleſiaſticis part. 2. qu. 6. art. 28. num. 23. & ſequentibus*. At vero univerſaliter recitationem Of- 26
ficii eſſe fere ſemper incompoſſibilem cum onere concionandi quotidie, ac proinde communiter excuſari tales Concionatores, ut ſcripſit Leander *q.* 37. merito negant ipſe Sporer *loc. cit.* & Gobat *loc. cit. num.* 627. *in fine*, afferentes nihil de hac incompoſſibilitate ſciri in Germania, multoſque alios operarios in vinea Domini per Europam, & maxime per Indias eſſe, ac fuiſſe diſtentos tantis laboribus ac curis quantis illi Concionatores Quadrageſimales, & tamen nec ſuo, nec aliorum judicio fuiſſe exemptos a perſolutione Divini Officii; Unde juſtiſſime ab Alexandro VII. *die 24. Septemb.* 1665. fuit inter alias damnata ſequens propoſitio 21. in ordine: *Habens Capellaniam collativam, aut quodvis aliud Beneficium Eccleſiaſticum ſi ſtudio litterarum vacet, ſatisfacit ſuæ obligationi ſi Officium per alium recitet*.

In Compendio Privilegiorum Fratrum Mi- 27
norum, & aliorum Mendicantium, & non Mendicantium verb. *Officium Divinum tertio Capuccini Annotatio litt. D.* refert ut ſequitur: *Fratres Ordinis prædicationi verbi Dei, audientiæ Confeſſionum, & Sacræ Theologiæ, ac Sacrorum Canonum ſtudiis inſiſtentes ad ſuam, & animarum fidelium utilitatem, & qui occupantur infirmitate propria, aut infirmorum curatione, ſatisfaciunt pro Horis Canonicis recitantes certum numerum Pſalmorum per Priorem eis aſſignandorum numero non minus ſeptem, aut ſex cum devotione, aut Orationem Dominicam ſepties, & Symbolum Apoſtolorum bis; graviter autem ægrotantes Orationem Dominicam ſepties in die recitando ſeptem Horis Canonicis ſimiliter ſatisfaciunt. Ita conceſſum eſt a Clemente VII. Societati Clericorum Sancti Silveſtri, & S. Andreæ de Urbe alias Theatini nuncupatorum, & refertur in Compendio Privilegiorum Sancti Hieronymi Hiſpan. collecto a Patre Garzia anno* 1591. *fol.* 108. §. 70.

A recitatione Divini Officii excuſat metus 28
gravis, ut quando verſantes inter Hæreticos, vel infideles, ſeu per eorum loca tranſeuntes ex recitatione Horarum prudenter timent grave malum, ſeu notabile damnum in propriis, vel alienis bonis, puta jacturam vitæ, vel for-

Digitized by Google

fortunarum : Leges enim Eccleſiaſticæ non obligant cum tanto periculo. *Communis*. (*a*)

29 A recitatione Divini Officii excuſat legitima Diſpenſatio, ſeu Privilegium. *Communis*.

30 Privilegium, & legitimam Diſpenſationem non recitandi Officium concedere poteſt omnibus etiam Beneficiatis Summus Pontifex. Gobat *tom.* 1. *tract.* 5. *num.* 729. Sporer *loc. c. num.* 166. La Croix *lib.* 5. *n.* 1233. & Communis aliorum, *arg. cap. Propoſuit* 4. *de conceſſione præbendæ*.

31 Epiſcopus, quamvis per ſe Jure ordinario nequeat talem concedere diſpenſationem, cum inferior nequeat per ſe loquendo relaxare legem Superioris, *c. Inferior* 4. *diſt.* 1. *cap. Cum inferior* 16. *de majorit. & obedient. & Clemen. Ne Romani, de electione*.

32 Tamen ex conſuetudine jam ubique recepta poteſt Epiſcopus ob rationabilem cauſam valide, & licite ſuis ſubditis dictam diſpenſationem ad breve tempus concedere. Tamburin. *lib.* 2. *Decalog. cap.* 5. §. 8. *n.* 24. Sporer *loc. cit. num.* 167. La Croix *loc. cit.* Gobat *loc. cit.* & alii paſſim. (*b*)

33 Quam licentiam concedere poſſe etiam Vicarium Epiſcopi

Notæ Romani Theologi.

(*a*) Non adeo facile probantur Cenſoribus, quæ circa finem *num.* 24. *num.* 26. 27. & 28. confidenter a Lucio noſtro afferuntur. Neque enim ſufficiens eſſe videtur excuſandi ab officii recitatione titulus lectio oppoſitionum, dum plurimum interſit homini ſe doctum præbere. Cavendum enim hic eſt, ne ſuſceptum aut privatæ utilitatis cauſa, aut captandæ apud homines gloriolæ ſtudium, cauſa ſufficiens habeatur quæ a recitationis onere homines eximat; plus enim intereſt hominem Eccleſiæ parere, obligationibus proprii ſtatus ſatisfacere, ac per ea, quæ Eccleſiæ judicio præſcripta ſunt, ut apta media ad debitam proprii ſtatus perfectionem procurandam, ad hanc perfectionem tendere, quam ſe doctum oſtendere; præſertim cum oſtentatio hæc, aut vana gloria ſit, aut inanis gloriolæ fomentum; quæ duæ res abeſſe omnino debent ab homine in Dei ſortem vocato, Deoque conſecrato. Ad Concionatores quod adtinet; primum, non ſubſiſtit privilegium quod *num.* 27. decantatur: deinde etſi a Leandro, aliiſque a Ferrario citatis, ii a recitatione excuſentur, quibus felix ſaltem memoria conceſſa non ſit; ramen novum hoc diſpenſationis genus, inquit Tournely continuator, neſcierunt Apoſtolici viri, ut Franciſcus Saleſius, & Franciſcus Xaverius, qui nunquam uti voluit licentia ſibi per Romanum Pontificem facta recitandi Breviarium ſolito brevius; neſciunt etiam hodie qui Deum timent. Ex eo autem quod concionatorum quidam tardioris ſint memoriæ, id unum ſequitur eos ocyus, & diutius ſtudium amplecti debere. Affertur tamen caſus, in quo poſſit aliquis ſtudium officio præponere, puta ſi cras concionem habere debeas, in die admodum ſolemni, eamque ſine notabili cum tui infamia, tum affluentis populi murmure, & ſcandalo omittere non poſſis, & ipſam ob gravia quibus obrutus es negotia memoriæ mandare non potueris, nec mandaturus ſis, ſi officium recites. Et is quidem caſus ſatis eſt metaphyſicus, cum vix concipi poſſit, quo pacto parum illud temporis, quod ad privatam officii lectionem ſufficit, ita concionis ſtudio ſit neceſſarium, ut alioqui concio memoriæ committi nequeat. *Num.* 28. dum excuſantur ob metum gravem inter Hæreticos degentes, addendum eſt, modo occulte, vel memoriter nequeant recitare. Nam ita recitando ceſſat periculum; ex quo metus ille ortus ſtatuitur.

(*b*) Falſum eſt ex conſuetudine ubique recepta Epiſcopos ab officio perſolvendo diſpenſare homines ſolere; ac multo magis falſum eſt, poſſe id Vicarios generales, vel Regularium Superiores; ſatis enim nota nobis res eſt, pro hujuſmodi diſpenſationibus ad ſolum Romanum Pontificem recurrendum eſſe, ac recurri ſolere; Romanum vero Pontificem Epiſcopi informationem expoſcere, vel aliorum Superiorum, ut petitioni indulgeat. Nec Romani & Itali tantum Theologi ita ſentiunt, ſed etiam inter Gallos doctiores. Audiatur Cont. Tournely, qui laudat etiam Pontaſium; Epiſcopi, inquit, ab officii recitatione diſpenſare non poſſunt; quia inferior in lege ſuperioris non diſpenſat, niſi de ejuſdem conſenſu: porro Eccleſia, Romanuſve Pontifex, nullibi leguntur hujuſce diſpenſationis facultatem Epiſcopis conceſſiſſe.

Reſponſio Auctoris.

Falſum, hic pronunciat *R. Theologus*, ex conſuetudine ubique recepta Epiſcopos ab Offi-

copi tenent Gobat *loc. cit. n.* 714. & 729. La
34 Croix *loc. cit.* & alii. Rationabilis autem, & juſta cauſa eſt, ſi dubitetur de morali impotentia recitandi. La Croix *loc. citato* & alii paſſim.

35 Superiores Regulares etiam locales diſpenſare poſſunt valide, & licite ob juſtam, & rationabilem cauſam cum ſuis ſubditis. *Communis*. Sic enim habent ex variis Apoſtolicis Privilegiis, ut patet *in Compendio Privilegiorum Fratrum Minorum, verb. Officium Divinum primo n.* 10. & verb. *Infirmi Fratres n.* 6. 8. & *ſeq.* & dictum eſt *ſupra nu.* 16. & 17. & habetur etiam *in Compendiis Privilegiorum aliarum Religionum*.

36 Diſparitas autem eſt inter Diſpenſationem conceſſam a Papa, & Diſpenſationem conceſſam ab aliis, quod Diſpenſatio conceſſa a Papa ſine cauſa ſit valida, licet illicita (*a*); Diſpenſatio autem conceſſa ab aliis ſine cauſa, nec ſit valida, nec licita; Henno *tom.* 1. *tract.* 1. *in Decalog. diſput.* 1. *quæſt.* 3. *art.* 10. *concl.* 1. & alii communiter.

37 A recitatione Officii excuſatur etiam Beneficiarius, qui ſine ſua culpa privatur ad tempus notabile fructibus ſui Beneficii; Dummodo nec ſit Religioſus Profeſſus, nec Sacris initiatus; *arg. cap. Quia* 15. *de Reſcriptis in* 6. Cum enim ibi dicatur, quod propter Officium datur Beneficium, ſequitur, quod ceſſantibus, ſine culpa Beneficiarii, fructibus Beneficii, non teneatur Beneficiarius ad Officium, cum ceſſante cauſa ceſſet effectus; *cap. Cum ceſſante* 60. *de appellation.* Tum quia, ſi juſtum eſt, ut ille, qui Altari inſervit, de Altari vivat, *ex cap. Cum ſecundum Apoſtolum* 16. *de præbendis*; ita etiam juſtum eſt, ut qui de Altari non poteſt vivere, Altari non teneatur inſervire; Henno *loc. cit. concluſ.* 5. & alii paſſim.

38 Impeditus recitare Officium ſtatis horis, vel temporibus tenetur anticipare. vel poſtea ſupplere, quia præceptum de Officio perſolvendo non urget ſolum ſuis correſpondentibus horis, ſed incipit a media nocte antecedenti, ſeu ex conſuetudine a Veſperis pridie, & ſubſtantialiter durat tota die uſque ad mediam noctem ſequentem, ut dictum eſt *ſupra num.* 9. & 10. Eſt enim unum præceptum totius diei, & accidentaliter tantum propter Myſteria repræſentata una hora obligat pro hac parte diei, & alia pro alia parte, utique non ad finiendam, ſed potius ad augendam obligationem, cum tranſacta illa hora, adhuc perſeveret ſubſtantialis obligatio pro tota die uſque ad mediam noctem ſequentem; *Communis*.

39 Hinc qui mane prævidet, ſe ob aliquod impedimentum ſibi ſuperventurum non poſſe ſuo tempore recitare horas pomeridianas, tenetur anticipare, & etiam mane eas perſolvere; Sic jam Communior, & ſine dubio probabilior, & tutior ſententia Doctorum cum Sporer *loc. cit. nu.* 171. Bonacina *de horis Canonicis quæſt.* 6. *propoſit.* 2. *n.* 2. & alii plurimi apud ipſum Gobat *loc. cit. num.* 711. Leſſ. Sanchez, Tamburin. Diana, Suarez, & Azor. & alii apud

40 Sporer *loc. cit.* Item qui ob aliquod impedimentum non potuit Officium recitare ſuis propriis horis, & temporibus, tenetur poſtea recitare intra eamdem diem; ſi enim, v. g. non potuit recitare ante meridiem Matutinum, & Laudes, ac Horas minores, tenetur poſtea recitare quacumque hora potuerit ante mediam noctem; *Communis*.

41 Qui ob aliquod impedimentum non poteſt recitare totum Officium, poteſt autem partem, tenetur ad illam; *Communis*, *argum. cit. propoſit.* 54. *ex damnatis ab Innocentio XI. adducta ſupra num.* 3. Vide *ibi*.

42 Qui per ſeipſum non poteſt ex juſta cauſa reci-

Officio perſolvendo diſpenſare homines ſolere; ac multo magis falſum, poſſe id Vicarios generales, vel Regularium Superiores. Et tamen ultra citatos a me Auctores, id aſſerit etiam eruditiſſimus P. Antoine *tract. de virt. Religion. cap.* 1. *n.* 4. ubi hoc habet: *Aliqui docent ex uſu ubique recepto Epiſcopos & Superiores Ordinum poſſe diſpenſare cum ſuis ſubditis ad breve tempus, in dubio de morali impotentia recitandi;* quibus ipſe aſſentitur ſubdens: *Et hoc videtur neceſſarium ad tollendas perplexitates & impediendum grave nocumentum*. At tanto Auctori *Theologus* noſter ſatis ſuperque fidit; ipſiuſque Theologiam moralem prout jacet cum dicta concluſione, tanquam ſuam jam bis Romæ typis tradidit.

Notæ Romani Theologi.

(*a*) Cum Summus Pontifex nolle ſine cauſa diſpenſare ſit præſumendus; hinc diſpenſatio a recitatione officii ab ipſo ſine cauſa obtenta, cenſenda eſt ſubreptitia; & per conſequens nedum illicita, verum etiam invalida.

Digitized by Google

recitare Officium Divinum, non tenetur illud recitare per alium; *Communis*. Nullo enim Jure conſtat talis obligatio recitandi per alium; Tum quia obligatio recitandi Officium eſt perſonalis, cui proinde per alium ſatisfieri nequit. Unde jure merito Alexander VII. damnavit inter alias propoſit. 21. addnctam *ſupra numer. 26.*

43 Qui uno die ſive culpabiliter, ſive inculpabiliter omiſit recitare Officium, non tenetur alio ſequenti die ſupplere, ſeu recompenſare; *Communis*. Cum enim onus recitandi Officium qualibet die ſit ſuæ cuique diei alligatum, tranſeunte illa die, tranſit, & ceſſat etiam obligatio recitandi Officium illius diei, nec poteſt eidem altera die ſatisfieri.

44 De cauſis excuſantibus a recitatione publica in Choro; Vide *verb. Canonicus art. 5. a nu. 33. ad 40. & verb. Diſtributiones per tot.* ubi abunde aſſignatur, quibus abſentibus a Choro debeantur, vel non, Diſtributiones.

45 Recitantes in fine Horarum Canonicarum Orationem *Sacroſanctæ* &c. conſequuntur remiſſionem culparum in recitatione commiſſarum, ex conceſſione Leonis X. Vide verb. *Indulgentia art. 6. num. 11.*

46 Officii Divini recitatio impoſita eſt Presbyteris, Diaconis, & Subdiaconis, expreſſa lege
Eccleſiæ Occidentalis; Benedict. XIV. tom. 1.
47 Conſtitut. 129. incip. *Eo quamvis tempore* §. 43.
Similis conſuetudo obtinet in Eccleſia Orientali, eamque legis vim habere decretum eſt;
Idem *ibid.* §. 44.

48 Officiorum Divinorum ratio immutari non debet, ubi celebratio dierum Feſtorum transfertur tantummodo pro commoditate populi;
49 Idem Conſtitut. 138. incip. *Nuper* §. 3. Officia Divina in primitiva Eccleſia de nocte celebrari conſueverunt; Idem Conſtitut. 137. in-
50 cip. *Singularem* §. 6. Sed ea diſciplina deinde
51 fuit utiliter immutata; Idem *ibid.* Officia Hebdomadæ majoris de die ſunt celebranda;
52 Idem *ibid.* §. 1. Officia propria Sanctorum non conceduntur, niſi præceſſerit ſaltem approbatio Cultus. Item, ſi non habeantur geſta authentica; Idem tom. 2. Conſtit. 29. incip. *Jampridem*.

53 In Officii Divini recitatione pro aliqua morali difficultate diſpenſanda, commutare poteſt Major Pœnitentiarius. Idem tom. 1. Conſtit. 95. incip. *Paſtor bonus*, §. 30.

OFFICIUM DEFUNCTORUM.

Officium Defunctorum non prima, ſed ſe- 1
cunda die Novembris celebrandum eſt juxta conſuetudinem univerſalis Eccleſiæ; *Sacra Rit. Congregat. in Egitanien. 23. Maji 1603. in reſponſ. ad dubium 3.*

Occurrente feſto duplici minori, etiam trans- 2
lato in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, Officium faciendum eſt de Sancto, Miſſæ vero celebrandæ ſunt de Requiem; *Sacra Rit. Congregat. 5. Octobris 1686.* Officium enim Defunctorum ea die etiam ſub ritu duplici celebratur. Sub eodemque ritu ce- 3
lebrabitur pariter Officium generaliſſimum præſcriptum *in particularibus Rubricis noſtri Breviarii Franciſcani ſub num. 9.* pro Defunctis Fratribus, Sororibus, Patribus, & Matribus, ac Benefactoribus, & illis omnibus, qui in noſtris Eccleſiis, ſeu Cæmeteriis ſunt ſepulti; Pro quo inſimul non erit dies impedita ea, in qua occurrat duplex minus etiam translatum, quia Miſſæ pari ratione dici poterunt de Requiem ob Commemorationem ampliſſimam, quæ ibi adeſt ſancita; Sic *Rubric. particul. noſtri Franciſcani Breviarii nu. 32. Sac. Rit. Congregat. 5. Maji 1736.* Vide *Decreta Sac. Congr. Rit.* in noſtro tom. 8.

Officium, ſeu Matutinum Defunctorum in 4
Feſto omnium Sanctorum poſt Veſperas recitandum non eſt, ſed ipſamet die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum mane recitari debet; *Sacr. Rit. Congregat. ſub die 1. Septembris 1607. & 22. Januar. 1701.* At eadem Sac. Rit. Congregatio ſub die 4. Septembris 1745. declaravit, privatam Officii defunctorum recitationem pro generali eorum commemoratione abſolvi licite poſſe poſt Veſperas Feſti omnium Sanctorum; in Choro autem juxta Rubricas adimplendum eſſe mane die 2. Novembris, niſi ut populi commodius & frequentius illis intereſſe poſſint, contraria jam faceret conſuetudo. Decretum videſis tom. 8. inter Decreta *Sacra Rit. Congregatio num.* 1201.

Officium Defunctorum, & Miſſa poteſt can- 5
tari in die Dominico, vel Feſtivo pro Defunctis, quorum corpora ſunt adhuc ſupra terram; Secus, ſi jam ſint ſepulta; *S. Rit. Congre-*

gregat. in Egitanien. 23. *Maji* 1603. *in reſponſ. ad dub.* 4. & ſæpe alibi.

6 Non poteſt autem Officium & Miſſa cantari etiam præſente Cadavere, in Solemnitatibus primæ Claſſis, nempe Nativitatis D. N. J. C. Epiphaniæ, triduo ante, & biduo poſt Paſcha, Aſcenſion. Pentecoſtes cum duobus ſequentibus diebus, Corporis Chriſti &c. Et in die S. Paſchæ prohibentur etiam exequiæ, & quodcumque ſignum Defunctionis, ex Decreto *Sacræ Congregationis Rituum* 23. *Auguſti* 1704. & 1714.

7 Anniverſaria, & Miſſæ de Requiem relicta ex diſpoſitione Teſtatorum (non autem ad placitum vivorum) cantari poſſunt, etiamſi occurrant in Duplici Majori; *Sacra Rit. Con-*
8 *gregat.* 22. *Novembr.* 1664. Officium, & Miſſa Defunctorum cantari poteſt cum primum habita fuerit certa notitia de obitu alicujus Religioſi Ordinis, vel Provinciæ, etiam in Duplici Majori; Secus vero in Feſto de præcepto, quia tunc differri debet ad aliam diem ſimili Feſto non impeditam; *Sac. Rit. Congr.* 4. *Maji* 1686. Vide *Rubr. particul. Breviarii Franciſcani num.* 47.

9 Officium anniverſarium, vel ſeptenarium, ſeu tricenarium Defunctorum poſt obitum, ſi cadet in die Dominico, vel Feſtivo, transfertur ad diem ſequentem cum eadem ſolemnitate; *Sacra Rit. Congr. in Egitanien.* 23. *Maji* 1603. *in reſponſ. ad dub.* 5.

10 Officium Defunctorum ad conſequendas Indulgentias in Conſtitutione Sancti Pii V. conceſſas debet recitari prima die cujuslibet menſis non impedita Feſto novem Lectionem; *Sacra Rituum Congregatio in Egitanien.* 6. *Septembris* 1606.

11 Ad Officium Defunctorum non tenentur etiam in Choro illi, qui utuntur Breviario Romano; Talem enim obligationem ab eis abſtulit S. Pius V. & eis conceſſit Indulgent. 100. dierum, ſi illud recitent; Sic in ſua Conſtitutione incip. *Quod a Nobis*, cujus Summarium habes *ſupra verb. Officium Divinum*
12 *art.* 1. *numer.* 10. Tenentur autem ad ipſum Officium Defunctorum die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, quia pro tali die eſt pars Officii, adeoque cadit ſub præcepto etiam privatim; *Communis*.

13 Non utentes Breviario Romano, cum S. Pius V. in dict. Conſtitutione ipſos reliquerit propriis conſuetudinibus, & Conſtitutionibus, tenentur ſolum Officium Defunctorum recitare
14 ad præſcriptum earum. Unde in Ordine Prædicatorum *diſt.* 1. *de Officio Eccleſiæ cap.* 1. *fol.* 14. *col.* 3. *in fine*, adeſt præceptum recitandi Officium Defunctorum in Choro ſemel in hebdomada, quo fit, ut omnes Religioſi Clerici teneantur illud ſub mortali ſemel in Septimana publice in Choro recitare, vel privatim, ſi fuerint impediti Choro intereſſe; Sic expreſſe habet doctiſſimus P. Donatus ejuſdem Præſtantiſſimæ Religionis digniſſimus Filius *prax. rerum Regular. tom.* 4. *tract.* 18. *par.* 45. *numer.* 2. Ad dictum autem Defunctorum Officium non teneri ſub mortali Moniales ejuſdem præclariſſimi Ordinis, ad longum, pluribus adductis, probat Felix Poteſtas *tom.* 1. *par.* 2. *a n.* 469. *ad* 487.

Addenda ſunt ſequentia Decreta, tradita, 15
& ſcite commentata ab eruditiſſimo Cavalieri in Agenda Defunctorum.

Officium defunctorum pro ſecunda die No- 16
vembris poteſt etiam præſente Epiſcopo ante Completorium diei feſti omnium Sanctorum recitari; *Sacr. Rit. Congregatio* 5. *Julii* 1698. *in Collen.*

Matutinum diei commemorationis omnium 17
Fidelium defunctorum non poteſt recitari in Choro in die feſtivitatis omnium Sanctorum poſt Completorium, ſed ſervandæ ſunt Rubricæ; *Sacr. Rit. Cong.* 22. *Januar.* 1701. *in una Camald. Montis Coronæ.*

Veſperæ defunctorum pro prima die menſis 18
dicuntur poſt veſperas, etiam Dominicæ, vel feſti de præcepto, ſi accidat; *Sac. Rit. Cong.* 23. *Maji* 1603. *in Egitanien.*

Officium defunctorum non poteſt dici in ſe- 19
miduplicibus & Officiis novem lectionum, niſi ad effectum duntaxat ſatisfaciendi menti Teſtatorum; *Sacr. Rit. Cong.* 12. *Julii* 1628. *in Januenſi.*

Officium defunctorum dici poteſt in Choro 20
ſeparatim ab officio diei in diebus exceptis a Breviario pro adimplenda Teſtatorum voluntate; *Sac. Rit. Congreg.* 12. *Auguſt.* 1682. *in Tridentina.*

Duplicatio antiphonarum præter diem com- 21
memorationis omnium Fidelium defunctorum, & diem depoſitionis Defuncti, fiat in diebus 3. 7. 30. & anniverſario; *Sac. Rit. Congr.* 8. *Martii* 1738.

Quando ab aliqua Congregatione dicitur to- 22
tum Officium defunctorum, non debet illud dici ut ſecunda die Novembris omittendo Pſalmos poſt Veſperas, & Matutinum poſitos in officio defunctorum; *Sacr. Rit. Congregat.* 1. *Julii* 1698. *in Collen.*

In

Digitized by Google

23 In Officio defunctorum in Veſperis, & Laudibus dicendi ſemper ſunt pſalmi appoſiti *De profundis*, & *Lauda anima mea Dominum*, & poſt Veſperas, & Laudes omittantur iidem pſalmi tantum in die commemorationis omnium fidelium defunctorum, & in die depoſitionis defuncti; *Sac. Rit. Congreg.* 23. *Junii* 1736. *in Einſilden.*

24 Pſalmi *Lauda anima mea Dominum*, & *De profundis* omittantur in precibus poſt officium in die commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, & in die obitus, ſeu depoſitionis defuncti duntaxat, cæteris autem diebus ſemper, & omnino dicantur; *Sacra Rit. Congreg.* 3. *Auguſt.* 1737. *in Nolana.*

25 Hujuſmodi decreta *in Nolana*, & *in Einſilden.* confirmata fuerunt *a Sacr. Rit. Congreg. die* 8. *Martii* 1738. & in una Eremitarum Ord. Camaldul. teſte P. Merari *tom.* 2. *ſect.* 9. *cap.* 2. *num.* 5. *in fine*, & in Indice Decretor. *numer.* 339. Vide Decreta *Sacra Congregatio in* noſtro tom. 8.

26 Commemoratio omnium Fidelium Defunctorum non eſt celebranda, nec facienda in die Dominico, ſed transferri debet in feriam ſecundam ſequentem; *Sac. Rit. Congr.* 24. *Septemb.* 1605. *in Auguſtan.*

27 In commemoratione omnium Fidelium Defunctorum poteſt fieri Officium de feſto duplici minori, ſed Miſſæ ſunt celebrandæ de Requiem; *Sacr. Rit. Congregat.* 5. *Octob.* 1686. *in una Urbis.*

28 Occurrente duplici minori, ſeu translato in die commemorationis Defunctorum, Officium faciendum eſt de Sancto, Miſſæ vero celebrandæ ſunt de Requiem; *Sac. Rit. Cong.* 19. *Junii* 1700. *in Curien.*

29 In die commemorationis omnium defunctorum in Eccleſiis Cathedralibus, vel Collegiatis, ubi quotannis occurrit dies Octava Dedicationis Eccleſiæ, Miſſæ privatæ dicendæ ſunt de Requiem, & cantandæ ſunt duæ Miſſæ Conventuales, una ſcilicet de die Octava poſt Tertiam, & altera de Requiem poſt Nonam juxta Rubricas. Quando vero dies octavæ incidit in Dominicam omnes Miſſæ celebrandæ ſunt de die octavæ, & commemoratio omnium Fidelium Defunctorum transferatur in diem ſequentem; *Sac. Rit. Cong.* 17. *Septemb.* 1696. *in una S. Germani Montis Caſſini.*

30 Jam in omnibus Congregationibus Ordinis Benedictini poſt Feſtum omnium Sanctorum 13. Novembris celebratur ſolemnis commemoratio omnium defunctorum Confratrum dicti Ordinis; quid ſi illa die 14. Novembris alicubi adſit feſtum duplex translatum, aut occurrens? Eritne ejuſmodi duplex ulterius transferendum, vel duplex celebrandum, & tamen peragendum cum officio defunctorum, & dicendæ omnes Miſſæ pro Defunctis Confratribus præter unam de feſto? Vel eritne Officium alia die dicendum? Et tunc non amplius in celebrando convenient Monaſteria noſtri Ordinis. Sacra vero Rituum Congregatio die 1. Maji 1736. reſpondit: *Commemoratio omnium Defunctorum non eſt transferenda, ſed ſi die illa occurrat feſtum duplex minus, ſeu translatum, fiat Officium de feſto duplici cum Miſſa ſolemni poſt Tertiam; Officium vero Defunctorum recitandum erit poſt Laudes, & omnes Miſſæ privatæ dicentur pro Defunctis in paramentis nigris.*

Quando Anniverſarium ſeu Officium ſolemne pro animabus omnium defunctorum Confratrum alicujus Congregationis fit in feſto ritus duplicis minoris, poteſt cantari Miſſa de Requiem; ſecus, ſi occurrat in feſto altioris ritus; *Sac. Rit. Congr.* 8. *Martii* 1738. 31

In abſolutione in die Commemorationis omnium fidelium Defunctorum non eſt dicenda tota concluſio in Oratione. *S. Rit. Congr.* 5. *Julii* 1698. *in Collen.* 32

Ubi ex diſpoſitione Teſtatorum ſingulis diebus canendum eſt in Eccleſia Reſponſorium pro Defunctis, poteſt quotidie decantari, exceptis feſtis 1. & 2. claſſis, & octavis privilegiaris, nec non tota hebdomada majori; in prædictis autem feſtis 1. & 2. Claſſis, & octavis privilegiatis, ac majori hebdomada, ne pia Teſtatorum voluntas defraudetur, Reſponſorium prædictum recitetur privatim in choro, abſolutis horis canonicis. *Sacr. Rit. Congreg.* 8. *Julii* 1741. 33

Alia ad rem, vide verb. *Matutinum* num. 14., & in tom 8. Decreta *Sac. Rit. Congregationis*, quæ conſule ex eorum proprio Indice. 34

OMEN. Vide verb. *Superſtitio num.* 30.

ONYROMANTIA. Vide *ibidem num.* 25.

OPINIO. Vide verb. *Conſcientia a num.* 68. *ad num.* 114.

OPINIO PROBABILIS.

1 * AN opinio recentiorum, cæteris paribus, faciat majorem probabilitatem, quam
2 antiquorum opinio; An minus communis opinio, dummodo ſit probabilis, poſſit Epiſcopis legem prudenter, & rationabiliter agendi
3 conſtituere; Et an unius opinio, dummodo ſit optima ratione munita, poſſit communiori præferri; Vide *Leges Prudentiæ Epiſcopalis a Joſepho Maria Maraviglia Epiſcopo Novarienſi indictas*, *atque Innocentio XI. dicatas*, Leg. 167. 312. 304.

4 Circa uſum licitum opinionis probabilis Illuſtriſſimus ac Reverendiſſimus D. D. Alphonſus de Ligorio, Epiſcopus S. Agathæ, peculiarem Diſſertationem lectu digniſſimam *de uſu moderato opinionis probabilis*, lib. 1. ſuæ Theologiæ Moralis *tract.* 1. *num.* 144. *& ſeqq.* inſeruit. Alia deinde ſub eodem titulo, nec minoris pretii Diſſertatio ſimul cum Reſponſione Apologetica *circa uſum opinionis æque probabilis* ab eodem Auctore vulgata, extat in fine Opuſculi Venetiis editi *an.* 1754. quod inſcribitur: *Confeſſore diretto per le Confeſſioni della gente di Campagna.*

5 Verum ſuperioribus annis circa uſum *Opinionis probabilis* tria edita ſunt Decreta: primum ab Epiſcopo Tridentino: alterum a Sacroſ. Rom. & Univerſal. Inquiſitionis Congregatione: utrumque occaſione quarumdam Theſium, quas publicæ, licet in ædibus Parochialibus, concertationi quidam Theologus expoſuerat Aviſii in Tridentina Diœceſi. Tertium denique a Capitulo Generali Mantuano totius Ordinis FF. Minorum Seſſ. xv. habita die 6. Junii 1762. Ut votis aliquorum fieret ſatis viſum eſt præfata Decreta hic adducere: Sunt autem tenoris ut ſequitur.

6 DECRETUM I.

,, Franciſcus Felix, Dei gratia Epiſcopus, & S. R. I. Princeps Tridenti, Marchio Caſtellarii, Sacris Cæſareis Regiis Majeſtatibus a Conſiliis ſecretis, ex Comitibus de Albertis de Eono &c.

,, *Perilluſtribus*, *Nobilibus*, *admodum Reverendis*. *& venerabilibus reſpective Parochis*, *& Curatis Noſtræ Tridentinæ Diœceſis ſalutem in Domino ſempiternam.*

,, Dolenti equidem animo percepimus, proxime elapſo Menſe Junio in loco Aviſii Tridentinæ hujuſce noſtræ Diœceſeos quoſdam articulos, quos infra notabimus, manuſcriptos ad diſceptandum privatim domi fuiſſe propoſitos, ac diſcuſſos, ubi nullæ ſunt ſcholæ; quod quidem tunc diſſimulandum duximus, minime neſcii, privatam ejuſmodi exercitationem probro dedecorique ceſſiſſe Auctori, qui ab Oppugnatoribus in arctum ita adductus eſt, ut cauſa illum palam cecidiſſe adſtantes omnes facile intellexerint. Cum vero noviſſime harum Theſium exemplar extra hanc Diœceſim typis editum in manus noſtras pervenerit, muneris noſtri ratio flagitat, ut confeſtim gliſcenti malo obviam eamus, ne Populus noſtræ curæ concreditus nimia opinandi licentia a recta ſalutis ſemita deducatur. Noveritis itaque, a nobis articulos, quos infra ſubjiciemus, acervatim ſumptos omnino rejici, improbarique, prout harum litterarum tenore reijcimus, atque improbamus, prohibentes, ne ſub pœnis Canonicis, ac aliis arbitrio Noſtro iidem articuli acervatim ſumpti in diſceptationem, uſumque deducantur. Officii porro veſtri partes in eo eſſe debent, ut Populum cum ex ſacro ſuggeſtu, tum in Pœnitentiæ Tribunali dexterrime eo inducatis, ut ea ſequatur dogmata, quibus tum ratio ſolidior, tum gravior Authoritas ſuffragatur, quod dum a vobis ſancte obſervandum confidimus Epiſcopalem vobis Benedictionem impertimur.

,, Datum Tridenti ex Arce Noſtræ Reſidentiæ hac die tertia Januarii 1761.

Franciſcus Felix Epiſcopus.

,, Ad mandatum Celſiſſimi & Reverendiſſimi D. D. proprium Presb. Joſeph Antonius Bertinalli Cancellarius.

Hic recitantur Theſes damnatæ, *quæ legi poterunt in ſequenti Decreto.*

DECRETUM II. 7

,, S. Rom. & Univerſ. Inquiſitionis confirmatum a SS. D. N. Clemente Papa XIII. quo prohibentur Theſes circa Probabiliſmum expoſitæ publicæ diſputationi anno 1760. Aviſii in Diœceſi Tridentina.

Fe-

Digitized by Google

Feria V. die 26. Februarii 1761.

,, Per ſuas litteras ad Congregationem S.
,, Romanæ, & Univerſalis Inquiſitionis, la-
,, bente ſuperiori anno datas, dolenter nimium
,, conqueſtus eſt Antonius Ceſchi Tridentinæ
,, Eccleſiæ Canonicus Decanus; Theſes quaſ-
,, dam de Probabiliſmo a Parocho Aviſienſi
,, Diœceſis Tridentinæ in Ædibus canonicali-
,, bus jampridem propugnatas, poſtmodum,
,, ſine nota loci, & Auctoris obſcuro prælo
,, fuiſſe cuſas, & vulgatas non ſine Religio-
,, nis detrimento, & bonorum offenſione, præ-
,, ſertim Eccleſiaſticorum, quorum pars ſuo
,, eſt regimini, & vigilantiæ concredita. Po-
,, ſtulante itaque eodem Decano congruum
,, adhiberi remedium ingruenti malo, ne la-
,, tius ſerpat, Theologicæ cenſuræ de more
,, ſubjectæ fuerunt prædictæ Theſes unico con-
,, tentæ folio impreſſo, cujus tenor ita ſe
,, habet.

8 PROBABILISMUS

,, *Publicæ diſputationi Ven. Clero Aviſienſi*
,, *exercitii gratia expoſitus contra Probabilioriſ-*
,, *mum ſtricte talem, utpote negotium perambu-*
,, *lans in tenebris.*

,, Pro die 10. Junii 1760. in Ædibus Cano-
,, nicalibus Aviſii.

,, Utinam obſervaremus mandata Domini
,, certa! Quid nobis tanta ſolicitudo de du-
,, biis? *Celeberrimus Pat. Conſtant. Roncaglia*
,, *lib. 2. cap. 3.*

I.

,, Probabiliſmus noſter verſatur circa hæc
,, tria.

,, Licet ſequi probabiliorem pro libertate,
,, relicta minus probabili pro Lege.

,, Licet ſequi æque probabilem pro liberta-
,, te, relicta æque probabili pro Lege.

,, Licet ſequi minus probabilem pro liber-
,, tate, relicta probabiliori pro Lege.

,, *Ex iis deducuntur ſequentia Paradoxa.*

II.

,, Uſus Probabiliſmi maxime tutus. Uſus
,, Probabilioriſmi maxime periculoſus.

III.

,, Uſus genuini Probabiliſmi minime in la-
,, xitate degenerare poteſt.

,, Uſus Probabilioriſmi ſtricte talis in Rigo-
,, riſmum excurrere debet.

IV.

,, Probabilioriſtas qua tales, qui ex conſilio
,, probabiliora ſequuntur, laudabiliſſime ope-
,, rari affirmamus.

V.

,, Probabilioriſtis ſtricte talibus, qui ex præ-
,, cepto, quod numquam clare probant, ſe
,, ipſos, & alios ad probabiliora impellunt, me-
,, rito Rigoriſtarum nomen imponimus.

VI.

,, Qui nullatenus ad Chriſtianam perfectio-
,, nem tendere poſſunt, niſi ſequendo proba-
,, biliſſima.

VII.

,, Abuſus Probabilioriſmi ſtricte talis non
,, ſolum licentiæ frænum, ſed licentiæ calcar
,, eſt; quod Gallorum teſtimonio comproba-
,, mus.

VIII.

,, Genuinus itaque noſter Probabiliſmus,
,, qui nec morum corruptelam inducit, nec a
,, S. Sede umquam male fuit notatus, origi-
,, ne ſua Thomiſticus, progreſſu ætatis Jeſui-
,, ticus, utpote a quo arctatus, emendatus,
,, & contra Janſenianos furores propugnatus
,, fuit.

IX.

,, Qui ergo habitat in adjutorio fundatiſſi-
,, mi Probabiliſmi, ſub protectione plurimo-
,, rum ex omnibus Orbis Chriſtiani nationi-
,, bus præſtantiſſimorum Theologorum com-
,, morabitur ſecurus.

Ex Hiſtoria Critica.

X.

,, Hinc ſine ulla laxiſmi nota Benigniſmum
,, etiam vocamus; ſed legitimum, quem ſua-
,, dent utraque lex Cæſarea, & Pontificia;
,, ſed Dominicanum, quem illuſtris Domini-
,, canorum ordo jam a primis temporibus eſt
,, amplexus; ſed Pium qui Chriſtianam pie-
,, tatem fovet; ſed Thomiſticum, quem S.
,, Thomas in amoribus habuit, qui ducen-
,, tas, & plures opiniones libertati faventes
,, in ſuis ſententiarum libris docet; ſed Chri-
,, ſtianum, qui Chriſto Domino ſumme fami-
,, liaris fuit.

O. A. M. D. & V. G.

,, Pro coronide. Probabiliſmus noſter ſtans
,, pro libertate, eſt notabiliter probabilior ipſo
,, Probabilioriſmo ſtante pro Lege.

,, Cum vero Theſes hujuſmodi notæque Theo-
,, logicæ expenſæ fuerint in Congregatione ge-
,, nerali habita in Palatio Apoſtolico Quirina-
,, li coram Sanctiſſimo Domino Noſtro Cle-
,, mente Papa XIII. Sanctitas ſua auditis Emi-

„ nentiſſimorum Dominorum S. R. E. Cardi-
„ nalium in tota Republica Chriſtiana contra
„ hæreticam pravitatem Generalium Inquiſito-
„ rum a S. Sede Apoſtolica ſpecialiter depu-
„ tatorum ſuffragiis, folium prædictum, &
„ Theſes in illo expoſitas prohibendas, ac
„ damnandas eſſe cenſuit, prout præſenti De-
„ creto damnat, & prohibet tanquam conti-
„ nentia propoſitiones, quarum aliquæ ſunt
„ reſpective falſæ, temerariæ, & piarum au-
„ rium offenſivæ. Illam vero excerptam a nu-
„ mero X. nempe *Probabiliſmum, qui Chriſto*
„ *Domino ſummè familiaris fuit*, proſcribendam
„ uti erroneam, & hæreſi proximam. Præfa-
„ tum itaque folium ſive Theſes ut ſupra ex-
„ ſcriptas ſic damnatas, & prohibitas Sanctiſ-
„ ſimus Dominus noſter vetat ne quis cujuſ-
„ que ſtatus, & conditionis ullo modo ſub
„ quocumque prætextu, quovis idiomate impri-
„ mere, ac imprimi facere, vel tranſcribere,
„ aut jam impreſſum, ſive impreſſas apud ſe
„ retinere & legere, ſive publice propugnare
„ audeat, ſed illud, vel illas Ordinariis loco-
„ rum, vel hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus
„ tradere & conſignare teneatur ſub pœnis in
„ Indice librorum prohibitorum contentis.

Benedictus Veterani Aſſeſſor.

9 Hinc Auctor quidam Pſeudonymus infert, & demonſtrare conatur *omnem omnino uſum opinionis probabilis* eſſe manifeſte prohibitum. Sed laudatus Epiſcopus de Ligorio acriter ab Auctore illo impetitus, modeſte contrarium defendit, Apologiamque conſcripſit, ex qua *paragraphum quartum*, utpote qui ad omnimodam rectamque intelligentiam Decretorum allatorum valde conducit, operæ pretium eſt quo ad præcipua ejus capita hic tranſcribere.

10 „ Così appunto (*loquitur DD. de Ligorio*)
„ ritrovo ſcritto il Decreto (*nempe S. R. Inquiſitionis Congr.*) preſſo il Libro del P. Let-
„ tore (*ſcilicet Adverſarii Pſeudonymi.*) Quin-
„ di egli prende a dirmi così: *Che vi ſem-*
„ *bra, Monſignore, di un tal Decreto della S.*
„ *Congr. approvato e confermato dal Vicario di*
„ *Gesù-Criſto?* Seguita poi a dire, che nel
„ Decreto è condannata eſpreſſamente, alme-
„ no come *falſa e temeraria* la Propoſizione
„ da me difeſa, cioè *che licet ſequi æque pro-*
„ *babilem pro libertate, relicta æque probabili*
„ *pro Lege*. Dice, che ora non poſſo io più
„ allegare ignoranza, dopo ch' egli mi ha po-
„ ſto il Decreto ſotto gli occhi. Dice, che
„ queſte Teſi, o Propoſizioni ſono ſtate dan-
„ nate nel modo ſteſſo, come furono dannate
„ le Propoſizioni contenute ne' Decreti di Aleſ-
„ ſandro VII. e d' Innocenzo XI. fatti anche
„ dalla S. Inquiſizione di Roma. Dice final-
„ mente che ſopra delle altre Teſi è compre-
„ ſa nelle cenſure la Prima, in cui ſi contie-
„ ne intieramente il Siſtema Probabiliſtico,
„ che nel Decreto fu maſſimamente preſo di
„ mira. *Laonde* (conclude) *contenendo eſſa la*
„ *medeſima voſtra ſentenza, queſta pure per ne-*
„ *ceſſità dovrà dirſi condannata; e voi non più*
„ *potete difenderla, ma anzi tenuto ſiete a ri-*
„ *trattarla qual figlio ubbidiente a' Decreti della*
„ *Chieſa....* Sì Signore, io mi profeſſo, e
„ vanto d' eſſer figlio ubbidiente alla S. Chie-
„ ſa Cattolica Romana, e ſon pronto, non
„ ſolo a ritrattarmi d' ogni mio ſentimento,
„ ma anche a dar la vita per ubbidire ai De-
„ creti della Chieſa. E già mi ſarei ritratta-
„ to dalla mia ſentenza fin dal tempo, che
„ uſcì fuori, e mi capitò in mano il mento-
„ vato Foglio del Parroco di Trento inſieme
„ col Decreto della Sagra Inquiſizione, ſe
„ foſſe vero, che con tal Decreto foſſe ſtato
„ condannato ogni uſo del Probabile. Ma
„ non poſſo, nè ſon tenuto a ritrattarmi per
„ quel che ſcrive il P. Lettore. Si oſſervi,
„ che il Foglio contiene più coſe diſtinte,
„ contiene diverſe Teſi, e contiene diverſe
„ Propoſizioni, o ſieno membri, o parti del-
„ le Teſi. Or quando ſi ſparſe il Foglio, e
„ le Teſi condannate nel Decreto così incon-
„ fuſo, e come ſi dice *in globo*, due erano le
„ difficoltà, che ſi facevano ſovra d' una tal
„ condanna. La prima era, ſe foſſero con-
„ dannate ſingolarmente, non ſolo tutte le
„ Teſi del Foglio, ma anche tutte le parti,
„ o ſieno propoſizioni delle Teſi. Ma in quan-
„ to a ciò ſi vide comunemente da' Dotti,
„ così probabiliſti, come antiprobabiliſti, che,
„ quantunque ſi aveſſe per vero, che foſſero
„ ſtate condannate tutte le Teſi, certamente
„ però non erano condannate tutte le propo-
„ ſizioni contenute in eſſe Teſi, ma quelle
„ ſole propoſizioni, che in ſe meritavano
„ cenſura. Ed è chiaro, che affatto differiſce
„ (contra quel che ſuppone l' Avverſario) la
„ condanna di queſte Teſi dalle condanne fat-
„ te di propoſizioni da Aleſſandro VII. e da
„ Innocenzo XI. poichè quelle propoſizioni
„ furono condannate ciaſcuna in ſingolare, e
„ diviſamente l' una dall' altra. Ecco il De-
„ creto d' Aleſſandro VII. come parla: *San-*
„ *ctiſſimus decrevit, prædictas Propoſitiones, &*
„ *UNAMQUAMQUE ipſarum, ut minimum*
„ *tan-*

Digitized by Google

„ *tanquam ſcandaloſas eſſe damnandas, ſicut eas*
„ *damnat ac prohibet, ita ut quicumque illas*
„ *aut* CONJUNCTIM, *AUT DIVISIM do-*
„ *cuerit, & defenderit, publice aut privatim,*
„ *incidet &c.* E dipoi ſi dice : *Inſuper diſtri-*
„ *cte prohibet omnibus, ne prædictas opiniones,*
„ *aut ALIQUAM ipſarum ad praxim dedu-*
„ *cant &c.* Lo ſteſſo diceſi nel Decreto d' In-
„ nocenzo XI. *Sanctiſſimus D. N. decrevit ſe-*
„ *quentes Propoſitiones, & UNAMQUAMQUE*
„ *ipſarum, ſicut jacent, ut minimum tanquam*
„ *ſcandaloſas eſſe damnandas &c.* Ed indi :
„ *Quicumque ..... illas, vel illarum aliquam*
„ CONJUNCTIM, *AUT DIVISIM defende-*
„ *rit &c.* Ed in fine : *Inſuper prohibes omni-*
„ *bus, ne prædictas propoſitiones, aut ALI-*
„ *QUAM ipſarum ad praxim deducant &c.* E
„ così anche ſta nella condanna delle 31. Pro-
„ poſizioni fatte da Aleſſandro VIII.

„ Ma nel Decreto riferito dal P. Lettore di-
„ ceſi così : „ Sanctitas ſua (Clemens Papa
„ XIII.) auditis &c. Folium prædictum, &
„ Theſes in illo expoſitas, præſenti Decreto
„ damnat, & prohibet, *tanquam continentia*
„ *propoſitiones, quarum aliquæ ſunt reſpective*
„ *falſæ, temerariæ, & piarum aurium offenſi-*
„ *væ; illam vero excerptam a num. X. &c.* "
„ Sicchè non è dannato il Foglio, e le Teſi
„ in quanto a tutte le loro parti, e propoſi-
„ zioni in quelle contenute, ma è dannato il
„ Foglio, e le Teſi, *contenenti propoſizioni,*
„ *delle quali alcune ſono &c.* Non tutte dun-
„ que ſon dannate le propoſizioni delle Teſi,
„ ma ſolamente quelle che ſono falſe, o teme-
„ rarie ec. E che ſia così, non ſi dice ivi :
„ *Prohibet, ut quicumque illas, aut conjun-*
„ *ctim, aut diviſim docuerit, & defenderit &c.*
„ come ſta ne' Decreti di Aleſſandro VII. e d'
„ Innocenzo XI. ma ſi dice : *Præfatum itaque*
„ *Folium, ſive Theſes, ut ſupra exſcriptas SIC*
„ *damnatas, & prohibitas SS. Dominus N. ve-*
„ *tat, ne quis imprimere, retinere, & legere*
„ *&c. audeat.* La parola SIC dinota, che le
„ Teſi non erano intieramente dannate in ſe,
„ ma *come contenenti propoſizioni, delle quali*
„ *alcune &c.* Dunque ſolo è proibito il difen-
„ dere quelle Teſi *conjunctim*, cioè in quanto
„ a tutte le loro parti, o ſieno propoſizioni in
„ eſſe Teſi contenute, ma non già *diviſim* in
„ quanto a quelle propoſizioni delle Teſi, che
„ non meritavano cenſura; altrimenti ſi ſareb-
„ be detto *conjunctim, aut diviſim*, come ſi
„ era detto ne' Decteti de' Pontefici mentovati
„ di ſopra. Ed in fatti così appunto furono
„ queſte Teſi condannate dal Veſcovo di Tren-
„ to nel ſuo Decreto, ove ſi diſſe : *Noveritis*
„ *itaque a Nobis Articulos, quos infra ſubjicie-*
„ *mus, ACERVATIM ſumtos omnino rejici,*
„ *prout rejicimus, prohibentes, ne iidem Arti-*
„ *culi, ACERVATIM ſumti, in diſceptatio-*
„ *nem, uſumque deducantur.* E certamente dee
„ crederſi, che la S. Congregazione abbia fat-
„ ta la ſua condanna uniforme a quella del
„ Veſcovo di Trento, ſecondo la di lui ri-
„ chieſta.

„ Non è dunque, come penſa il P. Lettore,
„ che ogni minima parte del Foglio, e delle
„ Teſi ſia dannata; ond' egli giunge a metter
„ fra le propoſizioni dannate anche quel paſſo
„ del P. Roncaglia, citato dall' Autore del Fo-
„ glio, non già come Teſi, o come parte di
„ qualche Teſi, ma ſolo per incidenza, e per
„ introduzione alle ſue Teſi : *Utinam obſerva-*
„ *remus mandata Dei certa! Quid nobis tanta*
„ *ſollicitudo de dubiis?* Ma è dannato ſolamente
„ il Foglio, e le Teſi, in quanto contengono
„ propoſizioni degne di cenſura. E parlando
„ della prima Teſi, non è già dannata la pri-
„ ma propoſizione, o ſia prima parte di quel-
„ la, che dice eſſer lecito ſeguire la più pro-
„ babile, laſciata la meno probabile per la
„ Legge; altrimenti ſarebbe condannata anche
„ la ſentenza, che può dirſi eſſere ſtata co-
„ mune tra gli Probabilioriſti più antichi, di
„ Gonet, di Silveſtro, di Wigandt, di Cuni-
„ liati, e d' altri. Diciamo in oltre, che nep-
„ pure vien condannata la ſeconda parte, che
„ ſia lecito ſervirſi dell' opinione egualmente
„ probabile per la libertà, ſecondo la noſtra
„ ſentenza. Solamente reſtava in dubbio, ſe
„ foſſe condannata almeno la terza parte, o ſia
„ membro di quella prima Teſi, dove ſi dice
„ eſſer lecito ſeguire anche la meno probabile,
„ e meno tuta; e perchè la propoſizione è ge-
„ nerale, sì che comprende anche l' opinione
„ certamente meno probabile, perciò dubita-
„ vaſi ch' ella foſſe ſtata condannata. E così
„ anche dubitavaſi, che foſſe condannata l' ul-
„ tima Teſi che dice: *Probabiliſmus noſter ſtans*
„ *pro libertate eſt notabiliter probabilior ipſo Pro-*
„ *babilioriſmo ſtante pro Lege.* Queſta Teſi
„ (dico) anche dubitavaſi eſſere ſtata condan-
„ nata, per ragion che, avendo l' Autore del-
„ la Teſi dichiarato, che il ſuo Probabilioriſ-
„ mo concedeva eſſer lecito ſeguire indiſtinta-
„ mente la meno probabile, con queſt' ultima
„ ſua Propoſizione veniva a difendere, che
„ il ſiſtema, il quale vuole eſſer lecito ſegui-
„ re qualunque opinione meno probabile, ſia
„ notabilmente più probabile del ſiſtema, che

„ vuole doverſi ſeguire la più probabile per la
„ Legge.
„ Poſto ciò, reſtava dunque comunemente
„ appurato, che ſebbene foſſero condannate
„ tutte le Teſi, non erano però condannate
„ tutte le propoſizioni, o ſieno parti delle me-
„ deſime. Reſtava ſolamente a ſcioglierſi il
„ dubbio, ſe eſſendo condannato così *in globo*,
„ ed in confuſo il Foglio, e le Teſi, foſſero
„ condannate tutte le Teſi in particolare, o
„ ſolamente alcune di eſſe; poichè ſi conſide-
„ rava che nel Decreto non dicevaſi, *omnes*
„ *Theſes:* e le parole, *quarum aliquæ*, po-
„ tea dubitarſi, ſe rifetivanſi alle Teſi, o pu-
„ re alle Propoſizioni contenute nelle Teſi.
„ Tanto più che alcuna Teſi affatto non me-
„ rita cenſura; e tanto più che, come ſi è
„ detto di ſopra, il Veſcovo di Trento avea
„ detto nel ſuo Decreto: *Articulos, quos infra*
„ *ſubjicimus, improbamus, prohibentes ne ii-*
„ *dem Articuli acervatim ſumti in diſceptatio-*
„ *nem, uſumque deducantur.* Ma ſia come ſi
„ voglia, queſto dubbio è ſtato già dichiarato
„ appreſſo dalla ſteſſa Sagra Inquiſizione di Ro-
„ ma, poichè, eſſendo ſtata inſerita la con-
„ danna del detto Foglio nell'Indice de' Libri
„ proibiti per ordine della ſteſſa S. Congrega-
„ zione, non ſi è detto (come ſi vede ſcritto
„ nell'Appendice nuovamente aggiunta all'In-
„ dice) che ſi condannavano, *Folium*, *&*
„ *Theſes in illo expoſitæ;* ma ſi è detto ſem-
„ plicemente: *Plagula undecim theſium, cui*
„ *titulus: Probabiliſmus diſputationi &c.* Sic-
„ chè al preſente ha dichiarato la S. C. eſſer
„ ſolamente condannata la detta *Plagula*, cioè
„ la Carta, o ſia Foglio delle undici Teſi, e
„ per conſeguenza quelle ſole Teſi che merita-
„ no cenſura, ma non tutte le Teſi. Ed in
„ fatti, avendone io ſcritto ultimamente per
„ chiarirmi del tutto a due Conſultori del S.
„ Officio di Roma, cioè al Reverendiſs. P. M.
„ Fra Tommaſo Agoſtino Ricchini Maeſtro del
„ ſagro Palazzo, ed al Reverendiſs. P. Fra Pio
„ Tommaſo Schiara Segretario della S. C. dell'
„ Indice, Soggetti di quella dottrina, ed in-
„ telligenza che il Mondo ſa, mi han corte-
„ ſemente riſpoſto, e tolto di dubbio, e ne
„ conſervo le lettere. Il P. Maeſtro Ricchini
„ mi riſponde così:
11 „ *Per ubbidire a' venerati comandi di V. S. Il-*
„ *luſtriſs. brevemente riſpondo al dubbio propoſto,*
„ *che la condanna, e proibizione fatta dal S. Of-*
„ *ficio cade ſovra il Foglio intero delle propoſizioni,*
„ *non ſovra cadauna di eſſe in ſingolare; in quel-*
„ *la guiſa che, quando vien proibito un libro con-*
„ *tenente propoſizioni qualificabili da proibizioni,*
„ *la proibizione cade bensì in tutto il libro, ma*
„ *non ſovra tutte le propoſizioni in eſſo contenute.*
„ *E perciò ſi è poſta così la proibizione nell' ulti-*
„ *ma Appendice dell' Indice, che le rimetto quì*
„ *acchiuſa, com' ella potrà oſſervare alla lettera*
„ *P, verbo* Plagula. *Da ciò ne ſiegue, che la*
„ *prima propoſizione non è altrimenti condannata;*
„ *nè potea riprovarſi ſenza adottare il Tuzio-*
„ *riſmo, e condannare il comune de' Teologi,*
„ *che la ſoſtengono. Ciò credo, che baſterà a V.*
„ *S. Illuſtriſs. per acquietare la ſua, ed altrui co-*
„ *ſcienza; e potrà fare di queſta mia notizia quell'*
„ *uſo, che ſtimerà più convenevole. Deſidero al-*
„ *tri motivi di moſtrare la mia venerazione ec.*"
„ Quì il Reverendiſs. P. Maeſtro fa ſolamente
„ menzione della prima propoſizione, perchè
„ di quella fu da me ſpecialmente interrogato,
„ cioè ſe mai dalla S. C. era ſtata condanna-
„ ta anche la prima propoſizione, che ammet-
„ reva l'uſo dell' opinione più probabile, an-
„ corchè foſſe ſtata probabile l'opinione, che
„ ſtava per la legge.
„ La lettera del Reverendiſs. P. Schiara è
„ più lunga, e più eſpreſſiva. Egli mi ſcrive
„ così:
„ *Per meglio ubbidire ai comandi di V. S. Il-* 12
„ *luſtriſs. e più pienamente renderla informata in-*
„ *torno alla dimanda fattami, le mando copia del*
„ *Foglio contenente le Teſi, pubblicato in Trento*
„ *appreſſo alla ſua condanna dal fu Monſ. de Al-*
„ *bertis Veſcovo di quella Città, e dipoi proibito*
„ *dal Papa nella Congregazione del S. Officio a'*
„ *26. di Febrajo 1761. Monſignor de Albertis,*
„ *come vedrà dal ſuo Decreto, proibì gli Articoli*
„ acervatim ſumptos; *ed il Papa proibì il Foglio,*
„ tanquam continens propoſitiones, quarum ali-
„ quæ ſunt reſpective falſæ, temerariæ &c. *Per-*
„ *ciò nell' Indice de' Libri proibiti non ſi è poſto,*
„ *ſe non il titolo del Foglio. Veda l' ultima Ap-*
„ *pendice ſtampata in Gennajo dell' anno ſcorſo*
„ *1763. alla parola* Plagula, *dove ſta inſerito il*
„ *Foglio ne' ſuoi preciſi termini così:* Probabiliſ-
„ mus diſputationi Ven. Clero Aviſienſi exerci-
„ tii gratia exhibitus contra Probabilioriſmum
„ ſtricte talem, utpote negotium perambulans
„ in tenebris, pro die 10. Junii 1760. in Ædi-
„ bus Canonicalibus Aviſii. *Dal ſolo titolo del*
„ *Foglio condannato ognuno facilmente conoſce non*
„ *eſſerſi fatta condanna contro il Probabiliſmo, e*
„ *per conſeguenza non eſſere ſtata condannata la*
„ *propoſizione:* Licet ſequi probabiliorem pro
„ libertate, relicta minus probabili pro Lege,
„ *la quale è ſentenza comune de' Probabilioriſti*
„ *moderati. Ben è vero, che ſebbene la condanna*
„ *non*

Digitized by Google

„ *non favoriſca il Probabiliſmo, non però può*
„ *dirſi da eſſa proibito il Probabiliſmo, nè dell'*
„ *æque probabile, nè tampoco della meno proba-*
„ *bile favorevole alla libertà. E queſto è quì*
„ *ſentimento comune, e certo. Nè credo, che quì*
„ *i Probabiliſti laſcino per ciò di ſeguitare il lo-*
„ *ro ſiſtema. Queſto è quanto poſſo, e debbo di-*
„ *re in riſpoſta ec.* „

„ Queſti due Reverendiſs. Padri, eſſendo
„ già Conſultori del S. Officio, e ben inteſi
„ della mente della Congregazione, e del Pa-
„ pa, credo, che preſſo d'ognuno meritino
„ tutta la fede.

„ Di più Io per meglio aſſicurarmi della
„ verità, ne ho ſcritto ancora all' Eminentiſs.
„ Signor Cardinal Galli, pregandolo iſtante-
„ mente a farne parola col noſtro Regnante
„ Pontefice Clemente XIII. per intendere la
„ verità di queſto punto propriamente dalla
„ ſua bocca; e ſpecialmente io volea ſapere,
„ ſe era condannata la prima Teſi del Foglio,
„ in cui ſi conteneva l'uſo del Probabile; e
„ ſcriſſi che Sua Santità, come Dottore uni-
„ verſale della Chieſa, trattandoſi della con-
„ danna d'una dottrina sì controverſa, e di
„ tanta conſeguenza, non potea negare la di-
„ chiarazione neceſſaria ad un Veſcovo, che
„ la chiedeva. E l'Em. Sig. Card. Peniten-
„ ziere mi ha riſpoſto in breve sì, ma in po-
„ che parole con molta saviezza ha compreſa
„ tutta la ſoſtanza del punto, e l'ha poſto
„ in luce con termini così proprj e chiari,
„ che in queſto genere meglio non potea de-
„ ſiderarſi. Ecco come mi ſcrive:

13 „ *Più che a me, è noto alla profonda dottri-*
„ *na di V. S. Illuſtriſ. e Reverendiſ. che nelle*
„ *condanne, o proibizioni de' libri non s' inten-*
„ *dono mai condannate tutte le propoſizioni, che*
„ *in eſſi ſi contengono; eſſendovene molte delle*
„ *veriſſime anche in Lutero, Calvino ec. Ma*
„ *perchè altre ve ne s' incontrano cattive e per-*
„ *nicioſe, perciò colla condanna, o proibizione*
„ *avviſa la Chieſa i ſuoi figli, che debbano*
„ *aſtenerſi dalla lettura de' medeſimi, acciò in-*
„ *ſieme col vero non s' imbevano ancora del fal-*
„ *ſo. Poſſo aſſicurare V. S. Illuſtriſs. e Reve-*
„ *rendiſs. che nella condanna dell' accennato Fo-*
„ *glio, di cui mi ſcrive, non ſi è inteſo di con-*
„ *dannare veruna delle propoſizioni, che ſi contro-*
„ *vertono nelle Scuole Cattoliche, e da molti cat-*
„ *tolicamente ſi difendono; ma ſi è avuto il mo-*
„ *tivo di proibirlo, per quelle propoſizioni, ch'*
„ *ella medeſima riconoſce meritevoli di cenſura.*
„ *Ed in tanto offerendomi ec.* „

„ Poſto tutto ciò, ſpero, che il P. Lettore
„ ora mi conceda di potermi chiamare vero
„ figlio della Chieſa, ſenza ritrattarmi a ri-
„ guardo della mentovata condanna Pontificia,
„ con tanta pompa, ed aſſeveranza da eſſo
„ bandita, e pubblicata, come coſa indubita-
„ bile. Nel che ammiro poi lo ſpirito di que-
„ ſto buon Religioſo in metterſi ad ammoni-
„ re con tanto calore un Veſcovo ad eſſere
„ ubbidiente a' Decreti della Chieſa, dopo
„ che la Chieſa l'ha poſto nel numero de'
„ Veſcovi, voglio dire nel numero di coloro,
„ che ſon deſtinati ad eſſer Giudici della Dot-
„ trina ". Sic laudatus Epiſcopus de Ligorio ſuam atque Probabiliſmi cauſam probe defendens.

Hucuſque porro de duobus Decretis, Tridentino & Romano, deque exortis hinc inde eorum occaſione controverſiis: modo tandem tertium, quod ſub initio *num.* 5. innuimus, Decretum proferamus.

DECRETUM III. 14

In Capitulo Generali Mantuano totius Ordinis F. F. Minorum Seſſ. XV. habita die 6. Junii 1762. promulgatum.

„ Cupiens Generale Capitulum ea ſcandala
„ ab Ordine removere, quæ ex nimia opinan-
„ di licentia, in doctrinis præcipue ad mores
„ pertinentibus oriri, & ſuſcitari poſſent; re-
„ novat, & confirmat eas omnes Conſtitutio-
„ nes, quæ in aliis præcedentibus Generalibus
„ Capitulis de Doctrinis in noſtris ſcholis, &
„ a noſtratibus ſeligendis decreta ſunt. Et ad
„ hunc effectum mandat, & præcipit Sacræ
„ Theologiæ Lectoribus, aliiſque omnibus,
„ quatenus doctrinas tutiores, & probabiliores
„ ſemper doceant, & amplectantur.

Hoc autem Decretum, datis ad ſuos ſubditos Encyclicis litteris, evulgarunt & illius obſervantiam quanta pollebant auctoritate præceperunt Reverendiſſimus P. Petrus Joannetius de Malina Generalis totius ordinis F. F. Minorum S. Franciſci iterato Miniſter die 4. Octobris 1762. Romæ ex Ara Cœli, nec non Reverendiſſimus P. Paſqualis a Variſio Commiſſarius Generalis Ciſmontanus ex Ara Cœli Romæ ad Menſem Martium proxime ſuperioris anni 1763.

Porro quanti faciendum ſit hujuſmodi Decretum, vel inde licet arguere, quod a graviſſimis Patribus longe ampliſſimi Ordinis manarit, ſitque oppido conſentaneum aliis antiquioribus ejuſdem Ordinis Conſtitutionibus;

Digitized by Google

neque ullus illi auſus fuerit contraire, ſed plenum, ut aſſerunt, deinceps in Franciſcanorum ſcholis effectum habuerit; acta quoque prædicti Capituli a ſummo Regnante Pontifice ultimum obtinuere roboris firmamentum. * Cetera, quæ de *Opinione probabili* habet Auctor noſter *P. Ferraris* vide verb. *Conſcientia a num.* 68. *ad* 114. in Tomo Secundo.

ORACULA VIVÆ VOCIS.

1 ORacula vivæ vocis ſunt conceſſiones Privilegiorum, ſeu Gratiæ factæ a Supremo Principe v. g. Summo Pontifice *ſola voce*, ſeu Oretenus ſine Scriptura. *Ita in re communis*.

2 Oracula vivæ vocis alia ſunt authentica, & alia non. Oracula *authentica* ſunt illa, quæ ne memoria pereant, & ut etiam pro Foro externo probati, & practicari poſſint, ſubinde in ſcripturam rediguntur, & teſtimonio authentico ab iis, quibus ex officio incumbit, fide digna redduntur. Oracula autem non authentica ſunt illa, quæ vel neglectu impetrantium, vel alia de cauſa non ſunt tali forma in ſcri-
3 pturam redacta. *Communis*. Hinc Oracula vivæ vocis authentica, ut ſecernantur a non authenticis, ſolent in collectionibus Privilegiorum, & Oraculorum vivæ vocis, diſtincto & diverſo ſigno notari, ut patet *in Compendio Privilegiorum Fratrum Minorum*, ubi Oracula vivæ vocis authentica ſignantur *O magno*, & non authentica ſignantur *O parvo*, ut teſtatur Auctor ipſius Compendii: *Ad Lectorem in declaratione Abbreviatarum Allegationum*.

4 Gratiæ, & Privilegia *vivæ vocis Oraculo* conceſſa quoad ſubſtantiam pro *Foro interno*, ſive ſint authentica, ſive non, dummodo non ſint revocata, ſunt ejuſdem valoris, quanti ſunt Privilegia in ſcriptis conceſſa. *Communis*, textu expreſſo *in cap. Inſtitutionis 7. cauſ. 25. qu. 2.* Et ſic expreſſe conceſſit noſtro Ordini Leo X. ut habetur *in Compendio Fratrum Minorum verb. Oracula vivæ vocis num.* 2. ibi: *Idem Leo conceſſit, quod non ſint minoris efficaciæ, & valoris vivæ vocis Oracula, quam ſi per Bullam, aut Breve ad perpetuam rei memoriam eſſent con-*
5 *ceſſa*. Ad eſſentiam enim, & ſubſtantiam Privilegii non requiritur ſcriptura, ſed etiam oretenus, ſeu *vivæ vocis oraculo* conceſſum ſubſiſtit. *Communis, arg. cap. Si quis cum Clerico 5. cauſ. 11. q. 1. & cit. cap. Inſtitutionis 7. cauſ. 25. q. 2.* Clemen. *Dudum, de ſepulturis*, & Extravag. *Etſi Dominici, de Pœnitent. & remiſſion.* ibi: *Conſiderans, quod plerumque contingit ſuam Sanctitatem hujuſmodi facultates etiam oraculo vivæ vocis concedere &c.*

Notanter autem ſupra *n.* 4. dicitur *Pro Foro* 6
interno, quia Oracula vivæ vocis, ut practicari poſſint etiam *pro Foro externo*, non ſufficit illa eſſe conceſſa, ſed inſuper requiritur, ut illorum conceſſio probetur authentico teſtimonio, ut patet ex Conſtitutione Julii II. incip. *Romani Pontificis*, & ex *Regula* 52. *Cancellariæ*; Et ratio eſt, quia, ſi ſine teſtimonio authentico valerent etiam *pro Foro externo*, poſſet quilibet aſſerere ſe habere Privilegium *vivæ vocis oraculo* conceſſum, & ſic prætextu *oraculi vivæ vocis* poſſet cum maxima perturbatione boni Communis eludere Leges, & Canones in *Foro externo*, quod nemo ſanæ mentis audebit admittere. *Communis*.

Omnia, & ſingula Indulta, & Privilegia qui- 7
buſcumque *vivæ vocis oraculo* conceſſa a Summis Pontificibus ante Gregorium XV. (exceptis conceſſis ad ſupplicationem Regum, nec non illis manu Cardinalium firmatis) revocavit pro utroque Foro, ſcilicet, tam pro Foro interno, quam pro externo dictus Gregorius XV. *die* 2. *Julii* 1622. Conſtit. incip. *Romanus Pontifex*, quæ ad uberiorem legentium notitiam hic ad litteram datur.

GREGORIUS PAPA XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

„ Romanus Pontifex in ſpecula militantis
„ Eccleſiæ Divina Providentia conſtitutus, Gra-
„ tias, & indulta a ſe, & Prædeceſſoribus ſuis
„ conceſſa, juſtis interdum ſuadentibus cauſis,
„ juxta creditum ſibi Paſtoralis Officii debi-
„ tum moderatur, aut revocat, prout rerum,
„ & temporum qualitatibus debite penſatis
„ conſpicit in Domino ſalubriter expedire.

„ §. 1. Itaque motu proprio, & ex certa
„ ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, de-
„ que Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine omnia,
„ & ſingula Indulta, Facultates, Privilegia,
„ Gratias, & conceſſiones quaſcumque ſpiritua-
„ les, & Eccleſiaſticas, tam ad forum interius,
„ quam exterius ſpectantia: ac tam ad ſuppli-
„ cationem partium, quam motu, ſcientia &
„ poteſtatis plenitudine ſimilibus a Sede Apo-
„ ſtolica, quæ tamen vivæ vocis Oraculo ha-
„ ctenus quandocumque, & qualitercumque,
„ & quavis etiam de neceſſitate exprimenda
„ cauſa, quibuſvis Collegiis, Capitulis, Ordi-
„ ni-

Digitized by Google

„ nibus, tam Mendicantium, qoam non Mendicantium Societatibus, etiam Societatis Jeſu, ac Congregat. quibuslibet, ſive eorum, & earum reſpective Præpoſitis, Decanis, Magiſtris, Miniſtris, Prælatis, Prioribus, Rectoribus, Generalibus, vel Provincialibus, quocumque nomine noncupatis, Superioribus, etiam quomodolibet exemptis, ac Sedi prædictæ immediate ſubjectis, cujuſcumque Dignitatis, præeminentiæ, aut quovis Privilegio munitis, non tamen ad ſupplicationem Regum conceſſas, in iis videlicet, quæ non ſunt ſortita effectum, tenore præſentium revocamus, caſſamus, tollimus, abrogamus, & annullamus; ac revocata, caſſata, ſublata, abrogata, & annullata, viribuſque, & effectu vacua perpetuo fore, & eſſe, neque in poſterum cuiquam ſuffragari poſſe, vel debere, neque aliquem iis de cetero uti ullo modo poſſe, etiamſi expreſſa, & ſpecifica mentio, etiam de verbo ad verbum de iis facienda eſſet, decernimus & declaramus.

„ §. 2. Firmis tamen, & in robore permanentibus omnibus Indultis, & aliis Conceſſionibus prædictis vivæ vocis Oraculo S. R. E. Cardinalibus ad ipſorum, vel aliorum quorumcomque favorem propria Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium manu firmatis pro ipſis, vel aliis factis, & de quibus iidem S. R. E. Cardinales teſtimonium in ſcriptis præbuerunt.

„ §. 3. Decernentes, præſentes Litteras, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quod quicumque in præmiſſis intereſſe habentes, ſeu habere prætendentes, ad hoc vocati, & auditi non fuerint de ſubreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis noſtræ, ſeu aliquo quocumque defectu notari, impugnari, redargui, in Jus, vel in controverſiam revocari, ad terminos Juris reduci, aut adverſus illas quodcomque Juris, Gratiæ, vel Facti remedium impetrari nullatenus poſſe, ſed illas ſemper validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſqoe plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere.

„ §. 4. Sicque per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Nuncios, ſublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam, quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

„ §. 5. Non obſtantibus præmiſſis, ac quibuſvis Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis Ordinibus, Societatibus, & Congregationibus prædictis, eorumque Præpoſitis, Decanis, Magiſtris, Miniſtris, Prælatis, Prioribus, Rectoribus, & aliis Superioribus prædictis, ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac com quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſqoe efficacioribus, & inſolitis clauſulis, ac irritantibus, & aliis Decretis in genere, vel in ſpecie, ac alias in contrarium præmiſſorum qoomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non aotem per clauſulas generales idem importantes, menrio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma, ad hoc ſervanda foret, tenore hujuſmodi, præſentibus pro plene, & ſufficienter expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

„ §. 6. Volumus autem, ut præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, & manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeator in judicio, & extra illud, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

„ §. 7. Quodque eædem præſentes Litteræ, ſeu illarum exempla ad valvas Baſilicarum S. Joannis Lateranenſis, ac Principis Apoſtolorum de Urbe, & in acie Campi Floræ affixæ omnes ita arctent, & afficiant, ac ſi unicuique perſonaliter intimatæ fuiſſent.

„ Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub Annolo Piſcatoris die ſeconda Julii MDCXXII. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Poſtea autem Urbanus VIII. *die 20. Decembris* 1631. Conſtit. incip. *Alias felicis recordationis Gregorius Papa XV.* revocavit etiam omnia, & ſingula Indulta, & Privilegia *vivæ vocis oraculo* conceſſa, etiam ad inſtantiam Imperatoris, & Regum, & manu quorumcumque Cardinalium firmata. Quæ Conſtitutio etiam hic pro omnium ſcitu ad litteram datur. 8

UR.

Digitized by Google

URBANUS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

„ §. 1. Alias felicis recordationis Gregorius Papa XV. Prædeceſſor Noſter, ut ſubnaſcentibus jugiter variis difficultatibus, & abuſibus ex Privilegiis a Sede Apoſtolica vivæ vocis Oraculo ſæpenumero conceſſis obviam iret, Conſtitutionem edidit tenoris ſubſequentis, videlicet, Gregorius Papa XV. ad perpetuam rei memoriam. Romanus Pontifex in ſpecula militantis Eccleſiæ &c. *ut ſupra*.

„ §. 2. Cum autem experientia rerum Magiſtra compertum ſit, conceſſiones, & gratias vivæ vocis Oraculo, etiam a San. R. E. Cardinalibus obtentas, & ipſorum manu firmatas, ſæpe ab his, in quorum favorem emanarunt, minus canonica interpretatione extendi, & perperam in diſciplinæ Eccleſiaſticæ detrimentum exequutioni demandari: Idcirco quantum cum Domino poſſumus, his, & aliis malis occurrere volentes, motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, & de conſilio nonnullorum Venerabilium Fratrum noſtrorum S.R.E. Cardinalium, quibus negotium hujuſmodi mature diſcutiendum commiſimus, omnia, & ſingula Privilegia, facultates, Licentias, & Gratias quaſcumque per Summos Pontifices Prædeceſſores noſtros, ac per Nos vivæ vocis Oraculo, & S. R. E. prædictæ Cardinalium quorumcumque manu firmata, quibuſcumque Generalibus, Provincialibus, ceteriſque Superioribus, & perſonis cujuſvis Ordinis, Congregationis, Inſtituti, & Societatis, ſive ſæcularibus, ſive Regularibus, vel etiam Ipſis Ordinibus, Congregationibus, Inſtitutis, & Societatibus, etiam Societati Jeſu, aut ejus Clericis, ſeu Presbyteris, aliiſque perſonis prædictis, quacumque de cauſa, etiam de neceſſitate exprimenda, occaſione, prætextu, vel colore, etiam intuitu, contemplatione, ſeu ad Inſtantiam Imperatoris, Regum, & Principum quorumcumque, aut alias quomodolibet conceſſa, illorum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, tenore præſentium revocamus, caſſamus, tollimus, abrogamus, & annullamus, ac de cetero revocata, caſſata, abrogata, & annullata, viribuſque, & effectu vacua eſſe, & fore, nullique prorſus deinceps ſuffragari poſſe, nec debere declaramus.

„ §. 3. Præterea, ut præſentes Litteræ omnibus, & ſingulis, ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabit quanto citius innoteſcant, omnibus, & ſingulis Generalibus, & aliis quocumque nomine nuncupatis Superioribus quorumcumque Ordinum, Congregationum, Societatum, etiam Societatis Jeſu, & Inſtitutorum ſub Excommunicationis, ac privationis Officiorum, & dignitatum, nec non vocis activæ, & paſſivæ, pœnis Ipſo facto incurrendis, præcipimus, & mandamus, ut infra tres menſes proximos a die publicationis præſentium computandos, omnes, & ſingulos Provinciales eorumdem ſuorum Ordinum, Congregationum, Societatum, etiam Societatis Jeſu, & Inſtitutorum, de ejuſdem præſentibus Litteris certiores faciant, & earumdem præſentium exemplaria illis tranſmittant: qui quidem Provinciales ſub eiſdem pœnis teneantur ſingulis Superioribus Monaſteriorum, Conventuum, Collegiorum, Domorum, & Locorum Regularium præcipere, ut eaſdem præſentes ſubditis ſuis, ut moris eſt, publicent.

„ §. 4. Decernentes, præſentes Litteras, etiam ex eo, quod quicumque in præmiſſis intereſſe habentes, vel habere prætendentes, ad hoc vocari, & auditi non fuerint de ſubreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis noſtræ, ſeu alio quopiam defectu notari, impugnari, invalidari, redargui, in Jus, vel controverſiam vocari, aut ad viam, & terminos Juris reduci, ſive adverſus illas quodcumque Juris, Gratiæ, vel Facti remedium impetrare nullatenus poſſe, ſed illas ſemper validas, firmas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere.

„ §. 5. Sicque per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores ſublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, ſi quid ſecus ſuper his a quoquam, quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

„ §. 6. Non obſtantibus præinſertis Litteris hujuſmodi, ac Conſtitutionibus, & Ordinationibus, Apoſtolicis, & quatenus opus ſit, etiam Regula noſtra de non tollendo Jure quæſito, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apoſtolicis, eiſdem Cardinalibus, Ordinibus, Congregationibus, Inſtitutis, & Societatibus, eorumque Superioribus quocum-

„ que

Digitized by Google

,, quæ nomine nuncupatis , ſub quibuſcumque
,, verborum formis, & tenoribus, ac cum qui-
,, buſvis etiam derogatoriarum derogatoriis ,
,, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis,
,, ac irritantibus, & aliis decretis in genere ,
,, vel in ſpecie , ac alias in contrarium præ-
,, miſſorum quomodolibet conceſſis, confirma-
,, tis , & innovatis . Quibus omnibus, & ſin-
,, gulis, etiamſi pro illorum ſufficienti dero-
,, gatione de illis , eorumque totis tenoribus
,, ſpecialis, ſpecifica & expreſſa, ac de verbo
,, ad verbum, non autem per clauſulas gene-
,, rales idem importantes , mentio , ſeu quæ-
,, vis alia expreſſio habenda , aut aliqua alia
,, exquiſita forma ad hoc ſervanda foret , il-
,, lorum omnium tenores præſentibus pro ple-
,, ne , & ſufficienter expreſſis habentes , ſpe-
,, cialiter, & expreſſe derogamus , ceteriſque
,, contrariis quibuſcumque .

,, §. 7. Volumus autem , quod præſentium
,, tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus
,, Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſo-
,, næ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ mu-
,, nitis , eadem prorſus ubique fides adhibea-
,, tur , quæ præſentibus ipſis adhiberetur , ſi
,, forent exhibitæ , vel oſtenſæ , quodque eæ-
,, dem præſentes Litteræ, ſive illarum exem-
,, pla ad valvas Baſilicarum prædictarum, &
,, in acie campi Floræ hujuſmodi ſimiliter af-
,, fixæ omnes , quos concernunt , perinde ar-
,, ctent, ac ſi unicuique perſonaliter intimatæ
,, fuiſſent .

Datum Romæ apud S. Petrum ſub Annulo Piſcatoris die 20. Decembris 1631. Pontificatus noſtri anno nono.

9 Deinde idem Urbanus VIII. *die* 11. *Aprilis* 1635. Conſtitut. etiam inclp. *Alias felicis recordationis Gregorius Papa XV.* juſtis de cauſis declaravit , prædictam ſuam revocationem non comprehendere illos Officiales, ſeu Miniſtros, quibus ratione ſuorum Officiorum , ſeu Munerum de Summi Pontificis Oraculis fides haberi ſolet , & debet ; Quæ Conſtitutio , utpote ſumme neceſſaria ad hujus notitiæ complementum, etiam hic ad litteram datur.

URBANUS PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam.

,, ALias felicis recordationis Gregorius Papa
,, XV. Prædeceſſor Noſter, ut ſubnaſcen-
,, tibus jugiter variis difficultatibus, & abuſi-
,, bus ex Privilegiis a Sede Apoſtolica vivæ
,, vocis Oraculo ſæpenumero conceſſis obviam
,, iret ; Conſtitutionem edidit tenoris ſubſe-
,, quentis, videlicet: Gregorius Papa XV. ad
,, perpetuam rei memoriam . Romanus Pon-
,, tifex in ſpecula militantis Eccleſiæ , divina
,, providentia conſtitutus , gratias, & Indulta
,, a ſe, & prædeceſſoribus ſuis conceſſa, juſtis
,, interdum ſuadentibus cauſis, juxta creditum
,, ſibi Paſtoralis Officii debitum moderatur ,
,, aut revocat , prout rerum , & temporum
,, qualitatibus debite penſatis conſpicit in Do-
,, mino ſalubriter expedire. Itaque motu pro-
,, prio, & ex certa ſcientia , ac matura deli-
,, beratione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſta-
,, tis plenitudine , omnia & ſingula Indulta ,
,, Facultates, Privilegia , Gratias , & conceſ-
,, ſiones quaſcumque ſpirituales , & Eccleſia-
,, ſticas , tam ad forum interius , quam ad
,, exterius ſpectantes , ac tam ad ſupplicatio-
,, nem partium, quam motu, ſcientia, & po-
,, teſtatis plenitudine ſimilibus a Sede Apoſto-
,, lica , quæ tamen vivæ vocis Oraculo , ha-
,, ctenus , quandocumque, & qualitercumque,
,, ex quavis etiam neceſſitate exprimenda cau-
,, ſa, quibuſvis Collegiis , Capitulis, Ordini-
,, bus, tam Mendicantium , quam non Men-
,, dicantium , Societatibus, etiam Societati Je-
,, ſu , ac Congregationibus quibuslibet , ſive
,, eorum, & earum reſpective Præpoſitis, De-
,, canis, Magiſtris, Miniſtris, Prælatis, Prio-
,, ribus, Rectoribus, Generalibus, vel Provin-
,, cialibus quocumque nomine nuncupatis, Su-
,, perioribus, quomodolibet exemptis , ac Sedi
,, prædictæ immediate ſubjectis , cujuſcumque
,, dignitatis, præeminentiæ, aut quovis privi-
,, legio munitis; non tamen ad ſupplicationem
,, Regum conceſſas, in iis videlicet, quæ non
,, ſunt ſortita effectum, tenore præſentium re-
,, vocamus , caſſamus, tollimus , abrogamus ,
,, & annullamus, ac revocata, caſſata, ſubla-
,, ta, abrogata, & annullata, viribuſque, &
,, effectu vacua perpetuo fore, & eſſe , neque
,, in poſterum cuiquam ſuffragari poſſe , vel
,, debere, neque aliquem iis de cetero uti ulli
,, modo poſſe , etiamſi expreſſa , & ſpecifica
,, mentio , etiam de verbo ad verbum de iis
,, facienda eſſet , decernimus , & declaramus.
,, Firmis tamen , & in ſuo robore permanen-
,, tibus omnibus Indultis, & aliis conceſſioni-
,, bus prædictis vivæ vocis Oraculo S. R. E.
,, Cardinalibus , ad ipſorum , vel aliorum
,, quorumcumque favorem propria S. R. E.
,, Cardinalium manu firmatis , vel aliis fa-
,, ctis , & de quibus iidem S. R. E. Cardi-
,, nales teſtimonium in ſcriptis præbuerunt .
,, Decernentes, præſentes Litteras , & in eis
,, con-

„ contenta quæcumque, etiam ex eo, quod
„ quicumque in præmiſſis intereſſe habentes,
„ ſeu habere prætendentes, ad hoc vocati, &
„ auditi non fuerint, de ſubreptionis, vel
„ obreptionis vitio, aut intentionis noſtræ,
„ ſeu alio quocumque defectu notari, impu-
„ gnari, redargui, in Jus, vel in controver-
„ ſiam vocari, ad terminos Juris reduci, aut
„ adverſus illas quodcumque Juris, Gratiæ,
„ vel Facti remedium impetrari nullatenus
„ poſſe, ſed illas ſemper validas, & efficaces
„ exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios & inte-
„ gros effectus ſortiri, & obtinere. Sicque
„ per quoſcumque Judices Ordinarios, & De-
„ legatos, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici
„ Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam
„ de latere Legatos, & Nuncios, ſublata eis,
„ & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi,
„ & interpretandi facultate, & auctoritate,
„ judicari, & definiri debere, ac irritum, &
„ inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam, qua-
„ vis auctoritate ſcienter vel ignoranter con-
„ tigerit attentari. Non obſtantibus præmiſ-
„ ſis, ac quibuſvis Conſtitutionibus, & Ordi-
„ nationibus Apoſtolicis, Privilegiis quoque,
„ Indultis, & Litteris Apoſtolicis Ordinibus,
„ & Societatibus, & Congregationibus prædi-
„ ctis, eorumque Præpoſitis, Decanis, Magi-
„ ſtris, Miniſtris, Prælatis, Prioribus, Recto-
„ ribus, & aliis Superioribus prædictis, ſub
„ quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum
„ quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis,
„ aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis,
„ ac irritantibus, & aliis Decretis in genere,
„ vel in ſpecie, ac alias in contrarium præ-
„ miſſorum quomodolibet conceſſis, confirma-
„ tis, & innovatis. Quibus omnibus, & ſin-
„ gulis, etiamſi pro illorum ſufficienti dero-
„ gatione, de illis, eorumque totis tenoribus,
„ ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua,
„ ac de verbo ad verbum, non autem per
„ clauſulas generales idem importantes, men-
„ tio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut
„ aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda
„ foret, tenores hujuſmodi præſentibus pro
„ plene, & ſufficienter expreſſis, & ad ver-
„ bum inſertis habentes, illis alias in ſuo ro-
„ bore permanſuris hac vice dumtaxat ſpecia-
„ liter, & expreſſe derogamus, ceteriſque
„ contrariis quibuſcumque. Volumus autem,
„ ut præſentium tranſumptis etiam impreſſis,
„ & manu alicujus Notarii publici ſubſcri-
„ ptis, & ſigillo perſonæ in Dignitate Eccle-
„ ſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus
„ fides adhibeatur in judicio, & extra illud,
„ quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhi-
„ bitæ, vel oſtenſæ, quodque eædem præſen-
„ tes Litteræ, ſeu illarum exempla ad valvas
„ Baſilicarum S. Joannis Lateranenſis, ac
„ Principis Apoſtolorum de Urbe, & in
„ acie Campi Flore affixæ, omnes ita ar-
„ ctent, ac ſi unicuique perſonaliter intimatæ
„ fuiſſent.

„ Datum Romæ apud Sanctam Mariam Ma-
„ jorem ſub Annulo Piſcatoris die ſecunda
„ Julii MDCXXII. Pontificatus Noſtri anno
„ ſecundo.

„ Et ſubinde per nos accepto, quod expe-
„ rientia rerum Magiſtra compertum erat,
„ conceſſiones, & Gratias vivæ vocis Oracu-
„ lo, etiam a S. R. E. Cardinalibus obten-
„ tas, & ipſorum manu firmatas, ſæpe ab
„ his, in quorum favorem emanarunt, minus
„ Canonica interpretatione extendi, & perpe-
„ ram in diſciplinæ Eccleſiaſticæ detrimentum
„ executioni demandari, idcirco, quantum
„ cum Domino potuimus, his, & aliis malis
„ occurrere volentes, motu proprio, certaque
„ ſcientia, ac matura deliberatione noſtris,
„ deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, de
„ conſilio nonnullorum Venerabilium Fratrum
„ noſtrorum S. R. E. Cardinalium, quibus
„ negotium hujuſmodi mature diſcutiendum
„ commiſimus, omnia, & ſingula Privilegia,
„ Facultates, Licentias, & Gratias quaſcum-
„ que per Summos Pontifices Prædeceſſorex
„ Noſtros, ac per Nos vivæ vocis Oraculo,
„ etiam S. R. E. prædictæ Cardinalium quo-
„ rumcumque Generalibus, Provincialibus,
„ ceteriſque Superioribus, & perſonis cujuſvis
„ Ordinis, Congregationis, Inſtituti, & So-
„ cietatis, ſive ſæcularibus, ſive Regularibus,
„ vel etiam ipſis Ordinibus, Congregationi-
„ bus, Inſtitutis, & Societatibus, etiam So-
„ cietati Jeſu, aut ejus Clericis, ſeu Presby-
„ teris, aliiſque perſonis prædictis, quacum-
„ que de cauſa, etiam de neceſſitate expri-
„ menda occaſione, prætextu, vel colore,
„ etiam intuitu, & contemplatione, ſeu ad
„ inſtantiam Imperatoris, Regum, & Princi-
„ pum quorumcumque, aut alias quomodoli-
„ bet conceſſæ, illorum tenores præſentibus
„ pro expreſſis habentes Apoſtolica auctoritate
„ revocavimus, caſſavimus, ſuſtulimus, abro-
„ gavimus, & annullavimus, ac de cetero re-
„ vocata, caſſata, ſublata, abrogata, & an-
„ nullata, viribuſque, & effectu vacua eſſe,
„ & fore, nullique deinceps ſuffragari poſſe,
„ nec debere declaravimus, prout in aliis no-
„ ſtris deſuper in ſimili forma Brevis expedi-
„ tis

Digitized by Google

,, tis Litteris , quarum tenores præſentibus
,, pro expreſſis haberi volumus , plenius con-
,, tinetur. Cum autem pro tempore exiſtenti-
,, bus nonnullis noſtris , & Sedis Apoſtolicæ
,, Officialibus , ſeu Miniſtris , qui eorum Of-
,, ficiorum , ſeu Munerum ratione de Gratiis ,
,, Conceſſionibus , & Diſpoſitionibus , quibuſ-
,, cunique per Nos faciendis , mandatiſque ,
,, & juſſionibus Noſtris exequendis , aliiſque
,, rebus , & negotiis gerendis , Nobiſcum di-
,, verſa tractant per ſe , ſeu de eorum man-
,, dato facienda , gerenda , & exequutioni de-
,, mandanda , vivæ vocis Oraculo commiſeri-
,, mus , & in dies circa ea quæ ad cujuslibet
,, eorum Officium , ſeu Munus , quo fungun-
,, tur, pertinent , committamus: Nos firmiori
,, geſtorum de mandato noſtro per Officia-
,, lium , ſeu Miniſtrorum ſecuritati conſulere
,, volentes , motu proprio , certaque ſcientia ,
,, ac matura deliberatione noſtris , deque Apo-
,, ſtolicæ poteſtatis plenitudine , Officiales , ſeu
,, Miniſtros prædictos , quibus alias ante ema-
,, natas prædictas Conſtitutiones ex Officiorum
,, auctoritate , & prærogativa de Oraculo per
,, eos a Romanis Pontificibus pro tempore
,, exiſtentibus habito , fides haberi ſolebat ,
,, quoad ea , quæ , ut præfertur , ad cujuslibet
,, eorum Officium , ſeu Munus , quo fungun-
,, tur , pertinent , in litteris etiam noſtris præ-
,, dictis ſuper revocatione Oraculorum hujuſ-
,, modi emanatis , minime comprehenſos fuiſ-
,, ſe , nec eſſe , nec comprehendi debere decla-
,, ramus , & ad abundantiorem cautelam eoſ-
,, dem Officiales , ſeu Miniſtros adverſus eaſ-
,, dem Conſtitutiones , quatenus opus ſit , re-
,, ſtituimus , & plenarie reintegramus in omni-
,, bus , & per omnia , perinde ac ſi quoad il-
,, los prædictæ Conſtitutiones non emanaſſent ;
,, Decernentes , præſentes Litteras validas , fir-
,, mas , & efficaces exiſtere , & fore , ac irri-
,, tum , & inane , ſi quid ſecus ſuper his a
,, quoquam , quavis auctoritate , ſcienter , vel
,, ignoranter contigerit attentari. Non obſtan-
,, tibus Gregorii prædeceſſoris hujuſmodi , no-
,, ſtriſque Litteris præfatis , ac omnibus illis
,, quæ in dictis Litteris conceſſa ſunt non ob-
,, ſtare , ceteriſque contrariis quibuſcumque .

Datum Romæ apud S. Petrum ſub Annulo Piſcatoris die 11. Aprilis 1635. Pontificatus noſtri anno duodecimo.

10 Unde , ut vides ex hac ſecunda Conſtitutione Urbani VIII. §. *Cum autem pro tempore exiſtentibus* , clare patet , quod omnia illa Indulta , & Privilegia *vivæ vocis oraculo* a quocumque Pontifice conceſſa & teſtificata , ſeu authenticata per Officiales , & Miniſtros , quibus vi ſui Officii , de Privilegiis , & gratiis per Pontifices oretenus conceſſis , vel concedendis , fides adhiberi ſolet , & debet , adhuc impræſentiarum valent pro utroque Foro , ſcilicet tam interno , quam externo , valideque , & licite practicari poſſunt. *Communis* , *ac certa* , teſte Reiffenſtuel *lib. 5. Decretal. tit. 33. num.* 155.

Officiales autem , ſeu Miniſtri prædicti ſunt multi , & diverſi , ut patet *in Extravagant. commun. Ad regimen 13. de præbendis , & dignitatibus* , ibi : *Officialium dictæ Sedis , videlicet , Camerarii , Vicecancellarii , Notariorum , Auditorum , Litterarum contradictarum , & Apoſtolici Palatii cauſarum Auditorum , Correctorum , & Scriptorum Litterarum Apoſtolicarum , ac Pœnitentiarii præfatæ Sedis , ac Abbreviatorum , nec non Commenſalium , & aliorum quorumlibet Capellanorum Sedis ejuſdem . Et etiam quorumcumque Legatorum , ſive Nunciorum , ac in Terris Eccleſiæ Romanæ Rectorum , & Theſaurariorum &c.* 11

Inter Officiales , ſeu Miniſtros præfatos computantur , & revera ſunt Cardinales illi , qui ad id a Papa deputantur , vel Protectores Ordinum exiſtunt , quia quamvis *in d. cap. Ad regimen* non numerentur inter Officiales Papæ , & Sedis Apoſtolicæ ; tamen in Religiones ſibi commiſſas Juriſdictionem , curam , & vigilantiam exercent tamquam Miniſtri Papæ , qui eſt omnium Religionum Generaliſſimus , & Adminiſtrator , & Gubernator , & Rector ; Unde eſt ipſis omnino credendum in iis , quæ teſtantur de Religionibus , quas protegunt , ut recte *ex cit. Conſtitutione Urbani VIII. ſub nu. 9. allata* colligunt , & docent Peyrinus *in Formul. Prælator. Regular. litt. Z. cap. 3. & Appendice 4. ad Urbanum VIII. num. 2. fol.* 726. Donatus *prax. rer. Regul. tom. 1. tract. 16. qu. 12. n. 1.* Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 157. & alii paſſim . 12

Hinc plurima adhuc in præſentiarum valent Privilegia *vivæ vocis Oraculo conceſſa* , utpote debite authenticata ab aliquo ex ſupradictis Officialibus , ſeu Miniſtris , vel Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus , juxta dictam Conſtitutionem Urbani VIII. Et talia ſunt omnia illa , quæ *in Compendio Privilegiorum Fratrum Minorum* a Hieronymo a Sorbo juxta Decreta Concilii Tridentini , & alias Conſtitutiones Pontificias reformato , comprehenduntur , & ſignanter *O magno* ; quia Privilegia tali *O magno* ſignata , ut fuit dictum ſupra *ſub n. 3.* ſunt *vivæ vocis Oracula vere Authentica* , ſicut 13

ſunt

Digitized by Google

ſunt illa ſignata æquivalenti ſigno in libris Privilegiorum aliorum Ordinum. Et *vivæ vocis Oracula* authenticata per ſupradictos Officiales, & Miniſtros Papæ, & Sedis Apoſtolicæ, non ſunt revocata: ut expreſſe declarat Urbanus VIII. in *ſupra num. 9.* adducta ſua ſecunda Conſtitutione, §. *Cum autem pro tempore exiſtentibus.*

14 Unde ſaltem pro foro interno valent adhuc hodie Privilegia *vivæ vocis Oraculo* conceſſa ante tempora, vel tempore Leonis X. quia dictus Leo X. conceſſit, quod *Fratres Minores Regularis Obſervantiæ ſecura conſcientia poſſint uti omnibus a Sede Apoſtolica, ſive per Bullas, ſive per Brevia, ſive vivæ vocis Oraculo conceſſis Privilegiis, prout ea in libris Ordinis reperiuntur, ac ſi omnia ſpecifice fuiſſent tunc expreſſa. Et quod hujuſmodi vivæ vocis Oracula non ſint minoris efficaciæ, ac valoris, quam ſi per Bullam, aut Breve ad perpetuam rei memoriam eſſent conceſſa*: prout teſtatur Laurentius Presbyter Cardinalis tituli Quatuor Coronatorum, & Protector dicti Ordinis Minorum, & habetur *in 1. tom. Collect. Bullar. Rodriq. in fine Bull. Leonis X. fol.* 1317. & *in ſupplement. ejuſdem Ordinis conceſſ. ibi fol.* 58. de quo idem Rodriq. *tom. 1. qq. Regul. q. 7. art. 5. & tom. 3. qu. 22. art. 1. & 2.* & habetur etiam *in Compendio Privilegior. Ordinis Minor. verb. Oracula vivæ vocis num. 1. & 2.* ubi *num. 1.* inſuper additur, quod *pro majori conſcientiarum ſecuritate omnia de novo conceſſit vivæ vocis Oracula vere authentica*: atqui *vivæ vocis Oracula vere authentica*, (ut ſunt iſta, utpote teſtificata a ſupradicto Eminentiſſimo Cardinali Laurentio tunc Ordinis Protectore) non ſunt revocata, ut expreſſe declarat Urbanus VIII. in dicta ſua ſecunda Conſtitutione allata ſupra *ſub n. 9.* ergo adhuc hodie vigent.

15 Item eadem ratione adhuc hodie valent pro Foro conſcientiæ Privilegia *vivæ vocis Oraculo* conceſſa ante tempora, vel tempore S. Pii V. quia d. S. Pius V. *die 13. Mart.* 1566. vivæ vocis Oraculo confirmavit Privilegia Ordinis Minorum pro Foro conſcientiæ, etiam illa, quæ ſunt contra Concilium Tridentinum, cujus copia authentica eſt in Archivo Conventus S. Joannis Regum Ordinis Prædicatorum, prout *in Compendio Societatis Jeſu tit. de Concil. Trident.* §. 3. & Rodriq. *tom. 1. qq. Regular. q. 8. art.* 8. & habetur *in tom. 2. collect. Bull.* Rodriq. *in fine Oraculorum S. Pii V. fol.* 428. *num.* 15. & ſub *anno* 1567. Conſt. incip. *Etſi mendicantium*; & alia incip. *Ad uberes*: multa expreſſe conceſſit ſuo Præclariſſimo Ordini Prædicatorum, quæ Decretis Concilii Tridentini adverſantur.

16 Nec obſtat, quod Gregorius XIII. immediatus Succeſſor S. Pii V. *anno* 1572. Conſt. incip. *In tanta rerum & negotiorum mole* revocaverit expreſſe omnia Privilegia a d. S. Pio V. conceſſa contra Concilium Tridentinum, & ad terminos ejuſdem *Concilii Tridentini* reduxerit, ibique ſtatuerit, Regulares teneri ſtare Decretis *Concilii Tridentini*, & Juri veteri, ac ſi dictæ Conceſſiones, & Conſtitutiones S. Pii V. nunquam emanaſſent. Non obſtat, inquam, quia Gregorius XIII. in d. ſua Conſtitutione non revocat Privilegia conceſſa Regularibus pro *Foro interno*; revocat enim ibi ſola illa Privilegia Regularibus conceſſa contra diſpoſitionem *Concilii Tridentini*; ex quibus perturbatio inter Epiſcopos, & Mendicantes ſolet oriri; quandoquidem in Proœmio dictæ Conſtitutionis, ubi cauſa finalis exprimitur, ſic præciſe legitur: *Demum animadverſo, quod ea omnia multis dubitationibus involuta, magniſque difficultatibus obſtructa, multas, magnaſque diſſenſiones, altercationes, & lites inter prædictos Locorum Ordinarios, & Fratrum ipſorum Ordines non ſine gravi Divini cultus, & animarum detrimento, ac populorum ſcandalo concitaverant.* Uſus autem privilegiorum Mendicantium in *Foro conſcientiæ* exercitus, nec magnam, nec parvam litem inter prædictos poterit excitare; quod eſt mente valde tenendum, ut recte dicit Donatus infra citandus, quia cauſa finalis eſt illa, quæ ſtringit, & ampliat Privilegia, cum ratio Legis ſit anima Legis, *l. Cum ratio, ff. de bonis damnatorum*, & ceſſante ratione, & cauſa Legis ceſſat ipſa Lex; *l. Adigere* 6. §. 2. *ff. de jure patronat.* & ceſſante cauſa ceſſet effectus, *c. Cum ceſſante* 60. *de appellationibus*. Sic Sapientiſſimus Donatus *prax. rerum Regular. tom. 1. tract.* 11. *q.* 17. *num.* 19. & alii plures; Tum quia in d. Conſtitutione Gregorii XIII. nullatenus nominantur Oracula, unde ad iſta non debet extendi, cum uti pœnalis non debeat extendi ad non expreſſa, quia, ſi voluiſſet, expreſſiſſet; quod enim voluit, expreſſit, *arg. c. Inter corporalia 2. de translation. Epiſcop.* §. *Sed neque iſtud, & cap. Quia circa* 22. *de privilegiis, & cap. Ad audientiam* 12. *de Decimis*, & uti odioſa debet reſtringi, ne minus lædat, juxta Regulam *in cap. Odia* 15. *de Regul. Juris in* 6. & *cap. Olim* 16. *de verbor. ſignificat. & l. Beneficium 3. ff. De Conſtitutionibus principum*. Oracula enim favore animæ conceſſa, revocatis Privilegiis, non intelliguntur revocata, niſi in ſpecie, & expreſſe revocentur,

prout

prout docent Innocent. *in cap. Conſtitutus n.* 2. *de reſcriptis*, Felin. *in conſil. 6. num.* 1. Henriquez *lib. 7. de Indulgent. cap.* 24. *num.* 8. Donatus *loc. cit. n.* 17. & *tract.* 16. *qu.* 6. *num.* 5. cum Navarr. Rodriq. Fauſt. Peyrin. & Bordon. ibi citatis.

17 Item adhuc hodie valent pro Foro conſcientiæ Privilegia vivæ vocis Oraculo conceſſa ante tempora, vel tempore Clementis VIII. dummodo non adverſentur Concilio Tridentino, quia dictus Clemens VIII. *Die* 20. *Decembris* 1595. Conſtit. incip. *Ratio Paſtoralis Officii* confirmavit, & innovavit *ex certa ſcientia, & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine* omnia, & ſingula Privilegia Fratrum Minorum, etiam *vivæ vocis Oraculo conceſſa*, ut patet *ibi* §. 3. Unde cum ob Clauſulam *ex certa ſcientia*, ſub qua de novo conceſſit omnia Fratrum Minorum Privilegia a quocomque Pontifice ſive *per Bullam*, ſive *vivæ vocis Oraculo* conceſſa, jam ipſa *vivæ vocis Oracula* acquirunt novam naturam, & novum eſſe, & ex *vivæ vocis Oraculis* evadunt *Privilegia ſcripta, ſeu Bullata*, eorumque naturam aſſumunt, ut recte obſervant Pellizzar. *tract.* 8. *cap.* 1. *num.* 132. Reiffenſtuel *lib.* 5. *Decretal. tit.* 33. *num.* 161. & alii, adeoque non ſunt revocata ſaltem pro Foro interno a Gregorio XV. & Urbano VIII. in ſupra adductis Conſtitutionibus *a n. 7. ad 9.*

18 Item valent adhuc hodie omnia *vivæ vocis Oracula* poſt Gregorium XV. & Urbanum VIII. conceſſa, quia cum par in parem non habeat imperium, *cap. Innotuit* 20. *de electione*. §. *Quamvis*, & *c. Exiit* 3. *de verbor. ſignificat. in* 6. §. *Ceterum Sanctæ memoriæ*, ſtat clarum, quod Gregorius XV. & Urbanus VIII. in dictis ſuis Conſtitutionibus non ligaverint manus Succeſſorum Pontificum, adeoque *vivæ vocis Oracula* ab iſtis ex poſt conceſſa valent adhuc hodie pro *Foro interno*, etiamſi de iis teſtimonium authenticum ab Officialibus, & Miniſtris ſupradictis non habeatur, ſed alii fide digni Superiores, Generales, Provinciales, Procuratores Generales, & hujuſmodi, in quorum præſentia aliquis Papa Gregorii XV. & Urbani VIII. Succeſſor Privilegium oretenus conceſſit, teſtimonium ferant; Supradicti enim duo Pontifices loquuntur præciſe de Oraculis antea conceſſis, & probatio per teſtimonium dictorum Officialium Papæ, & Sedis Apoſtolicæ ab Urbano VIII. præſcripta ſe extendit ſolum ad probanda Oracula præcedentia, non autem ad Oracula in futurum concedenda.

19 Ut autem *vivæ vocis Oracula* poſt Urbanum VIII. conceſſa valeant etiam pro *Foro externo*, quamvis abſolute non requiratur probatio conceſſionis per teſtificationem dictorum Officialium propter dicta *numero antecedenti*; Attamen requiritur tale fide dignum teſtimonium de eorum conceſſione, quale ad probandum *in Foro externo* alias requiritur, & ſufficit; *arg. toto titulo* 19. *de probationibus*. Sic Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 164. & alii paſſim.

20 Hic juvat ad rem addere noviſſimam Conſtitutionem Clementis XII. revocatoriam diverſarum facultatum, ut ſequitur.

,, Clementis XII. revocatio diverſarum facultatum a Romanis Pontificibus per eorum vivæ vocis Oraculum, vel Reſcripta, conceſſarum.

CLEMENS PAPA XII.

Ad perpetuam rei memoriam.

,, Romanus Pontifex, Gregis Dominici curæ ,, ſibi Divinitus commiſſæ, more ſeduli ,, Paſtoris jugiter advigilans nonnulla, quæ a ,, Prædeceſſoribus ſuis conceſſa noſcuntur, juſtis interdum ſuadentibus cauſis, quibus præſertim Eccleſiaſticæ diſciplinæ conſervationi, ,, animarum Chriſtifidelium ſaluti, ac recto ,, rerum ordini conſulitur, pro Apoſtolici muneris ſui ſolicitudine moderatur, revocat, & ,, immutat, ſicuti omnibus debitæ conſiderationis trutina perpenſis conſpicit in Domino ſalubriter expedire.

,, Itaque de nonnullorum Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium conſilio, ac etiam motu proprio, ex certa ſcientia, & matura deliberatione noſtris, deque ,, Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnia, & ,, ſingula infraſcripta indulta, facultates, & ,, gratias, quæ tam ad ſupplicationem partium, quam motu, ſcientia, & poteſtatis ,, plenitudine ſimilibus, a Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris, vivæ eorum vocis Oracolo, vel per Reſcripta propria illorum, aut de eorum mandato cujuſvis S. R. E. ,, præfatæ Cardinalis, alteriuſve ipſorum Prædeceſſorum, vel Sedis Apoſtolicæ Officialis, ,, & Miniſtri manu ſignata, quibuſcumque utriuſque ſexus perſonis Sæcularibus, vel Regularibus, cujuslibet ſtatus, gradus, conditionis, ,, præeminentiæ, ac Dignitatis, ſive Eccleſiaſticæ, ſive temporalis exiſtentibus, etiamſi ,, de iis ſpecialis, ac individua mentio, & expreſſio neceſſario facienda foret: Communitatibus quoque, Univerſitatibus, Capitulis,

,, Col-

Digitized by Google

,, Collegiis, Confraternitatibus, Conventibus, & Monaſteriis cujuſvis Ordinis, Congregationis, Militiæ, etiam S. Joannis Hieroſolymitani, ac Inſtituti, & Societatis etiam Jeſu, tam Mendicantium, quam non Mendicantium, Exemptorum, & non Exemptorum, ac quovis tandem Privilegio ſuffultorum nullis prorſus exceptis, quandocumque, & qualitercumque conceſſa fuerunt, tenore præſentium revocamus, caſſamus, tollimus, abrogamus, irritamus, & annullamus, viribuſque, & effectu penitus, & omnino vacuamus, ac revocata, caſſata, ſublata, abrogata, irrita, & annullata, viribuſque, & effectu vacua eſſe, ac perpetuo fore, neque de cetero cuiquam ſuffragari poſſe, vel debere decernimus, & declaramus.

,, Indulta autem, facultates, & gratiæ hujuſmodi ſunt, quæ ſequuntur, videlicet.

,, I. Excipiendi Confeſſiones ſive Sæcularium, ſive Regularium, etiam Monialium, aut aliarum quarumvis Perſonarum in Conventibus, Monaſteriis, ſeu Conſervatoriis degentium abſque expreſſa Ordinariorum, ac Superiorum illorum, ad quos pertinet, facultate: nec non eligendi ſibi Confeſſarium ab iis reſpective non approbatum.

,, II. Abſolvendi quoſcumque ſive Sæculares, ſive Regulares utriuſque ſexus a peccatis, pœnis, & Cenſuris in Litteris die Cœnæ Domini quotannis legi, & publicari conſuetis, vel alias Sedi Apoſtolicæ, Locorumve Ordinariis, aut Superioribus Regularibus quoquo modo reſervatis; Prout quoque eligendi Confeſſarium, etiam ex legitime ad audiendas Confeſſiones approbatis, qui a peccatis, pœnis, ac Cenſuris ſic reſervatis abſolvat.

,, III. Eximendi, ſeu abſolvendi quemlibet ab obligatione denunciandi in caſibus, quibus denunciatio juxta Præſcriptum Conſtitutionum Apoſtolicarum ſeu alias fieri debet.

,, IV. Utendi quibuſcumque facultatibus etiam generaliter conceſſis quoad alitercumque dictæ Sedi, vel etiam ipſi Romano Pontifici reſervata, ſive per eos, Majori, vel Minoribus Pœnitentiariis attributis, durante Jubilæo, vel Miſſionum, Exercitiorum ſpiritualium, Quadrageſimæ, Adventus, aut alio quovis anni tempore; ſicuti etiam utendi facultatibus, quæ ab Officio Pœnitentiariæ Apoſtolicæ aliquando impertiri ſolent.

,, V. Relaxandi juramenta quælibet, etiamſi de nullo cujuſquam agatur damno, ſeu præjudicio.

,, VI. Diſpenſandi, ſive commutandi vota quæcumque, licet ſimplicia dumtaxat, ac juramento minime confirmata.

,, VII. Diſpenſandi cum quibuſvis perſonis Sæcularibus pariter, vel Regularibus ſuper qualibet Irregularitate, & inhabilitate quomodocumque ex delicto, vel defectu etiam prorſus occultis proveniente, tam pro exercendis ſuſceptis, quam pro ſuſcipiendis quibuſvis Ordinibus, ac retinendis, & aſſequendis quibuſcumque Beneficiis Eccleſiaſticis.

,, VIII. Diſpenſandi ſuper quocumque impedimento quantumvis occulto matrimonium dirimente, ſive agatur de matrimonio contrahendo, ſive de convalidando jam contracto.

,, IX. Convalidandi titulos Beneficiorum Eccleſiaſticorum Simoniace, vel ex alio quovis capite invalide obtentorum, ac condonandi fructus qualitercumque indebite perceptos, aut componendi ſuper iiſdem fructibus.

,, X. Celebrandi Miſſam itinere, aliave occaſione in quocumque loco ſuper Altari portatili, ſive extra tempus, ab Eccleſia definitum, vel non ſervandi omnia, & ſingula ab ipſa Eccleſia præcepta, & ordinata circa celebrationem Miſſæ, & adminiſtrationem Sanctiſſimi Sacramenti Euchariſtiæ.

,, XI. Officium Divinum abſque legitima cauſa non recitandi, illudve commutandi in alias preces, vel opera pia, ſive recitandi unum Officium pro alio, aut extra tempus ab Eccleſia ſtatutum, vel ſuper præmiſſis cum aliis diſpenſandi.

,, XII. Indulta quæcumque a Regularibus utriuſque itidem ſexus obtenta, votum paupertatis quomodolibet lædentia, aut Regulari obſervantiæ, Apoſtolicis Conſtitutionibus, propriique Ordinis, ſeu Inſtituti ſtatutis contraria, vel adverſantia.

,, XIII. Facultas Regularibus alloquendi Moniales etiam conſanguineas, aliaſque perſonas intra Clauſuram degentes abſque peculiari Superiorum, ad quos quomodocumque ſpectat, licentia.

,, XIV. Indulta, facultates, & gratias mox relata, eorumve aliqua in toto, vel in parte indefinite, vel ad tempus, & in caſu particulari, ſeu alio quovis modo aliis communicandi.

,, Quæ quidem omnia, & ſingula, etiamſi

,, ſub

„ ſub quibuslibet aliis quantumvis amplis verborum formis, & tenoribus conceſſa, & impetrata fuerint quoad utrumque forum; ac generaliter, ſive res ſit de caſu occulto, ſive de publico, revocata, & abrogata eſſe, ac intelligi, & cenſeri debere ſtatuimus.

„ Diſtricte propterea prohibemus, ne quiſquam deinceps indultis, facultatibus, & gratiis ſic per Nos revocatis, & abrogatis ullatenus uti audeat, ſeu præſumat ſub pœna Excommunicationis, ac privationis Officiorum, Dignitatum & quorumvis Beneficiorum obtentorum, vocis activæ, & paſſivæ, nec non inhabilitatis ad audiendas Confeſſiones, & ad Officia, Dignitates, & Beneficia hujuſmodi in futurum obtinenda ipſo facto abſque ulla alia declaratione per Transgreſſores reſpective incurrenda, a qua nonniſi a Nobis, ſeu Romano Pontifice pro tempore exiſtente, præterquam quoad Excommunicationem præfatam in mortis articulo conſtituti, abſolutionis, diſpenſationis, ſeu rehabilitationis beneficium valeat obtinere.

„ Noverint inſuper Pœnitentes, & alii fideles, abſolutiones, diſpenſationes, relaxationes, commutationes, convalidationes, compoſitiones, & alia ejuſmodi, ſi quæ in poſterum contra hanc noſtram prohibitionem obtinuerint, nulla fore, nulliuſque roboris, ac momenti.

„ Ceterum per præſentes non intendimus revocare ſupradicta Indulta, facultates, & gratias, quæ per quaſvis Litteras Apoſtolicas, etiam in ſimili forma Brevis expeditas, vel Reſcripta a S. R. E. præfatæ Cardinalium, aut Romanæ Curiæ Prælatorum, aliiſve Almæ Urbis Congregationibus edita, & ab eiſdem Prædeceſſoribus approbata, nec non per dictum Officium Pœnitentiariæ Apoſtolicæ quandocumque conceſſa fuerint, ſeu emanaverint, quæ ſalva, ac firma remanere volumus.

„ Decernentes, eaſdem præſentes Litteras, & in eis contenta, etiam ex eo, quod prædicti, & alii quicumque in præmiſſis intereſſe habentes, ſeu habere quomodolibet prætendentes, ad ea vocati, & auditi non fuerint, de ſubreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis noſtræ, ſeu alio quocumque defectu notari, impugnari, redargui, in controverſiam vocari, aut adverſus illa quodcumque juris, gratiæ, vel facti remedium intentari, vel impetrari nullatenus poſſe, ſed ipſas præſentes Litteras ſemper firmas, validas, efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac ab illis, ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabit, in omnibus, & per omnia inviolabiliter obſervari; Sicque, & non aliter in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam cauſſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac ejuſdem S. R. E. Cardinales etiam de Latere Legatos, dictæque Sedis Nuncios, & alios quoslibet, quavis præeminentia, & poteſtate fungentes, & functuros, ſublata eis, & eorum cuilibet aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus præmiſſis ac quibuſvis Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, necnon quatenus opus ſit quarumlibet, Ordinum, Congregationum, Militiarum, etiam S. Joannis Hieroſolymitani, Inſtitutorum, Societatum etiam Jeſu, Communitatum, Univerſitatum, Capitulorum, Collegiorum, Confraternitatum, Conventuum, & Monaſteriorum, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, uſibus, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apoſtolicis ſub quibuſcumque verborum tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, efficaciſſimis, & inſolitis clauſulis irritantibuſque, & aliis Decretis in genere, vel in ſpecie, etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine paribus, ac Conſiſtorialiter, & alias quomodolibet in contrarium præmiſſorum conceſſis, confirmatis, & approbatis, ac pluries, & quantiſcumque vicibus innovatis.

„ Quibus omnibus, & ſingulis etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſervata exprimerentur, & infererentur præſentibus pro plene, & ſufficienter expreſ-

„ preſſis , & inſertis habentes , illis alias in
„ ſuo robore permanſuris, ad præmiſſorum ef-
„ fectum hac vice dumtaxat ſpecialiter & ex-
„ preſſe, ac pleniſſime , & ampliſſime dero-
„ gamus , & derogatum eſſe volumus , cete-
„ riſque contrariis quibuſcumque.

„ Ut autem eædem præſentes Litteræ ad
„ omnium notitiam facilius deveniant , vo-
„ lumus , illas , ſeu earum exempla ad Val-
„ vas Eccleſiæ Lateranenſis, & Baſilicæ Prin-
„ cipis Apoſtolorum , nec non Cancellariæ
„ Apoſtolicæ , Curiæque generalis in Monte
„ Citatorio , & Acie Campi Floræ de Urbe
„ præfata , ut moris eſt, affigi , & publicari,
„ ſicque publicatas , & affixas omnes, & ſin-
„ gulos , quos illæ concernunt , perinde arcta-
„ re, & afficere , ac ſi unicuique eorum no-
„ minatim, & perſonaliter intimatæ fuiſſent :
„ Utque ipſarum Litterarum Tranſumptis ſeu
„ exemplis etiam impreſſis , manu alicujus
„ Notarii publici ſubſcriptis , & Sigillo Per-
„ ſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ
„ munitis, eadem prorſus fides, tam in Judi-
„ cio quam extra illud ubique adhibeatur ,
„ quæ eiſdem præſentibus adhiberetur , ſi fo-
„ rent exhibitæ, vel oſtenſæ.

„ Datum Romæ apud S. Mariam Majorem
„ ſub Annulo Piſcatoris die XII. Februarii
„ MDCCXXXII. Pontificatus noſtri anno ſe-
„ cundo.

Additiones ex aliena manu.

21 Non inutile eſt , hic accuratius inquirere , quænam vivæ vocis oracula fuerint revocata.

Illud principio monendum eſt , ſub generali revocatione oraculorum vivæ vocis non venire Privilegia oretenus omnibus fidelibus , aut omnibus Eccleſiaſticis, vel aliis quam Regularibus conceſſa , quia in Bullis revocatoriis exprimuntur dumtaxat privilegia oretenus conceſſa Regularibus Ordinum , tum Mendicantium , tum non Mendicantium ; Grueber *de Privileg. tract.* 1. *diſput.* 4. *ſect.* 5. *num.* 48. De privilegiis itaque conceſſis oretenus Regularibus erunt ſequentes quæſtiones.

22 An ſub generali revocatione venerint oracula illa vivæ vocis, quibus declarantur Privilegia Regularium, aut Conſtitutiones Pontificiæ &c. ? Negat Grueber *de Privileg. dict. tract.* 1. *diſp.* 4. *ſect.* 5. *n.* 48. At recte Amort *in addit. ad mox laudatum Auctorem : Inter declarationes* (ait) *alias eſſe authenticas, diſpoſitivas , ac novæ legis conſtitutivas , alia vero tantum doctrinales, ac magiſtrales , quæ non habent vim Legis. Itaque ſi ex circumſtantiis conſtet , declarationem in re indeterminata per Legem, eſſe novæ Legis conſtitutivam , aut a Lege generali non epikiam , ſed ex gratia exceptivam , eadem ratio erit de his oraculis declarativis, quæ de aliis . Intentio enim Pontificis privilegia revocantis talis eſſe præſumenda eſt , qualis eſſe debet . Talis autem eſſe debet , qualem exigit urgens ratio .*

De indulgentiis quoque oretenus conceſſis 23
quæritur , an eæ comprehendantur ſub generali revocatione oraculorum vivæ vocis ? Pariter negat Grueber *loc. cit.* Sed Amort *tum in addit. ad ipſum, tum in tract. de Indulgent. quæſt.* 56. *nota* 5. affirmativam ſententiam tenet , & merito, quia etiam Indulgentiæ ſunt indulta , & gratiæ &c. quæ in Bulla Urbani VIII. revocantur , immo majus eſt confuſionis, deceptionis , aut ſcandali ex hujuſmodi incertis indulgentiis periculum, quam ex aliis privilegiis.

Gravior quæſtio eſt, an Privilegia vivæ vo- 24
cis oraculo conceſſa , quæ ante revocationem Gregorii XV. ſortita fuerunt effectum , qui tamen tractum haber ſucceſſivum , dici debeant revocata ? Fertur autem , P. Dominicum Molin. Procuratorem Generalem Ord. Prædicat. petiiſſe a S. Congregatione Epiſcoporum , & Regularium negotiis præpoſita declarari , *an ſtante præfata revocatoria Gregorii XV. gratiæ , & privilegia vivæ vocis oraculo conceſſa Generalibus, Vicariis Generalibus, & Procuratoribus Generalibus , ac eorum Ordinibus , quæ ſortita erant effectum ante revocatoriam , licet effectus tractum habeat ſucceſſivum , vel alias reſpiceret perſonas particulares , ut ſunt præſentaturæ , & magiſteria , maneant in ſuo robore, & valida cenſeantur , ac ſi in dicta Conſtitutione revocatoria non eſſent comprehenſa, an vero aliqua indigeant revalidatione , tam in temporalibus , quam in ſpiritualibus ?* & mox dictam Sacram Congregationem verbis hiſce reſcripſiſſe : *Sacr. Cong. &c. prædictas gratias , & privilegia in dicta revocatoria conſtitutione non comprehendi , nullaque revalidatione indigere , proindeque validas fore, & eſſe, eiſdemque ſecure uti poſſe cenſuit, prout alia fuit reſponſum* . Vide Caſtellin. *de elect. Canonic. cap.* 6. *n.* 37.

Inixi autem huic reſcripto complures ne- 25
gativam in hac quæſtione opinionem tenent. Sed non conveniunt, de intelligentia privilegii ſortientis effectum , qui habeat tractum ſucceſſivum ; Confer Grueber *loco cit. num.* 50. &
51. Non omittendum vero , quod Amort *in* 26
addit. ad num. 60. *Hanc concluſionem* (inquit) *admit-*

Digitized by Google

admittendam eſſe quoad privilegia perſonalia,
de quibus agit illa Molinæ interrogatio, & Sac.
Congregationis reſponſio. Non vero extendenda
ultra perſonas actu gaudentes uſu Privilegii.
Ratio eſt, quia intentio illius clauſulæ excepti-
væ Pontificiæ præſumenda eſt eſſe, qualis debuit
eſſe juxta Leges prudentiæ. Quum ergo pruden-
tia ſolum ſuadeat excipi perſonas, non ſucceſſo-
res, ſolum inter exceptos cenſendi ſunt tempore
27 *Gregorii XV. actu gaudentes uſu Privilegii.* At
verba *ac eorum Ordinibus* pandunt actum haud
fuiſſe ſolummodo de privilegiis conceſſis Gene-
ralibus &c. Quod ſi actum dicendum ſit de
privilegiis ſolummodo conceſſis Generalibus,
& Vicariis Generalibus, niſi ea fuerint reſtri-
cta ad eos, qui tunc munera illa obibant,
non video cur ad ſucceſſores non ſint tranſi-
tura.

28 Privilegia vivæ vocis oraculo conceſſa, de
quibus teſtati ſunt Officiales Summi Pontifi-
cis, quibus vi officii de privilegiis Pontificiis
oretenus conceſſis fides haberi ſolet, non eſſe
revocata, communis ſententia eſt innixa ſe-
cundæ Bullæ Urbani VIII. incipienti *Alias fe-*
29 *licis recordationis*. Intellige tamen modo non
ſint contraria *Decretis Concilii Tridentini*, *vel*
Pontificiarum Conſtitutionum, ut prube monet
Amort *in addit. ad Grueber dict. loc. n.* 53.

30 At magna eſt diſſenſio, quinam veniant no-
mine Officialium, quorum facta atteſtatio de
conceſſis viva voce privilegiis ſufficit, ut non
ſint revocata. Adi Grueber *dicto opere n.* 54.
& ibi Amort *in addit.*

31 Pariter in eam communiter eunt Doctores
ſententiam, Privilegia oretenus primitus con-
ceſſa, ac poſtea per Conſtitutiones Pontificias,
Motu proprio, & ex certa ſcientia confirma-
ta, non comprehendi in Conſtitutionibus re-
vocatoriis Privilegiorum. Vide innumeros Au-
ctores relatus a Grueber *eodem loco num.* 55.
tum rationes ab eo numeris ſequentibus addu-
ctas. Sed Amort *in addit.* hanc opinionem
impugnat.

32 Impugnat quoque idem Amort *in addit. ad*
n. 56. opinionem illam, quod Privilegium pri-
mum per Bullam conceſſum uni Religioni,
deinde vero alteri communicatum per oracu-
lum tantum vivæ vocis, non veniat ſub ge-
nerali revocatione oraculorum vivæ vocis.

33 Reliquum eſt, ut duo adnotemus. Alterum
eſt, quod revocata tantummodo dici debeut
Privilegia oretenus conceſſa ante Bullas revo-
catorias, non item poſt ipſas. Recte vere ait
Amort *in addit. ad Grueber loc. cit. num.* 63.
Non eſſe veriſimile ullum Romanum Pontificem
poſt ea tempora voluiſſe, aut velle integris Com-
munitatibus, concedere Privilegium notabile ſine
ſcriptura authentica. Solum enim Privilegia per-
ſonalia ſolent concedi aliquando ſine forma pro-
bante non publica. Alterum eſt, quod ſi quæ 34
poſt Bullas revocatorias conceſſa ſunt Privile-
gia, vel concedentur vivæ vocis oraculo, ea
veniunt ſub generali Privilegiorum revocatio-
ne. Etenim ſi Papa, vel Concilium intendit
revocare Privilegia omnia etiam ſcripta, adeo-
que matura deliberatione edita; multo ſane
magis revocare intendit Privilegia vivæ vocis
oraculo conceſſa, ut contra Grueber *dict. loc.*
n. 45. firmat Amort *in addit.*

ORACULUM SUPERSTITIOSUM. Vide verb. *Superſtitio num.* 32.

O R A T I O.

ORationis nomen ſumitur tripliciter, ſcili- 1
cet *generaliſſime*, *generaliter*, & *ſpeciali-*
ter. Navarr. *in cap. Quando*, *ſeu Enchirid. de*
Oration. 3. & *Hor. Canonic. prælud.* 5. *num.* 8.
& 9. Gobat *tom.* 1. *tr.* 5. *num.* 733. & alii
paſſim. Oratio *generaliſſime* ſumpta ſignificat
quamlibet ſanctam operationem. Oratio *gene-*
raliter ſumpta ſignificat laudem Dei, gratia-
rumque actionem. Oratio *ſpecialiter* ſumpta ſi- 2
gnificat petitionem rei alicujus decentis a Deo:
Gobat *loc. cit. num.* 733. Navarr. *loc. cit.* &
alii paſſim. Et Oratio hoc tertio modo ſum- 3
pta, ſcilicet *ſpecialiter*, ſeu *proprie*, recte de-
finitur a D. Thoma 2. 2. *quæſt.* 83. *art.* 1. his
verbis: *Eſt petitio rerum decentium impetranda-*
rum a Deo, *immediate vel mediate ad eum di-*
recta. Et ſic in re *alii communiter*.

Oratio recte dividitur in mentalem, & vo- 4
calem. Oratio *mentalis*, ſeu interna eſt illa,
quæ non voce, ſed ſola mente formatur, exer-
cendo videlicet interiores animæ potentias cir-
ca Deum cum interna, pia, & familiari ad
eum directa collocutione, prout fit in Medi-
tatione, de qua S. Auguſtinus *lib. de ſpiritu*,
& *anima cap.* 70. dicit: *Meditatio parit ſcien-*
tiam, *ſcientia compunctionem*, *compunctio devo-*
tionem, *devotio vero perficit Orationem*; Ora-
tio autem vocalis eſt illa, quæ formatur voce
externa exprimente pium noſtrum internum
deſiderium ad Deum. Et additur notanter *ex-* 5
primente pium noſtrum internum deſiderium.

Digitized by Google

Oratio vocalis ad hoc, ut habeat veram rationem Orationis, neceſſario debet habere adjunctam Orationem mentalem, ſeu internam, aliter ſine interiori affectu, & attentione prolata non prodeſt, juxta illud vulgatum.

Si mens non orat, in vanum lingua laborat.

Et ſic orantes tamquam hypocritæ merito reprehenduntur a Chriſto *Matthæi* 15. *num.* 7. & 8. his verbis: *Hypocritæ, bene prophetavit de vobis Iſaias dicens: populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe eſt a me.*

6 Oratio vocalis dividitur in privatam, & publicam. Oratio *privata* eſt illa, quam proprio ſuo motu, & nomine homo privatim quocumque decenti modo, & loco effundit ad Deum pro ſe, vel pro aliis. Oratio *publica* eſt illa, quæ auctoritate publica, & nomine totius Eccleſiæ a Miniſtris ad id deputatis Deo offertur, uti fit in Miſſa, & Horis Canonicis.

7 Oratio Adultis uſum rationis habentibus eſt neceſſaria neceſſitate præcepti Divini, poſitivi, & naturalis. *Communis;* Et quod ſit neceſſaria neceſſitate præcepti Divini poſitivi, habetur expreſſe ex pluribus Sacræ Scripturæ locis, ut *Luc.* 18. *Oportet ſemper orare.* Ad Coloſſenſ. 4. *Orationi inſtate vigilantes in ea.* 1. Ad Theſſalonicenſ. cap. ultim. *ſine intermiſſione orate.* Ad Epheſ. 6. *Orantes omni tempore,* & ſæpe alibi: Quod autem ſit neceſſaria neceſſitate præcepti naturalis, clare de ſe patet, quia jus naturæ exigit, ut Deum quandoque per actus Religionis honoremus, & colamus, & hoc naturale præceptum eſt adeo naturæ rationali inſitum, ut omnes gentes etiam barbaræ, & infideles ſemper agnoverint, cum nunquam fuerit gens tam barbara, ac infidelis, quæ Deum aliquem, ſeu verum, ſeu falſum aliquo cultu non honoraret, & coleret, & ſignanter per Orationem, quæ naturæ obvia maxime indigentiam noſtram a Deo primo omnium Principio declarat.

8 Immo Oratio ſecundum ordinarium Dei concurſum ſalvandi Adultos, eſt ipſis neceſſaria ad ſalutem etiam neceſſitate medii. Ita Suarez *tom.* 2. *de Religion. lib.* 1. *de Oratione cap.* 28. Layman *lib.* 4. *tract.* 1. *de oratione nu.* 2. Sporer *tom.* 1. *tract.* 2. *in* 1. *Præcept. Decalog. c.* 7. *n.* 21. ubi dicit ſic tenere omnes. Et hoc deſumitur ex verbis Apoſtoli *ad Romanos* 10. ibi: *Omnis, qui invocaverit nomen Domini, ſalvus erit,* & mox addit: *Quomodo invocabunt, in quem non crediderunt?* indicans non minus quam Fidem, etiam invocationem Divini Nominis, ſeu Orationem eſſe medium neceſſarium ad ſalutem. Item ex verbis Chriſti *Luc.* 11. ibi: *Petite, & accipietis,* quaſi dicat, niſi petieritis, non accipietis; adeoque petitionem, ſeu Orationem ordinarie eſſe medium neceſſarium ad ſalutem; Quamvis enim Divinum auxilium ad vincendas tentationes, & ſervanda Dei præcepta neceſſarium quandoque detur non petentibus, ordinarie tamen non datur, niſi petentibus, ut patet ex illo Jacobi Apoſtoli *cap.* 4. *num.* 2. *Non habetis, propter quod non poſtulatis.*

Quamvis tempus, quo urget obligatio orandi, per ſe loquendo, & ex virtute Religionis determinari non poſſit, neceſſarium tamen eſt, 9
ut non nimis diu ab Oratione deſiſtamus, juxta illud Lucæ 18. *Oportet ſemper orare, & non deficere.* 1. Ad Theſſalonicenſ. cap. ult. *Sine intermiſſione orate,* & ad Epheſ. 6. *Orantes omni tempore.* Unde Sanctus Joannes Chryſoſtom. *lib.* 2. *De orando Deum* ſic dicit: *Si teipſum deſtitueris precatione, perinde feceris, ac ſi piſcem ex aqua extraxeris, ut enim piſcis vita eſt aqua, ita tibi deprecatio.* Et idipſum fortius inculcat Sanctus Bonaventura *de perfectione vitæ cap.* 5. reſpectu Religioſorum. *Revera Religioſus non frequentans aſſidue Orationem, non ſolum eſt miſer, & inutilis, quinimmo coram Deo fert animam mortuam in corpore vivo.... Non eſt mirum, ſi tentationibus ſuccumbat frequenter miſerabiliter, qui ſtudium Orationis non frequentat.*

Per accidens vero, & ſaltem ex lege Caritatis tenetur quilibet homo orare in variis caſibus. 10
Primo, quando adeſt neceſſitas gratiam recuperandi. *Secundo,* quando adeſt periculum gratiam amittendi. *Tertio,* quando adeſt periculum grave propriæ mortis. *Quarto,* quando occurrit aliqua ſpiritualis neceſſitas proximi, cui aliter ſuccurri non poteſt, niſi orando pro eo. *Quinto,* quando Reſpublica, ſeu Communitas adeſt in aliqua gravi neceſſitate, ſeu periculo, ſive ſpirituali, ſive temporali. In iſtis enim, & ſimilibus caſibus tenetur quis ex populo orare ſub gravi, vel levi culpa omnino æſtimanda prudenti judicio, juxta gravem, vel levem caſus indigentiam, & urgentiam. *Communis.*

Reſpectu autem aliquarum particularium perſonarum poteſt inſuper adeſſe obligatio orandi 11
in quatuor ſpecialibus caſibus. *Primo,* quando adeſt ſpecialis ſtatus, vel Ordinis Sacri, vel Beneficii, vel Religionis profeſſæ. *Secundo,* quando adeſt ſpeciale votum. *Tertio,* quando adeſt ſpeciale pactum. *Quarto,* quando adeſt ſpe-

ſpeciale præceptum impoſitum a Superiore, vel in Sacramento Pœnitentiæ. *Communis*.

12 Oratio fieri poteſt pro omnibus, qui nondum ſunt in termino; adeoque non ſolum pro nobis, ſed etiam pro quibuſcumque aliis, etiam ſceleratiſſimis peccatoribus, pro Paganis, Turcis, Judæis, Schiſmaticis, Hæreticis, & Excommunicatis. *Communiſſima*. Et patet tum ex praxi Eccleſiæ, ſignanter in Feria ſexta majoris Hebdomadæ, tum ex verbis Apoſtoli 1. *Ad Timoth.* 2. ibi: *Obſecro vos primum omnium fieri obſecrationes, Orationes, poſtulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus*.

13 Dicitur notanter, *qui nondum ſunt in termino*, quia non eſt orandum pro Beatis in Cœlo exiſtentibus, cum ipſi Orationibus non indigeant, ſed nos potius eorum Orationibus indigeamus, *cap. Cum Marthæ* 6. §. *Tertio loco*, *de celebratione Miſſarum*, ibi: *Reſpondemus, quod, cum Sacræ Scripturæ dicat auctoritas, quod injuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre, idem eſt ratione conſimili de aliis Sanctis ſentiendum, quia Orationibus noſtris non indigent pro eo quod, cum ſint perfecte Beati, omnia eis ad vota ſuccedunt, ſed nos potius orationibus eorum indigemus*. Quamvis tamen varii doceant, poſſe illis peti novam gloriam accidentalem,
ut videtur etiam concedi *in cit. cap. Cum Mar-*
14 *thæ*, §. *Tertio loco*. Item nec orandum eſt pro damnatis, cum ipſi nec dilectionis Dei, nec hominum, nec ullius Orationis effectus capaces ſint. *Communis*.

15 Orandum eſt tamen pro Animabus Purgatorii, quia licet ipſæ ſint in termino merendi, & demerendi, non tamen ſunt in termino manſionis. *Certa de fide*, etiam in veteri Teſtamento, *Machabæor.* 2. *cap.* 12. & idem alibi: *Sancta ergo, & ſalubris eſt cogitatio pro Defunctis exorare, ut a peccatis ſolvantur*. Quo in loco S. Auguſtinus *lib. de cura pro mortuis habenda cap.* 11. addit; *Etſi id nuſquam in Scripturis veteribus omnino legeretur, tamen ſufficere deberet univerſæ Eccleſiæ in hac conſuetudine clara auctoritas*. Et de verbis Apoſtoli *cap.* 32. ait: *Orationibus S. Eccleſiæ, & ſacrificio ſalutari, eleemoſynis, quæ pro eorum ſpiritibus erogantur, non eſt dubitandum mortuos adjuvari, ut cum eis miſericordius agatur a Domino, quam eorum peccata meruerunt: Hoc enim a PP. traditum univerſa obſervat Eccleſia*.

16 Immo nedum eſt orandum pro Animabus Purgatorii, ſed & ipſæ ſunt probabilius orandæ, & invocandæ, ut orent pro nobis; quia licet non ſint in ſtatu merendi, id tamen ad orandum, & impetrandum non requiritur, ut teſtatur ipſemet S. Thomas 2. 2. *quæſt.* 83. *art.* 16. *ad* 2. Et de facto ex Scriptura Sacra conſtat, Animas Patrum veteris Teſtamenti, dum erant in Limbo, fuiſſe ſolitas orare pro populo, *Jeremiæ* 15. & 2. *Machabæor. cap. ultim.* ubi de Jeremia defuncto dicitur: *Hic eſt qui multum orat pro populo*. Sic tenent Bellarminus *lib.* 2. *de Purgatorio cap.* 15. Joannes Medina *cap. de Orat. quæſt.* 4. *verb. de Animabus*, Gabriel *lect.* 85. *in Canone Miſſæ prope finem*, Sporer *tom.* 1. *tract.* 2. *in* 1. *præcept. Decalog. cap.* 7. *num.* 1. Layman *lib.* 4. *tract.* 1. *cap.* 1. *n.* 5. cum Valentia, Suarez, & Leſſ. ibi citatis, & plurimi alii paſſim, quamvis S. Thomas, & alii ſenſerint contrarium; Vide verb. *Anima*.

Animæ in Purgatorio orant etiam Deum pro 17
ſe ipſis, quia cum pœnam, & miſeriam ſuam cognoſcant, & intenſiſſime deſiderent, & ſperent ſuam liberationem, nihil obſtat, quo minus hoc ſuum deſiderium, & ſpem, ſuamque indigentiam Deo humili petitione explicare poſſint, ſaltem ut excitet fideles viventes ad ſuffragia pro illis ferenda. Ita Alenſis *in* 4. *part. quæſt.* 91. *membr.* 4. Valentia *tom.* 2. *diſp.* 6. *qu.* 2. *p.* 6. Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 1. *de Orat. cap.* 11. §. *ſed jam dicendum*, Leſſius *lib.* 2. *cap.* 37. *dub.* 5. Layman *loc. cit. num.* 5. ubi dicit hoc certum eſſe debere, Sporer *tom.* 1. *tr.* 2. *in Præcept. Decalog. cap.* 7. *n.* 17. ubi dicit hoc certum eſſe, & alii paſſim.

Angeli, & Sancti in Cœlo, & orant pro 18
nobis, & a nobis recte, & ſalubriter invocantur tamquam Interceſſores apud Deum; Eſt de Fide quoad utramque partem contra Hæreticos. Et prima pars, ſcilicet, quod Angeli, & Sancti in Cœlis orent pro nobis, clare patet ex Sacra Scriptura, *Zachariæ cap.* 11. ubi habetur, quod Angelus afflictionem populi miſeratus ita Dominum deprecatus ſit: *Domine exercituum uſquequo tu non miſereberis Hieruſalem, & Urbium Juda, quibus iratus es?* Et *Tobiæ* 12. ubi Angelus dixit ad Tobiam: *Quando orabas cum lacrymis .... Ego obtuli Orationem tuam Domino*; & *Jeremiæ* 15. ubi Deus ipſe dixit: *Si ſteterint Moyſes, & Samuel coram me, non eſt animus meus ad populum iſtum*, per quod clare demonſtrat, quod Moyſes, & Samuel jam defuncti poterant, & ſolebant orare pro populo Judæorum; Alioquin ſi nunquam oraſſent, vel orare non potuiſſent, inepta fuiſſet talis Dei locutio. Et *Apocalypſ. cap.* 5. Deſcribuntur viginti quatuor ſeniores in Cœlo procidiſſe coram Deo habentes *Phialas aureas plenas odoramentorum, quæ ſunt Orationes Sanctorum*; Et *ibidem cap.* 8. dicitur,

Digitized by Google

quod *Aſcendit fumus incenſorum de Orationibus Sanctorum de manu Angeli coram Deo*, & ſæpe alibi in Sacra Scriptura, tum veteris, tum novi Teſtamenti habentur conſimiles textus probantes Angelos, & Sanctos in Cœlis orare pro nobis.

19 Secunda etiam pars, ſcilicet quod Angeli, & Sancti a nobis recte, & ſalubriter invocentur tamquam interceſſores apud Deum, clare etiam patet ex pluribus textibus Sacræ Scripturæ. *Geneſ.* 48. legitur, quod Jacob Patriarcha Angeli opem imploravit, & Sanctos poſſe invocari monſtravit, ibi: *Angelus, qui eripuit me de cunctis malis, benedicat pueris iſtis, & invocetur ſuper eos nomen meum, nomina quoque Patrum meorum Abraham, & Iſaac, & creſcant im multitudinem ſuper terram; Et Job* 5. ibi: *Voca ergo, qui tibi reſpondeat, & ad aliquem Sanctorum convertere.* Exodi 32. ita Moyſes orabat Dominum: *Recordare Abraham, Iſaac, & Jacob ſervorum tuorum;* Et *Pſal.* 113. ibi: *Memento Domine David, & omnis manſuetudinis ejus.... Propter David ſervum tuum non avertas faciem Chriſti tui: Daniel.* 3. ibi: *Ne auferas miſericordiam tuam a nobis propter Abraham dilectum tuum, & Iſaac ſervum tuum, & Iſrael ſanctum tuum.*

20 Tum quia de Fide eſt, homines Sanctos, & juſtos a viventibus recte utiliterque orari, ſeu invocari ut Patroni, vel Interceſſores noſtri apud Deum, ergo multo magis eoſdem Sanctos nunc cum Chriſto regnantes in Cœlis licebit orare, & invocare ut Patroni, & Interceſſores noſtri apud Deum; antecedens clare habetur ex variis Sacræ Scripturæ textibus; 1. *Reg.* 7. dicunt filii Iſrael ad Samuel: *Ne ceſſes clamare ad Dominum Deum noſtrum, ut ſalvet nos de manu Philiſtinorum. Job ultimo*, dicitur: *Ite ad ſervum meum Job; Jeremiæ* 42. habetur: *Dixeruntque ad Jeremiam Prophetam, cadat Oratio noſtra in conſpectu ſuo, & ora pro nobis Dominum Deum tuum. Baruch* 1. legitur: *Pro nobis ipſis orate ad Dominum Deum noſtrum, quia peccavimus Deo noſtro. Ad Romanos* 15. ſic habet Apoſtolus: *Obſecro vos Fratres per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, & per Caritatem Sancti Spiritus, ut adjuvetis me in Orationibus veſtris pro me ad Deum.* Et *Jacob cap.* 5. dicitur: *Orate pro invicem, ut ſalvemini, multum enim valet deprecatio juſti aſſidua.*

21 Nec valet dîcere cum Hæreticis, quod invocatio Sanctorum cedit in injuriam Chriſti Mediatoris, qui ſolus eſt Mediator, & Advocatus noſter. 1. *Ad Timoth. cap.* 2. ibi: *Unus eſt Mediator Dei, & hominum, Homo Chriſtus Jeſus.* Non valet, inquam, quia, cum ibi Apoſtolus ſtatim ſubjungat: *Qui dedit redemptionem ſemetipſum pro nobis*, aperte demonſtrat, quod non loquitur *de Mediatore per Interceſſionem*, ſed ſolum *de Mediatore per Redemptionem*, quem ſolum eſſe Chriſtum Jeſum unicum noſtrum Redemptorem de Fide nos ipſi indubitanter tenemus; quamvis plures Mediatores per Interceſſionem admittamus.

22 Oratio ex Chriſti promiſſione habet infallibilem impetrandi vim, dummodo adſint conditiones requiſitæ. *Communis:* Habetur enim clare ex pluribus Evangeliorum textibus, *Matthæi* 7. dicitur: *Petite, & dabitur vobis*, & *ibidem cap.* 21. habetur: *Omnia quæcumque petieritis, in Oratione credentes, accipietis*, & *Marc.* 11. promittitur expreſſe: *Propterea dico vobis, omnia quæcumque orantes petitis, credite quia accipietis, & evenient vobis. Luc.* 11. abſolute dicitur: *Omnis enim qui petit, accipit*, & *Joann.* 16. concludit ſuam infallibilem promiſſionem dicens: *Amen amen dico vobis, ſi quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.*

23 Prima conditio requiſita ad efficaciam, & infallibilem effectum orationis eſt, quod petantur neceſſaria, & utilia ad ſalutem; Cum enim ad infallibiliter obtinendum juxta textum mox allatum *Joan.* 16. debeamus petere in nomine Salvatoris, clare indicat, quod petenda ſint neceſſaria, & utilia ad ſalutem, quia, ut optime ad eum locum exponit S. Auguſtinus *tract.* 102. *in Joannem: Non petitur in nomine Salvatoris, quidquid petitur contra rationem ſalutis.*

24 Secunda conditio eſt, quod Oratio ſit pia, ſcilicet cum Devotione, & maxime cum firma Fide obtinendi id, quod petitur, quia ſupracitatæ promiſſiones Chriſti ad infallibilem effectum, ſeu impetrationem Orationis exigunt Fidem orantis. Unde *Jacobi* 1. dicitur: *Poſtulet autem in Fide, nihil hæſitans, qui enim hæſitat, ſimilis eſt fluctui maris, qui a vento movetur, & circumfertur, non ergo æſtimet homo ille, quod accipiat aliquid a Domino.*

25 Tertia conditio eſt, quod Oratio fiat pro ſe ipſo, & non pro aliis. Ut enim optime obſervat S. Auguſtinus *tract.* 102. *in Joannem: Exaudiuntur omnes pro ſeipſis, non autem pro omnibus: Unde non ſimpliciter dictum eſt, dabis, ſed dabis vobis.* Quamvis enim ex Caritate orare poſſimus, ac debeamus etiam pro aliis, juxta illud *Jacobi* 5. *Orate pro invicem,*

ut

Digitized by Google

ut ſalvemini, tamen multo diffioilior impetratio pro aliis, quam pro ſeipſo, cum alii poſſint obicem ponere ratione propriæ iodiſpoſitionis, quam indiſpoſitionem ponere pro aliis, non eſt in poteſtare orantis, ſicuti eſt in ſua poreſtate pro ſe ipſo: Dato aotem, quod alii, pro quibos orator, ſiot debite diſpoſiti, etiam Oratio pro ipſis facta, & ceteris aliis cooditionibus veſtita, habebit ſuum infallibilem effectum, ſeu impetrationem, ut recte docent Layman *loco citato num.* 10. Reiffenſtuel *tract.* 5. *diſt.* 1. *quæſt.* 5. *de Oratione numer.* 53. & alii.

26 Quarta conditio Orationis infallibiliter, & certo impetrantis eſt, quod fiat perſeveranter, ideſt, ſi prima vice non obrineamus, iterom iterumque inſtemos. Unde Chriſtus Dominus *Luc.* 18. dicit: *Opoetet ſemper orare, & non deficere:* Et ex profeſſo late id oſtendit *Lucæ* 11. de amico, & tribus panibus diceos: *Et ſi ille perſeveeaveeit pulſans, dico vobis: Etſi non dabit illi ſurgens, eo quod amicus ejus ſit, propter impeobitatem tamen ejus ſurget, & dabit illi quotquot babet neceſſarios. Et ego dico vobis: Petite, & dabitur vobis.*

27 Supradictis quatuor conditionibus concurrentibus, Oratio ſemper ioſallibiliter impetrat, & ſi noo impetret, provenit ex defectu alicojus ex dictis conditionibus, ut omnes ipſas egregie complecteos dicit S. Baſilius *ſerm. de orando Deum*, ibi: *Ideo quando petis, & non accipis, eſt quia perperam poſtulaſti, vel infideliter, vel levitee, vel non confeeentia tibi, vel deſtitiſti*; Et jam dixerat Jacobus Apoſt. *in ſua Canonica cap.* 4. *Petitis, & non accipicis eo*
28 *quod male petatis*. Immo ſupradictis qoatuor conditionibus concurrentibus exaudiontur etiam ipſimet peccatores, ut docet Communis Doctorum cum S. Thoma 2. 2. *quæſt.* 13. *art.* 16. Et expreſſe S. Auguſt. *tract.* 44. *in Joannem*, dicens: *Si peccatores Deus non exaudiret, fruſtea ille Publicanus oculos in terra demittens, & pectus ſuum percutiens diceeet: Deus propitius eſto mibi peccatori*. Et S. Joann. Chryſoſtom. explicans illa verba Chriſti *Matthæi* 7. *Omnis, qui petit, accipit*, addit, *ſive juſtus ſit, ſive peccator, dum rite ores;* Et ratio eſt, qoia Orationis proprius effectos, ſeo impetratio non nititur juſtitia, ſeu ſtatu gratiæ, ſicut meritom ſolum, ſed tantum gratia, miſericordia, & liberali promiſſione Dei, qui dives eſt, ac pius in omnes juſtos, ac impios, Judæos, & Græcos, qui iovocant illum. *Non enim* (ſcribit Apoſtolus *ad Romanos* 10. *nu.* 12.) *eſt diſtinctio Judæi, & Græci, nam idem Dominus Dominus omnium, dives in omnes, qui invocant illum.*

Nec valet objicere illud cæci nati *Joan.* 9. 29
Scimus quia Deus peccatores non audit, non valet, inqoam, quia, ut reſponder S. Aoguſtinus *loco citato*, illod eſt dictum nondom Spiritu Sancto inoncti, ſeu perfecte illuminati, & ideo non eſt ratum, qoamvis poſſit ratificari (ut dicit S. Thomas *loc. cit.*) ſi intelligatur de peccatore in qoantum peccator eſt, utpote qui, vel cum actuali affecto peccati, vel pro ipſo affectu peccati petat; Hunc enim Deus non exaodit ex mera miſericordia, niſi quandoque ad vindictam, juxta illud S. Aogoſtini *tract.* 73. *in Joann. Deus quædam negat propitius, quæ concedit ieatus;* Tum qoia proprius ſenſus illius cæci videtur eſſe, quod Deos peccatores non exaudiat ad patrationem miraculorum in confirmationem falſæ fidei, & conſequenter Chriſtom non potoiſſe tunc facere miraculum, niſi ejus vita, & doctrina eſſet juſta, & a Deo. Sic ad litteram Sporer *loc. citat. numee.* 15.

Oratio quotidiana Fidelium, & præſertim 30
Pater noſtee &c. delet peccata venialia, & qootidiana, textu expreſſo *in cap. De quotidianis* 20. *diſt.* 3. *de Pœnitentia*, ibi: *De quotidianis, brevioeibus, levibuſque peccatis, ſine quibus hæc vita non ducitue, quotidiana Oratio fidelium ſatiſfacit; Eorum eſt enim diceee Pater noſtee, qui es in Cælis &c. delet omnino boc Oratio minima, & quotidiana peccata.*

Advertendum eſt, quod in Inſtructione pro 31
expoſitione SS. Sacramenti occaſione Orationis 40. Horarum italice tradita de mandato Clementis XI. & a nobis allara ſub verb. *Eucbariſtia in fine*, non excipiuntur *ſub* §. 10. pro facoltate canendi Miſſam votivam de SS. Sacramenro omnes dies, qui excipiuntur in poſteriori, & noviſſima ſimili Inſtructione italice pariter tradita de mandato Clementis XII. In hac enim ſub dicto §. 10. poſt verba *Come ancbe eccettuata la Feeia quarta delle Ceneei, e le Ferie ſeconda, teeza, e quarta della ſettimana Santa*, excipiuntur etiam *li giorni dell' Ottava di Paſqua, e di Pentecoſte, le Vigilie del S. Natale, e della Pentecoſte, e l' Ottava dell' Epifania*, qui oon erant excepti in dicta Inſtroctione Clementis XI. Hinc utpote poſterior, attendenda eſt nunc Inſtructio Clementis XII. quo ad exceptionem etiam ſupradictorum dierum. In reliquis autem eſt orraque eadem ad litteram: Unde ſufficit cum dictorum exceptorum dierum additione, attendere jam allatam *loc. cit.* Inſtructionem. Vide *ibid.*

Digitized by Google

32 Orationes, prætet eas, quæ in Eccleſia receptæ ſunt, iu ſacris Ritibus non ſunt admittendæ. Benedict. XIV. tom. 1. Conſtit. 86. incip. *Inter omnigenas*, §. 18.

33 Orationes, ſeu preces publicæ, earumque formulæ ab Eccleſiaſtica anctoritate indicendæ ſunt, & deſignandæ. Idem Conſtitut. 82. incip. *Quemadmodum preces*.

34 Oratio in communi ſuadetur & laudatur: Orationum vocalium recitatio laudatur, & confirmantur Indulgentiæ eas recitantibus conceſſæ: Orationis mentalis exercitium docentibus, illamque peragentibus novæ Indulgentiæ conceduntur: Orationem mentalem per menſem peragentibus, & conſeſſis, ac Sacra Communione refectis indulgentia plenaria conceditur. Hæc omnia ex Conſtitutione 23. Bull. tom. 2. Benedicti XIV. quam hic per extenſum adducimus.

Veu. Fratrribus Patriarchis, Primatibus, Metropolitanis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & Præſulibus Locorum Ordinariis univerſis gratiam, & communionem Sedis Apoſtolicæ habentibus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

QUemadmodum nihil eſt hominibus a familiari Dei couſortio, & conſuetudine avulſis, & ejectis ad divinos hauriendos fulgores, ad æternam ſalutem procurandam, & ad Denm quaſi manu facta coeundum magis opportunum, ſalutare, ac neceſſarium oratione, quæ eſt veluti aſcenſio animæ de terreſtribus ad cœleſtia, inquiſitio Supernorum, inviſibilium deſiderium, conjunctio Spiritui Sancto, & ad Deum locutio; ita ne deſolatione deſoletur univerſa terra ex eo, quod nullus recogitet corde, omnes, & ſinguli ubique, & ſemper ſalutaribus præceptis monendi ſunt, quod oporteat ſemper orare, & numquam deficere; ut in omni oratione, & obſecratione, cum gratiarum actione, petitionibus noſtris innoteſcentibus apud Deum, ipſe qui dives eſt in omnes eum invocantes, nec noſtras abs ſe deprecationes, nec ſuas a nobis amoveat miſerationes. Ea propter Prædeceſſores noſtri Romani Pontifices Divina inſtitutione formati, ut Chriſti fideles ad orationis, ſive Vocalis, ſive Mentalis, ut dicitur, illa ſit, ſtudium cum alacritate iucundum, & ſine intermiſſione frequentandum incitarent, eoſdem tum cohortationibus inflammare, tum cœleſtium etiam munerum theſauris, quorum diſpenſationem ipſis crediderat Altiſſimus allicere ſtuduerunt. Indulgentias enim, peccatorum remiſſiones, & de injunctis eis quomodolibet debitis pœnitentiis relaxationes elargiti ſunt iis, qui ſive vocales preces recitarent, ſive per aliquod temporis ſpatium quotidie in lege Domini meditarentur. Nos autem laudatiſſimis eorumdem Prædeceſſorum noſtrorum exemplis incenſi, non ſolum omnes & ſingulas indulgentias, peccatorum remiſſiones, & pœnitentiarum relaxationes per eoſdem noſtros Prædeceſſores pro recitantibus quaſcumque vocales preces (dummodo nunquam revocatæ fuerint,) aut quomodolibet orantibus quocumque modo, ſive ad tempus, ſive in perpetuum ad hanc uſque diem conceſſas Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium, ſub iiſdem prorſus modo ac forma confirmamus, & quatenus opus ſit, de novo concedimus: Verum etiam alias inſuper iis præſertim, qui mentalis orationis, ſeu meditationis ſtudio operam dederunt ut infra, impertimur. Primum itaque omnibus, & ſingulis ſive qui tam in Eccleſiis, quam alibi, & ubicumque locorum publice, & private quoſcumque homines orandi, ſeu meditandi rudes quomodocumque orare, & meditari docuerint, ſive qui pie orandi, & meditandi inſtitutioni hujuſmodi, ut præmittitur, interſuerint, dummodo vere pœnitentes, ac ſacra communione refecti, qua vice id egerint, ſeptem annos, & totidem quadragenas de injunctis eis, ſeu alias quadragenas de injunctis eis, ſeu alias quomodolibet debitis pœnitentiis in forma Eccleſiæ conſueta relaxamus. Iis vero tam docentibus, quam addiſcentibus, qui aſſidue præmiſſa peregerint, ac ſimiliter vere pœnitentes, ac Sacra Communione refecti, pro Chriſtianorum Principum concordia, hæreſum extirpatione, ac Sanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione, pias ad Deum preces effuderint ſemel in menſe pro uniuſcujuſque commodo, & arbitrio plenariam omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam, & remiſſionem, quam per modum ſuffragii animabus Chriſtifidelium, quæ Deo in caritate conjunctæ ab hac luce migraverint, applicare poſſint, miſericorditer in Domino concedimus. Inſuper iis, qui per duos quadrantes continuatos, vel ſaltem per quadrantem horæ ſingulis diebus, & per totum menſem orationi mentali dabunt operam, & vere pœnitentes, & conſeſſi, Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſumpſerint, ac pro

Chri-

Chriſtianorum Principum concordia, hæreſum extirpatione, & Sanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione pias apud Deum preces pariter effuderint, plenariam ſemel quolibet menſe omnium peccatorum ſuorum indulgentiam, & remiſſionem, quam itidem per modum ſuffragii animabus Chriſtifidelium quæ Deo in caritate conjunctæ ab hac luce migraverint, applicare poſſint, auctoritate, & tenore ſimilibus miſericorditer in Domino elargimur. Etſi autem juxta Divinum Domini Noſtri Jeſu Chriſti præceptum oporteat, ut quiſquis oraturus, ne ad inſtar Hypocritarum videatur ab hominibus, intret cubiculum ſuum, & clauſo oſtio oret Cæleſtem Patrem in abſcondito: tamen cum ipſe Dominus dixerit, quod ubi ſunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi ſum in medio eorum; & Sanctus Joannes Chryſoſtomus prædicet: eſſe in oratione cum fratribus plus aliquid, videlicet concordiam, conſpirationem, amoris conjunctionem, & caritatis clamorem felici ſocietate, ex qua orationes infirmiores, ſe ſimul complexas, validiores in cœlum evehi; optimum eſſet, ubi commode fieri poſſet, ut quemadmodum in nonnullis inſtitutum eſſe accepimus, ita in omnibus, & ſingulis Diœceſibus in more poneretur: nimirum, ut ſingulis diebus, dato certo Campanarum ſigno, ſive in Eccleſiis, dummodo totius populi multitudo unum in locum, ubi oret, maſculis a feminis ſeorſim collocatis, convenire facile poſſit, & nulla ſuboriatur confuſio, & inordinatio, ſive in propria domo patresfamilias, eo aut alio opportuniori tempore ante imaginem Sacram cum tota familia convenientes orent. Ea propter Vos Venerabiles Fratres rogamus, & in Domino hortamur, ut omnibus, & ſingulis Eccleſiarum, piorumque locorum, in Civitatibus quidem Cathedralis, aliarumque præcipuarum Eccleſiarum; in Oppidis vero Parochialium Eccleſiarum Superioribus, ac Rectoribus injungatis, ut præmiſſo Campanæ ſonitu iis diebus, iiſque horis, quibus vobis opportunius in Domino viſum fuerit, dando, decernendoque omnes Chriſtifideles uniuſcujuſque curæ commiſſos, quos in unum convenire contigerit, in mentalis orationis ſtudio erudire, ſive per alios peritos erudiri faciant, atque ad illam frequentandam accendere, neceſſitatem, utilitatemque proponere, indulgentiarum theſauros, quos de benignitate apoſtolica elargimur, explicare, & ad ipſos ea, qua decet, pietate, reverentia lucrandos inflammare ſtudeant, & enitantur, atque etiam, ſi commode, ut præmittitur, fieri poterit, orationi mentali in communi practica, ut dicitur, vacare, in eaque exerceri faciant, & curent. Præſentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem, ut earundem præſentium litterarum tranſumptis, ſeu exemplis manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ adhiberetur eiſdem præſentibus, ſi forent, exhibitæ, vel oſtenſæ. Interim Apoſtolicam Benedictionem Vobis, Venerabiles Fratres, peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die XVI. Decembris MDCCXLVI. Pontificatus noſtri anno ſexto.

Cajetanus Amatus.

* Anno antecedenti ſuper eodem argumento emanaverat hoc aliud Decretum.

CUM Sacræ Congregationi Indulgentiis, ſacriſque Reliquiis præpoſitæ humillime expoſitum fuerit, tribus diebus, ſcilicet Feria V. in Cœna Domini, ac Paraſceves, & Sabbati Sancti, quibus incruenta Sanctiſſimi Corporis, & Sanguinis D. N. Jeſu Chriſti ſacrificia ex Eccleſiaſticæ diſciplinæ inſtituto offerri minime poſſunt, quoddam pium exercitium in Urbe, & in aliquibus Italiæ locis introductum inveniri ſub hac lege, ut quiſque ſpatio ſaltem unius horæ omnibus ac ſingulis præfatis diebus Orationi mentali, vel vocali in ſuffragium animarum in Purgatorii pœnis degentium vacare debeat, ut quo tempore ipſæ fidelium Defunctorum animæ ſuffragiis ex Miſſarum celebratione provenientibus deſtituuntur, alia qua poteſt ratione valeant adjuvari, eadem Sacra Congregatio die 6. Aprilis 1745. re mature perpenſa ad laudabile hujuſmodi inſtitutum confovendum, omnibus & ſingulis utriuſque ſexus in Urbe, ac in Italia Chriſtifidelibus, qui ſaltem corde contriti diebus in Cœna Domini, ac Paraſceves, & Sabbati Sancti orationi mentali, vel vocali in ſuffragium fidelium Defunctorum unam ſaltem horam devote impenderint, Indulgentiam ſeptem annorum totidemque quadragenarum animabus fidelium Defunctorum applicabilem in perpetuum concedendam eſſe cenſuit. De quibus facta per me infraſcriptum Secretarium die 10. ejuſdem Menſis Sanctiſſimo Domino relatione, Sanctitas ſua votum ſacræ Congregationis approbando benigne annuit.

C. Card. de Hieronymis Præf.

A. M. Erba Protonotarius Apoſtolicus Sec.

Eam-

Digitized by Google

Eamdem Indulgentiam confirmavit SS. D. N. Papa Benedictus XIV. die 4. Mertii 1750. anno Jubilæi. Vide verb. Jubilæum *art.* 1. *numer.* 47. *

35 Ut quiſque ſciat modum concludendi Orationes, ſeu Collectas, tum in Miſſa, tum in Divino Officio, quidam Sacer Poeta ſequentibus Verſibus omnes quotquot dari poſſunt concluſiones univit, videlicet:

Per Dominum dicas, cum Patrem Presbyter oras,
Cum Chriſtum memoras *per eumdem* dicere debes,
Cum Chriſto loqueris, *qui vivis* dicere quæras,
Qui tecum ſi ſit Collectæ finis in illo,
Et ſi Spiritus almus, *ejuſdem* dicere debes.

36 * Peccatorum orantium tria ſunt genera. Alii ſcilicet in ſtatu peccati mortalis degunt, & ſe credunt contritos, quamvis non ſint. Eorum oratio rite inſtituta a Deo exauditur. Alii dolent quidem de peccato, ſed non ita ut ab eo ſe expediant; hi vero, ut eniti ac ſe liberare valeant, ſi ideo Deum deprecentur ea ſaltem impetrabunt, quæ ad æternam ſuam ſalutem pertinent. Sunt tandem, qui nec dolent de peccato, nec enituntur ut e ſtatu illo exeant; imo nec volunt; ſi quid illi petierint a Deo vel ſpirituale, vel temporale raro exaudiuntur. Ita ex Suarez, *Inſtitut. Eccleſ.* 62. §. 10. *

ORATORIUM.

1 ORatorium generice captum eſt locus aptus ad orandum, preceſque Deo offerendas. Barboſa *lib.* 2. *Juris Eccleſ. univerſ. cap.* 8. *nu-*
2 1. & alii communiter. Oratorium pro Miſſis celebrandis, aliud eſt publicum, & aliud eſt privatum. *Communis.* Oratorium publicum pro Miſſis celebrandis eſt illud, quod auctoritate Epiſcopi eſt erectum, & ad Dei cultum tantummodo perpetuo dicatum habens aditum, & liberum ingreſſum per viam publicam, & pariter egreſſum in viam communem; Colligitur *ex cap. Oratorium 6. & cap. in Oratorio 7. diſt.* 42. *cap. Quidem* 10. *cauſ.* 18. *quæſt.* 2. *cap. Nemo* 7. *diſtinct.* 1. *de conſecrat. & authent. Ut nullus fabricet Oratorium.* Et quod Oratorium publicum debeat habere portam continuo apertam correſpondentem in publicum, declaravit *Sac. Congregat. Epiſcop.* 22. *Septemb.* 1719. apud Urſayam *in Miſcellan. Sacro & Profano* 1. *litt. O. num.* 69. *& Sac. Congregat. Concilii in Savonen.* 28. *Julii, &* 9. *Septemb.*
1734. & ſæpe alibi. Oratorium privatum pro 4
Miſſis celebrandis eſt illud, quod intra domeſticos parieres in angulis Domus privatæ non habens ingreſſum, vel egreſſum in viam publicam, ex conceſſione Sedis Apoſtolicæ ſub certis clauſulis, & recognitione, & approbatione Ordinarii, eſt ad id ad tempus deſtinatum, ut colligitur *ex formula ordinaria Indulti, & ex noviſſimo Decreto Clementis XI. de celebratione in Oratoriis privatis edito die* 15. *Septemb.* 1703. quod decretum, & formula Indulti, ut ab omnibus percipiantur, & plene obſerventur hic ad litteram dantur.

DECRETUM CLEMENTIS XI.

De Celebratione in Oratoriis privatis.

„ QUoniam Sancta Sancte tractanda ſunt, 5
„ ac præſertim tremendum incruenti Sacrificii Myſterium, quod omni Religionis cultu, & veneratione peragendum eſt; Propterea ſuper obſervandis & evitandis, in celebratione Miſſarum, in Sacroſanctis Œcumenicis Conciliis, ac præſertim Tridentino *ſub cap. unico ſeſſ.* 22. inter cetera ſtatutum eſt, ut tantum Sacrificium ſolummodo in Eccleſiis, aut Oratoriis Divino tantum Cultui dicatis celebraretur, præcipiendo Epiſcopis, & Locorum Ordinariis, ne privatis in Domibus, atque omnino extra Eccleſiam peragi paterentur: Ac ſubinde Sacra Congregatio Eminentiſſimorum, & Reverendiſſimorum S. R. E. Cardinalium ipſius Concilii Tridentini executioni, & interpretationi præpoſitorum ſæpe ſæpius per opportuna Decreta obrepentes abuſus eliminavit; Modernis tamen temporibus innotuit Sanctiſſimo Domino Noſtro, quod nonnulli Epiſcopi ſub prætextu Privilegiorum Capellis Epiſcopalibus competentium, & complures Regulares, ſub prætextu Privilegiorum, quæ ipſis a Sancta Sede indulta noſcuntur, per hujuſmodi Privilegium dilatationem, ſeu potius exceſſum, & abuſum in nonnullis Diœceſibus, præſertim Regni Neapolitani, ac in ipſa Neapolis Civitate, ea ſibi licere putant, quæ permiſſa non ſunt, quinimmo prohibita: Siquidem nonnulli Epiſcopi etiam in aliena Diœceſi, *& extra Domum propriæ*

habi-

,, *habitationis*, in privatis Laicorum Domibus
,, erigi faciunt Altare, ibique per unum, aut
,, plures ex ſuis Capellanis vivificam Chriſti
,, Hoſtiam immolare; Regulares vero in qui-
,, buſdam Magnatum, ſeu aliorum nobilium
,, perſonarum privatis Oratoriis, quæ certis
,, quandoque ex cauſis a Sede Apoſtolica con-
,, cedi ſolent, celebrare audent, vel plures
,, Miſſas, quam in ipſis celebrare ſit indul-
,, tum, vel *abſque præſentia Perſonarum, qua-*
,, *rum contemplatione gratioſe conceſſa emanavit*,
,, vel extra debitas horas, & poſt Meridiem,
,, vel illis etiam diebus, quibus per Conſtit.
,, Diœceſanas, aut etiam per Decreta Sacr.
,, Congreg. Conc. celebrari prohibetur, aut
,, quæ in ipſiſmet Indultis Apoſtolicis exci-
,, piuntur, quominus in iis celebrari poſſit:
,, aut etiam Altari portatili uti non veren-
,, tur, in Sanctarum Sanctionum contemptum,
,, ac Sancti Sacrificii irreverentiam.

,, Quamobrem ad abuſus hujuſmodi elimi-
,, nandos, & ad inſtaurandam venerationem tre-
,, mendo Miniſterio debitam, idem Sanctiſſi-
,, mus Dominus Noſter ex unanimi voto San-
,, ctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Concilii
,, Tridentini Interpretum, inhærendo Decla-
,, rationibus, alias hac de re editis, expreſſe
,, declarat, Epiſcopis, & his Majoribus Præ-
,, latis etiamſi Cardinalatus Dignitate fulgen-
,, tibus, neque ſub prætextu Privilegii clauſi
,, in corpore Juris, nec alio quocumque titu-
,, lo, ullo modo *licere extra Domum propriæ*
,, *habitationis* in Domibus Laicis, etiam in
,, propria Diœceſi, quod fortius intelligitur
,, in aliena, etiamſi Diœceſani conſenſus adhi-
,, beretur, erigere Altare, ibique Sacroſan-
,, ctum Miſſæ Sacrificium celebrare, ſeu cele-
,, brari facere, ac pari modo in Oratoriis
,, privatis, quæ per Sanctam Sedem conceſſa
,, fuerint, non licere Regularibus cujuſvis Or-
,, dinis, aut Inſtituti, ſeu Congregationis,
,, etiam Societatis Jeſu, aut etiam cujuſcum-
,, que Ordinis Militaris, etiam Sancti Joan-
,, nis Hieroſolymitani, aut aliis quibuſcum-
,, que Sacerdotibus, etiamſi eſſent Epiſcopi,
,, in iis celebrare in diebus Paſchatis, San-
,, ctiſſimæ Reſurrectionis, Pentecoſtes, Nati-
,, vitatis Domini Noſtri Jeſu Chriſti, aliiſque
,, anni Feſtis ſolemnioribus, ac diebus in In-
,, dulto exceptis; In reliquis vero diebus præ-
,, dictis Regularibus, ſeu Sacerdotibus quibuſ-
,, cumque etiam Epiſcopis, in præfatis Ora-
,, toriis celebrare non licere, ubi etiam uni-
,, ca Miſſa, quæ in Indulto conceditur, ce-
,, lebrata fuerit, ſuper quo celebraturus te-
,, neatur diligenter inquirere, & de eo ſe
,, optime informare; Atque illa etiam in ca-
,, ſibus permiſſis celebrari nequeat poſt meri-
,, diem; demandato propterea ulterius, ac de-
,, clarando in omnibus hujuſmodi caſibus,
,, Perſonas quaſcumque dictas Miſſas audien-
,, tes, nullatenus Eccleſiæ præcepto ſatisface-
,, re; Quo vero ad Altare portatile iterum
,, inhærendo declarationibus ſupradictis, cen-
,, ſuit, Licentias, ſeu Privilegia conceſſa non-
,, nullis Regularibus in *cap. In his, de Privi-*
,, *leg.* & per alios Summos Pontifices aliis Re-
,, gularibus communicata utendi dicto Altari
,, portatili, in eoque celebrandi abſque Ordi-
,, nariorum licentia in locis, in quibus de-
,, gunt, omnino revocata eſſe per idem Sa-
,, crum Concilium, & propterea eoſdem Re-
,, gulares prohibendos, ne illis utantur, ac
,, mandandum, prout præſentis Decreti teno-
,, re mandat, Epiſcopis, aliiſque Ordinariis
,, Locorum, ut contra quoſcumque contrave-
,, nientes, quamvis Regulares, procedant et-
,, iam tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegati,
,, ad pœnas præſcriptas per idem Sacrum Con-
,, cilium in dicto Decreto *ſeſſ.* 22. uſque ad
,, Cenſuras latæ ſententiæ, tributa etiam eiſ-
,, dem facultate per hoc Decretum, ita pro-
,, cedendi perinde ac ſi per S. Sedem ſpecia-
,, liter conceſſa fuiſſent. Et ita Sanctitas ſua
,, declarat, & ſervari mandat.

Romæ hac die 14. Decembris 1703.

B. Card. Panciaticus Præf.

Joann. Dominicus Thomatus Epiſcopus
Cyrenen. S.C.C. Secret.

Forma Indulti, ut referunt Quarti *Com-* 6
mentar. in Rubricas Miſſalis part. 3. *tit.* 10. *ſect.*
2. Gobat *tom.* 1. *tract.* 5. *num.* 347. Monacell.
tom. 4. *ſupplement. ad* 2. *tom. num.* 470. & alii,
ſolet eſſe tenoris ſequentis.

,, Dilecte fili &c. ſpirituali conſolationi tuæ
,, quantum cum Domino poſſumus benigne con-
,, ſulere, teque ſpecialibus favoribus, & gra-
,, tiis proſequi volentes &c. ſupplicationibus
,, tuo nomine Nobis ſuper hoc humiliter por-
,, rectis inclinati; Tibi, qui (ut aſſeris) no-
,, bili genere procreatus exiſtis, ut in priva-
,, to Domus tuæ ſolitæ habitationis in Diœ-
,, ceſi N. exiſtentis Oratorio ad hoc decenter
,, muro extructo, & ornato, ſeu extruendo,
,, & ornando ab omnibus domeſticis uſibus li-
,, bero per Ordinarium loci prius viſitando,
,, &

Digitized by Google

„ & approbando, ac de ipſius Ordinarii li-
„ centia, ejus arbitrio duratura, unam Miſ-
„ ſam pro unoquoque die, dummodo in ea-
„ dem domo celebrandi licentia, quæ adhuc
„ duret, alteri conceſſa non fuerit, per quem-
„ cumque Sacerdotem ab eodem Ordinario ap-
„ probato Sæcularem, ſeu Regularem, ſine
„ tamen quorumcumque Jurium Parochialium
„ præjudicio, ac Paſchatis Reſurrectionis,
„ Pentecoſtes, Nativitatis Domini Noſtri Je-
„ ſu Chriſti, aliiſque ſolemnioribus anni fe-
„ ſtis diebus exceptis, in tua, ac Familiæ,
„ & Hoſpitum Nobilium tuorum præſentia
„ celebrari facere libere, & licite poſſis &
„ valeas, Auctoritate Apoſtolica tenore præ-
„ ſentium concedimus, & indulgemus, non
„ obſtantibus &c. Volumus autem, quod Fa-
„ miliares ſervitiis tuis tempore dictæ Miſſæ
„ actu non neceſſariis ibidem Miſſæ hujuſmo-
„ di intereſſentes, ab obligatione audiendi
„ Miſſam in Eccleſia diebus Feſtis de præce-
„ pto minime liberi cenſeantur. Datum Ro-
„ mæ &c.

7 Pro infirmo autem etiam Nobili ſolet poni ſequens clauſula: *Tibi, ut etiam diebus ut præfertur, exceptis, ſi in illis ob infirmitatem Domo egredi non poteris, in dicto Oratorio prædictam unicam Miſſam celebrari facere, ac illam cum una perſona ſervitiis tuis neceſſaria dumtaxat audire libere, & licite valeas*, Vel: *In tua ac unius perſonæ ſervitiis tuis neceſſariæ dumtaxat præſentia, celebrari facere libere, & licite poſſis, & valeas. Volumus autem, quod alii præter ſupradictam perſonam Miſſæ hujuſmodi ibidem intereſſentes ab obligatione audiendi Miſſam in Eccleſia diebus Feſtis de præcepto minime liberi cenſeantur*. Sic refert Monacell. *tom.* 2. *tit.* 13. *formul.* 2. *ſub n.* 32.

8 Quadruplicis ſpeciei ſolent Oratoria privata concedi. Primo pro civitate, & omnibus locis, ſive ea ſint Oppida, ſive Villæ, ſive Dominia unius Diœceſis; & Indultum hujus Oratorii conceditur ſolum perſonis nobilibus exercentibus Juriſdictionem temporalem altam, vel baſſam in aliquo loco, qui ſpecificari debet; Et tale indultum ſolet concedi cum clauſulis contentis in formula adducta *ſub num.* 6. Secundo pro Rure tantum, ſive pro locis, ſeu habitationibus extra Urbem, vel Oppidum ſitis; Et indultum hujus Oratorii conceditur etiam iis perſonis, quæ non ſunt nobiles, & nullam exercent Juriſdictionem temporalem in aliquo Dominio. Tertio pro infirmis nobilibus (ſive Juriſdictionem temporalem exerceant, ſive non) quod convenit in omnibus cum Oratorio primi generis, præterquam quod valeat tantum pro eo tempore, pro quo Orator ob infirmitatem Domo ad audiendam Miſſam egredi nequit, & nulla anni Feſtivitas etiam ſolemniſſima excipiatur, & una ſola perſona ſuis ſervitiis neceſſaria, præcepto audiendi Miſſam ſatisfacere in illis poſſit, ut patet ex clauſula adducta *ſupra num.* 7. Et hoc Indultum poteſt etiam impetrari pro Conjuge, Patre, Matre, Filio, Filia, Fratre, & Sorore infirmis, ſi ſimul habitent; tunc enim ad tenorem ſupplicationis in eodem Brevi exprimuntur. Quarto pro itinerantibus, & vocatur Altare portatile, quod ſolet concedi cum ſequentibus clauſulis, 1. Ut perſona ſit nobilis, ſive Juriſdictionem temporalem exerceat, ſive non. 2. Ut valeat tantum v. g. per Italiam, Germaniam, Galliam, Hiſpaniam, & hujuſmodi. 3. Ut valeat tantum in actuali itinere, & quidem, ubi Miſſarum commoditas deeſt, ceterum ejuſmodi Miſſæ intereſſe poſſunt valide omnes comites itinere. Taxa pro dictis Indultis obtinendis ſolent eſſe 12. Scuta. Sic ſapientiſſimus P. La Croix *lib.* 6. *part.* 3. *n.* 921. §. *De Oratoriis* - ubi dat etiam modum, & formam ipſa Indulta petendi.

Hic ad uberiorem notitiam juvat expendere 9
ſingulas clauſulas ſupradictæ formulæ ſolitæ communiter dari in conceſſione Oratorii privati, & adductæ *ſub num.* 6.

Prima clauſula: *Qui, ut aſſeris, de nobili* 10
genere procreatus exiſtis; importat veram nobilitatem ab aſcendentibus derivatam; & ſufficit ſola Nobilitas Patris, ut tenet *Communis*
Doctorum. An autem ſufficiat ſola Nobilitas 11
Matris, variant Doctores: Monac. enim *t.* 4. *ſuppl. ad t.* 2. *n.* 476. *& ſeq.* Quarti *loc. cit. dub.* 2. §. *Colligitur primo;* cum Sanchez, & Tamburino ibi citatis negant ſufficere ſolam nobilitatem ex parte Matris, ex eo quod Nobilitas abſoluta ſolummodo a Patre derivatur. Pignat. tamen *tom.* 1. *conſult.* 98. *n.* 44. Amoſtaz *de cauſis piis lib.* 5. *c.* 10. *n.* 37. *cum ſeq.* Card. Petra *tom.* 2. *Commentar. ad Conſt.* 8. *Honorii III. n.* 26. *& ſeq.* verius probant ex multis ſufficere ſolam nobilitatem Matris, dicentes, quod tunc ſolum expoſcatur nobilitas abſoluta, quando ipſa venit in ſtricta, & propria ſignificatione, non autem dum eſt cauſa favorabilis quemadmodum in præſenti, ubi expreſſe dicitur: *Te ſpecialibus favoribus proſequi volentes*.

Secunda clauſula: *In privato Domus tuæ ſo-* 12
litæ habitationis in Diœceſi N, exiſtentis Orato-

rio,

rio, non privat Indultarium hoc Privilegio, etiamſi mutet Domicilium, & illud transferat, etiam in aliam Diœceſim, quia, cum hoc Privilegium ſit perſonale, immediate conceſſum perſonæ ratione ſui, debet ſequi perſonam quocumque ſe transferat, & figat habitationem: Illa enim clauſula *In Diœceſi N. exiſtentis*: non apponitur reſtrictive, ſeu taxative, ſed ſolum demonſtrative in hunc ſenſum *ſolitæ tuæ habitationis*, *quæ nunc exiſtit in Diœceſi tali*: eo vel maxime quod ſæpe in Indultis reperiatur dumtaxat ſcriptum *Tibi Diœceſis N.* Ita Angelus, Silveſter, Salas apud Bonacinam *de diſpenſation. punct.* 10. §. 1. Quintanadven. Pellizzarius, Barboſa, Averſa, Tamburin. & alii, quos citant, & ſequuntur Diana *part. 9. tract.* 1. *reſolut.* 7. La Croix *lib. 6. part.* 2. *num.* 269. Quarti *loc. cit. dub.* 1. *diffic.* 2. & ita tenet etiam Card. Petra *loc. c. n.* 32. *& ſeq.* cum Navarr. Amoſtaz, Paſqualig. & aliis ibi citatis, ubi advertit, quod, cum motivum conceſſionis hujus Privilegii non ſit locus, ſeu Diœceſis, ſed ſola perſona, locus, ſeu Diœceſis in Indulto non apponitur taxative, ſeu reſtrictive, ſed ſolum demonſtrative, & idem tenet Pignatell. *loc. cit. n.* 51. *&* 59. ubi inſuper ex duabus deciſionibus Rotæ addit, quod in caſu dubio; An verba illa *Civitatis N.* ſeu *Diœceſis N.* ſtent demonſtrative, an vero taxative? Cenſentur ſtare demonſtra-
13 tive. In tali autem caſu debet approbari ab Ordinario illius Civitatis, ſive Diœceſis, ad quam Oratorium transfertur, ut tenent om-
14 nes ſupracitati Doctores. Et probabilius debet iterum approbari, etiamſi transferatur ſolum de una in aliam domum intra eamdem Civitatem, ſeu de uno loco ad alium intra eamdem domum, quia prima approbatio non extendebat ſe ad hunc locum; Tum quia in hac mutatione irrepere poteſt aliquod indecens contra tenorem Indulti; adeoque neceſſaria eſt nova approbatio. Pignatell. *loc. cit. num.* 57. *&* 59. Tamburin. Quarti, & La Croix *locis citatis*, & alii contra Quintanadv. Dianam, & alios aliquos volentes non eſſe opus nova approbatione, ſi fiat mutatio loci in eadem Civitate, vel Domo.

15 In caſu vero, quo verba illa *Solitæ habitationis in Diœceſi N. exiſtentis*, *ſeu Civitatis N. vel Diœceſis N.* aut hujuſmodi poſita ſint in Indulto reſtrictive, & taxative, quæ referant Privilegium ad locum, ac proinde ipſum certe, & clare reſtringant ad locum, transferens habitationem ab una ad aliam Diœceſim, non trahit ſecum Privilegium Oratorii privati, quia quamvis Privilegium ſit perſonale, & ſequatur perſonam, poteſt tamen a concedente reſtringi ad certum locum, & operari, ut perſona cenſeatur Privilegiata tantum in illo loco, ita ut ſequatur perſonam, quotieſcumque extiterit in tali loco, & tale eſſet Privilegium Oratorii privati, ſi haberet reſtrictionem ad locum. Sic expreſſe Pignat. *loc. cit. num.* 58. *lib. 6. part.* 3. *num.* 931. §. *De Oratoriis*, & alii.

Privilegiatus poteſt probabiliter, tam in Ci- 16
vitate, quam Ruri, dum ibi commoratur, uti Oratorio privato, ita tamen ut interim non utatur eo, quod eſt in Civitate; quia ſicuti illa verba Domus *tuæ ſolitæ habitationis* excludunt omnem aliam Domum, quæ non ſit ſolita habitatio Privilegiati, ita etiam includit omnem domum, quæ ſit ſolita habitatio, & proinde extendunt conceſſionem ad ipſam. Pignatell. *loc. cit. num.* 60. Paſqualigus *in q. q. Canonicæ Cent.* 1. *qu.* 84. *num.* 3. & alii; Probabilius tamen docent oppoſitum Quarti *loc. cit. dub.* 3. *difficult.* 1. La Croix *lib. 6. part.* 2. *num.* 1269. Diana *part. 9. tract.* 1. *reſolut.* 22. cum aliis ibi citatis, quia Summus Pontifex numquam per unum Breve concedit facultatem, ut poſſit celebrari Miſſa in pluribus Oratoriis privatis, ſed in uno tantum, ut conſtat ex ſtylo Curiæ; In modernioribus autem Brevibus ſolet apponi facultas utendi Oratorio privato, & in Civitate, & Ruri: Unde eſt ſemper attendendus tenor Indulti.

Tertia clauſula: *Decenter muro extructo, & ornato, ab omnibus domeſticis uſibus libero*, de- 17
notat, quod locus, in quo vult erigi Oratorium, debet eſſe decens, muro clauſus ſaltem a tribus lateribus, ornatus, & inſtructus omnibus ſupellectilibus neceſſariis ad Sacrum faciendum, & ab omnibus domeſticis uſibus liber, & ſegregatus. Unde ſupra cubiculum 18
Oratorii, ſeu ſupra Capellam non debet retineri lectus ad dormiendum, aut alia res profana, ut monet S. Carolus *in 4. Concilio Provinciali*, quod refert Gavant. *in Manual. verb. Eccleſiarum reverentia n.* 14. Et *Sacra Congreg. Immun. in Tridentina* 30. *Septembr.* 1636. apud Ric. *in Synopſ. verb. Capella n.* 7. & Monac. *tom.* 4. *ſupplement. ad* 2. *tom. n.* 481.

Poteſt tamen Privilegiatus, ſi nolit amplius 19
uti Privilegio, pro ſuo libito convertere Oratorium in uſus profanos, quia Oratorium privatum non eſt locus ſacer, nec immutabiliter dicatus Divino cultui, adeoque nec gaudet Immunitate Eccleſiaſtica, ut decrevit *Sacra Congr. Immunit. in Peruſina 9. Decembr.* 1631. apud

Digitized by Google

apud Barboſ. *in Summa Apoſtolic. deciſ. verb. Oratorium num.* 10. Et ſic tenet Quarti *loc. c. dub.* 4. *difficult.* 2. Tamburin. *Opuſcul. de Sa-*
20 *crific. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 10. & alii paſſim. Si autem Privilegiatus velit iterum tale Oratorium profanatum remittere ad uſum celebrandi Sacrum, indigebit nova approbatione Ordinarii; *Citati ſupra Doctores*, & alii paſſim.

21 Quarta clauſula: *Per Ordinarium loci prius viſitando, & approbando, ac de ipſius Ordinarii licentia, ejus arbitrio duratura*, indicat non poſſe valide Oratorium conſtitui, niſi præcedat viſitatio, & approbatio Ordinarii, ejuſque licentia, quia hæc omnia requiruntur ut conditiones neceſſariæ ad hoc, ut valeat Papæ
22 Indultum. *Communis*. Sufficit tamen, ſi ſemel viſitetur, & approbetur, & licentia obtineatur ab Ordinario loci, ideſt ab Epiſcopo, vel ejus Vicario, ſeu Delegato, ſeu a Vicario Capitulari Sede vacante. *Communis*.

23 Ordinarius adinveniens Oratorium præditum omnibus requiſitis in Indulto, tenetur approbationem, & licentiam concedere, quia non habet poteſtatem limitandi conceſſiones Summi Pontificis; Et ſi injuſte deneget, vel ſemel conceſſam ſine juſta cauſa revocet, poteſt cogi ab Archiepiſcopo, & aliis Superioribus,
24 ut eam concedat. *Communis*. Ex juſta tamen cauſa, ut ſi deficiant requiſita, poteſt eam non concedere, & conceſſam revocare, donec Oratorium ſit decenter inſtructum omnibus in Indulto requiſitis. *Communis*.

25 Privata Oratoria poſt primam viſitationem in conceſſione, & approbatione, non poſſunt amplius de Jure viſitari ab Epiſcopo, nec ab eis poteſt exigi Procuratio, quia cum non ſint loca Sacra, aut Religioſa, immo nec Pia, ut cenſuit Abbas *in cap. Ultimo, de cenſibus num.* 1. & Fagnan. *ibidem num.* 2. & 29. & *ibid. in opuſculo de Grangiis num.* 2. 9. & 25. Card. Petra *loc. cit. num.* 58. Pignatell. *tom.* 1. *conſult.* 93. *ſub num.* 24. *circa medium*, jam non videtur ex quo capite Epiſcoporum viſitationi ſubjaceant, ut notant Fagnan. *loc. cit.* Card. Petra *loc. cit.* Ventriglia *in prax. tom.* 2. *annotat.* 19. §. *unic. num.* 19. Pignatell. *loc. cit. num.* 24. *circa medium*, ubi expreſſe dicit; *Nam licet Oratorium privatum viſitetur, quando primo conceditur licentia, non tamen continuat Juriſdictio Epiſcopi ad illud viſitandum, cum privatum ſit; unde de facto non viſitatur: cap. final. de cenſib. juncto cap.* 26. §. *Deinde, eodem tit. in* 6.

26 Tamen licet Epiſcopus non poſſit tamquam Viſitator ad dicta Oratoria privata accedere, permiſſum eſt ei nihilominus videre (ſaltem quando præcedit accuſatio, vel denunciatio, aut fama publica, quod Oratorium indecenter teneatur, & in ipſo non adſint, ſeu non ſerventur requiſita in Indulto), an revera indecenter teneatur, & non ſerventur dicta requiſita? Tunc enim Epiſcopus poteſt procedere ſuper crimine in Judicio actu viſitationis, vel denunciationis, aut inquiſitionis ſecundum ea, quæ leguntur *in cap. Qualiter, & quando* 24. *de accuſationibus*. Et ſic poteſt accedere ad Oratoria privata, ut videat: An conſtet de corpore delicti, ſcilicet, an vere inibi deficiant requiſita in Indulto, & ſine debita reverentia Sacrificium Miſſæ celebretur? & ſic providete, ut opus fuerit; Innocentius *in cit. cap. Ultim. de cenſibus poſt principium*, Abbas antiquus *ibidem num.* 2. & Abbas Siculus *ibidem in fine* ubi ſic ait: *Et Credo, quod licet Epiſcopus non poſſit viſitare hujuſmodi Oratoria, ut ſic; tamen poſſe ad illa accedere, ut videat, quomodo ſe habeant, & ſi præter formam Juris conſtructa ſint, & an honeſte tractentur?* Pignatell. *tom.* 1. *cit. conſult.* 93. *num.* 24. *circa medium*, ubi ſic dicit: *Cui*, ſcilicet Epiſcopo, *non competit proprium Jus viſitandi Oratoria privata, licet poſſit ad illa accedere, ut videat, quomodo ſe habeant, & an bene tractentur?* ut pariter diſtinguit Fagnan. *in d. cap. Ult. n.* 25. *de cenſibus*. Thomas del Bene *tom.* 2. *cap.* 16. *ſect.* 12. *dub.* 11. *n.* 6. Caſtropal. & alii apud ipſum. Et idem Pignatell. *tom.* 6. *conſult.* 98. *num.* 39. ubi ſic habet: *Illudque viſitare amplius poteſt ultra primam vicem, ut cognoſcat, an manuteneatur in eo ſtatu, in quo debet eſſe, ut in ipſo poſſit celebrari?* Et ſic concordat etiam Fagnan. *in cit. cap. ultim. de cenſibus diſceptat. de Grangiis, & eorum Oratoriis num.* 25. Card. Petra *loc. c. num.* 60. Barboſ. *de Jur. Eccleſ. univerſ. lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 15. Ventriglia *in praxi tom.* 2. *annotat.* 19. §. *Unic. num.* 19. & alii.

Epiſcopi non poſſunt concedere licentiam 27
celebrandi in Oratoriis privatis; ibi enim Miſſæ non poſſunt celebrari, niſi de licentia Summi Pontificis, ut *Sacr. Congregat. Concil. reſpondit Archiepiſcopo Bononienſi die* 10. *Mart.* 1615. Et eadem Sacra Congregat. Concilii de mandato SS. D. Pauli V. *die* 25. *Octobr.* 1615. irritavit licentias omnes celebrandi in Oratoriis privatis ab Epiſcopis conceſſas, & expreſſe prohibuit, ne hujuſmodi licentias concederent auderent, & noviſſime in Decreto Clementis XI. adducto *ſupra ſub num.* 5. ubi prohibetur, quod, ne quidem ipſi Epiſcopi poſſint ce-

Digitized by Google

celebrare in Oratoriis privatis contra formam ibi præſcriptam.

28 Immo Epiſcopi neque poſſunt concedere licentiam Domi celebrandi, ut infirmus pro Viatico communicetur. Sic expreſſe Fagnan. *cap. In his 30. de privileg. num.* 13. ubi refert ſic declaraſſe Sacr. Congregationem Concilii reſpondendo Eminentiſſimo Cardinali Paleutto, & iterum reſpondendo Eminentiſſimo Cardinali Legato Portugalliæ; Et ſic tenet Eminentiſſim. Cardinalis Petra *loc. cit. num.* 15. & alii.

29 Poteſt tamen Epiſcopus concedere licentiam erigendi Oratorium in Domo privata, & inibi per modum habitus ſemper celebrandi; dummodo tale Oratorium habeat publicum ingreſſum, & egreſſum, quia tunc poſito ingreſſu publico, & egreſſu patente in publicam viam, illud Oratorium cenſetur publicum, adeoque propria auctoritate poteſt deſignari ab Epiſcopo ad Divinum cultum, & ad celebrationem Sacrificii. Ita Averſa *de Sacrific. q.* 11. *ſect.* 14. §. *Quinto poterant*, Naldus, Homobon. Paſqualig. & alii, quos citant, & ſequuntur Diana *part.* 9. *tract.* 1. *reſolut.* 21. Quarti *loc. cit. dub.* 5. *difficult.* 5. & alii paſſim.

30 Privilegium Oratorii durat, durante vita illius, cui facta eſt conceſſio, eoque mortuo, finitur, nec tranſit ad heredes, quia eſt Privilegium perſonale, quod finitur morte perſonæ Privilegiatæ; *l. In omnibus, ff. de Regul. juris, & cap. Privilegium, de Regul. juris in 6.* Unde mortuo Privilegiato, nequidem Familia ipſius agnatitia eo amplius uti poteſt, quia non conceditur perſonaliter Familiæ, ſed acceſſorie, quatenus trahit ad participandum in Privilegio Domini, & ideo cum ceſſet Privilegium quoad Dominum, ceſſabit etiam quoad Familiam; *cap. Quelibet, de electio., & l. Nihil dolo, ff. de Regul. jur.* Et ſic tenent *Doctores communiter*, juxta praxim, ac ſtylum Curiæ Romanæ non permittentis hujuſmodi Privilegia tranſire ad ſucceſſores, non obſtante dicta clauſula, *ac de ipſius Ordinarii licentia ejus arbitrio duratura:* Nam iſta clauſula ponitur, non ad extendendam conceſſionem, ſed ad illam modificandam, quatenus ſit duratura ejus arbitrio, intelligendo de arbitrio prudentis, & boni viri, qui illam poſſit revocare ex juſta cauſa, juxta dicta *ſupra n.* 24. Et docent Sanchez *lib.* 7. *conſilio cap.* 1. *dub.* 55. *num.* 7. Tamburin. *Opuſcul. de Sacrific. lib.* 2. *cap.* 4. §. 4. *n.* 16. Quarti *loc. c. dub.* 5. *difficult.* 2. Card. Petra *loc. c. num.* 31. Pignatell. *cit. conſult.* 98. *num.* 52. Amoſtaz *de cauſis piis* *lib.* 5. *cap.* 10. *num.* 83. Paſqualig. *q.* 626. *n.* 2. & alii paſſim.

Mortuo Summo Pontifice, qui conceſſit, vel 31
Ordinario, qui Oratorium ſemel approbavit, non perit Oratorii conceſſio, quia eſt gratia facta, quæ non ceſſat mortuo, vel amoto ab Officio, qui eam conceſſit; Unde mortuo Epiſcopo, non eſt opus alia licentia, & approbatione novi Ordinarii; Pignatell. *t.* 6. *conſult.* 98. *num.* 53. Quarti *loc. c. dub.* 5. *difficult.* 3. & alii communiter; *arg. cap. ſi cui* 45. *de præbend. in* 6. ibi: *Hujuſmodi conceſſio (quam, cum ſpecialem gratiam contineat, decet eſſe manſuram) non expirat etiam re integra per obitum concedentis.* Immo Indultum Oratorii non pe- 32
rit, mortuo Pontifice concedente, etiamſi ante ipſius mortem nondum fuerit ab Ordinario approbatum, & executioni demandatum; Pignatell. *loc. c. num.* 54. & alii paſſim, *arg. cap. ſi ſuper gratia* 9. *de Offic. delegat. in* 6. ibi: *Ipſa gratia, licet nondum ſit in ejus executionem proceſſum, morte non perimitur concedentis*, & *cit. cap. ſi cui* 36. *de præbend. in* 6. *Non expirat etiam re integra per obitum concedentis.*

Quinta clauſula: *Unam Miſſam pro unoquo-* 33
que die, clare demonſtrat, non poſſe ibi celebrari, niſi unica Miſſa pro quolibet die, ut noviſſime fuit etiam declaratum *in cit. Decret. Clementis XI. adducto ſupra n.* 5. ubi prohibet omnibus Sacerdotibus, & etiam Epiſcopis, ne ibi celebrent, poſtquam fuerit jam celebrata illa unica Miſſa, quæ in Indulto conceditur, & obligat celebraturum diligenter inquirere, & ſe optime informare, an jam ibi celebrata fuerit dicta unica Miſſa, quæ in Indulto con-
ceditur? Unde tam Celebrans, vel celebrare 34
faciens in dicto Oratorio alteram Miſſam, & plures, peccat mortaliter; quia delinquit in re gravi contra expreſſam Summi Pontificis inhibitionem. Quarti *loc. c. dub.* 6. & ipſo teſte, alii communiter.

Sexta clauſula: *Dummodo in eadem domo ce-* 35
lebrandi licentia, quæ adhuc duret, alteri conceſſa non fuerit, aperte oſtendit, quod in eadem domo nequeunt eſſe plura Oratoria, & quod idem Oratorium nequit ſuffragari quoad ſatisfaciendum præcepto audiendi Miſſam pluribus Dominis diſtinctis, ad invicem non ſubordinatis, aut pluribus Familiis, ſi forte plu-
res ſint in eadem domo. *Communis*. Unde ſi 36
in eadem domo ſint duo Domini cum ſuis diſtinctis Familiis, & uterque impetraverit Indultum Oratorii, is, qui poſterius impetravit, non poteſt eo uti, durante Indulto prius pro eadem Domo impetrato, ut conſtat ex relatis ver-

verbis, & notant Tamburin. *Opuſcul. de Sacrific. lib.* 1. *cap.* 4. §. 4. *num.* 20. Quarti *loc.*
37 *cit. dub.* 7. & alii communiter. Ceſſante autem primo Indulto incipit valere ſecundum impetratum pro eadem Domo, quia tunc tollitur impedimentum, quo ejus validitas impediebatur, & continuatur cauſa dans validitatem, nempe voluntas Pontificis ad totum tempus, pro quo datur Privilegium, ſeu Indultum, ita ut tunc incipiat Privilegium, ſeu Indultum, tamquam tunc, & non antea conceſſum, juxta *l. Si incertus* 1. §. 1. *ff. De Legatis* 3. ibi: *Quaſi nunc datum*; & juxta tradita per Gloſſ. *in cap. Non firmatur, de Regul. juris in* 6. Calderin. *conſil.* 2. *num.* 3. *de Conſtitut.* Pignatell. *tom.* 6. *cit. conſult.* 98. *n.* 66. & alii.

38 Si autem plures Familiæ habitent in Domo diviſa in plures partes, poteſt pro qualibet habere locum Privilegium, ſeu Indultum Oratorii; Dummodo partes tales ſint, quæ habeant cubicula, & alia loca pro Officinis, & aliis Domeſticis uſibus ſufficientia pro habitatione Familiæ, ita ut in qualibet parte ſint ea, quæ ordinarie requiruntur pro conſtituenda una Domo, nihilque officiat, quod habeant ingreſſum communem, atrium commune, & aulam principalem communem; per textum *in l. Si quis duas* 6. §. 1. *ff. Communia Prædiorum*, ibi: *Quod & in Ædibus poteſt dici, ſi Dominus, pariete medio ædificato, unam Domum in duas diviſerit (ut plerique faciunt) nam & hic pro duabus Domibus accipi debet.* Sic Pignatell. *cit. conſult.* 98. *n.* 61. cum aliis ibi citatis.

39 Item ſi Domus pluribus ſolariis conſtet, nempe ſuperiori, & inferiori, & in ipſis conſtituantur diverſæ habitationes, in quibus habitent diverſæ Familiæ, erunt diverſæ domus juxta diverſitatem ſolariorum, ſive Domus ſuperioris, ſive inferioris, vulgo *appartamenti di ſopra, e di ſotto*, ut ponderant Caſtr. in *cit. l. Si quis duas* 6. §. 1. *in fine ff. Communia Prædiorum;* Cavalcan. *deciſ.* 19. *num.* 52. 54. & 61. *p.* 2. Carpan. *Ad Stat. Mediolan. cap.* 434. *num.* 32. Pignatell. *loc. c. num.* 62. & Rota *coram Merlino deciſ.* 411. *num.* 11. Et ratio eſt, quia inter has portiones Domus adeſt ſufficiens diviſio, nec eſt communicatio in actu inhabitandi inter Familias inhabitantes, quod ſufficit, ut cenſeantur Domus diverſæ in ordine ad fruendum multiplici Privilegio Oratorii privati.

40 Septima clauſula: *Per quemcumque Sacerdotem ab Ordinario approbatum ſæcularem, ſeu de ſuperiorum ſuorum licentia Regularem*, indicat Sacerdotem ibi celebraturum debere habere a ſuo reſpective Superiore approbationem, ſaltem generalem, & licentiam ſaltem tacitam, ſeu non prohibitionem ibi celebrandi. *Communis*; ut enim notat Pignatell. *loc. cit. num.* 84. dicta clauſula eſt appoſita, ne Privilegiati poſſint facere celebrare per quemcumque Sacerdotem exterum, & qui non habeat licentiam celebrandi in Diœceſi ob vitanda ea incouvenientia, quæ ſequerentur, ſi Sacerdotes exteri abſque licentia Diœceſani celebrare poſſent in Diœceſi. Unde ſi quis ex rationabili 41
cauſa poſitive inhiberetur a ſuo reſpective Superiore, graviter peccaret ibi celebrando, quia tunc, cum non verificaretur conditio exacta a Summo Pontifice, nec pariter ſuffragaretur Indultum conceſſum ſub tali conditione, & ſic perinde eſſet ac celebrare in loco inepto contra voluntatem Pontificis, & ſui reſpective Superioris, quod eſt grave peccatum. Quarti *loc. cit. dub.* 8. & alii paſſim. Non requiri- 42
tur tamen pro ibi celebrando licentia Parochi, quia Parochus, nec eſt Ordinarius, nec habet jus prohibendi. Quarti *loc. cit. dub.* 8. Diana *part.* 9. *tract.* 1. *reſolut.* 15. cum aliis ibi citatis.

Octava clauſula: *ſine jurium Parochialium* 43
præjudicio, denotat, quod in his privatis Oratoriis non poteſt exerceri ullum munus Parochiale ſine licentia Ordinarii, aut Parochi. *Communis*. Hinc non poſſunt ibi exigi Deci- 44
mæ, primitiæ, ſeu Oblationes, quæ de jure debentur Parocho; Nec poteſt miniſtrari Sacramentum Euchariſtiæ tempore Paſchatis ſine licentia Parochi, aut Ordinarii; Nec denunciari Matrimonia, aut benedici puerperæ, & alia hujuſmodi ad Parochum ſpectantia, & qui ſimilia ibi perageret ſine licentia ſaltem tacita, graviter peccaret, niſi excuſaretur ratione parvitatis materiæ. Tamburin. *Opuſcul. de Sacrific. lib.* 1. *cap.* 4. §. 4. *num.* 24. & *ſeq.* Diana *part.* 9. *tract.* 1. *reſolut.* 15. cum aliis ibi citatis. Quarti *loc. c. dub.* 9. cum Molfeſ. Pellizzar. & Quintanadven. ibi citat.

In his privatis Oratoriis poteſt miniſtrari 45
Sacramentum Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ, ſi id non ſit per ſpecialem aliquam Conſtitutionem expreſſe prohibitum. *Communis*. Immo 46
Diana *part.* 4. *tract.* 4. Suarez *de Religion. tom.* 4. *lib.* 9. Rodriquez *tom.* 1. *quæſt.* 61. *art.* 3. Pellizzar. *part.* 3. *reſponſ. moral. cap.* 39. Quintanadv. *in Theolog. moral. tom.* 1. *tract.* 7. *ſingul.* 33. *n.* 8. & alii, tenent poſſe Regulares in Oratoriis privatis Euchariſtiam extra Feſtum Paſ-

Digitized by Google

Paſchatis miniſtrare, etiam Epiſcopis contra-
dicentibus, & prohibentibus; eo quia habent
Privilegium Pauli IV. de anno 1557. ad dan-
dam Euchariſtiam ſæcularibus extra proprios
47 Conventus. Recte tamen monent Diana *loc.
cit.* Lezana *in ſumma tom. 3. verb. Euchariſtia
num.* 11. & alii conſultius eſſe, ſi Regulares,
contradicentibus Epiſcopis, non miniſtrent,
cum hoc etiam conſulat Sixtus IV. quoad
uſum ampliſſimi Privilegii conceſſi Ordini Præ-
dicatorum ad adminiſtrandam Euchariſtiam ſæ-
cularibus, ut patet in Bulla incip. *Sedis Apo-
ſtolicæ*. * Sed hæc corrige ex iis quæ addu-
cuntur infra ſub *n.* 94. in noviſſima Encyclica
Benedicti XIV. præſertim a §. 20. *

48 Sacerdotes autem Sæculares non poſſunt ibi
miniſtrare Euchariſtiam, niſi de licentia ſal-
tem præſumpta, & tacita Epiſcopi, vel Paro-
chi, quæ licentia facile præſumi poteſt; præ-
ſertim cum Communio eorum, qui Miſſæ in-
terſunt, pertineat ad idem Sacrificium, &
cum eo connexionem habeat; unde olim, qui
Miſſæ intererant, ſemper communicabant. Sic
Tamburin. *Opuſcul. de Sacrific. lib.* 1. *c.* 4. §.
4. *n.* 34. *& ſequentibus* cum aliis ibi citatis.
Quarti *loc. cit. dub.* 9. & alii.

49 Nona clauſula: *Exceptis diebus Paſchatis Re-
ſurrectionis, Pentecoſtes, & Nativitatis Domini,
nec non aliis ſolemnioribus Feſtis diebus*, excipit
quædam ſolemniora Feſta, in quibus non licet
in Oratoriis privatis Miſſam celebrare; Et ta-
lia Feſta ex Decreto *Sacr. Cong. Rit.* 17. *No-
vemb.* 1607. ſunt Nativitas D. N. Epiphania,
Paſcha, Pentecoſtes, Annunciatio, & Aſſum-
ptio B. M. V. Feſtum SS. Petri & Pauli;
Et *ex Decr. Sac. Cong. Concilii emanato in Der-
tonen.* 17. *Februarii* 1685. *lib.* 33. *fol.* 100. etiam
Feſtum S. Titularis Eccleſiæ loci. Sic apud
Monacell. *tom.* 2. *tit.* 13. *formul.* 1. *n.* 19. *&*
20. *tom.* 4. *ſupplemen. ad* 2. *tom. num.* 485.

50 Hinc, ſi quis in dictis Feſtis exceptis cele-
bret, vel celebrari faciat in Oratoriis priva-
tis, graviter, & dupliciter peccat; Primo quia
contra gravem prohibitionem Summi Pontifi-
cis celebrat, vel celebrari facit in loco pro
talibus Feſtis excepto; Secundo quia non ſa-
tisfacit præcepto audiendi Miſſam, ut expreſſe
declaratur in cit. Decreto Clementis XI. addu-
cto *ſupra nu.* 5. Sic Diana *part.* 9. *tract.* 1. *re-
ſolut.* 13. cum aliis ibi citatis, Quarti *loc. cit.
dub.* 10. & alii paſſim.

51 Decima clauſula: *In tua, & Familia tua
præſentia celebrari facere*, deſignat perſonas,
quæ in Indulto comprehenduntur, ſeu conti-
nentur, quæ ſunt Pater, Mater, Uxor Privi-
legiati, Filii, Filiæ, Nurus, Gener, & Ne-
potes, aliique Agnati, & Affines, dummodo
habitent cum ipſo Indultario, ſeu Privilegia-
to, & ipſius ſint commenſales. *Communis*.
Non autem famuli, ac famulæ quia nomine 52
Familiæ ſuæ veniunt ſolum Agnati, ut dixit
Rota *in Romana, ſeu Bononien. Protectoriarum*
20. *Aprilis* 1671. §. *Clarius*, & §. *His tamen*,
coram Albergato; aut ad ſummum Cognati;
Cardin. de Luca *de jure patronatus diſcurſ.* 25.
numer. 2. *&* 3. Tum quia famuli, & famulæ,
qui ſub nomine Familiarium continentur, ex
Barboſa *appellat.* 96. *numer.* 1. *&* 4. expreſſe
excluduntur, & exceptuantur a Papa in ipſo
Indulto per clauſulam ſeparatam, & diſtin-
ctam, ibi, *Volumus autem, quod Familiares ſer-
vitiis tuis tempore dictæ Miſſæ actu non neceſ-
ſarii, ab obligatione audiendi Miſſam in Eccle-
ſia diebus Feſtis de præcepto minime liberi cen-
ſeantur*, quæ alias fruſtranea, otioſa, & illu-
ſoria eſſet; & illico induceretur correctio, &
contrarietas, quæ ſemper eſt vitanda, maxi-
me quando verba ſunt clara, ut hic, prout in
terminis Litterarum Papæ obſervat Rota co-
ram Coccino *deciſ.* 2338. *nu.* 5. *&* 6. Si enim
ipſi Familiares ſervitiis Indultarii tempore di-
ctæ miſſæ actu non neceſſarii non liberantur
ab obligatione audiendi Miſſam in Eccleſia
diebus Feſtis de præcepto, ſtat clarum, quod
non comprehendantur in Indulto, & Familia-
res actu neceſſarii ſuis ſervitiis tempore dictæ
Miſſæ ſatisfaciant præcepto ſolum contempla-
tione ipſius Indultarii. Sic expreſſe tenet, &
ſolide probat ex multis Monacell. *tom.* 2. *for-
mul.* 12. *tit.* 13. *num.* 32. *& ſequentibus*, &
tom. 4. *ſupplement. ad* 2. *tom. numer.* 486. *&
ſeq.* Matthæucc. *Officialis Curiæ cap.* 10. *num.*
75. & plures alii; Tum etiam quia in mo-
dernioribus Brevibus ſolet poni hæc clauſula:
*In veſtra, ac natorum, conſanguineorum, &
affinium veſtrorum præſentia*. Unde jam ſic
ceſſat difficultas, & ſtat clara reſponſio.

Unde ſequendi non ſunt Doctores contra- 53
rium ſcribentes, & docentes, poſſe famulos,
& famulas ſibi celebrari facere Miſſam, eam-
que audire, & præcepto ſatisfacere in Orato-
rio privato ſine præſentia perſonarum, quarum
contemplatione conceſſum eſt Indultum; op-
poſitum enim expreſſe declaratur *in cit. Decre-
to Clementis XI.* ibi: *Vel abſque præſentia per-
ſonarum, quarum contemplatione gratioſa conceſ-
ſio emanavit*. Sic ſupracitati Doctores, La
Croix *lib.* 6. *part.* 2. *num.* 272. & alii paſſim,
qui poſt dictum Decretum ſcripſerunt. Poſſunt 54
tamen M[illegible]m celebrari ſibi facere, eamque

 audi-

Digitized by Google

audire, & præcepto ſatisfacere in Oratorio privato ſine præſentia Domini omnes illi, qui ſunt de Familia agnatitia, & cognatitia Indultarii, dummodo habitent cum ipſo Indultario, & ipſius ſint commenſales; Et ratio eſt, quia in Indulto non explicatur præſentiam Domini eſſe neceſſariam, & illa verba: *In tua, & Familiæ tuæ præſentia* poſſunt reddere ſenſum disjunctivum vel *in tua*, vel *Familiæ tuæ præſentia*, ſeu non *ſolum in tua præſentia*, ſed *etiam Familiæ tuæ*; Tum quia ſicut Dominus poteſt ſibi celebrari facere ſine Familia, non obſtante particula conjunctiva, *Et familiæ tuæ*, ita poterit Familia ſine Domino; Et revera ſic ſervat praxis communis, ut paſſim abſente Domino, qui ſunt de dicta ejus Familia audiant Miſſam in Oratoriis privatis. Sic tenent paſſim Doctores, & a fortiori tenere debent Pellizzarius, Averſa, Caſtropal. Quintanadv. Pignatell. Diana, Quarti, & alii dicentes id poſſe etiam famulos, & famulas ſine præſentia Domini. Nunc autem quoad ſupradicta attendenda eſt noviſſima diſpoſitio Benedicti XIV. in Conſtitution. incipient. *Cum duo*, ubi ſtatuit, non licere celebrare Miſſam in abſentia Domini, ac præſente ſola familia, etiamſi præſens ſit aliquis ſive ex filiis, ſive ex conſanguineis, ſive ex affinibus, ſive ex familiaribus, ſive demum ex hoſpitibus nobilibus, decernens non poſſe vigore ſimilis Indulti celebrari Miſſam in privatis Oratoriis, quando eidem Miſſæ actu non interſit aliquis ex iis, quibus principaliter Indultum conceſſum eſt. Indultum vero principaliter conceſſum intelligi debet iis tantum, quibus Breve dirigitur, nimirum perſonis illis, quæ a tergo ejuſdem Brevis proprio nomine nuncupantur. Et de facto Oratorium privatum, in quo Miſſa celebrabatur abſente Domino, cui Indultum principaliter fuerat conceſſum ab Epiſcopo, fuiſſe valide ſuſpenſum reſcripſit *Sacr. Congregat. Concil. in Marſicen. Oratorii die 3. Decemb.* 1740. *ad dub.* 2.

55 Pater, Mater, Filii, ac Filiæ, Fratres, & Sorores Privilegiati, eorumque Uxores, ac Viri non gaudent tali Privilegio, ſi habitent in eadem Domo, ſed vivant ſuis propriis expenſis; quia nomine Familiæ veniunt ſolum, qui ſunt Familiares; Prædictæ autem Perſonæ non ſunt Familiares, quia in ipſis deficit conditio neceſſaria ad conſtituendam Familiaritatem, nempe commenſalitas, juxta *cap. Sicut nobis, de verbor. ſignificat. in 6.* ſine qua deſtruitur Familiaritas, quamvis habitent in eadem Domo materiali; quia cum vivant propriis expenſis, & habeant omnia ſervitia, & ſuos domeſticos ſeorſim a Familia Privilegiati, non communicant in habitatione cum ipſo, ſed conſtituunt Familiam, & habitationem omnino diſtinctam a Privilegiato; Pignatell. *cit. conſul.* 98. *num.* 95. & alii communiter.

56 Undecima clauſula: *Nec non in Hoſpitum ſuorum Nobilium præſentia*, denotat, quod duplex conditio debet concurrere, nempe quod ſint Hoſpites, & quod ſint Nobiles. *Communis*. 57 Non requiritur tamen in iſtis Nobilitas ex Genere, quia Indultum dicit tantum *Nobilium*, non autem *Ex nobili genere*, unde ſufficit quæcumque Nobilitas, ſive ex Genere, ſive ex Privilegio, ſive ratione Matris tantum, ſive ratione Dignitatis, ſeu Gradus, ſive quocumque alio modo conveniat Hoſpiti ad verificandam qualitatem Nobilitatis requiſitam, cum ſufficiat, ut appellari poſſit aliquo modo Nobilis. Pignatell. *cit. conſult.* 98. *num.* 100. Tamburin. *Opuſcul. de Sacrificio Miſſæ lib.* 1. *cap.* 4. §. 4. *nu.* 32. Monacell. *tom.* 4. *ſupplement. ad tom.* 2. *num.* 492. & alii paſſim.

58 Hoſpitum autem appellatione veniunt illi, qui domi commorantur tamquam extranei recepti a Domino, qui quidem ſunt commenſales, ſed ex occaſione temporanea, & ad certum tempus. An autem hoc Privilegium extendatur ad Hoſpites, unius diei, & ejuſdem Civitatis, ſeu loci, qui ab Indultario invitantur ad prandium, vel ad ſpectaculum, & ſimilia? Variant Doctores. Affirmativam enim tenent Pignatell. *cit. conſult.* 98. *n.* 101. Tamburin. *loc. cit. nu.* 33. Pellizzarius *in Manual. Regular. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 2. *ſect.* 2. *qu.* 12. *num.* 150. & alii, quia dicunt ipſi, revera hi quoque ſunt Hoſpites: Immo inſuper addunt poſſe virum Nobilem de induſtria invitari ad hunc finem, ut poſſit in dicto Oratorio audire Miſſam, quia uterque, tam invitans, quam invitatus utitur Jure ſuo, nec fraudem committit: quia ſic ſolum redditur habilis vir Nobilis, ut gaudere poſſit Privilegio; Negativam tamen ſententiam docent Quarti *loc. cit. dub.* 2. Diana *part.* 9. *tract.* 1. *reſolut.* 6. & alii plures apud ipſum volentes, quod nomine Hoſpitum non comprehendantur habitantes in eadem Civitate, ſeu loco, ſed aliunde advenientes, quia Indultum Oratorii, cum diſponat contra jus commune, ſtricte, & non ample eſt interpretandum. 59 Qui veri ſunt Hoſpites, ſi ex aliquo accidenti abſit die Feſto Indultarius, poſſunt ſibi facere celebrari Miſſam, eamque audire, & præcepto ſatisfacere in dicto Oratorio abſque præſentia Domini, propter

Digitized by Google

pter dicta *ſupra nu.* 54. In modernioribus autem Brevibus ſolet poni hæc clauſula *In Hoſpitum tuorum Nobilium præſentia* ſolum pro Oratoriis Ruri exiſtentibus.

60 Duodecima clauſula: *Volumus autem, quod Familiares ſervitiis tuis tempore dictæ Miſſæ actu non neceſſarii, ibidem Miſſæ hujuſmodi intereſſentes, ab obligatione audiendi Miſſam in Eccleſia diebus Feſtis de præcepto minime liberi cenſeantur*, aperte demonſtrat, quod illi Familiares, qui non ſunt actu neceſſarii ſervitiis Domini tempore dictæ Miſſæ, non ſatisfaciunt ibi præcepto, quamvis ejus expenſis vivant, & commenſales ſint. Neceſſitas autem ſervitii in dictis Familiaribus requiſita non debet eſſe phyſica, & quoad Miſſam, quia certe Privilegiatus tempore Miſſæ nullo indiget, niſi ſit infirmus graviter, ſed reſpectu Domini, & quidem ſpectata neceſſitate morali conſiderando non ſolum decentiam, ſeu conditionem Dominorum, & Dominarum, ne ſoli, vel ſolæ remaneant Domi, & debito comitatu priventur, ſed etiam Domus, ne remaneat derelicta

61 a Domeſticis. Sic Card. Petra *tom.* 2. *Commentar. ad Conſtit.* 8. *Honorii III. n.* 63. Pignatell. *cit. conſult.* 98. *n.* 107. & 108. & alii.

62 Advertendum tamen, quod cum *die* 30. *Julii* 1706. *in Auximana Oratorii privati* tranſcripta fuiſſet in folio dicta clauſula Brevis nempe *Volumus autem, quod Familiares ſervitiis tuis &c.* & propoſitum fuiſſet in Sacra Congregatione Concilii ſequens dubium, *An in vim dicti Brevis ſatisfaciant præcepto Miſſæ in diebus Feſtis omnes famuli commenſales, vel quinam in caſu?* Reſcriptum fuit: *Dilata juxta mentem*, & mens fuit, quod *Orator peteret declarationem a Papa*. Sicque patet, Sacram Congregationem Concilii noluiſſe apponere manum propter ſatis claram mentem Papæ in dicta clauſula expreſſam. Sic apud Monacell. *tom.* 4. *ſupplement. ad* 2. *t. num.* 487.

63 An Capellanus, ſeu Sacerdos electus ad celebrandum in Oratorio privato, & Miniſter inſerviens ſatisfaciant præcepto audiendi Sacrum diebus Feſtis ibi celebrando, & reſpective miniſtrando? Variant Doctores; Pignatellus enim *tom.* 6. *cit. conſult.* 98. *n.* 97. ſic præciſe habet: *Quod autem ad Capellanum, quando contingit in Oratorio celebrare, non poteſt ſatisfacere præcepto audiendi Miſſam in Oratorio illius, cujus eſt Capellanus, ſi ſalarium tantum recipiat pro celebrando, abſque eo quod in celebratione inſerviat Domino, ſed habet tantum onus celebrandi; Poteſt autem, ſi ſit addictus ſervitio Domini, ita ut celebret, & Dominus, aut Familia habeat commoditatem audiendi Miſſam: Tunc enim eſt in ſervitio Domini, & cum recipiat ſalarium, vivit expenſis ipſius, ac proinde concurrunt conditiones neceſſariæ, ut ſit vere Familiaris:* Roſignolus *autem de Euchariſtia q.* 8. *art.* 12. *nu.* 16. abſolute ſupponit quemlibet Sacerdotem electum ad ibi celebrandum ſatisfacere præcepto, & utitur hoc fundamento ad probandum ſatisfacere etiam Miniſtrum ei inſervientem, quamvis talis Miniſter non eſſet ex Privilegiatis per diploma, & exiſterent alii Privilegiati, qui poſſent, & vellent Sacro miniſtrare; Quia, dicit ipſe, ſicuti Sacerdos electus ad ibi celebrandum ſatisfacit, non eſt cur non ſatisfaciat Miniſter electus ad miniſtrandum; & ſicuti poteſt eligi hic, vel ille Sacerdos ad Miſſam celebrandam, ita poteſt hic, vel ille Miniſter eligi ad inſerviendum; Tum quia Miniſter inſerviens Sacro ſortitur Privilegium, & conditionem Celebrantis. Sic ille citans pro ſe Dianam *l.* 9. *tract.* 1. *reſolut.* 17.

Aſt tamen, quamvis ſit verum, quod ſatisfaciat Sacerdos celebrans, & Miniſter inſerviens, quando non adeſt inter Privilegiatos, qui poſſit, & velit miniſtrare Sacro, cum conceſſo principali intelligatur conceſſum & acceſſorium, quod ex diſpoſitione Juris, vel ex natura ſua neceſſarium eſt ad ipſum principale conſequendum, uti verificatur de Sacerdote electo a Privilegiato ad ibi celebrandum, & de Miniſtro in caſu quo non adſit Privilegiatus, qui poſſit, & velit miniſtrare Sacro; Non ſic autem de Miniſtro non Privilegiato in caſu, quo adſit inter Privilegiatos qui poſſit, & velit miniſtrare Sacro, quia ipſe non eſt acceſſorius ad conſequendum ipſum principale conceſſum, cum ſine ipſo poſſit æque bene miniſtrari Sacro per alium Privilegiatum, qui poteſt, & vult in noſtra ſuppoſitione Sacro miniſtrare; Tum quia, cum de Jure communi *in cap.* 1. *cap. Sicut & cap. Unicuique diſt.* 1. *de conſecratione*, & juxta mandatum Concilii Tridentini *ſeſſ.* 22. *decret. de evitand. in celebratione Miſſæ*, Miſſa ſit celebranda, & audienda in Eccleſia, Indultum Oratorii privati tamquam odioſum, & præjudiciale cultui Divino, eſt ſtricte, & non late interpretandum. Fagnan. *in cap. Non licet n.* 13. & 14. *de præbend. arg. cap. Odia* 15. *de Regul. juris in* 6. adeoque nequit extendi ad non Privilegiatos, & ad Miniſtros non neceſſarios. 64

In Oratorio privato, in quo ex juſta cauſa ab Apoſtolica Sede conceditur facultas celebrandi Miſſam in die Nativitatis Domini, tres Miſſæ, non autem una dumtaxat, ab eodem 65

Digitized by Google

Sacerdote celebrari poſſunt. *Sacr. Cong. Conc. in dubio Oratorii privati* 20. *Jan.* 1725.

66 Habens Bullam Cruciatæ non ſatisfacit præcepto audiendo miſſam in privato Oratorio; Per Bullam enim Cruciatæ non conceditur facultas habendi tale Oratorium privatum, neque Commiſſarius Bullæ poteſt eam licentiam concedere, ſed ſolus Papa; *Communis*. Privilegium enim Bullæ Cruciatæ circa Oratoria privata fuit ſublatum per Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 22. *cap.* 8. *in Decreto de obſervandis, & evitandis in celebratione Miſſæ*, & per Decretum Congregationis juſſu Pauli V. editum *die* 25. *Octobr.* 1615. Atque in hac ſpecie declaravit *Sac. Congreg. Concilii die* 14. *Novemb.* 1648. ad preces Archiepiſcopi Calaritani per hæc verba: *An Privilegium Bullæ Cruciatæ pro hujuſmodi Oratoriis, Altaribus, ac Miſſarum celebratione in dicta Diœceſi poſſit ſuffragari; Item an quatenus dictæ Capellæ ſub decreto Sacri Concilii, nec non dicto decreto Pauli V. & Litterarum prohibitione comprehendantur, & Bulla Cruciata non ſuffragetur, liceat Archiepiſcopo contra Sacerdotes tam Sæculares, quam Regulares in iiſdem Capellis celebrare volentes poſt Edictum Archiepiſcopi publicatum, ſeu intimatum procedere, & quibus pœnis illos punire?* Sac. Congregatio reſpondit: *Privilegium Bullæ Cruciatæ non ſuffragari. Item licere Archiepiſcopo contra Sacerdotes tam Sæculares, quam Regulares in iiſdem Capellis celebrare volentes poſt Edictum Archiepiſcopi publicatum procedere etiam ad pœnas cenſurarum*. Sic refert ex Fagnan. Pignatell. *tom.* 6. *cit. conſult.* 98. *num.* 117.

67 Oratoria, quæ ſunt in Aulis publici Palatii Civitatis, ubi Senatores conveniunt, ſunt privata, adeoque opus eſt Indulto Summi Pontificis, ut ibi celebrari poſſit. Sic declaraſſe Sacram Congregationem Concilii refert Diana *par.* 9. *tract.* 1. *reſolut.* 35. & ex ipſo Quarti
68 *loc. cit. dub.* 3. *difficult.* 3. Non comprehenduntur autem in Decreto tollente Oratoria privata Capellæ Carcerum publicorum. Unde poteſt in ipſis quolibet die celebrari, & ab omnibus ibi Miſſam audientibus ſatisfieri præcepto audiendi Miſſam diebus Feſtis, cum ipſæ Capellæ cenſeantur Oratoria publica: Diana *loc. cit.* Quarti *loc. cit.* La Croix *lib.* 6. *par.* 2. *n.* 164. & alii. In Decreto enim Concilii Tridentini *cit. ſeſſ.* 22. *cap.* 8. tollente Oratoria privata comprehenduntur dumtaxat Oratoria in particularibus Domibus exiſtentia. Sic declaraſſe *Sacram Congregationem in Florentina* 1. *Septembr.* 1615. *& in Conimbricen.* 1. *Julii* 1615. *refert* Barboſa *in cit. cap.* 8. *ſeſſ.* 22. *Concilii Tridentini num.* 21. *& in Summa Apoſtolic. deciſ. verb. Oratorium n.* 2. & Sellius *in Selectis Canonic. cap.* 18. *num.* 25.

Item non comprehenduntur in decreto tollente Oratoria privata, Capellæ, & Oratoria 69
exiſtentia in propriis Palatiis, & domibus propriæ habitationis Epiſcoporum; ſive ſint in Diœceſi, ſive extra, & inibi Miſſam audientes ſatisfaciunt præcepto de audienda Miſſa diebus Feſtivis, ut reſpondit *Sacra Congreg. Concil.* 22. *Septemb.* 1640. *in Nullius lib.* 6. *decret. pag.* 421. & præcedenter 17. *Auguſti* 1630. *lib.* 14. *Decret. pag.* 147. Etiamſi ſint Epiſcopi
Titulares; *Ead. Sac. Congreg. Concil. in Valen-* 70
tina 1616. apud Monacell. *tom.* 2. *tit.* 13. *formul.* 1. *in adnotat. ad decretum Communionis quotidianæ n.* 1. *& ibid. eod. tit.* 13. *formul.* 2. *n.* 31. *in princip.* ubi dicit, quod hoc privilegio eis conceſſo *in cap. final. de Privilegiis in* 6. & non revocato ut ſupra, nequeunt uti extra domum propriæ habitationis ex Decreto Clem. XI. adducto *ſupra num.* 5. Quod tamen debet intelligi juxta noviſſimam declarationem Innoc. XIII. Conſtitut. incip. *Apoſtolici Miniſterii* §. 22. ibi: *Declaramus tamen, quod cum in prædicto Decreto ſtatuatur non licere Epiſcopis extra domum propriæ habitationis in domibus Laicis erigere Altare, ibique Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium celebrare, ſive celebrari facere, hujuſmodi prohibitio intelligenda non ſit de domibus etiam Laicis, in quibus ipſi Epiſcopi forte occaſione Viſitationis, vel itineris hoſpitio excipiantur, ut nec etiam quando Epiſcopi in caſibus a jure permiſſis, vel de ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia abſentes a domo propria ordinariæ habitationis, moram idcirco faciant in aliena domo per modum ſimilis habitationis, his enim caſibus licita iis erit erectio Altaris ad effectum prædictæ celebrationis non ſecus ac in domo propriæ ordinariæ habitationis*. Quæ Innoc. XIII. Conſtitutio confirmata eſt quoad omnia a Benedicto XIII. Conſtit. incip. *In Supremo*.

Item non comprehenduntur in Decreto tollente Oratoria privata Capellæ, & Oratoria 71
Cardinalium, qui ſtatim ac ſunt promoti ad hanc ſublimem, & eminentem dignitatem abſque alia expeditione indulti, non per viam extenſionis, ſed comprehenſionis includuntur in diſpoſitione *cap. final. de Privilegiis in* 6. ut ad longum probat Fagnan. *in cap. Quod nonnullis a num.* 6. *uſque in finem, de Privilegiis*; Cardinales enim ſunt dignitate, & Officio majores Epiſcopis, ut expreſſe declaravit Eugenius IV. Conſtit. incip. *Non mediocri*, & Leo X. Conſtitut. incip. *Superne*, & patet experien-

Digitized by Google

perientia, ac per conſequens æquali, ac majori titulo gaudent Privilegio habendi Oratorium privatum, ſicut Epiſcopi, & inibi Miſſam audientes diebus Feſtis ſatisfaciunt præcepto. *Communis*.

72 Item non comprehenduntur in Decreto tollente Oratoria privata, Capellæ, & Oratoria privata Regularium: Poſſunt enim adhuc hodie Generales, & Provinciales Regularium in ſuis Conventibus, & Collegiis erigere privata Oratoria: Dummodo ad Divinum cultum tantum ſint deputata, & in ipſis abſque alia Epiſcopi, vel Summi Pontificis facultate poſſunt legi eodem die plures Miſſæ, nedum a Regularibus, ſed etiam a Presbyteris ſæcularibus, cum hoc Privilegium non ſit perſonale tantum, ſed etiam locale, quo frui poſſunt omnes alii Sacerdotes. Sic Averſa, Hieronymus Garcias, Lezana, Suarez, Lugo, Baſſæus, Azorius, Fagundes, Marchinus, Reginaldus, Miranda, Tamburinus, Peyrinus, & alii innumeri citati, & ſecuti a doctiſſimo Patre Roſignolo *de Eucharistia q.* 8. *art.* 14. *num.* 1. Et ſic tenent etiam Diana *par. 9. tract.* 1. *reſolut.* 32. *&* 34. Quarti *par.* 4. *tract.* 10. *dub.* 9. La Croix *lib.* 6. *part.* 2. *n.* 27. & alii paſſim.

73 Nec quoad hæc Oratoria fuerunt revocata Privilegia Regularium a Concilio Tridentino *ſeſſ.* 22. *in decreto de obſervandis, & evitandis in celebratione Miſſæ*, quia ibi Concilium revocavit ſolum Privilegia celebrandi Miſſam in *privatis Domibus*; Unde in ipſo Decreto comprehenduntur dumtaxat Oratoria in particularium Domibus exiſtentia, ut ſæpius declaravit Sacra Congr. per decreta allata *ſupra nu.* 68.

74 Et dato etiam, quod per Concilium fuiſſent revocata Privilegia conceſſa antecedenter Regularibus habendi in ſuis Conventibus, & Collegiis Oratoria privata, & ibi celebrandi, fuerunt tamen innovata per poſteriorum conceſſionem factam poſt ipſum Concilium Societati Jeſu, & in virtute Communicationis Privilegiorum etiam aliis Regularibus a Gregorio XIII. die 3. Maii 1575. per Breve incip. *Decet Romanum Pontificem*, in quo ſic expreſſe habetur: *Volumus, ut in Oratoriis, & Capellis, quæ ipſius Societatis Provinciales per ſe in Domibus, Collegiis, & aliis locis, ubi aliqui Societatis reſidebunt, approbaverint, & ad Divinum dumtaxat cultum deputaverint, Miſſæ, & alia Divina Officia, alterius licentia minime*

75 *requiſita, celebrare poſſint*. Nec etiam quoad hæc Oratoria privata ſunt revocata Privilegia Regularium in noviſſimo Decreto Clementis XI. de celebratione in Oratoriis privatis adducto *ſupra n.* 5. quia Decretum, ut illud legenti patet, loquitur ſolum de Altari portatili, ibi: *Quo vero ad Altare portatile ... Utendi dicto Altari portatili*.

In ſupradictis privatis Regularium Oratoriis, 76
ſeu Capellis poſſunt omnes fideles Miſſam audire, & ſatisfacere præcepto audiendi Sacrum diebus Feſtis: quia iſta Oratoria gaudent Privilegio Oratorii publici, cum ſint per modum habitus deputata dumtaxat ad Divinum cultum, & tale Privilegium non ſit perſonale tantum, ſed etiam locale, quo frui poſſunt etiam omnes alii Chriſtifideles. Sic Tamburin. *Opuſcul. de Sacrific. lib.* 1. *cap.* 4. §. 3. *nu.* 6. citans Azorium, Suarez, & Dianam, Quarti *loc. cit. par.* 3. *tit.* 10. *dub.* 9. §. *Colligitur* 3. Roſignolus *loc. cit. num.* 7. *verb. Secunda*, ubi expreſſe dicit, quod in dictis Oratoriis *omnes indifferenter, & libere audiunt Sacrum, nec ullus eſt, qui dubitet, quin præcepto ſatisfaciant*.

Cardinalis Petra tamen *tom.* 2. *Commentar.* 77
ad Conſtit. 8. *Honorii III. num.* 48. *&* 49. ſic præciſe habet: *Illud autem, an Sæculares ibi Miſſam audientes ſatisfaciant præcepto? certum eſt regulariter non ſatisfacere, niſi ſpeciale ſit Privilegium, quod debet in fonte revideri; prout an in illis Oratoriis poſſint celebrare Sacerdotes ſæculares*, ut animadvertit Paſſerin. *de ſtatib. homin. t.* 3. *q.* 186. *art.* 10. *num.* 982.

An autem Regulares poſſint habere Oratoria 78
privata etiam extra Conventus in Grangiis, & Domibus ruralibus utilitatis, & recreationis cauſa acquiſitis? Variant Doctores. Affirmativam enim tenent Lezana, Rodriquez, Peyrin. de la Crux, Henriquez, Leo, Quintanadven. Garcias, Pellizzarius, Diana, Aloyſius de S. Joanne, & Miranda citati, & ſecuti a Sapientiſſimo Patre Roſignolo *loc. cit. num.* 4. *& ſequentibus*, ubi id late probat, & oſtendit, non poſſe Regulares in hoc impediri ab Epiſcopis, concluditque, omnes audientes Miſſam in dictis Oratoriis ſitis in eorum Grangiis, & Domibus ruralibus ſatisfacere præcepto audiendi Sacrum in diebus Feſtis: Vide ipſum *loc. cit.* & Quarti *loc. cit. dub.* 9. *per totum*. Negativam autem docent Card. Petra *loc. cit. n.* 53. Matthæuc. *Officialis Curiæ cap.* 10. *nu.* 83. ubi dicunt poſt Concilium Tridentinum eſſe prohibitum; nam *Sacra Cong. Concilii die* 1. *Martii* 1687. Ad dubium Oratorii: *An Sacerdos Regularis abſque peculiari Sedis Apoſtolicæ Indulto poſſit in domo rurali Monaſterii celebrare*; Reſpondit *negative*; Unde recte monet dict. Card. Petra in hac materia reſpicienda eſſe

eſſe attente verba Privilegiorum an etiam ſe extendant ad parvas Domos recreationis.

79 Ut Regularium Oratoria privata legitime erigantur, & deputentur ex verbis allegati Privilegii Gregorii XIII. requiritur, ut Provinciales per ſe ipſus locum obſervent, & deſignent: Privilegium enim ſic habet expreſſe: Ut *in Oratoriis, & Capellis, quæ ipſius Societatis Provincialrs per ſr approbaverint, & ad Divinum dumtaxat Cultum deputaverint*. Et per hoc Card. de Lugo *in reſponſis moralibus l. 1. dub.* 14. ſolide deſendit non poſſe Superiores locales hujuſmodi Oratoria per ſe deſignare, & approbare, ſed ſolum poſſe ex commiſſione Provincialis judicare, de decentia, & idoneitate loci, & poſtea ipſum informare, ut juxta ipſam informationem Provincialis per ſe approbet, & deputet locum in Oratorium, quamvis ſit abſens, cum non magis requiratur hic præſentia approbantis, quam in abſolutione a Cenſura, quæ per omnes omnino ab abſente dari poteſt; Quarti tamen *loc. c. dub.* 8. *in fine*, & Diana *ibi cit.* cenſent, poſſe Superiores locales deſignare, & approbare locum ſaltem ex ratihabitione, aut commiſſione præſumpta Provincialis.

80 Hinc pro complemento juvat afferre ſequentem reſolutionem Sacræ Congregationis Concilii relatam ab Eminentiſſimo Petra *tom.* 3. *Commentar. ad Conſtitut.* 2. *Alrxandri IV. n.* 33. ibi: *Sacra Congr. Conc. in Meſſanen. Privilegii* 20. *Septemb.* 1698. *lib.* 48. *decret. pag.* 471. propoſitis dubiis:

I. An Regularis Theatinus potuerit licite erigere Altarr portatile, Sacrum prragere, & Sanctiſſimum Viaticum miniſtrare alteri Rrgulari infirmo in Domo privata illius conſanguineorum abſque licentia Ordinarii, aut Parochi?

II. An poſſit Ordinarius in hoc, & ſimilibus caſibus procedere contra Regulares etiam ad Cenſuras? Reſpondit, *ad I. Nrgative; ad II. Affirmativr, ſed in præſenti non moleſtandum.*

81 Non permittitur a Sacra Congregatione Oratorium cum Beneficio in domo privata: Immo Sacr. Congreg. Immunit. ad tollenda inconvenientia *in Neritonenſi* 18. *Januar.* 1628. *cenſuit, Capellam cum Beneficio rſſe rrmovendam a Domo privati*, apud Card. Petra *tom.* 3. *Commentar. ad Conſtitut.* 2. *Paſchal. II. num.* 80.

82 Quo autem ad hæc Oratoria privata attendenda nunc eſt noviſſima diſpoſitio Sac. Cong. Concil. & Benedicti XIV. in ſequenti decreto, quod hic ad litteram datur.

Decretum Juſſu Sanctiſſimi Domini Noſtri Benedicti XIV. editum circa celebrationem Miſſæ in Oratoriis privatis. Die ſeptima Januarii MDCCXLI.

CUm duo nobiles Conjuges Diœceſis Marſicen. obtinuiſſent a Sede Apoſtolica Indultum pro celebratione Miſſæ in privato ſuæ Domus Oratorio ſic conceptum: *Dilectr fili, & dilecta in Chriſto filia ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Spirituali veſtræ conſolationi, quantum cum Domino poſſumus, benigne conſulere, voſque favoribus ſpiritualibus, & gratiis proſequi volentes, & vrſtrum ſingulares perſonas a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, Cenſuris & pœnis a jure, vel ab homine, quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibrt innodatæ exiſtunt, ad effectum præſrntium dumtaxat conſequrndum harum ſerie abſolventes, & abſolutas fore cenſentes, ſupplicationibus vrſtro nominr Nobis, ſuper hoc humilitrr porrrctis inclinati, Vobis, qui (ut aſſeritis) loco Gallichii, & Meſſanelli Marſicen. ſeu alterius Diœceſis Juriſdictionrm temporalem in illis, ſeu eorum altero exercendo Baro, & Baroniſſa reſpective exiſtitis, ut in privatis Domorum veſtræ habitationis in Civitate, & Diœceſi Marſicen. exiſtentib. Oratoriis ad hoc decenter muro exſtructis, & ornatis, ſeu extruendis, & ornandis, ab omnibus domeſticis uſibus liberis per Ordinarium loci prius viſitandis, & approbandis, ac ipſius Ordinarii licentia ejus arbitrio duratura, unam Miſſam pro unoquoque die, dummodo in riſdem domibus celebrandi licentia, quæ adhuc duret, alteri conceſſa non fuerit, per quemcumque Sacerdotem ab eodem Ordinario approbatum ſæcularem, ſeu de Superiorum ſuorum licentia Rrgularem, ſine tamen quorumcumque Jurium Parochialium præjudicio, ac Paſchatis Rrſurrectionis, Pentecoſtrs, & Nativitatis Domini Noſtri Jrſu Chriſti, aliiſque ſolemnioribus anni frſtis dirbus excrptis in veſtra & Natorum, Conſanguineorum, & affinium in eadem domo, vobiſcum inſimul habitan. Familiæque, & quoad Oratoria Ruri exiſtentia, etiam in Hoſpitum Nobilium veſtrorum præſentia celebrari facerr libere, & licite poſſitis, & valeatis, ac Veſtrum quilibrt poſſit, & valeat Auctoritate Apoſtolica tenore præſentium concedimus, & indulgemus: Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumqur. Volumus autem quod familiares ſervitiis veſtris, tempore dictæ Miſſæ,*

actu

actu non neceſſariis, ibidem Miſſæ hujuſmodi intereſſentes ab obligatione audiendi Miſſam in Eccleſia diebus feſtis de præcepto minime liberi cenſeantur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub annulo Piſcatoris die 12. Februar. 1739.

Cum exorta eſſet dubitatio, an ex vi hujuſmodi Indulti liceret Miſſam celebrari in privato Oratorio, etiam ſine præſentia alterutrius ex dictis Conjugibus, in quos Indulti conceſſio directa erat, cui quidem dubitationi locum dedit opinio nonnullorum Doctorum pro affirmativa, & negativa reſpective ſententia inter ſe certantium, Sacr. Congregatio Concilii, ad quam hujus quæſtionis reſolutio delata fuit, die tertia Decembris 1750. cenſuit: Non licere; Deinde vero Sanctiſſimus Dominus Noſter, reprobata contraria Doctorum ſententia, prædictam Sacræ Congregationis reſolutionem nedum approbavit, verum præſenti Decreto publice evulgando voluit omnibus notum fieri; non poſſe vigore ſimilis Indulti celebrari Miſſam in privatis Oratoriis, quando eidem Miſſæ actu non interſit aliquis ex iis, quibus principaliter Indultum conceſſum eſt; Indultum vero principaliter conceſſum intelligi iis tantum, quibus Breve dirigitur, nimirum Perſonis illis, quæ a tergo ejuſdem Brevis proprio nomine nuncupantur, adeout ſine præſentia alicujus ex dictis Perſonis, minime liceat Miſſæ Sacrificium peragi; etiamſi præſens ſit aliquis, ſive ex Familiaribus, ſive demum ex Hoſpitibus Nobilibus in eodem Brevi memoratis, quippe quibus nil aliud per hujuſmodi Breve conceditur, quam quod unuſquiſque eorum (dummodo, quod attinet ad Familiares juxta clauſulam in iiſdem Brevibus inſertam, non ſit ex illis actu non neceſſariis) aſſiſtens Miſſæ, quæ celebratur in Oratorio privato in præſentia alicujus ex Perſonis a tergo Brevis proprio nomine nuncupatis, ſatisfaciat obligationi audiendi Miſſam diebus Feſtis de præcepto. Sublata igitur, & proſcripta quacumque minus germana interpretatione ejuſmodi Brevium, & Indultorum in contrarium hactenus facta, Sanctitas ſua ita declaravit, & ſervari omnino mandavit, diſtricte præcipiens, ut omnes Epiſcopi, aliique locorum Ordinarii, etiam tamquam a Sede Apoſtolica Delegati executioni, & obſervantiæ hujus Decreti diligenter incumbant pet Canonicas pœnas contra inobedientes eorum arbitrio conſtituendas.

A. Card. Gentili Præfectus.

C. A. Archiepiſcopus Philippen. Secr.

83 Oratorium publicum obtenta prius a Sacra Congregatione Concilii translatione onerum, poteſt, clauſa janua viæ publicæ reduci ad Oratorium privatum. *Sacra Congreg. Immunit. in Lucana* 19. *Auguſt.* 1740. *lib.* 1. *decret. Valleman. pag.* 604. Capella erecta in privatis domibus cum dote, & titulo non cadit ſub decreto prohibitionis de celebratione Miſſarum in privatis Oratoriis; *Sac. Congr. Conc. in Polignanen.* 23. *Auguſt.* 1653. *lib.* 19. *decret. pag.* 688. apud Urſayam *Inſtit. Crimin. lib.* 1. *tit.* 10. §. 2. *num.* 85.

84 In Oratorio privato, in quo ex cauſa infirmitatis a Sede Apoſtolica conceditur facultas celebrandi Miſſam in die Nativitatis Domini, tres Miſſæ, non autem una dumtaxat, ab eodem Sacerdote celebrari poſſunt. *Sacra Congr. Concil. in dubio Oratorii privati* 20. *Januar.* 1725. apud *Theſaurum Reſolutionum Sacræ Congr. Conc. tom.* 3.

85 Oratoria Privata non ſolent facile concedi in domibus mulierum in communi viventium, ut norant Doctores paſſim, & præſertim Nicolius *in Floſculis verb. Clauſura num.* 38. *in fine*, Urſaya *tom.* 8. *part.* 2. *diſcept.* 6. *num.* 8. *& ſequent.* Monacell. *tom.* 2. *tit.* 6. *formul.* 19. *n.* 19. *&* 20. & patet ex pluribus Sacrarum Congregationum decretis, & ſignanter in una *Panormitana* 14. *Februar.* 1699. in qua *Sacr. Congr. Conc.* non obſtante favorabili voto Reverendiſſimi Archiepiſcopi, ſimilem inſtantiam Congregationis mulierum rejecit, quam refert, & ſequitur Monacell. *loc. c. num.* 20. & ibidem *num.* 19. referendo aliam reſolutionem *Sacræ Congregat. Epiſcop. & Regul. in Imolen.* 20. *Februar.* 1694. advertit Sacras Congregationes non ſolum non eſſe faciles ad concedendas ſimiles Gratias, ſed nec etiam approbare ſimilia mulierum Collegia, illa ſimpliciter tolerando ad cuſtodiendam honeſtatem, & libere relinquendo ſub Ordinariorum cura & juriſdictione; Et quidem merito denegantur ſimilia Indulta, quia hujuſmodi Congregationes mulierum ſine clauſura viventium ſunt contra expreſſam diſpoſitionem, & prohibitionem Pii V. Conſtitutione incipiente *Circa Paſtoralis Officii* relat. a nobis ſub verb. *Tertiariæ n.* 15. ubi quod tales mulieres poſſunt hoc tempore pro-

prohiberi, ne in commuuitate maneant, niſi profeſſionem cum quarto voto de perpetua clauſura emittant ad formam dictæ Pianæ Conſtitutionis, ut de facto Urbanus VIII. Conſtitut. incip. *Paſtoralis Romani Pontificis*, ſuppreſſit, & annullavit quamdam hujuſmodi mulierum Congregationem; Unde ſimiles Congregationes mulierum, vel penitus diſſolvuntur, vel ſi tolerentur, remanent ſub omnimoda jurisdictione Ordinariorum, ut pluries reſpondit Sacra Congregatio, cum Epiſcop. & Regul. tum Sacri Concil. Vide ibi *a num.* 15. 16. *&* 17.

86 Oratorium eſſe publicum per multa oſtendit, & probat erudite de more D. Urſaya *tom.* 1. *part.* 2. *diſcept.* 23. Et ſignanter ab Altari fixo, & ſtabili, *ib. num.* 95. Ab admiſſione plurium perſonarum ad audiendas Miſſas *ib. num.* 95. A campana, & campanili ibi exiſtentibus *ib. num.* 91. *&* 99. A celebratione multarum Miſſarum in illo ſequuta, *ibidem num.* 94. A celebratione Miſſarum per ſpatium decennii, *ib. num.* 96. A celebratione Feſtivitatis illius Sancti, cui eſt dicatum, *ib. num.* 97. A porta correſpondente viæ publicæ, *ib. num.* 92. Nec ceſſat eſſe publicum, etiamſi habeat januam in interiori atrio, ſeu cortili palatii, *ib. num.* 29. ex dectet. *Sac. Congregat. Epiſcop. & Regul. in Oſtunen.* 20. *Mart.* 1698. *& Sacræ Congregat. Concil. in Compſana* 31. *Maii* 1704. *&* 8. *Auguſt.* 1705. ibique *num.* 30. affert exempla Urbis, & idem aſſerit *ſub num.* 60. adducens ad litteram cit. decret. *in Oſtunen.* confirmat. 9. *Mart.* 1702. Nec publicitati Oratorii detrahit, quod aditus ipſis detur per Scalas, ſeu porticum per viculum, aut ædes privatorum, *ib. num.* 27. adducens ad id etiam deciſionem Sacræ Rotæ. Et a fortiori non deſinit Oratorium eſſe publicum, quando Patronus cedit juri, quod habebat in ſitu ante illius portam, *ib. num.* 25. *&* 26. referens per extenſum magiſtralem deciſionem *Sacræ Congregat. Epiſcop. & Regul. in Placentina* 14. *Novemb.* 1626. ac dicens, quod talis reſolutio vim legis habeat, & tamquam talis ſervanda ſit; Et ibi per tot. dictam diſceptationem 23. *Piſauren. Oratorii*, ſic docte, & erudite ſcripſit, quod plurimis juribus, & Decretis, ac innumeris Doctoribus ad rem adductis, victoriam reportavit contra Curiam Epiſcopalem Piſauri in Sacra Congregatione Epiſcopor. & Regul. quæ Ponente Eminentiſſimo Cardinali Rubino *die* 2. *Jun.* 1706. Reſcripſit: *Attenta refectione Prætorii Vicarius Apoſtolicus permittat celebrationem Miſſarum, & Feſti Nativitatis B. V. M. circumſcripto proceſſu in Curia Epiſcopali fabricato ſuper prætenſa falſitate teſtium.*

Et Oratorium eſſe publicum, declaravit *Sac. Congregat. Concil. in Savonen.* in qua propoſitis binis hiſce dubiis: *I. An ædes Sacra S. Mariæ de Areneto ſit Eccleſia publica, vel Oratorium privatum in caſu. II. An conſtet de nullitate, & injuſtitia interdicti, & reſpective Suſpenſionis a Divinis in caſu &c. Die* 28. *Jul.* 1724. prodiit Reſcriptum: *Dilata, & fiat planta judicialis, & addatur dubium juxta mentem.* Et repropoſita cauſa ſub dubio: *An ſit ſtandum, vel recedendum a deciſis in caſu &c. Die* 9. *Septemb.* 1724. Reſponſum fuit: *Prævio receſſu a deciſis; Eccleſiam eſſe publicam, facta tamen per Senatorem Imperialem in publico Inſtrumento declaratione, ſe nullum jus habere in area ſita ante Eccleſiam, necnon quod claves tam Eccleſiæ, quam Areæ prædictæ retineantur a Capellano, & ad D. Secretarium cum Sanctiſſimo pro declaratione: quod Area non gaudeat immunitate: Et quo ad ſecundum affirmative, & amplius.* Sic apud Theſaurum *Reſolutionum Sacr. Congregat. Conc. tom.* 3. Et in *Ruben. die* 29. *Jul.* 1731. ad dubia: *I. An licita ſit celebratio Miſſarum in Oratorio, de quo agitur; Et quatenus negative;* Et *II. An, & quomodo ſit providendum in caſu &c.* Ead. Sac. Congregat. Concil. Reſpondit: *Ad I. Affirmative, & amplius. Ad II. Proviſum in primo* apud *d. Theſaurum tom.* 5. 87

Et in *Nitrien. die* 2. *Februar.* 1735. ad dubia: *I. An conſtet de valida conſecratione Oratorii, de quo agitur in caſu &c. II. An idem Oratorium ſit publicum, ſeu potius privatum in caſu &c. Ead. Sacr. Congregat. Conc.* Reſpondit: *Ad I. Affirmative. Ad II. Affirmative quoad primam partem, at negative quoad ſecundam; Impoſita tamen obligatione Comiti Joſepho retinendi apertas Fores atrii de die, & conſtituendi Capellam congrue dotatam;* apud *d. Theſaurum tom.* 7. ubi ab Eminentiſſimo Cardinali Cavalchini, tunc Sacræ Congregat. Secretario in ſua eruditiſſima cauſæ expoſitione adducuntur ad rem ſequentia decreta. 88

In *Nullius die* 13. *Januar.* 1626. Eadem Sacra Congregatio cenſuit, *Committendum eſſe Ordinario, ut ibi Orator publico Inſtrumento ſe obligaverit, ſemitam, qua itur ad Capellam, cuicumque liberam in perpetuum ſervare, atque illius ſitus dominio, ac juri efficaciter renunciaverit, declaret, Capellam ipſam non comprehendi in Decreto a Congregatione edi-* 89

to de privatis Oratoriis, *petitamque celebrandi licentiam pro ſuo arbitrio concedat*; *ubi tamen prius dictam Capellam viſitaverit*, *ac Divino cultui peragendo aptam*, *ac decentem eſſe comperit*, *atque itaut nullum hinc præjudicium inferatur juribus Parochialis Eccleſiæ*, ut in *lib.* 19. *Decret. pag.* 316. In *Vercellen.* ubi Epiſcopus prohibuerat, ne diebus ſolemnioribus Miſſa celebraretur in Oratorio intra mœnia Caſtri Catailengi exiſtente; & Comitibus de Catailengo exponentibus, idem Oratorium eſſe Sacra ſupellectili inſtructum, ab immemorabili tempore in eo Nocte Nativitatis Domini pluries celebratam fuiſſe Miſſam ſolemnem, Epiſcopos anteceſſores illud viſitaſſe, in eo adminiſtratum fuiſſe Sacramentum Confirmationis, & tandem publicum, & liberum ad illud haberi aditum, cum nocturno tantum tempore clauderetur janua prædicti Caſtri; *Sacr. Congreg. die* 3. *Auguſti* 1675. Reſpondit, Oratorium eſſe publicum, adeoque licitum eſſe ibi celebrare Feſtis etiam ſolemnioribus, *ut in lib.* 29. *decret. pag.* 124.

90 *In Compſana*, cum Oratorium in aula palatii Baronis Caſtri Novi ſitum, Eccleſiaſtico Interdicto fuiſſet ſuppoſitum, necnon prohibitum Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium ibi celebrari, niſi doceretur de legitima facultate Apoſtolica, eo ſub fundamento quod ad ipſum publicus non patebat acceſſus, ac intra ſepta palatii exiſtebat, ita ut privatum, & non publicum dici deberet, memoratus Baro, & Scipio ejus filius poſtulantes ab hac Sacra Congregatione prædictum Oratorium publicum declarari, oſtendere fategerunt, idem Oratorium habere fixum Altare marmoreum, & campanile cum campana pro convocatione populi ad audiendum Sacrum, dicatum eſſe S. Joanni Baptiſtæ, Feſtum ejuſdem Sancti Titularis ſolemniter celebrari cum totius Cleri aſſiſtentia, ibique erectum reperiri Beneficium ſub eodem titulo S. Joannis Baptiſtæ de jurepatronatus Baronum dicti Caſtri, necnon procurationem Epiſcopo dictum Oratorium viſitanti perſolutam fuiſſe, propoſito inter cetera hoc dubio: *An interdictum emanatum per Viſitatorem ſub fundamento, quod Oratorium, ſive Capella, de qua agitur, ſit privata, & non publica, ſuſtineatur in caſu &c. die* 31. *Maii* 1704. reſponſum fuit *Negative*, ut in *lib.* 54. *decret. pag.* 216.

91 Immo repropoſita cauſa ad inſtantiam Epiſcopi Compſani exiſtimantis, non convenire, nec licere, quod atrium palatii Baronis pro libito claudi poſſet, quodque per palatium ad Capellam haberetur aditus, diſcuſſa fuerunt duo hæc dubia: *I. An aperiendum ſit oſtium Capellæ, in via publica, vel potius removendæ ſint valvæ impedientes ingreſſum in atrium? II. An liceat Baroni per palatium ad Eccleſiam deſcendere in caſu &c.* Et eadem Sac. Congregat. Concil. *die* 8. *Auguſti* 1705. reſpondit: *Ad I. Negative. Ad II. Affirmative, in caſu, de quo agitur, ut in lib.* 55. *decret. pag.* 292. Sic ad litteram dict. Eminentiſſimus Cavalchinus in citat. *Nitrien.* ubi refert etiam ſupradictas reſolutiones *in Savonen. ſub die* 28. *Julii*, & 9. *Septembr.* 1724.

Quamvis ſupra Oratorium, ſeu Capellam, aut Eccleſiam nequeant eſſe cameræ, vel loca ad habitandum, dormiendum, deambulandum, aut ad alium uſum profanum ex dictis, & Decretis allatis *ſupra num.* 18. & ſub verb. *Eccleſia art.* 5. *num.* 5. Subtus tamen ipſa poſſunt adeſſe horrea, cellæ vinariæ, aut Apothecæ, ut plura adducens exempla Urbis de Oratoriis, ac etiam de ipſiſmet Eccleſiis Parochialibus, ac pluribus ad id allegatis Doctoribus defendit D. Urſaya *tom.* 8. *part.* 1. *diſcept.* 40. *a n.* 136. *ad* 138. ubi inſuper refert, quod ita in terminis reſpondit *Sacra Congr. Epiſcop. & Regul. in Reatina* 6. *Jul.* 1706. & *Sacra Congreg. Concil. in Piſauren. Oratorii* 23. *Februar.* 1710. 92

Oratorii erectioni locum eſſe in Collegio, ut in eo valeant Miſſæ quolibet die, & etiam Feſtis ſolemnibus celebrari, & Sacramenta adminiſtrari Convictoribus, Diſcipulis, atque Domeſticis in Collegio actu degentibus, & illi inſervientibus excepta Communione Paſchali, reſpondit *Sac. Congregat. Conc. in Sutrina Oratorii* 11. *Jun.* 1718. apud *d. Theſaurum tom.* 1. 93

Sed præ omnibus attendenda eſt ſequens noviſſima Conſtitutio Benedicti XIV. juxta quam ſunt nunc moderanda varia ex ſupra traditis, quamque idcirco veluti normam & regulam hac in re ſervandam, ad litteram ſubvectimus. 94

BENEDICTUS XIV.

Venerabilis Frater, Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

MAgno cum animi noſtri dolore a Nobis intellectum eſt, nonnullas in Diœceſibus veſtris controverſias ac moleſta diſſidia, propter Oratoria privata, inſurrexiſſe, quibus præcidendis cum omnis per vos cura ac diligen-

gentia adhibita fuerit, non modo optato fine fruſtrati ſitis, ſed in aliorum offenſionem incurreritis, vobiſque eam acquiſiveritis reprehenſionem, & notam, quaſi nimio rigore adhibendo modum excedaris: optari proinde a vobis, ut per hanc Sanctam Sedem certæ vobis regulæ indicentur, ad quarum normam, ſublatis abuſibus, privati Oratorii Privilegium exerceri debeat; idque ad eum finem, ut cum Ordinationes veſtræ Pontificia auctoritate noſtra munitæ fuerint, non ſolum ab omni malevolorum cenſura immunes evadant, verum majus ſemper eiſdem honoris, atque æſtimationis pondus accedat. Licet autem veſtræ hujuſcemodi petitioni ſatisfacere facillime potuiſſemus, illos vobis libros indicando, tam in quibus de hujuſmodi materia doctrina traditur Prædeceſſorum Noſtrorum Romanorum Pontificum decretis conformis, quam alios etiam, quorum Scriptores, dum de privatis Oratoriis agunt, ea Sanctæ Sedis Decreta vel diſſimulant, vel ignorant, quæ aſſertionibus eorum omnino opponuntur; Nihilominus, cum nos Venerabiles Perſonas Veſtras præcipuo ac ſpeciali affectu proſequamur, per Encyclicam hanc Epiſtolam noſtram, qua fieri poterit brevitate, tum eorumdem Deceſſorum Noſtrorum, tum noſtram hac ſuper re mentem, ſenſuſque aperiemus: quibus quidem, præter obedientiam, quæ eiſdem debetur ratione auctoritatis, a qua velor a fonte dimanant, aliud etiam neſcio quid majoris ponderis ineſt, materiæ ipſius nomine, quæ eorum objectum eſt, quæque in quæſtione verſatur, cum omnis hujuſmodi res ab Apoſtolicis Privilegiis dependeat, quorum explicatio privativo jure Summis Pontificibus reſervata eſt, cumque eadem præcipuam normam deſumere debeat ex intentione illius, a quo conceſſio facta eſt, cujus ſenſus concedenti ſemper, quam alii cuilibet notior eſſe debet, adeo ut quidquid a vobis ſecundum ea, quæ in Encyclica hac Epiſtola noſtra continentur, ordinabitur, & ſtatuetur, id pro exequendis Summorum Pontificum præſcriptis præſtitum eſſe dicendum ſit; cujus rei gratia Apoſtolicorum delegatorum qualitatem, & auctoritatem Fraternitatibus Veſtris additam eſſe cenſendum eſt; quam etiam, quatenus opus ſit, nos ipſarum præſentium litterarum tenore Vobis ad hujuſmodi effectum concedimus, & impartimur.

§. 1. Nihil ſane expoſitum nobis eſt, quod ad ea pertineat Sacella, quæ in Epiſcopalibus Palatiis veſtris habetis, pro Miſſa, vel per vos, vel per alios celebranda, aliave quapiam ſacra Functione, quæ officii ac dignitatis veſtræ propria ſit, obeunda, de quibus late diſſerere Nobis perfacile eſſet, niſi hoc a propoſito noſtro alienum foret: quare duo tantummodo vetuſta Sacellorum exempla indicabimus, quæ Epiſcopi in proprio Epiſcopio a publicis Eccleſiis diſtincta, ac ſeparata habebant, in quibus Sanctum Miſſæ Sacrificium celebrabant. Horum primum Sacellum eſt Sancti Caſſii Epiſcopi Narnienſis, de quo S. Gregorius in Homilia 37. ſuper Evangelia narrat, quod licet gravi morbo opprimeretur, *in Oratorio Epiſcopii ſui Miſſas fecit*, tam ut propriæ, quam ut eorum, qui illum viſitatum adveniebant, devotioni ſatisfaceret. Alterum exemplum eſt S. Johannis Eleemoſynarii Ep. Alexandrini, qui ſicut in actis ipſius a Leontio ſcriptis deprehenditur, illos coarguens, qui Miſſa nondum peracta diſcedebant, quum ipſe ad eamdem celebrandam in publicam Eccleſiam ſe conferebat, dicere in more habebat: *Ego propter vos deſcendo in Sanctam Eccleſiam, nam poteram mihimet facere Miſſas in Epiſcopio*. Prædictum exemplum legere eſt apud Thomaſſinum *de veteri ac nova Eccleſiæ diſciplina p. 1. lib. 2. c. 93. num. 5.* Alia exempla in opere *de Oratoriis privatis* inſcripto cap. 6. collecta reperiuntur (quod opus noviſſime a Johanne Baptiſta Gattico Canonico Lateranenſi Romæ in lucem editum eſt) per quæ Epiſcoporum jus circa Sacella in propriis Epiſcopalibus Palatiis habenda validis fundamentis innixum comprobatur.

§. 2. Huic quidem juri Sacrum Trident. Concil. nulla ratione derogavit; quippe quod *tantummodo ſeſſ. 22. de obſervandis & evitandis in celebratione Miſſæ*, propter multa, quæ parum decenter fieri identidem contingebat, Epiſcopis præcepit, ne Sæcularibus, ac Regularibus Miſſam celebrare permitterent *privatis in domibus*, & extra Eccleſias, aut Oratoria publica, quæ divino cultui deſtinata eſſent; quod nullam cum Capellis, quæ in Epiſcopalibus Palatiis ſunt, rationem habent, quum hæc ſub privatarum domorum nomine numquam cenſeri poſſint. Id pluries a Congregatione Venerabilium Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium ejuſdem Concilii Tridentini Interpretum, in aliquot ejuſdem Reſolutionibus, validis rationibus innixis, declaratum eſt, quas Nos in noſtro *de Sacrificio Miſſæ* Tractatu retulimus *Sect. 2. §. 45. & ſeq. Latinæ Edit. Patavinæ*. Nos enim, tunc etiam cum *in minoribus* conſtituti opus aliquod inſcriberemus, illud præcipue Nobis glorioſum duximus, ut

nul-

nulla in parte a Romanæ Curiæ Tribunalium Sententiis recederemus, quibus ut plurimum a Pontificiis Oraculis auctoritati robur accedit.

§. 3. Illud tantummodo de hujuſmodi Epiſcoporum Privilegio dici poterat, quod cum idem ad Sacella, quæ in Epiſcopiis ſita ſunt, reſtringeretur, nullo modo Epiſcopis favere poterat, tum cum iidem extra proprias Domus verſarentur, cum viſitationem obirent, ſive cum iter haberent, adeo ut cum vel Miſſam celebrare, vel eidem intereſſe vellent, ad publicas Eccleſias ſe conferre cogerentur, vel a locorum Ordinariis veniam petere, ut ſibi liceret, vel Miſſam celebrari facere, vel ipſis eamdem celebrare, in illa habitatione in qua forte diverſarentur.

§. 4. Verum recol. mem. Prædeceſſor Noſter Bonifacius Papa VIII. in decretali ſua: *Quoniam Epiſcopi*, *de Privilegiis in Sexto*, male factum reputans, Epiſcopos ſine rationabili cauſſa Miſſam quotidie non celebrare, aut eidem non intereſſe, eiſdem conceſſit, ut etiam extra propriam diœceſim altari portatili, ſeu viatico uterentur: *Præſenti Conſtitutione indulgemus iiſdem*, *ut Altare poſſint habere viaticum*, *& in eo celebrare*, *aut facere celebrari*, *ubicumque abſque interdicti tranſgreſſione illis permittitur celebrare vel audire divina*. Dignum animadverſione verbum, eſt *Ubicumque*, quod quidem procul dubio loca etiam, quæ extra diœceſim ſita ſunt, comprehendit.

§. 5. Præcipuam etiam animadverſionem dictæ Congregationis Concilii Reſolutiones merentur, cum ad quæſitum eidem propoſitum, num videlicet Epiſcopus, qui extra propriam diœceſim eſt, ad utendum Privilegio Altaris viatici, petere ejus rei veniam ab Epiſcopo locali teneatur; minime eum teneri reſpondit; alioqui fruſtratorium Bonifacii VIII. Privilegium fuiſſet; quoniam illius Pontificis ætate antiquum Jus in ſuo vigore perſtabat, cui, quemadmodum mox dicetur, a Concilio Tridentino poſtea derogatum fuit, ſecundum quod Epiſcopis facultatem concedebant Miſſam in privatis domibus celebrandi. Similiter, cum eidem Congregationi alterum quæſitum propoſitum fuiſſet: num Privilegio per Bonifacium VIII. Epiſcopis conceſſo, vel Tridentinum Concilium, vel Pontificis Pauli V. Decretum, de quo pariter mox dicetur, præjudicium ullum attuliſſent, nihil pariter Privilegio illi detractum fuiſſe reſpondit: cum tam in Concilio, quam in citato Decreto, ſublata quidem Epiſcopis facultas fuerit, qua aliis licentiam in privatis domibus Miſſam celebrandi concedere poſſent, verum nequaquam juribus illis expoliati remanſerint, quæ proprias reſpiciunt, quæque eorumdem dignitatis, atque characteris propria ſunt. Prædictæ Reſolutiones a Nobis referuntur in noſtro Tractatu *de Sacrificio Miſſæ* latinæ editionis Patavinæ Sect. 2. §. 42. nec non in Commentariis bon. memor. Cardinalis Petra ad Conſtitutiones Apoſtolicas tom. 4. *Super Conſtitutione 2. Urbani V. num. 15. & ſeq.*, & a Gattico in recenti ejuſdem Tractatu *de Oratoriis domeſticis*, *in tit. de uſu Altaris portatilis cap. 12. n. 1. & ſeq.*

§. 6. Tam verum eſt, quam quod veriſſimum, nullam rem majus præjudicium Privilegiis afferre, quam abuſum eorumdem, quod quidem ſatis ſuperque pro vero comprobatum fuit, etiam in caſu hujus Privilegii Altaris portatilis, quod conceſſum Epiſcopis eſt, & quod poſt Concilium Tridentinum, ac Paulinum Decretum illæſum remanſit. Certis indiciis compertum fuit, quoſdam Epiſcopos eodem abuti, qui, vel intra, vel extra Diœceſim, ad Laicorum ſe domos conferebant, atque in iis, vel ipſi Miſſam celebrabant, vel, ut ibidem plures celebrarentur Miſſæ, faciebant, idque nulla neceſſitate urgente, ſed ad eum tantum finem, vel ut proprium Privilegium oſtentarent, vel ut Laicorum petitioni ſatisfacerent. Cum hujuſce inconvenientis notitia ad Concilii Congregationem perveniſſet, non prætermiſit hujuſmodi exceſſum prohibere, ejuſdemque abuſus corrigendi curam Archiepiſcopis committere, ſi quando factum in locis eorum juriſdictioni ſubjectis contigiſſet. In Codicibus Actorum, ſeu Regeſtis Congregationis prædictæ lib. 48. *Decretorum* fol. 471. Reſolutiones ipſæ referuntur. Quia tamen nihilominus malum invaleſcebat, a felicis recordationis Prædeceſſore Noſtro Clemente Papa XI. die 15. Decembris 1703. ſequens Decretum publicatum fuit, in quo poſtquam inconveniens expoſitum fuit, nimirum: *Epiſcopi etiam in aliena Diœceſi extra Domum propriæ habitationis in privatis Laicorum domibus erigi faciunt Altare*, *ibique per unum*, *aut per plures e ſuis Capellanis vivificam Chriſti Hoſtiam immolant;* ad remedium gradus fit: *ad abuſus eliminandos &c. Sanctiſſimus Dominus Noſter &c. expreſſe declarat*, *Epiſcopis*, *& ſuis majoribus Prælatis*, *etiam Cardinalatus honore fulgentibus*, *neque ſub prætextu Privilegii clauſi in corpore juris*, *neque alio quocumque titulo*, *ullo modo licere extra domum propriæ habitationis*, *in domibus laicis*, *etiam in propria Diœceſi*,

quod

quod fortius intelligitur in aliena, etiamſi Diœceſani conſenſus adhiberetur, erigere Altare, ibique ſacroſanctum Sacrificium celebrare, ſive celebrari facere.

§. 7. Magni hujus Pontificis menti ille tantummodo finis in hoc propoſitus fuit, ut abuſus tollerentur; numquam autem, ut recto Privilegii uſui quidquam detraheretur. Et quia relata verba prohibitiva, utpote nimis ampla & effrænata, cuiquam præbere anſam poterant affirmandi, non licere Epiſcopis uti privilegio Altaris portatilis tum cum vel Diœceſim viſitant, vel iter faciunt, aut alia juſta de cauſa extra reſidentiam ſunt, atque in Laicorum domibus morantur; illato de hujuſmodi re ſermone in Congregationibus, quæ ſub Innocentio XIII., immediato Clementis ejuſdem Succeſſore, habitæ fuerunt, quarum Nos tunc *in minoribus* exiſtentes, a ſecretis fuimus, opportunum factu judicatum eſt, ut ea, quam mox ſubjicimus, declaratio fieret, quæ poſtea inſerta fuit in ejuſmodi litteris Innocentii incipientibus: *Apoſtolici Miniſterii*, quas idem Pontifex pro conſtituendo in Hiſpaniarum Regnis bono Eccleſiaſticæ diſciplinæ regimine condidit, quaſque etiam ejuſdem Succeſſor Benedictus XIII. *in forma ſpecifica* confirmavit, & ut in omnibus locis pro regula ac norma haberentur in Appendice Concilii Romani a ſe celebrari voluit inſertas; ipſam vero declarationem inter ejuſdem Concilii decreta retulit Tit. XV. Cap. III., in quo quidem Concilio Nos quoque ad Sacrorum Canonum interpretationem adhibiti fuimus. Declarationis verba Nos etiam hic libenter apponimus: *Declaramus, quod*, cum in prædicto Decreto, (de Clementis XI. Decreto ſermo eſt,) *ſtatuatur, non licere Epiſcopis extra domum propriæ habitationis, in domibus Laicis erigere Altare, ibique ſacroſanctum Miſſæ Sacrificium celebrare, ſive celebrari facere; hujuſmodi prohibitio intelligenda non ſit de domibus etiam Laicis, in quibus ipſi Epiſcopi forte occaſione viſitationis, vel itineris, hoſpitio excipiantur, ut nec etiam quando Epiſcopi in caſibus a jure permiſſis, vel de ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia, abſentes a Domo propria ordinariæ habitationis, moram idcirco faciant in aliena domo per modum ſimilis habitationis; his enim caſibus licita iis erit erectio Altaris ad effectum prædictæ celebrationis, non ſecus ac in domo propriæ ordinariæ habitationis.*

§. 8. Optimum factu judicavimus in Encyclica hac Epiſtola noſtra exponere vobis hæc, quæ ad Fraternitates Veſtras præcipue pertinent, nimirum quantum Vobis conceſſum eſt, quoad Sacella, ſeu Capellas, quæ in Epiſcopalibus Palatiis veſtris ſunt; quantum item Vobis in alienis domibus, & extra veſtram Diœceſim facere permiſſum eſt; cauſas etiam Conceſſionum, ac Privilegiorum indicavimus, nec non eorumdem abuſus, atque abuſuum prohibitiones appoſuimus; tum ut Vos diſcrimen agnoſcatis, quod intercedit inter Capellas Epiſcopalium Ædium veſtrarum, in quibus aliquando vobis, pro præcipuo fine hujuſmodi commodi, & conſolationis veſtræ, Privilegio Altaris erigendi, ac celebrandi, vel celebrari faciendi, uti licet, tum vero etiam ne forte, cum vos contra abuſus privatorum Oratoriorum in domibus Laicorum invigilare debeatis, redargutioni illi obnoxii ſitis, quod alienos in aliorum Domo defectus dum corrigitis, interim veſtræ domi, atque in propria agendi ratione exceſſus adhibeatis. Ideoque ad privatorum Oratoriorum propoſitum, quæ in domibus laicorum ſunt, gradum facientes, aliqua præmittemus.

§. 9. Primum quidem eſt, privatorum Oratoriorum in dictis domibus, uſum ab antiquo tempore repetendum eſſe; cum conſtet, Apoſtolos Sacra Myſteria privatis in domibus celebraſſe, eumque morem perſecutionum tempore ſervatum fuiſſe, quemadmodum Chriſtianus Lupus *in ſuis notis ad Canones Trullanos* appoſite animadvertit. Alterum autem, privata Oratoria in domibus Laicorum ſubſequentibus etiam ſæculis fuiſſe, cum perſecutiones jam ceſſaſſent; cum in Sacramentario Gallicano, quod Mabillonius *tom.* 1. *Muſæi Italici* impreſſum edidit, *Collecta* legatur, quæ recitanda erat in Miſſa, quæ celebratur *in domo cujuslibet*; nec ad hujuſmodi quidem aſſumptum aliæ deficiunt probationes, quas Nos in Tractatu noſtro *de Sacrificio Miſſæ* ſect. 1. §. 10. cum cura colligere ſtuduimus. Tertium porro eſt, de tollendis hujuſmodi Oratoriis privatis in domibus Laicorum, ſeu potius facultatibus Miſſam in ipſis celebrandi, pluries cogitatum eſſe. Nihil de Juſtiniani Novella 58. dicemus, in qua, ne in domeſticis Oratoriis celebraretur, interdixit, tantummodo permittens, ut in eiſdem oraretur; nihil præterea de Novellis 4. & 15. Leonis Sapientis, qui prohibitionem ſuſtulit, aſſerens, adeo tunc privata Oratoria multiplicata fuiſſe, in quibus Miſſæ celebrarentur, ut non ſolum optimates, ſed mediocris etiam conditionis homines in ſuis domibus eadem haberent. Quod vero ſpectat ad ea monumenta, quæ proxima temporibus no-

Digitized by Google

noſtris, ſunt, ſatis erit illa indicaſſe, quæ in dicto Tractatu de Sacrificio Miſſæ loco ſuperius citato a nobis allata fuerunt.

§. 10. Quartum, quod licet fere ſemper in Laicorum domibus privatorum Oratoriorum uſus habitus fuerit, in quibus Miſſa celebrabatur; ſemper tamen Epiſcoporum licentia neceſſaria fuit: Ad quam concedendam ipſi valde faciles plerumque erant: *Miſſarum ſolemnia non ubique, ſed in locis ab Epiſcopo conſecratis, vel ubi ipſe permiſerit celebranda cenſemus*. Verba ſunt *Can. Miſſarum*, de *Conſecrat. diſt.* 1. Hæc autem facilitas, propter quam interdum factum eſt, ut Oratoria domeſtica, licet fruſtra, prohiberentur, multo magis in uſu fuit in Eccleſia Orientali ob id potiſſimum, quod in Eccleſiis Græcorum non niſi unicum Altare erat, & poſtquam una ſuper ipſo Miſſa celebrata eſſet, altera per eumdem diem celebrari minime poterat. Balſamon in *Comment. ad Canon. Trullanos* teſtatur, quod ſine ulla alia formula, impertita ab Epiſcopo cenſebatur Sacerdoti licentia celebrandi Miſſam in privatis Laicorum Oratoriis, quoties ſuper Mappis ab Epiſcopo conſecratis celebraret.

§. 11. Poſtremum autem, quod dicimus, illud eſt. Quum, poſt varios ſermones in Sacro Concilio Tridentino hac de re habitos (quod Concilium, tam magna cum Polonici Regni gloria, tanto plauſu acceptatum fuit, opera Cardinalis Oſii, & Nuntii Commendonii, in magno Conventu habito coram Rege Sigiſmundo Auguſto, quemadmodum in ipſius Concilii Hiſtoria per Cardinalem Pallavicinum conſcripta *lib.* 24. *cap.* 13. videre eſt) in *ſeſſ.* 22. in Decreto *de obſervandis, & evitandis in celebratione Miſſæ*, ſequenti modo ſtatutum, & ordinatum fuerit: *Neve patiantur*, de Epiſcopis ſermo eſt, *privatis in domibus, atque omnino extra Eccleſiam, & ad divinum tantum cultum dedicata Oratoria, ab iiſdem Ordinariis deſignanda, & viſitanda, Sanctum hoc Sacrificium a Sæcularibus aut Regularibus quibuſcumque peragi*, cum adjecta derogatione cuilibet Privilegio, exemptioni, & conſuetudini, non obſtantibus Privilegiis, exemptionibus, appellationibus, ac conſuetudinibus quibuſcumque; ex eo factum eſſe, ut non amplius Epiſcopis facultas ſit concedendi uſum Oratoriorum privatorum in domibus Laicorum, cauſa in iiſdem Miſſam celebrandi; cum licentia, quæ ab ipſis daretur, celebrandi Miſſam in Oratoriis privatis, neutiquam ſtare poſſit cum præcepto a Concilio eiſdem ipſis impoſito, ne id permittere debeant; ac proinde prædictum Jus ad Sanctam Sedem devolutum fuiſſe, quoniam circumſtantiæ temporum, & Oratoriorum privatorum in Laicorum domibus dilatatio minime permittebant, ut eadem prorſus abolerentur. Atque hujuſmodi ſemper fuit Conciliaris Textus intelligentia, quam tradidit Congregatio Concilii, privativa ejuſdem interpres; quæque etiam a fel. record. Prædeceſſore noſtro Paulo Papa V. in Epiſtola Encyclica anno 1615. ad omnes Epiſcopos expedita, approbata fuit; quæ quidem Epiſtola tum apud varios Auctores, tum etiam in *citato Tractatu noſtro de Sacrificio Miſſæ Sect.* 2. §. 42. impreſſa reperitur. Et in ea quidem alia quæcumque Verborum Concilii intelligentia reprobatur, multaque de irreverentia erga Miſſæ Sacrificium dicuntur, cui nimia Epiſcoporum facilitas in concedenda licentia ſine ulla limitatione, aut cautela, non parum fomenti præbebat. Denique in eadem ita concluditur: *Facultatem hujuſmodi licentias dandi, ipſius Concilii Decreto, unicuique ademptam eſſe, ſolique Beatiſſimo Romano Pontifici eſſe reſervatam*.

§. 12. Poſtquam jus concedendi Oratoria in privatis Laicorum domibus Sedi Apoſtolicæ reſervatum fuit, dici vix poteſt quantum curæ, ac diligentiæ adhibitum ſit pro recto ejuſdem moderamine. Qua de re in Archivio Congregationis Concilii, cujus olim Secretarii munus Nos ipſi, antequam ad majores dignitates aſcenderemus, plures per annos geſſimus, authentica documenta reperiuntur. Hæc tandem pro lege ſtatuta fuerunt, quemadmodum ex formulis litterarum in forma Brevis, quæ conceduntur colligere licet: Oratorium ſcilicet parietibus, per quos ab omnibus aliis domeſticis uſibus ſegregetur, extructum eſſe debere; idem prius, vel ab Epiſcopo, vel ab alio, cui ipſe vices ſuas delegaverit, viſitandum eſſe, inſpiciendi gratia, num decens, & apte compoſitum ſit, & num aliquid eorum, quæ neceſſaria ſunt, in eodem deſit; ut Epiſcopus ſit, qui celebrandi Miſſam licentiam impertiatur, & quod licentia hujuſmodi ſecundum rationabile illius arbitrium perduret; nec plures in die, ſed unica tantum Miſſa in Oratorio celebretur; & quod hæc Miſſa celebretur a Sacerdote vel Sæculari vel Regulari, dummodo Sæcularis ab Epiſcopo approbatus ſit, Regularis autem licentiam habeat a ſuo Regulari Superiore; ne Miſſa celebrari poſſit diebus Solemnibus Paſchatis Reſurrectionis, Pentecoſtes, Nativitatis Domini Noſtri Jeſu Chriſti,

Digitized by Google

ſti, & aliis ſolemnioribus diebus, quos inter etiam enumerantur dies Epiphaniæ, & Aſcenſionis Domini, Annunciationis, & Aſſumptionis Beatæ Mariæ Virginis, Omnium Sanctorum, nec non Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli, ac Titularis Eccleſiæ loci: Exprimuntur perſonæ, quarum præſentia neceſſaria eſt, ut in privato Oratorio Miſſa celebrari poſſit; aliæ item, quæ, dum ſupradictis præſentibus Miſſa celebratur, eidem intereſſe poſſunt, & Eccleſiaſtico Præcepto ſatisfacere; denique declaratur, omnia ſine parochialium jurium præjudicio fieri debere.

§. 13. Atque hæc ſunt, quæ in conſuetis privatorum Oratoriorum Brevibus continentur: quædam vero alia expediri contingit Brevia, quæ extraordinaria ſunt; ut quum, ex. gr., juſtis cuipiam de cauſſis conceſſio fit, ut ſecundam Miſſam celebrari facere poſſit, vel, ut eadem aliquanto citius, aut aliquanto ſerius eo temporis limite, ſeu termino celebretur, qui in Rubricis præfixus; vel etiam in diebus exceptis; & alia hujuſcemodi. Cum autem interdum tam circa Brevia privatorum Oratoriorum prioris ſpeciei, quam circa alia, ac generatim ſuper omnibus controverſiæ exortæ ſint, Apoſtolica Sedes per hujuſmodi occaſiones opportunis rationibus ſuper hoc providere non prætermiſit.

§. In ordinariis Brevibus, ut plurimum, duobus Conjugibus licentia conceditur faciendi, ut in privato Oratorio Miſſa celebretur; exprimiturque, ut Miſſa celebrari poſſit tum iiſdem præſentibus, tum eorum filiis, conſanguineis, atque affinibus, qui una cum ipſis in eadem domo habitationem habent. Numquam exorta difficultas eſt, an, cum aut vir aut uxor Miſſæ interſunt, ſi conſanguinei, & affines, qui in eadem domo habitant, præſentes pariter adſint, Eccleſiaſtico præcepto diebus Feſtis ſatisfaciant, id tamquam tutum, ac Brevis litteræ cohærens habitum eſt. Summa autem difficultatis eo ſemper rediit, ut, diſpiceretur: num, cum neuter Conjugum adſit, ſed unus ex conſanguineis, aut affinibus in eadem domo habitantibus, poſſet eo jubente in privato Oratorio Miſſa celebrari; & num alii, qui in domo illa habitant, conſanguinei, & affines, eamdem audientes Feſto die Eccleſiaſtico præcepto audiendi Miſſam ſatisfaciant. In hoc autem diviſæ de more Auctorum opiniones erant; verum cum hujuſce difficultatis punctum in Congregatione Concilii *die* 3. *Decembr.* 1740. in cauſa, cujus inſcriptio erat *Marſicen. Oratorii*, propoſitum, ac diſcuſſum eſſet, deciſum fuit, non poſſe in Oratorio privato Miſſam celebrari, niſi Indultariorum præſentia ibidem haberetur; quod idem eſt, ac ſi dicatur, Viri, vel uxoris, ad quos Breve directum erat; quemadmodum in *tom.* 9. Reſolutionum Sacræ Congregationis Concilii *anni* 1740. ad pag. 89. & ſequent. videre eſt.

§. 15. Cum autem Decreti hujuſce facta Nobis relatio eſſet, idem per Nos *ſub die* 7. *Januar.* 1741. confirmatum fuit; ac præterea demandatum, ut in hujuſmodi Brevibus, in quibus certis quibuſdam, ac determinatis perſonis conceſſio fit, ut unam in privato Oratorio Miſſam celebrari facere poſſint, quæ Miſſa pro filiis, conſanguineis, affinibus valeat; majoris claritatis gratia, ſubjecta clauſula adjungatur: *Volumus autem, quod nati, ac conſanguinei, & affines prædicti unicam dictam Miſſam, vobis quidem præſentibus, audire tantummodo, numquam vero celebrari facere audeant.* Ut autem quæ Indultariæ perſonæ ſint, facile agnoſci poſſet, ſine quarum præſentia Miſſa celebrari non poteſt, neque, qui eamdem audir, præcepto ſatisfacit; adjunximus, ut pro Indultariis perſonis illæ haberentur, quæ in Fronte, ſeu Inſcriptione Brevis nominatæ forent, cum ad eaſdem ipſas Breve dirigatur.

§. 16. Nos ab hujuſmodi norma minime recedimus: verum quia aliqua interdum in corpore Brevis perſona nominatur, qua præſente, conceditur ut Miſſa celebrari poſſit, & quod alii affines, conſanguinei vel familiares eamdem audientes, præcepto ſatisfaciant, etiamſi prædicta perſona in Fronte Brevis minime nominetur; hinc eſt, quod, firma ſemper ea regula manente ut poſſit in privato Oratorio Miſſa celebrari, dum aliqua ex Indultariis perſonis adſiſtit, quæ in Fronte, ſeu Inſcriptione Brevis nominatur; dicimus, poſſe Miſſam celebrari, etiamſi nulla earum perſonarum præſens adſit, quæ in Fronte ſeu Inſcriptione Brevis nominantur, dummodo illa præſens ſit, cui in Brevis corpore nominatim, & expreſſe facultas tribuitur, ut poſſit in privato Oratorio tum cum ipſa adſiſtat, facere, ut Miſſa celebretur.

§. 17. Atque, ut res exemplo magis pateat, Datur Viro, & Uxori facultas faciendi, ut in privato Oratorio Miſſa celebretur, atque ad hos Breve dirigitur. Hic autem Vir ſuperſtitem habet Matrem; hæc vero In Fronte, ſeu Inſcriptione Brevis minime nominatur; verum cum in Brevis corpore dicatur, quod ipſa quoque Mater eamdem Miſſam cele-

le-

lebrari facere poſſit, & valeat; id ſufficiens eſt, ut ſola Matris præſentia adhibita, Miſſa in Oratorio celebrari poſſit, etiamſi Mater in Fronte, ſeu Inſcriptione Brevis nominata non ſit; Quæ hactenus dicta ſunt in hujuſmodi generis Brevibus indicantur; Verum coram Nobis erit, ut in poſterum felicius etiam, & ſine ulla confuſione exprimantur.

18. In conſuetis, ſive ordinariis Brevibus ſolemnes, quemadmodum dictum eſt, dies excipiuntur, quos inter Natalis Chriſti Domini dies recenſetur, in quo tres a quolibet Sacerdote Miſſæ celebrantur. Interdum illi, qui privati Oratorii Breve habet, extraordinarium Breve conceditur, in quo eidem valetudinis cauſa, Miſſam domi audire diebus etiam exceptis permittitur. Cum autem in hujuſmodi Brevibus de unica tantum Miſſa ſermo ſit; orta difficultas fuit; num poſſint die Natalitio a Sacerdote, qui in ipſo celebrabat, tres Miſſæ celebrari, de quo cum Nos eo tempore, quo Concilii ejuſdem a Secretis eramus, peculiarem differtationem conſcripſiſſemus, atque in lucem edidiſſemus, ſub die 13. Januarii anni 1725. reſolutum a Congregatione fuit, quod a Sacerdote tres Miſſæ celebrari poſſent, quemadmodum tom. 3. Theſauri reſolutionum pag. 109. & ſeq., & pag. 116. videre eſt.

§. 19. Reliquum eſt, ut de Sacris functionibus dicatur, quæ in iis Oratoriis fieri poſſunt, quæ in domibus privatorum ſunt, & in quibus non plures, quam unicam tantum Miſſam celebrari permiſſum eſt, niſi cum forte culpiam ex ſpeciali gratia conceſſa facultas eſſet faciendi, ut ſecunda celebretur. Quod ad Baptiſmatis Sacramentum attinet, jam in Viennenſi Concilio ſub Pontifice Clemente V. decretum fuit, ne Baptiſmus in aliis locis conferri poſſet, præterquam in Eccleſiis, in quibus Sacri hujus lavacri Fontes reperiuntur, niſi cum caſus neceſſitatis adeſſet, aut cum de Regum, vel Principum filiis ageretur, quemadmodum in Clementina unica de Baptiſmo, & ejus effectu videre eſt.

§. 20. Quod autem Sacramentum Pœnitentiæ reſpicit, jam in Rituali Romano ſub Titulo de *Sacramento Pœnitentiæ*, cum de Sacerdote ſermo ſit, qui Confeſſiones audit, ſtatutum fuit: *In Eccleſia, non autem in privatis ædibus, Confeſſiones audiat, niſi ex cauſa rationabili, quæ cum inciderit, ſtudeat tamen id decenti, ac patenti loco præſtare.* Rituale a Pontifice Paulo V. confirmatum fuit. Et magnus Eccleſiaſticæ diſciplinæ inſtaurator Sanctus Carolus Borromæus tum in Inſtructione Sacramenti Pœnitentiæ, tum in Monitis ad Confeſſarios, atque in primo ſuo Provinciali Mediolanenſi Concilio, id inculcare non prætermiſit, quemadmodum in actis Eccleſiæ Mediolanenſis, editionis Civitatis ejuſdem *par.* 1. *pag.* 11. *par.* 4. *pag.* 520., *eadem par.* 4. *pag.* 761. & *pag.* 773. videre eſt; *Pag. autem* 775. Superioribus Regularium inculcat, ut id a ſubditis eorum exacte adimplendum curent. Cum autem a prædictis Confeſſariis Regularibus prolata in medium facultas eſſet audiendi ubique Confeſſiones Fidelium, quam ſibi ea ratione afferebant, quod in Pontif. Clem. X. Bulla: *Superna*, nulla loci limitatio fieret; idem ipſe Pontif. declaravit, *nullam facultatem* (in prædicta Conſtitutione ſua) *fuiſſe tributam Regularibus audiendi Confeſſiones Sacramentales in privatis domibus, ac proinde minime licere eiſdem Regularibus cujuſvis Ordinis &c. Sacramentum Pœnitentiæ adminiſtrare in domibus privatis extra caſus a Jure permiſſos.* Quod Decretum cum Præſulis Fagnani ſubſcriptione editum, variis in locis impreſſum eſt, ut in Appendice ad Synodum Fulginatenſem, quæ a bon. mem. Joſaphat Baptiſtelli Civitatis ejuſdem Epiſcopo anno 1722. celebrata fuit.

§. 21. Quod pertinet ad Communionem Paſchalem, ab unoquoque Catholico Paſchatis tempore recipienda eſt, ex præſcripto tum Decreti Concilii Lateranenſis *in cap. Omnis utriuſque ſexus, de pœnitentiis, & remiſſionibus*, tum Concilii Tridentini *ſeſſ.* 13. *cap.* 8. *can.* 10., nemo eſt, qui ignoret, præceptum hoc in propria Parochiali Eccleſia adimplendum eſſe, aut in alia Eccleſia cum proprii Epiſcopi, vel Parochi licentia, ſecundum varias Diœceſum conſuetudines: Porro fel. record. Prædeceſſor Noſter Paulus Papa IV. Fratribus Minoribus privilegium conceſſit, ut Sacram Euchariſtiam omnibus Chriſtifidelibus in eorum Eccleſiis diſtribuere poſſent, excepta tamen die Paſchatis Reſurrectionis; atque hoc privilegium a Sanctæ memoriæ altero Prædeceſſore Pio Papa V. *per communicationem*, ut dicitur, ad omnes Regulares extenſum fuit.

§. 22. Verum quia, ſecundum præcedentem Eugenii IV. Conſtitutionem, Paſchale tempus, intra quod Communionis præceptum adimplendum eſt, a Dominica Palmarum initium habet, ac Dominica in Albis terminatur; cum exortum dubium fuiſſet, num licitum Regularibus foret intra præſcriptum eorumdem dierum terminum Sacram Euchariſtiam Fidelibus in eorum Eccleſiis diſtribuere; reſolutum fuit, die Paſchatis nemini diſtribui poſſe in illis

qui-

Digitized by Google

quidem qui intra Sanctiorem Hebdomadam Paſchali præcepto in propria Parochiali Eccleſia ſatisfeciſſent; poſſe quidem Regulares aliis Paſchalis temporis diebus Fideles in eorum Eccleſiis Sacra Euchariſtia reficere, hac tamen conditione, ut Communione refecti ſcirent, non ideo ſe a præcepto illo exemptos eſſe, ut Paſchalem in propria Parochiali Eccleſia Communionem recipere deberent. Illuſtria Congregationis Concilii Decreta ſunt quibuſdam in cauſis, Senonenſi videlicet, Burdegalenſi, & Mechlinienſi, quæ a nobis in noſtro de Synodo Diœceſana Tractatu *lib. 7. cap. 42. num. 3.* relata ſunt.

§. 23. Extra Paſchalem vero Communionem, cum in Sacro Tridentino Concilio *ſeſſ. 22. cap. 6. de Sacrificio Miſſæ*, quæ ſubjicimus verba legantur: *Optaret quidem Sacroſancta Synodus, ut in ſingulis Miſſis Fideles adſtantes non ſolum ſpirituali affectu, ſed ſacramentali etiam Euchariſtiæ perceptione communicarent, quo ad eos ſanctiſſimi hujus Sacrificii fructus uberior perveniret*, non defuit qui ex iiſdem verbis deduceret, quod certe & clare inde conſequatur, ut in privatis Oratoriis, quando in ipſis celebrandi Miſſam facultas eſt, diſtribui Euchariſtia poſſit iis, qui Miſſæ præſentes adſunt; neque ad hoc præſtandum ullo particulari Indulto opus ſit. Super hujuſmodi quæſtionis capite Nos *in noſtra Inſtitut. 34. §. 3.* diſſeruimus, inter eas, quas tum, cum Bononiæ reſideremus, Eccleſiæ illius Archiepiſcopatum gerentes, publicavimus, quas quidem Inſtitutiones cum Italico ſermone edidiſſemus, poſtea Romæ latine redditæ, atque impreſſæ ſunt, ibi autem expoſitam paulo ante opinionem retulimus: verum aliam eſſe ſubjunximus, quæ Epiſcopi licentia requirit, ut qui domeſticum Oratorium Domi habet, dum Miſſæ in eodem intereſt, communicare poſſit. Hujuſmodi opinio tum bono rerum, tum Romanæ etiam conſuetudini, ſive praxi, cohærens Nobis viſa eſt; ac proinde ordinavimus; ne in privato Oratorio recipi Communio poſſet ab iis, qui in eodem Miſſæ interſunt, quam vel Sæcularis Sacerdos, vel Sacerdos Regularis celebraret, niſi vel noſtra, vel Generalis Vicarii noſtri licentiam obtinuiſſent.

§. 24. Neque etiam in præſens voluntas nobis, aut ratio eſt, cur ab hoc Syſtemate recedamus. Siquidem, cum Nos in magna illa controverſia ſuper communione illis diſtribuenda, qui Miſſæ præſentes cum ſint, eamdem petunt, quæ aliquot ab hinc annis in Italia exorta fuit, poſtquam Tridentini Concilii verba retuliſſemus, atque eorum zelum commendaſſemus, qui inter Sanctæ Miſſæ celebrationem communionem recipiunt; Eccleſiaſticos quoque Paſtores excitaviſſemus, ne Eccleſiaſtico cibo illos fraudarent, qui ejuſdem famelici forent; cum inquam animadvertiſſemus, ejuſmodi circumſtantias dari poſſe, in quibus vel temporis, vel loci ratione, Epiſcoporum prudentia opportunum facto exiſtimet, Sacram Euchariſtiam etiam illi, qui Miſſæ interfuit minime diſtribui; eo magis quod, juxta præſentis temporis diſciplinam, libera eidem facultas patet, ut eamdem alio loco, atque alio tempore recipere poſſit, ordinavimus, ut in hoc debita propriis Superioribus præcepto obedientia præſtari deberet; cui qui morem gerere recuſaſſet, nimis manifeſtum indicium præbuiſſet, quam parum animo diſpoſitus ac paratus eſſet ad Altaris Sacramentum recipiendum; quemadmodum in litteris noſtris, quarum initium eſt: *Certiores effecti*, & quæ Bullario noſtro *tom. 1. numer. 64.* leguntur, videre eſt.

§. 25. Atque hæc ſunt, Venerabiles Fratres, quæcumque in Encyclica hac Epiſtola noſtra Vobis exponere opportunum exiſtimavimus; a quo quidem ſatis intelligetis, quod, legendis & conſiderandis Apoſtolicis litteris conceſſionum Oratorii, Deceſſorum noſtrorum Decretis, harum Congregationum Reſolutionibus, quæ Nobis etiam in præſentia confirmata ſunt, nullus amplius litibus, & controverſiis locus reliquus ſit. Verum quia Vos illud fortaſſe Nobis reſponſuros arbitramur, optime quidem hæc omnia habere, verum eo difficultatem redire, quod quæcumque decreta atque ordinata ſunt, minime obſervantur; ne grave vobis ſit, hoc per Nos reponi, quod ſi inobſervantia ex neglecta Brevium lectione, & conſideratione, aut ex ignoratione Decretorum, ac Pontificiarum reſolutionum originem habet, Nos quidem in hac numquam culpandi erimus; idque nunc maxime, poſtquam, ingraveſcente licet ætate noſtra, & multis, ac difficillimis curis aſſidue Nos prementibus, in Encyclicam hanc Epiſtolam noſtram, quidquid hac ſuper re ſcire opus erat, inſerere non detrectavimus.

§. 26. Quod ſi Vos etiam id præſtare curabitis, ut in Diœceſanis Synodis veſtris, in veſtris item Edictis, quæ a Vobis pro bono Diœceſis veſtræ regimine publicantur, Pontificiorum Decretorum, ac Reſolutionum deſuper indicatarum obſervantia inculcetis; duplex inde bonum extabit, ut, & vivam in Vobiſmetipſis

Digitized by Google

tipſis eorumdem memoriam teneatis; atque ab aliis, aut ignorantiam expellatis, aut eamdem, utpote craſſam deinceps atque ſupinam, inexcuſabilem reddatis. Hanc agendi rationem, ac formam tenuerunt, atque in præſentia tenent noſtri Italiæ Epiſcopi, qui aut Pontificiorum Decretorum, quæ ſuper privatis Oratoriis condita ſunt, ſummam in Synodis ſuis inſeruerunt, aut in Appendice ad ipſas Synodos eadem Decreta *per extenſum* adjunxerunt; quemadmodum in Synodo *anno* 1724. a bon. mem. Cardinali de Via Arimini habita, in altera *anno* 1726. celebrata a bon. mem. Cardinali Pignatelli Archiepiſcopo Neapolitano, atque etiam in ea, quæ *anno* 1736. habita fuit a Ven. Fratres noſtro Annibale Cardinale Albano, Sabinenſi tunc temporis Epiſcopo, atque in aliis multis, videre eſt.

§. 27. Non ex eorum numero Nos ſumus, quibus perſuaſum ſit, omnia in noſtra tempora inconvenientia incidere, atque ea præſentibus diebus contingere ſcandala, quæ numquam præteritis temporibus evenerint. Satis ſuperque pro certo habemus ea, quæ hodie fiunt, alio tempore accidiſſe. Ac ne a propoſita re longius recedamus, illud dicemus, quod ſi hodie ſacræ leges ad privata Oratoria pertinentes a Sacerdotibus violantur, propter præſidium, quo nituntur, Magnatum Sæculi, apud quos Capellani munere inſerviunt; idem nono etiam Sæculo eveniebat, cum S. Agobardus tunc temporis Archiepiſcopus Lugdunenſis de eadem re queratur in ſuo Tractatu *de Privilegio, & Jure Sacerdotii cap.* 11. Non tamen idcirco vobis Sacerdotalis conſtantia, atque animus deponendus eſt. Pia ac religioſa Polonorum natio eſt; &, ſi quando aliquis abuſus in privatis ejuſdem Oratoriis contingat, cum id Magnati, cujus in domo commiſſus, aut introductus eſt, notum fiat, rationes adducendo, & oſtendendo, quod per abuſus privilegium amittitur; ſperare eſt, ipſum omne ſuum inobedienti Capellano præſidium certo ſublaturum. Et ſi quando infortunium accideret, ut hac ratione finis non obtineretur; præſto vobis ſemper ſpiritualia arma ſunt, quibus contra Capellanum uti poteſtis. Fortaſſe autem ſi hac ratione factum eſſet, quum primum de inconvenienti reſcitum fuit; pace omnium dicemus, res non eo progreſſuras fuiſſe, in quo nunc ſtatu ſunt, ſicut ex recurſibus ad Nos delatis notum factum eſt quorum cauſa ad Encyclicam hanc Epiſtolam noſtram conſcribendam animum adduximus.

§. 28. At enim inconvenientia a Privilegiatis, & Exemptis proficiſci vos fortaſſe dicturos prævidemus, nimirum a Regularibus, de quibus in prædicto recurſu ad hanc Sanctam Sedem facto plura inſinuantur. Nos autem id vobis dicimus, nulla privilegia, nec exemptiones eſſe, quæ impedire poſſint, quominus abuſus exterminentur.

§. 29. Habebant ſine dubio Regulares privilegium Altaris viatici, & ut ſuper eodem Altari Miſſam, ubicumque locorum forent, ſine ulla Epiſcoporum licentia, celebrare poſſent, quemadmodum in decretali Honorii III. *in cap. In his, de privilegiis*, videre eſt; a quo deinde privilegio fiebat, ut Miſſam poſſent celebrare etiam in domibus Laicorum, ſive ſuper Altari viatico, ſive ſuper Altari fixo etiamſi Laicus privilegium Oratorii privati haberet; propter eam rationem, quod privilegium celebrationis ſuum vigorem haberet, licet celebrationis locus minime privilegiatus foret. Verum cum Sacrum Tridentinum Concilium in citata *Seſſ.* 22. *in Decreto jam citato de obſervandis, & evitandis in celebratione Miſſæ*, Epiſcopis præcepiſſet, ne permittant, ut in privatorum domibus Miſſæ celebrentur *a Sæcularibus, aut a Regularibus quibuſcumque*, eiſdemque dediſſet facultatem procedendi, tamquam Apoſtolicæ Sedis Delegati, contra refractarios: *Ut delegatis Sedis Apoſtolicæ*; atque omnibus privilegiis, exemptionibus, & conſuetudinibus contrariis, cujuſcumque generis eſſent, derogaſſet: *Non obſtantibus privilegiis, exemptionibus, appellationibus, ac conſuetudinibus quibuſcumque:* hinc neceſſario conſequitur, Sacrum Concilium Tridentinum tam præcedentibus Altaris viatici privilegiis derogaſſe, quam facultati Miſſam in privatorum domibus, ſine Epiſcopi licentia, celebrandi; atque ulterius Epiſcopum tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatum, contra inobedientes procedere poſſe, etiamſi exempti ſint; nullum vero amplius eſſe privilegium, vel exemptionem, quæ obſtet, quæque impediat, quo minus abuſus tollantur.

§. 30. Nihil autem valet ea, quæ a quibuſdam promovetur, aſſertio, videlicet, Concilium privilegio, de quo agitur, minime derogaſſe, eo quod illud *in corpore Juris* incluſum ſit, etenim Sacrum Concilium Tridentinum iis etiam derogare privilegiis conſuevit, quæ *in corpore Juris* incluſa ſunt, nullam etiam de iis expreſſam mentionem faciendo, ſed ſimpliciter aliquid contrarium ipſis determinando, generali adjecta ad contraria privilegia derogatione, quemadmodum celebris Præſul Fagnanus

Digitized by Google

in cap. *Nonnulli n.* 42. *& ſeq. ſub tit. de Reſcriptis* ample demonſtrat.

§. 31. Quod ſi forte quis hoc unquam obijceret, conceſſum ſæpe ab Apoſtolica Sede fuiſſe, atque etiam nunc, poſt Tridentinum Concilium, Altaris viatici uſum concedit; Fraternitatibus veſtris notum eſſe debet, hujuſmodi privilegium in iis locis concedi ubi Eccleſiæ non ſunt, aut ſi ſunt, talis Hæreticorum potentia eſt, ut in eaſdem Catholici non ſine gravi periculo ad audiendam Miſſam convenire poſſint. Uno verbo præciſe neceſſitati providetur: quod quidem, ut optime perſpicitis, ab eo, de quo agimus, caſu plane diverſus eſt.

§. 32. Gregorii XIII. Deceſſoris noſtri privilegium legite, quod *anno* 1580. Fratribus Ordinis Prædicatorum Provinciæ Poloniæ conceſſit, quod Bullario Religioſæ illius Familiæ *tom.* 7. *pag.* 192. inſertum eſt: *In quibuſdam Civitatibus, Oppidis, & locis Provinciæ Poloniæ tanta Hæreticorum potentia, & impietas exiſtit, ut Catholicos impune opprimant, nec iiſdem Catholicis Miſſas in Eccleſiis, quarum raritas in illis partibus exiſtit, audire tuto liceat. Nos ſupplicationibus tuis in hac parte inclinati, tibi, ac pro tempore exiſtenti Ordinis Fratrum Prædicatorum Provinciæ Poloniæ Priori Provinciali, ut licentiam, & facultatem dictis Profeſſoribus Altaria portatilia habendi cum debitis reverentia, & honore, ſuper quibus in domibus Nobilium Civium, & Incolarum Civitatum, Oppidorum, & locorum dictæ Provinciæ, in quibus, vel Eccleſiæ deſunt, vel tanta eſt hæreticorum potentia, & impietas, ut impune opprimant, in locis ad hoc congruentibus, & honeſtis, per ſe ipſos Miſſas in præſentia Perſonarum Catholicarum celebrare poſſint, in caſibus neceſſitatis tantum, ita quod eis ad culpam nequeat imputari, concedere valeatis, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium de ſpeciali gratia indulgemus.*

§. 33. Legite item jam ſuperius citatum Clementis XI. Decretum, quod majoris etiam commoditatis veſtræ gratia, hic annexum vobis tranſmittimus; etiamſi, tum cum illud conditum fuit, præter publicationem ejuſdem Romæ factam, ad Ordinarios per loca, tam intra, quam extra Italiam tranſmiſſum fuiſſe ſciamus. Ab ipſo autem abſque eo quod noſtris rationibus, & animadverſionibus Nos idem roborandum ſuſcipiamus, (quod quidem facere Nobis in proclivi eſſet, cum præſtantiorum, inter Pontificii Juris peritos, Auctorum aſſertiones ubique in promptu ſint,) manifeſte cognoſcere poteritis, ſubſiſtant nec ne amplius portatilis Altaris privilegia, quæ Regularibus conceſſa fuerunt, & num a Tridentino Concilio eiſdem fuerit derogatum. Cognoſcetis, num permiſſum Regularibus ſit, ſecundam in privato Oratorio cuipiam conceſſo Miſſam celebrare, cum prima jam celebrata eſt, nec pro ſecunda hujuſmodi Miſſa peculiare Indultum adeſt. Cognoſcetis, num in prædictis privatis Oratoriis licitum eiſdem ſit, vel ante Auroram, vel poſt meridiem, Miſſam celebrare eamdem poſſint diebus iis, qui in Indulto excipiuntur. Cognoſcetis demum, num exemptione non obſtante, contra delinquentes procedendi poteſtas vobis ſit. Licet autem nulla omnino hujuſce rei neceſſitas ſit, illud Nos in præſentia Decretum confirmamus, ac Fraternitatum veſtrarum curæ committimus, ut pro exacta ejuſdem obſervantia invigiletis; cum minime commendatione dignum ſit ad Sedem Apoſtolicam recurrere, inconvenientia exponendo, niſi prius adhibita cum vigore ea remedia ſint, quæ ab ipſa Apoſtolica Sede contra hujuſmodi inconvenientia ſubminiſtrata fuerunt.

§. 34. In eo, qui ad Nos factus eſt, recurſu, alterius etiam inconvenientis mentio ſit, quod ſcilicet ſine licentia veſtra Regulares exorcizent; de hoc tamen nihil dicitur, utrum per vos, aut in Synodis veſtris, aut in veſtris Edictis Decretum fuerit, ne ullus Sacerdos, vel Sæcularis, vel Regularis exorcizare audeat, ſive in ſua, ſive in aliena Eccleſia, ſive intra, ſive extra Cænobium, quin prius a vobis approbatus ſit, atque ita, quin ante licentiam a vobis obtinuerit. Hoc illud eſt, quod præſtari debet, quodque ab Epiſcopis præſtari ſolet, quemadmodum apud Clericatum *de Sacramento Ordinis deciſ.* 19. *num.* 42.; ubi Epiſcopales Synodos affert, videre licet. Quod ſi nihilominus, poſtquam a vobis, tam in hac materia, quam in alia Oratoriorum privatorum, quantum in nobis eſt, præſtitum fuerit, veſtra nihilominus præcepta violabuntur, ac pœnæ a vobis impoſitæ, & inflictæ negligentur; nequaquam certe Nos officio noſtro deerimus, ut totam auctoritatem noſtram in favorem veſtrum interponamus, cum nihil antiquius Nobis ſit, quam ut Epiſcoporum, qui Fratres Noſtri ſunt, jura ſarta tecta ſerventur. Interim tam Fraternitatibus veſtris, quam Populis curæ veſtræ commiſſis Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum ex Arce Gandulphi die 2. Junii 1751.
Pontificatus noſtri Anno Undecimo.

Ora-

95 Oratorium domeſticum conceditur Advocatis conſiſtorialibus. Benedict. XIV. tom. 1. Conſtit. 106. incip. *Inter conſpicuos* §. 34. Item conceditur Officialibus & Militibus S. Janua-
96 tii. Idem Conſtitut. 24. incip. *Romanæ Eccleſiæ*.

97 Advertenda ſunt ea, quæ recte tradit Benedictus XIV. *Inſtit. Eccleſ.* 34. §. 4. *numer.* 11. & 12. (de qua ipſe mentionem ingerit in mox allata Encyclica §. 23.) ubi poſtquam ſcripſit, non poſſe vigore Indulti adminiſtrari in Oratoriis privatis Sacramentum Pœnitentiæ, ex quo Rituale Romanum tit. *de Sacramento Pœnitentiæ*, ſic præciſe habeat : *In Eccleſia, non autem in privatis ædibus Confeſſiones audiat, niſi ex cauſa rationabili, quæ cum inciderit, ſtudeat tamen id decenti ac patenti loco præſtare.* Et dubium movit de Sacramento Eucharistiæ, ex quo Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 22. *cap.* 6. *de Sacrificio Miſſæ*, ſic ſe præciſe exprimat : *Optaret quidem Sacroſancta Synodus, ut in ſingulis Miſſis fideles adſtantes, non ſolum ſpirituali affectu, ſed Sacramentali etiam Euchariſtiæ perceptione communicarent, quo ad eos Sanctiſſimi hujus ſacrificii fructus uberior proveniret.* Adducens inibi ſententiam affirmativam Clericati *de Sacramento Euchariſtiæ deciſ.* 8. *ad menſem Februarii caſu primo a numer.* 34. *uſque ad finem*, ubi fuſe probat poſſe in ipſis Oratoriis Euchariſtiam miniſtrari ; & alios Doctores inter quos Quarti, Dianam, & Giribald. credentes ad id opportunam facultatem Ordinarii, tam pro Sacerdotibus Regularibus, quam ſæcularibus ibi celebrantibus, cui opinioni aſſerens eſſe conformem Romæ praxim, teſtatur inſuper, quod cum de Ordine Sacræ Congregationis Concilii, cujus erat Secretarius, allocutus fuiſſet Summum Pontificem Innocent. XIII. pro facultate recipiendi Euchariſtiam in ſuo privato Oratorio a quadam nobiliſſima femina, quæ propter ſuas habituales indiſpoſitiones nequibat mane ſe ad Eccleſiam conferre, noluit eam dictus Pontifex concedere, niſi limitatam ad tempus infirmitatis, viſis prius & ponderatis juratis Medicorum atteſtationibus ; Quamobrem cum ipſe eſſet Archiepiſcopus Bononienſis ſtatuit, quod nullus Sacerdos ſive ſæcularis, ſive Regularis ſine ſua, aut ſui Vicarii Generalis ſpeciali facultate poſſet ullo modo in dictis privatis Oratoriis Euchariſtiam miniſtrare.

98 * Nullum jus aſſiſtit Parocho, ne in Oratoriis publicis intra ſuam Parochiam, Miſſa celebretur ante abſolutam Miſſam Parochialem, ex decretis S. Congregationis. *Inſtitut.*
Eccleſ. 44. §. 11. Poteſt tamen id vetare Or- 99
dinarius, *dummodo tamen Miſſa in Eccleſia Parochiali hora opportuna celebretur*. Quæ verba ſunt S. Congregationis. *Ibid.* §. 12.

In Archiepiſcopatu tamen Bononienſi, ſi 100
Oratorium publicum diſtet a Parochiali unum miliare, permittitur hæc anticipatio ; onere tamen injuncto Capellano annunciandi Feſta de præcepto, Evangelium explicandi, ſicut & Catechiſmum, ac Doctrinam Chriſtianam habendi, quod etiam mandatur a Clemente XII. in Encyclica ad Epiſcopos Italiæ data an. 1735. *Ibid.* §. 15. *

Additiones ex aliena manu.

Potiſſima differentia Oratorium publicum in- 101
ter & Oratorium privatum in eo poſita eſt, quod illud habere debet januam apertam in via omnium uſui patenti, & a privatorum Hominum dominio exempta, tantæque amplitudinis, quanta communiter ab Interpretibus juris ad viæ publicæ denominationem deſideratur : In hoc vero alius non patet aditus, niſi per locum privatum ; *Gattic. de Orator. domeſtic. c.* 3. *n.* 2. *& plur. ſequent.*

Cæterum ſi pateat aditus ad Oratorium per 102
domus atrium, per prædium, aream, campumque de alicujus dominio, ſed ab immemorabili tempore tranſitus ille liber fuerit, perinde ac ſi fuiſſet per viam publicam, ita ut nulla Domino ſit facultas tranſitum illum impediendi, non deſinit Oratorium illud eſſe publicum.
Idem dic, ſi in nova conſtructione Oratorii, 103
Dominus ſe obligaverit, viam, quæ ducit ad ipſum, cuique liberam in perpetuum ſervare ; *Fagnan. in cap. In his n.* 18. *de Privileg. Gattic. de Orator domeſtic. cap.* 3. *n.* 3. ubi *n.* 6. agit de Oratoriis, quæ intra domos erecta ſunt, & tamen tanquam publica habentur.

In Oratorio publico neceſſariam eſſe campa- 104
nam vulgo traditur. At Oratorium non deſinere eſſe publicum tametſi campana ipſum careat firmat *Gattico de Orator. domeſtic. cap.* 3. *num.* 13. *Quot* (inquit) *in Villis præcipue, & oppidis reperiuntur Oratoria, in quibus publice Sacrificium offertur, nec in illis ſuſpenſa reperitur ulla, vel minima Campanula, quin propterea ab Epiſcopis interdicantur? At vero hujuſmodi defectum nequaquam Epiſcopi tolerarent, ſi ex communi jure campana ad conſtituendum publicum Oratorium requireretur. Mihi certe hæc multorum Epiſcoporum tolerantia æquipollent invicto teſtimonio apparet, quum ex illa evidenter comprobetur, inter neceſſaria Oratorii publici campa-*

Digitized by Google

nam non reputari. Quocirca non jam Oratorium propter campanam publicum conſtituitur, ſed ideo campana appenditur, quia jam ſupponit locum publicum, quo perfecto, ſignum illud collocatur. Signa etenim rerum, prius in ſe ipſis res conſtitutas ſupponunt, quas niſi perfectas præſupponerent, fallaciter demonſtrarent. Si autem dicatur, male a quibuſdam Epiſcopis tolerari Oratoria publica abſque campana, ſtatim reponere poterimus, non uniformem ubique Regulam poſſe obſervari ob diverſas circumſtantias in diverſitate locorum occurrentes. Addam pariter, nullam, quam ſciam, ab Apoſtolica Sede legem latam eſſe præcipientem, in Oratoriis publicis appendi Campanam, ac proinde uniuſcujuſque Epiſcopi prudentiæ relinqui pro opportunitate hanc, vel exigere, vel non concedere; ac abunde ad diſcrimen uberius inter Eccleſias, & Oratoria conſervandum, ſufficere ſi, quod olim juſſerat Joannes XXII. in Extrav. 2. de offic. Cuſtodis, renovaretur, quemadmodum expreſſe illud renovavit S. Carolus in Concilio Provinciali Mediolanenſi IV. part. 1. tit. de Campanis, videlicet unam tantum campanam in Oratoriis, plures ſolum in Eccleſiarum campanariis turribus appendi.

105 Qua poſita opinione, non per hoc quod Oratorium non habeat campanam, concludi poteſt, quod non ſit publicum, ſi januam habeat in via publica. Recte vero aſſeri poteſt, publicum eſſe Oratorium ſi campanam habeat, quia campana non appenditur, niſi Oratorium ſit pnblicum.

106 De eo non levis eſt controverſia, num Oratorium publicum præter oſtium principale in via publica apertum habere poſſit aliam minorem januam, quæ privatam domum, vel privatæ domus atrium reſpiciens ingreſſum non omnibus liberum præbeat, ſed ſolis domeſticis,
107 in quorum unice gratiam aperitur? Tum etiam quæritur, num in Oratorio publico feneſtræ in parietibus effingi queant, ut e privatis cubiculis domeſtici in Oratoria reſpicere, atque ita a reliquis omnibus ſeparari Miſſæ, ac orationi
108 aſſiſtere, & vacare poſſint? Negativam in utraque quæſtione opinionem tenent Barboſa *ad Concil. Trident. ſeſſ. 22. cap. 8. num. 21. de Reform.* Amoſtaz *de Cauſis piis lib. 5. cap. 10. num. 15. & ſeq.* At pro affirmativa ſententia, in una, itemque altera quæſtione eſt, concurrente, vel Lege fundationis, vel privilegio Apoſtolico, vel uſu immemorabili, Gattic. *de Orator. domeſt. cap. 3. n. 8. & 9.* ubi inter alia in confirmatione hujus ſuæ affirmativæ ſententiæ, affert *Synodum Beneventanam anni 1567. tit. 5. cap. 2.* in quo habetur: *Ædificationem & uſum Oratoriorum ita Epiſcopi, quum id illis juſta de cauſa concedendum viſum fuerit, concedant, ut præter fores, per quas a privatis domibus ad ea itur, alias item habeant, quibus a via publica, omnibus etiam aditus pateat.*

De Oratoriis privatis conſule, ubi res poſtu- 109
lat, pluries laudatum Gatticum, qui hoc argumentum illuſtravit. Illud vero hic prætereun- 110
dum haud eſt, quod S. M. Benedictus XIV. in epiſtola data 2. Junii 1751. ad Primatem &c. Poloniæ a §. 20. ad §. 26. declaravit, in hiſce privatis Oratoriis adminiſtrari haud poſſe Sacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ etiam extra tempus Paſchale, comprehenſis etiam Regularibus exemptis. Quocirca amplecti amplius 111
nequit opinio, quam Auctor *num. 45.* tenet, quod ſcilicet poſſint in iis dicta Sacramenta adminiſtrari.

ORDO, ORDINARE.

ARTICULUS I.

Quoad ea, quæ concernunt Ordinis in genere, & in ſpecie eſſentiam, numerum, inſtitutionem, materiam, & formam.

ORdo ſumitur dupliciter. Primo velut *acti-* 1
ve ſumitur Ordo pro ipſa actuali Ordinatione, ſeu actione, qua alicui confertur Ordo, ſeu Poteſtas aliqua ſpiritualis in Eccleſia circa Euchariſtiam, & hoc modo acceptus Ordo eſt unum ex Sacramentis novæ Legis. Secundo quaſi *paſſive* ſumitur Ordo pro ſtatu, ſeu gradu poteſtatis, & Miniſterii Sacri circa Euchariſtiam, & hoc modo acceptus Ordo non eſt Sacramentum, ſed eſt effectus, & res Sacramenti, ſeu Sacræ Ordinationis. Sic v. g. Presbyteratus ſumitur, vel pro ipſa actuali Ordinatione alicujus in Presbyterum, & ſic eſt Sacramentum; Vel pro gradu, ſeu poteſtate Sacerdotali, quam quis acquiſivit vi Ordinationis ſuæ in Presbyterum, & ratione cujus poteſt valide conſecrare, & abſolvere, & hoc modo Presbyteratus non eſt Sacramentum, ſed potius effectus, ſeu quid conſequens ad Sacramentum Ordinis Presbyteratus jam peractum, & ſibi collatum; Unde, ut vides, gradus, ſtatus, ſeu poteſtas Sacerdotalis eſt res permanens: Sacramentum vero Ordinis Presbyteratus, ſeu ipſa actualis Ordinatio in Presbyterum eſt res tranſiens; Et ſic ſalva proportione dic de aliis Ordinibus.

Or-

Digitized by Google

2 Ordo, ſeu Sacra Ordinatio eſt *Sacramentum novæ Legis initerabile, quo ſubjecto capaci cum impreſſione Characteris ſpiritualis poteſtas confertur ad Sacramentum Euchariſtiæ conficirndum, aut circa illud miniſtrandum.* Eſt *in re Communis.* Et convenit cum illa longiore definitione, quam tradit Scotus in 4. *diſt.* 24. *qu. unic.* §. *De tertio* dicens: *Ordinatio eſt inſtitutio alicujus in gradu Eccleſiæ præeminenti, cui convenit aliquod miniſterium circa Euchariſtiam exhibendum, facta a Miniſtro idoneo certa verba proferente, & ſimul cum intentione debita miniſterium gradus illius aliquo ſigno viſibili repræſentans, ex inſtitutione divina efficaciter ſignans gratiam præeminentem, qua ordinatus digne aliquod miniſterium exequatur.*

3 Ordines ſecundum Theologos magis communiter ſunt ſeptem, ſcilicet Oſtiariatus, Lectoratus, Exorciſtatus, Acolythatus, Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus, ſeu Sacerdotium. Ita Magiſter Sententiarum *in d. diſt.* 24. & alii paſſim.

4 Et quamvis omnes dicti ſeptem Ordines ſint aliquid Sacrum deputatumque ad cultum Divinum; tamen quatuor primi nuncupantur Minores, & non Sacri, & tres ultimi dumtaxat dicuntur Majores, & Sacri, ut habetur *in cap. A multis 9. de ætat. & qualitat.* Primi quatuor dicuntur *Minores* ob minus, & remotius Officium ad quod circa Euchariſtiam exercendum deputantur; Et *non Sacri*, non per hoc, quod quaſi nihil Sacrum ſint, aut contineant, ſunt enim & ipſi verum Sacramentum, prout colligitur ex Concilio Florentino *in Decreto Unionis*, & Tridentino *ſeſſ.* 23. *cap.* 2. *& Canon.* 2. & tenent omnes, ſed dicuntur *non Sacri* ad differentiam Ordinum Majorum, qui per excellentiam ob rationes mox afferendas appellantur *Sacri*. Et ipſis Ordinibus Minoribus tales rationes non competunt. Tres autem ultimi dicuntur *Majores*, & *Sacri*. Primo ex eo, quod per eos ordinati ad majus, & proximius Officium circa Sacram Euchariſtiam exercendum deputentur; Sacerdos ſcilicet ad Sacram Euchariſtiam conficiendam, Diaconus ad eam diſpenſandam, & tractandam in vaſis, & Subdiaconus ad ejus materiam ſubminiſtrandam. Scotus in 4. *diſt.* 24. *art.* 2. *lit. D.* ut ex ipſo notat Maſtrius *Theol. moral. diſp.* 19. *num.* 5. & alii paſſim. Et ſecundo ex eo, quod in Eccleſia Latina dicti tres Ordines Sacri habent annexum votum perpetuæ Caſtitatis, & obligationem recitandi Divinum Officium, quibus homines ſpecialiter Deo conſecrantur. *Sic Doctores Communiter.*

5 Fatendum tamen eſt, quod Subdiaconatus in primitiva Eccleſia non fuerit connumeratus inter Ordines Sacros, ut expreſſe habetur in *cap. Nullus in Epiſcopum* 4. *diſt.* 60. ubi dicit Urbanus I. *Sacros autem Ordines dicimus Diacenatum & Presbytrratum; Hos ſiquidem ſolos primitiva legitur habuiſſe Eccleſia*, & refertur in *cap. A multis 9. De ætat. & qualitat.* ibi: *Siquidem Urbanus Papa primus decrevit, ut nullus in Epiſcopum, niſi in Sacris Ordinibus religioſe vivens inventus fuerit, eligatur; Sacros* (inquit) *Ordines Diaconatum dicimus, & Presbyteratum; Hos ſiquidem ſolos primitiva Eccleſia legitur habuiſſe:* Et revera Subdiaconis licuit habere uxores uſque ad tempora Gregorii primi, ut patet in *cap. Ante triennium* 1. *diſt.* 31. ubi cum olim promoverentur Subdiaconi, non promiſſa continentia, & licite uterentur uxoribus, & Beneficiis; Et Pelagius Papa poſtea edidiſſet Conſtitutionem, in qua præciſe prohibuit, ne Subdiaconi ſuis uxoribus commiſcerentur; Gregorius illius Succeſſor revocavit illam Conſtitutionem tamquam duram, & incompetentem, ſtatuitque, ut Subdiaconi, qui tunc erant, inviti non cogerentur; at in futurum nemo ad Subdiaconatum promoveretur, niſi continentiam voveret, ut notat Fagnan. *lib.* 1. *Decretal. in cap. Nuper* 4. *de bigamis non ordinandis n.* 33. Hinc ex tunc Subdiaconatus pro Sacro Ordine uſque nunc fuit ab omnibus ſemper habitus, ut expreſſe habetur in *cap. Miramur* 7. *de ſervis non ordinandis*, ibi: *Nam licet Sacer Ordo non reputaretur in Eccleſia primitiva; tamen a Conſtitutione Gregorii, atque Urbani ſecundum moderna tempora Sacer gradus minime dubitatur.* Et hoc etiam deciſum habetur in *cit. cap. A multis 9. de ætat. & qualit.*

Secundum autem Canoniſtas magis commu- 6
niter Ordines ſunt novem, videlicet ſeptem mox aſſignati, & *Prima Tonſura*, ac *Epiſcopatus*, de quibus omnibus fit mentio *in cap. Cleros* 1. *diſt.* 21. ſequentibus verbis: *Quorum* (Clericorum gradus, & nomina ſunt hæc) *Oſtiarius*, *Pſalmiſta* (per hunc intelligendo cum Gloſſa ibidem initiatum prima Tonſura) *Lector*, *Exorciſta*, *Acolythus*, *Subdiaconus*, *Diaconus*, *Presbyter*,
Epiſcopus. Et hoc non ſine Myſterio, ſed ad 7
formam cœleſtis Hierarchiæ, & juxta novem Ordines, ſeu Choros Angelorum.

Quod prima Tonſura non ſit Ordo proprie 8
dictus, neque Sacramentum, tenent expreſſe Magiſter ſententiarum, S. Thomas, S. Bonaventura, & Scotus *in* 4. *diſt.* 24. *quæſt. unic. in fine*; & Theologi fere communiter, & ex Canoniſtis tenet Archidiaconus *in cap. Cleros* 1. *diſt.* 21. *num.* 16. Bellamera *ibidem num.* 4. Vincentius

cap. Cum contingat XI. *de ætat. & qualit. præficiend.* Pirhing *lib.* 1. *decretal. tit. XI. num.* 1. Sanig. *ib. cap.* 1. *num.* 9. Card. de Luca *tom.* 2. *diſc.* 60. *de Regularibus num.* 12. Aloyſius Riccius *in Praxi Fori Eccleſiaſt. part.* 3. *reſolut.* 234. *num.* 7. *&* 235. *n.* 2. Pignarell. *tom.* 2. *conſult.* 66. *num.* 11. *& tom.* 8. *conſult.* 146. *n.* 7. cum aliis ibi citatis.

9 Et pro fundamento adducitur ſatis validus textus *in cap. Illud* 1. *diſt.* 77. ubi Cajus Papa ſic expreſſe habet: *Ad Ordines Eccleſiaſticos ſic aſcendant in Eccleſia, qui ordinari merentur, id eſt, ſi quis Epiſcopus eſſe meretur, ſit primum Oſtiarius, deinde Lector, poſtea Exorciſta, inde ſacretur Acolythus, demum vero Subdiaconus, deinde Diaconus, & poſtea Presbyter, & exinde, ſi meretur, Epiſcopus.* Unde ſi, ut vides, Oſtiariatus ponitur pro primo Ordine, clarum ſtat, quod nullus alius Ordo antecedit, *arg. cap. Joſeph* 5. *de verber. ſignificat.* & *l. Proximus* 62. *ff. eodem*; adeoque prima Tonſura, quæ antecedit Oſtiariatum, & eſt minor illo non eſt Ordo proprie dictus, nec Sacramentum. Et concordat *cap. A Subdiacono* 5. *diſt.* 93. ubi diſtincte enumerantur ſinguli Ordines, & gradus Eccleſiæ, & tamen nulla fit mentio primæ Tonſuræ, ſeu Pſalmiſtatus, quod fieri non potuiſſet, ſi eſſet proprie Ordo.

10 Et omiſſis, brevitatis gratia, variis aliis Sacris Canonibus, qui videri poſſunt apud Fagnanum in *cap. Cum contingat XI. de ætat. & qualit. a num.* 13. *ad* 35. colligitur clare ex variis textibus Concilii Tridentini, & ſignanter in *cap.* 2. *ſeſſ.* 23. *de Sacramento Ordinis*, ubi enumerat ſingillatim omnes Ordines, nec tamen inter eos reponit primam Tonſuram; Immo non ſolum non reponit inter Ordines ipſam primam Tonſuram, ſed inſuper hanc aperte ab Ordinibus ſecernit, ſeparatim ipſam uti quid diverſum ab illis, & tanquam quid prævium ad eos referendo, ibi: *Ita diſtributi, ut qui jam Clericali Tonſura inſigniti eſſent, per Minores ad Majores aſcenderent.* Et ſimiliter primam Tonſuram tamquam quid diverſum ab Ordinibus ſecernit expreſſis verbis *cap.* 2. *ſect.* 14. *de reformat.* ibi: *Ad aliquos Sacros, aut Minores Ordines, vel Primam Tonſuram premovere* &c. & in *cap.* 6. *ſeſſ.* 23. *de reform.* ibi: *Nullus prima Tonſura initiatus, aut etiam in Minoribus Ordinibus conſtitutus.* Ubi, ut vides, Concilium utitur dictione alternativa *Aut*, quæ ponitur inter diverſa. Et quod talis fuerit mens ipſius Concilii, ſcilicet primam Tonſuram inter Ordines non connumerari, pluries declaravit Sacra Congregatio dicti Concilii interpres, ut refert Fagnanus in *cit. cap. Cum contingat num.* 37. *&* 38. *de ætat. & qualitate præficiend.*

11 Oppoſitam tamen ſententiam, ſcilicet quod prima Tonſura ſit Ordo proprie dictus, tenent expreſſe Gloſſa in *cit. cap. Cleros* 1. *diſt.* 21. *verb. Pſalmiſta, & in cit. cap.* Cum contingat XI. *de ætat. & qualitate, verb. Abbati*; & Abbas *ibid. num.* 1. Joann. Andreas *n.* 12. Hoſtienſ. *num.* 2. Butrius *num.* 6. & latiſſime Fagnanus *num.* 45. *& ſequentibus*, dicens hanc eſſe communem Canoniſtarum; Et ex Theologis eidem adſtipulari Majorem in 4. *diſt.* 24. *qu.* 1. *col.* 2. Joannem Echium in *Homilia de Ordinibus*, Angelum in *verb. Ordo primo num.* 1. & Clericalem Tonſuram vocare Ordinem Alcuinum *lib. de Divinis Officiis cap.* 33. *in* 3. *tom. Bibliothecæ Sacræ.* Quam etiam (inquit Fagnanus ibidem) ſecura eſt Rota multoties, & præſertim *dec.* 731. *num.* 5. *&* 6. *part.* 1. *diverſ. & deciſ.* 50. *part.* 5. *recent. num.* 5.

12 Et pro fundamento hujus ſententiæ adducuntur plurimi Sacri Canones, variæque non ſpernendæ rationes, quarum univerſim viginti duas affert Fagnanus *loc. cit. a num.* 46. *ad* 118. & deinde *a n.* 119. *ad* 135. reſpondens ad fundamenta adverſariorum. Præcipuum autem, & ſatis validum fundamentum deſumitur *ex cit. cap. Cum contingat XI. de ætat. & qualitat. præficiend.* ubi expreſſe legitur definitum, quod *per primam Tonſuram juxta formam Eccleſiæ datam, Clericalis Ordo confertur*, adeoque cum clara habeatur deciſio Juris pro ſententia Canoniſtarum, ſtandum eſt litteræ Canonis, & non expoſitioni, & interpretationi Theologorum dicentium, quod ibi, & alibi ſumatur Ordo ſolum large, & improprie, nam verba, cum poſſunt, debent intelligi ſecundum ſuam propriam ſignificationem; *l. Non aliter* 69. *ff. De legatis III.* Tum quia Papa Innocentius III. fuit ſpecialiter ibi interrogatus a Rhotomagenſi Archiepiſcopo: *An Clericatus Ordo in Tonſura hujuſmodi* (ideſt per Abbates Benedictinos ſuis Regularibus collata) *conferatur?* & ad hanc interrogationem ipſe Pontifex reſpondit ſine alia limitatione affirmative, nempe quod *per primam Tonſuram juxta formam Eccleſiæ datam a talibus Clericalis Ordo confertur.* Atqui hæc reſponſio ſimul, & deciſio Apoſtolica fuiſſet inepta, ſi nomine *Clericalis Ordinis* voluiſſet intelligi dontaxat *Ordinem* large, & improprie dictum, cum reſponſio debeat correſpondere interrogationi; *l. Stipulatio* 1. §. 1. *&* 2. *ff. De verborum obligationibus, leg. Is, qui* 12. §. 10. *ff. Quod vi, aut clam*;

Digitized by Google

clam ; cap. Inter dilectos, juncta Gloſſa *verb. Petitionis, de Fide inſtrument.*

13 Canoniſtarum ſententiæ videtur clare adhæſiſſe Sixtum V. in Conſtit. 91. incip. *Sanctum, & ſalutare ;* ubi primam Tonſuram appellat Clericalem Characterem, ibi : *Ad ſuſcipiendum Clericalem Characterem, alioſque Ordines* ; Si enim per primam Tonſuram inſignitur quis Clericali Charactere, ſtat clarum, quod prima Tonſura eſt Ordo Sacramentalis, ut aperte indicat illa dictio *alioſque*, cum ex propria vocabuli ſignificatione dictio *alius* ſtet implicative ; & ſic repetitiva ſimilium ; *Clement. 2. de celebrat. Miſſar.* & Gloſſa in *c. Hinc etenim verb. Aliarum 49. diſt.* Idipſum etiam videtur innuere Concil. Trident. *ſeſſ. 23. cap. 2. de Sacramento Ordinis* illis verbis : *Qui jam Clericali Tonſura inſigniti eſſent*, ubi per ly *Inſigniti*, deſignatur impreſſio Characteris in anima recipientis Tonſuram, ut ſuadent ſimilia verba Apoſtoli impreſſionem Characteris denotantia ; *2. ad Corinth.* 1. ibi : *Qui unxit nos Deus, qui & ſignavit nos*. Et *ad Epheſ.* 1. ibi : *In quo ſignati eſtis Spiritu promiſſionis ſancto*. Unde etiam prima Tonſura ad inſtar ceterorum Ordinum eſt initerabilis, ut cenſuit Sacra Congreg. Concilii apud Fagnan. *loc. cit. num.* 118. & tenent etiam Theologi ; Tum quia nullum Sacramentum prærequirit de neceſſitate præcepti Characterem Confirmationis, niſi Sacramentum Ordinis. S. Thomas in *4. diſt. 24. quæſt. 1. art. 2. qu.* 8. & alii ; Sed prima Tonſura requirit Characterem Confirmationis, ut ſtatuit Tridentinum *ſeſſ. 23. cap. 4. de reformat.* Ergo Tonſura eſt Ordo Sacramentalis.

14 Et hanc Canoniſtarum ſententiam probavit etiam Sacra Congr. Epiſcopor. & Regul. nam, ut refert Fagnanus *loc. cit. n.* 117. cum ei relatum fuiſſet Epiſcopum Cavenſem declaraſſe quemdam Clericum primæ Tonſuræ fori privilegio privatum, eo quod Tonſura non imprimeret Characterem, Sacra Congregatio binis Litteris videlicet 12. *Maii* 1620. & 16. *Novemb.* 1621. eidem Epiſcopo injunxit, ut decretum illud revocaret, & oblitteraret, ſi in eo contineretur declaratio, quod prima Tonſura Characterem non imprimeret, & in poſterum a ſimilibus declarationibus abſtineret.

15 Eamdem ſententiam apertius probavit Sacra Congreg. Concilii. Siquidem conſulta : An Abbas habens juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ſi aliis, quam Regularibus ſibi ſubditis, primam Tonſuram conferret, cenſeretur ſaltem impreſſiſſe Characterem ; adeo ut taliter tonſuratus, non iterum tonſurari deberet ? Reſpondit impreſſum eſſe Characterem, & ita tonſuratum, tonſurari iterum non debere. Hactenus Fagnan. *loc. cit. n.* 117. & 118. qui poſtea *ſub num.* 132. ſubjungit, quod cum Sacra Congreg. dixit, Tonſuram a Concilio non haberi pro Ordine, ſeu Concilium primam Tonſuram non connumerare inter Ordines juxta notata *ſupra n. 8. in fine*, voluit dicere Concilium non definiviſſe Tonſuram eſſe Ordinem, & ideo illam non comprehendiſſe explicite Minorum Ordinum appellatione, & certe ſi Concilium hoc definiviſſet, Congregatio ejuſdem Concilii interpres non declaraſſet in Clericali Tonſura imprimi Characterem, prout declaravit apud ipſum Fagnanum *loc. cit. num.* 118. & patet ex adductis hic in principio *hujus num.* 13.

Quod Epiſcopatus non ſit Ordo proprie dictus ſimpliciter, & adæquate diſtinctus ab Ordine Presbyterali, docent omnes illi Theologi, qui tenent Ordines eſſe tantum ſeptem ; Et fundamentum præcipuum, & ratio hujus ſententiæ eſt, quia per omnem Ordinem confertur poteſtas in Corpus Chriſti verum, & Ordines diſtinguuntur per diverſas poteſtates, & Miniſteria in ordine ad Sacramentum, & Sacrificium Corporis, & Sanguinis Chriſti ; Atqui per Epiſcopatum non confertur ulla ſpecialis & diſtincta poteſtas in Corpus Chriſti verum, cum Epiſcopus nullam habeat poteſtatem in Corpus, & Sanguinem Chriſti, quam non habeat quilibet Presbyter, ſeu Sacerdos : ergo Epiſcopatus non eſt Ordo proprie dictus ſimpliciter, & adæquate diſtinctus ab Ordine Presbyterali. 16

At vero Epiſcopatus probabilius eſt Ordo Sacramentalis ab Ordine Presbyterali realiter, & adæquate diſtinctus. Sic Hoſtienſ. in *cit. cap. Cum contingat num. 6. de ætate & qualitate ;* quem ibi ſequuntur Joann. Andr. Butrius, Card. Ancharanus, Abbas, & ceteri omnes Canoniſtæ, Gloſſa in *proœm. Sexti Decretal. verb. Epiſcopus*, Gloſſ. unic. in *cap. Sollicitudo*, & ibi etiam Præpoſit. *num. 4. diſt.* 22. Gloſſ. in *Clementin. In pleriſque verb. Aliquid, de electione.* Præpoſitus in *cap. Cleros 1. diſt. 21. num.* 9. Fagnan. in *cap. Requiſivit 1. de Ordinatis ab Epiſcopo, qui renunciavit Epiſcopatui*, & ibi Canoniſtæ communiter, teſte Card. *ibid. num.* 1. Barboſ. *de Offic. & poteſt. Epiſcop. part. 2. allegat.* 1. *num.* 18. ubi pro hac ſententia citat pluſquam 18. etiam ex Theologis, quos ſequuntur alii moderniores cum La Croix *lib. 6. part. 2. num.* 2209. Sporer *tom. 3. part. 1. cap. 5. ſect. 2. num.* 27. Henno *tom. 2. tract. 7. de Sacramento Ordinis q. 3. concluſ.* 2. Averſa *q. 2. ſect.* 7. Illſung *num.* 18. aliique plures con- 17

tra torrentem aliorum Theologorum , vide *verb. Epiſcopatus a num.* 1. *ad* 5. ubi late probatur hæc ſententia.

18 Ad rationem autem adverſariorum , quando dicunt , quod per Epiſcopatum non confertur ulla ſpecialis , & diſtincta poteſtas in Corpus Chriſti verum , cum Epiſcopus nullam habeat poteſtatem in Corpus , & Sanguinem Chriſti , quam non habeat quilibet Presbyter , ſeu Sacerdos ; Reſpondetur negando totum id abſolute , quia Epiſcopatus mediate ſaltem dicit ſpecialem , & diſtinctam poteſtatem in Corpus Chriſti verum , quatenus conſtituit legitimos Euchariſtiæ Miniſtros ipſos Presbyteros , ſeu Sacerdotes ; Si enim Diaconatus eſt Ordo , quia continet poteſtatem ſerviendi Sacerdoti , quare non erit Ordo Epiſcopatus , qui continet poteſtatem ordinandi Sacerdotem ? Tum quia Epiſcopatus continet ſpecialem , & diſtinctam eminentiorem poteſtatem ad exercendas actiones Sacramentales , quas ſimplex Sacerdos exercere non poteſt , nimirum conferendi Sacramenta Confirmationis , & Ordinis .

19 Ordines , & ſinguli veri Ordines ſunt verum , ac proprie dictum Sacramentum . *Communis* inter Catholicos . Et quidem quod Presbyteratus ſit verum Sacramentum novæ Legis a Chriſto Domino inſtitutum , eſt de Fide in Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *Canon.* 3. ibi : *Si quis dixerit* , *Ordinem* , *ſive Sacram Ordinationem non eſſe vere* , *& proprie Sacramentum a Chriſto Domino inſtitutum ... anathema ſit* . Quod autem ceteri alii veri Ordines ſint vere , & proprie Sacramenta novæ Legis , colligitur ex *Concilio Florentino in Decreto Unionis* , ubi poſtquam dixit , Ordinem in genere eſſe Sacramentum , ponit ſub Ordine tamquam ſpeciem , ſub genere Diaconatum , Subdiaconatum , & reliquos ; Quod autem convenit generi , convenit & ſpeciei , adeoque ſi ratio Sacramenti competit Ordini ut ſic , competit etiam Diaconatui , Subdiaconatui , & reliquis veris Ordinibus . Quod & clarius deſumitur ex Concilio Tridentino *cit. ſeſſ.* 23. *Canon.* 3. ubi , ut patet ex propriis verbis ſupra adductis , tradit indefinite Ordinem eſſe verum Sacramentum , ibi : *Si quis dixerit* , *Ordinem* , *ſive Sacram Ordinationem* , *non eſſe vere* , *& proprie Sacramentum &c.* adeoque omnis verus Ordo eſt Sacramentum ; dicendo enim *Ordo eſt Sacramentum* , cenſetur dicere : *Omnis Ordo eſt Sacramentum* , cum propoſitio indefinita æquivaleat univerſali : Tum quia ſinguli Ordines habent ſuam propriam materiam , & formam , imprimuntque ſuum ſpecialem ac diverſum Characterem ab aliis , ac ſunt omnes irreiterabiles , quod aperte demonſtrat , omnes , & ſingulos eſſe vere , & proprie Sacramenta .

Per hoc tamen quod ſinguli Ordines ſint Sacramenta , non valet inferre , quod Sacramenta ſint plura quam ſeptem per illam vulgatem argumentationem , quod ſi ſinguli Ordines ſunt Sacramenta , ergo univerſim ſunt plura Sacramenta quam ſeptem , nempe tredecim in ſenſu Theologorum admittentium ſeptem Ordines , & quindecim in ſenſu Canoniſtarum admittentium novem Ordines . Non valet , inquam , ſic inferre , quia quando dicitur *ergo univerſim ſunt plura Sacramenta* , *quam ſeptem* , diſtinguitur conſequens : ſunt plura , quam ſeptem quoad ſpeciem infimam , conceditur conſequentia , & negatur abſurditas ; ſunt plura quam ſeptem quoad ſpeciem ſubalternam , ſeu genus proximum , negatur conſequentia , quia omnes Ordines conſtituunt unam ſolam ſpeciem ſubalternam Sacramenti in genere , & in ordinaria Sacramentorum diviſione , & numero , omnes , & ſinguli Ordines continentur ſub unico membro , ſeu ſub unica ratione Sacramenti Ordinis ut ſic , tamquam in ſua ſpecie ſubalterna Sacramenti in genere continente ſub ſe ſpecies infimas , ſic inter ſe ordinatas , ut omnes reliqui Ordines referantur , ſeu ordinentur ad unum Presbyteratum tamquam complementum , & ad SS. Euchariſtiam velut finem principalem , & ſic omnes , & ſinguli Ordines conſtituunt unum dumtaxat Sacramentum Ordinis ut ſic unitate Ordinationis , & finis , in quantum omnes ordinantur ad unum Sacerdotium , & SS. Euchariſtiam . 20

Et hac eadem ipſiſſima ratione Characteres particulares ſingulorum Ordinum inſimul conſtituunt unum dumtaxat Characterem totalem , & completum Ordinis ut ſic . Ita Doctores communiter . 21

Prima Tonſura , quæ ſecundum Theologos non eſt Ordo , ſed diſpoſitio ad Ordines , definitur , *quod ſit ſignum diſtinctivum Miniſtrorum Eccleſiæ a plebe communi* . Sic in re Communis 22
Theologorum . Secundum Canoniſtas autem , 23
qui tenent primam Tonſuram eſſe Ordinem , definitur , quod ſit *poteſtas* , *per quam Tonſuratus poteſt Officium canere in Eccleſia Dei* , *& redditur capax Beneficii Eccleſiaſtici* , *& privilegiorum Clericalium* . Sic in re Communis Canoniſtarum , *arg. c. Pſalmiſta* 20. *diſt.* 23. & Pontifical. Romano *tit. de Degradatione* , ubi cavetur , quod Epiſcopus dicat Clerico degradando : *Quod ore cantaſti* , *corde non credidiſti* , *nec opere complevisti* , *ideo Officium cantandi in Eccleſia Dei a te amovemus* .

Materia remota primæ Tonſuræ ſecundum Ca- 24

Digitized by Google

Canoniſtas eſt Superpelliceum; proxima autem
eſt traditio, & acceptatio ipſius Superpellicei.
Forma, ſunt illa verba prolata ab Ordinante: In-
duat te Deus novum hominem, qui ſecundum Deum
creatus eſt in Juſtitia & Sanctitate veritatis. Sic
Fagnanus *lib. 1. Decretal. in cap. Cum contin-*
gat XI. de ætat. & qualitat. num. 87. Reiffen-
ſtuel *lib. 1. Decretal. tit. XI. num.* 20. & alii
paſſim. Seu ſecundum Abbatem, & Hoſtien-
ſem *in cit. cap. Cum contingat*, ſunt illa ver-
ba deſumpta *ex cit. cap. Pſalmiſta*, ibi: *Vide,*
ut quod ore cantas, corde credas, & quod cor-
25 *de credideris, operibus compleas.* Dicitur autem
ſecundum Canoniſtas, quia ſecundum Theolo-
gos, cum prima Tonſura non ſit Ordo, non
conſtat materia, & forma proprie dicta, &
ſecundum ipſos abſciſſio capillorum ſtat loco
materiæ, & loco formæ ſtant verba illa a Præ-
lato Tonſurante, & a Tonſurando ſimul prola-
ta: *Dominus pars hereditatis meæ, & calicis*
mei, tu es, qui reſtitues hereditatem meam mihi.
26 Prima Tonſura ſecundum Canoniſtas eſt ex
inſtitutione Chriſti tradente Apoſtolo Petro in
Eccleſia derivata. Colligitur ex Concilio Tri-
burienſe *cap. 2. tom. 7. Concil. pag.* 151. *col.*
2. *in impreſſione Pariſien.* ubi ſic legitur: *Si*
quis irreverens timorem Domini poſtponens in ſervos
ejus ſævire præſumpſerit, quos ipſe præ ceteris ſibi
ſegregavit, & coronæ ſuæ ſimilitudinem tradente
Apoſtolorum Principe geſtare fecit, ſortemque illo-
rum ſe conſtituit, ſicut de iis ſcriptum eſt: Ego
hereditas eorum, & Dominus hereditas mea eſt.
Cujus rei etiam fit mentio in Epiſtola Aniceti
Papæ relata *in cap. Probibete* 21. *diſt.* 23. Et
S. Iſidorus *lib. 2. de Offic. Eccleſiæ cap.* 4. ſcri-
bit, hunc uſum Tonſuræ in Eccleſiam Evan-
gelicam, & perſonas Eccleſiaſticas fuiſſe deri-
vatum ex Tonſura Nazaræorum, qui in Lege
veteri radebantur in ſignum cujuſdam devotio-
nis, & hoc ritu fuiſſe tonſos Ezechielem, ut
dicitur *c.* 5. *ſuæ Prophetiæ*, & Priſcillam, A-
quilam, & Paulum *in actibus Apoſtolorum cap.*
18. ut quemadmodum Nazaræi in veteri Lege
divino cultui mancipati crine præciſo innova-
bantur, ſic etiam Clerici eorum ritu ſuam in-
novationem denotent; Unde ex hujuſmodi an-
tiquitate colligunt Canoniſtæ, primam Tonſu-
ram non ex inſtitutione Eccleſiæ, ſed Divina
traditione ad nos perveniſſe; ac proinde Sacra-
mentum eſſe. Fagnan. *loc. cit. nu.* 84. & alii
Canoniſtæ paſſim.
27 Secundum Theologos autem prima Tonſura
eſt ex inſtitutione Eccleſiæ, & occaſionem hu-
jus inſtitutionis refert S. Germanus *in Theorica*
rer. Eccl. prout habetur *in tom.* 4. *Bibliotheca*
antiquorum P. P. quod cum Divus Petrus An-
tiochiæ Chriſtum Crucifixum maximo cum ar-
dore prædicaret, quidam perverſi hoſtes nomi-
nis Chriſtiani in ignominiam ejuſdem caput il-
li abraſerunt, ut in ſignum opprobrii abradi
ſolebant rei publici criminis; Unde poſtea fa-
ctum eſt, ut illud, quod fuit factum in oppro-
brium, verteretur in gloriam, juxta illud S.
Leonis Papæ *ſermone in Natali S. Laurentii*, ibi:
In honorem tranſierunt triumphi etiam inſtrumen-
ta ſupplicii. Et ideo Eccleſia tantam cæpit ha-
bere venerationem huic myſterioſæ Tonſuræ,
ut, quamvis non deſint aliæ piæ conſideratio-
nes, ipſam receperit tamquam inſigne proprium
Clericatus. Sic Petrus Patriarcha Antiochenus
in Epiſtola ad Cerularium, quam refert Baro-
nius *anno* 1053. *n.* 41. & Berninus *tom.* 1. *Hi-*
ſtor. omnium Hæreſum fol. 24. his verbis: *Nos*
coronam in capite geſtamus pro veneratione Prin-
cipis Apoſtolorum Petri, ſuper quem Dei Eccleſia
eſt superædificata. Quod enim impii illi ad con-
tumeliam illius Sancti excogitaverunt, hoc nos
pie ad gloriam, & honorem ipſius facimus.
Oſtiariatus eſt *poteſtas, per quam ordinatus* 28
in Oſtiarium, poteſt recipere dignos, & exclude-
re indignos ab Eccleſia, & eam cuſtodire. Sic
in re Communis. Materia remota ſunt Claves 29
Eccleſiæ, materia proxima eſt traditio, & ac-
ceptatio dictarum clavium. Forma ſunt verba
prolata ab Epiſcopo: *Sic age quaſi rationem*
Deo redditurus pro his rebus, quæ his clavibus
recluduntur. Communis. Oſtiariatus fuit inſti- 30
tutus a Chriſto inchoative, & denotative,
quando ementes, & vendentes ejecit de tem-
plo, & completive, quando in una Cœna de-
dit diſcipulis ſuis primam poteſtatem Sacer-
dotii.
Lectoratus eſt *poteſtas, per quam ordinatus in* 31
Lectorem poteſt legere Lectiones, & Prophetias.
Eſt in re Communis. Materia remota eſt liber 32
Sacras Lectiones, & Prophetias continens.
Materia proxima eſt ejuſdem libri traditio, &
acceptatio. Forma ſunt verba illa ab Epiſcopo
prolata: *Accipe poteſtatem, & eſto verbi Dei*
relator &c. Communis. Lectoratus fuit inſtitu- 33
tus a Chriſto inchoative, & denotative, quan-
do in medio ſeniorum Librum Iſaiæ Prophetæ
aperuit, & completa lectione Prophetiæ clau-
ſit, & dedit miniſtro, & completive in ultima
Cœna, quando dedit Apoſtolis ſuis primam
poteſtatem Sacerdotii.
Exorciſtatus *eſt poteſtas, per quam ordinatus* 34
in Exorciſtam poteſt expellere Diabolum, ne impe-
diat aliquem a ſumptione Euchariſtiæ. Eſt in re
Communis. Materia remota eſt Liber Exorciſ- 35
morum,

Digitized by Google

morum, materia proxima eſt ejuſdem libri traditio, & acceptatio. Forma ſunt verba illa ab Epiſcopo prolata: *Accipe & commenda memoriæ, & habe poteſtatem imponendi manus ſuper Energumenos, ſive Baptizatos ſive Catechumenos.* Exorciſtatus fuit inſtitutus a Chriſto inchoative, & denotative, quando tetigit aures ſurdi & muti dicens: *Epheta, quod eſt adaperire*, & quando ejecit ſeptem Dæmonia de Maria Magdalena, & completive in d. ultima Cœna.

37 Acolythatus eſt *poteſtas, per quam ordinatus in Acolythum poteſt accendere lumina, & portare urceolos cum vino, & aqua. Sic in re Com-*
38 *munis*. Materia remota eſt duplex partialis una eſt candelabrum cum cereo extincto, alia
39 ſunt urceoli vacui. Materia proxima eſt horum traditio, & acceptatio. Forma etiam eſt duplex partialis, una ſunt illa verba prolata ab Epiſcopo: *Accipe Ceroferarium cum cereo, ut ſcias te ad accendenda Eccleſiæ lumina mancipatum in nomine Domini*, alia partialis forma ſunt illa verba: *Accipe urceolos ad ſuggerendum vinum, & aquam in Euchariſtiam ſanguinis Chriſti in nomine Domini*. Acolythatus fuit inſtitutus a Chriſto inchoative, & denotative, quando dixit: *Ego ſum lux mundi; qui ſequitur me, non ambulat in tenebris, ſed habebit lumen vitæ*, & completive in d. ultima Cœna.

40 Subdiaconatus eſt *poteſtas, per quam ordinatus in Subdiaconum poteſt portare Calicem cum vino ad Altare, præparare neceſſaria ad Euchariſtiam,*
41 *& legere Epiſtolam. Eſt in re Communis*. Materia remota eſt duplex partialis, una eſt Calix vacuus ſine vino, & patena vacua ſine Hoſtia, alia eſt Liber Epiſtolarum. Materia proxima eſt horum traditio, & acceptatio. Forma etiam eſt duplex partialis, una ſunt illa prima verba prolata ab Epiſcopo: *Vide cujus miniſterium tibi traditur; ideo te admoneo, ut ita te exhibeas, quod Deo placere poſſis*, alia ſunt hæc ſecunda verba: *Accipe librum Epiſtolarum, & habe poteſtatem legendi eas in Eccleſia ſancta Dei, tam pro vivis, quam pro Defunctis in nomine*
42 *Domini*. Subdiaconatus fuit inſtitutus a Chriſto, quando in ultima cæna dedit Apoſtolis primo poteſtatem Sacerdotii, & completive, quando poſt Cœnam linteo ſe præcinxit, & miſſa aqua in pelvim pedes Diſcipulorum lavit.

43 Diaconatus eſt *poteſtas, per quam ordinatus in Diaconum poteſt proxime Sacerdoti in miniſterio Altaris aſſiſtere, & Evangelium legere. Sic in*
44 *re Communis*. Materia remota eſt duplex partialis, una eſt manus dextera Epiſcopi imponenda ſuper caput Ordinandi, alia eſt liber Evangeliorum. Proxima autem eſt duplex partialis, una eſt impoſitio ipſius manus dexteræ facta ab Epiſcopo ſupra caput Ordinandi, alia eſt traditio, & acceptatio libri Evangeliorum. Forma autem eſt duplex partialis, una ſunt prima illa verba prolata ab Epiſcopo: *Accipe Spiritum ſanctum ad robur, & ad reſiſtendum Diabolo, & tentationibus ejus in nomine Domini*, alia ſunt hæc ſecunda verba: *Accipe poteſtatem legendi Evangelium in Eccleſia Dei, tam pro vivis, quam pro Defunctis in nomine Domini*. Diaco- 45
natus fuit inſtitutus a Chriſto, quando in ultima Cœna Corpus, & Sanguinem ſuum diſpenſavit Diſcipulis, & completive, quando poſt cœnam ſuos Apoſtolos dormientes excitavit dicens: *Vigilate, & orate*.

Hic occurrendum venit vulgari objectioni, 46
quæ ſolet afferri contra aſſignatam materiam pro Subdiaconatu, & Diaconatu; ſolet enim objici, quod liber Epiſtolarum, & liber Evangeliorum non erant in primordio Eccleſiæ, & tamen ordinabantur Subdiaconi, & Diaconi, ergo nec liber Epiſtolarum eſt materia neceſſaria Subdiaconatus, nec liber Evangeliorum materia neceſſaria Diaconatus, quia, ſi talis materia eſſet nunc neceſſaria, & eſſentialis pro dictis Ordinibus, fuiſſet etiam neceſſaria, & eſſentialis tunc, cum materia neceſſaria, & eſſentalis pro Sacramento Ordinis fuerit a Chriſto inſtituta, adeoque ſit quoad ſubſtantiam invariabilis ab Eccleſia.

Aſt reſpondetur, quod licet in primordio Ec- 47
cleſiæ libri Epiſtolarum, & Evangeliorum non eſſent materia neceſſaria, & eſſentialis dictorum Ordinum, cum tunc necdum extarent, tamen ex poſt fuerunt ab Eccleſia determinati pro materia neceſſaria. Nec in hoc poteſt dici Eccleſiam mutaſſe, & variaſſe materiam a Chriſto inſtitutam, ſed ſolum determinaſſe in ſpecie materiam a Chriſto in genere dumtaxat deſignatam; Chriſtus enim inſtituit ſolum materiam in genere, ideſt poſitionem, ſeu traditionem alicujus rei ſenſibilis aptæ ad exprimendum Ordinem, qui confertur; at ſpecialem ejus rei, ſeu ſigni ſenſibilis determinationem reliquit Eccleſiæ, quæ ad impoſitionem manuum, ſeu aliam materiam, qua utebantur Apoſtoli in primordio Eccleſiæ, potuit addere, & decernere librum Epiſtolarum pro materia Subdiaconatus, & librum Evangeliorum pro materia Diaconatus, utpote magis apte, & clare exprimentes poteſtatem, & Officium dictorum reſpective Ordinum. Sic Bellarminus *de Ordine cap. 9. in fine;* Comitolus *lib. 1. reſponſ. moral. qu. 52.* Card. de Lugo *diſp. 2. de Sacrament. ſect. 5.* Gobat *tom. 1. tract. 7. num. 51.* Sporer *loc. c. n. 18.*

Digitized by Google

n. 18. Petr. Marchantius *in Tribunal. tom.* 1.
tract. 9. tit. 5. *q.* 2. Diana *par.* 1c. *tract.* 11.
reſolut. 65. cum S. Bonaventura, & aliis trigin-
ta ibi citatis, & ſic plurimi alil.

48 Presbyteratus eſt *poteſtas, per quam ordinatus
in Presbyterum poteſt conſecrare Corpus, & San-
guinem Chriſti, & remittere peccata Fidelibus.*
49 *Eſt in re Communis.* Materia remota eſt duplex
partialis, una eſt Calix cum vino, & Patena
cum Hoſtia; alia ſunt manus Epiſcopi impo-
nendæ ſupra caput Sacerdotis. Proxima etiam
eſt duplex partialis, una eſt traditio, & acce-
ptatio ipſius Calicis cum vino, & Patenæ cum
Hoſtia; alia eſt ipſa ultima impoſitio manuum
facta ab Epiſcopo ſuper caput Sacerdotis. For-
ma etiam eſt duplex partialis, una ſunt illa
prima verba prolata ab Epiſcopo: *Accipe pote-
ſtatem offerendi Sacrificium Deo, miſſaſque cele-
brandi, tam pro vivis, quam pro defunctis in
nomine Domini;* Alia ſunt verba hæc: *Accipe
Spiritum ſanctum, quorum remiſeris peccata, re-
mittuntur eis, & quorum retinueris, retenta ſunt.*

50 Presbyteratus in ordine ad conficiendum Cor-
pus, & Sanguinem Chriſti fuit inſtitutus a
Chriſto, quando in ultima Cœna panem, &
vinum convertit in ſuum Corpus, & Sangui-
nem dicens Apoſtolis; *Accipite, & comedite,
hoc eſt Corpus meum. Hoc facite in meam Com-
memorationem.* In ordine vero ad abſolvendum
Fideles a peccatis, quando poſt Reſurrectio-
nem dixit: *Quorum remiſeritis peccata, remit-
tuntur eis &c.*

51 Epiſcopatus, qui ex dictis *ſupra n.* 15. pro-
babilius eſt Ordo Sacramentalis ab Ordine Preſ-
byterali realiter, & adæquate diſtinctus ſecun-
dum communem Canoniſtarum, & plurimorum
Theologorum: *Eſt poteſtas, per quam ordinatus
in Epiſcopum poteſt conferre Sacramenta Confirma-
tionis, & Ordinis;* ideſt poteſt conficere Sacra-
mentum, Chriſma, & Oleum ſanctum &c.
52 & ordinare Sacerdotes, & Epiſcopos. *Eſt in
re communis.* Materia remota eſt duplex partia-
lis, una eſt liber Evangeliorum inponendus ſu-
per cervicem & ſcapulas conſecrandi, alia ſunt
manus Conſecratoris, & duorum aſſiſtentium
Epiſcoporum imponendæ ſuper caput conſecran-
di. Proxima etiam eſt duplex partialis, una eſt
ipſa libri Evangeliorum impoſitio ſuper cervi-
cem, & ſcapulas conſecrandi, alia eſt ipſa im-
poſitio manuum Conſecratoris, & duorum Epi-
ſcoporum aſſiſtentium ſuper caput conſecrandi.
Forma ſunt illa verba, quæ dum ipſum electum
Epiſcopum conſecrant, proferunt Conſecrator,
& duo Epiſcopi aſſiſtentes, videlicet: *Accipe
Spiritum &c.* Fagnan. *l.* 1. *Decretal. in cap. Re-
quiſivit* 1. *de ordinatis ab Epiſcopo, qui renun-
ciavit Epiſcopatui, n.* 59. & alii. Epiſcopatus 53
probabilius inſtitutus fuit a Chriſto, quando *Jo-
ann. c.* 21. *n.* 18. dixit Petro: *Paſce oves meas.*
Fuit enim Petrus primus Epiſcopus a Domino
inſtitutus, & quidem Epiſcopus univerſalis Ec-
cleſiæ per dicta verba: *Paſce oves meas*, ut ſcri-
bit Fagnanus *loc. cit. n.* 85. adducens *cap. Conſi-
derandum* 53. & *cap. Fidelior fructus* 54. *diſt.* 50.
cap. Significaſti 4. *de election.* & Gloſſam *in cap.
in novo teſtamento* 2. *diſt.* 21. Averſa tamen *q.*
2. *ſect.* 10. probabiliter dicit inſtitutum fuiſſe
cum Sacerdotio; Vide La Croix *lib. 6. part.*
2. *n.* 2207. ubi concludit, quod dicendum vi-
detur, Ordines alios, utpote tendentes ad Sa-
cerdotium, eſſe inſtitutos, quando data eſt
prima poteſtas Sacerdotii.

Contactum realem, & phyſicum materiæ 54
remotæ cujuſque reſpective Ordinis eſſe neceſ-
ſarium neceſſitate præcepti Eccleſiaſtici, adeo
ut ſine dubio peccaret mortaliter qui adverten-
ter, & deliberate illum omitteret, eſt certiſ-
ſima, & communiſſima omnium Doctorum
tam Canoniſtarum, quam Theologorum ſen-
tentia, quia graviter delinqueret contra præ-
ceptum, ac morem univerſalis Eccleſiæ, &
Rubricas Pontificalis Id præſcribentes, & red-
deret, ac ſuſciperet Sacramentum dubium.

An autem contactus realis, & phyſicus ſit 55
etiam neceſſarius ad valorem, & eſſentiam Or-
dinis, adeo ut ſine ipſo ſit invalida ordinatio,
& non recipiatur Sacramentum? variant Docto-
res. Negativam ſententiam tuentur Albertus
Magnus *num.* 4. *diſt.* 24. *art.* 34. *ad* 2. Vaſq.
diſp. 248. *n.* 6. *cap.* 2. Henriq. *lib.* 1. *cap.* 9. *n.*
11. Victoria, Armilla, Zambran. & alii cita-
ti, & ſequuti a Layman *lib.* 5. *tr.* 9. *cap.* 5.
num. 4. Reiffenſtuel *Theolog. moral. diſt.* 12. *tr.*
14. *q.* 5. *nu.* 68. Sporer *tom.* 3. *par.* 1. *cap.* 5.
ſect. 3. *n.* 35. Filliucius, Reginaldus, Dicaſtil-
lus, & alii ab ipſo allegati *ſub nu.* 34. Diana
par. 3. *tract.* 3. *reſolut.* 185. cum aliis ibi cita-
tis, Molfeſius *tract.* 2. *cap.* 1. *num.* 42. & alii.
Immo aliqui ex ipſis, & ſignanter Vaſquez,
Layman, Gobat, & Sporer *locis citatis* volunt,
nullum nequidem moralem contactum requiri
ad eſſentiam & valorem Ordinis.

At vero affirmativam, quam nos ſequimur 56
ſententiam, nempe contactum phyſicum, & rea-
lem ſaltem mediatum requiri ad eſſentiam, &
valorem Ordinis, & neque ſufficere contactum
moralem defendunt S. Thomas *in* 4. *diſt.* 24.
quæſt. 1. *art.* 1. *quæſt.* 5. *ad* 3. expreſſe di-
cens: *Tamen ipſa verba formæ videntur oſtende-
re, quod tactus materiæ ſit de eſſentia Sacramenti,*

quia

quia dicitur: Accipe hoc, vel illud, Pontas *t. 2. verb. Ordines, caſ.* 13. 14. & 15. Paludanus *quæſt.* 1. *art.* 1. *in fine*, Silveſter *verb. Ordo* 2. *qu.* 5. Angelus *ibid.* 1. §. 7. Cajetanus *tom.* 1. *Opuſcul. tract.* 26. Viguerus *in inſtit. Theol. cap.* 16. §. 16. Maſtrius *Theolog. moral. diſp.* 19. *n.* 26. cum aliis ibi citatis, Felix Poteſtas *tom.* 3. *par.* 1. *num.* 136. Matthæuc. *Cautela Confeſſarii lib.* 4. *c.* 4. *nu.* 13. Coninch. *diſp.* 20. *dub.* 7. *n.* 7. Valentia *tom.* 4. *diſp.* 9. *q.* 1. *punct.* 5. Buſembaum *lib.* 6. *part.* 2. *cap.* 2. *n.* 2. La Croix *ibid. num.* 2148. cum aliis ibi citatis, Henno *t.* 2. *tract.* 7. *diſp. unic. de Sacrament. Ordinis quæſt.* 4. *art.* 5. *concl.* 1. Bonacina *de Sacramento Ordinis diſp.* 8. *qu. unic. part.* 3. *num.* 11. teſtans de communi contra ſupra citatos: Et ratio eſt, quia juxta communem, & uſitatam ſignificationem verborum formæ *Accipe &c.* requiritur, ut is, qui dicitur accipere ad minimum tangat rem oblatam; Tum quia Pontificale Romanum *in Rubric. de Epiſcop. conſecrante* ſic expreſſe habet: *Moneat Ordinandos, ut inſtrumenta, in quibus character imprimitur, tangant*, ut advertit Fagnanus *lib.* 1. *Decretal. in cap. Cum veniſſet* 1. *de Sacra Unction. num.* 34. quod ex perpetua Eccleſiæ praxi ab omnibus Epiſcopis obſervatur ſollicite requirendo, ut ab omnibus Ordinandis vere phyſice, & realiter tangatur materia tradita, quæ praxis per traditionem ex Chriſti inſtitutione profecta eſſe videtur; Tum etiam quia in quolibet Sacramento habente materiam, neceſſe eſt, ut ſuſcipiens contingat illam, ſicuti patet in Baptiſmo, Confirmatione, & aliis, adeoque &c.

57 Fuit dictum notanter requiri contactum phyſicum *ſaltem mediatum*, quia certum eſt, non exigi contactum immediatum cujuſque materiæ ad eſſentiam Sacramenti requiſitæ; Presbyterandi enim nunquam tangunt immediate vinum contentum in Calice, quod tamen ſpectat ad materiam eſſentialem Sacramenti. Hinc ſi quis claves, urceolos, librum Epiſtolarum, & Evangeliorum, Calicem &c. tangeret manu obvoluta chirotheca, ſtrophiolo, ſuperpelliceo &c. non ideo eſſet irritus Ordo, quia communiſſime, & rectiſſime dicitur tangere, vel palpare hominem qui eum apprehendit manu ut ſupra obvoluta. Sic Doctores communiter tradentes, inſuper non eſſe neceſſe ad valorem Sacramenti, quod materia tangatur utraque manu, ſed ſufficere ſi tangatur una tantum manu, vel uno tantum digito, quia ſic adhuc verificatur tactus, & quælibet res ſufficienter eſt & dicitur tacta. Immo etiam ſi ſolis manus unguibus, quia ipſi pars digiti cenſentur, ut tradunt in terminis Card. de Lugo *Reſolut. moral. tit.* 1. *dub.* 1. *n.* 8. Spor. *loc. cit. n.* 38. Gobat *loc. cit. n.* 62. La Croix *loc. cit. n.* 2155. & alii, quia ſi ſolis unguibus quis laceret vultum alterius, vere dicitur eum tetigiſſe: Nulla enim lex exigit ut utraque manu tangatur materia. Unde non debemus dicere, quod id requiratur ad valorem Sacramenti, cum ſine ipſo utrinſque manus contactu ſalvetur forma Sacramenti; & auctoritas Scripturæ, vel Eccleſiæ nos non cogat ad ipſum requirendum; In praxi tamen tenendum eſt, quod materia tangenda ſit nuda altera ſaltem manu. Inſuper advertunt, & tradunt Fillincius *tract.* 9. *num.* 29. Buſembaum *loc. cit. n.* 2. La Croix *loc. cit. num.* 2155. & alii contactum faciendum eſſe utraque manu ex præcepto ad ſcrupulum vitandum.

Etiam notanter fuit dictum, non ſufficere *contactum moralem*, videlicet ſi quis manum extendat, & appropinquet materiæ, & non tangat illam, ſeu inclinatione capitis, vel aliquo æquivalenti ſigno ſignificet ſe materiam oblatam ab Epiſcopo acceptare, quia cum ſententia noſtra requirens ad valorem Sacramenti contactum phyſicum ſaltem mediatum, ſit tutior ſententia contraria docente ſufficere contactum moralem, non videtur poſſe tute illam ſequi poſt damnatam ab Innocentio XI. propoſitionem primam, quæ dicebat, licitum eſſe in conferendis Sacramentis ſequi ſententiam probabilem, relicta tutiori, etiam quando agitur de valore Sacramenti. Unde ut refert Maſtrius *diſ.* 19. *Theolog. mor. n.* 26. Clemens VIII. aliquos ſic ordinatos ab Epiſcopo Sagienſi ſub conditione reordinari præcepit. Quod & docet Pontas *verb. Ordines caſ.* 13. 14. 15. per text. *in c. Paſtoralis* 1. *de Sacrament. non iterand.* ubi Innocentius III. ſtatuit, quod *caute ſupplendum* (*eſt*) *quod incaute fuerat prætermiſſum*, & *in cap. Presbyter* 3. *eod. tit.* ubi Gregorius IX. decrevit, quod *ſtatuto tempore ad hujuſmodi Ordines conferendos caute ſupplendum* (*eſt*) *quod per errorem extitit prætermiſſum*. 58

Nec valet objicere, quod ex dictis duabus Decretalibus colligitur potius, quod contactus phyſicus non ſit de eſſentia Sacramenti, quia licet in Ordinatione Subdiaconi fuerit omiſſa impoſitio manus, ut dicitur *in citat. cap. Paſtoralis*, & etiam ut dicitur *in citat. cap. Presbyter*, fuerit omiſſa in ordinatione Presbyteri, & Diaconi dicta manus impoſitio, quæ, ut ibi, ſit tactu corporali, ideſt phyſico, adhuc in utroque loco ſtatuitur, quod non ſit Sacramentum iterandum, ſed ſolum eſſe ſuppleudum, quod incaute extitit prætermiſſum, quod clare indi- 59

cat

Digitized by Google

cat contactum phyſicum non requiri ad eſſentiam Sacramenti, aliter ſi ita requireretur, fuiſſet iterandum Sacramentum ſine ipſo collatum, utpote irritum, & invalidum. Non valet, inquam, quia ibi Pontifex accepit verbum *itero* in propria ſua ſignificatione, quatenus idem ſonat, ac iterum conferre idem ſpecie Sacramentum jam ſemel rite collatum. Non autem iterum confertur, quod numquam rite fuit collatum, juxta illud *cap. Veniens 3. de Presbytero non baptizato*: ibi: *Non intelligitur iteratum, quod ambigitur eſſe factum*, & illud *cap. Solemnitates 16. de conſecrat. diſt. 5.* Ibi: *Non monſtratur eſſe iteratum, quod neſcitur eſſe factum*, & illud *cap. Si nulla 113. de conſecrat. diſt. 4.* ibi: *Quod non oſtenditur geſtum, ratio non ſinit, ut videatur iteratum*. Et non dicitur actum, cum aliquid ſupereſt ad agendum, ut dicit expreſſe Gloſſa *in cit. cap. Paſtoralis, verb. Permitti* per text. *L. Penult. Cod. ad Syllanianum, cap. Illud 15. & cap. Nihil 16. cauſ. 7. quæſt.* 1. etiamſi id quod ſupereſt ad agendum, ſeu ſupplendum, dubitetur eſſe de ſubſtantia, quia generaliter quotieſcumque dubitatur, an aliquid, quod omiſſum fuerit, ſit de ſubſtantia Ordinis nec ne, & tamen expreſſum eſt in jure, ut fieri debeat, æſtimari debet de ſubſtantia, & tota Ordinatio eſt repetenda ſaltem ſub conditione; *cap. Presbyteri 2. cap. Chorepiſcopi 5. diſt. 68. cap. Nihil 16. cauſ. 17. qu. 1. cap. Unic. de Clerico per ſaltum promoto, & cap. De quibus 2. de Baptiſmo*, cum ſimilibus. Sic expreſſe Fagnan. in *cap. Cum veniſſet 1. de S. unction. n.* 54. cum Innocent. Raymund. Goffred. Hoſtienſ. Friburg. Archidiacon. Sanct. Antonin. Turrecremat. Angelo, Armilla, Piſanella, Joan. Andrea, Butrio, Cardinal. ibidem ab ipſo allegatis, & ipſo teſte omnes alii in *d. cap. Cum veniſſet*. Unde dicendum eſt, Pontifices in dictis Decretalibus *cap. Paſtoralis, & c. Presbyter*, ſolum velle nihil eſſe iterandum quoad ritus, & cæremonias, ſed caute, ideſt ſecrete, & ſine ſolemnitate ad vitandum ſcandalum, ſupplendum eſſe quod defuit, nempe eſſentiale Sacramenti, quod non dicitur iterari, per jura ſupra adducta, ut etiam explicat Juenin *diſſert. 9. quæſt. 3. cap. 2. in reſponſ. ad 4. objectionem*, dicens, laudatos Pontifices ideo ſtatuere Ordinationem in propoſito caſu non debere iterari, quod ſupponat peractam non fuiſſe: Non enim dicitur iterari, quod ne ſemel quidem peractum eſt.

60 Neque valet inſtare, quod Pontifex in *cit. cap. Paſtoralis* pariformiter loquitur de manus impoſitione in Ordinatione Subdiaconi omiſſa, & de ſupplendo defectu balſami in Confirmatione non adhibiti, adeoque cum balſamum non ſit de eſſentia materiæ Confirmationis, neque manuum impoſitio, & contactus phyſicus cujuſvis reſpective materiæ erit de eſſentia Ordinationis. Non valet, inquam, inſtantia. Reſpondetur enim primo, quod ſecundum nonnullos claſſicos Doctores, quos ſequitur Barboſa *in cit. cap. Paſtoralis num.* 1. Engel *ibid. num.* 7. Reiffenſtuel *lib. 1. Decretal. tit. 16. num.* 6. dictus textus incuria Librariorum ſit corruptus, & vera littera ibi habeat *Diaconatus* pro ly *Subdiaconatus*, ut advertit Innocentius, prout etiam duobus vetuſtioribus exemplaribus legi notat Gloſſa marginalis *ibid.* Unde nec Papa, quando ordinat Subdiaconum, manum imponit, ut teſtatur Abbas in *cit. cap. Paſtoralis*, nec Pontificale Romanum auctoritate Gregorii XIII. editum ullam in Ordinatione Subdiaconi manuum impoſitionem præſcribit, & expreſſe dicitur in *cap. Subdiaconus 15. diſt.* 23. quod Subdiaconus, cum ordinatur, non recipit manus impoſitionem, ſed dumtaxat Diaconus, ut habetur in *cap. Diaconus* 11. *ead. diſt.* 23. Hinc tenendo per ſupra dicta, quod ibi legi debeat *Diaconatus* pro verbo *Subdiaconatus*, ne ſuperflua videatur diſpoſitio Pontificis, quod caute ſit ſupplenda manuum impoſitio omiſſa in ordinatione Subdiaconi, ubi nullimode requiritur, reſpondetur, quod æque, & juſte loquitur Pontifex pariformiter de ſupplenda impoſitione manus in Ordinatione Diaconi omiſſa, & de ſupplendo defectu balſami in Confirmatione non adhibiti, quia & impoſitio manus dexteræ Epiſcopi cum illa verborum forma: *Accipe Spiritum ſanctum & robur &c.* eſt materia partialis Ordinis Diaconatus, ſicuti & impoſitio manuum Epiſcopi ſub illa verborum forma: *Accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeris peccata &c.* eſt materia partialis Ordinis Presbyteratus caute ſupplenda procul dubio ſtatutis temporibus, ſi fuerit prætermiſſa, ut diſponitur in *cit. cap. Presbyter*; & admixtio balſami eſt pars materiæ ad valorem Confirmationis eſſentialiter requiſitæ, caute etiam ſupplenda, ſi fuerit omiſſa.

Quod enim impoſitio manuum ſit de eſſentia & Diaconatus, & Presbyteratus, colligitur etiam ex textu *dicti cap. Presbyter* in quo ſupponitur, hos Ordines omiſſa manuum impoſitione non fuiſſe revera collatos, ſed poſtea primum fuiſſe conferendos, ut patet ex illis verbis: *ſtatuto tempore ad hujuſmodi Ordines conferendos caute ſupplendum*, ut recte notant Pirhing *lib. 1. Decretal. tit. 16. num. 5. §. Notandum tertio in fine*, Reiffenſtuel *ibid. num. 11. & ſeq.* Tanner. *tom.* 4. *diſp.*

Digitized by Google

diſp. 7. *quæſt.* 2. *dub.* 3. *num.* 65. & alii : Et quod admixtio balſami ſit de eſſentia Confirmationis, fuit probatum in *verb. Confirmatio art.* 1. *n.* 8. & 10. per jura, Concilia, Decreta, & claſſicos Doctores ibi allegatos. Quibus adde Maſtrium *Theol. mor. diſp.* 17. *num.* 69. teſtantem ex declaratione Pauli III. & Pii IV. ſufficere ad majorem commoditatem quodcumque balſamum etiam indicum, ubi naſcitur in magna copia. Layman *lib.* 5. *Theol. moral. cap.* 2. *num.* 1. Henno *tom.* 2. *tract. de Confirmat. diſp. unica quæſt.* 3. *concl.* 2. Herinck *diſp.* 9. *de Sacram. Confirm. quæſt.* 2. *num.* 1. Fraſſen *ibid. num.* 9. Piſigianum *diſp.* 7. *n.* 21. *art.* 3. Felic. Poteſt. *tom.* 1. *part.* 4. *quæſt. p.* 3. *num.* 315. Bonac. *de Confirmat. diſp.* 3. *quæſt. unic. punct.* 3. *num.* 2. Roſſign. *de Confirm. q.* 2. *art.* 2. *concl.* 3. cum multis ibi allegatis, Boſco *de Confirmatione num.* 58. alioſque innumeros communiter explicantes text. *in cit. cap. Paſtoralis*, nempe, *quod in talibus non eſt aliquid iterandum, ſed caute ſupplendum, quod incaute fuerat prætermiſſum*, reſpectu Confirmationis collatæ cum ſimplici oleo ſine admixtione balſami, modo ſupra explicato reſpectu Ordinationis factæ ſine impoſitione manuum, ideſt quod non debeat tunc iterari Sacramentum, eo quod ſupponatur ſine parte ſuæ materiæ eſſentialis non fuiſſe collatum, & non dicatur iterari, quod nec ſemel quidem peractum eſt; ſed caute eſſe ſupplendum defectum privatim adhibendo Chriſma, eoque Confirmandum in fronte rurſus inungendo, cum debita verborum forma, & intentione : Ita tamen ut aliæ cæremoniæ accidentales, puta nova adhibitio Patrini, alapæ, & hujuſmodi ſemel ſolemniter adhibitæ, poſtmodum omittantur: ſicque ſalvatur diſpoſitio Innocentii III. in *cit. cap. Paſtoralis*, & praxis univerſalis Eccleſiæ Sacramentum Confirmationis per Chriſmatis unctionem in fronte factam ſolitæ conferre, & damnatio primæ propoſitionis ab Innocent. XI. facta, & mens Concilii Florentini, S. Thomæ, S. Bonaventuræ, Scoti, Alenſis, ac aliorum, non aliter pro neceſſitate Sacramenti Confirmationis loquentium de balſamo, ac de oleo, teſte Maſtrio in 4. *Sentent. diſp.* 2. *q.* 8. *n.* 223. ubi *n.* 225. advertit, quod ipſemet Innocentius III. jam dixerat in *cap. Veniens, unic. de Sac. Unctione*, Chriſma, quod ex oleo fit, & balſamo, eſſe hujus Sacramenti materiam.

62 Quotieſcumque autem rationabile dubium emergat de valore Sacramenti, ideſt an illud hic & nunc valide collatum fuerit, eſt reiterandum ſub conditione, ſi fuerit invalidum, ut expreſſe ſtatuitur in *cap. De quibus* 2. *de Baptiſmo*, ibi : *De quibus dubium eſt, an Baptizati fuerint, baptizantur his verbis præmiſſis : Si baptizatus es, non te baptizo, ſed ſi nondum baptizatus es, Ego te baptizo &c.* Ex appoſitione enim talis conditionis, & præcavetur omni injuriæ Sacramenti, & omne præjudicium ſacrilegæ reiterationis evitatur. Ad noſtrum propoſitum attendendæ ſunt tres anteæ illæ regulæ, quas univerſaliter in omnibus dubiis circa materiam & formam Sacramentorum obſervandas eſſe tradit Scotus in 4. *diſt.* 3. *quæſt.* 2. §. *Tertio de forma*. Prima eſt : *Si poſſibilitas adeſt, via tutiſſima eſt eligenda*. Secunda : *Si non adeſt poſſibilitas, via tutiſſimæ proxima eſt tenenda*. Tertia : *Ceſſante impoſſibilitate caute eſt ſupplendum, quod impoſſibilitas prohibebat*.

Reſpondetur ſecundo ad inſtantiam, quod, 63
retinendo textum, prout jacet in *cit. cap. Paſtoralis*, ne videatur privata auctoritate variari textus ibi litteralis ſub verb. *Subdiaconatus* per tot ſæcula ab ipſis Summis Pontificibus toleratus, adhuc ſtat inconcuſſa noſtra concluſio, dicendo quod textus ibi non loquitur de impoſitione manuum conſecratoria, quæ non datur Subdiacono ex *cit. cap. Subdiaconus*, ſed dumtaxat Diacono ex *cit. cap. Diaconus*; ſed loquitur ſolum de quadam manuum impoſitione deprecatoria, quæ eſt quædam benedictio, juxta Gloſſam in *c. Paſtoralis, verb. Impoſitione*, & conſtat ex *c. Manus* 74. *cauſ.* 1. *q.* 1. quæ fit etiam in Minoribus Ordinibus conſtitutis, ut habetur in *cap. Quoniam* 1. *diſt.* 69. prout docent Abbas in *cit. cap. Paſtoralis* §. *Opponitur*, Pirhing *cit. tit.* 16. *n.* 2. Reiffenſtuel *ib. n.* 7. Layman *loc. cit. n.* 1. & plures alii. Sicque in utroque caſu ſalvatur diſpoſitio Innocentii III. in *d. cap. Paſtoralis*, quod ſit *caute ſupplendum, quod incaute fuerat prætermiſſum*, nempe in caſu Ordinationis Subdiaconi ſupplendam eſſe dictam manuum impoſitionem deprecatoriam, ſeu benedictoriam omiſſam, & in caſu collationis Confirmationis ſupplendam eſſe admixtionem balſami cum oleo prætermiſſam cum debita verborum forma, & intentione modo ſupradicto. Unde quia in caſu Ordinationis Subdiaconi tantum defuerat quid accidentale, tantum accidentale ſupplendum erat, & quia in caſu Collationis Confirmationis defuerat ſubſtantiale, ideo ſubſtantiale ſupplendum erat, & in neutro caſu ob id iteratur Sacramentum. Non in caſu Subdiaconi, quia ibi ſuppletur tantum quid accidentale non ingrediens eſſentiam Ordinationis. Nec in caſu dictæ Confirmationis, quia cum ibi defuerit pars eſſentialis, non fuit

tunc

Digitized by Google

tunc valide Sacramentum collatum, adeoque non dicirur poſtea iterari, ſed primo conferri, cum non dicatur iterari, quod ne ſemel quidem peractum eſt, per jura adducta *ſupra num.* 57.

64 Non eſſe neceſſe ad valorem Sacramenti Ordinis, ut contactus materiæ fiat ſimul phyſice cum prolatione formæ, ſed ſufficere, ſi fiat ſimul moraliter, ideſt paulo ante, vel paulo poſt, defendunt Bonacina *loc. cit. nu.* 12. Valentia, Emanuel Sa, Nugnus, Henriquez, Reginaldus, & alii ab ipſo ibi allegati, Layman *loc. cit. n.* 3. *in fine* cum Victoria, & aliis ibi citatis, Card. de Lugo *reſponſ. moral. lib.* 1. *dub.* 33. *n.* 1. Palaus *tract.* 27. *part.* 4. *n.* 20. Sporer *loc. cit. n.* 37. Felix Poteſt. *loc. cit. nu.* 136. Roſignolus *de Sacramentis in genere par.* 1. *quæſt.* 2. *art.* 3. *num.* 5. *& ſeq.* & alii, id probantes etiam ex praxi nonnullorum Epiſcoporum, qui teſte Marchino *de Ordine tract.* 1. *par.* 1. *cap.* 16. *nu.* 13. quando plures ſunt initiandi Ordine Sacerdotali, prolata ſemel forma in plurali *Accipite poteſtatem &c.* præbent materiam pluribus ſucceſſive tangendam, non repetita forma, atque validam eſſe talem Ordinationem fuiſſe deciſum Romæ in quadam Congregatione, teſtatur Martinus Fornarius *de Ordinatione cap.* 2. *nu.* 5. apud Bonacinam *loc. cit. n.* 5. tunc enim habetur ſimultas moralis, nec tollitur proprie ſignificatum illorum verborum *Accipite poteſtatem &c.* quamvis in prolatione eorumdem non coexiſtat phyſice contactum, ſed tantum moraliter, ideſt paulo poſt.

65 Navarrus vero *in Manual. cap.* 22. *num.* 17. Cajetan. *in Opuſcul. tract.* 26. Paludan. apud & cum Silveſtro verb. *Unctio* §. 7. La Croix *lib.* 6. *part.* 2. *num.* 2148. cum Cajetan. Richard. Navarr. Granado, & aliis ibi citatis, Matthæuc. *Cautela Confeſſarii lib.* 4. *cap.* 7. *n.* 14. & alii plures ſuſtinent, ad valorem Sacramenti traditionem materiæ, & prolationem formæ debere eſſe ſimul non tantum ſimultate morali, ſed etiam phyſica, ſaltem in aliqua parte, adeo ut ſi totaliter ponatur prolatio formæ ante, vel poſt contactum materiæ, nullo modo ſubſiſtat Sacramentum. Hinc quia hæc ſententia eſt tutior prima, adeo ut Gobat *tract.* 7. *caſ.* 4. *num.* 114. licet primam defendat, non audet eam vocare moraliter certam, ut advertit etiam Sporer *loc. cit. n.* 37. quamvis ipſa non careat ſua probabilitate, cum tamen agatur de valore Sacramenti, ubi ſequenda eſt tutior, ut ex propoſitione 1. inter damnatas ab Innocentio XI. *die* 2. *Martii* 1679. non eſt in praxi ab hac poſteriori recedendum, niſi aliter conſtet eſſe vere a Sancta Sede deciſum. Tum quia Scotus *in* 4. *d.* 6. *qu.* 3. Cajetan. Nav. & alii graviſſimi Doctores teſte Sporer *loc. cit. cap.* 1. *num.* 83. negant valere Baptiſmum, ſi tota forma pronuncietur ante cœptam, vel finitam ablutionem. Et Felix Poteſtas *loc. cit. n.* 137. expreſſe dicit: Tutius autem eſt, ut ſaltem priuſquam materiæ traditio finiatur, formæ prolatio incipiat, aut e converſo, ut communiter Doctores docent de Baptiſmo. Unde recte contra alios infert Gobat *tract.* 1. *num.* 61. *& tract.* 2. *num.* 20. omnino repetendum eſſe Baptiſmum taliter collatum, addens: Idem omnino ſentio de Ordine Presbyteratus, & Epiſcopatus, quippe ex quorum irrita collatione oriri poſſunt innumera mala. Sicque in praxi eſt omnino ſequenda noſtra ſententia, quia quamvis juxta ſententiam adverſariorum eſſet valida talis Ordinatio, adhuc etiam ſecundum ipſos adverſarios eſſet graviter illicita, ita ut peccaretur mortaliter, ſi ſine gravi neceſſitate id fieret, ut cum aliis advertit Sporer *citat. num.* 37. & *cit. cap.* 1. *n.* 64. concludens in genere quoad praxim conſultiſſimum eſſe, ut Miniſter Sacramenti curet majorem quam poteſt facere ſimultatem materiæ, & formæ v. g. in Baptiſmo, Confirmatione, Extrema unctione, Ordinatione, dum abluit, inungit, inſtrumentum Ordinis tradit, ſimul proferat formam.

66 Epiſcopus ordinans, qui profert formam, debet etiam per ſe ipſum porrigere materiam tangendam ab ordinandis. Sic Suarez *tom.* 5. *diſp.* 42. *ſect.* 3. *num.* 12. Martinus Fornarius *de Ordinatione cap.* 2. *nu.* 4. Bonacina *loc. cit. n.* 16. cum aliis ibi allegatis, La Croix *loc. cit.* & alii paſſim, & Maſtrius *Theol. moral. diſp.* 10. *n.* 26. & expreſſe decrevit *Sacra Congregatio S. Officii die* 1. *Auguſti* 1697. apud Paſcuc. *in compend.* Pignat. de Ordine, & Ordinatione, qua re mature perpenſa ſtatuit ordinaros ab Epiſcopo, qui per alium fecerat porrigere materiam, & reordinandos ſub conditione ad formam Pontificalis Romani, non ſervatis tamen Interſtitiis, & extra tempore habilitando, & diſpenſando forſan inhabiles ad quæcumque Beneficia, & Dignitates, etiam Curata, & abſolvi mandavit eoſdem ab irregularitate, & exercitio Ordinum forſan contracta. Et ſic ordinatos ab Epiſcopo Sagienſi, qui non tradiderat per ſeipſum inſtrumenta ordinandis, reordinari ſaltem ſub conditione mandavit Clemens VIII. teſte Maſtrio *citat. diſp.* 19. *num.* 26.

67 Hinc recte univerſim concludit doctiſſimus
P. La

Digitized by Google

P. La Croix *loc. cit. num.* 2148. quod practice improbabiles ſunt ſequentes ſententiæ. 1. Quod ad validam conſecrationem Epiſcopi ſufficiat ſola manuum impoſitio, & non requiratur traditio, nec baculi paſtoralis, nec annuli, nec libri Evangeliorum: poſſuntque Dicaſt. a *num.* 110. & Illſung *num.* 25. de hoc videri. 2. Quod ad valorem Diaconatus ſufficiat vel ſola impoſitio manuum, vel ſola traditio libri Evangeliorum, & non requiratur utrumque ſimul; de quo videri poſſunt Averſ. *q.* 2. §. 6. & Dicaſt. *a num.* 164. 3. Quod ſufficiat prius poſt formam attingere vaſa, ordinationem enim tunc eſſe invalidam docent Caj. Rich. Nav. Granado, & alii. 4. Quod ad valorem Ordinum Majorum non requiratur, ut Ordinans ipſe tradat materias. 5. Quod ad valorem Ordinum non requiratur contactus phyſicus ſaltem mediatus Vaſorum ſeu inſtrumentorum &c. Ratio horum omnium eſt, quia ſententiæ negantes talia requiri ad valorem, non ſunt moraliter certæ, ſed tantum probabiles; oppoſitæ autem ſunt tutiores, ergo non licet his relictis ſequi illa: Carden. & alii, poteſtque videri etiam Averſa *ſ.* 2. afferens Auctores, & rationes in utramque partem. Hactenus ille.

68 Ordines quinam ſuppleri debeant a Clericis Græcis, qui ritu latino ad ſuperiores Ordines ſint promovendi, declarat Benedictus XIV. tom. 1. Conſtitut. 57. incip. *Etſi Paſtoralis* §. 7. Ubi etiam quibus legibus & ritibus fieri debeant Ordinationes Græcorum, præſcribitur. Vide tom. 3. verb. *Græci*.

69 Ordinationes Græco-Ruthenorum ad Eccleſiam Catholicam redeuntium Epiſcopo Auxerenſi delegantur. Idem Conſtitut. 63. incip. *E ſublimi*.

70 * Ordinem verum eſſe novæ Legis Sacramentum ex conſenſu Theologorum omnium, & Concilii Tridentini definitione *Seſſ.* 23. *cap.* 3. certum eſt, ut ſupra traditum. Id vero ſacerdotio convenire una eſt omnium Theologorum Catholicorum vox, nec ſine periculo gravis erroris id negaretur de Epiſcopatu, quamvis diverſum non eſſe Ordinem a Sacerdotio, ſed ejus extenſionem, perfectionem, complementum teneretur. De Diaconatu quamquam certum non ſit de Fide ex ſenſu quorumdam Theologorum, attamen ex Tridentini definitione inferri poſſe videtur.

71 De cæteris ſingularibus Ordinibus diſceptant Theologi, quamvis de ſubdiaconatu aliquanto minor ſit quæſtio præ cæteris inferioribus. Hanc definiendam Pontifex nequaquam ſe aſſumpſiſſe profitetur. Quare vetat Epiſcopis, ne ſacrilegii crimine in ſuis Synodis eos damnent, qui cum conſcientia peccati letalis Ordines Diaconatu inferiores ſuſciperent. Quamvis alio nomine ſe ſacrilegii gravis reos ſtatuerent, cum ſacra Ordinatio fieri plerumque non ſoleat, nec poſſit extra Miſſarum ſolemnia, in quibus recens initiati ſacra Euchariſtia participant, cui irreverentiam gravem irrogaret ille, qui cum conſcientia gravis peccati ad eam ſuſcipiendam accederet. *De Synod. Diœc. lib.* 7. *c.* 24. *per totum*.

De materia hujus Sacramenti dubietas intercedit (de Epiſcopatu, Sacerdotio, & Diaconatu res eſt) num in Inſtrumentorum traditione, num vero in impoſitione manuum, num tandem in utraque ſimul conſiſtat. Quin & de impoſitione manuum dubii hæremus; trina eſt enim. Ex quo fit, ut ſi in aliquo rerum articulo omitti aliquid contigerit, ex reſponſo Sac. Congregationis cenſet Pontifex, ut ſimul tota ordinatio ſub conditione iteretur. *Ibidem capit.* 25. 72

Sacri vero Ordines intra Miſſarum ſolemnia nec ab alio, quam ab Epiſcopo Ordinante celebranda, conferendi ſunt, ut reum ſe gravis culpæ Epiſcopus conſtitueret; qui alio Sacerdote celebrante, ipſe interim ſacræ ordinationis miniſterium præſtaret. Valeret tamen ordinatio. *Ibid. cap.* 26. §. 5. *&* 6. 73

Additiones ex aliena manu.

Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 22. *canon.* 2. *&* 3. *de Sacrament. Ordin.* definiit dari in Eccleſia præter Sacerdotium alios Ordines majores, & minores, & Ordinem eſſe verum Sacramentum. 74

Quod attinet ad majores Ordines, ſemper in Eccleſia, tum latina tum græca, Diaconatus fuit major Ordo. At Subdiaconatus major utique Ordo erat tempore Concilii Tridentini, ſed in ipſa Eccleſia latina non niſi exeunte ſæculo decimo inter Ordines majores annumeratus eſt; Rouſſeaud de la Combe *in ſua Juriſprudentia Canonica verbo Ordo n.* 1. *& ſeq.* 75

Quod vero concernit minores Ordines, dum Concilium Tridentinum fuit conditum, erant in Eccleſia latina quatuor minores Ordines, at antea in ipſa Eccleſia latina alicubi erant pauciores, alicubi plures erant ipſi Ordines minores; Rouſſeaud de la Combe *in ſua Juriſprud. Canon. verb. Ordo d. numer.* 2. Morin. *Exercit.* 15. *cap.* 1. ubi & de numero Ordinum minorum in Eccleſia græca. 76

Patet

Digitized by Google

77 Patet ex his, minores Ordines non eſſe a Chriſto, neque ab Apoſtolis immediate inſtitutos, ſed ab Eccleſia creſcente fidelium multitudine pro locorum, & temporum neceſſita-
78 te, & opportunitate. Monet vero Morin. *ubi ſupra*, dici & eos poſſe juris divini, & inſtitutionis Apoſtolicæ, in quantum ipſi *eminenter*, *& formaliter* in Diaconatu continebantur, atque Eccleſiam poſtmodum creſcente fidelium, ac miniſtrorum numero de diaconatu eduxiſſe. At locutio hæc Scholaſticis utique non item Morino caſtigatioris eruditionis viro convenit.

79 Recte vero *idem* Morin. concludit, minores Ordines utpote nec a Chriſto, nec ab Apoſtolis inſtitutos rationem Sacramenti haud habere. Neque id eſt contrarium *canon.* 3. mox citati Concilii Tridentini. Subſiſtit enim veritas hujus canonis licet ſolus Presbyteratus ſit Sacramentum. Conſule etiam Vaneſpen. *Jur. Eccleſ. Univ. part.* 2. *tit.* 9. *cap.* 1. §. 6.

80 De materia, & forma Sacramenti Ordinis nil *Concilium Tridentinum* definit. At Eugenius IV. in decreto pro Armenis de hoc Sacramento diſſerens: *Cujus* (inquit) *materia eſt illud, per cujus traditionem confertur Ordo; ſicut Presbyteratus traditur per Calicis cum vino, & Patenæ cum pane porrectionem. Diaconatus vero per libri Evangeliorum dationem. Subdiaconatus vero per Calicis vacui, cum Patena vacua ſuperpoſita traditionem. Et ſimiliter de aliis per rerum ad miniſteria ſua pertinentium aſſignationem. Forma ſacerdotalis eſt: Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium in Eccleſia pro vivis, & mortuis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, & ſic de aliorum Ordinum formis, prout in Pontificali Romano late continentur.*

81 Non male autem Morinus, & Vaneſp. *loc. cit.* tradunt, quod mens Eugenii IV. in hoc decreto, ſeu Inſtructione haud fuit eſſentiales, & a Chriſto inſtitutas materias, & formas Sacramentorum aſſignare, ſed ad ſummum uſitatas tunc in Eccleſia latina materias, & formas, ut hoc decreto redderentur Armeni de ritu Eccleſiæ inſtructi.

82 Cæterum quæ hodie pro forma, & materia præſcribuntur, exacte obſervari debent: Confer hic etiam Rouſſeaud de la Combe *in ſua Juriſprud. Canon. verb. Ordo num.* 3. ubi quod unctio in ordinatione eſt tantum Cæremonialis, nec ſemper fuit adhibita.

Articulus II.

Quoad ea, quæ concernunt tempora faciendarum Ordinationum, & qualitates Ordinandorum.

Prima Tonſura conferri poteſt quocumque die, & hora, & loco. Ita expreſſe Pontificale Romanum *in Rubric. de Ordin. conferend.* ibi: *Clericatus, ſeu prima Tonſura quocumque die, & hora, & loco conferri poteſt*. Et ſic tenet *Communis Doctorum*; Non enim alicubi in Jure reperitur quid aliud de ea conſtitutum. 1

Ordines Minores conferri poſſunt, non ſolum in generalibus Ordinationibus, ſed etiam ſingulis Dominicis, atque Feſtivis diebus, etiam extra Miſſam: Sic Pontificale Romanum *Tit. de Minoribus Ordinibus*, & habetur *ex cap. De eo* 3. *de temporibus Ordinationum*, ibi: *Licitum eſt Epiſcopis Dominicis, aut aliis Feſtivis diebus unum, aut duos ad Minores Ordines promovere*. 2

Immo non ſolum unum, aut duos poſſunt Epiſcopi promovere ad Ordines Minores dictis diebus, ſed etiam plures, dummodo non tot ordinentur, quod videatur eſſe generalis Ordinatio. Gloſſa *ibid. verb. Aut duos*, Silveſter *verb. Ordo* 2. *q.* 6. Gobat *tom.* 1. *tract.* 8. *num.* 453. cum aliis ibi citatis, Reiffenſtuel *lib.* 1. *decr. tit.* 1. *n.* 31. Roſignol. *de Ordinibus Eccleſiaſticis par.* 1. *de Ordinibus in communi q.* 2. *art.* 7. *num.* 4. ubi recte dicit, quod *in citato textu cap. De eo*, ly *unum, aut duos* non poſitum ſit *reſtrictive*, *ſed exemplificative*, & ſic tenent alii paſſim, & ſervat praxis. 3

Dicti dies Feſtivi quibus Ordines Minores conferri poſſunt, ſunt dies Feſti, qui a populo coluntur, & ſervantur. Sic expreſſe declaravit *Sacra Congr. Conc.* apud Fagnan. *in cit. cap. De eo* 3. *de temporibus Ordination. n.* 24. Ordines Minores olim non ſolum dictis diebus Feſtivis, ſed etiam alio quocumque die, & loco beneviſo Epiſcopis poterant conferri, ut patet *ex cap. Quando* 6. *diſt.* 75. ibi: *Quando, & ubi libitum fuerit uſque ad Subdiaconatus officium Clerici ordinentur*. Hodie autem per generalem Ordinationem non conferuntur, niſi in quatuor Temporibus, aut Sabbato ſancto, vel Sabbato ante Dominicam Paſſionis, & per ſpecialem, & privatam paucorum Ordinationem in Dominicis & aliis Feſtivis diebus, juxta *d. cap. de eo* 3. *de temporibus ordinationum*, ut notat Fagnan. *ibid. n.* 30. Ex conſuetudine tamen plurium Eccleſiarum Ordines Minores conferuntur, non in Sabbato, ſed in feria ſexta, vel quarta quatuor temporum, quæ conſuetudo, ut dicit 4 5 7

Digitized by Google

Layman in *cit. cap. De eo 3. de temporibus ordination.* reprehendi non poteſt ; Et quidem quod Ordines Minores conferantur pluribus in locis Veſpere illius feriæ 6. teſtantur paſſim Doctores, & ſignanter Gobat *tom.* 1. *tract.* 8. *num.* 52. Eſcobar in *Theolog. moeal. l.* 23. *cap.* 18. *num.* 430. Roſignol. *loc. c. num.* 6. Quintanadven. *Singular. tract.* 6. *ſingular.* 7. *num.* 1. Henriq. in *Summa lib.* 10. *cap.* 12. §. 2. Reiffenſtuel *loc. c. n.* 32., & alii plurimi . Immo hoc concedere conſuetudinem ubique receptam teſtatur Fagnan. In *cit. cap. Ex eo n.* 14. poſt Henriquez *loc. c.* quamvis ſubjungat præſtare, ut talis conſuetudo tollatur , & ad rem facit dubium propoſitum in Sacra Cong. Concilii ab Epiſcopo Portalegrenſi : *An ſuppoſita conſuetudine immemorabili licitum ſit conferve primam Tonſuram , & Minores ordines feria ſexta poſt prandium ante diem Sabbati?* Ad quod præfata S.ve. Cong. Conc. *die* 13. *April.* 1720. reſpondit: *Affirmative quoad primam Tonſuram, & quoad Minores Ordines conſuetudinem immemorabilem tolerari poſſe, ſed expedire, ut Epiſcopus ſe conformet Pontificali Romano tit. de Minoribus Ordinibus* . Sic refert Cardinal. Petra *tom.* 5. *Comment. ad Conſtitut.* 7. *Pii II. ſub n.* 48. *in fine* .

8 Hinc non eſt neceſſe , quod conferens , & recipiens Ordines Minores ſint jejuni . Reiffenſtuel *loc. c. n.* 32. Layman *in d. cap. De eo* 3. *de temporibus Ordination.* cum aliis ibi citatis , & alii paſſim ; cum enim poſſint conferri, & ſæpe conferantur poſt prandium , ſtat clarum , quod nec in conferente , nec in recipiente requiritur jejunium .

9 Ordines Majores de Jure conferri poſſunt ſolummodo in Sabbatis omnium quatuor temporum , in Sabbato ante Dominicam Paſſionis , & in Sabbato ſancto tempore Miſſæ , *cap. De eo* 3. *de temporibus Ordinationum* , & *cap. Ordinatione* 7. *diſt.* 75. cum ſimilibus, in quibus licet dicatur *in quatuor Temporibus* , & hujuſmodi , non debet intelligi , quod Ordines Majores poſſint de Jure conferri , die Mercurii , & Veneris , ſed ſolum die Sabbati earumdem hebdomadarum , *Cap. Ordinationes* 3. *cap. Quod a Patribus* 4. *diſt.* 75. *cap. Litteras* 13. *de Temporibus Ordinat.* Sic expreſſe Fagnanus *lib.* 1. *decret. in cit. cap. De eo* 3. *de temporib. Ordinat. num.* 17. & 18. cum multis ibi citatis , Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 2. *alleg.* 17. *n.* 1. & 3. cum pluribus ibi citatis , ubi reddit rationem , quare potius diebus Sabbati Eccleſia conſtituerit Sacros Ordines eſſe conferendos, quia nempe Sabbatum ſignificat requiem ; Legitur enim *Geneſ.* 2. quod requievit Deus die ſeptimo ab omni opere , quod patrarat . Qui autem ad Sacros Ordines aſſumuntur , a ſæculi laboribus ad requiem Domini , ſeu Eccleſiaſticam tranſeunt . Gloſſa in *cit. cap. Litteras verb. Pertinere* , *de tempor. ordinat.* cum illis non amplius negotiari permittatur , *cap. Fornicari* 10. *diſt.* 88. quem tranſitum non faciunt Ordinati in Minoribus , cum ad ſæculum redire valeant , *c. Si qui* 2. *diſt.* 32. *cap. Joannes* 7. *de Cleric. conjugat.* Card. Petra *tom.* 5. *Comment. ad Conſtit.* 7. *Pii II. num.* 7. & *ſeq.* & alii paſſim .
Nec poteſt induci conſuetudo conferendi dictos 10
Ordines Majores in aliis temporibus , textu
expreſſo in *cap. Sane* 2. *de temp. ordinat.* Barboſa *citat. alleg.* 17. *num.* 4. cum aliis ibi citatis .

Dicitur autem notanter *de Jure* , quia ex 11
privilegio Summi Pontificis poſſunt valide , & licite conferri Ordines Majores extra dicta tempora ; Papa enim ſecundum plenitudinem poteſtatis de Jure poteſt ſupra Jus diſpenſare , textu expreſſo in *cap. Propoſuit* 4. *de conceſſion. præbend.* Et de facto ſæpe ſæpius diſpenſat cum pluribus .

Et ad hoc validum & ſtabile Privilegium 12
habent Regulares omnes , ut noviſſime declaravit Benedictus XIII. in *Conc. Romano celebrato an.* 1725. *tit.* 5. *de temporibus Ordinationum cap.* 2. ibi : *Quo vero ad Regulares Privilegia a Summis Pontificibus habentes , ſive expreſſe , ſive per viam communicationis conceſſa , Sacros videlicet Ordines extra tempora ſuſcipiendi ; cum Privilegia ipſa in ſuo robore perſiſtant , nec iis derogatum fuiſſe conſtet , decernimus proinde Regulares eoſdem abſque novo Indulto Apoſtolico tuto poſſe extra tempora ordinari* . Immo Regula- 13
res habent Apoſtolicum Privilegium recipiendi Ordines Sacros etiam tribus diebus Feſtivis continuis , ut expreſſe conceſſit Societati Jeſu cum prohibitione communicationis Gregorius XIII. Conſtitut. incip. *Pium & utile* , & abſolute ſine prohibitione communicationis conceſſit Congregationi reformatæ S. Bernardi Gregorius XIV. Conſtit. incip. *Romanus Pontifex* , & Clemens VIII. *die* 13. *Novembr.* 1596. conceſſit Congregationi S. Joannis Evangeliſtæ in Portugallia , ut poſſint ordinari extra tempora , & per quemcumque Epiſcopum communionem Eccleſiæ Catholicæ habentem tribus Dominicis , vel Feſtivis diebus continuis , vel interpolatis , etiam non ſervatis interſtitiis : Quod Privilegium ſe ſe vidiſſe teſtatur Portell. *In dub. Regular. verb. Ordo n.* 4. & ex ipſo teſtantur Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 51. Sporer *tom.* 3. *part.*

Digitized by Google

part. 1. *cap.* 5. *ſect.* 4. *num.* 121. Roſignol. *de Ordinibus in communi part.* 1. *quæſt.* 2. *art.* 8. *num.* 3. & alii : Unde ex vi dictarum conceſſionum non ſolum noſter Ordo, ſeu Religio Minorum, ſed etiam omnes aliæ Religiones participantes Privilegia dictarum Congregationum; Tum quia poſt Gregorium XIII. per alios Pontifices Succeſſores fuerunt conceſſa variis aliis Religionibus Privilegia Societatis Jeſu abſque ulla penitus reſtrictione, ac ſi eiſdem conceſſa noviter eſſent, & primo ; Quibus ſtantibus in dies cernimus a doctiſſimis, & graviſſimis Epiſcopis Regulares (ut de ſuis teſtatur Sapientiſſimus P. Roſignolus *loc. c. n.* 4.) extra tempora tribus diebus Feſtivis immediate ſubſequentibus Sacris Ordinibus initiari.

14 Epiſcopatus confertur die Dominico, vel Natalitio Apoſtolorum, niſi Summus Pontifex aliud ſpecialiter indulſerit, *cap. Ordinationes Epiſcoporum* 1. *& c. Quod Dominico* 5. *diſt.* 75. & Pontif. Roman. *tit. de conſecrat. Electi in Epiſcopum*.

15 Supradicta tempora a Jure ſtatuta ad conferendos Ordines non ſunt de ſubſtantia collationis illorum, unde ſi illis non ſervatis conferantur, imprimitur nihilominus character. Gluſſa in *cap. Ordinationes* 1. *diſt.* 75. & alia Gloſſa in *cap. Vel non eſt compos* 14. *de temporibus ordination. verb. Ætatem*, Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 2. *allegat.* 17. *n.* 8. Ugolin. *de poteſt. Epiſcop. cap.* 26. §. 25. *num.* 1. *in princip.* Fagnan. in *cit. cap. De eo* 3. *de temporibus ordinat. n.* 20. *& in cap. Vel non eſt compos* 14. *eod. tit. n.* 7. & alii paſſim.

16 Duo Ordines Sacri nequeunt conferri eodem die, *cap. Litteras* 13. *& cap. Dilectus* 15. *de tempor. ordinat.* & expreſſe Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *cap.* 13. *de reformat.* ibi : *Duo Sacri Ordines non eodem die etiam Regularibus conferantur, Privilegiis, ac Indultis quibuſvis conceſſis non obſtantibus*

17 *quibuſcumque*. Immo eodem die neque conferri debent Ordines Minores, & Subdiaconatus, niſi adſit conſuetudo, quæ eſt probanda per Epiſcopum, ut decrevit *Sacra Congreg. Conc. in Calaguritana Ordinis* 24. *April.* 1694. teſte Cardin. Petra *tom.* 5. *Commentar. ad Conſt.* 7. *Pii II. num.* 46. qui inſuper *ſub num.* 46. ſubdit, quod ad dubium in *Sacra Congregatione Conc. propoſitum in una Bovenſi : An Ordinatus eodem die ad Minores, & Subdiaconatum, ille, nec non Epiſcopus ordinans in pœnas, & quas inciderint ? Sacra Congreg. die* 7. *Maii* 1707. reſolvit : *Quoad ordinatos dandam eſſe abſolutionem, impoſita pœnitentia ſalutari arbitrio Epiſcopi vicinioris* (quia Epiſcopus fuerat particeps actionis prohibitæ) *quo vero ad ordinantem, ad mentem*, ut ſcilicet non ſolum acriter admoneatur, ſed per Litteras moneatur, quod licet gravior pœna ipſi eſſet infligenda, quia plus deliquit ſcienter conferendo his tribus Clericis Minores cum Subdiaconatu eodem die : attamen ex benignitate Congregationis, omnis pœna pro hac vice ei remittitur, quodque in poſterum a ſimilibus committendis omnino abſtineat. Atque hic attendenda eſt Cauſa die 21. Februarii 1728. relata a D. Cardin. de Lambertinis *Volum.* 5. *Notification.* 18. ut ſequitur.

CALARITANA.

In Diœceſi Calaritana, & aliis Regni Sardiniæ Epiſcopatibus, magnus eſt numerus Clericorum conjugatorum, & ex his plerique aut facinora committunt, aut viles artes exercent, non tam in dedecus Ordinis Clericalis, quam in perturbationem juriſdictionis Eccleſiaſticæ, ut eorum immunitatem tueatur.

Plerique ex Epiſcopis Regni Sardiniæ uſum alias habuerunt conferendi una eademque die Ordines Minores, & Subdiaconatum eiſdem perſonis. Cumque Calaritanus Archiepiſcopus putet, methodum hanc eſſe aptam natam ad evellendos expoſitos abuſus, ex quo videlicet ſi ſtatim ac eodem contextu, quo Ordinandi primam Tonſuram, & Minores Ordines recipiunt, recipiant etiam Subdiaconatum, non amplius Ordinatis modus ſupererit reaſſumendi habitum laicalem, & ſe convertendi ad exercendas artes Clericali Charactere indignas; ſupplicat pro facultate conferendi primam Tonſuram, Minores Ordines, & Subdiaconatum iiſdem perſonis una die, hoc eſt in quatuor temporibus, in Sabbato Sitientes, & in Sabbato Sancto.

Secretarius ad calcem Folii nonnulla adnotavit : quocirca onus erit EE. VV. decernere :

Primo, an ſit indulgendum petitioni in caſu ? & quatenus negative :

Secundo, quid ſit in caſu ſtatuendum pro abuſibus ſupradictis eradicandis ?

Et dicta Sacra Congregat. reſpondit : Ad primum negative. Ad ſecundum, Archiepiſcopus utatur Juris remediis, & ſignanter ſtatutis in cap. 6. *ſeſſ.* 23. *de Reſ. & aliis indicatis in Conſtit.* 17. *impreſſa poſt Synodum Romanam incip.* Apoſtolici Miniſterii, *edita ab Innocentio XIII. & confirmata a Benedicto XIII. Conſt. incip.* In Supremo.

Poteſt tamen Epiſcopus Ordines Minores ex 18 conſuetudine privatim aliquibus conferre die Veneris quatuor Temporum, ſi ſit dies Feſtus, & in

Digitized by Google

in Sabbato ad Subdiaconatum eos promovere
ob neceſſitatem, vel utilitatem Eccleſiæ, ut de-
crevit *Sacra Congreg. Conc. ad quartum dubium*
ex eis propoſitis apud Fagnanum in *cit. cap.
de 10 3. de tempor. ordinat. num.* 42. quæ hac
occaſione hic ad litteram dantur.

19 Præſuppoſito, quod Minores Ordines poſſunt
conferri diebus Dominicis, aut aliis Feſtivis,
dubitatur, an appellatione diei Feſti compre-
hendatur Feſtum, quod a populo colatur?

Secundo, idem eſt dubium quoad promoven-
dos vigore diſpoſitionum de promovendo extra
Tempora diebus Feſtis.

Tertio, an ex conſuetudine poſſit Epiſcopus
uno, & eodem die ad Minores Ordines aliquos
promovere?

Quarto, an ubi conſueverit ordinatus ad qua-
tuor Minores Ordines die Veneris, & in die
Sabbati ſequentis ad Ordinem Subdiaconatus pro-
moveri, id ſit licitum propter conſuetudinem?

Ad primum Sacra Congr. Conc. cenſuit, com-
prehendi dies Feſtos, qui a populo ſervantur
toto tit. de fer. de conſecr. diſt. 3. *cap.* 12. *ſeſſ.* 25.
de regul.

Ad ſecundum idem reſpondit.

Ad tertium præſuppoſita conſuetudine poſſe.

Ad quartum licere Epiſcopo, ſi dies Vene-
ris ſit dies Feſtus, & ſi neceſſitas, aut utilitas
Eccleſiæ, judicio Epiſcopi, id expoſcat, juxta
Decretum Concil. *c.* 11. *ſeſſ.* 23. non tamen in
publicis Ordinationibus, ſed privatim, & ali-
quibus prædictos Minores Ordlnes conferre.

20 Immo plurimi volunt abſolute, quod, diſpen-
ſante Epiſcopo, poſſint Ordines Minores die
immediate præcedente Sabbatum quatuor tem-
porum conferri, & die Sabbati Subdiaconatus,
& id uſum obtinuiſſe in Hiſpaniis aſſerunt Hen-
riquez *lib.* 10. *cap.* 12. *num.* 12. Villalobos in
Summa tom. 1. *tractat.* 11. *dub.* 13. *n.* 4. Say-
rus *lib.* 7. *de Cenſuris cap.* 10. *num.* 16. Vaſ-
quez *tom.* 3. *in tertia part. diſp.* 246. *cap.* 5.
num. 48. & alii, & hoc etiam practicari in
Italia referunt Molfeſius in *Summa tract.* 2.
cap. 14. *num.* 13. Reginald. *tom.* 2. *lib.* 30. *tract.*
1. *cap.* 5. *num.* 26. Diana *tom.* 1. *tract.* 16. *reſol.*
28. & alii. Vide Roſignolum *loc. c. num.* 18.
ubi ad id multa adducit.

21 Quo ad Interſtitia Temporum ad Ordinatio-
nem requiſita; Vide verb. *Interſtitia*; ubi la-
te de omnibus.

22 Ordinum Sacrorum collationes publice in Ca-
thedrali Eccleſia, vocatis, præſentibuſque ad id
Eccleſiæ Canonicis, celebrari debent. Sic ex-
preſſe Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *cap.* 8. *de reform.*
ibi: *Ordinationes ſacrorum Ordinum ſtatutis a
Jure temporibus, ac in Cathedrali Eccleſia, vo-
catis, præſentibuſque ad id Eccleſiæ Canoni-
cis, publice celebrentur; Si autem in alio Diœ-
ceſis loco, præſente Clero loci, dignior, quantum
fieri poterit, Eccleſia ſemper adeatur*, & ſic de-
ciſum fuiſſe refert ex multis Barboſa in *d. Con-
cil. loc. c. num.* 12. & noviſſime ſtatuit Bene-
dictus XIII. Conſtitut. incip. *In ſupremo* §. 15.
Ordines autem Minores poteſt Epiſcopus con- 23
ferre in ejus Domo Epiſcopali. Barboſa *ibi-
dem num.* 13. cum pluribus ibi citatis; Immo
in ejus Domo, ſeu Capella Epiſcopali viden-
tur paſſim conferri etiam Ordines Sacri, ut
jam uſus invaluit in pluribus Diœceſibus. Vi-
de infra *num.* 121.

Qualitates Ordinandorum ad valide recipien- 24
dos Ordines ſunt, quod Ordinandi ſint maſcu-
li. *Communiſſima omnium Catholicorum*. Femi- 25
næ enim ſunt omnino incapaces recipiendi Or-
dines, ut deſumitur *ex cap. Mulieres* 19. *diſt.*
32. *& ex cap. Nova* 10. *de Pœnit. & remiſſ.*
& tenent communiſſime omnes Doctores Catho-
lici docentes, hoc eſſe de Jure Divino, & Or-
dinatione Chriſti, cum ipſe nullam feminam,
immo nec propriam quidem Matrem ordinave-
rit, quamvis fuerit dignior, & excellentior uni-
verſis Apoſtolis. Unde Apoſtolus 1. *ad Corinth.
cap.* 14. *num.* 34. ſic præcipit: *Mulieres in Ec-
cleſiis taceant; non enim permittitur eis loqui,
ſed ſubditas eſſe, ſicut & lex dicit, ſi quid au-
tem volunt diſcere, Domi viros ſuos interrogent.
Turpe eſt enim mulieri loqui in Eccleſia*, & 1.
ad Timoth. cap. 2. *num.* 11. ſic habet: *Mu-
lier in ſilentio diſcat cum omni ſubjectione: Do-
cere autem Mulieri non permitto, neque domina-
ri in virum, ſed eſſe in ſilentio*, adeoque cum
Feminis ex Sacra Scriptura nequeat compete-
re munus docendi in Eccleſia; quod ex *Ma-
lachiæ cap.* 2. *num.* 7. eſt munus proprlum Sa-
cerdotis, ibl: *Labia enim Sacerdotis cuſtodient
ſcientiam, & legem requirent de ore ejus*,
nec eiſdem poteſt competere Ordo Sacerdo-
talis.

Nec officit, quod in jure fiat mentio Dia- 26
coniſſæ, Presbyteriſſæ, & Epiſcopiſſæ, ut in
cap. Diaconiſſam 23. *cauſ.* 27. *quæſt.* 1. *& cap.
Mulieres* 19. *diſt.* 32. & ſæpe alibi. Non offi-
cit, inquam, quia, ut recte notant Baronius
ad annum Chriſti 34. *num.* 280. Campanil. in
diverſ. Juris canon. rubr. 11. *cap.* 2. Vaſquez
tom. 3. *in* 3. *part. diſput.* 245. *cap.* 3. Roſignol.
de Ordinib. in communi part. 1. *quæſt.* 3. *art.* 1.
num. 7. & alii, ipſæ feminæ tali nomine ap-
pellabantur, non quod ſic eſſent ordinatæ,
ſed quia viri earum erant aſſumpti ad Diaco-
na-

Digitized by Google

natum, Presbyteratum, & Epiſcopatum, & ideo uxores Diaconorum Diaconiſſæ, Presbyterorum Presbyteriſſæ, & Epiſcoporum Epiſcopiſſæ dicebantur denominatione deſumpta ab earum Maritis. Et ſi inſtetur dicendo, quod *in cit. cap. Diaconiſſam* ſic expreſſe habetur: *Diaconiſſam non debere ante annos quadraginta ordinari ſtatuimus*, ſicque videtur ſequi, quod poſt tales tempus poſſit ordinari; Reſpondetur cum Gloſſa *ibid. verb. Ordinari*, Barboſa *ibidem num.* 3. *& ſeq.* & Doctore Subtili *in* 4. *diſt.* 25. *quæſt.* 2. §. *Ad ſecundum principale*, Reiffenſtuel *lib.* 1. *Decretal. tit. XI. num.* 58. & aliis, id eſſe intelligendum non de vera ordinatione, ſed quia ſuper talem feminam fiebat aliqua benedictio, ex qua conſequebatur aliquod Officium ſpeciale, ut pura, quia ex Ordinatione Abbatiſſæ, vel Collegii, tunc competebat ei legere Homilias, aut Evangelia in matutino, quod non licebat aliis, ſed ille non erat actus alicujus Ordinis. Vid. *verb. Femina num.* 1.

27 An autem Hermaphrodita ſit capax recipiendi Ordines; Vide *verb. Hermaphroditus a num.* 11.

28 Item ad valide recipiendos Ordines requiritur quod Ordinandi ſint Baptizati: Baptiſmus enim eſt fundamentum, & janua omnium Sacramentorum novæ Legis; *cap. Cum itaque* 112. §. *final. de conſecrat. diſt.* 4. *& cap. Veniens* 3. *de Presbytero non baptizato*, ibi: *Cum Baptiſmus ſit fundamentum omnium Sacramentorum;* adeoque ſine Baptiſmo non poteſt valide recipi Sacramentum Ordinis: *cap. Si quis per ignorantiam* 59. *cauſ.* 1. *quæſt.* 1. Unde *in cap. Si quis Presbyter* 1. *de Presbytero non baptizato*, expreſſe ſtatuitur; *Si quis Presbyter ordinatus deprehenderit ſe non eſſe baptizatum, baptizetur, & iterum ordinetur*, & concordat *cit. cap. Veniens* 3. *eodem titulo*. Et caſus hic noſtro ſæculo accidit in Calabria, ubi ſceleſtus quidam Parochus, cum aliter non poſſet hoſtili animo, quem habebat erga quemdam Principem, ſatisfacere, ejus infantes, quos aqua baptiſmali abluebat, in peccato originali relinquebat; ſiquidem animum poſitivum habebat illos minime baptizandi, ut animæ illorum a gloria excluderentur, & hoc ad vindictam inimicitiæ, quam contra eorum Patrem gerebat. Sub finem vitæ Parochus pœnitentia ductus, crimen confeſſus eſt, unde filii Principis ſuperſtites (nam nonnulli ſine Sacramento Baptiſmi deceſſerant) iterum baptizati ſunt, inter quos unus erat ex Ordine noſtro Sacerdos, Concionator, & qui Prælaturas plures Locales, ac Provinciales adminiſtraverat; & hic ad præſcriptum dictorum Sacrorum Canonum *cap. Si quis Presbyter* 1. *& cap. Veniens* 3. *de Presbytero non baptizato*, poſt Baptiſmum iterum omnes Sacros Ordines ſuſcepit. Sic ad litteram refert Amenus *de delict. & pœnis tit.* 8. §. 1. *verb. Abuſus in Baptiſmo num.* 3. & ſequitur Urſaya *tom.* 1. *part.* 2. *diſceptat.* 2. *num.* 159.

29 Item ad valide recipiendos Ordines requiritur, quod Ordinandi Adulti habeant debitam intentionem virtualem ſaltem externam, & voluntatem ipſos recipiendi, unde invalide ſuſcipiunt Ordines omnes adulti inviti, vel non voluntarii, utpote vel animo repugnante, vel ficte, & ſimulate tantum ipſos recipientes. *Communis*. * Quod ſi quis coactus gravis mali metu animum intendat ad ſuſcipiendos Ordines, ut malum illud vitet, tunc utique Ordinatio valet. Si vero recipiat abſque intentione interna, profecto Ordinatio non valet. Nec valet etiam, ſi habuerit animum indifferentem, ideſt nec voluntatem ſuſcipiendi, & non ſuſcipiendi ordines. Pro invaliditate hujus Ordinationis refertur Decretum Sac. Congregationis; *De Sacrif. Miſſæ lib.* 7. *cap.* 10. §. 20. * Vide verb. *Intentio*.

30 Qualitates autem Ordinandorum ad licite recipiendos Ordines ſunt multæ. Primo igitur requiritur, quod ſint in ſtatu gratiæ; ſtatus enim gratiæ requiritur ad licitam, & dignam receptionem cujuſvis Sacramenti novæ Legis; Unde ſi qui ſcienter exiſtentes in peccato mortali reciperent aliquem Ordinem, peccarent mortaliter. *Communis*.

31 Secundo requiritur, quod ſint confirmati. *Communis*, & habetur aperte ex Concilio Tridentino *ſeſſ.* 23. *cap.* 4. *de reformat.* ubi dicit, quod confirmati debent eſſe etiam, qui volunt accipere primam Tonſuram, ibi: *Prima Tonſura non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperint*. Unde ſi qui non confirmati ſcienter ad Ordinationem accederent, peccarent ſaltem venialiter, ut tenent communius Doctores, vel etiam mortaliter, ut tenent Toletus, Bonacina, Nugnus, Tannerus, Caſtropalaus, & alii.

32 Tertio requiritur, quod ordinate, & gradatim, & non per ſaltum Ordines ſuſcipiant. *Communis* per textum in *cap. Unico de Clerico per ſaltum promoto*, & in *Concil. Trident. ſeſſ.* 23. *cap.* 2. *de Sacramento Ordinis*. Unde ſi qui ſcienter per ſaltum ordinarentur recipiendo v. g. Presbyteratum, nondum ſuſcepto Diaconatu, graviter peccarent, quia agerent contra præ-

præceptum Eccleſiæ in re gravi. Et ſi quis ſic ordinatos etiam ex bona fide, & ignorantia invincibili in ſuſceptis Ordinibus miniſtraret, indigeret abſolutione, & reſpective diſpenſatione ſaltem ad cautelam; Sicque quidam Clericus Joſeph Cajetanus Ghinetius per ſaltum ad Exorciſtarum, & Acolythorum Ordines promotus, quique ex bona fide vel ex ignorantia invincibili in ſuſceptis Ordinibus miniſtraverat, abſolutus, & reſpective diſpenſatus fuit ad cautelam, tum ad Ordines omiſſos, tum ad alios arbitrio Archiepiſcopi, ut mandavit *Sac. Cong. Concil. in Florentina Ordinum 5. Decemb.* 1744. apud Theſaurum Reſolutionum tract. 13.

33 Quarto requiritur, quod non ſint Irregulares; *Communis*. Irregularitas enim eſt inhabilitas Canonica ad Ordines ſuſcipiendos, & in ſuſceptis miniſtrandum. Unde durante Irregularitate nemo licite ordinari poteſt, nec in ſuſcepto jam Ordine miniſtrare, *cap. Sæpe contingit 1. de temporibus Ordinationum in 6.* Quot autem, & quales ſint Irregularitates, & a quibus diſpenſari poſſint? Vid. verb. *Irregularitas* per tot.

34 Hic adde, quod ſi furioſus, aut infans, vel dormiens hominem mutilet, ſeu occidat, non ſit irregularis. *Communis* per textum expreſſum in *Clementina Si furioſus unic. de homicid.* ibi: *Si furioſus, aut infans, ſeu dormiens hominem mutilet, vel occidat, nullam ex hoc Irregularitatem incurrit.*

35 An autem ſi infans (ideſt minor ſeptennio, ex *l. Si infanti 18. Cod. de jure deliberandi*, ibi: *Si infanti, ideſt minori ſeptem annis*; ex *cap. Si infantes unic. de deſponſat. impuber. in 6.* & Gloſſa *in d. Clementin. Si furioſus verb. Infans*) ante ſeptennium completum, plenum uſum rationis habeat, ac ſit doli capax, & occidat hominem, fiat irregularis? Negant Barboſa in *citat. Clement. Si furioſus numer.* 6. Saytus *de Cenſura lib. 6. cap. 17. numer.* 30. Avila in *ſimilib. tract. part. 7. diſp. 6. ſect. 1. dub. 13. concl.* 1. Henriquez *lib. 4. cap. 3. numer.* 4. Laymann *lib. 1. tract. 4. cap. 10. num.* 7. Pirhing *lib. 5. Decretal. tit. 11. num.* 72. Et eorum ratio eſt, quia in *d. Clementina Si furioſus*, generaliter, & abſque ulla diſtinctione, ſeu exceptione dicitur, infantem, ſi mutilet, aut occidat hominem, non fieri irregularem. Ubi autem Lex non diſtinguit, neque nos diſtinguere debemus; *L. Non diſtinguemus 32. ff. de recept. arbitr. L. Præſes 3. ff. de Offic. Præſid. cap. quia circa 22. de privileg.* Præſertim cum Irregularitas ſit odioſa, adeoque potius ſit reſtringenda, quam amplianda, ex *cap. Odia 15. & cap. In pœnis 49. de Reg. jur. in 6. cap. Pœnæ 18. de Pœnitentia diſt. 1. cap. Statutum 22. de elect. in 6. L. Factum 155. §. 2. ff. de Reg. jur. L. Cum quidem 19. de liberis, & poſthum.* cum ſimilibus. Tum quia Irregularitas non incurritur, niſi in caſibus a jure expreſſis, *cap. Is qui 18. de ſentent. excommunicat. in 6.* Nullibi autem in jure expreſſum invenitur, quod infans ante ſeptennium, etſi doli capax ſit, ac plenum uſum rationis habeat, ſi occidat hominem, fiat irregularis, adeoque pro tali non eſt habendus; quæ utique negativa ſententia eſt valde probabilis.

At vero probabilior eſt ſententia affirmativa, quam tuentur Abbas in *cap. Pueris 1. de delictis puer.* Hoſtienſis *ibidem*, Covarruvias *part. 3. Clement. num. 5. §. de infante*, Emman. Rodriq. *part. 1. Summæ de Irregularit. cap. 176. concluſ.* 1. Pontas verb. *Irregularitas caſu* 46. & alii plures tenentes, infantem etiam ante ſeptennium incurrere Irregularitatem ob homicidium, ſi plenum uſum rationis habeat, & doli ſit capax, itaut, ejus malitia ſupplente ætatem, mortaliter peccare poſſit. Et ratio eſt, quia motivum, ob quod infans occiſor excuſatur ab incurſu Irregularitatis in *cit. Clement. Si furioſus*, ſecundum Gloſſam *ibid. verb. Furioſus, & verb. Infans*; eſt, quia occiſio in ipſo ob defectum pleni uſus rationis non eſt voluntaria, cum nondum ſupponatur doli capax, & quid agat, ignoret. *cap. Aliquos 5. cauſa 15. quæſt. 1. L. Quoniam 1. Codic. de falſa moneta, L. Sed ſi infans, ff. ad Leg. Aquil. L. Infans 12. ff. ad Leg. Cornel. de ſicar.* ubi dicitur, quod ſi infans hominem occiderit, Lege Cornelia non tenetur, quia ipſum innocentia conſilii tuetur; ergo ſi ante ſeptennium jam ipſum innocentia conſilii non tuetur, ex quo jam plenum rationis uſum ſit conſequutus, & ita doli ſit capax, ut mortaliter peccare poſſit, jam ipſi ut culpabile imputabitur homicidium, ut ob ipſum evadat irregularis; cum ceſſante cauſa, ceſſet effectus, *cap. Cum ceſſante 60. de appellat. L. Cum ancillam 6. ff. de condition. ob cauſam*, & Gloſſa final. *ibidem*, & ceſſante ratione & cauſa Legis, ceſſet ipſa Lex, *L. Adigere 6. §. 2. ff. de Jurepatronat.* Tum quia per ipſoſmet adverſarios, etiamſi ſit major ſeptennio, ſi necdum plenum uſum rationis quis habeat, non ſit ob commiſſum homicidium irregularis, quia cum ex- 36

excuſetur a culpa, ob defectum ſufficientis uſus rationis ad peccandum mortaliter, excuſari etiam debet a pœna Irregularitatis: ergo a ſenſu contrario non excuſabitur ab incurſu Irregularitatis ob commiſſum homicidium, ſi ante ſeptennium ſit jam doli capax, & habeat plenum uſum rationis ſufficientem ad peccandum mortaliter, cum contrariorum, & correlativorum eadem ſit ratio, & diſciplina, *L. de jure perſonarum* 1. *ff. De his, qui ſui, vel alieni juris ſunt*. Ne ad imparia judicentur, *arg. Leg. Non debet* 41. *ff. de Regul. juris in 6.* cum concordantibus apud Rotam *part. 19. tom. 1. recentior. deciſ. 2. num.* 11. Ubi enim eadem eſt ratio, eadem debet eſſe Legis diſpoſitio; *L. ideo* 27. *ff. de Legib. l. Illud* 32. *ff. ad Leg. Aquil. & cap. Inter corporalia* 2. *de translation. Epiſcop.* Cum ratio Legis, ſit anima Legis, *l. Cum ratio* 7. *ff. de bonis damnatorum*.

37 Nec valet dicere, quod Irregularitas non incurritur niſi in caſibus a jure expreſſis ex *cit. cap. Is qui* 18. *de ſentent. excommun. in 6.* & cum nullibi reperiatur in jure quod infans ante ſeptennium etſi doli capax, & plenum uſum rationis habeat, ob commiſſum homicidium fiat irregularis, pro tali non ſit habendus. Non valet, inquam, quia licet id non reperiatur in jure explicite, reperitur tamen implicite *in cit. Clement. Si furioſus*, ubi cum excipiatur infans, & furioſus ab incurſu irregularitatis, ex quo ſecundum Gloſſam *ib.* & jura adducta *num. antecedenti*, occiſio non ſit in ipſis voluntaria ex defectu ſufficientis uſus rationis ad peccandum mortaliter, videtur in ipſis firmari incurſus Irregularitatis, ſi jam ante ſeptennium ſint doli capaces, & habeant plenum uſum rationis ſufficientem ad peccandum mortaliter, cum exceptio unius firmet regulam in contrarium in non exceptis; *L. In his, quæ* 15. *ff. de Legib. L. Quæſitum* 12. §. 43. *ff. de Inſtructo, & inſtrumento Legato, cap. Dominus* 6. *cauſ.* 32. *quæſt.* 7. *cap. Quoniam* 2. *de conjugio lepros.* cum ſimilibus. Taciti autem, & expreſſi idem eſt judicium; *cap. Ex parte* 2. *de Reſcript. L. Cum quid* 3. *ff. de rebus credit.* & fruſtra exprimitur quod jam intelligitur; *L. Cornelius* 69. *ff. de heredibus inſtituend. L. Hæc verba* 3. *ff. de Legatis* 1. *L. Fideicommiſſa* 11. §. *Si Filio*, *ff. de Legatis* 111. Tum quia in *d. Clementina* videtur potius quam defectus ætatis, conſiderari defectus ſufficientis uſus rationis; Nam, ut ſupra dicebatur, etiam per ipſos adverſarios ſi major ſeptennio necdum plenum uſum rationis habeat, & hominem occidat, non ſit irregularis, non obſtante exceſſu ætatis ſupra ſeptennium, ergo ex ipſa *Clementina* colligitur, quod minor ſeptennio, ſi jam plenum uſum rationis ſufficientem ad peccandum mortaliter habeat, fiat irregularis ob homicidium, non obſtante defectu ætatis infra ſeptennium; In infantibus enim ſeu pueris magis quo ad hoc eſt attendenda doli capacitas, quam ætatis quantitas, *arg. cap. Pueris* 1. *de delictis puer.*

Si autem legitime dubitetur, an infans, ſeu 38
puer, cum homicidium commiſit, fuerit doli capax nec ne, & habuerit uſum rationis ſufficientem ad peccandum mortaliter, probabilius cenſendus eſt irregularis; *Cum in dubiis ſemitam debeamus eligere tutiorem*, ut ad rem ſtatuit Clemens III. in *cap. Ad audientiam* 12. *de homicidio*, ac Innocentius III. in *cap. Significaſti* 18. *eod.* ibi: In *dubio tamquam homicida debet haberi Sacerdos, & ſi forte homicida non ſit, a Sacerdotali officio abſtinere debet, cum in hoc caſu ceſſare ſit tutius, quam temere celebrare*; Et Honorius III. *in cap. Petitio* 24. *eod.* ibi: *Cum ſit conſultius in hujuſmodi dubio abſtinere, quam temere celebrare*. Et concordat *cap. Ad aures* 7. *de ætat. & qualitat. Ordinandor.* cum ſimilibus, Pontas verb. *Irregularitas caſu* 46. *n.* 3. & alii plures citati, & ſequuti a Pirhing *loc. cit. n.* 59. in dubio juris & a Barboſa in *cit. cap. Ad audientiam* 12. *de homicid. n.* 2. ubi habet quod quando certum eſt Irregularitatem eſſe jure inductam, & dubium eſt an hic in eum caſum homicidii inciderit, in utroque foro cenſendus eſt quis irregularis, cum ſecus, in dubio juris.

Et id certius tenendum eſt de puero ætatis 39
decem, vel circiter annorum, ſi non adhibuit debitam diligentiam ad evitandum homicidium, quamvis reputetur caſuale. Puer enim decem circiter annorum merito præſumendus eſt doli capax, & ſufficientis uſus rationis ad peccandum mortaliter, per text. in *cap. Pueris grandiuſculis* 1. *de delictis puer.* ubi Gregorius IX. ſic expreſſe habet: *Pueris grandiuſculis peccatum nolunt attribuere quidam, niſi ab annis* 12. *cum pubeſcere cœperint: Quod merito crederemus, ſi nulla eſſent peccata, niſi quæ membris genitalibus admittuntur. Quis vero audeat affirmare furta, mendacia, & perjuria non eſſe peccata? At his plena eſt puerilis ætas, quamvis in eis non ita ut in majoribus, punienda videantur*: Ubi Gloſſa verb. *Grandiuſculis*, ſic exponit: *Grandiuſculis, ideſt doli capacibus, videlicet ſeptem annorum. Tales enim & mentiri, & verum dicere, &*

confiteri, *& negare poſſunt*, *ut dicit Auguſtinus in Epiſtola ad Renatum Epiſcopum*, *ut habetur in* Gloſſa *Auguſtini ſuper cap. de conſecrat. diſt.* 14. *Parvuli*. Et de puero decem annorum, qui alium puerum caſu fortuito ſagitta percuſſit, atque occidit, Gloſſa *in cap. Refeeente* 2. *de delictis pueroe. verb. Indultum*, expreſſe dicit: *Irregularis tamen fuit effectus*, *& pœna ſpirituali debet puniri*, *ſive Canonica*, quamvis de mandato Summi Pontificis fuerit abſolutus a pœna pecuniaria ſibi ob id ab Abbate S. Remigii ſuo Ordinario Superiore impoſita; Licet enim homicidium reputetur, & ſit caſuale, ſi non fuit adhibita debita diligentia ad ipſum evitandum, adhuc ſufficiens eſt ad inducendam Irregularitatem, per text. *in cap. Continebatur* 8. *de homicid.* ubi ab Alexandro III. declaratur Irregularis quidam Diaconus, qui in luſu præter opinionem alium occiderat; Et concordant *cap. Peesbyterum* 7. *& cap. Ad audientiam* 12. *de homic. cap. Clerico jaciente* 37. *& cap. Eos vero diſt.* 10. cum ſimilibus, ubi ſtatuitur, quod Irregularitas incurritur etiam ob caſuale homicidium, ſi homicida non ſatis, ut debuerat, præcavit periculum tertii, adhibendo debitam diligentiam ad ipſum homicidium evitandum, ut paſſim interpretantur celebriores Canoniſtæ, & Theologi, & habetur in Summario *cit. cap. Peesbyterum* 7. *de homicid.* ubi expreſſe dicitur: *Homicidium caſuale imputatur ei*, *qui dabat opeeam rei licitæ*, *ſi non adhibuit diligentiam quam debuit*; quod idem habetur etiam in Summario *citat. capit. Continebatur* 8. *eod.*

40 Nec obſtat, quod varii alii habeantur Sacri Canones, uti *cap. Lator* 9. *c. Dilectus* 13. *c. Ex litteris* 14. *c. Ex litteris* 15. *cap. Significaſti* 16. *c. Exhibita* 22. *c. Joannes* 23. *& cap. Quidam* 24. *de homicid.* ubi in variis hujuſmodi caſibus ob homicidium caſuale declaratur nullam contractam fuiſſe irregularitatem. Non obſtat, inquam, quia cum jura juribus, quantum fieri poteſt, ſint concordanda, textu expreſſo *in c. Cum expediat concordare jura jueibus*, & concordent textus *in l. Non eſt novum* 26. *& ſequent. ff. de Legibus*, *& L. Unic. de inofficioſis dotib.* cum ſimilibus; ad illos Canones reſpondetur, quod ſic ibi declaratum fuit, quia nulla ibi intervenerat culpa neque juridica, ex quo ibi debita fuerit adhibita diligentia, ne homicidium ſequeretur, ut notat Gloſſa *in cit. cap. Continebatue* 8. *de homicid. verb. Romani Pontificis:* & eruditiſſime advertit ſapientiſſimus Pirhing *lib.* 5. *decretal. tit.* 12. *num.* 57. aſſignando diſparitatem inter caſum relatum *in c. Continebatue* 8. & caſum relatum in *c. Latoe* 9. *de homicid.* ubi cum Covartuvia, Silveſtro, & Molina dicit ſecundum Gloſſam, quod ideo Diaconus *in cap. Continebatur*, declaratus fuit irregularis, quia in culpa fuit, ex quo debitam diligentiam ad impediendum homicidium non adhibuerit. At vero Clericus *in cap. Lator* in nulla culpa fuit, cum paſſus tantum fuerit, & nihil alteri fecerit, nec potuerit prævidere quod alter illum in terra projecturus eſſet: Unde cum nullam prævidere potuerit adhibendam diligentiam ad evitandum homicidium, cujus nullum, quantum in ſe erat, debuerat timeri periculum; ideo declaratum fuit nullam ipſum incurriſſe Irregularitatem.

Unde generaliter dicendum eſt, quod ob homicidium caſuale incurritur Irregularitas a dante operam rei illicitæ, quamvis adhibuerit debitam diligentiam, ne homicidium ſequeretur. Sic Gloſſa in *cap. Tua nos* 19. *de homicid. verb. Congruebat*, ex *l. Culpa eſt* 36. *ff. de Regul. jur.* ubi dicitur, *culpa eſt immiſceri ſe eei ad ſe non pertinenti*; S. Thomas *in* 2. 2. *qu.* 64. *aet.* 8. *in coepoe.* ubi ſic expreſſe concludit: *Et ideo ſecundum jura*, *ſi aliquis det operam rei licitæ debitam diligentiam adhibens*, *& ex hoc homicidium ſequatur*, *non incurrit homicidii reatum*; *Si vero det operam rei illicitæ*, *vel etiam det operam rei licitæ non adhibens diligentiam debitam*, *non evadit homicidii reatum*, *ſi ex ejus opera mors hominis conſequatue*. Et idem *in* 4. *diſt.* 26. *q.* 2. *aet.* 1. *quæſtiunc.* 2. *ad* 4. ſic habet: *Et ideo qui ignoranter hominem occidis homicidio caſuali*, *non dicitue homicida*, *nec Irregularitatem incurris*, *niſi dederis operam rei illicitæ*; *vel niſi omiſeris debitam diligentiam*, *quia jam quodammodo effecis voluntarium*, *nec eſt proptee hoc quod culpa caeeat*, *quia etiam ſine culpa incurritue Irregulaeitas*. Scotus in 4. *diſt.* 25. *q.* 1. *lit. E.* Innocentius in *cap. Tua nos*, *de homicid.* Fagnan. in *cap. Ad audientiam* 12. *n.* 19. *de homicid.* Navarr. in *Manual. cap.* 27. *n.* 220. *& ſequens.* Layman *lib.* 3. *part.* 3. *n.* 4. Faber, Blondus, Maſtrius, Pontas, verb. *Irregulaeitas caſu* 47. cum Toleto, & aliis ibi citatis: & plures alii, præſertim antiquiores Canoniſtæ abſolute, & univerſaliter volentes omnem illum, ex cujus opere illicito ſequitur caſuale homicidium, eſſe Irregularem, quamvis ad illud evitandum omnem cautelam, & diligentiam adhibuerit, per textum in *cap. Presbyterum* 7. *cap. Continebatue* 8. *cap. Ad audientiam* 12. *cap. Dilectus* 3. *cap. Tua nos* 19. *c. Joannes* 23. *c. Petitio* 24. *& cap. Quidam* 25. *de homicid. cap.*

Sen-

Digitized by Google

Sententiam 9. *Ne Clerici vel Monachi*, *cap. De his Clericis* 36. *diſt.* 50. cum ſimilibus. Pirhing tamen *loc. c. n.* 65. & Reiffenſtuel *loc. c. num.* 195. *& ſequent.* cum Covarruvia, Navarro, Avila, Palao, Suarez, & Sanchez ibi allegatis volunt, quod probabilius Irregularitas non incurratur ob homicidium caſuale dando operam rei illicitæ, & adhibita debita diligentia, niſi actio illicita ex ſe, & natura ſua inducat propinquum periculum homicidii. Vide verb. *Irregularitas art.* 1. *n.* 11. §. *Decimo verſ. Dantes*.

42 Hinc Clericus qui ſe ſe exercens cum ſclopeto, hominem, quem non videbat, occidit; ſeu venando telum in feram miſit, & hominem occidit, irregularis eſt, etiamſi omnem adhibuerit diligentiam, juxta terminos *l. Perſpiciendum* 11. §. 2. *ff. de pœnis*. Fagnanus *lib.* 5. *Decret. in cap. Ad audientiam* 12. *de homicid. num.* 20. Silveſter *verb. Homicidium* 2. *n.* 7. *verſ. Sexto*, Pontas verb. *Irregularitas caſu* 47. ubi adductis ad id variis Sacris Canonibus, addocit etiam hæc præciſa verba Toleti: *Clericus venationi, in qua ſagittæ, aut ſclopeta emitti ſolent, incumbens, & caſu occidens quantumcumque omnem prius diligentiam adhibuerit, irregularis eſt, quia operam dabat rei illicitæ, & talibus perſonis prohibitæ, ex cap. Epiſcopum* 1. *& cap. Omnibus* 2. *de Clerico venatore; cap. Epiſcopum* 2. *& cap. Omnibus* 3. *diſt.* 34. Concil. Agathen. *Canon.* 55. Concil. Matiſconen. *Canon.* 13. Concilium Vermatien. *Canon.* 6. Concil. Toronen. III. *Canon.* 8. Concil. Pariſien. *part.* 2. *cap.* 13. Concil. Nanneten. *Canon.* 3. Concil. Ravennaten. IV. *Rubrica* 17. Concil. Senonen. *art.* 26. Concil. Rhemen. *tit. de Clericis in genere num.* 6. Concil. Lateranen. IV. *Canon.* 15. Concil. Tridentin. *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 12. Tum quia Clerici ſine juſta, & neceſſaria cauſa arma deferre non poſſunt, *cap. Nimirum* 1. *cap. Cum a Judæis* 2. *cap. Non pila* 3. *cap. Clerici qui* 5. *cap. Quicumque ex Clero* 6. *cauſ.* 23. *q.* 8. *cap. Clerici arma* 2. *de vita, & honeſtat. Clericor. c. In audientia* 25. *de ſentent. excommunic. Clementin.* 1. *de vita & honeſtat. Clericor. in fine* cum ſimilibus. Arma enim Clericorum debent eſſe orationes, & lacrymæ, *cap. Non pila* 3. *& cap. Convenior* 21. *cauſ.* 23. *q.* 8. *cap. Si quis* 3. *diſt.* 36. *cap. Porro* 14. *cauſ.* 16. *q.* 3. cum ſimilibus. Vide verb. *Arma per tot.* & verb. *Clericus art.* 6. *per tot.* Covarruvias tamen, Caſtropal. & alii citati & ſequuti a Reiffenſtuel *loc. c. n.* 201. volunt, Clericum vacantem venationi, ex qua ſequitur homicidium caſuale, non eſſe irregularem, ſi pro eo vitando debitam adhibuit diligentiam, quia licet venatio ſit prohibita, & illicita Clericis ex citatis juribus, quia tamen apud peritos ex ſe non eſt periculoſa, & mortis inductiva, homicidium ex ea fortuito ſequutum Irregularitatem non inducit.

Item irregularis evadit ex homicidio caſuali, 43
qui non adhibuit diligentiam, quam debuit ad ipſum evitandum, licet daret operam rei licitæ; Sic expreſſe S. Thomas *loc. cit. ſupra num.* 41. Fagnan. in *cit. cap. Ad audientiam num.* 35. *& ſequent.* cum aliis ibi allegatis; Silveſter verb. *Homicidium* 2. *num.* 2. *verſ. Secundo qui dat operam rei licitæ*. Pontas *cit. caſ.* 47. & alii plurimi per text. *in cap. Qui arborem* 49. *diſt.* 50. *cap. Presbyterum* 7. *cap. Continebatur* 8. *& cap. Ad audientiam* 12. *de homicid. cap. Quæſitum* 7. *de pœnitent. & remiſſionib.* cum ſimilibus. Et ratio eſt, quia, ut dicit Gloſſa in *cit. c. Quæſitum verb. Negligentibus*, diſſoluta negligentia prope dolum eſt, *l. Si fidejuſſor* 29. *ff. Mandati*, *cap. Sæpe contingit* 50. & habetur pro conſcientia, *l. Cum ſex* 55. *ff. de ædilitio edicto*; Et quamvis hoc homicidium non ſit voluntarium directe, quia in illud voluntas non fertur; dicitur tamen voluntarium indirecte, quia voluntas poteſt illud prohibere, & non prohibet, ut declarat S. Thomas in 1. 2. *q.* 77. *art.* 7. Unde tenetur etiam de caſu fortuito, licet daret operam rei licitæ, uti habetur in Summario *d. c. Presbyterum* 7. *de homicid.* ſic expreſſe dicente: *Homicidium caſuale imputatur ei, qui dat operam rei licitæ, ſi non adhibuit diligentiam, quam debuit*, quod idem habetur in Summario *cit. cap. Continebatur* 8. *de homicid.* Hinc Abbas, Covarruvias, & alii apud Pirhing *loc. c. num.* 62. volunt, quod incurratur Irregularitas etiam ob culpam levem, & leviſſimam, ſi talis culpa non ſit in omittendo, ſeu non impediendo homicidium, ſed ſit in committendo, dum non adhibetur debita diligentia in evitando periculo homicidii proveniente ex propria poſitiva actione; quod & cum aliis tenet Fagnanus in *c. Quidam* 25. *de homicid. n.* 9. *&* 10. dicens, quod etiam contrariæ opinionis Auctores concedunt culpam leviſſimam in committendo inducere Irregularitatem, juxta *cap. Conſuluiſti* 20. *cauſ.* 2. *q.* 5. propterea quod ea tranſit in culpam levem, juxta Gloſſ. 2. in *Lege Cornelia* 25. *ff. de Senatus conſulto Silaniano*. Vide verb. *Irregul. art.* 1. *num.* 11. §. *Decimo verſ. Aſſignantur*.

Non evadit tamen irregularis ex homicidio 44
caſuali qui dat operam rei licitæ, & debitam adhibet diligentiam ad ipſum evitandum. *Communis* per text. in *cap. Dilectus* 13. *cap. Significaſti* 16. *cap. Exhibita* 22. *& cap. Quidam* 25. *de*

Digitized by Google

de homicid. cap. Qui arborem 49. *c. Sæpe contingit* 50. *& c. Si duo fratres* 51. *diſt.* 50. cum ſimilibus. Vide verb. *Irregularitas loc. cit. verſ. Aſſignantur.*

45 Neque evadit irregularis furioſus, ſi durante furore, occidat hominem. *Communis*, textu expreſſo *in cit. Clementin. Si furioſus, unic. de homicid.* quia cum tunc uſum rationis non habeat, immunis eſt a culpa, & conſequenter ab omni pœna; *l. Sed etſi* 5. *§.* 2. *ff. ad leg.*
46 *Aquil.* cum ſimilibus. Evadit autem irregularis, ſi dilucida intervalla habeat, & hominem occidat, dum ſanæ mentis eſt; quia & in foro Civili tunc punitur, *l. Divus Marcus* 14. *§. Si vere, ff. de Officio Præſidis*, Covarruvias *in cit. Clementin. Si furioſus, par.* 3. *n.* 1. *&* 2. Pirhing *loc. cit. nu.* 71. & communis alio-
47 rum. Non eſt autem irregularis, quamvis gravi culpa ſua in furorem, vel amentiam inciderit. Pirhing *loc. cit. n.* 71. Navar. *in Manual. cap.* 27. *nu.* 230. Avila *de Cenſuris diſp.* 6. *ſect.* 1. *dub.* 12. & alii paſſim. Et ratio eſt, quia licet prius peccaverit, ſuperveniente tamen furore, amplius peccare non poteſt, & conſequenter neque fieri ob homicidium irregularis, per text. *in cit. Clementin. Si furioſus.*

48 Item non evadit irregularis dormiens, propter homicidium a ſe commiſſum in ſomnis, textu expreſſo in d. Clementin. *Si furioſus*. Et ratio eſt, quia & is uſu rationis, & libero arbitrio caret, ac furioſo comparatur, ut in d. Clementin. *Si furioſus, & in cap. Majores* 3. *§. Item quæritur, de Baptiſmo.* Et ſic communis Doctorum teſte Covarruvia in d. *Clementin. par.* 3. *num.* 6. & Fagnan. *in cit. cap.*
49 *Ad audientiam* 12. *de homicid. num.* 37. Eſſet tamen irregularis ob commiſſum caſuale homicidium, ſi ſciebat ſe ſolitum eſſe noctu dormiendo e lecto ſurgere, arma arripere, & obvios percutere, & ſimilia facere, & nihilominus non adhibuit debitam diligentiam ad hujuſmodi periculum præcavendum, claudendo oſtium, vel removendo arma, aut alias arbitrio boni viri providendo, quia tunc tale homicidium ſic præviſum, & non impeditum eſſet indirecte volitum & intentum in cauſa, adeoque ſufficienter culpabile ad inducendam irregularitatem; & hunc eſſe puniendum pœna extraordinaria, tradit Bartolus in *l. Pœna parricidii* 9. *ff. ad Leg. Pompej. de parricidiis;* & eſt communis opinio teſte Covarruvia *loc. cit.* & Claro *in §. final. q.* 6. *nu.* 13. *verſ. Quæro etiam*, ac Fagnan. *loc. cit. n.* 37. ubi refert, quod Gulielmus ponebat exemplum de quodam ſocio ſuo Anglico, qui dormiendo Piſis in Eccleſia S. Bened. prope Arnum fluvium, acceſſit ad filiam cujuſdam alibi exiſtentem, & ibi puerum interfecit, & dormiens ad lectum redivit, ut refert Marianus Socinus *in cap. Ad audientiam num.* 51. ſubdens ſe habuiſſe Bononiæ vicinam puellam, quæ in ſomnis ſurrexit, & panem fecit.

Sic pariter eſt dicendum de ebrio, qui dedit operam, ut inebriaretur, & ſciebat ſe con- 50
ſueviſſe in ebrietate arma ſumere, & homines ferire; hic enim procul dubio, hominem occidendo, evadit irregularis, ſi non adhibuit debitam diligentiam ad pericula illa cavenda, quia in tali caſu homicidium ſaltem indirecte, & in cauſa eſt voluntarium, & conſequenter ſufficiens ad inducendam Irregularitatem. Sic Covarruvias *in cit. Clementin. Si furioſus par.* 3. *n.* 4. Barboſa *ibid. num.* 10. Fagnan. *loc. cit. n.* 26. Pirhing *loc. cit. num.* 75. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 207. & ipſo teſte communis aliorum. Non eſſet tamen irregularis 51
ebrius uſu rationis privatus, ob homicidium in ebrietate commiſſum, ſi ebrietas ex vino, vel alio potu, pluſquam æſtimabatur, forti, & generoſo, vel alias inopinato, & ex improviſo abſque culpa bibentis accidit. *Sic communis* cum citatis Doctoribus, *arg. cit. Clementin. Si furioſus*, quia ſicuti ibi declaratur, quod ob homicidium non incurrat Irregularitatem furioſus, aut inſanus, vel dormiens ob defectum uſus rationis, ita etiam ob talem defectum eam non incurret dictus ebrius, quia ubi eadem eſt ratio, eadem debet eſſe juris diſpoſitio, *l. Ideo* 27. *ff. de Legibus, l. Illud* 32. *ff. ad Leg. Aquil. cap. Inter corporalia* 2. *de tranſlat. Epiſcop.* Immo Pirhing *loc. cit. n.* 74. Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 205. *& ſeq.* cum Covarruvia, Barboſa, Navarro, Azorio, & aliis ibi allegatis volunt, quod ebrius non incurrat Irregularitatem, etiamſi voluntarie, & gravi cum culpa, ſe inebriet, dummodo homicidium prius non intendat, nec prævideat, nec rationabiliter prævidere poſſit, *arg. cap. Inebriaverunt* 9. *& ſequent. cauſ.* 15. *q.* 1. ubi Lot ob ebrietatem ex nimio vino ſibi obvenientem culpabilis quidem, ob inceſtum tamen cum filiabus in ea commiſſum, a culpa immunis declaratur.

Irregularitas ob homicidium caſuale ſaltem 52
indirecte voluntarium in caſibus ſupra expreſſis, & conſimilibus incurritur ab homicida, quamvis ob id non fuerit a Tribunali Laicali condemnatus, ſed innocens declaratus: quia licet tale homicidium non reputetur ſufficienter culpabile ad effectum condemnandi homicidam

Digitized by Google

cidam in pœnas juris, eſt tamen ſufficiens ad effectum incurrendi Irregularitatem, quæ incurritur etiam ſine culpa, immo etiam ex facto meritorio, ut patet de pugnantibus contra infideles, & hæreticos ob defenſionem Fidei, & patriæ, de deferentibus ligna pro comburendis hæreticis, ut acquirant Indulgentias; de Judicibus juſte condemnantibus reos ad mortem, & hujuſmodi propter jura, & decreta adducta, ac dicta ſub verb. *Bellum art.* 5. *a n.* 5. *uſque in finem*, & ſub verb. *Irregularitas art.* 1. *ſub num.* 11. ad longum de variis conſimilibus merito ibi videndis.

53 Tum quia, ut ſupra dictum fuit *num.* 39. Glufſa communiter recepta *cap. Referente* 2. *de delictis puer. verb. Indultum, in fine*, expreſſe dicit, quod puer decem annorum, qui alium puerum caſu fortuito ſagitta occideret, *effectus fuit irregularis, & pœna ſpirituali debet puniri, ſive canonica*, quamvis de mandato Summi Pontificis fuerit omnimode abſolutus a pœna pecuniaria a ſuo Judice Ordinario ſibi impoſita; Et concordat *tit. cap. Pueris* 1. *de delictis puer.* & cit. *Clementin. Si furioſus, de homicidio*, ex qua Layman *lib.* 1. *tract.* 4. *cap.* 10. *num.* 7. *de Legibus*, colligit, quod Irregularitatem incurrit impubes, qui ſeptennii ætatem conſequutus, & doli capax voluntarium homicidium committit, prout docent etiam Silveſter *verb. Homicidium* 3. 2. *diſt.* 3. Sanchez *l.* 1. *moral. cap.* 12. *n.* 8. Avila *par.* 7. *de Cenſur. d.* 6. *ſect.* 1. *dub.* 13. Ponras verb. *Irregularitas caſu* 46. Pirhing *lib.* 5. *decret. tit.* 12. *n.* 72. Reiffenſtuel *ibid. nu.* 181. *& ſeq.* teſtans de communi; *arg. cap. Presbyterum* 7. *c. Continebatur* 8. *& cap. Ad audientiam* 12. *de homicid. & cap. Ir qui* 3. *de homicid. in* 6. cum ſimilibus.

54 Et etiam dato quod adeſſet aliqua contrarietas inter judicia prolata ſecundum jura Civilia, & prolata ſecundum jura Canonica, adhuc eſſet ſtandum horum diſpoſitioni, alia illorum relicta, per text. *in c. Bene quidem* 1. *c. Denique* 5. *cap. Cum ad verum* 6. *cap. Satis* 7. *& cap. In ſcripturis* 9. *diſt.* 69. *cap. Eccleſia* 10. *de Conſtitutionibus, c. Decernimus* 2. *de judiciis, & c. relatum* 11. *de teſtamentis*; ubi expreſſe ſtatuitur: *Mandamus quatenus cum aliqua cauſa talis ad veſtrum fuerit examen deducta, non ſecundum Leges, ſed ſecundum Decretorum ſtatuta tractetis*, & ſic in pluribus conſimilibus; & tenent Canoniſtæ communiter.

55 Pro diſpenſatione autem hujuſmodi Irregularitatis adeunda eſt Apoſtolica Sedes, cum ad id non ſe extendat Epiſcopalis auctoritas, ex *cap. Continebatur* 8. *de homicid.* ubi Alexander III. mandat, ut Diaconus, qui homicidium, licet caſuale, commiſerat, non poſſit ſine licentia Romani Pontificis ad ſuperiorem gradum aſcendere, & ex Concilio Tridentino *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 6. *Liceat Epiſcopis in Irregularitatibus omnibus & ſuſpenſionibus ex delicto occulto provenientibus (excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum contentioſum) diſpenſare*; & expreſſe *Sacra Congregat. Conc. in Zagabrien.* 16. *Novemb.* 1686. *in reſponſion. ad* 3. apud Cardin. Petra *tom.* 2. *Commentar. ad Conſt. unic. Gregorii VIII. ſect.* 1. *num.* 17. ubi refert etiam deciſionem *ejuſd. S. Congr. in Saliſburgenſi* 14. *Maii* 1689.

56 Et tanto magis id currit, ſi agatur de diſpenſatione pro promovendo, quæ difficilius conceditur, quam pro jam promoto, *ex c. Si quis* 13. *cauſ.* 13. *q.* 1. & Gloſſa in *l. ambiguis* 85. §. *Non eſt novum, ff. de Reg. jur.* & tenent Surdus *conſil.* 174. *n.* 12. Pignatell. *tom.* 7. *conſult.* 19. *num.* 4. Fagnan. *lib.* 1. *decretal. in cap. Henricus* 1. *de Clericis pugnantibus in duello n.* 25. ubi adducit inſuper quod propoſito in *S. Congregat. Conc.* 2. *Septemb.* 1613. coram Summo Pontifice dubio, *an decretum Conc. Trid. c.* 7. *ſeſſ.* 14. *de reform. excludens voluntarium homicidam a ſpe diſpenſationis, vindicet ſibi locum in eo, qui ante homicidium ad Sacros jam erat Ordines promotus*: Et Eminentiſſimis Cardinalibus in diverſa abeuntibus S. D. N. ideſt Paulus V. probavit hanc opinionem, *ut Concilium promotum non includat*. Unde Panimoll. *deciſ.* 89. *adnotat.* 6. *n.* 62. Corrad. *in praxi diſpenſat. Apoſtolicar. l.* 5. *cap.* 1. *n.* 11. Majolus *de Irregular. lib.* 4. *cap.* 48. & alii plures recte concludunt, quod quamvis homicidium ſit caſuale, adhuc tamen petenda ſit diſpenſatio a Summo Pontifice, non obſtante quod homicidium abſque culpa ſit perpetratum; Et de homicidiis commiſſis in bello, aliiſque etiam commiſſis ex facto meritorio ob defenſionem Fidei, & hujuſmodi, colligitur ex *cap. Petitio* 24. *de homicid.* & variis Sacræ Congregationis Concil. Decretis relatis ſub verb. *Irregularitas art.* 1. *ſub num.* 12. & ſupra *numer.* 55. & a Fagnan. *in cit. cap. Petitio*, & a Card. Petra *loc. cit.* ubi in fine concludit, quod etiam in Militibus Hieroſolymitanis (vulgo Cavalieri di Malta) aliiſque approbatis a S. Sede Apoſtolica ad pugnandum contra Infideles, eſt neceſſaria; vel præventiva, vel ſubſequens diſpenſatio Apoſtolica.

57 Poteſt tamen Epiſcopus diſpenſare ſuper Irregularitate orta ex homicidio caſuali occulto.

Sic

Sic Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſc. allegat. 29. num.* 48. Navarr. *in Manual. c. 27. numer.* 218. Layman *lib. 3. tract. 3. par. 3. cap. 12. n.* 2. Guttierez *Canon. qq. lib.* 1. *can.* 56. *nu.* 13. Nicolaus Garcias *de Benefic. par. 7. cap.* 11. *n.* 27. Miranda *in Manual. Prælator. tom. 2. q.* 8. *art.* 13. *concluſ.* 2. & 3. Marchin. *de Sacrament. Ordin. tr.* 1. *par. 9. diffic. 3. n.* 9. Alzed. *de praeminent. Epiſc. Dignitat. par. 2. cap. 6. n.* 6. Avila *de cenſur. par. 7. diſp. 6. ſect. 5. dub.* 2. *concluſ.* 2. Reiffenſtuel *lib. 5. decret. tit.* 12. *num.* 223. Pithing *ibid. nu.* 127. Roſignol. *de Ordin. in communi par. 1. quæſt. 3. art. 7. num.* 44. & alii plures contra Molinam, Azorium, & alios. Et ratio eſt, quia a Concilio Tridentino *ſeſſ. 24. de reformat. cap.* 6. conceditur Epiſcopis facultas diſpenſandi ſuper omnibus Irregularitatibus provenientibus ex delicto occulto, excepta Irregularitate proveniente ex homicidio voluntario, pro quo non venit homicidium mere caſuale, adeoque ibi non excipitur; cum exceptio unius firmet regulam in contrarium in non exceptis, per jura adducta *ſupra num.* 37. præſertim cum Irregularitas ſit odioſa, adeoque potius ſit reſtringenda, quam amplianda, nec extendenda de caſu ad caſum, per jura adducta *ſupra n.* 35.

58 Sicque diſpenſare poteſt Epiſcopus cum eo, qui hominem occidit, non intendens occidere, & cum eo, qui mandavit ſervo, ut alterum baculo percuteret, ſed caveret, ne occideret, quia homicidium inde ſequens non eſt proprie voluntarium reſpectu mandantis, ſed eſt caſuale culpabile. Sic Barboſa *in Concil. Trid. cit. ſeſſ. 24. cap. 6. nu.* 34. & *ſeq. de Offic. & poteſt. Epiſcop. cit. alleg. 39. n.* 50. & *ſeq.* cum pluribus aliis ibi citatis, ubi ad id affert expreſſam deciſionem Sacræ Congregationis in reſponſione ad dubium his verbis: *An is, qui mandavit aliquem baculo vulnerari, eo expreſſo ne occideretur, ſi mandatarius armis percuſſerit, & occiderit, intelligatur incidiſſe in decretum Concilii ſeſſ. 24. de reformat. cap. 6. ut in omni ordinatione a Beneficio, & Officio, abſque ſpe diſpenſationis perpetuo carere debeat; Congregatio cenſuit negative, cum Concilium requirat homicidium per induſtriam, per inſidias, & ex propoſito.* Sic referunt Garcias, Riccius, & alii ibi citati a dicto Barboſa *num.* 52. ubi inſuper refert ex Campanil. & Aloyſio Riccio fuiſſe etiam deciſum, quod mandans homicidium in perſona alterius, non incurrit Irregularitatem, quæ contrahitur ex homicidio voluntario.

59 Epiſcopus diſpenſare poteſt ſuper Irregularitate proveniente ex homicidio occulto cauſa defenſionis facto, non ſervato moderamine inculpatæ tutelæ; Navarr. *in Manual. c. 27. nu.* 239. Layman *loc. cit. num.* 2. Avila *de Cenſuris diſp. 6. ſect. 5. concluſ.* 1. Molina *de juſtit. & jur. diſp.* 79. *nu.* 8. & 11. Guttierez *loc. cit. lib. 6. cap.* 65. *numer.* 13. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 221. Pithing *loc. cit. num.* 128. Barboſa *in Concil. Tridentin. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 6. num.* 32. & *cit. allegat.* 39. *numer.* 53. cum pluribus aliis ibi citatis. Et ratio eſt, quia hujuſmodi homicidium, quamvis ob exceſſum moderaminis inculpatæ tutelæ ſit illicitum, & injuſtum, non comprehenditur ſub homicidio voluntario excepto a Concilio Tridentino *cit. cap.* 6. Immo potius licet non ſit mere neceſſarium, neceſſarii vim habet, quatenus non ſponte, ſed coacte vitandæ mortis cauſa fit, & nonniſi quoad modum illicitum, & injuſtum eſt.

Quando autem homicidium cauſa defenſionis commiſſum, vel aliud caſuale eſt notorium, & publicum, vel ad forum contentioſum jam deductum, ſuper Irregularitate inde orta diſpenſare nequit Epiſcopus. Colligitur ex Tridentino *ſeſſ. 14. de reformat. cap.* 7. ubi loquens de facultate diſpenſandi ſuper Irregularitate orta ex homicidio cauſa defenſionis vel caſualiter commiſſo, intelligitur de homicidio publico, vel deducto ad forum contentioſum, ut patet ex his ſubjunctis verbis: *Qui nonniſi cauſa cognita & probatis precibus, ac narratis, nec aliter diſpenſare poſſit;* & in tali caſu declarat, dictam diſpenſandi facultatem non competere de jure, nec eſſe commiſſam Epiſcopo, ſed primum per Papam eſſe ei committendam. Sic Pirhing *loc. cit. num.* 128. Reiffenſtuel *loc. cit. numer.* 225. Guttierez *Canonic. qq. lib.* 1. *cap. 3. ad finem*, Bonacina *de Cenſur. diſp. 1. quæſt. 3. punct. 2. num.* 2. Sanchez *de Matrimon. lib. 2. diſp. 37. num.* 12. Barboſa in *Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 6. numer.* 37. cum pluribus aliis ibi allegatis. 60

Neque poteſt Epiſcopus diſpenſare ſuper Irregularitate abſque delicto orta ex defectu perfectæ lenitatis, ut ex homicidio auctoritate publica in malefactores juſte & recte facto a Judicibus, accuſatoribus, teſtibus, miniſtris, & aliis ad mortem propinque concurrentibus, & a militibus in bello etiam juſte pugnantibus. Sic Navarr. *in Manual. c. 17. num.* 217. & *lib. 5. conſilior. conſil. 39. de homicid.* Laym. *loc. cit. n.* 5. Suarez *de Irregular. diſp. 47. ſect. 6. in fine*, Avila de *Cenſ. diſp. 6. ſect. 5. dub.* 1. *concl.* 1. Guttierez *loc. cit. lib. 2. c. 6. num.* 170. Garcias de *Benefic. par. 7. c. 11. nu.* 40. Caſtro- 61

Digitized by Google

Caſtropal. *de Cenſur. diſp. 6. punct.* 14. §. 7. *n.* 6. Pirhing *loc. cit. n.* 129. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 220. cum communiori aliorum. Et ratio eſt, quia Concilium *cit. ſeſſ.* 24. *c.* 6. concedit Epiſcopis facultatem diſpenſandi ſolummodo ſuper Irregularitatibus provenientibus ex delicto occulto, Irregularitas autem prædicta oritur ex defectu perfectæ lenitatis, & non ex delicto, cum tale homicidium ſit juſte, & licite factum. Tum quia nullus Epiſcopus ſolet cum ſimilibus irregularibus diſpenſare, ſed illi ad Curiam Romanam ab omnibus dirigi ſolent, ut teſte Reiffenſtuel *loc. cit.* docet communis praxis, & conſuetudo, quæ eſt optima Legum interpres; *cap. Cum dilectus* 8. *de conſuet.* & *L. Si de interpretatione* 37. *ff. de Legibus*, prout etiam ſervat ſtylus Curiæ, qui pro Lege habetur, *c. Ex litteris* 11. *de Conſtit. c. Quam gravi* 6. *de crimine falſi*.

61 Poteſt tamen Epiſcopus diſpenſare ſuper Irregularitate proveniente ex mutilatione quacumque etiam injuſta & voluntaria, ac directe intenta, dummodo tamen ſit occulta. Sic Barboſa *in Concil. Trid. loc. cit. nu.* 36. cum pluribus ibi allegatis, Suarez *de Cenſur. diſp.* 44. *ſect.* 1. *n.* 5. Navar. *in Manual. c.* 23. *n.* 249. Layman *loc. cit. num.* 2. Reiff. *loc. cit. n.* 226.

62 & alii communiter. Et ſic reſpondit expreſſe *Sacr. Cong. Concil. ab Epiſcopo Cremonenſi conſulta* teſte Fagnano *l.* 1. *Decretal. in cap. Dilectus* 15. *de temporib. ordinat. num.* 29. Et ratio eſt, quia Concilium *cit. ſeſſ.* 24. *c.* 6. excipit ſolam Irregularitatem ex homicidio voluntario provenientem, exceptio autem firmat regulam in contrarium in caſibus non exceptis, per juta adducta *ſupra n.* 37. & dicta *ſupra n.* 35. & 37. *in fine*.

63 Quamvis Epiſcopus nequeat diſpenſare ad Ordines minores, ſive recipiendos, ſive exercendos, neque ad Beneficium ſimplex, ſuper Irregularitate proveniente ex homicidio voluntario, etiam occulto, cum id ſit expreſſe prohibitum a Conc. Triden. *ſeſſ.* 14. *c.* 7. ibi: *Omni Ordine ac Beneficio, & Officio Eccleſiaſtico perpetuo careat*, & tenent communiter Doctores. Tamen poteſt Epiſcopus diſpenſare ſuper Irregularitate proveniente ex homicidio caſuali, ſive indirecte tantum voluntario, quamvis notorio, ad Ordines minores, & Beneficium ſimplex. Sic expreſſe Barboſa *in cap. Ad audientiam* 2. *de homic. num.* 8. & *cit. alleg.* 39. *n.* 65. cum Henriquez, Covarruv., Campanil. Miranda, Gerola, Bonacina, & Homobon. ibi allegatis, Layman *loc. cit. n.* 3. cum Silveſtro, Navar. Sayro, Avila, & aliis ibi citatis, ac plures alii *ex cap. Ad audientiam* 12. *de homicid.* ibi: *Poteris concedere, ut minoribus Ordinibus ſit contentus*, & ex *cap. Henricus* 2. *de Clericis pugnant. in duello*, ubi de ſimili homicida ſtatuitur, quod non debeat in Sacris Ordinibus miniſtrare, ſed ad habendum Beneficium miſericorditer diſpenſetur; quæ jura per *Concil. Trid.* non ſunt mutata circa homicidium indirecte tantum voluntarium; Cum ipſum Concilium *cit. c.* 6. prohibeat tantum ne Epiſcopi diſpenſent cum homicida voluntario, adeoque ejus prohibitio non extenditur ad homicidas caſuales; non enim facienda eſt extenſio de caſu ad caſum præſertim in odioſis per toties repetita jura allata *ſupra n.* 35. & 37.

Hinc juvat ad eruditionem referre quæ ex 64
aliis refert Pignatell. *tom.* 7. *conſult.* 19. *ſub n.* 1. §. *Refert*, ibi: Refert Parif. de Put. *de Syndicat. fol.* 35. quem allegat Felin. *in c. Si quando, de Reſcrip. col.* 2. caſum, qui evenit Romæ Joanni Papæ XIII. Juſſit Pontifex quemdam Romanum capite plecti; at ille cum adeo clamaſſet, quod ob id Papa eſſet irregularis, ut populus de Irregularitate Pontificis ſcandalizaretur, fuit juſſu Papæ liberatus. Simile contigit Hoſtienſi, qui cum eſſet Legatus Bononiæ, quidam reus pœna capitali condemnatus petit, ut prius ſibi permitteretur alloqui Legatum de re ardua; Quod cum obtinuiſſet, & nihil arduum dixiſſet, turbatus Legatus dixit, ſuſpendio necetur; Illo autem clamante; Vultis eſſe irregularis? Reſpondit Legatus: maledictus qui te docuit; eumque remiſſum ad carcerem poſtea liberavit, ut tradit Felinus ubi ſupra poſt Joan. de Lignano *in cap. Sententiam in fin. Ne clerici, vel Monac.* dicentem id ſe audiviſſe a Domino Paulo, dum legebat Fundamentum *ex cap. Ex litteris, de exceſſib. Prælator.* ubi dicitur, quod Prælati non debent imponere proprio ore ſententiam ſanguinis; dicitque Baldus poſt Innocent. *in cap.* 2. *de majorit.* & *obed.* quod licet Papa poſſit ſtatuendo imponere pœnam mortis, non tamen poteſt exequendo: Ex quo infert, quod ſi Papa propriis manibus occiderit aliquem, ſtatim eſſet irregularis. Quod dictum poſſet ſuſtineri ſequendo opinionem illorum, qui volunt, quod Irregularitas ex homicidio voluntario eſt de jure divino, ut tenent multi *in cap. Ad audientiam, de homicid.* ſed ſequendo illos, qui dicunt, quod eſt de jure poſitivo, dictum Baldi non careret dubio, juxta Felin. *in cap.* 2. *de major.* & *obed.* cum Papa ſit ſupra jus poſitivum, *cap. Propoſuit, de conceſſion. præbend.* ubi concludit inveniri in locis per ipſum allegatis, quod quamvis Irregularitas ex homicipio

Digitized by Google

cidio habeat in ſe rationem, ac mentem juris Divini, per text. *in* §. 1. *de conſecrat. d.* 1. tamen ſuper ea poteſt Papa ex cauſa diſpenſare; quod etiam voluit Hoſtienſ. *in cap. Sicut dignum, de homicid.* & Innocent. *in d. cap. Ad audientiam eod. tit.* ac Panormitan. *in cap. Ego N. in fine de jure jur.* Hactenus ad litteram Pignatell. *loc. cit.* Cui adde, quod Papa revera non poteſt Canonicam Irregularitatem incurrere, cum ipſe ſit ſupra omne jus Canonicum, *cap. Propoſuit* 4. *de conceſſione præbendæ*, Fagnan. *l.* 5. *Decret. in cap. De cetero* 11. *de homicid. nu.* 22. Reiffenſtuel *loc. cit. numer.* 91. Pirhing *loc. cit. num.* 96. Majolus *de Irregularit. lib.* 2. *cap.* 4. Suarez *diſp.* 40. *lib.* 7. *num.* 7. La Croix *lib.* 7. *num.* 477. Caſtropal. *de Irregularit. d.* 6. *pag.* 2. *n.* 4. cum pluribus aliis ibi citatis. Immo eſt adeo incapax Irregularitatis, ut ſtatim ac evehitur ad Papatum, fiat liber etiam ab Irregularitate prius contracta, cum ſtatim deſinat eſſe ſubjectus juri Canonico quoad vim coactivam, & pœnas; ut recte *ex cap. Licet, de vitanda* 6. *de election. & cap. Ubi periculum* 3. *eod. in* 6. deducunt Reiffenſtuel, Majolus, La Croix, Caſtropal. & alii *locis citatis*, & jam diximus verb. *Irregularitas artic.* 1. *ſub numer.* 11. §. *Undecimo*.

65 Poteſt Epiſcopus diſpenſare ſuper Irregularitate contracta ab eo, qui duos ſacros Ordines, vel Acolythatum cum Subdiaconatu eodem die ſuſcepit, ſi delictum ſit occultum. Item ſuper Irregularitate occulta proveniente ab adminiſtratione in Ordinibus male ſuſceptis. Item ſuper irregularitate, quam quis contraxit exercendo Ordines, quos non habebat. Item ſuper ſuſpenſione, & Irregularitate contracta ab eo, qui ante legitimam ætatem Ordines ſuſcepit. Item in ſuſpenſione contracta ab eo, qui Ordines ſuſcepit dum vinculo cenſuræ obſtrictus eſſet. Item in ſuſpenſione contracta a conjugato ſuſcipiente Ordinem Sacrum. Item in ſuſpenſione contracta ab eo, qui furtive ordines ſuſcepit. Item in ſuſpenſione occulta, quam quis contraxit recipiendo Ordines, ſine litteris dimiſſoriis. Item diſpenſare poteſt cum eo, qui per ſaltum promotus ad Ordines celebravit. Item cum eo, qui Ordines Minores ſuſcepit ab Epiſcopo, qui renunciavit Epiſcopatui; Item cum Simoniaco occulto. Item diſpenſare poteſt ſuper Irregularitate contracta ab excommunicato celebrante, quando excommunicatio eſt occulta, licet celebratio ſit manifeſta. Sic quoad omnes ſupradictos caſus cum pluribus aliis Barboſa *in Concil. Trident. ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 6. *a n.* 11. *ad* 22. *& num.* 29. dummodo in omnibus delictum ſit occultum, ut etiam alii paſſim tenent Doctores.

Occultum autem quantum ad hoc dicitur, 66
quod probari non poteſt, unde ubi delictum probari poteſt per duos teſtes, occultum non eſt, nec abſolutus, & diſpenſatus eſt tutus in conſcientia; ut declaravit *Sacra Congreg. Conc.* quæ ad dubium; *An abſolutus, & diſpenſatus a proprio Epiſcopo in materia delicti perpetrati coram duobus vel tribus teſtibus, quod tamen non fuit notorium, eſſet tutus in conſcientia;* Reſpondit, *Non eſſe tutum, quia Concilium utitur termino* occulto, *quod proprie loquendo eſt illud, quod probari non poteſt.* Sic refert Fagnan. *lib.* 1. *Decretal. in cap. Requiſivit* 1. *de ordinatis ab Epiſcop. num.* 38. & verba Concilii debent accipi ſecundum proprietatem; quod repetit *lib.* 3. *Decretal. in c. Veſtra* 7. *n.* 127. *de cohabitat. Clericor. & mulier.*

In caſibus quomodocumque occultis poſt Con- 67
cil. Trident. ex nova lege Sedi Apoſtolicæ re-
ſervatis nequeunt Epiſcopi diſpenſare, & ab-
ſolvere, ut expreſſe declaravit *S. Cong. Conc.*
teſte Fagnano *lib.* 1. *Decretal. in c. Dilectus*
15. *de temporib. Ordinat. num.* 30. Ubi *nu.* 37. 68
Inſuper refert, eamdem Sacram Congregatio-
nem approbante Pontifice declaraſſe, quod di-
cta facultate diſpenſandi, & abſolvendi in ca-
ſibus occultis tributa Epiſcopis a Concilio non
poſſunt uti Cardinales in ſuis Titulis; quia li-
cet habeant juriſdictionem quaſi Epiſcopalem,
ibi tamen vere, & proprie Epiſcopi non ſunt:
Sicuti neque Abbates, aliique Prælati juriſdi-
ctionem quaſi Epiſcopalem habentes, & Sedi
Apoſtolicæ immediate ſubjecti.

Quinto requiritur, quod nulla Cenſura ſint 69
ligati. *Communis*; qui enim ſunt aliqua Cenſura irretiti, ipſa durante, nequeunt licite ullum Ordinem ſuſcipere, *cap. illorum* 22. *de ſent. excomm. c. Sæpe contingit* 1. *de temporib. Ordinat. in* 6. Quotuplex autem ſit Cenſura, & quid ſit quælibet in ſpecie? Vide verb. *Cenſura, Excommunicatio, Interdictum, & Suſpenſio.*

Sexto requiritur, quod ſint in ætate Cano- 70
nica conſtituti. *Communis, arg. c. Nullus* 4.
de temporibus Ordin. in 6. ubi Bonifacius VIII.
ſub pœna ſuſpenſionis per annum ipſo facto
incurrenda prohibet, ne quis infanti Clerica-
lem præſumat conferre Tonſuram. Infantes 71
tamen quamvis illicite, valide tamen ordinan-
tur ad quemcumque Ordinem, etiam Presby-
teratus. *Communis* cum S. Thoma, S. Bona-
ventura, & Scoto *in* 4. *diſt.* 25. & deſumitur
ex c.

Digitized by Google

rx c. Unico, de Clerico per ſaltum promoto; ubi
de Clerico, qui ante annos diſcretionis infe-
riores Ordines ſuſceperat, poſtea falſo, & te-
mere credens, ſe etiam ſuſcepiſſe Diaconatum,
abſque Diaconatu Sacerdos ordinatus fuerat,
reſcribit, & ſtatuit Innocentius III. ut poſt
injunctam, impletamque pœnitentiam Diaco-
natus ſolum ſuppleatur, ubi clare ſupponit Pon-
tifex poſſe quem infra annos diſcretionis ordi-
nari. Nec lex Divina reddit infantem incapa-
72 cem Sacramenti. Immo infantes ordinantur
valide etiam ad Epiſcopatum, ut communius
teneot Doctores, & ſignanter Dominicus So-
tus, Vaſquez, Caſtropal. Filliuc. Dicaſtill. &
alii apud Tamburin. *de Sacrament. lib. 7. cap.
6. §. 1. num. 12.* Sporer *loc. cit. nu. 65.* cum
Gobat, & Diana ibi citatis, & alii paſſim,
& conſtat experientia fuiſſe Hugonem Filium
Heriberti Comitis Aquitaniæ in ætare puerili
quinque annorum promotum ad Archiepiſco-
patum Rhemenſem, ut ex aliis refert Berui-
nus *tom. 2. Hiſtor. omnium hæreſum ſæculo deci-
mo, capital. unico fol.* 585. ubi adducit S. Ber-
nardum *Epiſtol.* 42. ſic ſcribentem: *Scholares
pueri & impuberes adoleſcentuli ob ſanguinis di-
gnitatem promoventur ad Eccleſiaſticas Dignita-
tes, & de ſub ferula transferuntur ad principan-
dum Presbyteris, lætiores interim quod virgas
evaſerint, quam quod meruerint principari, nec
tam illis blanditur adeptum, quam ademptum
imperium.* Et inſuper variis aliis omiſſis in in-
fantili ætate ad Epiſcopatum promotis ex Hi-
ſtoriis habetur, quod adoleſcentes, & Juvenes
fueront interdum ad Pontificatum aſſumpti, ut
Joaones XII. vix natus aonos duodeviginti, ut
teſtatur Graveſon *Hiſtoria Eccleſiaſtica tom. 4.
fol. 71. primæ impreſſionis Romanæ*, & Baro-
nius *ad annum* 955. *num. 3. & 4.* & Joannes
XI. fuit Summus Pontifex conſtitutus, cum
ætatis ſuæ annum vigeſimum quintum vix at-
tigiſſet, ut teſtatur idem Graveſon, ubi *ſupra
fol.* 67. Vide verb. Papa *art. 1. n.* 54.
73 Ætas igitur canonica pro prima Tonſura,
Oſtiariatu, Lectoratu, & Exorciſtatu ſunt an-
ni ſeptem completi, *cap. In ſingulis 2. diſt.*
74 77. Pro Acolythatu ſunt anni duodecim com-
pleti, *cit. cap. In ſingulis 2. diſt.* 77. Et colli-
gitur ex textu, & Gloſſa *in c. de iis 5. diſt.*
28. *& c. Cum nullus 4. de temporibus Ordi-*
75 *nandorum in 6.* Pro Subdiaconatu ſunt anni 21.
Concil. Trident. *ſeſſ. 23. cap. 12. de reformat.*
76 *infra adducend.* Pro Diaconatu ſunt anni 23.
77 Concil. Trid. *loc. cit.* Pro Presbyteratu ſunt an-
ni 25. Concil. Trid. *cit. ſeſſ. 22. cap. 12. de re-
format.* ibi: *Nullus in poſterum ad Subdiacona-
tus Ordinem ante vigeſimum ſecundum, ad Dia-
conatum ante vigeſimum tertium, ad Presbytera-
tum ante vigeſimum quintum ætatis ſuæ annum
promoveatur.* Qui anni requiſiti a Tridentino 78
pro his tribus Sacris Ordinibus ſufficiunt incœ-
pti, ut tenet communis Doctorum cum Bar-
boſa *in cit. ſeſſ. 23. c. 12. num. 2.* & in praxi
receptum eſt apud omnes. Pro Epiſcopatu re- 79
quiruntur anni 30. completi, *cap. 1. 2. & 4.
diſt.* 78. & Concil. Trident. *ſeſſ. 7. cap. 1. de
reformat. & cap. Cum in cunctis, de elect.* &
Gregor. XIV. Conſtitut. incip. *Onus Apoſtoli-
cæ, & Communis* Doctorum cum Barboſa *in
cit. ſeſſ. 7. cap. 1. num. 4.*
Septimo requiritur, quod ſint ſcientie ſuffi- 80
cienti inſtructi pro quolibet Ordine ſuſcipien-
do; *c. 1. diſt. 39.* ubi Gelaſius Papa expreſſe
habet: *Illiteratos nullus præſumat ad Clericatus
Ordinem promovere, quia litteris carens ſacris
non poteſt eſſe aptus Officiis.* Unde Concil. Tri-
dent. *ſeſſ. 24. cap. 4. de reformat.* ſtatuit, quod
*prima Tonſura non initientur, qui . . . . Fidei
rudimenta edocti non fuerint, quique legere, &
ſcribere neſciant.* Et *ibidem cap.* 11. pro Ordi-
nibus Minoribus requirit, *ut ſaltem latinam
linguam intelligant, & ſciant quæ ad Officium
ſuum ſpectant.* Et *ibidem cap.* 17. Pro Subdia-
conatu, & Diaconatu requirit, *ut ſint litteris,
& iis, quæ ad Ordinem exercendum pertinent,
inſtructi.* Et *ibidem cap.* 14. pro Presbyteratu
requirit, quod *ad populum edocendum ea, quæ
ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, ac mi-
niſtrandi Sacramenta, diligenti examine præcedente,
idonei comprobentur.*
Octavo requiritur, quod ordinentur a ſuis 81
propriis reſpective Epiſcopis, vel ab aliis de
eorum licentia, & cum ſuis Dimiſſoriis. Sic
expreſſe Concil. Trident. *ſeſſ. 23. cap. 8. de re-
format.* ibi: *Unuſquiſque a proprio Epiſcopo or-
dinetur; quod ſi quis ab alio promoveri petat,
nullatenus id ei etiam cujuſvis generalis, aut ſpe-
cialis reſcripti vel privilegii prætextu permitta-
tur, niſi ejus probitas, ac mores ejuſdem Ordi-
narii teſtimonio commendentur: ſi ſecus fiat, Or-
dinans a collatione Ordinum per annum, & Or-
dinatus a ſuſceptorum Ordinum executione, quam-
diu proprio Ordinario videbitur expedire, ſit ſuſ-
penſus;* Et noviſſime Innocent. XII. Conſtitut.
incip. *Speculatores Domus Iſrael.* Nono requi- 82
ritur, quod Ordinandi in ſacris habeant legi-
timum titulum ſuſtentationis, ſcilicet aut Be-
neficii Eccleſiaſtici pacifice poſſeſſi, aut patri-
monii ſufficientis ad honeſtam ſuſtentationem,
aut Paupertatis Religioſæ, ejus ſcilicet, quam
ſolemniter vovent Religioſi. Sic Pontificale
Roma-

Digitized by Google

Romanum *tit. de ordinatione Subdiaconi* , *&* *communis Doctorum* . Et ratio hujus diſpoſitionis eſt, ut Clerici ordinati in ſacris habeant unde honeſte ali poſſint, ne cogantur, ut dicit Concilium Tridentinum *ſeſſ. 21. cap. 2. de reformat. cum Ordinis dedecore mendicare* , *aut ſordidum aliquem quæſtum exercere* .

83 Ad titulum autem Beneficii , ut quis licite
ordinetur requiritur, quod ſit Beneficium proprie dictum , quod definitur : *Jus perpetuum percipiendi fructus ex bonis Eccleſiaſticis ratione ſpiritualis Officii perſonæ Eccleſiaſticæ auctoritate Eccleſiæ conſtitutum*. Vide verb. *Beneficium art.*
84 1. *a n.* 6. Et quod tale Beneficium ſit ſufficiens
ad honeſtam ipſius ſuſtentationem, & pacifice poſſeſſum . Sic expreſſe Tridentinum *cit. ſeſſ.* 21. *c.* 2. ibi : *Niſi prius legitimo conſtet eum Beneficium Eccleſiaſticum* , *quod ſibi ad victum*
85 *honeſte ſufficiat*, *pacifice poſſidere*. Unde qui non
habet Beneficium ſufficiens, non debet ordinari cum ſupplemento patrimonii , niſi neceſſitas, aut utilitas Eccleſiæ id exigat. *Sac. Congregat. Concil. in Signina* 18. *Septemb.* 1685. *&*
86 *in Civitatis Plebis* 10. *Junii* 1684. Et ſi Bene-
ficium, ad cujus titulum ordinatur ab Epiſcopo non ſuo , non eſſet ſufficiens juxta taxam ſui Ordinatii , eſſet ſuſpenſus quoad exercitium Ordinum . *Sacra Congreg. Concil. in Ari-*
87 *min.* 10. *Januarii* 1705. Immo nedum ipſe Or-
dinatus eſſet ſuſpenſus ab exercitio Ordinum , quandiu proprio Ordinario videbitur expedire, ſed etiam Epiſcopus ordinans eſſet ſuſpenſus per annum a Collatione Ordinum, & uterque ſubjaceret gravioribus pœnis pro modo culpæ arbitrio Summi Pontificis infligendis . Sic expreſſe ſtatuit Innocentius XII. 6. *Novembris* 1694. Conſtitut. incip. *Speculatores Domus Iſrael* .

88 Et tale Beneficium non poteſt Ordinatus poſt-
modum reſignare , niſi facta mentione , quod ad illius Beneficii Titulum ſit promotus , neque ea reſignatio poteſt admitti , niſi conſtito, quod aliunde vivere commode poſſit , aliter autem facta reſignatio nulla eſt . Sic expreſſe Trident. *cit. ſeſſ.* 21. *c.* 2. ibi : *Id vero Beneficium reſignare non poſſit* , *niſi facta mentione*, *quod ad illius Beneficii titulum ſit promotus* , *neque ea reſignatio admittatur* , *niſi conſtito* , *quod aliunde vivere commode poſſit*, *&* *aliter facta reſignatio nulla ſit* .

89 Ad titulum Patrimonii , vel Penſionis , ut
quis licite ordinari poſſit, requiritur , quod Epiſcopus judicet talem pro neceſſitate , vel commoditate ſuarum Eccleſiarum eſſe aſſumendum, illudque Patrimonium , vel penſionem , & ad vitam ſuſtentandam ſufficiens eſſe , & vere ab ipſo obtineri . Sic expreſſe Trident. *cit. ſeſſ.* 21. *c.* 2. ibi : *Patrimonium vero* , *vel Penſionem obtinentes ordinari poſthac non poſſint*, *niſi illi* , *quos Epiſcopus judicaverit aſſumendos pro neceſſitate*, *vel commoditate Eccleſiarum ſuarum* , *eo quoque prius perſpecto*, *Patrimonium illud* , *vel Penſionem vere ab iis obtineri* , *taliaque eſſe* , *quæ ei ad vitam ſuſtentandam ſatis ſint* .

Unde Clericus ſuſcipiens Ordines Sacros cum 90
Patrimonio ficto, ſicuti etiam cum ficto Beneficio, ſuſpenſionem incurrit , *cap. Neminem* 1. *&* *cap. Sanctorum* 2. *diſt.* 70. quo ad hoc a Concilio Tridentino *cit. ſeſſ.* 21. *c.* 21. innovata , ibi : *Antiquorum Canonum pœnas ſuper his innovando*. Et ſic pluries declaraſſe *Sacram Congr. Epiſcopor. &* *Regularium* , *&* *Sacram Congreg. Concilii* refert Pignatell. *tom.* 6. *conſult.* 77. *num.* 15. *&* 16. ubi & de Stylo Curiæ, & Praxi Pœnitentiariæ teſtatur , & plurimos affert Doctores . Sic etiam Monacell. *tom.* 2. *tit.* 13. *formul.* 3. *num.* 4. *&* *tom.* 3. *tit.* 2. *formul.* 1. *n.* 1. ubi ex Nicolio teſtatur ſic plenis votis declaraſſe *Sacram Cong. Concil.* 27. *Novembr.* 1610. quoad eum, qui per fraudem , & culpam decepit Epiſcopum ordinantem fingendo ſe habere titulum, quæ declaratio relata reperitur *in Synodo Farſenſi in tit. de Sacrament. Ordin. nu.* 5. *&* *tom.* 5. *ſupplement. ad tom.* 2. *num.* 437. ubi monet Ordinandos , quod caveant a contraria ſententia , quia laxa eſt, erronea , & pluries Decretis Sacrarum Congregationum reprobata , quæ referuntur a Pignatell. *tom.* 5. *conſult.* 77. *nu.* 15. *&* 16. & ab aliis Doctoribus a ſe allegatis *t.* 2. *&* *tom.* 3. *loc. citatis* ; Et ſic etiam tenent Nicolaus Garcias *part.* 2. *de Beneficiis cap.* 5. *num.* 20. Barboſa *de Officio & poteſtate Epiſcoporum allegat.* 20. *n.* 27. *&* 33. Pirhing *in Jus Canonic. lib.* 1. *tit.* 11. *num.* 112. Reiffenſtuel *ibidem n.* 197. ubi refert ſupradictam declarationem *Sacr. Congregat. Concilii* 27. *Novembris* 1610. quam refert, & tenet etiam Fagnanus *in cap. Cum ſecundum* 26. *de præbend. nu.* 69. *in fine* ; & ſic tenent alii paſſim per Conſtitutionem 35. Urbani VIII. incip. *Secretis* ; ubi ſic expreſſe habetur : *Inſuper promotos hujuſmodi* , *ac etiam eos* , *qui cum falſis* , *vel fictis* , *aut fiduciariis Patrimonii titulis* , *ſcienter ſe ad Ordines hujuſmodi promoveri fecerint* , *non ſolum prædictis* (ſcilicet inter alias pœnas ſuſpenſionis perpetuæ abſque ſpe diſpenſationis a Sede Apoſtolica obtinendi) *verum etiam majoribus arbitrio noſtro*, *&* *pro tempore exiſtentis Romani Pontificis infligendis pœnis ſubjectos eſſe volumus* .

Non

91 Non eſſet tamen ſuſpenſus ipſe Ordinatus, ſi bona fide, & ſine ulla ſua fraude, & dolo abſque legitimo titulo ordinaretur, ut tenent ſupracitati Doctores, & alii paſſim, *arg. cap. Cum ſecundum 16. de præbend.* ubi ſuſpenſio ordinati per Jura antiqua inducta, fuit ſublata ex parte bona fide, & ſine ulla ſua fraude ordinati, & ſolus Epiſcopus Ordinans per impoſitionem oneris ordinatum ſuſtentandi, fuit punitus, & cit. Conſtitut. Urbani VIII. incip. *Secretis*, ubi declarantur ſuſpenſi ſolum, qui *ſcienter ſe ad Ordines hujuſmodi promoveri fecerint*.

92 Et tale Patrimonium, vel Penſio poſthac ſine licentia Epiſcopi alienari, aut extingui, vel remitti nullatenus poteſt, donec Ordinati Beneficium Eccleſiaſticum ſufficiens ſtatui ſuo ſint adepti, vel aliunde habeant unde vivere poſſint. Sic expreſſe Trident. *cit. ſeſſ.* 21. *c.* 2. ibi: *Atque illa deinceps ſine licentia Epiſcopi alienari aut extingui, vel remitti nullatenus poſſint, donec Beneficium Eccleſiaſticum ſufficiens ſint adepti, vel aliunde habeant unde vivere poſſint.*

93 Unde Patrimonii titulus non extinguitur etiamſi ordinatus acquirat alia bona, donec ab Epiſcopo loco Patrimonii ſubrogentur. Licet enim quis habeat Patrimonium ſibi conſtitutum ſub hac conditione: *Donec, & quouſque proviſus fuerit de Beneficio Eccleſiaſtico, aut aliunde habuerit, unde commode ſuſtentari valeat, quo caſu eveniente, patrimonium redeat ad conſtituentem abſque alia declaratione;* non dicitur ſpoliatus tali Patrimonio, quamvis Beneficium, vel bona acquirat, ſed viget Patrimonium, ut prius, obſtante dicta conditione, donec ab Epiſcopo non fiat ſubrogatio. Sic declaravit *Sac. Cong. Concil.* 12. *Julii* 1687. confirmando Decreta olim emanata *in Terracinen.* 8. *Auguſt.* 1602. & 20. *Julii* 1691. & idem cenſuit noviſſime *in Senogallien.* 20. *Jun.* 1705. *in reſponſ. ad* 4.

94 Neque ordinatus poteſt abſque expreſſa licentia Epiſcopi donare Patrimonium libere conſtitutum, reſervato ſibi uſufructu ad vitam. *Sac.*
95 *Congr. Concil.* 10. *Octob.* 1676. Neque poteſt abſque dicta licentia Epiſcopi illud in Emphyteuſim concedere, reſervato deſuper annuo Canone fructibus correſpondente. *Sacr. Cong. Conc. in Parmen.* 20. *Jul.* 1641. in qua licet conceſſor eſſet Beneficiatus, adhuc quia ordinatus fuerat ad titulum Patrimonii in Emphytheuſim conceſſi, declaravit, conceſſionem non ſuſtineri, & idem probavit *in alia Aquilana* 24. *Februar.*
96 1652. Neque Patrimonium poteſt ſine licentia Epiſcopi alienari, etiamſi ordinatus conſequatur Beneficium; *Sacra Congr. Conc.* 16. *April.* 1622. *lib.* 4. *Decret. pag.* 231. & faciunt Decreta relata *ſupra n.* 93.

Prohibitio Concilii Tridentini alienandi Patri- 97
monium extenditur ad Fidejuſſionem Ordinati, adeo ut Fidejuſſio, & obligatio reſpectu dicti Patrimonii non ſuſtineatur, ſi facta ſit ab Ordinato ſine conſenſu Epiſcopi. S. Cong. Conc. quæ ad dubium ſibi propoſitum ſub *die* 11. *Mart.* 1642. reſpondit *extendi etiam ad Fidejuſſionem*, & juſſit dari declarationem ſequentem: *Die* 5. *Februar.* 1604. *S. Cong. &c. cenſuit neque in hujuſmodi Patrimonio, neque in ejus fructibus ad Clericum alendum neceſſariis executioni locum eſſe poſſe, licere autem capere in cauſam judicati eam fructuum portionem, quæ quotannis ſupereſt, ultra ea, quæ ad Ordinati ſuſtentationem, non laute, ſed tenuiter vivendo Judicis Eccleſiaſtici arbitrio fuerint neceſſaria: Poſſe autem ipſum Creditorem accipere in ſolutum, atque vendere Jus ſibi competens ad hujuſmodi patrimonium, quod poſt mortem ipſius promoti ad Creditorem uti res hereditaria pertinebit.*

Patrimonium conſtitui poteſt etiam in Cen- 98
ſibus, dummodo conſtituentes tale Patrimonium in forma Juris valida ſe obligent, quod in caſu redemptionis pro ſufficienti ordinati victu providebunt, donec iterum inveſtiantur. *Sacra Cong. Conc. in Nullius* 21. *Jul.* 1629. *lib.* 14.
Decret. pag. 109. Ordinibus Sacris initiati non 99
poteſt, qui bonis ceſſit. *Sacr. Cong. Concil. in Atrien.* 22. *Jun.* 1725. apud Urſayam *in Miſcell.* 1. *Sacro & profano lit. O n.* 82.

Ad titulum Paupertatis, ſeu Profeſſionis Re- 100
ligioſæ ut quis licite ordinari poſſit, requiritur, quod ſit vere profeſſus; Pontifical. Roman. *tit. de Ordinatione Subdiaconi*, & Communis Docto-
rum. Unde Novitii ſine titulo Beneficii, vel 101
Patrimonii, aut Penſionis nequeunt promoveri ad Sacros Ordines, *arg.* Concil Trid. *cit. ſeſſ.* 22. *cap.* 2. & expreſſe S. Pius V. Conſtit. 75. incip. *Romanus Pontifex*. Vide verb. *Novitius*
num. 89. Et hoc ipſum habet locum non ſolum 102
in Novitiis, ſeu non Profeſſis, ſed etiam in nulliter profeſſis; Vide d. verb. *Novitius n.* 90.
Patres autem Societatis Jeſu, qui tria vota Pau- 103
pertatis, Caſtitatis, & Obedientiæ in Societate emiſerunt, de licentia Præpoſiti Generalis poſſunt promoveri ad Sacros Ordines abſque titulo etiam ante Solemnem Profeſſionem. Vide *ibi-*
dem num. 91. Patribus Societatis Jeſu ſic or- 104
dinatis nulla debentur alimenta a dicta Societate, ſi contingat eos ante Solemnem Profeſſionem a Præpoſito Generali a dicta Societate dimitti; Vide *ibidem num.* 92.

Pro hujus articuli complemento addendum 105
eſt,

Digitized by Google

eſt, quod in calculandis reditibus Beneficii pro titulo Ordinandi non ſunt detrahenda onera Miſſarum eidem Beneficio adjecta, maxime ſi Ordinandus, donec aſcendat ad Sacerdotium pro rata Miſſarum aliunde habeat unde vivere poſſit. Sic tenent Urſaya *tom.* 5. *par.* 1. *diſceptat.* 4. *per tot.* Card. de Luca *in tract. de donationibus diſc.* 11. Lamperez in *veter. Eccleſiæ diſciplina n.* 366. *fol.* 209. P. Ludovic. Nogueira *quæſt. ſingul. diſput.* 1. *tit. de Sacrament. q.* 26. *n.* 3. *fol.* 35. Joannes Morinus in *Commentar. ad Conſtit.* 44. *Innoc. XII.* incip. *Speculatores*, Monacell. *tom.* 1. *tit.* 3. *formul.* 13. *num.* 2. & *in Appendic. adnotat. ad dictam Conſtitutionem Innocent. XII. num.* 1. & alii. Quamvis enim in *d. Conſtitutione Speculatores* §. *Licet vero* requiratur, quod *Beneficium ſit talis reditus, ut ad congruam vitæ ſuſtentationem, ſive juxta taxam Synodalem, ſive ea deficiente, juxta morem Religionis promovendis ad Sacros Ordines, detractis oneribus, per ſe ſufficiat*, tamen illa verba *detractis oneribus*, non ſunt referenda ad onera Miſſarum, ſed ad alia onera etiam poſt emanatam dictam Innocentii XII. Conſtit. ut declaravit *Sacr. Cong. Conc. in Signina Ordinationis* 14. *April.* 1669. & *in Neapolitana, ſeu Scalen.* 18. *Febr.* 1701. apud Monacell. *t.* 1. *tit.* 3. *formul.* 12. *num.* 2. & *in Appendic. adnotat. ad d. Conſtitutionem Innoc. XII. incip. Speculatores num.* 11. & in *Firmana Capellaniæ* 14. *Januar.* 1708. apud Urſayam *tom.* 5. *part.* 1. *diſceptat.* 4. *num.* 49. qui *eod. tom.* 5. *in additionibus* §. 4. refert, quod propoſita cauſa in *Sac. Cong. Conc. die* 17. *Julii* 1723. ſub dubio: *An a Beneficio, ſeu Capellania, ad cujus titulum quis intendit ad Sacros Ordines promoveri, detrahenda ſint onera Miſſarum eidem adjecta, quando Beneficiatus non tenetur eaſ per ſe ipſum celebrare. Vel potius oneribus Miſſarum non detractis, ſive illæ celebrandæ ſint per ſe ipſum, ſive poſſint celebrari per alium, faciendus ſit calculus omnium fructuum pro conſtituenda Summa a Synodali Conſtitutione, vel Religionis more requiſita pro Sacris Ordinibus ſuſcipiendis?* Reſponſum fuit: *Eſſe relinquenda arbitrio, & conſcientiæ Ordinariorum.*

106 Onera, ad quæ referri debent verba illa *detractis oneribus*, & detrahi debent a fructibus Beneficii, ſunt contributio pro fabrica Eccleſiæ, & refectione domus beneficialis, Cenſus, ſive tributa ſuper poſſeſſionibus Beneficii impoſita, Penſiones a Beneficiato ſolvendæ, expenſæ neceſſario faciendæ pro paramentis, hoſtiis, cereis, pro viſitatione, Cathedratico, Seminario, Salario Miniſtrorum Eccleſiæ, & hujuſmodi. Sic Card. de Luca *de Beneficiis diſc.* 90. *n.* 80. Monacell. *tom.* 1. *in Appendice loc. cit.* Urſaya *cit. diſceptat.* 4. *n.* 40. & alii.

Non autem, ut dictum fuit, ſunt onera Miſſarum, ſive per ſe ipſum, ſive per alium a Beneficiato celebrandarum, niſi numerus Miſſarum eſſet ita exceſſivus, quod ſuperaret Miſſam quotidianam, nec poſſent omnes Miſſæ per Capellanum, ſeu Beneficiatum intra annum celebrari, vel eſſent Beneficio adjectæ multæ Miſſæ in cantu majori eleemoſyna per alios ab ipſo Beneficiato quotannis celebrari faciendæ, quia in tali caſu detractis his ſtipendiis, fructus Beneficii taxam Synodalem, vel Regionis morem non exæquarent, adeoque tale Beneficium non eſſet ſufficiens titulus, ut Beneficiatus promoveri poſſet. 107

Alias autem non, quia licet obligationes Miſſarum Beneficio annexæ vocentur quoque onera, quia tamen ſtipendium earum percipitur, ſeu percipi poteſt ab eodem Beneficiato, cedit in congruam ſuſtentationem ipſius, & ſic non debent detrahi a ſupputatione, cum per ipſas Ordinatus diminutionem non patiatur in redditibus, ſicuti illam non patitur ordinatus ad titulum Capellaniæ perpetuæ cum obligatione per ſe, vel per alium quotidie celebrandi, ut recte advertunt Lamperez *loc. cit.* Urſaya *loc. cit. num.* 20. & alii. Tum quia hæc videmus practicari in dies in Eccleſiis receptitiis, in quibus Sacerdotes ordinantur ad titulum aggremiationis, vel adſcriptionis dictis Eccleſiis, cum obligatione celebrandi tot determinatas Miſſas, vel ad ratam redituum; dummodo iſti ſufficiant ad congruam Ordinatorum ſuſtentationem, & tamen nullum aliud obtinent emolumentum, niſi ratione Miſſarum, quæ celebrari debent juxta præciſa verba Card. de Luca *de donationibus diſc.* 11. *num.* 8. loquentis ad præciſum effectum noſtri caſus; & *in adnotat. ad Concil. Trid. diſc.* 14. *num.* 39. expreſſe dicit: *Aſſumunt Sacerdotium, quod ſufficientem proviſionem ad victum præbere ſolet cum eleemoſyna celebrationis Miſſæ diurnæ*; quem ſequitur Urſaya *d. diſceptat.* 3. *a num.* 57. *ad* 60. pluribus ad id allegatis, & etiam individuali Oraculo Sixti V. ibi adducto. 108

Nec officit, quod Ordinandus poſſit ratione abſentiæ, irregularitatis, ſeu Cenſuræ incurſæ, morbi incurabilis, vel delicti, ſe impotentem reddere ad celebrandas per ſe ipſum Miſſas Beneficio annexas, & cum in tali caſu Miſſarum celebrationi per alium teneretur ſatisfacere, non amplius remaneret ei rata pro congrua ſuſtentatione, & diſpoſitio Concilii Trid. *ſeſſ.* 21. *cap.* 109

2. *de*

Digitized by Google

2. *de reform.* & d. Conſtitutionis Innocentii XII. non obſervaretur. Non officit, inquam, quia etiam Beneficium, ſeu ſacrum Patrimonium conſtitutum ſuper domibus, prædiis, Cenſibus, locis montium, & hujuſmodi, licet ab omni onere exemptum, ſubjacet multis periculis, ac majoribus infortuniis ſterilitatis, ſiccitatis, incurſionibus hoſtilibus, ceſſationis, ſeu diminutionis locorum montium, & hujuſmodi; & ſic in totum, vel in parte reddi poteſt infructiferum, & inutile, tamen ex communi omnium Curiarum Eccleſiaſticarum praxi hæc pericula, & infortunia non attenduntur, ſed ſolum exquiritur, & attenditur rigoroſa recognitio facienda a peritis circa Beneficii, ſeu ſacri Patrimonii reditus facienda tempore conſtitutionis ipſorum: Leges enim adaptantur ad ea, quæ ut plurimum contingunt, non autem ad illa, quæ raro accidunt, & ab accidentalibus caſibus dependent, ad text. in *Authent. Ut ſine prohibitione matres*, ibi: *Quod raro fit &c. non obſervant Legislatores, ſed quod plerumque, & reſpiciunt, & medentur, & in l. Ex iis, ff. De Legibus*, ibi: *Ex iis, quæ forte uno aliquo caſu accidere poſſunt, jura non conſtituuntur, & in l. Nam ad ea, ff. eod.* ibi: *Ad ea potius debet aptari jus, quæ & frequenter, & facile quam quæ perraro eveniunt*. Unde in noſtro caſu, cum Ordinandus regulariter per ſe ipſum Miſſas Beneficio annexas celebrare poſſit, & ſic percipere integros fructus Beneficii, verificatur, quod habeat validum, & ſufficientem titulum, ut ordinari poſſit, juxta Decreta Sacræ Congregationis Concilii, allegata *ſupra n.* 70. ut recte docet Monacell. *cit. tom.* 2. *titul.* 3. *form.* 13. *num.* 3. & cum aliis Urſaya *cit. diſceptat.* 4. *per tot.* ubi *num.* 34. concludit expreſſe: *Onus Miſſarum nunquam detrahendum eſſe ab illo Beneficio, ſeu Capellania, ad cujus titulum quis ordinari cupit, ſive Miſſæ præciſe celebrandæ ſint per Beneficiatum, ſive celebrari poſſint a quocumque alio Sacerdote, ſed eſſe faciendum cumulum omnium fructuum Beneficii, ſeu Capellaniæ, ad conſtituendam Summam a Synodali Conſtitutione, & in illius defectum, a ſolito Regionis pro Sacro Patrimonio requiſitum*.

110 Tum quia poteſt quis promoveri ad Sacros Ordines ad titulum Beneficii reſidentialis, cujus fructus una cum Diſtributionibus quotidianis ſufficiunt ad congruam & honeſtam Beneficiati ſuſtentationem, quamvis multis de cauſis poſſit contingere, quod Beneficiatus nequeat ipſas Diſtributiones quotidianas lucrari, ut expreſſe declaravit *Sacr. Cong. Conc. in Veronen.* regiſtrata *in lib.* 15. *Decret. fol.* 443. ibi; *Poſſe Clericum ceteris requiſitis neceſſariis concurrentibus ad Sacros Ordines promoveri ad titulum Capellaniæ, cujus fructus una cum Diſtributionibus quotidianis ad victum honeſte ſufficiunt*, ſic apud Urſayam *cit. tom.* 5. *part.* 1. *diſceptat.* 5. *num.* 30.

Ad complementum hujus articuli advertendum eſt: quod circa preces, vel Miſſas, quæ in Ordinatione injunguntur ab Epiſcopo, ſecundum Pontificale Romanum, ipſe Epiſcopus ſic dicit: *Singuli ad primam Tonſuram, vel ad quatuor minores Ordines promoti dicite ſemel ſeptem Pſalmos Pœnitentiales cum Litaniis, verſiculis, & orationibus. Ad Subdiaconatum, vel Diaconatum, Nocturnum talis diei. Ad Presbyteratum vero ordinati poſt primam veſtram Miſſam tres alias Miſſas, videlicet unam de Spiritu Sancto, aliam de B. Maria ſemper Virgine, tertiam de Fidelibus defunctis dicite, & Omnipotentem Deum etiam pro me orate*. Quod illi devote ſuſcipiunt, & reſpondent, ſic facturos. Unde Suarez, Azorius, Leſſius, Layman, & alii cum Averſa *qu.* 2. *ſect.* 13. volunt, iſta perſolvenda eſſe ſub mortali; quam ſententiam Stephanus *tract.* 5. *diſp.* 4. *num.* 72. dicit eſſe probabiliorem; Quia Epiſcopus poteſt, & quando aliud non declarat, cenſeri debet graviter imperare; cum hæc materia ſit gravis. E contra Diana, Sotus, Valeotia, Caſtropal. Pellizzar. Lohner, Gobat in *Experient. tract.* 3. *n.* 713. *& tract.* 8. *num.* 771. defendunt eſſe tantum obligationem decentiæ, non autem ſub peccato præſertim mortali; Quia licet ſub mortali poſſint id Epiſcopi imperare, tamen id hactenus non declaraverunt; Unde videtur tenenda benignior ſententia, quod non peccetur mortaliter, ſed ſolum veniliter, ſi id negligatur. La Croix *lib.* 6. *part.* 2. *num.* 1319. *argum. cap. Statutum* 22. *de election. in* 6. *cap. In pœnis* 49. *de Regul. Juris in* 6. *L. Cum quidam* 19. *ff. de liberis, & poſthumis: L. Factum* 155. §. 2. *ff. de Regulis Juris*. 111

Nocturnum autem, quod præſcribitur Subdiaconis, & Diaconis, non neceſſario eſt illud ipſius diei, quo fit Ordinatio, ſed cujuſcumque, quem Epiſcopus deſignat. Gobat *loc. cit. tract.* 8. *n.* 772. La Croix *loc. cit. num.* 1320. & alii. Si vero Epiſcopus nullum determinatum diem deſignat, probabilius debet recitari Nocturnum talis diei Ordinationis, uti colligitur ex verbis Romani Pontificalis ab Epiſcopo poſt Ordinationem prolatis, nempe, *Ad Subdiaconatum, vel Diaconatum Nocturnum talis diei*, ut patet *num. antecedenti*. Sic Gobat *loc. cit. num.* 772. & alii. Miſſæ tamen Presbyteris injunctæ non de- 112

debent neceſſario celebrari primis diebus poſt Ordinationem impeditis poſt ipſam Miſſam; ſed primis diebus non impeditis, ideſt quibus licebunt poſt primam Miſſam Miſſæ votivæ, & de Requiem. Ita Sennyei *de Miſſa num.* 152. La Croix *loc. cit. num.* 2310. & alii. Et has tres Miſſas poſſunt Neo-Presbyteri offerre pro quibuſcumque voluerint, ſtipendium accipiendo. Et ſufficit quod pro Epiſcopo ordinante orent, ut patet ex verbis ſolitis ab Epiſcopis poſt Ordinationem proferri, relatis *numero antecedenti*, ibi: *Et Omnipotentem Deum etiam pro me orate.*

113 Item poſſunt Neomyſtæ primam Miſſam cum Epiſcopo ordinante lectam, ſeu celebratam, offerre pro altero, non aliter ac ſi ſoli illam legerent; Reipſa enim conſecrant, & ſubſtantialiter ponunt Sacrificium: At vero videtur, quod pro tali Miſſa non poſſint ſtipendium accipere, quia petens, & offerens eleemoſynam pro una Miſſa cenſetur velle aliam cum omnibus ordinariis cæremoniis, actionibus ſolitis ad Altare peragendam; Tum quia dubium eſt, an conſecrent, cum dubium ſit quod forte verba conſecrationis non abſolvant cum Epiſcopo, ſed poſt, jam ab ipſo peracta conſecratione.

114 Hinc monendi ſunt Neomyſtæ, quod omni diligentia curent verba conſecrationis incipere, & abſolvere una cum Epiſcopo, non ante, nec poſt; Sicque conſultum eſt, ut conſimilem forment intentionem: *Si verba conſecrationis incepero, & abſolvero cum Epiſcopo, volo conſecrare; alias non;* quia ſi aliquis Neo-Presbyter abſolute volens conſecrare, verba conſecrationis abſolveret ante Epiſcopum, Epiſcopus nihil conſecraret, cum jam eſſet tota materia conſecrata; quod videtur inconveniens; Et e contra ſi dicta verba abſolveret poſt Epiſcopum, ipſe Neomyſta nihil poſſet conſecrare, quia nihil ſupereſſet conſecrabile, adeoque fruſtra proferret formam volens conſecrare, ut recte notat Gobat *tract.* 3. *num.* 141. Suarez, Averſa, citati, & ſequuti a La Croix *loc. cit. n.* 2322. ubi ſubdit, quod ad tollendum omnem ſcrupulum, ſufficit quod Neo-Presbyter conetur verba abſolvere cum Epiſcopo, & velit ſolum facere, quod ibi vult fieri Eccleſia, aut ſicut meliori modo fieri poteſt: Uti cum aliis monet etiam Gobat *loc. cit. tract.* 8. *num.* 131. Quamvis tamen nullam (præter conſuetudinem & præſcriptum Pontificalis) extare legem poſitivam obligantem ſub gravi Neomyſtas proferre illa verba conſecrationis, ſeu tunc conſecrare una ſimul cum Epiſcopo, tradat cum aliis Gobat *loc. cit. num.* 133. ipſumque etiam citet La Croix *loc. cit. num.* 2322. recte concludens nihilominus eſſe ſtandum conſuetudini Eccleſiæ & præſcripto Pontificalis.

Ordinationes Miniſtrorum Eccleſiæ cum magno delectu fieri jubentur. Benedict. XIV. Conſtit. incip. *Ubi primum*. 115

Ordinandi examinari debent in doctrina Chriſtiana. Idem Conſtit. 42. incip. *Etſi minime*, §. 10. & docere debent, ſe operam dediſſe inſtruendis fidelibus in doctrina Chriſtiana. *Ibidem* §. 6. 116

Ætas in Eccleſia Occidentali requiſita ad recipiendos Ordines aſſignatur ab eodem Pontifice Conſtit. 128. tom. 1. incip. *Eo quamvis tempore*, §. 19. Vide verb. *Ætas*. Pro recipiendis Ordinibus quoad Græcos, eadem, quæ pro Latinis, requiritur. Idem Conſt. 56. tom. 1. incip. *Etſi*, §. 7. *n.* 19. 117

Hinc Ordinatio infantis eſt illicita, ſed valida; & ordinatus in infantili ætate non tenetur ad onera Ordini Sacro adnexa, niſi Ordinationem ratam habuerit, ſive expreſſe, ſive tacite; nec miniſtrare poteſt in Ordine ſuſcepto ante complementum ætatis legitimæ. Idem cit. Conſtitut. *Eo quamvis tempore* §. 20. 21. 22. 23. & 26. 118

Quare pro Ordinatis apud Cophtos ad Diaconatum in infantili ætate, præſcribitur exploratio voluntatis, quæ fiat ad normam Concilii Toletani ſecundi poſt expletum annum decimum ſextum. *Ibid.* §. 27. 28. Si quis ſæcularia vota elegerit, ſuſpenſus erit ab exercitio Ordinis Sacri. *Ibid.* §. 22. Nec tenebitur ad recitationem Horarum Canonicarum. *Ibid.* §. 28. Et nuptias etiam iterato contrahere poterit. *Ibid.* §. 28. & 29. Eligentibus autem perſeverare in miniſterio Eccleſiæ, prohibentur ſecundæ nuptiæ, & omnis bigamia ſub pœna depoſitionis. *Ibid.* §. 30. 31. 32. 119

Ordinationes ad Ordines Majores in Cathedrali, vel inſigniori Diœceſis Eccleſia haberi debent. Idem Conſtitut. incip. *Ad audientiam* §. 17. ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 8. *de Ref.* Id tamen intelligendum eſt de Ordinationibus generalibus. *Ibidem* §. 18. Ex mitiori tamen interpretatione apud omnes recepta, non prohibetur Epiſcopus, quin juſta aliqua ſuadente cauſa, poſſit aliquos privatim in Epiſcopii ſacello majoribus Ordinibus initiare. 120
Ibidem. An autem, quod de Capella Epiſcopi, idipſum dicendum ſit hac in re de Capella Cardinalis Epiſcopi ſuburbicarii in Urbis palatio ſita? Vide dicta verb. *Cardinales*, *Art.* 3. *a num.* 30. Ordinati a quo debeant ſubditi Epiſco- 121 122

Digitized by Google

ſcopis ſuburbicariis, & a quo exteri in Urbe
commorantes? Vide *loc. cit.* & verb. *Vicarius
Urbis*.

123 Ordinari a Pontifice poſſunt Clerici de qua-
cumque Eccleſia, ſive Diœceſi, non ſolum ut
eorum opera utatur; ſed etiam honoris cauſa.
Idem Conſtitut. incip. *In poſtremo*, §. 16. Or-
dinatus a Papa, etiam honoris cauſa, ſine li-
centia Papæ non poteſt ab inferiori ad ſupe-
riores Ordines promoveri. *Ibidem* §. 3. *&* 7.
Ordinatus a Papa non eſt propterea a juriſdi-
ctione ſui Epiſcopi exemptus. *Ibid.* §. 18.

124 Epiſcopus poteſt ob crimen occultum, etiam
extrajudicialiter cognitum Clericis interdicere
aſcenſum ad Ordines ſuperiores, & ſuſcepto-
rum miniſterium ſeu exercitium; *De Synodo
Diœc. lib.* 7. *cap.* 71. *num.* 3. *ad* 5. ubi ſcite
adducuntur Concil. Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 1.
de Reform. & Decreta Sacræ Congregationis
ejuſd. Concilii interpr. in *Alerienſi die* 24. *No-
vemb.* 1657. *in Capritanen.* 19. *Decemb.* 1730.
& in Oritana ſeu Tarentina 20. *Aug.* 1735. *ut
125 in Theſauro Reſolutionum tom.* 5. *&* 7. Et adeo
verum eſt, poſſe Epiſcopum, virtute prædicti
Decreti Concilii Tridentini ex cauſa ſibi nota
Clericum interdicere tam Sacrorum exercitio,
quam aſcenſu ad altiores Ordines, ut neque
teneatur *Cauſam ſuſpenſionis ſeu delictum ma-
nifeſtare ipſi reo, ſed tantum Sedi Apoſtolicæ, ſi
ſuſpenſus ad eam recurſum habuerit*, quod præ-
ciſis verbis reſpondit S. Congregat. Concil.
Epiſcopo Vercellenſi *die* 21. *Mart.* 1643. *lib.*
7. *Decret. pag.* 170. *& ſeqq.*

126 Et univerſim loquendo, Epiſcopum renuen-
tem alicui Ordines conferre, nullo jure obſtrin-
gi ad manifeſtandam cauſam, cur eum repel-
lat, neque ei, qui repulſus eſt, nullam com-
petere appellationem, ſed tantum permitti adi-
re Sedem Apoſtolicam, eique ſuas querelas ex-
ponere, declaravit ead. Sac. Congregatio *in Re-
127 menſi die* 21. *April.* 1668. Ibidem *num.* 14. Et
num. 15. additur, quod ſi ſic ſuſpenſus ab Epi-
ſcopo, nihilominus appellationem interponere
ejuſque obtentu, in Altari miniſtrare, ſeu quo-
vis modo ſuum Ordinem ſolemniter exercere
præſumat, ſtatim incidat in irregularitatem,
uti quidquid in contrarium ſenſerint nonnulli
Doctores, expreſſe definivit ead. Sac. Congre-
gat. Concil. *in Sagonen.* 21. *Junii* 1626. *lib.* 24.
Poſitionum pag. 1. ibi: *Epiſcopus Sagonenſis ex
facultate ſibi attributa Decreto Concilii cap.* 1.
Seſſ. 14. *ex cauſis ſibi notis ſuſpendit Parochum
ab exercitio Curæ; ſed ille appellavit, & præ-
cepto Epiſcopi contempto, celebravit, & curam
exercuit. Quæritur, an a dicta ſuſpenſione de-
tur appellatio, ita ut Parochus, non obſtante ap-
pellatione interpoſita, per exercitium curæ effectus
fuerit irregularis? S. Congreg. Conc. cenſuit, ab
hujuſmodi ſuſpenſione non dari appellationem;
& Parochum, qui Sacramenta, ut ſupra, mini-
ſtravit, irregularitatem contraxiſſe*. Hæc Bene-
dict. XIV. *loc. cit.* qui ſubjungit, *id tamen ab
Epiſcopo non debere in Synodo ſtatui, & decla-
rari*. Vide tom. 7. verb. *Suſpenſio art.* 7. per
tot. & ſignanter n. 12.

* Beneficium, ad cujus titulum Ordines con- 128
feruntur, debet tantum ex redditibus ferre,
quantum ſufficit ad Clerici honeſtam ſuſtenta-
tionem, juxta taxam ab Epiſcopo definien-
dam; detractis tamen oneribus, non tamen
Miſſarum, ſaltem niſi aliter Epiſcopus ſtatue-
rit. Si vero Clericus ordinetur in loco Domi-
cilii, & Beneficium obtineat in alia Diœceſi,
tunc ſi beneficium poſcit perpetuam reſiden-
tiam, ſuſtentatio iſta dirigenda eſt juxta taxam
Synodalem loci, ubi eſt beneficium; ſecus ve-
ro ſtatuendum eſt, ſi reſidentiam non expoſcat,
juxta ac ſtatuit Innocentius XIII. in ſua Con-
ſtitut. incip. *Apoſtolici Miniſterii*. Hæc *De Sy-
nod. Diœc. lib.* 7. *cap.* 72. §. 2.

Ordines Sacri conferendi ſunt primario titu- 129
lo Beneficii Eccleſiaſtici; nec niſi in ſubſidium
pro neceſſitate vel commoditate Eccleſiarum
conferri poſſunt ab Epiſcopo ad titulum Pen-
ſionis, vel Patrimonii, ex Tridentino *ſeſſ.* 21.
cap. 2. *de Reform.* Nec niſi concurrat neceſſi-
tas vel commoditas Eccleſiæ, licitum id eſſe
edixit Sacra Congregatio Concilii in Encyclica
die 13. *Maii* 1679. juſſu Innocentii XI. exa-
rata; *Inſtit. Eccleſ.* 26. §. 2.

Ad Ordines conferendos cenſet Pontifex *ex* 130
Conc. Trid. ſeſſ. 23. *de Reform. cap.* 2. non eſ-
ſe poſitum in arbitrio Epiſcopi, ut Ordines
minores det ignorantibus linguam latinam, ſi
ſpem oſtendant futuri profectus: nam Conci-
lium exigit, ut ſaltem linguam latinam intel-
ligant; & arbitrium Epiſcopi, de quo ibidem,
cadit ſuper interſtitia, non ſuper ſcientiam la-
tinæ linguæ. *Inſtit. Eccleſ.* 42. §. 2.

Quoniam vero ad Sacros Ordines requirit 131
Tridentinum *ibid. can.* 14. ſcientiam requiſi-
tam ad docendum populos neceſſaria ad ſalu-
tem, ac ad miniſtranda Sacramenta; ideo Sub-
diaconatui convenit ut præcedat annus integer
ſtudii, ſive Theologiæ moralis, ſive Scholaſti-
cæ, ſive Juris Canonici. Biennium vero ad
Diaconum ordinandum: triennium ad Sacerdo-
tem. Nec impletur mens Tridentini, ſi quis
in Theologia morali tantum ſtuduerit de con-
tractibus, cambiis &c. Concilium enim exigit,

ut poſſit erudiri populus quo ad neceſſaria ad ſalutem. *Ibid.* §. 3.

132 Ordinum Sacrorum interſtitia diſpenſare etiam quoad Regulares, non quidem ad eorum Præſules, ſed ad Epiſcopum Ordinantem ſpectat, ut ex reſponſo Sac. Congregationis, *Inſtitut. Eccleſ.* 58. §. 1. Quamquam ab Epiſcopo deferendum ſit judicio Superiorum Regularium, ut ex aliis Decretis Sac. Congregationis. *Ibidem*.

133 Quoad clericum ſæcularem Epiſcopus diſpenſare poteſt, ſi agnoverit id poſtulare utilitatem, aut neceſſitatem Eccleſiæ. Utilitas tunc reſultat, cum pauci Miniſtri ſuppetunt; cum ordinandus ſit provectioris ætatis, & ſimul etiam maxime provectus in ſtudiis; ſeu tandem cum agitur de Parœcia, ſeu alio Beneficio exigente intra annum Ordinem Sacrum, ut ex DD. *Ibidem*.

134 Cæterum ſi quis obtinuerit, ad diſpenſationem interſtitiorum indultum Sedis Apoſtolicæ; permiſſa eſt iſta diſpenſatio arbitrio Epiſcopi, ut Innocentius XII. in ſua reſolutione die 4. Decembris 1693. *Ibid.*

134 Si quis obtinuerit privilegium a Sede Apoſtolica, ut ordinari poſſit extra tempora tribus diebus feſtivis interpolatis cum diſpenſatione interſtitiorum, non poteſt Ordines recipere tribus diebus interpolatis quidem, ſed feſtivis tantummodo quia celebratur in illis feſtum duplex, ſed non feſtum de præcepto.

135 Licet enim in Brevi dicatur *feſtivis diebus*, attamen feſtivum ſtylo Sedis Apoſtolicæ indicat diem feſtum de præcepto. Accedit decretum Sac. Congregationis Concil. definiens dies, feſtos accipiendos eſſe pro feſtis de præcepto. *Inſtitut. Eccleſ.* 106. §. 6.

136 Si Clericus Sacris initiandus ſit conſuetudine aliqua peccandi adſtrictus, modo vero ita ſincera exhibeat reſipiſcendi argumenta, ut Confeſſarius vere eum contritum judicare poſſit, nolit autem pœnitens ille Confeſſario ſuadenti ut differat ſuſceptionem Sacri Ordinis acquieſcere, firmuſque ſtatuat ſtatim ſe ſolemni voto obſtringere; utrum in ea voluntate ſic obfirmatus poſſit abſolvi, quæſtio eſt anceps, adeoque ſuadendum eſt illi, ut prudentem & doctum virum conſulat, a quo remedia petat, & conſilium. *De Synod. Diœc. lib.* 11. *cap.* 2. §. 17. 18. *nov. edit.* *

Additiones ex aliena manu.

Privilegium recipiendi Ordines extra tempora illis dumtaxat Regularibus ſuffragatur, 137
quibus poſt Concilium Tridentinum nominatim atque recta conceſſum, fuerit in forma non communi, ſed ſpecifica poſtmodum confirmatum. Per communicationem igitur Privi- 138
legium hoc haud acquiritur, ut ex Conſtitutione S. M. Benedicti XIV. incipiente *Impoſiti* probe monet clariſſimus Giraldi *in addit. ad Maſcat. lib.* 1. *Tit. de Tempor. Ordinat. ſub num.* 15. Quocirca locum amplius non habet, 139
quod Auctor *num.* 11. *innixus Concilio Romano Tit.* 5. *cap.* 2. ait, acquiri ſcilicet poſſe mox dictum Privilegium per communicationem, tum ſuffragari ante Concilium conceſſum.

Recteque monet idem Pater Giraldi conſen- 140
tanee ad mox allegatam Conſtitutionem S. M. Benedicti XIV. Privilegium hoc recipiendi Ordines extra tempora Regularibus conceſſum non arctare Epiſcopos Diœceſanos ad eos extra tempora ordinandos, vel dimittendos ad Ordinationem alibi ſuſcipiendam.

Vide & alia pertinentia ad Ordinationem 141
Regularium in eadem Conſtitutione Benedicti XIV. &c.

Illud vero hic non eſt prætereundum, ma- 142
le Auctorem *num.* 105. *& plur. ſeq.* generaliter aſſerere, non eſſe detrahenda onera Miſſarum a Beneficio, ad cujus titulum quis ordinatur (*). Fuit enim olim hæc graviſſima 143
quæ-

Reſponſio Auctoris.

(*) Circa privilegia recipiendi Ordines extra tempora &c. plura hic adduntur, quæ jam fuerant a me allata & tradita in *Supplementis* ad verb. *Ordo*, ubi inter alia datur Summarium dict. Conſtitut. Benedicti XIV. incip. *Impoſiti*.

An autem, quod ſubjungitur *n.* 142. nempe; male Auctorem *num.* 105. *& plur. ſeq.* generaliter aſſerere, non eſſe detrahenda onera miſſarum a Beneficio, ad cujus titulum quis ordinatur; potuerit urbane dici, judicet prudens lector. Non enim male aſſeritur, quod Ego Auctor tradidi a *cit. num.* 105. *ad* 110. tot ſuffultus ſolidis fundamentis, una cum celeberrimis Doctoribus & ſignanter Card. de Luca, Lamperez, Ludovico Nogueir, Morin. Monacellio, & Urſaya clariſſimo Romano Advocato, maxime, ſi ut fert concluſio, ordinandus, donec aſcen-

Digitized by Google

quæſtio, in qua non una erat Doctorum ſententia. Tenebant nonnulli detrahi debere onera Miſſarum, ſi poſſit Beneficiarius ea, vel per ſe, vel per alium implere, nequaquam vero ſi per ſe ipſum illis ſatisfacere teneatur. Contra vero alii ſuſtinebant, onera Miſſarum neutro in caſu eſſe detrahenda.

144 *In hac opinionum varietate* (ut refert S. M. Benedictus XIV. *de Synod. Diœceſ. lib.* 12. *cap.* 9. *num.* 7. *& ſeq.*) *ſatius duxerunt aliquot Epiſcopi Sacræ Congregationis Concilii ſententiam efflagitare, & nos, qui eidem eramus a ſecretis, ut Patres unico intuitu omnia inſpicerent, quæ ad materiam pertinerent &c. diligentem exaravimus Diſſertationem &c. ubi cujuslibet ex diverſis quas retulimus Auctorum ſententiis præcipua expendimus rationum momenta. Actum fuit de hac quæſtione die* 8. *Auguſti* 1722. *iterumque die* 24. *Aprilis* 1723. *ac tandem die* 17. *Julii ejuſdem anni deciſum, rem eſſe relinquendam conſcientiæ & arbitrio Ordinariorum, qui ſpectatis Locorum, & Perſonarum conditionibus, vel in particularibus eventibus ſtatuant, vel etiam in Synodo per modum legis decernant, an onera Miſſarum ſint, aut non ſint detrahenda e redditibus Beneficii, e quibus Ordinandus ſuam honeſtam ſuſtentationem eſt percepturus.*

145 *Quamobrem* (rectiſſime concludit mox laudatus Summus Pontifex ubi ſupra) *abſque periculo obviandi juri communi, & Sacro Concilio Tridentino tuto poterit Epiſcopus in ſua Synodo non ſolum præfinire quantitatem proventuum, qui cenſeantur ſufficientes ad alimoniam ſubminiſtrandam Clerico ſuam incolenti Diœceſim, ſed etiam ſtatuere, & determinare, num inter ejuſmodi proventus ſit numeranda, an potius detrahenda ſtipes reſpondens numero Miſſarum, ad quas celebrandas Clericus, ſive per ſe, ſive per alium adigitur lege ſibi indicta a Fundatore Beneficii, quod poſſidet*. Confer eumdem Summum Pontificem *Inſtitut. Eccleſ.* 26. *num.* 6.

De eo etiam hic neceſſario agendum, an ubi quis ordinatur ad titulum Beneficii in aliena Diœceſi obtenti, *ſufficientia* præfinienda ſit ad normam Taxæ Synodalis vigentis in Diœceſi domicilii, an in Diœceſi, in qua Beneficium eſt ſitum? Hæc autem recepta eſt diſtinctio, ut ſi Beneficium continuam, & perpetuam expoſcat reſidentiam, *ſufficientia* deſumi debeat a Taxa Synodali præfinita in Diœceſi, in qua Beneficiarius poſſidet Beneficium; ſin autem Beneficium oneri hujus continuæ, & perpetuæ reſidentiæ non ſit obnoxium, deſumenda *ſufficientia* ſit a Taxa Synodali præfinita in loco, ubi Beneficiarius habet Domicilium, ut reſpondit Sacra Congregatio Concilii Interpres *in Alatrina* 9. *Julii* 1702. *in Arimin. Ordinationis* 10. *Januar.* 1708. *in Romana ſeu S. Agathæ Gothorum* 20. *Maii* 1715. & ſtatuit *Innocentius XII.* in Conſtitutione incipiente *Apoſtolici Miniſterii*. Confer & Bened. XIV. *de Synod. Diœceſ. d. lib.* 12. *cap.* 9. *num.* 6. 146

ARTICULUS III.

Quoad ea, quæ concernunt facultatem Prælatorum ordinandi ſuos, vel alienos ſubditos, & concedendi Litteras dimiſſorias.

SUos ſubditos poſſunt ordinare Epiſcopi quoad omnes Ordines. *Communiſſima*; per clariſſimos textus *in cap. Illud* 1. *cap. De aliena* 2. *cap. Si quis* 3. *cap. Clericus* 5. *cap. Primatus* 6. *cap. Extraneo* 7. *& cap. Hortamur* 8. *diſt.* 71. *& in cap. Clericum alienum* 2. *diſt.* 72. *& cap.* 1

aſcendat ad Sacerdotium pro rata Miſſarum aliunde habeat, unde vivere poſſit. Et Rec. memor. Benedictus XIV. *de Synodo Diœceſana lib.* 12. *cap.* 9. relinquit arbitrio, & conſcientiæ Epiſcopi id decernere, afferens ad id inter alia *Decretum Sac. Cong. Conc.* 17. *Jul.* 1723. jam allatum ad litteram a me *loc. c. n.* 105. Videatur etiam doctiſſimus Ubaldus Giraldi unus ex digniſſimis Reviſoribus, *Inſtit. Canonic. part.* 1. §. 18. ubi ſic expreſſe tradit: Poſt publicationem Conſtit. *Speculatores* uſque a *die* 14. *April.* 1696. vivente adhuc ipſo Innocentio XII. Legiſlatore, pluries exorta eſt controverſia: An ab eadem Conſtit. aliquid innovatum fuerit circa detractionem onerum Miſſarum Beneficio, ad cujus titulum quis ordinatur, annexorum, ad effectum conſtituendi ſummam taxæ in Synod. præfinitæ; ſive Beneficiatus teneatur eas celebrare per ſe ipſum, ſive per alium. Libratiſque in Congreg. Conc. rationum momentis hinc inde militantium, reſpondit, id utroque caſu relinquendum eſſe arbitrio Ordinariorum; ut videre eſt in Theſauro Reſolutionum ejuſdem Congr. ſub die 8. Auguſti 1722. & 17. Julii 1723. cui reſponſo adhæret etiam Benedict. XIV. *lib.* 12. *de Synod. Diœceſ. cap.* 9. *num.* 6. *&* 7. Sic ille ad litteram.

Digitized by Google

& cap. Eos qui 3. & cap. Nullus Epiſcopus 4. de temporibus ordinat. in 6. & Conc. Trid. *ſeſſ. 14. cap. 2. & 3. de reformat. & ſeſſ. 23. cap.* 8. *de reformat.* ubi ſub gravibus pœnis prohibetur, ne quis alienum ſubditum, ſeu extraneum audeat ordinare abſque proprii Superioris licentia.

2 Abbates poſſunt de jure conferre Ordines Minores ſuis ſubditis, licet non ſint benedicti; *cap. Quoniam 1. diſt. 69. cap. Cum contingat XI. de ætat. & qualit. cap. Abbates 3. de privileg. in 6.* cum ſimilibus & ſic fuit deciſum a Sacra Congregat. Concilii *die 16. Februar.* 1619. teſtantur Barboſa in *Summa Apoſtolic. deciſ. verb. Abbas n. 19. & in Concil. Trident. ſeſſ. 23. cap. 10. de reformat. n. 7.* Sellius in *Select. Canonic. cap. 19. n. 9.* Navarr. *verb. Ordo num.* 4.

3 Abbates, quamvis de Jure communi poſſent olim Ordines Minores conferre ſibi ſubditis, non ſolum Monachis, verum etiam & Laicis, in quos ordinariam Eccleſiaſticam habebant juriſdictionem, ut probat textus in *cap. Abbates 3. de privileg. in 6.* & cum aliis advertit Barboſa in *cit. ſeſſ. 23. cap. 10. num.* 2. Hodie tamen ipſi Abbates, & alii quicumque intra fines alicujus Diœceſis exiſtentes, etiamſi nullius Diœceſis, vel exempti eſſe dicantur, non poſſunt amplius cuiquam, qui Regularis ſubditus non ſit, Tonſuram, vel Minores Ordines conferre. Sic expreſſe Concil. Trident. *cit. ſeſſ. 34. de reformat. cap.* 10. & pluries decrevit Sacra Congreg. Concilii, & ſignanter 26. *Jun.* 1709. & 16. *Decembr.* 1713. Barbóſa in Trid. *loc. cit. n.* 2. Card. Petra *tom. 5. Commentar. ad Conſtit. 4. Calliſti III. num.* 68. & alii communiter.

4 Nec etiamſi alii Regulares non ſubditi, & Clerici ſæculares afferant dimiſſorias ſuorum reſpective Superiorum. Vide verb. *Abbas n.* 22.

5 Immo talis Ordinatio Abbatum conferentium Ordines Minores ſibi non ſubditis licet cum Dimiſſoriis ſui Superioris, eſſet irrita, & invalida. Vide verb. *Abbas n.* 23.

6 Abbates Regulares non poſſunt promovere ad Ordines Minores neque ſuos Novitios. Vide verb. *Novitius n.* 93.

7 Novitii reſpectu Minorum Ordinum ordinandi ſunt a proprio Epiſcopo; Vide dict. verb. *Novitius n.* 94.

8 Epiſcopus autem proprius eſt Epiſcopus loci Monaſterii, in quo Novitii agunt Noviriatum. Vide d. verb. *Novitius n.* 95.

9 Cardinales Presbyteri etiamſi Epiſcopi non ſint, poſſunt in ſuis Titulis conferre primam Tonſuram, & omnes Ordines Minores ſuis ſubditis, & Familiaribus. Barboſa *p. 2. de Offic. & poteſt. Epiſcop. allegat. 3. num. 15. & lib. 1. Juris Eccleſiaſt. univerſ. cap. 4. num.* 40. cum plurimis ibi citatis; Roſignol. *de Ordinib. in communi part. 1. q. 2. art. 1. num.* 12. & alii paſſim.

Subditus Epiſcopi quoad Ordines licite ab 10
ipſo recipiendos poteſt quis fieri quatuor modis; ſcilicet ratione originis, ratione Domicilii, ratione Beneficii, & ratione triennalis familiaritatis, ſeu commenſalitatis cum Epiſcopo. *Communis* per textum in *cap. Cum nullus 3. de temporib. ordinat. in 6.* ubi comprehenduntur primi tres modi his præciſis verbis: *Superior intelligitur in hoc caſu*, ſcilicet quantum ad dandam licentiam recipiendi Ordines ab alieno Epiſcopo, & a fortiori ipſos conferendi, *Epiſcopus de cujus Diœceſi eſt is, qui ad Ordines promoveri deſiderat, oriundus; Seu in cujus Diœceſi Beneficium obtinet Eccleſiaſticum: Seu habet (licet alibi natus fuerit) Domicilium in eadem.* Et per textum *in Concil. Trid. ſeſſ. 23. de Reformat. cap. 9.* ubi additur quartus modus, triennalis videlicet familiaritatis, ſeu commenſalitatis cum Epiſcopo his præciſis verbis: *Epiſcopus familiarem ſuum non ſubditum ordinare non poſſit, niſi per triennium ſecum fuerit commoratus, & Beneficium, quacumque fraude ceſſante, ſtatim re ipſa illi conferat, conſuetudine quacumque etiam immemorabili in contrarium non obſtante.*

Et quoad quatuor dictos modos, quibus poteſt 11
quis fieri ſubditus Epiſcopi quo ad Ordines licite ab ipſo recipiendos adeſt noviſſima Conſtitutio Innocentii XII. edita 4. *Novembr.* 1694. quæ cum debeat inſervire pro quotidiana regula, hic ad litteram datur.

Conſtitutio, qua plura declarantur ac præſcribuntur pro tollendis abuſibus, & fraudibus circa Ordinationes alienorum Subditorum.

INNOCENTIUS EPISCOPUS &c.

„ SPeculatores Domus Iſrael, quæ eſt Sancta
„ Dei Eccleſia, per ineffabilem Divinæ Bo-
„ nitatis abundantiam conſtituti, eo potiſſimum
„ ab ipſis Pontificatus noſtri primordiis Paſtora-
„ lis vigilantiæ noſtræ ſtudia convertenda eſſe
„ duximus ut, qui in ſortem Domini vocantur,
„ Sacriſque addicuntur Miniſteriis, quippe quos
„ irreprehenſibiles eſſe convenit, ut præeſſe va-
„ leant, corrigendis, ac in quos tamquam in
„ ſpeculum reliqui oculos conjiciunt, ex iiſque
„ ſumunt, quod imitentur, tales ſint, qui di-

„ gne

„ gue poſſint Dominica Sacramenta tractare,
„ ac ædificent cunctos, tam Fidei ſcienia,
„ quam operum diſciplina.

„ §. 1. Sane hoc inito conſilio, non alios
„ quantum fieri poreſt, quam qui in Sanctita-
„ te, per ordinatiſſimos Eccleſiaſticæ Militiæ
„ gradus ſtatis intervallis ambulaverint, ac
„ pie, & fideliter in Miniſteriis anteacti ſe
„ geſſerint, ad Sacerdotium aſſumi, Sacraſque
„ Ordinationes juxta priſcum Eccleſiæ morem,
„ præſcriptis a jure temporibus, orationi, &
„ jejunio conſecratis, haberi cupientes, ſeve-
„ tiorem quamdam in concedendis Indultis ſu-
„ ſcipiendi Sacros Ordines extra Tempora hu-
„ juſmodi, & interſtitiis ad id deſignatis mi-
„ nime ſervatis, ultro Nobis propoſuimus ad-
„ hibendam rationem, qua videlicet ſervata,
„ ante meritum laboris, ante tempus exami-
„ nis, ante experientiam diſciplinæ, Sacerdo-
„ talis honor non probatis minime tribuatur,
„ nec unquam heri profani, hodie Sacrorum
„ Antiſtites, veteres vitio, virtute rudes, &
„ recentes, Diſcipuli ſimul, ac Magiſtri pie-
„ tatis creentur; Sed ii tantum juxta conſti-
„ tutas a Majoribus Leges ab humili gradu
„ fidelis populi ad Sacrarum adminiſtrationum
„ ſublimitatem promoveantur, qui poſt muta-
„ tum habitum ſæcularem diuturna converſa-
„ tione inter Clericos fuerint comprobati, ac
„ multo tempore didicerint, quæ poſtmodum
„ alios docere tenentur.

„ §. 2. Ceterum per ea ipſa Indulta, quæ
„ ſuper præmiſſis parcius quidem, ac ex certis
„ tantum, & magis rationabilibus cauſis con-
„ cedere decrevimus, contraria quavis illorum
„ interpretatione penitus improbata, ſaluta-
„ tem illam, quam Sacri Generalis Tridentini
„ Concilii Decreta de non ordinandis ad Patri-
„ monii titulum, niſi illis, quos Epiſcopi pro
„ neceſſitate, vel commoditate ſuarum Eccle-
„ ſiarum aſſumendos judicaverint, præſcribunt
„ diſciplinam nequaquam relaxatam intelligi,
„ quinimmo nec unquam ad Indulta hujuſmo-
„ di exequenda Epiſcopos ipſos arctare, ſed
„ illorum executionem arbitrio ſemper eorum-
„ dem Epiſcoporum, quorum conſcientias hac
„ in re ſtrictiſſime oneratas volumus, prorſus
„ relinquere declaravimus: Sperantes in Do-
„ mino eos, qui juxta Apoſtoli monitum, ne-
„ mini cito manus imponendas eſſe, probe
„ norunt, ſibi, & univerſo Gregi attenden-
„ tes, in quos eos poſuit Spiritus Sanctus re-
„ gere Eccleſiam Dei, & reverenda ipſis ſpi-
„ ritibus angelicis Miniſteria ab Hominibus
„ ſine conſideratione apprehendi unquam per-
„ miſſuros, nec temere percipi paſſuros, quæ vi-
„ ta probata dumtaxat accipere promerentur.

„ §. 3. Omnes inſuper, & ſingulos cujuſ-
„ cumque tandem gradus, Ordinis, & Digni-
„ tatis fuerint, quibus ex hujus Sanctæ Sedis
„ gratia Sacros Ordines præſatos extra eadem
„ tempora conſerre valeant, indulgendi pote-
„ ſtas fieri conſuevit, cum Divinos Ordines
„ largiri diſtricti ſemper eſſe judicii oporteat,
„ ſerio monitos volumus, ut præſcriptos ſibi
„ deſuper in ſuis quique facultatibus terminos
„ religioſe cuſtodiant, nec eas cujuſvis con-
„ ſuetudinis, aut exempli prætextu ullatenus
„ tranſgrediantur.

„ §. 4. Verum quo impenſius Apoſtolicæ gu-
„ bernationis curam, & cogitationes in hæc in-
„ tendimus, eo majori cum animi noſtri dolo-
„ re ex quamplurium Venerabilium Fratrum no-
„ ſtrorum Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum
„ in diverſis Regionibus exiſtentium delatis ad
„ Nos querelis accepimus, & graviora quoti-
„ die malignari inimicum in Sancto, ſacrilega
„ ſcilicet illorum impudentia in dies creſcente,
„ qui propriæ ſalutis immemores Clericales Or-
„ dines ſibi forſan a propriis Præſulibus dene-
„ gatos, ſeu quos, aliquibus Canonicis ſibi ob-
„ ſtantibus impedimentis, denegari merito ve-
„ rentur, ab alienis Epiſcopis, non quæ Jeſu
„ Chriſti, ſed eas, quæ ad ipſos non pertinent,
„ Oves, in animarum ſuarum perniciem quæ-
„ rentibus, nec tot Canonicas damnationes con-
„ tra uſurpantes alienæ plebis hominem latas
„ perhorreſcentibus abſque ſuorum Prælatorum
„ commeatu, hoc eſt, Dimiſſoriis, Commen-
„ datitiiſve eorum Litteris deſtituti, quinimmo
„ eis inſciis, & ſæpe etiam invitis, ſub minus
„ legitimis Beneficii Eccleſiaſtici, Originis, Do-
„ micilii, ſeu etiam familiaritatis, ac continuæ
„ ordinantium Epiſcoporum commenſalitatis
„ quæſitis titulis, in Sacrarum Legum frau-
„ dem, & contemptum, illegitime ſuſcipiunt,
„ atque ita non intrantes per Oſtium, & nihi-
„ lominus Tabernaculum Domini cum macula
„ inhabitare non dubitantes, Sacrificium in Sa-
„ crilegium convertunt, judicium abſque mi-
„ ſericordia ſibi conciſcunt, Deoque minime
„ placentes, & tamen placere velle præſumen-
„ tes, non modo eum non placant, ſed magis
„ irritant, dum videntur in cordibus ſuis di-
„ cere: non requiret.

„ §. 5. Hinc eſt, quod Nos ex commiſſæ
„ Nobis Divinitus Apoſtolicæ ſervitutis mune-
„ re, abuſus, fraudes, ac ſcandala hujuſmodi
„ penitus, & omnino e medio tollere, ac irre-
„ ligioſam contrafacientium audaciam, quan-

„ tum Nobis ex alto conceditur, compeſcere, „ & reprimere volentes, necnon fel. rec. Urbano VIII. contra male ordinantes, & male ordinatos, quæ incipit: *Secretis*, aliorumque Romanorum Pontificum Prædeceſſorum „ noſtrorum, ac etiam Conciliaribus hac in re „ editis Conſtitutionibus, & Ordinationibus „ inhærentes, illaſque quoad ea, quæ præſentibus non adverſantur, quatenus opus ſit, „ innovantes, de Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium ejuſdem Concilii Tridentini Interpretum, qui quæcumque antehac ſuper præmiſſis ab ipſorum Cardinalium Congregatione in particularibus caſibus edita Decreta, declarationes, ſeu reſponſa ad earumdem præſentium limites reducenda eſſa cenſuerunt, conſilio, ac etiam „ motu proprio, & ex certa ſcientia, & matura deliberatione noſtris, deque Apoſtolicæ „ poteſtatis plenitudine, ad Omnipotentis Dei „ Gloriam, Eccleſiæ utilitatem, veteris diſciplinæ inſtaurationem, totiuſque Chriſtiani „ Populi ædificationem, hac generali noſtra, „ & perpetuo valitura Conſtitutione decernimus, & declaramus.

„ §. 6. Nulli Epiſcopo, ſeu cujuſvis loci „ Ordinario, tametſi Cardinalatus honore fulgeat, licere externum quempiam, ac ſibi „ ratione Originis, ſeu Domicilii juxta modum inferius declarandum legitime contractì non ſubditum ad Clericalem Tonſuram „ promovere, cujuſvis Beneficii Eccleſiaſtici, „ ei ſtatim ac Tonſura hujuſmodi inſignitus „ fuerit, conferendi, ſeu ad quod is a Patronis jam præſentatus, ſeu nominatus fuerit, „ prætextu, etiamſi Beneficium prædictum de „ novo ea expreſſe adjecta lege fundatum fuiſſe conſtiterit, ut quis immediate poſt Clericalem Characterem ſuſceptum ad illud inſtituatur.

„ §. 7. Præterea Clericum, qui legitime „ jam a proprio Epiſcopo ad eamdem Clericalem Tonſuram, ſeu etiam ad Minores „ Ordines promotus fuerit, non poſſe ab alio „ Epiſcopo, ratione, ac titulo cujuſcumque „ Beneficii in illius Diœceſi obtenti, ad ulteriores Ordines promoveri, niſi ante eorumdem ſuſceptionam Teſtimoniales Litteras proprii Epiſcopi, tam Originis quam Domicilii „ ſuper ſuis Natalibus, ætate, moribus, & „ vita ſibi concedi obtinuerit, eaſque Epiſcopo ordinanti in actis illius Curiæ conſervandas exhibuerit.

„ §. 8. Licet vero Clericus ratione cujuſvis „ Beneficii in aliena Diœceſi obtenti ſubjicidicatur juriſdictioni illius Epiſcopi, in cujus „ Diœceſi Beneficium hujuſmodi ſitum eſt, „ eam tamen de cetero hac in re inconcuſſe „ ſervari volumus Regulam, ut nemo ejuſmodi ſubjectionem ad effectum ſuſcipiendi „ Ordines acquirere cenſeatur, niſi Beneficium „ prædictum ejus ſit redditus, ut ad congruam „ vitæ ſuſtentationem, ſive juxta Taxam Synodalem; ſive, ea deficiente, juxta morem „ Ragionis, quo promovendis ad Sacros Ordines, detractis oneribus per ſe ſufficiat; illudque ab Ordinando pacifice poſſideatur, „ ſublata quacumque facultate ſupplendi quod „ deficeret fructibus ejuſdem Beneficii cum „ adjectione Patrimonii etiam pinguis, quod „ ipſe Ordinandus in eadem, ſeu alia quavis „ Diœceſi obtineret: ac Epiſcopus ſic ordinans, tam de prædictis Teſtimonialibus Litteris, quam de reddito Beneficii hujuſmodi „ expreſſam in conſueta collatorum Ordinum „ atteſtatione mentionem facere debebit.

„ §. 9. Ceterum ſubditus ratione Originis is „ tantum ſit, ac eſſe intelligatur, qui naturaliter ortus eſt in ea Diœceſi, in qua ad „ Ordines promoveri deſiderat; Dummodo tamen ibi natus non fuerit ex accidenti, occaſione nimirum itineris, Officii, Legationis, Mercaturæ, vel cujuſvis alterius temporalis moræ, ſeu ſupermanentiæ ejus Patris in illo loco, quo caſu nullatenus ejuſmodi fortuita nativitas, ſed vera tantum, „ & naturalis Patris origo erit attendenda. „ Quod ſi quis tanto temporis ſpatio in eo „ loco, in quo ex accidenti, ſicuti præmittitur, natus eſt, moram traxerit, ut potuerit ibid. Canonico aliquo impedimento irretiri, tunc etiam ab Ordinario ejus loci „ Litteras Teſtimoniales, ut ſupra obtinere; „ illaſque Epiſcopo Ordinanti per eum in collatorum Ordinum teſtimonio ſimiliter recenſendas præſentare teneatur.

„ §. 10. At ſi Pater in alieno loco, ubi „ ejus filius natus eſt, tamdiu, ac eo animo „ permanſerit, ut inibi vere domicilium de „ Jure contraxerit, tunc non Origo Patris, „ ſed Domicilium per Patrem, legitime, ut „ præfertur, contractum, pro Ordinatione ejuſdem Filii attendi debeat.

„ §. 11. Subditus autem ratione Domicilii „ ad effectum ſuſcipiendi Ordines is dumtaxat „ cenſeatur, qui licet alibi natus fuerit, illud tamen adeo ſtabiliter conſtituerit in alio „ loco, ut vel per decennium ſaltem in eo „ habitando, vel majorem rerum, ac bonorum ſuorum partem cum inſtructis Ædibus „ in

Digitized by Google

„ in locum hujuſmodi transferendo, ibique in-
„ ſuper per aliquod conſiderabile tempus com-
„ morando, ſatis ſuperque ſuum perpetuo ibi-
„ dem permanendi animum demonſtraverit,
„ & nihilominus ulterius utroque caſu ſe ve-
„ re, & realiter animum hujuſmodi habere
„ jurejurando affirmet.

„ §. 12. Si quis tamen a propriæ originis
„ loco in ea ætate diſceſſerit, qua potuerit
„ alicui Canonico impedimento obnoxius effi-
„ ci, etiam Ordinarii ſuæ Originis teſtimonia-
„ les Litteras, ut ſupra afferre debebit, ac
„ de illis expreſſa ſimiliter mentio in ſuſce-
„ ptorum Ordinum Litteris facienda erit.

„ §. 13. Ad hæc nullus Epiſcopus alienæ
„ Diœceſis ſubditum Familiarem ſuum ad ali-
„ quos Sacros, ſeu Minores Ordines, vel
„ etiam primam Tonſuram promovere, ſeu
„ ordinare præſumat abſque ejus proprii Ori-
„ ginis ſcilicet, ſeu Domicilii Prælati Teſti-
„ monialibus Litteris, ut ſupra, & niſi ad
„ præſcriptum Conc. Trid. præfati *ſeſſ.* 23. *c.*
„ *9. de reform.* Familiarem prædictum per in-
„ tegrum, & completum triennium in ſuo
„ actuali ſervitio ſecum retinuerit, ac ſuis
„ ſumptibus aluerit, Beneficium inſuper quod
„ ei ad vitam ſuſtentandam, juxta modum ſu-
„ perius præfinitum, ſufficiat, quacumque
„ fraude ceſſante, ſtatim, hoc eſt, ſaltem in-
„ tra terminum unius menſis a die factæ Ordi-
„ nationis, re ipſa illi conferat, ac in Ordi-
„ nationis hujuſmodi teſtimonio expreſſam iti-
„ dem Familiaritatis, ac Litterarum prædi-
„ ctarum mentionem facere teneatur.

„ §. 14. Porro, ut quibuſcumque fraudibus
„ aditus omnino præcludatur, volumus, &
„ Apoſtolica auctoritate ſtatuimus, atque de-
„ cernimus, ut Epiſcopus quilibet ſuos ratio-
„ ne Originis, ſive Domicilii ſubditos Cleri-
„ cos quoſcumque ab alienis Epiſcopis quavis
„ auctoritate, etiam cum ſuis Commendatitiis
„ Litteris promotos, nedum ad formam Con-
„ cilii Trid. ſupradicti *ſeſſ.* 14. *c.* 3. *de reform.*
„ quoad ſcientiam examinare valeat, verum
„ etiam Ordinum eis collatorum Teſtimonia-
„ les Litteras, gratis tamen, recognoſcere,
„ ac diligenter perquirere, an quoad illos præ-
„ ſentis Conſtitutionis forma, & diſpoſitio
„ adimpleta fuerit, aſſignato ſic promotis ter-
„ mino competenti ei magis beneviſo ad do-
„ cendum de ejuſmodi adimplemento, itaut
„ quos eo termino elapſo id minime præſti-
„ tiſſe compererit, a ſuſceptorum Ordinum
„ exercitio, & ſi ita, & quandiu ei expedire
„ videbitur, ſuſpendere, illiſque, ne in Al-
„ tari, aut in aliquo Ordine miniſtrent, in-
„ terdicere poſſit.

„ §. 15. Ita vero præmiſſa omnia, & ſin-
„ gula perpetuo, ac inviolabiliter obſervari,
„ atque adimpleri volumus, ut ſi quid in iiſ-
„ dem præmiſſis, ſeu eorum aliquo ſecus fiat,
„ Ordinans quidem a Collatione Ordinum per
„ annum, Ordinatus vero a ſuſceptorum Or-
„ dinum executione, quandiu proprio Ordina-
„ rio videbitur expedire, eo ipſo ſuſpenſus
„ ſit, aliiſque inſuper gravioribus pœnis pro
„ modo culpæ noſtro, & pro tempore exiſten-
„ tis Romani Pontificis arbitrio infligendis
„ uterque ſubjaceat.

„ §. 16. Decernentes pariter eaſdem præſen-
„ tes Litteras ſemper firmas, validas, & ef-
„ ficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios,
„ & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac
„ ab illis, ad quos ſpectat, & pro tempore
„ quandocumque ſpectabit in omnibus, & per
„ per omnia pleniſſime, & inviolabiliter ob-
„ ſervari; Sicque, & non aliter per quoſcum-
„ que Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam
„ Cauſſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac
„ ejuſdem S. R. E. Cardinales, etiam de La-
„ tere Legatos, ac Sedis præfatæ Nuncios,
„ alioſve quoſlibet quacumque præeminentia,
„ & poteſtate fungentes, & functuros; ſubla-
„ ta eis, & eorum cuilibet quavis aliter judi-
„ candi, & interpretandi facultate, & aucto-
„ ritate, ubique judicari, & definiri debere,
„ ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a
„ quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel
„ ignoranter contigerit attentari.

„ §. 17. Non obſtantibus præmiſſis, ac Con-
„ ſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis,
„ necnon quibuſvis, etiam Juramento, confir-
„ matione Apoſtolica, ac quavis firmitate alia
„ roboratis ſtatutis, & Conſuetudinibus, Pri-
„ vilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apo-
„ ſtolicis ſub quibuſcumque verborum tenori-
„ bus, & formis, ac cum quibuſvis etiam de-
„ rogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacio-
„ ribus, & inſolitis clauſulis, irritantibuſque,
„ & aliis Decretis, etiam motu, ſcientia, &
„ poteſtatis plenitudine paribus, in genere,
„ vel in ſpecie, ſeu alias quomodolibet in
„ contrarium præmiſſorum conceſſis, confir-
„ matis, & innovatis. Quibus omnibus, &
„ ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti de-
„ rogatione de illis, eorumque totis tenoribus
„ ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua,
„ ac de verbo ad verbum, non autem per
„ clauſulas generales idem importantes men-
„ tio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut
„ ali-

Digitized by Google

,, aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſetvanda
,, forer, illorum omnium, & ſingulorum te-
,, nores, ac ſi de verbo ad verbum exprime-
,, rentur, & insererentur, nihil penitus omiſ-
,, ſo, & forma in illis tradita obſervata, eiſ-
,, dem præſentibus pro expreſſis, & inſertis
,, habentes, illis alias in ſuo robore perman-
,, ſuris ad præmiſſorum effectum hac vice dun-
,, taxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus,
,, ceteriſque contrariis quibuscumque.

,, §. 18. Volumus autem, ut præſentes Lit-
,, teræ in valvis Eccleſiæ Lateranenſis, & Ba-
,, ſilicæ Principis Apoſtolorum, necnon Can-
,, cellariæ Apoſtolicæ, ac in Acie Campi Flo-
,, ræ de Urbe, ut moris eſt, publicentur, &
,, affigantur, ſicque publicatæ, & affixæ omnes,
,, & ſingulos, quos illæ concernunt, perinde
,, arctent, & afficiant, ac ſi unicuique eorum
,, nominatim, & perſonaliter intimatæ ſuiſ-
,, ſent.

,, §. 19. Quodque earumdem præſentium
,, tranſumptis, ſeu exemplis, etiam impreſſis
,, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis,
,, & ſigillo alicujus perſonæ in Dignitate Ec-
,, cleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem pror-
,, ſus fides, tam in Judicio, quam extra il-
,, lud, ubique adhibeatur, quæ ipſis præſenti-
,, bus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel
,, oſtenſæ.

,, §. 20. Nulli ergo omnino hominum li-
,, ceat hanc paginam noſtrorum Decretorum,
,, Declarationis, Voluntatis, Statuti, & De-
,, rogationis infringere, vel ei auſu temerario
,, contraire. Si quis autem hoc attentare præ-
,, ſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei,
,, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum
,, ejus ſe noverit incurſurum.

,, Datum Romæ apud Sanctam Mariam Ma-
,, jorem Anno Incarnationis Dominicæ mille-
,, ſimo ſexcenteſimo nonageſimo quarto, pri-
,, die Nonas Novembris, Pontificatus noſtri
,, anno quarto.

B. Card. Prodatarius.

J. F. Card. Albanus.

12 Ut quis ordinari poſſit ab alieno Epiſcopo
ratione Beneficii in ejus Diœceſi obtenti, re-
quiritur, quod Beneficium ſit ibi revera obten-
tum, & pacifice ab Ordinando poſſeſſum. Sic
expreſſe ſtatutum eſt in d. Conſtitutione *Specu-*
13 *latores* §. 8. Item requiritur, quod tale Bene-
ficium, detractis oneribus, per ſe ſufficiat ad
congruam Clerici ſuſtentationem, adeo ut non
poſſit defectus fructuum ejus ſuppleri per adje-
ctionem Patrimonii *cit.* §. 8. Item requiritur, 14
quod Ordinandus ante Ordinationem obtineat
Teſtimoniales Litteras proprii Epiſcopi, tam
Originis, quam Domicilii ſuper ſuis natalibus,
ætate, moribus, & vita, & eas exhibeat Epi-
ſcopo Ordinanti in actis illius Curiæ conſer-
vandas. *Ibid.* §. 7. Inſuper requiritur, quod 15
Epiſcopus ſic ordinans, tam de prædictis Te-
ſtimonialibus Litteris, quam de reditu Benefi-
cii hujuſmodi expreſſam in conſueta collato-
rum Ordinum atteſtatione mentionem faciat.
Ibid. §. *in fine*.

Ut quis fiat ſubditus Epiſcopi, & ab ipſo 16
ordinari poſſit ratione Originis, requiritur, ut
naturaliter ortus ſit in ea Diœceſi, in qua ad
Ordines promoveri deſiderat; Dummodo ta-
men ibi natus non fuerit ex accidenti, occa-
ſione nimirum itineris, Officii, Legationis,
Mercaturæ, vel cujuſvis alterius temporalis
moræ, ſeu permanentiæ ejus Patris in illo lo-
co, quo caſu nullatenus ejuſmodi fortuita na-
tivitas, ſed vera tantum, & naturalis Patris
origo erit attendenda. *Ibid.* §. 9. Si quis au- 17
tem tanto temporis ſpatio in eo loco, in quo
ex accidenti, ut præmittitur, natus eſt, mo-
ram traxerit, ut potuerit ibidem Canonico
aliquo impedimento irretiri, tunc etiam ab
Ordinario ejus loci Litteras teſtimoniales, ut
ſupra, obtinere debet, & illas præſentare Epi-
ſcopo ordinanti per eum in collatorum Ordi-
num Teſtimonio recenſendas. *Ibidem* §. 9. *in*
fine. Si vero Pater in alieno loco, ubi ejus 18
Filius natus eſt, tamdiu ac eo animo perman-
ſerit, ut inibi vere Domicilium de Jure con-
traxerit; tunc non origo Patris, ſed Domici-
lium per Patrem legitime, ut præfertur, con-
tractum, pro Ordinatione ejuſdem Filii atten-
di debet. *Ibidem* §. 10.

Origo Matris quoad receptionem Ordinum 19
non attenditur, quia Filius ſequitur ſolummo-
do originem patris, & non matris; *l. Filios*
3. *Cod. de Municipibus*, *&* *Originariis*. Si 20
autem filius ſit illegitimus, tunc ſi ſuper de-
fectum natalium diſpenſetur ad Ordines reci-
piendos debet attendi Origo matris, & non
patris, quia Filii illegitimi ſequuntur matrem,
ejuſque Originem; *l. cum legitimæ* 19. *ff. de*
ſtatu hominum, *l. Municipem*, 1. §. *final. ff.*
Ad Municipalem, *&* *l. Ejus qui* 19. *ff. eodem*.
Expoſitus tamen, cujus parentes ignorantur, 21
poteſt ordinari in Diœceſi, in qua, ut ſupra,
naturaliter ortus eſt. Vel ſi de hoc conſtare
nequeat, poteſt ordinari in Diœceſi loci, ubi
expoſitus eſt. Stephanus Gratian. *diſcept. forenſ.*
cap.

Digitized by Google

cap. 75. *n.* 12. Mandoſ. *de ætate minori c.* 1. *a*
n. 22. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. par.* 2.
alleg. 4. *n.* 17. cum aliis ibi citatis, Reiff. *lib.*
1. *Decretal. tit. XI. n.* 93. & alii paſſim.

22 Ut quis fiat ſubditus Epiſcopi, & ab ipſo
ordinari poſſit ratione Domicilii, requiritur,
quod illud adeo ſtabiliter conſtituerit in aliquo
loco, ut vel per decennium ſaltem in eo ha-
bitando, vel majorem rerum, ac bonorum
ſuorum partem cum inſtructis Ædibus in lo-
cum hujuſmodi transferendo, ibique inſuper
per aliquod conſiderabile tempus commoran-
do, ſatis ſuperque ſuum perpetuo ibidem per-
manendi animum demonſtraverit; Et nihilo-
minus ulterius utroque caſu ſe vere, & reali-
ter animum hujuſmodi habere jurejurando af-
firmet, cit. Conſt. *Speculatores* §. 11.

23 Verum enim Domicilium, non nuda volun-
tate, & aſſertione, ſed animo, & facto ſimul
conſtituitur, textu expreſſo *in l. Domicilium* 20.
ff. Ad municipalem, ibi: *Domicilium re*, *&*
facto transfertur, *& non nuda conteſtatione*. Ubi
Gloſſa inquit: *Facto ſubintellige*, *& animo*;
24 *nam hæc duo ſunt neceſſaria*. Unde Domicilium
contrahitur *animo* permanendi, videlicet perpe-
tuo in tali loco, alioquin enim non contrahi-
tur Domicilium, ut *l. Poſtliminii* 5. *ff. de capti-*
vis, *l. Ejus*, *qui manumiſit*, §. *Celſus*, *ff. Ad*
25 *municipalem*. Hinc ſi quis inhabitet locum ani-
mo inde recedendi, non contrahet ibi Domici-
lium, quamvis mille annis ibidem habitet.
Menochius *l.* 2. *de Abitrariis Judic. caſ.* 86. *n.* 7.
Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. par.* 2. *al-*
legat. 4. *n.* 25. Marchin. *de Sacrament. Ordinis*
26 *tract.* 1. *par.* 5. *cap.* 7. *n.* 1. & alii paſſim. E-
xacto tamen alicubi Decennio, ſi de oppoſito
non conſtet, præſumptione Juris cenſetur ibidem
contractum Domicilium; *l. Nec ipſi* 2. *Cod. de*
27 *Incolis*. Sufficit autem animus perpetuo manen-
di in tali loco perpetuitate ſaltem propoſiti,
licet poſtea progreſſu temporis hujuſmodi pro-
poſitum, ſicuti & Domicilium mutari ob ſu-
pervenientem cauſam poſſit, *ut cap. Ultim. de*
Parochiis, *& cit. l. Ejus*, *qui manumiſit* §.
Celſus, *ff. Ad municipalem*; Dummodo quoad
Ordines recipiendos ſe vere, & realiter ani-
mum hujuſmodi habere jurejurando affirmet,
ut cit. Conſtit. *Speculatores* §. 11.

28 Si quis tamen a propriæ originis loco in ea
ætate diſceſſerit, qua potuerit alicui Canonico
impedimento obnoxius effici, etiam Ordinarii
ſuæ originis Teſtimoniales Litteras, ut ſupra,
afferre debebit, ac de illis expreſſa ſimiliter
mentio in ſuſceptorum Ordinum Litteris facien-
da erit; cit. Conſtit. *Speculatores* §. 12.

Ut quis fiat ſubditus Epiſcopi, & ab ipſo 29
ordinari poſſit ratione Familiaritatis, ſeu Com-
menſalitatis, requiritur, quod ſit vere familia-
ris Epiſcopi, ideſt Dominicæ poteſtati Epiſcopi
vere ſubiiciatur, ejuſque expenſis tamquam Do-
meſticus commenſalis continue alatur, *ut c. Ul-*
timo, *de verbor. ſignificat. in* 6. juncto Concilio
Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 2. *de reformat.* ibi: *Etiam*
prætextu familiaritatis continuæ commenſalitatis
ſuæ, & concordat cit. Conſt. *Speculatores* §. 13.
ibi: *In ſuo actuali ſervitio ſecum retinuerit*, *ac*
ſuis ſumptibus aluerit. Item requiritur, quod 30
ipſum ſecum retinuerit per integrum, & com-
pletum triennium. Concil. Trident. *ſeſſ.* 23.
cap. 9. *de reformat.* ibi: *Niſi per triennium ſe-*
cum fuerit commoratus, & cit. Conſtit. *Specula-*
tores §. 13. ibi: *Familiarem prædictum per in-*
tegrum, *& completum triennium in ſuo actua-*
li ſervitio ſecum retinuerit. Item requiritur, 31
quod is ante receptionem Ordinum obtineat
Teſtimoniales Litteras proprii, originis ſcilicet,
aut domicilii, Epiſcopi ſuper ſuis Natalibus,
ætate, moribus, & vita, & eas Epiſcopo or-
dinanti conſignet in actis illius Curiæ conſer-
vandas. Sic expreſſe cit. Conſtitut. *Speculatores* §.
13. Item requiritur, quod Epiſcopus ordinans 32
ſuum familiarem ſtatim, ideſt ſaltem intra
terminum unius menſis a die Ordinationis, qua-
cumque fraude ceſſante, reipſa conferat illi Be-
neficium ſufficiens ad ejus congruam ſuſtentatio-
nem, ac in Ordinationis hujuſmodi Teſtimonio
expreſſam itidem Familiaritatis, ac Litterarum
prædictarum mentionem faciat. Concil. Trid.
cit. ſeſſ. 23. *cap.* 9. *de reform.* & expreſſe quo
ad omnia cit. Conſt. *Speculatores* §. 13.

Tali autem facultate ordinandi ſuos trienna- 33
les Familiares non gaudent Epiſcopi Titulares,
adeoque nequeunt ipſos ordinare abſque ſui pro-
prii Prælati expreſſo conſenſu, & Dimiſſoriis.
Sic expreſſe Concil. Trid. *ſeſſ.* 14. *c.* 2. *de re-*
form. Immo ordinati ab Epiſcopo Titulari ſi- 34
ne expreſſo conſenſu proprii Epiſcopi, ipſo jure
ſuſpenſi ſunt, donec ſuo proprio Epiſcopo vi-
ſum fuerit. Sic expreſſe Concil. Trid. *loc. c.* Et 35
ipſe Epiſcopus Titularis Ordines conferens, ſeu
Pontificalia exercens ſine licentia Ordinarii Diœ-
ceſani, eſt ſuſpenſus per annum ab uſu Ponti-
ficalium. Sic expreſſe Concil. Trid. *loc. cit.*

Litteras Dimiſſorias pro Ordinibus ab alieno 36
Epiſcopo recipiendis, ultra Romanum Pontifi-
cem, qui eas concedere poteſt pro omnibus or-
dinandis totius Orbis, poteſt quilibet Epiſcopus
concedere ſuis ſubditis, ſive is ſit Epiſcopus ori-
ginis, ſive Domicilii, ſive Beneficii, textu ex-
preſſo *in c. Cum nullus* 3. *de temporibus Ordinat.*
in 6.

Digitized by Google

in 6. Qui enim poteſt ordinare, poteſt etiam Dimiſſorias ad Ordines dare. Gloſſa *ibi verb. Oriundi; arg. cap. Poteſt 67. de Regul. Juris in 6.* ibi: *Poteſt quis per alium, quod poteſt facere*
37 *per ſeipſum*. Et eadem ratione poteſt etiam Epiſcopus dimiſſorias concedere ſuo Familiari Triennali; ſicuti etiam poſſe ipſas dimiſſorias concedere Cardinales ſuis Familiaribus Triennalibus, declaravit *Sac. Congreg. Conc.* 22. *Jan.* 1602. ut teſtantur Sellius *in Selectis Canonicis, c. 19. n. 3.* & Barboſa *in Trid. ſeſſ. 23. c. 9.*
38 *n. 3.* In ſupradictis omnibus tamen ſemper eſt ſervanda diſpoſitio Innocentii XII. in cit. Conſt. incip. *Speculatores ſupra adducta n.* 11.

39 Vicarius Generalis Epiſcopi non poteſt Dimiſſorias concedere, niſi Epiſcopo abſente, ſeu ſi præſente, id ei concedente; alioquin enim ad hoc ſe non extendit ejus Officium; *c. Cum nullus 3. §. Inferiores, de temp. Ord. in 6.* ubi late Gloſſa *in expoſitione caſus*, Aloyſius Riccius *in Praxi aurea part. 3. reſ. 232. nu. 1. & ſeq.* Reiff. *loc. cit. nu.* 125. Barb. *de Offic. & poteſt. Epiſcop. part. 2. allegat. 7. num. 9.* cum communi aliorum.

40 Vicarius Capitularis, Sede vacante, non poteſt infra annum a die vacationis computandum Dimiſſorias concedere, præterquam illi, qui alicujus Beneficii recepti, vel recipiendi ratione arctatus fuerit; alias Vicarius Capitularis contraveniens, Eccleſiaſtico ſubjacet Interdicto; Et ſic ordinati, ſi in Minoribus ordinibus conſtituti fuerint, nullo privilegio Clericali præſertim in Criminalibus gaudent. In majoribus vero ab executione ordinum ad Beneplacitum futuri Prælati, ſunt ipſo jure ſuſpenſi. Sic expreſſe Conc. Trid. *ſeſſ. 7. c.* 10.
41 *de ref.* Quamvis enim Concilium ibi nominet ſolum *Capitulum contraveniens*, tamen quia Capitulum infra octo dies poſt mortem Epiſcopi tenetur conſtituere Vicarium, juxta præſcriptum ejuſdem Conc. *ſeſſ. 24. de ref. c.* 16. non poteſt amplius, electo Vicario, ejuſmodi Dimiſſorias concedere per ſeipſum, ſed ſolum per ſuum Vicarium Capitularem. Unde *Sacr. Cong. Epiſcop. & Regular. in Neapolitana* 12. *Jan.* 1604. declaravit, Dimiſſorias concedere tam arctatis intra annum, quam non arctatis poſt annum a die vacationis Sedis, non ad Capitulum, ſed ad Vicarium Capitularem om-
42 nino ſpectare. Vicarius enim Capitularis privative, & non cumulative quoad Capitulum juriſdictionem obtinet, ut declaravit *Ead. S. Cong. Epiſc. & Regul. in Neriton.* 17. *Septemb.* 1655. *& in Hydruntina* 1. *Octobris ejuſdem an-*
43 *ni* 1655. Et hoc etiamſi Capitulum illum conſtituiſſet, & elegiſſet cum tali, aut alia reſtrictione, & limitatione facultatis, cum Capitulum non poſſit in electione Vicarii aliquid ſibi reſervare, nec poteſtatem electi coarctare, ut ſæpe ſæpius reſpondit *S. Cong. Epiſc. & Reg.* & ſignanter *in Cajetana* 20. *Octob.* 1567. *in Regienſi* 26. *Julii* 1593. *in Brunduſina* 8. *Maii* 1606. *in Salernitana* 16. *Junii* 1628. *in Tudertina* 11. *Decemb.* 1654. apud Nicolium *in Floſculis verb. Vicarius Capitularis a num.* 54. *ad* 59. & *in Venuſina* 14. *Novemb.* 1698. apud Monacell. *tom. 1. tit. 1. formul. 2. num.* 16. Vide verb. *Capitulum art. 3. nu.* 62. *&* 63. Hic tamen addendæ & attendendæ ſunt duæ ſequentes Epiſtolæ, ut ſequitur.

EPISTOLA, 44

Qua Nuncio Apoſtolico in Regno Neapolitano juſſu Summi Pontificis mandatur, ut omnibus Vicariis Capitularibus ejuſdem Regni Pontificio nomine inhibeat, ne Litteras Dimiſſorias pro prima Clericali Tonſura, aliiſve Ordinibus cuicumque concedant, tametſi annus a die vacationis Eccleſiarum elapſus ſit, abſque ſpeciali facultate Sacræ Congregationis.

L*A Santità di Noſtro Signore ha ordinato d' ingiungere a V. S. affinchè con Lettera Circolare proibiſca in nome della Santità Sua a tutti li Vicarj Capitolari di coteſto Regno il concedere le lettere Dimiſſoriali per la prima Tonſura, ed altri Ordini, quantunque ſia paſſato l' anno della vacanza delle Chieſe, ſenza ſpeciale licenza di queſta Sacra Congregazione ſopra li negozj de' Veſcovi, e Regolari; Obbediſco al ſupremo comando di Sua Beatitudine; E le prego ec. Roma 9. Settembre* 1701.

G. Card. di Carpegna Prefetto.
G. D. Paracciani Proſegretario.

EPISTOLA, 45

Qua præcedens Mandatum Nuncio Apoſtolico in Regno Neapolitano injonctum inſtauratur, & ad Vicarios Capitulares, & Apoſtolicos Eccleſiarum, quarum vacatio poſt illud contigerat, extenditur.

C*ON lettera delli 9. Settembre proſſimo paſſato per comandamento eſpreſſo della Santità di N. Signore fu ingionto a Monſignor Arciveſcovo di Ceſarea Anteceſſore di V. S. di proibire in nome della Santità ſua a tutti li Vicarj Capito-*

Digitized by Google

pitolari di coteſte Regno il concedere le lettere Dimiſſoriali per la prima Tonſura, ed altri Ordini, quantunque foſſe traſcorſe l'anno della vacanza delle Chieſe, ſenza ſpeciale licenza di queſta Sacra Congregazione ſopra i negozj de' Veſcovi, e Regolati; eſſendo pertanto vacate altre Chieſe in detto Regno dopo l'Ordine accennate, ſua Beatitudine mi ha ordinato di rinovarlo a lei, affinchè faccia la medeſima proibizione agli altri Vicarj Capitolari, ed Apoſtolici delle Chieſe, che dopo il prime ordine reſtano vacanti, ed il Signore Iddio la proſperi. Roma 5. Maggio 1702.

G. Card. di Carpegna Prefetto.

N. Grimaldi Segretario.

46 Arctatus ratione *Beneficii recepti* ad finem obtinendi a Vicario Capitulari etiam infra annum a die vacationis Sedis Dimiſſorias ad Ordines dicitur omnis ille, qui obtinet aliquod Beneficium requirens ſervitium perſonale, & ratione cujus de Jure, conſuetudine, privilegio, Statuto Eccleſiæ intra annum tenentur ſe ordinari facere, ut qui aſſumitur ad Parochiam, cum is teneatur intra annum ſe promoveri facere ad Sacerdotium; *c.* 14. *de elect. in* 6. Et qui obtinet Dignitatem, ſeu Canonicatum, ſeu Capellaniam habens ſibi annexum Ordinem, cum is teneatur intra annum ad talem Ordinem ſe promoveri facere. Conc. Trid. *ſeſſ.* 22. *cap.* 4. *de reformat. & ſeſſ.* 24. *cap.* 12. *de reform.*

47 Arctatus autem ratione *Beneficii recipiendi* dicitur omnis ille, qui habet Jus, ſeu vocatus eſt ad aliquod Beneficium vacans requirens actu certum ordinem, quo ille caret. Huic enim poteſt Vicarius Capitularis concedere infra annum Dimiſſoriam pro tali Ordine recipiendo, juxta Tridentinum *cit. ſeſſ.* 7. *cap.* 10.

48 *de reform.* Immo ſi quis nondum Tonſuratus vocetur ad aliquod Beneficium, poteſt Vicarius Capitularis infra annum concedere ei Dimiſſoriam pro recipienda Tonſura. Card. de Luca *de Beneficiis deciſ.* 71. *num.* 7. Garcias *part.* 5. *de Benefic. cap.* 7. *num.* 102. ubi pro hac ſententia refert declarationem Sacræ Congregationis, & rurſus *par.* 7. *cap.* 1. *nu.* 30. ubi aliam refert ejuſdem Sacræ Cong. ſuper *cap.* 10. *ſeſſ.* 7. *Concil. Trid.* quæ ait: *Vicarius Capituli, Sede vacante, infra annum poteſt concedere Dimiſſorias ad primam Tonſuram ei, qui eſt præſentatus a Patronis Laicis ad Beneficium Eccleſiaſticum Juriſpatronatus ipſorum, ut illud obtinere valeat.*

49 Vicarius Capitularis Sede vacante, concedens intra annum Dimiſſorias non Arctato, incidit in pœnam ſupradicti Decreti Tridentin. *ſeſſ.* 7. *cap.* 10. quamvis is, cui conceſſit, uſus non fuerit, nam actus fuit perfectus quo ad concedentem, per quem non ſtetit. Sic deciſum fuiſſe refert ex Garcia & Marchino Barboſa *in cit. ſeſſ.* 7. *cap.* 10. *n.* 10. Qui *ibidem num.* 50 18. *antecedenti* dicit, quod Vicarius Capitularis, Sede vacante, concedens Dimiſſorias intra annum non Arctatis non incurrit pœnam Suſpenſionis per annum, juxta *cap.* 10. *ſeſſ.* 23. ſed tantum pœnam Interdicti juxta d. *cap.* 10. *ſeſſ.* 7. & citat Franciſcum Leonem, Molinam, & Rotam *in Burg. Canonicatus* 19. *Octob. &* 28. *Novemb.* 1589. *coram Gipſio.*

Nota. Circa dimiſſorias a Vicario Capitulari concedendas, vel non, in dominiis Regis Sardiniæ nunc attendenda & exacte eſt obſervanda Inſtructio Benedicti XIV. dependenter a Concordatis Benedicti XIII. in qua ſub §. XV. ſic expreſſe habetur: „ I Vicarj Capitolari non potranno d'orinnanzi ſenza il voto „ del primo Capitolo da darſi nel luogo ſolito „ Capitolare, per maggioranza di voti ſegreti „ da calcolarſi ſecondo il coſtume di ciaſcun „ Capitolo, e da regiſtrarſi negli atti Capitolari, concedere le Lettere dimiſſoriali a „ Laici benchè ſiano realmente artati per ragion di Beneficio, o di Cappellania, che ſia „ veramente Eccleſiaſtica, nel modo ſpiegato „ di ſopra, oppure a coloro, che avendo già „ la prima Tonſura, ſono preſentati a qualche Beneficio, o Cappellania, che *actu requirat Ordinem*, e coll'eſpreſſa condizione, „ che così nell'uno, che nell' altro caſo, colui, che chiede d' eſſer promoſſo non ſia „ ſtato altre volte rigettato dal Veſcovo anteceſſore: Ma ove ſi tratti di Perſone, che „ non ſono veramente artate nel ſenſo di ſopra accennato, non potranno concedere le „ Lettere Dimiſſoriali neppure *poſt annum luctus Eccleſiæ*, ſenza una eſpreſſa licenza della Sagra Congregatione del Conc. " Vide ibi, ubi inſuper ſtatuuntur pœnæ contra tranſgreſſores, & multa alia ad rem ſanciuntur merito obſervanda, & exequenda. Et dicta diſpoſitio militat etiam pro aliis Dominiis gaudentibus ſimilibus Concordatis. 51

Abbates, aliique exempti licet in Parochos, 52 & Parochianos juriſdictionem habeant quaſi Epiſcopalem privative ad Epiſcopum, nequeunt ſuis ſubditis ſæcularibus Litteras Dimiſſorias ad Ordines ſuſcipiendos concedere. Vide verb. *Abbas num.* 24. ubi adducitur ad id Textus Concilii Trident. *ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 10. *& Decret. Sacr. Congr.* quibus adde ultra alia

varia

Digitized by Google

varia Decreta antiqua relata ab Eminentiſſimo Petra *tom.* 5. *Comment. ad Conſtit.* 4. *Calliſti III. ſect.* 2. *a nu.* 67. *alia* noviſſima edita *die* 26. *Junii* 1709. *& die* 16. *Decembris* 1713. apud eumdem Petram *ibidem n.* 68. *& die* 30. *Januarii* 1717. apud eumdem *ibid. ſect.* 3. *n.* 16.

53 Neque ipſe Epiſcopus tamquam Abbas nec alius Prælatus loci poteſt ſubditis ſæcularibus Nullius Diœceſis concedere Litteras Dimiſſorias, ſed has debet concedere Epiſcopus vicinior. Vide verb. *Abbas n.* 26. ubi ad id adducuntur varia Decreta, quibus adde noviſſimum Decretum Sacræ Cong. Conc. editum *die* 30. *Januarii* 1717. *in reſponſ.* ad 6. ubi cum quæreretur: *An Eminentiſſimo Abbati competat Jus concedendi Dimiſſoriales pro Ordinandis, tam ſuper vita, & moribus, quam Patrimonio, vel titulo Beneficii;* Sacra *Congreg.* reſpondit, *Ad ſextum Negative.* Sic refert Card. Petra *d. tom.* 5. *Commentar. ad Conſtit.* 4. *Calliſti III. ſect.* 3. *num.* 19.

54 Dimiſſoriæ ab Epiſcopis, aliiſque Ordinariis dirigi non poſſunt Abbatibus Regularibus ſub pœna Suſpenſionis a Collatione Ordinum præter alias pœnas arbitrio Sacræ Congregationis reſervatas, tam contra concedentes, quam contra Ordinantes; Vide verb. *Abbas nu.* 22. ubi adducitur Decretum per extenſum.

55 Prælati Regulares poſſunt concedere ſuis ſubditis Regularibus Litteras dimiſſorias ad Ordines. *Communis;* & habetur *ex cap. Abbas* 3. *de privileg. in* 6. Ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 10. & expreſſe ex Decreto Sacræ Cong. Concilii de mandato Clementis VIII.

56 edito 15. *Martii* 1596. Sed ſecluſo ſpeciali privilegio non poſſunt ipſas dimiſſorias concedere ſuis Regularibus ſubditis, niſi ad Epiſcopum Diœceſanum, ideſt ad Epiſcopum, intra cujus Diœceſim ſitum eſt Monaſterium ordinandi; Dummodo ipſe Epiſcopus Diœceſanus Ordinationes habuerit; alioquin ſi Diœceſanus Ordinationes non ſit habiturus, poſſunt Prælati regulares, ſervatis ſervandis, concedere ſuis ſubditis Regularibus Dimiſſorias ad quemcumque alium Epiſcopum. Sic expreſſe citat. Decret. de mandato Clement. VIII. editum, quod hic ad litteram datur.

„ Decretum Sacræ Congregationis Concilii „ Tridentini emanatum auctoritate fel. rec. „ Clementis VIII. ſuper Ordinatione Regu„ larium.

„ De mandato S. D. N. Clementis Divina „ Providentia Papæ VIII. tenore præſentium „ mandatur omnibus, & ſingulis quorumcum„ que Regularium Superioribus, ut de cetero „ obſervari faciant, quæ in Decreto Sacræ „ Congreg. Concilii Trid. continentur, cujus „ tenor eſt talis.

„ Congregatio Concilii cenſuit, Superiores 57 „ Regulares poſſe ſuo ſubdito itidem Regulari, „ qui præditus qualitatibus requiſitis Ordines „ ſuſcipere voluerit, Litteras Dimiſſoriales con„ cedere, ad Epiſcopum tamen Diœceſanum, „ nempe illius Monaſterii, in cujus Familia „ ab iis, ad quos pertinet, is Regularis poſi„ tus fuerit: & ſi Diœceſanus abſuerit, vel „ non eſſet habiturus ordinationes, ad quem„ cumque alium Epiſcopum, dum tamen ab „ ab eo Epiſcopo qui Ordines contulerit, exa„ minetur quo ad doctrinam, & dum ipſi Re„ gulares non diſtulerint de induſtria conceſ„ ſionem Dimiſſoriarum in id tempus, quo „ Epiſcopus Diœceſanus, vel abſuturus, vel „ nullas habiturus eſſet Ordinationes. Verum „ cum a Superioribus, Epiſcopo Diœceſano „ abſente, vel Ordinationes non habente, Lit„ teræ Dimiſſoriæ dabuntur, ab eis utique „ hujuſmodi cauſam abſentiæ Diœceſani Epi„ ſcopi, vel Ordinationum ab eo non haben„ darum exprimendam eſſe. Quod qui non „ fecerint, Officii, & Dignitatis, ſeu admini„ ſtrationis, ac vocis activæ, & paſſivæ pri„ vationis, ac alias arbitrio ejuſdem S. D. N. „ Papæ reſervatas pœnas incurrent. In quo„ rum fidem, &c. Dat. Romæ die 15. Menſis „ Martii 1595.

Decretum Clementis VIII. quo ad Ordina- 58
tiones Regularium fuit noviſſime confirmatum per Innocentium XIII. pro Regnis Hiſpaniæ Conſtit. incip. *Apoſtolici miniſterii*, confirmata per Benedictum XIII. Incip. *In Supremo* die 23. *Septembris* 1724. ibi: Quoties vero *Regulares ad Ordines erunt promovendi, ſervetur omnino Decretum Congregationis Cardinalium Concil. Trid. interpretum a piæ memoriæ Clemente Papa VIII. Prædeceſſore etiam noſtro confirmatum die* 15. *Martii* 1595. *quo ſancitur, non ad alium, quam ad Epiſcopum Diœceſanum Litteras Dimiſſorias pro eorumdem Ordinum ſuſceptione a ſuis Superioribus eſſe dirigendas, præterquam in caſu, quo Diœceſanus a Diœceſi abeſſet, vel Ordinationes non eſſet habiturus; quo etiam caſu in Litteris Dimiſſoriis ad alium Epiſcopum dirigendis expreſſa fieri debeat mentio, vel de prædicta Epiſcopi Diœceſani abſentia, vel de illa alia cauſa, videlicet, quod Ordinationes non ſit habiturus; exceptis tamen quoad prædicta Regularibus illis, quibus per ſpeciale privilegium a Sede Apoſtolica poſt Concilium Tridentinum fuerit conceſſum, ut a quolibet Catholico Antiſtite* Ordi-

Digitized by Google

Ordines ſuſcipere poſſint, ſuper quo Indulto nihil per præſentes innovare intendimus. Noverint autem Epiſcopi ſe debere per ſemetipſos, ſecluſo ægrotationis caſu, Ordines conferre, & Sacrorum Ordinum collationem, ſtatutis a Jure temporibus, in Cathedrali Eccleſia vocatis, & adſtantibus Canonicis, publice habendum, vel ſi in alio Diœceſis loco, ſemper tamen in Eccleſia, quantum fieri poterit, digniori, & præſente Clero ejuſdem loci. Ne vero incertitudo, an ipſi Ordinationes ſint habituri, nimis grave afferat incommodum promovendis varia Diœceſis loca inhabitantibus, per menſem ante ſingulis vicibus publico Edicto ab iiſdem Epiſcopis denuntietur ſe Ordinationes eſſe habituros, adeo ut quoties denunciatio hujuſmodi facta non fuerit, inde ſatis intelligant Regulares Epiſcopum Diœceſanum Ordinationes ea vice minime eſſe habiturum, ſibique idcirco licitum futurum Ordines ab alio Epiſcopo ſuſcipere cum Litteris Dimiſſoriis ſuorum Superiorum ad eum directis, ſervata in iis forma ſuperius expreſſa.

69 Unde ad hoc, ut Regulares poſſint ab alio Epiſcopo ordinari, ſufficit, quod in Litteris dimiſſoriis Prælatus Religionis, ſive Conventus teſtetur de abſentia Diœceſani, vel quod nolit habere ordinationes, ut clare patet ex verbis dicti Decreti, & adductæ Conſtitutionis; nec eſt neceſſarium habere de hac re ex Curia Epiſcopali inſtrumentum, vel fidem authenticam. Sic Piaſec. *in praxi nova Epiſcop. par.* 1. *cap.* 1. *nu.* 14. Ugolin. *de poteſt. Epiſcopi cap.* 23. §. 20. *nu.* 8. Campanil. *in Diverſorio juris Canonici Rubric.* 12. *cap.* 13. *n.* 37. Madius *de Sacris Ordinibus cap.* 10. *n.* 8. Miranda *in Manual. Prælator. tom.* 1. *q.* 28. *art.* 2. Molfeſius *in Summa Theologiæ moralis tract.* 2. *cap.* 2. *n.* 23. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. par.* 2. *allegat.* 7. *n.* 18. & alii paſſim.

60 Inſuper cum Eminentiſſimus Card. Petra *in Indice tomi quinti ſuorum Commentariorum ad Conſtitutiones Apoſtolicas verb. Ordines*, expreſſe dicat, quod *Decretum Clementis VIII. quoad Ordinationes Regularium fuit confirmatum per Innocentium XIII. pro Regnis Hiſpaniæ, & generaliter per Benedictum XIII.* ſtante hac aſſerta generali confirmatione, & innovatione Benedicti XIII. ſufficeret, ut Regulares cum Dimiſſoriis ſuorum Superiorum poſſent ab alio Epiſcopo ordinari, quod proprius eorum Diœceſanus, per menſem ante ſingulis vicibus publico Edicto non denuntiaverit, ſe Ordinationes eſſe habiturum, ut ex diſpoſitione dictæ novissimæ Conſtitutionis tenentur facere Epiſcopi, ut patet ex ipſius præciſis verbis *ſupra adductis nu.* 55. Ubi enim eadem ratio eſt, eadem eſt Legis diſpoſitio, *l. Ideo* 27. *ff. de Legibus; l. Illud* 32. *ff. Ad Leg. Aquiliam, cap. Inter corporalia* 2. *de translat. Epiſcop.* Cum ratio legis ſit anima legis; *l. Cum ratio* 7. *ff. de bonis damnator.*

Si Regulares ordinandi morentur in Monaſterio nullius Diœceſis, Dimiſſoriæ concedendæ ſunt ad Epiſcopum viciniorem. Sic expreſſe cit. Decret. Clement. VIII. adduct. *ſupra nu.* 53. confirmat. & innovat. ab Innocentio XIII. & Benedicto XIII. ut patet ex verbis adductis *ſupra n.* 55. In caſu, quo proprius Epiſcopus Ordinationes non teneat, poſſunt Dimiſſoriæ Regularium dirigi ad quemcumque alium Epiſcopum, etiam ultra montes; dummodo ſit Catholicus Epiſcopus. Sic expreſſe Paſſerinus *de ſtatu homin. l.* 3. *q.* 189. *n.* 814. Card. Petra *t.* 1. *Commentar. ad Conſt. unic. Urban. II. ſect. n.* 41. Marchinus *tract.* 1. *de Sacrament. Ord. in communi par.* 5. *cap.* 11. *n.* 17. & alii: Decretum enim Clementis VIII. & Conſtitutio Innocentii XIII. confirmata a Benedicto XIII. dicit abſque ulla diſtinctione, & reſtrictione: *Ad quemcumque alium Epiſcopum*: Et ubi Lex non diſtingnit, neque nos diſtinguere debemus; *c. Quia circa* 22. *de privileg. & l. De pretio, ff. de Publiciana in rem actione.* Nec Regulares comprehenduntur in Decreto generali mandante, ut Ultramontanis abſque Sanctitatis ſuæ, vel Sacr. Cong. Epiſcop. & Regul. licentia Ordines non conferantur, prout declaravit *eadem Sacr. Cong. Epiſcop. & Regular. in Neapolitan.* 30. *Decembr.* 1617. quia in Decreto generali non comprehenduntur Regulares, niſi de iis fiat expreſſa mentio; Sic referunt, & tenent Sellius *in Selectis Canonic. c.* 18. *n.* 30. Barboſa *in Concil. Trid. ſeſſ.* 23. *c.* 8. *de reformat. num.* 34. Card. Petra *tom.* 5. *Comment. ad Conſtit.* 8. *Pii II. numer.* 76. & alii.

Expedit tamen, ut Dimiſſoriæ in ſimilibus caſibus dirigantur a Regularibus Superioribus ad aliquem Epiſcopum viciniorem, tum ad tollendas Religioſorum divagationes, tum ad evitanda multa abſurda, & inconvenientia, tum ad ſe conformandum Conſtitutioni Urbani VIII. incip. *Secretis* edit. *die* 11. *Decembr.* 1724. in qua ſtatuitur, ut Ultramontani non ordinentur ab Epiſcopis Italiæ, neque ad Ordines Minores, aut Clericalem Tonſuram, niſi Dimiſſoriæ requiſitæ propriorum Ordinariorum per Nuncios Apoſtolicos, ſeu Collectores earum Regionum, ac per Vicarium Urbis approbatæ fuerint.

61 (Si Regulares ordinandi…) 62 (In caſu, quo proprius…) 63 (Nec Regulares…) 64 (Expedit tamen…)

65 Superiores Regulares, ſi ex induſtria, & per
fraudem transſerant Subditos de una Diœceſi
ad aliam, ut facilius ad examen admittantur,
ac ſtarim ordinati redeant ad primam Diœce-
ſim, peccant, & ſunt punibiles in foro exter-
no, ut contraventores præcepti Summi Ponti-
ficis, ut ex multis probat Card. Petra *tom.* 1.
Comment. ad Conſtit. unic. Urbani II. ſect. 2.
66 *num.* 34. ubi *ſub num.* 37. ſubjungit, quod
ad rem propoſito dubio in Sacra Congr. Con-
cil. *in una Neapolitana die* 8. *Auguſti* 1692.
*Secundo: per quantum tempus Regulares ordinan-
di commorari debeant in Conventu Diœceſis Epi-
ſcopi ordinantis ad hoc, ut dici poſſint de Fa-
milia ipſius Conventus?* Sacra Congregatio reſ-
pondit: *Providebitur in caſibus particulariter
proponendis.* Et ita ad aliud dubium: *An Re-
gulares ſint licite ordinati in eadem Neapolita-
na, in qua Cardinalis Archiepiſcopus conqueſtus
fuerat, Regulares per quatuor dies remotes fuiſſe
a Conventibus Neapolis ante Ordinationes, &
fuiſſe ordinatos ab aliis Epiſcopis, ubi meraban-
tur?* Reſpondit: *Providebitur in caſibus parti-
cularibus.*

67 Regulares ſi fuerint ab Epiſcopo Diœceſano
in examine reprobati, non poſſunt a ſuis Su-
perioribus mitti ad alios Epiſcopos pro Ordi-
nibus ſuſcipiendis, & ſi hoc faciant, ultra
pœnas in cit. Decreto Clementis VIII. quas
incurrunt Superiores Regulares, Epiſcopus non
Diœceſanus ſic eos ordinans, a collatione Or-
dinum per annum erit ſuſpenſus, & Ordinati
a ſuſceptorum Ordinum executione ſuſpenſi
erunt, quamdiu Epiſcopo Diœceſano expedire
videbitur manere ſuſpenſos, *ut Sacra Congr.
Concil. reſpondit Archiepiſcopo novi Regni Gra-
natæ* 14. *Martii* 1602. *lib.* 56. *Decret. pag.* 610.
Sed ſi rejiciantur, debent recurrere per viam
appellationis ad legitimum Superiorem. *Ead.
Sacr. Congreg.* 23. *Aprilis* 1604. *lib. decret.* 55.
pag. 859. apud Monacell. *tom.* 2. *tit.* 15. *formul.*
4. *num.* 29.

68 Superiores Regulares nequeunt concedere ſuis
Novitiis Dimiſſorias ad Ordines recipiendos,
ſed hoc ſpectat ad Epiſcopum loci Monaſterii,
in quo Novitius agit Novitiatum. Marchinus
tract. 1. *de Sacrament. Ord. in communi par.* 6.
cap. 4. *n.* 15. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epi-
ſcop. par.* 2. *allegat.* 7. *n.* 32. & 33. cum mul-
tis ibi citatis, & omnes Doctores citati, *verb.
Novitius n.* 93. 94. 95. Vide ibi dicta ad rem.

69 Notanter autem *ſupra ſub n.* 56. fuit dictum
quod *ſecluſo ſpeciali privilegio non poſſunt ipſas
Dimiſſorias concedere ſuis Regularibus ſubditis,
niſi ad Epiſcopum Diœceſanum*, quia qui ſpe-
ciale privilegium ad id poſt Concilium Tri-
dentinum a Sede Apoſtolica obtinnerunt, poſ-
ſunt adhuc a quolibet Catholico Antiſtite Or-
dines ſuſcipere, & conſequenter eorum Supe-
riores ad quemlibet Catholicum Antiſtitem Di-
miſſorias concedere. Habetur expreſſe ex ci-
tata noviſſima Conſtitutione Innocentii XIII.
incip. *Apoſtolici Miniſterii*, confirmata a Bene-
dicto XIII. Conſtitut. incip. *In ſupremo*, ut
patet ex propriis verbis adductis *ſupra nu.* 55.
ibi: *Exceptis tamen quoad prædicta Regularibus
illis, quibus per ſpeciale privilegium a Sede Apo-
ſtolica poſt Concilium Tridentinum fuerit conceſ-
ſum, ut a quolibet Catholico Antiſtite Ordines
ſuſcipere poſſint, ſuper quo Indulto nihil per præ-
ſentes innovare intendimus.*

Tali ſpeciali privilegio gaudent Patres So- 70
cietatis Jeſu, ut eis conceſſit Gregorius XIII.
Conſtitot. 77. incip. *Pium, & utile*, confir-
mata a Paulo V. poſt Clementem VIII. &
nunc vigere ex Oraculo Innocentii XII. teſta-
tur Eminentiſſimus Petra *tom.* 5. *Commentar.
ad Conſtit.* 7. *Pii II. num.* 87. & refert Mo-
nacell. *t.* 2. *tit.* 13. *formul.* 4. *num.* 31. quod
dictus Pontifex Innocentius XII. inſtante Patre
Thyrſo Gonzalez Generali, & referente Emi-
nentiſſimo Card. Sperello tunc Viceſgerente ſub
die 17. *Auguſti* 1695. declaravit, prædictum
Decretum non comprehendere Clericos Socie-
tatis, ſed in illorum Ordinatione ſervandam
eſſe Conſtitutionem Gregoſii XIII. & jam an-
tea propoſito in Sac. Congreg. Concil. ab Ar-
chiepiſeopo Mechlinienſi duplici dubio, nem-
pe, ut refert Monacell. *loc. cit. num.* 32.

*I. An Clerici Societatis Jeſu Sacros Ordines
ab Archiepiſcopo Mechlinienſi ſuſcepturi, debeant
ſe ſubjicere examini prout ceteri Regulares?*

*II. An Clerici Societatis Jeſu habitantes in
Diœceſi Mechlinienſi, Archiepiſcopo Ordinationem
habente, poſſint extra Diœceſim Mechlinienſem
ordinari ab alio Epiſcopo in propria Diœceſi?*

Sacra Congregatio Concilii die 5. *Julii* 1681.
reſpondit:

*Ad I. negative, niſi adſit conſuetudo in con-
trarium.*

Ad II. affirmative.

Dicto ſpeciali privilegio gaudent Fratres Mi-
nores de Obſervantia in partibus Indiarum Oc-
cidentalium exiſtentes, ex conceſſione poſt Con-
cilium Tridentinum & Clementem VIII. eis
facta ab Urbano VIII. Conſtitut. incip. *Cum
ſicut*, ibi: *Nos ejuſdem &c. ſupplicationibus* &
infra: *Nobis humiliter porrectis inclinati omni-
bus, & ſingulis ejuſdem Ordinis S. Franciſci in
partibus Indiarum Occidentalium hujuſmodi ſan-*

ſum

Digitized by Google

tum exiſtentibus expreſſe profeſſis, ut de Superiorum ſuorum licentia a quocumque, quem maluerint, Catholico Antiſtite, gratiam, & communionem Apoſtolicæ Sedis habente in propria Diœceſi reſidente, vel in aliena de Diœceſani loci conſenſu Pontificalia exercente, per eos eligendo, ad omnes, & etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines, etiam temporibus ad id a Jure ſtatutis, ac Interſtitiis a Sacr. Conc. Trid. deſignatis, minime ſervatis, annique curriculo non expectato, etiamſi in unoquoque ex dictis S. Ordinibus ſuſceptis, antequam ad alium promoveantur, ſe minime exercuerint; Dummodo tamen ad id idonei reperiantur, & promoti in illis etiam in Altaris Miniſterio miniſtrare libere, & licite poſſint, & valeant; Apoſtolica auctoritate tenore præſentium concedimus, & indulgemur, ac facultatem impartimur. Non obſtantibus &c.

72 An autem tali ſpeciali privilegio gaudeant omnes alii Regulares, quamvis multi id negent, plurimi tamen id affirmant ex conceſſione facta a Clemente VIII. *die* 23. *Novemb.* 1596. Congregationi S. Joannis Evangeliſtæ in Portugallia, quibus indulſit, ut a quocumque Antiſtite communionem Eccleſiæ habente cum Prælatorum ſuorum licentia, ſeu Dimiſſoriis ordinari valeant. Unde quod ejuſmodi Religioſi non ſint adſtricti ad eam formam concedendi Dimiſſorias ſuis ſubditis, quæ in ſæpius citato Decreto Clementis VIII. adducta *ſupra n.* 54. præſcribitur, notant Piaſecius *par.* 1. *praxis Epiſcopalis c.* 1. *art.* 2. *num.* 5. Barboſa *par.* 2. *de Offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.* 4. *num.* 60. Pirhing *lib.* 1. *Decret. tit. XI. num.* 61. *verſ. Porro etſi*, Reiffenſtuel *ibidem n.* 136. Sporer *tom.* 3. *par.* 1. *c.* 5. *n.* 123. cum multis aliis; Nec immerito, quia allegata Conceſſio Clementis VIII. eſt poſterior dicto ſuo Decreto, uti patet ex Data, cum Decretum datum ſit 15. *Martii* 1596. & conceſſio data ſit *die* 23. *Novem. ejuſdem anni*. Tum quia Privilegium a Papa conceſſum debet aliquid ſpeciale operari, *c. Abbate* 25. *de verbor. ſignificat.* Si autem dicti Religioſi non poſſent Dimiſſorias concedere ad alios Epiſcopos, niſi in caſu, quo prorius Diœceſanus abeſſet, vel nullas Ordinationes haberet, nihil ſpeciale operaretur, cum jam id fuerit ipſis, ſicuti & omnibus aliis Regularibus conceſſum ab ipſomet Clemente VIII. in priori Decreto edito 15. *Martii* 1596. Cum dictis autem Religioſis communicant in privilegiis alii Regulares. Vide *ſupra art.* 2. *n.* 13. ubi varia ad rem.

73 Patres Congregationis Oratorii Urbis, & Neapolis habent Indultum, quod promoveri facere poſſint ad quoſcumque Ordines ſuos Alumnos a Locorum Ordinariis, in quorum Diœceſi habent Domicilium abſque Litteris Dimiſſoriis Epiſcoporum Originis. Sic declaraſſe *Sacram Congregationem Concilii anno* 1604. *lib.* 55. *Decret. pag.* 575. refert Monacell. *tom.* 2. *tit.* 13. *formul.* 4. *nu.* 41. & Card. Petra *tom.* 5. *Commentar. ad Conſtitut.* 7. *Pii II. num.* 84. ubi ſubjungunt non videri derogatum tali Indulto per Conſtitutionem Innoc. XII. incip. *Speculatores*, quia Lex generalis nunquam cenſetur comprehendere caſum privilegiatum, & ſpecialem, per textum in *c. Cum Ordinem* 6. & *c. Abbatem* 40. ubi Gloſſa verb. *Per Litteras*, *de Reſcriptis*, Gonzalez *ad Regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 9. §. 2. *num.* 9. Rota coram *Peutinger. deciſ.* 354. *n.* 10. cum ibi allegatis.

74 Verum quoad hæc, de quibus hucuſque, Ordinationes ſcilicet Regularium, nunc attendenda eſt omnino & obſervanda noviſſima Conſtitutio Benedicti XIV. incip. *Impoſiti Nobis* deſuper edita die 27. Februarit 1747.

In qua, relata veteri Controverſia de Ordinatione Regularium inter ipſos, & Epiſcopos, ac ſanctione ſub Gregorio XIII. Sixto V. & Clemente VIII. quod nempe Superiores Regulares poſſint ſuis ſubditis Regularibus pro eorumdem Ordinatione litteras Dimiſſorias dumtaxat concedere ad Epiſcopum Diœceſanum, & ſolum, ſi Diœceſanus abſuerit, vel non eſſet habiturus Ordinationes, ad quemcumque alium Epiſcopum, prædictam ſanctionem confirmat, Superiores Regulares Decreti Clementis VIII. tranſgreſſores omnibus pœnis in ipſo contentis ſubjicit, ac Regulares contra dicti Decreti præſcriptum promotos, & Epiſcopos eos ſic promoventes, pœnas omnes, atque cenſuras, quæ adverſus Sacram Ordinationem ſuſcipientes ab Epiſcopo, qui proprius ad hunc effectum dici, & haberi nequit, nec non adverſus Epiſcopos, alienos ſubditos indebite ordinantes, in Jure Canonico, & in Conſtitutionibus Apoſtolicis ſtatutæ habentur, incurrere ipſo facto abſque alia declaratione decernit; clementer reſpective abſolutis, diſpenſatis, ac rehabilitatis iis omnibus, qui in prædictis deliquiſſent, & ob hoc ſententias, cenſuras, ac pœnas Eccleſiaſticas antehac incurriſſent.

75 Præterea ſtatuit, ut Superiorum Regularium Dimiſſoriæ, quæ ideo ad alium Antiſtitem directæ fuerint, eo quod Epiſcopus Diœceſanus extra Diœceſim commoretur, vel Ordinationem non ſit habiturus, nullius ſint valoris, & momenti, niſi illis adjuncta fuerit authentica atteſtatio Vicarii Georalis, vel Cancellarii, vel

Secretarii ejuſdem Epiſcopi Diœceſaoi, ex qua conſtet, vel ipſum a Diœceſi abeſſe, vel Clericorum Ordinationem habiturum non eſſe proximo legitimo tempore per Eccleſiaſticas Leges ad hunc effectum ſtatuto. Quod ſi aliquis Antiſtes Regularem virum in ſua Diœceſi proprium Domicilium non habentem, ſolis ipſius Superioris Dimiſſorialibus Litteris contentus, ſine adjuncta præſata atteſtatione in forma probante, ad Ordines promovere præſumpſerit, decernit, & declarat, hunc ipſo facto incurrere in pœnas Canonicas adverſus eos conſtitutas, qui alienum ſubditum legitimis Dimiſſoriis deſtitutum ordinaverint. Declarat tamen, Regulares volentes ſe promovere ad Ordines non teneri oſtendere Dimiſſorias Ordinariorum propriæ originis, ſed ſufficere, ut obſervent formam præſcriptam in Decreto Clementis VIII. ut cenſuit etiam Sacra Coogregatio Concil. 28. Februarii 1654. & ampliſſime confirmavit 7. Martii 1674.

76 Privilegia autem ſuſcipiendi Ordines a quocumque Catholico Antiſtite decernit illis ſolis Regularibus ſuffragari, quibus poſt Tridentinum Concilium nominatim, atque directe, non autem per communicationem conceſſa fuerint, ut jam in quadam Congregatione particulari ab Innocentio XIII. deputata fuit declaratum, & ipſemet Innocentius XIII. ſtatuit Conſtitutione incipien. *Apoſtolici Miniſterii*, confirmata a Benedicto XIII. Conſtitut. incip. *In ſupremo*. Dicta vero privilegia declarat nequaquam poſt Concilium Tridentinum indulta cenſeri, niſi vel poſt ipſius Concilii confirmationem reipſa fuerint conceſſa, vel quatenus antea conceſſa, & poſterius confirmata eſſe aſſerantur, hujuſmodi confirmationes, quæ *in forma communi* nuncupantur, nemini ad præmiſſum effectum ullo pacto ſuffragari. Quod vero ſpectat ad eorumdem privilegiorum uſum, & exercitium, vult monendos eſſe illos, qui vere ipſis, ut ſupra coocеſſis, gaudent, ut non ſine juſta cauſa, nec extra debitas circumſtantias, pro libito ipſis utantur; Minime vero ad oſtendendam duntaxat ipſorum privilegiorum ſingularitatem, quemadmodum aliquibus in more poſitum eſſe cognovit, qui pridie illius diei, quo ab Epiſcopo Diœceſano Clericorum Ordinationes publice habendæ ſunt, ad alterius Epiſcopi Diœceſim conſulto migrant, moxque ſuſcepto ibidem Ordinationis munere, ad priſtinum domicilium redeunt: idque ſe facere ajunt, ut jurium ſuorum indemnitati conſulant; quaſi vero Apoſtolica privilegia, non niſi cum aperto Epiſcopi Diœceſani contemtu ſuam vim & robur habitura forent. Sic ipſe expreſſe in cit. Conſtit. incip. *Impoſiti Nobis*, ubi etiam ad rem multa ſapientiſſime tradit, ac Epiſcopos, & Regulares omnes, maximo quo poteſt Apoſtolicæ voluntatis ſtudio, per miſericordiam Dei noſtri, ut tam in hoc negotio, quam in ceteris omnibus ſolliciti ſint unitatem ſpiritus, & ſinceræ dilectionis concordiam ſervare, hortatur &c.

Nuncii Apoſtolici poſſunt Ordines conferre il- 77
lis, qui habent Dimiſſorias proprii Epiſcopi
cum clauſula, quod poſſint a quocumque An-
tiſtite ordinari; Supplicante enim Nuncio Apo-
ſtolico Taurinenſi pro reſolutione dubii: *An
ipſi Nuncio competeret facultas abſque licentia E-
piſcopi Diœceſani Ordines in propria Capella con-
ferendi habentibus Litteris Dimiſſoriales a pro-
priis Epiſcopis cum clauſula, quod poſſint a quo-
cumque Antiſtite ordinari? Sacra Congreg. Con-
cilii ſub die 23. Aug. 1653. reſpondit, poſſe;
lib. 19. Decr. pag. 271.*

Græci, & Albanenſes græco ritu viventes, 78
& commorantes in Italia, ſine Litteris Dimiſ-
ſoriis proprii Ordinarii loci Latini, & Diœce-
ſani nequeunt promoveri ad Ordines ſub pœ-
na ſuſpenſionis, & ſi ſuſpenſi in ſuis Ordini-
bus miniſtraverint, Irregularitatem incurrunt.
Et ſi ordinentur ab Epiſcopo Latino illi, qui
a Presbyteris Græcis ſunt confirmati, debent
ante Ordinationem iterum confirmari ſub con-
ditione, videlicet: *N. Si es confirmatus, Ego
te non confirmo, ſed ſi non es Confirmatus, ego
ſigno te ſigno Crucis ✠ confirmo te Chriſmate
ſalutis ✠ In nomine Patris, &c.* Clemens VIII.
Conſt. 34. incip. *Sanctiſſimus*.

Ultramontani non poſſunt ordinari ab Epiſ- 79
copis Italiæ, niſi illorum Dimiſſoriæ fuerint re-
cognitæ, & approbatæ per Nuncios Apoſtoli-
cos earum Regionum, ac per Vicarium Urbis.
Urban. VIII. Conſtitut. 33. incip. *Secretis*. Et 80
hoc quamvis Ordinandi permanerent in Colle-
giis Italiæ. *Sacra Congreg. Concil. in Bononien.*
15. *Martii* 1692. apud Monacell. *tom.* 1. *tit.* 3.
formul. 19. *nu.* 3. Hoc tamen non procedit in 81
Ultramontanis Regularibus, ut jam dictum eſt
ſupra num. 60. ex declaratione Sacræ Congre-
gationis; Vide ibi.

Commorantes in Urbe per quatuor menſes 82
non poſſunt ordinari extra Urbem cum Litte-
ris Dimiſſoriis proprii Ordinarii, ſed debent ſe
præſentare Eminentiſſimo Cardinali Vicario, a
quo debent Ordines recipere vigore Edicti tem-
pore Clementis VIII. *de anno* 1603. *emana-
ti*, ac Alexandri VII. *anno* 1664. *die* 15.
Maii, & Declarationis Congregationis depu-
tatæ ab eodem Pontifice approbatæ; alias con-

tra-

Digitized by Google

traveniendo incurrunt ſuſpenſionem Papæ reſervatam.

83 Ordines ſubditis ſex Epiſcopatuum Cardinalitiorum prope Urbem, in quibus non ſunt ſuffraganei, ſi proprius Cardinalis Epiſcopus non accedat ipſe ad ſuam Diœceſim, & ibi Ordinationes habeat, debent conferri per Cardinalem Vicarium Urbis cum Dimiſſoriis ſui Ordinarii, nec dictæ Dimiſſoriæ poſſunt dirigi aliis Epiſcopis ſub pœna ſuſpenſionis. Alexander VII. Conſtitut. 129. incip. *Apoſtolica Solicitudo*.

84 Metropolitani, Patriarchæ, & Nuncii, ſeu Legati nequeunt ſubditis Ordinariorum conferre Ordines, ſeu Dimiſſorias ad alios Epiſcopos concedere. Sic declaravit *Sacra Congregatio in una Burgenſi* 16. *Novemb.* 1621. & refert Pignatell. *tom.* 2. *conſult.* 1. *n.* 5. *& per tot.* & *in Compend. verb. Nuncius*, & Card. Petra *tom.* 1. *commentar. ad Conſtitut. unicam Urban. II. ſect.* 1. *num.* 44. ubi refert, S. M. Innocentium X. prohibuiſſe Legato Bononiæ ſe ingerere in materia Ordinum, prævio voto *Sacr. Congreg. Epiſcopor. & Regular.* 30. *Septemb.* 1650. Et de Archiepiſcopo *Sacra Congreg. Concil. in Calaguritana die* 17. *Januar.* 1693. cenſuit, dandas eſſe Litteras monitoriales Metropolitano Burgen. ut abſtineret a conferendo Ordines iis, qui fuerunt ab Ordinario rejecti, & Epiſcopus uteretur Jure ſuo in Ordinationibus, non obſtante juſſu Metropolitani in contrarium, & in caſibus hujuſmodi certioret Sac. Congregationem. Et propoſitis pluribus dubiis in Congregatione die 16. Aprilis anni 1695. & dilata reſolutione die 16. Julii 1695. iterum propoſitis inter alia; *IX. An Metropolitanus poſſit cogere Suffraganeum ad conferendum Ordines, & an poſſit admittere appellationes ab Ordinum denegatione? X. An, & in quibus caſibus teneatur Epiſcopus exprimere cauſas denegationis Ordinum, & an ad id compelli poſſit per Metropolitanum?* Sac. Congreg. cum alia octo dubia fuiſſent propoſita circa gravamina prætenſa per Epiſcopum contra Archiepiſcopum quoad appellationes, reſpondit; Ad primum uſque ad nonum, *Dentur Decreta alias a Sacra Congreg. Epiſcopor. edita*, apud Quarantam *in Summa Bullarii verb. Archiepiſcopi auctoritas, impreſſa*. Ad decimum cenſuit pariter dandum eſſe Decretum *in Rhemen.* 21. *Aprilis* 1668. tenoris ſequentis: *Propoſitis in Sac. Congregatione Eminentiſſimorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini interpretum dubitationibus, circa quas Eminentia Veſtra pro ſua egregia Paſtorali ſolicitudine Apoſtolicam Sedem conſuluit, Eminentiſſimi P. P. illius zelum chariſmata meliora æmulantem, peculiari laude proſequuti ſunt: Cæterum eas dubitationes, quæ primis quinque capitibus, ſeu numeris digeſtæ, & deſcriptæ ſunt, unico reſponſo ex declarationibus alias editis definiri poſſe cenſuerunt. Etenim cum nullus ordinari debeat, quem ſuus Epiſcopus ſuæ Eccleſiæ utilem, aut neceſſarium non judicaverit, Congregatio non ſemel declaravit, ab hujuſmodi judicio nullam dari appellationem, ſed recurſum dumtaxat ad Sedem Apoſtolicam, quæ juxta ipſius Congregationis ſententiam per Gregorium XIII. fel. rec. approbatam, quotieſcumque Ordinarius recuſaverit quemquam ordinare, Metropolitano, aut viciniori Epiſcopo committit, ut ab eodem Ordinario prius requirat cauſam recuſationis, quo legitimam non allegante, liceat illi eumdem recuſatum ordinare. Itaque ſi qui ex Diœceſanis Epiſcoporum Emin. Veſtræ Provincialium Sedem Apoſtolicam adiverit, juxta prænarratam formulam eorum querimoniis conſulatur, cui formulæ, ut unum in præſens addatur, cenſuerunt expedire Eminentiſs. P. P. videlicet ut Metropolitanus, aut vicinior Epiſcopus, antequam commiſſas ſibi partes exequi aggrediantur, patere curent, ut illi denuo apud ſuos Epiſcopos per tres vices ſuppliciter inſtent. Ad XI. cenſuit diſcutiendos eſſe caſus particulares.*

Papa poteſt ordinare quoſcumque ſine Dimiſſoriis ſuorum Ordinariorum. *Communiſſima, cap. Nunc vero* 20. *cap. Per Principalem* 21. *cauſ.* 9. *q.* 3. *& arg. cap. Propoſuit* 4. *de conceſſione præbendæ*, ibi: *Qui ſecundum plenitudinem poteſtatis de Jure poſſumus ſupra Jus diſpenſare*; & expreſſe Pius II. Conſtitut. 7. incip. *Cum ex Sacrorum*, ubi excipit ordinatos a Summo Pontifice, ibi: *Præterquam ſi per Sedem Apoſtolicam juxta ejus ſtylum ordinati fuerint.* 85

Ordinatos autem a Papa nullus ad ſuperiores Ordines promovere poteſt ſine ipſius licentia, *cap. Filium* 122. *cauſ.* 1. *quæſt.* 1. *& cap. Cum in diſtribuendis* 12. *de temporibus Ordinat.* Barboſa *lib.* 1. *Juris Eccleſiaſt. univerſ. cap.* 2. *n.* 82. *& cap.* 33. *num.* 59. *& de Offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 2. *allegat.* 50. *num.* 22. cum aliis ibi citatis, & Benedictus XIV. Conſtitut. incip. *In poſtremo*. 86

Quamvis ex dictis ſupra *n.* 14. ratione allatæ Conſtitutionis *Speculatores*, Litteræ Teſtimoniales proprii Epiſcopi Originis, & Domicilii de neceſſe requirantur, ut Clericus legitime ad primam Tonſuram, ſeu etiam ad minores Ordines a proprio Epiſcopo promotus poſſit ab alio Epiſcopo, ratione, ac titulo cujuſcumque Beneficii in illius Diœceſi obtenti, ad ulterio- 87

Digitized by Google

res Ordines promoveri; Non videtur tamen neceſſario requiri, ut talis Clericus poſſit in alia Diœceſi Beneficium obtinere, & in illo inſtitui; Cum circa hoc nihil dicta Conſtitutio decernat; Immo ex ipſa videtur poſſe contrarium colligi, cum §. 7. expreſſe dicat, talem Clericum, *non poſſe ab alio Epiſcopo ratione, ac titulo cujuſcumque Beneficii in illius Diœceſi obtenti, ad ulteriores Ordines promoveri, niſi ante eorumdem ſuſceptionem Teſtimoniales litteras &c.* quæ verba *ratione, ac titulo cujuſcumque Beneficii in illius Diœceſi obtenti*, clare denotant, Beneficium jam fuiſſe legitime ſine dictis Teſtimonialibus in illius Diœceſi obtentum; Alias ſi ad illud obtinendum fuiſſent neceſſariæ, ſicuti Conſtitutio ſtatuit non poſſe Clericum in tali Diœceſi Beneficiatum, ſine dictis Teſtimonialibus ad ulteriores Ordines promoveri, ſtatuiſſet etiam non poſſe ſine ipſis aliquod Beneficium in aliena Diœceſi obtinere; Quod enim voluit, expreſſit; Unde ſi etiam id voluiſſet, expreſſiſſet; *arg. cap. Inter corporalia 2. de translation. Epiſcopor. §. Sed neque iſtud, cap. Ad audientiam 12. de Decimis, & cap. Quia circa 22. de privilegiis*, cum ſimilibus.

88 Tum quia hoc colligitur etiam ex reſolutione *Sacræ Congreg. Concil. in Pientina, ſeu Ilcinen. Ordinationis*, in qua cum Epiſcopus Pientinus conqueſtus fuiſſet apud ipſam Sacram Congregationem, quod Clericum Laurentium Medichefchium ſibi originis, & Domicilii jure ſubditum, & jam ab ipſo ad Ordines Minores promotum, ſine ſuis Litteris, aut Dimiſſoriis, aut Teſtimonialibus ad omues Sacros Ordines evexerit Epiſcopus Ilcinenſis, ratione, ac titulo cujuſdam Beneficii in ejus Diœceſi obtenti, propoſitis quatuor ſequentibus dubiis:

I. An Clericus Laurentius Medicheſchius fuerit licite ordinatus ad titulum Beneficii, de quo agitur?

II. An prædictus Laurentius licite fuerit ad Sacros Ordines promotus ab Epiſcopo Ilcinen. in cujus Diœceſi Beneficium illud exiſtit, ſine Litteris Dimiſſoriis Epiſcopi Pientini?

III. An Litteræ Teſtimoniales, quas idem Laurentius impetravit ab Epiſcopo Pientino, fuerint ſufficientes ad licitam Ordinationem?

IV. An, & qui Ordines contulit, & qui eos ſuſcepit, inciderint in pœnas ſtatutas a Sacro Concilio Tridentino, & a Bulla Speculatores *in caſu &c.*

Dicta Sacr. Conc. *Congreg. die* 18. *Julii* 1733. Reſpondit:

Ad I. Affirmative. Ad II. Affirmative. Ad III. Affirmative in caſu, de quo agitur. Ad IV. Negative.

Sic apud Theſaurum Reſolutionum Sacræ Congregationis Concil. *tom. 6. pag.* 111. *ad* 116. ubi multa ad rem merito ibi legenda.

Ubi, ut vides, nec minimum quidem dubium excitatum fuit ſuper facultate conferendi ipſi Clerico Beneficium, in eoque ipſum inſtituendi. Quod ſi aliqua adfuiſſet ratio, etiam minima, excitandi tale dubium, & ſolum, ut ita dicam, ad id Canonicum fundamentum ſomniaſſet Epiſcopus Pientinus, certe excitare, & omnem movere lapidem non omiſiſſet, utpote ſibi perſuaſus graviter offenſus ab Epiſcopo Ilcinenſi; Sed tota controverſia reſtricta fuit, ut ſupra patet in propoſitis, & deciſis in Sacra Congregatione Concilii dubiis, ad dicti Clerici promotionem ad ulteriores Sacros Ordines, juxta ſancita ab Innocentio XII. in allata Conſtitut. incip. *Speculatores*. Unde nullus videtur adeſſe ambigendi locus ſuper facultate conferendi in noſtro caſu alicui Clerico ſic jam a ſuo Epiſcopo Originis, & Domicilii ad primam Tonſuram, ſeu etiam ad Minores Ordines promoto, Beneficium in ſua Diœceſi, in eoque ipſum inſtituendi ab alio Epiſcopo, dummodo non procedat ratione ipſius Beneficii in ſua Diœceſi obtenti ad conferendos ei ulteriores Ordines, ſine Teſtimonialibus proprii Epiſcopi Originis, & Domicilii, juxta diſpoſita in d. Conſtitut. *Speculatores*. 89

Tum quia experientia conſtat, non paucos adeſſe Clericos, qui nolentes ad ulteriores, & Sacros aſcendere Ordines, & aliunde digni nulla habentes impedimenta Canonica, in alienis Diœceſibus ſine dictis Teſtimonialibus obtinent in dies Beneficia ſimplicia, nullam perſonalem reſidentiam, & celebrationem per ſe Miſſarum requirentia: Quamvis tamen non deſint Epiſcopi, qui ad mutuam inter ſe venerationem, & reverentiam conſervandam, ac magis fovendam, ut valde decet, & ſumme præſtat pro conferendis ſolis dignis, atque digniotibus Beneficiis, dictas Teſtimoniales exquirere conſueverint. 90

Nota tamen atque adverte, quod a præfata reſolutione *Sacræ Congregationis Conc. in Pientina, ſeu Ilcinen.* hic adducta *num.* 88. ead. Sacra Congregatio *die* 8. *Auguſt. ejuſdem anni* 1733. receſſit quoad tertium, & quartum dubium; Repropoſita enim cauſa ex noviter deductis ſub dub. *An quoad III. & IV. dubium ſit ſtandum vel recedendum a deciſis die* 18. *Jul. proxime præteriti in caſu?* Eadem Sacra Congregatio dicta die 8. Auguſti 1733. reſpondit: *Quoad* 91

Digitized by Google

Quoad tertium recedendum a deciſis , ad quartum vero conſulant conſcientiæ ſuæ ; Sic apud Theſaurum Reſolutionum *Sacræ Congreg. Conc. tom. 6. in dict. Pientina , ſeu Ilcinen. Ordinationis ſub die* 8. *Auguſti* 1733. in cujus expoſitione clar. mem. Eminentiſſimus Cardinalis de Lanfredinis , tunc ejuſd. Sacræ Congregationis Secretarius plura eruditiſſime tradit ad rem . Et ſignanter quod Teſtimoniales Litteras impetrari oportet ab Epiſcopo originis , etiamſi quis inde diſceſſerit in tali ætate , in qua nullum Canonicum impedimentum contrahere potuerit (ac proinde in caſu quo de natalibus ſolum , ac de ætate teſtari queat Epiſcopus originis ,) ut deducitur ex reſolutione edita *in Laquedonien. ſeu Bituntina Ordinationis* 16. *Novembr.* 1709. *ut in lib.* 19. *Decret. pag.* 365.

92 Et ſcire advertit , quod magna intercedit differentia inter Litteras Dimiſſorias , & Litteras Teſtimoniales . Nam Litteræ Dimiſſoriæ exprimunt traditam facultatem ut aliter Epiſcopus poſſit Clericum illum ad Ordines promovere ; Litteræ autem Teſtimoniales non hanc facultatem impertiuntur , quia ſupponitur facienda Ordinatio ab alio Epiſcopo non indigente traditione hujus facultatis , ſed ea potituro jure ſuo ; ſolumque continent teſtimonium , quod Clericus promovendus ut dignus , cui tales Ordines conferantur , quemadmodum hæc diverſitas clare deducitur ex Litteris utriuſque generis , quarum formulam tradit Monacell. *tom.* 1. *tit.* 4. *formul.* 3. *& formul.* 9.

93 Et inſuper etiam differunt Litteræ Teſtimoniales , quæ dantur eo fine , ut ad præſcriptum Bullæ Innocentianæ exhibeantur alteri Epiſcopo Ordines collaturo ei , qui Beneficium in ſua Diœceſi fuerit aſſecutus , a Litteris Teſtimonialibus , quæ concedi ſolent ad commendandum Clericum e Diœceſi proficiſcentem , ut illarum quoque formula habetur apud eundem Monacell. *dict. tit.* 4. *formul.* 6. Sed ſi iſtiuſmodi Litteræ nullum exprimentes reſpectum promotionis ad Ordines , approbarentur tamquam idoneæ , & Bullæ Innocentianæ ſatisfacientes ad ſuſcipiendos ab alio Epiſcopo Ordines , facilis ſterneretur via fraudibus cum non mediocri Eccleſiaſticæ Diſciplinæ diſcrimine , quemadmodum conqueſtus fuit Epiſcopus Pientinus ſic ſcribens : *Si de Teſtimonialibus agatur , non inficior , quod a mea Curia conceſſæ fuerint Clerico Laurentio Medicheſchio paulo ante ejus diſceſſum , prout Clericis omnibus illas poſtulantibus , & præſertim diſceſſuris conceduntur , ſed limitate ad mores , & abſque ullo prorſus reſpectu ad Ordines ſuſcipiendos , de quibus nec per umbram fuit cogitatum .* Et infra : *Prius audivi dictum Medicheſchium celebraſſe Miſſam in hac mea Diœceſi , quam fuiſſe ordinatum .*

Litteræ autem Teſtimoniales conceſſæ ab 94 Epiſcopo Pientino Clerico Medicheſchio ſunt iſtæ : *Teſtamur , Clericum Laurentium Medicheſchi noſtræ Diœceſis in minoribus Ordinibus conſtitutum , nullo excommunicationis , irregularitatis , aut cujuſvis alterius Canonici impedimenti vinculo , ſaltem quod ſciamus , innodatum exiſtere , neque ullo crimine poſtulatum , ſed eſſe bonis & honeſtis moribus præditum , ac talem , qualem in ſortem Domini vocatos decet .*

Quibus omnibus , aliiſque diligenter ponde- 95 ratis , *eadem Sacra Congregatio die* 8. *Auguſti* 1733. prudentiſſime receſſit a deciſis *ſub die* 18. *Julii ejuſdem anni* 1733. quoad tertium dubium propoſitum ſub his verbis : *Tertio , An Litteræ Teſtimoniales , quas idem Laurentius impetravit ab Epiſcopo Pientino , fuerint ſufficientes ad licitam Ordinationem ?* & reſolutum , *Ad tertium Affirmative in caſu , de quo agitur .* Et quo ad quartum dubium propoſitum ſub his verbis : *Quarto , An & qui Ordines contulit , & qui eos ſuſcepit , inciderint in pœnas ſtatutas a Sacro Concilio Tridentino , & a Bulla Speculatores in caſu &c.* ac reſolutum , *Ad quartum , negative .* Quibus poſtea repropoſitis die , qua ſupra his verbis : *An quo ad tertium & quartum dubium ſit ſtandum , vel recedendum a deciſis die* 18. *Julii proxime præteriti , in caſu &c.* Reſpondit : *Quo ad tertium , recedendum a deciſis ; ad quartum vero , conſulant conſcientiæ ſuæ .* Hæc apud laudatum Eminentiſſimum de Lanfredinis *loc. cit.* Vide ibi , ubi plura alia ad rem erudite congeſta .

Coadjutor Canonicus cum futura ſucceſſione , 96 & aſſignata congrua , alias exterus , eo ipſo debet dici ſubditus Capitulo Elborenſi , ſeu reſpective alteri , ad effectum ſuſcipiendi Ordines abſque alia dimiſſoria Epiſcopi ſuæ originis . Propoſitis enim in Sacra Congregatione Concil. ſequentibus dubiis :

I. An Coadjutor cujuſdam Canonicatus cum futura ſucceſſione , & aſſignata congrua alias exterus , eo ipſo dici poſſit ſubjectus Capitulo Elboren. ad effectum ſuſcipiendi Ordines , abſque alia dimiſſoria Epiſcopi ſuæ originis ?

II. An ſupradicta Coadjutoria ſufficiat ſaltem , ut talis Coadjutor dicatur habere Domicilium requiſitum a Conſtitutione ſan. memor. Innocentii XII. *incip.* Speculatores *ad effectum ſuſcipiendi Ordines , ex eo quod ex poſſeſſione talis Coadju-*

teriæ perpetuæ , videtur ſufficienter demonſtratus animus perpetuo permanendi ?

III. An idem Epiſcopus Auxiliaris teneatur inquirere , utrum circa illos , qui ſibi ab Ordinario , ſeu Capitulo proponuntur , ſeu dimittuntur ordinandi , ſatisfactum ſit ſupradictæ Conſtitutioni Speculatores , *non obſtante quod ipſi non competat habilitare , & expedire ordinandos , ſed Proviſori Capituli , a quo non in genere , ſed expreſſe perſonæ habiles , & expeditæ proponuntur ?*

Ead. Sacr. Congr. Concil. die 23. Auguſti 1721. Reſpondit.

Ad I. Affirmative . Ad II. Satis proviſum in primo . Ad III. Non teneri requirere , ſed poſſe , & debere juſta ſubſiſtente cauſa ſe abſtinere ab Ordinatione .

97 Regulares ad Ordines promovendi præter Litteras Obedientiales ſui Superioris , non tenentur exhibere Ordinario fidem ſui Baptiſmatis ad docendum de legitima ætate , dummodo in Litteris Obedientialibus exprimatur ætas . Sic expreſſe *Sacra Congreg. Concil. die* 12. *Decembr.* 1733. *in Brixinen. in reſponſ. ad* 2. *dub.* apud Theſaurum Reſolution. Sacr. Congr. Concil. *tom.* 6. impreſſionis Venetæ .

98 An pro Ordinibus ſuſcipiendis poſſit fieri variatio de uno Epiſcopo ad alium , attendendæ ſunt ſequentes Reſolutiones Sacr. Congregationis Concilii . Cum enim *in Fundana Ordinum* 27. *Febr.* 1666. propoſita fuiſſent hæc dubia : *I. An in ſuſcipiendis minoribus Ordinibus ſit permiſſa variatio ; itaut qui ab Epiſcopo Originis , ſeu Domicilii Tonſura , aut altero ex minoribus Ordinibus initiatus fuerit , poſſit ad alium Ordinem Minorem ab Epiſcopo Beneficii promoveri ? II. An ſit permiſſa variatio in aſcenſu ab Acolythatu ad Subdiaconatum ? III. An ſit permiſſum Subdiacono in promotione ad Diaconatum , vel Diacono in promotione ad Sacerdotium variare ?* Sacra Congregat. Concil. reſpondit . *Variationem in unoquoque ex prænarratis caſibus (dummodo non in fraudem fiat) licitam eſſe , ut in lib.* 25. *decret. pag.* 26. Sicque conciliari poſſunt diſſidentes Doctorum opiniones , ut ſcilicet variatio bona fide facta liceat , ſecus vero in fraudem , ut obſervat Eminentiſſimus Petra *tom.* 1. *ad Conſtitut. unic. Urbani II. ſect.* 1. *numer.* 64. Et ad hoc facit alia ejuſdem Sacr. Congregationis Reſolutio , quæ in *Mutinen.* 26. *Januar.* 1658. *ad dubium : An Laico , cui a proprio Epiſcopo fuit denegata prima Tonſura , poſſit ipſa prima Tonſura conferri , vel concedi Litteræ dimiſſoriales ab Ordinario alterius Diœceſis , coram quo ipſe Laicus præſentatus fuit ad Beneficium Eccleſiaſticum .* Reſpondit : *Non poſſe : ut in lib.* 21. *decret. pag.* 166. *Et in Averſana , ſeu Caſertana Ordinationis . . .* Cum quidam Laicus prima Tonſura initiari petiiſſet ab Epiſcopo Originis , & Domicilii , & ab eo repulſam paſſus , deinde fuiſſet Clericali militiæ adſcriptus ab alio Epiſcopo , in cujus Diœceſi fuerat præſentatus ad tenue Beneficium , diſcuſſo dubio : *An Ordinans , & Ordinatus inciderint in pœnas ſtatutas in cap.* 8. *ſeſſ.* 23. *de Reformat.* Eadem Sacra Congregatio reſpondit : *Affirmative , ut in lib.* 43. *decr. pag.* 128. & 491. Sic referuntur *tom.* 5. *Theſauri Reſolut. Sac. Congregationis Concil. in Piſana , ſeu Cluſina , ad dubium Ordinationis* , in qua cum quidam Petrus Chriſtophorus fraudulenter extortis Litteris Teſtimonialibus , Epiſcopum pro ſuſcipiendis Ordinibus variaſſet , propoſito dubio : *An Petrus Chriſtophorus fuerit licite ad Sacros Ordines promotus cum Litteris dimiſſoriis Epiſcopi Cluſini , & ſine Litteris dimiſſoriis Archiepiſcopi Piſani ? Ead. S. Congregat.* 27. *Januar.* 1732. Reſpondit , *Affirmative , ſed Petrum Chriſtophorum eſſe ſupendendum ab exercitio Ordinum ad tempus arbitrio Sac. Congregationis .* Et id etiam comprobant reſoluta dubia in ſupradicta *Pientina , ſeu Ilcinen. Ordinationis* de Clerico Laurentio Medicheſchio prius ad Ordines Minores promoto ab Epiſcopo Pientino , & deinde ad omnes Majores , ſeu Sacros ab Epiſcopo Ilcinenſi evecto .

Ordinatio ad titulum Religioſæ paupertatis 99
an ratificare cenſenda ſit Profeſſionem initio nullam , adhuc diſputatur , donec a Sanctiſſimo ut in præmiſſis , cum aliis ſimilibus quæſtionibus explanetur & decidatur . Benedict. XIV. tom. 2. Conſtitut. 47. incip. *Si datam* .

* Ordines minores collati ab Abbate nul- 100
lum ad id obtinente privilegium , neque licite conferuntur , neque valent . Si vero conferantur ab Abbatibus habentibus jus conferendi illos certo perſonarum generi , & quos initiaverint ad alterum genus pertineant , illicite conferuntur , ſed tamen valide ; ita ex variis Decretis S. Congregationis , *De Synodo Diœceſ. lib.* 2. *cap.* 10. §. 13.

Cum Regularibus faciliorem ſe præbere po- 101
teſt Epiſcopus in ordine ad examen , ut ex Salmantic. *Theol. Moral. Tract.* 8. *cap.* 5. *dub.* 2. *punct.* 2. *num.* 47. Facilius etiam diſpenſare cum illis poteſt ab interſtitiis , conformando ſe judicio Superioris Regularis teſtantis de ſufficientia cauſæ . *Inſtitut. Eccleſ.* 23. §. 1.

Epiſcopus alienos ſubditos ordinaturus per 102
dimiſſorias ad ſe directas , non tenetur quidem ordinandum novo examini ſubjicere , cum id a pro-

proprio Epiſcopo ſit præſtandum, ut ex communi Doctorum ſententia; at ſi velit novæ diſcuſſioni illum ſubjicere, poteſt, ut ſæpius a S. Congregatione Concilii definitum eſt. At Epiſcopus ſuffraganeus ad ſupplendas Diœceſani vices aſſumptus, nec tenetur, nec poteſt, ut ab eadem Congregatione deciſum eſt in cauſa *Elboren. dubior.* die 22. Auguſti 1721. cui tamen fas eſt ab ordinatione illius abſtinere, ſi aliqua juſta cauſa ſuppetat ad eum removendum. *De Synodo Diœceſ. lib. 12. cap. 8. §. 7. nov. edit.* *

Additiones ex aliena manu.

103 Opinio *Auctoris n. 2.* quod Abbas poſſit conferre Subditis ſuis Ordines minores, tametſi non ſit benedictus, haud poteſt indiſtincte recipi. Ea tribus tantum caſibus admitti poteſt.

104 I. Si Abbas hoc a S. Sede privilegio donatus ſit, ut nondum benedictus Ordines minores ſuis ſubditis conferre valeat. II. Si munitus ſit diuturna conſuetudine. III. demum ſi Epiſcopus fuerit in mora illum benedicendi. Extra autem tres hoſce caſus amplecti nequit. Confer Sanchez *conſil. moral. lib. 7. cap. 1. dub. 19. num. 7. & ſeq.* & qui alios allegat Theſaur. *de Pœn. verb. Ordo cap. 23. verſic. Verum*
105 *eſt.* Mora autem Epiſcopi dicitur adeſſe, ſi ter Abbas petierit benedictionem, eamque ipſe Epiſcopus haud fuerit impertitus, attenta Conſtitutione S. M. Benedicti XIII. quæ incipit: *Commiſſi.*

106 Quinimo juxta eamdem Conſtitutionem non aliter Abbas non benedictus ex privilegio poteſt conferre ſubditis ſuis minores Ordines, quam ſi privilegium recta, & nominatim ipſi ſit conceſſum. Cæterum ſi agatur de Abbate, qui Privilegium illud allegare queat per communicationem, nequit is ſpectata dicta Conſtitutione conferre amplius minores Ordines ſuis ſubditis non benedictus.

107 De facultate Cardinalium Presbyterorum circa collationem primæ Tonſuræ, & minorum Ordinum in ſuis Titulis, Familiaribus & ſubditis, de qua diſſerit *Auctor n. 9.* conſulenda eſt Conſtitutio S. M. Innocentii XII. cui initium eſt, *Romanus Pontifex.*

108 Recte notavit *Auctor n. 77.* quod Vicarius Urbis conferre debet Ordines ſubditis ſex Epiſcopatuum ſuburbicariorum, in quibus non ſunt Epiſcopi ſuffraganei, ſi proprius Cardinalis Epiſcopus non accedat ad ſuam Diœceſim, ibi-
109 que habeat ordinationem. Nuper vero *Auctor quidam* affirmare non dubitavit, quod Cardinalis Epiſcopus in Urbe reſidens, poſſit in ea ordinare ſubditos ſuos abſque licentia Vicarii Urbis, ex ineptiſſima illa ratione, quod ſcilicet Cappella Palatii ejuſdem Cardinalis in Urbe exiſtentis, cenſeatur per fictionem juris adhærere ipſius Epiſcopatui. At novam hanc opinionem uti contrariam Concilio Tridentino, Conſtitutioni Alexandri VII. incipient. *Apoſtolica*, tum inconcuſſæ praxi improbavit S. M. Benedictus XIV. ut ex ejus Epiſtola Typis data, quæ incip. *Nell' ultima udienza*, aſſervaturque in Secretaria Cardinalis Vicarii, & quidem de mandato ejuſdem Summi Pontificis Bened. XIV.

De Bulla *Speculatores*, quam refert *Auctor* 110
ſub num. 11. vide Lamperez, & Moreno, licet caute legendos, ob nonnullos errores, in quos inciderunt, eoſque notatos a Monacello, Riganti, aliiſque.

Articulus IV.

Quoad ea, quæ concernunt culpam, & pœnam male Ordinantium, & Ordinatorum.

ORdines abſque ſpeciali diſpenſatione, ſeu 1
privilegio illicite, ſed valide conferuntur, & ſuſcipiuntur, aut extra Tempora, vel ante legitimam ætatem, aut ſine Litteris Dimiſſo-
riis. *Communis;* quoad utramque partem. Et 2
quidem quoad primam partem, nempe quod *illicite* conferantur, & ſuſcipiantur, eſt evidentiſſima, cum id ſit contra gravem, & expreſſam prohibitionem Eccleſiæ, ut patet *toto tit. de temporibus Ordinationum. Et eodem in 6. & cap. Illud 1. c. De aliena 2. cap. Si qui auſus 3. cap. Clericos 4. cap. Primatus 6. & cap. Extraneo 7. diſt. 71. cap. Quoniam 2. c. Ordinationes 3. c. Quod a Patribus 4. & c. Ordinationes 7. diſt. 75.* cum plurimis ſimilibus. Concil. Trid. *ſeſſ. 14. can. 2. de reformat. ſeſſ. 23. cap. 8. & c. 13. de reformat.* & ſæpe alibi; Pii II. Conſtit. incip. *Cum ex Sacrorum;* Urban. VIII. Conſtit. incip. *Secretis*, Innocent. XII. Conſtit. incip. *Speculatores*, & in aliis Conſti-
tutionibus variorum Pontificum; Quo- 3
ad ſecundam partem, nempe quod *valide* adhuc conferantur, & ſuſcipiantur, clare conſtat ex variis Sacris Canonibus, & ſignanter ex *c. Conſultationi 16. de temporibus Ordinationum*, ubi expreſſe definitur, quod Ordinati ad Sacros Ordines extra Tempora a Jure ſtatuta ſine ullo dubio Characterem recipiant, *ex c. Cum quidam 8. cap. Quod tranſlationem 11. c. Vel non eſt compos 14. de temporibus ordination. c. Sæpe contingit 1. & c. Eos qui 2. eod. in 6.* ubi ſic Ordi-

Digitized by Google

dinantes, & Ordinati ſuſpenduntur quidem a collatione, & reſpective ab executione Ordinum, at non declarantur invalidæ Ordinationes. Et hoc quamvis in aliquibus Canonibus præfata prohibentibus, dicatur irrita aliter facta Ordinatio, ut *in c. Si quis auſus* 3. *diſt.* 71. *c. Nullus* 1. *cauſ.* 9. *quæſt.* 2. & aliis, quia dictum verbum *irritum* intelligendum non eſt quod Ordinatio ſit nulla, & invalida in ſe ipſa, itaut non recipiatur Character, quia vere eum recipit, ut expreſſe cavetur *in cit. c. Conſultationi* 16. *de temporib. ordinat.* ſed intelligendum eſt, quod ſit ſine uſu licito talis Ordinatio. Turrecremata *in cit. Canon.* Sanchez *opuſcul. lib.* 7. *c.* 1. *dub.* 20. *num.* 14. Campanil. *in Diverſorio Juris rubr.* 6. *c.* 3. *num.* 18. Cardinal. Petra *tom.* 5. *Commentar. ad Conſt.* 7. *Pii II. ſect. unica num.* 1. & alii paſſim docentes, quod neque defectus ætatis, neque defectus Dimiſſoriarum, aut ſtatutorum, atque hujuſmodi non ſervata præcepta Eccleſiæ infringant validitatem Ordinum collatorum, & receptorum.

4 Si autem Epiſcopus ante Ordinationem proteſtaretur ſe vere, & abſolute non habere intentionem ordinandi eos, qui non habent legitimam ætatem, Dimiſſorias, vel alia requiſita neceſſaria, invalida eſſet Ordinatio illorum, qui ordinati eſſent contra dictam abſolutam, & veram non retractatam intentionem Epiſcopi eos non ordinandi; Deficeret enim in tali caſu intentio Miniſtri, quæ neceſſario requiritur ad validitatem Sacramenti. Hinc *Sac. Congr. Conc. die* 31. *Januar.* 1688. declaravit: *Nullam fuiſſe ordinationem quondam Simonis Tarcii, qui confectis ſibi falſis Dimiſſoriis acceſſit ad Epiſcopum N. qui agnoſcens, vel ſaltem dubitans Dimiſſorias eſſe ſubreptitias, proteſtatus fuit in ipſa Ordinum celebratione Ordines expoſcenti conferre, quoties ipſe ſufficientem haberet ætatem, ac Dimiſſoriæ veræ, & non adulteratæ eſſent*. Sic apud Monac. *t.* 2. *tit.* 13. *form.* 3. *n.* 43. & Card. Petram *loc. cit. num.* 5. *in fine*.

5 Nec valet objicere, quod *Sac. Cong. Conc. in una Portalegren.* 5. *April.* 1704. Declaravit quemdam Clericum, qui falſis Dimiſſoriis ordinatus fuerat, fuiſſe valide ordinatum, non obſtante, quod Epiſcopus Ordinans fuiſſet proteſtatus ſe non habere intentionem. Non valet, inquam, quia ideo Sac. Cong. declaravit validam talem Ordinationem, quia talis proteſtatio fuerat generaliter emiſſa a Secretario, & non ab Epiſcopo, & inſuper ipſe Epiſcopus interrogatus reſpondit ſe habuiſſe intentionem faciendi in Ordinandis eis etſi requiſitis carentibus, quod facit, & mandat Eccleſia, & ſic non conſtabat de vera, & abſoluta intentione negativa ipſius Epiſcopi ante Ordinationem per ipſiuſmet proteſtationem, & quatenus adfuiſſet, conſtabat de retractatione dictæ negativæ intentionis in actu Ordinationis per ſupradictam ſuam confeſſionem, ſeu reſponſionem. Sic Card. Petra *loc. c. num.* 5. Monacell. *loc. c. num.* 42. & tenent plures alii apud ipſos, aliique paſſim. Si vero dubium eſſet de vera, & abſoluta intentione habita in tali proteſtatione, vel de mutatione intentionis prius expreſſæ, tunc Ordinatio ſaltem ſub conditione reiteranda juxta ſtylum Pœnitentiariæ, de quo teſtatur Pignatell. *tom.* 4. *conſult.* 140. *num.* 7. Monacell. *loc. c. num.* 44. Card. Petra *loc. c. num.* 6. & alii. Et ſic pluries reſpondit *Sacra Cong. Conc.* & ſignanter *in Aprutina Ordinum* 11. *Januar.* 1710. *in Peruſina Ordinationis* 19. *Jul.* 1732. & *in Ugentina* 3. *Auguſti* 1743. apud Theſaurum Reſolutionum S. Congregationis Concilii dictorum annorum.

Epiſcopus Ordinans ſcienter aliquem ante le- 7
gitimam ætatem, ſuſpenditur a collatione omnium Ordinum. *Communis*, textu expreſſo in *c. Vel non eſt compos* 14. *de temporib. Ordinat.* ibi: *Prædictum Epiſcopum* (qui puerum 13. annorum in Diaconum ordinavit) *a collatione Ordinum ſuſpendentes*. Non eſt tamen ipſo Jure ſuſpenſus, ſed ſolum per ſententiam ſuſpendendus; Colligitur *ex cit. cap. Vel non eſt compos*, ubi Papa mandat, prædictum Epiſcopum per ſententiam ſuſpendi, ibi: *Mandamus, quatenus ſi rem inveneritis ita eſſe, prædictum Epiſcopum a collatione Ordinum ſuſpendentis &c.* Et nullibi in Jure reperitur ſtatuta Suſpenſio latæ ſententiæ contra Epiſcopum ſic delinquentem: Immo ex *cap. Sane* 2. *de temporibus Ordinat. cit. cap. Vel non eſt compos*, & aliis Juribus eſt tantum ſuſpendendus, Gloſſa *penultima*, & *Interlinear. in Clementin. final. de ætat.* & *qualitat.* Nec cit. Conſt. Pii II. incip. *Cum ex Sacrorum*, Suſpenſionem ipſo Jure imponentis, loquitur de Epiſcopis male ordinantibus, ſed ſolum de Clericis male ordinatis, ut ipſum legenti patet. Et Bulla Sixti V. incip. *Sanctum & ſalutare*, infligens Suſpenſionem, aliaſque pœnas etiam contra Epiſcopos male ordinantes, moderata eſt a Clemente VIII. Conſt. incip. *Romanum Pontificem*; & redacta ad diſpoſitionem Sacrorum Canonum, & Concilii Tridentini, nec non citatæ Conſtitutionis Pii II. Et ſic tenent Card. Petra *loc. cit. num.* 32. cum Riccio, Ventriglia, & Theſauro ibi citatis, Reiffenſtuel *lib.* 1. *Decretal. tit.* 11. *num.* 184. & 176.

Digitized by Google

176. Fagnan. *in cit. c. vel non eſt compos nu.* 4. & alii paſſim.

9 Epiſcopus ſic ſuſpenſus a collatione Ordinum, non eſt ſuſpenſus ab alio actu Ordinum; Unde, ſi talis Epiſcopus, durante illa Suſpenſione, Miſſam celebret, non efficitur Irregularis. Abbas *in cap. Cum dilectus num.* 20. *verſ. Si ergo ſuſpenſio, de conſuetudine*. Rebuſſus *in praxi benefic. tit. de Clericis ad Sacros Ordines male promotis gloſſ.* 2. *n.* 7. Reiffenſtuel *loc. cit. n.* 175. Fagnan. *in cit. cap. Vel non eſt compos n.* 45. & alii plures.

10 Ordinati ſcienter Ordinibus Majoribus, ante legitimam ætatem ſunt ipſo Jure ſuſpenſi, *Communis hodie ac certa* ex Conſtit. Pii II. incip. *Cum ex Sacrorum*, ubi expreſſe declarat, quod *qui aliquem ex Sacris Ordinibus ſe fecerint promoveri, a ſuorum executione ipſo Jure ſuſpenſi ſint*. Et ſi, durante tali Suſpenſione, in eiſ-
11 dem Ordinibus miniſtraverint, eo ipſo Irregularitatem incurrunt, & ultra pœnas, poſſunt etiam privari Beneficiis Eccleſiaſticis. Sic expreſſe cit. Conſt. Pii II. *Cum ex Sacrorum*, ibi: *Et ſi hujuſmodi Suſpenſione durante, in eiſdem Ordinibus miniſtrare præſumpſerint, eo ipſo Irregularitatem incurrant. Præterea ultra alias pœnas in tales generaliter a Jure inflictas, Beneficiis Eccleſiaſticis poſſint Jure privari.*

12 Talis Suſpenſio eſt perpetua, & tamdiu durat, quandiu ſic ordinati abſolutionem non obtinuerint, quia cum ſit ſimplex, & indeterminata, non ſtat in nobis eam limitare ad certum tempus; Jure enim, ubi volunt Suſpenſionem eſſe temporalem, id ſolent exprimere, ut *in cap. Eos qui* 2. *de temporib. Ordinat. in* 6. cum aliis allegatis per Gloſſam *in Clement. final. in verb. Suſpenſi, de pœnis*. Unde & Pius II. ſi voluiſſet ſuam Suſpenſionem durare ſolummodo uſque ad ætatem legitimam, hoc expreſſiſſet, ſicuti expreſſit Honorius III. *in cap. Vel non eſt compos* 14. *de temporib. Ordinat. arg. cap. Inter corporalia* 2. *de translation. Epiſcop.* §. *Sed neque iſtud; c. Qui* 22. *de privileg.* & *c. Ad audientiam* 12. *de Decimis*. Sic Fagnanus *in cap. Vel non eſt compos num.* 13. Gonzalez *ibid. n.* 7. Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 179. Card. Petra *loc. cit. nu.* 13. & alii apud
13 ipſos. Sic ſuſpenſi ob doloſe receptos Sacros Ordines, & facti Irregulares ob miniſtrationem in ipſis factam, durante ſuſpenſione ſolent recurrere ad Sacram Pœnitentiariam, cum delictum eſt occultum, & Sacra Pœnitentiaria ſolet concedere facultatem Confeſſario eos abſolvendi a Suſpenſione, & diſpenſandi ab Irregularitate, cum clauſula, *Dummodo de præſenti habeant ætatem*, & ſolet injungere dicto Confeſſario exequenti, ut tales Pœnitentes per aliquod tempus ſibi beneviſum ſuſpenſos detineat ab Ordinibus. Marcus Leo *in praxi Sacræ Pœnitentiariæ par.* 3. *in formul. a mala promotione ante ætatem pag.* 290. & *ſeq.* Card. Petra *loc. cit. nu.* 23. Quamvis tamen poſſint abſolvi, & reſpective diſpenſari a proprio Epiſcopo vigore Concilii Tridentini *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 6. Vide verb. *Irregularitas art.* 3. *n.* 7. Si autem delictum evadat publicum, 14
cauſa devolvitur ad Sac. Congreg. Epiſcop. & Regul. ut de ſimili caſu teſtatur Card. Petra *loc. cit. n.* 24.

Epiſcopus ſcienter ordinans aliquem extra 15
tempora a Jure ſtatuta ſine diſpenſatione, aut privilegio, non eſt ſuſpenſus ipſo Jure, ſed ſuſpendendus eſt per ſententiam, & privandus poteſtate conferendi Ordines, quos illicite contulit. *Communis* per textum *in cap. Sane* 2. & *c. Cum quidam* 8. & *cap. Litteras* 13. *de temporibus Ordinat.* Epiſcopus autem ſic ſuſpenſus 16
a collatione Ordinum cenſetur ſolum ſuſpenſus a collatione illius Ordinis, quem male contulit, & aliorum Majorum, ſed non a collatione inferiorum illius. Card. Petra *loc. cit. num.* 34. Abbas *in cit. cap. Vel non eſt compos num.* 5. Fagnan. *ibidem numer.* 16. Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 182. & alii paſſim, *arg. cap. Qualis hinc* 4. *diſt.* 25. ibi: *Quod enim de uno negatur, conſequens intellectus patet, de quibuſdam conceditur*, juncto *cap. Odia* 15. & *cap. In pœnis* 49. *de Regul. Juris in* 6.

Ordinati ſcienter in Sacris extra Tempora 17
ſine legitima Diſpenſatione, ſeu Privilegio ſunt de facto ipſo Jure ſuſpenſi. Sic expreſſe citata Conſtitutio Pii II. incip. *Cum ex Sacrorum*. Unde non ſunt amplius attendenda Jura antiqua *in cap. Sane* 2. & *cap. Quidam* 8. *de temporib. Ordinat.* ubi cenſebantur ſuſpendendi per ſententiam, & non ſuſpenſi ipſo Jure.

Sic ſuſpenſi, & conſequenter ob miniſtratio- 18
nem facti irregulares, ſi talis ſuſpenſio, & irregularitas ſit occulta, poſſunt abſolvi, & reſpective diſpenſari ab Epiſcopo virtute Concilii Tridentini *ſeſſ.* 24. *c.* 6. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. par.* 2. *allegat.* 17. *n.* 14. Bonacin. *de Cenſuris diſp.* 3. *qu.* 6. *punct.* 5. *nu.* 5. *verſ. Tertio*, & alii paſſim. Si autem ſit publica, Barboſa *loc. cit. nu.* 14. docet non poſſe abſolvi, & reſpective diſpenſari, niſi per Summum Pontificem, & teſtatur ſic tenere Communem Doctorum, & nuncupatim de Suſpenſione agentes adducit Rebuffum, Gutierez, & Bonacinam: Oppoſitam tamen ſententiam, ſci-

Digitized by Google

ſcilicet proprium Epiſcopum poſſe ab hac Suſ-
penſione, & Irregularitate abſolvere, & reſpe-
ctive diſpenſare probabiliter docent Suarez *de
Cenſuris diſp. 7. ſect. 1. n.* 18. Pirhing *lib. 1.
Decretal. tit.* XI. *n.* 107. Reiffenſtuel *ibid. num.*
184. Armill. verb. *Suſpenſio num.* 22. Silveſter
eod. verb. n. 8. *verſ. Tertium*, *Clement.* §. *pe-
nult. verb. Excommunicationis*, *de Hæreticis*.
Papa enim Pius II. in cit. Conſt. non reſer-
vavit ſibi talem abſolutionem, & diſpenſatio-
nem, adeoque hoc ipſo conceſſiſſe videtur fa-
cultatem abſolvendi, & diſpenſandi Epiſcopo,
ut in ſimili dicitur *cap. Nuper* 29. §. *In ſecun-
do*, *de ſentent. excomm.* cum citatis a Guttier.
Canonic. l. 2. *cap.* 5. *a princip.* Conceſſum enim
dicitur, quod expreſſe prohibitum non reperi-
tur; *l. Nec non*, *ff. Ex quibus cauſis*.
20 Epiſcopus ordinans ſcienter alienum ſubdi-
tum ſine Dimiſſoriis, ſeu conſenſu ſui proprii
Superioris, eſt ipſo facto ſuſpenſus per annum
a collatione Ordinum. *Communis*, textu ex-
preſſo *in cap. Eos qui* 2. *de temporib. ordinat.
in* 6. & Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 8. *de
reform.* & in cit. Conſt. Innocent. XII. incip.
21 *Speculatores*. Epiſcopus autem ſic ſuſpenſus cen-
ſetur ſolum ſuſpenſus a collatione illius Ordi-
nis, quem male contulit, & aliorum Majo-
rum, ſed non a collatione inferiorum illius.
Vide *ſupra num.* 16.
22 Ordinati ſcienter ab alieno Epiſcopo ſine
Dimiſſoriis, ſeu conſenſu ſui proprii Ordinarii,
ſunt ſuſpenſi ipſo facto ab executione ſuſcepto-
rum Ordinum, quamdiu proprio Ordinario vi-
debitur expedire. *Communis*, textu expreſſo in
Concil. Trid. *cit. ſeſſ.* 23. *c.* 8. *de reform.* &
in cit. Conſt. Innocent. XII. incip. *Speculatores*.
23 Ultra alias pœnas arbitrio Summi Pontificis
infligendas in ſic ordinatos ab alieno Epiſcopo
ſine Dimiſſoriis, ſeu conſenſu proprii Diœceſa-
ni, & in alienum Epiſcopum ſic ordinantem,
poſſunt inſuper ſic ordinati puniri privatione
Beneficii Eccleſiaſtici, ut expreſſe ſtatuit Pius
II. in cit. Conſtit. incip. *Cum ex Sacrorum*. Et
Epiſcopi ſic ordinantes puniri inſuper poſſunt
in hoc, quod poſtquam eorum Suſpenſio fuerit
manifeſta, poſſint ſui ſubditi abſque ipſorum
licentia interim a vicinis Epiſcopis ordinari,
ut eſt expreſſe ſtatutum *in cap. Eos qui* 2. *de
temporib. Ordinat. in* 6. ut ſic puniantur in eo,
in quo deliquerunt, nempe quod ſui ſubditi
abſque eorum licentia ordinentur ab illis Epi-
ſcopis, ſicuti ipſi alienos ſubditos ſine proprio-
rum, ſeu Diœceſanorum facultate auſi ſunt
ordinare.
24 Suſpenſio ſancita contra Ordinatos ſine Di-
miſſoriis, licet non ſit reſervata Sedi Apoſto-
licæ in cir. Conſtit. Pii II. incip. *Cum ex Sa-
crorum*, fuit tamen reſervata propriis Epiſcopis
a Concilio Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 8. *de reform.*
& a Conſtit. Innocentii XII. incip. *Speculato-
res*. Suſpenſio tamen ſancita contra Ordinatos 25
cum falſis Dimiſſoriis eſt reſervata Summo Pon-
tifici, ut expreſſe ſtatuit Urbanus VIII. Con-
ſtitut. incip. *Secretis*. Item Summo Pontifici 26
eſt reſervata Suſpenſio lata contra eos, qui
poſtquam permanſerunt per quatuor menſes in
Urbe, faciunt ſe promoveri extra Urbem cum
Litteris Dimiſſoriis proprii Ordinarii, ut ex-
preſſe fuit ſtatutum per publicum Edictum tem-
pore Clementis VIII. & Alexandri VII. Vide
ſupra art. 3. *num.* 79. Item reſervata eſt Sum- 27
mo Pontifici Suſpenſio lata contra Ordinatos
ex ſex Epiſcopatibus Cardinalitiis prope Urbem
cum Litteris Dimiſſoriis ab alio, quam Car-
dinali Vicario. Sic expreſſe ſtatuit Alexander
VII. Conſtit. incip. *Apoſtolica Solicitudo*.
Ab Irregularitate incurſa propter adminiſtra- 28
tionem in Ordinibus ſic male ſuſceptis, ſi ſit
publica, diſpenſat ſolus Summus Pontifex.
Campanil. *in diverſorio Jur. Rub.* 7. *cap.* 5. *n.*
2. Card. Petra *loc. cit. nu.* 28. & alii paſſim;
Si autem eſſet occulta, tunc poſſet diſpenſare
Epiſcopus vigore Concilii Tridentini *ſeſſ.* 24.
de reform. cap. 6. ubi ſtatuit, quod Epiſcopi
poſſint diſpenſare in Irregularitatibus occultis
exceptis iis, quæ oriuntur ex homicidio vo-
luntario. Barboſa *ad cit. cap.* 6. *ſeſſ.* 24. *de
reform. num.* 12. *de offic. & poteſt. Epiſcop. al-
legat.* 36. *numer.* 41. Campanil. *loc. cit.* Card.
Petra *loc. cit.* & alii paſſim.
Epiſcopus ſcienter ordinans aliquem ad Sa- 29
cros Ordines ſine titulo ſuſtentationis, ultra
grave peccatum, quod committit agendo con-
tra juſtam prohibitionem Eccleſiæ in materia
gravi, tenetur idem ſic ordinato providere de
neceſſariis alimentis, donec Beneficium Eccle-
ſiaſticum conſequatur. *Communis*, textu ex-
preſſo *in cap. Epiſcopus* 4. & *c. Cum ſecundum*
56. *de præbendis*. Et ipſo Epiſcopo Ordinatore 30
jam mortuo, tenetur ſic ordinato providere de
neceſſariis alimentis Capitulum, Sede vacante,
& deinde novus Epiſcopus; textu expreſſo *in
cit. cap. Cum ſecundum* 16. *de præbend.* ibi:
*Tandiu per Ordinatores, vel Succeſſores eorum
provideri volumus ordinatis, donec per eos Eccle-
ſiaſtica Beneficia conſequantur*. Immo ſi Cleri- 31
cus ſine titulo fuerit ſcienter ordinatus a plu-
ribus Epiſcopis, Domicilii videlicet, & Origi-
nis, recipiendo v. g. ab Epiſcopo Originis
Diaconatum, & ab Epiſcopo Domicilii Pres-
byte-

Digitized by Google

byteratum, tunc quilibet ipſorum tenetur in ſolidum ſic Ordinato providere de neceſſariis alimentis. Fagnan. in *cit. cap. Cum ſecundum 16. de præbend. num.* 24. Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 192. & alii paſſim.

32 Quinimmo nedum Epiſcopus ſic ſcienter ordinans, ſed etiam Epiſcopus ſic ſcienter dans licentiam alteri Epiſcopo promoventi, vel certis, & determinatis promovendis ad Sacros Ordines ſine titulo, tenetur ipſis alimenta præſtare, textu expreſſo in *cap. Si Epiſcopus 37. de præbend. in 6.* ubi aſſignatur juſta ratio, quia nempe Epiſcopus, antequam det talem licentiam pro determinatis perſonis ab alienis Epiſcopis ordinandis, prævidere debet, an habeant titulum, & repertis ſine titulo, nequit talem
33 facultatem concedere. Si vero Epiſcopus alienus ex generali commiſſione, & licentia Epiſcopi Diœceſani Ordinationes habeat, & ſcienter ordinet aliquem ſine titulo, tunc non tenetur proprius Epiſcopus, utpote ſine culpa, ſed alienus Epiſcopus, utpote, qui in culpa fuit, alimenta præſtare ſic ordinato, textu expreſſo in *cit. cap. Si Epiſcopus 37. de præbend. in 6.*

34 Talis autem obligatio providendi de neceſſariis alimentis ſic ordinatis ſcienter ſine titulo, incumbit Epiſcopis ſolummodo, quando tales ordinati aliunde non habent, nec habere poſſunt ſuam ſuſtentationem, puta ex ſua, vel paterna hereditate. Sic enim expreſſe limitatur in *cit. cap. Epiſcopus 4. de præbendis*, ibi: *Niſi talis ordinatus de ſua paterna hereditate ſubſi-*
35 *dium vitæ poſſit habere.* Item talis obligatio incumbit Epiſcopis ſolum, quando ſcienter ſine titulo ordinant, vel concedunt aliis determinatam facultatem aliquas certas perſonas ſic ordinandi, & ſic ordinati bona fide, & abſque dolo, & fraude propria tales Ordines ſuſceperunt. Non autem quando ſic ordinati fuerunt ipſi ſoli in culpa decipiendo Epiſcopos, ac fingendo per fraudem titulum, quem non habebant, tunc enim Epiſcopi non tenentur alimenta præſtare ſic Ordinatis, cum ipſi Epiſcopi, ut ſupponitur, ſint quoad hoc ſine culpa, & rem, quæ culpa caret, in damnum vocari non conveniat, ut expreſſe dicitur in *cap. Cognoſcentes 2. de Conſtitutionibus*, & ipſi ſoli ſic ordinati ſint in culpa, dolo, & fraude, quæ patrocinari non debent, *cap. Sedes 15. cap. Ex tenore 16. de reſcriptis, cap. Ex litteris 2. de Dolo, & contumac. c. Tua 12. de Cleric. non reſident. l. In fundo, ff. de rei vindic. l. Cum hi, ff. de tranſactionib. l. Si Legatarius, Cod. De Legatis* cum ſimilibus; Ne videantur de ſua malitia commodum reportare; *cap. Intelleximus 7. De Judiciis, l. Non ex ſuo delicto, ff. De Regul. Jur.* Et ſic tenet Fagn. *in cit. cap. Cum ſecundum 16. de præbend. num.* 6. Hugolin. *de Offic. & poteſt. Epiſcop. cap.* 26. §. 15. *verſ. Tertio non tenentur*, Pirhing *lib.* 1. *Decretal. tit.* 21. *num.* 111. Reiffenſtuel *ibid. num.* 193. & 198. & alii paſſim.

Si Epiſcopus aliquem ordinet ſine titulo, ſub 36
pacto, & promiſſione, quod ordinatus non poſſit expoſt ab ipſo petere alimenta; tunc Epiſcopus ordinans ſuſpenditur a collatione Ordinum per triennium, & ſic Ordinatus eſt perpetuo ſuſpenſus ab Ordine recepto, donec a Summo Pontifice diſpenſetur; textu expreſſo *in cap. Si quis ordinaverit 45. de Simonia.*

Si Epiſcopus Religioſum nondum Profeſſum, 37
aut non niſi ad certum tempus, ordinet ad Sacros Ordines ſub prætextu Religionis, & abſque titulo Beneficii, vel Patrimonii, tunc ipſe eſt ipſo Jure ſuſpenſus per annum a collatione talium Ordinum, & Religioſus ſic ordinatus eſt ſuſpenſus ab executione Ordinum, donec Beneficium Eccleſiaſticum ſit adeptus, vel aliunde habeat, unde vivere poſſit. Et ſi interim in ipſis Ordinibus miniſtraverit, efficitur Irregularis. Sic expreſſe ſtatuit S. Pius V. Conſtit. incip. *Romanus Pontifex*. Excipiuntur tamen Patres Societatis Jeſu, qui tria vota Paupertatis, Caſtitatis, & Obedientiæ in Societate emiſerunt, quia iſti de licentia Præpoſiti Generalis poſſunt promoveri ad Sacros Ordines abſque titulo, etiam ante Solemnem Profeſſionem. Vide *ſupra art.* 2. *n.* 68. & 69.

Promoti ad Sacros Ordines cum falſis, & fi- 39
ctis titulis ſunt ipſo facto perpetuo ſuſpenſi abſque ſpe obtinendæ diſpenſationis a Sede Apoſtolica, & ſubjacent adhuc majoribus pœnis arbitrio Summi Pontificis infligendis. Sic expreſſe ſtatuit Urbanus VIII. Conſtit. incip. *Secretis*.

Epiſcopus ordinans aliquem eodem die ad duos 40
Sacros Ordines, ſecundum aliquos, eſt ipſo facto ſuſpenſus, a collatione utriuſque Ordinis, donec a Sede Apoſtolica abſolutionem, & diſpenſationem impetraverit. Sic Reiffenſtuel *loc. citat. num.* 205. Barboſa *in cap. Litteras 13. de temporib. Ordinat.* cum aliis ibi citatis, *arg. cit. cap. Litteras 13. §. final. & cap. Dilectus 15. De temporib. Ordinat.* Secundum autem plures alios non eſt ipſo facto ſuſpenſus, ſed ſolum ſuſpendendus. Pirhing *in Jus Canonic. tit.* 10. *de temporibus Ordinat. num.* 108. Layman *de Sacris Ordinat. lib.* 5. *cap.* 10. *num.* 10. Suarez *diſp.* 31. *ſect.* 1. *num.* 41. Pignatell. *com.* 4. *conſult.* 288. *n.* 5. Card. Petra *loc. cit. num.* 49. Theſaur,

Digitized by Google

ſaur. *de pœnis part.* 2. *cap.* 15. §. 4. *verſ. Epiſcopus conferens*; ubi teſtatur de communi; Suſpenſio enim, de qua *in cit. cap. Litteras, & cap. Dilectus, de temporib. Ordinat.* non eſt latæ ſententiæ reſpectu Ordinantis, ſed ſolum ſententiæ ferendæ: Hinc *Sacra Congreg. Concilii in Bovenſi* 7. *Maii* 1707. reſpondit: *Quoad Ordinatos dandam eſſe abſolutionem, impoſita pœnitentia ſalutari arbitrio Epiſcopi vicinioris* (quia Epiſcopus fuerat particeps actionis prohibitæ). *Quo vero ad Ordinantem, ad mentem*, ut ſcilicet non ſolum acriter coarguatur, ſed etiam acriter moneatur, quod licet ipſi gravior eſſet pœna infligenda, quia plus deliquit ſcienter conferendo dictos Ordines Sacros eodem die; attamen ex benignitate Sacræ Congregationis omnis pœna pro hac vice ei remittitur, quodque in poſterum a ſimilibus committendis omnino abſtineat. Sic Card. Petra *loc. cit. num.* 49. qui tamen *ſupra in Comment. ad eamdem Conſtit.* 7. *Pii II. n.* 44. refert, quod caſus *in d. Bovenſi* propoſitus erat: *An ordinatus eodem die ad Minores, & Subdiaconatum, ille, necnon Epiſcopus ordinans in pœnas, & quas inciderint?* & poſtea *ſub n.* 48. refert, dictam reſolutionem Sacræ Congr. Concilii emanaram eſſe reſpectu Clericorum, qui ſcienter receperunt, & reſpectu Epiſcopi, qui ſcienter contulit Minores cum Subdiaconatu eodem die.

41 Ordinatus eodem die ad duos Ordines Sacros, ſecundum aliquos eſt ſuſpenſus ſolum ab executione ultimi Ordinis Sacri illo die ſibi collati. Sic Barboſa *in c. Litteras* 13. *de tempor. Ord. n.* 5. *& p.* 2. *de Offic. & poteſt. Epiſcop. alleg.* 14. *n.* 11. citans alios; Reiffenſtuel *l. c. n.* 206. Layman *loc. cit. cap.* 10. *n.* 10. & alii, *arg. cap. cit. Litteras* 13. *de temporib. Ordinat. & cap.* 2. *De eo, qui furtive*. Alii autem dicunt, Ordinatum ad duos Sacros Ordines eodem die eſſe ſuſpenſum quoad omnes Ordines receptos. Navarr. *in Manual. cap.* 27. *num.* 241. & alii, quos refert Theſaur. *de pœnis part.* 2. *cap.* 15. §. *Recipiens duos Sacros;* Sed quidquid ſit circa intelligentiam *cit. cap. Litteras, aliorumque Textuum* id prohibentium, tollitur difficultas ex cit. Conſt. Pii II. incip. *Cum ex Sacrorum* contra male promotos, ut ſuſpenſi maneant indefinite loquendo. Scottia *ad dictam Bullam Theorem.* 108. Pirhing *in Jus Canon. tit.* 11. *de temporib. Ordinat.* §. 11. Unde Sacr. Congr. Concilii indiſcriminatim hujuſmodi Ordinatos ſupponit incurſos in Suſpenſionem, & concedit abſolutionem, quæ reſervata eſt Sedi Apoſtolicæ tantum, ſed etiam diſpenſationem ab Irregularitate ob adminiſtrationem Ordinum in fortioribus terminis Ordinatorum eodem die in Ordinibus Minoribus, & Subdiaconatu, ut *in d. Bovenſi* 7. *Maii* 1707. *in Neapolitana* 6. *Aug.* 1711. *& in Melevitana* 12. *Maii* 1714. Sic præciſe apud Card. Petram *l. c. n.* 48.

Epiſcopus conferens Ordines Sacros abſque celebratione Miſſæ graviter peccat, ſicuti & graviter peccant ipſos Sacros Ordines extra Miſſam recipientes, & tam Ordinans, quam Ordinati poſſunt gravi pœna puniri, quia agunt contra Ordinationem Eccleſiæ, & contra illud, quod ipſa Eccleſia ſervat; Sic Gloſſa *in cap. Quod ſicut* 28. *de election. verb. Dividatur*, Card. Petra *loc. cit. num.* 50. & alii paſſim obſervantes, quod ſemper fuerunt Sacri Ordines collati cum celebratione Miſſæ Ordinantis, & quod Sacrum Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 23. *cap.* 8. *de reform.* voluit, collationes Sacrorum Ordinum in Cathedrali Eccleſia inter Miſſarum ſolemnia publice celebrari. 42

Ipſa Miſſa debet celebrari ab eodem Ordinante, nec ſufficit, ut celebretur ab alio Sacerdote coram illo, quia debet eſſe unicus actus celebrationis, ut in ſimili, nempe de conſecratione Epiſcopi, recte notant Gloſſa *in cit. c. Quod ſicut* 28. *de election. verb. Dividatur*, Hallier *de Sac. Ord. p.* 2. *c.* 5. *art.* 2. Card. Petra *loc. cit. n.* 39. & ipſo teſte alii communiter. 43

Miſſæ tamen celebratio non eſt de ſubſtantia, & eſſentia Ordinationis; Unde quamvis collatio, & receptio Sacrorum Ordinum ſine celebratione Miſſæ ſit illicita, eſt tamen valida. Sic expreſſe Gloſſa *in cit. cap. Quod ſicut verb. Dividatur*, Barboſa *part.* 2. *de Offic. & poteſt. Epiſcop. alleg.* 14. *num.* 16. *& ad Concil. Trid. ſeſſ.* 23. *cap.* 8. *num.* 14. Gitibald. *tract.* 9. *de Ordine cap.* 3. *dub.* 4. *nu.* 35. Sanchez *in Opuſcul. Moral. lib.* 7. *cap.* 1. *dub.* 6. Campanil. *in Diverſorio Jur. Canon. rubr.* 2. *num.* 36. *& rubr.* 5. *cap.* 3. *num.* 21. Card. Petra *loc. cit. nu.* 41. ubi teſtatur de communi Theologorum, & Canoniſtarum. 44

Hinc non eſt reiteranda tota Ordinatio, ſed ſolum ſupplenda eſt Miſſa ipſius Ordinantis, & donec ſuppleatur dicta Miſſa, remanent ſuſpenſi Ordinati. Gloſſa *loc. cit.* Hallier *loc. cit. cap.* 5. *art.* 2. Sanchez *loc. cit. dub.* 13. qui ait, omnem ſuppletionem debere fieri ab eodem, qui ordinavit, ſi eſt poſſibile; quod ſi fieri nequeat, ab alio, nec non in tempore, quo Ordinationes poſſunt celebrari. Campanil. *cit. rubr.* 2. *n.* 36. ubi advertit, quod Miſſa debet ſuppleri cum omnimoda cautela, ne ceteris innoteſcat error, ac propterea conſulit, ut patiens defectum accedat quaſi Miniſter Epiſcopi. 45

Ordi-

Digitized by Google

46 Ordinans, & Ordinatus, non expectatis temporum Interſtitiis, graviter peccant, quia uterque eſt voluntarius, culpabiliſque tranſgreſſor Sacrorum Canonum in materia gravi. Et quamvis in Jure nulla reperiatur expreſſa pœna contra ipſos, poteſt tamen Superior eos punire pœna arbitraria. Zerola *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. Ordo* §. *Ad quintum*; Reiffenſtuel *lib.* 1. *Decretal. tit. XI. n.* 213. *&* 204. Barboſa *part.* 2. *de Offic. & poteſt. Epiſcop. alleg.* 18. *n.* 14. cum plurimis ibi citatis.

47 Alia ad rem. Vide verb. *Interſtitia*.

48 Ordinati per ſaltum, vel alias male promoti diſpenſationem obtinere poſſunt in caſibus occultis a Pœnitentiaria Apoſtolica. Ben. XIV.

49 Conſtit. 95. incip. *Paſtor bonus* §. 18. Ordinati a ſchiſmaticis, exercitium Ordinis non recipiunt. Sed abſolutionem recipere tenentur, & diſpenſationem ab irregularitate; & ſchiſma, erroreſque abjurare. Idem Conſtit. 57. incip. *Etſi Paſtoralis* §. 7.

50 Non ordinati ad Sacrum Presbyteratus Ordinem, qui Miſſam celebraſſe, aut Confeſſiones Sacramentales audiſſe reperti fuerint, Curiæ Sæculari puniendi tradi debent. Idem Conſtitut.

51 57. incip. *Sacerdos*. Ordinationis probatio in tali caſu a Reo facienda eſt, nec incumbit Fiſco onus eam excludendi, ubi ex relatione Ordinarii conſtat eum non promotum fuiſſe. Idem *ibidem* §. 5.

52 Pro Ordinum collatione nihil a Collatoribus, aut eorum Miniſtris, etiamſi ſponte oblatum, eſt accipiendum. Sic expreſſe Concil. Tridentinum *ſeſſ.* 21. *cap.* 1. *de reformat.* ibi: *Quoniam ab Eccleſiaſtico Ordine omnis avaritiæ ſuſpicio abeſſe debet, nihil pro collatione quorumcumque Ordinum, etiam Clericalis Tonſuræ, nec pro Litteris Dimiſſoriis aut Teſtimonialibus, nec pro Sigillo, nec alia quacumque de cauſa, etiam ſponte oblatum, Epiſcopi, & alii Ordinum Collatores, aut eorum Miniſtri quovis prætextu accipiant*. Benedict. XIV. *De Synodo Diœceſana lib.* 5. *cap.* 6. *n.* 1. Vide tamen *tom.* 7. *verb. Taxa n.* 1.

53 Sacerdotio initiandum, qui licet omnes conſuetas manuum impoſitiones ab Epiſcopo accepiſſet, ad Epiſcopum tamen, ſolita Patenæ cum Hoſtia, & Calicis cum vino inſtrumenta porrigentem, ad alia tunc temporis diſtractus, non acceſſit, iterum ſub conditione eſſe ordinandum, reſpondit *Sacra Congreg. Concil.* teſte eod. Benedicto XIV. *loc. c. lib.* 7. *cap.* 25. *n.* 1. *&* 13. qui *ib. n.* 2. ex Iſamberto *de Sacrament. Ordinis diſp.* 3. *artic.* 6. dicit, ſane ridiculam, & plane abſurdam eſſe opinionem illorum, qui tenent, ante impreſſionem Evangeliorum in Ordinatione Diaconorum fuiſſe eis traditam loco libri Evangeliorum, chartam, in qua Fidei noſtræ Myſteria erant conſcripta.

Epiſcopus Ordines collaturus laudabiliter ſub 54
cenſuris præcipit, ne quis Canonico impedimento irretitus, aut ſine legitimo Patrimonio, vel Beneficio ad Sacros Ordines accedat; ſed improbatur Epiſcopi proteſtatio, ſe non habe- 55
re intentionem ordinandi irregulares, cenſuris innodatos, legitimo Patrimonio, aut Beneficio, vel Litteris dimiſſorialibus ſui Ordinarii carentes, cum ex ipſa variæ oriantur animi anxietates, & etiam prudens dubitatio excitetur, num revera quis fuerit legitime ordinatus, eo quod aliquo ex enuntiatis impedimentis eſſet obſtrictus. Idem *loc. cit. cap.* 26. *n.* 1. Si 56
quis aliquo ex iis impedimentis ordinetur ſub tali proteſtatione, cui alligata fuerit Epiſcopi intentio, erit iterum abſolute ordinandus. Si 57
dubia ſit Epiſcopi intentio, Ordinatio ſub conditione erit iteranda. Idem *ibid. n.* 2. Vide ſupra *n.* 4. *&* 5. ubi ad id varia afferuntur Decreta Sacræ Congregationis Concilii. Quare 58
ad evitandas omnes dubietates, & ſecurius procedendum expedit, ut Epiſcopus ſe abſtineat a ſimili proteſtatione, & prius diligenter inquirat de Ordinandorum omnimoda idoneitate, & poſtea in actu collationis Ordinum, abſolutam habeat intentionem omnes ordinandi quotquot ad Ordinationem acceſſerint. *De Synod. Diœc. lib.* 7. *c.* 25. *n.* 2.

Ab Ordinibus ſuſpenſus, ad Superiorem Or- 59
dinem aſcendens, licet grave committat Sacrilegium, non incurrit tamen Irregularitatem, nam ſic non exercet Ordines, a quibus eſt ſuſpenſus, ad incurrendam irregularitatem indictam *in cap. Apoſtolica* 9. *de Clerico excommunicato, depoſito, vel interdicto miniſtrante, cap.* 1. *de ſentent. excommunicat. in* 6. *& cap.* 1. *de ſentent. & re judicata, pariter in* 6. Idem *ibid. lib.* 7. *cap.* 67. *num.* 7. ubi refert, ſic cenſuiſſe *Sacr. Congreg. Concil. in Carinolen. ſeu Neapolitana Ordinationis die* 31. *Januar.* 1688. & multos ad id adducit etiam Doctores contra alios oppoſitum ſentientes.

* In Sacra Congregatione die 31. Martii 60
1685. agitatum eſt, num Clericus, qui falſaverat Teſtimoniales Ordinum præcedentium, adeoque metu cenſurarum, quæ in eo caſu comminari ſolent in edicto, habuit intentionem non ſuſcipiendi Ordinem Subdiaconatus, qui tunc ſibi ab Epiſcopo conferebatur, reipſa ordinatus eſſet? Reſpondit vero die 24. Auguſti ejuſd. anni, eſſe iterum ordinandum ſub conditio-

tio-

Digitized by Google

tione; nam illa animi perturbatione, qua agitabatur Clericus, non ſatis conſtare poterat, utrum verum animum ſuſcipiendi Ordinem non habuerit. *De Sacrif. Miſſæ lib.* 7. *cap.* 10. §. 13.

Additiones ex aliena manu.

61 In Can. *Neminem diſt.* 79. pœna ſuſpenſionis ſtatuitur, ſi quis Ordines accipiat abſque ſufficienti Patrimonio. *Decrevit Sancta Synod. vacuam haberi manus impoſitionem.* In alio Canone *Sanctorum* id ipſum verbis hiſce decernitur: *Decernimus, ut ſine titulo facta Ordinatio irrita habeatur.* Innocentius III. in *c. Cum ſe-*
62 *cundum, de Præbend. & Dignitat.* ſeveritatem hanc veterum Canonum mitigavit, & obſtringit eum, qui haud ignarus fraudis, atque imparis Patrimonii contulerit Ordines, ut ſubminiſtret Ordinato neceſſaria ad vitam agendam: *Licet autem Prædeceſſores noſtri Ordinationes eorum, qui ſine certo titulo promoventur, in injuriam Ordinantium irritas eſſe voluerint, & inanes; Nos tamen benignius agere cupientes, tamdiu per Ordinatores, vel Succeſſores eorum provideri volumus Ordinatis, donec per eos Ec-*
63 *cleſiaſt. Beneficia conſequantur.* Conc. Trid. *ſeſſ.* 21. *c.* 2. *de Reform.* iterum præſcripſit veterum Canonum pœnas illis, qui titulo imparis Beneficii, ſive pertinentis ad alium quempiam, aut Patrimonii fictitii ordinantur: *Antiquorum Canonum pœnas ſuper ipſos innovando.* Sixtus V. in ſua *Conſtitutione* 91. rurſus confirmat ſuſpenſionis pœnam a priſcis ſanctionibus inflictam & Clem. VIII. in ſua *Conſt.* 40. iis terminis concludit Sixtinam, qui decernuntur a Conc. Tridentino.

64 Patet ex his, quod, ut recte judicetur, an Ordinatus titulo imparis Beneficii, vel ad alium quempiam pertinentis, aut Patrimonii fictitii, incurrat ſuſpenſionem; inveſtigandum ſit, an Concilium Trident., dum veterum Canonum Decreta renovavit, pœnam ſuſpenſionis promulgaverit, vel ſolum edixerit, ut qui fraudis conſcius Ordines adminiſtraverit, alimenta præſtare debeat Ordinato, donec honeſtam vitæ ſuſtentationem alio pacto conſequatur?

Sacra autem Congregatio Concilii Interpres, 65
cui hac in re ſtandum omnino eſt, pœnam ſuperius expoſitam ſolummodo in eum, qui Ordines contulerit, renovatam aſſeruit, non item ſuſpenſionem, niſi forte Ordinatus fuerit ante conſcius doli, & Ordinatorem ipſum in fraudem adduxerit. Tunc enim eadem ſuſpenſionis 66
pœna liberari nequit, uti die 27. *Novemb. anno* 1610. conſtitutum fuit: *Sacra Congregatio Concilii, propoſito ſupraſcripto dubio, omnium ſententiis cenſuit hoc caſu pœnam ſuſpenſionis ante Concilium non eſſe correctam, & hodie a Tridentino Concilio eſſe innovatam, & propterea hujuſmodi Clericum, qui adhibito dolo, confictoque titulo Ordinatorem decepit, eſſe ipſo jure ſuſpenſum, carereque Ordinum executione.* Confer Fagnanum *in cap. Cum ſecundum num.* 63. *uſque ad finem, de Præbend.*

ORDO, PROUT EST IMPEDIMENTUM MATRIMONII. Vide verb. *Impedimenta, art.* 2. *a n.* 1. *ad* 7.

ORGANA. Vide verb. *Muſica num.* 20. & verb. *Paramenta num.* 37. & verb. *Sacerdos num.* 53.

OSTIARIATUS. Vide verb. *Ordo, Ordinare art.* 1. *n.* 3. 4. 28. *ad* 30.

FINIS TOMI QUINTI.

Digitized by Google

005645967

Digitized by Google

Digitized by Google